

Sisukord

I Seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1285/2013, 11. detsember 2013, Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemide rajamise ja kasutamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 876/2002 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 683/2008 1
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1286/2013, 11. detsember 2013, millega luuakse tegevusprogramm Euroopa Liidu maksusüsteemide toimimise parandamiseks aastateks 2014–2020 („Fiscalis 2020”) ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1482/2007/EÜ..... 25
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogumäärus (EL) nr 1287/2013, 11. detsember 2013, millega kehtestatakse ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME) (2014–2020) ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1639/2006/EÜ⁽¹⁾..... 33
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1288/2013, 11. detsember 2013, millega luuakse „Erasmus+”: liidu haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ⁽¹⁾..... 50
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1289/2013, 11. detsember 2013, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud 74

Hind: 15 EUR

(Jätkub pöördel)

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

ET

Aktid, mille pealkiri on trükitud harilikus trükikirjas, käsitlevad põllumajandusküsimuste igapäevast korraldust ning nende kehtivusaeg on üldjuhul piiratud.

Kõigi ülejäänud aktide pealkirjad on trükitud poolpaksus kirjas ja nende ette on märgitud tärn.

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1290/2013, 11. detsember 2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” aastateks 2014 – 2020 osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1906/2006 ⁽¹⁾ 81
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1291/2013, 11. detsember 2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ ⁽¹⁾ 104
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1292/2013, 11. detsember 2013, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 294/2008, millega asutatakse Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut ⁽¹⁾ 174
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1293/2013, 11. detsember 2013, millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 614/2007 ⁽¹⁾ 185
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1294/2013, 11. detsembri 2013, millega luuakse Euroopa Liidu tollialane tegevusprogramm aastateks 2014–2020 („Toll 2020”) ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 624/2007/EÜ..... 209
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1295/2013, 11. detsember 2013, millega luuakse programm „Loov Euroopa” (2014–2020) ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1718/2006/EÜ, nr 1855/2006/EÜ ja nr 1041/2009/EÜ ⁽¹⁾..... 221
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1296/2013, 11. detsember 2013, millega luuakse Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm (EaSI) ning muudetakse otsust nr 283/2010/EL, millega luuakse tööhõive elavdamise ja sotsiaalse kaasamise Euroopa mikro-krediidirahastu „Progress” ⁽¹⁾ 238
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1297/2013, 11. detsember 2013, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1083/2006 seoses teatavate finantsjuhtimist käsitlevate sätetega selliste liikmesriikide puhul, kes on sattunud tõsisesse finantsstabiilsusega seotud raskustesse või keda ähvardab oht sattuda sellistesse raskustesse, ja seoses kulukohustustest vabastamise eeskirjadega teatavate liikmesriikide puhul ning lõppmakseid käsitlevate eeskirjadega 253
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1298/2013, 11. detsember 2013, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1083/2006 seoses teatavatele liikmesriikidele Euroopa Sotsiaalfondist eraldatavate rahaliste vahenditega 256
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1299/2013, 17. detsember 2013, erisätete kohta, mis käsitlevad Euroopa Regionaalarengu Fondist toetuse andmist Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgil 259

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1285/2013,

11. detsember 2013,

Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemide rajamise ja kasutamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 876/2002 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 683/2008

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 172,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa satelliitnavigatsioonipoliitika eesmärk on anda liidule kaks satelliitnavigatsioonisüsteemi: EGNOS ja programmi Galileo raames loodud süsteem („süsteemid“). Need süsteemid on seotud vastavate programmidega Galileo ja EGNOS. Mõlemad infrastruktuurid koosnevad satelliitidest ja maapealsete jaamade võrgust.
- (2) Programmi Galileo eesmärk on rajada maailma esimene spetsiaalselt tsiviilotstarbeks ettenähtud satelliitnavigatsiooni ja -positsioneerimise infrastruktuur, mida saaksid

kasutada erinevad avaliku ja erasektori esindajad nii Euroopas kui ka mujal maailmas. Programmi Galileo raames loodud süsteem toimib sõltumatult teistest olemasolevatest või potentsiaalselt loodavatest süsteemidest, aidates seeläbi muu hulgas kaasa liidu strateegilisele sõltumatusele, mida on rõhutanud Euroopa Parlament ja nõukogu.

- (3) Programmi EGNOS eesmärk on parandada nii olemasolevate ülemaailmsete satelliitnavigatsioonisüsteemide („GNSS“ – *Global Navigation Satellite Systems*) avatud signaali kvaliteeti kui ka programmi Galileo raames loodud süsteemi pakutavate teenuste kvaliteeti, kui need teenused muutuvad kättesaadavaks. Programmi EGNOS pakutav teenus peaks hõlmama esmajärjekorras liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuvat territooriumi, sel otstarbel sealhulgas Assoore, Kanaari saari ja Madeirat.

- (4) Euroopa Parlament, nõukogu, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee on programme Galileo ja EGNOS pidevalt ja täielikult toetanud.

- (5) Kuna programmide Galileo ja EGNOS arendamine on jõudmas lõppjärku ning kasutusetapis süsteemideni, on vajalik kehtestada konkreetne õigusakt, mis vastaks eelkõige juhtimise ja turvalisuse osas nende vajadustele ning usaldusväärse finantsjuhtimise nõudele, ja edendaks süsteemide kasutamist.

- (6) Süsteemid on üleeuroopaliste võrkudena loodud infrastruktuurid, mille kasutamine ulatub liikmesriikide piiridest palju kaugemale. Peale selle edendavad kõnealuste süsteemide kaudu osutatavad teenused mitmesuguseid majanduslikke ja ühiskondlikke tegevusi, arendades sealhulgas üleeuroopalisi võrke transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika infrastruktuuri valdkonnas.

⁽¹⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 179.

- (7) Programmid Galileo ja EGNOS on tööstuspoliitika elluviimise vahendid ning moodustavad osa strateegiast „Euroopa 2020”, nagu nähtub komisjoni 17. novembri 2010. aasta teatisest „Üleilmastumise ajastu terviklik tööstuspoliitika. Jätkusuutlikkus ja konkurentsivõime kesksel kohale”. Samuti on neid nimetatud komisjoni 4. aprilli 2011. aasta teatises „Kodanike teenistuses oleva Euroopa Liidu kosmosestrateegia väljatöötamine”. Programmid annavad liidu majandusele ja kodanikele palju eeliseid, mille koguväärtust on hinnatud umbes 130 miljardile eurole ajavahemikul 2014–2034.
- (8) Üha suurem arv majandussektoreid, eelkõige transpordi-, telekommunikatsiooni-, põllumajandus- ja energiasektor kasutavad järjest rohkem satelliitnavigatsioonisüsteeme. Samuti saavad ametiasutused neid süsteeme tulemuslikult kasutada eri valdkondades, nagu hädaabiteenus, politsei, kriisihjamine või piirihaldus. Satelliitnavigatsioonisüsteemide kasutamise arendamine annab majandusele, ühiskonnale ja keskkonnale tohutut kasu. Sotsiaal-majandusliku kasu saab jagada kolme põhikategooriasse: kosmose-turu kasvust tulenev otsene kasu, GNSSi-põhiste seadmete ja teenuste järelturu kasvust tulenev otsene kasu ja kaudne kasu, mis tuleneb uute rakenduste väljatöötamisest muudes valdkondades või tehnosiirdest muudesse sektoritesse, mis tekitavad uusi turuvõimalusi teistes sektorites, tootlikkuse suurenemist kogu tööstus-harus ning kasu ühiskonnale saaste vähendamise ja kõrgema ohutuse ja julgeoleku kaudu.
- (9) Seetõttu on oluline, et liit toetaks nendel süsteemidel põhinevate rakenduste ja teenuste arendamist. See võimaldaks liidu kodanikel saada süsteemist kasu ja tagada üldsuse usaldus programmide Galileo ja EGNOS vastu. Asjakohane vahend GNSSi-põhiste rakenduste arendamise alase teadus- ja innovatsioonitegevuse rahastamiseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013 ⁽¹⁾ loodud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm aastateks 2014–2020 (programm „Horisont 2020”). Siiski tuleks käesoleva määruse alusel programmidele Galileo ja EGNOS eraldatud eelarvest rahastada teadus- ja arendustegevuse väga spetsiifilist alusosa, mis puudutab põhielemente, nagu Galileo-põhised kiipseadmed või vastuvõtjad, mis võimaldavad arendada rakendusi erinevates majandussektorites. Kõnealuse rahastamisega ei tohiks aga ohustada programmide raames rajatud infrastruktuuri kasutuselevõtmist ja kasutamist.
- (10) Arvestades satelliitnavigatsiooni üha suuremat kasutamist paljudes tegevusvaldkondades, võib teenuste katkemine tekitada tänapäeva ühiskonnas olulist kahju ja tuua palju dele majandustegevuses osalejatele kahjumit. Peale selle on satelliitnavigatsioonisüsteemid oma strateegilisuse tõttu tundlikud infrastruktuurid, mida võidakse kasutada pahatahtlikel eesmärkidel. Need asjaolud võivad ohustada liidu ja liikmesriikide ning nende kodanike julgeolekut. Seetõttu peaks programmide Galileo ja EGNOS raames loodud infrastruktuuride kavandamisel, arendamisel, kasutuselevõtmisel ja kasutamisel kooskõlas standardtavade-ga võtma arvesse julgeolekunõudeid.
- (11) Programm Galileo hõlmab määratlemisetappi, mis on lõpule viidud, arendus- ja valideerimisetappi, mis peaks viidama lõpule 2013. aastal, kasutuselevõtuetaappi, mis algas 2008. aastal ja peaks lõpule jõudma 2020. aastal, ja kasutusetappi, mis peaks algama järk-järgult aastatel 2014–2015, et kogu süsteem 2020. aastal täielikult toimiks. Esimesed neli toimivat satelliiti on ehitatud ja käivitatud arendus- ja valideerimisetapis, kuid täieliku satelliitide rühma moodustamine tuleks viia lõpule kasu-tuselevõtuetaapis ning täiendamiseks tuleks tegeleda kasu-tusetapis. Süsteemiga seotud maaapealset infrastruktuuri tuleks vastavalt arendada ja käitada.
- (12) Programm EGNOS on kasutusetapis alates selle „avatud teenuse” ja „ohutusteenuse” („Safety of Life”) toimivaks kuulutamisest vastavalt 2009. aasta oktoobris ja 2011. aasta märtsis. Süsteemi EGNOS teenuste geograafilist ulatust laiendatakse tehniliste ja finantsiliste piirangute raames ning rahvusvaheliste lepingute alusel muudele piirkondadele maailmas, eelkõige kandidaatriikide terri-tooriumitele või ühtse Euroopa taevaga hõlmatud kolmandatele riikidele ja Euroopa naabruspoliitika riikidele. Siiski ei tohiks laienemist muudesse maailma piirkondadesse rahastada programmidele Galileo ja EGNOS nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 1311/2013 ⁽²⁾ alusel eraldatavatest eelarveassigneeringu-test ning see ei tohiks põhjustada viivitusi kohaldamisala laiendamisel kogu liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuvale territooriumile.
- (13) Galileo ohutusteenuse algset kuju, mis nähti ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ)

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsember 2013 määrus (EL) nr 1291/2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus 1982/2006/EÜ (Vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 104).

⁽²⁾ Nõukogu 2. detsember 2013 määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (Vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 884).

nr 683/2008 ⁽¹⁾, on muudetud, et tagada koostalitlusvõime muude GNSSi süsteemidega, vastata tulemuslikult ohutusteenuse kasutajate vajadustele ning vähendada vajaliku infrastruktuuri keerukust, riske ja kulusid.

- (14) Programmi EGNOS ohutusteenuse võimalikult ulatuslikuks kasutuselevõtuks tuleks seda pakkuda ilma otsese kasutajatasuta. Programmi Galileo avalikku reguleeritud teenust tuleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 1104/2011/EL ⁽²⁾ artikli 2 tähenduses pakkuda tasuta järgmistele avaliku reguleeritud teenuse kasutajatele: liikmesriigid, nõukogu, komisjon, Euroopa välisteenistus ja nõuetekohaselt volitatud liidu ametid. Tasuta pakkumist ei tohiks käsitleda otsuses nr 1104/2011/EL sätestatud pädeva avaliku reguleeritud teenuse ameti tegevuskulude sätete kohaldamist mõjutavana.
- (15) Et optimeerida osutatavate teenuste kasutamist, peaksid programmidega Galileo ja EGNOS seotud süsteemid, võrgud ja teenused olema ühilduvad ja koostalitlusvõimelised nii omavahel kui võimaluse korral ka teiste satelliitnavigatsioonisüsteemide ja tavapärase satelliitnavigatsioonivahenditega, kui ühilduvus ja koostalitlusvõime on sätestatud rahvusvahelises lepingus, mis ei piira strateegilise autonoomsuse eesmärgi järgimist.
- (16) Kuivõrd programme Galileo ja EGNOS rahastab täielikult liit, tuleks sätestada, et liit on kogu nende programmide raames loodud või arendatud materiaalse ja immateriaalse vara omanik. Selleks et oleks täielikult tagatud kõikidest omandiga seotud põhiõigustest kinnipidamine, tuleks jõuda vajalike kokkulepeteni praeguste omanikega, eriti nendes osades, mis on infrastruktuuride ja nende turvalisuse jaoks kõige olulisemad. Immateriaalse vara omandiõigusega seotud käesoleva määruse sätteid ei hõlma immateriaalseid õigusi, mis ei ole asjaomase siseriikliku õiguse alusel üleantavad. Liidu omandiõigus ei mõjuta liidu võimalust teha need varad kättesaadavaks kolmandatele isikutele või need võõrandada kooskõlas käesoleva määrusega juhul, kui seda peetakse iga üksikjuhtumi kohta koostatava hinnangu põhjal asjakohaseks. Eelkõige peaks liidul olema võimalik programmide Galileo ja EGNOS raames tehtud tööst tulenevaid intellektuaal-omandiõigusi kolmandatele isikutele loovutada või litsentsida. Et hõlbustada satelliitnavigatsiooni vastuvõttu turgudel, tuleks tagada, et kolmandatel isikutel oleks optimaalsed võimalused kasutada eelkõige programmide

Galileo ja EGNOS tulenevaid ja liidule kuuluvaid intellektuaal-omandi õigusi, sealhulgas sotsiaal-majanduslikul tasandil.

- (17) Väljaspool programme Galileo ja EGNOS loodud või arendatud vara käesolevas määruses sätestatud omandi-sätteid ei puuduta. Kuid niisugune vara võib olla programmide toimimiseks oluline. Et ergutada uue tehnoloogia arendamist väljaspool programme Galileo ja EGNOS, peaks komisjon julgustama kolmandaid isikuid pöörama tähelepanu niisugustele olulistele immateriaalsetele varadele ja kui see oleks programmide jaoks kasulik, kokku leppima nende asjakohase kasutamise tingimustes.
- (18) Programmi Galileo kasutuselevõuetappi ja kasutusetappi ning programmi EGNOS kasutusetappi peaks täielikult rahastama liit. Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ, Euratom) nr 966/2012 ⁽³⁾, peaksid liikmesriigid saama anda asjakohaste lepingute alusel programmidesse Galileo ja EGNOS täiendava rahalise või mitterahalise panuse, et rahastada täiendavaid programmelemente, mis on seotud asjaomaste liikmesriikide võimalike erieesmärkidega. Samuti peaksid saama programmidesse panustada kolmandad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid.
- (19) Selleks et tagada programmide Galileo ja EGNOS järjepidevus ja stabiilsus ning võtta arvesse nende Euroopa mõõdet ja olulist Euroopa lisandväärtust, on vaja piisavat ja järjepidevat rahastamist finantsplaneerimise perioodide lõikes. Samuti tuleb ära näidata ajavahemikul 1. jaanuar 2014 kuni 31. detsember 2020 vajaminev summa programmi Galileo kasutuselevõuetappi ning programmide Galileo ja EGNOS kasutusetappi lõpuleviimise rahastamiseks.
- (20) Määrusega (EL, Euratom) nr 1311/2013 eraldatakse maksimaalselt 7 071,73 miljonit eurot (jooksevhindades) programmidega Galileo ja EGNOS seotud tegevuste rahastamiseks ajavahemikul 1. jaanuar 2014 kuni 31. detsember 2020. Selguse huvides ja kulude kontrolli all hoidmise lihtsustamiseks tuleks see üldine summa jaotada eri kategooriateks. Paindlikkuse säilitamiseks ja programmide sujuva elluviimise tagamiseks peaks komisjonil siiski olema võimalik vahendeid ühest kategooriast teise üle kanda. Programmis kätketud tegevused peaksid hõlmama ka süsteemide ja nende toimimise kaitset, sealhulgas satelliitide orbiidide saatmise ajal. Seega võiks teenuste kasutamist ja nende kaitset tagamist rahastada võimalikult suures ulatuses programmidele Galileo ja EGNOS eraldatud eelarvevahenditest, järgides kulude

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 683/2008 Euroopa satelliitnavigatsiooniprogrammide (EGNOS ja Galileo) rakendamise jätkamise kohta (ELT L 196, 24.7.2008, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta otsus nr 1104/2011/EL, mis käsitleb Galileo programmil põhineva globaalse satelliitnavigatsioonisüsteemi kaudu pakutava avalikule reguleeritud teenusele juurdepääsu võimaldamise korda (ELT L 287, 4.11.2011, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

range haldamise põhimõtet ja määrusega (EL, Euratom) nr 1311/2013 kehtestatud summat. Rahastada tuleks ainult andmete ja teenuste pakkumist ning mitte infrastruktuuri ostmist. Käesoleva määrusega kehtestatakse programmide Galileo ja EGNOS jätkamiseks rahastamis-pakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule igaaastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 2. detsember 2013 eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ja usaldus-väärset finantsjuhtimist käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽¹⁾ punkti 17 tähenduses

- (21) Käesolevas määruses tuleks täpsustada tegevused, mida rahastatakse ajavahemikuks 2014–2020 liidu eelarvest programmidele Galileo ja EGNOS määratud assigneerin-gutest. Kõnealustest assigneeringutest tuleks rahastada peamiselt tegevusi, mis on seotud programmi Galileo kasutuselevõtuetaapiga, sh selle etapi haldamise ja järele-valvega, ning tegevusi, mis on seotud programmi Galileo raames loodud süsteemi kasutamisega, sh kõnealuse programmi kasutusetaapile eelnevate või seda ettevalmistavate tegevustega, ning samuti tegevustega, mis on seotud süsteemi EGNOS kasutamisega. Assigneeringutest tuleks rahastada ka teatavaid muid tegevusi, mis on vaja-likud programmide Galileo ja EGNOS juhtimiseks või nende eesmärkide saavutamiseks, eelkõige põhielementide alase teadus- ja arendustegevuse toetamine, näiteks programmi Galileo-põhiste kiipseadmete ja vastuvõtjate, sealhulgas asjakohasel juhul ka positsioneerimise ja töökindluse järelevalve tarkvaramoodulid. Need elemendid ühendavad infrastruktuuri pakutavad teenused ja järelrakendused ning lihtsustavad rakenduste väljatöö-tamist erinevates majandussektorites. Nende väljatöö-tamine aitab kiirendada sotsiaal-majandusliku kasu maksimeerimist, sest sellega hõlbustatakse pakutavate teenuste turuleviimist. Komisjon peaks esitama igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande kasutatava kulude juhtimise strateogia kohta.
- (22) Oluline on märkida, et süsteemide investeeringu- ja kasu-tuskulude hinnangus ajavahemikuks 2014–2020 ei ole arvesse võetud liidu võimalikke ettenägematuid rahalisi kohustusi, eeskätt selliseid kohustusi, mis on seotud teenuste osutamisest või liidu omandiõigusest süsteemidele tuleneva vastutusega, eelkõige süsteemide häirete puhul. Komisjon koostab nende kohustuste kohta omaette analüüsi.
- (23) Tuleb ka esile tuua, et käesoleva määrusega ette nähtud eelarvevahenditest ei kaeta töid, mida rahastatakse programmile „Horisont 2020” eraldatud vahenditest, näiteks süsteemide rakenduste arendamisega seotud töid. Need tööd võimaldavad optimeerida programmide

Galileo ja EGNOS raames pakutavate teenuste kasutamist, tagada liidu tehtud investeeringute sotsiaal-majandusliku tasuvuse ja suurendada liidu ettevõtjate oskusteavet satel-liitnavigatsioonitehnoloogia vallas. Komisjon peaks tagama programmi eri aspektide erinevate rahastamisalli-kate läbipaistvuse ja selguse.

- (24) Lisaks eeltoodule peaks olema liit sellise süsteemide loodud tulu saaja, mis on saadud eelkõige programmi Galileo raames loodud süsteemi osutatavalt äriteenuselt, et liidu eelnevalt tehtud investeeringud saaksid osaliselt hüvitatud, ning kõnealust tulu tuleks kasutada program-mide Galileo ja EGNOS eesmärkide toetamiseks. Peale selle võiks kõikides erasektori üksustega sõlmitud lepin-gutes sätestada tulude jagamise mehhanismi.
- (25) Et vältida varem programmide Galileo ja EGNOS kulgu mõjutanud ülekulusid ja viivitusi, tuleb teha rohkem jõupingutusi ülekulusid ja/või viivitusi tekitada võivate riskide maandamiseks, nagu nõudis Euroopa Parlament oma 8. juuni 2011. aasta resolutsioonis Euroopa satelliit-navigatsiooniprogrammide vahkokkuvõtte kohta: hinnang rakendamise kohta, eesseisvad probleemid ja finantsperspektiivid⁽²⁾, ja nõukogu oma 31. märtsi 2011. aasta järeldustes ning mida on mainitud komisjoni 29. juuni 2011. aasta teatises „Euroopa 2020. aasta stra-teegia aluseks olev eelarve”.
- (26) Programmide Galileo ja EGNOS nõuetekohane avalik haldamine nõuab esiteks ranget vastutuse ja ülesannete jaotust eelkõige komisjoni, Euroopa GNSSi Agentuuri ja Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) vahel ning teiseks programmide haldamise järkjärgulist kohandamist süsteemide kasutamisega seotud vajadustele.
- (27) Komisjon, kes esindab liitu – põhimõtteliselt program-mide ainsat rahastajat ja süsteemide omanikku –, peaks vastutama programmide Galileo ja EGNOS toimimise eest ja teostama nende üle üldist järelevalvet. Ta peaks haldama käesoleva määrusega programmidele eraldatud rahalisi vahendeid, kontrollima kõikide programmi tege-vuste elluviimist ja tagama selge vastutuse ja ülesannete jaotuse eelkõige komisjoni ja Euroopa GNSSi Agentuuri ja ESA vahel. Seega tuleks anda komisjonile lisaks nendele ülesannetele, mis on seotud tema üldiste kohus-tustega või mis on talle pandud käesoleva määrusega, ka teatavad eriülesanded. Et kasutada optimaalselt erinevate

⁽¹⁾ ELT L 420du 20.12.2013, p. 1

⁽²⁾ ELT C 380 E, 11.12.2012, lk 84.

sidusrühmade vahendeid ja oskusteavet, peaks komisjonil olema õigus delegeerida teatavaid ülesandeid delegerimiskokkulepetega kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012.

(28) Arvestades süsteemide maapealse infrastruktuuri tähtsust programmide Galileo ja EGNOS rakendamise jaoks ja selle mõju nende turvalisusele, peaks selle infrastruktuuri asukoha määramine olema üks komisjonile antavatest eriuülesannetest. Süsteemide maapealse infrastruktuuri kasutuselevõtt peaks jätkuma avatud ja läbipaistva protsessi alusel. Infrastruktuuri asukoha kindlaksmääramisel tuleks arvestada geograafilisi ja tehnilisi piiranguid, mis on seotud selle maapealse infrastruktuuri optimaalse geograafilise paigutusega ja asjaomasteks ülesanneteks sobivate rajatiste ja seadmete võimaliku olemasoluga, ning samuti tagada kooskõla iga maapealse jaama julgeolekualaste vajadustega ja iga liikmesriigi siseriiklike julgeolekunõuetega.

(29) Euroopa GNSSi Agentuur loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 912/2010⁽¹⁾, et see tagaks programmide Galileo ja EGNOS eesmärkide saavutamise ja täidaks teatavaid ülesandeid, mis on seotud programmide nõuetekohase täitmisega. See on liidu asutus, mis määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 kohase asutusena peab täitma liidu asutuste suhtes kehtivaid kohustusi. Agentuurile tuleks usaldada teatavad ülesanded, mis on seotud programmi julgeolekuga ja agentuuri võimaliku määramisega avaliku reguleeritud teenuse eest vastutavaks asutuseks. Ühtlasi peaks agentuur toetama süsteemide edendamist ja turustamist, luues selleks muu hulgas tihedad sidemed programmide Galileo ja EGNOS raames pakutavate teenuste kasutajate ja potentsiaalsete kasutajatega ning ta peaks koguma teavet nende nõudmistest ja satelliitnavigatsioonituru arengu kohta. Agentuur võiks peale selle täita ülesandeid, mida komisjon usaldab talle ühe või mitme delegerimiskokkuleppe raames, mis hõlmavad mitmesuguseid muid programmidega seotud eriuülesandeid, eelkõige ülesandeid, mis on seotud süsteemide kasutamise, sealhulgas programmide operatiivjuhtimine, rakenduste ja teenuste müügi edendamine satelliitnavigatsiooni turul ning programmi põhielementide arendamise edendamine. Selleks et komisjon saaks liidu esindajana täiel määral oma kontrollivolitusi täita, peaksid delegerimiskokkulepped sisaldama Euroopa GNSSi Agentuurile eraldatud vahendite haldamise üldtingimusi.

Programmide Galileo ja EGNOS operatiivjuhtimisega ja kasutamisega seotud ülesannete alase vastutuse ülekandmine Euroopa GNSSi Agentuurile peaks toimuma järkjärgult ning sõltuma nii asjakohase vastutuse ülekandmise

alase läbivaatamise edukast lõpuleviimisest kui ka Euroopa GNSSi Agentuuri valmisolekust nimetatud ülesannete võtmiseks, et tagada programmide järjepidevus. Programmi EGNOS alase vastutuse ülevõtmine peaks toimuma 1. jaanuaril 2014, programmi Galileo puhul peaks see toimuma 2016. aastal.

(30) Programmi Galileo kasutuselevõttuetapi ajaks peaks liit sõlmima ESA-ga delegerimiskokkuleppe, milles määratakse kindlaks agentuuri ülesanded selles etapis. Komisjon kui liidu esindaja peaks tegema kõik endast sõltuva, et sõlmida delegerimiskokkuleppe kuue kuu jooksul alates käesoleva määruse kohaldamise kuupäevast. Et komisjon saaks täiel määral oma kontrollivolitusi täita, peaksid delegerimiskokkulepped sisaldama ESA-le eraldatud vahendite haldamise üldtingimusi. Kuivõrd tegemist on täielikult liidu rahastatud tegevustega, peaksid need tingimused tagama sama ulatusliku kontrolli, nagu oleks nõutav juhul, kui ESA oleks liidu asutus.

(31) Programmide Galileo ja EGNOS kasutusetapiks peaks Euroopa GNSSi Agentuur sõlmima ESA-ga töökokkulepped, milles määratakse kindlaks viimase ülesanded süsteemide uue põlvkonna väljatöötamisel ning tehnilise abi andmisel seoses olemasolevate süsteemide põlvkonnaga. Eelnimetatud kokkulepped peaksid vastama määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012. Töökokkulepetes ei peaks käsitlema ESA rolli teadusuuringute ja tehnoloogiaga seotud tegevustes ega programmide Galileo ja EGNOS raames rajatud infrastruktuuride arendamise ja nendega seotud teadusuuringute varastes etappides. Neid tegevusi tuleks rahastada programmidele eraldatud eelarvest eraldi, näiteks programmile „Horisont 2020” eraldatud vahenditest.

(32) Programmide Galileo ja EGNOS toimimise eest vastutamine hõlmab eelkõige vastutust programmide, süsteemide ja viimaste kasutamise julgeoleku eest. Muudel juhtudel kui nõukogu ühismeetme 2004/552/ÜVJP⁽²⁾ kohaldamise korral, mis on vaja läbi vaadata, võttes arvesse programmide Galileo ja EGNOS arengut, nende haldamist ja Lissaboni lepingust tulenevaid muudatusi Euroopa Liidu lepingus ja Euroopa Liidu toimimise lepingus, vastutab julgeoleku eest komisjon, seda vaatamata sellele, et teatavad julgeolekuga seotud ülesanded antakse Euroopa GNSSi Agentuurile. Eelkõige peab komisjon seadma sisse mehhanismid erinevate julgeolekuga tegelevate üksuste adekvaatseks kooskõlastamiseks.

(33) Käesoleva määruse kohaldamisel esile kerkivate julgeolekuküsimuste puhul peaks komisjon konsulteerima liikmesriikide asjaomaste julgeolekuekspertidega.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta määrus (EL) nr 912/2010, millega luuakse Euroopa GNSSi Agentuur, tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1321/2004 Euroopa satelliit-raadionavigatsiooniprogrammide juhtimisstruktuuride loomise kohta ja muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 683/2008 (ELT L 276, 20.10.2010, lk 11).

⁽²⁾ Nõukogu 12. juuli 2004. aasta ühismeetme 2004/552/ÜVJP Euroopa satelliit-navigatsioonisüsteemi toimimise aspektide kohta, mis mõjutavad Euroopa Liidu julgeolekut (ELT L 246, 20.7.2004, lk 30).

- (34) Võttes arvesse Euroopa välisteenistuse eksperditeadmisi ning korrapäraseid sidemeid kolmandate riikide valitsusasutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, on selle puhul kooskõlas nõukogu otsusega 2010/427/EL⁽¹⁾, eelkõige selle artikli 2 lõikega 2, tegemist pädeva asutusega, et aidata komisjonil täita teatavaid ülesandeid, mis on seotud kõnealuste süsteemide ja programmide Galileo ja EGNOS julgeolekut käsitlevate välissuhetega. Komisjon peaks tagama, et Euroopa välisteenistus on täielikult kaasatud tema tegevustesse, mis on seotud julgeolekuga seonduvate ülesannete täitmisega välissuhete valdkonnas. Selleks tuleks anda Euroopa välisteenistusele kogu vajalikku tehnilist abi.
- (35) Et tagada teabe turvaline ringlus käesoleva määruse reguleerimisala ulatuses, tuleks asjakohastes julgeolekueeskirjades sätestada ELi salastatud teabe kaitsetase, mis on komisjoni otsuse 2001/844/EÜ, ESTÜ, Euratom⁽²⁾ lisas kehtestatud julgeolekueeskirjades ning nõukogu otsuse 2013/488/EL⁽³⁾ lisas kehtestatud nõukogu julgeolekueeskirjades sätestatud kaitsetasemega samaväärne. Kõik liikmesriigid peaksid tagama, et nende siseriiklikke julgeolekueeskirju kohaldatakse kõigi nende territooriumil elavate füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes, kes tegelevad programme Galileo ja EGNOS käsitleva ELi salastatud teabega. ESA julgeolekueeskirju ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 15. juuni 2011. aasta otsust⁽⁴⁾ tuleks pidada otsuse 2001/844/EÜ, ESTÜ, Euratom lisas ja otsuse 2013/488/EL lisades sätestatud julgeolekueeskirjadega samaväärseteks.
- (36) Käesolev määrus ei mõjuta kehtivaid või tulevikus kehtestatavaid eeskirju, milles käsitletakse juurdepääsu dokumentidele, mis võetakse vastu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 15 lõikele 3. Lisaks sellele ei tuleks käesolevat määrust käsitada kohustusena liikmesriikidele eirata oma põhiseaduslikke norme seoses juurdepääsuga dokumentidele.
- (37) Programmidele Galileo ja EGNOS eraldatud liidu vahendite eraldamiseks ülempiiri raames, mida komisjon ei tohiks ületada, tuleks läbi viia tulemuslikud hankemenetlused, eelkõige sõlmida leping tingimustel, mis tagab vahendite optimaalne kasutamise, kvaliteetsed teenused, programmide tõrgeteta eluviimise, riskide tulemusliku maandamise ning ettenähtud ajakavast kinnipidamise. Asjaomane hankija peaks tegema kõik võimaliku, et neid nõudeid täita.
- (38) Kuna programme Galileo ja EGNOS rahastab liit, peaksid programmide raames tehtavad riigihanked vastama riigihangete suhtes kehtivatele liidu eeskirjadele ja nende eesmärk peaks olema eeskätt tagada kulutuste otstarbekus, hoida kulusid kontrolli all, leevendada riske, suurendada tõhusust ja vähendada sõltumist üksikutest tarnijatest. Kõikides liikmesriikides tuleks püüda tagada avatud ja õiglane konkurents kogu tööstustarnete ahelas ning tasakaalustatud osalemisvõimaluste pakkumine kõikide tasandite ettevõtjatele erinevates tegevusvaldkondades, eelkõige uutele turuletulijatele ning väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele („VKEed”). Vältida tuleks võimalikku turgu valitseva seisundi kuritarvitamist ja pikaajalist sõltumist üksikutest tarnijatest. Programmi riskide leevendamiseks, üksikutest tarnijatest sõltumise vältimiseks ja parema kontrolli tagamiseks programmide ja nende kulude ning ajakavade üle tuleks vajaduse piires kasutada mitut tarnijat. Lisaks tuleks kaitsta ja edendada Euroopa tööstuse arengut kõikides satelliitnavigatsiooniga seotud valdkondades vastavalt rahvusvahelistele lepingutele, milles liit on osaline. Lepingu rikkumise või täitmata jätmise riski tuleks võimalikult suurel määral maandada. Selleks peaksid töövõtjad tõendama oma suutlikkust täita lepingut seoses võetud kohustuste ja lepingu kestusega. Seetõttu peaks hankija asjakohasel juhul täpsustama tarnete sooritamise ja teenuste osutamise garanteerimisega seotud nõuded.
- Lisaks sellele võib hankija tundliku loomuga kaupade ja teenuste ostu korral kohaldada sellise ostu suhtes erinõudeid, eelkõige teabeturbe tagamise osas. Liidu ettevõtjatel peaks olema lubatud kasutada teatavate komponentide ja teenuste puhul liiduväliseid allikaid, kui on tõendatud nende olulised eelised kvaliteedi ja kulude osas, võttes siiski arvesse programmide strateegilisust ja liidu turva- ja ekspordikontrollinõudeid. Programmidesse tehtud avaliku sektori investeeringud ning tööstuslikud kogemused ja oskused, sealhulgas programmide määratlemis- ning arendus- ja valideerimisetappidel saadud kogemused ja oskused, tuleks maksimaalselt ära kasutada, kindlustades samas, et ei rikuta konkureeriva pakkumise eeskirju.
- (39) Hangitava toote, teenuse või töö kogumaksumuse, sealhulgas nendega seotud pikaajalise tegevuskulu paremaks hindamiseks tuleks majanduslikult soodsaimast pakkumisest lähtuva hanke korral võtta hankemenetluse käigus

(1) Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

(2) Komisjoni 29. novembri 2001. aasta otsus 2001/844/EÜ, ESTÜ, Euratom, millega muudetakse komisjoni kodukorda (EÜT L 317, 3.12.2001, lk 1).

(3) Nõukogu 23. septembri 2013. aasta otsus 2013/488/EL ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekueeskirjade kohta (ELT L 274, 15.10.2013, lk 1).

(4) ELT C 304, 15.10.2011, lk 7.

asjakohasel juhul arvesse hangitava toote, teenuse või töö kasuliku kasutusea jooksul tekkivat kulu, kasutades kulu-tõhususel põhinevat lähenemisviisi, nagu kasutustsükli kulude arvestus. Selleks peaks hankija tagama, et toote, teenuse või töö kasuliku kasutusea kulude arvutamiseks kasutatav meetod on hanketeates või pakkumisteates selgelt kirjeldatud ning et see võimaldab kontrollida pakkujate esitatud teabe täpsust.

- (40) Satelliitnavigatsioon on keerukas ja pidevalt arenev tehnoloogia. See toob programmide Galileo ja EGNOS raames tehtavate riigihangetega seoses kaasa ebakindlust ja riske, eriti kuna hangete objektiks võivad olla seadmed või pikaajaliste teenuste osutamine. Nende eripärade tõttu tuleb riigihangete puhul ette näha spetsiaalsed meetmed, mida rakendatakse lisaks määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 sätetele. Nii peaks hankija saama taastada võrdsed tingimused olukorras, kus ühel või mitmel ettevõtjal on enne pakkumismenetluse väljakuulutamist hanke objektiks olevate tegevuste kohta siseteadet. Samuti peaks tellija saama sõlmida tingimuslike osadega lepinguid, lisada lepingu täitmise käigus sellele teatavatel tingimustel lisaklausleid või piirata allhangete määra. Kuna programmide Galileo ja EGNOS tehnoloogiline külg ei ole selgelt määratletud, ei ole hangete hinda alati võimalik täpselt hinnata ning sellisel juhul oleks hea sõlmida spetsiaalset laadi lepingud, milles ei kehtestata kindlat ja lõplikku hinda, kuid mis samas sisaldavad liidu rahalisi huve kaitsvaid klausleid.
- (41) Tuleks märkida, et kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 4 lõikega 3 peaksid liikmesriigid hoiduma selliste meetmete võtmisest, mis võivad kahjustada programme Galileo ja EGNOS või teenuseid. Samuti tuleks selgitada, et asjaomased liikmesriigid peaksid võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada oma territooriumile rajatud maapealsete jaamade kaitse. Lisaks peaksid liikmesriigid ja komisjon tegema koostööd omavahel ja asjakohaste rahvusvaheliste organisatsioonide ning reguleerivate asutustega, et tagada programmi Galileo raames rajatud süsteemi jaoks vajaliku raadiospektri kättesaadavus ja kaitse, et võimaldada süsteemipõhiste rakenduste täielikku väljaarendamist ja rakendamist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusele nr 243/2012/EL⁽¹⁾.
- (42) Süsteemide ülemaailmse tähtsuse tõttu on hädavajalik, et liit sõlmiks programmide Galileo ja EGNOS raames lepinguid kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 218, tagades seeläbi eelkõige programmide nõuetekohase
- täitmise, lahendades teatavaid julgeoleku- ja hinnapoliitika küsimusi, optimeerides liidu kodanikele osutatavaid teenuseid ning rahuldades kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vajadusi. Samuti võib osutada vajalikuks kehtivate lepingute kohandamine vastavalt programmide Galileo ja EGNOS arengule. Kõnealuste lepingute ettevalmistamisel ja rakendamisel võib komisjon küsida abi Euroopa välisteenistusest, ESA-lt ja Euroopa GNSSi Agentuurilt, lähtudes neile käesoleva määrusega antud ülesannetest.
- (43) Tuleks kinnitada, et teatavate mitteregulatiivsete ülesannete täitmiseks võib komisjon küsida vajaduse korral ja vajalikus ulatuses tehnilist abi teatavalt välispartneritelt. Muud programmi Galileo ja EGNOS avaliku haldamisega tegelevad üksused võivad samuti kasutada kõnealust tehnilist abi neile käesoleva määrusega antud ülesannete täitmisel.
- (44) Liit põhineb põhiõiguste austamisel ning eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 7 ja 8 on sõnaselgelt tunnustatud õigust eraelu puutumatusel ja isikuandmete kaitset. Programmi Galileo ja EGNOS raames tuleks tagada isikuandmete ja eraelu kaitse.
- (45) Liidu finantshuve tuleks kogu kulutsükli vältel kaitsta proportsionaalsete meetmete kaudu, mis hõlmavad rikkumiste ennetamist, avastamist ja uurimist, samuti kaotatud, alusetult väljamakstud või valesti kasutatud vahendite tagasinõudmist ning vajaduse korral haldus- ja rahalisi karistusi kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012.
- (46) On vaja tagada, et Euroopa Parlamenti ja nõukogu teavitatakse korrapäraselt programmide Galileo ja EGNOS elluviimisest, eelkõige seoses riskihaldamise, kulude, ajakava ja tulemuslikkusega. Lisaks sellele tulevad Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni esindajad kokku Galileo institutsioonidevahelises toimkonnas vastavalt ühisavaldusele Galileo institutsioonidevahelise toimkonna kohta, mis avaldatakse koos käesoleva määrusega.
- (47) Komisjon peaks teostama hindamisi programmide Galileo ja EGNOS eesmärkide täitmiseks võetud meetmete tõhususe ja tulemuslikkuse kohta, võttes aluseks kokkulepitud näitajad.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta otsus nr 243/2012/EL, millega luuakse mitmeaastane raadiospektripoliitika programm (ELT L 81, 21.3.2012, lk 7).

(48) Selleks et tagada süsteemide julgeolek ja toimimine, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte süsteemide turvalisuse ja toimimise tagamiseks vajalike kõrgetasemeliste eesmärkide kohta. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

(49) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused. Nimetatud volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁾.

(50) Programmide Galileo ja EGNOS nõuetekohane avalik haldamine eeldab programmide ühetaolist juhtimist, kiiremat otsustusprotsessi ja võrdset juurdepääsu teabele, mistõttu Euroopa GNSSi Agentuuri ja ESA esindajad peaksid saama osaleda vaatlajatena komisjoni abistamiseks loodud Euroopa GNSSi programmide komitee („komitee“) töös. Samadel põhjustel peaks liiduga rahvusvahelise kokkuleppe sõlminud kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatel olema õigus osaleda komitee tegevuses julgeolekupiirangute raames ja sellise kokkuleppe tingimuste kohaselt. Euroopa GNSSi Agentuuri, ESA, kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatel ei ole õigust komitees hääletada.

(51) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt rajada satelliitnavigatsioonisüsteemid ja neid kasutada, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, sest see ületab üksi tegutseva liikmesriigi rahalised ja tehnilised võimalused ning seetõttu saab seda ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuspõhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(52) Nõukogu määrusega (EÜ) nr 876/2002⁽²⁾ loodud ühise ettevõtte Galileo lõpetas tegevuse 31. detsembril 2006. Sellest tulenevalt tuleb tunnistada kehtetuks määrus (EÜ) nr 876/2002.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽²⁾ Nõukogu 21. mai 2002. aasta määrus (EÜ) nr 876/2002, millega luuakse ühise ettevõtte Galileo (EÜT L 138, 28.5.2002, lk 1).

(53) Võttes arvesse programmide Galileo ja EGNOS hindamise vajadust ja määruses (EÜ) nr 683/2008 tehtavate muudatuste olulisust, tuleks määrus (EÜ) nr 683/2008 selguse ja õiguskindluse huvides kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesoleva määrusega kehtestatakse eeskirjad Euroopa satelliitnavigatsiooniprogrammide raames süsteemide rajamise ja kasutamise, eelkõige haldamise ja liidu vahendite eraldamise kohta.

Artikkel 2

Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemid ja -programmid

1. Euroopa satelliitnavigatsiooniprogrammid Galileo ja EGNOS hõlmavad kõiki vajalikke tegevusi, et määratleda, arendada, valideerida, ehitada, kasutada, uuendada ja täiustada Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemi – programmi Galileo raames loodud süsteemi ja süsteemi EGNOS – ning tagada nende turvalisus ja koostalitlusvõime.

Programmide eesmärk on samuti maksimeerida Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemide sotsiaal-majanduslikku kasu, eelkõige edendades süsteemide kasutamist ja tugevdades nendel süsteemidel põhinevate rakenduste ja teenuste arendamist.

2. Programmi Galileo raames loodud süsteem on tsiviilkontrolli all olev tsiviilotstarbeline süsteem ja autonoomne ülemaailmse satelliitnavigatsioonisüsteemi (GNSSi) infrastruktuur, mis hõlmab rühma satelliite ja maapealsete jaamade ülemaailmset võrku.

3. EGNOSe süsteem on piirkondliku satelliitnavigatsioonisüsteemi infrastruktuur, mis jälgib ja korrigeerib avatud signaale, mida edastavad ülemaailmsed satelliitnavigatsioonisüsteemid, samuti avatud teenuste signaale, mida pakub programmi Galileo raames loodud süsteem, kui need muutuvad kättesaadavaks. Süsteem hõlmab maapealseid jaamu ja mitut transpondrit, mis paiknevad geostatsionaarsetel satelliitidel.

4. Programmi Galileo erieesmärkideks on tagada, et programmil põhineva süsteemi edastatud signaale saab kasutada järgmiste funktsioonide täitmiseks:

- a) pakkuda avatud teenust (*Open Service, OS*), mis on kasutajale tasuta ja annab positsioneerimis- ja sünkroniseerimiseavet, mis on mõeldud peamiselt satelliitnavigatsioonirakenduste massiturule;
- b) toetada Galileo avatud teenuse signaalide abil ja/või koostöös muude satelliitnavigatsioonisüsteemidega töökindluse seire teenuseid, mis on suunatud ohutusrakenduste kasutajatele, kooskõlas rahvusvaheliste standarditega;
- c) pakkuda äriteenust (*Commercial Service, CS*), mis võimaldab töötada välja kutse- või majandustegevuses kasutatavaid rakendusi, mis on paremate töötulemuste ja andmete tõttu suurema lisandväärtusega kui avatud teenus;
- d) pakkuda avalikku reguleeritud teenust (*Public Regulated Service, PRS*), mis on ette nähtud üksnes valitsuselt loa saanud kasutajatele ning kasutamiseks eeskätt selliste tundlike rakenduste puhul, kus on oluline tagada katkematu teenus, tasuta liikmesriikidele, nõukogule, komisjonile, Euroopa välisteenistusele ja vajaduse korral nõuetekohaselt volitatud liidu ametitele; need teenused kasutavad tugevaid ja krüpteeritud signaale. Muude kõnealuse teenuse otsuse nr 1104/2011/EL artiklis 2 osutatud kasutajatelt tasu nõudmine määratakse kindlaks juhtumipõhiselt ja asjakohased sätted kehtestatakse eelnimetatud otsuse artikli 3 lõike 5 kohaselt sõlmitud lepingutes;
- e) aidata kaasa süsteemi COSPAS-SARSAT otsingu- ja pääste-teenistuse tegevusele (*Search and Rescue Support Service, SAR*), võttes vastu radarimajakate edastatavaid hädasignaale ja edastades neile sõnumeid.

5. Programmi EGNOS erieesmärk on tagada, et süsteemi EGNOS edastatud signaale saab kasutada järgmiste funktsioonide täitmiseks:

- a) pakkuda avatud teenust (*OS*), mis on kasutajale tasuta ja suunatud peamiselt satelliitnavigatsioonirakenduste massiturule ning varustab positsioneerimis- ja sünkroniseerimiseavet EGNOS süsteemiga hõlmatud alal;
- b) pakkuda äriandmete levitamise teenust, nimelt EGNOS andmete levitamise teenust (*EDAS*), mis võimaldab töötada välja kutse- ja majandustegevuses kasutatavaid rakendusi, mis on paremate töötulemuste ja andmete tõttu suurema lisandväärtusega kui EDASi avatud teenus;

- c) pakkuda ohutusteenust (*safety-of-life service, SoL*), mis on suunatud kasutajatele, kelle jaoks ohutus on elulise tähtsusega. See teenus, mida osutatakse kasutajatele otsese kasutustasuta, rahuldab eelkõige teatavates sektorites tekkivaid vajadusi seoses katkematuse, kättesaadavuse ja täpsusega ning sisaldab funktsiooni, mis võimaldab teavitada kasutajat süsteemis esinevast häirest levialal või lubatud hälbe piire ületavast signaalist süsteemides, mida süsteem EGNOS täien-dab.

Esmajärjekorras pakutakse neid funktsioone võimalikult kiiresti liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuval territooriumitel.

Programmi EGNOS teenuste geograafilist ulatust võidakse laiendada tehnilise teostatavuse piires ning rahvusvaheliste lepingute alusel muudele piirkondadele maailmas, eelkõige kandidaatriikide territooriumitele või ühtse Euroopa taevaga hõlmatud kolmandatele riikidele ja Euroopa naabruspoliitika riikidele. Teenuse ulatuse laiendamisega seotud kulusid, sealhulgas kasutuskulusid ei kaeta artiklis 9 osutatud vahenditest. Kõnealuse laiendamise tõttu ei tohi viibida süsteemi EGNOS geograafiline laiendamine liikmesriikide geograafiliselt Euroopas asuval territooriumitele.

Artikkel 3

Programmi Galileo etapid

Programm Galileo hõlmab järgmisi etappe, mis võivad osaliselt kattuda:

- a) määratlemisetapp, mille käigus kavandati süsteemi struktuur ja määrati kindlaks selle koostisosad ning mis jõudis lõpule 2001. aastal;
- b) arendus- ja valideerimisetapp, mis hõlmab esimeste satelliitide valmistamist ja orbiidile saatmist, esimest maapealsete infrastruktuuride paigaldamist ning kõiki töid, mis on vajalikud süsteemi hindamiseks orbiidil, ja mis peaks jõudma lõpule 31. detsembriks 2013. aastal;
- c) kasutuselevõttuetapp, mis peaks jõudma lõpule 31. detsembriks 2020. aastaks ja mis hõlmab järgmist:
  - i) kogu kosmose infrastruktuuri, eriti artikli 2 lõikes 4 osutatud erieesmärkide saavutamiseks vajalike satelliitide ja samuti vajalike varusatelliitide ehitamine, paigaldamine ja kaitse ning edasiarendamisega seotud hooldus ja toimingud;
  - ii) kogu maapealse infrastruktuuri, eelkõige satelliitide kontrollimiseks ja satelliit-raadionavigatsioonisüsteemi andmete töötlemiseks vajaliku infrastruktuuri ja teeninduskeskuste ja muude maapealsete keskuste ehitamine, paigaldamine ja kaitse ning edasiarendamisega seotud hooldus ja toimingud;

- iii) kasutusetapi ettevalmistamine, sealhulgas artikli 2 lõikes 4 osutatud teenuste osutamisega seotud ettevalmistused;
- d) kasutusetapp, mis hõlmab järgmist:
- i) kosmosepõhise infrastruktuuri haldamine, hooldus, pidev täiendamine, arendamine ja kaitse, sealhulgas uuendamine ja iganenud vahendite haldamine;
  - ii) maapealse infrastruktuuri, eelkõige teeninduskeskuste ja muude maapealsete keskuste, võrkude ja tegevuskohtade haldamine, hooldus, pidev täiendamine, arendamine ja kaitse, sealhulgas uuendamine ja iganenud vahendite haldamine;
  - iii) süsteemi tulevaste põlvkondade väljatöötamine ja artikli 2 lõikes 4 osutatud teenuste edasiarendamine;
  - iv) programmiga seotud sertifitseerimis- ja standardimistoi-
mingud;
  - v) artikli 2 lõikes 4 osutatud teenuste osutamine ja turus-
tamine;
  - vi) koostöö teiste GNSSi süsteemidega ning
  - vii) kõiki muud tegevused, mis on vajalikud süsteemi aren-
damiseks ja programmi tõrgeteta toimimise tagamiseks.
- d) programmiga seotud sertifitseerimis- ja standardimistoi-
mingud;
- e) artikli 2 lõikes 5 osutatud teenuste osutamine ja turustamine;
- f) kõik süsteemi usaldusväärsuse ja selle kasutatavuse tagami-
sega seonduv;
- g) tegevuse kooskõlastamine artikli 2 lõike 5 teise ja kolmanda
lõigu kohaste erieesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 5

Süsteemide ühilduvus ja koostalitlusvõime

1. Programmide EGNOS ja Galileo raames loodavad süsteemid, võrgud ja teenused on tehniliselt omavahel ühilduvad ja koostalitlusvõimelised.

2. Programmide EGNOS ja Galileo raames loodavad süsteemid, võrgud ja teenused on ühilduvad ja koostalitlusvõimelised teiste satelliitnavigatsioonisüsteemidega ja tavapärase raadionavigatsioonivahenditega, kui ühilduvuse ja koostalitlusvõime nõuded on sätestatud artikli 29 kohaselt sõlmitud rahvusvahelises lepingus.

Artikkel 6

Omandiõigus

Liit on kogu programmide Galileo ja EGNOS käigus loodud või arendatud materiaalse ja immateriaalse vara omanik. Asjakohastel juhtudel sõlmitakse sel eesmärgil kolmandate isikutega lepingud olemasolevate omandiõiguste kohta.

Komisjon tagab asjakohase raamistiku abil käesolevas artiklis osutatud vara optimaalse kasutamise. Eelkõige teostab ta programmidega Galileo ja EGNOS seotud intellektuaalomandi õigusi võimalikult tulemuslikult, võttes arvesse vajadust kaitsta ja väärtustada liidu intellektuaalomandi õigusi, kõigi sidusrühmade huvisid, ja vajadust turgude ja uute tehnoloogiate harmoonilise arengu järele. Selleks tagab komisjon, et programmide Galileo ja EGNOS raames sõlmitud lepingud kätkevad võimalust nende programmide raames tehtud tööst tulenevaid intellektuaalomandi õigusi kolmandatele isikutele loovutada või litsentsida.

II PEATÜKK

OSALEMINE RAHASTAMISES JA EELARVEMEHHANISMID

Artikkel 7

Tegevused

1. Käesoleva määruse kohaselt programmidele Galileo ja EGNOS ajavahemikuks 2014–2020 eraldatud liidu eelarveassigneeringutest rahastatakse järgmisi tegevusi, mis on seotud:

Kasutusetapiga alustatakse järk-järgult ajavahemikul 2014–2015, pakkudes esialgu avatud teenust, otsingu- ja päästeteenust ning avalikku reguleeritud teenust. Neid algseid teenuseid täiustatakse järk-järgult ja artikli 2 lõikes 4 osutatud erieesmärkidena kirjeldatud funktsioonid käivitatakse järk-järgult, et saavutada täielik töövalmidus 31. detsembriks 2020.

Artikkel 4

EGNOSe kasutusetapp

EGNOSe kasutusetapp koosneb eeskätt järgmisest:

- a) kosmose infrastruktuuri haldamine, hooldus, pidev täiendamine, arendamine ja kaitse, sealhulgas uuendamine ja iganenud vahendite haldamine;
- b) maapealse infrastruktuuri, eelkõige võrkude, tegevuskohtade ja toetusrajatiste haldamine, hooldus, pidev täiendamine, arendamine ja kaitse, sealhulgas uuendamine ja iganenud vahendite haldamine;
- c) süsteemi tulevaste põlvkondade väljatöötamine ja artikli 2 lõikes 5 osutatud teenuste edasiarendamine;

- a) programmi Galileo kasutuselevõtuetaapi lõpuleviimisega, millele on osutatud artikli 3 punktis c;

- b) programmi Galileo kasutusetapiga, millele on osutatud artikli 3 punktis d;
- c) programmi EGNOS kasutusetapiga, millele on osutatud artiklis 4;
- d) programmide Galileo ja EGNOS haldamise ja järelevalvega.

2. Programmidele Galileo ja EGNOS eraldatud liidu eelarveasigneeringutest rahastatakse vastavalt artikli 9 lõikele 2 ka tegevusi, mis seonduvad põhielementide alase teadus- ja arendustegevusega, näiteks Galileo-põhiste kiipseadmete ja vastuvõtjatega.

3. Programmidele Galileo ja EGNOS eraldatud liidu eelarveasigneeringutest kaetakse ka komisjoni kulud, mis on seotud programmide haldamiseks ja artikli 2 lõigetes 4 ja 5 osutatud erieesmärkide täitmiseks vajaliku ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistegevusega. Nendest kulu-dest kaetakse eelkõige järgmised kulud:

- a) ekspertide uuringud ja koosolekud;
- b) teabe- ja kommunikatsioonitegevus, sealhulgas institutsioonide teavitustegevus liidu poliitiliste prioriteetide teemal, kui need on otseselt seotud käesoleva määruse eesmärkidega, pidades eelkõige silmas koostoime loomist muude asjakohaste liidu poliitikavaldkondadega;
- c) infotehnoloogilised võrgud, mille eesmärgiks on infotöötlus või vahetus;
- d) igasugune muu komisjonile osutatud tehniline ja halduslik abi programmide haldamiseks.

4. Programmide Galileo ja EGNOS ja nende erinevate etappide kulud tehakse täpselt kindlaks. Komisjon, kes tegutseb kooskõlas läbipaistva juhtimise põhimõttega, teavitab Euroopa Parlamenti, nõukogu ja artiklis 36 osutatud komiteed („komitee”) igal aastal liidu vahendite, sealhulgas ettenägematute kulude reservi eraldamisest ja kasutamisest seoses iga käesoleva artikli lõikes 1, 2 ja 3 nimetatud tegevusega.

Artikkel 8

Programmide Galileo ja EGNOS rahastamine

1. Liit rahastab vastavalt artiklile 9 programmidega Galileo ja EGNOS seotud tegevusi, millele on viidatud artikli 7 lõigetes 1, 2 ja 3, et täita artiklis 2 seatud eesmärgid, ilma et see piiraks rahastamist mis tahes muudest rahastamisallikatest, sealhulgas käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 viidatud allikatest.

2. Liikmesriigid võivad taotleda programmide Galileo ja EGNOS täiendavat rahastamist, et katta konkreetsetel juhtudel täiendavaid elemente, tingimusel et need täiendavad elemendid ei põhjusta mingit rahalist või tehnilist koormust või viivitusi asjaomases programmis. Liikmesriigi taotluse alusel otsustab komisjon vastavalt artikli 36 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusele, kas nimetatud tingimused on täidetud. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komiteed mõjust, mida avaldab programmidele Galileo ja EGNOS käesoleva lõike kohaldamine.

3. Ka kolmandad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid võivad programme Galileo ja EGNOS täiendavalt rahastada. Artiklis 29 osutatud rahvusvahelistes lepingutes määratakse kindlaks programmis osalemise tingimused ja üksikasjalikud eeskirjad.

4. Käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 osutatud täiendavat rahastamist käsitatakse sihtotstarbelise välistuluna vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 21 lõikele 2.

Artikkel 9

Vahendid

1. Rahastamispakett artikli 7 lõigetes 1, 2 ja 3 nimetatud tegevuste elluviimiseks ja nende tegevustega seotud riskide katmiseks ajavahemikuks 1. jaanuar 2014 kuni 31. detsember 2020 on 7 071,73 miljonit eurot jooksevhindades.

Iga-aastased eraldised määratakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt kindlaks vastavalt mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud piirmääradele.

Esimeses lõigus osutatud summa jaotatakse kulukategooriate vahel jooksevhindades:

- a) artikli 7 lõike 1 punktis a osutatud tegevuse jaoks 1 930 miljonit eurot;
- b) artikli 7 lõike 1 punktis b osutatud tegevuse jaoks 3 000 miljonit eurot;
- c) artikli 7 lõike 1 punktis c osutatud tegevuse jaoks 1 580 miljonit eurot;
- d) artikli 7 lõike 1 punktis d ja artikli 7 lõikes 3 osutatud tegevuse jaoks 561,73 miljonit eurot.

2. Ilma et see piiraks nende summade kasutamist, mis on eraldatud süsteempõhiste rakenduste arendamiseks programmi „Horisont 2020” raames, rahastatakse programmidele Galileo ja EGNOS eraldatud eelarveasigneeringutest, sealhulgas sihtotstarbelistest tuludest, artikli 7 lõikes 1a osutatud tegevusi kuni 100 miljoni euro ulatuses püsivhindades.

3. Komisjon võib lõike 1 kolmanda lõigu punktides a–d sätestatud vahendeid ühest kulukategooriast teise ümber paigutada kuni 10 % ulatuses lõike 1 esimeses lõigus osutatud summast. Kui ümberpaigutamine puudutab kumulatiivset summat, mis ületab 10 % lõike 1 esimeses lõigus osutatud summast, konsulteerib komisjon artikli 36 lõikes 2 osutatud nõuandemenetluse kohaselt komiteega.

Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu kõigist ümberpaigutustest kulukategooriate vahel.

4. Assigneeringuid kasutatakse vastavalt käesoleva määruse ja määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 kohaldatavatele sätetele.

5. Programmidega Galileo ja EGNOS seotud eelarvelised kohustused täidetakse iga-aastaste eraldistega.

6. Komisjon haldab lõikes 1 osutatud rahalisi vahendeid läbi- paistval ja kulutõhusal viisil. Komisjon esitab igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande kasutatava kulude juhtimise strateegia kohta.

Artikkel 10

Programmidest Galileo ja EGNOS saadav tulu

1. Süsteemide kasutamisest saadava tulu kogub liit, see kantakse liidu eelarvesse ja eraldatakse programmidele Galileo ja EGNOS, eelkõige artikli 2 lõikes 1 osutatud eesmärgi saavutamiseks. Kui tulu ületab programmide kasutusetappide rahastamise vajaduse, siis saavad tulu suunamise põhimõtete muutmise heaks kiita Euroopa Parlament ja nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal.

2. Tulu jaotamise mehhanism võib olla ette nähtud erasektori üksusega sõlmitavates lepingutes.

3. Eelarve täitmise eest kaudselt vastutavatele üksustele tehtud eelmaksetelt kogunenud intressid eraldatakse tegevustele vastavalt komisjoni ja asjaomase üksuse vahel sõlmitud delegerimiskokkulepele või lepingule. Vastavalt usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttele avavad eelarve täitmise eest kaudselt vastutavad üksused kontod, mis võimaldavad kindlaks teha rahalisi vahendeid ja vastavat intressi.

III PEATÜKK

PROGRAMMIDE GALILEO JA EGNOS AVALIK HALDAMINE

Artikkel 11

Programmide Galileo ja EGNOS haldamise põhimõtted

Programmide Galileo ja EGNOS avalik juhtimine rajaneb järgmistel põhimõtetel:

- a) ülesannete ja vastutuse selge jaotamine asjaomaste üksuste, eelkõige komisjoni, Euroopa GNSSi Agentuuri ja ESA vahel komisjoni üldisel vastutusel;
- b) siiras koostöö punktis a osutatud üksuste ja liikmesriikide vahel;
- c) tugev programmide kontroll, sealhulgas range kulude ja ajakava järgimine kõigi asjaomaste üksuste poolt oma vastutusalas seoses programmide Galileo ja EGNOS eesmärkidega;
- d) olemasolevate struktuuride kasutamise optimeerimine ja ratsionaliseerimine, et vältida tehnilise oskusteabe dubleerimist;
- e) projektijuhtimise süsteemide ja tehnikate parimate tavade kasutamine programmide Galileo ja EGNOS rakendamise järelevalves eriomaseid nõudeid arvestades ja valdkondlike ekspertide toetusel.

Artikkel 12

Komisjoni ülesanded

1. Komisjonil on üldine vastutus programmide Galileo ja EGNOS eest. Ta käsutab käesoleva määrusega eraldatud rahalisi vahendeid ja kontrollib programmi kõigi tegevuste elluviimist, eelkõige seoses kulude, haldamise ja tulemuslikkusega.
2. Lisaks lõikes 1 osutatud üldisele vastutusele ja käesolevas määruses osutatud spetsiifilistele ülesannetele on komisjonil järgmised ülesanded:
  - a) tagada ülesannete selge jaotus programmidega Galileo ja EGNOS seotud eri üksuste vahel ja jagada sel eesmärgil artikli 14 lõikes 2 ja artiklis 15 nimetatud ülesannete täitmine (eelkõige delegerimiskokkulepete kaudu) Euroopa GNSSi Agentuurile ja ESA-le;
  - b) tagada programmide Galileo ja EGNOS õigeaegne elluviimine neile eraldatud vahendite piires ja kooskõlas artiklis 2 osutatud eesmärkidega.

Selleks kehtestab ta asjakohased vahendid ja struktuurimeetmed programmidega Galileo ja EGNOS seotud riskide kindlakstegemiseks, kontrollimiseks, leevendamiseks ja järelevalveks ning rakendab neid;

- c) korraldada liidu nimel ja oma pädevusvaldkonnas suhteid kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega;

d) anda liikmesriikidele ja Euroopa Parlamendile õigeaegselt kogu asjakohane teave programmide Galileo ja EGNOS kohta, eelkõige seoses riskijuhtimise, üldiste kulude, iga Galileo infrastruktuuri olulise elemendi iga-aastaste tegevuskulude, tulude, ajakava ja tulemuslikkusega, ning ülevaade artikli 11 punktis e osutatud projektijuhtimise süsteemide ja tehnikate rakendamisest;

e) hinnata võimalust edendada ja tagada Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemide kasutamine erinevates majandussektorites, analüüsides muu hulgas süsteemide tekitatava kasu ärakasutamist.

3. Kui see on vajalik artiklis 3 osutatud programmi Galileo kasutuselevõtu- ja kasutusetappide ja artiklis 4 osutatud programmi EGNOS kasutusetapi nõuetekohaseks täitmiseks, kehtestab komisjon vajaduse korral meetmed, mis on vajalikud, et

a) hallata ja vähendada programmide Galileo ja EGNOS täitmisega kaasnevat riski;

b) teha kindlaks oluliste otsuste tegemise etapid programmide elluviimise seireks ja hindamiseks;

c) määrata kindlaks süsteemide maapealse infrastruktuuri paiknemine kooskõlas turvanõuetega, järgides avatud ja läbi- paistvat menetlust, ja tagada nende toimimine;

d) määrata kindlaks tehnilised ja operatiivnõuded, mis on vajalikud artikli 2 lõike 4 punktides b ja c osutatud funktsioonide täitmiseks ja süsteemiarenduste rakendamiseks.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 36 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 13

Süsteemide ja nende toimimise turvalisus

1. Komisjon tagab programmide Galileo ja EGNOS turvalisuse, sealhulgas süsteemide ja nende toimimise turvalisuse. Sellel eesmärgil komisjon:

a) võtab arvesse järelevalve ja programmide turvanõuete ja -normide integreerimise vajadust;

b) tagab, et nende nõuete ja normide üldine mõju toetab programmide edenemist, eelkõige kulude, riskihalduse ja ajakava osas;

c) loob erinevate asjaomaste asutuste vahelise kooskõlastusmehhanismi;

d) võtab arvesse kehtivaid turvanorme ja -nõudeid, et mitte vähendada turvalisuse üldist taset ega takistada nendel normidel ja nõuetel põhineva kehtiva süsteemi toimimist.

2. Ilma et see piiraks käesoleva määruse artiklite 14 ja 16 ning otsuse nr 1104/2011/EL artikli 8 kohaldamist, võtab komisjon artiklis 35 sätestatud tingimustel vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse kõrgetasemelised eesmärgid, et tagada lõikes 1 osutatud programmide Galileo ja EGNOS turvalisus.

3. Komisjon kehtestab lõikes 2 osutatud kõrgetasemeliste eesmärkide rakendamiseks vajalikud tehnilised kirjeldused ja muud meetmed. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 36 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Kooskõlas otsuse 2010/427/EL artikli 2 lõikega 2 jätkab Euroopa välis teenistus komisjoni abistamist tema ülesannete täitmisel välissuhete valdkonnas.

Artikkel 14

Euroopa GNSSi Agentuuri ülesanded

1. Kooskõlas komisjoni kehtestatud suunistega teeb Euroopa GNSSi Agentuur järgmist:

a) tagab seoses programmide Galileo ja EGNOS julgeolekuga ja ilma et see piiraks artiklite 13 ja 16 kohaldamist:

i) oma turvalisuse akrediteerimise nõukogu kaudu turvalisuse akrediteerimise vastavalt määruse (EL) nr 912/2010 III peatükile. Sel eesmärgil algatab ta turvamenetluste rakendamise, jälgib seda ning teostab süsteemi turbeauditeid;

ii) määruse (EL) nr 912/2010 artikli 6 punktis d osutatud Galileo turvaseirekeskuse tegevuse kooskõlas käesoleva määruse artiklis 13 osutatud normide ja nõuetega ning vastavalt ühismeetme 2004/552/ÜVJP alusel antud juhiste kohaselt;

b) täidab otsuse nr 1104/2011/EL artiklis 5 sätestatud ülesandeid ja abistab komisjoni vastavalt selle otsuse artikli 8 lõikele 6;

c) aitab programmi Galileo kasutuselevõtu- ja kasutusetapi ja programmi EGNOS kasutusetapi raames kaasa artikli 2 lõigetes 4 ja 5 osutatud teenuste edendamisele ja turustamisele, viies selleks muu hulgas läbi vajaliku turuanalüüsi, eelkõige Euroopa GNSSi Agentuuri igal aastal rakenduste ja teenuste turu kohta koostatava turuaruande kaudu, luues tihedaid kontakte süsteemide kasutajate ja potentsiaalsete kasutajatega, et koguda teavet nende vajaduste kohta, jälgides arenguid satelliidinavigatsiooni järelturul ning koostades tegevuskava artikli 2 lõigetes 4 ja 5 osutatud teenuste vastuvõtmiseks kasutajaskonna poolt, mis hõlmaks eelkõige asjaomaseid standardimise ja sertifitseerimisega seotud tegevusi.

2. Euroopa GNSSi Agentuur täidab ka muid programmide Galileo ja EGNOS rakendamise seotud ülesandeid, sealhulgas programmide haldamise ülesandeid, ja vastutab nende täitmise eest. Need ülesanded usaldab komisjon talle delegerimisotsuse alusel sõlmitud delegerimiskokkuleppe raames kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 58 lõike 1 punktiga c ning need hõlmavad järgmist:

- a) põhitegevused, kaasa arvatud infrastruktuuri haldamine, süsteemi hooldamine ja pidev täiustamine, sertifitseerimis- ja standardimistoimingud ning artikli 2 lõigetes 4 ja 5 nimetatud teenuste osutamine;
- b) süsteemide edasiarendamise ja tulevaste põlvkondadega seotud arendus- ja kasutuselevõtutegevusele ning teenuste edasiarendamise määratlemisele kaasaitamine, sealhulgas hanked;
- c) süsteemipõhiste rakenduste ja teenuste arendamise edendamine ning nendealase teadlikkuse suurendamine, mis hõlmab Euroopa GNSSi rakendustele ja teenustele spetsialiseerunud Euroopa tippkeskuste võrgu tuvastamist, ühendamist ja kooskõlastamist, võttes aluseks avaliku ja erasektori eksperditeadmised ning hinnates sellise edendamise ja teadlikkuse suurendamisega seotud meetmeid;
- d) selliste põhielementide nagu Galileo-põhiste kiipseadmete ja vastuvõtjate arendamise edendamine.

3. Lõikes 2 osutatud delegerimiskokkuleppes antakse Euroopa GNSSi Agentuurile määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 58 lõike 1 punkti c raames eelkõige hankija suhtes piisavalt autonoomiat ja õigusi. Delegerimiskokkuleppes sätestatakse ka Euroopa GNSSi Agentuurile eraldatud vahendite haldamise üldtingimused ning eeskätt teostatavad tegevused, nendega seotud rahastamismeetmed, haldusmenetlused, järelevalve- ja kontrollimeetmed ning meetmed, mida kohaldatakse

kokkuleppe mittetäieliku täitmise korral kulude, ajakava ja tulemuslikkuse osas, samuti kogu materiaalse ja immateriaalse vara valdamise kord.

Järelevalve- ja kontrollimeetmetega nähakse eelkõige ette kord kulude eelhindamiseks, komisjoni süstemaatiline kuludest ja ajakavast teavitamine ning kavandatud eelarve, tulemuslikkuse ja ajakava puhul esinevate kõrvalekallete korral rakendatavad parandusmeetmed, mis tagavad infrastruktuuride rakendamise eraldatud eelarvete piires.

4. Euroopa GNSSi Agentuur sõlmib ESAGA töökorra, mis on vajalik nende vastavate käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks programmide Galileo ja EGNOS kasutusetapis. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komiteed sellisest Euroopa GNSSi Agentuuriga sõlmitud töökorrast ja selle muudatustest. Vajaduse korral võib Euroopa GNSSi Agentuur kaaluda pöördumist teiste avaliku või erasektori üksuste poole.

5. Lisaks lõigetes 1 ja 2 nimetatud ülesannetele ning oma pädevuse piires annab Euroopa GNSSi Agentuur komisjoni käsutusse oma tehnilised eksperditeadmised ja annab komisjonile teavet, mida ta vajab tema ülesannete täitmiseks käesoleva määruse raames, sealhulgas artikli 12 lõike 2 punktis e osutatud süsteemide kasutamise edendamise ja tagamisega seotud võimaluste hindamine.

6. Komiteega konsulteeritakse käesoleva artikli lõikes 2 nimetatud delegerimisotsuse küsimuses vastavalt artikli 36 lõikes 2 sätestatud nõuandemenetlusele. Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komiteed teavitatakse eelnevalt delegerimiskokkulepetest, mis sõlmitakse liidu (keda esindab komisjon) ja Euroopa GNSSi Agentuuri vahel.

7. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komiteed hankemenetluste vahe- ja lõplikest hindamistulemustest ning erasektori üksustega sõlmitavatest lepingutest, esitades sealhulgas allhangetega seotud teabe.

Artikkel 15

Euroopa Kosmoseagentuuri ülesanded

1. Artikli 3 punktis c osutatud programmi Galileo kasutuselevõtuetaipiks sõlmib komisjon viivitamata ESAGA delegerimiskokkuleppe, milles kehtestatakse viimase ülesanded, eelkõige süsteemi kavandamise, arendamise ja seonduvate hangete osas. Delegerimiskokkuleppe sõlmitakse ESA-ga määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 58 lõike 1 punkti c kohaselt komisjoni poolt vastuvõetud delegerimisotsuse alusel.

Delegerimiskokkuleppes sätestatakse ESA-le eraldatud vahendite haldamise üldtingimused, niivõrd kui see on vajalik delegeritud ülesannete ja eelarve täitmiseks, ning eeskätt süsteemi kujundamise, arendamise ja hangetega seoses teostatavad toimingud, nendega seotud rahastamismeetmed, haldusmenetlused, järelevalve- ja kontrollimeetmed ning meetmed, mida kohaldatakse kokkuleppe mittetäieliku rakendamise korral kulude, ajakava ja tulemuslikkuse osas, samuti kogu materiaalse ja immateriaalse vara valdamise kord.

Järelevalve- ja kontrollimeetmetega nähakse eelkõige ette kord kulude eelhindamiseks, komisjoni süstemaatiline kuludest ja ajakavast teavitamine ning kavandatud eelarve, tulemuslikkuse ja ajakava puhul esinevate kõrvalekallete korral rakendatavad parandusmeetmed, mis tagavad infrastruktuuride rajamise eraldatud eelarvete piires.

2. Komiteega konsulteeritakse käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud delegerimisotsuse küsimuses vastavalt artikli 36 lõikes 2 sätestatud nõuandemenetlusele. Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komiteed teavitatakse eelnevalt delegerimiskokkulepetest, mis sõlmitakse liidu (keda esindab komisjon) ja ESA vahel.

3. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komiteed hankemenetluste vahe- ja lõplikest hindamistulemustest ning lepingutest, mida ESA sõlmib erasektori üksustega, esitades sealhulgas allhangetega seotud teabe.

4. Artikli 3 punktis d ja artiklis 4 osutatud programmide Galileo ja EGNOS kasutusetapi puhul käsitatakse vastavalt artikli 14 lõikele 4 Euroopa GNSSi Agentuuri ja ESA vahel sõlmitud töökorras ESA rolli selles etapis ja tema koostööd Euroopa GNSSi Agentuuriga, eelkõige seoses järgmisega:

- a) kontseptsiooni loomine, kavandamine, järelevalve, hanked ja valideerimine süsteemide tulevaste põlvkondade arendamise raamistikus;
- b) tehniline tugi süsteemide hetkel kasutuses oleva põlvkonna kasutamise ja haldamise raames.

Selle töökorra puhul järgitakse määrust (EL, Euratom) nr 966/2012 ja komisjoni poolt kooskõlas artikli 12 lõikega 3 kehtestatud meetmeid.

5. Komisjon võib ESA-lt taotleda oma käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks vajalikku tehnilist ekspertnõu ja teavet, ilma et see mõjutaks lõikes 1 osutatud delegerimiskokkuleppe ja lõikes 4 osutatud töökorra rakendamist.

IV PEATÜKK

LIIDU VÕI SELLE LIIKMESRIIKIDE JULGEOLEKUGA SEOTUD ASPEKTID

Artikkel 16

Ühismeede

Alati kui süsteemide tegevus võib mõjutada liidu või selle liikmesriikide julgeolekut, kohaldatakse menetlusi, mis on sätestatud ühismeetmes 2004/552/ÜVJP.

Artikkel 17

Eeskirjade kohaldamine salastatud teabe valdkonnas

Käesoleva määruse kohaldamisel:

- a) tagab iga liikmesriik, et tema siseriiklike julgeolekueeskirjadega tagatakse ELi salastatud teabe selline kaitsetase, mis on otsuse 2001/844/EÜ, ESTÜ, Euratom lisas kehtestatud julgeolekueeskirjadega ning otsuse 2013/488/EL lisas kehtestatud nõukogu julgeolekueeskirjadega sätestatud kaitsetasemega samaväärne;
- b) liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamatult punktis a osutatud siseriiklike julgeolekueeskirjade vastuvõtmisest;
- c) kolmandate riikide territooriumil elavad füüsilised isikud või seal asutatud juriidilised isikud võivad töödelda programmi-dega Galileo ja EGNOS seotud ELi salastatud teavet ainult siis, kui nende suhtes kohaldatakse asjaomastes riikides julgeolekueeskirju, millega tagatakse kaitsetase, mis on vähemalt samaväärne sellega, mis on tagatud komisjoni julgeolekueeskirjadega, mis on esitatud otsuse 2001/844/EÜ, ESTÜ, Euratom lisas ja nõukogu julgeolekueeskirjadega, mis on esitatud otsuse 2013/488/EL lisades. Kolmandas riigis või rahvusvahelises organisatsioonis kohaldatavate julgeolekueeskirjade samaväärsus tehakse kindlaks liidu ja selle kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni vahel kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklis 218 sätestatud menetlusega sõlmitud teabeturbe lepingu alusel ning otsuse 2013/488/EL artiklit 13 arvesse võttes;
- d) füüsilisele isikule või juriidilisele isikule või kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile võib anda juurdepääsu ELi salastatud teabele, kui seda peetakse konkreetsel juhul vajalikuks tulenevalt teabe olemusest ja sisust, teabe saaja teadmishajadusest ning liidule tuleneva kasu ulatusest, ning ilma et see mõjutaks nõukogu otsuse 2013/488/EL artikli 13 ning otsuse 2001/844/EÜ, ESTÜ, Euratom lisas sätestatud tööstusjulgeolekut reguleerivate eeskirjade kohaldamist.

V PEATÜKK

RIIGIHANKED

I JAGU

Programmi Galileo kasutuselevõtu- ja kasutusetapi ja programmi EGNOS kasutusetapi raames tehtavate riigihangete suhtes kohaldatavad üldsätted

Artikkel 18

Üldpõhimõtted

Programmi Galileo kasutuselevõtu- ja kasutusetapi ja programmi EGNOS kasutusetapi suhtes kohaldatakse määrust (EL, Euratom) nr 966/2012, ilma et see piiraks meetmeid, mis on vajalikud liidu oluliste julgeolekuhuvide või avaliku julgeoleku kaitseks või liidu ekspordikontrolli nõuete järgimiseks. Programmi Galileo kasutuselevõtu- ja kasutusetapi ja programmi EGNOS kasutusetapi suhtes kohaldatakse lisaks veel järgmisi üldpõhimõtteid: juurdepääs ja õiglane konkurents terves tööstustarnete ahelas, selgel ja õigeaegsel teabel põhinev pakkumine, kohaldatavate hanke-eeskirjade, kvalifitseerimise tingimuste, määramiskriteeriumide ja mis tahes muu asjaomase teabe selge edastamine, millega tagatakse kõikidele potentsiaalsetele pakkujatele võrdsed võimalused.

Artikkel 19

Erieesmärgid

Hankemenetluses järgivad hankijad oma hanketeadetes järgmisi eesmärgi:

- a) edendada kogu liidus kõikide ettevõtjate, eriti uute turuletulijate ning VKEdes võimalikult ulatuslikku ja avatud osalemist, soodustades selleks muu hulgas pakkujate poolsete allhangete rakendamist;
- b) vältida turgu valitseva seisundi võimalikku kuritarvitamist ja üksikutele tarnijatele tuginemist;
- c) kasutada ära eelnevaid avaliku sektori investeeringuid ja saadud õppetunde, tööstuskogemusi ja -pädevust, sealhulgas programmide Galileo ja EGNOS määramis- ning arendus-, valideerimis- ja kasutuselevõtuetaappidel õpitut, tagades samas, et ei mõjutata konkureeriva pakkumise eeskirju;
- d) asjakohasel juhul hankida mitmelt pakkujalt, et tagada parem üldine kontroll programmide Galileo ja EGNOS, kulude ja ajakava üle;
- e) võimaluse korral arvestada kogukulu hangitava toote, teenuse või töö kogu kasuliku kasutusea jooksul.

2. JAGU

Programmi Galileo kasutuselevõtu- ja kasutusetapi ja programmi EGNOS kasutusetapi raames tehtavate riigihangete suhtes kohaldatavad erisätted

Artikkel 20

Võrdsete konkurentsitingimuste kehtestamine

Hankija võtab asjakohased meetmed võrdsete konkurentsitingimuste kehtestamiseks, juhul kui ettevõtja varasem osalemine hankemenetlusega seotud tegevuses

- a) võib anda sellele ettevõtjale olulise eelise seoses piiratud juurdepääsuga teabega ning tekitada seega kahtlusi võrdse kohtlemise põhimõtte järgimise osas või
- b) mõjutab konkurentsi tavatingimusi või lepingute sõlmimise või täitmise erapooletust ning objektiivsust.

Need meetmed ei moonutada konkurentsi ega ohustada võrdset kohtlemist või ettevõtjate, nende kaubandussuhete ja kulustruktuuri kohta kogutud teabe konfidentsiaalsust. Seega arvestatakse neis meetmetes kavandatava lepingu liiki ja tingimusi.

Artikkel 21

Teabeturve

Salastatud teabega seotud, seda nõudvate ja/või sisaldavate hankelepingute puhul täpsustab hankija hankedokumentides kõik vajalikud meetmed ja nõuded niisuguse teabe kaitsmiseks nõutaval tasemel.

Artikkel 22

Tarne garanteerimine

Hankija esitab hankedokumentides oma nõuded seoses asjade tarne ja teenuste osutamise garanteerimisega lepingu täitmise korral.

Artikkel 23

Tingimuslike osadega lepingud

1. Hankija võib sõlmida tingimuslike osadega lepinguid.

2. Tingimuslike osadega leping hõlmab fikseeritud osa, mis on lisatud eelarvelise kulukohustuse võtmisele ning kindlat kohustust pakkuda selleks etapiks lepinguga ette nähtud töid, tarneid või teenuseid ning ühte või mitut osa, mis on nii eelarve kui täitmise osas tingimuslikud. Hankedokumentides nimetatakse tingimuslike osadega lepingu konkreetseid osad. Neis peab eelkõige olema määratletud lepingu ese, hind või hinna määramise kord ja töö tegemise, tarnete ja teenuse osutamise tingimused igas etapis.

3. Fikseeritud osa kohustused peavad moodustama ühtse terviku, sama kehtib iga tingimusliku osa kohustuse kohta, võttes arvesse kõikide teiste osade kohustusi.

4. Iga tingimusliku osa täitmine sõltub hankija otsusest, millest on lepingupartnerit teavitatud lepingus sätestatud tingimustel. Kui üks tingimuslik osa kinnitatakse hilinemisega või seda ei kinnitata, võib töövõtja saada juhul, kui see on lepinguga ette nähtud ja lepingus sätestatud tingimustel, ootetoetust või leppetrahvi.

5. Kui teatud osas leiab hankija, et selle osa kokkulepitud tööd ja tarned ei ole teostatud ega teenused osutatud, võib ta nõuda kahju hüvitamist ning lepingu lõpetada, kui see võimalus on lepingus sätestatud ja see toimub lepingus kehtestatud tingimustel.

Artikkel 24

Kontrollitud kulutuste alusel hüvitatavad lepingud

1. Hankija võib lõikega 2 ettenähtud tingimustel maksimumhinna piires valida lepingu, mis kas tervenisti või osaliselt hüvitatakse kontrollitud kulutuste alusel.

Selliste lepingute eest makstav hind seisneb kõikide selliste tegelike kulude hüvitamises, mida töövõtja on lepingu täitmiseks kandnud, näiteks kuludena tööjõule, materjalidele, tarbematerjalidele ning lepingu täitmiseks vajalike seadmete ja infrastruktuuride kasutamisele. Neile kuludele lisandub kas kindel summa üldkulude ja kasumi katteks või üldkulusid kattev summa koos kasumijaotusskeemiga, mis sõltub eesmärkidest ja ajakavast kinnipidamisest.

2. Hankija võib valida lepingu, mis kas tervenisti või osaliselt hüvitatakse kontrollitud kulutuste alusel, juhul, kui objektiivsetel põhjustel on võimatu täpselt kindlaks määrata fikseeritud hinda ja kui saab piisavalt tõendada, et selline kindel hind oleks lepingu täitmisega kaasneva ebakindluse tõttu ebatavaliselt kõrge

- a) sest leping hõlmab väga keerulisi osi või uut tehnoloogiat ning seega olulisi tehnilisi ohte, või
- b) seetõttu, et lepingu esemeks olevate tegevustega tuleb operatiivsetel põhjustel alustada viivitamatult, kuigi ei ole veel võimalik fikseeritud ja lõplikku hinda täies ulatuses kindlaks määrata, sest on olemas olulised ohud või lepingu täitmine sõltub osaliselt muude lepingute täitmisest.

3. Lepingu, mis kas tervenisti või osaliselt hüvitatakse kontrollitud kulutuste alusel, maksimumhind on maksimaalne makstav hind. Seda võib ületada üksnes piisavalt põhjendatud erandjuhtudel ning hankija eelneva nõusoleku alusel.

4. Lepingu, mis kas tervenisti või osaliselt hüvitatakse kontrollitud kulutuste alusel, dokumentides on täpsustatud järgmine:

- a) lepingu liik, st kas see on tervenisti või osaliselt kontrollitud kulutustega leping maksimumhinna piires;
  - b) kontrollitud kulutuste alusel osaliselt hüvitatava lepingu puhul need lepingu osad, mis hüvitatakse kontrollitud kulutuste alusel;
  - c) maksimumhinna summa;
  - d) määramiskriteeriumid, mis peavad võimaldama hinnata esialgse eelarve, hüvitatavate kulude, nende kulude määramise mehhanismide ja pakkumises nimetatud kasumi tõenäosust;
  - e) otsestele kuludele lisanduva tasu liik, millele on viidatud lõikes 1;
  - f) eeskirjad ja menetlused pakkuja poolt lepingu täitmiseks kavandatud kulude abikõlblikkuse kindlakstegemiseks vastavalt lõikes 5 esitatud põhimõtetele;
  - g) raamatupidamiseeskirjad, mida pakkujad peavad täitma;
  - h) juhul kui kontrollitud kulutuste alusel osaliselt hüvitatav leping muudetakse fikseeritud ja lõpliku hinnaga lepinguks, siis selle muudatuse näitajad.
5. Töövõtjale täielikult või osaliselt kontrollitud kulutustega lepingu täitmise ajal tekkinud kulud on abikõlblikud juhul, kui need

- a) on tegelikult tekkinud lepingu täitmise ajal, välja arvatud lepingu täitmiseks vajalike seadmete, infrastruktuuri ja immateriaalse varaga seotud kulud, mida võidakse käsitleda abikõlblikena kogu nende ostuhinna ulatuses;
- b) on esitatud esialgses eelarves, mis on vajaduse korral läbi vaadatud esialgsesse lepingusse hiljem lisatud muudatustega;
- c) on vajalikud lepingu täitmiseks;
- d) tulenevad lepingu täitmisest ja on sellega seotud;

- e) on kindlakstehtavad, kontrollitavad, kirjendatud töövõtja raamatupidamises ning kindlaks määratud vastavalt spetsifikatsioonis ja lepingus viidatud raamatupidamisstandarditele;
- f) on kooskõlas kohaldatava maksu- ja sotsiaalvaldkonda õigusega;
- g) ei ole vastuolus lepingutingimustega;
- h) on mõistlikud, õigustatud ja vastavad usaldusväärse finantsjuhtimise nõuetele, eelkõige säästlikkuse ja tõhususe poolest.

Töövõtja vastutab kulude raamatupidamise eest, raamatupidamisregistri või muu vajaliku dokumendi nõuetekohase täitmise eest, tõendamaks, et kulud, mille hüvitamist taotletakse, on kantud ja vastavad käesolevas artiklis määratletud põhimõtetele. Kulused, mida töövõtja ei suuda põhjendada, ei loeta abikõlblikeks ja nende hüvitamisest keeldutakse.

6. Kontrollitud kulude alusel hüvitatavate lepingute nõuetekohase täitmise tagamiseks täidab hankija järgmiste ülesandeid:

- a) määrab kindlaks võimalikult realistliku maksimumhinna, mis võimaldab vajalikku paindlikkust tehniliste ohtude arvessevõtmiseks;
- b) muudab lepingu, mis osaliselt hüvitatakse kontrollitud kulutuste alusel, täies ulatuses fikseeritud ja lõpliku hinnaga lepinguks selle täitmise ajal kohe, kui on võimalik kindlaks määrata fikseeritud ja lõplik hind. Selleks määrab ta kindlaks, kuidas toimub kontrollitud kulutuste alusel hüvitatava lepingu muutmine fikseeritud ja lõpliku hinnaga lepinguks;
- c) kehtestab järelevalve- ja kontrollimeetmed, millega nähakse eelkõige ette süsteem kulude eelhindamiseks;
- d) määrab kindlaks põhimõtted, vahendid ja nõuetekohased menetlused lepingu täitmiseks, eelkõige lepingu täitmise ajal töövõtjale ja alltöövõtjatele tekkinud kulude kindlakstegemiseks ja abikõlblikkuse kontrollimiseks ning lepingu muutmiseks;
- e) kontrollib, et töövõtja ja alltöövõtjad täidavad lepingus sätestatud raamatupidamisstandardeid ja kohustust esitada tõendavad raamatupidamisdokumendid;
- f) tagab järjekindlalt lepingu täitmise ajal punktis d viidatud põhimõtete, vahendite ja menetluste tõhususe.

Artikkel 25

Lepingumuudatused

Hankija ja töövõtja võivad lepingut muuta tingimusel, et muudatus vastab kõikidele järgmistele tingimustele:

- a) sellega ei muudeta lepingu sisu;
- b) see ei kahjusta lepingu majanduslikku tasakaalu;
- c) sellega ei sätestata tingimusi, mis juhul, kui need oleksid algselt olnud hankedokumentides, oleksid võimaldanud osaleda ka teistel pakkujatel peale nende, kes esialgses menetluses tunnistati nõudeid täitnuks, või oleksid võimaldanud tunnistada edukaks mõne muu pakkumuse kui see, mis esialgu valiti.

Artikkel 26

Allhanked

1. Hankija nõuab, et pakkuja sõlmiks lepingu osa täitmiseks allhanke asjakohasel tasandil läbiviidava konkurentsipõhise hanke alusel allhankelepingu ettevõtjaga, kes ei kuulu pakkuja kontserni, eelkõige uued turuletulijad ning VKEd.

2. Hankija määrab kindlaks, kui suur osa lepingust tuleb täita allhankelepingute alusel, kehtestades vastava miinimum- ja maksimummäära. Hankija tagab, et need on proportsionaalsed lepingu eesmärgi ja maksumusega, võttes arvesse vastava tegevussektori eripära ning eelkõige konkurentsitingimusi ja asjaomast tööstuspotentsiaali.

3. Kui pakkuja osutab oma pakkumises, et ta ei katse lepingu osa täita allhanke alusel või katseb täita lõikes 2 osutatud miinimummäärast väiksema osa lepingust allhanke alusel, esitab ta hankijale vastava põhjenduse. Hankija edastab selle teabe komisjonile.

4. Hankija võib lükata põhilepingu sõlmimise menetluse käigus tagasi kandidaadi valitud alltöövõtjad või lepingu täitmise ajal eduka pakkuja valitud alltöövõtjad. Ta põhjendab tagasilükkamist kirjalikult ning see võib põhineda üksnes põhilepingu pakkujate valikul kohaldatavatel kriteeriumidel.

VI PEATÜKK

MUUD SÄTTED

Artikkel 27

Tegevuskavad

Komisjon kehtestab rakenduskava kujul iga-aastase tööprogrammi, millega nähakse ette artikli 2 lõikes 4 sätestatud programmi Galileo erieesmärkide artiklis 3 sätestatud etappide alusel saavutamiseks vajalikud ning artikli 2 lõikes 5 sätestatud programmi EGNOS erieesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevused. Samuti nähakse iga-aastases tööprogrammis ette nende tegevuste rahastamine.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 36 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 28

Liikmesriikide meetmed

Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada programmide Galileo ja EGNOS sujuv toimimine, sealhulgas meetmed, et tagada nende territooriumil rajatud maapealsete jaamade kaitse, mis on vähemalt samaväärne nõukogu direktiivis 2008/114/EÜ⁽¹⁾ määratletud Euroopa elutähtsate infrastruktuuride puhul nõutava kaitsega. Liikmesriigid ei võta meetmeid, mis võiksid kõnealuseid programme või nende elluviimise käigus osutatavaid teenuseid kahjustada, eelkõige seoses infrastruktuuride pideva toimimisega.

Artikkel 29

Rahvusvahelised kokkulepped

Liit võib sõlmida programmide Galileo ja EGNOS raames lepinguid kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega vastavalt ELi toimimise lepingu artiklis 218 sätestatud menetlusele.

Artikkel 30

Tehniline abi

Artikli 12 lõikes 2 osutatud tehniliste ülesannete täitmiseks võib komisjon küsida selleks vajalikku tehnilist abi, eelkõige liikmesriikide kosmosevaldkonna asutuste kompetentsi ja eksperditeadmisi ning abi sõltumatutelt ekspertidelt ning üksustelt, kes saavad programmide Galileo ja EGNOS täitmist erapooletult analüüsida ja selle kohta erapooletut nõu anda.

Lisaks komisjonile võivad muud programmi avaliku haldamisega tegelevad üksused, eelkõige Euroopa GNSSi Agentuur ja ESA, samuti kasutada kõnealust tehnilist abi neile käesoleva määrusega antud ülesannete täitmisel.

Artikkel 31

Isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitse

1. Komisjon tagab, et süsteemide projekteerimise, rajamise ja kasutamise ajal on tagatud isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitse ning et asjakohased kaitsemeetmed on süsteemidesse integreeritud.

⁽¹⁾ Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta (ELT L 345, 23.12.2008, lk 75).

2. Isikuandmete töötlemine käesoleva määrusega ettenähtud ülesannete täitmisel või tegevuste raames toimub vastavalt isikuandmete töötlemise valdkonnas kohaldatavale õigusele, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 45/2001⁽²⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 95/46/EÜ⁽³⁾.

Artikkel 32

Liidu finantshuve kaitse

1. Komisjon võtab asjakohaseid meetmeid tagamaks, et käesoleva määruse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitsakse liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muud ebaseadusliku tegevust ennetavate meetmete kohaldamisega, tõhusa kontrolliga ning juhul, kui avastatakse eeskirjade eiramine, siis alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning vajaduse korral tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistustega.

2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus teostada nii dokumentidel põhinevat kui ka kohapealset kontrolli kõikide toetusesaajate, töövõtjate ja alltöövõtjate suhtes, kes on saanud liidu rahalisi vahendeid käesoleva määruse kohaselt.

Euroopa Pettusevastane Amet (OLAF) võib viia läbi uurimisi, sealhulgas kontrollida ja inspekteerida kohapeal kõnealuse rahastamisega kas otseselt või kaudselt seotud ettevõtjaid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013⁽⁴⁾ ja nõukogu määrusega (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽⁵⁾ ettenähtud korra ja sätete kohaselt, et teha kindlaks, kas esineb pettust, korruptsiooni või muud ebaseaduslikku tegevust, mis kahjustab liidu finantshuve seoses toetuslepingu või toetuse andmise otsusega või lepinguga, mis käsitleb liidupoolset rahastamist.

Ilma et see piiraks esimese ja teise lõigu kohaldamist, peavad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud rahvusvahelised lepingud ning toetuslepingud või toetuse andmise otsused ning käesoleva määruse kohaldamise tulemusena sõlmitud lepingud sisaldama sätteid, millega nähakse sõnaselgelt ette komisjoni, kontrollikoja ja OLAFi õigus teostada kohapealseid auditeid, kontrollid ja inspekteerimisi.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettusevastase Ameti (OLAF) juurdusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽⁵⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

Artikkel 33

Euroopa Parlamendi ja nõukogu teavitamine

1. Komisjon tagab käesoleva määruse rakendamise. Igal aastal esialgse eelarveprojekti esitamise käigus esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande programmide Galileo ja EGNOS elluviimise kohta. Aruanne sisaldab kogu teavet programmide kohta, eelkõige artikli 12 lõike 2 punktis d osutatud riskijuhtimise, üldiste kulude, iga-aastaste tegevuskulude, tulude, ajakava ja tulemuslikkuse ning artikli 14 lõike 2 ja artikli 15 lõike 1 kohaselt sõlmitud delegeerimiskokkulepete toimimise kohta. Aruanne sisaldab järgmist:

- a) ülevaade programmidele eraldatud vahenditest ja nende kasutamisest vastavalt artikli 7 lõikele 4;
- b) teave komisjoni järgitava kulude haldusstrateegia kohta vastavalt artikli 9 lõikele 6;
- c) hinnang intellektuaalomandi õiguste teostamise kohta;
- d) ülevaade projektihaldussüsteemide ja -tehnikate, sealhulgas riskihaldussüsteemide ja -tehnikate rakendamisest vastavalt artikli 12 lõike 2 punktile d;
- e) hinnang programmide sotsiaalmajandusliku kasu maksimeerimiseks võetud meetmete kohta.

2. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu hanke-menetluste vahe- ja lõplikest hindamistulemustest ja lepingutest, mida Euroopa GNSSi Agentuur ja ESA sõlmivad erasektori üksusega vastavalt artikli 14 lõikele 7 ja artikli 15 lõikele 3.

Samuti teavitab komisjon Euroopa Parlamenti ja nõukogu:

- a) artikli 9 lõike 3 alusel tehtud kulude ümberpaigutustest kulukategooriate vahel;
- b) artikli 8 lõike 2 kohaldamisest tulenevast mõjust programmidele Galileo ja EGNOS.

Artikkel 34

Käesoleva määruse rakendamise hindamine

1. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule hiljemalt 30. juunil 2017 käesoleva määruse rakendamise hindamisaruande eemärgiga otsustada käesoleva määruse kohaselt võetud meetmete pikendamise, muutmise või peatamise üle; selles käsitletakse järgmist:

- a) nende meetmete eesmärkide täitmist nii tulemuste kui ka mõju aspektist,
- b) vahendite kasutamise tõhusust,
- c) Euroopa lisandväärtust.

Hindamisel vaadeldakse ka süsteemiga seotud tehnilisi arenguid, lihtsustamisvõimalusi, sisemist ja välist ühtsust, kõikide eesmärkide asjakohasust ning meetmete osatähtsust aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvuga seotud liidu prioriteetide rakendamisel. Hindamisel võetakse arvesse varasemate meetmete pikaajalise mõju hindamise tulemusi.

2. Hindamisel võetakse arvesse programmide Galileo ja EGNOS raames vastavalt artikli 2 lõigetes 4 ja 5 nimetatud erieesmärkide täitmisel tehtud edusamme järgmiste tulemuslikkuse näitajate alusel:

a) programmi Galileo puhul:

i) seoses selle infrastruktuuri kasutuselevõetuga:

— toimivate satelliitide arv ja kättesaadavus ning maapinnal asuvate kättesaadavate varusatelliitide arv võrreldes delegeerimiskokkuleppes osutatud kavandatud satelliitide arvuga;

— maapealsete infrastruktuuride elementide (nt maapealsed jaamad, kontrollkeskused) tegelik kättesaadavus võrreldes kavandatud kättesaadavusega;

ii) seoses teenustasemega:

— teenuste kättesaadavuse ulatus teenuse kohta võrreldes teenust kirjeldava dokumendiga;

iii) seoses kuludega:

— kulutõhususe indeks programmi iga peamise kuluarviki kohta, lähtudes tegelikke kulusid eelarves ettenähtud kuludega võrdlevast suhtarvust;

iv) seoses ajakavaga:

— ajakavast kinnipidamise indeks programmi iga peamise elemendi puhul, lähtudes teostatud töödega kaasnenud eelarvestatud kulude ning ajakavas ettenähtud tööde eelarvestatud kulude võrdlusest;

v) seoses turu tasemega:

- turusuundumus, mis põhineb programmide Galileo ja EGNOS vastuvõtjate protsendil aruandesse lisatud nende vastuvõtjate mudelite koguarvust, mida pakub Euroopa GNSSi Agentuur vastavalt artikli 14 lõike 1 punktile c;

b) programmi EGNOS puhul:

i) seoses teenindatava ala laiendamisega:

- teenindatava ala laiendamisel tehtavad edusammud võrreldes teenindatava ala laiendamise kavaga;

ii) seoses teenuse tasemega:

- teenuse kättesaadavuse indeks, mille puhul lähtutakse lennujaamade arvust, kus kasutatakse operatiivtasandil EGNOSel põhinevaid lähenemisprotseduure, võrreldes nende lennujaamade koguarvuga, kus kasutatakse EGNOSel põhinevaid lähenemisprotseduure;

iii) seoses kuludega:

- kulutõhususe indeks, mille puhul lähtutakse tegelike kulude ja eelarves ettenähtud kulude suhtest;

iv) seoses ajakavaga:

- ajakavast kinnipidamise indeks, lähtudes teostatud töödega kaasnenud eelarvestatud kulude ning ajakavas ettenähtud tööde eelarvestatud kulude võrdlusest.

3. Käesoleva määruse täitmisega seotud üksused esitavad komisjonile asjaomaste tegevuste järelevalveks ja hindamiseks vajalikud andmed ja teabe.

VII PEATÜKK

DELEGEERIMINE JA RAKENDUSMEETMED

Artikkel 35

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 13 lõikes 2 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates 1. jaanuarist 2014.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 13 lõikes 2 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või selles nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 13 lõike 2 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 36

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

4. Euroopa GNSSi Agentuuri ja ESA esindajad osalevad komitee tegevuses vaatlejatena vastavalt komitee kodukorras sätestatud tingimustele.

5. Rahvusvaheliste lepingutega, mille liit sõlmib vastavalt artiklile 29, võib vajaduse korral näha ette kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajate osalemise komitee tegevuses vastavalt komitee kodukorras sätestatud tingimustele.

6. Komitee tuleb kokku korrapäraselt, eelistatavalt vähemalt neli korda aastas, igas kvartalis korra. Komisjon esitab igal koosolekul programmi edusamme käsitleva aruande. Nendes aruannetes esitatakse üldine ülevaade programmi seisust ja arengutest, eelkõige seoses riskihaldamise, kulude, ajakava ja tulemuslikkusega. Vähemalt korra aastas esitatakse nendes aruannetes artikli 34 lõikes 2 osutatud tulemuslikkuse näitajad.

VIII PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 37

Kehtetuks tunnistamine

1. Määrused (EÜ) nr 876/2002 ja (EÜ) nr 683/2008 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.
2. Kõik määruse (EÜ) nr 876/2002 või (EÜ) 683/2008 alusel vastuvõetud meetmed jäävad kehtima.

3. Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele (EÜ) nr 683/2008 käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja neid loetakse vastavalt lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 38

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

LISA

VASTAVUSTABEL

Määrus (EÜ) nr 683/2008	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikkel 2
Artikkel 2	Artikkel 1
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikkel 4	Artikkel 8
Artikkel 5	Artikkel 4
Artikkel 6	Artikkel 8
Artikkel 7	Artikkel 5
Artikkel 8	Artikkel 6
Artikkel 9	Artikkel 7
Artikkel 10	Artikkel 9
Artikkel 11	Artikkel 10
Artikli 12 lõige 1	Artikkel 11
Artikli 12 lõiked 2 ja 3	Artikkel 12
Artikli 13 lõiked 1, 2 ja 3	Artikkel 13
Artikli 13 lõige 4	Artikkel 16
Artikkel 14	Artikkel 17
Artikkel 15	Artikkel 27
Artikkel 16	Artikkel 14
Artikkel 17	Artiklid 18–26
Artikkel 18	Artikkel 15
Artikli 19 lõiked 1–4	Artikkel 36
Artikli 19 lõige 5	Artikkel 35
Artikkel 20	Artikkel 31
Artikkel 21	Artikkel 32
Artikkel 22	Artikkel 33
Artikkel 23	
Artikkel 24	Artikkel 38
Lisa	Artikkel 1

Euroopa Parlamendi,**nõukogu ja Euroopa Komisjoni ühisavaldus GALILEO INSTITUTSIOONIDEVAHELISE TOIMKONNA („GIP“) KOHTA**

1. Arvestades Euroopa GNSS programmide tähtsust, ainulaadsust ja keerukust, programmidest tulenevate süsteemide kuulumist liidu omandisse ning programmide täielikku rahastamist liidu eelarvest aastatel 2014–2020, tunnistavad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon nimetatud kolme institutsiooni vahelise tiheda koostöö vajadust.
  2. Galileo institutsioonidevaheline toimkond (GIP) teenib eesmärki hõlbustada igal liidu institutsioonil oma asjaomaste ülesannete täitmist. Seda eesmärki silmas pidades asutatakse GIP selleks, et hoolikalt jälgida
    - a) edusamme Euroopa GNSSi programmide rakendamisel, eelkõige seoses hangete korraldamist ja lepingute sõlmimist käsitlevate kokkulepetega ja eriti seoses ESAga;
    - b) rahvusvahelisi lepinguid kolmandate riikidega, ilma et see piiraks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 kohaldamist;
    - c) satelliitnavigatsiooniturgude ettevalmistamist;
    - d) halduskorra tõhusust; ning
    - e) tööprogrammi iga-aastast läbivaatust.
  3. Kooskõlas kehtivate eeskirjadega järgib GIP diskreetsusevajadust, eelkõige pidades silmas andmete konfidentsiaalsust ja teatavate andmete tundlikku laadi.
  4. Komisjon arvestab GPI väljendatud seisukohtadega.
  5. GIP koosneb seitsmest esindajast, kellest
    - 3 esindavad nõukogu,
    - 3 esindavad Euroopa Parlamenti,
    - 1 esindab komisjoni,ning tuleb kokku korrapäraselt (põhimõtteliselt 4 korda aastas).
  6. GIP ei mõjuta varem kindlaksmääratud vastutusalasid ega institutsioonidevahelisi suhteid.
-

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1286/2013,

11. detsember 2013,

millega luuakse tegevusprogramm Euroopa Liidu maksusüsteemide toimimise parandamiseks aastateks 2014–2020 („Fiscalis 2020”) ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1482/2007/EÜ

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 114 ja 197,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Enne 2014. aastat rakendatud mitmeaastane maksualane tegevusprogramm on aidanud märkimisväärselt hõlbustada ja tugevdada liidu maksuhaldurite koostööd. Osalvate riikide maksuhaldurid on tunnistanud programmi lisandväärtust, sealhulgas liidu liikmesriikide ja maksu maksjate finantsshuvide kaitsel. Järgmisel kümnendil eelseisvaid väljaselgitatud probleeme ei saa lahendada, kui liikmesriik ei vaata oma haldusterritooriumi piiridest kaugemale ega tee teiste liikmesriikide maksuhalduritega tihedat koostööd. Komisjoni poolt koostöös osalvate riikidega rakendatava programmiga „Fiscalis” luuakse liikmesriikidele kõnealuse koostöö arendamiseks liidu raamistik, mis on kulutõhusam sellest, kui iga liikmesriik looks kahe- või mitmepoolselt eraldi koostööraamistikud. Seetõttu on asjakohane tagada, et kõnealune programm jätkuks uue programmi loomisega samas valdkonnas.
- (2) Käesoleva määruse alusel loodud programm „Fiscalis 2020” ja selle edukas rakendamine on praeguses majandusolukorras eriti tähtis ning see peaks toetama maksuküsimustes tehtavat koostööd.
- (3) Programmi „Fiscalis 2020” meetmed, milleks on Euroopa infosüsteemid, nagu määratletud käesolevas määruses, maksuhaldurite ametnike ühismeetmed ja ühised koolitusalgatused, aitavad eeldatavasti ellu viia tööhõive ja majanduskasvu strateegiat „Euroopa 2020”, tugevdades siseturu toimimist, luues raamistiku maksuhaldurite haldussuutlikkust suurendavate tegevuste toetamiseks ning edendades tehnilist progressi ja innovatsiooni. Programmi raames luuakse raamistik meetmetele, mille

eesmärk on tõhustada maksuhaldurite tegevust, suurendada ettevõtjate konkurentsivõimet, edendada tööhõivet ja aidata kaitsta liidu liikmesriikide ja maksu maksjate finants- ja majandushuve ning seega aitab programm „Fiscalis 2020” aktiivselt tugevdada maksusüsteemide toimimist siseturul, toetades samal ajal siseturul esinevate takistuste ja konkurentsimoonutuste järkjärgulist kõrvaldamist.

- (4) Programmi „Fiscalis 2020” rakendusala tuleks viia kooskõlla praeguste vajadustega, et keskenduda kõigile liidu tasandil ühtlustatud maksudele ja muudele maksudele sedavõrd, kui need on seotud siseturuga ja liikmesriikidevahelise halduskoostööga.
- (5) Selleks et toetada kolmandate riikide ühinemist ja assotseerumist, peaks programm „Fiscalis 2020” olema teatavatel tingimustel avatud osalemiseks ühinevatele riikidele, kandidaatriikidele, potentsiaalsetele kandidaatriikidele ja Euroopa naabruspoliitika partnerriikidele, kui nende osalemine toetab üksnes neid programmi „Fiscalis 2020” meetmeid, mille eesmärk on võidelda maksupetustest ja maksudest kõrvalehoidumisega ning käsitleda agressiivset maksuplaneerimist. Võttes arvesse maailma majanduse üha suuremat seotust, peaks programm „Fiscalis 2020” ka edaspidi ette nägema võimaluse kutsuda väliseksperte osalema programmi meetmetes. Väliseksperte, näiteks valitsusasutuste esindajaid, ettevõtjaid ja nende organisatsioone või rahvusvaheliste organisatsioonide esindajaid tuleks kutsuda üksnes siis, kui nende panust peetakse programmi „Fiscalis 2020” eesmärkide saavutamisel oluliseks.
- (6) Programmi „Fiscalis 2020” eesmärkide ja prioriteetide seadmisel on arvesse võetud kindlakstehtud probleeme ja ülesandeid, mis seisavad maksunduse valdkonnas ees järgmisel aastakümnel. Programmil „Fiscalis 2020” peaks ka edaspidi olema tähtis roll sellistes olulistes valdkondades nagu liidu õiguse ühetaoline rakendamine maksunduse valdkonnas, teabevahetuse turvamine, halduskoostöö toetamine ja maksuhaldurite haldussuutlikkuse suurendamine. Kindlakstehtud uute ülesannete keerulise dünaamika tõttu tuleks lisatähelepanu pöörata maksupetustega, maksudest kõrvalehoidumisega ja agressiivse maksuplaneerimisega võitlemise toetamisele. Samuti tuleks rõhku panna sellele, et vähendada maksuhaldurite halduskoormust ja maksu maksjate nõuete täitmiseiga seotud kulusid ning vältida topeltmaksustamist.

⁽¹⁾ ELT C 143, 22.5.2012, lk 48 ja ELT C 11, 15.1.2013, lk 84.

- (7) Operatiivtasandil peaks programm „Fiscalis 2020” rakendada, käitama ja toetama Euroopa infosüsteeme ja halduskoostööd, parandama maksuametnike oskusi ja pädevust, parandama liidu maksuõiguse mõistmist ja rakendamist, toetama haldusmenetluste tõhustamist ning heade haldustavade jagamist ja levitamist. Nende eesmärkide saavutamisel tuleks tähelepanu pöörata maksupettustega, maksudest kõrvalehoidumisega ja agressiivse maksuplaneerimisega võitlemise toetamisele.
- (8) Enne programmi „Fiscalis 2020” kohaldatud programmi-vahendeid tuleks täiendada, et need vastaksid adekvaatselt maksuametnike ees järgmisel kümnendil seisvatele ülesannetele ning oleksid jätkuvalt kooskõlas liidu õiguse arenguga. Programm „Fiscalis 2020” peaks hõlmama järgmist: kahe- või mitmepoolsed kontrollid ja muud halduskoostöö vormid, nagu on ette nähtud halduskoostööd käsitlevate asjakohaste liidu õigusaktidega; eksperdirühmad; avaliku halduse suutlikkuse suurendamise meetmed, millega maksunduse valdkonnas pakutakse konkreetset ja spetsialiseeritud nõustamist neile liikmesriikidele, kus valitsev konkreetne ja erakorraline olukord õigustab selliste sihipäraste meetmete võtmist; ning vajaduse korral uuringud ja tavaline teavitustegevus, et toetada liidu õiguse rakendamist maksunduse valdkonnas.
- (9) Euroopa infosüsteemid mängivad väga tähtsat rolli maksuhaldurite omavahelisel ühendamisel ja seeläbi maksusüsteemide tugevdamisel ning seetõttu tuleks neid ka edaspidi programmi „Fiscalis 2020” raames rahastada ja täiustada. Lisaks tuleks ette näha võimalus lisada programmi „Fiscalis 2020” ka liidu õigusaktide alusel loodud uued maksunduse infosüsteemid. Euroopa infosüsteemid peaksid vajaduse korral põhinema ühistel arengumudelitel ja IT-süsteemil.
- (10) Halduskoostöö ulatuslikuma parandamise ning maksupettuste, maksudest kõrvalehoidumise ja agressiivse maksuplaneerimise vastase võitluse toetamise kontekstis võib liidu jaoks osutada kasulikuks sõlmida lepinguid kolmandate riikidega, et võimaldada neil riikidel kasutada Euroopa infosüsteemide liidu komponente selleks, et aidata neil riikidel liikmesriikidega kahepoolsete maksualaste lepingute raames turvaliselt teavet vahetada.
- (11) Samuti tuleks programmi „Fiscalis 2020” raames korraldada ühiseid koolitusi. Programm „Fiscalis 2020” peaks jätkuvalt toetama osalevaid riike maksunduses vajalike ametialaste oskuste ja teadmiste parandamisel ühiselt välja töötatud tõhusama koolitussisu kaudu, mis on suunatud maksuametnikele ja ettevõtjatele. Selleks tuleks programmi „Fiscalis 2020” praegune ühine koolituspoliitika, mis põhineb peamiselt e-õppe tsentraliseeritud arendamisel, arendada mitmetahuliseks liidu koolitusalasaks toetusprogrammiks.
- (12) Programm „Fiscalis 2020” peaks hõlmama seitsmeaastast ajavahemikku, et selle kestus oleks kooskõlas nõukogu määruses (EL, Euratom) nr 1311/2013⁽¹⁾ sätestatud mitmeaastase finantsraamistiku kestusega.
- (13) Käesoleva määrusega nähakse kogu programmi „Fiscalis 2020” kehtivusajaks ette rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 2 detsembri 2013 eelarvestiispliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽²⁾ punkti 17 tähenduses.
- (14) Vastavalt 2010. aasta eelarve läbivaatamist käsitleva teatise kohasele komisjoni kohustusele muuta rahastamisprogrammid ühtsemaks ja lihtsamaks tuleks juhu, kui programmiga „Fiscalis 2020” ette nähtud meetmetel on eri rahastamisvahenditega ühised eesmärgid, jagada ressursse teiste liidu rahastamisvahenditega, välistades aga kahekordse rahastamise.
- (15) Käesoleva määruse rahastamiseks vajalikke meetmeid tuleks võtta kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012⁽³⁾ ja komisjoni delegeeritud määrusega (EL) nr 1268/2012⁽⁴⁾.
- (16) Osalevad riigid peaksid kandma programmi „Fiscalis 2020” riigisiseste elementidega seotud kulud, mis muu hulgas hõlmavad Euroopa infosüsteemide muid kui liidu komponente ning mis tahes koolitusi, mis ei kuulu ühiste koolitusalgatuste hulka.
- (17) Arvestades seda, kui tähtis on, et kõik osalevad riigid saaksid ühismeetmetes täiel määral osaleda, võib kaasrahastamise määr olla juhu, kui see on vajalik programmi „Fiscalis 2020” eesmärkide täielikuks saavutamiseks, 100 % toetuskõlblikest kuludest, kui tegemist on söidu- ja majutuskulude, ürituste korraldamise kulude ja päevarahadega.

(1) Nõukogu 2 detsembri 2013 määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (Vt käesoleva ELT lk 884).

(2) ELT C 37, 20.12.2013, lk 1.

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

(4) Komisjoni 29. oktoobri 2012. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1268/2012, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju (ELT L 362, 31.12.2012, lk 1).

(18) Liidu finantshuve tuleks kogu kulutsükli jooksul kaitsta asjakohaste meetmetega, muu hulgas eeskirjade eiramise ärastamise, avastamise ja uurimise, kaotatud, alusetult makstud või väärtalt kasutatud vahendite tagasinõudmise ja vajaduse korral karistuste määramisega.

(19) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused iga-aastaste tööprogrammide kehtestamiseks. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁾.

(20) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt luua mitmeaastane programm maksusüsteemide toimimise parandamiseks siseturul, ei suuda liikmesriigid piisaval määral saavutada, sest nad ei saa teha nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikku tõhusat koostööd ja tegevust tulemuslikult kooskõlastada, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(21) Komisjoni peaks käesoleva programmi rakendamisel abistama programmi „Fiscalis 2020” komitee.

(22) Programmi hindamise hõlbustamiseks tuleks programiga „Fiscalis 2020” saavutatud tulemuste järelevalve jaoks kohe alguses paika panna nõuetekohane raamistik. Komisjon peaks koos osalevate riikidega kehtestama kohandatavad näitajad ja eelnevalt kindlaksmääratud võrdlusalusel programmi „Fiscalis 2020” meetmete tulemuste järelevalve jaoks. Teostada tuleks vahetamine programmi „Fiscalis 2020” eesmärkide saavutamise, programmi tõhususe ja selle Euroopa lisandväärtuse kohta. Lõpphindamises tuleks lisaks käsitleda programmi „Fiscalis 2020” pikaajalist mõju ja selle jätkuvust. Tagatud peaks olema täielik läbipaistvus seoses järelevalvet käsitleva korrapärase aruandlusega ning hindamisaruannete esitamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

(23) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 95/46/EÜ⁽²⁾ reguleeritakse käesoleva määruse alusel toimuvat isikuandmete töötlemist liikmesriikides liikmesriikide pädevate asutuste, eelkõige liikmesriikide määratud sõltumatute riigiasutuste järelevalve all. Euroopa Parlamendi ja

nõukogu määrusega (EÜ) nr 45/2001⁽³⁾ reguleeritakse isikuandmete töötlemist, mida komisjon teostab käesoleva määruse alusel ning Euroopa andmekaitseinspektori järelevalve all. Pädevad asutused peaksid teavet vahetama ja edastama kooskõlas direktiivis 95/46/EÜ sätestatud isikuandmete edastamise eeskirjadega ning komisjon peaks teavet vahetama ja edastama kooskõlas määruses (EÜ) nr 45/2001 sätestatud isikuandmete edastamise eeskirjadega.

(24) Käesolev määrus asendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 1482/2007/EÜ⁽⁴⁾. See otsus tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Siseturu maksusüsteemide toimimise parandamiseks ja sellega seotud koostöö toetamiseks luuakse mitmeaastane tegevusprogramm „Fiscalis 2020” (edaspidi „programm”).

2. Programm hõlmab ajavahemikku 1. jaanuar 2014 kuni 31. detsember 2020.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „maksuhaldurid” – osalevates riikides maksude haldamise või maksudega seonduva muu tegevuse eest vastutavad ametiasutused ja muud organid;

2) „väliseksperdid” –

a) valitsusasutuste esindajad, sealhulgas kolmandate riikide valitsusasutuste esindajad, kes ei osale programmis vastavalt artikli 3 lõikele 2;

b) ettevõtjad ja ettevõtjaid esindavad organisatsioonid;

c) rahvusvaheliste ja muude asjakohaste organisatsioonide esindajad;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2007. aasta otsus nr 1482/2007/EÜ, millega kehtestatakse siseturu maksustamissüsteemide toimimist parandav ühenduse programm (programm „Fiscalis 2013”) ja tunnistatakse kehtetuks otsus nr 2235/2002/EÜ (ELT L 330, 15.12.2007, lk 1).

- 3) „maks” või „maksundus” – hõlmab järgmiseid makse:
- a) nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ⁽¹⁾ kohane käibemaks;
  - b) nõukogu direktiivi 92/83/EMÜ⁽²⁾ kohane alkoholiaktsiis;
  - c) nõukogu direktiivi 2011/64/EL⁽³⁾ kohane tubakatoodete aktsiis;
  - d) nõukogu direktiivi 2003/96/EÜ⁽⁴⁾ kohased energiatoodete ja elektrienergia maksud;
  - e) muud nõukogu direktiivi 2010/24/EL⁽⁵⁾ artikli 2 lõike 1 punkti a reguleerimisalasse kuuluvad maksud, kui need on seotud siseturuga ja liikmesriikidevahelise halduskoostöoga;
- 4) „kahe- või mitmepoolne kontroll” – ühe või mitme seotud maksukohustuslase maksukohustuse koordineeritud kontroll, mida korraldavad kaks või enam ühiste või üksteist täiendavate huvidega osalevat riiki, kellest vähemalt kaks on liikmesriigid.

Artikkel 3

Programmis osalemine

1. Programmis osalevad riigid on liikmesriigid ja lõikes 2 osutatud riigid, kes täidavad kõnealusel lõikes sätestatud tingimusi.
2. Programmis võivad osaleda järgmised riigid:
  - a) ühinemiseelse strateegia raames abi saavad ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja -tingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes, assotsiatsiooninõukogu otsustes ja muudes sarnastes kokkulepetes;
  - b) Euroopa naabruspoliitika partnerriigid, tingimusel et nende riikide asjakohased õigusaktid ja haldusmeetodid on piisavalt ühtlustatud liidu vastavate õigusaktide ja haldusmeetoditega.

⁽¹⁾ Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).
⁽²⁾ Nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiiv 92/83/EMÜ alkoholi ja alkohoolsete jookide aktsiisimaksude struktuuri ühtlustamise kohta (EÜT L 316, 31.10.1992, lk 21).
⁽³⁾ Nõukogu 21. juuni 2011. aasta direktiiv 2011/64/EL tubakatoodetele kohaldatava aktsiisi struktuuri ja määrade kohta (ELT L 176, 5.7.2011, lk 24).
⁽⁴⁾ Nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik (ELT L 283, 31.10.2003, lk 51).
⁽⁵⁾ Nõukogu 16. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/24/EL vastastikuse abi kohta maksude, maksete ja teiste meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel (ELT L 84, 31.3.2010, lk 1).

Esimese lõigu punktis b osutatud partnerriigid osalevad programmis vastavalt sätetele, mis määratakse koos nende riikidega kindlaks pärast nende riikide liidu programmides osalemist käsitlevate raamlepingute sõlmimist. Nende osalemine toetab üksnes neid programmi meetmeid, mille eesmärk on võidelda maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidumisega ning käsitleda agressiivset maksuplaneerimist.

Artikkel 4

Programmimeetmetes osalemine

Väliseksperte võidakse kutsuda osalema teatavates programmi raames võetavates meetmetes, kui see on oluline artiklites 5 ja 6 osutatud eesmärkide saavutamiseks. Komisjon valib koos osalevate riikidega välisekspertid konkreetse meetme jaoks asjakohaste oskuste, kogemuse ja teadmiste alusel, võttes arvesse võimalikku huvide konflikti ning tasakaalu ettevõtjate esindajate ja muude kodanikuühiskonna ekspertide vahel. Väljavalitud välisekspertide loetelu avalikustatakse ning seda ajakohastatakse korrapäraselt.

Artikkel 5

Üld- ja erieesmärk

1. Programmi üldeesmärk on parandada maksusüsteemide nõuetekohast toimimist siseturul, tihendades osalevate riikide, nende maksuhaldurite ja ametnike koostööd.
2. Programmi erieesmärk on toetada maksupettuste, maksudest kõrvalehoidumise ja agressiivse maksuplaneerimise vastast võitlust ning liidu õiguse rakendamist maksunduse valdkonnas, tagades teabevahetuse, toetades halduskoostööd ning, kui see on vajalik ja asjakohane, suurendades osalevate riikide haldussuutlikkust, eesmärgiga aidata vähendada maksuhaldurite halduskoormust ja nõuete täitmisega seotud maksumaksjate kulusid.
3. Käesolevas artiklis osutatud eesmärkide saavutamist hinnatakse eelkõige järgmiste näitajate alusel:

- a) ühise teabevõrgu kättesaadavus ja sellele täielik juurdepääs Euroopa infosüsteemide jaoks;
- b) osalevate riikide tagasiside programmimeetmete tulemuste kohta.

Artikkel 6

Programmi tegevuseesmärgid ja prioriteedid

1. Programmi tegevuseesmärgid ja prioriteedid on järgmised:
  - a) rakendada, täiustada, käitada ja toetada Euroopa maksunduse infosüsteeme;
  - b) toetada halduskoostööd;
  - c) parandada maksuametnike oskusi ja pädevust;

- d) parandada liidu maksuõiguse mõistmist ja rakendamist;
- e) toetada haldusmenetluste tõhustamist ja heade haldustavade jagamist.

2. Lõikes 1 osutatud eesmärkide ja prioriteetide saavutamisel tuleb pöörata erilist tähelepanu maksupettustega, maksudest kõrvalehoidumisega ja agressiivse maksuplaneerimisega võitlemise toetamisele.

II PEATÜKK

Toetuskõlblikud meetmed

Artikkel 7

Toetuskõlblikud meetmed

1. Programmi raames antakse artiklis 14 osutatud igaaastases tööprogrammis sätestatud tingimustel rahalist toetust järgmistele meetmetele:

- a) ühismeetmed:
- i) seminarid ja õpikojad;
  - ii) projektirühmad, kuhu üldjuhul kuulub piiratud arv riike ja kes tegutsevad piiratud aja jooksul, et saavutada eelnevalt kindlaksmääratud eesmärgid ja täpselt kirjeldatud tulemusi;
  - iii) kahe- või mitmepoolsed kontrollid ja muu liidu õiguses halduskoostööks ettenähtud tegevus, mida korraldavad kaks või enam osalevat riiki, sealhulgas vähemalt kaks liikmesriiki;
  - iv) osalevate riikide või muu riigi korraldatud tööviisidid, mis võimaldavad ametnikel omandada või täiendada oskusi ja teadmisi maksuvaldkonnas;
  - v) eksperdirühmad, mis on ajutise struktureeritud koostöö vorm, mille puhul koondatakse ekspertteadmised ülesannete täitmiseks konkreetsetes valdkondades, eelkõige Euroopa infosüsteemide alal, ja mida võidakse toetada näiteks veebipõhiste koostööteenuste, haldusabi, taristu ja seadmetega;
  - vi) haldussuutlikkuse suurendamise ja toetusmeetmed;
  - vii) uuringud;
  - viii) teabevahetusprojektid;
  - ix) muu tegevus, mis toetab artiklites 5 ja 6 sätestatud üld-, eri- ja tegevuseesmärkide ning prioriteetide täitmist, tingimusel et sellise muu tegevuse vajalikkus on nõuetekohaselt põhjendatud;
- b) Euroopa infosüsteemid: lisa punkti A kohaste Euroopa infosüsteemide liidu komponentide ning liidu õigusaktide alusel loodud uute Euroopa infosüsteemide loomine, arendamine, hooldamine, käitamine ja kvaliteedi kontroll, eesmärgiga maksuhaldurid omavahel tõhusalt ühendada;

- c) ühine koolitustegevus: ühiselt väljatöötatud koolitusmeetmed, mille eesmärk on edendada maksunduses vajalikke ametialaseid oskusi ja teadmisi.

Esimese lõigu punkti a alapunktis iv osutatud tööviiside kestus ei tohi ületada ühte kuud. Kolmandates riikides korraldatavate tööviiside puhul on programmi raames toetuskõlblikud ainult sõidu- ja elamiskulud (majutuskulud ja päevaraha).

Esimese lõigu punkti a alapunktis v osutatud eksperdirühmade tööd korraldab komisjon koos osalevate riikidega ning need moodustatakse kõige rohkem üheks aastaks, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

2. Käesolevas artiklis osutatud toetuskõblilike meetmete jaoks eraldatakse vahendeid tasakaalustatud viisil ning proportsionaalselt nende meetmete tegelike vajadustega.

3. Programmi hinnates hindab komisjon vajadust kehtestada eelarve piirmäärad mitmesuguste toetuskõblilike meetmete jaoks.

Artikkel 8

Erisätted ühismeetmete rakendamise kohta

1. Artikli 7 lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud ühismeetmetes osalemine on vabatahtlik.
2. Osalevad riigid tagavad, et ühismeetmete rakendamises määratakse osalema ametnikud, kellel on sobivad teadmised ja kvalifikatsioon, sealhulgas keeleoskus.
3. Osalevad riigid võtavad asjakohasel juhul vajalikke meetmeid, et suurendada teadlikkust ühismeetmete alal ja tagada saavutatud tulemuste optimaalne kasutamine.

Artikkel 9

Erisätted Euroopa infosüsteemide rakendamise kohta

1. Komisjon ja osalevad riigid tagavad lisa punktis A osutatud Euroopa infosüsteemide arendamise, käitamise ja nõuetekohase hooldamise.
2. Komisjon kooskõlastab koostöös osalevate riikidega lisa punktis A osutatud Euroopa infosüsteemide liidu ja muude komponentide loomise ja toimimisega seotud need aspektid, mis on vajalikud nende toimivuse, vastastikuse ühenduvuse ja pideva täiustamise tagamiseks.
3. Mitteosalevad riigid kasutavad lisa punktis A osutatud Euroopa infosüsteemide liidu komponente vastavalt nende riikidega Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 kohaselt sõlmitud lepingutele.

*Artikkel 10***Erisätted ühise koolitustegevuse kohta**

1. Artikli 7 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud ühises koolitustegevuses osalemine on vabatahtlik.
2. Osalevad riigid tagavad, et ühises koolitustegevuses määratakse osalema ametnikud, kellel on asjakohased teadmised ja kvalifikatsioon, sealhulgas keeleteadmised.
3. Vajaduse korral lõimivad osalevad riigid ühiselt välja töötatud koolitussisu, sealhulgas e-õppe moodulid, koolituskavad ja ühiselt kokku lepitud koolitusstandardid oma riiklikesse koolituskavadesse.

*III PEATÜKK***Finantsraamistik***Artikkel 11***Finantsraamistik**

1. Programmi rakendamise rahastamispakett on 223 366 000 eurot (jooksehindades).
2. Programmi rahalistest vahenditest võib katta ka programmi haldamiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks korrapäraselt vajalike ettevalmistustööde, järelevalve, kontrolli, auditi ja hindamisega seotud kulud; eelkõige käesolevas määruses sätestatud eesmärkidega seonduvate uuringute, ekspertide kohtumiste, teabe- ja suhtekorraldusmeetmete kulud, info-töötlemisele ja -vahetusele keskendatud IT-võrkudega seotud kulud ning kõik muud tehnilised ja haldusabikulud, mis komisjonil programmi juhtimisel tekivad.

Halduskulude osa ei või üldiselt ületada 5 % programmi üldkuludest.

*Artikkel 12***Rahastamise viisid**

1. Komisjon rakendab programmi kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012.
2. Artiklis 7 sätestatud meetmetele ettenähtud liidupoolset rahalist toetust antakse järgmisel viisil:
  - a) toetused;
  - b) avaliku hanke lepingud;
  - c) artiklis 4 osutatud väliseksperptide kulude hüvitamine.
3. Kaasrahastamise määr toetuste puhul on kuni 100 % toetuskõlblikest kuludest, kui tegemist on sõidu- ja majutuskulude, ürituste korraldamise kulude ja päevarahadega.

Seda määrata kohaldatakse kõikide toetuskõlblike meetmete, välja arvatud artikli 7 lõike 1 esimese lõigu punkti a alapunktis v

osutatud eksperdirühmade suhtes. Kui eksperdirühmadele on vaja anda toetusi, määratakse neile kohaldatav kaasrahastamise määr kindlaks iga-aastastes tööprogrammides.

4. Euroopa infosüsteemide liidu komponente rahastatakse programmi alusel. Eelkõige kannavad osalevad riigid Euroopa infosüsteemide muude kui liidu komponentide soetamise, arendamise, paigaldamise ja hooldamise ning igapäevase toimimise kulud.

*Artikkel 13***Liidu finantshuveid kaitse**

1. Komisjon võtab asjakohased meetmed, mis tagavad, et käesoleva määruse kohaselt rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuveid kelmusi, korruptsiooni ja muud ebaseaduslikku tegevust tõkestavate meetmete kohaldamisega ja tõhusa kontrolliga ning rikkumise avastamise korral alusetult makstud summade tagasinõudmisega ja asjakohasel juhul tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate haldus- ja rahaliste karistustega.

2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda on käesoleva määruse alusel liidu vahenditest rahastatud.

3. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib teha muu hulgas kohapealseid kontrollid ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1073/1999⁽¹⁾ ning nõukogu määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽²⁾ materiaalse ja menetlusõiguse normidele, et teha kindlaks, kas seoses käesoleva määruse alusel rahastatud toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või rahastamislepinguga on esinenud kelmusi või pettusi, korruptsiooni või muud ebaseaduslikku tegevust, mis mõjutab liidu finantshuveid.

*IV PEATÜKK***Rakendamislõpped***Artikkel 14***Tööprogramm**

Programmi rakendamiseks võtab komisjon rakendusaktidega vastu iga-aastased tööprogrammid, milles nähakse ette eesmärgid, oodatavad tulemused, rakendamise meetodid ja programmide kogumaht. Samuti esitatakse neis rahastatavate meetmete kirjeldus, igale meetmele eraldatav ligikaudne summa ja rakendamise ligikaudne ajakava. Toetuste kohta on iga-aastastes tööprogrammides märgitud prioriteedid, peamised hindamiskriteeriumid ja maksimaalne kaasrahastamismäär. Kõnealused rakendusaktid tuginevad eelmiste aastate tulemustele ning need võetakse vastu artikli 15 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse kohaselt.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta määrus (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta (EÜT L 136, 31.5.1999, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuveid pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest ((EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

*Artikkel 15***Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

*V PEATÜKK***Järelevalve ja hindamine***Artikkel 16***Programmimeetmete järelevalve**

1. Komisjon teostab osalevate riikidega koostöös järelevalvet programmi ja selle meetmete üle.
2. Komisjon ja osalevad riigid määravad kindlaks kvalitaatiivsed ja kvantitatiivsed näitajad ning vajaduse korral lisavad programmi jooksul uusi näitajaid. Neid näitajaid kasutatakse selleks, et mõõta programmi tulemusi eelnevalt kindlaksmääratud võrdlusaluse põhjal.
3. Komisjon avalikustab lõikes 1 osutatud järelevalve tulemused ning lõikes 2 osutatud näitajad.
4. Järelevalve tulemusi kasutatakse programmi hindamiseks kooskõlas artikliga 17.

*Artikkel 17***Hindamine ja ülevaatamine**

1. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule lõigetes 2 ja 3 osutatud küsimuste vahe- ja lõpphindamise aruanded. Nende hindamise tulemusi kasutatakse otsuse tegemisel programmi võimaliku jätkamise, muutmise või peatamise kohta järgnevateks ajavahemikeks. Kõnealuseid hindamisi teeb sõltumatu välishindaja.

2. Komisjon koostab hiljemalt 30. juuniks 2018 vahehindamise aruande programmi meetmete eesmärkide saavutamise, ressursside kasutamise tõhususe ja programmi Euroopa tasandi lisandväärtuse kohta. Aruandes käsitletakse ka lihtsustamist ning eesmärkide jätkuvat asjakohasust ja programmi osakaalu liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eesmärkide saavutamises.

3. Komisjon koostab hiljemalt 31. detsembriks 2021 lõpphindamise aruande lõikes 2 osutatud küsimuste ning programmi pikaajalise mõju ja selle jätkuvuse kohta.

4. Komisjoni taotluse korral esitavad osalevad riigid talle kõik kättesaadavad andmed ja kogu teabe, mis on vajalik komisjoni vahe- ja lõpparuande koostamiseks.

*VI PEATÜKK***Lõppsätted***Artikkel 18***Kehtetuks tunnistamine**

Otsus nr 1482/2007/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

Rahalised kohustused, mis on seotud kõnealuse otsuse raames rakendatavate meetmetega, kuuluvad jätkuvalt kõnealuse otsuse reguleerimisalasse kuni nende täitmiseni.

*Artikkel 19***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

LISA

EUROOPA INFOSÜSTEEMID JA NENDE LIIDU KOMPONENDID

A. Euroopa infosüsteemid on järgmised:

- 1) ühine teabevõrk / ühine süsteemiliides (CCN/CSI – CCN2), CCNi mail3, CSI sild, http sild, CCNi lihtsustatud kataloogisirvimise protokoll (LDAP) ja sellega seotud vahendid, CCNi portaal, CCNi üle teostatav järelevalve;
- 2) tugisüsteemid, eelkõige CCNi rakenduse konfigureerimise vahend, tegevusaruandlusvahend (ART2), maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi (DG TAXUD) veebipõhine elektrooniline projekti haldusvahend (TEMPO), teenuste haldusvahend (SMT), kasutajate haldussüsteem (UM), äriprotsessi juhtimise süsteem, kättesaadavuse näidikupaneel ja AvDB, IT-teenuste haldamise portaal, kataloog ning kasutajate juurdepääsuõiguste haldamine;
- 3) programmi teavitus- ja teabevahetussüsteem (PICS);
- 4) käibemaksuga seotud süsteemid, eelkõige käibemaksu ja käibemaksu tagastamise kohta teabe vahetamise süsteem (VIES), sh VIESi algrakendus, VIESi kontrollivahend, maksunduse statistika süsteem, veebipõhine VIES, veebipõhise VIESi konfigureerimise vahend, VIESi ja käibemaksu tagastamise katsevahend, käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrilised algoritmid, käibemaksu e-vormide vahetamine, käibemaks e-teenustelt (VoeS);VoeSi katsevahend, käibemaksu e-vormide katsevahend; väike ühe akna süsteem;
- 5) summade tagasinõudmisega seotud süsteemid, eelkõige maksunõuete sissenõudmise e-vormid, täitmisele pööramist lubava ühtse juriidilise dokumendi (UIPE) ja ühtse teavitusvormi (UNF) e-vormid;
- 6) otseste maksude süsteemid, eelkõige hoiustele kohaldatavate maksude süsteem, hoiustele kohaldatavate maksude katsesüsteem, otseste maksude puhul kasutatavad e-vormid, veebipõhise maksukohustuslasena registreerimise number, nõukogu direktiivi 2011/16/EL⁽¹⁾ artikliga 8 seotud teabevahetus ja sellega seotud katsevahendid;
- 7) muud maksunduses kasutatavad süsteemid, eelkõige Euroopa maksude elektrooniline andmebaas („Taxes in Europe database”, TEDB);
- 8) aktsiisisüsteemid, eelkõige aktsiisialase teabe vahetamise süsteem (SEED), aktsiisiga maksustatud toodete ringluse ja kontrolli süsteem (EMCS), MVS e-vormid, katserakendused (TA);
- 9) muud kesksüsteemid, eelkõige liikmesriikide maksundusala teavitus- ja teabevahetussüsteem (TIC), iseteeninduslik katsesüsteem (SSTS), maksustamisega seotud statistikasüsteemid, veebivormide tsentraliseeritud kasutamine, aktsiiside tsentraliseeritud teenused/aktsiiside haldamise teabesüsteem (CS/MISE).

B. Euroopa infosüsteemide liidu komponendid on:

- 1) IT-varad, nagu süsteemide riistvara, tarkvara ja võrguühendused, sh seotud andmete taristu;
- 2) süsteemide arendamiseks, hooldamiseks, täiustamiseks ja käitamiseks vajalikud IT-teenused ja
- 3) kõik muud komponendid, mida komisjon käsitleb nende tõhususe, turvalisuse ja ratsionaalsuse tõttu osalevatele riikidele ühisena.

⁽¹⁾ Nõukogu 15. veebruari 2011. aasta direktiiv 2011/16/EL maksustamisalase halduskoostöö kohta ja direktiivi 77/799/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 64, 11.3.2011, lk 1).

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGUMÄÄRUS (EL) nr 1287/2013,

11. detsember 2013,

millega kehtestatakse ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME) (2014–2020) ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1639/2006/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 173 ja 195,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Komisjon võttis 2010. aasta märtsis vastu teatise „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” („strateegia „Euroopa 2020”). Euroopa Ülemkogu kinnitas teatise 2010. aasta juunis. Strateegia „Euroopa 2020” aitab reageerida majanduskriisile ning selle eesmärk on valmistada liitu ette järgmiseks kümnendiks. Sellega kehtestatakse viis kliima ja energeetika, tööhõive, innovatsiooni, hariduse ning sotsiaalse kaasamise valdkonda käsitlevat kaugeleulatuvat eesmärki, mis tuleb saavutada 2020. aastaks, ning määratakse kindlaks majanduskasvu peamised tõukejõud, millega tahtakse muuta liit dünaamilisemaks ja konkurentsivõimelisemaks. Samuti rõhutatakse strateegias, kui oluline on edendada Euroopa majanduskasvu, tagades samal ajal kõrge tööhõive määra, vähese CO₂-heittega ressursi- ja energiatõhusa majanduse ning sotsiaalse ühtekuuluvuse. Väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel (VKEdel) peaks olema otsustav osa strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisel. Nende osa kajastub asjaolus, et VKEsid mainitakse strateegia „Euroopa 2020” seitsmest juhtalgatusest kuues.

(2) Tagamaks, et ettevõtetel, eelkõige VKEdel on keskne roll liidu majanduskasvus, mis on peamine prioriteet, võttis komisjon 2010. aasta oktoobris vastu teatise „Üleilmastumise ajastu terviklik tööstuspoliitika. Jätkusuutlikkus ja

konkurentsivõime keskele kohale”, mille nõukogu kinnitas oma 2010. aasta detsembri istungil. Tegemist on strateegia „Euroopa 2020” juhtalgatusega. Teatise nähakse ette strateegia, mille eesmärk on hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist ning säilitada seejuures Euroopa tugev, mitmekesine ja konkurentsivõimeline tööstusbaas ja toetada seda, eelkõige parandades ettevõtjate jaoks raamtingimusi ning edendades siseturu mitut aspekti, sealhulgas äritegevusega seotud teenuseid.

(3) 2008. aasta juunis võttis komisjon vastu teatise „Kõigepealt mõtle väikestele. Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act”, mille üle väljendas nõukogu oma 2008. aasta detsembri istungil heameelt. Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act” (SBA) näeb ette tervikliku poliitilise raamistiku VKEdele, edendab ettevõtlust ning kinnistab õiguses ja poliitikas põhimõtte „kõigepealt mõtle väikestele”, et suurendada VKEde konkurentsivõimet. SBAGA kehtestatakse kümme põhimõtet ning visandatakse poliitilised ja õigusmeetmed, mille abil edendada VKEde kasvupotentsiaali ja töökohtade loomise võimalusi. SBA rakendamine aitab saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmärke. Juhtalgatustes on juba sätestatud mitu VKEsid käsitlevat meetet.

(4) Seejärel on vaadatud SBA läbi ning 2011. aasta veebruaris avaldatud läbivaatamise tulemuste põhjal võttis nõukogu 2011. aasta 30. ja 31. mail vastu järeldused. Kõnealusel läbivaatamisel antakse ülevaade SBA rakendamise ja hinnatakse praeguses majanduskeskkonnas tegutsevate VKEde vajadusi, arvestades, et neil on järjest raskem pääseda ligi rahastamisele ja siseneda turgudele. Läbivaatamisel antakse ülevaade SBA rakendamise esimese kahe aasta jooksul tehtud edusammudest, sätestatakse uued meetmed, et reageerida majanduskriisi tõttu tekkinud probleemidele, millest sidusrühmad on teada andnud, ning pakutakse välja viise SBA kasutuselevõtmise ja rakendamise parandamiseks, milles sidusrühmad täidavad konkreetset osa ja eestvedajaks on ettevõtlusorganisatsioonid. Ettevõtete konkurentsivõime ning VKEde programmi eesmärgid peaksid kajastama kõnealusel läbivaatamisel välja toodud prioriteete. Tähtis on tagada, et nimetatud programmi rakendatakse kooskõlas SBA rakendamisega.

Eelkõige peaksid eesmärkide meetmed andma panuse eespool nimetatud kümne põhimõtte ning SBA läbivaatamise käigus kindlaks määratud uute meetmete järgimise.

⁽¹⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 125.

⁽²⁾ ELT C 391, 18.12.2012, lk 37.

- (5) Nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 1311/2013⁽¹⁾ sätestatakse mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020. Mitmeaastases finantsraamistikus kirjeldatakse, kuidas saavutada poliitilised eesmärgid, nimelt suurendada majanduskasvu ja töökohtade arvu Euroopas, saavutada vähese CO₂-heitega ja keskkonnahoidlikum majandus ning anda liidule rahvusvaheliselt silmapaistvam koht.
- (6) Selleks et aidata kaasa liidu ettevõtete, eriti VKEde konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse tugevdamisele, toetada olemasolevaid VKEsid, soodustada ettevõtluskultuuri ning edendada VKEde kasvu, teadmispõhise ühiskonna arendamist ja tasakaalustatud majanduskasvul põhinevat arengut, tuleks luua ettevõtete konkurentsivõime ja VKEde programm („COSME programm”).
- (7) COSME programmis tuleks seada esmatahtsale kohale lihtsustamise kava vastavalt komisjoni 8. veebruari 2012. aasta teatisele „2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku lihtsustamise kava”. Liidu ja liikmesriikide rahaliste vahendite kasutamist ettevõtete ja VKEde konkurentsivõime edendamise valdkonnas tuleks paremini koordineerida, et tagada vastastikune täiendavus, suurem tõhusus ja nähtavus ning saavutada eelarve vallas parem koostoime.
- (8) Komisjon on võtnud kohustuse kliimameetmeid süvalaiendada liidu rahastusprogrammidesse ja suunama vähemalt 20 % liidu eelarvest kliimaga seotud eesmärkidesse. On oluline tagada, et COSME programmi ettevalmistamisel, väljatöötamisel ja rakendamisel edendataks kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist ning riskiennetust. Käesoleva määruse alla kuuluvad meetmed peaksid soodustama üleminekut vähese CO₂-heitega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele ja ühiskonnale.
- (9) Nõukogu otsusest nr 2001/822/EÜ⁽²⁾ tuleneb, et ülemeremaade ja -territooriumide üksused ja organid on COSME programmis osalemiseks abikõlblikud.
- (10) Liidu konkurentsivõimepoliitika eesmärk on kehtestada institutsiooniline ja poliitiline korraldus, mis loob tingimused ettevõtete, eelkõige VKEde jätkusuutlikuks kasvuks. Konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse saavutamine tähendab võimet saavutada ja hoida ettevõtte majanduslikku konkurentsivõimet ja kasvu kooskõlas säästva arengu eesmärkidega. Tulude jätkusuutlikkuse kasvu peamine allikas on suurem tootlikkus, sealhulgas ressursi- ja energiatootlikkus. Konkurentsivõime sõltub ka ettevõtjate võimest kasutada täielikult ära selliseid võimalusi nagu siseturg. See on eriti oluline VKEde jaoks, kes moodustavad liidu ettevõtetest 99 %, tagavad kaks kolmandikku erasektori praegustest töökohtadest ja 80 % uutest töökohtadest ning loovad rohkem kui poole liidu ettevõtete loodavast kogulisandväärtusest. VKEd on majanduskasvu, tööhõive ja ühiskonna integreerumise peamised eestvedajad.
- (11) Komisjoni 18. aprilli 2012. aasta teatise pealkirjaga „Töövõimalusterohke majanduse taastumine” jõutakse järeldusele, et nendes poliitikavaldkondades, millega edendatakse üleminekut keskkonnasäästlikule majandusele (näiteks ressursi- ja energiatõhusust ning kliimamuutusi käsitlevad poliitikavaldkonnad), on võimalik luua 2020. aastaks rohkem kui viis miljonit töökohta ning seda eelkõige VKE sektoris. Seda silmas pidades võivad COSME programmi konkreetsete meetmed sisaldada jätkusuutlike toodete, teenuste, tehnoloogiate ja protsesside arendamise edendamist ning ressursi- ja energiatõhususe ja ettevõtja sotsiaalse vastutuse soodustamist.
- (12) Viimastel aastatel on liidu poliitikakujundamises pööratud konkurentsivõimele suurt tähelepanu turutõrgete ning poliitiliste ja institutsiooniliste probleemide pärast, mis kahjustavad liidu ettevõtjate, eriti VKEde konkurentsivõimet.
- (13) COSME programmis tuleks seega käsitleda turutõrkeid, mis mõjutavad liidu majanduse konkurentsivõimet üleilmsel tasandil ja kahjustavad ettevõtjate, eelkõige VKEde võimet konkureerida maailma muude piirkondade ettevõtjatega.
- (14) COSME programmis tuleks eelkõige käsitleda VKEsid, nagu on määratletud komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ⁽³⁾. Käesoleva määruse kohaldamisel peaks komisjon konsulteerima kõigi asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas VKEsid esindavate organisatsioonidega. Erilist tähelepanu tuleks pöörata mikroettevõtetele, käsitööga tegelevatele ettevõtetele, füüsilisest isikust ettevõtjatele, vabakutselistele ja sotsiaalsetele ettevõtetele. Tähelepanu tuleks pöörata ka potentsiaalsetele, uutele ja noortele ettevõtjatele ning naisettevõtjatele, aga ka teistele konkreetsetele sihtrühmadele, näiteks vanemaegalsed inimesed, sisserändajad ning sotsiaalselt ebasoodsas olukorras olevad või haavatavatesse elanikkonnarühmadesse kuuluvad ettevõtjad, näiteks puuetega inimesed, ning äritegevuse ülemineku, hargettevõtete, kõrvalettevõtete ja ettevõtjate teise võimaluse andmise edendamisele.

⁽¹⁾ Nõukogu 2. detsembril 2013 määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega sätestatakse mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (Vt käesoleva ELT lk 884).

⁽²⁾ Nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsus nr 2001/822/EÜ ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega („Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus”) (EÜT L 314, 30.11.2001, lk 1).

⁽³⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikroettevõtjate, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

- (15) Paljud liidu konkurentsivõime probleemid on seotud sellega, et VKEdel on raske juurde pääseda nii rahastamisele – nad näevad suurt vaeva, et tõestada oma krediidivõimelisust – kui ka riskikapitalile. Kõnealused raskused avaldavad halba mõju uute asutatud ettevõtete tasemele ja kvaliteedile ning ettevõtete kasvule ja püsijäämise määrale, samuti uute ettevõtjate valmisolekule võtta üle elujõulisi ettevõtteid ettevõtte omanikuvahetuse/pärimise kontekstis. Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1639/2006/EÜ⁽¹⁾ loodud liidu rahastamisvahendid on tõendanud oma lisaväärtust ning on andnud positiivse panuse vähemalt 220 000 VKEle. Kavandatavad rahastamisvahendid annavad liidule suuremat lisaväärtust muu hulgas sellega, et tugevdavad siseturgu riskikapitali jaoks ning arendavad üleeuroopalist VKEde finantsturgu ja tegelevad turutõrgetega, millega liikmesriigid tegeleda ei saa. Liidu meetmed peaksid olema järjepidevad ja sidusad ning täiendama VKEdele ette nähtud liikmesriikide rahastamisvahendeid, toimima finantsvõimendusena ning vältima turumoonutuste tekitamist ning olema kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012⁽²⁾. Üksused, kellele usaldatakse meetmete rakendamine, peaksid tagama täiendavuse ja vältima topelfinantseerimist liidu vahenditest.
- (16) Komisjon peaks pöörama tähelepanu käesoleva määruse rahastamisvahendite kaudu antava rahastamise nähtavusele, tagamaks et liidu toetuse kättesaadavus oleks teada ning et antud toetust tunnistatakse turul. Selleks peaksid finantsvahendajad olema kohustatud ka teavitama lõplikke vahendite saajaid selgesõnaliselt sellest, et rahastamine osutus võimalikuks käesoleva määruse rahastamisvahendite toetuse kaudu. Komisjon ja liikmesriigid peaksid võtma vajalikke meetmeid, sealhulgas looma kasutajasõbralikke e-süsteeme, et levitada VKEde ja vahendajate seas teavet saadavalolevate rahastamisvahendite kohta. Nimetatud süsteemid, mis võivad hõlmata ühte portaali, ei tohiks dubleerida olemasolevaid süsteeme.
- (17) Ettevõtlusvõrgustik Enterprise Europe (edaspidi „ettevõtlusvõrgustik“) on tõestanud oma lisaväärtust Euroopa VKEdele, olles äritegevuse toetuse ühtseks teeninduspunktiks ning aidates ettevõtetel parandada oma konkurentsivõimet ja uurida äri võimalusi nii siseturul kui ka muudel turgudel. Meetodite ja tööviiside ühtlustamise ning äritegevuse tugiteenuste Euroopa mõõtme saab tagada ainult liidu tasandil. Ettevõtlusvõrgustik on eelkõige aidanud VKEdel leida koostöö- või tehnosiirde partnereid siseturul ja kolmandates riikides ning saada nõu liidu rahastamisallikate, liidu õiguse ja intellektuaalomandi kohta ning ökoinnovatsiooni ja jätkusuutlikku tootmist ergutavate liidu programmide kohta. Ettevõtlusvõrgustik on saanud ka tagasisidet liidu õiguse ja standardite kohta. Selle ainuomased teadmised on eriti olulised teabe erinevuste kaotamisel ning piiriüleste tehingutega seotud kulude vähendamisel.
- (18) Vaja on jätkata jõupingutuste tegemist, et optimeerida veelgi teenuste kvaliteeti ja ettevõtlusvõrgustiku toimimist, eelkõige seoses VKEde teadlikkusega pakutavatest teenustest ja sellest tuleneva suutlikkusega neid teenuseid kasutada, integreerides rahvusvahelistumist ja innovatsioonilaseid teenuseid, tihendades ettevõtlusvõrgustiku koostööd piirkondlike ja kohalike VKEde sidusrühmadega, konsulteerides vastuvõtivate organisatsioonidega ja kaasates neid paremini, vähendades bürokraatiat, tõhusdades IT-tuge ning parandades ettevõtlusvõrgustiku ja selle teenuste nähtavust kaetud geograafilistes piirkondades.
- (19) VKEde vähene rahvusvahelistumine nii Euroopas kui ka väljaspool mõjutab konkurentsivõimet. Mõningate hinnangute kohaselt ekspordib praegu või on viimase kolme aasta jooksul ekspordinud vaid 25 % liidu VKEdest; üksnes 13 % neist ekspordib liidust väljapoole korrapäraselt ja vaid 2 % on investeerinud väljapoole oma asukohariiki. Lisaks nähtub Eurobaromeetri 2012. aasta uuringu, et VKEde kasvu potentsiaal on kasutamata rohelistel turgudel nii liidus kui ka sellest väljaspool, täpsemalt seoses rahvusvahelistumise ning riigihangetes osalemisega. Kooskõlas SBAGA, milles kutsutakse liitu ja liikmesriike üles toetama ja julgustama VKEsid kasutama ära väljaspool liitu asuvate turgude kasvu, osutab liit rahalist abi mitmele algatusele, näiteks liidu ja Jaapani tööstuskoostöö keskusele ja Hiinas tegutsevale VKEdele mõeldud intellektuaalomandi õiguste kasutajatoele. Liidu lisaväärtus luuakse koostöö edendamise abil ja osutades Euroopa tasandil teenuseid, mis täiendavad, kuid ei dubleeri, liikmesriikide kaubanduse edendamise põhiteenuseid ning tugevdavad avaliku ja erasektori teenuseosutajate ühiseid jõupingutusi selles valdkonnas. Sellised teenused peaksid hõlmama teavet intellektuaalomandi õiguste, normide ning riigihankevõimaluste ja eeskirjade kohta. Täiel määral tuleks arvesse võtta nõukogu 6. detsembri 2011. aasta järelduste „Tööstuspoliitika rakendamise tugevdamine kogu ELis“ II osa komisjoni teatise „Üleilmastumise ajastu terviklik tööstuspoliitika. Jätkusuutlikkus ja konkurentsivõime keskele kohale“ kohta. Sellega seoses peaks hoolikalt määratletud

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 2006. aasta otsus nr 1639/2006/EÜ, millega kehtestatakse konkurentsivõime ja uuen-dustegevuse raamprogramm (2007—2013) (ELT L 310, 9.11.2006, lk 15).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnustatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

Euroopa klastrite strateegia täiendamise riiklikke ja piirkondlikke jõupingutusi, et ergutada tiptasemel klastrite loomist ja nende rahvusvahelist koostööd, võttes arvesse asjaolu, et VKEde klastrite loomine võib olla peamine vahend, mille abil suurendada nende innovatsioonisuutlikkust ja võimaldada neil alustada tegevust ülemeretur-gudel.

- (20) Liidu ettevõtete, eelkõige VKEde konkurentsivõime parandamiseks tuleb liikmesriikidel ja komisjonil luua soodne ettevõtluskeskkond. Erilist tähelepanu tuleb pöörata VKEde huvidele ja sektoritele, milles nad kõige aktiivsemalt tegutsevad. Liidu tasandi algatused on vajalikud ka teabe ja teadmiste vahetamiseks Euroopa ulatuses ning selles valdkonnas võivad eriti kulutõhusad olla digitaalsed teenused. Selliste meetmetega saab kaasa aidata VKEdele võrdsete tingimuste loomisele.
- (21) Siseturul esinevad lüngad, killustatus ja tarbetu bürokraatia takistavad kodanikke, tarbijaid ja ettevõtjaid, eriti VKEsid saamast siseturust täit kasu. Seetõttu on hädavajalik liikmesriikide, Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühine püüdlus lahendada puudujääke rakendamises, õigusaktides ja teabes. Kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega peaksid liikmesriigid, Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon tegema ka koostööd VKEde asjatu haldus- ja regulatiivse koormuse vähendamiseks ja ärahoidmiseks. COSME programm on ainus konkreetselt VKEdele keskendunud liidu programm ning selle meetmed peaksid andma panuse nende eesmärkide elluviimiseks, aidates eelkõige parandada ettevõtete raamtingimusi. Selles jõupingutuses peaks olema oma osa COSME programmi raames rahastatud toimivuskontrollidel ja mõjuhinnangutel.
- (22) Konkurentsivõimet mõjutab ka liidus levinud suhteliselt vähene ettevõtlusvaim. Vaid 45 % liidu kodanikest (naistest vähem kui 40 %) sooviks olla füüsilisest isikust ettevõtja, samal ajal kui USA-s soovib seda 55 % rahvastikust ja Hiinas 71 % (Eurobaromeetri 2009. aasta uuring ettevõtluse kohta). SBA kohaselt tuleks pöörata tähelepanu kõigile ettevõtjate ees seisvatele olukordadele, sealhulgas asutamine, kasv, üleminek ja pankrot (teine võimalus). Ettevõtluskoolituse edendamine ning ühtekeuluvust ja järjepidevust parandavad meetmed, näiteks võrdlus-uuringud ja heade tavade vahetamine, tekitavad liidu jaoks suurt lisaväärtust.
- (23) Programm „Erasmus noortele ettevõtjatele” käivitati, et anda uutele ettevõtjatele või neile, kes soovivad ettevõtjaks hakata, võimalus ettevõtluskogemuse omandamiseks mõnes muus liikmesriigis, kui nende enda oma, ning võimaldada neil seega oma ettevõtlusalast võimekust parandada. Seoses eesmärgiga parandada ettevõtluse ja ettevõtluskultuuri edendamiseks raamtingimusi, peaks komisjon saama võtta meetmeid, et aidata uutel ettevõtjatel parandada oma suutlikkust arendada oma ettevõtlusalast oskusteavet, oskusi ja hoiakuid ning parandada oma tehnoloogilist suutlikkust ja ettevõtte juhtimise alaseid oskusi.
- (24) Üleilmne konkurents, demograafilised muutused, ressurside piiratus ja esilekerkivad ühiskondlikud suundumused loovad uusi väljakutseid ja võimalusi erinevate sektorite jaoks, mis on vastamisi üleilmsete probleemidega ja milles on suur VKEde osakaal. Näiteks disainipõhistel sektoritel on vaja kohaneda, et kasutada ära võimalusi, mida pakub seni kasutamata suur nõudlus personaalsete, loominguliste ja kaasavate toodete järele. Kuna need probleemid mõjutavad kõiki kõnealuste liidu sektorite VKEsid, on vaja liidu tasandil kooskõlastatud tegevust, et luua uute toodete ja teenuste tekkimist kiirendavate algatuste kaudu täiendav kasv.
- (25) Liikmesriikides võetavate meetmete toetuseks võib kasvule ja ettevõtlusele märkimisväärset mõju avaldavates sektoripõhistes ja sektoritevahelistes valdkondades, eelkõige neis, kus VKEdele on suur osakaal, toetada COSME programmist algatusi, mis kiirendavad kõige konkurentsivõimelisematel ärimudelitel, täiustatud toodetel ja protsessidel, organisatsioonilistel struktuuridel või muudetud väärtusahelatel põhinevate konkurentsivõimeliste ja säästvate tööstusharude kujunemist. Nagu on toodud esile komisjoni 30. juuni 2010. aasta teatises „Euroopa kui maailma soosituim turismisihtkoht – uus Euroopa turismi tegevuskava”, mille üle avaldas nõukogu 2010. aasta oktoobris heameelt, on turism liidu majanduse jaoks tähtis sektor. Selle sektori ettevõtted annavad otseselt 5 % liidu sisemajanduse koguproduktist (SKP). Turismi olulisust tunnustatakse ka Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping), kus kirjeldatakse liidu pädevusi selles valdkonnas. Euroopa turismialgatussega võib täiendada liikmesriikide meetmeid, innustades soodsa keskkonna loomist ja edendades liikmesriikidevahelist koostööd, eelkõige heade tavade vahetamist. Meetmed võivad sisaldada turismi teadmistaasi rikastamist andmete ja analüüsi abil ning rahvusvaheliste koostööprojektide väljatöötamist tihedas koostöös liikmesriikidega, vältides seejuures liidu ettevõtete suhtes kohustuslike nõuete kehtestamist.
- (26) COSME programmis esitatakse eesmärkide elluviimise meetmed, eesmärkide täitmiseks vajalik kogu rahastamis-pakett, rahastamisvahendite minimaalne rahastamis-pakett, eri tüüpi rakendusmeetmed ning järelevalve-, hindamis- ja liidu finantshuvide kaitsmise läbipaistev kord.

- (27) COSME programmiga täiendatakse liidu muid programme, kuid samal ajal peetakse silmas, et iga rahastamisvahendit tuleks rakendada vastavalt selle jaoks ette nähtud erikorrale. Seega ei tohiks tekkida võimalust, et samu abikõlblikke kulusid rahastatakse kaks korda. Selleks et saavutada liidu rahastamise lisandväärtus ja oluline mõju, tuleks arendada COSME programmi tihedat koostööd Euroopa parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013⁽¹⁾ („Horisont 2020 programm“), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013⁽²⁾ („struktuurifondid“) ja teiste liidu programmidega.
- (28) Läbipaistvuse ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtteid tuleks arvestada kõikides COSME programmi asjaomastes algatustes ja meetmetes. Samuti tuleks kõnealustes algatustes ja meetmetes arvesse võtta kõikide kodanike inimõiguste ja põhivabaduste austamise põhimõtet.
- (29) VKEdele toetuste andmisele peaks eelnema läbipaistev protsess. Toetuse määramine ja väljamaksmine peaks olema läbipaistev, bürokraatiavaba ning kooskõlas ühistes eeskirjadega.
- (30) Käesoleva määrusega nähakse kogu COSME programmi kehtivuse ajaks rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 2. detsembrist 2013 eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ja usaldusväärset finantsjuhtimiskäsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽³⁾ punkti 17 tähenduses.
- (31) Tagamaks, et rahastamine piirdub üksnes turutõrgete ning poliitiliste ja institutsiooniliste probleemide lahendamise ja pidades silmas turumoonutuste vältimist, peaks COSME programmi raames toimuv rahastamine vastama liidu riigiabi eeskirjadele.
- (32) Euroopa Majanduspiirkonna lepingus ja assotsieerimislepingute protokollides on sätestatud tingimused asjaomaste riikide osalemiseks liidu programmides. Muude kolmandate riikide osalemine peaks olema võimalik juhul, kui lepingud ja menetlused seda ette näevad.
- (33) Oluline on tagada COSME programmi usaldusväärne finantsjuhtimine ja rakendamine võimalikult tulemuslikult ja kasutajasõbralikult, tagades samal ajal ka õiguskindluse ja COSME programmile juurdepääsu kõigile osalejatele.
- (34) Kohanduste tegemiseks tuleks COSME programmi kontrollida ja hinnata. COSME programmi rakendamise kohta tuleks esitada igal aastal aruanne, milles on esitatud nii tehtud edusammud kui ka kavandatavad tegevused.
- (35) COSME programmi rakendamise üle tuleks teostada igal aastal järelevalvet, kasutades selleks peamisi näitajaid, mille abil hinnatakse programmi tulemusi ja mõju. Need näitajad, seahulgas asjaomased alusnäitajad, peaksid andma minimaalse võrdlusaluse, mille põhjal hinnata, kui suure ulatuses on COSME programmi eesmärgid saavutatud.
- (36) Kõigi COSME programmi raames toetatavate meetmete eesmärkide saavutamist käsitlevas komisjoni vahearuandes tuleks esitada ka hinnang VKEde vähese osalemise määra kohta, kui seda on avastatud märkimisväärselt paljudes liikmesriikides. Vajaduse korral võiksid liikmesriigid vahearuande tulemusi oma vastavates poliitikates arvesse võtta.
- (37) Liidu finantshuvid peaksid olema kaitstud kogu kulutsükli jooksul proportsionaalsete meetmete kaudu, mis hõlmavad rikkumiste ärahoidmist, avastamist ja uurimist, kadumaläinud, alusetult väljamakstud või valesti kasutatud vahendite tagasinõudmist ja vajaduse korral haldus- või rahalisi karistusi vastavalt määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012.
- (38) Selleks et tagada käesoleva määruse ühtsed rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et COSME programmi rakendamise eesmärgil vastu võtta iga-aastased tööprogrammid. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽⁴⁾. Mõned iga-aastastes tööprogrammides esitatud meetmed sisaldavad meetmete koordineerimist riigi tasandil. Sellega seoses tuleks kohaldada kõnealuse määruse artikli 5 lõiget 4.
- (39) Komisjonil peaks olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte näitajate täiendamise kohta, rahastamisvahendite teatavate konkreetsete üksikasjade muutmise kohta, soovituslike summade muutmise kohta rohkem kui 5 % võrra rahastamispaketi väärtusest iga üksikjuhtumi korral. Eriti oluline on, et komisjon korraldaks ettevalmistustöö

⁽¹⁾ Euroopa parlamendi ja nõukogu 11. detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (Vt käesoleva ELT 104lk.).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnustatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (Vt käesoleva ELT lk 320).

⁽³⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning nõuetekohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

- (40) Õiguskindluse ja selguse huvides tuleks otsus nr 1639/2006/EÜ kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

Reguleerimise

Artikkel 1

Programmi kehtestamine

Ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 luuakse liidu meetmete programm ettevõtete konkurentsivõime parandamiseks, milles pööratakse erilist tähelepanu väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd) („COSME programm”).

Artikkel 2

Määratlus

Käesoleva määruse tähenduses on VKE soovitusel 2003/361/EÜ määratletud mikro-, väikese ja keskmise suurusega ettevõtja.

Artikkel 3

Üldeesmärgid

1. Pöörates erilist tähelepanu liidus asutatud VKEde ja COSME programmis artikli 6 kohaselt osalevates kolmandates riikides asutatud VKEde erivajadustele, aitab COSME programm saavutada järgmisi üldeesmärke:

- a) suurendada liidu ettevõtete, eelkõige VKEde konkurentsivõimet ning jätkusuutlikkust;
- b) soodustada ettevõtluskultuuri ning edendada VKEde asutamist ja kasvu.

2. Lõikes 1 osutatud eesmärkide saavutamist mõõdetakse järgmiste näitajatega:

- a) VKEde jätkusuutlikkus;
- b) nii uute kui ka olemasolevate VKEde asjatu haldus- ja regulatiivse koormuse muutumine;
- c) liidus või väljapoole liitu ekspordivate VKEde osakaalu muutumine;
- d) VKEde kasvu muutumine;

- e) füüsilisest isikust ettevõtjaks saada soovivate liidu kodanike osakaalu muutumine.

3. Üksikasjalik loetelu COSME programmi näitajatest ja eesmärkidest on esitatud lisas.

4. COSME programm toetab strateegia „Euroopa 2020” elluviimist ning aitab kaasa aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eesmärgi saavutamisele. COSME programm aitab eelkõige kaasa tööhõivet käsitleva peamise eesmärgi täitmisele.

II PEATÜKK

Erieesmärgid ja tegevusvaldkonnad

Artikkel 4

Erieesmärgid

1. COSME programmi erieesmärgid on järgmised:

- a) parandada VKEde juurdepääsu omakapitali ja laenude vormis rahastamisele;
- b) parandada juurdepääsu turgudele, eriti liidu piires, kuid ka üleilmsel tasandil;
- c) parandada liidu ettevõtete, eriti VKEde, konkurentsivõime ning jätkusuutlikkuse raamtingimusi, sealhulgas turismisektoris;
- d) edendada ettevõtlust ja ettevõtluskultuuri.

2. COSME programmi rakendamisel edendatakse ettevõtete vajadust kohaneda vähesaastava, kliimamuutusele vastupanuvõimelise ning ressursi- ja energiatõhusa majandusega.

3. COSME programmi mõju mõõtmiseks lõikes 1 osutatud erieesmärkide saavutamise suhtes kasutatakse lisas sätestatud näitajaid.

4. Artiklis 13 osutatud iga-aastastes tööprogrammides sätestatakse üksikasjalikult kõik COSME programmi alusel elluviidavad meetmed.

Artikkel 5

Eelarve

1. Rahastamispakett COSME programmi rakendamise on 2 298,243 miljonit eurot jooksevhindades, millest vähemalt 60 % eraldatakse rahastamisvahenditele.

Iga-aastased eraldised määratakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt kindlaks vastavalt mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud piirmääradele.

2. Käesoleva määrusega kehtestatud rahastamispaketist võib katta ka kulusid, mis on seotud COSME programmi juhtimiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks vajalike ettevalmistustööde, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistegevusega. Eelkõige kaetakse sellest kulutõhusal viisil uuringuid, ekspertide kohtumisi, teavitamist ja teabevahetust, sealhulgas liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamist ettevõtetele, kui need on seotud

COSME programmi üldeesmärkidega, teabe töötlemise ja vahetamise jaoks mõeldud IT-võrkudega seotud kulud ning kõiki muid kulusid tehnilisele ja haldusabile, mida komisjon COSME programmi juhtimisel vajab.

Kõnealused kulud ei tohi moodustada rohkem kui 5 % rahastamispaketist.

3. COSME programmi rahastamispaketis eraldatakse soovituslike summadena rahastamispaketi väärtusest 21,5 % artikli 4 lõike 1 punktis b osutatud erieesmärgiks, 11 % artikli 4 lõike 1 punktis c osutatud erieesmärgiks ning 2,5 % artikli 4 lõike 1 punktis d osutatud erieesmärgiks. Komisjon võib nendest soovituslikest summadest kõrvale kalduda, kuid mitte rohkem kui 5 % rahastamispaketi väärtusest iga üksikjuhtumi korral. Juhul kui selle piirmäära ületamine peaks osutama vajalikuks, on komisjonil õigus võtta artikli 23 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte kõnealuste soovituslike summade muutmiseks.

4. COSME programmi jaoks eraldatud rahalistest vahenditest võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ja meetmete vahel, mis on võetud otsuse nr 1639/2006/EÜ alusel. Vajaduse korral võib assigneeringuid sarnaste kulude katmiseks kajastada eelarves ka pärast 2020. aastat, et võimaldada selliste meetmete juhtimist, mida ei ole 31. detsembriks 2020 veel lõpule viidud.

Artikkel 6

Kolmandate riikide osalemine

1. COSME programmis võivad osaleda:

- a) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riigid, mis on Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmed, kooskõlas EMP lepingus kehtestatud tingimustega, ning muud Euroopa riigid, kui lepingud ja menetlused seda võimaldavad;
- b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid kooskõlas üldpõhimõtete ja -tingimustega, mis käsitlevad nimetatud riikide osalemist liidu programmides ja mis on kehtestatud asjaomastes raamkokkulepetes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või sarnastes dokumentides;
- c) Euroopa naabruspoliitika kohaldamisalasse kuuluvad riigid, kui lepingud ja menetlused seda võimaldavad ning kooskõlas üldpõhimõtete ja -tingimustega, mis käsitlevad nimetatud riikide osalemist liidu programmides ja mis on kehtestatud asjaomastes raamkokkulepetes, assotsieerimislepingute protokollides ja assotsiatsiooninõukogu otsustes.

2. Lõikes 1 osutatud riigis asutatud üksus võib osaleda COSME programmi osades, kui kõnealune riik osaleb COSME programmis tingimuste kohaselt, mis on kehtestatud lõikes 1 kirjeldatud vastavates kokkulepetes.

Artikkel 7

Mitteosalevate riikide üksuste osalemine

1. COSME programmi nendes osades, milles artiklis 6 osutatud kolmas riik ei osale, võivad osaleda kõnealuses riigis asutatud üksused. COSME programmi meetmetes võivad osaleda ka muudes kolmandates riikides asutatud üksused.

2. Lõikes 1 osutatud üksustel ei ole õigust saada liidult rahalisi vahendeid, välja arvatud juhul, kui see on COSME programmi jaoks hädavajalik, eelkõige seoses liidu ettevõtete konkurentsivõime ja turulepääsuga. See erand ei kehti kasumit taotlevatele üksustele.

Artikkel 8

Meetmed VKEdes rahastamisele juurdepääsu parandamiseks

1. Komisjon toetab meetmeid, mille eesmärk on lihtsustada ja parandada VKEdes juurdepääsu rahastamisele nende asutamise, kasvu ja ülemineku etapis ning mis täiendavad VKEdele ette nähtud rahastamisvahendite kasutamist liikmesriikides riigi ja piirkondlikul tasandil. Täiendavuse tagamiseks kooskõlastatakse sellised meetmed põhjalikult ühtekuuluvuspoliitika raames, Horisont 2020 programmi alusel ja riigi või piirkondlikul tasandil võetavate meetmetega. Niisuguste meetmete eesmärk on stimuleerida nii omakapitali kui ka laenu abil rahastamise kasutamist ja pakkumist, mis võib hõlmata stardiraha, investoorite kaudu rahastamist ja kvaasiomakapitali kaudu rahastamist, tingimusel, et selleks on turunõudlus ja välistades samal ajal ettevõtete odavat ülesostmist nende vara müümiseks.

2. Lisaks lõikes 1 osutatud meetmetele võib tingimusel, et selleks on olemas turunõudlus, anda liidu toetust ka meetmetele, mis parandavad piiriülest ja mitut riiki kaasavat rahastamist, aidates sellega VKEdele muuta oma äritegevust rahvusvaheliseks, järgides seejuures liidu õigust.

Tingimusel, et selleks on olemas turunõudlus, võib komisjon kaaluda ka võimalust arendada välja innovatiivseid rahastamismehhanisme, näiteks ühisrahastamisprojekte.

3. Lõikes 1 osutatud meetmete üksikasjad on sätestatud artiklis 17.

Artikkel 9

Turulepääsu lihtsustavad meetmed

1. Liidu ettevõtete konkurentsivõime ja turulepääsu jätkuvaks parandamiseks võib komisjon toetada meetmeid, mille abil lihtsustatakse VKEde pääsu siseturule, näiteks teabe levitamist (kaasa arvatud digitaalteenuste kaudu) ja teadlikkuse suurendamist muu hulgas liidu programmides, õigusest ja standarditest.

2. Konkreetsete meetmetega püütakse lihtsustada VKEde pääsu väljaspool liitu asuvatele turgudele. Sellised meetmed võivad sisaldada teabe esitamist olemasolevate turulepääsu tõkete ja ärivõimaluste, riigihangete ja tolliprotseduuride kohta ning tugiteenuste osutamise parandamist prioriteetsete kolmandate riikide standardite ja intellektuaalomandi õiguste küsimustes. Kõnealused meetmed täiendavad, kuid ei dubleeri liikmesriikide põhilisi kaubandust edendavaid tegevusi.

3. COSME programmi meetmete eesmärk võib olla soodustada rahvusvahelist koostööd, sealhulgas tööstusküsimusi ja õiguslikku reguleerimist puudutavaid dialooge kolmandate riikidega. Konkreetsete meetmetega võidakse püüda vähendada erinevusi liidu ja muude riikide tooteid käsitlevate õigusraamistike vahel, et aidata kaasa ettevõtlus- ja tööstuspoliitika arendamisele ja ettevõtluskeskkonna parandamisele.

Artikkel 10

Ettevõtlusvõrgustik Enterprise Europe

1. Komisjon toetab ettevõtlusvõrgustikku Enterprise Europe („ettevõtlusvõrgustik“), et osutada integreeritud ettevõtluse tugiteenuseid liidu VKEdele, kes soovivad uurida siseturu ja kolmandate riikide võimalusi. Ettevõtlusvõrgustiku kaudu võetavad meetmed võivad hõlmata järgmist:

- a) teabe- ja nõustamisteenuste osutamine liidu algatuste ja õiguse kohta; juhtimissuutlikkuse parandamise toetamine, et suurendada VKEde konkurentsivõimet; VKEde finantseaduste parandamiseks antav toetus, sealhulgas teabe- ja nõustamisteenused rahastamisvõimaluste, rahastamisele juurdepääsu ja sellega seotud koolitus- ja mentorluskavade kohta; meetmed parandamaks VKEde juurdepääsu energiatõhususe, kliima- ja keskkonnaalastele teadmistele; ning liidu rahastamisprogrammide ja rahastamisvahendite (sealhulgas Horisont 2020 programmi koostöös riiklike kontaktasutuste ja struktuurifondidega) tutvustamine;
- b) piiriülese ettevõtluskoostöö, teadus- ja arendustegevuse, tehnoloogia ja teadmussirde ning tehnoloogia ja innovatsiooni partnerluste hõlbustamine;
- c) VKEde ja komisjoni vahelise suhtluskanali pakkumine.

2. Ettevõtlusvõrgustikku võib kasutada ka teenuste osutamiseks muude liidu programmide, näiteks Horisont 2020 programmi alusel, sealhulgas sihtotstarbelised nõustamisteenused, millega innustatakse VKEsid osalema muudes liidu programmides. Komisjon tagab, et ettevõtlusvõrgustiku erinevaid rahalisi vahendeid koordineeritakse tõhusalt ning et ettevõtlusvõrgustiku poolt muude liidu programmide alusel osutatavaid teenuseid rahastatakse kõnealustest programmidest.

3. Ettevõtlusvõrgustiku rakendamist kooskõlastatakse tihedalt liikmesriikidega, vältimaks tegevuse dubleerimist vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele.

Komisjon hindab ettevõtlusvõrgustiku puhul selle tõhusust, juhtimist ja kvaliteetsete teenuste osutamist kogu liidus.

Artikkel 11

Meetmed liidu ettevõtete, eriti VKEde konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse raamtingimuste parandamiseks

1. Komisjon toetab meetmeid, mille abil parandatakse liidu ettevõtete, eelkõige VKEde konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse raamtingimusi, et suurendada liidu ettevõtete konkurentsivõimet, jätkusuutlikkust ja kasvu edendavate riiklike ja piirkondlike poliitikate tõhusust, ühtekuuluvust, kooskõlastatust ja järjepidevust.

2. Komisjon võib toetada konkreetseid meetmeid, et parandada ettevõtete, eelkõige VKEde raamtingimusi asjatu haldus- ja regulatiivse koormuse vähendamise ja ärahoidmise kaudu. Sellised meetmed võivad sisaldada asjaomaste liidu õiguse poolt VKEdele osutatava mõju korrapärasest hindamisest, kasutades vajaduse korral tulemustabelit, sõltumatute eksperdirühmade toetamist ning teabe ja heade tavade vahetamist, sealhulgas VKE-testi süsteemse kohaldamise kohta liidu ja liikmesriigi tasandil.

3. Komisjon võib toetada meetmeid, mille eesmärk on töötada välja uusi konkurentsivõime ja ettevõtluse arendamise strateegiaid. Sellisteks meetmeteks võivad olla muu hulgas:

- a) meetmed, mille abil parandatakse ettevõtete konkurentsivõimet ja jätkusuutlikkust mõjutava poliitika väljatöötamist, elluviimist ja hindamist, sealhulgas jagades häid tavasid raamtingimuste ja maailmatasemel klastrite juhtimise ja äriõigustike juhtimise osas ning edendades klastrite ja äriõigustike seas rahvusvahelist koostööd, jätkusuutlike toodete, teenuste, tehnoloogiate ja protsesside arendamist, ning ressursi- ja energiatõhusust ja ettevõtjate sotsiaalset vastutust;
- b) konkurentsivõime poliitika rahvusvahelisi aspekte käsitlevad meetmed, milles keskendutakse eelkõige poliitikaalasele koostööle liikmesriikide, teiste COSME programmis osalevate riikide ja liidu üleilmsete kaubanduspartnerite vahel;
- c) meetmed, mille abil parandatakse VKE-poliitika väljatöötamist, poliitikakujundajate koostööd, vastastikust hindamist ja heade tavade vahetamist liikmesriikide vahel, võttes vajaduse korral arvesse olemasolevaid tõendeid ja sidusrühmade seisukohti ning eelkõige selleks, et lihtsustada VKEde jaoks liidu programmidele ja meetmetele juurdepääsu kooskõlas SBA tegevuskavaga.

4. Komisjon võib koordineerimise edendamise kaudu toetada liikmesriikides võetavaid meetmeid, mille eesmärk on kiirendada turupotentsiaaliga konkurentsivõimeliste valdkondade tekkimist. Selline toetus võib sisaldada meetmeid, mille abil edendatakse heade tavade vahetamist ning tehakse kindlaks ettevõtete, eelkõige VKEde poolt nõutavad oskused ja koolitusnõuded, eelkõige e-oskused. See võib sisaldada ka meetmeid, mille abil innustatakse uute ärimudelite kasutuselevõttu ja VKEde koostööd uutes väärtusahelates ning asjakohaste ideede kommertsusutust uute toodete ja teenuste väljatöötamiseks.

5. Komisjon võib täiendada liikmesriikide meetmeid, mille abil tõhustatakse liidu VKEde konkurentsivõimet ja jätkusuutlikkust märkimisväärse kasvupotentsiaaliga valdkondades, eelkõige neis, kus VKEdel on suur osakaal, näiteks turismisektoris. Sellised tegevused võivad sisaldada liikmesriikidevahelise koostöö edendamist, eelkõige heade tavade vahetamise kaudu.

Artikkel 12

Ettevõtlust edendavad meetmed

1. Komisjon aitab edendada ettevõtlust ja ettevõtluskultuuri, parandades ettevõtluse arengut mõjutavaid raamtingimusi, sealhulgas vähendades takistusi ettevõtete asutamisele. Komisjon toetab ettevõtluskeskkonda ja -kultuuri, mis on soodne jätkusuutlikele ettevõtetele, idufirmadele, ettevõtete kasvule, äritegevuse üleminekule ja teise võimaluse andmisele (uuesti alustamisele) ning samuti harg- ja kõrvalettevõtetele.

2. Erilist tähelepanu pööratakse potentsiaalsetele, uutele ja noortele ettevõtjatele ning naisettevõtjatele, samuti muudele konkreetsetele sihtrühmadele.

3. Komisjon võib võtta meetmeid, näiteks uute ettevõtjate liikuvusprogramme, et parandada uute ettevõtjate suutlikkust arendada oma ettevõtlusalast oskusteavet, oskusi ja hoiakuid ning parandada oma tehnoloogilist suutlikkust ja ettevõtte juhtimise alaseid oskusi.

4. Komisjon võib toetada liikmesriikide meetmeid, mille abil arendada ja soodustada ettevõtlusalast haridust, koolitust, oskusi ja hoiakuid, eelkõige potentsiaalsete ja uute ettevõtjate hulgas.

III PEATÜKK

COSME programmi rakendamine

Artikkel 13

Iga-aastased tööprogrammid

1. COSME programmi rakendamiseks võtab komisjon kooskõlas artikli 21 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega vastu iga-aastased tööprogrammid. Iga-aastase tööprogrammiga rakendatakse käesolevas määruses sätestatud eesmärgid ja selles esitatakse üksikasjalikult:

- a) rahastatavate meetmete kirjeldus, iga meetme taotletavad eesmärgid, mis peavad vastama artiklites 3 ja 4 sätestatud üld- ja erieesmärkidele, eeldatavad tulemused, rakendamismeetod, igale meetmele eraldatava summa suurus, kõigi meetmete kogusumma, orienteeruv rakendamise ajakava ja makseprofiil;
- b) iga meetme asjakohased kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed näitajad, mille abil analüüsida ja jälgida asjaomase meetme tulemuste ja eesmärkide saavutamise tõhusust;
- c) toetuste ja seonduvate meetmete puhul peamised hindamiskriteeriumid, mis kehtestatakse selliselt, et tagada COSME programmi taotletavate eesmärkide parim saavutamine, ning kaasrahastamise ülemmäär;
- d) eraldi üksikasjalik peatükk, milles käsitletakse rahastamisvahendeid ja kajastatakse vastavalt käesoleva määruse artiklile 17 määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 kohast teavitamise kohustust, sealhulgas rahastamisvahendite puhul rahastamispaketi eeldatavat jaotamist vastavalt käesoleva määruse artiklites 18 ja 19 osutatud omakapitalirahastuja kasvu eesmärgil ja laenu tagamisrahastu vahel ja muu hulgas teavet tagatise taseme kohta ja seost Horisont 2020 programmiga.

2. Komisjon rakendab COSME programmi määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 kohaselt.

3. COSME programmi rakendamisel tagatakse, et toetatavates meetmetes võetakse arvesse edasisi arengusuundumusi ja vajadusi, eriti pärast artikli 15 lõikes 3 osutatud vahehindamist, ning et need oleksid arenevaid turge, majandust ja ühiskonna muutusi silmas pidades asjakohased.

Artikkel 14

Toetusmeetmed

1. Lisaks artiklis 13 osutatud iga-aastaste tööprogrammide meetmetele võtab komisjon korrapäraselt toetusmeetmeid, mis hõlmavad muu hulgas järgmist:

- a) sektoripõhiste ja sektorivaheliste konkurentsiküsimuste analüüsi ja järelevalve parandamine;
- b) heade tavade ja käsitlusviiside kindlakstegemine ja levitamine ning edasiarendamine;
- c) kehtivate õigusaktide toimivuskontroll ja ettevõtete konkurentsivõime seisukohalt eriti oluliste uute liidu meetmete mõju hindamine, et teha kindlaks kehtiva õiguse lihtsustamist vajavad valdkonnad ja tagada, et VKEde koormust minimeeritakse valdkondades, kus kavandatakse uusi seadusandlikke meetmeid;

- d) ettevõtteid, eelkõige VKEsid, tööstuspoliitikat ja konkurentsivõimet käsitlevaid meetmeid mõjutavate õigusaktide hindamine;
- e) selliste ühtsete ja kasutajasõbralike e-süsteemide edendamine, millega pakutakse teavet VKEde jaoks asjakohaste programmide kohta, tagades samal ajal, et need ei dubleeri olemasolevaid portaale.
2. Kõnealuste toetusmeetmete kogumaksumus ei ületa 2,5 % COSME programmi rahastamispaketist.

Artikkel 15

Järelevalve ja hindamine

1. Komisjon teostab COSME programmi rakendamise ja juhtimise üle järelevalvet.
2. Komisjon koostab igal aastal järelevalvearuande, milles uurib toetatud meetmete tõhusust ja tulemuslikkust rahalise rakendamise, tulemuste, kulude ja võimaluse korral ka mõju seisukohast. Aruandes esitatakse teave toetuse saajate kohta, võimaluse korral iga konkursikutse puhul, kliimakulutuste summa ja kliimamuutustealastele eesmärkidele antud toetuse mõju kohta, asjaomased andmed laenu tagamisrahastu poolt antud üle ja alla 150 000 euro suuruste laenude kohta, niivõrd kui sellise teabe kogumine ei tekita ettevõtetele, eelkõige VKEdele, põhjendamatu halduskoormust. Järelevalvearuandes esitatakse aastaaruanne iga rahastamisvahendi kohta, nagu on nõutud määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 140 lõikes 8.
3. Hiljemalt 2018. aastaks koostab komisjon vahepealse hindamisaruande, mis käsitleb kõikide COSME programmi alusel toetatud meetmete eesmärkide täitmist (hõlmab nii tulemusi kui ka mõju), vahendite kasutamise tõhusust ja selle lisaväärtust Euroopa jaoks, et sellest lähtuvalt teha otsus meetmete jätkamise, muutmise või lõpetamise kohta. Vahepeelses hindamisaruandes käsitletakse ka lihtsustamise ulatust, selle sisemist ja välist ühtekuuluvust, kõikide eesmärkide jätkuvat asjakohasust ning meetmete osa liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu prioriteetides. Aruandes võetakse arvesse eelmiste meetmete pikaajalise mõju hindamise tulemusi ning aruannet arvestatakse järgneva meetme võimaliku jätkamise, muutmise või lõpetamise üle otsustamisel.
4. Komisjon koostab lõpliku hindamisaruande meetmete pikaajalisema mõju ja mõju jätkusuutlikkuse kohta.
5. Kõik toetuste saajad ja teised asjaosalised, kes on saanud käesoleva määruse alusel liidu rahalisi vahendeid, esitavad komisjonile asjaomaste meetmete järelevalve ja hindamise võimaldamiseks asjakohased andmed ja vajaliku teabe.
6. Komisjon esitab lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud aruanded Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning teeb need avalikkusele kättesaadavaks.

IV PEATÜKK

Finantssätted ja rahalise abi vormid

Artikkel 16

Rahalise abi vormid

COSME programmi raames antavat liidu rahalist abi võib rakendada kaudselt, delegeerides eelarve täitmise ülesanded määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 58 lõike 1 punktis c loetletud üksustele.

Artikkel 17

Rahastamisvahendid

1. COSME programmi rahastamisvahendeid, mis on loodud määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 VIII jaotise kohaselt, kasutatakse eesmärgiga lihtsustada VKEde juurdepääsu rahastamisele nende asutamise, kasvu ja ülemineku etapis. Rahastamisvahendite hulka kuuluvad omakapitalirahastu ja laenu tagamisrahastu. Vahendite eraldamisel nendele rahastutele võetakse arvesse finantsvahendajate nõudlust.
2. VKEde rahastamisvahendeid võib vajaduse korral kombineerida ja täiendada:
  - a) muude rahastamisvahenditega, mille on kehtestanud liikmesriigid ja nende korraldusasutused ja mida rahastatakse riiklikest või piirkondlikest fondidest või struktuurifondide toimingute kontekstis määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 38 lõike 1 punkti a kohaselt;
  - b) muude rahastamisvahenditega, mille on kehtestanud liikmesriigid ja nende korraldusasutused ja mida rahastatakse riiklikest või piirkondlikest programmidest väljaspool struktuurifondide toiminguid;
  - c) liidu rahastatavate toetustega, sealhulgas käesoleva määruse alusel antavate toetustega.
3. Vastavalt artiklites 18 ja 19 osutatud omakapitalirahastu kasvu eesmärgil ja laenu tagamisrahastu võivad täiendada VKEdele ette nähtud rahastamisvahendite kasutamist liikmesriikide poolt liidu ühtekuuluvuspoliitika raames.
4. Omakapitalirahastu kasvu eesmärgil ja laenu tagamisrahastu võivad vajaduse korral ühendada rahalised vahendid liikmesriikidega ja/või piirkondadega, kes soovivad panna nendes osa struktuurifondide vahenditest, mis on neile eraldatud määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 38 lõike 1 punkti a kohaselt.
5. Rahastamisvahenditega võidakse toota vastuvõetavat kasumit, et täita teiste partnerite või investorite eesmärgi. Omakapitalirahastu kasvu eesmärgil võib kasutada ka allutatud kohustusi, kuid peab üritama säilitada liidu eelarvest eraldatud varade väärtust.

6. Omakapitalirahastut kasvu eesmärgil ja laenu tagamisrahastut rakendatakse määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 VIII jaotise ja komisjoni delegeeritud määruse (EL, Euratom) nr 1268/2012⁽¹⁾ kohaselt.

7. Kõnealuse COSME programmi rahastamisvahendite arendamisel ja rakendamisel lähtutakse vastastikuselt täiendavusest ja ühtekuuluvusest Horisont 2020 programmi alusel VKEde jaoks loodud rahastamisvahenditega.

8. Määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 60 lõike 1 kohaselt tagavad üksused, kellele on delegeeritud rahastamisvahendite rakendamine, liidu vahendite haldamisel liidu tegevuse nähtavuse. Selleks tagab volitatud üksus, et finantsvahendajad teavitavad lõplikke vahendite saajaid selgesõnaliselt sellest, et rahastamine osutus võimalikuks COSME programmi rahastamisvahendite toetuse kaudu. Komisjon tagab, et vahendite saajatega seotud teabe tagantjärele avalikustamine kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 60 lõike 2 punktiga e on võimalikele lõplikele vahendite saajatele kergesti kättesaadav.

9. Tagasimaksed, mis on loodud otsuse nr 1639/2006/EÜ alusel moodustatud suure kasvupotentsiaaliga ja innovaatiliste VKEde süsteemi rahastu teise osa poolt ja mis laekuvad pärast 31. detsembrist 2013, eraldatakse määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 21 lõike 4 kohaselt sihtotstarbeliselt käesoleva määruse artiklis 18 osutatud omakapitalirahastule kasvu eesmärgil.

10. Rahastamisvahendeid rakendatakse kooskõlas asjaomaste liidu riigiabi eeskirjadega.

Artikkel 18

Omakapitalirahastu kasvu eesmärgil

1. Omakapitalirahastut kasvu eesmärgil (EFG) rakendatakse liidu ühtse omakapitali rahastamisvahendina, mis toetab liidu ettevõtete kasvu ning teadus tegevust ja innovatsiooni alates varasest etapist (sh stardikapital) kuni kasvufaasini. Liidu ühtset omakapitali toetatakse rahaliselt Horisont 2020 programmist ja COSME programmist.

2. EFGga toetatakse fonde, mis pakuvad riskikapitali ja vahe-rahastamist, nagu näiteks allutatud ja osaluslaene, laienevatele ja kasvufaasis ettevõtetele, eelkõige sellistele, mis tegutsevad piiriülel, võimaldades samas teha investeringuid esmaetapi fondidesse koos Horisont 2020 programmi alusel toimuva

teadustegevuse ja innovatsiooni omakapitalirahastuga ning anda ühisinvesteeringute võimalusi investorite võrgule. Esmaetapi investeringute puhul ei ületa EFG investering 20 % liidu koguinvesteeringust, välja arvatud mitmeetapiliste fondide ja fondifondide puhul, kus EFG ning teadustegevuse ja innovatsiooni omakapitalirahastu vahendeid Horisont 2020 programmi alusel antakse proportsionaalselt, lähtudes nende fondide investeerimispoliitikast. Komisjon võib muutuvatest turuoludest lähtuvalt otsustada muuta 20 % künnist. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 21 lõikes 2 osutatud hindamismenetlusega.

3. EFG ja Horisont 2020 programmi põhine teadustegevuse ja innovatsiooni omakapitalirahastu kasutavad sama rakendusmehhanismi.

4. EFG toetust antakse investeringuna ühes järgmises nimetatud vormis:

- a) investeringud otse Euroopa Investeeringufondilt või muudelt üksuselt, kellele EFG rakendamine komisjoni nimel usaldatakse, või
- b) fondifondide või investeerimisvahendite kaudu, mis investeerivad piiriülel ja mille on loonud Euroopa Investeeringufond või muud üksused (sealhulgas era- või avaliku sektori juhid), kellele on komisjoni nimel usaldatud EFG rakendamine, koos erasektori ja/või avaliku sektori finantseerimis- asutuste investoritega.

5. EFG investeerib vahendavatesse riskikapitalifondidesse, sealhulgas fondifondidesse, võimaldades investeringud VKEdele, tavaliselt nende laienemise ja kasvu etapis. EFG kaudu tehtavad investeringud on pikaajalised, st et riskikapitalifondides võetakse tavaliselt 5–15-aastane positsioon. Igal juhul ei ületa EFG kaudu tehtud investeringud 20 aastat kuupäevast, mil komisjon ja üksus, kellele rakendamine usaldati, allkirjastasid omavahelise kokkuleppe.

Artikkel 19

Laenu tagamisrahastu

1. Laenu tagamisrahastu (LGF) annab

- a) edasigarantiisid ja muid tagatisskeemide riskijagamise kokkuleppeid, sealhulgas vajaduse korral kaastagatisi;
- b) otsetagatise ja muid riskijagamise kokkuleppeid teiste finantsvahendajatega, kes täidavad lõikes 5 osutatud abikõlblikkuse kriteeriume.

⁽¹⁾ Komisjoni 29. oktoobri 2012. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1268/2012, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju (ELT L 362, 31.12.2012, lk 1).

2. LGF-i rakendatakse osana liidu ühtsest laenu põhiseisest rahastamisvahendist liidu ettevõtete kasvuks ning teadustegevuseks ja innovatsiooniks, kasutades sama rakendusmehhanismi nagu Horisont 2020 programmi teadustegevuse ja innovatsiooni laenuvahendi VKEdele ette nähtud nõudluspõhine osa (RSI II).

3. LGF koosneb järgmisest:

a) tagatised laenuvahendite varal finantseerimisele (sh allutatud ja osaluslaenu, liisingu või pangatagatiste kaudu), mis vähendavad elujõuliste VKEde eriraskusi rahastamisele juurdepääsul, mille põhjustab kas arvatav kõrge riskitase või piisava tagatise puudumine;

b) VKEde laenu rahaportfellide väärtpaberistamine, mille kaudu kaasatakse VKEdele täiendavat krediiti laenu rahastamiseks, kasutades sobivaid riskijagamise kokkuleppeid väljavalitud asutustega. Nende väärtpaberistamistehingute toetamise eeldusena kohustub kreditor andma suure osa niimoodi tekkivast likviidsusest mõistliku aja jooksul laenuvana VKEdele. Kõnealuse uue laenuvahendi varal rahastamise summa arvutatakse lähtuvalt tagatud portfelleriski suuruselt. Kõnealune summa ja ajavahemik kehtestatakse vastavalt iga kreditoriga eraldi peetud läbirääkimistele.

4. LGF-i juhib komisjoni nimel Euroopa Investeeringufond või muu üksus, kellele LGF-i rakendamine komisjoni nimel usaldatakse. LGF-i kaudu antavate üksikute tagatiste lõpptähtaeg võib olla kuni kümme aastat.

5. LGF-i abikõlblikkus määratakse kindlaks iga finantsvahendaja puhul eraldi, tuginedes tema tegevusele ja arvestades seda, kui tõhusalt aidatakse VKEdele saada juurdepääsu rahastamisele oma elujõuliste projektide elluviimiseks. LGF-i võivad kasutada äritegevust toetavad finantsvahendajad muu hulgas materiaalse ja immateriaalse põhivara ning käibekapitali soetamise ja äritegevuse ülemineku rahastamiseks. Kriteeriumid, mis on seotud VKEde laenu rahaportfellide väärtpaberistamisega, hõlmavad nii üksik- kui ka mitme partneriga tehinguid ja mitme riigi vahelisi tehinguid. Abikõlblikkus põhineb headel turutaval, eelkõige krediidikvaliteedi hindamise ja väärtpaberistatud portfellidega seotud riski hajutamise osas.

6. Välja arvatud väärtpaberistatud portfellis sisalduvate laenu osas, katab laenu tagamisrahastu laene kuni 150 000 euro ulatuses ning tagasimakse miinimumtähtajaks on 12 kuud. LGF katab ka üle 150 000 euro suurusi laene, kui COSME programmi kohaselt abikõlblikud VKE ei täida Horisont 2020 programmi laenu rahastu VKEdele ette nähtud osa abikõlblikkuse kriteeriume, tagasimakse miinimumtähtajaga 12 kuud.

Kõnealust künnist ületavate laenu puhul vastutavad finantsvahendajad selle eest, et näidata, kas VKE on Horisont programmi 2020 laenu rahastu VKEdele ettenähtud osa jaoks abikõlblik.

7. Laenu tagamisrahastu luuakse selliselt, et oleks võimalik esitada aruandeid toetust saanud VKEde arvu ja laenu mahu kohta.

Artikkel 20

Liidu finantshuve kaitse

1. Komisjon võtab asjakohased meetmed tagamaks, et käesoleva määruse kohaselt rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vältimise meetmete kohaldamisega ning tõhusa kontrolliga, ja kui avastatakse rikkumine, siis alusetult makstud summade tagasinõudmisega või vajaduse korral tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate rahaliste ja halduskaristustega.

2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus auditeerida nii dokumentide alusel kui ka kohapeal kõiki toetuste saajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid ning muid kolmandaid pooli, kes on saanud käesoleva määruse alusel liidu rahalisi vahendeid.

3. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib korraldada juurdusi, sealhulgas kohapealseid kontrole ja inspekteerimisi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁾ ja nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽²⁾ sätestatud korras eesmärgiga teha kindlaks, kas toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või käesoleva määruse alusel rahastava lepinguga seoses esineb pettust, korruptsiooni või mis tahes muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, sisaldavad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud koostöölepingud ning lepingud, toetuslepingud ja toetuse andmise otsused, mis tulenevad käesoleva määruse rakendamisest, sätteid, mis annavad komisjonile, kontrollikojale ja OLAF-ile selgesõnaliselt õiguse selliseks auditeerimiseks ja juurdluseks vastavalt nende pädevusele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuse ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

V PEATÜKK

Komitee ja lõppsätted

Artikkel 21

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Kui on osutatud käesolevale lõikele, kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5. Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

Artikkel 22

Delegeeritud õigusaktid

1. Komisjonile antakse õigus võtta artikli 23 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte lisas sätestatud näitajate täiendamiseks, kui need näitajad võivad aidata mõõta COSME programmi üld- ja eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme.
2. Komisjonile antakse volitus võtta artikli 23 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse rahastamisvahendeid käsitlevaid teatavaid konkreetseid üksikasju. Kõnealusteks üksikasjadeks on EFG investeringute osakaal liidu koguinvesteeringust esmaetapi riskikapitalifondides ja väärtipaberistatud laenuportfellide koosseis.
3. Komisjonil on õigus võtta artikli 23 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte artikli 5 lõikes 3 ette nähtud soovituslike summade muutmise kohta rohkem kui 5 % võrra rahastamispaketi väärtusest iga üksikjuhtumi korral, juhul kui selle piirmäära ületamine peaks osutama vajalikuks.

Artikkel 23

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 22 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile seitsmeks aastaks alates 23. detsembrist 2013.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 22 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon võtab delegeeritud õigusakti vastu, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 22 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavastegemisest Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväiteid või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 24

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

1. Otsus nr 1639/2006/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.
2. Siiski kohaldatakse otsust nr 1639/2006/EÜ jätkuvalt selle alusel algatatud meetmete ja nende meetmetega seotud finantskohustuste suhtes kuni nende lõpuleviimiseni.
3. Artiklis 5 osutatud rahalistest vahenditest võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek käesoleva COSME programmi ja otsuse nr 1639/2006/EÜ alusel võetud meetmete vahel.

Artikkel 25

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

LISA

ÜLD- JA ERIEESMÄRKIDE NÄITAJAD

Üldeesmärk:	1. Suurendada liidu ettevõtete, eelkõige VKEde konkurentsivõimet ning jätkusuutlikkust	
A. Mõjunäitaja ⁽¹⁾	Praegune olukord	Pikaajaline eesmärk ja vahe-eesmärk (2020)
A.1. VKEde jätkusuutlikkus	Mõõdetakse korrapäraselt, näiteks Eurobaromeetri uuringu kaudu	Keskkonnasäästlikke ehk keskkonnasõbralikke tooteid ⁽²⁾ tootvate liidu VKEde osakaalu suurenemine võrreldes lähteolukorraga (algse mõõtmise tulemus)
A.2. Nii uute kui ka olemasolevate VKEde asjatu haldus- ja regulatiivse koormuse muutumine ⁽³⁾	Uue VKE asutamiseks kuluv päevade arv 2012. aastal: 5,4 tööpäeva	Uue VKE asutamiseks kuluva päevade arvu oluline vähenemine
	Asutamise kulu 2012. aastal: 372 eurot	Asutamise keskmiste kulude oluline vähenemine liidus võrreldes lähteolukorraga
	Nende liikmesriikide arv, kus ettevõtte teatava tegevuse käivitamiseks ja sellega tegelemiseks vajaminevate litsentside ja lubade (sh keskkonnalubade) saamiseks kuluv aeg on üks kuu: 2	Nende liikmesriikide arvu oluline suurenemine, kus ettevõtte teatava tegevuse käivitamiseks ja sellega tegelemiseks vajaminevate litsentside ja lubade (sh keskkonnalubade) saamiseks kuluv aeg on üks kuu
	Nende liikmesriikide arv 2009. aastal, kellel on ühtne kontaktpunkt ettevõtluse alustamiseks, et ettevõtjad saaksid teostada kõik nõutud menetlused (näit registreerimine, maksud, käibemaks ja sotsiaalkindlustus) üheainsa halduskontaktpunkti kaudu, mis eksisteerib kas füüsiliselt (kontor) või virtuaalselt (internetis), või mõlemal kujul: 18	Ettevõtluse alustamiseks mõeldud ühtset kontaktpunkti omavate liikmesriikide arvu oluline suurenemine
A.3. Liidus või väljapoole liitu eksportivate VKEde osakaalu muutumine	25 % VKEdest tegelevad eksportimisega ja 13 % VKEdest ekspordivad liidust välja (2009) ⁽⁴⁾	Eksportivate VKEde osakaalu ja väljapoole liitu eksportivate VKEde osakaalu suurenemine võrreldes lähteolukorraga
Üldeesmärk:	2. Edendada ettevõtluskultuuri ning soodustada VKEde asutamist ja kasvu	
Mõjunäitaja	Praegune olukord	Pikaajaline eesmärk ja vahe-eesmärk (2020)
B.1. VKEde kasvu muutumine	2010. aastal moodustas VKEde osa liidu kogulisandväärtusest üle 58 %	VKEde toodangu (lisandväärtuse) ja töötajate arvu suurendamine võrreldes lähteolukorraga
	VKEde töötajate koguarv 2010. aastal: 87,5 miljonit (67 % erasektori töökohadest liidus)	
B.2. Füüsilisest isikust ettevõtjaks saada soovivate liidu kodanike osakaalu muutumine	Seda mõõdetakse Eurobaromeetri uuringuga iga kahe või kolme aasta tagant. Viimane olemasolev näitaja on 37 % 2012. aastal (45 % 2007. ja 2009. aastal)	Füüsilisest isikust ettevõtjaks saada soovivate liidu kodanike osakaalu suurenemine võrreldes lähteolukorraga

Erieesmärk:	Parandada VKEde juurdepääsu rahastamisele omakapitali ja laenude vormis	
C. Kasvule suunatud rahastamisvahendid	Viimased teadaolevad tulemused (lähteolukord)	Pikaajaline eesmärk (2020)
C.1. Laenuvahendi varal rahastamist kasutavate ettevõtete arv	31. detsembri 2012. aasta seisuga oli rahastamiseks kasutatud 13,4 miljardit eurot, mis jõudsid 219 000 VKEni (VKEde tagatissüsteem SMEG)	Kasutatud rahastamise väärtuse vahemik 14,3 miljardist eurost 21,5 miljardi euroni; COSME programmist saadavate tagatiste kaudu toetatavat rahastamist kasutavate ettevõtete arv vahemikus 220 000–330 000
C.2. COSME programmist saadavate riskikapitaliinvesteeringute arv ja investeeringute koguväärtus	31. detsembri 2012. aasta seisuga võeti kasutusele 2,3 miljardi euro ulatuses riskikapitalirahastamist 289 VKEle (suure kasvupotentsiaaliga ja uuenduslike VKEde süsteem GIF)	Riskikapitalirahastamise koguväärtuse vahemik 2,6 miljardist eurost 3,9 miljardi euroni; COSME programmist riskikapitaliinvesteeringuid saavate ettevõtete arv vahemikus 360–540
C.3. Finantsvõimenduse määr	SMEGi süsteemi finantsvõimenduse määr on 1:32 GIFi finantsvõimenduse määr on 1:6,7	Võlainstrument 1:20 – 1:30; Omakapitaliinstrument 1:4 – 1:6 (5)
C.4. EFG ja LGFi täiendus	SMEGi tagatissüsteemi täiendus: 64 % lõplikest toetuse saajatest märkis, et toetus oli vajaliku rahastamise leidmiseks äärmiselt oluline GIFi täiendus: 62 % lõplikest GIFi toetuse saajatest märkis, et toetus oli vajaliku rahastamise leidmiseks äärmiselt oluline	Nende lõplike toetuse saajate osakaalu suurendamine, kes leiavad, et EFG või LGF võimaldavad rahastamist, mida nad ei oleks muude vahenditega saanud, võrreldes lähteolukorraga
Erieesmärk:	Parandada juurdepääsu turgudele, eriti liidu piires, kuid ka üleilmsel tasandil	
D. Rahvusvaheline tööstuskoostöö	Viimased teadaolevad tulemused (lähteolukord)	Pikaajaline eesmärk (2020)
D.1. Liidu ja kolmandate riikide tööstustooteid käsitlevate eeskirjade ühtlustamise tulemusel olukorra paranemisest tingitud juhtude arv	Hinnanguliselt on õiguslases koostöös peamiste kaubanduspartneritega (USA, Jaapan, Hiina, Brasiilia, Venemaa, Kanada ja India) tehniliste eeskirjade puhul keskmiselt 2 märkimisväärse ühtlustamise seisukohast olulist valdkonda	Tehniliste eeskirjade puhul 4 olulist valdkonda, milles toimub märkimisväärne ühtlustamine peamiste kaubanduspartneritega (USA, Jaapan, Hiina, Brasiilia, Venemaa, Kanada, India)
E. Ettevõtlusvõrgustik Enterprise Europe	Viimased teadaolevad tulemused (lähteolukord)	Pikaajaline eesmärk (2020)
E.1. Allkirjastatud partnerluslepingute arv	Allkirjastatud partnerluslepinguid: 2 475 (2012)	Allkirjastatud partnerluslepinguid: 2 500 aastas
E.2. Ettevõtlusvõrgustiku tunnustamine VKEde hulgas	Ettevõtlusvõrgustiku tunnustamist VKEde hulgas mõeldetakse 2015. aastal	Ettevõtlusvõrgustiku suurem tunnustamine VKEde hulgas võrreldes lähteolukorraga
E.3. Klientide rahulolu määr (rahulolevate VKEde protsentuaalne osakaal, konkreetsete ettevõtlusvõrgustiku pakutavate teenuste lisaväärtus)	Klientide rahulolu määr (rahulolevate VKEde protsentuaalne osakaal, konkreetsete teenuste lisandväärtus): 78 %	Klientide rahulolu määr (rahulolevate VKEde protsentuaalne osakaal, konkreetsete teenuste lisandväärtus): > 82 %
E.4. Tugiteenuseid saavate VKEde arv	Tugiteenuseid saavate VKEde arv: 435 000 (2011)	Tugiteenuseid saavate VKEde arv: 500 000 aastas
E.5. Ettevõtlusvõrgustiku pakutavaid digitaalteenuseid (sealhulgas elektroonilisi teabeteenuseid) kasutavate VKEde arv	Aastas kasutab digitaalteenuseid 2 miljonit VKE-d	Aastas kasutab digitaalteenuseid 2,3 miljonit VKE-d

Erieesmärk:	Parandada liidu ettevõtete, eriti VKEde konkurentsivõime ning jätkusuutlikkuse raamtingimusi, sealhulgas turismisektoris	
F. Konkurentsivõime suurendamise meetmed	Viimased teadaolevad tulemused (lähteolukord)	Pikaajaline eesmärk (2020)
F.1. Vastu võetud lihtsustamismeetmete arv	5 lihtsustamismeedet aastas (2010)	Vähemalt 7 lihtsustamismeedet aastas
F.2. Õigusraamistiku eesmärgipäraseks muutmine	Alates 2010. aastast on algatatud toimivuskontrollid. Siiani on ainus asjakohane toimivuskontroll käimasolev katseprojekt mootorsõidukite tüübikinnituse kohta	Algatada COSME programmi kestuse jooksul kuni 5 toimivuskontrolli
F.3. Konkurentsivõime tagamise kontrolli kasutatavate liikmesriikide arv	Konkurentsivõime tagamise kontrolli kasutatavate liikmesriikide arv: 0	Konkurentsivõime tagamise kontrolli kasutatavate liikmesriikide arvu oluline suurenemine
F.4. VKEde võetud ressursitõhususe meetmed (mis võivad hõlmata energiat, materjale või vett, ringlussevõttu jms)	Mõõdetakse korrapäraselt, näiteks Eurobaromeetri uuringu kaudu	Nende liidu VKEde osakaalu suurenemine, kes võtavad oma ressursitõhususe parandamiseks vähemalt ühe meetme (mis võib hõlmata energiat, materjale või vett, ringlussevõttu jms), võrreldes lähteolukorraga (algse mõõtmise tulemus) Nende liidu VKEde osakaalu suurenemine, kes kavatsevad rakendada iga kahe aasta tagant täiendavaid ressursitõhususe meetmeid (mis võivad hõlmata energiat, materjale või vett, ringlussevõttu jms), võrreldes lähteolukorraga (algse mõõtmise tulemus)
G. VKE-poliitika arendamine	Viimased teadaolevad tulemused (lähteolukord)	Pikaajaline eesmärk (2020)
G.1. VKE-testi kasutatavate liikmesriikide arv	VKE-testi kasutatavate liikmesriikide arv: 15	VKE-testi kasutatavate liikmesriikide arvu oluline suurenemine
Erieesmärk:	Parandada liidu ettevõtete, eriti VKEde konkurentsivõime ning jätkusuutlikkuse raamtingimusi, sealhulgas turismisektoris	
H. Turism	Viimased teadaolevad tulemused (lähteolukord)	Pikaajaline eesmärk (2020)
H.1. Rahvusvahelistes koostööprojektides osalemine	2011. aastal kolm riiki projekti kohta	COSME programmist rahastatud rahvusvahelistes koostööprojektides osalevate liikmesriikide arvu suurenemine võrreldes lähteolukorraga
H.2. Nende sihtkohtade arv, mis on võtnud kasutusele Euroopa turismi tippsihtkohtade algatuse raames väljatöötatud säästliku turismiarenduse mudeli	Kokku nimetatud 98 Euroopa turismi tippsihtkohta (keskmiselt 20 aastas: 2007. aastal 10, 2008. aastal 20, 2009. aastal 22, 2010. aastal 25 ja 2011. aastal 21)	Üle 200 sihtkohta on võtnud kasutusele Euroopa turismi tippsihtkohtade algatuse raames väljatöötatud säästliku turismiarenduse mudeli (igal aastal ligikaudu 20)
I. Uued äriühendused	Viimased teadaolevad tulemused (lähteolukord)	Pikaajaline eesmärk (2020)
I.1. Uute toodete/teenuste arv turul	Mõõdetakse korrapäraselt (Seni piirdus see tegevus vähesel määral)	Uute toodete/teenuste koguarvu suurenemine võrreldes lähteolukorraga (algse mõõtmise tulemus)

Erieesmärk:	Edendada ettevõtlust ja ettevõtluskultuuri	
J. Ettevõtluse toetamine	Viimased teadaolevad tulemused (lähteolukord)	Pikaajaline eesmärk (2020)
J.1. Programmi kaudu kindlaks määratud headel tavadel põhinevaid ettevõtluslahendusi rakendavate liikmesriikide arv	Ettevõtluslahendusi rakendavate liikmesriikide arv: 22 (2010)	Ettevõtluslahendusi rakendavate liikmesriikide arvu oluline suurenemine
J.2. Potentsiaalsetele, noortele ja uutele ettevõtjatele ning naisettevõtjatele, samuti muudele konkreetsetele sihtrühmadele suunatud ettevõtluslahendusi rakendavate liikmesriikide arv	Praegu osaleb Euroopa juhendajate võrgustikus naisettevõtjate toetuseks 12 liikmesriiki. Praegu on 6 liikmesriigil ja 2 piirkonnal oma konkreetne ettevõtlushariduse strateegia, 10 liikmesriiki on lisanud ettevõtlusharidusega seotud riiklikud eesmärgid laiematesse pidevõppe strateegiatesse ning 8 liikmesriigis on praegu ettevõtluse strateegiad arutlusel	Potentsiaalsetele, noortele ja uutele ettevõtjatele ning naisettevõtjatele, samuti muudele konkreetsetele sihtrühmadele suunatud ettevõtluslahendusi rakendavate liikmesriikide arvu oluline suurenemine võrreldes lähteolukorraga

- (1) Need näitajad osutavad ettevõtlus- ja tööstuspoliitika valdkonna arengule. Komisjon ei ole eesmärkide täitmise eest ainuvastutav. Kõnealuses valdkonnas mõjutavad tulemusi ka mitmesugused tegurid, mida komisjon mõjutada ei saa.
- (2) Keskkonnasäästlikud tooted ja teenused on need, mille peamine ülesanne on vähendada keskkonnoahtu ja minimeerida saastust ja ressursse. Samuti hõlmavad need keskkonnasõbralike tunnustega (ökodisainiga, ökomärgisega, orgaaniliselt toodetud ja suures osas ringlussevõetava sisuga) tooteid. Allikas: Eurobaromeetri kiiruuring nr 342 „SMEs, Resource Efficiency and Green Markets”.
- (3) Nõukogu 31. mai 2011. aasta järeldustes kutsuti liikmesriike muu hulgas üles vähendama 2012. aastaks uue ettevõtte asutamiseks kuluvat päevade arvu kolme päevani ja kulu 100 euroni ning 2013. aasta lõpuks ettevõtte teatava tegevuse käivitamiseks ja sellega tegelemiseks vajaminevate litsentside ja lubade saamiseks kuluvat aega kolme kuuni.
- (4) „Internationalisation of European SMEs”, EIM, 2010, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/files/internationalisation_of_european_smes_final_en.pdf
- (5) COSME programmi eluea jooksul saab liidu eelarvest pärit 1 eurost 20–30 eurot rahastamist ja 4–6 eurot omakapitali investeeringuid.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1288/2013,

11. detsember 2013,

millega luuakse „Erasmus+“: liidu haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 165 lõiget 4 ja artikli 166 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) 29. juuni 2011. aasta komisjoni teatises „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve“ tehakse ettepanek luua ühtne haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogramm, kaasates sellesse rahvusvahelise koostöö kõrghariduse valdkonnas ja koondades ühte Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1720/2006/EÜ ⁽⁴⁾ kehtestatud elukestva õppe programmi, Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1719/2006/EÜ ⁽⁵⁾ kehtestatud programmi „Aktiivsed noored“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1298/2008/EÜ ⁽⁶⁾ kehtestatud

⁽¹⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 154.

⁽²⁾ ELT C 225, 27.7.2012, lk 200.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 19. novembri 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 3. detsembri 2013. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. novembri 2006. aasta otsus nr 1720/2006/EÜ, millega luuakse tegevusprogramm elukestva õppe alal (ELT L 327, 24.11.2006, lk 45).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. novembri 2006. aasta otsus nr 1719/2006/EÜ, millega kehtestatakse programm „Aktiivsed noored“ perioodiks 2007–2013 (ELT L 327, 24.11.2006, lk 30).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta otsus nr 1298/2008/EÜ, millega kehtestatakse tegevusprogramm Erasmus Mundus (2009–2013) eesmärgiga parandada kõrghariduse kvaliteeti ja edendada kultuuridevahelist mõistmist kolmandate riikidega tehtava koostöö kaudu (ELT L 340, 19.12.2008, lk 83).

tegevusprogrammi „Erasmus Mundus“, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1905/2006/EÜ ⁽⁷⁾ kehtestatud programmi ALFA III ning programmid Tempus ja Edulink, et tagada suurem tõhusus, tugevam strateegiline fookus ja koostoime, mida on võimalik ära kasutada ühtse programmi eri osade juures. Lisaks tehakse ettepanek lisada ühtsele programmile („programm“) ka spordivaldkonda käsitlev osa.

- (2) Selliste olemasolevate programmide nagu elukestva õppe programmi, programmide „Aktiivsed noored“ ja „Erasmus Mundus“ vahehindamisaruanded ning hariduse, koolituse ja noorte ning kõrghariduse valdkonnas võetavate liidu edasiste meetmete üle peetud avalik arutelu on paljastanud tugeva ja mõnel määral kasvava vajaduse jätkata nendes valdkondades üleeuroopalist koostööd ja õpirännet. Hindamisaruannetes rõhutati vajadust siduda tihedalt liidu haridus-, koolitus- ja noorteprogramme ning poliitilisi lahendusi; väljendati soovi, et liidu meetmed tuleks üles ehitada nii, et need vastaksid paremini elukestva õppe paradigmat; ning kutsuti üles kasutama selliste meetmete rakendamisel lihtsamat, kasutajasõbralikumat ja paindlikumat strateegiat ja lõpetama kõrghariduse rahvusvaheliste koostööprogrammide killustatus.

- (3) Programmis tuleks keskenduda vahendite kättesaadavusele ning haldus- ja rahastamiskorra läbipaistvusele, kasutades selleks muu hulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat ja digiteerimist. Programmi edu tagamiseks on äärmiselt oluline lihtsustada ja hõlbustada korraldust ja juhtimist ning keskenduda jätkuvalt halduskulude vähendamisele.

- (4) Üldsusega konsulteerimine liidu strateegiliste valikute üle seoses liidu uue pädevuse rakendamisega spordivaldkonnas ning komisjoni hindamisaruanne spordivaldkonna ettevalmistavate meetmete kohta on andnud kasulikku teavet liidu sekkumise prioriteetsete valdkondade kohta ning on näidanud kujukalt lisandväärtust, mida liit saab luua toetavate meetmetega, mis on suunatud kogemuste ja teadmiste loomisele, jagamisele ning levitamisele sporti mõjutavate mitmesuguste Euroopa tasandi probleemide kohta, kui nendes meetmetes keskendutakse eeskätt rohujuure tasandile.

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1905/2006, millega luuakse arengukoostöö rahastamisvahend (ELT L 378, 27.12.2006, lk 41).

- (5) Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia (strateegia „Euroopa 2020”) määrab kindlaks liidu kasvustrateegia saabuvaks aastakümneks, et toetada sellist majanduskasvu, millega seoses püstitati 2020. aastaks viis kaugeleulatuvat eesmärki, eelkõige haridusvaldkonnas, kus eesmärk on vähendada varakult haridussüsteemist lahkumise määra allapoole 10 % taset ja jõuda selleni, et 30–34-aastaste seas oleks kolmanda taseme või sellega võrdväärse hariduse omandanud vähemalt 40 %. See hõlmab ka juhtalgatusi, eelkõige programme „Noored liikumises” ja „Uute töökohtade jaoks uued oskused”.
- (6) Oma 12. mai 2009. aasta järeldest kutsus nõukogu üles looma strateegilise raamistiku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal (HK 2020), püstitades neli strateegilist eesmärki, et lahendada probleemid, mis takistavad teadmispõhise Euroopa rajamist ja elukestva õppe realiseerimist kõikide jaoks.
- (7) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklite 8 ja 10 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklite 21 ja 23 kohaselt edendatakse programmiga muuhulgas meeste ja naiste võrdsust ja meetmeid, et võidelda soo, rassi, etnilise päritolu, usu või tõekspidamiste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel toimuva diskrimineerimise vastu. Programmi rakendamisel on vaja suurendada ka ebasoodsas olukorras olevate ja kaitsetute rühmade juurdepääsu ning tegelda aktiivselt puudega isikute erivajadustega õppimisel.
- (8) Programmil peaks olema lai rahvusvaheline haare eelkõige kõrghariduse valdkonnas, mitte ainult selleks, et edendada Euroopa kõrghariduse kvaliteeti kooskõlas HK 2020 üldeesmärkidega või suurendada liidu atraktiivsust õpingute sihtkohana, vaid ka selleks, et parandada rahvaste üksteisemõistmist, aidata kaasa partnerriikide kõrghariduse järjepidevale arengule ja nende riikide laiemale sotsiaalmajanduslikule arengule, stimuleerides muu hulgas partnerriikide kodanikke hõlmavate õpirände meetmete abil „ajude ringlust”. Selleks tuleks eraldada vahendeid arengukoostöö rahastamisvahendist, Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendist, ühinemiseelse abi rahastamisvahendist ning partnerluse rahastamisvahendist koostööks kolmandate riikidega. Sellekohaste reguleerivate eeskirjade alusel võib vahendeid eraldada ka Euroopa Arengufondist. Nende vahendite kasutamisel tuleks kohaldada käesoleva määruse sätteid ning samal ajal tuleks tagada kooskõla vastavate määrustega, millega need rahastamisvahendid ja see fond loodi.
- (9) Nõukogu toonitas oma 27. novembri 2009. aasta resolutsioonis noortevaldkonnas tehtava Euroopa koostöö uuendatud raamistiku (2010-2018) kohta vajadust käsitleda kõiki noori kui ühiskonna ressursi ja otsis viise parandada nende osalust neid puudutavate meetmete väljatöötamises kõigi tasandite otsustajate, noorte ja noorteorganisatsioonide vahelise pideva struktureeritud dialoogi kaudu.
- (10) Formaalse, mitteformaalse ja informaalset õppimise koondamine ühe programmi alla peaks looma koostoime ja soodustama hariduse, koolituse ja noorsootöö eri valdkondade vahelist koostööd. Programmi rakendamise ajal tuleks võtta nõuetekohaselt arvesse eri valdkondade konkreetseid vajadusi ning vajaduse korral ka kohaliku ja piirkondliku tasandi ametiasutuste rolli.
- (11) Selleks et toetada õpirännet, võrdseid võimalusi ja tipp-taseme saavutamist, peaks liit looma katseprojekti korras üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu, et võimaldada üliõpilastel, olenemata nende sotsiaalsest päritolust, läbida magistriõpe mõnes muus riigis, kellele programm on osalemiseks avatud („programmiriik”). Üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu oleks avatud finantseerimisasutustele, kes nõustuvad pakkuma üliõpilastele soodsatel tingimustel laenu magistriõpinguteks mõnes muus programmiriigis. Õpirände sellise uuendusliku lisavahendiga ei tohiks asendada ühtegi olemasolevat toetus- või laenusüsteemi, millega toetatakse üliõpilaste õpirännet kohalikul, riigi või liidu tasandil, samuti ei tohiks sellega takistada uute süsteemide väljatöötamist. Üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu üle tuleks teostada hoolikat järelevalvet ning seda tuleks hinnata, eelkõige seoses selle kasutuselevõtuga eri riikides. Artikli 21 lõigete 2 ja 3 kohaselt tuleks hiljemalt 2017. aasta lõpuks esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule vahelhindamise aruanne, et saada üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu kasutamise jätkamise kohta poliitilised juhised.
- (12) Liikmesriigid peaksid võtma kõik asjakohased meetmed, et kõrvaldada programmi nõuetekohase toimimise juriidilised ja administratiivsed takistused. See peaks võimaluse korral hõlmama ka niisuguste haldusprobleemide lahendamist, mille tõttu on raskendatud viisade ja elamislubade saamine. Kooskõlas nõukogu direktiiviga 2004/114/EÜ⁽¹⁾ innustatakse liikmesriike kehtestama riiki lubamise kiirkord.

⁽¹⁾ Nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/114/EÜ kolmandate riikide kodanike riiki lubamise kohta õpingute, õpilasvahetuse, tasustamata praktika või vabatahtliku teenistuse eesmärgil (ELT L 375, 23.12.2004, lk 12).

- (13) Komisjoni 20. septembri 2011. aasta teatise „Majanduskasvu ja tööhõive toetamine – Euroopa kõrgharidussüsteemide ajakohastamise tegevuskava” esitatakse raamistik, milles liit, liikmesriigid ja kõrgkoolid saavad teha koostööd, et suurendada lõpetajate arvu, tõhustada hariduse kvaliteeti ning maksimeerida kõrghariduse ja teadusuuringute panust sellesse, et liikmesriikide majandus ja ühiskond väljuksid ülemaailmsest majanduskriisist tugevama.
- (14) Tegelemaks paremini noorte töötuse probleemiga liidus, tuleks erilist tähelepanu pöörata rahvusvahelisele koostööle kõrg- ja kutsekoolide ning ettevõtete vahel, et parandada üliõpilaste töölesobivust ja arendada ettevõtlusoskusi.
- (15) Euroopa 29 riigi haridusministrite poolt 19. juunil 1999 allkirjastatud Bologna deklaratsiooniga loodi valitsustevaheline protsess, et luua Euroopa kõrgharidusruum, mis vajab liidu tasandil pidevat toetust.
- (16) Kutsehariduse ja -koolituse otsustav roll mitme strateegias „Euroopa 2020” püstitatud eesmärgi saavutamisel on leidnud laialdast tunnustust ning seda kinnitatakse ka uuendatud Kopenhaageni protsessis (2011-2020), pidades eelkõige silmas selle valdkonna potentsiaali võitluses Euroopa kõrge töötusega, eriti noorte töötuse ja pikaajalise töötusega, aga ka elukestva õppe kultuuri edendamisel, sotsiaalse tõrjutuse tõkestamisel ja kodanikuaktiivsuse soodustamisel. Selleks et kaotada lõhe hariduses ja koolituses omandatavate teadmiste ja tööeluks vajalike oskuste ja pädevuste vahel, on vaja kvaliteetset praktikat ja õpipoisiopet, sealhulgas mikro-, väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes, samuti on vaja parandada noorte töölesobivust.
- (17) Vaja on suurendada ka Euroopa koolidevahelise koostöö intensiivsust ja mahtu, samuti koolide personali ja õppurite õpirännet, et viia ellu Euroopa 21. sajandi koole käsitlevas koostöökavas sedastatud prioriteedid, st parandada liidu üldhariduse kvaliteeti pädevuste arendamise valdkonnas, suurendada koolisüsteemides ja -asutustes võrdsust ja kaasavust ning tugevdada ja toetada õpetajakutset ja koolide juhtimist. Selles valguses tuleks tähtsustada strateegilisi sihte varakult haridussüsteemist lahku mise vähendamiseks, parandada põhioskuste taset, tõsta väikelaste hariduse ja hoiu kvaliteeti ja suurendada selles osalemist, ning tähtsustada ka sihte, mille eesmärk on kinnistada kooliõpetajate ja -juhtide erialast pädevust ja parandada sisserändaja taustaga ja sotsiaalmajanduslikult halvast olukorras laste haridusvõimalusi.
- (18) Nõukogu 28. novembri 2011. aasta resolutsioonis sisalduva täiskasvanuhariduse uuendatud Euroopa tegevuskava eesmärk on võimaldada kõikidel täiskasvanutel täiendada ja tõhustada oma oskusi ja pädevusi kogu elu jooksul. Erilist tähelepanu tuleks pöörata paljude väheste oskustega eurooplaste õpivõimaluste suurendamisele, parandades eelkõige kirja- ja arvutusoskust ning toetades paindlikke õppevõimalusi ja meetmeid, mille abil anda inimestele teine võimalus.
- (19) Programmi eesmärkide saavutamiseks on väga oluline Euroopa Noortefoorumi, akadeemilise tunnustamise riiklike infokeskuste (NARIC), Eurydice'i, Euroguidance'i ja Eurodeski võrgustike, e-mestimise riiklike tugiteenistuste, Europassi riiklike keskuste ja naaberriikide riiklike infobüroode tegevus, eelkõige komisjonile korrapärase ja ajakohastatud teabe andmine nende tegevuse eri tahkude kohta ning programmi tulemuste levitamine liidus ja partnerriikides.
- (20) Tugevdada tuleks programmi raames tehtavat koostööd haridus-, koolitus-, noorte- ja spordivaldkonna rahvusvaheliste organisatsioonidega, eriti Euroopa Nõukoguga.
- (21) Selleks et aidata kaasa Euroopa lõimumist käsitlevate uuringute taseme tõstmisele kogu maailmas ning täita suurenevad vajadust Euroopa lõimumisprotsessi ja selle arengut käsitlevate teadmiste ja dialoogi järele, on tähtis edendada selles valdkonnas õpetamise, teadustöö ja mõttevahetuse tippset, toetades Jean Monnet' meetmete abil Euroopa lõimumisprotsessis osalevaid akadeemilisi asutusi või ühendusi ning ühendusi, kelle eesmärgid ühtivad Euroopa huvidega.
- (22) Programmi raames tehtav koostöö haridus-, koolitus-, noorte- ja spordivaldkonna kodanikuühiskonna organisatsioonidega on eriti tähtis selleks, et luua laiapõhjaline omanditunne elukestva õppe strateegiate ja poliitika eest ning võtta kõikidel tasanditel arvesse sidusrühmade ideid ja probleeme.

- (23) Komisjoni 18. jaanuari 2011. aasta teatise „Euroopa mõõtmise arendamine spordis” tuuakse ära komisjoni ideed liidu spordivaldkonna meetmete kohta tulenevalt Lissaboni lepingu jõustumisest ning pakutakse komisjoni ja liikmesriikide jaoks Euroopa spordi identiteedi suurendamise eesmärgil välja ka mitu konkreetset meetet kolmes ulatuslikus valdkonnas, milleks on spordi koht ühiskonnas, spordi majanduslik mõõde ja spordi korraldus. Samuti on vaja võtta arvesse spordi (sh põlisrahvaste spordi) pakutavat lisandväärtust ning spordi tähtsust liidu kultuuri- ja ajaloopärandi jaoks.
- (24) Eelkõige on vaja keskenduda rohujuure tasandi spordile ja vabatahtlikule tööle spordis, pidades silmas nende olulist rolli sotsiaalse kaasamise, võrdsete võimaluste ja tervist tugevdava kehalise aktiivsuse edendamisel.
- (25) Kvalifikatsioonide ja pädevuste parem läbipaistvus ja tunnustamine ning liidu läbipaistvuse ja tunnustamise töövahendite laiendatud vastuvõtmine peaks aitama kaasa kvaliteetse hariduse ja koolituse arendamisele ning soodustama elukestvast õppest ja kutsealastest eesmärkidest lähtuvat nii riikidevahelist kui ka sektoriülest liikuvust kogu Euroopas. Juurdepääsu loomine muudes riikides kasutatavatele meetoditele, tavadele ja tehnoloogiale aitab parandada töölesobivust.
- (26) Selleks soovitatakse laiendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 2241/2004/EÜ⁽¹⁾ loodud kvalifikatsioonide ja pädevuste läbipaistvuse ühtse üleeuroopalise raamistiku (Europass), Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovitus 2006/143/EÜ⁽²⁾ kohaselt loodud kõrghariduse kvaliteedi tagamise Euroopa registri (EQAR) ja kõrghariduse kvaliteedi tagamise Euroopa võrgustiku (ENQA), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta soovitus⁽³⁾ kohaselt loodud Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku (EQF), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta soovitus⁽⁴⁾ kohaselt loodud Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteemi (ECVET) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta soovitus⁽⁵⁾ kohaselt loodud kutsehariduse ja -koolituse valdkonna Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistiku (EQAVET) ja Euroopa ainepunktisüsteemi (ECTS) kasutamist.
- (27) Selleks et tagada laiema üldsuse tõhusam teavitamine ja komisjoni algatusel toimuvate teavitamiste tugevam koostöö, tuleks käesoleva määruse alusel teavitusmeetmetele eraldatud eelarvest rahastada ka liidu poliitiliste prioriteetide propageerimist, tingimusel et need on seotud käesoleva määruse üldeesmärgiga.
- (28) Oluline on kindlustada, et kõik programmi raames elluviidavad meetmed annaksid Euroopa jaoks lisandväärtust, ning tagada vastastikune täiendus liikmesriikide ELi toimimise lepingu artikli 167 lõike 4 kohaselt võetud meetmete ja muude meetmetega, iseäranis kultuuri ja meedia, tööhõive, teadusuuringute ja innovatsiooni, tööstuse ja ettevõtluse, ühtekuuluvus-, arengu- ning laienemispoliitika valdkondades, samuti regionaalpoliitika ja välissuhete valdkonna algatuste, vahendite ja strateegiatega.
- (29) Programm on kavandatud nii, et see mõjutaks positiivselt ja kestvalt haridus-, koolitus-, noorte- ja spordivaldkonna poliitikat ja tavasid. See süsteemne mõju tuleks saavutada programmis ette nähtud eri meetmete ja tegevustega, mille eesmärk on toetada muutusi institutsioonide tasandil ning mis toob asjakohasel juhul kaasa innovatsiooni süsteemi tasandil. Programmist rahalist toetust saada soovivate üksikprojektide mõju ei pea olema süsteemne. Süsteemse mõju saavutamisele peaks kaasa aitama kõikide projektide koondmõju.
- (30) Tõhus suutlikkuse haldamine, sealhulgas hindamine ja seire, nõuab selliste konkreetsete, mõõdetavate ja realistlike tulemuslikkuse näitajate väljatöötamist, mida saab eri aegadel mõõta ning mis peegeldavad sekkumisloogikat.
- (31) Komisjon ja liikmesriigid peaksid optimeerima info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning muude uute tehnoloogiate kasutamist, et parandada haridus-, koolitus-, noorte- ja spordivaldkonna meetmete kättesaadavust. See võiks hõlmata ka virtuaalset liikuvust, millega tuleks õpirännet täiendada seda asendamata.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2004. aasta otsus nr 2241/2004/EÜ kvalifikatsioonide ja pädevuste läbipaistvuse ühtse ühenduse raamistiku kohta (Europass) (ELT L 390, 31.12.2004, lk 6).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. veebruari 2006. aasta soovitus 2006/143/EÜ edasise Euroopa koostöö kohta kõrghariduse kvaliteedi tagamisel (ELT L 64, 4.3.2006, lk 60).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta soovitus Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku loomise kohta elukestva õppe valdkonnas (ELT C 111, 6.5.2008, lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta soovitus Euroopa kutsehariduse ja -koolituse arvestuspunktide süsteemi (ECVET) loomise kohta (ELT C 155, 8.7.2009, lk 11).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta soovitus Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistiku loomise kohta kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas (ELT C 155, 8.7.2009, lk 1).

- (32) Käesoleva määrusega kehtestatakse programmi kestuseks rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamiseks juhiseks. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe (Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta) ⁽¹⁾ (edaspidi „institutsioonidevaheline kokkulepe“) punkti 17 tähenduses.
- (33) Selleks et tagada programmi raames asutuste tegevuskuludeks makstavate rahaliste toetuste järjepidevus, peaks komisjonil olema võimalik programmi esmasel faasis käsitleda toetavate tegevuste elluviimisega otseselt seotud kulutusi rahastamiskõlblikena ka siis, kui need tehti enne seda, kui toetusesaaja esitas rahastamise taotluse.
- (34) Vaja on kehtestada tulemuslikkuse kriteeriumid, mille alusel toimuks eelarveliste vahendite eraldamine liikmesriikide vahel riiklike ametite hallatavate meetmete jaoks.
- (35) Liiduga ühinemise kandidaatriigid ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni riigid, kes kuuluvad Euroopa Majanduspiirkonda, võivad osaleda liidu programmides raamlepingute, assotsiatsiooninõukogu otsuste või muude sarnaste kokkulepete alusel.
- (36) Šveitsi Konföderatsioon võib osaleda liidu programmides vastavalt liidu ja selle riigi vahel sõlmitud kokkulepetele.
- (37) Ülemeremaade ja -territooriumide elanikud ning nende pädevad avaliku ja/või erasektori asutused ja institutsioonid võivad osaleda programmides vastavalt nõukogu otsusele 2001/822/EÜ ⁽²⁾. Programmi rakendamisel tuleks võtta arvesse liidu äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide eraldatusest tingitud piiranguid.
- (38) Komisjon ning Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja seadsid oma 25. mai 2011. aasta ühisteatises „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele“ muu hulgas eesmärgiks hõlbustada kõrghariduses senisest rohkem naaberriikide osalemist liidu õpirände ja suutlikkuse suurendamise meetmetes ning tulevase haridusprogrammi avamist naaberriikidele.
- (39) Liidu finantshuvid peaksid olema kogu kulutsükli jooksul kaitstud proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad rikkumiste ärahoidmist, avastamist ja uurimist, kadumaläinud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud vahendite tagasinõudmist ja vajaduse korral karistusi. Kuigi liidu välisabi vajab suuremat rahastamist, piirab liidu majanduslik ja eelarveolukord selliseks abiks kasutatavaid ressursse. Seega peaks komisjon kasutama olemasolevaid vahendeid kõige tõhusamal ja jätkusuutlikumal viisil, kasutades eelkõige võimendava mõjuga rahastamisvahendeid.
- (40) Programmi juurdepääsetavuse parandamiseks tuleks üksikisikute liikuvuse toetamiseks antavaid toetusi kohandada vastavalt sihtriigi elukallidusele ja elamiskuludele. Liikmesriike tuleks ergutada vabastama neid toetusi riigisisese õiguse kohaselt kõigist maksudest ja sotsiaalmaksust. Sama erandit tuleks kohaldada avalik-õiguslikele või erasektori asutustele, kes sellist finantstoetust asjaomastele isikutele annavad.
- (41) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012 ⁽³⁾ võib vabatahtlikule tööle kulutatud aega pidada mitterahalise osaluse vormis kaasrahastamiseks.
- (42) Komisjon rõhutas oma 29. juuni 2011. aasta teatises „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve“ kohustust lihtsustada liidu rahastamist. Ühtse haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogrammi loomine võimaldab oluliselt lihtsustada ja ratsionaliseerida programmi haldamist ja suurendada koostõimet. Programmi rakendamist tuleks veelgi lihtsustada ühekordselt makstava summa, ühikuhinna või ühtse määraga rahastamise kaudu ning toetusesaajatele ja liikmesriikidele esitatavate formaalsete ning bürokraatlike nõuete vähendamisega.
- (43) Programmi eesmärkide saavutamiseks ja rahaliste vahendite optimaalseks kasutamiseks on kõige olulisem parandada programmi rakendamist ja raha kasutamist.
- (44) Oluline on tagada programmi usaldusväärne finantsjuhtimine ning võimalikult tulemuslik ja kasutajasõbralik rakendamine ning tagada samal ajal kõigi osalejate jaoks ka õiguskindlus ja programmi juurdepääsetavus.
- (45) Selleks et tagada kiire reageerimine muutunud vajadustele programmi kogu kestuse jooksul, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte riiklike büroode juhitud lisameetmetega seonduvate sätete kohta. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi

⁽¹⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1

⁽²⁾ Nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsus 2001/822/EÜ ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega (ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus) (EÜT L 314, 30.11.2001, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasan-dil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koos-tamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

(46) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakenda-misvolitused. Neid volitusi tuleks kasutada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁾.

(47) Programm peaks hõlmama kolme eri valdkonda ning käesoleva määruse kohaselt moodustatud komitee peaks tegelema nii horisontaalsete kui ka sektoripõhiste küsi-mustega. Liikmesriikide ülesanne on tagada, et nad saadavad vastavalt päevakorras esitatud teemadele komitee koosolekutele asjakohased esindajad, ning komitee esimehe ülesanne on tagada, et koosoleku päeva-korras oleks selgelt ära toodud igal koosolekul käsitletav valdkond või valdkonnad ja asjaomased teemad valdkon-dade kaupa. Asjakohasel juhul peaks olema võimalik kutsuda kooskõlas komitee kodukorraga komitee koos-olekutel ajutiselt osalema vaateajatena väliseksperthe, sh sotsiaalpartnerite esindajaid.

(48) Tagada tuleb ka programmi nõuetekohane lõpetamine, iseäranis mitmeaastaste kokkulepete jätkamine selle haldamisel ning tehnilise ja haldustoe rahastamisel. Alates 1. jaanuarist 2014 tuleks tehnilise ja haldustoe tagada vajaduse korral varasemate programmide alusel 2013. aasta lõpuks lõpetamata meetmete haldamine.

(49) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt luua programm, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda selle ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid koos-kõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsi-diaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(50) Otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada.

(51) Selleks et tagada programmi raames makstavate rahaliste toetuste järjepidevus, peaks käesolev määrus kohalduma

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

alates 1. jaanuarist 2014. Kiireloomulisuse tõttu peaks käesolev määrus jõustuma niipea kui võimalik pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Programmi kohaldamisala

1. Käesoleva määrusega luuakse liidu haridus-, koolitus-, noorte- ja spordivaldkonna programm „Erasmus+” („programm”).

2. Programmi viiakse ellu 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

3. Liikmesriikide eri sektorite struktuuri ja erinevaid vajadusi arvesse võttes hõlmab programm järgmisi valdkondi:

a) kõikide tasandite haridus ja koolitus elukestva õppe vaatenurgast, sh üldharidus (Comenius), kõrgharidus (Erasmus), rahvusvaheline kõrgharidus (Erasmus Mundus), kutseharidus ja -koolitus (Leonardo da Vinci) ning täiskasvanuha-ridus (Grundtvig);

b) noored (programm „Aktiivsed noored”), eelkõige mittefor-maalse ja informaalse õppimise kontekstis;

c) sport, eelkõige rohujuure tasandi sport.

4. Programmil on rahvusvaheline mõõde, mille eesmärk on toetada liidu ja partnerriikide vahelise koostöö kaudu liidu välis-tegevust, sealhulgas selle arengueesmärke.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „elukestev õpe” – igasugune elu kestel läbitav üldharidus, kutseharidus ja -koolitus, mitteformaalne ja informaalne õppimine, mille tulemusel paranevad teadmised, oskused ja pädevused või ühiskonnas osalemine isiklikul, kodani-kuks olemisega seotud, kultuurilisel, ühiskondlikul ja/või tööhõivealasel tasandil, sh nõustamis- ja juhendamistee-nuste osutamine;

- 2) „mitteformaalne õppimine” – õppimine kavandatud tegevuste kaudu (pidades silmas õppe-eesmärke ja õppeaja korraldust), mille puhul on olemas ka teatav õpitugi (näiteks õpetaja–õpilase suhe), ent mis ei ole formaalse haridus- ja koolitussüsteemi osa;
- 3) „informaalne õppimine” – töö-, pere- või puhkeajaga seotud igapäevategevustest õppimine, mis ei ole korraldatud ega struktureeritud (eesmärkide, õppeaja korralduse ja õpitoe näol) ja mis ei pruugi olla õppuri seisukohast ette kavatsatud;
- 4) „struktureeritud dialoog” – noorte ja noorteorganisatsioonidega peetav dialoog ning jätkuva ühise mõttetöö foorum, mille raames käsitletakse noortevaldkonnas tehtava üleeuroopalise koostöö prioriteete, rakendamist ja järelemeetmeid;
- 5) „piiriülene meede” – kui ei ole märgitud teisiti, siis igasugune meede, millega on seotud vähemalt kaks artikli 24 lõikes 1 osutatud programmiriiki;
- 6) „rahvusvaheline meede” – igasugune meede, millega on seotud vähemalt üks programmi riik ja vähemalt üks kolmas riik („partnerriik”);
- 7) „õpiränne” – füüsiline elamaasumine elukohariigist erinevasse riiki selleks, et õppida, osaleda koolitusel või mitteformaalses või informaalses õppimises. See võib seisneda praktikas, õpipoisidõppes, noortevahetuses, vabatahtlikus töös, õpetamises või erialase arendamisega seotud tegevuses osalemises. Õpiränne võib hõlmata ettevalmistavaid tegevusi, nagu koolitus sihtriigi keeles, samuti lähetus- ja vastuvõtutegevusi ja jätkutegevusi;
- 8) „innovatsioonile suunatud koostöö ja heade tavade vahetamine” – piiriülesed ja rahvusvahelised koostööprojektid, millesse on kaasatud organisatsioonid, mis tegutsevad haridus-, koolitus- ja/või noortevaldkonnas ja mis võivad hõlmata teisi organisatsioone;
- 9) „poliitikareformi toetamine” – igasugune tegevus, mille eesmärk on toetada ning soodustada haridus- ja koolitussüsteemide ajakohastamist, aga ka Euroopa noortepoliitika arendamist liikmesriikidevahelise koostöö kaudu poliitika- valdkonnas, eriti avatud koordineerimise meetodi ning noortega peetava struktureeritud dialoogi abil;
- 10) „virtuaalne õpiränne” – info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil toetatavad meetmed, sh e-õpe, mida korraldatakse institutsioonilisel tasandil ja millega omandatakse või soodustatakse riikideüleseid ja/või rahvusvahelisi koostöö- kogemusi õpetamise ja/või õppimise kontekstis;
- 11) „personal” – isikud, kes on kas kutsealaselt või vabatahtlikult kaasatud haridusse, koolitusse või noorte mitteformaalsesse õppimisse. See võib hõlmata õppejõude, õpetajaid, koolitajaid, koolijuhte, noorsootöötajaid ja õpetamisega mitteseotud töötajaid;
- 12) „noorsootöötaja” – noorsootöövaldkonnas töötav või vabatahtlikuna tegutseja, kes on seotud mitteformaalse õppimisega ning kes toetab noorte isiklikku sotsiaalhariduslikku ja kutsealast arengut;
- 13) „noor” – inimene vanuses 13–30 aastat;
- 14) „kõrgkool” –
- a) riigisestele õigusaktidele või tavadele vastav kõrgharidusasutus, mis annab tunnustatud kraadi või muu tunnustatud kolmanda taseme kvalifikatsiooni, olenemata sellest, millist nime selliste asutuste puhul liikmesriikides võidakse kasutada;
- b) riigisestele õigusaktidele või tavadele vastav asutus, mis pakub kolmanda taseme kutseharidust või -koolitust;
- 15) „ühiskraad” – vähemalt kahe kõrgkooli pakutav terviklik õppeprogramm, mille tulemusena väljastavad ja allkirjastavad osalevad õppeasutused ühiselt ühe kraadi tõendava tunnustuse, mida tunnustatakse ametlikult kõikides osalevate õppeasutuste asukohariikides;
- 16) „kahekordne / mitmekordne kraad” – vähemalt kahe (kahekordne) või rohkema (mitmekordne) kõrgkooli pakutav õppeprogramm, kus üliõpilane saab õppeprogrammi lõpetamisel igast osalevast õppeasutusest kraadi tõendava eraldi tunnustuse;
- 17) „noorteprojekt” – kooliväline tegevus (näiteks noortevahetus, vabatahtlik töö või noorte koolitus), mida viivad ellu noored ise kas üksi või üheskoos, eelkõige noorteorganisatsioonide kaudu, ja mitteformaalse õppimise kaudu;
- 18) „partnerlus” – eri programmiriikide asutuste ja/või organisatsioonide rühma vaheline kokkulepe, mille eesmärk on viia ellu üleeuroopalisi ühistegevusi haridus-, koolitus-, noorte- ja spordivaldkonnas või luua asjaomases valdkonnas formaalne või mitteformaalne võrgustik, näiteks õpilaste ja nende õpetajate ühised õppeprojektid (õpilasvahetused ja pikaajaline individuaalne õpiränne), intensiivprogrammid kõrghariduses ning piirkondlike ja kohalike ametiasutuste vaheline koostöö piirkondadevahelise, sh piiriülese koostöö edendamiseks. Seda võidakse laiendada partnerriikide asutustele ja/või organisatsioonidele, et tugevdada partnerluse kvaliteeti;

- 19) „võtmepädevused” – Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovitus 2006/962/EÜ⁽¹⁾ määratletud peamiste teadmiste, oskuste ning suhtumise kogum, mida inimene vajab selleks, et end teostada ja arendada, olla aktiivne kodanik, olla sotsiaalselt kaasatud ja osaleda töösuhtes;
- 20) „avatud koordineerimise meetodid” – valitsustevaheline meetod, millega luuakse koostööraamistik liikmesriikide vahel, kelle riigisisest poliitikat saab seeläbi suunata teatavate ühiseesmärkide suunas. Selle programmi tähenduses kohaldatakse avatud koordineerimise meetodit haridus-, koolitus- ja noortevaldkonnas;
- 21) „liidu läbipaistvuse ja tunnustamise töövahendid” – töövahendid, mille abil võimaldatakse sidusrühmade paremini mõista, hinnata ning vajaduse korral tunnustada õppetulemusi ja kvalifikatsioone kogu liidus;
- 22) „naaberriigid” – riigid ja territooriumid, millele laieneb Euroopa naabruspoliitika;
- 23) „topeltkarjäär” – tippspordi treeningute ühendamine üldhariduse või tööga;
- 24) „rohujuure tasandi sport” – organiseeritud sport, millega harrastussportlased tegelevad kohalikul tasandil, ning liikumisharrastus.

Artikkel 3

Euroopa lisandväärus

1. Programmiga toetatakse ainult selliseid meetmeid ja tegevusi, millega luuakse potentsiaalset Euroopa lisandväärtust ja aidatakse saavutada artiklis 4 osutatud üldesmärki.
2. Programmi meetmete ja tegevuste abil loodav Euroopa lisandväärtus tagatakse eelkõige järgmise kaudu:
  - a) meetmete ja tegevuste piiriülene laad, eelkõige seoses õpirände ja koostööga, mille eesmärk on jätkusuutliku süsteemse mõju saavutamine;
  - b) vastastikune täiendavus ja koostoime muude programmide ja poliitikavaldkondadega riigi, liidu ja rahvusvahelisel tasandil;
  - c) panus liidu läbipaistvuse ja tunnustamise töövahendite tõhusasse kasutamisse.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta soovitus 2006/962/EÜ võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (ELT L 394, 30.12.2006, lk 10).

Artikkel 4

Programmi üldesmärk

Programmiga aidatakse kaasa järgmiste eesmärkide saavutamisele:

- a) strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid, sealhulgas haridusalane peamine eesmärk;
- b) hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku („HK 2020”) eesmärgid, sealhulgas vastavad sihttasemed;
- c) partnerriikide jätkusuutlik areng kõrghariduse valdkonnas;
- d) Euroopa noortevaldkonna uuendatud koostöö raamistiku (2010–2018) üldesmärgid;
- e) eesmärk arendada vastavalt liidu spordialasele töökavale Euroopa spordialast mõõdet, eelkõige rohujuure tasandi sporti; ning
- f) eesmärk edendada kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikliga 2 Euroopa väärtusi.

II PEATÜKK

Haridus ja koolitus

Artikkel 5

Eriesmärgid

1. Kooskõlas artiklis 4 sätestatud programmi üldesmärgiga, eelkõige HK 2020 eesmärkidega, ning partnerriikide jätkusuutliku arengu toetamiseks kõrghariduse valdkonnas püütakse programmiga saavutada järgmised eriesmärgid:
  - a) parandada võtmepädevuste ja oskuste taset, pöörates erilist tähelepanu nende olulisusele tööturu ja sotsiaalse ühtekuuluvuse jaoks, eelkõige õpirände võimaluste kasvu kaudu ning hariduse ja koolituse ning töömaailma vahelise tihedama koostöö kaudu;
  - b) soodustada kvaliteedi parandamist, tipptasemel innovatsiooni ja rahvusvahelistumist haridus- ja koolitusasutuste tasandil, tõhustades eelkõige piiriülest koostööd haridus- ja koolitusteenuse osutajate ja teiste sidusrühmade vahel;
  - c) soodustada Euroopa elukestva õppe ruumi kujunemist ja suurendada sellealast teadlikkust, täiendada riigisisese poliitika reformimist ning toetada haridus- ja koolitussüsteemide ajakohastamist, eelkõige parema poliitilise koostöö, liidu läbipaistvuse ja tunnustamise töövahendite parema kasutamise ning heade tavade levitamiseks;

- d) tõhustada hariduse ja koolituse rahvusvahelist mõõdet, eelkõige liidu ja partnerriikide asutuste vahelise koostöö kaudu kutsehariduse ja -koolituse ning kõrghariduse valdkondades, suurendades Euroopa kõrgkoolide atraktiivsust ja toetades liidu välistegevust, sh arengueesmärke (õpirände edendamise ning liidu ja partnerriikide kõrgkoolide koostöö abil ning partnerriikide suutlikkuse eesmärgipärase suurendamise kaudu);
- e) parandada keelte õpetamist ja õppimist ning edendada liidus levinud keelte paljusust ja kultuuridevahelist teadlikkust;
- f) toetada artiklis 10 osutatud Jean Monnet' meetmete kaudu kogu maailmas tippaseme saavutamist Euroopa lõimumist käsitlevate teemade õpetamisel ja uurimisel.

2. Programmi hindamiseks esitatakse käesoleva määruse I lisas lõikes 1 osutatud eesmärkide kohta mõõdetavad ja asjakohased näitajad.

Artikkel 6

Programmi meetmed

1. Hariduse ja koolituse valdkonnas täidetakse programmi eesmärgid meetmetega, mis kuuluvad järgmistesse kategooriatesse:

- a) üksikisikute õpiränne;
- b) innovatsioonile suunatud koostöö ning heade tavade vahetamine ja
- c) poliitikareformi toetamine.

2. Konkreetseid Jean Monnet' meetmeid on kirjeldatud artiklis 10.

Artikkel 7

Üksikisikute õpiränne

1. Üksikisikute õpirände raames toetatakse artikli 24 lõikes 1 osutatud programmiriikide järgmisi tegevusi:

- a) kõrghariduse kõikide astmete üliõpilaste ning kutsehariduses ja -koolituses osalevate õppurite ja õpipoisiõppes olevate isikute õpirännet. See võib toimuda õppena partnerasutuses või praktikana või välismaal õpipoisi, assistendi või praktikandina kogemusi omandades. Õpirännet magistrikraadi omandamiseks võib toetada üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastust, millele osutatakse artiklis 20;

- b) personali liikuvust artikli 24 lõikes 1 loetletud programmiriikide vahel. Selline õpialane liikuvus võib väljenduda välismaal õpetamise või õpetajapraktika või kutsealase arengutegevuse vormis.

2. Selle meetmega toetatakse ka üliõpilaste ja personali rahvusvahelist kõrgharidusega seotud rännet partnerriikidesse ja partnerriikidest, sealhulgas õpirännet tippasemel ühiskraadide või kahe- või mitmekordsete kraadide omandamiseks, või ühiste taotlusvoorude raames.

Artikkel 8

Innovatsioonile suunatud koostöö ning heade tavade vahetamine

1. Innovatsioonile suunatud koostöö ning heade tavade vahetamisega toetatakse:

- a) hariduses ja koolituses või muudes asjakohastes sektorites tegevate organisatsioonide ja/või asutuste strateegilisi partnerlusi, mille eesmärk on arendada ja rakendada ühisalgatusi ning edendada vastastikust õpet ja kogemuste vahetamist;
- b) partnerlusi töömaailma ning haridus- ja koolitusasutuste vahel järgmises vormis:

— eelkõige kõrgkoolide ja töömaailma esindajate vahelised teadmüügid, mille eesmärk on edendada loomingu- ja innovatsiooni, töökohapõhist õppimist ja ettevõtlust, pakkudes asjakohaseid õppimisvõimalusi ja töötades muu hulgas välja uusi õppekavasid ja pedagoogilisi käsitusi;

— haridus- ja koolituspakkujate ning töömaailma esindajate vahelised valdkondlikud oskuseühendused, mille eesmärk on edendada tööalast konkurentsivõimet, aidata kaasa uute sektoripõhiste või sektoriüleste õppekavade loomisele, töötada välja uuenduslikke kutseõpetamise ja koolituse viise ning rakendada liidu läbipaistvuse ja tunnustamise töövahendeid praktikas;

- c) kõiki haridus- ja koolitusvaldkondi hõlmavad IT-tugisüsteemid (sh eelkõige e-mestimine), mis võimaldavad vastastikust õppimist, virtuaalset õpirännet, heade tavade vahetamist ja juurdepääsu avamist naaberriikidest pärit osalejatele.

2. Lisaks toetatakse meetmega ka arengut, suutlikkuse suurendamist, piirkondlikku lõimumist, teadmiste vahetamist ja protsesside ajakohastamist, eelkõige vastastikuse õppe ja ühiste haridusprojektide puhul, liidu ja partnerriikide kõrgkoolide rahvusvahelise partnerluse aga ka piirkondliku koostöö ja riiklike infobüroode edendamise kaudu, eelkõige naaberriikides.

Artikkel 9

Poliitikareformi toetamine

1. Poliitikareformi toetamine hõlmab liidu tasandil algatatud tegevusi, mis on seotud järgmisega:

- a) liidu poliitilise tegevuskava rakendamine haridus- ja koolitusvaldkonnas avatud koordineerimise meetodi kontekstis ning Bologna ja Kopenhaageni protsessid;
- b) selliste liidu läbipaistvuse ja tunnustamise töövahendite rakendamine programmiriikides nagu kvalifikatsioonide ja pädevuste läbipaistvuse ühtne üleeuroopaline raamistik (Europass), Euroopa kvalifikatsiooniraamistik (EQF), Euroopa ainepunktisüsteem (ECTS), Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteem (ECVET), Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistik kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas (EQAVET), kõrghariduse kvaliteedi tagamise Euroopa register (EQAR) ja kõrghariduse kvaliteedi tagamise Euroopa võrgustik (ENQA); toetuse andmine üleeuroopalistele võrgustikele ning Euroopa haridus- ja koolitusvaldkonna valitsusväliste organisatsioonidele (VVOd);
- c) poliitiline dialoog haridus- ja koolitusvaldkonnas asjaomaste Euroopa sidusrühmadega;
- d) akadeemilise tunnustamise riiklikud infokeskused (NARIC), Eurydice'i ja Euroguidance'i võrgustikud ning Europassi riiklikud keskused.

2. Meetmega toetatakse ühtlasi ka poliitilist dialoogi partnerriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Artikkel 10

Jean Monnet' meetmed

Jean Monnet' meetmete eesmärgid on:

- a) Euroopa lõimumisalase õppe- ja uurimistöö edendamine kogu maailma akadeemikutest spetsialistide, õppijate ja kodanike hulgas, eelkõige Jean Monnet' õppetoolide loomise kaudu ning teiste akadeemiliste tegevuste abil, samuti kõrgkoolide teiste teadmisi loovate tegevuste toetamine;
- b) Euroopa lõimumise valdkonnas tegutsevate akadeemiliste asutuste või ühenduste toetamine ja Jean Monnet' tiptaseme märgise toetamine;
- c) järgmiste Euroopa huvides tegutsevate asutuste toetamine:
  - i) Euroopa Ülikool-Instituut, Firenze;
  - ii) Euroopa Kolledž (Brugge ja Natolini ülikoolilinnakud);

iii) Euroopa Avaliku Halduse Instituut (EIPA), Maastricht;

iv) Euroopa Õigusakadeemia, Trier;

v) Euroopa Eripedagoogika Arendamise Agentuur, Odense;

vi) Euroopa Rahvusvaheline Koolituskeskus (CIFE), Nice;

d) akadeemiliste ringkondade ja poliitikakujundajate vahelise, liidu poliitika põhieesmärke käsitleva poliitilise arutelu ning kogemuste vahetamise soodustamine.

III PEATÜKK

Noored

Artikkel 11

Erieesmärgid

1. Kooskõlas artiklis 4 sätestatud programmi üldeesmärgiga, eelkõige Euroopa noortevaldkonna uuendatud koostööraamistiku (2010–2018) eesmärkidega, püütakse programmiga saavutada järgmised erieesmärgid:

- a) tõsta noorte, sealhulgas vähemate võimalustega noorte võtmepädevuste ja oskuste taset ning edendada osalemist Euroopa demokraatias ja tööturul, kodanikuaktiivsust, kultuuridevahelist dialoogi, sotsiaalset kaasatust ja solidaarsust, eelkõige noorte, noorsootöös või noorteorganisatsioonides osalevate inimeste ja noortejuhtide suurenenud õpirände võimaluste kaudu ning noortevaldkonna ja tööturu vaheliste tugevamate sidemete abil;
- b) soodustada kvaliteedi parandamist noorsootöös, tõhustades eelkõige koostööd noortevaldkonna organisatsioonide ja/või teiste sidusrühmade vahel;
- c) täiendada poliitikareforme kohalikul, piirkondlikul ja riigi tasandil ning toetada teadmuse- ja tõendusühise noortepoliitika väljatöötamist, samuti mitteformaalse ja informaalset õppimise tunnustamist, eelkõige parema poliitilise koostöö ning liidu läbipaistvuse ja tunnustamise töövahendite parema kasutamise ja heade tavade levitamise abil;
- d) tõhustada noortevaldkonna tegevuste rahvusvahelist mõõdet ning suurendada noorsootöötajate ja organisatsioonide rolli noorte arengu toetamisel tugistruktuurina vastastikusel täiendavuses liidu välistegevusega, eelkõige liidu, partnerriikide sidusrühmade ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahelise liikuvuse ja koostöö edendamise kaudu ning valdkondliku suutlikkuse suurendamise abil partnerriikides.

2. Programmi hindamiseks esitatakse lõikes 1 osutatud erieesmärkide kohta mõõdetavad ja asjakohased näitajad I lisas.

Artikkel 12

Programmi meetmed

Programmi eesmärke täidetakse meetmetega, mis kuuluvad järgmistesse kategooriatesse:

- a) üksikisikute õpiränne;
- b) innovatsioonile suunatud koostöö ning heade tavade vahetamine;
- c) poliitikareformi toetamine.

Artikkel 13

Üksikisikute õpiränne

1. Üksikisikute õpirände raames toetatakse:
  - a) mitteformaalses ja informaalses õppes noorte õpirännet programmiiriikide vahel. Selline õpiränne võib toimuda noortevahetuse ja vabatahtliku tegevuse vormis Euroopa vabatahtliku teenistuse raames, samuti kehtival liikuvust käsitlevatel eeskirjadel põhinevatel uuenduslikel viisidel;
  - b) noorsootöös või noorteorganisatsioonides osalevate inimeste ja noortejuhtide liikuvust. Selline liikuvus võib kaasna koolitus- ja võrgustikutegevusega.
2. Kõnealuse meetmega toetatakse ka noorte, noorsootöös või noorteorganisatsioonides osalevate inimeste ja noortejuhtide õpirännet partnerriikidesse ja partnerriikidest, eelkõige naaberriikidesse ja naaberriikidest.

Artikkel 14

Innovatsioonile suunatud koostöö ning heade tavade vahetamine

1. Innovatsioonile suunatud koostöö ning heade tavade vahetamisega toetatakse:
  - a) strateegilisi partnerlusi, mille eesmärk on töötada välja ja rakendada ühisalgatusi, sealhulgas noortealgatusi ja kodanikuprojekte, millega edendatakse vastastikuse õppe ja kogemuste vahetamise kaudu kodanikuaktiivsust, sotsiaalset innovatsiooni, demokraatias osalemist ja ettevõtlikkust;

- b) IT-tugisüsteeme, mis võimaldavad vastastikust õpet, teadmiste põhinevat noorsootööd, virtuaalset liikuvust ja heade tavade vahetamist.

2. Lisaks toetatakse meetme raames programmiiriikide ja partnerriikide organisatsioonide vaheliste partnerluste ning eelkõige vastastikuse õppe abil ka arengut, suutlikkuse suurendamist ja teadmiste siiret.

Artikkel 15

Poliitikareformi toetamine

1. Poliitikareformi toetamine hõlmab tegevusi, mis on seotud järgmisega:
  - a) liidu poliitilise tegevuskava rakendamine noortevaldkonnas, kasutades avatud koordineerimise meetodit;
  - b) liidu läbipaistvuse ja tunnustamise töövahendite, eelkõige noortepassi (*Youthpass*), rakendamine programmiiriikides ning toetus üleliidulistele võrgustikele ja Euroopa noorte VVOdele;
  - c) poliitiline dialoog asjaomaste Euroopa sidusrühmadega ning struktureeritud dialoog noortega;
  - d) Euroopa noortefoorum, noorsootöö arengu ressursikeskused ning Eurodeski võrgustik.
2. Meetmega toetatakse samuti poliitilist dialoogi partnerriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

IV PEATÜKK

Sport

Artikkel 16

Erieesmärgid

1. Kooskõlas artiklis 4 sätestatud programmi üldeesmärgi ja liidu spordialase töökavaga keskendutakse programmis peamiselt rohujuure tasandi spordile ning püütakse saavutada järgmised erieesmärgid:
  - a) võidelda spordi ausust ohustavate piiriüleste probleemidega, nagu doping, sporditulemustega manipuleerimine ja vägivald, aga ka igasugune sallimatus ja diskrimineerimine;
  - b) edendada ja toetada spordis head juhtimistava ja sportlaste topeltkarjääri;
  - c) edendada vabatahtlikku tegevust spordis, sotsiaalset kaasatust, võrdseid võimalusi ning teadlikkust tervist tugevdava kehalise tegevuse olulisuse kohta läbi suurema osalemise ning võrdse juurdepääsu tagamise liikumisharrastusele.

2. Programmi hindamiseks esitatakse lõikes 1 osutatud eesmärgide kohta mõõdetavad ja asjakohased näitajad I lisas.

Artikkel 17

Tegevused

1. Koostööeesmärke täidetakse järgmiste piiriüleste tegevustega, milles keskendutakse peamiselt rohujuure tasandi spordile:

- a) koostööpartnerluste toetamine;
- b) selliste mitut programmiiki hõlmavate kasumit mittetaotlevate Euroopa spordisündmuste toetamine, millega aidatakse kaasa artikli 16 lõike 1 punktis c osutatud eesmärkide saavutamisele;
- c) poliitika kujundamise aluseks oleva tõendusbaasi tugevdamise toetamine;
- d) dialoog Euroopa asjaomaste sidusrühmadega.

2. Lõikes 1 osutatud tegevused võivad suurendada kolmandate isikute, nagu eraettevõtted, lisarahastamist.

V PEATÜKK

Finantssätted

Artikkel 18

Eelarve

1. Programmi rakendamise rahastamispakett alates 1. jaanuarist 2014 on 14 774 524 000 eurot (jooksevhindades).

Euroopa Parlament ja nõukogu kinnitavad iga-aastased assigneeringud mitmeaastase finantsraamistiku piires.

2. Lõikes 1 osutatud summa eraldatakse programmi meetmetele järgnevalt, kusjuures iga eraldise puhul on maksimaalne lubatud paindlikkuse määr 5 %:

- a) 77,5 % haridus- ja koolitusvaldkonnale – sellest tuleb omakorda teha järgmised miinimumeraldised:
  - i) 43 % kõrgharidusele (st 33,3 % kogueelarvest);
  - ii) 22 % kutseharidusele ja -koolitusele (st 17 % kogueelarvest);
  - iii) 15 % üldharidusele (st 11,6 % kogueelarvest);

iv) 5 % täiskasvanuharidusele (st 3,9 % kogueelarvest);

b) 10 % noortevaldkonnale;

c) 3,5 % üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastule;

d) 1,9 % Jean Monnet' meetmetele;

e) 1,8 % spordivaldkonnale, millest võib eraldada artikli 17 lõike 1 punktis b osutatud tegevusele maksimaalselt 10 %;

f) 3,4 % riiklike büroode tegevustoetusteks ning

g) 1,9 % halduskuludeks.

3. Lõike 2 punktides a ja b osutatud eraldistest vähemalt 63 % eraldatakse üksikisikute õpirändele, vähemalt 28 % innovatsioonile suunatud koostööle ning heade tavade vahetamisele ja 4,2 % poliitikareformi toetamisele.

4. Rahvusvahelise mõõtme edendamiseks kõrghariduse valdkonnas eraldatakse lisaks lõikes 1 osutatud rahastamispaketile täiendavad rahalised vahendid, nagu sätestatud erinevates välis-tegevuse vahendites (arengukoostöö rahastamisvahend, Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend, partnerluse rahastamisvahend ning ühinemiseelse abi rahastamisvahend), et toetada õpirände meetmeid partnerriikidesse või partnerriikidest, ning koostööd ja poliitilist dialoogi nende riikide ametivõimude, institutsioonide ja organisatsioonidega. Käesolevat määrust kohaldatakse kõnealuste fondide kasutamise suhtes, tagades samal ajal asjakohaste eeskirjade täitmise ning arengukoostöö rahastamisvahendi puhul ka kooskõla OECD arenguabi komitee poolt kindlaks määratud ametliku arenguabi kriteeriumidega.

Rahalised vahendid tehakse kättesaadavaks kahe mitmeaastase eraldise kaudu, millest esimesega kaetakse programmi esimesed neli aastat ja teisega ülejäänud kolm aastat. Nende vahendite eraldamine määratakse kindlaks esimeses lõigus osutatud väliskoostöö vahendite mitmeaastastes sihtprogrammides vastavalt asjaomaste riikide konkreetsetele vajadustele ja prioriteetidele. Koostööd partnerriikidega võib vastavalt vajadusele rahastada partnerriikide lisaeraldise kaudu, mis eraldatakse kooskõlas nendega kokkulepitud menetlusega.

Arengukoostöö rahastamisvahendist rahastatavates meetmetes, mille eesmärk on üliõpilaste ja personali liikuvus programmiiriikide ja partnerriikide vahel, keskendutakse valdkondadele, mis on arenguriikide kaasava ja jätkusuutliku arengu seisukohast olulised.

5. Programmi rahalistest vahenditest võib katta ka selliste ettevalmistavate, järelevalve-, kontrolli-, auditi- ja hindamistegevuste kulud, mis on vajalikud programmi juhtimiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks – see hõlmab eelkõige uuringuid, ekspertide kohtumisi, info- ja kommunikatsioonimeetmeid, muu hulgas liidu poliitiliste prioriteetide propageerimist, kui need on seotud käesoleva määruse üldeesmärgiga, IT-alaseid kulutusi (eelkõige seoses andmete töötlemise ja teabevahetusega) ning kõiki muid tehnilise ja haldusabi kulusid, mis komisjonil programmi juhtimisel tekivad.

6. Eraldatud rahalistest vahenditest võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud, et tagada otsuste nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ alusel võetud meetmete ning programmi vaheline üleminek. Vajaduse korral võib sarnaste kulude katmiseks eelarvesse assigneeringuid kirjedada ka 2020. aastale järgneva ajaks, et juhtida neid meetmeid ja tegevusi, mis ei ole 31. detsembriks 2020 veel lõpetatud.

7. Riikliku büroo või riiklike büroode („riiklik büroo“) hallatavad artikli 6 lõike 1 punktis a ja artikli 12 punktis a osutatud üksikisikute õpirände jaoks ette nähtud rahalised vahendid eraldatakse liikmesriikide rahvaarvu ja elukalliduse, liikmesriikide pealinnade vahelise kauguse ja tulemuslikkuse põhjal. Tulemuslikkuse osakaal on 25 % koguvahenditest vastavalt lõigetes 8 ja 9 osutatud kriteeriumidele. Riikliku büroo valitavate ja hallatavate artikli 8 lõike 1 punktis a ja artikli 14 lõike 1 punktis a osutatud strateegiliste partnerluste jaoks ette nähtud rahalised vahendid eraldatakse komisjoni poolt artikli 36 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt kindlaksmääratavate kriteeriumide alusel. Kõnealused valemid on liikmesriikide erinevate haridus- ja koolitussüsteemide suhtes võimalikult neutraalsed, väldivad liikmesriikidele eraldatud aastaeelarvete märkimisväärselt vähendamist aastate lõikes ning minimeerivad eraldatud toetuste suuruste ülemäära tasakaalustamatust.

8. Tulemuslikkusel põhinevat vahendite eraldamist rakendatakse tõhusa ja mõjusa vahendite kasutamise edendamiseks. Tulemuslikkuse mõõtmise kriteeriumide aluseks on kõige värskemad olemasolevad andmed ning seejuures keskendutakse eelkõige järgmisele:

a) igal aastal realiseeritud väljundi tase ja

b) igal aastal realiseeritud väljamaksete tase.

9. Vahendite 2014. aastaks eraldamise aluseks on kõige värskemad olemasolevad andmed elluviidud meetmete kohta ning elukestva õppe programmi, programmi „Aktiivsed noored“ ja Erasmus Munduse eelarvete kasutuse kohta kuni 31. detsembrini 2013 (kaasa arvatud).

10. Programmist võib anda toetust konkreetsete uuenduslike rahastamisvõimaluste kaudu, eelkõige nende kaudu, mis on esitatud artiklis 20.

Artikkel 19

Konkreetsed rahastamisviisid

1. Komisjon rakendab liidu rahalist toetust kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012.

2. Komisjon võib algatada ühiste pakkumiskutsete saatmise partnerriikide ja nende organisatsioonide ja asutustega, et rahastada projekte samaväärsete vahendite alusel. Projekte võib hinnata ja valida ühiste hindamis- ja valikumenetluste kaudu, milles lepivad kokku asjaomased rahastamisasutused kooskõlas määruses (EL, Euratom) nr 966/2012 sätestatud põhimõtetega.

3. Avalik-õiguslikel asutustel, samuti koolidel, kõrgkoolidel ning haridus-, koolitus-, noorte- ja spordivaldkonnas tegutsevatel organisatsioonidel, mis on viimase kahe aasta jooksul saanud üle 50 % oma aastatuludest avalikest allikatest, loetakse olevat programmi tegevuste elluviimiseks vajalik finants-, kutsealane ja haldussuutlikus. Nad ei pea selle suutlikkuse tõendamiseks lisadokumente esitama.

4. Erandina määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 130 lõikest 2, võib komisjon nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel käsitada toetust saanud tegevuste elluviimisega otseselt seotud kulutusi, mis on tehtud 2014. aasta esimese kuue kuu jooksul, rahastamiskõlblikena alates 1. jaanuarist 2014 ka siis, kui toetusaja tegi kulutused enne toetuse saamise taotluse esitamist.

5. Määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 137 lõike 1 punktis c osutatud vahendid ei kehti üksikisikutele antava õpirände rahalise toetuse puhul.

Artikkel 20

Üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu

1. Üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastust antakse finantsvahendajatele osalised tagatised võimalikult soodsatel tingimustel laenu andmiseks üliõpilastele, kes on teise astme kraadiõppes (nagu magistriõpe) artikli 24 lõikes 1 osutatud programmiriigi tunnustatud kõrgkoolis, kusjuures see riik ei tohi olla üliõpilase elukohariik ega riik, kus ta omandas magistriõppesse pääsemiseks vajaliku kvalifikatsiooni.

2. Üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu väljaantavate tagatistega kaetakse uued toetuskõlblikud üliõpilaste õppelaenud kuni 12 000 euro ulatuses (või samaväärses mahus kohalikus vääringus), kui tegemist on üheaastase programmiga, ning kuni 18 000 euro ulatuses (või samaväärses mahus kohalikus vääringus), kui tegemist on kuni kaheaastase programmiga.

3. Üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu haldamine liidu tasandil delegeeritakse määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 kohaselt komisjoniga sõlmitud delegeerimislepingu alusel Euroopa Investeeringufondile (EIF), kusjuures nimetatud lepingus sätestatakse üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu rakendamise üksikasjalikud eeskirjad ja nõuded ning poolte vastavad kohustused. Sellest lähtuvalt sõlmib EIF lepingud finantsvahendajatega (näiteks pangad, riigi või piirkondlikul tasandil õppelaene andvad asutused või muud tunnustatud finantseerimisasutused) ning võtab vajalikud meetmed selle tagamiseks, et finantsvahendajad valitakse igast programmiriigist, et tagada kõikide programmiriikide üliõpilastele järjekindel ja mittediskrimineeriv juurdepääs üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastule.

4. Tehniline teave üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu toimimise kohta esitatakse II lisas.

VI PEATÜKK

Tulemuslikkus ja teabe levitamine

Artikkel 21

Tulemuslikkuse ja tulemuste kontroll ja hindamine

1. Komisjon kontrollib koostöös liikmesriikidega korrapäraselt programmi toimivust ja tulemusi eesmärkide suhtes ning annab selle kohta aru, eelkõige seoses järgmisega:

- a) artiklis 3 osutatud Euroopa lisandväärtus;
- b) haridus-, koolitus- ja noortevaldkondadega seotud rahaliste vahendite jaotamine, et tagada programmi lõpuks rahaliste vahendite eraldamine sellises ulatuses, mis tagab kestva süsteemse mõju;
- c) artikli 18 lõike 4 kohaselt välistegevuse vahenditest eraldatud rahaliste vahendite kasutamine ning selle mõju asjaomaste välistegevuse rahastamisvahendite eesmärkide ja põhimõtete saavutamisele.

2. Lisaks pidevale järelevalvele esitab komisjon 31. detsembriks 2017 vahehindamisaruande, et hinnata programmi eesmärkide saavutamiseks võetud meetmete tõhusust, programmi mõjusust ja selle loodavat Euroopa lisandväärtust, ning asjakohasel juhul esitab komisjon koos sellega seadusandliku ettepaneku käesoleva määruse muutmiseks. Vahehindamisaruandes käsitletakse programmi lihtsustamise ulatust, selle sisest ja välist ühtsust, kõikide eesmärkide jätkuvat asjakohasust ja ka meetmete panust strateegia „Euroopa 2020” saavutamiseks. Ühtlasi võetakse arvesse hindamise tulemusi eelnevate programmide (elukestva õppe programm, programm „Aktiivsed noored”, Erasmus Mundus ja muud rahvusvahelise kõrghariduse programmid) pikaajalise mõju kohta.

3. Komisjon esitab lõikes 2 osutatud vahehindamisaruande Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

4. Ilma et see piiraks VIII peatükis sätestatud nõuete kehtivust ja artiklis 28 osutatud riiklike büroode kohustusi, esitavad liikmesriigid komisjonile 30. juuniks 2017 aruande programmi rakendamise ja mõju kohta nende territooriumil.

5. Komisjon esitab programmi lõpliku hindamisaruande Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele 30. juuniks 2022.

Artikkel 22

Teabevahetus ja teabe levitamine

1. Komisjon tagab koostöös liikmesriikidega kõikide programmi toetatud meetmete ja tegevustega seotud teabe, tutvustusmaterjali ning järelemeetmete levitamise, samuti eelnevate programmide „Elukestev õpe”, „Aktiivsed noored” ja Erasmus Mundus tulemuste levitamise.

2. Artiklites 6, 10, 12, 17 ja 20 osutatud meetmete ja tegevustega toetatud projektide toetusesaajad peaksid tagama saavutatud tulemusi ja mõju käsitleva teabe nõuetekohase esitamise ja levitamise. See võib hõlmata ka noorte omavahelist teabevahetust õpirände võimaluste kohta.

3. Artiklis 28 osutatud riiklikud bürood kujundavad nende poolt programmi raames hallatavate meetmetega toetatavate tegevuste tulemuste tõhusa levitamise ja kasutamise järjekindla poliitika ning abistavad komisjoni programmi, sealhulgas riigi ja liidu tasandil hallatud meetmeid ja tegevusi ja programmi tulemusi käsitleva teabe levitamise ülesande täitmisel, teavitades muu hulgas asjaomaseid sihtrühmi oma riigis korraldatud tegevustest.

4. Programmiga hõlmatud valdkondades tegutsevad avaliku sektori ja erasektori asutused kasutavad teavitustöök ja programmiga seotud teabe levitamiseks nimetust „Erasmus+”. Programmi eri valdkondade puhul kasutatakse järgmisi nimetusi:

- „Comenius” seoses üldharidusega;
- „Erasmus” seoses igat liiki kõrgharidusega programmiriikides;
- „Erasmus Mundus” seoses igat liiki kõrgharidusega programmiriikide ja partnerriikide vahel;
- „Leonardo da Vinci” seoses kutsehariduse ja -koolitusega;
- „Grundtvig” seoses täiskasvanuharidusega;

— „Aktiivsed noored” seoses mitteformaalse ja informaalse haridusega noortevaldkonnas;

— „Sport” seoses tegevustega spordivaldkonnas.

5. Teabe levitamine aitab ühtlasi kaasa liidu poliitiliste prioriteetide üldisele propageerimisele, tingimusel et need on seotud käesoleva määruse üldeesmärgiga.

VII PEATÜKK

Juurdepääs programmile

Artikkel 23

Juurdepääs

1. Programmis võivad osaleda kõik avaliku või erasektori asutused, mis tegutsevad haridus-, koolitus-, noorte- ja rohujuure tasandi spordi vallas. Artikli 13 lõike 1 punktis a ja artikli 14 lõike 1 punktis a osutatud tegevuste puhul toetatakse programmi raames selliste noorterühmade osalust, kes tegelevad noorsootööga, kuid mitte tingimata noorteorganisatsioonide kontekstis.

2. Programmi rakendamisel ning sealhulgas osalejate valimisel ja stipendiumide määramisel teevad komisjon ja liikmesriigid suuri jõupingutusi, et edendada sotsiaalset kaasatust ja erivajadustega või vähemate võimalustega inimeste programmis osalemist.

Artikkel 24

Riikide osalus

1. Programmis võivad osaleda järgmised riigid („programmiriigid”):

- a) liikmesriigid;
- b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja ühinemiseelse strateegiaga hõlmatud potentsiaalsed kandidaadid kooskõlas nendele riikidele liidu programmides osalemiseks vastavates raamlepingutes, assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes sarnastes kokkulepetes kehtestatud üldpõhimõtete ja -tingimustega;
- c) Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osaliseks olevad Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni riigid kooskõlas nimetatud lepingu sätetega;
- d) Šveitsi Konföderatsioon selle riigiga sõlmitava kahepoolse lepingu alusel;
- e) Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riigid, kes on sõlminud liiduga liidu programmides osalemist võimaldavad lepingud, tingimusel et nad sõlmivad liiduga kõnealusel programmis osalemist käsitlevate tingimuste kohta kahepoolse lepingu.

2. Programmiriigid peavad täitma kõiki kohustusi ja ülesandeid, mis on käesolevas määruses liikmesriikide suhtes kehtestatud.

3. Programmiga toetatakse artiklites 6, 10 ja 12 osutatud meetmete ja tegevuste raames tehtavat koostööd partnerriikidest ja eelkõige naaberriikidest pärit partneritega.

VIII PEATÜKK

Haldus- ja auditisüsteem

Artikkel 25

Vastastikune täiendavus

Komisjon tagab koostöös liikmesriikidega programmi üldise järjepidevuse ja vastastikuse täiendavuse järgimisega:

- a) asjakohased poliitikavaldkonnad ja programmid, eelkõige kultuuri- ja meedia-, tööhõive-, teadusuuringute, innovatsiooni-, tööstus-, ettevõtetus-, ühtekuuluvus- ja arengupoliitika, samuti laienemispoliitika ning regionaalpoliitika ja välisuhete valdkonna algatused, vahendid ja strateegiad;
- b) muud liidu haridus-, koolitus-, noorte- ja spordipoliitika asjakohased rahastamisallikad, eelkõige Euroopa Sotsiaalfond ning muud tööhõivet ja sotsiaalset kaasatust käsitlevad rahastamisvahendid, Euroopa Regionaalarengu Fond, teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020”, samuti õiguse ja kodakondsusega ning terviseiga seotud rahastamisvahendid, väliskoostööprogrammid ning ühinemiseelne abi.

Artikkel 26

Rakendusasutused

Programmi järjekindla rakendamise tegelevad järgmised asutused:

- a) liidu tasandil komisjon;
- b) riigisisel tasandil riiklikud bürood programmiriikides.

Artikkel 27

Riigi ametiasutus

1. Mõistega „riigi ametiasutus” viidatakse ühele või mitmele riigisisesele õiguse ja tavade kohasele riiklikule ametiasutusele.

2. Hiljemalt 22. jaanuarist 2014 nimetavad liikmesriigid komisjonile oma alalise esindaja kaudu esitatavas ametlikus teatises isiku(d), kes on juriidiliselt volitatud tegutsema käesoleva määruse tähenduses liikmesriigi nimel riigi ametiasutusena. Riigi ametiasutuse asendamisel programmi kestuse ajal teavitab asjaomane liikmesriik sellest sama protseduuri alusel kohe ka komisjoni.

3. Liikmesriigid võtavad kõik asjakohased meetmed, et kõrvaldada programmi nõuetekohase toimimise õiguslikud ja administratiivsed takistused, sealhulgas võimaluse korral meetmed viisade saamist raskendavate probleemide lahendamiseks.

4. Hiljemalt 22. märts 2014 nimetab riigi ametiasutus riikliku(d) büroo(d). Mitme riikliku büroo olemasolu korral loovad liikmesriigid asjakohase mehhanismi programmi rakendamise kooskõlastatud juhtimiseks riigi tasandil, eelkõige selleks, et tagada programmi ühtne ja kulutõhus rakendamine ja sellekohane tulemuslik suhtlus komisjoniga, samuti selleks, et hõlbustada vahendite võimalikku büroodevahelist ülekandmist, eesmärgiga võimaldada paindlikkust ja liikmesriikidele eraldatud rahaliste vahendite paremat kasutamist. Ilma et see piiraks artikli 29 lõike 3 kohaldamist, määrab iga liikmesriik ise, kuidas korraldada riigi ametiasutuse ja riikliku büroo suhted, sealhulgas selliste ülesannete täitmine nagu riikliku büroo iga-aastase tööprogrammi koostamine.

Riigi ametiasutus esitab komisjonile asjakohase eelneva vastavushindamise selle kohta, et riiklik büroo vastab määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktide v ja vi ning artikli 60 lõigete 1, 2 ja 3 sätetele ning komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 1268/2012⁽¹⁾ artikli 38 sätetele, samuti liidu riiklikele büroodele kohaldatavate sisekontrollistandarditele ja programmi toetusvahendite haldamise eeskirjadele.

5. Riigi ametiasutus nimetab sõltumatu auditeerimisasutuse, millele on osutatud artiklis 30.

6. Riigi ametiasutus lähtub eelneval vastavushindamisel enda korraldatud kontrollidest ja audititest ja/või artiklis 30 osutatud sõltumatu auditeerimisasutuse korraldatud kontrollidest ja audititest.

7. Kui programmile määratud riiklik büroo on sama, mis eelnevale elukestva õppe programmile või programmile „Aktiivsed noored” määratud riiklik büroo, võivad eelneva vastavushindamise kontrollid ja auditid piirduda uute ja programmispetsiifiliste nõuetega.

8. Riigi ametiasutus jälgib ja kontrollib programmi juhtimist riigi tasandil. Riigi ametiasutus teavitab komisjoni ja konsulteerib komisjoniga õigeaegselt enne selliste otsuste tegemist, mis võivad märkimisväärselt mõjutada programmi juhtimist, eelkõige seoses riikliku bürooga.

9. Riigi ametiasutus kaasrahastab oma riikliku büroo tegevust piisavalt, et tagada programmi juhtimine kooskõlas liidu kohaldatavate eeskirjadega.

10. Juhul, kui komisjon lükkab eelneva vastavushindamise tulemustele tuginedes programmile nimetatud riikliku büroo tagasi, peab riigi ametiasutus tagama, et riikliku büroo suhtes võetakse vajalikud parandusmeetmed, et see vastaks komisjoni kehtestatud miinimumnõuetele, või määrama riiklikuks bürooks teise asutuse.

11. Lähtudes riikliku büroo iga-aastasest liidu vahendite haldaja kinnitusest, sõltumatu audiitori arvamusest selle kohta ja komisjoni analüüsist riikliku büroo vastavuse ja tulemuste kohta, esitab riigi ametiasutus igal aastal 31. oktoobriks komisjonile teabe oma programmiga seotud kontrolli- ja järelevalvetevgevusest.

12. Riigi ametiasutus vastutab komisjoni poolt riiklikule büroole programmi alusel toetuste andmiseks üle kantud liidu vahendite nõuetekohase haldamise eest.

13. Eeskirjade eiramise, hooletuse või pettuse korral, milles on süüdi riiklik büroo, samuti suurte vajakajäämist korral riikliku büroo töös või selle tegevusetuse korral, kui see annab komisjonile nõudeõiguse riikliku büroo vastu, vastutab riigi ametiasutus komisjoni ees tagasisaamata vahendite hüvitamise eest.

14. Lõikes 13 kirjeldatud asjaolude korral võib riigi ametiasutus riikliku büroo volitused omal algatusel või komisjoni palvel kehtetuks tunnistada. Kui riigi ametiasutus tahab riikliku büroo volitused mõnel muul põhjendatud alusel kehtetuks tunnistada, teatab ta komisjonile kehtetuks tunnistamisest vähemalt kuus kuud enne riikliku büroo volituste lõpetamise kavandatud kuupäeva. Sel juhul lepivad riigi ametiasutus ja komisjon ametlikult kokku konkreetsetes ning ajastatud üleminekumeetmetes.

15. Kehtetuks tunnistamise korral viib riigi ametiasutus riiklikus büroos, kelle volitused on kehtetuks tunnistatud, läbi vajaliku kontrolli eraldatud liidu rahaliste vahendite üle ning tagab rahaliste vahendite ning programmi juhtimiseks vajalike dokumentide ja juhtimisvahendite takistamatu üleandmise uuele riiklikule büroole. Riigi ametiasutus annab riiklikule büroole, kelle volitused on kehtetuks tunnistatud, vajaliku finantstoetuse, et jätkata lepinguliste kohustuste täitmist programmi toetusesaajate ja komisjoni ees, kuni need kohustused lähevad üle uuele riiklikule büroole.

16. Komisjoni taotlusel määrab riigi ametiasutus asutused või organisatsioonid või selliste asutuste ja organisatsioonide liigi, mis on sobilikud osalema nende riikide territooriumil programmi konkreetsetes meetmetes.

⁽¹⁾ Komisjoni 29. oktoobri 2012. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1268/2012, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju (ELT L 362, 31.12.2012, lk 1).

Artikkel 28

Riiklik büroo

1. Mõistega „riiklik büroo” viidatakse ühele või mitmele riigisisese õiguse ja tavade kohasele riiklikule büroole.
2. Riiklik büroo:
  - a) on juriidiline isik või osa üksusest, mis on juriidiline isik, ning selle suhtes kehtib asjaomase liikmesriigi õigus; ministeeriumi ei või määrata riiklikuks bürooks;
  - b) omab oma ülesannete nõuetekohaseks täitmiseks piisavat haldussuutlikkust, personali ja infrastruktuuri, tagades programmi tõhusa ja mõjusa juhtimise ning liidu vahendite usaldusväärse finantsjuhtimise;
  - c) omab operatiiv- ja õiguslikke vahendeid liidu tasandil kehtetatud haldus-, lepinguliste ja finantsjuhtimise eeskirjade kohaldamiseks;
  - d) pakub piisavaid finantstagatise, mille annab eelistatavalt riigi ametiasutus ja mis vastavad sellele liidu rahaliste vahendite tasemele, mille juhtimise ülesanne talle antakse;
  - e) määratakse programmi kestuse ajaks.
3. Programmi järgmiste meetmete puhul vastutab riiklik büroo kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktidega v ja vi ning delegeeritud määruse (EL) nr 1268/2012 artikliga 44 projekti kõikide etappide juhtimise eest:
  - a) üksikisikute õpiränne, kusjuures erand on ühiste või kahe-/mitmekordsete kraadide baasil organiseeritud õpiränne, suuremahulised vabatahtliku töö projektid ja üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu;
  - b) strateegilised partnerlused meetme „innovatsioonile suunatud koostöö ning heade tavade vahetamine” raames;
  - c) noortevaldkonna struktureeritud dialoogi toetavate väikese mahuga tegevuste haldamine meetme „poliitikareformi toetamine” raames.
4. Erandina lõikest 3 võib lõike 3 punktis b osutatud strateegiliste partnerluste valimise ja toetuse andmise otsuseid hallata liidu tasandil, kui see otsus tehakse artikli 36 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt, kuid üksnes teatavatel juhtudel, kui selline tsentraliseerimine on selgelt põhjendatud.

5. Riiklik büroo väljastab projektitoetusi toetusesaajatele toetuslepingute või toetuse andmise otsuse vormis kooskõlas komisjoni asjaomase programmimeetme määratlusega.

6. Riiklik büroo annab komisjonile ja oma riigi ametiasutusele igal aastal aru kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 60 lõikega 5. Riiklik büroo vastutab komisjoni nende tähelepanekute rakendamise eest, mille komisjon esitab pärast riikliku büroo iga-aastase liidu vahendite haldaja kinnituse ja selle kohta esitatud sõltumatu audiitori arvamuse analüüsi.

7. Riiklik büroo ei või talle usaldatud programmi ühtegi osa ega eelarve täitmist delegeerida kolmandale isikule ilma riigi ametiasutuse ja komisjoni eelneva kirjaliku loata. Riiklik büroo jääb ainuvastutavaks kolmandale isikule delegeeritud ülesannete eest.

8. Riikliku büroo asendamise korral jääb riiklik büroo, kelle volitused on kehtetuks tunnistatud, juriidiliselt vastutavaks oma lepinguliste kohustuste täitmise eest programmi toetusesaajate ja komisjoni ees, kuni kohustuste üleminekuni uuele riiklikule büroole.

9. Riiklik büroo vastutab programmi alguses kehtivate eelnevate programmidega „Elukestev õpe” ja „Aktiivsed noored” seotud rahastamislepingute haldamise ja lõpetamise eest.

Artikkel 29

Euroopa Komisjon

1. Kahe kuu jooksul pärast riigi ametiasutuselt artikli 27 lõikes 4 osutatud eelneva vastavushindamise saamist peab komisjon riikliku büroo määramise aktsepteerima, tingimuslikult aktsepteerima või tagasi lükkama. Komisjon ei sõlmi riikliku bürooga lepingulisi suhteid kuni eelneva vastavushindamise aktsepteerimiseni. Tingimusliku aktsepteerimise korral võib komisjon oma lepingulistes suhetes riikliku bürooga kohaldada proportsionaalseid ettevaatusabinõusid.
2. Pärast programmi jaoks määratud riikliku büroo eelneva vastavushindamise aktsepteerimist vormistab komisjon ametlikult programmi alguses veel kehtivate eelnevate programmidega „Elukestev õpe” ja „Aktiivsed noored” seonduvate rahastamislepingutega seotud juriidilised kohustused.
3. Kooskõlas artikli 27 lõikega 4 tuleb komisjoni ja riikliku büroo lepingulist suhet reguleerivas dokumendis:
  - a) määrata kindlaks riiklike büroode sisekontrollistandardid ja näha riiklike büroode jaoks ette liidu toetusvahendite haldamise eeskirjad;

b) esitada riikliku büroo tööprogramm, mis hõlmab selle riikliku büroo juhtimisülesandeid, millele antakse liidu toetust;

c) täpsustada riikliku büroo aruandluskohustused.

4. Komisjon teeb igal aastal riiklikule büroole kättesaadavaks järgmised programmi vahendid:

a) projektitoetuste vahendid asjaomases liikmesriigis programmi nende meetmete jaoks, mille juhtimine on usaldatud riiklikule büroole;

b) rahaline toetus riikliku büroo programmiga seotud juhtimisülesannete toetuseks. See antakse kindlasummalise makse vormis riikliku büroo tegevuskulude jaoks ja määratakse kindlaks riiklikule büroole projektitoetusteks usaldatud liidu vahendite mahu alusel.

5. Komisjon kehtestab riikliku büroo tööprogrammi nõuded. Komisjon ei tee programmi vahendeid riiklikule büroole kättesaadavaks enne, kui komisjon on asjaomase riikliku büroo tööprogrammi ametlikult heaks kiitnud.

6. Artikli 27 lõikes 4 osutatud riiklike büroode vastavusnõuete põhjal vaatab komisjon läbi riiklikud haldus- ja kontrollisüsteemid, võttes eelkõige aluseks riigi ametiasutuse eelneva vastavushindamise, riikliku büroo iga-aastase liidu vahendite haldaja kinnituse ja selle kohta esitatud sõltumatu auditeerimisasutuse arvamuse, võttes nõuetekohaselt arvesse riigi ametiasutuse poolt igal aastal esitatud teavet programmi kontrollimise ja järelevalve kohta.

7. Pärast iga-aastase liidu vahendite haldaja kinnituse ja selle kohta esitatud sõltumatu auditeerimisasutuse arvamuse hindamist esitab komisjon riiklikule büroole ja riigi ametiasutusele oma sellekohase arvamuse ja tähelepanekud.

8. Kui komisjon ei saa aktsepteerida iga-aastase liidu vahendite haldaja kinnitust või sõltumatu auditeerimisasutuse asjakohast arvamust või kui riiklik büroo ei võta komisjoni märkusi rahuldavalt arvesse, võib komisjon rakendada ettevaatus- ja parandusmeetmeid, mis on vajalikud, et kaitsta liidu finantshuve kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 60 lõikega 4.

9. Komisjon korraldab korrapäraselt kohtumisi riiklike büroode võrgustikuga, et tagada programmi ühtne rakendamine kõigis programmiriikides.

Artikkel 30

Sõltumatu auditeerimisasutus

1. Sõltumatu auditeerimisasutus esitab auditiarvamuse määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 60 lõikes 5 osutatud iga-aastase liidu vahendite haldaja kinnituse kohta.

2. Sõltumatu auditeerimisasutus:

a) omab vajalikku kutsepädevust avaliku sektori auditite korraldamiseks;

b) tagab, et auditeerimisel arvestatakse rahvusvaheliselt aktsepteeritud auditistandardeid;

c) ei oma huvide konflikti juriidilise isikuga, mille osa riiklik büroo on. Eelkõige peab auditeerimisasutus olema funktsionaalselt sõltumatu juriidilisest isikust, mille osa riiklik büroo on.

3. Sõltumatu auditeerimisasutus annab komisjonile ja selle esindajatele ning kontrollikojaale täieliku juurdepääsu kõigile dokumentidele ja aruannetele, et toetada riikliku büroo iga-aastase liidu vahendite haldaja kinnituse kohta esitatud auditiarvamust.

IX PEATÜKK

Kontrollisüsteem

Artikkel 31

Kontrollisüsteemi põhimõtted

1. Komisjon võtab asjakohaseid meetmeid, et tagada, et käesoleva määruse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kohaldatakse liidu finantshuve kaitseks pettuste, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse eest ennetavaid meetmeid ja tõhusaid kontrolle ning juhul, kui avastatakse eeskirjade eiramise, nõutakse alusetult makstud summad tagasi ja määratakse vajaduse korral tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused.

2. Komisjon vastutab riiklike büroode hallatavate programmimeetmete järelevalve eest. Komisjon kehtestab miinimumnõuded riikliku büroo ja sõltumatu auditeerimisasutuse kontrollide kohta.

3. Riiklik büroo vastutab artikli 28 lõikes 3 osutatud programmi meetmete ja tegevuste toetuse saajate esmase kontrollimise eest. Kontrollid annavad piisavat kindlustunnet selle kohta, et toetusi kasutatakse sihipäraselt ja kooskõlas kohaldatavate liidu eeskirjadega.

4. Riiklikele büroodele ülekantavate programmivahendite puhul tagab komisjon oma kontrolli nõuetekohase kooskõlastamise riigi ametiasutuste ja riiklike büroodega, lähtudes

ühikordse audiitorkontrolli põhimõttest ja järgides riskipõhist analüüsi. Seda sätet ei kohaldata Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) uurimistele.

Artikkel 32

Liidu finantshuvide kaitse

1. Komisjonil või selle esindajatel ja kontrollikojal on volitused auditeerida kõiki liidu vahendeid saanud toetusesaajaid, töövõtjaid, alltöövõtjaid ja teisi kolmandaid isikuid dokumentide alusel ja kohapeal. Nad võivad samuti auditeerida ja kontrollida riiklikke büroosid.

2. OLAF võib teostada vahetult või kaudselt rahastamisega seotud ettevõtjate kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi kooskõlas nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽¹⁾ sätestatud menetlusega, et teha kindlaks, kas seoses toetuslepingu või -otsuse või liidu rahastamist käsitleva lepinguga on esinenud pettust, korruptsiooni või muid ebaseaduslikke tegevusi, mis mõjutavad liidu finantshuve.

3. Ilma et see piiraks lõigete 1 ja 2 kohaldamist, volitatakse komisjoni, kontrollikoda ja OLAFit kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud lepingutes, toetuslepingutes ja -otsustes ning käesoleva määruse rakendamise tulemusel sõlmitud lepingutes sõnaselgelt selliseid auditeid, kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi korraldama.

X PEATÜKK

Volituste delegeerimine ja rakendussätted

Artikkel 33

Volituste delegeerimine komisjonile

Selleks, et ülesannete juhtimine toimuks kõige asjakohasemal tasandil, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 34 vastu delegeeritud õigusakte artikli 28 lõike 3 muutmiseks ainult selleks, et näha ette riiklike büroode hallatavad täiendavad meetmed.

Artikkel 34

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklis 33 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile programmi kestuse ajaks.

⁽¹⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 33 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 33 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 35

Programmi rakendamine

Programmi rakendamiseks võtab komisjon rakendusaktidega vastu iga-aastased tööprogrammid kooskõlas artikli 36 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega. Iga-aastase tööprogrammiga tagatakse, et artiklites 4, 5, 11 ja 16 esitatud üld- ja erieesmärgid viiakse igal aastal järjepidevalt ellu, samuti tuuakse selles välja eeldatavad tulemused, elluviimise meetod ja kogumaksumus. Iga-aastastes tööprogrammides kirjeldatakse ka rahastatavaid meetmeid, igale meetmele eraldatavat orienteeruvat summat ning vahendite jagunemist liikmesriikide vahel seoses riiklike büroode kaudu hallatavate meetmetega, samuti orienteeruvat rakendamisgraafikut. Toetuste kohta esitatakse maksimaalse kaasrahastamise määr, mille puhul võetakse arvesse sihtrühmade eripära, eelkõige nende kaasrahastamissuutlikkust ning kolmandate isikute rahastamisvõimaluste leidmise võimet. Piiratud rahaliste võimalustega organisatsioonidele suunatud meetmete puhul kehtestatakse kaasrahastamise määraks vähemalt 50 %.

Artikkel 36

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Komitee võib sektoripõhiste küsimustega tegelemiseks tulla kokku erinevates koosseisudes. Asjakohasel juhul võib kooskõlas komitee kodukorraga kutsuda komitee koosolekutel ajutiselt osalema vaatlejatena väliseksperte, sh sotsiaalpartnerite esindajaid.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

XI PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 37

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

1. Alates 1. jaanuarist 2014 tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ.

2. Enne 31. detsembril 2013 või 31. detsembril 2013 otsuste nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ alusel algatatud meetmeid hallatakse asjakohasel juhul kooskõlas käesoleva määrusega.

3. Liikmesriigid tagavad riigi tasandil sujuva ülemineku eelnevate programmide käigus elukestva õppe, noorte ja rahvusvahelise kõrgharidusega seotud koostöö valdkonnas rakendatud meetmete ja programmi käigus rakendatavate meetmete vahel.

Artikkel 38

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel

president

M. SCHULZ

Nõukogu nimel

eesistuja

V. LEŠKEVIČIUS

I LISA

PROGRAMMI HINDAMISNÄITAJAD

Programmi üle teostatakse hoolikat järelevalvet, tuginedes näitajatele, mille eesmärk on mõõta programmi üld- ja erieesmärkide saavutamise ulatust ning minimeerida halduskoormust ja -kulusid. Sellel eesmärgil kogutakse andmeid järgmiste põhinäitajate jaoks.

Strateegia „Euroopa 2020” haridusalane peamine eesmärk	Selliste 18–24-aastaste noorte osakaal, kes on omandanud ainult teise taseme alumise astme hariduse ning kes ei omanda haridust ega osale koolitustel
	Selliste 30–34-aastaste osakaal, kes on omandanud kolmanda taseme või sellega samaväärse hariduse
Liikuvusalane sihttase (järgides nõukogu järelusi õpirände sihttaseme kohta)	Selliste kõrghariduse omandanute osakaal, kes omavad kõrgharidusega seotud õppimis- või koolituskogemust (sh tööpraktika) välismaal
	Selliste esialgse kutsehariduse ja -koolituse omandanud 18–34-aastaste noorte osakaal, kes omavad esialgse kutsehariduse ja -koolitusega seotud õppimis- või koolituskogemust (sh tööpraktika) välismaal
Kvantitatiivsed näitajad (üldine)	Programmist toetust saanud töötajate arv riigi ja sektori lõikes
	Erivajadustega või vähemate võimalustega osalejate arv
	Organisatsioonide ja projektide arv ja liik riigi ja meetme lõikes
Haridus ja koolitus	Programmis osalevate õpilaste, üliõpilaste ja praktikantide arv riigi, sektori, meetme ja soo lõikes
	Nende kõrgharidust omandavate üliõpilaste arv, kes saavad toetust õppimiseks partnerriigis, samuti nende partnerriikide üliõpilaste arv, kes tulevad õppima programmi riiki
	Õpirände- ja koostöömeetmetes osalevate partnerriikide kõrgkoolide arv
	Euroguidance'i kasutajate arv
	Selliste osalejate osakaal, kes on saanud programmis osalemise eest tunnistuse, diplomi või muu ametliku tunnistuse
	Selliste osalejate osakaal, kes on suurendanud oma võtmepädevusi
	Selliste pikaajalises õpirändes osalenute osakaal, kes on parandanud oma keelteoskust
Jean Monnet	Jean Monnet' meetmete kaudu koolituses osalevate õppurite arv
Noored	Programmi toetatavates liikuvusmeetmetes osalevate noorte arv riigi, meetme ja soo lõikes
	Rahvusvahelistes liikuvus- ja koostöömeetmetes osalevate noorteorganisatsioonide arv (nii programmi riikidest kui ka partnerriikidest)
	Eurodeski võrgustiku kasutajate arv
	Selliste osalejate osakaal, kes on saanud programmis osalemise eest tunnistuse (näiteks Youthpassi), diplomi või muu ametliku tunnistuse

	Selliste osalejate osakaal, kes on suurendanud oma võtmepädevusi
	Selliste vabatahtlikus tegevuses osalenute osakaal, kes on parandanud oma keelteoskust
Sport	Programmis osalemist taotlevate ja programmis osalevate spordiorganisatsioonide liikmete arv riikide lõikes
	Selliste osalejate osakaal, kes on kasutanud riikidevaheliste projektide tulemusi järgmistel eesmärkidel: a) sporti ohustavate probleemide vastu võitlemiseks; b) hea juhtimistava parandamiseks ja topeltkarjääri edendamiseks; c) sotsiaalse kaasatuse, võrdsete võimaluste ja osalusmäära suurendamiseks.

II LISA

TEHNILINE TEAVE ÜLIÕPILASTE ÕPPELAENU TAGAMISE RAHASTU KOHTA

1. Finantsvahendajate valimine

Finantsvahendajad valitakse välja osalemiskutse alusel vastavalt parimatele turutavadele, võttes muu hulgas arvesse järgmist:

- a) üliõpilastele võimaldatava rahastamise mahtu;
- b) üliõpilastele pakutavaid kõige soodsamaid tingimusi, mis vastavad lõikes 2 sätestatud laenamise miinimumstandarditele;
- c) kõikide artikli 24 lõikes 1 osutatud programmiriikide elanike juurdepääsu rahastamisele;
- d) pettuste ennetamise meetmeid ning
- e) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/48/EÜ⁽¹⁾ täitmist.

2. Laenusajate kaitse

Alljärgnevalt on esitatud kaitse miinimumtingimused, mille peavad tagama finantsvahendajad, kes soovivad pakkuda üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu tagatavaid õppelaene:

- a) laenu tagatist või vanemate tagatist ei nõuta;
- b) laenu antakse kedagi diskrimineerimata;
- c) finantsvahendaja arvestab hindamisprotsessi käigus üliõpilaste ülelaenamise riski, võttes arvesse kogunenud võla mahtu ning tasumata võlga käsitlevaid võimalikke kohtuotsuseid ning
- d) tagasimaksed põhinevad hübriidmudelil, mis ühendab hüpoteegipõhised standarditud maksed sotsiaalsete tagatistega, eelkõige:
  - i) turuintressist oluliselt madalam intressimäär;
  - ii) esialgne maksepuhkus enne tagasimaksete alustamist – see kestab vähemalt 12 kuud pärast õppeprogrammi lõpetamist (juhul, kui selline viivitus ei ole riigisisese õiguse alusel võimalik, tuleb ette näha säte, et nende 12 kuu jooksul tehakse ainult sümboolseid maksed);
  - iii) laenuperioodi jooksul on võimalik saada vähemalt 12-kuulist maksepuhkust lõpetaja taotluse alusel (juhul, kui selline viivitus ei ole riigisisese õiguse alusel võimalik, tuleb ette näha säte, et nende 12 kuu jooksul tehakse ainult sümboolseid maksed);
  - iv) võimalus lükata intresside maksmine õppeperioodi jooksul edasi;
  - v) elu- või invaliidsuskindlustus ning
  - vi) lepingutrahvi puudumine laenu kiirema täieliku või osalise tagasimaksmise korral.

Finantsvahendajad võivad pakkuda sissetulekust sõltuvat tagasimaksevõimalust ning paremaid tingimusi, nagu pikemad maksepuhkused, pikemad esialgsed maksepuhkused või laenu tagasimaksmise pikem tähtaeg, et võtta arvesse lõpetajate, näiteks doktoriõppes jätkavate lõpetajate erivajadusi või anda lõpetajatele töökoha leidmiseks rohkem aega. Selliste paremate tingimuste pakkumist võetakse finantsvahendajate valimise menetluses arvesse.

3. Järelevalve ja hindamine

Üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu üle teostatakse järelevalvet ja seda hinnatakse vastavalt käesoleva määruse artiklile 21 ning määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 140 lõikele 8.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT L 133, 22.5.2008, lk 66).

Selle protsessi raames esitab komisjon aruande üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu mõju kohta toetusesaajatele ja kõrgharidussüsteemidele. Komisjoni aruandes esitatakse muu hulgas andmed probleemsete valdkondade kohta ning kavandatavad meetmed nende lahendamiseks, pidades silmas järgmist:

- a) üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu tagatud laene võtnud üliõpilaste arv (sh andmed nende lõpetamise määra kohta);
- b) finantsvahendajate väljaantud laenude maht;
- c) intressimäärade tase;
- d) tasumata võla ning makseviivituse tase, sh finantsvahendajate poolt võlgade tasumatajätjate vastu võetud meetmed;
- e) finantsvahendajate poolt võetud pettuste ennetamise meetmed;
- f) toetuse saanud üliõpilaste profiil, sh nende sotsiaalmajanduslik taust, valitud õppevaldkond, päritoluriik ja sihtriik (kooskõlas andmekaitsealaste riiklike õigusaktidega);
- g) kasutuselevõtu geograafiline tasakaal ning
- h) finantsvahendajate geograafiline esindatus.

Ilma et see mõjutaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 140 lõike 9 alusel antud volitusi, kaalub komisjon võimalust esitada ettepanek asjakohaste õigusaktide muutmiseks, sh seadusandlike muudatuste tegemiseks, kui rahastu prognoositav kasutuselevõtt või finantsvahendajate osalus ei osutu piisavaks.

4. Eelarve

Eelarveliste assigneeringutega kaetakse üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu kogukulud, sh maksekohustused osalisi tagatise sisse nõudvate osalevate finantsvahendajate ees ning EIFi halduskulud.

Üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastule ette nähtud eelarvevahendid ei tohi moodustada artikli 18 lõike 2 punkti c sätete kohaselt rohkem kui 3,5 % programmi kogueelarvest.

5. Nähtavus ja teadlikkuse suurendamine

Kõik osalevad finantsvahendajad aitavad kaasa üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu edendamisele, andes võimalikele tulevastele üliõpilastele sellekohast teavet. Selleks annab komisjon muu hulgas programmiiriikide riiklikele büroodele vajaliku teabe, et nad saaksid üliõpilaste õppelaenu tagamise rahastu kohta teavet jagada.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1289/2013,

11. detsember 2013,

millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõike 2 punkti a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastastikkuse põhimõtet, mida rakendatakse juhul, kui nõukogu määruse (EÜ) nr 539/2001 ⁽²⁾ II lisas loetletud kolmas riik kohaldab vähemalt ühe liikmesriigi kodanike suhtes viisanõuet, on vaja kohandada jõustunud Lissaboni lepingu ja Euroopa Liidu Kohtu nende otsuste valguses, mis käsitlevad tuletatud õiguslikke aluseid. Lisaks tuleks põhimõtet kohandada, tagamaks, et liit reageerib solidaarse tegutsemisega, kui määruse (EÜ) nr 539/2001 II lisas loetletud kolmas riik kohaldab vähemalt ühe liikmesriigi kodanike suhtes viisanõuet.
- (2) Juhul kui liikmesriik on teatanud, et määruse (EÜ) nr 539/2001 II lisas loetletud kolmas riik kohaldab viisanõuet asjaomase liikmesriigi kodanike suhtes, peaksid kõik liikmesriigid tegutsema ühiselt ning tagama seega liidu reageerimise olukorras, mis mõjutab liitu tervikuna ning mille tõttu liidu kodanikele langeb osaks erinev kohtlemine.
- (3) Liit peaks oma suhetes kolmandate riikidega tegema aktiivselt jõupingutusi, et saavutada viisaküsimustes täielik vastastikkus, suurendades seeläbi liidu välispoliitika usaldusväärsust ja tagades selle järjepidevuse.
- (4) Käesoleva määrusega tuleks kehtestada määruse (EÜ) nr 539/2001 II lisas esitatud nimekirjas loetletud

kolmanda riigiga kehtestatud viisanõudest vabastamise ajutise peatamise kord (edaspidi „peatamise kord“), juhul kui esineb erakorraline olukord ja vähemalt ühe liikmesriigi abistamiseks on tarvis kiiresti reageerida, ning võttes arvesse erakorralise olukorra üldist mõju liidule tervikuna.

- (5) Peatamise korra kohaldamisel tähendab oluline ja järsk kasv 50 % künnise ületamist. See võib tähendada ka väiksemat kasvu, kui komisjon peab seda kohaldatavaks konkreetsel juhul, millest asjaomane liikmesriik on teatanud.
- (6) Peatamise korra kohaldamisel tähendab madal heakskiitmise määr, et ligikaudu 3 või 4 protsenti varjupaigataotlustest kiidetakse heaks. See võib tähendada ka kõrgemat heakskiitmise määra, kui komisjon peab seda kohaldatavaks konkreetsel juhul, millest asjaomane liikmesriik on teatanud.
- (7) On vaja vältida mis tahes kuritarvitusi ja võidelda mis tahes kuritarvitustega, mis tulenevad sellest, et teatavate kolmandate riikide kodanikele, kes kujutavad endast ohtu liikmesriikide avalikule korrale ja sisejulgeolekule, antakse viisanõudest vabastus lühiajaliseks riigis viibimiseks.
- (8) Käesoleva määrusega tuleks näha ette õiguslik alus viisanõude kohaldamisele või sellest nõudest vabastamisele selliste reisidokumentide kasutajatele, mille on välja andnud asjaomase liikmesriigi poolt tunnustatud teatavad üksused, kes on rahvusvahelise õiguse subjektid, kuid kes ei ole valitsustevahelised rahvusvahelised organisatsioonid.
- (9) Kuna pagulaste ja kodakondsuseta isikute suhtes kohaldatavaid eeskirju, mis kehtestati nõukogu määrusega (EÜ) nr 1932/2006 ⁽³⁾, ei kohaldata Ühendkuningriigis või Iirimaa elavate pagulaste ja kodakondsuseta isikute suhtes, on tarvis teatavate Ühendkuningriigis või Iirimaa elavate pagulaste ja kodakondsuseta isikute viisanõudega seotud olukorda selgitada. Käesoleva määrusega tuleks jätta liikmesriikidele vabadus kooskõlas oma rahvusvaheliste kohustustega otsustada, kas nad kohaldavad selle kategooria isikute suhtes viisanõudest vabastust. Liikmesriigid peaksid teatama oma otsustest komisjonile.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 12. septembri 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 5. detsembri 2013. aasta otsus.

⁽²⁾ Nõukogu 15. märtsi 2001. aasta määrus (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (EÜT L 81, 21.3.2001, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 21. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1932/2006, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (ELT L 405, 30.12.2006, lk 23).

- (10) Määrus (EÜ) nr 539/2001 ei tohiks piirata selliste rahvusvaheliste lepingute kohaldamist, mille Euroopa Ühendus on sõlminud enne nimetatud määruse jõustumist ja mille täitmiseks on vaja kalduda ühtsetest viisaeskirjadest kõrvale, võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu praktikat.
- (11) Selleks, et tagada Euroopa Parlamendi ja nõukogu asjakohane osalemine vastastikkuse põhimõtte kohaldamise teises etapis ning arvestades määruse (EÜ) nr 539/2001 II lisas loetletud kolmanda riigi kõigi kodanike viisanõudest vabastuse peatamise poliitiliselt eriti tundlikku laadi ja selle horisontaalset mõju liikmesriikidele, Schengeni riikidele ja liidule endale, eelkõige nende välissuhetele ja Schengeni ala üldisele toimimisele, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte teatavate vastastikkuse põhimõtte elementide kohta. Komisjonile sellise õiguse andmisega võetakse arvesse vajadust liidu viisapoliitikaalase poliitilise arutelu järele Schengeni alal. Selles kajastub ka vajadus tagada vastastikkuse põhimõtte kohaldamisel kõigile asjaomase kolmanda riigi kodanikele piisav läbipaistvus ja õiguskindlus, eelkõige määruse (EÜ) nr 539/2001 II lisa vastava ajutise muutmise abil. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning nõuetekohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (12) Peatamise korra ja teatavate vastastikkuse põhimõtte sätete tõhusa kohaldamise tagamiseks ning eelkõige selleks, et võimaldada piisavalt arvesse võtta kõiki asjaomaseid tegureid ja nimetatud korra ja põhimõtte kohaldamise võimalikku mõju, tuleks komisjonile anda rakendamisolulised, et määrata kindlaks nende asjaomase kolmanda riigi kodanike kategooriad, kelle suhtes tuleks vastastikkuse põhimõtte kohaselt kohaldada viisanõudest vabastuse ajutist peatamist, ja nimetatud peatamise kestus ning et rakendada peatamise korda. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁾. Selliste rakendusaktide vastuvõtmiseks tuleks kasutada kontrollimenetlust.
- (13) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis'* sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis'* sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises)⁽²⁾ tähenduses, mis kuuluvad nimetatud lepingu teatavaid rakenduseeskirju käsitleva nõukogu otsuse 1999/437/EÜ⁽³⁾ artikli 1 punktis B osutatud valdkonda.
- (14) Šveitsi puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis'* sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis'* sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)⁽⁴⁾ tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis B osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes otsuse 2008/146/EÜ⁽⁵⁾ artikliga 3.
- (15) Liechtensteini puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis'* sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahel allkirjutatud protokoll (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis'*⁽⁶⁾ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis B osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2011/350/EL⁽⁷⁾ artikliga 3.
- (16) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis'* sätete edasiarendamist, milles Ühendkuningriik ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2000/365/EÜ⁽⁸⁾. Seetõttu ei osale Ühendkuningriik käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

⁽²⁾ EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36.

⁽³⁾ Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis'* sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).

⁽⁴⁾ ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.

⁽⁵⁾ Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis'* rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 1).

⁽⁶⁾ ELT L 160, 18.6.2011, lk 21.

⁽⁷⁾ Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokoll (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis'* rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel piirikontrolli kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19).

⁽⁸⁾ Nõukogu 29. mai 2000. aasta otsus 2000/365/EÜ Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis'* sätetes (EÜT L 131, 1.6.2000, lk 43).

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisoluliste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

(17) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis'* sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ⁽¹⁾. Seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(18) Määrust (EÜ) nr 539/2001 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EÜ) nr 539/2001 muudetakse järgmiselt:

1. Artiklit 1 muudetakse järgmiselt:

a) Lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Kui II lisas loetletud kolmas riik kohaldab vähemalt ühe liikmesriigi kodanike suhtes viisanõuet, kohaldatakse järgmisi sätteid:

a) 30 päeva jooksul pärast seda, kui kolmas riik on viisanõude rakendanud, või juhul kui 9. jaanuari 2014. kehtiv viisanõue säilitatakse 30 päeva jooksul alates nimetatud kuupäevast, teatab asjaomane liikmesriik sellest kirjalikult Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile.

See teade:

i) täpsustab viisanõude rakendamise kuupäeva ning asjaomaste reisidokumentide ja viisade liigid;

ii) sisaldab üksikasjalikku selgitust selle kohta, milliseid esialgseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud vastava kolmanda riigiga viisavabaduse tagamiseks, ning kogu asjakohast teavet.

Komisjon avaldab kõnealust teadet käsitleva teabe viivitamata *Euroopa Liidu Teatajas*, sealhulgas teabe viisanõude rakendamise kuupäeva ning asjaomaste reisidokumentide ja viisade liigi kohta.

Kui kolmas riik otsustab viisanõude kaotada enne käesoleva punkti esimeses lõigus nimetatud tähtaja möödumist, siis teadet ei saadeta või see võetakse tagasi ning asjakohast teavet ei avalikustata;

b) komisjon astub vahetult pärast punkti a kolmandas lõigus osutatud avaldamiskuupäeva ja asjaomase liikmesriigiga konsulteerides koos asjaomase kolmanda riigi asutustega eelkõige poliitika, majanduse ja kaubanduse valdkonnas samme viisavaba liikumise taastamiseks või kehtestamiseks ning teavitab nendest viivitamata Euroopa Parlamenti ja nõukogu;

c) kui asjaomane kolmas riik ei ole 90 päeva jooksul arvates punkti a kolmandas lõigus osutatud avaldamiskuupäevast ning hoolimata kõigist vastavalt punktile b astunud sammudest viisanõuet kaotanud, võib asjaomane liikmesriik paluda komisjonil peatada kõnealuse kolmanda riigi kodanike teatavate kategooriate viisanõudest vabastamine. Kui liikmesriik esitab sellise taotluse, teavitab ta sellest Euroopa Parlamenti ja nõukogu;

d) komisjon võtab punkti e, f või h kohaseid edasisi samme kaaludes arvesse asjaomase liikmesriigi poolt asjaomase kolmanda riigiga viisavaba liikumise taastamiseks võetud meetmete tulemusi, vastavalt punktile b astunud samme ning tagajärgi, mida viisanõudest vabastamise peatamine tooks kaasa liidu ja selle liikmesriikide suhetele kõnealuse kolmanda riigiga;

e) kui asjaomane kolmas riik ei ole viisanõuet kaotanud, toimib komisjon hiljemalt kuus kuud arvates punkti a kolmandas lõigus osutatud avaldamiskuupäevast ning seejärel vähemalt iga kuue kuu tagant ajavahemiku jooksul, mille kogukestus ei tohi ületada punktis f osutatud delegeeritud õigusakti jõustumise või sellele vastuväite esitamise kuupäeva, järgmiselt:

i) võtab asjaomase liikmesriigi palvel või omal algatusel vastu rakendusakti, millega peatatakse ajutiselt kuni kuueks kuuks asjaomase kolmanda riigi kodanike teatavate kategooriate suhtes viisanõude vabastus. Rakendusaktis määratakse kindlaks viisanõudest vabastuse peatamise alguskuupäev, mis saabub 90 päeva jooksul rakendusakti jõustumisest, võttes arvesse liikmesriikide konsulaatide käsutuses olevaid ressursse. Järgnevate rakendusaktide vastuvõtmisel võib komisjon pikendada peatamise kestust kuni kuue kuu pikkuste täiendavate ajavahemike võrra ja võib muuta asjaomase kolmanda riigi kodanike kategooriaid, kelle suhtes viisanõudest vabastus on peatatud.

⁽¹⁾ Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis'* sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 4a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Ilma et see piiraks artikli 4 kohaldamist, nõutakse

kõigilt rakendusaktis osutatud kolmanda riigi kodanike kategooriatelt viisanõudest vabastuse peatamise kestuse ajal liikmesriikide välispiiride ületamisel viisa olemasolu; või

- ii) esitab artikli 4a lõikes 1 osutatud komiteele aruande, milles ta hindab olukorda ja toob välja põhjendused, miks ta otsustas viisanõudest vabastust mitte peatada, ning teavitab sellest Euroopa Parlamenti ja nõukogu.

Nimetatud aruandes tuleb võtta arvesse kõiki asjakohaseid tegureid, nagu need, millele on osutatud punktis d. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad pidada neile aruannetele tuginedes poliitilise mõttevahetuse;

- f) kui asjaomane kolmas riik ei ole 24 kuu jooksul arvates punkti a kolmandas lõigus osutatud avaldamiskuupäevast viisanõuet kaotanud, võtab komisjon kooskõlas artikliga 4b vastu delegeeritud õigusakti, millega peatatakse ajutiselt 12 kuuks kõnealuse kolmanda riigi kodanike suhtes II lisa kohaldamine. Rakendusaktiga määratakse kindlaks II lisa kohaldamise peatamise alguskuupäev, mis saabub 90 päeva jooksul rakendusakti jõustumisest, võttes arvesse liikmesriikide konsulaatide käsutuses olevaid ressursse, ning muudetakse vastavalt II lisa. Sellise muudatuse tegemiseks lisatakse asjaomase kolmanda riigi nime järele viide joonealusele märkusele, milles märgitakse, et kõnealuse kolmanda riigi suhtes on viisanõudest vabastus peatatud ning täpsustatakse selle peatamise kestus.

Asjaomase kolmanda riigi kodanike suhtes II lisa kohaldamise peatamise alguskuupäevast või kui delegeeritud õigusaktile on vastavalt artikli 4b lõikele 5 esitatud vastuväide, kaotab punkti e kohaselt vastu võetud asjaomast kolmandat riiki käsitlev rakendusakt kehtivuse.

Kui komisjon esitab punktis h osutatud seadusandliku ettepaneku, pikendatakse käesoleva punkti esimeses lõigus osutatud peatamise kestust kuue kuu võrra. Samas lõigus osutatud joonealust märkust muudetakse vastavalt.

Ilma et see piiraks artikli 4 kohaldamist, nõutakse delegeeritud õigusaktiga hõlmatud kolmanda riigi kodanikelt kõnealuse peatamise kestuse ajal liikmesriikide välispiiride ületamisel viisa olemasolu;

- g) mis tahes järgnev teade, mille mõni muu liikmesriik esitab punkti a alusel sama kolmanda riigi kohta punkti e või f alusel selle kolmanda riigi suhtes juba

vastu võetud meetmete kohaldamise ajal, integreeritakse käimasolevatesse menetlustesse, ilma et pikendataks nendes punktides sätestatud tähtaegu või kestusi;

- h) kui asjaomane kolmas riik ei ole punktis f osutatud delegeeritud õigusakti jõustumisest kuue kuu jooksul viisanõuet kaotanud, võib komisjon esitada käesoleva määruse muutmiseks seadusandliku ettepaneku, et viia viide asjaomasele kolmandale riigile II lisast üle I lisasse;

- i) punktides e, f ja h osutatud menetlused ei mõjuta komisjoni õigust esitada mis tahes ajal seadusandlik ettepanek käesoleva määruse muutmiseks, et viia viide asjaomasele kolmandale riigile II lisast üle I lisasse;

- j) kui asjaomane kolmas riik kaotab viisanõude, teatab asjaomane liikmesriik sellest viivitamata Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile. Komisjon avaldab vastava teate viivitamata *Euroopa Liidu Teatajas*.

Asjaomase kolmanda riigi kohta punkti e kohaselt vastu võetud rakendusakt või punkti f kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt kaotab kehtivuse seitse päeva pärast käesoleva punkti esimeses lõigus osutatud avaldamist. Kui asjaomane kolmas riik on kehtestanud viisanõude kahe või enama liikmesriigi kodanike suhtes, kaotab seda kolmandat riiki käsitlev rakendusakt või delegeeritud õigusakt kehtivuse seitse päeva pärast teate avaldamist viimase liikmesriigi kohta, kelle kodanike suhtes kõnealune kolmas riik kohaldas viisanõuet. Punkti f esimeses lõigus viidatud joonealune märkus kustutatakse asjaomase delegeeritud õigusakti kehtivuse kaotamisel. Komisjon avaldab teabe kõnealuse kehtivuse kaotamise kohta viivitamata *Euroopa Liidu Teatajas*.

Kui asjaomane kolmas riik kaotab viisanõude, kuid asjaomane liikmesriik ei teata sellest vastavalt käesoleva punkti esimesele lõigule, alustab komisjon omal algatusel viivitamata kõnealuses lõigus osutatud avaldamist ning kohaldatakse käesoleva punkti teist lõiku.”

- b) Lõige 5 jäetakse välja.

2. Lisatakse järgmised artiklid:

„Artikkel 1a

1. Erandina artikli 1 lõikest 2 peatatakse erakorralises olukorras II lisas loetletud kolmanda riigi kodanike viisanõudest vabastus ajutiselt viimase võimalusena kooskõlas käesoleva artikliga.

2. Liikmesriik võib komisjoni teavitada, kui tal on kuue kuu jooksul võrreldes eelneva aasta sama ajavahemikuga või II lisas loetletud kolmanda riigi kodanike viisanõudest vabastuse rakendamisele eelnenud kuue kuuga tegemist ühe või mitme järgmise asjaoluga, mis põhjustavad erakorralise olukorra, mida ta ise ei suuda lahendada, nimelt kui oluliselt ja järsku suureneb:

- a) kõnealuste kolmandate riikide kodanike arv, kes viibivad liikmesriigi territooriumil ilma vastava õigusega;
- b) sellise kolmanda riigi kodanike esitatud varjupaigataotluste arv, mille puhul taotluste heakskiitmise määr on madal, kui selline suurenemine seab liikmesriigi varjupaigasteemilise erilise surve alla;
- c) selliste tagasi lükatud tagasivõtutaotluste arv, mille liikmesriik on esitanud kõnealusele kolmandale riigile tema enda kodanike kohta.

Esimeses lõigus osutatud võrdlemist viisavabaduse rakendamisele eelnenud 6-kuulise ajavahemikuga kohaldatakse vaid seitsme aasta jooksul alates viisanõudest vabastuse rakendamisest kõnealuse kolmanda riigi kodanike suhtes.

Esimeses lõigus osutatud teadet tuleb nõuetekohaselt põhjendada ning see peab sisaldama asjakohaseid andmeid ja statistikat ning samuti üksikasjalikku selgitust selle kohta, milliseid esialgseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud olukorra leevendamiseks. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu viivitamata sellise teate saamisest.

3. Komisjon vaatab liikmesriigi poolt lõike 2 kohaselt esitatud teate läbi, võttes arvesse:

- a) seda, kas esineb mõni lõikes 2 kirjeldatud olukord;
- b) mis tahes lõikes 2 kirjeldatud olukorrast mõjutatud liikmesriikide arvu;
- c) lõikes 2 osutatud näitajate suurenemise üldist mõju liidu rändeolukorrale, mida kajastavad liikmesriikide esitatud andmed;
- d) Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri, Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti või Euroopa Politseiameti (Europol) koostatud aruandeid, kui konkreetse juhtumi asjaolud seda nõuavad;

e) avaliku korra ja sisejulgeoleku üldisemat küsimust, konsulteerides asjaomase liikmesriigiga.

Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu läbivaatamise tulemustest.

4. Kui komisjon otsustab lõikes 3 osutatud läbivaatamise põhjal, et meetmete võtmine on vajalik, võttes arvesse tagajärgi, mida viisanõudest vabastuse peatamine omaks liidu ja selle liikmesriikide välissuhetele kõnealuse kolmanda riigiga, tehes samas kõnealuse kolmanda riigiga tihedat koostööd pikaajaliste alternatiivsete lahenduste leidmiseks, võtab ta kolme kuu jooksul lõikes 2 osutatud teate saamisest vastu rakendusakti, millega peatatakse ajutiselt 6 kuuks asjaomase kolmanda riigi kodanike viisanõudest vabastamine. Rakendusotsus võetakse vastu kooskõlas artikli 4a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Rakendusaktis määratakse kindlaks viisanõudest vabastuse peatamise alguskuupäev.

Ilma et see piiraks artikli 4 kohaldamist, nõutakse rakendusaktiga hõlmatud kolmanda riigi kodanikelt kõnealuse peatamise kestuse ajal liikmesriikide välispiiride ületamisel viisa olemasolu.

5. Enne lõike 4 kohaselt vastu võetud rakendusakti kehtivusaaja lõppemist esitab komisjon kootöös asjaomase liikmesriigiga Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Aruandele võib lisada seadusandliku ettepaneku muuta käesolevat määrust, et kanda viide asjaomasele kolmandale riigile II lisast I lisasse.

6. Kui komisjon on esitanud kooskõlas lõikega 5 seadusandliku ettepaneku, võib ta pikendada lõike 4 kohaselt vastu võetud rakendusakti kehtivusaaga kõige rohkem 12 kuu võrra. Rakendusakti kehtivusaaja pikendamise otsus võetakse vastu kooskõlas artikli 4a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 1b

Komisjon esitab hiljemalt 10. jaanuari 2018. Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse artikli 1 lõikes 4 sätestatud vastastikkuse põhimõtte ja artiklis 1a sätestatud viisanõudest vabastuse peatamise korra tõhusust, ning esitab vajaduse korral seadusandliku ettepaneku, millega muudetakse käesolevat määrust. Euroopa Parlament ja nõukogu otsustavad nimetatud ettepaneku üle seadusandlikus tavamenetluses.”

3. Artiklit 4 muudetakse järgmiselt.

a) Lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriik võib ette näha erandid artikli 1 lõikes 1 sätestatud viisanõudest või artikli 1 lõikes 2 sätestatud viisanõudest vabastamisest järgmiste isikute suhtes:

- a) diplomaatilise passi, teenistus-/ ametipassi või eripassi kasutajad;
- b) tsiviillennukite ja -laevade meeskonnaliikmed oma ametikohustuste täitmisel;
- c) tsiviillaevade meeskonnaliikmed nende maaleminekul, kui nad kasutavad meremehe isikut tõendavat dokumenti, mis on välja antud vastavalt Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 13. mai 1958. aasta konventsioonile nr 108 või 16. juuni 2003. aasta konventsioonile nr 185 või Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni 9. aprilli 1965. aasta rahvusvahelise mereliikluse hõlbustamise konventsioonile;
- d) katastroofide ja õnnetusjuhtumite korral läbi viidavate abi- või päästemismissioonide meeskond ja liikmed;
- e) rahvusvahelistel siseveeteedel sõitvate tsiviillaevade meeskond;
- f) selliste reisidokumentide kasutajad, mille rahvusvahelised valitsustevahelised organisatsioonid, mille liikmeks on vähemalt üks liikmesriik, või muud üksused, mida asjaomane liikmesriik tunnustab rahvusvahelise õiguse subjektina, on välja andnud oma organisatsiooni või üksuse ametnikele.”

b) Lõikesse 2 lisatakse järgmine punkt:

„d) ilma et see piiraks 20. aprillil 1959 Strasbourgis alla kirjutatud pagulaste viisanõude kaotamise Euroopa lepingust tulenevaid kohustusi, pagulaseks tunnistatud isikud ja kodakondsuseta isikud ning muud isikud, kellel ei ole ühegi riigi kodakondsust ja kelle elukoht on Ühendkuningriigis või Iirimaaal ning kellele Ühendkuningriik või Iirimaa on välja andnud reisidokumendi, mida asjaomane liikmesriik tunnustab.”

4. Lisatakse järgmised artiklid:

„Artikkel 4a

1. Komisjoni abistab komitee. Kõnealuse komitee puhul on tegemist komiteega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011 (*) tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

3. Kui komitee ei esita oma arvamust, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ning kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

Artikkel 4b

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 1 lõike 4 punktis f osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 9. jaanuari 2014. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 1 lõike 4 punktis f osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 1 lõike 4 punkti f alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole nelja kuu jooksul pärast õigusakti teatavaksemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).”

Artikkel 2

Määruse (EÜ) nr 539/2001, nii nagu seda on muudetud käesoleva määrusega, artiklit 1a, ning eelkõige selle lõike 2 teise lõigu sätteid kohaldatakse ka selliste kolmandate riikide suhtes, kelle kodanike suhtes kehtestati viisanõudest vabastus enne 9. jaanuari 2014.

Artikkel 3

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja aluslepingute kohaselt liikmesriikides vahetult kohaldatav.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1290/2013,

11. detsember 2013,

millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” aastateks 2014 – 2020 osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1906/2006

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

liit” esitatud strateegiline visioon, millega komisjon võttis endale kohustuse lihtsustada oluliselt osalejate juurdepääsu.

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 173 ja 183 ning artikli 188 teist lõiku,

(3) Programmiga „Horisont 2020” tuleks toetada teadlaste, teaduslikult põhjendatud teadmiste ja tehnoloogia vaba liikumist võimaldava Euroopa teadusruumi saavutamist ja toimimist ning tugevdada koostööd nii liidu ja selle liikmesriikide vahel, kui ka liikmesriikide vahel, eelkõige ühtsete eeskirjade kohaldamise kaudu.

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

(4) Käesolevas määruses sätestatud programmis „Horisont 2020” osalemis-, kasutamise- ja levitamiseeskirjad („eeskirjad”) peaksid piisavalt kajastama Euroopa Parlamendi 11. novembri 2010. aasta resolutsioonis teadusuuringute raamprogrammide rakendamise lihtsustamine kohta⁽⁵⁾ esitatud soovitusi ning nõukogu soovitusi seoses teadusuuringute raamprogrammide haldus- ja finantsnõuete lihtsustamisega. Eeskirjadega tuleks tagada järjepidevus Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 1982/2006/EÜ⁽⁶⁾ alusel juba rakendatud lihtsustamismeetmetega. Eeskirjad peaksid järgima seitsmenda raamprogrammi vahehindamist käsitlevas eksperdirühma 12. novembri 2010. aasta lõpparuandes esitatud soovitusi ning nendega peaks jätkuvalt vähendada osalejate halduskoormust ja lihtsustama finantsähteid, et hõlbustada osalemist ja vähendada finantsvigade arvu. Eeskirjad peaksid samuti täielikult kajastama teadusringkondades väljendatud muresid ja nende soovitusi aruteludest, mis algatati komisjoni poolt 29. aprillil 2010. aastal esitatud teatisega „Teadusuuringute raamprogrammide rakendamise lihtsustamine” ning sellele 9. veebruaril 2011 järgnenud rohelise raamatuga „Probleemid ja võimalused: ELi teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamise ühise strateegilise raamistiku arendamine”.

võttes arvesse kontrollikoja arvamust,⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,⁽²⁾

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 (edaspidi „programm „Horisont 2020”) loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013⁽⁴⁾. Kõnealust määrust on vaja täiendada eeskirjadega, mis reguleerivad osalemist programmi „Horisont 2020” alusel võetud kaudsetes meetmetes ja nende meetmete tulemuste kasutamist ja levitamist.

(2) Programmi „Horisont 2020” rakendamine aitaks otseselt kaasa tööstusvaldkonnas juhtpositsiooni saavutamisele ning majanduskasvu ja töökohtade loomisele ning samuti kodanike heaolule Euroopas ning selles peaks kajastuma Euroopa Komisjoni 6. oktoobri 2010. aasta teatises „Euroopa 2020 – strateegiline juhtalgatus „Innovaatiline

(5) Programmi „Horisont 2020” vahehindamine peaks hõlmama uue rahastamismudeli hindamist, hõlmates selle mõju rahastamistasanditele, programmis „Horisont 2020” osalemisele ja selle atraktiivsusele.

(6) Komisjon või asjaomane rahastamisasutus peaks tagama, et taotlusvooru avaldamise ajaks oleks kõigil võimalikel osalejatel kasutada piisavalt suuniseid ja teavet.

⁽¹⁾ ELT C 318, 20.10.2012, lk 1.

⁽²⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 111.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 21. novembri 2013. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014 – 2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus 1982/2006/EÜ (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 104).

⁽⁵⁾ ELT C 74 E, 13.3.2012, lk 34.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsus nr 1982/2006/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013) (ELT L 412, 30.12.2006, lk 1).

- (7) Kooskõla tagamiseks muude liidu rahastamisprogrammidega tuleks programmi „Horisont 2020” rakendada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012⁽¹⁾ ning komisjoni delegeeritud määrusega (EL) nr 1268/2012⁽²⁾ võttes seejuures nõuetekohaselt arvesse teadus- ja innovatsiooni eripära.
- (8) Tuleks tagada ühtne lähenemisviis, koondades otsusega nr 1982/2006/EÜ vastu võetud Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammiga (2007–2013), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1639/2006/EÜ vastu võetud konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammiga⁽³⁾ hõlmatud tegevuse ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega nr 294/2008⁽⁴⁾ asutatud Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi (EIT) tegevuse, et muuta osalemine lihtsamaks, töötada välja ühtsem vahendite kogum ning suurendada teaduslikku ja majandusmõju, vältides samas dubleerimist ja killustumist. Tuleks kohaldada ühiseid eeskirju, et tagada ühtne raamistik, mis peaks lihtsustama osalemist programmi „Horisont 2020” eelarvest liidu rahalist toetust saavates programmides, sealhulgas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 187 kohaselt EIT, ühisetevõtete või muude struktuuride juhitavates programmides ning ELi toimimise lepingu artiklis 185 kohaselt liikmesriikide algatatud programmides.

Siiski tuleks tagada paindlikkus erieeskirjade vastuvõtmisel, kui see on põhjendatav teatavate meetmete erivajadustega. Selleks, et võtta arvesse tegevusega seotud erivajadusi, mis on kindlaks määratud ELi toimimise lepingu artikli 187 kohaselt asutatud asutuste asjaomase alusakti raames, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

- (9) Käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvate meetmete puhul tuleks austada põhiõigusi ja järgida eelkõige

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

⁽²⁾ Komisjoni 29. oktoobri 2012. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1268/2012, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju (ELT L 362, 31.12.2012, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 2006. aasta otsus nr 1639/2006/EÜ, millega kehtestatakse konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm (2007–2013) (ELT L 310, 9.11.2006, lk 15).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2008. aasta määrus (EÜ) nr 294/2008, millega asutatakse Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (ELT L 97, 9.4.2008, lk 1).

Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid. Sellised meetmed peaksid olema kooskõlas mis tahes õiguslikult siduva kohustusega, sealhulgas rahvusvahelise õigusega ning komisjoni iga asjakohase otsusega nagu näiteks komisjoni 28. juuni 2013. aasta teatisega⁽⁵⁾, samuti eetikapõhimõtete, sealhulgas põhimõttega vältida teadusuuringute tervikluse rikkumist.

- (10) Kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklites 180 ja 186 sätestatud rahvusvahelisele koostööle seatud eesmärkidega tuleks edendada ka kolmandate riikide õigussubjektide ning rahvusvaheliste organisatsioonide osalemist. Kõnealuste eeskirjade rakendamine peaks olema vastavuses ELi toimimise lepingu artiklite 75 ja 215 kohaselt vastuvõetud meetmetega ning kooskõlas rahvusvahelise õigusega. Lisaks tuleks kõnealuste eeskirjade rakendamisel võtta nõuetekohaselt arvesse tingimusi, mis käsitlevad liidu õigussubjektide osalemist kolmandate riikide vastavates programmides.
- (11) Eeskirjad peaksid moodustama ühtse, tervikliku ja läbipaistva raamistiku, millega tagatakse võimalikult tõhus rakendamine, võttes arvesse vajadust tagada lihtsustatud korra abil lihtne juurdepääs kõikidele osalejatele, eelkõige mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd). Liidu finantsabi võiks anda eri rahastamisvormide kaudu.
- (12) Kooskõlas läbipaistvuse põhimõttega ning lisaks määruses (EL, Euratom) nr 966/2012 ja määruses (EL) nr 1268/2012 sätestatud avaldamisnõude kohaselt peaks komisjon avaldama avatud taotlusvoorud programmi „Horisont 2020” veebisaidil konkreetsete teabekanalite kaudu ning peaks tagama nende ulatusliku levitamise ka riiklike kontaktisikute kaudu, taotluse korral juurdepäsetavas vormingus, kui see on teostatav.
- (13) Käesolevas määruses sätestatud valiku- ja toetuse määramise kriteeriume tuleks kohaldada läbipaistvalt ning objektiivsete ja mõõdetavate parameetrite järgi, võttes arvesse programmi „Horisont 2020” üldist eesmärki, milleks on saavutada hästitoimiv Euroopa teadusruum.
- (14) Üldiselt peaks täielike toetusetaotluste esitamise lõpptähtaaja ja taotlejatega toetuslepingute sõlmimise või neile toetuse andmise otsuste teatavaks tegemise vaheline ajavahemik olema lühem kui on ette nähtud määruses (EL, Euratom) nr 966/2012. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ja Euroopa Teadusnõukogu meetmete võtmiseks tuleks võimaldada pikemat ajavahemikku.

⁽⁵⁾ ELT C 205, 19.7.2013, lk 9.

- (15) Komisjon peaks jätkama pingutusi menetluste lihtsustamiseks IT-süsteemide täiustamise kaudu, näiteks avardades osalejate portaali funktsioone, mis peaksid toimima taotlusvooru avaldamisest ühtse kontaktpunktina, mille kaudu esitatakse taotlused ja jõutakse meetme teostamiseni – eesmärk on luua selleks ühtne kontaktpunkt. Süsteemi kaudu võidakse anda ka taotlejatele tagasisidet nende taotluste menetlemise käigu ja ajakava kohta.
- (16) Konfidentsiaalsete andmete ja salastatud teabe töötlemine peaks olema kooskõlas kõigi asjakohaste liidu õigusega, sealhulgas institutsioonide sise-eeskirjadega, näiteks komisjoni otsus nr 2001/844/EÜ, ESTÜ, Euratom ⁽¹⁾, milles sätestatakse Euroopa Liidu salastatud teavet käsitlevad julgeolekualased sätted.
- (17) On vaja kehtestada osalemise miinimumtingimused üldiselt ja programmi „Horisont 2020” meetmete eripära arvestades. Eelkõige tuleb kindlaks määrata eeskirjad osalejate arvu ja nende tegevuskoha kohta. Kui liikmesriigi üksus meetme rakendamisel ei osale, tuleks püüda saavutada ELi toimimise lepingu artiklites 173 ja 179 sätestatud eesmärgid.
- (18) Nõukogu otsuse nr 2001/822/EÜ ⁽²⁾ kohaselt vastavad ülemeremaade ja -territooriumide õigussubjektid programmis „Horisont 2020” osalemise tingimustele, kui nad täidavad programmis „Horisont 2020” sätestatud eritingimusi.
- (19) Komisjon peaks taotlusvoorude ja teabenõuete ajastamisel võimaluse korral arvestama tavapäraste puhkuseperioodidega.
- (20) Taotluste puhul mida heaks ei kiideta, peaks komisjon andama asjakohasele taotlejale tagasisidet.
- (21) Selgete ja läbipaistvate mehhanismide kohaldamine eri teemasid käsitlevate taotlusvoorude väljatöötamisel tagab võrdse konkurentsiolekorra, parandab programmi „Horisont 2020” atraktiivsust ning aitab kaasa osalejate arvu suurenemisele.
- (22) Komisjon peaks programmi „Horisont 2020” kogu ulatuses toimima kooskõlas Euroopa hea halduse tava
- eeskirjaga, mis on sätestatud komisjoni otsuse 2000/633/EÜ, ESTÜ, Euratom ⁽³⁾ lisas.
- (23) On asjakohane kehtestada programmi „Horisont 2020” raames võetavates meetmetes osalejate liidupoolse rahastamise tingimused. Selleks et vähendada olemasolevate rahastamiseskirjade keerukust, tuleks vastu võtta kulude hüvitamise lihtsustatud süsteem, kasutades rohkem ühekordseid summeeritud väljamakseid, kindlasummalisi makseid ning ühikukulusid.
- (24) Käesolevas määruses nimetatud hüvitismäärad on maksimummäärad, et tagada kasumi taotlemist keelava ja kaasrahastamise põhimõtte nõude järgmine ning võimaldada osalejatel taotleda madalamat määra. Põhimõtteliselt peaks hüvitismäärad olema siiski 100 % või 70 %.
- (25) Tehnoloogiauuringute, tootearenduse ja tootetuvustuse meetmete liigitamisel tuleks arvesse võtta tehnilise valmiduse taset käsitlevaid OECD määratlusi.
- (26) Teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas esinevate konkreetsete probleemide lahendamiseks tuleb ette näha uued rahastamisvormid, nt auhinnad, kommertskasutusele eelnev hange, innovatiivsete lahenduste riigihange, VKEdele mõeldud rahastamisvahend ning innovatsiooni kiirtee pilootprojektid, mille puhul on vaja erieeskirju.
- (27) Selleks et säilitada võrdsed võimalused kõikidele siseturul aktiivselt tegutsevatele ettevõtjatele, tuleks programmiga „Horisont 2020” ettenähtud rahastamise kavandamisel lähtuda riigiabieeskirjadest, et tagada riiklike kulutuste tõhusus ja vältida turumoonutusi, nt erasektori rahaliste vahendite massilist väljatõrjumist, mittetulemuslike turustruktuuride loomist või ebatõhusate äriühingute säilitamist. Tuleks hoolitseda selle tagamise eest, et innovatsiooni alaste meetmete rahastamisel ei moonutaks konkurentsi ega tekitaks turuhäireid ilma piisava põhjusega.
- (28) Liidu finantshuve tuleks proportsionaalsete meetmete kaudu kaitsta kogu kulutsükli vältel, tagades sobiva tasakaalu usalduse ja kontrolli vahel.
- (29) Kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 peaksid eeskirjad looma aluse toetusesaajate tavapäraste raamatupidamistavade laialdasemaks aktsepteerimiseks.

⁽¹⁾ 2001/844/EÜ, ESTÜ, Euratom: komisjoni 29. novembri 2001. aasta otsus, millega muudetakse komisjoni kodukorda (EÜT L 317, 3.12.2001).

⁽²⁾ Nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsus ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega (Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus) (EÜT L 314, 30.11.2001, lk 1).

⁽³⁾ Komisjoni 17. oktoobri 2000. aasta otsus 2000/633/EÜ, ESTÜ, Euratom, millega muudetakse komisjoni kodukorda (EÜT L 267, 20.10.2000, lk 63).

- (30) Osalejate tagatisfond, mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega (EÜ) nr 1906/2006⁽¹⁾ ja mida haldab komisjon, on osutunud oluliseks kaitsemehhanismiks, millega leevendatakse riske seoses oma kohustusi mitte-täitvate osalejate võlgnetavate ja hüvitamata summadega. Seepärast tuleks luua uus osalejate tagatisfond (edaspidi „fond“). Osalejate riskide tõhusama juhtimise ja katmise tagamiseks peaks fond katma meetmed, mida rakendatakse otsuse nr 1982/2006/EÜ alusel, nõukogu otsusega 2006/970/Euratom⁽²⁾ loodud programmi alusel, nõukogu otsusega 2012/93/Euratom⁽³⁾ loodud programmi alusel; samuti peaks fond katma meetmed, mida rakendatakse programmi „Horisont 2020“ alusel ning nõukogu määruse (Euratom) nr 1314/2013⁽⁴⁾ alusel. Fondist ei tuleks katta teiste kui liidu rahastatavate üksuste juhitavaid programme.
- (31) Läbipaistvuse suurendamiseks tuleks avaldada nende ekspertide nimed, kes on abistanud komisjoni või asjaomaseid rahastamisasutusi käesoleva määruse kohaldamisel. Kui eksperdi nime avaldamine võib seada ohtu tema julgeoleku või tema andmete tervikluse või põhjendamatult kahjustada tema eraelu puutumatumust, peaks komisjonil või rahastamisasutustel olema võimalik hoiduda selliste nimede avaldamisest.
- (32) Ekspertide isikuandmeid tuleks käsitleda kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 45/2001⁽⁵⁾.
- (33) Tuleks sätestada tulemuste kasutamist ja levitamist käsitlevad eeskirjad, tagamaks et osalejad kaitsevad, kasutavad ja levitavad neid tulemusi nõuetekohaselt, eelkõige seoses võimalusega tagada täiendavad kasutustingimused Euroopa strateegilistes huvides. Liidu rahalist toetust saanud osalejad, kes kavatsevad kasutada sellise rahastamisega saadud tulemusi peamiselt programmiga „Horisont 2020“ liitumata kolmandates riikides, peaksid osutama sellele, kuidas liidu antud rahaline toetus toob kasu Euroopa üldisele konkurentsivõimele (vastastikkuse põhimõte), nagu on sätestatud toetuslepingus.
- (34) Teadusuuringute puhul, millel on potentsiaali uude meditsiinitehnoloogia arengu seisukohalt (nt ravimid, vaktsiinid ja meditsiiniline diagnostika), tuleks võtta meetmeid, et vajaduse korral tagada tulemuste kiire kasutamine ja levitamine.
- (35) Vaatamata olemasolevate teadustegevusele, arendustegevusele ja innovatsioonile ja majanduskasvule suunatud liidu võla- ja omakapitaliinstrumentide edukusele on riskikapitali kättesaadavus endiselt oluline teema, eelkõige uuenduslike VKEde jaoks. Et võimaldada võla- ja omakapitaliinstrumentide tõhusaimat kasutamist, tuleks võimaldada neid kombineerida üksteisega ning liidu eelarvest rahastatavate, sealhulgas programmi „Horisont 2020“ alusel antavate toetustega. Lisaks tuleks komisjonil eelkõige tagada otsusega nr 1982/2006/EÜ loodud riskijagamisrahastu ning otsusega nr 1639/2006/EÜ loodud suure kasvupotentsiaaliga ja uuenduslike VKEde süsteemi käivitamisetaapi osa (GIF1) järjepidevus programmi „Horisont 2020“ kohastes õigusjärgsetes võla- ja omakapitaliinstrumentides, milleks on vastavalt liidu laenu- ja garantiiteenus teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks ning liidu omakapitalipõhised rahastamisvahendid teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks. Seega tuleks eespool nimetatud finantsinstrumentidega saadud tulud ja tagasimaksud suunata otse programmi „Horisont 2020“ kohaselt loodud finantsinstrumentidesse.
- (36) Komisjon peaks tagama piisava vastastikuse täiendavuse programmi „Horisont 2020“ VKEde vahendi ning programmi „Horisont 2020“ finantsinstrumentide ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1287/2013⁽⁶⁾ loodud programm COSME ning koos liikmesriikidega loodud mehhanismide ja vahendite (näiteks ühisprogramm Eurostars)⁽⁷⁾ vahel.
- (37) Õiguskindluse ja selguse huvides tuleks määrus (EÜ) nr 1906/2006 kehtetuks tunnistada,
- ⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsus nr 1906/2006/EÜ, millega kehtestatakse ettevõtete, uurimiskeskuste ja ülikoolide Euroopa Ühenduse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013) meetmetes osalemise ning uurimistulemuste levitamise eeskirjad (ELT L 391, 30.12.2006, lk 1).
- ⁽²⁾ Nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsus 2006/970/Euratom, mis käsitleb Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumaenergiaalase teadus- ja koolitustegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2011) (ELT L 400, 30.12.2006, lk 60).
- ⁽³⁾ 2012/93/Euratom: nõukogu 19. detsembri 2011. aasta otsus, milles käsitletakse Euroopa Aatomienergiaühenduse tuumaenergiaalase teadus- ja koolitustegevuse raamprogrammi (2012–2013) (ELT L 47, 18.2.2012, lk 25).
- ⁽⁴⁾ Määrus (Euratom) nr 1314/2013 Euratomi teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) kohta, millega toetatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 948).
- ⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).
- ⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1287/2013, millega luuakse ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm COSME aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1639/2006/EÜ (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 33).
- ⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta otsus nr 743/2008/EÜ ühenduse osalemise kohta mitme liikmesriigi algatatud teadus- ja arendustegevuse programmis, mille eesmärk on teadus- ja arendustegevuses osalevate väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamine (ELT L 201, 30.7.2008, lk 58).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

SISSEJUHATAVAD SÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja -ala

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse määruse nr 1291/2013 alusel võetavates kaudsetes meetmetes osalemise erieeskirjad, sealhulgas erieeskirjad kõnealuse määruse artikli 9 lõike 2 alusel rahastamisasutuste poolt rahastatavates kaudsetes meetmetes osalemiseks.

Käesoleva määrusega kehtestatakse ka tulemuste kasutamise ja levitamise eeskirjad.

2. Käesoleva määrusega kehtestatud erieeskirjade suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 ja komisjoni määruse (EL) nr 1268/2012 asjakohaseid eeskirju.

3. Määrusega (EÜ) nr 294/2008 või muu alusaktiga, millega ELi toimimise lepingu artikli 185 alusel pannakse rahastamisasutusele eelarve täitmise seotud ülesanded, võidakse kehtestada eeskirjad, mis erinevad käesolevas määruses sätestatud. Selleks et võtta arvesse rahastamisasutuste tegevusega seotud erivajadusi ning kohaldades asjaomase alusaktiga kehtestatud eeskirju, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 56 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad ELi toimimise lepingu artikli 187 alusel asutatud rahastamisasutuste puhul järgmist:

- a) aeronautika valdkonnas asutatud rahastamisasutuste väljantud taotlusvoorude osalemistingimused, eesmärgiga vähendada artikli 9 lõikes 1 sätestatud minimaalset osalejate arvu;
- b) artiklis 10 sätestatud toetuskõlblikkus, võimaldades biotoorainel põhineva tööstuse valdkonnas ja uuenduslike ravimite valdkonnas asutatud rahastamisasutustel piirata toetuskõlblikkus teatud liiki osalejatega;
- c) tulemuste kasutamise ja levitamise eeskirjad, millega uuenduslike ravimite valdkonnas asutatud rahastamisasutustel võimaldatakse:
  - i) laiendada seotud üksuste, hankijate ja õigusjärglastest üksuste võimalusi tulemuste ja taustteabe edastamiseks

ja litsentside andmiseks vastavalt toetuslepingule ja ilma artikli 44 lõigetes 1 ja 2 osutatud teiste osalejate nõusolekuta;

- ii) lubada erikokkuleppeid, mis käsitlevad artikli 48 lõigetes 2–4 osutatud kommertskasutuse arendamise taustteabe või kommertskasutuse tulemuste (tulemuste otsene kasutamine) kasutusõigust;
- iii) täiendada eeskirju, lisades sätted selliste andmete, teadmiste ning teabe omandilise kuuluvuse ja neile juurdepääsu kohta, mis ei ole seotud meetme eesmärgi saavutamise ega ole vajalikud meetme rakendamiseks ja kasutamiseks (tulemuste kaudne kasutamine) kooskõlas artikli 41 lõikega 2 ning artiklitega 45 kuni 48;
- iv) laiendada kasutuseeskirju ka muudele eesmärkidele kui meetme rakendamine (kasutamine teadusuuringutel), kommertskasutuse arendamine või tulemuste kommertskasutus (otsene kasutamine) kooskõlas artikliga 48;
- v) sätestada erikriteeriumid, et võimaldada sama meetme raames osalejate vahelist all-litsentsimist kooskõlas artikli 46 lõikega 2;
- vi) laiendada artikli 24 lõikes 2 osutatud konsortsiumilepingus sätestatud tingimustel osalejate, nende seotud üksuste ja litsentsi omandanud kolmandate isikute kasutusõigusi tulemustele ja taustteabele, mida asjakohastel tingimustel, sealhulgas finantstingimustel kasutatakse muudel eesmärkidel kui meetme rakendamine (kasutamine teadusuuringutel), või mida kasutatakse kommertskasutuse arendamiseks või tulemuste kommertskasutuseks (otsene kasutamine) kooskõlas artiklitega 46 kuni 48.
- vii) seada tulemuste otsese kasutamise tingimuseks, et kasutusõigused lepitakse kokku asjaomaste osalejate vahel kooskõlas artikliga 48;
- viii) muuta vabatahtlikuks avatud juurdepääsu teel teaduspublikatsioonide kaudu levitamine kooskõlas artikli 43 lõikega 2;
- d) meetmete rahastamine, võimaldades elektrooniliste komponentide ja süsteemide valdkonna rahastamisasutustel kohaldada artikli 28 lõikes 3 sätestatud erinevat hüvitismäära, kui osalejat või meedet kaasrahastab üks või mitu liikmesriiki.

Rahastamisasutus, kellele on määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktide i või ii kohaselt usaldatud eelarve täitmise seotud ülesanded, võib kohaldada eeskirju, mis erinevad käesolevas määruses sätestatud, kui tema tegevusega seotud erivajadused seda nõuavad, tingimusel et komisjon sellega nõustub. Komisjon annab sellistel juhtudel oma nõusoleku ainult juhul, kui eeskirjad on kooskõlas käesolevas määruses sätestatud üldpõhimõtetega.

4. Käesolevat määrust ei kohaldata Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmete suhtes.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „kasutusõigused” – õigus kasutada tulemusi ja taustteavet käesoleva määrusega ettenähtud tingimustel;
- 2) „seotud üksus” – õigussubjekt, mis on programmis osaleja otsese või kaudse kontrolli all või mille üle teostatakse samasugust otsust või kaudset kontrolli nagu programmis osaleja üle või mis otseselt või kaudselt kontrollib osalejat. Kontroll võib toimuda igal artikli 8 lõikes 2 sätestatud viisil;
- 3) „assotsieerunud riik” – kolmas riik, mis on liiduga sõlmitud rahvusvahelise lepingu osaline, nagu on määratud kindlaks määruse (EL) nr 1291/2013 artikliga 7;
- 4) „taustteave” – kõik andmed, oskusteave või teave mis tahes vormis või kujul, nii materiaalne kui immateriaalne, sealhulgas mis tahes õigused, nt intellektuaalomandi õigused, i) mis osalejal olid enne meetmega ühinemist, ii) mida on vaja meetme võtmiseks või meetme tulemuste kasutamiseks; ja iii) mille osalejad on määranud kindlaks kooskõlas artikliga 45;
- 5) „alusakt” – liidu institutsioonide vastuvõetud õigusakt, mis võib olla määruse, direktiivi või ELi toimimise lepingu artikli 288 kohase otsuse vormis ning mis on meetme õiguslik alus;
- 6) „innovatsioonimeetmed” – tegevus, mis on peamiselt seotud kavade ja korralduste või projektide loomisega uute, muudetud või täiustatud toodete, protsesside või teenuste jaoks. Sel eesmärgil võivad sellise tegevuse hulka kuuluda prototüüpide loomine, katsetamine, demonstreerimine, pilootkasutus, laiaulatuslik toodete valideerimine ja turule viimine.

- 7) „koordineerimis- ja toetusmeetmed” – meetmed, mis hõlmavad eelkõige kaasnevaid meetmeid, nt standardimine, levitamine, teadlikkuse suurendamine ja teavitamine, võrgustike loomine, koordineerimis- või toetusteenused, poliitilised dialoogid ning vastastikused õppeüritused ja uuringud (sealhulgas uut infrastruktuuri ette valmistavad uuringud) ning siia võivad kuuluda ka lisameetmed võrgustike loomiseks ja koostööks eri riikide programmide vahel;
- 8) „levitamine” – tulemuste avalikustamine kõigi asjakohaste vahendite abil (välja arvatud tulemuste kaitsmise või kasutamise seotud avaldamine), sealhulgas teaduspublikatsioonide avaldamine mis tahes teabekanalites;
- 9) „kasutamine” – tulemuste kasutamine edasiseks uurimistegevuseks, välja arvatud asjaomase meetmega hõlmatud uurimistegevus, või toote või protsessi väljatöötamiseks, loomiseks ja turustamiseks või teenuse loomiseks ja osutamiseks või standardimiseks;
- 10) „õiglased ja mõistlikud tingimused” – asjakohased tingimused, sealhulgas võimalikud finantstingimused või kasutustasuta kasutamise tingimused, milles võetakse arvesse kasutustaotluse konkreetseid asjaolusid, näiteks selle taotluse objektiks olevate tulemuste või taustteabe tegelikkus või potentsiaalset väärtust ja/või teabe kavandatud kasutamise ulatust, kestust või muid näitajaid;
- 11) „rahastamisasutus” – määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 58 lõike 1 punktis c nimetatud asutus või organ (v.a Euroopa Komisjon), kellele komisjon on kooskõlas määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 9 lõikega 2 usaldanud eelarve rakendamise seotud ülesanded;
- 12) „Euroopa huve esindav rahvusvaheline organisatsioon” – rahvusvaheline organisatsioon, mille enamik liikmetest on liikmesriigid või assotsieerunud riigid ning mille peaesmärk on edendada teadus- ja tehnoloogiakoostööd Euroopas;
- 13) „õigussubjekt” – mis tahes füüsiline isik või liikmesriigi, liidu või rahvusvahelise õiguse kohaselt asutatud ja sellisena tunnustatud juriidiline isik, kellel on iseseisev õigusvõime ning õigus enda nimel toimides teostada õigusi ja kanda kohustusi;
- 14) „mittetulunduslik õigussubjekt” – õigussubjekt, kellel õiguslikust vormist tulenevalt ei ole tulutoovat eesmärki või kellel on seadusest tulenev või muul alusel õiguslikult siduv kohustus mitte jagada kasumit oma aktsionäridele või üksikliikmetele;

- 15) „osaleja” – määruse (EL) nr 1291/2013 alusel meedet või selle osa rakendav õigussubjekt, kellel on käesoleva määruse tingimuste kohaselt liidu või mõne muu rahastamisasutuse suhtes õigusi ja kohustusi;
- 16) „programmi kaasrahastamismeede” – meede, mida rahastatakse toetusega, mille põhieesmärk on täiendada üksikuid taotlusvoore või teadus- ja innovatsiooniprogramme, mida rahastavad asutused, mida liit ei rahasta. Programmi kaasrahastamismeede võib samuti hõlmata tegevust, mis täiendab eri riikide programmide vahelist võrgustikutööd ja koordineerimist;
- 17) „kommertskasutusele eelnev hange” – teadus- ja arendusteenuste hange, mis hõlmab turutingimustele vastava riski ja kasu jagamist ning konkurentsivõimelist arengut etappides, kus teadus- ja arendusteenuste hanke etapp on selgelt eraldatud lõpptoodete kaubanduslike koguste kasutuselevõtust;
- 18) „innovatiivsete lahenduste riigihange” – hange, kus hankija tegutseb selliste innovatiivsete kaupade ja teenuste turuletoojatena, mis ei ole turgudel veel suures mahus kättesaadavad, ning mis võib hõlmata vastavuskatseid;
- 19) „tulemused” – kõik meetme materiaalsed ja immateriaalsed tulemused, nagu näiteks meetmete rakendamise tulemusel saadud andmed, teadmised ja teave mis tahes vormis või kujul, olenemata sellest, kas neid saab kaitsta või mitte, ning kõik kaasnevad õigused, sealhulgas intellektuaalomandi õigused;
- 20) „VKE” – komisjoni soovitus 2003/361/EÜ⁽¹⁾ määratletud mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad.
- 21) „tööprogramm” – dokument, mille komisjon on vastu võtnud eriprogrammi rakendamiseks kooskõlas nõukogu otsuse 2013/743/EL⁽²⁾ artikliga 5;
- 22) „tööplaan” – komisjoni tööprogrammiga sarnane dokument, mille on vastu võtnud määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 9 lõike 2 kohaselt programmi „Horisont 2020” rakendamise ühe osa eest vastutavad rahastamisasutused.

⁽¹⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

⁽²⁾ Nõukogu 11. detsembri 2013 otsus 2013/743/EL, millega luuakse eriprogramm, millega rakendatakse „Horisont 2020” - teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm aastateks 2014–2020 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 965).

2. Isikuid, kelle kohaldatava siseriikliku õiguse kohaselt puudub õigussubjektsus, käsitatakse käesoleva määruse kohaldamisel õigussubjektina, tingimusel et määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 131 lõikes 2 ning määruse (EL) nr 1268/2012 artiklis 198 sätestatud tingimused on täidetud.

3. Käesoleva määruse kohaldamisel ei käsitata toetusesaajaid rahastamisasutustena.

Artikkel 3

Konfidentsiaalsus

Kui rakenduskoostöö, otsustes või lepingutes sätestatud tingimustest ei tulene teisiti, hoitakse meetme raames konfidentsiaalselt edastatud kõikide andmete ja teadmiste ning kogu teabe konfidentsiaalsust, võttes nõuetekohaselt arvesse liidu õigust salastatud teabe kaitse ja sellele juurdepääsu kohta.

Artikkel 4

Kättesaadavaks tehtav teave

1. Ilma et see piiraks artikli 3 kohaldamist, teeb komisjon taotluse korral liidu institutsioonidele, asutustele, teenistustele või ametitele, liikmesriigile või assotsieerunud riigile kättesaadavaks kogu tema valduses oleva kasuliku teabe liidult rahalist toetust saanud meetmes osaleja saadud tulemuste kohta, tingimusel et mõlemad järgnevad tingimused on täidetud:

a) asjaomane teave on avalikes huvides;

b) osalejad ei ole asjaomase teabe kättesaadavaks tegemise vastu piisavalt põhjendatud argumente esitanud.

Selliste meetmete puhul, mis kuuluvad erieesmärgi „Turvaline ühiskond – Euroopa kodanike ja ühiskonna vabaduse ja turvalisuse kaitse” alla, teeb komisjon taotluse korral liidu institutsioonidele, asutustele, teenistustele või ametitele või liikmesriigi ametiasutustele kättesaadavaks kogu tema valduses oleva kasuliku teabe liidult rahalist toetust saanud meetmes osaleja saadud tulemuste kohta. Komisjon teavitab osalejat sellisest teatamisest. Kui liikmesriik või liidu institutsioon, asutus, teenistus või amet taotleb teabe edastamist, teavitab komisjon sellisest teatamisest kõiki liikmesriike.

2. Teabe kättesaadavaks tegemisega vastavalt lõikele 1 ei lähe komisjoni või osalejate õigused ega kohustused edasi teabe saajale. Teabe saaja käsitleb mis tahes sellist teavet konfidentsiaalsena, välja arvatud juhul, kui see tuleb avalikuks, kui osalejad ise selle avalikustavad või kui see edastati komisjonile ilma konfidentsiaalsuspääsuga. Salastatud teabe suhtes kohaldatakse komisjoni julgeolekueeskirju.

*Artikkel 5***Suunised ja teave potentsiaalsetele osalejatele**

Kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 ja määrusega (EL) nr 1268/2012 tagab komisjon või asjakohane rahastamisasutus, et taotlusvooru avaldamise ajaks oleks kõigil võimalikel osalejatel kasutada piisavalt suuniseid ja teavet, eelkõige kohaldatava mudeltoetuslepingu.

II JAOTIS

OSALEMISESKIRJAD

I PEATÜKK

Üldsätted*Artikkel 6***Rahastamisvormid**

Kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 1291/2013 artikliga 10 võib kasutada üht või mitut määruses (EL, Euratom) nr 966/2012 sätestatud rahastamisvormi, eelkõige toetusi, auhindu, hankemenetlust või finantsinstrumente.

*Artikkel 7***Meetmetes osalevad õigussubjektid**

1. Meetmes võivad osaleda kõik õigussubjektid asukohast olenemata või rahvusvahelised organisatsioonid, eeldusel et käesolevas määruses sätestatud tingimused koos asjaomase tööprogrammi või -kava tingimustega on täidetud.

2. Asjaomase tööprogrammiga võib piirata kolmandates riikides asuvate õigussubjektide osalemist programmis „Horisont 2020” või selle osades, kui komisjon käsitab liikmesriikide õigussubjektide või nende kolmandates riikides asutatud seotud üksuste osalemise tingimusi kolmanda riigi teadus- ja innovatsiooniprogrammides liidu huve kahjustavana.

3. Asjaomases tööprogrammist või -kavast võib välja jätta õigussubjektid, kes ei suuda tagada piisavat julgeolekukontrolli, sealhulgas töötajate julgeolekukontrolli, kui see on põhjendatud julgeolekukaalutlustel.

4. Teadusuuringute Ühiskeskus võib meetmetes osaleda samasuguste õiguste ja kohustustega nagu liikmesriigis asuv õigussubjekt.

*Artikkel 8***Sõltumatus**

1. Kahte õigussubjekti käsitatakse teineteisest sõltumatuna, kui üks neist ei ole teise otsese ega kaudse kontrolli all või kui nad ei ole ühe ja sama otsese või kaudse kontrolli all.

2. Lõike 1 kohaldamisel võib kontroll esineda eelkõige ühes järgmistest vormidest:

a) otsene või kaudne osalus, mis on üle 50 % asjaomase õigussubjekti aktsiakapitali nimiväärtusest või aktsionäride või osanike hääleteenamusest selles õigussubjekti;

b) otsene või kaudne tegeliku või õigusliku otsustamisõiguse omamine asjaomases õigussubjekti.

3. Lõike 1 kohaldamisel ei kujuta järgmised suhted õigussubjektide vahel endast kontrollisuhet:

a) samal avalik-õiguslikul investeerimisühingul, institutsionaalsel investoril või riskikapaliettevõttel on üle 50 % otsene või kaudne osalus aktsiakapitali nimiväärtusest või aktsionäride või osanike hääleteenamusest;

b) üks ja sama avalik-õiguslik asutus on asjaomaste õigussubjektide omanik või teostab nende järelevalvet.

II PEATÜKK

Toetused

I J a g u

Toetuse määramise menetlus*Artikkel 9***Osalemistingimused**

1. Kohaldatakse järgmisi miinimumtingimusi:

a) meetmes osaleb vähemalt kolm õigussubjekti;

b) kõik kolm õigussubjekti on asutatud eri liikmesriigis või assotsieerunud riigis ning

c) kõik kolm punktis b osutatud õigussubjekti on vastavalt artiklile 8 üksteisest sõltumatud.

2. Lõike 1 kohaldamisel, kui üks osalejatest on Teadusuuringute Ühiskeskus või Euroopa huve esindav rahvusvaheline organisatsioon või liidu õiguse alusel asutatud õigussubjekt, loetakse see asuvaks mõnes muus liikmesriigis või assotsieerunud riigis kui see, kus asub mis tahes muu samas meetmes osaleja.

3. Erandina lõikest 1 võib olla miinimumtingimuseks ühe sellise õigussubjekti osalemine, kes asub liikmesriigis või assotsieerunud riigis, kui on tegemist:

- a) Euroopa Teadusnõukogu eesliiniuuringu meetmetega;
- b) VKEde vahendi selge Euroopa lisaväärtusega meetmetega;
- c) programmi kaasrahastamismeetmetega ning
- d) tööprogrammi või -kava kohastel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudega.

4. Erandina lõikest 1 võib koordineerimis- ja toetusmeetmete ning koolitus- ja liikuvusmeetmete puhul olla miinimumtingimuseks ühe õigussubjekti osalemine.

5. Kui see on asjakohane ja nõuetekohaselt põhjendatud, võidakse tööprogrammide või -kavadega ette näha lisatingimused, lähtudes konkreetsetest poliitikanõuetest või meetme iseloomust ja eesmärkidest, muu hulgas tingimused osalejate arvu, tüübi ja asukoha kohta.

Artikkel 10

Toetuskõlblikkus

1. Liidu rahalist toetust võivad saada järgmised osalejad:
  - a) iga liikmesriigis või assotsieerunud riigis asuv või liidu õiguse alusel asutatud õigussubjekt;
  - b) iga Euroopa huve esindav rahvusvaheline organisatsioon;
  - c) kolmandas riigis asuv õigussubjekt, kes on kindlaks määratud tööprogrammis.
2. Kui programmis osaleb rahvusvaheline organisatsioon või kolmanda riigi (mis ei ole assotsieerunud riik) õigussubjekt ning kui kummalgi ei ole õigust saada lõike 1 kohast toetust, võidakse anda liidu rahalist toetust tingimusel, et vähemalt üks järgmistest tingimustest on täidetud:
  - a) osalemine on oluline komisjoni või asjaomase rahastamisasutuse meetme rakendamiseks;
  - b) selline toetus on ette nähtud mis tahes kahepoolse teadus- ja tehnoloogialepinguga või liidu ja rahvusvahelise

organisatsiooni vahelise muu kokkuleppega või kolmandates riikides asuvate üksuste puhul liidu ja õigussubjekti asukoha-riigi vahelise kokkuleppega.

Artikkel 11

Taotlusvoorud

1. Taotlusvoorud kuulutatakse välja vastavalt määruses (EL, Euratom) nr 966/2012 ja määruses (EL) nr 1268/2012 ettenähtud tingimustele, võttes eelkõige arvesse vajadust tagada läbiipaistus ja mittediskrimineerimine ning teadusuuringute ja innovatsiooni sektori mitmekesisusest tulenev vajalik paindlikkus.

2. Erandina ja ilma et see piiraks määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 ja määrusega (EL) nr 1268/2012 ettenähtud muid juhtusid, ei avaldata taotlusvoore seoses koordineerimis- ja toetusmeetmete ning programmi kaasrahastamismeetmetega, mida rakendavad tööprogrammides või -kavades kindlaksmääratud õigussubjektid, eeldusel, et kõnealused meetmed ei kuulu taotlusvooru rakendusalasasse.

3. Vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 ja määruse (EL) nr 1268/2012 asjakohastele eeskirjadele antakse taotluste ettevalmistamiseks piisavalt aega, avaldades tööprogrammi teabega teate tulevaste taotlusvoorude kohta ning jättes taotlusvooru avaldamise ja taotluste esitamise tähtpäeva vahele mõistlikult aega.

Artikkel 12

Ühised taotlusvoorud kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega

1. Meetmete ühiseks rahastamiseks võib käivitada kolmandate riikide või nende teadus- ja tehnoloogiaorganisatsioonide ja -asutustega või rahvusvaheliste organisatsioonidega ühiseid taotlusvoore prioriteetsetes valdkondades, mis pakuvad ühist huvi ja kust võib oodata kasu mõlemale poolele ning millel on liidu jaoks selge lisaväärtus. Taotlusi hinnatakse ja need valitakse ühise hindamis- ja valikumenetluse kaudu, mis lepitakse kokku. Selline hindamis- ja valikumenetlus tagab määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 VI jaotises sätestatud põhimõtete järgimise ning sellesse on kaasatud võrdsel määral iga osalise sõltumatute ekspertide rühm.

2. Liidu rahalist toetust saavad õigussubjektid sõlmivad liidu või asjaomase rahastamisasutusega toetuslepingu. Sellises toetuslepingus kirjeldatakse kõnealuste osalejate ja kaasatud kolmandate riikide osalevate õigussubjektide tööd.

3. Liidu rahalist toetust saavad õigussubjektid sõlmivad kooskõlastuskokkuleppe osalevate õigussubjektidega, kes saavad toetust asjaomastelt kolmandatelt riikidelt või rahvusvahelistelt organisatsioonidelt.

Artikkel 13

Taotlused

1. Taotlustes esitatakse tulemuste kasutamise ja levitamise esialgne kava, kui see on ette nähtud tööprogrammi või -kavaga.

2. Kõik inimese embrüonaalseid tüvirakke käsitlevate teadusuuringutega seotud taotlused peavad vajaduse korral sisaldama andmeid asjaomaste liikmesriikide pädevate asutuste võetavate litsentsimis- ja kontrollimeetmete kohta, samuti eetilise heakskiidu üksikasju. Inimese embrüonaalsete tüvirakkude eraldamisega tegelevaid institutsioone, organisatsioone ja teadlasi litsentseeritakse ja kontrollitakse rangelt kooskõlas asjaomaste liikmesriikide õigusraamistikuga.

3. Taotluse, mis on vastuolus eetikapõhimõtete või kehtivate õigusaktidega ega vasta otsuses nr 743/2013/EL, tööprogrammis, -kavas või taotlusvoorus esitatud tingimustele, võib hindamis-, valiku- ja toetuse määramise menetlusest igal ajal välja arvata.

4. Kui see on asjakohane ja tööprogrammi või kavaga ette nähtud, tuleb taotlustes selgitada, kuidas ja millises ulatuses on kavatsetava projekti puhul kohane sooküsimuste analüüs.

Artikkel 14

Eetikakontroll

1. Komisjon teeb korrapäraselt eetikakontrolli taotluste suhtes, mis tekitavad eetikaküsimusi. Kõnealuse kontrolli käigus kontrollitakse eetikapõhimõtete ja õigusaktide järgimist ning seda, kas väljaspool liitu tehtud teadusuuringuid oleks olnud võimalik läbi viia liikmesriigis.

2. Komisjon muudab eetikakontrolli menetluse võimalikult läbipaistvaks ja tagab, et see viiakse läbi õigeaegselt ning et võimalusel välditakse dokumentide korduvat esitamist.

Artikkel 15

Valiku- ja toetuse määramise kriteeriumid

1. Esitatud taotlusi hinnatakse järgmiste toetuse määramise kriteeriumide põhjal:

a) tiptase;

b) mõju;

c) rakendamise kvaliteet ja tõhusus.

2. Euroopa Teadusnõukogu tehtavate eesliini teadusuuringute taotluste suhtes kohaldatakse üksnes lõike 1 punktis a osutatud kriteeriumi.

3. Lõike 1 punktis b osutatud kriteeriumile võidakse anda suurem kaal nende taotluste puhul, mis on seotud innovatsiooni alaste meetmetega.

4. Tööprogrammi või -kavaga kehtestatakse lõikes 1 osutatud toetuse määramise täiendavad üksikasjad ning määratakse kindlaks koefitsiendid ja piirmäärad.

5. Vajaduse korral ja kui see on kooskõlas taotlusvooru eesmärkidega, arvestab komisjon võimalusega kasutada määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 ja määruse (EL) nr 1268/2012 sätete ettenähtud kaheetapilist taotluste esitamise menetlust.

6. Taotlused seatakse vastavalt hindamistulemustele paremusjärjekorda. Valik tehakse selle järjekorra alusel.

7. Hindamise viivad läbi sõltumatud eksperdid.

8. Artikli 11 lõikes 2 osutatud õigussubjekti korral 2 või teistel nõuetekohaselt põhjendatud erijuhtudel võib hindamise läbi viia teisiti kui punktis 7 osutatud viisil. Alati, kui kasutatakse sellist hindamist, edastab komisjon liikmesriigile üksikasjaliku teabe kohaldatud hindamismenetluse ja selle tulemuste kohta.

9. Juhul kui meetmele taotletakse liidu rahastamist summas 500 000 eurot või rohkem, kontrollib komisjon või asjaomane rahastamisasutus siseriikliku õigusega kooskõlas olevate vahendite abil eelnevalt ainult koordinaatorite finantssuutlikkust. Veelgi enam, kui olemasoleva teabe põhjal on alust kahelda koordinaatori või muude osalejate finantssuutlikkuses, kontrollib komisjon või asjaomane rahastamisasutus nende finantssuutlikkust.

10. Finantssuutlikkust ei kontrollita selliste õigussubjektide puhul, kelle osaluse tagab liikmesriik või assotsieerunud riik, ega kesk- ja kõrgharidusasutuste puhul.

11. Finantssuutlikkuse tagaja võib olla mõni teine õigussubjekt, kelle enda finantssuutlikkust kontrollitakse sel juhul vastavalt lõikele 9.

Artikkel 16

Eetikakontrolli kord

1. Komisjon või asjaomane rahastamisasutus näeb ette läbipaistva eetikakontrolli korra selliste taotlejate jaoks, kes leiavad, et nende taotlusi ei ole hinnatud käesolevas määruses, asjaomases tööprogrammis, -kavas või taotlusvoorus sätestatud korra kohaselt.

2. Läbivaatamistaotlus on seotud konkreetse taotlusega ja selle esitab taotluse koordinaator 30 päeva jooksul alates kuupäevast, mil komisjon või asjaomane rahastamisasutus teavitab koordinaatorit hindamistulemustest.

3. Komisjon või asjaomane rahastamisasutus vastutab lõikes 2 osutatud taotluse läbivaatamise eest. Kõnealune läbivaatamine hõlmab üksnes hindamise menetluslike aspekte, mitte taotluse sisu.

4. Komisjoni või asjaomase rahastamisasutuse ametnikest koosnev eetikakontrollikomitee esitab arvamuse hindamise menetluslike aspektide kohta. Komitee eesistujaks on komisjoni või asjaomase rahastamisasutuse ametnik, kes töötab muus osakonnas kui taotlusvoorude eest vastutav osakond. Komitee võib soovitada ühte järgnevast:

a) taotluse uuesti läbivaatamine peamiselt selliste hindajate poolt, kes eelmises hindamises ei osalenud;

b) esialgse hinnangu kinnitamine.

5. Lõikes 4 osutatud soovitusel põhjal teeb komisjon või asjaomane rahastamisasutus otsuse ja teavitab sellest taotluse koordinaatorit. Komisjon või asjaomane rahastamisasutus teeb sellise otsuse põhjendamatu viivitusega.

6. Eetikakontroll ei too kaasa viivitusi selliste taotluste valiku menetluses, mille suhtes ei ole esitatud läbivaatamistaotlust.

7. Eetikakontroll ei välista mis tahes muid meetmeid, mida osaleja võib võtta kooskõlas liidu õigusega.

Artikkel 17

Päringud ja kaebused

1. Komisjon tagab korra olemasolu, mille alusel osalejad saavad esitada päringuid ja kaebusi programmis „Horisont 2020” osalemise kohta.

2. Komisjon tagab, et teave probleemide, päringute või kaebuste esitamise võimaluste kohta tehakse kättesaadavaks kõigile osalejatele ja avaldatakse veebis.

Artikkel 18

Toetuslepingud

1. Komisjon koostab tihedas koostöös liikmesriikidega komisjoni või asjaomase rahastamisasutuse ning osalejate

vahelise käesoleva määruse kohase mudeltoetuslepingud. Kui mudeltoetuslepingut on vaja oluliselt muuta, siis muudab komisjon seda vastavalt vajadusele tihedas koostöös liikmesriikidega.

2. Komisjon või asjaomane rahastamisasutus sõlmib osalejatega toetuslepingu. Osaleja loobumine või asendamine enne toetuslepingu allkirjastamist peab olema nõuetekohaselt põhjendatud.

3. Toetuslepinguga nähakse ette osalejate ning kas komisjoni või asjaomase rahastamisasutuse käesoleva määruse kohased õigused ja kohustused. Lisaks nähakse sellega ette selliste õigussubjektide õigused ja kohustused, kellest meetme rakendamise käigus saavad osalejad, ning konsortsiumi koordinaatori roll ja ülesanded.

4. Lisaks käesolevas määruses sätestatule võib tööprogrammi või -kava nõuete alusel toetuslepinguga kehtestada osalejate õigused ja kohustused seoses kasutusõiguste, kasutamise ja levitamise.

5. Toetusleping kajastab vajaduse korral ning võimalikult suures ulatuses komisjoni soovitusel Euroopa teadlaste harta ja teadlaste töölevõtmise juhendi kohta esitatud üldpõhimõtteid, teadusuuringute tervikluse põhimõtet, komisjoni soovitusel intellektuaalomandi haldamise kohta teadmussuure käigus ning ülikoolide ja muude riiklike teadusorganisatsioonide tegevusjuhise kohta esitatud üldpõhimõtteid ning määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 16 sätestatud soolise võrdõiguslikkuse põhimõtet.

6. Vajaduse korral sisaldab toetusleping eetikapõhimõtete tagamist käsitlevaid sätteid, sealhulgas sätteid seoses sõltumatu eetikanõukogu loomisega ning komisjoni õigusega lasta sõltumatutel ekspertidel auditeerida eetikapõhimõtete järgimist.

7. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad meetmete eritoetused kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 ja määrusega (EL) nr 1268/2012 olla osa partnerluse raamlepingust.

Artikkel 19

Toetuse määramise otsused

Vajaduse korral ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib komisjon kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 121 lõikega 1 või asjaomane rahastamisasutus toetuslepingute sõlmimise asemel teatada toetuse määramise otsuseid. Toetuslepingutele viitavaid käesoleva määruse sätteid kohaldatakse mutatis mutandis.

Artikkel 20

Ajavahemik taotluse esitamisest toetuse määramiseni

1. Vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 128 lõikele 2 märgitakse toetusetaotluse esitamise kutsetes kavatav kuupäev, mis ajaks kõiki taotlejaid teavitatakse nende toetusetaotluse hindamise tulemustest, ja orienteeruv kuupäev, millal toetuslepingud alla kirjutatakse või toetuse andmise otsusest teatatakse.

2. Lõikes 1 osutatud kuupäevade puhul lähtutakse järgmistest ajavahemikest:

- a) taotlejate toetusetaotluse teadusliku hindamise tulemustest teavitamise puhul, kuni viis kuud pärast täielike toetusetaotluste esitamise lõpptähtaega;
- b) taotlejatega toetuslepingu sõlmimise või neile toetuse andmise otsuste teatavaks tegemise puhul, kuni kolm kuud taotlejate edukaks osutumise teavitamise kuupäevast.

3. Lõikes 2 osutatud tähtaegu võib ületada Euroopa Teadusnõukogu meetmete puhul ja nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel, eelkõige kui meetmed on keerukad, toetusetaotlusi on palju või kui osalejad seda taotlevad.

4. Osalejatele antakse piisavalt aega toetuslepingu allkirjastamiseks vajaliku teabe ja dokumentatsiooni esitamiseks. Komisjon teeb otsused ja esitab teabenõuded võimalikult kiiresti. Võimalusel välditakse dokumentide korduvat esitamist.

Artikkel 21

Toetuse väljamaksmise aeg

Osalejatele makstakse toetused õigeaegselt vastavalt määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012. Kui toetus on koordinaatorile välja makstud, teavitab komisjon või asjaomane rahastamisastutus sellest projektis osalejaid.

Artikkel 22

Turvaline elektrooniline süsteem

Kogu teabevahetus osalejatega, sealhulgas toetuslepingute sõlmimine, toetuse andmise otsusest ja selle muudatustest teatamine võib toimuda elektroonilise teabevahetussüsteemi abil, mille loob komisjon või asjaomane rahastamisastutus, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 1268/2012 artiklis 179.

II Jagu

Rakendamine

Artikkel 23

Meetmete rakendamine

1. Osalejad rakendavad meetmeid kooskõlas kõigi käesolevas määruses, määruses (EL, Euratom) nr 966/2012, määruses (EL) nr 1268/2012, otsuses 2013/743/EL, tööprogrammis või -kavas, taotlusvoorus ja toetuslepingus sätestatud tingimuste ja kohustustega.

2. Osalejad ei tohi võtta käesoleva määrusega või toetuslepinguga vastuolus olevaid kohustusi. Kui osaleja ei täida meetme tehnilise rakendamise kohustusi, peavad kohustused täitma teised osalejad ilma liidu täiendava toetuseta, välja arvatud juhul, kui komisjon või asjakohane rahastamisastutus nad sellest kohustusest sõnaselgelt vabastab. Kui osaleja ei täida oma kohustusi, võib komisjon kooskõlas artikli 39 lõike 3 punktiga a kanda artiklis 38 osutatud osalejate tagatisfondist tagasimaksimisele kuuluva summa meetme koordinaatorile. Kui osalejate tagatisfondi käsitlevate sätetega ei ole ette nähtud teisiti, vastutab iga osaleja üksnes oma võlgade eest. Osalejad tagavad komisjoni või asjakohane rahastamisastutuse õigeaegse teavitamise kõikidest asjaoludest, mis võivad oluliselt mõjutada meetme rakendamist või liidu huve.

3. Osalejad rakendavad meetme ja võtavad kõik selleks vajalikud ja põhjendatud meetmed. Neile antakse meetme rakendamiseks õigeaegselt vajalikud asjakohased vahendid. Kui see on meetme rakendamiseks vajalik, võivad nad paluda kolmandatel isikutel, sealhulgas alltöövõtjatel, teha meetmes ettenähtud tööd või võivad kasutada kolmandate isikute vahendeid mitterahaliste toetuste näol vastavalt toetuslepingus kehtestatud tingimustele. Osaleja vastutab tehtud töö eest komisjoni või asjaomase rahastamisastutuse ning muude osalejate ees.

4. Alltöövõtulepinguid sõlmitakse meetme teatavate osade rakendamiseks üksnes toetuslepinguga kindlaksmääratud juhtudel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mida ei olnud võimalik täpselt ette näha toetuslepingu jõustumise ajal.

5. Kolmandad isikud (v.a alltöövõtjad) võivad teha meetme raames tööd toetuslepingus märgitud tingimustel. Kolmas isik ja tema tehtav töö peavad olema kindlaks määratud toetuslepingus.

Kõnealuste kolmandate isikute kulusid võib käsitada toetuskõlblikuna, kui kolmas isik vastab järgmistele tingimustele:

- a) ta oleks toetuskõlblik, kui tegemist oleks osalejaga;

b) ta on seotud üksus või on osalejaga õiguslikult seotud, mis tähendab koostööd ka väljaspool meedet;

c) ta on märgitud toetuslepingus;

d) ta järgib osaleja suhtes toetuslepingu alusel kohaldatavaid kulude toetuskõlblikkuse ja kontrolli eeskirju.

e) ta nõustub kandma solidaarvastutust liidu toetuse saajaga vastavalt kolmanda osapoole deklareeritud summale, kui seda nõuab komisjon või asjaomane rahastamisasutus.

6. Kolmandad isikud võivad mitterahaliste toetuste näol anda osaleja käsutusse vahendid meetme rakendamiseks. Kolmandate isikute kulud seoses tasuta kättesaadavaks tehtud mitterahaliste toetustega on toetuskõlblikud, tingimusel et need vastavad toetuslepinguga ettenähtud tingimustele.

7. Meede võib hõlmata rahalist toetust kolmandatele isikutele vastavalt määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 ja määrusega (EL) nr X1268/2012 ettenähtud tingimustele. Määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 137 lõike 1 punktis c osutatud summasid võib ületada juhul, kui seda on vaja meetme eesmärkide saavutamiseks.

8. Meede, mida rakendavad osalejad, kes on hankijad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/17/EÜ⁽¹⁾, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/18/EÜ⁽²⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/81/EÜ⁽³⁾ tähenduses, võib hõlmata kommertskasutusele eelnevaid hankeid ja innovatiivsete lahenduste hankeid või on kõnealused hanked selle meetme põhieesmärk, kui see on ette nähtud tööprogrammi või -kavaga ning on vajalik meetme rakendamiseks. Sel juhul kohaldatakse osalejate läbiviidud hankemenetluste suhtes käesoleva määruse artikli 51 lõigetes 2, 4 ja 5 sätestatud eeskirju.

9. Osalejad järgivad nende riikide õigusnorme ja eetikanduideid, kus meedet rakendatakse. Vajaduse korral taotlevad osalejad enne meetme alustamist asjaomaste riiklike või kohalike eetikakomiteede heakskiitu.

⁽¹⁾ Euroopa parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused (ELT L 134, 30.4.2004, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT L 134, 30.4.2004, lk 114).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja millega muudetakse direktiive 2004/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

10. Tööd, milles kasutatakse loomi, tuleb teha kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 13 ning seejuures tuleb järgida nõuet asendada loomade kasutamine teaduslikes katsetes muude meetoditega, vähendada loomade kasutamist sellistes katsetes või täiustada kõnealuseid katsemeetodeid kooskõlas liidu õigusega ning eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2010/63/EL⁽⁴⁾.

Artikkel 24

Konsortsium

1. Konsortsiumi liikmed, kes soovivad meetmes osaleda, määravad endi seast ühe liikme koordinaatoriks, kes märgitakse toetuslepingusse. Koordinaator on konsortsiumi liikmete peamine kontaktisik suhtlemisel komisjoniga või asjaomase rahastamisasutusega, kui toetuslepingus ei ole sätestatud teisiti või juhul, kui mõni konsortsiumi liige ei täida toetuslepingust tulenevaid kohustusi.

2. Meetmes osalevad konsortsiumi liikmed sõlmivad sisekokkuleppe (edaspidi „konsortsiumileping“), milles määratletakse nende õigused ja kohustused meetme rakendamisel kooskõlas toetuslepinguga, välja arvatud tööprogrammi või -kava või taotlusvooruga ettenähtud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel. Komisjon avaldab juhised, mis käsitlevad põhiküsimusi, mida osalejad oma konsortsiumilepingutes käsitleda võivad.

3. Konsortsiumilepingus võidakse sätestada muu hulgas järgmist:

a) konsortsiumi sisemine korraldus;

b) liidu rahaliste vahendite jaotus;

c) eeskirjad levitamise-, kasutamise- ja juurdepääsuõiguste kohta, mis täiendavad käesoleva määruse III jaotise I peatüki ja toetuslepingu sätteid;

d) sisevaidluste lahendamise kord;

e) vastutus-, kahjude hüvitamise ja konfidentsiaalsuskokkulepped osalejate vahel.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta direktiiv 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 33).

Konsortsiumi liikmed võivad konsortsiumisiseselt teha mis tahes kokkuleppeid, mida nad vajalikuks peavad, kui need kokkulepped ei ole vastuolus toetuslepingu või käesoleva määrusega.

4. Konsortsium võib teha ettepanekuid osaleja lisamise või väljajätmise või koordinaatori vahetamise kohta kooskõlas toetuslepingu vastavate sätetega, tingimusel et selline muudatus vastab osalemistingimustele, ei mõjuta negatiivselt meetme rakendamist ega ole vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega.

III Jagu

Toetuste vorm ja rahastamiseeskirjad

Artikkel 25

Toetuste vorm

Toetuste vormid on ette nähtud määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikliga 123, võttes arvesse meetme eesmärke.

Artikkel 26

Kulude toetuskõlblikkus

1. Kulude toetuskõlblikkuse tingimused on määratud kindlaks määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikliga 126. Kolmandate isikute meetmega seonduvad kulud võivad käesoleva määruse ja toetuslepingu kohaselt olla toetuskõlblikud.

2. Toetuskõlbmatud kulud on kulud, mis ei vasta lõikes 1 nimetatud tingimustele, sealhulgas eelkõige reservid võimalikeks edaspidisteks kahjudeks või makseteks, vahetuskursimuutusest tingitud kahjum, kapitalitasuvusega seotud kulud, liidu mõne muu meetme või programmiga seoses hüvitatud kulud, võlg ja võla teenindamise kulud, ülemäärasead ja põhjendamatud kulud.

Artikkel 27

Otsesed toetuskõlblikud personalikulud

1. Ilma et see piiraks artiklis 26 sätestatud tingimuste kohaldamist on otsesed toetuskõlblikud personalikulud palgakulud ja sotsiaalkindlustuskulud ning muud meetmes osaleva personali tasustamisega seotud kulud, mis tulenevad liikmesriigi õigusaktidest või töölepingust.

2. Ilma et see piiraks artiklis 26 sätestatud tingimuste kohaldamist võib pidada otsesteks abikõlblikeks kuludeks ka meetmes osalevale mittetulunduslike õigussubjektide personalile makstud lisatasu, sealhulgas mis tahes eri liiki lisalepingute alusel, kui see ei ületa lõikes 3 määratletud summat ja kui on täidetud järgmised lisatingimused:

a) see on osaleja tavapärase tasustamisviisi ja nii toimitakse järjepidevalt, kui vajatakse sama liiki tööd või asjatundjate teadmisi;

b) lisatasu arvestamise kriteeriumid on objektiivsed ja osaleja kasutab neid pidevalt, sõltumata kasutatavast rahastamisallikast.

3. Lisatasu maksmine võib olla abikõlblik, kui summa ei ületa 8 000 eurot aastas isiku kohta. Isiku puhul, kes ei tööta üksnes kõnealuse meetme heaks, rakendatakse tunnilimiiti. Tunnilimiidi väljaarvutamiseks jagatakse 8 000 eurot artikli 31 kohaste aasta töötundide arvuga.

Artikkel 28

Meetme rahastamine

1. Meetmele antav rahaline toetus ei ületa toetuskõlblike kulusid, millest on lahutatud meetme tulud.

2. Meetme tuludena käsitatakse järgmist:

a) rahalise või mitterahalise toetustena osalejate käsutusse tasuta antud vahendid, mille väärtuse on osaleja deklareerinud abikõlblike kuludena, tingimusel et kolmas isik on need andnud spetsiaalselt meetmes kasutamiseks;

b) meetmest saadud tulu, välja arvatud meetme tulemuste kasutamise saadud tulu;

c) toetuslepingu raames ostetud varade müügist saadud tulu nende kulude ulatuses, mille toetusesaaja arvestas algselt meetme kuludesse.

3. Toetuskõlblike kulude ühtset hüvitismäära kohaldatakse iga meetme puhul mis tahes tegevuse suhtes, mida meetme raames rahastatakse. Maksimummäär kehtestatakse tööprogrammi või -kavaga.

4. Programmi „Horisont 2020” toetus võib ulatuda kuni 100 %-ni kõigist toetuskõlblikest kuludest, ilma et see piiraks kaasrahastamisepõhimõtte kohaldamist.

5. Programmi „Horisont 2020” toetust piiratakse maksimaalselt 70 %-le meetme toetuskõlblikest kogukuludest uuenduslike meetmete ja programmi kaasrahastamismeetmete puhul.

Uuenduslike meetmete puhul võib programmi „Horisont 2020” toetus innovatsioonimeetmete puhul erandina lõikest 3 ulatuda mittetulunduslike õigussubjektide puhul kuni 100 %ni abikõlblikest kuludest, ilma et see piiraks kaasrahastamis põhimõtte kohaldamist.

6. Käesoleva artikliga kehtestatud hüvitismäärasid kohaldatakse ka selliste meetmete puhul, kus kindlamääraline, ühikuhindadel põhinev või kindlasummaline makse on määratud kindlaks kogu meetme või selle osa jaoks.

Artikkel 29

Kaudsed kulud

1. Kaudsete toetuskõlblike kulude kindlaksmääramisel kohaldatakse kindlasummalist makset, milleks on 25 % otsesest toetuskõlblikest kogukuludest, v.a alltöövõtuga seotud otsesed toetuskõlblikud kulud ja kolmandatele isikutele kasutada antud selliste vahenditega seotud kulud, mida ei kasutata toetusesaaja territooriumil, ning rahaline toetus kolmandatele isikutele.

2. Erandina lõikest 1 võib kaudsed kulud deklareerida kindlasummaliste maksete vormis või ühikuhindade alusel, kui see on ette nähtud tööprogrammi või -kavaga.

Artikkel 30

Rahastamistasandite hindamine

Programmi „Horisont 2020” vahehindamine hõlmab käesoleva määruse artiklitega 27, 28 ja 29 kehtestatud uute rahastamistasanditega loodud erinevate elementide mõju hindamist, et hinnata, kas uus lähenemine on toonud kaasa soovimatuid olukordi, mis kahjustavad programmi „Horisont 2020” atraktiivsust.

Artikkel 31

Aastane töötundide arv

1. Toetuskõlblikud personalikulud hõlmavad üksnes meetmega otseselt seotud isikute tegelikke töötunde. Osaleja esitab tegelikult töötatud töötunnid ajaarvestussüsteemi andmike kaudu.

2. Tööaja arvestamist ei nõuta isikutelt, kes töötavad üksnes meetme jaoks. Sel juhul peab osaleja kirjutama alla deklaratsioonile, millega kinnitatakse, et asjaomase isiku töö on seotud üksnes meetmega.

3. Toetuslepingus on esitatud järgmine:

- a) ajaarvestussüsteemi miinimumnõuded;
- b) võimalus valida, kas võtta aluseks aastane töötundide arv või meetod, mille abil tehakse kindlaks aastane töötundide arv,

mida kasutatakse tunnitasmäärade arvutamiseks, võttes arvesse osaleja tavapärasest raamatupidamist.

Artikkel 32

VKEde omanike ja füüsiliste isikute personalikulud

VKEde omanikud ja muud füüsilised isikud, kes ei saa palka, võivad taotleda personalikulude hüvitamist ühikuhindade alusel.

Artikkel 33

Ühikuhinnad

1. Komisjon võib määruse (EL, Euratom) 966/2012 artikli 124 kohaselt kehtestada ühikuhindade kindlaksmääramise meetodid kas:

- a) statistiliste andmete või muude samalaadsete objektiivsete vahendite põhjal;
- b) osaleja varasemate auditeeritavate andmete põhjal.

2. Otseseid toetuskõlblikke personalikulusid võib rahastada ühikuhindade alusel, mis on kindlaks määratud osaleja tavapärase kuluarvestuse kohaselt, tingimusel, et need ühikuhinnad vastavad järgmistele kumulatiivsetele kriteeriumidele:

- a) need arvutatakse tegelike personali kogukulude põhjal, mis kajastuvad osaleja üldises raamatupidamisarvestuses ja mida osaleja võib kohandada hinnanguliste või eelarvestatud elementide alusel vastavalt komisjoni kindlaksmääratud tingimustele;
- b) need vastavad artiklitele 26 ja 27;
- c) nende puhul on tagatud kasumi taotlemist keelava nõude järgmine ja kulude topelrahastamise vältimine;
- d) nende arvutamisel on võetud nõuetekohaselt arvesse artiklit 31.

Artikkel 34

Finantsaruannete õigsust kinnitav tõend

Finantsaruannete õigsust kinnitav tõend sisaldab taotletud toetuse kogusummat, mida osaleja on taotlenud tegelike kulude hüvitamise taotlusega ja artikli 33 lõikes 2 osutatud ühikukulude vormis, jättes välja ühekordse väljamaksena deklareeritud summad, kindlasummalised maksed ning ühikukulud, milleks ei ole kulud, mis on määratud kindlaks vastavalt osalejate tavalis-tele raamatupidamiskuludele. Kõnealune tõend tuleb esitada üksnes juhul, kui toetussumma on toetuse lõppmakse tegemise ajal 325 000 eurot või rohkem.

*Artikkel 35***Raamatupidamismetoodika õigsust kinnitav tõend**

- Osalejad, kes arvutavad otsesed personalikulud kooskõlas artikli 33 lõikega 2 ja taotlevad nende hüvitamist ühikuhindade alusel, võivad esitada komisjonile raamatupidamismetoodika õigsust kinnitava tõendi. Kõnealune metoodika vastab artikli 33 lõikes 2 sätestatud tingimustele ning toetuslepingu nõuetele.
- Kui komisjon on raamatupidamismetoodika õigsust kinnitava tõendi heaks kiitnud, kehtib see kõigi määruse (EL) nr 1291/2013 raames rahastatavate meetmete puhul ning osaleja arvutab kulud ja taotleb nende hüvitamist selle alusel. Kui komisjon on raamatupidamismetoodika õigsust kinnitava tõendi heaks kiitnud, ei omista ta heakskiidetud metoodikale enam ühtegi süsteemset või korduvat viga.

*Artikkel 36***Kontrollitõendi väljastanud audiitorid**

- Artiklites 34 ja 35 osutatud raamatupidamisaruannete ja -metoodika õigsust kinnitavad tõendid koostab sõltumatu audiitor, kes on pädev tegema raamatupidamisdokumentide kohustuslikke auditeid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2006/43/EÜ⁽¹⁾ või sarnaste siseriiklike õigusnormidega, või pädev ja sõltumatu ametiisik, keda asjaomane riigiasutus on seaduslikult volitanud toetusesaajat kontrollima ja kes ei ole seotud raamatupidamisaruannete koostamisega.
- Komisjoni, kontrollikoja või Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) taotlusel võimaldatakse raamatupidamisaruande ja -metoodika õigsust kinnitava tõendi väljastaval audiitoril pääseda juurde täiendavatele dokumentidele ja auditeerimise töödokumentidele, mille põhjal väljastatakse raamatupidamisaruannete või metoodika õigsust kinnitav tõend.

*Artikkel 37***Kumulatiivne rahastamine**

Meetmele, millele on antud toetust liidu eelarvest, võib anda toetust ka määruse (EL) 1291/2013 alusel, tingimusel et toetused ei hõlma samasid kuluartikleid.

IV Jagu

Tagatised*Artikkel 38***Osalejate tagatisfond**

- Asutatakse osalejate tagatisfond (edaspidi „fond”), millega kaetakse riske, mis on seotud võimalusega, et liidule ei tagastata

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2006. aasta direktiiv 2006/43/EÜ, mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit, millega muudetakse nõukogu direktiive 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 84/253/EMÜ (ELT L 157, 9.6.2006, lk 87).

tagasimaksmisele kuuluvaid summasid, millega komisjon on toetuste kaudu rahastanud meetmeid otsuse nr 1982/2006/EÜ alusel või millega komisjon või liidu rahastatavad asutused on toetuste kaudu rahastanud meetmeid programmi „Horisont 2020” raames vastavalt käesolevas määruses sätestatud eeskirjadele. Fond asendab määrusega (EÜ) nr 1906/2006 loodud osalejate tagatisfondi ja on selle õigusjärglane.

- Fondi hallatakse kooskõlas artikliga 39. Kõik fondi tegevuse tulemusena saadud intressid lisatakse fondile ning neid kasutatakse üksnes artikli 39 lõikes 3 sätestatud eesmärkidel.
- Fond ei sekku, kui intressid ei ole piisavad, et katta artikli 39 lõikes 3 kirjeldatud toiminguid, ning komisjon või asjaomane rahastamisasutus nõuab võlgnetavad summad sisse otse osalejatelt või kolmandatelt isikutelt.
- Fondi käsitatakse määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 kohaselt piisava tagatisena. Osalejatelt ei või vastu võtta ega nõuda täiendavat tagatist või garantiid, välja arvatud käesoleva artikli lõikes 3 kirjeldatud juhtudel.
- Programmi „Horisont 2020” raames võetavates meetmetes osalejad, kelle risk on kaetud fondist, teevad osamakse suuruses 5 % meetmele ettenähtud liidu rahalisest toetusest. Meetme lõppemise korral tagastatakse osalejatele (koordinaatori kaudu) fondi tehtud osamakse summa.
- Programmi „Horisont 2020” vahendamise alusel võidakse lõikes 5 sätestatud osalejate fondile tehtavate osamaksete suurus vähendada.

*Artikkel 39***Fondi tegevus**

- Fondi haldab liit, keda esindab osalejate nimel komisjon, kes tegutseb fondi haldajana vastavalt toetuslepingu kehtestatud tingimustele.

Komisjon võib hallata fondi otse või usaldada fondi finantsjuhtimise kas Euroopa Investeeringupangale või asjakohasele finantseerimisasutusele (hoiulevõttev pank). Hoiulevõttev pank haldab fondi vastavalt komisjoni esitatud juhiste.

- Esialgsest eelfinantseerimisummast võib kinni pidada osaleja poolt fondile antava sissemaksesumma ning selle osaleja nimel fondi maksta.

- Kui osaleja peab summa liidule tagasi maksuma, võib komisjon (ilma et see piiraks kohustusi mittetäitvate osalejate suhtes karistuste kohaldamist) teha järgmist:

a) kanda üle või anda hoiulevõtvale pangale korraldus kanda tagasimakstav summa fondist otse meetme koordinaatorile. Kõnealune ülekanne tehakse pärast kohustusi mittetäitva osaleja osalemise lõpetamist või tühistamist, kui meede ei ole lõppenud ning kui teised osalejad on nõus seda rakendada täielikus kooskõlas samade eesmärkidega. Fondist ülekantud summat käsitletakse liidu rahalise toetusena;

b) nõuda kõnealune summa fondilt sisse.

Komisjon väljastab fondi kasuks sissenõudekorralduse, mis esitatakse asjaomasele osalejale või kolmandale isikule. Komisjon võib sel eesmärgil kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 vastu võtta sissenõudmisotsuse.

4. Sissenõutavad summad moodustavad fondi sihtotstarbelise tulu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 21 lõike 4 tähenduses. Pärast kõigi fondist kaetava riskiga toetuste rakendamise lõpuleviimist nõuab komisjon sisse kõik võlgnetavad summad ning kannab need liidu eelarvesse vastavalt seadusandja otsustele.

III PEATÜKK

Eksperdid

Artikkel 40

Sõltumatute ekspertide ametisse nimetamine

1. Komisjon ja vajaduse korral rahastamisasutused võivad nimetada sõltumatud eksperdid, kes hindavad taotlusi kooskõlas artikliga 15 või annavad nõu või abistavad:

a) taotluste hindamisel;

b) määruse (EL) nr 1291/2013 ning varasemate teadus- ja/või innovatsiooniprogrammide alusel võetavate meetmete rakendamise jälgimisel;

c) liidu teadus- ja innovatsioonipoliitika või programmide, sealhulgas programmi „Horisont 2020” rakendamisel, samuti Euroopa teadusruumi saavutamisel ja toimimisel;

d) teadus- ja innovatsiooniprogrammide hindamisel;

e) liidu teadus- ja innovatsioonipoliitika kujundamisel, sealhulgas tulevaste programmide ettevalmistamisel.

2. Sõltumatud eksperdid valitakse neile antud ülesannete täitmiseks vajalike oskuste, kogemuste ja teadmiste alusel. Juhul kui

sõltumatutel ekspertidel tuleb tegelda salastatud teabega, peavad nad enne ametisse nimetamist läbima asjakohase julgeoleku- ja kontrolli.

Kandidaatide andmebaasi koostamiseks määratakse sõltumatud eksperdid kindlaks ja valitakse välja vastavalt taotlusvoorudele, mis on suunatud üksikisikutele ja asjakohastele organisatsioonidele, nagu teadusagentuuridele, teadusasutustele, ülikoolidele, standardimisorganisatsioonidele, kodanikuühiskonna organisatsioonidele või ettevõtjatele.

Komisjon või asjaomane rahastamisasutus võib vajaduse korral ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ning läbipaistval viisil valida asjakohaste oskustega eksperdi, kes ei ole andmebaasis.

Sõltumatute ekspertide määramisel rakendab komisjon või asjaomane rahastamisasutus sobivaid meetmeid, et saavutada eksperdirühmade ja hindamiskomisjonide tasakaalustatud koosseis erinevaid oskusi, kogemusi, teadmisi, geograafilist mitmekesisust ja soolist kuuluvust silmas pidades ning võttes arvesse meetme valdkonnas valitsevat olukorda. Vajaduse korral püütakse saavutada ka era- ja avaliku sektori tasakaal.

Komisjon või asjaomane rahastamisasutus võib kasutada sõltumatute ekspertide ametisse nimetamisel nõuandeorganite abi. Euroopa Teadusnõukogu eesliini teadusuuringute puhul nimetab eksperdid ametisse komisjon Euroopa Teadusnõukogu sõltumatu teadusnõukogu ettepaneku põhjal.

3. Komisjon või asjaomane rahastamisasutus tagab, et eksperdil, kellel tekib huvide konflikt seoses küsimusega, mille kohta ta peab esitama arvamuse, ei paluta sellist konkreetset küsimust hinnata, selle osas nõu anda ega abistada.

4. Kogu teabevahetus sõltumatute ekspertidega, sealhulgas nende ametisse nimetamist käsitlevate lepingute sõlmimine ja muutmine võib toimuda elektroonilise teabevahetussüsteemi abil, mille loob komisjon või asjaomane rahastamisasutus, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 1268/2012 artikli 287 lõikes 4.

5. Komisjon avaldab vähemalt kord aastas komisjoni või rahastamisasutuste veebilehel nende isikuliselt ametisse nimetatud ekspertide nimed (koos pädevusvaldkonnaga), kes on komisjoni või rahastamisasutust määruse (EL) nr 1291/2013 ja otsuse 2013/743/EL rakendamisel abistanud. Sellist teavet kogutakse, töödeldakse ja need avaldatakse vastavalt määrusele (EÜ) nr 45/2001.

III JAOTIS

**TULEMUSTE KASUTAMIST JA LEVITAMIST REGULEERIVAD
EESKIRJAD**

I PEATÜKK

Toetused

I Jagu

Tulemused

Artikkel 41

Tulemuste omandiline kuuluvus

1. Tulemused kuuluvad osalejale, kes need on saanud.

2. Kui mitu meetmes osalejat on ühiselt saanud tulemusi ja kui nende vastavat panust ühistesse tulemustesse ei saa kindlaks määrata või kui ei ole võimalik asjakohase intellektuaalomandi õiguste kaitse saamise või säilitamise eesmärgil neid ühiselt saadud tulemusi üksteisest eraldada, kuuluvad need tulemused neile ühiselt. Osalejad sõlmivad kokkuleppe kõnealuse ühisomandi jagamise ja kasutamise tingimuste kohta vastavalt toetuslepingust tulenevatele kohustustele. Ühisomanikud võivad pärast tulemuste saamist leppida kokku mitte jätkata ühise omandilise kuuluvusega ja otsustada kasutada mõnda muud korda, muu hulgas loovutada oma omandiosaluse ühele omanikule, nii et teistele osalejatele jäävad kasutusõigused.

Kui ühisomandiõiguse kokkuleppega ei ole teisiti ette nähtud, on igal ühisomanikul õigus ühiselt saadud tulemuste kasutamiseks anda kolmandatele isikutele lihtlitsentse, kuid ilma õigusetu anda all-litsentse, järgmistel tingimustel:

- a) teisi ühisomanikke teavitatakse eelnevalt;
- b) teistele ühisomanikele pakutakse õiglast ja mõistlikku hüvitist.

3. Kui osaleja töötaja või mõni muu osaleja heaks töötav isik võib nõuda saadud tulemuste suhtes õigusi, tagab asjaomane osaleja selle, et neid õigusi on võimalik teostada viisil, mis on vastavuses toetuslepingust tulenevate kohustustega.

Artikkel 42

Tulemuste kaitse

1. Kui tulemusi saab kasutada või võib põhjendatult eeldada, et neid on võimalik kasutada töötuses või kaubanduses, uurib kõnealuste tulemuste omanik võimalusi nende kaitseks. Võimaluse korral ja, kui see on asjaolusid arvestades mõistlik ja

põhjendatud, kaitseb osaleja neid asjakohase ajavahemiku jooksul ja asjakohase territoriaalse ulatuse piires piisavalt, võttes nõuetekohaselt arvesse enda ning teiste meetmes osalejate õigus-
tatud huve, eriti ärihuve.

2. Kui liidult rahalist toetust saanud osaleja ei kavatse kaitsta enda saadud tulemusi mõnel muul põhjusel kui see, et liidu või siseriikliku õiguse kohaselt ei ole see võimalik või et puudub võimalus neid kaubanduslikul või tööstuslikul eesmärgil kasutada, ning kui ta ei kavatse tulemusi kaitse eesmärgil edasi anda liikmesriigis või assotsieerunud riigis asuvale teisele õigussubjektile, teavitab ta komisjoni või asjakohast rahastamisasutust enne kõnealuste tulemuste mis tahes viisil levitamist. Komisjon (liidu nimel) või asjakohane rahastamisasutus võib asjaomase osaleja nõusolekul võtta sellised tulemused enda omandisse ja võtta vajalikke meetmeid nende piisavaks kaitseks.

Osaleja võib keelduda nõusoleku andmisest üksnes juhul, kui ta suudab tõendada, et tema õigustatud huve võidakse märkimisväärselt kahjustada. Kõnealuseid tulemusi ei tohi levitada enne, kui komisjon või asjakohane rahastamisasutus on teinud otsuse mitte võtta sellised tulemused enda omandisse või on otsustanud võtta sellised tulemused enda omandisse ja on võtnud vajalikke meetmeid nende piisavaks kaitseks. Komisjon või asjaomane rahastamisasutus teeb sellise otsuse põhjendamatu viivitusega. Toetuslepingus kehtestatakse sellekohased tähtjad.

3. Kui liidult rahalist toetust saanud osaleja ei kavatse tulemusi kaitsta ega piüia laiendada sellist kaitset mõnel muul põhjusel kui see, et puudub võimalus neid kaubanduslikul või tööstuslikul eesmärgil kasutada kuni viie aasta jooksul pärast lõppmakse tegemist, teavitab ta komisjoni või asjakohane rahastamisasutust, kes võib kaitsmist jätkata või seda laiendada, võttes need tulemused enda omandisse. Osaleja võib keelduda nõusoleku andmisest üksnes juhul, kui ta suudab tõendada, et tema õigustatud huve võidakse märkimisväärselt kahjustada. Toetuslepingus kehtestatakse sellekohased tähtjad.

Artikkel 43

Tulemuste kasutamine ja levitamine

1. Kõik liidult rahalist toetust saanud osalejad annavad oma parima, et kasutada nende omandis olevaid tulemusi või lubavad neid kasutada teisel õigussubjektile, eelkõige tulemuste edasiandmise ja litsentside andmise kaudu kooskõlas artikliga 44.

Toetuslepingus peavad olema märgitud kõik täiendavad kasutamiskohustused. Teadusuuringute puhul, mida on võimalik kasutada oluliste ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks, võib täiendava kasutamiskohustusena sätestada mitteeksklusiivse litsentsimise. Sellised täiendavad kohustused märgitakse tööprogrammi või -kavasse.

2. Võttes arvesse mis tahes piiranguid seoses intellektuaal-omandi kaitse, turvalisuse kaitse eeskirjade ja õigustatud huvidega, levitab iga osaleja tema omandis olevaid tulemusi sobivate vahenditega nii kiiresti kui võimalik. Toetuslepingus võidakse kehtestada sellekohased tähtajad.

Toetuslepingus sätestatakse kõik täiendavad levitamiskohustused ning need märgitakse tööprogrammis või -kavas.

Teaduspublikatsioonide kaudu levitamise tulemustele antakse avatud juurdepääs toetuslepinguga ettenähtud tingimustel. Kulud seoses avatud juurdepääsuga teaduspublikatsioonidele, mis lähtuvad programmi „Horisont 2020” raames rahastatavatest teadusuuringutest ja mis tekivad meetme kestuse ajal, on vastavalt toetuslepingu tingimustele hüvitamiskõlblikud. Võttes nõuetekohaselt arvesse määruse (EL) nr 1291/2013 artiklit 18, ei kehtestata teaduspublikatsioonidele avatud juurdepääsu osas toetuslepinguga tingimusi, mille tagajärjel tekiksid pärast meetme lõpuleviimist avaldamisega seotud lisakulud.

Seoses uurimisandmete levimisega võib toetuslepinguga uurimisandmetele avatud juurdepääsu andmise ja uurimisandmete säilitamise kontekstis kehtestada tingimused, millega antakse avatud juurdepääs sellistele tulemustele, eelkõige Euroopa Teadusnõukogu ning tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate eesliini teadusuuringute puhul või muudes asjakohastes valdkondades, võttes arvesse osalejate õigustatud huve ja piiranguid, mis on seotud andmekaitse, intellektuaalse omandi ja turvalisuse kaitse eeskirjadega. Sellisel juhul märgitakse tööprogrammis või -kavas, kas uurimisandmete levitamine avatud juurdepääsu kaudu on nõutav.

Enne mis tahes viisil levitamist teavitab osaleja sellest teisi osalejaid. Pärast teavitamist võib osaleja keelduda juhul, kui ta suudab tõendada, et kavandatud levitamine kahjustaks märkimisväärselt tema õigustatud huve seoses tulemuste või taustteabega. Sel juhul võib levitamine toimuda ainult juhul, kui võetakse asjakohased meetmed kõnealuste õigustatud huvide kaitseks. Toetuslepingus kehtestatakse sellekohased tähtajad.

3. Selleks et komisjon või asjaomane rahastamisasutus saaksid teostada järelevalvet ja levitada tulemusi, esitavad osalejad vajaliku teabe oma tulemuste kasutamise ja levimisega seotud tegevuste kohta ja vajalikud dokumendid vastavalt toetuslepingus sätestatud tingimustele. Kui see on kooskõlas teabe esitanud osalejate õigustatud huvidega, tehakse selline teave üldsusele kättesaadavaks. Toetuslepingus kehtestatakse muu hulgas sellise aruandekohustuse jaoks tähtajad.

4. Tulemustega seotud kõikide patenditaotluste, standardite, publikatsioonide või mis tahes muude, sealhulgas elektrooniliste levitamismeetmete puhul tuleb võimaluse korral esitada märged (mis võib hõlmata visuaalseid vahendeid) selle kohta, et meede on saanud liidu rahalist toetust. Selle märged tingimused määratakse kindlaks toetuslepingus.

Artikkel 44

Tulemuste üleandmine ja litsentsid

1. Kui osaleja annab üle tulemuste omandiõiguse, annab ta kooskõlas toetuslepinguga vastuvõtjale üle nende tulemustega seotud kohustused, sealhulgas kohustuse anda kõnealused kohustused üle mis tahes hilisemale vastuvõtjale.

Ilma et see piiraks selliste konfidentsiaalsusega seotud kohustuste täitmist, mis tulenevad ühinemiste ja ülevõtmiste korral kohaldatavatest õigusnormidest, peab tulemusi üle anda kavatsev osaleja sellest eelnevalt teavitama teisi osalejaid, kellel on üleantavate tulemuste kasutamise õigus või kes võivad sellist kasutamise õigust taotleda, esitades piisava teabe tulemuste uue kavandatava omaniku kohta, et neil oleks võimalik analüüsida kavandatava üleandmise mõju nende kasutusõiguste võimalikule teostamisele.

Pärast teavitamist võib osaleja keelduda omandiõiguse üleandmisest juhul, kui ta suudab tõendada, et kavandatud üleandmine kahjustab tema kasutusõigusi. Sel juhul ei toimu kavandatud üleandmine enne, kui asjaomased osalejad on omavahel kokkuleppele jõudnud. Toetuslepingus kehtestatakse selle kohta tähtajad.

Teised kasutajad võivad eelneva kirjaliku kokkuleppega loobuda eelneva teavitamise ja keeldumise õigusest, kui kasutusõigus antakse üle kindlaksmääratud kolmandale isikule.

2. Tingimusel et tulemuste kasutamise õigusi on võimalik teostada ning et tulemuste omanik peab kinni täiendavatest kasutamiskohustusest, võib tulemuste omanik anda litsentse mis tahes õigussubjektile või muul viisil volitada mis tahes õigussubjekti neid tulemusi kasutama, sealhulgas ainulitsentsi alusel. Ainulitsentsi andmine tulemustele on võimalik, kui kõik teised asjaomased osalejad annavad nõusoleku, et nad loobuvad oma kasutusõigustest.

3. Toetuslepingus võidakse sätestada, et komisjon või asjakohane rahastamisasutus või iga meetmes osaleja võib olla vastu liidu rahalist toetust saanud osalejate saadud tulemuste omandiõiguse üleandmisele või ainulitsentsi andmisele sellisele ELis asutatud kolmandale isikule või kolmandale riigile, mis ei ole liitunud programmiga „Horisont 2020”, kui leitakse, et kõnealune toetus või üleandmine ei ole kooskõlas liidu majanduse konkurentsivõime arendamise huvidega või on vastuolus eetikapõhimõtete või julgeolekukaalutlustega.

Sel juhul antakse omandiõigus üle või antakse ainulitsents ainult juhul, kui komisjon või asjakohane rahastamisasutus on kindel, et rakendatakse sobivaid kaitsemeetmeid.

Vajaduse korral nähakse toetuslepinguga ette, et komisjoni või asjakohane rahastamisasutust teavitatakse eelnevalt igast sellisest tulemuste omandiõiguse üleandmisest või ainulitsentsi andmisest. Toetuslepingus kehtestatakse selleks tähtajad.

II Jagu

Taustteabe ja tulemuste kasutusõigused

Artikkel 45

Taustteave

Osalejad võivad kirjalikus kokkuleppes määrata kindlaks taustteabe, mida on vaja nende meetme rakendamiseks.

Artikkel 46

Kasutusõiguste põhimõtted

1. Kõik taotlused, mis tehakse seoses kasutusõigustega või nendest loobumisega, esitatakse kirjalikult.
2. Kasutusõigustega ei kaasne õigust anda välja all-litsentse, kui taotluse objektiks olevate tulemuste või taustteabe omanikuga ei ole kokku lepitud teisiti.
3. Samas meetmes osalejad teavitavad üksteist enne toetuslepinguga ühinemist kõikidest taustteabega seotud õiguslikest või kasutusõigusega seotud piirangutest. Seejärel sõlmib osaleja kasutusõiguste teostamise tagamiseks taustteavet käsitleva kokkuleppe.
4. Kui osaleja lõpetab oma meetmes osalemise, jääb tema kohustus anda kasutusõigused mõnele teisele osalejale toetuslepingus kindlaksmääratud tingimustel muutmata.
5. Konsortsiumlepingus võidakse sätestada, et kui osaleja ei suuda oma kohustusi täita ega kõrvalda vastavaid puudusi, jääb selline rikkunud osaleja jääb kasutusõigustest ilma.

Artikkel 47

Rakendamiseks vajalikud kasutusõigused

1. Osalejal on õigus kasutada teise, samas meetmes osaleja tulemuste kasutusõigusi, kui ta vajab neid tulemusi meetme raames tehtavaks tööks.

Vastavad kasutusõigused antakse kasutustasuta.

2. Osalejal on õigus kasutada teise, samas meetmes osaleja taustteavet, kui ta vajab seda taustteavet meetme raames tehtavaks tööks ning kui võetakse arvesse artikli 46 lõike 3 kohaseid piiranguid.

Sellised kasutusõigused antakse kasutustasuta, kui kõigi osalejate vahel ei ole enne toetuslepingu sõlmimist teisiti kokku lepitud.

Artikkel 48

Kasutamiseks vajalikud kasutusõigused

1. Osalejal on õigus kasutada teise, samas meetmes osaleja tulemuste kasutusõigusi, kui ta vajab neid tulemusi oma tulemuste kasutamiseks.

Kokkuleppe kohaselt antakse vastavad kasutusõigused õiglastel ja mõistlikel tingimustel.

2. Osalejal on õigus kasutada teise, samas meetmes osaleja taustteavet, kui ta vajab seda taustteavet oma tulemuste kasutamiseks ning kui võetakse arvesse artikli 46 lõike 3 kohaseid piiranguid.

Kokkuleppe kohaselt antakse vastavad kasutusõigused õiglastel ja mõistlikel tingimustel.

3. Liikmesriigis või assotsieerunud riigis asuval seotud üksusel on samuti tulemuste ning, võttes arvesse artikli 46 lõikest 3 tulenevaid piiranguid, taustteabe kasutusõigused õiglastel ja mõistlikel tingimustel, kui kõnealuseid tulemusi või taustteavet on vaja seotud osaleja saadud tulemuste kasutamiseks, välja arvatud juhul, kui konsortsiumilepingus on sätestatud teisiti. Neid kasutusõigusi taotletakse ja saadakse otse neid tulemusi või taustteavet omavalt osalejalt, välja arvatud juhul, kui artikli 46 lõike 2 kohaselt on kokku lepitud teisiti.

4. Lõigete 1, 2 või 3 alusel võib kasutusõigusi taotleda kuni ühe aasta jooksul pärast meetme lõppu, välja arvatud kui osalejad lepivad kokku erinevas tähtajas.

Artikkel 49

Liidu ja liikmesriikide kasutusõigused

1. Liidu institutsioonidel, asutustel, teenistustel või ametitel on õigus kasutada ainult liidu rahalist toetust saanud osaleja tulemusi liidu poliitika või programmide väljatöötamiseks, rakendamiseks ja järelevalveks, kui selline kasutus on nõuetekohaselt põhjendatud. Selliseid kasutusõigusi võib rakendada üksnes mitteäriõiguse otstarbel väljaspool konkurentsi.

Vastavad kasutusõigused antakse kasutustasuta.

2. Määruse (EL) nr 1291/2013 I lisa III osas sätestatud erieesmärgi „Turvaline ühiskond – Euroopa kodanike ja ühiskonna vabaduse ja turvalisuse kaitse” alla kuuluvate meetmete puhul on liidu institutsioonidel, asutustel, teenistustel ja ametitel ning liikmesriikide ametiasutustel vajaduse korral õigus kasutada liidu rahalist toetust saanud osaleja tulemuste kasutusõigusi liidu poliitika või programmide väljatöötamiseks, rakendamiseks ja järelvalveks kõnealusel valdkonnas. Selliseid kasutusõigusi võib rakendada üksnes mitteäriksel otstarbel ja konkurentsivõltselt. Sellised kasutusõigused antakse kasutustasuta kahepoolse lepingu alusel, milles määratletakse eritingimused selle tagamiseks, et neid õigusi kasutatakse ainult ettenähtud eesmärgil, ning et kehtestatakse asjakohased konfidentsiaalsusega seotud kohustused. Sellised kasutusõigused ei laiene osaleja taustteabele. Kasutusõigust taotleb liikmesriik, liidu institutsioon, asutus, teenistus või amet teavitab sellisest taotlusest kõiki liikmesriike. Salastatud teabe suhtes kohaldatakse komisjoni julgeolekueeskirju.

IV JAOTIS

ERISÄTTED

Artikkel 50

Auhinnad

1. Liidu rahalist toetust võib maksta auhinna vormis vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 VII jaotisele ja määrusele (EL) nr 1268/2012.

2. Auhindade andmise tingimuseks võib seada asjakohaste avalikustamiskohustuste järgimise. Tulemuste levitamise osas kohaldatakse käesoleva määruse III jaotist. Tööprogrammi või -kavaga võib näha ette kasutamise ja levitamise seotud erikohustused.

Artikkel 51

Hankemenetlus, kommertskasutusele eelnev hange ja innovaatiliste lahenduste riigihange

1. Komisjoni poolt tema nimel või koos liikmesriikidega korraldatava hankemenetluse suhtes kohaldatakse riigihankeseeskirju, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 966/2012 ja määruses (EL) nr 1268/2012.

2. Liidu rahalist toetust võib anda kommertskasutusele eelneva hankena või innovaatiliste lahenduste riigihankena, mille korraldab komisjon või asjaomane rahastamisastutus oma nimel või koos liikmesriikide ja assotsieerunud riikide hankijatega.

Hankemenetlus:

a) järgib läbipaistvuse, mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise, usaldusväärse finantsjuhtimise ja proportsionaalsuse põhimõtteid ning konkurentsieeskirju ning vajaduse korral

direktiive 2004/17/EÜ, 2004/18/EÜ ja 2009/81/EÜ või juhul, kui komisjon tegutseb enda nimel, määrust (EL, Euratom) nr 966/2012;

b) võib ette näha konkreetsed tingimused, nt kommertskasutusele eelneva hanke alla kuuluva tegevuse teostamise kohta puhul piirang liikmesriikide ja programmiga „Horisont 2020” assotsieerunud riikide territooriumi suhtes, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud meetme eesmärkidega;

c) võib ühe ja sama menetluse käigus lubada sõlmida mitu lepingut (hulgihange);

d) näeb ette hankelepingute sõlmimise pakkuja või pakkujatega, kes teeb/teevad parima hinna ja kvaliteedi suhtega pakkimise.

3. Kui pakkimismenetlustes ei ole sätestatud teisiti, kuuluvad komisjoni korraldatud hanke kaudu saadud tulemused liidule.

4. Seoses omandilise kuuluvuse, kasutusõiguste ja litsentside andmisega kehtestatakse kommertskasutusele eelneva hanke lepingutes erisätted, et tagada tulemuste võimalikult ulatuslikum kasutamine ning vältida ebaausaid eeliseid. Kommertskasutusele eelneva hanke raames tulemuste saanud töövõtjal on vähemalt kaasnevad intellektuaalomandi õigused. Hankijatel on tasuta kasutusõigused vähemalt tulemuste kasutamiseks nende endi jaoks ja õigus anda või osalevatelt töövõtjatelt nõuda, et need annaksid kolmandatele isikutele lihtlitsentse tulemuste kasutamiseks õiglastel ja mõistlikel tingimustel, kuid ilma õigusteta anda all-litsentse. Kui töövõtja ei suuda kasutada tulemusi kaubanduslikel eesmärkidel teatava aja jooksul pärast kommertskasutusele eelneva hanke toimumist, nagu on kindlaks määratud toetuslepingus, annab ta tulemuste omandilise kuuluvuse üle hankijale.

5. Seoses omandilise kuuluvuse, kasutusõiguste ja litsentside andmisega võib kehtestada innovaatiliste lahenduste riigihanke lepingutes erisätted, et tagada tulemuste võimalikult ulatuslikum kasutamine ning vältida ebaausaid eeliseid.

Artikkel 52

Finantsinstrumendid

1. Määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 VIII jaotisega on ette nähtud kasutatavate finantsinstrumentide vorm ja nende rakendamine ning neid võib kombineerida üksteisega ning liidu eelarvest rahastatavate, sealhulgas määruse (EL) nr 1291/2013 raames antavate toetustega.

2. Erandina määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 140 lõike 6 teisest lõigust assigneeritakse määruse (EL) nr 1291/2013 alusel kehtestatud rahastamisvahendi loodud tulud ja iga-aastased tagasimaksud vastavalt määruse nr 966/2012 artikli 21 lõikele 4 sellele rahastamisvahendile.

3. Erandina määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 140 lõike 6 teisest lõigust assigneeritakse otsusega nr 1982/2006/EÜ loodud riskijagamisrahastust ning otsusega nr 1639/2006/EÜ loodud suure kasvupotentsiaaliga ja uuenduslike VKEde süsteemi käivitamisetaapi osast (GIF1) saadud tulu ja iga-aastased tagasimaksud vastavalt määruse nr 966/2012 artikli 21 lõikele 4 määruse (EL) nr 1291/2013 kohastele õigusjärgsetele finants-instrumentidele.

Artikkel 53

VKEde vahend

1. Ainult VKEd võivad osaleda taotlusvoorudel, mille kutsed on avaldatud määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 22 osutatud spetsiaalse VKEde vahendi alusel. Nad võivad teha koostööd teiste ettevõtete ja teadusorganisatsioonidega või ülikoolidega.

2. Kui ettevõtte on registreeritud VKEks, kestab selline õiguslik seisund eeldatavasti kogu projekti kestuse ajal ka siis, kui ettevõtte suurus ületab hiljem VKEde määratluse kohase künnise.

3. VKEde vahendi puhul või rahastamisasutuste või komisjoni poolt VKEdele suunatud toetuste puhul võib toetuslepinguga kehtestada erisätteid, milles käsitletakse eelkõige omandilist kuuluvust, kasutusõigusi, kasutamist ja levitamist.

Artikkel 54

Innovatsiooni kiirtee

1. Kooskõlas artikliga 7 võivad innovatsiooni kiirtee meetmes osaleda kõik õigussubjektid. Innovatsiooni kiirtee raames rahastatakse innovatsiooni alaseid meetmeid. Innovatsiooni kiirtee raames avaldatud taotlusvoorudele võib esitada ettepanekuid iga määruse (EL) nr 1291/2013 I lisa II osa punktis 1 sätestatud erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” alla kuuluva tehnoloogiavaldkonna kohta, või kõigi kõnealuse määruse I lisa III osa punktides 1 kuni 7 sätestatud prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” erieesmärkide kohta.

2. Ettepanekuid võib esitada igal ajal. Komisjon määrab ettepanekute hindamiseks kindlaks kolm lõpptähtaega aastas. Lõpptähtaja ning toetuslepingu allkirjastamise või toetuse andmise

otsusest teatamise vaheline aeg ei ületa kuut kuud. Taotlused seatakse paremusjärjekorda vastavalt nende mõjule, kvaliteedile ja rakendamise tõhususele ning tasemele, kusjuures suurem kaal antakse mõjukriteeriumile. Ühes meetmes ei osale üle viie õigus-subjekti. Toetuse summa ei ületa 3 miljonit eurot.

Artikkel 55

Muud erisätted

1. Julgeolekualast tegevust hõlmavate meetmete puhul võib toetuslepingus sätestada erinõudeid, milles käsitletakse eelkõige kommertskasutusele eelnevat hanget, innovaatiliste lahenduste riigihanget, muudatusi konsortsiumi koosseisus, salastatud teavet, tulemuste kasutamist ja levitamist, avatud juurdepääsu teaduspublikatsioonidele, tulemuste üleandmist ning litsentside andmist.

2. Olemasolevat või uut teadustöö infrastruktuuri toetavate meetmete puhul võib toetuslepinguga kehtestada infrastruktuuri kasutajaid ja nende infrastruktuurile juurdepääsu käsitlevad erisätted.

3. Euroopa Teadusnõukogu eesliini teadusuuringuid käsitlevate meetmete puhul võib toetuslepinguga kehtestada erisätteid, milles käsitletakse eelkõige kasutusõigusi, ülekantavust ja levitamist seoses osalejate, teadlaste ja meetmetega seotud kolmandate isikutega.

4. Koolitus- ja liikuvusmeetmete puhul võib toetuslepinguga kehtestada erisätteid, milles käsitletakse kohustusi seoses meetmest kasu saavate teadlastega, omandilise kuuluvuse, kasutusõiguste ja ülekantavusega.

5. Koordineerimis- ja toetusmeetmete puhul võib toetuslepinguga kehtestada erisätteid, milles käsitletakse eelkõige omandilist kuuluvust, kasutusõigusi, kasutamist ja tulemuste levitamist.

6. EIT teadmis- ja innovaatikakogukondade puhul võib toetuslepinguga kehtestada erisätteid, milles käsitletakse eelkõige omandilist kuuluvust, kasutusõigusi, kasutamist ja levitamist.

V JAOTIS

LÖPPSÄTTED

Artikkel 56

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 1 lõikes 3 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile programmi „Horisont 2020” kehtivusajaks.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 1 lõikes 3 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 1 lõike 3 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 57

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

1. Määrus (EÜ) nr 1906/2006 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, ei mõjuta käesolev määrus asjaomaste meetmete jätkumist ega muutmist, sealhulgas nende täielikku ega osalist tühistamist, kuni nende lõpuleviimiseni, samuti ei mõjuta see rahalist abi, mida komisjon või mõni rahastamisasutus annab otsuse nr 1982/2006/EÜ alusel või mis tahes muude selliste õigusaktide alusel, mida kohaldatakse sellise abi suhtes 31. detsembri 2013. aasta seisuga ning mille kohaldamist asjaomaste meetmete suhtes jätkatakse kuni nende lõpuleviimiseni.

3. Määrusega (EÜ) nr 1906/2006 loodud osalejate tagatisfondist pärinevad summad ning kõik kõnealuse fondi õigused ja kohustused kantakse fondile üle 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Otsusega nr 1982/2006/EÜ sätestatud meetmetes osalejad, kes allkirjastavad toetuslepingu pärast 31. detsembrit 2013, teevad osamakse fondile.

Artikkel 58

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1291/2013,

11. detsember 2013,

millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 173 lõiget 3 ja artikli 182 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Liidu eesmärk on tugevdada oma teaduslikku ja tehnoloogilist baasi, luues selleks Euroopa teadusruumi, kus teadlased, teaduslikud teadmised ja tehnoloogia ringlevad vabalt, ning innustades liitu liikuma edasi teadmusühiskonna suunas ning saama majanduslikult konkurentsivõimelisemaks ja jätkusuutlikumaks oma tööstusvaldkonnas. Selle eesmärgi saavutamiseks peaks liit kasutama teadusuuringuid, tehnoloogiaarendust, tutvustamistegevust ja innovatsiooni, edendama rahvusvahelist koostööd, levitama ja optimeerima tulemusi ning stimuleerima koolitust ja liikuvust.

⁽¹⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 111.

⁽²⁾ ELT C 277, 13.9.2012, lk 143.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 21. novembri 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 3. detsembri 2013. aasta otsus.

(2) Samuti on liidul eesmärk tagada liidu tööstuse konkurentsivõimelisuseks vajalikud tingimused. Selleks tuleks edendada innovatsiooni, teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise poliitika tööstusliku potentsiaali paremat ärakasutamist.

(3) Liit kohustub ellu viima strateegia „Euroopa 2020”, milles on sätestatud aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eesmärgid, tõstes esile teadusuuringute ja innovatsiooni kui sotsiaalse ja majandusliku õitsengu ning keskkonnasäästlikkuse peamiste mõjurite rolli ning võttes eesmärgi suurendada teadus- ja arendustegevuse rahastamist, et meelitada ligi erainvesteeringuid kuni kahe kolmandikuni koguinvesteeringutest, jõudes seega 2020. aastaks kumulatiivse summani 3 % sisemajanduse koguproduktist (SKP), töötades ühtlasi välja innovatsiooni intensiivsust kajastava näitaja. Liidu üldeelarve peaks peegeldama seda edasipüüdlit eesmärki, tehes nihke tulevikku suunatud investeeringute rahastamise suunas, nagu teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon. Sellega seoses on strateegia „Euroopa 2020” juhtalgatuses „Innovatiivne liit” sätestatud strateegiline ja lõimitud teadusuuringute ja innovatsiooni käsitlus, mis hõlmab raamistikku ja eesmarke, millest tuleks liidus teadusuuringute ja innovatsiooni tulevases rahastamises lähtuda. Teadusuuringud ja innovatsioon on tähtsad tegurid ka teistes strateegia „Euroopa 2020” juhtalgatuses, eelkõige juhtalgatuses „Ressursitõhus Euroopa”, „Üleilmastumise ajastu uus tööstuspoliitika” ja „Euroopa digitaalne tegevuskava” ning muudes poliitikaeesmärkides, nagu kliima- ja energiapolitiika. Peale selle on strateegia „Euroopa 2020” teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud eesmärkide saavutamiseks tähtis roll ühtekuuluvuspoliitikal, mis suurendab suutlikkust ja aitab jõuda tipptasemeni.

(4) Komisjoni 19. oktoobri 2010. aasta teatise „Eli eelarve läbivaatamine” on sõnastatud peamised põhimõtted, millest liidu tulevase üldeelarve puhul tuleks lähtuda: keskendumine vahenditele, mis annavad tõendatult liidu lisaväärtust, tulemuspõhise tegevuse ning muude avaliku ja erasektori rahastamisallikate parem ärakasutamine. Samuti tehakse selles ettepanek koondada kõik liidu teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamise vahendid ühise strateegilise raamistiku alla.

(5) Euroopa Parlament kutsus oma 11. novembri 2010. aasta resolutsioonis ⁽⁴⁾ üles liidu teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamist radikaalselt lihtsustama, rõhutas

⁽⁴⁾ ELT C 74 E, 13.3.2012, lk 34.

- oma 12. mai 2011. aasta resolutsioonis⁽¹⁾ juhtalgatuse „Innovatiivne liit” tähtsust Euroopa muutmisel kriisijärgses maailmas, juhtis oma 8. juuni 2011. aasta resolutsioonis⁽²⁾ tähelepanu seitsmenda raamprogrammi vahhindamise tulemusena selgunud olulistele õppetundidele ning toetas oma 27. septembri 2011. aasta resolutsioonis⁽³⁾ teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamise ühist strateegilist raamistikku.
- (6) Nõukogu kutsus 26. novembril 2010 üles liidu tulevastes rahastamisprogrammides rohkem keskenduma strateegia „Euroopa 2020” eesmärkidele, ühiskonnaprobleemidele ja võtmetehnoloogiale, hõlbustama koostööd ja tööstuspõhiseid teadusuuringuid, täiustama rahastamisvahendeid, lihtsustama oluliselt kättesaadavust, lühendama aega, mis kulub toote turuletoomiseks ning veelgi tugevdama tipp-tasemel teaduse tegemist.
- (7) Euroopa Ülemkogu toetas oma 4. veebruari 2011. aasta kohtumisel liidu teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamise ühist strateegilist raamistikku, et tõhustada sellist rahastamist nii riiklikul kui ka liidu tasandil, ning kutsus liitu üles kaotama kiiresti talentide ja investeringute ligimeelitamise takistused, et saavutada 2014. aastaks terviklik Euroopa teadusruum ning tõeline teadmiste, teadusuuringute ja innovatsiooni ühtne turg.
- (8) Komisjoni 9. veebruari 2011. aasta rohelises raamatus „Probleemid ja võimalused: ELi teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamise ühise strateegilise raamistiku arendamine” on välja toodud põhiküsimused, kuidas saavutada komisjoni 19. oktoobri 2010. aasta teatise sätestatud ambitsioonikaid eesmärke, ning alustati laiaulatuslikku konsulteerimist, mille käigus selgus, et sidusrühmad ja liidu institutsioonid on rohelises raamatus esitatud mõtetega üldiselt nõus.
- (9) Sidusa strateegilise käsitluse tähtsust rõhutasid oma arvamustes ka Euroopa teadusruumi ja innovatsiooni komitee (ERAC) 3. juunil 2011, Regioonide Komitee 30. juunil 2011⁽⁴⁾ ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 13. juulil 2011⁽⁵⁾.
- (10) 29. juuni 2011. aasta teatise „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve” tegi komisjon ettepaneku kasutada ühist strateegilist teadusuuringute ja innovatsiooni raamistikku, et tegeleda valdkondadega, mida hõlmab Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1982/2006/EÜ⁽⁶⁾ kehtestatud Euroopa Ühenduse

teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmes raamprogramm (2007-2013) (edaspidi "seitsmes raamprogramm"), Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1639/2006/EÜ⁽⁷⁾ kehtestatud konkurentsivõime ja innovatsiooni raamprogrammi (2007-2013) innovatsiooniosa ning samuti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 294/2008⁽⁸⁾ asutatud Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (edaspidi "EIT"), et täita strateegia „Euroopa 2020” eesmärk suurendada teadus- ja arendustegevuse jaoks tehtavaid kulutusi 2020. aastaks 3 % ni SKPst. Selles teatises lisas komisjon liidu rahastamiskavadesse ka kliimamuutuste teema ja kohustus suunama vähemalt 20 % liidu üldeelarvest kliimaga seotud projektidele.

Kliimameetmed ja ressursitõhusus on vastastikku toetavad eesmärgid jätkusuutliku arengu saavutamiseks. Nende mõlemaga seotud eieesmärke tuleks täiendada läbi muude käesoleva määrusega loodud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” aastateks 2014-2020 (edaspidi „programm „Horisont 2020”) eieesmärkide abil. Sellest tulenevalt eeldatakse, et vähemalt 60 % programmi „Horisont 2020” kogueelarvest peaks olema seotud jätkusuutliku arenguga. Samuti eeldatakse, et kliimaga seotud kulutused, sealhulgas vastastikku kooskõlas olevad ressursitõhususe suurendamise meetmed peaksid programmi „Horisont 2020” kogueelarvest moodustama rohkem kui 35 %. Komisjon peaks andma teavet kliimamuutustega seotud eesmärkide saavutamiseks kasutatud toetuse ulatuse ja sellekohaste tulemuste kohta. Programmi „Horisont 2020” kohaseid kliimaga seotud kulutusi tuleks jälgida kooskõlas kõnealuses teatises esitatud meetodikaga.

- (11) Programm „Horisont 2020” keskendutakse kolmele prioriteedile: tiptasemel teaduse tegemine, et tõsta liidu teadusvaldkonna tiptaset maailmas, tööstusvaldkonna tiptaseme soodustamine, et toetada ettevõtlust, sealhulgas mikro-, väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEd) ja innovatsiooni, ning ühiskonnaprobleemide lahendamise, et tegeleda otseselt strateegias „Euroopa 2020” nimetatud probleemidega, toetades kõiki tegevusi teel teadusuuringutest turuni. „Horisont 2020” peaks toetama teadusuuringute ja innovatsiooniahela kõiki etappe (sealhulgas mittetehnoloogilist ja sotsiaalset innovatsiooni ning turulähedasemaid tegevusi), kusjuures teadusuuringutel ja innovatsioonitegevustel on erinev rahastamismäär, mille aluseks on põhimõte, et mida turulähedasem on toetatav tegevus, seda suurem peaks olema lisarahastamine muudest allikatest. Turulähedasemad tegevused hõlmavad uuenduslikke rahastamisvahendeid ning nende eesmärk on rahuldada liidu paljude erinevate

⁽¹⁾ ELT C 377 E, 7.12.2012, lk 108.

⁽²⁾ ELT C 380 E, 11.12.2012, lk 9.

⁽³⁾ ELT C 56 E, 26.2.2013, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT C 259, 2.9.2011, lk 1.

⁽⁵⁾ ELT C 318, 29.10.2011, lk 121.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsus nr 1982/2006/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013) (ELT L 412, 30.12.2006, lk 1).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 2006. aasta otsus nr 1639/2006/EÜ, millega kehtestatakse konkurentsivõime ja uuen-dustegevuse raamprogramm (2007–2013) (ELT L 310, 9.11.2006, lk 15).

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2008. aasta määrus (EÜ) nr 294/2008, millega asutatakse Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (ELT L 97, 9.4.2008, lk 1).

- poliitikaalaldkondade vajadusi, keskendudes toetatud tegevuste tulemusena tekkinud teadmiste võimalikult laialdasele kasutamisele kuni nende teadmiste äriotstarbelise kasutamiseni. Programmi „Horisont 2020” prioriteete tuleks toetada ka nõukogu määrusega (Euratom) nr 1314/2013⁽¹⁾ loodud tuumauuringute ja koolituse programmi kaudu.
- (12) Programmi „Horisont 2020” raames toimuv tegevus peaks olema avatud uutele osalejatele, et saavutada partnerite laialdasem ja tippasemel koostöö kogu liidus ning tagada integreeritud Euroopa teadusruum.
- (13) Teadusuuringute Ühiskeskus peaks pakkuma kliendikeskset teaduslikku ja tehnilist tuge liidu poliitika jaoks ning reageerima ühtlasi paindlikult uutele poliitikanõudmistele.
- (14) Teadusuuringute, innovatsiooni ja hariduse teadmiste kolmnurgas peaksid EITi alla kuuluvad teadmis- ja innovaativakogukonnad aitama jõuliselt kaasa programmi „Horisont 2020” eesmärkide saavutamisele (sh ühiskonnaprobleemide lahendamise), ühendades teadusuuringud, innovatsiooni ja hariduse. EIT peaks edendama ettevõtlust oma kõrgharidus-, teadus- ja innovatsioonitegevuses. Eelkõige peaks ta edendama ettevõtlusharidust ja toetama idufirmade ja tütarettevõtete loomist.
- (15) Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 182 lõikega 1 määrab programm „Horisont 2020” maksimaalse üldmahu ning sätestab selles liidu finantsosaluse üksikasjalikud eeskirjad ja iga tegevuse jaoks ette nähtud vastavad osad.
- (16) Käesoleva määrusega nähakse kogu programmi „Horisont 2020” kehtivusajaks ette rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 2. detsembri 2013. aasta eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽²⁾ punkti 17 tähenduses.
- (17) Asjakohane osa teadusuuringute infrastruktuuride eelarvest tuleks pühendada e-infrastruktuuridele.
- (18) Erieesmärgi „Tulevaste ja kujunemisejärgus tehnoloogiad” raames toimuvad tegevused täiendama programmi „Horisont 2020” teiste osade raames toimuvat tegevust ning võimaluse korral tuleks püüda saavutada nende koostoimet.
- (19) On vaja tagada programmi „Horisont 2020” ja selle eelkäijate korrektne lõpetamine, eelkõige seoses nende mitmeaastase halduskorra (nt tehnilise ja haldusabi rahastamise) jätkumisega.
- (20) Üks programmi „Horisont 2020” tähtsaid eesmärke on lihtsustamine, mis peaks täiel määral kajastuma selle ülesehituses, eeskirjades, finantshalduses ja rakendamises. Tuleks püüda leida uusi programme „Horisont 2020” osalejaid, sealhulgas püüda saavutada ülikoolide, uurimiskeskuste, tööstuse ja eriti VKEde suur osalus, sest see ühendab ühte ühisesse strateegilisse raamistikku kogu teadusuuringute ja innovatsiooni toetuse (sh tõhusad lihtsustatud toetusviisid) ning selle osalemiseeskirjade põhimõtteid kohaldatakse kõikidele programmi „Horisont 2020” meetmetele. Lihtsamad rahastamiseeskirjad peaksid vähendama osalemisega seotud halduskulusid ning aitama kaasa finantsvõime suurendamisele ja vähendamisele.
- (21) Programm „Horisont 2020” peaks aitama kaasa Euroopa innovatsioonipartnerluse eesmärkide saavutamisele kooskõlas juhtalgatusega „Innovatiivne liit”, koondades kõik teaduse ja innovatsiooniahela asjaomased osalejad, et vahendeid ja algatusi tõhustada, lihtsustada ja paremini koordineerida.
- (22) Selleks et tihendada teaduse ja ühiskonna vahelisi suhteid ning suurendada avalikkuse usaldust teaduse vastu, tuleks programmis „Horisont 2020” soodustada kodanike ja kodanikuühiskonna teadlikku osalust teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud küsimuste käsitlemises, edendades selleks teadusharidust, muutes teaduslikud teadmised paremini kättesaadavaks, töötades välja vastutustundlikud teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskavad, millega reageeritakse kodanike ja kodanikuühiskonna mureküsimustele ja ootustele, ning soodustades nende osalust programmi „Horisont 2020” tegevuses. Kodanike ja kodanikuühiskonna kaasamisega peaksid kaasnema avalikkuse teavitamise meetmed, et luua ja säilitada avalikkuse toetus programmile „Horisont 2020”.
- (23) Prioriteedis „Ühiskonnaprobleemid” ning erieesmärgis „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia valdkonnas” peaks valitsema asjakohane tasakaal väiksemate ja suuremate projektide vahel.

⁽¹⁾ Nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (Euratom) nr 1314/2013 Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 948).

⁽²⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

- (24) Programmi „Horisont 2020” rakendamisel tuleb reageerida teaduse, tehnoloogia, tööstuse, poliitika ja ühiskonna muutuvatele võimalustele ja vajadustele. Selleks tuleks tegevuskavad koostada tihedas koostöös kõikide valdkondade sidusrühmadega ja need peavad olema piisavalt paindlikud, et oleks võimalik arvestada muutustega. Kogu programmi „Horisont 2020” rakendamise ajal tuleks küsida nõu väljastpoolt ning kasutada selliseid asjaomaseid struktuure nagu Euroopa tehnoloogiaplatvormid, ühise kavandamise algatused, Euroopa innovatsioonipartnerlused, samuti nõuanded teaduskomisjonidelt, nagu näiteks tervise teaduskomisjon.
- (25) Programmi „Horisont 2020” raames välja töötatud tegevus peaks edendama naiste ja meeste võrdõiguslikkust teadustöös ja innovatsioonis, käsitledes konkreetset soolise ebavõrdsuse põhjuseid, kasutades täielikult ära nii nais- kui ka meessoost teadlaste potentsiaali ning kaasates soolise mõõtme teadustöö ja innovatsiooni sisusse, pöörates samuti erilist tähelepanu soolise tasakaalu tagamisele, sõltuvalt olukorrast asjaomases teadustöö- ja innovatsioonivaldkonnas, hindamiskomisjonides ning muudes asjakohastes nõuandvates või ekspertkogudes, et parandada teadusuuringute kvaliteeti ja ergutada innovatsiooni. Samuti tuleb tegevuses püüelda Euroopa Liidu lepingu artiklites 2 ja 3 ning ELi toimimise lepingu artiklis 8 sätestatud naiste ja meeste võrdõiguslikkuse põhimõtete rakendamise poole.
- (26) Programm „Horisont 2020” peaks parandama teadlase elukutse atraktiivsust liidus. Piisavat tähelepanu tuleks pöörata Euroopa teadlaste hartale ja teadlaste töölevõtmise juhendile nagu see on sätestatud komisjoni 11. märtsi 2005. aasta soovitusel⁽¹⁾ ning teistele asjaomastele raamistikele, mis on sätestatud seoses Euroopa teadusruumiga, arvestades sealjuures siiski, et need on vabatahtlikud.
- (27) Et suuta ülemaailmselt konkureerida, tulemuslikult lahendada suuri ühiskondlikke väljakutseid ning saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid, peaks liit kasutama täielikult ära oma inimressursse. Seepärast peaks programm „Horisont 2020” aitama kaasa Euroopa teadusruumi saavutamisele, julgustades raamtingimuste loomist, mis aitaksid Euroopa teadlastel jääda Euroopasse või siia tagasi pöörduda, tõmbaksid maailma teadlasi Euroopasse ja muudaksid Euroopa veel ligitõmbavamaks sihtkohaks parimatele teadlastele.
- (28) Et suurendada teadmiste ringlust ja kasutamist, tuleks tagada avatud juurdepääs teaduspublikatsioonidele. Lisaks sellele tuleks edendada avatud juurdepääsu uurimisandmetele, mis on saadud programmi „Horisont 2020” alusel rahastatud teadusuuringute tulemusena, võttes arvesse piiranguid seoses eraelu puutumatuse, riikliku julgeoleku ja intellektuaalomandi õigustega.
- (29) Programmist „Horisont 2020” toetust saavas teadus- ja innovatsioonitegevuses tuleb kinni pidada eetika aluspõhimõtetest. Arvesse tuleks võtta teaduse ja uute tehnoloogiate eetika Euroopa töörihma arvamusi. Teadustegevuses tuleks arvestada ka ELi toimimise lepingu artikliga 13 ning tuleks vähendada loomade kasutamist teadusuuringutes ja katsetes, lõppeesmärgiga loomade kasutamine täielikult asendada. Kogu tegevus tuleb läbi viia nii, et oleks tagatud inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 168.
- (30) Programmi „Horisont 2020” raames tuleks asjakohasel arvesse võtta võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtete kohaldamist teadustöö ja innovatsiooni sisus kõigil uurimistsükli etappidel.
- (31) Komisjon ei kutsu sõnaselgelt üles kasutama inimese embrüonaalseid tüvirakke. Nii täiskasvanud inimese kui ka embrüonaalsete tüvirakkude kasutamise või kasutamata jätmise üle otsustavad teadlased soovitud eesmärkidele tuginedes ja selle suhtes kohaldatakse karmi eetilise hindamist. Inimese embrüonaalsete tüvirakkude kasutamist hõlmavaid projekte, mida liikmesriigid heaks ei kiida, ei rahastata. Tegevust, mis on keelatud kõikides liikmesriikides, ei rahastata. Tegevust ei rahastata liikmesriikides, kus selline tegevus on keelatud.
- (32) Maksimaalse mõju saavutamiseks tuleks programmis „Horisont 2020” välja arendada koostoime liidu teiste programmidega näiteks hariduse, kosmose, keskkonna, energia, põllumajanduse ja kalanduse, konkurentsivõime, VKEde, sisejulgeoleku, kultuuri ja meedia valdkonnas.
- (33) Nii programm „Horisont 2020” kui ka ühtekuuluvuspoliitika püüavad saavutada kõikehõlmavamalt kooskõla strateegia „Euroopa 2020 eesmärkidega. See lähenemine kutsub üles suurendama programmi „Horisont 2020” ja ühtekuuluvuspoliitika vahelist koostoimet. Seepärast peaks programm „Horisont 2020” arendama tihedaid sidemeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega, mis eelkõige võivad aidata suurendada kohalikku, piirkondlikku ja riiklikku teadustöö- ja innovatsiooni-suutlikkust, eriti aruka spetsialiseerumise strateegia kontekstis.

⁽¹⁾ ELT L 75, 22.3.2005, lk 67.

- (34) VKEd on Euroopas märkimisväärne innovatsiooni ja majanduskasvu ning töökohtade loomise allikas. Seetõttu vajab programm „Horisont 2020” VKEde, nagu need on määratletud komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ⁽¹⁾, jõulist osalemist. See peaks aitama kaasa Euroopa väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act”, nagu see on määratletud komisjoni 25. juuni 2008. aasta teatises „Kõigepealt mõtle väikestele” – Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act” eesmärkide saavutamisele. „Horisont 2020” peaks võimaldama mitmeid meetmeid, et toetada VKEde teadus- ja innovatsioonitegevust ning -suutlikkust innovatsioonitsükli eri etappidel.
- (35) Komisjon peaks viima läbi hindamisi ja koostama aruandeid VKEde osalemise kohta programmis „Horisont 2020”. Kui eesmärki eraldada VKEdele 20 % erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” ning prioriteedi „Ühiskonnaprobleemid” jaoks ette nähtud kogueelarvest ei suudeta saavutada, peaks komisjon uurima selle põhjusi ja tegema kiiresti ettepaneku uute asjakohaste meetmete kohta VKEde osalemise suurendamiseks.
- (36) Programmi „Horisont 2020” rakendamise võimaldavad kaasneda ainult teatavate liikmesriikide osalusega lisaprogrammid, liidu osalemine mitme liikmesriigi läbiviidavates programmides, ühissettevõtete loomine või muud ELi toimimise lepingu artiklites 184, 185 ja 187 sätestatud kokkulepped. Kõnealused lisaprogrammid tuleks määrata kindlaks ning neid tuleks rakendada avatud, läbipaistval ja tõhusal viisil.
- (37) Selleks, et vähendada aega, mis kulub alt-üles lähenemisviisi kasutamisele, tuleks turule jõudmiseks ning suurendada tööstuse, VKEde ja esmakordsete taotlejate osalust programmis „Horisont 2020”, tuleks erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” ning prioriteedi „Ühiskonnaprobleemid” raames rakendada pilootprojekti „Innovatsiooni kiirtee”. See peaks stimuleerima erasektori investeeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni, edendama teadusuuringuid ja innovatsiooni, mis keskendub väärtuste loomisele, ning kiirendama tehnoloogiate väljaarendamist uuteks toodeteks, protsessideks ja teenusteks.
- (38) „Horisont 2020” rakendamisel tuleks tunnustada ülikoolide ainulaadset rolli liidu teaduslikus ja tehnilises baasis nii peamiste tiptasemel koolitusasutustena kui ka teadustöös ja innovatsioonis, kuna nad on tähtsaks ühendusliiklaks Euroopa kõrgharidusruumi ja Euroopa teadusruumi vahel.
- (39) Liidu rahastamise võimalikult suure mõjukuse saavutamiseks tuleks programmiga „Horisont 2020” tekitada suurem koostoime teadustööd ja innovatsiooni toetavate rahvusvaheliste, riiklike ja piirkondlike programmide vahel, mis võib esineda ka avaliku sektori sisese partnerluse vormis. Seetõttu peaks programm „Horisont 2020” tagama vahendite parima kasutuse ja vältima asjatut dubleerimist.
- (40) Samuti tuleks mõju suurendada programmi „Horisont 2020” ja erasektori vahendite ühendamise avaliku ja erasektori partnerluse vormis sellistes tähtsates valdkondades, kus teadustöö ja innovatsiooniga saaks kaasa aidata Euroopa laiemate konkurentsieesmärkide saavutamisele, erainvesteeringute suurendamisele ja ühiskonnaprobleemide lahendamisele. Need partnerlused peaksid põhinema pikaajalistel kohustustel, mis hõlmavad kõikide partnerite tasakaalustatud osamakseid, nad peaksid vastutama oma eesmärkide saavutamise eest ja olema kooskõlas liidu teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegiliste eesmärkidega. Nende partnerluste juhtimine ja toimimine peaks olema avatud, läbipaistev, tulemuslik ja tõhus ning andma suurele hulgale oma konkreetsetes valdkondades aktiivsetele sidusrühmadele võimaluse osaleda. Seitsmenda raamprogrammi alusel käivitatud ühiste tehnoloogiaalgatuste vormis toimuv avaliku ja erasektori partnerlus võib jätkuda sihtotstarbelisemate struktuuride abil.
- (41) Programmiga „Horisont 2020” tuleks edendada ühist huvi pakkuvat ja mõlemale poolele kasutoovat koostööd kolmandate riikidega. Tuleks tegeleda rahvusvahelise koostööga teaduse, tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnas, et saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid – tugevdada konkurentsivõimet, aidata kaasa ühiskonnaprobleemide lahendamisele ning toetada liidu välis- ja arengupoliitikat –, sealhulgas luues koostöötavaid välisprogrammidega ja aidates liidul täita rahvusvahelisi kohustusi, nagu ÜRO aastatuhande arengueesmärkide saavutamine. Rahvusvahelise koostöö tegevuste osa tuleks säilitada tasemel, mis vastab vähemalt seitsmenda raamprogrammi tasemele.
- (42) Selleks et säilitada võrdsed võimalused kõikidele siseturul aktiivselt tegutsevatele ettevõtjatele, tuleks programmi „Horisont 2020” ettenähtud rahastamise kavandamisel lähtuda riigiabieskirjadest, et tagada riiklike kulutuste tõhusus ja vältida turumoonutusi, nt erasektori rahaliste vahendite massilist väljatõrjumist, mittetulemuslike turustruktuuride loomist või ebatõhusate äriühingute säilitamist.

⁽¹⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

(43) Euroopa Ülemkogu tunnistas 4. veebruaril 2011 vajadust uute kontrolli- ja riskijuhtimismeetodite järele liidu teadusuuringute rahastamises, kutsudes üles saavutama uut tasakaalu usalduse ja kontrollimise ning riskide võtmise ja riskide vältimise vahel. Euroopa Parlament kutsus oma 11. novembri 2010. aasta resolutsioonis (teadusuuringute raamprogrammide rakendamise lihtsustamise kohta) üles tegema pragmaatilist nihet haldus- ja finantskorra lihtsustamise suunas ning märkis, et Euroopa teadusuuringute rahastamise juhtimine peaks põhinema rõhkem usaldusel ja olema osalejate suhtes riskialtım. Seitsmenda raamprogrammi vahehindamise aruande kokkuvõttes on kirjas, et on vaja põhjalikumalt lihtsustamist ning riski ja usalduse vaheline tasakaal tuleb uuesti jalule seada.

(44) Liidu finantshuve tuleks kaitsta proportsionaalsete meetmete abil kogu kulutsükli vältel ning see peab muu hulgas hõlmama eeskirjade eiramise juhtumite ennetamist, avastamist ja uurimist, kaotsi läinud, valesti makstud või valesti kasutatud summade tagasinõudmist ning vajaduse korral ka sanktsioonide kohaldamist. Muudetud kontrollistrateegia, milles on põhitähelepanu suunatud vigade arvu miinimumini viimisele riskipõhisele kontrollile ja pettuste avastamisele, peaks vähendama osalejate kontrollikoormat.

(45) Oluline on tagada programmi „Horisont 2020” usaldusväärne finantsjuhtimine ning selle võimalikult tõhus ja kasutajasõbralik rakendamine, tagades samal ajal õiguskindluse ja programmi avatuse kõigile osalejatele. Vaja on tagada, et järgitakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) nr 966/2012⁽¹⁾ ning lihtsustamise ja parema reguleerimise nõudeid.

(46) Tõhus tulemuslikkuse juhtimine (sh hindamine ja järelevalve) nõuab selliste konkreetsete tulemusnäitajate väljatöötamist, mis on ajas jälgitavad ning on nii realistlikud kui ka sekkumise loogikat kajastavad ning asjaomase eesmärkide ja tegevuste hierarhia jaoks sobivad. Tuleb luua sobivad programmi „Horisont 2020” rakendamise ja järelevalve ning Euroopa teadusruumi edendamise, saavutuste ja toimimise järelevalve vahelise koordineerimise mehhanismid.

(47) Hiljemalt 2017. aasta lõpus tuleks programmi „Horisont 2020” vahehindamise raames põhjalikult hinnata nii olemasolevaid kui ka uusi avaliku ja erasektori partnerlusi, sealhulgas ühiseid tehnoloogiaalgatusi, mis peaks muu hulgas hõlmama nende avatuse, läbipaistvuse ja

tõhususe analüüsi. Selle hindamise puhul tuleks arvesse võtta määruse (EÜ) nr 294/2008 artiklis 16 määratletud EIT hindamist, et hindamine põhineks ühistel põhimõtetel.

(48) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt tugevdada üldise teadustöö ja innovatsiooni raamistikku ja kooskõlastada tegevust liidu tasemel, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning kattumise vältimiseks ning tähtsaimates valdkondades kriitilise massi olemasolu ja avalikust sektorist saadud vahendite optimaalse kasutamise tagamiseks on seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikult kaugemale.

(49) Õiguskindluse ja selguse huvides tuleks otsus nr 1982/2006/EÜ kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega luuakse teadustöö ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 (edaspidi „programm „Horisont 2020”) ning määratakse kindlaks raamistik, mille alusel liit toetab teadus- ja innovatsioonitegevust, tugevdades seeläbi Euroopa teaduslikku ja tehnoloogilist baasi ning suurendades kasu ühiskonnale, samuti innovatsiooni, teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse poliitika majandusliku ja tööstusliku potentsiaali paremat ärakasutamist.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „teadus- ja innovatsioonitegevus” – tegevus, mis hõlmab teadusuuringuid, tehnoloogiaarendust, tutvustamistegevust ja innovatsiooni, sh koostöö edendamine kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, tulemuste levitamine ja optimeerimine ning liidu teadlaste kõrgetasemelise koolituse ja liikuvuse soodustamine;

2) „otsesed meetmed” – Teadusuuringute Ühiskeskuse kaudu toimuv komisjoni teadus- ja innovatsioonitegevus;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

- 3) „kaudsed meetmed” – osalejate teadus- ja innovatsioonitegevus, mida liit rahaliselt toetab;
- 4) „avaliku ja erasektori partnerlus” – partnerlus, mille puhul erasektoris tegutsevad partnerid, liit ja asjakohasel juhul muud partnerid, näiteks avaliku sektori asutused, kohustuvad ühiselt toetama teadus- ja innovatsiooniprogrammi või -tegevuse arendamist ja rakendamist;
- 5) „avaliku sektori sisene partnerlus” – partnerlus, mille puhul avaliku sektori asutused või kohalikul, piirkonnas, riigi või rahvusvahelisel tasandil avalikke teenuseid osutavad asutused kohustuvad koos liiduga ühiselt toetama teadus- ja innovatsiooniprogrammi või -tegevuse arendamist ja rakendamist.
- 6) „teadustöö infrastruktuurid” – rajatised, vahendid ja teenused, mida teadusringkonnad kasutavad teadusuuringute läbiviimiseks ja innovatsiooni edendamiseks oma valdkondades. Neid võib kasutada ka muuks kui teadusuuringuteks, näiteks hariduse või avalike teenuste jaoks, kui see on asjakohane. Teadustöö infrastruktuurid hõlmavad järgmist: suured teadusaparatuurid või instrumentide komplektid; teadmispõhised vahendid, näiteks kogud, arhiivid või teaduslikud andmed; e-infrastruktuurid, näiteks andmed, andmetöötlussüsteemid ja kommunikatsioonivõrgustikud; ning muud ainulaadsed ning teadus- ja innovatsioonitegevuses maailmataseme saavutamiseks vajalikud infrastruktuurid. Infrastruktuurid võivad asuda ühes kohas, olla virtuaalsed või jaotunud.
- 7) „aruka spetsialiseerumise strateegia” – tähendab sama, mis Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikli 2 punktis 3 määratletud aruka spetsialiseerumise strateegia.

Artikkel 3

Programmile „Horisont 2020” aluse panemine

Käesolevaga luuakse programm „Horisont 2020” ajavahemikuks 1. jaanuar 2014 kuni 31. detsember 2020.

Artikkel 4

Liidu lisaväärtus

Programm „Horisont 2020” tagab võimalikult suure liidu lisaväärtuse ja mõju, keskendudes eesmärkidele ja tegevustele, millega liikmesriigid üksi tegutsedes tõhusalt toime tulla ei

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnustatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 320).

suuda. Programmil „Horisont 2020” on tähtis roll Euroopa 2020. aasta aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia (strateegia „Euroopa 2020”) elluviimisel, pakkudes liidu kõrgetasemeliste teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamiseks ühist strateegilist raamistikku ning toimides seega era- ja riiklike investeeringute suurendamise vahendina, luues uusi töövõimalusi ning tagades Euroopa pikaajalise jätkusuutlikkuse, majanduskasvu, majanduse arengu, sotsiaalse kaasatuse ja tööstusliku konkurentsivõime, ning käsitledes samuti liidu ees seisvaid ühiskondlikke väljakutseid.

Artikkel 5

Üldeesmärk, prioriteedid ja erieesmärgid

1. Programmi „Horisont 2020” üldeesmärk on aidata ehitada liidus üles teadmiste- ja innovatsioonipõhine ühiskond ja majandus, leides teadus-, arendus- ja uuendustegevuse jaoks lisaraha ning aidates saavutada teadus- ja arendustegevuse eesmäärke, sealhulgas eesmärgi viia 2020. aastaks teadustegevuse ja innovatsiooni rahastamine kogu liidus 3 %ni SKPst. Nii toetab programm strateegia „Euroopa 2020” ja liidu teiste poliitikate elluviimist ning Euroopa teadusruumi loomist ja toimimist. Esimesed asjaomased tulemusnäitajad, mida kasutatakse üldeesmärgi poole liikumise hindamiseks, on esitatud I lisa sissejuhatustes.

2. Lõikes 1 sätestatud üldeesmärgi püütakse saavutada kolme üksteist võimendava prioriteedi kaudu, mis on suunatud alljärgnevale:

- a) tiptasemel teadus;
- b) juhtpositsioon tööstuses;
- c) ühiskondlikud väljakutsed.

Igale neist kolmest prioriteedist vastavad erieesmärgid on esitatud I lisa osades I–III ning välja on toodud ka peamised tegevussuunad.

3. Lõikes 1 sätestatud üldeesmärgi püütakse samuti saavutada I lisa IV osas koos peamiste tegevussuundadega esitatud erieesmärgi „Tiptaseme levitamine ja osaluse laiendamine” ja I lisa V osas koos peamiste tegevussuundadega esitatud eesmärgi „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks” kaudu.

4. Teadusuuringute Ühiskeskus aitab lõikes 1 nimetatud üldeesmärgi ja lõikes 2 nimetatud prioriteetide saavutamisele kaasa, pakkudes liidu poliitikaalaldkondadele teaduslikku ja tehnilist toetust, vajaduse korral koostöös asjaomaste riiklike ja piirkondlike teadusuuringute valdkonna sidusrühmadega, näiteks aruka spetsialiseerumise strateegiate väljatöötamisel. Erieesmärk ja peamised tegevussuunad on sätestatud I lisa VI osas.

5. Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT) aitab kaasa lõikes 1 sätestatud üldeesmärgi ja lõikes 2 sätestatud prioriteetide saavutamisele erieesmärgiga lõimida kõrghariduse, teadusuuringute, innovatsiooni teadmiste kolmnurk. EIT asjaomased tulemusnäitajad on sätestatud I lisa sissejuhatuses ning I lisa VII osas on sätestatud erieesmärk koos peamiste tegevussuundadega.

6. Lõigetes 2 ja 3 osutatud prioriteetide ja peamiste tegevussuundade raames võib arvesse võtta uusi ettenägematuid vajadusi, mis tekivad programmi „Horisont 2020” rakendamise ajal. Kui see on piisavalt põhjendatud, võib see hõlmata reageerimist uutele võimalustele, kriisidele ja ohtudele ning samuti liidu uute poliitikate väljatöötamisega seotud vajadustele.

Artikkel 6

Eelarve

1. Rahastamispakett programmi „Horisont 2020” rakendamiseks on 770 283 miljonit eurot jooksevhindades, millest kuni 743 169 miljonit eurot eraldatakse ELi toimimise lepingu XIX jaotise kohase tegevuse jaoks.

Iga-aastased eraldised määratakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt kindlaks vastavalt mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud piirmääradele.

2. ELi toimimise lepingu XIX jaotise kohase tegevuse jaoks ette nähtud summa jaotatakse käesoleva määruse artikli 5 lõikes 2 nimetatud prioriteetide vahel järgmiselt:

- a) tiptasemel teadus: 244 411 miljonit eurot jooksevhindades;
- b) juhtpositsioon tööstuses: 170 155 miljonit eurot jooksevhindades;
- c) ühiskondlikud väljakutsed: 29 679 miljonit eurot jooksevhindades.

Maksimaalne kogusumma, mille liit eraldab programmist „Horisont 2020” artikli 5 lõikes 3 sätestatud erieesmärkidele ja Teadusuuringute Ühis keskuse otsesetele meetmetele väljaspool tuumaenergiavaldkonda, on järgmine:

- i) tiptaseme levitamine ja osaluse laiendamine: 8 165 miljonit eurot jooksevhindades;
- ii) teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks: 4 622 miljonit eurot jooksevhindades;

iii) Teadusuuringute Ühis keskuse otsesed meetmed väljaspool tuumaenergiavaldkonda: 19 026 miljonit eurot jooksevhindades.

Artikli 5 lõigetes 2 ja 3 sätestatud prioriteetidele ja erieesmärkidele eraldatud vahendite soovituslik jaotus on kindlaks määratud II lisas.

3. Programmist „Horisont 2020” eraldatakse EITile kuni 27 114 miljonit eurot jooksevhindades, nagu on sätestatud II lisas.

4. Programmi „Horisont 2020” rahastamispakett võib hõlmata kulutusi, mis on seotud programmi „Horisont 2020” haldamiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks vajaliku ettevalmistamise, järelevalve, kontrolli, auditeerimise ja hindamisega, eelkõige uuringud, ekspertide koosolekud, kui need on seotud programmi „Horisont 2020” eesmärkidega, infoteaduse ja teabevahetusega tegelevate IT-võrkudega seotud kulutused, ning kõik muud tehnilise ja haldusabiga seotud kulutused, mis komisjonil tekivad programmi „Horisont 2020” haldamisel.

Vajaduse korral ja piisavalt põhjendatud juhtudel võib tehnilise ja haldusabi kulutuste katmiseks ette nähtud assigneeringud lisada programmi „Horisont 2020” eelarvesse ka pärast 2020. aastat, et oleks võimalik hallata 31. detsembriks 2020 lõpule viimata meetmeid. Programmiga „Horisont 2020” ei rahastata Galileo, Copernicuse või ITERi Euroopa ühissettevõtte ülesehitamist ega käitamist.

5. Ettenägematute olukordadele või muutustele ja vajadustele reageerimiseks võib komisjon pärast programmi „Horisont 2020” käesoleva määruse artikli 32 lõikes 3 nimetatud vahendamist ja artikli 32 lõikes 2 osutatud EIT tegevuse läbivaatamise tulemusi vaadata iga-aastase eelarvemenetluse käigus läbi käesoleva artikli lõikes 2 nimetatud prioriteetidele ja erieesmärkidele „Tiptaseme levitamine ja osaluse laiendamine” ja „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks” määratud summad, II lisas esitatud soovitusliku jaotuse iga prioriteedi alla kuuluvate erieesmärkide jaoks ja käesoleva artikli lõikes 3 nimetatud EITile antava toetuse. Komisjon võib samuti samadel tingimustel paigutada assigneeringud prioriteetide ja erieesmärkide ja EITi vahel ümber kuni 7,5 % ulatuses igale prioriteedile ja erieesmärkidele „Tiptaseme levitamine ja osaluse laiendamine” ja „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks” tehtud algsest kogueraldisest ning kuni 7,5 % ulatuses igale erieesmärgile tehtud algsest soovituslikust jaotusest ning kuni 7,5 % ulatuses EITile antavast toetusest. Selline paigutamine ei ole lubatud käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud Teadusuuringute Ühis keskuse otsesete meetmete jaoks eraldatud summa osas.

Artikkel 7

Kolmandate riikide assotsieerumine

1. Programmis „Horisont 2020” võivad assotsieeruda:

- a) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid kooskõlas üldpõhimõtete ja üldtingimustega, mis on ette nähtud nende riikide osalemiseks vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogude otsustes või sarnaste kokkulepete alusel loodud liidu programmides;

b) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmed või riigid või territooriumid, mis on hõlmatud Euroopa naabruspoliitikaga, kes vastavad kõigile järgmistele kriteeriumidele:

- i) hea võimekus teaduse, tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnas;
- ii) varasem edukas osalemine liidu teadus- ja innovatsiooniprogrammides;
- iii) käsitlevad õiglaselt ja erapooletult intellektuaalomandi õigusi.

c) seitsmenda raamprogrammiga assotsieerunud riigid või territooriumid.

2. Konkreetset tingimused assotsieerunud riikide osalemiseks programmis „Horisont 2020” (k.a nende rahaline panus, mille aluseks on nende sisemajanduse koguprodukt) määratakse kindlaks liidu ja assotsieerunud riikide vahel sõlmitavates rahvusvahelistes lepingutes.

Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalistest EFTA riikide assotsieerumise tingimused on vastavuses kõnealuse lepingu sätetega.

II JAOTIS

RAKENDAMINE

I PEATÜKK

Rakendamine, haldamine ja toetuse liigid

Artikkel 8

Rakendamine eriprogrammi abil ning EITi rahastamine

Programmi „Horisont 2020” rakendatakse konsolideeritud eriprogrammi abil, mis on loodud nõukogu otsusega 2013/743/EL⁽¹⁾ ning milles määratakse kindlaks eesmärgid ja üksikasjalikud rakenduseeskirjad, ning EITile antava rahalise toetuse abil.

Eriprogrammiga nähakse ette üks eelarveosa igale artikli 5 lõikes 2 nimetatud kolmest prioriteedist, üks eelarveosa artikli 5 lõikes 3 osutatud erieesmärkidele ja üks eelarveosa Teadusuuringute Ühiskeskuse otsesetele meetmetele väljaspool tuumaenergiavaldkonda.

Programmi „Horisont 2020” kolme prioriteeti koordineeritakse tõhusalt.

⁽¹⁾ Nõukogu 3. detsembri 2013 otsus 2013/743/EL, millega luuakse eriprogramm, millega rakendatakse „Horisont 2020” - teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm aastateks 2014–2020 ja tunnistatakse kehtetuks otsused 2006/971/EÜ, 2006/972/EÜ, 2006/973/EÜ, 2006/974/EÜ ja 2006/975/EÜ (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 965).

Artikkel 9

Haldamine

1. Programmi „Horisont 2020” rakendab komisjon kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012.

2. Lisaks võib komisjon usaldada osa programmi „Horisont 2020” rakendamise määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 58 lõike 1 punktis c osutatud rahastamisasutustele.

Artikkel 10

Liidu toetuse vormid

1. Programmiga „Horisont 2020” toetatakse kaudseid meetmeid ühe või mitme rahastamisvormi kaudu, mis on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 966/2012, täpsemalt toetuste, auhindade, hangete ja rahastamisvahendite kaudu. Rahastamisvahendid on peamine rahastamisvorm turulähedastele tegevustele, mida programmi „Horisont 2020” alusel toetatakse.

2. Lisaks võib programmi „Horisont 2020” raames toetada ka Teadusuuringute Ühiskeskuse otseseid meetmeid.

3. Kui Teadusuuringute Ühiskeskuse otsesed meetmed annavad oma panuse ELi toimimise lepingu artiklite 185 ja 187 alusel loodud algatustesse, ei loeta seda kõnealustele algatustele eraldatud rahalise toetuse osaks.

Artikkel 11

Osalemise ja tulemuste levitamise eeskirjad

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1290/2013⁽²⁾ sätestatud osalemise ja tulemuste levitamise eeskirja kohaldatakse kaudsete meetmete suhtes.

II PEATÜKK

Kavandamine

I Jagu

Üldpõhimõtted

Artikkel 12

Välisõuanded ja ühiskonna kaasamine

1. Programmi „Horisont 2020” rakendamisel arvestatakse nõuannete ja muu panusega, mida pakuvad: komisjoni loodud sõltumatute tippeksperide nõuanderühmad paljudest sidusrühmadest, mis hõlmavad teadus- ja tööstusringkonda ning kodanikuühiskonda, et pakkuda vajalikke interdistsiplinaarseid ning valdkonnaüleseid seisukohti, võttes arvesse asjakohaseid olemasolevaid algatusi liidu, riiklikul ja piirkondlikul tasandil. Lisaks

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1290/2013 millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 osalemise ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1906/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 81).

annavad oma panuse rahvusvaheliste teadus- ja tehnoloogiaalaste pingute alusel loodud dialoogistruktuurid; tulevikku suunatud tegevus; sihtotstarbeline konsulteerimine üldsusega (sealhulgas konsulteerimine vajaduse korral riiklike ja piirkondlike asutuste või sidusrühmadega); ning sellised läbipaistvad interaktiivsed protsessid, mis tagavad, et rahastatakse vastutustundlikku teadustööd ja innovatsiooni.

Vajaduse korral võetakse arvesse ka Euroopa teadusruumi ja innovatsiooni komitee (ERAC), muude Euroopa teadusruumiga seotud rühmade ja ettevõtluspoliitika rühma nõuandeid strateegiliste prioriteetide kindlaksmääramise ja kujundamise kohta.

2. Samuti arvestatakse täiel määral muu hulgas EIT, Euroopa tehnoloogiaplattformide ja Euroopa innovatsioonipartnerluste raames loodud teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskavade asjaomaste punktidega ning samuti teaduskomisjonide, näiteks tervise teaduskomisjoni, nõuannetega.

Artikkel 13

Koostoime riiklike programmidega ja ühine kavandamine

1. Programmi „Horisont 2020” rakendamiseks võetakse arvesse vajadust luua asjakohast koostoimet ja vastastikust täiendavust liikmesriikide ja Euroopa teadus- ja innovatsiooniprogrammide vahel, näiteks valdkondades, kus koordineerimisega seotud jõupingutusi tehakse ühise kavandamise algatuste kaudu.

2. Kaaluda võib liidu toetust ühise kavandamise algatustele artiklis 26 osutatud vahendite kaudu, vastavalt selliste vahendite jaoks kehtestatud tingimustele ja kriteeriumidele.

Artikkel 14

Valdkonnaüleused küsimused

1. Seoste ja liidestega tegeletakse programmis „Horisont 2020” nii prioriteetide üleselt kui ka prioriteetide siseselt. Seoses sellega pööratakse erilist tähelepanu:

- a) progressi võimaldava tehnoloogia ja tööstusliku tehnoloogia, samuti tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate arendamisele ja kasutamisele;
- b) valdkondadele, mis on seotud avastamise ja turul rakendamise seostamisega;
- c) interdistsiplinaarsetele ning valdkonnaülestele teadusuuringutele ja innovatsioonile;
- d) sotsiaal-, majandus- ja humanitaarteadustele;

- e) kliimamuutustele ja säästvatele arengule;
- f) Euroopa teadusruumi ja juhtalgatuse „Innovatiivne liit” toimimise ja tulemuste parandamisele;
- g) raamtingimustele juhtalgatuse „Innovatiivne liit” toetamisel;
- h) kõikidele asjakohastele strateegia „Euroopa 2020” juhtalgatustele kaasa aitamisele (sealhulgas Euroopa digitaalne arengukava);
- i) teadusuuringutes ja innovatsioonis osalemise laiendamisele kogu liidus ning teadusuuringute ja innovatsiooni vahelise lõhe kaotamisele Euroopas;
- j) tippteadlaste ja innovaatorite jaoks mõeldud rahvusvaheliste võrgustikele (nt COST);
- k) koostööle kolmandate riikidega;
- l) teadusuuringute ja innovatsiooni vastutustundlikkusele (k.a sooline mõõde);
- m) VKEdede kaasamisele teadusuuringutesse ja innovatsiooni ning erasektori laiemale osalusele;
- n) teadlaste elukutse atraktiivsuse suurendamisele ning
- o) teadlaste piiriülese ja sektoritevahelise liikuvuse lihtsustamisele.

2. Kui toetatakse kaudset meetet, mis on väga tähtis mitme artikli 5 lõikes 2 ja 3 osutatud prioriteedi või erieesmärgi jaoks või mitme nende prioriteetide alla kuuluva erieesmärgi saavutamiseks, võib meetmele eraldatav summa koosneda asjaomastele prioriteetidele või erieesmärkidele ette nähtud summadest.

Artikkel 15

Teaduse, tehnoloogia, innovatsiooni, majanduse ja ühiskonna pidev areng

Programmi „Horisont 2020” rakendatakse nii, et toetatavad prioriteedid ja meetmed on kooskõlas muutuvate vajadustega ning nende väljatöötamisel arvestatakse teaduse, tehnoloogia, innovatsiooni, majanduse ja ühiskonna pideva arenguga globaalses maailmas, kusjuures innovatsioon hõlmab ettevõtlusalaseid, organisatsioonilisi, tehnoloogilisi ja ühiskondlikke ning keskkonnaaspekte. Programmi „Horisont 2020” prioriteetide ja meetmete muutmissetpanekutes võetakse arvesse artiklis 12 osutatud välisnõuandeid, samuti artikli 32 lõikes 3 osutatud vahehindamisel põhinevaid soovitusi.

Artikkel 16

Sooline võrdõiguslikkus

Programmis „Horisont 2020” tagatakse soolise võrdõiguslikkuse ja soolise mõõtme tulemuslik edendamine teadus- ja innovatsioonitegevuses. Erilist tähelepanu pööratakse soolise tasakaalu tagamisele, sõltuvalt olukorrast asjaomasel teadus- ja innovatsioonivaldkonnas, hindamiskomisjonis ning nõuandvates ja eksperdirühmades.

Sooline mõõde lõimitakse teadus- ja innovatsioonitegevuse sisusse strateegiates, programmides ja projektides ning neid jälgitakse teadusuuringute tsükli kõikides etappides.

Artikkel 17

Teadlaste karjäärivõimalused

Programmi „Horisont 2020” rakendatakse kooskõlas määrusega (EL) nr 1290/2013, millega aidatakse tugevdada ühtset turgu teadlaste jaoks ning suurendatakse teadlaste karjääri atraktiivsust kogu liidus Euroopa teadusruumi raames, võttes arvesse enamiku selle raames toetatavate meetmete rahvusvahelist olemust.

Artikkel 18

Avatud juurdepääs

1. Tagatakse avatud juurdepääs teaduspublikatsioonidele, mille aluseks on avaliku sektori rahastatud teadusuuringud programmi „Horisont 2020” raames. Seda rakendatakse kooskõlas määrusega (EL) nr 1290/2013.

2. Edendatakse avatud juurdepääsu teadusandmetele, mille aluseks on avaliku sektori rahastatud teadusuuringud programmi „Horisont 2020” raames. Seda rakendatakse kooskõlas määrusega (EL) nr 1290/2013.

Artikkel 19

Eetikapõhimõtted

1. Programmi „Horisont 2020” raames toimivas teadus- ja innovatsioonitegevuses tuleb järgida eetikapõhimõtteid ning asjaomaseid riiklike, liidu ja rahvusvahelisi õigusakte, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning Euroopa inimõiguste konventsiooni ja selle lisaprotokolle.

Eritähelepanu pööratakse proportsionaalsuse põhimõttele, õigusele eraelu puutumatusel, õigusele isikuandmete kaitsele, õigusele kehalisele ja vaimsele puutumatusel, õigusele mitte olla diskrimineeritud ja vajadusele tagada inimeste tervise kaitse kõrgel tasemel.

2. Programmi „Horisont 2020” raames tehtav teadus- ja innovatsioonitegevus on suunatud üksnes tulemuste tsiviilrakendustele.

3. Ei rahastata järgmisi teadusuuringute valdkondi:

a) inimeste kloonimisele suunatud teadusuuringud, mille eesmärk on paljundamine;

b) inimese genotüübi muutmisele suunatud teadusuuringud, mis võivad sellised muutused päritavaks muuta⁽¹⁾;

c) teadustegevus, mis on suunatud inimese embrüote loomisele üksnes teadustöö või tüvirakkude saamise eesmärgil, sealhulgas keharakkude tuuma siirdamise abil.

4. Teadustöö sisust ja asjaomaste liikmesriikide õigusraamistikust olenevalt võib rahastada nii täiskasvanud inimese kui ka embrüonaalsete tüvirakkude alaseid teadusuuringuid. Teadustegevust, mis on keelatud kõikides liikmesriikides, ei rahastata. Tegevust ei rahastata liikmesriikides, kus vastav tegevus on keelatud.

5. Käesoleva artikli lõikes 3 nimetatud uurimisvaldkonnad võib artikli 32 lõikes 3 sätestatud vahehindamise raames teaduse arengu valguses läbi vaadata.

Artikkel 20

Vastastikune täiendavus liidu teiste programmidega

Programmi „Horisont 2020” rakendatakse nii, et see täiendab liidu muid rahastamisprogramme ja poliitikaid, sealhulgas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde, ühist põllumajanduspoliitikat, ettevõtete ja väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete konkurentsivõime programmi (COSME) (2014–2020), programmi „Erasmus+” ja programmi LIFE.

Artikkel 21

Koostoime Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega

Lisaks liidu, riiklikule ja piirkondlikule struktuuripoliitikale aidatakse programmiga „Horisont 2020” kaasa teadus- ja innovatsioonilõhe kaotamisele liidus, edendades koostoimet Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega. Kui see on võimalik, võib kasutada kumulatiivset rahastamist, nagu on sätestatud määruses (EL) nr 1290/2013.

⁽¹⁾ Sugunäärmete vähi raviga seotud teadusuuringuid võib rahastada.

II Jagu

Artikkel 25

Konkreetsed tegevusvaldkonnad**Avaliku ja erasektori partnerlus**

Artikkel 22

Mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad

1. Erilist tähelepanu pööratakse mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) piisavale osalusele programmi „Horisont 2020” kogu rakendamise käigus ning teaduse ja innovatsiooni mõjule VKEdele. Hindamise ja järelevalve käigus hinnatakse VKEde osalust nii kvantitatiivselt kui ka kvalitatiivselt.

2. Lisaks sellele, et VKEdele kehtestatakse paremad tingimused programmi „Horisont 2020” kõikides asjakohastes võimalustes osalemiseks, võetakse selleks ka erimeetmeid. Eelkõige luuakse ühtse tsentraliseeritud juhtimissüsteemi raames eraldi VKEde jaoks mõeldud rahastamisvahend, mis on suunatud igat liiki innovatsioonipotentsiaaliga VKEdele laiemas tähenduses ning mida rakendatakse alt-üles lähenemisviisi kohaselt kestva avatud hankemenetluse abil, mis kohandatakse VKEde vajadustele vastavaks, nagu on sätestatud I lisa II osa punkti 3.3 alapunktis a nimetatud erieesmärgis „Innovatsioon VKEdes”. Käesoleva vahendi puhul võetakse arvesse I lisa II osa punktis 1 nimetatud erieesmärki „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” ning I lisa III osa punktides 1–7 nimetatud prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” iga üksikut erieesmärki ning neid rakendatakse järjekindlalt.

3. Lõigetes 1 ja 2 sätestatud lõimitud meetodi ja menetluste lihtsustamise abil peaks VKEdele eraldatama vähemalt 20 % erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” ning prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” jaoks ette nähtud kogueelarvest.

4. Erilist tähelepanu pööratakse VKEde piisavale esindatusele artiklis 25 osutatud avaliku ja erasektori partnerlustes.

Artikkel 23

Koostööprojektid ja partnerlusprogrammid

Programmi „Horisont 2020” tuleks rakendada eelkõige rahvusvaheliste koostööprojektide kaudu, mida pakutakse projektikonkursside kaudu programmi „Horisont 2020” tööprogrammides, mis on ettenähtud otsusega 2013/743/EL. Neid projekte täiendatakse avaliku ja erasektori ning avaliku sektori siseste partnerlustega. Partnerlused luuakse liikmesriikide osalusel ning nende partnerluste raames töötatakse välja nende sisemise töökorralduse põhimõtted.

Artikkel 24

Innovatsiooni kiirtee

Innovatsiooni kiirteed rakendatakse täiemahulise pilootprojektiina kooskõlas määruse (EL) nr 1290/2013 artikliga 54, kuulutades välja innovatsiooni kiirtee taotlusvooru alates aastast 2015.

1. Programmi „Horisont 2020” võib rakendada avaliku ja erasektori partnerluse kaudu, kus kõik partnerid võtavad endale kohustuse toetada sellise konkurentsieelse teadustöö ja innovatsioonitegevuse väljatöötamist ja elluviimist, mis on liidu konkurentsivõime ja tööstuse valdkonna juhtpositsiooni seisukohalt strateegiliselt tähtis või mille abil lahendatakse konkreetseid ühiskondlikke väljakutseid. Avaliku ja erasektori partnerlust rakendatakse selliselt, et see ei takistaks Euroopa parimate osalejate täielikku kaasamist.

2. Liidu osalemisel avaliku ja erasektori partnerluses kasutatakse juba olemasolevaid ja lihtsaid juhtimisstruktuure ning see võib toimuda järgmistes vormides:

- a) liidu rahalised maksed ühissetvõtetele, kes on asutatud ELi toimimise lepingu artikli 187 kohaselt seitsmenda raamprogrammi alusel, kui muudetakse nende alusakte; ELi toimimise lepingu artikli 187 kohaselt loodud uutele avaliku ja erasektori partnerlustele; ning muudele määruse (EL, Euratom) nr .../2013 artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktis iv ja vii osutatud rahastamisasutustele. Sellist partnerluse vormi kasutatakse ainult siis, kui soovitud eesmärgid ja vajalikud ressursid asjakohaseid mõjuhinnanguid arvesse võttes seda õigustavad või kui muud partnerluse vormid ei täida eesmäärke või ei tekita vajalikku võimendust;
- b) lõikes 1 osutatud lepingulised suhted, milles on määratletud koostööeesmärgid, partnerite võetud kohustused, peamised tulemusnäitajad ning soovitatavad väljundid ning kus on märgitud teadus- ja innovatsioonitegevus, mida on vaja programmi „Horisont 2020” toetada.

Huvitatud partnerite, sealhulgas vajaduse korral lõppkasutajate, ülikoolide, VKEde ja teadusasutuste kaasamiseks teevad avaliku ja erasektori partnerlused riiklikud vahendid kättesaadavaks läbipaistvate menetluste ja peamiselt projektikonkursside abil, mida reguleerivad osalemiseeskirjad on kooskõlas programmi „Horisont 2020” eeskirjadega. Projektikonkurssi läbiviimata jätmise peaks olema piisavalt põhjendatud.

3. Avaliku ja erasektori partnerlused määratakse kindlaks ning neid rakendatakse avatud, läbipaistval ja tõhusal viisil. Kindlaksmääramine põhineb kõigil järgnevatel kriteeriumidel:

- a) liidu tasandi meetme lisaväärtuse ja kasutatava vahendi avaliku näitamise;
- b) mõju ulatus tööstuse konkurentsivõimele, töökohtade loomisele, jätkusuutlikule majanduskasvule ja sotsiaal-majanduslikele probleemidele, sealhulgas ühiskondlikele väljakutsetele, mida hinnatakse selgelt määratletud ja mõõdetavate eesmärkide suhtes;

- c) kõikide partnerite pikaajaline pühendumus, sealhulgas tasa-kaalustatud panus, mille aluseks on ühine tulevikunägemus ja selgelt määratletud eesmärgid;
- d) asjaomaste ressursside maht ning võimalus leida lisainvesteeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni;
- e) iga partneri roll on selgelt määratletud ja valitud perioodi peamistes tulemusnäitajates on kokku lepitud;
- f) täiendus programmi „Horisont 2020” muude osadega ning kooskõla liidu teadusuuringute ja innovatsiooni strateegiliste prioriteetidega, eelkõige strateegia „Euroopa 2020” prioriteetidega.

Vajaduse korral tagatakse avaliku ja erasektori partnerlustes prioriteetide, tegevuse ja liikmesriikide osalemise täiendus.

4. Avaliku ja erasektori partnerlusega hõlmatud teadustöö prioriteetid võib, kui see on asjakohane, kaasata „Horisont 2020” tööprogrammide regulaarsetesse taotlusvoorudesse, et luua uut koostoi met strateegilise tähtsusega teadus- ja innovatsioonitegevusega.

Artikkel 26

Avaliku sektori sisene partnerlus

1. Programm „Horisont 2020” aitab vajaduse korral kaasa avaliku sektori sisese partnerluse tugevdamisele seal, kus piirkondliku, riikliku või rahvusvahelise tasandi meetmeid viiakse liidus ühiselt ellu.

Erilist tähelepanu pööratakse liikmesriikide vahelistele ühise kavandamise algatustele. Programmist „Horisont 2020” toetust saavad ühise kavandamise algatused jäävad osalemiseks avatuks kõikidele liikmesriikidele või assotsieerunud riikidele.

2. Avaliku sektori sisest partnerlust võib toetada nii artikli 5 lõikes 2 nimetatud prioriteetide siseselt kui ka üleselt, eelkõige alljärgneva kaudu:

- a) rahastamisvahend ERA-NET, mille puhul kasutatakse toetusi avaliku sektori sisese partnerluse toetamiseks selle ettevalmistamisel, võrgutöö struktuuride loomisel, ühistegevuse väljatöötamisel, elluviimisel ja kooskõlastamisel, samuti liidu poolt aastas mitte rohkem kui ühe ühise projektikonkursi ja riigiüleste meetmete rahalisel täiendamisel;
- b) liidu osalus mitme liikmesriigi poolt kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 185 rakendatavates programmides, kui osalemine on põhjendatud taotletavate eesmärkide ja vajalike ressursside ulatusega.

Esimese lõigu punktiga a seotud lisarahastamine sõltub sellest, kas osalejad on näidanud liidu tasandi meetme lisaväärtust ja kas nad on teinud varem ühiste projektikonkursside ja meetmete jaoks soovituslikke rahalisi või mitterahalisi eraldisi või mitte. Rahastamisvahendi ERA-NET üks eesmäärke võib olla ühtlustada ühiste projektikonkursside ja meetmete rakendamise korda. Samuti võib seda kasutada ELi toimimise lepingu artikli 185 kohase algatuse ettevalmistamiseks.

Esimese lõigu punkti b kohaldamiseks tehakse kõnealuseid algatusi ainult siis, kui on vaja sihtotstarbelist rakendusstruktuuri ning osalevad riigid on võtnud suuri rahalisi kohustusi lõimituse saavutamiseks teaduslikul, juhtimise ja rahalisel tasandil. Peale selle võetakse selliste algatuste ettepanekute väljavalimisel arvesse kõiki järgmisi kriteeriume:

- a) soovitud eesmärk ning selle seosed programmi „Horisont 2020” eesmärkidega ja liidu laiemate poliitikaeesmärkidega on selgelt määratletud;
- b) osalevad riigid on võtnud endale soovituslikud rahalised või mitterahalised kohustused, kusjuures varem on võetud kohustus joondada riiklikud ja/või piirkondlikud investeeringud riikidevaheliste teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks ning vajaduse korral vahendid ühendada;
- c) liidu tasandil tegutsemise lisaväärtus;
- d) asjaomaste programmide ulatuse ja arvu piisav suurus ning nende tegevuste sarnasus või täiendus ja asjaomaste teadusuuringute osakaal, mida neis ette võetakse;
- e) ELi toimimise lepingu artikli 185 sobivus eesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 27

Rahvusvaheline koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega

1. Kolmandates riikides asutatud juriidilised isikud (nagu need on määratletud määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 2 lõike 1 punktis 13) ja rahvusvahelised organisatsioonid võivad osaleda programmi „Horisont 2020” kaudsetes meetmetes nimetatud määruses sätestatud tingimustel. Rahvusvahelist koostööd kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega edendatakse ja lõimitakse programmi „Horisont 2020”, et saavutada eelkõige järgmised eesmärgid:

- a) liidu teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud tiptaseme ja atraktiivsuse ning majandusliku ja tööstusliku konkurentsivõime suurendamine;

b) ühiste ühiskondlike väljakutsete tõhus lahendamine;

c) liidu välis- ja arengupoliitika eesmärkide saavutamisele kaasaaitamine, täiendades välis- ja arenguprogramme, sealhulgas rahvusvahelisi kohustustusi ja nendega seotud eesmärgi, näiteks ÜRO aastatuhande arengueesmärkide saavutamist. Taotletakse koostöötavaid liidu teiste poliitikatega.

2. Sihtotstarbelised meetmed, mille eesmärk on edendada koostööd konkreetsete kolmandate riikide või nende rühmadega, sealhulgas liidu strateegiliste partneritega, viiakse ellu strateegilise lähenemisviisi alusel ning ühishuvist, prioriteetidest ja vastastikusest kasust lähtudes, võttes arvesse nende riikide teaduslikku ja tehnoloogilist võimekust ning konkreetseid vajadusi, turuvõimalusi ning nende oodatavat mõju.

Vastastikust juurdepääsu kolmandate riikide programmidele tuleks julgustada ning vajadusel jälgida. Rahvusvahelise koostöö võimalikult suure mõju tagamiseks edendatakse kooskõlastamist ja koostöötavaid liikmesriikide ja assotsieerunud riikide algatuste vahel. Koostöö olemus võib varieeruda vastavalt konkreetsetele partnerriikidele.

Koostööprioriteetide seadmisel võetakse arvesse liidu poliitika arenguid, koostöövõimalusi kolmandate riikidega ning intellektuaalomandi õiguste õiglast ja erapooleletut käsitlemist.

3. Peale selle rakendatakse programmi „Horisont 2020” raames horisontaalset ja valdkonnaülest tegevust, et edendada rahvusvahelise koostöö strateegilist arendamist.

Artikkel 28

Teavitamine, teabevahetus, kasutamine ja tulemuste levitamine

Komisjon rakendab programmi „Horisont 2020” käsitlevaid teavitus- ja teabevahetusmeetmeid, sealhulgas teabevahetusmeetmeid seoses rahalist toetust saanud projektide ja nende tulemustega. Eelkõige esitab ta õigeaegselt põhjalikku teavet liikmesriikidele.

Programmi „Horisont 2020” eelarvest teabevahetusmeetmele eraldatud osa peaks aitama kaasa ka liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele niivõrd, kui niivõrd need on seotud käesoleva määruse üldeesmärgiga.

Teabe ja tulemuste levitamine on kõikide programmi „Horisont 2020” alusel toetust saavate meetmete puhul ühine ülesanne. Kogu programmi „Horisont 2020” puudutav teave ja teabevahetus, sh toetatud projektide kohta, tehakse kättesaadavaks ja lipipäsetavaks digitaalselt.

Lisaks toetatakse järgmisi erimeetmeid:

a) algatused, mis suurendavad teadlikkust ja soodustavad programmi „Horisont 2020” rahastamise saamise võimalusi, eelkõige suhteliselt vähe esindatud piirkondade või osalejate jaoks;

b) sihtotstarbeline abi projektidele ja konsortsiumidele, et nad saaksid piisava juurdepääsu vajalikele oskustele, et optimeerida tulemuste edastamist, kasutamist ja levitamist;

c) meetmed, mis ühendavad mitme eri projekti (sh teiste rahastamisallikatega projektide) tulemused ja levitavad neid, et koostada kasutajasõbralikke andmebaase ja aruandeid, milles on kokkuvõtte peamistest leidudest; ning vajadusel nende edastamine ja levitamine teadlastele, tööstusele ja üldsusele;

d) teabe levitamine poliitikakujundajatele (sh standardimisasutustele), et suurendada poliitikaga seotud tulemuste kasutamist asjakohaste rahvusvaheliste, liidu, riiklike ja piirkondlike asutuste poolt;

e) algatused, mis soodustavad teadus- ja innovatsiooniringkondade ning kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamise kaudu arutelu avalikkusega teaduse, tehnika ja innovatsiooniga seotud teemadel ning sotsiaalmeedia ja muude uuenduslike meetodite ja tehnoloogia kasutamist, eelkõige selleks, et aidata suurendada üldsuse teadlikkust teadus- ja innovatsioonitegevuse kasust ühiskondlike väljakutsete lahendamisel.

III PEATÜKK

Kontroll

Artikkel 29

Kontroll ja audit

1. Käesoleva määruse rakendamiseks loodud kontrollisüsteem peab pakkuma mõistlikku kindlust selles, et projektide tulemuslikkuse ja tõhususega seotud riskide vähendamine on piisav ja juhtimine asjakohane ning nende raames tehtud tehingud on õiguspärased ja korrektsed, arvestades seejuures programmide mitmeaastalisust ja asjaomaste maksete laadi.

2. Kontrollisüsteem tagab usalduse ja kontrollimise sobiva tasakaalu, võttes seejuures arvesse kontrolli haldus- ja muid kulusid kõikidel tasanditel, eelkõige osalejate jaoks, ning seda, et programmi „Horisont 2020” eesmärgid on võimalik saavutada ning sellesse saab kaasata kõige paremad teadlased ja kõige uuenduslikumad ettevõtted.

3. Kontrollisüsteemi osana põhineb programmi „Horisont 2020” kuuluvatele kaudsetele meetmetele tehtavate kulutuste auditeerimise strateegia kogu programmi „Horisont 2020” raames tehtud kulutuste esindusliku valimi finantsauditil. Sellele esinduslikule valimile lisatakse kulutustega seotud riskide hindamisel põhinev valim.

Programmi „Horisont 2020” kaudsete meetmete kulude auditid toimuvad sidusalt kooskõlas kokkukohi, tõhususe ja tulemuslikkuse põhimõtetega, et auditeerimiskoormus oleks osalejate jaoks võimalikult väike.

Artikkel 30

Liidu finantshuve kaitsmine

1. Komisjon võtab asjakohased meetmed tagamaks, et käesoleva määruse kohaselt rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vältimise meetmete kohaldamisega ning tõhusa kontrolliga, ja kui avastatakse rikkumine, siis alusetult makstud summade tagasinõudmisega või vajaduse korral tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate rahaliste ja halduskaristustega.

2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide ja kohapealse kontrolli põhjal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda on programmi „Horisont 2020” raames rahastatud liidu vahenditest.

Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, võib komisjon auditeid korraldada kuni kahe aasta jooksul pärast lõppmakse tegemist.

3. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib korraldada juurdlust, mis hõlmavad kohapealseid kontrollid kooskõlas sätete ja menetlustega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁾ ja nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽²⁾ ning mille eesmärk on teha kindlaks, kas toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või programmi „Horisont 2020” raames rahastatava lepinguga seoses esineb pettust, korruptsiooni või mis tahes muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, sisaldavad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud koostöölepingud, toetuslepingud, toetuse andmise otsused ja lepingud, mis tulenevad käesoleva määruse rakendamisest, sätteid, mis annavad komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile selgesõnaliselt õiguse selliseks auditeerimiseks ja juurdlusteks vastavalt nende pädevusele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusti ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramise eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

IV PEATÜKK

Järelevalve ja hindamine

Artikkel 31

Järelevalve

1. Komisjon teostab iga-aastast järelevalvet programmi „Horisont 2020” ja selle eriprogrammi rakendamise ning EIT tegevuse üle. See järelevalve, mis põhineb kvantitatiivsetel ja vajadusel kvalitatiivsetel tõenditel, hõlmab ka teavet selliste valdkonna-üleste teemade kohta nagu sotsiaal-, majandus- ja humanitaarteadused, jätkusuutlikkus ja kliimamuutused, sealhulgas teave kliimaga seotud kulutuste summa, VKEde osalus, erasektori osalus, sooline võrdõiguslikkus, osaluse laiendamine ja tulemusnäitajate alusel saavutatud edu. Järelevalve hõlmab ka teavet avaliku ja erasektori ning avaliku sektori siseste partnerluste, sealhulgas ühise kavandamise algatuste rahastamise määra kohta. Avaliku ja erasektori partnerluste rahastamise üle teostatakse vajaduse korral järelevalvet osalistega tihedalt konsulteedes.

2. Komisjon koostab järelevalve tulemuste kohta aruande ja teeb need tulemused üldsusele kättesaadavaks.

Artikkel 32

Hindamine

1. Hindamised viiakse läbi piisavalt varakult, et nende tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.

2. Komisjon vaatab hiljemalt 31. detsembriks 2017 sõltumata ja läbipaistva menetluse korras valitud ekspertide abiga läbi EIT tegevuse, võttes arvesse määruse (EÜ) nr 294/2008 artikli 16 sätestatud hindamist. Kui selle läbivaatamise tulemus on positiivne, kuulutatakse 2018. aastal välja teadmis- ja innovaatikakogukondade projektikonkurs. Läbivaatamise käigus hinnatakse EIT saavutatud edu, pidades silmas järgmist:

- a) käesoleva määruse artikli 6 lõike 3 kohane rahalise toetuse eraldisest kasutatud summa ning selle kasutamise tõhusus, tehes vahet teadmis- ja innovaatikakogukondade esimese vooru algatusteks kasutatud toetussumma ja järgmiste voorude algkapitali vahel, ning võttes arvesse EIT suutlikkust kaasata teadmis- ja innovaatikakogukondade partnerite ja eelkõige erasektori rahalisi vahendeid, nagu on sätestatud määruses (EÜ) nr 294/2008;
- b) EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade panus prioriteedile „Ühiskondlikud väljakutsed” ning erieesmärgile „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” ning I lisas määratletud näitajate alusel hinnatud tulemused;
- c) EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade panus kõrghariduse, teadusuuringute ja innovatsiooni loomisesse;

d) teadmis- ja innovaaticakogukondade suutlikkus kaasata uusi asjaomaseid partnereid, kui nad saavad anda lisaväärtust.

3. Võttes arvesse seitsmenda raamprogrammi 31. detsembriks 2015. aastal lõpetatava järeelhindamise tulemusi ja EIT tegevuse hindamise tulemusi, korraldab komisjon hiljemalt 31. detsembril 2017. aastal läbipaistva menetluse korras valitud sõltumatute ekspertide abiga programmi „Horisont 2020”, selle eriprogrammi, sealhulgas Euroopa Teadusnõukogu ning EIT tegevuse vahehindamise.

Vahehindamisel hinnatakse programmi „Horisont 2020” eri osade edusamme järgmise alusel:

a) programmi „Horisont 2020” eesmärkide saavutamine (mõju saavutamiseks tulemuste ja arengu tasandil, vajadusel eriprogrammi II lisas esitatud näitajate alusel) ja seotud meetmete jätkuv asjakohasus;

b) ressursside tulemuslikkus ja kasutamine, pöörates erilist tähelepanu valdkonnaülestele meetmetele ja muudele artikli 14 lõikes 1 osutatud elementidele; ning

c) liidu lisaväärtus.

Vahehindamise raames tuleb põhjalikult hinnata nii olemasolevaid kui ka uusi avaliku ja erasektori partnerlusi, sealhulgas ühiseid tehnoloogiaalgatusi, hõlmates muu hulgas nende avatuse, läbipaistvuse ja tõhususe analüüsi. Selle hindamise puhul võetakse arvesse EIT määruse (EÜ) nr 294/2008 artiklis 16 ettenähtud EIT hindamist, et hindamine põhineks ühistel põhimõtetel.

Vahehindamise raames hinnatakse põhjalikult innovatsiooni kiirteed, hinnates sealhulgas panust innovatsiooni, tööstuse osalust, uute taotlejate osalust, töö tulemuslikkust ja rahastamist, erainvesteeringute kaasamist. Innovatsiooni kiirtee edasine rakendamine määratakse kindlaks hindamistulemuste alusel ning seda võib vastavalt kohandada või laiendada.

Vahehindamisel võetakse arvesse teadusuuringute tulemuste levitamise ja kasutamise aspekte.

Vahehindamisel arvestatakse ka edasise lihtsustamise ulatust ja rahastamise saamise võimalusi kõikides piirkondades asuvate osalejate ning erasektori, eelkõige VKEde ning samuti soolise tasakaalu edendamise jaoks. Lisaks võetakse selles arvesse meetmete panust strateegia "Euroopa 2020" eesmärkidesse, eelnenud meetmete pikaajalise mõju tulemusi ning koostöötava liidu teiste rahastamisprogrammidega, sealhulgas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega, ja nende vastastikust mõju.

Vahehindamise raames hinnatakse põhjalikult programmi „Horisont 2020” rahastamismudelit, võttes muu hulgas arvesse järgmisi näitajaid:

— selliste osalejate osalemine, kellel on kõrgetasemelised teadustöö infrastruktuurid või kellel on seitsmenda raamprogrammi kogemus täieliku kuluarvestuse osas;

— lihtsustatud osalemine osalejatele, kellel on kõrgetasemelised teadustöö infrastruktuurid või kellel on seitsmenda raamprogrammi kogemus täieliku kuluarvestuse osas;

— toetusesaajate tavaliste aruandlustavade aktsepteerimine;

— määruse (EL) nr 1290/2013 artiklis 27 osutatud personali lisatasude kasutamise ulatus.

Vahehindamisel võetakse vajaduse korral arvesse ka teavet liikmesriikide teadus- ja uuendustegevuse koordineerimise kohta, sealhulgas ühise kavandamise algatusi sisaldavates valdkondades.

4. Komisjon korraldab hiljemalt 31. detsembriks 2023. aastal läbipaistva menetluse korras valitud sõltumatute ekspertide abiga programmi „Horisont 2020”, selle eriprogrammi ja EIT tegevuse järeelhindamise. See hindamine hõlmab meetmete põhjenduste, elluviimise ja tulemuste ning pikaajalise mõju ja jätkusuutlikkuse hindamist, et selle alusel otsustada, kas võimaliku järgmist meedet jätkata, muuta või selle elluviimine peatada. Hindamisel võetakse arvesse teadusuuringute tulemuste levitamise ja kasutamise aspekte.

5. I lisa sissejuhatuses esitatud tulemusnäitajad, mida kasutatakse programmi „Horisont 2020” üldeesmärgi poole liikumise hindamiseks ning EIT jaoks ja eriprogrammis erieesmärkide jaoks sätestatud peamised tulemusnäitajad (sh vastavad algtasemed) on miinimum, mille alusel hinnata seda, mil määral on programmi „Horisont 2020” eesmärgid saavutatud.

6. Liikmesriigid annavad komisjonile vajaduse ja võimaluse korral teavet, mis teeb asjaomaste meetmete järelevalve ja hindamise võimalikuks.

7. Komisjon edastab käesolevas artiklis osutatud hindamise tulemused koos tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

III JAOTIS

LÕPPSÄTTED*Artikkel 33***Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted**

1. Otsus nr 1982/2006/EÜ tunnistatakse alates 1. jaanuarist 2014 kehtetuks.
2. Olenemata lõikest 1 reguleeritakse otsuse nr 1982/2006/EÜ alusel algatatud meetmeid ja nendega seotud finantskohustusi reguleeritakse siiski endiselt selle otsusega kuni nende lõpuleviimiseni.
3. Käesoleva määruse artiklis 6 osutatud rahastamispakett võib hõlmata ka tehnilisele ja haldusabile tehtud kulutusi, mis on vajalikud üleminekuks otsuse nr 1982/2006/EÜ alusel vastu võetud meetmetelt käesoleva programmi „Horisont 2020” alusel võetavatele meetmetele.

*Artikkel 34***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

I LISA

Erieesmärkide ja tegevuse põhisuunad

Raamprogrammi „Horisont 2020” üldeesmärk on luua kogu liidus teadmiste- ja innovatsioonipõhine ühiskond ning maailmas juhtiv majandus, soodustades ühtlasi säästvat arengut. Raamprogramm toetab strateegia „Euroopa 2020” ja liidu teiste poliitikate elluviimist ning Euroopa teadusruumi saavutamist ja toimimist.

Tulemusnäitajad, mida kasutatakse üldeesmärgi poole liikumise hindamiseks, on järgmised:

- strateegia „Euroopa 2020” teadus- ja arendustegevuse eesmärk (3 % SKPst);
- innovatsiooni põhinäitaja strateegia „Euroopa 2020” raames⁽¹⁾;
- teadlaste osakaal töötava elanikkonna hulgas.

Üldeesmärki püütakse saavutada kolme eraldiseisva, kuid üksteist võimendava prioriteedi kaudu, millest igal on oma erieesmärgid. Neid rakendatakse lõimitult, et soodustada erieesmärkide vahelist koostööd, vältida kattumist ja suurendada ühismõju.

Teadusuuringute Ühiskeskus aitab „Horisont 2020” raamprogrammi üldeesmärgi ja prioriteetide saavutamisele kaasa erieesmärgiga pakkuda liidu poliitika jaoks kliendikeskset teaduslik-tehnilist tuge.

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT) aitab „Horisont 2020” raamprogrammi üldeesmärgi ja prioriteetide saavutamisele kaasa erieesmärgiga lõimida kõrghariduse, teadusuuringute ja innovatsiooni teadmiste kolmnurk. EIT tulemuslikkuse hindamiseks kasutatavad näitajad on järgmised:

- teadmis- ja innovaatikakogukondadesse kaasatud organisatsioonid (ülikoolid, ettevõtted ja teadusasutused);
- uuenduslike toodete, teenuste ja protsesside väljatöötamiseni viinud koostöö teadmiste kolmnurgas.

Käesolevas lisis on sätestatud artikli 5 lõigetes 2, 3, 4 ja 5 osutatud erieesmärkide ja tegevuse põhisuunad.

Programmi „Horisont 2020” valdkondadevahelised küsimused ja toetusmeetmed

Valdkondadevahelisi küsimusi, mille soovituslik loetelu on toodud artiklis 14, edendatakse kolme prioriteedi erieesmärkide vahel niivõrd, kui võrd on vaja arendada uusi teadmisi, võtmepädevusi ja suuri tehnoloogilisi saavutusi, samuti muutes teadmised majanduslikuks ja ühiskondlikuks väärtuseks. Lisaks tuleb paljudel juhtudel töötada välja valdkondadevahelisi lahendusi, mis seonduvad paljude programmi „Horisont 2020” erieesmärkidega. Programm „Horisont 2020” pakub stiimuleid selliste valdkondadevaheliste meetmete jaoks, sealhulgas eelarvete tulemusliku ühendamise abil.

Sotsiaal- ja humanitaarteadused

Sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonna teadusuuringud integreeritakse täielikult programmi „Horisont 2020” igasse prioriteeti ja erieesmärki ning need annavad panuse rahvusvahelise, liidu, riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi tõendite baasi poliitika kujundamiseks. Seoses ühiskondlike väljakutsetega kaasatakse sotsiaal- ja humanitaarteadused sellise tegevuse olulise elemendina, mis on vajalik kõigi ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks, et suurendada tegevuse mõju. Ühiskondliku väljakutse „Euroopa muutuv maailmas: kaasav, innovatiivne ja kaasa mõtlev ühiskond” erieesmärk toetab sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonna teadusuuringuid, suunates peatähelepanu kaasavale, innovatiivsele ja kaasa mõtlevale ühiskonnale.

Teadus ja ühiskond

Programmi „Horisont 2020” raames läbiviidava tegevusega tihendatakse teaduse ja ühiskonna vahelisi suhteid, edendatakse vastutustundlikku teadustegevust ja innovatsiooni ning teadusharidust ja kultuuri ning suurendatakse üldsuse usaldust teaduse vastu, soodustades kodanike ja kodanikuühiskonna teadlikku osalemist teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud küsimustes.

⁽¹⁾ COM(2013)0624.

Sooline dimensioon

Soolise võrdõiguslikkuse edendamine teaduse ja innovatsiooni valdkonnas on liidu kohustus. Programmis „Horisont 2020” käsitletakse soolise dimensiooni küsimust valdkondadevahelise küsimusena, et luua tasakaal naiste ja meeste vahel ning integreerida sooline mõõde teadusuuringute ja innovatsiooni kavandamise ja sisusse.

VKEed

Programmiga „Horisont 2020” julgustatakse ja toetatakse VKEde integreeritud viisil osalemist kõikide erieesmärkide saavutamises. Kooskõlas artikliga 22 rakendatakse erieesmärgi „Innovatsioon VKEdes” (spetsiaalselt VKEdele ettenähtud vahend) alusel sätestatud meetmeid erieesmärgi puhul „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” ning prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” puhul.

Innovatsiooni kiirtee

Artiklis 24 sätestatud toetab innovatsiooni kiirtee innovatsioonitegevusi erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” raames ja prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” raames alt üles põhimõttel kestva avatud taotlusvooru alusel, kusjuures ajavahemik taotluse esitamisest toetuse määramiseni ei ole pikem kui kuus kuud.

Osaluse laiendamine

Liikmesriikide innovatsioonipotentsiaal on hoolimata hiljuti toimunud teatavast lähenemisest väga erinev – lõhed nn innovatsiooniliidrite ja nn mõõdukate innovaatorite vahel on väga suured. Selline tegevus aitab kaotada teadusuuringute ja innovatsiooni vahelist lõhet Euroopas, edendades koostöid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega ning erimeetmete abil, millega püütakse anda tõuge tippaseme saavutamiseks väiksema tulemuslikkusega teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooniga piirkondades, suurendades seega programmis „Horisont 2020” osalemist ja panustades Euroopa teadusruumi elluviimisse.

Rahvusvaheline koostöö

Rahvusvaheline koostöö kolmandate riikidega ning rahvusvaheliste, piirkondlike ja ülemaailmsete organisatsioonidega on vajalik selleks, et tõhusalt käsitleda paljusid programmis „Horisont 2020” sätestatud erieesmärgi. Rahvusvaheline koostöö on väga oluline nii eesliini- kui ka alusuuringute jaoks, et saada kasu uutest võimalustest teaduse ja tehnoloogia valdkonnas. Koostöö on vajalik ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime suurendamiseks. Teadlaste ja innovatsiooniga tegelevate töötajate liikuvuse suurendamine rahvusvahelisel tasandil on samuti ülimalt oluline ülemaailmse koostöö edendamisel. Rahvusvaheline koostöö teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas on liidu ülemaailmsete kohustuste võtmeaspekt. Seetõttu edendatakse rahvusvahelist koostööd programmi „Horisont 2020” kõigi kolme prioriteedi puhul. Lisaks toetatakse kindlale eesmärgile pühendatud horisontaalseid meetmeid, et tagada rahvusvahelise koostöö tõhus areng kogu programmi „Horisont 2020” raames.

Säästev areng ja kliimamuutused

Programmiga „Horisont 2020” innustatakse ja toetatakse tegevust, mis on suunatud Euroopa juhtrolli ärakasutamisele selliste uute protsesside ja tehnoloogiate väljatöötamisel, mille eesmärk on edendada säästvat arengut laiemalt ja võidelda kliimamuutuste vastu. Selline horisontaalne lähenemisviis, mis on täielikult integreeritud programmi „Horisont 2020” prioriteetidesse, aitab liidul olla edukas vähese CO₂-heitega ja piiratud ressurssidega maailmas ning luua samal ajal ressursitõhusat, jätkusuutlikku ja konkurentsivõimelist majandust.

Avastamise ja turul rakendamise seostamine

Programmi „Horisont 2020” seostamismeetmete eesmärk on seostada avastamine turul rakendamisega, võttes vajaduse korral arvesse kasutusele ja turustades neid. Meetmed peaksid põhinema laialdasel innovatsioonikontseptsioonil ning stimuleerima sektoritevahelist uuendustegevust.

Valdkondadevahelised toetusmeetmed

Valdkondadevahelisi küsimusi toetatakse mitmete horisontaalsete toetusmeetmetega, sealhulgas toetatakse järgmist: teadlaste elukutse atraktiivsuse suurendamine, sealhulgas Euroopa teadlaste harta üldpõhimõtted; tõendite baasi tugevdamine ning Euroopa teadusruumi (sealhulgas viie Euroopa teadusruumi algatuse) ja innovatsiooniliidu arendamine ja toetamine; innovatsiooniliidu toetamiseks kehtestatud raamtingimuste, sealhulgas komisjoni soovitusel (milles käsitletakse intellektuaalomandi haldamist)⁽¹⁾ esitatud põhimõtete parandamine ning Euroopa intellektuaalomandi õiguste väärtustamise vahendi loomise võimaluste uurimine; tippteadlaste ja innovaatorite jaoks mõeldud rahvusvaheliste võrgustike (nt COST) juhtimine ja koordineerimine.

⁽¹⁾ Komisjoni soovitus, milles käsitletakse intellektuaalomandi haldamist teadmussirdealastes tegevustes ning tegevusjuhendit ülikoolidele ja teistele riiklikele teadusasutustele (C(2008) 1329, 10.4.2008).

I OSA

PRIORITEET „Tiptasemel teadus”

Selle osa eesmärk on parandada ja laiendada liidu teadusbaasi ning ühendada Euroopa teadusruum, et liidu teadusuuringute ja innovatsiooni süsteem oleks maailma tasandil konkurentsivõimelisem. See koosneb neljast erieesmärgist.

- a) Euroopa Teadusnõukogu (ERC) pakub kogu liitu hõlmava konkurentsi alusel atraktiivset ja paindlikku rahastamist, mis võimaldab andekatel ja loova mõtlemisega teadlastel ja nende meeskondadel uurida oma meeskonnaga kõige paljutöötavamaid teemasid teaduse eesliinil.
- b) Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate eesmärgi saavutamiseks toetatakse ühiseid teadusuuringuid, et suurendada Euroopa võimet teha tiptasemel ja pöördelisi uuendusi. Selleks soodustatakse eri teadusharude vahelist koostööd täiesti uutel ja riskantsetel teemadel ning kiirendatakse teaduse ja tehnoloogia kõige paljutöötavamate, kujunemisjärgus olevate valdkondade arengut, samuti vastavate teaduskogukondade korrapäraselt kujundamist liidu tasandil.
- c) Marie Skłodowska-Curie meetmed pakuvad tiptasemel ja uuenduslikku teaduskoolitust ning atraktiivseid teadmiste vahetamise ja karjäärivõimalusi teadlaste piiriülese ja valdkondadevahelise liikuvuse kaudu, et valmistada neid võimalikult hästi ette praeguste ja tulevaste ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks.
- d) Teadustöö infrastruktuurid arendavad ja toetavad tiptasemel Euroopa teadustöö infrastruktuure ning aitavad kaasa nende panusele Euroopa teadusruumi, edendades nende innovatsioonipotentsiaali, tõmmates ligi maailmatasemel teadlasi, koolitades inimkapitali ning täiendades seda vastava liidu poliitikaga ja rahvusvahelise koostööga.

Kõigi nende eesmärkide puhul on kinnitust leidnud suur liidu lisaväärtus. Ühiselt moodustavad need jõulise ja tasakaalus kogumi tegevusi, mis aitavad koos riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi meetmetega täita Euroopa suurt vajadust tiptasemel teaduse ja tehnoloogia järele. Ühte programmi koondamine võimaldab muuta need sidusamaks, ratsionaalsemaks, lihtsamaks ja sihtotstarbelisemaks, säilitades ühtlasi nende järjepidevuse, mis on tähtis tõhususe saavutamiseks.

Tegevus on sisuliselt tulevikku suunatud, parandab oskusi pikemas perspektiivis, keskendub teaduse, tehnoloogia, teadlaste ja uuenduste järgmisele põlvkonnale ning toetab liidu, assotsieerunud riikide ja kogu maailma arenevaid talente. Tegevuse teaduskesksust, peamiselt alt üles suunatud ja uurijakeskset rahastamiskorda arvestades on Euroopa teaduskogukonnal suur roll programmi „Horisont 2020” raames uuritavate teadussuundade määramisel.

II OSA

PRIORITEET „Juhtpositsioon tööstuses”

Selle osa eesmärk on kiirendada niisuguse tehnoloogia ja innovatsiooni arengut, mis panevad aluse tuleviku ettevõtetele ja aitavad Euroopa uuenduslikel VKEdel saada maailma tippettevõtjateks. See koosneb kolmest erieesmärgist:

- a) Juhtpositsiooni saavutamiseks progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas antakse sihtotstarbelist toetust info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT), nanotehnoloogia, arenenud materjalitehnoloogia, biotehnoloogia, arenenud tootmis- ja töötlemistehnoloogia ning kosmosetehnoloogiaga seotud teadus-, arendus- ja tutvustamistegevuse ning standardimise ja sertifitseerimise jaoks, kui see on asjakohane. Rõhuasetus on erinevate tehnoloogiate seostel ja üksiteisele lähenemisel ning nende seostel ühiskondlike väljakutsetega. Kõikides nendes valdkondades võetakse arvesse kasutajate vajadusi.
- b) Riskikapitali kättesaadavuse tagamiseks püütakse üle saada teadus- ja arendustegevuse, innovatiivsete ettevõtete ja erinevatel arenguetappidel olevate projektide jaoks vajalike laenude ja aktsiakapitali laiendamise võimaluste nappusest. Koos väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime programmi (COSME) (2014–2020) omakapitaliinstumendiga toetab see liidu tasandi riskikapitali loomist.
- c) „Innovatsioon VKEdes” annab VKEde jaoks kohandatud toetust, et ergutada igasugust innovatsiooni VKEdes, keskendudes neile, kellel on potentsiaali kasvada ning muutuda ühtsel turul ja kaugemalgi rahvusvaheliseks ettevõtteks.

Tegevuses järgitakse ettevõtlusele suunatud tegevuskava. Erieesmärkide „Riskikapitali kättesaadavus” ja „Innovatsioon VKEdes” eelarved sõltuvad nõudlusest ehk järgivad n-õ alt üles põhimõtet. Neid eelarveid täiendab rahastamisvahendite kasutamine. Eraldi VKEde jaoks mõeldud rahastamisvahendit rakendatakse eelkõige alt-üles viisil, see kohandatakse VKEde vajadustele, võttes arvesse prioriteeti „Ühiskondlikud väljakutsed” prioriteete ja erieesmärki „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas”.

Programmis „Horisont 2020” käsitletakse VKEde osalust lõimitult, võttes muu hulgas arvesse nende teadmiste ja tehnoloogiasuure vajadusi, mille tulemusena peaks prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” alla kuuluvate kõikide erieesmärkide ja erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” jaoks ette nähtud kogueelarvest kokku VKEdele suunatama vähemalt 20 %.

Erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” saavutamiseks keskendutakse tehnoloogiale, et arendada progressi võimaldavaid tehnoloogiaid, mida saab kasutada mitmes valdkonnas, tööstuses ja teeninduses. Sellise tehnoloogia kasutamist ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks toetatakse ka prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” raames.

III OSA

PRIORITEET „Ühiskondlikud väljakutsed”

See osa on otseseks vastuseks strateegias „Euroopa 2020” määratletud poliitikaprioriteetidele ja ühiskondlikele väljakutsetele ning sellega püütakse ergutada liidu poliitikaeesmärkide saavutamiseks vajaliku teadusuuringute ja innovatsiooni kriitilise massi saavutamist. Rahastamine suunatakse järgmistele erieesmärkidele:

- a) tervishoid, demograafilised muutused ja heaolu;
- b) toiduga kindlustatus, säästev põllumajandus ja metsandus, mere-, merendus- ja siseveeuuringud ning biomajandus;
- c) turvaline, puhas ja tõhus energia;
- d) arukalt korraldatud, keskkonnahoidlik ja integreeritud transport;
- e) kliimameetmed, keskkond, ressursitõhusus ja toorained;
- f) Euroopa muutuvus maailmas: kaasav, innovatiivne ja kaasa mõtlev ühiskond;
- g) Turvaline ühiskond - Euroopa ja tema kodanike vabaduse ja turvalisuse kaitsmine.

Kõikide tegevuste puhul tegustatakse probleemipõhiselt (see võib hõlmata alusuuringuid, rakendusuuringuid, teadmussiiret või innovatsiooni), keskendudes poliitikaprioriteetidele, määratlemata täpseid tehnoloogiaid või lahendusi, mida tuleks välja töötada. Lisaks tehnoloogiale keskenduvate lahendustele pööratakse tähelepanu ka mittetehnoloogilisele, organisatsioonilisele ja süsteemsele innovatsioonile ning samuti avaliku sektori innovatsioonile. Rõhuasetus on eri valdkondade, tehnoloogiate ja teadusharudega ning teadustöö infrastruktuuridega seotud ressursside ja teadmiste kriitilise massi koondamisel probleemide lahendamiseks. Tegevus hõlmab kogu tsüklit alusuuringutest turuni, keskendudes uue asjana innovatsiooniga seotud tegevusele (nt katsetamine, tutvustamistegevus, katsetendid), riigihangete toetamisele, tootekujundusele, lõppkasutajast sõltuvale innovatsioonile, sotsiaalsele innovatsioonile, teadmussiirdele ja uuenduste kasutuselevõtule turul ning standardimisele.

IV OSA

ERIEESMÄRK „TIPPTASEME LEVITAMINE JA OSALUSE LAIENDAMINE”

Erieesmärk „Tippaseme levitamise ja osaluse laiendamise” eesmärk on täielikult ära kasutada Euroopa talendipagasi potentsiaali ning tagada, et innovatsioonist juhitud majanduse kasu on võimalikult suur ja see on jagunenud üle kogu liidus vastavalt tippaseme põhimõttele.

V OSA

ERIEESMÄRK „TEADUS KOOS ÜHISKONNAGA JA ÜHISKONNA HEAKS”

Erieesmärgi „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks” eesmärk on seada sisse toimiv koostöö teaduse ja ühiskonna vahel, et meelitada teadusringkondadesse uusi talente ja siduda teaduse tippase ühiskondliku teadlikkuse ja vastutusega.

VI OSA

TEADUSUURINGUTE ÜHISKESKUSE OTSESED MEETMED VÄLJASPOOL TUUMAENERGIAVALDKONDA

Teadusuuringute Ühiskeskuse tegevus on raamprogrammi „Horisont 2020” lahutamatu osa, selleks et pakkuda liidu poliitikavaldkondade jaoks kindlat, tõenditepõhist toetust. Seda juhivad klientide vajadused ja täiendab tulevikku suunatud tegevus.

VII OSA

EUROOPA INNOVATSIOONI- JA TEHNOLOOGIAINSTITUUT (EIT)

EIT-l on suur roll tiptasemel teaduse, innovatsiooni ja kõrghariduse koondamisel teadmiste kolmnurka. EIT teeb seda peamiselt teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu. Lisaks tagab EIT kogemuste jagamise ka väljapoole teadmis- ja innovaatikakogukondi ning nende vahel, kasutades selleks sihipäraseid tulemuste levitamise ja teadmiste jagamise meetmeid, ja edendab nii innovatsioonimudelite kiiremat kasutussevõttu kogu liidus.

I OSA

TIPPTASEMEL TEADUS**1. Euroopa Teadusnõukogu (ERC)****1.1. Erieesmärk**

Erieesmärk on tugevdada Euroopa teadusuuringute taset, elavdada teadusuuringuid ja muuta need loomingulisemaks.

Euroopa on otsustanud liikuda uue majandusmudeli suunas, mille aluseks on arukas, jätkusuutlik ja kaasav majanduskasv. Selline muutumine nõuab enam kui praeguse tehnoloogia ja teadmiste mõningast täiustamist. Selleks on vaja palju suuremat alusuuringute ja teaduspõhise innovatsiooni võimekust, mida toidavad uued põrdelised teadmised, mis võimaldavad Euroopal saavutada juhtrolli tuleviku tootmisharude ja sektorite tootlikkuse kasvu, konkurentsivõime, rikkuse, säästva arengu ja sotsiaalse progressi peamise mõjuritena toimivate teadusliku ja tehnoloogilise paradigma muutuste tekitajana. Sellised paradigmanuutused on varem tavaliselt tekkinud avaliku sektori teadusbaasi põhjal ja alles seejärel pannud aluse täiesti uutele tööstus- ja majandusharudele.

Maailmatasemel innovatsioon on tiptasemel teadusega tihedalt seotud. Euroopa, mis oli kunagi vaieldamatu liider, on tiptasemel teaduse võidujooksus teistest maha jäänud ja on mänginud suuremates sõjajärgses tehnoloogiaedusammudes Ameerika Ühendriikide järel teisejärgulist rolli. Kuigi liit on endiselt maailma kõige suurem teaduspublikatsioonide avaldaja, tuleb kõige mõjukamaid publikatsioone (1 % kõige rohkem tsiteeritud publikatsioone) Ameerika Ühendriikidest kaks korda rohkem kui liidust. Ka rahvusvahelistes ülikoolide pingeridades on eesotsas Ameerika Ühendriikide ülikoolid. Lisaks tegutseb 70 % Nobeli auhinna laureaatidest Ameerika Ühendriikides.

Probleemi üks osa on see, et kuigi Euroopa ja Ameerika Ühendriigid investeerivad oma avaliku sektori teadusbaasi sarnaseid summasid, on liidul peaaegu kolm korda rohkem avaliku sektori teadlasi, mistõttu on rahastamine teadlase kohta märkimisväärselt väiksem. Peale selle ollakse Ameerika Ühendriikides tipteadlastele vahendite eraldamisel palju valivamad. See seletab, miks liidu avaliku sektori teadlaste tootlikkus on keskmiselt väiksem ja nende tegevuse mõju ühtekokku väiksem kui nende USA kolleegidel, keda on vähem.

Veel üks suur osa probleemist on see, et paljudes Euroopa riikides ei paku avalik ja erasektor siiski tipteadlastele piisavalt atraktiivseid tingimusi. Võib kuluda aastaid, enne kui andekad noorteadlased suudavad iseseisvateks teadlasteks saada. Uusi ideid ja energiat toovate uute teadlaste põlvkonna tekkimise edasilükkamisega ja mõningatel juhtudel isegi takistamisega läheb väga palju Euroopa teadspotentsiaalset raisku, kui suurepäraseid teadlasi lähevad oma karjääri alguses mujalt edu otsima.

Lisaks muudavad need tegurid üheskoos Euroopa maailmakonkurentsis andekate teadlaste jaoks küllaltki ebahavitavaks.

1.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

ERC loodi selleks, et valida kogu Euroopat hõlmava konkurentsi alusel välja Euroopa parimad teadlased (nii mehed kui ka naised) ja anda neile vahendid, millega maailma tasemel paremini konkureerida. ERC tegutseb autonoomselt: kõige mainekamatest ja asjatundlikumatest teadlastest ja inseneridest (nii eri vanuserühmade meestest kui

ka naistest) koosnev sõltumatu teadusnõukogu kehtestab üldise teadustrateegia ning tal on täielikud volitused otsustada selle üle, millist liiki teadusuuringuid rahastatakse. Need tähtsad omadused tagavad ERC teadusprogrammi tulemuslikkuse, tegevuse kvaliteedi, vastastikuse hindamise ja usaldusvärsuse teadlaste seas.

Tegutsedes konkurentsitingimustes kogu Euroopas on ERC-l kasutada suurem andekate inimeste ja ideede valiku- baas, kui oleks võimalik mis tahes riikliku kava alusel. Omavahel võistlevad parimad teadlased ja parimad ideed. Taotlejad teavad, et peavad olema tipptasemel, kui soovivad saada võrdsetel tingimustel paindlikku rahastamist, mis ei sõltu kohalikest kitsaskohtadest ega riikliku rahastamise võimaluste olemasolust.

Seetõttu oodatakse, et ERC rahastatavatel eesliiniuuringutel on oluline otsene mõju, sest need laiendavad teadmiste piire ning sillutavad teed uutele ja sageli ootamatutele teaduslik-tehnilistele tulemustele ja uutele uurimisvaldkondadele, mis loovad lõpuks innovatsiooni ja ettevõtluse leidlikkust tagant tõukavaid ning ühiskondlikke väljakutseid lahendada aitavaid uusi pöördelisi ideid. Uuenduslike ideedega tippteadlaste koondamine on innovatsiooniahela iga lüli alus.

ERC-l on ka suur struktuuriline mõju, sest see on jõuline stiimul Euroopa teadusuuringute süsteemi kvaliteedi parandamiseks ning ulatub kaugemale otseselt ERC-i rahastatavatest projektidest ja teadlastest. ERC rahastatavad projektid ja teadlased seavad selge ja inspireeriva sihi Euroopa eesliiniuuringute jaoks, suurendavad nende silmatorkavust ja muudavad need maailma parimatele teadlastele atraktiivsemaks. ERC uurimistoetuse saajate võõrustamise prestiižikus ja sellega kaasnev tippasutuse maine tihendavad Euroopa ülikoolide ja teiste teadusasutuste vahelist konkurentsi tippteadlaste jaoks kõige atraktiivsemate tingimuste pakkumisel. Riiklike süsteemide ja teadusasutuste võime meelitada kohale ERC uurimistoetuse saajaid ja neile tööd pakkuda on võrdlusalus, mis võimaldab hinnata tugevaid ja nõrku külgi ning muuta selle alusel oma poliitikat ja tavasid. Seega on ERC-poolne rahastamine täiendus liidu, riikliku ja piirkondliku tasandi jätkuvatele jõupingutustele Euroopa teadusuuringute süsteemi reformida, selle võimekust ja atraktiivsust suurendada ning selle kogupotentsiaal valla päästa.

1.3. Peamised tegevussuunad

ERC põhitegevus on pakkuda toetusena pikaajalist atraktiivset rahastamist tippteadlastele ja nende meeskondadele pöördeliste ja paljutöötavate, kuid riskantsete teadusuuringutega tegelemiseks.

ERC järgib rahastamisel järgmisi väljakujunenud põhimõtteid. ERC uurimistoetuse andmise ainus kriteerium on teaduse tippase. ERC tegutseb kindlaksmääratud prioriteetideta, nn alt üles põhimõttel. ERC uurimistoetust saavad taotleda mis tahes riigist pärit igas vanuses ja igast soost koosnevad teadlaste meeskonnad, kes töötavad Euroopas. ERC-i eesmärgiks on ergutada Euroopas tervet konkurentsi, mis põhineb kindlatel, läbipaistvatel ja erapooletutel hindamismenetlustel, mille puhul käsitletakse eelkõige võimalikke soolisi eelarvamusi.

ERC-i eriliseks prioriteediks on parimate ja tipptasemel ideedega alustavate teadlaste abistamise iseseisvaks saamisel, andes neile piisavat toetust kriitilises etapis, mil nad loovad või tugevdavad oma uurimismeeskonda või -programmi. ERC pakub jätkuvalt asjakohasel tasemel toetust juba väljakujunenud teadlastele.

Samuti toetab ERC vajaduse korral teadusmaailma uusi tööviise, mis võivad anda murrangulisi tulemusi, ning soodustab rahastatavate teadusuuringute kaubandusliku ja sotsiaalse innovatsiooni potentsiaali uurimist.

ERC eesmärk on 2020. aastaks näidata, et ERC konkurssidel osalevad parimad teadlased, ERC-lt saadud rahastamine on viinud tippkvaliteediga teaduspublikatsioonideni ning suure ühiskondliku ja võimaliku majandusliku mõjuga teadusuuringute tulemusteni ning et ERC on aidanud märkimisväärselt kaasa Euroopa maailma tippteadlaste jaoks atraktiivsemaks keskkonnaks muutmisele. Eelkõige võtab ERC endale sihiks parandada oluliselt liidu publikatsioonide osakaalu maailma 1 % kõige rohkem tsiteeritud publikatsioonide seas. Lisaks püüab ERC tunduvalt suurendada väljastpoolt Euroopat pärit tippteadlaste arvu, keda ta rahastab. ERC jagab kogemusi ja parimaid tavasid piirkondlike ja riiklike teadusuuringuid rahastavate asutustega, et soodustada väljapaistvate teadlaste toetamist. Lisaks sellele suurendab ERC täiendavalt oma programmide nähtavust.

ERC teadusnõukogu jälgib pidevalt ERC tegevust ja hindamismenetlusi ning kaalub, kuidas saavutada kõige paremini selle eesmärgid uurimistoetuste kavade abil, mis rõhutavad tõhusust, selgust, stabiilsust ja lihtsust nii taotlejate jaoks kui ka kavade elluviimises ja juhtimises, ning kuidas kõige paremini reageerida tekkinud vajadustele. Teadusnõukogu püüab hoida ja täiustada ERC maailmatasemel vastastikuse hindamise süsteemi, mille aluseks on taotluste täiesti läbipaistev, õiglane ja erapooletu käsitlemine, et võimaldada teha kindlaks murranguline teaduse tippase, läbimurdelised ideed ja anne teadlase soost, rahvusest, asutusest ja vanusest sõltumata. ERC

jätkab oma strateegiliste uuringute läbiviimist, et valmistada ette ja toetada oma tegevust, säilitada tihedad suhted teadlastega, piirkondlike ja riiklike rahastamisasutustega ja teiste sidusrühmadega, ning püüab oma tegevusega täiendada teiste tasandite teadusuuringuid.

ERC tagab oma tegevuse ja tulemuste alases teabevahetuses teadlaste ja üldsusega läbipaistvuse ning säilitab rahastatud projektide kohta ajakohastatud andmed.

2. Tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad

2.1. Erieesmärk

Erieesmärk on soodustada pöördeliselt uute tehnoloogiate tekkimist, millel on potentsiaali avada uusi valdkondi teadmiste ja tehnoloogia jaoks ning anda panus Euroopa järgmise põlvkonna tööstusharude väljaarendamiseks, uurides selleks teaduslikel alustel põhinevaid uusi ja väga riskantseid ideid. Paindliku toetuse andmisega sihipärasele valdkondadevahelisele koostööle erineva mahuga teadusuuringutes ning uuenduslike uurimistavade kasutuselevõtuga püütakse leida ja kasutada võimalusi, mis annavad kodanikele, majandusele ja ühiskonnale pikaajalist kasu. Tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad annavad kaasaegse teaduse eesliinile liidu lisaväärtust.

Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate saavutamiseks edendatakse teadaolevast, tunnustatust või laialdaselt kasutusel olevast kaugemale minevaid teadusuuringuid ja tehnoloogiaid ning soodustatakse uutset visionaarset mõtlemist, mis avab paljutöotavaid teid, mille kaudu võib jõuda võimsate uute tehnoloogiateni ja millest mõned võivad kujundada välja juhtiva tehnoloogilise või intellektuaalse paradigma mitmeks järgmiseks kümnendiks. Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate saavutamiseks soodustatakse väikesemahuliste teadusuuringutega seotud jõupingutusi kõikides valdkondades, sealhulgas kujunemisjärgus teemadel ning seoses suurte teaduslike ja tehnoloogiliste probleemidega, milleks on vaja tihedat koostööd Euroopa ja muu maailma programmide vahel. Selline tegutsemine juhindub tippasemest ning hõlmab ka tehnoloogia tuleviku kujundamise konkrentseid ideede uurimist, võimaldades ühiskonnal ja tööstusel kasu saada valdkondadevaheliste teadusuuringutega seotud koostööst, mida on vaja teha Euroopa tasandil, et ühendada teadusest ajendatud teadusuuringud ühiskonna eesmärki-dest ja probleemidest või tööstuslikust konkrentsist ajendatud teadusuuringud.

2.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Muutusi algatava mõjuga pöördelised läbimurded toimuvad üha enam teaduse ja tehnoloogia erinevate distsipliinide (nt teave ja kommunikatsioon, bioloogia, biotehnoloogia ja robotika, keemia, füüsika, matemaatika, meditsiiniline modelleerimine, maa süsteeme käsitlevad teadusharud, materjaliteadus, neuro- ja kognitiivteadused, sotsiaalteadus ja majandusteadus), kunstide, käitumisteaduste ja humanitaarteaduste vahelise tiheda koostöö tulemusena. See võib nõuda mitte ainult teaduse ja tehnoloogia tippaset, vaid ka uut suhtumist ja uusi suhteid teadusuuringute valdkonna erinevate osaliste vahel.

Mõnda ideed saab arendada väikesemahuliselt, kuid mõni võib olla nii keeruline, et selleks on vaja teha ulatuslikke ühiseid jõupingutusi väga pika aja jooksul. Maailma suured majandusriigid on seda mõistnud, mistõttu tiheneb konkrents selle nimel, et tuvastada ja ära kasutada teaduse eesliinil tekkivaid tehnoloogilisi võimalusi, mis võivad innovatsioonile märkimisväärselt kaasa aidata ja ühiskonnale kasulikud olla. Tulemuslikkuse nimel võib osutada vajalikuks sellise tegevuse kiiresti suuremahuliseks kujundamine Euroopa ühise jõupingutusega ühiste eesmärkide täitmiseks, et saavutada kriitiline mass, tugevdada koostöötamist ja saavutada optimaalne võimendav mõju.

Tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad on suunatud teaduspõhisele innovatsioonile: alates õrnade kujunemisjärgus ideede varasest väikesemahulisest uurimisest alt üles põhimõttel kuni uute teadus- ja innovaatikakogukondade loomiseni kujunemisjärgus pöördelistes uurimisvaldkondades ning suurte ühiste teadusuuringute algatamiseni ambitsioonikate visionaarsete eesmärkide saavutamiseks koostatud tegevuskava alusel. Neil kolmel tegevustasandil on kõigil oma väärtus, kuid samal ajal nad täiendavad üksteist ja on koostöömehhanismid. Näiteks võib väikesemahulise uurimise käigus avastada selle, mida on vaja niisuguste uute teemade väljatöötamiseks, mis võivad viia asjakohaste tegevuskavade alusel elluviidavate laialdaste meetmeteni. Need võivad hõlmata arvukalt erinevaid teadlasi (sh noorteadlased ja teadusmahukad VKEd) ja sidusrühmi (kodanikuühiskond, poliitikalojad, tööstus ja avaliku sektori teadlased), kes on koondunud tekkivate väljakujunevate, küpsevate ja mitmekesistuvate teadusuuringute tegevuskavade ümber.

2.3. Peamised tegevussuunad

Tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad peaks olema visionaarne, muutusi loov ja mittekonventsionaalne. Selle meetmel on erinev loogika ning selle rahastamine, kogukonnad ja teemad on täiesti vabad või erineval määral struktureeritud.

Sobivas mastaabis meetmed annavad erinevale tegutsemisloogikale konkreetsema kuju, tehes kindlaks kodanike, majanduse ja ühiskonna jaoks pikaajalist kasu toovad võimalused ning neid kasutades.

- a) Uudsete ideede soodustamisega (algatus „FET Open”) toetavad tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad raames algjärgus olevaid teadus- ja tehnoloogilisi uuringuid, millega pannakse alus pöördeliselt uutele tehnoloogiatele, seades kahtluse alla praegused paradigmad ja tungides tundmatutesse valdkondadesse. Alt üles põhimõtet järgiv valikuprotsess on avatud kõigile teadusuuringute ideedele ja tekitab mitmekesise sihtprojektide portfelli. Määrava tähtsusega on paljutöötavate uute valdkondade, muutuste ja suundumuste varjane avastamine ning uute võimekate tippteadlaste ja innovaatorite kaasamine.
- b) Kujunemisjärgus teemade ja kogukondade toetamisega (algatus „FET Proactive”) käsitlevad tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad tihedalt seotuna ühiskondlike väljakutsete ja juhtpositsiooni tööstuses käsitlevate teemadega mitut paljutöötavat uurimisteemat, millel on potentsiaali tekitada piisaval hulgal omavahel seotud projekte, mis üheskoos uurivad erinevaid teemasid mitme nurga alt ja täiendavad Euroopa teadmiste pagasit.
- c) Suurte valdkondadevaheliste teaduslik-tehnoloogiliste probleemidega tegelemisega (algatus „FET Flagships”) toetavad tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad, võttes täielikult arvesse tulevikutehnoloogiate ettevalmistavaid projekte, kaugleulatuvate eesmärkidega suuri teadus- ja tehnoloogiauringuid, mille eesmärk on saavutada teaduslik ja tehnoloogiline läbimurre kindlaks määratud asjakohastes valdkondades avatud ja läbipaistval viisil ning liikmesriike ja asjaomaseid sidusrühmi kaasates. Sellise tegevuse jaoks oleks kasulik Euroopa, riiklike ja piirkondlike tegevuskavade kooskõlastamine. Teadustöö edendamine peaks andma tugeva ja laiaulatusliku aluse tulevaseks tehnoloogiainnovatsiooniks ning majanduslikuks kasutuseks ning samuti uutset kasu ühiskonnale. Seda tegevust saab läbi viia olemasolevaid rahastamisvahendeid kasutades.

40 % tulevastele ja kujunemisjärgus tehnoloogiatele suunatud vahenditest eraldatakse algatusele „FET Open”.

3. Marie Skłodowska-Curie meetmed

3.1. Erieesmärk

Erieesmärk on Euroopa intellektuaalse kapitali optimaalse arengu ja aktiivse kasutamise tagamine, et luua, arendada ja edasi anda uusi oskusi, teadmisi ja innovatsiooni ning niimoodi realiseerida selle kõikide sektorite ja piirkondade kogu potentsiaal.

Hea väljaõppega, aktiivsed ja loominguised teadlased on oluline element tipptasemel teaduse ja suurima tootlikkusega teaduspõhise innovatsiooni tagamiseks.

Kuigi Euroopal on teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks olemas suur ja mitmekesine oskuslik töötajaskond, on vaja seda vastavalt tööturu kiiresti muutuvatele vajadustele pidevalt täiendada, täiustada ja kohendada. 2011. aastal töötas sellest töötajaskonnast ettevõtluses ainult 46 %, mida on palju vähem kui Euroopa peamistel konkurentidel – näiteks Hiinas on see näitaja 69 %, Jaapanis 73 % ja Ameerika Ühendriikides 80 %. Peale selle jõuab demograafiliste tegurite tõttu ebaproportsionaalselt palju teadlasi lähiaastatel pensioniikka. Koos Euroopa majanduse teadusuuringute põhisuse suurenemisest tingitud vajadusega paljude uute kvaliteetsete töökohtade järele teadusuuringute valdkonnas on see tulevastel aastatel üks peamisi Euroopa teadus-, innovatsiooni- ja haridussüsteemi ees seisvaid probleeme.

Vajalikud reformid peavad algama teadlaste karjääri esimestes etappides – nende doktoriõppes või sellega samaväärses kraadiõppes. Euroopa peab välja töötama tipptasemel uuenduslikud koolituskavad, mis sobiks suurest konkurentsist teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas ning nende valdkondadevahelisusest tingitud vajadustega. Selleks et teadlastel kujuneksid välja valdkonnaüleised innovatsiooni- ja ettevõtlusoskused, mida tuleviku töökohtadel vaja läheb, ja et julgustada neid mõtlema karjääri peale tööstuses või kõige uuenduslikumates ettevõtetes, on vaja ettevõtete, kaasa arvatud VKEd ja teiste sotsiaal-majanduslike tegutsijate märkimisväärset osalust. Samuti on oluline suurendada kõnealuste teadlaste liikuvust, sest praegu on see liiga tagasihoidlik – 2008. aastal sai teises liikmesriigis koolitust ainult 7 % Euroopa doktorantidest, kuid 2030. aastaks soovitakse see näitaja viia 20 %ni.

Kõnealune reform peab jätkuma teadlaskarjääri igas etapis. Vaja on suurendada teadlaste liikuvust kõikidel tasanditel (sh karjääri keskel) ning seda mitte ainult riikide vahel, vaid ka avaliku ja erasektori vahel. See loob õppimiseks ja uute oskuste omandamiseks jõulise stiimuli. Samuti on see määrav tegur akadeemiliste ringkondade, uurimiskeskuste ja tööstuse vahelises riikideüleises koostöös. Inimtegur on jätkusuutliku koostöö selgroog, aga koostöö tekitab sellise innovatiivse ja loova Euroopa, mis suudab tulla toime ühiskondlike väljakutsetega, ning on riiklike poliitikate killustatuse vähendamiseks määrava tähtsusega. Koostöö ja teadmiste jagamine individuaalse liikuvuse

kaudu karjääri kõikidel etappidel ning tipposkustega tippteadlaste ja innovaatorite vahetamise kaudu on väga vajalikud selleks, et Euroopa naaseks jätkusuutliku majanduskasvu teele, lahendaks ühiskondlikud väljakutsed ning aitaks seeläbi üle saada teadusuuringute ja innovatsiooni alase suutlikkuse lahknevustest.

Sellega seoses peaks programm „Horisont 2020” edendama teadlaste karjäärivõimalusi ja liikuvust paremate tingimuste määratlemisega programmi „Horisont 2020” rahaliste toetuste ülekantavuseks.

Marie Skłodowska-Curie meetmed tagavad nais- ja meesteadlaste tõhusad ja võrdsed võimalused, sealhulgas konkreetsete meetmetega takistuste eemaldamiseks.

Kui Euroopa tahab oma konkurentidele teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas võrdne vastane olla, peab ta ahvatlema teadlaskarjääri tegema rohkem noori naisi ja mehi ning pakkuma neile väga ahvatlevaid võimalusi ning teadusuuringute- ja innovatsioonikeskkonda. Kõige andekamad inimesed nii Euroopast kui ka mujalt peaksid nägema Euroopat parima töökohana. Sooline võrdõiguslikkus, kvaliteetsed ja kindlad tööhõive- ja töötingimused ning tunnustus on ülitähtsad aspektid, mis peavad olema järjekindlalt tagatud kogu Euroopas.

3.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Seda probleemi ei saa lahendada ainult liidupoolse rahastamise ega ainult liikmesriikide jõul. Kuigi liikmesriigid on läbi viinud reforme, et parandada oma kolmanda taseme haridusasutusi ja ajakohastada koolitussüsteeme, on edusammud Euroopas siiski ebaühtlased ja riikide vahel on suured erinevused. Üldine teaduslik-tehniline koostöö Euroopa avaliku ja erasektori vahel on üldiselt nõrk. Samuti on nõrgal tasemel sooline võrdõiguslikkus ning jõupingutused tudengite ja teadlaste kaasamiseks väljastpoolt Euroopa teadusruumi. Praegu on liidu doktorantide seas kolmandate riikide kodanikke umbes 20 %, ent Ameerika Ühendriikides on see näitaja umbes 35 %. Selle muutuse kiirendamiseks on vaja strateegilist riikideülest tegutsemist liidu tasandil. Hädavajalike struktuurireformide läbiviimise innustamiseks on liidupoolne rahastamine määrava tähtsusega.

Euroopa Marie Skłodowska-Curie meetmed on olnud silmatorkavalt edukad nii riikidevahelise kui ka sektoritevahelise liikuvuse edendamisel ning Euroopa teadlaste hartas ja teadlaste töölevõtmise juhendis sisalduvate põhimõtete alusel suurepärase tööhõive- ja töötingimustega teadlaskarjääri pakkumisel Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil. Liikmesriikidel ei ole pakkuda midagi, mille ulatus, maht, rahastamine, rahvusvahelisus ning teadmiste loomine ja edastamine oleks võrdväärne. Kõnealused meetmed on suurendanud teiste riikide teadlasi ligiõmbavate asutuste ressursse ning aidanud sel viisil kaasa tippkeskuste levikule liidus. Need on olnud oma silmatorkava struktureeriva mõjuga eeskujuks, levitades riiklikul tasandil oma parimaid tavaid. Marie Skłodowska-Curie meetmetega seotud alt üles põhimõtte on võimaldanud enamikul neist asutustest ka koolitada ühiskondlikke väljakutsed lahendada suutvate teadlaste uue põlvkonna ja parandada nende oskusi.

Marie Skłodowska-Curie meetmete edasiarendamine on märkimisväärne panus Euroopa teadusruumi arendamisse. Kogu Euroopat hõlmava konkurentsi põhise rahastamisega ärgitavad Marie Skłodowska-Curie meetmed subsidiaarsuse põhimõtet järgides uute, loominguiliste ja innovatiivsete koolitusviiside teket, nagu ühis- või mitmekordsed doktorikraadid, doktorikraad tööstuse alal, milles osalevad hariduse, teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna tegutsesjad, kes peavad konkureerima üleilmsel tasandil tippasemel maine eest. Rahastades nende meetmete kaudu parimaid teadusuuringute ja koolitusprogramme, milles järgitakse ELi innovatiivset doktoriõpet käsitlevaid põhimõtteid, edendatakse ka nende laiemat levikut ja kasutuselevõttu, mis viib struktureerituma doktoriõppeni.

Marie Skłodowska-Curie uurimistoetusi laiendatakse ka kogenud teadlastele ja inseneridele ajutise liikuvuse võimaldamiseks avaliku sektori asutustest erasektoris ja vastupidi, julgustades ja toetades ülikoole, uurimiskeskusi ja ettevõtteid ning teisi sotsiaal- ja majandusvaldkonna osalejaid sel viisil omavahel Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil koostööd tegema. Väljakujunenud, läbipaistva ja õiglase hindamissüsteemi abil selgitavad Marie Skłodowska-Curie meetmed välja teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna tippalendid rahvusvahelises konkrentsis, mis lisab prestiiži ja seega motiveerib teadlasi oma karjääri Euroopas edendama.

Ühiskondlikud väljakutsed, mida tipposkustega tippteadlased ja innovaatorid lahendada püüavad, ei ole ainult Euroopa probleem. Need on tohutult keerulised ja suured rahvusvahelised probleemid. Selleks peavad riigi-, sektori- ja valdkonnaüleselt koostööd tegema Euroopa ja maailma parimad teadlased. Selles on suur roll Marie Skłodowska-Curie meetmetel, millega toetatakse töötajate vahetust, mis soodustab koosmõtlemit avatud innovatsiooni jaoks nii tähtsa rahvusvahelise ja sektoritevahelise teadmiste vahetamise teel.

Marie Skłodowska-Curie meetmete kaasrahastamismehhanism on Euroopa talendipagasi suurendamiseks määrava tähtsusega. Liidu meetmete arvuline ja struktuuriline mõju kasvab, sest suureneb piirkondlik, riiklik ja rahvusvaheline nii avalikust kui ka erasektorist rahastamine uute sarnaste või täiendavate eesmärkidega programmide loomiseks ja olemasolevate kohandamiseks rahvusvahelise ja sektoritevahelise koolituse, liikuvuse ja karjäärivõimalustega. Sellise mehhanismiga luuakse tugevamad sidemed riikliku ja liidu tasandi teadusuuringute ja haridusvaldkonna jõupingutuste vahel.

Kõik selle probleemiga seotud meetmed aitavad luua Euroopas täiesti uue mõtteviisi, mis on loovuse ja innovatsiooni jaoks määrava tähtsusega. Marie Skłodowska-Curie rahastamismeetmed suurendavad Euroopas vahendite koondamist ning parandavad seega teadlaste koolitamise, liikuvuse ja karjäärivõimaluste kooskõlastamist ja juhtimist. Need aitavad saavutada juhtalgatustes „Innovatiivne liit” ja „Noorte liikuvus” ning „Uued oskused ja töökohade tegevuskava” kirjeldatud poliitikaeesmärke ning on väga olulised Euroopa teadusruumi loomisel. Marie Skłodowska-Curie nimelisi meetmeid arendatakse seetõttu tihedas koostöös teiste nimetatud poliitikaeesmärke toetavate programmidega, sealhulgas programmiga „Erasmus +” ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi teadmis- ja innovaaticakogukondadega.

3.3. Peamised tegevussuunad

a) Uute oskuste kujundamine teadlastele tiptasemel aluskoolituse andmisega

Eesmärk on koolitada välja uus põlvkond loovaid ja uuenduslikke teadlasi, kes suudavad muuta teadmised ja ideed liidule majanduslikult ja sotsiaalselt kasulikeks toodeteks ja teenusteks.

Põhitegevuseks on tiptasemel innovatiivne kraadiõpe algajatele teadlastele valdkondadevaheliste projektide kaudu, mis hõlmavad juhendamist teadmiste ja kogemuste edastamiseks teadlaste vahel või doktoriõppe programmide kaudu, mis aitavad teadlastel karjääri edendamist ja kus osalevad erinevate riikide, liikmesriikide, assotsieerunud riikide ja/või kolmandate riikide ülikoolid, uurimisasutused, teadustöö infrastruktuurid, ettevõtjad, VKEd ja teised sotsiaal-majanduslikud rühmad. Sellega paranevad noorte kraadiõppe teadlaste karjääriga seotud väljavaated nii avalikus kui erasektoris.

b) Tiptaseme saavutamiseks sobivate tingimuste loomine piiri- ja sektoriülese liikuvuse abil

Eesmärk on suurendada kogunud teadlaste loominguulist ja innovatsioonipotentsiaali kõikidel karjääritasanditel, luues võimalusi piiri- ja sektoriüleseks liikuvuseks.

Põhitegevuseks on ärgitada kogunud teadlasi liikuvuse abil laiendada või süvendama oma oskusi, luues neile atraktiivseid karjäärivõimalusi ülikoolides, uurimisasutustes, teadustöö infrastruktuurides, ettevõtetes, VKEdes ning teistes Euroopa ja kogu maailma sotsiaal-majanduslikes rühmades. See peaks edendama innovatsiooni erasektoris ning sektoriülest liikuvust. Samuti toetatakse võimalusi saada koolitust ja omandada uusi teadmisi kolmandate riikide kõrgetasemelistes teadusasutustes, taasalustada teadlaskarjääri pärast uurimistöölt eemalolekut ning nende teadlaste (taas)integreerumist, kes asuvad pärast riikidevahelise/rahvusvahelise liikuvuse kogemuse saamist pikaajalisele teadustööga seotud ametikohale Euroopas, sealhulgas oma päritoluriigis.

c) Innovatsiooni ergutamine vastastikuse teadmiste vahetamise abil

Eesmärk on tihendada tippteadlaste ja innovaatorite vahetuse abil rahvusvahelist piiri- ja sektoriülest koostööd teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas, et suudaksime ülemaailmsete probleemidega paremini toime tulla.

Põhitegevuseks on toetada tippteadlaste ja innovaatorite vahetamist partnerluse raames ülikoolide, uurimisasutuste, teadustöö infrastruktuuride, ettevõtete, VKEde ning teiste Euroopa ja kogu maailma sotsiaal-majanduslike rühmade vahel. See hõlmab ka kolmandate riikidega tehtava koostöö tugevdamist.

d) Struktuurilise mõju suurendamine tegevuse kaasrahastamise abil

Eesmärk on lisavahendite abil suurendada Marie Skłodowska-Curie meetmete arvulist ja struktuurilist mõju ning soodustada teadlaste koolituse, liikuvuse ja karjäärükujunduse tiptaseme saavutamist riiklikul tasandil.

Põhitegevuseks on innustada kaasrahastamismehhanismi abil piirkondlikke, riiklikke ja rahvusvahelisi nii avaliku kui ka erasektori organisatsioone looma uusi programme ja kohandama olemasolevaid rahvusvahelise ja sektoritevahelise koolituse, liikuvuse ja karjäärivõimalustega. See parandab Euroopas teaduskoolituse kvaliteeti karjääri

kõikidel etappidel (k.a doktoriõppes), soodustab teadlaste ja teaduslike teadmiste vaba liikumist Euroopas, edendab atraktiivsete teaduskarjäärivõimaluste tekkimist, sest pakutakse avatud töölevõtutingimusi ja atraktiivseid töötingimusi, ning toetab ülikoolide, uurimisasutuste ja ettevõtete vahelist koostööd teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas, samuti koostööd kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

e) Eritoetus ja poliitilised meetmed

Eesmärkideks on jälgida edusamme, tuvastada Marie Skłodowska-Curie meetmete puudujäägid ja takistused ning suurendada nende meetmete mõju. Selleks luuakse indikaatorid ning analüüsitakse teadlaste liikuvuse, oskuste, karjääri ja soolise võrdõiguslikkusega seotud andmeid, püüdes saavutada koostoimet ja tihedat kooskõlastatud teadlastele, nende tööandjatele ja rahastajatele suunatud meetmetega poliitikate toetamiseks, mida rakendatakse erieesmärgi „Euroopa muutuv maailmas: kaasav, innovatiivne ja kaasa mõtlev ühiskond” raames. Samuti on tegevuse eemärgiks teadlikkuse suurendamine teadlaskarjääri tähtsusest ja atraktiivsemaks muutmine ning Marie Skłodowska-Curie meetmetega toetust saanud teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste levitamine.

4. Teadustöö infrastruktuurid

4.1. Erieesmärk

Erieesmärk on anda Euroopale tiptasemel teadustöö infrastruktuurid, mida saavad kasutada kõik Euroopa ja muu maailma teadlased, ning millega kasutatakse täiel määral ära selle potentsiaal teaduse ja innovatsiooni arendamiseks.

Teadustöö infrastruktuurid on Euroopa konkurentsivõime jaoks kõikides teadusvaldkondades määrava tähtsusega ja teaduspõhise innovatsiooni jaoks hädavajalik. Paljudes valdkondades on teadusuuringud võimatud, kui ei saa kasutada superarvuteid, analüüsiseadmeid, kui materjalitehnoloogias ei saa kasutada kiirgusallikaid, nanotehnoloogias puhtaid ruume ja arenenud metroloogiat, erivarustusega laboreid bioloogia ja meditsiini teadusuuringuteks, genoomikas ja sotsiaalteadustes andmebaase, geoteadustes ja keskkonnateadustes observatooriume ja sensoreid, andmeedastuseks väga kiireid lairibavõrke jne. Teadustöö infrastruktuur on vajalik selleks, et teha teadusuuringuid, mida on vaja suurte ühiskonna ees seisvate probleemide lahendamiseks. Nende abil ergutatakse piiri- ja valdkonnaülest koostööd ning luuakse Euroopas ühtlane avatud ruum veebipõhiseks uurimistööks. Nende abil edendatakse inimeste ja ideede liikuvust, koondatakse Euroopa ja kogu maailma parimaid teadlasi ning täiustatakse teadusharidust. See ergutab teadlasi ja uuenduslikke ettevõtjaid välja töötama tiptasemel tehnoloogiat. Sel viisil tugevdavad nad Euroopa kõrgtehnoloogilist innovatiivset tööstussektorit. See tekitab Euroopa teadus- ja innovaatikakogukondades tiptaset ning võib ühiskonna jaoks olla suurepärane teaduse esitleja.

Euroopa peab ühiselt kokkulepitud kriteeriumide alusel rajama piisava stabiilse baasi teadustöö infrastruktuuride loomise, säilitamise ja toimimise tagamiseks, kui ta soovib, et Euroopa teadusuuringud säilitaksid oma tiptaseme. Selleks on vaja tõsiselt ja tõhusalt koostööd liidu, riiklike ja piirkondlike rahastajate vahel, milleks püütakse tihedate sidemete poole ühtekuuluvuspoliitikaga, et tagada koostoime ja sidus tegutsemine.

Selle erieesmärgi saavutamiseks tegeletakse juhtalgatuse „Innovatiivne liit” põhiülesandega: juhtalgatuse tekstis on esile tõstetud tiptasemel teadustöö infrastruktuuride määrav roll murranguliste teadusuuringute ja innovatsiooni võimalikuks muutmisel. Algatuses on rõhutatud vajadust koondada teadustöö infrastruktuuride loomiseks ja toimimise tagamiseks kogu Euroopa ja mõnel juhul ka kogu maailma ressursid. Samamoodi rõhutatakse juhtalgatuses „Euroopa digitaalne tegevuskava” vajadust tugevdada Euroopa e-infrastruktuuri ja innovatsiooniklastrite väljaarendamise tähtsust Euroopa innovatiivse konkurentsieelse loomiseks.

4.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Kaasaegsel tasemel teadustöö infrastruktuurid muutuvad üha keerulisemaks ja kallimaks, nõudes sageli erinevate seadmete, teenuste ja andmeallikate ühendamist ning laialdast riikidevahelist koostööd. Ühelgi riigil ei ole nii palju vahendeid, et rahastada kõiki vajalikke teadustöö infrastruktuure. Euroopa tasandi lähenemisviis teadustöö infrastruktuuridele on viimastel aastatel teadustöö infrastruktuuride Euroopa strateegiafoorumi (ESFRI) teekaardi pideval arendamisel ja elluviimisel, riikide teadusrajatiste integreerimisel ja avamisel ning Euroopa avatud digitaalse teadusruumi aluseks oleva e-infrastruktuuri arendamisel osutunud väga edukaks. Kogu Euroopat katvad teadustöö infrastruktuuride võrgustikud tugevdavad selle inimressurside baasi, pakkudes uue põlvkonna teadlastele ja inseneridele tiptasemel koolitust ning edendades valdkondadevahelist koostööd. Innustatakse koostoimet Marie Skłodowska-Curie meetmetega.

Teadustöö infrastruktuuride edasiarendamine ja laiem kasutamine Euroopa tasandil on märkimisväärne panus Euroopa teadusruumi arendamisse. Kuigi teadustöö infrastruktuuri arendamises ja rahastamises on endiselt kõige tähtsam roll liikmesriikidel, on liidul oluline roll infrastruktuuride toetajana Euroopa tasandil, näiteks Euroopa teadustöö infrastruktuuride koostöö julgustamisel, soodustades uute integreeritud üksuste teket, avades riikide ja Euroopa infrastruktuurid laiemaks kasutuseks ja toetades seda ning kandes hoolt piirkondliku, riikliku, Euroopa ja rahvusvahelise poliitika siduse ja tulemuslikkuse eest. Vaja on vältida jõupingutuste dubleerimist ja killustamist, tugevdada infrastruktuuri kooskõlastatud ja tõhusat kasutamist ning vajaduse korral ressursid ühendada, et Euroopa saaks endale maailmatasemel teadustöö infrastruktuuri ja suudaks seda töös hoida.

IKT on muutnud teadust, kuna on võimaldanud kaugkoostööd, massilist andmetöötlust, in-silico katsetusi ja juurdepääsu kaugressurssidele. Teadusuuringud muutuvad seetõttu järjest riikide- ja valdkondadevahelisemaks ning see nõuab IKT infrastruktuuride kasutamist, mis on iseenesest rahvusüleised.

Teadustöö infrastruktuuri (sh e-infrastruktuuri) ehitamise, kasutamise ja haldamise Euroopa tasandi käsitlusviisi tulemusena tekkinud tõhusus suurendab oluliselt Euroopa teadus- ja innovatsioonipotentsiaali ja teeb ELi rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisemaks.

4.3. Peamised tegevussuunad

Tegevuse eesmärk on arendada Euroopa teadustöö infrastruktuuri 2020. aastaks ja pärast seda, edendada selle innovatsioonipotentsiaali ja inimressursse ning tugevdada Euroopa teadustöö infrastruktuuripoliitikat.

a) Euroopa teadustöö infrastruktuuri arendamine 2020. aastaks ja pärast seda

Eesmärk on hõlbustada ja toetada tegevusi, mis on seotud järgmisega: 1) teadustöö infrastruktuure käsitleva Euroopa strateegiafoorumi (ESFRI) ja muude maailmatasemel teadustöö infrastruktuuride ettevalmistamine, rakendamine ja tegevus, sealhulgas piirkondlike partnerüksuste arendamine, kui liidu sekkumiseks on olemas suur lisaväärtus; 2) üleeuroopalist huvi pakkuvate riiklike ja piirkondlike teadustöö infrastruktuuride lõimimine ja riikidevaheline juurdepääs nendele, et Euroopa teadlased saaksid neid kasutada oma asukohast sõltumata, et läbi viia tipptasemel teadusuuringuid; (3)e-infrastruktuuri väljaarendamine, kasutuselevõtt ja tööhoidmine, et tagada maailma tippvõimsus võrkude loomise, teadusarvutuste ja teadusandmete alal.

b) Teadustöö infrastruktuuri ja selle inimressursside innovatsioonipotentsiaali edendamine

Eesmärkideks on ärgitada teadustöö infrastruktuuri toimima uusima tehnoloogia varase kasutuselevõtja või väljaarendajana, edendada teadus- ja arenduskoostööd tööstusega, soodustada teadustöö infrastruktuuri tööstusotstarbelist kasutamist ning ergutada innovatsiooniklastrite loomist. Selle tegevusega toetatakse ka teadustöö infrastruktuuri haldava ja töös hoidva personali koolitust ja/või vahetusi.

c) Euroopa teadustöö infrastruktuuripoliitika ja rahvusvahelise koostöö tugevdamine

Eesmärgiks on toetada asjaomaste poliitikakujundajate ja rahastamisasutuste koostööd, otsustamiseks vajalike vahendite väljaselgitamist ja jälgimist ning rahvusvahelist koostööd. Euroopa teadustöö infrastruktuure võib toetada nende rahvusvaheliste suhete alases tegevuses.

Tegevuspunktides b ja c toodud eesmärgid saavutatakse suunatud meetmetega, samuti vajaduse korral tegevuspunktis a toodud meetmete raames.

II OSA

JUHTPOSITSIOON TÖÖSTUSES

1. Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas

Erieesmärk on saavutada teadusuuringute ja innovatsiooni kaudu progressi võimaldava tehnoloogia ja kosmoseuuringute vallas maailma tasandil juhtpositsioon ja seda säilitada, sest need valdkonnad on aluseks paljude erinevate olemasolevate ja kujunemisjärgus tööstus- ja majandusharude konkurentsivõimele.

Ülemaailmne ettevõtluskeskkond muutub kiiresti ning strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid on Euroopa tööstuse jaoks nii probleemid kui ka võimalus. Euroopa peab innovatsiooni kiirendama, kasutades loodud teadmisi olemasolevate toodete, teenuste ja turgude täiustamiseks ja edendamiseks ning uute loomiseks, tagades samal ajal, et jätkuvalt suunatakse peatahelepanu kvaliteedile ja jätkusuutlikkusele. Innovatsiooni tuleb ära kasutada kõige laiemas mõttes – see peab hõlmama enam kui tehnoloogia, see peab hõlmama ettevõtlusalaseid, organisatsioonilisi ja sotsiaalseid aspekte.

Selleks et jääda maailma konkurentsivõime tugeva tehnoloogilise baasi ja tööstuslike võimetega esirinda, on vaja IKT-is, nanotehnoloogias, kõrgtehnoloogiliste materjalide valdkonnas, biotehnoloogias, kõrgtehnoloogilises tootmises ja töötlemises, ning kosmosetehnoloogias teha rohkem strateegilisi investeeringuid teadus-, arendus-, valideerimis- ja katsetegevusse.

Progressi võimaldava tehnoloogia põhjalik omandamine, integreerimine ja kasutuselevõtt Euroopa tööstuses on määrav tegur Euroopa tootlikkuse ja innovatsioonivõime suurendamisel ning tagab, et Euroopal on arenenud, jätkusuutlik ja konkurentsivõimeline majandus, selle kõrgtehnoloogiat kasutavad sektorid on maailmas esikohal ja ühiskondlikele väljakutsetele suudetakse leida tulemuslikke ja jätkusuutlikke lahendusi. Sellise tegevuse kõikehõlmavus võib kannustada täiendavate leiutiste, kasutusviiside ja teenuste kaudu edasist arengut, tagades et kõnealusesse tehnoloogiasse tehtud investeeringute tasuvus on suurem kui teistes valdkondades.

See tegevus aitab saavutada juhtalgatuste „Innovatiivne liit”, „Ressursitõhus Euroopa”, „Üleilmastumise ajastu uus tööstuspoliitika” ja strateegia „Euroopa 2020” „Euroopa digitaalne tegevuskava” ning liidu kosmosepoliitika eesmärgi.

Vastastikune täiendus teiste tegevustega programmis „Horisont 2020”

Erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” saavutamisele suunatud tegevuse aluseks on eelkõige teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskavad, mille on koos teadlaste ja liikmesriikidega avatud ja läbipaistval viisil välja töötanud peamiselt tööstus ja ettevõtjad, sealhulgas VKEd, ning milles keskendutakse jõuliselt erasektori investeeringute suurendamisele ja innovatsioonile.

Progressi võimaldava tehnoloogia kaasamist ühiskondlike väljakutsete lahendamisse toetatakse koos asjaomaste väljakutsete lahendamise toetamisega. Sellise progressi võimaldava tehnoloogia kasutamist, mis ei kuulu prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” alla, kuid on Euroopa tööstuse konkurentsivõime parandamiseks tähtis, toetatakse erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” raames. Asjakohast koordineerimist tuleks püüda saavutada prioriteetidega „Tiptasemel teadus” ja „Ühiskondlike väljakutsete samm”.

Ühine lähenemisviis

Lähenemisviis hõlmab nii kavapõhist tegevust kui ka avatumaid valdkondi uuenduslike projektide ja murranguliste lahenduste edendamiseks, hõlmates kogu väärtusahelat, sealhulgas teadus- ja arendustegevuse ulatuslikud pilootprojektid, tutvustamistegevus, katsetendid ja nn eluslaborid, prototüüpide loomine ja katsesarja tootmise käigus toodete valideerimine. Tegevuse eesmärk on suurendada tööstuslikku konkurentsivõimet, innustades tööstust ja eelkõige VKEsid tegema rohkem investeeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni, muu hulgas avatud hanke- menetluste kaudu. Piisavat tähelepanu pööratakse väikestele ja keskmise suurusega projektidele.

Progressi võimaldava tehnoloogia ühtne käsitlus

Erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” põhikomponent on progressi võimaldava tehnoloogia, mis hõlmab mikro- ja nanoelektronikat, fotoonikat, nanotehnoloogiat, biotehnoloogiat, kõrgtehnoloogilisi materjale ja uusi tootmissüsteeme⁽¹⁾. See valdkonnaüleline teadmiste- ja kapitalimahukas tehnoloogia on oluline mitmes sektoris, mis panevad aluse Euroopa tööstuse märkimisväärsele konkurentsivõimele, et stimuleerida majanduskasvu ja luua uusi töökohti. Ühtne lähenemisviis, millega edendatakse progressi võimaldava tehnoloogia kombineerimist, lähendamist ja vastastikust täiustamist erinevates innovatsioonitsüklites ja väärtusahelates, võib anda paljutootavaid uurimistulemusi ning avada tee uutele tööstustehnoloogiatele, toodetele, teenustele ja uuetele kasutusviisidele (nt kosmos, transpordi, põllumajanduse, kalanduse, metsanduse, keskkonna, toidu, tervishoiu ja energeetika valdkonnas). Seetõttu kasutatakse paindlikult ära progressi võimaldava tehnoloogia ja muude tööstuslike progressi võimaldavate tehnoloogiate omavaheline koostoime kui tähtis innovatsiooniallikas. See täiendab progressi võimaldava tehnoloogiaga seotud teadusuuringuteks ja innovatsiooniks saadavat toetust, mida liikmesriigid või piirkondlikud ametiasutused võivad anda ühtekuuluvuspoliitika fondidest aruka spetsialiseerumise strateegiate alusel.

Innovatsiooniks on vaja tõhustada erinevaid tehnoloogiaid hõlmavaid teadusuuringuid. Seepärast peaksid multidistsiplinaarsed ja progressi võimaldava tehnoloogiaga seotud valdkonnaülesed (multi-KET) projektid prioriteedi „Juhtpositsioon tööstuses” lahutamatu osa. Programmi „Horisont 2020” rakendusstruktuur, millega toetatakse progressi võimaldava tehnoloogiaga seotud valdkonnaüleste tegevust, peaks tagama koostoime ja tõhusa koordineerituse, muu hulgas prioriteediga „Ühiskondlikud väljakutsed”. Lisaks taotletakse vajaduse korral koostöötava progressi võimaldava tehnoloogiaga seotud tegevuse ja ühtekuuluvuspoliitika (2014–2020) alusel toimiva tegevusega, samuti EIT-i tegevusega.

(1) COM(2009)0512.

Kogu progressi võimaldava ja tööstustehnoloogia (sh progressi võimaldava tehnoloogia) jaoks on väga tähtis erineva tehnoloogia koostoime soodustamine, samuti selle erineva kasutamise soodustamine prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” raames. Tegevuskavade koostamisel ja prioriteetide määratlemisel ning nende elluviimisel võetakse seda täielikult arvesse. Selleks peavad erinevate seisukohtadega sidusrühmad osalema täiel määral prioriteetide seadmises ja elluviimises. Teatavatel juhtudel on vaja ka meetmeid, mida rahastatakse ühiselt progressi võimaldava ja tööstustehnoloogia ning asjaomaste ühiskondlike väljakutsetega seoses. See võiks hõlmata ühist rahastamist avaliku ja erasektori partnerluste jaoks, milles püütakse luua tehnoloogiat ja edendada innovatsiooni ning kasutada seda tehnoloogiat ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks.

IKT-l on tähtis roll, sest see pakub ülitähtsate majanduslike ja sotsiaalsete protsesside ning uute era- ja avaliku sektori toodete ja teenuste jaoks olulisi põhiinfrastruktuure, tehnoloogiat ja süsteeme. Euroopa tööstus peab olema IKT tehnoloogiaarenduse eesliinil, kus paljud tehnoloogiad lähevad uude murrangulisse etappi, mis loob uusi võimalusi.

Kosmose-tööstus kasvab kiiresti ja annab olulist teavet paljudele tänapäevase ühiskonna eluvaldkondadele, rahuldab ühiskonna põhivajadusi, leiab vastuseid üldistele teadusküsimustele ja kinnitab liidu positsiooni rahvusvahelise tipp-tegijana. Kogu tegevus kosmoses põhineb kosmoseuringutel, kuid praegu käsitletakse neid programmides, mida viivad ellu liikmesriigid, Euroopa Kosmoseagentuur (ESA) või mida viiakse ellu liidu teadustöö raamprogrammide raames. Selleks et säilitada konkurentsieelis, kaitsta liidu kosmoseinfrastruktuure ja programme (nt Copernicus ja Galileo) ning säilitada Euroopa roll kosmosevaldkonnas ka tulevikus, on kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 189 vaja liidu tasandi tegevust ja investeeringuid kosmoseuringutesse.

Peale selle on kosmosevaldkonnast saadud teabel põhinevad uuenduslikud kasutusviisid ja kasutajasõbralikud rakendused tähtis majanduskasvu ja töökohtade loomise allikas ning nende areng on liidu jaoks oluline võimalus.

Partnerlus ja lisaväärtus

Euroopa suudab partnerluse, klastrite ja võrgustike, standardimise ning sarnaste uurimis- ja arendusvajadustega eri teadus- ja tehnoloogiaharude ning -sektorite vahelise koostöö edendamisega saavutada kriitilise massi, mis viib läbimurrete, uute tehnoloogiate ja uuenduslike tooteid, teenuseid ja protsesse hõlmavate lahendusteni.

Teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskavade väljatöötamine ja elluviimine, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerluste kaudu, kuid samuti tööstuse ja akadeemiliste ringkondade vaheliste tulemuslike seoste loomine, lisainvesteeringute leidmine, rahastamise kättesaadavus, standardimine ning kommertskasutusele eelnevate hangete ja uuenduslike toodete ja teenuste hangete toetamine on kõik konkurentsivõime suurendamise jaoks hädavajalikud.

Sellega seoses on vaja ka tihedaid sidemeid EIT-ga, et tekitada ja edendada rohkem üliandekaid ettevõtjaid ja kiirendada innovatsiooni, tuues kokku erinevatest riikidest, valdkondadest ja organisatsioonidest pärit inimesed.

Samuti võib liidu tasandi koostöö soodustada kauplemisvõimaluste tekkimist Euroopa või rahvusvaheliste standardite väljatöötamise toetamise kaudu uute kujunemisjärgus toodete, teenuste ja tehnoloogia jaoks. Niisuguste standardite väljatöötamisel pärast konsulteerimist asjaomaste, sealhulgas teadus- ja tööstusringkondadest pärit sidusrühmadega, võiks olla positiivne mõju. Edendatakse standardimist, koostalitlusvõimet, ohutust ja regulatsioonieelset tegevust toetavaid tegevusi.

1.1. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT)

1.1.1. IKTga seotud erieesmärk

Kooskõlas juhtalgatusega "Euroopa digitaalne tegevuskava" ⁽¹⁾ on IKT valdkonna teadusuuringute ja innovatsiooni erieesmärk võimaldada Euroopal toetada, arendada ja kasutada IKT arengust tulenevaid võimalusi, mis toob kasu nii kodanikele, ettevõtjatele kui ka teadlastele.

⁽¹⁾ COM(2010)0245.

Euroopal kui maailma suurimal majandussüsteemil ja maailma IKT-turu suurimal osalisel (väärtus üle 2 600 000 000 000 euro 2011. aastal) peaks olema õigustatud soov, et meie ettevõtjad, valitsused, teadus- ja arenduskeskused ning ülikoolid oleksid Euroopa ja kogu maailma IKT valdkonna arengutes esirinnas, looksid uusi ettevõtteid ja investeeriks rohkem IKTga seotud innovatsiooni.

2020. aastaks peaks Euroopa IKT-sektor tootma vähemalt samapalju, kui on selle osakaal maailma IKT-turust; 2011. aastal oli see näitaja umbes üks kolmandik. Samuti peaks Euroopas tekkima IKT valdkonnas innovatiivseid ettevõtteid, et kahe viimase kümnendi jooksul asutatud ettevõtete investeeringud liidus moodustaksid kolmandiku kõigist IKT teadus- ja arendustegevusse tehtavatest kulutustest, mis ulatusid 2011. aastal enam kui 35 miljardi euroni aastas. Selleks peavad avaliku sektori investeeringud IKT teadus- ja arendustegevusse suurenema nii, et erasektori investeeringud järgmise kümne aasta jooksul suureneksid ning Euroopas oleks märgatavalt rohkem maailmatasemel IKT-tippkeskusi ja klastreid.

IKT üha keerulisema, mitut valdkonda hõlmava tehnoloogia ja äriahelate tundmaõppimiseks on vaja liidu tasandi partnerlust, riskide jagamist ja kriitilist massi. Liidu tasandil tegutsemine peaks aitama tööstusel tegeleda ühtse turu vaatenurgaga ja saavutada mastaabi- ja mitmekülsussäästu. Ühiste avatud tehnoloogiaplatformide ümber toimuv koostöö mõjub ka väljapoole ja see mõju võimendub, mistõttu paljudel sidusrühmadel on võimalik arengust kasu saada ja teha täiendavaid uuendusi. Liidu tasandi partnerlus võimaldab ka saavutada üksmeele, loob silmatorkava kontaktpunkti välispartnerite jaoks ning toetab standardite ja koostalitluslike lahenduste väljatöötamist nii liidu kui maailma tasandil.

1.1.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

IKT on innovatsiooni ja konkurentsivõime alus paljudel erinevatel eraõiguslikel ja avalik-õiguslikel turgudel ja erinevates sektorites ning võimaldab teaduslikku progressi kõikides valdkondades. Järgmise kümne aasta jooksul on digitaal tehnoloogia ning IKT-komponentide, -infrastruktuuri ja -teenuste ümberkujundav mõju kõikides eluvaldkondades üha enam nähtav. Andmetöötlus-, side- ja andmesalvestusressursside levik järgmistel aastatel jätkub. Sensorid, masinad ja infopõhised täiustatud tooted toodavad tohutut koguses teavet ja andmeid (ka reaaliajas), muutes kaugtegutsemise tavaliseks, võimaldades kogu maailmas kasutada äriprotsesse ja keskkonnahoidlikke tootmisobjekte, mis võimaldavad luua palju erinevaid teenuseid ja rakendusi.

Paljud üliolulised äri- ja avalikud teenused ning kõik teaduse, õppimise, ettevõtluse ja kultuuri ning loomesektori, samuti avaliku sektori tähtsamad teadmisi tekitavad protsessid toimuvad IKT kaudu ning tehakse nii kergemini kättesaadavaks. IKT pakub elutähtsat infrastruktuuri tootmis- ja ettevõtlusprotsesside, side ja tehingute jaoks. Samuti on IKT hädavajalik tähtsaimate ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks ning ühiskondlike protsesside jaoks, nagu seda on näiteks kogukonna moodustamine ja tarbijate käitumine, poliitika osalemiseks ning avalikuks halduseks, näiteks suhtlusmeedia ning kollektiivsete teadlikkuse suurendamise platvormide ja vahendite abil. On väga oluline toetada ja kaasata kasutajakeskset aspekti käsitlevaid teadusuuringuid, et töötada välja konkurentsivõimelisi lahendusi.

Liidu toetus IKT valdkonna teadusuuringutele ja innovatsioonile on oluline panus järgmise põlvkonna tehnoloogiate ja rakenduste väljatöötamisele, sest see moodustab suure osa Euroopa kogukuludest keskmise ja suure riskiga teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud koostööle. Avaliku sektori investeeringud IKT valdkonna teadusuuringutesse ja innovatsiooni liidu tasandil on olnud tähtsad kriitilise massi koondajad ja jäävad selleks ka edaspidi; selle tulemusena toimuvad läbimurded ning hakatakse rohkem ja paremini kasutama uuenduslikke lahendusi, tooteid ja teenuseid. Neil on jätkuvalt keskne roll avatud platvormide ja kogu liidus kasutatava tehnoloogia väljatöötamisel, uuenduste katsetamisel reaalses tingimustes üle kogu Euroopa ning ressursside optimeerimisel liidu konkurentsivõime suurendamiseks ja üldiste ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks. Liidu toetus IKT valdkonna teadusuuringutele ja innovatsioonile võimaldab ka kõrgtehnoloogilistel VKEdel kasvada ja saada kasu kogu liitu hõlmava turu suurusest. See tihendab liidu teadlaste ja inseneride koostööd ja tõstab nende tippset, tugevdab koostöötavate riikide eelarvetega ja eelarvete vahel ning on väljastpoolt Euroopat pärinevate partneritega tehtava koostöö kese.

Liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi IKT-tegevuste järjekordne hindamine on näidanud, et liidu tasandi sihtotstarbelised investeeringud IKT valdkonna teadusuuringutesse ja innovatsiooni on olnud määrava tähtsusega juhtpositsiooni saavutamisel sellistes tööstusvaldkondades nagu mobiilside ja ohutuse seisukohast olulised IKT-süsteemid ning selliste probleemide lahendamisel nagu energiatõhusus, tervis, toiduga kindlustatus, transport ja demograafilised muutused. Liidu investeeringud IKT teadustöö infrastruktuuri on andnud Euroopa teadlastele maailma parimad teadusvõrgustikud ja andmetöötlusressursid.

1.1.3. Peamised tegevussuunad

Mitme tegevussuuna raames tegeletakse IKT-alase tööstusliku ja tehnoloogilise juhtpositsiooni küsimustega ning need hõlmavad tavapäraseid IKT valdkonna teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskavu, millest mõned tähtsamad on alljärgnevad:

- a) uus komponentide ja süsteemide põlvkond: arenenud, integreeritud ning energia- ja ressursitõhusate komponentide ja süsteemide projekteerimine;
- b) järgmise põlvkonna andmetöötlus: arenenud ja turvalised andmetöötlussüsteemid ja -tehnoloogiad, sealhulgas pilvandmetöötlus;
- c) tuleviku internet: tarkvara, riistvara, infrastruktuur, tehnoloogia ja teenused;
- d) sisutehnoloogiad ja teabehaldus: digitaalse infosisu, kultuuri- ja loovustööstusega seotud IKT;
- e) arenenud liidesed ja robotid: robotika ja nutikad ruumid;
- f) mikro- ja nanoelektronika ning fotoonika: mikro- ja nanoelektronika ning fotoonikaga seotud progressi võimaldavad tehnoloogiad, mis hõlmavad ka kvanttehnoloogiaid.

Need kuus peamist tegevussuunda peaksid katma kõik vajadused, võttes arvesse Euroopa tööstuse konkurentsivõimet maailmas. Vajadused aga hõlmavad tööstuslikku juhtpositsiooni tähtsaimaid ühiskondlikke väljakutseid leevendavate tavapärase IKT-l põhinevate lahenduste, toodete ja teenuste vallas ning IKT valdkonna kasutusele suunatud teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskavu, mida toetatakse koos asjaomase ühiskondliku väljakutse lahendamise toetamisega. Pidades silmas üha kiirenevat tehnoloogia arengut kõigis eluvaldkondades, on oluline inimeste ja tehnoloogia vaheline seos, mis on osaks eespool nimetatud IKT valdkonna kasutusele suunatud teadusuuringutest.

Need kuus tegevussuunda hõlmavad ka IKTga seotud teadustöö infrastruktuuri, nagu eluslaborid katseteks, ning infrastruktuuri progressi võimaldava tehnoloogia jaoks ning selle lõimimiseks arenenud toodetes ja uuenduslikesse nutikatesse süsteemidesse (sh seadmed, abivahendid, tugiteenused, puhtad ruumid ja prototüübi loomise võimalused).

Programmiga „Horisont 2020” toetatakse teadus- ja arendustegevust selliste IKT süsteemide loomiseks, mille puhul täielikult järgitakse füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi ning eelkõige õigust eraelu puutumatusel.

1.2. Nanotehnoloogia

1.2.1. Nanotehnoloogia erieesmärk

Nanotehnoloogia valdkonna teadusuuringute ja innovatsiooni erieesmärk on tagada liidu juhtpositsioon sellel ülemaailmsel kiirekasvulisel turul, ergutades teaduslikku ja tehnoloogilist arengut ning investeerimist nanotehnoloogiasse ja selle kasutuselevõttu erinevate valdkondade suure lisaväärtusega konkurentsivõimelistes toodetes ja teenustes.

2020. aastaks on nanotehnoloogia peavoolu tehnoloogia ehk sujuvalt lõimitud enamikku tehnoloogialiikidest ja kasutusvaldkondadest, selle eesmärk on tarbijakasu, elukvaliteedi, tervishoiu parandamine ja säästev areng ning sellel on suur tööstuslik potentsiaal, et leida tootlikkuse ja ressursitõhususe suurendamiseks lahendusi, mida varem olemas ei olnud.

Euroopa peab samuti olema maailmas eeskujuks nanotehnoloogia ohutus ja vastutustundlikus kasutamises ja haldamises, tagades suure tööstusliku ja ühiskondliku mõju kombineerituna kõrgete ohutus- ja säästlikkusstandarditega.

Nanotehnoloogiat sisaldavad tooted on maailmaturu osa, mille eiramist Euroopa ei saa endale lubada. Tähtsaima osana nanotehnoloogiat sisaldavate toodete turu väärtus on 2015. aastaks hinnanguliselt 700 miljardit eurot ja 2020. aastaks 2 triljonit eurot ning see annab vastavalt 2 ja 6 miljonit töökohta. Euroopa nanotehnoloogiaettevõtted peaks sellest kahekolhalse protsendi võrra kasvavast turust kasu lõikama ja suutma 2020. aastaks endale haarata nii suure turuosa, kui suur on Euroopa osa ülemaailmses teadusuuringute rahastamises (s.o veerand).

1.2.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Nanotehnoloogia hõlmab mitmesugust kujunemisjärjuga tehnoloogiat, mille potentsiaal on kinnitust leidnud ja mille mõju näiteks materjalidele, IKT-le, transpordi liikuvusele, bioteadustele, tervishoiule (sealhulgas ravi), tarbekaupadele ja tootmisele on pöördeline, kui teadusuuringute tulemusena on loodud murrangulised, jätkusuutlikud ja konkurentsivõimelised tooted ja tootmisprotsessid.

Nanotehnoloogial on väga tähtis roll strateegias „Euroopa 2020” esile tõstetud probleemide lahendamisel. Sellise progressi võimaldava tehnoloogia edukas kasutuselevõtt suurendab liidu tööstuse konkurentsivõimet, pakkudes uuenduslikke ja täiustatud tooteid või tõhusamaid protsesse ja lahendusi praegustele ja tulevastele ühiskondlikele väljakutsetele.

Nanotehnoloogia rahastamine on maailmas kasvanud 6,5 miljardilt eurot 2004. aastal 12,5 miljardi euroni 2008. aastal (st kahekordistunud), kusjuures liidu osakaal on selles kogusummas umbes veerand. Liidul on nanoteaduste ja -tehnoloogia teadusuuringutes tunnustatud juhtpositsioon ja prognooside kohaselt on 2015. aastaks liidus selle valdkonna ettevõtteid umbes 4 000. Seda juhtpositsiooni teadusuuringutes tuleb säilitada ja suurendada ning seejärel tuleb tulemused viia praktilisse kasutusse ja ärikasutusse.

Nüüd peab Euroopa oma positsiooni maailmaturul kindlustama ja parandama, edendades laialdast koostööd paljudes erinevates väärtusahelates ja väärtusahelate vahel, samuti erinevate tööstusharude vahel, et suurendada sellise tehnoloogia protsesside mastaape ning luua seeläbi ohutud, jätkusuutlikud ja elujõulised kommertstooted. Riskihindamise ja -juhtimise ning vastutustundliku valitsemise küsimused määravad ära nanotehnoloogia tulevase mõju ühiskonnale, keskkonnale ja majandusele.

Seetõttu keskendutakse tegevuses nanotehnoloogia ulatuslikule, vastutustundlikule ja jätkusuutlikule kasutamisele majanduses, et sellest oleks suur kasu ühiskonnale ja tööstusele. Võimaluste (sh uute ettevõtete ja uute töökohtade) loomiseks peaks teadusuuringud andma vajalikud abivahendid standardimise ja õigusnormide õige rakendamise jaoks.

1.2.3. Peamised tegevussuunad

a) Järgmise põlvkonna nanomaterjalide, -seadmete ja -süsteemide väljatöötamine

Eesmärk on luua täiesti uued tooted, mis võimaldavad säästlikke lahendusi paljudes erinevates sektorites.

b) Nanotehnoloogia ohutu ja jätkusuutliku arendamise ja kasutamise tagamine

Eesmärk on edendada teaduslikke teadmisi nanotehnoloogia ja -süsteemide võimaliku mõju kohta tervisele ja keskkonnale ning pakkuda abivahendeid riskide hindamiseks ja juhtimiseks kogu nende olemustükli jooksul, sealhulgas standardimisküsimustes.

c) Nanotehnoloogia ühiskondliku mõõtmise väljakujundamine

Keskendutakse sellele, kuidas suunata nanotehnoloogia ühiskonnale ja keskkonnale kasu tooma.

d) Nanomaterjalide, -komponentide ja -süsteemide tõhus ja säästev väljatöötamine ja tootmine

Keskendutakse uutele tegevustele, uute ja olemasolevate protsesside nutikale ühendamisele, sealhulgas tehnoloogia lähendamisele, samuti mastaapide suurendamisele, et saavutada suure täpsusastmega toodete suuremahuline tootmine, ning paindlikele ja mitmeotstarbelistele seadmetele, mis võimaldab teadmiste edukat ülekandmist tööstuslikku innovatsiooni.

e) Suutlikkust suurendavate tehnikate, mõõtmismeetodite ja seadmete väljatöötamine ja standardimine

Keskendutakse aluseks olevale tehnoloogiale, mis toetab arengut ning ohutute ja keeruliste nanomaterjalide ja -süsteemide turuletoomist.

1.3. Kõrgtehnoloogilised materjalid

1.3.1. Kõrgtehnoloogiliste materjalidega seotud erieesmärk

Kõrgtehnoloogiliste materjalidega seotud teaduringute ja innovatsiooni erieesmärk on töötada välja uue funktsionaalsuse ja täiustatud omadustega materjalid, et luua konkurentsivõimelisemaid ja ohutuid tooteid, mis vähendavad keskkonnamõju ja ressursside tarbimist.

Materjalid on tööstusliku innovatsiooni tuum ja peamised progressivõimaldajad. Kõrgtehnoloogilised materjalid, mis hõlmavad rohkem teadmisi ning millel on uus funktsionaalsus ja täiustatud omadused, on hädavajalikud tööstuse konkurentsivõime parandamiseks ja säästva arengu saavutamiseks paljudes kasutusvaldkondades ja sektorites.

1.3.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Uusi kõrgtehnoloogilisi materjale on vaja paremini toimivate ja säästvamate toodete ja protsesside väljatöötamiseks ning nappide ressursside asendamiseks. Sellised materjalid on osa meie tööstuse ja ühiskonna ees seisvate probleemide lahendusest, sest neil on täiustatud kasutusomadused, väiksem ressursi- ja energiavajadus ning need on toodete kogu olelutsükli jooksul keskkonnahoidlikumad.

Kasutusest juhinduv arendamine tähendab sageli täiesti uute materjalide loomist nii, et on võimalik tagada kavandatud omadused kasutamise ajal. Sellised materjalid on tähtis osa kõrgväärtusliku tootmise tarneahelast. Samuti on need progressi aluseks mitut teadusharu ühendava tehnoloogia valdkonnas (nt tervishoiutehnoloogiad, bioteadused, elektroonika ja fotoonika) ja sisuliselt kõikides turusektorites. Materjalid ise on tähtis samm toodete väärtuse suurendamisel ja nende omaduste parandamisel. Kõrgtehnoloogiliste materjalide hinnanguline väärtus ja mõju on suur, sest see sektor kasvab igal aastal umbes 6 % ja 2015. aastaks ulatub selle turuosa prognooside kohaselt 100 miljardi euroni.

Materjalide loomisel võetakse arvesse kogu nende olelutsükli – olemasolevate materjalide tarnimisest kuni olelutsükli lõpuni (hällist hällini) – ning kasutatakse uuenduslikke meetodeid, et tarbida võimalikult vähe ressursse (sealhulgas energiat), mis on vajalikud nende muundamiseks või selleks, et vähendada negatiivset mõju inimestele ja keskkonnale. Arvestatakse ka materjalide pideva kasutamise, ringlussevõtu ehk teisese kasutamisega olelutsükli lõpus ning asjaomase ühiskondliku innovatsiooniga, näiteks tarbijate käitumise muutumise ja uute ärimudelitega.

Progressi kiirendamiseks soodustatakse sellise valdkondadevahelise ühendatud metoodika kasutamist, mis hõlmab keemiat, füüsikat, inseneriteadusi, teoreetilist ja raalmodelleerimist, bioteadusi ja üha loomingulisemat tööstusdisaini.

Soodustatakse uudeid keskkonnahoidliku innovatsiooni liite ja tööstussümbioosi, et tööstusharud saaksid oma ärimudeleid mitmekesistada ja laiendada, kasutades oma jäätmeid uutes toodetes.

1.3.3. Peamised tegevussuunad

a) Valdkonnaülene ja progressi võimaldav materjalitehnoloogia

Nn tarkade materjalide, funktsionaalsete materjalide, rohkem teadmisi hõlmavate, uue funktsionaalsuse ja täiustatud omadustega multifunktsionaalsete materjalide ning kõigis tööstusvaldkondades, sealhulgas loomemajanduses innovatsiooniks kasutatavate konstruktsioonimaterjalidega seotud teadusuuringute läbiviimine.

b) Materjalide arendamine ja muundamine

Teadus- ja arendustegevus, et tagada tõhus, ohutu ja säästev areng ning mastaabisuurendus, et võimaldada tulevasi disainil põhinevaid tooteid tööstuslikult toota, eesmärgiga püüda saavutada Euroopas materjalide jäätmevaba haldamine.

c) Materjalikomponentide haldamine

Teadus- ja arendustegevus uute innovatiivsete meetodite loomiseks materjalide ja nende, komponentide ning süsteemide tarbeks.

d) Materjalid säästva, ressursitõhusa ja vähese heitega tööstuse jaoks

Uute toodete, kasutusviiside ja ärimudelite väljatöötamine ning sellise vastutustundliku tarbijakäitumise arendamine, mis vähendaks nõudlust energia järele ja soodustaks vähese CO₂-heitega tootmist.

e) Materjalid loomemajanduse, sh kultuuripärandi jaoks

Disainimine ja lähedaste tehnoloogiate väljatöötamine, et luua uusi ettevõtlusvõimalusi, kaasa arvatud ajaloolise või kultuurilise väärtusega ja uuenduslike materjalide säilitamine ja taastamine.

f) Metroloogia, iseloomustamine, standardimine ja kvaliteedikontroll

Selliste meetodite edendamine nagu toimimise iseloomustamine, mittepurustav hindamine, pidev analüüsimine ja järelevalve ning prognoosiv modelleerimine edu ja mõju saavutamiseks materjaliteaduses ja tootekujunduses.

g) Materjalikasutuse optimeerimine

Teadus- ja arendustegevus, mille raames uuritakse materjalikasutuse asendamist ja selle alternatiive ja innovatiivseid ärimudelimeetodeid ning tehakse kindlaks esmatahtsad ressursid.

1.4. *Biotehnoloogia*

1.4.1. Biotehnoloogia erieesmärk

Biotehnoloogiaalaste teadusuuringute ja innovatsiooni erieesmärk on töötada välja konkurentsivõimelised, säästlikud, ohutud ja uuenduslikud tööstustooted ja -protsessid ning olla innovatsiooni taganttõukajaks mitmes Euroopa sektoris, nagu põllumajandus, metsandus, toiduainetööstus, energeetika, keemiatööstus ja tervishoid, samuti teadmispõhine biomajandus.

Tugev teaduslik, tehnoloogiline ja innovatsioonibaas biotehnoloogias aitab Euroopa tööstusel jõuda selle progressi võimaldava tehnoloogia valdkonnas juhtpositsioonile. Seda positsiooni tugevdab veelgi tervise ja ohutuse hindamine, tehnoloogia kasutamise majandusliku ja keskkonnamõju ning biotehnoloogia kasutamise üldiste ja konkreetsete riskide juhtimise aspektide ühendamine.

1.4.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Elussüsteeme käsitlevate teadmiste laiendamise abil annab biotehnoloogia palju uusi kasutusviise ning suurendab liidu tööstusbaasi ja innovatsioonivõimet. Biotehnoloogia suureneva tähtsuse näideteks on mitmesugused tööstuslikud rakendused, nagu bioravimid, toidu ja sööda tootmine ja biokemikaalid, millest viimase turuosa suureneb 2015. aastaks hinnanguliselt 12–20 %ni kemikaalitootmisest. Mitu keskkonnasäästliku keemia 12 põhimõtet on biosüsteemide valikulisuse ja tõhususe tõttu suunatud ka biotehnoloogiale. Võimalikku majanduslikku koormust liidu ettevõtetele saab vähendada, kui kasutada biotehnoloogia protsesside ja biotoodete CO₂-heitkoguse vähendamise potentsiaali, mis on 2030. aastaks hinnanguliselt 1–2,5 miljardit CO₂-ekvivalenttonni aastas.

Euroopa biofarmakoloogia sektoris on juba praegu umbes 20 % ravimitest ja 50 % uutest ravimitest loodud biotehnoloogiliste meetoditega. Biotehnoloogial on oluline roll üleminekul bioressursipõhisele majandusele, arendades välja uusi tööstuslike tootmisprotsesse. Samuti loob biotehnoloogia uusi võimalusi säästva põllumajanduse, vesiviljeluse ja metsanduse arendamiseks ning mereressursside suure potentsiaali kasutamiseks, et luua uusi kasutusviise tööstuse, tervishoiu, energeetika, keemia ja keskkonna valdkondades. Kujunev merebiotehnoloogia sektor kasvab prognooside kohaselt 10 % aastas.

Teised olulised innovatsiooniallikad on biotehnoloogia ning teiste progressi võimaldavate ja lähedaste tehnoloogiate (eelkõige nanotehnoloogia ja IKT) kokkupuutekohad, näiteks seire- ja diagnostikameetodid.

1.4.3. Peamised tegevussuunad

a) Tiptaseme biotehnoloogia kui tulevase innovatsiooni taganttõukaja edendamine

Selliste kujunevate tehnoloogiavaldkondade (nt sünteetiline bioloogia, bioinformaatika ja süsteemibioloogia) arendamine, mis annavad suurt lootust uuenduslike toodete ja tehnoloogiate loomiseks ning täiesti uudeks kasutusviisideks.

b) Biotehnoloogiapõhised tööstustooted ja -protsessid

Tööstusbiotehnoloogia arendamine ja tööstuslike bioprotsesside kavandamine, et luua konkurentsivõimelisi tööstustooted ja jätkusuutlikke protsesse (nt kemikaalid, tervis, kaevandamine, energia, tselluloos ja paber, kiudtooted ning puit, tekstiil, tärklis ja toiduainete töötlemine), ja selle keskkonna ja tervisega seotud aspektid, sealhulgas puhastusprotsessid.

c) Innovatiivne ja konkurentsivõimeline alustehnoloogia

Alustehnoloogia (nt genoomika, metagenoomika, proteoomika, metabloomika, molekulaartehnoloogiad, ekspressioonisüsteemid, fenotüüpimise platvormid ja rakupõhised platvormid) arendamine, et suurendada juhtrolli ja konkurentsieelist paljudes majandusmõjuga sektorites.

1.5. Kõrgtehnoloogiline tootmine ja töötlemine

1.5.1. Erieesmärk

Kõrgtehnoloogilise tootmise ja töötlemisega seotud teadusuuringute ja innovatsiooni erieesmärk on muuta tänapäevaseid tootmisettevõtteid, -süsteeme ja -protsesse. Seda tehakse muu hulgas progressi võimaldavate tehnoloogiate abil, et jõuda teadmismahukama, säästvama, ressursi- ning energiatõhusama sektoritevahelise tootmise ja töötlemise tehnoloogiani, mille tulemusena tekib rohkem uuenduslikke tooteid, protsesse ja teenuseid. Uute, säästvate toodete, protsesside ja teenuste loomine ning nende konkurentsivõimelise kasutuselevõtmise võimaldamine, samuti kõrgtehnoloogiline tootmine ja töötlemine on prioriteedi "Ühiskondlikud väljakutsed" eesmärkide saavutamiseks samuti väga olulised.

1.5.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Tootmisektor on Euroopa majandusele väga tähtis, sest andis liidus 2007. aastal umbes 17 % SKPst ja ligikaudu 22 miljonit töökohta. Majanduslike tõkete vähenemise ja kommunikatsioonitehnoloogia progressi võimaldava mõju tõttu on tootmises tihe konkurents ning tootmine on liikunud riikidesse, kus üldkulud on kõige väiksemad. Euroopa suhtumist tootmisse tuleb täielikult muuta, et jääda maailmatasandil konkurentsivõimeliseks, ning programm „Horisont 2020” võib aidata selle saavutamiseks vajalikke sidusrühmi koondada.

Euroopa peab suurendama liidu tasandi investeeringuid, et säilitada tööstuslikus tootmises juhtpositsioon ja pädevus ning minna üle väärtuslikele teadmismahukatele kaupadele, luues tingimused ja vahendid säästvaks tootmiseks ja tootega seotud teenuste osutamiseks kogu selle elutsükli jooksul. Ressursimahuka tootmise ja töötlemisega tööstus peab liidu tasandil veelgi ressursse ja teadmisi koondama ning suurendama investeeringuid teadus-, arendus ja innovatsiooni, et oleks võimalik liikuda edasi konkurentsivõimelise vähese CO₂-heittega, ressursitõhusa ja säästva majanduse suunas ja järgida kogu liidus tööstussektori tekitatavate kasvuhoonegaaside vähendamise kokkulepet 2050. aastaks ⁽¹⁾.

Euroopa kasvatab liidu jõulise poliitikaga olemasolevaid tööstusharusid ja soodustab kujunemisejärgus tulevikutööstusharusid. Kõrgtehnoloogiliste tootmissüsteemide sektori hinnanguline väärtus ja mõju on suured – selle turu suurus on 2015. aastaks hinnanguliselt 150 miljardit eurot ja üldine aastane kasvumäär umbes 5 %.

Teadmiste ja pädevuse säilitamine on väga tähtis Euroopa tootmis- ja töötlemisvõime säilitamiseks. Teadus- ja innovatsioonitegevuses keskendutakse säästvale ja ohutule tootmisele ja töötlemisele, võttes kasutusele vajalikud tehnilised uuendused ja kliendile suunatuse, et toota teadmismahukaid tooteid ja teenuseid vähese materjali- ja energiakuluga.

Samuti peab Euroopa viima progressi võimaldava tehnoloogia ja teadmised teistesse tootmisektoritesse, näiteks ehitussektoris, mis on väga suur kasvuhoonegaaside tekitaja, sest ehitustegevusele kulub umbes 40 % Euroopa energiatarbimisest, mis tekitab 36 % CO₂-heitekogusest. Ehitussektor, mis annab 10 % Euroopa SKPst ja umbes 16 miljonit töökohta 3 miljonis ettevõttes, millest 95 % on VKEd, peab võtma kasutusele innovatiivsed materjalid ja tootmismeetodid, et vähendada oma keskkonnamõju.

1.5.3. Peamised tegevussuunad

a) Tehnoloogia tulevikutehaste jaoks

Tööstuse jätkusuutliku kasvu edendamine, soodustades Euroopas strateegilist nihet kulupõhiselt tootmiselt tootmisele, mille aluseks on ressursitõhusus ja suure lisandväärtusega toodete loomine ning IKT-põhine nutikas ja kõrgtehnoloogiline tootmine ühtses süsteemis.

b) Energiatõhusaid hooneid ja väikese keskkonnamõjuga süsteeme võimaldav tehnoloogia

Energiatarbimise ja CO₂-heitekoguse vähendamine teadusuuringute, säästva ehitustehnoloogia ja süsteemide uurimise, väljatöötamise ja kasutuselevõttuga, tegeledes kogu väärtusahelaga ning hoonete keskkonnamõju vähendamisega.

⁽¹⁾ COM(2011)0112.

c) Säστεev, ressursitõhus ja vähese CO₂-heitega tehnoloogia energiamahukas töötlevas tööstuses

Töötleva tööstuse konkurentsivõime suurendamine, parandades oluliselt selle ressursi- ja energiatõhusust ning vähendades niisuguse tööstusliku tegevuse keskkonnamõju kogu väärtusahelas, ning vähese CO₂-heitega tehnoloogia ja jätkusuutlikumate tööstuslike protsesside kasutuselevõtu ning vajaduse korral taastuvate energiaallikate integreerimise propageerimine.

d) Uued säästvad ärimudelid

Kohanemisvõimeliste teadmismahukate ärimudelite ideede ja meetodika väljatõõtamine kohandatud meetoditel, mis hõlmavad alternatiivseid ressursitootlikke meetodeid.

1.6. Kosmos

1.6.1. Kosmosevaldkonna erieesmärk

Kosmosega seotud teadusuuringute ja innovatsiooni erieesmärk on soodustada kulutasuvat, konkurentsivõimelist ja uuenduslikku kosmosetõõstust (sealhulgas VKEd) ning jõuda selleni, et teaduskogukond looks ja kasutaks kosmosinfrastruktuuri liidu tulevase poliitika ja ühiskonna vajaduste rahuldamiseks.

Nii avaliku kui erasektori alla kuuluva Euroopa kosmosesektori tugevdamine kosmoselaste teadusuuringute ja innovatsiooni ergutamiseks on oluline selleks, et hoida ja kaitsta Euroopa võimet kasutada kosmost, et toetada liidu poliitikat, rahvusvahelisi strateegilisi huve ja konkurentsivõimet vanade ja tekkivate kosmoseriikide seas. Kosmosuuringute valdkonnas võetakse liidu tasandil meetmeid kooskõlas liikmesriikide ja Euroopa Kosmosagentuuri (ESA) tegevusega, eesmärgiga suurendada erinevate osalejate vahelist täiendavust.

1.6.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Kosmos on tähtis, aga sageli nähtamatu mõjur, mis võimaldab erinevate, tänapäeva ühiskonna jaoks väga tähtsate teenuste ja toodete tekkimist, näiteks navigatsioon ja side, samuti ilmaennustus ja geograafiline teave, mis saadakse Maa seire satelliitide abil. Euroopa, riikliku ja piirkondliku tasandi poliitika kujundamine ja elluviimine sõltub üha enam kosmosest saadud teabest. Ülemaailmne kosmosesektor kasvab jõudsalt ja laieneb uutesse piirkondadesse (nt Hiina, Lõuna-Ameerika ja Aafrika). Euroopa töõstus on praegu suur esmaklassiliste kommerts- ja teadussatelliitide eksportija. Tihenev ülemaailmne konkurents hakkab Euroopa positsiooni selles valdkonnas kõigutama.

Seetõttu on Euroopa huvitatud selle tagamisest, et tema töõstus oleks sellel tiheda konkurentsiga turul jätkuvalt edukas. Lisaks on Euroopa teadussatelliitidelt ja kosmosesondidelt saadud teave viinud viimastel kümnenditel mitme väga tähtsa teadusliku läbimurdeni geoteadustes, fundamentaalfüüsikas, astronoomias ja planetoloogias. Lisaks sellele on innovatiivsed kosmosetehnoloogiad, nt robootika, aidanud Euroopas saavutada edu teadmiste ja tehnoloogia valdkonnas. Sellise ainulaadse võimega on Euroopa kosmosesektoril tähtis roll strateegias „Euroopa 2020” esile tõõstetud probleemide lahendamisel.

Teadusuuringud, tehnoloogiaarendus ja innovatsioon on aluseks kosmosevaldkonna võimekusele, mis on Euroopa ühiskonnale tähtis. Kui Ameerika Ühendriigid kulutavad umbes 25 % oma kosmosevaldkonna eelarvest teadus- ja arendustegevusele, siis liit kulutab selleks vähem kui 10 %. Lisaks käsitletakse liidus kosmosevaldkonna teadusuuringuid liikmesriikide riiklikes programmides, Euroopa Kosmosagentuuri (ESA) programmides ja liidu teadusuuringute raamprogrammides.

Euroopa tehnoloogilise ja konkurentsieelise säilitamiseks ning investeeringutest kasu saamiseks on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 4 lõiget 3 ja artiklit 189 arvesse võttes vajalik liidu tasandi tegevus koostöõs liikmesriikide ja ESA kosmoselase uurimistegevusega. ESA on suutnud 1975. aastast valitsusvaheliste kokkulepete baasil ESA liikmesriikide jaoks edukalt juhtida töõstuslikku satelliitide arendamist ja süvakosmosemissiooni. Liidu tasandil tegutsemist on samuti vaja selleks, et edendada kõikide liikmesriikide parimate teadlaste osalemist ning kaotada kosmosevaldkonna teadusuuringute piiriüleste ühisprojektide ees olevad tõõkked.

Lisaks on Euroopa satelliitide antaval teabel üha suurem potentsiaal innovatiivsete satelliidipõõhiste maapealsete teenuste edasiarendamiseks. See on tüüpiline VKEd tegevusvaldkond ning seda tuleks toetada teadusuuringute ja innovatsiooni meetmetega, et kasutada täiel määral ära selle võimaluse pakutavat kasu, eelkõige kasu, mis tuleneb liidu programmidesse Galileo ja Copernicus tehtud suurtest investeeringutest.

On loomulik, et kosmos ületab maised piirid ja annab ainulaadse maailmatasandi vaatenurga, pannes nii aluse suuremahulistele projektidele, mida viiakse ellu rahvusvahelises koostöös. Et rahvusvahelises kosmosegevuses järgmistel kümnenditel märkimisväärset rolli mängida, on mõeldavamatud nii Euroopa ühine kosmosepoliitika kui ka Euroopa tasandi teadusuuringud ja innovatsioon kosmosevaldkonnas.

Programmi „Horisont 2020” raames tehtavad kosmose valdkonna teadusuuringud ja innovatsioon on kooskõlas liidu kosmosepoliitika prioriteetidega ja Euroopa rakenduskavade vajadustega, mille määravad endiselt kindlaks nõukogu ja komisjon ⁽¹⁾.

Euroopa kosmoseinfrastruktuurid, näiteks programmid Copernicus ja Galileo, on strateegilised investeeringud ja vajalik on innovatiivsete järeldrakenduste väljatöötamine. Selleks tuleb kosmose tehnoloogia rakendamist vajadusel toetada vastavatest prioriteetidest "Ühiskondlikud väljakutsed" erieesmärkidest, eesmärgiga tagada sotsiaalmajanduslik kasu, samuti investeeringute tasuvus ja Euroopa juhtpositsioon järeldrakenduste valdkonnas.

1.6.3. Peamised tegevussuunad

a) Euroopa konkurentsivõime ning Euroopa kosmosevaldkonna sõltumatuse ja innovatsiooni võimaldamine

See tegevussuund hõlmab konkurentsivõimelise, säästliku ja ettevõtliku kosmose tööstuse ja tipptasemel kosmose teadlaste kogukonna kaitsmist ja edasiarendamist, et säilitada ja tugevdada Euroopa sõltumatust ja juhtpositsiooni kosmose süsteemides, et soodustada kosmosevaldkonna innovatsiooni ning võimaldada kosmosel põhinevat maapealset innovatsiooni, näiteks kaugeire ja navigatsioonandmete kasutamise abil.

b) Kosmose tehnoloogia edusammude võimaldamine

Eesmärk on töötada välja kõrgtehnoloogiline ja progressi võimaldav kosmose tehnoloogia ja tegutsemis põhimõtted, muuta need ideest reaalsuseks ja tutvustada neid tegelikus kasutuses kosmoses. See hõlmab tehnoloogiat, mis toetab juurdepääsu kosmosele, tehnoloogiat, mis on mõeldud kosmosevara kaitsmiseks selliste ohtude eest nagu praht ja Päikese loited, samuti satelliitideks, navigatsiooniks ja kaugeireks. Arenenud kosmose tehnoloogia väljatöötamiseks ja kasutamiseks on vaja väga oskuslike inseneride koolitamist ja teadlaste pidevat täiendõpet ning tihedaid sidemeid nende ja kosmoserakenduste kasutajate vahel.

c) Kosmoseandmete kasutamise võimaldamine

Euroopa satelliitidelt saadavate andmete (teaduslike, avalike või äriandmete) märgatavalt suurem kasutamine on võimalik siis, kui tehakse täiendavaid jõupingutusi kosmoseandmete töötlemise, arhiveerimise, valideerimise, standardimise ja jätkusuutliku kättesaadavuse eesmärgil, samuti neist andmetest tulenevate uute teabetoote ja teenuste arendamise toetamiseks, võttes arvesse ELi toimimise lepingu artiklit 189, sealhulgas uuendused andmete käitlemises, levitamises ja koostoimivuses, eriti geoandmete ja metaandmete juurdepääsu ja vahetamise soodustamine. Need tegevused võivad muuta kosmoseinfrastruktuuri tehtud investeeringud tulutoovamaks ning aidata kaasa ühiskondlike väljakutsete lahendamisele, eelkõige kui neid kooskõlastatakse üle maailma, nagu Maa jälgimise süsteemide süsteemi (GEOS) abil, nimelt kasutades täielikult Copernicuse programmi Euroopa peamise panusena, Euroopa satelliitnavigatsiooni programmi Galileo või valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) kliimamuutusega seotud teemade puhul. Toetatakse nimetatud uuenduste kiiret asjakohast kasutuselevõttu rakendus- ja otsusetegemise protsessides. See hõlmab ka andmete kasutamist täiendavate teadusuuringute jaoks.

d) Euroopa teadusuuringute võimaldamine rahvusvahelise kosmosepartnerluse toetamiseks

Tegevused kosmoses on oma loomu poolest ülemaailmsed. Eelkõige kehtib see niisuguste tegevuste kohta nagu kosmosesituatsiooniteadlikkuse programm ning paljud kosmoseteaduse ja -uurimise projektid. Kosmosevaldkonna tipp tehnoloogiat luuakse üha enam rahvusvahelise partnerluse raames. Selles osalemise tagamine on Euroopa teadlastele ja tööstusele tähtis edutegur. Pikaajaliste tegevuskavade kindlaksmääramine ja rakendamine ja nende kooskõlastamine rahvusvaheliste partneritega on selle eesmärgi saavutamisel põhiline.

2. Riskikapitali kättesaadavus

2.1. Erieesmärk

Erieesmärk on aidata käsitleda turu puudujääke seoses riskikapitali kättesaadavusega teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks.

⁽¹⁾ COM(2011)0152.

Investeeringisoluksid teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas on ebapiisav, eelkõige innovatiivsete VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga börsiettevõtete jaoks, kellel on suur kasvupotentsiaal. Rahastamise pakkumise turg on lünklik, sest poliitikaeesmärkide saavutamiseks vajalikud uuendused on turu jaoks tavaliselt liiga riskantsed ning seetõttu ei ole nende laiemat kasu ühiskonnale täielikult arvesse võetud.

Üks vahend laenuvahendite jaoks (laenuvahend) ja teine omakapitali jaoks (omakapitalivahend) aitavad sellistest probleemidest üle saada, parandades asjaomase teadus- ja innovatsioonitegevuse rahastamist ja riskiprofiili. See omakorda lihtsustab laenuvahendite, garantiide ja teiste riski finantseerimise vormide kättesaadavust ettevõtjate ja teiste toetusesaajate jaoks; edendab varajase kasvuetapi investeeringuid ning olemasolevate riskikapitalifondide arengut ja uute loomist; parandab teadmussuurendust ja intellektuaalomanditurgu; meelitab riskikapitaliturule lisavahendeid; ning aitab üldiselt kaasa uute toodete ja teenuste jõudmisele ideest, väljatöötamisest ja tutvustamisest turul müümiseni.

Üldise tulemusena suureneks erasektori tahe investeerida teadus- ja innovatsioonitegevusse, aidates nõnda saavutada üht strateegia „Euroopa 2020” peamistest eesmärkidest – 3 % liidu SKPst investeerimine teadus- ja arendustegevusse kümnenääd lõpuks, millest kaks kolmandikku panustaks erasektor. Rahastamisvahendite kasutamine aitab saavutada ka kõigi nende sektorite ja poliitikavaldkondade teadus- ja innovatsioonitegevuse eesmärgid, mis on olulised ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks, konkurentsivõime suurendamiseks, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu ning keskkonna- ja muude avalike hüvede loomise toetamiseks.

2.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Liidu tasandi laenuvahendite teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks on vaja selleks, et suurendada laenuvahendite ja garantiide andmist ning teadusuuringute ja innovatsioonipoliitika eesmärkide saavutamise tõenäosust. Praegune lõhe riskantsete teadusuuringute ja innovatsiooni investeeringute jaoks mõeldud laenuvahendite ja garantiide nõudluse ja pakkumise vahel (mille kaotamisega tegeleb praegune riskijagamisrahastu) jääb turul tõenäoliselt püsima, sest suuremate riskidega laenuandmisel kommertsbankid eriti ei osale. Nõudlus riskijagamisrahastu laenuvahendite järele on olnud suur rahastu loomisest saadik 2007. aasta keskel: esimeses etapis (2007–2010) kiideti heaks oodatust enam kui poole rohkem laenuvahendit (7,6 miljardi euro ulatuses, ehkki prognoositi 5 miljardi euro suurust kasutusmäära).

Lisaks ei suuda pangad tavaliselt hinnata teadusvarasid (nt intellektuaalomand), mistõttu sageli ei taheta teadustepõhistesse ettevõtetesse investeerida. Selle tagajärjel ei saa paljud asutatud innovatiivsed ettevõtted – nii suured kui ka väikesed – laenuvahendite teadus- ja innovatsioonitegevuse jaoks. Komisjon tagab, et tema vahendite kavandamisel ja rakendamisel, mis kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 toimub partnerluses ühe või mitme volitatud üksusega, võetakse konkreetsetele vajadustele vastamiseks arvesse tehnoloogiliste ja finantsriskide vastavaid tasemeid ja vorme.

Kirjeldataud turulünkade juured on ebakindluses, teabe vastukäivuses ja nende probleemide lahendamispüüete kulukuses: hiljuti asutatud ettevõtetel on liiga lühike minevik, mida võimalikud laenuvahendid uurida saavad, isegi väljakujunenud ettevõtted ei suuda sageli esitada piisavat teavet, ning teadusuuringute ja innovatsiooni investeeringutega algust tehes ei saa sugugi kindel olla, kas jõupingutused ka tegelikult eduka uuenduseni viivad.

Lisaks ei ole tavaliselt piisavaid tagatisi ettevõtetel, kes on idee väljatöötamise etapis või tegutsevad kujunemisjärgus valdkondades. Heidutab ka see, et isegi kui teadus- ja innovatsioonitegevuse tulemuseks on äriprotsess või -toode, ei saa kindel olla, kas selle loonud ettevõtte suudab tekkinud kasu ainuiskuliselt endale saada.

Liidu lisaväärtuse mõttes aitab laenuvahend korvata turu puudujääke, mis ei lase erasektoril teadusuuringutesse ja innovatsiooni optimaalselt investeerida. Vahendi loomisega koondatakse liidu eelarvest ja riski jagamise eesmärgil ka rakendusvolitustega finantseerimisasutustelt kokku piisav hulk vahendeid. See stimuleerib ettevõtteid teadusuuringutesse ja innovatsiooni tavalisest rohkem investeerima. Lisaks aitaks laenuvahend vähendada nii avalik-õiguslikel kui ka eraorganisatsioonidel kommertskasutusele eelnevate hangete ning innovatiivsete toodete ja teenuste hankimise riske.

Liidu tasandi omakapitalivahendit on teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks vaja selleks, et parandada omakapitali kaudu rahastamise kättesaadavust varajase kasvuetapi ja kasvuetapi investeeringuteks ning ergutada liidu riskikapitalituru arengut. Tehnoloogiasiidre ja käivitamisetaapis satuvad uued ettevõtted n-ö surmaorgu, kus avaliku sektori teadusuuringutoetused lõpevad ja erarahastamist ei ole võimalik saada. Avaliku sektori toetus, mille eesmärk on suurendada erasektorist pärinevat seemne- ja stardikapitali, on selle lünga täitmiseks liiga kullustatud ja katkendlik või ei ole selle haldamine piisavalt pädev. Samuti on enamik Euroopa riskikapitalifonde uuenduslike ettevõtete jätkuva kasvu toetamiseks liiga väikesed ning neil puudub spetsialiseerumiseks ja riigiüleseks tegutsemiseks vajalik kriitiline mass.

Tagajärjed on tõsised. Enne finantskriisi investeerisid Euroopa riskikapitalifondid VKEdeesse umbes 7 miljardit eurot aastas, kuid 2009. ja 2010. aasta näitajad jäid 3–4 miljardi euro piiresse. Riskikapitali vähesuse tõttu on riskikapitalifondidest rahastatud vähem idufirmasid: 2007. aastal sai riskikapitali umbes 3 000 VKE-d, kuid 2010. aastal ainult 2 500 VKE-d.

Liidu lisaväärtuse seisukohalt oleks teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks mõeldud omakapitalivahend täiendus riiklikele ja piirkondlikele kavadele, mida ei saa kasutada piiriüleste investeeringute tegemiseks teadusuuringutesse ja innovatsiooni. Varajase kasvuetapi tehingud oleks ka tutvustava mõjuga, mis oleks kasulik nii Euroopa avaliku kui ka erasektori investoritele. Kasvuetapis on ainult Euroopa tasandil võimalik saavutada piisavat mastaapi ja erainvestorite suurt osalust, mis on jätkusuutliku riskikapitalituru toimimiseks hädavajalik.

Laenu- ja omakapitalivahend, mida toetavad kaasnevad meetmed, aitab saavutada programmi „Horisont 2020” poliitikaeesmärke. Sellepärast kasutatakse neid Euroopa teadusbaasi tugevdamiseks ja kvaliteedi parandamiseks, ettevõtlusele suunatud teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks ning ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks, keskendudes katsetamisele, tutvustamisele, katsetendidele ja turuletoomisele. Samuti tuleb sätestada konkreetsed toetusmeetmed, näiteks VKEde teavitamis- ja koolitusmeetmed. Meetmete kavandamise ja elluviimise suhtes võib vajadusel konsulteerida piirkondlike omavalitsuste, VKEde ühenduste, kaubanduskodade ja asjaomaste finantsvahendajatega.

Peale selle aitavad need rahastamisvahendid saavutada teiste programmide ja poliitikavaldkondade (ühine põllumajanduspoliitika, kliimamuutused (üleminek vähese CO₂-heitega majandusele ja kohanemine kliimamuutustega) ja ühine kalanduspoliitika) teadusuuringute ja innovatsiooni eesmärke. Omavaheline täiendus riiklike ja piirkondlike rahastamisvahenditega saavutatakse ühtekuuluvuspoliitika ühtse strateegilise raamistiku (2014–2020) abil, milles on rahastamisvahendite ette nähtud suurem roll.

Laenu- ja omakapitalivahendite ülesehituses arvestatakse vajadusega tegeleda konkreetsete turu puudujääkide, omaduste (nt aktiivsuse ja ettevõtete loomise määr) ja rahastamisvajadustega neis ja teistes valdkondades, turumootusi tekitamata. Rahastamisvahendite kasutamisega peab kaasnema selge Euroopa lisaväärtus ning see peaks andma finantsvõimenduse ja toimima riiklike vahendeid täiendavana. Eelarvelisi eraldi rahastamisvahendite võib majandustingimuste muutumise alusel programmis „Horisont 2020” kohandada.

Omakapitalivahend ja laenuvahendi VKEde komponent on osa liidu kahest finantsinstrumendist, mille kaudu pakutakse VKEde teadusuuringute, innovatsiooni ning kasvu toetamiseks omakapitali ja laene koos ettevõtete ja COSME raames ettenähtud omakapitali- ja laenuvahenditega. Tagatakse „Horisont 2020” ja COSME vastastikune täiendus.

2.3. Peamised tegevussuunad

- a) Laenuvahend teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamiseks laenude kaudu: liidu laenu- ja garantiiteenus teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks

Eesmärk on parandada laenukapitali (laenu, garantiid, vastugarantiid ning muud laenu- ja riskikapitali vormid) kättesaadavust avalik-õiguslikele ja eraettevõtjatele ning avaliku ja erasektori partnerlustele, mis tegelevad teadusuuringute ja innovatsiooniga, milles on tulemusteni jõudmiseks vaja teha riskantseid investeeringuid. Keskendutakse suure tippaseme saavutamise potentsiaaliga teadusuuringute ja innovatsiooni toetamisele.

Arvestades, et üks programmi „Horisont 2020” eesmärke on vähendada teadusuuringute ja arendustegevuse ning innovatsiooni vahelist lõhet ning aidata tuua turule uusi või täiustatud tooteid ja teenuseid ning võttes arvesse kontseptsiooni tõestamise kriitilist tähtsust teadmussiidre protsessis, võib võtta kasutusele mehhanismid, mis võimaldavad saada kontseptsiooni tõestamise faasi jaoks rahastamist, mida on vaja siirdes seotud uurimistulemuste või leiutiste tähtsuse, asjakohasuse ja tuleviku jaoks innovaatilise aspekti kinnitamiseks.

Lõplikud toetusesaajad on mis tahes suurusega õigussubjektid, kes võivad raha laenata ja tagasi maksta, eelkõige innovatsiooni ja kiire kasvupotentsiaaliga VKEd, keskmise turukapitalisatsiooniga börsiettevõtted ja suuretevõtted, ülikoolid ja teadusasutused, teadus- ja innovatsiooniinfrastruktuurid, avaliku ja erasektori partnerlused ja eriotstarbelised majandusüksused või projektid.

Laenuvahendil on kaks põhiosa:

- 1) nõudlusest sõltuv, mis annab laene ja garantiisid põhimõttel „kes ees, see mees”, kusjuures VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga börsiettevõtetele antakse eritoetust. See osa reageerib riskijagamisrahastu laenumahu pidevale suurenemisele, mis sõltub nõudlusest. VKEde komponendi raames toetatakse tegevust, mille eesmärk on parandada rahaliste vahendite kättesaadavust VKEdele ja teistele üksustele, kes tegelevad esmajoones teadus- ja arendustegevuse ja/või innovatsiooniga; See võib hõlmata toetust kolmandas etapis, mis on VKEde rahastamisvahendi etapp, mis sõltub nõudluse tasemest.
  - 2) sihtotstarbeline, mis keskendub poliitikavaldkondadele ja tähtsatele sektoritele, mis on olulised ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks, tööstuse juhtimise ja konkurentsivõime edendamiseks, jätkusuutliku, vähese CO₂-heitega, kaasava majanduskasvu toetamiseks ning keskkonna- ja teiste avalike hüvede loomiseks. See osa aitab liidul tegeleda valdkondlike poliitikaeesmärkide teadusuuringute ja innovatsiooni aspektidega.
- b) Omakapitalivahend teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamiseks omakapitali kaudu: liidu omakapitalipõhised rahastamisvahendid teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks

Eesmärk on aidata kaasa Euroopa riskikapitalituru puudujääkide kaotamisele ning pakkuda omakapitali ja kvaasikapitali uuenduslike ettevõtete arengu- ja rahastamisvajaduste rahuldamiseks alates seemnestadiumist kuni kasvu- ja laienemisstaadiumini. Keskendutakse programmi „Horisont 2020” ja sellega seotud poliitikavaldkondade eesmärkide saavutamisele.

Lõplikud toetusesaajad võivad olla mis tahes suurusega ettevõtjad, kes tegelevad uuendustegevusega või alustavad seda, kusjuures eritähelpanu pööratakse uuenduslikele VKEdele ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele.

Omakapitalivahend keskendub varajase kasvuetapi riskikapitalifondidele ja fondifondidele, millest antakse riski- ja kvaasikapitali, sealhulgas mezzanine-kapitali individuaalsetele investeerimisettevõtetele. Vahend võimaldab kasvuetapi ja laienemisinvesteeringuid koostöös COSME kohaste kasvuetapi omakapitalivahenditega, et tagada pidev toetus nii ettevõtete käivitamise kui ka arengu etapis.

Omakapitalivahend, mis on peamiselt nõudlust järgiv, kasutab portfelli meetodit, kus riskikapitalifondid ja teised sarnased vahendajad valivad ettevõtteid, millesse investeerida.

Konkreetsete poliitikaeesmärkide saavutamiseks võib kasutada vahendite sihtotstarbe määramist, võttes aluseks positiivsed kogemused, mis saadi konkurentsivõime ja innovatsiooni raamprogrammis (2007-2013), kui vahendite kasutamistotstarbeks määrati ökoinnovatsioon, näiteks selliste eesmärkide saavutamiseks, mis on seotud kindlaksmääratud ühiskondlike eesmärkidega.

Käivituskomponent, millest toetatakse seemne- ja varajase kasvu staadiumi, võimaldab tehnoloogia siirdel abil teha omakapitaliinvesteeringuid muu hulgas teadmussiirdel organisatsioonidesse ja sarnastesse asutustesse (sealhulgas riikliku teadustöö valdkonna uurimistulemuste ja leiutiste siirdamine tootmissektoris, näiteks kontseptsiooni tõestamise vahendi abil) seemnekapitalifondidesse, piiriülestele seemnekapitali- ja varajase kasvuetapi fondidesse, investorite võrgu arendatavatesse investeerimisvahenditesse, intellektuaalomandisse, intellektuaalomandiõiguste vahetamise ja nendega kauplemise platvormidesse ning varajase kasvuetapi riskikapitalifondidesse, samuti piiriüleselt tegutsevatesse ja riskikapitalifondidesse investeerivatesse fondifondidesse. See võib hõlmata toetust kolmandas etapis, mis on VKEde rahastamisvahendi etapp, mis sõltub nõudluse tasemest.

Kasvukomponent võimaldab kasvuetapi ja laienemisinvesteeringuid koos COSME kohaste kasvuetapi omakapitalivahendiga, sealhulgas investeeringuid riikliku ja erasektori fondifondidesse, kes tegutsevad piiriüleselt ja investeerivad riskikapitalifondidesse, millest enamiku temaatiline eesmärk toetab strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamist.

3. Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate innovatsioonitegevus

3.1. Erieesmärk

Erieesmärk on stimuleerida jätkusuutlikku majanduskasvu suurendades innovatsioonimäära VKEde, rahuldades nende erinevaid innovatsioonilaseid vajadusi kogu mis tahes liiki innovatsiooni tsükli jooksul, luues nii kiiremini kasvavaid rahvusvaheliselt tegutsevaid VKEsid.

Arvestades VKEde olulist rolli Euroopa majanduses, on VKEde toimuvatel teadusuuringutel ja innovatsioonis määrav tähtsus konkurentsivõime suurendamises, majanduskasvu kiirendamises ja töökohtade loomises ning seega ka strateegia „Euroopa 2020” ja eelkõige selle juhtalgatuse „Innovatiivne liit” eesmärkide saavutamises.

Vaatamata oma tähtsusele majanduses ja tööhõives ning suurele innovatsioonipotentsiaalile, kannatavad VKEd mitmete eri tüüpi probleemide all, sealhulgas finantsvahendite vähesus ja juurdepääs rahastamisele, puudulik innovatsiooni juhtimise oskus, nõrk võrgustumine ja koostöö tegemisel ettevõtetele osapooltega ning riigihangete ebapiisav kasutamine väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete innovatsiooni edendamiseks. Kuigi Euroopas on sama palju idufirmasid kui Ameerika Ühendriikides, on VKEde Euroopas palju raskem suurteks ettevõteteks kasvada kui Ameerikas. Üleilmastunud ettevõtluskeskkond, kus väärtusahelad on omavahel üha rohkem seotud, paneb nad veelgi keerulisemasse olukorda. VKEd peavad oma teadusuuringute- ja innovatsioonivõimet suurendama. Et kiiresti areneval ülemaailmsel turul edukalt konkureerida, peavad nad teadmisi ja äriideid looma, kasutusse võtma ja rahaks tegema kiiremini ja suuremas mahus. Ülesanne on stimuleerida VKEde rohkem innovatsiooni, suurendades nii nende konkurentsivõimet, jätkusuutlikkust ja kasvu.

Kavandatud meetmete eesmärk on täiendada riiklikku ja piirkondlikku ettevõtlusinnovatsiooni poliitikat ja vastavaid programme ning soodustada VKEde koostööd, sealhulgas riikidevahelist koostööd, klastrite ja teiste innovatsiooniga tegelevate vahel Euroopas, luua sild teadusuuringute/arendustegevuse ja eduka turuletoomise vahel, luua ettevõtlusinnovatsiooni soosiv keskkond (sh nõudlusega seotud meetmed ja meetmed, mis on mõeldud kiirendama teadmisi ja teadmisi) ning soodustada innovatsiooniprotsessi, uue tehnoloogia, turu ja ärimudelite pideva muutumisega arvestamist.

Koostoime ja sidusa tegutsemise tagamiseks luuakse tugevad sidemed liidu tööstusvaldkonna poliitikaga, eelkõige COSME ning ühtekuuluvuspoliitika fondidega.

3.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

VKEde on peamised innovatsiooni edendajad, sest neil on võime uued ideed kiiresti ja tulemuslikult edukaks äriks muuta. Need on tähtsad teadmiste ülevoolu kanalid, mis toovad teadusuuringute tulemused turule. VKEde on keskne roll tehnoloogia ja teadmisi edendamise protsessides, kuna nad aitavad viia ülikoolide, teadusasutuste ja uurimistööga tegelevate ettevõtjate töö tulemusel loodud uuendusi turule. Viimased 20 aastat on näidanud, et uuenduslike VKEde eestvedamisel on uuenenud terved sektorid ja tekkinud uued tööstusharud. Kiiresti kasvavad ettevõtted on tähtsad kujunemisjärgus tööstusharude arengu jaoks ja selleks, et kiirendada struktuurilisi muutusi, mida Euroopa vajab, et luua kestva kasvu ja kvaliteetsete töökohtadega teadmiste põhine ja jätkusuutlik majandus.

VKEsid on tegutsemas kõikides majandusharudes. Euroopa majanduses on nad tähtsamal kohal kui muudes piirkondades, nt Ameerika Ühendriikides. Innovatsioon võib toimuda mis tahes liiki VKEde. Neid on vaja teadusuuringutesse ja innovatsiooni investeerimiseks julgustada ja suurendada nende innovatsiooniprotsesside haldamise suutlikkust. Sellisel juhul peaksid nad suutma ära kasutada siseturu ja Euroopa teadusruumi kogu innovatsioonipotentsiaali, et luua Euroopas ja mujal uusi ettevõtlusvõimalusi ning anda oma panus peamistele ühiskondlikele väljakutsetele lahenduse leidmiseks.

Liidu teadusuuringutes ja innovatsioonis osalemine suurendab VKEde teadus-, arendus- ja tehnoloogiavõimet, võimet luua, hankida ja kasutada uusi teadmisi, uute lahenduste äriotsustest kasutamist ning toodete, teenuste ja ärimudelitega seotud innovatsiooni, samuti edendab see ettevõtlust suurematel turgudel ja muudab VKEde teadmiste võrgustikud rahvusvaheliseks. VKEde, kellel on hea innovatsioonijuhtimine ning kes seetõttu kasutavad sageli välisekspertide teadmisi ja oskusi, on teistest edukamad.

Piiriüleline koostöö on VKEde innovatsioonistrateegia tähtis osa, et saada jagu mitmetest suurusega seotud probleemidest, nagu juurdepääs tehnoloogilistele ja teaduslikele pädevustele ja uutele turgudele. See aitab muuta ideed kasumiks ja ettevõtetel kasvada ning vastutasuks suurendada erainvesteeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni.

VKEde edendamisel on tähtis osa piirkondlikel ja riiklikel teadus- ja innovatsiooniprogrammidel, mida sageli toetab Euroopa ühtekuuluvuspoliitika. Eelkõige on tähtis roll ühtekuuluvuspoliitika fondidel, sest need suurendavad VKEde suutlikkust ja aitavad jõuda tiptasemeni, et töötada välja suurepärased projektid, mis võivad konkureerida programmi „Horisont 2020” raames rahastamise saamiseks. Sellegipoolest on olemas ainult mõned riiklikud

ja piirkondlikud programmid, mis rahastavad VKEde riigiülest teadus- ja innovatsioonitegevust, uuenduslike lahenduste levitamist ja kasutuselevõttu kogu liidus ning piiriüleseid innovatsiooni toetavaid teenuseid. Ülesanne on anda VKEdele temaatiliselt määratlemata toetust rahvusvaheliste projektide elluviimiseks vastavalt nende innovatsioonistrateegiale. Seetõttu on vaja liidu tasandi meetmeid, mis täiendaksid riikliku ja piirkondliku tasandi tegevust, suurendaksid selle mõju ja avaksid teadusuuringute ja innovatsiooni toetamise süsteemid.

3.3. Peamised tegevussuunad

a) VKEde toetamise süvalaiendamine eraldi rahastamisvahendi kaudu

VKEsid toetatakse kogu programmi „Horisont 2020” ulatuses. Programmis „Horisont 2020” osalemiseks kehtestatakse VKEdele paremad tingimused. Lisaks antakse eraldi VKEde jaoks mõeldud rahastamisvahendist järkjärgulist sujuvat toetust kogu innovatsioonitsükli jooksul. VKEde rahastamisvahend on suunatud igat liiki uuenduslikele VKEdele, kes näitavad üles suurt arenemis-, kasvu- ja rahvusvaheliseks saamise soovi. Toetust antakse igat liiki innovatsiooni jaoks, sealhulgas teenustega seotud, mittetehnoloogilise ja sotsiaalse innovatsiooni jaoks, tingimusel et kõigi tegevustega kaasneb selge Euroopa lisaväärtus. Eesmärk on VKEde innovatsioonipotentsiaali arendada ja sellest kasu saada, kaotades varajases kasvuetapis tehtavate suure riskiga teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamise puudujäägid, ergutades uuendusi ja suurendades teadusuuringute tulemuste kommertskasutust erasektoris.

Vahendi suhtes kohaldatakse ühtset tsentraliseeritud juhtimissüsteemi, lihtsat halduskorda ja ühtset kontaktpunkti. Seda rakendatakse peamiselt alt-üles lähenemisviisi abil kestva avatud hankemenetlusega.

Prioriteedi "Ühiskondlikud väljakutsed" erieesmärkide ja erieesmärgi "Progressi võimaldav ja tööstusliku tehnoloogia valdkonna juhtpositsioon" eesmärgi saavutamiseks kasutatakse VKEde rahastamisvahendit ja nende erieesmärkide eelarvetest eraldatakse selleks teatav summa.

b) Toetus teadusmahukatele VKEdele

Eesmärk on edendada teadus- ja arendustegevusega tegelevate VKEde rahvusvahelisele turule suunatud innovatsiooni. Üks erimeede on suunatud kõigi sektorite teadusmahukatele VKEdele, kellel on võime projekti tulemused kommertskasutusse viia. See meede hakkab tuginema programmile „Eurostars”.

c) VKEde innovatsioonivõime suurendamine

Toetatakse rahvusvahelist tegevust, mis soodustab VKEde jaoks mõeldud erimeetmete rakendamist ja täiendamist kogu programmi „Horisont 2020” ulatuses, eelkõige VKEde innovatsioonivõime suurendamise eesmärgil. Vajaduse korral kooskõlastatakse see tegevus sarnaste riiklike meetmetega. Ette on nähtud tihe koostöö riiklike kontaktpunktide võrgustiku ja Euroopa ettevõtlusvõrgustikuga.

d) Turust ajendatud innovatsiooni toetamine

Toetatakse rahvusvahelisest turust ajendatud innovatsiooni, et parandada innovatsiooni raamtingimusi ja kaotada konkreetsed tõkked, mis eelkõige takistavad uuenduslike VKEde kasvu.

III OSA

ÜHISKONDLIKUD VÄLJAKUTSED

1. Tervis, demograafilised muutused ja heaolu

1.1. Erieesmärk

Erieesmärk on parandada kõikide inimeste elukestvat tervist ja heaolu.

Kõikide inimeste – laste, täiskasvanute ja vanemaealiste – elukestev tervis ja heaolu, kõrgetasemelised, majanduslikult jätkusuutlikud ja innovatiivsed tervishoiu- ja hooldussüsteemid, mis moodustavad osa sotsiaalhoolekandestisteemidest, ning uued töövõimalused ja majanduskasv – need on eesmärgid, mida soovitakse saavutada käsitletavatele probleemidele reageerimiseks läbiviidavate teadusuuringute ja innovatsiooni toetamisega, ning need aitavad suurel määral kaasa strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide täitmisele.

Olukorras, kus kõikides vanuserühmades muutuvad hooldus- ja ennetusmeetmed aina kallimaks tõusevad liidu tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandesüsteemi kulud. Eelduste kohaselt suureneb üle 65-aastaste eurooplaste arv 2060. aastaks peaaegu kaks korda, kasvades 2008. aasta 85 miljonilt ligikaudu 151 miljonini, ning üle 80-aastaste eurooplaste arv suureneb samal ajavahemikul 22 miljonilt 61 miljonini. Kulude vähendamine või samal tasemel hoidmine nii, et need ei muutuks jätkusuutmatuks, sõltub osaliselt kõikide inimeste elukestva tervise ja heaolu parandamisest ning on seepärast seotud tulemusliku ennetustöö, haiguste ja puuete ravi ja kontrolli all hoidmisega.

Kroonilised seisundid ja haigused on puude, terviseprobleemide, töövõimetuspensioni ning enneaegse surma peamised põhjused ning toovad kaasa märkimisväärsed sotsiaalseid ja majanduslikke kulusid.

Liidus põhjustavad südame-veresoonkonnahaigused aastas enam kui 2 miljonit surmajuhtumit ja lähevad riikidele maksma üle 192 miljardi euro, kusjuures vähktõbi põhjustab veerandi kõikidest surmajuhtumitest ning on 45–64 aastaste inimeste surma peamine põhjus. Rohkem kui 27 miljonit inimest liidus põeb diabeeti ja rohkem kui 120 miljonit kannatab reumaatiliste ning luu- ja lihaskonna haiguste all. Suureks probleemiks jäävad haruldased haigused, mis puudutavad kogu Euroopas umbes 30 miljonit inimest. Ajutegevuse häiretega (muu hulgas vaimset tervist kahjustavate häiretega, sealhulgas depressioon) seotud kogukulu hinnatakse 800 miljardile eurole. ELis kannatab ainuüksi vaimsete häirete all hinnanguliselt 165 miljonit inimest, mis läheb maksma 118 miljardit eurot aastas. Eeldatavasti suurenevad need summad märkimisväärselt – suures osas Euroopa vananeva elanikkonna ja sellest tulenevate neurodegeneratiivsete haiguste tulemusena. Mitme kõnealuse haiguse juures on oluline osa keskkonnast, kutsealast, elustiilist ja sotsiaal-majanduslikest tingimustest tulenevatel teguritel – nendega seostatakse kuni kolmandikku ülemaailmsest haiguskoormusest.

Nakkushaigused (nt HIV/AIDS, tuberkuloos ja malaaria) on globaalne probleem, mis põhjustab kogu maailmas 41 % haigusest mõjutatud 1,5 miljardist eluaastast, kusjuures Euroopa osakaal on selles 8 %. Vaesusega seotud ja tähelepanuta jäetud haigused on samuti ülemaailmne probleem. Valmis tuleb olla ka esilekerkivateks epideemiatega ja taaspuhkevateks nakkushaigusteks (sealhulgas veega seotud haigusteks) ja suurenevaks ravimiresistentsuseks. Arvestada tuleks suureneva loomadelt ülekanduvate haiguste riskiga.

Samal ajal muutuvad ravimite ja vaktsiinide väljatöötamise protsessid kulukamaks ja vähem tulemuslikuks. Jõupingutused suurendada ravimite ja vaktsiinide väljatöötamise edukust hõlmavad alternatiivseid meetodeid, mis asendavad klassikalist ohutuse ja tõhususe kontrollimist. Tegeleda on vaja püsivate erinevuste ja konkreetsete rahvastikurühmade vajadustega tervishoiuvaldkonnas (näiteks haruldasi haigusi põdevad isikud) ning kõikidele eurooplastele, sõltumata nende vanusest või taustast, tuleb võimaldada juurdepääs tõhusale ja nõuetekohasele tervishoiu- ja hooldussüsteemile.

Muud tegurid, näiteks toitumine, füüsiline aktiivsus, jõukus, kaasatus, kohustused, sotsiaalne kapital ja töö avaldavad samuti mõju tervisele ja heaolule ning nende suhtes tuleks võtta terviklik lähenemisviis.

Kuna keskmine eeldatav eluiga on tõusmas, muutub tulevikus ka Euroopa vanuseline ja rahvastiku struktuur. Seetõttu on elukestvat tervist, aktiivsena vananemist ja kõigi heaolu käsitlevad teadusuuringud ühiskonna demograafiliste muutustega eduka kohanemise nurgakiviks.

1.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Riigipiirid haigusi ja puudeid ei mõjuta. Asjakohased jõupingutused Euroopa tasandil teadusuuringute, arendustegevuse ja innovatsiooni valdkonnas koostöös kolmandate riikidega ja kaasates kõik sidusrühmad, sealhulgas patsiendid ja lõppkasutajad, võib aidata ja peaks aitama oluliselt kaasa kõnealuste ülemaailmsete probleemide lahendamisele, liikudes nii ÜRO aastatuhande arengueesmärkide saavutamise suunas, saavutame parema tervise ja heaolu kõikide inimeste jaoks ning Euroopa juhtpositsiooni kiiresti laieneval ülemaailmsel tervise ja heaoluga seotud innovatsiooni turul.

Tulemuslikkus sõltub kõrgetasemelistest teadusuuringutest, mille eesmärk on parandada üldist arusaama tervise, haiguse, puude, tervislike teenistustingimuste, arengu ja vananemisega (sealhulgas eeldatav eluiga) seotud teguritest, ning sellest, kuidas muudame olemasolevad ja uuringute tulemusel saadavad teadmised järjekindlalt ja laiaulatuslikult innovatiivseteks, laiendamiskõlblikeks, tõhusateks kättesaadavateks ja ohututeks toodeteks, strateegiateks, meetmeteks ja teenusteks. Lisaks nõuab nende probleemide esinemine kogu Euroopas ja paljudel juhtudel kogu maailmas reageerimist, mis hõlmab kõrgetasemeliste valdkondade- ja sektoritevahelise koostöö pikaajalist ja kooskõlastatud toetamist. Neid probleeme on samuti tarvis käsitleda sotsiaal-, majandus- ja humanitaarteaduste seisukohast.

Samamoodi nõuab probleemi keerukus ja selle eri aspektide vastastikune sõltuvus Euroopa tasandil reageerimist. Paljud põhimõtted, vahendid ja tehnoloogilised lahendused on rakendatavad mitmes kõnealuste probleemidega seotud teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas ning neid saab kõige paremini toetada liidu tasandil. Need hõlmavad haiguste molekulaarsete aluste mõistmist, uuenduslike ravistrateegiate ja uute mudelüsteemide kindlaksmääramist, füüsika-, keemia ja süsteembiooloogiaalaste teadmiste multidistsiplinaarset rakendamist, pikaajaliste kohortuuringute väljatöötamist ja kliiniliste katsete läbiviimist (mis muu hulgas keskenduvad ravimite arendamisele ja mõjule kõigis vanuserühmades), mitme oomikateaduse kliinilist kasutamist, süsteemi-biomeditsiini ja IKT arendamist ning selle rakendamist tervishoiuvaldkonnas, eeskätt e-tervise puhul. Konkreetse elanikkonna vajadustele saab samuti kõige paremini vastata integreeritult, kui rääkida näiteks kihitatud ja/või individuaalse meditsiini arendamisest, haruldaste haiguste ravist ning toetatud või iseseisva elamisega seotud lahenduste pakkumisest.

Selleks et liidu tasandi meetmed oleksid võimalikult mõjusad, toetatakse teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuse kõiki aspekte alates alusuuringutest kuni haiguste alaste teadmiste siirde uuteks ravimeetoditeks ning ulatuslikeks uuringuteks, katse- ja tutvustamistegevuseks, kaasates erainvesteeringuid, samuti avalikku ja kommertskasutusele eelnevat hanget uute toodete, teenuste ja laiendamiskõlblike lahenduste jaoks, mis on vajaduse korral koostoimivad ning tuginevad määratletud normidele ja/või ühiste suunistele. Niisugune kooskõlastatud Euroopa tasandi jõupingutus suurendab tervishoiuvalaste uuringute teaduslikku potentsiaali ning aitab kaasa Euroopa teadusruumi jätkuval arengule. Vajaduse korral kooskõlastatakse neid samuti tegevustega, mida viiakse läbi programmi „Tervis majanduskasvuks”, ühise kavandamise algatuste, sealhulgas algatuste „Neurodegeneratiivsete haiguste teaduslik uurimine”, „Tervislik toitumine täisväärtuslikuks eluks”, „Mikroobide ravimresistentsus” ja „Rohkem aastaid, parem elu” ning täisväärtusliku eluperioodi pikendamist käsitleva innovatsioonipartnerluse raames.

Tervise teaduskomisjon on teaduspõhine sidusrühmade platvorm, mis annab teadusliku panuse seoses selle konkreetse ühiskondliku väljakutsega. Ta teeb sidusa teaduspõhise analüüsi teadustöö ja innovatsiooniga seotud peamistest kitsaskohtadest ning konkreetse ühiskondliku väljakutsega seotud võimalustest, aitab kindlaks määrata vastavad teadustöö ja innovatsiooni prioriteedid, julgustab kogu liidus teadlasi selles osalema. Aktiivses koostöös sidusrühmadega aitab ta luua uusi võimalusi ja tõhustada teadmiste jagamist ning tugevamat koostööd selles valdkonnas kogu liidus.

1.3. Peamised tegevussuunad

Tõhus terviseedendus, mida toetavad jõulised tõendid, aitab ennetada haigusi, parandada heaolu ja on kulutõhus. Terviseedendus, aktiivsena vananemine, heaolu ja haiguste ennetamine sõltub ka tervist määravate tegurite mõistmisest, tulemuslikest ennetusvahenditest, tõhusast tervisekontrollist ning haiguste järelevalvest ja haigusteks valmisolekust ning tõhusatest söeluuringuprogrammidest. Tõhusat terviseedendust lihtsustab ka kodanike parem teavitamine, mis julgustab tegema vastutustundlikke valikuid tervise valdkonnas.

Edukad jõupingutused haiguste, puuete, nõrga tervise ja talitluskahjustuste ennetamiseks, varajaseks tuvastamiseks, kontrolli all hoidmiseks ja ravimiseks tuginevad neid määravate tegurite ja põhjuste, nende kulgemise ja mõjude üldisele mõistmisele ning ka hea tervise ja heaolu aluseks olevatele teguritele. Parem tervise ja haiguste mõistmine nõuab tihedate sidemete olemasolu alus-, kliiniliste, epidemioloogiliste ja sotsiaal-majanduslike teadusuuringute vahel. Samuti on olulisel kohal andmete tõhus jagamine, andmete standarditud töötlemine, nende andmete sidumine laialtlevivate kohortuuringutega ning uurimistulemuste ülekandmine kliinilisse töösesse, eelkõige kliiniliste katsete läbiviimise kaudu, milles tuleks võtta arvesse kõiki vanuserühmi, et tagada ravimite kohandamine neile kasutamiseks.

Omaaegsete nakkushaiguste, sh tuberkuloosi taasilmumine ja vaktsineerimisega välditavate haiguste suurenenud levik rõhutavad veelgi, et vajame laiahaardelist lähenemisviisi vaesusega seotud ja tähelepanuta jäetud haigustele. Samasugust laiahaardelist lähenemisviisi vajab kasvav ravimiresistentsuse probleem.

Tuleb arendada individuaalset meditsiini, et kohandada ennetus- ja ravistrateegiaid patsiendi vajadustele, ning see peab tuginema haiguste varajasel avastamisel. Ühiskonnaga seotud väljakutseks on kohandada tervishoiu- ja hoolekandesektori täiendavate vajadustega, mis tulenevad elanikkonna vananemisest. Kui tõhus tervishoid ja hooldus tahetakse jätkuvalt hoida kõikide vanuserühmade teenistuses, on vaja teha jõupingutusi ennetustöö ja raviga seotud otsustamisprotsessi parandamiseks, määrata kindlaks tervishoiu- ja hoolekandesektori parimad tavad ning toetada nende levitamist ning integreeritud hooldust. Vananemisprotsesside parem mõistmine ja vanusega seonduvate haiguste ennetamine on alus Euroopa kodanike tervete ja aktiivsetena hoidmiseks kogu elu jooksul. Sama oluline on tehnoloogiliste, organisatsiooniliste ja sotsiaalsete uuenduste laialdane rakendamine, mis võimaldab eelkõige eakamatel, kroonilisi haigusi põdevatel inimestel ja samuti puudega inimestel jääda aktiivseks ja sõltumatuks. See aitab kaasa nende füüsilise, sotsiaalse ja vaimse heaolu suurendamisele ja selle pikemale kestusele.

Kogu tegevus tuleb läbi viia nii, et toetatakse kogu teadusuuringute ja innovatsioonitsükli, tugevdades Euroopas paiknevate ettevõtete konkurentsivõimet ja uute turuvõimaluste arendamist. Tähelepanu tuleb pöörata ka kõigi

tervise valdkonna sidusrühmade, sealhulgas patsientide ja patsientide organisatsioonide ning tervishoiu- ja hoolde-teenuse osutajate kaasamisele, et arendada teaduse ja innovatsiooni tegevuskava, mis kaasab aktiivselt kodanikke ning kajastab nende vajadusi ja ootusi.

Konkreetne tegevus hõlmab järgmist: tervist määravate tegurite (sealhulgas toitumisest, füüsilisest aktiivsusest ja soost ning keskkonnast, sotsiaal-majanduslikust olukorrast ja kutsetegevusest ning kliimaga seotud tegurite) mõistmine, terviseenduse ja haiguste ennetamise parandamine; haiguse mõistmise ning diagnoosimise ja prognoosimise parandamine; tõhusate ennetus- ja söeluuringuprogrammide väljatöötamine ja haigustele vastuvõtlikkuse hindamise parandamine; järelevalve parandamine nakkushaiguste üle ja valmisolek epideemiade ja uute haiguste vastu võitlemiseks; uute ja paremate ennetavate ja ravivate vaktsiinide ja ravimite väljatöötamine; in-silico meditsiini kasutamine haiguste kontrolli all hoidmise ja prognoosimise parandamiseks; regeneratiivsete ravimite ning kohandatud ravimeetodite väljatöötamine ja haiguste ravimine, samuti palliatiivne meditsiin; teadmiste kasutuselevõtt kliinilises töös ja laiendamiskõlblikus innovatsioonitegevuses; tervist käsitleva teabe parandamine ja terviseandmete parem kogumine ja kasutamine; standardiseeritud andmeanalüüs ja tehnika; aktiivsena vananemine, sõltumatu ja toetatud elamine; inimeste teadlikkuse ja mõjuvõimu suurendamine oma tervise eest hoolt kandmisel; integreeritud hoolduse, kaasa arvatud psühhosotsiaalsete aspektide edendamine, teaduslike vahendite ja meetodite parandamine, et toetada poliitikakujundamist ja regulatiivseid vajadusi; tervishoiuteenuste kujundamine võimalikult tõhusaks ja tulemuslikuks; tervishoiuteenuste alase ebavõrdsuse ja erinevuste vähendamine tõenditepõhise otsusetegemise, parimate tavade vahetamise, uuendusliku tehnoloogia ja uuenduslike meetmete abil. Tulemuste kiire kasutuselevõtu ja elluviimise huvides tuleb õhutada tervishoiutöötajate aktiivset kaasamist.

2. Toiduga kindlustatus, säästev põllumajandus ja metsandus, mere-, merendus- ja siseveeuuringud ning biomajandus

2.1. Erieesmärk

Erieesmärk on kindlustada piisav ohutu, tervisliku ja kvaliteetse toidu ja muude biotoorainel põhinevate toodete varu, arendades selleks konkurentsivõimelise ja vähese CO₂-heitega tarne-, töötlemis- ja turustamisahelate kõrval välja tootlikud, jätkusuutlikud ja ressursitõhusad esmatootmissüsteemid ning edendades asjakohaseid ökosüsteemi teenuseid ja elurikkuse taastamist. See kiirendab üleminekut Euroopa säästvale biomajandusele, vähendades uute tehnoloogiate ja nende rakendamise vahel esinevat lõhet.

Lähimatel aastakümnetel peab Euroopa tulema toime suurema konkurentsiga piiratud ja ammenduvate loodusvarade nimel, kliimamuutuste mõjudega eeskätt esmatootmise süsteemidele (põllumajandusele, sealhulgas loomakasvatusele ja aiandusele, metsandusele, kalandusele ja vesiviljelusele), vajadusega pakkuda jätkusuutlikku, ohutut ja kindlat toiduvaru Euroopa ning kogu maailma suurenevale elanikkonnale. Hinnangute kohaselt peavad maailma toiduvarud suurenema 70 %, et toita 2050. aastaks 9 miljardi suurust maailma elanikkonda. Põllumajandus tekitab ligikaudu 10 % liidu kasvuhoonegaasi heitest ja samal ajal, kui heitkogused Euroopas vähenevad, suureneb ülemaailmne põllumajanduse tekitatav heide prognooside kohaselt 2030. aastaks kuni 20 %. Olukorras, kus fossiilse süsiniku varud vähenevad (oletatavalt väheneb nafta ja vedelgaasi tootmine 2050. aastaks ligikaudu 60 %), peab Euroopa tagama ka piisava ja säästvalt toodetud tooraine-, energia- ja tööstustoodangu varu ning säilitama samal ajal oma konkurentsivõime. Biojäätmel (mida tekib liidus hinnangute kohaselt aastas kuni 138 miljonit tonni, millest 40 % ladustatakse) tähendavad väga suurt probleemi ja kulusid, hoolimata oma võimalikust lisaväärtusest.

Näiteks visatakse hinnangute kohaselt ära 30 % kogu arenenud riikides toodetud toidust. On vaja suuri muutusi, et seda liidus 2030. aastaks 50 % võrra vähendada⁽¹⁾. Lisaks ei takista riigipiirid looma- ja taimekahjurite ning -haiguste, sealhulgas zoonoosete haigusetekitajate ja toidust pärinevate patogeenide sissepääsu ja levikut. Kuigi riiklikud ennetusmeetmed on vajalikud, on liidu tasandi meetmed lõpliku kontrolli ja ühtse turu tõhusa toimimise seisukohast üliolulised. Probleem on keeruline, mõjutab suurt hulka üksteisega seotud sektoreid ning nõuab terviklikku ja süsteemset lähenemisviisi.

⁽¹⁾ COM(2011)0112.

Vaja on üha rohkem bioloogilisi ressursse, et rahuldada turunõudlust ohutu ja tervisliku toidu, biomaterjalide, biokütuste ja biotoorainel põhinevate toodete järele, alates tarbekaupadest kuni tööstuskemikaalideni. Nende tootmiseks vajaliku maismaa- ja veeökosüsteemi kasutamise pärast käib võitlus, kuid nende suutlikkus on piiratud, samuti ei ole need sageli kõige paremini majandatud, nagu on näidanud näiteks mulla süsinikusisalduse ja viljakuse tõsine langus ning kalavarude hävimine. Piisavalt ei ole kasutatud võimalust edendada põllumaade, metsade, mere ja magevee ökosüsteemi teenuseid põllumajanduslike, keskkonnanalaste ja sotsiaalsete eesmärkide ning jätkusuutliku tootmise ja tarbimise integreerimise kaudu.

Bioloogiliste ressursside ja ökosüsteemide pakutavaid võimalusi võiks kasutada palju säästvamal, tulemuslikumal ja sidusamal viisil. Näiteks põllumajandusest ja metsast pärineva biomassi ning põllumajandusest, veest, tööstusest ja ka olmest pärineva jäätmevoov võimalusi võiks paremini ära kasutada.

Põhimõtteliselt on vaja üle minna bioloogiliste ressursside optimaalsele ja taastumist võimaldavale kasutamisele, jätkusuutlikule esmatootmis- ja töötlemissüsteemidele, millega on võimalik toota rohkem toitu, kiud- ja muul biotoorainel põhinevaid tooteid väikseimate tootmiskulude, keskkonnamõju ja kasvuhooonegaaside heitega ning mis pakuvad tõhusamaid ökosüsteemi teenuseid, tekitavad minimaalselt jäätmeid ja loovad piisavalt ühiskondlikke väärtusi. Eesmärk on luua toidutootmissüsteemid, mis tugevdavad, taastavad ja täiendavad ressursibaasi ja võimaldavad jätkusuutlikku rikkuse loomist. Reaktsioone sellele, kuidas me toidutootmist loome, levitame, turustame, tarbime ja reguleerime, tuleb paremini mõista ja arendada. Et jõuda selleni nii Euroopas kui ka väljaspool seda, on kõige olulisem teha tõsiseid jõupingutusi üksteisega seotud teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas ning samuti on vaja pidevat dialoogi poliitiliste, sotsiaalsete, majanduslike ja muude sidusrühmade vahel.

2.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Põllumajandus, metsandus, kalandus ja vesiviljelus koos biotoorainel põhineva tööstusega on biomajanduse aluseks olevad peamised sektorid. Biomajandus kujutab endast suurt ja kasvavat turgu, mille väärtus on hinnangute kohaselt enam kui 2 triljonit eurot, mis pakub 20 miljonit töökohta ja mis moodustas 2009. aastal 9 % liidu kogutööhõivest. Kõnealuste ühiskondlike väljakutse raames tehtavad investeeringud teadusuuringutesse ja innovatsiooni võimaldavad Euroopal asuda asjaomasel turul juhtrolli ja neil on oma osa strateegia „Euroopa 2020” ning selle juhtalgatuste „Innovatiivne liit” ja „Ressursitõhus Euroopa” eesmärkide täitmisel.

Täiel määral toimiv Euroopa biomajandus, mis hõlmab jätkusuutlikku tootmist maismaa-, kalandus- ja vesiviljeluskeskkonnast pärinevatest taastuvatest ressurssidest ning nende muutmist toiduks, söödaks, kiudaineks, biotoorainel põhinevateks toodeteks ja bioenergiaks ning ka asjaomasteks avalikeks hüvedeks, loob suurt Euroopa lisaväärtust. Paralleelselt turuga seotud funktsioonidega säästab biomajandus ka mitmesuguseid avalikke hüvesid, elurikkust ja ökosüsteemi teenuseid. Jätkusuutlikult korraldatuna võib see vähendada esmatootmise ja kogu tarneahela ökoloogilist jalajälge. See võib suurendada konkurentsivõimet, tugevdada Euroopa iseseisvat toimetulekut ja pakkuda töökohti ja ettevõtlusvõimalusi, mis on olulised maaelu ja rannikupiirkondade arenguks. Toiduga kindlustatuse, jätkusuutliku põllumajanduse ja põllumajandusliku tootmise, veekeskkonnast pärit toodete, metsanduse ja üldise biomajandusega seotud probleemid on nii üle-euroopalise kui ka ülemaailmse iseloomuga. Liidu tasandi meetmed on väga vajalikud, et tuua kokku klastrid ning saavutada vajalik kandepind ja kriitiline mass, millega täiendada üksiku liikmesriigi või liikmesriikide rühmade tehtavaid jõupingutusi. Mitut toimijat hõlmavad meetmed tagavad vajaliku viljaka koostöö teadlaste, ettevõtjate, põllumajandettevõtjate/tootjate, nõustajate ja lõpptarbivate vahel. Liidu tasand on vajalik ka selleks, et tagada kõnealuse probleemi sidus lahendamine kõikides sektorites ning tugevad sidemed asjaomaste liidu poliitikameetmetega. Teadusuuringute ja innovatsiooni koordineerimine liidu tasandil ergutab vajalikke muudatusi kogu liidus ja aitab neid kiirendada.

Teadusuuringud ja innovatsioon seostuvad paljude liidu poliitikasuundadega ja asjaomaste eesmärkidega, sealhulgas ühise põllumajanduspoliitikaga (eelkõige maaelu arengu poliitika, ühise kavandamise algatused, sealhulgas „Põllumajandus, toiduga kindlustatus ja kliimamuutused”, „Tervislik toitumisviis täisväärtuslikuks eluks” ja „Terved ja tulutoovad mered ja ookeanid”) ja Euroopa innovatsioonialase partnerlusega „Põllumajanduse tootlikkus ja säästvus”, vett käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerlusega, ühise kalanduspoliitikaga, integreeritud merenduspoliitikaga, Euroopa kliimamuutuste programmiga, vee raamdirektiiviga⁽¹⁾, merestrategie raamdirektiiviga⁽²⁾, ELi metsamajanduse tegevuskavaga, mullakaitse teemastrateegiaga, liidu 2020. aasta elurikkuse strateegiaga, energia- ja tehnoloogia strateegilise kavaga, liidu innovatsiooni- ja tööstuspoliitikaga, välis- ja arenguabi poliitikaga, taimeteravise strateegiatega, loomatervishoiu ja -heaolu strateegiatega ning keskkonnakaitseks, tervishoiuks ja ohutuseks ette

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapolitiikalaane tegevusraamistik (merestrategie raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19).

nähtud õigusraamistikega ja aitavad neid viimistleda, et edendada ressursitõhusust ja kliimaalaseid meetmeid ning vähendada jäätmeid. Teaduslikest alusuuringutest kuni innovatsiooni ulatava täistsükli parem lõimimine asjaomastesse liidu poliitikasuundadesse parandab märkimisväärselt nende liidu tasandi lisaväärtust, tekitab võimendavat mõju, suurendab sotsiaalset tähtsust, tagab tervislikud toiduained ja aitab edasi arendada jätkusuutlikku maa-, mere- ja ookeanihaldust ja biomajanduse turgu.

Biomajandusega seotud liidu poliitika toetamiseks ning teadusuuringute ja innovatsiooni haldamise ja seire hõlbustamiseks viiakse sotsiaal-majanduslikud uuringud ja tulevikku suunatud tegevus läbi biomajanduse strateegiat arvesse võttes, sealhulgas näitajate väljatöötamine, andmebaasid, mudelid, prognoosid ning mõjuhinnang majandus-, ühiskonna- ja keskkonnaalaste algatuste kohta.

Probleemidest ajendatud meetmeid, milles keskendutakse sotsiaalsele, majanduslikule ja keskkonnaalasele kasule ning biomajandusega seotud sektorite ja turu uuendamisele, toetavad valdkondadevahelised teadusuuringud, mis soodustavad innovatsiooni ja viivad uue strateegia, praktika, jätkusuutlike toodete ja protsesside väljatöötamiseni. Need järgivad ka laiapõhjalist innovatsioonikäsitust, mis hõlmab nii tehnoloogilist, mittetehnoloogilist, organisatsioonilist, majanduslikku ja sotsiaalset innovatsiooni kui ka näiteks tehnosiirde viise, uudeid ettevõtlusmudeleid, kaubamärke ja teenuseid. Tunnustamist väärivad põllumajandustootjate ja VKEde potentsiaal innovatsiooni toetamisel. Biomajanduse käsituses võetakse arvesse kohalike teadmiste olulisust ja mitmekesisust.

2.3. Peamised tegevussuunad

a) Säätsev põllumajandus ja metsandus

Eesmärk on varuda piisavalt toitu, sööta, biomassi ja muid tooraineid ning kaitsta samal ajal Euroopa ja maailma ulatuses selliseid loodusressursse nagu vesi ja mullastik ja elurikkus ning tõhustada ökosüsteemi teenuseid, sealhulgas hakkama saada kliimamuutustega ja neid leevendada. Tegevuses keskendutakse põllumajandustoodete kvaliteedi ja väärtuse tõstmisele, toetudes jätkusuutlikumale ja tootlikumale põllumajandus-, sh karjakasvatuse- ja metsandussüsteemile, mis on mitmekesine, vastupanuvõimeline ja ressursitõhus (sealhulgas vähese CO₂-heitega ja vähese välise sisendi ning veevajadusega), loodusvarasid säästev, vähem jäätmeid tekitav ning muutuv keskkonnas kohanemisvõimeline. Lisaks keskendutakse tegevuses maapiirkondade elatusvahendite edendamiseks ette nähtud teenuste, ideede ja poliitikameetmete väljatöötamisele ning säästva tarbimise edendamisele.

Eelkõige metsanduse jaoks on eesmärk säästvalt toota biomassi ja bioressursipõhiseid tooteid ning osutada ökosüsteemi teenuseid, võttes nõuetekohaselt arvesse metsanduse majanduslikke, ökoloogilisi ja sotsiaalseid aspekte. Tegevuses pööratakse peatähelepanu selliste ressursitõhusate metsandussüsteemide tootlikkuse ja jätkusuutlikkuse edasiarendamisele, mis on väga olulised metsade vastupanuvõime suurendamise ja elurikkuse kaitse seisukohalt ja mis suudavad rahuldada kasvavat nõudlust biomassi järele.

Samuti võetakse arvesse funktsionaalsete taimede seost tervise ja heaoluga, samuti aianduse ja metsanduse kasutamist linnaruumi haljastamisel.

b) Säätsev ja konkurentsivõimeline põllumajanduslik toidutööstus ohutu ja tervisliku toitumise nimel

Eesmärk on katta kodanike ja keskkonna vajadus ohutu, tervisliku ja taskukohase toidu järele ning muuta toiduainete ja sööda töötlemine, turustamine ja tarbimine säästvamaks ning toidusektor konkurentsivõimelisemaks, võttes samal ajal samuti arvesse toidu kvaliteedi kultuurilist komponenti. Tegevuse keskmeks on kõikidele kättesaadav tervislik ja ohutu toit, teadlikud tarbijavalikud, toitumisega seotud lahendused ja tervise parandamiseks tehtavad uuendused ning konkurentsivõimelised toidutöötlemismeetodid, mille puhul kasutatakse vähem ressursse ja lisandeid ning tekitatakse vähem kõrvalsaadusi, jäätmeid ja kasvuhoonegaase.

c) Vee-elusressursside võimaluste ärakasutamine

Eesmärk on hallata, säästvalt kasutada ja säilitada vee-elusressursse, et saavutada võimalikult suur sotsiaalne ja majanduslik kasu, mida pakuvad Euroopa ookeanid, mered ja siseveekogud, kaitstes samas elurikkust. Tegevuses keskendutakse sellele, kuidas aidata kõige paremini tagada toiduvarusid, arendades maailmamajanduse tingimustes jätkusuutlikku ja keskkonnahoidlikku kalandust, kaupu ja teenuseid pakkuvate ökosüsteemide säästvat haldamist ning Euroopa konkurentsivõimelist ja keskkonnasõbralikku vesiviljelust. Keskendutakse ka sellele, kuidas soodustada biotehnoloogia kaudu mere- ja merendusala innovatsiooni, et ergutada nutikat ja nn sinist majanduskasvu.

d) Säastev ja konkurentsivõimeline biotoorainel põhinev tööstus ja Euroopa biomajanduse arendamise toetamine

Eesmärk on edendada vähese CO₂-heittega, ressursitõhusat, säästvat ja konkurentsivõimelist Euroopa biotehnoloogia tööstust. Tegevuse keskmes on teadmispõhise biomajanduse edendamine tavapäraste tööstusprotsesside ja toodete ümberkujundamise abil biopõhisteks ja energiatõhusateks ressursideks, teise ja sellele järgnevat põlvkondade biokütuste integreeritud rafineerimistehaste arendamine, esmatoomisest pärineva biomassi (sh jääkide), biojäätmete ja biotoorainel põhineva tööstuse kõrvalsaaduste optimaalne kasutamine, uute turgude avamine standardimise ja sertifitseerimissüsteemide, regulatiivse ja tutvustamistegevuse, välikatsete ja muu tegevuse toetamise kaudu, võttes arvesse biomajanduse mõju maakasutusele ja maakasutuse muutustele ning kodanikuühiskonna arvamusi ja muresid.

e) Valdkondadevahelised mere- ja merendusuringud

Eesmärk on suurendada liidu merede ja ookeanide mõju ühiskonnale ja majanduskasvule, kasutades säästvalt mereressursse, mereenergia eri allikaid ning mere mitmesuguseid kasutusviise.

Tegeldakse peamiselt valdkonnaüleste merd ja merendust käsitlevate teadus- ja tehnoloogiaalaste probleemidega, eesmärgiga rakendada merede ja ookeanide potentsiaali erinevates mere- ja merendusvaldkondades, kaitses samal ajal keskkonda ja kohanedes kliimamuutustega. Kõiki programmi „Horisont 2020” eesmärke ja prioriteete hõlmav strateegiline kooskõlastatud lähenemisviis mere- ja merendusuringutele aitab ka ellu viia asjaomaseid kesksete sinise majanduskasvu eesmärkide saavutamisele suunatud liidu poliitikavaldkondi.

3. Turvaline, puhas ja tõhus energia

3.1. Erieesmärk

Erieesmärk on minna aina napimate ressurside, suureneva energiavajaduse ja kliimamuutuste tingimustes üle usaldusväärsele, taskukohasele, üldsuse poolt aktsepteeritavale, jätkusuutlikule ja konkurentsivõimelisele energiasüsteemile, et vähendada sõltuvust fossiilkütustest.

Liit kavatses vähendada kasvuhoonegaaside heidet 2020. aastaks 20 % võrreldes 1990. aasta tasemega ning jätkata 2050. aastaks vähendamist 80–95 %ni. Lisaks peaks taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal olema 2020. aastaks 20 % energia lõpptarbimisest koos 20 % energiatõhususe eesmärgiga. Nende eesmärkide saavutamiseks tuleb energiasüsteemi uuendada, ühendades CO₂-heite vähendamise ja fossiilkütuste alternatiivide arendamise, energiapuudulikkuse ja taskukohasuse, tugevdades samal ajal Euroopa majanduslikku konkurentsivõimet. Praegu on Euroopa sellest üldeesmärgist kaugel. 80 % Euroopa energiasüsteemist toetub ikka veel fossiilkütustele ning see sektor tekitab 80 % liidu kasvuhoonegaaside koguheitest. Liidu pikaajaliste kliima- ja energiaeesmärkide saavutamiseks on asjakohane suurendada eelarve osa, mis on pühendatud taastuvenergiale, energia lõpptarbimise tõhusamisele, nutikate võrkude ja energia salvestamisega seotud tegevustele võrreldes seitsmenda raamprogrammiga, ning suurendada energiauuenduste turuletoomisele ettenähtud eelarvet konkurentsivõime ja innovatsiooni raamprogrammi (2007-2013) raames läbiviidud Euroopa aruka energeetika programmi alusel. Kogutoetus nendele tegevustele võiks ulatuda vähemalt 85 %ni selle ühiskondliku väljakutse eelarvest. Igal aastal kulutatakse 2,5 % liidu sisemajanduse koguproduktist (SKPst) energiaimpordile ja tõenäoliselt see protsendimäär tõuseb. Niisugune suundumus tooks 2050. aastaks kaasa täieliku sõltuvuse nafta- ja gaasiimpordist. Maailmaturu kõikuvate energiahindade ja energia varustuskindlusega seotud probleemide tingimustes kulutavad Euroopa tööstus ja tarbijad aina suurema osa oma sissetulekust energiale. Euroopa linnade tarbimine moodustab 70–80 %⁽¹⁾ kogu liidu energiatarbimisest ning nad toodavad ligikaudu sama suure osa kasvuhoonegaaside heitkogustest.

Teekaardis konkurentsivõimelise vähese CO₂-heittega majanduse saavutamiseks 2050. aastaks⁽²⁾ soovitatakse, et kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks võetud eesmärk tuleb liidu territooriumil suures osas saavutada. See tähendab, et 2050. aastaks vähendatakse CO₂-heidet energiasektoris üle 90 %, tööstuses üle 80 %, transpordisektoris vähemalt 60 % ning elamumajanduse ja teenuste sektoris ligikaudu 90 %. Teekaardis on samuti mainitud, et muu hulgas võib lühiajalises kuni keskpikas perspektiivis üleminek maagaasile koos süsinikdioksiidi s ja säilitamise tehnoloogia kasutamiseks aidata kaasa energiasüsteemi ümberkorraldamisele.

Kõnealuse ambitsioonika vähendamise saavutamiseks on vaja märkimisväärseid investeeringuid teadus-, arendus- ja tutvustamistegevusse ning taskukohase hinnaga tõhusa, ohutu, kindla ja usaldusväärse vähese CO₂-heittega energiatehnoloogia ja -teenuste, k.a gaasi, elektri salvestamise turuletulekut ning väike- ja mikrovõimsusega energiageneraatorite kasutuselevõttu. Need peavad käima käsikäs nii pakkumise kui ka nõudluse poole mitettehnoloogiliste lahendustega, algatades osalusprotsesse ja kaasates tarbijaid. Kõik see peab olema osa vähesele CO₂-heitele suunatud terviklikust jätkusuutlikust poliitikast, mis hõlmab progressi võimaldavaid tehnoloogiasid, eeskätt IKT-lahenduste ning kõrgtehnoloogiliste tootmis- ja töötlemisviiside ja materjalide omandamine. Eesmärk on

⁽¹⁾ Maailma energiaaruanne, OECD-IEA, 2008.

⁽²⁾ COM(2011)0112.

välja arendada ja luua tõhusad energiatehnoloogiad ja -teenused (mis hõlmaks taastuvenergia integreerimist), mida võiks Euroopa ja rahvusvahelistel turgudel laiaulatuslikult üle võtta, ning viia sisse nutikas energianõudluse haldamine, mille aluseks oleks avatud ja läbipaistev energiaturg ning ohutud nutikad energiatõhususe haldamise süsteemid.

3.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Uued tehnoloogiad ja lahendused peavad konkureerima kulude ja töökindluse poolest energiasüsteemidega, millel on olemas väljakujunenud turgu valitsevad ettevõtjad ja tehnoloogia. Et muuta need uued, puhtamad, vähese CO₂-heitega, tõhusamad energiaallikad vajalikul määral kaubanduslikult atraktiivseks, on oluline roll täita teadusuuringutel ja innovatsioonil. Tööstus üksinda ega liikmesriigid eraldi ei suuda kanda kulusid ja riske, mille peamised tegurid (üleminek vähese CO₂-heitega majandusele taskukohase ja turvalise energia pakkumise abil) on turust väljaspool.

Nimetatud arengu kiirendamine nõuab ELi tasandi strateegilisi meetmeid, mis hõlmavad energiavarustust, -nõudlust ja -kasutust hoonetes, teenustes, koduses kasutuses, transpordis ja tööstuslikes väärtusahelates. See hõlmab ressurside, sealhulgas ühtekuuluvuspoliitika vahendite kooskõlastamist kogu liidus, eeskätt riiklike ja piirkondlike aruka spetsialiseerumise strateegiate, heitkogustega kauplemise süsteemide, avalike hangete ja muude finantsmehhanismide kaudu. See nõuab ka taastuvaid energiaallikaid ja energiatõhusust käsitlevaid regulatiivseid ja kasutuspõhimõtteid, kohandatud tehnilist abi ja suutlikkuse suurendamist, et kõrvaldada mittetehnoloogilised takistused.

Euroopa energiatehnoloogia strateegilises kavas pakutakse selliseid strateegilisi meetmeid. Selles pakutakse välja pikaajaline tegevuskava, et saada üle innovatsiooniga seotud peamistest kitsaskohtadest, millega energiatehnoloogiad peavad toime tulema eesliiniuringute ning teadus- ja arendustegevuse või lahenduste kontrollimise etappides ning tutvusetapis, kui ettevõtted otsivad kapitali eesmärgiga rahastada suuri ja esimesi omalaadseid projekte ning käivitada turuleviimise protsess. Tähelepanuta ei jäeta tärkavaid muutuste loomise potentsiaaliga tehnoloogiaid.

Energiatehnoloogia strateegilise kava täielikuks rakendamiseks vajalikke ressursse on hinnatud 8 miljardile eurole aastas järgmise kümne aasta jooksul⁽¹⁾. Seda on palju rohkem, kui suudavad pakkuda üksikud liikmesriigid või teadus- ja tööstusvaldkonna sidusrühmad. Vaja on liidu tasandi investeeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni ning kogu Euroopat hõlmavaid jõupingutusi ühise rakendamise, riskide ja suutlikkuse jagamise kujul. Energiaalaste teadusuuringute ja innovatsiooni liidupoolne rahastamine, mille juures keskendutakse tiptasemel tehnoloogiatele ja selge liidu lisaväärtusega tegevusele ning eeskätt sellisele tegevusele, mis võib võimendada riiklike ressursse ja luua Euroopas töökohti, täiendab liikmesriikide tegevust. Liidu tasandi meetmetega toetatakse ka riskantseid kulukaid pikaajalisi programme, mis ulatuvad üksikutest liikmesriikidest kaugemale, ühendatakse jõupingutused, et vähendada investeerimiskas laiaulatuslikus tegevuses nagu tööstuslik tutvustamistegevus, ning töötatakse välja kogu Euroopat hõlmavad koostalitlusvõimelised energialahendused.

Energiatehnoloogia strateegilise kava kui Euroopa energiapoliitika teadusuuringute ja innovatsiooni samba rakendamine suurendab liidu energia varustuskindlust ja tõhustab üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele, aitab ühendada teadusuuringute ja innovatsiooniprogrammid energiainfrastruktuuri tehtavate üleeuroopaliste ja piirkondlike investeeringutega ning suurendab investorite valmisolekut anda kapitali pikaajaliste ja märkimisväärse tehnoloogia- ja tururiskiga projektide jaoks. See loob väikeste ja suurte ettevõtjate jaoks innovatsioonivõimalusi ja aitab neil saada või jääda konkurentsivõimeliseks ülemaailmsel tasandil, kus energiatehnoloogia võimalused on suured ja arenevad.

Rahvusvahelisel areenil pakub liidu tasandi tegevus nii-öelda kriitilist massi, et äratada teiste tehnoloogiavaldkonna liidrite huvi ja edendada rahvusvahelisi partnerlussuhteid, mille abil saavutada liidu eesmärgid. See aitab rahvusvahelistel partneritel lihtsamalt liiduga suhelda, et tegutseda vastastikuse kasu ja huvi korral ühiselt.

Seepärast moodustab selle ühiskondliku väljakutse lahendamiseks läbiviidav tegevus Euroopa energia- ja kliimapolitiika tehnoloogilise selgroo. See aitab kaasa ka innovatiivse liidu juhtalgatuse eesmärgi saavutamisele energiavaldkonnas ning juhtalgatustes „Ressursitõhus Euroopa”, „Üleilmastumise ajastu terviklik tööstuspoliitika” ja „Euroopa digitaalne tegevuskava” püstitatud poliitiliste eesmärkide täitmisele.

(1) COM(2009)0519.

Tuumade lõhustamise ja tuumasünteesenergia alane teadus- ja innovatsioonitegevus toimub Euratomi programmi raames, mis on loodud määrusega (Euratom) nr 1314/2013. Võimalusel tuleks ette näha võimalik koostoime käesoleva ühiskondliku väljakutse ja programmi „Horisont 2020” Euratom osa vahel.

3.3. Peamised tegevussuunad

a) Energiatarbimise ja CO₂-jalajälje vähendamine nutika ja jätkusuutliku kasutamise abil

Tegevuses keskendutakse teadusuuringutele ja uute ideede, mittetehnoloogiliste lahenduste, tõhusamate, sotsiaalselt vastuvõetavate ja taskukohaste tehnoloogiakomponentide ja sisseehitatud intellektiga süsteemide igakülgele katsetamisele, et teha võimalikuks reaalaja energiauhtimine uutes ja olemasolevates peaaegu heitevabades hoonetes, nullilähedase energiatarbimisega ja positiivse energiabilansiga hoonetes, moderniseeritud hoonetes, linnades ja piirkondades, taastuvenergiat kasutav kütmine ja jahutamine, suure tõhususega tööstus ning energiatõhusate ja energiat säästvate lahenduste ja teenuste massiline kasutuselevõtt ettevõtetes, üksikisikute tegevuses, kogukondades ja linnades.

b) Madala hinna ja vähese CO₂-heitega elektrivarustus

Tegevustes keskendutakse teadus-, arendus- ja laiaulatuslikule tutvustamistegevusele uuenduslike taastuvate energiaallikate, tõhusate, paindlike ja vähese CO₂-heitega fossiilkütustel töötavate elektrijaamade ning süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise või selle korduskasutamise tehnoloogiate valdkonnas, mis pakub laiahaardelisemat, odavamalt, keskkonna seisukohalt ohutumaid tehnoloogiaid, mida iseloomustab suurem energia muundamise kasutegur ja suurem kättesaadavus erinevates turu- ja töökeskkondades.

c) Alternatiivsed kütused ja mobiilsed energiaallikad

Tegevustes keskendutakse tehnoloogiatele ja väärtusahelaid käsitlevale teadus-, arendus- ja laiaulatuslikule tutvustamistegevusele, et muuta bioenergia ja muud alternatiivsed kütused konkurentsivõimelisemaks ja jätkusuutlikumaks soojuse ja elektri tootmise, maismaa, mere- ja lennutranspordi jaoks, kuna neil on potentsiaali tõhusamaks energia muundamiseks, et vähendada aega, mis kulub kütuseelementide ja vesiniku turuletoomiseks, ning luua uusi võimalusi, millel on pikaajaline arengupotentsiaal.

d) Ühtne nutikas Euroopa elektrivõrk

Tegevuses keskendutakse teadus-, arendus- ja laiaulatuslikule tutvustamistegevusele uue nutika energiavõrgutehnoloogia valdkonnas, varu- ja tasakaalustamistechnoloogia valdkonnas, mis võimaldab suuremat paindlikkust ja tõhusust, mis hõlmab traditsioonilisi elektrijaamu, paindlikku energia salvestamist, süsteeme ja turumudeleid ning mille abil saab planeerida, jälgida, kontrollida ja turvaliselt käitada koostalitlusvõimelisi võrke, sealhulgas standardimisküsimusi, avatud, vähendatud CO₂-heitega, jätkusuutliku keskkonnaga kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelisel ja konkurentsivõimelisel turul tava- ja hädaolukorras.

e) Uued teadmised ja uus tehnoloogia

Tegevuses keskendutakse valdkondadevahelistele teadusuuringutele puhta, ohutu ja säästva energiatehnoloogia vallas (kaasa arvatud ettevaatavad meetmed) ning üleeuroopaliste teadusprogrammide ja maailmatasemel vahendite ühisele rakendamisele.

f) Jõuline otsusetegemine ja üldsuse kaasamine

Selle tegevuse keskmes on töötada välja vahendid, meetodid, mudelid ja tulevikku suunatud võimalikud stsenaariumid, millega pakkuda jõulist ja läbipaistvat poliitilist toetust ning mis hõlmavad üldsuse ja kasutajate kaasamist, keskkonnamõju ja jätkusuutlikkuse hindamist, parandades energiaga seotud sotsiaal-majanduslike suundumuste ja väljavaadete mõistmist.

g) Innovatsiooni turuletoomine energiavaldkonnas programmi „Nutikas energeetika – Euroopa” alusel

Tegevuse puhul võetakse aluseks programmi „Nutikas energeetika – Euroopa” meetmed ja edendatakse neid. Keskendutakse rakenduslikule innovatsioonile ja standardite edendamisele, et hõlbustada uue energiatehnoloogia ja uute teenuste turuletoomist ning kiirendada liidu energiapoliitika kulutasuvat rakendamist. Samuti pööratakse tähelepanu innovatsioonile olemasolevate tehnoloogiate nutika ja jätkusuutliku kasutamise eesmärgil.

4. Nutikas, säästlik ja integreeritud transport

4.1. Erieesmärk

Erieesmärk on luua kõikide kodanike, majanduse ja ühiskonna hüvanguks Euroopa transpordisüsteem, mis on ressursitõhus, kliima- ja keskkonnahoidlik, ohutu ja sujuv.

Euroopa peab oma kodanike ja kaupade kasvavad liikumisvajadused ning uute demograafiliste ja sotsiaalsete probleemidega seotud muutuvad vajadused viima vastavusse majandusliku suutlikkuse tingimuste ning energiatõhusa vähese CO₂-heitega ühiskonna ja kliimamuutusele vastupanuvõimelise majanduse nõuetega. Vaatamata kasvule tuleb transpordisektoris kasvuhoonegaase ja teisi kahjulikke keskkonnamõjusid oluliselt vähendada, vabandada nafta ja muude fossiilkütuste sõltuvusest ning säilitada samal ajal suur tõhusus ja liikuvus ja edendada territoriaalset ühtekuuluvust.

Jätkusuutliku liikuvuseni võib jõuda ainult transpordisüsteemi, sealhulgas ühistranspordisüsteemi radikaalse muutmisega, mis on ajendatud läbimurdest transpordialastes teadusuuringutes, laiaulatuslikust innovatsioonist ning keskkonnahoidlikumate, ohutumate, usaldusväärsemate ja nutikamate transpordilahenduste sidusast, kogu Euroopat hõlmavast rakendamisest.

Teadusuuringud ja innovatsioon peavad tooma kaasa suunitletud ja õigeaegsed arengud kõikide transpordiliikide jaoks, mis aitaksid saavutada liidu poliitika põhieesmärke, edendada samal ajal majanduslikku konkurentsivõimet, toetada üleminekut kliimamuutustele vastupanuvõimelisele, energiatõhusale ja vähese CO₂-heitega majandusele ning säilitada nii liidu teenindussektori kui ka tootva tööstuse juhtpositsiooni maailmaturul.

Kuigi vajalikud investeeringud teadusuuringutesse, innovatsiooni ja juurutamisse on olulised, toob suutmatus parandada kogu transpordi- ja liikuvussüsteemi jätkusuutlikkust ning võimetus säilitada Euroopa tehnoloogilist juhtpositsiooni transpordi alal pikas perspektiivis kaasa vastuvõetamatult suured ühiskondlikud, ökoloogilised ja majanduslikud kulud ning kahjulikud tagajärjed Euroopa töökohtadele ja pikaajalisele majanduskasvule.

4.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Transport on Euroopa majandusliku konkurentsivõime ja kasvu peamine toetaja. See tagab inimeste ja kaupade liikuvuse, mis on vajalik Euroopa tervikliku ühtse turu, territoriaalse ühtekuuluvuse ning avatud ja kaasava ühiskonna toimimiseks. Mitmel pool maailmaturul juhtrolli täites esindab see tööstusliku suutlikkuse ja teenuste kvaliteedi aspektist üht Euroopa suurimat vara. Transporditööstus ja transpordivahendite tootmine moodustab 6,3 % liidu SKPst. Transporditööstuse kogupanus liidu majandusse on isegi suurem, võttes arvesse kaubavahetust, teenuseid ja töötajate liikuvust. Samal ajal peab Euroopa transporditööstus hakkama saama aina teravamaga konkurentsiga, mida pakub muu maailm. Euroopa edaspidise konkurentsivõime tagamiseks ja meie praeguse transpordisüsteemi puuduste leevendamiseks on vaja läbimurdelist tehnoloogiat.

Transpordisektor tekitab suure osa kasvuhoonegaasidest ja kuni veerandi kõikidest heitkogustest. Samuti on see sektor muude õhusaastega seotud probleemide peamine põhjustaja. Transport sõltub ikka veel 96 % ulatuses fossiilkütustest. Oluline on vähendada seda keskkonnamõju tehnoloogia sihipärase arendamise kaudu, pidades silmas asjaolu, et iga transpordiliigi probleemid on erinevad ja neile on omased erinevad tehnoloogia integreerimise tsüklid. Lisaks tekitavad liiklusummikud aina tõsisemaid probleeme, süsteemid ei ole veel piisavalt nutikad, alternatiivsed võimalused üleminekuks säästlikumatele transpordiliikidele ei ole alati atraktiivsed; liiklusõnnetustes hukkunute arv liidus on endiselt tähelepanuväärne suur – 34 000 inimest aastas; kodanikud ja ettevõtjad soovivad kõikidele kättesaadavat, ohutut ja turvalist transpordisüsteemi. Linnakeskkond pakub transpordi jätkusuutlikkuse ja parema elukvaliteedi saavutamiseks erilisi väljakutseid ja võimalusi.

Mõne aastakümne jooksul ajaksid eeldatavad transpordi kasvumäärad Euroopa liikluse ümmikseisu ning muudaksid selle majanduskulud ja ühiskondliku mõju vastuvõetamatuks, ning sellel oleks kahjulik mõju majandusele ja ühiskonnale. Kui senised tendentsid tulevikus jätkuvad, kahekordistub prognooside kohaselt reisijakilomeetrite arv järgmise 40 aasta jooksul ning kasvab õhustranspordi puhul sellest kaks korda kiiremini. CO₂-heide kasvaks 2050. aastaks 35 %⁽¹⁾. Liiklusummikute põhjustatavad kulud suureneksid ligikaudu 50 % võrra ning läheneksid umbes 200 miljardile eurole aastas. Õnnetuste väliskulud kasvaksid 2005. aastaga võrreldes ligikaudu 60 miljardi euro võrra.

⁽¹⁾ Komisjoni valge raamat „Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava – Konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas“ (COM(2011)0144).

Seepärast ei saa järgida tavapärasit tegutsemisviisi. Poliitilistest eesmärkidest ajendatud ning peamistele probleemidele keskenduvad teadusuuringud ja innovatsioon aitavad olulisel määral kaasa sellele, et liit saavutaks oma eesmärgi piirata maailma keskmist temperatuuri tõusu 2 °C-ni, kääripides⁽¹⁾ transpordisektori tekitatavaid CO₂ heitkoguseid 60 %. Need aitavad märkimisväärselt vähendada liiklusummikute ja õnnetuste tekitatavaid kulusid ja põhimõtteliselt likvideerida 2050. aastaks surmaga lõppevad liiklusõnnetused.

Saaste, liiklusummikute, ohutuse ja turvalisuse probleemid on levinud kogu liidus ning nõuavad ühist, kogu Euroopat hõlmavat reageerimist. Sõidukite⁽¹⁾, infrastruktuuride ja transpordijuhtimise jaoks ette nähtud uue tehnoloogia ja innovatiivsete lahenduste väljatöötamise ja rakendamise kiirendamine on peamine vahend, mille abil on võimalik jõuda liidus puhtama, ohutuma, turvalisema, kättesaadavama ja tõhusama ühend- ja mitmeliigilise transpordisüsteemi, saavutada kliimamuutuste leevendamiseks ja ressursitõhususe parandamiseks vajalikud tulemused, et säilitada Euroopa juhtroll transpordiga seotud toodete ja teenuste maailmaturul. Neid eesmärke ei ole võimalik saavutada üksnes riikide killustatud jõupingutustega.

Transpordialaste teadusuuringute ja innovatsiooni liidu tasandil rahastamine, mis on suunatud selge Euroopa lisaväärtusega tegevustele, täiendab liikmesriikide tegevust. See tähendab, et rõhku pannakse Euroopa poliitika-eesmärkidega kooskõlas olevatele prioriteetsetele valdkondadele, kus on vaja mõjuvõimsaid jõupingutusi, kus Euroopat hõlmavad koostöövõimad või mitmeliigilised integreeritud transpordilahendused võivad aidata kaotada kitsaskohti transpordisüsteemis; või kus riigiulone jõupingutuste ühendamine ja olemasolevate teadusuuringute tulemuste parem kasutamine ja tõhus levitamine võivad vähendada teadusuuringutesse tehtavate investeeringute riske, viia ühiste normideni ja lühendada teadusuuringute tulemuste turuletoomiseks vajaminevat aega.

Teadus- ja innovatsioonitegevus hõlmab ka arvukaid kogu innovatsiooniahelat hõlmavaid algatusi, sealhulgas asjaomaseid avaliku ja erasektori partnerlusi, mis hõlmavad kogu innovatsiooniahelat ning järgivad integreeritud lähenemisviisi innovatiivsetele transpordilahendustele. Mitu tegevussuunda on konkreetselt ette nähtud tulemuste turuletoomise abistamiseks – teadusuuringute ja innovatsiooni programmiline käsitlus, tutvustuskavad, turuletulekuga seotud meetmed ning standardimise toetamine, reguleerimine ja uuenduslikud hankestrateegiad teenivad kõik seda eesmärki. Lisaks aitab sidusrühmade ja ekspertide kaasatus ületada lõhe teadusuuringute tulemuste ja nende transpordisektoris rakendamise vahel.

Keskonnahoidlikuma, nutikama ja täielikult integreeritud usaldusväärse transpordisüsteemi nimel teadusuuringutesse ja innovatsiooni investeerimine aitab olulisel määral kaasa strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide ning selle juhtalgatuse „Innovatiivne liit” eesmärkide täitmisele. Tegevused toetavad valge raamatu „Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava – Konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas” rakendamist. Need aitavad saavutada ka poliitilisi eesmärke, mida on kirjeldatud juhtalgatustes „Ressursitõhus Euroopa”, „Üleilmastumise ajastu terviklik tööstuspoliitika” ja „Euroopa digitaalne tegevuskava”. Tegevused haakuvad ka asjakohaste ühise kavandamise algatustega.

4.3. Peamised tegevussuunad

Tegevust korraldatakse selliselt, et vajaduse korral oleks võimalik rakendada integreeritud ja konkreetsele transpordiliigile sobivat lähenemisviisi. Selleks et võtta arvesse iga transpordiliigi eripära ja sellega seotud probleemide holistilist iseloomu, samuti asjakohaste Euroopa tehnoloogiaplattformide transpordivaldkonna teadusuuringute ja innovatsiooni strateegilisi kavasid, on vaja tagada nähtavus ja järjepidevus mitme aasta jooksul.

a) Ressursitõhus ja keskkonnasäästlik transport

Eesmärk on minimeerida transpordisüsteemide mõju kliimale ja keskkonnale (sealhulgas müra ja õhusaastet), parandades transpordi kvaliteeti ja muutes loodusressursside ja kütuse kasutamise tõhusamaks ning vähendades kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja transpordi sõltuvust fossiilkütustest.

Tegevus keskendub ressursitarbimise (eelkõige fossiilkütuste) ja kasvuhoonegaaside heite ja mürataseme vähendamisele ning transpordi ja sõidukite tõhususe parandamisele, puhaste (elektri-, vesinikkütusega ja muude vähesaastavate või saastevabade) sõidukite uue põlvkonna arendamise, tootmise ja kasutuselevõtu kiirendamisele, muu hulgas läbimurdeliste mootorite ja nende optimeerimise, energia salvestamise ja infrastruktuuri abil; alternatiivsete ja säästvate kütuste ning uuenduslike ja tõhusamate jõu- ja operatsioonisüsteemide, sealhulgas tankimis- ja laadimisinfrastruktuuri võimaluste uurimisele ja ärakasutamisele; infrastruktuuride kavandamise ja kasutamise võimalikult tõhusaks muutmisele nutikate transpordisüsteemide, logistika ja nutika varustuse abil; ning nõudluse juhtimise laiemale kasutamisele ning ühis- ja kergtranspordi ning ühendvedude liikuvusahela laiemale kasutamisele eeskätt linnapiirkondades. Toetatakse uuendusi, mis on suunatud madala või null-heite- taseme saavutamisele kõigis transpordiliikides.

⁽¹⁾ Mõistet „sõidukid” tuleb mõista laias tähenduses, kuna see hõlmab kõiki transpordivahendeid.

b) Parem liikuvus, vähem liiklusummikuid, suurem ohutus ja turvalisus

Eesmärk on kooskõlastada kasvavad liikuvusvajadused ja parem transpordi sujuvus uuenduslike lahenduste abil, mis aitavad saavutada tõrgeteta, vedusid ühendava, kaasava, kättesaadava, taskukohase, ohutu, turvalise, toimiva ja jõulise transpordisüsteemi.

Tegevused keskenduvad sellele, kuidas vähendada liiklusummikuid, parandada kättesaadavust, koostalitlusvõimet ja reisijate valikuvõimalusi ning vastata tarbijate vajadustele tervikliku uksest ukseni transpordi, liikuvuse juhtimise ja logistika arendamise ja edendamise kaudu, kuidas tõhustada ühendvedusid ning nutikate planeerimis- ja juhtimislahenduste kasutuselevõttu ning kuidas vähendada olulisel määral õnnetusi ja turvalisusohutude tagajärgi.

c) Euroopa transporditööstuse juhtpositsioon maailmas

Eesmärk on parandada Euroopa transpordisektori tootva tööstuse ja sellega seotud teenuste, sealhulgas logistiliste protsesside, hoolduse, remondi, renoveerimise ja ringlussevõtu konkurentsivõimet ja tulemuslikkust, säilitades samal ajal Euroopa juhtpositsioon senistes valdkondades (nt aeronautika).

Tegevuse keskmes on innovatiivsete õhu-, vee- ja maismaatranspordivahendite järgmise põlvkonna arendamine, innovatiivsete süsteemide ja seadmete jätkusuutliku tootmise tagamine ja pinna ettevalmistamine tulevastele transpordivahenditele uue tehnoloogia, uute ideede ja mudelite arendamise, nutikate kontrollisüsteemide ja koostalitlusvõimeliste standardite, tõhusate tootmisprotsesside, innovatiivsete teenuste ja sertifitseerimismenetluste, lühemate väljatöötamisaegade ja väiksemate kasutustsükli kulude kaudu, seadmata ohtu nende kasutamise ohutust ja turvalisust.

d) Sotsiaalmajanduslikud ja käitumuslikud teadusuuringud ja tulevikku suunatud poliitika kujundavad tegevused

Eesmärk on toetada paremat poliitikakujundamist, mida on vaja innovatsiooni edendamiseks ning transpordist ja sellega seotud ühiskondlikest vajadustest lähtuvatele probleemidele reageerimiseks.

Tegevused keskenduvad transpordiga seotud sotsiaal-majanduslike mõjude, suundumuste ja väljavaadete paremale mõistmisele, sealhulgas tuleviku nõudluse muutumisele, ning püüavad pakkuda poliitikakujundajatele tõenditepõhiseid andmeid ja analüüse. Tähelepanu pööratakse ka nende tegevuste tulemuste levitamisele.

5. Kliimameetmed, keskkond, ressursitõhusus ja toorained

5.1. Erieesmärk

Erieesmärk on saavutada töhuga ressursi- ja veekasutusega ning kliimamuutustele vastupanuvõimeline majandus ja ühiskond, loodusvarade ja ökosüsteemide kaitse ja jätkusuutlik majandamine ning toorainete jätkusuutlik tarnimine ja kasutamine, et rahuldada planeedi loodusvarade ja ökosüsteemide jätkusuutlikke piire arvestades maailma suureneva elanikkonna vajadusi. Tegevus aitab kaasa Euroopa konkurentsivõime ja toorainetega kindlustatuse ning heaolu suurendamisele, tagades samal ajal keskkonnavalise ühtsuse, vastupanuvõime ja jätkusuutlikkuse, eesmärgiga hoida keskmine globaalne soojenemine alla 2 °C ja võimaldades ökosüsteemidel ja ühiskonnal kliimamuutuste ja muude keskkonnamuutustega kohaneda.

20. sajandi jooksul suurenes maailmas nii fossiilkütuste kasutamine kui ka maavarade kaevandamine kümme korda. See näiliselt külluslike ja odavate ressursside aeg hakkab ümber saama. Toorained, vesi, õhk, elurikkus ning maismaa, vee ja mere ökosüsteemid on kõik surve all. Maailma mitu suurimat ökosüsteemi on kahjustatud, sest kuni 60 % nende pakutavatest teenustest kasutatakse jätkusuutmatult. Liidus kasutatakse inimese kohta umbes 16 tonni materjale aastas, sellest 6 tonni läheb raisku ja pool prügimäele. Kasvava elanikkonna ja suurenevate ootuste tõttu, mis iseloomustavad eeskätt kiiresti areneva majandusega riikide keskmise sissetulekutega elanikke, suureneb globaalne nõudlus ressursside järele. Majanduskasv on vaja ressursikasutusest lahutada.

Maapinna keskmine temperatuur on viimase saja aasta jooksul tõusnud umbes 0,8 °C ning tõuseb prognooside kohaselt 21. sajandi lõpuks 1,8–4 °C (võrreldes aastate 1980–1999 keskmisega) ⁽¹⁾. Nende muutustega seostatud tõenäolised mõjud looduslikele kooslustele ja inimestele panevad proovile planeedi ja selle võime kohaneda, samuti ohustavad need edaspidist majandusarengut ja inimkonna heaolu.

⁽¹⁾ Valitsustevahelise kliimamuutuste rühma 4. hinnanguaruanne, 2007, (www.ipcc.ch).

Kliimamuutuste ja keskkonnaprobleemide, näiteks ookeanide hapestumise, ookeanivee ringluse muutumise, merevee temperatuuri tõusu, Arktika jää sulamise ja merevee soolsuse vähenemine, mulla degradeerumise ja maakasutuse, mulla viljakuse kadumise, veepuuduse, põudade ja üleujutuste, maavärina- ja vulkaaniohtude, liikide ruumilise jaotumise muutuste, keemilise reostuse, ressursside liigkasutuse ja elurikkuse kao aina suurem mõju näitab, et planeet on lähenemas oma jätkusuutlikkuse piiridele. Näiteks kui tõhusus ei parane kõikides sektorites, sealhulgas uuenduslike veesüsteemide valdkonnas, prognoositakse, et 20 aasta pärast ületab vee vajadus veevarusid 40 % võrra, mis toob kaasa tõsise veestressi ja veepuuduse. Metsade kadumine on murettekitavalt kiire – 5 miljonit hektarit aastas. Ressursside vastastikune mõju võib põhjustada süsteemseid riske: ühe ressursi ammendumine toob kaasa muude ressursside ja ökosüsteemide pöördumatu murdepunkti. Praeguste suundumuste põhjal on maailma suureneva elanikkonna ülalpidamiseks 2050. aastaks vaja enam kui kaht planeeditäit ressursse.

Toorainete jätkusuutlik hankimine ja ressursitõhus haldamine, sealhulgas nende uurimine, kaevandamine, töötlemine, korduskasutamine, ringlussevõtt ja asendamine, on nüüdisaegse ühiskonna ja majanduse toimimise seisukohalt ülioluline. Euroopa tööstussektorid, näiteks ehitus, kemikaalitööstus, autotööstus, kosmetotööstus, masina- ja seadmetööstus, mis loovad ligikaudu 1,3 triljoni euro suuruse lisaväärtuse ja pakuvad tööd ligikaudu 30 miljonile inimesele, sõltuvad suuresti toorainete kättesaadavusest. Toorainete tarne liitu satub aga aina suurema surve alla. Lisaks sõltub liit oluliselt selliste strateegiliselt tähtsate toorainete impordist, mida turumoonutused murettekitavalt suurel määral mõjutavad.

Samuti on liidul endiselt olemas väärtuslikud maardlad, mille uurimist, kaevandamist ja töötlemist piirab nõuetekohase tehnoloogia puudumine, puudulik jäätmemajandus ja investeringute vähesus, ning mida takistab suurenev ülemaailmne konkurents. Arvestades seda, kui olulised on toorained Euroopa konkurentsivõime ja majanduse seisukohalt ning uuenduslike toodetes kasutamise jaoks, on toorainete jätkusuutlik hankimine ja ressursitõhus haldamine liidu ülitähtis prioriteet.

Majanduse suutlikkus kohaneda ja muutuda kliimamuutustele vastupanuvõimelisemaks ja ressursitõhusamaks ning jääda samal ajal konkurentsivõimeliseks sõltub ühiskondlikust, majanduslikust, organisatsioonilisest ja tehnoloogilisest kõrgetasemelisest ökoinnovatsioonist. Ökoinnovatsioon, mille ülemaailmse turu väärtus on ligikaudu 1 triljon eurot aastas ja suureneb eelduste kohaselt 2030. aastaks kolm korda, kujutab endast suurt võimalust, mille abil edendada konkurentsivõimet ja luua Euroopa riikides töökohti.

5.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Kasvuhoonegaaside heite ja kontsentratsiooniga seotud liidu ja rahvusvaheliste eesmärkide täitmine ning kliimamuutuste mõjudega toimetulek nõuab üleminekut vähese CO₂-heitega ühiskonnale ning kulutasuvate ja jätkusuutlike tehnoloogiliste ja mittetehnoloogiliste lahenduste väljatöötamist ja rakendamist, samuti leevendamise- ja kohanemismeetmeid ning nende väljakutsetega seotud ühiskondlike meetmete paremat mõistmist. Liidusiseste ja ülemaailmsete poliitikaraamistikuga tuleb tagada ökosüsteemide ja elurikkuse kaitsmine, väärtustamine ja asjakohane taastamine, et säilitada nende suutlikkus pakkuda ka edaspidi ressursse ja teenuseid. Selleks et edendada veesüsteemide innovatsiooni ja ressursitõhusust ning kaaita vee ökosüsteeme, tuleb tegelda veeprobleemidega maa-, linna- ja tööstuskeskkonnas. Teadusuuringud ja innovatsioon võivad aidata kindlustada usaldusväärse ja jätkusuutliku juurdepääsu maismaal ja merepõhjas asuvatele toorainetele ja nende kasutamise ning tagada ressursikasutuse ja -raiskamise märkimisväärse vähendamise.

Seepärast püütakse liidu meetmetega toetada eeskätt ELi peamisi eesmärke ja poliitikasuundi, mis hõlmavad kogu innovatsioonitsükli ja teadmiste kolmnurga elemente, mille hulka kuuluvad: strateegia „Euroopa 2020”, juhtalgatused „Innovatiivne liit”, „Üleilmastumise ajastu terviklik tööstuspoliitika”, „Euroopa digitaalne tegevuskava” ja „Ressursitõhus Euroopa” ning vastav tegevuskava⁽¹⁾; tegevuskava – konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050, valge raamat „Kliimamuutustega kohanemine: Euroopa tegevusraamistik”⁽²⁾, tooraineid käsitlev algatus⁽³⁾, Euroopa Liidu säästva arengu strateegia⁽⁴⁾, Euroopa Liidu integreeritud merenduspoliitika⁽⁵⁾, merestrategie raamdirektiiv, vee raamdirektiiv ning sellel põhinevad direktiivid, üleujutuste direktiiv⁽⁶⁾, ökoinnovatsiooni tegevuskava ning Euroopa Liidu üldine keskkonnaalane tegevusprogramm aastani 2020⁽⁷⁾. Need meetmed kooskõlastatakse vajaduse korral asjakohaste Euroopa innovatsioonialaste partnerluste ja ühise kavandamise algatustega. Nende meetmetega parandatakse ühiskonna suutlikkust muutuda keskkonna- ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisemaks ning tagada toorainete kättesaadavus.

(1) COM(2011)0571.

(2) COM(2009)0147.

(3) COM(2011)0025.

(4) COM(2009)0400.

(5) COM(2007)0575.

(6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta direktiiv 2007/60/EÜ, üleujutusrisi hindamise ja maandamise kohta (ELT L 288, 6.11.2007, lk 27).

(7) COM(2012)0710.

Arvestades kliima ja keskkonna riigiülest ja ülemaailmset olemust, nende ulatuslikkust ja keerukust ning toorainete tarneahela rahvusvahelist mõõdet, peab tegevus toimuma liidu tasandil ja sellest kõrgemal. Vajalike teadusuuringute valdkondadevaheline iseloom nõuab käsitleva probleemi jätkusuutlikuks lahendamiseks täiendavate teadmiste ja ressurside ühendamist. Ressursikasutuse ja keskkonnamõjude vähendamine koos konkurentsivõime suurendamisega nõuab otsustavat ühiskondlikku ja tehnoloogilist üleminekut majandusele, mis põhineb looduse ja inimese heaolu jätkusuutlikel sidemetel. Koordineeritud teadus- ja innovatsioonitegevusega parandatakse kliima- ja keskkonnamuutuse mõistmist ja prognoosimist süsteemselt ja valdkondadevahelises perspektiivis, vähendatakse ebakindlust, määratakse kindlaks nõrgad kohad, riskid, kulud ja võimalused ning hinnatakse neid, suurendatakse tegevusulatust ning parandatakse sotsiaalsete ja poliitiliste vastuste ja lahenduste tõhusust. Meetmetega püütakse samuti parandada teadusuuringute ja innovatsiooni tutvustamist ja levitamist, et toetada poliitikalühendust ja võimaldada ühiskonna kõigi tasandite osalejatel selles protsessis aktiivselt osaleda.

Toorainete kättesaadavuse küsimuse lahendamine nõuab, et paljude teadusharude ja sektorite raames tehtaks teadusuuringute ja innovatsiooni vallas koordineeritud jõupingutusi, mis aitaksid pakkuda ohutuid, majanduslikult teostatavaid, keskkonna seisukohalt kindlaid ja sotsiaalselt vastuvõetavaid lahendusi kogu väärtusahelas (uurimine, kaevandamine, töötlemine, kavandamine, säästlik kasutamine ja korduskasutamine, ringlussevõtt ja asendamine). Nende valdkondade innovatsioon pakub võimalusi saavutada majanduskasv ning luua töökohti ja uuenduslikke lahendusi, mis hõlmavad teadust, tehnoloogiat, majandust, ühiskonda, poliitikat ja juhtimist. Seetõttu käivitati vett ja tooraineid käsitlevad Euroopa innovatsioonipartnerlused.

Vastutustundlik ökoinnovatsioon võib pakkuda väärtuslikke uusi võimalusi saavutada majanduskasv ja luua töökohti. Liidu tasandi meetmete abil väljatöötatud lahendused vastavad tööstuslikku konkurentsivõimet ähvardavatele peamistele ohtudele ning võimaldavad kiiret ülevõtmist ja järgimist kogu ühtselt turul ja sellest kaugemal. See teeb võimalikuks ülemineku keskkonnahoidlikule majandusele, milles võetakse arvesse ressurside jätkusuutlikku kasutamist. Partneriteks sellise kava juures on rahvusvahelised, Euroopa ja siseriiklikud poliitikakujundajad, rahvusvahelised ja liikmesriikide teadusuuringute- ja innovatsiooniprogrammid, Euroopa ettevõtlus- ja tööstussektor, Euroopa Keskkonnaamet ja riiklikud keskkonnaametid ning muud asjaomased sidusrühmad.

Lisaks kahepoolsele ja piirkondlikule koostööle toetatakse liidu tasandi meetmetega ka asjakohaseid rahvusvahelisi jõupingutusi ja algatusi, sealhulgas valitsustevahelist kliimamuutuste rühma, valitsustevahelist elurikkust ja ökosüsteemi teenuseid käsitlevat teaduslik-poliitilist foorumit ning ülemaailmset riikidevahelist seiretegevust koordineerivat organisatsiooni GEO.

5.3. Peamised tegevussuunad

a) Kliimamuutuste vastu võitlemine ja nendega kohanemine

Eesmärk on teadlikuks, varaseks ja tõhusaks tegutsemiseks vajalike andmete kogumise ning vajalike pädevuste ühendamise kaudu arendada ja hinnata uuenduslikke, kulutasuvaid ja jätkusuutlikke kohanemis- ja leevendamismeetmeid ja strateegiaid, mis on suunatud nii CO₂ kui ka muu kui CO₂ kujul esinevatele kasvuhoonegaasidele ja aerosoolidele ning milles asetatakse rõhk nii tehnoloogilistele kui ka mittetehnoloogilistele keskkonnahoidlikele lahendustele. Tegevuse keskmes on: parandada kliimamuutuse ja äärmuslike sündmustega seotud riskide ning äkiliste kliimamuutuste mõistmist, eesmärgiga esitada usaldusväärseid kliimaprognoose; hinnata mõju ülemaailmsel, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning nõrku kohti; töötada välja uuenduslikke kulutasuvaid kohanemis-, riskiennetus- ja juhtimismeetmeid; ning toetada leevendamispoliitikat ja strateegiaid, sealhulgas uuringuid, mille keskmes on muude valdkondade poliitike avaldatav mõju.

b) Keskkonna kaitsmine, loodusvarade, vee, elurikkuse ja ökosüsteemide jätkusuutlik haldamine

Eesmärk on pakkuda teadmisi ja vahendeid loodusressurside haldamiseks ja kaitsmiseks, millega jõutakse jätkusuutliku tasakaaluni piiratud ressurside ning ühiskonna ja majanduse praeguste ja tulevaste vajaduste vahel. Tegevuses keskendutakse järgmisele: kuidas parandada meie arusaamist elurikkusest ja ökosüsteemide toimimisest, nende vastastikusest mõjust sotsiaalsüsteemidega ning nende rollist majanduse ja inimeste heaolu toetajana, kuidas töötada välja integreeritud lähenemisviisid veega seotud probleemide lahendamiseks ja üleminekuks veeresurside ja -teenuste jätkusuutlikule majandamisele ja kasutamisele; ning pakkuda teadmisi ja vahendeid tulemuslikuks otsusetegemiseks ja avalikkuse kaasamiseks.

c) Energia tootmiseks mittekasutatava ja mittepõllumajandusliku tooraine jätkusuutliku varu tagamine

Eesmärk on parandada teadmisi toorainetest ja töötada välja uuenduslikud lahendused toorainete kulutasuvaks, ressursitõhusaks ja keskkonnahoidlikuks uurimiseks, kaevandamiseks, töötlemiseks, kasutamiseks ja korduskasutamiseks, ringlussevõtmiseks ja taaskasutamiseks ning nende asendamiseks majanduslikult atraktiivsete ja keskkonnasäästlike alternatiividega, mis avaldavad keskkonnale väiksemat mõju, muu hulgas suletud protsessid

ja süsteemid. Tegevuses keskendutakse järgmisele: parandada teadmisi toorainete kättesaadavuse kohta, edendada maismaalt ja merelt pärit toorainete, sealhulgas maavarade jätkusuutlikku ja tõhusat hankimist, kasutamist ja korduskasutamist, leida alternatiive kriitilise tähtsusega toorainetele ning suurendada toorainetega seotud ühiskondlikku teadlikkust ja parandada oskusi.

d) Ökoinnovatsiooni abil keskkonnahoidlikule majandusele ja ühiskonnale ülemineku võimaldamine

Eesmärk on edendada kõiki ökoinnovatsiooni vorme, mis teevad võimalikuks ülemineku keskkonnahoidlikule majandusele. Tegevused lähtuvad muu hulgas ökoinnovatsiooni programmi raames ettevõetud tegevustest ja laiendavad neid ning keskenduvad järgmisele: ökoinnovatsiooni tehnoloogia, protsesside, teenuste ja toodete töhustamine, sealhulgas uurides võimalusi toormaterjalide koguste vähendamiseks tootmises ja tarbimises, ületades sellega seotud takistusi, ning nende turuletoomise ja ülevõtmise edendamine, pöörates erilist tähelepanu VKEdele; uuenduslike poliitikameetmete, jätkusuutlike majandusmudelite ja ühiskondlike muutuste toetamine; keskkonnahoidlikuma majanduse suunas tehtavate edusammude mõõtmine ja hindamine ning ressursitõhususe soodustamine digitaalsüsteemide kaudu.

e) Laiihaardeliste ja püsivate keskkonnaseire ja -teabesüsteemide arendamine

Eesmärk on tagada kõnealuse probleemi lahendamiseks vajalike pikkade aegribade ja teabe edastamine. Tegevuses keskendutakse nii Maa kaugseirena kui ka kohapeal teostatavateks mõõtmisteks ja jälgimiseks vajalikule suutlikkusele, tehnoloogiale ja andmeinfrastruktuurile, mis suudavad pakkuda pidevalt ajakohast ja täpset teavet ning võimaldavad teha prognoose. Soodustatakse tasuta, avatud ja piiranguteta juurdepääsu riskusandmetele andmetele ja teabele. Tegevus aitab määratlada programmi Copernicus tegevusi tulevikus ning edendada Copernicuse andmete kasutamist teadusuuringutes.

f) Kultuuripärand

Eesmärk on uurida strateegiaid, meetodikaid ja vahendeid, mis on vajalikud selleks, et võimaldada Euroopa dünaamilisel ja jätkusuutlikul kultuuripärandil kliimamuutustega toime tulla. Kultuuripärand oma erinevates füüsilistes vormides on elukeskkonna osaks vastupanuvõimelistele kogukondadele, kes reageerivad mitmesugustele erinevatele muutustele. Kultuuripärandi teadusuuringuteks on vaja valdkondadevahelist lähenemisviisi, et parandada ajalooliste materjalide mõistmist. Tegevusega püütakse kindlaks teha nende vastupidavus vaatluste, seire ja modelleerimise abil ning samuti aidata paremini mõista seda, kuidas ühiskond kliimamuutusi, maaväri- ja vulkaanihohtusid tajub ja neile reageerib.

6. Euroopa muutuv as maailmas: kaasav, innovatiivne ja kaasa mõtlev ühiskond

6.1. Erieesmärk

Erieesmärk on aidata Euroopat paremini mõista, pakkuda lahendusi ning toetada kaasavat, innovatiivset ja kaasa mõtlevat Euroopa ühiskonda seoses enneolematute muutuste ja ülemaailmse vastastikuse sõltuvuse suurenemisega.

Euroopal tuleb tulla toime pista suurte sotsiaal-majanduslike probleemidega, mis mõjutavad märkimisväärselt selle ühist tulevikku. Nende hulka kuuluvad: üha suurenev vastastikune majanduslik ja kultuuriline sõltuvus, vananemine ja demograafilised muutused, sotsiaalne tõrjutus ja vaesus, lõimumine ja eraldumine, ebavõrdsus ja rändevood, suurenev digitaalne lõhe, innovatiivsuse ja loovuse edendamine ühiskonnas ja ettevõtetes ning usalduse vähenemine demokraatlike institutsioonide vastu ja kodanike vahel nii liikmesriikides kui ka piiriülel. Nimetatud probleemid on tohutud ja nõuavad Euroopa ühist lähenemisviisi, mille aluseks on ühised teaduslikud teadmised, mida võivad muu hulgas anda sotsiaal- ja humanitaarteadused.

Liidus püsib märkimisväärne riikidevaheline ja riigisisene ebavõrdsus. 2011. aasta inimarengu indeks – koondnäitaja, mis kajastab arengut tervishoiu, hariduse ja sissetulekute vallas – jäi liikmesriikide puhul vahemikku 0,771–0,910, mis näitab arvestatavalt riikidevahelisi erinevusi. Samuti valitseb märkimisväärne sooline ebavõrdsus – näiteks sooline palgalõhe püsib Euroopa Liidus endiselt keskmiselt 17,8 % juures meeste kasuks⁽¹⁾. 2011. aastal ohustas iga kuuendat liidu kodanikku (umbes 80 miljonit inimest) vaesus. Kahel viimasel kümnendil on suurenenud vaesus noorte täiskasvanute ja lastega perede hulgas. Noorte töötuse määr on üle 20 %. 150 miljonit eurooplast (ligikaudu 25 %) ei ole kunagi kasutanud interneti ega pruugi kunagi omandada piisavat digitaalset kirjaoskust. Suurenenud on ka poliitiline osavõtmatuse ja valimiste polariseerumine, mis kajastab kodanike vankuma löönud usaldust praeguste poliitiliste süsteemide vastu.

⁽¹⁾ COM(2010)0491.

Nendest näitajatest nähtub, et mõned ühiskonnarühmad ja kogukonnad jäetakse sotsiaalsest ja majanduslikust arengust ja/või demokraatlikust poliitikast pidevalt kõrvale. Selline ebavõrdsus mitte üksnes ei pidurda ühiskonna arengut, vaid kahjustab ka Euroopa Liidu majandust ning vähendab teadus- ja innovatsioonialast suutlikkust riikides ja riikide vahel.

Peamine väljakutse nende ebavõrdsustega tegelemisel on tugevdada keskkonda, kus Euroopa, rahvuslikud ja etnilised identiteetid saaksid koos eksisteerida ja üksteist vastastikku rikastada.

Lisaks sellele oodatakse ajavahemikul 2010–2030 üle 65-aastaste eurooplaste arvu olulist suurenemist (42 %), nimelt 87 miljonilt kuni 124 miljonile. See kujutab endast peamist väljakutset majandusele, ühiskonnale ja riigi rahanduse jätkusuutlikkusele.

Euroopa tootlikkuse ja majanduse kasvumäärad on olnud viimasel neljal kümnendil languse teel. Peale selle väheneb kiiresti Euroopa osa ülemaailmses teadmiste loomises ja suutlikkus olla innovatsiooni valdkonnas juhtpositsioonil, kui võtta võrdluseks sellised peamised tärkava turumajandusega riigid nagu Brasiilia ja Hiina. Ehkki Euroopal on tugev teadusbaas, peab ta muutma selle baasi uuenduslike kaupade ja teenuste jaoks hinnaliseks varaks.

On hästi teada, et Euroopa peab rohkem investeerima teadusesse ja innovatsiooni ning et ta peab neid investeringuid ka varasemast paremini kooskõlastama. Finantskriisi algusest saadik on majanduslik ja sotsiaalne ebavõrdsus Euroopas veelgi süvenenud ning kriisieelsete majanduskasvumäärade uuesti saavutamist ei ole enamikus Euroopa Liidu liikmesriikides niipea ette näha. Praegune kriis on samuti näidanud, et raske on lahendada probleeme seoses kriisiga, mis peegeldab liikmesriikide ja nende huvide heterogeensust.

Neid probleeme tuleb lahendada koos ning innovatiivsel ja multidistsiplinaarsel viisil, sest need mõjutavad üksteist keerulisel ja sageli ootamatul moel. Innovatsioon võib nõrgendada kaasatust, nagu on näha näiteks digitaalsest lõhest või tööturu killustatusest. Sotsiaalset innovatsiooni ja sotsiaalset usaldust on näiteks sotsiaalselt muserdatud piirkondades ja Euroopa suurlinnades vahetevahel keeruline poliitikaga ühitada. Pealegi nõuab seos innovatsiooni ja kodanike üha suurenevate nõudmiste vahel juhtivatelt poliitikutelt, majandustegelastelt ja aktiivsetelt ühiskonnaliikmetelt uusi vastuseid, millega eiratakse sektorite, tegevuste, kaupade ja teenuste vahele tõmmatud piire. Sellised nähtused nagu interneti, finantssüsteemide, vananeva majanduse ja ökoloogiliselt mõtleva ühiskonna areng näitavad väga selgelt vajadust mõelda nendele küsimustele ja reageerida neile, võttes samal ajal arvesse nende kaasatuse ja innovatsiooni mõõdet.

Kõnealuste probleemide loomumase keerukuse ja nõudmiste arengu tõttu on oluline edendada innovatiivset teadustegevust ja uusi nutikaid tehnoloogiaid, protsesse ja meetodeid, sotsiaalse innovatsiooni mehhanisme ning kooskõlastatud meetmeid ja strateegiaid, millega on võimalik peamisi muutusi Euroopa jaoks ette näha või mõjutada. See nõuab uuendatud arusaama innovatsiooni teguritest. Lisaks nõuab see nende probleemide lahendamisele mõju avaldavate suundumuste ja tegurite mõistmist ning edukate solidaarsuse, käitumise, kooskõlastamise ja loovuse vormide taasavastamist või taasloomist, tänu millele kujuneks Euroopast teiste maailma piirkondadega võrreldes kaasava, innovatiivse ja kaasa mõtleva ühiskonna musternäidis.

See nõuab samuti strateegilisemat lähenemisviisi koostööle kolmandate riikidega, mis põhineb liidu mineviku ning praeguse ja tulevase ülemaailmse rolli sügavamal mõistmisel.

6.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Kõnealused probleemid ulatuvad riigipiiridest kaugemale ning nõuavad seetõttu keerukamat võrdlevat analüüsi, et luua alus riiklike ja üleeuroopaliste tegevuspoliitikate paremaks mõistmiseks. Sellise võrdleva analüüsi käigus tuleks tegeleda liikuvuse (inimeste, kaupade, teenuste ja kapitali, ent ka pädevuse, teadmiste ja ideede liikuvuse) ning institutsioonidevahelise koostöö, kultuuride vastastikuse mõju ja rahvusvahelise koostöö vormidega. Kui neid probleeme ei mõisteta ega nähta ette paremini, sunnivad üleilmastumise jõud Euroopa riike koostöö asemel omavahel konkureerima, millega rõhutatakse pigem Euroopas esinevaid erinevusi kui ühiseid jooni ning õiget tasakaalu koostöö ja konkurentsi vahel. Selliste oluliste probleemide, sealhulgas sotsiaal-majanduslike probleemide lahendamiseks vaid liikmesriigi tasandil kaasneb oht kasutada ressursse ebatõhusalt, laiendada probleeme teistele Euroopa ja väljaspool Euroopat asuvatele riikidele ning suurendada sotsiaalseid, majanduslikke ja poliitilisi pingeid, millel võib olla otsene mõju aluslepingute eesmärkidele, eelkõige lepingu I jaotises sätestatud väärtustele.

Selleks et mõista, analüüsida ja üles ehitada kaasavat, innovatiivset ja kaasa mõtlevat ühiskonda, vajab Euroopa lahendust, mis avaks jagatud ideede potentsiaali, et Euroopa saaks tulevikus luua uusi teadmisi, tehnoloogiaid ja võimeid. Kaasava ühiskonna mõiste tunnustab, et kultuuride, piirkondade ja sotsiaal-majanduslike tingimuste mitmekesisuses seisneb Euroopa tugevus. Euroopa mitmekesisus on vaja muuta innovatsiooni ja arengu allikaks. Niisugused püüdlused aitavad Euroopal lahendada oma probleeme mitte üksnes liidusiseselt, vaid ka maailmaareenil tegutsedes. See omakorda aitab liikmesriikidel õppida ka mujal saadud kogemustest ja võimaldab neil määratleda paremini oma konkreetset meetmeid, mis on vastavuses riigis valitseva olukorraga.

Seetõttu on kõnealuse ühiskondliku väljakutse lahendamisel keskseks ülesandeks edendada liikmesriikide vahel ja kogu maailmas, ent ka asjaomaste teadus- ja innovaatikakogukondade vahel uusi koostöövorme. Järjekindlalt püüeldakse sotsiaalse ja tehnoloogilise innovatsiooniprotsesside toetamise, nutika ja kaasava avaliku halduse soodustamise ning samuti tõenditepõhisest poliitikakujundamisest teavitamise ja selle edendamise poole, et suurendada kõikide nende tegevuste tähtsust poliitikutel, majandustegelastel, aktiivsetel ühiskonnaliikmetel ja kodanike silmis. Teadusuuringud ja innovatsioon on tulevikus Euroopa ettevõtete ja teenuste konkurentsivõime eeltingimuseks ning erilist tähelepanu tuleb pöörata jätkusuutlikkusele, hariduse edendamisele, tööhõive suurendamisele ja vaesuse vähendamisele.

Kõnealuse probleemi lahendamiseks eraldatavate liidu rahaliste vahenditega toetatakse seega liidu peamiste poliitikavaldkondade, nimelt strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide arendamist, rakendamist ja kohandamist. Vajaduse korral kooskõlastatakse neid ühise kavandamise algatustega, sealhulgas algatustega „Kultuuripärand”, „Rohkem aastaid, parem elu” ja „Linnastunud Euroopa” ning neid püütakse kooskõlastada Teadusuuringute Ühis keskuse otsuste meetmetega.

6.3. Peamised tegevussuunad

6.3.1. Kaasav ühiskond

Eesmärk on paremini mõista Euroopa ühiskondades toimuvaid muutusi ja nende mõju sotsiaalsele ühtekuuluvusele ning analüüsida ja arendada sotsiaalset, majanduslikku ja poliitilist kaasatust ning positiivset kultuuridevahelist kooskõla Euroopas ning rahvusvaheliste partneritega, kasutades selleks tiptasemel teadust ja interdistsiplinaarset lähenemisi, tehnoloogilisi edusamme ja organisatsioonilisi uuendusi. Peamised sotsiaalse ühtekuuluvuse ja heaolu Euroopa mudeliga seotud lahendust vajavad probleemid on muu hulgas ränne, lõimumine, demograafilised muutused, vananev ühiskond ja puuded, haridus ja elukestev õpe, samuti vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamine, võttes arvesse piirkondlikke ja kultuurilisi erinevusi.

Sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonna teadusuuringutel on siin juhtiv roll, kuna nende raames uuritakse ajas ja ruumis toimuvaid muutusi ning on võimalik uurida arvatavat tulevikku. Euroopal on väga suur ühine koostöö ja konfliktide ajalugu. Selle dünaamilised kultuuridevahelised mõjud pakuvad inspiratsiooni ja võimalusi. Vaja on teadusuuringuid, et mõista kogukondade, piirkondade ja rahvuste identiteeti ja kuuluvust. Teadustegevus pakub tuge poliitikutele, kes kujundavad poliitikat, millega suurendatakse tööhõivet, võideldakse vaesuse vastu ning hoitakse ära kõikvõimalike lõhede, konfliktide, poliitilise ja sotsiaalse tõrjutuse, diskrimineerimise ja ebavõrdsuse (näiteks soolise ja põlvkondadevahelise ebavõrdsuse, puude või etnilise päritolu tõttu diskrimineerimise või digitaalsete või innovatsioonilõhede) tekkimine Euroopa ühiskonnas ja maailma teistes piirkondades. Sellest on eelkõige kasu strateegia „Euroopa 2020” rakendamisel ja kohandamisel ning liidu ulatuslikus välistegevuses.

Tegevuse keskmes on mõista ning tugevdada või rakendada:

- a) mehhanisme, millega saab edendada nutikat, jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu;
- b) usaldusväärseid organisatsioone, tavasid, teenuseid ja poliitikat, mis on vajalikud vastupanuvõimelise, kaasava, osaleva, avatud ja loova ühiskonna ülesehitamiseks Euroopas, võttes eelkõige arvesse rännet, integratsiooni ja demograafilisi muutusi;
- c) Euroopa rolli ülemaailmse tegurina, eelkõige seoses inimõiguste ja rahvusvahelise õigusega;
- d) säästva ja kaasava keskkonna edendamist innovatiivse ruumilise ja linnaplaneerimise ning projekteerimise abil.

6.3.2. Innovatiivne ühiskond

Eesmärk on toetada innovatiivse ühiskonna ja innovatiivsete strateegiate väljakujundamist Euroopas, kaasates üleilmastumist arvesse võttes kodanikud, kodanikuühiskonna organisatsioonid, ettevõtted ja kasutajad teadusuuringutes ja innovatsiooni ning kooskõlastatud teadus- ja innovatsioonipoliitikasse, ning vajadust edendada kõrgeimaid eetilisi standardeid. Eeskätt toetatakse Euroopa teadusruumi väljaarendamist ning innovatsiooni raamtingimuste väljatöötamist.

Teadmised kultuurist ja ühiskonnast on peamine loovuse ja innovatsiooni, sealhulgas äri- ja avaliku sektori ja sotsiaalse innovatsiooni allikas. Paljudel juhtudel eelneb innovatiivsete tehnoloogiate, teenuste ja majandusprotsesside väljatöötamisele sotsiaalne ja kasutajapõhine innovatsioon. Loomesektor on peamine vahend ühiskonna ja konkurentsivõimega seotud probleemide lahendamiseks. Kuna sotsiaalse ja tehnoloogilise innovatsiooni vahelised suhted on keerukad ja harva lineaarsed, on vaja teha täiendavaid teadusuuringuid, sealhulgas sektorite ja valdkondade vahelisi teadusuuringuid, et arendada igat liiki innovatsiooni ja tegevust, mida rahastatakse, et innustada selle tõhusat arengut tulevikus.

Tegevuse keskmes on:

- a) tugevdada tõendite baasi ja toetada juhtalgatust "Innovatiivne liit" ja Euroopa teadusruumi;
- b) uurida innovatsiooni uusi vorme, pöörates erilist tähelepanu sotsiaalsele innovatsioonile ja loovusele ning mõista, kuidas innovatsiooni eri vormid arenevad, edukalt toime tulevad või mitte;
- c) kasutada kõigi põlvkondade innovatsiooni-, loome- ja tootmispotentsiaali;
- d) edendada sidusat ja tõhusat koostööd kolmandate riikidega.

6.3.3. Kaasa mõtlev ühiskond – kultuuripärand ja Euroopa identiteet

Eesmärk on aidata mõista Euroopa intellektuaalset baasi: selle ajalugu ning paljusid Euroopast ja väljastpoolt Euroopat pärit mõjusid, mis on meile praeguseks eluks inspiratsiooni andnud. Euroopat iseloomustab erinevate rahvaste (sealhulgas vähemuste ja põlisrahvaste), traditsioonide ning piirkondlike ja rahvuslike identiteetide mitmekesisus, samuti majandusliku ja ühiskondliku arengutaseme erinevus. Ränne ja liikuvus, meedia, tööstus ja transport aitavad mitmekesisust vaadete ja elustiilide erinevust. Mitmekesisust ja sellest tulenevaid võimalusi tuleks tunnustada ja arvesse võtta.

Euroopa raamatukogude (sh digitaalsete), arhiivide, muuseumide, galeriide ja muude ühiskondlike asutuste kollektioonid sisaldavad rikkalikke veel uurimata dokumente ja uurimisobjekte. Need arhiiviallikad ja vaimne kultuuripärand kujutavad endast üksikute liikmesriikide ajalugu, kuid on samal ajal ka liidu kollektiivne pärand, mis on tekkinud aja jooksul. Sellised materjalid tuleks teha kättesaadavaks (samuti uute tehnoloogiate abil) uurijatele ja kodanikele, et mineviku arhiivimaterjalide abil oleks võimalik vaadata tulevikku. Sellistes vormides kultuuripärandi kättesaadavus ja säilitamine on vajalik praegu Euroopa kultuuride piires ja vahel toimivate tegevuste elujõulisuse tagamiseks ning soodustab jätkusuutlikku majanduskasvu.

Tegevuse keskmes on:

- a) uurida Euroopa pärandit, mälu, identiteeti, integratsiooni ning kultuuride vastasmõju ja ülekandumist, sealhulgas selle pärandi esindatust kultuuri- ja teaduskollektsioonides, arhiivides ja muuseumides, et rikkalike mineviku-tõlgenduste abil tänapäeva ühiskonda paremini teavitada ja mõista;
- b) uurida Euroopa riikide ja piirkondade ajalugu, kirjandust, kunsti, filosoofiat ja usundeid ning seda, kuidas need on mõjutanud tänapäeva Euroopa kultuurilist mitmekesisust;
- c) uurida Euroopa rolli maailmas, maailma usundite vastastikust mõju ja sidemeid ning seda, milline näib Euroopa kultuur väljastpoolt Euroopat vaadatuna.

7. Turvaline ühiskond - Euroopa ja tema kodanike vabaduse ja turvalisuse kaitsmine.

7.1. Erieesmärk

Erieesmärk on edendada turvalist Euroopa ühiskonda seoses enneolematute muutuste ning ülemaailmse vastastikuse sõltuvuse ja ohtude suurenemisega, tugevdades samal ajal Euroopa vabaduse ja õiguse kultuuri.

Euroopa ei ole kunagi varem olnud nii rahumeelselt ühtne ning Euroopa kodanike julgeoleku tase on muu maailmaga võrreldes kõrge. Samas on Euroopa jäänud haavatavaks järjest suurema globaliseerumise tingimustes, kus ühiskondi ähvardavad julgeolekuohud ja –probleemid muutuvad üha ulatuslikumaks ja keerukamaks.

Suurte sõjaliste kallaletungide oht on vähenenud ning julgeolekumured koonduvad uutele mitmetahulistele, vastastikkuse seotud ja piiriülestele ohtudele. Arvesse tuleb võtta selliseid küsimusi nagu inimõigused, keskkonnaseisundi halvenemine, poliitiline stabiilsus ja demokraatia, sotsiaalprobleemid, kultuuriline ja usuline identiteet ja ränne. Sellises olukorras on sise- ja välisjulgeoleku küsimused lahutamatu seotud. Vabaduse ja turvalisuse kaitseks peab EL tulemuslikult tegutsema, kasutades põhjalikku ja innovatiivset julgeoleku tagamise vahendite komplekti. Teadus- ja innovatsioonitegevusel võib olla selge tugiroll, kuid nemad üksi ei saa julgeolekut tagada. Teadus- ja innovatsioonitegevuse eesmärk peaks olema julgeolekuohtude mõistmine, avastamine, ennetamine ja tõrjumine, ettevalmistustöö ja kaitsetegevus. Ka ei saa sügavaid julgeolekuprobleeme lahendada valdkondlike ja üksikmeetmetega – pigem läheb tarvis ambitsioonikamat, koordineeritud ja terviklikku lähenemisviisi.

Kodanikele mõjub üha rängemalt igasugune ebakindlus, olgu see tingitud kuritegevusest, vägivallast, terrorismist, loodusõnnetustest või inimtegevusest tingitud õnnetustest, küberrünnakutest, eraelu puutumata rikkumisest või muud liiki sotsiaalsetest või majanduslikest häiretest.

Prognoside kohaselt langeb Euroopas igal aastal otseselt kuriteo ohvriks 75 miljonit inimest⁽¹⁾. Kuritegevuse, terrorismi, ebaseadusliku tegevuse, vägivalda ja katastroofidega seotud otsesed kulud on Euroopas 2010. aastal hinnanguliselt vähemalt 650 miljardit eurot (umbes 5 % liidu SKPst). Terrorismi saatuslikud tagajärjed on ilmnunud mitmel pool Euroopas ja mujal maailmas, läinud maksma palju inimesi ja põhjustanud suurt majanduslikku kahju. Samuti on sellel märkimisväärne kultuuriline ja ülemaailmne mõju.

Kodanikud, ettevõtted ja institutsioonid vahetavad sotsiaal-, finants- ja kaubandusvaldkonnas teavet ja sõlmivad tehinguid üha enam digitaalselt, kuid interneti arenguga on kaasnenu ka küberkuritegevus, mis läheb igal aastal maksma miljardeid eurosid, küberrünnakud kriitilise tähtsusega infrastruktuuridele ja eraelu puutumata rikkumine, mis mõjutab üksikisikuid või ühendusi kogu Euroopas. Muutused igapäevaelus esineva ebakindluse olemuses ja tajumises mõjutavad tõenäoliselt kodanike usaldust mitte üksnes institutsioonide, vaid ka üksteise vastu.

Nimetatud ohtude ettenägemiseks, ennetamiseks ja ohjamiseks on vaja mõista põhjuseid, töötada välja ning rakendada innovatiivseid tehnoloogiaid, lahendusi, ettenägelikkuse vahendeid ja teadmisi, stimuleerida tarnijate ja kasutajate koostööd, leida tsiviiljulgeolekulahendusi, parandada Euroopa julgeoleku-, teenuste- ja IKT-sektori konkurentsivõimet ning ennetada inimõiguste ja eraelu puutumata kuritarvitamist ja rikkumist internetis ja mujal ning võidelda nende vastu, tagades samal ajal Euroopa kodanike individuaalsed õigused ja vabaduse.

Selleks et veelgi tõhustada piiriülest koostööd erinevate hädaabiteenistuste vahel, tuleks tähelepanu pöörata koostalitlus- ja standardimistegevusele.

Ja veel – kuna julgeolekupoliitika peaks olema tihedalt seotud sotsiaalpoliitikaga, on selle ühiskondliku väljakutse oluline külg suurendada julgeolekualaste uuringute ühiskondlikku mõõdet.

Et tagada Euroopa kodanike julgeolek, peab selle probleemiga seoses toimuvate tegevuste aluseks olema selliste põhiväärtuste austamine nagu vabadus, demokraatia, võrdsus ja õigusiõiguse põhimõtted.

7.2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Liit ning selle kodanikud, tööstus ja rahvusvahelised partnerid puutuvad kokku rea julgeolekuohtudega, nagu kuritegevus, terrorism, ebaseaduslik kaubitsemise ning loodusõnnetustest või inimtegevusest põhjustatud suurt inimhulka mõjutavad hädaolukorrad. Need ohud võivad levida üle piiride ja olla suunatud füüsiliste objektide või küberruumi vastu, kusjuures rünnakud võivad lähtuda erinevatest allikatest. Näiteks riigi- ja erasektori asutuste info- või sidesüsteemide vastu suunatud rünnakud ei õõnesta üksnes kodanike usaldust info- ja sidesüsteemide vastu ega põhjusta üksnes otseseid rahalisi ja äri võimalustega seotud kahjusid, vaid võivad avaldada ka tõsist mõju elutähtsale infrastruktuurile ja teenustele, näiteks energeetikale, lennundusele ja muud liiki transpordile, vee- ja toiduainete tarnele, tervishoiule, rahandusele ja telekommunikatsioonile.

Nimetatud ohud võivad põhimõtteliselt kõigutada meie ühiskonna alustalasid. Tehnoloogia ja loomingulise kavandamise abil saab oluliselt toetada mis tahes vajalikku tegutsemist. Samas tuleks arendada välja uued lahendused, pidades silmas vahendite sobivust ja nende piisavust ühiskondliku nõudluse rahuldamiseks, eelkõige seoses tagatistega kodanike põhiõiguste ja vabaduste kindlustamiseks.

Lõpuks on julgeolek samuti üks peamistest majanduslikest väljakutsetest, võttes arvesse Euroopa osa kiiresti kasvaval ülemaailmsel julgeolekutarul. Arvestades mõningate ohtude potentsiaalset mõju teenustele, võrkudele ja ettevõtetele, on piisavate turvalisusega seotud lahenduste kasutuselevõtt muutunud väga oluliseks majanduse ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime seisukohalt. Käesoleva eesmärgi üks osa on koostöö – nii liikmesriikide vahel kui ka kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Kõnealuse ühiskondliku väljakutselahendamiseks eraldatavate liidu teadusuuringute ja innovatsiooni rahaliste vahenditega toetatakse seega liidu peamiste poliitikavaldkondade, nimelt strateegia „Euroopa 2020” prioriteetide, ühise välis- ja julgeolekupoliitika, liidu sisejulgeoleku strateegia ja juhtalgatuse „Euroopa digitaalne tegevuskava” arendamist, rakendamist ja kohendamist. Kõik see toimub kooskõlas Teadusuuringute Ühis keskuse otsuste meetmetega.

⁽¹⁾ COM(2011)0274.

7.3. Peamised tegevussuunad

Eesmärk on toetada liidu sise- ja välisjulgeoleku poliitikat ning tagada digitaalsel ühtsel turul küberjulgeolek, usaldus ja eraelu puutumatus, parandades samal ajal liidu julgeolekutööstuse ja -teenuste, sealhulgas IKT konkurentsivõimet. Nende tegevuste puhul on peatahelepanu suunatud järgmise põlvkonna innovatiivsete lahendustega seotud teadus- ja arendustegevusele, töötades välja uusi ideid ja mudeleid, ja koostalitlusvõimelistele standarditele. Selleks arendatakse uuenduslikke tehnoloogiaid ja lahendusi, millega kaotatakse lõhed turvalisuses ja jõutakse julgeolekuohtude vähendamiseni.

Nende eesmärgile keskendunud meetmetega lõimitakse eri lõpptarbijate (kodanike, ettevõtete, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja haldusasutuste, sealhulgas riiklike ja rahvusvaheliste asutuste, kodanikukaitse, õiguskaitse, piirivalve jne) nõudmised, et võtta arvesse julgeolekuohtude ja eraelu puutumatus kaitse arengut ning vajalikke ühiskondlikke aspekte.

Tegevuse keskmes on järgmine:

- a) võidelda kuritegevuse, ebaseadusliku kaubitsemise ja terrorismi vastu, sealhulgas mõista terroristide ideid ja uskumusi ning nendega tegeleda;
- b) kaitsta ja parandada elutähtsate infrastruktuuride, tarneahelate ja transpordiliikide vastupanuvõimet;
- c) tugevdada julgeolekut piirihalduse kaudu;
- d) parandada küberjulgeolekut;
- e) suurendada Euroopa vastupanuvõimet kriisidele ja katastroofidele;
- f) tagada eraelu puutumatus ja vabadus (sealhulgas internetis) ning suurendada ühiskondlikku, õiguslikku ja eetilist arusaama julgeoleku, ohu ja toimetuleku kõigist aspektidest;
- g) tõhustada standardimist ja süsteemide koostalitlusvõimet, sealhulgas hädaolukorras kasutamise eesmärgil;
- h) toetada liidu välisjulgeolekupoliitikat, sealhulgas konfliktide ennetamist ja rahu kindlustamist.

IV OSA

TIPPTASEME LEVITAMINE JA OSALUSE LAIENDAMINE

1. Erieesmärk

Erieesmärk on täielikult ära kasutada Euroopa talendipagasi potentsiaali ning tagada, et innovatsioonist juhitud majanduse kasu on võimalikult suur ja see on laialdaselt jaotatud kogu liidus vastavalt tipptaseme põhimõttele.

Vaatamata viimase aja suundumusele, mille kohaselt on eri riikide ja piirkondade innovatsioonialased saavutused lähenenud, püsivad liikmesriikide vahel ikka veel teravad erinevused. Lisaks sellele ähvardab lõhet süvendada praegune finantskriis, mis on pannud liikmesriikide eelarved surutise alla. Euroopa konkurentsivõime ja tema võime jaoks lahendada tulevikus ühiskonna ees seisvaid probleeme on eluliselt vajalik ära kasutada Euroopa talendipagasi potentsiaal ja jaotada innovatsioonihüved kogu liidus.

2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Et jätkata arenemist jätkusuutliku, kaasava ja nutika ühiskonna poole, peab Euroopa kasutama võimalikult hästi ära teabe, mis on liidus saadaval ja päästma valla seni kasutamata teadus- ja innovatsioonipotentsiaali.

Tippteadmiste keskuste edendamise ja nende omavahel ühendamisega aitavad kavandatud tegevused tugevdada Euroopa teadusruumi.

3. Peamised tegevussuunad

Konkreetsed tegevused aitavad levitada tipptasemel teadmisi ja laiendada osalemist järgmiste tegevuste abil:

— Tipptasemel teadusasutuste ning vähem tulemusliku teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooniga piirkondade koostöö, mille eesmärk on luua uued tippkeskused (või tõsta märkimisväärselt olemasolevate tippkeskuste taset) vähem tulemusliku teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooniga liikmesriikides ja piirkondades.

- Uurimisasutuste mestimine, mille eesmärk on olulisel määral tugevdada arenevas asutuses kindlaksmääratud teadusvaldkonda, luues sidemed vähemalt kahe selles valdkonnas rahvusvaheliselt juhtiva asutusega.
- „Euroopa teadusruumi õppetoolide” asutamine, et meelitada väljapaistvaid õpetlasi asutustesse, millel on selge potentsiaal tippasemel teadustööks, et aidata nendel asutustel seda potentsiaali täiel määral rakendada ning luua sellega võrdsed tingimused teadustööks ja innovatsiooniks Euroopa teadusruumis. Tuleks uurida võimalikku koostöid Euroopa teadusruumi tegevusega.
- Poliitika toetusvahend, mille eesmärk on täiustada riikliku/piirkondliku teadus- ja innovatsioonipoliitika kujundamist, rakendamist ja hindamist.
- Euroopa ja rahvusvaheliste võrgustikega väheseotud tippteadlaste ja innovaatorite jaoks rahvusvahelistele võrgustikele, sealhulgas COST võrgustikule juurdepääsu toetamine.
- Riiklike kontaktpunktide rahvusvaheliste võrgustike haldus- ja operatiivsuutlikkuse suurendamine, muu hulgas koolituse abil, et nad saaksid pakkuda paremat tuge potentsiaalsetele osalejatele.

V OSA

TEADUS KOOS ÜHISKONNAGA JA ÜHISKONNA HEAKS

1. Erieesmärk

Eesmärk on seada sisse toimiv koostöö teaduse ja ühiskonna vahel, et meelitada teadusesse uusi talente ja siduda teaduse tippase ühiskondliku teadlikkuse ja vastutusega.

2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Euroopa teaduse ja tehnoloogia süsteemi tugevus sõltub tema suutlikkusest kaasata talente ja ideid, kus iganes neid leidub. Seda on võimalik saavutada üksnes siis, kui arendatakse tulemuslikku ja mitmeplaanilist dialoogi ning aktiivset koostööd teaduse ja ühiskonna vahel vastutustundlikuma teaduse tagamiseks ning kodanike jaoks asjakohasema poliitika väljatöötamiseks. Kiire edasiminek kaasaja teadusuuringutes ja innovatsioonis on tõstnud esile olulised eetilised, õiguslikud ja ühiskondlikud küsimused, mis mõjutavad teaduse ja ühiskonna vahelisi suhteid. Koostöö parandamine teaduse ja ühiskonna vahel ühiskondliku ja poliitilise toe suurendamise võimaldamiseks kõikide liikmesriikide teaduses ja tehnoloogias on üha olulisem küsimus, mida praegune majanduskriis on veelgi tõsisemaks muutnud. Avaliku sektori investeringud teadusesse nõuavad tohutu ühiskondliku ja poliitilise jõu olemasolu, mis jagab teadusega samu väärtusi, on haritud ja kaasatud protsessidesse ning on võimeline teadvustama oma panust teadmiste, ühiskonna ja majanduse arengusse.

3. Peamised tegevussuunad

Tegevuse keskmes on:

- a) muuta karjäär teaduses ja tehnoloogia alal noortele õppuritele atraktiivseks ning edendada jätkusuutlikku koostööd koolide, teadusasutuste, tööstuse ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel;
- b) edendada soolist võrdõiguslikkust, eelkõige struktuurimuudatuste toetamise kaudu teadusasutuste korralduses ning teadustegevuse sisus ja kavandamises;
- c) integreerida ühiskonda teaduse ja innovatsiooni teemadesse, poliitikasse ja tegevusse, et kaasata kodanike huvid ja väärtused ning suurendada teadus- ja innovatsioonitegevuse tulemuste kvaliteeti, asjakohasust, ühiskondlikku vastuvõetavust ning jätkusuutlikkust erinevates tegevusvaldkondades, alates sotsiaalsest innovatsioonist kuni selliste valdkondadeni nagu biotehnoloogia ja nanotehnoloogia;
- d) julgustada inimesi teadusega tegelema, pakkudes formaalset ja mitteformaalset teadusharidust, ning edendada teaduspõhiste tegevuste levikut eelkõige teaduskeskustes, kuid ka muude sobivate kanalite kaudu;
- e) parandada ligipääsu avalikest vahenditest rahastatud teadusuuringute tulemustele ja nende kasutamist.
- f) arendada kõikide sidusrühmade (teadlased, riigiasutused, tööstus ja kodanikuühiskonna organisatsioonid) poolt elluviidavate teadusuuringute ja innovatsiooni vastutustundlikuks arendamiseks välja valitsustava, milles võetakse arvesse ühiskonna vajadusi ja nõudmisi, ning edendada teadusuuringute ja innovatsiooni eetikaräämistikku;

- g) rakendada teadus- ja innovatsioonitegevuses asjakohaseid ja proportsionaalseid ettevaatusabinõusid, ennetades ja hinnates võimalikke mõjusid keskkonnale, tervisele ja ohutusele;
- h) parandada teadmisi teaduskommunikatsioonist, et parandada teadlaste, meedia ja ühiskonna vahelise suhtluse kvaliteeti ja tulemuslikkust.

VI OSA

TEADUSUURINGUTE ÜHISKESKUSE (JRC) OTSESED MEETMED VÄLJASPOOL TUUMAENERGIAVALDKONDA

1. Erieesmärk

Erieesmärk on pakkuda liidu poliitika eesmärkide täitmiseks kliendikeskset teaduslikku ja tehnilist tuge ning reageerida samas paindlikult uutele poliitilistele nõudmistele.

2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Liit on visandanud 2020. aastani kõrgelennulise tegevuskava, milles käsitletakse mitmeid keerukaid ja omavahel seotud probleeme, näiteks loodusvarade säästvat majandamist ja konkurentsivõimet. Nende probleemide edukaks lahendamiseks on vaja korralikke teaduslikke tõendusmaterjale, mis ületavad teadusvaldkondade piire ja võimaldavad tegutsemisruumi usaldusväärset hinnata. Teadusuuringute Ühiskeskus, kes täidab oma teaduslikku rolli liidu poliitika kujundamisel, pakub vajalikku teaduslikku ja tehnilist tuge kogu poliitikakujundamise tsükli vältel – alates poliitika loomisest kuni selle rakendamise ja hindamiseni. Selle erieesmärgi toetamiseks suunab Teadusuuringute Ühiskeskus oma teadustegevuse selgelt liidu poliitika esmatähtsate eesmärkide täitmisele ning suurendab samas valdkonnataitset pädevusi ja koostööd liikmesriikidega.

Ühiskeskuse erihuvide (nii era- kui ka riiklike huvide) sõltumatus koos keskuse teadus- ja tehnikaalase nõuandja rolliga võimaldavad sellel hõlbustada vajaliku üksmeele leidmist sidusrühmade ja poliitikakujundajate vahel. Teadusuuringute Ühiskeskuse teadustegevusest on kasu liikmesriikidele ja liidu kodanikele, kõige nähtavamalt sellistes valdkondades nagu tervishoid ja tarbijakaitse, keskkond, ohutus ja julgeolek ning kriiside ja katastroofide ohjamine.

Liikmesriigid ja piirkonnad saavad konkreetsemalt kasu ka toetusest nende nutika spetsialiseerumise strateegiatele.

Teadusuuringute Ühiskeskus on Euroopa teadusruumi lahutamatu osa ja jätkab selle toimimise aktiivset toetamist, tehes tihedat koostööd partnerite ja sidusrühmadega, suurendades maksimaalselt juurdepääsu teadusruumi võimalustele ja koolitades teadlasi ning tehes tihedat koostööd liikmesriikide ja rahvusvaheliste institutsioonidega, kes püüdleavad sarnaste eesmärkide poole. Sellega aidatakse ka lõimuda uutel liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel, kellele Teadusuuringute Ühiskeskus pakub edaspidigi süvendatud koolitust Euroopa Liidu õiguse teadusliku ja tehnilise baasi kohta. Teadusuuringute Ühiskeskus kooskõlastab oma tegevust programmi „Horisont 2020” teiste asjakohaste erieesmärkidega. Et täiendada oma otseseid meetmeid ning edendada Euroopa teadusruumis edasist lõimumist ja võrgustike loomist, võib Teadusuuringute Ühiskeskus osaleda ka programmi „Horisont 2020” kaudsetes meetmetes ja kooskõlastamisvahendites valdkondades, milles keskusel on lisaväärtuse loomiseks vajalikud teadmised.

3. Peamised tegevussuunad

Teadusuuringute Ühiskeskuse tegevus programmis „Horisont 2020” keskendub liidu poliitika esmatähtsatele eesmärkidele ja neis käsitletud ühiskondlikele väljakutse. Need tegevused on kooskõlas strateegia „Euroopa 2020” peamiste eesmärkidega ning mitmeaastase finantsraamistiku (aastateks 2014–2020) rubriikidega „Turvalisus ja kodakondsus” ja „Globaalne Euroopa”.

Teadusuuringute Ühiskeskuse peamised pädevusvaldkonnad on energeetika, transport, keskkond ja kliimamuutused, põllumajandus ja toiduga kindlustatus, tervishoid ja tarbijakaitse, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, etalonained ning ohutus ja julgeolek (Euratori programmi puhul ka ohutus ja julgeolek tuumaenergiavaldkonnas). Teadusuuringute Ühiskeskuse tegevust kõnealustes valdkondades viiakse läbi, võttes arvesse asjakohaseid algatusi piirkondade, liikmesriikide ja liidu tasandil Euroopa teadusruumi kujundamise raames.

Võime käsitleda poliitikakujundamise tsükli tervikuna ja hinnata tegutsemisruumi avarab pädevusvaldkondi märkimisväärselt. See hõlmab järgmist:

- a) prognoosimine ja ennetamine – kogutakse strateegilist teavet, mis käsitleb teaduses, tehnoloogias ja ühiskonnas levivaid suundumusi ja toimuvaid sündmusi ning nende võimalikku mõju avalikule poliitikale;

- b) majandus – luuakse terviklik teenus, mis hõlmab nii teaduslikke ja tehnilisi kui ka makromajanduslikke aspekte;
- c) modelleerimine – keskendutakse jätkusuutlikkusele ja majandusele ning vähendatakse seoses oluliste stsenaariumide analüüsimisega komisjoni sõltuvust välishindajatest;
- d) poliitika analüüsimine – võimaldatakse tegutsemisviiside valdkonnaülest uurimist;
- e) mõjuhinnangud – esitatakse teaduslikke tõendusmaterjale valitud tegutsemisviiside toetuseks.

Teadusuuringute Ühiskeskus seab oma sihiks jätkuvalt teadusuuringute tippaseme ja ulatusliku koostöö teadusasutustega kui usaldusväärse ja kindla teadusliku ja tehnilise toe pakkumise aluse. Selleks tugendab ühiskeskus näiteks kaudsetes meetmetes osalemise teel koostööd Euroopa ja rahvusvaheliste partneritega. Teadusuuringute Ühiskeskus teeb ka eesliiniuuringuid ja arendab valikuliselt asjaomastes kujunemisyrgus olevates valdkondades välja oma pädevust.

Teadusuuringute Ühiskeskus võtab tähelepanu keskmesse alljärgneva.

3.1. Tippasemel teadus

Tuleb teha teadusuuringuid, et suurendada poliitikakujundamisel kasutatavat teaduspõhist tõendite baasi ning uurida (sealhulgas eesliiniprogrammi abil) alles kujunemisyrgus olevaid teadus- ja tehnoloogiavaldkondi.

3.2. Juhtpositsioon tööstuses

Tuleb suurendada Euroopa konkurentsivõimet, toetades standardimisprotsessi ja standardeid, kasutades ühiste normide kehtestamisele eelnevaid teadusuuringuid, etalonmaterjalide ja võrdlusmõõtmiste arendamist ning meetodite ühtlustamist viies keskses valdkonnas (energeetika, transport, juhtalgatus „Euroopa digitaalarengu tegevuskava“, turvalisus ja ohutus, tarbijakaitse). Tuleb hinnata uute tehnoloogiate ohutust sellistes valdkondades nagu energeetika, transport, tervishoid ja tarbijakaitse. Eelkõige ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks tuleb hõlbustada kosmosetehnoloogiat ja selle valdkonnaga seotud andmete kasutamist, ühtlustamist ja kinnitamist.

3.3. Ühiskondlikud väljakutsed

a) Tervishoid, demograafilised muutused ja heaolu

Tuleb edendada tervishoidu ja tarbijakaitset ning pakkuda selleks teaduslikku ja tehnilist tuge sellistes valdkondades nagu toit, loomasööt ja tarbekaubad; keskkond ja tervishoid; tervishoiuga seotud diagnostika ja söeluuringud ning toitumisviisid.

b) Toiduga kindlustatus, säästev põllumajandus ja metsandus, mere-, merendus- ja siseveeuuringud ning biomajandus

Tuleb toetada Euroopa põllumajandus- ja kalanduspoliitika arendamist, rakendamist ja kontrollimist, sealhulgas toiduohutust ja toiduga kindlustatust ning biomajanduse arendamist ning kasutada selleks näiteks toodangu prognoose, tehnilisi ja sotsiaalmajanduslikke analüüse ja mudeleid, ning edendada tervet ja tootlikku merekeskkonda.

c) Turvaline, puhas ja tõhus energia

Tuleb toetada 20/20/20 kliima- ja energiaeesmärke ning uurida selleks energiavarustuse, tõhususe, vähese CO₂-heitega tehnoloogiate ning energia/elektri ülekandevõrkude tehnoloogilisi ja majanduslikke tahke.

d) Nutikas, keskkonnahoidlik ja integreeritud transport

Liidu jätkusuutliku, ohutu ja turvalise inimeste ja kaupade liikumise poliitikat tuleb toetada laboriuuringute ning modelleerimis- ja järelevalvemetoditega – transpordi valdkonnas ka selliste vähese CO₂-heitega tehnoloogiatega nagu elektrifitseerimine, keskkonnasäästlikud ja tõhusad sõidukid ning alternatiivsed kütused ja nutikad liikuvussüsteemid.

e) Kliimameetmed, keskkond, ressursitõhusus ja toorained

Tuleb uurida loodusvarade säästva majandamisega seotud valdkonnaüleseid probleeme. Selleks tuleb jälgida peamisi keskkonnamuutujaid ja töötada säästlikkuse hindamiseks välja terviklik modelleerimisraamistik.

Tuleb toetada ressursitõhusust, heitkoguste vähendamist ja toorainete jätkusuutlikku tarnimist ning anda selleks terviklik sotsiaalne, keskkonnaalane ja majanduslik hinnang keskkonnasäästlikele tootmisprotsessidele, tehnoloogiatele, toodetele ja teenustele.

Tuleb teadusuuringute abil toetada liidu arengupoliitika eesmärke, et tagada tähtsate loodusvarade piisavad varud, ning keskenduda keskkonna ja loodusvaradega seotud näitajate kontrollimisele, analüüsidele toiduohutuse ja toiduga kindlustatuse vallas ning teadmussirdele.

f) Euroopa muutuvus maailmas: kaasav, innovatiivne ja kaasa mõtlev ühiskond

Teadusuuringute ja innovatsiooni ajendite ja takistuste makromajandusliku analüüsiga ning meetodika, tulemustabelite ja näitajate väljatöötamisega tuleb aidata kaasa juhtalgatuse „Innovatiivne liit” rakendamisele ja kontrollimisele.

Tuleb toetada Euroopa teadusruumi ning jälgida selleks teadusruumi toimimist, analüüsida ajendeid ja takistusi, mis puudutavad selle põhiosi, samuti kujundada teadusvõrgustikke, pakkuda koolitust ning avada Teadusuuringute Ühiskeskuse võimalused ja andmebaasid kasutajatele liikmesriikides ja assotsieerunud riikides.

Juhtalgatuse „Euroopa digitaalarengu tegevuskava” majandus- ja sotsiaalaspektide (digitaalse majanduse, digitaalse ühiskonna, digitaalse eluviisi) kvalitatiivse ja kvantitatiivse analüüsimisega tuleb aidata kaasa selle kava põhi-eesmärkide saavutamisele.

g) Turvaline ühiskond - Euroopa ja tema kodanike vabaduse ja turvalisuse kaitsmine.

Tuleb toetada liidusisest ohutust ja julgeolekut, tehes kindlaks elutähtsate ühiskondlike funktsioonide osana toimivate oluliste infrastruktuuride haavatavuse ja seda hinnates ning hinnates digitaalse identiteediga seotud tehnoloogiate tõhusust, sotsiaalseid ja eetilisi omadusi. Tänapäevaste teabe kogumise ja analüüsimise vahendite ning samuti kriisi ohjamise vahendite väljatöötamisega tuleb lahendada ülemaailmse julgeoleku probleeme, sealhulgas vältida hübriidohtude tekkimist.

Tuleb suurendada liidu suutlikkust ohjata loodusõnnetusi ja inimese põhjustatud katastroofe, tugevdades järelevalvet infrastruktuuride üle ning töötada välja katseseadmed, üleilmsed erinevate ohtude puhul rakendatavad varajase hoiatamise ja riskide ohjamise teabesüsteemid, kasutades satelliidipõhiseid Maa kaugseire raamistikke.

VII OSA

EUROOPA INNOVATSIOONI- JA TEHNOLOOGIAINSTITUUT (EIT)

1. Erieesmärk

Erieesmärk on lõimida teadusuuringute, innovatsiooni ja kõrghariduse teadmiste kolmnurk ning suurendada sel viisil liidu innovatsioonivõimet ja lahendada ühiskondlikke väljakutseid.

Euroopa seisab silmitsi mitmete struktuuriliste puudujääkidega (kui võtta vaatluse alla innovatsioonivõime ning suutlikkus pakkuda uusi teenuseid, tooteid ja protsesse), mis takistavad jätkusuutlikku majanduskasvu ja töökohtade loomist. Peamiseks probleemideks on muu hulgas Euroopa suhteliselt tagasihoidlik võime talente siia ahvatleda ja neid siin hoida; olemasoleva teaduspotsentsiaali liiga vähene kasutamine majandusliku ja sotsiaalse väärtuse loomisel; uuringute tulemuste vähene turulejõudmine; vähene ettevõtlikkus ja ettevõtlusalane mõtteviis; erainvesteeringute vähene kaasamine uurimis- ja arendustegevusse, tipptheaduse keskuste ressursside, sealhulgas inimressursside ulatus, mis on üleilmses konkurentsipüsimeks ebapiisav, ning liiga palju tõkkeid, mis takistavad kõrghariduse, teadustegevuse ja innovatsiooni kolmnurgas Euroopa tasandi koostööd.

2. Põhjendused ja liidu lisaväärtus

Selleks, et Euroopa püsiks rahvusvahelises konkurentsipüsimeks, tuleb nimetatud puudujäägid kõrvaldada. Eespool kindlaks tehtud probleemid on omased kõikidele liikmeriikidele ja mõjutavad liidu innovatsioonivõimet tervikuna.

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut tegeleb kõnealuste probleemide lahendamise, toetades Euroopa innovatsioonimaastikul tehtavaid struktuurimuutusi. Selleks edendab EIT kõrgetasemelise kõrghariduse, teadustegevuse ja innovatsiooni lõimimist, eelkõige oma teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu, luues sel viisil uue, innovatsiooni jaoks soodsa keskkonna, ning ergutab ja toetab uut ettevõtjate põlvkonda ja stimuleerib uute innovatiivsete tütarettevõtete ja idufirmade loomist. Niiviisi aitab EIT igakülgset kaasa strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide ning eriti juhtalgatuste „Innovatiivne liit” ja „Noorte liikuvus” eesmärkide saavutamisele.

Lisaks peaksid EIT ning selle teadmis- ja innovaatikakogukonnad püüdma saavutada koostoimet ja vastasmõju programmi „Horisont 2020” erinevate prioriteetide vahel ning muude asjakohaste algatustega. EIT tegevus teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu aitab eelkõige täita prioriteeti „Ühiskondlikud väljakutsed” ning erieesmärki „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas”.

Hariduse ja ettevõtluse lõimimine teadusuuringute ja innovatsiooniga

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi eriülesanne on lõimida kõrgharidus ja ettevõtlus teadusuuringute ja innovatsiooniga ning luua sel moel ühtses innovatsiooniahelas liidusisesed ja piiriüleised seosed, mille tulemusena peaks turule toodama muu hulgas rohkem innovatiivseid teenuseid, tooteid ja protsesse.

Äriloogika ja tulemustele suunatud lähenemisviis

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi tegevus teadmis- ja innovaatikakogukondades on vastavuses äriloogikaga ning lähenemisviis on orienteeritud tulemustele. Eeltingimus on kindlakäeline juhtimine – iga teadmis- ja innovaatikakogukonna tegevust suunab tegevjuht. Et oleks võimalik sujuvamalt otsuseid teha, esindavad teadmis- ja innovaatikakogukonna partnereid iseseisvad juriidilised isikud. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad peavad esitama igal aastal selgelt määratletud äriplaani, milles esitatakse mitmeaastane strateegia, sealhulgas kõrgeleululise tegevuskava, mis hõlmab teemasid alates haridusest kuni ettevõtete loomiseni –, milles on esitatud selged eesmärgid ja eeldatavasti nii turgusid kui ka ühiskonda mõjutavad tulemused. Praegused teadmis- ja innovaatikakogukondade suhtes rakendatavad osalemis-, hindamis- ja järelevalve-eeskirjad võimaldavad teha kiireid ja asjalikke otsuseid. Ettevõtlussektoril ja ettevõtjatel peaks olema oluline roll teadmis- ja innovaatikakogukondades toimuva tegevuse juhtimisel ning teadmis- ja innovaatikakogukonnad peaksid olema võimelised hankima investeringuid ja tagama ettevõtlussektori pikaajalise osaluse.

Killustatusest jagusaamine pikaajalise integreeritud partnerluse abil

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi teadmis- ja innovaatikakogukonnad on äärmiselt lõimunud üksused, mis avalikul, vastutustundlikul ja läbipaistval viisil koondavad tööstussektori, sealhulgas VKEde, kõrghariduse ning teadus- ja tehnoloogiainstituutide tippspetsialiste. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad võimaldavad kogu ELis ja sellest väljaspool tegutsevatel partneritel moodustada uusi piiriüleseid koosseise, kasutada võimalikult tõhusalt olemasolevaid vahendeid ja avada uute väärtusahelate loomisega juurdepääs uutele äriühisustele, täites suurema riskiga ja ulatuslikumaid ülesandeid. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad on avatud uutele osalejatele, sealhulgas VKEdele, kes toovad partnerlusse lisaväärtust.

Euroopa peamise vara ehk üliandekate inimeste toetamine innovatsioonis

Anne on innovatsiooni põhikomponent. Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut toetab inimesi ja nende koostoimet, asetades oma innovatsioonimudeli keskmesse üliõpilased, teadlased ja ettevõtjad. EIT jagab andekatele inimestele ettevõtlus- ja loovkultuuri ning valdkondadevahelist haridust ning annab selleks välja magistri- ja doktorikraade, millest peaks kujunema tippaseme rahvusvaheliselt tunnustatud kaubamärk. Sel moel edendab EIT oluliselt liikuvust ja koolitust teadmiste kolmnurga sees.

3. Peamised tegevussuunad

EIT tegutseb peamiselt teadmis- ja innovaatikakogukondade vahendusel eelkõige sellistes valdkondades, milles on tõeline innovatsioonipotentsiaal. Ehkki teadmis- ja innovaatikakogukondadel on oma strateegiate ja tegevuse määratlemisel üldiselt suur sõltumatus, on mitu neile kõigile omast uuenduslikku tunnusjoont, millega seoses taotletakse koostööd ja koostoimet. Lisaks suurendab EIT oma mõju, levitades häid tavasid selle kohta, kuidas lõimida teadmiste kolmnurk ning ettevõtluse areng, kaasata uusi asjaomaseid partnereid tegevusse, kus nad saavad luua lisaväärtust, ning uue teadmiste jagamise kultuuri aktiivse edendamise abil.

- a) Kõrgharidus-, teadus- ja innovatsioonitegevuse üleviimine ja rakendamine, pidades silmas uute ettevõtete loomist

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi eesmärk on luua keskkond, et arendada inimeste innovatsioonipotentsiaali ja saada kasu nende ideedest sõltumata nende kohast innovatsiooniahelas. Seepärast aitab EIT lahendada ka Euroopa paradoksi ehk olukorda, kus olemasolev tippteadus ei leia kaugeltki täielikku rakendust. Sel viisil aitab EIT ideed turule tuua. Peamiselt oma teadmis- ja innovaatikakogukondadega ning keskendumisega ettevõtliku meelelaadi edendamisele loob EIT uusi äriühisusi nii idufirmade kui ka tütarettevõtete näol, ent ka olemasolevas tööstuses. Keskendutakse kõikidele innovatsiooni vormidele, sealhulgas tehnoloogilisele, sotsiaalsele ja mittetehnoloogilisele innovatsioonile.

- b) Eesrindlikud ja innovatsioonipõhised uuringud olulist majanduslikku ja ühiskondlikku huvi pakkuvates valdkondades

EIT strateegias ja tegevuses keskendutakse valdkondadele, millel on tõeline innovatsioonipotentsiaal ning selge seos programmis „Horisont 2020” käsitletud ühiskondlike väljakutsetega. Peamiste ühiskondlike väljakutsetega ulatusliku tegelemisega edendab EIT valdkondadevahelisi ja valdkonnaüleseid lähenemisviise ning aitab suunata partnerite teadustegevust teadmis- ja innovaatikakogukondadesse.

c) Andekate, oskuslike ja ettevõtlike inimeste arendamine hariduse ja koolituse kaudu

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut lõimib täielikult hariduse ja koolituse kõikides ametialase arengu etappides ning toetab ja hõlbustab uute ja uuenduslike õppekavade väljatöötamist, et kajastada ühiskondlikest ja majanduslikest väljakutse vajadust uute tegevussuundade järele. Selleks on EIT-l ülioluline roll uute ühiste või mitmekordsete teaduskraadide ja diplomite edendamisel liikmesriikides, järgides subsidiaarsuse põhimõtet.

EIT täidab märkimisväärset rolli ka mõiste „ettevõtlus” täpsustamisel. Ta kasutab selleks haridusprogramme, milles edendatakse ettevõtlusteadmistepõhises keskkonnas, tuginedes uuenduslikule teadustegevusele ja aitab leida ühiskonna jaoks olulisi lahendusi.

d) Parimate tavade levitamine ja süsteemne teadmiste jagamine

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi eesmärk on olla innovatsioonivaldkonnas uute lahenduste leidjana teerajaja ning kujundada ühtne innovatsiooni ja teadmussirde kultuur, muu hulgas VKEdes. See on võimalik, kui eri levitamismehhanismide, näiteks sidusrühmade platvormide ja ühiste kavade vahendusel jagatakse muu hulgas oma teadmis- ja innovaatikakogukondade mitmesuguseid kogemusi.

e) Rahvusvaheline mõõde

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut on teadlik oma tegutsemisest ülemaailmses kontekstis ning aitab luua sidemeid oluliste rahvusvaheliste partneritega kooskõlas artikli 27 lõikega 2. Laiendades teadmis- ja innovaatikakogukondade abil tippkeskusi ning edendades uusi haridusvõimalusi, on EIT seadnud sihiks muuta Euroopa mujalt pärit andekate inimeste jaoks atraktiivsemaks.

f) Euroopa ulatusliku mõju suurendamine uuendusliku rahastamismudeli abil

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut aitab igati kaasa raamprogrammis „Horisont 2020” sätestatud eesmärkide saavutamisele, eelkõige lahendades ühiskondlike väljakutse viisil, mis täiendab teisi selle valdkonna algatusi. EIT katsetab programmi „Horisont 2020” raames uusi, lihtsustatud rahastamis- ja juhtimislahendusi ning täidab sellega Euroopa innovatsioonimaastikul teerajaja rolli. Osa iga-aastasest rahalisest toetusest jagatakse teadmis- ja innovaatikakogukondadele konkursi korras. EIT seab rahastamise puhul kindlalt sihiks suure võimendava mõju, mis saavutatakse nii avaliku kui ka erasektori vahendite koondamisega riiklikul ja liidu tasandil ning millest teavitatakse läbipaistval viisil liikmesriike ja asjaomaseid sidusrühmi. Peale selle võtab EIT kasutusele täiesti uued vahendid, et anda instituudi fondist sihtotstarbelist abi konkreetse tegevuse jaoks.

g) Regionaalarengu sidumine Euroopa võimalustega

Tänu teadmis- ja innovaatikakogukondade ning nende ühispaiknemiskeskustele – kindla geograafilise asukohaga keskustele, kuhu on koondatud tippasemel partnerid kõrgharidus-, teadus- ja ärimaailmast – on Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut seotud ka regionaalpoliitikaga. See tagab piirkondlike ja riiklike nutika spetsialiseerumise strateegiate raames eeskätt parema seose kõrgharidust pakkuvate asutuste, tööturu ning piirkondliku innovatsiooni ja majanduskasvu vahel. Sel viisil aidatakse kaasa liidu ühtekuuluvuspoliitika eesmärkide saavutamisele.

II LISA

Eelarve jaotumine

Programmi „Horisont 2020” vahendite soovituslik jaotus on järgmine:

	Miljonit eurot jooksevhindades
I Tipttasemel teadus, millest:	24 441,1
1. Euroopa Teadusnõukogu	13 094,8
2. Tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad	2 696,3
3. Marie Skłodowska-Curie meetmed	6 162
4. Euroopa teadusuuringute infrastruktuurid	2 488
II Juhtpositsioon tööstuses, millest:	17 015,5
1. Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas (*), (***)	13 557
2. Riskikapitali kättesaadavus (**)	2 842,3
3. Innovatsioon väikestes ja keskmise suurusega ettevõtjates (***)	616,2
III Ühiskondlikud väljakutsed, millest (****)	29 679
1. Tervishoid, demograafilised muutused ja heaolu	7 471,8
2. Toiduga kindlustatus, säästev põllumajandus ja metsandus, mere-, merendus- ja siseveeuuringud ning biomajandus	3 851,4
3. Turvaline, puhas ja tõhus energia	5 931,2
4. Nutikas, keskkonnahoidlik ja integreeritud transport	6 339,4
5. Kliimameetmed, keskkond, ressursitõhusus ja toorained	3 081,1
6. Euroopa muutuv maailmas: kaasav, innovatiivne ja kaasa mõtlev ühiskond	1 309,5
7. Turvaline ühiskond - Euroopa ja tema kodanike vabaduse ja turvalisuse kaitsmine.	1 694,6
IV Tipttaseme levitamine ja osaluse laiendamine	816,5
V Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks	462,2
VI Teadusuuringute Ühiskeskuse otsesed meetmed väljaspool tuumaenergiavaldkonda	1 902,6
VII Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT)	2 711,4
KOKKU	77 028,3

(*) Sealhulgas 7 711 miljonit eurot info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale, millest 1 594 miljonit eurot fotoonika ning mikro- ja nanoelektronikale, 3 851 miljonit eurot nanotehnoloogiale, kõrgtehnoloogilistele materjalidele ning kõrgtehnoloogilisele tootmisele ja töötlemisele, 516 miljonit eurot biotehnoloogiale ja 1 479 miljonit eurot kosmosevaldkonnale. Selle tulemusena on 5 961 miljonit eurot ette nähtud progressi võimaldavate tehnoloogiate rahastamiseks.

(**) Ligikaudu 994 miljonit eurot sellest summast on ette nähtud energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava) projektide rakendamiseks. Ligikaudu üks kolmandik sellest võib minna VKEdele.

(***) Eesmärgi raames anda eesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” ja prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” jaoks ette nähtud toetuste koguelarvest vähemalt 20 % VKEdele, eraldatakse esialgu VKEde vahendile vähemalt 5 % nende toetuste koguelarvest. VKEde vahendile eraldatakse programmi „Horisont 2020” kestuse jooksul keskmiselt vähemalt 7 % eesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” ja prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” jaoks ette nähtud toetuste koguelarvest.

(****) Innovatsiooni kiirtee katsemeetmeid rahastatakse eesmärkidest „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” ja prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” asjaomastest eesmärkidest. Algatatakse piisav arv projekte, et võimaldada katsemeetmete täielikku hindamist.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1292/2013,

11. detsember 2013,

millega muudetakse määrust (EÜ) nr 294/2008, millega asutatakse Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 173 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegias „Euroopa 2020” omistatakse oluline roll Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudile („EIT”), mis annab oma panuse mitme juhtalgatuse elluviimisel.
- (2) Ajavahemikus 2014–2020 peaks EIT kaasa aitama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013⁽³⁾ loodud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” (raamprogramm „Horisont 2020”) eesmärkide saavutamisele, lõimides kõrgharidust, teadust ja innovatsiooni hõlmava teadmiste kolmnurga.
- (3) Et tagada raamprogrammi „Horisont 2020” osalejate jaoks ühtne raamistik, tuleks EIT suhtes kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1290/2013⁽⁴⁾ („osalemiseeskirjad”).
- (4) Osalemiseeskirjades määratletakse intellektuaalse omandi õiguste haldamise põhimõtted.
- (5) Kolmandate riikide assotsieerimist käsitlevad eeskirjad kehtestatakse raamprogrammiga „Horisont 2020”.

(6) EIT tegevus kõrghariduse, teadusuuringute ja innovatsiooni vallas peaks aitama edendada ettevõtlust. Eelkõige peaks EIT edendama kõrgetasemelist ettevõtlusharidust ning toetama uute ettevõtete (start-ups) ja jagunemisel tekkivate ettevõtete (spin-offs) loomist.

(7) EIT peaks otse suhtlema riikide ja piirkondade esindajatega ning muude sidusrühmadega kogu innovatsiooniahelas, sest sellel on positiivne mõju mõlemale poolele. Et muuta selline dialoog ja teabevahetus süstemaatiliseks, tuleks luua EIT sidusrühmade foorum, mis hõlmaks sidusrühmade laiemat ringi, et käsitleda horisontaalseid küsimusi. EIT peaks korraldama ka asjaomastele sidusrühmadele suunatud teabe- ja kommunikatsioonitegevust.

(8) EIT peaks edendama teadmis- ja innovaatikakogukondadesse kaasatud teadmiste kolmnurga eri osaliste asjakohaselt tasakaalustatud osalemist. Lisaks peaks EIT soodustama erasektori, eriti mikro/väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) tugevat osalemist.

(9) Määratleda tuleks EIT poolt teadmis- ja innovaatikakogukodadele antava toetuse ulatus ning täpsustada tuleks teadmis- ja innovaatikakogukondade rahaliste vahendite allikaid.

(10) EIT asutuste koosseisu tuleks lihtsustada. EIT juhatuse toimimist tuleks muuta ratsionaalsemaks ning juhatuse ja direktori rolli ja ülesandeid tuleks veelgi täpsustada.

(11) Uued teadmis- ja innovaatikakogukonnad, sealhulgas nende eelisvaldkonnad ning valimisprotsessi korraldus ja ajastus, tuleks kindlaks määrata vastavalt strateegilises innovatsioonikavas esitatud korrale, kasutades avatud, läbipaistvat ja konkurentsipõhist menetlust.

(12) Teadmis- ja innovaatikakogukonnad peaksid laiendama oma haridusalast tegevust, et tugevdada kogu liidus oskuste baasi, pakkudes kutsealast ja muud asjakohast koolitust.

(13) Teadmis- ja innovaatikakogukondade järelevalve ja hindamise korraldamisel on vaja komisjoni ja EIT vahelist koostööd, et tagada sidusus liidu tasandi üldise järelevalve- ja hindamissüsteemiga. Eelkõige peaksid kehtima selged teadmis- ja innovaatikakogukondade ja EIT järelevalve põhimõtted.

⁽¹⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 122.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 21. novembri 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu ... otsus.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembrini 2013 määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (Vt käesoleva ELT lk 104).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1290/2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 osalemis- ja levitamiseeskirjad (Vt käesoleva ELT lk 81).

- (14) Teadmis- ja innovaatikakogukonnad peaksid püüdma saavutada koostoimet liidu, riiklike ja piirkondlike asjakohaste algatustega.
- (15) Et tagada eri liikmesriikide organisatsioonide laialdasem osalemine teadmis- ja innovaatikakogukondades, tuleks luua partnerorganisatsioonid vähemalt kolmes eri liikmesriigis.
- (16) EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukonnad peaksid arendama teavitustegevust ja levitama parimaid tavasid, kasutades selleks ka piirkondlikku innovatsioonikava.
- (17) EIT peaks teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse rahastamise, järelevalve ja hindamise kriteeriumid ja korra vastu võtma enne teadmis- ja innovaatikakogukondade valimisprotsessi algust.
- (18) EIT kolmeaastases tööprogrammis tuleks arvesse võtta komisjoni arvamust EIT erieesmärkide kohta, mis on määratletud raamprogrammis „Horisont 2020”, ja EIT ning liidu poliitikavaldkondade ja vahendite vastastikuse täiendavuse kohta.
- (19) EIT moodustab raamprogrammi „Horisont 2020” raames osa kliimamuutusega seotud kulutuste ratsionaliseerimisest, nagu on määratletud raamprogrammis Horisont 2020.
- (20) EIT hindamine peaks andma õigeaegse sisendi raamprogrammi „Horisont 2020” hindamiseks 2017. ja 2023. aastal.
- (21) Komisjon peaks tugevdama oma rolli järelevalve teostamisel EIT tegevuse konkreetsete aspektide rakendamise üle.
- (22) Käesoleva määrusega kehtestatakse ajavahemikuks 2014–2020 rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahelise 2. detsembrini 2013. institutsioonidevahelise kokkuleppe (eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta)⁽¹⁾ punkti 17 tähenduses. EIT-le tuleks rahalist toetust anda raamprogrammist „Horisont 2020”.
- (23) Vastupidiselt algselt loodetule ei saa EIT sihtasutus otsetoetust liidu eelarvest ning seega ei kohaldata EIT sihtasutuse suhtes liidu eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlust.
- (24) Selguse huvides tuleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 294/2008⁽²⁾ lisa asendada uue lisaga.
- (25) Määrust (EÜ) nr 294/2008 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EÜ) nr 294/2008 muudetakse järgmiselt:

1) Artiklit 2 muudetakse järgmiselt:

a) punkt 1 asendatakse järgmisega:

„1) „innovatsioon” –: protsess (sealhulgas selle tulemus), mille kaudu kerkivad esile uued ideed, mis vastavad ühiskonna või majanduse vajadustele ja nõudmistele ja loovad uusi tooteid, teenuseid või äri- ja organisatsioonimudeleid, mis võetakse edukalt kasutusele olemasoleval turul või mis suudavad luua uusi turge ja mis on ühiskonna jaoks väärtuslikud;”;

b) punkt 2 asendatakse järgmisega:

„2) „teadmis- ja innovaatikakogukond” –: kõrgharidusasutuste, teadusorganisatsioonide, äriühingute ja muude sidusrühmade autonoomne partnerlus innovatsiooniprotsessis strateegilise võrgustiku kujul (olenemata oma täpsest juriidilisest vormist), mis põhineb ühisel keskpika kuni pika tähtajaga innovatsiooniplaneerimisel eesmärgiga saavutada EIT eesmärgid ning panustada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1291/2013 (*) („Horisont 2020”) sätestatud eesmärkide saavutamisse;

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembrini 2013 määrus (EL) nr 1291/2013 millega luuakse teaduse ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (2014–2020) (ELT L 347, 20.12.2013, lk 104).”;

c) punkt 3 asendatakse järgmisega:

„3) „ühispaiknemiskeskus” –: geograafiline piirkond, kus asuvad peamised teadmiste kolmnurga partnerid ja kus neil on lihtne koostööd teha ning mis on teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse keskpunkt kõnealusel piirkonnas;”;

d) punkt 4 jäetakse välja;

e) punkt 5 asendatakse järgmisega:

„5) „partnerorganisatsioon” –: organisatsioon, mis on teadmis- ja innovaatikakogukonna liige; partnerorganisatsioonide hulka võivad kuuluda eelkõige kõrgharidusasutused, teadusasutused, riiklikud või eraettevõtjad, finantsasutused, piirkondlikud ja kohalikud asutused, sihtasutused ja mittetulundusühendused;”;

⁽¹⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2008. aasta määrus (EÜ) nr 294/2008, millega asutatakse Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (ELT L 97, 9.4.2008, lk 1).

f) punkt 9 asendatakse järgmisega:

„9) „strateegiline innovatsioonikava” –: poliitiline dokument, milles esitatakse EIT tulevaste algatuste prioriteetsed valdkonnad ja pikaajaline strateegia, sh ülevaade kavandatud kõrgharidus-, teadus- ja innovatsioonitegevusest, seitsme aasta jooksul;”;

g) lisatakse järgmine punkt:

„9a) „piirkondlik innovatsioonikava” –: teavituskava, mille eesmärk on edendada kõrgharidusasutuste, teadusorganisatsioonide, ettevõtete ja teiste sidusrühmade partnerlust, et tugevdada innovatsiooni kogu liidus;”;

h) lisatakse järgmised punktid:

„10) „sidusrühmade foorum” –: platvorm, mis on avatud riiklike, piirkondlike ja kohalike asutuste, organisatsioonide ning üksikute ettevõtlike, kõrgharidus ja teadusvaldkonna üksuste esindajatele, ühendustele, kodanikuühiskonna organisatsioonidele ja klasterorganisatsioonidele, samuti muudele huvitatud isikutele kogu teadmiste kolmnurgas;

11) „teadmise- ja innovaatikakogukondade väärtust lisav tegevus” –: partnerorganisatsioonide või, kui see on kohaldatav, teadmise- ja innovaatikakogukondade juriidiliste isikute tegevus, mis aitab kaasa kõrgharidust, teadust ja innovatsiooni hõlmava teadmiste kolmnurga loomisele, sealhulgas teadmise- ja innovaatikakogukondade loomise ja haldamise ning kooskõlastamisega seotud tegevus, samuti tegevus, mis aitab kaasa EIT üldeesmärkide täitmisele.”

2) Artikkel 3 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 3

Ülesanne ja eesmärgid

EIT ülesanne on aidata kaasa Euroopa jätkusuutlikule majanduskasvule ja konkurentsivõime parandamisele, tugevdades liikmesriikide ja liidu innovatsioonivõimet, et toime tulla Euroopa ühiskonna ees seisvate oluliste probleemidega. Sel eesmärgil edendab EIT kõrgeimal tasandil sünergiat ja koostööd kõrgharidus-, teadus- ja innovatsioonitegevuse vahel ning integreerib neid valdkondi, tugevdades muu hulgas ka ettevõtlust.

EIT üldeesmärgid, erieesmärgid ja tulemusnäitajad ajavahemikuks 2014–2020 määratletakse raamprogrammis „Horisont 2020”.

3) Artikli 4 lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

a) punkt a asendatakse järgmisega:

„a) juhatus, mis koosneb kõrghariduse, teadusuuringute, innovatsiooni ja äriallas kogemusi omavatest kõrgelt kvalifitseeritud liikmetest. Juhatus vastutab EIT tegevuse juhtimise, teadmise- ja innovaatikakogukondade valimise, määramise ja hindamise ning kõigi teiste strateegiliste otsuste eest. Juhatus abistab täitevkomitee;”;

b) punkt b jäetakse välja;

c) punkt c asendatakse järgmisega:

„c) direktor, kelle nimetab juhatus ja kes vastutab juhatuse ees EIT haldus- ja finantsjuhtimise eest ning on EIT seaduslik esindaja;”.

4) Artikli 5 lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

a) punkt a asendatakse järgmisega:

„a) määrab kooskõlas strateegilise innovatsioonikavaga kindlaks oma prioriteedid ja põhitegevuse;”;

b) punkt c asendatakse järgmisega:

„c) valib välja ja nimetab kooskõlas artikliga 7 prioriteetsetes valdkondades teadmise- ja innovaatikakogukonnad ning määrab kokkuleppega kindlaks nende õigused ja kohustused, tagab neile vajaliku toetuse, rakendab nõuetekohaseid kvaliteedikontrolli meetmeid, teostab pidevalt järelevalvet ja hindab perioodiliselt nende tegevust, tagab teadmise- ja innovaatikakogukondade vahel asjakohase kooskõlastatuse ning hõlbustab nende kommunikatsiooni ja temaatilist koostööd;”;

c) punkt f asendatakse järgmisega:

„f) edendab parimate tavade levitamist – muu hulgas teadmise- ja innovaatikakogukondades – teadmiste kolmnurga integreerimise nimel, et kujundada ühine innovatsiooni- ja teadmiste edasiandmise kultuur, ning ergutab osalemist teavitustegevuses, ka piirkondliku innovatsioonikava raames;”;

d) punkt h asendatakse järgmisega:

„h) soodustab innovatsiooni valdkonnaülest käsitust, sealhulgas tehnoloogiliste, sotsiaalsete ja mittetehnoloogiliste lahenduste, organisatsiooniliste meetmete, ja uute ettevõtlusmudelite loomimist;”;

e) lisatakse järgmised punktid:

- „i) tagab vastastikuse täiendavuse ja sünergia EIT tegevuse ja liidu muude programmide vahel, kui see on asjakohane;
- j) tutvustab teadmis- ja innovaatikakogukondi tipp-tasemel innovatsioonipartneritena nii liidus kui väljaspool liitu;
- k) kutsub ellu sidusrühmade foorumi, et anda teavet EIT tegevuse, kogemuste, parimate tavade ning liidu innovatsiooni-, teadus- ja hariduspoliitikasse ja -eesmärkidesse antava panuse kohta ning anda sidusrühmadele võimalus väljendada oma seisukohti. Sidusrühmade foorum kutsutakse kokku vähemalt kord aastas. Liikmesriikide esindajad tulevad sidusrühmade foorumil kokku erikoosseisus, et tagada asjakohane kommunikatsioon ja teabevahetus EITga ning saada teavet saavutatud tulemuste kohta ning anda EIT-le ja teadmis- ja innovaatikakogukondadele nõu ja jagada nendega kogemusi. Liikmesriikide esindajate erikoosseis sidusrühmade foorumil kindlustab ka asjakohase sünergia ja vastastikuse täiendavuse EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse ning riiklike programmide ja algatuste vahel, muu hulgas ka teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse võimaliku riikliku kaasrahastamise.”

5) Artiklit 6 muudetakse järgmiselt:

a) lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

i) punkt b asendatakse järgmisega:

- „b) olulist majanduslikku ja ühiskondlikku huvi pakkuvates valdkondades teostatavad eesrindlikud ja innovatsioonipõhised uuringud, mis tuginevad Euroopa tasandi ja siseriiklike uuringu tulemustele ning võivad tugevdada Euroopa konkurentsivõimet rahvusvahelisel tasandil ja aidata lahendada olulisi probleeme, mis seisavad Euroopa ühiskonna ees;”

ii) punkt c asendatakse järgmisega:

- „c) haridus- ja koolitustegevus magistri- ja doktoriõppe tasandil ning kutsealane koolitus valdkondades, mis võivad tulevikus aidata rahuldada Euroopa sotsiaal-majanduslikke vajadusi ja mis suurendavad liidus andekate spetsialistide hulka, edendavad innovatsioonialaste oskuste arendamist, juhtimis- ja ettevõtlusoskuste suurendamist ning teadlaste ja üliõpilaste liikuvuse parandamist ning soodustavad teadmiste jagamist, juhendamist ja võrgustike loomist nende vahel, kes on läbinud EIT märgistusega kraadiõppe ja koolitused;”

iii) punkt d asendatakse järgmisega:

- „d) teavitustegevus ja parimate tavade vahetamine innovatsioonisektoris, kus peaarõhk on koostöö arendamisel kõrgharidus-, teadus- ja ärisektori vahel, kusjuures hõlmatakse ka teenuste- ja finantssektor;”

iv) lisatakse punkt e:

- „e) sünergia ja vastastikuse täiendavuse kindlustamine teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse ning olemasolevate Euroopa, riiklike ja piirkondlike programmide vahel, kui see on vajalik;”

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

- „2. Teadmis- ja innovaatikakogukondadel on oma sisekorralduse, koosseisu ning täpse tegevuskava ja töömeetodite määramisel märkimisväärne üldine autonoomsus. Eelkõige teevad teadmis- ja innovaatikakogukonnad järgmist:

- a) rakendavad juhtimiskorda, mis peegeldab kõrgharidust, teadust ja innovatsiooni hõlmavat teadmiste kolmnurka;
- b) seavad eesmärgiks olla avatud uutele liikmetele, kui need liikmed suurendavad partnerluse väärtust;
- c) tegutsevad kooskõlas oma sise-eeskirjadega avatult ja läbipaistvalt;
- d) koostavad äriplaanid, milles tuuakse välja eesmärgid ja tähtsaimad tulemusnäitajad;
- e) töötavad välja finantsilise jätkusuutlikkuse strateegiad.”

6) Artiklit 7 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

- „1. EIT valib välja ja nimetab teadmis- ja innovaatikakogukonnaks saava partnerluse avatud ja läbipaistvat konkursimenetlust rakendades. EIT võtab vastu ja avaldab teadmis- ja innovaatikakogukondade üksikasjalikud valikukriteeriumid, mille aluseks on orienteeritus tipp-tasemel saavutustele ja innovatsioonivõimele; valimisprotsessi kaasatakse väliseksperte ja sõltumatud eksperte;”

b) lisatakse järgmine lõige:

- „1a. EIT alustab teadmis- ja innovaatikakogukondade valimist ja nimetamist vastavalt strateegilises innovatsioonikavas määratletud prioriteetsetele valdkondadele ja ajakavale;”

c) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Teadmis- ja innovaatikakogukonna nimetamisel rakendatavad valikukriteeriumid hõlmavad kooskõlas lõikes 1 sätestatud põhimõtetega muu hulgas järgmist:

- a) partnerluse olemasolev ja potentsiaalne innovatsioonivõime, sealhulgas ettevõtlikkus, ning tippsaavutused kõrghariduse, teaduse ja innovatsiooni alal;
- b) partnerluse võime saavutada strateegilise innovatsioonikava eesmärgi ja sellega kaasa aidata raamprogrammi „Horisont 2020” peaesmärgi ja prioriteetide täitmisele;
- c) innovatsiooni valdkonnaülene käsitlus, sealhulgas tehnoloogiliste, sotsiaalsete ja mittetehnoloogiliste lahenduste integreerimine;
- d) partnerluse võime tagada jätkusuutlik ja pikaajaline omafinantseerimine, sealhulgas märkimisväärne ja aina suurenev panus era-, tööstus- ja teenustesektorilt;
- e) kõrgharidust, teadust ja innovatsiooni hõlmavas teadmiste kolmnurgas tegutsevate organisatsioonide asjakohaselt tasakaalustatud osalemine partnerluses;
- f) asjaomasele sektorile kohase intellektuaalse omandi haldamise plaani esitamine, märkides selles, kuidas on eri partnerorganisatsioonide panuseid arvesse võetud;
- g) meetmed erasektori kaasamiseks ja erasektoriga tehtava koostöö toetamiseks, hõlmates finantssektorit ja eelkõige VKEsid, ning uute ettevõtete (start-ups) ja jagunemisel tekkivate ettevõtete (spin-offs) ja VKEde asutamise toetuseks, pidades silmas teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse tulemuste äriotstarbelist kasutamist;
- h) valmisolek rakendada konkreetseid meetmeid koostöö ja koostöö tagamiseks avaliku sektori ja kolmanda sektoriga, kui see on vajalik;
- i) valmisolek suhelda organisatsioonidega ja võrgustikega väljaspool teadmis- ja innovaatikakogukonda eesmärgiga jagada parimaid tavaid ja tippaseme teadmisi.
- j) valmisolek teha konkreetseid ettepanekuid sünergia tekitamiseks liidu algatuste ja muude asjakohaste algatustega.”;

d) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Miinimumtingimus teadmis- ja innovaatikakogukonna moodustamiseks on vähemalt kolme partnerorganisatsiooni osalemine, kes on asutatud vähemalt kolmes erinevas liikmesriigis. Kõik sellised partnerorganisatsioonid peavad olema üksteisest sõltumatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 8 tähenduses. (*)

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembrini 2013 määrus (EL) nr 1290/2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) 1906/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 81.).”;

e) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Lisaks lõikes 3 sätestatud tingimustele peab vähemalt kahe kolmandiku teadmis- ja innovaatikakogukonnas osalevate partnerorganisatsioonide asukoht olema liikmesriikides. Igasse teadmis- ja innovaatikakogukonda peab kuuluma vähemalt üks kõrgharidusasutus ja üks eraõiguslik äriühing.”;

f) lisatakse järgmine lõige:

„5. EIT võtab vastu teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse rahastamise, järelevalve ja hindamise kriteeriumid ja korra ning avaldab need enne uute teadmis- ja innovaatikakogukondade valimisprotsessi algust. Nendest teavitatakse viivitamata liikmesriikide esindajate erikoosseisu sidusrühmade foorumil.”

7) Lisatakse järgmised artiklid:

„Artikkel 7a

Teadmis- ja innovaatikakogukondade hindamise ja järelevalve põhimõtted

EIT korraldab muu hulgas määruses (EL) nr 1291/2013 ja strateegilises innovatsioonikavas sätestatud asjakohaste tulemusnäitajate alusel ning koostöös komisjoniga iga teadmis- ja innovaatikakogukonna väljundi, tulemuste ja mõju pideva järelevalve ja korrapäraseid välishindamised. Kõnealuste järelevalve- ja hindamismeetmete tulemused tehakse teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning avalikustatakse.

Artikkel 7b

Teadmis- ja innovaatikakogukonna kestus, pikendamine ja lõpetamine

1. Sõltuvalt pideva järelevalve ja perioodiliste hindamiste tulemustest ja teatavate valdkondade eripäradest on teadmis- ja innovaatikakogukondade tavaline tegevusaeg 7–15 aastat.

2. EIT võib sõlmida teadmis- ja innovaatikakogukonnaga partnerluse raamlepingu esialgse kestusega seitse aastat.

3. Juhatus võib otsustada pikendada teadmis- ja innovaatikakogukonnaga sõlmitud partnerluse raamlepingu kestus artiklis 19 osutatud rahastamispaketi piires, kui see on kõige sobivam viis EIT eesmärkide saavutamiseks.

4. Juhul kui teadmis- ja innovaatikakogukonna hindamine näitab, et tulemused pole ootuspärased, võtab juhatus asjakohased meetmed, mille hulka kuuluvad toetuse vähenemine, muutmine või katkestamine või lepingu lõpetamine.”

8) Artikli 8 lõikesse 2 lisatakse järgmine punkt:

„aa) levitama parimaid tavasid seoses horisontaalsete küsimustega;”.

9) Artikkel 10 jäetakse välja.

10) Artikli 13 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Enne teadmis- ja innovaatikakogukondade valimiseks ettepanekute esitamise taotlusvooruga algatamist avalikustab EIT oma kodukorra, artikli 21 lõikes 1 osutatud finantseeskirjad ning artiklis 7 osutatud teadmis- ja innovaatikakogukondade valimise üksikasjalikud kriteeriumid.”

11) Artiklit 14 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Teadmis- ja innovaatikakogukondi rahastatakse eelkõige järgmistest allikatest:

a) partnerorganisatsioonide antavad toetused, mis moodustavad märkimisväärse osa rahalistest vahenditest;

b) vabatahtlikud toetused liikmesriikidelt, kolmandatelt riikidelt või nende ametivõimudelt;

c) toetused rahvusvahelistelt organitelt või institutsioonidelt;

d) teadmis- ja innovaatikakogukondade enda varast ja tegevusest saadud tulu ning intellektuaalse omandi õiguste kasutustasud;

e) kapitali sihtannetused, sealhulgas EIT sihtasutuse hallatavad sihtannetused;

f) annakud, annetused ja toetused eraisikutelt, institutsioonidelt, sihtasutustelt või muudelt siseriiklikelt asutustelt;

g) EIT toetused;

h) rahastamisvahendid, sealhulgas liidu üldeelarvest eraldatud rahastamisvahendid.

Toetus võib sisaldada mitterahalist panust.”;

b) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. EIT toetus teadmis- ja innovaatikakogukondadele võib katta kuni 100 % teadmis- ja innovaatikakogukonna väärtust lisava tegevuse abikõlblike kulude kogusummast.”;

c) lisatakse järgmised lõiked:

„6. EIT poolne keskmine toetus ei tohi olla üle 25 % teadmis- ja innovaatikakogukonna kogurahastusest.

7. EIT loob konkurentsipõhise läbivaatusmehhanismi, et eraldada asjakohane osa oma rahalisest toetusest teadmis- ja innovaatikakogukondadele. See hõlmab teadmis- ja innovaatikakogukondade äriplaanide ja tulemuste hindamist pideva järelevalve alusel.”

12) Artikkel 15 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 15

Tegevuse kavandamine ja aruandlus

1. EIT võtab vastu jooksva kolmeaastase tööprogrammi, mis põhineb strateegilisel innovatsioonikaval (kui see on vastu võetud) ning milles esitatakse EIT ja teadmis- ja innovaatikakogukondade peamised prioriteedid ja kavandatud algatused, sealhulgas hinnang rahastamisvajaduse ja -allikate kohta. Samuti esitatakse selles asjakohased näitajad teadmis- ja innovaatikakogukondade ning EIT tegevuse üle järelevalve teostamiseks, kasutades tulemustele suunatud lähenemisviisi. EIT esitab esialgse jooksva kolmeaastase tööprogrammi komisjonile selle aasta 31. detsembriks, mis lõpeb kaks aastat enne asjaomase kolmeaastase tööprogrammi jõustumist (N-2 aasta).

Komisjon esitab kolme kuu jooksul tööprogrammi esitamisest oma arvamuse raamprogrammis „Horisont 2020” määratletud EIT eesmärkide ja EIT ning liidu poliitika- valdkondade ja vahendite vastastikuse täiendavuse kohta. EIT võtab komisjoni arvamust nõuetekohaselt arvesse ja põhjendab mittenõustumise korral oma seisukohta. EIT edastab lõpliku tööprogrammi teavitamise eesmärgil Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Taotluse korral esitab direktor lõpliku tööprogrammi Euroopa Parlamendi vastutavale komisjonile.

2. EIT võtab aastaaruande vastu iga aasta 30. juuniks. Aruandes antakse ülevaade EIT ja teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevusest eelneval kalendriaastal ning hinnatakse tulemusi kehtestatud eesmärkide, näitajate ja ajakava seisukohast, sooritatud tegevusega seotud riske ning vahendite kasutamist ja EIT üldist tööd. EIT edastab aastaaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning annab neile vähemalt kord aastas teavet EIT tegevuse ning panuse kohta, mida EIT annab raamprogrammi „Horisont 2020” ning liidu innovatsiooni-, teadus- ja hariduspoliitikasse ja -eesmärkidesse.”

13) Artiklit 16 muudetakse järgmiselt:

- a) lõikes 2 asendatakse sõna „viieandaks” sõnaga „kolmandaks”;
- b) lisatakse järgmine lõige:

„2a. Komisjon võib sõltumatute ekspertide abiga teha strateegilise tähtsusega teemade või küsimuste kohta täiendavaid hindamisi, uurida EIT edusamme seatud eesmärkide saavutamisel, teha kindlaks tegevust soodustavad tegurid ja selgitada välja parimad tavad. Sellega seoses võtab komisjon täielikult arvesse haldusmõju EIT-le ning teadmis- ja innovaatikakogukondadele.”

14) Artiklit 17 muudetakse järgmiselt:

- a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Strateegilises innovatsioonikavas määratakse kindlaks EIT prioriteetsed valdkonnad ja pikaajaline strateegia ning kava sisaldab ka EIT sotsiaalmajandusliku mõju ja võime hindamist parima innovatsioonialase lisaväärtuse loomiseks. Strateegilises innovatsioonikavas võetakse arvesse EIT järelevalve ja hindamise tulemusi, nagu on osutatud artiklis 16.”;

- b) lisatakse järgmine lõige:

„2a. Strateegiline innovatsioonikava sisaldab EIT tegevuse ning liidu teiste algatuste, vahendite ja programmide võimaliku ja asjakohase vastastikuse koostoime ja täiendavuse analüüsi.”;

- c) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Strateegilise innovatsioonikava võtavad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 173 lõiget 3 järgides vastu Euroopa Parlament ja nõukogu komisjoni ettepanekul.”

15) Artikkel 19 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 19

Eelarvelised kulukohustused

1. Raamprogrammist „Horisont 2020” käesoleva määruse rakendamiseks ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 ette nähtud rahastamispalett on 2 711,4 miljonit eurot (jooksevhindades).

2. Kõnealune summa on Euroopa Parlamendile ja nõukogule eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahelise

2. detsembrini 2013. institutsioonidevahelise kokkuleppe (eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta) punkti 17 tähenduses (*).

3. Euroopa Parlament ja nõukogu kinnitavad igaaastased assigneeringud finantsraamistiku piires. EIT rahalist toetust antakse teadmis- ja innovaatikakogukondadele nimetatud rahastamispaketi raames.

(*) ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.”

16) Artiklit 20 muudetakse järgmiselt:

- a) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Juhatus võtab vastu eelarvestuse projekti koos ametikohtade loetelu projektiga ja esialgse jooksva kolmeaastase tööprogrammiga ning edastab need N-2 aasta 31. detsembriks komisjonile.”;

- b) lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Komisjon esitab vastavalt eelarvestuse projektile liidu üldeelarve projektis eelarvestuse, mida ta peab üldeelarvest antava toetuse seisukohast vajalikuks.”

17) Artiklit 21 muudetakse järgmiselt:

- a) lisatakse järgmine lõige:

„1a. EIT-le antavat rahalist toetust kasutatakse kooskõlas määrusega (EL) nr 1290/2013 ning määrusega (EL) nr 1291/2013.”;

- b) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Nõukogu soovitusel põhjal annab Euroopa Parlament kinnituse direktori tegevusele EIT aasta N eelarve täitmisel enne N + 2 aasta 15. maid.”

18) Artikli 22 lõige 4 jäetakse välja.

19) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 22a

EIT tegevuse lõpetamine

Kui EIT tegevus otsustatakse lõpetada, siis toimub likvideerimine komisjoni järelevalve all vastavalt kohaldatavale õigusele. Lepingutes teadmis- ja innovaatikakogukondadega ning EIT sihtasutuse asutamislepingus sätestatakse asjakohased sätted sellise olukorra puhuks.”

Artikkel 2

Määruse (EÜ) nr 294/2008 lisa asendatakse käesoleva määruse lisaga.

Artikkel 3

Käesolev määrus jõustub 1. jaanuaril 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

LISA

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi põhikiri

1. JAGU

JUHATUSE KOOSSEIS

1. Juhatus koosneb määratud liikmetest ja valitavatest liikmetest.
2. Juhatuses on 12 komisjoni määratud liiget, kelle hulgas on tasakaalustatult esindatud nii ärikogemusega kui ka akadeemilise ja teadusliku taustaga isikud. Nende ametiaeg on neli aastat, mida ei saa pikendada.

Vajadusel esitab juhatus komisjonile ettepaneku uue liikme (uute liikmete) määramiseks. Kandidaat (kandidaadid) valitakse läbipaistva ja avatud menetluse käigus, mis hõlmab konsulteerimist sidusrühmadega.

Komisjon võtab arvesse kõrgharidus-, teadus- ja innovatsioonialase kogemusega isikute ja ärikogemusega isikute tasakaalustatuse põhimõtet ning samuti soolise ja geograafilise tasakaalu põhimõtet ja liidu erinevate kõrgharidus-, teadus- ja innovatsioonikeskkondade esindatust.

Komisjon nimetab liikme(d) ametisse ning teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu valimisprotsessist ja juhatus liikmete lõplikust ametissenimetamisest.

Kui määratud liige ei saa olla ametis oma ametiaega lõpuni, määratakse tema ametiaja lõpuni asendusliige, järgides sama menetlust, mida kasutati asendatava liikme puhul. Vähem kui kaks aastat juhatusse kuulunud asendusliikme võib komisjon juhatus taotlusel veel neljaks aastaks ametisse määrata.

Ülemineku perioodil töötavad algselt kuueks aastaks juhatusse määratud liikmed oma ametiaja lõpuni. Kuni selle ajani on juhatuses 18 määratud liiget. Kuue kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist valib juhatus komisjoni heakskiidul kolmandiku 2012. aastal ametisse nimetatud kaheteistkümnest liikmest, kelle ametiaeg kestab kaks aastat, kolmandiku, kelle ametiaeg kestab neli aastat, ja kolmandiku, kelle ametiaeg kestab kuus aastat.

Erandlikel ja põhjendatud juhtudel võib komisjon omal algatusel juhatus liikme ametiaja lõpetada, et säilitada juhatus terviklus.

3. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad valivad end esindama kolm liiget oma partnerorganisatsioonidest. Nende ametiaeg on kaks aastat, mida saab pikendada ühe korra. Teadmis- ja innovaatikakogukonnast lahkumise korral nende ametiaeg lõpeb.

Valitavate liikmete valimise ja asendamise tingimused ja korra võtab direktori ettepanekul vastu juhatus. Selline korraldus tagab vajaliku mitmekesise esindatuse ning võtab arvesse teadmis- ja innovaatikakogukondade arengut.

Ülemineku perioodil töötavad algselt kolmeks aastaks valitud liikmed oma ametiaja lõpuni. Kuni selle ajani on juhatuses neli valitud liiget.

4. Juhatus liikmed tegutsevad EIT hvides, kaitstes sõltumatult ja läbipaistvalt selle eesmärke ja missiooni, identiteeti, autonoomiat ja sidusust.

2. JAGU

JUHATUSE ÜLESANDED

Juhatus langetab vajalikke strateegilisi otsuseid, eelkõige:

- a) võtab direktori ettepaneku alusel vastu EIT strateegilise innovatsioonikava projekti, jooksva kolmeaastase tööprogrammi, eelarve, iga-aastase raamatupidamisaruande ja bilansi ning iga-aastase tegevusaruande;
- b) võtab direktori ettepaneku alusel vastu teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse rahastamise, järelevalve ja hindamise kriteeriumid ja korra;
- c) võtab vastu teadmis- ja innovaatikakogukondade valimise korra;

- d) olenevalt olukorrast kas valib ja nimetab partnerluse teadmise- ja innovaatikakogukonnaks, või tühistab nimetamise;
- e) tagab teadmise- ja innovaatikakogukondade tegevuse pideva hindamise;
- f) võtab vastu oma kodukorra, täitevkomitee kodukorra ja EIT finantseeskirjad;
- g) määrab komisjoni nõusolekul juhatuse ja täitevkomitee liikmetele asjakohase tasu; tasu suuruse puhul võetakse arvesse sarnaseid tasusid liikmesriikides;
- h) võtab vastu täitevkomitee ja direktori valimise korra;
- i) nimetab ametisse ja vajaduse korral vallandab direktori ja teostab tema üle distsiplinaarvõimu;
- j) nimetab ametisse peaarvpidaja ja täitevkomitee liikmed;
- k) võtab vastu käitumisjuhendi huvide konflikti puhuks;
- l) loob kindlaksmääratud ajaks nõuanderühmad, kui see on asjakohane;
- m) loob siseauditi üksuse vastavalt komisjoni määrusele (EÜ, Euratom) nr 2343/2002 ⁽¹⁾;
- n) kasutab õigust luua sihtasutus konkreetse eesmärgiga edendada ja toetada EIT tegevust;
- o) kehtestab keelte kasutamise põhimõtted EITs, võttes arvesse olemasolevaid mitmekeelsuse põhimõtteid ja EIT tegevusest tulenevaid praktilisi nõudeid;
- p) edendab EITd kogu maailmas, et suurendada selle atraktiivsust ja teha EITst maailma tippasemel asutus kõrghariduse, teaduse ja innovatsiooni valdkonnas.

3. JAGU

JUHATUSE TOIMIMINE

1. Juhatus valib oma esimehe määratud liikmete hulgast. Esimehe ametiaeg kestab kaks aastat ja seda võib pikendada ühe korra.
2. Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, võtab juhatus otsuseid vastu hääleõigusega liikmete lihthääleteenamusega.
  - 2. jao punktides a, b, c, i ja o ning käesoleva jao punktis 1 osutatud otsuste vastuvõtmiseks on siiski vaja hääleõigusega liikmete kahekolmandikulist hääleteenamust.
3. Valitavad liikmed ei või hääletada 2. jao punktides b, c, d, e, f, g, i, j, k, o ja p nimetatud otsuseid.
4. Juhatuse korralised koosolekud toimuvad vähemalt kolm korda aastas ning erakorralise koosoleku saab kokku kutsuda esimees või kutsutakse see kokku vähemalt kõigist liikmetest kolmandiku nõudmisel.
5. Juhatust abistab täitevkomitee. Täitevkomitee koosneb kolmest juhatuse määratud liikmest ja juhatuse esimehest, kes juhatab ka täitevkomiteed. Kolm liiget (välja arvatud juhatuse esimees) valib juhatus juhatuse määratud liikmete hulgast. Juhatus võib täitevkomiteele delegeerida konkreetsed ülesanded.

4. JAGU

DIREKTOR

1. Direktoril peavad olema EIT tegevusvaldkonnas laialdased teadmised ja hea maine. Direktori nimetab ametisse juhatus neljaks aastaks. Juhatus võib direktori ametiaega ühe korra nelja aasta võrra pikendada, kui seda peetakse EIT huve silmas pidades parimaks.

⁽¹⁾ Komisjoni 19. novembri 2002. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2343/2002 raamfinantsmääruse kohta asutustele, millele viidatakse Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust käsitleva nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 artiklis 185 (EÜT L 357, 31.12.2002, lk 72).

2. Direktor vastutab EIT igapäevase tegevuse ja juhtimise eest ning on selle seaduslik esindaja. Direktor vastutab juhatuse ees ja annab sellele pidevalt aru EIT tegevuse arengu kohta.
3. Eelkõige täidab direktor järgmisi ülesandeid:
  - a) korraldab ja juhib EIT tegevust;
  - b) toetab juhatust ja täitevkomiteed nende tegevuses, tagab koosolekuteks sekretariaadi töö ning annab täitevkomiteele ja juhatusele nende ülesannete täitmiseks vajalikku teavet;
  - c) koostab juhatusele esitamiseks strateegilise innovatsioonikava projekti, esialgse jooksva kolmeaastase tööprogrammi, aastaaruande projekti ja aastaelarve projekti;
  - d) valmistab ette teadmis- ja innovaatikakogukondade valimisprotsessi ja haldab seda ning tagab, et protsessi eri etapid toimuksid läbipaistval ja objektiivsel moel;
  - e) valmistab ette, räägib läbi ja sõlmib lepingud teadmis- ja innovaatikakogukondadega;
  - f) korraldab sidusrühmade foorumi, sealhulgas liikmesriikide esindajate erikoosseisu sellel foorumil;
  - g) tagab vastavalt käesoleva määruse artiklile 16 EIT töötulemuste suhtes tõhusa järelevalve- ning hindamismenetluse rakendamise;
  - h) vastutab haldus- ja finantsküsimumuste, kaasa arvatud EIT eelarve täitmise eest, võttes nõuetekohaselt arvesse siseauditi üksuselt saadud nõuandeid;
  - i) vastutab kõigi personalküsimumuste eest;
  - j) esitab iga-aastase raamatupidamisaruande ja bilansi projekti siseauditi üksusele ning seejärel täitevkomitee kaudu juhatusele;
  - k) jälgib, et EIT lepingute ja kokkulepetega võetud kohustused oleksid täidetud;
  - l) tagab hästi toimiva suhtluse liidu institutsioonidega;
  - m) tegutseb EIT huvides, kaitstes sõltumatult ja läbipaistvalt selle eesmärke ja missiooni, identiteeti, autonoomiat ja sidusust.

5. JAGU

EIT TÖÖTAJAD

1. EIT personal koosneb tähtajalise lepinguga EIT enda poolt tööle võetud töötajatest. EIT direktori ja töötajate suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimusi.
2. EITsse võib kindlaksmääratud ajaks lähetada eksperte. Juhatus võtab vastu sätteid, mis võimaldavad lähetatud ekspertidel töötada EITs ning milles määratletakse nende õigused ja kohustused.
3. EIT teostab oma töötajate suhtes õigusi, mis on antud töötajatega lepingute sõlmimise pädevust omavale asutusele.
4. Töötajalt võib nõuda, et ta hüvitaks tervikuna või osaliselt kahju, mida ta on EIT-le tekitanud raske eksimusega oma kohustuste täitmisel või seoses nende kohustuste täitmisega.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1293/2013,

11. detsember 2013,

millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 614/2007

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 192,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁽²⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu keskkonna- ja kliimapolitika ning vastavad õigusaktid on keskkonna seisundit suurel määral parandanud. Kuid endiselt on lahendamata olulised keskkonna- ja kliimaprobleemid, millel on nende tähelepanuta jätmise korral liidu jaoks märkimisväärsed tagajärjed.
- (2) Kõnealuste keskkonna- ja kliimaprobleemide lahendamist tuleks nende ulatust ja keerukust arvestades ennekõike rahastada liidu peamiste rahastamisprogrammide kaudu. Tunnistades kliimamuutustest tulenevate probleemide olemasolu, märkis komisjon oma 29. juuni 2011. aasta teatises „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve”, et kavatses suurendada liidu üldeelarves kliimaga seonduvate kulude osatähtsust vähemalt 20 %-le, hõlmates eri poliitikavaldkondi. Käesolev määrus peaks sellele eesmärgile kaasa aitama.

(3) Kõnealuste liidu rahastamisprogrammidega ei saa hõlmata kõiki keskkonna- ja kliimameetmetega seotud konkreetseid vajadusi. Keskkonna- ja kliimameetmete jaoks on vaja spetsiifilisi käsitusi, et tegeleda selliste küsimustega nagu eesmärkide ebahühtlane integreerimine liikmesriikide tavadesse, õigusaktide ebahühtlane ja ebapiisav rakendamine liikmesriikides ning poliitilisi eesmärke käsitleva teabe ebapiisav levitamine ja poliitiliste eesmärkide ebapiisav propageerimine. On asjakohane kehtestada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 614/2007⁽⁴⁾ loodud programmi järelmeetmed ja võtta vastu uus määrus. Seetõttu tuleks käesoleva määrusega luua keskkonna- ja kliimameetmete spetsiaalne rahastamisprogramm („programm LIFE”). Et liidu rahastamisel oleks märkimisväärne mõju, tuleks arendada programmi LIFE ja liidu muude rahastamisprogrammide suurt koostoimet ja täiendavust.

(4) Keskkonnaressursid on liidus ebahühtlaselt jaotunud, kuid neist tulenevad hüved puudutavad kogu liitu ja on tunnetatavad liidus tervikuna. Liidu kohustus neid ressursse säilitada nõuab solidaarsuse ja vastutuse jagamise põhimõtete järjepidevat kohaldamist ning teatavate liidu keskkonna- ja kliimaprobleemidega paremat käsitlemist piirkondlikul või kohalikul tasandil. Programmidel LIFE on alates 1992. aastast olnud oluline roll suurema solidaarsuse saavutamisel ja vastutuse paremal jagamisel liidu keskkonna ja kliimaga seotud ühiste hüvede kaitsmise nimel. Programmil LIFE peaks olema jätkuvalt selline oluline roll.

(5) Programmi LIFE omaduste ja ulatuse tõttu ei saa sellega lahendada kõiki keskkonna- ja kliimaprobleeme. Pigem peaks selle eesmärk olema muutuste esilekutsumine poliitika väljatöötamises ja rakendamises, pakkudes ja levitades keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamise lahendusi ja parimaid tavasid ning edendades keskkonna- ja kliimamuutustega seotud uuenduslikke tehnoloogiaid. Seetõttu tuleks programmiga LIFE toetada liidu üldise keskkonnavalase tegevusprogrammi aastani 2020 „Hea elu maakera võimaluste piires”, millele pandi alus Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega⁽⁵⁾ („seitsmes keskkonnavalane tegevusprogramm”), rakendamist.

⁽¹⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 111.

⁽²⁾ ELT C 277, 13.9.2012, lk 61.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 21. novembri 2013. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 5. detsembri 2013. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. mai 2007. aasta määrus (EÜ) nr 614/2007 keskkonna rahastamisvahendi (LIFE+) kohta (ELT L 149, 9.6.2007, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. novembri 2013. otsus, milles käsitletakse liidu üldist keskkonnavalast tegevusprogrammi aastani 2020 „Hea elu maakera võimaluste piires”

- (6) Käesoleva määrusega nähakse ette 3 456 655 000 euro (jooksvates hindades) suurune rahastamispakett, mis on 0,318 % nõukogu määruses (EL, Euratom) nr 1311/2013⁽¹⁾ osutatud kulukohustuste assigneeringute kogusummast ning mis on programmi LIFE kogu kehtivuse ajal iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu jaoks peamiseks suuniseks 2. detsember 2013. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta)⁽²⁾ punkti 17 tähenduses.
- (7) Vastavalt Euroopa Ülemkogu Luxembourg (detsembris 1997) ja Thessaloniki (juunis 2003) kohtumiste järeldustele tuleks kandidaatriigid, stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevad Lääne-Balkani riigid ja Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riigid kaasata liidu programmidesse kooskõlas kõnealuste riikidega sõlmitud asjaomastes kahe- või mitmepoolsetes lepingutes sätestatud tingimustega.
- (8) Nõukogu otsuse 2001/822/EÜ⁽³⁾ (ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus) kohaselt võivad liidu programmides osaleda ülemeremaadelt või -territooriumidelt pärit isikud ning vajaduse korral ka ülemeremaa või -territooriumi asjaomased avalik-õiguslikud ja/või eraõiguslikud organid ja institutsioonid vastavalt programmi eeskirjadele ja eesmärkidele ning ülemeremaa või -territooriumiga seotud liikmesriigi suhtes kehtivale korrale.
- (9) Et liidus keskkonna- ja kliimameetmetega seoses tehtavad investeeringud annaks tulemusi, tuleb mõningaid tegevusi ellu viia väljaspool liidu piire. Sellised investeeringud ei pruugi alati olla rahastatavad liidu välistegevuse rahastamisvahendite alusel. Sekkumised riikides, mis otseselt programmis LIFE ei osale, ning nendes riikides asuvate juriidiliste isikute osalemine programmi LIFE raames rahastatavas tegevuses peaksid erandkorras olema võimalikud, kui täidetud on käesolevas määruses sätestatud eritingimused.
- (10) Käesolevas määruses tuleks ette näha ka raamistik koostööks asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega ja nende organisatsioonide toetamiseks, et vastata keskkonna- ja kliimapolitikaga seotud vajadustele, mida liidu välistegevuse rahastamisvahendid ei hõlma (näiteks teatavad uuringud).
- (11) Keskkonna- ja kliimanduded tuleks integreerida liidu poliitikavaldkondadesse ja tegevusse. Seetõttu peaks programmi LIFE täiendama liidu teisi rahastamisprogramme, sealhulgas Euroopa Regionaalarengu Fondi⁽⁴⁾, Euroopa Sotsiaalfondi⁽⁵⁾, Ühtekuuluvusfondi⁽⁶⁾, Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi⁽⁷⁾, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi⁽⁸⁾, Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi ning teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” (programm „Horisont 2020”)⁽⁹⁾.

Komisjon ja liikmesriigid peaksid tagama sellise vastastikuse täiendavuse kõikidel tasanditel. Liidu tasandil tuleks vastastikuse täiendavuse tagamiseks seada sisse struktureeritud koostöö programmi LIFE ning ühise strateegilise raamistikuga, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013 („ühissätete määrus”)⁽¹⁰⁾ hõlmatud ühiselt hallatavate liidu rahastamisprogrammide vahel, eelkõige selleks, et edendada selliste tegevuste rahastamist, millega täiendatakse integreeritud projekte või toetatakse programmi LIFE raames välja töötatud lahenduste, meetodite ja lähenemisviiside kasutamist. Programmi LIFE raames tuleks julgustada ka programmi „Horisont 2020” keskkonna- ja kliimaalase teadus- ja uuendustegevuse tulemuste kasutuselevõttu. Sellega seoses tuleks programmi raames pakkuda kaasrahastamise võimalust keskkonna ja kliima seisukohalt selgelt kasulikele projektidele, et tagada koostoime programmi LIFE ja programmi „Horisont 2020” vahel. Toppelrahastamise vältimiseks on vajalik kooskõlastamine. Komisjon peaks võtma meetmeid, et vältida kattumisi ning eri rahastamisvahenditest tulenevate aruandluskoostuste tõttu projekti toetusesaajatele langevat täiendavat halduskoormust. Programmi LIFE alusel teostatavate integreeritud projektide selguse ja teostatavuse tagamiseks tuleks koostöö võimalik korraldus sätestada juba

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013. aasta määrus (EL) nr 1301/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 289).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013. aasta määrus (EL) nr 1304/2013, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1081/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 470).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013. aasta määrus (EL) nr 1300/2013, mis käsitleb Ühtekuuluvusfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1084/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 281).

⁽⁷⁾ Nõukogu 21. juuni 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (ELT L 209, 11.8.2005, lk 1).

⁽⁸⁾ Määrus (EÜ) nr 1290/2005.

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsember 2013. aasta määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 104).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 320).

⁽¹⁾ Nõukogu 2. detsember 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 884).

⁽²⁾ EÜT C 373, 20.12.2013, lk 1.

⁽³⁾ Nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsus 2001/822/EÜ ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega (ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus) (EÜT L 314, 30.11.2001, lk 1).

varajases etapis. Liikmesriigid peaksid kõnealusele korraldusele viitama oma partnerluslepingutes, et integreeritud projektide eeliseid saaks arvesse võtta ka tegevusprogrammide või maaelu arengu programmide väljatöötamisel.

- (12) Liidu peamisteks ülesanneteks jäävad bioloogilise mitmekesisuse vähenemise suundumuse peatamine ja ümberpööramine, ressursitõhususe suurendamine ning keskkonna ja terviseiga seotud küsimuste käsitlemine. Need ülesanded nõuavad liidu tasandil suuremaid jõupingutusi, et pakkuda lahendusi ja parimaid tavasid, mille abil aidata saavutada komisjoni 3. märtsi 2010. aasta teatise „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” („strateegia „Euroopa 2020””) seatud eesmärgid. Keskkonnaneesmärkide saavutamiseks on vaja ka paremat juhtimist, eelkõige teadlikkuse tõstmise ja sidusrühmade kaasamise kaudu. Seetõttu tuleks keskkonna allprogrammi jaoks määratleda kolm prioriteetset tegevusvaldkonda: keskkond ja ressursitõhusus, loodus ja bioloogiline mitmekesisus ning keskkonnaalane juhtimine ja teave. Programmist LIFE rahastatavate projektide kaudu peaks olema võimalik aidata kaasa enam kui ühe prioriteetse valdkonna erieesmärkide saavutamisele ning tagada enam kui ühe liikmesriigi osalemine.

- (13) Komisjoni 20. septembri 2011. aasta teatise „Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava” esitatakse vahe-eesmärgid ja meetmed, mida on vaja liidu suunamiseks ressursitõhusa ja jätkusuutliku majanduskasvu poole. Seetõttu tuleks keskkonna ja ressursitõhususe prioriteetsetes valdkonnas toetada liidu keskkonnapoliitika tulemuslikku rakendamist avalikus ja erasektoris, eelkõige ressursitõhusa Euroopa tegevuskavaga hõlmatud keskkonnasektorite puhul, hõlbustades uute lahenduste ja parimate tavade väljatöötamist ja jagamist. Komisjon peaks sellega seoses tagama järjepidevuse ning vältima kattuvust programmiga „Horisont 2020”.

- (14) Komisjoni 3. mai 2011. aasta teatise „Meie elukindlus, meie looduskapital: ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia aastani 2020” („liidu bioloogilise mitmekesisuse strateegia 2020”) on esitatud eesmärgid bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamiseks ja ümberpööramiseks. Nende eesmärkide hulka kuulub muu hulgas nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ⁽¹⁾ ning Euroopa Parla-

mendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ⁽²⁾ täielik rakendamine ning ökosüsteemide ja nende teenuste säilitamine ja taastamine. Programm LIFE peaks nende eesmärkide saavutamisele kaasa aitama. Seetõttu tuleks looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetsetes valdkonnas keskenduda direktiiviga 92/43/EMÜ loodud Natura 2000 võrgustiku rakendamisele ja juhtimisele, eelkõige seoses nimetatud direktiivi artikli 8 põhjal koostatud tähtsusjärjestatud tegevuskavadega, samuti bioloogilise mitmekesisuse ning direktiividega 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ seotud parimate tavade väljatöötamisele ja levitamisele ning bioloogilise mitmekesisusega seotud laiemale probleemidele, mis on määratletud liidu bioloogilise mitmekesisuse strateegias 2020.

- (15) Programmi LIFE panust Natura 2000 võrgustiku igaaastastesse rahastamisvajadustesse tuleks vaadelda liidu muudest vahenditest bioloogilise mitmekesisusele suunatud kulude raames. Erilist tähelepanu tuleks pöörata programmi LIFE alusel teostatavatele integreeritud projektidele kui Natura 2000 võrgustiku kooskõlastatud rahastamismehhanismile, võttes arvesse nende projektide suutlikkust toota lisavahendeid ning suurendada muude rahastamisvahendite raames looduse ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutuste suutlikkust toetust vastu võtta.

- (16) Metsadel on keskkonna ja kliima seisukohast tähtis roll, näiteks seoses bioloogilise mitmekesisuse, vee, mulla ning kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemisega. Metsad ja muld aitavad kliimat reguleerida, neelates atmosfäärist süsinikdioksiidi (CO₂) ja talletades tohutul hulgal süsinikku. Selle rolli optimeerimiseks on vaja asjakohaseid, ühilduvaid andmeid ja teavet. Käesolev määrus peaks seetõttu moodustama ka raamistiku metsade ja mullaga seotud koostoimeliste keskkonna- ja kliimameetmete toetamiseks, sealhulgas selliste meetmete järelevalveks. Teised suurema koostoime valdkonnad on veepuudus ja põud, samuti üleujutusriskide ohjamine.

- (17) Selleks et optimeerida programmi LIFE vahendite kasutamist, tuleks toetada koostoimet keskkonna allprogrammi meetmete, eelkõige bioloogilise mitmekesisuse kaitsemeetmete, ning kliimameetmete allprogrammi kuuluvate kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise meetmete vahel.

⁽¹⁾ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7).

- (18) Komisjoni 15. detsembri 2011. aasta teatise „Konkurentsi-õimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050 – edenemiskava” („2050. aasta edenemiskava”) tõdeti, et kliimamuutuste leevendamise uute käsituste katsetamine oleks vähese CO₂-heitega majanduse saavutamiseks jätkuvalt vajalik. Liidu ühe valdkondadevahelise prioriteedina tuleb tagada ka kohanemine kliimamuutustega. Peale selle tuleb edendada juhtimist ja tõsta teadlikkust, et saavutada konstruktiivseid tulemusi ja tagada sidusrühmade kaasatus. Seetõttu tuleks kliimameetmete allprogrammi raames toetada jõupingutusi, millega aidatakse kaasa kolmele järgmisele prioriteetsele valdkonnale: kliimamuutuste leevendamine, kliimamuutustega kohanemine ning kliimaalane juhtimine ja teave. Programmist LIFE rahastatavate projektide kaudu peaks olema võimalik aidata kaasa enam kui ühe prioriteetse valdkonna erieesmärkide saavutamisele ning tagada enam kui ühe liikmesriigi osalemine.
- (19) Kliimamuutuste leevendamise prioriteetsetes valdkonnas tuleks aidata kaasa liidu kliimapoliitika ja kliimaalaste õigusaktide väljatöötamisele ja rakendamisele, eelkõige seoses kasvuhoonegaaside heiteseire ja aruandlusega, maakasutust, maakasutuse muutust ja metsandust käsitleva poliitikaga, looduslike CO₂ sidujate kaitsmisega, heitkogustega kauplemise süsteemiga, liikmesriikide jõupingutustega kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks, süsiniku kogumise ja säilitamisega, taastuvenergiaga, energiatõhususega, transpordi ja kütustega, osoonikihi kaitsega ja fluoritud gaasidega. Infrastruktuuri rajamine süsinikdioksiidi kogumiseks ja säilitamiseks jääb programmi LIFE kohaldamisalast välja, mistõttu seda ei toetata.
- (20) Euroopas ja mujal maailmas on juba näha kliimamuutuste esimesi tagajärgi, näiteks üleujutusi ja põuda põhjustavaid äärmuslikke ilmastikutingimusi ning temperatuuri ja merevee taseme tõusu. Seega tuleks kliimamuutustega kohanemise prioriteetsetes valdkonnas aidata kaasa kirjeldatud tagajärgedega kohanemisele elanike seas, majandussektorites ja piirkondades, et tagada konkreetsete kohanemismetmete ja strateegiate abil liidu suurem vastupidavus. Selles valdkonnas võetavate meetmetega tuleks täiendada meetmeid, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1313/2013/EL⁽¹⁾ loodud kodanikukaitse rahastamisvahendi raames rahastamiskõlblikud. Suurte infrastruktuuride rajamine jääb programmi LIFE kohaldamisalast välja, mistõttu seda ei toetata.
- (21) Keskkonna- ja kliimaalase poliitika ja vastavate õigusaktide täielik rakendamine on lahutamatu seotud parema juhtimise saavutamise, sidusrühmade kaasatuse suurendamise ja teabe levitamisega. Seega tuleks juhtimise ja teabe prioriteetsetes valdkonnas toetada mõlema allprogrammi raames koostööplatvormide arendamist ja parimate tavade jagamist, korraldades muu hulgas kohtunike ja prokuröride koolitusprogramme, et tagada tõhusam täitmine ja jõustamine, ning saavutada üldsuse ja sidusrühmade toetus liidu poliitilistele jõupingutustele keskkonna ja kliima valdkonnas. Eelkõige tuleks nendega toetada alusteadmiste ja liidu õigusaktide rakendamise parimate tavade levitamise, teadlikkuse tõstmise, üldsuse osalemise, teabe kättesaadavuse ja keskkonnaküsimustega seonduva õiguskaitsse kättesaadavuse parandamist.
- (22) Käesoleva määruse raames tuleks toetust anda vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012⁽²⁾. Programmi LIFE raames rahastatavad projektid peaksid vastama rahastamiskõlblikkuse ja toetuse andmise kriteeriumidele, et tagada liidu rahaliste vahendite parim võimalik kasutamine ja Euroopa tasandi lisaväärtus. Liidu lisaväärtuse hindamisel peaks komisjon pöörama prioriteetsete valdkondade puhul erilist tähelepanu projektide korduva läbiviimise ja ülekandmise potentsiaalile, tulemuste jätkusuutlikkusele ning mõjule prioriteetsete valdkondade üld- ja erieesmärkide saavutamise jaoks, samuti projektiteemade kaudu rakendatavate valdkondlikele prioriteetidele. Soodustada tuleks valdkonnaülese mõjuga projekte. Samuti peaks komisjon edendama ja julgustama keskkonnahoidlike riigihangete kasutamist, eriti projektide rakendamisel.
- (23) Et kõigil siseturul tegutsevatel ettevõtjatel oleksid võrdsed võimalused ja et vältida põhjendamatuid konkurentsi-moonutusi, peaksid programmi LIFE alusel eraldatavad rahalised vahendid puudutama vajaduse korral turutõrgete kaotamist. Kui rahastamise näol on tegemist riigiabiga Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 107 lõike 1 mõistes, tuleks seda kavandada kooskõlas riigiabi eeskirjadega, et vältida turumoonutusi, näiteks erarahastamise väljatõrjumist, ebaefektiivsete turustruktuuride loomist või ebatõhusate ettevõtete säilitamist, kusjuures rahalisi vahendeid ei tohi kasutusele võtta enne, kui komisjon on selle ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 alusel heaks kiitnud, välja arvatud

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013. aasta otsus nr 1313/2013/EL liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 924).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

juhul, kui rahastamine on kooskõlas määrusega, mis on vastu võetud vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 994/98 ⁽¹⁾.

ära koostoimet ja tagada sidusus liidu eri rahastamisallikate vahel, keskendudes strateegiliselt keskkonnale ja kliimale ning tagades ühtlasi menetluste lihtsustamise.

- (24) Et parandada keskkonna- ja kliimapoliitika rakendamist ning suurendada keskkonna- ja kliimaeesmärkide integreerimist teistesse poliitikavaldkondadesse, tuleks programmi LIFE raames edendada projekte, millega toetatakse ühtseid lähenemisviise keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide ja vastava poliitika rakendamisele. Sellised integreeritud projektid peaksid toimima konkreetsete vahenditena, mille abil tõhustatakse keskkonna- ja kliimaeesmärkide integreerimist liidu muudesse poliitikavaldkondadesse ning liidu üldkuludesse vastavalt strateegiale „Euroopa 2020”. Need projektid peaksid kujunema heaks tavaks, mille abil näidata, kuidas rakendada liikmesriikides ja piirkondades tõhusalt ja hästi kooskõlastatult liidu keskkonna- ja kliimapoliitikat. Keskkonna allprogrammi puhul peaksid integreeritud projektid olema ennekõike suunatud liidu bioloogilise mitmekesisuse strateegia 2020 rakendamisele, pöörates erilist tähelepanu direktiiviga 92/43/EMÜ loodud Natura 2000 võrgustiku tulemuslikule juhtimisele ja tugevdamisele nimetatud direktiivi artikli 8 põhjal koostatud tähtsujärjestatud tegevuskavade, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/60/EÜ ⁽²⁾ ning jäätmeid ja õhku käsitlevate õigusaktide rakendamise kaudu.
- (25) Integreeritud projektid, ehkki neis keskendutakse kindlaksmääratud teemadele, peaksid olema mitmeetstarbelised rakendusmehhanismid (olles suunatud näiteks keskkonnakasule ja suutlikkuse suurendamisele), mis võimaldab saavutada tulemusi ka muudes poliitikavaldkondades, eelkõige merekeskkonnas vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/56/EÜ ⁽³⁾ eesmärkidele. Integreeritud projekte võiks kavandada ka muudes keskkonnavaldkondades. Kliimameetmete allprogrammi puhul peaksid kõnealused projektid olema ennekõike suunatud kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise strateegiatele ja tegevuskavadele.
- (26) Integreeritud projektide puhul tuleks toetada vaid teatavaid tegevusi ja meetmeid, samas kui projekti tegevusi toetavaid muid tegevusi tuleks rahastada liidu muudest liidu rahastamisprogrammidest ning riiklikest, piirkondlikest ja erasektori rahalistest vahenditest. Programmi LIFE alusel eraldatavate rahaliste vahenditega tuleks kasutada
- (27) Integreeritud projektide puhul, milles keskendutakse jõuliselt liidu keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide ja vastava poliitika rakendamisele ühtsete käsituste abil, tuleb meetmeid võtta kõikides liidu osades ja kõigis käesolevas määruses käsitletud sektorites. Selleks tuleb valimisprotsessis arvestada jaotusküsimust, et lihtsustada geograafilise tasakaalu saavutamist, ning liikmesriigid peavad tegema jõupingutusi, vajaduse korral programmi LIFE tehnilise abi programmide toel, et valmistada ette ja esitada programmi LIFE programmiperioodi jooksul vähemalt üks integreeritud projekt.
- (28) Kuna integreeritud projekti puhul on tegemist uue käsitusega, tuleks sidusrühmi vajaduse korral toetada tehnilise abiga. Kaheetapiline taotlemismenetlus peaks taotlemist kergendama. Esimeses etapis tuleks rahastamiskavas näidata, milliseid muid liidu, riiklike või erasektori rahastamisallikaid kasutatakse ja millises ulatuses. Alles teises etapis tuleb esitada eellepingud vähemalt ühe muu rahastamisallika kohta, et tagada lisarahastamisallika kasutamise tingimuse täitmine. Toetuse määramise etapis tuleks võtta arvesse seda, millises ulatuses hakatakse kasutama liidu muid vahendeid.
- (29) Integreeritud projektide edu sõltub tihedast koostööst programmi LIFE eesmärkidega seotud riiklike, piirkondlike, kohalike asutuste ja valitsusväliste osalejate vahel. Seepärast tuleks kohaldada läbipaistvuse ja avalikustamise põhimõtteid (seoses projektide väljatöötamist, rakendamist, hindamist ja järelevalvet käsitlevate otsustega).
- (30) Keskkonna allprogrammi alla kuuluvate muude kui integreeritud projektide puhul tuleks kooskõlas solidaarsuse ja vastutuse jagamise põhimõttega kehtestada esimese mitmeaastase tööprogrammi ajaks vahendite proportsionaalne jaotus kõikide liikmesriikide vahel, määrates kindlaks suunavad riiklikud eraldised.

⁽¹⁾ Nõukogu 7. mai 1998. aasta määrus (EÜ) nr 994/98, milles käsitletakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 92 ja 93 kohaldamist teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes (EÜT L 142, 14.5.1998, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrategie raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19).

(31) Et suurendada liikmesriikide suutlikkust osaleda programmis LIFE, tuleks käesoleva määrusega kehtestatud nõuded täitnud liikmesriigile teha kättesaadavaks suutlikkuse suurendamise projektideks ette nähtud tagatud rahastamisvahendid. Kõnealused vahendid tuleks teha kättesaadavaks kokkulepitud suutlikkuse suurendamise kava põhjal, milles on esitatud nii sekkumisprojektid kui ka nendeks vajaminevad vahendid.

- (32) Projekti hindamise ja toetuse määramise põhikriteerium programmis LIFE peaks olema kvaliteet. Jaotuse põhimõtte kehtestamine geograafilise tasakaalu kajastamise eesmärgil on suunav ega tohiks tähendada vahendite või eraldiste tagamist liikmesriigile.
- (33) Liit on ühinenud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooniga (Århusi konventsioon). Seetõttu tuleks soodustada liidu üldiste huvide saavutamise nimel tegutsevate vabaihenduste ning mittetulundusüksuste võrgustike tööd, kuna nemad toetavad tulemuslikult Århusi konventsiooni eesmärke, esindades poliitika kujundamise käigus liidu kodanike huve ja seisukohti. Lisaks aitavad nad kaasa konventsiooni rakendamisele ning tõstavad teadlikkust keskkonna- ja kliimaprobleemide ja nende probleemide lahendamiseks võetavate poliitiliste meetmete vallas. Programmi LIFE raames on asjakohane toetada mitmesuguseid peamiselt keskkonna- või kliimameetmete valdkonnas liidu üldiste huvide saavutamise nimel tegutsevaid vabaihendusi ja mittetulundusüksuste võrgustikke, määrates neile konkurentsivõimelisel ja läbipaistval moel tegevustoetusi, et toetada nende tulemuslikku osalemist liidu poliitikas, edendada ja tugevdada liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkide rakendamist ja jõustamist ning suurendada ja tugevdada nende suutlikkust saada tõhusamateks partneriteks.
- (34) Selleks et täita oma ülesandeid keskkonna- ja kliimapoliitika väljatöötamise ja rakendamise algatamisel, peaks komisjon kasutama programmi LIFE vahendeid, et toetada liidu keskkonna- ja kliimapoliitika ning vastavate õigusaktide algatamist, rakendamist ja läbivat arvessevõtmist, sealhulgas teenuste ja kaupade hankeid. Käesoleva määruse alusel teavitustegevuseks eraldatavad vahendid peaksid hõlmama ka liidu poliitiliste prioriteetide propageerimist ning kõigi liidu peamiste keskkonna- ja kliimaaalaste õigusaktide rakendamise ja ülevõtmise hetkeolukorra tutvustamist.
- (35) Praegu turul laenude, omakapitali ja riskikapitali nõudluse ja pakkumise vahel olevad käärid jäävad finantskriisi tõttu tõenäoliselt püsima ning seetõttu on asjakohane lubada rahastamisvahendite kasutamist, et toetada keskkonna- või kliimavaldkonnas võimalikku tulu toovaid projekte. Programmi LIFE kaudu toetatavaid rahastamisvahendeid tuleks kasutada turu konkreetsete vajaduste täitmiseks kulutõhusal viisil kooskõlas programmi eesmärkidega ja nendega ei tohiks tõrjuda välja erarahastamist. Rahastamisvahendeid peaks olema võimalik kombineerida liidu eelarvest antavate toetustega, sealhulgas käesoleva määruse alusel antavate toetustega.
- (36) Varasematest programmide LIFE kogemustest ilmneb vajadus suunata jõupingutused konkreetsetele keskkonna- ja kliimapoliitika prioriteetidele ja tegevusvaldkondadele. Valdkondlike prioriteetide loetelu ei tohiks olla ammen-dav, sest taotlejatel peaks olema võimalik esitada ettepanekuid ka muudes valdkondades, et kasutada uute probleemidega toimetulekuks uusi ideid. Mitmeaastased tööprogrammid peaksid programmi LIFE eesmärkide ja sihtide saavutamiseks olema ka paindlikud, tagades samas valdkondlikke prioriteete rakendavate projektiteemade vajaliku stabiilsuse, võimaldamaks potentsiaalsetel taotlejatel ettepanekuid kavandada, ette valmistada ja esitada. Esimene mitmeaastane tööprogramm peaks kehtima neli aastat ning sellele järgnev teine tööprogramm kolm aastat. Mõlemad tööprogrammid peaksid sisaldama valdkondlikke prioriteete rakendavate projektiteemade mittetäielikku loetelu.
- (37) Varasemad programmi LIFE raames saadud kogemused on näidanud, et riiklikud LIFE kontaktpunktid on äärmiselt olulised, seda eriti taotlejate ja toetusesaajate abistamisel, millega aidatakse kaasa programmide edukale rakendamisele. Sellest tulenevalt tuleks jätkata ja võimaluse korral tõhustada riiklike ja piirkondlike LIFE kontaktpunktide süsteemi tegevust, eelkõige nendes liikmesriikides, kus rakendatakse vähe projekte, samuti tuleks tõhustada koostööd komisjoni ja riiklike LIFE kontaktpunktide ning riiklike ja piirkondlike LIFE kontaktpunktide vahel. Varasemad programmide LIFE raames saadud kogemused on näidanud ka seda, et programmi LIFE võimendava mõju ja sellega loodava liidu lisaväärtuse suurendamiseks on oluline tagada projektitulemuste ning võrgustikutöö tõhus levitamine, korraldades eelkõige seminare, õpikodasid ning muid tegevusi, mille eesmärk on kogemuste, teadmiste ja heade tavade vahetamine liidus. Seetõttu peaks komisjon tegelema jätkuvalt sihipärase levitamisest ja seda tõhustama, sealhulgas eelkõige meetmetega, milles keskendutakse esmajoones integreeritud projektidele (eriti nendes liikmesriikides, kus neid vähe rakendatakse) ja konkreetsetele sektoritele, ning lihtsustama koostööd ja kogemuste vahetamist programmi LIFE toetusesaajate ja muude isikute vahel. Komisjon peaks samuti jätkuvalt ja korrapäraselt ning asjakohaseid meediakanaleid ja tehnoloogiaid kasutades avaldama programmi LIFE kaudu rahastatavate projektide loetelusid, mis sisaldaksid projekti eesmärkide ja saavutatud tulemuste lühikirjeldust ja kokkuvõtet igale projektile kulutatud vahendite kohta.

- (38) Programmi LIFE lihtsustamist ning taotlejate ja toetusesaajate halduskoormuse vähendamist silmas pidades tuleks rohkem kasutada kindlasummalisi ja ühekordseid toetusi, ohustamata seejuures käibemaksu ja koosseisulistele töötajatega seotud kulude rahastamiskõlblikkust, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 966/2012. Kehtiva tava kohaselt peaks avalik-õiguslike organisatsioonide (koordineeriv toetusesaaja või seotud toetusesaaja) poolt projektile makstav summa olema vähemalt 2 % suurem projektiga tegelevate riigiteenistujate palgakulust. Liidu vahendeid ei tohiks kasutada riigieelarve rahastamiseks, näiteks käibemaksu tasumiseks. Käibemaksu katmiseks kasutatavate liidu vahendite mahu kohta on siiski vähe teavet. Komisjon peaks seetõttu andma programmi LIFE vahe- ja järeelhindamisel liikmesriikide kaupa ülevaate käibemaksu tagastamise taotluste kohta, mis programmi LIFE toetusesaajad on viimases makseetapis esitanud.
- (39) Kehtestada tuleks sellised kaasrahastamise ülemmäärad, mida on vaja programmi LIFE raames antavate toetuste tulemusliku taseme hoidmiseks.
- (40) Programmi LIFE ja selle allprogramme tuleks vastavate tulemusnäitajate alusel korrapäraselt kontrollida ja hinnata, et võimaldada teha kohandusi, sealhulgas vaadata vajaduse korral läbi valdkondlikud prioriteedid. Programmide ja projektide hindamise tulemusnäitajate täpsemal määratlemisel peaks komisjon panema rõhku kvaliteediseirele, tuginedes tulemusnäitajatele ning eeldatavatele tulemustele ja mõjule. Komisjon peaks tegema ettepaneku ka sellise meetodi kasutuselevõtmiseks, mis võimaldab jälgida projektide õnnestumist pikas perspektiivis, eelkõige looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetses valdkonnas. Selleks et saada tõendusmaterjale mõlema allprogrammi kasulike kõrvalmõjude kohta kliimameetmete ja bioloogilise mitmekesisuse valdkonnas ning esitada teavet kulutuste suuruse kohta, tuleks programmi LIFE järelevalve raames jälgida kliimameetmete ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutusi vastavalt teatisele „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve“. Jälgimisel tuleks lähtuda lihtsast metoodikast, mille kohaselt liigitatakse kulutused ühte järgmisest kolmest kategooriast: ainult kliima/bioloogilise mitmekesisusega seotud kulud (arvestuslik osakaal 100 %), suurel määral kliima/bioloogilise mitmekesisusega seotud kulud (arvestuslik osakaal 40 %), kliima/bioloogilise mitmekesisusega mitteseotud kulud (arvestuslik osakaal 0 %). Kõnealune metoodika ei tohiks välistada vajaduse korral täpsema metoodika kasutamist.
- (41) Kuna komisjonil on programmi LIFE ja selle projektide juhtimisel pikaajaline kogemus ning programmi LIFE toetusesaajatel on väliste järelevalvemeeskondadega positiivne kogemus, peaks programmi LIFE juhtimist jätkama komisjon. Programmi LIFE ja sellega seotud projektide haldusstruktuuri muutuste suhtes tuleks eelnevalt kohaldada kulude-tulude analüüsi ning erilist tähelepanu tuleks pöörata piisavate ja põhjalike eksperdiarvamuste saamisele, eelkõige looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetses valdkonnas.
- (42) Liidu finantshuve tuleks kogu kulutsükli kestel kaitsta proportsionaalsete meetmete abil, sealhulgas eeskirjade eiramise ennetamise, avastamise ja uurimise, kaotsi läinud, alusetult väljamakstud või valesti kasutatud rahaliste vahendite tagasinõudmise ning vajaduse korral karistuste määramise abil.
- (43) Et tagada liidu vahendite kasutamise parim võimalik hindamine, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses tulemusnäitajatega, mida kohaldatakse keskkonna allprogrammi valdkondlike prioriteetide ning kliimameetmete allprogrammi prioriteetsete valdkondade suhtes, seoses III lisas sätestatud valdkondlike prioriteetide muutmise ja seoses looduse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitsmist toetavatele projektidele eraldatavate toetuste protsentuaalse osa tõstmise eelarves. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamise ja koostamise ajal peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (44) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused seoses mitmeaastaste tööprogrammide vastuvõtmisega, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused. Neid volitusi tuleks teostada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (45) Kui keskkonna- ja kliimameetmete programmi LIFE komitee ei esita arvamust rakendusakti eelnõu kohta, peaks komisjon jätma kooskõlas määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõikega 4 rakendusakti eelnõu vastu võtmata. Kõnealust menetlust tuleks põhjendada muu hulgas vajadusega hinnata vahendite proportsionaalset jaotust integreeritud projektide vahel, eriti maksimumsummat, mida võib ühele integreeritud projektile eraldada.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (46) Selleks et tagada tõhus üleminek määruse (EÜ) nr 614/2007 ja programmi LIFE kohaselt vastu võetud meetmete vahel, on vaja nimetatud määruse alusel rahastatud tegevuste järelevalvet, auditeerimist ja kvaliteedi hindamist jätkata ka pärast nimetatud määruse kehtivuse lõppu.
- (47) Programmi LIFE lisaväärtus tuleneb selle käsituse ja rõhuasetuse eripärast, tänu millele on programmi alusel ellu viidav tegevus eriti hästi kohandatud keskkonna ja kliimaga seotud vajadustele. Liikmesriikide eraldi võetavate meetmetega võrreldes on programm LIFE võimeline aitama kaasa keskkonnapoliitika tulemuslikumale rakendamisele, ühendades suuremal hulgal ressursse ja teadmisi. Samuti loob programm platvormi selleks, et töötada välja ja vahetada parimaid tavasid ja teadmisi, parandada õigustiku rakendamist, ergutada ja kiirendada selle rakendamises tehtavaid muudatusi, suurendada suutlikkust, toetada erasektorit ja eriti VKESid väikesemahuliste tehnoloogiate ja lahenduste katsetamisel ning võimaldada liikmesriikidel ja sidusrühmadel üksteiselt õppida. Lisaks tekitab programm LIFE liidu ja liikmesriikide rahaliste vahendite koostoime, võimendades erasektori lisavahendeid ning suurendades seeläbi liidu sekkumise sidusust ja edendades õigustiku ühtlasemat rakendamist.
- (48) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt liidu keskkonna- ja kliimapoliitika ning vastavate õigusaktide rakendamisele ja väljatöötamisele kaasaaitamine, sealhulgas keskkonna- ja kliimaeesmärkide integreerimine muudesse poliitikavaldkondadesse ning parema juhtimise edendamine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning käesoleva määruse ulatuse ja toime tõttu on neid pigem parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (49) Määrus (EÜ) nr 614/2007 tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

KESKKONNA- JA KLIIMAMEETMETE PROGRAMM (LIFE)

Artikkel 1

Loomine

Luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 („programm LIFE“).

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „katseprojektid“ – projektid, mille raames kasutatakse tehnikat või meetodit, mida ei ole varem või mujal kasutatud või katsetatud, ning mis pakuvad olemasolevate parimate tavadega võrreldes potentsiaalseid keskkonna või kliimaga seotud eeliseid ja mida saab hiljem sarnastes olukordades laiemalt rakendada;
- b) „näidisprojektid“ – projektid, mille raames võetakse kasutusse, katsetatakse, hinnatakse ja levitatakse meetmeid, metoodikaid või käsitusi, mis on projekti konkreetses kontekstis, näiteks geograafilises, ökoloogilises, sotsiaalmajanduslikus kontekstis, uued või tundmatud ja mida võiks sarnastes olukordades kasutada mujalgi;
- c) „parimaid tavasid järgivad projektid“ – projektid, mille raames kasutatakse asjakohaseid, kulutõhusaid ja nüüdisaegseid tehnikaid, meetodeid ja käsitusi, võttes arvesse projekti konkreetses kontekstis;
- d) „integreeritud projektid“ – suure territoriaalse ulatusega projektid, mis eelkõige hõlmavad üht või mitut piirkonda või riiki ning mille kaudu viiakse ellu kas liidu keskkonna- või kliimaalastes õigusaktides ettenähtud, muudele liidu õigusaktidele vastavalt välja töötatud või liikmesriikide ametiasutuste välja töötatud keskkonna- ja kliimakavasid ja -strateegiaid eelkõige loodusega seotud valdkondades, sealhulgas Natura 2000 võrgustiku juhtimise, vee, jäätmete, õhu ning kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise valdkondades, tagades samal ajal sidusrühmade kaasamise ning edendades kooskõla vähemalt ühe muu liidu, riikliku või erasektori asjakohase rahastamisallikaga ja nende allikate kasutuselevõtmist;
- e) „tehnilise abi projektid“ – projektid, mille raames antakse taotlejatele tegevustoetuste kaudu rahalist abi, et aidata taotlejatel valmistada ette integreeritud projekte ning tagada, et projektid vastavad programmi LIFE ajakavale ning tehnilistele ja finantsalastele nõuetele kooskõlas artikli 8 lõikes 3 osutatud fondidega;
- f) „suutlikkuse suurendamise projektid“ – projektid, mille raames antakse tegevustoetuste kaudu rahalist abi tegevuse jaoks, mis on vajalik liikmesriigi, sealhulgas riiklike või piirkondlike LIFE kontaktpunktide suutlikkuse suurendamiseks, et võimaldada liikmesriigil programmis LIFE tõhusamalt osaleda;

- g) „ettevalmistusprojektid” – peamiselt komisjoni poolt koostöös liikmesriikidega kindlaks määratud projektid, millega toetatakse liidu keskkonna- või kliimapoliitika ja vastavate õigusaktide väljatöötamise ja rakendamise konkreetseid vajadusi;
- h) „teabe-, teadlikkuse tõstmise ja teabe levitamise projektid” – projektid, mille eesmärk on toetada teabevahetust, teabe levitamist ja teadlikkuse tõstmist keskkonna ja kliimameetmete allprogrammide raames.

Artikkel 3

Üldeesmärgid ja tulemusnäitajad

1. Programmi LIFE üldeesmärgid on eelkõige järgmised:

- a) aidata kaasa ressursitõhusa, vähese CO₂-heitega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise majanduse saavutamisele, keskkonna kaitsmisele ja keskkonna kvaliteedi parandamisele ning bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamisele ja ümberpööramisele, sealhulgas Natura 2000 võrgustiku toetamisele ning ökosüsteemide seisukorra halvenemise vastu võitlemisele;
- b) parandada liidu keskkonna- ja kliimapoliitika ning vastavate õigusaktide väljatöötamist, rakendamist ja täitmist, ergutada ja edendada keskkonna- ja kliimaeesmärkide läbivat arvessevõtmist liidu muudes poliitikavaldkondades ja avaliku ja erasektori tegevuses ning nendesse integreerimist, sealhulgas era- ja avaliku sektori suutlikkuse suurendamise kaudu;
- c) toetada keskkonna- ja kliimavaldkonna paremat juhtimist kõikidel tasanditel, samuti kodanikuühiskonna, vabaihendumise ja kohalike osalejate suuremat kaasamist;
- d) toetada seitsmenda keskkonnavalase tegevusprogrammi rakendamist.

Nimetatud eesmärgid järgides aitab programm LIFE kaasa säästvale arengule, strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide ja sihtide saavutamisele ning liidu asjakohastele keskkonna- ja kliimastrateegiatele ja -kavadele.

2. Lõikes 1 sätestatud üldeesmärgid püütakse saavutada järgmistel allprogrammide abil:

- a) keskkonna allprogramm;
- b) kliimameetmete allprogramm.

3. Programmi LIFE tulemuslikkust hinnatakse eelkõige järgmistel näitajate alusel:

- a) lõike 1 punktis a osutatud üldeesmärgi puhul hinnatakse keskkonna ja kliima paranemist, mis on saavutatud tänu

programmide LIFE. Bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamisele ja ümberpööramisele kaasaaitamise eesmärgi puhul hinnatakse programmiga saavutatud keskkonna paranemist selle järgi, kui suur osa Natura 2000 võrgustikust on taastatud või võetud asjaomase juhtimise alla, kui suur on taastatud ökosüsteemi pindala ja milline selle liik, ning kaitsestaatuse parandamise eesmärgil võetud meetmete sihts olevate elupaikade ja liikide arv ja tüüp;

- b) lõike 1 punktis b osutatud üldeesmärkide puhul, mis on seotud väljatöötamise ja rakendamisega, hinnatakse selliste välja töötatud või ellu viidud meetmete arvu, mille abil rakendatakse liidu keskkonna- või kliimapoliitika ja vastavate õigusaktide alusel kavasad, programme ja strateegiaid, samuti hinnatakse korduvaks läbiviimiseks või ülekandmiseks sobilike meetmete arvu;

- c) lõike 1 punktis b osutatud integreerimise ja läbiva arvessevõtmisega seotud üldeesmärkide puhul hinnatakse selliste meetmete arvu, millega saavutatakse koostoime või mida võetakse läbivalt arvesse liidu muudes rahastamisprogrammides või mis on integreeritud avaliku või erasektori tegevusse;

- d) lõike 1 punktis c osutatud üldeesmärgi puhul hinnatakse selliste meetmete arvu, mille eesmärk on tagada parem juhtimine, teabe levitamine ning teadlikkus keskkonna- ja kliimakuuimustest.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 29 vastu delegeeritud õigusakte selliste tulemusnäitajate täpsemaks määratlemiseks, mida kohaldatakse prioriteetsete valdkondade ja valdkondlike prioriteetide suhtes, millele on seoses keskkonna allprogrammiga osutatud artiklis 9 ja III lisas ning seoses kliimameetmete allprogrammiga artiklis 13.

Artikkel 4

Eelarve

1. Programmi LIFE rakendamise rahastamispakett aastateks 2014 kuni 2020 on 3 456 655 000 eurot (jooksvates hindades), mis moodustab 0,318 % määruuses (EL) nr 1311/2013 osutatud kulukohustuste assigneeringute kogusummast.

Iga-aastased eraldised määratakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt kindlaks vastavalt mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud piirmääradele.

2. Eelarve jaotus allprogrammide vahel on järgmine:

- a) lõikes 1 osutatud rahastamispaketist eraldatakse 2 592 491 250 eurot keskkonna allprogrammidele;

- b) lõikes 1 osutatud rahastamispaketist eraldatakse 864 163 750 eurot kliimameetmete allprogrammile.

Artikkel 5

Kolmandate riikide osalemine programmis LIFE

Programmis LIFE võivad osaleda järgmised riigid:

- Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingu osalisteks olevad Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riigid;
- kandidaatriigid, potentsiaalsed kandidaadid ning liiduga ühinevad riigid;
- Euroopa Liidu naabruspoliitikaga hõlmatud riigid;
- riigid, kes on saanud Euroopa Keskkonnaagentuuri liikmeteks vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 933/1999 ⁽¹⁾;

Osaletakse tingimustel, mis on sätestatud vastavates kahe- või mitmepoolsetes lepingutes, millega nähakse ette kõnealuste kolmandate riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtted.

Artikkel 6

Tegevus väljaspool liitu või ülemeremaades ja -territooriumidel

1. Ilma et see piiraks artikli 5 kohaldamist, võib programmi LIFE raames rahastada tegevust väljaspool liitu ning ülemeremaades ja -territooriumidel vastavalt otsusele 2001/822/EÜ (ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus), kui nimetatud tegevus on vajalik liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks ning tagamaks liikmesriikide territooriumitel, mille suhtes kohaldatakse aluslepinguid, rakendatavate meetmete tulemuslikkus.

2. Juriidiline isik, mille asukoht on väljaspool liitu, võib osaleda artiklis 18 osutatud projektides tingimusel, et projekti koordineeriv toetusesaaja asub liidus ja väljaspool liitu ellu viidav tegevus vastab käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud nõuetele.

Artikkel 7

Rahvusvaheline koostöö

Programmi LIFE rakendamisel võib teha koostööd asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega ning nende organisatsioonide asutuste ja organitega, kui see on vajalik artiklis 3 sätestatud üldeesmärkide saavutamiseks.

⁽¹⁾ Nõukogu 29. aprilli 1999. aasta määrus (EÜ) nr 933/1999, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1210/90 Euroopa Keskkonnaagentuuri ning Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu asutamise kohta (EÜT L 117, 5.5.1999, lk 1).

Artikkel 8

Vastastikune täiendavus

1. Komisjon ja liikmesriigid tagavad, et programmi LIFE alusel antav toetus on kooskõlas liidu poliitika ja prioriteetidega ning täiendab liidu teisi rahastamisvahendeid, tagades ühtlasi ka lihtsustamismeetmete rakendamise.

2. Programmi LIFE alusel rahastatav tegevus peab vastama liidu ja liikmesriikide õigusele, sealhulgas liidu riigiabi eeskirjadele. Programmi LIFE alusel toimuvast rahastamisest, mille näol on tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 mõistes, annavad liikmesriigid teada komisjonile ning rahalisi vahendeid ei tohi kasutusele võtta enne, kui komisjon on selle ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 alusel heaks kiitnud, välja arvatud juhul, kui rahastamine on kooskõlas määrusega, mis on vastu võetud vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 994/98 artikli 2 lõikele 1 ning artiklile 8.

3. Komisjon ja liikmesriigid tagavad vastavalt oma sellekohastele kohustustele programmi LIFE kooskõla Euroopa Regioonarengu Fondiga, Euroopa Sotsiaalfondiga, Ühtekuuluvusfondiga, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondiga ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga, et luua koostoime, eriti integreeritud projektide puhul, ning et toetada programmi LIFE raames välja töötatud lahenduste, meetodite ja käsituste kasutamist. Selline kooskõlastamine toimub ühissätete määrusega kehtestatud raamistiku ning ühise strateegilise raamistiku ja partnerluslepingutes kehtestatud mehhanismide kaudu nimetatud määruses nõutud viisil.

4. Komisjon tagab samuti sidususe ja koostoime ning väldib kattumisi programmi LIFE ning liidu muude tegevuspõhimõtete ja rahastamisvahendite, eelkõige programmi „Horisont 2020” ja liidu välistegevuse alla kuuluvate tegevuspõhimõtete ja vahendite vahel.

II JAOTIS

ALLPROGRAMMID

1. PEATÜKK

Keskkonna allprogramm

Artikkel 9

Keskkonna allprogrammi prioriteetsed valdkonnad

1. Keskkonna allprogramm hõlmab kolme prioriteetset valdkonda:

- keskkond ja ressursitõhusus,

b) loodus ja bioloogiline mitmekesisus,

c) keskkonnavalade juhtimine ja teave.

2. Lõikes 1 osutatud prioriteetsed valdkonnad hõlmavad III lisas sätestatud valdkondlike prioriteete.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 29 vastu delegeeritud õigusakte, et lisada, jätta välja või muuta III lisas sätestatud valdkondlike prioriteete, lähtudes järgmistest kriteeriumidest:

- a) seitsmendas keskkonnavalases tegevusprogrammis sätestatud prioriteetid;
- b) artiklites 10, 11 ja 12 osutatud iga prioriteetse valdkonna erieesmärgid;
- c) artiklis 24 osutatud mitmeaastase tööprogrammi rakendamisel saadud kogemused;
- d) integreeritud projektide rakendamisel saadud kogemused;
- e) pärast 23. detsember 2013. aasta vastu võetud liidu uutest keskkonnavalastest õigusaktidest tulenevad prioriteetid või
- f) liidu kehtivate keskkonnavalaste õigusaktide ja vastava poliitika rakendamisel saadud kogemused.

Komisjon vaatab läbi III lisas sätestatud valdkondlikud prioriteetid ning vajaduse korral muudab neid kõige hiljemalt artikli 27 lõike 2 punktis a osutatud programmi LIFE vahehindamise ajaks.

3. Vähemalt 55 % keskkonna allprogrammi raames tegevustoetuste kaudu rahastatavatele projektidele ette nähtud eelarv vahenditest eraldatakse projektidele, millega toetatakse looduse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitset.

4. Komisjonil on õigus võtta vastavalt artiklile 29 vastu delegeeritud õigusakte, et tõsta käesoleva artikli lõikes 2 osutatud protsendimäära kuni 10 % võrra, tingimusel et looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetse valdkonna alla kuuluvate ja kvaliteedi miinimumnõuetele vastavate taotlustega kahe järjestikuse aasta jooksul taotletud kogusumma on üle 20 % suurem kõnealustele aastatele eelneval kahel aastal arvestatud vastavast summast.

Artikkel 10

Keskkonna ja ressursitõhususe prioriteetse valdkonna erieesmärgid

Keskkonna allprogrammi keskkonna ja ressursitõhususe prioriteetse valdkonna erieesmärgid on eelkõige alljärgnevad:

- a) töötada välja, katsetada ja tutvustada keskkonnaprobleemide puhul kordamiseks, ülekandmiseks või läbivaks arvessevõtmiseks sobilikke poliitika- või juhtimiskäsitusi, parimaid

tavasid ja lahendusi (sealhulgas uuenduslike tehnoloogiate väljatöötamine ja esitlemine), võttes muu hulgas arvesse keskkonna ja tervise vahelisi seoseid ning toetades ressursitõhususega seotud poliitikat ja õigusakte, kaasa arvatud ressursitõhusa Euroopa tegevuskava;

- b) toetada ühtsete lähenemisviiside kasutamist, väljatöötamist, katsetamist ja tutvustamist liidu keskkonnapoliitika ja keskkonnavalaste õigusaktide kohaste kavade ja programmide rakendamiseks, eelkõige sellistes valdkondades nagu vesi, jäätmed ja õhk;
- c) parandada alusteadmisi liidu keskkonnapoliitika ja keskkonnavalaste õigusaktide väljatöötamiseks, rakendamiseks, hindamiseks, järelevalveks ja kontrollimiseks ning liidus ja väljaspool liitu keskkonda mõjutavate tegurite, survetegurite ja vastumeetmete hindamiseks ja jälgimiseks.

Artikkel 11

Looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetse valdkonna erieesmärgid

Keskkonna allprogrammi looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetse valdkonna erieesmärgid on eelkõige alljärgnevad:

- a) aidata looduse ja bioloogilise mitmekesisuse valdkonnas kaasa liidu poliitika ja õigusaktide, sealhulgas liidu bioloogilise mitmekesisuse strateegia 2020, direktiivi 92/43/EMÜ ja direktiivi 2009/147/EÜ edasiarendamisele ja rakendamisele, eelkõige käsituste, parimate tavade ja lahenduste kohaldamise, väljatöötamise, katsetamise ja tutvustamise teel;
- b) toetada direktiivi 92/43/EMÜ artikli 3 alusel loodud Natura 2000 võrgustiku edasist arendamist, rakendamist ja juhtimist, eelkõige kõnealuse direktiivi artikli 8 põhjal koostatud tähtsusjärjestatud tegevuskavade rakendamiseks vajalike ühtsete käsituste kohaldamist, väljatöötamist, katsetamist ja tutvustamist;
- c) parandada alusteadmisi liidu looduse ja bioloogilise mitmekesisuse poliitika ja vastavate õigusaktide väljatöötamiseks, rakendamiseks, hindamiseks, järelevalveks ja kontrollimiseks ning liidus ja väljaspool liitu loodust ja bioloogilist mitmekesisust mõjutavate tegurite, survetegurite ja vastumeetmete hindamiseks ja jälgimiseks.

Artikkel 12

Keskkonnavalade juhtimise ja teabe prioriteetse valdkonna erieesmärgid

Keskkonna allprogrammi keskkonnavalade juhtimise ja teabe prioriteetse valdkonna erieesmärgid on eelkõige alljärgnevad:

- a) toetada teadlikkuse tõstmist keskkonnaküsimustes, sealhulgas saavutada üldsuse ja sidusrühmade toetus liidu poliitika kujundamisele keskkonnavaldkonnas, ja edendada säästvat arengu alaseid teadmisi ning säästva tarbimise uusi tavasid;
- b) toetada keskkonnavaldkonnas teabe edastamist, haldamist ja levitamist ning soodustada edukaid keskkonnaga seotud lahendusi ja tavasid käsitlevate teadmiste jagamist, muu hulgas sidusrühmade vahelise koostöö platvormide arendamise ja koolituse kaudu;
- c) edendada ja toetada liidu keskkonnaalaste õigusaktide tulemuslikumat järgimist ja järgimise tagamist, eelkõige parimate tavade ja poliitiliste käsituste väljatöötamise ja levitamise edendamise teel;
- d) edendada paremat keskkonnaalast juhtimist, laiendades sidusrühmade, sealhulgas vabaihenduste osalemist poliitika- ja poliitika rakendamise alastes konsultatsioonides.

2. PEATÜKK

Kliimameetmete allprogramm

Artikkel 13

Kliimameetmete allprogrammi prioriteetsed valdkonnad

Kliimameetmete allprogramm hõlmab kolme prioriteetses valdkonda:

- a) kliimamuutuste leevendamine,
- b) kliimamuutustega kohanemine,
- c) kliimaalane juhtimine ja teave.

Artikkel 14

Kliimamuutuste leevendamise prioriteetse valdkonna erieesmärgid

Et aidata kaasa kasvuhoonegaaside heite vähendamisele, on kliimamuutuste leevendamise prioriteetse valdkonna erieesmärgid eelkõige alljärgnevad:

- a) aidata kaasa kliimamuutuste leevendamist käsitleva liidu poliitika ja vastavate õigusaktide rakendamisele ja väljatöötamisele, sealhulgas selle teema läbivale arvessevõtmisele muudes poliitikavaldkondades, eelkõige kliimamuutuste leevendamisega seotud poliitiliste või juhtimisalaste käsituste, parimate tavade ja lahenduste väljatöötamise, katsetamise ja tutvustamise teel;
- b) parandada alusteadmisi tulemuslike kliimamuutuste leevendusmeetmete väljatöötamiseks, hindamiseks, järelevalveks, kontrollimiseks ja rakendamiseks ning suurendada suutlikkust neid teadmisi praktikas kasutada;

Artikkel 15

Kliimamuutustega kohanemise prioriteetse valdkonna erieesmärgid

Et aidata kaasa jõupingutustele, mille abil suurendatakse vastupanuvõimet kliimamuutustele, on kliimamuutustega kohanemise prioriteetse valdkonna erieesmärgid eelkõige alljärgnevad:

- a) aidata kaasa kliimamuutustega kohanemist käsitleva liidu poliitika väljatöötamisele ja rakendamisele, sealhulgas selle teema läbivale arvessevõtmisele muudes poliitikavaldkondades, eelkõige kliimamuutustega kohanemisega seotud poliitiliste või juhtimisalaste käsituste, parimate tavade ja lahenduste väljatöötamise, katsetamise ja tutvustamise teel, sealhulgas vajaduse korral ökosüsteemil põhinevate käsituste abil;
- b) parandada alusteadmisi tulemuslike kliimamuutustega kohanemise meetmete väljatöötamiseks, hindamiseks, järelevalveks, kontrollimiseks ja rakendamiseks, asetades vajaduse korral esikohale ökosüsteemil põhineva lähenemisviisi, ning suurendada suutlikkust neid teadmisi praktikas kasutada;
- c) hõlbustada ühtsete lähenemisviiside väljatöötamist ja rakendamist, näiteks seoses kliimamuutustega kohanemist käsitlevate strateegiate ja tegevuskavadega nii kohalikul, piirkondlikul kui ka riiklikul tasandil, asetades vajaduse korral esikohale ökosüsteemil põhinevad lähenemisviisid;
- d) aidata kaasa kordamiseks, ülekandmiseks või läbivaks arvessevõtmiseks sobilike uuenduslike kliimamuutustega kohanemise tehnoloogiate, -süsteemide, -meetodite ja -vahendite väljatöötamisele ja tutvustamisele.

Artikkel 16

Kliimaalase juhtimise ja teabe prioriteetse valdkonna erieesmärgid

Kliimaalase juhtimise ja teabe prioriteetse valdkonna erieesmärgid on eelkõige alljärgnevad:

- a) toetada teadlikkuse tõstmist kliimaküsimustes, sealhulgas saavutada üldsuse ja sidusrühmade toetus liidu poliitika kujundamisele kliimavaldkonnas, ja edendada säästvat arengu alaseid teadmisi;

- b) toetada kliimavaldkonnas teabe edastamist, haldamist ja levitamist ning soodustada edukaid kliimaga seotud lahendusi ja tavaid käsitlevate teadmiste jagamist, muu hulgas sidusrühmade vahelise koostöö platvormide arendamise ja koolituse kaudu;
- c) edendada ja toetada liidu kliimaalaste õigusaktide tulemuslikumat järgimist ja järgimise tagamist, eelkõige parimate tavade ja poliitiliste käsituste väljatöötamise ja levitamise edendamise teel;
- d) edendada paremat kliimaalast juhtimist, laiendades sidusrühmade, sealhulgas vabaihenduste osalemist poliitika- ja poliitika rakendamise alastes konsultatsioonides.

III JAOTIS

ÜHISED RAKENDUSSÄTTED

1. PEATÜKK

Rahastamine

Artikkel 17

Rahastamise liigid

1. Liidupoolse rahastamise õiguslikud vormid võivad olla järgmised:

- a) toetused;
- b) avaliku hanke lepingud;
- c) osalemine rahastamisvahendites vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 sätetele rahastamisvahendite kohta, eelkõige vastavalt selle artiklitele 139 ja 140, ning tegevusalaste nõuetega, mis on sätestatud liidu vastavates õigusaktides;
- d) muud liiki meetmed, mis on vajalikud artiklis 3 sätestatud üldeesmärkide saavutamiseks.

2. Komisjon rakendab käesolevat määrust kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012.

3. Käesoleva määruse alusel toimuv rahastamine, mille näol on tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, toimub viisil, mille puhul järgitakse asjaomaseid liidu riigiabi eeskirjasid.

4. Vähemalt 81 % programmi LIFE eelarvevahenditest eraldatakse projektidele, mida rahastatakse tegevustoetustega või vajadusel lõike 1 punktis c osutatud rahastamisvahenditest.

Sõltuvalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 140 lõike 2 punktis f osutatud eelhindamisest võib komisjon lisada kõnealused rahastamisvahendid artiklis 24 osutatud mitmeaastasesse tööprogrammi.

5. Kuni 30 % lõike 4 kohaselt tegevustoetusteks eraldatud eelarvevahenditest võib eraldada integreeritud projektidele. Maksimumprotsent arvutatakse ümber artikli 27 lõike 2 punktis a osutatud programmi LIFE vahehindamise raames ning selleks esitatakse vajaduse korral seadusandlik ettepanek.

Artikkel 18

Projektid

Tegevustoetustega võib rahastada järgmisi projekte:

- a) katseprojektid,
- b) näidisprojektid,
- c) parimate tavade projektid,
- d) integreeritud projektid,
- e) tehnilise abi projektid,
- f) suutlikkuse suurendamise projektid,
- g) ettevalmistusprojektid,
- h) teabe-, teadlikkuse tõstmise ja teabe levitamise projektid,
- i) muud projektid, mis on vajalikud artiklis 3 sätestatud üldeesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 19

Projektide rahastamiskõlblikkuse ja toetuse määramise kriteeriumid ning projektide valimine

1. Artiklis 18 osutatud projektid peavad vastama artiklis 2 sätestatud mõistetel põhinevatele rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidele ning järgmistele toetuse määramise kriteeriumidele:

- a) projekt on liidu huvides, aidates märkimisväärselt kaasa mõne artiklis 3 sätestatud programmi LIFE üldeesmärgi ning artiklis 9 sätestatud prioriteetsete valdkondade erieesmärkide, III lisas sätestatud valdkondlike prioriteetide või artiklis 13 sätestatud prioriteetsete valdkondade erieesmärkide saavutamisele;
- b) projekt on kulutõhus ning tehniliselt ja rahaliselt sidus ning
- c) projekti kavandatud rakendamine on mõistlik.

2. Projektile toetuse määramise aluseks on kvaliteeti puudutavate miinimumnõuete täitmine vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 asjakohastele sätetele.

3. Programmi LIFE ühe prioriteetse valdkonna raames rahastatavad projektid ei kahjusta keskkonna- või kliimaeesmärkide saavutamist muus prioriteetsetes valdkonnas ning võimaluse korral edendavad need koostoimet eri eesmärkide vahel ning keskkonnasäästlike riigihangete kasutamist.

4. Komisjon tagab integreeritud projektide puhul geograafilise tasakaalu, eraldades igale liikmesriigile suunavalt vähemalt kolm integreeritud projekti, tagades, et artiklis 1 osutatud programmi LIFE programmiperioodi jooksul kuulub vähemalt üks integreeritud projektidest nii keskkonna allprogrammi kui ka kliimameetmete allprogrammi.

Integreeritud projektid jaotatakse selliselt, et artikli 24 lõike 2 punktis c sätestatud eesmärgid oleksid täidetud iga artikli 2 punktis d osutatud valdkonna puhul.

Et hinnata artikli 2 punktis d osutatud liidu, riikliku või erasektori rahastamisallika kasutamist käsitlevate sätete järgimist, lisatakse integreeritud projektide taotlustele:

- a) taotlemise esimeses etapis rahastamiskava ning
- b) taotlemise teises etapis vähemalt üks eelleping, milles on näidatud, millises ulatuses kasutatakse muid asjakohaseid liidu, riiklike või erasektori rahastamisallikaid, kusjuures sellised rahastamisallikad tuleb ka nimetada.

5. Komisjon tagab esimese mitmeaastase tööprogrammi kestuse ajal keskkonna allprogrammi raames esitatud muude kui integreeritud projektide geograafilise tasakaalu, jaotades rahalised vahendid proportsionaalselt kõikide liikmesriikide vahel vastavalt I lisas sätestatud kriteeriumide kohaselt koostatud suunavatele riiklikele eraldistele. Kui suunavad riiklikud eraldised ei ole kohaldatavad, valitakse projektid ainult sisuliste paremuskriteeriumide põhjal.

6. Juhul kui komisjoni valikumenetluse lõpuks koostatud loetelus olevate liikmesriigi poolt esitatud muude kui integreeritud projektide jaoks vajamineva kaasrahastamise summa on asjaomase liikmesriigi jaoks määratud suunavast eraldisest väiksem, kasutab komisjon järelejäänud osa muude liikmesriikide esitatud selliste projektide (välja arvatud ülemeremaades ja –territooriumidel teostatavad projektid) kaasrahastamiseks, millega aidatakse kõige paremini saavutada artiklis 3 sätestatud üldeesmäärke, tingimusel et lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimused on täidetud.

Kaasrahastatavate projektide loetelu avaldades esitab komisjon keskkonna- ja kliimameetmete programmi LIFE komiteele aruande selle kohta, kuidas võeti arvesse lõigete 4 ja 5 kohaselt sätestatud eraldamiskriteeriume.

7. Komisjon pöörab erilist tähelepanu riikidevahelistele projektidele, kui riikidevaheline koostöö on keskkonnakaitse- ja kliimaeesmärkide saavutamise seisukohalt oluline, ning püüab tagada, et vähemalt 15 % projektidele ette nähtud eelarvelistest vahenditest eraldatakse riikidevahelistele projektidele. Komisjon kaalub riikidevaheliste projektide rahastamist isegi sellistel juhtudel, kui asjaomases riikidevahelises projektis osaleva ühe või mitme liikmesriigi suunava riikliku eraldise summa on ületatud.

8. Esimese mitmeaastase tööprogrammi kestuse ajal on liikmesriigil õigus saada ühe suutlikkuse suurendamise projekti jaoks kuni 1 000 000 eurot, tingimusel et täidetud on üks järgmistest kriteeriumidest:

- a) liikmesriigi 2010., 2011. ja 2012. aastaks määruse (EÜ) nr 641/2007 artiklis 6 kehtestatud suunava riikliku eraldise kasutamise suutlikkuse keskmine määr on alla 70 %;
- b) liikmesriigi SKP elaniku kohta 2012. aastal oli alla 90 % liidu keskmisest või
- c) liikmesriik ühines liiduga pärast 1. jaanuari 2013.

Teise mitmeaastase tööprogrammi ajal on liikmesriigil õigus saada ühe suutlikkuse suurendamise projekti jaoks kuni 750 000 eurot, tingimusel, et täidetud on järgmised kriteeriumid:

- a) lõikes 5 osutatud 2014., 2015. ja 2016. aastaks kehtestatud suunava riikliku eraldise kasutamise suutlikkuse keskmine määr liikmesriigis on alla 70 % ning
- b) liikmesriigi suutlikkuse keskmine määr suunava riikliku eraldise kasutamisel 2014., 2015. ja 2016. aastal on tõusnud, võrreldes 2010., 2011. ja 2012. aasta keskmise määraga.

Selleks et saada suutlikkuse suurendamise projektidele toetust, kohustub liikmesriik hoidma asjakohase mitmeaastase tööprogrammi ajal programmiks LIFE ette nähtud ressursse, sealhulgas personali, vähemalt 2012. aasta tasemel. Kõnealune kohustus sätestatakse lõikes 9 osutatud suutlikkuse suurendamise kavas.

Erandina esimese ja teise lõigu rahastamiskõlblikkuse sätetest ei saa liikmesriik terve programmi LIFE kestuse ajal toetust suutlikkuse suurendamise projektidele, kui selle SKP elaniku kohta oli 2012. aastal üle 105 % liidu keskmisest. Ühe mitmeaastase tööprogrammi raames antakse igale liikmesriigile toetust vaid üheks suutlikkuse suurendamise projektiks.

9. Komisjon kehtestab kõikide suutlikkuse suurendamise projektide jaoks toetuse määramise kiirendatud menetluse. Suutlikkuse suurendamise projektideks saab hakata taotlusi esitama alates 23. detsember 2013. aasta. Taotlused põhinevad suutlikkuse suurendamise kaval, milles lepivad kokku liikmesriik ja komisjon ning milles on esitatud programmi LIFE raames rahastatavad meetmed, mille eesmärk suurendada liikmesriigi suutlikkust esitada edukaid taotlusi projektide rahastamiseks keskkonna ja kliimameetmete allprogrammide raames. Selliste meetmete hulka võivad muu hulgas kuuluda:

- a) uute töötajate töölevõtmine ja nende koolitamine riiklike või piirkondlike LIFE kontaktpunktide jaoks;
- b) kogemuste ja parimate tavade vahetamise lihtsustamine ning programmi LIFE raames rakendatud projektide tulemuste levitamise ja kasutamise edendamine;
- c) koolitajate koolitamisel põhinevad lähenemisviisid;
- d) liikmesriikides ametiasutuste vahelised vahetus- ja lähetusprogrammid, eriti oma valdkonna parimate töötajate vahetus.

Suutlikkuse suurendamise kavasse kuuluvad meetmed võivad sisaldada ekspertteenuste hankeid, et kõrvaldada ajutised tehnilised puudused ja ajutine protsessisuutlikkuse puudulikkus, kuid need ei tohi sisaldada selliste ekspertide teenuste hankeid, kelle peamine ülesanne on taotluste kirjutamine iga-aastastele taotlusvoorudele esitamiseks.

Suutlikkuse suurendamise kavas esitatakse ka selliste meetmete hinnanguline maksumus.

Artikkel 20

Kaasrahastamise määrad ja projektikulude rahastamiskõlblikkus

1. Artiklis 18 osutatud projektide kaasrahastamise määr on järgmine:

- a) esimese mitmeaastase tööprogrammi kestuse ajal kuni 60 % kõigi keskkonna ja kliimameetmete allprogrammi raames rahastatud projektide (v.a punktis c nimetatud projektid) rahastamiskõlblikest kuludest;
- b) teise mitmeaastase tööprogrammi kestuse ajal kuni 55 % kõigi keskkonna ja kliimameetmete allprogrammi raames rahastatud projektide (v.a punktis c nimetatud projektid) rahastamiskõlblikest kuludest;
- c) kogu programmi LIFE kestuse ajal:

- i) kuni 60 % artikli 18 punktides d, e ja g osutatud projektide rahastamiskõlblikest kuludest;

- ii) kuni 60 % keskkonna allprogrammi looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetse valdkonna raames rahastatud projektide rahastamiskõlblikest kuludest, kui punktis iii ei ole sätestatud teisiti;

- iii) kuni 75 % keskkonna allprogrammi looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetse valdkonna raames rahastatud selliste projektide rahastamiskõlblikest kuludest, mis puudutavad looduslikke elupaikasid või liike, mis on esmatähtsad direktiivi 92/43/EMÜ rakendamiseks, või linnuliike, mida direktiivi 2009/147/EÜ artikli 16 alusel loodud teaduse ja tehnika arenguga kohandamise komitee peab rahastamisel esmatähtsaks, kuna see on vajalik kaitse-eesmärgi saavutamiseks;

- iv) kuni 100 % artikli 18 punktis f osutatud projektide rahastamiskõlblikest kuludest.

2. Rahastamiskõlblike kulud käsitlevad tingimused on sätestatud määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklis 126. Need kulud hõlmavad käibemaksu ja personalikulusid.

Komisjon annab programmi LIFE vahe- ja järelhindamisel liikmesriikidele kaupa ülevaate käibemaksu tagastamise taotluste kohta, mida programmi LIFE projekti toetusesaajad on viimases makseetapis esitanud.

3. Maa ostmisega seotud kulud peetakse rahastamiskõlblikeks artiklis 18 osutatud projektide liidupoolsel rahastamisel, tingimusel et

- a) ost aitab kaasa direktiivi 92/43/EMÜ artikliga 3 loodud Natura 2000 võrgustiku parendamisele, hooldamisele ja terviklikkuse taastamisele, muu hulgas ühenduste parandamisele koridoride, puhkepaikade või rohelise taristu muude elementide abil;
- b) maaost on ainuke kulutasuv või kõige kulutasuvam viis soovitud kaitse-eesmärgi saavutamiseks;
- c) ostetud maa reserveeritakse pikaajaliseks kasutuseks, mis on kooskõlas artiklites 11, 14 või 15 sätestatud eesmärkidega, ning
- d) asjaomane liikmesriik tagab üleandmise teel või muul viisil sellise maa pikaajalise kasutuse looduskaitse eesmärkidel.

Artikkel 21

Tegevustoetused

1. Tegevustoetustega rahastatakse selliste mittetulundusüksuste teatavaid tegevus- ja halduskulusid, mis toimivad liidu üldistes huvides, tegutsevad peamiselt keskkonna- või kliimameetmete valdkonnas ning osalevad liidu poliitika ja õigusaktide väljatöötamises, rakendamises ja nende täitmise tagamises.

2. Lõikes 1 osutatud tegevustoetuste liidupoole kaasrahastamise määr on kuni 70 % rahastamiskõlblikest kuludest.

Artikkel 22

Muud liiki tegevus

Programmi LIFE raames võib rahastada komisjoni poolt läbiviidavat tegevust, millega toetatakse liidu keskkonna- ja kliimapolitiitika ning vastavate õigusaktide algatamist, rakendamist ja läbivat arvessevõtmist artiklis 3 osutatud üldeesmärkide saavutamiseks. Selline tegevus võib hõlmata järgmist:

- a) teave ja teavitamine, sealhulgas teadlikkuse tõstmise kampaaniad. Käesoleva määruse alusel teavitustegevuseks eraldatavad vahendid hõlmavad ka liidu poliitiliste prioriteetide propageerimist ning kõigi liidu peamiste keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide rakendamise ja ülevõtmise hetkeolukorra tutvustamist;
- b) uuringud, ülevaated, mudelite ja stsenaariumide väljatöötamine;
- c) projektide, poliitika, programmide ja õigusaktide ettevalmistamine, rakendamine, järelevalve, kontroll ja hindamine;
- d) seminarid, konverentsid ja koosolekud;
- e) võrgustikutöö ja parimate tavade platvormid;
- f) muu tegevus, mis on vajalik artiklis 3 osutatud üldeesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 23

Toetusesaajad

Programmi LIFE raames võib rahastada avaliku ja erasektori asutusi.

Programmi LIFE nähtavuse tagamiseks avaldavad toetusesaajad programmi LIFE ja oma projektide tulemused ning mainivad sellega seoses alati liidult saadud toetust. Kõigis teavitamistegevustes kasutatakse lisas II kujutatud programmi LIFE logo ning teabetahvlitel on logo avalikkuse jaoks strateegilises kohas nähtaval. Kui komisjon ei ole määranud teisiti, kannavad kõik programmi LIFE raames soetatud kestvuskaubad programmi LIFE logo.

2. PEATÜKK

Rakendusmeetmed

Artikkel 24

Mitmeaastased tööprogrammid

1. Komisjon võtab programmi LIFE jaoks rakendusaktidega vastu mitmeaastased tööprogrammid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 30 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Esimese mitmeaastase tööprogrammi kestus on neli aastat ning teise mitmeaastase tööprogrammi kestus on kolm aastat.

2. Igas mitmeaastases tööprogrammis esitatakse üksikasjalikult kooskõlas artiklis 3 sätestatud eesmärkidega alljärgnev:

- a) iga allprogrammi puhul rahaliste vahendite jaotus prioriteetsete valdkondade vahel ja eri rahastamisliikide vahel kooskõlas artikli 9 lõikega 3, artikli 17 lõikega 4 ja artikli 17 lõikega 5. Projektide tegevustoetusi prioriteetsete valdkondade vahel või raames eelnevalt ei jaotata, välja arvatud tehnilise abi projektide ning suutlikkuse suurendamise projektide puhul;
- b) mitmeaastase tööprogrammiga hõlmatud ajavahemiku vältel rahastatavate projektide projektiteemad, millega rakendatakse III lisas sätestatud valdkondlikke prioriteete;
- c) iga prioriteetse valdkonna ja projektitüübi kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed tulemused, näitajad ja eesmärgid mitmeaastase tööprogrammiga hõlmatud ajavahemikuks kooskõlas artikli 3 lõikes 3 sätestatud tulemusnäitajatega ning artiklites 10, 11, 12, 14, 15 ja 16 iga prioriteetse valdkonna jaoks kehtestatud erieesmärkidega;
- d) projektide valikumenetluse tehnilised meetodid ning valimise ja toetuste määramise kriteeriumid vastavalt käesoleva määruse artiklitele 2 ja 19 ning määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 asjakohastele sätetele;
- e) mitmeaastase tööprogrammiga hõlmatud ajavahemiku vältel välja kuulutatavate taotlusvoorude suunavad ajakavad.

3. Komisjon avaldab mitmeaastaste tööprogrammide raames artikli 9 lõikes 1 ja artiklis 13 loetletud prioriteetsetes valdkondades iga-aastased toetustaotluste esitamise kutsed. Komisjon tagab, et taotlusvoorus kasutamata jäänud vahendid jaotatakse ümber artiklis 18 osutatud eri projektiliikide vahel.

4. Komisjon vaatab mitmeaastase tööprogrammi rakendusakti vormis läbi hiljemalt programmi LIFE vahehindamise ajaks. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 30 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 25

Rakendamismeetodid

Käesoleva määruse artiklis 3 osutatud üldeesmärkide saavutamiseks viib komisjon tegevusi läbi vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklis 58 sätestatud eelarve täitmiseviisidele, eelkõige täites eelarvet kas tsentraliseeritult vahetult või kaudselt või siis ühiselt koos rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Artikkel 26

Haldus- ja tehniline abi

Programmi LIFE rahaliste vahenditega võib katta ka vajalikke kulutusi seoses ettevalmistustööde, järelevalve, kontrolli, auditeerimise, teavitustegevuse ja hindamisega, mis on otseselt vajalikud programmi LIFE juhtimiseks ja artiklis 3 sätestatud üldeesmärkide saavutamiseks.

Komisjon korraldab koostöös riiklike LIFE kontaktpunktidega korrapäraselt seminare ja õpikodasid, avaldab programmi LIFE raames rahastatud projektide loetelusid ja viib läbi muid tegevusi, et aidata kaasa kõiki projekte puudutavate kogemuste, teadmiste ja parimate tavade vahetamisele ning projektitulemuste kordamisele ja ülekanndmisele üle kogu liidu. Sel eesmärgil viib komisjon läbi tegevusi, mis on suunatud projektitulemuste levitamisele programmi LIFE toetusesaajate ja muude isikute hulgas, keskendudes vajaduse korral nendele liikmesriikidele, kus programmi LIFE rahaliste vahendite kasutamine on vähene, ning aitab kaasa lõpetatud või käimasolevate projektide teabejagamisele ja koostööle uute projektide toetusesaajate, taotlejate või sama valdkonna sidusrühmadega.

Komisjon korraldab ka eriseminare, õpikodasid või vajadusel muud tüüpi tegevust vähemalt iga kahe aasta tagant, et aidata kaasa kogemuste, teadmiste ja parimate tavade vahetamisele seoses integreeritud projektide väljatöötamise, ettevalmistamise ja rakendamise ning tehnilise abi projektide kaudu antud abi tõhususega. Nimetatud tegevustes osalevad muid liidu rahalisi vahendeid haldavad riiklikud või piirkondlikud haldusasutused ning muud asjaomased sidusrühmad.

Artikkel 27

Järelevalve ja hindamine

1. Komisjon kontrollib korrapäraselt programmi LIFE (ja selle allprogrammide) rakendamist, sealhulgas kliimaga ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutuste suurust, ning annab nende kohta aru. Samuti hindab komisjon programmi LIFE ja liidu teiste, täiendavate programmide vahelist koostoimet ning eelkõige programmi LIFE allprogrammide vahelist koostoimet.

Komisjon arvutab teise mitmeaastase tööprogrammi jaoks välja suunavad riiklikud eraldised vastavalt I lisas sätestatud kriteeriumidele ainsa eesmärgiga liikmesriigi saavutatud tulemusi võrdlevalt analüüsida.

2. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele järgmised aruanded:

a) hiljemalt 30. juuniks 2017 välise sõltumatu vahehindamise aruanne programmi LIFE (ja selle allprogrammide) kohta, hõlmates programmi rakendamise kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid aspekte, kliimaga ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutuste suurust, seda, mil määral on saavutatud eesmärkide vaheline koostoime, programmi LIFE ja liidu teiste asjakohaste programmide vastastikust täiendavust, kõigi meetmete eesmärkide saavutamist (võimalusel tulemuste ja mõju näol), vahendite kasutamise tõhusust ning programmi liidu lisaväärtust, pidades silmas otsuse tegemist meetmete pikendamise, muutmise või peatamise kohta. Vahehindamise aruanne sisaldab ka kvantitatiivset ja kvalitatiivset analüüsi programmi LIFE mõju kohta direktiivides 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ loetletud elupaikade ja liikide, sealhulgas linnuliikide kaitsestaatusel. Hindamise käigus käsitletakse ka programmist LIFE tulenevat lihtsustamise ulatust, sisemist ja välist sidusust, kõikide eesmärkide jätkuvat asjakohasust ning meetmete panust strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide ja sihtide saavutamisse ja säästvasse arengusse. Arvesse võetakse eelmise programmi LIFE+ pikaajalise mõju hindamise tulemusi. Komisjon lisab vahehindamise aruandele omapoolsed märkused, muu hulgas selle kohta, kuidas tuleb vahehindamise tulemusi arvesse võtta programmi LIFE rakendamisel, ja eelkõige selle kohta, millisel määral tuleb muuta III lisas sätestatud valdkondlikke prioriteete.

Vahehindamise aruandes esitatakse või sellele lisatakse põhjalik hinnang integreeritud projektide nõudluse suuruse ja kvaliteedi, planeerimise ja rakendamise kohta. Erilist tähelepanu pööratakse integreeritud projektide saavutatud või eeldatavale edule liidu muude vahendite võimendamisel, võttes eelkõige arvesse suurema sidususe eeliseid liidu muude rahastamisvahenditega, sidusrühmade kaasatuse ulatust ning seda, mil määral kuulusid või hakkavad kuuluma varasemad programmi LIFE+ projektid integreeritud projektide alla.

b) hiljemalt 31. detsembriks 2023 välise sõltumatu järelehindamise aruanne, mis hõlmab programmi LIFE ja selle allprogrammide rakendamist ja tulemusi, sealhulgas kliimaga ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutuste suurust, seda, mil määral on programm LIFE ja selle allprogrammid saavutanud oma eesmärgid, ning mil määral on saavutatud erinevate eesmärkide vaheline koostoime, samuti programmi

LIFE panust strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide ja sihtide saavutamisse. Samuti hinnatakse järelhindamise aruandes seda, millisel määral saavutati keskkonna- ja kliimaeesmärkide integreerimine muudesse liidu poliitikavaldkondadesse, ning võimaluse piires tuleks hinnata programmiga LIFE saavutatud majanduslikku kasu, mõju ja lisaväärtust osalenud kogukondadele.

3. Komisjon teeb käesoleva artikli alusel läbi viidud hindamiste tulemused avalikkusele kättesaadavaks.

Artikkel 28

Liidu finantshuve kaitse

1. Komisjon võtab asjakohaseid meetmeid tagamaks, et käesoleva määruse alusel rahastatavate tegevuste läbiviimisel kaitsakse liidu finantshuve, kohaldades pettust, korrupsiooni ja muud ebaseaduslikku tegevust ennetavaid meetmeid, viies läbi tulemuslikke kontrollimisi, nõudes eeskirjade eiramise avastamise korral alusetult makstud summade tagasimaksmist ning kohaldades vajaduse korral tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid haldus- ja rahalisi karistusi.

2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusajaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda on programmi LIFE raames rahastatud liidu vahenditest.

Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib korraldada sellise rahastamisega otseselt või kaudselt seotud ettevõtjate juures kohapealseid kontrollid, mis peavad toimuma nõukogu määrmises (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽¹⁾ sätestatud korras ning mille eesmärk on teha kindlaks, kas toetuslepingu või toetuse andmise otsuse või liidu rahastamise lepinguga seoses on esinenud pettust, korrupsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

Ilma et see piiraks esimese ja teise lõigu kohaldamist, peavad koostöölepingud kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ning toetuslepingud, toetuse määramise otsused ja lepingud, mis tulenevad käesoleva määruse rakendamisest, andma komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile sõnaselgelt õiguse nimetatud kontrollide, kohapealsete kontrollide ja inspekteerimiste läbiviimiseks.

3. Liidu vahenditest toetuse saaja hoiab viie aasta jooksul pärast projektiga seotud viimast väljamakset komisjoni jaoks alles kõik projektiga seotud kulutusi tõendavad dokumendid.

⁽¹⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

IV JAOTIS

LÕPPSÄTTED

Artikkel 29

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 3 lõikes 3 ning artikli 9 lõigetes 2 ja 4 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile seitsmeks aastaks alates 23. detsember 2013. aasta.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 3 lõikes 3 ning artikli 9 lõigetes 2 ja 4 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses kindlaks määratud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõus-tunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 3 lõike 3 ning artikli 9 lõigete 2 ja 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktid jõustuvad üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 30

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab keskkonna- ja kliimameetmete programmi LIFE komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele osutamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui komitee oma arvamust ei esita, ei võeta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

Artikkel 31

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EÜ) nr 614/2007 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele.

*Artikkel 32***Üleminekumeetmed**

1. Olenemata käesoleva määruse artikli 31 esimesest lõigust, kohaldatakse määruse (EÜ) nr 614/2007 alusel enne 1. jaanuari 2014 alustatud meetmete suhtes nende lõpuleviimiseni kõnealust määrust ja need meetmed peavad vastama kõnealuses määruses määratletud tehnilistele sätetele. Käesoleva määruse artikli 30 lõikes 1 osutatud komitee asendab määruse (EÜ) nr 614/2007 artikli 13 lõikes 1 osutatud komiteed alates 23. detsember 2013. aasta.

2. Et tagada üleminek määruse (EÜ) nr 614/2007 alusel võetud meetmetelt programmile LIFE, võib programmi LIFE rahaliste vahenditega katta ka vajalikke kulutusi tehnilisele ja haldusabile, sealhulgas kohustuslikule järelevalvele, teavitamisele ja hindamisele, mis on nõutavad määruse (EÜ) nr 614/2007 kohaselt pärast nimetatud määruse kehtivuse lõppemist.

3. Rahastamispaketist eraldatavad summad, mis on vajalikud järelevalveks, teavitamiseks ja auditeerimiseks pärast 31. detsembrit 2020, loetakse kinnitatuks ainult juhul, kui need on kooskõlas alates 1. jaanuarist 2021 kohaldatava finantsraamistikuga.

4. Assigneeeringuid, mis vastavad määruse (EÜ) nr 614/2007 alusel alusetult makstud summade tagasimaksmisest tulenevale sihtotstarbelisele tulule, kasutatakse vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklile 21 programmi LIFE rahastamiseks.

*Artikkel 33***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

*I LISA***Suunavate riiklike eraldiste kehtestamise kriteeriumid keskkonna allprogrammi raames, välja arvatud integreeritud projektide jaoks**

Vastavalt solidaarsuse ja vastutuse jagamise põhimõttele jaotab komisjon rahalised vahendid artiklis 1 osutatud LIFE programmiperioodiks kõikide liikmesriikide projektide vahel, välja arvatud integreeritud projektide korral, järgmiste kriteeriumide põhjal:

a) rahvaarv

- i) iga liikmesriigi rahvaarv (kaalutegur 50 %); ja
- ii) iga liikmesriigi rahvastikutihedus, seades ülemmääraks liidu keskmise rahvastikutiheduse kahekordse väärtuse (kaalutegur 5 %)

b) loodus ja bioloogiline mitmekesisus

- i) Natura 2000 võrgustiku alade kogupindala iga liikmesriigi puhul, väljendatuna osana Natura 2000 võrgustiku kogupindalast (kaalutegur 25 %); ja
  - ii) liikmesriigi territooriumi osa, mida katavad Natura 2000 võrgustiku alad (kaalutegur 20 %).
-

II LISA

Programmi LIFE logo

III LISA

Artiklis 9 osutatud keskkonna allprogrammi valdkondlikud prioriteedid

A. Keskkonna ja ressursitõhususe prioriteetne valdkond:

- a) vett, sealhulgas merekeskkonda puudutavad valdkondlikud prioriteedid: tegevus, millega rakendatakse ressursitõhusa Euroopa tegevuskavas ja seitsmendas keskkonnaalases tegevusprogrammis sätestatud veega seotud erieesmärke, eelkõige:
- i) ühtsed käsitused direktiivi 2000/60/EÜ rakendamiseks;
  - ii) tegevus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2007/60/EÜ⁽¹⁾ rakendamiseks;
  - iii) tegevus direktiivi 2008/56/EÜ meetmeprogrammi rakendamiseks, eesmärgiga saavutada mereakvatooriumi hea keskkonnaseisund;
  - iv) tegevus, millega tagatakse veeressursside ohutu ja tõhus kasutamine, parandades kvantitatiivset veehaldust, hoides vee kvaliteeti kõrge tasemel ning hoides ära veeressursside kuritarvitamist ja halvenemist.
- b) jäätmeid puudutavad valdkondlikud prioriteedid: tegevus, millega rakendatakse ressursitõhusa Euroopa tegevuskavas ja seitsmendas keskkonnaalases tegevusprogrammis sätestatud jäätmetega seotud erieesmärke, eelkõige:
- i) ühtsed käsitused jäätmekevadete ja –programmide rakendamiseks;
  - ii) tegevus jäätmeid käsitlevate liidu õigusaktide rakendamiseks ja edasiarendamiseks, keskendudes eelkõige liidu jäätmehierarhia esimesele astmele (jäätmetekke vältimine, korduvkasutamine ja ringlussevõtt);
  - iii) tegevus, mis on seotud ressursitõhususe ja toodete olelusringi mõjuga, tarbimisharjumustega ning materjalikulu vähendamisega majanduses.
- c) ressursitõhusust, sealhulgas mullastikku ja metsasid ning rohelist ja ringmajandust puudutavad valdkondlikud prioriteedid: tegevused ressursitõhusa Euroopa tegevuskava ja seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi rakendamiseks, mis ei ole juba hõlmatud muude käesolevas lisas osutatud valdkondlike prioriteetidega, eelkõige:
- i) tegevus tööstusliku sümbioosi ja teadmussirde edendamiseks ning uute mudelite väljatöötamiseks, et minna üle ring- ja rohelisele majandusele;
  - ii) tegevus mullakaitse teemastrateegia (komisjoni 22. septembri 2006. aasta teatis „Mullakaitse teemastrateegia“) rakendamiseks, keskendudes eelkõige pinnase katmise mõju leevendamisele ja kompenseerimisele ning paremale maakasutusele;
  - iii) tegevus metsade seireks ja teabesüsteemideks ning metsatulekahjude ärahoidmiseks.
- d) keskkonda ja tervist, sealhulgas kemikaale ja müra puudutavad valdkondlikud prioriteedid: toetav tegevus, millega rakendatakse ressursitõhusa Euroopa tegevuskavas ja seitsmendas keskkonnaalases tegevusprogrammis sätestatud keskkonna ja terviseiga seotud erieesmärke, eelkõige:
- i) toetav tegevus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006⁽²⁾ (REACH) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 528/2012⁽³⁾ (biotsiidide määrus) rakendamiseks, et tagada kemikaalide (sealhulgas nanomaterjalid) ohutum, säästlikum või ökonoomsem kasutamine;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta direktiiv 2007/60/EÜ üleujutusrisi hindamise ja maandamise kohta (ELT L 288, 6.11.2007, lk 27).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ja millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 27).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrus (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist (ELT L 167, 27.6.2012, lk 1).

- ii) toetav tegevus, millega aidatakse kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/49/EÜ⁽¹⁾ (müradirektiiv) rakendamisele, et saavutada sellised müratasemed, mis ei põhjusta inimeste tervisele märkimisväärseid kahjustusi ega riske;
  - iii) toetav tegevus suurõnnetuste ärahoidmiseks, aidates eelkõige kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/18/EL⁽²⁾ (Seveso III direktiiv) rakendamisele.
- e) õhukvaliteeti ja heitkoguseid, sealhulgas linnakeskkonda puudutavad valdkondlikud prioriteetid; toetav tegevus, millega rakendatakse ressursitõhusa Euroopa tegevuskavas ja seitsmendas keskkonnavalases tegevusprogrammis sätestatud õhu ja heitkogustega seotud erieesmärke, eelkõige:
- i) ühtsed lähenemisviisid õhukvaliteeti käsitlevate õigusaktide rakendamiseks;
  - ii) toetav tegevus, et hõlbustada liidu õhukvaliteeti ja sellega seotud heitkoguseid käsitlevate nõuete, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/81/EÜ⁽³⁾ (õhusaasteainete siseriiklike ülemmäärade direktiiv) täitmist;
  - iii) toetav tegevus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EÜ⁽⁴⁾ (tööstusheidete direktiiv) tõhustatud rakendamiseks, pöörates erilist tähelepanu parima võimaliku tehnoloogia määratlemise ja rakendamise parandamisele, tagades üldsusele lihtsa juurdepääsu teabele ning suurendades tööstusheidete direktiivi osatähtsust innovatsioonis.

B. Looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetne valdkond:

- a) loodust puudutavad valdkondlikud prioriteetid: tegevus, millega rakendatakse direktiive 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ, eelkõige:
- i) tegevus, mille eesmärk on parandada liidule oluliste elupaikade ja liikide, sealhulgas mereelupaikade ja -liikide ning linnuliikide kaitsestaatust;
  - ii) tegevus Natura 2000 võrgustiku biogeograafiliste õpikodade toetamiseks;
  - iii) ühtsed käsitused prioriteetsete tegevusraamistike rakendamiseks.
- b) bioloogilist mitmekesisust puudutavad valdkondlikud prioriteetid: tegevus, millega rakendatakse liidu bioloogilise mitmekesisuse strateegiat 2020, eelkõige:
- i) tegevus, mille eesmärk on aidata kaasa 2. eesmärgi saavutamisele;
  - ii) tegevus, mille eesmärk on aidata kaasa 3., 4. ja 5. eesmärgi saavutamisele.

C. Keskkonnavalase juhtimise ja teabe prioriteetne valdkond

- a) teabe-, teabevahetus- ja teadlikkuse tõstmise kampaaniad vastavalt seitsmenda keskkonnavalase tegevusprogrammi prioriteetidele;
- b) tegevus, millega toetatakse tõhusat kontrollimist ja nõuete täitmist edendavaid meetmeid seoses liidu keskkonnavalaste õigusaktidega, samuti teabesüsteeme ja -vahendeid liidu keskkonnavalaste õigusaktide rakendamisel.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/49/EÜ, mis on seotud keskkonnamüra hindamise ja kontrollimisega (ELT L 189, 18.7.2002, lk 12).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta direktiiv 2012/18/EL ohtlike ainetega seotud suurõnnetuse ohu ohjeldamise ning nõukogu direktiivi 96/82/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 197, 24.7.2012, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2001. aasta direktiiv 2001/81/EÜ teatavate õhusaasteainete siseriiklike ülemmäärade kohta (EÜT L 309, 27.11.2001, lk 22).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17).

Komisjoni avaldused

Maksimaalne rahaline toetus ühe integreeritud projekti kohta

Komisjon pöörab suurt tähelepanu sellele, et tagada vahendite proportsionaalne jaotus integreeritud projektide vahel. Eesmärk on rahastada võimalikult paljusid integreeritud projekte ja tagada nende tasakaalustatud jaotus liikmesriigiti. Seda arvesse võttes, teeb komisjon LIFE komitee liikmetega tööprogrammi projekti arutelul ettepaneku kehtestada maksimaalne toetussumma, mida võib ühele integreeritud projektile anda. Käesolev ettepanek esitatakse projektide valimise meetodika osana ning võetakse vastu mitmeaastase tööprogrammi raames.

ÜMTde bioloogilise mitmekesisuse rahastamine

Komisjon omistab suurt tähtsust keskkonna ja bioloogilise mitmekesisuse kaitsese ülemeremaades ja -territooriumidel, millest annab tunnistust ettepanek ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsuse kohta, mis hõlmab Euroopa Liidu ja ÜMTde vahelist koostööd nendes valdkondades, ning visandatakse meetmeid, mis võiksid olla ELi jaoks abikõlblikud.

Ettevalmistav meede BEST on olnud edukas algatus, mis on ÜMTde poolt omaks võetud ning mis on andnud käegakatsutavaid tulemusi bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste valdkonnas. Arvestades, et meede BEST on lõppjärgus, kaalub komisjon tegevuse jätkamist uue vahendi raames, milleks on arengukoostöö rahastamisvahendi alla kuuluv üleilmsete avalike hüvede ja probleemide programm.

ÜMTde bioloogilise mitmekesisuse rahastamist täiendatakse ajavahemikul 2014–2020 programmi LIFE artikli 6 alusel pakutavate võimalustega.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1294/2013,

11. detsembri 2013,

millega luuakse Euroopa Liidu tollialane tegevusprogramm aastateks 2014–2020 („Toll 2020”) ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 624/2007/EÜ

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 33,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Enne 2014. aastat rakendatud mitmeaastane tollialane tegevusprogramm on aidanud märkimisväärselt hõlbustada ja tugevdada liidu tolliasutuste koostööd. Paljud tolli valdkonnas rakendatud meetmed on piiriüleised, hõlmates ja mõjutades kõiki liikmesriike, ja seetõttu ei saa üksikud liikmesriigid neid tulemuslikult ja tõhusalt rakendada. Komisjoni rakendatava liidu tasandi tollialase tegevusprogrammiga luuakse liikmesriikidele kõnealuse koostöö arendamiseks liidu raamistik, mis on kulutõhusam sellest, kui iga liikmesriik looks kahe- või mitmepoolselt eraldi koostööraamistikud. Seetõttu on asjakohane tagada järjepidevus eelmise mitmeaastase tollialase tegevusprogrammiga uue programmi – „Toll 2020” (edaspidi „programm”) – loomisega samas valdkonnas.

(2) Programmi kohased meetmed, täpsemalt on Euroopa infosüsteemid, tolliametnike ühismeetmed ning ühised koolitusalgatused, aitavad ellu viia aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiat „Euroopa 2020”, tugevdades siseturu toimimist. Luues raamistiku meetmetele, mille eesmärk on tagada tõhusamad ja ajakohastatud

tolliasutused, suurendada ettevõtjate konkurentsivõimet, edendada tööhõivet ning ratsionaliseerida ja kooskõlastada liikmesriikide meetmeid nende endi ja liidu finants- ja majandushuve kaitsmiseks, aitab programm aktiivselt tugevdada tolliliidu toimimist, nii et ettevõtjad ja kodanikud saavad kasu siseturu ja maailmakaubanduse kogu potentsiaalst.

(3) Selleks et toetada kolmandate riikide ühinemist ja assotseerumist, peaks programm olema teatavate tingimuste täitmisel avatud osalemiseks ühinevatele riikidele, kandidaatriikidele, potentsiaalsetele kandidaatidele ja Euroopa naabruspoliitika partnerriikidele. Võttes arvesse maailma majanduse üha suuremat seotust, peaks programm ka edaspidi ette nägema võimaluse kutsuda väliseksperte, nagu kolmandate riikide ametnikke, rahvusvaheliste organisatsioonide esindajaid või ettevõtjaid osalema teatavates meetmetes. Väliseksperthe osalemist peetakse vajalikuks juhul, kui programmi eesmärke ei saa nende ekspertide abita saavutada. Liidu välisasjade ja julgeolekupiitika kõrge esindaja alluvusse loodud Euroopa välisteenistus hõlbustab poliitika kooskõlastamist ja ühtsemat kujundamist nii kahe- kui ka mitmepoolselt valdkonnas, mis on liidu välisstrateegiate ja välistegevuse asjakohane osa.

(4) Programmi eesmärkide seadmisel tuleks arvesse võtta kindlakstehtud probleeme ja ülesandeid, mis seisavad tollivaldkonnas ees järgmisel aastakümnel. Programmil peaks ka edaspidi olema tähtis roll sellistes olulistes valdkondades nagu liidu õiguse ühetaoline rakendamine tolli- ja sellega seotud valdkonnas. Lisaks peaks programmi keskne ülesanne olema kaitsta liidu finants- ja majandushuve ning tagada turvalisus ja julgeolek. Ülesanne peaks muu hulgas sisaldama turujärelevalve eest vastutavate riiklike ja liidu asutuste ning tolliasutuste koostöö ja teabe koondamist. Samuti peaks programm keskenduma kaubanduse hõlbustamisele, tehes muu hulgas ühiseid jõupingutusi pettustega võitlemisel, ning tolliasutuste haldussuutlikkuse suurendamisele. Seda silmas pidades tuleks teha avastamiseseadmete ja nendega seotud tehnoloogia kulutasuvusanalüüs, et hõlbustada tolliasutustel tänapäevaste tollikontrollivahendite soetamist 2020. aasta järgsel perioodil. Analüüsida tuleks ka meetodeid, mis hõlbustavad tänapäevaste tollikontrollivahendite soetamist, sealhulgas ühiseid riigihankeid.

(5) Enne 2014. aastat kohaldatud programmivahendid osutusid asjakohasteks ja seepärast tuleks need säilitada. Võttes arvesse vajadust struktureerituma operatiivkoostöö järele, tuleks lisada täiendavad vahendid, nagu liidu ja

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 21. novembri 2013. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

liikmesriikide ekspertidest moodustatud eksperdirühmad, et täita ühiselt ülesandeid konkreetsetes valdkondades, ning avaliku halduse suutlikkuse suurendamise meetmed, mis peaksid pakkuma eriabi sellistele osalevatele riikidele, kelle haldussuutlikkust on vaja suurendada.

- (6) Euroopa infosüsteemid mängivad väga tähtsat rolli liidu tollisüsteemide tugevdamisel ja seetõttu tuleks neid ka edaspidi programmi raames rahastada. Lisaks tuleks ette näha võimalus lisada programmi ka liidu õiguse alusel loodud uued tolliga seotud infosüsteemid. Euroopa infosüsteemid peaksid vajaduse korral põhinema ühistel arengumudelitel ja IT-arhitektuuril, et suurendada tolliasutuste paindlikkust ja tõhusust.
- (7) Samuti tuleks suurendada inimeste pädevust ühiskoolituste korraldamise kaudu ja see peaks toimuma programmi raames. Tolliametnikud peavad koguma ja ajakohastama oma teadmisi ja oskusi, mida liit vajab. Programm peaks olema esmatähtis, et suurendada tolliametnikele ja ettevõtjatele mõeldud suuremate koolitus- toetuste kaudu inimeste suutlikkust. Selleks tuleks liidu praegune ühine koolituspoliitika, mis põhineb peamiselt e-õppe tsentraliseeritud arendamisel, arendada mitmetahuliseks liidu koolitusalasaks toetusprogrammiks.
- (8) Programmis tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta ning oma eelarvest piisavalt toetada olemasolevate tollialaste Euroopa infosüsteemide toimimist ja liidu tolliseadustiku rakendamiseks vajalike uute Euroopa infosüsteemide arendamist. Samal ajal tuleks tagada asjakohased vahendid tegevusele, mis viiks kokku tollivaldkonnas töötavad ametnikud, ja inimeste pädevuse suurendamisele. Lisaks peaks programm tagama eelarve teatava paindlikkuse, et kohanduda muutustega poliitilistes prioriteetides.
- (9) Programm peaks hõlmama seitsmeaastast ajavahemikku, et selle kestus oleks kooskõlas nõukogu määruses (EL, Euratom) nr 1311/2013⁽¹⁾ sätestatud mitmeaastase finantsraamistiku kestusega.
- (10) Käesoleva määrusega nähakse kogu programmi kehtivusaajaks ette rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni

2. detsembri 2013. aasta eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽²⁾ punkti 17 tähenduses.

- (11) Vastavalt komisjoni 19. oktoobri 2010. aasta teatise „ELi eelarve läbivaatamine“ määratletud komisjoni kohustusele muuta rahastamisprogrammid ühtsemaks ja lihtsamaks tuleks juhul, kui programmiga ette nähtud meetmetel on eri rahastamisvahenditega ühised eesmärgid, jagada ressursse teiste liidu rahastamisvahenditega, välistades aga kahekordse rahastamise. Käesoleva programmi raames võetud meetmetega tuleks tagada liidu vahendite kasutamise ühtsus tolliliidu toimimise toetamisel.
- (12) Käesoleva määruse rahastamiseks vajalikke meetmeid tuleks võtta kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012⁽³⁾ ning komisjoni delegeeritud määrusega (EL) nr 1268/2012⁽⁴⁾.
- (13) Liidu finantshuve tuleb kogu kulutsükli jooksul kaitsta asjakohaste meetmetega, sealhulgas eeskirjade eiramise ärahoidmise, avastamise ja uurimise, kaotatud, alusetult makstud või vääralt kasutatud vahendite tagasinõudmise ja vajaduse korral trahvide abil.
- (14) Selleks et võimaldada seaduskuulekatel ja usaldusväärsetel ettevõtjatel saada võimalikult suurt kasu tollialase e-halduse lihtsustamisest ning võimaldada eeskirjade eiramise juhtumitega sihipäraselt tegeleda, on oluline teha koostööd aruka riskihindamise valdkonnas.
- (15) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused iga-aastaste tööprogrammide kehtestamiseks. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽⁵⁾.

⁽²⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

⁽⁴⁾ Komisjoni 29. oktoobri 2012. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1268/2012, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju (ELT L 362, 31.12.2012, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽¹⁾ Nõukogu 2. detsembri 2013 määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 884).

(16) Selleks et asjakohaselt reageerida muutustele poliitilistes prioriteetides, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta erieesmärkide saavutamise mõõtmise näitajate loetelu ja kohandada iga meetme liigi kohta eraldatavaid soovituslikke summasid. On eriti tähtis, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

(17) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt luua mitmeaastane programm tolliliidu toimimise parandamiseks, ei suuda liikmesriigid piisaval määral saavutada, sest nad ei saa teha programmi rakendamiseks vajalikku tõhusat koostööd ja tegevust tulemuslikult kooskõlastada, ning määruse ulatuse ja toime tõttu on seda eesmärki parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(18) Komisjoni peaks käesoleva programmi rakendamisel abistama programmi „Toll 2020” komitee.

(19) Programmi hindamise hõlbustamiseks tuleks programmiga saavutatud tulemuste järelevalve jaoks kohe alguses paika panna nõuetekohane raamistik. Teha tuleks vahet vahetamine programmi eesmärkide saavutamise, programmi tõhususe ja selle Euroopa lisandväärtuse kohta. Lõpphindamises tuleks lisaks käsitleda programmi pikaajalist mõju ja selle jätkuvust. Tagada tuleks täielik läbipaistvus seoses järelevalvet käsitleva korrapärase aruandlusega ning hindamisaruannete esitamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Hindamine peaks põhinema näitajatel, millega mõõdetakse programmi tulemusi eelnevalt kindlaksmääratud võrdlusaluste põhjal. Näitajatega tuleks muu hulgas mõõta aega, kui kaua töötab ühine teabevõrk ilma süsteemiriketeta, kuna see on tingimuseks kõikide Euroopa infosüsteemide nõuetekohasele toimimisele, et tolliasutused saaksid tolliliidus tõhusat koostööd teha.

(20) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 95/46/EÜ⁽¹⁾ reguleeritakse käesoleva määruse alusel teostatavat

isikuandmete töötlemist liikmesriikides liikmesriikide pädevate asutuste, eelkõige liikmesriikide määratud sõltumatute riigiasutuste järelevalve all. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 45/2001⁽²⁾ reguleeritakse isikuandmete töötlemist, mida komisjon teostab käesoleva määruse alusel ning Euroopa Andmekaitseinspektori järelevalve all. Pädevad asutused peaksid teavet vahetama ja edastama kooskõlas direktiivis 95/46/EÜ sätestatud isikuandmete edastamise eeskirjadega ning komisjon peaks teavet vahetama ja edastama kooskõlas määruses (EÜ) nr 45/2001 sätestatud isikuandmete edastamise eeskirjadega.

(21) Käesolev määrus asendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 624/2007/EÜ⁽³⁾. Nimetatud otsus tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise

1. Tolliliidu toimimise toetamiseks luuakse mitmeaastane tegevusprogramm „Toll 2020” (edaspidi „programm”).

2. Programm hõlmab ajavahemikku 1. jaanuar 2014 kuni 31. detsember 2020.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „tolliasutused” – tollieeskirjade kohaldamise eest vastutavad asutused;

2) „väliseksperdid” –

a) valitsusasutuste esindajad, sealhulgas kolmandate riikide valitsusasutuste esindajad, kes ei osale programmis vastavalt artikli 3 lõikele 2;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. mai 2007. aasta otsus nr 624/2007/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tollialane tegevusprogramm („Toll 2013”) (ELT L 154, 14.6.2007, lk 25).

- b) ettevõtjad ja ettevõtjaid esindavad organisatsioonid;
- c) rahvusvaheliste ja muude asjakohaste organisatsioonide esindajad.

Artikkel 3

Programmis osalemine

1. Programmis osalevad riigid on liikmesriigid ja lõikes 2 osutatud riigid, kes täidavad kõnealusel lõikes sätestatud tingimusi.
2. Programmis võivad osaleda järgmised riigid:
  - a) ühinemiseelse strateegia raames abi saavad ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja -tingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes, assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes sarnastes lepingutes;
  - b) Euroopa naabruspoliitika partnerriigid, tingimusel et nende riikide asjakohased õigusaktid ja haldusmeetodid on piisavalt ühtlustatud liidu vastavate õigusaktide ja haldusmeetoditega.

Esimese lõigu punktis b osutatud partnerriigid osalevad programmis vastavalt sätetele, mis määratakse koos nende riikidega kindlaks pärast nende riikide liidu programmides osalemist käsitlevate raamlepingute sõlmimist.

Artikkel 4

Programmi kohastes meetmetes osalemine

Väliseksperte võidakse kutsuda osalema teatavates programmi raames võetavates meetmetes, kui see on vajalik artiklites 5 ja 6 osutatud eesmärkide saavutamiseks. Komisjon valib koos osalevate riikidega välisekspertid konkreetse meetme jaoks asjakohaste oskuste, kogemuse ja teadmiste alusel.

Artikkel 5

Üldeesmärk ja erieesmärgid

1. Programmi üldeesmärk on toetada tolliliidu toimimist ja ajakohastamist, et tugevdada siseturгу, tehes seda osalevate riikide, nende tolliasutuste ja ametnike koostöö abil. Üldeesmärgile püütakse jõuda erieesmärkide saavutamise teel.

2. Erieesmärkideks on toetada tolliasutusi liidu ja liikmesriikide finants- ja majandushuvide kaitsmisel, sealhulgas pettustevastase võitluse ja intellektuaalomandi õiguste kaitse valdkonnas, suurendada turvalisust ja julgeolekut, kaitsta kodanikke ja keskkonda, parandada tolliasutuste haldussuutlikkust ning tugevdada Euroopa ettevõtjate konkurentsivõimet.

Erieesmärgid saavutatakse eeskätt järgmiselt:

- a) arvutistamise teel,
- b) tagatakse tänapäevane ja ühtlustatud lähenemisviis tolliprotseduuridele ja -kontrollile,
- c) hõlbustatakse seaduslikku kaubavahetust,
- d) vähendatakse nõuete täitmise kulusid ja halduskoormust ning
- e) edendatakse tolliasutuste toimimist.

3. Erieesmärkide saavutamist mõeldetakse I lisas loetletud näitajate alusel. Neid näitajaid võidakse vajaduse korral programmi kestuse ajal muuta.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 15 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta -I lisas sätestatud näitajate loetelu.

Artikkel 6

Tegevuseesmärgid

Programmi tegevuseesmärgid on järgmised:

- a) toetada liidu tollialaste õigusaktide ja poliitika ettevalmistamist, ühtset kohaldamist ja tõhusat rakendamist;
- b) arendada, täiustada, käitada ja toetada Euroopa tollialaseid infosüsteeme;
- c) selgitada välja parimad töötavad ja haldusmenetlused, arendada neid edasi, jagada neid ja võtta need kasutusele, eeskätt pärast võrdlusuuringuid;
- d) parandada tolliametnike oskusi ja pädevust;
- e) parandada koostööd tolliasutuste ning rahvusvaheliste organisatsioonide, kolmandate riikide, muude valitsusasutuste, sealhulgas liidu ja liikmesriikide turujärelevalveasutuste, ning ettevõtjate ja ettevõtjaid esindavate organisatsioonide vahel.

II PEATÜKK

TOETUSKÕBLIKUD MEETMED

Artikkel 7

Toetuskõblilikud meetmed

Programmi raames antakse artiklis 14 osutatud iga-aastases tööprogrammis sätestatud tingimustel rahalist toetust järgmistele meetmetele:

a) ühismeetmed:

- i) seminarid ja õpikojad;
- ii) projektirühmad, kuhu üldjuhul kuulub piiratud arv riike ja kes tegutsevad piiratud aja jooksul, et saavutada eelnevalt kindlaksmääratud eesmärgid ja täpselt määratletud tulemusi, sealhulgas koordineerimist või võrdlus-uuringuid;
- iii) osalevate riikide või muu riigi korraldatud tööviisid, mis võimaldavad ametnikel omandada või täiendada oskusi ja teadmisi tollivaldkonnas; kolmandates riikides korraldatud tööviiside puhul on programmi raames toetuskõblilikud ainult sõidu- ja elamiskulud (majutuskulud ja päevaraha);
- iv) kontrollid, mida teevad komisjoni ja osalevate riikide ametnikest moodustatud ühisrühmad, et analüüsida tollipraktikat, teha kindlaks kõik eeskirjade rakendamisel esinevad probleemid ning esitada vajaduse korral ettepanekuid liidu eeskirjade ja töömeetodite kohandamiseks;
- v) ajutiste või alatiste struktureeritud koostöö vormidena toimivad eksperdirühmad, kes koondavad asjatundjate arvamusi, et täita ülesandeid konkreetsetes valdkondades, või teevad operatiivtööd ja keda toetatakse näiteks veebipõhiste koostööteenuste, haldusabi, taristu ja seadmetega;
- vi) tolliasutuste suutlikkuse suurendamise ja toetamise meetmed;
- vii) uuringud;
- viii) ühiselt väljatöötatud teavitusemeetmed;
- ix) mis tahes muu tegevus, mis toetab artiklites 5 ja 6 sätestatud üld-, eri- ja tegevuseesmärkide täitmist;

b) IT-suutlikkuse suurendamine: II lisa jao A kohaste Euroopa infosüsteemide ning liidu õiguse alusel loodud uute Euroopa infosüsteemide liiduga seotud komponentide arendamine, hooldamine, käitamine ja kvaliteedi kontroll;

c) inimeste pädevuse suurendamine: ühiskoolitusmeetmed, mille eesmärk on toetada tolliga seotud vajalikke ametialaseid oskusi ja teadmisi.

Artikkel 8

Erisätted ühismeetmete rakendamise kohta

1. Artikli 7 punktis a osutatud ühismeetmetes osalemine on vabatahtlik.
2. Osalevad riigid tagavad, et ühismeetmete rakendamises määratakse osalema ametnikud, kellel on sobivad teadmised ja kvalifikatsioon.
3. Osalevad riigid võtavad asjakohasel juhul ühismeetmete rakendamiseks vajalikke meetmeid, eelkõige suurendades teadlikkust kõnealustest meetmetest ja tagades saavutatud tulemuste optimaalse kasutamise.

Artikkel 9

Erisätted IT-suutlikkuse suurendamise rakendamise kohta

1. Komisjon ja osalevad riigid tagavad II lisa jaos A osutatud Euroopa infosüsteemide arendamise, käitamise ja nõuetekohase hooldamise.
2. Komisjon kooskõlastab koostöös osalevate riikidega II lisa jaos A osutatud Euroopa infosüsteemide II lisa jaos B sätestatud liiduga seotud komponentide ning II lisa jaos C kirjeldatud liiduväliste komponentide loomise ja toimimisega seotud aspektid, mis on vajalikud nende toimivuse, vastastikune ühenduvuse ja pideva täiustamise tagamiseks.
3. Liit kannab liiduga seotud komponentide soetus-, arendus-, paigaldus-, hooldus- ja igapäevased käituskulud. Liiduväliste komponentide soetus-, arendus-, paigaldus-, hooldus- ja igapäevased käituskulud kannavad osalevad riigid.

Artikkel 10

Erisätted inimeste pädevuse suurendamise rakendamise kohta

1. Artikli 7 punktis c osutatud ühiskoolitusmeetmetes osalemine on vabatahtlik.

2. Vajaduse korral lõimivad osalevad riigid ühiselt välja töötatud koolitussisu, sealhulgas e-õppe moodulid, koolituskavad ja ühiselt kokku lepitud koolitusstandardid oma riiklikesse koolituskavadesse.

3. Osalevad riigid tagavad, et nende ametnikud läbivad ametialaste oskuste ja teadmiste omandamiseks vajaliku põhi- ja täienduskoolituse vastavalt koolituskavale.

4. Osalevad riigid pakuvad ametnikele keeleõpet, et tagada programmis osalemiseks vajalik piisav keeleoskus.

III PEATÜKK

FINANTSRAAMISTIK

Artikkel 11

Finantsraamistik

1. Rahastamispakett programmi rakendamiseks aastatel 2014–2020 on 522 943 000 eurot jooksevhindades.

Iga-aastased eraldised määratakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt kindlaks vastavalt mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud piirmääradele.

2. Programmi rahastamispaketi alusel eraldatakse soovituslikud summad artiklis 7 loetletud toetuskõlblikele meetmetele, lähtudes III lisas iga meetme liigi kohta sätestatud protsendimääradest. Komisjon võib kalduda kõrvale lisas esitatud soovituslikest summadest, kuid ei või ühegi meetme liigi puhul suurendada rahastamispaketist eraldatavat summat enam kui 10 % võrra.

Juhul kui kõnealuse piirangu ületamine osutub vajalikuks, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 15 vastu delegeeritud õigusakte III lisas esitatud soovituslike summade muutmiseks.

Artikkel 12

Rahastamise viisid

1. Komisjon rakendab programmi kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012.

2. Artiklis 7 sätestatud toetuskõlblikele meetmetele ette nähtud liidupoolset rahalist toetust antakse järgmisel viisil:

a) toetused;

b) avaliku hanke lepingud;

c) artiklis 4 osutatud väliseksperptide kulude hüvitamine.

3. Toetuste kaasrahastamise määr on kuni 100 % toetuskõlblikest kuludest, kui tegemist on päevarahade, sõidu- ja majutuskulude ning ürituste korraldamise kuludega.

Iga-aastases tööprogrammis sätestatakse kohaldatav kaasrahastamise määr juhuks, kui meede vajab toetust.

4. Programmi rahalistest vahenditest võib katta ka:

a) programmi haldamiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks vajalike ettevalmistustööde, järelevalve, kontrolli, auditi ja hindamise, eelkõige uuringute, ekspertide kohtumiste, info- ja kommunikatsioonimeetmetega (sh ettevõtjate teavitamine liidu poliitilistest prioriteetidest, kui need on seotud käesoleva programmi eesmärkidega) seotud kuludid,

b) infotöötlemisele ja -vahetusele keskendatud IT-võrkudega seotud kuludid ning

c) kõiki muid tehnilisi ja haldusabikuludid, mis komisjonile programmi juhtimisel tekivad.

Artikkel 13

Liidu finantshuve kaitse

1. Komisjon võtab asjakohased meetmed tagamaks, et käesoleva määruse kohaselt rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve kelmusi, korruptsiooni ja muud ebaseaduslikku tegevust tõkestavate meetmete kohaldamisega ning tõhusa kontrolliga ja rikkumise avastamise korral alusetult makstud summade tagasinõudmisega ning asjakohasel juhul tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate haldus- ja rahaliste karistustega.

2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus auditeerida nii dokumentide põhjal kui ka kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda on käesoleva määruse alusel rahastatud liidu vahenditest.

3. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib teha muu hulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 883/2013⁽¹⁾ ning nõukogu määruse (EL, Euratom)

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

nr 2185/96⁽¹⁾ sätetele ja korrale, et teha kindlaks, kas seoses käesoleva määruse alusel rahastatud toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või liidupoolset rahastamist käsitleva lepinguga on esinenud kelmsust, korruptsiooni või muud ebaseaduslikku tegevust, mis mõjutab liidu finantshuve.

IV PEATÜKK

RAKENDAMISVOLITUSED

Artikkel 14

Tööprogramm

1. Programmi rakendamiseks võtab komisjon rakendusaktidega vastu iga-aastased tööprogrammid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 16 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Kõikide iga-aastaste tööprogrammidega täidetakse programmi eesmärgid, määrates kindlaks järgmised aspektid:

a) meetmed kooskõlas artiklites 5 ja 6 sätestatud üld-, eri- ja tegevuseesmärkidega, rakendamise meetod, sealhulgas asjakohasel juhul artikli 7 punkti a alapunktis v osutatud eksperdirühmade moodustamise kord ning oodatavad tulemused;

b) eelarve jaotus meetmete liikide lõikes;

c) artikli 12 lõikes 3 osutatud toetuste kaasrahastamise määr.

2. Iga-aastase tööprogrammi koostamisel võtab komisjon arvesse ühist lähenemisviisi tollipoliitikale. Selle lähenemisviisi vaatavad korrapäraselt läbi ja kehtestavad koostöös komisjon ja liikmesriigid tollipoliitika töörühmas, kuhu kuuluvad liikmesriikide tolliasutuste juhid või nende esindajad ja komisjoni esindajad.

Komisjon teavitab tollipoliitika töörühma korrapäraselt programmi rakendamise seotud meetmetest.

Artikkel 15

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

⁽¹⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/1996, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuse ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

2. Artikli 5 lõike 3 teises lõigus ja artikli 11 lõike 2 teises lõigus osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile ajavahemikuks, mis algab 1. jaanuaril 2014 ja lõpeb 31. detsembril 2020.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 5 lõike 3 teises lõigus ja artikli 11 lõike 2 teises lõigus osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 5 lõike 3 teise lõigu ja artikli 11 lõike 2 teise lõigu alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 16

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

V PEATÜKK

JÄRELEVALVE JA HINDAMINE

Artikkel 17

Programmimeetmete järelevalve

1. Komisjon teostab koostöös osalevate riikidega programmi ja selle meetmete rakendamise üle järelevalvet, võttes aluseks I lisas osutatud näitajad.

2. Komisjon avalikustab järelevalve tulemused.

3. Järelevalve tulemusi kasutatakse programmi hindamiseks kooskõlas artikliga 18.

*Artikkel 18***Hindamine**

1. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule lõigetes 2 ja 3 osutatud küsimuste vahe- ja lõpphindamise aruanded. Nende hindamiste tulemusi, sealhulgas peamisi tuvastatud puudusi, kasutatakse otsuse tegemisel programmi võimaliku jätkamise, muutmise või peatamise kohta järgnevateks ajavahemikeks. Kõnealuseid hindamisi teeb sõltumatu välishindaja.

2. Komisjon koostab hiljemalt 30. juuniks 2018 vahehindamise aruande programmi meetmete eesmärkide saavutamise, ressursside kasutamise tõhususe ja programmi lisandväärtuse kohta Euroopa tasandil. Aruandes käsitletakse ka lihtsustamist ning eesmärkide jätkuvat asjakohasust ja programmi osakaalu liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eesmärkide saavutamises.

3. Komisjon koostab hiljemalt 31. detsembriks 2021 lõpphindamise aruande lõikes 2 osutatud küsimuste ning programmi pikaajalise mõju ja selle jätkuvuse kohta.

4. Komisjoni taotluse korral esitavad osalevad riigid talle kõik andmed ja kogu teabe, mis on vajalikud komisjoni vahe- ja lõpparuande koostamiseks.

VI PEATÜKK

LÕPPSÄTTED*Artikkel 19***Kehtetuks tunnistamine**

Otsus nr 624/2007/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

Rahalised kohustused, mis on seotud kõnealuse otsuse raames rakendatavate meetmetega, kuuluvad jätkuvalt kõnealuse otsuse reguleerimisalasse kuni nende täitmiseni.

*Artikkel 20***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat määrust kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsembri 2013

Euroopa Parlamendi nimel

president

M. SCHULZ

Nõukogu nimel

eesistuja

V. LEŠKEVIČIUS

I LISA

Näitajad

Artikli 5 lõikes 2 osutatud erieesmärkide saavutamist mõõdetakse järgmiste näitajate alusel:

- a) programmi meetmetes osalejatelt ja programmi kasutajatelt saadava tagasiside indeksiga mõõdetakse seda, kuidas programmi sidusrühmad näevad programmi meetmete mõju muu hulgas järgmistes valdkondades:
  - i) programmi meetmete mõju võrgustumisele;
  - ii) programmi meetmete mõju koostööle;
- b) programmi kohaste meetmete tulemusena antud selliste suuniste ja soovitude arv, mis on seotud tänapäevase ja ühtlustatud lähenemisviisiga tolliprotseduuridele;
- c) näitajaga, mis käsitleb Euroopa infosüsteemide juurdepääsu ühisele teabevõrgule, mõõdetakse ühise võrgu kättesaadavust, mis on Euroopa tolliinfosüsteemide toimimiseks hädavajalik. Võrk peaks olema kättesaadav 98 % ajast;
- d) liidu õiguse ja poliitika kohaldamise ja rakendamise indeksiga mõõdetakse liidu tolliõiguse ja poliitika ettevalmistamisel, kohaldamisel ja rakendamisel tehtud edusamme, tuginedes muu hulgas järgmistele näitajatele:
  - i) kõnealuses valdkonnas korraldatud programmimeetmete arv, eeskätt mis puudutab intellektuaalomandi õiguste kaitset, turvalisuse ja julgeoleku küsimusi, pettustevastast võitlust ja tarneahela turvalisust;
  - ii) nende meetmete tulemusena antud soovitude arv;
- e) Euroopa infosüsteemide kättesaadavuse näitajaga mõõdetakse tolli IT-rakenduste liiduga seotud komponentide kättesaadavust. Need peaks olema kättesaadavad 97 % tööajast ja 95 % väljaspool tööaega;
- f) parimate tavade ja suuniste indeksiga mõõdetakse parimate töötavade ja haldusmenetluste kindlaksmääramise, arendamise, jagamise ja rakendamise edenemist, tuginedes muu hulgas järgmistele näitajatele:
  - i) kõnealuses valdkonnas korraldatud programmi meetmete arv;
  - ii) jagatud suuniste ja parimate tavade arv;
- g) õppeindeksiga mõõdetakse tolliametnike oskuste ja pädevuse parandamisele suunatud programmi meetmetega saavutatud edusamme, tuginedes muu hulgas järgmistele näitajatele:
  - i) liidu ühiste koolitusmaterjalide abil koolitatud ametnike arv;
  - ii) programmi e-õppe moodulite allalaadimiste arv;
- h) kolmandate isikutega tehtava koostöö näitajaga määratakse kindlaks, kuidas programm toetab muude kui liikmesriikide tolliasutusi, mõõtes seda eesmärki toetavate programmi meetmete arvu.

II LISA

Euroopa infosüsteemid ning nende liiduga seotud ja liiduvälised komponendid

A. Euroopa infosüsteemid on järgmised:

- 1) ühine teabevõrk / ühine süsteemiliides (CCN/CSI – CCN2), CCNi mail3, CSI sild, http sild, CCNi lihtsustatud kataloogisirvimise protokoll (LDAP) ja sellega seotud vahendid, CCNi portaal, CCNi üle teostatav järelevalve;
- 2) tugisüsteemid, eelkõige CCNi rakenduse konfigurereerimise vahend, tegevusaruandlusvahend (ART2), maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi (DG TAXUD) veebipõhine elektrooniline projekti haldusvahend (TEMPO), teenuste haldusvahend (SMT), kasutajate haldussüsteem (UM), äriprotsessi juhtimise süsteem, kättesaadavuse näidikupaneel ja AvDB, IT-teenuste haldamise portaal, kataloog ning kasutajate juurdepääsuõiguste haldamine;
- 3) programmi teavitus- ja teabevahetussüsteem (PICS);
- 4) tollisüsteemid liikumise jälgimiseks, eelkõige (uus) arvutipõhine transiidsüsteem ((N)CTS), NCTS TIR Venemaa jaoks, ekspordikontrollisüsteem (ECS) ja impordikontrollisüsteem (ICS). Neid süsteeme toetavad järgmised rakendused/komponendid: kolmandate riikidega teabe vahetamise süsteem (SPEED sild), SPEED Edifact konverteerimis-sõlm (SPEED-ECN), SPEED standardkatserakendus (SSTA), transiidi standardkatserakendus (STTA), transiidi katserakendus (TTA), tsentraliseeritud teenused/võrdlusandmed (CSR2) ning tsentraliseeritud teenuste/juhtimisinfosüsteem (CS/MIS);
- 5) ühenduse riskijuhtimissüsteem (CRMS), mis hõlmab riskiteabe vorme (RIF) ja ühisprofiilide CPCA funktsionaal-domeene;
- 6) ettevõtjate süsteem (EOS), mis hõlmab ettevõtjate registreerimist ja tuvastamist (EORI), volitatud ettevõtjaid (AEO), liinilaevandusteenuseid (RSS) ja partnerriiikide funktsionaaldomeenide vastastikust tunnustamist. Selle süsteemi tugikomponent on geneeriline veebiteenus;
- 7) tariifisüsteem (TARIC3), mis on muude rakenduste, nagu kvootide haldamise süsteemi (QUOTA2), järelevalve juhtimise ja jälgimise süsteemi (SURV2), Euroopa siduva tariifiinfo süsteemi (EBTI3) ja Euroopa keemiliste ainete tolliloetelu (ECICS2) võrdlusandmete süsteem. Kombineeritud nomenklatuuri (CN) ja maksupeatamiste teabesüsteemi (SUSPENSIONS) rakendused haldavad tariifisüsteemidega otseselt seotud õigusteavet;
- 8) kontrollimiseks kasutatavad rakendused, eelkõige näidiste käitlemise süsteem (SMS) ja töötlemisprotseduuride infosüsteem (ISPP);
- 9) võltsimis- ja piraatlusevastane süsteem (COPIS);
- 10) andmelevisüsteem (DDS2), millega hallatakse kogu internetis avalikult kättesaadavat teavet;
- 11) pettustevastane infosüsteem (AFIS); ja
- 12) muud süsteemid, mis on ette nähtud mitmeaastases strateegilises plaanis ja sellele plaanile järgnevates plaanides vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 70/2008/EÜ⁽¹⁾ artikli 8 lõikele 2.

B. Euroopa infosüsteemide liiduga seotud komponendid on:

- 1) IT-varad, nagu süsteemide riistvara, tarkvara ja võrguühendused, sealhulgas seotud andmete taristu;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuar 2008. aasta otsus nr 70/2008/EÜ tolli ja kaubanduse paberivaba keskkonna kohta (ELT L 23, 26.1.2008, lk 21).

-
- 2) süsteemide arendamiseks, hooldamiseks, täiustamiseks ja käitamiseks vajalikud IT-teenused; ja
  - 3) kõik muud komponendid, mida komisjon käsitleb nende tõhususe, turvalisuse ja ratsionaalsuse tõttu osalevatele riikidele ühisena.
- C. Euroopa infosüsteemide liiduvälised komponendid on kõik need, mida ei määratleta jaos B liiduga seotud komponentidena.
-

III LISA

Vahendite soovituslik jaotus

Vahendite soovituslik jaotus artiklis 7 loetletud toetuskõlblikele meetmetele on järgmine:

Meetme liik	Rahastamispaketi osa (protsentides)
Ühismeetmed	kuni 20 %
IT-suutlikkuse suurendamine	vähemalt 75 %
Inimeste pädevuse suurendamine	kuni 5 %

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1295/2013,

11. detsember 2013,

millega luuakse programm „Loov Euroopa” (2014–2020) ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1718/2006/EÜ, nr 1855/2006/EÜ ja nr 1041/2009/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 166 lõiget 4, artikli 167 lõike 5 esimest taanet ja artikli 173 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping”) eesmärk on luua Euroopa rahvaste üha tihedam liit ning liidule antakse muu hulgas ülesanne soodustada liikmesriikide kultuuri õitsengut, austades nende rahvuslikku ja regionaalset mitmekesisust ning tagades samal ajal liidu tööstuse konkurentsivõimelisuseks vajalikud tingimused. Sellega seoses toetab ja täiendab liit vajaduse korral liikmesriikide meetmeid, et austada ja edendada kultuurilist ja keelelist mitmekesisust kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 167 ja UNESCO 2005. aasta kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooniga (edaspidi „2005. aasta UNESCO konventsioon”), tugevdada kultuuri- ja loomesektori konkurentsivõimet ning soodustada kohanemist tööstuse muudatustega.

(2) Liidu toetus kultuuri- ja loomesektorile tugineb peamiselt kogemustele, mis on saadud järgmiste otsustega kehtestatud liidu programmide raames: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1718/2006/EÜ⁽⁴⁾ (programm „MEDIA”), Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus

nr 1855/2006/EÜ⁽⁵⁾ (programm „Kultuur”) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1041/2009/EÜ⁽⁶⁾ (programm „MEDIA Mundus”). Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1622/2006/EÜ⁽⁷⁾ (Euroopa kultuuripealinna meede) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1194/2011/EL⁽⁸⁾ (Euroopa kultuuripärandi märgise meede) aitavad samuti kaasa liidu tegevusele kultuuri- ja loomesektori toetuseks.

(3) Komisjoni teatistes Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava kohta üleilmastavas maailmas, mille nõukogu kiitis heaks 16. novembri 2007. aasta resolutsioonis⁽⁹⁾ ja Euroopa Parlament oma 10. aprilli 2008. aasta resolutsioonis⁽¹⁰⁾, seatakse eesmärgid liidu edaspidisele tegevusele seoses kultuuri- ja loomesektoriga. Selle eesmärk on edendada kultuurilist mitmekesisust ja kultuuridevahelist dialoogi, majanduskasvu ning töökohtade nimel kultuuri kui loovuse allikat ning kultuuri kui olulist komponenti liidu rahvusvahelistes suhetes.

(4) Euroopa Liidu põhiõiguste harta, iseäranis selle artiklite 11, 21 ja 22 mõttes annavad kultuuri- ja loomesektorid olulise panuse võitluses diskrimineerimise kõikide vormide, sealhulgas rassismi ja ksenofoobiaga, ning ühtlasi on nad oluline väljund, pidades silmas sõnavabadust ning kultuurilise mitmekesisuse ja keelelise paljususe austamise edendamist.

(5) 2005. aasta UNESCO konventsioonis, mis jõustus 18. märtsil 2007 ning millega liit on ühinenud, rõhutatatakse, et kultuuriüritused, kultuurikaubad ja -teenused on nii majandusliku kui ka kultuurilise iseloomuga, sest nad on identiteedi, väärtuste ja tähenduse kandjad ning seepärast ei tohi neid käsitleda, nagu oleks neil üksnes kommertslik väärtus. Konventsiooni eesmärk on tugevdada rahvusvahelist koostööd, sealhulgas rahvusvahelist ühistootmist ja ühislevitamist käsitlevaid lepinguid, ning solidaarsust, et ergutada kõikide riikide ja üksikisikute kultuuri väljendusvorme. Konventsioonis sedastatakse samuti, et piisavat tähelepanu tuleb pöörata ühiskonna eri rühmade, sh vähemustesse kuuluvate inimeste konkreetsetele oludele ja vajadustele. Kultuuri- ja loomesektori

⁽¹⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 35.

⁽²⁾ ELT C 277, 13.9.2012, lk 156.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 19. novembri 2013. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 5. detsembri 2013. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. novembri 2006. aasta otsus nr 1718/2006/EÜ toetusprogrammi rakendamise kohta Euroopa audiovisuaalsektoris (MEDIA 2007) (ELT L 327, 24.11.2006, lk 12).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta otsus nr 1855/2006/EÜ, millega luuakse programm „Kultuur” (2007–2013) (ELT L 372, 27.12.2006, lk 1).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta otsus nr 1041/2009/EÜ, millega kehtestatakse kolmandate riikide valdkondlike asjatundjatega audiovisuaalsektori koostööprogramm (MEDIA Mundus 2011–2013) (ELT L 288, 4.11.2009, lk 10).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 2006. aasta otsus nr 1622/2006/EÜ, millega kehtestatakse kultuurisünnimusega „Euroopa kultuuripealinn” seotud ühenduse meede aastateks 2007 kuni 2019 (ELT L 304, 3.11.2006, lk 1).

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta otsus nr 1194/2011/EL Euroopa kultuuripärandi märgist käsitleva Euroopa Liidu meetme kohta (ELT L 303, 22.11.2011, lk 1).

⁽⁹⁾ ELT C 287, 29.11.2007, lk 1.

⁽¹⁰⁾ ELT C 247 E, 15.10.2009, lk 32.

toetusprogramm peaks edendama kultuurilist mitmekesisust rahvusvahelisel tasandil kooskõlas kõnealuse konventsiooniga.

- (6) Materiaalse ja vaimse kultuuripärandi edendamine peaks muu hulgas UNESCO 2003. aasta vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni ja UNESCO 1972. aasta maailma kultuuri- ja looduspärandi kaitse konventsiooni valguses aitama kaasa nende paikade väärtustamisele ning kasvata inimestes vastutustunnet selliste paikade kultuurilise ja ajaloolise väärtuse suhtes.
- (7) Komisjoni teatises pealkirjaga „Euroopa 2020. aastal - Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” (strateegia „Euroopa 2020”) määratakse strateegia, mille eesmärk on muuta liidu majandus arukaks, jätkusuutlikuks ja kaasavaks majanduseks, millega saavutatakse tööhõive, tootluse ning sotsiaalse ühtekuuluvuse kõrge tase. Selles teatises märkis komisjon, et liidul on vaja tagada innovatsioonile ja loovusele soodsamad raamtingimused. Kultuuri- ja loomesektorid on siin allikaks innovaatilistele ideedele, mida saab muuta toodeteks ja teenusteks, mis loovad majanduskasvu ja töökohti ning aitavad toime tulla ühiskondlike muutustega. Tiptase ja konkurentsivõime neis sektorites on suurelt jaolt kunstinike, loovisikute ja teiste professionaalide töö tulemus, seda tööd tuleb toetada. Sel eesmärgil tuleks parandada kultuuri- ja loovsektori juurdepääsu rahastamisvahenditele.
- (8) Nõukogu kinnitab oma järeldustes loovisikutele ja kultuuritöötajatele pakutavate liikuvusalase teabe teenuste kohta ⁽¹⁾, kui tähtis on loovisikute ja kultuuritöötajate liikuvus liidu jaoks ning liidu eesmärkide saavutamiseks strateegia „Euroopa 2020” raames, ning kutsutakse liikmesriike ja komisjoni üles oma pädevuste piires ja subsidiaarsuse põhimõtet nõuetekohaselt arvestades hõlbustama liidus liikumisvõimalusi otsivatele loovisikutele ja kultuuritöötajatele põhjaliku ja täpse teabe andmist.
- (9) Ühise kultuuriruumi tugevdamisele kaasaaitamiseks on vaja edendada kultuuri- ja loomevaldkonnas tegutsevate riikidevahelist liikuvust ning kultuuri- ja loometeoste, sealhulgas audiovisuaalsete teoste ja toodete riikidevahelist levitamist, edendades seeläbi kultuurivahetust ja kultuuridevahelist dialoogi.
- (10) Programme „MEDIA”, „Kultuur” ja „MEDIA Mundus” on korrapäraselt seiratud, on toimunud nende välishindamised ning on korraldatud avalikke arutelusid nende tuleviku üle, millest ilmneb, et need programmid etendavad väga olulist rolli Euroopa kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse kaitsmisel ja edendamisel ning et neid on kultuuri- ja loomesektori jaoks vaja. Samuti kinnitavad seired, hindamised ja arutelud ning lisaks ka mitmesugused sõltumatud uuringud (eelkõige kultuuri- ja loomemajanduse ettevõtlusmõõtme uuring), et kultuuri- ja loomesektorid seisavad silmitsi ühiste probleemidega, nimelt kiired muutused digitehnoloogiale ülemineku ja üleilmastumise tõttu, turu killustumine mitmekeelsuse tõttu, raskused rahastamisvahenditele juurdepääsul, keerukad haldusmenetlused ja võrreldavate andmete vähesus, mis kõik nõuavad meetmeid liidu tasandil.
- (11) Euroopa kultuuri- ja loomesektorid on eristatavad sisuliselt piki riigipiire ja keelelisi eraldusjooni, millest tuleneb kultuuriliselt rikas ja äärmiselt sõltumatu kultuurimaastik, mis annab hääle Euroopa kultuuripärandi eri kultuuritraditsioonidele. Sellisest mitmekesisusest on samuti tingitud üksjagu tõkkeid, mis raskendavad kultuuri- ja loometeoste riikidevahelist levitamist ning takistavad kultuuri- ja loomevaldkonnas tegutsevate liikuvust liidus ja väljaspool seda, mis võib kaasa tuua olukorra, kus geograafiline tasakaal on paigast ära ning see omakorda piirab tarbijate valikuid.
- (12) Arvestades, et Euroopa kultuuri- ja loomesektoreid iseloomustab mitmekeelsus, mis mõnes sektoris toob kaasa killustumise piki keelelisi eraldusjooni, on subtiitritega varustamine, dubleerimine ja kirjeldustõlge väga olulised kultuuri- ja loometeoste, sh audiovisuaalsete levitamiseks.
- (13) Üleminek digitehnoloogiale avaldab tohutut mõju kultuuri- ja loovkaupade ja -teenuste valmistamisele, levitamisele, juurdepääsetavusele, tarbimisele ja rahaks vahetamisele. Kuigi tuleb tunnustada vajadust otsida uut tasakaalu kultuuri- ja loometeoste suureneva kättesaadavuse, kunsti- ja loomeinimeste õiglase tasustamise ja uute ärimudelite esilekerkimise vahel, pakuvad digitehnoloogiale üleminekust tulenevad muudatused Euroopa kultuuri- ja loomesektorile ning Euroopa ühiskonnale tervikuna laialdasi võimalusi. Madalamad levituskulud, uued levikanalid, võimalus leida uut ja laialdasemat publikut ning uued võimalused nišitoodetele võivad soodustada juurdepääsu ning suurendada kultuuri- ja loometeoste levikut kogu maailmas. Nende võimaluste täielikuks ärakasutamiseks ning kohanemiseks digitehnoloogiale ülemineku ja üleilmastumisega on kultuuri- ja loomesektoril vaja arendada uusi oskusi, ühtlasi peab

⁽¹⁾ ELT 175, 15.6.2011, lk 5.

- paranema nende juurdepääs rahastamisvahenditele, et uuendada seadmeid, arendada uusi tootmis- ja levitusmeetodeid ning kohandada ärimudeleid.
- (14) Praegused levitamismeetodid toetavad suuresti filmide rahastamise süsteemi. Samas on üha suuremaks muutunud vajadus soodustada võimalusi materjalide atraktiivseks ja legaalseks pakkumiseks internetis ning toetada innovatsiooni. Seepärast on oluline toetada uusi levitamisi viise, et esile saaksid kerkida uued ärimudelid.
- (15) Kinode digiteerimine on digitaalseadmete kulukuse tõttu jätkuvalt probleemiks paljudele väikestele kinoettevõtjatele, eriti ühe ekraaniga kinodes. Kuigi liikmesriikidel on põhiline pädevus kultuurivaldkonnas ja nad peaksid seetõttu jätkama selle probleemiga tegelemist vastavalt riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, on rahastamisvõimalusi ka liidu programmide ja fondidest, eelkõige sellistest, mis on ette nähtud kohaliku ja piirkondliku arengu toetuseks.
- (16) Laiema publikuni jõudmiseks, eriti mis puudutab noori, peab liit tegema sihipäraseid pingutusi eelkõige meediaoskuse ja filmikultuurilise pädevuse toetamiseks.
- (17) Üks kultuuri- ja loomesektori suuremaid probleeme, eriti mikro-, väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel (VKEd) ning mikro-, väikestel ja keskmise suurusega organisatsioonidel, sh mittetulundusühingutel ja valitsusvälistel organisatsioonidel, on raske leida vahendeid, mida neil on vaja oma tegevuse rahastamiseks, kasvamiseks, konkurentsivõime säilitamiseks ja suurendamiseks või tegevuse laiendamiseks teistesse riikidesse. Ehkki see probleem on VKEdel puhul üldiselt väga levinud, on olukord kultuuri- ja loomesektoris märkimisväärselt keerukam, kuna paljud varad ei ole materiaalsed, tegevus põhineb ainulaadsetel prototüüpidel ja uuenduste tegemiseks on neil sisemine vajadus võtta riske ja eksperimenterida. Sellist riskide võtmise vajadust peab mõistma ja toetama ka finantssektor.
- (18) Katseprojektina kujutab Euroopa loomemajanduse liit endast sektoriülest algatust, mis toetab loomemajandust peamiselt poliitikatasandil. Selle eesmärk on leida loomemajanduse jaoks täiendavaid vahendeid ja elavdada nõudlust loomemajanduse teenuste järele teistes tööstusharudes ja sektorites. Toimub uute vahendite katsetamine innovatsiooni paremaks toetamiseks loomemajanduses ning seda kasutatakse Euroopa, riiklikest ja piirkondlikest sidusrühmadest koosneva heade tavade vahetamise platvormi edendamiseks.
- (19) Kultuuri- ja loomesektori jaoks mõeldud praeguste programmide „MEDIA”, „Kultuur”, ja „MEDIA Mundus” koondamine ühtsesse terviklikku programmi (edaspidi „programm”), toetaks tulemuslikumalt VKEsid ning mikro-, väike- ja keskmise suurusega organisatsioone nende pingutustes kasutada võimalusi, mida pakuvad digitehnoloogiale üleminek ja üleilmastumine, ning aitaks neil lahendada hetkel turu killustatust tingivaid probleeme. Et programm oleks tulemuslik, tuleks selles arvestada sektorite eripära, nende erinevaid sihtrühmi ja konkreetseid vajadusi, kasutades spetsiaalselt kohandatud lähenemisviise kahe sõltumatu alaprogrammi ja ühe sektoriülese tegevussuuna raames. Rakendamistasandil on eriti oluline tagada koostoime programmi ning aruka spetsialiseerumise riiklike ja piirkondlike strateegiate vahel. Selleks tuleks programmiga kehtestada eri kultuuri- ja loomesektorite jaoks ühtne tugistruktuur, mis koosneb toetuste süsteemist ja sellega kaasnevast rahastamisvahendist.
- (20) Programmis tuleks arvesse võtta kultuuri ja kultuuritegevuse kahetist olemust, tunnistades ühest küljest kultuuri olemuslikku ja kunstilist väärtust ja teisest küljest mõlema sektori majanduslikku väärtust, sealhulgas nende laiemat ühiskondlikku panust loovusesse, innovatsiooni ja sotsiaalsesse kaasatusse.
- (21) Programmi rakendamise puhul tuleks arvestada kultuuri olemuslikku väärtust ning kultuuri- ja loomesektori eripära, sealhulgas mittetulundusorganisatsioonide ja mittetulunduslike projektide tähtsust alaprogrammi „Kultuur” raames.
- (22) Eraldiseisev rahastamisvahend, kultuuri- ja loomesektori tagatisvahend (edaspidi „tagatisvahend”) võimaldaks kultuuri- ja loomesektoril üldisemalt kasvada ning annaks eelkõige piisaval määral finantsvõimendust uute meetmete võtmiseks ja uuteks võimalusteks. Valitud finantsvahendajad peaksid toetama kultuuri- ja loomeprojekte, et tagada geograafilist ulatust ja sektoripõhist esindatust silmas pidades tasakaalustatud laenuportfell. Avalik-õiguslikel ja eraõiguslikel organisatsioonidel on seejuures oluline roll saavutada tagatisvahendi raames laiapõhjaline lähenemisviis.
- (23) Rahastada tuleks ka Euroopa kultuuripealinnade meetmeid ja Euroopa kultuuripärandi märgise haldusmeetmeid, sest need aitavad tugevdada ühisesse kultuurialasse kuulumise tunnet, elavdada kultuuridevahelist dialoogi ja vastastikust mõistmist ning tõsta kultuuripärandi väärtust.

- (24) Lisaks liikmesriikidele ning ülemeremaadele ja -territooriumidele, kes võivad programmis osaleda kooskõlas nõukogu otsuse 2001/822/EÜ⁽¹⁾ artikliga 58, peaks programmis osalemine olema teatud tingimustel avatud ka Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepinguga ühinenud Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni riikidele ja Šveitsi Konföderatsioonile. Ühinevatel riikidel, kandidaatriikidel ja võimalikel kandidaatriikidel, kes saavad kasu ühinemiseest strateegiast, ning Euroopa naabus- ja partnerluspoliitikaga hõlmatud riikidel peaks samuti olema võimalik osaleda programmis, välja arvatud tagatisvahendis.
- (25) Samuti peaks programm olema avatud kolmandate riikidega läbiviidavatele kahe- või mitmepoolsetele koostöömeetmetele, mille aluseks on lisaassigneeringud, mis tuleb kindlaks määrata, ja konkreetset kokkulepped, milles tuleb asjaomaste osapoolte vahel kokku leppida.
- (26) Soodustada tuleks programmi ning rahvusvaheliste organisatsioonide, nagu UNESCO, Euroopa Nõukogu, Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) ning Maaailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (WIPO) koostööd kultuuri- ja audiovisuaalvaldkonnas.
- (27) On vaja tagada kõikide programmi raames ellu viidavate meetmete ja tegevuste Euroopa lisaväärtus, nende vastastikune täiendavus liikmesriikide tegevusega ning nende kooskõla ELi toimimise lepingu artikli 167 lõikega 4 ning nende kooskõla liidu muu tegevusega, iseeranis sellistes valdkondades nagu haridus, tööhõive, siseturg, ettevõtlus, noored, tervishoid, kodakondsus ja justiitsküsimused, teadusuuringud ja innovatsioon, tööstus- ja ühtekuuluvuspoliitika, turism ja välissuhted, kaubandus ja areng ning digitaalarengu tegevuskava.
- (28) Kooskõlas tulemushindamise põhimõtetega peaks programmi seire- ja hindamismenetlused sisaldama üksik-asjalikke aastaaruandeid ning osutama konkreetsetele, mõõdetavatele, saavutatavatele, asjakohastele ning ajaliselt kindlaksmääratud, sh kvalitatiivsetele sihtmärkidele ja näitajatele. Järelevalve- ja hindamismenetlused peaksid arvesse võtma tööd, mida on teinud asjaspepuutuvad isikud, nagu Eurostat, ning ESS-neti kultuuriprojektide ja UNESCO Statistikainstituudi aruandeid. Seoses sellega peaks liit audiovisuaalsektori osas jätkama osalemist Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskuses („vaatluskeskus“).
- (29) Selleks et tagada programmi optimaalne järelevalve ja hindamine programmi kogu kestuse vältel, tuleks komisjonile ELi toimimise lepingu artikli 290 kohaselt delegeerida volitused võtta vastu õigusakte täiendavate kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete näitajate kehtestamise kohta. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (30) Nagu on öeldud komisjoni 30. juuli 2010. aasta aruandes elukestva õppe, kultuuri-, noorsootöö- ja kodakondsuse valdkonna Euroopa programmide õiguslikke aluseid muutvate Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuste mõju kohta, on haldusmenetlustes esinevate viivituste oluline lühendamise suurendanud programmide tõhusust. Iseäranis hoolikalt tuleks tagada haldus- ja finantskorra jätkuv lihtsustamine, selleks tuleks muu hulgas kasutada kindlaid, objektiivseid ja korrapäraselt ajakohastatavaid süsteeme, mille abil määrata kindlaks ühekordsed maksed, ühikukulu ja kindlamääraline rahastamine.
- (31) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽²⁾.
- (32) Kooskõlas nõukogu määrusega (EÜ) nr 58/2003⁽³⁾ on komisjon alates 2009. aastast usaldanud Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Täitevasutusele rakendusülesanded hariduse, audiovisuaalvaldkonna ja kultuuriga seotud liidu tegevuse juhtimiseks. Komisjon võib seetõttu kulude-tulude analüüsi alusel kasutada olemasolevat täitevasutust programmi rakendamiseks, nagu on sätestatud nimetatud määruses.
- (33) Käesoleva määrusega kehtestatakse programmi kogu kestuse jaoks rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule peamiseks juhiseks eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahelise

⁽¹⁾ Nõukogu 27. novembri 2011. aasta otsus 2001/822/EÜ ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega (ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus) (ELT L 314, 30.11.2001, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽³⁾ Nõukogu 19. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 58/2003, millega kehtestatakse nende täitevasutuste põhikiri, kellele usaldatakse teatavad ühenduse programmide juhtimise seotud ülesanded (ELT L 11, 16.1.2003, lk 1).

- institutsioonidevahelise kokkuleppe 2. detsember 2013⁽¹⁾ (edaspidi „institutsioonidevaheline kokkulepe”) punkti 17 tähenduses.
- (34) Liidu finantshuvid peaksid olema kogu kulutuste tegemise tsükli jooksul kaitstud proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad eeskirjade eiramise ennetamist, avastamist ja uurimist ning kadumaläinud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud rahaliste vahendite tagasinõudmist ning vajaduse korral haldus- ja rahaliste karistuste määramist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012⁽²⁾ (edaspidi „finantsmäärus”).
- (35) Mis puudutab Euroopa Pettustevastast Ametit (OLAF), siis tuleks kooskõlas nõukogu määrusega (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽³⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013⁽⁴⁾ koostada ja rakendada sobivad meetmed pettuste vältimiseks ning kadumaläinud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud vahendite tagasinõudmiseks.
- (36) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt Euroopa kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse kaitsmine, arendamine ja edendamine, Euroopa kultuuripärandi edendamine ning Euroopa kultuuri- ja loomesektori, eeskätt audiovisuaalsektori konkurentsivõime tugevdamine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, arvestades programmi riikidevahelist ja rahvusvahelist iseloomu, ning meetmete ulatuse ja eeldatava mõju tõttu on neid parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (37) Otsused nr 1718/2006/EÜ, nr 1855/2006/EÜ ja nr 1041/2009/EÜ tuleks seetõttu tunnistada kehtetuks.
- (38) Ette tuleks näha meetmed, millega reguleeritakse üleminekut programmidel „MEDIA”, „Kultuur” ja „MEDIA Mundus” käesolevale programmile.
- (39) Selleks et tagada programmi raames asutuste tegevuskuludeks makstavate rahaliste toetuste järjepidevus, peaks komisjonil olema võimalik programmi esimeses faasis käsitleda toetavate tegevuste elluviimisega otseselt seotud kulusid rahastamiskõlblikena ka siis, kui need tehti enne seda, kui kasusaaja esitas toetuse saamise taotluse.
- (40) Selleks et tagada programmiga hõlmatud rahalise toetuse järjepidevus, tuleks käesolevat määrust kohaldada alates 1. jaanuarist 2014. Olukorra kiireloomulisuse tõttu peaks käesolev määrus jõustuma võimalikult kiiresti pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Programmi loomine ja kestus

- Käesoleva määrusega luuakse Euroopa kultuuri- ja loomesektori toetamiseks programm „Loov Euroopa” (edaspidi „programm”).
- Programmi rakendatakse 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- „kultuuri- ja loomesektorid” – kõik sektorid, mille tegevus tugineb kultuurilistele väärtustele ja/või kunstilisele ja muule loomingulisele väljendusele, olenemata sellest, kas selline tegevus on suunatud turule või mitte, ning sellest, millise struktuuri kaudu seda ellu viiakse, ning sõltumata sellest, kuidas seda struktuuri rahastatakse. Tegevus hõlmab selliste kaupade ja teenuste arendamist, loomist, tootmist, levitamist ja säilitamist, mis kätkevad kultuurilist, kunstilist või muud loomingulist väljendust, ning selliseid seonduvaid funktsioone nagu haridus või juhtimine. Kultuuri- ja loomesektorid hõlmavad muu hulgas arhitektuuri, arhiive, raamatukogusid ja muuseumide, kunstikäsitööde, audiovisuaalseid tooteid (sh filmid, televisioon, videomängud ja multimeedia), materaalset ja vaimset kultuuripärandit, disaini, festivale, muusikat, kirjandust, näitekunsti, kirjastamist, raadiot ja kujutavat kunsti;
- „VKEd” – mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, nagu need on määratletud komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ⁽⁵⁾;

⁽¹⁾ ELT C 420, 20.12.2013, lk 1

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramise eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽⁵⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikroettevõtjate, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

(3) „osalevad finantsvahendajad” – finantsvahendajad finantsmääruse artikli 139 lõike 4 teise lõigu tähenduses, kes on valitud tagatisvahendi raames kooskõlas finantsmääruse ja käesoleva määruse I lisaga ning kes annavad või kavatsevad anda:

a) laene VKEdele ning mikro-, väikestele ja keskmise suurusega organisatsioonidele kultuuri- ja loomesektoris (tagatised Euroopa Investeerimisfondist) või

b) laenu tagatisi muudele finantsvahendajatele, kes annavad laene VKEdele ning mikro-, väikestele ja keskmise suurusega organisatsioonidele kultuuri- ja loomesektoris (edaspidi „edasigarantiid Euroopa Investeerimisfondist”);

(4) „suutlikkuse arendamise pakkujad” – üksused, mis suudavad pakkuda oskusteavet vastavalt I lisale, et osalevad finantsvahendajad saaksid tõhusalt hinnata kultuuri- ja loomesektori VKEde ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega organisatsioonide ning nende projektide eripära ja riske.

Artikkel 3

Üldised eesmärgid

Programmi üldised eesmärgid on järgmised:

- a) kaitsta, arendada ja edendada Euroopa kultuurilist mitmekesisust ja keelelist paljusust ning edendada Euroopa kultuuripärandit;
- b) tugevdada Euroopa kultuuri- ja loomesektori, eriti audiovisuaalsektori konkurentsivõimet aruka, säästva ja kaasava majanduskasvu edendamiseks.

Artikkel 4

Erieesmärgid

Programmi erieesmärgid on järgmised:

- a) toetada Euroopa kultuuri- ja loomesektori suutlikkust tegutseda riikidevaheliselt ja rahvusvaheliselt;
- b) soodustada kultuuri- ja loometeoste riikidevahelist levitamist ning kultuuri- ja loomevaldkonnas tegutsejate, eelkõige loovisikute riikidevahelist liikuvust, jõuda uue ja laiema publikuni ning parandada juurdepääsu kultuuri- ja loometeoste liidus ja mujal, keskendudes eelkõige lastele, noortele, puudega inimestele ja alaesindatud rühmadele;
- c) suurendada jätkusuutlikult kultuuri- ja loomesektori VKEde ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega organisatsioonide finantsuutlikkust, püüdes samal ajal tagada tasakaalustatud geograafilise haarde ja sektoripõhise esindatuse;

d) soodustada poliitika kujundamist, innovatsiooni, loovust, publiku arendamist ning uusi äri- ja juhtimismudeleid riikidevahelise poliitikakoostöö toetamise kaudu.

Artikkel 5

Euroopa lisaväärtus

1. Tunnistades kultuuri olemuslikku ja majanduslikku väärtust, toetatakse programmiga meetmeid ja tegevusi, millega kaasneb Euroopa lisaväärtus kultuuri- ja loomesektoris. Programm aitab kaasa strateegia „Euroopa 2020” ja selle juhtalgatuste eesmärkide saavutamisele.

2. Euroopa lisaväärtus tagatakse ühel või mõnel järgmisel viisil:

a) selliste meetmete ja tegevuste riigiulene iseloom, mis täiendavad piirkondlikke, riiklikke, rahvusvahelisi ning muid liidu programme ja poliitikameetmeid ning nende meetmete ja tegevuste mõju kultuuri- ja loomesektorile ning kodanikele ja nende teadmiste teistest kultuuridest;

b) kultuuri- ja loomevaldkonnas tegutsejate, sh loovisikute, audiovisuaalsektori töötajate, kultuuri- ja loomeorganisatsioonide ning audiovisuaalsektori ettevõtjate riikidevahelise koostöö arendamine ja edendamine, keskendudes sellele, et soodustada terviklikumat, kiiremat, tulemuslikumat ja pikaajalisemat reageerimist ülevõetavatele probleemidele;

c) mastaabisääst ja kriitiline mass, mille võib liidu toetuse abil saavutada ja mis avaldab võimendavat mõju täiendavate rahaliste vahendite kaasamisele;

d) õiglasema keskkonna tagamine Euroopa kultuuri- ja loomesektoris, võttes arvesse väikese tootmisvõimsusega riike ja/või geograafiliselt ja/või keeleliselt piiratud riike või piirkondi.

Artikkel 6

Programmi ülesehitus

Programm hõlmab:

- a) alaprogrammi „MEDIA”,
- b) alaprogrammi „Kultuur”,
- c) sektoriülest tegevussuunda.

Artikkel 7

Alaprogrammide logod

1. Komisjon tagab programmi nähtavuse, kasutades iga alaprogrammi jaoks eriomast logo.
2. Alaprogrammi „MEDIA” abisaajad kasutavad logo, mis on esitatud II lisas. Komisjon kehtestab logo kasutamise üksikasjad ja teavitab neist abisaajaid.
3. Alaprogrammi „Kultuur” abisaajad kasutavad logo, mille kehtestab komisjon. Komisjon kehtestab logo kasutamise üksikasjad ja teavitab neist abisaajaid.
4. Alaprogrammide logosid on õigus kasutada ka komisjonil ja artiklis 16 osutatud Loova Euroopa teabepunktidel.

Artikkel 8

Juurdepääs programmile

1. Programmiga edendatakse kultuurilist mitmekesisust rahvusvahelisel tasandil kooskõlas 2005. aasta UNESCO konventsiooniga.
2. Programm on osalemiseks avatud liikmesriikidele.
3. Ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist, on programm osalemiseks avatud järgmistele riikidele tingimusel, et nad tasuvad täiendavad lisaassigneeringud ja et alaprogrammi „MEDIA” puhul täidetakse tingimused, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2010/13/EL⁽¹⁾:
  - a) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja võimalikud kandidaatriigid, kes saavad kasu ühinemiseelsest strateegiast, kooskõlas üldpõhimõtete ja -tingimuste ning menetlustega nende riikide osalemiseks liidu programmides, mis on kehtestatud vastavate raamlepingute, assotsiatsiooninõukogu otsuste või sarnaste lepingutega;
  - b) need Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni riigid, mis on EMP lepingu osalisriigid, selle lepingu kohaselt;
  - c) Šveitsi Konföderatsioon selle riigiga sõlmitava kahepoolse lepingu alusel;
  - d) Euroopa naabus- ja partnerluspoliitikaga hõlmatud riigid menetluste kohaselt, mis on kindlaks määratud nende riikidega sõlmitud raamlepingutes, millega sätestatakse nende osalemine liidu programmides.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).

4. Lõike 3 punktides a ja d nimetatud riigid jäetakse tagatisvahendis osalemisest välja.

5. Programm on avatud kahe- ja mitmepoolsetele koostöömeetmetele, mis on suunatud valitud riikidele või piirkondadele nende riikide või piirkondade poolt tasutud lisaassigneeringute või kokkulepitud erikorra alusel.

6. Programm võimaldab koostööd ja ühismeetmeid riikidega, kes ei osale programmis, ning kultuuri- ja loomesektoris tegutsevate rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu UNESCO, Euroopa Nõukogu, OECD või Ülemaailmne Intellektuaalomandi Organisatsioon, programmi eesmärkide teostamise ühise rahastamise alusel.

II PEATÜKK

Alaprogramm „MEDIA”

Artikkel 9

Alaprogrammi „MEDIA” prioriteedid

1. Valdkonnas, mille eesmärk on tugevdada Euroopa audiovisuaalsektori suutlikkust tegutseda riikidevaheliselt, on prioriteedid järgmised:
  - a) soodustada audiovisuaalsektori elukutsete esindajate oskuste ja pädevuste omandamist ja parandamist ning võrgustike arendamist, sealhulgas digitehnoloogia kasutamist, et tagada kohanemine turu arenguga, katsetada uusi meetodeid publiku arendamiseks ja uusi ärimudeleid;
  - b) suurendada audiovisuaalsektori ettevõtjate suutlikkust luua selliseid Euroopa audiovisuaalteoseid, millel oleks liidus ja mujal levipotentsiaali, ning soodustada Euroopa ja rahvusvahelist ühistootmist, muu hulgas koos teleringhäälingutega;
  - c) ergutada tegutsejatevahelist teabevahetust, soodustades audiovisuaalsektori ettevõtjate juurdepääsu turgudele ja ärivahenditele, et suurendada nende projektide nähtavust liidu ja rahvusvahelistel turgudel.
2. Riikidevahelise levitamise edendamise valdkonnas on prioriteedid järgmised:
  - a) toetada kinolevi audiovisuaalteoste riikidevahelise turunduse, nimetegemise, levitamise ja näitamiseega;
  - b) edendada audiovisuaalteoste riikidevahelist turundust, nime tegemist ja levitamist kõigil muudel platvormidel kui kino;

- c) toetada publiku arendamist kui vahendit, mille abil elavdada huvi Euroopa audiovisuaalsete vastu ja parandada neile juurdepääsu, iseäranis reklaami, ürituste, filmikultuurilise pädevuse ja festivalide kaudu;
- d) toetada uusi levitamiskiise, et esile saaksid kerkida uued ärimudelid.
- e) algatused, nagu festivalid ja muud promoüritused, millega tutvustatakse ja edendatakse Euroopa audiovisuaalsete, sh lühifilmide mitmekesisust;
- f) tegevused, mille eesmärk on edendada filmikultuurilist pädevust ja suurendada publiku, eeskätt noore publiku teadmisi ja huvi, mis puudutab Euroopa audiovisuaalsete, sh audiovisuaalset ja kinematograafilist pärandit;

Artikkel 10

Alaprogrammi „MEDIA” tugimeetmed

Artiklis 9 sätestatud prioriteetide rakendamiseks toetatakse alaprogrammi „MEDIA” raames järgmisi meetmeid:

- a) töötada välja lai valik koolitusmeetmeid, millega edendada audiovisuaalsektori töötajate oskuste ja pädevuste omandamist ja täiendamist, teadmiste jagamise ja võrgustike rajamise algatusi, sh digitehnoloogia kasutuselevõttu;
- b) luua Euroopa audiovisuaalsete, eeskätt filme ja telesaateid, nagu mängu-, dokumentaalfilmid ning laste- ja animafilmid, samuti interaktiivseid teoseid, nagu videomängud ja multimeedia, millel oleks suurem piiriülese levitamise potentsiaal;
- c) tegevused, mille eesmärk on toetada audiovisuaalvaldkonnas tegutsevaid Euroopa ettevõtteid, eelkõige sõltumatuid tootjaid, et soodustada Euroopa ja rahvusvahelist ühistootmist audiovisuaalsete, sealhulgas telesaadete puhul;
- d) tegevused, mis aitavad Euroopa ja rahvusvahelistel koostööpartneritel kokku saada ja/või toetada kaudselt ühistootetavaid audiovisuaalsete, mille puhul toetatakse rahvusvahelisi ühistootmisfonde, mis asuvad programmis osalevas riigis;
- e) soodustada juurdepääsu erialastele audiovisuaalsektori üritustele ja turgudele ning veebipõhiste äri vahendite kasutamist liidus ja mujal;
- f) rajada toetussüsteemid riigiüleste Euroopa filmide levitamiseks kinolevi kaudu ja muudel platvormidel ning samuti rahvusvaheliseks müügitegevuseks, see puudutab eelkõige audiovisuaalsete subtiitritega varustamist, dubleerimist ja kirjeldustõlget;
- g) soodustada audiovisuaalsektori rahvusvaheliste koostööprojektide kaudu Euroopa filmide levi maailmas ja rahvusvaheliste filmide levi liidus kõigil leviplatvormidel;
- h) Euroopa kinoetevõtjate võrgustiku tegevus, kelle programmist suure osa moodustavad teiste Euroopa riikide filmide linastused;

- i) uuenduslikud meetmed, millega katsetatakse uusi ärimudeleid ja vahendeid valdkondades, millele avaldab tõenäoliselt mõju digitehnoloogia kasutuselevõtt ja kasutamine.

Artikkel 11

Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskus

1. Liit on programmi kestuse ajal vaatluskeskuse liige.
2. Liidu osalemine vaatluskeskuses aitab saavutada alaprogrammi „MEDIA” prioriteete järgmiste tegevuste abil:
  - a) edendatakse läbipaistvust ja luuakse võrdsed tingimused juurdepääsule õigus- ja finants-/turualsele teabele ning aidatakse kaasa õigus- ja statistikateabe võrreldavaks muutmisele;
  - b) tehakse kättesaadavaks andmed ja turuanalüüsid, mis aitavad välja töötada alaprogrammi „MEDIA” tegevussuundi ja hinnata nende mõju turule.
3. Komisjon esindab liitu tema suhetes vaatluskeskusega.

III PEATÜKK

Alaprogramm „Kultuur”

Artikkel 12

Alaprogrammi „Kultuur” prioriteetid

1. Valdkonnas, mille eesmärk on tugevdada kultuuri- ja loomesektori suutlikkust tegutseda riikidevaheliselt, on prioriteetidid järgmised:
  - a) selliste meetmete toetamine, mis tagavad kultuuri- ja loomevaldkonnas tegutsevate oskused, pädevused ja oskusteabe, mis aitavad kaasa kultuuri- ja loomesektori tugevdamisele, sealhulgas digitehnoloogiaga kohanemise soodustamine, publiku arendamiseks innovaatiliste meetodite katsetamine ning uute äri- ja juhtimismudelite katsetamine;

b) selliste meetmete toetamine, mis võimaldavad kultuuri- ja loomevaldkonnas tegutsejatel teha rahvusvahelist koostööd ja laiendada oma tegevust rahvusvaheliselt liidus ja väljaspool seda, kasutades selleks võimaluse korral pikaajalisi strateegiaid;

c) toetuse andmine tugevdamaks Euroopa kultuuri- ja loomeorganisatsioone ning rahvusvaheliste võrgustike loomist, et soodustada juurdepääsu kutsealastele võimalustele.

2. Valdkonnas, mille eesmärk on edendada riikidevahelist levitamist ja liikuvust, on prioriteetid järgmised:

a) rahvusvaheliste ringreiside, ürituste, näituste ja festivalide toetamine;

b) Euroopa kirjanduse levitamise toetamine eesmärgiga tagada selle võimalikult lai kättesaadavus;

c) toetus publiku arendamisele kui võimalusele elavdada huvi Euroopa kultuuri- ja loometeoste ning materiaalse ja vaimse kultuuripärandi vastu ning parandada sellele juurdepääsu.

Artikkel 13

Alaprogrammi „Kultuur” tugimeetmed

1. Artiklis 12 sätestatud prioriteetide rakendamiseks toetatakse alaprogrammi „Kultuur” raames järgmisi meetmeid:

a) riikidevahelised koostööprojektid, mille raames võtavad eri riikide kultuuri- ja loomeorganisatsioonid ette sektoripõhiseid või sektoriüleseid tegevusi;

b) eri riikidest pärit kultuuri- ja loomeorganisatsioonide Euroopa võrgustike tegevus;

c) selliste organisatsioonide tegevus, kes on üleeuroopalise suunitlusega ning kes edendavad tärvavate annete arendamist ning elavdavad kultuuri- ja loomevaldkonnas tegutsejate riikidevahelist liikuvust ja teoste levitamist, mis võib laiemalt mõjutada kultuuri- ja loomesektoreid ning avaldada pikaajalist mõju;

d) kirjanduse tõlkimine ja tõlketeoste edasine reklaamimine;

e) erimeetmed, mille eesmärk on saavutada Euroopa kultuuride rikkuse ja mitmekesisuse suurem nähtavus ning elavdada kultuuridevahelist dialoogi ja vastastikust mõistmist, muu hulgas liidu kultuuriauhindade, Euroopa kultuuripealinnade meetme ja Euroopa kultuuripärandi märgise meetme kaudu.

2. Lõikes 1 sätestatud meetmetega toetatakse eelkõige mittetulunduslikke projekte.

IV PEATÜKK

Sektoriülene tegevussuund

Artikkel 14

Kultuuri- ja loomesektori tagatisvahend

1. Komisjon loob kultuuri- ja loomesektori jaoks tagatisvahendi.

Tagatisvahend toimib iseseisva vahendina ning see luuakse ja seda hallatakse kooskõlas finantsmääruse VIII jaotisega.

2. Tagatisvahendil on järgmised prioriteetid:

a) soodustada kogu liidu kultuuri- ja loomesektori VKEde ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega organisatsioonide juurdepääsu rahastamisele;

b) parandada osalevate finantsvahendajate suutlikkust hinnata kultuuri- ja loomesektori VKEde ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega organisatsioonide ning nende projektide riske, mistarvis muu hulgas pakutakse tehnilist abi, teadmiste kogumist ja võrgustike loomist.

Prioriteetid viiakse ellu vastavalt I lisale.

3. Kooskõlas finantsmääruse artikli 139 lõikega 4 rakendab komisjon tagatisvahendit kaudse eelarve täitmise raames, delegerides ülesandeid Euroopa Investeeringufondile, nagu on sätestatud käesoleva määruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunktis iii, ning kooskõlas komisjoni ja Euroopa Investeeringufondi vahel sõlmitud lepingu tingimustega.

Artikkel 15

Riikidevaheline poliitikakoostöö

1. Riikidevahelise poliitikakoostöö edendamiseks toetatakse sektoriülese tegevussuuna raames järgmist:

a) uute äri- ja juhtimismudelite alal kogemuste ja oskusteabe vahetus riikide vahel, vastastikune õppimine ning võrgustike loomine kultuuri- ja loomeorganisatsioonide ning poliitika-kujundajate seas, kes on seotud kultuuri- ja loomesektori arendamisega, edendades selleks võimaluse korral digitaalseid võrgustikke;

b) turuandmete kogumine, uuringud, tööturu ja vajalike oskuste vajaduste analüüs, Euroopa ja riikliku kultuuripoliitika analüüs, toetus statistilisteks uuringuteks, mis põhinevad igale sektorile eriomastel vahenditel ja kriteeriumidel, ning hindamised, sealhulgas programmi mõju kõigi aspektide mõõtmine;

c) liikmemaksu tasumine liidu liikmesuse eest vaatluskeskuses, et soodustada andmete kogumist ja analüüsi audiovisuaalsektoris;

- d) uute ja sektoriüleste äriliste lähenemisviiside katsetamine loomingu rahastamisel, levitamisel ja rahaks vahetamisel;
- e) konverentsid, seminarid ja poliitiline dialoog, sealhulgas kultuuri- ning meediapädevuse valdkonnas, kusjuures võimaluse korral tuleks edendada digitaalseid võrgustikke;
- f) artiklis 16 osutatud Loova Euroopa teabepunktid ning nende ülesannete täitmine.

2. Komisjon viib 30. juuniks 2014 läbi teostatavusuuringu, milles uuritakse võimalust koguda ja analüüsida andmeid kultuuri- ja loomesektoris (välja arvatud audiovisuaalsektor), ning esitab selle uuringu tulemused Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Sõltuvalt teostatavusuuringu tulemustest võib komisjon esitada ettepaneku käesoleva määruse muutmiseks vastavalt.

Artikkel 16

Loova Euroopa teabepunktid

1. Programmis osalevad riigid rajavad kooskõlas siseriikliku õiguse ja tavadega ning koostöös komisjoniga Loova Euroopa teabepunktid.
2. Komisjon toetab Loova Euroopa teabepunktide võrgustikku.
3. Loova Euroopa teabepunktid täidavad järgmisi ülesandeid, võttes arvesse iga sektori eripära:
  - a) programmist teavitamine ja selle tutvustamine nende riigis;
  - b) kultuuri- ja loomesektori abistamine seoses programmiga ning põhiteabe andmine muude liidu poliitikate raames kättesaadavate asjakohaste toetusvõimaluste kohta;
  - c) piiriülese koostöö elavdamine kultuuri- ja loomesektoris;
  - d) komisjoni tegevuse toetamine programmis osalevate riikide kultuuri- ja loomesektori küsimustes, näiteks neid sektoreid käsitlevate kättesaadavate andmete esitamine;
  - e) komisjoni toetamine selles, et tagada nõuetekohane teabevahetus ja teabe levitamine programmi tulemuste ning mõjude kohta;
  - f) oma riigi kohta liidult saadud rahastamise ning selle toel saavutatud tulemuste teatavaks tegemise ja selle teabe levitamise tagamine.

4. Komisjon tagab koostöös liikmesriikidega Loova Euroopa teabepunktide osutatud teenuste kvaliteedi ja tulemused, teostades korrapärast ja sõltumatut järelevalvet ja hindamist.

V PEATÜKK

Tulemused ja levitamine

Artikkel 17

Järjepidevus ja vastastikune täiendavus

1. Komisjon tagab koostöös liikmesriikidega programmi üldise järjepidevuse ja vastastikuse täiendavuse:
  - a) asjaomase liidu poliitikaga sellistes valdkondades nagu haridus, tööhõive, tervishoid, siseturg, digitaalarengu tegevuskava, noored, kodakondsus, välissuhted, kaubandus, teadusuuringud ja innovatsioon, ettevõtetus, turism, justiitsküsimused, laienemine ja areng;
  - b) muud asjaomased liidu rahastamisallikad kultuuri- ja meediapoliitika valdkonnas, eelkõige Euroopa Sotsiaalfond, Euroopa Regionaalarengu Fond ning teadus- ja innovatsiooniprogrammid, samuti justiitsküsimuste ja kodakondsusega seotud rahastamisvahendid, väliskoostööprogrammid ja ühinemiseelsed vahendid.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse ja rakendatakse, ilma et see piiraks liidu rahvusvahelisi kohustusi.

Artikkel 18

Järelevalve ja hindamine

1. Komisjon tagab programmi korrapärase järelevalve ja välishindamise järgmiste kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete tulemusnäitajate alusel:
  - a) artiklis 3 osutatud üldiste eesmärkide näitajad:
    - i) kultuuri- ja loomesektori maht, muutused ja osakaal tööhõives ja sisemajanduse koguproduktis;
    - ii) nende inimeste arv, kellel on juurdepääs Euroopa kultuuri- ja loometeostele, sealhulgas võimaluse korral teistest riikidest pärit teostele;

- b) artikli 4 punktis a osutatud erieesmärgi näitajad:
- i) kultuuri- ja loomeorganisatsioonide rahvusvahelise tegevuse ulatus ning loodud riikidevaheliste partnerlussuhete arv;
  - ii) programmi raames toetatud õpikogemuste ja koolituste arv, mis on parandanud kultuuri- ja loomevaldkonnas tegutsevate, sh audiovisuaalvaldkonna töötajate pädevust ja tööalast konkurentsivõimet.
- c) artikli 4 punktis b osutatud erieesmärgi näitajad alaprogrammi "MEDIA" puhul:
- i) teistest riikidest pärit Euroopa filmide kinokülastuste arv Euroopas ja Euroopa filmide kinokülastuste arv kogu maailmas (10 olulisimat turgu väljaspool Euroopat);
  - ii) Euroopa audiovisuaalteoste osakaal kinodes, televisioonis ja digitaalsetel platvormidel;
  - iii) nende inimeste arv liikmesriikides, kellele on kättesaadavad teistest riikidest pärit Euroopa audiovisuaalteosed, ning nende inimeste arv programmis osalevates riikides, kellele on kättesaadavad Euroopa audiovisuaalteosed;
  - iv) liidus ning programmis osalevates riikides toodetud Euroopa videomängude arv;
- d) artikli 4 punktis b osutatud erieesmärgi näitajad alaprogrammi „Kultuur” puhul:
- i) nende inimeste arv, kelleni on programmi raames toetatud projektid otseselt või kaudselt jõudnud;
  - ii) lastele, noortele ja alaesindatud rühmadele suunatud projektide arv ja hinnanguline inimeste arv, kelleni projektid on jõudnud;
- e) artikli 4 punktis c osutatud erieesmärgi näitajad:
- i) tagatisvahendi raames tagatud laenude maht, liigitatuna VKEde ning mikro-, väike- ja keskmise suurusega organisatsioonide päritoluriigi, suuruse ja sektorite alusel;
  - ii) osalevate finantsvahendajate väljastatud laenude maht, liigitatuna päritoluriigi alusel;
  - iii) osalevate finantsvahendajate arv ja geograafiline levik;
  - iv) tagatisvahendist kasu saavate VKEde ning mikro-, väike- ja keskmise suurusega organisatsioonide arv, liigitatuna päritoluriigi, suuruse ja sektorite alusel;
  - v) laenude keskmine makseviivituse määr;
  - vi) tagatud laenude võimendav mõju, võrreldes soovitusliku võimendava mõjuga (1:5,7);
- f) artikli 4 punktis d osutatud erieesmärgi näitajad:
- i) nende liikmesriikide arv, kes kasutavad avatud koordineerimise meetodi tulemusi riikliku poliitika väljatöötamises;
  - ii) uute algatuste ja poliitikatulemuste arv.
2. Järelevalve- ja hindamistulemusi võetakse programmi rakendamisel arvesse.
3. Lisaks sellele, et ta korrapäraselt seirab programmi, esitab komisjon sõltumatu välishindamise aruandel põhineva vahendamise aruande, mis:
- a) hõlmab kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid tegureid, et hinnata programmi eesmärkide saavutamise tõhusust, programmi tulemuslikkust ja selle Euroopa lisaväärtust;
  - b) pöörab tähelepanu programmi lihtsustamise võimalustele, sisemisele ja välisele sidususele, kõikide eesmärkide jätkuvale asjakohasusele ning sellele, kuivõrd panustatakse meetmetega liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu prioriteetidesse;
  - c) võtab arvesse otsuste nr 1718/2006/EÜ, nr 1855/2006/EÜ ja nr 1041/2009/EÜ pikaajalise mõju hindamise tulemusi.
4. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule lõikes 3 osutatud hindamise vahearuande 31. detsembriks 2017.
5. Sõltumatu lõpliku välishindamise põhjal koostab komisjon lõpliku hindamisaruande, milles valitud kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete näitajate põhjal hinnatakse programmi pikaajalisemat mõju ja jätkusuutlikkust. Seoses artikli 4 punktis c osutatud erieesmärgiga hindab komisjon ka tagatisvahendi mõju juurdepääsule pangalaenudele ja seonduvaid kulusid VKEde ning mikro-, väike- ja keskmise suurusega organisatsioonide jaoks kultuuri- ja loomesektoris.
6. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule lõikes 5 osutatud lõpparuande hiljemalt 30. juuniks 2022.

*Artikkel 19***Teabevahetus ja teabe levitamine**

1. Komisjon teavitab programmis osalevaid riike projektidest, mida liit rahastab, edastades valikuotsused kahe nädala jooksul pärast nende vastuvõtmist.
2. Programmi raames toetatavate projektide abisaajad tagavad liidu antud rahastamisest ja selle toel saavutatud tulemustest teavitamise ja selle teabe levitamise.
3. Komisjon tagab asjakohase teabe levitamise Loova Euroopa teabepunktidele.

*VI PEATÜKK***Delegeeritud õigusaktid***Artikkel 20***Volituste delegerimine komisjonile**

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 21 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada artikli 18 lõikes 1 kindlaks määratud kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid tulemusnäitajaid.

*Artikkel 21***Delegeeritud volituste rakendamine**

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 20 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile programmi kestuseks.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 20 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
5. Artikli 20 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavastegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

*VII PEATÜKK***Rakendussätted***Artikkel 22***Programmi rakendamine**

1. Komisjon rakendab programmi finantsmääruse kohaselt.
2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu iga-aastase tööprogrammi, mis käsitleb alaprogramme ja sektoritevahelist tegevussuunda. Komisjon tagab iga-aastases tööprogrammis, et artiklites 3 ja 4 kindlaks määratud üldiseid ja erieesmärgid ning artiklites 9 ja 12 kindlaks määratud prioriteete rakendatakse järjekindlalt igal aastal, ning näeb ette taotletavad eesmärgid, eeldatavad tulemused, rakendusmeetodi ja rahastamiskava kogusumma. Iga-aastases tööprogrammis esitatakse ka rahastatavate meetmete kirjeldus, igale meetmele eraldatav ligikaudne summa ja rakendamise ligikaudne ajakava.

Toetuste puhul esitatakse iga-aastases tööprogrammis prioriteetidid, abikõlblikkuse, valiku- ja toetuse andmise kriteeriumid ning kaasrahastamise maksimummäär. Programmist antav rahaline toetus on maksimaalselt 80 % toetatava tegevuse kuludest.

Tagatisvahendi puhul on iga-aastases tööprogrammis finantsvahendajatele esitatavad kõlblikkus- ja valikukriteeriumid, osalevatele finantsvahendajatele esitatavate projektide sisuga seotud välistamiskriteeriumid, iga-aastane eraldi Euroopa Investeerimisfondile ning samuti suutlikkuse arendamise pakujatele esitatavad kõlblikkus-, valiku- ja toetuse andmise kriteeriumid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 23 lõikes 4 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Komisjon võtab vastu programmi rakendamise üldised suunised kooskõlas artikli 23 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusega.

*Artikkel 23***Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab komitee (Loova Euroopa komitee). Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Loova Euroopa komitee võib kohtuda erinevates koosseisudes, et käsitleda alaprogrammide ja sektoritevaheliste tegevussuundadega seotud konkreetseid küsimusi.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
4. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 24

Finantssätted

1. Käesoleva programmi rakendamise rahastamispakett ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 on 1 462 724 000 eurot (jooksvates hindades).

Euroopa Parlament ja nõukogu kinnitavad iga-aastased assigneeringud mitmeaastase finantsraamistiku piires.

2. Lõikes 1 osutatud rahastamispakett jaguneb järgmiselt:

a) vähemalt 56 % alaprogrammile „MEDIA”;

b) vähemalt 31 % alaprogrammile „Kultuur”;

c) kuni 13 % sektoriülesele tegevussuunale ning sellest vähemalt 4 % eraldatakse artiklis 15 loetletud riikidevahelise koostöö meetmetele ja Loova Euroopa teabepunktidele.

3. Käesoleva programmi rakendamise halduskulud on osa lõikes 2 sätestatud eraldistest ning halduskulude kogusumma ei ületa 7 % programmi eelarvest, kusjuures 5 % nendest halduskuludest läheb alaprogrammi "MEDIA" rakendamisele ning 2 % alaprogrammi „Kultuur” rakendamisele.

4. Lõikes 1 osutatud rahastamispaketist võib katta ka kulusid, mis on seotud programmi juhtimiseks ja tema eesmärkide saavutamiseks otseselt vajalike ettevalmistustööde, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistegevusega, ning eelkõige uurimisi, ekspertide koosolekuid, teabevahetust ja teavitamist, liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamist institutsioonide tasandil, kuivõrd see on seotud käesoleva programmi üldiste eesmärkidega, teabe töötlemisele ja vahetusele suunatud infotehnoloogiarakendustega seotud kulusid ning kõiki muid kulusid tehnilisele ja haldusabile, mida komisjon programmi juhtimisel vajab.

5. Lõikes 1 osutatud rahastamispaketist võib katta tehnilise ja haldusabi kulusid, mis on vajalikud, et tagada otsuste nr 1718/2006/EÜ, nr 1855/2006/EÜ ja nr 1041/2009/EÜ alusel võetud meetmetelt üleminek käesoleva määruse alusel võetud meetmetele.

Vajaduse korral võib sarnaste kulude katmiseks eelarvesse assigneeringuid kirjendada ka pärast 2020. aastat, et oleks võimalik hallata meetmeid, mille rakendamist ei ole 2020. aasta 31. detsembriks veel lõpule viidud.

6. Kaldudes kõrvale finantsmääruse artikli 130 lõikest 2, võib komisjon nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel käsitleda toetatavate meetmete elluviimisega otseselt seotud kulusid rahastamiskõlblikuks isegi juhul, kui abisaajal on need kulud tekkinud enne toetuse saamise taotluse esitamist.

Artikkel 25

Liidu finantshuveid kaitse

1. Komisjon astub vajalikke samme, tagamaks, et käesoleva määruse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuste, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu ennetustegevusega, tõhusa kontrolliga, ja kui avastatakse rikkumine, siis alusetult väljamakstud summade tagasinõudmisega ning vajaduse korral tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate haldus- ja rahaliste karistustega.

2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus teostada nii dokumentidel põhinevaid kui ka kohapealseid kontrole kõikide toetusesaajate, töövõtjate ja alltöövõtjate suhtes, kes on saanud programmi alusel liidu rahalisi vahendeid.

3. OLAF võib korraldada uurimisi, sealhulgas kohapealseid kontrole kooskõlas määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 sätete ja menetlustega, et teha kindlaks, kas toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või programmi alusel rahastamise lepinguga seoses esineb kelmusi, pettusi, korruptsiooni või mis tahes muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, peavad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud koostöölepped, lepingud, toetuslepingud ja toetuse määramise otsused, mis tulenevad käesoleva määruse rakendamise, sisaldama sätteid, millega antakse komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile sõnaselgelt õigus auditeerimisteks ja uurimisteks vastavalt oma pädevusele.

VIII PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 26

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

1. Otsused nr 1718/2006/EÜ, nr 1855/2006/EÜ ja nr 1041/2009/EÜ tunnistatakse alates 1. jaanuarist 2014 kehtetuks.

2. Lõikes 1 osutatud otsuste alusel enne 31. detsembrini 2013 alustatud tegevuste haldamine jätkub nimetatud otsuste kohaselt kuni nende lõpetamiseni.

*Artikkel 27***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

I LISA

KULTUURI- JA LOOMESEKTORI TAGATISVAHENDI RAKENDUSKORD

Tagatisvahendi kaudu antav rahaline toetus on ette nähtud kultuuri- ja loomesektoris tegutsevatele VKEdele ning mikro-, väikestele ja keskmise suurusega organisatsioonidele ning see on kohandatud vastavalt kõnealuste sektorite erivajadustele ja sellele on sellisena nimetatud.

1. Ülesanded

Tagatisvahendiga antakse

- a) tagatise kõikidest tagatisvahendis osalevatest riikidest pärit osalevatele finantsvahendajatele;
- b) osalevatele finantsvahendajatele täiendavat oskusteavet, et hinnata VKEde ning mikro-, väike- ja keskmise suurusega organisatsioonide ning nende kultuuri- ja loomeprojektide riske.

2. Osalevate finantsvahendajate valimine

Osalevad finantsvahendajad valib Euroopa Investeeringufond vastavalt headele turutavadele ja artikli 4 punktis c osutatud erieesmärkidele. Valikukriteeriumid hõlmavad eelkõige järgmist:

- a) VKEde ning mikro-, väike- ja keskmise suurusega organisatsioonide käsutusse antud laenuvahendite maht;
- b) laenuhingute riskijuhtimise poliitika, eriti kultuuri- ja loomeprojektide puhul;
- c) võime koostada hajutatud laenuportfell ning pakkuda eri piirkondade ja sektorite VKEdele ning mikro-, väike- ja keskmise suurusega organisatsioonidele välja turustamis- ja edenduskava.

3. Tagatisvahendi kestus

Üksikud tagatised võivad kehtida kuni 10 aastat.

Finantsmääruse artikli 21 lõike 3 punkti i kohaselt eraldatakse tagatiste toodetud tagasimaksud tagatisvahendile ajavahemikuks, mis ei ületa kohustusperioodi ja sellele järgnevat 10 aastat. Kooskõlas asjaomaste delegeerimiskokkulepete sätetega MEDIA tootmise tagatisfondi enne 2014. aastat alustatud toimingute toodetud tagasimaksud assigneeritakse perioodi 2014-2020 tagatisvahendile. Komisjon teavitab sellistest assigneeringutest liikmesriike Loova Euroopa komitee kaudu.

4. Suutlikkuse arendamine

Suutlikkuse arendamine tagatisvahendi raames on oskusteabe jagamine osalevatele finantsvahendajatele, et suurendada nende teadmisi kultuuri- ja loomesektorist (sellistes aspektides nagu mittemateriaalne tagatisvara, kriitilise massita turu suurus ning tooted ja teenused, mis põhinevad ainulaadsetel prototüüpidel) ning pakkuda igale osalevale finantsvahendajale täiendavat oskusteavet portfelli koostamiseks ning kultuuri- ja loomeprojektidega seotud riskide hindamiseks.

Suutlikkuse arendamiseks eraldatavad vahendid piirduvad 10 %-ga tagatisvahendi eelarvest.

Euroopa Investeeringufond valib tagatisvahendi nimel ja komisjoni järelevalve all suutlikkuse arendamise pakkujad avaliku ja avatud hankemenetluse kaudu, võttes aluseks sellised kriteeriumid nagu kogemused kultuuri- ja loomesektori rahastamisel, oskusteave, geograafiline ulatus, suutlikkus ja turu tundmine.

5. Eelarve

Eelarvelistest assigneeringutest kaetakse tagatisvahendi kõik kulud, sealhulgas sellised maksekohustused osalevate finantsvahendajate ees nagu tagatiskahjumid, liidu vahendeid haldava Euroopa Investeeringufondi halduskulud ning kõik muud vajalikud kulud.

6. Nähtavus ja teadlikkuse tõstmine

Euroopa Investeeringufond toetab tagatisvahendi tutvustamist Euroopa pangandussektoris. Lisaks tagavad kõik osalevad finantsvahendajad ja Euroopa Investeeringufondi tagatisfondi alusel antavate toetuste asjakohase nähtavuse ja läbipaistvuse, andes sihtrühmaks olevatele VKEdele ning mikro-, väike- ja keskmise suurusega organisatsioonidele teavet rahastamisvõimaluste kohta.

Sel eesmärgil annab komisjon ka Loova Euroopa teabepunktide võrgustikule vajalikku teavet, et nad saaksid oma ülesandeid täita.

7. Laenuliigid

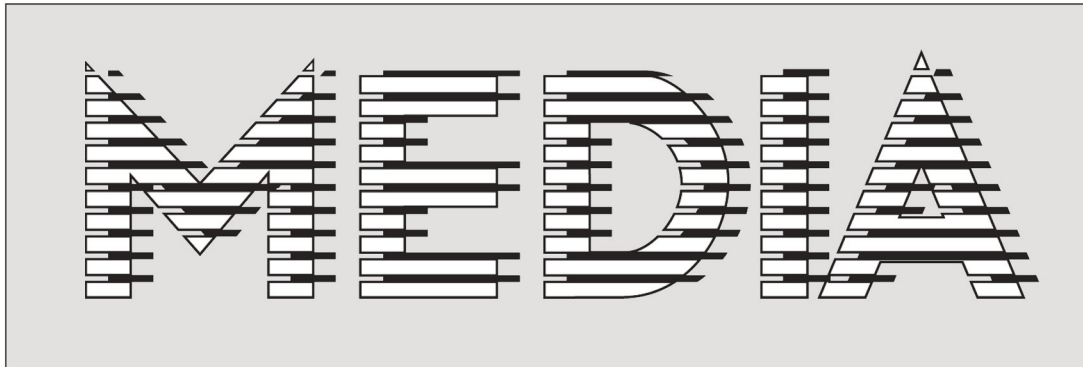
Tagatisvahendiga hõlmatud laenuliigid on eelkõige järgmised:

- a) investeeringud materiaalsesse ja mittemateriaalsesse varadesse;
  - b) äritehingud;
  - c) käibekapital (näiteks vaherahastamine, puudujäägi rahastamine, rahavoog, krediidiliinid).
-

II LISA

ALAPROGRAMMI „MEDIA” LOGO

Alaprogrammi „MEDIA” logo näeb välja järgmiselt:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1296/2013,

11. detsember 2013,

millega luuakse Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm (EaSI) ning muudetakse otsust nr 283/2010/EL, millega luuakse tööhõive elavdamise ja sotsiaalse kaasamise Euroopa mikrokreiidirahastu „Progress”

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 46 punkti d, artiklit 149, artikli 153 lõike 2 punkti a ja artikli 175 kolmandat lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Vastavalt komisjoni 29. juuni 2011. aasta teatisele „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve”, milles soovitatakse liidu rahastamisvahendite ratsionaliseerimist ja lihtsustamist ning nende suuremat keskendumist liidu lisaväärtusele ning mõjudele ja tulemustele, luuakse käesoleva määrusega Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm („programm”), et jätkata ja arendada meetmeid, mida võetakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusele nr 1672/2006/EÜ ⁽⁴⁾, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 492/2011 ⁽⁵⁾ komisjoni rakendusotsusele 2012/733/EU ⁽⁶⁾, ning Euroopa Parlamendi ja

nõukogu otsusele nr 283/2010/EL ⁽⁷⁾, millega loodi tööhõive elavdamise ja sotsiaalse kaasamise Euroopa mikrokreiidirahastu „Progress” („rahastu”).

(2) 17. juunil 2010. aastal kinnitas Euroopa Ülemkogu komisjoni ettepaneku strateegia „Euroopa 2020” tööhõive ning aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu kohta („strateegia Euroopa 2020”), milles nähakse ette viis peamist eesmärki (millest kolm käsitlevad tööhõivet, võitlust vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega ning haridust) ning seitse juhtalgatust, mis kujutab endast ühtset poliitikaraamistikku eelolevaks aastakümneks. Euroopa Ülemkogu pooldas asjakohaste liidu vahendite ja poliitikameetmete täielikku kasutuselevõttu, et toetada ühiste eesmärkide saavutamist, ja tegi liikmesriikidele ettepaneku tõhustada koordineeritud tegutsemist.

(3) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 148 lõikele 4 võttis nõukogu 21. oktoobril 2010 vastu tööhõivepoliitika suunised, mis koos ELi toimimise lepingu artikli 121 kohaselt vastu võetud liikmesriikide ja liidu ulatuslike eeskirjadega majanduspoliitika kohta moodustavad strateegia „Euroopa 2020” integreeritud suunised. Käesolev programm peaks aitama kaasa strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide, eelkõige tööhõivesuunistes määratletud vaesuse vähendamise ja tööhõive alaste eesmärkide saavutamisele. Selleks peaks programm toetama juhtalgatuste elluviimist, pöörates erilist tähelepanu vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogrammile, uute oskuste ja töökohtade tegevuskavale ning noorte liikuvusele, aga ka noorte tööhõivepaketele.

(4) Strateegia „Euroopa 2020” juhtalgatus „Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm” ja juhtalgatus „Innovaatiline liit” vaatlevad sotsiaalset innovatsiooni mõjuvõimsa vahendina käsitlemaks sotsiaalseid väljakutseid, mis tulenevad elanikkonna vananemisest, vaesusest, tööpuudusest, uutest töökorraldusviisidest ja elustiilidest ning kodanike ootustest sotsiaalse õigluse, hariduse ja tervishoiu suhtes. Programm peaks toetama meetmeid sotsiaalse innovatsiooni suurendamiseks, et vastata sotsiaalsetele vajadustele, mis on vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise seisukohast täitmata või ebapiisavalt täidetud, edendades selleks kvaliteetse ja jätkusuutliku tööhõive kõrget taset, tagades piisava ja vaesust ennetava sotsiaalkaitse ning parandades töötingimusi ja haavatavate isikute juurdepääsu koolitusele, võttes nõuetekohaselt arvesse

⁽¹⁾ ELT C 143, 22.5.2012, lk 88.

⁽²⁾ ELT C 225, 27.7.2012, lk 167.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 21. novembri 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 2006. aasta otsus nr 1672/2006/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tööhõive ja sotsiaalse solidaarsuse programm Progress (ELT L 315, 15.11.2006, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta määrus (EL) nr 492/2011 töötajate liikumisvabaduse kohta liidu piires (ELT L 141, 27.5.2011, lk 1).

⁽⁶⁾ Komisjoni 26. novembri 2012. aasta rakendusotsus 2012/733/EU, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 492/2011 seoses vabade töökohtade ja töötaotlejate vahendusega ning EURESi taasloomisega (ELT L 328, 28.11.2012, lk 21).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. märtsi 2010. aasta otsus nr 283/2010/EL, millega luuakse tööhõive elavdamise ja sotsiaalse kaasamise Euroopa mikrokreiidirahastu „Progress” (ELT L 87, 7.4.2010, lk 1).

- piirkondlike ja kohalike ametivõimude rolli. Programm peaks samuti soodustama riikidevahelisi partnerlusi ning avaliku, era- ja kolmanda sektori organisatsioonide vaheliste võrkude teket, samuti toetama nende kaasamist uute lähenemisviiside väljatöötamise ja rakendamisse, et leida lahendusi pakilistele sotsiaalsetele vajadustele ja probleemidele.
- (5) Eelkõige peaks programm aitama sotsiaalpoliitikaga eksperimenteerimise abil tuvastada, analüüsida ja laiendada uuenduslikke lahendusi ja nende praktilist rakendamist, et aidata vajaduse korral suurendada liikmesriikide tööturgude tõhusust ning edendada veelgi nende sotsiaalkaitse ja kaasamise poliitikat. Sotsiaalpoliitikaga eksperimenteerimine tähendab sotsiaalsete uuenduste projektipõhist katsetamist tööolukorras. See võimaldab koguda tõendeid sotsiaalsete uuenduste teostatavuse kohta. Edukaid ideid peaks olema võimalik laiemalt rakendada ja neid rahaliselt toetada nii Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) kui ka muudest allikatest.
- (6) Avatud koordineerimise meetodit, mis on tööhõive- ja sotsiaalpoliitika vallas oma paindlikkust ja tulemuslikkust tõestanud, tuleks laialdaselt kasutada ja sellele peaks andma täiendavat toetust programmi kaudu toetatavatest meetmetest.
- (7) Euroopa sotsiaalselt jätkusuutliku ja keskkonnasäästliku arengu suunal edusammude tegemiseks on vaja prognoosida ja arendada uusi oskusi ja pädevusi, mis toob endaga kaasa tööstus- ja teenindussektori ümberkorraldamisega seonduvad muutused haridus-, tööturu- ja sotsiaalpoliitikas, mis omakorda loob paremad tingimused töökohade loomiseks ning tööhõive kvaliteedi ja töötingimuste parandamiseks. Programm peaks seetõttu aitama edendada kvaliteetsete ja jätkusuutlike nn roheliste, valgete ja IKT-töökohade loomist ning uute oskuste ja pädevuste prognoosimist ja arendamist uute kvaliteetsete ja jätkusuutlike töökohade jaoks, sidudes tööhõive- ja sotsiaalpoliitika tööstus- ja struktuuripoliitikaga, mille raames toetatakse üleminekut ressursitõhusale ja vähese CO₂-heitelga majandusele. Täpsemalt peaks programm toimima katalüsaatorina, et uurida avaliku sektori juhitavate roheliste ja sotsiaalsete investeeringute ning kohalike ja piirkondlike tööhõivealgauste potentsiaali luua uusi töökohti.
- (8) Kus see on asjakohane, tuleks programmi raames arvesse võtta tööpuudust, vaesust ja sotsiaalse tõrjutuse territoriaalset mõõdet, eeskätt suurenevat ebavõrdsust piirkondades ja nende vahel, maapiirkondade ja linnade vahel ning linnades.
- (9) Siseturu sotsiaalset mõõdet on vaja tugevdada. Kuna töötajate õiguste tagamise abil on vaja suurendada usaldust siseturu ning teenuste vaba liikumise vastu, tuleb nii töötajatele kui ka ettevõtjatele tagada võrdväärne liikumisvabadus kogu liidus.
- (10) Kooskõlas strateegiaga „Euroopa 2020” peaks programm kasutama ühtset lähenemisviisi kvaliteetse ja jätkusuutliku tööhõive edendamisele ning sotsiaalse tõrjutuse ja vaesusega võitlemisele ja nende ennetamisele, võttes samas arvesse naiste ja meeste võrdõiguslikkust. Programmi rakendamist tuleks ratsionaliseerida ja lihtsustada eelkõige ühiste sätetega, mis hõlmavad muu hulgas üldeesmärke, seiret ja hindamiskorda. Programm peaks keskenduma selge liidu lisaväärtusega projektidele, sõltumata nende suuruselt. Halduskoormuse vähendamiseks tuleks programmi raames toetada võrgustike ja partnerluste loomist ja arendamist. Ühtlasi tuleks eelkõige liikuvuskavade rakendamisel rohkem kasutada lihtsustatud kuluvõimalusi (kindlasummaline rahastamine ja ühekordsed maksed), tagades samal ajal menetluste läbipaistvuse. Programm peaks olema liidu tasandil ühtne kontaktpunkt mikrorahastamise pakujatele, kes pakuvad rahastamist mikrorediidi ja sotsiaalse ettevõtluse jaoks, lihtsustavad juurdepääsu laenuvõimalustele ja pakuvad tehnilist abi.
- (11) Võttes arvesse programmi piiratud rahalisi vahendeid ja nende eelnevat jaotamist eri tegevussuundadele, tuleks rahastamisel eelistada selliste struktuuride arendamist, millel on selge mitmekordistav mõju, millest oleks kasu ka teistele tegevustele ja algatustele. Samuti tuleks võtta asjakohaseid meetmeid, et vältida võimalikku kattumist teiste fondide või programmidega, eelkõige Euroopa Sotsiaalfondiga, ja/või kahekordset rahastamist.
- (12) Liit peaks varustama end usaldusväärse analüütilise alusega, et toetada poliitika kujundamist tööhõive- ja sotsiaalvaldkonnas, pöörates erilist tähelepanu finants- ja majanduskriiside mõjule. Selline tõenduslik alus lisab riiklikele meetmetele väärtust, pakkudes liidu mõõdet ja võrdlust andmete kogumiseks ning statistiliste vahendite, meetodite ja ühiste näitajate väljatöötamiseks eesmärgiga saada täielik ülevaade olukorrast tööhõive, sotsiaalpoliitika ja töötingimuste valdkondades kogu liidu ulatuses ning tagades programmide ja poliitika tõhususe ja tulemuslikkuse kvaliteetse hindamise, et saavutada muu hulgas strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid.

- (13) Liidul on ainulaadsed võimalused pakkuda platvormi liikmesriikidevahelisteks poliitikaalasteks kogemustevahetusteks ja vastastikuseks õppimiseks programmis osalevate riikide vahel tööhõive, sotsiaalkaitse, sotsiaalse kaasatuse ja sotsiaalse ettevõtluse valdkonnas. Teadmised teistes riikides rakendatud poliitikast ja selle tulemustest (sh kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil läbi viidud sotsiaalpoliitikaga eksperimenteerimise abil saadud tulemustest) laiendavad võimaluste ulatust poliitikakujundajate jaoks, tingides seeläbi uusi poliitikaarenguid.
- (14) Liidu sotsiaalpoliitika keskmes on miinimumstandardite olemasolu ja töötingimuste pidev paranemine liidus. Liit etendab olulist rolli selle tagamisel, et õiguslikku raamistikku kohandatakse vastavalt arenevale töökorraldusele ning uutele tervishoiu ja ohutusega seotud ohtudele, võttes arvesse inimväärse töö ja aruka reguleerimise põhimõtteid. Liit etendab ka olulist rolli selliste meetmete rahastamisel, millega parandatakse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) ratifitseeritud konventsioonidest tulenevate tööõiguse reeglite ning töötajate õiguste kaitset käsitlevate liidu eeskirjade täitmist. Sellisteks meetmeteks on eelkõige teadlikkuse suurendamine, näiteks sotsiaalse märgise abil, teabe levitamine ja arutelude edendamine töötingimustega seotud raskete ülesannete ja poliitikaküsimuste alal, sealhulgas ka sotsiaalpartnerite ja muude sidusrühmade hulgas, ning töö- ja pereelu tasakaalu soodustavate meetmete edendamine, ennetusmeetmete algatamine ja ennetava tegevuskultuuri toetamine töötervishoiu ja -ohutuse valdkonnas.
- (15) Sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid etendavad olulist rolli kvaliteetse tööhõive edendamisel ning sotsiaalse tõrjutuse ja vaesuse, aga ka tööpuuduse vastu võitlemisel. Seetõttu peaksid sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid osalema vajaduse korral ka vastastikuse õppimise protsessis ning uute poliitikasuundade väljatöötamises, elluviimises ja levitamises. Komisjon peaks teavitama liidu sotsiaalpartnereid ja kodanikuühiskonna organisatsioone programmi rakendamise tulemustest ning korraldama nendega sellealaseid arvamuste vahetusi.
- (16) Liit on pühendunud üleilmastumise sotsiaalse mõõtmise tugevdamisele ja sotsiaalse dumpingu vastu võitlemisele, propageerides inimväärset tööd ja tööõiguse reegleid mitte üksnes programmis osalevates riikides, vaid ka rahvusvahelisel tasandil, kas kolmandate riikidega otsekohtumiste või kaudselt rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava koostöö kaudu. Seepärast on vaja arendada sobivaid suhteid programmis mitteosalevate kolmandate riikidega, et aidata kaasa programmi eesmärkide saavutamisele, võttes arvesse selliste riikide ja liidu vahelisi asjakohaseid kokkuleppeid. See võib hõlmata selliste kolmandate riikide esindajate osalemist vastastikust huvi pakkuvatel üritustel (näiteks konverentsid, töörühmad ja seminarid), mis toimuvad programmis osalevates riikides. Peale selle tuleks arendada koostööd asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega, eelkõige ILO ja muude asjaomaste ÜRO allasutuste, Euroopa Nõukogu ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooniga (OECD), et viia programm ellu nii, et võetakse arvesse selliste organisatsioonide rolli.
- (17) Kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 45 ja 46 kehtestatakse määruses (EL) nr 492/2011 sätteid, mille eesmärk on saavutada töötajate mittediskrimineeriv vaba liikumine, tagades tiheda koostöö liikmesriikide kesksete tööturuasutuste ja komisjoniga. EURES, mis on Euroopa tööturuasutuste võrgustik, peaks edendama tööturgude paremat toimimist, hõlbustades töötajate vabatahtlikku riikidevahelist piiriülest geograafilist liikuvust, tagades suurema läbipaistvuse tööturul, tagades vabade töökohatade ja töötaotlejate vahenduse ning toetades tegevusi ametisse nimetamise, värbamise-, nõustamise- ja juhendamisteenusete valdkonnas riigi ja piiriülesel tasandil, aidates sellega kaasa strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide täitmisele. Liikmesriike tuleks julgustada integreerima EURESe teenused ühtsesse kontaktpunkti, kui see on asjakohane.
- (18) EURESe tegevusulatust tuleks laiendada, et lisada sellesse pärast toetustaotluste esitamise kutset sihipärase liikuvuskavade väljatöötamine ja toetamine liidu tasandil, et täita vabad kohad seal, kus tööturul on tuvastatud puudujääke. ELi toimimise lepingu artikli 47 kohaselt peaks see kava toetama noorte töötajate vabatahtliku liikuvuse hõlbustamist liidus. Sihipärased liikuvuskavad, nagu ettevalmistav tegevus „Sinu esimene EURESi töökoht”, peaksid muutma noorte jaoks lihtsamaks nii juurdepääsu töö võimalustele kui ka teises liikmesriigis tööle asumise, ergutades samal ajal tööandjaid looma töö võimalusi just noortele liikuvatele töötajatele. Sellegipoolest ei tohiks liit ja liikmesriigid loobuda liikuvuskavade tõttu noorte abistamisest töökoha leidmisel oma päritoluriigis.
- (19) EURESe piiriülesed partnerlused etendavad paljudel piiriladel olulist rolli tõelise Euroopa tööturu väljaarendamisel. EURESe piiriülesed partnerlused hõlmavad vähemalt kahte liikmesriiki või ühte liikmesriiki ja veel ühte osalevat riiki ning tänu sellele on need oma olemuselt selgelt horisontaalsed ja loovad liidu lisaväärtust. EURESe piiriüleste partnerlusi tuleks seetõttu ka edaspidi toetada liidu horisontaalsete meetmetega, mida võib täiendada riiklike või ESFi vahenditega.

- (20) EURESe tegevuse hindamisel tuleks arvesse võtta nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid näitajaid. Kuna teises liikmesriigis töökohale asumine tähendab ühes liikmesriigis töökohalt lahkumist, sõltuvalt pidevalt muutuvast tööturu olukorrast ja sellega seonduvatest liikuvuse mudelitest, ei tohiks hindamise käigus keskenduda üksnes konkreetsetes liikmesriikides töökohale asumistele või töökohalt lahkumistele, vaid esmajoonel liidu tasandi koguarvudele. Lisaks tuleks meeles pidada, et nõustamine ei too alati kaasa mõõdetavat liikuvust või töö leidmist.
- (21) Strateegias „Euroopa 2020” ja eriti nõukogu otsusega 2010/707/EL⁽¹⁾ ette nähtud 7. suunises peetakse füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist ja ettevõtlust aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu saavutamise olulisteks vahenditeks.
- (22) Juurdepääsu puudumine krediidile, omakapitalile või kvaasikapitalile on üks peamisi takistusi ettevõtete loomisele, eelkõige tööturult enim tõrjutud inimeste hulgas. Liidu ja liikmesriikide jõupingutusi selles valdkonnas on vaja tõhustada, et suurendada mikrorahastamist ja sellele juurdepääsu ning viia see vastavusse seda kõige enam vajavate isikute, s.o eelkõige töötute, naiste ja haavatavate isikute vajadustega, kes soovivad alustada või arendada mikroettevõtlust, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjana, kuid kellel ei ole juurdepääsu krediidile. Lisaks sellele moodustava mikroettevõtte liidu uutest ettevõtetest enamiku. Seetõttu peaks olema võimalik pakkuda neile mikrokreediidi abil lisaväärtust ja võimaldada neil saavutada kiiresti konkreetseid tulemusi. Esimese sammuna moodustasid Euroopa Parlament ja nõukogu 2010. aastal rahastu. Liidu ja liikmesriigi tasandil avanevate mikrokreediidivõimaluste alast teavitustegevust tuleks tõhustada, et jõuda paremini nendeni, kes mikrorahastamist vajavad.
- (23) Mikrorahastamisel ning sotsiaalse ettevõtluse toetamisel peaks olema pikaajaline mõju ning see peaks jõudma potentsiaalsete toetusesaajateni. Nad peaksid aitama saavutada kvaliteetse ja jätkusuutliku tööhõive kõrge taseme ning andma tõi nii majanduspoliitikale kui ka kohaliku tasandi arengupoliitikale. Selleks et elujõuliste ettevõtete loomise võimalused oleksid võimalikult suured, peaks mikrorahastamist ja sotsiaalset ettevõtlust käsitlevate meetmetega kaasnema ka juhendamise- ja koolitusprogrammid ja kogu asjakohane teave, mida tuleks pidevalt ajakohastada ning mille peaks tegema kättesaadavaks vastutav rahastaja. Selleks on oluline pakkuda vajaduse korral piisavat rahastamist, nimelt ESFi kaudu.
- (24) Liidu noorel mikrokreediiditurul mikrorahastamise kättesaadavamaks muutmiseks on tarvis mikrorahastamise pakkujate ja eriti muul kujul kui pankadena tegutsevate mikrorahandusasutuste institutsioonilise suutlikkuse suurendamist kooskõlas 13. novembri 2007. aasta komisjoni teatisega „Euroopa algatus mikrokreediidi arendamiseks, et toetada majanduskasvu ja tööhõivet” ning komisjoni 25. juuli 2008. aasta aruandega naissoost uuendajate ja ettevõtluse edendamise kohta.
- (25) Sotsiaalne majandus ja sotsiaalne ettevõtlus moodustavad Euroopa pluralistliku sotsiaalturumajanduse lahutamatu osa ning etendavad olulist rolli Euroopa sotsiaalse konvergensti suurendamisel. Need rajanevad sellistel põhimõtetel nagu solidaarsus ja vastutus, üksikisiku ja sotsiaalse eesmärgi ülimuslikkus kapitali suhtes, edendades sotsiaalset vastutust, sotsiaalset ühtekuuluvust ja sotsiaalset kaasatust. Sotsiaalsed ettevõtted võivad toimida sotsiaalsete muutuste mootorina, pakkudes uuenduslikke lahendusi, edendades kaasavat tööturgu ja kõikidele kättesaadavaid sotsiaalteenuseid. Sellega annavad nad väärtusliku panuse strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide täitmisel. Programm peaks sobivate vahendite kaudu parandama sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu erinevatele rahastamise liikidele, et vastata nende konkreetsetele finantsvajadustele kogu nende elutsükli jooksul.
- (26) Selleks et saada kasu selliste üksuste kogemustest nagu Euroopa Investeerimispanka grupp, peaks komisjon mikrorahastamist ja sotsiaalset ettevõtlust hõlmavaid meetmeid rakendama kaudselt, usaldades eelarve rakendamise seotud ülesanded sellistele üksustele vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012⁽²⁾ („finantsmäärus”). Liidu ressursside kasutamise tagatakse rahvusvaheliste finantsorganisatsioonide ja teiste investorite eraldatavate vahendite sihipärane kasutamine, luuakse sünergia liikmesriikide ja liidu meetmete vahel, ühtlustatakse lähenemisi viise ja seega parandatakse rahaliste vahendite kättesaadavust ja mikrorahastamise suunamist eelkõige riskirühmadele ja noortele ning parandatakse mikroettevõtete, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjate ja sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu rahastamisele. Liidu rahaline osalus aitab seega kaasa tärkava sotsiaalse ettevõtluse ja mikrorahastamisturu arengule liidus ning ergutab piiriülest tegevust. Liidu meetmed peaksid täiendama liikmesriikidepoolset rahastamisvahendite kasutamist mikrorahastamise ja sotsiaalse ettevõtluse valdkonnas. Meetmete rakendamise eest vastutavad üksused peaksid tagama, et liidu meetmed loovad lisaväärtust ja vältima topeltrahastamist liidu vahenditest.

⁽¹⁾ Nõukogu 21. oktoobri 2010. aasta otsus 2010/707/EL liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta (ELT L 308, 24.11.2010, lk 46).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

- (27) Kooskõlas strateegiaga „Euroopa 2020” peaks programm aitama lahendada noorte töötuse pakulist probleemi. Noortele tuleks seega anda tulevik ja väljavaade etendada olulist rolli Euroopa ühiskonna ja majanduse arendamisel, mis on kriisiaegadel eriti oluline.
- (28) Programm peaks ühtlasi juhtima tähelepanu väikeettevõtjate erilisele rollile ja tähtsusele seoses koolitamise, eksperditeadmiste ja traditsioonilise oskusteabega ning tagama noorte jaoks juurdepääsu mikrorahastamisele. Programm peaks ühtlasi lihtsustama parimate tavade vahetamist liikmesriikide ja programmis osalevate teiste riikide vahel kõigis neis valdkondades.
- (29) Programmi meetmete abil tuleks toetada liikmesriikide ja tööturu osaliste rakendamisalast tööd nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitusel⁽¹⁾ rakendamisel, millega luuakse noortegarantii. Kõnealusel soovitusel sedastatakse, et kõik kuni 25-aastased noored peaksid saama hiljemalt nelja kuu möödudes töötuks jäämisest või formaalharidussüsteemist lahkumisest töö, haridustee jätkamise, õppisõppe või praktika kvaliteetse pakkumise. Programm peaks lihtsustama parimate tavade vahetamist liikmesriikide ja programmis osalevate teiste riikide vahel selles valdkonnas.
- (30) Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 3 lõike 3 ja ELi toimimise lepingu artikli 8 kohaselt on vaja tagada, et programmi kõikides tegevussuundades ja meetmetes edendatakse naiste ja meeste võrdõiguslikkust, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise ja vajaduse korral erimeetmete abil, millega edendada naiste tööhõivet ja sotsiaalset kaasatust. ELi toimimise lepingu artikli 10 kohaselt peaks programm tagama, et selle prioriteetide rakendamine toetab võitlust diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel.
- (31) Programm „Progress” aastateks 2007–2013 sisaldas osi „Mittediskrimineerimine ja mitmekesisus” ning „Sooline võrdõiguslikkus”, mida tuleb õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi (2014–2020) raames jätkata ja edasi arendada. On siiski väga tähtis keskenduda kõikides programmi raames tehtavates asjaomastes algatustes ja võetavates meetmetes jätkuvalt meeste ja naiste võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise küsimustele, eeskätt püüda parandada naiste osalust tööturul ja töötin-gimusi ning edendada töö- ja eraelu paremat tasakaalustamist.
- (32) ELi toimimise lepingu artikli 9 ning strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide kohaselt peaks programm aitama kaasa kvaliteetse ja jätkusuutliku tööhõive kõrge taseme tagamisele, piisava sotsiaalkaitse kindlustamisele, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemisele ning peaks võtma arvesse nõudeid, mis seonduvad inimese tervise kaitse kõrge taseme tagamisega.
- (33) Programm peaks täiendama liidu muid programme, ehkki nentides, et iga vahendit tuleks rakendada vastavalt selle jaoks ette nähtud erimenetlusele. Seega ei tohiks tekkida võimalust, et samu rahastamiskõlblikke kulusid rahastatakse kaks korda. Liidu rahastamise lisaväärtuse ja olulise mõju saavutamiseks tuleks arendada programmi tihedat koostööd liidu muude programmide ja struktuurifondidega, eelkõige ESFi ja noorte tööhõive algatusega. Programm peaks täiendama liidu muid programme ja algatusi, milles keskendutakse noorte töötuse vastu võitlemisele.
- (34) Programmi tuleks rakendada nii, et lihtsustada iga liikmesriigi pädeva(te) asutus(t)e osalemist programmi eesmärkide täitmisel.
- (35) Et tagada tõhusam suhtlus laiema üldsusega ja komisjoni algatusel ette võetud teavitusmeetmete suurem sünergia, peaksid käesoleva määruse alusel teabevahetuseks ja teavitamiseks eraldatud vahendid aitama kaasa ka liidu poliitilistest prioriteetidest teavitamisele ja nende kohta teabe jagamisele, kui need on seotud käesoleva määruse üldiste eesmärkidega.
- (36) Käesoleva määrusega kehtestatakse kogu programmi kehtivusajaks ette rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 2. detsembriks 2013. (eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe)⁽²⁾ punkti 17 tähenduses.
- (37) Liidu finantshuvid peaksid olema kogu kulutsükli jooksul kaitstud proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad eeskirjade eiramist, avastamist ja uurimist, kaotatud, alusetult makstud või vääralt kasutatud vahendite tagasi-nõudmist ja vajaduse korral karistusi vastavalt finants-määrusele.

⁽¹⁾ Nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta (ELT C 120, 26.4.2013, lk 1).

⁽²⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1

(38) Selle tagamiseks, et programm suudaks piisavalt paindlikult reageerida kogu kestuse jooksul muutuvatele vajadustele ja asjaomastele poliitilistele prioriteetidele, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte vahendite ümberjaotamiseks programmi eri tegevussuundade vahel ja tegevussuundade konkreetsetele valdkondadele. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

(39) Selleks et tagada ühetaolised tingimused käesoleva määruse rakendamiseks, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁾.

(40) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga on selle ulatuse ja toime tõttu neid parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesoleva määrusega luuakse Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm („programm“), mille eesmärk on aidata kaasa strateegia „Euroopa 2020“, selle peamiste eesmärkide, koostsuuniste ja juhtalgatuste rakendamisele, andes rahalist toetust liidu eesmärkidele kvaliteetse ja jätkusuutliku tööhõive kõrge taseme edendamisel, piisava ja inimväärse sotsiaalkaitse tagamisel, sotsiaalse tõrjutuse ja vaesuse vastu võitlemisel ning töötingimuste parandamisel.

2. Programm kestab alates 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „sotsiaalne ettevõte” – ettevõte, sõltumata õiguslikust vormist,

a) mille peaesmärk põhikirja või muude juriidiliste dokumentide kohaselt ei ole mitte kasumi teenimine omanikele, liikmetele ja osanikele, vaid mõõdetava positiivse sotsiaalse mõju saavutamine, ja mille käigus ettevõte:

i) osutab teenuseid või pakub tooteid, mis annavad sotsiaalset kasu ja/või

ii) kasutab toodete valmistamise või teenuste osutamise viisi, mis kajastab tema sotsiaalset eesmärki;

b) mis kasutab oma kasumit esmajoones oma peaesmärgi saavutamiseks ning on kehtestanud eelnevalt kindlaks määratud menetlused ja eeskirjad kasumi osanikele ja omanikele jagamiseks, mis tagavad, et kasumi mis tahes jaotamine ei takista peaesmärgi saavutamist;

c) mida juhitakse ettevõtlikul, vastutustundlikul ja läbi-
paistval moel, eelkõige kaasates töötajaid, kliente ja sidusrühmi, keda tema äritegevus mõjutab;

2) „mikrokrediit” – laen summas kuni 25 000 eurot;

3) „mikroettevõte” – ettevõte, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtja, kes annab tööd vähem kui 10 inimesele, ja mille aastakäive või aasta bilansimaht ei ületa 2 miljonit eurot vastavalt komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ⁽²⁾;

4) „mikrorahastamine” – rahastamine, mis hõlmab garantiisid, mikrokrediiti, omakapitali ja kvaasikapitali vahendeid, mida antakse isikutele ja mikroettevõtetele, kellel on raskusi laenu saamisega;

5) „sotsiaalne innovatsioon” – innovatsioon, mis on sotsiaalne nii oma olemuse kui ka oma vahendite poolest, eelkõige innovatsioon, mis seisneb spetsiifiliselt selliste uute ideede (toodete, teenuste ja mudelite) arendamises ja elluviimises, mis samaaegselt vastavad sotsiaalsetele vajadustele ja loovad uusi sotsiaalseid suhteid või koostööd, olles seeläbi ühiskonnale kasulik ja suurendades ühiskonna tegutsemisvõimet;

⁽²⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikroettevõtete ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

- 6) „sotsiaalpoliitikaga eksperimenteerimine” – poliitikameetmed, mis pakuvad sotsiaalsetele vajadustele innovatiivseid lahendusi ning seda tingimustel, mis võimaldavad nende mõju mõõta, enne kui neid korraldatakse laiemas mastaabis, juhul kui tulemused osutuvad veenvateks.

Artikkel 3

Programmi struktuur

1. Programm koosneb kolmest alljärgnevast üksteist täiendavast tegevussuunast:

- a) programmi „Progress” tegevussuund, mis toetab artiklis 1 ja asjakohases liidu õiguses osutatud liidu meetmete ja poliitika väljatöötamist, rakendamist, seiret ja hindamist ning mis edendab tõenditepõhist poliitika kujundamist, sotsiaalset innovatsiooni ja sotsiaalset progressi, kaasates sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonna organisatsioone ning avalik- ja eraõiguslikke asutusi;
- b) EURESe tegevussuund, mis toetab EURESe elluviidavaid tegevusi, nimelt EMP riikide ja Šveitsi Konföderatsiooni poolt koos sotsiaalpartnerite, teiste tööturuteenuste pakkujate ja teiste huvitatud isikutega määratud eriteenuseid, et arendada teabe vahetamist ja levitamist ning teisi koostöö vorme, nagu piiriüleised partnerlused, et õiglaselt edendada töötajate vabatahtlikku geograafilist liikuvust ning aidata saavutada kvaliteetse ja jätkusuutliku tööhõive kõrget taset;
- c) mikrorahastamise ja sotsiaalse ettevõtluse tegevussuund, mis parandab vastavalt artiklile 26 juriidiliste ja füüsiliste isikute juurdepääsu rahastamisele ja suurendab selle kättesaadavust.

2. Käesolevas jaotises sätestatud üldsätteid kohaldatakse lisaks II jaotise erisätetele kõigi kolme lõike 1 punktides a, b ja c osutatud tegevussuuna suhtes.

Artikkel 4

Programmi üldised eesmärgid

1. Programmiga tahetakse saavutada järgmised üldised eesmärgid:

- a) tugevdada kõikide tasandite poliitikakujundajate vastutustunnet ning võtta nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil konkreetseid, kooskõlastatud ja innovatiivseid meetmeid seoses liidu eesmärkidega artiklis 1 osutatud valdkondades, tehes tihedat koostööd sotsiaalpartnerite ning kodanikuühiskonna organisatsioonide ning era- ja avalik-õiguslike asutustega;
- b) toetada piisavate, juurdepääsetavate ja tõhusate sotsiaalkaitse süsteemide ja tööturgude arengut ning aidata kaasa poliitika reformile artiklis 1 osutatud valdkondades, edendades

eelkõige inimväärset tööd ja töötingimusi, töötervishoiu ja -ohutuse alast ennetuskultuuri, töö- ja eraelu paremat tasakaalustamist, head juhtimistava sotsiaalsete eesmärkide, kaasa arvatud konvergensti puhul ning vastastikku õppimist ja sotsiaalset innovatsiooni;

- c) tagada liidu õiguse tulemuslik kohaldamine artiklis 1 osutatud valdkondades ning vajaduse korral aidata kaasa liidu õiguse ajakohastamisele kooskõlas inimväärse töö põhimõtetega ning aruka reguleerimise põhimõtteid arvesse võttes;
- d) õiglaselt edendada töötajate vabatahtlikku geograafilist liikuvust ning suurendada tööhõive võimalusi, arendades liidu kvaliteetseid ja kaasavaid tööturge, mis on avatud ja kõigile juurdepääsetavad, järgides samal ajal kogu liidus töötajate õigusi, sealhulgas liikumisvabadust;
- e) edendada tööhõivet ja sotsiaalset kaasatust, parandades mikroettevõtet asutada soovivate haavatavate isikute ning olemasolevate mikroettevõtete juurdepääsu mikrorahastamisele ja selle kättesaadavust nende jaoks ning parandades sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu rahastamisvahenditele.

2. Nende eesmärkide poole püüeldes püüab programm kõikides oma tegevussuundades ja meetmetes:

- a) pöörata erilist tähelepanu haavatavatele rühmadele, nagu noored;
- b) edendada naiste ja meeste võrdõiguslikkust, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise ning vajaduse korral soolist võrdõiguslikkust arvestava eelarvestamise abil;
- c) võidelda diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel;
- d) edendada liidu poliitika ja tegevuste määratlemisel ja rakendamisel kvaliteetse ja jätkusuutliku tööhõive kõrget taset, tagada piisav ja inimväärne sotsiaalkaitse ning võidelda pikaajalise töötuse, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu.

Artikkel 5

Eelarve

1. Programmi rakendamise rahastamispakett on 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 919 469 000 eurot jooksev-hindades.

2. Artikli 3 lõikes 1 sätestatud tegevussuundadele eraldatavate vahendite soovituslikud protsendimäärad on järgmised:

- a) programmi „Progress” tegevussuunale 61 %;

b) EURESe tegevussuunale 18 %;

c) mikrorahastamise ja sotsiaalse ettevõtluse tegevussuunale 21 %.

3. Komisjon võib kasutada kuni 2 % lõikes 1 osutatud rahastamispaketist selliste tegevuskulude rahastamiseks, millega toetatakse programmi rakendamist.

4. Komisjon võib kasutada lõikes 1 osutatud rahastamispaketti tehnilise ja/või halduslase abi rahastamiseks, eelkõige auditeerimiskulude, tõlketeenuse sisseostmise, ekspertide kohtumiste ning nii komisjonile kui ka toetusesaajatele kasulike teabevahetus- ja teavitamistegevuse jaoks.

5. Iga-aastased eraldised määratakse Euroopa Parlament ja nõukogu poolt kindlaks vastavalt mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud piirmääradele.

Artikkel 6

Ühismeetmed

Programmi kohaselt rahastamiskõlblikke meetmeid võib rakendada koos teiste liidu vahenditega tingimusel, et sellised meetmed vastavad nii programmi kui ka teiste asjaomaste vahendite eesmärkidele.

Artikkel 7

Järjepidevus ja vastastikune täiendavus

1. Komisjon tagab koostöös liikmesriikidega, et programmi kohaselt elluviidavad meetmed on järjepidevad ja vastastikku täiendavad muude liidu meetmetega, nagu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid (ESIFid), mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ sätestatud ühises strateegilises raamistikus ja eelkõige ESFi raames võetavate meetmetega.

2. Programm täiendab muid liidu programme, ilma et see piiraks kõnealuste programmide erimenetluste kohaldamist. Samu rahastamiskõlblikke kulusid kahekordselt ei rahastata, lisaks arendatakse välja programmi tihe koostoime liidu muude programmide ja ESIFitega, eelkõige ESFiga.

3. Programmi toetatavad meetmed peavad olema kooskõlas liidu ja siseriiklike õigusnormidega, sh riigiabi eeskirjadega, ning ILO põhikonventsioonidega.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembriks 2013. määruses (EL) nr 1303/2013, millega nähakse ette ühised sätted, mis reguleerivad ühise strateegilise raamistikuga hõlmatud Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ja Euroopa Kalandus- ja Merendusfondi, ja üldised sätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 320).

4. Järjepidevus ja vastastikune täiendavus tagatakse ka kohalike ja piirkondlike asutuste tiheda kaasamisega.

Artikkel 8

Koostöö asjaomaste asutustega

Komisjon loob vajalikud sidemed tööhõivekomiteega, sotsiaalkaitsekomiteega, tööohutuse ja töötervishoiu nõuandekomiteega, töösuhete eest vastutavate peadirektorite tööühmaga ning töötajate vaba liikumise nõuandekomiteega, et tagada nende korrapärane ja asjakohane teavitamine programmi rakendamise käigust. Komisjon teavitab ka muid programmiga seotud poliitikavaldkondade, vahendite ja meetmetega tegelevaid komiteesid.

Artikkel 9

Tulemuste levitamine ja teavitamine

1. Komisjon teavitab liidu sidusrühmi, sealhulgas sotsiaalpartnereid ja kodanikuühiskonna organisatsioone programmi rakendamise tulemustest ning korraldab nendega sellealaseid arvamuste vahetusi.

2. Programmi raames rakendatud meetmete tulemustest teavitatakse Euroopa Parlamenti, nõukogu, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed ning Regioonide Komiteed, aga ka sotsiaalpartnereid ja üldsust ning neid tulemusi levitatakse korrapäraselt ja sobival viisil, et maksimeerida nende mõju, jätkusuutlikkust ja liidu lisaväärtust.

3. Teavitusmeetmed aitavad kaasa ka liidu poliitilistest prioriteetidest teavitamisele ja nende kohta teabe jagamisele, kui need on seotud käesoleva määruse üldiste eesmärkidega.

Artikkel 10

Finantssätted

1. Komisjon haldab programmi kooskõlas finantsmäärusega.

2. Toetuslepingus täpsustatakse, kui suur osa liidu rahalisest toetusest põhineb tegelike rahastamiskõlblike kulude tagasimaksimisel ja kui suur osa põhineb kindlasummalistel toetustel, ühikukuludel või ühekordsetel maksetel.

Artikkel 11

Liidu finantshuve kaitse

1. Komisjon võtab asjakohaseid ennetusmeetmeid tagamaks, et käesoleva programmi alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve tõhusa kontrollimisega kelmuste, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu, ning rikkumiste avastamise korral nõutakse tagasialusetult makstud summad (peamiselt tasaarvelduse kaudu), asjakohasel

juhul aga tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistustega kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 325, nõukogu määrusega (EÜ, Euratom) nr 2988/95 ⁽¹⁾ ja finantsmäärusega.

2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus auditeerida nii dokumentide põhjal kui ka kohapeal kõiki toetusajajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, kes on programmi alusel saanud liidu rahalisi vahendeid.

3. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib teostada juurdlust, sealhulgas kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ⁽²⁾ ning nõukogu määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ⁽³⁾ sätetele ja menetlustele, et teha kindlaks, kas toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või käesoleva programmi alusel rahastatud lepinguga seoses on esinenud kelmust, korrupsiooni või muud liidu finantshuve mõjutavat ebaseaduslikku tegevust.

4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, sisaldavad käesoleva programmi rakendamise tulenevad lepingud, toetuslepingud ja toetuse määramise otsused sätteid, millega antakse komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile sõnaselgelt volitused viia oma vastava pädevuse piires läbi kõnealustes lõigetes osutatud auditeerimist ja juurdlust.

Artikkel 12

Seire

Programmi korrapäraseks seireks ning selle poliitika ja rahastamisprioriteetide vajalikuks kohandamiseks koostab komisjon esmase kvalitatiivse ja kvantitatiivse seirearuande, mis hõlmab esimest aastat ning millele järgnevad kolm järgmist kaheaastast perioodi hõlmavat seirearuannet ning edastab need Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Aruanded edastatakse teavitamise eesmärgil ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Seirearuanded hõlmavad programmi tulemusi ning seda, kuivõrd on programmi tegevuste raames kohaldatud meeste ja naiste võrdõiguslikkuse ja selle süvalaiendamise põhimõtet ning kuidas on käsitletud mittediskrimineerimise küsimusi, sh juurdepääsetavust. Programmi läbipaistvuse suurendamiseks kõnealused seirearuanded avalikustatakse.

Artikkel 13

Hindamine

1. Programmi vahehindamine tehakse 2017. aasta 1. juuliks, et mõõta kvalitatiivselt ja kvantitatiivselt programmi eesmärkide täitmisel tehtud edusamme, käsitleda sotsiaalset keskkonda

⁽¹⁾ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuve kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusti ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

liidus ning liidu õigusaktidega sisse viidud mis tahes suuremaid muudatusi, määrata kindlaks, kas programmi vahendeid on kasutatud tõhusalt, ja hinnata liidu loodud lisaväärtust. Vahehindamise tulemused esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

2. Kui vastavalt käesoleva artikli lõikes 1 osutatud hindamisest või otsuse nr 1672/2006/EÜ artikli 19 või otsuse nr 283/2010/EL artikli 9 alusel läbiviidud hindamisest ilmneb, et programmis esineb suuri puudujääke, esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule vajaduse korral programmi asjakohaseid muutmissetepanekuid sisaldava ettepaneku, milles võetakse arvesse hindamise tulemusi.

3. Enne kui komisjon esitab ettepaneku programmi jätkamiseks pärast 2020. aastat, esitab ta Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele hinnangu aastatel 2014–2020 rakendatud programmi sisuliste tugevate ja nõrkade külgede kohta.

4. 31. detsembriks 2022 teeb komisjon järeldamise, mõõtes programmi mõju ja liidu loodud lisaväärtust, ning edastab selle hindamise aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Aruanne avalikustatakse.

II JAOTIS

PROGRAMMI TEGEVUSSUUNDADEGA SEOTUD ERISÄTTED

I PEATÜKK

Programmi „Progress” tegevussuund

Artikkel 14

Valdkonnad ja rahastamine

1. Programmi „Progress” tegevussuuna raames toetatakse meetmeid ühes või mitmes punktides a, b ja c loetletud valdkonnas. Kogu programmiperioodi vältel järgitakse artikli 5 lõike 2 punktis a ette nähtud eraldise soovituslikul jaotamisel eri valdkondade vahel järgmist soovituslikku minimaalset protsentuaalset jaotust:

- a) tööhõive, eriti võitluseks noorte töötuse vastu: 20 %;
- b) sotsiaalkaitse, sotsiaalne kaasatus ning vaesuse vähendamine ja ennetamine: 50 %;
- c) töötõingimused: 10 %.

Ülejäänud summa jaotatakse punktides a, b ja c osutatud valdkondade vahel või määratakse ühele neist või nende kombinatsioonile.

2. Programmi „Progress” tegevussuuna üldisest eraldisest ning selle erinevates valdkondades eraldatakse 15–20 % sotsiaalseksperimenteerimise kui uuenduslike lahenduste testimise ja hindamise meetodi edendamisele eesmärgiga suurendada lahenduste hulka.

Artikkel 15

Erieesmärgid

Lisaks artiklis 4 sätestatud üldeesmärkidele on programmi „Progress” tegevussuunal järgmised erieesmärgid:

- a) töötada välja ja levitada kõrgetasemelisi võrreldavaid analüütilisi teadmisi tagamaks, et liidu poliitika artiklis 1 osutatud valdkondades põhineb usaldusväärset tõendusmaterjalil ja vastab eri liikmesriikide ja teiste programmis osalevate riikide vajadustele, väljakutsetele ja tingimustele;
- b) hõlbustada tulemuslikku ja kaasavat teabe jagamist, vastastikust õppimist ja dialoogi liidu poliitika kohta artiklis 1 osutatud valdkondades liidu, liikmesriikide ja rahvusvahelisel tasandil, et osutada liikmesriikidele ja teistele programmis osalevatele riikidele abi nende poliitika väljatöötamisel ja liikmesriikidele abi liidu õiguse rakendamisel;
- c) anda rahalist toetust sotsiaal- ja tööturupoliitika uuenduste katsetamiseks ja vajaduse korral selleks, et suurendada peamiste osalejate suutlikkust sotsiaalpoliitikaga eksperimenteerimise kavandamiseks ja rakendamiseks ning et muuta vastavad teadmised ja kogemused kättesaadavaks;
- d) anda liidu ja liikmesriikide organisatsioonidele rahalist toetust nende suutlikkuse suurendamiseks, et arendada, edendada ja toetada artiklis 1 ja asjaomases liidu õigusosutatud liidu meetmete ja poliitikate rakendamist.

Artikkel 16

Meetmete liigid

Programmi „Progress” tegevussuuna raames võib rahastada järgmist liiki meetmeid.

1. Analüütilised meetmed:

- a) andmete ja statistika kogumine, võttes arvesse nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid kriteeriume, ning ühiste meetodite, liigituste, mikrosimulatsioonide, näitajate ja võrdlusaluste väljatöötamine, asjakohasel juhul soo ja vanuserühmade kaupa;

b) küsitlused, uuringud, analüüsid ja aruanded, sealhulgas ekspertide võrgustike rahastamise ning valdkondlike ekspertideadmiste arendamise kaudu;

c) kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed hindamised ja mõjuhindangud, mida teevad nii avalik- kui ka eraõiguslikud asutused;

d) liidu õiguse ülevõtmise ja kohaldamise jälgimine ja hindamine;

e) sotsiaalpoliitikaga eksperimenteerimise kui uuenduslike lahenduste katsetamise ja hindamise meetodi ettevalmistamine ja rakendamine eesmärgiga suurendada lahenduste hulka;

f) nende analüütiliste meetmete tulemuste levitamine.

2. Vastastikuse õppimise, teadlikkuse ja levitamise seonduvad meetmed:

a) heade tavade, uuenduslike lähenemisviiside ja kogemuste, vastastikuse eksperdi hinnangute, võrdlusuuringute ja vastastikuse õppe vahetamine ja levitamine Euroopa tasandil;

b) nõukogu eesistujariigi üritused, konverentsid ja seminarid;

c) õigusala ja poliitika valdkonna töötajate koolitamine;

d) suuniste, aruannete ja koolitusmaterjali koostamine ja avaldamine ning programmi raames toetatavate algustega seotud teabevahetuse, teavitamise ja meediakajastuse alased meetmed;

e) teabevahetus ja teavitamine;

f) infosüsteemide arendamine ja haldamine, et vahetada ja levitada teavet liidu poliitika ja õigusaktide ning tööturu kohta.

3. Järgmised toetused:

a) nende oluliste liidu tasandi võrgustike tegevuskulud, mille tegevus on seotud programmi „Progress” tegevussuuna eesmärkidega ja aitab kaasa nende eesmärkide saavutamisele;

b) liikmesriikide määratud ametiasutuste ja geograafilise liikuvuse edendamise eest vastutavate eriasutuste ning mikrokreidi pakkujate suutlikkuse suurendamine;

c) riigiametnike tööühmade korraldamine liidu õiguse rakendamise jälgimiseks;

- d) erialaasutuste ja muude asjaomaste sidusrühmade, riiklike, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ja tööturuasutuste võrgustikuna tegutsemine ja koostöö Euroopa tasandil;
- e) Euroopa tasandi vaatluskeskuste, sh peamiste valdkondade rahastamine;
- f) töötajate vahetamine riikide asutuste vahel.

Artikkel 17

Liidu kaasrahastamine

Kui programmi „Progress” tegevussuuna alla kuuluvaid meetmeid rahastatakse pärast toetustaotluste esitamise kutset, võivad nad saada liidu kaasrahastamist, mis ei tohi üldjuhul ületada 80 % rahastamiskõlblikest kogukuludest. Rahalist toetust, mis ületab eelnimetatud piirmäära, antakse ainult piisavalt põhjendatud erandjuhtudel.

Artikkel 18

Osalemine

1. Programmi „Progress” tegevussuund on osalemiseks avatud:
  - a) liikmesriikidele;
  - b) EMP riikidele vastavalt EMP lepingule ja EFTA liikmesriikidele;
  - c) kandidaatriikidele ning potentsiaalsetele kandidaatidele vastavalt üldistele põhimõtetele ja tingimustele, mis on sätestatud nendega sõlmitud raamlepingutes nende osalemise kohta liidu programmides.
2. Programmi „Progress” tegevussuund on avatud kõikidele avalik- ja/või eraõiguslikele asutustele, osalejatele ja institutsioonidele ning eelkõige:
  - a) riiklikele, piirkondlikele ja kohalikele asutustele;
  - b) tööturuasutustele;
  - c) liidu õigusega ette nähtud eriasutustele;
  - d) sotsiaalpartneritele;
  - e) valitsusvälistele organisatsioonidele;
  - f) kõrgkoolidele ja uurimisasutustele;
  - g) hindamiskspertidele ja mõjuhindamise ekspertidele;
  - h) riikide statistikaametitele;
  - i) meediale.

3. Komisjon võib teha koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega, eelkõige Euroopa Nõukogu, OECD, ILO ja muude ÜRO allasutuste ning Maailmapangaga.

4. Komisjon võib teha koostööd ka programmis mitteosalevate kolmandate riikidega. Selliste kolmandate riikide esindajad võivad osaleda vastastikust huvi pakkuvatel üritustel (näiteks konverentsid, töörühmad ja seminarid), mis toimuvad programmis osalevates riikides, ja nende osalemise kulud võib katta programmi vahenditest.

II PEATÜKK

EURESe tegevussuund

Artikkel 19

Valdkonnad ja rahastamine

EURESe tegevussuuna raames toetatakse meetmeid ühes või mitmes punktides a, b ja c loetletud valdkonnas. Kogu programmi perioodi vältel järgitakse artikli 5 lõike 2 punktis b ettenähtud eraldise soovituslikul jaotamisel valdkondade vahel järgmist minimaalset protsentuaalset jaotust:

- a) vabade töökohtade, töötaotluste ja nendega seonduva teabe läbipaistvus töötajate ja tööandjate jaoks: 32 %;
- b) teenuste väljatöötamine töötajate värbamiseks ja nende ametisse nimetamiseks vabade töökohtade ja töötaotlejate vahenduse kaudu liidu tasandil, eelkõige sihipäraste liikuvuskavade väljatöötamine: 30 %;
- c) piiriülesed partnerlused: 18 %.

Ülejäänud summa jaotatakse punktides a, b ja c osutatud valdkondade vahel või määratakse ühele neist või nende kombinatsioonile.

Artikkel 20

Erieesmärgid

Lisaks artiklis 4 sätestatud üldeesmärkidele on EURESe tegevussuunal järgmised erieesmärgid:

- a) tagada, et vabad töökohad, töötaotlemine ja vastav teave ja nõustamine ning nendega seonduv teave, näiteks teave elu- ja töötingimuste kohta, muudetakse vastavalt potentsiaalsete töötajate ja tööandjate jaoks läbipaistvaks. See saavutatakse teabe vahendamise ja levitamise kaudu riikidevahelisel, piirkondadevahelisel ja piiriülesel tasandil, kasutades vabade töökohtade ja töötaotluste jaoks standardseid koostalituvõime vorme, aga ka muude sobivate vahendite kaudu, nagu individuaalne nõustamine ja juhendamine, mida pakutakse eelkõige madala kvalifikatsiooniga töötajatele;

- b) toetada EURESe teenuste pakkumist töötajate värbamiseks ja nende kvaliteetsetele ja jätkusuutlikele töökohtadele nimetamiseks vabade töökohtade ja töötaotluste vahendamise kaudu; toetus EURESe teenustele laieneb ametisse nimetamise eri etappidele alates värbamiseelsest ettevalmistusest kuni ametisse nimetamise järgse abini eesmärgiga tagada taotleja edukas integreerumine tööturul; sellised tugiteenused võivad hõlmata sihipäraseid liikuvuskavasid, et täita vabu töökohti teatavas sektoris, teataval kutsealal, teatavas riigis või riikide rühmas või teatavate töötajate rühmade puhul, nagu liikuda soovivad noored, kui on tuvastatud selge majanduslik vajadus.

Artikkel 21

Meetmete liigid

EURESe tegevussuuna raames võib rahastada meetmeid, millega edendatakse õiglaselt isikute vabatahtlikku liikuvust liidus ning kaotatakse liikuvust takistavad tõkked, eelkõige:

- a) EURESe piiriüleste partnerluste arendamine ja tegevus, kui seda taotlevad piirialade eest territoriaalselt vastutavad asutused;
- b) teabe, nõustamis-, värbamis- ja ametisse nimetamise teenuste pakkumine piiriülestele töötajatele;
- c) mitmekeelse digitaalse platvormi väljatöötamine vabade töökohtade ja töötaotluste vahendamiseks;
- d) taotlusvooru järgselt sihipärase liikuvuskavade väljatöötamine, et täita vabad töökohad seal, kus tööturul on tuvastatud puudujääke, ja/või aidata töötajaid, kes soovivad liikuda, kui on tuvastatud selge majanduslik vajadus;
- e) vastastikune õppimine EURESe osaliste vahel ning EURESe nõustajate, sealhulgas EURESe piiriüleste partnerluste nõustajate koolitamine;
- f) teabevahetus ja teavitamine teadlikkuse suurendamiseks geograafilise ja tööalase liikuvuse kasust üldisel ning EURESe tegevusest ja selle pakutavatest teenustest.

Artikkel 22

Liidu kaasrahastamine

Kui EURESe tegevussuuna alla kuuluvaid meetmeid rahastatakse pärast toetustaotluste esitamise kutset, võivad nad saada liidu kaasrahastamist, mis ei tohi üldjuhul ületada 95 % rahastamiskõlblikest kogukuludest. Rahalist toetust, mis ületab eelnimetatud piirmäära, antakse ainult piisavalt põhjendatud erandjuhtudel.

Artikkel 23

Liikuvusmudelite seire

Et tuvastada ja vältida seoses liidusise geograafilise liikuvusega tekkivaid negatiivseid mõjusid, jälgib komisjon koos liikmesriikidega kooskõlas määruse (EL) nr 492/2011 artikliga 12 korrapäraselt liikuvusvoogusid ja -mudeleid.

Artikkel 24

Osalemine

1. EURESe tegevussuund on osalemiseks avatud:

- a) liikmesriikidele;
- b) EMP riikidele kooskõlas EMP lepinguga ning Šveitsi Konföderatsioonile kooskõlas ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ja teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahel sõlmitud isikute vaba liikumist käsitleva lepinguga ⁽¹⁾.

2. EURESe tegevussuund on avatud kõikidele liikmesriigi või komisjoni määratud asutustele, osalejatele ja institutsioonidele, kes täidavad komisjoni rakendusotsuses 2012/733/EL sätestatud tingimused EURESe s osalemiseks. Selliste asutuste ja organisatsioonide hulka kuuluvad eelkõige:

- a) riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud asutused;
- b) tööturuasutused;
- c) sotsiaalpartnerite organisatsioonid ja muud huvitatud isikud.

III PEATÜKK

Mikrorahastamise ja sotsiaalse ettevõtluse tegevussuund

Artikkel 25

Valdkonnad ja rahastamine

Mikrorahastamise ja sotsiaalse ettevõtluse tegevussuuna raames toetatakse meetmeid ühes või mitmes punktides a ja b loetletud valdkonnas. Kogu programmiperioodi vältel järgitakse artikli 5 lõike 2 punktis c ette nähtud eraldise soovituslikul jaotamisel valdkondade vahel järgmist minimaalset protsentuaalset jaotust:

- a) haavatavate rühmade ja mikroettevõtete mikrorahastamine: 45 %;
- b) sotsiaalne ettevõtlus: 45 %.

⁽¹⁾ EÜT L 114, 30.4.2002, lk 6.

Ülejäänud summa jaotatakse punktides a või b osutatud valdkondadele või nende kombinatsioonile.

Artikkel 26

Erieesmärgid

Lisaks artiklis 4 sätestatud üldeesmärkide on mikrorahastamise ja sotsiaalse ettevõtluse tegevussuunal järgmised erieesmärgid.

- a) Suurendada juurdepääsu mikrorahastamisele ja selle kättesaadavust:
  - i) haavatavate isikute jaoks, kes on oma töökoha kaotanud või keda ohustab töökoha kaotus või kellel on raskusi tööturule sisenemisel või taasisenemisel või keda ohustab sotsiaalne tõrjutus või kes on sotsiaalselt tõrjutud ja on ebasoodsas olukorras tavapärasele krediititurule juurdepääsu saamisel ning kes soovivad käivitada või arendada oma mikroettevõtteid;
  - ii) nii vastasutatud kui ka kasvuetapis olevate mikroettevõtete jaoks, eriti nende mikroettevõtete jaoks, kes võtavad tööle punktis i nimetatud isikuid.
- b) Suurendada mikrokrediidi andjate institutsioonilist suutlikkust.
- c) Toetada sotsiaalse investeerimisturu arengut ning hõlbustada sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu rahastamisele, tehes omakapitali, kvaasikapitali, laenuvahendid ja toetused summas kuni 500 000 eurot kättesaadavaks sotsiaalsetele ettevõtetele, mille aastakäive ei ületa 30 miljonit eurot või mille aastabilanss ei ületa 30 miljonit eurot ja mis ise ei ole ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjad.

Vastastikuse täiendavuse tagamiseks kooskõlastavad komisjon ja liikmesriigid neid meetmeid oma asjaomastes pädevusvaldkondades põhjalikult ühtekuuluvuspoliitika ja riigisisese poliitika raames võetavate meetmetega.

Artikkel 27

Meetmete liigid

Mikrorahastamise ja sotsiaalsete ettevõtete tegevussuuna raames võib toetada mikrorahastamist ja sotsiaalseid ettevõtteid, sealhulgas institutsioonilise suutlikkuse suurendamist, eelkõige finantsmääruse esimese osa VIII jaotises sätestatud rahastamisvahendite ja toetuste abil.

Artikkel 28

Osalemine

1. Osalemine mikrorahastamise ja sotsiaalse ettevõtluse tegevussuunas on avatud artikli 18 lõikes 1 osutatud riikides riigi, piirkondlikul või kohalikul tasandil tegutsevatele avalik- ja eraõiguslikele asutustele, kes pakuvad neis riikides:

- a) mikrorahastamist isikutele ja mikroettevõtetele; ja/või
- b) rahastamist sotsiaalsetele ettevõtetele.

2. Komisjon tagab, et kõnealune tegevussuund on diskrimineerimata juurdepääsetav liikmesriikide kõikidele avalik- ja eraõiguslikele asutustele.

3. Lõplike toetusesaajateni jõudmiseks ja konkurentsivõimeiliste, elujõuliste mikroettevõtete loomiseks teevad lõike 1 punktis a osutatud tegevusi teostavad avalik- ja eraõiguslikud asutused tihedat koostööd mikrokrediidi lõplike toetusesaajate huve esindavate organisatsioonide, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonidega, eriti ESFi toetatud organisatsioonidega ja pakuvad nimetatud lõplikele toetusesaajatele juhendamist ja koolitusprogramme. Seoses sellega tagatakse toetusesaajate suhtes piisav jätkutegevus nii enne kui ka pärast mikroettevõtte loomist.

4. Lõike 1 punktis a osutatud tegevusi teostavad avalik- ja eraõiguslikud asutused järgivad hea haldustava, juhtimise ja klientide kaitsmise kõrgeid standardeid kooskõlas mikrokrediidiga tegelevate asutuste Euroopa tegevusjuhendiga ning ei lase isikuid ega ettevõtteid sattuda üleliia suurtesse võlgadesse näiteks selliste laenuvõtmete tagajärjel, mis on neile antud kõrge intressiga või tingimustel, mis toovad tõenäoliselt kaasa nende maksejõuetuse.

Artikkel 29

Rahaline osalus

Kui tegemist ei ole ühismeetmetega, katavad mikrorahastamise ja sotsiaalse ettevõtluse tegevussuunale rahalised eraldised kõik rahastamisvahendite kaudu rakendatava meetme kulud, sealhulgas maksekohustused finantsvahendajate ees, näiteks garantiidega seonduvad kahjud, liidu vahendeid haldavate üksuste halduskulud ja muud rahastamiskõlblikud kulud.

Artikkel 30

Haldamine

1. Artiklis 27 osutatud vahendite ja toetuste rakendamiseks võib komisjon sõlmida lepinguid finantsmääruse artikli 139 lõikes 4 loetletud üksustega, eelkõige Euroopa Investeerimispanka ja Euroopa Investeerimisfondiga. Sellistes lepingutes sätestatakse üksikasjalikult neile üksustele antud ülesannete elluviimine, muu hulgas nähakse nendega ette vajadus tagada vastastikune täiendavus ja koordineeritus olemasolevate liidu ja riiklike rahastamisvahenditega ning vahendite tasakaalustatud jaotamine liikmesriikide ja teiste programmide osalevate riikide vahel. Finantsmääruse esimese osa VIII jaotises sätestatud rahastamisvahendeid võib kasutusele võtta spetsiaalse investeerimisvahendi kaudu, mida võib rahastada programmi vahenditest, muude investorite poolt või mõlemal viisil.

2. Lõikes 1 osutatud spetsiaalse investeerimisvahendi abil võib pakkuda muu hulgas laene, omakapitali ja riskijagamisinstrumente vahendajatele või otsest rahastamist sotsiaalsetele ettevõtetele või mõlemat. Omakapitali võib pakkuda muu hulgas avatud kapitaliosaluse, passiivse osaluse, aktsionäride antava laenu ja investoritele emiteeritud eri liiki kapitaliosaluste kombinatsioonide kujul.

3. Selle tegevussuuna raames otseselt või kaudselt toetatavate mikroalaenude tingimused (näiteks intressimäärad) kajastavad toetusest saadavat kasu ning on põhjendatud laenuga seotud riskide ja tegelike rahastamiskuludega.

4. Vastavalt finantsmääruse artikli 140 lõikele 6 assigneeritakse ühe rahastamisvahendi toodetud iga-aastased tagasimaksud sellele rahastamisvahendile kuni 1. jaanuarini 2024, kusjuures tulud kantakse pärast halduskulude ja -tasude mahaarvamist liidu üldeelarvesse. Juba 2007.–2013. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames loodud rahastamisvahendite puhul assigneeritakse eelmisel perioodil alustatud toimingute toodetud iga-aastased tagasimaksud ja tulud jooksva perioodi rahastamisvahendile.

5. Lõikes 1 osutatud üksustega sõlmitud lepingute lõppemisel või pärast spetsiaalse investeerimisvahendi investeerimisperioodi lõppemist makstakse liidule kuuluv jääksumma liidu üldeelarvesse.

6. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud üksused ja asjakohasel juhul ka fondijuhid sõlmivad kirjalikud lepingud artiklis 23 osutatud avalik- ja eraõiguslike asutustega. Sellistes lepingutes sätestatakse avalik- ja eraõiguslike asutuste kohustused kasutada neile mikrorahastamise ja sotsiaalse ettevõtluse tegevussuuna raames kättesaadavaks tehtud vahendeid kooskõlas artiklis 22 nimetatud eesmärkidega ja anda teavet artiklis 26 sätestatud rakendamise aastaaruannete koostamiseks.

Artikkel 31

RakendamisaruanDED

1. Artikli 30 lõikes 1 osutatud üksused ja asjakohasel juhul ka fondijuhid saavad komisjonile toetuse rakendamise aastaaruanded, kus loetletakse toetatud tegevused ning käsitletakse nende rahalist rakendamist ning rahaliste vahendite ja investeringute eraldamist ning neile juurdepääsetavust sektorite, geograafiliste piirkondade ja toetusesaajate liikide lõikes. Nendes aruannetes esitatakse ka heakskiidetud või tagasilükatud taotlused kõikide erieesmärkide lõikes ning asjaomaste avalik- ja eraõiguslike asutustega sõlmitud lepingud, rahastatud meetmed ja tulemused, võttes muu hulgas arvesse nende sotsiaalset mõju, töökohtade loomist ja toetuse jätkusuutlikkust. Komisjon edastab need aruanded teavitamise eesmärgil Euroopa Parlamendile.

2. Sellistes iga-aastastes rakendamisaruannetes esitatud andmeid kasutatakse artiklis 12 osutatud iga kahe aasta järel koostatavates seirearuannetes. Seirearuanded sisaldavad otsuse

nr 283/2010/EL artikli 8 lõikes 2 sätestatud aastaaruandeid, üksikasjalikku teavet teavitustegevuse kohta ning teavet vastastikuse täiendavuse kohta teiste liidu meetmete, eelkõige ESFIGa.

III JAOTIS

TÖÖPROGRAMMID JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 32

Tööprogrammid

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse kolme tegevussuunda hõlmavad tööprogrammid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 36 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Tööprogrammid kehtestatakse asjakohasel juhul kolmeaastaseks jooksvaks ajavahemikuks ja need sisaldavad rahastatavate meetmete kirjeldust, liidu toetust saava meetme väljavalimiseks kasutatava menetluse tüüpi, geograafilist ulatust, sihtrühma ja rakendamise soovituslikku ajakava. Tööprogrammides esitatakse samuti viide igale erieesmärgile eraldatava rahasumma kohta ja neis peab kajastuma vahendite ümberjaotamine vastavalt artiklile 33. Tööprogrammid peavad suurendama sidusust programliga, kajastades seoseid kõigi kolme tegevussuuna vahel.

Artikkel 33

Vahendite ümberjaotamine eri tegevussuundade vahel ja tegevussuundade konkreetsetele valdkondadele

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 34 vastu delegeeritud õigusakte selliste vahendite ümberjaotamiseks eri tegevussuundade vahel ja tegevussuundade konkreetsetele valdkondadele, mis ületavad iga juhtumi jaoks sätestatud soovituslikku summat rohkem kui 5 % ning kuni 10 %, kui seda nõuavad sotsiaal-majanduslikud muutused või artikli 13 lõikes 1 osutatud vahehindamise järeldused. Vahendite ümberjaotust iga tegevussuuna valdkondade vahel kajastatakse artiklis 32 osutatud tööprogrammides.

Artikkel 34

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklis 33 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile seitsmeks aastaks alates 1. jaanuarist 2014.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 33 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 33 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 35

Täiendavad rakendusmeetmed

Programmi rakendamiseks vajalikud meetmed, näiteks programmi hindamiskriteeriumid, sealhulgas kulutasuvuse ning tulemuste levitamise ja edastamise korraga seotud kriteeriumid, võetakse vastu kooskõlas artikli 36 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 36

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 37

Üleminekusätted

Otsuse nr 1672/2006/EÜ artiklites 4, 5 ja 6 osutatud meetmete suhtes, mis on algatatud enne 1. jaanuari 2014, jätkatakse

kõnealuse otsuse kohaldamist. Kõnealuste meetmete puhul abistab komisjoni käesoleva määruse artiklis 36 osutatud komitee.

Artikkel 38

Hindamine

1. Käesoleva määruse artikli 13 lõikes 4 sätestatud lõplik hindamine sisaldab otsuse nr 283/2010/EL artiklis 9 sätestatud lõplikku hindamist.
2. Komisjon teostab mikrorahastamise ja sotsiaalse ettevõtluse tegevussuuna spetsiifilise lõpliku hindamise hiljemalt üks aasta pärast üksustega sõlmitud lepingute lõppemist.

Artikkel 39

Otsuse nr 283/2010/EL muudatused

Otsust nr 283/2010/EL muudetakse järgmiselt.

- 1) Artiklis 5 asendatakse lõige 4 järgmisega:

„4. Rahastu aegumise korral antakse liidule võlgnetav jääksumma mikrorahastamiseks ja sotsiaalsete ettevõtete toetamiseks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembriks 2013. määrusega (EL) nr 1296/2013, millega luuakse Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm (EaSI) (*).

(*) ELT L 347, 20.12.2013, lk 238”

- 2) Artiklist 8 jäetakse välja lõiked 3 ja 4.

Artikkel 40

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub Euroopa Liidu Teatajas avaldamisele järgneval päeval.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1297/2013,

11. detsember 2013,

millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1083/2006 seoses teatavate finantsjuhtimist käsitlevate sätetega selliste liikmesriikide puhul, kes on sattunud tõsistesse finantsstabiilsusega seotud raskustesse või keda ähvardab oht sattuda sellistesse raskustesse, ja seoses kulukohustustest vabastamise eeskirjadega teatavate liikmesriikide puhul ning lõppmakseid käsitlevate eeskirjadega

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 177,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Kestev enneolematu ulatusega ülemaailmne finantskriis ja majanduslangus on oluliselt pärssinud liikmesriikide majanduskasvu ja kahjustanud finantsstabiilsust ning seega järsult halvendanud nende finants-, majandus- ja sotsiaalingimusi. Eeskätt on teatavad liikmesriigid muu hulgas rahvusvahelise majandus- ja rahanduskeskkonna tõttu sattunud tõsistesse raskustesse või neid ähvardavad tõsised raskused, iseäranis probleemid majanduskasvu ja finantsstabiilsusega ning suurenev eelarvepuudujääk ja võlakooormus, seda ka.
- (2) Kuigi finantskriisi negatiivse mõju tasakaalustamiseks on juba võetud peamisi meetmeid, sealhulgas muudetud õigusraamistikku, on kriisi mõju reaalmajandusele, tööturule ja kodanikele ikkagi suur. Surve liikmesriikide finantsvahenditele kasvab ja selle leevendamiseks tuleks kiiresti võtta täiendavaid meetmeid struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi (edaspidi „fondid“) vahendite maksimaalse ja optimaalse kasutamise kaudu. Jätkuvate finantsraskuste taustal on vaja pikendada Euroopa Parlamendi ja

nõukogu määrusega (EL) nr 1311/2011⁽³⁾ kehtestatud meetmete kohaldamist. Need meetmed võeti vastu kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 122 lõikega 2 ning artiklitega 136 ja 143.

- (3) Selleks et hõlbustada liidu rahaliste vahendite haldamist, kiirendada investeringute tegemist liikmesriikides ja piirkondades ning parandada rahastamise kättesaadavust majandusele, muudeti määrusega (EL) nr 1311/2011 nõukogu määrust (EÜ) nr 1083/2006⁽⁴⁾ eesmärgiga anda luba suurendada fondidest tehtavaid vahemakseid kümne protsendi võrra praegusest prioriteetse suuna kohta kehtivast kaasrahastamise määrast liikmesriikide puhul, kes on tõsistes finantsstabiilsusega seotud raskustes ning on taotlenud selle meetme kaudu abi saamist.
- (4) Määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 77 lõike 6 kohaselt võib suuremat kaasrahastamise määra kohaldada 31. detsembrini 2013. Kuna aga liikmesriikidel on ikka veel tõsisid finantsstabiilsusega seotud probleeme, ei peaks suurema kaasrahastamise määra kohaldamist lubama vaid 31. detsembrini 2013.
- (5) Kooskõlas Euroopa Ülemkogu 7.-8. veebruari 2013. aasta järeldustega ning vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽⁵⁾ artiklis 22 sätestatule kohaldatakse 10 protsendipunkti võrra suuremat kaasrahastamismäära seoses programmiperioodiga 2014-2020 kuni 30. juunini 2016. Selleks ajaks vaadatakse suurendamisvõimalus läbi. Programmiperioodide 2007–2013 ja 2014–2020 kattuvust arvestades tuleb tagada kahel programmiperioodil toetust saavate liikmesriikide järjekindel ja ühesugune kohtlemine. Seepärast peaks finantsabi saavatel liikmesriikidel olema

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1311/2011, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1083/2006 seoses teatavate sätetega, mis käsitlevad finantsstabiilsuse säilitamisega tõsistes raskustes või sellises ohus olevate teatavate liikmesriikide finantsjuhtimist (ELT L 337, 20.12.2011, lk 5).

⁽⁴⁾ Nõukogu 11. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1260/1999 (ELT L 210, 31.7.2006, lk 25).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013, määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1083/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 320).

⁽¹⁾ 19. septembri 2013. aasta arvamus (ELT C 341, 21.11.2013, lk 27).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 20. novembri 2013. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 5. detsembri 2013. aasta otsus.

võimalik kasutada suurendatud kaasrahastamismäär kuni rahastamiskõlblikkuse lõppkuupäevani ja taotleda seda oma lõppmaksetaotlustes, isegi kui nad finantsabi enam ei saa.

- (6) Määruse (EL) nr 1303/2013 eesmärk on aidata saavutada Ühtekuuluvusfondi vahendite asjakohane jaotamine kõige vähem arenenud piirkondadele ja liikmesriikidele. Erinevuste vähendamiseks elaniku kohta antava keskmise abi osatähtsuses tuleb kavandatavates määrustes ette näha igale üksikule liikmesriigile fondidest antavate summade suhtes maksimummäär (ülemmäär) 2,35 % vastava liikmesriigi SKPst. Ülemmäärasid kohaldatakse aastapõhiselt ning asjakohasel juhul vähendatakse nendega proportsionaalselt kõiki ülekandeid (välja arvatud ülekanded enamarenenud piirkondadele ja ülekanded Euroopa territoriaalse koostöö raames) asjaomastele liikmesriikidele, et saavutada ülekannete maksimummäär. Liikmesriikide puhul, kes ühinesid liiduga enne 2013. aastat ja kelle keskmine SKP reaalkasv aastatel 2008–2010 oli alla –1 %, kehtestatakse ülekannete maksimummääraks 2,59 % nende SKPst.
- (7) Määrusega (EL) nr 1303/2013 seatakse liikmesriikidele antavate eraldiste piirmääraks 110 % nende tegelikust tasemest ajavahemikul 2007–2013. Liikmesriike, keda see piirang mõjutab, tuleb paremini kaitsta ajavahemiku 2007–2013 eraldiste suhtes automaatse kulukohustustest vabastamise kohaldamise eest.
- (8) Euroopa Ülemkogu kutsus oma 8. veebruari 2013. aasta järeldustes komisjoni üles uurima Rumeenia ja Slovakkia puhul praktilisi lahendusi, kuidas vähendada ohtu, et riiklikud assigneeringud aastate 2007–2013 jäävad automaatselt kasutamata, sealhulgas võimalust muuta määrust (EÜ) nr 1083/2006.
- (9) Euroopa Ülemkogu rõhutas vajadust tagada kõigi rubriikide kohaste maksete hallatav tase ja profiil, et piirata täitmata eelarvelisi kulukohustusi, eelkõige kohaldades automaatse kulukohustustest vabastamise eeskirju kõigi rubriikide puhul. Seega tuleks sätted, mis vabastavad kulukohustuste vabastamise eeskirjade kohaldamisest liikmesriigid, keda mõjutab määrusega (EL) nr 1303/2013 kehtestatud piirmäär, viia tasakaalu nende arvatava mõjuga täitmata eelarvelistele kulukohustustele.
- (10) Eelarvelisest kulukohustusest automaatse vabastamise tähtaega, mis on seotud aastatega 2011 ja 2012, tuleks

pikendada ühe aasta võrra, kuid 2012. aasta kulukohustused, mis 31. detsembriks 2015 on veel avatud, tuleb nimetatud kuupäevaks põhjendada. Pikendamine peaks võimaldada rakenduskavade jaoks ette nähtud vahendite paremat kasutamist liikmesriikides, keda mõjutab tulevaste Ühtekuuluvusfondist tehtavate eraldiste piiramine 110 %-le nende tegelikust tasemest ajavahemikul 2007–2013. Selline paindlikkus on vajalik rakenduskavade oodatust aeglasema rakendamise tõttu, eriti kõnealustes liikmesriikides.

- (11) Fondide optimaalseks kasutamiseks tuleks rakenduskavadele eraldatava lõppmakse summa kindlakstegemisel iga prioriteetse suuna puhul fondist antava abi maksimumsummas teha piiratud määral kohandusi.
- (12) Kriisi enneolematut laadi arvestades on kiiresti vaja vastu võtta toetusmeetmed, mistõttu on asjakohane, et käesolev määrus jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.
- (13) Määrust (EÜ) nr 1083/2006 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EÜ) nr 1083/2006 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 77 muudetakse järgmiselt:

a) lõiget 2 muudetakse järgmiselt:

„2. Erandina artikli 53 lõikest 2, artikli 53 lõike 4 teisest lausest ja III lisas kehtestatud piirmäärdest suurendatakse abikõlblike kulude puhul, mida on viimati kinnitatud igas enne programmiperioodi lõppu esitatud tõendatud kuluaruandes, vahemakseid ja lõppmakset summa võrra, mis on kümme protsendipunkti suurem kui vastava prioriteetse suuna suhtes kohaldatav kaasrahastamise määr, kuid mis ei ületa 100 %, kui liikmesriik vastab pärast 21. detsember 2013

- a) liikmesriik saab finantsabi kooskõlas nõukogu määrusega (EL) nr 407/2010 (*) või teiselt euroala liikmesriigilt enne kõnealuse määruse jõustumist;
- b) liikmesriik saab keskmise tähtajaga finantsabi kooskõlas nõukogu määrusega (EÜ) nr 332/2002 (**);
- c) liikmesriik saab finantsabi kooskõlas Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamislepinguga pärast selle jõustumist.

(*) Nõukogu 11. mai 2010. aasta määrus (EL) nr 407/2010, millega luuakse Euroopa finantsstabiilsusmehhanism (ELT L 118, 12.5.2010, lk 1).

(**) Nõukogu 18. veebruari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 332/2002, millega liikmesriikide maksebilansi toetamiseks luuakse keskmise tähtajaga rahalise abi süsteem (EÜT L 53, 23.2.2002, lk 1).";

- b) lõige 6 jäetakse välja;
- c) lisatakse järgmine lõige:

„12. Erandina lõikest 10 ei ületa lõppmaksetena makstav liidu toetus ühegi prioriteetse suuna puhul 10 % fondidest vastava prioriteetse suuna jaoks eraldatava abi maksimumsummast, nagu on sätestatud rakenduskava heakskiitmist käsitlevas komisjoni otsuses. Lõppmakse-

tena makstav liidu toetus ei ole aga suurem kui deklareeritud avaliku sektori toetus ega ühestki fondist ühelegi rakenduskavale eraldatud abi maksimumsumma, mis on sätestatud rakenduskava heakskiitmist käsitlevas komisjoni otsuses.”

2) Artiklit 93 muudetakse järgmiselt:

- a) lisatakse järgmine lõige:

„2b. Liikmesriikide puhul, kelle ühtekuuluvuspoliitika eraldistele programmiperioodil 2014–2020 on seatud piirmäär 110 % nende tegelikust tasemest ajavahemikul 2007–2013, on lõikes 1 osutatud tähtaeg erandina lõike 1 esimesest lõigust ja lõikest 2 nende liikmesriikide rakenduskavades sisalduvate, ajavahemikus 2007–2012 võetud iga-aastaste eelarvekohustuste täitmise aastale järgneva kolmanda aasta 31. detsember.”;

- b) lõikesse 3 lisatakse järgmine lõik:

„Esimene lõik ei piira lõikes 2b sätestatud tähtaja kohaldamist selles lõikes osutatud liikmesriikide 2012. aasta eelarveliste kulukohustuste suhtes.”

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise kuupäeval.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
 M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
 V. LEŠKEVIČIUS

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1298/2013,

11. detsember 2013,

millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1083/2006 seoses teatavatele liikmesriikidele Euroopa Sotsiaalfondist eraldatavate rahaliste vahenditega

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 177,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Aastateks 2014–2020 ettenähtud mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimistega seoses tuleks käsitleda teatavaid läbirääkimiste lõpptulemusest johtuvaid küsimusi.
- (2) Euroopa Ülemkogu jõudis 27–28. juuni 2013. aasta kohtumisel järeldusele, et nimetatud küsimustest enim mõjutatud liikmesriikides, st Prantsusmaa, Itaalia ja Hispaania jaoks tuleks leida sobivad lahendused eelarve raames.
- (3) Praegust majanduskriisi silmas pidades ja eesmärgiga tugevdada liidu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ning panustamaks olulistesse meetmetesse, mida nimetatud liikmesriikides on vaja rakendada, et lahendada töötuse, eriti noorte töötuse ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse probleeme, tuleks suurendada Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) Prantsusmaale, Itaaliale ja Hispaaniale 2013. aastal eraldatavaid vahendeid.
- (4) Selleks et kindlaks määrata asjaomastele liikmesriikidele nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 ⁽²⁾ I lisa kohaselt eraldatavad summad, tuleb kohandada sätteid, mis reguleerivad kolmele eesmärgile vastavatest fondidest eralda-

tavaid koguvahendeid, ja määruse II lisa, milles on kehtestatud liikmesriikidevahelise iga-aastaste kulukohustuste assigneeringute soovitusliku jaotuse kriteeriumid ja meetodika.

- (5) Selleks et tagada 2013. aasta kulukohustuste assigneeringute suurendamise tulemuslikkus ja et kaasa aidata rakenduskavade elluviimisele, tuleks arvesse võtta asjaomaste liikmesriikide võimet kasutada fondide vahendeid läheneemiseesmärgi ning piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärkide täitmiseks.
- (6) Selleks et anda aega ESFist eraldatavaid täiendavaid vahendeid rakenduskavade elluviimisel tõhusalt ära kasutada, tuleks pikendada selliste eelarveliste kulukohustuste tähtaegu, mis seonduvad rakenduskavadega, mille jaoks määruse (EÜ) nr 1083/2006 II lisa sättestatud uued eraldised on ette nähtud.
- (7) Võttes arvesse, et tegemist on 2013. aasta kulukohustuste assigneeringutega, peaks käesolev määrus jõustuma viivitamata.
- (8) Määrust (EÜ) nr 1083/2006 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EÜ) nr 1083/2006 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 18 muudetakse järgmiselt:

- a) lõike 1 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Fondi kulukohustuste täitmiseks ette nähtud vahendid aastateks 2007–2013 on 308 542 551 107 eurot 2004. aasta hindades vastavalt I lisa toodud jaotusele aastate kaupa.”;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 20. novembri 2013. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 5. detsembri 2013. aasta otsus.

⁽²⁾ Nõukogu 11. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1260/1999 (ELT L 210, 31.7.2006, lk 25).

b) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. II lisa punktides 12–30 ja punktis 32 osutatud summad tuleb lisada artiklites 19, 20 ja 21 osutatud summadele ja need tuleb programmitöö dokumentides selgelt piiritleda.”

2) Artiklid 19 ja 20 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 19

Lähenemiseesmärgi vahendid

Lähenemiseesmärgi koguvahendid moodustavad 81,53 % artikli 18 lõikes 1 nimetatud vahenditest (s.o kokku 251 543 760 146 eurot) ja jaotatakse eesmärgi eri osade vahel järgmiselt:

- a) 70,50 % (s.o kokku 177 338 880 991 eurot) artikli 5 lõikes 1 osutatud toetustele, kasutades liikmesriikidevahelise soovitusliku jaotuse arvutamisel kriteeriumidena abikõlbliku elanikkonna suurust, piirkonna jõukust, riigi jõukust ning töötust;
- b) 4,98 % (s.o kokku 12 521 289 405 eurot) artikli 8 lõikes 1 osutatud üleminekuperioodi eritoetustele, kasutades liikmesriikidevahelise soovitusliku jaotuse arvutamisel kriteeriumidena abikõlbliku elanikkonna suurust, piirkonna jõukust, riigi jõukust ning töötust;
- c) 23,23 % (s.o kokku 58 433 589 750 eurot) artikli 5 lõikes 2 osutatud toetustele, kasutades liikmesriikidevahelise soovitusliku jaotuse arvutamisel kriteeriumidena elanikkonna suurust, riigi jõukust ning pindala;
- d) 1,29 % (s.o kokku 3 250 000 000 eurot) artikli 8 lõikes 3 osutatud üleminekuperioodi eritoetustele.

5) I lisa asendatakse järgmisega:

„I LISA

Kohustuste assigneeringute jaotus aastate kaupa aastateks 2007–2013

(osutatud artiklis 18)

(eurodes, 2004. aasta hindades)

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
42 863 000 000	43 318 000 000	43 862 000 000	43 860 000 000	44 073 000 000	44 723 000 000	45 843 551 107”;

6) II lisse lisatakse järgmine punkt:

„32. Aastaks 2013 eraldatakse ESFi vahenditest 125 513 290 euro suurune lisaassigneering, mis jaotatakse

Artikkel 20

Piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärgi vahendid

Piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärgi koguvahendid moodustavad 15,96 % artikli 18 lõikes 1 nimetatud vahenditest (s.o kokku 49 239 337 841 eurot) ja jaotatakse eesmärgi eri osade vahel järgmiselt:

- a) 78,91 % (s.o kokku 38 854 031 211 eurot) artiklis 6 osutatud toetustele, kasutades liikmesriikidevahelise soovitusliku jaotuse arvutamisel kriteeriumidena abikõlbliku elanikkonna suurust, piirkonna jõukust, töötuse määra, tööhõive määra ja rahvastikutihedust, ning
- b) 21,09 % (s.o kokku 10 385 306 630 eurot) artikli 8 lõikes 2 osutatud üleminekuperioodi eritoetustele, kasutades liikmesriikidevahelise soovitusliku jaotuse arvutamisel kriteeriumidena abikõlbliku elanikkonna suurust, piirkonna jõukust, riigi jõukust ning töötuse määra.”

3) Artikli 21 lõike 1 sissejuhatav lause asendatakse järgmisega:

„Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi koguvahendid moodustavad 2,51 % artikli 18 lõikes 1 osutatud vahenditest (s.o kokku 7 759 453 120 eurot) ja, välja arvatud II lisa lõikes 22 osutatud summa, jaotatakse eesmärgi eri osade vahel järgmiselt:”

4) Artiklisse 75 lisatakse järgmine lõige 1b:

„1b. Erandina lõikest 1 täidetakse II lisa punktis 32 osutatud summadega seotud eelarvelised kulukohustused 30. juuniks 2014.”

järgmiselt: Prantsusmaale 83 675 527 eurot, Itaaliale 25 102 658 eurot ja Hispaaniale 16 735 105 eurot.”

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 11. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1299/2013,

17. detsember 2013,

erisätete kohta, mis käsitlevad Euroopa Regionaalarengu Fondist toetuse andmist Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgil

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 178,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 176 on sätestatud, et Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF) on mõeldud selleks, et olla abiks põhiliste regionaalsete ebavõrdsuste korvamisel liidu piires. ERF aitab kõnealuse artikli ning ELi toimimise lepingu artikli 174 teise ja kolmanda lõigu kohaselt kaasa eri regioonide arengutaseme ühtlustamisele ja mahajäämuse vähendamisele kõige ebasoodsamates piirkondades, mille seas pööratakse erilist tähelepanu maapiirkondadele, tööstuslikust üleminekust mõjutatud piirkondadele ja regioonidele, kus valitsevad rasked ja püsivad ebasoodsad looduslikud või demograafilised tingimused, näiteks väga väikese rahvastikutihedusega põhjapoolsemad piirkonnad, saared, piiriülased ja mäestikualad.

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013⁽³⁾ kehtestatakse ühissätteid ERFi, Euroopa Sotsiaalfondi (ESF), Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu

ja Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) kohta. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013⁽⁴⁾ näeb ette erisätteid tegevusliikide kohta, mida saab ERFist rahastada, ja määrab kindlaks kõnealuse tegevuste eesmärgi. Need määrused ei ole täielikult kohandatud Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi erivajadustele, kui koostööd teevad vähemalt kaks liikmesriiki või liikmesriik ja kolmas riik. Seetõttu tuleks näha ette sätteid, mis on kavandatud spetsiaalselt Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi jaoks ning milles käsitletakse rakendusala, geograafilist ulatust, rahalisi vahendeid, vahendite valdkonnapõhist koondamist ja investeerimisprioriteete, programmitööd, seiret ja hindamist, tehnilist abi, rahastamiskõlblikkust, juhtimist, kontrolli ja määramist, kolmandate riikide osalemist ning finantsjuhtimist.

(3) Liidu ühtekuuluvuspoliitika lisaväärtuse suurendamiseks peaks erisätete eesmärk olema lihtsustada oluliselt olukorda kõikide osaliste jaoks, kelleks on toetusesaajad, programmis osalevad asutused, osalevate liikmesriikide kohalikud, piirkondlikud või riiklikud asutused, kolmandad riigid ja komisjon.

(4) Selleks et toetada liidu territooriumi igakülgset harmoonilist arengut, tuleks Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi raames toetada ERFist piiriülest, riikide- ja piirkondadevahelist koostööd.

(5) Piiriülese koostöös tuleks püüda lahendada piirialade ühiselt tuvastatud ühised probleemid, näiteks halb ligipääsetavus, eriti info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate (IKT) ühenduvuse ja transporditaristuga seoses, hääbuv kohalik tööstus, ebasobiv majanduskeskkond, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vaheliste võrgustike puudumine, teadusuuringute ja uuendustegevuse ning IKT kasutuselevõtu madal tase, keskkonna saastatus, riskide ennetamine, negatiivne suhtumine naaberriigi kodanikesse ning seada eesmärgiks realiseerida piirialade kasutamata kasvupotentsiaal (piiriülese teadus- ja uuendustegevuse võimaluste ja -klastrite loomine, tööturu piiriülene lõimimine, koostöö haridusasutuste, sealhulgas ülikoolide või tervishoiukeskuste vahel), tihendades ühtlasi koostööd, pidades silmas liidu üldist harmoonilist arengut.

⁽¹⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 49.

⁽²⁾ ELT C 277, 13.9.2012, lk 96.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 320).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1301/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 289).

- (6) Riikidevahelises koostöös tuleks eesmärgiks seada koostöö tihendamine selliste tegevuste abil, millega soodustatakse liidu ühtekuuluvuspoliitika prioriteetidega seotud sidustatud territoriaalset arengut ning riikidevaheline koostöö peaks sisaldama ka meresõidulast piiriüleste koostööd, mida piiriülese koostöö programmid ei hõlma.
- (7) Piirkondadevahelise koostöö eesmärk peaks olema ühtekuuluvuspoliitika tulemuslikkuse parandamine, selleks tuleks julgustada piirkondi vahetama kogemusi valdkondlike eesmärkide ja linnakeskkonna arendamise, sealhulgas linna- ja maapiirkondade ühenduste kohta, et parandada territoriaalsete koostööprogrammide ja -tegevuste rakendamist ning edendada territoriaalse ühtekuuluvuse arengusuundade analüüsimist uuringute, teabekogumise ja muude meetodite abil. Valdcondlikke eesmärke käsitleva kogemustevahetusega tuleks edendada eelkõige rakenduskavade väljatöötamist ja elluviimist majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames ning võimaluse korral ka Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvaid kavasid, soodustades muu hulgas vastastikku kasulikke koostööd uuenduslike teadusmahukate klastrite vahel ning teabevahetust nii arenenud kui ka vähem arenenud piirkondade teadlaste ja teadusasutuste vahel, võttes arvesse teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi meetmete „Teadmiste piirkonnad“ ja „Teadusuuringute potentsiaal lähenemis- ja äärepoolseimates piirkondades“ kogemust.
- (8) Rahastamiskõlblike piirkondade ja alade määramiseks tuleks kehtestada objektiivsed kriteeriumid. Selleks peaks võtma rahastamiskõlblike piirkondade ja alade määratlemiseks liidu tasandil aluseks piirkondade ühtse liigituse, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1059/2003 ⁽¹⁾.
- (9) Piiriülese koostööga tuleks toetada maismaa- või merepiiride naabruses asuvaid piirkondi. Varasematel programiperioodidel saadud kogemuste alusel peaks komisjon koostama koostööprogrammide kaupa nimekirja piiriüleste aladest, mis peavad saama piiriülese koostöö programmide raames lihtsamalt toetust. Selle nimekirja koostamisel peaks komisjon arvestama kohandusi, mis on vajalikud sidususe tagamiseks, eelkõige maismaa- ja merepiiride osas, ning programiperioodi 2007–2013 jaoks loodud programmipiirkondade järjepidevuse kindlustamiseks. Kohandustega võidakse olemasolevaid programmipiirkondi kitsendada või laiendada, piiriülese koostöö programmide arvu vähendada või suurendada, võimaldades samal ajal ka geograafilist kattuvust.
- (10) Komisjon peaks riikidevahelise koostöö alade määratlemisel arvestama meetmeid, mis on vajalikud integreeritud territoriaalse arengu edendamiseks. Alade määratlemisel peaks komisjon arvesse võtma eelmiste programmide ning asjakohastel juhtudel ka makropiirkondlike ja merepiirkondade strateegiatega saadud kogemusi.
- (11) Tagamaks, et kõik liidu regioonid saavad kogemuste ja heade tavade vahetamisest kasu, peaks kõik piirkondadevahelise koostöö programmid hõlmama kogu liitu.
- (12) Jätakuvalt tuleks toetada piiriüleste, riikide- ja regioonidevahelist koostööd liidu naabritest kolmandate riikidega või asjakohasel juhul seda alustada, sest koostöö on oluline regionaalarengupoliitika vahend ja see peaks olema kasulik kolmandate riikidega piirnevate liikmesriikide regioonidele. Sel eesmärgil tuleks ERFist toetada piiriülesteid ja merepiirkonna programme, mis on loodud Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi (ENI) alusel vastavalt tulevasele liidu seadusandlikule aktile, mis käsitleb Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendit ajavahemikul 2014-2020 ("ENI seadusandlik akt") ning ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA II) alusel vastavalt tulevasele liidu seadusandlikule aktile, mis käsitleb ühinemiseelse abi rahastamisvahendit ajavahemikul 2014-2020 ("IPA II seadusandlik akt").
- (13) Lisaks välispiiridel toimuvale sekkumisele, mida toetatakse liidu välistegevuse vahenditest ja millega hõlmatakse nii liidu piires kui ka sellest väljaspool asuvad piirialad, peaks olema võimalik, et ERFist toetatakse koostööprogramme, mis hõlmavad liidu piires olevaid ja teatavatel juhtudel ka sellest väljaspool jäävaid piirkondi, kui väljaspool liitu asuvaid piirkondi ei hõlmata välistegevuse vahenditega kas sellepärast, et neid ei määratleta teotuse-saajariigina, või sellepärast, et selliseid väliskoostööprogramme ei ole võimalik luua. Siiski on vaja tagada, et ERFist kolmandate riikide territooriumil elluviidavatele tegevustele antav toetus oleks eelkõige kasulik liidu regioonidele. Neid piiranguid arvestades peaks komisjon hõlmama piiriüleste ja riikidevaheliste programmipiirkondade nimekirjade koostamisel ka kolmandate riikide piirkondi.
- (14) Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi erinevatele komponentidele eraldatavad vahendid tuleks kindlaks määrata, keskendudes samas olulisel määral piiriülesele koostööle (sealhulgas iga liikmesriigi osa piiriülesele ja riikidevahelisele koostööle ette nähtud kogusummadest ja liikmesriikide paindlikkusvõimalused nende komponentide suhtes) ja piisav rahastamistase äärepoolseimate piirkondade koostöö jaoks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus (NUTS) (ELT L 154, 21.6.2003, lk 1, eestikeelne eriväljaanne: peatükk 14, köide 01, lk 196).

- (15) Liidu piirkondade hüvanguks tuleks luua mehhanism, mille kaudu korraldada ERFi toetuse andmist välistegevuse vahenditele, näiteks ENI-le ja IPA II-le, sealhulgas juhtudeks, kui väliskoostööprogramme ei ole võimalik vastu võtta või kui need tuleks lõpetada. Nimetatud mehhanismi eesmärk peaks olema nende rahastamisvahendite optimaalne toimimine ja nende vaheline parim võimalik koordineerimine.
- (16) Valdav osa piiriülestele ja riikidevahelistele koostööprogrammidele eraldatavatest ERFi vahenditest tuleks koondada piiratud arvule valdkondlikele eesmärkidele, et suurendada ühtekuuluvuspoliitika mõju kogu liidus. Piirkondadevahelise koostöö programmis valdkondlikele eesmärkidele keskendumine peaks kajastuma iga projekti eesmärgis, mitte valdkondlike eesmärkide arvu piiratuses, et saada ühtekuuluvuspoliitika tulemuslikkuse suurendamiseks tehtavast piirkondadevahelisest koostööst võimalikult palju kasu, eeskätt majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi ning asjakohastel juhtudel ka Euroopa territoriaalse koostöö eesmärkide raames. Teiste piirkondadevahelise koostöö programmide puhul peaks vahendite valdkonnapõhine koondamine tulenema nende eriomasest reguleerimisalast.
- (17) Selleks et saavutada liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia eesmärgid ja sihtasemed, peaks ERF aitama Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi raames kaasa järgmiste valdkondlike eesmärkide saavutamisele: teadmistel, teadusuuringutel ja uuendustegevusel põhineva majanduse loomine, soodustades selleks muu hulgas koostööd ettevõtete, eriti VKEde vahel ja edendades piiriüleste IKT alaste teabevahetusüsteemide loomist; keskkonnahoidlikuma, ressursitõhusama ja konkurentsivõimelise majanduse edendamine, muu hulgas säästliku piiriülese liikuvuse edendamise kaudu; sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust tugevdava ulatusliku tööhõive soodustamine, sealhulgas tegevuste abil, millega toetatakse territoriaalstrateegia raames säästvat turismi, kultuuri ja looduspärandit tööhõive seisukohast soodne majanduskasvu saavutamise eesmärgil; ning haldussuutlikkuse parandamine. Erinevate valdkondlike eesmärkide alla kuuluvate investeerimisprioriteetide loetelud tuleks aga kohandada Euroopa territoriaalse koostöö erivajadustele, võimaldades täiendavate investeerimisprioriteetide seadmise abil eelkõige jätkata piiriülese koostöö raames kodanike ja asutuste õiguslasest ja halduskoostööd ning tööhõive, koolituse, kogukondade integratsiooni ja sotsiaalse kaasamisega seotud koostööd piiriülesest vaatenurgast ning töötada välja ja rakendada riikidevahelises koostöös makropiirkondlikke ja merepiirkondadele suunatud strateegiaid. Lisaks tuleks teatavate piirkondadevaheliste koostööprogrammide jaoks kehtestada konkreetsed või täiendavad investeerimisprioriteedid, et peegeldada nende konkreetseid tegevusi.
- (18) Sotsiaalse kaasatuse edendamise ja vaesuse vastu võitlemise valdkondliku eesmärgi raames ning selle praktilist tähtsust silmas pidades on Põhja-Iirimaa ja Iirimaa piiriäärsete krahvkondade vahelise piiriülese rahu ja leppimise programmi PEACE puhul vaja tagada, et ERF aitaks edendada ka asjaomaste piirkondade sotsiaalset ja majanduslikku stabiilsust, eelkõige kogukondadevahelise ühtekuuluvuse edendamise meetmete abil. Kõnealuse piiriülese programmi eripära tõttu ei tuleks selle suhtes kohaldada teatavaid projektide valimist käsitlevaid eeskirju, mis on sätestatud käesolevas määruses.
- (19) Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvate koostööprogrammide sisuga seotud nõuded tuleb kohandada nende erivajadustega. Seega peaksid need nõuded hõlmama aspekte, mis on vajalikud koostööprogrammide edukaks elluviimiseks osaleva liikmesriigi territooriumil, näiteks nõuded auditeerimise ja kontrolli eest vastutavatele organitele, ühise sekretariaadi loomise kord ning vastutuse jagunemine finantskorrektsioonide korral. Kui liikmesriigid ja piirkonnad osalevad makropiirkondlikes või merepiirkondade strateegiates, tuleks asjaomastes koostööprogrammides ette näha ka see, kuidas selliseid strateegiaid sekkumistega toetada. Kuna piirkondadevahelised koostööprogrammid on oma olemuselt horisontaalsed, tuleks selliste programmide sisu kohandada, eelkõige tuleks kohandada toetusesaaja määratlust praeguste programmide INTERACT ja ESPON raames.
- (20) Selleks et parandada ERFist antava toetuse koordineeritust käesoleva määruse alusel heaks kiidetud ja äärepoolsemaid piirkondi hõlmavate koostööprogrammide puhul, mida võidakse täiendavalt rahastada ka Euroopa Arengufondi, ENI ja IPA II vahenditest ning Euroopa Investeerimisprogrammi (EIP) toel, peaksid sellistes koostööprogrammides osalevad liikmesriigid ja kolmandad riigid või ülemeremaad või -territooriumid (viimaseid nimetatakse edaspidi koos "territooriumid") looma kõnealuste koostööprogrammide koordineerimismehhanismide eeskirjad.
- (21) Kui kolmandad riigid või territooriumid on võtnud vastu koostööprogrammides osalemise kutse, on asjakohane kaasata nad programmide ettevalmistusprotsessi. Koostööprogrammides osalemiseks tuleks käesolevas määruses kehtestada erimenetlus. Kui koostööprogrammid hõlmavad äärepoolsemaid piirkondi ja kolmandaid riike või territooriume, peaks osalevad liikmesriigid erandina standardmenetlusest konsulteerima asjaomaste kolmandate riikide või territooriumidega, enne kui esitavad programmi komisjonile. Selleks et muuta kolmandate riikide ja territooriumide osalemine koostööprogrammides tõhusamaks ja praktilisemaks, peaks koostööprogrammide sisu ja kolmandate riikide ja territooriumide

- võimaliku panuse osas saavutatud kokkuleppeid olema võimalik vältida ka kolmandate riikide ja territooriumidega peetavate nõupidamiste või piirkondlike koostööorganisatsioonide arutelude ametlikult heakskiidetud protokollidena. Võttes arvesse ühise juhtimise ja lihtsustamise põhimõtteid, peaks komisjon rakenduskavade heakskiitmismenetluses heaks kiitma üksnes koostööprogrammide põhiosad, ning teised osad peaks heaks kiitma osalev liikmesriik või osalevad liikmesriigid. Õiguskindluse ja läbipaistvuse huvides on vaja tagada, et kui osalev liikmesriik muudab või osalevad liikmesriigid muudavad mõnda koostööprogrammi elementi, mida komisjon ei pea heaks kiitma, teavitab nimetatud programmi korraldusasutus komisjoni muutmast otsusest ühe kuu jooksul pärast otsuse tegemist.
- (22) Kooskõlas liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiaga peaksid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid võimaldama kohalike probleemide lahendamiseks integreeritumat ja kaasavat käsitust. Selle käsituse tugevdamiseks tuleks ERFi toetust piirialadel kooskõlastada EAFRDist ning EMKFist antava toetusega ning vajaduse korral tuleks kaasata ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1302/2013⁽¹⁾ loodud Euroopa territoriaalse koostöö rühmitusi (ETKR), kui nende eesmärgid hõlmavad kohalikku arengut.
- (23) Programmiperioodil 2007–2013 saadud kogemuste põhjal tuleks projektide valimise tingimusi täpsustada ja karmistada, et valitaks tööpoolest ühiseid projekte. Äärepoolseimate piirkondade ja kolmandate riikide või territooriumide vaheliste koostööprogrammide ainuomaste tingimuste ja eripärade tõttu tuleks nende programmide raames toimuvate projektide läbiviimisele kehtestada kohandatud ja lihtsustatud koostöötingimused. Määratleda tuleks ainsa toetusesaaja mõiste ning ainsal toetusesaajal peaks olema õigus koostööprojekte ise ellu viia.
- (24) Täpsustada tuleks projekti elluviimise eest üldiselt vastutava juhtiva toetusesaaja kohustusi.
- (25) Rakenduskava nõudeid tuleks kohandada koostöö kontekstiga ning need peaks kajastama programmi rakendustükkide. Mõistliku juhtimise huvides peaks olema võimalik korraldada iga-aastasi läbivaatamisi kirjalikult.
- (26) Vastavalt määrusele (EL) nr 1303/2013 peaks korraldusasutus tagama, et koostööprogrammide hindamine viiakse läbi vastavalt hindamisplaanile ja see hõlmab nii programmide tulemuslikkuse, tõhususe kui ka mõju hindamist. Programmiperioodi jooksul tuleb vähemalt ühel korral hinnata seda, kuidas on antud toetus aidanud saavutada programmi eesmäärke. Hinnangutes peaks sisalduma teave kõigi kohandamisettepanekute kohta, mis on tehtud programmiperioodi jooksul.
- (27) Käesoleva määruse lisana tuleks kehtestada programmi elluviimisel tehtavate edusammude hindamist hõlbustavad ühised väljundnäitajad, mis peaksid olema kohandatud koostööprogrammi eripäradele. Nimetatud näitajaid tuleks täiendada programmispetsiifiliste tulemusnäitajatega ja vajaduse korral programmispetsiifiliste väljundnäitajatega.
- (28) Rohkem kui ühe liikmesriigi osalemise tõttu on halduskulud suuremad, eelkõige seoses kontrolli ja tõlkimisega, mistõttu peaks tehnilise abi ülemäär olema suurem kui majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames. Suuremate halduskulude kompenseerimiseks tuleks liikmesriike ergutada vähendama igal võimalikul viisil ühisprojektide elluviimisega seonduvat halduskoormust. Lisaks peaksid ERFist piiratud toetust saavad koostööprogrammid saama tehnilise abi jaoks teatava miinimumsumma, mis võiks olla suurem kui 6 %, et tagada tehnilise abi tulemuslikkuse jaoks piisav rahastamine.
- (29) Rohkem kui ühe liikmesriigi osalemise tõttu ei ole kohane kohaldada Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi raames määruses (EL) nr 1303/2013 ette nähtud üldtingimust, mille kohaselt kehtestab iga liikmesriik oma kulutuste rahastamiskõlblikkuse eeskirjad ise. Programmiperioodi 2007–2013 saadud kogemuste alusel tuleks kehtestada selge kulutuste rahastamiskõlblikkuse eeskirjade hierarhia, milles eelistatakse liidu tasandil või koostööprogrammi kui terviku kohta koostatud kulutuste rahastamiskõlblikkuse eeskirju, et vältida võimalikke vastuolusid või ebakõlasid eri määruste ning määruste ja riiklike eeskirjade vahel. Eelkõige peaks komisjon võtma programmiperioodil 2007–2013 saadud kogemuste põhjal vastu kulutuste rahastamiskõlblikkuse eeskirjad käesolevas määruses sätestatud kulukategoriate jaoks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1302/2013, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1082/2006 Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) kohta, et selgitada, lihtsustada ja parandada nende rühmituste asutamist ja toimimist (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 303).

- (30) Kuna projektide elluviimises osaleb inimesi sageli rohkem kui ühest liikmesriigist ja kuna paljude projektide personalikulud on märkimisväärsed, tuleks personalikuludele kohaldatavat kindlat määra kohaldada lähtuvalt muude koostööprojektide otsekuludest, vältides nii eraldi arvepidamist projektide haldamise üle.
- (31) Vaja oleks lihtsustada paindlikkuse eeskirju, mis käsitlevad programmiirakonnast väljaspool elluviidavate projektide asukohta. Samuti on vaja toetada ja lihtsustada konkreetse erikorra abil tulemuslikku piiriülest, riikidevahelist ja piirkondadevahelist koostööd liidu naabritest kolmandate riikide või territooriumidega, kui see on vajalik selleks, et toetada tõhusalt liikmesriikide regioonide arengut. Vastavalt sellele võib erandjuhtudel ja eritingimustel lubada ERFist toetust anda ka väljaspool liitu paikneval programmiga hõlmatud alal ja naabritest kolmandate riikide territooriumil läbiviidavatele projektidele, kui need on kasulikud liidu regioonidele.
- (32) Liikmesriike tuleks julgustada andma ETKRile korraldus- asutuse ülesandeid koostööprogrammi sellise osa juhtimise eest, mis on seotud kõnealuse ETKR poolt hõlmatud territooriumiga.
- (33) Korraldusasutus peaks looma ühise sekretariaadi, mis peaks muu hulgas andma teavet toetuse taotlejatele, tegelema projektitaotlustega ja toetama toetusesaajaid projektide elluviimisel.
- (34) Korraldusasutused peaksid vastutama kõigi määruses (EL) nr 1303/2013 sätestatud ülesannete täitmise eest, sealhulgas halduskontrollide läbiviimise eest ühtsete standardite tagamiseks kogu programmiirakonnas. Kui korraldus- asutuseks on määratud ETKR, tuleks kontrollid läbi viia korraldus- asutuse poolt või tema vastutusel vähemalt nende liikmesriikide ja kolmandate riikide või territooriumide suhtes, kust pärinevad ETKRis osalevad liikmed ning kontrollijaid tuleks kasutada ainult ülejäänud liikmesriikides ja kolmandates riikides või territooriumidel. Isegi kui ETKRi ei ole määratud, peavad osalevad liikmesriigid andma korraldus- asutusele kontrollide läbiviimise õiguse kogu programmiirakonnas.
- (35) Sertifitseerimis- asutused peaksid vastutama määruses (EL) nr 1303/2013 sätestatud sertifitseerimis- asutuse ülesannete täitmise eest. Liikmesriigil peaks olema võimalik määrata, et korraldus- asutus täidab ka sertifitseerimis- asutuse ülesandeid.
- (36) Määruses (EL) nr 1303/2013 sätestatud auditeerimis- asutuse ülesandeid peaks täitma üks auditeerimis- asutus, et tagada kogu programmiirakonnas ühtsed standardid. Kui see ei ole võimalik, peaks programmi auditeerimis- asutust abistama rühm audiitoreid.
- (37) Liidu majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks ning ühtekuuluvus- poliitika tõhustamiseks peaks olema kolmandatel riikidel lubatud osaleda IPA II ja ENI panuse kaudu riikidevahelise ja piirkondadevahelise koostöö programmides. Selliste programmide alusel kaasrahastatud projektidega tuleks siiski aidata kaasa ühtekuuluvus- poliitika eesmärkide saavutamisele, isegi kui neid projekte viiakse osaliselt või täielikult ellu väljaspool liidu territooriumi. Selles kontekstis on panus liidu välis- tegevuse eesmärkide saavutamisse üksnes juhuslik, kuna koostööprogrammide raskusega peaks lähtuma ühtekuuluvus- poliitika valdkondlikest eesmärkidest ja investeerimis- prioriteetidest. Selleks et tagada kolmandate riikide tulemuslik osalemine ühise juhtimise põhimõtte kohaselt juhitavates koostööprogrammides, tuleks programmide elluviimise tingimused ette näha koostöö- programmides endis ning vajaduse korral ka rahastamis- lepingutes, mis sõlmitakse komisjoni, kõikide kolmandate riikide valitsuste ja asjakohase koostööprogrammi korraldus- asutuse asukohariigiks oleva liikmesriigi valitsuse vahel. Programmide rakendamise tingimused peaksid olema kooskõlas kohaldatava liidu õigusega ning asjakohastel juhtudel osalevate liikmesriikide õiguse sätetega, mis seonduvad selle kohaldamisega.
- (38) Alusetult tehtud maksete tagasinõuete esitamiseks tuleks kehtestada selge finants- vastutuse ahel toetusesaajatest juhtiva toetusesaaja, korraldus- asutuse ja komisjonini. Lisaks tuleks ette näha liikmesriikide vastutus juhuks, kui tagasinõue ei ole võimalik.
- (39) Programmiperioodil 2007–2013 saadud kogemuste alusel tuleks kehtestada sõnaselge erand selliste kulutuste konverteerimiseks, mis on tehtud muus valuutas kui euro, kasutades selleks igakuist vahetuskurssi, mis kehtib kulutuste tegemise ajale võimalikult lähedasel kuupäeval või sellel kuul, mil kulutused esitati kontrollimiseks, või kuul, mil kulutustest teatati juhtivale toetusesaajale. Ühiste koostööprojektide rahastamiskavad ja aruanded tuleks esitada ühisele sekretariaadile, programmiasutustele ja seirekomisjonile ainult eurodes. Konverteerimise õigsust tuleks kontrollida.

- (40) Selleks et kehtestada erieeskirjad ühiste väljundnäitajate muutmise ja kulude rahastamiskõlblikkuse kohta, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse lisas esitatud ühiste väljundnäitajate nimistu muutmise ja koostööprogrammide kulude rahastamiskõlblikkuse erieeskirjade kohta. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (41) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses piiriüleste piirkondade ja riikidevaheliste piirkondade nimekirjadega, kõiki koostööprogramme käsitleva nimekirjaga ning ERFist igale koostööprogrammile antava toetuse kogusummaga, sekkumiskategooriate nomenklatuuridega, koostööprogrammide kavandite esitamisega ja rakendusaruannetega. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (42) Komisjonile tuleks anda rakendamisvolitused, et võtta vastu otsuseid, millega kiidetakse heaks koostööprogrammide teatud elemendid ning nende mis tahes hilisemaid muudatused.
- (43) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada sellise abi jätkamist või muutmist, mille komisjon kiitis heaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1080/2006⁽²⁾ alusel või mis tahes muude õigusaktide alusel, mida kohaldatakse sellise abi suhtes 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Nimetatud määrust ja nimetatud muid kohaldatavaid õigusakte tuleks seega jätkuvalt kohaldada kõnealuse abi ja asjaomaste projektide suhtes pärast 31. detsembrit 2013 kuni nende lõpetamiseni. Seetõttu jäävad määruse (EÜ) nr 1080/2006 alusel esitatud või heaks kiidetud toetusetaotlused kehtima.
- (44) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt tugevdada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust liidus, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga

saab seda eri regioonide arengutaseme erinevuse, ebasoodsamate piirkondade mahajäämuse ning liikmesriikide ja regioonide piiratud rahaliste võimaluste tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Nimetatud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (45) Et võimaldada käesolevas määruses sätestatud meetmete kohest kohaldamist, peaks käesolev määrus jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgiga seonduv ERFi kohaldamisala ja kõnealuse eesmärgiga seonduvad erisätted.

2. Käesolevas määruses määratakse kindlaks Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgiga seoses ERFi prioriteetsed eesmärgid ja korraldus, liikmesriikide ja piirkondade rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid ERFist antava toetuse jaoks ning ERFist toetusteks eraldatavate rahaliste vahendite maht ja eraldamiskriteeriumid.

Samuti kehtestatakse käesoleva määrusega sätteid, mis on vajalikud Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvate rakenduskavade („koostööprogrammid“) tulemuslikuks elluviimiseks, seireks, finantshalduseks ja kontrollimiseks, kaasa arvatud juhul, kui selliste koostööprogrammide elluviimises osalevad kolmandad riigid.

3. Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi ja selle alla kuuluvate koostööprogrammide suhtes kohaldatakse määrust (EL) nr 1303/2013 ja määruse (EL) nr 1301/2013 I peatükki, välja arvatud juhul, kui käesolevas määruses on sõnaselgelt sätestatud teisiti või kui neid sätteid saab kohaldada ainult majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi suhtes.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1080/2006, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1783/1999 (ELT L 210, 31.7.2006, lk 1).

Artikkel 2

Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi komponendid

Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi raames toetatakse ERFist järgmisi komponente:

- 1) kõrvuti asuvate piirkondade vaheline piiriülene koostöö, mille eesmärk on toetada integreeritud piirkondlikku arengut maismaa- ja merepiiride vahetus naabruses asuvates piirkondades kahes või enamas liikmesriigis või vähemalt ühes liikmesriigis ja ühes liitu mittekuuluvus naaberriigis, kes ei ole kaasatud liidu välisrahastamisvahendite alla kuuluvatesse programmidesse;
- 2) riikidevaheline koostöö suurtel riigiülestel territooriumidel, kusjuures sellesse koostöösse on kaasatud riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi partnerid, see hõlmab ka merendus-alast piiriülest koostööd ning selle eesmärk on saavutada asjaomastel territooriumidel suurem territoriaalne sidusus;
- 3) piirkondadevaheline koostöö, mille eesmärk on tõhustada ühtekuuluvuspoliitikat, edendades:
  - a) partneritevahelist kogemustevahetust kogu liidus, keskendudes valdkondlikele eesmärkidele, muu hulgas seoses ELi toimimise lepingu artiklis 174 osutatud piirkondade arenguga, ning heade tavade tuvastamisele ja levitamisele, et need kanduksid üle eelkõige majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alla kuuluvatesse rakendus-kavadesse ja asjakohastel juhtudel ka koostööprogrammidesse;
  - b) kogemustevahetust, et tuvastada, üle võtta ja levitada häid tavasid seoses linnade säästva arenguga, sealhulgas linna- ja maapiirkondade ühendustega;
  - c) kogemustevahetust, et tuvastada, üle võtta ja levitada häid tavasid ja uuenduslikke käsitusi koostööprogrammide ja projektide elluviimisel ning ETKRide kasutamisel;
  - d) territoriaalse ühtekuuluvuse, sealhulgas majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse territoriaalsete aspektide, ja liidu territooriumi harmoonilise arengu eesmärkidega seotud arengusuundumuste analüüsimist uuringute, andmekogumise ja muude meetmete abil.

Artikkel 3

Geograafiline kohaldamisala

1. Piiriülese koostöö raames toetust saavad alad peavad olema sise- ja välispiiride ääres asuvad liidu NUTS 3 alad (välja

arvatud liidu välisrahastamisvahendite alla kuuluvate programmidega hõlmatud alad) ning liidu merepiire ümbritsevad NUTS 3 alad, mille omavaheline kaugus on kuni 150 kilomeetrit, ilma et see piiraks võimalike kohanduste tegemist, mida on vaja programmiperioodiks 2007–2013 loodud koostööprogrammide alade sidususe ja järjepidevuse tagamiseks.

Komisjon võtab rakendusaktina vastu otsuse toetust saavate piiriüleste alade nimekirja kohta, mis on esitatud koostööprogrammide kaupa. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Kõnealuses nimekirjas täpsustatakse ka need liidu NUTS 3 alad, mida võetakse arvesse ERFi toetuste andmisel piiriüleseks koostööks kõikidel sisepiiridel ja välispiiridel, mis on hõlmatud selliste liidu välisrahastamisvahendite alla kuuluvate programmidega nagu ENI vastavalt ENI seadusandlikule aktile ja IPA II vastavalt IPA II seadusandlikule aktile.

Piiriülese koostöö programmide kavandite esitamisel võivad liikmesriigid põhjendatud juhtudel ning piiriüleste piirkondade sidususe tagamise eesmärgil taotleda, et asjaomasesse piiriülese koostöö valdkonda lisatakse teises lõigus osutatud otsuses loetlemata NUTS 3 ala.

Asjaomase liikmesriigi või asjaomaste liikmesriikide taotlusel võib komisjon äärepoolseimate piirkondade merepiiride ülese koostöö lihtsustamise eesmärgil ja ilma et see piiraks esimese lõigu sätete kohaldamist, lisada teises lõigus osutatud otsuses loetletud piiriülestele alade hulka, mis võivad saada toetust asjaomaste liikmesriikide vastavatest eraldistest, ka äärepoolseimate piirkondade merepiiride äärsed NUTS 3 alad, mille omavaheline kaugus on rohkem kui 150 kilomeetrit.

2. Ilma et see piiraks artikli 20 lõigete 2 ja 3 kohaldamist, võivad koostööprogrammid hõlmata Norra ja Šveitsi piirkondi, samuti Liechtensteini, Andorrat, Monacot ja San Marinot ning äärepoolseimate piirkondadega piirnevaid kolmandaid riike või territooriume, mis on NUTS 3 piirkondadega samaväärsed.

3. Riikidevahelise koostöö jaoks võtab komisjon rakendusaktina vastu otsuse toetust saavate riigiüleste alade nimekirja kohta, mis on esitatud koostööprogrammide kaupa ning kuhu kuuluvad ka NUTS 2 piirkonnad, samas tagatakse varasemate programmide alusel sellise koostöö järjepidevus suurematel sidusatel aladel, võttes asjakohasel juhul arvesse makropiirkondlike ja merepiirkondade strateegiaid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Riikidevahelise koostöö programmide kavandite esitamisel võivad liikmesriigid taotleda esimeses lõigus osutatud otsuses loetletud regioonide kõrval asuvate muude NUTS 2 alade kaasamist riikidevahelise koostöö piirkonda. Taotlust tuleb põhjendada.

4. Ilma et see piiraks artikli 20 lõigete 2 ja 3 kohaldamist, võivad riikidevahelise koostöö programmid hõlmata mõlemate järgmiste kolmandate riikide või territooriumide piirkondi:

a) käesoleva artikli lõikes 2 loetletud või osutatud kolmandad riigid või territooriumid ning

b) Fääri saared ja Gröönimaa.

Ilma et see piiraks artikli 20 lõigete 2 ja 3 kohaldamist, võivad riikidevahelise koostöö programmid hõlmata ka kolmandate riikide piirkondi, mis on hõlmatud liidu välisrahastamisvahenditega, nagu ENI vastavalt ENI seadusandlikule aktile, sealhulgas Venemaa Föderatsiooni asjakohased piirkonnad, ja IPA II vastavalt IPA II seadusandlikule aktile. Kõnealuste programmide jaoks tehakse iga-aastased assigneeringud kättesaadavaks ENI ja IPA II alusel tingimusel, et kõnealustes programmides käsitletakse nõuetekohaselt vastavaid väliskoostöö eesmärgi.

Need piirkonnad on NUTS 2 piirkondadega samaväärsed.

5. Piirkondadevahelise koostöö puhul peab ERFi antav toetus hõlmama kogu liidu territooriumi.

Ilma et see piiraks artikli 20 lõigete 2 ja 3 kohaldamist, võivad piirkondadevahelise koostöö programmid hõlmata käesoleva artikli lõike 4 esimese lõigu punktides a ja b osutatud territooriume või kolmandaid riike täielikult või osaliselt.

6. Lõigetes 2 ja 4 osutatud kolmandate riikide või territooriumide piirkonnad loetletakse lõigetes 1 ja 3 osutatud nimekirjades üles teavitamise eesmärgil.

7. Põhjendatud juhtudel võivad äärepoolseimad piirkonnad projekti elluviimise tõhustamiseks kombineerida ühe territoriaalse koostööprogrammi raames piiriüleseks koostööks ja riikidevaheliseks koostööks ERFist saadud eraldisi, sealhulgas artikli 4 lõikes 2 sätestatud täiendavaid eraldisi, järgides samal ajal asjaomaste eraldiste suhtes kohaldatavaid eeskirju.

Artikkel 4

Vahendid Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi jaoks

1. Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi jaoks ette nähtud vahendid moodustavad 2,75 % eelarvelisteks kulukohustusteks ERFis, ESFis ja Ühtekuuluvusfondis programmiperioodiks

2014–2020 ettenähtud üldsummast vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 91 lõikele 1 (kokku 8 948 259 330 eurot), ja need jagunevad järgmiselt:

a) 74,05 % (ehk 6 626 631 760 eurot) piiriüleseks koostööks;

b) 20,36 % (ehk 1 821 627 570 eurot) riikidevaheliseks koostööks;

c) 5,59 % (ehk 500 000 000 eurot) piirkondadevaheliseks koostööks.

2. Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgiga hõlmatud programmide raames eraldatakse äärepoolseimatele piirkondadele vähemalt 150 % programmiperioodil 2007–2013 koostööprogrammideks ERFist antud toetusest. Lisaks eraldatakse piirkondadevaheliseks koostööks ettenähtud eraldisest äärepoolseimate piirkondade koostööks 50 000 000 eurot. Vahendite valdkonnapõhise suunamise korral kohaldatakse kõnealusele lisaerialdisele artikli 6 lõiget 1.

3. Komisjon teatab igale liikmesriigile, milline on talle aastate kaupa ette nähtud osa piiriülese ja riikidevahelise koostöö kogusummast, mis on sätestatud lõike 1 punktides a ja b. Aastas liikmesriigile eraldatava summa määramise kriteeriumina kasutatakse artikli 3 lõike 1 teises lõigus ja artikli 3 lõike 3 esimeses lõigus osutatud alade elanike arvu.

Esimese lõigu alusel teatatud summade põhjal teavitab iga liikmesriik komisjoni sellest, kas ja kuidas on ta kasutanud artiklis 5 ette nähtud ülekandmise võimalust ning milline on seega vahendite lõplik jagunemine nende piiriülese ja riikidevahelise koostöö programmide vahel, milles liikmesriik osaleb. Komisjon võtab liikmesriikide esitatud teabe alusel rakendusaktina vastu otsuse, milles esitatakse kõikide koostööprojektide loetelu ja märgitakse iga programmi ERFi toetuse kogusumma. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

4. Komisjon ja asjaomased liikmesriigid määravad kindlaks ERFist ENI alusel piiriülesteks ja merepiirkonna programmideks makstava toetuse ning IPA II alusel piiriülesteks programmideks makstava toetuse. Liikmesriikidele määratud ERFi toetusi ei jaotata hiljem asjaomaste liikmesriikide vahel ümber.

5. ERFist antakse ENI alla kuuluvatele konkreetsetele piiriülestele ja merepiirkonna programmidele ning IPA II alla kuuluvatele piiriülestele programmidele toetust tingimusel, et ENIst ja IPA Iist antavad summad on vähemalt võrdväärsed. Võrdväärsuse suhtes kohaldatakse ENI seadusandlikus aktis või IPA II seadusandlikus aktis sätestatud ülempiiri.

6. Aastased assigneeringud, mis vastavad ERFist ENI alla kuuluvatele piiriülestele ja merepiirkonna programmidele ning IPA II alla kuuluvatele piiriülestele programmidele antavale toetusele, kantakse 2014. aasta eelarve koostamisel nende vahendite eelarveridadele.

7. Aastatel 2015 ja 2016 eraldatakse ERFist ENI ja IPA II alla kuuluvatele programmidele ette nähtud aastane assigneering, mille kohta ei ole komisjonile 30. juuniks esitatud ENI alla kuuluvate piiriüleste ja merepiirkonna programmide ning IPA II alla kuuluvate piiriüleste programmide raames ühtegi koostööprogrammi ning mida ei ole ümber jaotatud muudele samas väliskoostööprogrammide kategoorias esitatud programmidele, lõike 1 punktis a nimetatud liidusisestele piiriülestele koostööprogrammidele, milles osaleb asjaomane liikmesriik või osalevad asjaomased liikmesriigid.

Kui 30. juunil 2017 on veel ENI alla kuuluvate piiriüleste ja merepiirkonna programmide koostööprogramme ning IPA II alla kuuluvaid piiriülesteid koostööprogramme, mida ei ole komisjonile esitatud, eraldatakse kogu lõikes 4 osutatud ERFist kõnealustele programmidele aastani 2020 antav toetus, mida ei ole ümber jaotatud muudele samas väliskoostööprogrammide kategoorias heaks kiidetud programmidele, lõike 1 punktis a osutatud liidusisestele piiriülestele koostööprogrammidele, milles asjaomane liikmesriik osaleb või asjaomased liikmesriigid osalevad.

8. Lõikes 4 osutatud piiriüleste ja merepiirkonna programmid, mille komisjon on heaks kiitnud, lõpetatakse või programmidele tehtavaid eraldisi vähendatakse kooskõlas kohaldatavate eeskirjade ja menetlustega, kui:

- a) ükski programmiga hõlmatud partnerriik ei ole allkirjastanud asjakohast rahastamislepingut ENI seadusandlikus aktis või IPA II seadusandlikus aktis sätestatud tähtjaks või
- b) programmi ei ole võimalik osalevate riikide vaheliste probleemide tõttu kavandatud viisil ellu viia.

Sellisel juhul kantakse lõikes 4 osutatud ERFist antav toetus, mis vastab aastastele maksetele, mida ei ole veel kulukohustustega seotud, või kulukohustustega seotud aastastele maksetele, mille kulukohustused on sama eelarveaasta jooksul täielikult või osaliselt tühistatud ning mida ei ole ümber jaotatud muule sama väliskoostööprogrammide kategooria programmile, asjaomase liikmesriigi taotlusel üle lõike 1 punktis a nimetatud liidusisestele piiriülestele programmidele, milles asjaomane liikmesriik osaleb või asjaomased liikmesriigid osalevad.

9. Komisjon esitab määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 150 lõike 1 kohaselt loodud komiteele iga-aastase kokkuvõtte ERFist käesoleva artikli alusel toetatavate ENI alla kuuluvate piiriüleste ja merepiirkonna programmide ning IPA II alla kuuluvate piiriüleste programmide elluviimise rahastamise kohta.

Artikkel 5

Ülekanndmine

Iga liikmesriik võib kanda kuni 15 % oma rahalistest eraldistest iga artikli 4 lõike 1 punktides a ja b osutatud komponendi kohta üle teisele komponendile.

II PEATÜKK

Teatavatele valdkondadele keskendumine ja investeerimis-prioriteedid

Artikkel 6

Teatavatele valdkondadele keskendumine

1. Vähemalt 80 % ERFist igale piiriülele ja riikidevahelise koostöö programmile tehtavast eraldisest keskendatakse kuni neljale määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimeses lõigus sätestatud valdkondlikule eesmärgile.

2. Käesoleva määruse artikli 2 lõike 3 punktis a osutatud piirkondadevahelise koostöö programmide jaoks võib valida kõiki määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 2 punkti 3 alapunktis a sätestatud valdkondlikke eesmärke.

Artikkel 7

Investeeringuprioriteedid

1. Määruse (EL) nr 1301/2013 artiklis 3 sätestatud reguleerimisala kohaselt aitab ERF määruse EL nr 1303/2013 artikli 9 esimeses lõigus sätestatud valdkondlike eesmärkide saavutamisele kaasa piiriülele, riikidevahelise ja piirkondadevahelise koostöö programmide raames võetavate ühismetmetega. Lisaks määruse (EL) nr 1301/2013 artiklis 5 sätestatud investeerimis-prioriteetidele võib ERFist toetada ka iga Euroopa territoriaalse koostöö komponendi valdkondlike eesmärkide alla kuuluvaid järgmisi investeerimis-prioriteete:

a) piiriülestele koostöös:

i) kestva ja kvaliteetse tööhõive edendamine ja tööjõu liikuvuse toetamine piiriüleste tööturgude integreerimise (sealhulgas piiriüleline liikuvus), ühiste kohalike tööhõivealgatuste ja koolituste, teabe- ja nõustamisteenuste ning ühiskoolituste kaudu;

ii) sotsiaalse kaasatuse edendamine ning vaesuse ning igasuguse diskrimineerimise vastu võitlemine soolise võrdõiguslikkuse, võrdsete võimaluste ja kogukondade integreerimise piiriülestele edendamise kaudu;

iii) investeerimine haridusse, oskuste omandamiseks koolitusse ja kutsekoolitusse ning elukestvasse õppesse ühiste haridus-, kutseõppe- ja koolituskavade väljatöötamise ja rakendamise kaudu;

- iv) riigiasutuste ja sidusrühmade institutsioonilise suutlikkuse ja tõhusa avaliku halduse edendamine õigusloomealase ja halduskoostöö abil ning kodanike ja institutsioonide vahelise koostöö edendamise kaudu.
- b) riikidevahelises koostöös: riigiasutuste ja sidusrühmade suutlikkuse ja tõhusa avaliku halduse edendamine makropiirkondlike ja merepiirkondade strateegiatega väljatöötamise ja koordineerimise kaudu;
- c) piirkondadevahelises koostöös: riigiasutuste ja sidusrühmade suutlikkuse ja tõhusa avaliku halduse edendamine:
- i) heade tavade ja kogemuste levitamise kaudu ning linnade säästva arengu vallas jagatud kogemuste ärakasutamise kaudu, sealhulgas linna- ja maapiirkondade ühenduste alal vastavalt artikli 2 punkti 3 alapunktile b.
  - ii) tõhusama kogemustevahetamise kaudu, et tugevdada territoriaalsete koostööprogrammide ja meetmete tõhusust ning ETKRide rakendamist vastavalt artikli 2 punkti 3 alapunktile c;
  - iii) tugevama tõendusbaasi kaudu, et tagada tõhusam ühtekuuluvuspoliitika ja valdkondlike eesmärkide saavutamise arengusuundade analüüsi abil vastavalt artikli 2 punkti 3 alapunktile d;
2. PEACE piiriülese programmis toetab ERF sotsiaalse kaasatuse edendamist ja vaesuse ning igasuguse diskrimineerimise vastu võitlemise valdkondliku eesmärgi raames ka asjaomaste piirkondade sotsiaalse ja majandusliku stabiilsuse edendamist, iseäranis kogukondadevahelise ühtekuuluvuse arendamise meetmete abil.

III PEATÜKK

Programmitöö

Artikkel 8

Koostööprogrammide sisu, vastuvõtmine ja muutmine

1. Koostööprogramm koosneb prioriteetsetest suundadest. Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 59 kohaldamist, vastab iga prioriteetne suund ühele valdkondlikule eesmärgile ja võib hõlmata selle valdkondliku eesmärgi üht või mitut investeerimisprioriteeti vastavalt käesoleva määruse artiklitele 6 ja 7. Kui see on asjakohane ja tugevdamiseks liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia eesmärkide täitmiseks valdkondlikult sidusa ja integreeritud käsituse mõju ja tõhusust, võib prioriteetne suund hõlmata nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel üht või mitut eri valdkondlike eesmärkide üksteist täiendavat investeerimisprioriteeti, et saavutada maksimaalne panus sellesse prioriteetsesse suunda.

2. Koostööprogrammiga aidatakse kaasa liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiale ning majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse saavutamisele, kusjuures programmis sätestatakse järgmised elemendid:

- a) valitud valdkondlike eesmärkide põhjendus, neile vastavad investeerimisprioriteedid ja rahalised eraldised, võttes arvesse määruse (EL) nr 1303/2013 I lisas sätestatud ühist strateegilist raamistikku ja tuginedes programmi piirkonna kui terviku vajaduste analüüsile ja vajadustele vastavale strateegiale, tegeledes asjakohasel juhul piiriülese taristu puuduvate lõikudega ning võttes arvesse vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artiklile 55 läbiviidud eelhindamise tulemusi;
- b) iga prioriteetse suuna puhul (v.a tehniline abi):
  - i) investeerimisprioriteedid ja vastavad konkreetset eesmärgid;
  - ii) iga erieesmärgi eeldatavad tulemused ja vastavad tulemusnäitajad, asjakohasel juhul koos vastavalt artiklile 16 määratletud algtaseme ja sihttasemega, et parandada programmitöö tulemustele orienteeritust;
  - iii) iga investeerimisprioriteedi raames toetatavate meetmete liigikirjeldus ja näited ning nende eeldatav panus alapunktis i osutatud erieesmärkide saavutamise, sealhulgas projektide valimise peamised põhimõtted ning vajaduse korral peamiste sihtrühmade, konkreetsete siht-territooriumide ja toetusesaajate liikide määratlus, rahastamisvahendite kavandatud kasutus ja suurprojektid;
  - iv) iga investeerimisprioriteedi kohta artikli 16 kohased ühised ja programmispetsiifilised väljundnäitajad, sealhulgas kvantifitseeritud sihttasemed, mis eeldatavalt aitavad kaasa tulemust saavutamisele;
  - v) kindlaksmääratud rakendamisetapid ning finants- ja väljundnäitajad ja tulemusnäitajad, kui see on asjakohane, mida kasutatakse vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 21 lõikele 1 ning kõnealuse määruse II lisale tulemusraamistiku vahe-eesmärkide ja eesmärkidenäitajate kohta;
  - vi) asjakohasel juhul kokkuvõtte tehnilise abi kavandatud kasutusest, sealhulgas vajaduse korral meetmetest, millega tugevdatakse programmide ja toetusesaajate haldamise ja kontrolliga tegelevate asutuste haldussuutlikkust, ning vajaduse korral ka meetmetest, mille eesmärk on suurendada asjaomaste partnerite haldussuutlikkust, et nad saaksid programmide elluviimises osaleda;

- vii) sekkumiste liigid, mis põhinevad komisjoni poolt vastu võetud nomenklatuuril, ning kavandatud vahendite suunav jaotus;
- c) iga tehnilist abi käsitleva prioriteetse suuna puhul:
- i) erieesmärgid;
- ii) iga erieesmärgi puhul eeldatavad tulemused ning juhul, kui meetme sisu seda õigustab, vastavad tulemusnäitajad koos artikli 16 kohaste alg- ja sihttasemega;
- iii) toetatavate meetmete kirjeldus ja nende eeldatav panus alapunktis i osutatud erieesmärkide saavutamisse;
- iv) tulemuste saavutamisele eeldatavasti kaasa aitavad väljundnäitajad;
- v) sekkumiste liigid, mis põhinevad komisjoni poolt vastu võetud nomenklatuuril, ning kavandatud vahendite suunav jaotus.
- Punkti ii ei kohaldata, kui liidu toetus koostööprogrammi prioriteetsele suunale või tehnilist abi käsitlevatele suundadele ei ületa 15 000 000 eurot;
- d) järgmisi tabeleid sisaldav rahastamiskava (liikmesriikide kaupa liigendamata):
- i) tabel, milles on vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artiklites 60, 120 ja 121 sätestatud kaasrahastamise määrade eeskirjadele esitatud ERFist antavale kavandatud toetusele vastava rahalise assigneeringu kogusumma aastate kaupa;
- ii) tabel, mis hõlmab kogu programmiperioodi ja milles esitatakse iga koostööprogrammi ning prioriteetse suuna kohta ERFist antavale toetusele vastav rahalise assigneeringu kogusumma ja riigi kaasrahastamise summa. Kui prioriteetsete suunda puhul kombineeritakse eri valdkondlike eesmärkide investeerimisprioriteete, märgitakse tabelis rahalise assigneeringu kogusumma ning riiklik kaasrahastamine iga vastava valdkondliku eesmärgi kohta. Kui riigi kaasrahastamine koosneb avaliku ja erasektori kaasrahastamisest, peab tabel kajastama avaliku ja erasektori rahastamise suunavat jaotust. Teavitamise eesmärgil tuleb näidata ka programmis osalevate kolmandate riikide mis tahes panus ja Euroopa Investeerimispannga kavandatav osalus;
- e) loetelu suurprojektidest, mille elluviimine on kavandatud programmiperioodiks.
- Komisjon võtab vastu esimese lõigu punkti b alapunktis vii ja punkti c alapunktis v osutatud nomenklatuuri käsitlevad rakendusaktid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.
3. Koostööprogrammis kirjeldatakse selle sisu ja eesmärgi silmas pidades territoriaalse arengu integreeritud käsitust, sealhulgas seoses ELi toimimise lepingu artikli 174 lõikes 3 osutatud aladega, võttes arvesse osalevate liikmesriikide partnerluslepinguid, ja selles näidatakse, kuidas aitab nimetatud koostööprogramm saavutada selle eesmärgi ja eeldatavaid tulemusi, täpsustades järgmist, kui see on asjakohane:
- a) käsitus, kuidas kasutada vahendeid kogukonna juhitud kohalikuks arenguks, ning põhimõtted, mille alusel määratakse kindlaks alad, kus seda rakendatakse;
- b) põhimõtted, mille alusel kindlaks määrata linnapiirkonnad, kus tuleb rakendada säästva linnaarenduse integreeritud meetmeid, ning ERFist nende meetmete jaoks antava toetuse suunav jaotus;
- c) käsitus, millest lähtuvalt kasutada artiklis 11 osutatud integreeritud territoriaalset investeerimisvahendit muudel kui punktis b osutatud juhtudel, ning iga prioriteetse suuna suunav rahaeraldus;
- d) kui liikmesriigid ja piirkonnad osalevad makropiirkondlikes ja merepiirkondade strateegiates, siis koostööprogrammi kohaste kavandatud sekkumiste panus kõnealuste strateegiate rakendamisse, võttes arvesse asjaomase liikmesriigi määratletud vajadusi programmi piirkonnas ja vajaduse korral kõnealustes strateegiates kindlaks määratud strateegilise tähtsusega projekte.
4. Koostööprogrammis määratakse samuti kindlaks:
- a) rakendussätted, millega:
- i) määratakse korraldusasutus, sertifitseerimisasutus ja vajaduse korral auditeerimisasutus;
- ii) määratakse kontrolli eest vastutama määratud asutus(ed);
- iii) määratakse auditeerimise eest vastutama määratud asutus(ed);
- iv) sätestatakse ühise sekretariaadi loomise kord;
- v) sätestatakse juhtimis- ja kontrollikorra üldkirjeldus;

vi) sätestatakse vastutuse jagunemine osalevate liikmesriikide vahel juhul, kui korraldusasutus või komisjon teeb finantskorrektsiooni.

b) asutus, kellele komisjon väljamakseid teeb;

c) meetmed, mida võetakse selleks, et kaasata määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 5 osutatud partnerid koostööprogrammi ettevalmistamiseks, ning nende partnerite roll koostööprogrammi ettevalmistamises ja elluviimises, sealhulgas nende osalemine seirekomisjonis.

5. Võttes arvesse partnerluslepingute sisu ja liikmesriikide institutsioonilist ja õigusraamistikku, nähakse koostööprogrammis ette järgmist:

a) mehhanismid, millega tagatakse tõhus kooskõlastatus ERFi, ESFi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi, EMKFi ning muude liidu ja riikide rahastamisvahendite, (sealhulgas kooskõlastamine ja võimalik kooskasutamine Euroopa ühendamise rahastuga vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1316/2013⁽¹⁾, ENI, Euroopa Arengufondi ja IPA Ilga) ning EIPi vahel, võttes arvesse määruse (EL) nr 1303/2013 I lisa sätteid, juhul kui liikmesriigid ja kolmandad riigid või territooriumid osalevad koostööprogrammides, mis hõlmavad ERFi eraldiste kasutamist äärepoolseimate piirkondade jaoks ning Euroopa Arengufondi vahendeid, nähakse ette kooskõlastusmehhanismid asjakohasel tasandil, et hõlbustada tulemuslikku kooskõlastamist nende eraldiste ja vahendite kasutamisel;

b) toetusesaajate halduskoormuse hinnangu kokkuvõte ja halduskoormuse vähendamiseks vajaduse korral kavandatavad meetmed koos suunava ajakavaga.

6. Lõike 2 esimese lõigu punkti a, lõike 2 esimese lõigu punkti b alapunktide i-vii, lõike 3 ja lõike 5 punkti a alusel nõutavat teavet tuleb kohandada artikli 2 punkti 3 alapunktide b, c ja d alla kuuluvate koostööprogrammide eripärale. Lõike 2 esimese lõigu punkti e ning lõike 5 punkti b alusel nõutavat teavet ei lisata artikli 2 punkti 3 alapunktide c ja d alla kuuluvatesse koostööprogrammidesse.

7. Vajaduse korral ning lähtudes asjaomase liikmesriigi põhjendatud hinnangust asjaomase teabe olulisuse kohta programmi sisu ja eesmärkide jaoks, sisaldab iga koostööprogramm järgmist:

⁽¹⁾ Euroopa parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. määrus (EL) nr 1316/2013, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu, muudetakse määrust (EL) nr 913/2010 ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 680/2007 ja (EÜ) nr 67/2010 (ELT L 348, 20.12.2013, lk 129).

a) nende konkreetsete meetmete kirjeldus, mille eesmärk on võtta kavandatud projektide puhul arvesse keskkonnakaitse nõudeid, ressursitõhusust, kliimamuutuse leevendamist ja sellega kohandumist, katastroofidele vastupanuvõimet, riskide vältimist ja riskijuhtimist;

b) nende konkreetsete meetmete kirjeldus, mille eesmärk on soodustada koostööprogrammi ettevalmistamisel, kavandamisel ja elluviimisel võrdseid võimalusi ning vältida igasugust diskrimineerimist soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel, eelkõige seoses rahastamise kättesaadavusega, võttes arvesse sellise diskrimineerimise ohus olevate sihtrühmade vajadusi ja eriti nõuet tagada puuetega inimeste juurdepääs sellele;

c) koostööprogrammi panus meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamisele, ning vajaduse korral nende meetmete kirjeldus, mille eesmärk on tagada soolise mõõtme arvessevõtmine programmi ja projekti tasandil.

Esimese lõigu punkte a ja b ei kohaldata artikli 2 punkti 3 alapunktide b, c ja d alla kuuluvate koostööprogrammide suhtes.

8. Artikli 2 punkti 3 alapunktide c ja d alla kuuluvates koostööprogrammides määratletakse toetusesaaja(d) ja võidakse määratleda toetuse andmise kord.

9. Programmis osalevad liikmesriigid ning asjakohasel juhul ka koostööprogrammis osalemise kutse vastu võtnud kolmandad riigid või territooriumid kinnitavad enne programmi komisjonile esitamist kirjalikult, et on koostööprogrammi sisuga nõus. See nõusolek peab sisaldama kõikide osalevate liikmesriikide ja asjakohasel juhul ka kolmandate riikide või territooriumide kohustust tagada koostööprogrammi elluviimise jaoks vajalik kaasrahastus ning vajaduse korral ka kolmandate riikide või territooriumide lubadust tagada oma rahaline osalus.

Kui koostööprogramm hõlmab äärepoolseimaid piirkondi ja kolmandaid riike või territooriume, konsulteerib asjaomane liikmesriik erandina esimesest lõigust enne koostööprogrammi komisjonile esitamist asjaomaste kolmandate riikide või territooriumidega. Sellisel juhul võib koostööprogrammide sisu ja kolmandate riikide või territooriumite võimaliku panuse osas saavutatud kokkuleppeid väljendada ka kolmandate riikide või territooriumidega peetud nõupidamiste või piirkondlike koostööorganisatsioonide arutelude ametlikult heakskiidetud protokollidena.

10. Osalevad liikmesriigid ning koostööprogrammis osalemise kutse vastu võtnud kolmandad riigid või territooriumid koostavad koostööprogrammi komisjoni kehtestatud näidise järgi.

11. Komisjon kehtestab lõikes 10 osutatud näidise rakendusaktina. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

12. Komisjon võtab rakendusaktina vastu otsuse, milles kiidetakse heaks kõik käesoleva artikli kohased elemendid (sealhulgas kõik sellesse tulevikus tehtavad muudatused), välja arvatud käesoleva artikli lõike 2 punkti b alapunkti vii, lõike 2 punkti c alapunkti v, lõike 2 punkti e, lõike 4 punkti a alapunkti i, lõike 4 punkti c ning lõigete 5 ja 6 kohased elemendid, sest nende osas jääb vastutus osalevatele liikmesriikidele.

13. Otsustest, mis on võetud koostööprogrammi nende elementide muutmiseks, mida ei hõlmata lõikes 12 osutatud komisjoni otsusega, teavitab korraldusasutus komisjoni ühe kuu jooksul pärast muutva otsuse kuupäeva. Muutvas otsuses tuleb välja tuua selle jõustumise kuupäev, mis ei saa olla varasem otsuse vastuvõtmise kuupäevast.

Artikkel 9

Ühine tegevuskava

Kui ETKR on toetusesaaja, kelle vastutusel viiakse ellu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 104 lõikes 1 nimetatud ühist tegevuskava, võivad koostööprogrammi ühise sekretariaadi personal ja ETKRi üldkogu liikmed saada määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 108 lõikes 1 nimetatud juhtkomitee liikmeteks. ETKRi üldkogu liikmed ei tohi moodustada juhtkomitees enamust.

Artikkel 10

Kogukonna juhitud kohalik areng

Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 32 kohast kogukonna juhitud kohalikku arengut võib piiriülestes koostööprogrammides rakendada juhul, kui kohalikku arengurühma kuuluvad vähemalt kahe riigi esindajad, kusjuures üks neist riikidest peab olema liikmesriik.

Artikkel 11

Integreeritud territoriaalsed investeeringud

Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 36 lõikes 3 osutatud rakendusaktina, kelle ülesanne on tegeleda integreeritud territoriaalse investeeringu haldamise ja elluviimisega, peaks koostööprogrammide puhul olema ühe osaleva riigi õiguse alusel loodud juriidiline isik, tingimusel et selle on asutanud vähemalt kahe osaleva riigi asutused või organid, või ETKR.

Artikkel 12

Projektide valimine

1. Koostööprogrammide projektid valib määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 47 osutatud seirekomisjon. Seirekomisjon võib projektide valimiseks luua juhtkomitee, kelle tegevuse eest ta vastutab.

2. Valitavates piiriülese ja riikidevahelise koostöö projektides peab osalema toetusesaajaid vähemalt kahest riigist, millest vähemalt üks on liikmesriik. Projekti võib rakendada ainult ühes riigis, kui selle piiriülene või riikidevaheline mõju ja kasu on kindlaks tehtud.

Artikli 2 punkti 3 alapunktides a ja b osutatud piirkondadevahelise koostöö alla kuuluvates projektides peab osalema toetusesaajaid vähemalt kolmest riigist, millest vähemalt kaks on liikmesriigid.

Esimeses lõigus sätestatud tingimusi ei kohaldata Põhja-Iirimaa ja Iirimaa piiriäärsete krahvkondade vaheliste piiriüleste rahu ja leppimise programmi PEACE raames elluviidavate projektide suhtes, mille eesmärk on toetada rahu ja leppimise saavutamist, nagu osutatud artikli 7 lõikes 2.

3. Kui lõikes 2 ei sätestata teisiti, võib projektitaotluse ainsaks toetusesaajaks olla ka ETKR või muu osaleva riigi õiguse kohaselt asutatud juriidiline isik, kui selle on asutanud vähemalt kahe osaleva riigi asutused või organid piiriülese ja riikidevahelise koostöö korral või vähemalt kolme osaleva riigi asutused või organid piirkondadevahelise koostöö korral.

Juriidiline isik, kes kasutab rahastamisvahendi või vajaduse korral fondifondi vahendeid, võib olla projekti raames ainus toetusesaaja, ilma et seejuures kohaldataks esimeses lõigus koosseisu kohta sätestatud nõudeid.

4. Toetusesaajad teevad koostööd projektide väljatöötamisel ja rakendamisel. Lisaks teevad nad koostööd projektidele personali leidmisel või projektide rahastamisel või mõlemal juhul.

Äärepoolseimate piirkondade ning kolmandate riikide või territooriumide vaheliste programmide projektide puhul peavad toetusesaajad tegema koostööd ainult kahe esimeses lõigus loetletud tegevuse osas.

5. Korraldusasutus annab iga projekti juhtivale või ainsale toetusesaajale dokumendi, milles on esitatud projekti toetamise tingimused, sealhulgas konkreetsed nõuded projekti tulemusena valmivatele toodetele või teenustele, rahastamiskava ja elluviimise kestus.

Artikkel 13

Toetusesaajad

1. Kui koostööprogrammi projektil on kaks või rohkem toetusesaajat, määravad toetusesaajad ühe neist juhtivaks toetusesaajaks.

2. Juhtiv toetusesaaja:

a) sõlmib teiste toetusesaajatega kokkuleppe, mille sätetega tagatakse muu hulgas projektile eraldatud rahaliste vahendite usaldusväärne haldamine, sealhulgas alusetult makstud summade sissenõudmise kord;

b) vastutab kogu projekti elluviimise eest;

c) tagab, et kõigi toetusesaajate esitatud kulud on tehtud projekti rakendamisel kõigi toetusesaajate vahel, kulutused vastavad toetusesaajate kokkulepitud tegevustele kokkulepitud viisil ja vastavad korraldusametuse poolt artikli 12 lõike 5 kohaselt esitatud dokumendile;

d) tagab, et kontrollija(d) on kontrollinud teiste toetusesaajate esitatud kulusid, kui kõnealust kontrolli ei teosta artikli 23 lõikes 3 osutatud korraldusametuse.

3. Kui artikli 12 lõike 2 punkti a kohaselt sõlmitud kokkuleppes ei ole määratud teisiti, tagab juhtiv toetusesaaja, et teised toetusesaajad saavad fondidest antava toetuse kogusumma kätte võimalikult kiiresti. Sellest summast ei arvata midagi maha ega peeta kinni, samuti ei kehtestata sellele makse ega muid samaväärseid tasusid, mis võiksid neid summasid teiste toetusesaajate jaoks vähendada.

4. Juhtiv toetusesaaja peab asuma koostööprogrammis osalevas liikmesriigis. Koostööprogrammis osalevad liikmesriigid ja kolmandad riigid või territooriumid võivad siiski kokku leppida, et juhtiv toetusesaaja asub asjaomases koostööprogrammis osalevas kolmandas riigis või selle territooriumil, kui korraldusametuse on veendunud, et juhtiv toetusesaaja on võimeline täitma lõigetes 2 ja 3 sätestatud ülesandeid ning et korraldusametuse ja auditeerimist puudutavad nõuded on täidetud.

5. Ainus toetusesaaja peab olema registreeritud koostööprogrammis osalevas liikmesriigis. Ainus toetusesaaja võib siiski olla registreeritud programmis mitteosalevas liikmesriigis juhul, kui täidetud on artikli 12 lõikes 3 sätestatud tingimused.

IV PEATÜKK

Seire ja hindamine

Artikkel 14

Rakendusaruanded

1. Korraldusametuse esitab komisjonile 31. maiks 2016 ja iga järgneva aasta samaks kuupäevaks kuni 2022. aastani (kaasa arvatud) rakendamise aastaaruande vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõikele 1. Aastal 2016 esitatav aruanne hõlmab eelarveaastaid 2014 ja 2015 ning ajavahemikku, mis jääb kulude rahastamiskõlblikkuse alguskuupäeva ja 31. detsembri 2013. aasta vahele.

2. 2017. ja 2019. aastal esitatavate aruannete puhul on lõikes 1 osutatud tähtpäev 30. juuni.

3. Rakendamise aastaaruannetes esitatakse teave järgmiste elementide kohta:

a) koostööprogrammi elluviimine vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõikele 2;

b) vajaduse korral suurprojektide ja ühiste tegevuskavade ettevalmistamisel ja rakendamisel tehtud edusammud.

4. 2017. ja 2019. aastal esitatavates rakendusaruannetes esitatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõigete 4 ja 5 alusel nõutav teave ning käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud teave, mida hinnatakse ja millele lisatakse järgmine teave:

a) edusammud hindamiskava rakendamisel ning hindamistulemustega seotud järelmeetmed;

b) kommunikatsioonistrateegia kohaselt läbi viidud teavitamis- ja avalikustamismeetmete tulemused;

c) koostööpartnerite osalemine koostööprogrammi elluviimises, seires ja hindamises.

2017. ja 2019. aastal esitatavad aasta rakendusaruanded võivad olenevalt iga koostööprogrammi sisust ja eesmärkidest esitada teavet ja hinnata järgmist:

a) edusammud territoriaalse arengu integreeritud käsituse rakendamisel, hõlmates muu hulgas linnade säästvat arengut ning koostööprogrammi kohast kogukonna juhitud kohaliku arengut;

- b) edusammud selliste meetmete rakendamisel, millega suurendatakse asutuste ja toetusesaajate suutlikkust ERFi hallata ja kasutada;
- c) vajaduse korral panus makropiirkondlikesse ja merepiirkondade strateegiatesse;
- d) erimeetmed, mis on võetud meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamiseks ja diskrimineerimise keelamiseks ning eelkõige puudega inimeste juurdepääsuga arvestamiseks, samuti koostööprogrammide ja projektide soolise mõõtme tagamise kord;
- e) säästva arengu edendamise meetmed;
- f) sotsiaalse innovatsiooni valdkonna meetmete rakendamisel tehtud edusammud.

5. Rakendamise aasta- ja lõpparuanded koostatakse vastavalt näidistele, mille komisjon võtab vastu rakendusaktidena. Nimeetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 150 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 15

Iga-aastane läbivaatamine

Iga-aastane läbivaatamiskoosolek korraldatakse vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artiklile 51.

Kui iga-aastast läbivaatamiskoosolekut määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 45 lõike 3 kohaselt ei korraldata, võib läbivaatamise teha kirjalikus vormis.

Artikkel 16

Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi näitajad

1. Käesoleva määruse lisas sätestatud ühiseid väljundnäitajaid, programmispetsiifilisi tulemusnäitajaid ja vajaduse korral programmispetsiifilisi väljundnäitajaid kasutatakse kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 27 lõikega 4 ning käesoleva määruse artikli 8 lõike 2 esimese lõigu punkti b alapunktidega ii ja iv ning punkti c alapunktidega ii ja iv.

2. Ühiste ja programmispetsiifiliste väljundnäitajate algtase on null. Nende näitajate kumulatiivsed kvantifitseeritud sihttasemed seatakse aastaks 2023.

3. Investeeringuprioriteetidega seotud programmispetsiifiliste tulemusnäitajate algtaseme seadmisel kasutatakse kõige värskemaid kättesaadavaid andmeid ja sihttasemed seatakse aastaks 2023. Sihttasemeid võib väljendada nii kvantitatiivselt kui ka kvalitatiivselt.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 29 vastu delegeeritud õigusaktid, et muuta käesoleva määruse lisas esitatud ühiste väljundnäitajate loetelu, eesmärgiga teha põhjendatud muudatusi programmi elluviimisel tehtud edusammude tulemusliku hindamise tagamiseks.

Artikkel 17

Tehniline abi

ERFist tehniliseks abiks eraldatav summa moodustab kuni 6 % koostööprogrammide eraldatavast kogusummast. Programmide puhul, millele eraldatav kogusumma ei ületa 50 000 000 eurot, eraldatakse ERFist tehniliseks abiks 7 % kogusummast, kuid vähemalt 1 500 000 eurot ja mitte rohkem kui 3 000 000 eurot.

VI PEATÜKK

Rahastamiskõlblikkus

Artikkel 18

Kulude rahastamiskõlblikkuse eeskirjad

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 29 vastu delegeeritud õigusaktid, milles sätestatakse koostööprogrammide kulude rahastamiskõlblikkuse kohta erieeskirjad seoses personali-, kontori-, haldus-, reisi- ja majutuskulude, välisekspertide ja -teenuste ning seadmete kuludega. Komisjon teeb kooskõlas artikliga 29 vastu võetud delegeeritud õigusakti samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule 22. aprilli 2014.

2. Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 1303/2013 artiklites 65-71, määruses (EL) nr 1301/2013, käesolevas määruses või käesoleva artikli lõikes 1 osutatud delegeeritud õigusaktides esitatud või nende alusel sätestatud rahastamiskõlblikkuse eeskirjade kohaldamist, kehtestavad osalevad liikmesriigid seirekomisjonis kogu koostööprogrammide täiendavad rahastamiskõlblikkuse eeskirjad.

3. Küsimuste puhul, mida ei ole käsitletud määruse (EL) nr 1303/2013 artiklites 65-71, määruses (EL) nr 1301/2013, käesoleva artikli lõikes 1 osutatud delegeeritud õigusaktides esitatud või nende alusel sätestatud rahastamiskõlblikkuse eeskirjades ega osalevate liikmesriikide poolt vastavalt käesoleva artikli lõikele 2 kehtestatud ühistes eeskirjades, kohaldatakse selle liikmesriigi eeskirju, kus konkreetne kulutus tehakse.

Artikkel 19

Personalikulud

Projekti personalikulud võib arvestada kindla määra alusel, mis võib olla kuni 20 % projekti otsekuludest, mis ei sisalda personalikulusid.

Artikkel 20

Koostööprogrammide projektide rahastamiskõlblikkus olenevalt asukohast

1. Koostööprogrammide projekte tuleb ellu viia programmi-piirkonna selles osas, mis on liidu territoorium (programmipiirkonna liiduosa), kui lõigetes 2 ja 3 osutatud eranditest ei tulene teisiti.

2. Korraldusasutus võib lubada projekti osalist või täielikku rakendamist väljaspool programmipiirkonna liiduosa, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

- a) projekt on kasulik kogu programmipiirkonnale;
- b) koostööprogrammi alusel väljaspool programmipiirkonna liiduosa ellu viidavale projektile eraldatav kogusumma ei ületa programmi tasandil 20 % ERFi toetusest või 30 %, kui tegemist on koostööprogrammiga, mille programmipiirkonna liiduosa moodustavad äärepoolseimad piirkonnad;
- c) korraldus- ja auditeerimisasutuse kohustusi, mis on seotud projekti haldamise, kontrollimise ja auditeerimisega, täidavad koostööprogrammi asutused ise või nad sõlmivad lepingud selle liikmesriigi või kolmanda riigi või territooriumi asutustega, kus projekti ellu viiakse.

3. Tehnilise abi või propageerimise ja suutlikkuse suurendamisega seotud projektide kulutusi võib teha ka väljaspool programmipiirkonna liiduosa, kui täidetud on lõike 2 punktides a ja c sätestatud tingimused.

VI PEATÜKK

Juhtimine, kontroll ja asutuste määramine

Artikkel 21

Asutuste määramine

1. Koostööprogrammis osalevad liikmesriigid määravad määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 123 lõike 1 kohaldamiseks ühe korraldusasutuse, artikli 123 lõike 2 kohaldamiseks ühe sertifitseerimisasutuse ning artikli 123 lõike 4 kohaldamiseks ühe auditeerimisasutuse. Korraldusasutus ja auditeerimisasutus peavad asuma samas liikmesriigis.

Koostööprogrammis osalevad liikmesriigid võivad määrata korraldusasutuse täitma ka sertifitseerimisasutuse ülesandeid. Selline määramine ei mõjuta koostööprogrammis kindlaks määratud vastutuse jagunemist osalevate liikmesriikide vahel finantskorrektsioonide kohaldamise korral.

2. Sertifitseerimisasutus saab makseid komisjonilt ja teeb üldjuhul makseid juhtivale toetusesaajale kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikliga 132.

3. Määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 124 esitatud korraldusasutuse ja vajaduse korral sertifitseerimisasutuse määramise korda rakendab asjaomase asutuse asukohajärgne liikmesriik.

Artikkel 22

Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus

Koostööprogrammis olevad liikmesriigid võivad määrata koostööprogrammi või selle osa juhtimise eest vastutavaks ETKRi, andes talle korraldusasutuse ülesanded.

Artikkel 23

Korraldusasutuse ülesanded

1. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 4 kohaldamist, täidab koostööprogrammi korraldusasutus kohustusi, mis on sätestatud määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 125.

2. Korraldusasutus asutab pärast koostööprogrammis osalevate liikmesriikide ja kolmandate riikidega konsulteerimist ühise sekretariaadi.

Ühine sekretariaat abistab korraldusasutust ja seirekomisjoni nende ülesannete täitmisel. Samuti jagab ühine sekretariaat potentsiaalsetele toetusesaajatele teavet rahastamisvõimaluste kohta koostööprogrammide raames ning abistab toetusesaajaid projektide rakendamisel.

3. Kui korraldusasutus on ETKR, viiakse määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 125 lõike 4 punktis a sätestatud kontrollid läbi korraldusasutuse poolt või tema vastutusel vähemalt nende liikmesriikide ja kolmandate riikide või territooriumide suhtes, kust pärinevad ETKRis osalevad liikmed.

4. Kui korraldusasutus ei vii määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 125 lõike 4 punktis a sätestatud kontrollid läbi kogu programmipiirkonnas või kui kontrollid ei viide läbi korraldusasutuse poolt või tema vastutusel nende liikmesriikide ja kolmandate riikide või territooriumide suhtes, millest pärit liikmed osalevad ETKRis vastavalt lõikele 3, määrab iga liikmesriik või koostööprogrammis osalemise kutse vastu võtnud kolmas riik või territooriumi organi või isiku, kelle ülesanne on teostada sellist kontrolli tema territooriumil olevate toetusesaajate puhul („kontrollija”).

Esimeses lõigus osutatud kontrollija võib olla sama organ, kelle ülesanne on teostada sellist kontrolli majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alla kuuluvate rakenduskavade raames, või kui tegemist on kolmandate riikidega, siis organ, kelle ülesanne on teostada samaväärseid kontrolle seoses liidu välispoliitika vahenditega.

Korraldusamet peab veenduma, et määratud kontrollija on üle kontrollinud iga projektis osaleva toetusesaaja kulud.

Iga liikmesriik tagab, et toetusesaaja kulud on võimalik üle kontrollida kolme kuu jooksul pärast dokumentide esitamist asjaomase toetusesaaja poolt.

Iga liikmesriik või koostööprogrammis osalemise kutse vastu võtnud kolmas riik vastutab oma territooriumil läbiviidavate kontrollide eest.

5. Kui kaasrahastatavate toodete või teenuste loomist on võimalik kontrollida ainult kogu projekti vaadeldes, teostab kontrolle korraldusamet või juhtiva toetusesaaja asukohajärgse liikmesriigi kontrollija.

Artikkel 24

Sertifitseerimisametuse ülesanded

Koostööprogrammi sertifitseerimisametusele täidab määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 126 sätestatud ülesandeid.

Artikkel 25

Auditeerimisametuse ülesanded

1. Koostööprogrammis osalevad liikmesriigid ja kolmandad riigid võivad anda auditeerimisametusele õiguse täita määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 127 sätestatud ülesandeid kogu koostööprogrammiga hõlmatud piirkonnas. Nad täpsustavad ühtlasi seda, millal peab auditeerimisametust saatma liikmesriigi või kolmanda riigi audiitor.

2. Kui auditeerimisametusel ei ole lõikes 1 osutatud volitusi, abistab teda audiitorite rühm, kuhu kuulub üks esindaja igast koostööprogrammis osalevast liikmesriigist või kolmandast riigist ja mis täidab määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 127 sätestatud ülesandeid. Iga liikmesriik või koostööprogrammis osalemise kutse vastu võtnud kolmas riik vastutab oma territooriumil läbiviidavate kontrollide eest.

Koostööprogrammis osaleva liikmeriigi või kolmanda riigi esindaja on kohustatud esitama oma riigi territooriumil tehtud kulu- tuste andmed, mida auditeerimisametust nõuab hinnangu koostamiseks.

Audiitorite rühm luuakse kolme kuu jooksul pärast koostööprogrammi heakskiitva otsuse tegemise kuupäeva. Audiitorite rühm koostab oma kodukorra ja selle eesistujaks on koostööprogrammi auditeerimisametust.

3. Audiitorid ei sõltu oma tegevuses kontrollijatest, kes teostavad artikli 23 kohaseid kontrolle.

VII PEATÜKK

Kolmandate riikide osalemine riikidevahelise ja piirkondadevahelise koostöö programmides

Artikkel 26

Elluviimistingimused kolmandatele riikidele

Kohaldatavad programmi elluviimistingimused, mis käsitlevad kolmandate riikide osalemise kavandamist, seiret, hindamist ja kontrolli ning nende programmide finantsjuhtimist IPA II või ENI toetusest, mis eraldatakse riikidevahelise ja piirkondadevahelise koostöö programmidele, kehtestatakse asjaomases koostööprogrammis ja vajaduse korral ka rahastamislepingus, mis sõlmitakse komisjoni, iga asjaomase kolmanda riigi valitsuse ja vastava koostööprogrammi korraldusametuse asukohaliikmesriigi vahel. Programmi elluviimistingimused peavad olema kooskõlas liidu ühtekuuluvuspoliitika eeskirjadega.

VIII PEATÜKK

Finantsshaldus

Artikkel 27

Eelarvelised kohustused, maksed ja tagasinõuded

1. ERFi toetus koostööprogrammidele makstakse ühele kontole, kusjuures riiklike alamkontosid ei kasutata.

2. Korraldusametust kannab hoolt selle eest, et eeskirjade rikkumise korral maksab juhtiv või ainuke toetusesaaja makstud summa tagasi. Toetusesaajad maksavad kõik alusetult tehtud maksed juhtivale toetusesaajale tagasi.

3. Kui juhtiv toetusesaaja ei suuda teistelt toetusesaajatelt või korraldusametust ei suuda juhtivalt või ainukeselt toetusesaajalt tagasinõutud summasid kätte saada, hüvitab sellele toetusesaajale alusetult makstud summa liikmesriik või kolmas riik, kelle territooriumil asjaomane toetusesaaja asub või kus asjaomane ETKR on registreeritud. Korraldusametust vastutab nimetatud summade liidu üldeelarvesse tagasimaksmise eest vastavalt koostööprogrammis sätestatud vastutuse jagunemisele osalevate liikmesriikide vahel.

*Artikkel 28***Euro kasutamine**

Erandina määruse (EL) nr 1303/2013 artiklist 133 konverteerivad toetusesaad kulutused, mis on tehtud muus valuutas kui euro, eurodesse, kasutades komisjoni selle kuu raamatupidamise vahetuskurssi, mil need kulutused kas:

- a) tehti;
- b) esitati kooskõlas käesoleva määruse artikliga 23 kontrollimiseks korraldusasutusele või kontrollijale või
- c) juhtivale toetusesaajale teada anti.

Valitud meetod sätestatakse koostööprogrammis ning seda kohaldatakse kõigile toetusesaajatele.

Konverteerimist kontrollib toetusesaaja asukohajärgse liikmesriigi või kolmanda riigi korraldusasutus või kontrollija.

*IX PEATÜKK***Lõppsätted***Artikkel 29***Volituste delegerimine**

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 16 lõikes 4 ja artikli 18 lõikes 1 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile alates 21. detsembri 2013 kuni 31. detsembrini 2020.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 16 lõikes 4 ja artikli 18 lõikes 1 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Tagasivõtmise otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
R. ŠADŽIUS

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 16 lõike 4 ja artikli 18 lõike 1 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

*Artikkel 30***Üleminekusätted**

1. Käesolev määrus ei mõjuta sellise abi jätkamist või muutmist, sealhulgas selle täielikku või osalist tühistamist, mille komisjon on heaks kiitnud määruse (EÜ) nr 1080/2006 alusel või muu õigusakti alusel, mida kohaldatakse sellise abi suhtes 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Nimetatud määrust või nimetatud muid õigusakte kohaldatakse asjaomase abi või asjaomaste toimingute suhtes jätkuvalt pärast 31. detsembrist 2013 kuni nende lõppemiseni. Käesoleva lõike kohaldamisel hõlmab abi rakenduskavasid ja suurprojekte.

2. Määruse (EÜ) nr 1080/2006 alusel enne 1. jaanuari 2014 esitatud või heaks kiidetud abitaotlused jäävad jõesse.

*Artikkel 31***Läbivaatamine**

Euroopa Parlament ja nõukogu vaatavad käesoleva määruse läbi 31. detsembriks 2020 kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 178.

*Artikkel 32***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikleid 4, 27 ja 28 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

LISA

EUROOPA TERRITORIAALSE KOOSTÖÖ EESMÄRGI ÜHISED VÄLJUNDNÄITAJAD

	ÜHIK	NIMETUS
Tootlikud investeeringud		
	ettevõtja	Toetust saanud ettevõtjate arv
	ettevõtja	Toetust (grant) saanud ettevõtjate arv
	ettevõtja	Muud rahalist toetust saanud ettevõtjate arv
	ettevõtja	Mitterahalist toetust saanud ettevõtjate arv
	ettevõtja	Toetust saanud uute ettevõtjate arv
	ettevõtja	Piiriülestes, riikidevahelistes või piirkondadevahelistes teadusprojektides osalenud ettevõtjate arv
	organisatsioon	Piiriülestes, riikidevahelistes või piirkondadevahelistes teadusprojektides osalenud teadusasutuste arv
	euro	Ettevõtjatele antavale avaliku sektori toetusele vastavad erainvesteeringud (grant)
	euro	Ettevõtjatele antavale avaliku sektori toetusele vastavad erainvesteeringud (muu abi)
	täistööajale taandatud töökoht	Tööhõive kasv toetust saanud ettevõtetes
Säästev turism	külastusi aasta kohta	Külastuste eeldatav kasv toetust saanud kultuuri- ja looduspärandi hulka kuuluvates paikades ja vaatamisväärsustes
IKT infrastruktuur	kodumajapidamine	Lisandunud kodumajapidamiste arv, kus on võimalik kasutada internetiühendust, mille kiirus on vähemalt 30 Mb/s
Transport		
Raudtee	kilomeetrid	Uute raudteelõikude pikkus
		sealhulgas TEN-T
	kilomeetrid	Rekonstrueeritud või uuendatud raudteelõikude pikkus
		sealhulgas TEN-T
Maantee	kilomeetrid	Uute maanteelõikude pikkus
		sealhulgas TEN-T
	kilomeetrid	Rekonstrueeritud või uuendatud maanteelõikude pikkus
		sealhulgas TEN-T
Linnatransport	kilomeetrid	Uute või täiustatud trammi- ja metrooliinide kogupikkus
Siseveeteed	kilomeetrid	Uute või täiustatud siseveeteede pikkus
Keskkond		
Tahked jäätmed	tonn/aasta	Jäätmete ringlussevõtu lisavõimsus

	ÜHIK	NIMETUS
Veevarustus	inimene	Inimeste arv, kes on saanud endale parema veevarustuse
Reoveepuhastus	elanikkonna ekvivalent	Inimeste arv, kes on saanud endale parema reoveepuhastuse
Riskide vältimine ja riskijuhtimine	inimene	Inimeste arv, kes saavad kasu üleujutuse eest kaitsmise meetmetest
	inimene	Inimeste arv, kes saavad kasu metsatulekahjude eest kaitsmise meetmetest
Maastiku taastamine	hektarid	Taastatud maastiku kogupindala
Looduskaitse ja bioloogiline mitmekesisus	hektarid	Parema kaitsestaatuse saamiseks toetust saanud elupaikade pindala
Uurimis- ja uuendustegevus		
	täistööajale taandatud töökohad	Uute teadustöötajate arv toetust saanud üksustes
	täistööajale taandatud töökohad	Täiustatud infrastruktuuri asutustes töötavate teadlaste arv
	ettevõtja	Teadusasutustega koostööd tegevate ettevõtjate arv
	euro	Uuendus- või teadus- ja arendusprojektidele antavale avaliku sektori toetusele vastavad erainvesteeringud
	ettevõtja	Selliste ettevõtjate arv, kes saavad toetust turu jaoks uute toodete kasutuselevõtuks
	ettevõtja	Selliste ettevõtjate arv, kes saavad toetust ettevõtte jaoks uute toodete kasutuselevõtuks
Energeetika ja kliimamuutus		
Taastuvenergia	MW	Taastuvenergia lisatootmisvõimsus
Energiatõhusus	majapidamine	Parema energiatarbimisklassiga kodumajapidamiste arv
	kWh/aasta	Üldkasutatavate hoonete primaarenergia aastase tarbimise vähenemine
	kasutaja	Arukate võrkudega ühendatud täiendavate energiatarbijate arv
Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine	ekvivalendi tonne	Kasvuhoonegaaside heitkoguste hinnanguline vähenemine aastas
Sotsiaalne infrastruktuur		
Lastehoolekanne ja haridus	inimene	Toetust saanud lastehoolekande või hariduse infrastruktuuri võimekus
Tervishoid	inimene	Inimeste arv, kellel on juurdepääs parematele tervishoiuteenustele
Linnade arengu konkreetsed näitajad		
	inimene	Inimeste arv, kes elavad aladel, kus on järgitud loimitud linnaarenduse strateegiat
	m ²	Linnapiirkondades loodud või taastatud avatud ruum

	ÜHIK	NIMETUS
	m ²	Linnapiirkondades ehitatud või renoveeritud üldkasutatavad või ärihooned
	eluasemeühik	Saneeritud eluasemed linnades
Tööturg ja koolitus ⁽¹⁾		
	inimene	Piiriülese liikuvuse algatustes osalenud isikute arv
	inimene	Ühistes kohaliku tööhõive algatustes ja ühiskoolitustel osalenud isikute arv
	inimene	Soolise võrdõiguslikkuse, võrdsete võimaluste ja sotsiaalse kaasatuse piiriülese edendamise projektides osalenud isikute arv
	inimene	Noorte tööhõive, haridusvõimaluste ning kõrg- ja kutsehariduse piiriülese toetamise ühistes haridus- ja koolituskavades osalenud isikute arv

⁽¹⁾ Vajaduse korral esitatakse osalejaid käsitlev teave nende seisundi järgi tööturul, vastavalt sellele, kas osaleja on töötaja, töötu, pikaajaline töötu, tööturult eemal viibiv isik või tööturult eemal viibiv isik, kes ei omanda haridust ega osale koolitusel.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühisavaldus ERFi määruse artikli 6, Euroopa territoriaalse koostöö määruse artikli 15 ja Ühtekuuluvusfondi määruse artikli 4 kohaldamise kohta

Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad teadmiseks komisjoni kinnitused ELi seaduseandjale, et ERFi määruse, Euroopa territoriaalse koostöö määruse ja Ühtekuuluvusfondi määruse ühised väljundnäitajad, mis esitatakse iga nimetatud määruse lisas, on töötatud välja põhjaliku ettevalmistusprotsessi käigus, millesse on kaasatud nii komisjoni kui ka liikmesriikide hindamiseksperdid, ning et need näitajad peaksid eeldatavasti jääma stabiilseks.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1300/2013,

17. detsember 2013,

mis käsitleb Ühtekuuluvusfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1084/2006

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 177 teist lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt,

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 174 esimeses lõigus on sätestatud, et liit töötab välja ja rakendab meetmeid majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks. Käesoleva määrusega loodud Ühtekuuluvusfond peaks seega andma rahalist abi keskkonnaprojektidele ning üleeuroopaliste võrkude projektidele transporditaristu valdkonnas.
- (2) Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi käsitlevad ühised sätted on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1303/2013⁽³⁾. Kõnealune määrus loob Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide,

sealhulgas Ühtekuuluvusfondi tegevuse jaoks uue raamistiku. Seetõttu on vaja täpsustada, millised on kõnealusest raamistikust ja ELi toimimise lepingus Ühtekuuluvusfondile seatud eesmärgist tulenevad Ühtekuuluvusfondi ülesanded.

- (3) Kehtestada tuleks erisätteid nende tegevusliikide kohta, mida saab toetada Ühtekuuluvusfondist, et panustada prioriteetsetesse investeringutesse määruses (EL) nr 1303/2013 sätestatud valdkondlike eesmärkide raames.
- (4) Liidul peaks olema võimalik panustada Ühtekuuluvusfondi kaudu tegevustesse, et viia ellu oma keskkonnaalaseid eesmärke kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 11 ja 191, nimelt energiatõhusust ja taastuvenergia osakaalu, ning transpordisektoris üleeuroopalistest võrkudest väljapoole jäävaid transpordialaseid projekte, mis hõlmavad raudtee-, jõe- ja meretransporti, ühendvedude süsteeme ja nende koostoimimisvõimet, maantee-, mere- ja õhuliikluse korraldust, puhast linnatransporti ja ühis-transporti.
- (5) Tuleks meelde tuletada, et kui ELi toimimise lepingu artikli 192 lõikel 1 rajanevad meetmed tekitavad liikmesriigi ametiasutustele ebaproportsionaalseks peetavaid kulusid ning ELi toimimise lepingu artikli 192 lõike 5 kohaselt antakse rahalist toetust Ühtekuuluvusfondist, kohaldatakse sellegipoolest põhimõtet, et saastaja maksab.
- (6) Ühtekuuluvusfondist toetust saavad üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) projektid peavad olema vastavuses suunistega, mis kehtestati Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses nr 1315/2013⁽⁴⁾. Jõupingutuste koondamist silmas pidades tuleks prioriteetseks pidada nimetatud määruse tähenduses ühist huvi pakkuvaid projekte.
- (7) Investeeringud, mille eesmärk on vähendada nendest tegevusaladest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguseid, mis on loetletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ⁽⁵⁾ I lisas, ei peaks olema rahastamiskõlblikud Ühtekuuluvusfondist toetuse saamiseks,

⁽¹⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 38.

⁽²⁾ ELT C 225, 27.7.2012, lk 143.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1083/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 320).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1315/2013 üleeuroopalise transpordivõrgu arendamist käsitlevate liidu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 661/2010/EL (ELT L 348, 20.12.2013, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

- kuna need saavad juba rahalist kasu kõnealuse direktiivi kohaldamisest. Selline välistamine ei tohiks piirata võimalust kasutada Ühtekuuluvusfondi direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetlemata tegevuste toetamiseks, isegi kui neid viivad ellu samad ettevõtjad ning need hõlmavad tegevusi seoses energiatõhususe suurendamise investeeringutega soojuse ja elektri koostootmisesse ning kaugküttevõrkudesse, arukate energia jaotus-, salvestus- ja ülekandesüsteemidega ning õhusaaste vähendamise meetmetega, isegi kui sellise tegevuse kaudne mõju on kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine või kui need on loetletud direktiivis 2003/87/EÜ osutatud riiklikus kavas.
- (8) Investeeringuid elamumajandusse, välja arvatud energiatõhususe või taastuvenergia kasutuse edendamisega seotud investeeringuid, ei ole võimalik pidada rahastamiskõlblikeks Ühtekuuluvusfondist toetuse saamiseks, sest need jäävad ELi toimimise lepingus kindlaksmääratud Ühtekuuluvusfondi toetuse kasutusalaast välja.
- (9) Selleks et kiirendada transporditaristu arengut kogu liidus, peaks Ühtekuuluvusfond toetama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1316/2013⁽¹⁾ ette nähtud Euroopa lisaväärtusega transporditaristu projekte kogusummas 10 000 000 000 eurot. Ühtekuuluvusfondist nimetatud projektidele toetuse eraldamine peaks vastama määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 92 lõike 6 alusel kehtestatud eeskirjadele. Määruse (EL) nr 1316/2013 kohaselt peaksid abi saama vaid need liikmesriigid, kes vastavad Ühtekuuluvusfondist abi saamise tingimustele, ja vastavalt Ühtekuuluvusfondi puhul kohaldatavale kaasrahastamise määrale.
- (10) On oluline tagada, et riskijuhtimise investeeringute edendamisel võetaks arvesse piirkondlikule, piiriülesele ja rahvusvahelisele tasandile eriomaseid riske.
- (11) Tuleks tagada Ühtekuuluvusfondist, ERF-ist, Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi raames ja Euroopa Ühendamise Rahastust toetatavate sekkumiste vastastikune täiendavus ja kooskõla, et vältida topelttööd ja tagada eri taristuliikide optimaalne ühendamine kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil ning kogu liidu piires.
- (12) Ühtekuuluvusfondi konkreetsete vajadustega tegelemiseks ja kooskõlas liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiaga on vaja paika panna määruses (EL) nr 1303/2013 sätestatud iga valdkondliku eesmärgi kohta Ühtekuuluvusfondile omased tegevused ning investeerimisprioriteedid. Investeerimisprioriteetides tuleks seada üksteist mitteväljastavad üksikasjalikud eesmärgid, mille saavutamise Ühtekuuluvusfond panustab. Nende investeerimisprioriteetide alusel tuleks kindlaks määrata tegevusprogrammide konkreetset eesmärgid, mis võtavad arvesse programmiala vajadusi ja eripära. Selleks et suurendada paindlikkust ja vähendada ühise rakendamise lubamisega halduskoormust, tuleks viia ERFi ja Ühtekuuluvusfondi vastavate valdkondlike eesmärkide kohased investeerimisprioriteedid omavahel kooskõlla.
- (13) Käesoleva määruse lisas tuleks kehtestada ühised väljundnäitajad, et saaks rakenduskavade elluviimise edusamme liidu tasandil hinnata koondatult. Need väljundnäitajad peaksid vastama investeerimisprioriteetidele ja tegevuse liigile, mida toetatakse kooskõlas käesoleva määruse ja määruse (EL) nr 1303/2013 asjakohaste sätetega. Ühiseid väljundnäitajaid tuleks täiendada programmispetsiifiliste tulemusnäitajatega ja vajaduse korral programmispetsiifiliste väljundnäitajatega.
- (14) Käesoleva määruse teatavate mitteoluliste osade muutmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva määruse I lisas esitatud ühiste väljundnäitajate loetelu. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (15) Kuna käesoleva määruse eesmärki, milleks on majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamine, et edendada jätkusuutlikku arengut, ei suuda liikmesriigid eri piirkondade arengutasemetel erinevuse, kõige ebasoodsamas olukorras olevate piirkondade mahajäämuse ning liikmesriikide ja piirkondade piiratud rahaliste vahendite tõttu saavutada, küll aga on seda kavandatava tegevuse ulatuse ja mõjude tõttu parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1316/2013, millega luuakse Euroopa Ühendamise Rahastu ning millega muudetakse määrust (EL) nr 913/2010 ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 680/2007 ja (EÜ) nr 67/2010 (ELT L 348, 20.12.2013, lk 129).

- (16) Kuna käesoleva määrusega asendatakse kehtiv nõukogu määrus (EÜ) nr 1084/2006⁽¹⁾, tuleks kõnealune määrus kehtetuks tunnistada. Käesolev määrus ei peaks siiski mõjutama sellise abi jätkamist või muutmist, mille komisjon on kiitnud heaks määruse (EÜ) nr 1084/2006 alusel või mis tahes muude õigusaktide alusel, mida kohaldatakse sellise abi suhtes 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Nimetatud määrust või nimetatud muid kohaldatavaid õigusakte tuleks seega kohaldada sellise abi või asjaomaste tegevuste suhtes jätkuvalt ka pärast 31. detsembrit 2013 kuni nende lõpetamiseni. Määruse (EÜ) nr 1084/2006 alusel esitatud või heaks kiidetud abitaotlused peaksid seetõttu jääma jõusse.
- (17) Et võimaldada käesolevas määruses sätestatud meetmete kohesest kohaldamist, peaks käesolev määrus jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,
- b) investeeringuid selliste kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, mis tekivad direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tegevusaladel;
- c) elamumajanduse investeeringuid, välja arvatud energiatõhususe parandamiseks või taastuvenergia kasutamise edendamiseks;
- d) tubaka ja tubakatoodete valmistamist, töötlemist ja turustamist;
- e) raskustes olevaid ettevõtteid, mis on sellisena määratletud liidu riigiabi eeskirjades;
- f) investeeringuid lennujaamataristu, välja arvatud juhul, kui need on seotud keskkonnakaitsega või kui nendega kaasnevad investeeringud, mis on vajalikud lennujaamataristu ebasoodsa keskkonnamõju leevendamiseks või vähendamiseks.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Ühtekuuluvusfondi loomine ja reguleerimise

1. Ühtekuuluvusfond luuakse eesmärgiga tugevdada liidu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, et edendada jätkusuutlikku arengut.
2. Käesoleva määrusega sätestatakse Ühtekuuluvusfondi ülesanded ja sellest antava toetuse ulatus seoses määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 89 osutatud eesmärgiga investeerida majanduskasvu ja tööhõivesse.

Artikkel 2

Ühtekuuluvusfondist antavate toetuste ulatus

1. Tagades sobiva tasakaalu ja kooskõlas iga liikmesriigi konkreetsete investeeringute ja taristualaste vajadustega, toetatakse Ühtekuuluvusfondist:

- a) keskkonnainvesteeringuid, sealhulgas jätkusuutliku arengu ja energeetikaga seotud valdkondadesse, millel on keskkonnale positiivne mõju;
  - b) TEN-T võrke kooskõlas suunistega, mis on vastu võetud määrusega (EL) nr 1315/2013;
  - c) tehnilist abi.
2. Ühtekuuluvusfondist ei toetata:
- a) tuumajõujaamade tegevuse lõpetamist või nende rajamist;

Artikkel 3

Ühtekuuluvusfondist antav toetus transporditaristu projektidele Euroopa Ühendamise Rahastu raames

Ühtekuuluvusfondist toetatakse määruses (EL) 1316/2013 sätestatud Euroopa lisaväärtusega transporditaristu projekte kokku 10 000 000 000 euro ulatuses vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 92 lõikele 6.

Artikkel 4

Investeeringuprioriteedid

Ühtekuuluvusfondist toetatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimeses lõigus sätestatud valdkondlike eesmärkide raames järgmisi investeeringuprioriteete, kooskõlas nimetatud määruse artikli 15 lõike 1 punkti a alapunktis i osutatud ja partnerluslepingus sätestatud arenguvajadustele ja kasvupotentsiaalile:

- a) vähese CO₂-heiteliga majandusele ülemineku toetamine järgmisega:
  - i) taastuvatest energiaallikatest saadava energia tootmise ja levitamise edendamine;
  - ii) energiatõhususe ja taastuvenergia kasutamise edendamine ettevõtetes;
  - iii) energiatõhususe, aruka energijahtimise ja taastuvenergia kasutamise toetamine avalikus taristus, sealhulgas üldkasutatavates hoonetes ja eluasemesektoris;
  - iv) madal- ja keskpingel toimivate arukate jaotussüsteemide väljatöötamine ja kasutuselevõtmine;

⁽¹⁾ Nõukogu 11. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1084/2006, millega asutatakse Ühtekuuluvusfond ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1164/94 (ELT L 210, 31.7.2006, lk 79).

- v) CO₂-heiteid vähendavate strateegiate edendamine kõigis piirkondades, eelkõige linnapiirkondades, sealhulgas säästva mitmeliigilise linnalise liikuvuse edendamine ning kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks ettenähtud meetmed;
- vi) suure tõhususega soojuse ja elektri koostootmise edendamine lähtuvalt nõudlusest kasuliku soojuse järele;
- b) kliimamuutustega kohanemise ning riskide ennetamise ja juhtimise edendamine järgmisega:
- i) kliimamuutustega kohanemiseks suunatud investeeringute toetamine, sealhulgas ökosüsteemidel põhinevate lähenevate toetamine;
- ii) selliste investeeringute edendamine, mis on suunatud konkreetsete ohtudega toimetulemiseks, vastupanuvõime tagamiseks katastroofide puhul ja katastroofide tagajärgedega toimetulemise süsteemide väljatöötamiseks;
- c) keskkonna kaitsmine ja säilitamine ning ressursitõhususe edendamine järgmisega:
- i) investeeringud jäätmesektorisse, et täita liidu keskkonnavalase õigustiku nõuded ja rahuldada liikmesriikide investeerimisvajadused seoses nendest nõuetest rangemate nõuete täitmisega;
- ii) investeeringud veesektorisse, et täita liidu keskkonnavalase õigustiku nõuded ja rahuldada liikmesriikide investeerimisvajadused seoses nendest nõuetest rangemate nõuete täitmisega;
- iii) bioloogilise mitmekesisuse ning mullastike kaitse ja taastamine, ning ökosüsteemi teenuste, sealhulgas Natura 2000 ja roheliste taristute edendamine;
- iv) linnakeskkonna parandamine, linnade taaselustamine, mahajäetud tööstusobjektide (sealhulgas endised sõjaväealad) taaselustamine ja saastatusest puhastamine, õhusaaste vähendamine ja müraaset vähendavate meetmete edendamine;
- d) säästva transpordi edendamine ja oluliste võrgutaristute nn pudelikaelade kõrvaldamine järgmisega:
- i) Euroopa ühtse mitmeliigilise transpordipiirkonna toetamine, investeerides TEN-T-sse;
- ii) keskkonnasõbralike (sealhulgas madala müratasemega) ja vähese CO₂-heitega transpordisüsteemide, sealhulgas siseveeteede ja meretranspordi, sadamate, eri transpordiliikide ühendamise ja lennujaamade taristu arendamine ja parandamine, et soodustada säästvat piirkondlikku ja kohalikku liikuvust;
- iii) ulatuslike, kvaliteetsete ja koostalitlusvõimeliste raudteesüsteemide arendamine ja taastamine ning müraaset vähendavate meetmete edendamine;
- e) ametiasutuste ja sidusrühmade institutsioonilise suutlikkuse ja tõhusa avaliku halduse parandamine Ühtekuuluvusfondi rakendamise seotud haldusorganite institutsioonilise suutlikkuse ja tõhususe ning seonduvate avalike teenuste tugevdamise kaudu.

Artikkel 5

Näitajad

1. Kasutatakse käesoleva määruse I lisas esitatud ühiseid väljundnäitajaid, programmipõhiseid tulemusnäitajaid ja asjakohastel juhtudel programmipõhiseid väljundnäitajaid kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 27 lõikega 4 ja artikli 96 lõike 2 punkti b alapunktidega ii ja iv ning punkti c alapunktidega ii ja iv.
2. Ühiste ja programmispetsiifiliste väljundnäitajate algtase on null. Nende näitajate kumulatiivsed kvantitatiivsed sihttasemed seatakse aastaks 2023.
3. Investeerimisprioriteetidega seotud programmispetsiifiliste tulemusnäitajate algtasemed kasutavad viimaseid olemasolevaid andmeid ja sihttasemed seatakse aastaks 2023. Sihttasemede võib väljendada nii kvantitatiivselt kui ka kvalitatiivselt.
4. Komisjonile antakse kooskõlas artikliga 7 õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva määruse I lisas sätestatud ühiste väljundnäitajate loetelu ja seda põhjendatud juhtudel kohandada, et tagada rakenduskava elluviimisel tehtud edusammude tulemuslik hindamine.

Artikkel 6

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta sellise abi jätkamist või muutmist, sealhulgas täielikku või osalist tühistamist, mille komisjon on kiitnud heaks määruse (EÜ) nr 1084/2006 alusel või mis tahes muude õigusaktide alusel, mida kohaldatakse sellise abi suhtes 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Nimetatud määrust ja nimetatud muid kohaldatavaid õigusakte kohaldatakse seega sellise abi või tegevuste suhtes jätkuvalt pärast 31. detsembrit 2013 kuni nende lõpetamiseni. Käesoleva lõike kohaldamisel hõlmab abi rakenduskavasid ja suurprojekte.

2. Määruse (EÜ) nr 1084/2006 alusel esitatud või heaks kiidetud abitaotlused jäävad jõusse.

Artikkel 7

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 5 lõikes 4 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates 21. detsembri 2013 kuni 31. detsembrini 2020.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 5 lõikes 4 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses kindlaksmääratud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Vastavalt artikli 5 lõikele 4 vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub ainult juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole esitanud vastuväiteid kahe kuu jooksul pärast kõnealusest õigusaktist teatamist Euroopa Parlamendile ja

nõukogule või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on mõlemad enne nimetatud ajavahemiku lõppemist komisjonile teatanud, et nad ei kavatse vastuväiteid esitada. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 8

Kehtetuks tunnistamine

Ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 6 kohaldamist, tunnistatakse määrus (EÜ) nr 1084/2006 kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja neid loetakse II lisas esitatud vastavustabeli kohaselt.

Artikkel 9

Läbivaatamine

Euroopa Parlament ja nõukogu vaatavad käesoleva määruse läbi 31. detsembriks 2020 kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 177.

Artikkel 10

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
R. ŠADŽIUS

I LISA

ÜHTEKUULUVUSFONDI ÜHISTE VÄLJUNDNÄITAJATE LOETELU

	ÜHIK	NIMETUS
Keskkond		
Tahked jäätmed	tonni/aastas	Jäätmekäitlusmahu kasv
Veevarustus	isikute arv	Lisandunud osa elanikkonnast, kellele osutatakse paranenud veevarustusteenuseid
Reovee puhastamine	Inimekvivalent	Lisandunud osa elanikkonnast, kellele osutatakse paranenud reoveepuhastusteenuseid
Riskide ennetamine ja ohjamine	isikute arv	Elanikkond, kellel on kasu abinõudest, mis võetakse üleujutuste vastu kindlustamiseks
	isikute arv	Elanikkond, kellel on kasu metsatulekahjude ära hoidmiseks võetavatest meetmetest
Maastiku taastamine	hektarites	Taastatud maastike kogupindala
Loodus ja bioloogiline mitmekesisus	hektarites	Parema kaitsestaatuse saamiseks toetust saavate elupaikade pindala
Energia ja kliimamuutused		
Taastuvad energiaallikad	MW	Taastuvenergia tootmise mahu kasv
Energiaõhusus	kodumajapidamised	Parema energiatarbimisklassiga kodumajapidamiste arv
	kWh/aasta	Üldkasutatavate hoonete primaarenergia aastase tarbimise vähenemine
	kasutajate arv	Arukate võrkudega ühendatud energiatarbijate arvu kasv
Kasvuhoonegaaside vähendamine	heitkoguste CO ₂ -ekvivalendi tonnides	Kasvuhoonegaaside heitkoguste hinnanguline vähenemine aastas
Transport		
Raudtee	kilomeetrid	Uute raudteeliinide kogupikkus
	kilomeetrid	Rekonstrueeritud või ajakohastatud raudteeliinide kogupikkus
Teed	kilomeetrid	Uute teede kogupikkus
	kilomeetrid	Rekonstrueeritud või ajakohastatud teede kogupikkus
Linnatransport	kilomeetrid	Uute või parendatud trammi- ja metrooliinide kogupikkus
Siseveeteed	kilomeetrid	Uute või parandatud siseveeteede pikkus

II LISA

VASTAVUSTABEL

Määrus (EÜ) nr 1084/2006	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
Artikkel 3	—
Artikkel 4	—
—	Artikkel 3
—	Artikkel 4
—	Artikkel 5
Artikkel 5	Artikkel 6
Artikkel 5a	—
—	Artikkel 7
Artikkel 6	Artikkel 8
Artikkel 7	Artikkel 9
Artikkel 8	Artikkel 10

Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühisavaldus ERFi määruse artikli 6, Euroopa territoriaalse koostöö määruse artikli 15 ja Ühtekuuluvusfondi määruse artikli 4 kohaldamise kohta

Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad teadmiseks komisjoni kinnitused ELi seaduseandjale, et ERFi määruse, Euroopa territoriaalse koostöö määruse ja Ühtekuuluvusfondi määruse ühised väljundnäitajad, mis esitatakse iga nimetatud määruse lisas, on töötatud välja põhjaliku ettevalmistusprotsessi käigus, millesse on kaasatud nii komisjoni kui ka liikmesriikide hindamiseksperdid, ning et need näitajad peaksid eeldatavasti jääma stabiilseks.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUSES (EL) nr 1301/2013,

17. detsember 2013,

mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

Merendus- ja Kalandusfondi käsitlevad ühised sätted on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾.

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 178 ja 349,

- (3) Tuleks kehtestada erisätted sellist tüüpi tegevuste kohta, mida ERFist saab toetada, et järgida määruses (EL) nr 1303/2013 sätestatud valdkondlike eesmärkide raames investeerimisprioriteete. Samal ajal tuleks kindlaks määrata ja selgemaks muuta ERFi rakendusala välja jäävad tegevused, sealhulgas investeeringud, mille eesmärk on vähendada nendest tegevusaladest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguseid, mis on loetletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ ⁽⁴⁾ I lisas. Et vältida ülemäärast rahastamist ei tohiks selline investeering olla rahastamiskõlblik ERFist toetuse saamiseks, sest sellele laieneb juba direktiiv 2003/87/EÜ. Selline välistamine ei tohiks piirata võimalust kasutada ERFi direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetlemata tegevuste toetamiseks, isegi kui neid viivad ellu samad ettevõtjad ning need hõlmavad tegevusi seoses energiatõhususe eesmärgil tehtavate investeeringutega kaugküttevõrkudesse, arukatesse energia jaotus-, salvestus- ja ülekanndmissüsteemidesse ja õhusaaste vähendamise meetmetega, isegi kui sellise tegevuse kaudne mõju on kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine või kui need on loetletud direktiivis 2003/87/EÜ osutatud riiklikus kavas.

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regionide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

- (4) Vaja on täpsustada, milliseid lisategevusi saab ERFist veel toetada Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi raames.

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 176 on sätestatud, et Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF) on mõeldud selleks, et olla abiks põhiliste regionaalsete ebavõrdsuste korvamisel liidus. ELi toimimise lepingu kõnealuse artikli ja artikli 174 teise ja kolmanda lõigu kohaselt on ERFi eesmärk aidata kaasa eri piirkondade arengutasemete ühtlustamisele ja mahaäämuse vähendamisele kõige ebasoodsamates piirkondades, mille seas tuleks erilist tähelepanu pöörata piirkondadele, kus valitsevad rasked ja püsivad ebasoodsad looduslikud või demograafilised probleemid ja tingimused, näiteks väga väikese rahvastikutihedusega põhjapoolseimatele piirkondadele, saartele, piiriülestele ja mäestikualadele.

- (5) ERF peaks panustama liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiasse ja tagama seeläbi ERFi toetuse suurema kontsentreerituse liidu prioriteetidele. Olenevalt sellest, millisele piirkondade kategooriale toetust antakse, suunatakse ERFi toetus majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames innovatsioonile ja teadusuuringutele, info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale (IKT), väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele (VKEd) ning vähese CO₂ -heitega majanduse edendamisele. Sellise valdkondliku keskendumiseni tuleks

- (2) ERFi, Euroopa Sotsiaalfondi (ESFi), Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, 17. detsember 2013 millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 320).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

⁽¹⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 44.

⁽²⁾ ELT C 225, 27.7.2012, lk 114.

- jõuda riigi tasandil, võimaldades sealjuures paindlikkust rakenduskavade tasandil ja eri piirkonnakategooriates. Valdkondlikku keskendumist tuleks asjakohasel juhul kohandada nii, et võtta arvesse Ühtekuuluvusfondi vahendeid, mis on eraldatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1300/2013 ⁽¹⁾ osutatud vähese CO₂-heitega majandusele üleminekuga seotud investeerimisprioriteetide toetamiseks. Valdkondliku keskendumise määra puhul tuleks võtta arvesse nii piirkonna arengutaset, vajaduse korral Ühtekuuluvusfondi vahendeid kui ka erivajadusi piirkondades, mille SKP elaniku kohta, mida kasutatakse rahastamiskõlblikkuse kriteeriumina, programmiperioodil 2007-2013 oli väiksem kui 75 % EL 25 keskmisest SKPst võrdlusperioodil, piirkondades, millele toetuse andmine lõppeb programmiperioodil 2007-2013 järk-järgult, ning NUTS 2. tasandi teatavates piirkondades, mis koosnevad üksnes saareliikmesriikidest või saartest.
- (6) Kogukonna juhitud kohaliku arengu investeerimisprioriteedi raames peaks olema võimalik saada ERF-ist toetust kõigi käesolevas määruses osutatud valdkondlike eesmärkide saavutamiseks.
- (7) ERFi konkreetsete vajadustega tegelemiseks ja kooskõlas liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiaga on vaja ette näha määruses (EL) nr 1303/2013 sätestatud iga valdkondliku eesmärgi kohta ERF-ile omased tegevused kui investeerimisprioriteetid. Investeerimisprioriteetides tuleks seada üksteist mittevälistavad üksikasjalikud eesmärgid, mille saavutamist ERF toetab. Nende investeerimisprioriteetide alusel tuleks kindlaks määrata programmide konkreetset eesmärgid, mis võtavad arvesse programmiala vajadusi ja eripära.
- (8) Vaja on edendada uuendustegevust ja VKEde arendamist sellistes Euroopa ja piirkondlike probleemidega seotud arenevates valdkondades nagu loome- ja kultuuritööstus, uusi ühiskondlikke nõudmisi peegeldavad uuenduslikud teenused või vananeva ühiskonnaga seotud tooted ja teenused, hooldus ja tervishoid, ökoinnovatsioon, vähese CO₂-heitega majandus ja ressursitõhusus.
- (9) Kooskõlas määrusega (EL) nr 1303/2013 püütakse täielikult või osaliselt liidu eelarvest rahastatud ning teadus- ja uuendustegevuse valdkonnas tehtud investeeringute lisaväärtuse optimeerimiseks saavutada koostoime eeskätt ERFi tegevuse ning teadus- ja uuendustegevuse raamprogrammi „Horisont 2020” vahel, austades samas nende erisuguseid eesmärgi.
- (10) On oluline tagada, et riskijuhtimise investeeringute edendamisel võetakse arvesse piirkondlikule, piiriülesele ja rahvusvahelisele tasandile eriomaseid riske.
- (11) Et maksimeerida jätkusuutlikku turismi, kultuuri ja looduspärandit toetavate tegevusalade panust tööhõivesõbralikku majanduskasvu toetamise eesmärgi, peaksid need olema osa konkreetsete piirkondade territoriaalsest strateegiast, mis hõlmaks ka taandarenevate tööstuspiirkondade ümberkorraldamist. Eelnimetatud tegevuste toetamine peaks samuti aitama kaasa innovatsiooni ja IKT kasutamise edendamisele, VKEde olukorra parandamisele, keskkonna ja ressursitõhususe tugevdamisele või sotsiaalse kaasatuse edendamisele.
- (12) Jätkusuutliku piirkondliku või kohaliku liikuvuse edendamiseks või õhu- ja müraaaste vähendamiseks on vaja edendada tervislikke, säästvaid ja ohutuid transpordiliike. ERFist toetatavad lennujaamade taristu investeeringud peaksid edendama keskkonnasäästlikku lennutransporti, kui nendega muu hulgas avaratakse piirkondlikku ja kohalikku liikuvust teise ja kolmanda astme liiklussõlmede ühendamise üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) taristu, sealhulgas mitmeliigilise transpordi sõlmede kaudu.
- (13) Et edendada selliste energia- ja kliimaeesmärkide saavutamist, mis liit on seadnud liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia raames, tuleks ERFist toetada investeerimist energiatõhususe ja varustuskindluse edendamise liikmesriikides, muu hulgas arukate energia jaotus-, salvestus- ja ülekandesüsteemide arendamise kaudu, kaasa arvatud taastuvatest energiaallikatest lähtuva hajatootmise integreerimise teel. Selleks et täita energia varustuskindluse nõudeid viisil, mis on kooskõlas liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia raames seatud eesmärkidega peaksid liikmesriigid saama investeerida valitud energiaallikate jaotusega kooskõlas olevatesse energia taristutesse.
- (14) VKEsid, kelle hulka võivad kuuluda sotsiaalmajandusettevõtted, tuleks mõista vastavalt määruses (EL) nr 1303/2013 sätestatud määratlusele, mille kohaselt on hõlmatud mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtted komisjoni soovitus 2003/361/EÜ ⁽²⁾ tähenduses.
- (15) Sotsiaalse kaasatuse edendamiseks ja vaesusega võitlemiseks, eeskätt marginaliseeritud kogukondades, on vaja

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1300/2013, 17. detsember 2013 mis käsitleb Ühtekuuluvusfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1084/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 281).

⁽²⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

väikesemahulise taristu pakkumise kaudu parandada juurdepääsu sotsiaal-, kultuuri- ja vabaajateenustele, võttes arvesse puudega inimeste ja eakate erivajadusi.

arengu strateegiate ja uuenduslike meetmete rakendamise eest vastutavate asutuste vahel linnade säästva arengu valdkonnas ning täiendada olemasolevaid programme ja asutusi, on liidu tasandil vaja luua linnaarengu võrgustik.

- (16) Kogukonnapõhised teenused peaksid hõlmama kõiki koduseid, perepõhiseid, elukohajärgseid ja muid kogukonna teenuseid, millega toetatakse kõikide inimeste õigust elada kogukonnas ning omada võrdseid valikuid ning millega püütakse hoida ära isoleeritust või kogukonnast eraldumist.
- (17) Selleks et suurendada paindlikkust ja vähendada ühise rakendamise kaudu halduskoormust, tuleks viia ERFi ja Ühtekuuluvusfondi vastavate valdkondlike eesmärkide kohased investeerimisprioriteedid omavahel kooskõlla.
- (18) Käesoleva määruse lisas tuleks sätestada ühine väljundnäitajate kogum, millega hinnata liidu tasandil programmide rakendamise summaarseid edusamme. Need näitajad peaksid vastama käesoleva määruse ja määruse (EL) nr 1303/2013 asjakohaste sätetega kooskõlas toetust saanud investeerimisprioriteedile ja tegevuse liigile. Ühiseid väljundnäitajaid peaksid täiendama programmile eriomased tulemusnäitajad ning asjakohasel juhul programmile eriomased väljundnäitajad.
- (19) Linnade säästva arengu raames peetakse vajalikuks toetada integreeritud meetmeid linnapiirkondade, sealhulgas funktsionaalsete linnapiirkondade majanduslike, keskkonnavalaste, kliima-, demograafiliste ja sotsiaalsete probleemide lahendamiseks, võttes samal ajal arvesse vajadust edendada linna- ja maapiirkondade vahelisi ühendusi. Põhimõtted, mille alusel valida linnapiirkonnad, kus rakendada linnade säästva arengu integreeritud meetmeid, ning nende meetmete soovituslikud summad, tuleks sätestada partnerluslepingus, mille järgi eraldatakse nimetatud eesmärgil ERFi vahenditest liikmesriigi tasandil vähemalt 5 %. Linna ametiasutusele ülesannete delegeerimise ulatuse peaks otsustama korraldusasutus linna ametiasutusega konsulteerides.
- (20) Et leida või katsetada uusi lahendusi, mis on välja töötatud linnade säästva arenguga seotud probleemidega tegelemiseks ning mis on liidu tasandil olulised, peaks ERF toetama uuenduslike meetmeid linnade säästva arengu valdkonnas.
- (21) Et tugevdada võimekust, koostöövõrkude loomist ja kogemuste vahetust programmide ning linnade säästva
- (22) ERF peaks tegelema 1994. aasta ühinemisakti protokollis nr 6 struktuurifondide raames eesmärgiga 6 seotud erisätete kohta Rootsis ja Soomes osutatud probleemidega, mis on seotud äärmiselt väikese rahvastikutihedusega piirkondade ligipääsuga suurtele turgudele ja neist kaugel asumisega. ERF peaks käsitlema ka eriomaseid raskusi, millega seisavad silmitsi teatavad saared, piirialad, mägi-piirkonnad ja hõredalt asustatud alad, mille arengut aeglustab nende geograafiline asend, pidades silmas nende säästva arengu toetamist.
- (23) Eraldi tuleks pöörata tähelepanu äärepoolseimatele piirkondadele, võttes vastu ELi toimimise lepingu artikli 349 kohased meetmed, millega laiendatakse erandkorras ERFist antavate toetuste rakendusala kõnealustele piirkondadele eriomasest majanduslikust ja sotsiaalsest olukorrast tulenevate lisakulude hüvitamiseks antava tegevusabi rahastamisele, mida tingivad ELi toimimise lepingu artiklis 349 loetletud tegurid, nimelt nende piirkondade kaugus, isoleeritus, väike pindala, rasked loodusolud ja kliima ning majanduslik sõltuvus mõnedest toodetest, mille püsivus ja koosmõju piiravad oluliselt nende piirkondade arengut. Nimetatud kontekstis antav liikmesriikide tegevusabi on vabastatud ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud teavitamiskohustusest, kui abi andmise ajal vastab see tingimustele, mis on sätestatud määruuses, mille kohaselt on teatavad abi liigid ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaselt siseturuga nõuetega kooskõlas ning mis on vastu võetud nõukogu määruse (EÜ) nr 994/98⁽¹⁾ kohaselt.
- (24) Kooskõlas 7.–8. veebruari 2013. aasta Euroopa Ülemkogu järeldustega ning võttes arvesse ELi toimimise lepingus sätestatud erieesmärke seoses äärepoolseimate aladega, millele on osutatud artiklis 349, on Mayotte'i staatust muudetud Euroopa Ülemkogu otsusega nr 2012/419/EL⁽²⁾, mille kohaselt saab sellest 1. jaanuarist 2014 uus äärepoolseim piirkond. Mayotte'i taristu sihipärase ja kiire arendamise hõlbustamiseks ning edendamiseks peaks erandkorras olema võimalik eraldada vähemalt 50 % Mayotte'le eraldatud ERF rahastamispaketist määruuses (EL) nr 1303/2013 sätestatud viiele valdkondlikule eesmärgile.

⁽¹⁾ Nõukogu 7. mai 1998. aasta määrus (EÜ) nr 994/98, milles käsitletakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 92 ja 93 kohaldamist teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes (EÜT L 142, 14.5.1998, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Ülemkogu 11. juuli 2012. aasta otsus 2012/419/EL, millega muudetakse Mayotte'i staatust Euroopa Liidu suhtes (ELT L 204, 31.7.2012, lk 131).

(25) Käesoleva määruse täiendamiseks teatavate vähemoluliste sätetega tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada uuenduslike meetmete valiku- ja juhtimiskriteeriumide üksikasjalikud eeskirjad. Komisjonile tuleks anda samasugune õigus ka käesoleva määruse I lisa põhjendatud muudatuste osas, et tagada rakenduskava elluviimise edusammude tõhus hindamine. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistustöö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

(26) Kuna käesoleva määruse eesmärki, milleks on majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamine, korvates olulisemat piirkondlikku ebavõrdsust liidus, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga on seda eri piirkondade arengutasemete erinevuse, kõige ebasoodsamas olukorras olevate piirkondade mahajäämuse ning liikmesriikide ja piirkondade piiratud rahaliste vahendite tõttu parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(27) Käesolev määrus asendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1080/2006⁽¹⁾. Seetõttu tuleks selguse huvides määrus (EÜ) nr 1080/2006 kehtetuks tunnistada. Käesolev määrus ei peaks siiski mõjutama selliste toetuste jätkamist või muutmist, mille komisjon on kiitnud heaks määruse (EÜ) nr 1080/2006 alusel või mis tahes muude õigusaktide alusel, mida kohaldatakse selliste toetuste suhtes 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Nimetatud määrust ja nimetatud muid kohaldatavaid õigusakte tuleks seega selliste toetuste või asjaomaste tegevuste suhtes pärast 31. detsembrit 2013 kuni nende lõpetamiseni jätkuvalt kohaldada. Määruse (EÜ) nr 1080/2006 raames esitatud või heaks kiidetud toetusetaotlused peaksid jääma kehtima.

(28) Et võimaldada käesolevas määruses sätestatud meetmete kohest kohaldamist, peaks käesolev määrus jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1080/2006, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1783/1999 (EÜT L 210, 31.7.2006, lk 1).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesoleva määrusega sätestatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERFi) ülesanded, sellest makstava toetuse ulatus lähtuvalt eesmärgist investeerida majanduskasvu ja tööhõivesse ning Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgist ning majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi ERFist toetamise erisätted.

Artikkel 2

ERFi ülesanded

ERF aitab rahastada meetmeid, mille eesmärk on tugevdada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, korvates olulisemat piirkondlikku ebavõrdsust liidus piirkondade majanduse jätkusuutliku arengu ja struktuurilise kohandamise kaudu, sealhulgas taandarenevate tööstuspiirkondade ja mahajäävate piirkondade ümberkorraldamise kaudu.

Artikkel 3

ERF-ist antava toetuse ulatus

1. ERFist toetatakse artiklis 5 sätestatud investeerimisprioriteetide järgmiseks järgmisi tegevusi:

- a) tootmisesse investeerimine, mis aitab kaasa püsivate töökohade loomisele ja säilitamisele, eelkõige otsese abi kaudu VKEdesse investeerimiseks;
- b) tootmisesse investeerimine, sõltumata asjaomase ettevõtte suuruselt, millega aidatakse järgida artikli 5 punktides 1 ja 4 sätestatud investeerimisprioriteete, ning kui investeering hõlmab suurettevõtet ja VKEde koostööd, artikli 5 punktis 2 sätestatud prioriteete;
- c) investeerimine taristusse, mille kaudu osutatakse kodanikele energia-, keskkonna-, transpordi- ja IKT-alaseid põhitteenuseid;
- d) investeerimine sotsiaal-, tervishoiu-, teadus- ja uuendustegevuse, ettevõtluse ning haridustaristut;
- e) investeerimine piirkondade sisemise potentsiaali arendamiseks piisinvesteeringute kaudu seadmetesse ja väikesemahulistes taristutesse; nende hulka kuuluvad väikesemahulised kultuuri- ning jätkusuutliku turismi taristud, ettevõtetele osutatavad teenused, teadus- ja innovatsiooniasutuste toetamine ning investeerimine tehnoloogiasse ja ettevõtete rakendusuringutesse;

f) koostöövõrkude loomine, koostöö ja kogemuste vahetus pädevate piirkondlike, kohalike, linna- ja muude riiklike ametiasutuste, majandus- ja sotsiaalpartnerite ning määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 5 lõikes 1 osutatud kodanikuühiskonda esindavate asutuste vahel, õpingud, ettevalmistustööd ja suutlikkuse parandamine.

2. Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi raames võib ERFist toetada ka vahendite ja inimressurssidega ning igat liiki taristu piiriuülest jagamist kõikides piirkondades.

3. ERFist ei toetata:

- a) tuumajõujaamade tegevuse lõpetamist või nende rajamist;
- b) investeringuid vähendamaks kasvuhoonegaaside heitkoguseid, mis tekivad direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tegevusaladel;
- c) tubaka ja tubakatoodete valmistamist, töötlemist ja turustamist;
- d) raskustes olevaid ettevõtteid, mis on sellisena määratletud liidu riigiabi eeskirjades;
- e) investeringuid lennujaamataristusse, välja arvatud juhul, kui need on seotud keskkonnakaitsega või kui nendega kaasnevad investeringud, mis on vajalikud lennujaamataristu ebasoodsa keskkonnamõju leevendamiseks või vähendamiseks.

Artikkel 4

Valdkondlik keskendumine

1. Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimeses lõigus sätestatud valdkondlike eesmärkide ning käesoleva määruse artiklis 5 sätestatud investeerimisprioriteetide puhul, mida võib ERFist majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames toetada, keskendutakse järgmisele:

- a) rohkem arenenud piirkondades:
  - i) vähemalt 80 % ERFi vahendite kogusummast eraldatakse riiklikul tasandil määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimese lõigu punktides 1, 2, 3 ja 4 sätestatud kahele või enamale valdkondlikule eesmärgile, ning
  - ii) vähemalt 20 % ERFi vahendite kogusummast eraldatakse riiklikul tasandil määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimese lõigu punktis 4 sätestatud valdkondlikule eesmärgile.
- b) üleminekupiirkondades:
  - i) vähemalt 60 % ERFi vahendite kogusummast eraldatakse riiklikul tasandil määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9

esimese lõigu punktides 1, 2, 3 ja 4 sätestatud kahele või enamale valdkondlikule eesmärgile, ning

- ii) vähemalt 15 % ERFi vahendite kogusummast eraldatakse riiklikul tasandil määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimese lõigu punktis 4 sätestatud valdkondlikule eesmärgile.

c) vähemarenenud piirkondades:

- i) vähemalt 50 % ERFi vahendite kogusummast eraldatakse riiklikul tasandil määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimese lõigu punktides 1, 2, 3 ja 4 sätestatud kahele või enamale valdkondlikule eesmärgile; ning
- ii) vähemalt 12 % ERFi vahendite kogusummast eraldatakse riiklikul tasandil määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimese lõigu punktis 4 sätestatud valdkondlikule eesmärgile.

Käesoleva artikli kohaldamisel käsitletakse üleminekupiirkonnadena piirkondi, mille SKP elaniku kohta, mida kasutatakse rahastamiskõlblikkuse kriteeriumina, oli programmiperioodil 2007-2013 alla 75 % EL 25 keskmisest SKPst võrdlusperioodil, ning piirkondi, millele abiandmine lõpetatakse programmiperioodil 2007-2013 järk-järgult, kuid mis on rahastamiskõlblikud määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 90 lõike 2 esimese lõigu punktis c viidatud rohkem arenenud piirkonna kategooria kohaselt programmiperioodil 2014-2020.

Käesoleva artikli kohaldamisel käsitletakse vähemarenenud piirkonnana kõiki NUTS 2. tasandi piirkondi, mis moodustavad üksnes osa saareliikmesriikidest või saartest, mis asuvad Ühtekuuluvusfondist toetust saavates liikmesriikides, ning kõiki äärepoolsemaid piirkondi.

2. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 võib piirkonnakategooriale eraldatud ERFi miinimumosa olla selles lõikes sätestatud väiksem, tingimusel et sellist vähendamist tasakaalustatakse teistele piirkonnakategooriatele eraldatava osa suurendamisega. See summa liikmesriigi tasandil, mis hõlmab kõikidele piirkonnakategooriatele ettenähtud summasid määruse (EL) nr 1300/2013 artikli 9 esimese lõigu punktides 1, 2, 3 ja 4 sätestatud valdkondlike eesmärkide puhul ja määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimese lõigu punktis 4 sätestatud valdkondliku eesmärgi puhul, ei ole seega väiksem kui käesoleva artikli lõikes 1 ettenähtud ERFi miinimumosade rakendamise tulenev summa liikmesriigi tasandil.

3. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 võib Ühtekuuluvusfondi vahendid, mis on eraldatud määruse (EL) nr 1300/2013 artikli 4 punktis a sätestatud investeerimisprioriteetide toetamiseks, arvata käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punkti a alapunktis ii, punkti b alapunktis ii ja punkti c alapunktis ii sätestatud miinimumosade hulka. Sellisel juhul suurendatakse käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punkti c alapunktis ii osutatud osa 15 %-ni. Võimaluse korral tuleks need vahendid eraldada proportsionaalselt eri piirkonnakategooriate suhtes, võttes aluseks nende suhtelise osa asjaomase liikmesriigi kogu elanikkonnast.

Artikkel 5

Investeeringuprioriteedid

ERFist toetatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimeses lõigus sätestatud valdkondlike eesmärkide raames järgmisi investeeringuprioriteete, tuginedes nimetatud määruse artikli 15 lõike 1 punkti a alapunktis i osutatud ja partnerluslepingus sätestatud arenguvajadustele ja kasvupotentsiaalile:

- 1) teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni edendamine järgmisega:
  - a) teadus- ja uuendustegevuse taristu ja võimekuse täiustamine, et arendada teadus- ja uuendustegevuse alast kõrget kvaliteeti ning edendada eelkõige Euroopa huvides tegutsevate pädevuskeskuste tööd;
  - b) teadus- ja uuendustegevusse suunatud äriala investeringute soodustamine, ettevõtete, teadus- ja arenduskeskuste ning kõrgharidussektori vaheliste sidemete ja sünergiate arendamine, eelkõige investeeringute edendamine toodete ja teenuste arendamiseks, tehnosiirdesse, sotsiaalsesse innovatsiooni, ökoinnovatsiooni, avalike teenuste alaste rakendustesse, nõudluse stimuleerimisse, võrgustike ja klastrite loomisse ja avatud innovatsiooni soodustamiseks läbi aruka spetsialiseerumise, ning tehnoloogiliste ja rakenduslike teadusuuringute, katseliinide, toodete varaste valideerimismeetmete, arenenud tootmisvõimsuste suutlikkuse ja esimese toodangu toetamine, eelkõige võtmetehnoloogiate ning üldotstarbeliste tehnoloogiate levitamise valdkonnas;
- 2) IKTle juurdepääsu ning selle kasutamise ja kvaliteedi edendamine järgmisega:
  - a) lairibaühenduse kasutuselevõtu ja kiire ühendusega võrkude väljaarendamise laiendamine ning arenevate tehnoloogiate ja võrkude digitaalse majanduse jaoks kasutuselevõtmise toetamine;
  - b) IKT toodete ja teenuste, e-kaubanduse arendamine ja IKT nõudluse edendamine;
  - c) e-riigi, e-õppe, e-kaasatuse, e-kultuuri ja e-tervishoiu alaste IKT rakenduste tugevdamine;
- 3) VKEde konkurentsivõime suurendamine järgmisega:
  - a) ettevõtluse edendamine, eelkõige uute ideede kasutuselevõtu ja uute ettevõtete loomise soodustamine, muu hulgas ettevõtlusinkubaatori kaudu;
  - b) uute ärimudelite arendamine ja kasutuselevõtmine VKEde jaoks, eelkõige pidades silmas rahvusvahelist tegevust;
  - c) toodete ja teenuste arendamissuutlikkuse loomise ja arendamise toetamine;
  - d) VKEde kasvupotentsiaali toetamine piirkondlikel, riiklikel ja rahvusvahelistel turgudel ja innovatsiooniprotsessides osalemise toetamine;
- 4) toetada üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele järgmisega:
  - a) taastuvatest energiaallikatest saadava energia tootmise ja jaotamise edendamine;
  - b) energiatõhususe ja taastuenergia kasutamise edendamine ettevõtetes;
  - c) energiatõhususe, aruka energiajuhtimise ja taastuenergia kasutamise toetamine avalikus taristus, sealhulgas üldkasutatavates hoonetes ja eluasemesektoris;
  - d) madal- ja keskpingel toimivate arukate jaotussüsteemide väljaarendamine ja kasutuselevõtmine;
  - e) CO₂-heidet vähendavate strateegiate edendamine igat liiki territooriumidel, eelkõige linnapiirkondades, sealhulgas säästva mitmeliigilise linnalise liikuvuse edendamine ning kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks ettenähtud meetmed;
  - f) vähese CO₂-heitega tehnoloogiate alaste teadusuuringute ning innovatsiooni ja nende kasutuselevõtmise edendamine;
  - g) kasuliku soojuse nõudlusel põhineva töhuga soojus- ja elektrienergia koostootmise edendamine;
- 5) kliimamuutustega kohanemise ning riskide ennetamise ja juhtimise edendamine järgmisega:
  - a) kliimamuutustega kohanemiseks suunatud investeeringute, sealhulgas ökosüsteemipõhiste lähenemiste toetamine;
  - b) eriliste ohtude käsitlemiseks, õnnetustele vastupidamise tagamiseks ning katastroofide ohjamise süsteemide arendamiseks suunatud investeeringute soodustamine;
- 6) keskkonnakaitse ja -säilitamise ning ressursitõhususe edendamine järgmisega:

- a) investeerimine jäämesektorisse, et täita liidu keskkonnavalase õigustiku nõuded ja toetada liikmesriikide investeerimisvajadusi seoses nendest nõuetest rangemate nõuete täitmisega;
- b) investeerimine veesektorisse, et täita liidu keskkonnavalase õigustiku nõuded ja toetada liikmesriikide investeerimisvajadusi seoses nendest nõuetest rangemate nõuete täitmisega;
- c) loodus- ja kultuuripärandi säilitamine, kaitse, edendamine ja arendamine;
- d) bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja taastamine ning mullastike kaitse ja taastamine ning ökosüsteemi teenuste edendamine, sealhulgas NATURA 2000 ja roheliste taristute kaudu;
- e) linnakeskkonna parandamine, linnade taaselustamine, mahajäetud tööstusobjektide (sealhulgas endised sõjaväealad) taaselustamine ja saastatusest puhastamine, õhusaaste vähendamine ja müra vähendamise meetmete edendamine;
- f) uuenduslike tehnoloogiate edendamine, millega parandada keskkonnakaitset ja ressursitõhusust jäätmekäitluse ja veesektoris, mullastike kaitset või vähendada õhusaastet;
- g) tööstuses ressursitõhusale majandusele ülemineku toetamine ning keskkonnasäästliku majanduskasvu, ökoinnovatsiooni ja keskkonnatoime juhtimise edendamine avalikus ja erasektoris;
- 7) säästva transpordi edendamine ning oluliste võrgutaristuste kitsaskohtade kõrvaldamine järgmisega:
- a) Euroopa ühtse mitmeliigilise transpordipiirkonna toetamine, investeerides TEN-Tsse;
- b) piirkondliku liikuvuse tõhustamine, liites teise ja kolmanda suurusjärgu sõlmed, sealhulgas mitmeliigilised sõlmed üleeuroopalise transpordivõrgu taristuga;
- c) keskkonnasõbralike (sealhulgas madala müratasemega) ja vähese CO₂-heitega transpordisüsteemide, sealhulgas siseveeteede ja meretranspordi, sadamate, eri transpordiliikide ühendamise ja lennujaamade taristu arendamine ja parandamine, et soodustada säästvat piirkondlikku ja kohalikku liikuvust;
- d) ulatusliku, kõrgekvaliteedilise ja koostalitlusvõimelise raudteesüsteemi arendamine ja taastamine ning mürataset vähendavate meetmete edendamine;
- e) energiatõhususe ja tarnekindluse parandamine arukate energiajaotamise, -salvestamise ja -jaotamise süsteemidega ning taastuvatest energiaallikatest lähtuva hajatootmise toodetud energia integreerimine;
- 8) jätkusuutliku ja kvaliteetse tööhõive edendamine ja tööjõu liikuvuse toetamine läbi järgmiste tegevuste:
- a) ettevõtlusinkubaatorite arendamise toetamine ning investeringutoetus füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisele, mikroettevõttele ja ettevõtete asutamisele;
- b) tööhõivesõbraliku majanduskasvu toetamine sisemise potentsiaali arendamise kaudu osana konkreetsete piirkondade territoriaalsest strateegiast, sealhulgas taandarenevate tööstuspiirkondade ümberkorraldamine ning konkreetsetele loodus- ja kultuurivaradele juurdepääsu tõhustamine ja sellise vara arendamine;
- c) kohalike arengualgatuste toetamine ning abi oma naabruskonnas teenuseid osutavatele struktuuridele, mis loovad uusi töökohti, kui sellised meetmed on väljaspool Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1304/2013 ⁽¹⁾ kohaldamisala;
- d) tööturuasutuste taristutesse investeerimine.
- 9) sotsiaalse kaasatuse edendamine ning vaesuse ja igasuguse diskrimineerimise vastu võitlemine järgmiste vahenditega:
- a) investeringud tervishoidu ja sotsiaalsesse taristusse, mis panustavad piirkondlikku ja kohalikku arengusse, vähendades tervisealast ebavõrdsust ning edendades sotsiaalset kaasatust parandatud juurdepääsu kaudu sotsiaal-, kultuuri- ja meelelahutusteenustele, ning üleminek hooledeasutustes pakutavalt hoolekandeteenustelt kohalikule hoolekandestruktuurile;
- b) mahajäänud linna- ja maapiirkondade kogukondade füüsilise, majandusliku ja sotsiaalse taaselustamise toetamine;
- c) sotsiaalsete ettevõtete toetamine;
- d) kogukonna juhitud kohalike arengustrateegiate raames tehtavad investeringud;
- 10) investeringud haridusse, koolitusse ja kutseõppesse oskuste omandamise eesmärgil ja elukestvasse õppesse haridus- ja koolitustaristu arendamise läbi;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1304/2013, 17. detsember 2013 mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1081/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 470).

11) ametiasutuste ja sidusrühmade institutsioonilise suutlikkuse ning töhusa avaliku halduse parandamine ERFi rakendamisega seotud haldusorganite institutsioonilise suutlikkuse ja tõhususe ning seonduvate avalike teenuste tugevdamise kaudu; ning toetamaks ESFi toetatavaid meetmeid institutsioonilise suutlikkuse ja avaliku halduse tõhustamiseks.

Artikkel 6

Majanduskasvu ja tööhõive investeeringute eesmärgi näitajad

1. Kasutatakse käesoleva määruse I lisas sätestatud ühiseid väljundnäitajaid, programmipõhiseid tulemusnäitajaid ja asjakohastel juhtudel programmipõhiseid väljundnäitajaid kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 27 lõikega 4, artikli 96 lõike 2 punkti b alapunktidega ii ja iv ning artikli 96 lõike 2 punkti c alapunktidega ii ja iv.

2. Ühiste ja programmispetsiifiliste väljundnäitajate baasväärtuseks võetakse null. Nende näitajate kumulatiivsed kvantitatiivsed sihtväärtused seatakse aastaks 2023.

3. Investeeringuprioriteetidega seonduvate programmispetsiifiliste tulemusnäitajate baasväärtusteks võetakse viimased olemasolevad andmed ja sihid seatakse aastaks 2023. Sihte võib väljendada nii kvantitatiivselt kui ka kvalitatiivselt.

4. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 14 vastu delegeeritud õigusakt, et muuta käesoleva määruse I lisas nimetatud ühiste väljundnäitajate loetelu, kui see on põhjendatud, et tagada rakenduskavade elluviimise edusammude tõhus hindamine.

II PEATÜKK

Territooriumide eripära käsitlemise erisätted

Artikkel 7

Linnade säästev areng

1. ERF toetab rakenduskavade raames linnade säästvat arengut läbi strateegiate, milles on sätestatud integreeritud meetmed linnapiirkondade majanduslike, keskkonnavaliste, kliimaalaste, demograafiliste ja sotsiaalsete probleemide lahendamiseks, võttes arvesse linna- ja maapiirkondade vaheliste ühenduste edendamise vajadust.

2. Linnade säästvat arengut teostatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 36 osutatud integreeritud territoriaalsete investeeringute kaudu või konkreetse rakenduskava või prioriteetse erisuuna raames kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 96 lõike 1 esimese lõigu punktiga c.

3. Iga liikmesriik sõnastab partnerluslepingus oma spetsiifilist territoriaalset olukorda arvesse võttes nende linnapiirkondade valimise põhimõtted, kus linnade säästva arengu jaoks rakendatakse integreeritud meetmeid, ning kehtestab soovitusliku eraldise nende meetmete rakendamiseks liikmesriigi tasandil.

4. Vähemalt 5 % ERFi vahenditest, mis on eraldatud liikmesriigi tasandil eesmärgiga investeerida majanduskasvu ja tööhõivesse, eraldatakse linnade säästva arengu integreeritud meetmete jaoks, kus linnad, allpiirkondade või kohalikud asutused, kes vastutavad säästvate linnastrateegiate rakendamise eest (edaspidi „linnaasutused“) vastutavad ülesannete eest, mis on seotud vähemalt tegevuste valimisega kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 123 lõikega 6 või asjakohasel juhul kooskõlas selle määruse artikli 123 lõikega 7. Käesoleva artikli lõike 2 täitmiseks mõeldud esialgne summa sätestatakse asjakohastes rakendusprogrammi(de)s.

5. Korraldusasutus määrab kindlaks linnaasutusega konsulteerides selliste linna säästva arengu integreeritud meetmete haldamisega seotud ülesannete ulatuse, mille täitmiseks tegelevad linnaasutused. Korraldusasutus vormistab oma otsuse ametlikult kirjalikus vormis. Korraldusasutus võib jätta endale õiguse enne heakskiitmist toimingute rahastamiskõlblikkust lõplikult kontrollida.

Artikkel 8

Uuenduslikud meetmed linnade säästva arengu valdkonnas

1. Komisjoni algatusel võib ERF toetada uuenduslike meetmeid linnade säästva arengu valdkonnas kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 92 lõikega 8. Nimetatud meetmed hõlmavad uuringuid ja katseprojekte, mille eesmärk on leida või katsetada uusi lahendusi, mis on välja töötatud linnade säästva arenguga seotud probleemidega tegelemiseks ning mis on liidu tasandil olulised. Komisjon julgustab määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 5 punktis 1 osutatud kategooriatel põhinevate asjakohaste partnerite kaasamist uuenduslike meetmete ettevalmistamisse ja rakendamisse.

2. Erandina käesoleva määruse artiklist 4 võidakse uuenduslike meetmetega toetada kõiki tegevusi, mis on vajalikud määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 9 esimeses lõigus sätestatud valdkondlike eesmärkide saavutamise jaoks ning mis vastavad käesoleva määruse artiklis 5 sätestatud investeeringuprioriteetidele.

3. Komisjonile antakse kooskõlas artikliga 14 õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ERFi poolt kooskõlas käesoleva määrusega toetatavate uuenduslike meetmete valiku ja haldamise põhimõtete kohta.

Artikkel 9

Linnade arenguvõrgustik

1. Komisjon määrab vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artiklile 58 kindlaks linnade arenguvõrgustiku eesmärgiga edendada suutlikkust, koostöövõrgustikke ning kogemuste vahetamist liidu tasandil linnaasutuste, kes vastutavad kooskõlas käesoleva määruse artikli 7 lõigetega 4 ja 5 linnade säästva arengustrateegia rakendamise eest, ning asutuste vahel, kes kooskõlas käesoleva määruse artikliga 8 vastutavad linnade säästva arengu valdkonna uuenduslike meetmete eest.

2. Linnade arenguvõrgustiku tegevused täiendavad neid, mida on rakendatud piirkondadevahelise koostöö eesmärgil Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (¹) (EL) nr 1299/2013 artikli 2 punkti 3 alapunkti b kohaselt.

Artikkel 10

Piirkonnad, kus valitsevad ebasoodsad looduslikud või demograafilised tingimused

ERFi kaasfinantseeritavate rakenduskavade puhul, mis hõlmavad määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 121 punktis 4 märgitud raskete ja püsivate ebasoodsate looduslike tingimuste või demograafilise olukorraga piirkondi, pööratakse erilist tähelepanu nendele piirkondadele iseloomulike raskuste käsitlemisele.

Artikkel 11

Väga väikese rahvastikutihedusega põhjapoolseimad piirkonnad

Väga väikese rahvastikutihedusega põhjapoolseimate piirkondade konkreetse lisaeraldise suhtes ei kohaldata artiklit 4. Kõnealune eraldis eraldatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimese lõigu punktides 1, 2, 3, 4 ja 7 sätestatud valdkondlike eesmärkide jaoks.

Artikkel 12

Äärepoolseimad piirkonnad

1. Äärepoolseimatele piirkondadele tehtavate konkreetsete lisaeraldiste suhtes ei kohaldata artiklit 4. Neid eraldisi kasutatakse ELi toimimise lepingu artiklis 349 kindlaks määratud äärepoolseimate piirkondade eripära ja piirangutega seotud täiendavate kulude hüvitamiseks, toetades:

- a) määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimeses lõigus sätestatud valdkondlike eesmärgid;
- b) kaubaveoteenuseid ja veoteenuse osutamise alustamist;

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1299/2013, 17. detsember 2013 erisätete kohta, milles käsitletakse Euroopa Regionaalarengu Fondist toetuse andmist seoses eesmärgiga „Euroopa territoriaalne koostöö” (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 259).

c) tootmisvahendite ladustamispiirangutega, nende ülemääraste mõõtmete ja hooldusega ning kohalikul tööturul inimkapitali puudumisega seotud tegevusi.

2. Lisaks kasutatakse lõikes 1 osutatud konkreetseid lisaeraldisi äärepoolseimates piirkondades tegevusabi ning avaliku teenindamise kohustuse ja lepingutega seotud kulutuste rahastamise toetamiseks.

3. Summa, mille suhtes kaasrahastamise määra kohaldatakse, on proportsionaalne üksnes lõikes 1 mainitud toetusesaaja lisakuludega tegevusabile ning avaliku teenindamise kohustuse ja lepingutega seotud kulutustega, ent see võib investeerimiskulutuste korral hõlmata kõiki rahastamiskõlblikke kulusid.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud konkreetsete lisaeraldistega ei või toetada:

- a) tegevusi, mis on seotud ELi toimimise lepingu I lisas käsitletud toodetega;
- b) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 punktis a lubatud abi reisijateveoks;
- c) maksuvabastusi ja vabastust sotsiaalmaksudest.

5. Erandina artikli 3 lõike 1 punktides a ja b võib ERF toetada tootlikke investeeringuid äärepoolseimate piirkondade ettevõtetesse, hoolimata nende ettevõtete suurusest.

6. Käesoleva määruse artiklit 4 ei kohaldata rahastamispaketi ERFi osa suhtes, mis on eraldatud Mayotte'ile kui äärepoolseimatele piirkonnale ELi toimimise lepingu artikli 349 tähenduses ning vähemalt 50 % sellest ERFi osast eraldatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimese lõigu punktides 1, 2, 3, 4 ja 6 sätestatud valdkondlikele eesmärkidele.

III PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 13

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta selliste toetuste jätkamist või muutmist, sealhulgas täielikku või osalist tühistamist, mille komisjon on kiitnud heaks määruse (EÜ) nr 1080/2006 alusel või mis tahes muude õigusaktide alusel, mida kohaldatakse selliste toetuste suhtes 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Nimeetatud määrust ning nimetatud muid kohaldatavaid õigusakte kohaldatakse selliste toetuste või tegevuste suhtes seega jätkuvalt pärast 31. detsembrit 2013 kuni nende lõpetamiseni. Käesoleva lõike kohaldamisel hõlmab abi rakenduskavasid ja suurprojekte.

2. Määruse (EÜ) nr 1080/2006 alusel esitatud või heaks kiidetud toetuse taotlused jäävad jõusse.

*Artikkel 14***Delegeerimine**

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Komisjonile antakse õigus võtta vastu artikli 6 lõikes 4 ja artikli 8 lõikes 3 osutatud delegeeritud õigusakte alates 21. detsember 2013 kuni 31. detsembrini 2020.
3. Euroopa Parlament või nõukogu võib artikli 6 lõikes 4 ja artikli 8 lõikes 3 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses kindlaksmääratud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle üheaegselt teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
5. Artikli 6 lõike 4 ja artikli 8 lõike 3 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub ainult siis, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole esitanud sellele vastuväiteid kahe kuu jooksul alates sellest, kui õigusakt Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavaks tehti, või kui nii Euroopa Parlament kui

ka nõukogu on enne nimetatud ajavahemiku lõppemist komisjonile teatanud, et nad ei kavatse vastuväiteid esitada. Kõnealust ajavahemikku võib Euroopa Parlamendi või nõukogu taotlusel kahe kuu võrra pikendada.

*Artikkel 15***Kehtetuks tunnistamine**

Ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 13 kohaldamist, tunnistatakse nõukogu määrus (EÜ) nr 1080/2006 kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja neid loetakse II lisas esitatud vastavustabeli kohaselt.

*Artikkel 16***Läbivaatamine**

Euroopa Parlament ja nõukogu vaatavad käesoleva määruse läbi 31. detsembriks 2020 ELi toimimise lepingu artiklis 177 sätestatud korras.

*Artikkel 17***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikli 12 lõiget 6 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
R. ŠADŽIUS

I LISA

ERFI TOETUSE ÜHISED VÄLJUNDNÄITAJAD MAJANDUSKASVU JA TÖÖHÕIVESSE INVESTEERIMISE EESMÄRGIL (ARTIKKEL 6)

	ÜHIK	NIMETUS
Tulusad investeeringud		
	ettevõtted	Abi saavate ettevõtete arv
	ettevõtted	Toetusi saavate ettevõtete arv
	ettevõtted	Muud rahalist abi kui toetusi saavate ettevõtete arv
	ettevõtted	Mitterahalist abi saavate ettevõtete arv
	ettevõtted	Toetust saavate uute ettevõtete arv
	EUR	Erainvesteeringud kooskõlas riigi toetustega ettevõtetele
	EUR	Erainvesteeringud kooskõlas riigi toetustega ettevõtetele (mitterahalised toetused)
	täistööaja ekvivalendid	Tööhõive kasv toetust saanud ettevõtetes
Jätkusuutlik turism	külastusi/aastas	Toetust saanud turismiatraktsioonide ja kultuuri- ja rahvapärandsse kuuluvate paikade külastamise kordade arvu oodatav kasv
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia taristu	leibkonnad	Lisandunud leibkondade arv, kellel on võimalik kasutada lairibaühendust, mille kiirus on vähemalt 30 Mb/s
Transport		
Raudteetransport	kilomeetrid	Uute raudteeliinide kogupikkus, millest üleeuroopaline transpordivõrk
	kilomeetrid	Rekonstrueeritud või ajakohastatud raudteeliinide kogupikkus, millest üleeuroopaline transpordivõrk
Teed	kilomeetrid	Uute teede kogupikkus, millest üleeuroopaline transpordivõrk
	kilomeetrid	Rekonstrueeritud või ajakohastatud teede kogupikkus, millest üleeuroopaline transpordivõrk
Linnatransport	kilomeetrid	Uute või parandatud trammi- ja metrooliinide kogupikkus
Siseveeteed	kilomeetrid	Uute või parandatud siseveeteede pikkus
Keskond		
Tahked jäätmed	tonni/aastas	Täiendav jäätmete ringlussevõtu võimsus
Veevarustus	füüsilised isikud	Täiendav elanikkond, keda teenindatakse töhusama veevarustuse abil
Reovee puhastamine	inimekvivalent	Täiendav elanikkond, kellele on suunatud töhusama reoveepuhastuse teenus
Riskiennetus ja -juhtimine	füüsilised isikud	Üleujutuse kaitse meetmetest kasu saav elanikkond
	füüsilised isikud	Elanikkond, kellel on kasu metsatulekahjude eest kaitsmiseks võetavatest meetmetest

	ÜHIK	NIMETUS
Maa taastamine	hektarid	Taastatud maa kogupindala
Loodus ja bioloogiline mitmekesisus	hektarid	Parema kaitsestaatuse saamiseks toetust saavate elupaikade pindala
Teadusuuringud ja innovatsioon		
	täistööaja ekvivalendid	Uute teadurite arv toetust saanud üksustes
	täistööaja ekvivalendid	Täiustatud uuringutealase taristuga asutustes töötavate teadurite arv
	ettevõtted	Toetust saavate teadusasutustega koostööd tegevate ettevõtete arv
	EUR	Erainvesteeringud kooskõlas riigi toetustega innovatsiooni või teadus- ja arendustegevuse alastele projektidele
	ettevõtted	Nende ettevõtete arv, keda toetatakse uudsete toodete turule toomisel
	ettevõtted	Nende ettevõtete arv, keda toetatakse ettevõttesse uudsete toodete toomisel
Energieetika ja kliimamuutused		
Taastuvad energiaallikad	MW	Taastuva energia tootmise täiendav võimsus
Energiatõhusus	leibkonnad	Tõhustatud energiatarbimise klassifikatsiooniga leibkondade arv
	kWh/aastas	Üldkasutatavate hoonete primaarenergia aastase tarbimise vähenemine
	kasutajad	Arukatesse energiavõrkudesse ühendatud täiendavate energiatarbijate arv
Kasvuhoonegaaside vähendamine	CO ₂ ekvivalenttonnides	Kasvuhoonegaaside heitkoguste hinnanguline vähenemine aastas
Sotsiaalne taristu		
Lastehoid ja haridus	füüsilised isikud	Toetust saavate lapsehoiuteenuste või hariduse taristu võimekus
Tervishoid	füüsilised isikud	Paremate tervishoiuteenustega hõlmatud elanikud
Linnaarenduse erinäitajad		
	füüsilised isikud	Linnade integreeritud arengustrateegiatega aladel elavad inimesed
	ruutmeetrid	Avalik linnaruum, mis on loodud või taastatud linnapiirkondades
	ruutmeetrid	Linnapiirkondades ehitatud või renoveeritud avalikud või ärihooned
	elamud	Renoveeritud elamud linnapiirkondades

II LISA

VASTAVUSTABEL

Määrus (EÜ) nr 1080/2006	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
Artikkel 3	Artikkel 3
—	Artikkel 4
Artikkel 4	Artikkel 5
Artikkel 5	Artikkel 5
Artikkel 6	—
Artikkel 7	—
—	Artikkel 6
Artikkel 8	Artikkel 7
—	Artikkel 8
—	Artikkel 9
Artikkel 9	—
Artikkel 10	Artikkel 10
—	Artikkel 11
Artikkel 11	Artikkel 12
Artikkel 12	—
Artikkel 13	—
Artikkel 14	—
Artikkel 15	—
Artikkel 16	—
Artikkel 17	—
Artikkel 18	—
Artikkel 19	—
Artikkel 20	—
Artikkel 21	—
Artikkel 22	Artikkel 13
—	Artikkel 14
Artikkel 23	Artikkel 15
Artikkel 24	Artikkel 16
Artikkel 25	Artikkel 17

Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühisavaldus ERFi määruse artikli 6, Euroopa territoriaalse koostöö määruse artikli 15 ja Ühtekuuluvusfondi määruse artikli 4 kohaldamise kohta

Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad teadmiseks komisjoni kinnitused ELi seaduseandjale, et ERFi määruse, Euroopa territoriaalse koostöö määruse ja Ühtekuuluvusfondi määruse ühised väljundnäitajad, mis esitatakse iga nimetatud määruse lisas, on töötatud välja põhjaliku ettevalmistusprotsessi käigus, millesse on kaasatud nii komisjoni kui ka liikmesriikide hindamiseksperdid, ning et need näitajad peaksid eeldatavasti jääma stabiilseks.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1302/2013,

17. detsember 2013,

millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1082/2006 Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) kohta, et selgitada, lihtsustada ja parandada nende rühmituste asutamist ja toimimist

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 175 kolmandat lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1082/2006⁽³⁾ esitas komisjon 29. juulil 2011 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande nimetatud määruse kohaldamise kohta. Komisjon teatas aruandes kavatsusest teha ettepanek teatavate muudatuste tegemiseks määruses (EÜ) nr 1082/2006, et lihtsustada ETKRide asutamist ja nende toimimist, samuti kavatsusest teha ettepanek, selgitamaks teatavaid olemasolevaid sätteid. Uute ETKRide asutamisega seotud takistused tuleks kõrvaldada, säilitades ja toetades samal ajal olemasolevate rühmituste tegevuse järjepidevust, et laiendada ETKRide rakendamist ning edendada avalik-õiguslike asutuste koostööd ja poliitika sidusust, suurendamata sealjuures liikmesriikide või liidu ametiasutuste koormust.

(2) ETKRi asutamise otsuse peaksid tegema selle liikmed ja nende riikide ametiasutused ning asutamisega ei kaasne automaatselt mingeid liidu tasandi õiguslikke ega finantshüvesid.

(3) Lissaboni lepinguga lisati ühtekuuluvuspoliitikale territoriaalne mõõde ja sõnastuses asendati sõna „ühendus” sõnaga „liit”. Seega tuleks ka määruses (EÜ) nr 1082/2006 kasutada uut terminoloogiat.

(4) ETKRidel võib olla võimalusi tugevdada liidu kui terviku harmoonilise arengu edendamist ja saavutamist ning eeskätt selle piirkondade majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ning aidata kaasa Euroopa 2020 aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia (Euroopa 2020. aasta strateegia) eesmärkide täitmisele. ETKRid võivad aidata tulemuslikult vähendada ka territoriaalse koostöö tõkkeid piirkondade vahel, kus valitsevad rasked ja püsivad looduslikud või demograafilised tingimused, sealhulgas äärepoolseimate piirkondade eriolukorra puhul, ning need võivad aidata kaasa kolmandate riikide, ülemeremaade ja -territooriumide (ÜMT) ning liidu piirialade vahelise koostöö tugevdamisele, sealhulgas liidu väliskoostöö programme kasutamise kaudu.

(5) Seni asutatud ETKRide kogemus näitab, et ETKRi õiguslikku vormi kasutatakse lisaks ühtekuuluvuspoliitikale ka muude liidu poliitikate raames tehtavas koostöös, sealhulgas rakendades programme või programmiosi, milles kasutatakse muud liidu finantstoetust kui ühtekuuluvuspoliitika vahendeid. ETKRide tõhusust ja tulemuslikkust tuleks edendada, laiendades nende rühmituste sisu, kaotades püsivad tõkked ja hõlbustades ETKRide asutamist ja toimimist, säilitades samas liikmesriikide võime piirata tegevusalasid, millega ETKR võib tegeleda ilma liidu finantstoetuseta. Määruse (EÜ) nr 1082/2006 alusel on ETKRidel igas liikmesriigis kõige laialdasem õigus- ja teovõime, mis antakse juriidilistele isikutele vastava liikmesriigi õiguse alusel, sealhulgas ka võimalus sõlmida kokkuleppeid teiste ETKRide või muude juriidiliste isikutega, et teostada ühiseid koostööprojekte eesmärgiga tagada muu hulgas makropiirkondlike strateegiate tõhusam toimimine.

(6) Oma määratluse kohaselt tegutseb ETKR rohkem kui ühes liikmesriigis. Määruse (EÜ) nr 1082/2006 kohaselt võivad ETKRid kokkulepetes ja põhikirjas määrata, millist õigust teatavates küsimustes kohaldada. Täpsustada tuleks, millistel juhtudel kohaldatakse eelisjärjekorras kõnealuses määruses sätestatud õigusnormide hierarhias selle liikmesriigi õigusnorme, kus on ETKRi registrijärgne asukoht. Kohaldatavat õigust käsitlevaid määruse (EÜ) nr 1082/2006 sätteid tuleks laiendada ETKRi sellistele meetmetele ja sellisele tegevusele, mis alluvad liikmesriikide õiguslikule kontrollile igal üksikul juhul.

⁽¹⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 53.

⁽²⁾ ELT C 113, 18.4.2012, lk 22.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1082/2006 Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) kohta (ELT L 210, 31.7.2006, lk 19).

(7) Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste asutuste erineva staatuse tõttu eri liikmesriikides võivad ühel pool piiri olla pädevad piirkondlikud ning teisel pool piiri riiklikud

ametiasutused, seda eeskätt väikestes ja tsentraliseeritud liikmesriikides. Seepärast peaks lisaks liikmesriikidele olema ka riiklikel asutustel võimalik ETKRi liikmeks saada.

- (8) Kuigi määruse (EÜ) nr 1082/2006 kohaselt võivad eraõiguslikud asutused ETKRi liikmeks saada juhul, kui neid käsitatakse avalik-õiguslike isikutena nii nagu need on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2004/18/EÜ⁽¹⁾, peaks tulevikus olema võimalik rakendada ETKRe selliste avalike teenuste ühiseks osutamiseks, mille keskmes on eriti üldhuvi teenused või infrastruktuurid. Seepärast peaks ka muudel era- või avalik-õiguslikel asutustel olema võimalik saada ETKRi liikmeks. Seega tuleks nende hulka kaasata ka riigi osalusega äriühingud nii nagu need on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2004/17/EÜ⁽²⁾ ning äriühingud, kellele on usaldatud üldhuvi teenuste osamine sellistes valdkondades nagu haridus ja koolitus, meditsiiniteenused, sotsiaalsed vajadused, nagu tervishoid ja pikaajaline hooldus, lastehooldus, juurdepääs ja naasmine tööturule, sotsiaalelamud ning ebasoodsas olukorras olevate rühmade eest hoolitsemine ja sotsiaalne kaasamine.
- (9) Määrus (EÜ) nr 1082/2006 ei sisalda üksikasjalikke eeskirju kolmanda riigi asutuste osalemise kohta selle määruse alusel asutatud ETKRis, st vähemalt kahest liikmesriigist pärit liiget hõlmavas ETKRis. Võttes arvesse ühe või mitme liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi vahelist koostööd reguleerivate eeskirjade edasist ühtlustamist, valdavalt Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi raames toimuva piiriülese koostöö puhul ning ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA II) puhul, kuid ka Euroopa Arengufondi täiendava rahastamise puhul ning riikidevahelise koostöö puhul, mida tehakse Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi raames, mille puhul eraldised Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendist ja IPA II-st kantakse üle, et ühendada need eraldised ühiste koostööprogrammide raames Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) tulevate eraldistega, tuleks liikmesriigiga (sealhulgas selle äärepoolseimate piirkondadega) piirnevate kolmandate riikide liikmete osalemine vähemalt kahe liikmesriigi asutatud ETKRis sõnaselgelt

ette näha. See peaks olema võimalik, kui kolmanda riigi õigusaktid või vähemalt ühe osaleva liikmesriigi ja ühe kolmanda riigi vahelised lepingud seda lubavad.

- (10) Selleks et tugevdada liidu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ning seega tõhustada eriti territoriaalse koostöö mõjusust, sealhulgas üht või mitut piiriülese, riikideülese ja piirkondadevahelise koostöö liiki ETKRi liikmete vahel, peaks olema lubatud liikmesriigiga (sealhulgas selle äärepoolseimate piirkondadega) piirnevate kolmandate riikide osalemine ETKRides. Euroopa territoriaalse koostöö programmides ettenähtud tegevusega, mida kaasrahastab liit, tuleks seetõttu jätkuvalt järgida liidu ühtekuuluvuspoliitika eesmärgi, ka sel juhul, kui neid viiakse osaliselt või täielikult ellu väljaspool liidu territooriumi, mille tulemusel tegutsevad ETKRid vähemalt teatud määral ka väljaspool liidu territooriumi. Selles kontekstis ning juhul, kui see on asjakohane, on selliste ETKRide tegevuse panus, millel on liikmeid ka vähemalt ühe liikmesriigiga (sealhulgas selle äärepoolseimate piirkondadega) piirnevatest kolmandatest riikidest, liidu välistegevuse poliitika eesmärkide (nt arengukoostöö või majandus-, finants- ja tehnilise koostöö eesmärgid) saavutamise üksnes kõrvalise tähtsusega, sest asjaomaste koostööprogrammide raskuskese on liidu ühtekuuluvuspoliitika eesmärkidel ja seega peaks ETKRide tegevus keskenduma peamiselt nendele. Seepärast on üksnes ühe liikmesriigi (sealhulgas selle äärepoolseimate piirkondade) ning ühe või mitme kolmanda riigi vahelise mis tahes võimaliku arengukoostöö või majandus-, finants- ja tehnilise koostöö eesmärgid liikmesriikide (sealhulgas nende äärepoolseimate piirkondade) vahelise ühtekuuluvuspoliitikal põhineva territoriaalse koostöö eesmärkidega võrreldes üksnes kõrvalise tähtsusega. Seepärast on Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 175 kolmas lõik käesoleva määruse vastuvõtmise jaoks piisav õiguslik alus.
- (11) Lähtuvalt sellest, et nõukogu otsusega 2013/755/EL⁽³⁾ lubatakse ÜMT riiklikel, piirkondlikel, allpiirkondlikel ja kohalikel asutustel ja organisatsioonidel ning vajaduse korral muudel avaliku sektori asutustel ja institutsioonidel (sealhulgas avalike teenuste pakkujatel) ETKRis osaleda, ning võttes arvesse seda, et programmi perioodi 2014-2020 puhul tõhustab finantsraamistiku kohane eraldi täiendav rahaline eraldis liidu äärepoolseimate piirkondade koostööd piirnevate kolmandate riikide ja ELi toimimise lepingu II lisas loetletud ja nimetatud äärepoolseimate piirkondadega piirnevate teatavate ÜMTdega, peaks ETKRi õiguslik vorm olema avatud ka ÜMTdest pärit liikmetele. Õiguskindluse ja läbipaistvuse huvides tuleks ÜMTdest pärit liikmete ETKRiga liitumiseks kehtestada konkreetsed heakskiitmisemenetlused, mis hõlmavad vajaduse korral erieeskirju õiguse kohta, mida kohaldatakse asjaomase, ÜMTst pärit liikmeid hõlmava ETKRi suhtes.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT L 134, 30.4.2004, lk 114).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused (ELT L 134, 30.4.2004, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 25. november 2013 otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide liiduga assotsieerimise kohta („Ülemeremaade assotsieerimise otsus“) (ELT L 344 19.12.2013, lk 1).

- (12) Määruses (EÜ) nr 1082/2006 tehakse vahet kokkuleppel, milles määratakse kindlaks tulevase ETKRi põhielemendid, ja põhikirjal, milles sätestatakse rakenduspõhimõtted. Ent nimetatud määruse kohaselt peab põhikiri praegusel hetkel sisaldama kokkuleppe kõiki sätteid. Kuigi liikmesriikidele tuleb saata nii kokkulepe kui põhikiri, on need eraldiseisvad dokumendid, ning heakskiidumenetlust tuleks kohaldada üksnes kokkuleppe suhtes. Peale selle peaksid mõned elemendid, mis praegu kajastuvad põhikirjas, sisalduma hoopis kokkuleppes.
- (13) ETKRide asutamise kogemus näitab, et liikmesriigid on kolmekuulise heakskiidumenetluse tähtajast harva kinni pidanud. Seepärast tuleks seda tähtaega pikendada kuue kuuni. Teisalt tuleks selleks, et tagada õiguskindlus pärast selle tähtaja möödumist, lugeda kokkuleppe vajaduse korral vaikimisi heaks kiidetuks kooskõlas asjaomaste liikmesriikide õigusega (kaasa arvatud iga liikmesriigi põhiseadusliku korraga). Siiski peaks liikmesriik, kuhu tuleb ETKRi kavandatav registrijärgne asukoht, kokkuleppe ametlikult heaks kiitma. Kuigi liikmesriigid peaksid saama ETKRi uue liikme osalemise heakskiidumenetluse suhtes kohaldada riigisisest õigust või võtta määruse (EÜ) nr 1082/2006 riiklike rakenduseeskirjade raames vastu erinorme, tuleks pärast kuuekuulist tähtaega välistada erandi tegemine vaikiva nõusoleku sätestest, välja arvatud käesolevas määruses sätestatud juhtudel.
- (14) Tuleks sätestada alused, millele tuginedes võib liikmesriik keelduda uue liikme osalemise või kokkuleppe heakskiitmisest. Siiski ei tohiks heakskiidu otsustamisel arvesse võtta mis tahes riigisisest õigusakti, milles nõutakse muude eeskirjade kohaldamist kui need, mis on ette nähtud määrusega (EÜ) nr 1082/2006.
- (15) Kuna määrust (EÜ) nr 1082/2006 ei saa kohaldada kolmandates riikides, peaks liikmesriik, kelle territooriumile on kavandatud ETKRi registrijärgne asukoht, kolmanda riigi õiguse alusel asutatud nimetatud kolmandast riigist pärit tulevase liikme osalemise heakskiitmisel veenduma, konsulteerides liikmesriikidega, kelle õiguse alusel muud ETKRi tulevased liikmed on asutatud, et kolmandad riigid on kohaldanud määrusega (EÜ) nr 1082/2006 samaväärseid tingimusi ja korda või rahvusvahelisi kahe- või mitmepoolseid kokkuleppeid, mille on sõlminud Euroopa Nõukogu liikmesriigid, sõltumata sellest, kas need riigid kuuluvad ka liidu liikmesriikide hulka, tuginedes territoriaalsete kogukondade või ametiasutuste vahelise piiriülese koostöö Euroopa raamkonventsioonile, mis allkirjastati Madridis 21. mail 1980, ning selle lisaprotokollidele. Juhul kui osaleb mitu liidu liikmesriiki ja üks kolmas riik või mitu kolmandat riiki, peaks olema piisav, kui selline kokkulepe sõlmitakse asjaomase kolmanda riigi ja ühe osaleva liidu liikmesriigi vahel.
- (16) Selleks et julgustada uusi liikmeid olemasoleva ETKRiga liituma, tuleks sellistel juhtudel lihtsustada kokkulepete muutmise korda. Seega ei peaks juhul, kui uus liige on liikmesriigist, kes on kokkuleppe juba heaks kiitnud, sellistest muudatustest teavitama kõiki osalevaid liikmesriike, vaid ainult seda liikmesriiki, kelle õiguse alusel tulevane liige on asutatud, ning liikmesriiki, kus on ETKRi registrijärgne asukoht. Järgnevatest muudatustest kokkuleppes tuleks teavitada kõiki asjaomaseid liikmesriike. Muudatuste tegemise menetluse lihtsustamine ei peaks siiski kehtima juhul, kui tulevane uus liige on pärit liikmesriigist, kes ei ole veel kokkulepet heaks kiitnud, või kolmandast riigist või ÜMT-st, et anda kõikidele osalevatele liikmesriikidele võimalus kontrollida, kas selline liitumine on kooskõlas nende avaliku huvi või avaliku korraga.
- (17) Võttes arvesse liikmesriikide ja ÜMTde vahelisi sidemeid, peaksid ÜMTdest pärit tulevaste liikmete osalemise heakskiitmisel menetlustesse olema kaasatud ka asjaomased liikmesriigid. Liikmesriigi ja ÜMT vahelise konkreetse haldussuhte kohaselt peaks liikmesriik heaks kiitma ÜMTst pärit tulevase liikme osalemise või esitama liikmesriigile, kuhu on kavandatud ETKRi registrijärgne asukoht, kirjaliku kinnituse selle kohta, et ÜMT pädevad asutused on kiitnud tulevase liikme osalemise heaks vastavalt tingimustele ja menetlusele, mis on samaväärsed määruse (EÜ) nr 1082/2006 sätestatuga. Samasugust korda tuleks kohaldada sellise ÜMTst pärit tulevase liikme puhul, kes soovib ühineda olemasoleva ETKRiga.
- (18) Kuna põhikiri ei pea enam sisaldama kõiki kokkuleppe sätteid, tuleks registreerida ja/või avaldada nii kokkulepe kui ka põhikiri. Läbipaistvuse huvides tuleks lisaks Euroopa Liidu Teataja C-seerias avaldada ka ETKRi asutamisosotuse teade. Järjepidevuse huvides peaks kõnealune teade sisaldama käesoleva määrusega muudetud määruse (EÜ) nr 1082/2006 lisas esitatud üksikasju.
- (19) ETKRi eesmärki tuleks laiendada nii, et see hõlmaks territoriaalse koostöö hõlbustamist ja edendamist üldiselt, sealhulgas ka strateegilist planeerimist ning piirkondlike ja kohalike probleemide lahendamist kooskõlas liidu ühtekuuluvuspoliitika ja muude poliitikatega, ning aitaks seega kaasa Euroopa 2020. aasta strateegia elluviimisele ja makropiirkondlike strateegiate rakendamisele. ETKR peaks seepärast saama tegevusi läbi viia muu kui liidu ühtekuuluvuspoliitika kohaselt antava finantstoetusega. Kuigi ETKRi tõhusaks toimimiseks peaks vajalik pädevus olema igal liikmel igast osalevast liikmesriigist või kolmandast riigist, välja arvatud juhul, kui liikmesriik

või kolmas riik nõustub oma siseriikliku õiguse alusel asutatud liikme osalemisega, kuigi see liige ei ole pädev täitma kõiki kokkuleppes nimetatud ülesandeid.

- (20) ETKRi kui õigusliku vormi eesmärk ei ole kõrvale hoida Euroopa Nõukogu õigustikuga loodud raamistikust, mis pakub erinevaid võimalusi piirkondlike ja kohalike ametiasutuste piiriüleseks koostööks (sealhulgas hiljuti loodud euroregiooni koostöörühmitused) ⁽¹⁾, ega ka luua eraldi ühiste eeskirjade kogu, mis reguleeriks sellist korda kõikjal liidus.
- (21) Nii ETKRi konkreetset ülesanded kui ka liikmesriikide võimalus piirata meetmeid, mida ETKR võib võtta ilma liidu rahalise toetuseta, tuleks viia kooskõlla sätetega, millega reguleeritakse ERFi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi tegevust programmiperioodil 2014–2020.
- (22) Kuigi määruses (EÜ) nr 1082/2006 on sätestatud, et ETKRi ülesanded ei ole muu hulgas seotud regulatiivsete volitustega, millele võivad olla eri liikmesriikides erinevad õiguslikud tagajärjed, peaks ETKRi kogul olema siiski võimalik, kui ETKRi kokkuleppes nii konkreetset ette nähakse, ning kooskõlas liidu ja liikmesriikide õigusega määrata kindlaks ETKRi hallatava infrastruktuuriüksuse kasutuse tingimused või tingimused, mille kohaselt võib osutada üldhuvi teenuseid, sealhulgas kasutajate maks-tavad tasud.
- (23) Koos ETKRide avamisega kolmandatest riikidest või ÜMTdest pärit liikmetele tuleks kokkuleppes täpsustada nende kaasamise korra üksikasjad.
- (24) Kokkuleppes tuleks lisaks kohaldatavale õigusele üldisele viitamisele, nagu on juba sätestatud määruse (EÜ) nr 1082/2006 artiklis 2, loetleda ka liidu ja liikmesriigi eeskirjad, mida kohaldatakse ETKRi suhtes. Samuti peaks viidatud liikmesriigi õiguse puhul olema tegemist selle liikmesriigi õigusnormidega, kus ETKRi põhikirjajärgsed organid oma volitusi kasutavad, eelkõige juhul, kui direktori alluvuses töötav personal ei asu samas liikmesriigis, kus on ETKRi registrijärgne asukoht. Samuti peaks nimetatud kokkuleppes loetlema kindlaks määratud ülesannete raames toimuva ETKRi tegevusega otseselt seotud kohaldatavad liidu ja selle liikmesriigi õigusaktid, sealhulgas kui ETKR osutab üldhuvi teenuseid või haldab infrastruktuure.
- (25) Käesolev määrus ei peaks hõlmama piiriüleste hankelepingutega seotud probleeme, millega ETKRid silmitsi seisavad.
- (26) Arvestades ETKRi töötajate suhtes kohaldatavate eeskirjade ning personalihalduse eeskirjade ja töölevõtmise menetluse põhimõtete olulisust, peaks need täpsustama kokkuleppes, mitte põhikirjas. Peaks olema võimalik ette näha, et ETKRi töötajate suhtes kohaldatavate eeskirjade valikuks sätestatakse kokkuleppes erinevad valikuvõimalused. Personalihalduse ja töölevõtmise menetlustuleks täpsustada põhikirjas.
- (27) Liikmesriigid peaksid täiendavalt kasutama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 883/2004 ⁽²⁾ antud võimalusi, et teatavate isikute või isikute kategooriate huvides jõuda ühisele seisukohale selle määruse järgi kohaldatava õiguse kindlaksmääramise erandite osas ning käsitada ETKRi töötajaid kui selliste isikute kategooriat.
- (28) Arvestades piiratud vastutusega ETKRi puhul kehtiva liikmete vastutust reguleeriva korra olulisust, peaks seda korda täpsustama kokkuleppes, mitte põhikirjas.
- (29) Kui ETKRi ainueesmärk on hallata ERFi rahastatavat koostööprogrammi või selle osa või kui ETKR on seotud piirkondadevahelise koostöö või võrgustikuga, ei tohiks olla vaja esitada teavet territooriumi kohta, kus ETKR saab oma ülesandeid täita. Esimesel juhul tuleks territooriumi ulatus kindlaks määrata, ja seda muudetakse asjakohasel juhul koostööprogrammis. Teisalt seaks, põhiliselt vaimsete tegevuste korral, sellise teabe nõue ohtu uute liikmete liitumise piirkondadevahelise koostöö või võrgustikega.
- (30) Tuleks täpsustada avalike fondide haldamise kontrollimise mitmesuguseid eeskirju ning teiselt poolt ETKRi raamatupidamise auditeerimise korda.
- (31) Tuleks teha selgemat vahet piiratud vastutusega liikmetega ETKRide ja nende ETKRide vahel, mille liikmetel on piiramatu vastutus. Selleks et piiratud vastutusega liikmetega ETKRid saaksid tegeleda tegevusega, millega võiksid kaasneda võlad, tuleks liikmesriikidele anda luba nõuda, et sellised ETKRid sõlmivad asjakohase kindlustuslepingu või kohustada neid hankima selleks sobiva finantstagatise, mis katab nende tegevusega seotud riskid.

⁽¹⁾ Territoriaalsete kogukondade või ametiasutuste vahelise piiriülese koostöö Euroopa raamkonventsiooni euroregiooni koostöörühmituste loomist käsitlev protokoll nr 3, allakirjutamiseks avatud 16. novembril 2009.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT L 166, 30.4.2004, lk 1).

(32) Liikmesriigid peaksid komisjonile teatama kõik määruse (EÜ) nr 1082/2006 rakendamiseks vastu võetud sätted ja nende mis tahes muudatused. Selleks et parandada liikmesriikide, komisjoni ja Regioonide Komitee vahelist teabevahetust ja koostööd, peaks komisjon kõnealused sätted edastama teistele liikmesriikidele ja Regioonide Komiteele. Regioonide Komitee on käivitanud ETKRe käsitleva teabeplatvormi, kus kõik sidusrühmad saavad jagada kogemusi ja häid tavasid ning parandada teabevahetust ETKRide võimaluste ja probleemide kohta, lihtsustades seega kogemuste vahetamist ETKRide asutamise kohta territoriaalsel tasandil ning jagades teadmisi territoriaalse koostöö parimate tavade kohta.

(33) Tuleks kindlaks määrata määruse (EÜ) nr 1082/2006 kohaldamist käsitleva järgmise aruande tähtaeg. Kooskõlas komisjoni tõenditel põhineva poliitikakujundamise põhimõttega tuleks kõnealuses aruandes eelkõige hinnata tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, Euroopa lisaväärtust ja lihtsustamise ja jätkusuutlikkuse ulatust. Tulemuslikkust tuleks mõista nii, et see hõlmab muu hulgas hinnangut sellele, kuidas komisjoni eri talituste siseselt ning komisjoni ja muude asutuste, näiteks Euroopa välis teenistus, vahel levitatakse ETKRi vahendi kohta teavet. Komisjon peaks edastama nimetatud aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule ja ELi toimimise lepingu artikli 307 esimese lõigu kohaselt regioonide komiteele. Nimetatud aruanne tuleks edastada 1. augustiks 2018.

(34) Selleks et määrata kindlaks selliste näitajate loetelu, mida kasutada määruse (EÜ) nr 1082/2006 kohaldamist käsitlevas aruandes hindamisel ning selle ettevalmistamisel, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

(35) Olemasolevaid ETKRe ei tuleks kohustada kohandama oma kokkulepet ja põhikirja vastavalt käesoleva määrusega määruses (EÜ) nr 1082/2006 tehtud muudatustele.

(36) On oluline täpsustada, milliste eeskirjade kohaselt kiidetakse heaks need ETKRid, mille heakskiitmismenetlust alustati enne käesoleva määruse kohaldamise kuupäeva.

(37) Selleks et kohandada liikmesriigis kehtivaid käesoleva määruse rakendamise eeskirju enne Euroopa territoriaalse

koostöö eesmärgi raames programmide esitamist komisjonile, peaks käesolevat määrust hakkama kohaldama kuus kuud pärast selle jõustumist. Kehtivate liikmesriigi eeskirjade kohandamisel peaksid liikmesriigid tagama selle, et ETKRide heakskiitmise eest vastutavad pädevad asutused on kindlaks määratud ning et kooskõlas nende õigus- ja halduskorraga peaksid need olema samad organid, kes vastutavad teadete saamise eest vastavalt määruse (EÜ) nr 1082/2006 artiklile 4.

(38) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt täiustada ETKRi kui õiguslikku vormi, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Vastavalt nimetatud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõttele ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale, kusjuures ETKRi kasutamine on vabatahtlik ja toimub iga liikmesriigi põhiseadusliku korra kohaselt.

(39) Seepärast tuleks määrust (EÜ) nr 1082/2006 vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EÜ) nr 1082/2006 muudatused

Määrust (EÜ) nr 1082/2006 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 1 muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 1 ja 2 asendatakse järgmisega:

„1. Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse („ETKR”) võib asutada liidu territooriumil käesolevas määruses sätestatud tingimustel ja korras.

2. ETKRi eesmärk on hõlbustada ja edendada eelkõige artikli 3 lõikes 1 nimetatud liikmete vahelist territoriaalset koostööd, sealhulgas üht või mitut liiki piiriülest, riikide- ja piirkondadevahelist koostööd, mille eesmärk on tugevdada liidu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust.”;

b) lisatakse järgmine lõige:

„5. ETKRi registrijärgne asukoht peab olema liikmesriigis, mille õiguse alusel on asutatud vähemalt üks liikmetest.”

2) Artiklit 2 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. ETKRi organite meetmeid reguleeritakse järgmiste õigusaktidega:

- a) käesolev määrus;
- b) artiklis 8 osutatud kokkulepe, kui see on käesoleva määruse alusel sõnaselgelt lubatud, ning
- c) käesoleva määruse sätetega hõlmamata või osaliselt hõlmatud juhtudel selle liikmesriigi õigus, kus on ETKRi registrijärgne asukoht.

Kui liidu või rahvusvahelise eraõiguse kohaselt on vaja kindlaks määrata kohaldatav õigus, käsitatakse ETKRi selle liikmesriigi üksusena, kus on tema registrijärgne asukoht.”;

b) lisatakse järgmine lõige:

„1a. ETKRi liidusisesele tegevusele artikli 7 lõigetes 2 ja 3 osutatud ülesannete täitmisel kohaldatakse liidu õigust ning artiklis 8 osutatud kokkuleppes määratud liikmesriigi õigust.

ETKRi tegevus, mida kaasrahastatakse liidu eelarvest, peab vastama kohaldatavates liidu õiguses ja selle kohaldamist käsitlevates riigisisestes õigusaktides sätestatud nõuetele.”

3) Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 1 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„1. ETKRi liikmeks võivad saada järgmised üksused:

- a) liikmesriigid või riiklikud ametiasutused;
- b) piirkondlikud ametiasutused;
- c) kohalikud ametiasutused;
- d) riigi osalusega äriühingud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/17/EÜ (*) artikli 2 lõike 1 punkti b tähenduses või avalik-õiguslikud isikud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/18/EÜ (**) artikli 1 lõike 9 teise lõigu tähenduses;
- e) äriühingud, kellele on usaldatud üldhuvi teenuste osutamine vastavalt kohaldatavale liidu või liikmesriigi õigusele;

- f) kolmandate riikide riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused või avalik-õiguslikud isikud või riigi osalusega äriühingud, mis on samaväärsed punktis d nimetatutega, vastavalt artiklis 3a sätestatud tingimustele;

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused (ELT L 134, 30.4.2004, lk 1).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/18/EÜ (ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT L 134, 30.4.2004, lk 114).”;

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. ETKR moodustatakse vähemalt kahe liikmesriigi territooriumil asuvatest liikmetest, v.a artikli 3a lõigetes 2 ja 5 sätestatud juhtudel.”

4) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 3a

Kolmandatest riikidest või ülemeremaadest või -territooriumidelt (ÜMT) pärit liikmete liitumine

1. Kooskõlas artikli 4 lõikega 3a võib ETKR koosneda vähemalt kahe liikmesriigi ja vähemalt ühe nimetatud liikmesriigiga (sealhulgas nende äärepoolseimate piirkondadega) piirneva ühe või mitme kolmanda liikmesriigi territooriumil asuvatest liikmetest, kui kõnealused liikmesriigid ja kolmandad riigid teevad ühiselt territoriaalset koostööd ja viivad ellu liidu toetust saanud programme.

Käesoleva määruse tähenduses loetakse, et kolmas riik või ÜMT piirneb liikmesriigi, sealhulgas selle äärepoolseimate piirkondadega, kui see kolmas riik või ÜMT jagab liikmesriigiga maismaapiiri või kui nii kolmas riik ja ÜMT kui ka liikmesriik on rahastamiskõlblikud Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgiga hõlmatud ühise piiriülese või riikideülese merealade programmi raames või mõne muu piiriülese, mereülese või merealade koostööprogrammi raames, kaasa arvatud siis, kui neid riike eraldavad rahvusvahelised veed.

2. ETKR võib koosneda ainult ühe liikmesriigi ja selle liikmesriigiga (sealhulgas selle äärepoolseimate piirkondadega) piirneva ühe või mitme kolmanda liikmesriigi territooriumil asuvatest liikmetest, kui kõnealuse liikmesriigi arvates ETKRi selline koosseis vastab asjaomaste kolmandate riikidega piiriülese või riikideülese koostöö või kahepoolsete suhete raames tehtava territoriaalse koostöö valdkonnale.

3. Lõigete 1 ja 2 kohaldamisel loetakse liikmesriigiga, sealhulgas selle äärepoolseimate piirkondadega piirnevateks kolmandateks riikideks ka need riigid, kellel on asjaomase riigiga ühine merepiir.

4. Kooskõlas artikliga 4a ja vastavalt selle artikli lõikes 1 sätestatud tingimustele võib ETKR koosneda ka vähemalt kahe liikmesriigi, kaasa arvatud nende äärepoolseimate piirkondade, ja ühe või mitmest ÜMT territooriumil asuvast liikmest, koos ühe või mitme kolmanda riigi territooriumil asuvate liikmetega või ilma nendeta.

5. Kooskõlas artikliga 4a ja vastavalt käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud tingimustele võib ETKR koosneda ka üheainsa liikmesriigi, kaasa arvatud selle äärepoolseimate piirkondade, ja ühe või mitme ÜMT territooriumil asuvatest liikmetest, koos ühe või mitme kolmanda riigi territooriumil asuvate liikmetega või ilma nendeta.

6. ETKRi ei moodustata üksnes liikmesriigist ja ühest või mitmest selle liikmesriigiga seotud ÜMTst pärit liikmete vahel.”

5) Artiklit 4 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Pärast seda, kui tulevane liige on esitanud liikmesriigile lõike 2 kohase teate, kiidab teate saanud liikmesriik, võttes arvesse riigi põhiseadusejärgset ülesehitust, tulevase liikme osalemise ETKRis ja kokkuleppe heaks, välja arvatud juhul, kui liikmesriik leiab, et

a) selline osalemine või kokkulepe ei ole kooskõlas ühegi järgmise punktiga:

i) käesoleva määrusega;

ii) muude ETKRi meetmeid ja tegevust käsitlevate liidu õigusaktidega;

iii) tulevase liikme volituste ja pädevusega seotud liikmesriigi õigusaktidega;

b) selline osalemine ei ole nimetatud liikmesriigi avaliku huvi või avaliku korra seisukohast põhjendatud või

c) põhikiri ei ole kokkuleppega kooskõlas.

Kui heakskiitu ei anta, esitab liikmesriik põhjenduse, miks ta hoidub heakskiidu andmisest, ja teeb vajaduse korral ettepaneku vajalike muudatuste tegemiseks kokkuleppesse.

Liikmesriik teeb heakskiitmise otsuse kuue kuu jooksul alates teate kättesaamisest kooskõlas lõikega 2. Kui teate saanud liikmesriik ei esita vastuväiteid selle aja jooksul, loetakse tulevase liikme osalemine ja kokkulepe heakskiidetuks. Enne kui ETKRi saab asutada, peab liikmesriik, kus on ETKRi kavandatud registrijärgne asukoht, siiski kokkuleppe ametlikult heaks kiitma.

Kui liikmesriik esitab taotluse lisateabe saamiseks tulevasele liikmele, peatub kolmandas lõigus osutatud tähtaeg. Peatumine algab järgmisel päeval pärast liikmesriigi märkuste tulevasele liikmele saatmise kuupäeva ning kestab seni, kuni tulevane liige on neile märkustele vastanud.

Kolmandas lõigus osutatud tähtaeg ei peatu aga juhul, kui tulevane liige on vastanud liikmesriigi tähelepanekutele kümne tööpäeva jooksul pärast peatumise algust.

Tulevase liikme ETKRis osalemise üle otsustades võib liikmesriik kohaldada siseriiklikke eeskirju.”;

b) lisatakse järgmine lõige:

„3a. Kui ETKRi tulevased liikmed on pärit ühest või enamast kolmandast riigist, veendub liikmesriik, kelle territooriumil on ETKRi kavandatud registrijärgne asukoht, teiste asjaomaste liikmesriikidega konsulteerides selles, et artiklis 3a sätestatud nõuded on täidetud ning et iga kolmas riik on tulevase liikme osalemise heaks kiitnud:

a) tingimustele ja korrale, mis on samaväärsed käesolevas määruses sätestatuga, või

b) kokkuleppele, mille on sõlminud vähemalt üks liikmesriik, kelle õiguse alusel tulevane liige on asutatud, ja selline kolmas riik.”;

c) lõiked 5 ja 6 asendatakse järgmistega:

„5. Liikmed lepivad kokku artiklis 8 osutatud kokkuleppe osas, tagades kooskõla liikmesriikidepoolse heakskiitmisega vastavalt käesoleva artikli lõikele 3.

6. ETKR teavitab liikmesriike, kelle õiguse alusel ETKRi liikmed on asutatud, kokkuleppe ja põhikirja mis tahes muudatustest. Need liikmesriigid kiidavad

käesolevas artiklis sätestatud korras heaks kõik kokkuleppe muudatused, välja arvatud üksnes lõike 6a punktis a osutatud uue liikme liitumise korral.”;

d) lisatakse järgmine lõige:

„6a. Uute liikmete liitumise korral olemasoleva ETKRiga kohaldatakse järgmisi sätteid:

- a) kui olemasoleva ETKRiga liitub uus liige liikmesriigist, kes on kokkuleppe juba heaks kiitnud, peab sellise liitumise heaks kiitma üksnes liikmesriik, kelle õiguse alusel uus liige on asutatud, vastavalt lõikes 3 sätestatud korrale, ja sellest tuleb teatada liikmesriigile, kus on ETKRi registrijärgne asukoht;
- b) kui liitub uus liige liikmesriigist, kes ei ole kokkulepet veel heaks kiitnud, kohaldatakse lõikes 6 sätestatud korda;
- c) kui olemasoleva ETKRiga liitub uus liige kolmandast riigist, analüüsib seda liitumist lõikes 3a sätestatud korra kohaselt liikmesriik, kus on ETKRi registrijärgne asukoht.”

6) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 4a

ÜMTdest pärit liikmete osalemine

Kui ETKRi tulevane liige pärineb ÜMTst, veendub liikmesriik, kes on selle ÜMTga seotud, et artikli 3a nõuded on täidetud, ning arvestades oma suhet asjaomase ÜMTga, kas:

- a) kiidab tulevase liikme osalemise heaks vastavalt artikli 4 lõikele 3 või
- b) esitab ETKRi kavandatava registrijärgse asukoha liikmesriigile kirjaliku kinnituse selle kohta, et ÜMT pädevad asutused on tulevase liikme osalemise heaks kiitnud tingimuste ja menetluse kohaselt, mis on samaväärsed käesolevas määruses sätestatud tingimuste ja menetlusega.”

7) Artikkel 5 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 5

Juriidiliseks isikuks saamine ja avaldamine Euroopa Liidu Teatajas

1. Kokkulepe, põhikirja ja nende kõik hilisemad muudatused registreeritakse ja/või avaldatakse liikmesriigis,

kus on asjaomase ETKRi registrijärgne asukoht, kooskõlas selle liikmesriigi kohaldatava õigusega. ETKR omandab juriidilise isiku õigused ja kohustused kuupäeval, mil kokkulepe või põhikirja registreeritakse või avaldatakse, olenevalt sellest, kumb on varasem. Liikmed teatavad asjaomastele liikmesriikidele ja Regioonide Komiteele kokkuleppe ja põhikirja registreerimisest või avaldamisest.

2. ETKR tagab, et kümne tööpäeva jooksul alates kokkuleppe ja põhikirja registreerimisest või avaldamisest saadetakse Regioonide Komiteele käesoleva määruse lisas sätestatud näidisvormi kohane taotlus. Regioonide Komitee edastab nimetatud taotluse Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele, et *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias avaldataks ETKRi asutamise kohta teatis, milles esitatakse käesoleva määruse lisas sätestatud üksikasjad.”

8) Artikli 6 lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Olenemata käesoleva artikli lõigetest 1, 2 ja 3, kohaldatakse liidu rahaliste vahendite kontrollimist käsitlevaid õigusakte juhul, kui ETKRi artikli 7 lõikes 3 osutatud ülesanded hõlmavad tegevusi, mida liit kaasrahastab.”

9) Artiklit 7 muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 2 ja 3 asendatakse järgmistega:

„2. ETKR tegutseb talle pandud ülesannete nimelt territoriaalse koostöö hõlbustamise ja edendamise raames, et tugevdada liidu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, kõrvaldades siseturu tõkked. Iga ülesande määravad kindlaks ETKRi liikmed nii, et need kuuluvad iga liikme pädevusse, välja arvatud juhul, kui liikmesriik või kolmas riik nõustub oma siseriikliku õiguse alusel asutatud liikme osalemisega, kuigi see liige ei ole pädev täitma kõiki kokkuleppes nimetatud ülesandeid.

3. ETKR võib ellu viia ETKRi liikmete vahelise territoriaalse koostöö konkreetseid meetmeid, mis vastavad artikli 1 lõikes 2 osutatud eesmärgile, olenemata sellest, kas liit neid rahaliselt toetab või mitte.

ETKRi ülesanded on eeskätt seotud selliste koostööprogrammide või nende osade või projektide rakendamisega, mida liit toetab Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja/või Ühtekuuluvusfondi kaudu.

Liikmesriigid võivad piirata ETKRi selliseid ülesandeid, mida liit rahaliselt ei toeta. Ilma et see piiraks artikli 13 kohaldamist, ei või liikmesriigid siiski välja jätta ülesandeid, mis on seotud investeerimisprioriteetidega, millele osutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määruse (EL) nr 1299/2013 (*) artiklis 7.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17 detsembri 2013 määrus (EL) nr 1299/2013 erisätete kohta, milles käsitletakse Euroopa Regionaalarengu Fondist toetuse andmist seoses eesmärgiga „Euroopa territoriaalne koostöö” (ELT 347 20.12.2013, lk 259);

b) lõikele 4 lisatakse järgmine lõik:

„Artikli 10 lõike 1 punktis a osutatud ETKRi kogu võib vastavalt kohaldatavale liidu ja liikmesriigi õigusele siiski kindlaks määrata ETKRi hallatava infrastruktuuriüksuse kasutuse tingimused või tingimused, mille kohaselt osutatakse üldhuvi teenust, sealhulgas kasutajate maks-tavad tasud.”

10) Artikli 8 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Kokkuleppes täpsustatakse järgmist:

- a) ETKRi nimi ja registrijärgne asukoht;
- b) territoorium, mille ulatuses ETKR võib oma ülesandeid täita;
- c) ETKRi eesmärk ja ülesanded;
- d) ETKRi kestus ja lõpetamise tingimused;
- e) ETKRi liikmete nimekiri;
- f) ETKRi organite nimekiri ja nende vastav pädevus;
- g) kokkuleppe tõlgendamisel ja täitmisel kohaldatav liidu ja selle liikmesriigi õigus, kus on ETKRi registrijärgne asukoht;
- h) kohaldatav liidu õigus ja selle liikmesriigi õigus, kus tegutsevad ETKRi organid;
- i) vajaduse korral kolmandatest riikidest või ÜMTdest pärit liikmete osalemise kord, sealhulgas kohaldatav õigus juhul, kui ETKR täidab ülesandeid kolmandates riikides või ÜMTdes;

- j) kokkuleppes määratud ülesannete raames toimuva ETKRi tegevusega otseselt seotud kohaldatav liidu ja liikmesriigi õigus;
- k) ETKRi töötajate suhtes kohaldatavad eeskirjad ning personalihalduse eeskirjade ja töölevõtmise menetluse põhimõtted;
- l) ETKRi ja selle liikmete vastutust käsitlev kord vastavalt artiklile 12;
- m) vastastikuse tunnustamise kord, sealhulgas avalike fondide haldamise finantskontrollide tunnustamise kord, ning
- n) põhikirja vastuvõtmise ning kokkuleppe muutmise kord, mis vastab artiklites 4 ja 5 sätestatud kohustus-tele.

3. Lõike 2 punktis b nimetatud teave ei ole vajalik, kui ETKRi ülesanded seisnevad üksnes koostööprogrammi või selle osa juhtimises vastavalt määrusele (EL) nr 1299/2013 või kui ETKR on seotud piirkondadevahelise koostöö või võrgustikega.”

11) Artikkel 9 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 9

Põhikirj

1. ETKRi põhikirja võtavad rühmituse liikmed kokkuleppe alusel ja selle kohaselt vastu ühehäälselt.
2. ETKRi põhikirja sätestab vähemalt järgmist:
  - a) ETKRi organite toimimist käsitlevad sätted ja organite pädevused ning liikmete esindajate arv erinevates organites;
  - b) ETKRi otsuste tegemise kord;
  - c) töökeel või -keeled;
  - d) töökord;
  - e) personalijuhtimise ja töölevõtmise menetlused;
  - f) liikmete rahalise osalusega seotud kord;
  - g) ETKRi liikmete suhtes kohaldatavad eelarve- ja raamatupidamiseeskirjad;
  - h) ETKRi raamatupidamist auditeeriva sõltumatu välisaudiitori määramine ning

i) põhikirja muutmise kord, mis vastab artiklites 4 ja 5 sätestatud kohustustele.”

12) Artikli 11 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Raamatupidamisaruanne, sealhulgas vajaduse korral sellele lisatava iga-aastane aruanne koostatakse ning nimetatud aruanded auditeeritakse ja avaldatakse vastavalt selle liikmesriigi õigusele, kus on ETKRi registrijärgne asukoht.”

13) Artiklit 12 muudetakse järgmiselt:

a) lõikele 1 lisatakse järgmine lõik:

„ETKR vastutab kõikide oma võlgade eest.”;

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, vastutavad liikmed juhul, kui ETKRi varadest ei piisa tema kohustuste täitmiseks, ETKRi mis tahes võlgade eest, kusjuures iga liikme osalus selles määratakse kindlaks proportsionaalselt tema rahalise osalusega. Rahalise osaluse maksimise kord määratakse kindlaks põhikirjas.

ETKRi liikmed võivad põhikirjas võtta kohustuse, et pärast oma liikmesuse lõppemist asjaomases ETKRis vastutavad nad nende kohustuste eest, mis tulenevad ETKRi tegevusest nende liikmesuse ajal.

2a. Kui kas või ühe, liikmesriigist pärit ETKRi liikme vastutus on piiratud tulenevalt siseriiklikust õigusest, mille alusel ta asutati, siis võivad ka teised liikmed kokkuleppes oma vastutust piirata, kui seda võimaldavad käesolevat määrust rakendavad siseriikliku õiguse aktid.

Sellise ETKRi nimes, mille liikmetel on piiratud vastutus, sisaldub sõna „piiratud”.

Sellise ETKRi puhul, mille liikmetel on piiratud vastutus, on kokkuleppe, põhikirja ja aruannete avalikustamise nõuded vähemalt võrdväärsed sellega, mida nõutakse teiste piiratud vastutusega juriidiliste isikute puhul vastavalt selle liikmesriigi õigusnormidele, kus on ETKRi registrijärgne asukoht.

Sellise ETKRi puhul, mille liikmetel on piiratud vastutus, võib iga asjaomane liikmesriik nõuda, et ETKR sõlmib asjakohase kindlustuslepingu või kohustada teda hankima liikmesriigis asutatud panga või muu finantseerimisasutuse garantii või nõuda, et tal oleks avalik-õigusliku üksuse või liikmesriigi loodud süsteemi alusel antav garantii, mis katab ETKRi tegevusega seotud riskid.”

14) Artikli 15 lõikes 2 asendatakse esimene lõik järgmisega:

„2. Kui käesolevas määruses ei sätestata teisiti, kohaldatakse ETKRiga seotud vaidluste suhtes kohtualluvust käsitlevaid liidu õigusakte. Liidu õiguses sätestamata juhtudel on vaidluste lahendamisel pädevateks kohtuteks selle liikmesriigi kohtud, kus on ETKRi registrijärgne asukoht.”

15) Artiklit 16 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid võtavad käesoleva määruse tõhusa kohaldamise tagamiseks vastu asjakohased õigusaktid, sealhulgas määravad kooskõlas oma õigus- ja halduskorraga kindlaks heakskiitmise menetluse eest vastutavad pädevad asutused.

Kui seda nõutakse liikmesriigi õiguse kohaselt, võib liikmesriik koostada põhjaliku loetelu tema õiguse alusel artikli 3 lõike 1 tähenduses asutatud ETKRi liikmete juba olemasolevatest ülesannetest seoses territoriaalses koostöös kõnealuses liikmesriigis.

Liikmesriik teatab komisjonile käesoleva artikli kohaselt vastu võetud sätted ning nende muudatused. Komisjon edastab kõnealused sätted seejärel teistele liikmesriikidele ja Regioonide Komiteele.”;

b) lisatakse järgmine lõige:

„1a. Niivõrd, kui võrd lõikes 1 viidatud sätted puudutavad liikmesriiki, kes on seotud mõne ÜMTga, ja võttes arvesse liikmesriigi sidemeid selle ÜMTga, tagavad need sätted ühtlasi käesoleva määruse tegeliku kohaldamise selle ÜMT suhtes, kes piirneb teiste liikmesriikide või nende äärepoolseimate piirkondadega.”

16) Artikkel 17 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 17

Aruanne

Komisjon edastab 2018. aasta 1. augustiks Euroopa Parlamendile, nõukogule ja Regioonide Komiteele aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta, hinnates näitajate alusel selle tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, Euroopa lisaväärtust ja lihtsustamisvõimalusi.

Komisjonile antakse volitused võtta kooskõlas artikliga 17a vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse esimeses lõigus osutatud näitajate loetelu.”

17) Lisatakse artikkel 17a:

„Artikkel 17a

Delegeerimine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 17 teises lõigus osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 21 detsembri 2013

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 17 teises lõigus osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõus-tunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 17 teise lõigu alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kolme kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväiteid või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kolme kuu võrra.”

Artikkel 2

Üleminekusätted

1. ETKR, mis on asutatud enne 21 detsembri 2013, ei pea oma kokkulepet ja põhikirja käesoleva määrusega muudetud määruse (EÜ) nr 1082/2006 sätetega kooskõlla viima.

2. Kui ETKR, mille suhtes oli määruse (EÜ) nr 1082/2006 artikli 4 kohane menetlus algatatud enne 22 juuni 2014 ja mille puhul on tegemata ainult määruse (EÜ) nr 1082/2006 artikli 5 kohane registreerimine või avaldamine, registreeritakse või avaldatakse kokkulepe ja põhikiri käesoleva määrusega muutmata määruse (EÜ) nr 1082/2006 sätete kohaselt.

3. ETKRid, mille suhtes oli algatatud määruse (EÜ) nr 1082/2006 artikli 4 kohane menetlus rohkem kui kuus kuud enne 22 juuni 2014, kiidetakse heaks käesoleva määrusega muutmata määruse (EÜ) nr 1082/2006 sätete kohaselt.

4. Käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 nimetatud ETKRid, mille suhtes oli määruse (EÜ) nr 1082/2006 artikli 4 kohane menetlus algatatud enne 22 juuni 2014, kiidetakse heaks käesoleva määrusega muudetud määruse (EÜ) nr 1082/2006 sätete kohaselt.

5. Liikmesriigid esitavad komisjonile määruse (EÜ) nr 1082/2006, nii nagu seda on muudetud käesoleva määrusega, artikli 16 lõike 1 kohaselt vastu võetud siseriiklikesse õigusnormidesse tehtavad vajalikud muudatused hiljemalt 22 juuni 2014.

Artikkel 3

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Määrust kohaldatakse alates 22 juuni 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17 detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
R. ŠADŽIUS

LISA

Artikli 5 lõike 2 kohaselt esitatava teabe näidisvorm**EUROOPA TERRITORIAALSE KOOSTÖÖ RÜHMITUSE (ETKR) ASUTAMINE**

Sellise ETKRi nimes, mille liikmetel on piiratud vastutus, sisaldub sõna „piiratud” (artikli 12 lõige 2a)

Tärniga * märgitud väljad on kohustuslikud.

I.1) NIMI, ADDRESS JA KONTAKTANDMED

Registreeritud nimi*:		
Registrijärgne asukoht*:		
Asula*:	Sihtnumber:	Riik*:
Kontaktandmed:		Telefon:
Kontaktisik:		
E-post:	Faks:	
Internetiaadress(id) (vajaduse korral)		

I.2) RÜHMITUSE KESTUS*:

Rühmituse kestus:	
☐ määramata ajaks	
☐ kuni: <input type="text"/> / <input type="text"/> / <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> (pp/kk/aaaa)	
Registreerimise / avaldamise kuupäev : <input type="text"/> / <input type="text"/> / <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> (pp/kk/aaaa)	

II. EESMÄRGID*

NUTSi kood <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> NUTSi kood <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
NUTSi kood <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> NUTSi kood <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

III. TÄIENDAVAD ANDMED RÜHMITUSE NIME KOHTA (vajaduse korral)

Nimi (asjaomane keeleversioon)												
BG	ES	CS	DA	DE	ET	EL	EN	FR	GA	HR	IT	LV
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
LT	HU	MT	NL	PL	PT	RO	SK	SL	FI	SV	Muud:	_____
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Täisnimi (vajaduse korral): _____												
Nime lühend (vajaduse korral): _____												

----- (III jaotis täita nii mitu korda kui vaja) -----

IV. LIIKMED*

IV. 1) Rühmituse liikmete koguarv*: ☐ ☐ ☐
--

IV. 2) Teave liikme kohta*		
Ametlik nimi*:		
Postiaadress:		
Asula:	Sihnumber:	Riik*:
Kontaktandmed:	Telefoninumber:	
Kontaktisik:		
E-post:	Faks:	
Internetiaadress(id) (vajaduse korral)		

Liikme liik*:

- Liikmesriik
- Riiklik ametiasutus
- Piirkondlik ametiasutus
- Kohalik ametiasutus
- Avalik-õiguslik juriidiline isik
- Avalik-õiguslik ettevõtja
- Liikmete ühendus:
  - Liikmesriik/liikmesriigid Kokku:*
  - Riiklik(ud) ametiasutus(ed) Kokku:*
  - Piirkondlik(ud) ametiasutus(ed) Kokku:*
  - Kohalik(ud) ametiasutus(ed) Kokku:*
  - Avalik-õiguslikud juriidilised isikud Kokku:*
  - Avalik-õiguslik(ud) ettevõtja(d) Kokku:*
- Kolmas riik või ülemeremaa või -territoorium:

----- (IV jaotise punkti 2 täita nii mitu korda kui vaja) -----

V. LISATEAVE (vajaduse korral)

VI. TEATE LÄHETAMISE KUUPÄEV: (PP/KK/AAAA)

Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisavaldus teadlikkuse tõstmise ning ETKRi määruse artiklite 4 ja 4a kohta

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon lepivad kokku paremini kooskõlastatud pingutuste tegemises teadlikkuse tõstmiseks institutsioonides ja liikmesriikides ning nende vahel, et teha nähtavamaks võimalused kasutada ETKRe kui olemasolevat vabatahtlikku vahendit territoriaalse koostöö tegemiseks kõigis ELi poliitikavaldkondades.

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kutsuvad sellega seoses liikmesriike üles võtma eelkõige asjakohaseid kooskõlastamis- ja teabevahetusmeetmeid riigiasutustes ja eri liikmesriikide ametiasutuste vahel, et tagada selge, mõjus ja läbipaistev kord ETKRidele asutamisloa andmiseks kehtestatud tähtaegade jooksul.

Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisavaldus ETKRi määruse artikli 1 punkti 9 kohta

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon lepivad kokku, et liikmesriigid püüavad muudetud määruse (EÜ) nr 1082/2006 artikli 9 lõike 2 punkti i kohaldamisel kaaluda ETKRi töötajate suhtes kohaldatavate esialgses kokkuleppes soovitatud eeskirjade hindamisel olemasolevaid eri tööhõivesüsteemide võimalusi, mille ETKR valib välja kas era- või avaliku õiguse alusel.

Kui ETKRi töötajate töölepingud on sõlmitud eraõiguse alusel, võtavad liikmesriigid arvesse ka asjakohast ELi õigust, nt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrust (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I), ning ETKRis esindatud muude liikmesriikide asjakohast õiguspraktikat.

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon lepivad ühtlasi kokku selles, et kui ETKRi töötajate töölepingud on sõlmitud avaliku õiguse alusel, kohaldatakse selle liikmesriigi avaliku õiguse eeskirju, kus on vastava ETKRi organi asukoht. ETKRi registrijärgse asukoha liikmesriigi avaliku õiguse eeskirju võidakse siiski kohaldada nende ETKRi töötajate suhtes, kelle suhtes neid eeskirju kohaldatai juba enne ETKRi tööle minemist.

Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisavaldus Regioonide Komitee rolli kohta ETKRe käsitleva teabeplatvormi raames

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon võtavad teadmiseks Regioonide Komitee väärtusliku tööpanuse seoses komitee jälgitava ETKRe käsitleva teabeplatvormiga ning julgustavad Regioonide Komiteed jälgima ka edaspidi olemasolevate ja asutamisel olevate ETKRide tegevust, korraldama parimate tavade vahetust ning tegema kindlaks ühiseid teemasid.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1303/2013,

17. detsember 2013,

millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 177,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamusi ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamusi ⁽²⁾,

võttes arvesse kontrollikoja arvamusi ⁽³⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise lepingu) artikli 174 kohaselt taotleb liit majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks eri regioonide arengutaseme ühtlustamist ning mahajäämuse vähendamist kõige ebasoodsamates piirkondades või saartel, erilist tähelepanu pööratakse maapiirkondadele, tööstuslikust üleminekust mõjutatud piirkondadele ja regioonidele, kus valitsevad rasked ja püsivad ebasoodsad looduslikud või demograafilised tingimused, muu hulgas äärepoolseimad piirkonnad, väga väikese asustustihedusega põhjapoolseimad piirkonnad ning saared, piiriülesed ja mäestikualad. ELi toimimise lepingu artikli 175 kohaselt on nõutav, et liit toetaks nende eesmärkide saavutamist Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi arendusrahastu, Euroopa Sotsiaalfondi, Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Investeeringuspanga ja teiste rahastamisvahendite kaudu võetavate meetmetega.

(2) Et tagada koordineeritus ja ühtlustada ühtekuuluvuspoliitika raames toetusi andvate fondide - Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) ja Ühtekuuluvusfondi - kasutamist maaelu arenguks abi andvate fondide - Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ning merendus- ja kalandussektoris koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise raames meetmeid rahastava Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga (EMKF), tuleb kõigi nende fondide („Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid“) jaoks kehtestada ühissätted. Lisaks sisaldab käesolev määrus üldsätteid, mida kohaldatakse ERFile, ESFile ja Ühtekuuluvusfondile, kuid mis ei kehti EAFRDi ja EMKFi suhtes, samuti üldsätteid, mida kohaldatakse ERFile, ESFile, Ühtekuuluvusfondile ja EMKFile, kuid ei kehti EAFRDi suhtes. Iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi eripära tõttu on siiski vaja eraldi määrustes ette näha erieeskirjad, mis on kohaldatavad iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi suhtes ja Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi puhul ERFi raames.

(3) Euroopa Ülemkogu 17. juuni 2010. aasta järeldused, millega võeti vastu liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia, näevad ette, et liit ja liikmesriigid peaksid viima ellu arukat, jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu, edendades samal ajal liidu harmoonilist arengut ja vähendades piirkondade ebavõrdsust. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidel peaks liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia eesmärkide saavutamisel olema oluline osa.

(4) Ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) osas on juba saavutatud märkimisväärne koostoime tänu ÜPP esimese samba (Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond – EAGF) ja teise samba (EAFRD) juhtimis- ja kontrollieeskirjade ühtlustamisele ja joondamisele. Tugev seos EAGFi ja EAFRD vahel peaks seetõttu alles jääma ja liikmesriikides juba loodud struktuurid peaksid säilima.

(5) Äärepoolseimatele piirkondadele tuleks kehtestada tulemuslikud erimeetmed ja ka piisav täiendav rahastus, tasakaalustada nende struktuurset ühiskondlikku ja majanduslikku olukorda ning ebasoodsamat olukorda, mis tuleneb ELi toimimise lepingu artiklis 349 osutatud teguritest.

(6) Põhjapoolsetele hõredalt asustatud piirkondadele tuleks ette näha erimeetmed ja lisaraha, millega tasakaalustada 1994. aasta ühinemisakti protokollis nr 6 artiklis 2 osutatud raskeid looduslikke või demograafilisi tingimusi.

⁽¹⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 30, ELT C 44, 15.2.2013, lk 76 ja ELT C 271, 19.9.2013, lk 101.

⁽²⁾ ELT C 225, 27.7.2012, lk 58 ja ELT C 17, 19.1.2013, lk 56.

⁽³⁾ ELT C 47, 17.2.2011, lk 1, ELT C 13, 16.1.2013, lk 1 ja ELT C 267, 17.9.2013, lk 1.

- (7) Et tagada eeskirjade õige ja järjepidev tõlgendamine ning suurendada liikmesriikide ja toetusesaajate õiguskindlust, on vaja määratleda mõned terminid, mida käesolevas määruses kasutatakse.
- (8) Kui komisjonile on käesoleva määruse kohaselt seatud mingi otsuse vastuvõtmiseks või muutmiseks ajapiirang, ei tohiks sellise otsuse vastuvõtmiseks ega muutmiseks ette nähtud ajapiirang hõlmata perioodi, mis algab kuupäeval, mil komisjon saadab oma tähelepanekud liikmesriigile, ja mis lõpeb kuupäeval, mil liikmesriik vastab nendele tähelepanekutele.
- (9) Käesolev määrus koosneb viiest osast, millest esimeses sätestatakse reguleerimise ja määratletakse mõisted, teine sisaldab kõikide Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide suhtes kehtivaid eeskirju, kolmas üksnes ERFi, ESFi ja Ühtekuuluvusfondi (edaspidi „fondid”) suhtes kehtivaid sätteid, neljas sätteid, mida kohaldatakse ainult fondide ja EMKFi suhtes ja viies osa käsleb endas lõppsätteid. Et käesoleva määruse eri osade ning käesoleva määruse ja fondispetsiifiliste määruste tõlgendamisel oleks võimalik tagada sidusus, tuleb nendevahelised eri seosed selgelt kindlaks määrata. Peale selle saavad fondispetsiifiliste eeskirjade sätted käesolevat määrust täiendada, kuid need võivad käesoleva määruse vastavatest sätetest lahkned a ainult juhtudel, mille puhul see on käesolevas määruses sõnaselgelt ette nähtud.
- (10) ELi toimimise lepingu artikli 317 alusel ja koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise raames tuleks täpsustada tingimusi, mis peavad olema täidetud, et komisjon saaks täita oma kohustusi liidu eelarve täitmisel, ning selgitada liikmesriikidega koostöö kohustusi. Need tingimused peaksid võimaldama komisjonil veenduda, et liikmesriigid kasutavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide seaduslikult ja korrektselt ning kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 966/2012⁽¹⁾ („finantsmäärus”) sätestatud usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega. Liikmesriigid sobival territoriaalsel tasandil kooskõlas asjaomase liikmesriigi institutsioonilise, õigus- ja finantsraamistikuga ja nende selleks otstarbeks nimetatud asutused peaksid vastutama programmide ettevalmistamise ja rakendamise eest. Samuti peaksid need sätted tagama, et tähelepanu pööratakse vajadusele tagada asjaomase liidu sekkumiste vastastikune täiendavus ja järjepidevus, järgida proportsionaalsuse põhimõtet ning võtta arvesse halduskoormuse vähendamise üldist eesmärki.
- (11) Partnerluslepingu ja iga programmi jaoks peaks iga liikmesriik korraldama partnerluse pädeva piirkondliku,

kohaliku, linna- ja muude avaliku võimu esindajatega, majandus- ja sotsiaalpartnerite ning muude asjakohaste kodanikuühiskonda esindavate organitega, sealhulgas keskkonnaorganisatsioonide, valitsusväliste organisatsioonide ning sotsiaalse kaasamise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise ja diskrimineerimise vastu võitlemise eest vastutavate organitega, sealhulgas vajaduse korral nende asutuste ja organite katusorganisatsioonidega. Sellise partnerluse eesmärk on tagada mitmetasandilise valitsemise põhimõtete ja ka subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte järgimine ning liikmesriikide erinevate õigus- ja institutsiooniliste ja õigusraamistike eripära austamine, samuti tagada kavandatavate sekkumiste heakskiit sidusrühmade hulgas ja lähtuda vastavate osaliste kogemustest ja erialateadmistest. Liikmesriigid peaksid kindlaks määrama kõige olulisemad asjaomased partnerid. Nende partnerite hulka peaksid kuuluma asutused, organisatsioonid ja rühmad, kes on võimelised mõjutama programmide ettevalmistamist või keda programmide ettevalmistamine ja rakendamine mõjutab. Sellega seoses peaks liikmesriikidel ühtlasi olema võimalik vajaduse korral asjaomaste partneritena kindlaks määrata

nn katusorganisatsioonid, kes on vastavalt kohaldatavale riiklikule õigusele ja tavale asjakohaste piirkondlike, kohalike ja linnavõimude või muude organite liidud, föderatsioonid või konföderatsioonid. Komisjonil peaks olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakt, milles sätestatakse Euroopa partnerluse käitumisjuhend, et hõlbustada liikmesriikidel partnerluse korraldamist, tagamaks asjaomaste partnerite järjepideva osalemise partnerluslepingute ja programmide ettevalmistamisel, rakendamisel, seires ja hindamisel. Vastu võetud delegeeritud õigusakt ei tohi olla mingil juhul ega mingi tõlgenduse põhjal tagasiulatava jõuga ega finantskorrektsioonideni viivate eeskirjadest kõrvalekaldumiste aluseks. Vastu võetud delegeeritud õigusaktiga ei peaks määrama kohaldamiskuupäeva, mis saabub enne selle vastuvõtmise kuupäeva. Vastu võetud delegeeritud õigusakt peaks võimaldama liikmesriikidel otsustada kõige asjakohasema üksikasjaliku korra üle partnerluse rakendamiseks kooskõlas oma institutsioonilise ja õigusliku raamistikuga ning riikliku ja kohaliku pädevusega, eeldusel, et käesolevas määruses sätestatud eesmärgid on saavutatud.

- (12) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tegevus ja nendest toetatavad tegevused peaksid olema kooskõlas nii kohaldatava liidu õiguse kui ka seonduva liikmesriikide õigusega, millega otseselt või kaudselt rakendatakse käesolevat määrust ja fondispetsiifilisi eeskirju.

- (13) Püüdes suurendada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, peaks liit Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamise igas etapis püüdma kõrvaldada ebavõrdsust, edendada meeste ja naiste võrdõiguslikkust ja soolise mõõtmelõimimist ning võidelda diskrimineerimisega soo, rassi või rahvuse, religiooni või

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

usu, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel, nagu see on sätestatud Euroopa Liidu lepingu (ELi lepingu) artiklis 2, ELi toimimise lepingu artiklis 10 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 21, võttes arvesse eelkõige puudega inimeste juurdepääsu ning samuti põhiõiguste harta artikli 5 lõikes 2, mille kohaselt ei või kellelki nõuda sunniviisilist või kohustuslikku töötamist.

- (14) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide eesmärged tuleks ellu viia säästva arengu raames ning seejuures peaks liit edendama keskkonnakaitse ja keskkonna kvaliteedi säilitamise ja parandamise eesmärged, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 11 ja artikli 191 lõikes 1, võttes arvesse põhimõtet, et saastaja maksab. Liikmesriigid peaksid andma selleks teavet kliimamuutuse eesmärgi raames antavate toetuste kohta, mis vastavad kavatsusele suunata vähemalt 20 % liidu eelarvest nimetatud eesmärkide saavutamiseks, kasutades komisjoni poolt rakendusaktiga vastu võetud, sekkumiskategooriatel, tähelepanu all olevatel valdkondadel või meetmetel põhinevat meetodikat, mis kajastab proportsionaalsuse põhimõtet.
- (15) Liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu sihtidesse ja eesmärkidesse panustamiseks ning fondispetsiifiliste ülesannete täitmiseks kooskõlas nende aluslepingul põhinevate eesmärkidega, mis hõlmavad ka majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, peaksid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid keskendama oma abi piiratud arvule ühistele valdkondlikele eesmärkidele. Iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi täpne reguleerimisala tuleks sätestada fondispetsiifilistes eeskirjades. Peaks olema võimalik piirata seda üksnes mõne käesolevas määruses piiritletud valdkondliku eesmärgiga.
- (16) Et maksimeerida Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadavat toetust ning kehtestada liikmesriikide ja piirkondade tasandil tehtavale programmitööle lihtsustavad strateegilised juhtpõhimõtted, tuleks kehtestada ühine strateegiline raamistik. Ühine strateegiline raamistik peaks hõlbustama liidu sekkumiste valdkondlikku ja territoriaalset koordineerimist Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahel ning samuti muude asjakohaste liidu poliitikavaldkondade ja vahenditega, mis on kooskõlas liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia sihtide ja eesmärkidega, võttes arvesse eri liiki territooriumide põhilisi territoriaalseid probleeme.
- (17) Seetõttu peaks ühises strateegilises raamistikus olema sätestatud, kuidas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid saavad panustada liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiasse, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide integreeritud kasutamist edendavasse korda, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide muude asjakohaste liidu poliitikasuundade ja instrumentide vahelise koordineerimise korda, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamise horisontaalsetesse põhimõtetesse ja valdkonnaülesetesse poliitikaeesmärkidesse, põhiliste territoriaalsete probleemide lahendamise korda, ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide koostöötegevuse alla kuuluvatesse prioriteetsetesse valdkondadesse.
- (18) Liikmesriikidel ja piirkondadel tuleb üha enam tegelda ülesannetega, mis on seotud globaliseerumise, keskkonna- ja energiaprobleemide, rahvastiku vananemise ja demograafiliste muutuste, tehnoloogia ümberkujundamise ja innovatsioonivajaduste ning sotsiaalse ebavõrdsusega. Nende ülesannete keerukuse ja vastastikuse seotuse tõttu peaksid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetust saavad lahendused olema seostatud, mitmesektorilised ja mitmemõõtmelised. Sellega seoses ning poliitika tulemuslikkuse ja tõhususe suurendamiseks peaks olema võimalik ühendada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide pakettideks, mis on koostatud territoriaalsete erivajaduste järgi.
- (19) Vähenev töö- ja suurenev pensioniealiste osakaal elanikkonnas, samuti elanikkonna hajutatusega seotud probleemid survestavad tõenäoliselt jätkuvalt muu hulgas liikmesriikide haridus- ja sotsiaaltoetuste struktuure ja seega ka liidu majanduslikku konkurentsivõimet. Selliste demograafiliste muutustega kohanemine on lähiaastatel üks liikmesriikide ja piirkondade keskseid probleeme ning sellele tuleks pöörata erilist tähelepanu piirkondades, mida demograafilised muutused kõige rohkem mõjutavad.
- (20) Ühise strateegilise raamistiku põhjal peaks iga liikmesriik valmistama koostöös partneritega ja dialoogis komisjoni ette partnerluslepingu. See peaks asetama ühises strateegilises raamistikus sätestatud elemendid riigisisesse konteksti ja kehtestama kindlad kohustused saavutada liidu eesmärgid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmitöö kaudu. Partnerluslepingus tuleks sätestada kord, millega tagatakse kooskõlastamine liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiaga ja konkreetsete fondide ülesannetega vastavalt aluslepingul põhinevatele eesmärkidele; kord, millega tagatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhus ja toimiv rakendamine, partnerluse põhimõtte järgimise kord ja territoriaalse arengu ühtne käsitlus. Partnerluslepingu puhul tuleks eristada olulisi elemente, mille üle peaks otsustama komisjon, ja muid elemente, mis ei ole komisjoni pädevuses ja mida saab muuta liikmesriik. Juhuks, kui ühe või mitme fondispetsiifilise määruse jõustumine peaks viibima või kui eeldatakse, et see viibib, tuleb kavandada partnerluslepingu ja programmide esitamise ja vastuvõtmise kord. See hõlmab selliste sätete kehtestamist, mis võimaldavad partnerluslepingu esitamist ja vastuvõtmist ka siis, kui puuduvad teatavad

viivitusest mõjutatud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi(de)ga seotud elemendid, ja läbivaadatud partnerluslepingu hilisemat esitamist pärast viibiva(te) fondispetsiifilis(t)e määrus(t)e jõustumist. Et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist kaasrahastatud, viivitusest mõjutatud programme tuleks sel juhul esitada ja vastu võtta üksnes pärast asjaomase fondispetsiifilise määruse jõustumist, tuleks ühtlasi kehtestada mõjutatud programmide esitamiseks asjakohased tähtajad.

(21) Liikmesriigid peaksid keskendama toetuse eesmärgile anda oluline panus liidu eesmärkide saavutamisse kooskõlas oma vastavate riiklike ja piirkondlike arenguvajadustega. Tuleks kindlaks määrata eeltingimused ning kokkuvõtlikud ja täielikud objektiivsed kriteeriumid nende hindamiseks, tagamaks, et liidu toetuse tulemuslikuks ja tõhusaks kasutamiseks oleksid olemas vajalikud eeldused. Sel eesmärgil tuleks eeltingimusi kohaldada prioriteedi või teatud programmi suhtes ainult siis, kui nendel on investeerimisprioriteedi või liidu prioriteedi konkreetse eesmärgi tulemusliku ja tõhusa saavutamise jaoks otsene ja tõeline seos või sellele otsene mõju, arvestades, et iga konkreetne eesmärk ei ole tingimata seotud fondispetsiifilistes eeskirjades sätestatud eeltingimusega. Eeltingimuste kohaldatavuse hindamises tuleks võtta arvesse proportsionaalsuse põhimõtet, arvestades vajaduse korral eraldatud toetuse taset. Seda, kas kohaldatavad eeltingimused on täidetud, peaks hindama liikmesriik programmide ettevalmistamise ja vajaduse korral partnerluslepingu raames. Komisjon peaks hindama liikmesriikide esitatud teabe ühtsust ja adekvaatsust. Juhul kui kohaldatavaid eeltingimusi ei ole sätestatud tähtajaks täidetud, peaks komisjonil olema volitus peatada programmi asjaomastele prioriteetidele tehtavad vahemaksed täpselt kindlaksmääratud tingimustel.

(22) Komisjon peaks 2019. aastal koostama koostöös liikmesriikidega tulemusraamistikul põhineva tulemuslikkuse analüüsi. Iga programmi jaoks tuleks kindlaks määrata tulemusraamistik, mille alusel jälgida iga prioriteedi jaoks programmiperioodiks 2014–2020 („programmiperiood”) seotud eesmärkide ja sihtide poole liikumist. Tagamaks, et liidu eelarvet ei raisataks ega kasutataks ebatõhusalt kui on selgunud, et mingi prioriteedi puhul on tulemusraamistikus määratud vahe-eesmärgid, mis on seotud ainult finantsnäitajate, väljundnäitajate ja rakendamise olulisimate etappidega, jäänud olulisel määral saavutamata ja seda rakendamises kindlaks tehtud puuduste tõttu, millest komisjon on eelnevalt teada andnud ning mille osas liikmesriik ei ole võtnud vajalikke parandusmeetmeid, peaks komisjonil olema õigus programmiga seoses tehtavad maksed peatada või kohaldada programmiperioodi lõpus finantskorrektsioone. Finantskorrektsioonide kohaldamisel tuleks proportsionaalsuse põhimõtet järgides võtta arvesse raha kasutamise suutlikkust ning väliseid tegureid, millel oli oma osa selles, et eesmärk jäi saavutamata. Finantskorrektsioone ei tohiks kohaldada juhul, kui eesmärgid on jäänud saavutamata sotsiaal-majanduslike või keskkonnategurite

mõju, liikmesriigi majandus- või keskkonnatingimuste oluliste muutuste või vääramatu jõu tõttu, mis mõjutavad tõsiselt asjaomaste prioriteetide rakendamist. Tulemusnäitajaid ei tohiks maksete peatamise ega finantskorrektsioonide kohaldamisel arvesse võtta.

(23) Et seada tegevuse keskmesse tulemused ja liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia eesmärkide saavutamine, tuleks iga liikmesriigi jaoks luua tulemusreserv, mis moodustab 6 % majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi ning meetmete, mida rahastatakse koostöös liikmesriikidega kooskõlas tulevase liidu õigusaktiga, millega kehtestatakse programmiperioodiks 2014–2020 merendus- ja kalanduspoliitika finantstoetuse saamise tingimused („EMKFi määrus”), vahendite kogueraldisest. Et Euroopa territoriaalse koostöö programmid on mitmekesised ja hõlmavad mitut riiki, ei tohiks neile tulemusreservi ette näha. Tulemusreservi arvutamisel tuleks välja jätta noorte tööhõive algatusele eraldatud vahendid, mis on määratletud rakenduskavas kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1304/2013 ⁽¹⁾ („ESFi määrus”); komisjoni algatusel tehniliseks abiks eraldatavad vahendid; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 ⁽²⁾ kohased ülekanded ühtse põllumajanduspoliitika esimesest sambast EAFRDsse; ülekanded EAFRDsse nõukogu määruse (EÜ) nr 73/2009 ⁽³⁾ otsetoetuste vabatahtlikku kohandamist aastal 2013 ja ülekandmist EAFRDsse käsitlevate sätete kohaselt seoses 2013. ja 2014. kalendriaastaga; ülekanded Ühtekuuluvusfondist Euroopa ühendamise rahastule; ülekanded Euroopa abifondile enim puudust kannatavate isikute jaoks (nii nagu on määratletud tulevases liidu õigusaktis); ning linnade säästva arengu uuenduslikud meetmed.

(24) Tihedam side ühtekuuluvuspoliitika ja liidu majanduse juhtimise vahel on vajalik, tagamaks, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames tehtavate kulutuste tulemuslikkust võimendab usaldusväärne majanduspoliitika ning et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde võib vajaduse korral ümber suunata, et lahendada liikmesriigi ees seisvaid majandusprobleeme. Meetmete, mis

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013 määrus (EL) nr 1304/2013, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1081/2006 (Vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 470).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013 määrus (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (Vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 608).

⁽³⁾ Nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003 (ELT L 30, 31.1.2009, lk 16).

seovad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe usaldusväärse majandusjuhtimisega, esimese tegevussuuna raames peaks komisjonil olema õigus nõuda partnerluslepingus ja programmides muudatuste tegemist, millega toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist või suurendada kasutada olevate Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide mõju nende liikmesriikide majanduskasvule ja konkurentsivõimele, kes saavad asjaomast rahalist abi. Ümberjaotamist tuleks kasutada ainult siis, kui sel on tõepoolest otsene mõju majandusjuhtimise mehhanismide raames antud asjaomastes nõukogu soovitudes kindlaks tehtud probleemide lahendamisele, et vältida sagedast ümberjaotamist, mis halvendaks fondi haldamise prognoositavust. Kui liikmesriik ei võta majanduse juhtimise protsessis tulemuslikke meetmeid, peaks komisjon tegema meetmete, mis seovad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe usaldusväärse majandusjuhtimisega, teise tegevussuuna raames nõukogule ettepaneku peatada osa selle liikmesriigi programmidele ettenähtud kulukohustustest või maksetest või kõik

selle liikmesriigi programmidele ettenähtud kulukohustused või maksed. Kulukohustuste ja maksete peatamiseks tuleb luua eri menetlused. Kummalgi juhul peaks aga komisjon võtma peatamisettepaneku tegemisel arvesse kogu asjakohast teavet ja kõiki Euroopa Parlamendiga peetavast struktureeritud dialoogist tulenevaid aspekte ja selle kaudu esitatud arvamusi. Peatamise ulatus ja tase peaksid olema proportsionaalsed ja mõjusad ja nende puhul tuleks järgida liikmesriikide võrdse kohtlemise põhimõtet. Peale selle tuleks peatamise puhul võrra arvesse asjaomase liikmesriigi majanduslikku ja sotsiaalset olukorda ning võimalikku üldist mõju, mida ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse ja ülemäärase tasakaalustamatuse menetluse eri etapid liikmesriigi majandusele avaldavad.

- (25) Tulenevalt ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokollist nr 15 teatavate Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriiki käsitlevate sätete kohta, ei kohaldata teatavaid ülemäära eelarvepuudujääki käsitlevaid sätteid ja sellega seotud menetlusi Ühendkuningriigi suhtes. Kulukohustuste ja maksete osalist või täielikku peatamist käsitlevaid sätteid ei tohiks seetõttu Ühendkuningriigi suhtes kohaldada.
- (26) Et kaasrahastamise põhimõte on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamisel väga tähtis, tagamaks kohapeal meetmete eest vastutuse võtmist, tuleks kõigi otsuste puhul, mis meetmete, mis seovad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe usaldusväärse majandusjuhtimisega, teise tegevussuuna raames peatamiste kohta tehakse, võtta kooskõlas peatamiste proportsionaalse kohaldamisega arvesse asjaomase liikmesriigi suhtes kehtivaid kohustusi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastatavate programme kaasrahastada.

Peatamine tuleks tühistada ja vahendid asjaomasele liikmesriigile uuesti kättesaadavaks teha niipea, kui liikmesriik võtab vajalikud meetmed.

- (27) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tuleks rakendada programmiperioodi hõlmavate programmide vahendusel kooskõlas partnerluslepinguga. Programmid peaksid läbipaistvatele menetlustele toetudes koostama liikmesriigid vastavalt nende institutsioonilisele ja õiguslikule raamistikule. Liikmesriigid ja komisjon peaksid tegema koostööd, et tagada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidele programmide koostamise kooskõlastatus ja järjepidevus. Kuna programmide sisu on tihedalt seotud partnerluslepingu sisuga, tuleks programmid esitada kolme kuu jooksul pärast partnerluslepingu esitamist. Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvate programmide esitamisele tuleks ette näha üheksakuuline tähtaeg alates käesoleva määruuse jõustumisest, võtmaks arvesse nende programmide eripära, et need hõlmavad mitut riiki. Eeskätt tuleks eristada neid partnerluslepingu ja programmide põhielemente, mis kuuluvad komisjoni pädevusse, ja teisi elemente, mis ei ole seotud komisjoni otsusega ning mida võib muuta liikmesriigi vastutusel. Programmitöö peaks tagama kooskõla ühise strateegilise raamistiku ja partnerluslepinguga, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahelise koordineerimise ning koordineerimise teiste olemasolevate rahastamisvahendite ja Euroopa Investeerimispanka panusega, kui see on asjakohane.
- (28) Selleks et tagada kooskõla erinevatest Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetatavate programmide vahel, eelkõige liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia täitmisesse panustamise kontekstis, on vaja kehtestada programmide sisuga seoses ühised miinimumnõuded, mida võib täiendada fondispetsiifiliste eeskirjadega, et võtta arvesse iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi eripära.
- (29) On vaja kehtestada selged menetlused, mida komisjon kasutab programmide hindamisel, vastuvõtmisel ja muutmisel. Selleks et tagada kooskõla partnerluslepingu ja programmide vahel, tuleks täpsustada, et programme, välja arvatud Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi kohased programmid, ei saa enne heaks kiita, kui komisjon on kiitnud heaks partnerluslepingu. Liikmesriikide halduskoormuse vähendamiseks peaks programmide teatud osade muutmise heakskiitmine komisjoni poolt tooma automaatselt kaasa partnerluslepingu asjakohaste osade muutmise. Peale selle tuleks ESFi määruuses osutatud noorte tööhõive algatuse spetsiaalsete rakendus-kavade esitamise- ja heakskiitmisemenetluse jaoks eeskirjade kehtestamise abil tagada ka noorte tööhõive algatusele eraldatud vahendite viivitamatu kasutuselevõtmine.

- (30) Täielikult või osaliselt liidu üldeelarvest tehtavate teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna investeeringute lisaväärtuse optimeerimiseks tuleks taotleda eelkõige Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013⁽¹⁾ loodud programmi „Horisont 2020” koostoimet, tunnustades samal ajal nende eri eesmärgi. Koostoime saavutamise peamiseks mehhanismiks peaks olema programmi „Horisont 2020” rahastamiskõlblike kulude ühtse määra tunnustamine sarnaste tegevuste ja toetusesaajate puhul ning võimalus ühendada samas tegevuses liidu erinevatest vahenditest, sealhulgas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest ja programmist „Horisont 2020” saadavaid toetusi, vältides samas kahekordset rahastamist. Riiklike ja piirkondlike osalejate teadusuuringute- ja innovatsioonivõimaluste tugevdamiseks ja et saavutada vähem arenenud piirkondades ja madala teadus- ja arendustegevuse ja innovatsioonisuutlikkusega liikmesriikides ja piirkondades tippasemeni jõudmise eesmärk, tuleks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning programmi „Horisont 2020” vahel välja töötada tihe koostoime kõikides programmi asjakohastes prioriteetides.
- (31) Eli toimimise lepinguga on majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse eesmärkide hulka lisatud territoriaalne ühtekuuluvus ning on tarvis tegeleda linnade rolliga, funktsionaalsete geograafiliste üksustega ja allpiirkondadega, mis seisavad silmitsi eriliste geograafiliste või demograafiliste probleemidega. Sel eesmärgil ning selleks, et paremini kaasata kohaliku tasandi võimalusi, on vaja tugevdada ja hõlbustada kogukonna juhitud kohalikku arengut, sätestades ühised eeskirjad ja tagades kõigi asjaoimate Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tiheda koordineerimise. Kogukonna juhitud kohalik areng peaks võtma arvesse kohalikke vajadusi ja võimalusi, samuti asjakohaseid sotsiaalkultuurilisi tunnusoone. Kogukonna juhitud kohalike arengustrateegiade kavandamise ja rakendamise eest peaksid üldpõhimõttena vastutama kohalikud algatusrühmad, mis esindavad kogukonna huve. Üksikasjalikud meetmed kogukonna juhitud kohalike strateegiaga hõlmatud piirkonna ja elanikkonna määramiseks tuleks sätestada asjakohastes programmides fondispetsiifiliste eeskirjade kohaselt.
- (32) Selleks et hõlbustada teostatavat lähenemisviisi lõimimisele programmitöö protsessi, võib kogukonna juhitud kohalikku arengut edendada üheainsa valdkondliku eesmärgi raames, kas selleks, et edendada sotsiaalset kaasatust ja võidelda vaesuse vastu, või selleks, et edendada tööhõivet ja tööjõu liikuvust, olenemata sellest, et meetmed, mida rahastatakse kogukonna juhitud kohaliku arengu osana, saavad kaasa aidata kõigi teiste valdkondlike eesmärkide saavutamisele.
- (33) Kui linna arengu või territoriaalarengu strateegia nõuab integreeritud lähenemisviisi, sest see hõlmab ühe või mitme rakenduskava enam kui ühe prioriteetse suuna investeeringuid, võib fondidelt toetust saavad meetmed, mida võib täiendada EAFRD või EMKFi finantstoetustega, ellu viia integreeritud territoriaalse investeeringuna rakenduskava või rakenduskavade raames.
- (34) Rahastamisvahendid on omandamas üha suuremat tähtsust, sest nad avaldavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidele võimendavat mõju, nende puhul on võimalik kombineerida eri liiki avalikke ja erasektori vahendeid, et toetada avaliku poliitika eesmärgi ning ringrahastamisvormid muudavad niisuguse toetuse pikemas perspektiivis jätkusuutlikumaks.
- (35) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetatavaid rahastamisvahendeid tuleks kasutada nii, et rahuldatakse konkreetsed turuvajadused ning eriti reageerides turutõrgetele ja mitteoptimaalsetele investeerimisolukordadele kulutõhusal viisil kooskõlas programmide eesmärkidega, ning need ei tohiks tõrjuda välja erasektorist tulevat rahastamist. Otsus rahastada abimeetmeid rahastamisvahenditest tuleks seega teha eelhindamise põhjal, mille käigus on leitud tõendeid turutõrgetest ja mitteoptimaalsetest investeerimisolukordadest, ning lähtuvalt avaliku sektori investeerimisvajaduste hinnangulisest tasemest ja ulatusest. Eelhindamise olulised osad tuleks käesolevas määruses selgelt kindlaks määrata. Eelhindamise üksikasjalikkuse tõttu tuleks ette näha võimalus teha eelhindamist mitmes etapis ning samuti eelhindamise läbivaatamine ja ajakohastamine rakendamise käigus.
- (36) Rahastamisvahendid tuleb välja töötada ja neid kasutada nii, et edendatakse erasektori investorite ja rahandusastutuste olulist osalemist sobiva riskijagamisega. Et rahastamisvahendid oleksid erasektorile piisavalt atraktiivsed, on oluline, et need töötataks välja ja neid kasutataks paindlikult. Korraldusastutused peaksid seega leidma kõige sobivamad viisid, kuidas rahastamisvahendeid kasutada, et sihtpiirkondade konkreetseid vajadusi rahuldada, ning seda kooskõlas vastava programmi eesmärkide, eelhindamise tulemuste ja kohaldatavate riigiabi-eeskirjadega. Vajaduse korral peaks selline paindlikkus hõlmama ka võimalust kasutada osa rahastamiskõlblikkusperioodi jooksul tagasi makstud vahenditest selleks, et näha ette soodustasu erainvestoritele või avaliku sektori investoritele, kes tegutsevad vastavalt turumajanduse põhimõttele. Sellise soodustasu puhul tuleks võtta arvesse turustandardeid ning tagada, et mis tahes riigiabi vastab kohaldatavale liidu ja riigisisesele õigusele ning piirdub miinimumsummaga, mis on vajalik, et kompenseerida erasektori kasutatava kapitali nappust, võttes arvesse turutõrkeid ja mitteoptimaalseid investeerimisolukordi.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsember 2013 määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 104).

- (37) Selleks et võtta arvesse rahastamisvahenditest makstud rahalise toetuse tagastatavat laadi ja tegutseda kooskõlas turutavadega, peaks Euroopa struktuuri ja investeerimisfondide toetustega lõppsaajale omakapitali või kvaasimakapitali investeringute, laenude või tagatiste või muude riskijagamise vahendite vormis olema võimalised katta kogu lõppsaaja investeeringu, ilma käibemaksuga seotud kulude eristamiseta. Seega peaks käibemaksu lõppsaaja tasandil arvessevõtmise viis toetusega seotud kulutuse rahastamiskõlblikkuse asjakohasuse määramisel oluline olema ainult juhtudel, kui finantsvahendid on kombineeritud toetustega.
- (38) Kui investeeringu teatavad osad ei tooda otsest rahalist tulu, võib osutada põhjendatuks kombineerida rahastamisvahendeid toetusega ulatuses, mis on lubatud kohaldatavate liidu riigiabieskirjadega, et projektid oleksid majanduslikult jätkusuutlikud. Selliseks puhuks tuleks kehtestada eritingimused, et hoida ära topelrahastamist.
- (39) Et tagada rahastamisvahenditele eraldatud vahendite puhul uue VKE laenuraha tõhusa ja tulemusliku kriitilise massi saavutamine, peaks olema võimalik kasutada neid vahendeid kogu asjaomase liikmesriigi territooriumil, sõltumata riigis olevatest piirkonnakategooriatest. Liikmesriigi ja EIP vahelise rahastamislepingu läbirääkimistel peaks siiski olema võimalik lubada proportsionaalset tagastamist sama liikmesriigi piirkonnale või piirkondade rühmale osana ühest eriotstarbelisest riiklikust programmist ERFi ja EAFRD rahalise toetuse kohta.
- (40) Vastavalt pangandustavale ja selleks, et jagada mõju ühe aasta maksete assigneeringutele pikemale ajale, tuleks liikmesriikide rahaline osalus jagada aastatele 2014, 2015 ja 2016 ning summade kohta, mida liikmesriigid peavad maksma EIP-le, tuleks rahastamislepingus ette näha vastav ajakava.
- (41) Väärtpaberistamistingute puhul tuleks programmi lõpetamisel vastavalt finantsmääruses sätestatud, rahastamisvahenditega seotud põhimõtetele tagada, et VKEdetoetamiseks kasutatakse vähemalt sellist summat, mis vastab liidu toetusele.
- (42) Korraldusasutustele tuleks võimaldada paindlikkus anda programmidest saadavaid ressursse liidu tasandil moodustatud ja komisjoni poolt otse või kaudselt juhitud rahastamisvahenditesse või riiklikul, piirkondlikul, riikide- või piiriülel tasandil moodustatud ja korraldusasutuse poolt või selle vastutusel juhitud vahenditesse. Korraldusasutustel peaks olema ka võimalus kasutada rahastamisvahendeid otse, olemasolevate või äsja loodud fondide kaudu või fondifondide kaudu.
- (43) Proportsionaalse kontrollikorra tagamise ja rahastamisvahendite lisaväärtuse kindlustamise huvides ei tuleks kavandatud lõppsaajatele panna üleliigset halduskoormust. Programmide auditeerimise eest vastutavad asutused peaksid esmalt viima läbi auditeid korraldusasutuste ning rahastamisvahendeid rakendavate asutuste – sh fondifondide – tasandil. Siiski võib esineda erakorralisi asjaolusid, kus niisuguste auditite lõpuleviimiseks vajalikud dokumendid ei ole korraldusasutuste tasandil või rahastamisvahendeid rakendavate asutuste tasandil kättesaadavad või kus sellised dokumendid ei kajasta antud toetuse tõest ja täpset olukorda. Selliste erijuhtude korral on vajalik ette näha teatavad sätted, mis võimaldavad auditeerimist ka lõppsaajate tasandil.
- (44) Ükskõik missugusel hetkel Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastamisvahenditesse makstavate ressursside summa peaks vastama summale, mis on vajalik planeeritud investeeringute elluviimiseks ja maksete tegemiseks lõppsaajatele, kaasa arvatud halduskulud ja teenustasud. Vahemaksetaotlused peaksid olema seega etapiviisilised. Vahemakse summa ei tohiks ületada 25 % programmist vastava rahastamislepingu alusel rahastamisvahendi jaoks eraldatud maksete kogusummast ning edasised vahemaksed sõltuvad nende tegelike summade minimaalsest protsendimäärast, mis sisalduvad varasemates taotlustes ning on kulutatud rahastamiskõlblike kuludena.
- (45) On vaja kehtestada erieeskirjad summade kohta, mida peetakse rahastamiskõlblikeks summadeks programmi lõpetamisel, tagamaks, et neid summasid (kaasa arvatud halduskulud ja teenustasud), mis makstakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastamisvahenditesse, kasutatakse tulemuslikult investeeringuteks lõppsaajatele. Need eeskirjad peaksid olema piisavalt paindlikud, et võimaldada ettevõtetele mõeldud omakapitaliinstrumentide toetamist, ning neis tuleks seepärast arvestada teatavaid omadusi, mis on ettevõtetele mõeldud omakapitaliinstrumentidel, näiteks turutavad seoses jätkurahastamise andmisega riskikapitalifondide valdkonnas. Käesolevas määruses kehtestatud tingimustel peaksid sihtettevõtted saama Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest sellistele instrumentidele antavat jätkuvat toetust pärast rahastamiskõlblikkusperioodi lõppu.

- (46) Samuti on tarvis kehtestada erieeskirjad, mis puudutavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetusest saadud vahendite taaskasutamist kuni rahastamiskõlblikkusperioodi lõpuni, ja lisaeeskirjad, mis puudutavad pärast rahastamiskõlblikkusperioodi järele jäänud vahendite kasutamist.
- (47) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetust ei tohiks üldjuhul kasutada investeerimisotsuse kuupäevaks juba lõpule viidud või täielikult rakendatud investeeringute rahastamiseks. Siiski võib taristuinvesteeringute puhul, mille eesmärk on toetada linna arengut või linna taaselustamist, või sarnaste taristuinvesteeringute puhul, mille eesmärk on mitmekesistada mittepõllumajandustegevust maapiirkondades, osutada vajalikuks teatav toetus laenuportfelli ümberkorraldamiseks seoses asjaoluga, et taristu moodustab osa uuest investeeringust. Sellistel juhtudel peaks olema võimalik kasutada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest antavat toetust laenuportfelli ümberkorraldamiseks kuni 20 % ulatuses rahastamisvahendist investeeringuks antavast programmiotetuse kogusummast.
- (48) Liikmesriigid peaksid jälgima programme, et vaadata läbi programmi rakendamine ja edusammud, mida on tehtud selle eesmärkide saavutamisel. Liikmesriigid peaksid selleks kooskõlas oma institutsioonilise, õigusliku ja finantsraamistikuga moodustama Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide seirekomisjonid ning määrama kindlaks nende koosseisu ja ülesanded. Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvate programmide eriolemuse tõttu tuleks nende programmide seirekomisjonidele sätestada erieeskirjad. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide omavaheliseks koordineerimiseks võiks moodustada ühised seirekomisjonid. Tulemuslikkuse tagamiseks peaks seirekomisjonil olema võimalik teha korraldusasutustele tähelepanekuid programmide elluviimise ja hindamise kohta, sealhulgas meetmete kohta, mis on seotud toetusajajate halduskoormuse vähendamisega, ning nad peaksid jälgima, milliseid tegevusi tähelepanekute tulemusena tehakse.
- (49) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide seire- ja aruandekord on vaja omavahel vastavusse viia, et lihtsustada juhtimise korraldamist kõikidel tasanditel. Oluline on tagada proportsionaalsed aruandlusnõuded, aga ka igakülgse teabe olemasolu peamistes läbivaatuspunktides tehtud edusammude kohta. Seepärast on vaja, et aruandlusnõuded kajastaksid teabevajadust antud aastatel ning oleksid kooskõlas tulemuslikkuse analüüsi ajastusega.
- (50) Et jälgida programmides tehtud edusamme, peaks iga liikmesriigi ja komisjoni vahel toimuma igal aastal läbivaatuskoosolek. Siiski peaks liikmesriigil ja komisjonil olema võimalik kokku leppida koosolek muudel aastatel kui 2017 ja 2019 korraldamata jätta, et vältida tarbetut halduskoormust.
- (51) Et komisjon saaks jälgida liidu eesmärkide ning aluslepingu eesmärkidele vastavate fondispetsiifiliste missioonide saavutamise alal tehtud edusamme, peaksid liikmesriigid esitama eduaruandeid oma partnerluslepingute rakendamise kohta. Nende aruannete põhjal peaks komisjon aastatel 2017 ja 2019 koostama strateegilise eduaruande. Et näha ette korrapärased strateegilised poliitilised arutelud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide panuse üle liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiasse ning parandada kulutuste kvaliteeti ja poliitika tõhusust kooskõlas Euroopa poolaastaga, tuleks strateegilisi aruandeid arutada nõukogus. Nõukogu peaks andma selle arutelu alusel panuse Euroopa Ülemkogu kevadisel kohtumisel tehtavasse hinnangusse liidu poliitika ja vahendite rolli kohta kestlikus ja töökohti loovas kasvus liidus.
- (52) Et parandada programmide väljatöötamise ja rakendamise kvaliteeti, on vaja hinnata Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest antava abi tulemuslikkust, tõhusust ja mõju ning määrata kindlaks programmide mõju liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eesmärkide saavutamise raames ning – võttes asjakohasel juhul arvesse programmi mahtu – sisemajanduse kogutoodangule (SKP) ja töötuse määraga seotud sihtidele asjaomases programmis. Tuleb täpsustada kohustusi, mis liikmesriikidel ja komisjonil selles osas on.
- (53) Et parandada iga programmi kvaliteeti ja väljatöötamist ning kontrollida, kas eesmärgid ja sihted on võimalik saavutada, on vaja läbi viia iga programmi eelhindamine.
- (54) Korraldusasutus või liikmesriik peaks koostama hindamiskava. Hindamiskavaga peaks olema võimalik hõlmata rohkem kui ühte programmi. Programmiperioodi jooksul peaksid korraldusasutused tagama programmide tulemuslikkuse, tõhususe ja mõju hindamise. Hindamistulemustest tuleks teatada seirekomisjonile ja Euroopa Komisjonile, et hõlbustada juhtimisotsuste tegemist.
- (55) Tuleks teha järeelhindamisi, et hinnata Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tulemuslikkust ja tõhusust ning nende mõju Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu üldeesmärkidele, võttes arvesse liidu strateegias kehtestatud eesmärgid. Komisjon peaks koostama iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi kohta kokkuvõtva aruande, milles esitatakse peamised järeelhindamise järeeldused.

- (56) Tuleks täpsustada, mis liiki meetmeid võib Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetusel võtta komisjoni ja liikmesriikide algatusel tehnilise abina.
- (57) Et tagada liidu ressursside tulemuslik kasutamine ja vältida pärast lõpetamist puhastulu tekitavate tegevuste ülefinantseerimist, tuleks kasutada eri meetodeid, millega saab määrata kindlaks sellistest tegevustest tekkinud puhastulu, sealhulgas lihtsustatud lähenemisviis, mis põhineb sektorite või allsektorite jaoks määratud kindlatel määradel. Need kindlad määrad peaksid põhinema komisjonile kättesaadavatel varasematel andmetel, kulude katmise võimel ning vajaduse korral põhimõttel, et saastaja maksab. Tuleks ette näha ka säte, mille kohaselt kohaldatakse delegeritud õigusaktidega kindlaid määrasid uute sektorite suhtes, kehtestatakse allsektorid ja vaadatakse määrad läbi tulevaste tegevuste jaoks, kui on saadud uusi andmeid. Kindlate määrade kasutamine võiks olla eriti sobilik info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate (IKT), teadusuuringute, arendustegevuse ja innovatsiooni ning energiatõhususe valdkonna tegevuste puhul. Proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise tagamiseks ja muude võimalike kohaldatavate reguleerivate ja lepinguliste sätete arvessevõtmiseks võibolla samuti vaja kehtestada erandid nendest eeskirjadest.
- (58) Oluline on tagada proportsionaalne lähenemisviis ning vältida rahastamisvajaduse kontrolli dubleerimist nende tegevuste puhul, mis tekitavad puhastulu pärast lõpetamist ja mille suhtes kohaldatakse riigiabi eeskirju, arvestades, et selliste eeskirjadega kehtestatakse samuti antava toetuse piirangud. Seega ei tuleks kohaldada sätteid, millega nõutakse puhastulu arvutamist, vähese tähtsusega abi puhul, sarnase riigiabi puhul VKEdele, kui kohaldatakse abi osatähtsuse või summa suuruse piirangut või sarnase riigiabi puhul suurtele ettevõtetele, kui rahastamisvajaduse individuaalne kontroll on viidud läbi kooskõlas kohaldatavate riigiabi eeskirjadega. Sellegipoolest võiksid liikmesriigid kohaldada puhastulu arvutamise meetodit, kui see on ette nähtud riigisiseste eeskirjadega.
- (59) Avaliku ja erasektori partnerlused võivad olla tõhus vahend tegevuste teostamiseks, tagades avaliku poliitika eesmärkide saavutamise eri liiki avalike ja erasektori vahendite ühendamise teel. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamise hõlbustamiseks avaliku ja erasektori partnerluse struktuuriga tegevuste puhul tuleks käesolevas määruses võtta arvesse teatud avaliku ja erasektori partnerlustele iseloomulikke jooni, muutes mõningaid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide käsitlevaid ühissätteid.
- (60) Tuleks kindlaks määrata kulude rahastamiskõlblikkuse algus- ja lõppkuupäev, et sätestada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamise ühtsed ja õiglased reeglid kogu liidus. Programmide elluviimise hõlbustamiseks on asjakohane näha ette, et kulutuste rahastamiskõlblikkuse alguskuupäev võib olla enne 1. jaanuari 2014, kui asjaomane liikmesriik esitab programmi enne nimetatud kuupäeva. Võttes arvesse kiireloomulist vajadust kasutada noorte tööhõive algatusele eraldatud vahendeid, et toetada selle viivitamatut rakendamist, peaks kulutuste rahastamiskõlblikkuse alguskuupäev olema erandlikult 1. september 2013. Et tagada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tulemuslik kasutamine ja vähendada liidu eelarvele tekitavat riski, on vaja kehtestada lõpuleviidud tegevuste toetamise piirangud.
- (61) Kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega ja arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1301/2013 ⁽¹⁾, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1300/2013 ⁽²⁾, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1299/2013 ⁽³⁾, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1305/2013 ⁽⁴⁾ ning EMKFi määruses ette nähtud erandeid, peaksid liikmesriigid võtma vastu riiklikud eeskirjad kulude rahastamiskõlblikkuse kohta.
- (62) Et lihtsustada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamist ja vähendada veariski, tagades samal ajal diferentseerimise, kui on vaja arvesse võtta poliitika iseärasusi, on asjakohane määrata kindlaks toetuse liigid, toetuste ja tagastatava abi tagastamise ühtlustatud tingimused, kindla määraga rahastamine, rahastamiskõlblikkuse erikriteeriumid toetuste ja tagastatava abi puhul ning tegevuste rahastamiskõlblikkuse eritingimused, mis sõltuvad tegevuste teostamise kohast.
- (63) Et vastutavatel asutustel oleks kindlaks tehtud vajaduste katmiseks võimalik valida kõige sobivam abi vorm, peaks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest olema võimalik abi anda toetustena, auhindadena, tagastatava abina, rahastamisvahenditena või nende kombinatsioonina.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013. määrus (EL) nr 1301/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 289).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013. määrus (EL) nr 1300/2013 mis käsitleb Ühtekuuluvusfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1084/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 281).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013. määrus (EL) nr 1299/2013, erisätete kohta, mis käsitlevad Euroopa Regionaalarengu Fondist toetuse andmist Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgil (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 259).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013. määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 487).

- (64) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tegevuse tulemuslikkuse, õigluse ja püsiva mõju kindlustamiseks tuleks näha ette sätted, mis tagaksid äriühingutesse ja taristutesse tehtavate investeeringute pikaajalisuse ja hoiaksid ära Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamise põhjendamatute eeliste saamiseks. Kogemused on näidanud, et viis aastat on sobiv periood, välja arvatud juhul, kui riigiabi eeskirjades on sätestatud teistsugune ajavahemik. On võimalik, et lühem, kolmeaastane periood on siiski põhjendatud väikeste või keskmise suurusega ettevõtjate investeeringu või nende loodud töökohtade säilitamise puhul, mis on kooskõlas ka proportsionaalsuse põhimõttega. Juhul kui tegevus sisaldab taristu- või tootmisinvesteeringut, ja kui toetuse saaja ei ole VKE, peaks nimetatud tegevuse jaoks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadud toetuse tagasi maksma, kui 10 aasta jooksul alates toetusesaajale lõppmakse tegemisest paigutatakse tootmistegevus ümber väljapoole liitu. Asjakohane on tegevuste kestvuse üldnõude alt välja jätta ESFi toetatavad meetmed ning meetmed, mis ei hõlma tootlikke investeeringuid või taristuinvesteeringuid, välja arvatud juhul, kui selline nõue tuleneb kehtivatest riigiabi eeskirjadest, ning samuti jätta selle nõude alt välja rahastamisvahenditest või neisse vahenditesse tehtud maksed. Alusetult makstud summad tuleks sisse nõuda ja nende suhtes tuleks kohaldada eeskirjade eiramise puhul kohaldatavat menetlust.
- (65) Liikmesriigid peaksid kehtestama piisavad meetmed, et tagada oma juhtimis- ja kontrollisüsteemide nõuetekohane struktuur ja toimimine, et need pakuksid kindlust Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide õiguspärase ja nõuetekohase kasutamise osas. Seepärast tuleks kindlaks määrata liikmesriikide kohustused, mis on seotud programmide juhtimis- ja kontrollisüsteemidega ning eeskirjade eiramise ja ühenduse õiguse rikkumise ennetamise, avastamise ja kõrvaldamisega.
- (66) Vastavalt ühise juhtimise põhimõttele peaksid liikmesriigid ja komisjon vastutama programmide juhtimise ja kontrolli eest. Liikmesriigid peaksid kandma oma juhtimis- ja kontrollisüsteemide kaudu esmavastutust programmides sisalduvate tegevuste rakendamise ja kontrolli eest. Et tugevdada tegevuste väljavalimise ja rakendamise ning juhtimis- ja kontrollisüsteemi üle toimuva kontrolli tõhusust, tuleks kindlaks määrata korraldusasutuse ülesanded.
- (67) Liikmesriigid peaksid täitma juhtimise, kontrollimise ja auditeerimisega seotud kohustusi ning võtma endale sellest tulenevad ülesanded, mis on sätestatud käesolevas määruses, finantsmääruses ja fondispetsiifilistes eeskirjades kindlaks määratud koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise eeskirjades. Liikmesriigid peaksid tagama, et käesolevas määruses sätestatud tingimuste kohaselt on kehtestatud tõhus, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega seotud kaebuste käsitlemise kord. Kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega peaksid liikmesriigid komisjoni taotlusel käsitlema komisjonile esitatud kaebusi, mis on nende kehtestatud korraga hõlmatud, ja teavitama komisjoni taotluse korral käsitlemise tulemustest.
- (68) Tuleks määrata kindlaks komisjoni volitused ja vastutus juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhusa toimimise kontrollimisel ning liikmesriigilt meetmete võtmise nõudmisel. Samuti peaksid komisjonil olema volitused teostada kohapealseid auditeid ja kontrole, mis keskenduksid asudusväärse finantsjuhtimise küsimustele, et oleks võimalik teha järeldusi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tulemuslikkuse kohta.
- (69) Liidu eelarvelised kulukohustused tuleks täita igal aastal. Et tagada tõhus programmijuhtimine, on vaja kehtestada ühised eeskirjad eelmaksete, vahemaksetaotluste ja lõppmakse kohta, ilma et see piiraks iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi puhul nõutavate erieeskirjade kohaldamist.
- (70) Programmi alguses tehtava eelmaksega tagatakse, et liikmesriigil on vahendeid, et maksta toetusesaajatele toetust alates programmi rakendamise, et toetusesaajad saavad vajalikke ettemakseid kavandatud investeeringute tegemiseks ja et hüvitamine toimub kiiresti pärast maksetaotluse esitamist. Seepärast tuleks ette näha Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest tehtavad algsed eelmaksesummad. Algne eelmakse peaks olema programmi lõpetamise ajaks täielikult raamatupidamisarvestusest välja kantud.
- (71) Liidu finantsshuvide kaitseks tuleks ette näha sätted, mis on ajaliselt piiratud, et võimaldada volitatud eelarvevahendite kasutajal katkestada maksed, kui on selgeid tõendeid, mis annavad alust väita, et juhtimis- ja kontrollisüsteemi toimimises on märkimisväärsed puudusi, tõendeid eeskirjade ränga rikkumise kohta seoses maksetaotlusega või kui on jäänud esitamata dokumendid raamatupidamisarvestuse kontrollimiseks ja heakskiitmiseks. Maksete katkestamise kestus peaks olema kuni kuus kuud, mida võib liikmesriigi nõusolekul pikendada seda perioodi kuni üheksa kuuni, et anda piisavalt aega katkestamise põhjuste lahendamiseks, et vältida peatamise kohaldamist.
- (72) Liidu eelarve kaitseks on võimalik, et komisjonil võib tekkida vajadus teha finantskorrektsioone. Et tagada liikmesriikidele õiguskindlus, on oluline määrata kindlaks asjaolud, mille korral kohaldatava liidu õiguse või selle kohaldamisega seotud liikmesriigi õiguse rikkumine võib tuua kaasa komisjoni tehtavad mis tahes finantskorrektsioonid. Tagamaks, et finantskorrektsioonid, mida komisjon võib liikmesriikidele kehtestada, oleksid seotud liidu finantsshuvide kaitsmisega, peaksid need finantskorrektsioonid piirduma juhtudega, kus kohaldatava liidu

õiguse või asjaomase liidu õiguse kohaldamisega seotud riigi õiguse rikkumine puudutab otseselt või kaudselt tegevuste ja vastavate komisjonile deklareeritud kulude rahastamiskõlblikkust, seaduslikkust, juhtimist või kontrolli. Et tagada proportsionaalsus, on oluline, et komisjon võtab finantskorrektsiooni üle otsustamisel arvesse rikkumise raskust ja sellega seotud rahalist mõju liidu eelarvele.

- (73) Et soodustada finantsdistsipliini, on kohane määrata kindlaks programmi mis tahes eelarvelise kulukohustuse osa vabastamise kord, eriti kui summa puhul võib vabastamise suhtes teha erandi, eelkõige siis, kui viivitused programmi rakendamisel tulenevad asjaoludest, mis ei sõltu erandit taotlevast isikust ja on ebatavalised või eettearvamatud ning mille tagajärgi isikul ei ole hoolikusele vaatamata võimalik vältida, samuti olukorras, kus on tehtud maksetaotlus, kuid selle hüvitamine on peatatud.
- (74) Üks tulemusreservi eraldamise mehhanismi oluline osa on ka kulukohustustest vabastamise menetlus ja selle kohaldamisel peaks olema võimalik kasutada assigneeringuid selleks, et siduda need muude programmide ja prioriteetide kulukohustustega. Peale selle tuleks assigneeringute kasutamine muude programmide kulukohustustega sidumiseks sätestada ka teatavate VKESid toetavate rahastamisvahendite rakendamise puhul, kui kulukohustustest vabastamine toimub seetõttu, et liikmesriik ei osale enam sellistes rahastamisvahendites. Et assigneeringute uuesti kasutusele võtmiseks tuleb finantsmäärusesse lisada sätteid, peaks selliste menetluste kohaldamine olema lubatud alles finantsmääruse vastava muudatuse jõustumise kuupäevast alates.
- (75) Täiendavad üldsätted on vajalikud seoses fondide spetsiifilise toimimisega. Eelkõige selleks, et suurendada nende lisaväärtust ja võimendada nende osa liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu prioriteetide saavutamises ja konkreetsete fondide aluslepingul põhinevate eesmärkide kohaste ülesannete täitmises, tuleks nende fondide toimimist lihtsustada ja keskendada see majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgile ning Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgile.
- (76) Täiendavad sätted EAFRD ja EMKFi spetsiifilise toimimise kohta on sätestatud vastavates valdkondlikes õigusaktides.
- (77) ELi toimimise lepingus sätestatud majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärkide edendamiseks tuleks majanduskasvu ja tööhõivesse investeeringute

eesmärgi alusel toetada kõiki piirkondi. Et anda tasakaalustatud ja järkjärgulist abi vastavalt majandusliku ja ühiskondliku arengu tasemele, tuleks ERFist ja ESFist sellele eesmärgile eraldatavad vahendid jaotada liidu vähem arenenud piirkondade, üleminekupiirkondade ja enam arenenud piirkondade vahel vastavalt nende sisemajanduse koguproduktile (SKP) ühe elaniku kohta, võrrelduna 27-liikmelise ELi keskmisega. Et tagada struktuurifondidest tehtavate investeeringute jätkusuutlikkus pikas perspektiivis, kindlustada saavutatud arengut ning ergutada majanduskasvu ja Euroopa piirkondade sotsiaalset ühtekuuluvust, peaksid piirkonnad, mille SKP elaniku kohta oli programmiperioodil 2007–2013 alla 75 % 25-liikmelise ELi vaatlusperioodi keskmisest, kuid mille SKP elaniku kohta on kasvanud nii, et ületab 75 % 27-liikmelise ELi keskmisest, saama vähemalt 60 % summast, mis neile aastail 2007–2013 aasta kohta esialgu keskmiselt eraldati. Liikmesriigile ERFist, ESFist ja Ühtekuuluvusfondist ette nähtud kogueraldis peaks moodustama vähemalt 55 % selle riigi 2007.–2013. aasta kogueraldisest. Liikmesriigid, mille kogurahvatulu elaniku kohta on alla 90 % liidu keskmisest, peaksid saama majanduskasvu ja tööhõive investeeringute eesmärgi raames Ühtekuuluvusfondist abi.

- (78) Tuleks kehtestada objektiivsed kriteeriumid, et valida välja rahastamiskõlblikud piirkonnad ja alad, mis võivad saada fondidelt toetust. Selleks peaks liidu tasandil piirkondade ja alade kindlakstegemine põhinema ühisel piirkondade klassifitseerimise süsteemil, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1059/2003 ⁽¹⁾, mida on muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 105/2007 ⁽²⁾.
- (79) Et sätestada fondide jaoks asjakohane finantsraamistik, peaks komisjon rakendusaktidega kehtestama olemasolevate kulukohustuste assigneeringute soovitusliku jaotuse aastate kaupa, kasutades objektiivset ja läbipaistvat meetodit ning võttes eesmärgiks, et toetus suunataks arengus maha jäänud piirkondadele, sealhulgas piirkondadele, mis saavad üleminekutoetust. Et võtta arvesse kriisi tõttu kannatavate liikmesriikide eriti keerulist olukorda ja järgida nõukogu määrust (EL, Euratom) nr 1311/2013 ⁽³⁾, peaks komisjon kõikide liikmesriikide kogueraldised 2016. aastal siis kättesaadavate kõige uuemate statistiliste andmete alusel läbi vaatama ja vajadusel korraldada neid eraldi korrigeerima. Korrigeerimiseks vajalikud summad tuleks jaotada võrdsetes osades aastatele 2017–2020.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalsüsteemide liigitus (NUTS) (ELT L 154, 21.6.2003, lk 1).

⁽²⁾ Komisjoni 1. veebruari 2007. aasta määrus (EÜ) nr 105/2007, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1059/2003 (millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalsüsteemide liigitus (NUTS)) lisasid (ELT L 39, 10.2.2007, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 2. detsember 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 884).

- (80) Et innustada kogu liidus transpordi- ja energeetikataristu ja IKT kiiremat arengut, on loodud Euroopa ühendamise rahastu vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1316/2013⁽¹⁾. Ühtekuuluvusfondist tuleks toetada projekte, mille raames rakendatakse põhi- võrke, või projekte ja horisontaalseid tegevusi, mis on kindlaks määratud nimetatud määruse lisa I osas.
- (81) Iga-aastased assigneeringud fondidest liikmesriigile peaksid olema piiratud ülemmääraga, mis määratakse kindlaks, võttes arvesse konkreetse liikmesriigi SKPd.
- (82) Tuleb kindlaks määrata piirid, mille ulatuses kasutatakse neid ressursse majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames. Liikmesriigid peaksid toetuse koondama, et tagada piisavad investeeringud noorte tööhõivesse, tööjõu liikuvusse, teadmisesse, sotsiaalsesse kaasatusse ja vaesusevastasesse võitlusse, tagades nii, et ESFi osakaal struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi ühendatud vahendite kogusummast liidu tasandil, välja arvatud Ühtekuuluvusfondist Euroopa ühendamise rahastu raames transporditaristu jaoks antav toetus ja struktuurifondidest enim puudustkannatavatele isikutele mõeldud abiks antav toetus, moodustab liikmesriikides vähemalt 23,1 %.
- (83) Arvestades, kui tähtis on lahendada noorte töötuse probleem sellest kõige rängemini mõjutatud piirkondades, nagu ka liidus tervikuna, luuakse noorte tööhõive algatus, mida rahastatakse sihtotstarbelisest eraldisest ning ESFi sihipärasest investeeringutest, et anda lisa struktuuri- ja investeerimisfondidest juba antavale väga märkimisväärsele toetusele ja selle mõju tugevdada. Noorte tööhõive algatuse kaudu tuleks toetada rahastamiskõlblikes piirkondades elavaid noori, eelkõige neid, kes ei tööta ega omanda haridust või kutset. Algatust tuleks rakendada majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi saavutamiseks.
- (84) Lisaks on peamise, st vaesuse vähendamise eesmärgi täitmiseks vaja Euroopa abifond enim puudustkannatavate isikute jaoks ümber orienteerida, et edendada sotsiaalset kaasatust. Tuleks kavandada mehhanism, mille abil sellele vahendile struktuurifondidest eraldatud vahendeid liikmesriikidele üle kanda.
- (85) Võttes arvesse majanduse praegust olukorda, ei tohiks ühele liikmesriigile fondist ülekantavate summade maksimummäär (piiristus) olla liikmesriigi kohta suurem kui 110 % selle liikmesriigi programmiperioodi 2007–2013 tegelikust määra.
- (86) Et tagada asjakohane vahendite eraldamine igale piirkonnakategooriale, ei tohiks vähem arenenud, ülemineku- ja enam arenenud piirkonnad fondide vahendeid üksteisele üle kanda, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud olukordades, mis on seotud ühe või mitme valdkondliku eesmärgi saavutamise. Üle ei tohiks kanda rohkem kui 3 % sellele piirkonnakategooriale eraldatud vahenditest.
- (87) Tegelik majandusliku mõju tagamiseks ei tohiks abi fondidest asendada riiklikke või samaväärseid struktuurikulutusi, mida liikmesriigid teevad käesoleva määruse kohaldamisel. Et fondidest toetuste andmisel võetaks arvesse laiemat majanduslikku konteksti, tuleks ühtlasi kindlaks määrata avalike kulutuste tase, lähtudes üldistest makromajanduslikest tingimustest, milles rahastamine toimub ja mis põhinevad näitajatel, mis on esitatud stabiilsus- ja lähenemisprogrammides, mida liikmesriigid esitavad igal aastal vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 1466/1997⁽²⁾. Kui komisjon kontrollib täiendavuse põhimõtet, peaks ta keskenduma liikmesriikidele, kus vähem arenenud ja üleminekupiirkondade elanikkond moodustab vähemalt 15 % elanikkonnast, nendele eraldatud rahaliste vahendite ulatuse tõttu.
- (88) On vaja kehtestada täiendavad normid, mis käsitlevad fondidelt toetust saavate rakenduskavade väljatöötamist, juhtimist, seiret ja kontrolli, et suurendada keskendumist tulemustele. Eelkõige on vaja kehtestada üksikasjalikud nõuded rakenduskavade sisu kohta. See peaks hõlmama järjekindla sekkumisloogika esitamist, et täita tuvatatud arenguvajadused, sätestada raamistik tulemuslikkuse hindamiseks ja toetada fondide tulemuslikku ja tõhusat rakendamist. Üldpõhimõttena peaks prioriteetne suund hõlmama üht valdkondlikku eesmärki, üht fondi ja üht piirkonnakategooriat. Vajaduse korral ja selleks, et suurendada valdkondlikult ühtse integreeritud lähenemisviisi tulemuslikkust, peaks olema võimalik, et prioriteetne suund hõlmab rohkem kui üht piirkonnakategooriat ning ühendab üht või enamat ERFi, ESFi ja Ühtekuuluvusfondi täiendavat investeerimisprioriteeti ühe või enama valdkondliku eesmärgi raames.
- (89) Olukorras, kus liikmesriik ei koosta fondi kohta ühe rakenduskava, mistõttu nii programmid kui ka partnerlusleping koostatakse riigi tasandil, tuleks kehtestada erikord, et tagada nende dokumentide vastastikune täiendus.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsember 2013 määrus (EL) nr 1316/2013, millega luuakse Euroopa Ühendamise Rahastu muudetakse määrust (EL) nr 913/2010 ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 680/2007 ja (EÜ) nr 67/2010 (ELT L 348, 20.12.2013, lk 129).

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisu järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1).

- (90) Et ühelt poolt on vaja sisukaid rakenduskavasid, milles on selgelt sätestatud liikmesriikide kohustused, ja teiselt poolt on muutuvate tingimustega kohandamiseks vaja paindlikkust, tuleks rakenduskavade puhul eristada olulisi elemente, mille üle peaks otsustama komisjon, ja muid elemente, mis ei ole komisjoni pädevuses ja mida saab muuta liikmesriik. Seetõttu on vaja sätestada menetlused, mille abil muuta neid vähemolulisi elemente ilma komisjoni otsuseta riigi tasandil.
- (91) Vastastikuse täiendavuse parandamiseks ja rakendamise lihtsustamiseks peaks majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames olema võimalik kombineerida ühistes rakenduskavades Ühtekuuluvusfondist ja ERFist saadavaid toetusi ESFist saadavate toetustega.
- (92) Suurprojektid moodustavad olulise osa liidu kulutustest ning on sageli liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava kasvu strateegia eesmärkide saavutamise seisukohast strateegilise tähtsusega. Seepärast on õigustatud, et teatud lävendit ületavate tegevuste suhtes kehtiksid käesoleva määruse alusel ka edaspidi heakskiitmise erimenetlused. See lävend tuleks kehtestada seoses rahastamiskõlblike kogukuludega pärast eeldatavate netotulude arvesse võtmist ning transportiprojektidele tuleks ette näha kõrgem lävend, sest selles sektoris on investeringute maht tavaliselt suurem. Selguse huvides oleks vaja sel juhul kindlaks määrata suurprojekti taotluse sisu. Taotlus peaks sisaldama teavet, mis on vajalik kindluse saamiseks selle kohta, et fondidest eraldatav rahaline toetus ei põhjusta märkimisväärset töökohtade kaotust nende praeguses asukohas liidus.
- (93) Toetamiseks suurprojektide koostamist ja rakendamist usaldusväärset, majanduslikul ja tehnilisel alusel ning soodustamiseks ekspertide kaasamist juba varases staadiumis, mil sõltumatud eksperdid, kellele komisjon annab selliste projektide koostamisel tehnilist abi või keda kokkuleppel komisjoniga toetavad teised sõltumatud eksperdid, saavad esitada selgeid seisukohti suurprojekti teostatavuse ja majandusliku elujõulisuse kohta, tuleks komisjoni heakskiitmismenetlust lihtsustada. Komisjonil peaks olema võimalik keelduda rahalise osaluse heakskiitmisest ainult juhul, kui ta teeb kindlaks märkimisväärsed puudused sõltumatus kvaliteedikontrollis.
- (94) Kui suurprojektile ei ole tehtud sõltumatut kvaliteedikontrolli, peaks liikmesriik esitama kogu nõutud teabe ning komisjon peaks suurprojekti hindama, et teha kindlaks, kas taotletav rahaline osalus on õigustatud.
- (95) Rakendamise järjepidevuse tagamiseks, et vältida tarbetut halduskoormust, samuti komisjoni otsusega (programmiperioodi 2007–2013 lõpetamist käsitlevate suuniste kohta) kooskõlla viimiseks on kehtestatud etappideks jaotamise sätteid nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006⁽¹⁾ alusel heaks kiidetud suurprojektide jaoks, mille rakendamise periood kestab eeldatavasti käesoleva määrusega hõlmatud programmiperioodist kauem. Teatud tingimustel peaks olema võimalik kasutada kiirendatud menetlust suurprojekti teisest või järgnevast etapist teatamiseks ja nende heakskiitmiseks, kui komisjon oli selle eelneva etapi või eelnevad etapid programmiperioodil 2007–2013 heaks kiitnud. Kõik etappideks jaotatud tegevuse üksikud etapid, mis teenivad ühte ja sama üldeesmärki, tuleks rakendada kooskõlas asjaomase programmi-perioodi eeskirjadega.
- (96) Et anda liikmesriikidele võimalus rakendada osa rakenduskavast tulemuspõhist lähenemisviisi kasutades, on kasulik näha ette ühine tegevuskava, mis koosneb projektist või projektide rühmast, mida toetusesaaja viib ellu, et aidata kaasa rakenduskava eesmärkide saavutamisele. Et lihtsustada ja tugevdada fondide orienteeritust tulemustele, peaks ühise tegevuskava juhtimine põhinema ainult ühiselt kokku lepitud vahe-eesmärkidel, väljunditel ja tulemustel, nagu on kindlaks määratud komisjoni otsuses, millega ühine tegevuskava vastu võetakse. Ühise tegevuskava kontrollimine ja audit peaksid samuti piirduma nende vahe-eesmärkide, väljundite ja tulemuste saavutamise kontrolliga. Seega on tarvis kehtestada reeglid ühiste tegevuskavade väljatöötamise, sisu, vastuvõtmise, finantsjuhtimise ja kontrolli kohta.
- (97) On vaja vastu võtta erieeskirjad seirekomisjoni ülesannete kohta ning fondidest toetatavate rakenduskavade rakendamise aastaaruannete kohta. Täiendavad sätteid EAFRD toimimise kohta tuleks sätestada vastavates valdkondlikes õigusaktides.
- (98) Et tagada programmi käsitleva olulise ja ajakohase teabe kättesaadavus, on vaja, et liikmesriigid esitaksid komisjonile regulaarselt olulisemaid andmeid. Et vältida liikmesriikidele tekkivat täiendavat halduskoormust, peaks see piirduma pidevalt kogutavate andmetega ning andmeedastus peaks toimuma elektroonilise andmevahetuse kaudu.

(¹) Nõukogu 11. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnustatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1260/1999 (ELT L 210, 31.7.2006, lk 25).

- (99) Selleks et tugevdada fondide rakendamise käigu seiret ja hõlbustada finantsjuhtimist, on vaja tagada, et rakendamise kulgu puudutavad põhilised finantsandmed oleksid õigeaegselt kättesaadavad.
- (100) Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 175 esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele iga kolme aasta järel ühtekuuluvusaruanded edusammude kohta, mida on tehtud liidu majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse alal. On vaja kehtestada sätted selle aruande sisu kohta.
- (101) Liidu fondide saavutusi tuleb tutvustada laiemale avalikkusele ja ühtekuuluvuspoliitika eesmärkide kohta tuleb rohkem teavet anda. Kodanikel on õigus teada, kuidas liidu rahalisi vahendeid investeeritakse. Põhiroll avalikkusele asjakohase teabe edastamisel lasub nii korraldusastustel kui ka toetusesaajatel. Et tagada laiema üldsuse tõhusam teavitamine ja tugevam koostoime komisjoni algatusel toimuvate teavitustegevuse vahel, tuleb käesoleva määruse alusel rahastada teavitusmeetmetele eraldatud vahenditest ka liidu poliitiliste prioriteetide propageerimist niivõrd, kui need on seotud käesoleva määruse üldeesmärkidega.
- (102) Et parandada rahastamisvõimalusi ja projektide toetusesaajaid käsitleva teabe kättesaadavust ja läbipaistvust, peaks iga liikmesriigis olema üks veebileht või -portaal, millele antakse teavet kõikide rakenduskavade kohta, sealhulgas loetelud tegevustest, mida iga rakenduskava raames toetatakse.
- (103) Et tagada laialdane infolevik fondide saavutuste kohta ja liidu rolli kohta neis ning informeerida potentsiaalseid toetusesaajaid rahastamisvõimalustest, tuleks käesolevas määruses sätestada üksikasjalikud reeglid teabe- ja teavitamismeetmete kohta ning nende meetmete teatud tehnilised omadused, võttes arvesse rakenduskavade mahtu kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.
- (104) Tagamaks, et iga fondi puhul keskendutakse vahendite eraldamisel liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiale ning fondispetsiifilistele ülesannetele vastavalt nende aluslepingupõhiste eesmärkidele, on vaja kehtestada liikmesriigile tehtava tehnilise abi eraldise ülemmäär. Samuti on vaja tagada, et tehnilise abi kavandamise õigusraamistik aitab luua lihtsustatud abiandmiskorda olukorras, kus liikmesriigid rakendavad samal ajal mitut fondi ja nimetatud raamistikuga peaks olema võimalik hõlmata mitut piirkonnakategooriat.
- (105) On vaja määrata kindlaks elemendid, mille alusel kohandatakse fondide kaasfinantseerimise määraprioriteetsete suundadega, eelkõige ühenduse vahendite mitmekordse mõju tugevdamiseks. Samuti on vaja kehtestada kaasrahastamise maksimummäärad iga piirkonnakategooria jaoks, et tagada sobiva siseriikliku toetuse kaudu, nii avaliku kui ka erasektori tasandil, kaasfinantseerimise põhimõtte järgimine.
- (106) Liikmesriigid peavad iga rakenduskava puhul nimetama korraldusastutuse, sertifitseerimisasutuse ja funktsionaalselt sõltumatu auditeerimisasutuse. Et liikmesriikidel oleks kontrollisüsteemide kehtestamisel rohkem paindlikust, on kohane ette näha võimalus, et sertifitseerimisasutuse ülesandeid täidab korraldusastutus. Liikmesriigil peaks olema ka võimalus nimetada vahendusastutused, mis täidavad mõningaid korraldusastutuse või sertifitseerimisasutuse ülesandeid. Sellisel juhul peaks liikmesriik selgesti sätestama nende vastavad vastutusalad ja ülesanded.
- (107) Et võtta arvesse fondide ja EMKFi juhtimis- ja kontrollisüsteemide spetsiifilist korraldust ning vajadust tagada proportsionaalne lähenemine, on vaja erisätteid korraldusastutuse ja sertifitseerimisasutuse määramiseks. Tarbetu halduskoormuse vältimiseks peaks eelkontroll, mille käigus hinnatakse vastavust käesolevas määruses osutatud määramist käsitlevatele kriteeriumidele, piirduma korraldus- ja sertifitseerimisasutusega, ning käesolevas määruses sätestatud tingimustel ei tohiks nõuda täiendavat auditeerimist, kui süsteem on oma laadilt samasugune nagu programmiperioodil 2007–2013. Määramise puhul ei tohiks nõuda, et komisjon peab selle heaks kiitma. Teataval käesolevas määruses sätestatud tingimustel peaks liikmesriikidel olema suurema õiguskindluse huvides aga õigus esitada määramist käsitlevad dokumendid komisjonile. Kui määramiskriteeriumidest kinnipidamise kontrollimisel kontrolli ja auditeerimise korra alusel selgub, et kriteeriumidest ei ole kinni peetud, tuleks võtta parandusmeetmeid ja vajaduse korral ka määramine lõpetada.
- (108) Korraldusastutus kannab peamist vastutust fondide ja EMKFi tulemusliku ja tõhusa rakendamise eest ning täidab seega suure hulga funktsioone, mis on seotud programmide juhtimise ja seire, finantsjuhtimise ja kontrolliga ning projektide väljavalimisega. Seega tuleks sätestada korraldusastutuse vastutus ja ülesanded.

- (109) Sertifitseerimisasutus peaks koostama maksetaotlused ja esitama need komisjonile. Asutus peaks koostama aastaaruande, milles tõendatakse raamatupidamise aastaaruannete tervikkust, täpsust ja õigsust ning seda, et neisse kantud kulutused on vastavuses liidu ja siseriiklike eeskirjadega. Tuleks sätestada sertifitseerimisasutuse vastutus ja ülesanded.
- (110) Auditeerimisasutus peaks tagama, et auditeeritakse juhtimis- ja kontrollisüsteeme, sobivat tegevusvalimit ning raamatupidamise aastaaruandeid. Tuleks sätestada auditeerimisasutuse vastutus ja ülesanded. Deklareeritud kulude auditeerimist tuleks läbi viia tegevuste esindusliku valimi osas, et tulemusi oleks võimalik ekstrapoleerida. Üldjuhul tuleks usaldusväärse esindusliku valimi saamiseks kasutada statistilise testi meetodit. Auditeerimisasutustel peaks olema võimalik nõuetekohaselt põhjendatud asjaoludel siiski kasutada ka mittestatistilise testi meetodit, kui käesolevas määruses sätestatud tingimused on täidetud.
- (111) Ilma et see piiraks komisjoni volitusi finantskontrolli alal, tuleks nimetatud valdkonnas tugevdada liikmesriikide ja komisjoni koostööd ning kehtestada kriteeriumid, mille põhjal komisjonil oleks võimalik siseriiklike süsteemide kontrollimise strateegia alusel kindlaks teha, millisel tasemel kindlust liikmesriikide auditeerimisasutused talle pakuvad.
- (112) Lisaks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide finantsjuhtimise ühistele eeskirjadele tuleks sätestada lisasätted fondide ja EMKFi kohta. Eelkõige selleks, et anda komisjonile enne raamatupidamisaruannete heakskiitmist piisav kindlus, tuleks vahemaksete taotlused rahuldada 90 % ulatuses summast, mis saadakse, kohaldades prioriteedi rahastamiskõlblike kulutuste suhtes iga prioriteedi kaasrahastamise määra, mis on kindlaks määratud rakenduskava vastuvõtmise otsuses. Tasumata summad tuleks liikmesriigile välja maksta raamatupidamise aastaaruannete heakskiitmise järel, tingimusel et komisjon saab järeldada, et need aruanded on täielikud, täpsed ja õiged.
- (113) Toetusesaajad peaksid saama toetuse täielikult kätte hiljemalt 90 päeva jooksul alates kuupäevast, mil toetusesaaja on maksenõude esitanud, sõltuvalt esialgsete ja igaaastaste eelmaksete ja vahemaksetega kättesaadavaks tehtud vahenditest. Korraldusametitel peaks olema võimalik tähtaja arvestamine katkestada, kui tõendavad dokumendid ei ole täielikud või kui on tõendeid eeskirjade eiramise kohta, mis vajab edasist uurimist. Tuleks ette näha esialgsed ja igaaastased eelmaksed, et liikmesriikidel oleks piisavalt vahendeid, et sellise korra alusel tegutseda. Iga-aastased eelmaksed tuleks igal aastal raamatupidamise aastaaruannete heakskiitmise käigus raamatupidamisarvestusest välja kanda.
- (114) Et vähendada eeskirju eirava kulude deklareerimise riski, peaks sertifitseerimisasutusel olema võimalik lisada täiendavat kontrollimist vajavad summad vahemaksetaotlusesse pärast aruandeaastat, mil need kanti tema raamatupidamissüsteemi, ilma et ta peaks seda täiendavalt põhjendama.
- (115) Et tagada kohustustest vabastamise üldreeglite asjakohane kohaldamine, peaks fondidele ja EMKFi kehtestatud eeskirjades olema üksikasjalikult sätestatud, kuidas kohustustest vabastamise tähtajad kindlaks määratakse.
- (116) Kohaldamaks finantsmääruses sätestatud nõudeid fondide ja EMKFi finantsjuhtimise suhtes, tuleb kehtestada raamatupidamisarvestuse ettevalmistamise, kontrolli ja heakskiitmise menetlus, mis peaks tagama selle korra selge aluse ja õiguskindluse. Lisaks peaks liikmesriikidel olema võimalik oma kohustuste nõuetekohaseks täitmiseks jätta välja summad, mille osas toimub nende seaduslikkuse ja korrektsuse hindamine.
- (117) Et vähendada toetusesaajate halduskoormust, tuleks kehtestada konkreetsed tähtajad, mille jooksul peavad korraldusametid tagama tegevuse dokumentide kättesaadavuse pärast kulu deklareerimist või tegevuse lõpuleviimist. Vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele peaksid dokumentide säilitamise tähtajad olema erinevad sõltuvalt tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest.
- (118) Kuna raamatupidamise aastaaruandeid kontrollitakse ja kiidetakse heaks igal aastal, tuleks lõpetamismenetlust märkimisväärselt lihtsustada. Programmi lõplik lõpetamine peaks seetõttu põhinema üksnes viimase aruandeaastaga seotud dokumentidel ja rakendamise lõpparuandel või viimasel rakendamise aastaaruandel, ilma et tuleks esitada mis tahes täiendavaid dokumente.
- (119) Et kaitsta liidu finantshuve ja pakkuda võimalust tagada programme tulemuslik rakendamine, tuleks kehtestada sätteid, mis võimaldavad komisjonil makسد prioriteetide või rakenduskavade tasandil peatada.
- (120) Et tagada liikmesriikidele õiguskindlus, on asjakohane kehtestada erikord ja -menetlused liikmesriikide ja komisjoni finantskorrektsioonide jaoks seoses fondide ja EMKFi, pidades kinni proportsionaalsuse põhimõttest.

- (121) On vaja kehtestada õigusraamistik, millega nähakse ette kindlad juhtimis- ja kontrollisüsteemid riigi ja piirkondlikul tasandil ning asjakohane ülesannete ja vastutuse jaotus koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise kontekstis. Seega tuleks täpsustada ja selgitada komisjoni ülesandeid ning kehtestada proportsionaalsed eeskirjad komisjoni tehtavate finantskorrektsioonide kohaldamise kohta.
- (122) Tegevuste auditeerimise sagedus peaks olema proportsionaalne fondidest ja EMKFist antava liidu abi ulatusega. Eelkõige tuleks vähendada auditite arvu, kui tegevuse rahastamiskõlblike kulutuste kogusumma ei ületa 200 000 eurot ERFi ja Ühtekuuluvusfondi, 150 000 eurot ESFi ja 100 000 eurot EMKFi puhul. Auditeid peab siiski olema võimalik teha igal ajal, kui on märke rikkumisest või pettusest, või auditivalimina pärast lõpuleviidud tegevuse lõpetamist. Komisjonil peaks olema õigus analüüsida auditeerimisasutuse kontrollijälge või võtta osa auditeerimisasutuse kohapealsest kontrollist. Kui komisjon ei saa sel viisil auditeerimisasutuste tulemusliku töö kohta vajalikku kindlust, peaks tal olema õigus auditeerimistegevust korrata, kui see on kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud auditeerimisstandarditega. Et komisjoni auditeerimistase oleks proportsionaalne riskiga, peaks komisjonil olema õigus vähendada oma auditeerimistegevust rakenduskavade puhul, kus ei ole märkimisväärsed vajakajäämisi, või juhtudel, kui võib jääda lootma auditeerimisasutusele. Et vähendada toetusesaajate halduskoormust, tuleks kehtestada erieeskirjad, mille abil vähendada erinevate institutsioonide - Euroopa Kontrollikoja, komisjoni ja auditeerimisasutuse - poolt samade tegevuste suhtes tehtud auditite kattumise ohtu.
- (123) Et täiendada või muuta käesoleva määruse teatavaid vähem olulisi sätteid, tuleks komisjonile delegeerida volitused võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte seoses Euroopa partnerluse käitumisjuhendiga ühise strateegilise raamistiku 4. ja 7. jao muudatustega, kriteeriumitega kohaldatava finantskorrektsiooni taseme määramiseks, konkreetsete eeskirjadega maa ostmise kohta ning tehnilise abi kombineerimise kohta rahastamisvahenditega, rahastamisvahendeid rakendavate asutuste rolli, kohustuste ja vastutusega, rahastamisvahendite juhtimise ja kontrolliga, rahastamisvahenditele tehtavate maksete tühistamisega ning järgnevate maksetaotluste kohandamisega, intressitoetuste ja garantiitaste toetuste iga-aastaste osamakside kapitaliseerimise süsteemi loomisega, erieeskirjadega halduskulude ja -tasude arvestamise kriteeriumide kohta tulemuste ja kohaldatavate künniste põhjal ning omakapitaliinstrumentide ja mikrokrediidi puhul kapitaliseeritud halduskulude või -tasude hüvitamise eeskirjadega, puhastulu tekitavate tegevuste ühtse määra kohandustega teatud sektorites, ühtsete määrade kehtestamisega IKT, teadus- ja arendustöö ning innovatsiooni ja energiatõhususe sektoreite või allsektorite jaoks, puhastulu tekitavate tegevuste diskonteeritud puhastulu jooksevväärtuse arvutamise meetodiga, avaliku ja erasektori partnerluse korral toetusesaaja muutmist ja sellega seotud kohustusi käsitlevate täiendavate eeskirjadega, avaliku ja erasektori partnerluse lepingutesse lisatavate miinimumnõuetega, mis on vajalikud kulude rahastamiskõlblikkust puudutava erandi kohaldamiseks, ühtse määra määratlusega ja sellega seotud meetoditega ning ja liidu valdkonnapoliitikas kohaldatavate vastavate määradega, suurprojekti kvaliteedikontrolli teostamisel kasutatava meetodikaga, täiendavate üksikasjalike eeskirjadega teatamist vajavate eiramisjuhtude kindlaksmääramise kriteeriumide, esitatavate andmete ning tingimuste ja menetluste kohta, mida kohaldatakse, et teha kindlaks, kas summad, mida ei ole võimalik tagasi nõuda, tuleb hüvitada liikmesriigil, üksikasjalike eeskirjadega süsteemi jaoks, et koguda ja salvestada elektroonilisel kujul andmeid seiresüsteemi raames, üksikasjalikud miinimumnõuded kontrollijälje, tegevuste auditite ja raamatupidamisaruannete auditite ulatuse ja sisu ning meetodika kohta, auditeerimise jooksul kogutud andmete kasutamist puudutavate eeskirjadega, üksikasjalike eeskirjadega juhtude kohta, mida loetakse haldus- ja kontrollisüsteemide tõhusa toimimise tõsisteks puudusteks, et määrata kindlaks finantskorrektsioonide ulatus ja et kohaldada ühtset määraga või ekstrapoleeritud finantskorrektsioone. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistustöö käigus läbi konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama vastavate dokumentide üheaegse, õigeaegse ja nõuetekohase ülevõtmise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (124) Seoses kõigi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega peaks komisjonil olema õigus võtta rakendusaktidega vastu partnerluslepingute ja nende muudatuste või läbi vaadatud partnerluslepingute elementide heakskiitmise otsused, otsused vahe-eesmärgid saavutanud programmide ja prioriteetide kohta, millele võib teha eraldisi tulemusreservist, otsused programmide muutmise kohta, mis on tingitud rahaliste eraldiste teistele programmidele ülekandmist puudutavatest parandusmeetmetest, otsused iga-aastaste tegevuskavade kohta, mida rahastatakse komisjoni algatusel antava tehnilise abi raames, ning kohustusest vabastamise korral programmide kehtestamise otsuste muutmise otsused; ERFi, ESFi ja Ühtekuuluvusfondi puhul otsused, milles määratakse kindlaks majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi tingimustele vastavad piirkonnad ja liikmesriigid, otsused, milles sätestatakse liikmesriikidele eraldatavate kulukohustuste assigneeringute aastane jaotus, otsused summade kohta, mis tuleb iga liikmesriigi Ühtekuuluvusfondi eraldisest üle kanda Euroopa ühendamise rahastusse, otsused summade kohta, mis tuleb iga liikmesriigi struktuurifondide eraldisest kanda üle abile enim puudust kannatavatele isikutele, otsused, millega

kiidetakse heaks osa Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi jaoks ettenähtud assigneeringute ülekandmine majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alla, otsused finantskorrektsiooni tegemise või

tegemata jätmise kohta, kui ei ole kinni peetud täiendavuse põhimõttest, otsused rakenduskavade vastuvõtmise ja muutmise kohta, otsused suurprojekti rahalisest toetamisest keeldumise kohta, välja valitud suurprojekti rahalise toetamise heakskiitmise ning suurprojektide heakskiitmise tingimuse täitmise perioodi pikendamise seotud otsused ning otsused ühiste tegevuskavade kohta, ERFi, ESFi, Ühtekuuluvusfondi ja EMKFi puhul otsused raamatupidamisaruannete heakskiitmata jätmise ja sellest tulenevalt tasumisele kuuluva summa kohta, vahemaksete peatamise otsused ja finantskorrektsioone käsitlevad otsused.

- (125) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused eduaruande esitamisel kasutatavate näidiste, fondide rakenduskava näidise, suurprojektide kulude-tulude analüüsi tegemisel kasutatava meetodika, suurprojektidega seotud teabe vormingu, ühise tegevuskava standardvormi, rakendamise aasta- ja lõpparuannete näidise, eeskirjade eiramisest teatamise sageduse ning standardse aruandevormi, juhtkonna kinnitava avalduse näidise, auditistrateegia näidise, auditiarvamuse näidise ja igaaastase kontrolliaruande näidise osas. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ⁽¹⁾.

- (126) Tagamaks liikmesriikide vajalikku panust ja paremat kaasatust, kui komisjon kasutab oma rakendamisvolitusi käesoleva määruse rakendamiseks mõnes Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega seotud eriti tundlikus poliitika-valdkonnas, ja tugevdamiseks liikmesriikide osa sellega seotud ühetaoliste tingimuste või muude rakendusmeetmete vastuvõtmisel, millel on märkimisväärsed tagajärjed või potentsiaalselt oluline mõju kas liikmesriikide majandusele, eelarvele või avaliku halduse nõuetekohasele

toimimisele, tuleks rakendusaktid, mis on seotud kliimamuutuste eesmärkide toetuste kohta antava teabe meetodikaga, üksikasjaliku korraga, millega tagatakse ühtne lähenemine tulemusraamistikus kindlaksmääratavatele vahe- ja lõppeesmärkidele kõikide prioriteetide puhul ning vahe- ja lõppeesmärkide saavutamise hindamisele, standardtingimustega rahastamisvahendite seireks, rahastamisvahendeid rakendavate asutuste poolt hallatavate programmi osamaksude ülekandmist ja haldamist käsitlev üksikasjalik kord, näidisvormiga rahastamislepingu jaoks, mis puudutab VKEde toetuseks mõeldud piiristamata garantiide ja väärtpaperistamisega seotud ühisinstrumente, näidistega, mida kasutatakse koos maksetaotlustega rahastamisvahendeid puudutava täiendava teabe esitamisel komisjonile, näidistega, mida kasutatakse rahastamisvahendeid käsitlevate aruannete koostamiseks komisjonile, nomenklatuuriga, mille alusel saab määratleda rakenduskavade

prioriteetse suuna sekkumiskategooriaid, välja valitud suurprojektist teatamise vormiga, tegevusega seotud teabe- ja teavitamismeetmete tehniliste omaduste ning juhustega embleemi loomiseks ja standardvärvide määratlusega, näidisega, mida kasutatakse finantsandmete esitamiseks komisjonile seire eesmärgil, toetusesaajate ning korraldusasutuste, sertifitseerimisasutuste, auditeerimisasutuste ja vahendusasutuste vahelise teabevahetuse korraga, sõltumatu auditeerimisorgani aruande ja auditiarvamuse näidis seoses korraldusasutuse ja asjakohasel juhul sertifitseerimisasutuse määramise menetlustega, juhtimis- ja kontrollisüsteemi tehniline kirjeldus; programmi osamaksude ülekande ja haldamise üksikasjalik kord, tuleks vastu võtta kooskõlas määruse (EL) nr 182/2011 artiklis 5 sätestatud kontrollimenetlusega.

- (127) Teatavate rakendusaktide puhul, mis tuleb vastu võtta kooskõlas määruse (EL) nr 182/2011 artiklis 5 sätestatud kontrollimenetlusega, on potentsiaalne mõju liikmesriikidele nii suur, et üldistest nõuetest on põhjust teha erandeid. Seega, kui komitee arvamust ei esita, siis komisjon ei tohiks rakendusakti eelnõu vastu võtta. Need rakendusaktid puudutavad kliimamuutuste eesmärkide toetuste kohta antava teabe meetodika kindlaksmääramist; tulemusraamistiku vahe-eesmärkide meetodika kindlaksmääramist; rahastamisvahenditega seotud standardtingimuste koostamist; programmi osamaksude ülekande ja haldamise korra sätestamist seoses teatavate rahastamisvahenditega; näidisvormi vastuvõtmist rahastamislepingu jaoks, mis puudutab VKEde toetuseks mõeldud piiristamata garantiide ja väärtpaperistamisega seotud ühisinstrumente; näidise koostamist, mida kasutatakse komisjonile esitatavate, rahastamisvahendeid käsitlevate aruannete koostamiseks; nomenklatuuri kindlaksmääramist, mille alusel saab määratleda rakenduskavade

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

prioriteetse suuna sekkumiskategooriaid; tegevusega seotud teabe- ja teavitamismeetmete tehniliste näitajate kindlaks määramist ning juhiste koostamist embleemi loomiseks ja standardvärvide määratlemist ning tehnilise kirjelduse koostamist andmete salvestamise ja säilitamise kohta seoses juhtimis- ja kontrollisüsteemidega. Seetõttu tuleks nende rakendusaktide suhtes kohaldada määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

(128) Kuna käesoleva määrusega asendatakse määrus (EÜ) nr 1083/2006, tuleks kõnealune määrus seega kehtetuks tunnistada. Käesolev määrus ei peaks aga mõjutama sellise abi jätkamist või muutmist, mille komisjon on kiitnud heaks määruse (EÜ) nr 1083/2006 alusel või mis tahes muude õigusaktide alusel, mida kohaldatakse sellise abi suhtes 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Määruse (EÜ) nr 1083/2006 kohaselt esitatud või heaks kiidetud taotlused peaksid seetõttu jääma jõusse. Erandina nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 59 lõike 1 punktist b tuleks ette näha ka üleminekuperioodi erieeskirjad selle kohta, millal korraldusamet võib varasema õigusraamistiku alusel rakendatud rakenduskavade puhul hakata täitma sertifitseerimisasutuse ülesandeid, et komisjon saaks anda hinnangu vastavalt määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 73 lõikele 3, kui kohaldatakse käesoleva määruse artikli 123 lõiget 5 ja seoses artikli 102 lõike 1 punkti a kohase suurprojektide heakskiitmismenetlusega.

(129) Et käesoleva määruse eesmärki, nimelt majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamist, ei suuda liikmesriigid eri piirkondade arengutaseme erinevuse, kõige ebasoodsamas olukorras olevate piirkondade mahajäämuse ning liikmesriikide ja piirkondade piiratud rahaliste vahendite tõttu piisavalt saavutada, küll aga saab seda paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kooskõlas kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(130) Et võimaldada käesolevas määruses sätestatud meetmete kohest kohaldamist, peaks käesolev määrus jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

ESIMENE OSA

REGULEERIMISESE JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse ühised eeskirjad, mida kohaldatakse ühises raamistikus toimivate fondide – Euroopa

Regionaalarengu Fondi (ERF), Euroopa Sotsiaalfondi (ESF), Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) („Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid“) – suhtes. Määrusega kehtestatakse ka õigusnormid, mis on vajalikud, et tagada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tulemuslikkus ning nende koordineerimine üksteisega ja muude liidu vahenditega. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide suhtes kohaldatavad ühiseeskirjad on sätestatud teises osas.

Kolmandas osas nähakse ette ERFi, ESFi (edaspidi koos „struktuurifondid“) ja Ühtekuuluvusfondi reguleerivad üldeeskirjad, mis käsitlevad struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi (edaspidi „fondid“) ülesandeid, prioriteetseid eesmärke ja korraldust, kriteeriume, millele liikmesriigid ja piirkonnad peavad vastama, et saada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetust, olemasolevaid rahastamisvahendeid ja nende eraldamise kriteeriume.

Neljandas osas sätestatakse fondide ja EMKFi üldeeskirjad, mis käsitlevad juhtimist ja kontrolli, finantsjuhtimist, arvepidamist ja finantskorrektsioone.

Käesolevas määruses ette nähtud eeskirju kohaldatakse, ilma et see piiraks sätteid, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega ⁽¹⁾ (EL) nr 1306/2013, ja erisätteid, mis on ette nähtud järgmiste määrustega („fondispetsiifilised määrused“) kooskõlas käesoleva artikli viienda lõiguga:

1) määrus (EL) nr 1301/2013 (ERFi määrus);

2) määrus (EL) nr 1304/2013 (ESFi määrus);

3) määrus (EL) nr 1300/2013 (Ühtekuuluvusfondi määrus);

4) määrus (EL) nr 1299/2013 (ETK määrus);

5) määrus (EL) nr 1305/2013 (EAFRD määrus) ning

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013 määrus nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (Vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 549).

6) tulevane liidu õigusakt, millega kehtestatakse merendus- ja kalanduspoliitika finantstoetuse saamise tingimused programmiperioodiks 2014-2020 (EMKFi määrus).

Käesoleva määruse teist osa kohaldatakse kõikide Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide suhtes, v.a juhul, kui teises osas on erandid selgelt lubatud. Käesoleva määruse kolmandas osas sätestatakse fondide suhtes kohaldatavad eeskirjad ja neljandas osas fondide ja EMKFi suhtes kohaldatavad eeskirjad, mis täiendavad käesoleva määruse teise osa eeskirju ning milles võib lubada teha erandeid asjaomastest fondispetsiifilistest määrustest. Fondispetsiifilistes määrustes võib sätestada käesoleva määruse teist osa täiendavad eeskirju Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide jaoks, käesoleva määruse kolmandat osa täiendavad eeskirju fondide jaoks ja käesoleva määruse neljandat osa täiendavad eeskirju fondide ja EMKFi jaoks. Fondispetsiifilistes määrustes sisalduvad täiendavad eeskirjad ei tohi olla käesoleva määruse teise, kolmanda või neljanda osaga vastuolus. Kui tekib kahtlus, milliseid sätteid kohaldada, on käesoleva määruse teine osa ülimuslik fondispetsiifiliste eeskirjade suhtes ning käesoleva määruse teine, kolmas ja neljas osa on ülimuslikud fondispetsiifiliste eeskirjade suhtes.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” – eesmärgid ja ühised sihid, mis annavad suuna liikmesriikide ja liidu tegevusele ning mis on sätestatud Euroopa Ülemkogu 17. juuni 2010. aasta järelduste I lisas (Euroopa uus tööhõive ja majanduskasvu strateegia, ELi peamised eesmärgid), nõukogu 13. juuli 2010. aasta soovitusel⁽¹⁾ ning nõukogu otsuses 2010/707/EL⁽²⁾, samuti nende eesmärkide ja ühiste sihtide muudatustes;
- 2) „strateegiline poliitiline raamistik” – riigi või piirkonna tasandi kohta kehtestatud dokument või mitu dokumenti, milles sätestatakse piiratud arv ühtseid prioriteete, mis on seatud põhistatud alustel ja kõnealuste prioriteetide elluviimise ajakava, ning milles võib sisalduda seiremehhanism;
- 3) „aruka spetsialiseerumise strateegia” – riiklik või piirkondlik innovatsioonistrateegia, millega sätestatakse prioriteetid konkurentsieeliste loomiseks, arendades ja sobitades teadustöö ja innovatsiooni tugevaid külgi äriiliste vajadustega, et kasutada tekkivaid võimalusi ja turumuutusi ühtsel viisil, vältides dubleerimist ja killustumist; aruka spetsialiseerumise strateegiast võib kujuneda riiklik või piirkondlik teadusuuringute ja innovatsiooni strateegiline poliitikaraamistik või mis võidakse sellise raamistikuga liita;
- 4) „fondispetsiifilised eeskirjad” – sätted, mis on sätestatud käesoleva määruse kolmandas või neljandas osas või kehtestatud kõnealuste osade alusel, või määruuses, mis reguleerib üht või enam artikli 1 neljandas lõigus loetletud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi, või mis on kehtestatud sellise määruse alusel;
- 5) „programmitöö” – mitmeastmeline korralduse, otsustamise ja rahaliste vahendite eraldamise protsess, mis toimub partnerite osalusel kooskõlas artikliga 5 ja mille eesmärk on rakendada mitut aastat hõlmava ajavahemiku vältel liidu ja liikmesriikide ühiseid meetmeid liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia eesmärkide saavutamiseks;
- 6) „programm” – käesoleva määruse kolmandas või neljandas osas osutatud „rakenduskava” ning EAFRDi määruuses osutatud „maaelu arengukava”;
- 7) „programmiala” – eriprogrammiga hõlmatud geograafiline ala või enam kui üht piirkondlikku kategooriat hõlmava programmi korral igale eraldiseisvale piirkondlikule kategooriale vastav geograafiline alal.
- 8) „prioriteet” käesoleva määruse teises ja neljandas osas – käesoleva määruse kolmandas osas osutatud „prioriteetne suund” ERFi, ESFi ja Ühtekuuluvusfondi puhul ning EMKFi määruuses ja EAFRDi määruuses osutatud „liidu prioriteet”;
- 9) „tegevus” – projekt, leping, toiming või projektide rühm, mille on valinud välja asjaomaste programmi korraldusasutused või mis on valitud nende vastutusel ja mis aitab kaasa prioriteedi või prioriteetide eesmärkide saavutamisele; rahastamisvahendite kontekstis koosneb tegevus rahalistest maksetest programmist rahastamisvahendisse ja sellele järgnevalt rahalisest toetusest, mida annavad need rahastamisvahendid;
- 10) „toetusesaaja” – tegevuse algatamise või algatamise ja rakendamise eest vastutav avalik-õiguslik või eraõiguslik juriidiline isik ning ainult EAFRDi määruse ja EMKFi määruse puhul ka füüsiline isik; käesoleva artikli punktis 13 määratletud riigiabi kavade kontekstis üksus, mis saab toetust; käesoleva määruse teise osa IV jaotise kohaste rahastamisvahendite kontekstis asutus, kes rakendab rahastamisvahendit või, kui see on asjakohane, fondifondi;
- 11) „rahastamisvahendid” – finantsmääruuses määratletud rahastamisvahendid, kui käesolevas määruuses ei ole sätestatud teisiti;

⁽¹⁾ Nõukogu 13. juuli 2010. aasta soovitus liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta (ELT L 191, 23.7.2010, lk 28).

⁽²⁾ Nõukogu 21. oktoobri 2010. aasta otsus 2010/707/EL liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta (ELT L 308, 24.11.2010, lk 46).

- 12) „lõppsaaja” – juriidiline või füüsiline isik, kes saab rahastamisvahendist rahalist toetust;
- 13) „riigiabi” – ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohane abi, mille puhul käesoleva määruse kohaldamisel loetakse, et see sisaldab ka vähese tähtsusega abi tähenduses, mis on sätestatud komisjoni määruses (EÜ) nr 1998/2006 ⁽¹⁾, komisjoni määruses (EÜ) nr 1535/2007 ⁽²⁾ ning komisjoni määruses (EÜ) nr 875/2007 ⁽³⁾;
- 14) „lõpetatud tegevus” – tegevus, mis on füüsiliselt lõpetatud või täielikult läbi viidud ning mille puhul on kõik vastavad maksed toetusesaaja poolt tehtud ja vastav avaliku sektori rahaline osalus toetusesaajatele välja makstud;
- 15) „avaliku sektori kulud” – igasugune avaliku sektori rahaline osalus, et rahastada tegevused, mille aluseks on riigi- või piirkondlike või kohalike ametiasutuste eelarve, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega seotud liidu eelarve, avalik-õiguslike asutuste või avalik-õiguslike asutuste ühingu eelarve, ja mis võib ESFi programmide või prioriteetide kaasfinantseerimismäära kindlaksmääramiseks hõlmata tööandjate ja töötajate mis tahes ühiselt panustatud rahalisi ressursse;
- 16) „avalik-õiguslik isik” – avalik-õiguslik isik Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/18/EÜ ⁽⁴⁾ artikli 1 punkti 9 tähenduses ja iga Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus (ETKR), mis on asutatud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1082/2006 ⁽⁵⁾, sõltumata sellest, kas asjakohastes siseriiklikes rakenduskohandamisnormides peetakse ETKRi avalik-õiguslikuks või eraõiguslikuks isikuks;
- 17) „dokument” – paberandjal või elektroonilisel andmekandjal teave, mis on käesoleva määruse kontekstis asjakohane;
- 18) „vahendusasutus” – mis tahes avalik-õiguslik või eraõiguslik isik, mis tegutseb korraldus- või sertifitseerimisasutuse alluvuses või täidab nende nimel ülesandeid, mis on seotud tegevusi läbi viivate toetusesaajatega;
- 19) „kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia” – ühtne kogum tegevusi kohaliku tasandi eesmärkide saavutamiseks ja vajaduste rahuldamiseks, mis panustab liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia elluviimisse ning mille töötab välja ja mida rakendab kohalik algatusrühm;
- 20) „partnerlusleping” – dokument, mille liikmesriik on partnerite kaasabil ette valmistanud kooskõlas mitmetasandilise valitsemise meetodiga ning milles on sätestatud liikmesriigi strateegia, prioriteedid ja meetmed Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamiseks tulemuslikult ja tõhusalt, et järgida liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiaid, ning mille komisjon on pärast hindamist ja dialoogi liikmesriigiga heaks kiitnud;
- 21) „piirkonnakategooria” – piirkondade liigitus vähem arenenud piirkondadeks, üleminekupiirkondadeks või enam arenenud piirkondadeks vastavalt artikli 90 lõikele 2;
- 22) „maksetaotlus” – taotlus makse saamiseks või kulude deklaratsioon, mille liikmesriik on komisjonile esitanud;
- 23) „EIP” – Euroopa Investeerimispank, Euroopa Investeerimisfond või Euroopa Investeerimispanga tütarettevõtte;
- 24) „avaliku ja erasektori partnerlus” – avalik-õiguslike asutuste ja erasektori vahelised koostöövormid, mille eesmärk on riskijagamise, erasektori oskusteadmiste koondamise või kapitali lisaallikate kaudu parandada investeerimist taristu- ja projektidesse või muud tüüpi tegevustesse avalike teenuste osutamiseks;
- 25) „avaliku ja erasektori partnerlustegevus” – tegevus, mida viiakse läbi või mis on mõeldud läbiviimiseks avaliku ja erasektori partnerluse raames;
- 26) „tinghoidkonto” – pangakonto, mille kohta sõlmitakse kirjalik leping korraldusasutuse või vahendusasutuse ja rahastamisvahendit rakendava asutuse vahel, või avaliku ja erasektori partnerluse puhul kirjalik leping toetusesaajast avaliku sektori asutuse ja erasektori partneri vahel, mille on heaks kiitnud korraldusasutus või vahendusasutus, ning mis luuakse spetsiaalselt selleks, et hoida sellel pärast rahastamiskõlblikkusperioodi väljamakstavaid summasid eranditult artikli 42 lõike 1 punktis c, artikli 42 lõigetes 2 ja 3 ning artiklis 64 ette nähtud eesmärkidel, või pangakonto, mis luuakse tingimustel, millega nähakse ette samaväärsed tagatised fondidest makstavate summade kohta;

⁽¹⁾ Komisjoni 15. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1998/2006, milles käsitletakse asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 379, 28.12.2006, lk 5).

⁽²⁾ Komisjoni 20. detsembri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1535/2007, milles käsitletakse EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandustoodete tootmise sektoris (ELT L 337, 21.12.2007, lk 35).

⁽³⁾ Komisjoni 24. juuli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 875/2007, milles käsitletakse EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes kalandussektoris ja millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1860/2004 (ELT L 193, 25.7.2007, lk 6).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT L 134, 30.4.2004, lk 114).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1082/2006 Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) kohta (ELT L 210, 31.7.2006, lk 19).

- 27) „fondifond” – fond, mis on loodud eesmärgiga anda programmi(de)st toetust mitmele rahastamisvahendile. Kui rahastamisvahendeid rakendatakse fondifondi kaudu, käsitletakse fondifondi rakendavat asutust käesoleva artikli punkti 10 tähenduses ainsa toetusesaajana;
- 28) „VKE” – mikro-, väike- või keskmise suurusega ettevõtte, nagu on määratletud komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ⁽¹⁾;
- 29) „aruandeaasta” – kolmanda ja neljanda osa kohaldamisel tähendab see ajavahemikku 1. juulist 30. juunini, välja arvatud programmiperioodi esimese aruandeaasta puhul, mil see tähendab ajavahemikku alates kulutuste rahastamiskõlblikkuse alguskuupäevast kuni 30. juunini 2015. Viimane aruandeaasta kestab 1. juulist 2023 kuni 30. juunini 2024;
- 30) „majandusaasta” – kolmanda ja neljanda osa kohaldamisel ajavahemik 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini.
- 31) „makropiirkondlik strateegia” – Euroopa Ülemkogu poolt kinnitatud integreeritud raamistik, mida võivad muu hulgas toetada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, mis on ette nähtud kindlaksmääratud geograafilise piirkonna ühiste probleemide käsitlemiseks, mis on seotud samas geograafilises piirkonnas asuvate liikmesriikide ja kolmandate riikidega, kes saavad seetõttu kasu tihedamast koostööst, millega antakse panus majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse saavutamiseks;
- 32) „mere vesikonna strateegia” – teatava geograafilise alaga seotud struktureeritud koostööraamistik, mille on välja töötanud liidu institutsioonid, liikmesriigid, nende piirkonnad ja vajaduse korral vesikonda jagavad kolmandad riigid; strateegias arvestatakse mere vesikonna geograafilist, kliimaatilist, majanduslikku ja poliitilist eripära;
- 33) „kohaldatav eeltingimus” – konkreetne ja täpselt eelmääratletud oluline tegur, mis on eeltingimuseks ning millel on otsene ja tegelik seos investeerimisprioriteedi või liidu prioriteedi erieesmärgi tõhusa ja tulemusliku saavutamise ja otsene mõju sellele;
- 34) „erieesmärk” – tulemus, mille saavutamist investeerimisprioriteedid või liidu prioriteedid toetavad konkreetse riigi või piirkonna kontekstis tegevuse või meetmete kaudu prioriteedi raames.
- 35) „asjaomased riigipõhised soovitusel, mis on vastu võetud kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 121 lõikega 2” ja „asjakohased nõukogu soovitusel, mis on vastu võetud kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 148 lõikega 4” – struktuursete probleemidega seotud soovitusel, mida on asjakohane käsitleda mitmeaastaste investeringute kaudu, mis kuuluvad otseselt fondispetsiifilistes määrustes sätestatud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kohaldamisalasse;
- 36) „eeskirjade eiramine” – liidu õiguse või selle kohaldamisega seotud liikmesriigi õiguse rikkumine, mis tuleneb Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamise seotud ettevõtja tegevusest või tegevusetusest, mis on mõjutanud või oleks võinud kahjustavalt mõjutada liidu eelarvet põhjendamata kuluartikli liidu eelarvest debiteerimise tõttu.
- 37) „ettevõtja” – füüsiline või juriidiline isik või muu üksus, mis osaleb Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadava toetuse rakendamises, välja arvatud riigivõimu teostav liikmesriik;
- 38) „süsteemaatiline eeskirjade eiramine” – eeskirjade eiramine, mis võib olla korduvat laadi, ja mis võib suure tõenäosusega toimuda sarnast liiki tegevuste puhul, tuleneb suurtest puudustest juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusas toimimises, sealhulgas käesoleva määruse ja fondispetsiifiliste eeskirjade kohaste asjakohaste menetluste loomata jätmisest;
- 39) „suur puudus juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusas toimimises” – neljanda osa kohase fondide ja EMKFi rakendamise mõistes puudus, mille puhul on vajalikud süsteemi põhjalikud parandused, mille puhul ohustavad fonde ja EMKFi olulised süsteemaatilised eeskirjade eiramised ning mille olemasolu ei ole kooskõlas märkusteta auditiarvamusega juhtimis- ja kontrollisüsteemi nõuetekohase toimimise kohta.

Artikkel 3

Komisjoni otsuste vastuvõtmise tähtaja arvutamine

Kui artikli 16 lõigete 2 ja 3, artikli 29 lõike 3, artikli 30 lõigete 2 ja 3, artikli 102 lõike 2, artikli 107 lõike 2 ja artikli 108 lõike 3 kohaselt on komisjonile antud tähtaeg otsuse vastuvõtmiseks või muutmiseks rakendusaktiga, ei arvestata tähtaja sisse ajavahemikku, mis algab järgmisel päeval pärast seda, kui komisjon on saatnud liikmesriigile oma tähelepanekud, ja kestab seni, kuni liikmesriik on neile tähelepanekutele vastanud.

⁽¹⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikroettevõtete ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

TEINE OSA**EUROOPA STRUKTUURI- JA INVESTEERIMISFONDIDE SUHTES KOHALDATAVAD ÜHISÄTTED****I JAOTIS****EUROOPA STRUKTUURI- JA INVESTEERIMISFONDIDELE ANTAVA LIIDU TOETUSE PÕHIMÕTTED****Artikkel 4****Üldpõhimõtted**

1. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest antakse toetust mitmeaastaste programmide kaudu, mis täiendavad riiklikke, piirkondlikke ja kohaliku tasandi meetmeid, et viia ellu liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia, ning ka konkreetsete fondide ülesannete kaudu vastavalt Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide aluslepingul põhinevatele, sealhulgas majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärkidele, võttes arvesse asjaomaseid strateegia „Euroopa 2020” koondsuuniseid ja asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi, mis on vastu võetud ELi toimimise lepingu artikli 121 lõike 2 kohaselt, ning vastavaid nõukogu soovitusi, mis on vastu võetud ELi toimimise lepingu artikli 148 lõike 4 alusel, ja kui see on riiklikul tasandil asjakohane, siis riiklikku reformiprogrammi.

2. Komisjon ja liikmesriigid tagavad iga liikmesriigi konkreetseid asjaolusid arvesse võttes, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadav toetus on kooskõlas liidu poliitika, artiklites 5, 7 ja 8 osutatud horisontaalsete põhimõtete ja prioriteetidega ning täiendab muid liidu rahastamisvahendeid.

3. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadavat toetust rakendatakse komisjoni ja liikmesriikide tihedas koostöös vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele.

4. Liikmesriigid – asjakohasel territoriaalsel tasandil kooskõlas oma institutsioonilise, õigus- ja finantsraamistikuga – ja nende selleks määratud asutused vastutavad programmide ettevalmistamise ning rakendamise ja oma ülesannete täitmise eest koostöös asjaomaste artiklis 5 osutatud partneritega, vastavalt käesolevale määrusele ja fondispetsiifilistele eeskirjadele.

5. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetuse rakendamise ja kasutamise kord, eeskätt programmide ettevalmistamiseks ja elluviimiseks vajalikud finants- ja haldusressursid, mis on seotud seire, aruandluse, hindamise, juhtimise ja kontrolliga, järgib eraldatud toetust arvestades proportsionaalsuse põhimõtet ning võtab arvesse programmide juhtimise ja kontrollimisega tegelevate asutuste halduskoormuse vähendamise üldist eesmärki.

6. Kooskõlas oma vastavate kohustustega tagavad komisjon ja liikmesriigid koordineerimise Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahel ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja muude asjakohaste liidu poliitikavaldkondade, strateegiate ja vahendite vahel, sealhulgas nende vahel, mis kuuluvad liidu välistegevuse raamistikku.

7. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidele eraldatud osa Euroopa Liidu eelarvest rakendatakse liikmesriikide ja komisjoni ühisjuhtimise raamistikus vastavalt finantsmääruse artiklile 59, välja arvatud Ühtekuuluvusfondist käesoleva määruse artikli 92 lõikes 6 osutatud Euroopa ühendamise rahastusse üle kantav summa, komisjoni algatusel ERFi määruse artikli 8 kohaselt võetavad uuenduslikud meetmed, ja komisjoni algatusel antav tehniline abi ja EMKFi määruse alusel otse haldamise korralantav toetus.

8. Komisjon ja liikmesriigid rakendavad usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet kooskõlas finantsmääruse artikliga 30.

9. Komisjon ja liikmesriigid tagavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tulemuslikkuse ettevalmistamise ja rakendamise faasis seoses seire, aruandluse ja hindamisega.

10. Komisjon ja liikmesriigid täidavad oma vastavat rolli Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide suhtes, eesmärgiga vähendada toetusesaajate halduskoormust.

Artikkel 5**Partnerlus ja mitmetasandiline valitsemine**

1. Partnerluslepingu ja iga programmi tarbeks korraldab liikmesriik kooskõlas oma institutsioonilise ja õigusraamistikuga partnerlussuhte pädevate piirkondlike ja kohalike asutustega. Partnerlus peab hõlmama järgmisi partnereid:

a) pädevad linnade ja muud avaliku sektori asutused;

b) majandus- ja sotsiaalpartnerid ja

c) asjaomased kodanikuühiskonda esindavad organid, sealhulgas keskkonnapartnerid, valitsusvälised organisatsioonid ning sotsiaalse kaasatuse, soolise võrdõiguslikkuse ja mitte-diskrimineerimise edendamise eest vastutavad organid.

2. Kooskõlas mitmetasandilise valitsemise põhimõttega kaasavad liikmesriigid lõikes 1 osutatud partnerid partnerluslepingute ettevalmistusse ja eduaruannetesse kogu programmide ettevalmistuse ja rakendamise ajal; see hõlmab ka osalemist programmide seirekomisjonides kooskõlas artikliga 42.

3. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, et sätestada Euroopa partnerluse käitumisjuhend („käitumisjuhend”), millega toetatakse ja hõlbustatakse liikmesriikides partnerluse korraldamist vastavalt käesoleva artikli lõigetele 1 ja 2. Käitumisjuhendis nähakse ette

raamistik, mille kohaselt liikmesriigid hakkavad neid partnerlusi kooskõlas oma institutsioonilise ja õigusraamistikuga ning riikliku ja piirkondliku pädevusega ellu viima. Järgides täielikult subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet, sätestatakse käitumisjuhendis järgmised elemendid:

- a) läbipaistvate menetluste peamised põhimõtted, mida järgitakse asjaomaste partnerite, seejuures vajaduse korral nende katusorganisatsioonide kindlaksmääramisel, et hõlbustada liikmesriikidel kõige esinduslikumate asjaomaste partnerite nimetamist kooskõlas oma institutsioonilise ja õigusraamistikuga;
- b) peamised põhimõtted ja head tavad seoses asjaomaste partnerite eri kategooriate osalemisega vastavalt lõikes 1 sätestatud partnerluslepingute ja programmide ettevalmistamisel, nende osalemise kohta ning rakendamise eri etappides antav teave;
- c) head tavad seoses seirekomisjonide liikmesuseeskirjade ja sisemenetluste koostamisega, mille üle otsustavad vastavalt kas liikmesriigid või programmide seirekomisjonid kooskõlas käesoleva määruse asjaomaste sätetega ja fondispetsiifiliste eeskirjadega;
- d) peamised eesmärgid ja head tavad juhtudel, kui korraldus-asutus kaasab asjaomaseid partnereid projektikonkursside ettevalmistamisse, ning eeskätt head tavad võimalike huvikonfliktide vältimiseks juhtudel, kui on võimalus, et asjaomased partnerid on ka võimalikud toetusesaajad, ning asjaomaste partnerite kaasamisel eduaruannete ettevalmistamisse ning seoses programmide seire ja hindamisega kooskõlas käesoleva määruse asjaomaste sätete ja fondispetsiifiliste eeskirjadega;
- e) soovituslikud valdkonnad, teemad ja head tavad, et liikmesriigi pädevad asutused võiksid kasutada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide, sealhulgas tehnilist abi asjaomaste partnerite institutsioonilise suutlikkuse suurendamisel kooskõlas käesoleva määruse asjaomaste sätetega ja fondispetsiifiliste eeskirjadega;
- f) komisjoni roll heade tavade levitamisel;
- g) peamised põhimõtted ja head tavad, mis hõlbustavad liikmesriikidel partnerluse rakendamise ja selle lisandväärtuse hindamist.

Käitumisjuhendi sätted ei lähe ühelgi viisil vastuollu käesoleva määruse asjaomaste sätete või fondispetsiifiliste eeskirjadega.

4. Komisjon teavitab partnerluselast käitumisjuhendit käsitleva käesoleva artikli lõikes 3 osutatud delegeeritud õigusakti vastuvõtmisest üheaegselt Euroopa Parlamenti ja nõukogu. 18. aprill 2014 Nimetatud delegeeritud õigusaktis ei määratleta selle kohaldamiskuupäevana varasemat kuupäeva kui selle vastuvõtmise kuupäev.

5. Liikmesriigile kas käesoleva artikliga või kooskõlas lõikega 3 vastu võetud delegeeritud õigusaktiga pandud mis tahes kohustuse rikkumist ei või käsitleda eeskirjade eiramisena, mille tagajärjeks on artikli 85 kohane finantskorrektsioon.

6. Komisjon konsulteerib iga Euroopa sotsiaal- ja investeerimisfondi puhul vähemalt korra aastas organisatsioonidega, mis esindavad partnereid liidu tasandil, Euroopa sotsiaal- ja investeerimisfondidelt saadud toetuse rakendamise teemal ning annab tulemustest aru Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Artikkel 6

Vastavus liidu ja liikmesriikide õigusele

Tegevused, mida toetatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest, peavad olema kooskõlas kohaldatava liidu õiguse ja selle kohaldamisega seotud riikliku õigusega (edaspidi „kohaldatav õigus“).

Artikkel 7

Meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamine ja mittediskrimineerimine

Liikmesriigid ja komisjon tagavad, et kogu programmide ettevalmistamise ja elluviimise ajal võetakse arvesse ja toetatakse meeste ja naiste võrdõiguslikkust ning sooküsimuste lõimimist seoses programmide seire, aruandluse ja hindamisega.

Liikmesriigid ja komisjon võtavad vajalikud meetmed, et hoida programmide ettevalmistamise ja rakendamise ajal ära igasugune diskrimineerimine soo, rassi või rahvuse, usutunnistuse või veendumuse, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse põhjal. Eelkõige võetakse kogu programmide ettevalmistamise ja rakendamise ajal arvesse puuetega inimeste juurdepääsu.

Artikkel 8

Säästev areng

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide eesmärged tuleb ellu viia kooskõlas säästva arengu põhimõttega ning seejuures peab liit edendama keskkonna säilitamist, keskkonnakaitset ja keskkonna kvaliteedi parandamist eesmärged, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 11 ja artikli 191 lõikes 1, võttes arvesse põhimõtet, et aastaja maksab.

Liikmesriigid ja komisjon tagavad, et partnerluslepingute ja programmide ettevalmistamisel ja rakendamisel edendatakse keskkonnakaitse nõudeid, ressursitõhusust, kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist, bioloogilist mitmekesisust, vastupidavust katastroofidele ning riskiennetust ja -juhtimist. Liikmesriigid annavad teavet kliimamuutuse eesmärkide toetuste kohta, kasutades metoodikat, mis põhineb sekkumis-, tähelepanu all olevate valdkondade või meetmekategooriatel vastavalt iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi eripärale. See metoodika hõlmab Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest antava toetuse kaalu määramist tasemel, mis kajastab toetuse panuse ulatust kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise eesmärkidesse. Määratud kaalu liigendatakse vastavalt sellele, kas toetuse panus kliimamuutuste eesmärkide saavutamisse on märkimisväärne või mõõdukas. Kui toetus ei anna panust nimetatud eesmärkide saavutamisse või on panus tühine, määratakse kaaluks null. ERFi, ESFi ja Ühtekuuluvusfondi puhul seotakse kaal komisjoni vastuvõetud nomenklatuuris kehtestatud sekkumiskategooriatega. EAFRD puhul seotakse kaal EAFRD määruses sätestatud tähelepanu all olevate valdkondadega ning EMKFi puhul EMKF määruses sätestatud meetmetega.

Komisjon sätestab rakendusakti teel iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi jaoks teises lõigus osutatud metoodika kohaldamise ühetaolised tingimused. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

II JAOTIS

STRATEEGILINE LÄHENEMISVIIS

I PEATÜKK

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja ühise strateegilise raamistiku valdkondlikud eesmärgid

Artikkel 9

Valdkondlikud eesmärgid

Selleks et aidata kaasa liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiale ning fondispetsiifilistele ülesannetele kooskõlas nende aluslepingul põhinevate eesmärkidega, mis hõlmavad ka majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, toetavad kõik Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid järgmisi valdkondlikke eesmäärke:

- 1) teaduse, tehnoloogilise arendustegevuse ja innovatsiooni edendamine;
- 2) IKTle juurdepääsu, selle tehnoloogia kasutamise ning kvaliteedi parandamine;
- 3) VKEde ja põllumajandussektori (EAFRD puhul) ning kaladus- ja vesiviljelussektori (EMKFi puhul) konkurentsivõime suurendamine;
- 4) vähese CO₂-heittega majandusele ülemineku toetamine kõikides sektorites;

- 5) kliimamuutustega kohanemise, riskiennetamise ja -juhtimise edendamine;
- 6) keskkonnahoid ja keskkonnakaitse ning ressursitõhususe edendamine;
- 7) säästva transpordi ja tähtsate võrgutaristute kitsaskohtade kõrvaldamise edendamine;
- 8) kestva ja kvaliteetse tööhõive edendamine ja tööjõu liikuvuse toetamine;
- 9) sotsiaalse kaasatuse edendamine ning vaesuse ja mis tahes diskrimineerimise vastu võitlemine;
- 10) investeerimine haridusse, koolitusse ja oskuste omandamiseks kutsekoolitusse ja pidevõppesse;
- 11) riigiasutuste ja sidusrühmade institutsioonilise suutlikkuse ja tõhusa avaliku halduse edendamine.

Valdkondlikud eesmärgid kantakse üle iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi konkreetsetesse prioriteetidesse ja sätestatakse fondispetsiifilistes eeskirjades.

Artikkel 10

Ühine strateegiline raamistik

1. Edendamaks liidu harmoonilist, tasakaalustatud ja säästvat arengut, kehtestatakse käesolevaga ühine strateegiline raamistik, mis on sätestatud I lisas. Ühise strateegilise raamistikuga kehtestatakse strateegilised juhtpõhimõtted, et hõlbustada programmitöö protsessi ja liidu sekkumiste valdkondlikku ja territoriaalset koordineerimist Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahel ning samuti muude asjakohaste liidu poliitikavaldkondade ja vahenditega, lähtudes liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia eesmärkidest ja sihtidest ning võttes arvesse eri liiki territooriumide põhilisi territoriaalset probleeme.

2. Ühises strateegilises raamistikus sätestatud strateegilised juhtpõhimõtted kehtestatakse vastavalt igast Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist antava toetuse eesmärgile ja ulatusele ning vastavalt iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi toimimist reguleerivatele eeskirjadele, nagu on määratletud käesolevas määruses ja fondispetsiifilistes eeskirjades. Ühise strateegilise raamistikuga ei panda liikmesriikidele täiendavaid kohustusi lisaks liidu asjakohase valdkondliku poliitika raamistikus ettenähtud kohustustele.

3. Ühine strateegiline raamistik hõlbustab partnerluslepingu ja programmide ettevalmistamist vastavalt subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele ning võttes arvesse riikide ja piirkondade pädevust otsustada konkreetsete ja asjakohaste poliitika- ja koordineerimismeetmete üle.

Artikkel 11**Sisu**

Ühise strateegilise raamistikuga kehtestatakse:

- a) mehhanismid, millega tagada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide panus liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiasse ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmitöö sidusus ja järjepidevus asjaomaste riigipõhiste soovitustega, mis on vastu võetud vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 121 lõikele 2 ning ELi toimimise lepingu artikli 148 lõike 4 alusel vastu võetud asjaomaste nõukogu soovitustega ja kui see on riiklikul tasandil asjakohane, siis riiklike reformiprogrammidega;
- b) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide integreeritud kasutamise edendamise korra;
- c) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja muude asjakohaste liidu poliitikavaldkondade ja vahendite, sealhulgas väliskoostöövahendite vahelise koordineerimise korra;
- d) artiklites 5, 7 ja 8 osutatud horisontaalsed põhimõtted ja valdkonnaülesed poliitikaeesmärgid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamiseks;
- e) linnade, maapiirkondade ja rannikualade ning kalastuspiirkondade peamiste territoriaalsete probleemide ja piirkondade demograafiliste probleemide lahendamise või selliste geograafiliste alade, mis kannatavad ELi toimimise lepingu artiklis 174 osutatud raskete ja püsivate ebasoodsate looduslike või demograafiliste tingimuste all, erivajadustega arvestamise korra ning äärpoolsimate regioonide (ELi toimimise lepingu artiklis 349 määratletud tähenduses) eriomaste väljakutsete lahendamise korra;
- f) vajaduse korral Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide koostöötegevuse prioriteetsed valdkonnad, võttes arvesse makropiirkondlikke ja mere vesikonna strateegiaid.

Artikkel 12**Läbivaatamine**

Kui liidu sotsiaalne ja majanduslik olukord muutub olulisel määral või olulisel määral muudetakse liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiat, võib komisjon teha ettepaneku ühise strateegilise raamistiku läbivaatamiseks või võivad Euroopa Parlament ja nõukogu, toimides kooskõlas kas ELi toimimise lepingu artikliga 225 või 241, nõuda komisjonilt sellise ettepaneku tegemist.

Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada või muuta I lisa 4. ja 7. jagu, kui on vaja võtta arvesse muutusi 4. jaos osutatud liidu poliitikavaldkondades või vahendites või muutusi 7. jaos

osutatud koostöötegevustes või kui on vaja arvesse võtta liidu uute poliitikavaldkondade, vahendite või koostöötegevuse rakendamist.

Artikkel 13**Juhendid toetusesaajatele**

1. Komisjon koostab juhendid selle kohta, kuidas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidele tõhusalt juurde pääseda ja neid kasutada ning kuidas kasutada ära vastastikuseid täiendavusi teiste asjakohaste liidu poliitikate vahenditega.
2. Juhendid koostatakse 30. juuniks 2014 ning need sisaldavad iga valdkondliku eesmärgi kohta ülevaadet olemasolevatest asjakohastest vahenditest liidu tasandil, üksikasjalikke teabeallikaid, näiteid heade tavade kohta, kuidas kombineerida olemasolevaid rahastamisvahendeid poliitikavaldkondade piires ja nende vahel, iga vahendi juhtimises osalevate asjakohaste ametiasutuste ja organite kirjeldust ning kontroll-loendit potentsiaalsetele toetusesaajatele, et aidata neil kindlaks määrata kõige asjakohasemad rahastamisvahendid.
3. Juhendid avaldatakse asjakohaste komisjoni peadirektoraatide veebisaitidel. Komisjon ja vastavalt fondispetsiifilistele eeskirjadele tegutsevad korraldusasutused tagavad koostöös Regioonide Komiteega juhendite levitamise potentsiaalsete toetusesaajate seas.

II PEATÜKK**Partnerlusleping****Artikkel 14****Partnerluslepingu ettevalmistamine**

1. Iga liikmesriik valmistab ette partnerluslepingu ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.
2. Liikmesriigid koostavad partnerluslepingu koostöös artiklis 5 osutatud partneritega. Partnerlusleping valmistatakse ette dialoogis komisjoniga. Liikmesriigid koostavad partnerluslepingu üldsusele läbipaistvate menetluste kohaselt, kooskõlas oma institutsioonilise ja õigusraamistikuga.
3. Partnerlusleping hõlmab asjaomase liikmesriigi kogu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadavat toetust.
4. Iga liikmesriik edastab oma partnerluslepingu komisjonile 22. aprill 2014.
5. Kui üks või mitu fondispetsiifilistest määrustest ei jõustu või ei eeldata, et see jõustuks hiljemalt 22. veebruar 2014, ei pea lõikes 4 osutatud liikmesriigi esitatud partnerlusleping sisaldama artikli 15 lõike 1 punkti a alapunktides ii, iii, iv ja v osutatud elemente selle Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi puhul, mida mõjutab fondispetsiifilise määruse jõustumise viivitus.

Artikkel 15

Partnerluslepingu sisu

1. Partnerluslepingus nähakse ette:

a) kord, millega tagatakse vastavus liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiale, samuti fondispetsiifilistele ülesannetele kooskõlas nende aluslepingul põhinevate eesmärkidega, mis hõlmavad ka majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, sealhulgas:

i) erinevuste, arenguvajaduste ja kasvupotentsiaali analüüs lähtuvalt valdkondlikest eesmärkidest ja territoriaalsetest probleemidest ning võttes vajaduse korral arvesse riikliku reformikava ja asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi, mis on vastu võetud kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 121 lõikega 2, ning vastavaid nõukogu soovitusi, mis on vastu võetud kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 148 lõikega 4;

ii) programmide eelhindamise või partnerluslepingu eelhindamise põhijärelduste kokkuvõte, kui eelhindamise tegi liikmesriik omal algatusel;

iii) valitud valdkondlikud eesmärgid ja iga valitud valdkondliku eesmärgi peamiste eeldatavate tulemuste kokkuvõte iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi kohta;

iv) liidu toetuse soovituslik eraldis valdkondlike eesmärkide kaupa riigi tasandil iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi kohta, samuti kliimameetmetega seotud eesmärkide jaoks kavandatud toetuse soovituslik kogusumma;

v) artiklites 5, 7 ja 8 osutatud horisontaalsete põhimõtete ja poliitikaeesmärkide kohaldamine Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamiseks;

vi) loetelu programmidest, mida rahastatakse ERFist, ESFist ja Ühtekuuluvusfondist, välja arvatud Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi programmid, ning EAFRD ja EMKFi programmidest koos vastavate soovituslike eraldistega, jaotatuna Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja aastate kaupa;

vii) teave tulemusreserviga seotud eraldise kohta, mis on välja toodud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja, kui see on asjakohane, piirkonnakategooriate kaupa, ning teave summade kohta, mis on tulemusreservi arvu- tamisest artikli 20 kohaselt välja arvatud;

b) kord, millega tagada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tulemuslik rakendamine, sealhulgas:

i) liikmesriikide institutsioonilise raamistikuga kooskõlas olev kord, millega tagatakse koordineerimine Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning muude liidu ning riiklike rahastamisvahendite ja EIP vahel;

ii) vajalik teave kolmandas osas määratletud täiendavuse eeskirjadele vastavuse eelkontrolli tegemiseks;

iii) kokkuvõte kohaldatavate eeltingimuste täitmise hindamisest riiklikul tasandil kooskõlas artikliga 19 ja XI lisaga ning, kui eeltingimused ei ole täidetud, võetavatest meetmetest, vastutavatest asutustest ja kõnealuste meetmete rakendamise ajakavast;

iv) meetodika ja mehhanismid, millega tagada artikli 21 kohase tulemusraamistiku järjepidev toimimine;

v) hinnang selle kohta, kas on vaja tugevdada programmide juhtimise ja kontrollimisega tegelevate asutuste ja asjakohasel juhul ka toetusesaajate haldussuutlikkust ning vajaduse korral sel eesmärgil võetavate meetmete kokkuvõte;

vi) kokkuvõte programmides kavandatud meetmetest, sealhulgas toetusesaajate halduskoormuse vähendamise soovituslik ajakava;

c) partnerluse korraldus, nagu osutatud artiklis 5;

d) artiklis 5 osutatud partnerite soovituslik nimekiri ja kokkuvõte artikli 5 kohaseks partnerite kaasamiseks võetud meetmetest ja nende rollist partnerluslepingu ning eduaruande ettevalmistamisel, nagu on osutatud artiklis 52.

2. Partnerluslepingus sätestatakse muu hulgas järgmine:

a) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetatava territoriaalse arengu integreeritud lähenemisviisi või kokkuvõtte programmide sisul põhinevatest territoriaalse arengu integreeritud käsitlustest, millega kehtestatakse:

i) kord, millega tagatakse integreeritud lähenemisviisi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamisele konkreetsete allpiirkondade territoriaalseks arendamiseks, eeskätt artiklite 32, 33 ja 36 rakendamise kord, millega kaasnevad selliste linnapiirkondade väljaselgitamise põhimõtted, kus linnade säästva arengu jaoks tuleb rakendada integreeritud meetmeid;

- ii) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide koostöö peamised eelisvaldkonnad, võttes vajadusel arvesse makropiirkondlikke ja mere vesikonna strateegiaid;
- iii) vajaduse korral integreeritud lähenemisviis vaesusest kõige rohkem mõjutatud geograafiliste piirkondade või kõige suurema diskrimineerimis- või tõrjutusriskiga siht-rühmade erivajadustega tegelemiseks, pöörates eriti suurt tähelepanu marginaliseerunud kogukondadele, puuetega inimestele, pikaajalistele töötutele ning noortele, kes ei tööta ega õpi;
- iv) vajaduse korral integreeritud lähenemisviis rahvastiku-probleemide või selliste geograafiliste alade erivajadustega tegelemiseks, mis kannatavad raskete ja püsivate ebasoodsate looduslike või demograafiliste tingimuste all, nagu on osutatud ELi toimimise lepingu artiklis 174;
- b) kord, millega tagada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tulemuslik rakendamine, sealhulgas: hinnang olemasolevate elektrooniliste andmevahetussüsteemide kohta ja kokkuvõtte kavandatud meetmetest, et võimaldada järkjärgulist üleminekut toetusesaajate ning programmide juhtimise ja kontrolli eest vastutavate asutuste elektroonilisele teabevahetusele.

Artikkel 16

Partnerluslepingu vastuvõtmine ja muutmine

1. Komisjon hindab partnerluslepingu vastavust käesolevale määrusele, võttes vajaduse korral arvesse riiklikku reformikava ning ELi toimimise lepingu artikli 121 lõike 2 kohaselt vastu võetud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi ja ELi toimimise lepingu artikli 148 lõike 4 kohaselt vastu võetud asjakohaseid nõukogu soovitusi, samuti programmide eelhindamisi, ning teeb oma tähelepanekud kolme kuu jooksul alates partnerluslepingu esitamisest liikmesriigi poolt. Asjaomane liikmesriik esitab kogu vajaliku lisateabe ja vajaduse korral teeb partnerluslepingusse parandused.
2. Komisjon võtab rakendusaktiga vastu otsuse, millega kiidetakse heaks partnerluslepingu artikli 15 lõikega 1 hõlmatud elemendid ja artikli 15 lõikega 2 hõlmatud elemendid juhul, kui liikmesriik on kasutanud artikli 96 lõike 8 sätteid selliste elementide puhul, mille suhtes artikli 96 lõike 10 kohaselt on vaja komisjoni otsust, hiljemalt neli kuud pärast seda kuupäeva, mil liikmesriik on oma partnerluslepingu esitanud, eeldusel, et kõiki komisjoni tähelepanekuid on vajalikul määral arvesse võetud. Partnerlusleping ei jõustu enne 1. jaanuari 2014.
3. Komisjon koostab 31. detsembriks 2015 aruande partnerluslepingut ja programme puudutavate läbirääkimiste tulemuste

kohta, sh üksikasjaliku ülevaate iga liikmesriigi põhiprobleemide kohta. Nimetatud aruanne esitatakse üheaegselt Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

4. Kui liikmesriik teeb ettepaneku partnerluslepingu selliste elementide muutmiseks, mis on hõlmatud lõikes 2 nimetatud komisjoni otsusega, korraldab komisjon hindamise kooskõlas lõikega 1 ja võtab vajaduse korral kolme kuu jooksul pärast kuupäeva, mil liikmesriik on muudatusettepaneku esitanud, rakendusaktidega vastu muudatusettepanekut heaks kiitva otsuse.

5. Kui liikmesriik muudab selliseid partnerluslepingu elemente, mis ei ole hõlmatud lõikes 2 osutatud komisjoni otsusega, teatab ta sellest komisjonile ühe kuu jooksul alates muutmisotsuse vastuvõtmise kuupäevast.

Artikkel 17

Läbivaadatud partnerluslepingu vastuvõtmine fondispetsiifilise määruse jõustumise viivituse korral

1. Artikli 14 lõike 5 kohaldamisel esitab iga liikmesriik komisjonile läbivaadatud partnerluslepingu, mis hõlmab partnerluslepingust puuduvaid asjaomase Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi elemente, kahe kuu jooksul alates selle fondispetsiifilise määruse jõustumise kuupäevast, mille puhul esines viivitus.

2. Komisjon hindab läbivaadatud partnerluslepingu vastavust kõnealusele määrusele kooskõlas artikli 16 lõikega 1 ning võtab rakendusaktidega vastu otsuse läbivaadatud partnerluslepingu heakskiitmise kohta kooskõlas artikli 16 lõikega 2.

III PEATÜKK

Valdkondlik kontsentreerumine, eeltingimused ja tulemuslikkuse hindamine

Artikkel 18

Valdkondlik kontsentreerumine

Liikmesriigid keskendavad fondispetsiifiliste eeskirjade kohaselt toetuse sekkumistele, millega kaasneb suurim lisaväärtus seoses liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu prioriteetidega, võttes arvesse eri liiki territooriumide põhilisi territoriaalseid probleeme vastavalt ühisele strateegilisele raamistikule, probleemide, mis on esile tõstetud riiklikus reformikavas, kui see on asjakohane, ja vastavaid ELi toimimise lepingu artikli 121 lõike 2 alusel antud riigipõhiseid soovitusi ning nõukogu soovitusi, mis on vastu võetud ELi toimimise lepingu artikli 148 lõike 4 alusel. Sätteid fondispetsiifiliste eeskirjade alusel valdkondliku kontsentreerumise kohta ei kohaldata tehnilise abi suhtes.

Artikkel 19

Eeltingimused

1. Liikmesriigid hindavad oma institutsioonilise ja õigusraamistiku kohaselt ja programmide, või vajaduse korral partnerluslepingute ettevalmistamise raames, kas fondispetsiifilistes eeskirjades sätestatud eeltingimused ja XI lisa II osas esitatud üldised eeltingimused on nende programmide prioriteetidega taotletavate konkreetsete eesmärkide suhtes kohaldatavad ning kas kohaldatavad eeltingimused on täidetud.

Eeltingimusi kohaldatakse ainult juhul kui ja tingimusel, et peetakse kinni artikli 2 punktis 33 sätestatud määratlusest seoses programmi prioriteetide raames taotletavate konkreetsete eesmärkidega. Kohaldatavuse hindamises võetakse kooskõlas artikli 4 lõikega 5 arvesse proportsionaalsuse põhimõtet, arvestades vajaduse korral eraldatud toetuse taset, mis ei piira artikli 2 punktis 33 sätestatud määratluse kohaldamist. Täitmise hindamine piirdub fondispetsiifilistes eeskirjades ning XI lisa II osas sätestatud kriteeriumidega.

2. Partnerluslepingus esitatakse riigi tasandil kohaldatavate eeltingimuste täitmise hinnangu kokkuvõte ning nende puhul, mis ei ole partnerluslepingu esitamise päeval lõikes 1 osutatud hindamise kohaselt täidetud, esitatakse võetavad meetmed, vastutavad asutused ning nende meetmete elluviimise ajakava. Igas programmis määratakse kindlaks, millised asjaomastes fondispetsiifilistes eeskirjades sätestatud eeltingimused ja XI lisa II osas esitatud üldised eeltingimused on programmi suhtes kohaldatavad, ning millised neist on lõikes 2 osutatud hindamise kohaselt täidetud partnerluslepingu ja programmide esitamise kuupäevaks. Juhuks kui kohaldatavad eeltingimused ei ole täidetud, sisaldab programm võetavate meetmete kirjeldust, vastutavaid asutusi ja meetmete elluviimise ajakava. Liikmesriigid täidavad need eeltingimused hiljemalt 31. detsembriks 2016 ja annavad aru nende täitmisest hiljemalt iga-aastases rakendusaruandes 2017. aastal vastavalt artikli 50 lõikele 4 või eduaruandes 2017. aastal vastavalt artikli 52 lõike 2 punktile c.

3. Komisjon hindab liikmesriigi poolt eeltingimuste kohaldatavuse ja kohaldatavate eeltingimuste täitmise kohta esitatud teabe järjepidevust ja adekvaatsust programmide ning vajaduse korral partnerluslepingu hindamise raames.

Kohaldatavuse hindamises võtab komisjon kooskõlas artikli 4 lõikega 5 arvesse proportsionaalsuse põhimõtet, arvestades vajaduse korral eraldatud toetuse taset. Komisjon piirdub täitmise hindamisel fondispetsiifilistes eeskirjades ja XI lisa II osas sätestatud kriteeriumidega ning selles ei puudutata riikide ja piirkondade pädevust otsustada konkreetsete ja asjakohaste poliitika-meetmete, sealhulgas strateegiate sisu üle.

4. Juhul kui komisjon ja liikmesriik ei saavuta kokkulepet eeltingimuste kohaldatavuses programmi prioriteetide erieesmärgi või programmi täitmise suhtes, tõendab nii artikli 2 punktis 33 määratletud kohaldatavuse kui ka mittetäitmise komisjon.

5. Komisjon võib programmi vastuvõtmisel otsustada vajaduse korral peatada kõik programmi asjaomasele prioriteedile tehtavad vahemaksed või osa vahemaksetest kuni lõikes 3 nimetatud meetmete nõuetekohase rakendamiseni, et vältida asjaomase prioriteedi konkreetsete eesmärkide saavutamise tulemuslikkuse ja tõhususe märkimisväärset kahjustamist. Suutmatus viia lõikes 2 sätestatud tähtjaks lõpule meetmed, mida on vaja vastavate programmide esitamise kuupäevaks täitmata jäänud kohaldatava eeltingimuse täitmiseks, annab komisjonile alust peatada vahemaksed kõnealuse programmi asjaomastele prioriteetidele. Mõlemal juhul peab peatamise ulatus olema proportsionaalne, võttes arvesse võetavaid meetmeid ja ohustatud фонде.

6. Lõiget 5 ei kohaldata, kui komisjon ja asjaomane liikmesriik on ühel arvamusel eeltingimuse mittekohaldatavuses või selles, et kohaldatav eeltingimus on täidetud, millele viitab programmi ja partnerluslepingu heakskiitmine või see, et komisjon ei ole 60 päeva jooksul pärast lõikes 2 osutatud asjaomase aruande esitamist tähelepanekuid esitanud.

7. Komisjon tühistab viivitamata prioriteedile tehtavate osamakside peatamise, kui liikmesriik on viinud lõpule meetmed, mis on seotud asjaomase programmi suhtes kohaldatavate eeltingimuste täitmisega ja mis ei olnud peatamist käsitleva komisjoni otsuse tegemise ajal täidetud. Samuti tühistab komisjon viivitamata peatamise, kui eeltingimus ei ole asjaomase prioriteediga seotud programmi muutmise tõttu enam kohaldatav.

8. Lõikeid 1–7 ei kohaldata Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvate programmide suhtes.

Artikkel 20

Tulemusreserv

6 % vahenditest, mis on eraldatud ERFile, ESFile ja Ühtekuuluvusfondile käesoleva määruse artikli 89 lõike 2 punktis a osutatud majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alusel, ja mis on eraldatud EAFRD-le ja meetmetele, mida vastavalt EMKF määrusele rahastatakse koostöös liikmesriikidega, moodustavad tulemusreservi, mis luuakse partnerluslepingus ja programmides ja eraldatakse konkreetsetele prioriteetidele vastavalt käesoleva määruse artiklile 22.

Tulemusreservi arvutamisel ei võeta arvesse järgmiseid vahendeid:

- a) noorte tööhõive algatusele eraldatud vahendid, nagu on määratletud rakenduskavas kooskõlas ESFi määruse artikliga 18;
- b) komisjoni algatusel tehniliseks abiks eraldatud vahendid;
- c) ühtse põllumajanduspoliitika esimesest sambast määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 7 lõike 2 ja artikli 14 lõike 1 kohaselt EAFRDsse üle kantud vahendid;
- d) ülekanded EAFRDsse nõukogu määruse (EÜ) nr 73/2009 artiklite 10b, 136 ja 136b kohaldamisel seoses vastavalt 2013. ja 2014. kalendriaastaga;
- e) Ühtekuuluvusfondist Euroopa ühendamise rahastule kooskõlas käesoleva määruse artikli 92 lõikega 6 üle kantud vahendid;
- f) Euroopa abifondile enim puudust kannatavatele isikutele kooskõlas käesoleva määruse artikli 92 lõikega 7 üle kantud vahendid;
- g) linnade säästva arengu valdkonna uuenduslikele meetmetele kooskõlas käesoleva määruse artikli 92 lõikega 8 eraldatud vahendid.

Artikkel 21

Tulemuslikkuse analüüs

1. Komisjon viib igas liikmesriigis 2019. aastal koostöös liikmesriikidega läbi programmide tulemuslikkuse analüüsi („tulemuslikkuse analüüs“), võttes aluseks programmides sätestatud tulemusraamistik. Tulemusraamistiku kehtestamise meetod on sätestatud II lisas.

2. Tulemuslikkuse analüüsi käigus vaadatakse läbi programmide vahe-eesmärkide saavutamise prioriteetide tasandil liikmesriikide 2019. aastal esitatud rakendamise aastaaruandes toodud teabe ja hinnangute alusel.

Artikkel 22

Tulemusraamistiku kohaldamine

1. Tulemusreserv moodustab programmi iga prioriteedi eraldisest 5-7 %, v.a tehnilise abiga seotud prioriteetide puhul ja programmide puhul, mis on mõeldud rahastamisvahendite jaoks vastavalt artiklile 39. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi ja piirkonnakategooria kohta eraldatud tulemusreservi

kogusumma moodustab 6 %. Tulemusreservile vastavad summad sätestatakse programmides prioriteetide kaupa ja, kui see on asjakohane, ka Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja piirkonnakategooriate kaupa.

2. Tulemuslikkuse analüüsi põhjal võtab komisjon kahe kuu jooksul pärast 2019. aastal vastavate iga-aastaste rakendusaruannete kättesaamist rakendusaktidega vastu otsuse, milles tehakse iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi ja liikmesriigi puhul kindlaks programmid ja prioriteetid, mille vaheeesmärgid on saavutatud, ning milles on see teave esitatud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja piirkonnakategooriate kaupa, kui prioriteet hõlmab rohkem kui üht Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi või piirkonnakategooriat.

3. Tulemusreserv eraldatakse ainult sellistele programmidele ja prioriteetidele, mille vahe-eesmärgid on saavutanud. Prioriteetide puhul, mille vahe-eesmärgid on saavutanud, loetakse vastava prioriteedi jaoks moodustatud tulemusreservi summa lõikes 2 osutatud komisjoni otsuse alusel lõplikult eraldatuks.

4. Prioriteetide puhul, mille vahe-eesmärgid on saavutamata, teeb liikmesriik kolme kuu jooksul pärast lõikes 2 osutatud otsuse vastuvõtmist ettepaneku jagada vastav tulemusreservi summa ümber prioriteetidele, mis on sätestatud lõikes 2 osutatud komisjoni otsuses, ja teha programmides muid muudatusi, mis on vajalikud tulemusreservi ümberjagamise tõttu.

Komisjon kiidab asjaomaste programmide muudatused heaks kooskõlas artikli 30 lõigetega 3 ja 4. Kui liikmesriik ei esita teavet kooskõlas artikli 50 lõigetega 5 ja 6, siis asjaomastele programmidele ega prioriteetidele asjaomaste programmide või prioriteetide tulemusreservi ei eraldata.

5. Ettepanek, mille liikmesriik teeb tulemusreservi ümberjagamise kohta, on kooskõlas käesolevas määruses ja fondispetsiifilistes eeskirjades sätestatud valdkondliku kontsentreerumise nõuetega ja miinimumeraldistega. Kui ühe või mitme valdkondliku kontsentreerumise nõuetega või miinimumeraldistega seotud prioriteedi vahe-eesmärgid on saavutamata, võib liikmesriik teha reservi ümberjagamise kohta erandina ettepaneku, mis ei ole ülalnimetatud nõuete ega miinimumeraldistega kooskõlas.

6. Kui prioriteedi tulemuslikkuse analüüs toob esile tõendeid selle kohta, et prioriteedi rakenduskavas määratud vahe-eesmärkide saavutamisel on tõsiseid vajakajäämisi, mis seonduvad üksnes finants- ja väljundnäitajate ning rakendamise olulisimate etappidega, ning et need vajakajäämised on põhjustatud selgelt kindlaks tehtud rakendamispuudustest, millest komisjon on eelnevalt pärast asjaomase liikmesriigiga põhjalikku konsulteerimist artikli 50 lõike 8 kohaselt teada andnud ning mille kõrvaldamiseks liikmesriik ei ole võtnud vajalikke parandusmeetmeid, võib komisjon – mitte varem kui viis kuud pärast kõnealust teavitamist – fondispetsiifilistes eeskirjades sätestatud korras peatada programmi kõik vahemaksed või osa vahemaksetest.

Komisjon lõpetab viivitamata vahemaksete peatamise, kui liikmesriik on võtnud vajalikud parandusmeetmed. Kui parandusmeede puudutab rahaliste eraldiste ülekandmist teistele programmidele või prioriteetidele, mille vahe-eesmärgid on saavutatud, kiidab komisjon kooskõlas artikli 30 lõikega 2 asjaomaste programmide vajaliku muudatuse rakendusaktiga heaks. Erandina artikli 30 lõikest 2 teeb komisjon sellisel juhul muudatuse kohta otsuse kahe kuu jooksul pärast seda, kui liikmesriik taotluse esitab.

7. Kui komisjon teeb programmi rakendamise lõpparuannet kontrollides kindlaks olulise vajakajäämise tulemusraamistikus sätestatud eesmärkide saavutamisel, mis seonduvad üksnes finants- ja väljundnäitajate ning rakendamise olulisimate etappidega, ning kui need vajakajäämised on põhjustatud konkreetselt väljaselgitatud rakendamispuudustest, millest komisjon on eelnevalt pärast asjaomase liikmesriigiga põhjalikku konsulteerimist artikli 50 lõike 8 kohaselt teada andnud, ning kui liikmesriik ei ole võtnud vajalikke parandusmeetmeid nende puuduste kõrvaldamiseks, võib komisjon fondispetsiifilistes eeskirjades sätestatud korra kohaselt rakendada prioriteetide suhtes finantskorrektsioone, olenemata artiklist 85.

Finantskorrektsioonide kohaldamisel võtab komisjon arvesse – pidades nõuetekohaselt kinni proportsionaalsuse põhimõttest – vastuvõtmise taset ning eesmärgi saavutamata jätmist soodustanud väliseid tegureid.

Finantskorrektsioone ei kohaldata juhul, kui vajakajäämised eesmärkide saavutamisel tulenevad sotsiaal-majanduslike või keskkonnategurite mõjust, asjaomase liikmesriigi majandus- või keskkonnatingimuste olulistest muutustest või vääramatust jõust, mis mõjutab tõsiselt asjaomaste prioriteetide rakendamist.

Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, millega määratakse kindlaks üksikasjalikud kriteeriumid kohaldatava finantskorrektsiooni taseme määramiseks.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse üksikasjalik kord, mille abil tagada iga prioriteedi jaoks tulemusraamistikus vahe-eesmärkide ja eesmärkide määramisel ning vahe-eesmärkide ja eesmärkide saavutamise hindamisel sidusus. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

IV PEATÜKK

Usaldusväärse majandusjuhtimisega seonduvad meetmed

Artikkel 23

Meetmed Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega

1. Komisjon võib liikmesriigilt nõuda, et see vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks muudatusettepanekuid, kui see on vajalik nõukogu asjakohaste

soovituste rakendamise toetamiseks või mõju maksimeerimiseks, mida Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid rahalist abi saavate liikmesriikide majanduskasvule ja konkurentsivõimele avaldavad.

Kõnealuse nõude võib esitada järgmistel eesmärkidel:

- a) toetamaks liikmesriigile ELi toimimise lepingu artikli 121 lõike 2 alusel antud asjakohase soovitusena rakendamist või asjakohase nõukogu soovitusena rakendamist, mis on vastu võetud ELi toimimise lepingu artikli 148 lõike 4 kohaselt ning adresseeritud asjaomasele liikmesriigile;
- b) toetamaks asjaomasele liikmesriigile antud nõukogu asjakohaste soovitusena rakendamist, mis on vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011⁽¹⁾ artikli 7 lõike 2 või artikli 8 lõike 2 kohaselt; või
- c) maksimeerimaks olemasolevate Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide mõju majanduskasvule ja konkurentsivõimele, kui liikmesriik vastab ühele järgmistest tingimustest:
  - i) liikmesriigile on liidu finantsabi kättesaadavaks tehtud nõukogu määruse (EL) nr 407/2010⁽²⁾ alusel;
  - ii) liikmesriigile on finantsabi kättesaadavaks tehtud vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 332/2002⁽³⁾;
  - iii) liikmesriigile antakse finantsabi, mille tõttu tuleb rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 472/2013⁽⁴⁾ kohast makromajanduslikku kohandamisprogrammi või teha ELi toimimise lepingu artikli 136 lõike 1 kohaselt nõukogu otsus.

Teise lõigu punkti b kohaldamisel loetakse iga tingimus täidekuks, kui selline abi on liikmesriigile tehtud kättesaadavaks enne või pärast 21. detsember 2013 ja on jätkuvalt kättesaadav.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁽²⁾ Nõukogu 11. mai 2010. aasta määrus (EL) nr 407/2010, millega luuakse Euroopa finantsstabiilsusmehhanism (ELT L 118, 12.5.2010, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 18. veebruari 2002. aasta määrus nr (EL) 332/2002, millega liikmesriikide maksebilansi toetamiseks luuakse keskmise tähtsajaga rahalise abi süsteem (EÜT L 53, 23.2.2002, lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 472/2013, millega tugevdatakse majanduse ja eelarve järelevalvet euroala liikmesriikide üle, millel on või võivad tekkida tõsised raskused finantsstabiilsuse tagamisel (ELT L 140, 27.5.2013, lk 1).

2. Lõike 1 kohaselt komisjoni poolt liikmesriigile esitatud taotlus peab olema põhjendatud ja selles peab olema viidatud vajadusele toetada asjakohaste soovitude rakendamist või suurendada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide mõju majanduskasvule ja konkurentsivõimele, samuti peavad seal olema ära toodud programmid ja prioriteedid, mis komisjoni arvates on asjakohased, ja eeldatavate muudatuste laad. Sellist taotlust ei esitata enne 2015. ega pärast 2019. aastat ega seoses samade programmidega kahel järjestikusel aastal.

3. Liikmesriik esitab oma vastuse lõikes 1 osutatud taotlusele kahe kuu jooksul alates selle saamisest, esitades muudatused, mida ta peab partnerluslepingus ja programmides vajalikuks, selliste muudatuste põhjendused, tuues ära asjaomased programmid ning näidates, milline on kavandatavate muudatuste laad ja nende eeldatav mõju soovitude täitmisele ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamisele. Kui vaja, teeb komisjon ühe kuu jooksul alates vastuse saamisest tähelepanekuid.

4. Liikmesriik esitab ettepaneku partnerluslepingu muutmiseks ja asjaomased programmid kahe kuu jooksul alates lõikes 3 osutatud vastuse esitamise kuupäevast.

5. Kui komisjon ei ole tähelepanekuid esitanud või kui komisjon on veendunud, et esitatud tähelepanekuid on nõuete kohaselt arvesse võetud, võtab komisjon ilma asjatult viivitamata, kuid igal juhul mitte hiljem kui kolm kuud pärast lõike 3 kohast muudatuste esitamist liikmesriigi poolt vastu otsuse, millega kiidetakse partnerluslepingu ja vastavate programmide muudatused heaks.

6. Kui liikmesriik ei võta lõikes 1 osutatud taotlusele reageerimiseks lõigetes 3 ja 4 sätestatud tähtaegade jooksul tulemuslikke meetmeid, võib komisjon kolme kuu jooksul pärast seda, kui ta on esitanud oma tähelepanekud lõike 3 kohaselt või liikmesriik on esitanud lõike 4 kohase ettepaneku, teha nõukogule ettepaneku peatada asjaomastele programmidele või prioriteetidele kõik maksed või osa makseid. Komisjon põhjendab oma ettepanekus, miks ta jõudis järeldusele, et liikmesriik ei ole võtnud tulemuslikke meetmeid. Komisjon võtab ettepaneku esitamisel arvesse kogu asjakohast teavet ja arvestab nõuetekohaselt kõiki lõike 15 kohasest struktureeritud dialoogist tulenevaid aspekte ja selle kaudu esitatud arvamusi.

Nõukogu teeb otsuse kõnealuse ettepaneku kohta rakendusaktiga. Seda rakendusotsust kohaldatakse üksnes maksetaotlustele, mis on esitatud pärast kõnealuse rakendusakti vastuvõtmise kuupäeva.

7. Vastavalt lõikele 5 kohaldatud maksete peatamise ulatus ja määr peavad olema proportsionaalsed ja mõjusad ja nendes

tuleb arvesse võtta liikmesriikide võrdset kohtlemist, eelkõige mis puudutab peatamise mõju asjaomase liikmesriigi majandusele. Peatatavad programmid määratakse kindlaks lõigetes 1 ja 2 osutatud taotluses nimetatud vajaduste põhjal.

Maksete peatamine ei ületa 50 % ühegi asjaomase programmi maksetest. Otsuses võidakse sätestada maksete peatamise suurendamine kuni 100 % maksetest, kui liikmesriik ei võta kolme kuu jooksul alates lõikes 6 osutatud maksete peatamise otsuse tegemisest lõike 1 kohaselt esitatud taotlusele reageerimiseks tulemuslikke meetmeid.

8. Kui liikmesriik on teinud komisjoni taotlusel partnerluslepingu ja asjakohaste programmide muutmiseks ettepanekuid, teeb nõukogu komisjoni ettepanekul otsuse maksete peatamise lõpetamise kohta.

9. Komisjon teeb nõukogule ettepaneku peatada kõik kulukohustused ja maksed või osa kulukohustusi ja makseid liikmesriigi programmidele juhul, kui:

- a) nõukogu otsustab ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 8 või artikli 126 lõike 11 kohaselt, et liikmesriik ei ole võtnud tulemuslikke meetmeid ülemäärase puudujäägi likvideerimiseks;
- b) nõukogu võtab määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 8 lõike 3 kohaselt sama tasakaalustamatuse menetluse kohta vastu kaks järjestikust soovitud põhjusel, et liikmesriik on esitanud ebapiisava parandusmeetmete kava;
- c) kui nõukogu teeb määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 10 lõike 4 kohaselt sama tasakaalustamatuse menetluse kohta kaks järjestikust otsust, milles ta leiab, et liikmesriik ei ole täitnud nõudeid seetõttu, et ta ei ole võtnud parandusmeetmeid;
- d) kui komisjon teeb järelduse, et liikmesriik ei ole võtnud meetmeid, et rakendada määruses (EL) nr 407/2010 või määruses (EÜ) nr 332/2002 osutatud kohandamisprogrammi, ning selle tulemusena otsustab mitte lubada sellele liikmesriigile antud finantsabi väljamaksmist;
- e) kui nõukogu otsustab, et liikmesriik ei täida määruse (EL) nr 472/2013 artiklis 7 osutatud makromajandusliku kohandamisprogrammi nõudeid või ELi toimimise lepingu artikli 136 lõike 1 kohaselt vastu võetud nõukogu otsuses nõutud meetmeid.

Komisjon võtab ettepaneku tegemisel arvesse lõike 7 sätteid ja kogu asjakohast teavet ja arvestab nõuetekohaselt kõiki lõike 15 kohasest struktureeritud dialoogist tulenevaid aspekte ja selle kaudu esitatud arvamusi.

Esmatähtsaks peetakse kulukohustuste peatamist: maksed peatatakse ainult juhul, kui taotletakse koheseid meetmeid ja nõuete olulisel määral täitmata jätmise korral. Maksete peatamist kohaldatakse maksetaotlustele, mis asjaomaste programmide suhtes on esitatud pärast peatamise otsuse tegemise kuupäeva.

10. Lõikes 9 osutatud komisjoni ettepanek kulukohustuste peatamiseks loetakse nõukogu poolt vastuvõetuks, välja arvatud kui nõukogu lükkab ühe kuu jooksul alates komisjoni ettepaneku esitamisest sellise ettepaneku rakendusakti kaudu kvalifitseeritud hääleteenamusega tagasi. Kulukohustuste peatamist kohaldatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kulukohustustele asjaomaste liikmesriikide suhtes alates peatamise otsusele järgneva aasta 1. jaanuarist.

Nõukogu võtab rakendusaktiga vastu otsuse lõikes 9 osutatud maksete peatamist käsitleva komisjoni ettepaneku kohta.

11. Lõike 10 kohaselt kohaldatava kulukohustuste või maksete peatamise ulatus ja määr on proportsionaalsed ja mõjusad, need tagavad liikmesriikide võrdse kohtlemise ja nendes võetakse arvesse asjaomase liikmesriigi majanduslikku ja sotsiaalset olukorda, eelkõige tööpuuduse määra asjaomases liikmesriigis võrreldes liidu keskmisega ja peatamise mõju asjaomase liikmesriigi majandusele. Eriti tuleb arvesse võtta peatamise mõju kriitilise tähtsusega programmidele, millega püütakse leida lahendust negatiivsetele majandus- ja sotsiaalingimustele.

Üksikasjalikud sätted peatamise ulatuse ja määra kindlaksmääramiseks on toodud III lisas.

Kulukohustuste peatamisel lähtutakse sellest, milline järgmistest piirmääradest on madalam:

a) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide puhul maksimaalselt 50 % järgmise majandusaastaga seotud kulukohustustest lõike 9 esimese lõigu punktis a osutatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse nõuete täitma jätmise esimese juhtumi korral ja maksimaalselt 25 % järgmise majandusaastaga seotud kulukohustustest lõike 9 esimeses lõigus punktis b osutatud ülemäärase tasakaalustamatuse menetlusega seotud parandusmeetmete kava puudutavate nõuete või lõike 9 esimeses lõigu punktis c osutatud ülemäärase tasakaalustamatuse menetlusega seotud soovitatud parandusmeetmeid puudutavate nõuete täitmata jätmise esimese juhtumi korral.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide puhul suureneb peatamise määr vastavalt nõuete täitmata jätmise raskusastmele ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse korral järkjärgult kuni 100 % järgmise majandusaasta kulukohustustest ja ülemäärase tasakaalustamatuse menetluse korral kuni 50 % järgmise majandusaasta kulukohustustest;

b) maksimaalselt 0,5 % nominaalsest SKPst, mida kohaldatakse lõike 9 esimese lõigu punktis a osutatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse nõuete täitmata jätmise korral, ja maksimaalselt 0,25 % nominaalsest SKPst, mida kohaldatakse lõike 9 esimese lõigu punktis b osutatud ülemäärase tasakaalustamatuse menetlusega seotud parandusmeetmete kava puudutavate nõuete või lõike 9 esimese lõigu punktis c osutatud ülemäärase tasakaalustamatuse menetlusega seotud soovitatud parandusmeetmeid puudutavate nõuete täitmata jätmise esimese juhtumi korral.

Kui lõike 9 esimese lõigu punktides a, b ja c osutatud parandusmeetmetega seotud nõuete täitmata jätmine jätkub, suurendatakse nimetatud piirmäära SKPst kuni:

— maksimaalselt 1 %ni nominaalsest SKPst, mida kohaldatakse lõike 9 esimese lõigu punktis a osutatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse nõuete jätkuva täitmata jätmise korral; ning

— vastavalt nõuete täitmata jätmise raskusastmele maksimaalselt 0,5 %ni nominaalsest SKPst, mida kohaldatakse lõike 9 esimese lõigu punktide b või c kohaselt ülemäärase tasakaalustamatuse menetluse nõuete jätkuva täitmata jätmise korral.

c) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide puhul maksimaalselt 50 % järgmise majandusaastaga seotud kulukohustustest või maksimaalselt 0,5 % nominaalsest SKPst lõike 9 esimese lõigu punktides d ja e osutatud nõuete täitmata jätmise esimese juhtumi korral.

Peatamise määra ja selle kindlaksmääramisel, kas kulukohustused või maksed peatada, võetakse arvesse programmiüksiklit, arvestades eriti ajavahemikku, mil rahalisi vahendeid pärast peatatud kulukohustuste ümberpaigutamist veel kasutada saab.

12. Ilma et see piiraks artiklites 86 ja 88 sätestatud kohustustest vabastamise eeskirju, tühistab komisjon kulukohustuste või maksete peatamise viivitamata järgmistel juhtudel:

a) kui ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus peatatakse vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97⁽¹⁾ artiklile 9 või nõukogu on ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 12 kohaselt otsustanud tühistada ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu sedastava otsuse;

⁽¹⁾ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (ELT L 209, 2.8.1997, lk 6).

b) kui nõukogu on toetanud parandusmeetmete kava, mille asjaomane liikmesriik on esitanud vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 8 lõikele 2 või ülemäärase tasakaalustamatus menetlus peatatakse vastavalt kõnealuse määruse artikli 10 lõikele 5 või nõukogu on lõpetanud ülemäärase tasakaalustamatus menetluse vastavalt kõnealuse määruse artiklile 11;

c) kui komisjon on teinud järelduse, et asjaomane liikmesriik on võtnud piisavalt meetmeid, et rakendada määruse (EL, Euratom) nr 472/2013 artiklis 7 osutatud kohandamisprogramm, või meetmed, mida nõutakse ELi toimimise lepingu artikli 136 lõike 1 kohases nõukogu otsuses.

Kulukohustuste peatamise tühistamisel paigutab komisjon peatatud kulukohustused eelarves ümber vastavalt nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 1311/2013 artiklile 8.

Otsuse maksete peatamise tühistamise kohta teeb nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal juhul, kui on täidetud esimese lõigu punktides a, b ja c sätestatud tingimused.

13. Lõikeid 6 kuni 12 ei kohaldata Ühendkuningriigi suhtes, kui kulukohustuste või maksete peatamine on seotud lõike 1 teise lõigu punkti a, b või punkti c alapunktiga iii või lõike 9 esimese lõigu punktiga a, b või d hõlmatud küsimustega.

14. Käesolevat artiklit ei kohaldata Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvatele programmidele.

15. Komisjon hoiab Euroopa Parlamenti käesoleva artikli rakendamisega kursis. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti viivitamata eelkõige juhul, kui üks lõikes 6 või lõike 9 esimese lõigu punktides a–e sätestatud tingimus osutub liikmesriigi puhul täidetuks, ning annab üksikasjalikud andmed Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja programmide kohta, mille kulukohustused või maksed võidakse peatada.

Võttes eriti arvesse esimeses lõigus osutatud teabe edastamise kohustust, võib Euroopa Parlament kutsuda komisjoni käesoleva artikli kohaldamist käsitlevale struktureeritud dialoogile.

Komisjon edastab kulukohustuste või maksete peatamise ettepaneku või peatamise tühistamise ettepaneku Euroopa Parlamendile ja nõukogule viivitamata pärast selle vastuvõtmist. Euroopa Parlament võib paluda komisjonil ettepanekut põhjendada.

16. Komisjon vaatab käesoleva artikli kohaldamise 2017. aastal läbi. Komisjon koostab selle põhjal aruande ja edastab selle Euroopa Parlamendile ja nõukogule, lisades vajaduse korral seadusandliku ettepaneku.

17. Kui liidu sotsiaalne ja majanduslik olukord muutub olulisel määral, võib komisjon teha ettepaneku käesoleva artikli kohaldamine läbi vaadata, või Euroopa Parlament ja nõukogu võivad, toimides kooskõlas kas ELi toimimise lepingu artikliga 225 või 241, nõuda komisjonilt sellise ettepaneku tegemist.

Artikkel 24

Ajutiste eelarveraskustega liikmesriigi maksete suurendamine

1. Liikmesriigi taotlusel võib vahemakseid ja lõppmakset suurendada 10 protsendipunkti võrra üle kaasfinantseerimismäära, mis kehtib ERFi, ESFi ja Ühtekuuluvusfondi iga prioriteedi suhtes või EAFRD ja EMKFi iga meetme suhtes. Kui liikmesriik vastab mõnele järgmistest tingimustest pärast 21. detsember 2013., kohaldatakse suurendatud kaasfinantseerimismäära, mis ei tohi ületada 100 %, liikmesriigi selliste maksetaotluste suhtes, mis on esitatud 30. juunini 2016 kestvaks ajavahemikuks:

a) kui asjaomane liikmesriik saab liidult laenu nõukogu määruse (EL) nr 407/2010 raames;

b) kui asjaomane liikmesriik saab keskmise tähtjaga finantsabi määruse (EÜ) nr 332/2002 raames, mis sõltub makromajandusliku kohandamisprogrammi elluviimisest;

c) kui finantsabi tehakse asjaomasele liikmesriigile kättesaadavaks sõltuvalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 472/2013 sätestatud makromajandusliku kohandamisprogrammi elluviimisest.

Käesolevat lõiget ei kohaldata ETK määruse kohaldamisalasse jäävate programmide suhtes.

2. Lõikest 1 olenemata ei tohi liidu toetus vahe- ja lõppmaksete kaudu olla suurem kui avaliku sektori toetus või Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide maksimaalne toetussumma, mis eraldatakse ERFi, ESFi ja Ühtekuuluvusfondi puhul igale prioriteedile ja EAFRD ja EMKFi puhul igale meetmele, nagu on sätestatud komisjoni otsuses, millega programm heaks kiidetakse.

3. Komisjon uurib lõigete 1 ja 2 kohaldamist ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande koos oma hinnanguga ning vajaduse korral seadusandliku ettepaneku enne 30. juunit 2016.

Artikkel 25

Ajutiste eelarveraskustega liikmesriikidele antava tehnilise abi haldamine

1. Artikli 24 lõikes 1 sätestatud tingimustele vastava, ajutiste eelarveraskustega liikmesriigi taotlusel võib komisjoni nõusolekul kanda osa artikliga 59 sätestatud ja fondispetsiifiliste eeskirjade kohaselt programmile eraldatud vahenditest komisjoni algatusel üle tehniliseks abiks, et rakendada asjaomase liikmesriigiga seotud meetmeid vastavalt artikli 58 lõike 1 kolmanda lõigu punktile k otse või koostöös liikmesriikidega toimuva haldamise abil.

2. Lõikes 1 osutatud vahendid täiendavad summasid, mis on komisjoni algatusel kehtestatud tehniliseks abiks kooskõlas fondispetsiifilistes eeskirjades esitatud ülemmääradega. Kui liikmesriigi algatusel antava tehnilise abi ülemmäär on esitatud fondispetsiifilistes eeskirjades, lisatakse üle kantav summa, et arvutada sellele ülemmäärale vastavust.

3. Liikmesriigid taotleavad lõikes 2 osutatud ülekannet kalendriaastal, mil nad täidavad artikli 24 lõikes 1 sätestatud tingimusi selle aasta 31. jaanuariks, mil ülekanne tehakse. Taotlusele lisatakse ettepanek selle programmi või nende programmide muutmise kohta, millest ülekanne tehakse. Vastavad muudatused tehakse kooskõlas artikli 30 lõikega 2 partnerluslepingusse, milles esitatakse igal aastal komisjonile üle kantav kogusumma.

Kui liikmesriik täidab artikli 24 lõikes 1 sätestatud tingimusi 1. jaanuaril 2014, võib ta edastada selle aasta taotluse samaaegselt partnerluslepingu esitamisega, milles esitatakse komisjoni algatusel tehniliseks abiks üle kantav summa.

III JAOTIS

PROGRAMMITÖÖ

I PEATÜKK

Üldsätted Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kohta

Artikkel 26

Programmide ettevalmistamine

1. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde kasutatakse programmide kaudu kooskõlas partnerluslepinguga. Kõik programmid hõlmavad ajavahemikku 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

2. Programme töötavad välja liikmesriigid või nende määratud asutused koostöös artiklis 5 nimetatud partneritega. Liikmesriigid koostavad programmid üldsusele läbipaistvate menetluste põhjal, kooskõlas oma institutsioonilise ja õigusraamistikuga.

3. Liikmesriigid ja komisjon teevad koostööd, et tagada tulemuslik koordineerimine Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmide, sealhulgas asjakohasel juhul ka mitmest fondist rahastatavate programmide ettevalmistamisel, võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet.

4. Liikmesriigid esitavad programmid komisjonile kolme kuu jooksul pärast partnerluslepingu esitamist. Euroopa territoriaalse koostöö programmid esitatakse 22. september 2014. Kõikidele programmidele lisatakse eelhindamised, nagu on sätestatud artiklis 55.

5. Kui üks või mitu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide fondispetsiifilistest määrustest jõustub 22. veebruar 2014 kuni 22. juuni 2014, esitatakse fondispetsiifilise määruse jõustumise viivitusest mõjutatud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist toetatav programm või toetatavad programmid kolme kuu jooksul alates artikli 17 lõikes 1 osutatud läbivaadatud partnerluslepingu esitamisest.

6. Kui üks või mitu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide fondispetsiifilistest määrustest jõustub hiljemalt 22. juuni 2014, esitatakse fondispetsiifilise määruse jõustumise viivitusest mõjutatud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist toetatav programm või toetatavad programmid kolme kuu jooksul alates fondispetsiifilise määruse jõustumisest, mille puhul esines viivitus.

Artikkel 27

Programmide sisu

1. Igas programmis sätestatakse strateegia programmi panuse jaoks liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiasse, mis on kooskõlas käesolevas määrusega, fondispetsiifiliste eeskirjade ja partnerluslepingu sisuga.

Iga programm sisaldab Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tulemusliku, tõhusa ja koordineeritud rakendamise tagamise korda ning toetusesaajate halduskoormuse vähendamise meetmeid.

2. Igas programmis määratakse kindlaks prioriteedid, milles sätestatakse erieesmärgid, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadavad rahalised assigneeringud ja vastav riiklik kaasfinantseerimine, sealhulgas tulemusreserviga seonduvad summad, mida võib pakkuda nii avalik kui ka erasektor kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega.

3. Kui liikmesriigid ja piirkonnad osalevad makropiirkondlikes strateegiates või mere vesikonna strateegiates, sätestatakse asjaomases programmis – vastavalt programmi valdkonna vajadustele, mille liikmesriigid on välja selgitanud – kavandatavate sekkumiste panus kõnealustesse strateegiatesse.

4. Iga prioriteedi juures sätestatakse näitajad ning vastavad kvalitatiivselt või kvantitatiivselt esitatud sihid kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega, mille abil hinnatakse programmi

rakendamisel tehtud edusamme eesmärkide saavutamisel ning mis on aluseks seirele, hindamisele ja tulemuslikkuse analüüsile. Nende näitajate hulka kuuluvad:

- a) eraldatud kuludega seotud finantsnäitajad;
- b) toetatud tegevustega seotud väljundnäitajad;
- c) kõnealuse prioriteediga seotud asjaomased tulemusnäitajad.

Fondispetsiifilistes eeskirjades sätestatakse iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi jaoks ühised näitajad ja võidakse sätestada ka konkreetset programmi puudutavad näitajad.

5. Igas programmis, välja arvatud üksnes tehnilist abi hõlmavad programmid, tuleb vastavalt fondispetsiifilistele eeskirjadele kirjeldada meetmeid, mida tuleb võtta, et võtta arvesse artiklites 5, 7 ja 8 sätestatud põhimõtteid.

6. Igas programmis, välja arvatud nendes, kus konkreetse programmi raames antakse tehnilist abi, sätestatakse soovituslik toetuse summa, mida tuleb kasutada kliimamuutuse eesmärkide tarbeks vastavalt artiklis 8 osutatud meetodikale.

7. Liikmesriigid koostavad programmi koostöös fondispetsiifiliste eeskirjadega.

Artikkel 28

Erisätted selliste eriotstarbeliste programmide sisu kohta, mis käsitlevad piiristamata garantii ja väärtpaberistamisega seotud ühisinstrumente, mille abil vähendatakse nõudeid EIP kaasatavale kapitalile

1. Erandina artiklist 27 hõlmavad artikli 39 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud eriotstarbelised programmid järgmist:

- a) elemendid, mis on sätestatud artikli 27 lõike 1 esimeses lõigus ning kõnealuse artikli lõigetes 2, 3 ja 4 ja mis puudutavad artiklis 5 sätestatud põhimõtteid;
- b) käesoleva määruse artiklites 125, 126 ja 127 ning EAFRD määruse artikli 65 lõikes 2 osutatud asutuste andmed, kui need on asjaomase fondi puhul asjakohased;
- c) hindamine programmi iga artikli 19 ja XI lisa kohaselt määratletud eeltingimuse puhul, kas eeltingimus on partnerluslepingu ja programmi esitamise päeval täidetud, ning kui

eeltingimused ei ole täidetud, siis meetmete kirjeldus, mis tuleb eeltingimuste täitmiseks võtta, selliste meetmete eest vastutavad organid ja ajakava vastavalt partnerluslepingus esitatud kokkuvõttele.

2. Erandina artiklist 55 käsitatakse artikli 39 lõike 4 esimese lõigu punktis a osutatud eelhindamist selliste programmide eelhindamisena.

3. Käesoleva määruse artikli 39 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud programmide suhtes ei kohaldata EAFRD määruse artikli 6 lõiget 2 ning artikli 59 lõikeid 5 ja 6. Lisaks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud elementidele kohaldatakse EAFRDga hõlmatud programmide suhtes ainult EAFRD määruse artikli 8 lõike 1 punkti c alapunkti i, punktide f, h, i ning punkti m alapunktide i kuni iii sätteid.

Artikkel 29

Programmide vastuvõtmise kord

1. Komisjon hindab programmide kooskõla käesoleva määruse ja fondispetsiifiliste eeskirjadega, nende tulemuslikku panust valitud valdkondlike eesmärkide saavutamisse ja iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi konkreetsete liidu prioriteetide täitmise ning ka partnerluslepingusse, võttes arvesse ELI toimimise lepingu artikli 121 lõike 2 kohaselt vastu võetud asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi ning ELI toimimise lepingu artikli 148 lõike 4 kohaselt vastu võetud asjaomaseid nõukogu soovitusi, samuti eelhindamist. Hindamine käsitleb eeskätt programmi strateegia adekvaatsust, vastavaid eesmärgi, näitajaid, sihte ja eelarvevahendite eraldamist.

2. Erandina lõikest 1 ei pea komisjon hindama ESF määruse artikli 18 teise lõigu punktis a osutatud spetsiaalsete noorte tööhõive algatuse rakenduskavade ega käesoleva määruse artikli 39 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud spetsiaalsete rakenduskavade kooskõla partnerluslepinguga, kui liikmesriik ei ole oma partnerluslepingut esitanud sellise rakenduskava esitamise kuupäevaks.

3. Komisjon esitab oma tähelepanekud kolme kuu jooksul alates programmi esitamise kuupäevast. Liikmesriik annab komisjonile kogu vajaliku lisateabe ja teeb vajaduse korral esitatud programmi parandused.

4. Komisjon võtab vastavalt fondispetsiifilistele eeskirjadele vastu otsuse iga programmi heakskiitmise kohta hiljemalt kuus kuud pärast seda, kui liikmesriik (liikmesriigid) on programmi esitanud, eeldusel, et komisjoni kõiki märkusi on piisaval määral arvesse võetud, kuid mitte enne 1. jaanuari 2014 või enne, kui komisjon on võtnud vastu partnerluslepingut heaks kiitva otsuse.

Erandina esimeses lõigus osutatud nõuetest võib komisjon Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvad programmid heaks kiita enne partnerluslepingut heaks kiitva otsuse vastuvõtmist ning ESFi määruse artikli 18 teise lõigu punktis a osutatud spetsiaalsed noorte tööhõive algatuse rakenduskavad ja käesoleva määruse artikli 39 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud spetsiaalsed programmid võib komisjon heaks kiita enne partnerluslepingu esitamist.

Artikkel 30

Programmide muutmine

1. Liikmesriigi esitatud programmide läbivaatamise taotlus peab olema põhjendatud ning tooma eeskätt esile programmi muutuste eeldatava mõju liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia eesmärkide saavutamisele ning programmis määratletud konkreetsetele eesmärkidele, võttes arvesse käesolevat määrust ja fondispetsiifilisi eeskirju, artiklites 5, 7 ja 8 osutatud horisontaalpõhimõtteid ja partnerluslepingut. Lisada tuleb muudetud programm.

2. Komisjon hindab lõike 1 kohaselt esitatud teavet, võttes arvesse liikmesriigi esitatud põhjendusi. Komisjon võib teha oma tähelepanekud ühe kuu jooksul pärast muudetud programmi esitamist ja liikmesriik esitab komisjonile kogu vajaliku lisateabe. Kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega kiidab komisjon programmide muutmise taotlused heaks nii kiiresti kui võimalik, kuid mitte hiljem kui kolm kuud pärast seda, kui liikmesriik on taotluse esitanud, tingimusel, et kõiki komisjoni tehtud tähelepanekuid on vajalikul määral arvesse võetud.

Kui programmi muutmine mõjutab partnerluslepingus artikli 15 lõike 1 punkti a alapunktide iii, iv ja vii kohaselt esitatud teavet, tähendab programmi muutmise heakskiitmine komisjoni poolt ka sellest tuleneva partnerluslepingus sisalduva teabe muutmise heakskiitmist.

3. Erandina lõikest 2, kui muutmise taotlus esitatakse komisjonile selleks, et pärast tulemuslikkuse hindamist jagataks ümber tulemusreserv, esitab komisjon tähelepanekud ainult siis, kui ta leiab, et kavandatav eraldis ei ole kooskõlas kohaldatavate eeskirjadega, ei vasta liikmesriigi või piirkonna arenguvajadustele või sellega kaasneb oluline risk, et ettepanekus nimetatud eesmärgid ja sihted ei suudeta saavutada. Komisjon kiidab programmi muutmise taotlused heaks nii kiiresti kui võimalik, kuid mitte hiljem kui kaks kuud pärast seda, kui liikmesriik on taotluse esitanud, tingimusel et kõiki komisjoni tehtud tähelepanekuid on vajalikul määral arvesse võetud. Programmi muutmise heakskiitmine komisjoni poolt tähendab ka sellest tuleneva partnerluslepingus sisalduva teabe läbivaatamise heakskiitmist.

4. Erandina lõikest 2 võib rakenduskavade muutmiseks vajalikud konkreetset menetlused kehtestada EMKFi määruuses.

Artikkel 31

EIP osalus

1. Liikmesriikide taotluse korral võib EIP osaleda partnerluslepingu ja tegevuste ettevalmistamisel, eeskätt suurprojektide, finantsvahendite ning avaliku ja erasektori partnerluste puhul.

2. Komisjon võib EIPga enne partnerluslepingu või programmide vastuvõtmist konsulteerida.

3. Komisjon võib paluda EIP-l läbi vaadata suurprojektide tehniline kvaliteet, majanduslik ja rahaline jätkusuutlikkus ja elujõulisus ning abistada komisjoni rakendatavate või väljatöötatavate finantsvahenditega.

4. Komisjon võib käesoleva määruse sätete rakendamisel sõlmida EIPga mitme aasta jooksul rakendatavaid algatusi hõlmavaid toetus- või teenuslepinguid. Niisuguste toetus- või teenuslepingutega seotud väljamaksed liidu eelarvest tehakse kord aastas.

II PEATÜKK

Kogukonna juhitud kohalik areng

Artikkel 32

Kogukonna juhitud kohalik areng

1. Kogukonna juhitud kohaliku arengut toetatakse EAFR-Dist, seda nimetatakse programmi LEADER kohalikuks arenguks ja seda võivad toetada ERF, ESF ja EMKF. Käesoleva peatüki kohaldamisel osutatakse nendele fondidele edaspidi kui asjaomastele Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidele.

2. Kogukonna juhitud kohalik areng on:

- a) suunatud konkreetsetele allpiirkondadele;
- b) juhitud kohalike algatusrühmade poolt, kuhu kuuluvad avaliku ja erasektori kohalike sotsiaal-majanduslike huvide esindajad ja mille otsustamistasandil ei esinda riiklike eeskirjade alusel määratletud riigiasutused ega ükski huvirühm üle 49 % hääleõigusest;
- c) ellu viidud integreeritud ja mitmesektoriliste piirkonnapõhiste kohaliku arengu strateegiate kaudu;
- d) kavandatud kohalikke vajadusi ja potentsiaali arvesse võttes ning hõlmab kohaliku konteksti uuenduslikke jooni, võrgustikke ja vajaduse korral koostööd.

3. Asjaomaste Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetus kogukonna juhitud kohaliku arengule peab olema järjepidev ja asjaomaste Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahel kooskõlastatud. Selle tagab muu hulgas kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiate ja kohalike tegevusrühmade koordineeritud suutlikkuse suurendamine, valik, heakskiit ja rahastamine.

4. Kui artikli 33 lõike 3 alusel moodustatud kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiate valikukomisjon otsustab, et valitud kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia rakendamise vajab toetust rohkem kui ühest fondist, võib ta kooskõlas riiklike eeskirjade ja menetlustega määrata kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia jaoks juhtfondi, et rahastada artikli 35 lõike 1 punktides d ja e osutatud jooksvaid ja elavdamisega seotud kulusid.

5. Asjaomastest Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetust saav kogukonna juhitud kohalik areng viiakse ellu vastavalt asjakohas(t)e programmi(de) ühele või enamale prioriteedile kooskõlas asjaomaste Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide spetsiifiliste eeskirjadega.

Artikkel 33

Kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiad;

1. Kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia sisaldab vähemalt järgmisi elemente:

- a) strateegiaga hõlmatud piirkonna ja rahvastiku piiritlemine;
- b) piirkonna arenguvajaduste ja -potentsiaali analüüs, sealhulgas tugevuste, nõrkuste, võimaluste ning ohtude analüüs;
- c) strateegia ja selle eesmärkide kirjeldus, strateegia integreeritud ja uuendusliku olemuse kirjeldus ning eesmärkide pingerida, sealhulgas mõõdetavad eesmärgid väljundite või tulemuste osas. Tulemuseesmärgid võivad olla väljendatud kvantitatiivselt või kvalitatiivselt. Strateegia peab olema kooskõlas kõikide kaasatud asjaomaste Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vastavate programmidega;
- d) strateegia arendamise kogukonna kaasamise protsessi kirjeldus;
- e) rakenduskava, milles näidatakse, kuidas eesmärgid meetmetena ellu viiakse;
- f) strateegia juhtimise ja seire korra kirjeldus, milles näidatakse strateegiat rakendava kohaliku algatusrühma suutlikkust, ja konkreetse hindamise korra kirjeldus;
- g) strateegia rahastamiskava, sealhulgas igast asjaomasest Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist kavandatud eraldis.

2. Liikmesriigid kehtestavad kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiate valikukriteeriumid.

3. Vastutava(te) korraldusasutus(t)e poolt selleks otstarbeks moodustatud komisjon valib välja kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiad ja need kiidab/kiidavad heaks vastutav(ad) korraldusasutus(ed).

4. Kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiate valimise esimene voor viiakse lõpule hiljemalt kahe aasta jooksul alates partnerluslepingu heakskiitmise kuupäevast. Pärast seda kuupäeva, kuid hiljemalt 31. detsembriks 2017 võivad liikmesriigid valida täiendavad kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiad.

5. Otsuses, millega kiidetakse heaks kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia, sätestatakse iga asjaomase Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi eraldised. Otsuses sätestatakse ka programmist või programmidest tulenevad juhtimis- ja kontrolliülesanded seoses kohaliku arengu strateegiaga.

6. Lõike 1 punktis a osutatud piirkonnas ei tohi olla vähem kui 10 000 ega rohkem kui 150 000 elanikku. Siiski võib komisjon põhjendatud juhtudel ja liikmesriigi ettepaneku alusel neid rahvastikupiiranguid kehtestada või muuta oma artikli 15 lõike 2 või 3 kohase otsusega, millega kõnealuse liikmesriigi osas kiidetakse partnerlusleping heaks või seda muudetakse, et võtta arvesse hõredalt või tihedalt asustatud alasid, tagamaks kogukondlikult juhitud kohaliku arengu strateegiatega hõlmatud territoriaalset ühtekuuluvust.

Artikkel 34

Kohalikud algatusrühmad

1. Kohalikud algatusrühmad kavandavad ja rakendavad kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiaid.

Liikmesriigid määravad kindlaks kohaliku algatusrühma rollid ja vastavate programmide elluviimise eest vastutavad asutused kõikide kogukondlikult juhitud strateegiatega seotud rakendusülesannete täitmiseks.

2. Vastutav korraldusasutus tagab või vastutavad korraldusasutused tagavad, et kohalikud algatusrühmad kas valivad rühmast ühe partneri haldus- ja finantsjuhiks või moodustavad seadusjärgselt asutatud ühisstruktuuri.

3. Kohalike algatusrühmade ülesanded hõlmavad järgmist:

- a) kohalike osalejate suutlikkuse suurendamine tegevuste väljatöötamisel ja rakendamisel, sealhulgas nende projektijuhtimise suutlikkuse edendamine;
- b) mittediskrimineeriva ja läbipaistva valikumenetluse ning tegevuste objektiivsete valikukriteeriumide koostamine, millega välditakse huvide konflikte, tagatakse, et valikuotsuste tegemisel tuleb vähemalt 50 % häälest partneritelt, kes ei ole riigiasutused, ja võimaldatakse kasutada kirjalikku valikuprotseduuri;

- c) tegevuste valikul kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiaga sidususe tagamine, seades tegevusi prioriteetideks vastavalt nende panusele strateegiate eesmärkide ja sihtide täitmisse;
- d) projektikonkursside või käimasoleva projekti esitamise korra ettevalmistamine ja avaldamine, sealhulgas valikukriteeriumide määratlemine;
- e) toetusetaotluste vastuvõtmine ja hindamine;
- f) tegevuste valimine ja toetuse summa kindlaksmääramine ning vajaduse korral pakkumuste suunamine toetuse heakskiitmise eest vastutavale asutusele;
- g) kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia rakendamise ja toetust saanud tegevuste seire ning kõnealuse strateegiaga seotud eriomane hindamistegevus.

4. Ilma et see piiraks lõike 3 punkti b kohaldamist, võib kohalik algatusrühm olla toetusesaaja ning teha tegevusi kooskõlas kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiaga.

5. Artikli 35 lõike 1 punktis c osutatud kohalike algatusrühmade koostöömeetmete puhul võib käesoleva artikli lõike 3 punktis f sätestatud ülesandeid täita vastutav korraldusasutus.

Artikkel 35

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetus kogukonna juhitud kohalikule arengule

1. Asjaomaste Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetus kogukondlikult juhitavale kohalikule arengule hõlmab järgmist:

- a) ettevalmistava toetuse kulud, mis hõlmavad haldussuutlikkuse parandamist, koolitust ja võrgustiku arendamist kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia ettevalmistamisel ning rakendamisel.

Kõnealused kulud võivad hõlmata üht või mitut järgmist elementi:

- i) kohalike sidusrühmade koolitustegevus;
- ii) asjaomast piirkonda käsitlevad uuringud;
- iii) kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia väljatöötamisega seotud kulud, sealhulgas konsulteerimiskulud ja strateegia ettevalmistamiseks sidusrühmadega peetud konsultatsioonidega seotud tegevuse kulud;

- iv) ettevalmistusetapis ettevalmistavat toetust taotleva organisatsiooni halduskulud (tegevus- ja personalikulud);

- v) toetus väikestele katseprojektidele.

Selline ettevalmistav toetus on kõlblik, olenemata sellest, kas artikli 33 lõike 3 kohaselt moodustatud valikukomisjon valib toetust saava kohaliku algatusrühma kavandatud kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rahastamiseks välja.

- b) tegevuste teostamine kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia raames;
- c) kohaliku algatusrühma koostöömeetmete ettevalmistamine ja rakendamine;
- d) jooksvad kulud, mis on seotud kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamise juhtimisega, sealhulgas tegevuskulud, personalikulud, koolituskulud, avalike suhetega seotud kulud, finantskulud ning artikli 34 lõike 3 punktis g osutatud strateegia seire ja hindamisega seotud kulud;
- e) kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia elavdamine, et soodustada sidusrühmade teabevahetust ja edendada strateegiat ning toetada potentsiaalseid toetusesaajaid tegevuste väljatöötamisel ja taotluste koostamisel.

2. Lõike 1 punktides d ja e osutatud jooksvate kulude ja elavdamise toetus ei tohi olla suurem kui 25 % kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia raames riigi kantud kulude kogusummast.

III PEATÜKK

Territoriaalne areng

Artikkel 36

Integreeritud territoriaalsed investeeringud

1. Kui ESFi määruse artikli 12 lõikes 1 osutatud linna arengustrateegia või muu territoriaalne strateegia või territoriaalne pakt nõuab integreeritud lähenemisviisi, mis hõlmab investeeringuid ESFist, ERFist või Ühtekuuluvusfondist ühe või mitme rakenduskava rohkem kui ühe prioriteetse suuna raames, võib meetmed ellu viia integreeritud territoriaalse investeeringuna („ITI”).

ITI-na võetud meetmeid võib täiendada EAFRD-i või EMKFi finantstoetusega.

2. Kui ITI-d toetatakse ESFi, ERFi või Ühtekuuluvusfondi kaudu, kirjeldatakse asjaomas(t)es rakenduskava(de)s kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega ITI kasutamise põhimõtet ning iga prioriteetse suuna soovituslikku rahaeraldust.

Kui ITI-d täiendatakse EAFRD või EMKFi rahalise toetusega, sätestatakse asjaomases programmis või asjaomastes programmides kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega soovituslik eraldiste jaotus ja hõlmatavad meetmed.

3. Liikmesriik või korraldusasutus võib kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega määrata ühe või mitu vahendusasutust, sealhulgas kohalikud asutused, piirkondlikud arendusasutused või valitsusvälised organisatsioonid, kes korraldavad ja rakendavad ITI-t.

4. Liikmesriik või asjaomased korraldusasutused tagavad, et programmi või programmide seiresüsteem määrab kindlaks ITI-t toetava prioriteetse suuna või liidu prioriteedi tegevused ja väljundid.

IV JAOTIS

RAHASTAMISVAHENDID

Artikkel 37

Rahastamisvahendid

1. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde võib kasutada rahastamisvahendite toetamiseks ühe või mitme programmi raames, sealhulgas ka siis, kui see on korraldatud fondifondide kaudu, et aidata kaasa eesmärkide saavutamisele, mis on sätestatud prioriteedi raames.

Rahastamisvahendeid kasutatakse selliste investeeringute toetamiseks, mida peetakse rahaliselt elujõuliseks ja mis ei leia turult piisavaid rahastamisallikaid. Käesoleva jaotise kohaldamisel järgivad korraldusasutus, fondifond ja rahastamisvahendit rakendavad asutused kohaldatavat õigust, eelkõige riigiabi ja riigihankeid käsitlevat õigust.

2. Rahastamisvahendite toetus põhineb eelhindamistel, mille käigus on kindlaks tehtud tõendid turutõrgete või ebaoptimaalsete olukordade kohta ning avaliku sektori investeeringu vajaduste hinnangulise taseme ja ulatuse kohta, sealhulgas toetatavate rahastamisvahendite tüübid. Sellised eelhindamised hõlmavad järgmist:

- a) turutõrgete, mitteoptimaalsete investeerimisolukordade ning poliitikavaldkondade ja valdkondlike eesmärkide investeerimisvajaduste või käsitlevate investeerimisprioriteetide analüüs, eesmärgiga aidata kaasa sellise prioriteedi puhul kehtestatud konkreetsete eesmärkide saavutamisele, mida toetatakse rahastamisvahenditest. Analüüs põhineb kättesaadaval hea tava meetodil;
- b) nende rahastamisvahendite lisaväärtuse hinnang, mida kavatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetada, hinnang kooskõla kohta samale turule suunatud teiste

avaliku sektori sekkumisvormidega, riigiabi võimalik mõju, kavandatud sekkumise proportsionaalsuse ja turumoonutuste minimeerimise meetmete hinnang;

- c) rahastamisvahendi abil potentsiaalselt kaasatavate täiendavate avaliku ja erasektori vahendite hinnanguline suurus toetuse lõppsaaja tasandil (eeldatav võimendav mõju), sealhulgas vajaduse korral hinnanguline vajadus erainvestorite vahendite kaasamiseks makstava soodustasu järele ja selle suurus ja/või mehhanismide kirjeldus, mida kasutatakse sellise soodustasu vajaduse ja suuruse kindlakstegemiseks, näiteks konkureeriv või nõuetekohaselt sõltumatu hindamisprotsess;
  - d) hinnang samalaadsete vahendite kasutamisest ja liikmesriikide poolt teostatud varasematest eelhindamistest saadud kogemuste ja selle kohta, kuidas neid kogemusi edaspidi rakendada;
  - e) kavandatud investeerimisstrateegia, sealhulgas artikli 38 tähenduses rakendamiskorra valikute analüüs, pakutavad finantstooted, lõppsaajate sihtrühm ja vajaduse korral kavandatud kombineerimine toetuse vormis rahastamisega;
  - f) eeldatavad tulemused ja kuidas asjaomane rahastamisvahend aitab kaasa prioriteedi konkreetsete eesmärkide ja tulemuste saavutamisele, sealhulgas sellise panuse näitajad;
  - g) sätted, mis võimaldavad eelhindamist vajaduse korral üle vaadata ja ajakohastada sellise eelhindamise alusel rakendatava rahastamisvahendi rakendamise käigus, kui korraldusasutus leiab rakendamisetapi ajal, et eelhindamine ei pruugi enam täpselt kajastada rakendamise ajal kehtivaid turutingimusi.
3. Lõikes 2 osutatud eelhindamise võib läbi viia etapiviisi. Igal juhul tuleb see lõpule viia enne, kui korraldusasutus otsustab teha programmist makseid rahastamisvahendisse.

Rahastamisvahendeid käsitlevate eelhindamiste tulemuste ja järelduste kokkuvõtte avaldatakse kolme kuu jooksul pärast nende lõplikku kinnitamist.

Vastavalt fondispetsiifilistele eeskirjadele esitatakse eelhindamiste teavitamise eesmärgil seirekomisjonile.

4. Kui rahastamisvahenditest toetatakse ettevõtete, sealhulgas VKEde rahastamist, siis on sellise toetuse eesmärk eelkõige uute ettevõtete asutamine, varajase kasvuetapi kapitali, st seemne- ja stardikapitali, arengukapitali või ettevõtte üldise tegevuse toetamiseks kapitali andmine või uute projektide elluviimine, uutele turgudele sisenemine või olemasolevate ettevõtete uusaarendused, ilma et see mõjutaks kehtivate liidu riigiabi

eeskirjade kohaldamist ning kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega. Toetus võib sisaldada investeeringuid nii materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse kui ka käibekapitali kehtivate liidu riigiabi eeskirjade piires ning eesmärgiga pakkuda stiimuleid erasektorile kui ettevõtete rahastajale. See võib sisaldada ka ettevõtete omandiõiguste üleandmise kulusid, tingimusel et selline üleandmine toimub sõltumatute investorite vahel.

5. Rahastamisvahenditest toetatavad investeeringud ei tohi olla investeerimisotsuse kuupäevaks lõpule viidud ega täielikult rakendatud.

6. Kui rahastamisvahenditest antakse lõppsaajatele toetust seoses taristuinvesteeringutega, mille eesmärk on toetada linna arengut või linna taaselustamist, või sarnaste taristuinvesteeringutega, mille eesmärk on mitmekesistada mittepõllumajandustegevust maapiirkondades, võib niisugune toetus hõlmata summat, mis on vajalik laenuportfelli ümberkorraldamiseks seoses asjaoluga, et taristu moodustab osa uuest investeeringust, ja mis moodustab kuni 20 % rahastamisvahendist investeringuks antavast programmitoetuse kogusummast.

7. Rahastamisvahendeid võib kombineerida toetuste, intressitoetuste ja garantiitasude toetustega. Kui Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest antakse toetust rahastamisvahendite abil ja kombineerituna üheks tegevuseks, kusjuures muud toetusvormid on vahetult seotud rahastamisvahenditega, mis on suunatud samadele lõppsaajatele, sealhulgas tehniline abi, intressitoetused ja garantiitasude toetused, siis kohaldatakse rahastamisvahendite suhtes kehtivaid sätteid nimetatud tegevuse kõigi toetusvormide suhtes. Sellisel juhul järgitakse kehtivaid liidu riigiabi eeskirju ja iga toetusvormi kohta peetakse eraldi arvet.

8. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendi toetuse lõppsaajad võivad saada abi ka muude Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide prioriteetide või programmide raames või muust vahendist, mida toetatakse liidu eelarvest kooskõlas kohaldatavate liidu riigiabi eeskirjadega. Sel juhul tuleb pidada arvet iga abiallika üle eraldi ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendist antav toetus peab olema osa tegevusest, mille rahastamiskõlblikud kulud hoitakse teistest abiallikatest lahus.

9. Lõigetes 5 ja 7 osutatud toetuste ja rahastamisvahendite kaudu antav kombineeritud toetus võib, kui kohalduvatelt liidu riigiabi eeskirjadest ei tulene teisiti, hõlmata sama kuluartiklit tingimusel, et kõigi toetusvormide kogusumma ei ole suurem asjaomase kuluartikli kogusummast. Toetusi ei kasutata rahastamisvahenditest saadud abi hüvitamiseks. Rahastamisvahendeid ei kasutata toetuste eelrahastamiseks.

10. Mitterahalised sissemaksed ei kuulu rahastamisvahendite puhul rahastamiskõlblike kulutuste hulka, välja arvatud juhul, kui sissemaksed on maa või kinnisvara seoses investeeringutega, mille eesmärk on toetada maaelu arengut, linna arengut või linna taaselustamist ning kui maa või kinnisvara moodustab osa investeeringust. Sellised sissemaksed maa või kinnisvara näol on rahastamiskõlblikud, kui artikli 69 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud.

11. Käibemaks ei ole tegevuse rahastamiskõlblik kulu, välja arvatud juhul, kui käibemaks ei ole riigi käibemaksuõiguse alusel tagasi nõutav. Lõppsaajate tehtavate investeeringute puhul ei võeta käibemaksukäsitlust arvesse rahastamisvahendist rahastamiskõlblike kulude kindlaksmääramisel. Kui rahastamisvahendeid kombineeritakse toetustega vastavalt lõikele 7 ja 8, kohaldatakse toetuse suhtes artikli 69 lõiget 3.

12. Käesoleva artikli kohaldamisel loetakse kohaldatavateks liidu riigiabi eeskirjadeks need eeskirjad, mis on jõus ajal, kui korraldav asutus või fondifondi rakendav organ teeb lepingu kohaselt programmist makseid rahastamisvahendisse või kui rahastamisvahendist määratakse lepinguga lõppsaajatele programmist tehtavad maksed.

13. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse täiendavad konkreetsed eeskirjad maa ostmise kohta ning tehnilise abi kombineerimise kohta rahastamisvahenditega.

Artikkel 38

Rahastamisvahendite rakendamine

1. Artiklit 37 rakendades võivad korraldusasutused anda rahalist toetust järgmistele rahastamisvahenditele:

- liidu tasandil loodud rahastamisvahendid, mida komisjon juhib otse või kaudselt;
- riiklikul, piirkondlikul, riikidevahelisel või piiriülel tasandil loodud rahastamisvahendid, mida juhib korraldusasutus või mida juhitakse tema alluvuses.

2. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetuse osamaks rahastamisvahenditele lõike 1 punkti a alusel paigutatakse eraldi kontodele ning neid kasutatakse vastava Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi eesmärkide kohaselt, et toetada meetmeid ja lõppsaajaid vastavalt programmi või programmi-dega, millest taolisi toetuse osamaksu tehakse.

Esimeses lõigus osutatud rahastamisvahenditesse makstava rahalise osaluse suhtes kohaldatakse käesolevat määrust, kui nende suhtes ei kehti sõnaselgelt sätestatud erand.

Teine lõik ei piira rahastamisvahendite kehtestamist ja toimimist reguleerivate finantsmääruse eeskirjade kohaldamist, välja arvatud juhul, kui kõnealused eeskirjad on vastuolus käesoleva määruse sätetega – sel juhul on ülimuslik käesolev määrus.

3. Lõike 1 punktist b lähtuvate rahastamisvahendite puhul võib korraldusasutus anda rahalist toetust järgmistele rahastamisvahenditele:

- a) rahastamisvahendid, mis vastavad standardtingimustele, mille komisjon kehtestab vastavalt käesoleva lõike teisele lõigule;
- b) olemasolevad või äsja loodud rahastamisvahendid, mis on kavandatud konkreetselt vastava prioriteediga seotud kindlate eesmärkide saavutamiseks.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, mis käsitlevad standardtingimusi, millele esimese lõigu punkti a kohased rahastamisvahendid peavad vastama. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Lõike 1 punktis b osutatud rahastamisvahendeid toetades võib korraldusasutus:

- a) investeerida selliste olemasolevate või äsja loodud õigussubjektide (kaasa arvatud õigussubjektid, mida rahastatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest) kapitali, kes on pühendunud rahastamisvahendite rakendamisele kooskõlas vastavate Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide eesmärkidega ning täidavad rakendamisega seotud ülesandeid; toetus taoliste õigussubjektidele piirdub summadega, mida on vaja käesoleva määruse eesmärkidele vastavate uute investeeringute rakendamiseks kooskõlas artikliga 37;

b) delegeerida rakendusülesanded:

i) EIPE;

ii) rahvusvahelistele finantsinstitutsioonidele, milles liikmesriigil on osalus, või liikmesriigis asutatud finantsinstitutsioonidele, mille eesmärk on saavutada avalike huvidega seotud sihid avaliku sektori asutuse seire all;

iii) avalik-õiguslikule või eraõiguslikule isikule või

- c) võtta rakendusülesandeid enda peale, juhul kui rahastamisvahendid koosnevad ainult laenudest või tagatistest. Sellisel juhul loetakse korraldusasutus artiklis 2 määratletud toetuse-saajaks.

Rahastamisvahendi rakendamisel tagavad esimese lõigu punktides a, b ja c osutatud asutused kohaldatava õiguse järgimise, sealhulgas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide, riigiabi ja riigihangete suhtes kohaldatavate eeskirjade ning rahapesu tõkestamist, terrorismivastast võitlust ja maksupettuse vastast võitlust käsitlevate standardite ning kohaldatavate õigusaktide järgimise. Nimetatud asutused ei tohi asuda territooriumidel, kus ei tehta liiduga koostööd rahvusvaheliselt kokkulepitud maksustandardite rakendamise valdkonnas, neil ei tohi olla ärisuhteid sellistel territooriumidel asuvate üksustega ning nad sätestavad sellised nõuded valitud finantsvahendajatega sõlmivaates lepingutes.

Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse täiendavad erieeskirjad rahastamisvahendite rakendavate asutuste rolli, kohustuste ja vastutuse kohta, mis on seotud valikukriteeriumide ja toodetega, mida võib rahastamisvahendite abil anda vastavalt artiklile 37. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu kõnealustest delegeeritud õigusaktidest samaaegselt 22. aprill 2014.

5. Lõike 4 esimese lõigu punktides a ja b osutatud asutused võivad fondifondide rakendamisel delegeerida rakendamise osaliselt edasi finantsvahendajatele, tingimusel, et need isikud tagavad oma vastutusel, et finantsvahendajad vastavad finantsmääruse artikli 140 lõigetes 1, 2 ja 4 kehtestatud kriteeriumidele. Finantsvahendajad valitakse avatud, läbipaistva, proportsionaalse ja mittediskrimineeriva menetluse alusel, vältides huvide konflikte.

6. Lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud asutused, kellele rakendusülesanded on usaldatud, avavad enda ja korraldusasutuse nimel usalduskontod või loovad finantseerimisasutuses eraldi rahastamisblokina rahastamisvahendi. Eraldi rahastamisbloki puhul peetakse programmist rahastamisvahendisse investeeritud vahendite üle eraldi arvestust ja eristada neid finantseerimisasutuse muudest olemasolevatest vahenditest. Usalduskontodel hoitavaid varasid ja selliseid eraldi rahastamisblokke hallatakse kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega, järgides asjakohaseid usaldatavusnormatiive, ja neil peab olema asjakohane likviidsus.

7. Kui rahastamisvahendit rakendatakse vastavalt lõike 4 esimese lõigu punktidele a ja b, sõltuvalt rahastamisvahendi rakendamise struktuurist, kehtestatakse programmist rahastamisvahenditesse tehtavate maksete tingimused rahastamislepingutes kooskõlas III lisaga järgmistel tasanditel:

- a) korraldusasutuse nõuetekohaselt volitatud esindajate ja fondi-fondi rakendava asutuse vahel, kui see on asjakohane, ning

b) korraldusametuse nõuetekohaselt volitatud esindajate või fondifondi rakendava asutuse, kui see on asjakohane, ning rahastamisvahendit rakendava asutuse vahel.

8. Lõike 4 esimese lõigu punkti c kohaselt rakendatavate rahastamisvahendite puhul kehtestatakse programmidest rahastamisvahenditesse tehtavate maksete tingimused vastavalt IV lisale strateegiadokumendis, mille vaatab läbi seirekomisjon.

9. Riikide avaliku ja erasektori makseid, sealhulgas vajadusel artikli 37 lõikes 10 osutatud mitterahalisi sissemaksid, võib teha fondifondi, rahastamisvahendi või lõppsaajate tasandil kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega.

10. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse ühetaolised tingimused lõike 4 esimeses lõigus osutatud asutuste poolt hallatavate programmide tehtavate maksete ülekandmise ja haldamise üksikasjaliku korra kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 39

ERFi ja EAFRD-i osalus piiristamata garantiide ja väärtpaberistamises seisnevates ühistes rahastamisvahendites VKEde kasuks, mida viib ellu EIP

1. Käesolevas artiklis käsitatakse laenu rahana laene, liisingut ja garantiisid.

2. Liikmesriigid võivad ERFi ja EAFRD-d kasutada rahalise osaluse maksmiseks käesoleva määruse artikli 38 lõike 1 punktis a osutatud rahastamisvahenditesse, mida juhib kaudselt komisjon ja mille rakendamine on finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punkti c alapunkti iii ja artikli 139 lõike 4 kohaselt tehtud järgmiste tegevustega seoses ülesandeks EIP-le:

a) piiristamata garantiid, mille abil vähendatakse finantsvahendajate kapitalinõudeid rahastamiskõlblike VKEde uute laenuvahendite rahastamise portfelli jaoks kooskõlaskäesoleva määruse artikli 37 lõikega 4;

b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) nr 575/2013⁽¹⁾ artikli 4 lõike 1 punktis 61 määratletud väärtpaberistamine järgmistel juhtudel:

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013 krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1).

i) olemasolevad laenuvahendite rahastamise portfelliid VKEde ja muude ettevõtete jaoks kus on vähem kui 500 töötajat;

ii) uued laenuvahendite rahastamise portfelliid VKEde jaoks.

Käesoleva lõike esimese lõigu punktides a ja b osutatud rahaline osalus aitab kaasa seal mainitud portfelliide madalama nõudeõiguse järguga ja/või keskmise nõudeõiguse järguga väärtpaberistamise seeriale, kui asjaomane finantsvahendaja säilitab piisava osa portfelli riskist vähemalt võrdväärse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2013/36/EL⁽²⁾ ja (EL) nr 575/2013 sätestatud riski säilitamise nõudele, et tagada intresside nõuetekohane vastavus. Käesoleva lõike esimese lõigu punktis b osutatud väärtpaberistamise puhul on finantsvahendaja kohustatud looma rahastamiskõlblike VKEde jaoks vastavalt käesoleva määruse artikli 37 lõikele 4 uue laenu rahana.

Iga liikmesriik, kes kavatses sellistes rahastamisvahendites osaleda, teeb osamaksu, mis vastab VKEde laenu rahastamise vajadusele asjaomas liikmesriigis ja hinnangulisele nõudlusele sellise VKEde laenu rahastamise järele, võttes arvesse lõike 4 esimese lõigu punktis a osutatud eelhindamist, ja mis ei ületa mingil juhul 7 % Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja EAFRD eraldisest liikmesriigile. Kõikide osalevate liikmesriikide ERFi ja EAFRD-sse tehtavate osamaksude kogusumma ei või ületada maksimaalset summat, mis on 8 500 000 000 eurot (2011. aasta hindades).

Kui komisjon leiab EIPga konsulteerides, et minimaalne kogusamaks vahendis, mis moodustub kõigi osalevate liikmesriikide rahalise osaluse summast, ei ole piisav, võttes nõuetekohaselt arvesse lõike 4 esimese lõigu punktis a osutatud eelhindamises määratletud minimaalset kriitilist massi, siis rahastamisvahendi rakendamine lõpetatakse ning osamaksud tagastatakse liikmesriikidele.

Kui liikmesriik ja EIP ei suuda jõuda kokkuleppele käesoleva artikli lõike 4 esimese lõigu punktis c osutatud rahastamislepingu tingimustes, esitab liikmesriik taotluse lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud programmi muutmiseks ning jaotab rahalise osaluse ümber teiste programmide ja prioriteetide vahel vastavalt valdkondliku kontsentreerumise nõuetele.

Kui lõike 4 esimese lõigu punktis c osutatud asjaomase liikmesriigi ja EIP vahelises rahastamislepingus sätestatud vahendisse liikmesriigi poolt tehtava panuse lõpetamise tingimused on täidetud, esitab liikmesriik taotluse lõike 4 esimese lõigu punktis

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediidiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338).

b) osutatud programmi muutmiseks ning jaotab järelejäänud rahalise osaluse ümber teiste programmide ja prioriteetide vahel vastavalt valdkondliku keskendumise nõuetele.

Kui liikmesriigi osalemine rahastamisvahendis on lõppenud, esitab asjaomane liikmesriik taotluse programmi muutmiseks. Kui kasutamata kulukohustused vabastatakse, tehakse need taas kättesaadavaks asjaomasele liikmesriigile ümberpaigutamiseks teiste programmide ja prioriteetide vahel vastavalt valdkondliku kontsentreerumise nõuetele.

3. Lõikes 2 osutatud rahastamisvahendiga seoses finantsvahendaja poolt uue portfelli loomise tagajärjel uut laenu raha saavaid VKEsid käsitatakse asjaomasesse rahastamisvahendisse tehtud ERFi ja EAFRD osamaksu lõppsaajatena.

4. Lõikes 2 osutatud rahaline osalus peab vastama järgmistele tingimustele:

a) erandina artikli 37 lõike 2 nõuetest põhineb see ühel EIP ja komisjoni poolt liidu tasandil tehtud eelhindamisel;

Eelhindamine hõlmab pangalaenu rahastamist ja VKEsid puudutavatest olemasolevatest andmeallikatest lähtudes muu hulgas analüüsi, mis käsitleb VKEde rahastamisvajadust liidu tasandil, VKEde rahastamistingimusi ja -vajadusi ning VKEde rahastamise erinevust liikmesriikide kaupa, VKE sektori majandus- ja finantsolukorra ülevaadet liikmesriigi tasandil, osamaksete kogusumma minimaalset kriitilist massi, selliste osamaksete tulemusena tekkivat hinnangulist laenu kogumahtu ja lisandväärtust;

b) seda teeb iga osalev liikmesriik osana ühest eriotstarbelisest riiklikust programmist ERFi ja EAFRD rahalise osaluse kohta, millega toetatakse artikli 9 esimese lõigu punktis 3 esitatud valdkondlikku eesmärki;

c) see peab vastama iga osaleva liikmesriigi ja EIP vahel sõlmitavas rahastamislepingus osutatud tingimustele, mis hõlmavad muu hulgas järgmist:

- i) EIP ülesanded ja kohustused, sh tasustamine;
- ii) minimaalne finantsvõimendus, mis tuleb saavutada selgelt määratletud vahetähtaegadeks artikli 65 lõikes 2 osutatud rahastamiskõlblikkusperioodi jooksul;
- iii) uue laenu rahastamise tingimused;
- iv) rahastamiskõlbmatute tegevustega seotud sätted ja erandi tegemise kriteeriumid;
- v) maksete ajakava;

vi) trahvid finantsvahendajatele nõuete täitmata jätmise puhul;

vii) finantsvahendajate valimine;

viii) seire, aruandlus ja audit;

ix) nähtavus;

x) lepingu lõpetamise tingimused.

Vahendi rakendamiseks sõlmib EIP lepingulised suhted valitud finantsvahendajatega;

d) juhul kui punktis c osutatud rahastamislepingut ei sõlmita kuue kuu jooksul alates punktis b osutatud programmi vastuvõtmisest, on liikmesriigil õigus jaotada rahaline osalus ümber teiste programmide ja prioriteetide vahel vastavalt valdkondliku keskendumise nõuetele.

Käesoleva artikli rakendamiseks ühetaoliste tingimuste kehtestamiseks võtab komisjon vastu rakendusakti, milles sätestatakse esimese lõigu punktis c osutatud rahastamislepingu näidivormi. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artiklis 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Iga osalev liikmesriik peab saavutama lõike 4 esimese lõigu punktis c osutatud rahastamislepingus esitatud vahetähtaegadeks minimaalse finantsvõimenduse, mida arvutatakse finantsvahendajate poolt rahastamiskõlblikele VKEdele loodava laenu raha ning asjaomase liikmesriigi poolt ERFi ja EAFRD rahastamisvahenditesse tehtava osamaksu suhtena. Selline minimaalne finantsvõimendus võib osalevates liikmesriikides olla erinev.

Kui finantsvahendaja ei saavuta käesoleva artikli lõike 4 esimese lõigu punktis c osutatud rahastamislepingus esitatud minimaalset finantsvõimendust, peab ta lepingust tulenevate kohustuste tõttu maksma trahvi osaleva liikmesriigi kasuks kooskõlas rahastamislepingus esitatud tingimustega.

Finantsvahendaja suutmatus saavutada rahastamislepingus esitatud minimaalne finantsvõimendus ei mõjuta välja antud garantiisid ega asjaomaseid väärtpaperistamise alaseid tehinguid.

6. Erandina artikli 38 lõike 2 esimesest lõigust võib käesoleva artikli lõikes 2 osutatud rahalist osalust hoiustada eraldi arvetel liikmesriikide kaupa või, kui kaks või enam osalevat liikmesriiki annavad selleks oma nõusoleku, ühtsel arvel, mis hõlmab kõiki selliseid liikmesriike ja mida kasutatakse kooskõlas nende programmide konkreetsete eesmärkidega, kust tuleb rahaline osalus.

7. Erandina artikli 41 lõigetest 1 ja 2 seoses käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rahalise osalusega tehakse liikmesriigi maksetaotlus komisjonile, võttes aluseks 100 % summadest, mida liikmesriik peab maksma EIP-le kooskõlas käesoleva artikli lõike 4 esimese lõigu punktis c osutatud rahastamislepingus määratud ajakavaga. Maksetaotlused põhinevad EIP nõutud summadel, mida peetakse vajalikuks, et katta järgmise kolme kuu jooksul garantiilepingute või väärtpaberistamise tehingute lõpuleviimisega seotud kohustusi. Liikmesriikide maksed EIP-le tehakse viivitamata ning igal juhul enne, kui EIP on kohustused võtnud.

8. Programmi lõppemisel on rahastamiskõblikeks kuludeks rahastamisvahendisse tehtud programmimaksete kogusumma, mis vastab:

- a) käesoleva artikli lõike 2 esimese lõigu punktis a osutatud tegevuste puhul artikli 42 lõike 3 esimese lõigu punktis b osutatud vahendite;
- b) käesoleva artikli lõike 2 esimese lõigu punktis b osutatud tegevuste puhul väärtpaberistamistingute tulemusena saadud uue laenurahastamise kogusummale, mis makstakse rahastamiskõblikele VKEdele või nende kasuks artikli 65 lõikes 2 osutatud rahastamiskõblikkusperioodil.

9. Artiklite 44 ja 45 kohaldamisel käsitatakse realiseerimata garantiisid ning summasid, mis on tagasi saadud seoses vastavate piiristamata garantiide ja väärtpaberistamise tehingutega, vahenditena, mis tuleb rahastamisvahenditele tagasi maksta. Rahastamisvahendite tegevuse lõpetamisel tagastatakse likvideerimise netojaotis pärast selliste kulude, tasude ja maksete mahaarvamist, mis tuleb maksta tähtsuse järjekorras ERFi ja EAFRD rahalisele osalusele eelnevatele võlausaldajatele, asjaomastele liikmesriikidele võrdeliselt nende rahastamisvahendile eraldatud rahalise osalusega.

10. Artikli 46 lõikes 1 osutatud aruanne sisaldab järgmisi täiendavaid elemente:

- a) ERFi ja EAFRD toetuse kogusumma, mis maksti rahastamisvahendisse seoses piiristamata garantiidega või väärtpaberistamise alaste tehingutega programmist ja prioriteedist või meetmest;
- b) edusammud uue laenuraha loomisel kooskõlas artikli 32 lõikega 3 rahastamiskõblike VKEde jaoks.

11. Olenemata artikli 93 lõikest 1, võib käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud rahastamisvahenditele eraldatud vahendeid kasutada uue VKE laenuraha loomiseks kogu liikmesriigi territooriumil, sõltumata piirkonnakategoriatest, kui käesoleva artikli lõike 4 esimese lõigu punktis c osutatud rahastamislepingus ei ole ette nähtud teisiti.

12. Artiklit 70 ei kohaldata programmide suhtes, mis on loodud käesoleva artikli kohaste rahastamisvahendite rakendamiseks.

Artikkel 40

Rahastamisvahendite juhtimine ja kontroll

1. Asutused, kes on ERFi, Ühtekuuluvusfondi, ESFi ja EMKFi puhul määratud käesoleva määruse artikli 124a kohaselt ning EAFRD-i puhul EAFRD määruse artikli 72 kohaselt, ei tee kohapealseid kontrole tegevustele, mis hõlmavad artikli 38 lõike 1 punkti a alusel rakendatavaid rahastamisvahendeid. Nimetatud määratud asutused saavad korrapäraseid kontrolliaruandeid audiitoritelt, kellele on usaldatud rahastamisvahendite rakendamine.

2. Programmide auditeerimise eest vastutavad organid ei tohi teostada auditeid artikli 38 lõike 1 punkti a alusel rakendatud rahastamisvahendeid hõlmavate tegevuste kohta ega nende rahastamisvahenditega seotud juhtimis- ja kontrollisüsteemide kohta. Nad saavad korrapäraseid kontrolliaruandeid audiitoritelt, kes on määratud lepingutes, millega rahastamisvahendid on loodud.

3. Programmide auditi eest vastutavad asutused võivad korraldada auditi lõppsaajate tasandil ainult siis, kui esineb üks või mitu järgmistest olukordadest:

- a) tõendavad dokumendid, mis annavad tõendust selle kohta, et lõppsaajad said rahastamisvahendist toetust ja et seda kasutati ettenähtud otstarbel kooskõlas kohaldatava õigusega, ei ole kättesaadavad korraldusasutuse tasandil või nende asutuste tasandil, kes rakendavad rahastamisvahendeid;
- b) on tõendeid, et korraldusasutuse või rahastamisvahendeid rakendavate asutuste tasandil kättesaadavad dokumendid ei kajasta antud toetuse tõest ja täpset olukorda.

4. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud akte, mis käsitlevad artikli 38 lõike 1 punktis b osutatud rahastamisvahendite juhtimist ja kontrolli, sealhulgas kontrole, mida teostavad korraldus- ja auditeerimisasutused, tõendavate dokumentide säilitamise korda, tõendavates dokumentides esitatavaid andmeid ning juhtimise, kontrolli ja auditeerimise korda. Komisjon teavitab nendest delegeeritud aktidest samaaegselt Euroopa Parlamenti ja nõukogu 22. aprill 2014.

5. Rahastamisvahendeid rakendavad asutused vastutavad selle eest, et tõendavad dokumendid oleksid kättesaadavad ega kehtesta lõppsaajatele andmete säilitamise nõudeid, mis ületavad nende kohustuse täitmiseks vajalikud nõuded.

*Artikkel 41***Maksetaotlused, sealhulgas rahastamisvahenditega seotud kulud**

1. Artikli 38 lõike 1 punktis a osutatud rahastamisvahendite ja artikli 38 lõike 1 punktis b osutatud rahastamisvahendite puhul, mida rakendatakse kooskõlas artikli 38 lõike 4 punktidega a ja b, tehakse etapiviisilised vahemaksete taotlused programmimakseteks, mida makstakse rahastamisvahendisse artikli 65 lõikes 2 sätestatud rahastamiskõlblikkusperioodi („rahastamiskõlblikkusperiood“) jooksul kooskõlas järgmiste tingimustega:

- a) programmist rahastamisvahendisse tehtava makse suurus rahastamiskõlblikkusperioodi jooksul esitatud igal vahemaksetaotlusel ei tohi ületada 25 % programmist vastava rahastamislepingu alusel rahastamisvahendi jaoks eraldatud maksete kogusummat, mis vastab kuludele artikli 42 lõike 1 punktide a, b ja d tähenduses ja mille maksmist eeldatakse rahastamiskõlblikkusperioodi jooksul. Pärast rahastamiskõlblikkusperioodi esitatud vahemaksetaotlused hõlmavad artikli 42 tähenduses rahastamiskõlblike kulude kogusummat;
- b) iga käesoleva lõike punktis a osutatud vahemaksetaotlus võib sisaldada kuni 25 % riikliku kaasrahastamise kogusummat, nagu on osutatud artikli 38 lõikes 9, mis oodatavalt makstakse rahastamisvahendisse või lõppsaaja tasandil kuludeks artikli 42 lõike 1 punktide a, b ja d tähenduses rahastamiskõlblikkusperioodi jooksul;
- c) rahastamiskõlblikkusperioodi jooksul esitatud korduvad vahemaksete taotlused tehakse ainult:
  - i) teiseks vahemaksetaotluseks, kui vähemalt 60 % esimeses vahemaksete taotluses sisalduvast summast on kulutatud rahastamiskõlbliku kuluna artikli 42 lõike 1 punktide a, b ja d tähenduses;
  - ii) kolmandaks ja järgnevatiks vahemaksetaotlusteks, kui vähemalt 85 % eelmistes vahemaksetaotlustes sisalduvatest summadest on kulutatud rahastamiskõlbliku kuluna artikli 42 lõike 1 punktide a, b ja d tähenduses;
- d) igas vahemaksetaotluses, mis sisaldab rahastamisvahendiga seotud kulusid, tuuakse eraldi välja rahastamisvahendisse makstud programmimaksete kogusumma ja artikli 42 lõike 1 punktide a, b ja d tähenduses rahastamiskõlblike kuludena makstud summad.

Programmi lõpetamisel sisaldab makse ja lõppmaksetaotlus rahastamiskõlblike kulude kogusummat, nagu on osutatud artiklis 42.

2. Artikli 38 lõike 1 punktis b osutatud ja kooskõlas artikli 38 lõike 4 punktiga c rakendatavate rahastamisvahendite puhul sisaldavad vahemaksetaotlused ja lõppmaksetaotlus maksete kogusummat, mille korraldusamet on maksnud lõppsaajatesse investeringute tegemiseks, nagu on osutatud artikli 42 lõike 1 punktides a ja b.

3. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad, mis käsitlevad rahastamisvahendite tehtavate maksete tühistamist ning järgnevaid maksetaotluste kohandamisi.

4. Käesoleva artikli rakendamiseks ühetaoliste tingimuste kehtestamiseks võtab komisjon rakendusaktide teel vastu näidised, mida kasutatakse koos maksetaotlustega rahastamisvahendeid puudutava täiendava teabe esitamisel komisjonile. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

*Artikkel 42***Rahastamiskõlblikud kulud lõpetamisel**

1. Programmi lõpetamisel peavad rahastamisvahendi rahastamiskõlblikud kulud vastama programmist tehtud maksete kogusummale, mis on rahastamiskõlblikkusperioodi jooksul rahastamisvahendist tegelikult makstud või – garantiide puhul – mille suhtes on tegelikult võetud kulukohustusi, ning mis vastab järgmistele summadele:

- a) maksed lõppsaajatele ja artikli 37 lõikes 7 osutatud juhtudel maksed lõppsaajate kasuks;
- b) garantiilepingutele eraldatud vahendid, mis on veel välja maksmata või juba välja makstud ning mis on ette nähtud selleks, et tasuda võimalikke garantiihüvitisi kahjude eest, mis on arvatud mõistliku riskide eelhindamise alusel, mis hõlmab mitut uute laenudega või muid riske kandvate investeringutega koormatud summat uute investeringute jaoks lõppsaajasse;
- c) kapitaliseeritud intressitoetused või garantiitasude toetused, mida makstakse kuni 10-aastaseks perioodiks pärast rahastamiskõlblikkusperioodi, mida kasutatakse kombineerituna rahastamisvahenditega, mis kantakse spetsiaalselt sel otstarbel loodud tinghoiukontole tegelikuks väljamaksmiseks pärast rahastamiskõlblikkusperioodi, kuid mis on seotud laenude ja teisi riske kandvate investeringutega, mis makstakse välja investeringuteks lõppsaajatesse rahastamiskõlblikkusperioodi jooksul;
- d) seoses rahastamisvahendiga tehtud halduskulude või haldustasude maksete hüvitamine.

Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, milles on sätestatud erieeskirjad, mis käsitlevad esimese lõigu punktis c osutatud intressitoetuste ja garantiitasude toetuste iga-aastaste osamaksude kapitaliseerimise süsteemi loomist.

2. Kui tegemist on omakapitaliinstrumentidega või mikrokreediidiga, võib kapitaliseeritud halduskulusid või -tasusid, mis kuuluvad tasumisele kõige rohkem kuue aasta jooksul pärast rahastamiskõlblikkusperioodi ning on seotud investeringutega lõppsaajatesse, mis on tehtud nimetatud rahastamiskõlblikkusperioodi jooksul ja mida ei saa hõlmata artikli 44 või artikli 45 sätetega, pidada rahastamiskõlblikeks kuludeks, kui need on makstud spetsiaalselt selleks loodud tinghoiukontole.

3. Kui tegemist on omakapitaliinstrumentidega, mis on suunatud artikli 37 lõikes 4 osutatud ettevõtetele ja mille artikli 38 lõike 7 punktis b osutatud rahastamisleping allkirjastati enne 31. detsembril 2017, ja mis investeerisid artikli 55 lõikes 2 sätestatud rahastamiskõlblikkusperioodi lõpuks vähemalt 55 % asjakohases rahastamislepingus määratud programmivahenditest, võib piiratud hulka makseid investeringuteks lõppsaajatesse, mida tuleb teha ajavahemiku jooksul, mis ei ületa nelja aastat pärast rahastamiskõlblikkusperioodi lõppu, pidada rahastamiskõlblikeks kuludeks, kui need on makstud spetsiaalselt selleks loodud tinghoiukontole, juhul kui kõiki riigiabi eeskirju on järgitud ning kõik järgnevalt esitatud tingimused on täidetud.

Tinghoiukontole makstud summa:

- a) võetakse kasutusele ainult jätkuinvesteringuteks lõppsaajatesse, kes said rahastamisvahendist rahastamiskõlblikkusperioodi jooksul algsed omakapitaliinvesteringud, mis on veel täielikult või osaliselt välja maksmata;
- b) võetakse kasutusele ainult jätkuinvesteringuteks, mida tehakse kooskõlas turustandarditega ja turustandarditele vastavate lepinguliste tingimustega ning mis piirduvad erasektori kaasinvesteringute stimuleerimiseks minimaalselt vajalike summadega, tagades samal ajal sihtettevõtete jätkuva rahastamise, et investeringutest saaksid kasu nii avaliku kui ka erasektori investorid;
- c) ei tohi ületada 20 % lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud omakapitalil põhineva rahastamisvahendi rahastamiskõlblikest kuludest, millest on maha arvatud rahastamiskõlblikkusperioodi jooksul sellesse omakapitalil põhinevasse rahastamisvahendisse tagastatud kapitalivahendite ülemmäär ja tulud.

Tinghoiukontole makstud summasid, mis on kasutamata esimeses lõigus osutatud perioodi jooksul lõppsaajatesse tehtavateks investeringuteks, kasutatakse vastavalt artiklile 45.

4. Vastavalt lõigetele 1 ja 2 avalikustatud rahastamiskõlblikud kulud ei ületa järgmist summat:

a) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest lõigetes 1 ja 2 nimetatud eesmärkidel makstud toetuse kogusumma ning

b) vastav riiklik kaasfinantseering.

5. Käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktis d ja lõikes 2 nimetatud halduskulud ja -tasud võib sisse nõuda fondifondi rakendav asutus või artikli 38 lõike 4 punktide a ja b kohased rahastamisvahendeid rakendavad asutused ning need ei tohi ületada käesoleva artikli lõikes 6 osutatud delegeeritud õigusaktis määratud künniseid. Halduskulud hõlmavad otseseid või kaudseid kuluartikleid, mis hüvitatakse kuludid tõendavate dokumentide alusel, haldustasude puhul viidatakse aga osutatud teenuste eest makstavale kokkulepitud hinnale, mis vajaduse korral kehtestatakse turukonkurentsi põhjal. Halduskulud ja -tasud tuginevad tulemuspõhisele arvutusmeetodikale.

Halduskulud ja -tasud võivad sisaldada korraldustasusid. Kui korraldustasud või osa neist nõutakse sisse lõppsaajalt, ei deklareerita neid rahastamiskõlblike kuludena.

Halduskulud ja -tasud, sealhulgas enne asjaomase rahastamislepingu allkirjastamist rahastamisvahendiga seotud ettevalmistustöö eest kantud kulud, on rahastamiskõlblikud alates asjaomase rahastamislepingu allkirjastamise kuupäevast.

6. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse erieeskirjad halduskulude ja -tasude arvestamise kriteeriumide kohta tulemuste ja kohaldatavate künniste põhjal ning omakapitaliinstrumentide ja mikrokreediidi puhul kapitaliseeritud halduskulude või -tasude hüvitamise eeskirjad.

Artikkel 43

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetusest rahastamisvahendile tekkiv intress ja muud tulud

1. Rahastamisvahenditele Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest makstud toetus pannakse liikmesriikides asuvate rahandusasutuste kontodele ning seda võidakse tähtajaliselt investeerida kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega.

2. Intresse ja muid tulusid, mis lisanduvad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastamisvahenditesse makstud toetusele, kasutatakse samal otstarbel (sealhulgas rahastamisvahendi halduskulude hüvitamiseks või haldustasude maksmiseks vastavalt artikli 42 lõike 1 esimese lõigu punktile d ning artikli 42 lõike 2 kohaselt makstavateks kuludeks, nagu algset Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadud toetust, kas sama rahastamisvahendi raames või pärast rahastamisvahendi tegevuse lõpetamist muudes rahastamisvahendites või toetusvormides kooskõlas prioriteedi raames ette nähtud konkreetsete eesmärkidega kuni rahastamiskõlblikkusperioodi lõpuni.

3. Korraldusasutus peab tagama, et intresside ja muude tulude kasutamise üle peetakse piisavat arvestust.

Artikkel 44

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadud toetusele lisanduvate vahendite uuesti kasutamine kuni rahastamiskõlblikkusperioodi lõpuni

1. Rahastamisvahenditele investeringutest või tagatislepingutele määratud vabanenud vahenditest tagasi makstud vahendeid, sealhulgas kapitali tagasimaksud ning tulud ja muud sissetulekud või kasum, nagu intress, garantiitasud, dividendid, kapitalikasum või mis tahes muu investeringutest tulenev tulu, mis lisanduvad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadud toetusele, kasutatakse uuesti vajaliku summa ulatuses ja asjaomastes rahastamislepingutes kokku lepitud järjekorras järgmistel eesmärkidel:

- a) edasised investeeringud sama või muu rahastamisvahendi kaudu kooskõlas prioriteedi raames ette nähtud konkreetsete eesmärkidega.
- b) vajaduse korral soodustasu erainvestoritele või avaliku sektori investoritele, kes toimivad vastavalt turumajanduse põhimõttele ja pakuvad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastamisvahendile antavale toetusele vastuseks vahendeid või kaasinvesteeringud lõppsaajate tasandil;
- c) vajaduse korral seoses rahastamisvahendiga tehtud halduskulude ja haldustasude maksete hüvitamine.

Esimese lõigu punkti b kohase soodustasu vajadus ja tase tehakse kindlaks eelhindamisega. Soodustasu ei tohi olla suurem erasektori vahendite kaasamise stiimulite loomiseks vajalikust ja sellega ei kompenseerita ülemääraselt erainvestoreid ega avaliku sektori investoreid, kes toimivad vastavalt turumajanduse põhimõttele. Intresside vastavus tagatakse riskide ja kasumi nõuetekohase jagamise abil ning see peab toimuma tavapäraste äripõhimõtete alusel ja kooskõlas liidu riigiabi eeskirjadega.

2. Korraldusasutus peab tagama, et lõikes 1 osutatud vahendite ja muude tulude kasutamise üle peetakse piisavat arvestust.

Artikkel 45

Vahendite kasutamine pärast rahastamiskõlblikkusperioodi lõppu

Liikmesriigid võtavad vastu vajalikud meetmed, et tagada tagasimakstavate rahastamisvahendite, sealhulgas põhiosa tagasimaksude ja kasumi ning muude sissetulekute või tulude, mis on tekkinud vähemalt kaheksa-aastase perioodi jooksul pärast rahastamiskõlblikkusperioodi lõppu, mis lisanduvad Euroopa

struktuuri- ja investeerimisfondide toetusele vastavalt artiklile 37, kasutamine kooskõlas programmi või programmide eesmärkidega kas sama rahastamisvahendi või, kõnealuste ressurside eraldamisel rahastamisvahendi koosseisust, muude rahastamisvahendite raames, mõlemal juhul tingimusel, et turutingimuste hindamine näitab jätkuvat vajadust selliste investeeringute järele, või muude toetuste raames.

Artikkel 46

Aruandlus rahastamisvahendite rakendamise kohta

1. Korraldusasutus saadab komisjonile rahastamisvahendi alla kuuluvaid tegevusi hõlmava eriaruande rakendamise aastaaruande lisana.

2. Lõikes 1 osutatud eriaruande sisaldab iga rahastamisvahendi kohta järgmist teavet:

- a) andmed programmi ja selle prioriteedi või meetme kohta, mille kaudu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest abi antakse;
- b) rahastamisvahendi ja rakenduskorra kirjeldus;
- c) andmed asutuste kohta, kes rakendavad rahastamisvahendeid või kes rakendavad fondifonde artikli 38 lõike 1 punkti a ja artikli 38 lõike 4 punktide a, b ja c kohaselt, ning artikli 38 lõikes 6 osutatud finantsvahendajate kohta;
- d) programmist rahastamisvahendisse tehtud maksete kogusumma prioriteetide või meetmete kaupa;
- e) rahastamisvahendist lõppsaajatele või lõppsaajate kasuks makstud või tagatislepingutega lõppsaajate investeeringuteks ja kantud halduskuludeks või makstud haldustasudeks määratud toetuse kogusumma programmi ja prioriteedi või meetme kaupa;
- f) rahastamisvahendi tulemuslikkus, sealhulgas edusammud selle loomisel ning rahastamisvahendeid rakendavate asutuste (sh fondifonde rakendava asutuse) valimisel;
- g) intressid ja muud tulud, mis on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetusega rahastamisvahendisse kogunenud ning programmivahendid, mis on rahastamisvahenditele investeringutest tagasi makstud, nagu osutatud artiklites 43 ja 44;
- h) rahastamisvahendist tehtud investeeringute eeldatava võimendava mõju saavutamisel tehtud edusammud ning investeeringute ja osaluste väärtus;

- i) omakapitaliinvesteringute väärtus võrreldes eelnevate aastatega;
- j) rahastamisvahendi panus asjaomase prioriteedi või meetme näitajate saavutamisse.

Esimese lõigu punktides h ja j nimetatud teabe võib esitada vaid 2017. ja 2019. aastal esitatavate rakendamise aastaaruannete lisas ning rakendamise lõpparuandes. Esimese lõigu punktides a-j sätestatud aruandekohustusi ei kohaldata lõppsaajate tasandil.

3. Käesoleva artikli rakendamiseks ühetaoliste tingimuste tagamiseks võtab komisjon rakendusaktide teel vastu näidised, mida tuleb kasutada rahastamisvahendite kohta aruannete esitamisel komisjonile. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Alates 2016. aastast esitab komisjon igal aastal kuue kuu jooksul arvates rakendamise aastaaruannete esitamise tähtajast, millele on osutatud ERFi, ESFi ja Ühtekuuluvusfondi puhul artikli 111 lõikes 1 ning EAFRD-i puhul EAFRD määruse artiklis 75 ja EMKFi puhul fondispetsiifiliste eeskirjade asjaomastes sätetes, kokkuvõtte korraldusametite poolt käesoleva artikli kohaselt saadetud andmetest rahastamisel ja rahastamisvahendite rakendamisel tehtud edusammudest. Nimetatud kokkuvõtte edastatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning see avaldatakse.

V JAOTIS

SEIRE JA HINDAMINE

I PEATÜKK

Seire

I J a g u

Programmide seire

Artikkel 47

Seirekomisjon

1. Kolme kuu jooksul alates päevast, mil liikmesriigile teatakse programmi kehtestavast komisjoni otsusest, moodustab liikmesriik kokkuleppel korraldusametusega kooskõlas institutsioonilise, õigus- ja finantsraamistikuga komisjoni, mis seirab programmi elluviimist („seirekomisjon“).

Liikmesriik võib asutada ühe seirekomisjoni rohkem kui ühe programmi jaoks, mida kaasrahastatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest.

2. Iga seirekomisjon koostab ja võtab vastu oma töökorra asjaomase liikmesriigi institutsioonilises, õigus- ja finantsraamistikus.

3. Euroopa territoriaalse koostöö programmi seirekomisjoni moodustavad koostööprogrammis osalevad liikmesriigid ja kolmandad riigid, kes on vastu võtnud kutse osaleda koostööprogrammis kokkuleppel korraldusametusega kolme kuu jooksul alates liikmesriikidele koostööprogrammi rakendusotsuse teatamise kuupäevast. Nimetatud seirekomisjon koostab ja võtab vastu oma töökorra.

Artikkel 48

Seirekomisjoni koosseis

1. Seirekomisjoni koosseisu kohta teeb otsuse liikmesriik, tingimusel et seirekomisjon koosneb liikmesriikide asjaomaste ametiasutuste esindajatest ja vahendusametustest ning artiklis 5 osutatud partnerite esindajatest. Partnerite esindajad määratakse seirekomisjoni asjaomaste partnerite poolt läbipaistva menetluse teel. Seirekomisjoni igal liikmel võib olla hääleõigus.

Euroopa territoriaalse koostöö programmi seirekomisjoni koosseis lepitakse kokku programmis osalevate liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel, kui nad on vastu võtnud kutse koostööprogrammis osaleda. Seirekomisjoni kuuluvad kõnealuste liikmesriikide ja kolmandate riikide esindajad. Seirekomisjoni võivad kuuluda ETKRi esindajad, kes täidavad programmiirikonnas programmiga seonduvaid tegevusi.

2. Seirekomisjoni liikmete nimekiri avalikustatakse.

3. Euroopa Komisjon osaleb seirekomisjoni töös nõuandva pädevusega.

4. Kui programmi toetatakse EIPist, võib ta osaleda seirekomisjoni töös nõuandva pädevusega.

5. Seirekomisjoni eesistuja on liikmesriigi või korraldusametuse esindaja.

Artikkel 49

Seirekomisjoni ülesanded

1. Seirekomisjon tuleb kokku vähemalt üks kord aastas ning vaatab läbi programmi elluviimise ja edusammud selle eesmärkide saavutamisel. Seda tehes võtab ta arvesse finantsandmeid, ühiseid ja programmi eriomaseid näitajaid, sealhulgas muutusi tulemusnäitajate väärtuses ja edusamme kvantifitseeritud sihtväärtuste saavutamisel, samuti artikli 21 lõikes 1 osutatud tulemusraamistikus määratletud vahe-eesmärke ning vajaduse korral kvalitatiivse analüüsi tulemusi.

2. Seirekomisjon uurib asjaolusid, mis mõjutavad programmi täitmist, sealhulgas tulemuslikkuse analüüsi järeldusi.

3. Kui korraldusasutus esitab programmi muutmise ettepaneku, konsulteeritakse seirekomisjoniga, kes esitab selle kohta arvamuse, kui ta peab seda asjakohaseks.

4. Seirekomisjon võib esitada korraldusasutusele tähelepanekuid programmi täitmise ja selle hindamise kohta, kaasa arvatud meetmed toetusesaajate halduskulude vähendamiseks. Seirekomisjon seirab oma tähelepanekute tulemusel võetud meetmeid.

Artikkel 50

Rakendamise aruanded

1. Alates 2016. aastast kuni 2023. aastani (kaasa arvatud) esitab liikmesriik komisjonile eelmise majandusaasta programmi rakendamise aastaaruande. Iga liikmesriik esitab komisjonile ERFi, ESFi ja Ühtekuuluvusfondi puhul programmi rakendamise lõpparuande ning EAFRD ja EMKFi puhul rakendamise aastaaruande fondispetsiifiliste eeskirjadega kehtestatud tähtaja jooksul.

2. Rakendamise aastaaruannetes esitatakse põhiline teave programmi ja selle prioriteetide rakendamise kohta finantsandmete, ühiste ja programmi eriomaste näitajate ning kvantifitseeritud sihtväärtuste, sealhulgas tulemusnäitajate väärtuse muutuste ning alates 2017. aastal esitatavast rakendamise aastaaruandest ka tulemusraamistikus määratletud vahe-eesmärkide alusel. Edastatud andmed on seotud täielikult teostatud tegevuste ja samuti võimaluse korral, võttes arvesse rakendamise seisuga, valitud tegevuste näitajate väärtustega. Nendes esitatakse samuti kõigi eelmisel majandusaastal kättesaadavate programmi hindamiste tulemuste süntees ja probleemid, mis võivad programmi täitmist mõjutada, ning võetud parandusmeetmed. 2016. aastal esitatavas rakendamise aastaaruandes võidakse vajaduse korral esitada ka eeltingimuste täitmiseks võetud meetmete kirjeldus.

3. Erandina lõikest 2 võib ESFi esitatavate andmete erieeskirjad kehtestada ESFi määrusega.

4. 2017. aastal esitatavas rakendamise aastaaruandes ja rakendamise lõpparuandes esitatakse ja hinnatakse lõikes 2 osutatud teavet ning programmi eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme, sealhulgas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide panust tulemusnäitajate väärtuse muutustesse, kui tõendid on asjaomastest hinnangutest kättesaadavad. Nimetatud rakendamise aastaaruandes kirjeldatakse meetmeid, mis on võetud programmide heakskiitmise ajal täitmata eeltingimuste täitmiseks. Samuti antakse hinnang selliste meetmete rakendamisele, millega võetakse arvesse artiklites 7 ja 8 sätestatud üldpõhimõtteid ja artiklis 5 sätestatud partnerite rolli programmi rakendamisel, ning esitatakse aruanne kliimamuutusega seotud eesmärkide saavutamiseks kasutatud toetuse kohta.

5. 2019. aastal esitatavas rakendamise aastaaruandes ja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamise lõpparuandes esitatakse ja hinnatakse lisaks lõigetes 2 ja 3 sätestatud

teabele ka teavet edusammude kohta programmi eesmärkide saavutamisel ning selle panuse kohta liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia eesmärkidesse.

6. Lõigetes 1–4 osutatud rakendamise aastaaruanded on vastuvõetavad, kui need sisaldavad kogu teavet, mis on nõutud nendes lõigetes ja fondispetsiifilistes eeskirjades.

Kui rakendamise aastaaruanne ei ole vastuvõetav, teatab komisjon sellest liikmesriigile 15 tööpäeva jooksul alates aruande kättesaamisest; vastasel juhul loetakse aruanne vastuvõetavaks.

7. Komisjon vaatab rakendamise aastaaruande ja lõpliku rakendamise aruande läbi ja teatab liikmesriigile oma tähelepanekutest kahe kuu jooksul alates rakendamise aastaaruande kättesaamise kuupäevast ning viie kuu jooksul alates rakendamise lõpparuande kättesaamise kuupäevast. Kui komisjon ei esita oma tähelepanekuid nimetatud tähtaegade jooksul, loetakse aruanded vastuvõetuks.

8. Komisjon võib esitada korraldusasutusele tähelepanekuid probleemide kohta, mis oluliselt mõjutavad programmi rakendamist. Kui sellised tähelepanekud esitatakse, edastab korraldusasutus kogu vajaliku teabe seoses kõnealuste tähelepanekutega ning vajaduse korral teavitab ta komisjoni kolme kuu jooksul võetud meetmetest.

9. Rakendamise aasta- ja lõpparuanded ning nende sisu kokkuvõtte kodanikele avalikustatakse.

Artikkel 51

Aastakoosolek

1. Aastakoosolek korraldatakse igal aastal alates 2016. aastast kuni 2023. aastani (kaasa arvatud) komisjoni ja iga liikmesriigi vahel, et vaadata läbi iga programmi täitmine, võttes arvesse rakendamise aastaaruannet ning komisjoni tähelepanekuid, kui neid on.

2. Aastakoosolek võib hõlmata rohkem kui üht programmi. 2017. ja 2019. aasta aastakoosolek hõlmab liikmesriigi kõiki programme ja arvesse võetakse ka eduaruandeid, mille liikmesriik on nendel aastatel vastavalt artiklile 52 esitanud.

3. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriik ja komisjon leppida kokku, et korraldavad aastakoosoleku ainult 2017. ja 2019. aastal.

4. Aastakoosolekut juhatab komisjon või kui liikmesriik soovib, juhatavad seda asjaomane liikmesriik ja komisjon ühiselt.

5. Liikmesriigid tagavad, et pärast aastakoosolekut võetakse komisjoni märkustest lähtuvad asjakohased järelemeetmed programmi rakendamist oluliselt mõjutavates küsimustes ning asjakohasel juhul teavitatakse komisjoni kolme kuu jooksul võetud meetmetest.

II Jagu

Strateegilised edusammud

Artikkel 52

Eduaruanne

1. Liikmesriik esitab 31. augustiks 2017 ja 31. augustiks 2019 komisjonile eduaruande partnerluslepingu täitmise kohta vastavalt 31. detsembri 2016. aasta ja 31. detsembri 2018. aasta seisuga.

2. Eduaruandes esitatakse teave ja antakse hinnang alljärgneva kohta:

- a) muutused liikmesriigi arenguvajadustes alates partnerluslepingu vastuvõtmisest;
- b) edusammud liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia täitmisel ja artikli 4 lõikes 1 viidatud fondispetsiifiliste ülesannete täitmisel Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetuse kaudu valitud valdkondlikele eesmärkidele ja eeskätt seoses iga programmi jaoks tulemusraamistikus sätestatud vahe-eesmärkidega ning kliimamuutuste eesmärgi raames kasutatud toetusega;
- c) kas meetmed, mis on võetud, et täita partnerluslepingus kehtestatud kohaldatavad eeltingimused, mis on partnerluslepingu vastuvõtmise kuupäeval veel täitmata, on vastavalt kehtestatud ajakavale ellu viidud. Käesolevat punkti kohaldatakse üksnes 2017. aastal esitatava eduaruande suhtes;
- d) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning teiste liidu ja riiklike rahastamisvahendite ning EIP vahelise koordineerimise tagamise mehhanismide rakendamine;
- e) integreeritud lähenemisviisi rakendamine territoriaalsele arengule või programmide rakendamisel põhinevate integreeritud lähenemisviiside kokkuvõtte, sealhulgas edusammud koostöö jaoks kehtestatud prioriteetvaldkondades;
- f) vajaduse korral meetmed, mis on võetud, et parandada liikmesriikide asutuste ja toetusesaajate suutlikkust Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide hallata ja kasutada;
- g) võetud meetmed ja toetusesaajate halduskoormuse vähendamisel saavutatud edusammud;

h) artiklis 5 osutatud partnerite roll partnerluslepingu rakendamisel;

i) kokkuvõtte Euroopa struktuurifondide ja investeerimisfondide artiklites 5, 7 ja 8 osutatud horisontaalsete põhimõtete ja poliitikaeesmärkide rakendamiseks võetud meetmetest.

3. Kui komisjon otsustab kahe kuu jooksul alates eduaruande esitamise kuupäevast, et esitatud teave on puudulik või ebaselge ning võib oluliselt mõjutada asjakohase hinnangu kvaliteeti ja usaldusväärset, võib ta nõuda liikmesriigilt täiendavat teavet tingimusel, et see ei tekita põhjendamatuid viivitusi ning tingimusel, et ta esitab põhjendused väidetava kvaliteedi ja usaldusväärse puudumise tõendamiseks. Liikmesriik esitab komisjonile kolme kuu jooksul nõutud teabe ja teeb vajaduse korral eduaruandesse vastavad parandused.

4. Käesoleva artikli rakendamise ühetaoliste tingimuste tagamiseks võtab komisjon rakendusaktide teel vastu eduaruande esitamisel kasutatava näidise. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 53

Komisjoni aruanne ja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamise arutelud

1. Alates 2016. aastast edastab komisjon igal aastal Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programme käsitleva koondaruande, mille aluseks on liikmesriikide iga-aastased rakendusaruanded vastavalt artiklile 50, samuti kõigi kättesaadavate programmide hindamiste tulemuste sünteesi. Aastatel 2017 ja 2019 moodustab koondaruanne lõikes 2 osutatud strateegilise aruande osa.

2. Komisjon koostab 2017. ja 2019. aastal liikmesriikide eduaruannete kokkuvõttena strateegilise aruande, mille ta esitab vastavalt 31. detsembriks 2017 ja 31. detsembriks 2019 Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, ja neil asutustel palutakse korraldada sellekohane arutelu.

3. Nõukogu arutab strateegilist aruannet eelkõige seoses Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide panusega liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu saavutamisse ning nõukogul palutakse esitada oma seisukohad kevadisel Euroopa Ülemkogul.

4. Iga kahe aasta järel alates aastast 2018 lisab komisjon kevadisel Euroopa Ülemkogu kohtumisel esitatavasse iga-aastasessse eduaruandesse jao, milles tehakse kokkuvõtte uusimastest lõigetest 1 ja 2 viidatud aruannetest, käsitledes eelkõige Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide panust liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia edusammudesse.

II PEATÜKK

Hindamine

Artikkel 54

Üldsätted

1. Hindamisi viiakse läbi selleks, et parandada programmide väljatöötamise ja elluviimise kvaliteeti ning hinnata nende tulemuslikkust, tõhusust ja mõju. Programmide mõju hinnatakse asjaomaste Euroopa struktuurifondide ja investeerimisfondide missiooni alusel seoses liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia eesmärkidega ning võttes asjakohasel juhul arvesse programmi mahtu seoses SKPga ja töötusega seotud eesmärkidega programmi asjaomasel valdkonnas.

2. Liikmesriigid peavad eraldama vajalikud vahendid hindamiste läbiviimiseks ja tagama menetlused hindamiseks vajalike andmete esitamiseks ning kogumiseks, sealhulgas üldiste ja vajaduse korral programmile eriomaste näitajatega seotud andmed.

3. Hindamisi viivad läbi sise- või välisekspertid, kes tegelevad programmi rakendamise eest vastutavatest asutustest sõltumatult. Komisjon esitab kohe pärast käesoleva määruse jõustumist suunised selle kohta, kuidas hindamisi läbi viia.

4. Kõik hindamised tehakse avalikkusele kättesaadavaks.

Artikkel 55

Eelhindamine

1. Liikmesriigid viivad läbi eelhindamisi, et parandada iga programmi väljatöötamise kvaliteeti.

2. Eelhindamised toimuvad programmide ettevalmistamise eest vastutava ametiasutuse vastutusel. Need esitatakse komisjonile programmiga ühel ajal koos kommenteeritud kokkuvõttega. Fondispetsiifiliste eeskirjadega võib kehtestada künnised, allpool mida võib eelhindamise kombineerida mõne muu programmi hindamisega.

3. Eelhindamiste käigus hinnatakse järgmist:

- a) panus liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia täitmise, arvestades valitud valdkondlike eesmärgid ja prioriteete ning võttes arvesse riiklike ja piirkondlike vajadusi ning arengupotentsiaali, samuti eelmistel programmitöö perioodidel saadud kogemusi;
- b) kavandatava programmi või tegevuse sisemine sidusus ja seosed muude asjakohaste meetmetega;
- c) eelarveliste vahendite eraldamise kooskõla programmi eesmärkidega;
- d) valitud valdkondlike eesmärkide, prioriteetide ja vastavate programmeesmärkide vastavus ühisele strateegilisele raamistikule, partnerluslepingule ning ELi toimimise lepingu artikli

121 lõike 2 alusel vastu võetud asjaomastele riigipõhiste soovitustele, ning, kui see on riiklikul tasandil asjakohane, riikide reformikavadele;

- e) esitatud programmi näitajate asjakohasus ja selgus;
  - f) kuidas eeldatavad väljundid tulemustele kaasa aitavad;
  - g) kas näitajate kvantifitseeritud sihtväärtused on realistlikud, võttes arvesse kavandatavat Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetust;
  - h) kavandatud toetusvormi põhjendus;
  - i) programmi juhtimiseks vajaliku personali ja haldussuutlikkuse piisavus;
  - j) programmi seiremenetluste ja hindamiste läbiviimiseks vajalike andmete kogumise menetluste sobivus;
  - k) tulemusraamistiku jaoks valitud vahe-eesmärkide sobivus;
  - l) meeste ja naiste võrdsete võimaluste edendamiseks ning igasuguse diskrimineerimise ennetamiseks kavandatud meetmete piisavus, eelkõige seoses puuetega inimeste juurdepääsuga;
  - m) säästva arengu edendamiseks kavandatud meetmete piisavus;
  - n) toetusesaajate halduskoormuse vähendamiseks kavandatud meetmed.
4. Eelhindamised sisaldavad vajaduse korral nõudeid keskkonnamõju strateegiliseks hindamiseks, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2001/42/EÜ⁽¹⁾, pidades silmas vajadust leevendada kliimamuutuste mõju.

Artikkel 56

Hindamine programmiperioodi jooksul

1. Korraldusasutus või liikmesriik koostab hindamiskava, mis võib hõlmata rohkem kui ühte programmi. See esitatakse kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega.
2. Liikmesriigid tagavad vajaliku hindamissuutlikkuse olemasolu.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiiv 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30).

3. Programmiperioodi jooksul tagab korraldusasutus hindamiste, sealhulgas iga rakenduskava tulemuslikkuse, tõhususe ja mõju hindamiste läbiviimise hindamiskava alusel kõikide programmide kohta ning kõikide hindamiste puhul asjakohaste järelemeetmete võtmise kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega. Vähemalt üks kord programmiperioodi jooksul vaadeldakse hindamise käigus, kuidas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadud toetus on aidanud kaasa iga prioriteedi eesmärkide saavutamisele. Seirekomisjon kontrollib kõiki hindamisi ja need saadetakse komisjonile.

4. Komisjon võib programmide hindamisi teha oma algatusel. Ta teavitab sellest korraldusasutust ning tulemused saadetakse korraldusasutusele ja esitatakse asjaomasele seirekomisjonile.

5. Käesoleva artikli lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata artikli 39 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud eriotstarbeliste programmide suhtes.

Artikkel 57

Järeldamine

1. Järeldamisi viib läbi komisjon või liikmesriigid tihedas koostöös komisjoniga. Järeldamistes hinnatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tulemuslikkust ja tõhusust ning nende panust liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiasse, võttes arvesse liidu strateegias kehtestatud eesmärke ja lähtudes fondispetsiifilistes eeskirjades kehtestatud erinõuetest.

2. Järeldamised viiakse lõpule 31. detsembriks 2024.

3. Artikli 39 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud eriotstarbeliste programmide järeldamise viib läbi komisjon 31. detsembriks 2019.

4. Komisjon koostab iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi kohta hiljemalt 31. detsembriks 2025 kokkuvõtva aruande, milles kirjeldatakse järeldamiste peamisi tulemusi.

VI JAOTIS

TEHNILINE ABI

Artikkel 58

Tehniline abi komisjoni algatusel

1. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest võib komisjoni algatusel toetada käesoleva määruse rakendamiseks vajalikku ettevalmistustööd, seiret, haldus- ja tehnilist abi, hindamist, auditeerimist ning kontrollimeetmeid.

Esimeses lõigus osutatud meetmeid võivad rakendada kas otse komisjon või kaudselt üksused ja isikud, kes ei ole liikmesriigid finantsmääruse artikli 60 kohaselt.

Esimeses lõigus osutatud meetmed võivad hõlmata eelkõige järgmist:

- a) abi projektide ettevalmistamisel ja hindamisel, sealhulgas EIP abil;
- b) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhusa halduse institutsioonilise tugevdamise ja haldusvõimekuse suurendamise toetamine;
- c) uuringud, mis on seotud komisjoni aruandlusega Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kohta ja ühtekuuluvusaruandega;
- d) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide analüüsi, halduse, seire, teabevahetuse ja rakendamisega seotud meetmed ning samuti kontrollisüsteemide ja tehnilise ja haldusabi rakendamise seotud meetmed;
- e) hindamised, ekspertide aruanded, statistika ja uuringud, sealhulgas sellised, mis käsitlevad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toimimist üldiselt ja mida võib vajaduse korral ellu viia EIP;
- f) meetmed, mis hõlmavad teabe levitamist, võrgustike tegevuse toetamist, teavitamistoiminguid, teadlikkuse suurendamist ja koostöö edendamist ning kogemuste vahetamist, sealhulgas kolmandate riikidega;
- g) juhtimiseks, seireks, kontrollimiseks ja hindamiseks kasutatavate arvutisüsteemide paigaldamine, kasutamine ning omavahel ühendamine;
- h) meetmed, mis hõlmavad hindamismeetodite täiendamist ja teabevahetust hindamistavade valdkonnas;
- i) auditeerimisega seotud meetmed;
- j) riikliku ja piirkondliku suutlikkuse tugevdamine seoses investeeringute kavandamise, vajaduste hindamise, ettevalmistustööde, rahastamisvahendite kavandamise ja rakendamise, ühiste tegevuskavade ning suurprojektide, sealhulgas EIPga tehtavate ühisalgatustega;
- k) heade tavade levitamine, et aidata liikmesriikidel suurendada artiklis 5 osutatud asjaomaste partnerite ja nende katusorganisatsioonide suutlikkust;
- l) meetmed, millega määratakse kindlaks, seatakse esmatahtsaks ja rakendatakse struktuuri- ja haldusreformide vastusena selliste liikmesriikide majandus- ja sotsiaalsetele probleemidele, kes vastavad artikli 24 lõikes 1 sätestatud tingimustele.

Et tagada laiemal ulatusel tõhusam teavitamine ja tugevam koostöö komisjoni algatusel toimivate teavitustoimingute vahel, tuleb käesoleva määruse alusel teavitustoimingutele eraldatud eelarvest rahastada ka liidu poliitiliste prioriteetide propageerimist, tingimusel et need on seotud käesoleva määruse üldeesmärkidega.

2. Komisjon esitab igal aastal rakendusaktide abil oma kavad lõikes 1 loetletud meetmetega seotud tegevuste liigi kohta, kui nähakse ette toetus Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest.

Artikkel 59

Tehniline abi liikmesriikide algatusel

1. Liikmesriikide algatusel võidakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastada ettevalmistus-, juhtimis-, seire-, hindamis-, teabe- ja teavitamismeetmeid, võrgustikutegevust, kaebuste lahendamist ning kontrolli ja auditeid. Liikmesriigid võivad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde kasutada, et toetada toetusesaajate halduskoormuse vähendamise meetmeid, sealhulgas elektroonilisi andmevahetusüsteeme, meetmeid, millega suurendatakse liikmesriikide ametiasutuste ja toetusesaajate suutlikkust nende fondide haldamisel ja kasutamisel. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest võib rahastada meetmeid, millega tugevdada asjaomaste partnerite suutlikkust kooskõlas artikli 5 lõike 3 punktiga e ja toetada nendevahelist heade tavade vahetamist. Käesolevas lõikes osutatud meetmed võivad puudutada eelnevaid ja järgnevaid programmiperioode.

2. Fondispetsiifiliste eeskirjadega võib lisada või arvata välja meetmeid, mida võib rahastada iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi tehnilisest abist.

VII JAOTIS

EUROOPA STRUKTUURI- JA INVESTEERIMISFONDIDEST SAADAV RAHALINE TOETUS

I PEATÜKK

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadav toetus

Artikkel 60

Kaasfinantseerimise määrade kehtestamine

1. Komisjoni otsuses, millega programm vastu võetakse, määratakse kindlaks kaasfinantseerimismäär või -määrad ja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest antav maksimumtoetus vastavalt fondispetsiifilistele eeskirjadele.

2. Komisjoni algatusel või komisjoni nimel rakendatavaid tehnilise abi meetmeid võib rahastada 100 % ulatuses.

Artikkel 61

Tegevused, mis tekitavad pärast lõpetamist puhastulu

1. Käesolevat artiklit kohaldatakse tegevustele, mis tekitavad pärast nende lõpetamist puhastulu. Käesolevas artiklis käsitatakse mõistet „puhastulu” rahavoona, mis tekib kasutajate poolt tegevusega seotud kaupade või teenuste eest tasumisel tehtavatest otsemaksetest, näiteks kasutajate poolt taristu kasutamise eest vahetult makstavad tasud, maa või hoonete müügi või rentimise või teenuste eest makstavad tasud, millest on maha arvatud antud perioodi vältel kantud tegevuskulud ja lühikese kasutusajaga varustuse asenduskulud. Tegevusest saadud tegevuskulude kokkuhoidu käsitatakse puhastuluna, välja arvatud juhul, kui kokkuhoid tasaarvestatakse tegevustoetuste samaväärse vähendamisega.

Kui kõik investeerimiskulud ei ole kaasrahastamiseks rahastamiskõlblikud, jaotatakse puhastulu võrdeliselt investeerimiskulude rahastamiskõlblike ja rahastamiskõlbmatute osadega.

2. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest kaasrahastatava tegevuse rahastamiskõlblike kulusid vähendatakse eelnevalt, võttes arvesse tegevuse puhastulu tekitamise võimet konkreetse võrdlusperioodi jooksul, mis hõlmab nii tegevuse rakendamist kui ka tegevuse lõpetamise järgset perioodi.

3. Tegevuse võimalik puhastulu määratakse eelnevalt kindlaks meetodi alusel, mille korraldusasutus valib sektori, allsektori või tegevuse liigi jaoks. Meetodid on järgmised:

- a) kindlamääralise puhastulu protsendi kohaldamine sektori või allsektori jaoks, kusjuures seda kohaldatakse tegevusele V lisa või teises, kolmandas ja neljandas lõigus osutatud delegeeritud õigusaktide määratluse kohaselt.
- b) tegevuse diskonteeritud puhastulu arvutamine, võttes arvesse tegevuse sektorile või allsektorile asjakohast võrdlusperioodi, kõnealuse investeeringuliigi puhul tavaliselt eeldatavat kulusuvust, põhimõtet, et saastaja maksab, ning asjakohasel juhul asjaomase liikmesriigi või piirkonna suhtelise jõukusega seotud õigluse kaalutlusi.

Komisjonile antakse õigus võtta põhjendatud juhtudel kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta V lisa ja kohandada selles kehtestatud ühtseid määrasid, võttes arvesse ajaloolisi andmeid ja kulude tagasiteenimise võimet ning vajadusel põhimõtet, et saastaja maksab.

Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada ühtsed määrad sektoritele või allsektoritele IKT, teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja energiatõhususe valdkonnas. Komisjon teavitab kõnealustest delegeeritud õigusaktidest Euroopa Parlamenti ja nõukogu hiljemalt 30. juuniks 2015.

Lisaks antakse komisjonile õigus võtta põhjendatud juhtudel kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte täiendavate sektorite või allsektorite, sealhulgas sektorite allsektorite jaoks, lisamise kohta V lissasse, mis vastavad artiklis 9 esimeses lõigus määratletud valdkondlikele eesmärkidele ja neid toetatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest.

Esimese lõigu punktis a osutatud meetodi kohaldamise korral eeldatakse, et kogu tegevusest selle rakendamise jooksul ja pärast tegevuse lõpetamist saadud puhastulu on ühtse määra kohaldamisel arvesse võetud ja seetõttu ei arvutata seda hiljem maha tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest.

Kui ühtne määr uue sektori või allsektori jaoks on kehtestatud delegeeritud õigusaktiga kolmanda ja neljanda lõigu kohaselt, võib korraldusasutus kohaldada asjaomase sektori või allsektoriga seotud uutele tegevustele esimese lõigu punktis a osutatud meetodit.

Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse esimese lõigu punktis b osutatud meetod. Meetodi kohaldamise korral arvutatakse hiljemalt toetusesaaja esitatud lõplikus maksenõudes tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest maha tegevuse rakendamise jooksul saadud puhastulu, mis on saadud tuluallikatest, mida ei võetud tegevuse võimaliku puhastulu kindlaksmääramise käigus arvesse.

4. Meetod, millega puhastulu komisjonile esitatud maksetaotluses sisalduvatest tegevuse kuludest maha arvestatakse, määratakse kindlaks kooskõlas riiklike eeskirjadega.

5. Alternatiivina lõikes 3 sätestatud meetodite kohaldamisele võidakse artikli 60 lõikes 1 osutatud maksimaalset kaasfinantseerimismäära liikmesriigi taotlusel prioriteetse programmi või meetme vastuvõtmise ajal vähendada, nii et kõigile vastava prioriteedi või meetme alusel toetatavatele tegevustele oleks võimalik kohaldada ühesugust kindlat määra kooskõlas lõike 3 esimese lõigu punktiga a. Vähendamine ei ole väiksem kui summa, mis saadakse fondispetsiifiliste eeskirjade kohaselt kasutatava liidu maksimaalse kaasfinantseerimismäära korrutamisel lõike 3 esimese lõigu punktis a osutatud asjakohase kindla määraga.

Esimeses lõigus osutatud meetodi kohaldamise korral eeldatakse, et kogu tegevusest selle rakendamise jooksul ja pärast selle lõpetamist saadud puhastulu on vähendatud kaasfinantseerimismäära kohaldamisel arvesse võetud ja seetõttu ei arvutata seda hiljem maha tegevuste rahastamiskõlblikest kuludest.

6. Kui ühe lõigetes 3 või 5 sätestatud meetodi alusel ei ole võimalik tulusid eelnevalt objektiivselt hinnata, tuleb puhastulu, mis saadakse kolme aasta jooksul pärast tegevuse lõpetamist või programmi lõpetamisel dokumentide esitamiseks fondispetsiifilistes eeskirjades kindlaks määratud tähtpäeva- olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem – komisjonile deklareeritud kuludest maha arvata.

7. Lõikeid 1–6 ei kohaldata:

- a) tegevustele või tegevuste osadele, mida toetatakse üksnes ESFist;
- b) tegevustele, mille rahastamiskõlblikud kogukulud enne lõigete 1–6 kohaldamist ei ületa 1 000 000 eurot;
- c) tagastatavale abile, mille suhtes kehtib täieliku tagasimakse kohustus, ning auhinnarahadele;

- d) tehnilisele abile;
- e) rahastamisvahenditele antavale või neilt saadavale toetusele;
- f) tegevustele, millele antakse avaliku sektori toetust ühekordsete maksetena või ühikuhindade standardiseeritud astmiku põhjal;
- g) ühise tegevuskava alusel rakendatud tegevustele;
- h) tegevustele, mille toetussummad või -määrad on määratletud EAFRD määruse II lisas.

Olenemata käesoleva lõike esimese lõigu punktist b võib liikmesriik lõike 5 kohaldamisel arvata asjaomase prioriteedi või meetme hulka tegevusi, mille rahastamiskõlblikud kogukulud enne lõigete 1 – 6 kohaldamist ei ületa 1 000 000 eurot.

8. Lisaks ei kohaldata lõikeid 1–6 tegevustele, millele programmi raames antav abi on:

- a) vähese tähtsusega abi;
- b) nõuetekohane riigiabi VKEdele, mille puhul kohaldatakse kas abi osatähtsuse või suuruse piirangut;
- c) nõuetekohane riigiabi, mille puhul on kohaldatud vastavalt riigiabi eeskirjadele üksikute tegevuste rahastamisvajaduse kontrolli.

Olenemata esimesest lõigust võib korraldusasutus kohaldada käesoleva lõike lõigete 1–6 sätteid esimese lõigu punktide a–c alla kuuluvate tegevuste suhtes, kui see on riigisiseste eeskirjadega ette nähtud.

II PEATÜKK

Erieeskirjad avaliku ja erasektori partnerluse toetamiseks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest

Artikkel 62

Avaliku ja erasektori partnerlus

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide võib kasutada avaliku ja erasektori partnerluses toimuva tegevuse toetamiseks. Avaliku ja erasektori partnerlustegevuse puhul järgitakse kohaldatavat õigust, eelkõige riigiabi ja riigihankeid käsitlevat õigust.

Artikkel 63

Toetusesaaja avaliku ja erasektori partnerlustegevuste puhul

1. Avaliku ja erasektori partnerlustegevuste puhul ja erandina artikli 2 punktist 10 võib toetusesaajaks olla kas

- a) tegevuse algatanud avalik-õiguslik isik või

b) liikmesriigi eraõiguslik isik („erasektori partner“), kes on tegevuse läbiviimiseks valitud või valitakse.

2. Avaliku ja erasektori partnerlustegevuse algatanud avalik-õiguslik asutus võib teha ettepaneku, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadava toetuse puhul on toetusesaajaks pärast tegevuse heakskiitmist valitav erasektori partner. Sel juhul on heakskiitva otsuse tingimuseks, et korraldusasutus veendub ise, et valitud erasektori partner täidab ja võtab enda peale kõik käesoleva määrusega toetusesaajale pandud kohustused.

3. Erasektori partner, kes on valitud tegevust läbi viima, võidakse tegevuse rakendamise ajal asendada teise toetusesaajaga, kui seda nõuavad avaliku ja erasektori partnerluse tingimused või erasektori partneri ja tegevust kaasrahastava finantsinstitutsiooni vahelise rahastamislepingu sätted. Sellisel juhul saab toetusesaajaks uus erasektori partner või valik-õiguslik asutus, tingimusel et korraldusasutus on veendunud, et uus partner täidab ja võtab enda peale kõik käesoleva määrusega toetusesaajale pandud kohustused.

4. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 142 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse toetusesaaja muutmist ja sellega seotud kohustusi käsitlevad täiendavad eeskirjad.

5. Toetusesaaja asendamist ei peeta omandisuhte muutuseks artikli 71 lõike 1 punkti b tähenduses, kui asendamine vastab käesoleva artikli lõikele 3 ja lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktis sätestatud kohaldatavatele tingimustele.

Artikkel 64

Avaliku ja erasektori partnerlustegevuste toetamine

1. Avaliku ja erasektori partnerlustegevuste puhul, kus toetusesaajaks on avaliku sektori asutus, võib erandina artikli 65 lõikest 2 avaliku ja erasektori partnerlustegevuse käigus erasektori partneri kantud ja tasutud kulud lugeda toetusesaaja kantud ja tasutud kuludeks ja lisada need komisjonile esitatavasse maksetaotluse tingimusel, et täidetud on järgmised tingimused:

- a) toetusesaaja on sõlminud erasektori partneriga avaliku ja erasektori partnerluse lepingu;
- b) korraldusasutus on kontrollinud, et erasektori partner on tasunud toetusesaaja deklareeritud kulud ning et tegevus vastab kohaldatavatele liidu ja liikmesriikide õigusnormidele, kavale ning tegevuse toetamise tingimustele.

2. Maksed toetusesaajatele, mis tehakse lõike 1 kohaselt maksetaotluse kantud kulude eest, kantakse spetsiaalselt sel otstarbel toetusesaaja nimele loodud tinghoiukontole.

3. Lõikes 2 nimetatud tinghoiukontole kantud rahalisi vahendeid kasutatakse maksete tegemiseks kooskõlas avaliku ja erasektori partnerluse lepinguga, muu hulgas maksete tegemiseks avaliku ja erasektori partnerluse lepingu lõpetamisel.

4. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, et sätestada avaliku ja erasektori partnerluse lepingusse lisatavad miinimumnõuded, mis on vajalikud käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud erandi kohaldamiseks, kaasa arvatud avaliku ja erasektori partnerluse lepingu lõpetamist ja piisava kontrollijälje tagamist käsitlevad sätted.

III PEATÜKK

Kulude rahastamiskõlblikkus ja kestlikkus

Artikkel 65

Rahastamiskõlblikkus

1. Kulude rahastamiskõlblikkus määratakse kindlaks riiklike eeskirjade põhjal, välja arvatud juhul, kui käesolevas määruses või fondispetsiifilistes eeskirjades või käesoleva määruse või nende eeskirjade alusel on kehtestatud erieeskirjad.

2. Kulud on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetuse saamiseks kõlblikud juhul, kui need on tekkinud toetusesaajal ja need on tasutud ajavahemikus alates programmi komisjonile esitamise kuupäevast või 1. jaanuarist 2014 – olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem – kuni 31. detsembrini 2023. Lisaks on kulud EAFRDist toetuse saamiseks kõlblikud ainult juhul, kui makseasutus maksab asjaomase abi tegelikult välja ajavahemikus 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2023.

3. Erandina lõikest 2 on noorte tööhõive algatuse raames tehtavad kulutused rahastamiskõlblikud alates 1. septembrist 2013.

4. Kulude korral, mille eest makstakse toetust vastavalt artikli 57 lõike 1 esimese lõigu punktidele b ja c, teostatakse toetuse maksmise aluseks olevad meetmed ajavahemikus 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2023.

5. Erandina lõikest 4 on artikli 67 lõike 1 esimese lõigu punktide b ja c alusel ning noorte tööhõive algatuse meetmete hüvitatavate kulude alguskuupäev 1. september 2013.

6. Tegevusi ei valita Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetuse saajaks juhul, kui need on füüsiliselt lõpetatud või täielikult ellu viidud enne, kui korraldusasutusele on esitatud programmi alusel rahastamisaotlus, olenemata sellest, kas toetusesaaja on kõik asjassepuutuvad maksed ära teinud või mitte.

7. Käesolev artikkel ei piira artiklis 58 sätestatud, komisjoni algatusel antava tehnilise abi kõlblikkuse eeskirju.

8. Käesolevat lõiget kohaldatakse tegevuste suhtes, mille teostamise jooksul saadakse puhastulu ja mille suhtes ei kohaldata artikli 61 lõikeid 1–6.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest kaasrahastatava tegevuse rahastamiskõlblikke kulusid vähendatakse puhastulu võrra, mida pole tegevuse heakskiitmise ajal arvesse võetud ja mis saadi otseselt üksnes tegevuse teostamise käigus kuni toetusesaaja lõpliku maksenõude esitamiseni. Kui kõik kulud ei ole kaasrahastamiseks kõlblikud, jaguneb puhastulu proportsionaalselt vastavalt rahastamiskõlbliku ja rahastamiskõlbmatu kulu osale.

Käesolevat lõiget ei kohaldata järgmistel juhtudel:

- a) tehniline abi;
- b) rahastamisvahendid;
- c) täieliku tagasimaksmise kohustusega tagastatav abi;
- d) auhinnad;
- e) tegevused, mille suhtes kehtivad riigiabi eeskirjad;
- f) tegevused, mida avalik sektor toetab ühekordse maksena või ühikuhindade standardiseeritud astmestiku alusel, tingimusel et puhastulu on eelnevalt arvesse võetud;
- g) ühise tegevuskava raames teostatud tegevused, tingimusel et puhastulu on eelnevalt arvesse võetud;
- h) tegevused, mille toetussummad ja -määrad on määratletud EAFRD määruse I lisas; või
- i) tegevused, mille rahastamiskõlblike kulude kogusumma ei ületa 50 000 eurot.

Käesoleva artikli ja artikli 61 kohaldamisel ei loeta tuluks ega arvutata tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest maha toetusesaajale tehtud makseid, mille aluseks on toetusesaaja ja kolmanda isiku või kolmandate isikute vahelise lepingu rikkmisest tulenev leppetrahv või mis on saadud, kui avaliku hanke eeskirjade kohaselt valitud kolmas isik võtab oma pakkumuse tagasi (tagatis).

9. Programmi muudatuse tõttu rahastamiskõlblikuks muutuvad kulud rahastamiskõlblikud ainult alates muudatus- taotluse komisjonile esitamise kuupäevast või artikli 96 lõike 11 kohaldamise korral programmi muutva otsuse jõustumise kuupäevast.

EMKFi fondispetsiifiliste eeskirjadega võib teha esimesest lõigust erandeid.

10. Erandina lõikest 9 võib rahastamiskõlblikkuse alguskuupäeva käsitlevad erisätted kehtestada EAFRD määruses.

11. Tegevus võib saada toetust ühest või enamast Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist või ühest või enamast programmist ja muudest liidu vahenditest tingimusel, et kuluartiklid, mis kantakse maksetaotlusse hüvitise saamiseks ühest Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist, ei saa toetust mõnelt teiselt fondilt või muult liidu vahendilt ega saa toetust samalt fondilt mõne teise programmi raames.

Artikkel 66

Toetuse vormid

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde kasutatakse toetuse andmiseks toetustena, auhindadena, tagastatava abina, rahastamisvahenditena või nende kombinatsioonina.

Tagastatava abi korral hoitakse abi andnud asutusele või liikmesriigi muule pädevale asutusele tagasi makstud toetust eraldi kontol või eraldatuna raamatupidamiskoodidega ja kasutatakse uuesti samal eesmärgil või kooskõlas programmi eesmärkidega.

Artikkel 67

Toetuste ja tagastatava abi vormid

1. Toetuste ja tagastatava abi vormid võivad olla järgmised:

- a) tegelikult tehtud ja välja makstud rahastamiskõlblike kulude hüvitamine, vajaduse korral koos mitterahaliste sissemaksete ja amortisatsioonikuludega;
- b) ühikuhindade standardiseeritud astmik;
- c) avaliku sektori toetuse ühekordsed maksed, mis ei ületa 100 000 eurot;
- d) kindlamääraline rahastamine, mille korral kohaldatakse ühe või enama konkreetse kulukategooria suhtes protsendimäära.

Fondispetsiifilistest eeskirjadest võivad tuleneda piirangud teatud tegevustele antava toetuse või tagastatava abi vormidele.

2. Erandina lõikest 1 võib täiendada toetuse vormid ja arvutamismeetodid kehtestada EMKF määruses.

3. Lõikes 1 osutatud võimalusi võib kombineerida ainult juhul, kui igaüks neist hõlmab eri kulukategooriaid või kui neid kasutatakse eri projektide jaoks, mis moodustavad osa tegevusest, või tegevuse järjestikuste etappide jaoks.

4. Kui tegevust või selle osaks olevat projekti rakendatakse ainuüksi ehitustööde, kaupade või teenuste avaliku hanke kaudu, kohaldatakse ainult lõike 1 esimese lõigu punkti a. Kui tegevuse või selle osaks oleva projekti raames toimuv hange piirdub üksnes teatavate kulukategooriatega, võib kohaldada kõiki lõikes 1 nimetatud variante.

5. Lõike 1 esimese lõigu punktides b, c ja d osutatud kulud määratakse kindlaks ühel alljärgnevatest viisidest:

- a) aus, õiglane ja kontrollitav arvutusmeetod, mis põhineb:
  - i) statistilistel andmetel või muul objektiivsel teabel;
  - ii) toetusesaajate varasemat tegevust puudutavatel kontrollitud andmetel; või
  - iii) üksiku toetusesaaja tavapärase kuluarvestustavade rakedamisel;
- b) kooskõlas rakenduseeskirjadega vastavatele ühikuhindade astmikele, ühekordsetele maksetele ja kindlatele määradele, mida kohaldatakse liidu valdkondlikus poliitikas sama tüüpi tegevuste ja toetusesaajate suhtes;
- c) kooskõlas rakenduseeskirjadega vastavatele ühikuhindade astmikele, ühekordsetele maksetele ja kindlatele määradele, mida kohaldatakse sama tüüpi tegevuste ja toetusesaajatega seotud toetuseskeemide suhtes, mida rahastavad täielikult liikmesriigid;
- d) käesoleva määruse või fondispetsiifiliste eeskirjadega kehtestatud määrad,
- e) konkreetsed meetodid fondispetsiifiliste eeskirjadega kooskõlas kehtestatud summade kindlaksmääramiseks.

6. Dokumendis, kus sätestatakse iga tegevuse toetuse tingimused, sätestatakse ka meetod, mida tuleb rakendada tegevuse kulude ja toetuse maksmise tingimuste määramisel.

Artikkel 68

Toetuste ja tagastatava abi kaudsete kulude ja personalikulude kindlamääruline rahastamine

1. Kui tegevuse elluviimisel tekib kaudseid kulusid, võib need arvutada kindla määrana ühel järgmistest viisidest:

- a) kindel määr kuni 25 % otsestest rahastamiskõlblikest kuludest, tingimusel et määr arvutatakse ausa, õiglase ja kontrollitava arvutusmeetodi alusel või meetodi alusel, mida kasutatakse toetuseskeemide puhul, mida rahastavad täielikult liikmesriigid ja mis on ette nähtud sarnast tüüpi tegevustele ja toetusesaajatele;

- b) kindel määr kuni 15 % rahastamiskõlblikest personalikuludest ilma nõudeta liikmesriigile teha arvutusi kohaldatava määra kindlakstegemiseks;

- c) kindel määr otsestest rahastamiskõlblikest kuludest, mis põhinevad olemasolevatel meetoditel ja vastavatel määradel, mida kohaldatakse liidu valdkondlikus poliitikas sarnast tüüpi tegevuste ja toetusesaajate suhtes.

Komisjonile antakse volitus võtta artikli 142 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad käesoleva lõike esimese lõigu punktis c osutatud ühtse määra määratlust ja sellega seotud meetodeid.

2. Tegevuse teostamisega seotud personalikulude määramiseks võib kohaldatava tunnimäära arvutada, jagades viimase dokumenteeritud aasta tööjookulude brutosumma 1 720 tunniga.

Artikkel 69

Toetuste ja tagastatava abi rahastamiskõlblikkuse erieeskirjad

1. Mitterahalised sissemaksed tööde, kaupade, teenuste, maa ja kinnisvara pakkumise vormis, mille kohta ei ole sularahamakseid tõendavaid arveid ega samaväärse tõendusjõuga dokumente, võivad olla rahastamiskõlblikud tingimusel, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja programmi rahastamiskõlblikkuse eeskirjad ette näevad ja et kõik järgmised kriteeriumid on täidetud:

- a) avaliku sektori toetused, mida makstakse tegevustele, mis sisaldavad mitterahalisi sissemakseid, ei ületa rahastamiskõlblikke kogukulutusi (v.a mitterahalised sissemaksed) tegevuse lõpus;
- b) mitterahaliste sissemaksete väärtus ei ületa kõnealusel turul üldiselt aktsepteeritud kulusid;
- c) mitterahaliste sissemaksete väärtust ja tegelikku tegemist saab sõltumatult hinnata ja kontrollida;
- d) maa või kinnisvara pakkumise puhul võib teha sularaha sissemakse rendilepinguks, mille aastane nimisumma ei ületa liikmesriigi vääringu ühtset ühikut;
- e) tasustamata töö vormis mitterahalise sissemakse korral määratakse selle töö väärtus, võttes arvesse kontrollitud kulutatud aega ja samaväärse töö eest makstava tasu määra.

Käesoleva lõike esimese lõigu punktis d osutatud maa või kinnisvara väärtust tõendab sõltumatu kvalifitseeritud ekspert või nõuetekohaselt volitatud ametiasutus ning see väärtus ei ületa lõike 3 punktis b sätestatud piiri;

2. Amortisatsioonikulud võib käsitada rahastamiskõblkena juhul, kui täidetud on järgmised tingimused:

- a) programmi rahastamiskõblikkuse eeskirjad lubavad seda;
- b) kulude summa on nõuetekohaselt põhjendatud tõendavate dokumentidega, millel on arvetega võrdväärne tõendusjõud, kui hüvitamine toimub artikli 57 lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud kujul;
- c) kulud puudutavad ainult tegevuse toetuse perioodi;
- d) avaliku sektori toetust ei ole panustatud amortiseerunud vara soetamiseks.

3. Järgmised kulud ei ole rahastamiskõblikud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt ning artikli 92 lõikes 6 osutatud Ühtekuuluvusfondist Euroopa Ühendamise Rahastusse üle kantud toetussummast toetuse saamiseks:

- a) laenuintress, välja arvatud toetused, mis on antud intressitootusena või tagatistasu toetusena;
- b) hoonestamata maa ja hoonestatud maa ostusumma, mis moodustab üle 10 % asjaomase tegevuse rahastamiskõbllikest kogukuludest. Mahajäetud aladel ja varem tööstuslikus kasutuses olnud aladel, millel on hooned, tõuseb see piir 15 %-ni. Nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel võib keskkonnanõuetekohaselt korral määrata eelnimetatud kõrgemad protsendimäärad;
- c) käibemaks, välja arvatud juhtudel, kui see ei ole riigi käibemaksuõiguse alusel tagasi nõutav.

Artikkel 70

Tegevuste rahastamiskõblikkus sõltuvalt asukohast

1. Kui lõigetes 2 ja 3 osutatud eranditest ja fondispetsiifilistest eeskirjadest ei tulene teisiti, peavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt toetust saanud tegevused toimuma programmipiirkonnas.

2. Korraldusasutus võib nõustuda, et tegevust teostatakse väljaspool programmipiirkonda, kuid liidu piires, tingimusel, et kõik järgmised tingimused on täidetud:

- a) tegevus edendab programmipiirkonda;
- b) kogusumma, mis on programmi raames eraldatud väljaspool programmipiirkonda toimuvatele tegevustele, ei ületa 15 % ERFi, Ühtekuuluvusfondi või EMKFi toetusest prioriteedi tasandil või 5 % EAFRD toetusest programmi tasandil;
- c) seirekomisjon on asjaomased tegevused või tegevustüübid heaks kiitnud;

d) programmi ametiasutuste kohustusi seoses tegevuse juhtimise, kontrollimise ja auditeerimisega täidavad selle programmi eest vastutavad ametiasutused, mille raames tegevust toetatakse, või nad sõlmivad kokkulepped piirkonna ametiasutustega, kus tegevust teostatakse.

3. Tegevuste puhul, mis on seotud tehnilise abi või reklaamitegevusega, võib kulutusi teha väljaspool liitu tingimusel, et lõike 2 punktis a sätestatud tingimused ning tegevuse juhtimise, kontrollimise ja auditeerimisega seotud kohustused on täidetud.

4. Lõikeid 1–3 ei kohaldata Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvate programmide suhtes ning lõikeid 2 ja 3 ei kohaldata ESFist toetatavate tegevuste suhtes.

Artikkel 71

Tegevuste kestvus

1. Tegevuse puhul, mis hõlmab investeerimist taristut või tootlikku investeringut, peab maksma Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadud toetuse tagasi, kui viie aasta jooksul alates toetusesaajale lõppmakse tegemisest või vajaduse korral riigiabi eeskirjades kehtestatud aja jooksul leiab sellega aset mõni alljärgnev sündmus:

- a) tootmistevõime lõpetamine või üleviimine programmipiirkonnast välja;
- b) selline muutus taristuüksuse omandisuhetes, mis annab ettevõttele või avalik-õiguslikule isikule põhjendamatu eelise; või
- c) oluline muutus selle iseloomus, eesmärkides või rakendustingimustes, mille tulemusena kahjustatakse selle algseid eesmärgi.

Sellise tegevuse eest alusetult makstud summad peab liikmesriik proportsionaalselt selle ajavahemiku eest, mil nõuded ei ole täidetud, tagasi nõudma.

Liikmesriigid võivad lühendada esimeses lõigus sätestatud tähtaega kolme aastani, kui tegu on VKEdes investeringute säilitamisega või nende loodud töökohtadega.

2. Tegevuse puhul, mis hõlmab investeerimist taristut või tootlikku investeringut, peab maksma Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadud toetuse tagasi, kui 10 aasta jooksul alates toetusesaajale lõppmakse tegemisest paigutatakse tootmistevõime ümber väljapoole liitu, välja arvatud juhul, kui toetusesaaja on VKE. Kui Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadav toetus kujutab endast riigiabi, asendatakse 10-aastane tähtaeg riigiabi eeskirjade järgi kohalduva tähtajaga.

3. ESFist toetust saanud tegevused ja teistest Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetust saanud tegevused, mis ei ole investeringud taristut või tootlikud investeringud, peavad maksma fondi toetuse tagasi ainult siis, kui nende suhtes kehtib kohaldatavate riigabieeskirjade alusel investeringu säilitamise kohustus ja kui nende tootmistegevus lõpetatakse või paigutatakse ümber nendes eeskirjades sätestatud perioodi jooksul.

4. Lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata rahastamisvahenditele antud toetuste või rahastamisvahenditelt saadud toetuste suhtes või mis tahes tegevuse suhtes, mille tootmistegevus on lõpetamisel pankroti tõttu, mis ei ole seotud pettusega.

5. Lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata füüsiliste isikute suhtes, kes saavad investeerimistoetust ja muutuvad pärast investeerimistegevuse lõpetamist rahastamiskõlblikuks toetuse saamiseks ja saavad toetust Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1309/2013 raames, juhul kui asjaomane investering on otseses seoses tegevusetüübiga, mis on tunnistatud kõlblikuks Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondist toetust saama.

VIII JAOTIS

JUHTIMINE JA KONTROLL

I PEATÜKK

Juhtimis- ja kontrollisüsteemid

Artikkel 72

Juhtimis- ja kontrollisüsteemide üldpõhimõtted

Juhtimis- ja kontrollisüsteem hõlmab vastavalt artikli 4 lõikele 8 järgmist:

- a) asjassepuutuvate juhtimis- ja kontrolliorganite ülesannete kirjeldus ja nende ülesannete asutusesisene jaotus;
- b) vastavus selliste organite omavaheliste ja organiseste ülesannete lahususe põhimõttele;
- c) deklareeritud kulude õigsuse ja korrapärasuse tagamise kord;
- d) finantsandmete ja näitajate raamatupidamise, salvestamise, edastamise, seire ja aruandluse elektroonilised andmesüsteemid
- e) aruandlus- ja seiresüsteemid, kui vastutav asutus usaldab ülesannete täitmise mõnele teisele organile;
- f) juhtimis- ja kontrollisüsteemide toimimise auditeerimise kord;
- g) piisava kontrollijälje tagamise süsteemid ja menetlused;

- h) eeskirjade eiramise, sealhulgas pettuse ärahoidmine, avastamine ja parandamine ning põhjendamatu makstud summade ja kogunenud viivisintressi tagasinõudmine.

Artikkel 73

Kohustused ühise juhtimise raames

Vastavalt ühise juhtimise põhimõttele vastutavad liikmesriigid ja komisjon programmide juhtimise ja kontrollimise eest kooskõlas oma vastavate kohustustega, mis on sätestatud käesolevas määruses ja fondispetsiifilistes eeskirjades.

Artikkel 74

Liikmesriikide kohustused

1. Liikmesriigid täidavad juhtimise, kontrollimise ja auditeerimisega seotud kohustusi ning võtavad endale sellest tulenevad ülesanded, mis on sätestatud finantsmääruses ja fondispetsiifilistes eeskirjades kindlaks määratud ühise juhtimise eeskirjades.

2. Liikmesriigid tagavad, et nende programmide juhtimis- ja kontrollisüsteemid loouakse kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega ning et need süsteemid toimivad tõhusalt.

3. Liikmesriigid tagavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde puudutavate kaebuste läbivaatamise tõhusa korra kehtestamise. Sellise korra ulatuse, eeskirjade ja menetluste eest vastutavad liikmesriigid vastavalt oma institutsioonilisele ja õigusraamistikule. Komisjoni palvel kontrollivad liikmesriigid oma korra kohaselt komisjonile esitatud kaebusi. Taotluse korral teavitavad liikmesriigid nende kontrollide tulemustest komisjoni.

4. Kogu liikmesriikide ja komisjoni vaheline ametlik teabevahetus toimub elektroonilise andmevahetussüsteemi kaudu. Komisjoni võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse elektroonilise andmevahetussüsteemi suhtes kehtivad tingimused. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

II PEATÜKK

Komisjoni volitused ja vastutusala

Artikkel 75

Komisjoni volitused ja vastutusala

1. Komisjon veendub kättesaadava teabe, sealhulgas juhtimise ja kontrollimise eest vastutavate asutuste määramist puudutava teabe, igal aastal määratud asutuste poolt vastavalt finantsmääruse artikli 59 lõikele 5 esitatud dokumentide, kontrolliaruannete, rakendamise aastaaruannete ja riiklike ning liidu asutuste auditite alusel, et liikmesriigid on loonud juhtimis- ja kontrollisüsteemid, mis vastavad käesolevale määrusele ja fondispetsiifilistele eeskirjadele ning et need süsteemid toimivad programmide rakendamise ajal tõhusalt.

2. Komisjoni ametnikud või komisjoni volitatud esindajad võivad teostada kohapealseid auditeid või kontrole, teatades sellest liikmesriigi pädevale asutusele ette vähemalt 12 tööpäeva, välja arvatud kiireloomulistel juhtudel. Komisjon austab proportsionaalsuse põhimõtet, võttes arvesse vajadust vältida liikmesriikide tehtavate auditite või kontrollide põhjendamatu dubleerimist, liidu eelarvele avalduva riski taset ning vajadust vähendada nii palju kui võimalik toetusesaajate halduskoormust kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega. Taolised auditid võivad hõlmata programmi või selle osa juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusa toimimise kontrolli ning tegevuste või programmide usaldusväärse finantsjuhtimise hindamist. Taolistes auditites või kontrollides võivad osaleda liikmesriigi ametnikud või volitatud esindajad.

Komisjoni ametnikud või komisjoni volitatud esindajad, kes on nõuetekohaselt volitatud kohapealseid auditeid või kontrole teostama, peavad pääsema ligi kõikidele vajalikele Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetatavate tegevustega või juhtimis- ja kontrollisüsteemiga seotud andmikele, dokumentidele ja metaandmetele, olenemata kandjast, millele need on salvestatud. Liikmesriigid esitavad komisjonile taotluse alusel selliste andmike, dokumentide ja metaandmete koopiad.

Käesolevas artiklis kirjeldatud õigused ei mõjuta siseriiklike õigusnormide kohaldamist, milles teatavate tegevuste tegemise õigus on siseriiklike õigusaktidega selleks määratud ametnikel. Komisjoni ametnikud ja volitatud esindajad ei osale muu hulgas liikmesriigi õigussätete raames koduviitidel ega isikute ametlikul küsitlemisel. Ametnikel ja esindajatel on siiski juurdepääs sel teel saadud teabele, ilma et see piiraks liikmesriikide kohtute pädevust ja austades täielikult asjaomaste õigussubjektide põhiõigusi.

3. Komisjon võib liikmesriigilt nõuda meetmete võtmist, mis on vajalikud juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhusa toimimise või kulutuste nõuetekohasuse tagamiseks kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjadega.

IX JAOTIS

FINANTSJUHTIMINE, RAAMATUPIDAMISARVESTUSE KONTROLL JA HEAKSKIITMINE, FINANTSKORREKTSIOONID NING KULUKOHUSTUSTEST VABASTAMINE

I PEATÜKK

Finantsjuhtimine

Artikkel 76

Eelarvelised kulukohustused

Liidu eelarvelised kulukohustused iga programmi suhtes määratakse iga fondi iga-aastaste osamaksudena ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020. Iga programmi tulemusreserviga seotud eelarvelised kulukohustused määratakse programmi muudest eraldisest eraldi.

Komisjoni otsus, millega programm vastu võetakse, kujutab endast rahastamisotsust finantsmääruse artikli 84 lõike 2 tähenduses, ning kui see on asjaomasele liikmesriigile teatavaks tehtud, siis ka juriidilist kulukohustust finantsmääruse tähenduses.

Iga programmi puhul võetakse esimese osamaksu eelarveline kulukohustused pärast seda, kui komisjon programmi vastu võtab.

Järgnevate osamaksude eelarvelised kulukohustused võtab komisjon igal aastal enne 1. maid, lähtudes käesoleva artikli teises ja kolmandas lõigus osutatud otsusest, välja arvatud juhul, kui kohaldatakse finantsmääruse artiklit 16.

Pärast tulemusraamistiku rakendamist vastavalt artiklile 22, juhul kui prioriteetide vahe-eesmärgid on jäänud täitmata, vabastab komisjon vajaduse korral asjaomastele programmidele tulemusreservi osana eraldatud vastavad kulukohustuste assigneeringud ja teeb need uuesti kättesaadavaks programmidele, mille eraldist suurendatakse muudatusega, mille komisjon kooskõlas artikli 22 lõikega 5 on heaks kiitnud.

Artikkel 77

Ühised makse-eeskirjad

1. Komisjon teeb Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toetuse osamaksu igale programmile kooskõlas eelarveassigneeringutega ja vabade vahendite olemasolul. Iga makse kirjendatakse asjaomase fondi varaseimatele avatud eelarvelistele kulukohustustele.

2. Tulemusreservi kulukohustustega seotud makseid ei tehta enne tulemusreservi lõplikku eraldamist kooskõlas artikli 22 lõigetega 3 ja 4.

3. Maksed tehakse eel- ja vahemaksetena ning lõppmaksena.

4. Toetuse vormide puhul, mis lähtuvad artikli 67 lõike 1 esimese lõigu punktidest b, c ja d ning artiklitest 68 ja 69, loetakse kohaldataval alusel arvatud kulud rahastamiskõlblikeks kuludeks.

Artikkel 78

Ühised reeglid vahemaksete ning lõppmakse arvutamise kohta

Fondispetsiifilistes eeskirjades sätestatakse reeglid, mille kohaselt arvutatakse vahemaksetena ning lõppmaksena hüvitatav summa. Nimetatud summa sõltub rahastamiskõlblike kulude suhtes kohaldatavast konkreetselt kaasrahastamismäärast.

Artikkel 79

Maksetaotlused

1. Konkreetse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondiga seotud maksetaotluste puhul rakendatav konkreetne menetlus ja esitatav teave sätestatakse fondispetsiifilistes eeskirjades.

2. Komisjonile esitatavas maksetaotluses esitatakse kogu teave, mida on komisjonil vaja raamatupidamise aastaaruannete koostamiseks kooskõlas finantsmääruse artikli 68 lõikega 3.

Artikkel 80

Euro kasutamine

Liikmesriigi esitatud programmides sätestatud summade, kulude prognooside, kuluaruannete, maksetaotluste, raamatupidamise aastaaruannete ning rakendamise aasta- ja lõpparuandes esitatud kulude vääring on euro.

Artikkel 81

Esialgsete eelmaksed

1. Pärast komisjoni otsust, millega programm vastu võetakse, tasub komisjon terve programmi perioodi esialgse eelmaksete summa. Esialgsete eelmaksete summa tasutakse osamaksudena lähtuvalt vajadustest eelarvevahendite järele. Osamaksude tase määratletakse fondispetsiifilistes eeskirjades.

2. Esialgseid eelmakseid kasutatakse ainult makseteks toetusajaajatele programmi rakendamisel. Need tehakse vastutavale asutusele sellel otstarbel viivitamatult kättesaadavaks.

Artikkel 82

Esialgsete eelmaksete väljakandmine

Esialgse eelmaksena makstud summad kantakse komisjoni raamatupidamisarvestusest välja tervikuna hiljemalt programmi lõpetamisel.

Artikkel 83

Maksetähtaja edasilükkamine

1. Volitatud eelarvevahendite käsutaja finantsmääruse tähenduses võib vahemakse nõude maksetähtaja maksimaalselt kuueks kuuks edasi lükata, kui:

- a) pärast seda, kui liikmesriigi või liidu auditeerimisasutus on andmed esitanud, on selgeid tõendeid, mis võimaldavad väita, et juhtimis- ja kontrollisüsteemi toimimises on märkimisväärsed puudusi;
- b) volitatud eelarvevahendite käsutaja peab korraldama täiendava kontrollimise pärast volitatud eelarvevahendite käsutajani jõudnud teavet, et maksetaotluses sisalduvad kulud on seotud eeskirjade eiramisega, millel on rängad rahalised tagajärjed;
- c) jäetakse esitamata üks finantsmääruse artikli 59 lõikes 5 nõutavatest dokumentidest.

Liikmesriigid võivad kokku leppida, et maksetähtaja edasilükkamist pikendatakse kolme kuu võrra.

EMKFi fondispetsiifilistes eeskirjades võib ette näha täiendavaid aluseid maksete katkestamiseks, juhul kui liikmesriik ei ole täitnud oma kohustusi, mis tulenevad ühisest kalanduspoliitikast ning mis on proportsionaalsed arvestades rikkumise olemust, raskust, kestust ja korduvust.

2. Volitatud eelarvevahendite käsutaja piirab edasilükkamist nii, et see puudutab ainult kulude seda osa, mis on hõlmatud lõike 1 esimeses lõigus osutatud asjaoludega seotud maksenõudega, välja arvatud kui ei ole võimalik teha kindlaks kulude hõlmatud osa. Volitatud eelarvevahendite käsutaja teatab liikmesriigile ja korraldusasutusele viivitamata kirjalikult edasilükkamise põhjusest ja palub neil olukorda parandada. Volitatud eelarvevahendite käsutaja lõpetab edasilükkamise niipea, kui on võetud vajalikud meetmed.

II PEATÜKK

Raamatupidamisarvestuse kontroll ja heakskiitmine

Artikkel 84

Raamatupidamisarvestuse komisjonipoolse kontrollimise ja heakskiitmise tähtajad

Aruandeperioodi lõpule järgneva aasta 31. maiks viib komisjon vastavalt fondispetsiifilistele eeskirjadele kooskõlas finantsmääruse artikli 59 lõikega 6 läbi raamatupidamisarvestuse kontrolli ja heakskiitmise menetluse ning teavitab liikmesriiki, kas ta tunnustab raamatupidamise aastaaruanded terviklikuks, täpseks ja õigeks.

III PEATÜKK

Finantskorrektsioonid

Artikkel 85

Komisjoni tehtavad finantskorrektsioonid

1. Komisjon teeb finantskorrektsioone, tühistades osa liidu eraldisest programmile või kogu sellise eraldise ning nõudes liikmesriigilt summad tagasi, et välistada liidu vahenditest selliste kulutuste finantseerimine, mis rikuvad kohaldatavat õigust.

2. Kohaldatava õiguse rikkumisega kaasneb finantskorrektsioon ainult komisjonile teatatud kulutuste osas ning juhul, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

- a) rikkumine on mõjutanud vastutava asutuse otsust tegevuse väljalimise kohta Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetuse saamiseks või juhul, kui rikkumise laadist tulenevalt ei ole võimalik sellist mõju kindlaks teha, kuid esineb põhjendatud oht, et rikkumine omas sellist mõju;
- b) rikkumine on mõjutanud kulude summat, mis deklareeriti hüvitamiseks liidu eelarvest või juhul, kui rikkumise laadist tulenevalt ei ole võimalik selle finantsmõju suurust hinnata, esineb põhjendatud oht, et rikkumisel oli selline mõju.

3. Lõikest 1 tuleneva finantskorrektsiooni üle otsustades järgib komisjon proportsionaalsuse põhimõtet, võttes arvesse kohaldatavate õigusnormide rikkumise olemust ja raskust ning rahalisi tagajärgi liidu eelarvele. Komisjon hoiab Euroopa Parlamenti finantskorrektsioonide kohaldamisotsustega kursis.

4. Finantskorrektsioonide kohaldamise kriteeriumid ja kord sätestatakse fondispetsiifilistes eeskirjades.

IV PEATÜKK

Kulukohustustest vabastamine

Artikkel 86

Põhimõtted

1. Kõik programmid läbivad kulukohustustest vabastamise menetluse, mille kohaselt kulukohustusega seotud summad, mida kindlaksmääratud perioodi jooksul ei hõlma eelrahastamine ega maksetaotlus, sealhulgas kõik maksetaotlused, mille suhtes või mille osa suhtes kohaldatakse maksetähtaja katkestamist või maksete peatamist, vabastatakse kulukohustustest.

2. Perioodi viimase aastaga seotud kulukohustus vabastatakse kooskõlas programmide lõpetamisel järgitavate eeskirjadega.

3. Fondispetsiifilistes eeskirjades sätestatakse kulukohustusest vabastamise eeskirja täpne kohaldamine iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi puhul.

4. See osa kulukohustustest, mis on ikka veel avatud, vabastatakse kulukohustustest juhul, kui fondispetsiifilistes eeskirjades kehtestatud tähtpäevadeks ei ole komisjonile esitatud lõpetamiseks nõutavaid dokumente.

5. Tulemusreserviga seotud eelarveliste kulukohustuste suhtes kohaldatakse üksnes lõikes 4 osutatud kulukohustustest vabastamise menetlust.

Artikkel 87

Erand kulukohustustest vabastamisel

1. Kulukohustustest vabastamisega seotud summat vähendatakse summade võrra, mis on võrdsed selle osaga eelarvelisest kulukohustusest:

- a) millega seotud tegevused on peatatud kohtumenetluse või halduskaebusega, millel on peatav toime, või
- b) mille kohta pole olnud võimalik koostada maksetaotlust vääramatu jõu tõttu, mis mõjutab oluliselt kogu programmi või selle osa rakendamist.

Esimese lõigu punkti b alusel vääramatu jõu esinemisele tuginevad riiklikud ametiasutused peavad tõendama vääramatu jõu olemist mõju kogu programmi või selle osa rakendamisele.

Esimese lõigu punktide a ja b kohaldamisel võib vähendamist taotleda ühe korra, kui peatamine või vääramatu jõud ei ole

kestnud kauem kui ühe aasta, või nii mitu korda kui vastab vääramatu jõu kestusele või aastate arvule alates sellise kohtu- või haldusotsuse kuupäevast, millega tegevuse rakendamine peatati, kuni lõpliku kohtu- või haldusotsuse kuupäevani.

2. Selleks et summa deklareeritaks eelneva aasta lõpuks, saadab liikmesriik lõike 1 esimese lõigu punktides a ja b osutatud erandeid puudutavad andmed komisjonile 31. jaanuariks.

Artikkel 88

Menetlus

1. Kui on oht, et rakendatakse artikli 86 kohast kulukohustustest vabastamise eeskirja, teatab komisjon sellest liikmesriigile ja korraldusasutusele aegsasti.

2. Lähtudes andmetest, mis on ta on saanud 31. jaanuari seisuga, teeb komisjon liikmesriigile ja korraldusasutusele teatavaks nendest andmetest tuleneva kulukohustustest vabastamise summa.

3. Liikmesriigil on kaks kuud aega, et nõustuda kulukohustustest vabastatava summaga või esitada oma tähelepanekud.

4. Liikmesriik esitab komisjonile 30. juuniks muudetud rahastamiskava, mis kajastab asjaomaseks majandusaastaks programmi ühel või mitmel prioriteetsel suunal vähendatud toetuse summat ja milles võetakse vajaduse korral arvesse vahendite eraldamist fondi ja piirkonnakategooria alusel. Kui muudetud rahastamiskava ei esitata, muudab komisjon rahastamiskava, vähendades Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest makstavaid toetuse osamakse asjaomaseks majandusaastaks. Vähendamine määratakse igale prioriteedile proportsionaalselt.

5. Komisjon muudab programmi vastuvõtmise otsust rakendusaktidega hiljemalt 30. septembril.

KOLMAS OSA

ERFi, ESFi JA ÜHTEKUULUVUSFONDI SUHTES KOHALDATAVAD ÜLDSÄTTED

I JAOTIS

EESMÄRGID JA FINANTSRAAMISTIK

I PEATÜKK

Missioon, eesmärgid ja toetuse geograafiline ulatus

Artikkel 89

Missioon ja eesmärgid

1. Fondid toetavad liidu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust tugevdavate meetmete väljatöötamist ning jätkuvat rakendamist vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 174.

Fondidest abi saavad meetmed aitavad kaasa ka liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia elluviimisele.

2. Lõikes 1 osutatud missiooni saavutamiseks tuleb järgida järgmisi eesmärke:

- a) liikmesriikides ja regioonides tehtavad investeeringud majanduskasvu ja tööhõivesse, mida toetavad fondid; ning
- b) Euroopa territoriaalne koostöö, mida toetatakse ERFist.

Artikkel 90

Investeerimine majanduskasvu ja tööhõive eesmärkidesse

1. Struktuurifondid toetavad investeeringuid majanduskasvu ja tööhõivesse kõigis piirkondades vastavalt määrusega (EÜ) nr 1059/2003 (mida on muudetud määrusega (EÜ) nr 105/2007) kehtestatud ühise statistiliste territoriaalüksuste liigituse 2. tasandile (NUTS 2. tasandi piirkonnad).

2. Vahendid majanduskasvu ja tööhõive eesmärkide täitmiseks eraldatakse järgmisele kolmele NUTS 2. tasandi piirkonna kategooriale:

- a) vähem arenenud piirkonnad, mille SKP elaniku kohta on alla 75 % 27-liikmelise ELi keskmisest SKPst;
- b) üleminekupiirkonnad, mille SKP elaniku kohta on vahemikus 75–90 % 27-liikmelise ELi keskmisest SKPst;
- c) enamarenenud piirkonnad, mille SKP elaniku kohta on suurem kui 90 % 27-liikmelise ELi keskmisest SKPst.

Piirkondade klassifitseerimine ühte kolmest piirkonnakategooriast on kindlaks määratud selle alusel, kuidas iga piirkonna ostujõu pariteetides väljendatud ja liidu 2007.–2009. aasta arvandmete alusel arvatud SKP elaniku kohta on seotud 27-liikmelise ELi sama võrdlusperioodi keskmise SKPga.

3. Ühtekuuluvusfondist toetatakse neid liikmesriike, mille ostujõu pariteetides väljendatud ja liidu 2008.–2010. aasta arvandmete alusel arvatud kogurahvatulu elaniku kohta on alla 90 % 27-liikmelise ELi sama võrdlusperioodi keskmisest kogurahvatulust.

Liikmesriigid, mis vastavad 2013. aastal Ühtekuuluvusfondist abi saamise tingimustele, kuid mille esimese lõigu kohaselt arvatud nominaalne kogurahvatulu elaniku kohta ületab 90 % 27-liikmelise ELi keskmisest kogurahvatulust, saavad üleminekupeeriall Ühtekuuluvusfondist eritoetust.

4. Komisjon võtab kohe pärast määruse jõustumist rakendusaktiga vastu otsuse, millega avaldatakse lõike 2 piirkondade kolme kategooria kriteeriumidele vastavate piirkondade ja

lõike 3 kriteeriumidele vastavate liikmesriikide loetelu. Loetelu kehtib 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

5. 2016. aastal vaatab komisjon läbi liikmesriikide vastavuse Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele, lähtudes 27-liikmelise ELi aastate 2012–2014 kogurahvatulu andmetest. Liikmesriigid, mille nominaalne kogurahvatulu elaniku kohta jääb alla 90 % 27-liikmelise ELi keskmisest kogurahvatulust, loetakse Ühtekuuluvusfondist toetuse saamiseks uuesti rahastamiskõlblikuks, ning liikmesriigid, mis olid Ühtekuuluvusfondi puhul rahastamiskõlblikud ja mille nominaalne kogurahvatulu elaniku kohta ületab 90 %, ei ole enam rahastamiskõlblikud ning saavad üleminekupeeriall Ühtekuuluvusfondist eritoetust.

II PEATÜKK

Finantsraamistik

Artikkel 91

Majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tagamiseks ettenähtud vahendid

1. Eelarveliste kulukohustuste täitmiseks perioodil 2014–2020 ette nähtud majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse rahalised vahendid on 325 145 694 739 eurot 2011. aasta hindades vastavalt VI lisas toodud jaotusele aastate kaupa; sellest 322 145 694 739 eurot on eraldatud ERFi, ESFi ja Ühtekuuluvusfondi jaoks ning 3 000 000 000 eurot on sihtotstarbeline eraldis noorte tööhõive algatuse jaoks. Programmitöös kasutamiseks ja edasiseks liidu uldeelarvesse lisamiseks indekseeritakse majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tagamiseks ettenähtud vahendid aastas 2 % võrra

2. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 3 või artikli 92 lõike 8 kohaldamist, võtab komisjon rakendusaktidega vastu otsuse, milles on sätestatud igale liikmesriigile majanduskasvu ja tööhõive investeeringute ning Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi kohaselt ette nähtud iga-aastane kogueraldis ning igale liikmesriigile noorte tööhõive algatuse jaoks ette nähtud iga-aastane sihtotstarbeline eraldis ja rahastamiskõlblike piirkondade loetelu vastavalt VII ja VIII lisas esitatud kriteeriumidele ja meetodile.

3. 0,35 % koguvahenditest eraldatakse pärast artikli 92 lõikes 6 osutatud Euroopa ühendamise rahastule antava toetuse ja artikli 92 lõikes 7 osutatud enim puudustkannatavatele isikutele antava abi mahaarvamist komisjoni algatusel tehniliseks abiks.

Artikkel 92

Vahendid investeermiseks majanduskasvu ja tööhõivesse eesmärki ning Euroopa territoriaalse koostöö eesmärki

1. Majanduskasvu ja tööhõive eesmärki investeermise eesmärgi kohased vahendid moodustavad koguvahenditest 96,33 % (st kokku 313 197 435 409 eurot) ja need jaotatakse järgmiselt:

- a) 52,45 % (st kokku 313 197 435 409 eurot) vähem arenenud piirkondadele;

- b) 10,24 % (st kokku 164 279 015 916 eurot) üleminekupiirkondadele;
- c) 15,67 % (st kokku 32 084 931 311 eurot) enamarenenud piirkondadele;
- d) 21,19 % (st kokku 66 362 384 703 eurot) Ühtekuuluvusfondist toetust saavatele liikmesriikidele;
- e) 0,44 % (st kokku 1 386 794 724 eurot) täiendava toetusena ELi toimimise lepingu artiklis 349 määratletud äärepoolseimatele piirkondadele ja NUTS 2. tasandi piirkondadele, mis täidavad 1994. aasta ühinemisakti protokollis nr 6 artiklis 2 sätestatud kriteeriume.

2. Lisaks artiklis 91 ja käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud summadele tehakse aastateks 2014 ja 2015 kättesaadavaks veel vastavalt 94 200 000 ja 92 400 000 eurot, nagu on sätestatud VII lisas „Lisasummade” all. Need summad määratakse kindlaks artikli 91 lõikes 2 osutatud komisjoni otsusega.

3. Komisjon vaatab 2016. aastal vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 1311/2013 artiklitele 4 ja 5 aastat 2017 puudutava tehnilise kohandamise käigus iga liikmesriigi jaoks aastatel 2017-2020 majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi kohaselt ettenähtud kogueraldised läbi ja kohaldab selleks VII lisa punktides 1 kuni 6 sätestatud eraldamismeetodit kõige uuema kättesaadava statistika ja piiristatud liikmesriikide puhul aastate 2014-2015 summeeritud tegeliku SKP ja 2012. aastal sama perioodi kohta prognoositud summeeritud SKP vahelist võrdlust vastavalt VII lisa punktile 10. Kui läbivaadatud eraldiste ja kogueraldiste vaheline kumulatiivne erinevus on suurem kui +/-5 %, tehakse kogueraldistes vastav kohandus. Vastavalt nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 1311/2013 artiklile 5 jaotatakse kohandused võrdsetes osades aastate 2017-2020 vahel ja vastavalt muudetakse ka finantsraamistiku vastavaid ülemmäärasid. Nimetatud kohanduste kas positiivne või negatiivne summaarne netomõju ei tohi ületada 4 000 000 000 eurot. Pärast tehnilise kohanduse tegemist võtab komisjon rakendusaktidega vastu otsuse, milles sätestatakse iga liikmesriigi koguvahendite iga-aastane muudetud jaotus.

4. Selleks et tagada piisavad investeeringud noorte tööhõivesse, tööjõu liikuvusse, teadmiste suurendamisse, sotsiaalsesse kaasatusse ja vaesuse vastu võitlemisse, ei tohi ESFi majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames rakendus-kavade programmitööks eraldatud struktuurifondide vahendite osa üheski liikmesriigis olla väiksem, kui vastav ESFi vahendite osa, mis nähti liikmesriigile ette lähenemise ja piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärgi rakendus-kavadeks programmiperioodiks 2007-2013. Sellele osale lisatakse täiendav osa iga liikmesriigi kohta, mis määratakse kindlaks IX lisas esitatud meetodil, tagamaks, et ESFi proportsionaalne osa liidu tasandil fondide ühendatud vahenditest kokku, millest on maha arvatud lõikes 4 osutatud Ühtekuuluvusfondi toetus transporditaristule Euroopa ühendamise rahastu raames ja lõikes 5

osutatud struktuurifondidest antav toetus enim puudustkannata-vatele isikutele, ei ole liikmesriikides väiksem kui 23,1 %. Käes-oleva lõike kohaldamisel loetakse noorte tööhõive algatusele ettenähtud ESFi investeeringud osaks ESFi eraldatud struktuu-rifondide osast.

5. Noorte tööhõive algatusele ettenähtud vahendid on 3 000 000 000 eurot noorte tööhõive algatusele ette nähtud sihtotstarbelisest eraldisest ja vähemalt 3 000 000 000 eurot ESFi sihipärastest investeeringutest.

6. Ühtekuuluvusfondist Euroopa ühendamise rahastusse üle kantav toetussumma on 10 000 000 eurot. Toetusest rahasta-takse transporditaristu projekte kooskõlas määrusega (EL) nr 1316/2013, kuid üksnes liikmesriikides, mis vastavad Ühtekuuluvusfondist abi saamise tingimustele.

Komisjon võtab rakendusaktide teel vastu otsuse, milles sätesta-takse summa, mis kantakse Euroopa ühendamise rahastusse üle eraldisest, mis on igale liikmesriigile proportsionaalselt ette-nähtud Ühtekuuluvusfondist kogu perioodi jaoks. Ühtekuuluvusfondist liikmesriigile tehtavaid eraldisi vähendatakse vastavalt.

Esimeses lõigus osutatud Ühtekuuluvusfondi toetustele vastavad iga-aastased assigneeringud tuleb kirjendada Euroopa ühenda-mise rahastu asjakohastele eelarveridadele alates 2014. aasta eelarve menetlemisest.

Ühtekuuluvusfondist Euroopa ühendamise rahastusse üle kantavat esimeses lõigus osutatud summat, rakendatakse spet-siaalsete projektikonkursside abil, mis kuulutatakse välja projek-tide jaoks, mis puudutavad põhivõrkude rakendamist või määruse (EL) nr 1316/2013 määruse I lisa I osas kindlaks määratud projekte ja horisontaalseid meetmeid.

Neljandas lõikes osutatud eriprojektikonkursside suhtes kohalda-takse määruse (EL) nr 1316/2013 alusel transpordisektori suhtes kohaldatavaid eeskirju. Kuni 31. detsembrini 2016 peetakse rahastamiskõlblike projektide valimisel kinni Ühtekuuluvusfon-dist riikidele tehtavatest eraldistest. Alates 1. jaanuarist 2017 tehakse kõigile liikmesriikidele, kes vastavad Ühtekuuluvusfon-dist toetuse saamise tingimustele, määruse (EL) nr 1316/2013 kohaselt transporditaristu projektide rahastamiseks kättesaa-davaks Euroopa ühendamise rahastusse üle kantud vahendid, mis ei olnud ettenähtud transporditaristu projektile.

Selleks et toetada Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingi-mustele vastavaid liikmesriike, kellel võib olla probleeme piisava valmidusastmega, kvaliteetsete ning liidu jaoks piisava lisaväär-tusega projektide või mõlemi väljatöötamisel, tuleks pöörata erilist tähelepanu programmi tugimeetmetele, mille eesmärk on suurendada haldusametuste ja avalike teenistuste institutsioo-nilist suutlikkust ja tõhusust seoses määruse (EL) nr 1316/2013 lisa I osas loetletud projektide väljatöötamise ja rakendamise-ga.

Komisjon võib korraldada lisaprojektikonkursse, et tagada ümberpaigutatud vahendite võimalikult suur kasutusvõime kõigis Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavates liikmesriikides.

7. Struktuurifondidest majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames enim puudustkannatavatele isikutele mõeldud abiks antav toetus on vähemalt 2 500 000 000 eurot ja liikmesriigid võivad seda vabatahtlikult antava lisatoetuse abil kuni 1 000 000 euro võrra suurendada.

Komisjon võtab rakendusaktiga vastu otsuse, milles sätestatakse summa, mille iga liikmesriik peab oma kogu perioodi struktuurifondide eraldistest enim puudustkannatavate isikute abistamiseks üle kandma. Struktuurifondide eraldist igale liikmesriigile vähendatakse vastavalt. Vähendamisel võetakse aluseks piirkonnakategooriate kaupa tehtav proportsionaalne vähendamine.

Esimeses lõigus osutatud struktuurifondide toetustele vastavad iga-aastased assigneeringud tuleb kirjendada enim puudustkannatavatele isikutele mõeldud abi rahastu asjakohastele eelarverdadele alates 2014. aasta eelarve menetlemisest.

8. 330 000 000 eurot struktuurifondide majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi vahenditest eraldatakse komisjoni otsese või kaudse haldamise all olevatele linnade säästva arengu valdkonna uuenduslikele meetmetele.

9. Ajavahemikul 2014–2020 moodustavad Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi vahendid eelarveliste kulukohustuste täitmiseks fondidest kättesaadavatest koguvahenditest 2,75 % (st kokku 8 948 259 330 eurot).

10. Käesoleva artikli, käesoleva määruse artiklite 18, 91, 93, 95, 99, 120, I ja X lisa, ERFi määruse artikli 4, ESFi määruse artikli 4 ja artiklite 16 kuni 23, ETK määruse artikli 3 lõike 3 kohaldamisel käsitatakse äärepoolseimat piirkonda Mayotte'i NUTS 2. tasandi piirkonnana, mis kuulub vähem arenenud piirkondade kategooriasse. ETK määruse artikli 3 lõigete 1 ja 2 mõistes käsitatakse Mayotte'i ja Saint-Martini NUTS 3. tasandi piirkonnana.

Artikkel 93

Vahendite piirkonnakategooriate vahel ülekandmise keeld

1. Assigneeringute kogusumma, mis eraldatakse igale liikmesriigile vähem arenenud piirkondade, üleminekupiirkondade ja enam arenenud piirkondade jaoks, ei ole nende piirkonnakategooriate vahel ülekantav.

2. Erandina lõikest 1 võib komisjon nõuetekohaselt põhjendatud asjaoludel, mis on seotud ühe või enama valdkondliku eesmärgi elluviimisega, nõustuda partnerluslepingu esmakordsel esitamisel või nõuetekohaselt põhjendatud asjaoludel tulemusreservi eraldamise ajal või partnerluslepingu olulise muutmise

korral liikmesriigi ettepanekuga kanda kuni 3 % piirkonnakategooria assigneeringu kogusummast üle teistele piirkonnakategooriatele.

Artikkel 94

Vahendite ülekandmise keeld ühelt eesmärgilt teisele

1. Assigneeringute kogusumma, mis eraldatakse igale liikmesriigile majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi ning Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi jaoks ei ole nende eesmärkide vahel ülekantav.

2. Erandina lõikest 1 võib komisjon selleks, et tagada ka edaspidi fondide tõhus panus artikli 89 lõikes 1 osutatud missioonide täitmise, kiita põhjendatud juhtudel ja kui lõikes 3 ei ole sätestatud teisiti, partnerluslepingu esmakordsel esitamisel rakendusaktide abil heaks liikmesriigi ettepaneku kanda osa talle Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi jaoks ettenähtud assigneeringutest üle majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alla.

3. Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi osa moodustab liikmesriigis, kes teeb lõikes 2 osutatud ettepaneku, sellele liikmesriigile majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi ning Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi jaoks ettenähtud kogueraldisest vähemalt 35 % ja pärast ülekandmist kogueraldisest vähemalt 25 %.

Artikkel 95

Täiendavus

1. Käesolevas artiklis ja X lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „kapitali kogumahutus põhivarasse” – kõik residentidest tootjate põhivara soetused, miinus realiseerimine, konkreetsetel perioodil, millele lisandub teatav mittetoodetud varade väärtuse suurenemine tulenevalt tootja või institutsiooniliste üksuste tootmistegevusest, nagu on määratletud nõukogu määruses (EÜ) nr 2223/96 ⁽¹⁾;

2) „põhivara” – tootmisprotsesside tulemusena tekkinud materiaalne või immateriaalne vara, mida kasutatakse korduvalt või jätkuvalt tootmisprotsessides enam kui ühe aasta jooksul;

3) „valitsemissektor” – kõik institutsioonilised üksused, mis toodavad lisaks oma poliitiliste kohustuste täitmisele ja majandust reguleerivale rollile põhimõtteliselt turuväliseid teenuseid (teatud juhtudel ka kaupu) individuaalseks või kollektiivseks tarbimiseks ning tulude ja rikkuse ümberjaotamiseks;

4) „avaliku sektori või samaväärsed struktuurilised kulud” – valitsemissektori kapitali kogumahutus põhivarasse.

⁽¹⁾ Nõukogu 25. juuni 1996. aasta määrus (EÜ) nr 2223/96 ühenduses kasutatava Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi kohta (EÜT L 310, 30.11.1996, lk 1).

2. Fondide toetus majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgile ei asenda liikmesriigi avaliku sektori või samaväärseid struktuurilisi kulusid.

3. Liikmesriigid hoiavad ajavahemikul 2014–2020 aasta keskmised avaliku sektori või samaväärsed struktuurilised kulud vähemalt partnerluslepingus sätestatud kontrolltasemel.

Esimeses lõigus osutatud kontrolltaseme määramisel võtavad komisjon ja liikmesriigid arvesse üldisi makromajanduslikke tingimusi ja spetsiifilisi või erandlikke asjaolusid, näiteks erastamist, liikmesriigi avaliku sektori või samaväärsete struktuuriliste kulude erandlikku taset programmiperioodil 2007–2013 ning riiklike investeeringute muude näitajate muutust. Nad võtavad samuti arvesse muutusi fondidelt saadud riiklikes eraldistes, võrreldes aastatega 2007–2013.

4. Seda, kas majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alusel tehtavaid avaliku sektori või samaväärseid struktuurilisi kulusid on perioodi vältel hoitud samal tasemel, kontrollitakse ainult liikmesriikides, kus vähem arenenud ja üleminekupiirkonnad hõlmavad vähemalt 15 % kogurahvastikust.

Liikmesriikides, kus vähem arenenud ja üleminekupiirkonnad hõlmavad vähemalt 65 % kogurahvastikust, tehakse kontroll riigi tasandil.

Liikmesriikides, kus vähem arenenud ja üleminekupiirkonnad hõlmavad üle 15 % ja alla 65 % kogurahvastikust, tehakse kontroll riigi ja piirkonna tasandil. Selleks annab liikmesriik kontrollimenetluse igas etapis komisjonile teavet vähem arenenud ja üleminekupiirkondade kulude kohta.

5. Seda, kas majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alusel tehtavaid avaliku sektori või samaväärseid struktuurilisi kulusid on hoitud samal tasemel, kontrollitakse partnerluslepingu esitamise ajal (eelkontroll), 2018. aastal (vahekontroll) ning 2022. aastal (järelkontroll).

Täiendavuse kontrolli üksikasjalikud eeskirjad on sätestatud X lisa punktis 2.

6. Kui komisjon teeb järelkontrolli käigus kindlaks, et liikmesriik ei ole hoidnud majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alusel tehtavaid avaliku sektori struktuurilisi või samaväärseid kulusid vastavalt X lisale partnerluslepingus sätestatud kontrolltasemel, võib komisjon teha eeskirjade mittetäitmise ulatust arvestades finantskorrektsiooni, võttes rakendusaktiga vastu otsuse. Finantskorrektsiooni tegemise üle otsustamisel võtab komisjon arvesse seda, kas liikmesriigi majanduslik olukord on vahekontrollist saadik märkimisväärselt muutunud. Finantskorrektsiooni üksikasjalikud eeskirjad on sätestatud X lisa punktis 3.

7. Lõikeid 1–6 ei kohaldata programmide suhtes, mis kuuluvad Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla.

II JAOTIS

PROGRAMMITÖÖ

I PEATÜKK

Üldsätted fondide kohta

Artikkel 96

Majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alla kuuluvate rakenduskavade sisu, vastuvõtmine ja muutmine

1. Rakenduskava koosneb prioriteetsetest suundadest. Prioriteetne suund puudutab ühte fondi ja ühte piirkonnakategooriat, välja arvatud Ühtekuuluvusfondi puhul, ja vastab valdkondlikule eesmärgile, ilma et see piiraks artikli 59 kohaldamist, ning hõlmab selle valdkondliku eesmärgi ühte või enamat investeerimisprioriteeti vastavalt fondispetsiifilistele eeskirjadele. Asjakohasel juhul ning selle mõju ja tõhususe suurendamiseks valdkondlikult sidusas integreeritud lähenemisviisis võib prioriteetne suund:

- a) hõlmata enam kui ühte piirkonnakategooriat;
- b) kombineerida ERFi, Ühtekuuluvusfondi ja ESFi ühte või enamat üksteist täiendavat investeerimisprioriteeti ühe ja sama valdkondliku eesmärgi all;
- c) nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel kombineerida täiendavaid investeerimisprioriteete erinevatest valdkondlikest eesmärkidest, et saavutada maksimaalne panus sellesse prioriteetsesse suunda;
- d) ESFi puhul kombineerida artikli 9 esimese lõigu punktides 8, 9, 10 ja 11 sätestatud eri valdkondlike eesmärkide investeerimisprioriteete, et aidata kaasa nende panusele teistesse prioriteetsetesse suundadesse ning viia ellu sotsiaalset innovatsiooni ja riikidevahelist koostööd.

Liikmesriigid võivad kombineerida kahte või enamat punktides a–d esitatud võimalust.

2. Rakenduskava aitab kaasa liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiale ning majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse saavutamisele ning selles sätestatakse:

- a) valdkondlike eesmärkide, vastavate investeerimisprioriteetide ja rahaliste eraldiste valiku põhjendused (võttes arvesse partnerluslepingut), mis põhinevad kindlaks tehtud piirkondlikel ja vajaduse korral riiklikel vajadustel, sealhulgas vajadustel selliste probleemide lahendamiseks, mis on esile tõstetud ELi toimimise lepingu artikli 121 lõike 2 kohaselt vastu

võetud asjakohastes riigipõhistes soovitusetes ning ELi toimimise lepingu artikli 148 lõike 4 alusel vastu võetud asjakohastes nõukogu soovitusetes, võttes artikli 55 kohaselt arvesse eelhindamist;

b) iga prioriteetse suuna puhul, mis ei ole tehniline abi:

i) investeerimisprioriteetid ja vastavad erieesmärgid;

ii) programmitöö tulemustele orienteerituse suurendamiseks erieesmärkide eeldatavad tulemused ja vastavad tulemusnäitajad koos algväärtuse ja sihtväärtusega, mis on vajaduse korral kvantifitseeritud vastavalt fondispetsiifilistele eeskirjadele;

iii) iga investeerimisprioriteedi raames toetust saavate meetmete liigi kirjeldus ja näited ning nende eeldatav panus alapunktis i osutatud erieesmärkide saavutamiseks, sealhulgas juhtpõhimõtted, millest lähtutakse tegevuste osas valiku tegemisel, ning vajaduse korral peamised sihtrühmad, konkreetsed sihtterritooriumid, toetusesaajate liigid, rahastamisvahendite plaanitud kasutamine ja põhilised projektid;

iv) tulemustele eeldatavasti kaasa aitavad väljundinäitajad, sealhulgas kvantifitseeritud sihtväärtus, mis esitatakse kooskõlas fondispetsiifilistele eeskirjadega ja iga investeerimisprioriteedi kohta;

v) kindlaksmääratud rakendamisetapid ning finants- ja väljundinäitajad, ja tulemusnäitajad, kui see on asjakohane, mis vastavalt artikli 21 lõikele 1 ja II lisale toimivad tulemusraamistiku vahe-eesmärkide ja eesmärkidena;

vi) vastavad sekkumiskategooriad, lähtuvalt nomenklatuurist, mille komisjon on vastu võtnud ning programmile eraldatud vahendite soovituslik jaotus;

vii) vajaduse korral tehnilise abi plaanitud kasutamise kokkuvõtte, sealhulgas vajaduse korral tegevused programmide haldamise ja kontrollimise kaasatud asutuste ja toetusesaajate haldussuutlikkuse suurendamiseks;

c) iga prioriteetse suuna puhul, mis käsitleb tehnilist abi:

i) erieesmärgid;

ii) iga erieesmärgi eeldatavad tulemused ning, meetmete sisu arvestades objektiivselt põhjendatud juhtudel, vastavad tulemusnäitajad koos algväärtuse ja sihtväärtusega, kooskõlas fondispetsiifilistele eeskirjadega;

iii) toetatavate meetmete kirjeldus ja nende eeldatav panus alapunktis i osutatud erieesmärkide saavutamisse;

iv) tulemustele eeldatavasti kaasa aitavad väljundinäitajad;

v) vastavad sekkumiskategooriad, lähtuvalt nomenklatuurist, mille komisjon vastu võtab ning programmile eraldatud vahendite soovituslik jaotus.

Alapunkti ii ei kohaldata, kui liidu panus prioriteetsetesse suunda või prioriteetsetesse suundadesse, mis on seotud tehnilise abiga rakenduskavas, ei ületa 15 000 000 eurot.

d) rahastamiskava järgmiste tabelitega:

i) tabelid, kus on vastavalt artiklitele 60, 120 ja 121 aastate kaupa esitatud igast fondist saadava kavandatud toetuse rahalise assigneeringute kogusumma, määratledes tulemusreserviga seonduvad summad;

ii) tabelid, kus iga rakenduskava ja prioriteetse suuna puhul on kogu programmitöö ajaks märgitud igast fondist saadava kavandatud toetuse ja riigi kaasfinantseeringu rahalise assigneeringute kogusumma, määratledes tulemusreserviga seonduvad summad. Selliste prioriteetsete suundade puhul, mis puudutavad piirkonna mitut kategooriat, märgitakse tabelitesse fondidest eraldatava rahalise assigneeringu kogusumma ning riiklik kaasfinantseering piirkonna iga kategooria kohta.

Selliste prioriteetsete suundade puhul, milles kombineeritakse erinevate valdkondlike eesmärkide investeerimisprioriteete, märgitakse tabelisse igast fondist makstava rahalise assigneeringu kogusumma ning riiklik kaasfinantseering iga vastava valdkondliku eesmärgi puhul.

Kui riigi kaasfinantseerimine koosneb avaliku ja erasektori kaasfinantseerimisest, näidatakse tabelis soovituslik jaotus avaliku ja erasektori komponentide vahel. Informatsiooniks esitatakse tabelis ka, kui suur on EIP kavandatud osalus;

e) selliste suurprojektide nimekiri, mille rakendamine on kavandatud programmiperioodiks.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, mis käsitlevad esimese lõigu punkti b alapunktis vi osutatud nomenklatuuri. Nimeetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Võttes arvesse selle sisu ja eesmäärke, kirjeldatakse rakenduskavas territoriaalse arengu integreeritud lähenemisviisi, võttes arvesse partnerluslepingut, ning näidatakse, kuidas rakenduskava aitab saavutada selle eesmäärke ja oodatavaid tulemusi, ning märgitakse asjakohasel juhul:

- a) lähenemised, mille abil kohalikku arengut hakatakse edendada kogukonna eestvedamisel ning vahendid ja põhimõtted tuvastamiseks alad, kus seda rakendada;
- b) ERFi toetuse soovituslik summa linnade säästva arengu integreeritud meetmete jaoks, mis rakendatakse vastavalt ERFi määruse artikli 7 lõikele 3, ning ESFi toetuse soovituslik eraldis integreeritud meetmete jaoks;
- c) integreeritud territoriaalsete investeeringute vahendi kasutamisel järgitav lähenemisviis muudel kui punktis b osutatud juhtudel ja iga prioriteetse suuna soovituslik rahaeraldis;
- d) piirkondade- ja riikidevaheliste meetmete korraldamine rakenduskavade raames toetusesaajate puhul, kes paiknevad vähemalt ühes teises liikmesriigis;
- e) kui liikmesriigid ja piirkonnad osalevad makropiirkondlikes strateegiates ja mere vesikonna strateegiates, mis on hõlmatud liikmesriigi poolt tuvastatud programmi piirkonna vajadustega, siis kavandatud programmikohaste meetmete panus nendes strateegiatesse.

4. Lisaks täpsustatakse rakenduskavas järgmist:

- a) vajaduse korral selle määramine, kas ja kuidas rakenduskavas käsitletakse vaesusest kõige rohkem mõjutatud geograafiliste alade või kõige kõrgema diskrimineerimise või sotsiaalse tõrjutuse riskiga sihtrühmade erivajadusi, pöörates erilist tähelepanu marginaliseerunud kogukondadele, puudega inimestele, ning vajadusel ka partnerluslepingus sätestatud integreeritud lähenemisviisi osas antava panuse määramine;
- b) vajaduse korral selle määramine, kas ja kuidas rakenduskavas käsitletakse piirkondade demograafilisi väljakutseid või ELi toimimise lepingu artiklis 174 osutatud raskete ja püsivate ebasoodsate looduslike või demograafiliste tingimustega geograafiliste piirkondade erivajadusi ning sellega seotud partnerluslepingus sätestatud integreeritud lähenemisviisi osas antava panuse määramine.

5. Rakenduskavaga määratakse kindlaks:

- a) korraldusasutus, sertifitseerimisasutus (kui see on olemas) ning auditeerimisasutus;
- b) organ, kellele komisjon peab makseid tegema;

- c) meetmed, mida võetakse, et kaasata artiklis 5 osutatud asjaomased partnerid rakenduskava ettevalmistusse, ning partnerite roll rakenduskava elluviimises, seires ja hindamises.

6. Rakenduskavas sätestatakse partnerluslepingute sisu ja liikmesriikide institutsioonilist ja õigusraamistikku arvesse võttes ka järgmised elemendid:

- a) mehhanismid, mis tagavad fondide, EAFRD-i, EMKFi ning muude liidu ja riiklike rahastamisvahendite ja EIP vahelise koordineerimise, võttes arvesse ÜSRis sätestatud sätteid;
- b) hindamine iga artikli 19 ja XI lisa kohaselt määratletud eeltingimuse puhul, mida kohaldatakse rakenduskava suhtes, kas eeltingimus on partnerluslepingu ja rakenduskava esitamise päeval täidetud, ning kui eeltingimused ei ole täidetud, siis meetmete kirjeldus, mis tuleb eeltingimuste täitmiseks võtta, selliste meetmete eest vastutavad organid ja ajakava vastavalt partnerluslepingus esitatud kokkuvõttele;
- c) toetusesaajate halduskoormuse hindamise kokkuvõte ja vajadusel kavandatud meetmed selle vähendamiseks koos soovitusliku ajakavaga.

7. Kõik rakenduskavad, välja arvatud need, mille puhul tehnilist abi antakse eraldi rakenduskava raames, sisaldavad tingimusi, et liikmesriik hindab nõuetekohaselt põhjendades need rakenduskavade sisu ja eesmärkide seisukohalt asjakohaseks, järgmist kirjeldust:

- a) meetmed võtmaks tegevuste valimisel arvesse keskkonnakaitse nõudeid, ressursitõhusust, kliimamuutuste leevendamist, kliimamuutustega kohanemist, vastupidavust katastroofidele ning riskiennetust ja -juhtimist;
- b) erimeetmed, millega edendatakse võrdseid võimalusi ja ennetatakse diskrimineerimist soo, rassi või rahvuse, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel rakenduskava ettevalmistuse, kavandamise ja elluviimise ajal ning eriti seoses rahastamise juurdepääsuga, võttes arvesse mitmesuguste diskrimineerimisohus olevate sihtrühmade vajadusi ja eriti puuetega inimestele juurdepääsu tagamise nõudeid;
- c) tegevusprogrammi panus meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamisele, ja vajaduse korral sooperspektiivi integreerimise tagamise kord rakenduskava ja tegevuse tasandil.

Liikmesriigid võivad esitada majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames koos rakenduskava ettepanekuga võrdõiguslikkusega tegelevate riiklike asutuste arvamuse esimese lõigu punktides b ja c sätestatud meetmete kohta.

8. Kui liikmesriik koostab iga fondi osas maksimaalselt ühe rakenduskava, võib lõike 2 esimese lõigu punkti a, lõike 3 punktide a, c ja d ning lõigete 4 ja 6 kohased rakenduskava elemendid lisada üksnes partnerluslepingu asjakohastesse sättesse.

9. Rakenduskava koostatakse vastavalt näidisele. Käesoleva artikli rakendamiseks ühetaoliste tingimuste tagamiseks võtab komisjon rakendusaktina vastu näidise. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

10. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu otsuse, millega kiidab heaks kõik käesoleva artikli kohased rakenduskava elemendid (sealhulgas kõik selles tulevikus tehtavad muudatused), välja arvatud lõike 2 esimese lõigu punkti b alapunkti vi, punkti c alapunkti v, punkti e, lõiked 4 ja 5, lõike 6 punktid a ja c ning lõike 7 kohased elemendid, mille osas vastutus jääb liikmesriikidele.

11. Korraldusasutus teavitab komisjoni kõigist otsustest, millega muudetakse rakenduskava elemente, mis ei ole hõlmatud lõikes 10 osutatud komisjoni otsusega, ning teeb seda ühe kuu jooksul kõnealuse otsuse vastuvõtmise kuupäevast. Muutvas otsuses määratakse kindlaks selle jõustumise kuupäev, mis ei ole varasem otsuse vastuvõtmise kuupäevast.

Artikkel 97

Erisätted piiristamata tagatiste ja väärtpaperistamisega seotud ühisinstrumentidele mõeldud toetuse kavandamise kohta majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames

Kooskõlas artikliga 28 sisaldavad artikli 39 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud rakenduskavad ainult neid elemente, millele on osutatud artikli 96 lõike 2 esimese lõigu punkti b alapunktides i, ii ja iv ning, artikli 96 lõikes 5 ja artikli 96 lõike 6 punktis b.

Artikkel 98

Majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alla kuuluvatelt fondidelt saadav ühistoetus

1. Fondid võivad anda ühistoetust rakenduskavadele majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames.

2. ERFist ja ESFist võib täiendavalt rahastada osa tegevusest, mille kulud vastavad mõne teise fondi suhtes kehtivate rahastamiskõlblikkuse eeskirjade kohaselt sellest teisest fondist abi

saamise tingimustele, tingimusel, et need kulud on vajalikud tegevuse nõuetekohaseks elluviimiseks ja sellega otseselt seotud; seejuures tuleb kinni pidada rakenduskava iga prioriteetse suuna puhul kehtivast liidu rahastamise 10 % ülempiirist.

3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvate programmide suhtes.

Artikkel 99

Majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alla kuuluvate rakenduskavade geograafiline ulatus

Kui komisjon ja liikmesriigid ei ole teistmoodi kokku leppinud, koostatakse programmid ERFi ja ESFi jaoks sobival geograafilised tasandil ning vähemalt NUTS 2. tasandil vastavalt konkreetse liikmesriigi institutsioonilisele ja õigusraamistikule.

Ühtekuuluvusfondist toetust saavad rakenduskavad koostatakse riigi tasandil.

II PEATÜKK

Suurprojektid

Artikkel 100

Sisu

Osana rakenduskavast või rakenduskavadest, mille puhul on kohaldatud komisjoni otsust käesoleva määruse artikli 96 lõike 10 või ETK määruse artikli 8 lõike 12 kohaselt, võivad ERF ja Ühtekuuluvusfond toetada tegevust, mis seisneb ehitustöodes, tegevustes või teenustes, mille eesmärk on viia ellu täpse majandusliku või tehnilise olemusega jagamatu ülesanne, millel on selgelt määratletud eesmärgid ja mille puhul on rahastamiskõlblike kulude kogusumma suurem kui 50 000 000 eurot, ning tegevuste puhul, mis aitavad kaasa artikli 9 esimese lõigu punkti 7 kohaste valdkondlike eesmärkide saavutamisele ning mille puhul on rahastamiskõlblike kulude kogusumma suurem kui 75 000 000 eurot („suurprojekt“). Rahastamisvahendeid ei käsitata suurprojektidena.

Artikkel 101

Suurprojektide heakskiitmiseks vajalik teave

Enne suurprojekti heakskiitmist tagab korraldusasutus järgmise teabe kättesaadavuse:

- suurprojekti elluviimise eest vastutavat organit puudutavad üksikasjad ja selle suutlikkus;
- investeeringu ja selle asukoha kirjeldus;
- kogukulud ja rahastamiskõlblikud kogukulud, võttes arvesse artiklis 61 sätestatud nõudeid;
- tehtud teostatavusuuringud, sealhulgas variantide analüüs ja tulemused;

- e) kulude-tulude analüüs, sealhulgas majanduslik ja finantsanalüüs ning riskianalüüs;
- f) keskkonnamõju analüüs, milles on võetud arvesse kliimamuutusega kohanemise ja kliimamuutuse mõju leevendamise vajadusi ning katastroofidele vastupanu võimet;
- g) selgitus selle kohta, kuidas suurprojekt on kooskõlas asjaomas(t)e rakenduskava(de) vastavate prioriteetsete suundadega ja suurprojekti eeldatav panus nende prioriteetsete suundade konkreetsete eesmärkide saavutamisse ja eeldatav panus sotsiaalmajanduslikku arengusse;
- h) rahastamiskava, milles on näidatud rahaliste vahendite kavandatav kogumaht ning kavandatav toetus fondidest, EIPst ja kõigist teistest rahastamisallikatest koos füüsiliste ja finantsnäitajatega edusammude jälgimiseks;
- i) suurprojekti rakendamise ajakava ja juhul, kui rakendamisperiood on eeldatavalt pikem kui programmiperiood, etapid, mille jaoks programmiperioodil taotletakse fondidest kaashastamist.
- a) artikli 125 lõike 3 punktis c nimetatud dokument, milles on märgitud järgmised andmed:
- i) suurprojekti rakendamise eest vastutav organ;
- ii) investeeringu kirjeldus, asukoht, ajakava ning suurprojekti eeldatav panus asjakohase prioriteetse suuna või asjakohaste prioriteetsete suundade erieesmärkide saavutamisse;
- iii) kogukulud ja rahastamiskõlblikud kogukulud, võttes arvesse artiklis 61 sätestatud nõudeid;
- iv) rahastamiskava ning füüsilised ja finantsnäitajad edusammude jälgimiseks, võttes arvesse tuvastatud riske;
- b) sõltumatute ekspertide kvaliteedikontroll, milles on esitatud selged seisukohad investeeringu teostatavuse ja suurprojekti majandusliku elujõulisuse kohta.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid esimese lõigu punktis e nimetatud kulude-tulude analüüsil kasutatava tunnustatud headel tavadel põhineva meetodika kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Liikmesriigi algatusel võivad esimese lõigu punktides a kuni i käsitletud teavet hinnata sõltumatud eksperdid, kellele osutab tehnilist abi komisjon või kokkuleppel komisjoniga teised sõltumatud eksperdid („kvaliteedikontroll“). Muudel juhtudel esitab liikmesriik esimese lõigu punktides a kuni i käsitletud teabe komisjonile niipea, kui see on kättesaadav.

Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse suurprojekti kvaliteedikontrolli teostamisel kasutatav meetodika.

Komisjoni poolt vastu võetud rakendusaktide teel määratakse kindlaks esimese lõigu punktides a kuni i käsitletud teabe esitamise vorm. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 102

Otsus suurprojekti kohta

1. Kui sõltumatute ekspertide teostatud kvaliteedikontroll annab artikli 101 esimeses lõigus osutatud teabe alusel suurprojektile positiivse hinnangu, võib korraldusasutus kooskõlas artikli 125 lõikega 3 suurprojekti valimise juurde asuda. Korraldusasutus teavitab komisjoni valitud suurprojektist. Edastatav teave hõlmab järgmist:

Liikmesriigi valitud suurprojekti rahaline toetamine loetakse komisjoni poolt heakskiidu saanuks, kui kolme kuu jooksul pärast esimeses lõigus osutatud teabe esitamist ei ole komisjon rakendusaktiga vastu võtnud otsust, millega keeldutakse rahalist toetust lubamast. Komisjon keeldub rahalisest toetusest üksnes siis, kui ta on kindlaks teinud märkimisväärsed puudused sõltumatus kvaliteedikontrollis.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse esimeses lõigus osutatud teabe edastamise vorm. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Muudel juhtudel annab komisjon artiklis 101 osutatud teabe alusel suurprojektile hinnangu, et teha kindlaks, kas taotletud rahaline toetus korraldusasutuse poolt kooskõlas artikli 125 lõikega 3 valitud suurprojektile on õigustatud. Komisjon võtab suurprojekti rahalise toetamise heakskiitmise otsuse vastu rakendusaktiga hiljemalt kolm kuud pärast artikli 101 kohaselt teabe esitamise kuupäeva.

3. Komisjon teeb lõike 1 teise lõigu ja lõike 2 kohaselt heakskiitva otsuse tingimusel, et esimene ehitustööde leping või avaliku ja erasektori partnerluse struktuuride raames rakendatavate tegevuste puhul avaliku ja erasektori partnerlusleping avaliku sektori asutuse ja erapartneri vahel sõlmitakse kolme aasta jooksul alates heakskiitmise kuupäevast. Kui liikmesriik esitab kolme aasta jooksul nõuetekohaselt põhjendatud taotluse, eelkõige suurprojektide rakendamisega seotud haldus- ja kohtumenetlustest tulenevate viivituste puhul, võib komisjon võtta rakendusaktiga vastu otsuse perioodi pikendamiseks mitte kauemaks kui kaheks aastaks.

4. Kui komisjon keeldub suurprojektile rahalist toetust lubamast, teatab ta oma otsuses keeldumise põhjustest.

5. Komisjonile lõike 1 kohaselt teatatud või lõike 2 kohaselt heakskiitmiseks esitatud suurprojektid peavad olema toodud rakenduskava suurprojektide loendis.

6. Suurprojektiga seotud kulud võib lisada maksetaotlusesse pärast lõikes 1 nimetatud teavitamist või pärast lõikes 2 nimetatud heakskiitmist käsitleva taotluse esitamist. Kui komisjon korraldusasutuse valitud suurprojekti heaks ei kiida, muudetakse vastavalt ka komisjoni otsuse vastuvõtmisele järgnevat kuludeklaratsiooni.

Artikkel 103

Otsus etapipõhiselt rakendatava suurprojekti kohta

1. Erandina artikli 101 kolmandast lõigust ning artikli 102 lõigetest 1 ja 2 kohaldatakse käesoleva artikli lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud menetlusi tegevustele, mis vastab järgmistele tingimustele:

- a) tegevus kujutab endast eelmise programmiperioodi suurprojekti teist või hilisemat etappi, mille eelmine etapp või eelmised etapid olid komisjoni poolt määruse (EÜ) nr 1083/2006 kohaselt heaks kiidetud hiljemalt 31. detsembril 2015, või hiljemalt 31. detsembril 2016 liikmesriikide puhul, kes ühinesid liiduga pärast 1. jaanuari 2013;
- b) suurprojekti kõigi etappide rahastamiskõlblike kogukulude summa ületab artiklis 100 sätestatud vastavaid summasid;
- c) suurprojekti taotlus ja komisjonipoolne hindamine eelmisel programmiperioodil hõlmas kõiki kavandatavaid etappe;
- d) käesoleva määruse artikli 101 lõike 1 esimeses lõigus osutatud teabes suurprojekti kohta ei ole olulisi muudatusi võrreldes määruse (EÜ) nr 1083/2006 kohaselt esitatud suurprojekti taotluses esitatud teabega, eelkõige rahastamiskõlblike kulutuste osas;
- e) eelmise programmiperioodi raames rakendatav suurprojekti etapp on valmis või saab valmis kasutamiseks komisjoni otsuses esitatud ettenähtud otstarbel asjakohase rakenduskava või asjakohaste rakenduskavade lõpetamisdokumentide esitamise tähtjaks.

2. Korraldusasutus võib kooskõlas artikli 1125 lõikega 3 suurprojekti valimise juurde asuda ja esitada kõiki artikli 102

lõike 1 esimese lõigu punktis a sätestatud elemente sisaldava teatise koos kinnitusega, et käesoleva artikli lõike 1 punkti d kohane tingimus on täidetud. Teabe kvaliteedi kontrollimist sõltumatute ekspertide poolt ei nõuta.

3. Korraldusasutuse valitud suurprojekti rahaline toetamine loetakse komisjoni poolt heakskiidu saanuks, kui kolme kuu jooksul pärast lõikes 2 osutatud teabe esitamist ei ole komisjon rakendusaktiga vastu võtnud otsust, millega keeldutakse suurprojektile rahalist toetust lubamast. Komisjon keeldub rahalisest toetamisest ainult siis, kui lõike 1 punktis d osutatud teabes on tehtud olulisi muudatusi või kui suurprojekt ei ole kooskõlas asjaomase rakenduskava või asjaomaste rakenduskavade vastava prioriteetse suunaga.

4. Artikli 102 lõikeid 3–6 kohaldatakse suurprojektide etapi- viisilise rakendamise otsuste suhtes.

III PEATÜKK

Ühine tegevuskava

Artikkel 104

Kohaldamisala

1. Ühine tegevuskava on tegevus, mille ulatus on määratletud ja mida juhitakse sellega saavutatavate väljundite ja tulemustega. See koosneb projektist või projektide rühmast, mis ei seisne taristu tagamises ning mida viiakse ellu toetusesaaja vastutusel osana rakenduskavast või -kavadest. Ühise tegevuskava väljundid ja tulemused lepatakse kokku liikmesriikide ja komisjoni vahel ning need aitavad kaasa rakenduskavade konkreetsetele eesmärkidele ja on fondidelt saadava toetuse aluseks. Tulemused viitavad ühise tegevuskava otsesele mõjule. Toetusesaaja on avalik-õiguslik isik. Ühiseid tegevuskavasid ei loeta suurprojektitideks.

2. Ühisele rakenduskavale eraldatud avaliku sektori kulud peavad olema vähemalt 10 000 000 eurot või 20 % rakenduskavale või -kavadele antavast riigi toetusest, olenevalt sellest, kumb on väiksem. Katseprojekti läbiviimise eesmärgil võib avaliku sektori miinimumkulud ühele ühisele rakenduskavale iga rakenduskava puhul vähendada 5 000 000 euroni.

3. Lõige 2 ei kohaldu noorte tööhõive algatuse suhtes.

Artikkel 105

Ühiste tegevuskavade ettevalmistamine

1. Liikmesriik, korraldusasutus või määratud avalik-õiguslik isik võib esitada ühise tegevuskava ettepaneku samal ajal asjaomaste rakenduskavade esitamisega või pärast seda. Ettepanek peab sisaldama kogu artiklis 106 osutatud teavet.

2. Ühine tegevuskava hõlmab osa ajavahemikust 1. jaanuar 2014 – 31. detsember 2022. Ühise tegevuskava väljundite ja tulemuste eest makstakse hüvitist ainult siis, kui need on saavutatud pärast artiklis 107 osutatud ühise tegevuskava heakskiitva otsuse tegemise kuupäeva ja enne selles otsuses määratletud rakendusperioodi lõppu.

Artikkel 106

Ühiste tegevuskavade sisu

Ühine tegevuskava peab sisaldama järgmist:

- 1) arenguvajaduste ja -eesmärkide analüüs, milles esitatakse selle põhjendused, võttes arvesse rakenduskavade eesmärke ja vajaduse korral ELi toimimise lepingu artikli 121 lõikest 2 tulenevaid vastavaid riigipõhiseid soovitusi ning liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniseid ja ELi toimimise lepingu artikli 148 lõikest 4 tulenevaid vastavaid nõukogu soovitusi, mida liikmesriigid võtavad arvesse tööhõivepoliitikas;
- 2) ühise tegevuskava üldiste ja konkreetsete eesmärkide vahelist seost, väljundite ja tulemuste vahe-eesmärke ning kavandatud projekte või projektitüüpe kirjeldav raamistik;
- 3) väljundite ja tulemuste seires kasutatavad üldised ja konkreetset näitajad, kui see on asjakohane, prioriteetsete suundade kaupa;
- 4) teave selle geograafilise ulatuse ja sihtrühmade kohta;
- 5) selle eeldatav rakendusperiood;
- 6) analüüs selle mõju kohta meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamisele ja diskrimineerimise ennetamisele;
- 7) vajaduse korral analüüs selle mõju kohta säästva arengu edendamisele;
- 8) selle rakendussätted, sealhulgas järgmised:
  - a) ühise tegevuskava rakendamise eest vastutava toetusesaaja määramine ja tõendite esitamine tema pädevuse kohta asjaomases valdkonnas ning haldus- ja finantsjuhtimise alal;

b) ühise tegevuskava juhtimise kord vastavalt artiklile 108;

c) ühise tegevuskava seire ja hindamise kord, sealhulgas vahe-eesmärkide, väljundite ja tulemuste saavutamist puudutavate andmete kvaliteedi, kogumise ja säilitamise tagamise kord;

d) ühise tegevuskava ja fondidega seotud teabe levitamise ja edastamise kord;

9) selle rahastamismeetmed, sealhulgas järgmised:

a) vahe-eesmärkide, väljundite ja tulemuseesmärkide saavutamise kulud punkti 2 põhjal, lähtudes käesoleva määruse artikli 67 lõikes 5 ning ESFi määruse artiklis 14 sätestatud meetodidest;

b) toetusesaajale tehtavate maksete soovituslik ajakava, mis on seotud vahe- ja lõppeesmärkidega;

c) rahastamiskava rakenduskavade ja prioriteetsete suundade kaupa, sealhulgas rahastamiskõlblike kulude kogusumma ja riiklike kulutuste summa.

Käesoleva artikli rakendamiseks ühetaoliste tingimuste tagamiseks võtab komisjon vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse ühise tegevuskava vormingu näidis. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 107

Otsus ühise tegevuskava kohta

1. Artiklis 106 osutatud teabe alusel annab komisjon ühisele tegevuskavale hinnangu, et teha kindlaks, kas fondidelt toetuse saamine on põhjendatud.

Kui komisjon leiab kahe kuu jooksul pärast ühise tegevuskava esitamist, et see ei vasta artiklis 104 osutatud heakskiidu saamise tingimustele, esitab ta liikmesriigile oma tähelepanekud. Liikmesriik annab komisjonile kogu nõutud vajaliku lisateabe ja teeb esitatud ühisesse tegevuskavasse vajaduse korral vastavad parandused.

2. Tingimusel, et kõiki tähelepanekuid on nõuetekohaselt arvesse võetud, võtab komisjon rakendusaktiga vastu ühist tegevuskava heakskiitva otsuse hiljemalt neli kuud pärast seda, kui liikmesriik kava esitab, kuid mitte enne asjaomaste rakenduskavade vastuvõtmist.

3. Lõikes 2 nimetatud otsuses nimetatakse toetusesaaja, ühise tegevuskava üld- ja erieesmärgid, väljundite ning tulemuste vahe- ja lõppeesmärgid, vahe-eesmärkide, väljundite ja tulemus-eesmärkide saavutamiseks seotud kulud, rahastamiskava iga rakenduskava ja prioriteetse suuna kaupa, sealhulgas rahastamiskõlblike kulude kogusumma ja avaliku sektori kulude summa, ühise tegevuskava rakendusperiood ning vajaduse korral ühise tegevuskava geograafiline ulatus ja sihtrühmad.

4. Kui komisjon keeldub rakendusaktiga ühisele tegevuskavale fondide toetust lubamast, teatab ta liikmesriigile selle põhjustest lõikes 2 kehtestatud tähtaja jooksul.

Artikkel 108

Juhtkomitee ja ühise tegevuskava muutmine

1. Liikmesriik või korraldusasutus moodustab ühise tegevuskava juhtkomitee, mis erineb vastavate rakenduskavade seirekomisjonidest. Juhtkomitee tuleb kokku vähemalt kaks korda aastas ja annab aru korraldusasutusele. Korraldusasutus teavitab vastavat seirekomisjoni juhtkomitee poolt tehtud töö tulemustest ja ühise tegevuskava rakendamisel tehtud edusammudest vastavalt artikli 110 lõike 1 punktile e ja artikli 125 lõike 2 punktile a.

Juhtkomitee koosseisu otsustab liikmesriik kokkuleppel vastava korraldusasutusega, austades partnerluse põhimõtet.

Komisjon võib osaleda juhtkomitee töös nõuandjana.

2. Juhtkomitee teostab järgmisi tegevusi:

- a) hindab ühise tegevuskava vahe-eesmärkide, väljundite ja tulemuste saavutamisel tehtud edusamme;
- b) vaatab läbi ja kiidab heaks ettepanekud muuta ühist tegevuskava, et võtta arvesse kõiki probleeme, mis võivad mõjutada selle teostamist.

3. Liikmesriigi poolt komisjonile esitatud ühise tegevuskava muutmise taotlused peavad olema nõuetekohaselt põhjendatud. Komisjon hindab, kas muutmistaotlus on põhjendatud, võttes arvesse liikmesriigi esitatud teavet. Komisjon teeb oma tähelepanekud ja liikmesriik esitab komisjonile kogu vajaliku lisateabe. Komisjon võtab rakendusaktiga vastu otsuse kava muutmise kohta hiljemalt kolm kuud pärast seda, kui liikmesriik on selle esitanud, eeldusel et komisjoni tehtud tähelepanekuid on nõuetekohaselt arvesse võetud. Kui muudatus kiidetakse heaks, jõustub see otsuse tegemise kuupäevast, kui otsuses ei ole sätestatud teisiti.

Artikkel 109

Ühise tegevuskava finantsjuhtimine ja kontroll

1. Ühise tegevuskava raames toetusesaajale tehtavaid makseid käsitatakse ühekordsete maksete või ühikukulude standardstimestikena. Artikli 67 lõike 1 esimese lõigu punktis c sätestatud ühekordsete maksete ülempiiri ei kohaldata.

2. Ühise tegevuskava finantsjuhtimise, kontrolli ja auditeerimise eesmärk on eranditult kontrollida, et ühise tegevuskava heakskiitmise otsuses kindlaks määratud maksetingimused on täidetud.

3. Ühise tegevuskava raames toetusesaaja ja tema vastutusel tegutsevad üksused võivad tegevuste rakendamise kulude suhtes kohaldada oma raamatupidamistavasid. Neid raamatupidamistavasid ja tegelikult kantud kulusid ei auditeeri auditeerimisasutus ega komisjon.

III JAOTIS

SEIRE, HINDAMINE, TEAVE JA TEAVITAMINE

I PEATÜKK

Seire ja hindamine

Artikkel 110

Seirekomisjoni ülesanded

1. Seirekomisjon kontrollib järgmist:
  - a) asjaolud, mis mõjutavad rakenduskava täitmist;
  - b) hindamiskava täitmise edukus ja hindamistulemuste järelemeetmed;
  - c) teavitustrateegia rakendamine;
  - d) suurprojektide rakendamine;
  - e) ühiste tegevuskavade rakendamine;
  - f) soolise võrdõiguslikkuse, võrdsete võimaluste ja mittediskrimineerimise, sealhulgas puudega inimeste juurdepääsu edendamise meetmed;
  - g) säästva arengu edendamise meetmed;
  - h) kui kohaldatavad eeltingimused ei ole partnerluslepingu ja rakenduskava esitamise kuupäevaks täidetud, eeltingimuste täitmiseks võetud kohaldatavate meetmete edusammud;
  - i) rahastamisvahendid.

2. Erandina artikli 49 lõikest 3 kontrollib ja kiidab seirekomisjon heaks järgmist:

- a) tegevuste valimise meetodika ja valikukriteeriumid;
- b) iga-aastased rakendusaruanded ja lõplikud rakendusaruanded;
- c) rakenduskava hindamiskava ja rakenduskava kõik muudatused, sealhulgas kui tegemist on ühise hindamiskava osaga artikli 114 lõike 1 kohaselt;
- d) rakenduskava teavitamisstrateegia ja strateegia kõik muudatused;
- e) korraldusasutuse tehtud ettepanekud rakenduskava kõikide muudatuste kohta.

Artikkel 111

Majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alla kuuluvate programmide rakendusaruanded

1. Liikmesriik esitab 31. maiks 2016 ja iga järgneva aasta samaks kuupäevaks kuni 2023. aastani (kaasa arvatud) komisjonile iga-aastase rakendusaruande vastavalt artikli 50 lõikele 1. 2016. aastal esitatud aruanne hõlmab majandusaastaid 2014 ja 2015 ning ajavahemikku kulu rahastamiskõlblikkuse alguskuupäevast kuni 31. detsembrini 2013.

2. 2017. ja 2019. aastal esitatavate aruannete puhul on lõikes 1 osutatud tähtpäev 30. juuni.

3. Rakendamise aastaaruannetes esitatakse teave alljärgneva kohta:

- a) rakenduskava rakendamine kooskõlas artikli 50 lõikega 2;
- b) suurprojektide ja ühiste tegevuskavade ettevalmistamise ja rakendamise edenemine.

4. 2017. ja 2019. aastal esitatavates iga-aastastes rakendusaruannetes esitatakse vastavalt artikli 50 lõigetes 4 ja 5 nõutav teave ja käesoleva artikli lõikes 3 nimetatud teave koos järgneva teabega:

- a) edusammud hindamiskava rakendamisel ja hindamise leidudega seotud järelmeetmed;
- b) fondide teavitamisstrateegia raames võetud teavitamis- ja avalikustamismeetmete tulemused;
- c) partnerite kaasamine rakenduskava täitmisse, seiresse ja hindamisse.

2017. ja 2019. aastal esitatavates iga-aastastes rakendusaruannetes võib sõltuvalt rakenduskava sisust ja eesmärkidest esitada ja hinnata järgmist:

- a) edusammud integreeritud lähenemisviisi rakendamisel territoriaalse arengu suhtes, sh selliste piirkondade areng, kus on püsivalt väga ebasoodsad demograafilised ja looduslikud tingimused, linnade säästev areng, ning rakenduskava kohane kohalik arendustegevus kogukonna eestvedamisel;
- b) edusammud liikmesriikide asutuste ja toetusesaajate fondide haldamise ja nende kasutamise suutlikkuse tõstmiseks meetmete rakendamisel;
- c) edusammud piirkondadevaheliste ja rahvusvaheliste meetmete rakendamisel;
- d) asjakohasel juhul panus makropiirkondlikesse ja mere vesikonna strateegiatesse;
- e) erimeetmed, mis on võetud meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamiseks ning diskrimineerimise vältimiseks, eelkõige puudega inimeste erivajadustega arvestamiseks, ning kord, mida rakendatakse selle tagamiseks, et rakenduskavadesse kaasataks sooküsimused;
- f) artikli 8 alusel säästva arengu edendamiseks võetud meetmed;
- g) asjakohasel juhul edusammud, mis on tehtud sotsiaalse innovatsiooni valdkonna meetmete rakendamisel;
- h) edusammud vaesusest kõige enam mõjutatud geograafiliste piirkondade või kõrgeima diskrimineerimis- või sotsiaalse tõrjutuse riskiga sihtrühmade erivajaduste rahuldamise meetmete rakendamisel, pöörates eriti tähelepanu marginaliseeritud kogukondadele, puuetega inimestele, pikaajalistele töötutele ja mittetöötavatele noortele, lisades vajaduse korral kasutatud rahastamisvahendid.

Erandina esimesest ja teisest lõigust võivad liikmesriigid, kellel ei ole rohkem kui üks rakenduskava fondi kohta, partnerluslepingu ja eduaruannete vahelise kooskõla tagamiseks erandkorras lisada artikli 50 lõikes 3 osutatud eeltingimustega seotud teabe, artikli 50 lõikega 4 nõutud teabe ja käesoleva lõike teise lõigu punktides a, b, c ja h osutatud teabe vastavalt 2017. ja 2019. aastal esitatavate iga-aastaste rakendusaruannete ja rakendamise lõpparuande asemel eduaruandesse, ilma et see piiraks artikli 110 lõike 2 punkti b kohaldamist.

5. Käesoleva artikli rakendamiseks ühetaoliste tingimuste tagamiseks võtab komisjon vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse rakendamise aasta- ja lõpparuannete näidised. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 112

Finantsandmete edastamine

1. Liikmesriik edastab 31. jaanuariks, 31. juuliks ja 31. oktoobriks komisjonile kontrollimiseks elektrooniliselt iga rakenduskava ja iga prioriteetse suuna kaupa järgmised andmed:

a) tegevuste rahastamiskõlblikud kogukulud ja avaliku sektori rahastamiskõlblikud kulud ning toetuse saamiseks välja valitud tegevuste arv;

b) toetusesaajate korraldusasutusele esitatud deklareeritud rahastamiskõlblikud kogukulud.

2. Lisaks sellele sisaldab 31. jaanuariks edastatud teave eespool nimetatud andmeid esitatuna meetmete kategooriate kaupa. Nimetatud andmete edastus loetakse artikli 50 lõikes 2 osutatud finantsandmete edastamise nõuetele vastavaks.

3. Andmete edastamisega, mis tuleb teostada 31. jaanuariks ja 31. juuliks, kaasneb prognoos summa kohta, mille saamiseks kavatses liikmesriik esitada maksetaotluse jooksul ja järgneval majandusaastal.

4. Käesoleva artikli alusel esitatavate andmete edastamise lõpptähtaeg on esitamise kuule eelneva kuu lõpp.

5. Käesoleva artikli rakendamise ühetaoliste tingimuste tagamiseks kehtestab komisjon rakendusakti teel mudeli, mida kasutatakse finantsandmete esitamisel komisjonile seire eesmärkidel. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 113

Ühtekuuluvusaruanne

ELi toimimise lepingu artiklis 175 osutatud komisjoni aruanne peab sisaldama järgmist:

a) majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, piirkondade sotsiaal-majandusliku olukorra ja arengu ning liidu prioriteetide saavutamise seotud edusammude kirjeldus;

b) fondide, EIP poolse rahastamise ja muude rahastamisvahendite rolli ning muu liidu ja riikliku poliitika edusammudele avaldatud mõju kirjeldus;

c) vajaduse korral teave tulevaste liidu meetmete ja poliitika kohta, mis on vajalikud majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks ning liidu prioriteetide saavutamiseks.

Artikkel 114

Hindamine

1. Korraldusasutus või liikmesriik koostab ühe või enama rakenduskava jaoks hindamiskava. Hindamiskava esitatakse seirekomisjonile hiljemalt ühe aasta jooksul pärast rakenduskava vastuvõtmist.

2. 31. detsembriks 2022 esitavad korraldusasutused komisjonile iga rakenduskava kohta programmiperioodi jooksul tehtud hindamiste tulemuste kokkuvõtliku aruande ning rakenduskava peamised väljundid ja tulemused koos märkustega esitatud teabe kohta.

3. Komisjon viib järeelhindamised läbi tihedas koostöös liikmesriikide ja korraldusasutustega.

4. Käesoleva artikli lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata artikli 39 lõike 4 esimese lõigu punktis b osutatud eriotstarbeliste programmide suhtes.

II PEATÜKK

Teave ja teavitamine

Artikkel 115

Teave ja teavitamine

1. Liikmesriigid ja korraldusasutused vastutavad alljärgneva eest:

a) teavitamisstrateegiate koostamine;

b) asjaomase liikmesriigi kõigi rakenduskavade kohta teavet ja rakenduskavadele juurdepääsu pakkuva ühtse veebisaidi või ühtse veebiportaali loomise tagamine, mis muu hulgas pakub teavet programmide rakendamise ajakava ja kõigi seonduvate avalike konsultatsioonide kohta;

c) võimalike toetusesaajate teavitamine rakenduskavaga seotud rahastamisvõimalustest;

d) ühtekuuluvuspoliitika ja fondide rolli ja saavutuste tutvustamine liidu kodanikele teabe- ja teavitamismeetmete kaudu, mis käsitlevad partnerluslepingute, rakenduskavade ja tegevuste tulemusi ja mõju.

2. Selleks et tagada fondide pakutava toetuse läbipaistvus, peavad liikmesriigid või korraldusasutused rakenduskavade ja fondide kaupa tegevuste loendit (näiteks CSV- või XML-vormingus) tabeli vormis, mis võimaldab andmeid sorteerida, otsida, andmetest väljavõtet teha, neid võrrelda ja hõlpsasti internetis avaldada. Tegevuste loend on ligipääsetav ühtse veebisaidi või ühtse veebiportaali kaudu, milles esitatakse kõigi asjaomase liikmesriigi rakenduskavade loend ja kokkuvõte.

Selleks et edendada tegevuste loendi järgnevat kasutamist erasektori, kodanikuühiskonna või riiklike haldusasutuste poolt, võib veebisait selgelt viidata kohaldatavatele andmete avaldamise aluseks olevatele eeskirjadele.

Tegevuste loendit uuendatakse vähemalt iga kuue kuu tagant.

Miinimumteave, mis peab tegevuste loendis kindlasti olema, on sätestatud XII lisas.

3. Teabe- ja teavitamisemeetmeid käsitlevad üksikasjalikud eeskirjad taotlejate ja toetusesaajate jaoks on sätestatud XII lisas.

4. Komisjon kehtestab rakendusaktide tegevusi puudutavate teabe- ja teavitamisemeetmete tehniliste omaduste kohta ning embleemi loomise ja standardvärvide määratluse kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 116

Teavitamisstrateegia

1. Liikmesriik või korraldusasutus koostavad teavitamisstrateegia iga rakenduskava jaoks. Mitmele rakenduskavale võib koostada ühise teavitamisstrateegia. Teavitamisstrateegias võetakse arvesse asjaomas(t)e rakenduskava(de) suurus kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

Teavitamisstrateegia peab sisaldama XII lisas sätestatud elemente.

2. Teavitamisstrateegia esitatakse seirekomisjonile heakskiitmiseks artikli 110 lõike 2 punkti d kohaselt hiljemalt kuus kuud pärast asjaomas(t)e rakenduskava(de) vastuvõtmist.

Kui mitmele rakenduskavale koostatakse ühine teavitamisstrateegia ning see on seotud mitme seirekomisjoniga, võib liikmesriik määrata ühe seirekomisjoni, kes vastutab ühise teavitamisstrateegia ja selle strateegia mis tahes hilisemate muudatuste heakskiitmise eest, konsulteerides teiste asjakohaste seirekomisjonidega.

Vajaduse korral võivad liikmesriik või korraldusasutus teavitamisstrateegiat programmiperioodi jooksul muuta. Korraldusasutus esitab muudetud teavitamisstrateegia seirekomisjonile heakskiitmiseks kooskõlas artikli 110 lõike 2 punktiga d.

3. Erandina lõike 2 kolmanda lõigu kohaldamisest teavitab korraldusasutus kooskõlas artikli 100 lõike 1 punktiga c vastutavat seirekomisjoni või vastutavaid komisjone vähemalt üks kord aastas teavitamisstrateegia rakendamise edusammudest, nagu on osutatud artikli 110 lõike 1 punktis c, ja oma tulemuste analüüsist, samuti järgnevas aastaks kavandatud teavet- ja teavitamist puudutavast tegevusest. Seirekomisjon võib esitada arvamuse järgmiseks aastaks kavandatud tegevuste kohta, kui ta peab seda vajalikuks.

Artikkel 117

Teabe- ja teavitamisametnikud ning nende võrgustikud

1. Iga liikmesriik määrab ametisse teabe- ja teavitamisametniku, kes koordineerib ühe või mitme fondiga, sealhulgas asjakohaste Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvate programmidega seotud teabe- ja teavitamisemeetmeid ning teavitab vastavalt komisjoni.

2. Teabe- ja teavitamisametnik vastutab fondi teabeedastajate riikliku võrgustiku koordineerimise eest, juhul kui niisugused võrgustikud on olemas, XII lisas osutatud veebisaidi või veebiportaali loomise ja teenindamise eest ning ülevaate andmise eest teavitamisemeetmetest, mis on võetud liikmesriigi tasandil.

3. Iga korraldusasutus määrab isiku, kes vastutab teabe ja teavitamise eest rakenduskava tasandil, ja teavitab komisjoni määratud isikutest. Vajaduse korral võib määrata ühe isiku mitme rakenduskava jaoks.

4. Komisjon moodustab liikmesriikide määratud liikmetest koosnevad üleliidulised võrgustikud, et tagada teavitamisstrateegiate rakendamise tulemuste teemaline vahetus, teabe- ja teavitamisemeetmete rakendamise kogemuste vahetus ning heade tavade vahetus.

IV JAOTIS

TEHNILINE ABI

Artikkel 118

Tehniline abi komisjoni algatusel

Fondid võivad artikli 91 lõikes 3 sätestatud mahaarvamisi arvesse võttes toetada tehnilist abi kuni ülemmäärani 0,35 % nende vastavast aastasest eraldisest.

Artikkel 119

Tehniline abi liikmesriikide algatusel

1. Fondidest tehniliseks abiks eraldatud summa piirub 4 % -ga kogusummast, mis eraldatakse fondidest liikmesriigis elluviidavatele rakenduskavadele vajaduse korral majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alla kuuluvate piirkonnakategooriate lõikes.

Liikmesriik võib fondidest liikmesriigile tehnilisel abi eesmärgil eraldatud kogusumma piirmäära arvutamisel arvesse võtta noorte tööhõive algatusele tehtud eriotstarbelisi eraldisi.

2. Iga fond võib toetada tehnilise abi tegevusi, mis on rahastamiskõlblikud mõne muu fondi raames. Piiramata lõike 1 kohaldamist, ei ületa fondist tehtav tehnilise abi eraldis 10 % selle fondi kogueraldisest liikmesriigi rakenduskavale majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi iga piirkonnakategooria lõikes.

3. Erandina artikli 70 lõigetest 1 ja 2 võib tehnilise abi tegevusi rakendada väljaspool programmi piirkonda, kuid liidu piires, tingimusel et tegevused toovad kasu rakenduskavale või tehnilise abi rakenduskava puhul teistele asjaomastele programmidele.

4. Kui lõikes 1 osutatud eraldisi kasutatakse struktuurifondide puhul rohkem kui ühe piirkonnakategooriaga seotud tehnilise abi tegevuste toetamiseks, võib tegevustega seotud kulud rakendada erinevaid piirkonnakategooriaid kombineeriva prioriteetse suuna raames ning jaotada proportsionaalselt, võttes arvesse iga piirkonnakategooria raames tehtud eraldisi osana liikmesriigile tehtud kogueraldisest.

5. Juhul kui fondidest liikmesriigile majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames eraldatud kogusumma ei ületa 1 000 000 000 eurot, võib erandina lõikest 1 tehniliseks abiks eraldatavat summat suurendada kuni 6 %ni nimetatud kogusummast või 50 000 000 euroni, olenevalt sellest, kumb on madalam.

6. Tehnilist abi antakse ühe fondi rahastatava prioriteetse suunana rakenduskava raames või eraldi rakenduskavas või mõlemas.

V JAOTIS

FONDIDELT SAADAV RAHALINE TOETUS

Artikkel 120

Kaasfinantseerimise määrade kehtestamine

1. Komisjoni rakenduskava vastuvõtvast otsuses määratakse kindlaks kaasfinantseerimise määr ja fondidest igale prioriteetsele suunale antav maksimumtoetus. Kui prioriteetne suund

puudutab rohkem kui üht piirkonnakategooriat või rohkemat kui üht fondi, määratakse vajaduse korral iga piirkonnakategooria ja fondi kaasfinantseerimise määr kindlaks komisjoni otsusega.

2. Komisjoni otsuses sätestatakse iga prioriteetse suuna jaoks, kas prioriteetse suuna kaasfinantseerimise määr kohaldatakse:

a) rahastamiskõlblike kulude kogusummale, sealhulgas avaliku ja erasektori kulud; või

b) avaliku sektori rahastamiskõlblikele kuludele.

3. Rakenduskavade kaasfinantseerimise määr iga prioriteetse suuna tasandil ja asjakohasel juhul piirkonnakategooria ja fondi kaupa majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames ei tohi olla suurem kui:

a) 85 % Ühtekuuluvusfondi puhul;

b) 85 % vähem arenenud piirkondade puhul liikmesriikides, mille SKP elaniku kohta aastatel 2007-2009 oli alla 85 % 27-liikmelise ELi keskmisest samal perioodil, ning äärepoolseimate piirkondade puhul, sh täiendav eraldis äärepoolseimatele piirkondadele vastavalt ETK määruse artikli 92 lõike 1 punktile e ja ETK määruse artikli 4 lõikele 2;

c) 80 % vähem arenenud piirkondade puhul muudes liikmesriikides peale punktis b osutatute ning kõigi piirkondade puhul, mille rahastamiskõlblikkuse kriteeriumina kasutatud SKP elaniku kohta oli programmiperioodil 2007–2013 alla 75 % 25-liikmelise ELi keskmisest vaatlusperioodil, kuid mille SKP elaniku kohta on üle 75 % 27-liikmelise ELi keskmisest SKPst, ning määruse (EL) nr 1083/2006 artikli 8 lõikes 1 määratletud piirkondade puhul, kes saavad üleminekutoetust programmiperioodil 2007–2013;

d) 60 % üleminekupiirkondade puhul, välja arvatud punktis c osutatud piirkonnad.

e) 50 % enamarenenud piirkondade puhul, välja arvatud punktis c osutatud piirkonnad.

Ajavahemikul 1. jaanuar 2014 kuni 30. juuni 2017 ei ületa rakenduskavade kaasfinantseerimise määr ühegi prioriteetse suuna tasandil Küprosel 85 %.

Komisjon teeb läbivaatamise, et hinnata, kas teises lõigus osutatud kaasfinantseerimise määr säilitamine on pärast 30. juunit 2017 põhjendatud, ning esitab vajaduse korral enne 30. juunit 2016 seadusandliku ettepaneku.

Rakenduskavade kaasfinantseerimise määr iga prioriteetse suuna tasandil majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames ei tohi olla suurem kui 85 %.

Esimese lõigu punktide b, c, d, ja e kohast maksimaalset kaasfinantseerimise määra suurendatakse kõikide prioriteetsete suundade puhul, mille raames viiakse ellu noorte tööhõive algatus ning selliste prioriteetsete suundade puhul, mis on ette nähtud sotsiaalse innovatsiooni või riikidevahelise koostöö või nende mõlema jaoks. Suurendus määratakse kindlaks vastavalt fondi-spetsiifilistele eeskirjadele.

4. Täiendavate eraldiste kaasfinantseerimise määr kooskõlas artikli 92 lõike 1 punktiga e NUTS 2. tasandi piirkondadele, mis täidavad 1994. aasta ühinemisakti protokollis nr 6 sätestatud kriteeriume, ei tohi olla üle 50 %.

5. Lõikele 3 vastavat maksimaalset kaasfinantseerimise määra prioriteetse suuna tasandil tõstetakse kümme protsendipunkti, kui kogu prioriteetne suund viiakse ellu rahastamisvahendite abil või kogukonna juhitud arengu kaudu.

6. Fondide toetus igale prioriteetsele suunale ei ole väiksem kui 20 % avaliku sektori rahastamiskõlblikest kuludest.

7. Rakenduskava raames võib luua eraldi prioriteetse suuna, mille kaasrahastamise määr on kuni 100 %, et toetada liidu tasandil loodud ja komisjoni poolt otse või kaudselt juhitud rahastamisvahendite kaudu teostatavaid tegevusi. Kui eraldi prioriteetne suund on sellel eesmärgil loodud, ei tohi toetust selle suuna raames teiste vahendite abil ellu viia.

Artikkel 121

Kaasfinantseerimise määrade muutmine

Prioriteetsele suunale fondidest antava kaasfinantseerimise määra võib muuta, võttes arvesse järgmist:

- 1) prioriteetse suuna olulisus liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia elluviimises, arvestades konkreetseid puudusi, millega tuleb tegeleda;
- 2) keskkonna kaitsmine ja parandamine, rakendades peamiselt ettevaatuspõhimõtet, ennetusmeetmete põhimõtet ning põhimõtet, et saastaja maksab;
- 3) erafinantseerimise määr;
- 4) hõlmatud peavad olema looduslikult või geograafiliselt püsivalt väga ebasoodsate tingimustega piirkonnad, mis on määratletud järgmiselt:
  - a) Ühtekuuluvusfondist toetust saavad saareliikmesriigid ja muud saared, välja arvatud saared, millel asub liikmesriigi pealinn või millel on püsiühendus maismaaga;
  - b) liikmesriigi õigusaktides määratletud mägipiirkonnad;
  - c) hõredalt asustatud (alla 50 elaniku ruutkilomeetri kohta) ja eriti hõredalt asustatud (alla kaheksa elaniku ruutkilomeetri kohta) alad;

d) ELi toimimise lepingu artiklis 349 määratletud äärepoolseimate piirkondade hõlmatus.

NELJAS OSA

FONDIDE JA EMKFi SUHTES KOHALDATAVAD ÜLDSÄTTED

I JAOTIS

JUHTIMINE JA KONTROLL

I PEATÜKK

Juhtimis- ja kontrollisüsteemid

Artikkel 122

Liikmesriikide kohustused

1. Liikmesriigid tagavad, et kooskõlas artiklitega 72, 73 ja 74 luuakse rakenduskavade haldus- ja kontrollisüsteemid.

2. Liikmesriigid ennetavad, avastavad ja kõrvaldavad eeskirjade eiramisi ning nõuavad sisse liigselt makstud summad koos hilinenud maksete viivistega. Nad teatavad eeskirjade eiramisest komisjonile juhtudel, kus fondidest saadav toetus ületab 10 000 eurot, ning hoiavad komisjoni kursis haldus- ja kohtumenetluste märkimisväärsete tulemustega.

Liikmesriigid ei teata komisjonile eeskirjade eiramisest järgmistel juhtudel:

- a) kui eeskirjade eiramine seisneb ainult selles, et kaasrahastatava rakenduskavaga hõlmatud tegevust ei viida läbi täielikult või osaliselt toetusesaaja pankroti tõttu;
- b) kui toetusesaaja esitab eeskirjade eiramise juhu vabatahtlikult korraldus- või sertifitseerimisasutusele enne, kui need on selle avastanud, sõltumata sellest, kas see esitatakse enne või pärast avaliku sektori toetuse väljamaksmist;
- c) kui korraldus- või sertifitseerimisasutus avastab ja kõrvaldab eeskirjade eiramise juhu enne, kui asjaomased kulud kantakse komisjonile esitatavasse kuluaruandesse.

Kõigil muudel juhtudel, eelkõige enne pankrotti aset leidvatel juhtudel või väidetavate pettuste korral teatatakse avastatud eeskirjade eiramisest ning sellega seotud ärahoidmis- ja kõrvaldamismeetmetest komisjonile.

Kui toetusesaajale alusetult makstud summasid ei ole võimalik sisse nõuda ja selle põhjuseks on liikmesriigi viga või hooletus, vastutab liikmesriik asjaomaste summade liidu eelarvesse tagasimaksmise eest. Liikmesriik võib otsustada alusetult makstud summat mitte sisse nõuda, kui toetusesaajalt sissenõutav, fondidest toetusena saadud summa ilma intressideta ei ületa 250 eurot.

Komisjonile antakse volitus võtta artikli 149 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse täiendavad üksikasjalikud eeskirjad teatamist vajavate eiramisjuhtude kindlaksmääramise kriteeriumide, esitatavate andmete ning tingimuste ja menetluste kohta, mida kohaldatakse, et teha kindlaks, kas summad, mida ei ole võimalik tagasi nõuda, tuleb hüvitada liikmesriigil.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjade eiramise kohta aruannete esitamise sagedus ja aruandluse vorm. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

3. Liikmesriigid tagavad, et hiljemalt 31. detsembril 2015 saab kogu teabevahetus toetusesaajate ning korraldus-, sertifitseerimis-, auditeerimis- ja vahendusasutuse vahel toimuda elektrooniliste andmevahetussüsteemide kaudu.

Esimeses lõigus osutatud süsteemid hõlbustavad koostalitust liikmesriikide ja liidu raamistikega ning võimaldavad toetusesaajatel esitada esimeses alapunktis osutatud teabe ühe edastuskorraga.

Komisjon võtab rakendusaktide teel vastu üksikasjalikud eeskirjad käesoleva lõike kohase teabevahetuse kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Lõiget 3 ei kohaldata EMKFi suhtes.

II PEATÜKK

Juhtimis- ja kontrolliasutused

Artikkel 123

Asutuste määramine

1. Iga liikmesriik määrab iga rakenduskava korraldusasutuseks riikliku, piirkondliku või kohaliku avaliku sektori asutuse või organi või eraõigusliku organi. Sama korraldusasutuse võib määrata enam kui ühele rakenduskavale.

2. Liikmesriik määrab iga rakenduskava sertifitseerimisasutuseks riikliku, piirkondliku või kohaliku avaliku sektori asutuse, ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist. Sama sertifitseerimisasutuse võib määrata enam kui ühele rakenduskavale.

3. Liikmesriik võib määrata, et rakenduskava korraldusasutus, mis on avaliku sektori asutus või organ, teostab lisaks ka sertifitseerimisasutuse ülesandeid.

4. Liikmesriik määrab igale rakenduskavale korraldus- ja sertifitseerimisasutusest täielikult sõltumatuks auditeerimisasutuseks riikliku, piirkondliku või kohaliku avaliku sektori asutuse. Sama auditeerimisasutuse võib määrata enam kui ühele rakenduskavale.

5. Majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seotud fondide ja EMKFi puhul võivad korraldusasutus, vajaduse korral sertifitseerimisasutus, ja auditeerimisasutus kuuluda samasse avaliku sektori asutusse, tingimusel, et järgitakse ülesannete lahususe põhimõtet.

Rakenduskavade puhul, mille toetus fondidest kokku on üle 250 000 000 euro, või EMKFi puhul üle 100 000 000 euro, võib auditeerimisasutus kuuluda korraldusasutusega samasse avaliku sektori asutusse või organisse, kui komisjon on eelneva programmiperioodi kohaldatavate sätete alusel enne asjaomase rakenduskava vastuvõtmise kuupäeva teatanud liikmesriigile oma otsusest, et ta võib põhimõtteliselt toetuda selle auditiarvamusele, või kui komisjon on eelneval programmiperioodil saadud kogemustest lähtudes seisukohal, et auditeerimisasutuse institutsiooniline korraldus ja vastutus annavad piisava tagatise, et asutus on oma tegevuses sõltumatu ja usaldusväärne.

6. Liikmesriik võib määrata ühe või mitu vahendusasutust, mis täidavad teatavaid korraldus- või sertifitseerimisasutuse ülesandeid selle asutuse vastutusel. Korraldus- või sertifitseerimis- ja vahendusasutuste vastavasisulised omavahelised kokkulepped vormistatakse ametlikult kirjaliku dokumendina.

7. Liikmesriik või korraldusasutus võib vahendusasutuse ja liikmesriigi või korraldusasutuse vahelise kirjaliku lepinguga usaldada rakenduskava osa juhtimise vahendusasutusele (edaspidi: „üldine toetus”). Vahendusasutus esitab tagatise enda maksevõime kohta ja pädevuse kohta nii asjaomases valdkonnas kui ka haldus- ja finantsvõimekuse kohta.

8. Liikmesriik võib omal algatusel määrata koordineerimisasutuse, mille ülesanne on pidada sidet komisjoniga ja anda talle teavet, koordineerida teiste asjaomaste määratud asutuste tegevust ning edendada kohaldatava õiguse ühetaolist kohaldamist.

9. Liikmesriik sätestab kirjalikult eeskirjad, millega reguleeritakse tema suhteid korraldus-, sertifitseerimis- ja auditeerimisasutustega, taoliste asutuste omavahelisi suhteid ning nende suhteid komisjoniga.

Artikkel 124

Korraldusasutuse ja sertifitseerimisasutuse määramise kord

1. Liikmesriik teavitab komisjoni korraldusasutuse, ja kui see on asjakohane, sertifitseerimisasutuse määramise kuupäevast ja viisist, mis peab toimuma asjakohasel tasandil, enne, kui komisjonile esitatakse esimene vahemaksetaotlus.

2. Lõikes 1 nimetatud määramiste aluseks on sõltumatu auditeerimisasutuse aruanne ja auditiarvamus, milles hinnatakse määratud asutuste vastavust XIII lisas sätestatud sisekontrollikeskkonna, riskijuhtimise, juhtimis- ja kontrollimeetmete ja seire kriteeriumidele. Sõltumatu auditeerimisasutus on auditeerimisasutus või mõni teine avalik-õiguslik või eraõiguslik asutus, millel on piisav auditivõime, mis on sõltumatu korraldusasutusest, vajaduse korral sertifitseerimisasutusest, ning mis võtab oma ülesandeid täites arvesse rahvusvaheliselt tunnustatud auditeerimisstandardeid. Kui sõltumatu auditeerimisasutus jõuab järeldusele, et juhtimis- ja kontrollisüsteemi see osa, mis on seotud korraldusasutuse või sertifitseerimisasutusega, on põhimõtteliselt sama kui eelmisel programmiperioodil, ning et määruste (EÜ) nr 1083/2006 ja määruse (EÜ) nr 1198/2006⁽¹⁾ asjakohaste sätete alusel tehtud auditi alusel on leitud tõendeid nende tõhusa toimimise kohta kõnealusel perioodil, võib auditeerimisasutus järeldada täiendava auditeerimiseta, et kriteeriumid on täidetud.

3. Kui fondidest rakenduskavale eraldatav toetus ületab kokku 250 000 000 eurot või EMKFist eraldatav toetus ületab kokku 100 000 000 eurot, võib komisjon ühe kuu jooksul alates lõikes 1 osutatud määramiste teadasaamisest taotlema lõikes 2 nimetatud sõltumatu auditeerimisasutuse aruannet ja auditiarvamust ning korraldusasutuse ja vajaduse korral sertifitseerimisasutuse ülesannete ja kehtivate menetluste kirjeldust. Komisjon otsustab nimetatud dokumentide taotlemise oma riskihindamise alusel, võttes arvesse teavet selle kohta, kas korraldusasutuse ja vajaduse korral sertifitseerimisasutuse ülesannetes ja menetlustes on toimunud märkimisväärsed muudatused võrreldes nendega, mis kehtisid eelmise programmiperioodil, ning asjassepuutuvaid tõendeid nende tõhusa toimimise kohta.

Komisjon võib teha tähelepanekuid kahe kuu jooksul esimeses lõigus osutatud dokumentide kättesaamisest. Ilma et see piiraks artikli 83 kohaldamist, ei peata kõnealuste dokumentide läbivaatamine vahemaksetaotluste käsitlemist.

4. Kui fondidest rakenduskavale eraldatav toetus ületab kokku 250 000 000 eurot või EMKFist eraldatav toetus ületab kokku 100 000 000 eurot ning korraldusasutuse ja vajaduse korral sertifitseerimisasutuse ülesannetes ja menetlustes on toimunud märkimisväärsed muudatused võrreldes nendega, mis kehtisid eelmise programmiperioodil, võib liikmesriik omal algatusel esitada komisjonile kahe kuu jooksul alates lõikes 1 viidatud määramisest teatamisest lõikes 3 nimetatud dokumentide kohta kolme kuu jooksul alates nende kättesaamisest.

5. Kui kehtivad auditeerimis- ja kontrollimistulemused näitavad, et määratud asutus ei vasta enam lõikes 2 viidatud

kriteeriumidele, kehtestab liikmesriik asjakohasel tasandil probleemi tõsidusest lähtudes katseaja, mille jooksul võetakse vajalikke parandusmeetmeid.

Kui määratud asutus ei rakenda nõutud parandusmeetmeid liikmesriigi kehtestatud katseaja jooksul, lõpetab liikmesriik määramise asjakohasel tasandil.

Liikmesriik teavitab komisjoni viivitamata määratud asutuse suhtes kehtestatud katseajast, edastades teabe nimetatud katseaja pikkuse kohta, katseaja lõpetamisest pärast parandusmeetmete rakendamist, samuti sellest, kui lõpetatakse asutuse määramine. Teade selle kohta, et liikmesriik on määratud asutusele kehtestanud katseaja, ilma et see piiraks artikli 83 kohaldamist, ei peata vahemaksetaotluste käsitlemist.

6. Kui korraldusasutuse või sertifitseerimisasutuse määramine lõpetatakse, määravad liikmesriigid lõikes 2 sätestatud korda järgides uue organi, mis võtab üle korraldusasutuse või sertifitseerimisasutuse ülesanded, ning teavitavad sellest komisjoni.

7. Käesoleva artikli rakendamise ühetaoliste tingimuste tagamiseks kehtestab komisjon rakendusaktide teel vastu sõltumatu auditeerimisasutuse aruande ja auditiarvamuse mudeli ning korraldusasutusele ja vajaduse korral sertifitseerimisasutusele kehtestatud ülesannete ja menetluste kirjeldused. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 125

Korraldusasutuse ülesanded

1. Korraldusasutuse ülesanne on juhtida rakenduskava vastavalt usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttele.

2. Rakenduskava juhtimise osas teeb korraldusasutus järgmist:

a) toetab artiklis 47 osutatud seirekomisjoni tööd ja tagab talle tema ülesannete teostamiseks vajaliku teabe, iseäranis rakenduskava eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme puudutavad andmed, finantsandmed ning näitajaid ja vaheeesmärke puudutavad andmed;

b) koostab ja pärast järelevalvekomisjoni heakskiitu esitab komisjonile artiklis 50 osutatud rakendamise aasta- ja lõpparuanded;

⁽¹⁾ Nõukogu 27. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1198/2006 Euroopa Kalandusfondi kohta (ELT L 223, 15.8.2006, lk 1).

- c) teeb vahendusasutustele ja toetusesaajatele kättesaadavaks teabe, mis on oluline vastavalt nende ülesannete teostamiseks ning tegevuste rakendamiseks;
- d) loob süsteemi, millega kirjendatakse ja salvestatakse elektrooniliselt iga tegevuse andmed, mis on vajalikud seireks, hindamiseks, finantsjuhtimiseks, kontrollimiseks ja auditeerimiseks, sealhulgas vajaduse korral tegevuse üksikute osalejate kohta;
- e) tagab, et punktis d osutatud andmeid kogutakse ja salvestatakse süsteemis ning et näitajaid puudutavad andmed jaotatakse soo alusel, kui seda nõuab ESFi määruse I ja II lisa.
3. Tegevuste valimisel korraldusasutus:
- a) koostab ja heakskiitmise järel kohaldab asjaomaseid valikumenetlusi ning -kriteeriume, mis:
- i) tagavad selle, et tegevused aitavad kaasa asjakohaste prioriteetide osas konkreetsete eesmärkide täitmisele ja tulemuste saavutamisele;
- ii) on mittediskrimineerivad ja läbipaistvad;
- iii) arvestavad artiklites 7 ja 8 sätestatud üldpõhimõtteid;
- b) tagab, et valitud tegevus jääb asjaomase fondi või asjaomaste fondide rakendusallasse ning selle võib arvata rakenduskava sekkumiskategooriasse või EMKFi puhul prioriteedi või prioriteetide puhul määratud meetmesse;
- c) tagab, et toetusesaajale esitatakse dokument, milles kirjeldatakse iga tegevuse toetuse tingimusi, sealhulgas tegevuse raames pakutavaid tooteid või teenuseid puudutavaid konkreetseid nõudeid, rahastamiskava ja teostamise tähtaega;
- d) veendub enne tegevuse heakskiitmist, et toetusesaajal on haldus-, finants- ja toimimissuutlikkus punktis c osutatud tingimuste täitmiseks;
- e) veendub, et kui tegevus on alanud enne rahastamistoetuse esitamist korraldusasutusele, on täidetud tegevust puudutavad olulised kohaldatavad õigusnormid;
- f) tagab, et fondidest rahastamiseks välja valitud tegevused ei hõlma tegevusi, mis olid osa tegevusest, mille suhtes on kohaldatud või mille suhtes oleks tulnud kohaldada toetuse tagasinõudmist vastavalt artiklile 71 tootmistegevuse ümberpaigutamise eest väljaspool programmiala;
- g) määrab sekkumiskategooria või EMKFi puhul meetmed, mille alla tegevuse kulud arvatakse.
4. Rakenduskava finantsjuhtimise ja -kontrolliga seotud korraldusasutus:
- a) kontrollib, et kaasrahastatavad tooted on tarnitud ja teenused osutatud ning et toetusesaajate poolt deklareeritud kulud on tasutud ning et kulud vastavad kohaldatavatele õigusnormidele, rakenduskavale ning tegevuse toetuse tingimustele;
- b) tagab, et tegelikult tehtud rahastamiskõlblike kulude alusel hüvitatavate tegevuste rakendamisse kaasatud toetusesaajad kasutavad eraldi raamatupidamissüsteemi või vastavaid raamatupidamiskoodi kõigi tegevustega seotud tehingute kohta;
- c) rakendab tõhusaid ja proportsionaalseid pettusevastaseid meetmeid, arvestades kindlakstehtud riske;
- d) loob menetlused tagamaks, et kõiki kulusid ja auditeid puudutavaid dokumente, mida on vaja piisava kontrollijälje tagamiseks, hoitakse kooskõlas artikli 72 punkti g nõuetega;
- e) koostab juhtkonna kinnitava avalduse ja finantsmääruse artikli 59 lõike 5 punktides a ja b osutatud aastaaruande.
- Erandina esimese lõigu punktist a võib ETK määrusega kehtestada koostööprogrammide suhtes kehtivad kontrollide erieeskirjad.
5. Lõike 4 esimese lõigu punkti a alusel teostatavad kontrollid hõlmavad järgmisi menetlusi:
- a) toetusesaajate iga hüvitamistoetuse halduskontrollid;
- b) tegevuste kohapealne kontroll.
- Kohapealsete kontrollide sagedus ja ulatus peab olema proportsionaalne tegevustele eraldatava avaliku sektori toetuse summaga ning juhtimis- ja kontrollisüsteemi tervikuna ohustava riski tasemega, mille auditeerimisasutus kontrollide ning auditite käigus kindlaks on teinud.
6. Lõike 5 esimese lõigu punkti b kohaste üksikute tegevuste kohapealseid kontrole võib teostada valimimeetodi alusel.
7. Kui korraldusasutus on rakenduskava alusel ühtlasi toetusesaaja, tagatakse lõike 4 esimese lõigu punktis a nimetatud kontrollimise korraldamisel piisav ülesannete lahusus.

8. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, milles kehtestatakse eeskirjad käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud süsteemis andmete elektroonilises vormis salvestamiseks ja säilitamiseks.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega nähakse ette käesoleva artikli lõike 2 punktis d osutatud süsteemi tehniline kirjeldus. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

9. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse üksikasjalikud miinimumnõuded käesoleva artikli esimese lõigu lõike 4 punktis d osutatud kontrollijälje kohta seoses raamatupidamisandmike säilitamise ja toetavate dokumentide hoidmisega sertifitseerimis-, korraldus- ja vahendusametute ning toetusesaajate tasandil.

10. Käesoleva sätte rakendamise ühetaoliste tingimuste tagamiseks võtab komisjon vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva artikli esimese lõigu lõike 4 punktis e osutatud juhtkonna kinnitava avalduse näidis. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 126

Sertifitseerimisasutuse ülesanded

Rakenduskava sertifitseerimisasutuse põhiülesanded on:

- a) koostada ja esitada komisjonile maksetaotlusi ning tõendada, et need lähtuvad usaldusväärsetest raamatupidamissüsteemidest, rajanevad kontrollitavatel tõendavatel dokumentidel ning on läbinud korraldusametuse kontrollid;
- b) koostada finantsmääruse artikli 59 lõike 5 punktis a osutatud raamatupidamise aastaaruandeid;
- c) tõendada raamatupidamise aastaaruannete terviklikkust, täpsust ja õigsust ning seda, et arvestuskannetesse kantud kulud vastavad kohaldatavale õigusele ning et need on tehtud seoses tegevustega, mis on rahastamiseks välja valitud vastavalt rakenduskava suhtes kohaldatavatele kriteeriumidele ning on vastavuses kohaldatava õigusega;
- d) tagada sellise süsteemi olemasolu, milles kirjendatakse ja salvestatakse elektroonilisel kujul iga tegevuse raamatupidamisandmikud ning mis toetab kõiki andmeid, mida on vaja, et koostada maksetaotlusi ja raamatupidamise aastaaruandeid, sealhulgas sissenõudmisele kuuluvate summade, sissenõutud summade ning tegevuse või rakenduskava kogu toetuse või selle osa tühistamise järel tühistatud summade andmikud;

- e) maksetaotluste koostamise ja esitamise puhul tagada, et ta on saanud korraldusametusest piisavalt teavet kuludega seotud menetluste ja teostatud kontrollide kohta;
- f) arvestada maksetaotluste koostamisel ja esitamisel kõikide auditeerimisasutuse poolt või tema vastutusel teostatud auditite tulemusi;
- g) hoida elektroonilisel kujul raamatupidamisandmikke komisjonile deklareeritud kulude ja toetusesaajatele makstud vastava avaliku sektori toetuse kohta;
- h) pidada arvestust sissenõutud summade ning tegevuse või rakenduskava kogu toetuse või selle osa tühistamise järel tühistatud summade kohta. Sissenõutud summad makstakse liidu eelarvesse tagasi enne rakenduskava lõpetamist, arvates need maha kulude järgmisest eelarvestusest.

Artikkel 127

Auditeerimisasutuse ülesanded

1. Auditeerimisasutus tagab, et komisjonile deklareeritud kulude alusel auditeeritakse rakenduskavade juhtimis- ja kontrollisüsteemide nõuetekohast toimimist ja sobivat tegevusvalimit. Deklareeritud kulusid auditeeritakse representatiivne valimi ja üldiselt statistiliste valimimeetodite alusel.

Auditeerimisasutuse ametialasele arvamusele tuginedes võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel kasutada ka mittestatistilisi valimimeetodeid kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud auditeerimisstandarditega ning alati sellistel juhtudel, kui tegevuste arv aruandeaasta jooksul ei ole piisav, et võimaldada statistilise meetodi kasutamist.

Sellistel juhtudel peab valimi suurus olema piisav selleks, et võimaldada auditeerimisasutusel koostada seadusjäoline auditaruanne kooskõlas finantsmääruse artikli 59 lõike 5 teise lõiguga.

Mittestatistiline valimimeetod peab hõlmama minimaalselt 5 % tegevustest, mille kulutused on komisjonile antud aruandeaasta jooksul deklareeritud, ja 10 % kuludest, mis on komisjonile antud aruandeaasta jooksul deklareeritud.

2. Kui auditeid teostab asutus, mis ei ole auditeerimisasutus, tagab auditeerimisasutus, et taolisel asutusel on tegevuses vajalik sõltumatus.

3. Auditeerimisasutus tagab, et auditeerimisel võetakse arvesse rahvusvaheliselt tunnustatud auditeerimisstandardeid.

4. Auditeerimisasutus koostab kaheksa kuu jooksul rakenduskava vastuvõtmisest auditistrateegia auditite teostamiseks. Auditistrateegias kirjeldatakse auditeerimismetoodikat, tegevusauditite valimivõtumeetodit ja auditite kavandamist jooksuaks aruandeaastaks ning kaheks järgmiseks aruandeaastaks. Auditistrateegiat ajakohastatakse igal aastal alates 2016. aastast kuni 2022. aastani (kaasa arvatud). Kui rohkem kui ühe rakenduskava suhtes kehtib ühine juhtimis- ja kontrollisüsteem, võib koostada asjaomaste rakenduskavade tarvis ühtse auditistrateegia. Auditeerimisasutus esitab auditistrateegia komisjonile, kui viimane seda taotleb.

5. Auditeerimisasutus koostab:

- a) auditiaruanne vastavalt finantsmääruse artikli 59 lõike 5 teisele lõigule;
- b) kontrolliaruande, mis kajastab vastavalt lõikele 1 teostatud auditite peamisi tähelepanekuid, sealhulgas juhtimis- ja kontrollisüsteemis tuvastatud puudusi puudutavaid tähelepanekuid ning kavandatud ja rakendatud parandusmeetmeid.

Kui ühine juhtimis- ja kontrollisüsteem kehtib rohkem kui ühe rakenduskava suhtes, võib esimese lõigu punktis b nõutavad andmed rühmitada ühte aruandesse.

6. Käesoleva artikli rakendamiseks ühetaoliste tingimuste tagamiseks võtab komisjon vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse auditistrateegia, auditiaruande ja kontrolliaruande näidised. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

7. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse tegevusauditite ja raamatupidamise aastaaruannete auditite ulatus ja sisu ning metoodika käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tegevuste valimiseks.

8. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad komisjoni ametnike või komisjoni volitatud esindajate tehtud auditite jooksul kogutavate andmete kasutamise kohta.

III PEATÜKK

Koostöö auditeerimisasutustega

Artikkel 128

Koostöö auditeerimisasutustega

1. Komisjon teeb auditeerimisasutustega koostööd nende auditeerimiskavade ja -meetodite koordineerimiseks ning annab nimetatud asutustele viivitamata teada juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditite tulemustest.

2. Koostöö hõlbustamiseks juhtudel, kui liikmesriik määrab rohkem kui ühe auditeerimisasutuse, võib liikmesriik määrata koordineerimisorgani.

3. Komisjon, auditeerimisasutused ja koordineerimisorgan kohtuvad korrapäraselt ning üldjuhul vähemalt kord aastas, kui ei ole kokku lepitud teisiti, et tutvuda iga-aastase kontrolliaruande, auditiaruande ja auditistrateegiaga ning vahetada arvamusi juhtimis- ja kontrollisüsteemide täiustamisega seotud küsimustes.

II JAOTIS

FINANTSJUHTIMINE, RAAMATUPIDAMISARVESTUSE ETTEVALMISTAMINE, KONTROLL, HEAKSKIITMINE JA RAAMATUPIDAMISKONTODE SULGEMINE NING FINANTSKORREKTSIOONID

I PEATÜKK

Finantsjuhtimine

Artikkel 129

Ühised makse-eeskirjad

Liikmesriik tagab, et rakenduskava lõpuks toetusesaajatele makstud avaliku sektori kulutuste summa on vähemalt võrdne toetusega, mille komisjon on fondidest liikmesriigile maksnud.

Artikkel 130

Vahemaksete ja lõppmakse arvutamise ühised eeskirjad

1. Komisjon hüvitab vahemaksetena 90 % summast, mis saadakse, kui maksetaotlusse kantud prioriteedi rahastamiskõlblike kulude suhtes kohaldatakse rakenduskava vastuvõtmise otsuses sätestatud vastava prioriteedi kaasrahastamise määra. Komisjon otsustab, kas järelejäänud summad hüvitatakse vahemaksetena või nõutakse sisse vastavalt artiklile 139.

2. Fondide või EMKFi toetuse osamaksed prioriteedile vahemaksete ja lõppmakse kaudu ei tohi olla suuremad kui:

- a) prioriteedi maksetaotluse alusel näidatud rahastamiskõlblikud avaliku sektori kulud või
- b) fondide või EMKFi toetuse osamaksed prioriteedile, mis on sätestatud komisjoni otsuses, millega rakenduskava heaks kiidetakse.

Artikkel 131

Maksetaotlused

1. Maksetaotlused sisaldavad iga prioriteedi puhul:

- a) tegevuste rakendamisel toetusesaajate kantud ning toetusesaajate poolt makstud rahastamiskõlblike kulude kogusummat, nagu see on sertifitseerimisasutuste raamatupidamissüsteemides kirjendatud;

b) tegevuste rakendamisel kantud avaliku sektori kulude kogusummat, nagu see on sertifitseerimisasutuste raamatupidamissüsteemides kirjendatud.

2. Maksetaotlusse kantud rahastamiskõlblike kulutusi tõendatakse maksekiitungitega või samaväärse tõendusjõuga raamatupidamisdokumentidega, välja arvatud käesoleva määruse artikli 67 lõike 1 esimese lõigu punktide b, c ja d, artikli 68, artikli 69 lõike 1 ja artikli 109 ning ESFi määruse artikli 14 kohased toetusevormid. Selliste toetusevormide puhul on maksetaotlusse kantavateks summadeks kohaldatava aluse põhjal arvutatud kulud.

3. ELi toimimise lepingu artiklis 107 sätestatud abiskeemide puhul maksab abi andev organ abisaajatele avaliku sektori toetuse, mis vastab maksetaotlusse kantud kulutustele.

4. Erandina lõikest 1 võib maksetaotlus riigiabi puhul sisaldada abi andva organi tehtud ettemakseid abisaajale järgmistel kumulatiivsetel tingimustel:

a) ettemaksele peab olema antud liikmesriigis asuva panga või mõne muu finantsasutuse tagatis või avaliku sektori asutus või liikmesriik on neile tagatise seadnud;

b) ettemakse ei ületa 40 % abisaajale kõnealuseks tegevusteks antava abi kogusummast;

c) ettemakseid kasutatakse abisaajate poolt kulutuste tegemiseks tegevuse rakendamisel, kulutused tõendatakse maksekiitungitega või samaväärse tõendusjõuga raamatupidamisdokumentiga hiljemalt kolme aasta jooksul pärast ettemakse tegemise aastat või 31. detsembril 2023, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem, ja selle tegematajätmisel korrigeeritakse järgmist maksetaotlust vastavalt.

5. Iga maksetaotlus, mis sisaldab lõikes 4 osutatud liiki ettemakseid, peab eraldi sisaldama rakenduskavast väljamakstud kogusummat ettemaksena, summat, mida abisaajad kasutasid kulutuste tegemiseks kolme aasta jooksul pärast ettemakse tegemist kooskõlas lõike 4 punktiga c, ning summat, mida abisaajad ei ole kasutanud kulutuste tegemiseks ja mille puhul kolmeaastane tähtaeg ei ole veel möödunud.

6. Käesoleva artikli rakendamise ühetaoliste tingimuste tagamiseks kehtestab komisjon rakendusaktide teel maksetaotluste näidise. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 132

Maksed toetusesaajatele

1. Sõltuvalt esialgsete ja iga-aastaste eelmaksete ning vahe-maksetega kättesaadavaks tehtud rahalistest vahenditest tagab korraldusasutus, et toetusesaaja saab avaliku sektori rahastamiskõlblike kulude kogusummale vastavad vahendid kätte täissummas ja mitte hiljem kui 90 päeva pärast kuupäeva, mil toetusesaaja maksenõude esitas.

Sellest summast ei arvata midagi maha ega peeta kinni täiendavaid erimakse ega muid samaväärse toimega makse, mis võiksid toetusesaajatele makstavaid summasid vähendada.

2. Korraldusasutus võib lõikes 1 osutatud maksetähtaja arvestamise põhjendatud juhtudel katkestada, kui:

a) maksenõude summa ei kuulu tasumisele või ei ole esitatud asjakohaseid tõendavaid dokumente, sh neid, mis on vajalikud artikli 125 lõike 4 esimese lõigu punkti a kohaste juhtimise kontrollitoimingute jaoks;

b) on algatatud uurimine seoses eeskirjade võimaliku eiramisega, mis hõlmab asjaomaseid kulusid.

Asjaomasele toetusesaajale antakse katkestamisest ja selle põhjustest kirjalikult teada.

Artikkel 133

Euro kasutamine

1. Liikmesriigid, kes ei ole maksetaotluse esitamise päevaks eurot kasutusele võtnud, konverteerivad riigi vääringus tehtud kulud eurodesse. Summa konverteeritakse eurodesse, kasutades komisjoni selle kuu raamatupidamise vahetuskursi, millal kulu kanti asjaomase rakenduskava sertifitseerimisasutuse raamatupidamisarvestusse. Komisjon avaldab konverteerimiskursi igakuiselt elektrooniliselt.

2. Erandina lõikest 1 võib ETK määrusega kehtestada eurodesse konverteerimise aja kohta erieeskirjad.

3. Kui liikmesriik võtab kasutusele euro, kohaldatakse lõikes 1 sätestatud konverteerimiskorda jätkuvalt kõikide kulude suhtes, mille sertifitseerimisasutus on raamatupidamisarvestusse kandnud enne riigi vääringu ja euro vahelise kindlaksmääratud konverteerimiskursi jõustumise kuupäeva.

*Artikkel 134***Eelmaksed**

1. Esialgsete eelmaksete summa tasutakse osamaksetena järgmiselt:

- a) 2014. aastal: 1 % rakenduskavale terveks programmiperioodiks fondidest ja EMKFist eraldatava toetuse summast või 1,5 % rakenduskavale terveks programmiperioodiks fondidest eraldatava toetuse summast, kui liikmesriik on saanud alates 2010. aastast rahalist abi kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 122 ja 143 või on saanud rahalist abi Euroopa Finantsstabiilsuse Fondist (EFSF) või saab rahalist abi 31. detsembril 2013 kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 136 ja 143;
- b) 2015. aastal: 1 % rakenduskavale terveks programmiperioodiks fondidest ja EMKFist eraldatava toetuse summast või 1,5 % rakenduskavale terveks programmiperioodiks fondidest ja EMKFist eraldatava toetuse summast, kui liikmesriik on saanud alates 2010. aastast rahalist abi kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 122 ja 143 või on saanud rahalist abi EFSFist või saab rahalist abi 31. detsembril 2014 kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 136 ja 143;
- c) 2016. aastal: 1 % rakenduskavale terveks programmiperioodiks fondidest ja EMKFist eraldatava toetuse summast.

Kui rakenduskava võetakse vastu 2015. aastal või hiljem, tasutakse varasemad osamaksed vastuvõtmise aastal.

2. Aastatel 2016–2023 tasutakse iga-aastased eelmaksed enne 1. juulit. Seda väljendatakse protsendina fondidest ja EMKFist rakenduskavale terveks programmiperioodiks eraldatava toetuse summast järgmiselt:

— 2016. aastal: 2 %;

— 2017. aastal: 2,625 %;

— 2018. aastal: 2,75 %;

— 2019. aastal: 2,875 %;

— 2020.–2023. aastal: 3 %.

3. Lõikes 1 osutatud esialgsete eelmaksete summa arvutamisel ei võeta terve programmiperioodi toetuse summas arvesse tulemusreservist saadud summasid, mis olid algselt eraldatud rakenduskavale.

Lõikes 2 osutatud iga-aastaste eelmaksete summa arvutamisel 2020. aastani (k.a) ei võeta terve programmiperioodi toetuse summas arvesse tulemusreservist saadud summasid, mis olid algselt eraldatud rakenduskavale.

*Artikkel 135***Tähtpäevad vahemaksetaotluste esitamiseks ja tasumiseks**

1. Sertifitseerimisasutus esitab vastavalt artikli 131 lõikele 1 korrapäraselt vahemaksetaotluse, mis hõlmab summasid, mis on kirjendatud tema raamatupidamissüsteemi aruandeaastal. Sertifitseerimisasutus võib vajaduse korral esitada need summad maksetaotlusele järgneval aruandeaastal.

2. Sertifitseerimisasutus esitab lõpliku vahemaksetaotluse 31. juuliks pärast eelmise aruandeaasta lõppu ja igal juhul enne järgmise aruandeaasta esimest vahemaksetaotlust.

3. Esimest vahemaksetaotlust ei tohi esitada enne, kui komisjoni on teavitatud korraldusametuste ja sertifitseerimisasutuste määramisest vastavalt artiklile 124.

4. Vahemakseid ei või teha rakenduskava puhul, välja arvatud juhul, kui komisjonile on saadetud rakendamise aastaaruanne vastavalt fondispetsiifilistele eeskirjadele.

5. Vabade vahendite olemasolul teeb komisjon vahemaksed hiljemalt 60 päeva jooksul pärast kuupäeva, mil maksetaotlus komisjonis registreeritakse.

*Artikkel 136***Kulukohustustest vabastamine**

1. Komisjon vabastab kohustusest summad, mis arvutatakse rakenduskavale ning mida ei ole esialgsete eelmaksete ja iga-aastaste eelmaksete ja vahemaksete tegemiseks ära kasutatud 31. detsembriks kolmandal majandusaastal, mis järgneb rakenduskava alusel eelarvelise kulukohustuse võtmise aastale, või mille kohta ei ole artikli 135 alusel saadetud artikli 131 kohaselt koostatud maksetaotlust.

2. Kulukohustused, mis on 31. detsembril 2023 veel avatud, vabastatakse, kui komisjonile ei ole artikli 141 lõikes 1 sätestatud tähtajaks esitatud artikli 141 lõike 1 alusel nõutavaid dokumente.

II PEATÜKK

Artikkel 138

Raamatupidamisarvestuse ettevalmistamine, kontroll, heakskiitmine ning rakenduskavade lõpetamine ja maksete peatamine**Teabe esitamine**

I J a g u

Iga aasta kohta, alates 2016. aastast kuni 2025. aastani (kaasa arvatud), esitab liikmesriik finantsmääruse artikli 59 lõikes 5 osutatud ja seal sätestatud tähtjaks järgmised dokumendid:

Raamatupidamisarvestuse ettevalmistamine, kontroll ja heakskiitmine

Artikkel 137

Raamatupidamisarvestuse ettevalmistamine

1. Komisjonile esitatakse iga rakenduskava kohta finantsmääruse artikli 59 lõike 5 punktis a osutatud raamatupidamise aastaaruanne. Raamatupidamise aastaaruanded hõlmavad aruandeaastat ja sisaldavad iga prioriteedi ning vajaduse korral fondi ja piirkonna kategooria tasandil:

- a) käesoleva määruse artikli 137 lõikes 1 osutatud eelneva aruandeaasta raamatupidamise aastaaruanne;
- b) käesoleva määruse artikli 125 lõike 4 esimese lõigu punktis e osutatud liidu vahendite haldaja kinnitus ja iga-aastane kokkuvõttev aruanne;
- c) käesoleva määruse artikli 127 lõike 5 esimese lõigu punktides a ja b osutatud auditiarvamus ja kontrolliaruanne.

Artikkel 139

Raamatupidamisarvestuse kontroll ja heakskiitmine

a) sertifitseerimisasutuse raamatupidamissüsteemi kirjendatud rahastamiskõlblike kulude summat, mis on kooskõlas artikli 131 ja artikli 135 lõikega 2 lisatud pärast aruandeaasta lõppu 31. juuliks komisjonile esitatud maksetaotlustesse, tegevuste rakendamisel tekkinud vastavate avaliku sektori kulude summat ja toetusesaajatele artikli 132 lõike 1 kohaselt tehtud vastavate maksete kogusummat;

1. Komisjon kontrollib dokumente, mille liikmesriigid on esitanud vastavalt artiklile 138. Liikmesriik esitab komisjoni taotlusele kogu vajaliku lisateabe, mis võimaldab komisjonil artiklis 84 seatud tähtjaks määrata kindlaks, kas raamatupidamise aastaaruanded on täielikud, täpsed ja õiged.

b) aruandeaasta jooksul tühistatud ja sissenõutud summasid, aruandeaasta lõpu seisuga sissenõudmisele kuuluvaid summasid, artikli 71 alusel tagastatud summasid ning summasid, mida ei ole võimalik tagasi saada;

2. Komisjon kiidab raamatupidamise aastaaruanded heaks, kui ta saab järeldada, et raamatupidamise aastaaruanded on täielikud, täpsed ja õiged. Komisjon teeb sellise järelduse, kui auditeerimisasutus on esitanud märkusega auditiarvamuse raamatupidamise aastaaruande täielikkuse, täpsuse ja õigsuse kohta, välja arvatud siis, kui komisjonil on konkreetseid tõendeid selle kohta, et auditiaruanne raamatupidamise aastaaruande kohta on ebausaldusväärne.

c) vastavalt artikli 41 lõikele 1 rahastamisvahenditesse makstud eelmaksete summasid ning artikli 131 lõikele 4 vastavaid riigiabi ettemakseid;

3. Komisjon teavitab liikmesriiki artiklis 84 osutatud tähtja jooksul, kas ta kiidab raamatupidamise aastaaruande heaks.

d) iga prioriteedi puhul punktist a lähtuvalt teatavaks tehtud kulude ja sama aruandeaasta maksetaotlustel deklareeritud kulude vastavusse viimist koos mis tahes erinevuste selgitusega.

4. Kui komisjon ei saa liikmesriigist tingitud põhjustel artiklis 84 osutatud tähtjaks raamatupidamise aastaaruannet heaks kiita, teavitab komisjon liikmesriike, täpsustades kooskõlas käesoleva artikli lõikega 2 põhjused ning meetmed, mida tuleb võtta, ning nende lõpuleviimise ajavahemiku. Nimetatud meetmete lõpuleviimise tähtja lõpus teavitab komisjon liikmesriiki sellest, kas ta saab raamatupidamise aastaaruanded heaks kiita.

2. Kui liikmesriik jätab raamatupidamise aastaaruandest välja kulud, mis varem sisaldasid aruandeaasta vahemaksetaotluses, sest selle seaduslikkust ja korrektsust alles hinnatakse, võib kogu nimetatud kulu või selle osa, mis on osutunud seaduslikuks ja korrektsuks, hõlmata järgmiste aruandeaastate vahemaksetaotlustesse.

3. Käesoleva artikli rakendamise ühetaoliste tingimuste kehtestamiseks võtab komisjon vastu rakendusaktid, sätestades sellega käesolevas artiklis osutatud raamatupidamise aastaaruande näidise. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 150 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega

5. Raamatupidamise aastaaruandesse kirjendatud kulude aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ning korrektsusega seotud küsimusi komisjon raamatupidamise aastaaruande heakskiitmisel arvesse ei võta. Raamatupidamise aastaaruannete läbi vaatamise ja heakskiitmise menetlus ei takista vahemaksetaotluste menetlemist ning sellega ei kaasne maksete peatamine, piiramata artiklite 83 ja 142 kohaldamist.

6. Komisjon arvutab heakskiidetud raamatupidamise aastaaruannete alusel fondidest ja EMKFist aruandeaastal tasumisele kuuluva summa ning sellest tulenevad korrigeerimised maksetes liikmesriikidele. Komisjon võtab arvesse:

- a) artikli 137 lõike 1 punktis a osutatud arvestuskannete summat, millele kohaldatakse iga prioriteedi kaasrahastamis-määra;
- b) komisjoni poolt selle aruandeaasta jooksul tehtud maksete kogusummat, mis koosneb:
  - i) vahemaksete summadest, mille komisjon on tasunud vastavalt artikli 130 lõikele 1 ja artiklile 24, ning
  - ii) artikli 134 lõike 2 alusel tasutud iga-aastaste eelmaksete summast.

7. Pärast lõikes 6 osutatud arvutuste läbiviimist kiidab komisjon heaks iga-aastased eelmaksed ning tasub juurde-maksed 30 päeva jooksul pärast raamatupidamise aastaaruannete heakskiitmist. Kui liikmesriigilt on vaja summa sisse nõuda, esitab komisjon liikmesriigile sissenõudekorralduse, mis viiakse võimaluse korral täide nii, et see tasaarveldatakse liikmesriigile makstavate summadega järgmiste maksete puhul samasse raken-duskavva. Nimetatud sissenõudmine ei tähenda finantskorrekt-siooni ning sellega ei kaasne fondide toetuste vähenemine rakenduskavale. Tagasimakstud summad loetakse vastavalt finantsmääruse artikli 177 lõikele 3 sihtotstarbeliseks tuluks.

8. Kui komisjon ei saa lõikes 4 sätestatud menetlust järgides raamatupidamise aastaaruannet heaks kiita, arvutab komisjon olemasoleva info põhjal ning kooskõlas lõikega 6 fondidest aruandeaastal tasumisele kuuluva summa ja teavitab sellest liik-mesriiki. Kui liikmesriik teavitab komisjoni oma nõusolekust kahe kuu jooksul alates sellest, kui komisjon teabe edastas, kohaldatakse lõiget 7. Nõusoleku puudumisel võtab komisjon rakendusaktidega vastu otsuse fondidele aruandeaastal tasumi-sele kuuluva summa kohta. Nimetatud otsus ei tähenda finants-korrektsiooni ning sellega ei kaasne fondide toetuste vähene-mine rakenduskavale. Komisjon kohaldab kõnealuse otsuse alusel liikmesriikidele tehtavaid makseid kooskõlas lõikega 7.

9. Raamatupidamise aastaaruande heakskiitmine komisjoni poolt või komisjoni otsus käesoleva artikli lõike 8 alusel ei piira artiklites 144 ja 145 sätestatud korrigeerimiste kohalda-mist.

10. Liikmesriigid võivad asendada eeskirjadevastastelt makstud summad, mis avastatakse pärast raamatupidamise aastaaruande

esitamist, viies sisse vastavad parandused selle aruandeaasta, mil eeskirjade eiramist märgati, raamatupidamise aastaaruandesse, piiramata sellega artiklite 144 ja 145 kohandamist.

Artikkel 140

Dokumentide kättesaadavus

1. Ilma et see piiraks riigiabi eeskirjade kohaldamist, tagab korraldusasutus, et selliseid tegevused, mille rahastamiskõlblike kulude summa on väiksem kui 1 000 000 eurot, puudutavad tõendavad dokumendid, mis käsitlevad fondidest toetust saavaid kulusid, tehakse taotluse alusel komisjonile ja Euroopa Kontroll-likojale kättesaadavaks kolme aasta vältel alates 31. detsembrist pärast tegevuse kulusid sisaldava raamatupidamise aastaaruande esitamist.

Esimeses lõigus osutamata tegevuste puhul tehakse kõik tõend-avad dokumendid kättesaadavaks kaheks aastaks alates 31. detsembrist pärast lõpetatud tegevuse lõplikke kulusid sisaldava raamatupidamise aastaaruande esitamist.

Korraldusasutus võib otsustada kohaldada tegevuste suhtes, mille rahastamiskõlblike kulude summa on väiksem kui 1 000 000 eurot, teises lõigus osutatud eeskirja.

Esimeses lõigus osutatud periood katkestatakse kas haldus- ja kohtumenetluste korral või komisjoni nõuetekohaselt põhjen-datud taotluse alusel.

2. Toetusesaajaid teavitab lõikes 1 osutatud ajavahemiku alguskuupäevast korraldusasutus.

3. Dokumente säilitatakse kas originaalide või originaalide tõestatud koopiade kujul või üldtunnustatud andmekandjatel, sealhulgas originaaldokumentide elektrooniliste versioonide või üksnes elektroonilises versioonis dokumentide kujul.

4. Dokumente säilitatakse kujul, mis võimaldab andmesub-jekte tuvastada, ainult seni, kuni see on vajalik andmete kogu-mise või hilisema töötlemise eesmärkide jaoks.

5. Menetluse, millega tunnistatakse üldtunnustatud andme-kandjatel säilitatavate dokumentide vastavust originaaldokumen-dile, näevad ette siseriiklikud ametiasutused ning see tagab, et säilitatavad versioonid on kooskõlas riiklike juriidiliste nõuetega ja neid saab auditeerimisel kasutada.

6. Kui dokumendid on olemas üksnes elektroonilisel kujul, peavad kasutatavad arvutisüsteemid vastama tunnustatud turva-normidele, mis tagavad säilitatavate dokumentide vastavuse riik-likele juriidilistele nõuetele ja võimaluse neid auditeerimisel kasutada.

II Jagu

Rakenduskavade lõpetamine

Artikkel 141

Lõpetamisdokumentide esitamine ja lõppmaksete tasumine

1. Lisaks artiklis 138 osutatud dokumentidele esitavad liikmesriigid 2023. aasta 1. juulist 2024. aasta 30. juunini kestva viimase aruandeaasta kohta rakenduskava rakendamise lõpparuande või EMKFist toetust saava rakenduskava puhul viimase rakendamise aastaaruande.

2. Lõppmaksed tasutakse hiljemalt kolme kuu jooksul pärast viimase aruandeaasta raamatupidamise aastaaruande heakskiitmise kuupäeva või ühe kuu jooksul pärast rakenduskava rakendamise lõpparuande vastuvõtmise kuupäeva, olenevalt sellest, kumb tähtpäev on hilisem.

III Jagu

Maksete peatamine

Artikkel 142

Maksete peatamine

1. Komisjon võib peatada kõik prioriteetide või rakenduskavade tasandil tehtavad vahemaksed või osa nendest, kui üks või mitu alljärgnevatest tingimustest on täidetud:

- a) rakenduskava juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusas toimimises on suuri puudusi, mis ohustavad rakenduskavale juba antud liidu toetust ja mille suhtes ei ole rakendatud parandusmeetmeid;
- b) tõendatud kuluaruandes sisalduvad kulud on seotud eeskirjade eiramisega, millel on rängad rahalised tagajärjed, mida ei ole kõrvaldatud;
- c) liikmesriik ei ole rakendanud vajalikke meetmeid olukorra parandamiseks, mis on tinginud artikli 83 kohase edasilükkamise;
- d) seiresüsteemi kvaliteedis ja usaldusväärsuses või andmetes ühiste ja erinäitajate kohta on suuri puudusi;
- e) ei suudeta lõpule viia meetmeid, et täita eeltingimusi, mis tulenevad artiklis 19 sätestatud tingimustest;
- f) tulemuslikkuse analüüsist ilmnevad tõendid, et prioriteedi raames ei ole saavutatud tulemusraamistikus sellele prioriteedile sätestatud vahe-eesmärke artiklis 22 sätestatud tingimustel seoses finants- ja väljundnäitajatega ja rakendamise olulisimate etappidega.

EMKFi fondispetsiifilistes eeskirjades võib ette näha konkreetsed alused maksete peatamiseks seoses ühisest kalanduspoliitikast tulenevate eeskirjade eiramisega, mis peavad olema proportsionaalsed ning võtma arvesse eiramise iseloomu, raskusastet, kestust ja korduvust.

2. Komisjon võib otsustada rakendusaktide alusel peatada kõik vahemaksed või osa nendest pärast seda, kui ta on andnud liikmesriigile võimaluse esitada oma tähelepanekud.

3. Komisjon lõpetab kõikide või mõnede vahemaksete peatamise, kui liikmesriik on rakendanud peatamise lõpetamiseks vajalikud meetmed.

III PEATÜKK

Finantskorrektsioonid

I Jagu

Liikmesriikide tehtavad finantskorrektsioonid

Artikkel 143

Liikmesriikide tehtavad finantskorrektsioonid

1. Eeskirjade eiramise uurimine ja nõutavate finantskorrektsioonide ning tagasinõudmistega tegemine on esmajoonel liikmesriikide ülesanne. Süstemaatilise eeskirjade eiramise korral laiendab liikmesriik uurimist, et see hõlmaks kõiki tegevusi, mida eeskirjade eiramine võib mõjutada.

2. Liikmesriigid teevad tegevustes või rakenduskavades avastatud üksiku või süstemaatilise eeskirjade eiramisega seoses nõutavad finantskorrektsioonid. Finantskorrektsioonid seisnevad avaliku sektori toetuse täielikus või osalises tühistamises tegevusele või rakenduskavale. Liikmesriigid võtavad arvesse eeskirjade eiramise olemust ja keerukust ning fondidele või EMKFile tekitatud rahalist kahju ja kohaldavad proportsionaalseid korrektsioone. Korraldusamet kirjutab finantskorrektsioonid selle aruandeaasta raamatupidamise aastaaruannetesse, mille jooksul tühistamine otsustatakse.

3. Fondide või EMKFi toetuse osamakseid, mis tühistatakse kooskõlas lõikega 2, võib liikmesriik kasutada uuesti asjaomase rakenduskava piires, kui lõikest 4 ei tulene teisiti.

4. Toetuse osamakset, mis tühistatakse kooskõlas lõikega 2, ei või kasutada uuesti ühegi tegevuse tarvis, millele on kohaldatud korrektsiooni, või kui finantskorrektsioon tehakse süstemaatilise eeskirjade eiramise eest, siis mitte ühegi tegevuse tarvis, mida see süstemaatiline eeskirjade eiramine puudutas.

5. EMKFi fondispetsiifilistes eeskirjades võib ette näha täiendavaid aluseid finantskorrektsioonideks ühisest kalanduspoliitikast tulenevate eeskirjade eiramise tõttu, mis peavad olema proportsionaalsed, arvestades eiramise laadi, raskust, kestust ja esinemise sagedust.

II Jagu

Komisjoni tehtavad finantskorrektsioonid

Artikkel 144

Finantskorrektsioonide kriteeriumid

1. Komisjon võib rakendusaktidega teha finantskorrektsioone, tühistades rakenduskavale antud ühenduse toetuse vastavalt artiklile 85 täielikult või osaliselt, kui ta leiab pärast vajalike kontrollide tegemist, et:

- a) rakenduskava juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusas toimimises on suuri puudusi, mis ohustavad rakenduskavale juba antud liidu toetust;
- b) liikmesriik ei ole enne käesolevas lõikes sätestatud korrektsoonimenetluse alustamist täitnud artiklist 143 tulenevaid kohustusi;
- c) maksetaotluses sisalduvad kulud on seotud eeskirjade eiramisega, mida liikmesriik ei ole enne käesolevas lõikes sätestatud korrektsoonimenetluse alustamist kõrvaldanud.

Komisjon teeb finantskorrektsioone igal avastatud eeskirjade eiramise juhtumil eraldi, arvestades seejuures, kas eeskirjade eiramine on süstemaatiline. Kui fondidelt või EMKFi sisse nõutud eeskirjade eiramisega seotud kulude summat ei ole võimalik täpselt kvantifitseerida, kohaldab komisjon ühtse määraga või ekstrapoleeritud finantskorrektsioone.

2. Lõikest 1 tuleneva korrektsooni kohta otsuse tegemisel järgib komisjon proportsionaalsuse põhimõtet, võttes arvesse eeskirjade eiramise olemust ja raskusastet ning rakenduskavas leitud juhtimis- ja kontrollisüsteemide puuduste ulatust ja rahalisi tagajärgi.

3. Kui komisjoni seisukoha aluseks on aruanded audiitoritelt, kes ei ole tema enda talitustest, teeb ta oma järeldused rahaliste tagajärgede kohta pärast seda, kui on tutvunud asjaomase liikmesriigi poolt artikli 143 lõike 2 alusel võetud meetmetega, artikli 122 lõike 2 alusel saadetud teadete ja liikmesriigi vastustega.

4. Kooskõlas artikli 22 lõikega 7, kui komisjon teeb fondide puhul rakenduskava lõpparuannet või EMKFi puhul viimast igaaastast rakendusaruannet kontrollides kindlaks olulise vajakajäämise tulemusraamistikus sätestatud eesmärkide saavutamisel, võib komisjon teha prioriteedi suhtes finantskorrektsioone, võttes vastu sellekohased rakendusaktid.

5. Kui liikmesriik ei täida artiklist 95 tulenevaid kohustusi, võib komisjon täitmata jäetud kohustuste ulatuses teha finantskorrektsioone, tühistades asjaomasele liikmesriigile antud struktuurifondide toetuse täielikult või osaliselt.

6. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 149 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad, mis puudutavad kriteeriumeid juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhusas toimimises esinevate suurte puuduste kindlakstegemiseks, sh selliste puuduste peamisi tüüpe, kohaldatava finantskorrektsiooni taseme määramise kriteeriumeid ning kindlate määrade ja ekstrapoleeritud finantskorrektsioonide kohaldamise kriteeriumeid.

7. EMKFi fondispetsiifilistes eeskirjades võib ette näha konkreetsed alused komisjoni tehtavateks finantskorrektsioonideks seoses ühisest kalanduspoliitikast tulenevate eeskirjade eiramisega, mis peavad olema proportsionaalsed ning võtma arvesse eiramise iseloomu, raskusastet, kestust ja korduvust.

Artikkel 145

Menetlus

1. Enne finantskorrektsiooni üle otsuse tegemist käivitab komisjon menetluse, teatades liikmesriigile oma läbivaatamise esialgsetest järeldusest ning paludes liikmesriigil avaldada oma seisukohad kahe kuu jooksul.

2. Kui komisjon pakub välja finantskorrektsioonid ekstrapolatsiooni või kindla määra põhjal, antakse liikmesriigile võimalus tõendada asjaomase dokumentatsiooni läbivaatamise abil, et eeskirjade eiramise tegelik ulatus on komisjoni hinnatust väiksem. Kokkuleppel komisjoniga võib liikmesriik piirata läbivaatamise ulatust üksnes asjaomaste toimikute asjakohase osa või valimiga. Selliseks läbivaatamiseks lubatud aeg on kõige rohkem kaks kuud pärast lõikes 1 osutatud kahekuulist ajavahemikku, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

3. Komisjon võtab arvesse kõiki tõendeid, mille liikmesriik on esitanud lõigetes 1 ja 2 sätestatud tähtaegade jooksul.

4. Kui liikmesriik ei aktsepteeri komisjoni esialgseid järeldusi, kutsub komisjon liikmesriigi ärakuulamisele, tagamaks, et komisjonile on kättesaadav kogu asjakohane teave ja kõik seisukohad, millele rajada järeldus finantskorrektsiooni kohaldamise kohta.

5. Kui jõutakse kokkuleppele ning ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 6 kohaldamist, võib liikmesriik asjaomaseid fonde kooskõlas artikli 143 lõikega 3 taaskasutada.

6. Et kohaldada finantskorrektsioone, võtab komisjon rakendusaktiga vastu otsuse kuue kuu jooksul alates ärakuulamise või täiendavate andmete saamise kuupäevast, kui liikmesriik nõustub ärakuulamise järel taolisi täiendavaid andmeid esitama. Komisjon võtab arvesse kõiki menetluse käigus esitatud andmeid ja tähelepanekuid. Kui ärakuulamist ei toimu, algab kuuekuuline ajavahemik kaks kuud pärast kuupäeva, mil komisjon on saanud kirjaliku ärakuulamiskutse.

7. Kui komisjon, täites artiklist 75 tulenevaid kohustusi, või Euroopa Kontrollikoda tuvastab eeskirjade rikkumise, mis osutab suurtele puudustele juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusas toimimises, vähendab sellest tulenev finantskorrektsioon fondide toetust rakenduskavale.

Esimest lõiku ei kohaldata suure puuduse korral juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusas toimimises, mille kohta kehtis enne seda kuupäeva, mil komisjon või Euroopa Kontrollikoda suure puuduse tuvastas, järgmine:

- a) see tuvastati komisjonile finantsmääruse artikli 59 lõike 5 kohaselt esitatud liidu vahendite haldaja kinnituses, igaaastases kontrolliaruandes või auditoraruandes või muudes komisjonile esitatud auditeerimisasutuse auditoraruannetes ja asjakohastes võetud meetmetes, või
- b) selle suhtes kohaldas liikmesriik asjakohaseid parandusmeetmeid.

Kui on esitatud asjaomased liidu vahendite haldaja kinnitused, igaaastases kontrolliaruanded ja auditoraruanded, on juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhusas toimimises esinevate suurte puuduste hindamise aluseks kohaldatavad õigusnormid.

Finantskorrektsiooni kohaldamise kohta otsuse tegemisel komisjon:

- a) peab kinni proportsionaalsuse põhimõttest, võttes arvesse juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusas toimimises esineva suure puuduse olemust ja raskusastet ning selle rahalisi tagajärgi liidu eelarvele;
- b) välistab kindlamääraliste või ekstrapoleeritud korrektsioonide kohaldamiseks eeskirjadestastatud kulud, mille tuvastas liikmesriik, kelle suhtes kohaldatai kooskõlas artikli 139 lõikega 10 raamatupidamise aastaaruande kohandusi, ning kulud, mille seaduslikkust ja korrektsust hinnatakse vastavalt artikli 137 lõikele 2;
- c) võtab liidu eelarvet ohustava jääkriski määramisel arvesse kindlamääralisi või ekstrapoleeritud korrektsioone, mida liikmesriik kulude suhtes on kohaldanud muude liikmesriigi poolt tuvastatud suurte puuduste korral.

8. EMKF fondispetsiifilistes eeskirjades võib ette näha täiendavaid menetluseeskirju artikli 144 lõikes 7 osutatud finantskorrektsioonide jaoks.

Artikkel 146

Liikmesriikide kohustused

Komisjoni tehtav finantskorrektsioon ei piira liikmesriigi kohustust nõuda tagasimaksed sisse käesoleva määruse artikli 143

lõike 2 alusel ning nõuda tagasi riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ja nõukogu määruse (EÜ) nr 659/1999⁽¹⁾ artikli 14 alusel.

Artikkel 147

Tagasimaksed

1. Tagasimaksed liidu eelarvesse tuleb teha enne tähtpäeva, mis on näidatud finantsmääruse artikli 73 alusel koostatud sissenõudekorralduses. See tähtpäev on korralduse väljastamise kuule järgneva teise kuu viimane päev.

2. Iga hilinev tagasimakse puhul makstakse viivist, mida hakatakse arvestama alates tähtpäevast ja mis lõpeb makse tegeliku tegemise päeval. Sellise viivise määr on poolteist protsendipunkti kõrgem kui määr, mida Euroopa Keskpank kohaldab oma põhiliste refinantseerimistingute puhul selle kuu esimesel tööpäeval, millesse tähtpäev langeb.

III JAOTIS

RAKENDUSKAVADE PROPORTSIONAALNE KONTROLL

Artikkel 148

Rakenduskavade proportsionaalne kontroll

1. Tegevuste suhtes, mille rahastamiskõlblikud kulud kokku ei ületa ERFi ja Ühtekuuluvusfondi puhul 200 000 eurot, ESFi puhul 150 000 eurot või EMKFi puhul 100 000 eurot, ei teosta auditeerimisasutus ega komisjon enne lõpetatud tegevuste viimast kulu sisaldava raamatupidamise aastaaruande esitamist üle ühe auditi. Muude tegevuste suhtes tehakse kõige rohkem üks audit aruandeaastas ning audit teostab kas auditeerimisasutus või komisjon enne lõpetatud tegevuste viimast kulu sisaldava raamatupidamise aastaaruande esitamist. Komisjon ja auditeerimisasutus ei teosta auditit tegevuste suhtes, mille kohta Euroopa Kontrollikoda on teinud kõnealuse aasta jooksul auditi, tingimusel, et Euroopa Kontrollikoja auditi tulemusi kõnealuse tegevuse kohta saavad kasutada auditeerimisasutus ja komisjon oma edasiste ülesannete täitmiseks.

2. Rakenduskavade puhul, mille kõige viimatisest auditoruandest ilmneb, et suuri puudusi ei ole, võib komisjon leppida artikli 128 lõikes 3 osutatud järgmisel kohtumisel auditeerimisasutusega kokku, et nõutava auditeerimise taset võib vähendada, nii et see on tuvastatud tõenäosusega proportsionaalne. Taolistel juhtudel ei teosta komisjon oma kohapealseid auditeid, kui ei ole tõendeid, mis võimaldavad väita, et juhtimis- ja kontrollisüsteemi toimimises on märkimisväärseid puudusi, mis mõjutavad komisjonile deklareeritud kulusid aruandeaastal, mille raamatupidamisarvestuse on komisjon heaks kiitnud.

⁽¹⁾ Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrus (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1).

3. Rakenduskavade puhul, mille puhul komisjon leiab, et auditeerimisasutuse aruanne on usaldusväärne, võib komisjon leppida auditeerimisasutusega kokku piirata komisjoni kohapealseid auditeid ja auditeerida auditeerimisasutuse tööd, kui ei ole tõendeid puudustest auditeerimisasutuse töös aruandeaastal, mille raamatupidamisarvestuse on komisjon heaks kiitnud.

4. Erandina lõikest 1 võivad auditeerimisasutus ja komisjon teostada tegevuste auditeid juhul, kui riskihindamisega või Euroopa Kontrollikoja auditiga tuvastatakse konkreetne eeskirjade eiramise või pettuse oht või kui on tõendeid suurtest puudustest asjaomase rakenduskava juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusas toimimises ning artikli 140 lõikes 1 osutatud perioodi jooksul. Komisjon võib auditeerimisasutuse töö hindamise eesmärgil analüüsida auditeerimisasutuse kontrollijälge või võtta osa auditeerimisasutuse kohapealsest kontrollist ning teostada tegevuste auditeid, kui vastavalt rahvusvaheliselt tunnustatud auditeerimisstandarditele on see vajalik auditeerimisasutuse tõhusa toimimise kinnituse saamiseks.

VIIES OSA

VOLITUSTE DELEGEERIMINE, RAKENDUS-, ÜLEMI- NEKU- JA LÕPPSÄTTED

I PEATÜKK

Volituste delegeerimine ja rakendussätted

Artikkel 149

Volituste delegeerimine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 5 lõikes 3, artikli 12 teises lõigus, artikli 22 lõike 7 neljandas lõigus, artikli 37 lõikes 13, artikli 38 lõike 4 kolmandas lõigus, artikli 40 lõikes 4, artikli 41 lõikes 3, artikli 42 lõike 1 teises lõigus, artiklis 42 lõikes 6, artikli 61 lõike 3 teises, kolmandas, neljandas ja seitsmendas lõigus, artikli 63 lõikes 4 ning artikli 64 lõikes 4, artikli 68 lõike 1 teises lõigus, artikli 101 neljandas lõigus, artikli 122 lõike 2 viiendas lõigus, artikli 125 lõike 8 esimeses lõigus ning artikli 125 lõikes 9, artikli 127 lõigetes 7 ja 8 ning artikli 144 lõikes 6 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile alates 21. detsember 2013 kuni 31. detsembrini 2020.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 5 lõikes 3, artikli 12 teises lõigus, artikli 22 lõike 7 neljandas lõigus, artikli 37 lõikes 13, artikli 38 lõike 4 kolmandas lõigus, artikli 40 lõikes 4, artikli 41 lõikes 3, artikli 42 lõike 1 teises lõigus, artiklis 42 lõikes 6, artikli 61 lõike 3 teises, kolmandas, neljandas ja seitsmendas lõigus, artikli 63 lõikes 4 ning artikli 64 lõikes 4, artikli 68 lõike 1 teises lõigus, artikli 101 neljandas lõigus, artikli 122 lõike 2 viiendas lõigus, artikli 125 lõike 8 esimeses lõigus ning artikli 125 lõikes 9, artikli 127 lõigetes 7 ja 8 ning artikli 144 lõikes 6 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses

nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 5 lõike 3, artikli 12 teise lõigu, artikli 22 lõike 7 neljanda lõigu, artikli 37 lõike 13, artikli 38 lõike 4 kolmanda lõigu, artikli 40 lõike 4, artikli 41 lõike 3, artikli 42 lõike 1 teise lõigu, artiklis 42 lõike 6, artikli 61 lõike 3 teise, kolmanda, neljanda ja seitsmenda lõigu, artikli 63 lõike 4 ning artikli 64 lõike 4, artikli 68 lõike 1 teise lõigu, artikli 101 neljanda lõigu, artikli 122 lõike 2 viienda lõigu, artikli 125 lõike 8 esimese lõigu ning artikli 125 lõike 9, artikli 127 lõigete 7 ja 8 ning artikli 144 lõike 6 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 150

Komiteemenetlus

1. Käesoleva määruse, ERFi määruse, ESFi määruse, ETK määruse ja Ühtekuuluvusfondi määruse kohaldamisel abistab komisjoni Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide koordineerimiskomitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon seoses artikli 8 kolmandas lõigus, artikli 22 lõike 7 viiendas lõigus, artikli 38 lõike 3 teises lõigus, artikli 38 lõikes 10, artikli 39 lõike 4 teises lõigus, artikli 46 lõikes 3, artikli 96 lõike 2 teises lõigus, artikli 115 lõikes 4 ja artikli 125 lõike 8 teises lõigus osutatud rakendusvolitustega rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

II PEATÜKK

Ülemineku- ja lõppsätted

Artikkel 151

Läbivaatamine

Euroopa Parlament ja nõukogu vaatavad käesoleva määruse läbi 31. detsembriks 2020 ELi toimimise lepingu artiklis 177 sätestatud korras.

Artikkel 152

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta sellise abi jätkamist või muutmist, sealhulgas täielikku või osalist tühistamist, mille komisjon on kiitnud heaks määruse (EÜ) nr 1083/2006 alusel või mis tahes muude õigusaktide alusel, mida kohaldatakse sellise abi suhtes 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Kõnealust määrust või muid õigusakte kohaldatakse pärast 31. detsembrit 2013 sellise abi või asjaomaste tegevuste suhtes kuni nende lõpetamiseni. Käesoleva lõike kohaldamisel hõlmab abi rakenduskavasid ja suurprojekte.

2. Määruse (EÜ) nr 1083/2006 alusel esitatud või heaks kiidetud abitaotlused jäävad jõusse.

3. Kui liikmesriik kasutab artikli 123 lõikes 3 sätestatud võimalust, võib ta esitada komisjonile taotluse, et korraldus- asutus saaks erandina määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 59 lõike 1 punktist b täita sertifitseerimisasutuse ülesandeid määruse (EÜ) nr 1083/2006 alusel rakendatud asjaomaste rakenduskavade puhul. Taotlusele tuleb lisada auditeerimisasutuse hinnang. Kui komisjon on talle auditeerimisasutuse poolt kättesaadavaks tehtud teabe ja tema enda auditite põhjal veen-

dunud, et kõnealuste rakenduskavade juhtimis- ja kontrollisüsteemid toimivad tõhusalt ning sertifitseerimisasutuse ülesannete täitmine korraldus- asutuse poolt ei mõjuta nende süsteemide toimimist, teavitab ta liikmesriiki oma nõusolekust kahe kuu jooksul alates taotluse saamise kuupäevast.

Artikkel 153

Kehtetuks tunnistamine

1. Ilma et see piiraks artikli 152 sätete kohaldamist, tunnistatakse määrus (EÜ) nr 1083/2006 kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

2. Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ning neid loetakse XIV lisas esitatud vastavustabeli kohaselt.

Artikkel 154

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikleid 20–24, artikli 29 lõiget 3, artikli 39 lõike 1 punkti a, artikleid 58, 60, 76–92, 118, 120, 121 ja artikleid 129–147 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Artikli 39 lõike 2 seitsmenda lõigu teist lauset ja artikli 76 viiendat lõiku kohaldatakse alates kuupäevast, mil jõustub finantsmääruse muudatus kulukohustustest vabastamise kohta.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
R. ŠADŽIUS

I LISA

ÜHINE STRATEEGILINE RAAMISTIK

1. SISSEJUHATUS

Et edendada harmoonilise, tasakaaluka ja jätkusuutliku liidu arengut ja tagada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide maksimaalne panus liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia saavutamisse, lisaks ka Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide fondispetsiifiliste, sealhulgas majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse alaste ülesannete täitmise, on tarvis tagada, et liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia raames võetud poliitilisi kohustusi toetaksid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja muude liidu instrumentide kaudu tehtavad investeeringud. Ühine strateegiline raamistik peab kooskõlas artikliga 10 ja vastavuses fondispetsiifiliste eeskirjadega sätestatud prioriteetide ja eesmärkidega tagama strateegilised juhtpõhimõtted, et saavutada integreeritud arengu lähenemisviisi, kasutades Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kooskõlas muude liidu instrumentide ja poliitikatega, vastavalt liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia poliitiliste sihtide ja peaesmärkide saavutamisele ning vajaduse korral juhtalgatuste elluviimisele, võttes samal ajal arvesse põhilisi territoriaalseid probleeme ja konkreetseid riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke kontekste.

2. EUROOPA STRUKTUURI- JA INVESTEERIMISFONDIDE PANUS LIIDU ARUKA, JÄTKUSUUTLIKU JA KAASAVA MAJANDUSKASVU STRATEEGIASSE JA LIIDU MAJANDUSLIKU JUHTIMISE SIDUSUSSE

1. Et toetada tõhusalt aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu prioriteete koostöölepingutes ja -programmides, määratakse käesoleva määruse artikli 9 esimeses lõigus kooskõlas liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia sihtidega kindlaks üksikeid valdkondlikku eesmärki, millele antakse toetust Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest.
2. Majanduskasvuks ja tööhõiveks vajaliku kriitilise massi tagamiseks peavad liikmesriigid kooskõlas artiklis 9 sätestatud valdkondlike eesmärkidega koondama käesoleva määruse artikli 18 kohaselt toetuse ja fondispetsiifilised eeskirjad valdkondlikele kontsentreerumisele ja tagama kulutamise tulemuslikkuse. Liikmesriigid pööravad erilist tähelepanu kasvu soodustavate kulude eelistatustamisele, sealhulgas haridus-, teadus-, innovatsiooni- ja energiatõhususkulutustele ning kulutustele, mis tehakse selleks, et hõlbustada VKEde juurdepääsu rahastamisele, tagada keskkonnasäästlikkus, loodusvarade majandamine ja kliimameetmed ning ajakohastada ka avalikku haldust. Samuti võtavad nad arvesse tööturuasutuste ja aktiivse tööturupoliitika ulatuse ja tulemuslikkuse säilitamist või suurendamist, et võidelda tööpuudusega, pöörates eritähelpanu noorte tööpuudusele, ja käsitlevad kriisi sotsiaalseid tagajärgi ning edendavad sotsiaalset kaasatust.
3. Selleks et tagada järjepidevus Euroopa poolaasta raames kehtestatud prioriteetidega, kavandavad liikmesriigid partnerluslepingute ettevalmistamisel vastavalt oma rollile ja kohustustele Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamist selliselt, et võtavad vajaduse korral arvesse riiklikke reformikavu, kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 121 lõikega 2 vastu võetud uusimaid asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi ning kooskõlas ja ELi toimimise lepingu artikli 148 lõikega 4 vastu võetud asjakohaseid nõukogu soovitusi. Liikmesriigid võtavad vajaduse korral arvesse ka vastavaid nõukogu soovitusi, mis põhinevad stabiilsuse ja kasvu paktil ning majanduse kohandamise programmidel.
4. Selleks et määrata kindlaks, kuidas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid saavad kõige tulemuslikumalt aidata kaasa liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia eesmärkidele, ja võtta arvesse ELi toimimise lepingu eesmärke, sealhulgas majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus, peavad liikmesriigid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kavandatavaks kasutamiseks valima valdkondlikud eesmärgid sobivas riiklikus, piirkondlikus ja kohalikus kontekstis.

3. EUROOPA STRUKTUURI- JA INVESTEERIMISFONDIDE INTEGREERITUD LÄHENEMISVIIS JA KASUTUSKORD

3.1 Sissejuhatus

1. Kooskõlas artikli 15 lõike 2 punktiga a märgitakse partnerluslepingus ära integreeritud lähenemisviisi territoriaalse arengule. Liikmesriigid tagavad, et valdkondlike eesmärkide, investeeringute ja liidu prioriteetide valikus käsitletakse arenguvajadusi ja territoriaalseid probleeme integreeritud viisil kooskõlas punktis 6.4. toodud analüüsi. Liikmesriigid püüavad võimalusi ära kasutada maksimaalselt, et tagada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kooskõlastatud ja integreeritud teostamine.
2. Liikmesriigid ja vajaduse korral kooskõlas artikli 4 lõikega 4 piirkonnad tagavad, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kaudu toetatavad sekkumised on vastastikku täiendavad ja et neid rakendatakse koordineeritud viisil, mille eesmärk on luua koostöid, et vähendada korraldusasutuste ja toetusesaajate halduskulusid ja halduskoormust vastavalt artiklitele 4, 15 ja 27.

3.2 Koordineerimine ja vastastikune täiendus

1. Liikmesriigid ja korraldusasutused, kes vastutavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamise eest, teevad partnerluslepingute ja programmide ettevalmistamisel, rakendamisel, seiramisel ja hindamisel tihedat koostööd. Eelkõige tagavad nad, et viiakse ellu järgmised meetmed:
  - a) tuvastada sekkumisvaldkonnad, kus Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde saab omavahel kombineerida vastastikku täiendaval viisil, et saavutada käesolevas määruses sätestatud valdkondlikud eesmärgid;
  - b) tagada kooskõlas artikli 4 lõikega 6 Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide korra olemasolu nende tõhusaks koordineerimiseks, et suurendada fondide mõju ja tulemuslikkust, sealhulgas vajaduse korral mitme rahastajaga programmide kasutamise abil fondide puhul;
  - c) edendada muude Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide eest vastutavate korraldusasutuste või muude korraldusasutuste ja vastavate ministeeriumide kaasamist toetuskavade väljatöötamisse, et tagada koordineerimine ja vältida kattumisi;
  - d) kui see on asjakohane, moodustada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamise programmide jaoks ühised seirekomisjonid ja töötada välja muud ühised juhtimis- ja kontrollstruktuurid, et lihtsustada koostööd Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamise eest vastutavate ametiasutuste vahel;
  - e) kasutada ära ühiseid e-valitsuse lahendusi, mis võivad abiks olla taotlejatele ja toetusesaajatele ning mis pakuvad ühtset juurdepääsupunkti, sealjuures nõu kõigist Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetuse saamise võimaluste kohta;
  - f) kehtestada mehhanismid, millega koordineeritakse ERFist ja ESFist rahastatavat koostööd ning majanduskasvu ja tööhoivesse investeerimise eesmärgi alla kuuluvatest programmidest toetatavaid investeeringuid;
  - g) edendada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ühiseid lähenemisviise suunistele, milles käsitletakse tegevuste arendamist, projektikonkursse ja valikumenetlusi või teisi mehhanisme, mis lihtsustavad fondidele juurdepääsu integreeritud projektide jaoks;
  - h) soodustada koostööd Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide eri korraldusasutuste vahel seire, hindamise, juhtimise ja kontrolli valdkondades ning auditeerimisel.

3.3 Integreeritud lähenemisviiside soodustamine

1. Kui see on asjakohane, kombineerivad liikmesriigid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde kohalikul, piirkondlikul või riiklikul tasandil integreeritud pakettideks, mis on spetsiaalselt välja töötatud, et vastata konkreetsetele piirkondlikele probleemidele, eesmärgiga toetada partnerluslepingus ja -programmides esitatud eesmärkide saavutamist. Seda on võimalik teha integreeritud territoriaalsete investeeringuid, ühtseid tegevusi, ühiseid tegevuskavu ja kogukonna juhitud kohalikku arengut kasutades.
2. Kooskõlas artikliga 36 võib valdkondlike eesmärkide integreeritud kasutamise saavutamiseks erinevate prioriteetsete suundade või rakenduskavade raames rahastamise, mida toetatakse ESFist, ERFist ja Ühtekuuluvusfondist, kombineerida integreeritud territoriaalsete investeeringute alla. Integreeritud territoriaalsete investeeringute alla kuuluvate tegevuste rahastamist võib täiendada EAFRD-i või EMKFi rahalise toetusega vastavatest programmist.
3. Kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjade asjaomaste sätetega võib prioriteetne suund puudutada valdkondlikult ühtse integreeritud lähenemisviisi mõju ja tulemuslikkuse suurendamiseks rohkem kui ühte piirkondlikku kategooriat, kombineerida vähemalt ühe ERFi, Ühtekuuluvusfondi ja ESFi täiendava investeerimisprioriteedi ühe valdkondliku eesmärgi alla ning asjakohaselt põhjendatud juhtudel kombineerida vähemalt ühe täiendava investeerimisprioriteedi erinevatest valdkondlikest eesmärkidest, et saavutada nende maksimaalne panus prioriteetse suuna suhtes.
4. Liikmesriigid edendavad kooskõlas oma institutsioonilise ja õigusraamistikuga ning artikliga 32 kohalike ja allpiirkondlike lähenemisviiside väljatöötamist. Kogukonna juhitud kohalikku arengut rakendatakse strateegilise lähenemisviisi raames ja selle eesmärk on tagada, et kohalike vajaduste „alt üles” kindlaksmääramisel võetakse arvesse kõrgemal tasandil seatud prioriteete. Seepärast määravad liikmesriigid kindlaks kogukonna juhitud kohalikus arengus kasutatava lähenemisviisi, mida rakendada EAFRD ja, kui see on asjakohane, ERFi, ESFi või EMKFi kaudu kooskõlas artikli 15 lõikega 2, ning märgivad partnerluslepingusse, milliseid peamisi probleeme sel viisil lahendatakse, millised on kogukonna juhitud kohaliku arengu peamised eesmärgid ja prioriteetid ning kaetavad territooriumid, milline roll antakse strateegiate elluviimisel kohalikele algatusrühmadele ja milline nähakse ette EAFRD-le ja, kui see on asjakohane, ERFi, ESFi või EMKFi kogukondlikult juhitud kohaliku arengu strateegiate rakendamisel eri tüüpi territooriumidel, nagu maa-, linna- ja rannikupiirkondades, ning millised on vastavad koordineerimismehhanismid.

4. EUROOPA STRUKTUURI- JA INVESTEERIMISFONDIDE KOORDINEERIMINE JA KOOSTOIME MUUDE LIIDU POLIITIKAVALDKONDADE JA VAHENDITEGA

Käesolevas jaos ette nähtud liikmesriikide koordineerimist kohaldatakse juhtudel, kus liikmesriik kavatses asjaomases poliitikavaldkonnas kasutada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning muude liidu vahendite toetust. Käesolevas jaos sätestatud liidu programmid ei kujuta endast ammendavat loetelu.

4.1 Sissejuhatus

1. Liikmesriigid ja komisjon võtavad kooskõlas oma asjaomaste kohustustega arvesse liidu valdkonnapoliitika mõju riiklikul ja piirkondlikul tasandil ning mõju sotsiaalsele, majanduslikule ja territoriaalsele ühtekuuluvusele, et soodustada koostoime loomist ja tulemuslikku koordineerimist, teha kindlaks kõige sobivamad viisid, kuidas kasutada liidu fonde kohalike, piirkondlike ja riiklike investeringute toetamisel ning edendada neid kasutusviise. Liikmesriigid tagavad samuti vastastikuse täiendavuse liidu poliitikavaldkondade ja vahendite ning riiklike, piirkondlike ja kohalike sekkumiste vahel.
2. Liikmesriigid ja komisjon tagavad kooskõlas artikli 4 lõikega 6 ja kooskõlas oma vastavate kohustustega liidu struktuuri- ja investeerimisfondide ja muude asjakohaste liidu vahendite vahelise Euroopa ja liikmesriigi tasandil koordineerimise. Nad võtavad asjakohaseid meetmeid, et tagada programmide koostamise ja rakendamise etapis Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetatavate sekkumiste ja muude liidu poliitikasuundade eesmärkide vaheline kooskõla. Selleks püüavad nad võtta arvesse järgmisi aspekte:
  - a) parandada liidu mitmesuguste rahastamisvahendite vastastikust täiendavust ja nendevahelist koostoimet liidu, riiklikul ja piirkondlikul tasandil, niihästi planeerimisetapis kui ka rakendamisel;
  - b) optimeerida olemasolevaid struktuure ja vajaduse korral luua uusi, mis hõlbustavad strateegilist prioriteetide määramist eri rahastamisvahendite ja koordineerimisstruktuuride vahel liidu ja riiklikul tasandil, vältida kattuvat tegevust ja teha kindlaks valdkonnad, kus on vaja täiendavat rahalist toetust;
  - c) kasutada ära võimalust kombineerida toetust erinevatest rahastamisvahenditest, et toetada üksikuid tegevusi, ja teha tihedat koostööd liidu ja riiklikul tasandil rakendamise eest vastutavate isikutega, et tagada toetusesaajatele sidusad ja ladusad rahastamisvõimalused.

4.2 Koordineerimine ühise põllumajanduspoliitika ja ühise kalanduspoliitikaga

1. EAFRD on ühise põllumajanduspoliitika lahutamatu osa ja täiendab Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi alusel rakendatavaid meetmeid, mis pakuvad otsetoetusi põllumajandustootjatele ja toetavad turumeetmeid. Seepärast juhiavad liikmesriigid neid sekkumisi üheskoos, et saavutada maksimaalne koostoime ja liidu toetuse lisaväärtus.
2. EMKFi eesmärk on saavutada reformitud ühise kalanduspoliitika ja integreeritud merenduspoliitika eesmärgid. Seepärast peavad liikmesriigid kasutama EMKFi, et toetada jõupingutusi andmekogumise parandamiseks ja tugevdada kontrolli, ning tagavad, et koostoimet taotletakse ka integreeritud merenduspoliitika prioriteetide, nagu näiteks merealaste teadmiste, mereala ruumilise planeerimise, rannikualade integreeritud majandamise, integreeritud meresire, merekeskkonna ja elurikkuse kaitse ning rannikualade kliimamuutuste kahjulike mõjudega kohandamise toetamisel.

4.3 Programm „Horisont 2020” ja muud tsentraalselt juhitud liidu programmid teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas

1. Liikmesriigid ja komisjon pööravad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1287/2013⁽¹⁾ kohaselt nõuetekohast tähelepanu koordineerimise ja vastastikuse täiendavuse tugevdamisele Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja programmi „Horisont 2020”, ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programmi (COSME) ning muude asjakohaste tsentraalselt juhitud liidu rahastamisprogrammide vahel, säilitades samas nende vahel sekkumisvaldkondade selge jaotuse.
2. Kui see on asjakohane, töötavad liikmesriigid välja riiklikud ja/või piirkondlikud „aruka spetsialiseerumise” strateegiad kooskõlas riikliku reformikavaga. Strateegiad võivad olla riikliku või piirkondliku teadus- ja innovatsiooni strateegia „aruka spetsialiseerumise” poliitikaraamistiku vormis või nendes sisalduda. Aruka spetsialiseerumise strateegiate väljatöötamise kaasatakse ettevõtjate vaimus toimuva avastamisprotsessi käigus riiklikud või piirkondlikud korraldusasutused ja sidusrühmad, nagu näiteks ülikoolid ja muud kõrgharidusasutused, tööstus ja sotsiaalpartnerid. Programmiga „Horisont 2020” otseselt seotud ametiasutused peavad olema selle protsessiga tihedalt seotud. Aruka spetsialiseerumise strateegiate hulka kuuluvad:

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsember 2013 määrus (EL) nr 1287/2013, millega kehtestatakse ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME) (2014–2020) ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1639/2006/EÜ (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 33).

- a) suutlikkuse suurendamise kaudu arendatakse välja „eelnevad meetmed”, et valmistada piirkondlikud teadus- ja innovatsiooniosalised ette programmis Horisont 2020 osalemiseks („redel tippu”). Tugevdatakse teabevahetust ja koostööd programmi „Horisont 2020” riiklike kontaktpunktide ja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide korraldusametite vahel.
- b) „järgnevad meetmed” annavad võimaluse kasutada ja turul levitada programmi „Horisont 2020” ja varasematest programmidest tulenevaid teaduse ja innovatsiooni tulemusi, pöörates erilist tähelepanu ettevõtetele ja tööstusele, sh VKEdel innovatsioonisõbraliku keskkonna loomisele ja järgides asjaomaste territooriumide jaoks vastavas aruka spetsialiseerumise strateegias kindlaks määratud prioriteete.
3. Liikmesriigid kasutavad punktis 2 osutatud strateegiate osade rakendamiseks kasutatavates programmides täies ulatuses käesoleva määruse sätteid, mis võimaldavad kombineerida Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmi Horisont „2020” alla kuuluvate ressursidega. Riiklikele ja piirkondlikele ametiasutustele antakse selliste strateegiate koostamisel ja rakendamisel ühist toetust, et teha kindlaks võimalused üleeuroopalise tähtsusega teadus- ja innovatsioonitaristu ühiseks rahastamiseks, rahvusvahelise koostöö edendamiseks, metodoloogiliseks abiks vastastikuste eksperdihindangute kaudu, hea tava vahetamiseks ja koolituseks eri piirkondades.
4. Eesmärgiga avada nende potentsiaal tippaseme teadusuuringuteks ja innovatsiooniks viisil, mis täiendab programmi „Horisont 2020” ja loob sellega koostoimet, kaaluvad liikmesriigid ja asjakohasel juhul artikli 4 lõike 4 kohaselt piirkonnad lisameetmeid, eelkõige ühise rahastamise kaudu. Nimetatud meetmeteks on:
- a) sidemete loomine tippasemel teadusasutuste ja vähem arenenud piirkondade ning madala teadus- ja arendustegevuse ja innovatsioonisuutlikkusega liikmesriikide ja piirkondade vahel, et luua vähem arenenud ning madala teadus- ja arendustegevuse ja innovatsioonisuutlikkusega liikmesriikides ja piirkondades uusi tippasemel keskusi või ajakohastada olemasolevaid;
- b) vähem arenenud piirkondades ning madala teadus- ja arendustegevuse ja innovatsioonisuutlikkusega liikmesriikides ja piirkondades sidemete loomine tunnustatud tippasemega innovaatiliste klastrite vahel;
- c) „Euroopa teadusruumi õppetoolide” loomine, et meelitada ligi väljapaistvaid teadlasi, eelkõige vähem arenenud piirkondades ning madala teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonisuutlikkusega liikmesriikides ja piirkondades;
- d) teadlaste ja uuendajate jaoks, kes on vähem seotud Euroopa teadusruumiga või pärinevad vähem arenenud piirkondadest või madala teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonisuutlikkusega liikmesriikidest ja piirkondadest, rahvusvahelistesse võrgustikesse pääsu toetamine;
- e) vastavalt olukorrale Euroopa innovatsioonipartnerlustesse panustamine;
- f) riigi asutuste ja/või tippklastrite ettevalmistamine Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi (EIT) teadmises- ja innovaatikakogukondades osalemiseks; ning
- g) teadlastele ette nähtud kõrge kvaliteediga rahvusvaheliste liikuvusprogrammide korraldamine, mida kaasrahastatakse Marie Skłodowska-Curie nimelistest meetmetest.

Kui see on asjakohane, edendavad liikmesriigid kooskõlas artikliga 70 paindlikkust tegevuste toetamisel väljaspool programmi piirkonda, pakkudes kriitilise massi saavutamiseks piisaval tasandil investeeringuid, et rakendada esimeses lõigus osutatud meetmeid kõige tulemuslikumal viisil.

4.4 Demoprojektide rahastamine uute osalejate reservist (NER 300) ⁽¹⁾

1. Liikmesriigid tagavad, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadavat rahastust koordineeritakse programmi NER 300 saadava toetusega, milles kasutatakse tulu, mis on saadud ELi heitkogustega kauplemise süsteemi uute osalejate reservi alusel reserveeritud 300 miljoni saastekvoodi enampakkumistest.

⁽¹⁾ Komisjoni 3. novembri 2010. aasta otsus 2010/670/EL, millega nähakse ette kriteeriumid ja meetmed, et rahastada ühenduse kasvuhooonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi raames vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ tööstuslikke näidisprojekte, mille eesmärk on süsinikdioksiidi keskkonnoahutu kogumine ja geoloogiline säilitamine, ning näidisprojekte, mis tutvustavad taastuvenergiaga seotud innovatiivseid tehnoloogialahendusi (ELT L 290, 6.11.2010, lk 39).

4.5 Keskkonna ja kliimameetmete programm LIFE⁽¹⁾ ja keskkonnaõigustik

1. Liikmesriigid ja komisjon püüavad tugevama valdkondliku keskendumise kaudu programmides ja säästva arengu põhimõtte rakendamise kaudu kooskõlas artikliga 8 ära kasutada koostoiemet liidu poliitikainstrumentidega (niihästi rahastamisvahendite kui ka muude vahenditega), mille eesmärgiks on kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine, keskkonnakaitse ja ressursitõhusus.
2. Liikmesriigid edendavad ning vajaduse korral ja kooskõlas artikliga 4 tagavad vastastikuse täiendavuse ja koordineerimise programmiga LIFE, eelkõige integreeritud projektidega looduse, bioloogilise mitmekesisuse, vee, jäätmete, õhu, kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise valdkonnas. Selline koordineerimine saavutatakse meetmete kaudu, nt edendades Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kaudu sellise tegevuse rahastamist, mis täiendab programmi LIFE alla kuuluvaid integreeritud projekte, samuti soodustades LIFE programmi alusel kinnitatud lahenduste, meetodite ja lähenemisviiside kasutamist, hõlmates muu hulgas investeringuid rohelisse taristusse, energiatõhusust, ökoloogilist innovatsiooni, ökosüsteemil põhinevaid lahendusi ja seonduvate innovatiivsete tehnoloogiate kasutuselevõtmist.
3. Vastavad valdkondlikud kavad, programmid või strateegiad (sealhulgas tähtsusjärjestatud rakenduskavad, vesikonna majandamise kava, jäätmekava, mõju vähendamise kava või kohanemisstrateegia) võivad koordineerimise raamistikuna toimida, kui nendes valdkondades on toetused kavandatud.

4.6 ERASMUS+⁽²⁾

1. Liikmesriigid püüavad kasutada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde, et peavoolustada programmi „Erasmus+“ alusel välja töötatud ja edukalt katsetatud töövahendeid ja meetodeid, et maksimeerida inimestele suunatud investeringute sotsiaalset ja majanduslikku mõju ning anda muu hulgas tõuge noortealगतustele ja kodanike tegevustele.
2. Liikmesriigid edendavad ja tagavad kooskõlas artikliga 4 Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja programmi „Erasmus+“ vahelise tulemusliku koordineerimise riiklikul tasandil, tõmmates selge eraldusjoone investeringutüüpide ja toetatavate sihtrühmade vahele. Liikmesriigid püüavad saavutada vastastikust täiendavust liikuvusmeetmete rahastamisel.
3. Koordineerimine saavutatakse asjakohaste koostöömehhanismide kehtestamisega korraldusasutuste ja programmi „Erasmus+“ alusel moodustatud riiklike büroode vahel, mis võib edendada kodanikele suunatud läbipaistvat ja juurdepääsetavat suhtlust liidu, riigi ja piirkonna tasandil.

4.7 Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm⁽³⁾

1. Liikmesriigid edendavad ja tagavad kooskõlas artikli 4 lõikega 6 tulemusliku koordineerimise Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest tööhõive ja sotsiaalse kaasatuse valdkondlike eesmärkide raames antava toetuse vahel. Nimetatud tulemuslik koordineerimine hõlmab Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi EURESe tegevussuuna alusel antava toetuse koordineerimist meetmetega, mille eesmärk on tõhustada ESFist toetatavat tööjõu riikidevahelist liikuvust, et edendada töötajate geograafilist liikuvust ja suurendada töövõimalusi, ning füüsilisest isikust ettevõtjana tegutmise, ettevõtluse, ettevõtete asutamise ja sotsiaalsete ettevõtete jaoks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest antava toetuse koordineerimist mikrofinantseerimise ja sotsiaalse ettevõtluse tegevussuuna alusel antava Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi toetusega.
2. Liikmesriigid püüavad laiendada kõige edukamaid Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi tegevussuuna „Progress“ raames välja töötatud meetmeid, eelkõige sotsiaalse innovatsiooni ja sotsiaalpoliitilise eksperimenteerimise alal koos ESFiga.

4.8 Euroopa ühendamise rahastu⁽⁴⁾

1. Maksimeerimaks Euroopa lisaväärtust transpordi, telekommunikatsiooni ja energia valdkonnas tagavad liikmesriigid ja komisjon, et ERFi ja Ühtekuuluvusfondi sekkumised kavandatakse tihedas koostöös Euroopa ühendamise rahastust antavate toetustega, et niiviisi tagada vastastikune täiendavus, vältida kattuvat tegevust ja tagada,

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus (EL) nr 1293/2013, millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 614/2007 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 185).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsember 2013 määrus (EL) nr 1288/2013, millega luuakse „Erasmus+“: liidu haridus-, koolditus-, noorte- ja spordiprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused nr 1719/2006/EÜ, nr 1720/2006/EÜ ja nr 1298/2008/EÜ (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 50).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsember 2013 määrus (EL) nr 1296/2013, millega luuakse Euroopa Liidu tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm (EaSI) ning muudetakse otsust nr 283/2010/EL, millega luuakse tööhõive elavdamise ja sotsiaalse kaasamise Euroopa mikrokrediidirahastu „Progress“ (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 238).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsember 2013 määrus (EL) nr 1316/2013, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ja muudetakse määrust (EL) nr 913/2010 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 680/2007 ja (EÜ) nr 67/2010 (EÜT L 348, 20.12.2013, lk 129).

et eri tüüpi taristud on kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil ning kogu liidus omavahel optimaalselt seotud. Liiduülese ja siseturu mõõtmega projektidele, eelkõige sellistele projektidele, mis rakendavad transpordi, energeetika ja digitaalse taristu prioriteetseid võrgustikke (mis on kindlaks määratud vastavates üleeuroopalise võrgu poliitikaraamistikutes), tagatakse eri rahastamisvahendite maksimaalne finantsvõimendus, et ehitada uut taristut ja uuendada oluliselt olemasolevat taristut.

2. Transpordi valdkonnas põhinevad investeerimiskavad tegelikul ja prognoositaval transpordinõudlusel ning neis tehakse kindlaks puuduvad ühenduslülid ja kitsaskohad, võttes ühtses lähenemisviisis arvesse liidu piiriüleste ühenduste arendamist ja arendades ühe liikmesriigi piires piirkondadevahelisi ühendusi. Investeeringud piirkondlikesse ühendustesse tervikliku üleeuroopalise transpordivõrguga (TEN-T) ja TEN-T põhivõrguga peavad tagama, et linna- ja maapiirkonnad saavad kasu suurte võrkude loodud võimalustest.
  3. Selliste investeeringute puhul, mille mõju ulatub väljapoole ühtainust liikmesriiki, eelkõige mis on osa TEN-T põhivõrgukoridoridest, tuleb prioriteete koordineerida TEN-T plaanide ja põhivõrgukoridoride rakendamise kavade, et investeeringud, mis tehakse ERFist ja Ühtekuuluvusfondist transporditaristu, oleksid täielikult kooskõlas TEN-T suunistega.
  4. Liikmesriigid keskenduvad kestlikele transpordiliikidele ja kestlikule linnalisele liikumiskeskonnale ning investeerimisele valdkondadesse, mis pakuvad suurimat Euroopa lisaväärtust, võttes arvesse transporditeenuste kvaliteedi, juurdepääsetavuse ja usaldusväarsuse parandamise vajadust ühistranspordi edendamise jaoks. Kui investeeringud on kindlaks määratud, seatakse need prioriteetsusjärjekorda vastavalt nende panusele liikuvusse, kestlikkusse, kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisse ning Euroopa ühtsesse transpordipiirkonda, mis on kooskõlas valges raamatus „Euroopa ühtse transpordipiirkonna rakenduskava – Konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas” esitatud nägemusega, rõhutades, et transpordisektoris tuleb olulisel määral vähendada kasvuhoonegaase. Tuleks edendada sisemaiste veeteede arendamise kaudu teostatavate säästlike Euroopa kaubatranspordivõrgustike projektide panust nende keskkondliku mõju eelneva hindamise põhjal.
  5. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid tagavad kohalikud ja piirkondlikud taristud ning nende seose prioriteetsete liidu võrgustikega energeetika ja telekommunikatsiooni valdkonnas.
  6. Liikmesriigid ja komisjon kehtestavad asjakohase koordineerimise ja tehnilise abi mehhanismi, millega tagatakse IKT-meetmete vastastikune täiendavus ja tulemuslik planeerimine, et lairibahüenduse võrkude ja digiteenuste taristute rahastamisel kasutada täielikult ära erinevaid liidu instrumente (Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, Euroopa ühendamise rahastu, üleeuroopalised võrgud, programm „Horisont 2020”). Kõige sobivama rahastamisvahendi valimisel võetakse arvesse tegevuste tulutekitamispotentsiaali ja riskitaset, et avalikku raha kõige tulemuslikumalt kasutada. Liikmesriigid peaksid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest antava toetuse taotluste hindamisel arvesse võtma nendega seonduvate tegevuste hindamisi, mis on esitatud Euroopa ühendamise rahastu jaoks, aga mida ei ole valitud, ilma et see piiraks korraldusasetuse lõplikku valikuotsust.
- 4.9 Ühinemiseelse abi rahastamisvahend, Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend ja Euroopa Arengufond.
1. Liikmesriigid ja komisjon püüavad suurendada koordineeritud väliste vahendite ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahel, et parandada tulemuslikkust mitme ELi poliitilise eesmärgi saavutamisel. Koordineerimine ja vastastikune täiendavus Euroopa Arengufondi, ühinemiseelse abi rahastamisvahendi ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendiga on eriti oluline.
  2. Et toetada sügavamat territoriaalset integratsiooni, püüavad liikmesriigid kasutada ära koostoimet ühtekuuluvuspoliitika alusel toimuva territoriaalse koostöö ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendite vahel, eelkõige seoses piiriülese koostööga, võttes arvesse ETKRide poolt pakutavat potentsiaali.

5. ARTIKLITES 5, 7 JA 8 OSUTATUD HORISONTAALSED PÕHIMÕTTED JA VALDKONNAÜLESED POLIITILISED EESMÄRGID

5.1 Partnerlus ja mitmetasandiline valitsemine

1. Vastavalt artiklile 5 järgivad liikmesriigid partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtet, et hõlbustada sotsiaalse, majandusliku ja territoriaalse ühtekuuluvuse ning liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eesmärkide saavutamist. Nende põhimõtete järgmine nõuab koordineeritud tegevust eelkõige valitsemise eri tasandite vahel, milles järgitakse subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet, sh tegevuste alases ja institutsioonilises koostöös, seoses partnerluslepingu ja -programmide ettevalmistamise ja rakendamisega.

- Liikmesriigid uurivad partnerite institutsioonilise suutlikkuse tugevdamise vajadust, et arendada nende partnerluse tulemuslikkusele kaasa aitavat potentsiaali.

5.2 Säästev areng

- Liikmesriigid ja korraldusasutused tagavad rakendamise kõigis etappides säästva arengu täieliku peavoolustamise Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondides, järgides ELi lepingu artikli 3 lõikes 3 sätestatud säästva arengu põhimõtet, ELi toimimise lepingu artiklis 11 sätestatud keskkonnakaitse nõuete lõimimise kohustust ning ELi toimimise lepingu artikli 191 lõikes 2 sätestatud aastaja-maksab-põhimõtet.

Korraldusasutused võtavad kogu programmi vältel meetmeid, et vältida või vähendada sekkumiste kahjulikku mõju keskkonnale ja tagada sotsiaalvaldkonnas, keskkonna ja kliimamuutuste alal tegeliku kasu saamine. Võetavad meetmed võivad hõlmata järgmist:

- investeeringute suunamine kõige ressursitõhusamatesse ja kestlikumatesse variantidesse;
  - selliste investeeringute vältimine, mis võivad avaldada märkimisväärset negatiivset mõju keskkonnale või kliimamuutustele, ja nende meetmete toetamine, mis muid mõjusid leevendavad;
  - alternatiivsete investeeringuvariantide olelusringi kulude võrdlemisel pikaajalisest perspektiivist lähtumine;
  - keskkonnasäästlike riigihangete kasutamise laiendamine.
- Liikmesriigid tagavad, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide toel tehtavates investeeringutes võetakse arvesse kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise potentsiaali kooskõlas artikliga 8, ning tagavad, et need on vastupidavad kliimamuutuste ja loodusõnnetuste, nagu näiteks kõrgema üleujutusrisiki, põudade, kuumalainete, metsatulekahjude ja äärmuslike ilmastikunähtuste suhtes.
  - Investeeringud on kooskõlas veehalduse tähtsusjärjekorraga Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2000/60/EÜ⁽¹⁾ direktiivi järgides, keskendudes veenõudluse haldussuundadele. Alternatiivseid tarnevõimalusi kaalutakse vaid juhul, kui vee säästmise ja tõhusama kasutamise võimalused on ammendatud. Riiklik sekkumine jäätmekeerulise sektoris peab täiendama erasektori jõupingutusi, eelkõige tootjavastutuse osas. Investeeringutega julgustatakse innovaatilisi lahendusi, mis edendavad ringlussevõtu kõrget taset. Investeeringud peavad olema kooskõlas jäätmehierarhiaga, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2008/98/EÜ⁽²⁾. Bioloogilise mitmekesisuse ja loodusvarade kaitsmisega seotud kulutused peavad olema kooskõlas nõukogu direktiiviga 92/43/EMÜ⁽³⁾.

5.3 Meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamine ja mittediskrimineerimine

- Vastavalt artiklile 7 seavad liikmesriigid ja komisjon eesmärgiks meeste ja naiste võrdõiguslikkuse ning astuvad asjakohaseid samme, et vältida igasugust diskrimineerimist Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest kaasrahastatavate programmide tegevuste ettevalmistamise, rakendamise, seire ja hindamise käigus. Artikli 7 eesmärke täites peavad liikmesriigid kirjeldama võetavaid meetmeid, eelkõige seoses tegevuste valiku, sekkumiste eesmärkide püstitamise ning seire ja aruandluse korraldusega. Liikmesriigid teevad ka soolise analüüsi, kui see on asjakohane. Eelkõige toetatakse ESFi kaudu kindlaid sihipäraseid meetmeid.
- Liikmesriigid tagavad kooskõlas artiklitega 5 ja 7 võrdõiguslikkuse, mittediskrimineerimise ja juurdepääsu edendamise eest vastutavate organite osalemise partnerluses ning tagavad kooskõlas riiklike tavade, et on olemas piisavad struktuurid, mis annavad nõu soolise võrdõiguslikkuse, mittediskrimineerimise ja juurdepääsu küsimustes, et tuua vajalik asjatundlikkus Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ettevalmistusse, seiresse ja hindamisse.
- Korraldusasutused viivad seirekomisjonidega koordineerides läbi hindamisi või enesehindamisi, milles keskendutakse soolise võrdõiguslikkuse peavoolustamise põhimõtte rakendamisele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3).

⁽³⁾ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

4. Liikmesriigid võtavad asjakohasel viisil arvesse ebasoodsamas olukorras olevate inimrühmade vajadusi, et need saaksid paremini integreeruda tööturule, hõlbustades seeläbi nende täielikku osalemist ühiskonnaelus.

5.4 Ligipääsetavus

1. Liikmesriigid ja komisjon võtavad kooskõlas artikliga 7 asjakohaseid meetmeid, et vältida mis tahes diskrimineerimist puude alusel. Korraldusasutused tagavad meetmetega kogu programmi vältel, et kõik tooted, kaubad, teenused ja taristud, mis on üldsusele avatud või mida üldsusele pakutakse ning mida kaasrahastatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest, on kättesaadavad kõikidele kodanikele, sealhulgas puuetega inimestele kooskõlas kohaldatava õigusega, aidates sellega luua tõketeta keskkonda puuetega inimeste ja eakate jaoks. Lisaks sellele tagatakse juurdepääs füüsilisele keskkonnale, transpordile, IKTle, et edendada ebasoodsamas olukorras olevate rühmade, sealhulgas puuetega inimeste kaasatust. Võetavad meetmed võivad hõlmata investeringute suunamist olemasolevate hoonete ja pakutavate teenuste ligipääsetavuse tagamiseks.

5.5 Demograafiliste muutustega toimetulek

1. Demograafilistest muutustest tulenevaid probleeme, sh eelkõige neid, mis on seotud töötava elanikkonna vähenemisega, pensionil olevate inimeste osakaalu suurenemisega kogurahvastikus ja rahvaarvu vähenemisega, võetakse arvesse kõikidel tasanditel. Liikmesriigid kasutavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde, kooskõlas asjakohaste siseriiklike või piirkondlike strateegiatega, kui need on kehtestatud, et lahendada demograafilisi probleeme ning tekitada vananeva ühiskonnaga seotud majanduskasvu.
2. Liikmesriigid kasutavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde kooskõlas asjakohaste siseriiklike või piirkondlike strateegiatega, et lihtsustada kõigi vanuserühmade kaasamist, sh parandatud juurdepääsu kaudu haridusele ja sotsiaalsetele tugistruktuuridele eesmärgiga suurendada töövõimalusi eakate ja noorte jaoks, keskendudes liidu keskmise määraga võrreldes kõrge noorte tööpuuduse määraga piirkondadele. Investeeringud tervishoiu taristusse teenivad eesmärgi tagada kõikidele liidu kodanikele pikk ja terve tööiga.
3. Demograafilistest muutustest kõige enam mõjutatud piirkondades probleemide käsitlemiseks teevad liikmesriigid eelkõige kindlaks meetmed, millega:
  - a) toetada rahvastiku noorenemist perekondadele paremate tingimuste loomise ning töö- ja pereelu parema tasakaalustamise kaudu;
  - b) suurendada tööhõivet, tõsta tootlikkust ja majanduslikku tulemuslikkust, investeerides haridusse, IKTsse ning teadusuuringutesse ja innovatsiooni;
  - c) keskenduda hariduse, koolituse ja sotsiaalsete tugistruktuuride piisavusele ja kvaliteedile ning vajaduse korral sotsiaalkaitseüsteemide tõhususele;
  - d) edendada kulutõhusat tervishoidu ja pikaajalist hooldust, sealhulgas investeringuid e-tervisesse, e-hooldusse ja vastavasse taristusse.

5.6 Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine

Kooskõlas artikliga 8 lõimitakse kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine ning riskiennetus partnerluslepingute ja programmide ettevalmistamisse ja rakendamisse.

6. TERRITORIAALSETE VÕTMETÄHTSUSEGA PROBLEEMIDE LAHENDAMISE KORD

- 6.1 Liikmesriigid võtavad arvesse geograafilisi ja demograafilisi omadusi ja võtavad meetmeid spetsiifiliste territoriaalsete probleemide lahendamiseks igas piirkonnas, et päästa valla nende konkreetne arengupotentsiaal, aidates neil seeläbi ka saavutada arukat, jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu kõige tõhusamal viisil.
- 6.2 Valdcondlike eesmärkide valik ja kombinatsioon ning vastavate investeerimis- ja liidu prioriteetide ja konkreetsete eesmärkide kogumi valik kajastab iga liikmesriigi ja piirkonna vajadusi ning aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu potentsiaali.

- 6.3 Liikmesriigid võtavad seetõttu partnerluslepingute ja programmide ettevalmistamisel arvesse, et peamised ühiskondlikud väljakutsed, millega liit täna silmitsi seisab – globaliseerumine, demograafilised muutused, keskkonningimuste halvenemine, ränne, kliimamuutused, energiakasutus, kriisi majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed - võivad erinevaid piirkondi erinevalt mõjutada.
- 6.4 Integreeritud territoriaalse lähenemisviisi puhul territoriaalsete probleemide lahendamisele tagavad liikmesriigid, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastatavad programmid kajastavad Euroopa piirkondade mitmekesisust seoses tööhõivele ja tööturule iseloomulike joontega, eri sektorite vaheliste seostega, töökoha ja kodu vahelise liikumise viisidega, elanikkonna vananemise ja demograafiliste muutustega, kultuuriliste, maastiku- ja pärandielementidega, kliimamuutustest tingitud haavatavuse ja mõjudega, maa kasutamise ja ressursside piiratusega, loodusvarade säästvama kasutamise potentsiaaliga (sh taastuvad loodusvarad), institutsioonilise ja juhtimiskorraga, ühenduste ja juurdepääsuga ning maa- ja linnapiirkondade omavaheliste sidemetega. Kooskõlas artikli 15 lõike 1 punktiga a võtavad liikmesriigid ja piirkonnad oma partnerluslepingute ja programmide ettevalmistamiseks seetõttu järgmised meetmed:
- liikmesriigi või piirkonna erijoonte, arengupotentsiaali ja -suutlikkuse analüüs, eelkõige seoses liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegias määratletud võtmeprobleemide, riiklike reformikavade ja vajaduse korral asjaomaste riigipõhiste soovitustega, mis on vastu võetud kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 121 lõikega 2, ja asjakohaste nõukogu soovitustega, mis on vastu võetud kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 148 lõikega 4;
  - hinnang peamistele probleemidele, millega piirkonnal või liikmesriigil tuleb tegeleda, kitsaskohtade ja puuduvate lülide, innovatsiooni lünkade, sealhulgas pikaajalist potentsiaalset majanduskasvu ja töökohtade loomist pärssiva liigvähese planeerimis- ja rakendamissuutlikkuse kindlakstegemine. Selle põhjal tehakse kindlaks võimalikud valdkonnad ja tegevused poliitiliste prioriteetide seadmiseks, sekkumiseks ja kontsentreerumiseks;
  - hinnang valdkondade- või jurisdiktsioonidevahelistele või piiriülestele koordineerimisprobleemidele, eelkõige makropiirkondlikke ja mere vesikonna strateegiate raames;
  - teha kindlaks sammud, mis tuleb astuda, et saavutada asjakohast territoriaalset ulatust ja poliitika kujundamise konteksti ning liikmesriikide institutsioonilist ja õiguslikku raamistikku arvesse võttes parem koordineerimine eri territoriaalsete tasandite ja rahastamisallikate vahel, et jõuda integreeritud lähenemisviisini, mis seob omavahel liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia ning piirkondlikud ja kohalikud toimijad.
- 6.5 Et võtta arvesse territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärki, tagavad liikmesriigid ja piirkonnad eelkõige, et aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu edendamise üldine lähenemisviis vastab asjaomastes valdkondades järgmistele tingimustele:
- see kajastab linnade, linna- ja maapiirkondade, kalandus- ja rannikualade ning eriliste väga ebasoodsate geograafiliste või demograafiliste tingimustega alade rolli;
  - selles võetakse arvesse äärepoolseimate piirkondade, väga väikese rahvastikutihedusega põhjapoolseimate piirkondade ja saarte, piiriüleste ja mägiapiirkondade eriprobleeme;
  - selles käsitletakse linna- ja maapiirkondade ühendusi, s.t juurdepääsu taskukohastele ja kvaliteetsetele taristutele ja teenustele, ning pakutakse lahendusi probleemidele piirkondades, kus sotsiaalselt tõrjutud elanikkonnarühmade kontsentratsioon on suur.

7. KOOSTÖÖTEGEVUS

7.1 Koordineerimine ja vastastikune täiendavus

- Liikmesriigid püüavad saavutada koostöötegevuse ning muude Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetatavate meetmete vahelist vastastikust täiendavust.
- Liikmesriigid tagavad, et koostöötegevus annab tõhusa panuse liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia eesmärkide saavutamisse ja et koostöö korraldatakse sellisel, et see toetab laiemaid poliitilisi eesmärgi. Selle saavutamiseks tagavad liikmesriigid ja komisjon kooskõlas oma vastavate kohustustega vastastikuse täiendavuse ja koordineerimise liidu rahastatud programmide ja vahenditega.

3. Et suurendada ühtekuuluvuspoliitika tulemuslikkust, püüavad liikmesriigid saavutada koordineeritud ja vastastikust täiendavust Euroopa territoriaalse koostöö ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alla kuuluvate programmide vahel, eelkõige selleks, et tagada sidus plaanimine ja hõlbustada suuremahulisi investee- ringuid.
4. Liikmesriigid tagavad vajaduse korral, et makropiirkondlike ja mere vesikonna strateegiate eesmärgid moodustavad kooskõlas käesoleva määruse artikli 15 lõikega 2 osa üldisest strateegilisest planeerimisest ja partnerluslepingutest ning asjaomaste piirkondade ja liikmesriikide programmidest kooskõlas fondispetsiifiliste eeskirjade asjakohaste sätetega. Liikmesriigid püüavad samuti tagada, et kui on kehtestatud makropiirkondlikud ja mere vesikonna strateegiad, siis toetavad nende rakendamist Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, kooskõlas käesoleva määruse artikli 15 lõikega 2 ja fondispetsiifiliste eeskirjade asjakohaste sätetega ning kooskõlas liikmesriigi määratletud programmivaldkonna vajadustega. Et tagada tõhus rakendamine, tuleb koordineerida ka teiste liidu rahastatavate vahendite ning muude asjakohaste rahastamisvahenditega.
5. Kui see on asjakohane, kasutavad liikmesriigid võimalust teostada piirkondade- ja riikidevahelisi meetmeid toetus- esajatega, kes asuvad vähemalt ühes teises liikmesriigis, majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alla kuuluvate rakenduskavade raames, sealhulgas nende aruka spetsialiseerumise strateegiast tulenevate asjako- haste teadus- ja innovatsioonimeetmete rakendamise osas.
6. Liikmesriigid ja piirkonnad kasutavad parimal viisil territoriaalse koostöö programme, et ületada halduspiire ületavaid koostöötkkeid, andes panuse liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiasse ning tugevdades majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust. Sellega seoses tuleks eritähelpanu pöörata ELi toimimislepingu artikliga 349 hõlmatud piirkondadele.

7.2 ERFist toetatav piiriülene, riikidevaheline ja piirkondadevaheline koostöö

1. Liikmesriigid ja piirkonnad püüavad kasutada koostööd kriitilise massi saavutamiseks, muu hulgas IKT ning teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas, ning samuti ühiste aruka spetsialiseerumise lähenemisviiside aren- damise ja haridusametuste vaheliste partnerluste edendamiseks. Piirkondadevaheline koostöö hõlmab vajaduse korral koostöö edendamist uuenduslike teadusmahukate klastrite vahel ja teabeasutuste vahelist teabevahetust, võttes arvesse teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi meetmete „Teadmiste piirkonnad” ja „Teadusuuringute potentsiaal lähenemis- ja äärepoolseimates piirkondades” põhjal saadud kogemusi.
2. Liikmesriigid ja piirkonnad püüavad asjaomastes valdkondades kasutada piiriülest ja riikidevahelist koostööd selleks, et:
  - a) tagada, et alad, millel on ühised geograafilised erijooned (saared, järved, jõed, mere vesikonnad või mäed), toetavad oma loodusvarade ühist majandamist ja edendamist;
  - b) kasutada saavutatavat mastaabisäästu, eelkõige seoses ühiste avalike teenuste jagatud kasutamiseiga seotud investee- ringuga;
  - c) edendada sidusat piiriülese taristu võrgustiku kavandamist ja väljaarendamist, eelkõige puuduvate piiriüleste ühenduste ja keskkonnasõbralike ja koostalitlusvõimeliste transpordiviiside kavandamist ja väljaarendamist suurtel geograafilistel aladel;
  - d) saavutada kriitilist massi, eelkõige teadusuuringute, innovatsiooni ning IKT ja hariduse valdkonnas ning seoses VKEde konkurentsivõime parandamiseks ette nähtud meetmetega;
  - e) tugevdada piiriüleseid tööturuteenuseid, et edendada töötajate piiriülest liikuvust;
  - f) parandada piiriülest juhtimist.
3. Liikmesriigid ja piirkonnad püüavad kasutada piirkondadevahelist koostööd, et tugevdada ühtekuuluvuspoliitika tõhusust, julgustades piirkondade ja linnade vahel kogemuste vahetamist, et tugevdada majanduskasvu ja tööhõi- vesse investeerimise eesmärgi ja Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvate programmide koostamist ja rakendamist.

7.3 Põhiprogrammide panus makropiirkondlikesse ja mere vesikonna strateegiatesse

1. Liikmesriigid püüavad kooskõlas käesoleva määruse artikli 15 lõike 2 punkti a alapunktiga ii ja asjakohaste fondispetsiifiliste eeskirjade sätetega tagada liidu rahastamise eduka koondamise makropiirkondlike ja mere vesikonna strateegiate jaoks, kooskõlas liikmesriigi poolt kindlaks tehtud programmivaldkonna vajadustega. Eduka koondamise saab lisaks muudele meetmetele tagada, eelistades makropiirkondlikest ja mere vesikonna strateegiatest tulenevaid tegevusi, korraldades nende jaoks konkreetseid pakkumiskutseid või andes neile tegevustele valikumenetluses eelise, määrates kindlaks tegevused, mida saab erinevate programmide kaudu ühiselt rahastada.
2. Liikmesriigid kaaluvad asjakohaste riikidevaheliste programmide kasutamist raamistikena, millega toetada erinevaid poliitika valdkondi ning makropiirkondlike ja mere vesikonna strateegiate rakendamiseks vajalikke vahendeid.
3. Liikmesriigid edendavad, kui see on asjakohane, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide fondide kasutamist makropiirkondlike strateegiate kontekstis Euroopa transpordikoridoride loomiseks, sealhulgas selleks, et toetada tolli ajakohastamist; loodusõnnetuste ennetamist, nendeks valmisolekut ja neile reageerimist, veemajandust valgala tasandil, rohelist taristut, integreeritud piiri- ja sektoriülest merenduskoostööd, teaduse ja innovatsiooni ning IKTga võrgustikke ning ühiste mere vesikonna mereressursside haldust ja merekeskkonna elurikkuse kaitset.

7.4 ESFist toetatav riikidevaheline koostöö

1. Liikmesriigid püüavad käsitleda asjakohastes nõukogu soovitustes kindlaks määratud valdkondi, et maksimeerida vastastikust õppimist.
  2. Kui see on asjakohane, püüavad liikmesriigid valida riikidevaheliste meetmete teemad ja luua asjakohased rakendusmehhanismid vastavalt oma erivajadustele.
-

II LISA

TULEMUSRAAMISTIKU KEHTESTAMISE MEETOD

1. Tulemusraamistik koosneb igale prioriteedile – v.a tehnilisele abile pühendatud prioriteetidele ning artikli 39 kohaselt rahastamisvahenditele pühendatud programmidele – 2018. aastaks kehtestatud vahe-eesmärkidest ning 2023. aastaks kehtestatud eesmärkidest. Vahe-eesmärgid ja eesmärgid esitatakse tabelis 1 ettenähtud vormis.

Tabel 1. Tulemusraamistiku standardvorm

Prioriteet	Vajaduse korral näitaja ja mõõtühik		Vahe-eesmärk 2018. aastaks	Eesmärk 2023. aastaks

2. Vahe-eesmärgid on prioriteedi konkreetse eesmärgi saavutamise otseselt seotud, vahe-etappideks seatud eesmärgid, mis vajaduse korral väljendavad ettenähtud tempot perioodi lõpuks seatud eesmärkide poole liikumisel. 2018. aastaks kehtestatud vahe-eesmärgid hõlmavad finants- ja väljundinäitajaid ning vajaduse korral tulemusnäitajaid, mis on tihedalt seotud toetatavate poliitikasekkumistega. Tulemusnäitajaid ei võeta arvesse artikli 22 lõigete 6 ja 7 kohaldamisel. Samuti võib kehtestada vahe-eesmärke rakendamise olulisimatele etappidele.
3. Vahe-eesmärgid ja eesmärgid peavad olema:
- realistlikud, saavutatavad ja asjakohased, sisaldades olulist teavet prioriteedi saavutamisel tehtavate edusammude kohta;
  - kooskõlas prioriteedi konkreetsete eesmärkide laadi ja omadustega;
  - läbipaistvad, objektiivselt kontrollitavate eesmärkide ja määratud lähteandmetega ning, kui see on asjakohane, avalikkusele kättesaadavad;
  - kontrollitavad, tekitamata ebaproportsionaalset halduskoormust;
  - vajaduse korral kõikides programmides ühtsed.
4. Prioriteedile 2023. aastaks eesmärkide kehtestamisel võetakse arvesse vastava prioriteedi jaoks moodustatud tulemusreservi summat.
5. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, nt majandus-, keskkonna- ja tööturu tingimuste oluliste muutuste korral liikmesriigis või piirkonnas, ning lisaks konkreetse prioriteedi eraldiste muutmistest tulenevatele muudatustele võib liikmesriik teha artikli 30 kohaselt ettepaneku vahe-eesmärkide ja eesmärkide läbivaatamiseks.

III LISA

SÄTTED ARTIKLI 23 LÕIKES 11 OSUTATUD KULUKOHUSTUSTE VÕI MAKSETE PEATAMISE KOHALDAMISALA JA MÄÄRA KINDLAKSMÄÄRAMISEKS

1. KULUKOHUSTUSTE PEATAMISE MÄÄRA KINDLAKSMÄÄRAMINE

Liikmesriigi suhtes kohaldatava peatamise maksimummäära kindlaksmääramisel võetakse eelkõige arvesse artikli 23 lõike 11 kolmanda lõigu punktides a–c sätestatud ülemmäärasid. Määra vähendatakse, kui täidetud on üks või mitu järgmistest tingimustest:

- a) kui tööpuuduse määr asjaomases liikmesriigis oli artikli 23 lõikes 9 osutatud käivitavale sündmusele eelnenud aastal liidu keskmisest rohkem kui kahe protsendipunkti kõrgem, vähendatakse peatamise maksimummäära 15 % võrra;
- b) kui tööpuuduse määr asjaomases liikmesriigis oli artikli 23 lõikes 9 osutatud käivitavale sündmusele eelnenud aastal liidu keskmisest rohkem kui viie protsendipunkti kõrgem, vähendatakse peatamise maksimummäära 25 % võrra;
- c) kui tööpuuduse määr asjaomases liikmesriigis oli artikli 23 lõikes 9 osutatud käivitavale sündmusele eelnenud aastal liidu keskmisest rohkem kui kaheksa protsendipunkti kõrgem, vähendatakse peatamise maksimummäära 50 % võrra;
- d) kui vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste osakaal asjaomases liikmesriigis oli artikli 23 lõikes 9 osutatud käivitavale sündmusele eelnenud aastal liidu keskmisest rohkem kui 10 protsendipunkti kõrgem, vähendatakse peatamise maksimummäära 20 % võrra;
- e) kui asjaomase liikmesriigi reaalne SKP vähenes artikli 23 lõikes 9 osutatud käivitavale sündmusele eelnenud kahe või enama aasta jooksul, vähendatakse peatamise maksimummäära 20 % võrra;
- f) kui peatamine puudutab kulukohustusi aastateks 2018, 2019 või 2020, kohaldatakse artikli 23 lõike 11 kohaldamisest tuleneva määra suhtes järgmist vähendamist:
  - i) 2018. aasta puhul vähendatakse peatamise määra 15 % võrra;
  - ii) 2019. aasta puhul vähendatakse peatamise määra 25 % võrra;
  - iii) 2020. aasta puhul vähendatakse peatamise määra 50 % võrra;

Punktide a–f kohaldamisest tulenev peatamise määra vähendamine ei tohi olla suurem kui 50 %.

Juhul kui punktides b või c kirjeldatud olukord esineb samal ajal punktis b või c esitatud olukorraga, lükatakse peatamise jõustumine ühe aasta võrra edasi.

2. KULUKOHUSTUSTE PEATAMISE KOHALDAMISALA KINDLAKSMÄÄRAMINE PROGRAMMIDE JA PRIORITEETIDE KAUPA

Liikmesriigi suhtes kohaldatav kulukohustuste peatamine mõjutab esmajoones proportsionaalselt kõiki programme ja prioriteete.

Kuid järgmised programmid ja prioriteetid arvatakse peatamise kohaldamisalast välja:

- i) programmid ja prioriteetid, mille suhtes juba kohaldatakse artikli 23 lõike 6 kohaselt vastu võetud peatamise otsust;
- ii) programmid ja prioriteetid, mille vahendeid on vaja suurendada komisjoni poolt artikli 23 lõikes 9 osutatud käivitava sündmuse aastal vastavalt artikli 23 lõikele 1 käsitletud ümberplaneerimise taotlusele;
- iii) programmid ja prioriteetid, mille vahendeid on artikli 23 lõike 5 kohaselt vastu võetud otsuse tulemusena artikli 23 lõikes 9 osutatud käivitavale sündmusele eelnenud kahe aasta jooksul suurendatud;

iv) väga olulised programmid ja prioriteedid, millega püütakse leida lahendust negatiivsetele majandus- ja sotsiaalingimustele. Selliste programmide või prioriteetide hulka kuuluvad programmid ja prioriteedid, millest toetatakse liidu jaoks eriti olulisi noorte tööhõive algatusega seotud investeeringuid. Programme ja prioriteete võib pidada väga oluliseks, kui nendest toetatakse investeeringuid, mis on seotud Euroopa poolaasta raames asjaomasele liikmesriigile antud soovitude elluviimisega ning on suunatud struktuurireformidele, või mis on seotud prioriteetidega, millest toetatakse vaesuse vähendamist või VKEde konkurentsivõimet suurendavaid rahastamisvahendeid.

3. KULUKOHUSTUSTE PEATAMISE LÕPLIKU MÄÄRA KINDLAKSMÄÄRAMINE PEATAMISE KOHALDAMISALASSE KUULUVATE PROGRAMMIDE PUHUL

Programmis sisalduva prioriteedi väljajätmiseks vähendatakse programmi kulukohustust võrdeliselt prioriteedi eraldi-sega.

Programmide kulukohustuste suhtes kohaldatav peatamise määr on selline, mida on vaja punktis 1 määratletud peatamise kogumäära saavutamiseks.

4. MAKSETE PEATAMISE KOHALDAMISALA JA MÄÄRA KINDLAKSMÄÄRAMINE

Punkti 2 alapunktides i–iv osutatud programmid ja prioriteedid arvatakse ka maksete peatamise kohaldamisalast välja.

Kohaldatava peatamise määr ei ületa 50 % programmide ja prioriteetide maksetest.

IV LISA

RAHASTAMISVAHENDITE RAKENDAMINE: RAHASTAMISLEPINGUD

1. Kui rahastamisvahendit rakendatakse määruse artikli 38 lõike 4 punktide a ja b kohaselt, sisaldab rahastamisleping rakenduskavast rahastamisvahendisse maksete tegemise tingimusi ning vähemalt järgmist:
- a) investeerimisstrateegia või -poliitika, mis hõlmab rakendamiskorda, pakutavaid finantstooteid, sihtgrupiks olevaid lõppsaajaid ja (vajaduse korral) kavandatud kombineerimist toetustega;
  - b) rakendatava rahastamisvahendi äriplaani või samaväärsed dokumendid, sealhulgas artikli 37 lõikes 2 osutatud eeldatav võimendav mõju;
  - c) eesmärgiks seatud tulemused, mida asjaomase rahastamisvahendi abil loodetakse saavutada, et anda panus asjakohase prioriteedi või meetme konkreetsete eesmärkide ja tulemuste saavutamisse;
  - d) sätted investeeringute kasutamise ja investeerimispakkumiste seire kohta, sealhulgas rahastamisvahendi aruandlus fondifondile ja/või korraldusasutusele, et tagada vastavus artiklile 46;
  - e) auditeerimisnõuded, näiteks miinimumnõuded rahastamisvahendi tasandil (ja vajaduse korral fondifondi tasandil) säilitatava dokumentatsiooni kohta, nõuded seoses eraldi arvepidamisega erinevat liiki toetuste kohta vastavalt artikli 37 lõigetele 7 ja 8 (vajaduse korral), sealhulgas sätted ja nõuded liikmesriikide asutuste, komisjoni audiitorite ja Euroopa Kontrollkoja juurdepääsu kohta dokumentidele, et tagada selge kontrolljälg vastavalt artiklile 40;
  - f) nõuded ja menetlused rakenduskavast vastavalt artiklile 41 saadavate järkjärguliste maksete haldamiseks ja investeerimispakkumiste prognoosimiseks, sealhulgas nõuded usalduskontode / eraldi arvepidamise kohta, nagu on sätestatud artikli 38 lõikes 6;
  - g) nõuded ja menetlused intresside ja artiklis 43 osutatute kohaselt tekkinud muude tulude haldamiseks, sealhulgas nõuetekohased sularahatehingud/investeeringud ning asjaosaliste vastutus ja kohustused;
  - h) sätted rahastamisvahendi halduskulude või haldustasude arvutamise ja maksmise kohta;
  - i) sätted Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadud toetuse lisanduvate vahendite uuesti kasutamise kohta kuni rahastamiskõlblikkusperioodi lõpuni vastavalt artiklile 44;
  - j) sätted Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadud toetusele lisanduvate vahendite kasutamise kohta kuni rahastamiskõlblikkusperioodi lõpuni vastavalt artiklile 45 ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadud toetuste rahastamisvahendist väljaviimise poliitika;
  - k) tingimused programmist saadud rahalise toetuse võimalikuks täielikuks või osaliseks väljaviimiseks programmist rahastamisvahenditesse, sealhulgas vajaduse korral fondifondi;
  - l) sätted, millega tagatakse, et rahastamisvahendeid rakendavad asutused haldavad rahastamisvahendeid sõltumatult ja kooskõlas vastavate kutsenõuetega ning tegutsevad vaid rahastamisvahendisse rahalist toetust andvate poolte huvides;
  - m) sätted rahastamisvahendi tegevuse lõpetamise kohta.

Kui rahastamisvahendid on korraldatud fondifondi kaudu, siis peab korraldusasutuse ja fondifondi rakendava asutuse vaheline rahastamisleping lisaks sisaldama ka sätteid rahastamisvahendeid rakendavate asutuste hindamise ja valimise kohta, sealhulgas hankemenetluses osalemise taotluste esitamise ettepanekute või riigihangete korra kohta.

2. Artikli 38 lõike 8 punkti c kohaselt rakendatavate rahastamisvahendite strateegiadokumendid, millele on osutatud artikli 38 lõikes 4, peavad sisaldama vähemalt järgmist:
- a) rahastamisvahendi investeerimisstrateegia või -poliitika, kavandatud laenuotodete üldtingimused, sihtgrupid ja toetatavad tegevused;

-
- b) rakendatava rahastamisvahendi äriplaan või samaväärsed dokumendid, sealhulgas artikli 37 lõikes 2 osutatud eeldatav võimendav mõju;
  - c) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadud toetusele lisanduvate vahendite kasutamine ja uuesti kasutamine vastavalt artiklitele 43, 44 ja 45;
  - d) rahastamisvahendi rakendamise seire ja aruandlus, et tagada vastavus artiklile 46.
-

V LISA

PUHASTULU TEKITAVATE PROJEKTIDE KINDLA MAKSEMÄÄRA KINDLAKSMÄÄRAMINE

	Sektor	Kindel maksumäär
1	MAANTEEVEDU	30 %
2	RAUDTEEVEDU	20 %
3	LINNATRANSPORT	20 %
4	VESI	25 %
5	TAHKED JÄÄTMED	20 %

KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUTE JAOTUS AASTATE KAUPA AASTATEKS 2014–2020

Korrigeeritud jaotus aastate kaupa (sh noorte tööhõive algatuse jaoks ettenähtud lisatoetus)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Kokku
eurodes, 2011. aasta hindades	44 677 333 745	45 403 321 660	46 044 910 729	46 544 721 007	47 037 288 589	47 513 211 563	47 924 907 446	325 145 694 739

VII LISA

ERALDAMISMETOODIKA

Majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi kohaselt rahastamiskõlblikele, artikli 90 lõike 2 esimese lõigu punktis a osutatud vähem arenenud piirkondadele toetuse eraldamise meetod

1. Igale liikmesriigile ettenähtud eraldised on tema rahastamiskõlblikele NUTS 2. tasandi piirkondadele eraldatavate vahendite summa, mis arvutatakse vastavalt järgmistele alapunktidele:
  - a) absoluutsumma (eurodes) määratakse kindlaks, korrutades kõnealuse piirkonna rahvaarvu kõnealuse piirkonna elaniku kohta arvestatava SKP (mõõdetuna ostujõu pariteetides) ja 27-liikmelise ELi elaniku kohta arvestatava keskmise SKP (mõõdetuna ostujõu pariteetides) vahega;
  - b) kõnealusele piirkonnale eraldatava kogueraldise kindlaksmääramiseks kohaldatakse ülaltoodud absoluutsumma suhtes protsendimäära; selline protsendimäär on astmeline, et võtta arvesse rahastamiskõbliku piirkonna asukohaks oleva liikmesriigi suhtelist jõukust ostujõu pariteetides võrreldes 27-liikmelise ELi keskmisega, s.o
    - i) selliste piirkondade puhul, mis asuvad liikmesriikides, mille kogurahvatulu elaniku kohta on alla 82 % 27-liikmelise ELi keskmisest: 3,15 %;
    - ii) selliste piirkondade puhul, mis asuvad liikmesriikides, mille kogurahvatulu elaniku kohta on 82–99 % 27-liikmelise ELi keskmisest: 2,70 %;
    - iii) selliste piirkondade puhul, mis asuvad liikmesriikides, mille kogurahvatulu elaniku kohta on üle 99 % 27-liikmelise ELi keskmisest: 1,65 %;
  - c) kui see on kohaldatav, lisatakse alapunktis b saadud summale summa, mis saadakse 1 300 euro suuruse lisamakse eraldamisega iga töötü elaniku kohta aastas, kohaldatavana arvu suhtes, mille võrra ületab asjaomase piirkonna töötute arv nende inimeste arvu, kes oleksid töötud, kui kohaldataks kõikide ELi vähemarenenud piirkondade keskmist tööpuuduse määra.

Majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi kohaselt rahastamiskõlblikele, artikli 90 lõike 2 esimese lõigu punktis b osutatud ülemineku piirkondadele toetuse eraldamise meetod

2. Igale liikmesriigile ettenähtud eraldised on tema rahastamiskõlblikele NUTS 2. tasandi piirkondadele eraldatavate vahendite summa, mis arvutatakse vastavalt järgmistele alapunktidele:
  - a) abi minimaalse ja maksimaalse teoreetilise osatähtsuse kindlaksmääramine iga rahastamiskõbliku ülemineku piirkonna kohta. Toetuse miinimumtase määratakse kindlaks abi keskmise osatähtsuse järgi elaniku kohta liikmesriigis enne piirkondliku turvaabinõu kohaldamist ja see eraldatakse kõnealuse liikmesriigi enamarenenud piirkondadele. Kui liikmesriigis ei ole enamarenenud piirkondi, vastab toetuse miinimumtase kõigi enamarenenud piirkondade abi keskmisele algele osatähtsusele elaniku kohta, s.o 19,80 eurole inimese kohta aastas. Toetuse maksimumtase puhul kasutatakse teoreetilist piirkonda, mille SKP elaniku kohta on 75 % 27-liikmelise ELi keskmisest, ja see arvutatakse punkti 1 alapunktides a ja b sätestatud meetodit kasutades. Nii saadud summast võetakse arvesse 40 %;
  - b) algsete piirkondlike eraldiste arvutamine, mille puhul võetakse arvesse piirkonna SKPd elaniku kohta (mõõdetuna ostujõu pariteetides), kasutades piirkonna ühe elaniku kohta arvestatava suhtelise SKP kohta lineaarset interpoleerimist 27-liikmelise ELiga võrreldes;
  - c) kui see on kohaldatav, lisatakse alapunktis b kohaselt saadud summale summa, mis saadakse 1 100 euro suuruse lisamakse eraldamisega iga töötü elaniku kohta aastas, kohaldatavana arvu suhtes, mille võrra ületab asjaomase piirkonna töötute arv nende inimeste arvu, kes oleksid töötud, kui kohaldataks kõikide vähemarenenud piirkondade keskmist tööpuuduse määra.

Majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi kohaselt rahastamiskõlblikele, artikli 90 lõike 2 esimese lõigu punktis c osutatud enamarenenud piirkondadele toetuse eraldamise meetod

3. Algne teoreetiline kogueraldis saadakse, korrutades abi osatähtsuse 19,80 eurot elaniku kohta aastas rahastamiskõbliku elanikkonna arvuga.
4. Igale asjaomasele liikmesriigile kuuluv osa on riigi rahastamiskõblike NUTS 2. tasandi piirkondade osade summa, mis määratakse kindlaks järgmiste kriteeriumide alusel vastavalt esitatud osakaalule:
  - a) kogu piirkonna rahvaarv (osakaal 25 %);

- b) töötute arv NUTS 2. tasandi piirkondades, mille tööpuuduse määr on suurem kui kõigi enamarenenud piirkondade keskmine (osakaal 20 %);
- c) täiendav tööhõive, mida on tarvis liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia 75 %-lise piirkondliku tööhõive määra (20–64aastase elanikkonna seas) eesmärgi saavutamiseks (osakaal 20 %);
- d) kolmanda taseme hariduse omandanud 30–34aastaste inimeste täiendav arv, mida on tarvis liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia 40 %-lise eesmärgi saavutamiseks (osakaal 12,5 %);
- e) haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkunud noorte arv (vanuses 18–24 aastat), mis tuleb praegusest lahutada, et saavutada liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia 10 %-line eesmärk (osakaal 12,5 %);
- f) piirkonna tegeliku SKP (mõõdetuna ostujõu pariteetides) ja piirkonna teoreetilise SKP vaheline erinevus, kui piirkonnas oleks sama SKP elaniku kohta mis kõige jõukamal NUTS 2. tasandil piirkonnal (osakaal 7,5 %);
- g) rahvaarv NUTS 3. tasandi piirkondades, mille rahvastiku tihedus on alla 12,5 elaniku/km² (osakaal 2,5 %).

Eraldamismeetod vastavalt artikli 90 lõikele 3 Ühtekuuluvusfondist toetust saavate liikmesriikide jaoks

5. Teoreetiline kogueraldis saadakse, korrutades abi keskmise osatähtsuse 48 eurot elaniku kohta aastas rahastamiskõlbliku elanikkonna suurusega. Sellest teoreetilisest kogueraldisest igale rahastamiskõlblikule liikmesriigile antavate eraldiste eelnevalt kindlaks määratud summa vastab protsendimääradele, mis põhineb riigi elanikkonnal, pindalal ja riigi jõukusel, ning saadakse järgmiste alapunktide rakendamise abil:
  - a) liikmesriigi rahvaarvu ja pindala aritmeetilise keskmise osakaalu arvutamine kõigi rahastamiskõlblike liikmesriikide kogu rahvaarvust ja pindalast. Kui liikmesriigi osakaal kogu elanikkonnast ületab tema osakaalu kogupindalast teguri võrra, mis on viis või suurem, peegeldades äärmiselt suurt rahvastikutihedust, kasutatakse selles etapis ainult liikmesriigi osakaalu kogu elanikkonnast;
  - b) sellisel viisil saadud protsendimäära korrigeeritakse koefitsiendiga, mis moodustab ühe kolmandiku protsendimäärast, mille võrra selle liikmesriigi 2008.–2010. aasta kogurahvatulu elaniku kohta (mõõdetuna ostujõu pariteetides) ületab kõigi rahastamiskõlblike liikmesriikide keskmist kogurahvatulu elaniku kohta või jääb sellest allapoole (keskmine vastab 100 %-le).
6. Selleks et võtta arvesse Euroopa Liiduga 1. mail 2004. aastal või hiljem ühinenud liikmesriikide olulisi vajadusi transpordi ja keskkonna valdkonnas, määratakse nende Ühtekuuluvusfondi osaks vähemalt üks kolmandik nende lõplikust rahalisest kogueraldisest pärast piiristuse kohaldamist, nagu on määratud punktides 10-13, mis saadakse keskmiselt perioodi vältel.
7. Artikli 90 lõike 3 teises lõigus kindlaks määratud liikmesriikidele Ühtekuuluvusfondist ettenähtud eraldis makstakse seitsme aasta jooksul välja kahanevate summadena. See üleminekutoetus on 2014. aastal 48 eurot elaniku kohta ja seda kohaldatakse liikmesriigi kogu elanikkonna suhtes. 2014. aastale järgnevate aastate summad on väljendatud protsendimäärana 2014. aasta summast järgmiselt: 2015. aastal 71 %, 2016. aastal 42 %, 2017. aastal 21 %, 2018. aastal 17 %, 2019. aastal 13 % ja 2020. aastal 8 %.

ETK määrase artiklis 4 osutatud Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgiga seotud eraldamise meetod

8. Igale liikmesriigile eraldatavate vahendite summa, mis hõlmab piiriülest ja riikidevahelist koostööd ja mis sisaldab Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendile ja ühinemiseelse abi rahastamisvahendile ERFist eraldatavat toetust, on kindlaks määratud piirialade elanikkonna osakaalu ja liikmesriigi koguelanikkonna osakaalu kaalutud summana. Kaaluteguri määravad piiriülese ja riikidevahelise koostöö vastavad osakaalud. Piiriülese ja riikidevahelise koostöö osakaalud on 77,9 % ja 22,1 %.

Artikli 92 lõike 1 punktis e osutatud piirkondadele ettenähtud täiendava toetuse eraldamise meetod

9. Äärepoolseimatele NUTS 2. tasandi piirkondadele ja hõredalt asustatud põhjapoolsetele NUTS 2. tasandi piirkondadele on ette nähtud täiendav eritoetus, mis vastab abi osatähtsusele 30 eurot elaniku kohta aastas. See eraldis jaotatakse piirkonna ja liikmesriigi kohta proportsionaalselt nende piirkondade kogurahvastikuga.

Ühtekuuluvust toetavatest fondidest tehtavate ülekannete maksimummäärad

10. Selleks, et soodustada ühtekuuluvusvahendite asjakohast koondamist vähim arenenud piirkondadesse ja liikmesriikidesse ning erinevuste vähendamist elaniku kohta antava keskmise abi osatähtsuses, on igale liikmesriigile fondidest ülekantavate summade maksimummäär (piiristus) 2,35 % liikmesriigi SKPst. Piiristust kohaldatakse aastapõhiselt, tehes kohandusi, mida on vaja, et rakendada võimalikult kiiresti noorte tööhõive algatust, ning vajaduse korral vähendatakse sellega proportsionaalselt kõiki ülekandeid (välja arvatud ülekanded enamarenenud piirkondadele ja ülekanded Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi raames) asjaomastele liikmesriikidele, et saavutada ülekannete maksimummäär. Liikmesriikide puhul, kes ühinesid liiduga enne 2013. aastat ja kelle keskmine SKP reaalkasv aastatel 2008–2010 oli alla -1 %, kehtestatakse ülekannete maksimummäär 2,59 %.
11. Lõikes 10 osutatud ülemmäärad sisaldavad ERFi toetust Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi ja ühinemiseelse abi rahastamisvahendi piiriülesele harule. Ülemmäärades ei sisaldu noorte tööhõive algatusele ettenähtud 3 000 000 000 euro suurune sihtotstarbeline eraldis.
12. Komisjon teeb SKP arvutused 2012. aasta mais kättesaadavate statistiliste andmete põhjal. Komisjoni poolt 2012. aasta mais aastateks 2014–2020 prognoositud individuaalseid riiklikke SKP kasvumäärasid kohaldatakse iga liikmesriigi puhul eraldi.
13. Lõikes 10 kirjeldatud eeskirjade alusel ei tohi ühelegi liikmesriigile määrata eraldist, mis on suurem kui 110 % liikmesriigi programmiperioodi 200.-201 tegelikult määrast.

Lisavahendid

14. Kõigi piirkondade puhul, mille SKP elaniku kohta (möödetuna ostujõu pariteetides), mida kasutatakse rahastamiskõlblikkuse kriteeriumina, oli programmiperioodil 2007–2013 alla 75 % 25-liikmelise ELi keskmisest, kuid mille SKP elaniku kohta on enam kui 75 % 27-liikmelise ELi keskmisest, võrdub aastatel 2014–2020 eraldatava toetuse miinimumtase majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi raames igal aastal 60 %ga nende varasemast keskmisest soovituslikust aastaeraldiseist, mis tehti lähenemiseesmärgi alusel; protsendid on komisjon välja arvutanud 2007.–2013. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames.
15. Ükski üleminekupiirkond ei saa vähem, kui ta oleks saanud siis, kui ta oleks olnud enamarenenud piirkond. Miinimumeraldise taseme kindlaksmääramiseks kohaldatakse enamarenenud piirkondade puhul kasutatavat eraldiste jaotamise meetodit kõikide piirkondade suhtes, mille SKP elaniku kohta on vähemalt 75 % 27-liikmelise ELi keskmisest.
16. Liikmesriigile fondidest tehtava kogueraldise miinimummäär on 55 % aastate 2007–2013 kogueraldisest sellele riigile. Selle nõude täitmiseks tehtavat kohandust kohaldatakse proportsionaalselt fondide eraldistele, välja arvatud Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi raames tehtavad eraldised.
17. Selleks, et leevendada majanduskriisi mõju euroala liikmesriikidele vastavalt nende jõukuse tasemele ja et soodustada neis liikmesriikides majanduskasvu ja tööhõivet, eraldatakse struktuurifondidest järgmised lisasummad:
  - a) Kreeka vähem arenenud piirkondadele 1 375 000 000 eurot;
  - b) Portugalile 1 000 000 000 eurot, mis jaguneb järgmiselt: enamarenenud piirkondadele 450 000 000 eurot, millest 150 000 000 eurot eraldatakse Madeirale, 75 000 000 eurot üleminekupiirkonnale ja 475 000 000 eurot vähim arenenud piirkondadele;
  - c) Iirimaa piirkonnale Border, Midlands and Western 100 000 000 eurot;
  - d) Hispaaniale 1 824 000 000 eurot, millest 500 000 000 eurot eraldatakse Extremadurale, 1 051 000 000 eurot üleminekupiirkondadele ning 273 000 000 eurot enamarenenud piirkondadele;
  - e) Itaalia vähemarenenud piirkondadele 1 500 000 000 eurot, millest 500 000 000 eurot linnavälistele piirkondadele.
18. Selleks et võtta arvesse probleeme, millega seisavad silmitsi saareriikidest liikmesriigid ja teatavad liidu kaugemad piirkonnad, saavad Malta ja Küpros pärast punktis 16 osutatud meetodi kohaldamist vastavalt 200 000 000 euro ja 150 000 000 euro suuruse lisatoetuse majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi alusel ning see jaguneb järgmiselt: üks kolmandik Ühtekuuluvusfondi ja kaks kolmandikku struktuurifondide jaoks.

Hispaania piirkondadele Ceuta ja Melilla eraldatakse struktuurifondidest lisavahenditena kokku 50 000 000 eurot.

Äärepoolseimale piirkonnale Mayotte'ile eraldatakse struktuurifondidest toetusena kokku 200 000 000 eurot.

19. Selleks et aidata teatavatel piirkondadel kohaneda kas muutusega oma rahastamiskõlblikkuse staatuses või nende majanduste hiljutiste suundumuste pikaajalise mõjuga, tehakse järgmised lisaeraldised:
- a) Belgiale 133 000 000 eurot, millest 66 500 000 eurot eraldatakse Limburgile ja 66 500 000 eurot Valloonia üleminekupiirkondadele;
  - b) Saksamaale 710 000 000 eurot, millest 510 000 000 eurot eraldatakse üleminekupiirkondade kategooriasse kuuluvatele endistele lähenemispiirkondadele ja 200 000 000 eurot Leipzigi piirkonnale;
  - c) olenemata lõikest 10 eraldatakse struktuurifondidest Ungari vähem arenenud piirkondadele 1 560 000 000 euro suurune lisasumma, Tšehhi Vabariigi vähem arenenud piirkondadele 900 000 000 euro suurune lisasumma ja Sloveenia vähem arenenud piirkondadele 75 000 000 euro suurune lisasumma.
20. Programmi „PEACE” jaoks eraldatakse kokku 150 000 000 eurot, millest 106 500 000 eurot eraldatakse Ühendkuningriigile ja 43 500 000 eurot Iirimaa. Programm viiakse ellu piiriülese koostööprogrammina, milles osalevad Põhja-Iirimaa ja Iirimaa.

Lisasummad vastavalt artikli 92 lõikele 2

21. Lisaks artiklites 91 ja 92 sätestatud summadele eraldatakse Küprosele peale selle summa, mis talle on ette nähtud struktuurifondidest, 2014. aastal 94 200 000 euro ja 2015. aastal 92 400 000 euro suurune lisasumma.
-

VIII LISA

NOORTE TÖÖHÕIVE ALGATUSE JAOKS ETTENÄHTUD SIHTOTSTARBELISE ERALDISE IGA-AASTASE JAOTUSE ARVUTAMISE MEETOD, MILLELE ON OSUTATUD ARTIKLIS 91

- I. Noorte tööhõive algatuse sihtotstarbelise eraldise jaotus määratakse kindlaks järgmiste sammudega:
1. 15–24-aastaste töötute noorte arv määratakse kindlaks NUTS 2. tasandi piirkondades nagu need on määratletud ESFi määruse artiklis 16, kus 15-24-aastaste noorte tööpuuduse määr aastal 2012 oli üle 25 %, või liikmesriikide puhul, kus tööpuuduse määr oli aastal 2012 suurenenud üle 30 %, nende piirkondade puhul, kus noorte töötuse määr oli aastal 2012 üle 20 % („rahastamiskõlblikud piirkonnad”).
  2. Igale rahastamiskõlblikule piirkonnale vastav eraldis arvutatakse rahastamiskõlbliku piirkonna töötute noorte arvu ja kõikide rahastamiskõlblike piirkondade punktis 1 osutatud töötute noorte koguarvu suhte põhjal.
  3. Igale liikmesriigile ette nähtud eraldis on kõigi tema rahastamiskõlblike piirkondade eraldiste summa.
- II. VII lisas sätestatud toetuse ülempiiri eeskirjade kohaldamisel seoses koguvahendite eraldamisega ei arvestata noorte tööhõive algatusele ette nähtud sihtotstarbelist eraldist.
- III. Kui Eurostati andmed NUTS 2. tasandi kohta ei ole kättesaadavad, tehakse noorte tööhõive algatusest Mayotte'ile eraldatav sihtotstarbeline eraldis kindlaks noorte töötuse määra ja töötute noorte arvu puudutavate kõige uuemate saadaolevate riigi tasandi andmete põhjal.
- IV. Noorte tööhõive algatuse vahendid võib nende suurendamise eesmärgil aastateks 2016–2020 läbi vaadata eelarvemenetluse raames vastavalt määruse (Euratom, EL) nr 1311/2013 artiklile 14. Lisavahendite jaotamisel liikmesriikide kaupa järgitakse samu, algsel eraldamisel tehtud samme, kuid kasutatakse kõige uuemaid saadaolevaid iga-aastaseid andmeid.
-

IX LISA

ESFI MINIMAALSE OSA KINDLAKSMÄÄRAMISE METOODIKA

Igas liikmesriigis ESFile eraldatud artikli 92 lõikes 4 osutatud struktuurivahendite osale lisatav täiendav osa protsentides, mis vastab liikmesriigi programmiperioodi 2007–2013 osale, määratakse kindlaks järgmiselt, võttes aluseks tööhõive määra (20-64-aastaste isikute puhul) aastal 2012:

- kui tööhõive määr on 65 % või vähem, suurendatakse osa 1,7 protsendipunkti võrra;
- kui tööhõive määr on üle 65 %, kuid mitte üle 70 %, suurendatakse osa 1,2 protsendipunkti võrra;
- kui tööhõive määr on üle 70 %, kuid mitte üle 75 %, suurendatakse osa 0,7 protsendipunkti võrra;
- kui tööhõive määr on üle 75 %, osa ei suurendata.

Liikmesriigi täiendava osa järgne koguosa protsentides ei ületa 52 % artikli 92 lõikes 4 osutatud struktuurivahenditest.

Horvaatia osa struktuurivahenditest (välja arvatud Euroopa territoriaalse koostöö eesmärk), mis eraldatakse ESFile programmiperioodiks 2007–2013, on nende liikmesriikide lähenemiseesmärgi alla kuuluvatest piirkondade keskmine osa, kes ühinesid liiduga 1. jaanuaril 2004 või pärast seda.

X LISA

TÄIENDAVUS

1. AVALIKU SEKTORI VÕI SAMAVÄÄRSED STRUKTUURILISED KULUD

Nendes liikmesriikides, kus vähemarenenud piirkonnad hõlmavad vähemalt 65 % elanikkonnast, kasutatakse avaliku sektori või samaväärsete struktuuriliste kulude määramiseks liikmesriikide poolt vastavalt määrusele (EÜ) nr 1466/97 oma keskpika perioodi eelarvestrateegia esitamiseks koostatud stabiilsus- ja ühtekuuluvusprogrammides esitatud kapitali kogumahutust põhivarasse kirjeldavat arvnäitajat. Kasutatakse sama arvnäitajat, mis esitatakse seoses valitsemissektori bilansi ja võlaga ning valitsemissektori eelarveprognoosidega ja see esitatakse protsendina SKPst.

Nendes liikmesriikides, kus vähemarenenud piirkonnad hõlmavad rohkem kui 15 % ja vähem kui 65 % elanikkonnast, kasutatakse avaliku sektori või samaväärsete struktuuriliste kulude määramiseks vähemarenenud piirkondade kapitali kogumahutust põhivarasse kirjeldavat arvnäitajat. See esitatakse samas vormis kui on sätestatud esimeses lõigus.

2. KONTROLL

Artikli 95 lõike 5 kohane täiendavuse kontroll toimub järgmiste eeskirjade kohaselt.

2.1 Eelkontroll

- a) Kui liikmesriik esitab partnerluslepingu, esitab ta andmed kulude kavandatava profiili kohta tabeli 1 vormis.

Tabel 1

Valitsemissektori kulud osana SKPst	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P51	X	X	X	X	X	X	X

- b) Liikmesriigid, kus vähemarenenud piirkonnad hõlmavad rohkem kui 15 % ja vähem kui 65 % elanikkonnast, esitavad samuti teavet vähemarenenud piirkondade kulude kavandatava profiili kohta tabeli 2 vormis.

Tabel 2

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Valitsemissektori kapitali kogumahutus põhivarasse vähemarenenud piirkondades suhtena SKPsse	X	X	X	X	X	X	X

- c) Liikmesriik esitab komisjonile andmed peamiste makromajanduslike näitajate ja prognooside kohta, mis on avaliku sektori või samaväärsete struktuuriliste kulude taseme aluseks.
- d) Liikmesriigid, kus vähemarenenud piirkonnad hõlmavad rohkem kui 15 % ja vähem kui 65 % elanikkonnast, esitavad samuti komisjonile teavet meetodi kohta, mida kasutatakse hindamaks nende piirkondade kapitali kogumahutust põhivarasse. Sel eesmärgil kasutavad liikmesriigid võimaluse korral piirkondliku tasandi avalike investeeringute andmeid. Kui selliseid andmeid ei ole või muudel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, k.a siis, kui liikmesriik on aastateks 2014–2020 märkimisväärselt muutnud määruses (EÜ) nr 1059/2003 määratletud piirkondlikku jaotust, võib kapitali kogumahutust põhivarasse hinnata, kohaldades piirkondlike avalike kulutuste või piirkondliku elanikkonna näitajaid riikliku tasandi avaliku sektori investeeringute andmete suhtes.
- e) Kui komisjon ja liikmesriik on kokkuleppele jõudnud, lisatakse asjaomase liikmesriigi partnerluslepingusse tabel 1 ja, kui see on asjakohane, tabel 2 avaliku sektori või samaväärsete struktuuriliste kulude kontrolltasemenäitajana, mida tuleb aastatel 2014–2020 säilitada.

2.2 Vahekontroll

- a) Vahekontrolli ajal loetakse liikmesriik avaliku sektori või samaväärsete struktuuriliste kulude taseme säilitanuks, kui kulude aastane keskmine aastatel 2014–2017 võrdub partnerluslepingus määratud kulude kontrolltasemega või ületab selle.
- b) Pärast vahekontrolli võib komisjon liikmesriigiga konsulteerides avaliku sektori või samaväärsete struktuuriliste kulude kontrolltaseme partnerluslepingus üle vaadata, kui liikmesriigi majandusolukord on partnerluslepingu vastuvõtmise hetkel prognoositust oluliselt muutunud.

2.3 Järelkontroll

Järelkontrolli ajal loetakse liikmesriik avaliku sektori või samaväärsete struktuuriliste kulude taseme säilitanuks, kui kulude aastane keskmine aastatel 2014–2020 võrdub partnerluslepingus määratud kulude kontrolltasemega või ületab selle.

3. FINANTSKORREKTSIOONI MÄÄRAD PÄRAST JÄRELKONTROLI

Kui komisjon otsustab kohaldada finantskorrektsiooni artikli 95 lõike 4 kohaselt, saadakse finantskorrektsiooni tase, lahutades partnerluslepingu kontrolltaseme ja saavutatud taseme vahelisest erinevusest, väljendatuna kontrolltaseme protsendina, 3 % ning jagades seejärel tulemuse kümnega. Finantskorrektsioon määratakse, kohaldades finantskorrektsiooni määra toetusele, mille asjaomane liikmesriik on saanud fondidest vähem arenenud ja üleminekupiirkondade jaoks kogu programmiperioodiks.

Kui partnerluslepingu kontrolltaseme ja saavutatud taseme vaheline erinevus, väljendatuna protsendina kontrolltasemest partnerluslepingus, on 3 % või alla selle, siis finantskorrektsiooni ei kohaldata.

Finantskorrektsioon ei tohi ületada 5 % fondist asjaomasele liikmesriigile kogu programmiperioodiks eraldatud toetusest, mis on ette nähtud vähemarenenud piirkondade jaoks.

XI LISA

Eeltingimused

I OSA: Valdkonnapõhised eeltingimused

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteetid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
<p>1. Teaduse, tehnoloogia-arenduse ja innovatsiooni edendamine</p> <p>(teadus- ja arendustegevuse eesmärk)</p> <p>(osutatud artikli 9 lõike 1 esimeses lõigus)</p>	<p>ERF:</p> <p>— kõik investeeringuprioriteetid valdkondliku eesmärgi nr 1 raames</p>	<p>1.1. Teadus ja innovatsioon: Riikliku ja/või regionaalse aruka spetsialiseerumise strateegia olemasolu kooskõlas riikliku reformikavaga, et võimendada erasektori kulusid teadusuuringutele ja innovatsioonile, mis vastavad hästtoimivate riiklike või regionaalsete teadusuuringute ja innovatsioonisüsteemide tunnustele.</p>	<p>— Rakendatud on riiklik ja/või regionaalne aruka spetsialiseerumise strateegia, mis:</p> <p>— rajaneb SWOT-analüüsil või sellele sarnasel analüüsil, et suunata vahendeid piiratud hulgale teadusuuringute ja innovatsiooniprioriteetidele;</p> <p>— esitab meetmeid, millega stimuleeritakse erainvesteeringuid teadusuuringutesse ja tehnoloogiaarendusse;</p> <p>— sisaldab seiremehhanismi.</p> <p>— Vastu on võetud raamistik, milles esitatakse kättesaadavaks tehtud eelarvelised vahendid teadusuuringutele ja innovatsioonile.</p>
	<p>ERF:</p> <p>— teadusuuringute ja innovatsiooni taristu ning suutlikkuse parandamine teadusuuringute ja innovatsiooni tippaseme arendamiseks ja eelkõige Euroopa huvides olevate oskuskeskuste edendamiseks</p>	<p>1.2 Teadusuuringute ja innovatsiooni taristu: mitmeaastase kava olemasolu investeeringute eelarvestamiseks ja eelisarendamiseks.</p>	<p>— Vastu on võetud soovituslik mitmeaastane kava liidu prioriteetidega seotud investeeringute ja vajadusel Euroopa teadustaristu strateegiafoorum (ESFRI) eelarvestamiseks ja eelisarendamiseks.</p>
<p>2. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) kättesaadavuse ja nende kasutamise ning kvaliteedi parandamine (lairibaihendusega seotud eesmärk)</p> <p>(osutatud artikli 9 lõike 2 esimeses lõigus)</p>	<p>ERF:</p> <p>— IKT-toodete ja -teenuste ning e-kaubanduse arendamine ning IKT nõudluse suurendamine</p> <p>— e-valitsuse, e-õppe, e-kaasatuse, e-kultuuri ja e-tervise alaste IKT rakenduste tugevdamine</p>	<p>2.1. Digitaalne kasv: digitaalse kasvu strateegiline poliitiline raamistik, et tõhustada taskukohaseid, kvaliteetseid ja koostalitlusvõimelisi IKT-põhiseid avalikke ja eraõiguslikke teenuseid ning suurendada nende vastuvõttu kodanike, sealhulgas haavatavate elanikkonnariühmade, ettevõtjate ja korraldusasutuste hulgas, sealhulgas piiriüleste algatuste raames.</p>	<p>— Rakendatud on digitaalse majanduskasvu strateegiline poliitiline raamistik näiteks riiklikus või piirkondlikus aruka spetsialiseerumise strateegias, mis sisaldab järgmist:</p> <p>— meetmete eelarvestamine ja eelisarendamine SWOT-analüüsi või sellele sarnase analüüsi kaudu, mis tehakse kooskõlas Euroopa digitaalse rakenduskava tulemustabeliga;</p> <p>— teostatud peaks olema IKT toodete ning teenuste nõudluse ja pakkumise tasakaalustamise analüüs;</p>

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteedid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
	<p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — lairibaühenduse kasutuselevõtu ja kiire ühendusega võrkude väljarendamise laiendamine ning tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate ja digitaalrajatiste võrgustike kasutuselevõtmise toetamine 	<p>2.2. Järgmise põlvkonna võrgu taristu: selliste riiklike või piirkondlike järgmise põlvkonna võrgu kavade olemasolu, milles võetakse arvesse regionaalsete meetmeid liidu kiire internetiühenduse eesmärkide saavutamiseks, suunates tähelepanu valdkondadele, kus turg ei paku avatud taristu taskukohase hinnaga ega kvaliteediga, mis vastab liidu konkurents- ja riigiabi-eeskirjadele, ning pakutakse haavatavatele elanikkonnarühmadele kättesaadavaid teenuseid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — näitajaid, et mõõta sekkumiste edusamme näiteks digitaalpädevuse, e-kaasatuse, e-juurdepääsetavuse ja e-tervise valdkonnas ELi toimimise lepingu artikli 168 piires, mis on vajaduse korral kooskõlas olemasolevate liidu, riiklike või piirkondlike valdkonnastrateegiatega; — hinnang vajadusele tugevdada IKT-suutlikkuse suurendamist. <ul style="list-style-type: none"> — Rakendatud on riiklik või piirkondlik järgmise põlvkonna võrgu kava, mis sisaldab järgmist: <ul style="list-style-type: none"> — majandusanalüüsil põhinev taristuinvesteeringute kava, milles võetakse arvesse avaliku ja erasektori olemasolevat taristut ja kavandatud investeeringuid; — jätkusuutliku investeerimise mudelid, mis edendavad konkurentsi ja tagavad juurdepääsu avatud, taskukohasele, kvaliteetsele ja tulevikuks hästi ette valmistatud taristule ning teenustele; — meetmed erasektori investeeringute stimuleerimiseks.
<p>3. Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete konkurentsivõime suurendamine</p> <p>(osutatud artikli 9 lõike 3 esimeses lõigus)</p>	<p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ettevõtluse edendamine, eelkõige uute ideede kasutuselevõtu ja uute ettevõtete loomise soodustamise abil, muu hulgas ettevõtlusinkubaatorite kaudu (ERFi määruse artikkel 3 a) — uute ärimudelite arendamine ja rakendamine VKEde jaoks, eelkõige pidades silmas rahvusvahelist tegevust (ERFi määruse artikkel 3b) – VKEde piirkondlikel, riiklikel ja rahvusvahelistel turgudel kasvus ja innovatsiooniprotsessides osalemise suutlikkuse toetamine 	<p>3.1. Teostatud on konkreetseid meetmeid, et toetada ettevõtluse ergutamist, võttes arvesse Euroopa väikeettevõtlusalgatust „Small Business Act” (SBA).</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Konkreetsed meetmed on järgmised: <ul style="list-style-type: none"> — võetud on meetmed, mille eesmärk on vähendada ettevõtete käivitamise aega ja kulu, võttes arvesse SBA eesmärke; — võetud on meetmed, mille eesmärk on vähendada aega, mida on vaja lubade saamiseks, et ettevõtte võiks konkreetse tegevusalaga tegelema hakata, võttes arvesse SBA eesmärke;

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteedid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
<p>4. Vähesese CO₂-heitega majandusele ülemineku toetamine kõikides sektorites</p> <p>(osutatud artikli 9 lõike 4 esimesele lõigule)</p>	<p>ERF+ Ühtekuuluvusfond:</p> <ul style="list-style-type: none"> — energiatõhususe, aruka energiamaajanduse ja taastuvenergia kasutamise toetamine avalikes taristutes, sealhulgas üldkasutatavates hoonetes ja eluasemesektoris 	<p>4.1. Võetud on meetmeid energia lõpptarbimise tõhususe kulutõhusa parandamise edendamiseks ja kulutõhusate investeeringute tegemiseks energiatõhususse hoonete ehitamisel ja renoveerimisel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — loodud on mehhanism kehtestatud SBA meetmete rakendamise jälgimiseks ja VKEdele avalduva õigusaktide mõju hindamiseks. <p>— Meetmed on järgmised:</p> <ul style="list-style-type: none"> — meetmed, mis tagavad direktiivi Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2010/31/EL (1) artiklite 3, 4 ja 5 kohaselt nõutavate ehitiste energiatõhususega seotud miinimumnõuete kehtestamise; — direktiivi 2010/31/EL artikli 11 kohase hoonete energiamärgise väljastamise süsteemi kehtestamiseks vajalikud meetmed; — meetmed, millega tagatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL (2) artikli 3 kohane energiatõhususe strateegiline planeerimine; — meetmed, mis vastavad energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/32/EÜ (3) artiklike 13, et tagada individuaalsete mõõturite andmine lõpptarbijatele niipalju kui on tehniliselt võimalik, majanduslikult põhjendatud ja võimaliku energiasäästu suhtes proportsionaalne.
	<p>ERF + Ühtekuuluvusfond</p> <ul style="list-style-type: none"> — soojuse ja elektri suure tõhususega koostootmise edendamine, mille aluseks on kasulik nõudlus 	<p>4.2. Võetud on meetmeid soojuse ja elektri suure tõhususega koostootmise edendamiseks.</p>	<p>— Meetmed on järgmised:</p> <ul style="list-style-type: none"> — soojus- ja elektrienergia koostootmise toetamine põhineb kasuliku soojuse nõudlusel ja primaarenergia säästmisel kooskõlas direktiivi 2004/8/EÜ artikli 7 lõikega 1 ja artikli 9 lõike 1 punktidega a ja b ning liikmesriigid või nende pädevad asutused on hinnanud kehtivaid õigusakte ja reguleerivat raamistikku loa andmise menetluse või muude menetluste suhtes, et

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteedid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
			<p>a) soodustada selliste koostootmisüksuste projekteerimist, mis vastaksid majanduslikult põhjendatud nõudlusele kasuliku soojuse toodangu järele ja ei toodaks rohkem soojust kui kasulik soojus, ning</p> <p>b) vähendada regulatiivseid ja mitteregulatiivseid takistusi, et suurendada koostootmist.</p>
	<p>ERF+ Ühtekuuluvusfond:</p> <p>— taastuvatest energiaallikatest saadud energia tootmise ja jaotuse edendamine</p>	<p>4.3. Võetud on meetmeid taastuvatest energiaallikatest saadud energia tootmise ja jaotamise edendamiseks (*).</p>	<p>— Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/28/EÜ (*) artikli 14 lõikega 1, artikli 16 lõikega 2 ja artikli 16 lõikega 3 on rakendatud läbipaistvad toetus- kavad, seatud prioriteedid elektrivõrkudele juurdepääsul või tagatud juurdepääsul ja dispetšjuhtimises ning on kehtestatud avalikustatud standardeeskirjad tehniliste kohanduste kulude kandmise ning jagamise kohta.</p> <p>— Liikmesriik on võtnud vastu riikliku taastuvenergia rakenduskava kooskõlas direktiivi 2009/28/EÜ artikliga 4.</p>
<p>5. Kliimamuutustega kohanemise ja riskide ennetuse edendamine</p> <p>(kliimamuutusega seotud eesmärk) (osutatud artikli 9 lõike 5 esimeses lõigus)</p>	<p>ERF+ Ühtekuuluvusfond:</p> <p>— selliste investeeringute edendamine, mis on mõeldud konkreetsete riskidega toimetulemiseks, vastupanuvõime tagamiseks suurõnnetuste puhul ja suurõnnetuste tagajärgedega toimetuleku süsteemide väljatöötamiseks</p>	<p>5.1. Riskiennetus ja riskijuhtimine: selliste riskihinnangute olemasolu suurõnnetuste likvideerimise juhtimiseks, milles arvestatakse kliimamuutustega kohanemist.</p>	<p>— Rakendatud on riiklikku või piirkondlikku riskihindamist, mis hõlmab järgmisi elemente:</p> <p>— protsessi, meetodika, meetodite ja mittetundlike andmete kirjeldus, mida kasutatakse riskihindamiseks, ning investeeringute tähtsuse järjekorda seadmise riskipõhiste kriteeriumide kirjeldus</p> <p>— ühe ja mitme riskiga stsenaariumide kirjeldus;</p> <p>— vajaduse korral riiklike kliimamuutusega kohanemise strateegiate arvestamine.</p>

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteetid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
<p>6. Keskkonna säilitamine, keskkonnakaitse ja ressursside säästliku kasutamise edendamine</p> <p>(osutatud artikli 9 lõike 6 esimeses lõigus)</p>	<p>ERF + Ühtekuuluvusfond</p> <p>— investeerimine veesektorisse, et täita ELi keskkonnavalase õigustiku nõuded ning liikmesriikide poolt määratletud, nendest nõuetest kaugemale ulatuvaid investeeringuid nõudvad vajadused</p>	<p>6.1. Veesektor: sellise veehinna poliitika olemasolu, mis tagab kasutajatele piisavad stiimulid veeressursside tõhusaks kasutamiseks, ning b) eri veekasutusviiside piisav panus veeteenuste kulude katmise programmidega toetatavate investeeringute jaoks heakskiidetud vesikonna majandamise kavas kindlaksmääratud määra kohaselt.</p>	<p>— ERFist ja Ühtekuuluvusfondist toetust saavates sektorites on liikmesriik taganud eri veekasutusviiside osaluse veevarustusteenuste kulude katmisel sektorite kaupa kooskõlas direktiivi 2000/60/EÜ artikli 9 lõike 1 esimese taandega, võttes vajadusel arvesse kulude katmise sotsiaalseid, keskkonnavalaseid ja majanduslikke tagajärgi ning kõnealuse piirkonna või kõnealuste piirkondade geograafilisi ja kliimatingimusi;</p> <p>— vesikonna majandamise kava vastuvõtmine valglapiirkonnale vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/60/EÜ artiklile 13.</p>
	<p>ERF + Ühtekuuluvusfond</p> <p>— investeerimine jäätmesektorisse, et täita ELi keskkonnavalase õigustiku nõuded ning liikmesriikide poolt määratletud, nendest nõuetest kaugemale ulatuvaid investeeringuid nõudvad vajadused</p>	<p>6.2. Jäätmesektor: majanduslikult jätkusuutliku ja keskkonda säästva jäätmesektorisse investeerimise edendamine, eelkõige jäätmekavade väljatöötamise abil kooskõlas jäätmeid käsitleva direktiiviga 2008/98/EÜ ja jäätmehierariiaga.</p>	<p>— Komisjonile on esitatud direktiivi 2008/98/EÜ artikli 11 lõike 5 alusel nõutav rakendusaruanne edusammude kohta, mida on tehtud direktiivi 2008/98/EÜ artiklis 11 sätestatud eesmärkide saavutamiseks;</p> <p>— ühe või mitme jäätmekava olemasolu, nagu seda nõutakse direktiivi 2008/98/EÜ artiklis 28;</p> <p>— jäätmetekke vältimise kavade olemasolu, nagu seda nõutakse direktiivi 2008/98/EÜ artiklis 29;</p> <p>— võetud on vajalikud meetmed taaskasutuseks ja ringlussevõtuks ettevalmistumisega seotud eesmärkide saavutamiseks 2020. aastaks kooskõlas direktiivi 2008/98/EÜ artikli 11 lõikega 2.</p>

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteedid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
<p>7. Säästva transpordi edendamine ja tähtsate võrgutaristute kitsaskohtade kõrvaldamine</p> <p>(osutatud artikli 9 lõike 7 esimeses lõigus)</p>	<p>ERF + Ühtekuuluvusfond</p> <ul style="list-style-type: none"> — Euroopa ühtse mitmeliigilise transpordipiirkonna toetamine, investeerides üleeuroopalisse transpordivõrku (TEN-T) — ulatuslike, kvaliteetsete ja koostalituvõimeliste raudteesüsteemide arendamine ja taastamine ning müüri taseme vähendamise meetmete edendamine — keskkonnasõbralike (sh vähe müra tekitavate) ja vähese CO₂-heittega transpordisüsteemide, sealhulgas sisevee- ja meretranspordi, sadamate, eri transpordiliikide ühendamine ja lennujaama taristu arendamine ja täiustamine, et edendada säästvat regionaalset ja kohalikku liikuvust <p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — piirkondliku liikuvuse tõhustamine, ühendades teise ja kolmanda suurusjärgu sõlmed, sealhulgas mitmeliigilised sõlmed TEN-T taristuga 	<p>7.1. Transport: selliste kõikehõlmava(t)e kava(de) või raamistiku (raamistike) olemasolu liikmesriikide institutsioonilisele korraldusele vastavate transpordivaldkonna investeeringute (sealhulgas regionaalne ja kohaliku tasandi ühistransport) tegemiseks, mis toetavad taristu arendamist ja parandavad ühendust TEN-T üldise ja põhivõrguga.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Sellis(t)e transpordi investeerimist reguleeriva(te) kõikehõlmava(t)e kava(de) või raamistiku (raamistike) olemasolu, mis täidab (või täidavad) keskkonnamõju strateegilisele hindamisele esitatavad õiguslikud nõuded ja milles sätestatakse järgmine: <ul style="list-style-type: none"> — Euroopa parlamendi ja nõukogu .... määruse (EL) nr 1315/2013 (5) artikliga 10 kooskõlas olev panus Euroopa ühtse transpordipiirkonna edendamisse, sealhulgas investeerimisprioriteedid järgmistes valdkondades: <ul style="list-style-type: none"> — TEN-T põhivõrk ja üldine võrk, mille puhul nähakse ette investeeringud ERFist ja Ühtekuuluvusfondist, ning — lisäühendus; — realistlik ja töövalmis süsteem selliste projektide esitamiseks, millele kavandatakse toetust ERFist ja Ühtekuuluvusfondist; — meetmed, et tagada vahendusasutuste ja toetusesaajate suutlikkus teostada projektide esitamise süsteemi.
	<p>ERF + Ühtekuuluvusfond</p> <ul style="list-style-type: none"> — Euroopa ühtse mitmeliigilise transpordipiirkonna toetamine, investeerides üleeuroopalisse transpordivõrku (TEN-T) — ulatuslike, kvaliteetsete ja koostalituvõimeliste raudteesüsteemide arendamine ja taastamine ning müüri taseme vähendamise meetmete edendamine 	<p>7.2. Raudtee: Sellise kõikehõlmava(t)es transpordikava(de)s või raamistikus (raamistikes) raudtee arengule pühendatud eriosa olemasolu, mis vastab liikmesriikide institutsioonilisele korraldusele (sealhulgas regionaalne ja kohaliku tasandi ühistransport), ning mis toetab taristu arendamist ja parandab ühendust TEN-T üldise ja põhivõrguga. Investeeringud hõlmavad liikuvat vara ning koostalituvõimet ja suutlikkuse tõhustamist.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — eespool nimetatud raudtee arengule pühendatud osa kõikehõlmava(t)es transpordikava(de)s või raamistikus (raamistikes), mis täidab keskkonnamõju strateegilisele hindamisele esitatavaid õiguslikke nõudeid ning milles sätestatakse realistlik ja töövalmis kavandatud projektide esitamise süsteem (sealhulgas ajakava, eelarveraamistik); — meetmed, et tagada vahendusasutuste ja toetusesaajate suutlikkus teostada projektide esitamise süsteemi.

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteetid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
	<ul style="list-style-type: none"> — Keskkonnasõbralike (sh vähe müra tekitavate) ja vähese CO₂-heitega transpordisüsteemide, sealhulgas sisevee- ja meretranspordi, sadamate, eri transpordiliikide ühendamine ja lennujaama taristu arendamine ja täiustamine, et edendada säästvat regionaalset ja kohalikku liikuvust <p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — piirkondliku liikuvuse tõhustamine, ühendades teise ja kolmanda suurusjärgu sõlmed, sealhulgas mitmeliigilised sõlmed TEN-T taristuga 		
	<p>ERF+ Ühtekuuluvusfond:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Euroopa ühtse mitmeliigilise transpordipiirkonna toetamine, investeerides üleeuroopalisse transpordivõrku (TEN-T) — ulatuslike, kvaliteetsete ja koostalituvusvõimeliste raudteesüsteemide arendamine ja taastamine ning mürataseme vähendamise meetmete edendamine — keskkonnasõbralike (sh vähe müra tekitavate) ja vähese CO₂-heitega transpordisüsteemide, sealhulgas sisevee- ja meretranspordi, sadamate, eri transpordiliikide ühendamine ja lennujaama taristu arendamine ja täiustamine, et edendada säästvat piirkondlikku ja kohalikku liikuvust <p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — piirkondliku liikuvuse tõhustamine, ühendades teise ja kolmanda suurusjärgu sõlmed, sealhulgas mitmeliigilised sõlmed TEN-T taristuga 	<p>7.3. Muud transpordiliigid, sealhulgas sisevee- ja meretransport, sadamad, mitmeliigilised ühendused ja lennujaamade taristu: sellise kõikehõlmava(t)es transpordikava(de)s või raamistikus (raamistik) sisevee- ja meretranspordile, sadamatele, mitmeliigilistele ühendustele ja lennujaamade taristule pühendatud eriosa olemasolu, mis aitab kaasa TEN-T üldise ja põhivõrguga ühenduvuse parandamisele ning säästva piirkondliku ja kohaliku liikuvuse edendamisele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Sellise transpordikava(de)s või raamistikus (raamistik) sisevee- ja meretranspordile, sadamatele, mitmeliigilistele ühendustele ja lennujaamade taristule pühendatud osa olemasolu: — mis täidab keskkonnamõju strateegilisele hindamisele esitatavaid õiguslikud nõuded; — milles sätestatakse realistlik ja töövalmis kavandatud projektide esitamise süsteem (sealhulgas ajakava ja eelarveraamistik); — meetmed, et tagada vahendusastute ja toetusesaajate suutlikkus teostada projektide esitamise süsteemi.
	<p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — energiatõhususe ja varustuskindluse parandamine arukate energia jaotus-, salvestus- ja ülekandesüsteemide abil ning taastuvatest allikatest toodetud energia hajustootmise integreerimise abil 	<p>7.4 Arukate energia jaotus-, salvestus- ning ülekandesüsteemide väljatöötamine.</p> <p>Selliste terviklike arukasse energia taristusse tehtavate investeeringute kavade olemasolu ning reguleerivate meetmete olemasolu, mis aitavad parandada energiatõhusust ja varustuskindlust.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Kehtestatud on terviklikud riiklikke energia taristu prioriteete kirjeldavad kavad, — mis on kooskõlas direktiivi 2009/72/EÜ ja direktiivi 2009/73/EÜ artikliga 22, kui see on asjakohane, ning

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteedid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
			<ul style="list-style-type: none"> — mis on kooskõlas artikli 12 kohaste asjaomaste piirkondlike investeeringukavadega ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 714/2009 ⁽⁶⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 715/2009 ⁽⁷⁾ artikli 8 lõike 3 punkti b kohase kümneaastase liiduülese võrgu arengukavaga ning — mis on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 347/2013 ⁽⁸⁾ artikli 3 lõikega 4; — need kavad sisaldavad järgmist: <ul style="list-style-type: none"> — realistlik ja töövalmis süsteem selliste projektide esitamiseks, millele kavandatakse toetust ERFist; — meetmed, mille eesmärk on saavutada sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse ning keskkonnakaitse eesmärgid, kooskõlas direktiivi 2009/72/EÜ artikli 3 lõikega 10 ja direktiivi 2009/72/EÜ artikli 3 lõikega 7; — meetmed, mille eesmärk on optimeerida energiakasutust ja edendada energiatõhusust, kooskõlas direktiivi 2009/72/EÜ artikli 3 lõikega 11 ja direktiivi 2009/73/EÜ artikli 3 lõikega 8.
<p>8. Jätkusuutliku ja kvaliteetse tööhõive edendamine ja tööjõu liikuvuse toetamine</p> <p>(tööhõive eesmärk)</p> <p>(osutatud artikli 9 lõike 8 esimeses lõigus)</p>	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — töötajate ja tööturult eemaläänud inimeste, sealhulgas pikaajaliste töötute ja tööturust kaugel paiknevate inimeste juurdepääs töövõimalustele, muu hulgas kohaliku tähtsusega tööhõivealgatuste ning tööalase liikuvuse toetamise kaudu 	<p>8.1. Aktiivset tööturupoliitikat arendatakse ja teostatakse tööhõivesuuniseid arvesse võttes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Tööturuasutused suudavad korraldada ja tegelikult korraldavad: — isiklikele vajadustele kohandatud teenuseid ning varase etapi aktiivseid ja preventiivseid tööturumeetmeid, mis on avatud kõikidele töötajatele, keskendudes kõige suuremas tõrjutuse ohus olevatele inimestele, sealhulgas inimestele marginaalseisunud kogukondadest;

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteetid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
			<ul style="list-style-type: none"> — terviklik ja läbipaistev teave uute vabade töökohtade ja tööhõivevõimaluste kohta, võttes arvesse tööturu muutuvaid vajadusi. — Tööturuasutused on alustanud ametliku ja mitteametliku koostöö korraldamist asjaomaste sidusrühmadega.
	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise, ettevõtlus ja ettevõtete asutamine, sealhulgas innovatiivsed väikesed ja keskmise suurusega ning mikroettevõtjad <p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ettevõtlusinkubaatorite arendamise toetamine ning investeeringutoetuse pakkumine füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsejatele, mikroettevõtjatele ja ettevõtete asutamiseks 	<p>8.2. Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise, ettevõtlus ja ettevõtete asutamine: strateegilise poliitilise raamistiku olemasolu ettevõtete starditoetuseks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rakendatud on strateegiline poliitiline raamistik ettevõtete starditoetuseks, mis sisaldab järgmisi elemente: <ul style="list-style-type: none"> — võetud on meetmed, mille eesmärk on vähendada ettevõtete käivitamise aega ja kulu, võttes arvesse SBA eesmärke; — võetud on meetmed, mille eesmärk on vähendada aega, mida on vaja lubade saamiseks, et ettevõtte võiks konkreetse tegevusalaga tegelema hakata, võttes arvesse SBA eesmärke; — meetmed, mis ühendavad sobivaid ettevõtluse arendamise ja finantsteenuseid (juurdepääs kapitalile), sealhulgas vajadusel teavitustegevust ebasoodsamas olukorras olevatele rühmadele, piirkondadele või mõlemale.
	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — niisuguste tööturuasutuste nagu avaliku ja erasektori tööhõivetalituste ajakohastamine, parandades vastavust tööturu vajadustele, parandades tööjõu riikidevahelist liikuvust, sealhulgas meetmete tõhustamine liikuvuskavade ja parema koostöö abil asutuste ja asjaomaste sidusrühmade vahel <p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — tööturuteenuste taristusse investeerimine 	<p>8.3. Tööturuasutusi ajakohastatakse ja tugevdatakse, pidades silmas tööhõive-suuniseid;</p> <p>tööturuasutuste reformidele eelneb selge strateegiline raamistik ja eelhindamine, mis hõlmab ka soolist mõõdet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Meetmed tööturuasutuste reformimiseks, mille eesmärk on tagada neile suutlikkus korraldada: <ul style="list-style-type: none"> — isiklikele vajadustele kohandatud teenuseid ning varase etapi aktiivseid ja preventiivseid tööturumeetmeid, mis on avatud kõikidele töötajatele, keskendudes kõige suuremas tõrjutuse ohus olevatele inimestele, sealhulgas inimesed marginaliseerunud kogukondadest; — kõikehõlmav ja läbipaistev teave uute vabade töökohtade ja tööhõivevõimaluste kohta, võttes arvesse tööturu muutuvaid vajadusi.

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteedid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
			<ul style="list-style-type: none"> — Tööturuasutuste reform hõlmab asjaomaste sidusrühmadega ametlike või mitteametlike koostöövõrkude loomist.
	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — täisväärtusliku eluperioodi pikendamine 	<p>8.4. Täisväärtusliku eluperioodi pikendamine: täisväärtusliku eluperioodi pikendamise poliitikat kujundatakse tööhõivesuuniseid arvesse võttes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — täisväärtusliku eluperioodi pikendamise poliitika kujundamise ja järelmeetmete võtmise on kaasatud asjaomased sidusrühmad, eesmärgiga hoida eakaid töötajaid tööturul ning edendada nende tööhõivet; — liikmesriigis on rakendatud meetmed täisväärtusliku eluperioodi pikendamiseks.
	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — töötajate, ettevõtete ja ettevõtjate kohanemine muutustega 	<p>8.5. Töötajate, ettevõtete ja ettevõtjate kohanemine muutustega: sellise poliitika olemasolu, mille eesmärk on soodustada muutuste ja ümberstruktureerimise prognoosimist ning head juhtimist.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rakendatud on vahendid, mille eesmärk on toetada tööturu osapooli ja avaliku sektori asutusi, kes töötavad välja ja kontrollivad muutustele ning ümberstruktureerimisele suunatud ennetavaid lähenemisviise, mis hõlmavad meetmeid: <ul style="list-style-type: none"> — mille eesmärk on edendada muutusteks valmisolekut; — mille eesmärk on edendada ümberstruktureerimisprotsessi ettevalmistamist ja juhtimist.
	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — eelkõige mittetöötavate ja mitteõppivate noorte, sealhulgas sotsiaalselt tõrjutute riskirühma ja marginaliseeritud kogukondadesse kuuluvate noorte jätkusuutlik integreerimine tööturule, kasutades selleks ka noortegarantiid; 	<p>8.6. Strateegilise poliitikaraamistiku olemasolu noorte tööhõive edendamiseks, muu hulgas noortegarantii kaudu</p> <p>Seda eeltingimust kohaldatakse ainult noorte tööhõive algatuse suhtes</p>	<ul style="list-style-type: none"> — On kehtestatud strateegiline poliitikaraamistik noorte tööhõive edendamiseks, mis: <ul style="list-style-type: none"> — põhineb tõenditel, millega mõeldakse mittetöötavate ja mitteõppivate noorte hulgas saavutatud tulemusi ja millega luuakse alus sihipärase poliitika väljatöötamiseks ja arengute jälgimiseks; — teeb kindlaks asjakohase ametiasutuse, kes vastutab noorte tööhõive meetmete haldamise ning kõiki tasandeid ja sektoreid hõlmavate partnerluste koordineerimise eest; — kaasab kõik noorte tööpuuduse seisukohalt asjakohased sidusrühmad; — võimaldab varast sekkumist ja aktiveerimist;

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteetid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
			<ul style="list-style-type: none"> — sisaldab toetusmeetmeid juurdepääsuks tööhõivele ning oskuste, tööjõu liikuvuse ning mittetöötavate ja mitteõppivate noorte jätkusuutlikku tööturule integreerimise edendamist.
<p>9. Sotsiaalse kaasatuse edendamine ning vaesuse ja mis tahes diskrimineerimise vastu võitlemine</p> <p>(vaesuse vähendamise eesmärk)</p> <p>(osutatud artikli 9 lõike 9 esimeses lõigus)</p>	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — aktiivne kaasamine, mille üks eesmärk on edendada võrdsed võimalusi ja aktiivset osalemist ning parandada tööalast konkurentsivõimet <p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — investeeringud tervishoidu ja sotsiaalsesse taristusse, mis aitavad kaasa piirkondlikule ja kohalikule arengule, vähendades tervisealast ebavõrdsust, ning sotsiaalse kaasatuse edendamine parema juurdepääsu abil sotsiaalsetele, kultuuri- ja meelelahutusteenustele ning üleminek institutsioonilistelt hoolekandeteenustelt kogukonnapõhisele hoolekandestruktuurile — puudust kannatavate linna- ja maapiirkondade kogukondade füüsilise, majandusliku ja sotsiaalse taaselustamise toetamine 	<p>9.1. Sellise vaesuse vähendamise riikliku strateegilise poliitikaraamistiku olemasolu ja rakendamine, mille eesmärk on tööturult tõrjutud inimeste aktiivne kaasamine, pidades silmas tööhõivesuuniseid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rakendatud on vaesuse vähendamise riiklik strateegiline poliitikaraamistik, mille eesmärk on aktiivne kaasamine ja mis: <ul style="list-style-type: none"> — tagab piisava tõenditebaasi vaesuse vähendamise poliitika arendamiseks ja arengu jälgimiseks; — sisaldab meetmeid, millega toetatakse riikliku vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise eesmärgi saavutamist (nagu see on määratletud riiklikus reformiprogrammis), mis sisaldab suurima sotsiaalse tõrjutuse ohus olevatele inimestele, sealhulgas marginaliseeritud kogukondades olevatele inimestele suunatud jätkusuutlike ja kvaliteetsete tööhõivevõimaluste edendamist; — kaasab vaesusega võitlemise asjaomased sidusrühmad; — tuvastatud vajadustest sõltuvalt sisaldab meetmeid üleminekuks institutsioonilistelt hooldusteenustelt kogukonnapõhisele hoolekandestruktuurile; — taotluse korral ja põhjendatud juhtudel võib asjaomaseid sidusrühmi toetada projektitaotluste esitamisel ja valitud projektide rakendamisel ning juhtimisel.

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteedid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — marginaliseerunud kogukondade, näiteks romade, sotsiaal-majanduslik integreerimine; <p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — investeeringud tervishoidu ja sotsiaalsesse taristusse, mis panustavad riiklikku, piirkondlikku ja kohalikku arengusse, vähendades tervisestaatusealast ebavõrdsust, edendades sotsiaalset kaasatust juurdepääsu kaudu sotsiaal-, kultuuri- ja meelelahutusteenustele ning üleminekut institutsioonilistelt hoolekandeteenustelt kogukonnapõhisele hoolekandestruktuurile — puudust kannatavate linna- ja maapiirkondade kogukondade füüsilise, majandusliku ja sotsiaalse taaselustamise toetamine — investeerimine haridusse, koolitusse ning oskuste omandamiseks kutsekoolitusse ja pidevõppesse haridus- ja koolitustaristu arendamise abil 	<p>9.2. Rakendatud on riiklik romade kaasamise strateegiline poliitikaraamistik.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rakendatud on riiklik romade kaasamise strateegia, mis: <ul style="list-style-type: none"> — seab saavutatavad riiklikud romade integratsiooni eesmärgid, et vähendada vahet elanikkonna põhiosaga; need eesmärgid peaksid hõlmama nelja ELi romade integratsiooni eesmärki, mis on seotud juurdepääsuga haridusele, tööhõivele, tervishoiule ja eluasemele; — määrab vajaduse korral kindlaks ebasoodsas olukorras mikropiirkonnad või eraldatud naabruskonnad, kus kogukonnad on kõige enam puudust kannatavad; selleks kasutatakse juba olemasolevaid sotsiaalmajanduslikke ja territoriaalseid näitajaid (s.o väga madal haridustase, pikaajaline töötus jne); — sisaldab ranged järelevalvemeetodeid, et hinnata romade integreerimise meetmete mõju ja vaadata üle strateegia kohandamise mehhanism; — seda koostatakse, rakendatakse ja kontrollitakse tihedas koostöös ja pidevas dialoogis roma kodanikuühiskonna ning piirkondlike ja kohalike ametiasutustega; — taotluse ja vajaduse korral toetatakse asjaomaseid sidusrühmi projektitaotluste esitamisel ja valitud projektide rakendamisel ning juhtimisel.
	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — juurdepääsu parandamine taskukohastele, jätkusuutlikele ja kvaliteetsetele teenustele, sealhulgas tervishoiuteenustele ja üldist huvi pakkuvatele sotsiaalteenustele; 	<p>9.3. Tervishoid: sellise majanduslikku jätkusuutlikkust tagava riikliku ja/või piirkondliku strateegilise poliitikaraamistiku olemasolu, mis käsitleb tervishoidu ELi toimimise lepingu artiklis 168 sätestatud piirides.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rakendatud on riiklik ja/või piirkondlik tervishoiu strateegiline poliitikaraamistik, mis sisaldab: <ul style="list-style-type: none"> — kooskõlastatud meetmeid tervishoiuteenuste ligipääsetavuse parandamiseks;

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteedid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
	<p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — investeeringud tervishoidu ja sotsiaalsesse taristusse, mis aitavad kaasa piirkondlikule ja kohalikule arengule, vähendades tervisealast ebavõrdsust ning edendades sotsiaalset kaasatust parema juurdepääsu abil sotsiaalsetele, kultuuri- ja puhketeenustele ning üleminekut hooleasutustes pakutavalt hoolekandeteenustelt kohalikule hoolekandestruktuurile 		<ul style="list-style-type: none"> — meetmeid tervishoiusektori tõhususe stimuleerimiseks, rakendades teenuse osutamise mudeleid ja taristu; — kontrolli- ja järelevalvesteemi. — Liikmesriik või piirkond on võtnud vastu raamistiku, milles esitatakse soovituslikult tervishoiule kättesaadavaks tehtud eelarvelised vahendid ning prioriteetsete vajaduste rahuldamiseks eraldatud vahendite kulu- tõhus koondamine.
<p>10. Investeeringud haridusse, koolitusse ja kutseõppesse oskuste omandamiseks ja elukestva õppe eesmärgil</p> <p>(haridusega seotud eesmärk)</p> <p>(osutatud artikli 9 esimese lõigu punktis 10)</p>	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — koolist väljalangemise vähendamine ja ennetamine ning võrdse juurdepääsu edendamine kvaliteetsele haridusele nii koolieelsetes lasteasutustes kui ka põhi- ja keskkoolis, sealhulgas (formaalsed, mitteformaalsed ja informaalset) õppimisvõimalused taasintegreerimiseks haridusse ja koolitusse; <p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — investeeringud haridusse, oskustesse ja elukestvasse õppesse haridus- ja koolitustaristu arendamise abil 	<p>10.1. Koolist väljalangenute arv: strateegilise poliitikaraamistiku olemasolu koolist väljalangemise vähendamiseks ELi toimimise lepingu artiklis 165 sätestatud piirides.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Asjakohasel tasandil on rakendatud koolist väljalangemist puudutavate andmete ja teabe kogumine ning analüüsimine, mis: — tagab piisava tõenditebaasi sihtpoliitika arendamiseks ja jälgib muutusi. — Rakendatud on koolist väljalangemist käsitlev strateegiline poliitika- raamistik, mis: — rajaneb tõenditel; — hõlmab asjaomaseid haridus- valdkondi, sh varajast lapse- põlve, ja on suunatud eelkõige haavatavatele elanikkonnarühmadele, kelle puhul on koolist väljalangemise oht kõige suurem, sealhulgas inimestele marginaliseerunud kogukonda- dest, ning käsitleb ennetamis-, sekkumis- ja kompensatsioo- nimeetmeid; — hõlmab kõiki poliitikavaldkondi ja sidusrühmi, mis on olulised koolist väljalangemise lahenda- miseks.

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteedid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — kolmanda taseme või samaväärse hariduse kvaliteedi, tulemuslikkuse ja avatuse parandamine, et suurendada osalust ja parandada haridustaset, pidades eriti silmas ebasoodsas olukorras olevaid isikuid <p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — investeerimine haridusse, koolitusse ning oskuste omandamiseks kutsekoolitusse ja pidevõppesse haridus- ja koolitustaristu arendamise abil 	<p>10.2. Kõrgharidus: riikliku või piirkondliku strateegilise poliitikaraamistiku olemasolu kolmanda taseme hariduse omandamise, kvaliteedi ja tõhususe suurendamiseks ELi toimimise lepingu artiklis 165 sätestatud piirides.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rakendatud on kolmanda taseme haridust käsitlev riiklik või piirkondlik strateegiline poliitikaraamistik, mis sisaldab järgmisi elemente: <ul style="list-style-type: none"> — vajaduse korral meetmeid osalemise ja omandamise suurendamiseks, mis: <ul style="list-style-type: none"> — suurendavad kõrghariduse omandamist madala sissetulekuga ja muudes alaesindatud rühmades, pöörates erilist tähelepanu ebasoodsas olukorras olevatele inimestele, sealhulgas inimestele marginaliseerunud kogukonnadest; — vähendavad koolist väljalangemiste arvu / suurendavad kooli lõpetanute arvu; — meetmed, millega soodustatakse uuenduslikku infosisu ja programmikavandit; — meetmeid tööalase konkurentsivõime ja ettevõtlikkuse suurendamiseks, mis: <ul style="list-style-type: none"> — soodustavad mitmeid valdkondi hõlmavate oskuste, sealhulgas ettevõtlikkuse arenemist asjaomastes kõrghariduskavades; — vähendavad soolisi erinevusi haridus- ja kutseharidusvalikutel.
	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — kõikide vanuserühmade võrdsete võimaluste parandamine juurdepääsul elukestvate õppele formaalsetes, mitteformaalsetes ja informaalsetes vormides, tööjõu teadmiste, oskuste ja pädevuse suurendamine ning paindlike õppimisvõimaluste edendamine karjäärinõustamise ja omandatud oskuste tunnustamise kaudu; 	<p>10.3. Elukestev õpe: sellise riikliku ja/või piirkondliku strateegilise poliitikaraamistiku olemasolu, mis käsitleb elukestvat õpet ELi toimimise lepingu artiklis 165 sätestatud piirides.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rakendatud on riiklik ja/või piirkondlik elukestva õppe strateegiline poliitikaraamistik, mis sisaldab meetmeid: <ul style="list-style-type: none"> — millega toetatakse elukestva õppe teenuste arendamist ja omavahelist ühendamist, sealhulgas nende rakendamist ja kutseoskuste täiendamist (st kehtivus, nõustamine, haridus ja koolitus) ning asjaomaste sidusrühmade osalemise ja partnerluse tagamist;

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteetid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
	<p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — investeerimine haridusse, koolitusse ning oskuste omandamiseks kutsekoolitusse ja pidevõppesse haridus- ja koolitustaristu arendamise abil 		<ul style="list-style-type: none"> — mitmesuguste sihtrühmade vajadustele vastavaid oskuste arendamiseks, juhul kui need rühmad on määratletud riiklike või piirkondlike strateegiliste poliitikaraamistike prioriteetidena (näiteks kutset omandavad noored, täiskasvanud, tööturule naasvad lapsevanemad, madala kvalifikatsiooniga ja vanemad töötajad, migrandid ning teised ebasoodsas olukorras rühmad, eelkõige puuetega isikud); — millega laiendatakse juurdepääsu elukestvale õppele, sealhulgas jõupingutused läbipaistvuse tagamise vahendite tulemuslikuks rakendamiseks (näiteks Euroopa kvalifikatsiooniraamistik, riiklik kvalifikatsiooniraamistik, Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteem, Euroopa kvaliteeditagamine kutsehariduse ja koolituse valdkonnas). — millega parandatakse hariduse ja koolituse tööturu vajadustele vastavust ning kohandatakse seda väljaselgitatud sihtrühmade vajadustele (näiteks kutset omandavad noored, täiskasvanud, tööturule naasvad lapsevanemad, madala kvalifikatsiooniga ja eakamad töötajad, migrandid ning teised ebasoodsas olukorras rühmad, eelkõige puuetega isikud).
	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — haridus- ja koolitussüsteemide tööturu vajadustele vastavuse parandamine, hõlbustades siirdumist õpingutelt tööle, samuti kutseõppe ja -koolitussüsteemide ja nende kvaliteedi parandamine, kasutades selleks ka kutseoskuste prognoosimist, õppekavade kohandamist ning luues ja edasi arendades töökohal toimuva väljaõppe süsteeme, kaasa arvatud kaheosalise õppe süsteemid ja praktikaskeemid. 	<p>10.4 Riikliku või piirkondliku strateegilise poliitikaraamistiku olemasolu kutsehariduse ja -koolituse süsteemide kvaliteedi ja tõhususe suurendamiseks ELi toimimise lepingu artiklis 165 sätestatud piirides.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — On kehtestatud riiklik või piirkondlik strateegiline poliitikaraamistik, millega suurendada kutsehariduse ja -koolituse süsteemide kvaliteeti ja tõhusust ELi toimimise lepingu artiklis 165 sätestatud piirides ning mis hõlmab meetmeid:

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteetid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
	<p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — investeerimine haridusse, koolitusse ning oskuste omandamiseks kutsekoolitusse ja pidevõppesse haridus- ja koolitustaristu arendamise abil 		<ul style="list-style-type: none"> — millega parandada tihedas koostöös sidusrühmadega kutsehariduse ja -koolituse süsteemide tööturu vajadustele vastavust, sealhulgas vahendid kutseoskuste prognoosimiseks, õppekavade kohandamiseks ja töökohal toimuva õppe pakkumiseks eri vormides; — millega suurendada kutsehariduse ja -koolituse süsteemide kvaliteeti ja ligitõmbavust, kehtestades muu hulgas riikliku lähenemise kutsehariduse ja -koolituse süsteemide kvaliteedi tagamiseks (näiteks kooskõlas Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistikuga kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas) ning rakendades läbipaistvus- ja tunnustusvahendeid, näiteks Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteemi (ECVET).
<p>11. Avaliku sektori asutuste ja sidusrühmade institutsioonilise suutlikkuse parandamine ja avaliku halduse tõhustamine</p> <p>(osutatud artikli 9 esimese lõigu punktis 11)</p>	<p>ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — investeeringud institutsioonilise suutlikkuse ning avaliku halduse ja avalike teenuste tõhususse riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, pidades silmas reforme, paremat reguleerimist ja head haldustava <p>ERF:</p> <ul style="list-style-type: none"> — riigiasutuste ja sidusrühmade institutsioonilise suutlikkuse ja tõhusa avaliku halduse parandamine haldusorganite institutsioonilise suutlikkuse ja tõhususe ning ERFi rakendamise seotud avalike teenuste tugevdamise kaudu; sellega toetatakse ka ESFi toetatud meetmeid institutsioonilise suutlikkuse ja avaliku halduse tõhustamiseks 	<ul style="list-style-type: none"> — strateegilise poliitikaraamistiku olemasolu liikmesriigi haldustõhususe tugevdamiseks, sealhulgas avaliku halduse reformiks. 	<ul style="list-style-type: none"> — Strateegiline poliitikaraamistik liikmesriikide ametiasutuste haldustõhususe ja oskuste tugevdamiseks on olemas ja rakendamisel järgmiste elementidega: — õiguslike, organisatsiooniliste ja/või menetluste reformimise meetmete analüüs ning strateegiline planeerimine; — kvaliteedijuhtimise süsteemide arendamine; — integreeritud meetmed haldusmenetluste lihtsustamiseks ja ratsionaliseerimiseks; — inimressursistrateegiate ja -poliitika arendamine ning rakendamine viisil, mis hõlmab peamisi tuvastatud puudujääke selles valdkonnas; — kutseoskuste arendamine kõikidel ametiasutuste ametiastmetel;

Valdkondlikud eesmärgid	Investeeringuprioriteetid	Eeltingimus	Täitmise kriteeriumid
	<p>Ühtekuuluvusfond:</p> <p>— riigiasutuste ja sidusrühmade institutsioonilise suutlikkuse ja tõhusa avaliku halduse parandamine tegevuste kaudu, mis tõstavad haldusorganite institutsioonilist suutlikkust ja tõhusust ning tugevdavad Ühtekuuluvusfondi rakendamise seotud avalikke teenuseid</p>		— seire- ja hindamismenetluste ja -vahendite arendamine.

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

(²) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

(³) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2006. aasta direktiiv 2006/32/EÜ, mis käsitleb energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/76/EMÜ (ELT L 114, 27.4.2006, lk 64).

(⁴) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16).

(⁵) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. määruse (EL) nr 1315/2013 üleeuroopalise transpordivõrgu arendamist käsitlevate liidu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 661/2010/EL (ELT L 348, 20.12.2013, lk 1).

(⁶) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleses elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003 (ELT L 211, 14.8.2009, lk 15).

(⁷) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

(⁸) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

II OSA: Üldised eeltingimused

Valdkond	Eeltingimused	Täitmise kriteeriumid
1. Diskrimineerimis-vastased meetmed	Haldussuutlikkuse olemasolu, et rakendada ja kohaldada liidu diskrimineerimisvastast õigust ja poliitikat Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide valdkonnas	<p>— liikmesriikide institutsioonilisele ja õiguslikule raamistikule vastav kord kõikide isikute võrdväärse kohtlemise edendamise eest vastutavate organite kaasamiseks programmide ettevalmistamisse ja rakendamisse, sealhulgas nõustamine võrdse kohtlemise kohta Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega seotud meetmete puhul;</p> <p>— kord nende ametiasutuste personali koolitamiseks, kes osalevad liidudiskrimineerimisvastase õiguse ja poliitika valdkonna Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide haldamises ja seires;</p>
2. Sooline võrdõiguslikkus	Haldussuutlikkuse olemasolu, et rakendada ja kohaldada liidu soolise võrdõiguslikkuse alast õigust ja poliitikat Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide valdkonnas	<p>— liikmesriikide institutsioonilisele ja õiguslikule raamistikule vastav kord soolise võrdõiguslikkuse edendamise eest vastutavate organite kaasamiseks programmide ettevalmistamisse ja rakendamisse, sealhulgas nõustamine soolise võrdõiguslikkuse kohta Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega seotud meetmete puhul;</p> <p>— kord nende ametiasutuste personali koolitamiseks, kes osalevad liidu soolise võrdõiguslikkuse alase õiguse ja poliitika ning soolise võrdõiguslikkuse süvaliendamise valdkonna Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide haldamises ja seires.</p>

Valdkond	Eeltingimused	Täitmise kriteeriumid
3. Puuetega inimesed	Haldussuutlikkuse olemasolu, et rakendada ja kohaldada ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide valdkonnas vastavalt nõukogu otsusele 2010/48/EÜ ⁽¹⁾	<ul style="list-style-type: none"> — liikmesriikide institutsioonilisele ja õiguslikule raamistiks vastav kord puuetega inimeste õiguste kaitse eest vastutavate organitega või puuetega inimeste esindusorganisatsioonidega ja muude sidusrühmadega konsulteerimiseks ning nende kaasamiseks programmide ettevalmistamisse ja rakendamisse; — kord nende ametiasutuste personali koolitamiseks, kes osalevad puuetega inimeste suhtes kohaldatava liidu ja riikliku õiguse ja poliitika valdkonna Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide haldamises ja seires. Nimetatud koolitus peaks vajaduse korral hõlmama ka juurdepääsu ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonile ja selle praktilist kohaldamist liidu ja riiklike õigusaktide kohaselt; — kord, millega tagatakse ÜRO puuetega inimeste konventsiooni artikli 9 rakendamise seire seoses Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega kogu programmide ettevalmistamise ja rakendamise etapis.
4. Avalikud hanked	Korra olemasolu liidu avalike hangete õiguse tõhusaks kohaldamiseks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide valdkonnas.	<ul style="list-style-type: none"> — kord liidu avalike hangete eeskirjade tõhusaks kohaldamiseks asjakohaste mehhanismide kaudu; — kord, millega tagatakse läbipaistev lepingute sõlmimise menetlus; — kord fondide rakendamisse kaasatud personali koolitamiseks ja teavitamiseks; — kord haldussuutlikkuse tagamiseks liidu avalike hangete eeskirjade rakendamisel ja kohaldamisel.
5. Riigiabi	Korra olemasolu liidu riigiabieeskirjade tõhusaks kohaldamiseks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide valdkonnas.	<ul style="list-style-type: none"> — kord liidu riigiabiõiguse eeskirjade tõhusaks kohaldamiseks; — kord Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamisse kaasatud personali koolitamiseks ja teavitamiseks; — kord haldussuutlikkuse tagamiseks liidu riigiabiõiguse rakendamisel ja kohaldamisel.
6. Keskkonnamõju hindamise ning keskkonnamõju strateegilise hindamisega seotud keskkonnaalased õigusaktid	Korra olemasolu keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamisega seotud ELi keskkonnaalaste õigusaktide tõhusaks rakendamiseks.	<ul style="list-style-type: none"> — kord Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/92/EL ⁽²⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/42/EÜ ⁽³⁾ tõhusaks kohaldamiseks; — kord keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivide rakendamisse kaasatud personali koolitamiseks ja teavitamiseks; — kord piisava haldussuutlikkuse tagamiseks.

Valdkond	Eeltingimused	Täitmise kriteeriumid
7. Statistilised süsteemid ja tulemusnäitajad	<p>Programmide tõhususe ja mõju hindamiseks vajaliku statistilise aluse olemasolu.</p> <p>Tulemusnäitajate süsteemi olemasolu soovitud tulemuste saavutamisele kõige tõhusamalt kaasa aitavate meetmete valimiseks, tulemuste suunas tehtavate edusammude seireks ja mõju hindamiseks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Kord statistiliste andmete õigeaegseks kogumiseks ja koondamiseks, mis hõlmab järgmisi elemente: <ul style="list-style-type: none"> — allikate ja mehhanismide väljaselgitamine statistilise valideerimise tagamiseks; — koondandmete avaldamise ja üldsusele kättesaadavuse kord; — tõhus tulemusnäitajate süsteem, sealhulgas: <ul style="list-style-type: none"> — tulemusnäitajate valimine iga programmi jaoks, mis annab teavet selle kohta, mis põhjustel valitakse programmist rahastatavad poliitikameetmed; — sihtide kehtestamine nende näitajate jaoks; — järgmiste nõuete täitmine iga näitaja puhul: järjepidevus ja statistiline valideerimine, normatiivse tõlgendamise selgus, reageerimine poliitikale, andmete õigeaegne kogumine; — rakendatud on menetlused, et tagada, et kõikide programmist rahastatavate tegevuste puhul võetakse kasutusele tõhus näitajate süsteem.

⁽¹⁾ Nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsus Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel (ELT L 23, 27.1.2010, lk 35).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise (ELT L 26, 28.1.2012, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiiv 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30).

XII LISA

TEAVE FONDIDE TOETUSE KOHTA JA SELLEST TEAVITAMINE

1. TEGEVUSTE LOEND

Artikli 115 lõikes 2 osutatud tegevuste loend sisaldab vähemalt ühes liikmesriigi ametlikus keeles järgmisi andmevälju:

- toetusesaaja nimi (ainult juriidilised isikud; füüsilisi isikuid ei nimetata);
- tegevuse nimi;
- tegevuse kokkuvõte;
- tegevuse alustamise kuupäev;
- tegevuse lõpetamise kuupäev (tegevuse eeldatav füüsilise lõpuleviimise või täieliku rakendamise kuupäev);
- tegevusele eraldatud rahastamiskõlblike kulude kogusumma;
- liidu kaasfinantseerimise määr (vastavalt prioriteetsele suunale);
- tegevuse sihtnumber; või muu asjakohane asukohanäitaja;
- riik;
- tegevuse sekkumiskategooria kooskõlas artikli 96 lõike 2 esimese lõigu punkti b alapunktiga vi;
- tegevuste loendi viimase ajakohastatud versiooni kuupäev.

Andmeväljade rubriigid esitatakse samuti vähemalt ühes liidu ametlikest keeltest.

2. AVALIKKUSELE SUUNATUD TEABE- JA TEAVITAMISMEETMED

Liikmesriik, korraldusasutus ja toetusesaajad rakendavad vajalikke avalikkusele suunatud teabe- ja teavitamismeetmeid rakenduskava raames toetatavate tegevuste kohta kooskõlas käesoleva määrusega.

2.1. Liikmesriigi ja korraldusasutuse kohustused

1. Liikmesriik ja korraldusasutus tagavad, et teabe- ja teavitamismeetmeid rakendatakse kooskõlas teavitamisstrateegiaga ning et meetmete eesmärk on võimalikult lai meediakajastus, kasutades eri teavitamisvorme ja meetodeid sobival tasemel.
2. Korraldusasutus vastutab vähemalt järgmiste teabe- ja teavitamismeetmete eest:
  - a) suuremõtmelise teavitusürituse korraldamine, millega avalikustatakse rakenduskava(de) käivitumine, isegi enne asjakohaste teavitamisstrateegiade heakskiitmist;
  - b) aastas ühe suuremõtmelise teavitusürituse korraldamine, kus teavitatakse rahastamisvõimalustest, rakendatavatest strateegiatest ja esitletakse rakenduskava või rakenduskavade raames saavutatut, sealhulgas võimalusel suuremaid projekte ja muid näiteid projektidest;
  - c) liidu embleemi kasutamine iga korraldusasutuse ruumides;

- d) tegevuste loendi elektrooniline avaldamine kooskõlas käesoleva lisa 1. jaoga;
  - e) tegevustenaiteid rakenduskavade kaupa ühtsel veebilehel või rakenduskava veebiportaalis, mis on ligipääsetav ühtse veebilehe kaudu; näited peaksid olema mõnes levinumas liidu ametlikus keeles, mis ei ole asjaomase liikmesriigi ametlik keel või üks tema ametlikest keeltest;
  - f) teabe ajakohastamine rakenduskava rakendamise, sealhulgas vajaduse korral peamiste saavutuste kohta, ühtsel veebilehel või rakenduskava veebiportaalis, mis on ligipääsetav ühtse veebilehe kaudu.
3. Korraldusasutus kaasab teabe- ja teavitamismeetmesse kooskõlas liikmesriikide õigusnormide ja tavaga vajaduse korral järgmised asutused:
- a) artiklis 5 osutatud partnerid;
  - b) Euroopa kohta teavet jagavad infokeskused ning ka komisjoni esindused ja Euroopa Parlamendi infobürood liikmesriikides;
  - c) haridus- ja teadusasutused.

Need organid levitavad ulatuslikult artikli 115 lõikes 1 kirjeldatud teavet.

2.2. Toetusesaajate kohustused

1. Kõikides toetusesaaja teabe- ja teavitamismeetmetes tunnustatakse fondidest tegevusele antud toetust järgmisega:

- a) liidu embleemi kasutamine koos viitega liidule kooskõlas tehniliste näitajatega, mis sätestatakse rakendusaktis, mille komisjon võtab vastu artikli 115 lõike 4 alusel;
- b) viide tegevust toetava(te)le fondi(de)le.

Kui teave või teavitamismeede on seotud tegevuse või mitme tegevusega, mida kaastahastatakse rohkem kui ühest fondist, võib punktis b märgitud viite asendada viitega Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidele.

2. Tegevuse teostamise ajal teavitab toetusesaaja üldsust fondidelt saadud toetusest järgmisega:

- a) tegevuse lühikirjelduse esitamine (proportsionaalselt toetuse tasemega) toetusesaaja veebisaidil, juhul kui taoline veebisait on olemas, koos tegevuse eesmärkide ja tulemustega, tõstes esile rahalist abi liidult;
- b) punktide 4 ja 5 alla mittekuuluvate tegevuste puhul üldsusele hõlpsasti nähtavasse kohta, näiteks hoone sissepääsu juurde, vähemalt ühe plakati paigutamine (vähemalt suuruses A3), millel on teave projekti kohta, sealhulgas liidu rahalise toetuse kohta.

3. ESFist toetust saavate tegevuste ja vajadusel ERFist või Ühtekuuluvusfondist toetust saavate tegevuste puhul tagab toetusesaaja, et tegevuses osalejaid on rahastamisest teavitatud.

Iga dokument, mis on seotud tegevuse rakendamisega ning mida kasutatakse avalikkuse või osalejate jaoks, sealhulgas iga osalemis- või muu tunnistus, peab sisaldama avaldust selle kohta, et rakenduskava on saanud toetust fondist või fondidest.

4. ERFi või Ühtekuuluvusfondi tegevuse rakendamise ajal paneb toetusesaaja üles üldsusele hõlpsasti nähtavas kohas märkimisväärsete mõõtmetega ajutise stendi iga tegevuse kohta, mis seisneb taristu või ehitustööde rahastamises, mille puhul avaliku sektori kogutoetus tegevusele ületab 500 000 eurot.

5. Hiljemalt kolm kuud pärast tegevuse lõpetamist paneb toetusesaaja üldsusele hõlpsasti nähtavas kohas üles märkimisväärtete mõõtetega alalise tahvli või stendi iga tegevuse kohta, mis vastab järgmistele kriteeriumidele:

- a) ELi toetus tegevusele ületab 500 000 eurot;
- b) tegevus seisneb füüsilise eseme ostmises või taristu või ehitustegevuse rahastamises.

Tahvli või stendil näidatakse tegevuse nimetus ja peamine eesmärk. See valmistatakse ette kooskõlas tehniliste näitajatega, mille komisjon võtab vastu kooskõlas artikli 115 lõikega 4.

3. OLEMASOLEVATELE JA POTENTSAALSETELE TOETUSESAAJATELE SUUNATUD TEABEMEETMED

3.1. Potentsiaalsetele toetusesaajatele suunatud teavitamismeetmed

1. Korraldusamet tagab kooskõlas teavitamisstrateegiaga, et rakenduskava strateegiat, eesmärgi ning liidu ja liikmesriigi ühisel toetusel pakutavaid rahastamisvõimalusi koos asjaomaste fondide rahalise toetuse üksikasjadega tutvustatakse laialdaselt kõigile potentsiaalsetele toetusesaajatele ja huvitatud isikutele.
2. Korraldusamet tagab potentsiaalsete toetusesaajate juurdepääsu asjakohasele teabele, sh vajaduse korral ajakohastatud teabele, ja võttes arvesse elektrooniliste või muude sideteenuste juurdepääsetavust teatud potentsiaalsete toetusesaajate jaoks vähemalt järgmisest:
  - a) rahastamisvõimalused ning taotlusvooru avamine;
  - b) kulutuste rahastamiskõlblikkuse tingimused, mis tuleb täita, et kvalifitseeruda toetuse saamiseks rakenduskava raames;
  - c) rahastamisaotluste läbivaatamise korra ja menetlustähtaegade kirjeldus;
  - d) toetatavate tegevuste valimise kriteeriumid;
  - e) riikliku, piirkondliku või kohaliku tasandi kontaktisikud, kes oskavad anda teavet rakenduskavade kohta;
  - f) potentsiaalsete toetusesaajate kohustus teavitada avalikkust tegevuse eesmärgist ning fondidest tegevusele antavast toetusest kooskõlas punktiga 2.2. Korraldusamet võib nõuda potentsiaalsetelt toetusesaajatelt taotlustes tegevuse suurusega proportsionaalse teavitamistegevuse väljapakkumist.

3.2. Toetusesaajatele suunatud teavitamismeetmed

1. Korraldusamet teavitab toetusesaajaid sellest, et nõustudes rahastamisega, nõustuvad nad ühtlasi enda lisamisega artikli 115 lõike 2 kohaselt avaldatavasse toetusesaajate nimekirja.
2. Korraldusamet tagab teabe- ja teavitamistehendid, sealhulgas elektroonilised vormid, et aidata toetusesaajatel täita punktis 2.2 sätestatud kohustusi, kus see on asjakohane.

4. Teavitamisstrateegia komponendid

Korraldusameti ja vajaduse korral liikmesriigi koostatud teavitamisstrateegia sisaldab järgmisi komponente:

- a) teavitamisel rakendatava lähenemisviisi kirjeldus, sealhulgas peamised teabe- ja teavitamismeetmed, mis liikmesriigil või korraldusametisel rakendada tuleb ja mis on suunatud võimalikele toetusesaajatele, olemasolevatele toetusesaajatele, levitusvahenditele ja laiemale üldsusele, arvestades artiklis 115 kirjeldatud eesmärgi;
- b) materjalide kirjeldus, mis tehakse kättesaadavaks vormis, mis on juurdepääsetav puuetega inimestele;
- c) kirjeldus, kuidas toetusesaajaid teavitamistegevuses toetatakse;
- d) strateegia rakendamise kavandatav eelarve;

- e) haldusorganite, sealhulgas personaliressursside kirjeldus, kes vastutavad teabe- ja teavitamismeetmete rakendamise eest;
  - f) punktis 2 osutatud teabe- ja teavitamismeetmete kord, sealhulgas veebileht või veebiportaal, kus taolised andmed leiduvad;
  - g) teave selle kohta, kuidas hinnatakse teabe- ja teavitamismeetmeid poliitika, rakenduskava ja tegevuste nähtavuse ja teadvustamise valguses ning liidu etendatava rolli valguses;
  - h) vajadusel eelmise rakenduskava peamiste tulemuste kasutuse kirjeldus;
  - i) iga-aastane ajakohastamine, milles kirjeldatakse järgmisel aastal teostatavat teabe- ja teavitamistegevust.
-

XIII LISA

KORRALDUSASUTUSE JA SERTIFITSEERIMISASUTUSE MÄÄRAMISE KRITERIUMID

1. SISEKONTROLLIKESKKOND

- i) Sellise organisatsioonistruktuuri olemasolu, mis hõlmab korraldus- ja sertifitseerimis- ülesannete ja ülesannete jaotust kummaski nimetatud asutuses, ning mis tagab vajaduse korral funktsioonide lahususe põhimõtte järgimise.
- ii) Raamistik, millega tagatakse vahendus- ja ülesannete delegerimise korral nende vastavate vastutus- ja kohustuste määratlemine, nende delegeritud ülesannete täitmiseks vajaliku suutlikkuse kontrollimine ja aruandlus- ja seiremenetlus.
- iii) Eeskirjade eiramise ja põhjendamatult makstud summade tagasinõudmise aruandlus- ja seiremenetlus.
- iv) Kava organisatsioonis vajalike tehniliste oskustega personali määramiseks organisatsiooni eri tasanditel ja eri ülesannete jaoks.

2. RISKIJUHTIMINE

Arvestades proportsionaalsuse põhimõtet, raamistik, millega tagatakse, et vajaduse korral toimub asjakohane riskijuhtimine, eelkõige juhul, kui tegevusi muudetakse märkimisväärselt.

3. JUHTIMIS- JA KONTROLLIMEETMED

A. Korraldus- ja sertifitseerimis- asutus

- i) Menetlused, mis on seotud toetus- ja tegevus- taotlustega, taotluste hindamisega, rahastamiseks taotluste väljavalimisega, sealhulgas juhised ja suunised, et tagada, et tegevused aitavad kaasa asjakohaste prioriteetsete suundade osas konkreetsete eesmärkide täitmisele ja tulemuste saavutamisele kooskõlas artikli 125 lõike 3 punkti a alapunktiga i.
- ii) Menetlused juhtimise kontrollitoimingute jaoks, sealhulgas toetusesaajate esitatud hüvitamistaotluste haldus- ja tegevuste kohapealsed kontrollid.
- iii) Toetusesaajate esitatud hüvitamistaotluste käsitlemise ja maksete heakskiitmise menetlused.
- iv) Menetlused süsteemi jaoks, et koguda, kirjendada ja salvestada elektroonilisel kujul andmeid iga tegevuse kohta, sealhulgas vajaduse korral andmed tegevuses osalejate kohta ja näitajaid puudutavate andmete liigendamise soo alusel, kui see on vajalik, ning et tagada, et süsteemide turvalisus vastab rahvusvaheliselt tunnustatud standarditele.
- v) Korraldus- ja sertifitseerimis- asutuse määratud menetlused, mille eesmärk on tagada, et toetusesaajad kasutavad eraldi raamatupidamissüsteemi või vastavaid raamatupidamiskode kõigi tegevusega seotud tehingute kohta.
- vi) Tõhusate ja proportsionaalsete pettusevastaste meetmete rakendamise menetlused.
- vii) Piisava kontrollijälje ja arhiveerimissüsteemi tagamise menetlused.
- viii) Vahendite haldaja kinnituse, tehtud kontrollid ja tuvastatud nõrkusi käsitleva raporti ning lõppaudite ja -kontrollide aastakokkuvõtte koostamise menetlused.
- ix) Menetlused tagamaks, et toetusesaajale esitatakse dokument, milles kirjeldatakse iga tegevuse toetuse tingimusi.

B. Sertifitseerimisasutus

- i) Komisjonile esitatavate vahemaksetaotluste tõendamise menetlused.
- ii) Menetlused, mis käsitlevad raamatupidamise aastaaruannete koostamist ja selle tõendamist, et need on õiged, terviklikud ja täpsed ning et kulud vastavad kohaldatavatele õigusnormidele, võttes arvesse kõigi auditite tulemusi.
- iii) Menetlused piisava kontrollijälje tagamiseks, mis saavutatakse elektroonilise raamatupidamisarvestuse pidamisega, sealhulgas iga tegevuse osas sissenõutavate, sissenõutud ja tühistatud summade kohta.
- iv) Vajaduse korral menetlused tagamaks, et sertifitseerimisasutus saab korraldusastutustelt piisava teabe tehtud kontrollide kohta ja auditeerimisasutuse poolt või tema vastutusel teostatud auditite tulemused.

4. SEIRE

A. Korraldusastutus

- i) Menetlused seirekomisjoni töö toetamiseks.
- ii) Menetlused rakendamise aasta- ja lõpparuannete koostamiseks ning komisjonile esitamiseks.

B. Sertifitseerimisasutus

Menetlused, mis puudutavad sertifitseerimisasutuse ülesannet seirata juhtimise kontrollitoimingute tulemuste ning auditeerimisasutuse poolt või tema vastutusel teostatud auditite tulemuste üle enne maksetaotluste komisjonile esitamist.

XIV LISA

VASTAVUSTABEL

Määrus (EÜ) nr 1083/2006	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
Artiklid 3 ja 4	Artikkel 89
Artiklid 5, 6 ja 8	Artikkel 90
Artikkel 7	—
Artikkel 9	Artiklid 4 ja 6
Artikkel 10	Artikli 4 lõige 1
Artikkel 11	Artikkel 5
Artikkel 12	Artikli 4 lõige 4
Artikkel 13	Artikli 4 lõige 5
Artikkel 14	Artikli 4 lõiked 7 ja 8 ning artikkel 73
Artikkel 15	Artikkel 95
Artikkel 16	Artikkel 7
Artikkel 17	Artikkel 8
Artikkel 18	Artikkel 91
Artiklid 19-21	Artikkel 92
Artikkel 22	Artiklid 93 ja 94
Artikkel 23	Artikli 92 lõige 6
Artikkel 24	Artikli 91 lõige 3
Artikkel 25	Artiklid 10 ja 11
Artikkel 26	Artikkel 12
Artikkel 27	Artikkel 15
Artikkel 28	Artiklid 14 ja 16
Artikkel 29	Artikkel 52
Artikkel 30	Artikkel 53
Artikkel 31	Artikkel 113
Artikkel 32	Artiklid 26, 29 ja artikli 96 lõiked 9 ja 10
Artikkel 33	Artikkel 30 ja artikli 96 lõige 11
Artikkel 34	Artikkel 98
Artikkel 35	Artikkel 99
Artikkel 36	Artikkel 31
Artikkel 37	Artikkel 27 ja artikli 96 lõiked 1–8
Artikkel 38	—

Määrus (EÜ) nr 1083/2006	Käesolev määrus
Artikkel 39	Artikkel 100
Artikkel 40	Artikkel 101
Artikkel 41	Artiklid 102 ja 103
Artikkel 42	Artikli 123 lõige 7
Artikkel 43	—
Artikkel 43a	Artikkel 67
Artikkel 43b	Artikkel 67
Artikkel 44	Artiklid 37–46
Artikkel 45	Artiklid 58 ja 118
Artikkel 46	Artiklid 59 ja 119
Artikkel 47	Artikkel 54
Artikkel 48	Artikkel 55, artikli 56 lõiked 1–3, artikkel 57 ja artikli 114 lõiked 1 ja 2
Artikkel 49	Artikli 56 lõige 4, artikkel 57 ja artikli 114 lõige 3
Artikkel 50	Artiklid 20–22
Artikkel 51	—
Artikkel 52	Artikkel 121
Artiklid 53 ja 54	Artiklid 60 ja 120
Artikkel 55	Artikkel 61
Artikkel 56	Artiklid 65–70
Artikkel 57	Artikkel 71
Artikkel 58	Artikkel 73
Artikkel 59	Artikkel 123
Artikkel 60	Artikkel 125
Artikkel 61	Artikkel 126
Artikkel 62	Artikkel 127
Artikkel 63	Artikkel 47
Artikkel 64	Artikkel 48
Artikkel 65	Artikkel 110
Artikkel 66	Artikkel 49
Artikkel 67	Artiklid 50 ja 111
Artikkel 68	Artiklid 51 ja 112
Artikkel 69	Artiklid 115–117
Artikkel 70	Artiklid 74 ja 122
Artikkel 71	Artikkel 124
Artikkel 72	Artikkel 75

Määrus (EÜ) nr 1083/2006	Käesolev määrus
Artikkel 73	Artikkel 128
Artikkel 74	Artikkel 148
Artikkel 75	Artikkel 76
Artikkel 76	Artiklid 77 ja 129
Artikkel 77	Artiklid 78 ja 130
Artiklid 78 ja 78a	Artikkel 131
Artikkel 79	—
Artikkel 80	Artikkel 132
Artikkel 81	Artiklid 80 ja 133
Artikkel 82	Artiklid 81 ja 134
Artikkel 83	—
Artikkel 84	Artikkel 82
Artiklid 85–87	Artikkel 135
Artikkel 88	—
Artikkel 89	Artikkel 141
Artikkel 90	Artikkel 140
Artikkel 91	Artikkel 83
Artikkel 92	Artikkel 142
Artikkel 93	Artiklid 86 ja 136
Artikkel 94	—
Artikkel 95	—
Artikkel 96	Artikkel 87
Artikkel 97	Artikkel 88
Artikkel 98	Artikkel 143
Artikkel 99	Artiklid 85 ja 144
Artikkel 100	Artikkel 145
Artikkel 101	Artikkel 146
Artikkel 102	Artikkel 147
Artiklid 103 ja 104	Artikkel 150
Artikkel 105	Artikkel 152
Artikkel 105a	—
Artikkel 106	Artikkel 151
Artikkel 107	Artikkel 153
Artikkel 108	Artikkel 154

Nõukogu ja komisjoni ühisavaldus artikli 67 kohta

Nõukogu ja komisjon on nõus, et artikli 67 lõikes 4, millega välistatakse artikli 67 lõike 1 punktides b–d sätestatud lihtsustatud kulude kohaldamine siis, kui toimingut või selle osaks olevat projekti rakendatakse ainuüksi riigihankemenetluste kaudu, ei välistata toimingut rakendamist selliste riigihankemenetluste kaudu, mille tulemusel tasub toetusesaaja töövõtjale makseid eelnevalt kindlaksmääratud ühikuhindade alusel. Nõukogu ja komisjon on nõus, et toetusesaaja poolt kindlaksmääratud ja tasutud kulusid, mis põhinevad nimetatud ühikuhindadel, mis on kehtestatud riigihankemenetluste kaudu, käsitatakse tegelikult tehtud ja toetusesaaja poolt välja makstud tegelike kuludena artikli 67 lõike 1 punkti a kohaselt.

Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisavaldus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 läbivaatamise kohta, mis on seotud assigneeringute uuesti kasutusele võtmisega

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon on leppinud kokku lisada finantsmääruse läbivaatamise, mis ühtlustab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 966/2012 mitmeaastase finantsraamistikuga aastateks 2014–2020, sätteid, mis on vajalikud tulemusreservi eraldamise korraks ning seoses artikli 39 (VKESid käsitlev algatus) kohase rahastamisvahendite rakendamisega määruse raames, millega sätestatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ühissätteid, mis käsitlevad järgmiste assigneeringute uuesti kasutusele võtmist:

- i. programmide tulemusreserviga seoses kulukohustustega seotud assigneeringud, mis tuli vabastada, kuna nende programmide prioriteetide vahe-eesmärke ei saavutatud ning
- ii. artikli 39 lõike 4 punktis b osutatud eriprogrammide kulukohustustega seotud assigneeringud, mis tuli vabastada, kuna liikmesriigi rahaline osalus rahastamisvahendis tuli lõpetada.

—

Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisavaldus artikli 1 kohta

Kui on vaja täiendavaid ühiste eeskirjade põhjendatud erandeid, et võtta arvesse EMKFi ja EAFRD eripära, kohustuvad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon neid erandeid võimaldama, tehes nõuetekohase hoolesegaga vajalikud muudatused määruses, millega sätestatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ühissätted.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühisavaldus artikli 5 lõike 3 kohaldamisega seotud tagasiulatuvuse vältimise kohta

Euroopa Parlament ja nõukogu leppisid kokku, et:

- Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ühissätete määruse artikli 14 lõike 2, artikli 5 lõike 1 punkti c ja artikli 26 lõike 2 kohaldamise osas sisaldavad liikmesriikide võetud meetmed artikli 5 lõikes 1 nimetatud partnerite kaasamiseks partnerluslepingu ja artikli 5 lõikes 2 nimetatud programmide ettevalmistamiseks kõiki liikmesriikide praktilisel tasandil võetud meetmeid sõltumata nende ajastusest ning meetmeid, mida nad on võtnud enne nimetatud määruse jõustumist ja enne sama määruse artikli 5 lõike 3 alusel vastu võetud Euroopa käitumisjuhendit käsitleva delegeeritud õigusakti jõustumist, liikmesriigi programmitöö menetluse ettevalmistavas etapis, eeldusel et määruuses sätestatud partnerluspõhimõtte eesmärgid saavutatakse; seoses sellega teevad liikmesriigid vastavalt oma riiklikule ja piirkondlikule pädevusele otsuse nii kavandatava partnerluslepingu kui ka kavandatavate programmiprojektide sisu osas kooskõlas nimetatud määruse asjakohaste sätete ja fondispetsiifiliste eeskirjadega;
  - artikli 5 lõike 3 alusel vastu võetud Euroopa käitumisjuhendit käsitlev delegeeritud õigusakt ei oma mingil juhul ning ei otseselt ega kaudselt mingit tagasiulatuvat mõju, eelkõige seoses partnerluslepingu ja programmide heakskiitmismenetlusega, kuna liidu seadusandja sooviks ei ole anda komisjonile volitusi lükata tagasi partnerluslepingu ja programmide heakskiitmist üksnes ja ainult artikli 5 lõike 3 alusel vastu võetud Euroopa käitumisjuhendi mingit laadi rikkumise põhjal;
  - Euroopa Parlament ja nõukogu kutsuvad komisjoni üles tegema neile artikli 5 lõike 3 alusel vastu võetava delegeeritud õigusakti eelnõu teksti kättesaadavaks nii varakult kui võimalik, kuid hiljemalt kuupäeval, mil nõukogu võtab vastu poliitilise kokkuleppe Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ühissätete määruse kohta, või kuupäeval, mil nimetatud määrust käsitleva raporti projekti hääletatakse Euroopa Parlamendi täiskogul, sõltuvalt sellest, kumb kuupäev on varasem.
-

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1304/2013,

17. detsembri 2013,

mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 164,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt,

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾ on kehtestatud Euroopa Sotsiaalfondi („sotsiaalfond“), Euroopa Regionaalarengu Fondi („regionaalarengu fond“), Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi tegevusraamistik ning ühtlasi on selles konkreetsemalt sätestatud programmitöö, seire ja hindamise ning juhtimise ja kontrollimise valdkondlikud eesmärgid, põhimõtted ja eeskirjad. Seepärast vajavad täpsustamist sotsiaalfondi ülesanded ja tegevusulatus ning valdkondlike eesmärkide saavutamiseks seotud asjaomased investeerimisprioriteedid; samuti on vaja kehtestada konkreetsete sätete selle kohta, millist liiki tegevust võib sotsiaalfondist rahastada.

(2) Sotsiaalfond peaks parandama tööhõivevõimalusi, suurendama sotsiaalset kaasatust, võitlema vaesuse vastu,

edendama haridust, oskusi ja elukestvat õpet ning arendama aktiivse, ulatusliku ja püsiva kaasamise poliitikat kooskõlas nende ülesannetega, mis on sotsiaalfondile pandud Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELi toimimise leping“) artikliga 162, et seeläbi aidata kaasa majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 174. Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 9 peaks sotsiaalfond võtma arvesse kõrge tööhõive taseme edendamise, piisava sotsiaalse kaitse tagamise, sotsiaalse tõrjutuse vastase võitluse ning hariduse, koolituse ja inimeste tervise kaitse kõrge tasemega seotud nõudeid.

(3) 17. juuni 2010. aasta Euroopa Ülemkogul tehti ettepanek, et kõik ühised poliitikasuunad, sealhulgas ka ühtekuuluvuspoliitika, peaksid toetama Euroopa 2020. aasta aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiat (Euroopa 2020. aasta strateegia). Et tagada sotsiaalfondi täielik kooskõla nimetatud strateegia eesmärkidega, eelkõige tööhõive, hariduse ja koolituse osas ning võitluses sotsiaalse tõrjutuse, vaesuse ja diskrimineerimisega, peaks sotsiaalfond toetama liikmesriike, võttes arvesse asjakohaseid koostöösuuniseid ja asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi, mis on vastu võetud ELi toimimise lepingu artikli 121 lõike 2 ja artikli 148 lõike 4 alusel, ning vajaduse korral riiklikul tasandil riiklikku reformikava, mida toetavad riiklikud tööhõivestrategieid, riiklikke sotsiaalaruandeid, romasid käsitlevaid riiklikke integratsioonistrateegiaid ja puudega inimesi käsitlevaid riiklikke strateegiaid. Samuti peaks sotsiaalfond kaasa aitama juhtalgatuste rakendamise asjakohaste aspektidele, pöörates erilist tähelepanu juhtalgatustele „Uute oskuste ja töökohtade tegevuskava“, „Noorte liikuvus“ ja „Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm“. Lisaks peaks ta toetama ka „Euroopa digitaalne tegevuskava“ ja „Innovaatiline liit“ kirjeldatud asjakohaseid tegevusi.

(4) Liidu ees seisavad struktuursed probleemid, mis tulenevad majanduse üleilmastumisest, tehnoloogilistest muutustest ja tööjõu vananemisest ning üha suurenevast oskuste ja tööjõu puudusest mõnedes sektorites ja piirkondades. Nende nähtuste mõju on veelgi süvendanud hiljutine majandus- ja finantskriis, mille tulemusena on suurenenud tööpuudus eriti noorte ja muude ebasoodsas olukorras olevate inimeste, nagu sisserännanud ja vähemused, seas.

(5) Sotsiaalfond peaks püüdma parandada tööhõivet, parandama juurdepääsu tööturule, pöörates erilist tähelepanu tööturul kõige enam eemale jäänud inimestele ning toetama tööjõu vabatahtlikku liikuvust. Sotsiaalfond peaks toetama ka aktiivse ja tervena vananemist, sealhulgas innovaatiliste töökorraldusvormide abil, edendades töötervishoidu ja tööhutust ning suurendades tööalast

⁽¹⁾ ELT C 143, 22.5.2012, lk 82 ja ELT C 271, 19.9.2013, lk 101.

⁽²⁾ ELT C 225, 27.7.2012, lk 127.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 320).

konkurentsivõimet. Edendades tööturgude paremat toimimist töötajate riikidevahelise liikuvuse kaudu, peaks sotsiaalfond toetama eelkõige Euroopa tööturuasutuste süsteemi (EURESe tegevus) seoses töölevõtmise ja sellega seotud teabe, nõustamis- ja juhendamisteenustega nii riiklikul kui ka piiriülel tasandil. Sotsiaalfondi rahastatavad tegevused peaksid vastama Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 5 lõikele 2, milles on sätestatud, et kellelki ei tohi nõuda sunniviisilist või kohustuslikku töötamist.

- (6) Sotsiaalfond peaks edendama ka sotsiaalset kaasatust ning ära hoidma ja vähendama vaesust, et põlvkondadeüleselt välja murda ebasoodsate olude ringist, milleks on tarvis kasutusele võtta mitmeid poliitikameetmeid, mis on suunatud kõige ebasoodsamas olukorras olevatele inimestele, olenemata nende vanusest (sealhulgas lapsed, palga-vaesed ja eakad naised). Tähelepanu tuleks pöörata varjupaigataotlejate ja põgenike osalemisele. Sotsiaalfondi võib kasutada selleks, et parandada juurdepääsu taskukohastele, jätkusuutlikele ja kvaliteetsetele üldhuviteenustele, eelkõige tervishoiuteenustele, tööhõive- ja koolitusteenustele, kodututele mõeldud teenustele, lapse koolipäeva järgsetele, lastehoiu ja pikaajalise hoolduse teenustele. Toetatavad teenused võivad olla avaliku, erasektori ja/või kogukonna pakutavad ning neid võivad osutada erinevad teenuseosutajad, nimelt avalik haldus, eraettevõtted, sotsiaalsed ettevõtted, valitsusvälised organisatsioonid.
- (7) Sotsiaalfond peaks kohustuma tegelema varajase koolist väljalangemisega ning edendama kvaliteetse hariduse kõigile võrdset kättesaadavust, investeerima kutseharidusse, parandama hariduse ja kutseõppe vastavust tööturu nõudmistele ning tõhustama elukestvat õpet, sealhulgas formaalseid, mitteformaalseid ja informaalset õppevormi.
- (8) Lisaks neile prioriteetidele tuleks majanduskasvu suurendamise ja tööhõivevõimaluste lisamise huvides muuta vähem arenenud piirkondades ja liikmesriikides riikliku ja piirkondliku tasandi avalik haldus tõhusamaks ning suurendada avaliku halduse suutlikkust kaasavaks toimimiseks. Tuleks suurendada nende sidusrühmade, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide institutsionaalset suutlikkust, kes tegelevad tööhõive-, haridus-, koolituse ja sotsiaalpoliitikaga, sealhulgas mittediskrimineerimise valdkonnaga.
- (9) Toetus, mida antakse kogukonna juhitud kohaliku arengu investeerimisprioriteedi raames, võib kaasa aidata kõigile

valdkondlikele eesmärkidele, mis on sätestatud käesolevas määruses. Sotsiaalfondist toetatavad kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiad peaksid kaasama kohalikke ebasoodsas olukorras olevaid inimesi, seda nii kohalike algatusrühmade juhtimist kui ka strateegia sisu silmas pidades.

- (10) Samas on oluline toetada liidu mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arengut ja konkurentsivõimet ning tagada, et inimesed suudaksid asjaomaste oskuste omandamise ja elukestva õppe võimaluste toel kohaneda selliste uute nähtustega nagu nihe teadmispõhise majanduse suunas, digitaalarengu tegevuskava, üleminek vähese CO₂-heitega ja energiatõhusale majandusele. Oma esmatähtsate valdkondlike eesmärkide saavutamise kaudu saaks sotsiaalfond aidata kaasa nende ülesannetega toimetulemisele. Seoses sellega peaks sotsiaalfond toetama tööjõu siirdumist õpingutelt tööle ja liikumist rohelisemate oskuste ja töökohtade suunas ning peaks tegelema oskuste nappusega, sealhulgas energiatõhususe, taastuvenergia ja säästva transpordi sektorites. Sotsiaalfond peaks edendama ka kultuurilisi ja loominguilisi oskusi. Kaudselt aitavad sotsiaalfondi eesmärkidele kaasa sotsiaal-kultuuriline, loome- ja kultuurisektor, nende potentsiaali tuleks seepärast paremini kasutada sotsiaalfondi projektides ja programmitöös.
- (11) Võttes arvesse jätkuvat vajadust teha jõupingutusi noorte töötuse vähendamiseks liidus tervikuna, tuleks probleemsemate piirkondade jaoks luua noorte tööhõive algatus. Selle raames tuleks toetada nimetatud piirkondade töötuid või mitteaktiivseid noori, kes on kõrvale jäänud tööturust, haridusest ja koolitusest, tugevdades ja kiirendades seeläbi sotsiaalfondist rahastatavate meetmete võtmist. Täiendavaid vahendeid tuleks suunata konkreetset noorte tööhõive algatusse ja nendega peaks kõige enam mõjutatud piirkondades kaasnema rahastamine sotsiaalfondist. Olles suunatud pigem üksikisikutele kui struktuuridele, tuleks noorte tööhõive algatuse raames võtta eesmärgiks täiendada teisi sotsiaalfondist rahastatavaid tegevusi ja riiklikke meetmeid, mis on suunatud noortele, kes on kõrvale jäänud tööturust, haridusest ja koolitusest, rakendades selleks ka noortele antavat garantiid kooskõlas nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitussega⁽¹⁾, milles nähakse ette, et noored peaksid saama hiljemalt nelja kuu möödudes töötuks jäämisest või formaalharidussüsteemist lahkumisest kvaliteetse töö-, haridustee jätkamise, õpipoisiõppe või praktikapakku-mise. Noorte tööhõive algatusega võib samuti toetada varajase koolist väljalangemise vastase võitluse meetmeid. Sotsiaaltoetuste kättesaadavus noore, tema perekonna või ülalpeetavate jaoks ei tohiks sõltuda noore osalusest noorte tööhõive algatuses.

⁽¹⁾ ELT C 120, 26.4.2013, lk 1.

- (12) Noorte tööhõive algatus tuleks täielikult integreerida sotsiaalfondi programmitöösse, kuid vajaduse korral tuleks selle algatuse tarvis kavandada erisätteid, et saavutada selle eesmärgid. On vaja lihtsustada ja hõlbustada noorte tööhõive algatuse rakendamist, eelkõige mis puudutab finantsjuhtimise sätteid ja valdkondlikku keskendumist Selleks et tagada noorte tööhõive algatuse tulemuste selge väljatoomine ja nende tutvustamine, tuleks kavandada vastav seire ja hindamine, aga ka teavitamis- ja reklaamimeetmed. Noorteorganisatsioonid tuleks kaasata seirekomisjoni aruteludesse noorte tööhõive algatuse ettevalmistamise ja rakendamise, kaasa arvatud hindamise üle.
- (13) Sotsiaalfond peaks andma oma panuse Euroopa 2020. aasta strateegia elluviimisse ja tagama, et abi suunatakse suures osas liidu esmatahtsatesse valdkondadesse. Ühtekuuluvuspoliitika raames sotsiaalfondilt saadav minimaalne osa kehtestatakse vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 92 lõikele 4. Eelkõige peaks sotsiaalfond suurendama toetust sotsiaalse tõrjutuse ja vaesusega võitlemisele spetsiaalselt selleks ettenähtud miinimumeraldistega, mis moodustaksid iga liikmesriigi puhul 20 % kõigist sotsiaalfondi vahenditest. Sotsiaalfondist antava toetuse puhul kasutatavate investeerimisprioriteetide valik ja arv peaks olema piiratud vastavalt toetatavate piirkondade arengutasemele.
- (14) Sotsiaalfondist toetust saanud tegevustega liidu tasandil saavutatud tulemuste hoolika seire ja parema hindamise tagamiseks tuleks käesoleva määrusega kehtestada läbi-paistvate ja objektiivsete väljund- ja tulemusnäitajate ühine kogum. Need näitajad peaksid vastama investeerimisprioriteetidele ja tegevuse liigile, mida on toetatud kooskõlas käesoleva määruse ja määruse (EL) nr 1303/2013 asjakohaste sätetega. Neid näitajaid tuleks vajaduse korral täiendada programmispetsiifiliste tulemus- ja/või väljundnäitajatega.
- (15) Liikmesriike julgustatakse andma aru sotsiaalfondi investeringute mõjust võrdsetele võimalustele, võrdsele kättesaadavusele ja marginaliseeritud rühmade integreerimisele kõikide rakenduskavade lõikes.
- (16) Võttes arvesse andmekaitse nõudeid seoses osalejaid puudutavate tundlike andmete kogumise ja säilitamisega, peaksid liikmesriigid ja komisjon korrapäraselt hindama nende sotsiaalfondi toetuste tulemuslikkust, tõhusust ja mõju, mida antakse eelkõige ebasoodsas olukorras olevate inimeste, nagu romade sotsiaalse kaasatuse edendamiseks ning vaesuse vastu võitlemiseks. Liikmesriike ergutatakse sotsiaalfondi rahastatud algatustest aru andma riiklikele reformikavadele lisatud riiklikes sotsiaalaruannetes, eelkõige mis puudutab marginaliseeritud kogukondi, nagu romad ja sisserändajad.
- (17) Sotsiaalfondist toetatavate meetmete tõhus ja tulemuslik rakendamine tugineb heale valitsemistavale ning kõikide asjaomaste territoriaalsete ja sotsiaalmajanduslike osalejate vahelisele partnerlusele, võttes arvesse piirkondlikul ja kohalikul tasandil tegutsejaid, eriti kohalikke ja piirkondlikke asutusi esindavaid katusorganisatsioone, organiseerunud kodanikuühiskonda, majandus- ja eriti sotsiaalpartnereid ning valitsusväliseid organisatsioone. Liikmesriigid peaksid seepärast tagama sotsiaalpartnerite ja valitsusväliste organisatsioonide osaluse sotsiaalfondi strateegilises juhtimises alates rakenduskavade prioriteetide määramisest kuni sotsiaalfondi rakendamise ja tulemuste hindamiseni.
- (18) Liikmesriigid ja komisjon peaksid tagama, et sotsiaalfondi rahastatavate prioriteetide elluviimine aitab edendada naiste ja meeste võrdõiguslikkust vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 8. Hindamine on näidanud, kui oluline on võtta õigeaegselt ja järjekindlalt arvesse soolise võrdõiguslikkuse eesmärgi rakenduskavade kõigi mõõtmete juures ning rakenduskavade ettevalmistamise, seire, rakendamise ja hindamise kõigis etappides, tagades samas, et võetakse kasutusele konkreetseid meetmeid soolise võrdõiguslikkuse ja naiste majandusliku sõltumatusedendamiseks, hariduse ja oskuste parandamiseks ning vägivalda ohvriks langenud naiste reintegreerimiseks tööturule ja ühiskonda.
- (19) Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 10 peaks sotsiaalfondist rahastatavate prioriteetide rakendamine toetama võitlust diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel, pöörates erilist tähelepanu isikutele, keda diskrimineeritakse mitmekordselt. Diskrimineerimist seksuaalse sättumuse alusel tuleks tõlgendada laiemalt, nii et see hõlmaks muid soolisi aspekte kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga. Sotsiaalfondist rahastatavate prioriteetide rakendamine peaks samuti toetama võrdsete võimaluste edendamist. Sotsiaalfond peaks toetama liidu selliste kohustuste täitmist, mis tulenevad ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonist, muu hulgas seoses hariduse, töö ja tööhõive ning juurdepääsetavusega. Samuti peaks sotsiaalfond aitama kaasa teenuste viimisele hooldusasutustest kogukondlikule tasandile. Sotsiaalfondist ei tuleks toetada ühtegi tegevust, mis aitab kaasa segregatsioonile või sotsiaalsele tõrjutusele.
- (20) Sotsiaalse innovatsiooni toetamine aitab kohendada poliitikat vastavalt sotsiaalsetele muutustele. Sotsiaalfond peaks innustama ja toetama innovaatilisi sotsiaalseid ettevõtteid ja ettevõtjaid ning valitsusväliste organisatsioonide ja muude sotsiaalmajanduses osalejate innovaatilisi projekte. Poliitika tulemuslikkuse parandamiseks on väga oluline, et innovaatilisi lahendusi katsetataks ja hinnataks enne nende ulatuslikumat kasutuselevõttu, ja

- seetõttu on sel puhul õigustatud eritoetuste andmine sotsiaalfondist. Innovaatilised lahendused võiksid hõlmata sotsiaalsete parameetrite väljatöötamist, nagu sotsiaalne märgistamine, tingimusel et need osutuvad tulemuslikuks.
- (21) Riikidevahelisel koostööl on märkimisväärne lisaväärtus, mistõttu kõik liikmesriigid peaksid seda toetama, välja arvatud asjakohaselt põhjendatud juhtudel, võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet. Samuti on vaja tugevdada komisjoni kui kogemuste vahetusele kaasaitaja ja asjaomaste algatuste elluviimise koordineerija rolli.
- (22) Selleks et edendada ühtset ja terviklikku lähenemisviisi tööhõivele ja sotsiaalse kaasatusele, tuleks sotsiaalfondist toetada valdkonnaüleseid ja territoriaalsetel alustel toimivaid partnerlusi.
- (23) Piirkondlike ja kohalike sidusrühmade kaasamine peaks aitama ellu viia Euroopa 2020. aasta strateegiat ja selle peamisi eesmärgi. Piirkondlike ja kohalike ametivõimude, linnade, sotsiaalpartnerite ja valitsusväliste organisatsioonide aktiivsemaks kaasamiseks rakenduskavade ettevalmistamiseks ja rakendamiseks võib kasutada ja toetada piirkondlike pakke, tööhõive ja sotsiaalse kaasamise kohalike algatusi, kogukondlikult juhitud kohaliku säästva ja kaasava arengu strateegiaid linna- ja maapiirkondades ning säästva linnaarengu strateegiaid.
- (24) Määruses (EL) nr 1303/2013 on sätestatud, et kulude rahastamiskõlblikkuse reeglid tuleb kindlaks määrata liikmesriigi tasandil teatavate eranditega, milleks on vaja kehtestada sotsiaalfondi käsitlevad erisätted.
- (25) Sotsiaalfondi kasutamise lihtsamaks muutmise ja vigade esinemise ohu vähendamise huvides ning arvestades fondist toetatavate tegevuste eripära, on otstarbekas kehtestada sätted, mis täiendavad määrust (EL) nr 1303/2013 kulude rahastamiskõlblikkuse osas.
- (26) Ühikuhindade standardiseeritud astmike ja ühekordsete maksete kasutamine ning kindlamääraline rahastamine peaks muutma toetusesaajale protsessi lihtsamaks ning vähendama kõigi sotsiaalfondi projektipartnerite halduskoormust.
- (27) Oluline on tagada iga rakenduskava usaldusväärne finantsjuhtimine ning selle võimalikult tulemuslik ja kasutajasõbralik rakendamine. Liikmesriigid peaksid hoiduma sellest, et kehtestada lisaeeskirju, mis muudavad raha kasutamise toetusesaajate jaoks keerulisemaks.
- (28) Liikmesriike ja piirkondi tuleks julgustada kasutama sotsiaalfondi rahastamisvahendite kaudu, et toetada näiteks tudengeid, töökohtade loomist, tööjõu liikuvust, sotsiaalset kaasatust ja sotsiaalset ettevõtlust.
- (29) Sotsiaalfond peaks täiendama liidu muid programme ning arendada tuleks sotsiaalfondi tihedat koostööd liidu muude rahastamisvahenditega.
- (30) Investeeringud inimkapitali on peamine hoob, mis aitab liidul kindlustada rahvusvahelise konkurentsivõime ja majanduse jätkusuutliku elavdamise. Mitte ühegi investeeringuga ei suudeta saavutada struktuurireforme, kui investeeringuga ei kaasne majanduskasvule orienteeritud ja sidus inimkapitali arendamise strateegia. Seetõttu tuleb tagada, et programmiperioodil 2014-2020 oskuste parandamiseks ja tööhõive suurendamiseks ette nähtud vahendid võimaldavad võtta asjakohase ulatusega meetmeid.
- (31) Komisjonile tuleks anda vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 290 õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada ühikuhindade standardiseeritud astmiku ja ühekordsete maksete määratlused ja nendega seotud maksimumsummad vastavalt erinevatele tegevuste liikidele. Eriti tähtis on, et komisjon peaks ettevalmistustööde ajal asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning nõuetekohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (32) Komisjoni peaks sotsiaalfondi haldamisel abistama ELi toimimise lepingu artiklis 163 ette nähtud sotsiaalfondi komitee.
- (33) Kuna käesolev määrus asendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1081/2006,⁽¹⁾ tuleks kõnealune määrus kehtetuks tunnistada. Käesolev määrus ei peaks siiski mõjutama selliste toetuste maksmise jätkumist või muutmist, mille komisjon on kiitnud heaks määruse (EÜ) nr 1081/2006 alusel või mis tahes muude õigusaktide alusel, mida kohaldatakse selliste toetuste suhtes 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Nimeetatud määrust ja muid kohaldatavaid õigusakte tuleks seega kohaldada selliste toetuste või asjaomaste tegevuste suhtes jätkuvalt ka pärast 31. detsembrit 2013 kuni nende lõpetamiseni. Määruse (EÜ) nr 1081/2006 alusel esitatud või heaks kiidetud toetustaotlused peaksid jösse jääma,

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1081/2006, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1784/1999 (ELT L 210, 31.7.2006, lk 12).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolev määrus kehtestab Euroopa Sotsiaalfondi („sotsiaalfond“), sealhulgas noorte tööhõive algatuse ülesanded, sotsiaalfondist antava toetuse ulatuse, erisätted ja rahastamiskõlblike kulude liigid.

Artikkel 2

Ülesanded

1. Sotsiaalfond edendab tööhõive ja töökvaliteedi kõrget taset, parandab juurdepääsu tööturule, toetab töötajate geograafilist ja tööalast liikuvust ning aitab neil kohaneda tööstuslike muudatustega ja jätkusuutlikuks arenguks vajalike tootmissüsteemide muudatustega, julgustab kõrgetasemelise hariduse ja koolituse andmist kõigile ning toetab noorte siirdumist õpingutelt tööle, võitleb vaesusega ja suurendab sotsiaalset kaasatust, edendab soolist võrdõiguslikkust, mittediskrimineerimist ja võrdseid võimalusi, aidates seeläbi kaasa liidu prioriteetide saavutamisele majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse süvendamise vallas.

2. Sotsiaalfond täidab lõikes 1 sätestatud ülesandeid, toetades liikmesriike liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia („Euroopa 2020. aasta strateegia“) prioriteetide ja peamiste eesmärkide saavutamisel ning võimaldab liikmesriikidel üle saada konkreetsetest raskustest Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamisel. Sotsiaalfond toetab oma ülesannetega seotud poliitika ja meetmete kavandamist ja rakendamist, võttes arvesse asjakohaseid koostöösuuniseid ja asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi, mis on vastu võetud ELi toimimise lepingu artikli 121 lõike 2 ja artikli 148 lõike 4 alusel ning vajaduse korral riiklikul tasandil riiklikke reformikavu ning muid asjakohaseid riiklikke strateegiaid ja aruandeid.

3. Sotsiaalfond teenib rahvast, aidates muu hulgas selliseid ebasoodsas olukorras olevaid inimesi nagu pikaajalised töötud, puudega inimesed, sisserändajad, rahvusvähemused, marginaliseeritud kogukonnad ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega kokkupuutuvad igas vanuses inimesed. Samuti toetab sotsiaalfond töötajaid, ettevõtteid, sealhulgas sotsiaalmajanduses osalejaid, ja ettevõtjaid, aga ka süsteeme ja struktuure, et aidata neil kohaneda uute ülesannetega, sealhulgas vähendada oskuste nõudlusele mittevastavust, ning edendada häid valitsemistavasid, sotsiaalset arengut ja reformide elluviimist eelkõige tööhõive, hariduse, koolituse ja sotsiaalpoliitika vallas.

Artikkel 3

Toetuse kasutusala

1. Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimese lõigu punktides 8, 9, 10 ja 11 esitatud valdkondlike eesmärkide raames,

mis vastavad käesoleva lõike punktidele a, b, c, ja d, ning kooskõlas sotsiaalfondi ülesannetega, toetatakse sotsiaalfondist järgmisi investeerimisprioriteete:

a) Püsiva ja kvaliteetse tööhõive edendamise ning tööjõu liikuvuse parandamise valdkondliku eesmärgi raames toetatakse järgmist:

i) töötajate ja mitteaktiivsete inimeste, sealhulgas pikaajaliste töötute ja tööturul eemale jäävate inimeste töövoimalustele juurdepääs, sealhulgas ka kohaliku tähtsusega tööhõivealgatuste ning tööalase liikuvuse toetamise kaudu;

ii) eelkõige noorte, kes on kõrvale jäänud tööturul, haridusest ja koolitusest, sealhulgas sotsiaalselt tõrjutute riskirühma ja marginaliseeritud kogukondadesse kuuluvate noorte jätkusuutlik integreerimine tööturule, sealhulgas noortegarantii rakendamise kaudu;

iii) töö füüsilisest isikust ettevõtjana, ettevõtlus ja ettevõtete, sealhulgas innovatiivsete mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtete loomine;

iv) naiste ja meeste võrdõiguslikkus kõigis valdkondades, kaasa arvatud töö saamisel ja karjääri edendamisel, töö- ja eraelu ühitamine ning võrdväarse töö eest võrdse tasu maksmise edendamine;

v) töötajate, ettevõtete ja ettevõtjate kohanemine muudatusega;

vi) aktiivse ja tervena vananemine;

vii) tööturuasutuste, nagu avaliku ja erasektori tööhõivetalituste moderniseerimine ning tööjõu ja tööturu vajaduste vastavuse parandamine, sealhulgas selliste meetmete kaudu, mis parandavad tööjõu riikidevahelist liikuvust, ning liikuvuskavade kaudu ja parema koostööga asutuste ja asjaomaste sidusrühmade vahel.

b) Sotsiaalse kaasatuse edendamise, vaesuse ja igasuguse diskrimineerimise vastu võitlemise valdkondliku eesmärgi raames toetatakse järgmist:

i) aktiivne kaasamine, sealhulgas eesmärgiga edendada võrdseid võimalusi ja aktiivset osalemist ning parandada tööalast konkurentsivõimet;

- ii) marginaliseerunud kogukondade, näiteks romade, sotsiaal-majanduslik integreerimine;
- iii) igasuguse diskrimineerimise tõkestamine ja võrdsete võimaluste edendamine;
- iv) juurdepääsu parandamine taskukohastele, jätkusuutlikele ja kvaliteetsetele teenustele, sealhulgas tervishoiuteenustele ja üldhuvi sotsiaalteenustele;
- v) sotsiaalse ettevõtluse ja kutsealase integreerimise edendamine sotsiaalsetes ettevõtetes ning sotsiaalses ja solidaarses majanduses, et parandada tööleidmise võimalusi;
- vi) kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiad.
- c) Oskuste omandamiseks ja elukestvaks õppeks haridusse, koolitusse ja kutseõppesse investeerimise valdkondliku eesmärgi raames toetatakse järgmist:
- i) koolist väljalangemise ennetamine ja vähendamine ning võrdse juurdepääsu hõlbustamine kvaliteetsele haridusele nii koolieelsetes lasteasutustes kui ka põhi- ja keskkoolis sealhulgas formaalsed, mitteformaalsed ja informaalset õpivõimalused reintegreerimiseks haridusse ja koolitusse;
- ii) kolmanda taseme või samaväärse hariduse kvaliteedi, tulemuslikkuse ja kättesaadavuse parandamine, et suurendada osalust ja parandada haridustaset, pidades eelkõige silmas ebasoodsas olukorras olevaid inimesi;
- iii) kõikide vanuserühmade võrdsete võimaluste parandamine juurdepääsul elukestvatele õppele formaalsetes, mitteformaalsetes ja informaalsetes vormides, tööjõu teadmiste, oskuste ja pädevuste täiustamine ning paindlike õppimisvõimaluste edendamine, sealhulgas karjäärinõustamise ja omandatud oskuste hindamise kaudu;
- iv) haridus- ja koolitussüsteemide vastavuse parandamine tööturu vajadustele, hõlbustades siirdumist õpingutelt tööle, samuti kutseõppe ja -koolitussüsteemide ja nende kvaliteedi parandamine, kasutades selleks ka kutseoskuste prognoosimist, õppekavade kohandamist ning luues ja edasi arendades töökojal toimuva väljaõppe süsteeme, kaasa arvatud töökojahõlpsuse õppe süsteemid ja praktikaskeemid.
- d) Riigiasutuste ja sidusrühmade institutsionaalse suutlikkuse parandamise ja avaliku halduse tõhustamise valdkondliku eesmärgi raames toetatakse järgmist:
- i) investeringud institutsionaalsesse suutlikkusesse ning riigi, piirkonna ja kohaliku tasandi avaliku halduse ja avalike teenuste tõhususse, pidades silmas reforme, paremat õiguslikku reguleerimist ja head haldustava.
- Seda investeerimisprioriteeti saab kasutada ainult liikmesriikides, kes võivad saada toetust Ühtekuuluvusfondist, ja nendes liikmesriikides, kus on üks või enam määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 90 lõike 2 punktis a osutatud NUTS 2. taseme piirkonda;
- ii) haridus-, elukestva õppe, koolitus-, tööhõive- ja sotsiaalpoliitika elluviimisega tegelevate sidusrühmade suutlikkuse suurendamine, kasutades selleks ka riigi, piirkonna ja kohaliku tasandi reforme toetavaid sektoripõhiseid ja territoriaalseid pakke.
2. Lõikes 1 loetletud investeerimisprioriteetide kaudu aitab sotsiaalfond saavutada ka teisi määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimeses lõigus nimetatud valdkondlikke eesmärgi eelkõige:
- a) toetades üleminekut vähese CO₂-heittega, kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelisele, ressursitõhusale ja keskkonda säästvale majandusele, parandades haridus- ja koolitussüsteeme, mis on vajalik oskuste ja kvalifikatsioonide kohandamiseks, tööjõu kutseoskuste parandamiseks ning uute töökohtade loomiseks keskkonna ja energeetikaga seotud sektorites;
- b) parandades info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavust, kasutatavust ja kvaliteeti digitaalse kirjaoskuse ja e-õppe arendamise ning e-kaasatusse, e-oskustesse ja nendega seotud ettevõtlusoskustesse investeerimisega;
- c) tugevdades teadusuuringuid, tehnoloogia arengut ja innovatsiooni kraadiõppe ja ettevõtlusoskuste arendamise, teadlaste koolitamise ning kõrgkoolide, uurimis- ja tehnoloogiakeskuste ja ettevõtete vaheliste võrgustike ja partnerluste loomisega;
- d) parandades väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõimet ja jätkusuutlikkust pikas perspektiivis, edendades ettevõtjate, juhtide ja töötajate kohanemisvõimet ja suurendades investeringuid inimkapitali ning toetades asutusi, mis pakuvad praktilise suunitlusega kutseõpet või koolitust.

Artikkel 4

Järjepidevus ja valdkondlik keskendumine

1. Liikmesriigid tagavad, et rakenduskavades kirjeldatud strateegia ja tegevus on järjepidevad ja lahendavad küsimusi, mis on kindlaks tehtud riiklikes reformikavades ja asjakohasel juhul ka muudes riiklikes strateegiates, mille eesmärk on võidelda töötuse, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega, ning samuti ELi toimimise lepingu artikli 148 lõike 4 kohaselt vastu võetud asjaomastes nõukogu soovitusetes, et aidata kaasa Euroopa 2020. aasta strateegia peamiste eesmärkide saavutamisele tööhõive, hariduse ja vaesusega võitlemise valdkonnas.

2. Vähemalt 20 % kõigist sotsiaalfondi vahenditest igas liikmesriigis eraldatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimese lõigu punktis 9 sätestatud sotsiaalse kaasatuse edendamise, vaesuse ja igasuguse diskrimineerimise vastu võitlemise valdkondliku eesmärgi saavutamiseks.

3. Liikmesriigid püüavad saavutada vahendite valdkondliku keskendumise vastavalt järgmistele tingimustele:

- a) arenenumates piirkondades keskenduvad liikmesriigid vähemalt 80 % iga rakenduskava sotsiaalfondist pärit eraldistest kuni viiele artikli 3 lõikes 1 osutatud investeerimisprioriteedile;
- b) üleminekupiirkondades keskenduvad liikmesriigid vähemalt 70 % iga rakenduskava sotsiaalfondist pärit eraldistest kuni viiele artikli 3 lõikes 1 osutatud investeerimisprioriteedile;
- c) vähem arenenud piirkondades keskenduvad liikmesriigid vähemalt 60 % iga rakenduskava sotsiaalfondist pärit eraldistest kuni viiele artikli 3 lõikes 1 osutatud investeerimisprioriteedile.

4. Artikli 11 lõikes 1 osutatud prioriteetsed suunad jäetakse käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 kindlaks määratud protsendimäärade arvutusest välja.

Artikkel 5

Näitajad

1. Käesoleva määruse I lisas sätestatud ühiseid väljund- ja tulemusnäitajaid ning vajaduse korral programispetsiifilisi näitajaid kasutatakse kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 27 lõikega 4 ja artikli 96 lõike 2 punkti b alapunktidega ii ja iv. Kõik ühised väljund- ja tulemusnäitajad tuleb esitada kõigi investeerimisprioriteetide kohta. Käesoleva määruse II lisas sätestatud tulemusnäitajad esitatakse vastavalt käesoleva määruse artikli 5 lõikele 2. Kui see on kohaldatav, esitatakse andmed meeste ja naiste kohta eraldi.

Ühiste ja programispetsiifiliste väljundnäitajate puhul võetakse baasväärtuseks null. Kui see on toetatud tegevuste laadist johtuvalt otstarbekas, kehtestatakse aastaks 2023 kõnealuste näitajate jaoks kumulatiivsed koguselised sihtväärtused. Väljundnäitajaid väljendatakse absoluutarvudes.

Ühiste ja programispetsiifiliste tulemusnäitajate puhul, millele on aastaks 2023 kehtestatud kumulatiivne koguline sihtväärtus, määratakse kindlaks baasväärtused, kasutades värskeimaid kättesaadavaid andmeid või muid asjakohaseid teabeallikaid. Programispetsiifilisi tulemusnäitajaid ja seonduvaid eesmärke võib väljendada nii kvantiteedi kui ka kvaliteedi seisukohast.

2. Lisaks lõikes 1 sätestatud kasutatakse käesoleva määruse II lisas sätestatud tulemusnäitajaid kõigi tegevuste puhul, mida toetatakse artikli 3 lõike 1 punkti a alapunktis ii osutatud investeerimisprioriteetidest noorte tööhõive algatuse elluviimiseks. Kõik käesoleva määruse II lisas sätestatud näitajad on seotud 2023. aastaks kehtestatud koguselise kumulatiivse sihtnäitajaga ja baas-tasemega.

3. Koos rakendamise aastaaruandega esitab iga korraldus-asutus elektrooniliselt struktureeritud andmed iga prioriteetse suuna kohta eraldi investeerimisprioriteetide kaupa. Andmed tuleb esitada määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 96 lõike 2 punkti b alapunktis vi osutatud sekkumiskategooriate kohta ning väljund- ja tulemusnäitajate kohta. Erandina määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõikest 2 on väljund- ja tulemusnäitajate jaoks edastatud andmed seotud osaliselt või täielikult läbi viidud tegevuste näitajate väärtustega.

II PEATÜKK

KAVANDAMISE JA RAKENDAMISE ERISÄTTED

Artikkel 6

Partnerite kaasamine

1. Määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 5 osutatud partnerite osalemine rakenduskavade elluviimisel võib toimuda määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 123 lõikes 7 osutatud üldiste toetuste kaudu. Sellisel juhul määratakse rakenduskavas kindlaks see rakenduskava osa, mida üldine toetus puudutab, sealhulgas iga prioriteetse suuna esialgne rahaline eraldis sellele.

2. Et soodustada sotsiaalpartnerite piisavat osalemist sotsiaalfondi toetatavas tegevuses, tagavad rakenduskavade korraldus-asutused määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 90 lõike 2 punktides a või b kindlaks määratud piirkonnas või liikmesriigis, kes võib saada toetust Ühtekuuluvusfondist, et sotsiaalfondi vahenditest eraldatakse vastavalt vajadustele asjakohane summa suutlikkuse suurendamiseks koolituse, võrgustikutöö, sotsiaalse dialoogi tugevdamise ja sotsiaalpartnerite ühistegevuse kaudu.

3. Et soodustada valitsusväliste organisatsioonide piisavat osalemist sotsiaalfondi toetatavas tegevuses ja nende juurde- pääsu sellele eelkõige sotsiaalse kaasatuse, soolise võrdõiguslikkuse ja võrdsete võimaluste valdkonnas, tagavad rakenduskavade korraldusasutused määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 90 lõike 2 punktides a või b kindlaks määratud piirkonnas või liikmesriigis, kes võib saada toetust Ühtekuuluvusfondist, et sotsiaalfondi vahenditest eraldataks asjakohane summa valitsusväliste organisatsioonide suutlikkuse suurendamiseks.

Artikkel 7

Naiste ja meeste vahelise võrdõiguslikkuse edendamine

Liikmesriigid ja komisjon edendavad naiste ja meeste vahelist võrdõiguslikkust määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 7 osutatud süvalaiendamisega rakenduskavade ettevalmistamise ja rakendamise kõigis etappides nii seire, aruandluse kui hindamise puhul. Sotsiaalfondi kaudu toetavad liikmesriigid ja komisjon ka käesoleva määruse artiklis 3 ja eelkõige artikli 3 lõike 1 punkti a alapunktis iv osutatud sihipäraseid meetmeid iga investeerimis-prioriteedi raames, et seeläbi suurendada naiste püsivat osalust ja edu tööhõives ja võidelda nii vaesuse feminiseerumisega, vähendada soopõhist segregatsiooni ja võidelda sooliste stereotüüpidega tööturul, hariduses ja koolituses, toetada kõigi töö- ja eraelu ühitamist ning hoolduskohustuste võrdset jagamist meeste ja naiste vahel.

Artikkel 8

Võrdsete võimaluste ja mittediskrimineerimise edendamine

Liikmesriigid ja komisjon edendavad kõikide inimeste võrdseid võimalusi, välistades diskrimineerimise soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel, süvalaiendades mittediskrimineerimise põhimõtet, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 7. Sotsiaalfondi kaudu toetavad liikmesriigid ja komisjon ka konkreetset tegevust käesoleva määruse artiklis 3 ja eelkõige artikli 3 lõike 1 punkti b alapunktis iii osutatud investeerimisprioriteetide raames. Sellise tegevuse eesmärk on võidelda diskrimineerimise kõikide vormidega ja parandada juurdepääsuvõimalusi puudega inimestele, et parandada nende osalust tööhõives, hariduses ja koolituses ning seeläbi parandada sotsiaalset kaasatust, vähendada haridustaseme ja tervisliku seisundi ebavõrdsust ja hõlbustada pakutavate teenuste viimist hooldusasutustest kogukondlikule tasandile, pidades eelkõige silmas isikuid, keda diskrimineeritakse mitmekordselt.

Artikkel 9

Sotsiaalne innovatsioon

1. Sotsiaalfond aitab kaasa sotsiaalsele innovatsioonile kõigis sotsiaalfondi pädevusse kuuluvates valdkondades vastavalt käesoleva määruse artiklile 3, eelkõige selleks, et koostöös asjakohaste partneritega, eelkõige sotsiaalpartneritega katsetada, hinnata ja ulatuslikumalt kasutusele võtta innovaatilisi lahendusi, sealhulgas kohalikul või piirkondlikul tasandil, et tulla toime sotsiaalsete vajadustega.

2. Liikmesriigid määravad oma rakenduskavades või hilisemal etapil rakendamise ajal kindlaks liikmesriigi konkreetsetele vajadustele vastavad sotsiaalse innovatsiooni valdkonnad.

3. Komisjon aitab kaasa sotsiaalse innovatsiooni alase suutlikkuse loomisele eelkõige sellega, et toetab vastastikust õppimist, võrgustike loomist ning heade tavade ja meetodite levitamist ja propageerimist.

Artikkel 10

Riikidevaheline koostöö

1. Liikmesriigid toetavad riikidevahelist koostööd, et edendada üksteiselt õppimist ja seega suurendada sotsiaalfondi toetatava poliitika tõhusust. Riikidevahelises koostöös peab osalema koostööpartnereid vähemalt kahest liikmesriigist.

2. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid, kellel on sotsiaalfondist toetatav üks rakenduskava või mitut fondi hõlmav üks rakenduskava, asjakohaselt põhjendatud juhtudel ja võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet erandkorras teha valiku mitte toetada riikidevahelise koostöö meetmeid.

3. Liikmesriigid võivad koostöös asjakohaste partneritega valida riikidevahelise koostöö valdkonnad ühiste valdkondade loetelust, mille esitab komisjon ja mida toetab artiklis 25 osutatud komitee, või muud valdkonnad, mis vastavad nende konkreetsetele vajadustele.

4. Komisjon hõlbustab riikidevahelist koostööd lõikes 3 osutatud loetelu ühistes valdkondades ja kui see on asjakohane, liikmesriikide valitud valdkondades üksteiselt õppimise ning koordineeritud või ühistegevusega. Eelkõige võtab komisjon kasutusele ELi tasandil tegutseva platvormi, et hõlbustada riikidevaheliste partnerluste loomist, kogemuste vahetust, suutlikkuse suurendamist ja võrgustikutööd, aga ka sellise tegevuse tulemuste kasutuselevõtmist ja levitamist. Lisaks töötab komisjon riikidevahelise koostöö lihtsustamise huvides välja koordineeritud rakendusraamistikku, mis hõlmab ühiseid rahastamiskõlblikkuse kriteeriume, tegevuse liike ja ajastust ning ühist lähenemist seirele ja hindamisele.

Artikkel 11

Fondispetsiifilised sätted rakenduskavade jaoks

1. Erandina määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 96 lõikest 1 võib rakenduskavades näha ette prioriteetsed suunad käesoleva määruse artiklites 9 ja 10 osutatud sotsiaalse innovatsiooni ja riikidevahelise koostöö elluviimiseks.

2. Erandina määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 120 lõikest 3 suurendatakse prioriteetse suuna kaasrahastamise maksimummäära kümne protsendipunkti võrra, kuid mitte üle 100 %, kui kogu prioriteetne suund on pühendatud sotsiaalsele innovatsioonile või riikidevahelisele koostööle või nende kahe kombinatsioonile.

3. Lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 96 lõikes 3 sätestatud sisaldavad rakenduskavad ka seda, milline on kavandatud sotsiaalfondi toetatavate tegevuste panus:

a) määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 9 esimese lõigu punktides 1–7 loetletud valdkondlikesse eesmärkidesse prioriteetse suuna kaupa vastavalt vajadusele;

b) käesoleva määruse artiklites 9 ja 10 osutatud sotsiaalsesse innovatsiooni ja riikidevahelisse koostöösse, kui neid valdkondi ei kata juba spetsiaalselt sellele pühendatud prioriteetne suund.

Artikkel 12

Territooriumide eripära käsitlemise erisätted

1. Sotsiaalfond võib toetada määruse (EL) nr 1303/2013 artiklites 32, 33 ja 34 osutatud kogukondlikult juhitavaid kohaliku arengu strateegiaid linna- ja maapiirkondades, territoriaalsetid pakke ning tööhõive, sealhulgas noorte tööhõive, hariduse ja sotsiaalse kaasamise kohalikke algatusi, aga ka määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 36 osutatud integreeritud territoriaalsetid investeeringuid.

2. Täiendamaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1301/2013⁽¹⁾ artiklis 7 osutatud regionaalarengu fondi sekkumisi, võib sotsiaalfond toetada säästvat linnaarengut strateegiatega, millega nähakse ette integreeritud tegutsemine, et tulla toime majanduslike, keskkondlike ja sotsiaalsete ülesannetega, mis mõjutavad linnapiirkondi, mille liikmesriigid on teinud kindlaks partnerluslepingus sätestatud põhimõtete alusel.

III PEATÜKK

FINANTSJUHTIMISE ERISÄTTED

Artikkel 13

Kulude rahastamiskõlblikkus

1. Sotsiaalfondist toetatakse selliste rahastamiskõlblike kulude rahastamist, mis võivad hõlmata tööandjate ja töötajate ühiselt panustatud rahalisi ressursse, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 120 lõike 2 punktis b.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõive investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 289).

2. Sotsiaalfond võib toetada selliste tegevuste kulusid, mis viiakse ellu väljaspool programmi piirkonda, kuid siiski Euroopa Liidus, kui täidetud on kaks järgmist tingimust:

a) tegevus on programmi piirkonnale kasulik;

b) rakenduskavaga tegelevate ametiasutuste kohustuste eest seoses tegevuse juhtimise, kontrollimise ja auditeerimisega vastutavad need rakenduskava eest vastutavad ametiasutused, kelle alluvuses kõnealust tegevust toetatakse, kuid samuti võivad nad sõlmida kokkuleppe selle liikmesriigi ametiasutustega, kus tegevus läbi viiakse, tingimusel et nimetatud liikmesriigis on täidetud tegevuse juhtimise, kontrollimise ja auditeerimisega seotud kohustused.

3. Tegevuste raames väljaspool liitu tekkinud kulusid võib rahastada sotsiaalfondist, tingimusel et need on seotud artikli 3 lõike 1 punkti a või c kohaste valdkondlike eesmärkidega ning kui asjaomane seirekomisjon on nõustunud tegevuse või tegevuse liigiga, kuni 3 % ulatuses sotsiaalfondi rakenduskava eelarvest või mitut fondi hõlmava rakenduskava sotsiaalfondi eelarvest.

4. Lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 69 lõikes 3 osutatud kuludele ei või sotsiaalfondi toetusega rahastada taristu, maa ja kinnisvara ostmist.

5. Toetuste ja töötasudena makstud mitterahalist osalust, mida tegevuses osalejatele maksab kolmas isik, võib rahastada sotsiaalfondist makstava toetusena, kui mitterahaline osalus on makstud siseriiklike õigusnormide, sealhulgas raamatupidamiseskirjade kohaselt ning ei ületa kolmanda isiku kantud kulusid.

Artikkel 14

Lihtsustatud kuluvõimalused

1. Lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 67 osutatud valikutele võib komisjon hüvitada liikmesriikide tasutud kulud, lähtudes komisjoni määratletud ühikukulude astmestikest ja ühekordsetest maksetest. Selliselt arvutatud summasid käsitatakse toetusesaajatele makstava avaliku sektori toetusena ning seda käsitatakse määruse (EL) nr 1303/2013 kohaldamisel rahastamiskõlbliku kuluna.

Esimese lõigu kohaldamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 24 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad hõlmatud tegevuste liike, ühikuhindade standardiseeritud astmike ja ühekordsete maksete määratlusi ning nende maksimumsummasid, mida võib kohandada vastavalt kohaldatavatele ühiselt kokkulepitud meetoditele, võttes nõuetekohaselt arvesse eelneval programmiperioodil saadud kogemusi.

Finantsauditi ainueesmärk on kontrollida, kas ühikuhindade standardiseeritud astmike ja ühekordsete maksete alusel on komisjonipoolse hüvitamise tingimused täidetud.

Kui kooskõlas esimese lõiguga kasutatakse rahastamist ühikuhindade standardiseeritud astmike ja ühekordsete maksete alusel võib liikmesriik tegevuse toetamiseks kohaldada oma raamatupidamistavasid. Käesoleva määruse ja määruse (EL) nr 1303/2013 kohaldamisel ei auditeeri auditeeriv asutus ega komisjon selliseid raamatupidamistavasid ega nendele tuginedes saadud summasid.

2. Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 67 lõike 1 punkti d ja lõike 5 punkti d kohaselt võib rahastamiskõlblikest otsestest personalikuludest kuni 40 % suuruse kindla määrana kasutada tegevuse ülejäänud rahastamiskõlblike kulude katmiseks, ilma et liikmesriigilt nõutaks kohaldatava määra kindlaksmääramise arutamist.

3. Lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 67 lõikes 5 ette nähtud meetoditele võib siis, kui toetuste ja tagastatava abi avaliku sektori toetus ei ületa 100 000 eurot, määrata määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 67 lõike 1 punktides b, c ja d osutatud summad kindlaks iga üksikjuhtumi puhul eraldi, lähtudes korraldusastutusega eelnevalt kokkulepitud eelarveprojekti.

4. Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 67 lõike 4 kohaldamist, antakse juhul, kui avaliku sektori toetus ei ole suurem kui 50 000 eurot, toetust ja tagasimakstavat toetust ühikuhindade standardiseeritud astmike ja ühekordsete maksete alusel vastavalt lõikele 1 või määruse (EL) nr 1303/2013 artiklile 67 või kindlamääralise rahastamisena vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artiklile 67, välja arvatud riigiabiava raames toetust saavate tegevuste puhul. Kindlamääralise rahastamise korral hüvitatakse määra arutamiseks kasutatud kulukategooriad määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 67 lõike 1 punkti a kohaselt.

Artikkel 15

Rahastamisvahendid

Vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artiklile 37 võib sotsiaalfond toetada tema pädevusse kuuluvaid tegevusi ja poliitikat rahastamisvahendite, sealhulgas mikrokreediidi ja tagatisfondide kaudu.

IV PEATÜKK

NOORTE TÖÖHÕIVE ALGATUS

Artikkel 16

Noorte tööhõive algatus

Noorte tööhõive algatusega toetatakse võitlust noorte töötusega liidu rahastamiskõlblikes piirkondades, toetades käesoleva määruse artikli 3 lõike 1 punkti a alapunkti ii kohaseid tegevusi. Algatus on suunatud kõigile alla 25-aastastele noortele, kes on kõrvale jäänud tööturul, haridusest ja koolitusest, ning kes

elavad rahastamiskõlblikes piirkondades, sealhulgas pikaajalised töötud, olenemata selles, kas nad on tööotsijatena registreeritud. Liikmesriik võib vabatahtlikult laiendada sihtrühma, et hõlmata alla 30-aastaseid noori.

Noorte tööhõive algatuse rakendamiseks aastatel 2014–2015 on rahastamiskõlblikud piirkonnad need NUTS 2 piirkonnad, kus noorte tööpuuduse tase 15–24-aastaste noorte seas oli 2012. aastal üle 25 %, ning liikmesriikide puhul, kus noorte tööpuuduse tase on 2012. aastal tõusnud rohkem kui 30 % võrra, need NUTS 2. tasandi piirkonnad, kus noorte tööpuuduse tase oli 2012. aastal üle 20 %.

Noorte tööhõive algatuse vahendid võib nende suurendamise eesmärgil aastateks 2016–2020 läbi vaadata eelarvemenetluse raames vastavalt määruse (EL) 1311/2013 artiklile 14. Noorte tööhõive algatuse jaoks aastatel 2016–2020 rahastamiskõlblike piirkondade kindlaksmääramiseks tõlgendatakse viidet 2012. aasta andmetele eeltoodud määratluses viitena värskeimatele kättesaadavatele andmetele. Lisavahendite jaotamisel liikmesriikide vahel toimitakse samamoodi nagu esialgse sihtotstarbelise eraldise korral vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 VIII lisale.

Kokkuleppel komisjoniga võib liikmesriik otsustada eraldada piiratud summa, mis ei ületa 10 % noorte tööhõive algatuse vahenditest, noortele, kes elavad allpiirkondades, kus noorte tööpuuduse tase on kõrge ning mis ei kuulu rahastamiskõlblike NUTS 2. tasandi piirkondade hulka.

Artikkel 17

Valdkondlik keskendumine

Noorte tööhõive algatuse konkreetset eraldist ei võeta arvesse artikli 4 kohase valdkondliku keskendumise planeerimisel.

Artikkel 18

Programmitöö

Noorte tööhõive algatus lisatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 96 kohaselt sotsiaalfondi programmitöösse. Vajadusel sätestavad liikmesriigid noorte tööhõive algatuse programmitöö tingimused partnerluslepingus ja rakenduskavas.

Programmitöö korraldus võib olla esitatud ühel või mitmel järgneval kujul:

- a) spetsiaalne rakenduskava;
- b) spetsiaalne prioriteetne suund rakenduskava raames;
- c) ühe või mitme prioriteetse suuna osa.

Käesoleva määruse artikleid 9 ja 10 kohaldatakse ka noorte tööhõive algatuse suhtes.

*Artikkel 19***Seire ja hindamine**

1. Lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 110 sätestatud ülesannetele vaatab seirekomisjon vähemalt kord aastas rakenduskava raames läbi noorte tööhõive algatuse rakendamise ja tehtud edusammud selle eesmärkide saavutamisel.

2. Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõigetes 1 ja 2 osutatud rakendamise aastaaruanne ja lõpparuanne hõlmavad täiendavat teavet noorte tööhõive algatuse rakendamise kohta. Komisjon edastab Euroopa Parlamendile nende aruannete kokkuvõtte, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 53 lõikes 1.

Komisjon osaleb Euroopa Parlamendi iga-aastaselt arutelul nende aruannete üle.

3. Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõigetes 1 ja 2 osutatud rakendamise aastaaruandega samal ajal esitab korraldusamet 2015. aasta aprillist alates ja järgnevatel aastatel komisjonile elektrooniliselt struktureeritud andmed iga prioriteetse suuna või selle osa kohta, millega toetatakse noorte tööhõive algatust. Esitatud näitajate andmed seonduvad käesoleva määruse I ja II lisas sätestatud näitajate väärtustega ja asjakohasel juhul programmispetsiifiliste näitajatega. Näitajad osutavad osaliselt või täielikult läbi viidud tegevustele.

4. Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõikes 4 osutatud rakendamise aastaaruandes või kui see on kohaldatav, määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 111 lõikes 4 osutatud eduaruandes ja 31. maiks 2016 esitatavas rakendamisaruandes tuuakse ära käesoleva artikli lõikes 6 osutatud hindamiste peamised järeldused. Aruannetes selgitatakse ka tööpakkumisi, mille on saanud noorte tööhõive algatuse osalejad, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevad inimesed, marginaliseeritud kogukondadesse kuuluvad ja haridussüsteemist kvalifikatsioonita lahkunud noored, ning hinnatakse nende tööpakkumiste kvaliteeti. Samuti käsitletakse aruannetes nende isikute edusamme haridustee jätkamisel, püsiva ja inimväärse töö leidmisel või suundumisel õpipoisiõppesse või kvaliteetsele praktikakohale, ning antakse sellele hinnang.

5. Määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 52 osutatud eduaruanded hõlmavad täiendavat teavet noorte tööhõive algatuse rakendamise kohta ja neis antakse sellele ka hinnang. Komisjon edastab Euroopa Parlamendile nende aruannete kokkuvõtte, nagu on sätestatud eelnimetatud määruse artikli 53 lõikes 1, ning osaleb Euroopa Parlamendi iga-aastaselt arutelul nende aruannete üle.

6. Vähemalt kahel korral programmiperioodi jooksul hinnatakse sotsiaalfondist ja noorte tööhõive algatusele suunatud konkreetse eraldise tulemuslikkust, tõhusust ja mõju, sealhulgas noorte tööhõive algatuse elluviimiseks.

Esimene hindamine viiakse lõpule 31. detsembriks 2015 ja teine hindamine 31. detsembriks 2018.

*Artikkel 20***Teavitamine**

1. Toetusesaajad tagavad, et tegevuses osalejaid teavitatakse noorte tööhõive algatuse toetusest, mida antakse sotsiaalfondi vahenditest ja noorte tööhõive algatusele suunatud konkreetsest eraldisest.

2. Mis tahes dokument, mis on seotud tegevuse läbiviimisega ja mis antakse välja avalikkuse tarbeks või väljastatakse osalejatele, sealhulgas osalemise tõend või muu tõend, peab sisaldama viidet selle kohta, et tegevust toetati noorte tööhõive algatuse raames.

*Artikkel 21***Tehniline abi**

Liikmesriigi tehnilisele abile eraldatud vahendite kogusumma ülemmäär arvutamisel võivad kõik liikmesriigid arvesse võtta konkreetset eraldist noorte tööhõive algatusele.

*Artikkel 22***Rahaline toetus**

1. Komisjoni otsuses, millega võetakse vastu rakenduskava, määratakse kindlaks noorte tööhõive algatuse konkreetsest eraldisest ning sotsiaalfondist makstava toetuse maksimumsumma nii kogusummana kui ka piirkondade kategooriate kaupa iga prioriteetse suuna jaoks. Sotsiaalfondist makstav asjaomane toetus igale prioriteetsele suunale on vähemalt sama suur kui noorte tööhõive algatuse konkreetsest eraldisest makstav toetus.

2. Lõikes 1 osutatud summade alusel määratakse lõikes 1 osutatud komisjoni otsuses, millega võetakse vastu rakenduskava, kindlaks ka eri piirkondade kategooriate osakaal sotsiaalfondi iga prioriteetse suuna jaoks eraldatavas toetuses.

3. Kui noorte tööhõive algatust viiakse ellu prioriteetse suuna raames, mis hõlmab rohkem kui üht rahastamiskõlblike piirkondade kategooriat, kohaldatakse sotsiaalfondi eraldisele kõrgeimat kaasrahastamismäära.

Tööhõive algatusele suunatud konkreetse eraldise puhul ei kohaldata riikliku kaasrahastamise nõuet.

Lõikes 1 viidatud komisjoni otsusega kinnitatud prioriteetse suuna üldine kaasrahastamismäär arvutatakse sotsiaalfondi eraldise kaasrahastamismäära ning noorte tööhõive algatuse konkreetset eraldist arvesse võttes.

*Artikkel 23***Finantsjuhtimine**

Lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 artiklile 130 jagab komisjon, kui ta hüvitab vahemaksed ja tasub noorte tööhõive algatuse lõppsaldot prioriteetsete suundade kaupa, liidu eelarve vastavad vahendid võrdset sotsiaalfondi ja noorte tööhõive algatuse konkreetse eraldise vahel. Kui kõik vahendid tööhõive algatusele suunatud konkreetsest eraldisest on hüvitatud, eraldab komisjon liidu eelarvest tehtava ülejäänud hüvitised sotsiaalfondile.

Komisjon jagab sotsiaalfondi hüvitised piirkondade kategooriate vahel vastavalt artikli 22 lõikes 2 sätestatud suhtarvule.

V PEATÜKK

VOLITUSTE DELEGEERIMINE JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 24

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 14 lõikes 1 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile alates 21. detsembri 2013 kuni 31. detsembrini 2020.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 14 lõikes 1 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 14 lõike 1 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 25

ELi toimimise lepingu artikli 163 alusel moodustatud komitee

1. Komisjoni abistab komitee („sotsiaalfondi komitee”), mis on moodustatud ELi toimimise lepingu artikli 163 alusel.

2. Sotsiaalfondi komitee juhatamise eest vastutav komisjoni liige võib selle vastutuse delegeerida mõnele komisjoni vanemametnikule. Sotsiaalfondi komitee sekretariaaditeenuste eest kannab hoolt komisjon.

3. Iga liikmesriik nimetab maksimaalselt seitsmeks aastaks ühe valitsuse esindaja, ühe töötajate organisatsiooni esindaja, ühe tööandjate organisatsiooni esindaja ja iga liikme kohta ühe asendusliikme. Liikme puudumise korral saab asendusliige automaatselt õiguse komitee tööst osa võtta.

4. Sotsiaalfondi komiteesse kuulub üks esindaja igast organisatsioonist, kes esindab töötajate organisatsiooni ja tööandjate organisatsiooni liidu tasandil.

5. Sotsiaalfondi komitee võib kutsuda oma koosolekule hääleõiguseta esindaja Euroopa Investeeringupangast ja Euroopa Investeeringufondist ning kodanikuühiskonna organisatsioonidest, kui nende osalemine on koosoleku päevakorrast tulenevalt vajalik.

6. Sotsiaalfondi komitee ülesanded:

a) toetuse andmisel sotsiaalfondist konsulteeritakse sotsiaalfondi komiteega rakenduskavasid ja programmitööd käsitlevate komisjoni otsuste eelnõude puhul;

b) toetuse andmisel sotsiaalfondist konsulteeritakse sotsiaalfondi komiteega tehnilise abi kavandatud kasutamise osas ja muude sotsiaalfondi puudutavate küsimuste osas, mis mõjutavad strateegiate rakendamist liidu tasandil;

c) sotsiaalfondi komitee kinnitab artikli 10 lõikes 3 sätestatud riikidevahelise koostöö ühiste valdkondade loetelu.

7. Sotsiaalfondi komitee võib esitada arvamusi:

a) küsimuste kohta, mis on seotud sotsiaalfondi panusega Euroopa 2020. aasta strateegia rakendamisse;

b) määruses (EL) nr 1303/2013 käsitletud küsimuste kohta, mis puudutavad sotsiaalfondi;

c) sotsiaalfondiga seotud küsimuste kohta, mille komisjon on talle suunanud, välja arvatud lõikes 6 osutatud küsimused.

8. Sotsiaalfondi komitee arvamused võetakse vastu antud kehtivate hääle absoluutse enamusega ning neist teavitatakse Euroopa Parlamenti. Komisjon teatab sotsiaalfondi komiteele, millisel viisil komitee arvamusi on arvesse võetud.

Artikkel 26

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta selliste toetuste jätkamist või muutmist, sealhulgas täielikku või osalist tühistamist, mille komisjon on kiitnud heaks määruse (EÜ) nr 1084/2006 alusel või mis tahes muude õigusaktide alusel, mida kohaldatakse selliste toetuste suhtes 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Kõnealust määrust ja selliseid muid kehtivaid õigusakte kohaldatakse seetõttu selliste toetuste või asjaomaste tegevuste suhtes jätkuvalt pärast 31. detsembrist 2013.

2. Määruse (EÜ) nr 1081/2006 alusel enne 1. jaanuari 2014 esitatud või heaks kiidetud toetustaotlused jäävad jõusse.

Artikkel 27

Kehtetuks tunnistamine

Ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 26 sätete kohaldamist, tunnistatakse määrus (EÜ) nr 1081/2006 kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja neid loetakse III lisas esitatud vastavustabeli kohaselt.

Artikkel 28

Läbivaatamine

Euroopa Parlament ja nõukogu vaatavad käesoleva määruse läbi 31. detsembriks 2020 kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 164.

Artikkel 29

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17. detsembri 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
R. ŠADŽIUS

I LISA

Sotsiaalfondi investeeringute ühised väljundi- ja tulemusnäitajad

1) Ühised väljundnäitajad osalejate kohta

„Osalejad”⁽¹⁾ tähendab isikuid, kes saavad sotsiaalfondi sekkumisest otseselt kasu, keda on võimalik kindlaks teha, kellelt saab küsida kirjeldavat enesekohast teavet, ja kelle puhul on ette nähtud konkreetsed kulud. Teisi isikuid ei käsitata osalejatena. Kõik andmed esitatakse meeste ja naiste kohta eraldi.

Ühised väljundnäitajad osalejate kohta:

- töötud, sealhulgas pikaajalised töötud*;
- pikaajalised töötud**;
- tööturul eemalejäänud*;
- tööturul eemalejäänud isikud, kes ei saa haridust ega koolitust*;
- töötavad isikud, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjad*;
- nooremad kui 25-aastased*;
- vanemad kui 54-aastased*;
- vanemad kui 54-aastased, kes on töötud, sealhulgas pikaajalised töötud või tööturul eemalejäänud isikud, kes ei õpi ega osale koolitusel*;
- algharidusega (ISCED 1) või põhiharidusega (ISCED 2)*;
- keskkariduse (ISCED 3) või keskkariduse järgse teise taseme haridusega (ISCED 4)*;
- kolmanda taseme haridusega (ISCED 5 või 8)*;
- osalejad, kes elavad tööta leibkonnas*;
- osalejad, kes elavad ülalpeetavate lastega tööta leibkonnas*;
- osalejad, kes elavad ülalpeetavate lastega üksi elava täiskasvanu leibkonnas*;
- sisserändajad, teise riigi taustaga osalejad, vähemused (sealhulgas marginaliseerunud kogukonnad, nt romad)**;
- puudega inimesed**;
- muud ebasoodsas olukorras olevad inimesed**.

Osalejate koguarv arvutatakse automaatselt väljundnäitajate põhjal.

Need andmed sotsiaalfondi toetatavas tegevuses osalejate kohta tuleb esitada määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõigetes 1 ja 2 ja artikli 111 lõikes 1 osutatud rakendamise aastaaruannetes.

- kodutud või eluasemeturult tõrjutud inimesed*;
- maapiirkondade inimesed*⁽²⁾.

⁽¹⁾ Korraldusamet loob süsteemi, millega kirjendatakse ja salvestatakse elektrooniliselt üksikute osalejate andmed, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 125 lõike 2 punktis d. Liikmesriikide andmetöötluskord peab olema kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiviga 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31), eelkõige selle direktiivi artiklitega 7 ja 8.

Tärniga (*) tähistatud näitajate kohaselt esitatud andmed on isiklikud andmed nimetatud direktiivi 95/46/EÜ artikli 7 tähenduses. Nende töötlemine on vajalik vastutava töötleja seadusjärgse kohustuse täitmiseks (direktiivi 95/46/EÜ artikli 7 punkt c). Vastutava töötleja mõiste on määratletud direktiivi 95/46/EÜ artiklis 2.

Kahe tärniga (**) tähistatud näitajate kohaselt esitatud andmed kuuluvad erikategooriasse vastavalt direktiivi 95/46/EÜ artiklile 8. Võttes arvesse sobivaid tagatisi, võivad liikmesriigid põhjustel, mis on seotud märkimisväärse avaliku huviga, siseriikliku õiguse või järelevalveasutuse otsusega kehtestada täiendavaid erandeid lisaks direktiivi 95/46/EÜ artikli 8 lõikega 2 ettenähtud eranditele (direktiivi 95/46/EÜ artikli 8 lõige 4).

⁽²⁾ Andmed kogutakse väiksemate haldusüksuste tasandil (kohalikud haldusüksused 2) kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus (NUTS) (ELT L 154, 21.6.2003, lk 1).

Ülalnimetatud väljundnäitajas osutatud osalejate kohta esitatakse andmed määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõikes 4 osutatud rakendamise aastaaruannetes. Andmed kogutakse iga investeerimisprioriteedi representatiivsest osalejate valimist. Valimi sisemine kehtivus tagatakse selliselt, et andmeid saaks üldistada investeerimisprioriteedi tasemel.

2) Ühised väljundnäitajad juriidiliste isikute kohta on:

- projektide arv, mille on osaliselt või täielikult viinud ellu sotsiaalpartnerid või valitsusvälised organisatsioonid;
- selliste projektide arv, mis suurendavad naiste jätkusuutlikku osalust ja edu tööhõives;
- riigi, piirkonna või kohaliku tasandi haldus- ja ametiasutustele suunatud projektide arv;
- toetatavate mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete, sealhulgas ühistute ja sotsiaalmajanduse ettevõtete arv.

Need andmed esitatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõigetes 1 ja 2 ning artikli 111 lõikes 1 osutatud rakendamise aastaaruannetes.

3) Ühised koheste tulemuste näitajad osalejate kohta on:

- tööturul eemalejäänud osalejad, kes asusid pärast programmist lahkumist tööd otsima*;
- osalejad, kes asusid pärast programmist lahkumist haridust/koolitust saama*;
- osalejad, kes asusid pärast programmist lahkumist omandama kutsekvalifikatsiooni*;
- osalejad, kes läksid pärast programmist lahkumist tööle, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjana*;
- ebasoodsas olukorras olevad osalejad, kes asusid pärast programmist lahkumist tööd otsima, haridust/koolitust saama, kutsekvalifikatsiooni omandama, läksid tööle, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjana**.

Need andmed esitatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõigetes 1 ja 2 ning artikli 111 lõikes 1 osutatud rakendamise aastaaruannetes. Kõik andmed esitatakse meeste ja naiste kohta eraldi.

4) Ühised pikaajaliste tulemuste näitajad osalejate kohta on:

- osalejad, kes kuue kuu jooksul pärast programmist lahkumist on asunud tööle, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjana*;
- osalejad, kelle olukord tööturul on kuue kuu jooksul pärast programmist lahkumist paranenud*;
- vanemad kui 54-aastased osalejad, kes kuue kuu jooksul pärast programmist lahkumist on asunud tööle, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjana*;
- ebasoodsas olukorras olevad osalejad, kes kuue kuu jooksul pärast programmist lahkumist on asunud tööle, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjana**.

Need andmed esitatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõikes 5 osutatud rakendamise aastaaruannetes. Andmed kogutakse iga investeerimisprioriteedi representatiivsest osalejate valimist. Valimi sisemine kehtivus tagatakse selliselt, et andmeid saaks üldistada investeerimisprioriteedi tasemel. Kõik andmed esitatakse meeste ja naiste kohta eraldi.

II LISA

Noorte tööhõive algatuse tulemusnäitajad

Need andmed esitatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 50 lõigetes 1 ja 2 sätestatud rakendamise aastaaruannetes ning aruandes, mis käesoleva määruse artikli 19 lõike 3 kohaselt esitatakse 2015. aasta aprillis. Kõik andmed tuleb esitada meeste ja naiste kohta eraldi.

1) Ühised koheste tulemuste näitajad osalejate kohta:

„Osalejad“⁽¹⁾ tähendab isikuid, kes saavad noorte tööhõive algatuse sekkumisest otseselt kasu, keda on võimalik kindlaks teha, kellelt saab küsida kirjeldavat enesekohast teavet ja kelle jaoks on ette nähtud sihtotstarbelised kulutused.

Koheste tulemuste näitajad on:

- töötud osalejad, kes tegid täies ulatuses läbi noorte tööhõive algatuse toetatava sekkumise*;
- töötud osalejad, kes saavad pärast algatusest lahkumist tööpakkumise või võimaluse õpingute jätkamiseks, õpipoisiõppeks või praktikaks*;
- töötud osalejad, kes pärast algatusest lahkumist saavad haridust/koolitust, omandavad kutsekvalifikatsiooni või on läinud tööle, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjana*;
- pikaajalistest töötutest osalejad, kes tegid täies ulatuses läbi noorte tööhõive algatuse toetatava sekkumise*;
- pikaajalistest töötutest osalejad, kes saavad pärast algatusest lahkumist tööpakkumise või võimaluse õpingute jätkamiseks, õpipoisiõppeks või praktikaks*;
- pikaajalistest töötutest osalejad, kes pärast algatusest lahkumist saavad haridust/koolitust, omandavad kutsekvalifikatsiooni või on leidnud töö, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjana*;
- tööturul eemalejäänud mitteõppivad osalejad, kes tegid täies ulatuses läbi noorte tööhõive algatuse toetatava sekkumise**;
- tööturul eemalejäänud mitteõppivad osalejad, kes saavad pärast algatusest lahkumist tööpakkumise või võimaluse õpingute jätkamiseks, õpipoisiõppeks või praktikaks*;
- tööturul eemalejäänud mitteõppivad osalejad, kes pärast algatusest lahkumist saavad haridust/koolitust, omandavad kutsekvalifikatsiooni või on leidnud töö, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjana*.

2) Ühised pikaajaliste tulemuste näitajad osalejate kohta

Pikaajaliste tulemuste näitajad on:

- osalejad, kes kuue jooksul pärast programmist lahkumist on omandamas täiendusharidust, osalevad kutset andvates koolitusprogrammides, õpipoisiõppes või praktikas*;
- osalejad, kes kuue kuu jooksul pärast programmist lahkumist on asunud tööle*;
- osalejad, kes kuue kuu jooksul pärast programmist lahkumist on asunud ise endale tööd andma*.

Andmed pikaajaliste tulemuste näitajate kohta kogutakse iga investeerimisprioriteedi representatiivsest osalejate valimist. Valimi sisemine kehtivus tagatakse selliselt, et andmeid saaks üldistada investeerimisprioriteedi tasemel.

⁽¹⁾ Korraldusatus loob süsteemi, millega kirjendatakse ja salvestatakse elektrooniliselt üksikute osalejate andmed, nagu on sätestatud määruse 1303/2013. artikli 125 lõike 2 punktis d. Liikmesriikide andmetöötuskord peab olema kooskõlas direktiivi 95/46/EÜ sätetega, eelkõige selle artiklitega 7 ja 8.

Tärniga (*) tähistatud näitajate kohaselt esitatud andmed on isiklikud andmed direktiivi 95/46/EÜ artikli 7 tähenduses. Nende töötlemine on vajalik vastutava töötleja seadusjärgse kohustuse täitmiseks (artikli 7 punkt c). Vastutava töötleja mõiste on määratletud direktiivi 95/46/EÜ artiklis 2.

Kahe tärniga (**) tähistatud näitajate kohaselt esitatud andmed kuuluvad erikategooriasse vastavalt direktiivi 95/46/EÜ artiklile 8. Võttes arvesse sobivaid tagatisi, võivad liikmesriigid põhjustel, mis on seotud märkimisväärse avaliku huviga, siseriikliku õiguse või järelevalveasutuse otsusega kehtestada täiendavaid erandeid lisaks direktiivi 95/46/EÜ artikli 8 lõikega 2 ettenähtud eranditele (direktiivi 95/46/EÜ artikli 8 lõike 4).

III LISA

Vastavustabel

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikkel 4	Artikkel 4
Artikkel 5	Artikkel 5
Artikkel 6	Artikkel 6
Artikkel 7	Artikkel 7
Artikkel 8	Artikkel 8
Artikkel 9	Artikkel 9
Artikkel 10	Artikkel 10
Artikkel 11	—
Artikkel 12	—
Artikkel 13	Artikkel 11
Artikkel 14	Artikkel 12
Artikkel 15	Artikkel 13
	Artikkel 14
	Artikkel 15
	Artiklid 16–23
	Artikkel 24
	Artikkel 25
	Artikkel 26
	Artikkel 27
	Artikkel 28
	Artikkel 29

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1305/2013,

17. detsember 2013,

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 42 ja artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse kontrollikoja arvamust,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Komisjoni teatistes Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks: toidu, loodusvarade ja territooriumiga seotud tulevikuprobleemide lahendamine” on välja toodud ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) võimalikud probleemid, eesmärgid ja suundumused pärast 2013. aastat. Võttes arvesse arutelu kõnealuse teatise üle, tuleks ÜPPd reformida jõustumisega alates 1. jaanuarist 2014. Reform peaks hõlmama kõiki ÜPP peamisi vahendeid, sealhulgas nõukogu määrust (EÜ) nr 1698/2005⁽¹⁾. Arvestades reformi ulatust, on asjakohane tunnistada määrus (EÜ) nr 1698/2005 kehtetuks ning asendada see uue tekstiga.

(2) Tuleks luua maaelu arengu poliitika, mis kuuluks ÜPP otsesemate ja turumeetmete juurde ja täiendaks neid ning aitaks sel viisil kaasa selle poliitika suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping) sätestatud eesmärkide saavutamisele. Samuti peaks selline maaelu arengu poliitika integreerima peamised poliitikaeesmärgid, mis on kindlaks määratud komisjoni 3. märtsi 2010. aasta teatistes „Euroopa 2020. aastal – aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” („strateegia „Euroopa 2020” ”), ning see peaks ühilduma ELi toimimise lepingus sätestatud majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse poliitika üldiste eesmärkidega.

(3) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt arendada maaelu, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, arvestades seoseid maaelu arengu ja muude ÜPP vahendite vahel, erinevate maapiirkondade vaheliste erinevuste ulatust ning liikmesriikide rahaliste vahendite piire laienenud liidus, küll aga on seda liidu finantseerimise mitmeaastase garantii tõttu ja prioriteetidele keskendumise kaudu parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(4) Maapiirkondade jätkusuutliku arengu tagamiseks on vaja keskenduda piiratud arvule põhieesmärkidele, mis on seotud teadmussiirde ja innovatsiooniga põllumajanduses, metsanduses ja maapiirkondades, põllumajandusettevõtete elujõulisusega, kõigi põllumajandusvormide konkurentsivõimega kõigis piirkondades ning uuenduslike põllumajandustehnoloogiate ja metsade säästva majandamise edendamise, toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamisega, loomade heaoluga, riskijuhtimisega põllumajanduses, põllumajanduse ja metsandusega seotud ökosüsteemide taastamise, säilitamise ja parandamisega, ressursitõhususe edendamisega, põllumajanduses, toiduainetööstuses ja metsandussektoris vähese CO₂-heittega majandusele üleminekuga ning maapiirkondades sotsiaalse kaasamise edendamise, vaesuse vähendamise ja majanduse arenguga. Seda tehes tuleks võtta arvesse erinevaid olukordi, mis on tingitud maapiirkondade võimalike toetusesaajate eri tunnustest ja kategooriatest, ning innovatsiooni, keskkonna- ja kliimamuutuste leevendamist ning nende muutustega kohanemist käsitlevaid valdkondadevahelisi eesmärgi. Kliimamuutuste leevendamise meetmed peaksid olema seotud nii selliste põhitegevustega nagu loomakasvatusest ja väetiste kasutamisest tingitud heitkoguste piiramine kui ka CO₂ sidujate säilitamise ning CO₂ sidumise edendamisega maakasutuses, maakasutuse muutumisel ja metsandussektoris. Põllumajanduses ja

⁽¹⁾ Nõukogu 20. septembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1).

metsanduses ning maapiirkondades tuleks teadmussiirde ja innovatsiooniga seotud liidu prioriteete kohaldada horisontaalselt seoses maaelu arengut käsitlevate muude liidu prioriteetidega.

- (5) Maaelu arengut käsitlevaid liidu prioriteete tuleks järgida säästva arengu raames ning seejuures peaks liit edendama keskkonnakaitse ja keskkonna kvaliteedi parandamise eesmärgi, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 11, võttes arvesse „saastaja maksab” põhimõtet. Liikmesriigid peaksid andma teavet kliimamuutuse eesmärgi saavutamiseks antavate toetuste kohta, lähtudes ambitsioonikast eesmärgist pühendada selleks vähemalt 20 % liidu eelarvest, kasutades komisjoni poolt vastu võetud meetodikat.
- (6) Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) tegevused ja toetatavad tegevused peaksid olema järjepidevad ja ühitatavad toetusega ÜPP muudest rahastamisvahenditest.
- (7) Maaelu arengu programmide viivitamatu käivitamise ja tõhusa rakendamise tagamiseks peaks EAFRD toetus põhinema usaldusväärsete haldusraamistikku tingimuste olemasolul. Liikmesriigid peaksid seepärast hindama teatavate eeltingimuste kohaldatavust ja täitmist. Iga liikmesriik peaks koostama kas riikliku maaelu arengu programmi kogu oma territooriumi kohta või piirkondlike programmide kogumi või nii riikliku programmi kui ka piirkondlike programmide kogumi. Igas programmis tuleks kindlaks määrata strateegia maaelu arengut käsitlevate liidu prioriteetidega seotud eesmärkide saavutamiseks ning meetmete valimiseks. Programmitöö peaks vastama maaelu arengut käsitlevatele liidu prioriteetidele ning samal ajal olema kohandatud riiklikele vajadustele ja täiendama liidu muid poliitikalvaldkondi, eelkõige põllumajandusturgude poliitikat, ühtekuuluvuspoliitikat ja ühist kalanduspoliitikat. Piirkondlike programmide kogumi koostamise kasuks otsustanud liikmesriikidel peaks olema võimalik koostada ka ilma eraldi eelarveeraldise riiklik raamistik, et hõlbustada piirkondadevahelist koordineerimist kogu riiki puudutavate probleemidega tegelemisel.
- (8) Liikmesriikidel peaks olema võimalik lülitada oma maaelu arengu programmidesse valdkondlikud allprogrammid, et tegeleda nende jaoks oluliste valdkondade erivajadustega. Valdkondlikud allprogrammid peaksid muu hulgas hõlmama noori põllumajandustootjaid, väikeseid põllumajandusettevõtteid, mägipiirkondi, lühikeste tarneahelate loomist, maapiirkondade naisi, kliimamuutuste leevendamist ja nende muutustega kohanemist ning elurikkust. Valdkondlike allprogramme tuleks kasutada ka selleks,

et luua võimalus aidata kaasa selliste põllumajandussektori ümberkorraldamisele, mis mõjutavad oluliselt maapiirkondade arengut. Teatavate valdkondlike allprogrammide tulemuslikkuse suurendamiseks peaks liikmesriikidel olema lubatud kehtestada teatavatele kõnealuste valdkondlike allprogrammidega hõlmatud tegevustele kõrgemad toetusmäärad.

- (9) Maaelu arengu programmides tuleks määratleda asjaomase piirkonna vajadused ning kirjeldada nende vajaduste rahuldamise sidusat strateegiat, võttes arvesse maaelu arengut käsitlevaid liidu prioriteete. Kõnealune strateegia peaks põhinema eesmärkide seadmisel. Tuleks luua seosed väljaselgitatud vajaduste, seatud eesmärkide ja nende saavutamiseks valitud meetmete vahel. Maaelu arengu programmid peaksid sisaldama ka kogu vajalikku teavet, et hinnata nende vastavust käesoleva määruse nõuetele.
- (10) Maaelu arengu programmide eesmärgid tuleks seada kõigi liikmesriikide jaoks ühist eesmärkindikaatorite kogumit ja vajaduse korral programmispetsiifilisi indikaatoreid arvesse võttes. Selle ülesande hõlbustamiseks tuleks kõnealuste indikaatoritega hõlmatud valdkonnad kindlaks määrata vastavalt maaelu arengut käsitlevatele liidu prioriteetidele. Võttes arvesse põllumajanduses ja metsanduses teadmussiirdega seotud maaelu arengut käsitleva liidu prioriteedi horisontaalset kohaldamist, käsitatakse kõnealuse prioriteedi kohaseid sekkumisi vajalike vahenditena liidu ülejäänud prioriteetide jaoks kindlaksmääratud eesmärkindikaatorite suhtes.
- (11) Tuleb kehtestada teatavad eeskirjad, milles käsitletakse programmitööd ja maaelu arengu programmide läbivaatamist. Läbivaatamiseks, mis ei mõjuta programmide strateegiat või liidu vastavat rahalist osalust, tuleks ette näha lihtsustatud menetlus.
- (12) Põllumajanduse ja metsanduse areng ja spetsialiseerumine ning maapiirkondade mikro-, väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ees seisvate konkreetsete väljakutsetega toimetulek nõuab sobival tasemel tehnilist ja majanduslikku koolitust ning paremat suutlikkust teadmiste ja teabe juurdepääsuks ning nende vahetamiseks, sealhulgas parimate põllumajanduslike ja metsanduslike tootmistavade levitamise teel. Teadmussiirde teavituse puhul tuleks lisaks tavapärasele koolituskursuste läbiviimisele võtta arvesse ka maapiirkondade osalejate vajadusi. Seepärast tuleks toetada selliseid tegevusi nagu õpikojad, juhendamine, esitlus- ja teavitustegevus ning ka põllu- ja metsamajandusettevõtete lühiajalised vahetus- ja külastused. Omandatud teadmised ja teave peaks eelkõige suurendama põllumajandustootjate ja metsamaa valdajate, toiduainetesektoris töötavate isikute

ja maapiirkondade VKEde konkurentsivõimet ja ressursi-tõhusust ning parandama nende keskkonnavalase tegevuse tulemuslikkust, panustades samal ajal maapiirkondade majanduse jätkusuutlikkusse. VKEde toetamisel on liikmesriikidel võimalik eelistada põllumajanduse ja metsandusega seotud VKEsid. Teadmussirde ja teavituse tulemuste tõhususe tagamiseks tuleks nõuda, et teadmussirde teenuse osutajatel on kogu asjakohane suutlikkus.

- (13) Põllumajandusettevõtete nõustamisteenustega aidatakse põllumajandustootjaid, noori põllumajandustootjaid, metsamaa valdajaid, muid maa valdajaid ja maapiirkondade VKEsid jätkusuutliku majandamise ja nende põllumajanduslike majapidamiste või ettevõtete üldise tulemuslikkuse tõhustamisel. Seepärast tuleks soodustada selliste teenuste loomist ja nende kasutamist põllumajandustootjate, noorte põllumajandustootjate, metsamaa valdajate, muude maavaldajate ja VKEde poolt. Pakutava nõustamise kvaliteedi ja tõhususe parandamiseks tuleks sätestada nõustajate kvalifikatsiooni miinimumnõuded ja regulaarne koostamine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1306/2013⁽¹⁾ sätestatud põllumajandusettevõtete nõustamisteenustega tuleks aidata põllumajandustootjatel hinnata nende põllumajanduslike majapidamiste tulemuslikkust ja määrata kindlaks vajalikud parandused seoses kohustuslike majandamisnõuete, heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste ning kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1307/2013⁽²⁾, ning seoses põllumajandusettevõtetele maaelu arenguprogrammides ette nähtud meetmetega, mille eesmärk on põllumajandusettevõtete ajakohastamine, konkurentsivõime suurendamine, sektoripõhine integratsioon, innovatsioon, turule orienteeritus ning ettevõtluse edendamine.

Põllumajandusettevõtete nõustamisteenused peaksid aitama põllumajandustootjatel välja selgitada ka vajalikud

parandused seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/60/EÜ⁽³⁾ („veepoliitika raamdirektiiv“) artikli 11 lõike 3 rakendamiseks sätestatud nõuetega ning samuti nõuetega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1107/2009⁽⁴⁾ artikli 55 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/128/EÜ⁽⁵⁾ artikli 14 rakendamiseks, eelkõige seoses integreeritud taimekaitse üldpõhimõtete järgimisega. Vajaduse korral peaks nõustamine hõlmama ka põllumajandusettevõtete seotud töötervishoiu ja tööohutusnõudeid ning konkreetseid nõuandeid esmakordselt tegevust alustavatele põllumajandustootjatele. Samuti peaks olema võimalik nõustamisega hõlmata noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamist, põllumajandusliku majapidamise majandustegevuse jätkusuutlikku arengut ning kohaliku tasandi töötlemise ja turustamise küsimusi, mis on seotud põllumajandusliku majapidamise või ettevõtte majandus-, põllumajandus- ja keskkonnavalase tegevuse tulemuslikkusega. Konkreetset nõuannet võib anda ka kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise, elurikkuse, veekaitse, lühikeste tarneahelate väljatöötamise, mahepõllumajanduse ja loomakasvatuse terviseaspektide kohta. VKEde toetamisel on liikmesriikidel võimalik eelistada põllumajanduse ja metsandusega seotud VKEsid. Põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused peaksid aitama põllumajandusettevõtjatel tõhustada ja lihtsustada nende põllumajandusliku majapidamise juhtimist.

- (14) Põllumajandustootjate ja toiduainete käsitlevate liidu või siseriiklike kvaliteedikavadega, sealhulgas põllumajandusettevõtete sertifitseerimise süsteemidega, antakse tarbijatele tagatis, et toote kvaliteet ja omadused või kasutatud tootmisprotsess on kvaliteetne tänu põllumajandustootjate sellistes kavades osalemisele, et saavutada asjaomaste toodete lisandväärtus ja suurendada nende turustamisvõimalusi. Seepärast tuleks põllumajandustootjaid ja põllumajandustootjate rühmi innustada kõnealustes kavades osalema. EAFRD vahendite tõhusa kasutamise tagamiseks tuleks toetuse andmisel piirduda aktiivsete põllumajandustootjatega määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 9 tähenduses. Kuna selliste kavadega liitumisel ja osalemise esimestel aastatel ei saa põllumajandustootja sellisest osalemisest tingitud lisakulusid ja -kohustusi turumehhanismi poolt täielikult hüvitatud, tuleks toetust anda uutele osalejatele ning see peaks hõlmama kuni viie aastast

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013 määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 549).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013 määrus (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 608).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/128/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks (ELT L 309, 24.11.2009, lk 71).

ajavahemikku. Puuvilla kui põllumajandustootete eriomadusi arvestades peaksid hõlmatud olema ka puuvilla kvaliteedikavad. Toetust tuleks võimaldada ka käesoleva määruse kohaselt toetatavate kvaliteedikavade ja sertifitseerimise süsteemide alla kuuluvate toodetega seotud teavitamis- ja müügiendustegevuse jaoks.

- (15) Põllumajanduslike majapidamiste ja maapiirkonna ettevõtete majandus- ja keskkonnavalase tegevuse tulemuslikkuse ning põllumajandustoodete turustamise ja töötlemise tõhustamiseks, sealhulgas väikeste töötlemis- ja turustusüksuste loomiseks lühikeste tarneahelate ja kohalike turgude raames, põllumajanduse ja metsanduse arenguks vajaliku infrastruktuuri tagamiseks ning keskkonnanäesmärkide saavutamiseks vajalike mittetasuvate investeeringute toetamiseks tuleks ette näha toetus sellistesse eesmärkidesse panustavate materiaalsete investeeringute jaoks. 2007–2013 programmiperioodil olid sekkumise eri valdkonnad hõlmatud erinevate meetmetega. Lihtsustamise huvides, aga ka selleks, et võimaldada toetusesaajatel kavandada ja teostada suurema lisandväärtusega integreeritud projekte, peaks üks ja sama meede hõlmama materiaalsete investeeringute liikide enamikku. Liikmesriigid peaksid suunama toetuse sellistele põllumajandusettevõtetele, mis vastavad selliste investeeringute saamise tingimustele, millega toetatakse põllumajandusettevõtte elujõulisust, tuginedes seejuures tugevuste, nõrkuste, võimaluste ja ohtude (SWOT) analüüsile, et kõnealust toetust paremini suunata. Noorte põllumajandustootjate esmakordse tegevuse alustamise hõlbustamiseks võib liidu nõuete järgimiseks tehtavate investeeringute jaoks kehtestada täiendava rahastamiskõlblikkuse perioodi. Liidu uute nõuete rakendamise soodustamiseks peaks kõnealuste nõuete järgimisega seotud investeeringud olema rahastamiskõlblikud täiendava perioodi jooksul pärast nende põllumajanduslikule majapidamisele kohustuslikuks muutumist.
- (16) Põllumajandussektori tootmispotentsiaal on loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste ja katastroofide tõttu rohkem ohustatud kui muude sektorite puhul. Selliste loodusõnnetuste või sündmuste tingimustes tuleks põllumajandusettevõtete elujõulisuse ja konkurentsivõime toetamiseks ette näha toetus põllumajandustootjatele kahjustatud põllumajanduspotentsiaali taastamiseks. Liikmesriigid peaksid samuti tagama, et liidu (eelkõige käesoleva määruse kohane riskijuhtimise meede) ning riiklike ja eraõiguslike hüvituskavade kombineerimise tulemusel ei toimuks ülemäärast kahju hüvitamist.
- (17) Maapiirkondade arenguks on oluline luua ja kujundada uusi majandustegevusi uute põllumajandusettevõtete, mittepõllumajanduslike tegevustega (sealhulgas põllumajanduse ja metsanduse alaste teenuste osutamine) mitmekesistamise, tervishoiu, sotsiaalse integratsiooni ja turismiga seotud tegevuste näol. Mittepõllumajanduslike tegevustega mitmekesistamisega on võimalik käsitleda ka jahiresursside säästvat majandamist. Põllumajandusettevõtete ja ettevõtete arengu meede peaks hõlbustama

noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamist ja nende põllumajandusliku majapidamise struktuurilist kohandamist pärast tegevuse alustamist. Edendada tuleks põllumajandustootjate tegevusvaldkonna mitmekesistamist mittepõllumajandusliku tegevusega ning muude kui põllumajanduslike VKEde asutamist ja arengut maapiirkondades. Kõnealuse meetmega tuleks julgustada ka naisettevõtlust maapiirkondades. Innustada tuleks ka selliste väikeste põllumajandusettevõtete arengut, mis on eeldatavalt majanduslikult elujõulised. Kõnealuse meetme kohaste uute majandustegevuste elujõulisuse tagamiseks tuleks toetuse saamise tingimuseks seada äriplaani esitamine. Ettevõtte asutamise toetus peaks hõlmama üksnes sellise ettevõtte tegevuse algusperioodi ega tohiks muutuda tegevusabiks. Kui liikmesriigid valivad võimaluse anda toetust osamaksetena, tuleks selliseid osamakseid teha maksimaalselt viie aasta jooksul. Lisaks tuleks põllumajandussektori restruktureerimise edendamiseks anda iga-aastast või üheksandat toetust põllumajandustootjatele, kes vastavad määruse (EL) nr 1307/2013 V jaotisega kehtestatud väikepõllumajandustootjate kava („väikepõllumajandustootjate kava”) kohaselt toetuse saamise tingimustele ning kohustuvad kogu oma põllumajandusliku majapidamise ning vastavad toetusõigused jäädavalt üle andma teisele põllumajandustootjale.

Noorte põllumajandustootjate maakitsikuse probleemide lahendamiseks on liikmesriikidel võimalik anda kõnealust toetust koos muude toetusvormidega, näiteks rahastamisvahendite kasutamise abil.

- (18) VKEd on liidu maapiirkonna majanduse alustala. Põllumajandusettevõtete ja mittepõllumajanduslike ettevõtete arengu eesmärk peaks olema tööhõive soodustamine ja kvaliteettöökohtade loomine maapiirkondades, olemasolevate töökohtade säilitamine, tööhõive hooajaliste kõikumiste vähendamine, mittepõllumajanduslike sektorite arendamine väljaspool põllumajandust ja toiduainetetööstust. Samal ajal tuleks soodustada ettevõtete integratsiooni ja kohalikke sektoritevahelisi seoseid. Tuleks soodustada projekte, milles käsitletakse üheaegselt põllumajandust ja maaturismi, edendades jätkusuutliku ja vastutustundliku turismi põhimõtte alusel toimuvat maaturismi, ning loodus- ja kultuuripärandit ning investeeringuid taastuvenergiasse.
- (19) Maapiirkondades kohaliku infrastruktuuri ja kohalike põhiteenuste (sealhulgas vaba aja veetmise ja kultuuriteenused) arendamine, külade uuendamine ning külade ja maapiirkonna maastiku kultuuri- ja looduspärandi taastamine ja täiustamisega seotud tegevused on olulise tähtsusega maapiirkondade kasvupotentsiaali realiseerimisel ja jätkusuutlikkuse soodustamisel. Seepärast tuleks anda toetust kõnealuse eesmärgiga tegevustele, sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale juurdepääsule ning kiire ja ülikiire lairibahenduse arendamisele. Kooskõlas kõnealuste eesmärkidega tuleks maapiirkondades

soodustada selliste teenuste ja infrastruktuuri arendamist, mis edendavad sotsiaalset kaasatust ning pööravad ümber sotsiaalse ja majandusliku tagasimineku ning maapiirkondade rahvaarvu vähenemise suundumusi. Sellise toetuse maksimaalse tõhususe saavutamiseks tuleks hõlmatud tegevused rakendada kooskõlas maapiirkonna ühe või mitme omavalitsusüksuse poolt välja töötatud omavalitsuste arengukavade (selliste kavade olemasolu korral) ja nende põhiteenustega. Sünergia loomiseks ja koostöö tihendamiseks peaksid tegevused vajaduse korral edendada ka maa ja linna vahelisi sidemeid. Liikmesriikidel on võimalik eelistada kogukonna juhitud kohaliku arengu partnerluste investeeringuid ja kohalike kogukonnaorganisatsioonide juhitavaid projekte.

- (20) Metsandus on maaelu arengu lahutamatu osa ning säästvaks ja kliimateadlikuks maakasutuseks antav toetus peaks hõlmama metsa-ala arendamist ja metsade säästvat majandamist. 2007–2013 programmiperioodil hõlmasid metsanduse investeeringute ja majandamisega seotud eri liiki toetusi erinevad meetmed. Lihtsustamise huvides ja selleks, et võimaldada toetusesaajatel kavandada ja teostada suurema lisandväärtusega integreeritud projekte, peaks ühtne meede hõlmama kõiki metsanduse investeeringute ja majandamisega seotud toetuse liike. Kõnealune meede peaks hõlmama metsaresursside laiendamist ja parandamist maa metsastamise ja agrometsandussüsteemide loomise kaudu, mis ühendavad endas ekstensiivse põllumajanduse ja metsandussüsteemid. Samuti peaks see hõlmama metsatulekahjustest või muudest loodusõnnetustest ja katastroofidest tingitud kahjustuste taastamist ja vastavaid ennetusmeetmeid, investeeringuid metsandustehnoloogiasse ning metsandussaaduste töötlemisse, mobiliseerimisse ja turustamisse, mille eesmärk on metsamaa valdajate majandus- ja keskkonnavalase tegevuse tulemuslikkuse parandamine, ning mittetasuvaid investeeringuid metsa ökosüsteemide kliimamuutusele vastupanuvõime tõhustamiseks ja keskkonnaväärtuse suurendamiseks. Toetus ei tohiks moonutada konkurentsi ning see peaks olema turu suhtes erapooletu. Sellest tulevalt tuleks seada piirangud toetusesaajate suuruse ja õigusliku seisundi suhtes. Liikmesriikide poolt keskmise ja suure tuleohuga piirkondadeks liigitatud aladel tuleks võtta tulekahjuohtu ennetavaid meetmeid. Kõik ennetavad meetmed peaksid kuuluma metsakaitsekavasse. Kahjustatud metsa potentsiaali taastamise tegevuse korral peaks loodusõnnetuse toimumist ametlikult kinnitama avalik-õiguslik teadusasutus.

Metsandusmeetmed tuleks vastu võtta liidu ja liikmesriikide poolt rahvusvahelisel tasandil võetud kohustuste valguses ja need peaksid põhinema liikmesriikide riiklikel

või piirkondlikel metsanduskavadel või samalaadsetel vahenditel, milles tuleks arvesse võtta ministrite konverentsidel Euroopa metsade kaitse kohta võetud kohustusi. Metsandusmeetmed peaksid kaasa aitama liidu metsastrategia rakendamisele kooskõlas komisjoni teatisega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Sotsiaal- ja Majanduskomiteele ning Regioonide komiteele "Uus ELi metsastrategia metsade ja metsandussektori jaoks".

- (21) Tootjarühmad ja -organisatsioonid aitavad põllumajandustootjatel ühiselt toime tulla oma toodete turustamisel, sealhulgas kohalikel turgudel, nende ees seisvate katusumustega, mis on tingitud kasvanud konkurentsist ning järgnevate turgude konsolideerumisest. Seepärast tuleks soodustada tootjarühmade ja -organisatsioonide loomist. Piiratud rahaliste vahendite paremaks kasutamiseks peaks toetuse andmine piirduma üksnes VKEdes kvalifitseeruvate tootjarühmade ja -organisatsioonidega. Liikmesriikidel on võimalik eelistada neid kvaliteetoodete tootjarühmi ja -organisatsioone, mis on hõlmatud käesoleva määruse kohase põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavade meetmega. Selle tagamiseks, et tootjarühmast või -organisatsioonist saaks elujõuline üksus, peaks tootjarühmale või -organisatsioonile toetuse andmise tingimuseks seadma äriplaani esitamise liikmesriikidele. Selleks et vältida tegevusabi andmist ning säilitada toetuse ergutav roll, peaks toetuse andmise maksimumaalse kestus piirduma viie aastaga alates tootjarühma või -organisatsiooni tema äriplaani alusel tunnustamise kuupäevast.
- (22) Põllumajanduse keskkonna- ja kliimatoetused peaksid olema jätkuvalt olulised maapiirkondade jätkusuutliku arengu toetamisel ja ühiskonna suurenevale keskkonnanõudlusele vastamisel. Need toetused peaksid innustama põllumajandustootjaid ja muid maa valdajaid teenima ühiskonda tervikuna, võttes kasutusele põllumajandustavasid, mis aitavad kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele ning on ühitavad keskkonna, maastiku ja selle tunnusjoonte, loodusvarade, mulla ja geneetilise mitmekesisuse kaitse ja parandamisega, või jätkates nende tavade kohaldamist. Sellega seoses tuleks erilist tähelepanu pöörata põllumajanduse geneetiliste ressursside säilitamisele ja kõrge loodusliku väärtusega põllumajandusliku tootmise süsteemide vajadustele. Toetused peaksid hõlmama lisakulusid ja võetud kohustuste tõttu saamata jäänud tulu ning peaksid katma üksnes selliseid kohustusi, mis on rangemad vastavatest kohustuslikest standarditest ja nõuetest vastavalt „saastaja maksab” põhimõttele. Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et põllumajandustootjatele makstavad toetused

ei tooks kaasa topeltrahastamist käesoleva määruse ja määruse (EL) nr 1307/2013 alusel. Paljudel juhtudel mitmekordistub keskkonna- ja kliimaalane kasu põllumajandustootjate rühma ühiselt võetud kohustuste koostoime tulemusel. Ühismeetmetega kaasnevad siiski täiendavad tehingukulud, mis tuleks vastavalt hüvitada. Selle tagamiseks, et põllumajandustootjad ja muud maa valdajad saaksid nõuetekohaselt rakendada võetud kohustusi, peaksid liikmesriigid lisaks sellele püüdma anda neile vajalikke oskusi ja teadmisi.

Liikmesriigid peaksid säilitama 2007–2013 programmi perioodil saavutatud tulemuste taseme ning neilt tuleks nõuda, et vähemalt 30 % EAFRD osaluse kogusummast igale maaelu arengu programmile kasutatakse kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise ning keskkonnaküsimuste jaoks. See eesmärk tuleks saavutada põllumajanduse keskkonna- ja kliimatoetustega ning mahepõllumajanduse toetustega, samuti ka looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega alade toetustega, metsandustoetustega, toetustega Natura 2000 aladele ning kliima ja keskkonnaga seotud investeeringutoetustega.

- (23) Põllumajandustootjatele makstavad toetused mahepõllumajandusele üleminekuks või sellega jätkamiseks peaksid innustama põllumajandustootjaid sellistes kavades osalema, täites sel viisil ühiskonna suurenenud nõudlust keskkonnasäästlike põllumajandustavade kasutamise ja loomade heaolu kõrgete nõuete järele. Selleks et suurendada koostoiimet elurikkusega ja mahepõllumajanduse meetmest tulenevat kasu, tuleks soodustada põllumajandustootjate kollektiivlepinguid või koostööd, et hõlmata ulatuslikumaid, piirnevaid alasid. Selleks et vältida suure hulga põllumajandustootjate tagasipöördumist tavapärase põllumajandusliku tootmise juurde, tuleks toetada nii mahepõllumajandusele ülemineku kui ka sellega jätkamise meetmeid. Toetused peaksid aitama katta lisakulusid ja võetud kohustuste tõttu saamata jäänud tulu ning need peaksid katma üksnes selliseid kohustusi, mis on rangemad vastavatest kohustuslikest standarditest ja nõuetest. Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et põllumajandustootjatele makstavad toetused ei tooks kaasa topeltrahastamist käesoleva määruse ja määruse (EL) nr 1307/2013 alusel. EAFRD vahendite tõhusa kasutamise tagamiseks tuleks toetuste andmisel piirduda aktiivsete põllumajandustootjatega määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 9 tähenduses.

- (24) Tuleks jätkata toetuse andmist põllumajandustootjatele ja metsamaa valdajatele, et aidata toime tulla asjaomaste piirkondade ebasoodsate asjaoludega, mis tulenevad

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ⁽¹⁾ ja nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ⁽²⁾ rakendamisest, et aidata kaasa Natura 2000 alade tõhusale majandamisele. Samas tuleks toetus teha kättesaadavaks põllumajandustootjatele, et aidata toime tulla vesikonna piirkondade ebasoodsate tingimustega, mis tulenevad veepoliitika raamdirektiivi rakendamisest. Toetus peaks olema seotud maaelu arengu programmis kirjeldatud erinõuetega, mis on rangemad vastavatest kohustuslikest standarditest ja nõuetest. Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et põllumajandustootjatele makstavad toetused ei tooks kaasa topeltrahastamist käesoleva määruse ja määruse (EL) nr 1307/2013 alusel. Lisaks sellele peaksid liikmesriigid oma maaelu arengu programmide koostamisel võtma arvesse Natura 2000 alade erivajadusi.

- (25) Toetused mägialade ning looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega alade põllumajandustootjatele peaksid põllumajandusmaa jätkuva kasutuse kaudu aitama kaasa maapiirkondade säilitamisele ning säästva põllumajandusliku tootmise süsteemide alalhoidmisele ja edendamisele. Sellise toetuse tõhususe tagamiseks tuleks põllumajandustootjatele maksetega hüvitada saamata jäänud tulu ja lisakulud, mis on tingitud asjaomase piirkonna ebasoodsatest tingimustest. EAFRD vahendite tõhusa kasutamise tagamiseks tuleks toetuste andmisel piirduda aktiivsete põllumajandustootjatega määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 9 tähenduses.
- (26) Selleks et tagada liidu vahendite tõhus kasutamine ning põllumajandustootjate võrdne kohtlemine kogu liidus, tuleks mägialad, looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega alad kindlaks määrata vastavalt objektiivsetele kriteeriumidele. Looduslikust eripärast tingitud piirangutega alade puhul peaksid kõnealused kriteeriumid olema biofüüsikalised ja põhinema usaldusväärsel teaduslikel andmetel. Tuleks vastu võtta üleminekukord, et hõlbustada toetuste järkjärgulist kaotamist piirkondades, mida kõnealuste kriteeriumide kohaldamise tulemusel ei käsitata enam looduslikust eripärast tingitud piirangutega aladena.
- (27) Põllumajandustootjaid tuleks jätkuvalt innustada võtma vastu loomade heaolu kõrgeid norme, andes toetust sellistele põllumajandustootjatele, kes rakendavad vastavatest kohustuslikest nõuetest rangemaid loomapidamisnõudeid. EAFRD vahendite tõhusa kasutamise tagamiseks tuleks toetuste andmisel piirduda aktiivsete põllumajandustootjatega määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 9 tähenduses.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv
⁽²⁾ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

(28) Tuleks jätkata toetuse andmist metsamaa valdajatele, kes pakuvad keskkonnasäästlikke või kliimateadlikke metsa-kaitseteenuseid, võttes kohustusi eesmärgiga suurendada elurikkust, kaitsta suure väärtusega metsa ökosüsteeme, suurendada nende kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise potentsiaali ning metsade kaitseväärtust pinnase erosiooni, veevarude säilitamise ning looduslike ohutegurite suhtes. Sellega seoses tuleks erilist tähelepanu pöörata metsade geneetiliste ressursside säilitamisele ja edendamisele. Toetust tuleks anda metsandusega seotud keskkonnakohustustele, mis on rangemad vastavatest siseriikliku õigusega kehtestatud kohustuslikest standarditest.

(29) 2007–2013 programmiperioodil oli ainus koostööliik, mida maaelu arengu poliitika kohaselt üheselt toetati, põllumajandus- ja toidu- ning metsandussektoris uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamise alane koostöö. Kõnealust liiki koostöö toetamine on endiselt vajalik, kuid seda tuleks kohandada, et paremini vastata teadmistepõhise majanduse nõuetele. Sellega seoses peaks olema võimalik rahastada kõnealuse meetme kohaselt üksikettevõtjate projekte, tingimusel et saadud tulemusi levitatakse, täites seega uute tavade, töötlemisviiside ja toodete leviku eesmärgi. Lisaks on ilmnenud, et suurema hulga toetusesaajate (väiksematest ettevõtjatest suurtootjateni) mitmesugust liiki koostöö toetamisega aidatakse saavutada maaelu arengu poliitika eesmärgi, aidates maapiirkondade ettevõtjatel ületada killustumisest tulenevaid negatiivseid ilminguid majanduse, keskkonna või muus valdkonnas. Seepärast tuleks kõnealust meetmet laiendada. Toetus väikeettevõtjatele ühise tööprotsessi korraldamiseks ning vahendite ja varude jagamiseks peaks olenemata nende väikesest tootmismahust aitama neil olla majanduslikult elujõuline. Toetus tarneahelas tegutsevate vaheliseks horisontaalseks ja vertikaalseks koostööks ning kohaliku tasandi müügiarendustegevus peaks kiirendama lühikeste tarneahelate, kohalike turgude ja kohalike toiduahelate majanduslikult ratsionaalset arengut. Toetus keskkonnaprojektide ja -tavade ühiseks käsitluseks peaks aitama saavutada ulatuslikumat ja järjekindlamat keskkonna- ja kliimaalast kasu kui muidu omaette tegutsevate üksikettevõtjate puhul (näiteks suuremate terviklike alade suhtes kohaldatavad tavad).

Toetust tuleks anda erineval viisil. Eelkõige on klastrid ja võrgustikud asjakohased kogemuste vahetamiseks ning uute ja spetsialiseeritud eksperdiarvamuste, teenuste ja toodete jaoks. Katseprojektid on olulised vahendid eri kontekstis tehnoloogia, meetodite ja töövõtete ärilise

kasutamise testimiseks ning vajaduse korral nende kohandamiseks. Euroopa innovatsioonipartnerluse (EIP) töörihmad on põllumajanduse tootlikkuse ja säästvuse jaoks olulise tähtsusega. Lisaks LEADERi kohaliku arengu raamistikule moodustavad teise olulise tähtsusega vahendi kohalikud arengustrateegiad maa- ja linnapiirkondade avaliku ja erasektori osalejate vahel. Erinevalt LEADER-lähenemisviisist peaks sellistel partnerlustel ja strateegiatel olema võimalik piirduda ühe sektori või suhteliselt konkreetsete arengueesmärkidega, sealhulgas eespool nimetatutega. Liikmesriikidel on võimalik eelistada koostööd üksuste vahel, kuhu on kaasatud toormetootjad. Ka tootmisharudevahelised organisatsioonid peaksid vastama selle meetme kohase toetuse saamise tingimustele. Selline toetus peaks piirduma seitsme aastaga, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel kollektiivsete keskkonna- ja kliimameetmete puhul.

(30) Kliimamuutuse ja suurema hinnakõikumise tõttu seisavad põllumajandustootjad tänapäeval silmitsi üha suuremate majandus- ja keskkonnariskidega. Seoses sellega on tõhus riskijuhtimine muutunud põllumajandustootjate jaoks üha olulisemaks. Seepärast tuleks kehtestada riskijuhtimise meede, et aidata põllumajandustootjaid kõige levinumate riskidega toime tulla. Seepärast peaks kõnealune meede aitama põllumajandustootjatel katta saagi, loomade ja taimede kindlustusmaksid ning abistama seoses ühisfondide loomisega ning sellistest fondidest põllumajandustootjatele hüvitise maksimisega ebasoodsatest ilmastikutingimustest, looma- või taimehaiguse puhangust, kahjurite levikust või keskkonnajuhtumist tingitud kahju eest. See meede peaks hõlmama ka sissetuleku stabiliseerimise vahendit ühisfondina, et toetada põllumajandustootjaid, kelle sissetulek on järsult vähenenud. Selle tagamiseks, et kõiki põllumajandustootjaid liidus koheldakse võrdselt, et ei moonutataks konkurentsi ning et järgitakse liidu rahvusvahelisi kohustusi, tuleks kõnealuse meetme kohase toetuse andmiseks sätestada eritingimused. EAFRD vahendite tõhusa kasutamise tagamiseks tuleks toetuste andmisel piirduda aktiivsete põllumajandustootjatega määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 9 tähenduses.

(31) LEADER-lähenemisviisi kohaliku arengule on mitmete aastate jooksul tõestanud oma tõhusust maapiirkondade arendamisel, võttes alt ülespoole lähenemisviisiga täiel määral arvesse sektoriüleseid vajadusi maaelu sisemiseks arenguks. Seepärast tuleks LEADERit tulevikus jätkata ning selle kohaldamine peaks jääma kohustuslikuks maaelu arengu programmide puhul riiklikul ja/või kohalikul tasandil.

- (32) EAFRD toetus LEADERi kohalikuks arenguks peaks hõlmama ka territooriumidevahelisi koostööprojekte ühe liikmesriigi rühmade vahel või riikidevahelisi koostööprojekte mitme liikmesriigi rühmade vahel või koostööprojekte liikmesriikide ja kolmandate riikide rühmade vahel.
- (33) Selleks et võimaldada maapiirkonnas partneritel, kes veel ei kohalda LEADERit, seda katsetada ja teha ettevalmistusi kohaliku arengu strateegia väljatöötamiseks ja rakendamiseks, tuleks samuti rahastada nn LEADERi stardikomplekti. Toetus ei tohiks sõltuda kohaliku arengu strateegia esitamisest.
- (34) Investeeringud on omased paljudele käesoleva määruse kohastele maaelu arengu meetmetele ning need võivad olla seotud väga erinevat laadi tegevustega. Kõnealuste tegevuste rakendamisel suurema selguse tagamiseks tuleks kõigi investeeringute jaoks sätestada teatavad ühiseeskirjad. Kõnealustes ühiseeskirjades tuleks määrata kindlaks selliste kulude liigid, mida võib käsitada investeerimiskuludena, ning tagada, et toetust antakse üksnes selliste investeeringute puhul, millega luuakse uusi väärtusi põllumajanduses. Investeeringuprojektide rakendamise hõlbustamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik teha ettemakseid. EAFRD toetuse tõhususe, õigluse ning püsiva mõju tagamiseks tuleks sätestada eeskirjad tagamaks, et tegevustega seotud investeeringud oleksid kestvad ning et EAFRD toetust ei kasutataks konkurentsi moonutamiseks.
- (35) Peaks olema võimalik anda EAFRDst toetust investeeringutele majanduslikku ja keskkonnavalast kasu andvasse niisutusse, eeldusel et tagatud on asjaomase niisutuse jätkusuutlikkus. Seepärast tuleks igal juhul anda toetust vaid tingimusel, et asjaomase piirkonna kohta on koostatud veepoliitika raamdirektiivi kohaselt nõutav veemajanduskava ja et investeeringu tasandil juba teostatakse veemõõtmist või seda alustatakse investeeringu osana. Investeeringud olemasoleva niisutusinfrastruktuuri või seadmete täiustamiseks peaksid kaasa tooma veekasutuse minimaalse tõhustamise, mis väljendub võimaliku veesäästuna. Kui veepoliitika raamdirektiiviga kehtestatud analüütilise raamistiku kohaselt on investeeringust mõjutatud veekogu vee kogusega seotud põhjustel surve all, tuleks pool veekasutuse tõhususe suurenemise tulemusest muuta veekasutuse tegelikult vähenemiseks toetatud investeeringu tasandil, et vähendada survet asjaomasele veekogule. Tuleks kindlaks määrata need juhud, mille puhul võimaliku või tegeliku veesäästu nõudeid ei saa kohaldada või need ei ole vajalikud, sealhulgas seoses investeeringutega vee ringlussevõttu või taaskasutusse. Lisaks olemasolevate seadmete täiustamiseks tehtavate investeeringute toetamisele tuleks ette näha, et EAFRDst toetatakse investeeringuid uutesse niisutussüsteemidesse, sõltuvalt keskkonnanalüüsi tulemustest. Kuid mõningate eranditega ei tuleks uute niisutussüsteemide rajamiseks toetusi anda juhul, kui asjaomane veekogu on juba surve all, sest valitseb väga suur oht, et toetuse andmine sellises olukorras süvendaks olemasolevaid keskkonnaprobleeme.
- (36) Teatavad käesoleva määruse kohased pindalaga seotud meetmed eeldavad toetusesaaja poolt vähemalt viis aastat kestvate kohustuste võtmist. Kõnealuse ajavahemiku jooksul on võimalik, et nii põllumajandusliku majapidamise kui ka toetusesaaja olukord muutub. Seepärast tuleks sätestada eeskirjad, et määrata kindlaks, mida sellistel juhtudel teha tuleks.
- (37) Teatavad käesoleva määruse kohased meetmed seavad toetuse andmise sõltuvusse tingimusest, et toetusesaajad võtavad kohustusi, mis on rangemad kui kohustuslike standardite ja nõuetega määratletud asjakohases baastases. Võttes arvesse õiguse võimalikke muutusi kohustuse perioodi jooksul, mille tulemusel muutub baastase, tuleks sätestada asjaomaste lepingute läbivaatamine, et tagada kõnealuse tingimuse jätkuv täitmine.
- (38) Selleks et tagada maaelu arendamise rahaliste vahendite kasutamine parimal võimalikul viisil ja seada maaelu arengu programmide meetmete kohased eesmärgid vastavalt maaelu arengut käsitlevatele liidu prioriteetidele ning et tagada taotlejate võrdne kohtlemine, peaksid liikmesriigid kehtestama projektide valiku kriteeriumid. Sellest nõudest tuleks erandeid teha üksnes toetuste puhul, mis on seotud põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmetega, mahepõllumajandusega, Natura 2000 ning veepoliitika raamdirektiiviga, looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega aladega, loomade heaoluga, metsakeskkonna- ja kliimateenustega ning riskijuhtimismeetmetega. Valikukriteeriumide kohaldamisel tuleks arvesse võtta tegevuse mahtu kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.
- (39) EAFRD peaks tehnilise abi kaudu toetama maaelu arengu programmide rakendamisega seotud tegevusi, sealhulgas selliste liidu kvaliteedikavade tähistamise ja lühendite kaitse kulusid, milles osalemiseks võib anda toetust käesoleva määruse kohaselt, ning liikmesriikide kulusid seoses looduslikust eripärast tingitud piirangutega alade piiritlemisega.

- (40) Euroopa maaelu arengu võrgustiku raames organiseeritud ning programmi rakendamise igasse etappi kaasatud sise-riiklike võrgustike, organisatsioonide ja haldusametuste omavaheline võrgustikutöö on tõestanud oma võimekust maaelu arengu programmide kvaliteedi parandamisel, suurendades sidusrühmade osalust maaelu arengu programmide juhtimises ning teavitades laiemat üldsust maaelu arengu programmi kasust. Seepärast tuleks seda rahastada tehnilise abi osana liidu tasandil. Selleks et võtta arvesse hindamise erivajadusi, tuleks Euroopa maaelu arengu võrgustiku osana luua Euroopa maaelu arengu hindamissuutlikkus, et koondada kõik asjaomased osalejad ja hõlbustada seega selle valdkonna oskusteabe vahetamist.
- (41) Põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkusega tegelev EIP peaks andma panuse strateegia „Euroopa 2020” aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eesmärkide saavutamisse. On oluline, et see koondaks kõik asjaomased osalejad liidu, riigi ja piirkonna tasandil, pakkudes liikmesriikidele uusi ideid selle kohta, kuidas olemasolevaid vahendeid ja algatusi tõhustada, lihtsustada ja paremini koordineerida ning täiendada neid uute meetmetega, kui see on vajalik.
- (42) Selleks et panustada põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkusega tegeleva EIP eesmärkide saavutamisse, tuleks moodustada EIP võrgustik, mis hõlmab põllumajanduse innovatsioonitegevuste rakendamisse kaasatud töörühmi, nõustamisteenuste osutajaid ja teadustöötajaid. Võrgustikku tuleks rahastada tehnilise abi osana liidu tasandil.
- (43) Liikmesriigid peaksid iga maaelu arengu programmi tehnilise abi jaoks ettenähtud kogusummast ühe osa reserveerima sellise maaelu arengu võrgustiku loomise ja toimimise rahastamiseks, mis ühendab maaelu arengusse kaasatud organisatsioonid ja haldusametused, sealhulgas EIP, eesmärgiga suurendada nende kaasatud programmis ja parandada maaelu arengu programmide kvaliteeti. Sellega seoses peaksid riiklikud maaeluvõrgustikud valmistama ette tegevuskava ja seda rakendama.
- (44) Maaelu arengu programmides peaksid olema ette nähtud uuenduslikud meetmed, millega põllumajanduse tootlikkuse ja säästvusega tegeleva EIP toetusel soodustatakse ressursitõhusat, tootlikku ja vähese CO₂-heittega põllumajandussektorit. EIP peaks soodustama uuenduslike lahenduste praktikasse kiiremat ja ulatuslikumat ülevõtmist. EIP peaks looma lisandväärtust, tugevdades innovatsiooniga seotud vahendite rakendamist ja tõhusust ning soodustades sünergiaid nende vahel. EIP peaks täitma puudujäägid teadustöö ja praktilise põllumajanduse parema ühendamise vahel.
- (45) Põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkusega tegeleva EIP raames peaks innovatsiooniprojekte rakendama töörühmad, mis ühendavad põllumajandustootjaid, metsamaa valdajaid, maakogukondi, teadlasi, valitsusvälisteid organisatsioone, nõustajaid, ettevõtjaid ja teisi põllumajandussektoris innovatsiooniga seotud osalejaid. Selle tagamiseks, et selliste projektide tulemustest saaks kasu kogu sektor, tuleks kõnealuseid tulemusi levitada innovatsiooni ja teadmiste vahetamise valdkonnas liidu piires ja kolmandate riikidega.
- (46) Tuleks näha ette sätteid käesoleva määruse alusel ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 maaelu arenguks antava liidu toetuse kogusumma kindlaksmääramiseks kooskõlas mitmeaastase finantsraamistikuiga aastateks 2014–2020. Kasutada olevad assigneeringud peaksid olema programmitöös ühtse määra alusel indeksiga seotud.
- (47) EAFRD rahaliste vahendite haldamise hõlbustamiseks tuleks kehtestada EAFRDst maaelu arengu programmitöö toetuseks makstava osaluse ühtne määr suhtarvuna liikmesriikide avaliku sektori kuludesse. Selleks et võtta arvesse teatavat liiki tegevuste erilist tähtsust või laadi, tuleks nende jaoks kehtestada osaluse erimäärad. Arengu, kauguse ja isoleerituse tasemest tingitud eripiirangute leevendamiseks tuleks kehtestada asjakohane EAFRD osaluse määr vähem arenenud piirkondade, ELi toimimise lepingus osutatud äärepoolseimate piirkondade ning Egeuse mere väikesaarte, samuti üleminekupiirkondade puhul.
- (48) Liikmesriigid peaksid astuma kõik vajalikud sammud, et tagada oma maaelu arengu meetmete tõendatavus ja kontrollitavus, sealhulgas kehtestades asjakohased sätted. Selleks peaks korraldusasutus ja makseasutus andma eelhinnangud ja teostama meetmete hindamist kogu programmi rakendamise jooksul. Meetmeid, mis kõnealusele tingimusele ei vasta, tuleks kohandada.
- (49) Komisjon ja liikmesriigid peaksid võtma kõik vajalikud meetmed maaelu arengu programmide usaldusväärse juhtimise tagamiseks. Sellega seoses peaks komisjon võtma asjakohaseid meetmeid ja läbi viima kontrollid ning liikmesriigid peaksid võtma meetmeid oma juhtimisüsteemi usaldusväärse toimimise tagamiseks.

- (50) Iga maaelu arengu programmi juhtimise ja rakendamise eest peaks vastutama üks korraldusasutus. Kõnealuse asutuse ülesanded tuleks täpsustada käesolevas määruses. Korraldusasutus peaks saama delegeerida osa oma ülesannetest, jäädes ise vastutama tõhusa ja korrektse juhtimise eest. Kui maaelu arengu programm sisaldab valdkondlikke allprogramme, peaks korraldusasutus saama määrata veel ühe asutuse, et juhtida ja rakendada kõnealust allprogrammi seoses rahaliste eraldistega, mis on programmis selleks määratud, tagades samal ajal kõnealuste allprogrammide usaldusväärse finantsjuhtimise. Kui liikmesriigi juhtida on rohkem kui üks programm, võib ühtsuse tagamiseks moodustada koordineeriva asutuse.
- (51) Iga maaelu arengu programmi rakendamise ning seatud eesmärkide suhtes saavutatud edu üle tuleks teha regulaarset seiret. EAFRD kohaste meetmete mõju ja tõhususe tõendamine ja parandamine oleneb ka asjakohasest hindamisest programmi ettevalmistamisel ja rakendamisel ning lõpetamisel. Komisjon ja liikmesriigid peaksid ühiselt looma seire- ja hindamissüsteemi, eesmärgiga näidata maaelu arengu poliitika rakendamise edusamme ning hinnata selle mõju ja tõhusust.
- (52) Selle tagamiseks, et liidu tasandil oleks võimalik kõnealust teavet koondada, peaks kõnealuse seire- ja hindamissüsteemi osaks olema ühiste indikaatorite kogum. Maaelu arengu programmide rakendamist käsitlev põhiteave peaks olema elektrooniliselt salvestatud ja säilitatav, et hõlbustada andmete koondamist. Toetusesaajatelt tuleks seepärast nõuda seireks ja hindamiseks vajaliku miinimumteabe esitamist.
- (53) Vastutust programmi seire eest peaksid jagama selleks loodud korraldusasutus ja seirekomitee. Seirekomitee peaks vastutama programmi rakendamise tõhususe seire eest. Selleks tuleks komitee vastutus täpselt kindlaks määrata.
- (54) Programmi seire hõlmab ka komisjonile saadetava programmi rakendamist käsitleva aastaaruande koostamist.
- (55) Iga maaelu arengu programmi tuleks hinnata, et parandada selle kvaliteeti ning näidata selle saavutusi.
- (56) ELi toimimise lepingu artikleid 107, 108 ja 109 tuleks kohaldada käesoleva määruse kohaste maaelu arengu meetmete toetuse suhtes. Siiski ei peaks põllumajandussektori eripära arvesse võttes kõnealuseid ELi toimimise lepingu sätteid kohaldama maaelu arengu meetmete suhtes, mis on seotud ELi toimimise lepingu artikli 42 kohaldamisalasse kuuluvate tegevustega, mida viiakse ellu käesoleva määruse kohaselt ja sellega kooskõlas, ning liikmesriikide tehtavate maksete suhtes, mis tehakse liidu toetuse saanud ja ELi toimimise lepingu artikli 42 kohaldamisalasse kuuluvate maaelu arengu tegevuste täiendavaks riiklikuks rahastamiseks.
- (57) Pidades samuti silmas liidu toetuse tingimustele vastavate maaelu arengu meetmetega kooskõla tagamist ning menetluste lihtsustamist, tuleks liikmesriikide maksed, mis tehakse liidu toetust saavate ja ELi toimimise lepingu artikli 42 kohaldamisalasse kuuluvate maaelu arengu tegevuste täiendavaks riiklikuks rahastamiseks, lisada maaelu arengu programmi nende hindamiseks ja heakskiitmiseks vastavalt käesoleva määruse sätetele. Tagamaks, et komisjoni loata ei rakendataks täiendavat riiklikku rahastamist, ei tohiks asjaomane liikmesriik saada maaelu arengu jaoks kavandatud täiendavat rahastamist kasutada enne selle heakskiitmist. Liikmesriikide maksetest, mis on tehtud liidu toetuse saanud ja ELi toimimise lepingu artikli 42 kohaldamisalast välja jäävate maaelu arengu tegevuste täiendavaks riiklikuks rahastamiseks, tuleks teatada komisjonile vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikele 3, välja arvatud juhul, kui need kuuluvad sellise määruse reguleerimisalasse, mis on vastu võetud vastavalt nõukogu määrusele 994/98⁽¹⁾, ning liikmesriigid ei tohiks saada neid makseid teha enne, kui komisjon on makse kõnealuse teatamismenetluse tulemusel lõplikult heakskiitnud.
- (58) Ühist huvi pakkuva teabe tõhusaks ja turvaliseks vahetamiseks, samuti olulise teabe salvestamiseks, säilitamiseks ja haldamiseks ning seire ja hindamise aruannete koostamiseks tuleks luua elektrooniline teabesüsteem.

⁽¹⁾ Nõukogu 7. mai 1998. aasta määrus (EÜ) nr 994/98, milles käsitletakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 92 ja 93 kohaldamist teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes (EÜT L 142, 14.5.1998, lk 1).

- (59) Kohalduma peaks liidust õigus, mis käsitleb üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumist, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 95/46/EÜ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 45/2001⁽²⁾.
- (60) Käesoleva määruse teatavate mitteolemuslike osade täiendamiseks või muutmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (61) Kõnealune õigus peaks hõlmama järgmist: tingimused, mille kohaselt käsitatakse juriidilist isikut noore põllumajandustootjana, ja kutseoskuste omandamisega seotud üleminekuperioodi kehtestamine; põllu- ja metsamajandusettevõtete vahetuskavade ja kõnealuste ettevõtete külastamise kestus ja sisu. Samuti peaks see hõlmama järgmist: artikli 17 lõike 1 punkti a reguleerimisalasse kuuluvad liidu erikavad ning artikli 17 lõike 2 alusel toetust saada võivate tootjarühmade ja meetmeliikide tunnused, samuti tingimuste kehtestamine konkurentsi moonutamise ennetamiseks ja toodete diskrimineerimise vältimiseks ning kaubamärkide toetamise välistamiseks.
- (62) Kõnealune õigus peaks samuti hõlmama järgmist: äriplaanide miinimumsisu ja kriteeriumid, mida liikmesriikidel tuleb kasutada artikli 19 lõikes 4 osutatud lävendite kehtestamiseks; metsastamise ja metsamaa loomise määratlus ja asjakohased keskkonnavalased miinimumnõuded; loomakasvatuse ekstensiivistamist, põllumajanduse jaoks kadumisohus olevate kohalike tõugude kasvatamist või geneetilisest erosioonist ohustatud taimede geneetiliste ressursside säilitamist käsitlevate põllumajanduse keskkonna- ja kliimakohustuste suhtes kohaldatavad tingimused ning rahastamiskõlblike tegevuste kindlaksmääramine geneetiliste ressursside kaitseks, säästlikuks kasutamiseks ja arendamiseks. Hõlmatud peaks olema
- ka järgmine: arvutusmeetod, mida kasutatakse määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 43 osutatud tavade topelt-rahastamise vältimiseks põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmete, mahepõllumajanduse, Natura 2000 alade ning veepoliitika raamdirektiiviga seotud meetmete puhul; selliste valdkondade kindlaksmääramine, kus loomade heaoluga seotud kohustused esitavad tootmis- meetoditele kõrgemaid nõudeid; metsa geneetiliste ressursside säilitamiseks ja edendamiseks antava toetuse tingimuste vastavad tegevuste liigid; koostöömeetme alusel toetuse saamise tingimuste vastavate katseprojektide, klastrite, võrgustike, lühikeste tarneahelate ja kohalike turgude tunnuste täpsustamine ning tingimused, mille alusel nimetatud meetme all loetletud tegevuste liigid võivad saada toetust.
- (63) Veelgi enam, kõnealune õigus peaks hõlmama järgmist: käesoleva määruse kohase riskijuhtimismeetme alusel ühifondidele antavate kommertsalaenude minimaalne ja maksimaalne kestus; tingimused, mille kohaselt liisingulepingute või kasutatud seadmetega seotud kulused võib käsitada rahastamiskõlblike investeeringukuludena, ning investeeringukõlblike taastuvenergia infrastruktuuri liikide kindlaksmääramine; tingimused, mida kohaldatakse artiklites 28, 29, 33 ja 34 osutatud meetmete kohaste kohustuste muutmise või kohandamise suhtes, ning muude olukordade määratlemine, mille puhul ei nõuta toetuse tagasimaksmist. See peaks hõlmama ka järgmist: I lisas sätestatud ülemäärade läbivaatamine; tingimused, mille alusel võib komisjoni poolt määruse (EÜ) nr 1698/2005 alusel heaks kiidetud toetuse ühendada käesoleva määruse kohaselt antava toetusega, sealhulgas tehnilise abi ja järeelhindamisega, et hõlbustada sujuvat üleminekut määrusega (EÜ) nr 1698/2005 loodud süsteemilt käesoleva määrusega loodud süsteemile. Selleks et võtta arvesse Horvaatia Vabariigi ELiga ühinemise lepingut, peaks Horvaatia puhul olema kõnealuste delegeeritud õigusaktidega vajaduse korral hõlmatud üleminek nõukogu määrusega (EÜ) nr 1085/2006⁽³⁾ ette nähtud maaelu arengu toetusel.
- (64) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses maaelu arengu programmide ja riiklike raamistike sisuga, programmide ja nende muudatuste heakskiitmisega, programmide heakskiitmise korra ja ajakavaga, programmide ja riiklike raamistike muudatuste heakskiitmise korra ja ajakavaga, sealhulgas nende jõustumise ja esitamise sagedusega, teadmussiirdes ja teavituses osalejate kulude maksimise meetoditega, maaelu arengu meetmete rakendamise eritingimustega, käesoleva määruse kohaselt loodavate võrgustike struktuuri ja

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 17. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1085/2006, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (ELT L 170, 29.6.2007, lk 1).

toimimisega, teavitamis- ja avalikustamisnõuetega, seire- ja hindamissüsteemi vastuvõtmisega, teabesüsteemi toimimise eeskirjadega rakendamise aastaaruannete esitamist käsitlevate eeskirjadega. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ⁽¹⁾.

- (65) Euroopa Andmekaitseinspektoriga on konsulteeritud ning ta võttis vastu arvamuse 14. detsembril 2011 ⁽²⁾.
- (66) Kavandatud meetmete tõrgeteta rakendamiseks valmistumise kiireloomulisuse tõttu peaks käesolev määrus jõustuma Euroopa Liidu Teatajas avaldamise päeval.
- (67) Käesoleva määrusega sätestatud uus toetuskava asendab määruses (EÜ) nr 1698/2005 sätestatud toetuskava. Seetõttu tuleks määrus (EÜ) nr 1698/2005 kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

EESMÄRGID JA STRATEEGIA

I PEATÜKK

Reguleerimise ja mõisted

Artikkel 1

Reguleerimise

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse üldeeskirjad, millega reguleeritakse maaelu arendamiseks antavat liidu toetust, mida rahastatakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD), mis on asutatud määrusega (EL) nr 1306/2013. Sellega kehtestatakse eesmärgid, mille saavutamisele peab maaelu arengu poliitika kaasa aitama, ja asjakohased maaelu arengut käsitlevad liidu prioriteedid. Selles kirjeldatakse maaelu arengu poliitika strateegilist konteksti ja määratakse kindlaks maaelu arengu poliitika rakendamiseks vastu võetavad meetmed. Lisaks sätestatakse selles programmitöö, võrgustikutöö, juhtimise, seire ja hindamise eeskirjad, võttes arvesse vastutuse jaotust liikmesriikide ja komisjoni vahel, ning eeskirjad, millega tagatakse EAFRD tegevuse kooskõlastamine muude liidu rahastamisvahenditega.

2. Käesolev määrus täiendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾ teise osa sätteid.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽²⁾ ELT C 35, 9.2.2012, lk 1.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013 määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 549).

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesoleva määruse kohaldamisel kasutatakse mõisteid „programm”, „tegevus”, „toetusesaaja”, „kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia”, „avaliku sektori kulud”, „VKE”, „lõpetatud tegevus” ja „rahastamisvahendid”, mis on sätestatud või millele on osutatud määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 2, ning „vähem arenenud piirkonnad” ja „üleminekupiirkonnad”, mis on sätestatud kõnealuse määruse artikli 90 lõike 2 punktides a ja b.

Lisaks kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „programmitöö” – partnereid kaasav mitmeetapiline korraldamise, otsuste tegemise ja rahaliste vahendite jaotamise protsess, mis on kavandatud selleks, et mitme aasta jooksul viia ellu liidu ja liikmesriikide ühistegevust maaelu arengut käsitlevate liidu prioriteetide saavutamise nimel;
- b) „piirkond” – territoriaalne üksus, mis vastab statistiliste territoriaaljaotuste nomenklatuuri 1. või 2. tasandile (NUTS 1. ja 2. tasand) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1059/2003 ⁽⁴⁾ tähenduses;
- c) „meede” – selliste tegevuste kogum, millega aidatakse kaasa ühe või mitme maaelu arengut käsitleva liidu prioriteedi saavutamisele;
- d) „toetusmäär” – tegevusele ettenähtud avaliku sektori rahastamisosaluse määr;
- e) „tehingukulu” – kohustuse täitmisega seotud lisakulu, mis ei tulene otseselt kohustuse täitmisest või mida ei lisata otseselt hüvitatavate kulude või saamata jäänud tulude hulka ning mida võib arvutada standardkulu alusel;
- f) „põllumajandusmaa” – põllumaa, püsirohumaa ja püsikarjamaa või püsikultuuride all olev maa-ala, nagu see on määratletud määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 4;
- g) „majanduslik kahju” – lisakulu, mis on tekkinud põllumajandustootjale seoses tema poolt võetud erandlike meetmetega, mille eesmärk on vähendada pakkumist asjaomasel turul või märkimisväärset toodangu kadu;
- h) „ebasoodsad ilmastikutingimused” – loodusõnnetusega võrreldavad ilmastikutingimused, nagu külm, torm, rahe, jää, tugev vihm või ränk pöud;

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus (NUTS) (ELT L 154, 21.6.2003, lk 1).

- i) „loomahaigused” – Maailma Loomatervise Organisatsiooni koostatud loomahaiguste nimekirjas või nõukogu otsuse 2009/470/EÜ⁽¹⁾ lisas esitatud loomahaiguste nimekirjas nimetatud haigused;
- j) „keskkonnajuhtum” – konkreetne reostus, saastumine või keskkonnakvaliteedi halvenemine, mis on seotud konkreetse sündmusega ja on piiratud geograafilise ulatusega, ent ei hõlma üldisi keskkonnohte, mis ei ole seotud konkreetse sündmusega, nagu kliimamuutus või õhusaaste;
- k) „loodusõnnetus” – biootilist või abiootilist laadi looduslik sündmus, millega kaasnevad olulised häired põllumajanduslikes tootmissüsteemides või metsandusstruktuurides, põhjustades olulist majanduslikku kahju põllumajandus- või metsandussektorile;
- l) „katastroof” – inimtegevusest põhjustatud ootamatu biootilist või abiootilist laadi sündmus, millega kaasnevad olulised häired põllumajanduslikes tootmissüsteemides või metsandusstruktuurides, põhjustades olulist majanduslikku kahju põllumajandus- või metsandussektorile;
- m) „lühike tarneahel” – tarneahel, mis hõlmab piiratud arvu ettevõtjaid, kes kohustuvad tegema koostööd, arendama kohalikku majandust ning tihedaid geograafilisi ja sotsiaalseid suhteid tootjate, töötajate ja tarbijate vahel;
- n) „noor põllumajandustootja” – taotluse esitamise hetkel kuni 40 aasta vanune, vastavate ametialaste oskuste ja pädevustega isik, kes asub esimest korda tegutses põllumajandusliku majapidamise juhina;
- o) „valdkondlikud eesmärgid” – määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 9 määratletud valdkondlikud eesmärgid;
- p) „ühine strateegiline raamistik” – määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 10 osutatud ühine strateegiline raamistik;
- q) „klaster” – sõltumatute ettevõtjate, sealhulgas vastloodud ettevõtjate, väikeste, keskmiste ja suurte ettevõtjate ning nõuandvate organite ja/või teadusasutuste, rühmitus, mille eesmärk on stimuleerida majandus- ja uuendustegevust, edendades intensiivset suhtlemist, vahendite jagamist ning teadmiste ja oskuste vahetamist ning aidates ka tõhusalt kaasa teadmussiidritele, võrgustikutööle ja teabe levitamisele klasteri ettevõtjate vahel;

(¹) Nõukogu 25. mai 2009. aasta otsus 2009/470/EÜ kulutuste kohta veterinaaria valdkonnas (ELT L 155, 18.6.2009, lk 30).

- r) „mets” või „metsamaa” – üle 0,5 hektari suurune maa-ala, millel on üle viie meetri kõrgused puud, mille võrade liitus on suurem kui 10 %, või puud, mis suudavad *in situ* kõnealuste künnisteni jõuda, ning mis ei sisalda maad, mis on peamiselt kasutuses põllumajanduses või linnamaana, kui loikest 2 ei tulene teisiti.

2. Liikmesriik või piirkond võib otsustada kasutada muud kui loike 1 punktis r sätestatud metsa või metsamaa mõistet, mis põhineb kehtival siseriiklikul õigusel või inventuurisüsteemil. Liikmesriigid või piirkonnad esitavad vastava mõiste maaelu arengu programmis.

3. Selleks et tagada ühtne lähenemisviis toetusesaajate kohtlemisel ja selleks et võtta arvesse vajadust kohanemisaja järele, antakse komisjonile seoses loike 1 punktis n sätestatud noore põllumajandustootja määratlusega õigus võtta kooskõlas artikliga 90 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse tingimused, mille kohaselt võib juriidilist isikut käsitada noore põllumajandustootjana, ja kutseoskuste omandamisega seotud ajapiikendus.

II PEATÜKK

Ülesanded, eesmärgid ja prioriteetid

Artikkel 3

Ülesanne

EAFRD toetab strateegiat „Euroopa 2020”, edendades kogu liidus jätkusuutlikku maaelu arengut viisil, mis täiendab muid ÜPP vahendeid, ühtekuuluvuspoliitikat ja ühist kalanduspoliitikat. Sellega aidatakse kaasa territoriaalselt ja keskkonnaalasel tasakaalustatuma, kliimasäästlikuma ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisema, konkurentsivõimelisema ja uuenduslikuma liidu põllumajandussektori kujundamisele. Samuti aitab EAFRD kaasa maapiirkondade arengule.

Artikkel 4

Eesmärgid

ÜPP üldraamistikus aitavad maaelu arengu toetused, sealhulgas tegevusteks toidusektoris ja muus kui toidusektoris ning metsandussektoris, saavutada järgmisi eesmäärke:

- a) põllumajanduse konkurentsivõime parandamine;
- b) loodusvarade jätkusuutliku majandamise ja kliimategevuse tagamine;
- c) maapiirkondade majanduse ja kogukondade tasakaalustatud territoriaalse arengu saavutamine, sealhulgas tööhõive loomine ja säilitamine.

Artikkel 5

Maaelu arengut käsitlevad liidu prioriteedid

Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiat „Euroopa 2020” toetavaid maaelu arengu eesmärke püütakse saavutada järgmise kuue maaelu arengut käsitleva liidu prioriteedi abil, mis kajastavad ühise strateegilise raamistiku asjaomaseid valdkondlikke eesmärke:

- 1) teadmussiirde ja innovatsiooni parandamine põllumajanduses, metsanduses ning maapiirkondades, keskendudes järgmistele valdkondadele:
  - a) innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmistebaasi arendamine maapiirkondades;
  - b) põllumajanduse, toidu tootmise ja metsanduse ning teadusuuringute ja innovatsiooni vaheliste sidemete tugevdamine, sealhulgas paranenud keskkonnajuhtimise ja keskkonnategevuse tulemuslikkuse eesmärgil;
  - c) elukestva ja kutsealase õppe parandamine põllumajandus- ja metsandussektoris;
- 2) põllumajandusettevõtete elujõulisuse ja kõigi põllumajandusvormide konkurentsivõime parandamine kõigis piirkondades ning uuenduslike põllumajandustehnoloogiate ja metsade säästva majandamise edendamine, keskendudes järgmistele valdkondadele:
  - a) kõigi põllumajandusettevõtete majandustegevuse tulemuslikkuse parandamine ning põllumajandusettevõtete ümberkorraldamise ja moderniseerimise hõlbustamine, eelkõige eesmärgiga suurendada turul osalemist ja turule orienteeritust ning põllumajandusliku tegevuse mitmekesistamist;
  - b) piisavalt kvalifitseeritud põllumajandustootjate põllumajandussektoris sisenemise hõlbustamine ja eelkõige põlvkondadevahetuse hõlbustamine;
- 3) toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heaolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses, keskendudes järgmistele valdkondadele:
  - a) toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustoodetele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja -organisatsioonide ning tootmisharudevaheliste organisatsioonide kaudu;
- b) põllumajandusettevõtte riskiennetamise ja -juhtimise toetamine;
- 4) põllumajanduse ja metsandusega seotud ökosüsteemide ennistamine, säilitamine ja parandamine, keskendudes järgmistele valdkondadele:
  - a) elurikkuse ennistamine, säilitamine ja parandamine, sealhulgas Natura 2000 aladel ja looduslikust või muust eripärasest tingitud piirangutega aladel, ning suure loodusliku väärtusega põllumajanduse ja Euroopa maastike seisundi ennistamine, säilitamine ja parandamine;
  - b) veemajanduse, sealhulgas väetiste ja pestitsiidide kasutamise parandamine;
  - c) mullaerosiooni tõkestamine ja mulla majandamise parandamine;
- 5) ressursitõhususe edendamine ning vähese CO₂-heitega ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele ülemineku toetamine põllumajanduses ning toiduainete- ja metsandussektoris, keskendudes järgmistele valdkondadele:
  - a) veekasutuse tõhustamine põllumajanduses;
  - b) energiakasutuse tõhustamine põllumajanduses ja toiduainetetööstuses;
  - c) taastuvate energiaallikate, kõrvalsaaduste, jäätmete, jääkide ja muude toiduks mittekasutatavate toorainete pakkumise ja kasutamise hõlbustamine biomajanduse edendamise eesmärgil;
  - d) põllumajanduse põhjustatud kasvuhoonegaaside ja ammoniaagi heitkoguste vähendamine;
  - e) põllumajanduses ja metsanduses CO₂ säilitamise ja sidumise edendamine;
- 6) sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine, keskendudes järgmistele valdkondadele:
  - a) tegevusvaldkondade mitmekesistamise, väikeettevõtete loomise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine;
  - b) maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine;
  - c) info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavuse, kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades.

Kõigi nimetatud prioriteetidega panustatakse innovatsiooni, keskkonna- ja kliimamuutuste leevendamist ning nende muutustega kohanemist käsitlevatesse valdkondadevaheliste eesmärkide saavutamisse. Programmid võivad käsitleda vähem kui kuut prioriteeti, kui see on põhjendatud olukorra tugevuste, nõrkuste, võimaluste ja ohtude analüüsi (SWOT-analüüs) ja eelhindamise alusel. Igas programmis tuleb käsitleda vähemalt nelja prioriteeti. Kui liikmesriik esitab nii riikliku programmi kui ka piirkondlike programmide kogumi, võib riiklikus programmis käsitleda vähem kui nelja prioriteeti.

Muid sihtvaldkondi võib programmidesse lisada selleks, et järgida mõnda prioriteeti, kui see on põhjendatud ja mõõdetav.

II JAOTIS

PROGRAMMITÖÖ

I PEATÜKK

Programmitöö sisu

Artikkel 6

Maaelu arengu programmid

1. EAFRD toimib liikmesriikides maaelu arengu programmide kaudu. Kõnealuste programmidega rakendatakse strateegiat, mille eesmärk on järgida III jaotises kindlaks määratud meetmete kogumi abil maaelu arengut käsitlevaid liidu prioriteete. Kõnealuste liidu prioriteetide abil maaelu arengu eesmärkide saavutamiseks taotletakse EAFRD toetust.

2. Liikmesriik võib esitada ühtse programmi kogu oma territooriumi kohta või piirkondlike programmide kogumi. Teise võimalusena võib liikmesriik esitada nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel riikliku programmi ja piirkondlike programmide kogumi. Kui liikmesriik esitab riikliku programmi ja piirkondlike programmide kogumi, kavandatakse meetmed ja/või tegevuste liigid riiklikul või piirkondlikul tasandil ning tagatakse sidusus riiklike strateegiate ja piirkondlike programmide vahel.

3. Piirkondlike programmidega liikmesriigid võivad artikli 10 lõike 2 kohaseks heakskiitmiseks esitada ka riikliku raamistiku, mis sisaldab piirkondlike programmide jaoks ühiseid elemente, millele ei ole ette nähtud eraldi eelarveeraldist.

Piirkondlike programmidega liikmesriikide riiklikud raamistikud võivad samuti sisaldada tabelit, milles on piirkondade ja aastate kaupa esitatud kokkuvõtte EAFRD osaluse kogusumma kohta, mis anti asjaomasele liikmesriigile kogu programmiperioodiks.

Artikkel 7

Valdkondlikud allprogrammid

1. Maaelu arengut käsitlevate liidu prioriteetide saavutamise toetamise eesmärgil võivad liikmesriigid oma maaelu arengu

programmidesse lisada valdkondlikke allprogramme, mis käsitlevad erivajadusi. Sellised valdkondlikud allprogrammid võivad muu hulgas olla seotud:

- a) noorte põllumajandustootjatega;
- b) artikli 19 lõike 2 kolmandas lõigus osutatud väikeste põllumajandusettevõtetega;
- c) artikli 32 lõikes 2 osutatud mägialadega;
- d) lühikeste tarneahelatega;
- e) maapiirkondade naistega;
- f) kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemisega ning elurikkusega.

Iga valdkondliku allprogrammi jaoks eriti oluliste meetmete ja tegevuste liikide soovituslik loetelu on esitatud IV lisas.

2. Valdkondlikud allprogrammid võivad käsitleda ka erivajadusi, mis on seotud konkreetse maapiirkonna arengule olulist mõju avaldavate põllumajandussektorite ümberkorraldamisega.

3. Väikesi põllumajandusettevõtteid, lühikesi tarneahelaid, kliimamuutuste leevendamist, nendega kohanemist ja elurikkust käsitlevate valdkondlike allprogrammide raames toetatavate tegevuste II lisas sätestatud toetusmäärasid võib suurendada 10 protsendipunkti võrra. Noorte põllumajandustootjate ja mägialade puhul võib toetuse maksimummäär suurendada vastavalt II lisale. Ühendatud toetuse maksimummäär ei või siiski ületada 90 %.

Artikkel 8

Maaelu arengu programmide sisu

1. Lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 27 osutatud aspektidele peab iga maaelu arengu programm hõlmama:

- a) määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 55 osutatud eelhindamist;
- b) olukorra SWOT-analüüsi ning selliste vajaduste kindlaksmääramist, mida tuleb käsitleda programmiga hõlmatud geograafilises piirkonnas.

Analüüsis keskendutakse maaelu arengut käsitlevatele liidu prioriteetidele. Keskkonna, kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise ning innovatsiooniga seotud erivajadusi hinnatakse kõigi maaelu arengut käsitlevate liidu prioriteetide valguses, et leida kõnealuses kolmes valdkonnas asjakohane lahendus iga prioriteedi tasandil;

- c) strateegia kirjeldust, mis näitab, et:
- i) asjakohased eesmärgid on seatud programmi lisatud maaelu arengut käsitlevate liidu prioriteetide igas sihtvaldkonnas, võttes aluseks artiklis 69 osutatud ühised indikaatorid ja vajaduse korral programmispetsiifilised indikaatorid;
  - ii) programmis sisalduvate maaelu arengut käsitlevate liidu prioriteetide iga sihtvaldkonna seisukohast olulised meetmekombinatsioonid on valitud selge sekkumiskoguka alusel, mida toetab punktis a osutatud eelhindamine ja punktis b osutatud analüüs;
  - iii) rahalisi vahendeid eraldatakse programmi meetmete jaoks põhjendatult ning need on piisavad, et saavutada seatud eesmärgid;
  - iv) selles võetakse arvesse piirkondliku või allpiirkondliku tasandi spetsiifiliste tingimustega seotud erivajadusi, millele otsitakse konkreetseid lahendusi asjakohasel viisil valitud meetmekombinatsioonide või valdkondlike allprogrammide abil;
  - v) programmi on integreeritud asjakohane lähenemisviis innovatsioonile, eesmärgiga saavutada maaelu arengut käsitlevate liidu prioriteetide, sealhulgas põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkusega tegelev EIP, keskkonnale, sealhulgas Natura 2000 erivajadustele, ning kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele;
  - vi) on võetud meetmed, millega tagada piisava nõustamis- ja teadmiste olemasolu õiguslike nõuete ja innovatsiooniga seotud meetmete alal;
- d) kooskõlas käesoleva määruse V lisaga hinnangut iga määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 19 kohaselt kehtestatud eeltingimuse ja XI lisa II osa kohaselt kehtestatud üldiste eeltingimuste osas selle kohta, millised eeltingimused on programmi suhtes kohaldatavad ja millised neist on täidetud partnerluslepingu ja programmi esitamise kuupäeval. Kui kohaldatavad eeltingimused ei ole täidetud, sisaldab programm võetavate meetmete kirjeldust, meetmete rakendamise eest vastutavaid asutusi ja selliste meetmete ajakava vastavalt partnerluslepingus esitatud kokkuvõttele;
- e) määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 21 kohaldamiseks kehtestatud tulemusraamistik kirjeldust;
- f) iga valitud meetme kirjeldust;
- g) määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 56 osutatud hindamiskava. Liikmesriigid tagavad väljaselgitatud vajaduste rahuldamiseks ning nõuetekohase seire ja hindamise tagamiseks piisavad ressursid;
- h) rahastamiskava, milles sisaldub:
- i) tabel, milles vastavalt artikli 58 lõikele 4 näidatakse igaks aastaks kavandatud EAFRD osaluse kogusumma. Vajaduse korral näidatakse selles tabelis EAFRD osaluse kogusumma all eraldi sellised eraldised, mis on ette nähtud vähem arenenud piirkondade jaoks, ning määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 7 lõike 2 kohaldamisest tulenevalt EAFRD-le üle kantud rahalised vahendid. EAFRD kavandatud aastane osalus on vastavuses mitmeaastase finantsraamistikuga;
  - ii) tabel, milles on iga meetme, iga tegevuse liigi ja sellega seotud EAFRD osaluse erimäära ning tehnilise abi kohta sätestatud kavakohane liidu osaluse kogusumma ning kohaldatav EAFRD osaluse määr. Vajaduse korral näidatakse selles tabelis eraldi EAFRD osaluse määr vähem arenenud piirkondade ning muude piirkondade jaoks;
  - i) sihtvaldkondade kaupa liigendatud indikaatorkava, mis sisaldab artikli 8 lõike 1 punkti c alapunktis i osutatud eesmärgid ning kavandatud väljundeid ja kulusid, mis on seotud iga maaelu arengu meetmega, mis on valitud seoses vastava sihtvaldkonnaga;
  - j) kohaldatavuse korral tabelit, mis näitab täiendavat riiklikku rahastamist meetme kohta vastavalt artiklile 82;
  - k) kohaldatavuse korral artikli 81 lõike 1 alla kuuluvate selliste abikavade loetelu, mida kasutatakse programmide rakendamiseks;
  - l) teavet selle kohta, kuidas maaelu arengu programm täiendab meetmeid, mida rahastatakse muudest ühise põllumajanduspoliitika vahenditest ning Euroopa struktuuri- ja investimisfondidest;
- m) programmi rakenduskorda, sealhulgas:
- i) kõik liikmesriikide poolt määratud asutused, millele on osutatud artikli 65 lõikes 2, ning teabe eesmärgil iga asutuse juhtimis- ja kontrollstruktuuri kokkuvõtlik kirjeldus;
  - ii) seire- ja hindamisprotseduuride ning seirekomitee koosseisu kirjeldus;
  - iii) sätted, millega tagatakse programmi avaldamine, sealhulgas artiklis 54 osutatud riikliku maaeluvõrgustiku kaudu;
  - iv) lähenemisviisi kirjeldus, milles sätestatakse tegevuste ja kohaliku arengu strateegiate valikukriteeriumide kehtestamise põhimõtted, milles võetakse arvesse asjakohaseid eesmärgid; sellega seoses võivad liikmesriigid näha ette põllumajandus- ja metsandussektoriga seotud VKEd eelistamiseks;

- v) seoses kohaliku arenguga, kui see on kohaldatav, selliste mehhanismide kirjeldus, millega tagatakse ühtsus kohaliku arengu strateegiate kohaselt ette nähtud tegevuste, artiklis 35 osutatud meetme „Koostöö” ja artiklis 20 osutatud meetme „Põhiteenused ja külaarendus maapiirkondades” vahel, sealhulgas linna- ja maapiirkondade vahelised ühendused;
- n) määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 5 osutatud partnerite kaasamiseks võetud meetmeid ja partnerite konsultatsioonide tulemuste kokkuvõtet;
- o) kohaldatavuse korral artikli 54 lõikes 3 osutatud riikliku maaeluvõrgustiku struktuuri ning sätteid selle juhtimiseks, mis on iga-aastaste tegevuskavade aluseks.

2. Kui maaelu arengu programmi on lisatud valdkondlikud allprogrammid, siis sisaldab iga allprogramm järgmist:

- a) konkreetse olukorra SWOT-metoodikal põhinev analüüs ning selliste vajaduste kindlaksmääramine, mida tuleb allprogrammi kaudu käsitleda;
- b) konkreetset eesmärgid allprogrammi tasandil ja meetmete valik, mis põhineb allprogrammi sekkumisloogika täpsel kindlaksmääramisel, sealhulgas eesmärkide saavutamiseks valitud meetmete oodatava mõju hindamine;
- c) eraldi eriindikaatorkava koos iga vastavalt sihtvaldkonnale valitud maaelu arengu meetme kavandatud väljundite ja kuludega.

3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad lõigetes 1 ja 2 kirjeldatud aspektide esitamise kohta maaelu arengu programmis ning artikli 6 lõikes 3 osutatud riiklike raamistike sisu kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 84 osutatud kontrollimenetlusega.

II PEATÜKK

Maaelu arengu programmide ettevalmistamine, heakskiitmine ja muutmine

Artikkel 9

Eeltingimused

Lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 XI lisa II osas osutatud üldistele eeltingimustele kohaldatakse EAFRD programmitöö suhtes käesoleva määruse V lisas osutatud eeltingimusi, kui need on asjakohased ja kohaldatavad programmi prioriteetide raames seatud erieesmärkide suhtes.

Artikkel 10

Maaelu arengu programmide heakskiitmine

- Liikmesriigid esitavad komisjonile iga maaelu arengu programmi kohta artiklis 8 osutatud teavet sisaldava ettepaneku.
- Komisjon kiidab iga maaelu arengu programmi heaks rakendusaktiga.

Artikkel 11

Maaelu arengu programmide muutmine

Liikmesriikide taotlused programmide muutmiseks kiidetakse heaks järgmise korra kohaselt:

- komisjon otsustab rakendusaktidega selliste programmi muutmise taotluste üle, millega tahetakse muuta ühte või mitut järgnevalt nimetatutest:
  - programmi strateegiat, tehes rohkem kui 50 %-lise muudatuse sihtvaldkonna kvantifitseeritud eesmärgis;
  - EAFRD osaluse määra ühe või mitme meetme puhul;
  - liidu osaluse kogusummat või selle aastast jaotust programmi tasandil;
- kõigil muudel juhtudel kiidab komisjon programmi muutmise taotlused rakendusaktidega heaks. Sellised juhud hõlmavad eelkõige järgmist:
  - meetmete või tegevuste liikide lisamine või väljajätmine;
  - meetmete kirjelduse muutmine, sealhulgas rahastamiskõlblikkuse tingimuste muutmine;
  - vahendite ülekandmine selliste meetmete vahel, mille suhtes kohaldatakse erinevaid EAFRD osaluse määrasid.

Punkti b alapunktide i ja ii rakendamisel ning punkti b alapunktis iii osutatud juhul, kui vahendite ülekandmine puudutab vähem kui 20 % eraldisest meetmele ja vähem kui 5 % EAFRD osaluse kogusummast programmis, loetakse heakskiit antuks, kui komisjon ei ole taotluse saamisele järgnenud 42 tööpäeva jooksul taotluse kohta otsust teinud. Kõnealuse tähtaja sisse ei arvestata ajavahemikku, mis algab järgmisel päeval pärast komisjoni poolt liikmesriigile tähelepanekute saatmist ja lõpeb päeval, mil liikmesriik neile tähelepanekutele vastab;

- c) komisjoni heakskiit ei ole vajalik pelgalt tehniliste või redaktioniliste paranduste puhul, mis ei mõjuta poliitika ja meetmete rakendamist. Liikmesriik teavitab komisjoni sellistest parandustest.

Artikkel 12

Menetlusnormid ja ajakava

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse menetlusnormid ja ajakava järgneva kohta:

- a) maaelu arengu programmide ja riiklike raamistike heakskiitmine;
- b) maaelu arengu programmide ja riiklike raamistike muutmisettepanekute esitamine ja heakskiitmine, sealhulgas ettepanekute jõustumine ning esitamise sagedus programmiperioodi jooksul.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 84 osutatud kontrollimenetlusega.

III JAOTIS

MAAELU ARENGU TOETUS

I PEATÜKK

Meetmed

Artikkel 13

Meetmed

Iga maaelu arengu meede kavandatakse nii, et see toetaks konkreetselt ühe või mitme maaelu arengut käsitleva liidu prioriteedi saavutamist. Liidu prioriteetide jaoks eriti oluliste meetmete soovituslik loetelu on esitatud VI lisas.

Artikkel 14

Teadmussiire ja teavitus

1. Käesoleva meetme kohane toetus hõlmab kutsealast õpet ja oskuste omandamise meetmeid ning esitlus- ja teavitustegevust. Kutsealase õppe ja oskuste omandamise meetmed võivad hõlmata koolituskursusi, õpikodasid ning juhendamist.

Toetus võib ka hõlmata lühiajalisi vastastikuseid vahetusi põllu- ja metsamajandusettevõtete juhtorganite tasandil ning põllu- ja metsamajandusettevõtete külastamist.

2. Käesoleva meetme kohase toetuse kasusaajateks on põllumajandus-, toiduainetööstus- ja metsandussektoris hõivatud isikud, maa valdajad ja muud ettevõtjad, kes tegutsevad maapiirkondades VKEdena.

Toetusesaaja on koolituse või muu teadmussiirde ja teavituse osutaja.

3. Käesoleva meetme kohane toetus ei hõlma sellist teoreetilist või praktilist õpet, mis moodustab osa kesk- või kõrghariduse tavaprogrammidest või -süsteemidest.

Teadmussiiret ja teavitust osutavatel asutustel peab olema kõnealuse ülesande täitmiseks asjakohane suutlikkus personali kvalifikatsiooni ja korrapärase koolituse näol.

4. Käesoleva meetme kohased rahastamiskõlblikud kulud hõlmavad teadmussiirde ja teavituse korraldamise ja osutamise kulusid. Esitlusprojektide puhul võib toetus hõlmata ka vastavaid investeerimiskulusid. Rahastamiskõlblikud on ka osalejate reisi- ja majutuskulud, päevarahad ning ka põllumajandusettevõtete asendamise seotud kulud. Kõik käesolevas lõikes nimetatud kulud hüvitatakse toetusesaajale.

5. Tagamaks, et põllu- ja metsamajandusettevõtete vahetus- kavad ja külastused oleksid selgelt eristatavad liidu muude programmide kohastest sarnastest meetmetest, antakse komisjonile õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse põllu- ja metsamajandusettevõtete vahetus- kavade ja kõnealuste ettevõtete külastamise kestust ja sisu.

6. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse osalejate kulude maksmise eeskirjad, sealhulgas vautšerite ja muude samalaadsete vahendite kasutamine.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 84 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 15

Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused

1. Käesoleva meetme kohast toetust antakse selleks, et:

- a) aidata põllumajandusettevõtjatel, käesolevas määruses määratletud noortel põllumajandusettevõtjatel, metsamaa valdajatel, muudel maa valdajatel ning maapiirkondade VKEdel saada kasu nõustamisteenusetest, et parandada oma majapidamise, ettevõtte ja/või investeeringu majandus- ja keskkonnavalase tegevuse tulemuslikkust ning kliimasõbralikkust ja vastupanuvõimet kliimamuutusele;

b) soodustada põllumajandusettevõtte juhtimis-, asendus- ja nõustamisteenuste, samuti metsanduslase nõustamisteenuste loomist, sealhulgas määruse (EL) nr 1306/2013 artiklites 12–14 osutatud põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemi loomist;

c) edendada nõustajate koolitust.

2. Lõike 1 punktides a ja c sätestatud toetuse saaja on nõustamis- või koolitusteenuse osutaja. Lõike 1 punkti b kohast toetust antakse sellisele asutusele või isikule, kes valiti välja selleks, luua põllumajandusettevõtte juhtimis-, asendus- ja nõustamisteenuseid või metsanduslaseid nõustamisteenuseid.

3. Asutustel ja isikutel, kes on valitud osutama nõustamisteenuseid, peavad olema piisavad ressursid järjepidevalt koolitatud ja kvalifitseeritud personali ning nende poolt osutatavate nõustamisteenuste valdkonnas nõustamiskogemuse ja usaldusvääruse näol. Käesoleva meetme toetusesaajad valitakse pakkumismenetluses Valikumenetlust reguleerib riigihankeid käsitlev õigus ja see on avatud nii avalik-õiguslikele kui ka eraõiguslikele isikutele. Valikumenetlus peab olema objektiivne ja sellest jäetakse kõrvale kandidaadid, kellel on huvide konflikt.

Nõustamisteenuse osutamisel peavad nõustamisasutused järgima määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 13 lõikes 2 osutatud andmete avalikustamata jätmisega seotud kohustusi.

4. Üksikute põllumajandustootjate, käesolevas määruses määratletud noorte põllumajandustootjate ja muude maa valdajate nõustamine peab olema seotud vähemalt ühe maaelu arengut käsitleva liidu prioriteediga ning hõlmama vähemalt üht järgmistest aspektidest:

a) põllumajandusettevõtte kohustused, mis tulenevad määruse (EL) nr 1306/2013 VI jaotise I peatükis sätestatud kohustuslikest majandamisnõuetest ja/või hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi nõuetest;

b) vajaduse korral määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotise 3. peatükis sätestatud kliimat ja keskkonda säästvad põllumajandustavad ning määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktis c osutatud põllumajandusmaa sobilikus seisukorras hoidmine;

c) põllumajandusettevõttele suunatud meetmed, mis on ette nähtud maaelu arengu programmides ja mille eesmärk on põllumajandusettevõtte moderniseerimine, konkurentsivõime suurendamine, sektoripõhine lõimimine, innovatsioon ja turule orienteeritus ning ettevõtluse edendamine;

d) nõuded, mille liikmesriigid on kehtestanud veepoliitika raamdirektiivi artikli 11 lõike 3 rakendamiseks;

e) nõuded, mille liikmesriigid on kehtestanud määruse (EÜ) nr 1107/2009 artikli 55 rakendamiseks, eelkõige vastavus direktiivi 2009/128/EÜ artiklis 14 osutatud integreeritud taimekaitse üldpõhimõtetele;

f) töötervishoiu ja tööohutuse nõuded või põllumajandusettevõttega seotud ohutusnõuded, kui see on asjakohane;

g) esmakordselt tegevust alustavate põllumajandustootjate erinõustamine.

Nõustamine võib hõlmata ka muid küsimusi ning eelkõige määruse (EL) nr 1307/2013 I lisas sätestatud teavet, mis on seotud kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise, elurikkuse ning vee kaitsega või küsimusi, mis on seotud põllumajandusliku majapidamise majandus- ja keskkonnavalase tegevuse tulemuslikkusega, sealhulgas konkurentsivõime aspektidega. See võib hõlmata nõustamist lühikeste tarneahelate ja mahepõllumajanduse arendamise ning loomakasvatuse terviseaspektide alal.

5. Metsamaa valdajate nõustamine peaks hõlmama vähemalt direktiivides 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ ning veepoliitika raamdirektiivis sätestatud asjakohaseid kohustusi. Nõustamine võib hõlmata ka metsandusliku majapidamise majandus- ja keskkonnavalase tegevuse tulemuslikkusega seotud küsimusi.

6. VKEde nõustamine võib hõlmata ettevõtte majandus- ja keskkonnavalase tegevuse tulemuslikkusega seotud küsimusi.

7. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ja vajaduse korral võib osaliselt nõustada rühmiti, võttes samal ajal arvesse nõustamisteenuste kasutajate konkreetset olukorda.

8. Lõike 1 punktide a ja c kohase toetuse maksimumsumma on sätestatud II lisas. Lõike 1 punkti b kohast toetust antakse maksimaalselt viie aasta jooksul teenuse loomisest ja see väheneb järk-järgult.

Artikkel 16

Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad

1. Käesoleva meetme kohane toetus hõlmab põllumajandustootjate ja põllumajandustootjate rühmade liitumist järgmistest kavade ja süsteemidest:

a) järgmistest määrustest ja sätetest kehtestatud kvaliteedikavad:

- i) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1151/2012 ⁽¹⁾;
- ii) nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 ⁽²⁾;
- iii) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 110/2008 ⁽³⁾;
- iv) nõukogu määrus (EMÜ) nr 1601/91 ⁽⁴⁾;
- v) määruse (EL) nr 1308/2013 II osa II jaotise I peatüki 2. jagu veini puhul;
- b) liikmesriikide poolt tunnustatud põllumajandustoodete, puuvilla ja toiduainete kvaliteedikavad, sealhulgas põllumajandusettevõtete sertifitseerimise süsteemid, mis vastavad järgmistele kriteeriumidele:
- i) kõnealuse kava raames toodetud lõpptoote eripära tuleneb selgetest kohustustest, millega tagatakse:
- toote eritunnused,
  - eripärased kasvatus- või tootmismeetodid või
  - lõpptoote kvaliteet, mis on inimeste, loomade või taimede tervise, loomade heaolu või keskkonnakaitse seisukohast oluliselt parem kui see, mida nõutakse kaubandusstandarditega;
- ii) kava on avatud kõigile tootjatele;
- iii) kava sisaldab siduvaid tootespetsifikatsioone ja nendele spetsifikatsioonidele vastavust kontrollib avaliku sektori asutus või sõltumatu inspekteerimisorgan;
- iv) kava on läbipaistev ja tagab toodete täieliku jälgitavuse; või

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta (ELT L 343, 14.12.2012, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 28. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 834/2007 mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise ja määruse (EMÜ) nr 2092/91 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 189, 20.7.2007, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 110/2008 piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähistete kaitse kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1576/89 (ELT L 39, 13.2.2008, lk 16).

⁽⁴⁾ Nõukogu 10. juuni 1991. aasta määrus (EMÜ) nr 1601/91, millega sätestatakse aromatiseeritud veinide, aromatiseeritud veinijookide ja aromatiseeritud veinikokteilide määratlemise, kirjeldamise ja esitlemise üldeeskirjad (EÜT L 149, 14.6.1991, lk 1).

- c) põllumajandustoodete vabatahtliku sertifitseerimise süsteemid, mille kohta liikmesriigid kinnitavad, et need vastavad põllumajandustoodete ja toiduainete vabatahtliku sertifitseerimise süsteemide haldamist käsitlevate liidu parimate tavade suunistele.

2. Käesoleva meetme kohase toetusega võib katta ka kulud, mis tulenevad siseturu tootjarühmade teavitamis- ja müügi edendustegevusest seoses toodetega, mis on hõlmatud lõike 1 kohaselt toetust saava kvaliteedikavaga.

3. Lõike 1 kohast toetust antakse kuni 5 aasta jooksul iga-aastase stimuleeriva maksena, mille suurus määratakse kindlaks vastavalt toetatavates kavades osalemisest tulenevate püsikulude tasemele.

Käesoleva lõike kohaldamisel tähendab mõiste „püsikulud“ kulusid, mis on kantud toetust saava kvaliteedikavaga liitumise eest ja nimetatud kavas osalemise eest igal aastal makstavate osalustasudega, sealhulgas vajaduse korral kulud kontrollidele, mida on vaja kava spetsifikatsioonidele vastavuse tõendamiseks.

Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab mõiste „põllumajandustootja“ aktiivset põllumajandustootjat määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 9 tähenduses.

4. Toetuse maksimummäär ja -summa on sätestatud II lisas.

5. Selleks et võtta arvesse tulevase liidu õigusakte, mis võivad mõjutada käesoleva meetme kohast toetust, ning selleks et tagada sidusus põllumajandusmeetmete edendamist ja konkurentsi moonutamise ärahoidmist käsitlevate liidu muude õigusaktidega, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse lõike 1 punktiga a hõlmatud konkreetseid liidu kavasisid, lõike 2 kohaselt toetust saava tootjarühmade ja meetmeliikide tunnuseid, tingimuste kehtestamist, et ära hoida teatavate toodete diskrimineerimist, ja selliste tingimuste kehtestamist, mille alusel välistatakse kommertskaubamärkide toetamine.

Artikkel 17

Investeeringud materiaalsesse varasse

1. Käesoleva meetme kohane toetus hõlmab materiaalsesse ja/või immateriaalsesse varasse tehtavaid investeeringuid, mis:

- a) parandavad põllumajandusliku majapidamise üldist tulemuslikkust ja jätkusuutlikkust;
- b) on seotud ELi toimimise lepingu I lisaga hõlmatud põllumajandustoodete või puuvilla, välja arvatud kalandustoodete, töötlemise, turustamise ja/või tootearendusega; tootmisprotsessi väljund võib olla kõnealuse lisaga hõlmamata toode;

c) on seotud põllumajanduse ja metsanduse arendamiseks, moderniseerimiseks või kohandamiseks vajaliku infrastruktuuriga, sealhulgas põllumajandus- ja metsamaale juurdepääsu, maakorralduse ja -parandusega, energiaga ja veega varustamisega ning energia ja vee säästmisega; või

d) on mittetootlikud investeeringud, mis on seotud käesoleva määruse kohaselt tootetavate põllumajanduslike keskkonnaja kliimaeesmärkide saavutamise, sealhulgas liikide ja elupaikade elurikkuse kaitsestatuse või Natura 2000 ala ning muude programmis kindlaksmääratud kõrge loodusliku väärtusega süsteemide üldkasutusväärtuse suurendamisega.

2. Lõike 1 punkti a kohast toetust antakse põllumajandustootjatele või põllumajandustootjate rühmadele.

Põllumajandusettevõtte ümberkorraldamise tehtavate investeeringute puhul suunavad liikmesriigid toetuse põllumajandusettevõtetele vastavalt maaelu arengut käsitleva liidu prioriteedi „Põllumajandusettevõtete elujõulisuse ja kõigi põllumajandusvormide konkurentsivõime parandamine kõigis piirkondades ning uuenduslike põllumajandustehnoloogiate ja metsade säästva majandamise edendamine” suhtes teostatud SWOT-analüüsile.

3. Lõike 1 punktide a ja b kohase toetuse maksimummäärad on sätestatud II lisas. Kõnealuseid maksimummäärasid võib suurendada noorte põllumajandustootjate, ühisinvesteeringute, sealhulgas tootjaorganisatsioonide ühinemisega seotud ühisinvesteeringute, ja rohkem kui ühe meetme kohast toetust hõlmavate integreeritud projektide puhul, samuti selliste investeeringute puhul, mis tehakse artiklis 32 osutatud looduslikust ja muust eripärast tingitud piirangutega aladel, artiklites 28 ja 29 sätestatud tegevustega seotud investeeringute ning põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkusega tegeleva EIP raames toetatud tegevuste puhul vastavalt II lisas sätestatud toetusmääradele. Ühendatud toetuse maksimummäär ei või siiski ületada 90 %.

4. Lõike 1 punktide c ja d kohase toetuse suhtes kohaldatakse II lisas sätestatud toetusmäärasid.

5. Noortele põllumajandustootjatele, kes asuvad esimest korda tegutsema põllumajandusliku majapidamise juhina, võib anda toetust investeeringute tegemiseks, et saavutada vastavus põllumajandusliku tootmise suhtes kohaldatavatele liidu nõuetele, sealhulgas tööõhutusnõuetele. Sellist toetust võib anda maksimaalselt 24 kuud alates tegevuse alustamise kuupäevast.

6. Kui liidu õigusega nähakse põllumajandustootjatele ette uusi nõudeid, võib toetust anda nendele nõuetele vastamiseks vajalike investeeringute tegemiseks maksimaalselt 12 kuu jooksul alates kuupäevast, kui need muutusid põllumajandusliku majapidamise jaoks kohustuslikuks.

Artikkel 18

Loodusõnnetuses ja katastroofides kahjustunud põllumajandusliku tootmise potentsiaali taastamine ning asjakohaste ennetusmeetmete kasutuselevõtmine

1. Käesoleva meetme kohane toetus hõlmab:

a) investeeringuid ennetusmeetmetesse, mille eesmärk on vähendada võimalike loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste ja katastroofide tagajärgi;

b) investeeringuid, mille eesmärk on teha korda loodusõnnetuses, ebasoodsates ilmastikutingimustes ja katastroofides kahjustunud põllumajandusmaa ning taastada tootmise potentsiaal.

2. Toetust antakse põllumajandustootjatele või põllumajandustootjate rühmadele. Toetust võib anda ka avalik-õiguslikele isikutele, kui on tuvastatud seos sellise isiku tehtud investeeringu ja põllumajandustootmise potentsiaali vahel.

3. Lõike 1 punkti b kohast toetust antakse tingimusel, et liikmesriigi pädev asutus kinnitab ametlikult, et on toimunud loodusõnnetus, ning et see õnnetus või nõukogu direktiivi 2000/29/EÜ⁽¹⁾ kohaselt vastu võetud meetmed taimehaiguse või kahjuripuhangu likvideerimiseks või selle leviku piiramiseks on hävitanud vähemalt 30 % vastavast põllumajanduslikust potentsiaalidest.

4. Käesoleva meetme kohast toetust ei anta loodusõnnetuse või katastroofi tõttu saamata jäänud tulu hüvitamiseks.

Liikmesriigid tagavad, et välditakse ülemäära hüvitamist, mis võib tuleneda käesoleva meetme ning muude riiklike või liidu toetusvahendite või erakindlustusskeemide vahendite kombineerimisest.

5. Lõike 1 punkti a kohase toetuse maksimummäärad on sätestatud II lisas.

Artikkel 19

Põllumajandusettevõtete ja ettevõtlike areng

1. Käesoleva meetme kohane toetus hõlmab järgmist:

a) ettevõtlikega alustamise toetus:

i) noortele põllumajandustootjatele;

ii) maapiirkondades mittepõllumajanduslikeks tegevusteks;

⁽¹⁾ Nõukogu 8. mai 2000. aasta direktiiv 2000/29/EÜ taimedele või taimsetele saadustele kahjulike organismide ühendusse sissetoomise ja seal levimise vastu võetavate kaitsemeetmete kohta (EÜT L 169, 10.7.2000, lk 1).

- iii) väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks;
- b) investeeringud mittepõllumajanduslike tegevuste loomisesse ja arendamisse;
- c) iga-aastane toetus või ühekordne toetus põllumajandustootjatele, kes vastavad määruse (EL) nr 1307/2013 V jaotisega kehtestatud väikepõllumajandustootjate kavale („väikepõllumajandustootjate kava“) ja kes annavad oma põllumajandusliku majapidamise lõplikult üle teisele põllumajandustootjale.
2. Lõike 1 punkti a alapunkti i kohast toetust antakse noortele põllumajandustootjatele.

Lõike 1 punkti a alapunkti ii kohast toetust antakse põllumajandustootjatele või põllumajandustootja majapidamise liikmetele, kes mitmekesistavad oma tegevusvaldkonda mittepõllumajanduslike tegevustega, samuti antakse seda mikro- ja väikeettevõtjatele ning füüsilistele isikutele maapiirkondades.

Lõike 1 punkti a alapunkti iii kohast toetust antakse liikmesriikide poolt kindlaks määratud väikestele põllumajandusettevõtetele.

Lõike 1 punkti b kohast toetust antakse maapiirkondade mikro- ja väikeettevõtjatele ja füüsilistele isikutele ning põllumajandustootjatele või põllumajandustootja majapidamise liikmetele.

Lõike 1 punkti c kohast toetust antakse põllumajandustootjatele, kes vastavad väikepõllumajandustootjate kavas osalemise tingimustele ning kes toetusetaotluse esitamise ajal on vastanud sellistele tingimustele vähemalt ühe aasta jooksul ning kes kohustuvad kogu oma põllumajandusliku majapidamise ning vastavad toetusõigused lõplikult teisele põllumajandustootjale üle andma. Toetust antakse alates üleandmise tähtpäevast kuni 31. detsembrini 2020 või see arvutatakse kõnealuse ajavahe miku suhtes ja makstakse ühekordse maksena.

3. Põllumajandustootja majapidamise liikmeks võib pidada füüsilist või juriidilist isikut või füüsiliste või juriidiliste isikute rühma, olenemata sellest, missugune õiguslik seisund sellele rühmale ja rühma liikmetele on siseriikliku õigusega antud, välja arvatud põllumajandusettevõtte töötajad. Põllumajandustootja majapidamise liikmena käsitatav juriidiline isik või isikute rühm peab toetuse taotlemise ajal tegelema põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusega.

4. Lõike 1 punkti a kohane toetus sõltub äriplaani esitamisest. Äriplaani rakendamine peab algama üheksa kuu jooksul alates toetuse andmist käsitleva otsuse kuupäevast.

Lõike 1 punkti a alapunkti i alusel toetust saavate noorte põllumajandustootjate puhul näeb äriplaani ette, et noor põllumajandustootja vastab määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 9 sätestatud aktiivse põllumajandustootja määratlusele 18 kuu jooksul alates tegevuse alustamise kuupäevast.

Liikmesriigid määravad kindlaks ülemise ja alumise lävendi, mille alusel võimaldatakse põllumajanduslikele majapidamistele juurdepääsu lõike 1 punkti a alapunktide i ja iii kohasele toetusele. Lõike 1 punkti a alapunkti i kohase toetuse alumine lävend on kõrgem kui lõike 1 punkti a alapunkti iii kohane ülemine lävend. Toetust võivad saada üksnes põllumajanduslikud majapidamised, kes vastavad mikro- ja väikeettevõtjate määratlusele.

5. Lõike 1 punkti a kohast toetust antakse vähemalt kahes osas maksimaalselt viie aasta jooksul. Osade summa võib järkjärgult väheneda. Lõike 1 punkti a alapunktide i ja ii kohase toetuse viimase osa maksimise tingimuseks on äriplaani nõuetekohane rakendamine.

6. Lõike 1 punkti a kohase toetuse maksimumsumma on sätestatud II lisas. Liikmesriigid määravad kindlaks lõike 1 punkti a alapunktide i ja ii kohase toetuse summa, võttes arvesse ka programmi töö piirkonna sotsiaalmajanduslikku olukorda.

7. Lõike 1 punkti c kohane toetus on 120 % iga-aastasest toetusest, mis toetusesaaja võib saada väikepõllumajandustootjate kava alusel.

8. EAFRD vahendite tõhusa ja tulemusliku kasutamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse äriplaanide minimaalne sisu ja kriteeriumid, mida liikmesriigid kasutavad käesoleva artikli lõikes 4 osutatud lävendite määramisel.

Artikkel 20

Põhiteenused ja külaarendus maapiirkondades

1. Käesoleva meetme kohane toetus hõlmab eelkõige järgmist:
- a) maapiirkondade omavalitsuste ja külade arengut ja nende põhiteenuseid käsitlevate kavade ning Natura 2000 alade või muude kõrge loodusliku väärtusega alade kaitse- ja majandamiskavade koostamine ja ajakohastamine;
- b) investeeringud igat liiki väikeinfrastruktuuri loomisse, tõhustamisse või laiendamisse, sealhulgas investeeringud taastavatesse energiaallikatesse ja energia säästmisse;
- c) lairiba infrastruktuur, sealhulgas selle loomine, tõhustamine ja laiendamine, passiivne lairiba infrastruktuur ning juurdepääs lairibaühendusele ja avalikele e-valitsuse lahendustele;
- d) investeeringud maaelanikkonnale ettenähtud kohalike põhiteenuste (sealhulgas vaba aja tegevused ja kultuur) loomisse, tõhustamisse või laiendamisse ning nendega seotud infrastruktuuri;

- e) investeeringud puhkemajanduse infrastruktuuri avalikku kasutusse, turismiteabesse ja väikesemahulisse turismi infrastruktuuri;
- f) uuringud ja investeeringud, mis on seotud külade, maapiirkondade ja kõrge loodusliku väärtusega alade kultuuri- ja looduspärandi säilitamise, taastamise ja selle kvaliteedi parandamisega, sealhulgas sotsiaalmajanduslikud aspektid, samuti keskkonnateadlikkusega seotud tegevused;
- g) investeeringud, mille eesmärk on maapiirkonna asulates või nende läheduses toimuvate tegevuste ümberpaigutamine ning seal asuvate hoonete või teiste rajatiste ümberehitamine, et parandada asula elukvaliteeti ja parandada keskkonnaalase tegevuse tulemuslikkust.

2. Käesoleva meetme kohane toetus on ette nähtud üksnes väikeinfrastruktuurile, mis on iga liikmesriigi poolt programmis määratletud. Maaelu arengu programmides võib ette näha erandeid eeskirjadest, mis käsitlevad investeeringuid lairiba-infrastruktuuri ja taastuvatesse energiaallikatesse. Sel juhul tuleb kehtestada selged kriteeriumid, millega tagatakse vastastikune täiendavus liidu muude rahastamisvahendite kohase toetusega.

3. Lõike 1 kohased investeeringud vastavad toetuse saamise tingimustele, kui asjakohased tegevused vastavad maapiirkondade omavalitsuste ja külade arengut ja nende põhiteenuseid käsitlevatele kavadele (kui sellised kavad on olemas) ning on kooskõlas asjakohase kohaliku arengu strateegiaga.

Artikkel 21

Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse

1. Käesoleva meetme kohane toetus hõlmab järgmist:
- a) metsastamine ja metsamaa loomine;
- b) agrometsandussüsteemide loomine;
- c) metsapõlengutest, loodusõnnetustest ja katastroofidest (sealhulgas kahjurite levik ja haiguspuhangud) ning kliimaga seotud ohtudest tingitud metsakahjustuste ennetamine ja kõrvaldamine;
- d) investeeringud metsa ökosüsteemide vastupanuvõime ja keskkonnaväärtuse ning kliimamuutuste leevendamise alase potentsiaali parandamisse;
- e) investeeringud metsandustehnoloogiatesse ning metsasaduste töötlemisse, mobiliseerimisse ja turustamisse.

2. Artiklites 22–26 sätestatud metsa omandiõiguse piiranguid ei kohaldata troopiliste või subtropiliste metsade ja

Assooride, Madeira, Kanaari saarte, nõukogu määruse (EMÜ) nr 2019/93⁽¹⁾ tähenduses Egeuse mere väikesaarte ning Prantsusmaa ülemeredepartemangude territooriumide metsaga kaetud alade suhtes.

Majapidamiste puhul, mis on suuremad teatavast suuruselt, mille liikmesriigid määravad kindlaks programmis, tuleb toetuse saamiseks esitada metsamajandamiskavas või samaväärses dokumendis sisalduv asjakohane teave kooskõlas metsade säästva majandamise põhimõttega, mis sõnastati 1993. aastal toimunud Euroopa metsade kaitset käsitleval ministrite konverentsil.

Artikkel 22

Metsastamine ja metsaalade loomine

1. Artikli 21 lõike 1 punkti a kohast toetust antakse era- ja avalik-õiguslikest isikutest maa valdajatele ja nende liitudele ning see hõlmab istutamiskulude hüvitamist ja iga-aastast hektaripõhist toetust, et hüvitada saamata jäänud põllumajanduslik tulu ja hoolduskulud, sealhulgas kevadise ja sügise sanitaarraie kulud maksimaalselt 12 aasta jooksul. Riigi omandis oleva maa puhul võib toetust anda üksnes juhul, kui sellist maad haldab eraõiguslik isik või omavalitsusüksus.

Avalik-õigusliku isiku omandis oleva maa metsastamise või kiirekasvuliste puude puhul hõlmab toetus üksnes istutamiskulusid.

2. Rahastamiskõlblikud on nii põllumajandusmaad kui ka mittepõllumajandusmaad. Istutatavad liigid on kohandatud piirkonna keskkonna- ja kliimaatiliste tingimustele ning vastavad keskkonna miinimumnõuetele. Toetust ei anta lühikese raieringiga madalmetsa puude, jõulupuude või energia tootmiseks mõeldud kiirekasvuliste puude istutamiseks. Piirkondades, kus metsastamine on karmide mullastiku- ja kliimatingimuste tõttu raske, võib toetust anda kohalike tingimustega sobivate muude mitmeaastaste puittaimeliikide (nt põõsad ja põõsastikud) istutamiseks.

3. Selleks et tagada põllumajandusmaa metsastamise vastavus keskkonnapoliitika eesmärkidele, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse käesoleva artikli lõikes 2 osutatud keskkonna miinimumnõuete määratlemist.

Artikkel 23

Agrometsandussüsteemide loomine

1. Artikli 21 lõike 1 punkti b kohast toetust antakse eraõiguslikest isikutest maa valdajatele, omavalitsustele ja nende liitudele ning see hõlmab istutamiskulude hüvitamist ja iga-aastast hektaripõhist toetust, et hüvitada hoolduskulud maksimaalselt viie aasta jooksul.

⁽¹⁾ Nõukogu 19. juuli 1993. aasta määrus (EMÜ) nr 2019/93 väikesemate Egeuse mere saarte heaks teatavate põllumajandussaaduste suhtes kohaldatavate erimeetmete kohta (EÜT L 184, 27.7.1993, lk 1).

2. Käesolevas artiklis tähendab mõiste „agrometsandussüsteemid” maakasutussüsteeme, mille puhul puude kasvatamine on kombineeritud põllumajandusega samal maal. Puude miinimum- ja maksimumarvu hektari kohta määravad kindlaks liikmesriigid, võttes arvesse kohalikke mullastiku-, kliima- ja keskkonnatingimusi, metsataimede liike ning vajadust tagada maa säästev põllumajanduslik kasutamine.

3. Toetuse suhtes kehtib II lisas sätestatud maksimummäär.

Artikkel 24

Metsapõlengutest ja loodusõnnetustest ning katastroofidest tingitud metsakahjustuste ennetamine ja kõrvaldamine

1. Artikli 21 lõike 1 punkti c kohast toetust antakse era- ja avalik-õiguslikest isikutest metsamaa valdajatele ning teistele era- ja avalik-õiguslikele isikutele ja nende liitudele, et katta kulusid, mis on seotud järgmisega:

- a) kaitseotstarbelise infrastruktuuri loomine. Kui kõne all on tuletõkestusvööndid, siis võib toetusega katta ka hoolduskulusid. Toetust ei anta põllumajandusega seotud tegevustele põllumajanduse keskkonna kohustustega hõlmatud aladel;
- b) metsatulekahjude ja muude loodusõnnetuste vastu võetavad kohalikud väikesemahulised ennetustegevused, sealhulgas loomade karjatamine;
- c) metsatulekahjude, kahjurite leviku ja haiguspuhangute vallas seire- ja teavitustahendite hankimine ja täiustamine; ning
- d) metsapõlengutest ja muudest loodusõnnetustest (sealhulgas kahjurite levik, haiguspuhangud ning katastroofid ja kliimamuutusega seotud sündmused) kahjustatud metsamajandusliku potentsiaali taastamine.

2. Kahjurite leviku ja haiguspuhangute vastu võetavate ennetustegevuste puhul tuleb sellise ohu võimalikkuse kohta esitada teaduslikud tõendid ja avalik-õiguslike teadusasutuste kinnitus. Vajaduse korral tuleb programmis esitada selliste taimedele kahjulike organismiliikide loetelu, mis võivad põhjustada loodusõnnetuse.

Rahastamiskõlblikud tegevused peavad olema kooskõlas liikmesriikide kehtestatud metsakaitsekavadega. Majapidamiste puhul, mis on suuremad teatavast suuruselt, mille liikmesriigid määravad kindlaks programmis, tuleb toetuse saamiseks esitada asjakohane teave üksikasjalikke ennetuseesmärke sisaldavast metsamajandamiskavast või samaväärsest dokumendist kooskõlas metsade säästva majandamise põhimõttega, mis määratleti 1993. aastal toimunud Euroopa metsade kaitset käsitleval ministrite konverentsil.

Metsatulekahjude ennetamiseks ette nähtud toetust võib anda metsaaladele, mis on liikmesriikide kehtestatud metsakaitsekavades liigitatud keskmise või suure põlenguriskiga aladeks.

3. Lõike 1 punkti d kohase toetuse andmise tingimuseks on liikmesriigi pädeva asutuse ametlik kinnitus selle kohta, et loodusõnnetus on toimunud ning et kõnealune õnnetus või direktiivi 2000/29/EÜ kohaselt vastu võetud meetmed taimehaiguse või kahjurite leviku tõkestamiseks või piiramiseks on hävitanud vähemalt 20 % vastavast metsamajanduslikust potentsiaalidest.

4. Käesoleva meetme kohast toetust ei anta loodusõnnetuse tõttu saamata jäänud tulu hüvitamiseks.

Liikmesriigid tagavad, et välditakse ülemäära hüvitamist, mis võib tuleneda käesoleva meetme ning muude riiklike või liidu toetusvahendite või erakindlustusskeemide vahendite kombineerimisest.

Artikkel 25

Investeeringud metsa ökosüsteemide vastupanuvõime ja keskkonnaväärtuse parandamiseks

1. Artikli 21 lõike 1 punkti d kohast toetust antakse füüsilistele isikutele, eraõiguslikest ja avalik-õiguslikest isikutest metsamaa valdajatele ning teistele eraõiguslikele ja avalik-õiguslikele isikutele ja nende liitudele.

2. Investeeringute eesmärk on täita kohustusi, mis on võetud keskkonnavalade eesmärkide saavutamiseks, ökosüsteemi teenuste osutamiseks ja/või asjaomase piirkonna metsa ja metsaala üldkasutusväärtuse suurendamiseks või metsa ökosüsteemide kliimamuutuse leevendusmeetmete potentsiaali tõhustamiseks, välistamata majanduskasu saamise võimalust pikaajalises perspektiivis.

Artikkel 26

Investeeringud metsandustehnoloogiasse ning metsasaduste töötlemise, mobiliseerimise ja turustamiseks

1. Artikli 21 lõike 1 punkti e kohast toetust antakse eraõiguslikest isikutest metsamaa valdajatele, omavalitsustele ja nende liitudele ning VKEdele investeeringuteks, millega suurendatakse metsanduse potentsiaali või mis on seotud metsasaduste lisaväärtust suurendava töötlemise, mobiliseerimise ja turustamisega. Assooride, Madeira, Kanaari saarte, määruse (EMÜ) nr 2019/93 tähenduses Egeuse mere väikesaarte ja Prantsuse ülemeredepartemangude territooriumidel võib toetust anda ka muudele ettevõtjatele kui VKEd.

2. Investeeringuid, mis on seotud metsade majandusliku väärtuse parandamisega tuleb põhjendada seoses ühe või mitme majapidamise metsade olukorra eeldatava paranemisega, ja need võivad sisaldada investeeringuid pinnast ja ressursse säästvasse metsatehnikasse ja töövõttesse.

3. Investeeringud, mis on seotud puidu kasutamisega tooraine või energiaallikana, peavad piirduma tööstusliku töötlemise eelsete tööprotsessidega.

4. Toetuse suhtes kehtivad II lisas sätestatud maksimummäärad.

Artikkel 27

Tootjarühmade ja -organisatsioonide loomine

1. Käesoleva meetme kohast toetust antakse eesmärgiga hõlbustada tootjarühmade ja -organisatsioonide loomist põllumajandus- ja metsandussektoris selleks, et:

- a) kohandada sellistesse tootjarühmadesse või -organisatsioonidesse kuuluvate tootjate tootmist ja toodangut turunõuetega;
- b) viia kaubad ühiselt turule, sealhulgas müügiks ettevalmistamine, müügi tsentraliseerimine ning tarnimine hulgiostjatele;
- c) töötada välja ühised eeskirjad toodangut käsitleva teabe kohta, esmajoones seoses saagikoristuse ja kättesaadavusega; ning
- d) edendada tootjarühmade ja -organisatsioonide muid tegevusi, nagu äri- ja turustusoskuste arendamine ning uuendusprotsesside korraldamine ja lihtsustamine.

2. Toetust antakse tootjarühmadele ja -organisatsioonidele, keda liikmesriigi pädev asutus on esitatud äriplaani alusel ametlikult tunnustanud. Toetust antakse üksnes tootjarühmadele ja -organisatsioonidele, kes on VKEd.

Liikmesriigid kontrollivad, et viie aasta möödumisel tootjarühma või -organisatsiooni tunnustamisest on äriplaani eesmärgid saavutatud.

3. Toetust makstakse äriplaani alusel kindlasummalise toetusena iga-aastaste osadena mitte kauem kui viie aasta jooksul alates kuupäevast, mil tootjarühma või -organisatsiooni tunnustati, ja toetus väheneb järk-järgult. Toetus arvutatakse tootjarühma või -organisatsiooni turustatud aastatoodangu alusel. Liikmesriigid maksavad toetuse viimase osa välja alles pärast seda, kui nad on kontrollinud äriplaani nõuetekohast rakendamist.

Esimesel aastal võivad liikmesriigid maksta tootjarühmadele või -organisatsioonidele toetust, mille arvutamisel on aluseks võetud nende liikmete poolt rühma või -organisatsiooniga liitumisele eelnenud kolme aasta jooksul turustatud toodangu keskmine aastane väärtus. Metsandussektori tootjarühmade ja -organisatsioonide puhul arvutatakse toetus tootjarühma või

-organisatsiooni liikmete poolt tunnustamisele eelnenud viimase viie aasta jooksul turustatud toodangu keskmise alusel, jättes välja kõige kõrgema ja kõige madalama näitaja.

4. Toetuse suhtes kehtivad I lisas sätestatud maksimummäärad ja -summad.

5. Liikmesriigid võivad jätkata tootjarühmade tegevuse alustamise toetamist isegi pärast seda, kui neid on tunnustatud tootjaorganisatsioonidena määruses (EL) nr 1308/2013⁽¹⁾ sätestatud tingimustel.

Artikkel 28

Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede

1. Liikmesriigid annavad käesoleva meetme raames toetust kogu oma territooriumil kooskõlas oma riiklike, piirkondlike ja kohalike vajaduste ja prioriteetidega. Käesoleva meetme eesmärk on keskkonnale ja kliimale positiivset mõju avaldavate põllumajandustavade säilitamine ja vajalike muutuste edendamine. Selle lisamine maaelu arengu programmidesse on kohustuslik riiklikul ja/või piirkondlikul tasandil.

2. Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetme kohast toetust antakse põllumajandustootjatele, põllumajandustootjate rühmadele või põllumajandustootjate ja muude maa valdajate rühmadele, kes viljelevad vabatahtlikult tegevusi, mis sisaldavad ühte või enamat põllumajanduse keskkonna- ja kliimakoostust põllumajandusmaal, mille määravad kindlaks liikmesriigid, sealhulgas käesoleva määruse artiklis 2 määratletud põllumajandusmaal. Põllumajanduse keskkonna- ja kliimatoetust võib anda ka muudele maa valdajatele või muudele maa valdajate rühmadele, kui see on keskkonnamääruste saavutamise seisukohast põhjendatud.

3. Põllumajanduse keskkonna- ja kliimatoetuse maksed hõlmavad üksnes neid kohustusi, mis on rangemad kui määruse (EL) nr 1306/2013 VI jaotise I peatükis kehtestatud asjakohased kohustuslikud nõuded, määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punkti c teises ja kolmandas taandes sätestatud asjakohased kriteeriumid ja minimaalsed tegevused, asjakohased väetiste ja taimekaitsevahendite kasutuse miinimumnõuded ning muud asjakohased siseriikliku õigusega kehtestatud kohustuslikud nõuded. Kõik sellised kohustuslikud nõuded esitatakse programmis.

4. Liikmesriigid püüavad tagada, et käesoleva meetme kohaseid tegevusi viljelevaid isikuid varustatakse selliste tegevuste jaoks vajalike teadmiste ja teabega. Liikmesriigid võivad seda teha muu hulgas kohustusega seotud eksperdinõuande andmise kaudu ja/või seades käesoleva meetme kohase toetuse saamise tingimuseks asjakohasel koolitusel osalemise.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, 17. detsember 2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 671.).

5. Käesoleva meetme kohased kohustused võetakse viie kuni seitsme aasta pikkuseks ajavahemikuks. Kui aga on vaja saavutada või säilitada kavandatud keskkonnavalast kasu, võivad liikmesriigid määrata oma maaelu arengu programmides teatavat liiki kohustuste jaoks pikema ajavahemiku, muu hulgas sel viisil, et pärast esialgse ajavahemiku lõppu nähakse ette kõnealuse ajavahemiku iga-aastane pikendamine. Uute kohustuste jaoks, mis võetakse kohe pärast esialgsel ajavahemikul täidetud kohustust, võivad liikmesriigid oma maaelu arengu programmides määrata lühema ajavahemiku.

6. Toetust antakse aasta kaupa ning toetussummadega hüvitatakse toetusesaajatele võetud kohustustest tingitud lisakulud ning saamatajäänud tulu tervikuna või osaliselt. Vajaduse korral võib toetusega katta ka tehingukulusid kuni 20 % ulatuses põllumajanduse keskkonna- ja kliimakoostuste eest makstavast toetusest. Põllumajandustootjate rühmade või põllumajandustootjate rühmade ja muude maa valdajate rühmade võetud kohustuste puhul on maksimummäär 30 %.

Esimeses lõigus osutatud toetuste arvutamisel arvavad liikmesriigid maha summa, mis on vajalik selleks, et välistada määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 43 osutatud tavade topeletrahastamine.

Põhjendatud juhtudel võib keskkonnakaitsega seotud tegevuste jaoks anda alade kommertskasutusest loobumise kohustuste puhul toetust üksuse kohta kindlasummalise või ühekordse maksena, mis arvutatakse tekkinud lisakulude ja saamata jäänud tulu põhjal.

7. Liikmesriigid võivad meetme tõhusa kohaldamise tagamiseks kasutada toetusesaajate valimisel artikli 49 lõikes 3 osutatud menetlust.

8. Toetuse maksimumsummad on sätestatud II lisas.

Käesoleva meetme kohast toetust ei anta kohustuste puhul, mis on hõlmatud mahepõllumajanduse meetmega.

9. Toetust võib anda põllumajanduse geneetiliste ressursside säilitamiseks ja säästvaks kasutamiseks ning arendamiseks tehtavate tegevuste jaoks, mis ei kuulu lõigete 1–8 reguleerimisalasse. Selliseid kohustusi võivad täita muud kui lõikes 2 osutatud toetusesaajad.

10. Selle tagamiseks, et põllumajanduse keskkonna- ja kliimakoostused oleksid kindlaks määratud kooskõlas maaelu arengut käsitlevate liidu prioriteetidega, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse:

a) tingimusi, mida kohaldatakse kohustuste suhtes, mille eesmärk on loomakasvatust ekstensiivistada;

b) tingimusi, mida kohaldatakse kohustuste suhtes, mille eesmärk on kasvatada põllumajanduse jaoks kadumisohtu olevaid kohalikke tõuge või säilitada geneetilisest erosioonist ohustatud taimede geneetilisi ressursse, ning

c) lõike 9 kohaste rahastamiskõlblike tegevuste kindlaksmääramist.

11. Lõike 6 teises lõigus osutatud topeletrahastamise välistamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse kasutatav arvutusmeetod, sealhulgas määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 43 sätestatud samaväärsete meetmete puhul.

Artikkel 29

Mahepõllumajandus

1. Käesoleva meetme kohast toetust antakse põllumajandusmaa hektari kohta põllumajandustootjatele või põllumajandustootjate rühmadele, kes vabatahtlikult lähevad üle määruse (EÜ) nr 834/2007 määratletud mahepõllumajandusliku tootmise tavadele ja meetoditele või jätkavad nendega ning kes on aktiivsed põllumajandustootjad määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 9 tähenduses.

2. Toetust antakse üksnes nende kohustuste puhul, mis on rangemad kui määruse (EL) nr 1306/2013 VI jaotise I peatükis kehtestatud asjakohased kohustuslikud nõuded, määruse (EL) nr .../2013 artikli 4 lõike 1 punkti c alapunktides ii ja iii sätestatud asjakohased kriteeriumid ja minimaalsed tegevused, asjakohased väetiste ja taimekaitsevahendite kasutuse miinimumnõuded ning muud asjakohased siseriikliku õigusega kehtestatud kohustuslikud nõuded. Kõik sellised nõuded esitatakse programmis.

3. Käesoleva meetme kohased kohustused võetakse viie kuni seitsme aasta pikkuseks ajavahemikuks. Kui toetust antakse mahepõllumajandusele üleminekuks, võivad liikmesriigid määrata kindlaks lühema esialgse ajavahemiku, mis vastab üleminekuperioodile. Kui toetust antakse mahepõllumajandusega jätkamiseks, võivad liikmesriigid oma maaelu arengu programmides näha ette iga-aastase pikendamise pärast esialgse ajavahemiku lõppemist. Jätkamist käsitlevate uute kohustuste jaoks, mis võetakse kohe pärast esialgsel ajavahemikul täidetud kohustust, võivad liikmesriigid oma maaelu arengu programmides määrata lühema ajavahemiku.

4. Toetust antakse aasta kaupa ning sellega hüvitatakse toetusesaajatele võetud kohustustest tingitud lisakulud ning saamatajäänud tulu tervikuna või osaliselt. Vajaduse korral võib toetusega katta ka tehingukulusid kuni 20 % ulatuses kohustuste eest makstavast toetusest. Põllumajandustootjate rühma võetud kohustuste puhul on maksimummäär 30 %.

Esimeses lõigus osutatud toetuste arvutamisel arvavad liikmesriigid maha summad, mis on vajalikud selleks, et välistada määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 43 osutatud tavade topeletrahastamine.

5. Toetuse maksimumsummad on sätestatud I lisas.

6. Lõike 4 teises lõigus osutatud topeltrahastamise välistamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse kasutatav arvutusmeetod.

Artikkel 30

Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused

1. Käesoleva meetme kohane toetus on iga-aastane toetus, mida antakse põllumajandus- või metsamaa hektari kohta, et hüvitada toetusesaajate lisakulusid ja saamatajäänud tulu, mis on tingitud ebasoodsatest tingimustest asjaomastel aladel seoses direktiivide 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ ning veepoliitika raamdirektiivi rakendamisega.

Käesoleva meetme kohase toetuse arvutamisel arvavad liikmesriigid maha summa, mis on vajalik selleks, et välistada määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 43 osutatud tavade topeltrahastamine.

2. Toetust antakse põllumajandustootjatele, erasektori metsamaa valdajatele ning erasektori metsamaa valdajate liitudele. Põhjendatud juhtudel võib toetust anda ka muudele maa valdajatele.

3. Direktiividega 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ seotud toetust antakse põllumajandustootjatele üksnes selliste ebasoodsate asjaolude puhul, mis tulenevad nõuetest, mis on rangemad nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 94 ja II lisas sätestatud hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi standardist ning määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punkti c alapunktide ii ja iii kohaselt kehtestatud kriteeriumidest ja miinimumtegevustest.

4. Veepoliitika raamdirektiiviga seotud toetust antakse põllumajandustootjatele üksnes konkreetsete nõuete puhul:

- a) mis on kehtestatud veepoliitika raamdirektiiviga ning on kooskõlas veemajanduskava käsitlevate meetmeprogrammidega, eesmärgiga saavutada kõnealuse direktiivi keskkonnaneesmärgid, ning mis on rangemad veekaitset käsitleva muude liidu õigusaktide rakendamiseks vajalikest meetmetest;
- b) mis on rangemad kui määruse (EL) nr 1306/2013 VI jaotise I peatükis sätestatud kohustuslikud majandamisnõuded ja hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi nõuded ning määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punkti c alapunktide ii ja iii kohaselt kehtestatud kriteeriumid ja miinimumtegevused;

c) mis on rangemad kui veepoliitika raamdirektiivi vastuvõtmise ajal liidus kehtinud õigusega ettenähtud kaitsetase, mis on sätestatud kõnealuse direktiivi artikli 4 lõikes 9; ning

d) millega kehtestatakse maakasutusviisi olulised muudatused ja/või põllumajandustava olulised piirangud, mistõttu tulu väheneb märkimisväärselt.

5. Lõigetes 3 ja 4 osutatud nõuded esitatakse programmis.

6. Toetust võivad saada järgmised alad:

a) direktiivide 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ kohaselt määratud Natura 2000 põllumajandus- ja metsaalad;

b) muud piiritletud looduskaitsealad, mille puhul põllumajandusele või metsadele kohaldatakse keskkonnapiiranguid seoses direktiivi 92/43/EMÜ artikli 10 rakendamisega, tingimusel et kõnealused alad ei ületa ühe maaelu arengu programmi kohta 5 % Natura 2000 territoriaalsesse kohaldamisalasse kuuluvatest aladest;

c) põllumajandusalad, mis veepoliitika raamdirektiivi kohaselt kuuluvad veemajanduskavade alla.

7. Toetuse maksimumsummad on sätestatud I lisas.

8. Lõike 1 teises lõigus osutatud topeltrahastamise välistamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse kasutatav arvutusmeetod.

Artikkel 31

Toetused looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega aladele

1. Toetust märgiala või looduslikust või muust konkreetsest eripärast tingitud piirangutega alade põllumajandustootjatele antakse iga-aastase toetusena põllumajandusmaa hektari kohta, et hüvitada põllumajandustootjatele tervikuna või osaliselt lisakulud ja saamata jäänud tulu, mis on seotud asjaomase ala põllumajandustootmist mõjutavate piirangutega.

Lisakulude ja saamata jäänud tulu arvutamise alus on võrdlus aladega, mida ei mõjuta looduslikust või muust eripärast tingitud piirangud, võttes arvesse määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotise 3. peatüki kohaseid toetusi.

Lisakulude ja saamata jäänud tulu arvutamisel võivad liikmesriigid põhjendatud juhtudel toetuse taset diferentseerida, võttes arvesse:

— põllumajandustegevust mõjutava kindlakstehtud püsiva piirangu raskust;

— põllumajandusliku tootmise süsteemi.

2. Toetust antakse põllumajandustootjatele, kes kohustuvad tegelema põllumajandusega artikli 32 kohaselt määratud aladel ning kes on aktiivsed põllumajandustootjad määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 9 tähenduses.

3. Toetuse suurus määratakse kindlaks I lisas sätestatud miinimum- ja maksimumsummade vahemikus. Kõnealust toetust võib põhjendatud juhtudel suurendada, võttes arvesse maaelu arengu programmides põhjendatavaid erilisi asjaolusid.

4. Liikmesriigid näevad ette toetuse järkjärgulise vähenemise sellise osa suhtes, mis ületab põllumajandusliku majapidamise suhtes kehtestatud lävendit, mis tuleb esitada programmis, välja arvatud juhul, kui toetus hõlmab ainult miinimumtoetust hektari kohta aastas, mis on sätestatud II lisas.

Juriidilise isiku või füüsiliste või juriidiliste isikute rühma puhul võivad liikmesriigid kohaldada toetuse järkjärgulist vähenemist kõnealuste juriidiliste isikute või rühmade liikmete tasandil, kui:

a) siseriikliku õigusega on ette nähtud üksikliikmetele selliste õiguste ja kohustuste võtmine, mis on võrreldavad nende üksikpõllumajandustootjate õiguste ja kohustustega, kellel on põllumajandusliku majapidamise juhi staatus, eelkõige mis puudutab nende majanduslikku, sotsiaalset ja maksustaatust; ning

b) üksikliikmed on aidanud kaasa asjaomaste juriidiliste isikute või rühmade põllumajandusstruktuuride tugevdamisele.

5. Lisaks lõikes 2 ette nähtud toetusele võivad liikmesriigid käesoleva meetme kohast toetust anda ajavahemikus 2014–2020 toetusesaajatele piirkondades, mis vastasid 2007–2013 programmiperioodil toetuse saamise tingimustele määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 36 lõike a alapunkti ii kohaselt. Toetusesaajate puhul nendel aladel, mis ei ole enam rahastamiskõlblikud pärast artikli 32 lõikes 3 osutatud uut alade piiritlemist, väheneb kõnealune toetus järk-järgult maksimaalselt nelja aasta jooksul. Kõnealune ajavahemik algab kuupäeval, mil artikli 32 lõike 3 kohane alade piiritlemine on lõpule viidud, ja hiljemalt 2018. aastal. Algul ei ole kõnealuse toetuse määr suurem kui 80 % keskmisest toetusest, mis on kindlaks määratud 2007–2013 programmiperioodi programmis määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 36 punkti a alapunkti ii kohaselt, ning toetuse maksimine lõpeb hiljemalt 2020. aastal, mil toetuse määr ei ole suurem kui 20 % keskmisest toetusest. Kui toetuse

suurus langeb järkjärgulise vähenemise tulemusel 25 euroni, võib liikmesriik jätkata maksetega sellel tasemel kuni järkjärgulise vähenemise perioodi lõpuni.

Pärast alade piiritlemise lõpetamist saavad rahastamiskõlblike alade toetusesaajad käesoleva meetme alusel täistoetuse.

Artikkel 32

Looduslikust või muust konkreetsest eripärast tingitud piirangutega alade määramine

1. Liikmesriigid määravad lõigete 2, 3 ja 4 alusel artikli 31 kohase toetuse tingimustele vastavad alad järgmiste kategooriate raames:

- a) mägialad;
- b) muud kui mägialad, mida mõjutavad looduslikust eripärast tingitud olulised piirangud; ning
- c) muud alad, mida mõjutavad konkreetsest eripärast tingitud piirangud.

2. Artikli 31 kohase toetuse saamise tingimustele vastamiseks peab mägialasid iseloomustama maakasutusvõimaluste märkimisväärne piiratus ja kasutamiskulude märgatav suurenemine järgmistel põhjustel:

- a) kõrgusest tingitud väga rasked ilmastikutingimused, mille mõju lühendab oluliselt kasvuperioodi;
- b) kui madalamatel kõrgustel on asjaomase ala suuremas osas nõlvad, mis on masinate kasutamiseks liiga järsud või mis eeldavad väga kallite eriseadmete kasutamist või nende kahe teguri koosinemine, mille puhul kummastki eraldi tingitud piirangud on väiksema mõjuga kui kahe teguri koosinemisest tingitud piirangud.

Mägialadena käsitatakse 62. laiuskraadist põhja pool olevaid alasid ja teatavaid nendega piirnevaid alasid.

3. Muud kui mägialad vastavad artikli 31 kohase toetuse saamise tingimustele ja neid käsitatakse looduslikust eripärast tingitud oluliste piirangutega aladena, kui vähemalt 60 % põllumajandusmaast vastab lävendi poolest vähemalt ühele III lisas loetletud kriteeriumile.

Kõnealustele tingimustele vastamine peab olema tagatud kohalike haldusüksuste tasandil (LAU 2 tasand) või selgelt piiritletud kohaliku üksuse tasandil, mis hõlmab eristuva majandusliku ja haldusidentiteediga ühtset selgelt piiritletud geograafilist ala.

Käesoleva lõike kohaste alade piiritlemisel teevad liikmesriigid objektiivsete kriteeriumide alusel tasandamise, et jätta välja alad, mille kohta on esimeses lõigus osutatud looduslikust eripärasest tingitud olulised piirangud dokumenteeritud, kuid nende piirangute mõju on ületatud investeringute või majandustegevuse abil või tõendite abil mulla normaalse viljakuse kohta või mille puhul tootmismeetodid või põllumajandusliku tootmise süsteemid hüvitavad artikli 31 lõikes 1 osutatud saamata jäänud tulu või lisakulud.

4. Muud kui lõigetes 2 ja 3 osutatud alad vastavad artikli 31 kohase toetuse saamise tingimustele, kui neid mõjutavad konkreetsest eripärasest tingitud piirangud ning kui seal tuleks maaharimist jätkata, et kaitsta või parandada keskkonda, säilitada maaelu ja nimetatud piirkonna turismipotentsiaali või kaitsta rannikut.

Konkreetsest eripärasest tingitud piirangutest mõjutatud alad hõlmavad põllumajanduspiirkondi, mis on looduslike tootmistingimuste poolest sarnased ja mis kokku ei ületa 10 % asjaomase liikmesriigi pindalast.

Peale selle võivad alad vastata käesoleva lõike alusel toetuse saamise tingimustele ka juhul, kui:

- vähemalt 60 % põllumajandusmaast vastab vähemalt kahele III lisas loetletud kriteeriumile ning ei ületa kummagi puhul 20 % lävendist või
- vähemalt 60 % põllumajandusmaast koosneb aladest, mis vastavad lävendi poolest vähemalt ühele III lisas loetletud kriteeriumile, ning aladest, mis vastavad vähemalt kahele III lisas loetletud kriteeriumile ning ei ületa kummagi puhul 20 % lävendist.

Kõnealustele tingimustele vastamine peab olema tagatud LAU 2 tasandil või selgelt piiritletud kohaliku üksuse tasandil, mis hõlmab määratletava majandusliku ja haldusidentiteediga ühtset selgelt piiritletud geograafilist ala. Käesoleva lõigu kohaste alade piiritlemisel teevad liikmesriigid artikli 32 lõikes 3 kirjeldatud tasandamise. Käesoleva lõigu kohaselt rahastamiskõlblikena käsitatavaid alasid võetakse arvesse teises lõigus osutatud 10 % piirangu arvutamisel.

Erandina ei kohaldata esimest lõiku liikmesriikide suhtes, kelle kogu territooriumit käsitatakse määruste (EÜ) nr 1698/2005 ja (EÜ) nr 1257/1999 alusel alana, mida mõjutavad erilised ebasoodsad tingimused.

5. Liikmesriigid lisavad oma maaelu arengu programmidele:

- a) kehtiva või muudetud alade piiritlemise vastavalt lõigetele 2 ja 4;
- b) lõikes 3 osutatud alade uue piiritlemise.

Artikkel 33

Loomade heaolu

1. Käesoleva meetme kohast loomade heaolu toetust antakse põllumajandustootjatele, kes vabatahtlikult viljelevad tegevusi, mis hõlmavad ühte või mitut loomade heaolu parandavat kohustust, ning kes on aktiivsed põllumajandustootjad määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 9 tähenduses.

2. Loomade heaolu toetus hõlmab ainult neid kohustusi, mis on rangemad kui määruse (EL) nr 1306/2013 VI jaotise I peatükis kehtestatud asjakohased kohustuslikud nõuded ning muud asjakohased kohustuslikud nõuded. Kõik asjakohased nõuded esitatakse programmis.

Kõnealused kohustused võetakse üheks kuni seitsmeks aastaks ja seda ajavahemikku võib pikendada.

3. Toetust antakse aasta kaupa ning toetussummadega hüvitatakse toetusesaajatele võetud kohustustest tingitud lisakulud ning saamata jäänud tulu tervikuna või osaliselt. Vajaduse korral võib toetusega katta ka tehingukulusid kuni 20 % ulatuses loomade heaoluga seotud kohustuse täitmise eest makstavast toetusest.

Toetuse maksimumsumma on sätestatud II lisas.

4. Selle tagamiseks, et loomade heaoluga seotud kohustused vastaksid liidu üldpoliitikale käesolevas valdkonnas, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse selliste valdkondade kindlaksmääramist, kus loomade heaoluga seotud kohustused esitavad kõrgemaid nõudeid tootmismeetoditele.

Artikkel 34

Metsakeskkonna- ja kliimateenused ja metsakaitse

1. Käesoleva meetme kohast toetust antakse metsamaa hektari kohta avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest metsamaa valdajatele ning teistele eraõiguslikele ja avalik-õiguslikele isikutele ja nende liitudele, kes vabatahtlikult viljelevad tegevusi, mis hõlmavad ühte või mitut metsanduse keskkonna- ja kliimakoostust. Riigi omandis oleva metsa puhul võib toetust anda üksnes juhul, kui sellist metsa majandab eraõiguslik isik või omavalitsusüksus.

Metsandusega tegelevate majapidamiste puhul, mis on suuremad teatavast suuruselt, mille liikmesriigid määravad kindlaks oma maaelu arengu programmides, tuleb lõike 1 kohase toetuse saamiseks esitada metsamajandamiskavas või samaväärses dokumendis sisalduv asjaomane teave kooskõlas metsade säästva majandamise põhimõttega, mis määratleti 1993. aastal toimunud Euroopa metsade kaitset käsitleval ministrite konverentsil.

2. Toetus hõlmab üksnes selliseid kohustusi, mis on rangemad kui riigi metsandusseadusega või muu asjakohase siseriikliku õigusega kehtestatud asjakohased kohustuslikud nõuded. Kõik sellised nõuded esitatakse programmis.

Kohustused võetakse viie kuni seitsme aasta pikkuseks ajavahemikuks. Vajaduse korral ja põhjendatud juhtudel võivad liikmesriigid oma maaelu arengu programmides määrata teatavat liiki kohustuste jaoks siiski pikema ajavahemiku.

3. Toetusega hüvitatakse toetusesaajatele võetud kohustustest tingitud lisakulud ning saamata jäänud tulu tervikuna või osaliselt. Vajaduse korral võib toetusega katta ka tehingukulusid kuni 20 % ulatuses metsanduse keskkonnakohustuse eest makstavast toetusest. Toetuse maksimumsumma on sätestatud II lisas.

Põhjendatud juhtudel võib keskkonnakaitsega seotud tegevuste jaoks anda puude ja metsamaa kommertskasutusest loobumise kohustuste täitmise puhul toetust üksuse kohta kindlasummalise või ühekordse maksena, mis arvutatakse tekkinud lisakulude ja saamata jäänud tulu põhjal.

4. Toetust võib anda avalik-õiguslikele ja eraõiguslikele isikutele metsa geneetiliste ressursside säilitamiseks ja edendamiseks lõigetega 1, 2 ja 3 hõlmamata tegevuste kaudu.

5. EAFRD eelarveliste vahendite tõhusa kasutamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse käesoleva artikli lõike 4 kohase toetuse tingimustele vastavate tegevuste liike.

Artikkel 35

Koostöö

1. Käesoleva meetme kohast toetust antakse selleks, et soodustada koostöövorme, millesse on kaasatud vähemalt kaks üksust ning milles käsitletakse eelkõige järgmist:

- a) koostööalased lähenemisviisid liidu põllumajandus- ja metsandussektorite ning toidutarneahela eri osalejate ning muude osalejate vahel, kes aitavad kaasa maaelu arengu poliitika eesmärkide ja prioriteetide saavutamisele, kaasa arvatud tootjarühmad, ühistud ja tootmisharudevahelised organisatsioonid;
- b) klastrite ja võrgustike loomine;
- c) põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkusega tegeleva EIP töörühmade loomine ja tegevus, millele on osutatud artiklis 56.

2. Lõike 1 kohane koostöö hõlmab eelkõige järgmist:

- a) katseprojektid;
- b) põllumajandus-, toidu- ja metsandussektoris uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogia arendamine;
- c) koostöö väikeettevõtjate vahel, et korraldada ühiseid tööprotsesse ning jagada vahendeid ja ressursse, ning maaturismiga seotud turismiteenuste arendamine ja/või turustamine;
- d) horisontaalne ja vertikaalne koostöö tarneahelas osalejate vahel lühikeste tarneahelate ja kohalike turgude loomiseks ja arendamiseks;
- e) kohaliku tasandi müügiarendustegevus lühikeste tarneahelate ja kohalike turgude arendamiseks;
- f) kliimamuutuste leevendamiseks või kliimamuutustega kohanemiseks võetud ühismeetmed;
- g) keskkonnaprojektide ja kasutusolevate keskkonnatavade ühine käsitlus, sealhulgas tõhus veemajandus, taastuenergia kasutamine ja põllumajandusmaastiku säilitamine;
- h) tarneahelas osalejate vaheline horisontaalne ja vertikaalne koostöö toiduainete ja energia tootmises ning tööstuslikus töötlemises kasutatava biomassi säästval kättesaadavaks tegemisel;
- i) ühe või mitme maaelu arengut käsitleva liidu prioriteediga seotud muude kui määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 2 punktis 19 osutatud kohaliku arengu strateegiate rakendamine, eelkõige muude kui määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 32 lõike 2 punktis b osutatud avalik-õiguslike ja eraõiguslike isikute partnerite rühmade poolt;
- j) metsamajandamiskava või samaväärsed dokumendi koostamine;
- k) põllumajandustegevuse mitmekesistamine tervishoiu, sotsiaalse lõimumise, kogukonna toetatud põllumajanduse ning keskkonna- ja toitumise haridusega seotud tegevuste kaudu.

3. Lõike 1 punkti b kohast toetust antakse üksnes hiljuti moodustatud klastritele ja võrgustikele ning nendele, kes alustavad enda jaoks uut tegevust.

Lõike 2 punktide a ja b kohaseid tegevusi hõlmavat toetust võib anda ka üksikettevõtjatele, kui selline võimalus on ette nähtud maaelu arengu programmis.

4. Lõike 2 punkti a kohaste katseprojektide ja üksikosalejate poolt lõikes 3 sätestatu kohaselt ellu viidud lõike 2 punkti b kohaste tegevuste tulemusi tuleb levitada.

5. Käesoleva meetme kohast toetust antakse lõikes 1 osutatud koostöövormidega seotud järgmiste kulude hüvitamiseks:

a) asjaomase ala uuringute ja teostatavusuuringute ning äriplaani või metsamajandamiskava või samaväärse, muu kui määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 33 osutatud kohaliku arengu strateegia koostamise kulud;

b) asjaomase ala elavdamise kulud, et teostada kollektiivset territoriaalprojekti või projekti, mille peab läbi viima artiklis 56 osutatud põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkusega tegelev EIP tööriühm. Klustrite puhul võib elavdamine hõlmata ka koolituse korraldamist, liikmetevaheliste võrgustikutööd ning uute liikmete värbamist;

c) koostöö jooksvad kulud;

d) äriplaani, keskkonnakava, metsamajandamiskava või samaväärse kava rakendamise, muu kui määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 33 osutatud kohaliku arengu strateegia rakendamise või muude innovatsioonile suunatud tegevuste, sealhulgas katsete tegemisega seotud eriprojektide otsesed kulud;

e) müügiedendustegevuse kulud.

6. Kui äriplan või keskkonnakava või metsamajandamiskava või sellega samaväärne dokument või arengustrateegia on rakendatud, võivad liikmesriigid anda toetust kas üldsummana, mis hõlmab koostöö ja rakendatud projektide kulusid, või katta üksnes koostöö kulud ning kasutada projekti rakendamiseks muude meetmete või liidu muude fondide rahalisi vahendeid.

Kui toetust makstakse üldsummana ja rakendatud projekt kuulub käesoleva määruse muu meetmega hõlmatud liiki, kohaldatakse asjakohast toetuse maksimumsummat või -määra.

7. Eri piirkondades või liikmesriikides asuvate osalejate koostöö vastab samuti toetuse saamise tingimustele.

8. Toetuse andmine piirub maksimaalselt seitsme aastaga, välja arvatud kollektiivsed keskkonnaprojektid põhjendatud juhtudel.

9. Käesoleva meetme kohase koostöö võib kombineerida projektidega, mida samal territooriumil rahastatakse muudest liidu rahalistest vahenditest kui EAFRD. Liikmesriigid tagavad, et välditakse ülemäärast hüvitamist, mis võib tuleneda käesoleva meetme ning muude riiklike või liidu toetusvahendite kombineerimisest.

10. Selleks et tagada EAFRD eelarvevahendite tõhus kasutamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse toetuse saamise tingimustele vastavate katseprojektide, klustrite, võrgustike, lühikeste tarneahelate ja kohalike turgude tunnuste täpsustamist ning tingimusi, mille alusel käesoleva artikli lõikes 2 loetletud tegevused võivad saada toetust.

Artikkel 36

Riskijuhtimine

1. Käesoleva meetme kohane toetus hõlmab:

a) rahalist osalust põllumajandustootjatele saagi, loomade ja taimede kindlustamises ebasoodsatest ilmastikutingimustest, looma- või taimehaigustest, kahjurite levikust või keskkonnajuhtumist tuleneva majandusliku kahju vastu;

b) rahalist osalust ühisfondides, et maksta põllumajandustootjatele rahalist hüvitist ebasoodsatest ilmastikutingimustest või looma- või taimehaigustest või kahjurite levikust või keskkonnajuhtumist tuleneva majandusliku kahju eest;

c) sissetuleku stabiliseerimise vahendit, mida antakse ühisfondidele rahalise osalusena, et tagada hüvitamine põllumajandustootjatele sissetuleku järsu vähenemise eest.

2. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab mõiste „põllumajandustootja” aktiivset põllumajandustootjat määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 9 tähenduses.

3. Lõike 1 punktide b ja c kohaldamisel tähendab „ühisfond” liikmesriigi õiguse kohaselt akrediteeritud skeemi, mille kaudu sellega ühinenud põllumajandustootjad saavad end kindlustada niisuguse majandusliku kahju vastu, mis on põhjustatud ebasoodsatest ilmastikutingimustest või taime- või loomahaiguse puhangust või kahjurite levikust või keskkonnajuhtumist, või sissetuleku järsu vähenemise vastu.

4. Liikmesriigid tagavad, et välditakse ülemäärast hüvitamist, mis võib tuleneda käesoleva meetme ning muude riiklike või liidu toetusvahendite või erakindlustusskeemide vahendite kombineerimisest.

5. EAFRD eelarveliste vahendite tõhusa kasutamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse artikli 38 lõike 3 punktis b ja artikli 39 lõikes 4 osutatud ühisfondidele antavate kommerts-laenude minimaalset ja maksimaalset kestust.

Komisjon esitab hiljemalt 31. detsembriks 2018 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva artikli rakendamise kohta.

Artikkel 37

Saagi, loomade ja taimede kindlustamine

1. Artikli 36 lõike 1 punkti a kohast toetust antakse üksnes selliste kindlustuslepingute puhul, millega on hõlmatud sellise kahju hüvitamine, mille on põhjustanud ebasoodsad ilmastikutingimused või looma- või taimehaigus või kahjurite levik või keskkonnanajuhtum, või direktiivi 2000/29/EÜ kohaselt vastu võetud meede taimehaiguse või kahjuripuhangu likvideerimiseks või selle leviku piiramiseks, mille tõttu on kahjustunud rohkem kui 30 % asjaomase põllumajandustootja keskmisest aastatoodangust kolme aasta keskmisest, välja arvatud kõige kõrgem ja kõige madalam näitaja. Põllumajandustootja aastatoodangu arvutamiseks võib kasutada indekseid. Kasutatud arvutusmeetod võimaldab kindlaks määrata üksikpõllumajandustootja tegeliku kahju kõnealusel aastal.

Põhjustatud kahju ulatuse arvutust võib kohandada vastavalt iga tooteliigi eripärale, kasutades:

- a) bioloogilisi indekseid (biomassi koguseline kadu) või samaväärseid saagi kao indekseid, mis on kehtestatud põllumajandusettevõtte, kohalikul, piirkondlikul või riigi tasandil, või
- b) ilmastiku indekseid (sealhulgas sademete kogus ja temperatuur), mis on kehtestatud kohalikul, piirkondlikul või riigi tasandil.

2. Ebasoodsate ilmastikutingimuste või looma- või taimehaiguse või kahjurite leviku või keskkonnanajuhtumite esinemist peab ametlikult kinnitama asjaomase liikmesriigi pädev asutus.

Liikmesriigid võivad vajaduse korral kehtestada eelnevalt kriteeriumid, millele tuginedes loetakse, et selline ametlik kinnitamine on toimunud.

3. Loomahaigustega seoses võidakse artikli 36 lõike 1 punkti a kohast rahalist toetust anda üksnes Maailma Loomatervishoiu Organisatsiooni koostatud loetelus või nõukogu otsuse 2009/470/EÜ lisas märgitud haiguste puhul.

4. Kindlustushüvitistega ei hüvitata rohkem kui artikli 36 lõike 1 punktis a osutatud kahjude korvamiseks seotud kogukulud ning nendega ei seata nõudmisi ega tingimusi tulevase tootmise liigi ega mahu suhtes.

Liikmesriigid võivad asjakohaseid ülemmäärasid kohaldades piirata toetuse saamise tingimustele vastava kindlustusmaks summat.

5. Toetuse suhtes kehtib II lisas sätestatud maksimummäär.

Artikkel 38

Ebasoodsate ilmastikutingimuste, looma- ja taimehaiguste, kahjurite leviku ning keskkonnanajuhtumitega seotud ühisfondid

1. Toetuse saamise tingimustele vastamiseks peab asjaomane ühisfond:

- a) olema pädevate asutuste poolt akrediteeritud vastavalt siseriiklikule õigusele;
- b) tagama fondi sisse- ja väljamaksete läbipaistvuse;
- c) kasutama selgeid eeskirju mis tahes tekkinud võla eest vastutuse määramise suhtes.

2. Liikmesriigid määravad kindlaks ühisfondide loomise ja haldamise eeskirjad, eelkõige põllumajandustootjatele kriisi korral hüvitiste maksmise ja põllumajandustootjate toetuskõlblikkuse ning kõnealuste eeskirjade haldamise ja järgimise seire kohta. Liikmesriigid tagavad, et fondide korras nähakse ette karistused põllumajandustootjapoolse hooletuse puhuks.

Artikli 36 lõike 1 punktis b nimetatud juhtumite esinemist peab ametlikult kinnitama asjaomase liikmesriigi pädev asutus.

3. Artikli 36 lõike 1 punktis b osutatud rahalised osalused võivad olla seotud üksnes järgmisega:

- a) ühisfondi moodustamisega seotud halduskulude katmine, jaotatuna maksimaalselt kolme aasta peale ning järk-järgult vähenevas summas;
- b) ühisfondidest põllumajandustootjatele rahaliseks hüvitamiseks makstavad summad. Lisaks võivad rahalised osalused olla seotud ühisfondide selliste kommerts-laenude intresside tagasimaksmisega, mis on võetud põllumajandustootjatele kriisiolukorra puhul rahalise hüvitise maksmiseks.

Artikli 36 lõike 1 punkti b kohast toetust antakse üksnes sellise kahju hüvitamiseks, mille on põhjustanud ebasoodsad ilmastikutingimused, looma- või taimehaigus, kahjurite levik, või direktiivi 2000/29/EÜ kohaselt vastu võetud meetme puhul taimehaiguse või kahjuripuhangu või keskkonnanajuhtumite likvideerimiseks või selle leviku piiramiseks, mille tõttu on kahjustunud rohkem kui 30 % asjaomase põllumajandustootja keskmisest aastatoodangust kolme eelneva aasta jooksul või eelneva viieaastase perioodi kolme aasta keskmisest, välja arvatud kõige

kõrgem ja kõige madalam näitaja. Põllumajandustootja aastatoodangu arvutamiseks võib kasutada indekseid. Kasutatud arvutusmeetod võimaldab kindlaks määrata üksikpõllumajandustootja tegeliku kahju kõnealusel aastal.

Algne põhivara ei tohi tulla riiklikest vahenditest.

4. Loomahaigustega seoses võidakse artikli 36 lõike 1 punkti a kohast rahalist hüvitist anda üksnes Maailma Loomatervishoiu Organisatsiooni koostatud loetelus või nõukogu otsuse 2009/470/EÜ lisas nimetatud haiguste puhul.

5. Toetuse suhtes kehtib II lisas sätestatud maksimummäär.

Liikmesriigid võivad toetuse saamise tingimustele vastavaid kulusid piirata, kohaldades:

- a) ülemmäära ühisfondi kohta;
- b) asjakohaseid ülemmäärasid ühiku kohta.

Artikkel 39

Sissetuleku stabiliseerimise vahend

1. Artikli 36 lõike 1 punkti c kohast toetust antakse üksnes sissetuleku sellise languse puhul, mis ületab 30 % üksikpõllumajandustootja keskmisest aastasissetulekust kolme eelneva aasta jooksul või eelneva viieaastase perioodi kolme aasta keskmisest, välja arvatud kõige kõrgem ja kõige madalam näitaja. Artikli 36 lõike 1 punkti c tähenduses moodustab sissetuleku tulude summa, mille põllumajandustootja saab turult, sealhulgas mis tahes vormis riiklik toetus, millest on maha arvatud tootmiskulud. Ühisfondist põllumajandustootjatele makstava toetusega võib hüvitada vähem kui 70 % saamata jäänud tulust sel aastal, mil põllumajandustootjal tekib õigus saada sellist toetust.

2. Toetuse saamise tingimustele vastamiseks peab asjaomane ühisfond:

- a) olema pädevate asutuste poolt akrediteeritud vastavalt siseriiklikule õigusele;
- b) tagama fondi sisse- ja väljamaksete läbipaistvuse;
- c) kasutama selgeid eeskirju mis tahes tekkinud võla eest vastutuse määramise suhtes.

3. Liikmesriigid määravad kindlaks ühisfondide loomise ja haldamise eeskirjad, eelkõige põllumajandustootjatele kriisi korral hüvitiste maksmise ning kõnealuste eeskirjade haldamise ja järgimise seire kohta. Liikmesriigid tagavad, et fondide korras nähakse ette karistused põllumajandustootjapoolse hooletuse puhuks.

4. Artikli 36 lõike 1 punktis c osutatud rahalised osalused võivad olla seotud üksnes järgmisega:

- a) ühisfondi moodustamisega seotud halduskulude katmine, jaotatuna maksimaalselt kolme aasta peale ning järk-järgult vähenevas summas;
- b) ühisfondidest põllumajandustootjatele rahaliseks hüvitamiseks makstavad summad. Lisaks võivad rahalised osalused olla seotud ühisfondide selliste kommertslaenude intresside tagasimaksmisega, mis on võetud põllumajandustootjatele kriisiolukorra puhul rahalise hüvitise maksmiseks. Algne põhivara ei tohi tulla riiklikest vahenditest.

5. Toetuse suhtes kehtib II lisas sätestatud maksimummäär.

Artikkel 40

Täiendavate riiklike otsetoetuste rahastamine Horvaatias

1. Toetust võib anda põllumajandustootjatele, kes vastavad määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 19 kohastele täiendavate riiklike otsetoetuste saamise tingimustele. Kõnealusel artiklis sätestatud tingimusi kohaldatakse ka käesoleva artikli kohaselt antava toetuse suhtes.

2. Põllumajandustootjale aastate 2014, 2015 ja 2016 kohta antav toetus ei tohi ületada järgmiste näitajate vahet:

- a) Horvaatias asjaomasel aastal kohaldatavate otsetoetuste tase vastavalt määruse (EL) nr 1307/2013 artiklile 17 ning
- b) 45 % otsetoetuste vastavast tasemest, kohaldatuna alates 2022. aastast.

3. Liidu osalus käesoleva artikli kohaselt Horvaatias aastate 2014, 2015 ja 2016 kohta antavas toetuses ei ületa 20 % tema vastavast EAFRD aastaeraldisest.

4. EAFRD osaluse määr otsetoetuste täiendamiseks ei ületa 80 %.

Artikkel 41

Meetmete rakenduseeskirjad

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesolevas jaotises sätestatud meetmete rakenduseeskirjad järgmise suhtes:

- a) põllumajanduse ja metsandusega seotud nõustamisteenuseid ning põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenuseid osutavate asutuste ja organite valikumenetlused ning artiklis 15 osutatud nõustamisteenuste meetme kohase toetuse järkjärguline vähendamine;

- b) liikmesriigi tehtav hindamine, milles käsitletakse äriplaani edu, maksevõimalusi ning noorte põllumajandustootjate muudele meetmetele juurdepääsu võimalusi artiklis 19 osutatud põllumajandusettevõtete ja ettevõtete arengu meetmete alusel;
- c) ühikute teisendamine muudeks kui nendeks, mida on kasutatud II lisas, ning loomade loomühikutesse arutamise määrad artiklites 28, 29, 33 ja 34 osutatud meetmete alusel;
- d) võimalus kasutada lisakulude ja saamata jäänud tulu standardhinnanguid seoses artiklite 28–31, 33 ja 34 kohaste meetmetega ning nende arutamise kriteeriumid;
- e) toetussumma arvutamine, kui tegevus vastab rohkem kui ühe meetme kohase toetuse saamise tingimustele.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 84 osutatud kontrollimenetlusega.

LEADER

Artiklid 42

LEADERi kohalikud tegevusrühmad

1. Lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 34 osutatud ülesannetele võivad kohalikud tegevusrühmad täita korraldus- asutuse ja/või makseasutuse poolt delegeeritud lisäülesandeid.
2. Kohalikud tegevusrühmad võivad pädevalt makseasutuselt taotleda ettemakset, kui selline võimalus on ette nähtud maaelu arengu programmis. Ettemakse summa ei või ületada 50 % riiklikust toetusest, mis on seotud jooksvate kulude ja elavdamiskuludega.

Artikkel 43

LEADERi stardikomplekt

Toetus LEADERi kohalikuks arenguks võib hõlmata ka nn LEADERi stardikomplekti kohalike kogukondade jaoks, kes ei rakendanud LEADERit 2007.–2013. aasta programmiperioodil. LEADERi stardikomplekt hõlmab toetust suutlikkuse suurendamise ja väikeste katseprojektide jaoks. LEADERi stardikomplekti raames antava toetuse tingimuseks ei ole LEADERi kohaliku arengu strateegia esitamine.

Artikkel 44

LEADERi koostöötegevus

1. Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 35 lõike 1 punktis c osutatud toetust antakse:
  - a) liikmesriikidesisestele koostööprojektidele (territooriumidevaheline koostöö) või mitme liikmesriigi või kolmandate riikide territooriumide vahelistele koostööprojektidele (riikidevaheline koostöö);

- b) territooriumidevahelisi ja riikidevahelisi koostööprojekte ettevalmistavale tehnilisele toetusele, tingimusel et kohalikud tegevusrühmad on võimelised tõendama, et nad kavandavad konkreetse projekti rakendamist.

2. Lisaks teistele kohalikele tegevusrühmadele võivad EAFRD raames kohalike tegevusrühmade partnerid olla:

- a) maapiirkonna kohalike avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest partnerite rühm, kes rakendab kohaliku arengu strateegiat liidus või liidust väljaspool;
- b) muu kui maapiirkonna kohalike avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest partnerite rühm, kes rakendab kohaliku arengu strateegiat.

3. Kui koostööprojekte ei vali kohalikud tegevusrühmad, kehtestavad liikmesriigid jooksva taotlussüsteemi.

Liikmesriigid avalikustavad riikidevaheliste koostööprojektide valimist käsitlevad siseriiklikud või piirkondlikud haldusmenetlused ning rahastamiskõlblikud kulud hiljemalt kaks aastat pärast nende maaelu arengu programmide heakskiitmise tähtpäeva.

Pädev asutus kiidab koostööprojektid heaks hiljemalt neli kuud pärast toetustaotluste esitamise tähtpäeva.

4. Liikmesriigid teatavad komisjonile heakskiidetud riikidevahelistest koostööprojektidest.

II PEATÜKK

Mitut meedet hõlmavad ühissätted

Artikkel 45

Investeeringud

1. EAFRD toetuse saamise tingimustele vastamiseks peab investeerimistegevusele eelnema seda laadi investeeringuid käsitleva õiguse kohane eeldatava keskkonnamõju hinnang, kui on tõenäoline, et investeering avaldab keskkonnale kahjulikku mõju.
2. EAFRD toetuse saamise tingimustele vastavad kulud on järgmised:
  - a) kinnisvara ehitamine, soetamine, sealhulgas liisinguga soetamine, või parendamine;
  - b) uute masinate ja seadmete ostmine või liisimine ülempiiriga kuni vara turuväärtuseni;

c) punktides a ja b osutatud kuludega seotud üldkulud, nagu arhitekti-, inseneri- ja konsultatsioonitasud, kulud keskkonna ja majandusliku jätkusuutlikkuse alasele nõustamisele, sealhulgas teostatavusuuringutele. Teostatavusuuringud jäävad rahastamiskõlblikeks kuludeks isegi siis, kui nende tulemuste põhjal punktide a ja b kohaseid kulusid ei tehta;

d) järgmised mittemateriaalsed investeeringud: arvutitarkvara omandamine või arendamine ning patentide, litsentside, autoriõiguste ja kaubamärkide omandamine;

e) metsamajandamiskavade või samaväärsete dokumentide koostamise kulud.

3. Põllumajanduslike investeeringute puhul ei anta investeeringutoetust põllumajandustootmisõiguste, toetusõiguste, loomade ning üheaastaste taimede ostmiseks ega selliste taimede istutamiseks. Loodusõnnetustes või katastroofides kannatada saanud põllumajandusliku tootmispotentsiaali artikli 18 lõike 1 punkti b kohaseks taastamiseks võivad loomade ostmise kulud olla siiski rahastamiskõlblikud.

4. Investeeringutoetusi saavad isikud võivad pädevalt makseasutuselt taotleda investeeringuga seotud avaliku sektori abi ettemaksu kuni 50 %, kui selline võimalus on ette nähtud maaelu arengu programmis.

5. Käibekapital, mis täiendab uut investeeringut kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 37 kohaselt loodud rahastamisvahendi kaudu EAFRD toetust saavasse põllumajandus- või metsandussektorisse ning on sellega seotud, võib olla rahastamiskõlblik kulu. Kõnealused rahastamiskõlblikud kulud ei või ületada 30 % investeeringu rahastamiskõlblike kulude kogusumast. Vastavat taotlust tuleb nõuetekohaselt põhjendada.

6. Selleks et võtta arvesse teatavat liiki investeeringute eripära, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse tingimusi, mille kohaselt liisingulepingute ja kasutatud varustusega seotud muid kulusid võib käsitada rahastamiskõlblike kuludena, ning taastuvenergia infrastruktuuri selliste liikide kindlaksmääramist, mis vastavad toetuse saamise tingimustele.

Artikkel 46

Investeeringud niisutusse

1. Ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 45 kohaldamist, käsitatakse uute ja olemasolevate niisutatud alade niisutuse puhul rahastamiskõlblike kuludena üksnes käesolevas artiklis sätestatud tingimustele vastavaid investeeringuid:

2. Veepoliitika raamdirektiivi kohaselt nõutavast veemajanduskavast on komisjonile teatatud kogu ala puhul, millel investeerimine toimub, samuti muude alade puhul, mille keskkonda võib investeerimine mõjutada. Veepoliitika raamdirektiivi artikli 11 kohaselt veemajanduskava alusel jõustuvad meetmed, mis on põllumajandussektori jaoks asjakohased, on täpsustatud asjaomases meetmeprogrammis.

3. Teostatakse veemõõtmist, mis võimaldab mõõta vee kasutamist toetatud investeeringu tasandil, või tehakse selline mõõtmine võimalikuks investeeringu osana.

4. Olemasoleva niisutusrajatise või niisutusinfrastruktuuri elemendi parendamiseks tehtav investeering on rahastamiskõlblik üksnes siis, kui eelnevalt on hinnatud, et see annab vähemalt 5–25 % potentsiaalse veekokkuhoiu vastavalt olemasoleva rajatise või infrastruktuuri tehnilistele parameetritele.

Kui investeering mõjutab põhja- või pinnaveekogusid, mille puhul on asjakohases veemajanduskavas tehtud kindlaks, et nende seisund on vee kogusega seotud põhjustel vähem kui hea:

a) tagab investeering investeerimistasandil tõhusa veekasutuse vähenemise, mis ulatub vähemalt 50 %ni potentsiaalsest veekokkuhoiust, mis on investeeringuga võimalikuks tehtud;

b) kui investeering tehakse ühes ja samas põllumajanduslikus majapidamises, on selle tulemuseks samuti põllumajandusliku majapidamise kogu veekasutuse vähenemine kuni 50 % potentsiaalsest veekokkuhoiust, mis on tehtud võimalikuks investeerimistasandil. Põllumajandusliku majapidamise kogu veekasutus hõlmab majapidamise poolt müüdavat vett.

Ühtki lõike 4 tingimust ei kohaldata olemasolevasse rajatisse tehtava investeeringu suhtes, mis mõjutab üksnes energiatõhusust, või veehoidla rajamiseks tehtava investeeringu suhtes või investeeringu suhtes taaskasutatud vee kasutamisse, mis ei mõjuta põhja- või pinnaveekogu.

5. Investeering, mille tulemusel suureneb niisutatud ala netopindala, mis mõjutab konkreetset põhja- või pinnaveekogu, on rahastamiskõlblik üksnes järgmistel tingimustel:

a) veekogu seisundi puhul ei ole asjakohases veemajanduskavas tehtud kindlaks, et see on vee kogusega seotud põhjustel vähem kui hea, ning

b) keskkonnaanalüüs näitab, et investeeringul ei ole märkimisväärset negatiivset mõju keskkonnale; sellise keskkonnamõju analüüsi teeb pädev asutus või see kiidetakse pädeva asutuse poolt heaks ning see võib puudutada ka põllumajanduslike majapidamiste rühmasid.

Programmis kehtestatud ja põhjendatud alasid, mida ei ole niisutatud, kuid millel hiljuti oli kasutusel niisutusrajatis, võib käsitada niisutatud ala netopindala suurenemise kindlaks määramise eesmärgil niisutatud aladena.

6. Erandina lõike 5 punktist a võib investeering, mille tulemusel suureneb niisutatud ala netopindala, olla siiski toetuskõlblik, kui:

- a) investeering on ühendatud olemasoleva niisutusrajatisega või niisutusinfrastruktuuri elemendi jaoks tehtava investeeringuga, mille puhul on eelnevalt hinnatud, et see annab vähemalt 5–25 % potentsiaalse veekokkuhoiu vastavalt olemasoleva rajatisega või infrastruktuuri tehnilistele parameetritele, ning
- b) investeering tagab investeerimistasandil tervikuna veekasutuse tõhusa vähenemise, mis ulatub vähemalt 50 % potentsiaalsest veekokkuhoiust, mis on olemasolevasse niisutusrajatisse või -infrastruktuuri elementi investeerimisega võimalikuks tehtud.

Lisaks ei kohaldata lõike 5 punkti a tingimust investeeringute suhtes, mis tehakse uutesse niisutusrajatisesse, mida varustatakse veega olemasolevast veehoidlast, mille pädevad asutused on heaks kiitnud enne 31. oktoobrit 2013, kui on täidetud järgmised tingimused:

- kõnealune veehoidla on asjakohases veemajanduskavas kindlaks tehtud ja selle suhtes kohaldatakse veepoliitika raamdirektiivi artikli 11 lõike 3 punktis e sätestatud kontrollinõudeid;
- 31. oktoobril 2013 kehtis kas veehoidlast koguveevõtu suhtes maksimummäär või veehoidla poolt mõjutatud veekogudesse juurdevoolu nõutav miinimumtase;
- nimetatud maksimummäär või juurdevoolu nõutav miinimumtase vastab veepoliitika raamdirektiivi artiklis 4 sätestatud tingimustele;
- kõnealuse investeeringu tulemuseks ei ole 31. oktoobril 2013 kehtinud veevõtu maksimummäära ületamine või mõjutatud veekogudesse juurdevoolu vähenemine allapoole 31. oktoobril 2013 kehtinud nõutavat miinimumtaset.

Artikkel 47

Pindalatoetusi käsitlevad eeskirjad

- 1. Hektarite arv, mille suhtes kohaldatakse artiklite 28, 29 ja 34 kohaseid kohustusi, võib aastate lõikes erineda, kui:
  - a) selline võimalus on ette nähtud maaelu arengu programmis;

b) kõnealust kohustust ei kohaldata kindlaksmääratud maatükkide suhtes ning

c) kohustusega seotud eesmärgi saavutamist ei ohustata.

2. Kui kohustusega hõlmatud kogu maa või osa sellest või kogu põllumajanduslik majapidamine antakse üle teisele isikule kõnealuse kohustuse kehtivusajal, võib kõnealune teine isik kohustuse või üleantud maale vastava kohustuse osa ülejäänud ajaks üle võtta või see lõpeb ning kohustuse kehtivusaja eest tagasimaksmist ei nõuta.

3. Kui toetusesajal ei ole võimalik jätkata võetud kohustuste täitmist seetõttu, et tema põllumajanduslikku majapidamist või osa tema põllumajanduslikust majapidamisest krunditakse ümber või selle suhtes kohaldatakse riiklikke maakorralduse meetmeid või pädevate riigiasutuste kinnitatud maakorralduse meetmeid, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et võetud kohustusi oleks võimalik kohandada vastavalt põllumajandusliku majapidamise uuele olukorrale. Kui selline kohandamine osutub võimatuks, siis võetud kohustus lõpeb ja kohustuse kehtivusaja eest tagasimaksmist ei nõuta.

4. Saadud toetuse tagasimaksmist ei nõuta vääramatu jõu korral ja määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 2 osutatud erandlike asjaolude korral.

5. Kogu põllumajandusliku majapidamise üleandmist käsitlevat lõiget 2 ning lõiget 4 kohaldatakse ka artikli 33 kohaste kohustuste suhtes.

6. Pindalaga seotud meetmete tõhusa rakendamise tagamiseks ja liidu rahaliste huvide kaitsmiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse tingimused, mida kohaldatakse artiklites 28, 29, 33 ja 34 osutatud meetmetega seotud kohustuste muutmise või kohandamise suhtes, ning täpsustatakse muud olukorrad, mille puhul ei nõuta toetuse tagasimaksmist.

Artikkel 48

Läbivaatamisklausel

Artiklite 28, 29, 33 ja 34 kohaselt ettevõetavate tegevuste puhul nähakse ette läbivaatamisklausel, et tagada tegevuste kohandamine kõnealustes artiklites osutatud asjakohaste kohustuslike standardite, nõuete või kohustuste muutmise puhul, milles võetud kohustused peavad olema rangemad. Läbivaatamisklausel hõlmab ka kohandusi, mis on vajalikud selleks, et vältida määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 43 osutatud tavade topeltrahastamist kõnealuste tavade muutmisel.

Artiklite 28, 29, 33 ja 34 alusel ettevõetavad tegevused, mis kestavad kauem kui käimasolev programmiperiood, sisaldavad läbivaatamisklauslit, et neid saaks kohandada järgmise programmiperioodi õigusliku raamistikuga.

Kui selline kohandamine ei ole toetusesaajale vastuvõetav, siis kohustus lõpeb ja kohustuse kehtivusaja eest tagasimaksmist ei nõuta.

Artikkel 49

Tegevuste valik

1. Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 34 lõike 3 punkti d kohaldamist, määrab maaelu arengu programmi korraldusasutus pärast seirekomiteega konsulteerimist kindlaks tegevuste valikukriteeriumid. Valikukriteeriumidega tagatakse taotlejate võrdne kohtlemine, rahaliste vahendite tõhusam kasutamine ja meetmete eesmärgistamine vastavalt maaelu arengut käsitlevatele liidu prioriteetidele. Valikukriteeriumide kindlaksmääramisel ja kohaldamisel võetakse tegevuse mahuga seoses arvesse proportsionaalsuse põhimõtet.

2. Tegevuste valiku eest vastutav liikmesriigi ametiasutus tagab, et tegevused valitakse vastavalt lõikes 1 osutatud valikukriteeriumidele ning läbipaistvale ja korralikult dokumenteeritud menetlusele, välja arvatud artiklites 28–31, 33, 34 ja 36–39 sätestatud tegevuste puhul.

3. Kui see on asjakohane, võib toetusesaajad valida pakku-mismenetluses, kohaldades majandusliku ja keskkonnatõhususe kriteeriume.

Artikkel 50

Maapiirkonna määratlus

Käesoleva määruse kohaldamiseks määratleb korraldusasutus „maapiirkonna” mõiste programmi tasandil. Kui see on nõuetekohaselt põhjendatud, võivad liikmesriigid kehtestada sellise määratluse meetme või tegevuse liigi jaoks.

III PEATÜKK

Tehniline abi ja võrgustikutöö

Artikkel 51

Tehnilise abi rahastamine

1. Määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 6 kohaselt võib EAFRD komisjoni algatusel ja/või tema nimel kasutada kuni 0,25 % oma iga-aastastest eraldistest määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 58 osutatud ülesannete rahastamiseks, sealhulgas artiklis 52 osutatud Euroopa maaelu arengu võrgustiku ja artiklis 53 osutatud Euroopa innovatsioonipartnerluse võrgustiku loomise ja tegevusega seotud kulude rahastamiseks.

EAFRD võib rahastada ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012⁽¹⁾ artikli 41 lõikes 2 sätestatud meetmeid seoses liidu kvaliteedikavade märgete ja sümbolitega.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. november 2012. aasta määrus (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta (ELT L 343, 14.12.2012, lk 1).

Kõnealuseid meetmeid võetakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012⁽²⁾ artikliga 58 ning kõigi muude kõnealuse määruse sätete ja selle rakendussätetega, mida kohaldatakse eelarve selles vormis täitmise suhtes.

2. Liikmesriikide algatusel võib iga maaelu arengu programmi kogusummast kuni 4 % kasutada määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 59 osutatud ülesannete ja artiklis 32 osutatud looduslikust või muust eripäraselt tingitud piirangutega alade piiritlemise ettevalmistustööga seotud kulude rahastamiseks.

Määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 9 osutatud sertifitseerimis-asutusega seotud kulud ei ole käesoleva lõike kohaselt rahastamiskõlblikud.

Kõnealuse 4 % määra piires reserveeritakse teatav summa artiklis 54 osutatud riikliku maaeluvõrgustiku loomiseks ja tegevuseks.

3. Maaelu arengu programmide puhul, mis hõlmavad nii vähem arenenud piirkondi kui ka muid piirkondi, võib EAFRD osaluse määra artikli 59 lõikes 3 osutatud tehnilise abi jaoks kindlaks määrata, võttes arvesse programmis osalevate piirkondade valdavalt liiki ja arvu.

Artikkel 52

Euroopa maaelu arengu võrgustik

1. Vastavalt artikli 51 lõikele 1 luuakse Euroopa maaelu arengu võrgustik liidu tasandil maaelu arenguga tegelevate riiklike võrgustike, organisatsioonide ja maaelu arengu valdkonnas tegutsevate haldusasutuste omavaheliseks võrgustikutööks.

2. Euroopa maaelu arengu võrgustiku kaudu tehtava võrgustikutöö eesmärk on:

- a) suurendada kõigi sidusrühmade, eelkõige põllumajanduse, metsanduse ja muude maaelu arengu sidusrühmade kaasatust maaelu arendamisse;
- b) parandada maaelu arengu programmide kvaliteeti;
- c) täita olulist osa laiema üldsuse teavitamisel maaelu arengu poliitika eelistest;
- d) toetada maaelu arengu programmide hindamist.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

3. Võrgustiku ülesanded on:
- koguda, analüüsida ja levitada teavet maaelu arengu valdkonna meetmete kohta;
  - anda abi hindamisprotsessi jooksul ning andmete kogumisel ja haldamisel;
  - koguda, koondada ja levitada liidu tasandil maaelu arengu valdkonnaga seotud häid tavasid, sealhulgas hindamismetodite ja -vahendite kohta;
  - moodustada ja juhtida valdkondlikke rühmi ja/või õpikodasid, et hõlbustada oskusteabe vahetust ning toetada maaelu arengu poliitika rakendamist, seiret ja edasist täendamist;
  - anda teavet liidu maapiirkondades ja kolmandates riikides toimuva arengu kohta;
  - korraldada liidu tasandil aktiivselt maaelu arengus osalejatele kohtumisi ja seminare;
  - toetada riiklikke võrgustikke ja riikidevahelisi koostööalgatusi ning teabevahetust kolmandate riikide võrgustikega seoses meetmete ja kogemustega maaelu arengu valdkonnas;
  - konkreetselt kohalike tegevusrühmade jaoks:
    - luua sünergiaid vastavate võrgustike riiklikul ja/või piirkondlikul tasandil võetud meetmete vahel seoses suutlikkuse suurendamise ja kogemuste vahetamisega ning
    - teha koostööd Euroopa Regionaalarengu, Euroopa Sotsiaalfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi poolt kohaliku arengu jaoks moodustatud võrgustikutöö ja tehnilise abi asutustega seoses nende kohaliku arengu meetmete ja riikidevahelise koostööga.
4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse Euroopa maaelu arengu võrgustiku organisatsiooniline struktuur ja toimimine. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 84 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 53

Euroopa innovatsioonipartnerluse võrgustik

1. EIP võrgustik luuakse artiklis 55 osutatud põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkusega tegeleva EIP toetamiseks artikli 51 lõike 1 kohaselt. See võimaldab võrgustikutööd töörühmade, nõustamisteenuste osutajate ja teadustöötajate vahel.

2. EIP võrgustiku eesmärk on:

- hõlbustada oskusteabe ja heade tavade vahetamist;
- luua dialoog põllumajandustootjate ja teadlaste kogukonna vahel ning hõlbustada kõigi sidusrühmade kaasamist teadmiste vahetamise protsessi.

3. EIP võrgustiku ülesanded on:

- pakkuda kasutajatoe funktsiooni ja anda teavet EIPga seotud võtmeisikute kohta;
- innustada töörühmade moodustamist ja anda teavet liidu poliitikasuundade pakutavate võimaluste kohta;
- hõlbustada klasteralgatuste ning katse- või näidisprojektide loomist, mis võivad muu hulgas käsitleda:
  - suuremat põllumajanduse tootlikkust, majanduslikku elujõulisust, jätkusuutlikkust, toodangut ja ressursitõhusust;
  - bioressursipõhist majandust toetavat innovatsiooni;
  - elurikkust, ökosüsteemi teenuseid, mulla funktsionaalsust ja säästvat veemajandust;
  - innovatiivseid tooteid ja teenuseid integreeritud tarneahela jaoks;
  - uute tootmis- ja turustamisvõimaluste avamist tootmetootjatele;
  - toidu kvaliteeti, toiduohutust ja tervislikku toitumist;
  - saagikoristusjärgsete kadude ja toidu raiskamise vähendamist;
- koguda ja levitada teavet EIPga seotud valdkonna kohta, sealhulgas innovatsiooni suhtes olulised teadusuuringute tulemused ja uued tehnoloogiad ning teadmiste vahetamine ja teabevahetus kolmandate riikidega innovatsiooni valdkonnas.

4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse EIP võrgustiku organisatsiooniline struktuur ja toimimine. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 84 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 54

Riiklik maaeluvõrgustik

1. Iga liikmesriik loob riikliku maaeluvõrgustiku, mis koondab maaelu arenguga seotud organisatsioone ja haldusasutusi. Määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 5 osutatud partnerlus on samuti riikliku maaeluvõrgustiku osa.

Piirkondlike programmidega liikmesriigid võivad heakskiitmiseks esitada oma riikliku maaeluvõrgustiku loomise ja tegevuse eriprogrammi.

2. Riikliku maaeluvõrgustiku võrgustikutöö eesmärk on:

- a) suurendada sidusrühmade kaasatust maaelu arengu rakendamisse;
- b) parandada maaelu arengu programmide rakendamise kvaliteeti;
- c) teavitada laiemat üldsust ja võimalikke toetusesaajaid maaelu arengu poliitikast ja rahastamisvõimalustest;
- d) edendada innovatsiooni põllumajanduses, toidu tootmises, metsanduses ja maapiirkondades.

3. Artikli 51 lõike 3 kohast EAFRD toetust kasutatakse:

- a) võrgustiku juhtimiseks vajalike struktuuride jaoks;
- b) sellise tegevuskava ettevalmistamiseks ja rakendamiseks, mis hõlmab vähemalt järgmist:
  - i) tegevused, mis on seotud maaelu arengu programmide kõiki prioriteete hõlmavate projektinäidiste kogumisega;
  - ii) tegevused, mis on seotud valdkondliku ja analüütilise teabe vahetamise hõlbustamisega maaelu arengu sidusrühmade vahel ning tulemuste jagamise ja levitamise;ga;
  - iii) tegevused, mis on seotud kohalikele tegevusrühmadele koolituse ja võrgustikutöö pakkumisega, eelkõige tehniline abi territooriumide- ja riikidevahelisele koostööle, kohalike tegevusrühmade vahelise koostöö hõlbustamine ning artiklis 36 osutatud meetme jaoks partnerite otsimine;
  - iv) tegevused, mis on seotud võrgustikutöö pakkumisega nõustajatele ning innovatsiooni tugiteenuste pakkumisega;
  - v) tegevused, mis on seotud seire ja hindamistulemuste jagamise ja levitamise;ga;

vi) teavituskava, sealhulgas korraldusastutustega kokkulepitud maaelu arengu programmi käsitlev avalikustamine ja teave ning laiemale üldsusele suunatud teabe jagamine ja teavitusteetmed;

vii) tegevused, mis on seotud Euroopa maaelu arengu võrgustikus osalemise ja sellese panustamisega.

4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse riiklike maaeluvõrgustike loomist ja tegevust käsitlevad eeskirjad ning lõikes 1 osutatud konkreetsete programmide sisu. Nimeetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 84 osutatud kontrollimenetlusega.

IV JAOTIS

PÕLLUMAJANDUSE TOOTLIKKUSE JAJÄTKUSUUTLIKKUSEGA TEGELEV EIP

Artikkel 55

Eesmärgid

1. Põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkusega tegelev EIP:

- a) toetab ressursitõhusat, majanduslikult elujõulist, tootlikku, konkurentsivõimelist ja vähese CO₂-heitega, kliimasäästlikku ja kliimamuutustele vastupanuvõimelist põllumajandus- ja metsandussektorit, mis liigub agroökoloogiliste tootmissüsteemide suunas ning on harmoonias peamiste loodusressursidega, millest põllumajandustootmine ja metsandus sõltuvad;
- b) aitab tagada katkematu ja jätkusuutliku varustatuse toidu, sööda ja biomaterjalidega, hõlmates olemasolevaid ja uusi tooteid;
- c) tõhustab keskkonna säilitamise, kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise protsesse;
- d) loob ühendusi tiptasemel teadusuuringute ja tehnoloogia ning põllumajandustootjate, metsamajandajate, maakogukondade, ettevõtjate, valitsusväliste organisatsioonide ja nõustamisteenuste osutajate vahel.

2. Põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkusega tegeleva EIP eesmärk on:

- a) luua lisaväärtust tihedama teadusuuringute ja põllumajandustootmise tihedama sidumisega ning innustada olemasolevate innovatsioonimeetmete ulatuslikumat kasutamist;

- b) soodustada uuenduslike lahenduste kiiremat ja ulatuslikumat praktikasse ülevõtmist ning
- c) teavitada teadlaskonda põllumajandustootmise jaoks vajalikest teadusuuringutest.

3. EAFRD toetab põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkusega tegeleva EIP eesmärkide saavutamist, andes artikli 35 kohast toetust artiklis 56 osutatud EIP tööriühmadele ning artiklis 53 osutatud EIP võrgustikule.

Artikkel 56

Tööriühmad

1. EIP tööriühmad moodustavad osa põllumajanduse tootlikkuse ja jätkusuutlikkusega tegelevast EIPst. Need moodustatakse sellistest huvitatud osalejatest nagu põllumajanduses ja toiduainetetööstuses tegutsevad põllumajandustootjad, teadustöötajad, nõustajad ja ettevõtjad, keda peetakse EIP eesmärkide saavutamisel tähtsaks.
2. EIP tööriühmad kehtestavad sisekorra, millega tagatakse nende töö ja otsuste tegemise läbipaistvus ning välditakse huvide konflikti.
3. Liikmesriigid otsustavad oma programmide raames, millises ulatuses nad tööriühmasid toetavad.

Artikkel 57

Tööriühmade ülesanded

1. EIP tööriühmad koostavad tegevuskava, mis sisaldab järgmist:
  - a) koostatava, katsetatava, kohandatava ja rakendatava uuendusliku projekti kirjeldus;
  - b) eeldatavate tulemuste ning selle kirjeldus, kuidas saavutada EIP eesmärki edendada tootlikkust ja ressursside säästvat majandamist.
2. Uuenduslike projektide rakendamisel tööriühmad:
  - a) teevad otsuseid uuenduslike meetmete väljatöötamise ja rakendamise kohta ning
  - b) rakendavad uuenduslikke meetmeid maaelu arengu programmidest rahastatud meetmete kaudu.

3. Tööriühmad levitavad oma projektide tulemusi eelkõige EIP võrgustiku kaudu.

V JAOTIS

FINANTSSÄTTED

Artikkel 58

Vahendid ja nende jaotamine

1. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõigete 5, 6 ja 7 kohaldamist, on käesoleva määruse alusel maaelu arengule ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 ette nähtud liidu toetuse kogusumma 84 936 miljonit eurot 2011. aasta hindades, kooskõlas mitmeaastase finantsraamistikuga aastateks 2014–2020.
2. 0,25 % lõikes 1 osutatud vahenditest antakse komisjoni jaoks ette nähtud tehnilisele abile, nagu on osutatud artikli 51 lõikes 1.
3. Lõikes 1 osutatud summade programmitöösse lülitamiseks ning hilisemaks lisamiseks liidu üldeelarvesse seotakse need iga-aastase 2 %-lise indeksiga.
4. Lõikes 1 osutatud summade iga-aastane jaotus liikmesriikide kaupa pärast lõikes 2 nimetatud summa mahaarvamist on esitatud I lisas.
5. Liikmesriigi poolt määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 14 lõike 2 kohaselt üle kantud rahalised vahendid lahutatakse kõnealusele liikmesriigile lõike 4 kohaselt eraldatud summadest.
6. EAFRD-le määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 7 lõike 2 ja artikli 14 lõike 1 kohaldamisel üle kantud vahendid ning EAFRD-le nõukogu määruse (EÜ) nr 73/2009⁽¹⁾ artiklite 10b ja 136 kohaldamisel kalendriaasta 2013 osas üle kantud vahendid lisatakse samuti lõikes 4 osutatud iga-aastasest jaotusse.
7. Selleks et võtta arvesse lõikes 4 osutatud iga-aastase jaotusega seotud muutusi, sealhulgas lõigetes 4a ja 5 osutatud ülekandmisi, et teha tehnilisi kohandusi ilma üldisi eraldi muutmata või et võtta arvesse pärast käesoleva määruse vastuvõtmist õigusaktiga ette nähtud muid muudatusi, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte I lisas sätestatud ülemmäärade läbivaatamiseks.

⁽¹⁾ Nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003 (ELT L 30, 31.1.2009, lk 16).

8. Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 22 lõigetes 3 ja 4 osutatud tulemusreservi jaotamiseks lisatakse määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 43 kohaselt EAFRD-le kogutud olemasolev sihtotstarbeline tulu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 20 osutatud summadele. Nimetatud olemasolev sihtotstarbeline tulu jaotatakse liikmesriikidele proportsionaalselt vastavalt nende osale EAFRD toetuse kogusummast.

Artikkel 59

EAFRD osalus

1. Maaelu arengu programmi heakskiitmise otsusega määratakse kindlaks EAFRD maksimaalne osalus programmis. Otsusega määratakse vajaduse korral selgelt kindlaks vähem arenenud piirkondadele ettenähtud assigneeringud.

2. EAFRD osalus arvutatakse rahastamiskõlblike avaliku sektori kulude summa alusel.

3. Maaelu arengu programmidega kehtestatakse kõigi meetmete suhtes kohaldatav ühtne EAFRD osaluse määr. Vajaduse korral kehtestatakse eraldi EAFRD osaluse määr vähem arenenud piirkondadele, äärepoolseimatele piirkondadele, Egeuse mere väikesaartele määruse (EMÜ) nr 2019/93 tähenduses ning üleminekupiirkondadele. Maksimaalne EAFRD osaluse määr on:

- a) 85 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest vähem arenenud piirkondades, äärepoolseimates piirkondades ja määruse (EMÜ) nr 2019/93 tähenduses Egeuse mere väikesaartel;
- b) 75 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest kõigis piirkondades, mille sisemajanduse koguprodukt (SKP) elaniku kohta oli perioodil 2007–2013 alla 75 % 25-liikmelise ELi keskmisest SKPst võrdlusperioodil, kuid mille SKP elaniku kohta on üle 75 % 27-liikmelise ELi keskmisest SKPst;
- c) 63 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest muudes kui käesoleva lõike punktis b osutatud üleminekupiirkondades;
- d) 53 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest teistes piirkondades.

Minimaalne EAFRD osaluse määr on 20 %.

4. Erandina lõikest 3 on maksimaalne EAFRD osaluse määr:

- a) 80 % artiklites 14, 27 ja 35 osutatud meetmetele, määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 32 osutatud LEADERi kohalike arengule ning artikli 19 lõike 1 punkti a alapunkti i kohastele tegevustele. Kõnealust määrat võib suurendada maksimaalselt 90 %-ni vähem arenenud piirkondade,

äärepoolseimate piirkondade, Egeuse mere väikesaarte (määruse (EMÜ) nr 2019/93 tähenduses) ja lõike 3 punktides b ja c osutatud üleminekupiirkondade programmidele;

- b) 75 % tegevustele, millega toetatakse keskkonnavalaseid ning kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise eesmärke artikli 17, artikli 21 lõike 1 punktide a ja b ning artiklite 28, 29, 30, 31 ja 34 kohaselt;
  - c) 100 % määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 38 lõike 1 punktis a osutatud liidu tasandi rahastamisvahenditele;
  - d) asjaomase meetme suhtes kohaldatav osaluse määr on 10 protsendipunkti võrra suurem määruse 1303/2013 artikli 38 lõike 1 punktis b osutatud rahastamisvahenditele antava rahalise toetuse puhul;
  - e) 100 % tegevustele, mida rahastatakse määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 7 lõike 2 ja artikli 14 lõike 1 kohaldamisel EAFRD-le üle kantud vahenditest;
  - f) 100 % Portugalile eraldatava 500 miljoni euro suuruse summa puhul 2011. aasta hindades ning Küprosele eraldatava 7 miljoni euro suuruse summa puhul 2011. aasta hindades, tingimusel et nimetatud liikmesriigid saavad rahalist abi ELi toimimise lepingu artiklite 136 ja 143 kohaselt 1. jaanuaril 2014 või pärast seda kuni 2016. aastani, mil vaadatakse läbi käesoleva sätte kohaldamine;
  - g) liikmesriikide puhul, kes saavad rahalist abi 1. jaanuaril 2014 või pärast seda kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 136 ja 143, võib määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 24 lõike 1 kohaldamisest tulenevat EAFRD osaluse määrat suurendada maksimaalselt 10 protsendipunkti võrra, ületamata kokku maksimaalselt 95 %, kulude puhul, mida kõnealused liikmesriigid teevad esimese kahe aasta jooksul alates maaelu arengu programmi rakendamisest. EAFRD osaluse määrat, mis oleks kohaldatav ilma nimetatud erandita, järgitakse siiski programmiperioodil tehtud avaliku sektori kogukulude puhul.
5. Vähemalt 5 % ja Horvaatia puhul 2,5 % maaelu arengu programmi EAFRD osaluse kogusummast reserveeritakse LEADERi jaoks.

6. Vähemalt 30 % maaelu arengu programmi EAFRD osaluse kogusummast reserveeritakse järgmiste artiklite kohaste meetmete jaoks: artikkel 17 seoses keskkonna ja kliimaga seotud investeeringutega, artiklid 21, 28, 29 ja 30, välja arvatud veepoliitika raamdirektiiviga seotud toetused, ning artiklid 31, 32 ja 34.

Esimest lõiku ei kohaldata äärepoolseimate piirkondade ja liikmesriikide ülemere territooriumide suhtes.

7. Kui liikmesriik esitab nii riikliku programmi kui piirkondlike programmide kogumi, ei kohaldata lõikeid 5 ja 6 riikliku programmi suhtes. EAFRD osalust riiklikus programmis võetakse arvesse lõigetes 5 ja 6 osutatud protsendimäära arvutamisel iga piirkondliku programmi puhul, proportsionaalselt asjaomase piirkondliku programmi osaga riiklikus eraldises.

8. EAFRD poolt kaasrahastatavaid kulusid ei kaasrahastata struktuurifondide, Ühtekuuluvusfondi või liidu muu finantsvahendi osalusest.

9. Avaliku sektori kulud ettevõtete toetuse puhul peavad olema kooskõlas riigiabi jaoks kehtestatud toetuse piirmääradega, kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti.

Artikkel 60

Kulude rahastamiskõlblikkus

1. Erandina määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõikest 9 võib loodusõnnetustest tingitud erakorraliste meetmete puhul näha maaelu arengu programmis ette, et programmi muudatustega seotud kulud võivad saada rahastamiskõlblikuks alates loodusõnnetuse toimumise kuupäevast.

2. Kulud vastavad EAFRD osaluse saamise tingimustele ainult siis, kui need on tehtud kõnealuse programmi korraldusastutuse vastutusel otsustatud tegevuste jaoks vastavalt artiklis 49 osutatud kindlaksmääratud valikukriteeriumidele.

Erandina artikli 45 lõike 2 punktis c määratletud üldkuludest käsitatakse ELi toimimise lepingu artikli 42 reguleerimisalasse kuuluvate meetmete kohaste investeerimistegevuste puhul rahastamiskõlblikena üksnes selliseid kulusid, mis on tehtud pärast taotluse esitamist pädevale asutusele.

Liikmesriigid võivad oma programmides sätestada, et rahastamiskõlblikud on üksnes sellised kulud, mis on tehtud pärast seda, kui pädev asutus on toetusetaotluse heaks kiitnud.

3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata artikli 51 lõigete 1 ja 2 suhtes.

4. Toetusesaajate tehtud makseid tõendatakse arvete ja maksimist tõendavate dokumentidega. Kui seda ei ole võimalik teha, tõendatakse maksete tegemist samaväärselise juriidilise jõuga dokumentidega, välja arvatud määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 67 lõike 1 punktide b, c ja d kohaste toetusviiside puhul.

Artikkel 61

Rahastamiskõlblikud kulud

1. Kui jooksvad kulud on hõlmatud käesoleva määruse kohase toetusega, on rahastamiskõlblikud järgmised kululiigid:

- a) tegevuskulud;
- b) personalikulud;
- c) koolituskulud;
- d) suhtekorraldusega seotud kulud;
- e) finantskulud;
- f) võrgustikutööga seotud kulud.

2. Uuringukulud on rahastamiskõlblikud üksnes sel juhul, kui need on seotud programmi kohase eritegevusega või programmi erieesmärkidega.

3. Mitterahalistel osalused tööde, kaupade, teenuste, maa ja kinnisvara pakkumise vormis, mille kohta ei ole sularahamakseid tõendavaid arveid või samaväärselise tõendusjõuga dokumente, võivad olla rahastamiskõlblikud tingimusel, et määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 69 tingimused on täidetud.

Artikkel 62

Meetmete tõendatavus ja kontrollitavus

1. Liikmesriigid tagavad, et kõiki maaelu arengu meetmeid, mida nad kavatsesid rakendada, saab tõendada ja kontrollida. Selleks annavad iga maaelu arengu programmi korraldusastutuse ja makseastutuse eelhinnangu maaelu arengu programmi lisatavate meetmete tõendatavuse ja kontrollitavuse kohta. Korraldusastutuse ja makseastutuse hindavad meetmete tõendatavust ja kontrollitavust ka maaelu arengu programmi rakendamise ajal. Eelhinnangus ja rakendusperioodi ajal läbiviidaval hindamisel võetakse arvesse eelmisel ja jooksva programmi perioodil tehtud kontrollide tulemusi. Kui hindamisel ilmneb, et tõendatavuse ja kontrollitavuse nõuded ei ole täidetud, kohandatakse asjaomaseid meetmeid vastavalt.

2. Kui toetust antakse standardkulude või lisakulude ja saamata jäänud tulu alusel, tagavad liikmesriigid, et vastavad arvutused on piisavad ja õiged ning eelnevalt kindlaks määratud korraliku, õiglase ja tõendatava arvutuse alusel. Selleks teeb programmi rakendamise eest vastutavatest ametiasutustest oma ülesannete täitmisel sõltumatu ning vajalike eksperditeadmistega asutus arvutused või kinnitab, et arvutused on piisavad ja õiged. Kinnitus arvutuste piisavuse ja õigsuse kohta lisatakse maaelu arengu programmi.

*Artikkel 63***Ettemaksed**

1. Ettemaksete tingimuseks on 100 % ettemakse summale vastava pangatagatise või muu samaväärse tagatise kehtestamine. Seoses avalik-õiguslikest isikutest toetusesaajatega tehakse ettemakseid omavalitsustele, piirkondlikele asutustele ja nende liitudele ning avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele.

Avalik-õigusliku asutuse antud tagatist käsitatakse samaväärsena esimeses lõigus osutatud tagatisega, eeldusel et kõnealune asutus kohustub maksuma tagatisele vastava summa juhul, kui õigust makstud ettemaksele ei teki.

2. Tagatise võib vabastada, kui pädev makseasutus teeb kindlaks, et tegevuse jaoks ettenähtud riiklikule osalusele vastavad tegelikud kulud on ettemaksest suuremad.

VI JAOTIS

JUHTIMINE, KONTROLL JA AVALIKUSTAMINE*Artikkel 64***Komisjoni ülesanded**

Usaldusväärse finantsjuhtimise tagamiseks ühise juhtimise kontekstis vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 317 võtab komisjon määruses (EL) nr 1306/2013 sätestatud meetmeid ja teostab kontrollid.

*Artikkel 65***Liikmesriikide ülesanded**

1. Liikmesriigid võtavad määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 58 lõike 1 kohaselt vastu kõik õigus- ja haldusnormid, et tagada liidu finantshuvide tõhus kaitse.

2. Liikmesriigid määravad iga maaelu arengu programmi jaoks järgmised asutused:

a) korraldusasutus, mis võib olla riiklikul või piirkondlikul tasandil tegutsev avalik-õiguslik või eraõiguslik asutus või liikmesriik ise, kui ta kõnealust ülesannet teostab, et vastutada asjaomase programmi haldamise eest;

b) akrediteeritud makseasutus määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 7 tähenduses;

c) sertifitseerimisasutus määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 9 tähenduses.

3. Liikmesriigid tagavad iga maaelu arengu programmi puhul, et on loodud asjakohased juhtimis- ja kontrollisüsteemid, mis tagavad ülesannete selge jaotuse ja eraldamise korraldusasutuse ja muude asutuste vahel. Liikmesriigid vastutavad süsteemide tõhusa toimimise tagamise eest kogu programmiperioodi jooksul.

4. Liikmesriigid määratlevad selgelt korraldusasutuse, makseasutuse ja LEADERi kohalike tegevusrühmade ülesanded seoses rahastamiskõlblikkuse ja valikukriteeriumide kohaldamise ning projekti valikumenetlusega.

*Artikkel 66***Korraldusasutus**

1. Korraldusasutus vastutab programmi tõhusal, tulemuslikul ja korrektsel viisil juhtimise ja rakendamise eest ja eelkõige:

a) tagab seireks ja hindamiseks programmi ja selle rakendamise statistiliste andmete, eelkõige määratletud eesmärkide ja prioriteetide suhtes tehtud edusammude seireks vajalike andmete salvestamise, säilitamise, haldamise ja esitamise asjakohase turvalise elektroonilise süsteemi olemasolu;

b) esitab komisjonile iga programmiaasta 31. jaanuariks ja 31. oktoobriks asjakohased andmeeelemendid rahastamiseks valitud tegevuste kohta, sealhulgas teabe väljund- ja finantsindikaatorite kohta;

c) tagab, et toetusesaajad ja muud tegevuste rakendamisega seotud organid:

i) on teadlikud neile antud toetusest tulenevatest kohustustest ja peavad kas eraldi raamatupidamissüsteemi või vastavaid raamatupidamiskoodi kõikide tegevusega seotud tehingute kohta;

ii) on teadlikud nõuetest, mis käsitlevad andmete esitamist korraldusasutusele ning väljundite ja tulemuste salvestamist;

d) tagab, et määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 55 osutatud eelhindamine vastab hindamis- ja seiresüsteemile, aktsepteerib ning edastab selle komisjonile;

e) tagab, et on olemas määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 56 osutatud hindamiskava, et määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 57 osutatud programmi järeelhindamine viiakse läbi kõnealuses määruses sätestatud ajakava piires, tagab, et sellised hindamised vastavad seire- ja hindamissüsteemile, ning edastab need seirekomiteele ja komisjonile;

- f) edastab seirekomitee teabe ja dokumendid, mis on vajalikud programmi rakendamise seireks, pidades silmas programmi eesmäärke ja prioriteete;
- g) koostab iga-aastase eduaruande ja selles sisalduvad seire koondtabelid ning esitab selle pärast seirekomitee heakskiitu komisjonile;
- h) tagab, et makseasutus saab enne maksete lubamist kogu vajaliku teabe eelkõige kohaldatud menetluste ning rahastamiseks valitud tegevuste suhtes tehtud kõigi kontrollide kohta;
- i) tagab programmi avalikustamise, sealhulgas riikliku maaelu-võrgustiku kaudu, teavitades võimalikke toetusesaajaid, kutseorganisatsioone, majandus- ja sotsiaalpartnereid, meeste ja naiste vahelise võrdõiguslikkuse edendamise seotud organeid ja asjaomaseid valitsusväliseid organisatsioone, sealhulgas keskkonnaorganisatsioone, programmi pakutavatest võimalustest ning programmi finantseerimisele juurdepääsu eeskirjadest ning teavitades toetusesaajaid liidu osalusest ning laiemat avalikkust liidu osast programmis.

2. Liikmesriik või korraldusasutus võivad maaelu arengu tegevuste juhtimiseks ja rakendamiseks määrata ühe või mitu vahendusasutust, sealhulgas kohaliku omavalitsuse, regionaalarengu asutuse või valitsusvälise organisatsiooni.

Kui osa tema ülesannetest on delegeeritud teisele asutusele, jääb korraldusasutusele kogu vastutus nende ülesannete juhtimise ning rakendamise tõhususe ja korrektsuse eest. Korraldusasutus tagab, et on olemas asjakohased sätted, mille alusel võimaldatakse teisel asutusel saada kõnealuste ülesannete täitmiseks vajalikud andmed ja teave.

3. Kui artiklis 7 osutatud valdkondlik allprogramm on lisatud maaelu arengu programmi, võib korraldusasutus kõnealuse strateegia juhtimiseks ja rakendamiseks määrata ühe või mitu vahendusasutust, sealhulgas kohaliku omavalitsuse, regionaalarengu asutuse või valitsusvälise organisatsiooni. Sel juhul kohaldatakse lõiget 2.

Korraldusasutus tagab, et kõnealuse valdkondliku allprogrammi tegevused ja väljundid määratletakse eraldi artiklis 67 osutatud seire ja hindamissüsteemi tarbeks.

4. Sõltuvalt makseasutuste ja muude määruses (EL) nr 1306/2013 osutatud asutuste rollist võib juhul, kui liikmesriigil on rohkem kui üks programm, määrata koordineeriva asutuse, mille eesmärk on tagada rahaliste vahendite haldamise kooskõla ning olla ühenduslüli komisjoni ja riiklike korraldusasutuste vahel.

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse ühtsed tingimused lõike 1 punktis i osutatud teavitamis- ja avalikustamisnõuete kohaldamiseks.

VII JAOTIS

SEIRE JA HINDAMINE

I PEATÜKK

Üldsätted

1. jagu

Seire- ja hindamissüsteemi kehtestamine ja eesmärgid

Artikkel 67

Seire- ja hindamissüsteem

Vastavalt käesolevale jaotisele loovad komisjon ja liikmesriigid ühiselt seire- ja hindamissüsteemi, mille komisjon võtab vastu rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 84 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 68

Eesmärgid

Seire- ja hindamissüsteemi eesmärk on:

- tõendada maaelu arengu poliitika rakendamise saavutusi ning hinnata maaelu arengu poliitika sekkumiste mõju, tõhusust, tulemuslikkust ja asjakohasust;
- suunata paremini maaelu arengu toetust;
- toetada seire- ja hindamisega seotud ühist õppeprotsessi.

2. jagu

Tehnilised sätted

Artikkel 69

Ühised indikaatorid

1. Artiklis 67 sätestatud seire- ja hindamissüsteemis määratakse kindlaks selliste ühiste indikaatorite loetelu, mis on seotud esialgse olukorra ning programmi rahastamise, väljundite, tulemuste ja mõjuga ning mida kohaldatakse iga programmi suhtes, et võimaldada andmete koondamist liidu tasandil.

2. Ühised indikaatorid tuginevad kättesaadavatele andmetele ja on seotud maaelu arengu poliitikaraamistiku struktuuri ja eesmärkidega ning võimaldavad hinnata poliitika rakendamise edusamme, tulemuslikkust ja tõhusust võrrelduna liidu, riiklikul ja programmi tasandil seatud eesmärkide ja sihtidega. Ühised mõjuindikaatorid tuginevad kättesaadavatele andmetele.

3. Hindaja kvantifitseerib programmi mõju, mida mõõdetakse mõjuindikaatorite abil. Tuginedes ühist põllumajanduspoliitikat, sealhulgas maaelu arengu programme käsitlevates hindamistes sisalduvatele tõenditele, hindab komisjon liikmesriikide kaasabil kõigi ühise põllumajanduspoliitika vahendite koondmõju.

Artikkel 70

Elektrooniline teabesüsteem

1. Seireks ja hindamiseks vajalikku põhiteavet programmi rakendamise, iga rahastamiseks valitud tegevuse ning lõpetatud tegevuste, sealhulgas põhiteavet iga toetusesaaja ja projekti kohta salvestatakse ja säilitatakse elektrooniliselt.

Artikkel 71

Teabe esitamine

Maaelu arengu meetmest toetusesaajad ning kohalikud tegevusrühmad esitavad korraldusasutusele ja/või määratud hindajatele või muudele organitele, kellele on delegeeritud tema nimel ülesannete täitmine, kogu vajaliku teabe programmi seire ja hindamise võimaldamiseks, eelkõige seoses määratletud eesmärkide ja prioriteetide täitmisega.

II PEATÜKK

Seire

Artikkel 72

Seire kord

1. Korraldusasutus ja määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 47 osutatud seirekomitee jälgivad programmi rakendamise kvaliteeti.

2. Korraldusasutus ja seirekomitee teostavad iga maaelu arengu programmi üle seiret finants-, väljund- ja eesmärkindikaatorite abil.

Artikkel 73

Seirekomitee

Piirkondlike programmidega liikmesriigid võivad moodustada riikliku seirekomitee, et koordineerida kõnealuste programmide rakendamist seoses riikliku raamistiku ja finantsvahendite kasutamisega.

Artikkel 74

Seirekomitee vastutus

Seirekomitee vastutab, et maaelu arengu programm on tulemuslik ning et seda rakendatakse tõhusalt. Selleks teeb seirekomitee lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 49 osutatud ülesannetele järgmist:

- a) peab nõu ja esitab nelja kuu jooksul alates programmi heakskiitmisotsuse tegemisest arvamuse rahastatavate tegevuste valikukriteeriumide kohta, kusjuures valikukriteeriume muudetakse vastavalt programmitöö vajadustele;
- b) kontrollib programmi hindamiskava rakendamisel tehtavate edusammudega seotud tegevusi ja väljundeid;
- c) kontrollib eelkõige programmi meetmeid, mis on seotud eeltingimuste täitmisega, mis kuuluvad korraldusasutuse pädevusse, ning hoiab end kursis muude eeltingimuste täitmisega seotud meetmetega;
- d) osaleb riiklikus maaelu võrgustikus, et vahetada teavet programmi rakendamise kohta ning
- e) vaatab läbi ja kiidab heaks rakendamise aastaaruanded enne nende esitamist komisjonile.

Artikkel 75

Rakendamise aastaaruanne

1. Liikmesriik esitab hiljemalt 30. juuniks 2016 ja hiljemalt iga järgmise aasta 30. juuniks kuni 2024. aastani (kaasa arvatud) komisjonile maaelu arengu programmi rakendamise aastaaruande eelmise kalendriaasta kohta. 2016. aastal esitatav aruanne hõlmab 2014. ja 2015. kalendriaastat.

2. Lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 50 sätestatud nõuete täitmisele hõlmavad rakendamise aastaaruanded muu hulgas teavet iga meetme finantskohustuste ja kulude kohta ning hindamiskavaga seotud tegevuste kokkuvõtet.

3. Lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 50 sätestatud nõuete täitmisele hõlmab 2017. aastal esitatav rakendamise aastaaruanne ka iga programmi allprogrammi rakendamise kirjeldust.

4. Lisaks määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 50 sätestatud nõuete täitmisele hõlmab 2019. aastal esitatav rakendamise aastaaruanne ka programmi iga allprogrammi rakendamise kirjeldust ning hinnangut edusammude kohta, mis on tehtud maapiirkondade territoriaalse arengu toetuseks EAFRD ja liidu muude rahastamisvahendite kasutamise suhtes integreeritud lähenemisviisi tagamisel, sealhulgas kohalike arengustrateegiate kaudu.

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse rakendamise aastaaruannete esitamist käsitlevad eeskirjad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 84 osutatud kontrollimenetlusega.

III PEATÜKK

Hindamine

Artikkel 76

Üldsätted

1. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, milles täpsustatakse aspektid, mis peavad sisalduma määruse (EL) nr 1303/2013 artiklites 55 ja 57 osutatud eel- ja järelhindamises, ning kehtestatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 56 osutatud hindamiskava miinimumnõuded. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 84 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Liikmesriigid tagavad, et hindamised vastavad artikli 67 kohaselt kokku lepitud ühisele hindamist käsitlevale lähenemisele, korraldavad nõutavate andmete koostamise ja kogumise ning edastavad hindajatele seiresüsteemi kaudu saadud eri laadi teavet.

3. Liikmesriigid teevad hindamisaruanded kättesaadavaks internetis ja komisjon oma veebisaidil.

Artikkel 77

Eelhindamine

Liikmesriigid tagavad, et eelhindaja on kaasatud varases staadiumis maaelu arengu programmi väljatöötamise protsessi, sealhulgas artikli 8 lõike 1 punktis b osutatud analüüsi arendamisse, programmi sekkumisloogika kujundamisse ja programmi eesmärkide seadmisel.

Artikkel 78

Järelhindamine

Liikmesriigid koostavad 2024. aastal oma iga maaelu arengu programmi kohta järelhindamise aruande. Kõnealune aruanne esitatakse komisjonile hiljemalt 31. detsembriks 2024.

Artikkel 79

Hindamiste sünteesid

Eel- ja järelhindamise aruannete sünteesid liidu tasandil koostatakse komisjoni vastutusel.

Hindamisaruannete sünteesid koostatakse hiljemalt vastavate hindamisaruannete esitamise aastale järgneva aasta 31. detsembriks.

VIII JAOTIS

KONKURENTSISÄTTED

Artikkel 80

Ettevõtjate suhtes kohaldatavad eeskirjad

Kui käesoleva määruse kohast toetust antakse ettevõtjate vahelise koostöö viisidele, võib kõnealust toetust anda üksnes sellistele koostöö viisidele, mis vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artiklite 206–210 alusel kohaldatavatele konkurentsieeskirjadele.

Artikkel 81

Riigiabi

1. Kui käesolevas jaotises ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse liikmesriikide poolt maaelu arengu toetamise suhtes ELi toimimise lepingu artikleid 107, 108 ja 109.

2. ELi toimimise lepingu artikleid 107, 108 ja 109 ei kohaldata maksete suhtes, mida liikmesriigid teevad kooskõlas käesoleva määrusega või artiklis 82 osutatud täiendavale riiklikule rahastamisele, mis kuuluvad ELi toimimise lepingu artikli 42 reguleerimisalasse.

Artikkel 82

Täiendav riiklik rahastamine

Liikmesriikide tehtavad maksed, mis on seotud ELi toimimise lepingu artikli 42 reguleerimisalasse kuuluvate tegevustega ning mis on ette nähtud liidu toetust saavate maaelu arengu meetmete täiendamiseks programmiperioodi mis tahes ajal, lisavad liikmesriigid maaelu arengu programmi, nagu on ette nähtud artikli 8 lõike 1 punktiga j, ning kui need vastavad käesoleva määruse kriteeriumidele, kiidab komisjon need heaks.

IX JAOTIS

KOMISJONI VOLITUSED, ÜHIS-, ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

I PEATÜKK

Komisjoni volitused

Artikkel 83

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu artikli 2 lõikes 3, artikli 14 lõikes 5, artikli 16 lõikes 5, artikli 19 lõikes 8, artikli 22 lõikes 3, artikli 28 lõigetes 10 ja 11, artikli 29 lõikes 6, artikli 30 lõikes 8, artikli 33 lõikes 4, artikli 34 lõikes 5, artikli 35 lõikes 10, artikli 36 lõikes 5, artikli 45 lõikes 6, artikli 47 lõikes 6 ja artiklis 89 osutatud delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 2 lõikes 3, artikli 14 lõikes 5, artikli 16 lõikes 5, artikli 19 lõikes 8, artikli 22 lõikes 3, artikli 28 lõigetes 10 ja 11, artikli 29 lõikes 6, artikli 30 lõikes 8, artikli 33 lõikes 4, artikli 34 lõikes 5, artikli 35 lõikes 10, artikli 36 lõikes 5, artikli 45 lõikes 6, artikli 47 lõikes 6 ja artiklis 89 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile seitsmeks aastaks alates käesoleva määruse jõustumisest. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne seitsmeaastase tähtaja möödumist. Volituste delegerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 2 lõikes 3, artikli 14 lõikes 5, artikli 16 lõikes 5, artikli 19 lõikes 8, artikli 22 lõikes 3, artikli 28 lõigetes 10 ja 11, artikli 29 lõikes 6, artikli 30 lõikes 8, artikli 33 lõikes 4, artikli 34 lõikes 5, artikli 35 lõikes 10, artikli 36 lõikes 5, artikli 45 lõikes 6, artikli 47 lõikes 6 ja artiklis 89 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud õiguste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 2 lõike 3, artikli 14 lõike 5, artikli 16 lõike 5, artikli 19 lõike 8, artikli 22 lõike 3, artikli 28 lõigete 10 ja 11, artikli 29 lõike 6, artikli 30 lõike 8, artikli 33 lõike 4, artikli 34 lõike 5, artikli 35 lõike 10, artikli 36 lõike 5, artikli 45 lõike 6, artikli 47 lõike 6 ja artikli 89 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstege mist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 84

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab maaelu arengu komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

II PEATÜKK

Ühissätted

Artikkel 85

Teabe ja dokumentide vahetus

1. Komisjon loob koostöös liikmesriikidega teabesüsteemi, mis võimaldab ühist huvi pakkuva teabe turvalist vahetamist komisjoni ja iga liikmesriigi vahel. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse kõnealuse süsteemi toimimist käsitlevad eeskirjad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 84 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Komisjon tagab asjakohase turvalise elektroonilise süsteemi olemasolu põhiteabe ning seire ja hindamise aruandluse salvestamiseks, säilitamiseks ja haldamiseks.

Artikkel 86

Isikuandmete töötlemine ja kaitse

1. Liikmesriigid ja komisjon koguvad isikuandmeid oma käesoleva määruse kohaste juhtimis-, kontrolli, seire- ja hindamiskohustuste täitmiseks, eelkõige seoses VI ja VII jaotises sätestatud kohustustega, ega töötle neid andmeid viisil, mis on kõnealuste eesmärkidega vastuolus.

2. Isikuandmete töötlemisel VII jaotise kohase seire ja hindamise eesmärgil, kasutades artiklis 85 osutatud turvalist elektroonilist süsteemi, andmed anonümiseeritakse ja neid töödeldakse üksnes koondatud kujul.

3. Isikuandmeid töödeldakse kooskõlas direktiivi 95/46/EÜ ja määruse (EÜ) nr 45/2001 eeskirjadega. Eelkõige ei säilitata selliseid andmeid andmesubjektide identifitseerimist võimaldaval kujul kauem, kui on vajalik eesmärgi, milleks andmeid kogutakse või hiljem töödeldakse, täitmiseks, võttes arvesse kohaldatavas siseriiklikus ja liidu õiguses sätestatud minimaalseid andmete säilitamise tähtaegu.

4. Liikmesriigid teavitavad andmesubjekte, et nende isikuandmeid võidakse töödelda liikmesriikide ja liidu asutustes vastavalt lõikele 1 ning et neil on sellega seoses direktiivi 95/46/EÜ ja määruse (EÜ) nr 45/2001 andmekaitse eeskirjades sätestatud õigused.

5. Käesoleva artikli suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 1306/2013 artiklite 111–114 sätteid.

*Artikkel 87***ÜPP üldsätted**

Määrust (EL) nr 1306/2013 ja selle kohaselt vastu võetud sätteid kohaldatakse käesolevas määruses sätestatud meetmete suhtes.

*III PEATÜKK***Ülemineku- ja lõppsätted***Artikkel 88***Määrus (EÜ) nr 1698/2005**

Määrus (EÜ) nr 1698/2005 tunnistatakse kehtetuks.

Määrust (EÜ) nr 1698/2005 kohaldatakse jätkuvalt kõnealuse määruse kohaselt enne 1. jaanuari 2014 komisjoni poolt heaks kiidetud programmide alusel rakendatavate tegevuste suhtes.

*Artikkel 89***Üleminekusätted**

Selleks et hõlbustada üleminekut määrusega (EÜ) nr 1698/2005 kehtestatud süsteemilt käesoleva määrusega kehtestatud süsteemile, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse tingimused, mille kohaselt komisjoni poolt vastavalt määrusele (EÜ) nr 1698/2005 heakskiidetud toetuse võib ühendada käesoleva määruse kohaselt antava toetusega, sealhulgas tehniliseks abiks ja järeelhindamiseks. Kõnealuste delegeeritud õigusaktidega võib ette näha ka tingimused Horvaatiale määruse (EÜ) nr 1085/2006 kohaselt antavalt maaelu arengu toetuselt üleminekuks käesoleva määruse kohaselt antavale toetusele.

*Artikkel 90***Jõustumine ja kohaldamine**

Käesolev määrus jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Käesolevat määrust kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. JUKNA

LIIDU MAAELU ARENGU TOETUSE JAOTUS AJAVAHEMIKUL 2014–2020

(jooksevhinnad eurodes)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	KOKKU 2014-2020
Belgia	78 342 401	78 499 837	78 660 375	78 824 076	78 991 202	79 158 713	79 314 155	551 790 759
Bulgaaria	335 499 038	335 057 822	334 607 538	334 147 994	333 680 052	333 187 306	332 604 216	2 338 783 966
Tšehhi Vabariik	314 349 445	312 969 048	311 560 782	310 124 078	308 659 490	307 149 050	305 522 103	2 170 333 996
Taani	90 287 658	90 168 920	90 047 742	89 924 072	89 798 142	89 665 537	89 508 619	629 400 690
Saksamaa	1 178 778 847	1 177 251 936	1 175 693 642	1 174 103 302	1 172 483 899	1 170 778 658	1 168 760 766	8 217 851 050
Eesti	103 626 144	103 651 030	103 676 345	103 702 093	103 728 583	103 751 180	103 751 183	725 886 558
Iirimaa	313 148 955	313 059 463	312 967 965	312 874 411	312 779 690	312 669 355	312 485 314	2 189 985 153
Kreeka	601 051 830	600 533 693	600 004 906	599 465 245	598 915 722	598 337 071	597 652 326	4 195 960 793
Hispaania	1 187 488 617	1 186 425 595	1 185 344 141	1 184 244 005	1 183 112 678	1 182 137 718	1 182 076 067	8 290 828 821
Prantsusmaa	1 404 875 907	1 408 287 165	1 411 769 545	1 415 324 592	1 418 941 328	1 422 813 729	1 427 718 983	9 909 731 249
Horvaatia	332 167 500	332 167 500	332 167 500	332 167 500	332 167 500	332 167 500	332 167 500	2 325 172 500
Itaalia	1 480 213 402	1 483 373 476	1 486 595 990	1 489 882 162	1 493 236 530	1 496 609 799	1 499 799 408	10 429 710 767
Küpros	18 895 839	18 893 552	18 891 207	18 888 801	18 886 389	18 883 108	18 875 481	132 214 377
Läti	138 327 376	138 361 424	138 396 059	138 431 289	138 467 528	138 498 589	138 499 517	968 981 782
Leedu	230 392 975	230 412 316	230 431 887	230 451 686	230 472 391	230 483 599	230 443 386	1 613 088 240
Luksemburg	14 226 474	14 272 231	14 318 896	14 366 484	14 415 051	14 464 074	14 511 390	100 574 600
Ungari	495 668 727	495 016 871	494 351 618	493 672 684	492 981 342	492 253 356	491 391 895	3 455 336 493
Malta	13 880 143	13 965 035	14 051 619	14 139 927	14 230 023	14 321 504	14 412 647	99 000 898
Madalmaad	87 118 078	87 003 509	86 886 585	86 767 256	86 645 747	86 517 797	86 366 388	607 305 360
Austria	557 806 503	559 329 914	560 883 465	562 467 745	564 084 777	565 713 368	567 266 225	3 937 551 997
Poola	1 569 517 638	1 567 453 560	1 565 347 059	1 563 197 238	1 561 008 130	1 558 702 987	1 555 975 202	10 941 201 814

(jooksevhinnad eurodes)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	KOKKU 2014-2020
Portugal	577 031 070	577 895 019	578 775 888	579 674 001	580 591 241	581 504 133	582 317 022	4 057 788 374
Rumeenia	1 149 848 554	1 148 336 385	1 146 793 135	1 145 218 149	1 143 614 381	1 141 925 604	1 139 927 194	8 015 663 402
Sloveenia	118 678 072	119 006 876	119 342 187	119 684 133	120 033 142	120 384 760	120 720 633	837 849 803
Slovakkia	271 154 575	270 797 979	270 434 053	270 062 644	269 684 447	269 286 203	268 814 943	1 890 234 844
Soome	335 440 884	336 933 734	338 456 263	340 009 057	341 593 485	343 198 337	344 776 578	2 380 408 338
Rootsi	248 858 535	249 014 757	249 173 940	249 336 135	249 502 108	249 660 989	249 768 786	1 745 315 250
Ühendkuningriik	371 473 873	370 520 030	369 548 156	368 557 938	367 544 511	366 577 113	365 935 870	2 580 157 491
Kokku EL-28	13 618 149 060	13 618 658 677	13 619 178 488	13 619 708 697	13 620 249 509	13 620 801 137	13 621 363 797	95 338 109 365
Tehniline abi (0,25 %)	34 130 699	34 131 977	34 133 279	34 134 608	34 135 964	34 137 346	34 138 756	238 942 629
Kokku	13 652 279 759	13 652 790 654	13 653 311 767	13 653 843 305	13 654 385 473	13 654 938 483	13 655 502 553	95 577 051 994

II LISA

SUMMAD JA TOETUSMÄÄRAD

Artikkel	Valdkond	Maksimum-summa eurodes või maksimum-määr	
15(8)	Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused	1 500	Nõustamise kohta
		200 000	Nõustajate koolituseks kolme aasta kohta
16(2)	Teavitamis- ja müügiedendustegevus	70 %	Meetme rahastamiskõlblikest kuludest
16(4)	Kvaliteedikavad või põllumajandustooted ja toiduained	3 000	Põllumajandusliku majapidamise kohta aastas
17(3)	Investeeringud materiaalsesse varasse		Põllumajandussektor
		50 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest vähem arenenud piirkondades ja kõigis piirkondades, mille SKP elaniku kohta oli perioodil 2007–2013 alla 75 % 25-liikmelise ELi keskmisest SKPst võrdlusperioodil, kuid mille SKP elaniku kohta on üle 75 % 27-liikmelise ELi keskmisest SKPst.
		75 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest äärepoolseimates piirkondades
		75 %	Horvaatias tehtavate rahastamiskõlblike investeeringute summast kõige rohkem nelja aasta jooksul alates ühinemiskuupäevast, selleks et rakendada nõukogu direktiivi 91/676/EMÜ ⁽¹⁾ vastavalt nimetatud direktiivi artikli 3 lõikele 2 ja artikli 5 lõikele 1
		75 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest Egeuse mere väikesaartel
		40 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest muudes piirkondades Eespool loetletud määrasid võib suurendada 20 protsendipunkti võrra tingimusel, et ühendatud toetuse maksimummäär ei ületa 90 % järgmiste toetuste puhul: — noored põllumajandustootjad, kes on määratletud käesolevas määruses, või kes on juba alustanud tegevust viie aasta jooksul enne toetustaotluse esitamist; — ühisinvesteeringud ja integreeritud projektid, sealhulgas need, mis on seotud tootjaorganisatsioonide ühinemisega; — artiklis 32 osutatud looduslikust ja muust eripärast tingitud piirangutega alad; — EIP raames toetatud tegevused; — artiklite 28 ja 29 kohaste tegevustega seotud investeeringud.

Artikkel	Valdkond	Maksimumsumma eurodes või maksimummäär	
			ELi toimimise lepingu I lisas loetletud toodete töötlemine ja turustamine
		50 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest vähem arenenud piirkondades ja kõigis piirkondades, mille SKP elaniku kohta oli perioodil 2007–2013 alla 75 % 25-liikmelise ELi keskmisest SKPst võrdlusperioodil, kuid mille SKP elaniku kohta on üle 75 % 27-liikmelise ELi keskmisest SKPst.
		75 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest äärepoolseimates piirkondades
		75 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest Egeuse mere väikesaartel
		40 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest muudes piirkondades Eespool loetletud määrasid võib suurendada 20 protsendipunkti võrra, tingimusel et ühendatud toetuse maksimummäär ei ületa 90 % EIP raames toetatud tegevustest võitootjaorganisatsioonide ühinemisega seotud tegevustest.
17(4)	Investeeringud materiaalsesse varasse	100 %	Mittetootlikud investeeringud ning põllumajanduse ja metsanduse infrastruktuur
18(5)	Loodusõnnetuses kahjustunud põllumajandustootmise potentsiaali taastamine ning sobilike ennetusmeetmete kasutuselevõtt	80 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest üksikpõllumajandustootjate võetud ennetusmeetmetesse
		100 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest ennetusmeetmetesse, mille on võtnud ühiselt rohkem kui üks toetusesaaja
		100 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest tegevustesse, mille eesmärk on teha korda loodusõnnetuses ja katastroofides kahjustunud põllumajandusmaa ning taastada tootmise potentsiaal.
19(6)	Põllumajandusettevõtete ja ettevõtete areng	70 000	Artikli 19 lõike 1 punkti a alapunkti i kohaselt noore põllumajandustootja kohta
		70 000	Artikli 19 lõike 1 punkti a alapunkti ii kohaselt toetusesaaja kohta
		15 000	Artikli 19 lõike 1 punkti a alapunkti iii kohaselt väikese põllumajandusettevõtte kohta
23(3)	Agrometsandussüsteemide loomine	80 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest agrometsandussüsteemide loomisesse

Artikkel	Valdkond	Maksimumsumma eurodes või maksimummäär	
26(4)	Investeeringud metsandustehnoloogiatesse ning metsasaaduste töötlemisse, mobiliseerimisse ja turustamisse	65 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest vähem arenenud piirkondades
		75 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest äärepoolseimates piirkondades
		75 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest Egeuse mere väikesaartel
		40 %	Rahastamiskõlblikest investeeringutest muudes piirkondades
27(4)	Tootjarühmade ja -organisatsioonide loomine	10 %	Protsendina turustatud toodangust esimese viie aasta jooksul pärast tunnustamist. Toetus väheneb järk-järgult.
		100 000	Kõigil juhtudel maksimumsumma aasta kohta.
28(8)	Põllumajanduse keskkonna- ja kliimatoetused	600 (*)	Hektari kohta aastas üheaastaste kultuuride puhul
		900 (*)	Hektari kohta aastas mitmeaastaste erikultuuride puhul
		450 (*)	Hektari kohta aastas muu maakasutuse puhul
		200 (*)	Loomühiku kohta aastas põllumajandustootjate jaoks kadumisohtu olevate kohalike tõugude kasvatamiseks
29(5)	Mahepõllumajandus	600 (*)	Hektari kohta aastas üheaastaste kultuuride puhul
		900 (*)	Hektari kohta aastas mitmeaastaste erikultuuride puhul
		450 (*)	Hektari kohta aastas muu maakasutuse puhul
30(7)	Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused	500 (*)	Hektari kohta aastas algusperioodil maksimaalselt viieks aastaks
		200 (*)	Hektari kohta aastas maksimaalselt
		50 (**)	Hektari kohta aastas minimaalselt veepoliitika raamdirektiivi kohasteks toetusteks
31(3)	Toetused looduslikust või muust eripärasest tingitud piirangutega aladele	25	Miinumsumma hektari kohta aastas toetust saava toetusesaaja ala kohta keskmiselt
		250 (*)	Maksimumsumma hektari kohta aastas
		450 (*)	Maksimumsumma hektari kohta aastas artikli 32 lõikes 2 määratletud mägiadel
33(3)	Loomade heaolu	500	Loomühiku kohta

Artikkel	Valdkond	Maksimum- summa eurodes või maksimum- määr	
34(3)	Metsakeskkonna- ja kliimateenused ja metsakaitse	200 (*)	Hektari kohta aastas
37(5)	Saagi, loomade ja taimede kindlustamine	65 %	Makstavast kindlustusmaksest
38(5)	Ebasoodsate ilmastikutingimuste, looma- ja taimehaiguste, kahjurite leviku ning keskkonnajuhtumitega seotud ühisfond	65 %	Rahastamiskõlblikest kuludest
39(5)	Sissetuleku stabiliseerimise vahend	65 %	Rahastamiskõlblikest kuludest

(¹) Nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1).

(*) Neid summasid võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel suurendada, võttes arvesse maaelu arengu programmides põhjendatavaid erilisi asjaolusid.

(**) Seda summat võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel vähendada, võttes arvesse maaelu arengu programmides põhjendatavaid erilisi asjaolusid.

NB! Toetuse osakaal ei piira liidu riigiabi eeskirjade kohaldamist.

III LISA

LOODUSLIKUST ERIPÄRAST TINGITUD PIIRANGUTEGA ALADE PIIRITLEMISE BIOFÜÜSIKALISED KRITEERIUMID

KRITEERIUM	MÄÄRATLUS	LÄVEND
KLIIMA		
Madal temperatuur (*)	Vegetatsiooniperioodi pikkus (päevade arv), mis on määratletud päevase keskmise temperatuuriga > 5 °C (LGP ₁₅) päevade arvu alusel, või	≤ 180 päeva
	Vegetatsiooniperioodi temperatuurisumma (kraadipäevad), mis on määratletud akumuleeritud päevase keskmise temperatuuri > 5 °C alusel	≤ 1 500 kraadipäeva
Kuivus	Aastase sademetehulga ja (P) ja aastase võimaliku evapotranspiratsiooni (PET) vaheline suhtarv	P/PET ≤ 0,5
KLIIMA JA PINNAS		
Pinnase liigniiskus	Pinnase veemahutavuse tasemega või kõnealust taset ületavate päevade arv	≥ 230 päeva
PINNAS		
Piiratud pinnase kuivendamine (*)	Alad, mis on suurema osa aastast vee all	Pealispinnast 80 cm ulatuses märg rohkem kui 6 kuud või pealispinnast 40 cm ulatuses märg rohkem kui 11 kuud või vähe või väga vähe kuivendatud pinnas või pealispinnast 40 cm ulatuses gleilaikudega värvusmuster
Ebasoodne tekstuur ja kivisus (*)	Savi, mölli, liiva, orgaanilise aine suhteline rohkus (massiprotsent) ning suuretükilise materjali (volumetriline protsent) osad	≥ 15 % pealispinnasest on suuretükiline materjal, sealhulgas kaljupaljand, veeris või tekstuuriklass, mille puhul pinnase pealispinnasest poole või (kumulatiivselt) üle 100 cm ulatuses moodustab liiv, saviliiv, määratletud: mölliprotsent + (2 × saviprotsent) ≤ 30 % või pealispinnase tekstuuriklass on raske savi (≥ 60 % savi) või orgaaniline pinnas (orgaaniline aine ≥ 30 %) vähemalt 40 cm või pealispinnas sisaldab 30 % või rohkem savi ning on vertikaalomadused 100 cm ulatuses pinnase pealispinnasest
Juurdumise sügavus	Sügavus (cm) pinnase pealispinnast kuni ühtse kaljupinna või nõrgkivini	≤ 30 cm

KRITEERIUM	MÄÄRATLUS	LÄVEND
Halvad keemilised omadused (*)	Soolad, naatriumisaldus, liigne happesus	Soolsus: ≥ 4 dS/m pealispinnases või
		Naatriumisaldus: ≥ 6 naatriumisalduse protsent pinnase pealispinnasest poole või (kumulatiivselt) üle 100 cm ulatuses või
		Pinnase happesus: pH ≤ 5 (vees) pealispinnases

MAA-ALA

Järsk nõlv	Kõrguse erinevus planimeetrilise kauguse suhtes (%)	≥ 15 %
------------	---	-------------

(*) Liikmesriigid peavad kontrollima selle kriteeriumi täitmist üksnes nende lävendite suhtes, mis on teatava ala konkreetse olukorra puhul asjakohased.

IV LISA

ARTIKLIS 7 OSUTATUD VALDKONDLIKE ALLPROGRAMMIDE JAOKS ERITI OLULISTE MEETMETE JA TEGEVUSTE SOOVITUSLIK LOETELU

Noored põllumajandustootjad:

Äriettevõtte asutamise toetus noortele põllumajandustootjatele, kes esmakordselt alustavad tegevust põllumajanduslikus majapidamises

Investeeringud materiaalsesse varasse

Teadmussiire ja teavitust

Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused

Koostöö

Investeeringud mittepõllumajanduslikesse tegevustesse

Väikesed põllumajandusettevõtted:

Äriettevõtte asutamise toetus väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks

Investeeringud materiaalsesse varasse

Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad

Teadmussiire ja teavitust

Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused

Koostöö

Investeeringud mittepõllumajanduslikesse tegevustesse

Tootjarühmade loomine

LEADER

Mägialad:

Toetus looduslikust või muust eripärasest tingitud piirangutega aladele

Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmed

Koostöö

Investeeringud materiaalsesse varasse

Põllumajandusettevõtete ja ettevõtete areng maapiirkondades

Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad

Agrometsandussüsteemide loomine

Põhiteenused ja külauuendus maapiirkondades

Teadmussiire ja teavitust

Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused

Tootjarühmade loomine

LEADER

Lühikesed tarneahelad:

Koostöö

Tootjarühmade loomine

LEADER

Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad

Põhiteenused ja külauuendus maapiirkondades

Investeeringud materiaalsesse varasse

Teadmussiire ja teavitus

Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused

Maapiirkondades elavad naised:

Teadmussiire ja teavitus

Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused

Investeeringud materiaalsesse varasse

Põllumajandusettevõtete ja ettevõtete areng

Põhiteenused ja külauuendus maapiirkondades

Koostöö

LEADER

Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine ning elurikkus:

Teadmussiire ja teavitus

Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused

Investeeringud materiaalsesse varasse

Loodusõnnetuses ja katastroofides kahjustunud põllumajandusliku tootmise potentsiaali taastamine ning asjakohaste ennetusmeetmete kasutuselevõtmine

Põhiteenused ja külauuendus maapiirkondades

Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse

Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede

Mahepõllumajandus

Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused

Toetused looduslikust ja muust eripärast (elurikkus) tingitud piirangutega aladele

Metsakeskkonna- ja kliimateenused ja metsakaitse

Koostöö

Riskijuhtimine

V LISA

MAAELU ARENGU EELTINGIMUSED

1. PRIORITEETIDEGA SEOTUD TINGIMUSED

Eli prioriteetid seoses maaelu arengu / ühise strateegilise raamistiku valdkondlike eesmärkidega	Eeltingimused	Täitmise kriteeriumid
<p>Maaelu arengu prioriteet 3: toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heaolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses</p> <p>Valdkondlik eesmärk 5: kliimamuutustega kohanemise, riskiennetamise ja -juhtimise edendamine</p>	<p>3.1. Riskiennetamine ja -juhtimine: suurõnnetuste likvideerimise juhtimisega seotud riiklike või piirkondlike riskianalüüside olemasolu, võttes arvesse kliimamuutustega kohanemist</p>	<ul style="list-style-type: none"> — On olemas riiklik või piirkondlik riskianalüüs, mis hõlmab järgmisi elemente: <ul style="list-style-type: none"> — riskihindamiseks kasutatava protsessi, metoodika, meetodite ja mittetundlike andmete kirjeldust ning investeringute prioriseerimise riskipõhiste kriteeriumide kirjeldust; — ühe ja mitme riskiga stsenaariumide kirjeldust; — vajaduse korral riiklike kliimamuutustega kohanemise strateegiatega arvestamist.
<p>Maaelu arengu prioriteet 4: põllumajanduse ja metsandusega seotud ökosüsteemide taastamine, kaitse ja edendamine</p>	<p>4.1 Maa hea põllumajandus- ja keskkonnaseisund: määruse (EL) nr 1306/2013 VI jaotise I peatükis osutatud maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardid kehtestatakse riiklikul tasandil</p>	<ul style="list-style-type: none"> — maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardid on määratletud siseriiklikus õiguses ja täpsustatud programmides;
<p>Valdkondlik eesmärk 5: kliimamuutustega kohanemise, riskiennetamise ja -juhtimise edendamine</p>	<p>4.2 Väetistele ja taimekaitsevahenditele esitatavad miinimumnõuded: käesoleva määruse III jaotise I peatükis artiklis 28 osutatud väetistele ja taimekaitsevahenditele esitatavad miinimumnõuded määratletakse riiklikul tasandil</p>	<ul style="list-style-type: none"> — käesoleva määruse III jaotise I peatükis osutatud väetistele ja taimekaitsevahenditele esitatavad miinimumnõuded on täpsustatud programmides;
<p>Valdkondlik eesmärk 6: keskkonna säilitamine ja kaitsmine ning ressursitõhususe edendamine</p>	<p>4.3 Muud asjaomased riiklikud standardid: asjaomased kohustuslikud riiklikud standardid on sel eesmärgil määratletud käesoleva määruse III jaotise I peatükis artiklis 28</p>	<ul style="list-style-type: none"> — vastavad kohustuslikud riiklikud standardid on täpsustatud programmides;
<p>Maaelu arengu prioriteet 5: loodusvarade tõhusama kasutamise edendamine ning vähesse CO₂-heitega ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele ülemineku toetamine põllumajandus-, toidu- ja metsandussektoris</p> <p>Valdkondlik eesmärk 4: vähesse CO₂-heitega majandusele ülemineku toetamine igas sektoris</p> <p>Valdkondlik eesmärk 6: keskkonna säilitamine ja kaitsmine ning ressursitõhususe edendamine</p>	<p>5.1 Energiatõhusus: on võetud meetmeid energia lõpptarbimise tõhususe kulutõhusa parandamise edendamiseks ja kulutõhusate investeringute tegemiseks energiatootusesse hoonete ehitamisel või renoveerimisel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Kõnealused meetmed on: <ul style="list-style-type: none"> — meetmed, millega tagatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/31/EL⁽¹⁾ artiklite 3, 4 ja 5 kohased ehitiste energiatootusega seotud miinimumnõuded; — meetmed, mis on vajalikud direktiivi 2010/31/EL artikli 11 kohase hoonete energiamärgise väljastamise süsteemi kehtestamiseks; — meetmed, millega tagatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL⁽²⁾ artikli 3 kohane energiatootuse strateegiline planeerimine;

ELi prioriteetid seoses maaelu arengu / ühise strateegilise raamistiku valdkondlike eesmärkidega	Eeltingimused	Täitmise kriteeriumid
		<ul style="list-style-type: none"> — meetmed, mis vastavad energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/32/EÜ⁽³⁾ artiklile 13, et tagada individuaalsete arvestite andmine lõpptarbijatele nii palju kui on tehniliselt võimalik, majanduslikult põhjendatud ja võimaliku energiasäästu suhtes proportsionaalne.
	5.2 Veesektor: a) veehinnapoliitika olemasolu, mis annab kasutajatele piisavad stiimulid veeressursside tõhusaks kasutamiseks, ning b) eri veekasutusviiside piisav panus veeteenuste kulude katmise programmidega toetatavate investeeringute jaoks heaks kiidetud vesikonna majandamise kavas kindlaks määratud määra kohaselt.	<ul style="list-style-type: none"> — EAFRD toetatavates sektorites on liikmesriik taganud eri veekasutusviiside panuse veeteenuste kulude katmise sektori kaupa kooskõlas veepoliitika raamdirektiivi artikli 9 lõike 1 esimese taandega, võttes vajaduse korral arvesse kulude katmise sotsiaalseid, keskkonnanalaseid ja majanduslikke tagajärgi ning kõnealuse piirkonna või kõnealuste piirkondade geograafilisi ja kliimatingimusi.
	5.3 Taastuvenergia: on võetud meetmeid taastuvate energiaallikate tootmise ja levitamise edendamiseks ⁽⁴⁾ .	<ul style="list-style-type: none"> — Kooskõlas direktiivi 2009/28/EÜ artikli 14 lõikega 1 ning artikli 16 lõigetega 2 ja 3 on rakendatud läbipaistvad toetuskavad, seatud prioriteetidid elektrivõrkudele juurdepääsul või tagatud juurdepääsul ja dispetšjuhtimises, kehtestatud tehniliste kohanduste kulude kandmise ning jagamisega seotud standardeeskirjad, mis on avalikustatud — Liikmesriik on võtnud vastu taastuvenergia tegevuskava kooskõlas direktiivi 2009/28/EÜ artikliga 4
<p>Maaelu arengu prioriteet 6: sotsiaalse kaasatuse, vaesuse vähendamise ja majanduskasvu edendamine maapiirkondades</p> <p>Valdkondlik eesmärk 2: info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale juurdepääsu ning selle kasutamise ja kvaliteedi parandamine (lairibühendusega seotud eesmärk).</p>	6. Järgmise põlvkonna võrgu infrastruktuur: riiklike või piirkondlike järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkude kavade olemasolu, milles võetakse arvesse piirkondlikke meetmeid kiire internetiühenduse liidu eesmärkide saavutamiseks, suunates tähelepanu piirkondadele, kus turg ei paku avatud infrastruktuuri taskukohase hinnaga ega kvaliteediga, mis vastab liidu konkurentsi- ja riigiabi-eeskirjadele, ning haavatavatele ühiskonnagruppidele kättesaadavate teenuste pakkumiseks.	<ul style="list-style-type: none"> — On olemas riiklik või piirkondlik järgmise põlvkonna võrgu kava, mis sisaldab: <ul style="list-style-type: none"> — majandusanalüüsil põhinevat infrastruktuuriinvesteeringute kava, milles võetakse arvesse avaliku ja erasektori olemasolevat infrastruktuuri ja kavandatavaid investeeringuid; — jätkusuutliku investeerimise mudeleid, mis suurendavad konkurentsi ja tagavad juurdepääsu avatud, taskukohasele, kvaliteetsele ja tulevikuks hästi ette valmistatud infrastruktuurile ning teenustele;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2006. aasta direktiiv 2006/32/EÜ, mis käsitleb energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/76/EMÜ (ELT L 114, 27.4.2006, lk 64).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16).

VI LISA

ÜHE VÕI MITME MAAELU ARENGUT KÄSITLEVA LIIDU PRIORITEEDI JAOKS OLULISE TÄHTSUSEGA MEETMETE SOOVITUSLIK LOETELU

Liidu mitme prioriteedi jaoks olulised meetmed

Artikkel 15 Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused

Artikkel 17 Investeeringud materiaalsesse varasse

Artikkel 19 Põllumajandusettevõtete ja ettevõtete areng

Artikkel 35 Koostöö

Artiklid 42–44 LEADER

Olulised meetmed põllumajanduses, metsanduses ja maapiirkondades teadmussiirde ja innovatsiooni tugevdamise jaoks

Artikkel 14 Teadmussiire ja teavitatus

Artikkel 26 Investeeringud metsandustehnoloogiasse ning metsasaaduste töötlemisse, mobiliseerimisse ja turustamisse

Olulised meetmed kõigi põllumajandusvormide konkurentsivõime ning põllumajandusettevõtete elujõulisuse edendamise jaoks

Artikkel 16 Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad

Olulised meetmed põllumajanduses toiduahela korraldamise ja riskijuhtimise edendamise jaoks

Artikkel 18 Loodusõnnetuses ja katastroofides kahjustunud põllumajandusliku tootmise potentsiaali taastamine ning asjakohaste ennetusmeetmete kasutuselevõtmine

Artikkel 24 Metsapõlengutest ja loodusõnnetustest ning katastroofidest tingitud metsakahjustuste ennetamine ja kõrvaldamine

Artikkel 27 Tootjarühmade loomine

Artikkel 33 Loomade heaolu

Artikkel 36 Riskijuhtimine

Artikkel 37 Saagi, loomade ja taimede kindlustamine

Artikkel 38 Ühisfondid taime- ja loomahaiguste ning keskkonnajuhtumite korral

Artikkel 39 Sissetuleku stabiliseerimise vahend

Olulised meetmed põllumajandusest ja metsandusest sõltuvate ökosüsteemide taastamise, kaitse ja edendamise jaoks

ning

loodusvarade tõhusama kasutamise edendamine ning vähese CO₂-heitega ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele ülemineku toetamine põllumajandus-, toidu- ja metsandussektoris

Artikli 21 lõike 1 punkt a Metsastamine ja metsaalade loomine

Artikli 21 lõike 1 punkt b Agrometsandussüsteemide loomine

Artikli 21 lõike 1 punkt d	Investeeringud metsa ökosüsteemide vastupanuvõime ja keskkonnaväärtuse ning kliimamuutuste leevendusmeetmete potentsiaali parandamisse
Artikkel 28	Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede
Artikkel 29	Mahepõllumajandus
Artikkel 30	Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused
Artiklid 31-32 -	Toetused looduslikust või muust eripärasest tingitud piirangutega aladele
Artikkel 34	Metsakeskkonna- ja kliimateenused ja metsakaitse
Olulised meetmed	sotsiaalse kaasatuse, vaesuse vähendamise ja majanduskasvu edendamiseks maapiirkondades
Artikkel 20	Põhiteenused ja küla uuendus maapiirkondades
Artiklid 42-44	LEADER

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1306/2013,

17. detsembri 2013,

ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse kontrollikoja arvamust,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni teatistes Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks: toidu, loodusvarade ja territooriumiga seotud tulevikuprobleemide lahendamine“ analüüsi ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) võimalikke probleeme, eesmärke ja suundumusi pärast 2013. aastat. Võttes arvesse arutelu kõnealuse teatise üle, tuleks ÜPPd reformida jõustumisega alates 1. jaanuarist 2014. Kõnealune reform peaks hõlmama kõiki ÜPP peamisi vahendeid, sealhulgas nõukogu määrust (EÜ) nr 1290/2005⁽²⁾. Kõnealuse määruse rakendamisel saadud kogemused näitavad, et rahastamis- ja järelevalvemehhanismi teatavaid aspekte on vaja kohandada. Arvestades reformi ulatust, on asjakohane tunnistada määrus (EÜ) nr 1290/2005 kehtetuks ja asendada see uue määrusega. Võimaluse korral peaks reform ka selle sätteid ühtlustama, tõhustama ja lihtsustama.
- (2) Selleks et täiendada või muuta käesoleva määruse teatavaid mitteolemuslikke osi, peaks komisjonil olema õigus

võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELI toimimise leping) artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses järgmisega: makseasutuste ja koordineerivate asutuste akrediteerimine, makseasutuste kohustused seoses riikliku sekkumisega, samuti eeskirjad kõnealuste asutuste haldus- ja kontrollialase pädevuse sisu kohta, riikliku sekkumise korras Euroopa Liidu üldeelarvest („liidu eelarve“) rahastatavad meetmed ja riikliku sekkumisega seoses toimingute väärtuse hindamine. Kõnealuse õigusega peaksid olema hõlmatud ka erandid seoses makseasutuste poolt toetusesaajatele enne varaseimat või pärast hiliseimat võimalikku maksekuupäeva tehtud maksetega, mis ei ole rahastamiskõlblikud, ning Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) tulenevate kulude ja tulude vahe hüvitamine. Lisaks peaks kõnealune õigus hõlmama kohustusi ja summade maksmist käsitlevaid meetodeid (kui liidu eelarvet ei ole eelarveaasta alguseks vastu võetud või kui kavandatud kohustuste kogusumma ületab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012⁽³⁾ artikli 170 lõikes 3 sätestatud piirmäära).

Veelgi enam, kõnealuse õigusega peaks olema hõlmatud komisjoni poolt liikmesriikidele makstavate igakuiste maksete edasilükkamine seoses EAGFi kuludega ja komisjoni poolt liikmesriikidele EAFRD raames makstavate vahemaksete vähendamise või peatamise tingimused. Lisaks sellele peaks kõnealuse õigusega olema hõlmatud igakuiste maksete või vahemaksete peatamine, mille puhul ei ole vastavat statistilist teavet saadatud õigel ajal, erikohustused, mida liikmesriikidel tuleb täita seoses kontrolli, kriteeriumide ja meetodikaga korrektsioonide kohaldamiseks vastavuse kontrollimise menetluse raames, ja võlgade sissenõudmine. Veelgi enam, kõnealuse õigusega peaks olema hõlmatud tolliprotseduuridega seotud nõuded, rahastamiskõlblikkuse tingimustele mittevastavuse korral toetuse maksmise lõpetamine ja kohaldatavad karistused ning põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktide kohaldamisest tulenevad kulu- või muud kohustused. Samuti peaks kõnealuse õigusega olema hõlmatud turukorraldusmeetmed, mille igakuised maksed võib komisjon peatada, tagatisi käsitlevad eeskirjad, ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi toimimist käsitlevad eeskirjad ning tehingute kontrollist vabastatud meetmed. Kõnealuse õigusega peaks olema hõlmatud ka selliste laekumiste või maksete summa muutmine, mis on väiksem kui summa, mille korral ei peaks üldjuhul ettevõtjate äridokumente käesoleva määruse alusel kontrollima, nõuetele vastavusega seotud karistused, veinisektori kontrollinõuded ja püsikarjamaa säilitamise eeskirjad. Viimasena peaks kõnealuse õigusega olema hõlmatud

⁽¹⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 116.

⁽²⁾ Nõukogu 21. juuni 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (ELT L 209, 11.8.2005, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

eurot mittekasutatavate liikmesriikide kasutatava rakendusjuhu ja vahetuskursiga seotud eeskirjad, meetmed, et kaitsta liidu õiguse kohaldamist, kui omavääringuga seotud erandlikud rahandustavad võivad seda ohustada, ÜPP raames võetavad meetmed ühise seire- ja hindamisraamistiku sisu kohta ja üleminekumeetmed.

On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

- (3) ÜPP hõlmab tervet rida meetmeid, sealhulgas maaelu arengu meetmeid. On oluline rahastada kõnealuseid meetmeid, et aidata kaasa ÜPP eesmärkide saavutamisele. Kuna kõnealustel meetmetel, ehkki nad on mitmes suhtes erinevad, on teatavaid ühiseid elemente, peaks nende rahastamist reguleerima sama normide kogum. Kui see on vajalik, peaks kõnealused sätted võimaldama vajaduse korral erinevaid käsitusviise. Määrusega (EÜ) nr 1290/2005 loodi kaks Euroopa põllumajandusfondi, nimelt EAGF ja EAFRD („fondid”). Kõnealused fondid tuleks säilitada.
- (4) Määrust (EL, Euratom) nr 966/2012 ning selle alusel vastu võetavaid sätteid tuleks kohaldada käesolevas määruses sätestatud meetmete suhtes. Eelkõige kehtestatakse käesoleva määrusega liikmesriikide halduskoostööga seonduvad sätted, mis põhinevad usaldusväärse finantsjuhtimise, läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetel, aga ka akrediteeritud asutuste ülesannetega seonduvad sätted, eelarveprintsipiibid ning sätted, mida tuleks käesoleva määruse raames järgida.
- (5) Selleks et tagada kooskõla liikmesriikide tavade ja vääramatut jõudu käsitleva klausli ühtlustatud kohaldamise vahel, tuleks käesolevas määruses vajaduse korral sätestada erandid vääramatu jõu ja erandlike asjaolude puhuks ning samuti ammendav loetelu võimalikest vääramatu jõu ja erandlike asjaolude juhtudest, mida riiklikel pädevatel asutustel tuleb tunnustada. Kõnealused asutused peaksid vääramatu jõu või erandlike asjaoludega seotud otsuseid vastu võtma igal üksikjuhul eraldi, tuginedes asjakohastele tõenditele ning kohaldades vääramatu jõu mõistet liidu põllumajandusõigust, sh Euroopa Kohtu kohtupraktikat arvestades.
- (6) ÜPP kulused, sealhulgas maaelu arengu kulused, tuleks rahastada mõlema fondi kaudu liidu eelarvest kas otse või liikmesriikide ja liidu halduskoostöö raames. Tuleks täpsustada fondide kaudu rahastatavate meetmete liigid.
- (7) Tuleks ette näha makseasutuste akrediteerimine liikmesriikide poolt, nõutavate vahendite haldaja kinnituste saamist käsitleva korra sisseseadmine ning haldus- ja järelevalvesteemide ja raamatupidamise aastaaruannete sertifitseerimine sõltumatute asutuste poolt. Selleks et lisaks tagada riiklike kontrollide läbipaistvus eelkõige loa-, valideerimis- ja maksemenetluste osas ning vähendada komisjoni talituste ja ka liikmesriikide haldus- ja auditeerimiskoormust seoses iga üksiku makseasutuse akrediteerimise nõudega, tuleks piirata nende asutuste ja organite arvu, kellele need õigused antakse, arvestades iga liikmesriigi põhiseaduslikku korda. Selleks, et vältida mittevajalikke ümberkorraldusega seotud kulusid, tuleks liikmesriikidel lubada säilitada sama arv makseasutusi, kui on akrediteeritud enne käesoleva määruse jõustumist.
- (8) Kui liikmesriik akrediteerib rohkem kui ühe makseasutuse, on oluline, et ta määraks üheainsa avalik-õigusliku koordineeriva asutuse, kes vastutab finantsvahendite haldamise sidususe, komisjoni ja erinevate akrediteeritud makseasutuste vahelise suhtluse ja komisjoni poolt nõutava erinevate makseasutuste tegevust käsitleva teabe kiire vahendamise eest. Avalik-õiguslik koordineeriv asutus peaks samuti võtma ja kooskõlastama meetmeid, eesmärgiga lahendada üldist laadi puudused, ning teavitama komisjoni järelemeetmetest. Lisaks peaks kõnealune asutus edendama ja võimaluse korral tagama ühiste eeskirjade ja standardite ühetaolise kohaldamise.
- (9) Ainult liikmesriikide akrediteeritud makseasutused saavad anda piisava kinnituse selle kohta, et enne liidu toetuse andmist toetusesaajatele viidi läbi vajalikud kontrollid. Seetõttu tuleks käesolevas määruses sõnaselgelt sätestada, et liidu eelarvest võib hüvitada ainult akrediteeritud makseasutuste poolt kantud kulusid.
- (10) Selleks et aidata tõsta toetusesaajate teadlikkust ühelt poolt põllumajandustavade ja põllumajanduslike majapidamiste juhtimise ning teiselt poolt keskkonna, kliimamuutuste, maa hea põllumajandus seisundi, toiduohutuse, rahvatervise, loomatervise, taimetervise ja loomade heaoluga seotud standardite vahelisest seosest, on vaja, et liikmesriigid kehtestaksid ulatusliku põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemi, mis annab nõu toetusesaajatele. Põllumajandusettevõtete nõustamise süsteem ei tohiks kuidagi mõjutada toetusesaajate kohustust ja vastutust neid standardeid täita. Lisaks peaksid liikmesriigid tagama nõustamise ja kontrollide selge eristamise.

(11) Põllumajandusettevõtete nõustamise süsteem peaks hõlmama vähemalt nõuetele vastavuse standarditest ja nõuetele tulenevaid kohustusi põllumajandusettevõtte tasandil. Kõnealune süsteem peaks samuti hõlmama nõudeid, mida tuleb järgida seoses kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavadega ja põllumajandusmaa säilitamisega vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1307/2013⁽¹⁾ ja maaelu arengu programmides sätestatud põllumajandusettevõtte tasandi meetmeid, mille eesmärk on põllumajandusettevõtete kaasajastamine, konkurentsivõime suurendamine, eri sektoritesse integreerimine, innovatsioon, turule orienteeritus ning ettevõtluse edendamine.

Kõnealune süsteem peaks ka hõlmama Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/60/EÜ⁽²⁾ erisätete ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1107/2009⁽³⁾ artikli 55 rakendamiseks liikmesriikide poolt toetusesaajatele kohaldatavaid nõudeid, eelkõige nõuet Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/128/EÜ⁽⁴⁾ artiklis 14 osutatud integreeritud taimekaitse üldiste põhimõtete täitmise kohta.

(12) Põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemiga liitumine peaks olema toetusesaajatele vabatahtlik. Kõigil toetusesaajatel, isegi ÜPP raames toetust mitte saavatel põllumajandustootjatel peaks olema lubatud süsteemis osaleda. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik kehtestada prioriteetsuskriteeriumid. Süsteemi iseloomu tõttu tuleks nõuandetegevuse käigus saadud teavet käsitleda konfidentsaalsena, välja arvatud liidu või liikmesriigi õiguse tõsise rikkumise korral. Süsteemi tõhususe tagamiseks peaksid nõustajad olema nõuetekohase kvalifikatsiooniga ja saama korrapäraselt koolitust.

(13) EAGFiga seoses peaks komisjon andma liikmesriikide käsutusse akrediteeritud makseasutuste poolt kantud kulude katmiseks vajalikud rahalised vahendid kõnealuste asutuste poolt kantud kulude hüvitamisena raamatupidamiskirjendite alusel. Igakuiste maksetena saadavaid hüvitisi oodates tuleb liikmesriikidel koondada rahalisi vahendeid vastavalt oma akrediteeritud makseasutuste

vajadustele. Liikmesriigid ja ÜPP rakendamise seotud toetusesaajad peaksid ise kandma oma haldus- ja personalikulud.

(14) Agrometeoroloogilise süsteemi kasutamine ning satelliidifotode hankimine ja täiustamine peaks komisjonile tagama eelkõige vahendid põllumajandusturgude juhtimiseks, põllumajanduskulude järelevalve hõlbustamiseks ning põllumajandusressursside seireks keskmise ja pika aja jooksul. Samuti tuleks mõned nõukogu määruse (EÜ) nr 165/94⁽⁵⁾ sätteid kõnealuse määruse rakendamisel saadud kogemusi arvesse võttes lisada käesolevasse määrusesse ning määrus (EÜ) nr 165/94 tuleks seega kehtetuks tunnistada.

(15) Eelarvedistsipliini raames on vaja kindlaks määrata EAGFi rahastatavate kulude iga-aastane ülemmäär, võttes arvesse maksimumsummasid, mis on kõnealuse fondi jaoks kindlaks määratud mitmeaastase finantsraamistikuga, mis on ette nähtud nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 1311/2013⁽⁶⁾.

(16) Eelarvedistsipliiniga on ühtlasi nõutud, et EAGFi rahastatavate kulude iga-aastasest ülemmäärast tuleb kinni pidada igal juhul ja kõigis eelarvemenetluse ning eelarve täitmise etappides. Sellest tulenevalt on vajalik, et asjaomasele liikmesriigile antavate otsetoetuste ülemmääraks loetakse liikmesriigis otsetoetuste suhtes kehtestatud riiklikku ülemmäära, mis on sätestatud määruses (EL) nr 1307/2013, ning et kõnealuste toetuste hüvitamisel ei ületata nimetatud rahalist ülemmäära. Lisaks on eelarvedistsipliiniga ette nähtud, et ükski ÜPP valdkonnas komisjoni esitatud või liidu või komisjoni poolt vastu võetud liidu õigusakt ei ületa kõnealuse fondi rahastatavate kulude iga-aastast ülemmäära.

(17) Selle tagamiseks, et ÜPP rahastamiseks kasutatavad summad jääksid aastaste ülemmäärade piiridesse, tuleks säilitada nõukogu määruses (EÜ) nr 73/2009⁽⁷⁾ sätestatud finantsmehhanism, millega kohandatakse otsetoetuste taset. Kui Euroopa Parlament ja nõukogu ei ole otsetoetuste kohandamise taset kindlaks määranud selle kalendriaasta 30. juuniks, mille suhtes neid kohaldatakse, peaks komisjonil olema lubatud kehtestada nimetatud kohandused.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 608).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/128/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks (ELT L 309, 24.11.2009, lk 71).

⁽⁵⁾ Nõukogu 24. jaanuari 1994. aasta määrus (EÜ) nr 165/94, mis käsitleb kaugseire abil toimuva kontrolli ühendusepoolset kaasfinantseerimist (EÜT L 24, 29.1.1994, lk 6).

⁽⁶⁾ Nõukogu 2. detsembri 2013 määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega kehtestatakse mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 884).

⁽⁷⁾ Nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003 (ELT L 30, 31.1.2009, lk 16).

- (18) Selleks et toetada põllumajandussektorit suurte kriiside korral, mis mõjutavad põllumajandustootmist või turustamist, tuleks luua kriisireserv, vähendades iga aasta alguses otsetoetusi finantsdistsipliini mehhanismiga.
- (19) Määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 169 lõikes 3 on sätestatud, et käesoleva määruse artikli 4 lõikes 1 osutatud meetmetega seotud kulukohustustega sidumata assigneeringud võib üle kanda üksnes järgmisse eelarveaastasse ning et sellise ülekandmise tulemusel võib täiendavaid makseid teha ainult lõplikele vahendite-saajatele, kelle suhtes eelneval eelarveaastal kohaldati otsetoetuste kohandamist vastavalt käesoleva määruse artiklile 25. Järelikult tuleks assigneeringute sellisel ülekandmisel järgmisesse eelarveaastasse riigiasutustel ühel ja samal eelarveaastal teha otsetoetuste makseid kahele toetusesaajate rühmale: ühelt poolt makstes ülekantud finantsdistsipliini kasutamata summast tagasi põllumajandustootjatele, kelle suhtes kohaldati eelmisel eelarveaastal finantsdistsipliini, ning teiselt poolt tehes eelarveaastal N otsemakseid nendele põllumajandustootjatele, kes on seda taotlenud. Selleks et vältida riigiasutuste ülemäärast halduskoormust, sätestatakse erand määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 169 lõike 3 neljandast lõigust, võimaldades riigiasutustel tagasi maksta eelarveaastasse N üle kantud summa põllumajandustootjatele, kelle suhtes aastal N (mitte aastal N-1) kohaldatakse finantsdistsipliini.
- (20) Fondide rahalise osaluse kindlaksmääramiseks võetavad meetmed, mis on seotud rahaliste ülemäärade arvutamise, ei mõjuta ELi toimimise lepinguga määratud eelarve pädevate institutsioonide volitusi. Nimetatud meetmed peaksid sellest tulenevalt tuginema võrdlusemudele, mis on kindlaks määratud vastavalt Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 19. novembri 2013. aasta eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist käsitlevale institutsioonidevahelisele kokkuleppele ning määrusele (EL, Euratom) nr 1311/2013.
- (21) Eelarvedistsipliin nõuab ka keskpika perioodi eelarveseisundi pidevat jälgimist. Seetõttu on asjaomase aasta eelarveprojekti esitamisel oluline, et komisjon esitaks oma prognoosid ja analüüsi Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning teeks vajaduse korral seadusandjale ettepaneku asjakohaste meetmete kohta. Lisaks peaks komisjon igal ajal täies ulatuses kasutama oma halduspädevust, et tagada iga-aastasest ülemäärast kinnipidamine, ning vajaduse korral soovitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule või nõukogule asjakohaseid meetmeid eelarveseisundi parandamiseks. Kui liikmesriikide esitatud hüvitisetaotlused ei võimalda eelarveaasta lõpus kinni pidada iga-aastasest ülemäärast, peaks komisjonil olema võimalik võtta meetmeid, mis tagavad eelarvejäagi ajutise jaotuse liikmesriikide vahel proportsionaalselt nende hüvitusootel taotlustega, ja ka meetmeid, mis tagavad vastavuse asjaomaseks aastaks kehtestatud ülemäärast. Kõnealuse aasta maksed tuleks teha järgneval eelarveaastal ja määrata lõplikult kindlaks liidu rahastamise kogusumma liikmesriigi kohta ning kuidas tuleks jaotada kompensatsiooni liikmesriikide vahel, et tagada kindlaksmääratud summast kinnipidamine.
- (22) Eelarve täitmisel tuleks komisjonil sisse seada igakuine põllumajanduskulude varajase hoiatamise ja seiresüsteem, et võimalikult kiiresti reageerida iga-aastase ülemäärast ületamise ohu korral, võtta vastu asjakohased meetmed talle antud halduspädevuse raames ning esitada uued meetmed, juhul kui kõnealused meetmed näivad olevat ebapiisavad. Komisjon poolt Euroopa Parlamendile ja nõukogule korrapäraselt esitatavas aruandes tuleks võrrelda aruande esitamise päevani kantud kulusid kulu-prognoosidega ja anda hinnang eeldatavale eelarve täitmisele järelejäanud eelarveaastal.
- (23) On oluline, et eelarvedokumentide koostamisel komisjoni kasutatav vahetuskuurs vastaks kõige värskemale kättesaadavale teabele, arvestades dokumentide koostamise ja nende edastamise vahele jäävat ajavahemikku.
- (24) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ kehtestatakse eeskirjad, mida kohaldatakse kõnealuse määrusega hõlmatud fondide, sealhulgas EAFRD rahalise toetuse suhtes. Kõnealused eeskirjad hõlmavad ka kulude rahastamiskõlblikkust, finantsjuhtimist ning haldus- ja kontrollisüsteeme. EAFRD finantsjuhtimisega seoses tuleks õigusliku selguse huvides ja käesoleva määrusega hõlmatud fondide ühtsuse tagamiseks osutada määruse (EL) nr 1303/2013 asjakohastele sätetele, milles käsitletakse eelarvelisi kulukohustusi, maksetähtaegu ja kulukohustustest vabastamist.
- (25) Maaelu arengu programme rahastatakse liidu eelarvest aastate peale jagatud kulukohustuste alusel. Liikmesriikidel peaks olema võimalik kasutada liidu fondide vahendeid kohe programmide rakendamisel. Seetõttu on vaja vastavalt piiratud eelmaksete süsteemi, et tagada regulaarne rahavoog, mis võimaldab teha programmide kohaselt toetusesaajatele makseid õigel ajal.

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013 määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnustatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1083/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 320).

- (26) Jättes eelmaksed kõrvale, on vaja teha vahet komisjoni maksetel akrediteeritud makseasutustele, vahemaksetel ja lõppmaksetel ning kehtestada maksete tegemise eeskirjad. Automaatne kulukohustustest vabastamise reegel peaks kiirendama programmide rakendamist ja aitama kaasa finantsjuhtimise usaldusväärsusele. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1305/2013⁽¹⁾ sätestatud piirkonnaprogrammidega hõlmatud liikmesriikide riiklike raamistikke käsitlevates eeskirjades nähakse samuti liikmesriikide jaoks ette vahend, et tagada kõnealuste programmide täitmine ja usaldusväärne finantsjuhtimine.
- (27) Liidu toetus tuleks toetusesaajatele maksta õigeaegselt, et neil oleks võimalik seda tõhusalt kasutada. Kui liikmesriigid ei pea kinni liidu õiguses sätestatud maksetähtaegadest, võib see põhjustada toetusesaajatele tõsiseid probleeme ja ohustada liidu aastaelarve koostamist. Seetõttu tuleks liidu rahastamisest välja jätta need kulud, mille puhul ei ole maksetähtaegadest kinni peetud. Määruses (EÜ) nr 1290/2005 sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte tuleks säilitada ja seda tuleks kohaldada mõlema fondi suhtes. Proportsionaalsuse põhimõtte järgimiseks peaks komisjonil olema õigus kehtestada sellest üldreeglid erandeid.
- (28) Määrusega (EÜ) nr 1290/2005 on ette nähtud fondide igakuiste või vahemaksete vähendamine ja peatamine. Kõnealuste sätete suhteliselt üldisest sõnastusest hoolimata kasutatakse kõnealuseid sätteid peamiselt maksete vähendamiseks maksetähtaegade ja ülemmäärade eiramise ning sarnaste „raamatupidamisküsimuste” puhul, mida saab kuludeklaratsioonides hõlpsalt tuvastada. Kõnealused sätted võimaldavad makseid vähendada ja peatada ka juhul, kui riiklikes kontrollisüsteemides esineb tõsiseid ja pidevaid puudusi. Selliste vähendamiste ja peatamiste suhtes kohaldatakse üsna piiravaid sisulisi tingimusi ning tuleb järgida kaheetapilist erimenetlust. Euroopa Parlament ja nõukogu on korduvalt palunud komisjonil peatada maksed nõudeid mittetäitvatele liikmesriikidele. Seetõttu on vaja täpsustada määruses (EÜ) nr 1290/2005 sätestatud vähendamiste ja peatamiste süsteemi ning ühendada vähendamise ja peatamise eeskirjad mõlema fondi puhul üheks artiklikaks. Säilitada tuleks „raamatupidamisküsimuste” puhul kohaldatav vähendamiste süsteem kooskõlas kehtivate haldustavadega. Suurendada tuleks võimalust makseid vähendada või need peatada juhul, kui riiklikes kontrollisüsteemides esineb tõsiseid ja pidevaid puudusi, et anda komisjonile võimalus maksed kiiresti peatada tõsiste puuduste
- tuvastamise korral. Samuti tuleks kõnealust võimalust laiendada, lisades hooletuse eeskirjadevastaselt tehtud maksete tagasinõudmise süsteemi.
- (29) Põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktide kohaselt peavad liikmesriigid edastama kindlaksmääratud tähtaegade jooksul teabe läbiviidud kontrollide arvu ja nende tulemuste kohta. Vastavat kontrollistatistika kasutatakse veamäära kindlakstegemiseks liikmesriigi tasandil ning üldisemalt fondide haldamise kontrollimiseks. Kontrollistatistika on komisjonile tähtis teabeallikas, mis võimaldab tal veenduda fondide nõuetekohases haldamises, ning on oluline osa iga-aastasest vahendite haldaja kinnitusest. Arvestades kontrollistatistika tähtsust ning tagamaks, et liikmesriigid täidaksid teabe õigeaegse edastamise kohustust, on vaja sätestada vahend, millega vältida nõutavate andmete hilist esitamist viisil, mis on proportsionaalne andmete puudumise ulatusega. Seega tuleks kehtestada sätted, mille alusel komisjon saab peatada osa igakuistest või vahemaksetest, mille kohta ei ole õigeaegselt esitatud asjakohast statistilist teavet.
- (30) Fondide rahaliste vahendite taaskasutuse võimaldamiseks on vaja eeskirju konkreetsete summade eraldamise kohta. Määruses (EÜ) nr 1290/2005 esitatud loetelu tuleks EAGFi kulude osas täiendada hilinevad maksete ning raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmisega seonduvate summadega. Samuti on nõukogu määruses (EMÜ) nr 352/78⁽²⁾ sätestatud eeskirjad minetatud tagatistest tulenevate summade sihtkohtade kohta. Kõnealuseid sätteid tuleks ühtlustada ja ühendada need sihtotsarbeliste tulude vallas kehtivate sätetega. Seepärast tuleks määrus (EMÜ) nr 352/78 kehtetuks tunnistada.
- (31) Nõukogu määruses (EÜ) nr 814/2000⁽³⁾ ja selle rakenduseeskirjades on määratletud ÜPPga seonduvad teavitamismeetmed, mida võib rahastada määruse (EÜ) nr 1290/2005 artikli 5 punkti c alusel. Määruses (EÜ) nr 814/2000 on esitatud kõnealuste meetmete loetelu ja nende eesmärgid ning sellega on kehtestatud eeskirjad nende rahastamise ning vastavate projektide rakendamise kohta. Pärast kõnealuse määruse vastuvõtmist on määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 kehtestatud eeskirjad seoses toetuste ja hangetega. Vastavaid eeskirju tuleks kohaldada ka ÜPPga seonduvate teavitamismeetmete suhtes. Ühtsuse ja lihtsustamise huvides tuleks määrus (EÜ) nr 814/2000 kehtetuks tunnistada, jättes samas jõusse rahastatavate meetmete eesmärkide ja

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 487).

⁽²⁾ Nõukogu 20. veebruari 1978. aasta määrus (EMÜ) nr 352/78 ühise põllumajanduspoliitika alusel rahastatavate garantiide, deposiitide ja tagatiste ning nende minetamise kohta (EÜT L 50, 22.2.1978, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 17. aprilli 2000. aasta määrus (EÜ) nr 814/2000 ühise põllumajanduspoliitikaga seotud teavitamismeetmete kohta (EÜT L 100, 20.4.2000, lk 7).

liikidega seonduvad erisätted. Kõnealuste meetmete puhul tuleks arvesse võtta ka vajadust tõhustada laiema üldsuse teavitamist, tugevdada sünergiat komisjoni algatusel võetud teavitusmeetmete vahel ning tagada liidu poliitiliste prioriteetide tõhus edastamine. Seetõttu peaksid need ka hõlmama ÜPPga seonduvaid teavitusmeetmeid üldsuse teavitamise raames, millele on osutatud komisjoni teatise „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve – II osa: poliitikavaldkonnad”.

(32) ÜPP kohaste meetmete ja tegevuste rahastamine toimub osaliselt halduskoostöö raames. Liidu rahaliste vahendite usaldusväärse haldamise tagamiseks peaks komisjon kontrollima, kuidas maksete sooritamise eest vastutavad liikmesriikide asutused fonde haldavad. Tuleks kindlaks määrata komisjoni poolt läbiviidava kontrolli laad ja täpsustada komisjoni vastutust eelarve täitmise küsimuses ning selgitada liikmesriikide koostöökohustusi.

(33) Selleks et komisjonil oleks võimalik täita oma kohustust kontrollida liidu kulude haldus- ja kontrollisüsteemide olemasolu ja nõuetekohast toimimist liikmesriikides ning piiramata seejuures liikmesriikide läbiviidavaid kontrole, tuleb ette näha kontroll komisjoni nimel tegutsema volitatud isikute poolt ning nende isikute õigus taotleda seejuures abi liikmesriikidelt.

(34) Komisjonile edastatava teabe koostamiseks tuleks võimalikult suurel määral kasutada infotehnoloogiat. Kontrollide käigus peaks komisjonil olema täielik ja kohene juurdepääs kulusid käsitlevale teabele nii paberandjal kui ka elektroonilisel kujul.

(35) Akrediteeritud makseasutuste ja liidu eelarve vahelise finantsuhte kehtestamiseks peaks komisjon kõnealuste makseasutuste raamatupidamisarvestust igal aastal kontrollima ja selle heaks kiitma („raamatupidamisarvestuse kontrollimine ja heakskiitmine”). Raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise otsus peaks hõlmama raamatupidamisarvestuse täielikkust, täpsust ja tõepärasust, kuid mitte kulude vastavust liidu õigusele.

(36) Komisjon vastutab ELi toimimise lepingu artikli 317 kohaselt Euroopa Liidu eelarve täitmise eest koostöös liikmesriikidega. Komisjonil on õigus rakendusaktidega otsustada, kas liikmesriikide poolt kantud kulud on liidu õigusega vastavuses. Liikmesriikidele tuleks anda õigus oma makseotsuseid põhjendada ning lahendada nende ja komisjoni vahelised lahkelid lepitusmenetluse teel. Selleks et anda liikmesriikidele minevikus kantud kuludega seoses õiguslikud ja rahalised tagatised, tuleks kindlaks määrata maksimaalne ajavahemik, mille vältel komisjon otsustab, millised finantstagajärjed peaksid olema mittevastavuse korral. EAFRD puhul peaks vastavuse kontrollimise menetlus olema kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 2. osas kehtestatud komisjoni finantskorrektsioonidega seonduvate sätetega.

(37) EAGFi puhul tuleks tagasinõutavad summad maksta kõnealusesse fondi tagasi juhul, kui tegu on kuludega, mis ei vasta liidu õigusele ning mille saamiseks ei olnud õigust. Selleks et anda piisavalt aega kõigiks vajalikeks haldusmenetlusteks, sealhulgas sisekontrollideks, peaksid liikmesriigid taotlema summa tagasinõudmist toetusesaajalt 18 kuu jooksul pärast seda, kui eeskirjade eiramist kinnitav kontrolliaruanne või sarnane dokument on heaks kiidetud ja, kui see on asjakohane, makseasutuse või tagasinõudmise eest vastutava ameti poolt kätte saadud. Tuleks ette näha finantsvastutuse süsteem juhuks, kui eeskirjade eiramine on aset leidnud, kuid kogu summat ei ole tagasi nõutud. Sel eesmärgil tuleks kehtestada kord, mis võimaldab komisjonil kaitsta liidu eelarve huve, otsustades asjaomaselt liikmesriigilt osaliselt tagasi nõuda summad, mis on eeskirjade eiramise tõttu kaduma läinud ja mida ei ole mõistliku tähtaja jooksul tagasi nõutud. Teatavatel liikmesriigi poolsetel hooletuse juhtudel peaks olema õigustatud ka kogu summa tagasinõudmine asjaomaselt liikmesriigilt. Siiski tuleks finantskohustus jagada õiglaselt liidu ja liikmesriikide vahel, ilma et see piiraks liikmesriike täitmast oma siseriiklikest menetlustest tulenevaid kohustusi. EAFRD puhul tuleks kohaldada samu eeskirju, kohaldades siiski nõuet, mille kohaselt peaksid eeskirjade eiramise tõttu tagasinõutud või tühistatud summad jääma asjaomases liikmesriigis heakskiidetud maaelu arengu programmide käsutusse, kuna nimetatud summad olid vastavale liikmesriigile määratud. Samuti tuleks kehtestada liikmesriikide aruandluskohustust käsitlevad sätted.

(38) Liikmesriikide rakendatavad tagasinõudemenetlused võivad tagasinõudmise mitme aasta võrra edasi lükata, andmata selle eduka toimumise kohta mingit tagatist. Samuti võib kõnealuste menetluste maksumus olla ebaproportsionaalne võrreldes makstud või makstavate summadega. Seetõttu tuleks teatavatel juhtudel lubada liikmesriikidel tagasinõudemenetlused lõpetada.

- (39) Liidu eelarve finantshuvide kaitsmiseks peaksid liikmesriigid vastu võtma meetmed, mis tagavad, et fondide rahastatavad tehingud teostatakse korrektselt ka tegelikus. Liikmesriigid peaksid ka ennetama, tuvastama ja tõhusalt käsitlema kõiki toetusesaajate poolseid eeskirjade eiramisi või kohustuste täitmata jätmist. Selleks tuleks kohaldada nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 2988/95⁽¹⁾. Põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktide rikkumise juhtudel, kui liidu õigusaktidega ei ole sätestatud halduskaristusi käsitlevaid üksikasjalikke eeskirju, peaksid liikmesriigid kehtestama riigisisesed karistused, mis peaksid olema tõhusad, hoiatavad ja proportsionaalsed.
- (40) Hoiduda tuleks nende meetmete ÜPP raames rahastamisest, millega kaasnevad lisakulud teistes Euroopa Liidu üldeelarvega hõlmatud poliitikavaldkondades (eelkõige keskkond ja rahvatervis). Peale selle ei tohiks uute maksesüsteemide ning seonduvate järelevalve- ja karistusüsteemide kasutuselevõtt tuua kaasa mittevajalikke täiendavaid ja keerukaid haldusmenetlusi ega bürokraatiat.
- (41) Erinevad põllumajandusalased sektoripõhised määrused hõlmavad kontrollide, alusetult tehtud maksete lõpetamise ning karistuste määramise üldpõhimõtete seonduvaid eeskirju. Kõnealused eeskirjad tuleks koondada horisontaalsel tasandil ühte õigusraamistikku. Need peaks hõlmama liikmesriikide kohustusi seoses haldus- ja kohtu- ja kohapealsete kontrollidega, mille eesmärk on kontrollida kooskõla ÜPP meetmeid käsitlevate sätetega, ning toetuse tagasinõudmise, vähendamise ja toetuse saajate hulga vähenemise eeskirju. Samuti tuleks kehtestada eeskirjad selliste kohustuste täitmise kontrolli suhtes, mis ei pruugi olla seotud toetuse maksimisega.
- (42) Põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktide mitmete sätete kohaselt tuleb esitada tagatis, et kohustuse täitmata jätmise korral oleks tagatud tasumisele kuuluva summa maksmine. Kõigi nimetatud sätete suhtes tuleks tagatiste raamistiku tugevdamiseks kohaldada ühte horisontaalset eeskirja.
- (43) Liikmesriigid peaksid määrustes (EL) nr 1307/2013 ning (EL) nr 1305/2013 sätestatud teatavate maksetega seoses looma ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi ning seda kasutama. Liidu toetuse tõhususe ja järelevalve edendamiseks tuleks liikmesriikidel lubada ühtset süsteemi kasutada ka muude liidu toetuskavade suhtes.
- (44) Tuleks säilitada ühtse süsteemi põhielemendid, eelkõige sätteid, milles käsitletakse elektroonilist andmebaasi, põldude identifitseerimise süsteemi, toetuse- või maksetaotlusi ning toetusõiguste identifitseerimis- ja registreerimissüsteemi, võttes seejuures arvesse poliitikamuutusi, eelkõige kehtestades toetused kliimat ja keskkonda säästvale põllumajandustavadele ning maastikuelementidest tulenevale ökoloogilisele kasule. Kõnealuste süsteemide kehtestamisel peaksid liikmesriigid kasutama asjakohast tehnoloogiat, et vähendada halduskoormust ning tagada tõhus ja tulemuslik kontroll.
- (45) Selleks et luua põldude identifitseerimise süsteemi referents kaardikiht, mis on kohandatud ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-aladele, peaks liikmesriikidel olema võimalik võtta arvesse konkreetset teavet, mida võidakse nõuda põllumajandustootjalt nende taotlustes toetusaastateks 2015–2017, näiteks selliste maastikuelementide või muude alade kindlaksmääramine, mis võivad kvalifitseeruda ökoloogilise kasutuseesmärgiga aladeks, ning vajaduse korral selliste elementide ja muude alade suurus.
- (46) Ühtse süsteemiga hõlmatud liidu toetuskavadega ettenähtud makseid peaksid liikmesriigi pädevad asutused tegema toetusesaajatele ettenähtud ajavahemike jooksul tervikuna, kui käesoleva määrusega ettenähtud vähendustest ei tulene teisiti. Selleks et muuta otsetoetuste haldamine paindlikumaks, tuleks liikmesriikidel lubada ühtse süsteemiga hõlmatud makseid teha aastas kuni kahes osas.
- (47) Makseid saavate ja neid sooritavate ettevõtjate äridokumentide kontrollimine võib olla eriti tõhus vahend EAGFi rahastamissüsteemi kuuluvate tehingute kontrollimiseks. Äridokumentide kontrolli sätteid on kehtestatud nõukogu määrusega (EÜ) nr 485/2008⁽²⁾. Nimetatud kontroll täiendab muid liikmesriikide tehtavaid kontrole. Lisaks sellele ei mõjuta kõnealune määrus kontrollimisega seotud riiklikke norme, mille kohaldamisel on kontroll kõnealuses määruses ettenähtust ulatuslikum.
- (48) Määruse (EÜ) nr 485/2008 kohaselt peaksid liikmesriigid võtma vajalikke meetmeid, tagamaks liidu eelarve finantshuvide tõhus kaitse ja eelkõige selleks, et kontrollida EAGFi rahastatavate tegevuste õigsust ja nõuetele vastavust. Selguse ja otstarbekuse huvides tuleks asjakohased sätteid koondada ühte õigusakti. Seetõttu tuleks määrus (EÜ) nr 485/2008 kehtetuks tunnistada.

⁽¹⁾ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 26. mai 2008. aasta määrus (EÜ) nr 485/2008 Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi rahastamissüsteemi kuuluvate toimingute kontrollimise kohta liikmesriikide poolt (ELT L 143, 3.6.2008, lk 1).

- (49) Sellise kontrolli aluseks olevad dokumendid tuleks kindlaks määrata nii, et oleks võimalik teha täielik kontroll. Kontrollitavad ettevõtjad tuleks valida nende vastutusel teostatud tehingute laadi põhjal ning makseid saavad või neid sooritavad ettevõtjad tuleks valida nende sektoripõhise jaotumise alusel vastavalt nende majanduslikule tähtsusele EAGFi rahastamissüsteemis.
- (50) Määratleda tuleks kontrolli eest vastutavate ametnike volitused ja ettevõtjate kohustus teha äridokumendid nimetatud ametnikele täpsustatud ajavahemiku jooksul kättesaadavaks ning edastada ametnikele nende nõutud teavet. Tuleks ette näha, et teatavatel juhtudel võib äridokumente ära võtta.
- (51) Põllumajanduskaubanduse rahvusvahelise struktuuri tõttu ja siseturu toimimise huvides on vaja korraldada liikmesriikidevahelist koostööd. Peale selle on vaja luua liidu tasandil keskne dokumendisüsteem kolmandates riikides asuvate makseid saavate või neid sooritavate ettevõtjate kohta.
- (52) Kuigi liikmesriigid vastutavad oma kontrolliprogrammide vastuvõtmise eest, tuleb kõnealused programmid edastada komisjonile, et komisjon saaks täita oma järelevalve ja koordineerimisega seotud ülesandeid, et tagada programmide vastuvõtmine asjakohaste kriteeriumide põhjal ning kontrolli suunamine sellistesse sektoritesse või ettevõtjatele, kelle puhul on pettuseoht suur. On oluline, et igal liikmesriigil oleks üks asutus, kes vastutaks käesoleva määrusega ettenähtud äridokumentide kontrolli järelevalve või kõnealuse kontrolli koordineerimise eest. Nimetatud asutused peaksid olema organisatoorselt sõltumatud asutustest, kes viivad läbi kontrolli enne makse sooritamist. Kontrolli käigus kogutud teabe suhtes peaks kehtima ametisaladuse kaitse põhimõte.
- (53) Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1782/2003⁽¹⁾, mis asendati määrusega (EÜ) nr 73/2009, kehtestati põhimõte, mille kohaselt tuleks teatavate ÜPP toetuste täielik maksimine toetusesaajatele siduda maakasutuse, põllumajandustootmise ja põllumajandusliku tegevusega seotud eeskirjade järgimisega. Kõnealust põhimõtet kajastati seejärel nõukogu määruses (EÜ) nr 1698/2005⁽²⁾ ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1234/2007⁽³⁾.
- Sellest tuleneva nõuetele vastavuse süsteemi kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama karistused ÜPP raames saadud toetuse täieliku või osalise vähendamise või toetuse saajate hulgast väljaarvamise kujul.
- (54) Kõnealune nõuetele vastavuse süsteem hõlmab ÜPP põhi-standardeid keskkonna, kliimamuutuste, maa hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi, rahvatervise, loomater- vise, taimeter- vise ja loomade heaolu vallas. Nõuetele vastavuse eesmärk on toetada säästva põllumajanduse arengut, tões- tes toetusesaajate teadlikkust nimetatud põhi-standardeid järgimise vajadusest. Samuti on sihiks see, et ÜPP vastaks paremini ühiskonna ootustele, parandades sidusust keskkonna, rahvatervise, loomatervise, taimeter- vise ja loomade heaoluga seotud poliitikatega. Nõuetele vastavuse süsteem on ÜPP lahutamatu osa ja tuleks seega säilitada. Samas tuleks nõuetele vastavuse süsteemi järje- pidevuse tagamiseks ja nähtavuse parandamiseks ühtlus- tada selle reguleerimisala, mis hõlmab praegu eri loete- lused kohustuslike majandamisnõuete ning maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standar- dite kohta. Selleks tuleks nõuded ja standardid esitada ühe loeteluna ning rühmitada valdkondade ja teemade kaupa. Kogemused on ka näidanud, et mitmed nõuetele vastavuse reguleerimisalaga seotud nõuded ei ole põllu- majandustegevuse või põllumajandusliku majapidamise maa osas piisavalt asjakohased või on suunatud pigem riigiasutustele kui toetusesaajatele. Seetõttu tuleks selle reguleerimisala kohandada. Lisaks tuleks ette näha püsi- karjamaa säilitamine 2015. ja 2016. aastal.
- (55) Selleks et kohustuslikud majandamisnõuded hakkaksid põllumajandusliku majapidamise tasandil toimima ja oleks tagatud vajalik põllumajandustootjate võrdne koht- lemine, peavad liikmesriigid neid täiel määral rakendama.
- (56) Direktiivi 2000/60/EÜ artikli 22 kohaselt tunnistatakse nõukogu direktiiv 80/68/EMÜ⁽⁴⁾ alates 23. detsembrist 2013 kehtetuks. Selleks et samad nõuetele vastavuse

(1) Nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllu- majandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) nr 1452/2001, (EÜ) nr 1453/2001, (EÜ) nr 1454/2001, (EÜ) nr 1868/94, (EÜ) nr 1251/1999, (EÜ) nr 1254/1999, (EÜ) nr 1673/2000, (EMÜ) nr 2358/71 ja (EÜ) nr 2529/2001 (ELT L 270, 21.10.2003, lk 1).

(2) Nõukogu 20. septembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1).

(3) Nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukor- ralduse ühtne määrus) (ELT L 299, 16.11.2007, lk 1).

(4) Nõukogu 17. detsembri 1979. aasta direktiiv 80/68/EMÜ põhjavee kaitse kohta teatavatest ohtlikest ainetest lähtuva reostuse eest (EÜT L 20, 26.1.1980, lk 43).

- eeskirjad hõlmaksid jätkuvalt põhjavee kaitset vastavalt direktiivis 80/68/EMÜ sätestatule selle viimasel kehtivuspäeval, on asjakohane kohandada nõuetele vastavuse reguleerimisala ning määratleda heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standard, mis hõlmaks kõnealuse direktiivi artiklite 4 ja 5 nõudeid.
- (57) Nõuetele vastavuse süsteem toob nii toetusesaajatele kui ka riigiasutustele kaasa teatavaid halduspiiranguid, kuna tuleb tagada arvestuse pidamine, kontrollide läbiviimine ja vajaduse korral karistuste kohaldamine. Kõnealused karistused peaksid olema proportsionaalsed, tõhusad ja hoiatavad. Kõnealused karistused ei tohiks piirata liidu või liikmesriigi õiguse alusel kehtestatud muid karistusi. Järjepidevuse huvides on asjakohane koondada liidu asjakohased sätted ühte õigusakti. Määruse (EL) nr 1307/2013 V jaotises osutatud väikepõllumajandustootjate kavas osalevate põllumajandustootjate puhul võidakse käsitada, et nõuetele vastavuse süsteemi kohaselt tehtavad pingutused ületavad kasu, mis tuleneb kõnealuste põllumajandustootjate kõnealuses süsteemis hoidmisest. Lihtsustamise huvides tuleks kõnealused põllumajandustootjad seega nõuetele vastavuse süsteemist ja eelkõige selle kontrollisüsteemist välja jätta ning vabastada nad nõuetele vastavusega seotud karistustest. Samas ei piira selline erand kohustust järgida sektoripõhist õiguse kohaldatavaid sätteid ning võimalust saada kõnealuse õiguse kohaselt kontrollitud ja karistatud.
- (58) Määrusega (EÜ) nr 1782/2003 kehtestati maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardite raamistik, mille alusel peavad liikmesriigid kehtestama riiklikud standardid, võttes arvesse asjaomaste alade eripära, sh mulla- ja ilmastikutingimusi, olemasolevat põllumajandustootmist (maakasutus, külvikord, põllumajandustavad) ja põllumajandusstruktuure. Kõnealuste maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardite eesmärk on aidata kaasa mulla erosiooni ärahoidmisele, mulla orgaanilise aine ja struktuuri säilitamisele, hooldustööde minimaalse taseme tagamisele, elupaikade kahjustamise vältimisele ning veevarude kaitsele ja majandamisele. Käesolevas määruses kehtestatud nõuetele vastavuse süsteemi laiem reguleerimisala peaks seega hõlmama raamistikku, mille alusel peavad liikmesriigid kehtestama heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise riiklikud standardid. Liidu raamistik peaks hõlmama ka eeskirju vee, mulla, süsinikuvarude, elurikkuse ja maastikuga seotud küsimuste paremaks käsitlemiseks ning ka maa minimaalset hooldustööde taset.
- (59) Toetusesaajatele peaks olema selgelt arusaadav, milliseid kohustusi tuleb nõuetele vastavuse eeskirjadega seoses järgida. Selleks peaksid liikmesriigid kõik kõnealuste eeskirjade alla kuuluvad nõuded ja standardid esitama ammendavalt, mõistetavalt ja selgitavalt, sealhulgas võimaluse korral elektrooniliselt.
- (60) Nõuetele vastavuse sätete tõhusaks rakendamiseks tuleb kontrollida, kas toetusesaajad täidavad oma kohustusi. Juhul kui liikmesriik otsustab kasutada võimalust jätta vähendamine või väljaarvamine kohaldamata, kui asjaomane summa on alla 100 euro, tuleb pädeval kontrolliasutusel järgneval aastal toetusesaajate valimi puhul kontrollida, et asjaomane mittevastavus on kõrvaldatud.
- (61) Komisjoni ja liikmesriikide sujuva koostöö tagamiseks ÜPP kulutuste rahastamisel ning eelkõige selleks, et võimaldada komisjonil teostada liikmesriikide finantsjuhtimise üle järelevalvet ja kontrollida akrediteeritud makseasutuste raamatupidamisarvestust ning see heaks kiita, on vajalik, et liikmesriigid edastaksid teatava teabe või hoiaksid seda komisjonile kättesaadavana.
- (62) Komisjonile edastatava teabe koostamiseks ning komisjonile täieliku ja kohese ligipääsu võimaldamiseks kulused käsitlevatele andmetele nii paber kandjal kui ka elektroonilisel kujul, tuleb sätestada andmete esitamise ja edastamise asjakohased eeskirjad ning ka tähtaegadega seotud eeskirjad.
- (63) Kuna riiklike kontrollisüsteemide ja vastavuse kontrolli kohaldamisega võivad seonduda isikuandmed ja ärisaladused, peaksid liikmesriigid ja komisjon tagama sellega seoses saadud teabe konfidentsiaalsuse.
- (64) Liidu eelarve usaldusväärse finantsjuhtimise ning erapooletuse tagamiseks nii liikmesriikide kui ka toetusesaajate tasandil tuleks kehtestada eeskirjad euro kasutamise kohta.
- (65) Omavääringu ja euro vahetuskursid võivad tehingu sooritamise ajal muutuda. Seega tuleks summadele kohaldatava kursi määramisel arvesse võtta määravat sündmust kõnealuse tehingu majandusliku eesmärgi saavutamiseks. Kohaldada tuleks vastava sündmuse kuupäeval kehtivat vahetuskursi. Tuleks täpsustada nimetatud rakendusjuhtu või loobuda selle kohaldamisest, järgides seejuures teatavaid kriteeriume, eelkõige kursimuutuste kiiret mõju. Vastavad kriteeriumid on kehtestatud nõukogu määruses (EÜ) nr 2799/98⁽¹⁾ ning need täiendavad määruse (EÜ) nr 1290/2005 sarnaseid sätteid. Selguse ja otstarbekuse huvides tuleks asjakohased sätted koondada ühte õigusakti. Seetõttu tuleks määrus (EÜ) nr 2799/98 kehtetuks tunnistada.

⁽¹⁾ Nõukogu 15. detsembri 1998. aasta määrus (EÜ) nr 2799/98, millega kehtestatakse põllumajanduse eurol põhinev valuutakord (EÜT L 349, 24.12.1998, lk 1).

- (66) Tuleks sätestada erieeskirjad selliste liidus või maailmaturul tekkivate erandlike rahanduslike olukordade jaoks, millele tuleb viivitamata reageerida, et tagada ÜPP alusel kehtestatud korra tõhus toimimine.
- (67) Liikmesriikidel, mis ei ole eurot kasutusele võtnud, peaks olema võimalus tasuda ÜPPga seotud õigusaktidest tulenevate kulude eest eurodes, mitte omavääringus. Tuleks kehtestada erieeskirjad tagamaks, et kõnealune võimalus ei too kaasa põhjendamatuid eeliseid maksete sooritajatele ega nende saajatele.
- (68) Iga ÜPP raames võetava meetme üle tuleks teha seiret ning seda tuleks hinnata meetme kvaliteedi tõstmiseks ja selle edusammude tõendamiseks. Sellega seoses tuleks kindlaks määrata näitajate loetelu ning komisjon peaks hindama ÜPP tulemuslikkust seoses järgmiste poliitikaeesmärkidega: elujõuline toidutööstus, loodusvarade säästev majandamine ja kliimameetmed ning tasakaalustatud territoriaalne areng. ÜPP hindamisel eelkõige seoses elujõulist toidutööstust käsitleva eesmärgiga tuleks võtta arvesse kõiki asjakohaseid tegureid, sealhulgas sisendihindade muutumist. Komisjon peaks kehtestama ühise seire- ja hindamissüsteemi jaoks raamistiku, millega muu hulgas tagatakse asjakohase teabe, sealhulgas liikmesriikidelt saadava teabe õigeaegne kättesaadavus. Seda tehes peaks komisjon võtma arvesse andmevajadust ning võimalike andmeallikate vahelist sünergia. Lisaks märgiti komisjoni teatises „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve – II osa“, et liidu üldeelarve kliimaga seonduvaid kulusid tuleks eri poliitikavaldkondade panuse abil suurendada vähemalt 20 %-le. Seetõttu peaks komisjon olema suuteline hindama ÜPP raames antava liidu toetuse mõju kliimaeesmärkidele.
- (69) Kohaldatakse liidu õigust, milles käsitletakse üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumist, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 95/46/EÜ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 45/2001⁽²⁾.
- (70) Euroopa Liidu Kohtu 9. novembri 2010. aasta otsusega liidetud kohtuasjades C-92/09 ja 93/09⁽³⁾ Volker und
- Markus Schecke GbR ja Hartmut Eifert v Land Hessen tunnistati määruse (EÜ) nr 1290/2005 artikli 42 lõike 1 punkt 8b ja artikkel 44a ning komisjoni määrus (EÜ) nr 259/2008⁽⁴⁾ kehtetuks osas, millega need näevad fondidest toetust saavate füüsiliste isikute puhul ette iga toetusesaaja isikuandmete avaldamise, tegemata vahet asjaomaste kriteeriumide alusel, nagu toetuse saamise ajavahemikud, toetuse sagedus või selle liik ja summa.
- (71) Pärast kõnealust otsust ning kuni uute eeskirjade vastuvõtmiseni, et võtta arvesse kohtu esitatud vastuväiteid, muudeti määrust (EÜ) nr 259/2008 komisjoni rakendusmäärusega (EL) nr 410/2011⁽⁵⁾, sätestamaks sõnaselgelt, et teabe avaldamise kohustus ei kehti füüsiliste isikute suhtes.
- (72) 2011. aasta septembris konsulteeris komisjon sidusrühmadega, kus osalesid professionaalsete põllumajandus- ja kaubandusorganisatsioonide esindajad, toidutööstuse ja töötajate esindajad ning kodanikuühiskonna ja liidu institutsioonide esindajad. Konsulteerimise käigus esitati eri valikuvõimalused seoses Euroopa põllumajandusfondidest toetust saanud füüsilisi isikuid käsitleva teabe avaldamisega ning seoses proportsionaalsuse põhimõtte järgimisega kõnealuse teabe avaldamisel. Kõnealusel konverentsil arutati vajadust avaldada füüsiliste isikute nimed, et vastata eesmärgile kaitsta paremini liidu finantshuve, suurendada läbipaistvust ning tõsta esile toetusesaajate saavutusi avalike hüvede pakkumisel, tagades samas, et kõnealuse avaldamisega ei minda kaugemale, kui on vajalik kõnealuste õiguspärase eesmärkide saavutamiseks.
- (73) Kohus ei seadnud otsuses asjas Volker und Markus Schecke GbR ja Hartmut Eifert v Land Hessen kahtluse alla eesmärgi – tugevdada avalikkuse fondidest saadud raha kasutamise üle – õiguspärasust. Kohus rõhutas siiski vajadust kaaluda toetusesaajaid puudutava teabe avaldamise meetodeid, mis vastavad sellise avaldamise eesmärgile, kuid riivavad vähem toetusesaajate eraelu puutumatuse õigust üldiselt ja konkreetsemalt õigust isikuandmete kaitsele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

⁽³⁾ [2010], EKL I-11063.

⁽⁴⁾ Komisjoni 18. märtsi 2008. aasta määrus (EÜ) nr 259/2008, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1290/2005 kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad seoses Euroopa Põllumajanduse Tagatistfondi (EAGF) ja Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) vahenditest toetuse saajaid hõlmava teabe avaldamisega (ELT L 76, 19.3.2008, lk 28).

⁽⁵⁾ Komisjoni 27. aprilli 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 410/2011, millega muudetakse komisjoni määrust (EÜ) nr 259/2008, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1290/2005 kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad seoses Euroopa Põllumajanduse Tagatistfondi (EAGF) ja Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) vahenditest toetuse saajaid hõlmava teabe avaldamisega (ELT L 108, 28.4.2011, lk 24).

- (74) Eesmärki tugevdada avalikkuse kontrolli üksikute toetusesaajate üle tuleks analüüsida uue finantsjuhtimis- ja kontrolliraamistiku alusel, mida kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014, ning liikmesriikide kogemusi arvestades. Kõnealusel uues raamistikus ei saa riiklike haldus- asutuste tehtav kontroll olla ammendav, eelkõige seetõttu, et peaaegu kõigi kavade puhul saab kohapeal kontrollida vaid piiratud osa populatsioonist. Lisaks on uue raamistikuga ette nähtud, et liikmesriigid võivad teatavatel tingimustel vähendada kohapealsete kontrollide arvu.
- Minimaalsete kontrollimäärade piisav suurendamine tekitaks praeguses olukorras riigiasutustele sellise täiendava finants- ja halduskoormuse, mida kõnealused riigiasutused ei suudaks kanda.
- (75) Sellega seoses võimaldab fondidest toetuse saajate nimede avaldamine tugevdada avalikkuse kontrolli fondide kasutamise üle ning on seepärast kasulik täiendus olemasolevale haldus- ja kontrolliraamistikule, mida on vaja liidu finantshuvide piisava kaitsetaseme tagamiseks. See saavutatakse osaliselt sellise avaldamise ennetava ja hoiatava mõju kaudu, takistades toetusesaajatel eeskirjade eiramist ning suurendades põllumajandustootjate isiklikku vastutust saadud riiklike vahendite kasutamisel.
- (76) Sellega seoses tuleks nõuetekohaselt tunnustada kodanikuühiskonna, sealhulgas meedia ja valitsusväliste organisatsioonide rolli ja panust pettuse ja avalike vahendite väärkasutuse vastasesse halduskontrolliraamistikku.
- (77) Asjakohase teabe avaldamine on samuti kooskõlas määruses (EL, Euratom) nr 966/2012 esitatud lähenemisviisiga.
- (78) Alternatiivina võiks saavutada eesmärgi tugevdada avalikkuse kontrolli üksikute toetusesaajate suhtes, kui sätestada liikmesriikide jaoks kohustus tagada avalikkuse juurdepääs asjakohasele teabele taotluse alusel, ilma teavet avaldamata. Nimetatud alternatiiv oleks siiski vähem tõhus ning tekiks oht luua soovimatuid lahknevusi rakendamisel. Seetõttu peaks riigiasutustel olema võimalik toetuda avalikkuse kontrollile üksikute toetusesaajate suhtes, avaldades nende nimed ja muu asjakohase teabe.
- (79) Et saavutada EAGFist ja EAFRDst saadud raha kasutamise üle avalikkuse kontroll, tuleb toetusesaajate kohta avalikustada teatav teave. Kõnealusel teave peaks sisaldama toetusesaaja isikuandmeid, toetuse summat ja seda, millisest fondist toetus saadi, ning asjaomase meetme eesmärki ja laadi. Kõnealusel teave tuleks avaldada sellisel viisil, mis riivaks vähem toetusesaajate õigust eraelu puutumatusel üldiselt ning täpsemalt isikuandmete kaitsele, mis on Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 7 ja 8 tunnustatud õigused.
- (80) Selle tagamiseks, et käesolev määrus oleks kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, on seadusandja uurinud kõiki alternatiivseid võimalusi fondidest saadava raha kasutamise üle avalikkuse kontrolli eesmärgi saavutamiseks, mida on analüüsitud nõukogu dokumendi 6370/13 lisas esitatud seletuskirjas, ning on valinud sellise võimaluse, millega riivatakse kõige vähemal määral asjaomaste isikute õigusi.
- (81) Üksikasjade avaldamine meetme kohta, mis annab põllumajandustootjale õiguse toetust saada, ning toetuse laadi ja eesmärgi kohta annaks avalikkusele konkreetset teavet toetust saanud tegevuse kohta ja toetuse andmise eesmärgi kohta. See suurendaks ka avalikkuse kontrolli ennetavat ja hoiatavat mõju finantshuvide kaitsemisel.
- (82) Selleks et jälgida tasakaalu ühelt poolt fondidest saadud raha kasutamise üle tehtava avalikkuse kontrolliga seotud taotletava eesmärgi ja teiselt poolt üldiselt toetusesaajate eraelu puutumatusel käsitleva õiguse ning täpsemalt isikuandmete kaitse vahel, tuleks võtta arvesse toetuse tähtsust. Pärast ulatuslikku analüüsi ja sidusrühmadega konsulteerimist ilmnes, et sellise avaldamise tõhustamiseks ning toetusesaajate õiguste riive piiramiseks on vaja kehtestada saadud toetussummana väljendatud lüvend, millest vähem toetust saanud isiku nime ei avaldata.
- (83) Kõnealusel lüvend peaks olema de-minimis lüvend, kajastama ÜPP raamistikus kehtestatud toetuskaavade taset ja põhinema sellel. Kuna liikmesriikide põllumajanduse struktuurid varieeruvad märkimisväärselt ning need võivad märgatavalt erineda liidu keskmise põllumajandusettevõtte struktuurist, tuleks lubada liikmesriikidel kohaldada nende konkreetset olukorda kajastavaid minimaalseid lüvendeid. Määruses (EL) nr 1307/2013 on sätestatud lihtne ja konkreetne kava väikeste põllumajandusettevõtete jaoks. Kõnealusel määruse artikliga 63 on kehtestatud toetussumma arvutamise kriteeriumid. Kui liikmesriigid kõnealusel kava kohaldavad, tuleks järjepidevuse huvides arvesse võetav lüvend kehtestada samal tasemel liikmesriigi poolt kindlaksmääratud summadega, millele on osutatud kõnealusel määruse (artikli 63 lõike 1 teises lõigus või artikli 63 lõike 2 teises lõigus. Kui liikmesriigid otsustavad kõnealusel kava mitte kohaldada, tuleks arvessevõetav lüvend kehtestada samal tasemel kava alusel antava toetuse võimaliku maksimumsummaga, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 63. Allapoole kõnealusel konkreetset lüvendit tuleks avaldada kogu asjaomane teave, välja arvatud toetusesaaja nimi, et anda maksumaksjale tõepärane pilt ÜPPst.

- (84) Kõnealuse teabe avaldamine koos käesolevas määruses sätestatud üldsusele antava üldise teabega suurendab liidu rahaliste vahendite kasutamise läbipaistvust ÜPP raames, aidates niiviisi kõnealust poliitikat nähtavamaks ja mõistetavamaks muuta. Teabe avaldamine võimaldab kodanikel osaleda rohkem otsustamisprotsessis ja see tagab juhtorganitele suurema legitiimsuse ning tulemuslikkuse ja suurema vastutuse kodanike ees. Samuti näitab see kodanikele, milliseid avalikke hüvesid põllumajanduses pakutakse, toetades seeläbi riigitoetuse õiguspärasust põllumajandussektoris.
- (85) Seetõttu tuleb arvestada, et asjakohase teabe üldine avalikustamine ei ületaks demokraatlikus ühiskonnas ning liidu finantshuvide kaitseks vajaliku avalikustamise piire, pidades silmas ka seda, kui kaalukas on taotletav eesmärk – avalikkuse kontroll fondide raha kasutamise üle.
- (86) Andmekaitseõuete järgimiseks tuleks fondidest toetuse saajaid teavitada enne andmete avaldamist sellest, et nende andmed avaldatakse. Neid tuleks teavitada ka sellest, et liidu finantshuvide tagamise eesmärgil võivad liidu ja liikmesriikide auditeerimis- ja uurimisorganid nende isikuandmeid töödelda. Lisaks tuleks toetusesaajaid teavitada nende õigustest, mis on sätestatud direktiivis 95/46/EÜ, ning kõnealuste õiguste kasutamisel kohaldatavast korrast.
- (87) Seepärast tuleks pärast põhjalikku analüüsi ja võttes arvesse hinnangut selle kohta, kuidas oleks kõige asjakohasem tagada toetusesaajate isikuandmete kaitse õigust, ning tuginedes lisaks käesoleva määruse üle peetud läbiarvade käigus komisjoni esitatud teabele, kehtestada käesoleva määrusega uued eeskirjad, mis käsitlevad teabe avaldamist kõikide fondidest toetuse saajate kohta.
- (88) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused.
- (89) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, mis on seotud järgmisega: makseasutuste ja koordineerivate asutuste akrediteerimise, akrediteeringu kehtetuks tunnistamise ja selle läbivaatamise menetlused ning makseasutuste akrediteeringu järelevalve menetlused; makseasutuste vahendite haldaja kinnituse aluseks olevat tööd ja kontrollid käsitlevad eeskirjad; koordineeriva asutuse toimimine ja teabe esitamine komisjonile kõnealuse koordineeriva asutuse poolt; eeskirjad seoses sertifitseerimisasutuste ülesannete, sealhulgas kontrollidega, ning kõnealuste asutuste koostatavate sertifikaatide ja aruannete ning saatedokumentidega. Nimetatud rakendamisvolitusi teostatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ⁽¹⁾.
- (90) Komisjoni rakendamisvolitused peaksid hõlmama ka järgmist: sertifitseerimisasutuste arvamuste aluseks olevad auditeerimispehmed, sealhulgas riskihindamine, sisekontrollid ja nõutav auditi tõendite tase; sertifitseerimisasutuste kasutatavad auditeerimismeetodid, võttes arvesse rahvusvahelisi auditeerimisstandardeid, et esitada oma arvamusi, sealhulgas asjakohasel juhul iga populatsiooni jaoks ühtse integreeritud valimi kasutamine ja asjakohasel juhul võimalus osaleda koos makseasutustega kohapealses kontrollis.
- (91) Rakendamisvolitused peaks hõlmama ka järgmist: eeskirjad põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemi ühetaoliseks rakendamiseks; liikmesriikidele EAGFi igakuiste maksete kindlaksmääramine; summade kindlaksmääramine riikliku sekkumise meetmete rahastamiseks; eeskirjad, milles käsitletakse komisjoni poolt kontrollideks vajalike satelliidifotode hankimise ja põllumajandusressursside seireks kasutatavate kaugseirerakenduste kaudu võetavate meetmete rahastamist; kõnealuste satelliidifotode hanke komisjonipoolse läbiviimise ja põllumajandusressursside üle seire teostamise menetlus; menetlus, mis reguleerib satelliidifotode ja meteoroloogiliste andmete hankimise, täiustamise ja kasutamise tingimusi ning kohaldatavaid tähtaegu.
- (92) Rakendamisvolitused peaksid hõlmama ka järgmist: finantsdistsipliini menetluses otsetoetuste kohandamise määr ja selle kohandamine ning tingimused, mida kohaldatakse assigneeringute suhtes, mis kantakse üle määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 169 lõike 3 kohaselt otsetoetuste rahastamiseks; eelarvedistsipliini menetluses maksete summa ajutine kindlaksmääramine ja eelarvejäägi ajutine jaotus liikmesriikide vahel.
- (93) Veelgi enam, komisjoni rakendusvolitused peaksid hõlmama järgmist: ajavahemiku kehtestamine, mille jooksul peavad akrediteeritud makseasutused koostama ja edastama komisjonile maaelu arengu programmidega seotud kulude vahedeklaratsioonid; liikmesriigile igakuiste või vahemaksete tegemise vähendamine või peatamine, üksikasjad makseasutuste eraldi arvepidamise kohta; makseasutuste raamatupidamisarvestusse kirjendatavate üksikasjade suhtes kohaldatavad eritingimused; eeskirjad riikliku ladustamisega seotud sekkumismeetmete rahastamise ja raamatupidamisarvestuse kohta ning muude

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

fondidest rahastatavate kulude kohta; automaatse kohustustest vabastamise korra rakendamise tingimused; komisjoni poolt liikmesriikidele tehtavate maksete nõuetekohase peatamise menetlus ja muud praktilised üksikasjad liikmesriikide poolt teabe hilise esitamise korral.

(94) Veelgi enam, komisjoni rakendamisolulitused peaksid hõlmama järgmist: menetlused, mis on seotud erikohustustega, mida liikmesriikidel tuleb seoses kontrolliga täita; menetlused, mis on seotud koostöökohustustega, mida liikmesriikidel tuleb täita seoses komisjoni läbiviidud kohapealsete kontrollidega ja juurdepääsuga teabele; menetlus ja muud praktilised üksikasjad kohustuse kohta anda aru eeskirjade eiramise ja pettuste kohta; tingimused, mille alusel tuleb säilitada tehtud makseid tõendavad dokumendid ja liidu õiguses ettenähtud haldusalaste ja füüsiliste kontrollide läbiviimisega seotud dokumendid; raamatupidamisarvestuse kontrollimine ja heakskiitmine ning vastavuse kontroll; liidu eelarvesse kantud summade välja jätmine liidu rahastamisest; alusetute maksete ja intresside tagasinõudemenetlused ning liikmesriikide poolt komisjonile seoses eeskirjade eiramisega esitatava teate ja teatise vormid.

(95) Komisjoni rakendamisolulitused peaksid hõlmama järgmist: eeskirjad, mille eesmärk on saavutada liikmesriikide kohustuste ühetaoline kohaldamine seoses liidu finantshuvide kaitsega; eeskirjad, mille eesmärk on saavutada kontrollide ühetaoline kohaldamine liidus; maksete või toetusõiguste osalise või täieliku lõpetamise kohaldamine ja arvutamine; alusetute maksete tagasinõudmine ja trahvide sissenõudmine, samuti menetlused alusetult määratud toetusõiguste ja intresside kohaldamise kohta. Nad peaksid hõlmama ka järgmist: halduskaristuste kohaldamine ja arvutamine; üksikasjalikud eeskirjad kergemat laadi mittevastavuse kindlakstegemiseks; eeskirjad, millega määratakse kindlaks juhtumid, mille puhul võivad liikmesriigid karistusena sissenõutud summad karistuste laadi tõttu endale jätta; ning igakuiste maksete peatamine komisjoni määrusega (EL) nr 1308/2013 hõlmatud erijuhtudel.

(96) Komisjoni rakendamisolulitused peaksid hõlmama järgmist: esitatavate tagatiste vorm ning tagatiste esitamise, nende heakskiitmise ja algsete tagatiste asendamise menetlus; tagatiste vabastamise menetlus ja liikmesriikide või komisjoni teatised seoses tagatistega. Rakendamisolulitused peaksid hõlmama ka järgmist: eeskirjad, mis on vajalikud ja põhjendatud eriolukorras, et lahendada konkreetseid probleeme seoses makseperioodide ja ettemaksete tegemisega; eeskirjad toetuse- ja maksetaotluste

kohta ning toetusõiguste taotluste kohta, sealhulgas taotluste esitamise lõppkuupäev, nõuded taotlustes märgitavate miinimumandmete kohta, toetusetaotluste muutmise või tühistamise sätted, toetusetaotluste esitamise nõudest vabastamine ning sätted, mis lubavad liikmesriigil kohaldada lihtsustatud menetlust või parandada ilmseid vigu.

(97) Komisjoni rakendamisolulitused peaksid samuti hõlmama järgmist: eeskirjad kontrolli läbiviimise kohta, et kontrollida kohustuste täitmist ning toetuse- või maksetaotlustes esitatud teabe õigsust ja täielikkust, sealhulgas eeskirjad kohapealsete kontrollide lubatavate mõõtmishälvete kohta; tehnilised kirjeldused ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi ühetaoliseks rakendamiseks; eeskirjad seoses põllumajanduslike majapidamiste üleandmisega, millega kaasneb ka sellise kohustuse üleandmine, mis tuleb veel täita seoses asjaomase toetuse saamise tingimustega; ning ettemaksete tegemise eeskirjad. Rakendamisolulitused peaks hõlmama ka järgmist: eeskirjad, mille eesmärk on saavutada äridokumentide kontrolli käsitlevate eeskirjade ühetaoline kohaldamine; menetlused, mis on seotud liikmesriikide endi andmepangadega ja isotoopide analüüside andmepangaga, mis aitab avastada pettust; menetlused, mis on seotud kontrolliasutuste- ja organite vahelise koostöö ja abiga; eeskirjad turustusnormide täitmisega seotud kontrollide tegemiseks, eeskirjad nõuete järgimise kontrollimise eest vastutavate asutuste kohta, samuti kontrolli sisu, sageduse ja turusetapi kohta, mille suhtes kontrolli kohaldatakse.

(98) Komisjoni rakendamisolulitused peaksid hõlmama ka järgmist: liikmesriikide poolt komisjonile esitatavad teatised seoses päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste ning kaitstud traditsiooniliste nimetustega seotud kontrollidega; eeskirjad tootespetsifikaatide järgimise kontrollimise eest vastutava asutuse kohta, sealhulgas juhul, kui geograafiline piirkond on kolmas riik; liikmesriikide rakendatavad meetmed kaitstud päritolunimetuste, geograafiliste tähiste ja kaitstud traditsiooniliste nimetuste ebaseadusliku kasutamise ärahoidmiseks; liikmesriikide tehtavad kontrollid, sealhulgas analüüsid.

Rakendamisolulitused peaks hõlmama ka järgmist: eeskirjad kontrollide tegemise kohta nõuetele vastavusega seotud kohustuste täitmise kontrollimiseks; üksikasjalikud menetlus- ja tehnilised eeskirjad, milles käsitletakse halduskaristuste arvutamist ja kohaldamist nõuetele vastavuse nõuetele mittevastavuse korral; eeskirjad seoses liikmesriikide poolt komisjonile artiklis 104 osutatud teabe edastamisega; ning meetmed liidu õiguse kohaldamise kaitseks, kui seda võivad ohustada omavääringuga seotud erandlikud rahandustavad.

- (99) Lisaks peaksid komisjoni rakendamisolitused hõlmama järgmist: ÜPP seire ja hindamisega seotud konkreetsed näitajad; eeskirjad, milles käsitletakse liikmesriikide poolt komisjonile edastatavat teavet, pidades silmas ÜPP seiret ja hindamist; eeskirjad fondidest toetuse saajate avaldamise vormi ja ajakava kohta; kohustuse teavitada toetusesaajaid sellest, et nende andmed avaldatakse, ühetaoline kohaldamine, ning komisjoni ja liikmesriikide koostöö seoses fondidest toetuse saajate avaldamisega.
- (100) Teatavate rakendusaktide vastuvõtmiseks tuleks kasutada nõuandemenetlust. Seoses rakendusaktidega, mis hõlmavad summade arvutamist komisjoni poolt, võimaldab nõuandemenetlus komisjonil võtta endale täieliku vastutuse eelarve haldamise eest ning seab sihiks suurendada tõhusust, prognoositavust ja kiirust, võttes arvesse ajalisi piiranguid ja eelarvemenetlusi. Rakendusaktide puhul, mis seonduvad liikmesriikidele tehtavate maksete ning raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise menetluse läbiviimisega, võimaldab nõuandemenetlus komisjonil võtta endale täieliku vastutuse eelarve haldamise eest ning kontrollida makseasutuste raamatupidamise aastaaruandeid raamatupidamise heakskiitmise eesmärgil, või juhul, kui kulusid ei ole kantud kooskõlas liidu eeskirjadega, selliste kulude liidu rahastamisest välja jätmiseks. Muudel juhtudel tuleks rakendusaktide vastuvõtmiseks kasutada kontrollimenetlust.
- (101) Komisjonile tuleks anda õigus võtta ilma määrust (EL) nr 182/2011 kohaldamata vastu rakendusakte seoses EAGFi kuludeks eraldatava netosaldo kindlaksmääramisega ja lisamaksete või mahaarvamiste tegemisega igakuiste maksete tegemise korra kontekstis.
- (102) Kuna üleminek käesoleva määrusega kehtetuks tunnistatavate määruste kohastelt süsteemidelt käesoleva määruse kohastele süsteemidele võib põhjustada praktilisi ja konkreetseid raskusi, tuleks ette näha, et komisjon võib vastu võtta vajalikke ja nõuetekohaselt põhjendatud meetmeid.
- (103) Kavandatud meetmete tõrgeteta rakendamiseks valmistumise kiireloomulisuse tõttu peaks käesolev määrus jõustuma *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.
- (104) Kuna käesoleva määruse alusel rahastatavate maaelu arengu programmide programmitöö periood algab 1. jaanuaril 2014, peaks käesolev määrus kohalduma alates nimetatud kuupäevast. Samas, kuna põllumajanduslik eelarveaasta hõlmab kantud kulusid ja saadud tulusid, mille makseasutused kannavad fondide eelarve raamatupidamisarvestusse seoses eelarveaastaga N, mis algab aasta N-1 16. oktoobril ja lõpeb aasta N 15. oktoobril, tuleks sätteid, mis käsitlevad makseasutuste ja koordineerivate asutuste akrediteerimist ja akrediteeringu kehtetuks tunnistamist ning komisjoni asjakohaseid volitusi, fondide finantsjuhtimist nagu eelarve ülemmäär, põllumajandussektori kriisireserv, eelarvedistsipliin ja sihtotstarbelised tulud, kohaldada varasemast kuupäevast, mis vastab 2014. eelarveaasta algusele, s.o 16. oktoober 2013. Samal põhjusel peaks sätteid, mis käsitlevad komisjoni poolt tehtavate igakuiste maksete menetlust ja makseasutuste kinnipidamist maksetähtaegadest, kohaldama kantud kuludele alates 2014. eelarveaasta algusest, s.o 16. oktoober 2013.
- (105) Euroopa andmekaitseinspektoriga on konsulteeritud ning ta võttis vastu arvamuse⁽¹⁾.
- (106) Kuna käesoleva määruse eesmäärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, arvestades seoseid muude ÜPP vahenditega ning laienenud liidus liikmesriikide kasutuses olevate rahaliste vahendite piiratust, küll aga saab neid mitmeks aastaks tagatud liidu rahastamise ja prioriteetidele keskendumise kaudu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 5 subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus kõnealuste eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

REGULEERIMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimisala

Käesolevas määruses sätestatakse eeskirjad järgneva kohta:

- a) kulude rahastamine ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) raames, sealhulgas maaelu arengu kulude rahastamine;
- b) põllumajandusettevõtete nõustamise süsteem;
- c) liikmesriikide kehtestatavad haldus- ja kontrollisüsteemid;
- d) nõuetele vastavuse süsteem;
- e) raamatupidamisarvestuse kontrollimine ja heakskiitmine.

⁽¹⁾ ELT C 35, 9.2.2012, lk 1 ja ELT C 100, 6.4.2013, lk 10.

Artikkel 2

Käesolevas määruses kasutatud mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:
  - a) „põllumajandustootja” – põllumajandustootja määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 tähenduses;
  - b) „põllumajanduslik tegevus” – põllumajanduslik tegevus määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 tähenduses;
  - c) „põllumajandusmaa” – põllumajandusmaa määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 tähenduses;
  - d) „põllumajanduslik majapidamine” – põllumajanduslik majapidamine määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 tähenduses;
  - e) „otsetoetused” – otsetoetused määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 1 tähenduses;
  - f) „põllumajandusosalased sektoripõhised õigusaktid” – kohaldatavad õigusaktid, mis on vastu võetud ELi toimimise lepingu artikli 43 alusel ÜPP raames, samuti, kui see on asjakohane, delegeeritud õigusaktid või rakendusaktid, mis on vastu võetud selliste õigusaktide alusel, ning määruse (EL) nr 1303/2013 II osa EAFRDile kohalduvas ulatuses;
  - g) „eeskirjade eiramine” – eeskirjade eiramine nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 artikli 1 lõike 2 tähenduses.
2. ÜPP rahastamise, haldamise ja seire puhul võidakse „vääramatut jõu” ja „erandlike asjaoludena” tunnustada eelkõige järgmist:
  - a) toetusesaaja surm;
  - b) toetusesaaja pikaajaline töövõimetus;
  - c) raske loodusõnnetus, mis kahjustab tõsiselt põllumajanduslikku majapidamist;
  - d) põllumajandusliku majapidamise loomakasvatushoonete hävimine õnnetusjuhtumi tagajärjel;
  - e) toetusesaaja karja osa või kogu karja haigestumine loomataudi või vastavalt osade või kõigi põllukultuuride nakatumine taimehaigusesse;
  - f) kogu põllumajandusliku majapidamise või selle olulise osa sundvõõrandamine, kui taotluse esitamise päeval ei olnud võimalik sundvõõrandamist ette näha.

II JAOTIS

PÕLLUMAJANDUSFONDIDE ÜLDSÄTTED

I PEATÜKK

Põllumajandusfondid

Artikkel 3

Põllumajanduskulude rahastamise fondid

1. ELi toimimise lepingus sätestatud ÜPP eesmärkide saavutamiseks rahastatakse nimetatud poliitika meetmeid, sealhulgas maaelu arengut, järgmistest fondidest:
  - a) Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF);
  - b) Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD).
2. EAGF ja EAFRD („fondid”) on Euroopa Liidu üldeelarve („liidu eelarve”) osad.

Artikkel 4

EAGFi kulud

1. EAGFi rakendatakse liikmesriikide ja liidu halduskoostöö korras. Sellest rahastatakse liidu õigusega kooskõlas kantavaid järgmisi kulusid:
  - a) põllumajandusturgusid reguleerivad või toetavad meetmed;
  - b) ÜPP raames põllumajandustootjatele makstavad otsetoetused;
  - c) liidu rahaline osalus põllumajandustoodete teavitus- või/ja müügi edenduse meetmetes liidu siseturul ja kolmandates riikides, mida liikmesriigid rakendavad muude kui artiklis 5 osutatud ja komisjoni poolt väljavalitud programmide alusel;
  - d) liidu rahaline osalus liidu koolipuu- ja köögivilja kavas, millele on osutatud määruse (EL) nr 1308/2013 artiklis 23, ning loomahaiguste ja tarbijate usalduse kaotusega seotud meetmetes, millele on osutatud kõnealuse määruse artiklis 155.
2. EAGFist rahastatakse otseselt ning kooskõlas liidu õigusega järgmisi kulusid:
  - a) põllumajandustoodete müügi edenduse otseselt komisjoni poolt või rahvusvaheliste organisatsioonide vahendusel;
  - b) liidu õiguse kohaselt võetud meetmed põllumajanduse geneetiliste ressursside säilitamise, kirjeldamise, kogumise ja kasutamise tagamiseks;

- c) põllumajanduse raamatupidamise andmesüsteemide loomine ja haldamine;
- d) põllumajandusuuringute süsteemid, sealhulgas põllumajanduslike majapidamiste struktuuriuuringud.

Artikkel 5

EAFRD kulud

EAFRD-d rakendatakse liikmesriikide ja liidu halduskoostöö korras. Sellest rahastatakse liidu rahalist osalust maaelu arengu programmides, mida rakendatakse vastavalt maaelu arengu toetamist käsitlevale liidu õigusele.

Artikkel 6

Muud kulud, sealhulgas tehniline abi

Mõlemast fondist võidakse komisjoni algatusel ja/või tema nimel otseselt rahastada ÜPP rakendamiseks vajalikku ettevalmistust, seiret, haldus- ja tehnilist abi ning ka hindamis-, auditeerimis- ja kontrollimeetmeid. Nimetatud meetmed hõlmavad eelkõige järgmist:

- a) ÜPP analüüsi, haldamise, seire-, teabevahetuse ja rakendamise meetmed, samuti kontrollisüsteemide ning tehnilise ja haldusabi rakendamiseks seotud meetmed;
- b) artikli 21 kohasteks kontrollideks vajalike satelliidifotode hankimine komisjoni poolt;
- c) artikli 22 kohaselt põllumajandusressursside seireks kasutatavate kaugseirerakenduste kaudu komisjoni poolt võetavad meetmed;
- d) meetmed, mis on vajalikud teabevahetuse, vastastikuse sidumise ning ÜPP rahastamiseks kasutatavate fondide finantsjuhtimise järelevalve ja kontrolli meetodite ja tehniliste vahendite säilitamiseks ja arendamiseks;
- e) ÜPP kohta teabe esitamine kooskõlas artikliga 45;
- f) ÜPP alased uuringud ning fondidest rahastatud meetmete hindamine, sealhulgas hindamismeetodite parendamine ja teabevahetus ÜPP tavade kohta;
- g) vajaduse korral ÜPPga seotud rakendusasutused, mis on asutatud vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 58/2003⁽¹⁾;
- h) teabe levitamise, teadlikkuse tõstmise, koostöö edendamise ja kogemuste vahetamisega seotud meetmed, mida võetakse liidu tasandil maaelu arengu raames, sealhulgas asjaomaseid osapooli liitva võrgustiku loomine;

⁽¹⁾ Nõukogu 19. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 58/2003, millega kehtestatakse nende täitevasutuste põhikiri, kellele usaldatakse teatavad ühenduse programme juhtimisega seotud ülesanded (EÜT L 11, 16.1.2003, lk 1).

- i) liidu kvaliteedipoliitika raames logode väljatöötamiseks, registreerimiseks ja kaitseks ning sellega seotud intellektuaalse omandi õiguste kaitseks vajalikud meetmed, sealhulgas vajalikud infotehnoloogilised (IT-) arendused.

II PEATÜKK

Makseasutused ja teised asutused

Artikkel 7

Makseasutuste ja koordineerivate asutuste akrediteerimine ning akrediteeringu kehtetuks tunnistamine

1. Makseasutused on liikmesriikide asutused või talitused, kes vastutavad artikli 4 lõikes 1 ja artiklis 5 osutatud kulude haldamise ja kontrolli eest.

Kui maksete tegemine välja arvata, võib nimetatud ülesannete täitmist delegeerida.

2. Liikmesriigid akrediteerivad makseasutustena asutused või talitused, kelle halduslik ülesehitus ja sisekontrollisüsteem annavad piisava tagatise selle kohta, et maksed on seaduslikud ja korrektsed ning nende üle peetakse nõuetekohaselt arvet. Selleks täidavad makseasutused artikli 8 lõike 1 punkti a kohaselt komisjoni kehtestatud akrediteerimise miinimumtingimusi seoses sisekeskkonna, kontrollitegevuse, teabe ja selle edastamise ning järelevalvega.

Iga liikmesriik seab, võttes arvesse oma põhiseaduslikke sätteid, akrediteeritud makseasutuste arvu piiriks mitte rohkem kui üks asutus riigi tasandil või, kui see on kohaldatav, üks asutus piirkonna kohta. Kui makseasutused luuakse piirkondlikul tasandil, peavad liikmesriigid siiski lisaks akrediteerima riiklikul tasandil makseasutuse selliste toetuskavade jaoks, mida nende iseloomu tõttu tuleb hallata riigi tasandil, või andma kõnealuste kavade haldamise volitused üle oma piirkondlikele makseasutustele.

Erandina teisest lõigust võivad liikmesriigid säilitada sama arvu makseasutusi, kui on akrediteeritud enne 20. detsembri 2013.

Komisjon esitab enne 2016. aasta lõppu Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande liidu makseasutuste süsteemi toimimise kohta, lisades vajaduse korral ka seadusandlikud ettepanekud.

3. Hiljemalt asjaomasele eelarveaastale järgneva aasta 15. veebruariks koostab akrediteeritud makseasutuse juht järgmised dokumendid:

- a) raamatupidamise aastaaruanne kulude kohta, mis on kantud nende akrediteeritud makseasutustele delegeeritud ülesannete täitmise käigus, millele on lisatud vajalik teave raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise kohta vastavalt artiklile 51;

- b) vahendite haldaja kinnitus raamatupidamisaruande täielikkuse, täpsuse ja õigsuse ning sisekontrollisüsteemide nõuetekohase toimimise kohta, võttes aluseks objektiivsed kriteeriumid, samuti raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta;
- c) iga-aastane kokkuvõte lõplikest auditiaruannetest ja tehtud kontrollidest, sealhulgas süsteemides tuvastatud vigade ja nõrkuste olemuse ja ulatuse analüüs ning võetavad või kavandatavad parandusmeetmed.

Komisjon võib 15. veebruari tähtaega erandkorras asjaomase liikmesriigi taotluse alusel pikendada kõige rohkem kuni 1. märtsini.

4. Mitme makseasutuse akrediteerimise korral määrab liikmesriik avalik-õigusliku asutuse („koordineeriv asutus”), kellele ta paneb järgmised ülesanded:

- a) komisjonile esitatava teabe kogumine ja komisjonile edastamine;
- b) vastavalt vajadusele meetmete võtmine või koordineerimine, eesmärgiga kõrvaldada üldist laadi puudused ja teavitada komisjoni järelemeetmetest;
- c) liidu eeskirjade kooskõlastatud kohaldamise edendamine ja võimaluse korral tagamine.

Esimese lõigu punktis a osutatud finantsteabe töötlemisega seoses kohaldatakse koordineeriva asutuse suhtes liikmesriigipoolset eriakrediteerimist.

5. Kui akrediteeritud makseasutus ei täida või enam ei täida ühte või mitut lõikega 2 ettenähtud akrediteerimiskriteeriumit, tunnistas liikmesriik omal algatusel või komisjoni taotlusel akrediteeringu kehtetuks, kui makseasutus ei tee vajalikke kohandusi vastavalt probleemi tõsidusele kindlaks määratud tähtaja jooksul.

6. Makseasutused haldavad oma vastutusalasse kuuluvaid riikliku sekkumisega seotud toiminguid ja tagavad nende kontrolli ning neil lasub üldine vastutus kõnealuses valdkonnas.

Artikkel 8

Komisjoni volitused

1. Artikliga 7 ettenähtud süsteemi tõhusa toimimise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 111 vastu delegeeritud õigusakte seoses järgneva:

- a) vastavalt artikli 7 lõigetes 2 ja 4 osutatud makseasutuste ja koordineerivate asutuste akrediteerimise miinimumtingimused;

- b) makseasutuste kohustused seoses riikliku sekkumisega, samuti eeskirjad nende haldus- ja kontrollialase pädevuse sisu kohta.

2. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad seoses järgneva:

- a) makseasutuste ja koordineerivate asutuste akrediteerimise, akrediteeringu kehtetuks tunnistamise ja selle läbivaatamise menetlused ning makseasutuste akrediteeringu järelevalve menetlused;
- b) makseasutuse vahendite haldaja kinnituse aluseks olev töö ja kontrollid;
- c) artikli 7 lõikes 4 osutatud koordineeriva asutuse toimimine ja teabe esitamine komisjonile.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 9

Sertifitseerimisasutused

1. Sertifitseerimisasutus on liikmesriigi määratud avalik-õiguslik või eraõiguslik auditeerimisasutus. Juhul, kui see asutus on eraõiguslik auditeerimisasutus, ja kui kohaldatav liidu või liikmesriigi õigus seda nõuab, valib selle välja liikmesriik avaliku pakkumismenetluse teel. Sertifitseerimisasutus esitab kooskõlas rahvusvaheliselt aktsepteeritud auditeerimisstandarditega koostatud arvamuse, milles käsitletakse makseasutuse raamatupidamise aastaaruande täielikkust, täpsust ja õigsust, sisekontrollisüsteemi nõuetekohast toimimist ja selliste kulude seaduslikkust ja korrektsust, mille suhtes on taotletud komisjonilt hüvitamist. Kõnealuses arvamuses märgitakse ka, kas kontroll seab kahtluse alla väited, mis on esitatud vahendite haldaja kinnituses.

Sertifitseerimisasutus peab valdama vajalikku tehnilist oskustea- vet. Sertifitseerimisasutus on oma tegevuses sõltumatu nii makseasutusest kui ka asjaomastest koordineerivast asutusest ning kõnealusele asutusele akrediteeringu andnud asutusest.

2. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad seoses sertifitseerimisasutuste ülesannetega, sealhulgas kontrollidega, ning kõnealuste asutuste koostatavate sertifikaatide ja aruannete ning saatedokumentidega. Võttes arvesse vajadust saavutada integreeritud lähenemisviisi raames maksimaalne tõhusus tehingute kontrollimise ja ametliku auditeerimisotsuse osas, sätestatakse rakendusaktides ka:

- a) auditeerimispõhimõtted, millel põhinevad sertifitseerimisasutuste arvamused, sealhulgas riskihindamine, sisekontrollid ja nõutav auditi tõendusmaterjali tase;

b) sertifitseerimisasutuste kasutatavad auditeerimismeetodid, võttes arvesse rahvusvahelisi auditeerimisstandardeid, et esitada oma arvamusi, sealhulgas vajaduse korral iga populatsiooni jaoks ühtse integreeritud valimi kasutamine ja kui see on asjakohane, võimalus osaleda koos makseasutustega kohapealsete kontrollide tegemisel.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 10

Makseasutuste tehtud maksete vastuvõetavus

Liit võib artikli 4 lõikes 1 ja artiklis 5 osutatud kulusid rahastada vaid juhul, kui need on kantud akrediteeritud makseasutuste poolt.

Artikkel 11

Täismaksud toetusesaajatele

Käesoleva määrusega ettenähtud rahastamisega seotud maksed makstakse toetusesaajatele välja täies ulatuses, kui liidu õiguses ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti.

III JAOTIS

PÕLLUMAJANDUSETTEVÕTETE NÕUSTAMISE SÜSTEEM

Artikkel 12

Põhimõte ja reguleerimisala

1. Liikmesriigid loovad põllumajandusmaa majandamist ja põllumajandusettevõtete juhtimist käsitleva toetusesaajate nõustamise süsteemi („põllumajandusettevõtete nõustamise süsteem”). Kõnealust põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemi viivad ellu määratud avalik-õiguslikud ja/või valitud eraõiguslikud isikud.

2. Põllumajandusettevõtete nõustamise süsteem hõlmab vähemalt järgmist:

- a) VI jaotise I peatükis sätestatud kohustuslikest majandamisnõuetest ning maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standarditest tulenevad kohustused põllumajandusettevõtte tasandil;
- b) määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotise 3. peatükis sätestatud kliimat ja keskkonda säästvad põllumajandustavad ning põllumajandusmaa säilitamine, millele on osutatud määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktis c;
- c) maaelu arengu programmides sätestatud põllumajandusettevõtte tasandi meetmed, mille eesmärk on põllumajandusettevõtete kaasajastamine, konkurentsivõime suurendamine, eri sektoritesse integreerimine, uuenduslikkus ja turule orienteeritus ning ettevõtluse edendamine;

d) direktiivi 2000/60/EÜ artikli 11 lõike 3 rakendamiseks kindlaksmääratud nõuded toetusesaajate tasandil;

e) liikmesriikide poolt määruse (EÜ) nr 1107/2009 artikli 55 rakendamiseks määratletud nõuded toetusesaajate tasandil, eelkõige direktiivi 2009/128/EÜ artiklis 14 osutatud nõue.

3. Põllumajandusettevõtete nõustamise süsteem võib hõlmata ka eelkõige järgmist:

- a) põllumajandusettevõtete tegevuse ümberkorraldamise ja nende majandustegevuse mitmekesistamise edendamine;
- b) riskijuhtimine ja asjakohaste ennetusmeetmete kasutuselevõtmine tegutsemiseks loodusõnnetuste, katastroofide ning looma- ja taimehaiguste korral;
- c) määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 28 lõikes 3 ja artikli 29 lõikes 2 osutatud siseriikliku õigusega kehtestatud miinimumnõuded;
- d) kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise, elurikuse ja veekaitsega seotud teave vastavalt käesoleva määruse I lisas sätestatule.

Artikkel 13

Põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemiga seonduvad erinõuded

1. Liikmesriigid tagavad, et põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemi raames töötavad nõustajad on nõuetekohase kvalifikatsiooniga ja korrapäraselt koolitatud.

2. Liikmesriigid tagavad nõustamise ja kontrollide lahususe. Sellega seoses ning ilma et see piiraks sellise siseriikliku õiguse kohaldamist, milles käsitletakse üldsuse juurdepääsu dokumentidele, tagavad liikmesriigid, et artikli 12 lõikes 1 osutatud valitud ja määratud asutused ei avalikusta isiklikku või isikustatud teavet ega andmeid, mille nad on saanud oma nõustamistegevuse käigus, muudele isikutele kui asjaomase põllumajandusliku majapidamise juhtimise eest vastutavale toetusesaajale, välja arvatud juhul, kui nõustamistegevuse käigus on avastatud eeskirjade eiramisi või rikkumisi, mille puhul lasub liidu või siseriikliku õigusega sätestatud kohustus teavitada ametivõime, eelkõige kriminaalkuritegude puhul.

3. Asjaomane riigiasutus edastab peamiselt elektrooniliste vahendite kaudu potentsiaalsele toetusesaajale asjakohase loetelu artikli 12 lõikes 1 osutatud valitud ja määratud isikute kohta.

Artikkel 14

Juurdepääs põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemile

Toetusesaajad ja põllumajandustootjad, kes ei saa toetust ÜPP raames, võivad kasutada põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemi vabatahtlikult.

Ilma et see piiraks artikli 99 lõike 2 neljanda lõigu kohaldamist, võivad liikmesriigid siiski määrata objektiivsete kriteeriumide alusel toetusesaajate kategooriad, kellel on eelisjuurdepääs põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemile, sealhulgas piiratud ressurssidega tegutsevad võrgustikud määruse (EL) nr 1305/2013 artiklite 53, 55 ja 56 tähenduses.

Sel juhul tagavad liikmesriigid, et eelistatakse neid põllumajandustootjaid, kelle juurdepääs muule nõuandeteenusele kui põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemile on kõige rohkem piiratud.

Põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemiga tagatakse, et toetusesaajatel on juurdepääs nõuandele, mis arvestab põllumajandusliku majapidamise konkreetset olukorda.

Artikkel 15

Komisjoni volitused

Komisjon võib vastu võtta rakendusakte, millega kehtestatakse eeskirjad põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemi ühetaoliseks rakendamiseks, et muuta see süsteem täielikult toimivaks.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

IV JAOTIS

FONDIDE FINANTSJUHTIMINE

I PEATÜKK

EAGF

1. jagu

Kulude rahastamine

Artikkel 16

Eelarve ülemmäär

1. EAGFi kulude iga-aastane ülemmäär koosneb maksimumsummadest, mis on selle jaoks kindlaks määratud määrusega (EL, Euratom) nr 1311/2013.

2. Juhul kui liidu õigus näeb ette summad, mis tuleb lõikes 1 osutatud summadest maha arvata või neile juurde liita, võtab komisjon ilma artiklis 116 osutatud menetlust kohaldamata vastu liidu õiguses osutatud andmete põhjal EAGFi kuludeks eraldatava netosaldo.

Artikkel 17

Igakuised maksed

1. Komisjon teeb artikli 4 lõikes 1 osutatud kulude rahastamiseks vajalikud assigneeringud liikmesriikidele kättesaadavaks igakuiste maksetena, võttes aluseks akrediteeritud makseasutuste poolt võrdlusperioodil kantud kulud.

2. Kuni komisjoni igakuiste maksete ülekandmiseni koondatavad liikmesriigid ise kuludeks vajalikud vahendid vastavalt oma akrediteeritud makseasutuste vajadustele.

Artikkel 18

Igakuiste maksete tegemise kord

1. Ilma et see piiraks artiklite 51 ja 52 kohaldamist, teeb komisjon igakuised maksed akrediteeritud makseasutuste poolt kantud kulude hüvitamiseks võrdluskuu jooksul.

2. Igakuised maksed kantakse liikmesriikidele üle hiljemalt kantud kulude järgse teise kuu kolmandal tööpäeval. 1.–15. oktoobrini liikmesriikide kantud kulud loetakse tehtuks oktoobrikuus. 16.–31. oktoobrini kantud kulud loetakse tehtuks novembrikuus.

3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega määratakse kindlaks tema poolt igakuiselt tehtavad maksed, võttes aluseks liikmesriikide kuludeklaratsiooni ja vastavalt artikli 102 lõikele 1 esitatud teabe ning võttes arvesse artikli 41 kohaselt kohaldatavaid vähendusi ja peatamisi või muid korrektsioone. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

4. Komisjon võib ilma artiklis 116 osutatud menetlust kohaldamata võtta vastu rakendusakte, millega määratakse kindlaks lisamaksed või mahaarvamised. Sel juhul teavitatakse sellest artikli 116 lõikes 1 osutatud komiteed selle järgmisel koosolekul.

Artikkel 19

Haldus- ja personalikulud

Fondiga ei kaeta liikmesriikide ja EAGFi toetuse saajate kantud haldus- ja personalikulud.

Artikkel 20

Riikliku sekkumise kulud

1. Kui ühise turukorralduse raames ei ole riikliku sekkumise puhul kehtestatud kindlat summat ühiku kohta, siis rahastatakse asjaomast meedet EAGFist kogu liidus ühtsete standardsummade alusel, eelkõige kui tegemist on liikmesriikidest pärit rahaliste vahenditega, mida kasutatakse toodete kokkuostuks ning sekkumistoodete ladustamisest ja vajaduse korral töötlemisest tulenevateks materiaalseteks tehinguteks.

2. Riikliku ladustamise kulude EAGFi poolse rahastamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte seoses järgnevaga:

a) liidu toetuse saamise tingimustele vastavate meetmete liigid ning hüvitamise tingimused;

b) rahastamiskõlblikkuse tingimused ja arvutusmeetodid makseasutuste poolt tegelikult tuvastatud asjaolude alusel, komisjoni kehtestatud kindlamääraliste summade alusel või põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktidega ettenähtud kindlamääraliste või mittekindlamääraliste summade alusel.

3. Selleks et tagada liidu eelarvesse EAGFi jaoks kirjendatud assigneeringute nõuetekohane haldamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad järgmise kohta: riikliku sekkumisega seotud toimingute maksumuse hindamine, riikliku sekkumise alla kuuluvate toodete kao või rikkumise korral võetavad meetmed ja rahastatavate summade kindlaksmääramine.

4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse lõikes 1 osutatud summad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 21

Satelliidifotode hankimine

Komisjon ja liikmesriigid lepivad kokku kontrollideks vajalike satelliidifotode loetelus vastavalt iga liikmesriigi koostatud spetsifikaadile.

Komisjon edastab asjaomased satelliidifotod tasuta kontrolliasutustele või kontrolliasutusi esindama volitatud teenusepakkujatele.

Komisjon jääb satelliidifotode omanikuks ning nõuab need töö lõpuleviimisel tagasi. Komisjon võib ka nõuda, et võetaks ette töö tehnoloogiate ja töömeetodite täiustamiseks seoses põllumajandusmaa kontrolliga kaugseire teel.

Artikkel 22

Põllumajandusressursside seire

Artikli 6 punkti c alusel rahastatavate meetmete eesmärk on anda komisjonile vahendid, et:

- a) juhtida liidu põllumajandusturge ülemaailmses kontekstis;
- b) tagada nii põllumajandusmaa, sealhulgas agrometsanduse, kui ka põllukultuuride seisundi põllumajanduslik seire ja põllumajanduslik keskkonnaseire, et prognoosida eelkõige saagikust ja põllumajandustoodangut;
- c) jagada rahvusvahelises kontekstis juurdepääsu kõnealustele prognoosidele, näiteks ÜRO organisatsioonide või muude rahvusvaheliste ametite koordineeritavate algatustega seoses;
- d) suurendada maailmaturgude läbipaistvust ning
- e) tagada ka agrometeoroloogilise süsteemi tehnoloogiline järelevalve.

Artikli 6 punkti c kohaselt rahastatud meetmed hõlmavad ÜPP rakendamiseks ja seireks vajaliku teabe, sealhulgas satelliidipõhiste ja meteoroloogiliste andmete kogumist või hankimist; ruumiandmete infrastruktuuri ja veebisaidi loomist, ilmastikutingimuste alaste eriuuringute teostamist, mulla funktsionaalsuse jälgimise toetamiseks kasutatavat kaugseiret ning agrometeoroloogiliste ja ökonomeetriseliste mudelite ajakohastamist. Vajaduse korral rakendatakse nimetatud meetmeid koostöös riiklike laborite ja asutustega.

Artikkel 23

Rakendamisolulitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse:

- a) eeskirjad, milles käsitletakse artikli 6 punktide b ja c kohast rahastamist,
- b) menetlus, mille alusel võetakse artiklites 21 ja 22 osutatud meetmed seatud eesmärkide saavutamiseks;
- c) satelliidifotode ja meteoroloogiliste andmete hankimise, täiustamise ja kasutamise tingimused ning kohaldatavad tähtajad.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. jagu

Eelarvedistsipliin

Artikkel 24

Ülemmäärast kinnipidamine

1. Eelarvemenetluse ja eelarve täitmise ajal ei või EAGFi kuldudega seotud assigneeringud ületada artiklis 16 osutatud summat.

Kõik komisjoni poolt esitatud ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu, nõukogu või komisjoni poolt vastu võetud õigusaktid, mis mõjutavad EAGFi eelarvet, peavad vastama artiklis 16 osutatud summale.

2. Kui liidu õigusega on liikmesriigiga seonduvate põllumajanduskulude puhul ettenähtud rahaline ülemmäär eurodes, hüvitatakse sellised kulud eurodes kindlaksmääratud ülemmäär ulatuses, ning artikli 41 kohaldamise korral koos vajalike kohandustega.

3. Määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 7 osutatud otsetoetuste riiklike ülemmäärased, mida on korrigeeritud käesoleva määruse artiklis 26 sätestatud kohandustega, käsitletakse rahaliste ülemmääradena eurodes.

*Artikkel 25***Põllumajandussektori kriisireserv**

Põllumajanduslikku tootmist või turustamist mõjutavate suurte kriiside korral põllumajandussektorile lisatoetuse andmiseks luuakse reserv (põllumajandussektori kriisireserv), vähendades iga aasta alguses artiklis 26 osutatud finantsdistsipliini mehhanismiga otsetoetusi.

Reservi kogusumma on 2 800 miljonit eurot, aastaste osamaksetega summas 400 miljonit eurot (2011. aasta hindades) ajavahemikul 2014–2020, ja see lisatakse määruse (EL, Euratom) nr 1311/2013 lisas sätestatud mitmeaastase finantsraamistiku rubriiki 2.

*Artikkel 26***Finantsdistsipliin**

1. Selle tagamiseks, et määruses (EL, Euratom) nr 1311/2013 sätestatud turuga seotud kulude ja otsetoetuste rahastamiseks kasutatavaid aastaseid ülemmäärasid ei ületataks, määratakse kindlaks otsetoetuste kohandamise määr („kohandamise määr“), kui asjaomase eelarveaasta vaheülemmäära raames rahastatavate meetmete prognoosid osutavad kohaldatava aastase ülemmäära ületamisele.

2. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku kohandamise määra kohta hiljemalt selle kalendriaasta 31. märtsiks, mille suhtes kõnealust kohandamise määra kohaldatakse.

3. Kui Euroopa Parlament ja nõukogu ei ole kohandamise määra vastava aasta 30. juuniks kindlaks määranud, võtab komisjon vastu rakendusakti, millega kohandamise määr kindlaks määratakse, ning teavitab sellest viivitamata Euroopa Parlamenti ja nõukogu. Selline rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

4. Kuni 1. detsembrini võib komisjon tema käsutuses oleva uue teabe alusel võtta vastu rakendusakte, millega kohandatakse lõike 2 või 3 kohaselt kindlaksmääratud kohandamise määra. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

5. Erandina määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 169 lõike 3 neljandast lõigust maksavad liikmesriigid tagasi assigneeringud, mis on määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 169 lõike 3 kohaselt üle kantud lõplikele vahendite saajatele, kelle suhtes sellel eelarveaastal, millesse assigneeringud üle kantakse, kohaldatakse kohandamise määra.

Esimeses lõigus osutatud tagasimakset kohaldatakse üksnes lõplikele toetusesaajatele nendes liikmesriikides, kus eelmisel eelarveaastal kohaldati finantsdistsipliini.

6. Komisjon võib vastu võtta rakendusakte, millega kehtestatakse tingimused assigneeringute suhtes, mis on kantud üle määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 169 lõike 3 kohaselt

käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 punktis b osutatud kulude rahastamiseks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

7. Käesoleva artikli kohaldamisel võetakse artiklis 25 osutatud põllumajandussektori kriisireservi summat arvesse kohandamise määra kindlaksmääramisel. Summad, mida ei tehta eelarveaasta lõpuks kriisimeetmete jaoks kättesaadavaks, makstakse välja kooskõlas käesoleva artikli lõikega 5.

*Artikkel 27***Eelarvedistsipliini kord**

1. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule N eelarveaasta eelarveprojektiga samaaegselt oma prognoosid eelarveaastate N – 1, N ja N + 1 kohta.

2. Kui N eelarveaasta eelarveprojekti koostamise ajal tundub, et on oht artiklis 16 osutatud summat N eelarveaasta kohta ületada, teeb komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule või nõukogule ettepaneku rakendada vajalikke meetmeid, et tagada kõnealusest summast kinnipidamine.

3. Kui mis tahes ajal on komisjoni hinnangul oht artiklis 16 osutatud summat ületada ja kui komisjon ei saa oma pädevuse piires võtta asjakohaseid meetmeid olukorra parandamiseks, pakub ta välja muud meetmed, mille abil tagada osutatud summast kinnipidamine. Kõnealused meetmed võetakse vastu nõukogu poolt, kui asjakohase meetme õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikli 43 lõige 3, või Euroopa Parlamenti ja nõukogu poolt, kui asjakohase meetme õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikli 43 lõige 2.

4. Kui N eelarveaasta lõpul liikmesriikide hüvitamistaotlused ületavad või tõenäoliselt ületavad artiklis 16 osutatud summat, siis komisjon:

a) võtab nimetatud taotlused arvesse proportsionaalselt liikmesriikide poolt esitatud taotlustega ja olemasoleva eelarve piires ning võtab vastu rakendusaktid, millega määratakse ajutiselt kindlaks asjaomase kuu maksete summa;

b) määrab kõikide liikmesriikide jaoks hiljemalt N + 1 eelarveaasta 28. veebruariks kindlaks nende N eelarveaasta liidu rahastamise seisu;

c) võtab vastu rakendusaktid, millega määratakse kindlaks liidu rahastamise kogusumma liikmesriikide kaupa, tuginedes liidu rahastamise ühtsele määrale igakuisteks makseteks määratud eelarvelimiidi piires;

d) maksab hiljemalt N + 1 aasta märtsi kuumaksega välja hüvitised liikmesriikidele.

Esimese lõigu punktides a ja c osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 28

Varajase hoiatamise ja seiresüsteem

Selle tagamiseks, et artiklis 16 osutatud eelarve ülemmäära ei ületataks, rakendab komisjon EAGFi kulude suhtes igakuist varajase hoiatamise ja seiresüsteemi.

Iga eelarveaasta algul määrab komisjon sel eesmärgil kindlaks igakuiste kulude profiilid, tuginedes vajaduse korral kolme eelnenud aasta keskmistele igakuistele kuludele.

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule korrapäraselt aruande, milles analüüsitakse profiilidega seoses kantud kulude arengut ja mis sisaldab hinnangut jooksva eelarveaasta prognoositavale eelarve täitmisele.

Artikkel 29

Viitekursid

1. Kui komisjon võtab vastu eelarveprojekti või eelarveprojekti põllumajanduskulutusi käsitleva kirjaliku muutmissetpaneku, kasutab ta EAGFi eelarve prognooside tegemiseks euro ja USA dollari keskmist vahetuskurssi turul viimase kvartali jooksul, mis lõppes vähemalt 20 päeva enne eelarvedokumendi vastuvõtmist komisjoni poolt.

2. Kui komisjon võtab vastu täiendus- või paranduseelarve projekti või selle kirjaliku muutmissetpaneku ning kui vastavales dokumentides käsitletakse artikli 4 lõike 1 punktis a osutatud meetmetega seotud assigneeringuid, kasutab komisjon:

- a) euro ja USA dollari keskmist vahetuskurssi, mis realselt turul registreeriti alates eelneva eelarveaasta 1. augustist kuni viimase kvartali lõpuni, mis lõppes vähemalt 20 päeva enne eelarvedokumendi vastuvõtmist komisjoni poolt ning hiljemalt jooksva eelarveaasta 31. juulil; ning
- b) järelejäänud eelarveaasta prognoosina keskmist vahetuskurssi, mis realselt registreeriti viimase kvartali jooksul, mis lõppes vähemalt 20 päeva enne eelarvedokumendi vastuvõtmist komisjoni poolt.

II PEATÜKK

Eafrd

1. jagu

Eafrd üldsätted

Artikkel 30

Topelrahastamise vältimine

EAFRDst rahastatavaid kulusid ei tohi katta liidu eelarvest ühegi teise rahastamisvahendiga.

Artikkel 31

Kõikide maksete suhtes kohaldatavad sätted

1. Kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 77 lõikega 1 ei ületa käesoleva määruse artiklis 5 osutatud EAFRD osalusena tehtavad komisjoni maksed eelarvelisi kulukohustusi.

Kõnealused maksed kuuluvad varaseima avatud eelarvelise kulukohustuse juurde.

2. Kohaldatakse määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklit 84.

2. jagu

Maaelu arengu programmide rahastamine

Artikkel 32

EAFRD rahaline osalus

Maaelu arengu programmide kuludega seonduv EAFRD rahaline osalus määratakse iga programmi puhul kindlaks EAFRDst antavaid maaelu arengu toetusi käsitlevate liidu õiguses kehtestatud ülemmäärade ulatuses.

Artikkel 33

Eelarvelised kulukohustused

Maaelu arengu programmidega seotud liidu eelarveliste kulukohustustega seoses kohaldatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artiklit 76.

3. jagu

Rahaline osalus maaelu arengu programmides

Artikkel 34

Maaelu arengu programmide maksete suhtes kohaldatavad sätted

1. Artiklis 5 osutatud kulude rahastamiseks vajalikud assigneeringud tehakse liikmesriikidele kättesaadavaks eel-, vahe- ja lõppmaksena, vastavalt käesolevas jaos esitatud kirjeldusele.

2. Eelmakse ja vahemaksete kogusumma ulatub maksimaalselt 95 %ni EAFRD osalusest igas maaelu arengu programmis.

Kui 95 % ülemmäär on saavutatud, jätkavad liikmesriigid maksetaotluste edastamist komisjonile.

Artikkel 35

Eelmaksete kord

1. Maaelu arengu programmi heakskiitva komisjoni otsuse järel teeb komisjon kogu programmi töö perioodiks liikmesriigile esialgse eelmakse. Esialgse eelarastamise summa tasutakse osamaksetena järgmiselt:

- a) 2014. aastal: 1 % programmile terveks programmitöö perioodiks EAFRDst eraldatava toetuse summast ning 1,5 % programmile terveks programmitöö perioodiks EAFRDst eraldatava toetuse summast, kui liikmesriik on saanud alates 2010. aastast finantsabi kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 122 ja 143 või on saanud finantsabi Euroopa Finantsstabiilsuse Fondist või saab finantsabi 31. detsembril 2013 kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 136 ja 143;
- b) 2015. aastal: 1 % programmile terveks programmitöö perioodiks EAFRDst eraldatava toetuse summast ning 1,5 % programmile terveks programmitöö perioodiks EAFRDst eraldatava toetuse summast, kui liikmesriik on saanud alates 2010. aastast finantsabi kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 122 ja 143 või on saanud finantsabi Euroopa Finantsstabiilsuse Fondist või saab finantsabi 31. detsembril 2014 kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 136 ja 143;
- c) 2016. aastal: 1 % programmile terveks programmitöö perioodiks EAFRDst eraldatava toetuse summast.

Kui maaelu arengu programm võetakse vastu 2015. aastal või hiljem, tasutakse varasemad osamaksed vastavalt vastuvõtmise aastal.

2. Kui kulused ei kanta ning maaelu arengu programmi raames ei saadeta ühtegi kuludeklaratsiooni 24 kuu jooksul alates eelmakse esimese osa väljamaksmisest, makstakse eelmakse kogusumma komisjonile tagasi.
3. Eelmakse intressid kuuluvad vastava maaelu arengu programmi juurde ja arvestatakse maha kulude lõppdeklaratsioonis esitatud avalikest kulutustest.
4. Eelmakse kogusumma kontrollitakse ja kiidetakse heaks vastavalt käesoleva määruse artiklis 51 osutatud menetlusele enne maaelu arengu programmi lõpetamist.

Artikkel 36

Vahemaksed

1. Vahemakseid tehakse iga maaelu arengu programmi puhul. Need arvutatakse, kohaldades iga meetme kaasrahastamise määra selle meetme raames kantud avalike kulutuste suhtes, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 59.
2. Komisjon teeb vahemakseid vastavalt vahendite olemasolule ja võttes arvesse artikli 41 kohaselt kohaldatavaid

vähendamisi või peatamisi, et hüvitada akrediteeritud makseasutuste poolt programmide rakendamisel kantud kulud.

3. Komisjon teeb vahemakse, kui täidetud on järgmised nõuded:

- a) akrediteeritud makseasutuse allkirjastatud kuludeklaratsioon edastatakse komisjonile vastavalt artikli 102 lõike 1 punktile c;
- b) EAFRD osaluse kogusummat igas meetmes ei ületata kordagi asjaomase programmi kehtivusajal;
- c) komisjonile edastatakse maaelu arengu programmi rakendamist käsitlev viimane iga-aastane eduaruanne.

4. Komisjon teavitab viivitamata akrediteeritud makseasutust või koordineerivat asutust (kui selline asutus on määratud), kui mõni lõikes 3 sätestatud nõue ei ole täidetud. Kui mõnda lõike 3 punktis a või c sätestatud nõuet ei ole järgitud, ei võeta kuludeklaratsiooni vastu.

5. Ilma et see piiraks artiklite 51 ja 52 kohaldamist, teeb komisjon vahemaksed 45 päeva jooksul alates käesoleva artikli lõikes 3 sätestatud nõuetele vastava kuludeklaratsiooni registreerimisest.

6. Akrediteeritud makseasutused koostavad ja edastavad kas otse või koordineeriva asutuse vahendusel (kui selline asutus on määratud) komisjonile maaelu arengu programmidega seotud kulude vahedeklaratsioonid komisjoni poolt määratava tähtaja jooksul.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega määratakse akrediteeritud makseasutuste jaoks kindlaks tähtaeg, mille jooksul tuleb kõnealune kulude vahedeklaratsioon esitada. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Kuludeklaratsioonid hõlmavad makseasutuste kantud kulused iga asjaomase ajavahemiku jooksul. Kui määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõikes 9 osutatud kulused ei saa komisjonile asjaomasel ajavahemikul deklareerida, kuna programmi muudatus ootab veel komisjoni heakskiitu, võib need siiski deklareerida järgnevatel ajavahemikel.

Vahepealsed kuludeklaratsioonid, milles käsitletakse pärast 16. oktoobrit kantud kulused, kantakse järgneva aasta eelarvesse.

7. Kohaldatakse määruse (EL) nr 1303/2013 artiklit 83.

Artikkel 37

Lõppmakse ja programmi lõpetamine

1. Komisjon teeb lõppmakse vastavalt vahendite olemasolule pärast maaelu arengu programmi rakendamist käsitleva viimase iga-aastase eduaruande kättesaamist, võttes aluseks kehtiva rahastamiskava, asjaomase maaelu arengu programmi viimase rakendusaasta raamatupidamisaruanded ning vastava kontrollimise ja heakskiitmise otsuse. Nimetatud raamatupidamisaruanded esitatakse komisjonile hiljemalt kuus kuud pärast määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõikes 2 osutatud kulude rahastamiskõlblikkuse viimast kuupäeva ning need hõlmavad makseasutuse poolt kantud kulusid kuni kulude rahastamiskõlblikkuse viimase kuupäevani.

2. Lõppmakse tehakse hiljemalt kuus kuud pärast seda, kui komisjon leiab, et käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teave ja dokumendid on kättesaadud ning viimane raamatupidamise aastaaruanne on kontrollitud ja heaks kiidetud. Pärast lõppmakse tegemist allesjäänud kohustused vabastatakse komisjoni poolt kuue kuu jooksul, ilma et see piiraks artikli 38 lõike 5 kohaldamist.

3. Kui komisjonile ei esitata lõikes 1 sätestatud tähtjaks viimast iga-aastast eduaruannet ning programmi viimase rakendusaasta raamatupidamisaruannete kontrollimiseks ja heakskiitmiseks vajalikke dokumente, kaasneb sellega lõppmakse automaatne kohustustest vabastamine vastavalt artiklile 38.

Artikkel 38

Automaatne kohustustest vabastamine maaelu arengu programmide puhul

1. Komisjon vabastab automaatselt kohustusest kõik maaelu arengu programmi tarbeks mõeldud eelarveliste kulukohustuste osad, mida ei ole kasutatud eel- või vahemaksete tegemiseks või mille kohta ei ole komisjonile seoses kantud kuludega eelarveliste kulukohustuste aastale järgneva kolmanda aasta 31. detsembriks esitatud ühtegi artikli 36 lõikes 3 sätestatud nõuetele vastavat kuludeklaratsiooni.

2. Eelarveliste kulukohustuste see osa, mis on määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõikes 2 osutatud kulude rahastamiskõlblikkuse viimasel kuupäeval veel avatud ning mille kohta ei ole kuue kuu jooksul pärast nimetatud kuupäeva esitatud ühtegi kuludeklaratsiooni, vabastatakse automaatselt kohustustest.

3. Edasilükkava mõjuga kohtu- või haldusmenetluse korral katkestatakse lõikes 1 või 2 osutatud automaatne kohustustest vabastamine asjaomaste tegevustega seotud summa ulatuses nimetatud kohtu- või haldusmenetluse ajaks, tingimusel et komisjon saab liikmesriigilt põhjendatud teatise N + 3 aasta 31. detsembriks.

4. Automaatse kohustustest vabastamise summade puhul ei võeta arvesse:

a) eelarveliste kulukohustuste osa, mille kohta on esitatud kuludeklaratsioon, kuid mille hüvitamist on komisjon N + 3 aasta 31. detsembril vähendanud või on selle peatatud;

b) eelarveliste kulukohustuste osa, mida makseasutus ei ole saanud maksta vääramatu jõu tõttu, millel on tõsised tagajärjed maaelu arengu programmi rakendamisele. Vääramatu jõudu põhjusena esitavad riigiasutused peavad tõendama selle otsest mõju programmi või selle osa elluviimisele.

Liikmesriigid saavad esimeses lõigus osutatud erandite kohta komisjonile teabe hiljemalt 31. jaanuariks seoses summaga, mis deklareeriti eelneva aasta lõpuks.

5. Komisjon teavitab liikmesriike aegsasti automaatse kohustustest vabastamise rakendamise ohust. Komisjon teavitab neid oma valduses olevale teabele vastavast asjaomases summas. Liikmesriikidel on teabe kättesaamisest alates aega kaks kuud kõnealuse summaga nõustumiseks või oma märkuste esitamiseks. Komisjon teostab automaatse kohustustest vabastamise hiljemalt üheksa kuud pärast lõigete 1–3 kohaldamisest tuleneva viimase tähtaja möödumist.

6. Automaatse kohustustest vabastamise korral vähendatakse EAFRD osalust kõnealuse aasta asjaomases maaelu arengu programmides automaatselt vabastatud kulukohustuste summa võrra. Liikmesriik esitab komisjonile heakskiitmiseks muudetud rahastamiskava, millega jaotatakse toetuse vähendus meetmete vahel. Vastasel korral vähendab komisjon igale meetmele eraldatud summasid proportsionaalselt.

III PEATÜKK

Ühissätted

Artikkel 39

Põllumajanduslik eelarveaasta

Ilma et see piiraks komisjoni poolt artikli 46 lõike 6 punkti a kohaselt kehtestatud ning kuludeklaratsioonide ja riikliku sekkuamisega seotud tulu käsitlevate erisätete kohaldamist, hõlmab põllumajanduslik eelarveaasta tehtud kulusid ja saadud tulusid, mille makseasutused kannavad fondide eelarve raamatupidamisarvestusse seoses eelarveaastaga N, mis algab aasta N–1 16. oktoobril ja lõpeb aasta N 15. oktoobril.

Artikkel 40

Maksetähtaegadest kinnipidamine

Kui maksetähtajad on liidu õigusega ette nähtud, toob see, kui makseasutused teevad makse enne varaseimat võimalikku maksekuupäeva või pärast hiliseimat võimalikku maksekuupäeva kaasa selle, et liit ei rahasta neid makseid, välja arvatud kindlaksmääratavatel juhtudel, tingimustel ja piirides vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele.

Selleks et teha enne või pärast varaseimat võimalikku maksekuupäeva kantud rahastamiskõlblikeks liidu rahastamise seisukohalt, piirates samal ajal selle rahalist mõju, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, millega nähakse ette erand esimeses lõigus sätestatud eeskirjast.

Artikkel 41

Igakuiste ja vahemaksete vähendamine ja peatamine

1. Kui kuludeklaratsioonid või artiklis 102 osutatud teave võimaldavad komisjonil järeldada, et kulused kandnud asutused ei ole akrediteeritud makseasutused, liidu õiguses kindlaksmääratud maksetähtaegadest või ülemääradest ei ole kinni peetud või kulused ei ole muidu kantud liidu eeskirjade kohaselt, võib komisjon igakuiseid või vahemakseid asjaomasele liikmesriigile vähendada või need peatada rakendusaktidega, mis puudutavad artikli 18 lõikes 3 osutatud igakuiseid makseid või mis on võetud artiklis 36 osutatud vahemaksete raames, olles andnud liikmesriigile märkuste esitamise võimaluse.

Kui kuludeklaratsioonid või artiklis 102 osutatud teave ei võimalda komisjonil järeldada, et kulused on kantud liidu eeskirjade kohaselt, taotleb komisjon asjaomaselt liikmesriigilt lisateavet ja märkuste esitamist ajavahemiku jooksul, mis ei tohi olla lühem kui 30 päeva. Kui liikmesriik ei vasta kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul komisjoni taotlusele või kui vastus loetakse mitterahuldavaks või kui see näitab, et kulused ei ole kantud liidu eeskirjade kohaselt, võib komisjon igakuiseid või vahemakseid asjaomasele liikmesriigile vähendada või need peatada rakendusaktidega, mis puudutavad artikli 18 lõikes 3 osutatud igakuiseid makseid või mis on võetud artiklis 36 osutatud vahemaksete raames.

2. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega vähendatakse liikmesriigi igakuiseid või vahemakseid või need peatatakse, kui kõnealuse riikliku kontrollisüsteemi üks keskne või mitu keskset osa puuduvad täielikult või ei toimi tõhusalt, sest on tuvastatud tõsiseid ja püsivaid puuduseid või eeskirjadevastaselt tehtud maksete tagasinõudmise süsteemis on sarnaseid suuri puudusi, ja kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

- a) esimeses lõigus osutatud puudused on püsivad ning nende alusel on võetud vastu vähemalt kaks artikli 52 kohast rakendusakti, millega jäeti asjaomase liikmesriigi kulud liidu rahastamisest välja; või
- b) komisjon on seisukohal, et kõnealune liikmesriik ei suuda võtta vajalikke parandusmeetmeid lähitulevikus, kooskõlas tegevuskavaga, mis sisaldab selgeid edunäitajaid, mis kehtestatakse komisjoniga konsulteerides.

Vähendamist või peatamist kohaldatakse makseasutuse poolt kantud kulude suhtes, mille puhul esinevad puudused,

käesolevas lõikes osutatud rakendusaktidega kindlaksmääratava tähtaja jooksul, mis ei ole pikem kui 12 kuud. Kui vähendamise või peatamise tingimused on jätkuvalt täidetud, võib komisjon võtta vastu rakendusaktid kõnealuse tähtaja pikendamiseks täiendavate tähtaegade võrra, mille kestus kokku ei ületa 12 kuud. Vähendamist või peatamist ei jätkata, kui kõnealused tingimused ei ole enam täidetud.

Käesolevas lõikes ettenähtud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Enne käesolevas lõikes osutatud rakendusaktide vastuvõtmist teatab komisjon oma kavatsusest asjaomasele liikmesriigile ja taotleb ta vastust ajavahemiku jooksul, mis ei tohi olla lühem kui 30 päeva.

Rakendusaktid, millega määratakse artikli 18 lõike 3 kohaselt kindlaks igakuised maksed või artikli 36 kohaselt vahemaksed, peavad võtma arvesse käesoleva lõike alusel vastu võetavaid rakendusakte.

3. Käesoleva artikli kohaseid vähendamisi ja peatamisi kohaldatakse kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, ilma et need piiraks artiklite 51 ja 52 kohaldamist.

4. Käesoleva artikli kohane vähendamine ja peatamine ei piira määruse (EL) nr 1303/2013 artiklite 19, 22 ja 23 kohaldamist.

Määruse (EL) nr 1303/2013 artiklites 19 ja 22 osutatud peatamisi kohaldatakse käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud korras.

Artikkel 42

Maksete peatamine teabe hilise esitamise korral

Kui põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktidega on nõutud, et liikmesriigid peavad kindlaksmääratud tähtaja jooksul esitama teabe artikli 59 kohaselt läbiviidud kontrollide arvu ja tulemuste kohta ning juhul kui liikmesriigid ületavad kõnealuse tähtaja, võib komisjon peatada artiklis 18 osutatud igakuised maksed või artiklis 36 osutatud vahemaksed, tingimusel et komisjon on liikmesriikidele aegsasti enne vaatlusperioodi algust teinud kättesaadavaks kogu teabe, kõik vormid ja selgitused, mida nad asjakohase statistilise teabe koostamise jaoks vajavad. Peatav summa ei ületa 1,5 % kulutustest, mille kohta ei ole õigeaegselt saadetud asjakohast teavet. Peatamist kohaldades tegutseb komisjon kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, võttes arvesse hilinemise ulatust. Eelkõige tuleks arvesse võtta seda, kas teabe hiline esitamine seab ohtu igaaastase eelarve täitmisele heakskiidu andmise mehhanismi. Enne igakuiste maksete peatamist teavitab komisjon kirjalikult sellest asjaomast

liikmesriiki. Komisjon maksab kinnipeetud summad tagasi, kui ta on saanud asjaomaselt liikmesriigilt statistilise teabe, tingimusel et kättesaamise kuupäev ei ole hilisem kui järgneva aasta 31. jaanuar.

Artikkel 43

Sihtotstarbelised tulud

1. Sihtotstarbeliste tuludena määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 21 tähenduses käsitatakse järgnevat:

- a) summad, mis artikli 40 ja artikli 51 EAGFi kuludega seoses ning artiklite 52 ja 54 kohaldamise tulemusena tuleb maksta liidu eelarvesse, kaasa arvatud nendega kaasnevad intressid;
- b) summad, mis saadakse või nõutakse sisse määruse (EÜ) nr 1234/2007 II osa I jaotise III peatüki III jao alusel;
- c) summad, mis on saadud karistuste tulemusena vastavalt liidu põllumajandusalastes sektoripõhistes õigusaktides sätestatud erieeskirjadele, kui nimetatud õigusaktides ei ole selgelt sätestatud, et liikmesriigid võivad nimetatud summad endale jätta;
- d) EAGFi kulude puhul summad, mis vastavad VI jaotise II peatükis sätestatud nõuetele vastavuse eeskirjade kohaselt kohaldatud karistustele;
- e) ÜPP (välja arvatud maaelu areng) raames vastuvõetud liidu õiguse kohaselt esitatud tagatised ja deposiidid, millest jäädakse järgnevalt ilma. Liikmesriigid säilitavad siiski kaotatud tagatised, mis on esitatud ekspordi- või impordilitsentside väljastamise või pakkumismenetluse raames selle tagamiseks, et pakkujad esitavad ainult tõsiseltvõetavaid pakkumisi.

2. Lõikes 1 osutatud summad makstakse liidu eelarvesse ja taaskasutamise korral võib neid kasutada ainult EAGFi või EAFRD kulude rahastamiseks.

3. Käesolevat määrust kohaldatakse *mutatis mutandis* lõikes 1 osutatud sihtotstarbelise tulu suhtes.

4. EAGFi puhul kohaldatakse käesolevas määruses osutatud sihtotstarbeliste tulude kirjendamise suhtes *mutatis mutandis* määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikleid 170 ja 171.

Artikkel 44

Eraldi arvepidamine

Iga makseasutus peab eraldi arvestust liidu eelarvesse fondide jaoks kirjendatud assigneeringute üle.

Artikkel 45

Teavitusmeetmed

1. Artikli 6 punkti e kohaselt rahastatava teavitamise eesmärk on eelkõige aidata kaasa ÜPP selgitamisele, rakendamisele ja arendamisele ning tõsta üldsuse teadlikkust selle sisust ja eesmärkidest, taastada kriiside järgselt teavituskampaaniate kaudu tarbijate usaldust, teavitada põllumajandustootjaid ja teisi maapiirkondades tegutsevaid isikuid ning edendada Euroopa põllumajandusmudelit ja aidata kodanikel seda mõista.

Teavituse eesmärk on ÜPPst tõese ülevaate andmiseks levitada liidus ja liidust väljaspool ühtset, objektiivset ja terviklikku teavet.

2. Lõikes 1 osutatud meetmed võivad olla:

- a) kolmandate isikute esitatud iga-aastased tööprogrammid või muud erimeetmed;
- b) komisjoni algatusel rakendatud meetmed.

Seejuures jäetakse välja õigusaktidega nõutavad meetmed ning liidu mõne teise meetme raames juba toetust saavad meetmed.

Punktis b osutatud meetmete rakendamiseks võivad komisjoni abistada väliseksperdid.

Esimeses lõigus osutatud meetmed peavad samuti aitama kaasa liidu poliitiliste prioriteetide propageerimisele, tingimusel et need on seotud käesoleva määruse üldeesmärkidega.

3. Komisjon avaldab iga aasta 31. oktoobriks toetustaotluste esitamise kutse määruses (EL, Euratom) nr 966/2012 sätestatud tingimuste kohaselt.

4. Käesoleva artikli alusel kavandatud ja rakendatud meetmetest teavitatakse artikli 116 lõikes 1 osutatud komiteed.

5. Komisjon esitab iga kahe aasta tagant Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva artikli rakendamise kohta aruande.

Artikkel 46

Komisjoni volitused

1. Selleks et võtta arvesse tulusid, mida makseasutused koguvad liidu eelarvesse, tehes liikmesriikide edastatud kuludeklaratsioonide alusel makseid, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte seoses tingimustega, mille alusel hüvitatakse fondide raames tehtud teatavaid kulusid ja saadud tulusid.

2. Kui liidu eelarvet ei ole eelarveaasta alguseks vastu võetud või kui kohustuste kogusumma ületab määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 170 lõikega 3 kehtestatud määra, on komisjonil õigus võtta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte kohustustele ja summade maksmisele kohaldatava meetodi kohta, et kehtestada liikmesriikidele ettenähtud assigneeringute võrdne jaotamine.

3. Selleks et kontrollida liikmesriikide esitatud ja kuludega seotud andmete või muu käesoleva määrusega ettenähtud teabe ühtsus, on komisjonil juhul, kui ei täideta artikli 102 kohast komisjoni teavitamise kohustust, õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse artiklis 42 osutatud liikmesriikidele makstavate igakuiste maksete edasilükkamist seoses EAGFi kuludega ja tingimusi, mille alusel vähendatakse või peatatakse kõnealuses artiklis osutatud vahemakseid liikmesriikidele EAFRD raames.

4. Proportsionaalsuse põhimõtte järgimise tagamiseks artikli 42 kohaldamisel on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte seoses eeskirjadega, milles käsitletakse järgnevat:

a) artikli 42 alla kuuluvate meetmete loetelu;

b) kõnealuses artiklis osutatud maksete peatamise määr.

5. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega sätestatakse artikliga 44 ettenähtud kohustuse täiendavad eeskirjad ja makseasutuste raamatupidamisarvestusse kirjendatavate üksikasjade suhtes kohaldatavad eritingimused. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

6. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega sätestatakse eeskirjad seoses järgneva:

a) riikliku ladustamisega seotud sekkumismeetmete rahastamine ja raamatupidamisarvestus ning muud fondide poolt rahastatavad kulud;

b) automaatse kohustustest vabastamise korra rakendamise tingimused;

c) menetlus ja muud praktilised üksikasjad artiklis 42 sätestatud mehhanismi nõuetekohaseks toimimiseks.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

IV PEATÜKK

Raamatupidamisarvestuse kontrollimine ja heakskiitmine

I ja g u

Üldsätted

Artikkel 47

Komisjoni kohapealsed kontrollid

1. Ilma et see piiraks liikmesriikide poolt vastavalt riiklikele õigus- ja haldusnormidele või ELi toimimise lepingu artiklile 287 läbiviidud kontrolli või ELi toimimise lepingu artikli 322 või nõukogu määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽¹⁾ alusel korraldatud kontrolli, võib komisjon viia liikmesriikides läbi kohapealseid kontrollid, et teha kindlaks eelkõige järgmist:

a) haldustavade vastavus liidu eeskirjadele;

b) vajalike tõendavate dokumentide olemasolu ja nende vastavus EAGFi või EAFRD rahastatud tegevustele;

c) EAGFi või EAFRD rahastatud tegevuste rakendamise ja kontrolli tingimused;

d) kas makseasutus vastab artikli 7 lõikes 2 kehtestatud akrediteerimiskriteeriumidele ja kas liikmesriik kohaldab nõuetekohaselt artikli 7 lõike 5 sätteid.

Komisjoni poolt komisjoni nimel kohapealset kontrolli läbi viima volitatud isikutel või komisjoni ametnikel, kes tegutsuvad neile antud pädevuse piires, on juurdepääs raamatupidamisdokumentidele ja kõigile teistele dokumentidele, kaasa arvatud elektroonilisel andmekandjal koostatud või sellel saadud ja säilitatud dokumentidele ja metaandmetele, mis on seotud EAGFi või EAFRD rahastatud kuludega.

Kohapealse kontrolli läbiviimise volitused ei mõjuta siseriiklike sätete kohaldamist, mille kohaselt peavad teatavate toimingutega tegelema siseriikliku õiguse alusel selleks spetsiaalselt määratud ametnikud. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013⁽²⁾ ja määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 erisätteid, ei osale komisjoni poolt komisjoni nimel tegusema volitatud isikud muu hulgas koduvisiitidel või isikute ametlikul küsitlemisel asjaomase liikmesriigi õiguse alusel. Neil on siiski juurdepääs sellisel viisil saadud teabele.

⁽¹⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

2. Komisjon teavitab kohapealsest kontrollist aegsasti asjaomast liikmesriiki või liikmesriiki, kelle territooriumil kontroll läbi viiakse, võttes arvesse makseasutusele kontrollide korraldamisest tulenevat haldusmõju. Asjaomase liikmesriigi esindajad võivad sellises kontrollis osaleda.

Komisjoni taotlusel ja liikmesriigi nõusolekul viivad kõnealuse liikmesriigi pädevad asutused läbi täiendavaid kontrole või uuringuid seoses käesoleva määrusega hõlmatud tegevustega. Komisjoni ametnikud või komisjoni poolt tema nimel tegutsema volitatud esindajad võivad sellises kontrollis osaleda.

Kontrolli parandamiseks võib komisjon asjaomaste liikmesriikide nõusolekul teatavate kontrolli või uuringute puhul taotleda abi nimetatud liikmesriikide asutustelt.

Artikkel 48

Juurdepäas teabele

1. Liikmesriigid teevad komisjonile kättesaadavaks kogu fondide tõrgeteta toimimiseks vajaliku teabe ja võtavad kõik vajalikud meetmed, et lihtsustada kontrolli, sealhulgas kohapealseid kontrole, mida komisjon peab vajalikuks liidu rahastamise haldamise raames.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile selle nõudmisel ÜPPga seotud liidu õigusaktide rakendamiseks vastuvõetud õigus- ja haldusnormid, kui need õigusaktid mõjutavad rahaliselt EAGFi või EAFRD-d.

3. Liikmesriigid teevad komisjonile kättesaadavaks kogu teabe tuvastatud eeskirjade eiramise ja oletatavate pettusejuhtumite kohta ning teabe nimetatud eeskirjade eiramise ja pettustega seoses alusetute maksete tagasinõudmiseks vastavalt käesoleva peatüki III jaole võetud meetmete kohta.

Artikkel 49

Juurdepäas dokumentidele

Akrediteeritud makseasutused säilitavad teostatud makseid tõendavad dokumendid ja liidu õigusega ettenähtud haldusalaste ja füüsiliste kontrollide läbiviimisega seotud dokumendid ning teevad kõnealused dokumendid ja teabe komisjonile kättesaadavaks. Kõnealuseid tõendavaid dokumente võib säilitada elektroonilises vormis komisjoni poolt artikli 50 lõikes 2 sätestatud tingimustel.

Kui kõnealuseid dokumente säilitab asutus, kes on selleks volitatud kulude kinnitamise eest vastutava makseasutuse poolt, edastab kõnealune asutus akrediteeritud makseasutusele aruanded läbiviidud kontrollide arvu ja sisu ning nende tulemusi silmas pidades võetud meetmete kohta.

Artikkel 50

Komisjoni volitused

1. Käesolevas peatüki sätete, milles käsitletakse kohapealseid kontrole ning juurdepäasu dokumentidele ja teabele, nõuetekohase ja tõhusa kohaldamise tagamiseks on komisjonil õigus

võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse erikohustusi, mida liikmesriikidel tuleb käesoleva peatüki kohaselt täita.

2. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, milles sätestatakse eeskirjad seoses järgmisega:

- a) menetlused, mis on seotud erikohustustega, mida liikmesriikidel tuleb täita seoses käesolevas peatükis sätestatud kontrolliga;
- b) menetlused, mis on seotud koostöökohustustega, mida liikmesriikidel tuleb täita artiklite 47 ja 48 rakendamiseks;
- c) menetlused ja muud praktilised üksikasjad, mis on seotud artikli 48 lõikes 3 osutatud aruandluskohustusega;
- d) tingimused, mille alusel artiklis 49 nimetatud dokumente säilitatakse, sealhulgas nende vorm ja säilitamise kestus.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

II jagu

Kontrollimine ja heakskiitmine

Artikkel 51

Raamatupidamisarvestuse kontrollimine ja heakskiitmine

Enne kõnealusele eelarveaastale järgneva aasta 31. maid võtab komisjon artikli 102 lõike 1 punkti c kohaselt edastatud teabe alusel rakendusaktidega vastu otsuse akrediteeritud makseasutuste raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise kohta. Kõnealused rakendusaktid hõlmavad esitatud raamatupidamise aastaaruannete täielikkust, täpsust ja tõesust ja nad ei piira artikli 52 kohaselt edaspidi vastuvõetavate otsuste kohaldamist.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 52

Vastavuse kontroll

1. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega määratakse liidu rahastamisest väljajätavad summad, kui ta leiab, et artikli 4 lõikes 1 ja artiklis 5 osutatud kulused ei ole kantud kooskõlas liidu õigusega ning EAFRD puhul kooskõlas kohaldatava liidu või siseriikliku õigusega, millele on osutatud määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 85. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

2. Komisjon hindab väljajätavaid summasid tuvastatud mittevastavuse raskusastme alusel. Komisjon võtab arvesse rikkumise laadi ja liidule tekitatud rahalist kahju. Komisjon tugineb väljajätmisel alusetult kulutatud summade kindlaksmääramisele ning kui nende kindlaksmääramine ei ole proportsionaalsete jõupingutustega võimalik, võib komisjon kohaldada ekstrapoleeritud või kindla määraga korrektsioone. Kindla määraga korrektsioone kohaldatakse üksnes siis, kui juhtumi laadi või selle tõttu, et liikmesriik ei ole esitanud komisjonile vajalikku teavet, ei ole võimalik proportsionaalsete jõupingutustega teha täpsemalt kindlaks liidule tekitatud rahalist kahju.

3. Enne rahastamisest keeldumist käsitleva otsuse vastuvõtmist teavitatakse kirjalikult komisjoni kontrolli tulemustest ja liikmesriigi vastustest, mille järel püüavad pooled jõuda kokkuleppele võetavate meetmete suhtes. Menetluse selles etapis antakse liikmesriikidele võimalus tõendada, et mittevastavuse tegelik ulatus on komisjoni hinnatust väiksem.

Kui kokkuleppele ei jõuta, võib liikmesriik taotleda menetluse alustamist mõlema poole seisukohtade kooskõlastamiseks nelja kuu jooksul. Menetluse tulemuste aruanne esitatakse komisjonile. Komisjon võtab aruande soovitusi arvesse enne rahastamisest keeldumise otsuse tegemist ja esitab põhjendused, kui ta otsustab kõnealuseid soovitusi mitte järgida.

4. Rahastamisest ei saa keelduda, kui tegemist on:

- a) artikli 4 lõikes 1 osutatud kuludega, mis kanti rohkem kui 24 kuud enne, kui komisjon teatas liikmesriigile kirjalikult oma kontrolli tulemustest;
- b) mitmeaastaste meetmete kuludega, mis kuuluvad artikli 4 lõike 1 reguleerimisalasse või artiklis 5 osutatud programmide reguleerimisalasse, ja mille puhul viimane kohustus vahendite saajale tekkis enam kui 24 kuud enne, kui komisjon teatas liikmesriigile kirjalikult oma kontrolli tulemustest;
- c) artiklis 5 osutatud programmide alla kuuluvate meetmete kuludega (välja arvatud käesoleva lõike punktis b osutatud kulud), millega seoses teostas makseasutus makse või olenevalt asjaoludest lõppmakse enam kui 24 kuud enne, kui komisjon teatas liikmesriigile kirjalikult oma kontrolli tulemustest.

5. Lõiget 4 ei kohaldata järgmistel juhtudel:

- a) käesoleva peatüki III jaoga hõlmatud eeskirjade eiramine;
- b) riiklikud toetused, mille kohta komisjon on algatanud ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse,

või rikkumised, millest komisjon on asjaomast liikmesriiki teavitanud märgukirjaga kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 258;

- c) liikmesriik ei täida käesoleva määruse V jaotise III peatükist tulenevaid kohustusi, tingimusel et komisjon teavitab kõnealust liikmesriiki kirjalikult asjaomaseid kulusid käsitleva kontrolli tulemustest 12 kuu jooksul pärast liikmesriigilt aruande saamist.

Artikkel 53

Komisjoni volitused

1. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse eeskirjad seoses järgneva:

- a) artiklis 51 sätestatud raamatupidamisarvestuse kontrollimine ja heakskiitmine seoses otsuse vastuvõtmise ja rakendamisega võetavate meetmetega, sealhulgas komisjoni ja liikmesriikide vahelise teabevahetusega ning tähtaegadega, millest tuleb kinni pidada;
- b) artiklis 52 sätestatud vastavuse kontroll seoses otsuse vastuvõtmise ja rakendamisega võetavate meetmetega, sealhulgas komisjoni ja liikmesriikide vahelise teabevahetusega ning tähtaegadega, millest tuleb kinni pidada, ning ka kõnealuses artiklis sätestatud lepitusmenetlusega, sealhulgas lepitusorgani asutamise, ülesannete, koosseisu ja töömeetoditega.

2. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Selleks, et võimaldada komisjonil kaitsta liidu finantshuve ja tagada artiklis 52 sätestatud vastavuse kontrolliga seotud sätete tõhus kohaldamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse korrektsioonide kohaldamise kriteeriume ja meetodikat.

III ja g u

Eeskirjade eiramine

Artikkel 54

Ühissätted

1. Iga eeskirjade eiramise või hooletuse tõttu alusetult tehtud makse puhul taotlevad liikmesriigid selle tagasinõudmist toetusajalt 18 kuu jooksul pärast seda, kui eeskirjade eiramist kinnitav kontrolliaruanne või sarnane dokument on heaks kiidetud ja, kui see on asjakohane, makseasutuse või tagasinõudmise eest vastutava asutuse poolt kätte saadud. Vastavad summad kantakse tagasinõudmise taotlemise ajal makseasutuse võlgnike registrisse.

2. Kui tagasinõudmist ei ole toimunud nelja aasta jooksul alates tagasinõudmistaotluse kuupäevast või kaheksa aasta jooksul, kui tagasinõudmine toimub siseriikliku kohtu kaudu, kaetakse tagasinõudmata maksega seonduvad finantstagajärjed 50 % ulatuses asjaomase liikmesriigi poolt ja 50 % ulatuses liidu eelarvest, piiramata asjaomase liikmesriigi kohustust järgida tagasinõudemenetlusi vastavalt artiklile 58.

Kui tagasinõudemenetluse raames konstateeritakse eeskirjade eiramiste puudumist lõplikku laadi haldusakti või kohtuotsusega, deklareerib asjaomane liikmesriik fondide kuluna tema poolt esimese lõigu alusel kantud finantskohustuse.

Kui tagasinõudmine ei ole asjaomases liikmesriigist mitteolenevatel põhjustel võimalik käesoleva lõike esimeses lõigus kindlaksmääratud tähtaja jooksul ja tagasinõutav summa ületab 1 miljonit eurot, võib komisjon liikmesriigi taotlusel tähtaega siiski pikendada esialgse ajavahemiku pikkusest kuni poole võrra.

3. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad liikmesriigid otsustada tagasinõudemenetlust mitte alustada. Sellise otsuse võib teha üksnes juhul kui:

- a) tagasinõudmisel juba kantud ja ettenähtavad kulud on suuremad kui tagasinõutav summa, peetakse seda tingimust täidetuks, kui:
  - i) toetusesaajalt toetuskava või toetusmeetme jaoks individuaalse maksena tagasinõutav summa ilma intressideta ei ületa 100 eurot või
  - ii) toetusesaajalt toetuskava või toetusmeetme raames tehtava individuaalse maksena tagasinõutava summa suurus ilma intressideta on suurem kui 100 eurot ja väiksem kui 150 eurot ning kui asjaomane liikmesriik kohaldab vastavalt oma siseriiklikule õigusele siseriiklike võlgade sissenõudmisest loobumise suhtes lävendit, mis on sama suur või suurem kui tagasinõutav summa;
- b) tagasinõudmine osutub võimatuks, kuna võlgnik või eeskirjade eiramise eest juriidilist vastutust kandvad isikud on siseriikliku õiguse kohaselt tunnistatud maksejõuetuks.

Kui käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud otsus võetakse vastu enne, kui võlgnetava summa suhtes on kohaldatud lõikes 2 osutatud eeskirju, kaetakse tagasinõudmata maksega seonduvad finantstagajärjed liidu eelarvest.

4. Liikmesriik kajastab artikli 102 lõike 1 punkti c alapunkti iv kohaselt komisjonile saadetavates raamatupidamise aastaaruannetes käesoleva artikli lõike 2 kohaselt liikmesriigi kanda

olevad summad. Komisjon kontrollib selle kohaldamist ja teeb vajalikud kohandused artiklis 51 osutatud rakendusaktis.

5. Komisjon võib, tingimusel et on järgitud artikli 52 lõikes 3 sätestatud menetlust, võtta vastu rakendusaktid liidu eelarvesse kantud summade liidu rahastamisest väljajätmise kohta, kui:

- a) liikmesriik ei ole täitnud lõikes 1 osutatud tähtaegu;
- b) ta leiab, et lõike 3 alusel tehtud liikmesriigi otsus mitte alustada tagasinõudemenetlust ei ole põhjendatud;
- c) ta leiab, et eeskirjade eiramine või tagasinõudmata jätmine tulenevad liikmesriigi haldusasutustele või muudele ametiasutustele süüks pandavast eeskirjade eiramisest või hooletusest.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 55

EAGFi erisätted

Eeskirjade eiramise või hooletuse tõttu tagasinõutud summad ja nende juurde kuuluvad intressid makstakse välja makseasutusele ja kantakse selle poolt EAGFi tulude hulka nende reaalse laekumise kuu alla.

Esimese lõigu kohaselt liidu eelarvesse maksmisel võib liikmesriik kinni pidada 20 % vastavatest summadest kindla suurusega tagasinõudekuludena, välja arvatud asjaomase liikmesriigi haldusasutuste või muude ametiasutuste süül toime pandud eeskirjade eiramise või hooletuse korral.

Artikkel 56

EAFRD erisätted

Liikmesriigid teevad maaelu arengu tegevustes või programmides tuvastatud eeskirjade eiramise või hooletuse korral finantskohandusi, tühistades vastava liidu rahastamise kas osaliselt või täielikult. Liikmesriigid võtavad arvesse tuvastatud eeskirjade eiramiste laadi ja tõsidust, samuti EAFRD rahalise kaotuse taset.

EAFRD alla kuuluvad liidu rahastamissummad, mis on tühistatud, ja tagasinõutud summad ning nende juurde kuuluvad intressid jaotatakse ümber asjaomasele programmile. Liikmesriik võib siiski liidu tühistatud või tagasinõutud vahendeid uuesti kasutada, kuid vaid sama maaelu arengu programmi raames ettenähtud tegevuste jaoks ja tingimusel, et vahendeid ei jaotata ümber tegevustele, mille suhtes on kohaldatud finantskohandusi. Pärast maaelu arengu programmi lõpetamist maksab liikmesriik tagasinõutud summad tagasi liidu eelarvesse.

*Artikkel 57***Komisjoni volitused**

1. Alusetute maksete ja nende juurde kuuluvate intresside tagasinõudmise tingimusi käsitlevate sätete nõuetekohase ja tõhusa kohaldamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte seoses erikohustusega, mida liikmesriikidel tuleb täita.

2. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse eeskirjad seoses järgneva:

a) menetlused alusetute maksete ja intresside tagasinõudmiseks vastavalt käesolevas jaos sätestatule ning komisjoni teavitamiseks tagasinõudmisele kuuluvatest summadest;

b) liikmesriikide poolt komisjonile seoses käesolevas jaos toodud kohustustega esitatava teate ja teatise vormid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

V JAOTIS

KONTROLLISÜSTEEMID JA KARISTUSED

I PEATÜKK

Üldeeskirjad*Artikkel 58***Liidu finantshuve kaitse**

1. Liikmesriigid võtavad ÜPP raames vastu kõik õigus- ja haldusnormid ning kõik muud vajalikud meetmed, et tagada liidu finantshuve tõhus kaitse ja eelkõige selleks, et:

a) kontrollida fondide rahastatavate tegevuste seaduslikkust ja korrektsust;

b) tagada tõhus kaitse pettuste vastu, eelkõige kõrgema riskiga aladel, mis toimib hoiatusena, võttes arvesse meetmete kulusid ja nendest saadavat kasu ning nende proportsionaalsust;

c) ennetada, tuvastada ja kõrvaldada eeskirjade eiramisi ja pettusi;

d) kehtestada tõhusaid, hoiatavaid ja proportsionaalseid karistusi vastavalt liidu õigusele või selle puudumise korral vastavalt siseriiklikule õigusele ning algatada vajaduse korral vastavaid kohtumenetlusi;

e) nõuda tagasi alusetud maksed koos intressiga ning algatada vajaduse korral vastavaid kohtumenetlusi.

2. Liikmesriigid loovad tõhusad haldus- ja kontrollisüsteemid, et tagada kooskõla liidu toetuskavasid reguleerivate õigusaktidega, mille eesmärk on minimeerida liidule rahalise kahju tekitamise ohtu.

3. Liikmesriigid teavitavad komisjoni lõigete 1 ja 2 alusel vastuvõetud sätetest ja võetud meetmetest.

Tingimused, mida liikmesriigid kehtestavad liidu eeskirjadega sätestatud EAGFi või EAFRD rahastatud toetuse saamist käsitlevate tingimuste täendamiseks, peavad olema kontrollitavad.

4. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva artikli ühetaoliseks kohaldamiseks vajalikud eeskirjad seoses järgneva:

a) menetlused, tähtajad ja teabevahetus seoses lõigetes 1 ja 2 sätestatud kohustustega;

b) teade ja teatis, mille liikmesriigid esitavad komisjonile seoses lõikes 3 sätestatud kohustusega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

*Artikkel 59***Kontrolli üldpõhimõtted**

1. Kui ei ole sätestatud teisiti, hõlmab artikli 58 lõike 2 kohaselt liikmesriikide loodav süsteem kõigi toetuse- ja maksetaotluste süstemaatilisi halduskontrolle. Kõnealust süsteemi täiendavad kohapealsed kontrollid.

2. Kohapealsete kontrollidega seoses koostab vastutav asutus kõigi taotlejate alusel kontrollivalimi, mis vajaduse korral koosneb juhuslikust osast, et saada representatiivne veamäär ja riskipõhisest osast, mis hõlmab valdkondi, kus vearisk on kõige suurem.

3. Vastutav asutus koostab aruande iga kohapealse kontrolli kohta.

4. Vajaduse korral viiakse kõiki liidu eeskirjadega ettenähtud põllumajandustoetuste ja maaelu arengu toetuste kohapealseid kontrolle läbi samaaegselt.

5. Liikmesriigid tagavad kohapealsete kontrollide miinimumtaseme, mis on vajalik tõhusaks riskijuhtimiseks, ja vajaduse korral tõstavad seda taset. Liikmesriigid võivad kõnealust miinimumtaset alandada, kui haldus- ja kontrollisüsteemid toimivad nõuetekohaselt ning veamäärad jäävad vastuvõetavale tasemele.

6. Komisjoni poolt artikli 62 lõike 2 punkti h alusel ettenähtud juhtudel võib toetuse- ja maksetaotlusi või muid teatise ja taotlusi pärast nende esitamist korrigeerida ja kohandada, kui pädev asutus tuvastab ilmseid vigu.

7. Toetuse- või maksetaotlus lükatakse tagasi, kui toetuse-saaja või tema esindaja takistab kohapealse kontrolli läbiviimist, välja arvatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral.

Artikkel 60

Kõrvalehoidumisklausel

Ilma et see piiraks erisätete kohaldamist, ei anta põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktidega ettenähtud eeliseid füüsilistele ega juriidilistele isikutele, kelle puhul on kindlaks tehtud, et nad tekitasid selliste eeliste saamiseks vajalikud tingimused kunstlikult, vastupidiselt kõnealuste õigusaktide eesmärkidele.

Artikkel 61

Toetuskavade vastavus kontrolli läbiviimiseks veinisektoris

Toetuskavade kohaldamiseks veinisektoris vastavalt määrusele (EL) nr 1308/2013 tagavad liikmesriigid, et kõnealuste kavade suhtes kohaldatav haldus- ja kontrollikord vastab käesoleva jaotise II peatükis osutatud ühtsele süsteemile seoses järgmiste üksikasjadega:

- a) elektrooniline andmebaas;
- b) põldude identifitseerimise süsteem;
- c) halduskontrollid.

Kõnealune kord võimaldab koostöömimist või andmevahetust ühtse süsteemiga.

Artikkel 62

Komisjoni volitused seoses kontrolliga

1. Selleks et tagada, et kontrolli viiakse läbi nõuetekohaselt ja tõhusalt ning rahastamiskõlblikkuse tingimusi kontrollitakse tõhusal, ühtsel ja mittediskrimineerival viisil, mis kaitseb liidu finantshuve, on komisjonil juhul, kui seda on vaja süsteemi nõuetekohaseks haldamiseks, õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte seoses tolliprotseduure käsitlevate lisanõuetega ning eelkõige nõuetega, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 952/2013 ⁽¹⁾.

2. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad, mis on vajalikud käesoleva peatüki ühetaoliseks kohaldamiseks, ning eelkõige:

- a) liikmesriikide läbiviidavate haldus- ja kohapealsete kontrollide eeskirjad seoses liidu õiguse kohaldamisest tulenevate kohustuste ja rahastamiskõlblikkuse tingimustega;
- b) eeskirjad seoses kohapealsete kontrollide miinimumtasemega ning kohustusega seda tõsta või võimalusega seda alandada, nagu on sätestatud artikli 59 lõikes 5;
- c) tehtud kontrolli ja selle tulemuste aruandluse suhtes kehtivad eeskirjad ja meetodid;
- d) nõuetele vastavuse kontrollimise eest vastutavad asutused, samuti kontrolli sisu ja sagedus ning turustusetapp, mille ajal peab kontrolle tegema;
- e) määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 52 osutatud kanepi puhul eeskirjad, milles käsitletakse erikontrollimeetmeid ja tetrahüdrokannabinooli taseme määramise meetodeid;
- f) määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 56 osutatud puuvilla puhul tunnustatud tootmisharudevaheliste organisatsioonide kontrollisüsteem;
- g) määruses (EL) nr 1308/2013 osutatud veini puhul eeskirjad alade mõõtmise ning kontrollide ja eeskirjade kohta, millega reguleeritakse konkreetset finantsmenetlust kontrollide parandamiseks;
- h) juhud, mil toetuse- ja maksetaotlusi või muid teatise ja taotlusi võib pärast nende esitamist korrigeerida ja kohandada nii nagu on sätestatud artikli 59 lõikes 6;
- i) riikliku sekkumise ja eraladustamisega seoses toodete rahastamiskõlblikkuse kindlakstegemiseks kohaldatavad katsed ja meetodid, sealhulgas hankemenetluste kasutamine nii riikliku sekkumise kui ka eraladustamise puhul.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 63

Alusetud maksed ja halduskaristused

1. Kui leitakse, et toetusesaaja ei vasta rahastamiskõlblikkuse tingimustele, ei täida põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktidega ettenähtud toetuse andmise tingimustega seotud kohustusi või muid kohustusi, toetust ei maksta või selle maksmine lõpetatakse täielikult või osaliselt ja vajaduse korral vastavaid määruse (EL) nr 1307/2013 artiklis 21 osutatud toetusõigusi ei määrata või nende määramine tunnistatakse kehtetuks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

2. Lisaks, kui põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktidega on see ette nähtud, kohaldavad liikmesriigid ka halduskaristusi kooskõlas artiklites 64 ja 77 sätestatud eeskirjadega. See ei piira VI jaotise artiklite 91–101 kohaldamist.

3. Ilma et see piiraks artikli 54 lõike 3 kohaldamist, nõutakse tagasi lõikes 1 osutatud toetuse maksmise lõpetamisega ja lõikes 2 osutatud karistustega seonduvad summad, sealhulgas nende juurde kuuluvad intressid ja toetusõigused.

4. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusaktid, millega sätestatakse lõikes 1 osutatud toetuse maksmise täieliku või osalise lõpetamise tingimused.

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse üksikasjalikud menetlus- ja tehnilised eeskirjad seoses järgmisega:

- a) lõikes 1 osutatud toetuse maksmise osalise või täieliku lõpetamise kohaldamine ja arvutamine;
- b) alusetute maksete tagasinõudmine ja karistuste sissenõudmine, samuti menetlused alusetult määratud toetusõiguste ja intresside kohaldamise kohta.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 64

Halduskaristuste kohaldamine

1. Seoses artikli 63 lõikes 2 osutatud halduskaristustega kohaldatakse käesolevat artiklit põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktide kohaldamisest tulenevate rahastamiskõlblikkuse kriteeriumide, kulukohustuste või muude kohustustega seotud mittevastavuste korral, välja arvatud nende puhul, millele on osutatud käesoleva jaotise II peatüki artiklites 67–78 ja VI jaotise artiklites 91–101, ning nende puhul, mille suhtes kohaldatakse artikli 89 lõigetes 3 ja 4 sätestatud karistusi.

2. Halduskaristust ei kohaldata:

- a) kui mittevastavuse põhjuseks on väärmatu jõud;
- b) kui mittevastavuse põhjuseks on artikli 59 lõikes 6 osutatud ilmsed vead;
- c) kui mittevastavuse põhjuseks on pädeva asutuse või muu asutuse viga ja kui võib põhjendatult eeldada, et asjaomane isik, keda halduskaristus puudutab, ei oleks saanud viga avastada;
- d) kui asjaomane isik suudab pädevale asutusele rahuldaval viisil tõendada, et ta ei ole süüdi lõikes 1 osutatud kohustustega seotud mittevastavuses või kui pädev asutus on jõudnud muul viisil veendumuseni, et asjaomane isik ei ole süüdi;

e) kui mittevastavus on kergemat laadi, sealhulgas lävendi vormis, mille määrab kindlaks komisjon lõike 7 punkti b kohaselt;

f) muudel juhtudel, kui karistuse kohaldamine ei ole asjakohane, mille määrab kindlaks komisjon lõike 6 punkti b kohaselt;

3. Halduskaristusi võib kohaldada toetuse saaja suhtes, teiste füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes, sealhulgas selliste toetusasaajate ning muude isikute rühmade ja ühenduste suhtes, kelle suhtes on lõikes 1 osutatud eeskirjades sätestatud kohustused siduvad.

4. Halduskaristused võivad esineda ühes järgmistest vormidest:

a) seoses toetuse- või maksetaotlusega, mida mittevastavus mõjutab, või seoses täiendavate taotlustega makstava toetussumma vähendamise; maaelu arengu toetuse puhul ei piira see toetuse peatamise võimaluse kohaldamist, kui võib eeldada, et toetusesaaja mittevastavuse mõistliku aja jooksul kõrvaldab;

b) mittevastavusega seotud koguse ja/või ajavahemiku alusel arvutatud summa maksmine;

c) heakskiidu, tunnustuse või loa peatamine või kehtetuks tunnistamine;

d) asjaomases toetuskavas või toetusmeetmes või muus meetmes osalemise õigusest ilma jätmine;

5. Halduskaristused on proportsionaalsed ja astmelised vastavalt avastatud mittevastavuse tõsidusele, ulatusele, kestusele ja korduvusele, ning nende puhul peetakse kinni järgmistest piirangutest:

a) lõike 4 punktis a osutatud halduskaristuse summa ei ületa 200 % toetuse- või maksetaotluse summast;

b) olenemata punktist a, ei ületa maaelu arengu toetuste puhul lõike 4 punktis a osutatud halduskaristuse summa 100 % rahastamiskõlblikust summast;

c) lõike 4 punktis b osutatud halduskaristuse summa ei ületa käesoleva lõike punktis a osutatud protsendimääraga võrreldavat summat;

d) lõike 4 punktides c ja d osutatud peatamise, kehtetuks tunnistamise või õigusest ilma jätmise saab kehtestada kõige rohkem kolmeks järjestikuseks aastaks ja seda saab pikendada uue mittevastavuse korral.

6. Selleks, et võtta arvesse ühelt poolt kehtestatavate tasude ja karistuste hoiatavat mõju ja teiselt poolt põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktidega hõlmatud iga toetuskava või toetusmeetme eripära, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, millega määratakse kindlaks:

- a) halduskaristused iga lõikes 3 osutatud toetuskava või toetusmeetme ja asjaomase isiku jaoks lõikes 4 esitatud loetelust ja lõikes 5 sätestatud piirides ning seoses liikmesriikide kehtestatava konkreetse määraga, sealhulgas mittekvantifitseeritavatel mittevastavuse juhtudel;
- b) lõike 2 punktis f osutatud juhtumid, mil halduskaristusi ei kohaldata.

7. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse käesoleva artikli ühetaoliseks rakendamiseks üksikasjalikud menetlus- ja tehnilised eeskirjad seoses järgmisega:

- a) halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise eeskirjad;
- b) üksikasjalikud eeskirjad kergemat laadi mittevastavuse kindlakstegemiseks, sealhulgas kvantitatiivse lävendi kehtestamine, mida väljendatakse toetussumma nominaalväärtusena või rahastamiskõlbliku toetussumma protsendimäärana, mis ei ole siiski seoses maaelu arengu toetusega väiksem kui 3 % ja muudel juhtudel väiksem kui 1 %;
- c) eeskirjad, millega määratakse kindlaks juhtumid, mille puhul võivad liikmesriigid karistuste laadi tõttu karistusena sissemõõnitud summad laadi tõttu endale jätta.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 65

Liikmesriikidele tehtavate maksete peatamine määrusega (EL) nr 1308/2013 hõlmatud erijuhtudel

1. Kui määrusega (EL) nr 1308/2013 nõutakse, et liikmesriigid peavad kindlaksmääratud tähtjaks esitama teatava teabe, ja kui liikmesriigid ei esita seda kõnealuseks tähtjaks, ei esita seda teavet või kui edastatav teave ei ole õige, võib komisjon peatada artiklis 18 osutatud igakuised maksed, tingimusel et komisjon on liikmesriikidele aegsasti teinud kättesaadavaks vajaliku teabe, vormid ja selgitused. Peatatav summa on seotud turukorraldusmeetmete kuludega, mille kohta nõutud teavet ei saadatud, ei saadatud õigeaegselt või mis ei ole õige.

2. Selleks et tagada lõike 1 kohaldamisel proportsionaalsuse põhimõtte järgimine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad lõikes 1

osutatud turukorraldusmeetmeid, mille suhtes kohaldatakse peatamist, ning maksete peatamise määra ja ajavahemikku.

3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad lõikes 1 osutatud igakuiste maksete nõuetekohase peatamise menetluse ja muude praktiliste üksikasjade kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 66

Tagatised

1. Kui põllumajandusalaste sektoripõhiste õigusaktidega on nii ette nähtud, nõuab liikmesriik tagatise esitamist, millega antakse kinnitus rahasumma pädevale asutusele maksmise või pädevalt asutuselt kinnipidamise kohta, kui teatavat konkreetset põllumajandusalastest sektoripõhistest õigusaktidest tulenevat kohustust ei ole täidetud.

2. Kui teatavat kohustust ei täideta või seda tehakse üksnes osaliselt, jäädakse tagatisest täielikult või osaliselt ilma, välja arvatud vääramatu jõu korral.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad, millega tagatakse mittediskrimineeriv kohtlemine, õiglus ja proportsionaalsuse järgimine tagatise esitamisel ja:

- a) täpsustatakse vastutav pool, kui kohustust ei täideta;
  - b) nähakse ette konkreetsed olukorrad, mil pädev asutus võib loobuda tagatisenõudest;
  - c) nähakse ette tingimused esitatavale tagatisele ja tagatise andjale ning tagatiste esitamise ja vabastamise tingimused;
  - d) nähakse ette ettemaksete raames tagatise esitamisega seotud eritingimused;
  - e) määratletakse lõikes 1 ettenähtud tagatisega hõlmatud kohustuste rikkumise tagajärjed, sealhulgas tagatistest ilma jäämine, vähendamise määr, mida kohaldatakse tagatiste vabastamise suhtes toetuste, litsentside, pakkumiste või konkreetsete taotluste puhul, ja kui kõnealuse tagatisega hõlmatud kohustust ei ole täielikult või osaliselt täidetud, võttes arvesse kohustuse laadi, kogust, mille osas kohustust on rikutud, kohustuse täitmiseks ettenähtud tähtaja ületamise pikkust ja kohustuse täitmise kohta tõendite esitamise aega.
4. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad seoses järgneva:

- a) esitatava tagatise vorm ning tagatise esitamise, selle heakskiitmise ja algse tagatise asendamise menetlus;

b) tagatise vabastamise menetlus;

c) liikmesriikide ja komisjoni teatised.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

II PEATÜKK

Ühtne haldus- ja kontrollisüsteem

Artikkel 67

Reguleerimisala ja kasutatud mõisted

1. Iga liikmesriik loob ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi („ühtne süsteem”) ning kasutab seda.

2. Ühtset süsteemi kohaldatakse määruse (EL) nr 1307/2013 I lisas loetletud toetuskavade ning määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 21 lõike 1 punktide a ja b ning artiklite 28–31, 33, 34 ja 40 ning vajaduse korral määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 35 lõike 1 punktide b ja c kohaselt antava toetuse suhtes.

Käesolevat peatükki ei kohaldata siiski määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 28 lõikes 9 osutatud meetmete suhtes. Samuti ei kohaldata seda kõnealuse määruse artikli 21 lõike 1 punktide a ja b alusel võetavate meetmete suhtes siis, kui tege- mist on asutamiskuludega.

3. Vajalikus ulatuses kohaldatakse seda ka VI jaotises sätes- tatud nõuetele vastavuse kontrolli suhtes.

4. Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „põld” – ühtne maatükk, mille on deklareerinud üks põllu- majandustootja ja millel ei kasvatata rohkem kui üht põllu- kultuurirühma; kui määruse (EL) nr 1307/2013 kontekstis on nõutav eraldi deklaratsioon sama põllukultuurirühma all oleva maa-ala kasutusviisi kohta, siis kõnealune konkreetne kasutusviis piirab põllu mõistet vajaduse korral veelgi; liik- mesriigid võivad põllu mõiste täiendavaks piiritlemiseks ette näha lisakriteeriume;

b) „pindalapõhine otsetoetus” – määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotise 1. peatükis osutatud põhitoetuskava; ühtse pindala- toetuse kava ja ümberjaotav toetus, määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotise 3. peatükis osutatud kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade seotud toetus; määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotise 4. peatükis osutatud looduslikust eripärast tingitud piirangutega alade toetus; määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotise 5. peatükis osutatud noorte põllumajandustootjate toetus; VI jaotise 1. peatükis osutatud vabatahtlik tootmiskohustusega seotud toetus, kui toetust makstakse hektari kohta; IV jaotise 2. peatükis osutatud puuvilla eritoetused; määruse (EL) nr 1307/2013 V jaotises osutatud väikepõllumajandustootjate kava;

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 228/2013 ⁽¹⁾ IV peatükis osutatud põllumajanduse erimeetmed liidu äärepoolseimate piirkondade jaoks, kui toetust makstakse hektari kohta, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 229/2013 ⁽²⁾ IV peatükis osutatud väiksematele Egeuse mere saartele suunatud põllu- majandusvaldkonna erimeetmed, kui toetust makstakse hektari kohta.

Artikkel 68

Ühtse süsteemi osad

1. Ühtne süsteem koosneb järgmistest osadest:

a) elektrooniline andmebaas;

b) põldude identifitseerimise süsteem;

c) toetusõiguste identifitseerimise ja registreerimise süsteem;

d) toetuse- ja maksetaotlused;

e) ühtne kontrollisüsteem;

f) ühtne süsteem, et registreerida artikli 67 lõikes 2 osutatud toetuse saaja, kes esitab toetuse- või maksetaotluse, isikuand- med.

2. Vajaduse korral hõlmab ühtne süsteem loomade identifit- seerimise ja registreerimise süsteemi, mis on loodud kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1760/2000 ⁽³⁾ ning nõukogu määrusega (EÜ) nr 21/2004 ⁽⁴⁾.

3. Ilma et see piiraks liikmesriikide vastutust ühtse süsteemi rakendamise ja kohaldamise eest, võib komisjon kasutada ühtse süsteemi loomise, järelevalve ja kasutamise hõlbustamiseks spet- sialiseerunud asutuste või isikute abi, eriti liikmesriikide päde- vate asutuste tehniliseks nõustamiseks, kui nad seda taotleavad.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 228/2013, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed liidu äärepoolseimate piirkondade jaoks ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 247/2006 (ELT L 78, 20.3.2013, lk 23).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 229/2013, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed Egeuse mere väikesaarte jaoks ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1405/2006 (ELT L 78, 20.3.2013, lk 41).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuli 2000. aasta määrus (EÜ) nr 1760/2000 veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi loomise, veiseliha ja veiselihatoodete märgistamise ning nõukogu määruse (EÜ) nr 820/97 kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 204, 11.8.2000, lk 1).

⁽⁴⁾ Nõukogu 17. detsembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 21/2004, millega kehtestatakse lammaste ja kitsede identifitseerimise ja regist- reerimise süsteem ja muudetakse määrust (EÜ) nr 1782/2003 ning direktiivi 92/102/EMÜ ja 64/432/EMÜ (ELT L 5, 9.1.2004, lk 8).

4. Liikmesriigid võtavad kõik ühtse süsteemi nõuetekohaseks rakendamiseks vajalikud lisameetmed ning annavad vajaduse korral vastastikust abi käesolevas määruses nõutud kontrollide tegemiseks.

Artikkel 69

Elektrooniline andmebaas

1. Elektroonilises andmebaasis („andmebaas”) registreeritakse iga artikli 67 lõikes 2 osutatud toetuse saaja puhul toetuse- ja maksetaotlustes esitatud andmed.

Kõnealune andmebaas võimaldab eelkõige liikmesriigi pädeval asutusel saada kätte andmed jooksva kalendri- ja/või turustusaasta kohta ning eelneva kümne aasta kohta. Kui põllumajandustootjatele antavate toetuste taset mõjutavad andmed varasemate kalendri- ja/või turustusaastate kohta alates 2000. aastast, võimaldab kõnealune andmebaas ka nende andmetega tutvuda. Andmebaas võimaldab otse ja viivitamata tutvuda vähemalt nelja eelneva järjestikuse kalendriaasta andmetega ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1120/2009⁽¹⁾ (selle algversioonis) artikli 2 lõike 1 punktis c määratletud „püsikarjamaade” puhul ning, ajavahemikel alates kõnealuse määruse kohaldamise alguskuupäevast, määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktis h määratletud „püsirohumaade ja püsikarjamaade” puhul võimaldab andmebaas otse ja viivitamata tutvuda vähemalt viie eelneva järjestikuse kalendriaasta andmetega.

Erandina teisest lõigust nõutakse 2004. aastal või pärast seda liiduga ühinenud liikmesriikidel üksnes seda, et nad tagaksid võimaluse andmetega tutvuda alates nende ühinemise aastast.

2. Liikmesriigid võivad luua detsentraliseeritud andmebaase, kui need andmebaasid ning andmete registreerimist ja nende kättesaamist käsitlev halduskord on kogu liikmesriigi territooriumil ühesugune ja kui need ühilduvad omavahel nii, et on võimalik nende riskkontrollimine.

Artikkel 70

Põldude identifitseerimise süsteem

1. Põldude identifitseerimise süsteem kehtestatakse kaartide, maakatastridokumentide või muude kartograafiliste alusmaterjalide põhjal. Kasutatakse arvutipõhise geograafilise informatsiooni süsteemi meetodeid, sealhulgas õhust või satelliidilt tehtud ortofotosid, mille ühtne standard tagab täpsuse, mis on vähemalt samaväärne mõõtkavas 1: 10 000 oleva kaardiga ja alates 2016. aastast mõõtkavas 1:5 000 oleva kaardiga, võttes samal ajal arvesse maatüki liigendust ja seisukorda. See määratakse kindlaks vastavalt kehtivatele liidu standarditele.

⁽¹⁾ Komisjoni 29. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1120/2009, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 73/2009 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks) III jaotises sätestatud ühtse otsesemaksete kava üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 316, 2.12.2009, lk 1).

Olenemata esimesest lõigust võivad liikmesriigid jätkata selliste tehnikate kasutamist, sealhulgas õhust või satelliidilt tehtud ortofotosid, mille ühtne standard tagab täpsuse, mis on vähemalt samaväärne mõõtkavas 1: 10 000 oleva kaardiga, kui sellised pildid on saadud enne 2012. aasta novembrit sõlmitud pikaajaliste lepingute alusel.

2. Liikmesriigid tagavad, et põldude identifitseerimise süsteem sisaldab referents kaardikihti, et arvestada ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-aladega. Kõnealune referents kaardikiht hõlmab määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 43 lõikes 3 osutatud asjaomaseid erikohustusi ja/või keskkonnaalaseid sertifitseerimissüsteeme, mis on samaväärsed kõnealuse määruse artiklis 46 sätestatud tavadega, hiljemalt enne, kui esitatakse käesoleva määruse artiklis 72 osutatud taotlusvormid määruse (EL) nr 1307/2013 artiklites 43–46 osutatud kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavadega seotud toetuste jaoks 2018. taotlusaasta kohta.

Artikkel 71

Toetusõiguste identifitseerimise ja registreerimise süsteem

1. Toetusõiguste identifitseerimise ja registreerimise süsteem võimaldab toetusõigusi kontrollida ning teha riskkontrolli toetusetaotlustega ja põldude identifitseerimise süsteemiga.

2. Lõikes 1 osutatud süsteem võimaldab liikmesriigi pädeval asutusel otse ja viivitamata kätte saada vähemalt nelja eelneva järjestikuse kalendriaasta andmeid.

Artikkel 72

Toetuse- ja maksetaotlused

1. Igal aastal esitab artikli 67 lõikes 2 osutatud toetuse saaja otsetoetuste taotluse või maksetaotluse seoses asjaomaste pindalal põhiste või loomadega seotud maaelu arengu meetmetega, märkides kohaldatavuse korral järgmist:

- a) kõik põllumajandusliku majapidamise põllud, sealhulgas mittepõllumajanduslik ala, millele taotletakse artikli 67 lõikes 2 osutatud toetust;
- b) aktiveerimisega seoses deklareeritud toetusõigused;
- c) muu teave, mis on sätestatud käesolevas määruses või nõutud asjaomase põllumajandusala sektori põhise õigusakti rakendamiseks või asjaomase liikmesriigi poolt.

Pindalal põhise otsetoetuse puhul määrab iga liikmesriik põllu miinimumsuuruse, mille kohta võib taotluse esitada. Miinimumsuurus ei tohi siiski ületada 0,3 hektarit.

2. Erandina lõike 1 punktist a võivad liikmesriigid otsustada, et kuni 0,1 hektari suuruse pindalaga põldusid, mille kohta maksetaotlust ei ole esitatud, ei ole vaja deklareerida, tingimusel et selliste põldude kogusuurus on alla ühe hektari, ja/või et põllumajandustootja, kes ei taotle mitte ühtegi pindalapõhist otsetoetust, ei pea oma põlde deklareerima, juhul kui kogu maa suurus on alla ühe hektari. Kõikidel juhtudel märgib kõnealune põllumajandustootja taotlusesse, et talle kuuluvad põllud, ja täpsustab pädeva asutuse nõudmisel nende asukoha.

3. Liikmesriigid edastavad, muu hulgas elektrooniliste vahendite kaudu, eelneval aastal kindlaksmääratud aladel põhinevad eeltäidetud vormid ning graafilise materjali, märkides kõnealuste alade asukoha.

Liikmesriik võib otsustada, et toetuse- ja maksetaotlus:

a) on kehtiv, kui toetusesaaja kinnitab, et ei ole toimunud muudatusi võrreldes eelmisel aastal esitatud toetuse- ja maksetaotlusega,

b) peab sisaldama üksnes muudatusi võrreldes eelmiseks aastaks esitatud toetuse- ja maksetaotlusega.

Määruse (EL) nr 1307/2013 V jaotises sätestatud väikepõllumajandustootjate kava puhul antakse kõnealune võimalus siiski kõigile asjaomastele põllumajandustootjatele.

4. Liikmesriik võib otsustada, et üks taotlus hõlmab mitut või kõiki artiklis 67 osutatud toetuskavasid ja meetmeid või muid toetuskavasid ja meetmeid.

5. Erandina nõukogu määrusest (EMÜ, Euratom) nr 1182/71⁽¹⁾ kohandatakse käesoleva peatüki kohane toetuse- taotluse esitamise või muudatuste tegemise kuupäeva arvutamine, maksetaotlus või tõendavad dokumendid, lepingud või deklaratsioonid ühtse süsteemi erinõuetega. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte seoses eeskirjadega, mida kohaldatakse ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes, kui taotluste esitamise või muudatuste tegemise lõppkuupäev on riigipüha, laupäev või pühapäev.

Artikkel 73

Toetusesaajate identifitseerimise süsteem

Ühtne süsteem artikli 67 lõikes 2 osutatud toetuse saajate isikuandmete registreerimiseks võimaldab kindlaks teha kõik sama toetusesaaja esitatud toetuse- ja maksetaotlused.

⁽¹⁾ Nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrus (EMÜ, Euratom) nr 1182/71, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT L 124, 8.6.1971, lk 1).

Artikkel 74

Rahastamiskõlblikkuse tingimuste täitmise kontroll ja toetuse vähendamine

1. Liikmesriigid viivad vastavalt artiklile 59 makseasutuste või nende poolt volitatud asutuste kaudu läbi toetusetaotluste halduskontrollide rahastamiskõlblikkuse tingimuste täitmise kontrollimiseks. Kõnealuseid kontrollide täiendavad kohapealsed kontrollid.

2. Kohapealsete kontrollide läbiviimiseks koostavad liikmesriigid põllumajanduslike majapidamiste ja/või toetusesaajate kontrollivalimi.

3. Liikmesriigid võivad põldude kohapealsete kontrollide läbiviimiseks kasutada kaugseiret ja ülemaailmset satelliitnavigatsioonisüsteemi (GNSS).

4. Rahastamiskõlblikkuse tingimuste täitmata jätmise korral kohaldatakse artiklit 63.

Artikkel 75

Toetusesaajatele tehtavad maksed

1. Artikli 67 lõikes 2 osutatud toetuskavade ja meetmete kohased maksed tehakse ajavahemikul 1. detsembrist kuni järgmise kalendriaasta 30. juunini.

Kõnealusel ajavahemikul tehakse makseid kuni kahes osas.

Olenemata esimesest ja teisest lõigust võivad liikmesriigid enne 1. detsembrist, kuid mitte enne 16. oktoobrit teha ettemakseid kuni 50 % ulatuses otsetoetuste puhul ja kuni 75 % maaelu arengu raames antava toetuse puhul, nagu on osutatud artikli 67 lõikes 2.

Artikli 67 lõikes 2 osutatud maaelu arengu raames antava toetuse puhul, välja arvatud käesoleva lõike kolmandas lõigus sätestatud kuni 75 % suurused ettemaksed, kohaldatakse käesolevat lõiku alates taotlusaastal 2018 esitatud toetuse- või maksetaotluste suhtes.

2. Lõikes 1 osutatud makseid ei tehta enne, kui liikmesriigi poolt artikli 74 kohaselt läbiviidav rahastamiskõlblikkuse tingimuste täitmise kontroll on lõpule viidud.

Erandina esimesest lõigust võib artikli 67 lõikes 2 osutatud maaelu arengu alusel antava toetuse puhul teha ettemakseid pärast artikli 59 lõike 1 kohaste halduskontrollide lõpuleviimist.

3. Komisjon võtab eriolukorras vastu rakendusaktid, et lahendada konkreetseid probleeme seoses käesoleva artikli kohaldamisega tingimusel, et need on vajalikud ja põhjendatud. Sellised rakendusaktid võivad lõigetest 1 ja 2 kõrvale kalduda, kuid üksnes sellises ulatuses ja sellise aja jooksul, mis on hädavajalik.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 76

Delegeeritud volitused

1. Selleks et tagada käesoleva peatükiga ettenähtud ühtse süsteemi rakendamine tõhusal, ühtsel ja mittediskrimineerival viisil, mis kaitseb liidu finantshuve, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad järgmist:

a) lisaks määruses (EL) nr 1307/2013 ja määruses (EL) nr 1305/2013 sätestatud mõistetele konkreetset mõistet, et tagada ühtse süsteemi ühetaoline rakendamine;

b) seoses artiklitega 67–75, eeskirjad täiendavate meetmete kohta, mis on vajalikud käesolevas määruses või põllumajandusalastes sektoripõhistes õigusaktides sätestatud kontrollinõuete täitmise tagamiseks ja mida liikmesriigid peavad võtma tootjate, teenuste, asutuste, organisatsioonide ja muude ettevõtjate suhtes, nagu tapamajad või ühendused, kes osalevad toetuse andmise menetluses, kui käesolevas määruses ei ole sätestatud asjakohaseid halduskaristusi; kõnealuste meetmete puhul järgitakse võimaluse korral *mutatis mutandis* artikli 77 lõikeid 1–5 karistuste kohta.

2. Artikliga 72 ettenähtud toetusetaotluste alusel vahendite nõuetekohase jaotamise tagamiseks rahastamiskõrblikele toetusetaotajatele ja selleks, et saaks kontrollida, kas toetusetaotajad täidavad sellega seotud kohustusi, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte seoses järgmisega:

a) põhijooned, tehnilised eeskirjad, sealhulgas asjakohased võrdlusmaatükkide ajakohastamise lubatud hälbed, võttes arvesse maatüki liigendust ja seisukorda, sealhulgas eeskirjad seoses kõnealuse maatükiga külgnevate maastikuelementidega, samuti kvaliteedinõuded artiklis 70 sätestatud põldude identifitseerimise süsteemi ning artiklis 73 sätestatud toetusetaotajate identifitseerimise jaoks;

b) artikli 71 kohaste toetusõiguste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi põhijooned, tehnilised eeskirjad ja kvaliteedinõuded;

c) eeskirjad toetuse arvutamise aluse määratluse kehtestamiseks, sealhulgas eeskirjad, kuidas tegutseda teatavatel juhtudel, kui rahastamiskõrblikud alad sisaldavad maastikuelemente või puid; sellised eeskirjad võimaldavad liikmesriikidel püsirohumaalade puhul käsitleda maastikuelemente ja puid, mille

kogupindala ei ületa teatavat protsendimäära võrdlusmaatükist, automaatselt rahastamiskõrbliku ala osana, ilma nõudeta neid kõnealusel eesmärgil kaardistada.

Artikkel 77

Halduskaristuste kohaldamine

1. Seoses artikli 63 lõikes 2 osutatud halduskaristustega kohaldatakse käesolevat artiklit artikli 67 lõikes 2 osutatud toetust käsitlevate eeskirjade kohaldamisest tulenevate rahastamiskõrblikkuse kriteeriumide, kulukohustuste või muude kohustustega seotud mittevastavuse korral.

2. Halduskaristust ei kohaldata:

a) kui mittevastavuse põhjuseks on vääramatu jõud;

b) kui mittevastavuse põhjuseks on artikli 59 lõikes 6 osutatud ilmselged vead;

c) kui mittevastavuse põhjuseks on pädeva asutuse või muu asutuse viga ja kui võib põhjendatult eeldada, et asjaomane isik, keda halduskaristus puudutab, ei oleks saanud viga avastada;

d) kui asjaomane isik suudab pädevale asutusele rahuldaval viisil tõendada, et ta ei ole süüdi lõikes 1 osutatud kohustustega seotud mittevastavuses või kui pädev asutus on jõudnud muul viisil veendumuseni, et asjaomane isik ei ole süüdi;

e) kui mittevastavus on kergemat laadi, sealhulgas lävendi vormis, mille määrab kindlaks komisjon lõike 7 punkti b kohaselt;

f) muudel juhtudel, kui karistuse kohaldamine ei ole asjakohane, mille määrab kindlaks komisjon lõike 7 punkti b kohaselt;

3. Halduskaristusi võib kohaldada toetusetaotajate, sealhulgas nende rühmade või ühenduste suhtes, kelle suhtes on siduvad lõikes 1 osutatud eeskirjades sätestatud kohustused.

4. Halduskaristused võivad esineda järgmistes vormides:

a) seoses toetuse- või maksetaotlustega, mida mittevastavus mõjutab ja/või seoses eelmiste või järgnevate aastate toetuse- või maksetaotlustega makstava toetussumma vähendamine;

b) mittevastavusega seotud koguse ja/või aja alusel arvutatud summa maksmine;

c) asjaomasel toetuskavas või toetusmeetmes osalemise õigusest ilma jätmine.

5. Halduskaristused on proportsionaalsed ja astmelised vastavalt avastatud mittevastavuse tõsidusele, ulatusele, kestusele ja korduvusele, ning nende puhul peetakse kinni järgmistest piirangutest:

- a) lõike 4 punktis a osutatud halduskaristuse summa asjaomase aasta kohta ei ületa 100 % toetuse- või maksetaotluste summast;
- b) lõike 4 punktis b osutatud asjaomase aasta halduskaristuse summa ei ületa 100 % toetuse- või maksetaotluste summast, mille suhtes karistust kohaldatakse;
- c) lõike 4 punktis c osutatud õigusest ilma jätmist saab kohaldada kõige rohkem kolmel järjestikusel aastal ja seda saab kohaldada uuesti uue mittevastavuse korral.

6. Olenemata lõigetest 4 ja 5, kohaldatakse määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotise 3. peatükis osutatud maksega seoses halduskaristusi nimetatud määruse alusel tehtud või tehtavate maksete vähendamise vormis.

Käesolevas lõikes osutatud halduskaristused on proportsionaalsed ning astmelised vastavalt asjaomase mittevastavuse tõsidusele, ulatusele, kestusele ja korduvusele.

Selliste asjaomase aasta halduskaristuste summa ei ületa määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotise 3. peatüki kohaldamise esimesel kahel aastal 0 % (taotlusaastad 2015 ja 2016), kolmandal kohaldamisaastal 20 % (taotlusaasta 2017) ja alates neljandast kohaldamisaastast 25 % (taotlusaasta 2018) määruse (EL) nr 1307/2013 III jaotise 3. peatükis nimetatud maksesummast, mida asjaomasel põllumajandustootjal oleks õigus saada, kui ta täidaks kõnealuseks makseks vajalikud tingimused.

7. Selleks, et võtta arvesse ühelt poolt kehtestatavate karistuste hoiatavat mõju ja teiselt poolt iga artikli 67 lõikes 2 osutatud toetuskava või toetusmeetme eripära, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, millega tehakse kindlaks:

- a) halduskaristused iga lõikes 3 osutatud toetuskava või toetusmeetme ja asjaomase isiku jaoks lõikes 4 esitatud loetelust ja lõigetes 5 ja 6 sätestatud piirides ning seoses liikmesriikide kehtestatava konkreetse määruga, sealhulgas mittekvantifitseeritavatel mittevastavuse juhtudel;
- b) lõike 2 punktis f osutatud juhtumid, mil halduskaristusi ei kohaldata.

8. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse käesoleva artikli ühetaoliseks rakendamiseks üksikasjalikud menetlus- ja tehnilised eeskirjad seoses järgneva

- a) halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise eeskirjad;

- b) üksikasjalikud eeskirjad kergemat laadi mittevastavuse kindlakstelemiseks; sealhulgas kvantitatiivse lävendi, mida väljendatakse toetussumma nominaalväärtusena või rahastamiskõlbliku toetussumma protsendimäärana, mis ei ole väiksem kui 0,5 %, kehtestamiseks.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 78

Rakendamisevolitused

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse:

- a) artikli 69 kohase elektroonilise andmebaasi põhijooned, tehnilised eeskirjad ja kvaliteedinõuded;
- b) eeskirjad artikli 72 kohaste toetuse- ja maksetaotluste kohta ning toetusõiguste taotluste kohta, sealhulgas taotluste esitamise lõppkuupäev, nõuded taotlustes märgitavate miinimumandmete kohta, toetusetaotluste muutmise või tühistamise sätteid, toetusetaotluse esitamise nõudest vabastamine ning sätteid, mis lubavad liikmesriigil kohaldada lihtsustatud menetlust või parandada ilmselgeid vigu;
- c) eeskirjad kontrolli läbiviimise kohta, et kontrollida kohustuste täitmist ning toetuse- või maksetaotluses esitatud teabe õigsust ja täielikkust, sealhulgas eeskirjad kohapealsete kontrollide lubatavate mõõtmishälvete kohta;
- d) tehnilised kirjeldused käesoleva peatüki ühetaoliseks rakendamiseks;
- e) eeskirjad seoses põllumajanduslike majapidamiste üleandmisega, millega kaasneb ka sellise kohustuse üleandmine, mis tuleb veel täita seoses asjaomase toetuse saamise tingimustega;
- f) artiklis 75 osutatud ettemaksete tegemise eeskirjad.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

III PEATÜKK

Tehingute kontrollimine

Artikkel 79

Reguleerimisala ja mõisted

1. Käesolevas peatükis sätestatakse erieeskirjad seoses EAGFi rahastamissüsteemiga otseselt või kaudselt seotud makseid sooritavate või saavate üksuste või nende esindajate („ettevõttjad“) aridokumentide kontrollimisega selleks, et teha kindlaks, kas EAGFi rahastamissüsteemi kuuluvad tehingud on tehtud tegelikult ja nõuetekohaselt.

2. Käesolevat peatükki ei kohaldata käesoleva jaotise II peatükis osutatud ühtse süsteemiga hõlmatud meetmete suhtes. Selleks et reageerida sektoraalsete põllumajandusalaste õigusaktide muutmisele ja tagada käesolevas peatükis kehtestatud järelkontrolli süsteemi tõhusus, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse loetelu meetmetest, mille suhtes ei ole nende ülesehituse ja kontrollinõuete tõttu sobilik kohaldada täiendavat järelkontrolli äridokumentide kontrollimise teel ning mille suhtes sellist käesoleva peatüki kohast kontrolli ei kohaldata.

3. Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „äridokument” – kõik ettevõtja majandustegevusega seotud raamatupidamis- ja muud registrid, maksedokumendid, tõendavad dokumendid, raamatupidamisdokumendid, andmed toodangu ja kvaliteedi kohta, kirjavahetus ning äriandmestik igas vormis, sealhulgas elektrooniliselt salvestatud andmed, niivõrd kui need dokumendid või andmed on otseselt või kaudselt seotud lõikes 1 osutatud tehingutega;
- b) „kolmas isik” – füüsiline või juriidiline isik, kes on otseselt või kaudselt seotud EAGFi rahastamissüsteemi raames tehtud tehingutega.

Artikkel 80

Liikmesriikide tehtav kontroll

1. Liikmesriigid kontrollivad süstemaatiliselt ettevõtjate äridokumente, võttes arvesse kontrollitavate tehingute laadi. Liikmesriigid tagavad, et kontrollitavate ettevõtjate valik tagaks eeskirjade eiramise vältimiseks ja avastamiseks võetud meetmete tõhususe. Valikut tehes võetakse muu hulgas arvesse ettevõtjate majanduslikku tähtsust kõnealuses süsteemis ja muid riskitegureid.

2. Vajalikel juhtudel laieneb lõikes 1 sätestatud kontrollimine ettevõtjatega seotud füüsilistele ja juriidilistele isikutele ning artiklis 81 sätestatud eesmärkide saavutamiseks lähtuvalt ka teistele füüsilistele ja juriidilistele isikutele.

3. Käesoleva peatüki kohane kontroll ei piira artiklite 47 ja 48 kohaselt läbiviidavaid kontrolle.

Artikkel 81

Kontrolli eesmärgid

1. Kontrollitavate põhiantmete õigsust kontrollitakse riskiastmele vastava arvu ristkontrollidega, mis sisaldavad vajaduse korral kolmandate isikute äridokumentide kontrolli, mis hõlmab järgnevat:

- a) tarnijate, klientide, veoettevõtjate ning muude kolmandate isikute äridokumentide võrdlemine;

b) vajaduse korral varude koguse ja laadi füüsiline kontroll;

c) EAGFi rahastamissüsteemi raames teostatud tehingutele eelnevate või neist tulenevate finantsvoogude võrdlemine raamatupidamisdokumentidega ning

d) raamatupidamise või raha liikumist käsitlevate dokumentide kontrollid, mis näitavad, et dokumendid, mis on makseasutuste valduses toetusesaajale makstud toetuse põhjendusena, on kontrolli ajal täpsed.

2. Eelkõige siis, kui ettevõtjad peavad liidu või siseriiklike sätete kohaselt pidama varude kohta eraldi raamatupidamisregistrit, kuulub asjakohastel juhtudel kontrollimise võrdlus äridokumentidega ja vajaduse korral varu tegeliku suurusega.

3. Kontrollitavate tehingute valikul võetakse täiel määral arvesse riskiastet.

Artikkel 82

Juurdepäas äridokumentidele

1. Ettevõtte eest vastutavad isikud või kolmandad isikud tagavad, et kõik äridokumendid ja lisateave esitatakse kontrollimise eest vastutavatele ametnikele või selleks nende poolt volitatud isikutele. Elektrooniliselt salvestatud andmed esitatakse asjakohasel andmekandjal.

2. Kontrollimise eest vastutavad ametnikud või selleks nende poolt volitatud isikud võivad nõuda, et neile esitataks välja võtted või koopiad lõikes 1 osutatud dokumentidest.

3. Kui käesoleva peatüki kohaselt läbiviidava kontrolli ajal selgub, et ettevõtja äridokumendid ei ole kontrollimiseks piisavad, antakse ettevõtjale korraldus koostada selliseid dokumente edaspidi vastavalt kontrollimise eest vastutava liikmesriigi nõuetele, ilma et see piiraks muudes asjaomast sektorit käsitlevates määrustes sätestatud kohustuste täitmist.

Liikmesriigid määravad kindlaks kuupäevad, millest alates tuleb sellised dokumendid koostada.

Kui kõik käesoleva peatüki kohase kontrolli läbiviimiseks vajalikud äridokumendid või osa neist asuvad samasse kontserni, ühingusse või ettevõtjate ühendusse kuuluvas ettevõttes, mida juhitakse kontrollitava ettevõtjaga ühistel alustel, olenemata sellest, kas kõnealune ettevõtja asub liidu territooriumil või sellest väljaspool, esitab ettevõtja kõnealused äridokumendid kontrolli eest vastutavatele ametnikele kontrolli läbiviimise eest vastutava liikmesriigi määratud ajal ja kohas.

4. Liikmesriigid tagavad, et kontrolli eest vastutavatel ametnikel on õigus äridokumente ära võtta või lasta neid ära võtta. Kõnealust õigust tuleb kasutada asjakohaseid siseriiklikke sätteid järgides, ilma et see piiraks dokumentide äravõtmist käsitlevate kriminaalmenetlusi reguleerivate eeskirjade kohaldamist.

Artikkel 83

Vastastikune abi

1. Liikmesriigid abistavad üksteist käesolevas peatükis sätestatud kontrollide läbiviimisel järgmistel juhtudel:

- a) kui ettevõtja või kolmas isik ei asu liikmesriigis, kus kõnealune makse on tehtud ja/või laekunud või kus kõnealune makse oleks pidanud tehtama ja/või laekuma;
- b) kui ettevõtja või kolmas isik ei asu liikmesriigis, kus asuvad kontrolliks vajalikud dokumendid ja andmed.

Komisjon võib kooskõlastada ühismetmed, mis hõlmavad kahe või enama liikmesriigi vastastikust abi.

2. Makse sooritamise EAGFi eelarveaastale järgneva esimese kolme kuu jooksul saadavad liikmesriigid komisjonile selliste kolmandates riikides asuvate ettevõtjate loetelu, kellega seoses on kõnealune summa makstud või laekunud või oleks pidanud makstama või laekuma asjaomases liikmesriigis.

3. Kui teises liikmesriigis nõutakse lisateavet ettevõtja kontrollimise osana vastavalt artiklile 80, ja eriti ristkontrollide osana vastavalt artiklile 81, võib teha konkreetseid kontrollitaotlusi, milles märgitakse taotluse põhjus. Komisjonile saadetakse selliste konkreetsete taotluste kohta ülevaade kord kvartalis ühe kuu jooksul pärast iga kvartali lõppu. Komisjon võib nõuda iga üksiktaotluse koopiati.

Kontrollitaotlus rahuldatakse hiljemalt kuue kuu jooksul pärast selle vastuvõtmist; kontrolli tulemustest teatatakse viivitamata taotluse esitanud liikmesriigile ja komisjonile. Komisjonile teatamine toimub kord kvartalis ühe kuu jooksul pärast iga kvartali lõppu.

Artikkel 84

Kavandamine

1. Liikmesriigid koostavad järgmisel kontrolliperioodil artikli 80 kohaselt läbiviidavate kontrollide kava.

2. Liikmesriigid saadavad komisjonile enne iga aasta 15. aprilli lõikes 1 osutatud kava ning täpsustavad:

a) kontrollitavate ettevõtjate arvu ja nende jagunemise sektorite lõikes lähtuvalt asjaomastest summadest;

b) kava koostamisel arvesse võetud kriteeriumid.

3. Kui komisjon ei ole kaheksa nädala jooksul oma märkusi edastanud, rakendavad liikmesriigid enda kehtestatud ja komisjonile edastatud kavasid.

4. Lõiget 3 kohaldatakse *mutatis mutandis* kavas tehtavate liikmesriikide muudatuste suhtes.

5. Komisjon võib mis tahes etapis taotleda, et liikmesriik hõlmaks kavaga teatavat liiki ettevõtjaid.

6. Ettevõtjaid, kelle laekumiste või maksete summa oli väiksem kui 40 000 eurot, kontrollitakse käesoleva peatüki kohaselt ainult konkreetsete põhjuste korral, millest liikmesriigid peavad teatama oma lõikes 1 osutatud aastakavas või millest teatab komisjon kõnealuse kava muutmise taotluses. Majanduse arengu arvessevõtmiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte 40 000 euro suuruse määra muutmise kohta.

Artikkel 85

Eriasutused

1. Igas liikmesriigis vastutab käesoleva peatüki kohaldamise järelevalve eest eriasutus. Kõnealused asutused vastutavad eelkõige järgneva eest:

a) käesolevas peatükis sätestatud kontrolli läbiviimine kõnealusele eriasutusele otseselt alluvate ametnike poolt või

b) muude asutuste ametnike läbiviidava kontrolli koordineerimine ja üldine järelevalve.

Liikmesriigid võivad ka sätestada, et käesoleva peatükiga ettenähtud kontrollid jaotatakse eriasutuste ja muude riiklike asutuste vahel tingimusel, et eriasutus vastutab kontrolli koordineerimise eest.

2. Käesoleva peatüki kohaldamise eest vastutav(ad) asutus(ed) peab (peavad) olema organisatoorselt sõltumatu(d) asutustest või asutuste allüksustest, kes vastutavad maksete tegemise ja kontrolli läbiviimise eest enne makse sooritamist.

3. Käesoleva peatüki nõuetekohaseks kohaldamiseks võtab lõikes 1 osutatud eriasutus kõik vajalikud meetmed ning asjaomane liikmesriik annab talle käesolevas peatükis osutatud ülesannete täitmiseks kõik vajalikud volitused.

4. Liikmesriigid võtavad vastu vajalikud meetmed, et karistada füüsilisi või juriidilisi isikuid, kes ei täida käesolevast peatükist tulenevaid kohustusi.

Artikkel 86

Aruanded

1. Liikmesriigid saavad enne kontrolliperioodile järgnevat 1. jaanuari komisjonile üksikasjaliku aruande käesoleva peatüki kohaldamise kohta.

2. Liikmesriigid ja komisjon vahetavad korrapäraselt seisu kohta käesoleva peatüki kohaldamise kohta.

Artikkel 87

Juurdepäas teabele ja komisjoni kontroll

1. Asjakohase siseriikliku õiguse kohaselt on komisjoni ametnikel juurdepäas kõigile käesoleva peatüki alusel korraldatud kontrolliks ettevalmistatud või sellest tulenevatele dokumentidele ja kogutud andmetele, sealhulgas andmetöötlussüsteemides salvestatud andmetele. Kõnealused andmed esitatakse taotluse korral asjakohasel andmekandjal.

2. Artiklis 80 osutatud kontrollle viivad läbi liikmesriikide ametnikud. Komisjoni ametnikud võivad kõnealustes kontrollides osaleda. Komisjoni ametnikud ei või ise kasutada liikmesriigi ametnikele antud kontrollimisvolitusi. Komisjoni ametnikel on siiski juurdepäas samadele ruumidele ja samadele dokumentidele kui liikmesriigi ametnikel.

3. Artikli 83 kohaselt toimuvate kontrollide puhul võivad taotluse esitanud liikmesriigi ametnikud osaleda taotluse saanud liikmesriigi nõusolekul taotluse saanud liikmesriigis toimivas kontrollis ning neil on juurdepäas samadele ruumidele ja samadele dokumentidele kui taotluse saanud liikmesriigi ametnikel.

Taotluse esitanud liikmesriigi ametnikud, kes osalevad taotluse saanud liikmesriigis toimuvates kontrollides, peavad igal ajal suutma tõendada, et nad täidavad oma ametiülesandeid. Kontrollle viivad alati läbi taotluse saanud liikmesriigi ametnikud.

4. Kui kriminaalmenetlust käsitlevate siseriiklike sätete alusel peavad teatavaid toiminguid tegema siseriikliku õiguse alusel selleks spetsiaalselt määratud ametnikud, ei osale komisjoni ametnikud ega lõikes 3 osutatud liikmesriikide ametnikud kõnealustes toimingutes, ilma et see piiraks määruste (EL, Euratom) nr 883/2013 ja (Euratom, EÜ) nr 2185/96 kohaldamist. Igal juhul ei võta nad osa eelkõige kodude läbiotsimisest ega asjaomase liikmesriigi kriminaalõiguse raames toimuvatest ülekuulamisest. Neil on siiski juurdepäas sellisel viisil saadud teabele.

Artikkel 88

Komisjoni volitused

Komisjon võtab vajaduse korral vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad käesoleva peatüki ühetaoliseks kohaldamiseks, eelkõige seoses järgmisega:

- a) artiklis 80 osutatud kontrolli läbiviimine seoses ettevõtjate valiku, kontrollimäära ja -kalendriga;
- b) äridokumentide säilitamine ning säilitatavate dokumentide või registreeritavate andmete liigid;
- c) artikli 83 lõikes 1 osutatud ühismetmete elluviimine ja koordineerimine;
- d) üksikasjad ja nõuded, milles käsitletakse käesoleva peatükiga ettenähtud taotluste sisu, vormi ja esitusviisi, teadete sisu, vormi ja esitusviisi ning teabe esitamist ja vahetamist;
- e) käesoleva määrusega nõutud teabe avaldamise tingimused ja viisid ning erieeskirjad ja tingimused, mille kohaselt komisjon kõnealust teavet levitab või teeb selle kättesaadavaks liikmesriikide pädevatele asutustele;
- f) artiklis 85 osutatud eriasutuse ülesanded;
- g) artiklis 86 osutatud aruannete sisu.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

IV PEATÜKK

Muud kontrollisätted ja karistused

Artikkel 89

Turukorralduseeskirjadega seotud muud kontrollid ja karistused

1. Liikmesriigid võtavad meetmeid selle tagamiseks, et määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 119 lõikes 1 osutatud tooteid, mis ei ole märgistatud kooskõlas kõnealuse määruse sätetega, ei lasta turule või need kutsutakse turult tagasi.

2. Ilma et see piiraks komisjoni vastuvõetavaid võimalikke erisätteid, tuleb määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 189 lõike 1 punktides a ja b nimetatud toodete liitu impordimisel kontrollida, kas kõnealuse artikli lõike 1 tingimused on täidetud.

3. Liikmesriigid viivad läbi riskianalüüsipõhise kontrolli, et teha kindlaks, kas määruse (EL) nr 1308/2013 I lisas osutatud tooted vastavad määruse (EL) nr /2013 II osa II jaotise I peatüki I jaos sätestatud eeskirjadele, ning kohaldavad vajaduse korral halduskaristusi.

4. Ilma et see piiraks artikli 64 alusel vastu võetud veinisektorit käsitlevate õigusaktide kohaldamist, kohaldavad liikmesriigid veinisektorit käsitlevate liidu eeskirjade rikkumise korral proportsionaalseid, tõhusaid ja hoiatavaid halduskaristusi. Selliseid karistusi ei kohaldata artikli 64 lõike 2 punktides a–d nimetatud juhtudel ja kui mittevastavus on kergemat laadi.

5. Liidu vahendite ning liidu veinide identiteedi, päritolu ja kvaliteedi kaitsmiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte seoses järgneva:

- a) isotoopide analüüside andmepanga loomine, mis aitaks liikmesriikide kogutud proovide põhjal avastada pettust;
- b) eeskirjad kontrolliasutuste ja nende vastastikuse abi kohta;
- c) eeskirjad liikmesriikide tulemuste ühiskasutuse kohta.

6. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse kõik vajalikud meetmed seoses järgneva:

- a) menetlused, mis on seotud liikmesriikide endi andmepankadega ja isotoopide analüüside andmepangaga, mis aitab avastada pettust;
- b) menetlused, mis on seotud kontrolliasutuste- ja organite vahelise koostöö ja abiga;
- c) lõikes 3 osutatud kohustuse suhtes eeskirjad turustusnormide täitmisega seotud kontrollimise läbiviimiseks, eeskirjad nõuete järgimise kontrollimise eest vastutavate asutuste kohta, samuti kontrolli sisu, sageduse ja turusetapi kohta, mille suhtes kontrolli kohaldatakse.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 90

Päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste ning kaitstud traditsiooniliste nimetustega seotud kontrollid

1. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et lõpetada määruses (EL) nr 1308/2013 osutatud kaitstud päritolunimetuste, kaitstud geograafiliste tähiste ja kaitstud traditsiooniliste nimetuste ebaseaduslik kasutamine.
2. Liikmesriigid määravad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 882/2004⁽¹⁾ artiklis 4 sätestatud kriteeriumide kohaselt määruse (EL) nr 1308/2013 2. osa II jaotise I peatüki II jaos sätestatud kohustuste täitmise kontrollimise eest vastutava pädeva asutuse ning tagavad, et igal kõnealuseid kohustusi järgival ettevõtjal on õigus olla kontrollisüsteemiga hõlmatud.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 882/2004 ametlike kontrollide kohta, mida tehakse sööda- ja toidualaste õigusnormide ning loomatervishoidu ja loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontrollimise tagamiseks (ELT L 165, 30.4.2004, lk 1).

3. Liidus tagatakse tootespetsifikaatide järgimise iga-aastane kontrollimine tootmisel ning veini müügiks ettevalmistamise ajal või järgselt kas lõikes 2 osutatud pädeva asutuse poolt või ühe või mitme kontrolliorgani poolt määruse (EÜ) nr 882/2004 artikli 2 teise lõigu punkti 5 tähenduses, kes tegutsevad toote sertifitseerimisasutusena kooskõlas kõnealuse määruse artiklis 5 kehtestatud kriteeriumidega.

4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid seoses järgneva:

- a) teatised, mille liikmesriigid peavad esitama komisjonile;
- b) eeskirjad tootespetsifikaatide järgimise kontrollimise eest vastutava asutuse kohta, sealhulgas juhul, kui geograafiline piirkond on kolmas riik;
- c) liikmesriikide rakendatavad meetmed kaitstud päritolunimetuste, geograafiliste tähiste ja kaitstud traditsiooniliste nimetuste ebaseadusliku kasutamise ärahoidmiseks;
- d) liikmesriikide läbiviidavad kontrollid, sealhulgas analüüsid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

VI JAOTIS

NÕUETELE VASTAVUS

I PEATÜKK

Reguleerimisala

Artikkel 91

Üldpõhimõte

1. Kui artiklis 92 osutatud toetusesaaja ei vasta artiklis 93 sätestatud nõuetele vastavuse eeskirjadele, määratakse talle halduskaristus.
2. Lõikes 1 osutatud halduskaristust kohaldatakse üksnes juhul, kui mittevastavus on asjaomasele toetusesaajale vahetult omistatava tegevuse või tegevusetuse tagajärg, ning kui täidetud on üks või mõlemad järgmistest lisatingimustest:

- a) mittevastavus on seotud toetusesaaja põllumajandusliku tegevusega;
- b) täitmata jätmise seondub toetusesaaja põllumajandusliku majapidamise maaga.

Kõnealust karistust ei kohaldata siiski metsaalade suhtes juhul, kui asjaomase ala puhul ei ole taotletud toetust vastavalt määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 21 lõike 1 punktile a ning artiklitele 30 ja 34.

3. Käesolevas jaotises kasutatakse järgmisi mõisteid:
- a) „põllumajanduslik majapidamine” – kõik artiklis 92 osutatud toetusesaaja juhitud sama liikmesriigi territooriumil asuvad põllumajanduslikud tootmisüksused;
- b) „nõue” – iga üksik kohustuslik majandamisnõue teatud õigusakti raames, mis tuleneb II lisas osutatud liidu õigusest ja erineb sisuliselt sama õigusakti muudest nõuetest.

Artikkel 92

Asjaomased toetusesaajad

Artiklit 91 kohaldatakse toetusesaajate suhtes, kes saavad otse-toetuseid määruse (EL) nr 1307/2013 kohaselt, makseid määruse (EL) nr 1308/2013 artiklite 46 ja 47 kohaselt ning iga-aastaseid toetusi määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 21 lõike 1 punktide a ja b ning artiklite 28–31, 33 ja 34 kohaselt.

Artiklit 91 ei kohaldata siiski toetusesaajate suhtes, kes osalevad määruse (EL) nr 1307/2013 V jaotises osutatud väikepõllumajandustootjate kavas. Kõnealuses artiklis sätestatud karistust ei kohaldata ka määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 28 lõikes 9 osutatud toetuse suhtes.

Artikkel 93

Nõuetele vastavuse eeskirjad

1. Nõuetele vastavuse eeskirjad on liidu õiguse kohased kohustuslikud majandamisnõuded ning riigi tasandil kehtestatud maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardid, mis on loetletud II lisas ning seonduvad järgmiste valdkondadega:

- a) keskkond, kliimamuutused, maa hea põllumajandusseisund;
- b) rahva-, looma- ja taimetervis;
- c) loomade heaolu.

2. II lisas osutatud kohustuslike majandamisnõuetega seonduvaid õigusakte kohaldatakse nende kehtivas versioonis ning direktiivide puhul liikmesriikide poolt rakendatutena.

3. Lisaks sisaldavad nõuetele vastavuse eeskirjad 2015. ja 2016. aasta puhul ka püsikarjamaa säilitamist. Liikmesriigid, kes olid liidu liikmed 1. jaanuaril 2004, tagavad, et maa, mis oli 2003. aasta pindalatoetuste taotluste esitamiseks ettenähtud kuupäeval püsikarjamaa, säilitatakse püsikarjamaana kindlaksmääratud ulatuses. Liikmesriigid, kes said 2004. aastal liidu liikmeteks, tagavad, et maa, mis oli 1. mail 2004 püsikarjamaa, ka säilitatakse püsikarjamaana kindlaksmääratud piirides. Bulgaaria ja Rumeenia tagavad, et maa, mis oli 1. jaanuaril 2007 püsikarjamaa, säilitatakse püsikarjamaana kindlaksmääratud piirides. Horvaatia tagab, et maa, mis oli 1. juulil 2013 püsikarjamaa, säilitatakse püsikarjamaana kindlaksmääratud piirides.

Esimest lõiku ei kohaldata metsastamiseks ettenähtud püsikarjamaa all olevate maade suhtes, tingimusel et selline metsastamine vastab keskkonnakaitse nõuetele, kui välja arvata jõulu-puuistandused ja lühikese raieringiga kiirekasvulised puuliigid.

4. Lõike 3 arvessevõtmiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad püsikarjamaa säilitamise eeskirju, eelkõige selle tagamiseks, et põllumajandustootjate tasandil võetakse meetmeid püsikarjamaa säilitamiseks, sealhulgas järgitavate individuaalkohustusi, näiteks kohustust muuta alad püsikarjamaaks, kui tehakse kindlaks, et püsikarjamaa all oleva maa suhtarv väheneb.

Selle tagamiseks, et ühelt poolt liikmesriigid ja teiselt poolt üksikud põllumajandustootjad kohaldaksid nõuetekohaselt oma püsikarjamaa säilitamisega seotud kohustusi, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada tingimused ja meetodid säilitatava püsikarjamaa ja põllumajandusmaa suhtarvu kindlaksmääramiseks.

5. Lõigete 3 ja 4 kohaldamisel käsitatakse mõistet „püsikarjamaa” määruse (EÜ) nr 1120/2009 (selle algversioonis) artikli 2 lõike 1 punktis c toodud määratluses.

Artikkel 94

Liikmesriikide kohustused seoses maa hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundiga

Liikmesriigid tagavad, et kogu põllumajandusmaad, sealhulgas maad, mida enam ei kasutata tootmise eesmärgil, hoitakse heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis. Liikmesriigid määratlevad riiklikul või piirkondlikul tasandil toetusesaajate suhtes maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise miinimumstandardid II lisa alusel, võttes arvesse asjaomaste alade eriomadusi, sh mulla- ja ilmastikutingimusi, olemasolevat põllumajandustootmist, maakasutust, külvikorda, põllumajandustavasid ja põllumajandusstruktuure.

Liikmesriigid ei või määratleda miinimumnõudeid, mis ei sisaldu II lisas.

Artikkel 95

Toetusesaajatele esitatav teave

Liikmesriigid edastavad, vajaduse korral elektrooniliste vahendite kaudu, asjaomastele toetusesaajatele põllumajandusettevõtte tasandil kohaldatavate nõuete ja standardite loetelu ning sellekohase selge ja täpse teabe.

II PEATÜKK

Nõuetele vastavusega seotud kontrollisüsteem ja halduskaristused

Artikkel 96

Nõuetele vastavuse kontrollid

1. Liikmesriigid kasutavad vajaduse korral V jaotise II peatükis, eelkõige artikli 68 lõike 1 punktides a, b, d, e ja f sätestatud ühtset süsteemi.

Liikmesriigid võivad kasutada olemasolevaid haldus- ja kontrollisüsteeme, et tagada nõuetele vastavuse eeskirjade täitmine.

Kõnealused süsteemid ning eelkõige nõukogu direktiivi 2008/71/EÜ⁽¹⁾ ning määruste (EÜ) nr 1760/2000 ja (EÜ) nr 21/2004 kohaselt loodud loomade identifitseerimise ja registreerimise süsteem peavad olema kooskõlas käesoleva määruse V jaotise II peatükis osutatud ühtse süsteemiga.

2. Nõuetest, standarditest, õigusaktidest või nõuetele vastavuse valdkondadest olenevalt võivad liikmesriigid otsustada teha halduskontrolli, eelkõige kontrolli, mis on juba ette nähtud asjaomase nõude, standardi, õigusakti või nõuetele vastavuse valdkonna puhul kohaldatavate kontrollisüsteemidega.

3. Liikmesriigid viivad läbi kohapealseid kontrole, et teha kindlaks, kas toetusesaaja täidab käesolevas jaotises sätestatud kohustusi.

4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad kontrollide läbiviimise kohta käesolevas jaotises osutatud kohustuste täitmise kontrollimiseks, samuti eeskirjad, millega lubatakse riskianalüüsi puhul arvesse võtta järgmisi tegureid:

- a) põllumajandustootjate osalemine käesoleva määruse III jaotises sätestatud põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemis;
- b) põllumajandustootjate osalemine sertifitseerimissüsteemis, kui see hõlmab asjaomaseid nõudeid ja standardeid.

⁽¹⁾ Nõukogu 15. juuli 2008. aasta direktiiv 2008/71/EÜ sigade identifitseerimise ja registreerimise kohta (ELT L 213, 8.8.2008, lk 31).

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 97

Halduskaristuse kohaldamine

1. Artiklis 91 sätestatud halduskaristust kohaldatakse, kui nõuetele vastavuse eeskirju ei ole mis tahes ajal teatava kalendriaasta („asjaomane kalendriaasta”) kestel järgitud ja asjaomane mittevastavus on vahetult omistatav asjaomasel kalendriaastal toetuse- või maksetaotluse esitanud toetusesaajale.

Esimest lõiku kohaldatakse *mutatis mutandis* toetusesaajate suhtes, kelle puhul tuvastatakse nõuetele vastavuse eeskirjade täitmata jätmise mis tahes ajal kolme aasta jooksul alates selle aasta 1. jaanuarist, mis järgneb kalendriaastale, mil tehti esimene makse ümberkorraldamise ja muutmise toetusprogrammide alusel või mis tahes ajal ühe aasta jooksul alates selle aasta 1. jaanuarist, mis järgneb kalendriaastale, mil tehti makse määramises (EL) nr 1308/2013 osutatud toorelt koristamise toetusprogrammide alusel („asjaomased aastad”).

2. Juhtudel kui asjaomasel kalendriaastal või asjaomastel aastatel on maa üle antud, kohaldatakse lõiget 1 ka juhul, kui kõnealune mittevastavus on sellise tegevuse või tegevusetuse tagajärg, mis on vahetult omistatav isikule, kellele põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis. Erandina esimesest lausest, kui isik, kellele tegevus või tegevusetus on vahetult omistatav, on asjaomasel kalendriaastal või asjaomastel aastatel esitanud toetuse- või maksetaotluse, kohaldatakse halduskaristust artiklis 92 osutatud ning kõnealusele isikule tehtud või tehtavate maksete kogusummade alusel.

Käesoleva lõike kohaldamisel tähendab „üleandmine” mis tahes liiki tehingut, mille tulemusel põllumajandusmaa lakkab olemast üleandja kasutuses.

3. Olenemata lõikest 1 ning võttes arvesse artikli 101 kohaselt vastu võetavaid eeskirju, võivad liikmesriigid otsustada mitte kohaldada halduskaristust toetusesaaja ja kalendriaasta kohta, kui karistuse summa on kuni 100 eurot.

Kui liikmesriik otsustab kasutada esimeses lõigus sätestatud võimalust, võtab pädev asutus järgneval aastal toetusesaajate valimi puhul vajalikud meetmed, et kontrollida, kas toetusesaaja on asjaomase mittevastavuse kõrvaldanud. Toetusesaajat teavitatakse avastatud mittevastavusest ja parandusmeetmete võtmise kohustusest.

4. Halduskaristuse kohaldamine ei mõjuta selliste maksete seaduslikkust ja korrektsust, mille suhtes seda kohaldatakse.

*Artikkel 98***Halduskaristuse kohaldamine Bulgaarias, Horvaatias ja Rumeenias**

Bulgaaria ja Rumeenia puhul kohaldatakse artiklis 91 osutatud halduskaristusi hiljemalt 1. jaanuarist 2016 seoses II lisas osutatud kohustuslike majandamisnõuetega loomade heaolu valdkonnas.

Horvaatia puhul kohaldatakse artiklis 91 osutatud karistusi seoses II lisas osutatud kohustuslike majandamisnõuetega (*statutory management requirements – SMR*) vastavalt järgmisele ajakavale:

- a) alates 1. jaanuarist 2014 SMR 1–3 ja SMR 6–8 puhul;
- b) alates 1. jaanuarist 2016 SMR 4, 5, 9 ja 10 puhul;
- c) alates 1. jaanuarist 2018 SMR 11–13 puhul.

*Artikkel 99***Halduskaristuse arvutamine**

1. Artiklis 91 sätestatud halduskaristust kohaldatakse, vähendades artiklis 92 loetletud ning asjaomasele toetusesaajale seoses toetuseaotlusega, mis ta on esitanud või esitab täitmata jätmise tuvastamise kalendriaasta jooksul tehtud või tehtavate maksete kogusummat või jättes ta sellest ilma.

Vastavate vähendamiste ja väljaarvamiste arvutamiseks võetakse arvesse tuvastatud mittevastavuse tõsidust, ulatust, püsivust ja korduvust ning lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud kriteeriume.

2. Hooletusest tingitud täitmata jätmise korral ei ole vähendamine suurem kui 5 % ja korduvuse korral ei ole vähendamine suurem kui 15 %.

Liikmesriigid võivad kehtestada varajase hoiatamise süsteemi, mida kohaldatakse selliste mittevastavuste puhul, mille kergeimate tagajärgede, ulatuse ja kestuse tõttu ei järgne nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel toetuse vähendamist või sellest ilmajätmist. Kui liikmesriik otsustab seda võimalust kasutada, saadab pädev asutus varajase hoiatuse toetusesaajale, teavitades teda avastatud täitmata jätmisest ja parandusmeetmete võtmise kohustusest. Kui sellele järgneva kontrolli käigus tehakse kindlaks, et mittevastavust ei ole kõrvaldatud, kohaldatakse esimese lõigu kohast vähendamist tagasiulatuvalt.

Mittevastavuste puhul, mis kujutavad otsest ohtu rahva- või loomatervisele, kohaldatakse siiski alati toetuse vähendamist või sellest ilmajätmist.

Liikmesriigid võivad anda eelisjuurdepääsu põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemile nendele toetusesaajatele, kes on saanud varajase hoiatuse esmakordselt.

3. Tahtliku mittevastavuse korral ei tohi vähendamine olla põhimõtteliselt alla 20 % ning ülemmääraks võib olla täielik väljaarvamine ühest või mitmest toetuskavast ning seda võib kohaldada ühe või mitme kalendriaasta jooksul.

4. Mingil juhul ei ole vähendamiste või väljaarvamiste kogusumma ühel kalendriaastal suurem kui lõike 1 esimeses lõigus osutatud kogusumma.

*Artikkel 100***Nõuetele vastavuse kohaldamisest tulenevad summad**

Liikmesriigid võivad endale jätta 25 % artiklis 99 osutatud vähendamiste ja väljaarvamiste kohaldamisest tulenevatest summadest.

*Artikkel 101***Komisjoni volitused seoses halduskaristuste kohaldamise ja arvutamisega**

1. Selleks et vahendite nõuetekohane jaotamine oleks rahastamiskõlblikele toetusesaajatele tagatud ning et nõuetele vastavus oleks tagatud tõhusal, ühtsel ja mittediskrimineerival viisil, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse:

- a) ühtlustatud alus artiklis 99 osutatud nõuetele vastavusest tulenevate halduskaristuste arvutamiseks, võttes arvesse finantsdistiipliinist tulenevaid vähendamisi;
- b) tingimused, mis käsitlevad nõuetele vastavusest tulenevate halduskaristuste kohaldamist ja arvutamist, sealhulgas mittevastavuse korral, mis on vahetult omistatav asjaomasele toetusesaajale.

2. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse üksikasjalikud menetlus- ja tehnilised eeskirjad artiklites 97–99 osutatud halduskaristuste arvutamiseks ja kohaldamiseks, sealhulgas isikute rühmadest koosnevate toetusesaajate suhtes määruse (EL) nr 1305/2013 artiklite 28 ja 29 kohaselt.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

VII JAOTIS

ÜHISSÄTTED

I PEATÜKK

Teavitamine*Artikkel 102***Teabevahetus**

1. Lisaks sektoripõhiste määrustega sätestatule edastavad liikmesriigid komisjonile järgmise teabe ning järgmised deklaratsioonid ja dokumendid:

- a) akrediteeritud makseasutuste ja akrediteeritud koordineerivate asutuste puhul:

- i) nende akrediteerimisdokument;
- ii) nende ülesanded (akrediteeritud makseasutus või akrediteeritud koordineeriv asutus);
- iii) vajaduse korral nende akrediteerimise kehtetuks tunnistamine.
- b) sertifitseerimisasutuste puhul:
- i) nende nimi;
- ii) nende aadressid;
- c) fondide rahastatud tegevustega seotud meetmete puhul:
- i) akrediteeritud makseasutuse või koordineeriva asutuse allkirjastatud kuludeklaratsioonid, mis kehtivad ka maksetaotlustena ja millele on lisatud nõutud teave;
- ii) EAGFi puhul nende finantsvajaduste prognoosid ja EAFRD puhul aasta jooksul esitatavate kuluprognoside ajakohastatud versioonid ja järgneva eelarveaasta kulu- prognoosid;
- iii) vahendite haldaja kinnitus ja akrediteeritud makseasutuste raamatupidamise aastaaruanded;
- iv) iga-aastane kokkuvõtte kõigi selliste auditite ja kontrollide kättesaadavatest tulemustest, mis on läbi viidud vastavalt kavale ning sektoripõhistes eeskirjades sätestatud üksikasjalikele sätetele.

Akrediteeritud makseasutuste EAFRD kuludega seotud raamatupidamise aastaaruanded esitatakse iga programmi tasandil.

2. Liikmesriigid teavitavad komisjoni üksikasjalikult meetmetest, mis on võetud artiklis 94 osutatud hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi rakendamiseks ning III jaotises osutatud põllumajandusettevõtete nõustamise süsteemi üksikasjadest.

3. Liikmesriigid teavitavad komisjoni korrapäraselt V jaotise II peatükis osutatud ühtse süsteemi kohaldamisest. Komisjon korraldab liikmesriikidega selleteemalisi seisukohtade vahetusi.

Artikkel 103

Konfidentsiaalsus

1. Liikmesriigid ja komisjon võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada käesoleva määruse kohaselt rakendatavate kontrollimeetmete ning raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise raames edastatud või saadud teabe konfidentsiaalsus.

Kõnealuse teabe suhtes kohaldatakse määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 artiklis 8 sätestatud eeskirju.

2. Ilma et see piiraks kohtumenetlusi käsitlevate siseriiklike sätete kohaldamist, kehtib V jaotise III peatükis sätestatud kontrollimise käigus kogutud teabe suhtes ametisladuse kaitse põhimõte. Kõnealust teavet tohib edastada ainult isikutele, kes tulevalt oma kohustustest liikmesriikides või liidu institutsioonides peavad kõnealuste kohustuse täitmiseks olema sellest teadlikud.

Artikkel 104

Komisjoni volitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad järgmise suhtes:

- a) komisjonile edastatavate või talle kättesaadavaks tehtavate järgmiste dokumentide vorm, sisu, perioodilisus, tähtajad ja tingimused:
- i) kuludeklaratsioonid ja -prognoosid, samuti nende ajakohastatud versioonid, kaasa arvatud sihtotstarbelised tulud;
- ii) vahendite haldaja kinnitus ja makseasutuste raamatupidamise aastaaruanded, samuti kõigi läbiviidud auditite ja kontrollide kättesaadavad tulemused;
- iii) raamatupidamisaruannete sertifitseerimisaruanded;
- iv) akrediteeritud makseasutuste, koordineerivate asutuste ja sertifitseerimisasutuste nimed ja identifitseerimisandmed;
- v) fondide rahastatavate kulude arvessevõtmise ja maksmise kord;
- vi) liikmesriikide poolt maaelu arengu tegevuse ja programmide raames läbi viidud finantskohandusi käsitlevad teated ning liikmesriikide kokkuvõtvad aruanded eeskirjade eiramise tagajärjel algatatud tagasinõudemenetluste seisust;
- vii) artikli 58 kohaldamisel võetud meetmeid käsitlev teave;
- b) teabe ja dokumentide komisjoni ja liikmesriikide vahel vahetamise kord, samuti infosüsteemide rakendamine, sealhulgas kõnealuste süsteemidega töödeldavate andmete liik, vorm ja sisu ning nende säilitamise eeskirjad;
- c) liikmesriikide poolt komisjonile esitatav teave ja statistika ning esitatavad dokumendid ja aruanded, samuti teavitamise tähtajad ja meetodid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

II PEATÜKK

Euro kasutamine

Artikkel 105

Üldpõhimõtted

1. Summad, mis on esitatud komisjoni otsustes maaelu arengu programmide vastu võtmise kohta, komisjoni kulukohustuste ja maksete summad ning tõendatud või kinnitatud kulude summad ning liikmesriikide kuludeklaratsioonide summad väljendatakse ja makstakse eurodes.

2. Põllumajandusalastes sektoripõhistes õigusaktides kehtestatud hinnad ja summad väljendatakse eurodes.

Euro kasutusele võtnud liikmesriikides tasutakse või nõutakse need sisse eurodes ning liikmesriikides, mis ei ole eurot kasutusel võetud, omavääringus.

Artikkel 106

Vahetuskurs ja rakendusjuht

1. Artikli 105 lõikes 2 osutatud hinnad ja summad konverteeritakse liikmesriikides, mis ei ole eurot kasutusele võetud, omavääringusse vahetuskursi abil.

2. Vahetuskursi rakendusjuhiks on:

- a) kaubavahetuses kolmandate riikidega sissenõutavate või tasutavate summade puhul impordi või ekspordiga seotud tolliformaaluste täitmine;
- b) kõigil muudel juhtudel asjaolu, millega saavutatakse tehingu majanduslik eesmärk.

3. Kui määrusega (EL) nr 1307/2013 ettenähtud otsetoetus makstakse toetusesaajale muus vääringus kui euro, konverteerivad liikmesriigid eurodes väljendatud toetusesumma omavääringusse, võttes aluseks kõige uuema vahetuskursi, mille Euroopa Keskpang on avaldanud enne selle aasta 1. oktoobrit, mille jaoks toetust antakse.

Erandina esimesest lõigust võivad liikmesriigid nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel otsustada konverteerimise teostada Euroopa Keskpanga kehtestatud keskmise vahetuskursi alusel ühe kuu jooksul enne selle aasta 1. oktoobrit, mille jaoks toetust antakse. Selle võimaluse valinud liikmesriigid kehtestavad ja avaldavad kõnealuse keskmise vahetuskursi enne kõnealuse aasta 1. detsembrist.

4. Mis puutub EAGFi, siis kuludeklaratsioonide koostades kohaldavad liikmesriigid, mis ei ole eurot kasutusele võtnud, sama vahetuskursi, mida nad kasutasid toetusesaajatele maksete tegemiseks või tulu saamiseks, järgides käesoleva peatüki sätteid.

5. Lõikes 2 osutatud rakendusjuhu täpsustamiseks või kehtestamiseks turukorraldusest või kõnealusest summast tulevatel põhjustel on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte seoses eeskirjadega, milles käsitletakse kõnealuseid rakendusjuhte ja kasutatavat vahetuskursi. Konkreetse rakendusjuhu määramisel võetakse arvesse järgmisi kriteeriume:

- a) vahetuskursi kohanduste tegelik kohaldatavus niipea kui võimalik;
- b) turukorralduse alusel sooritatud analoogsete toimingute rakendusjuhtude sarnasus;
- c) turukorraldusega seotud erinevate hindade ja summade rakendusjuhtude ühtsus;
- d) sobivate vahetuskurside kohaldamise kontrolli otstarbekus ja tõhusus.

6. Selleks et ära hoida seda, et liikmesriigid, kes ei ole eurot kasutusele võtnud, kohaldavad eri vahetuskursse ühelt poolt saadud tulu ja toetusesaajatele makstud toetuse kirjendamisel muus vääringus kui euros ning teiselt poolt makseasutuse poolt kuludeklaratsioonide koostamisel, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad vahetuskursi kohta, mida kohaldatakse makseasutuse raamatupidamises kuludeklaratsioonide koostamisel ja riikliku ladustamise toimingute registreerimisel.

Artikkel 107

Kaitsemeetmed ja erandid

1. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, et tagada liidu õiguse kohaldamist, kui omavääringuga seotud erandlikud rahandustavad võivad seda ohustada. Kõnealused rakendusaktid võivad kehtivatest eeskirjadest kõrvale kalduda üksnes ajavahe- mikuks, mis on rangelt vajalik.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Euroopa Parlamenti, nõukogu ja liikmesriike teavitatakse viivitamata esimeses lõigus osutatud meetmetest.

2. Kui omavääringuga seotud erandlikud rahandustavad võivad ohustada liidu õiguse kohaldamist, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, mis kalduvad käesolevast jaost kõrvale eelkõige järgmistel juhtudel:

- a) kui riik kasutab ebaharilikke valuutavahetusvõtteid, näiteks erinevaid vahetuskursse, või rakendab vahetuslepinguid;
- b) kui mõne riigi omavääring ei ole ametlikul valuutabörsil noteeritud või kui sellise omavääringu muutused võiksid põhjustada kaubandusmoonutusi.

Artikkel 108

Euro kasutamine euroalaväliste liikmesriikide poolt

1. Kui liikmesriik, kes ei ole eurot kasutusele võtnud, otsustab tasuda põllumajandusalastest sektoripõhistest õigusaktidest tulenevaid kulusid eurodes, mitte omavääringus, võtab kõnealune liikmesriik meetmeid selle tagamiseks, et euro kasutamine ei tooks kaasa süstemaatilisi eeliseid võrreldes omavääringu kasutamisega.

2. Liikmesriik teatab komisjonile kavandatud meetmetest enne nende jõustumist. Kõnealused meetmed ei või jõustuda enne, kui komisjon on teatanud oma nõusolekust.

III PEATÜKK

Aruanne ja hindamine

Artikkel 109

Iga-aastane finantsaruanne

Igale eelarveaastale järgneva aasta septembri lõpuks koostab komisjon finantsaruande fondide juhtimise kohta möödunud eelarveaasta jooksul ning esitab selle Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Artikkel 110

ÜPP seire ja hindamine

1. ÜPP tulemuslikkuse mõõtmiseks kehtestatakse ühine seire- ja hindamisraamistik, mis eelkõige seondub järgmisega:

- a) määruses (EL) nr 1307/2013 sätestatud otsetoetused;
- b) määruses (EL) nr 1308/2013 sätestatud turukorraldusmeetmed;
- c) määruses (EL) nr 1305/2013 sätestatud maaelu arengu meetmed ja
- d) käesoleva määruse sätted.

Komisjon teostab kõnealuste poliitikameetmete üle seiret liikmesriikide aruandluse põhjal kooskõlas esimeses lõigus osutatud määrustes sätestatud eeskirjadega. Komisjon kehtestab mitmeaastase hindamiskava, mis hõlmab konkreetsete vahendite perioodilist hindamist, mida korraldab komisjon.

Tulemuslikkuse tõhusa mõõtmise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte kõnealuse raamistiku sisu ja ülesehituse kohta.

2. Lõikes 1 osutatud ÜPP meetmete tulemuslikkust hinnatakse seoses järgmistega eesmärkidega:

- a) elujõuline toidutööstus – keskendutakse põllumajandusest saadavatele sissetulekutele, põllumajanduse tootlikkusele ja hindade stabiilsusele;

- b) loodusvarade säästev majandamine ja kliimameetmed – keskendutakse kasvuhoonegaaside heitkogustele, elurikkusele, mullale ja veele;

- c) tasakaalustatud territoriaalne areng – keskendutakse maaelu arengule, majanduskasvule ja vaesusele maapiirkondades.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse esimeses lõigus osutatud eesmärkidega seotud näitajad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Nimetatud näitajad on seotud poliitika struktuuri ja eesmärkidega ning võimaldavad hinnata poliitika edusamme, tulemuslikkust ja tõhusust võrreldes seatud eesmärkidega.

3. Seire- ja hindamisraamistik kajastab ÜPP struktuuri järgmiselt:

- a) määruses (EL) nr 1307/2013 sätestatud otsetoetuste, määruses (EL) nr 1308/2013 sätestatud turukorraldusmeetmete ja käesoleva määruse sätetega seoses teostab komisjon nimetatud vahendite seiret liikmesriikide aruandluse põhjal kooskõlas nimetatud määrustes sätestatud eeskirjadega. Komisjon kehtestab mitmeaastase hindamiskava, mis hõlmab komisjoni vastutusel tehtavat konkreetsete vahendite perioodilist hindamist. Hindamised viiakse läbi õigeaegselt ja neid teevad sõltumatud hindajad;
- b) maaelu arengu poliitika sekkumise mõju seiret ja hindamist tehakse vastavalt määruse (EL) nr 1305/2013 artiklitele 67–79.

Komisjon tagab, et kõigi lõikes 1 osutatud ÜPP vahendite koondmõju mõõdetakse ja hinnatakse lähtuvalt lõikes 2 osutatud ühistest eesmärkidest. ÜPP ühiste eesmärkide saavutamise tulemuslikkust mõõdetakse ja hinnatakse ühiste mõjunäitajate alusel ning erieesmärkide saavutamise tulemuslikkust tulemusnäitajate alusel. Komisjon koostab ÜPP hindamisel, sealhulgas maaelu arengu programmide hindamisel ning samuti muudest asjakohastest andmeallikatest saadud tõendite põhjal aruanded kõigi ÜPP vahendite koondtulemuslikkuse mõõtmise ja hindamise kohta.

4. Liikmesriigid esitavad komisjonile kogu teabe, mis on vajalik asjaomaste meetmete seireks ja hindamiseks. Selline teave põhineb nii palju kui võimalik usaldusväärsetel andmeallikatel, nagu põllumajandusliku raamatupidamise andmevõrk (*Farm Accountancy Data Network*) ja Eurostat.

Komisjon võtab arvesse andmevajadust ja sünergiaid võimalike andmeallikate vahel, eelkõige nende kasutust vajaduse korral statistilistel eesmärkidel.

Võttes arvesse vajadust vältida põhjendamatu halduskoormust, võtab komisjon vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad liikmesriikide esitatava teabe, samuti andmevajaduse ja võimalike andmeallikate vahelise sünergia kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Komisjon esitab 31. detsembriks 2018 Euroopa Parlamendile ja nõukogule esialgse aruande käesoleva artikli kohaldamise kohta, sealhulgas ÜPP tulemuslikkuse esimeste tulemuste kohta. Teine aruanne, mis sisaldab hinnangut ÜPP tulemuslikkuse kohta, esitatakse hiljemalt 31. detsembriks 2021.

IV PEATÜKK

Läbipaistvus

Artikkel 111

Toetusesaajate nimede avaldamine

1. Liikmesriigid tagavad fondidest toetuse saajate andmete iga-aastase tagantjärele avaldamise. Avaldatakse järgmine teave:

- a) ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 112 esimest lõiget, toetusesaaja nimi:
  - i) ees- ja perekonnanimi, kui toetusesaajad on füüsilised isikud;
  - ii) täielik ametlik registreeritud nimi, kui toetusesaaja on juriidiline isik, kellel on asjaomase liikmesriigi õigusaktide kohaselt iseseisev õigusvõime;
  - iii) täielik ametlik registreeritud või muul viisil ametlikult tunnustatud nimi, kui toetusesaaja on iseseisva õigusvõime meta ühendus;
- b) omavalitsusüksus, kus toetusesaaja elab või on registreeritud, ning võimaluse korral sihtnumber või selle osa, et omavalitsusüksust kindlaks teha;
- c) iga fondidest rahastatud meetme puhul vastav toetussumma, mille toetusesaaja on saanud asjaomasel eelarveaastal;
- d) mõlemast fondist rahastatud meetme liik ja kirjeldus ning fond, millest punktis c osutatud toetus saadi.

Esimeses lõigus osutatud teave avaldatakse igas liikmesriigis ühel veebisaidil. Kõnealune teave on avalikkusele kättesaadav kaks aastat alates selle esialgselt avaldamisest.

2. Seoses toetustega, mis vastavad EAFRDst rahastatud meetmetele, nagu on osutatud lõike 1 esimese lõigu punktis c,

vastavad avaldatavad summad avaliku sektori rahastamise kogusummale, mis hõlmab nii liidu kui ka riiklikku osalust.

Artikkel 112

Lävend

Liikmesriigid ei avalda käesoleva määruse artikli 111 lõike 1 esimese lõigu punktis a sätestatud toetusesaaja nime järgmistel juhtudel:

- a) kui liikmesriigid kehtestavad määruse (EL) nr 1307/2013 V jaotises sätestatud väikepõllumajandustootjate kava, mille kohaselt toetusesaaja poolt ühe aasta jooksul saadud toetussumma on võrdne liikmesriigi poolt vastavalt kõnealuse määruse artikli 63 lõike 1 teises lõigus või artikli 63 lõike 2 teises lõigus osutatud summaga või on sellest väiksem;
- b) kui liikmesriigid ei kehtesta määruse (EL) nr 1307/2013 V jaotises sätestatud väikepõllumajandustootjate kava, mille puhul toetusesaaja poolt ühe aasta jooksul saadud toetussumma on 1 250 eurot või sellest väiksem.

Kui kohaldub esimese lõigu punkt a, avaldab komisjon artikli 114 alusel vastu võetud eeskirjade kohaselt toetussummad, mille liikmesriik on kehtestanud vastavalt määruse (EL) nr 1307/2013 artiklile 63 ja millest ta on komisjoni nimetatud määruse kohaselt teavitatud.

Käesoleva artikli esimese lõigu kohaldamisel avaldavad liikmesriigid artikli 111 lõike 1 esimese lõigu punktides b, c ja d osutatud teabe ning toetusesaaja on kindlaks tehtav koodi järgi. Liikmesriigi otsustavad kõnealuse koodi vormi üle.

Artikkel 113

Teave toetusesaajate kohta

Liikmesriigid teavitavad toetusesaajaid sellest, et nende andmed avaldatakse artikli 111 kohaselt ning et liidu finantshuvide tagamise eesmärgil võivad liidu ja liikmesriikide auditeerimis- ja uurimisorganid nende isikuandmeid töödelda.

Direktiivi 95/46/EÜ nõuete kohaselt teavitavad liikmesriigid toetusesaajaid seoses isikuandmetega andmekaitse eeskirjade kohastest õigustest ning kõnealuste õiguste kasutamisel kohaldatavast korrast.

Artikkel 114

Komisjoni volitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega sätestatakse eeskirjad:

- a) artiklite 111 ja 112 kohase avaldamise vormi, sealhulgas meetme esitamiseviisi, ning ajakava kohta;
- b) artikli 113 ühetaoliseks kohaldamiseks;

c) komisjoni ja liikmesriikide koostöö kohta.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

VIII JAOTIS

LÕPPSÄTTED

Artikkel 115

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu artiklites 8, 20, 40, 46, 50, 53, 57, 62, 63, 64, 65, 66, 72, 76, 77, 79, 84, 89, 93, 101, 106, 107, 110 ja 120 osutatud delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklites 8, 20, 40, 46, 50, 53, 57, 62, 63, 64, 65, 66, 72, 76, 77, 79, 84, 89, 93, 101, 106, 107, 110 ja 120 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile seitsmeks aastaks alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne seitsmeaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 8, 20, 40, 46, 50, 53, 57, 62, 63, 64, 65, 66, 72, 76, 77, 79, 84, 89, 93, 101, 106, 107, 110 ja 120 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artiklite 8, 20, 40, 46, 50, 53, 57, 62, 63, 64, 65, 66, 72, 76, 77, 79, 84, 89, 93, 101, 106, 107, 110 ja 120 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavastegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 116

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab põllumajandusfondide komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

Artiklite 15, 58, 62, 63, 64, 65, 66, 75, 77, 78, 89, 90, 96, 101 ja 104 kohaldamisel seoses otsetoetuste, maaelu arengu ja/või ühise turukorraldusega, abistavad komisjoni vastavalt käesoleva määrusega, määrusega (EL) nr 1307/2013, määrusega (EL) nr 1305/2013 ja määrusega (EL) nr 1308/2013 loodud põllumajandusfondide komitee, otsetoetuste komitee, maaelu arengu komitee ja/või põllumajandusturgude ühise korralduse komitee. Nimetatud komiteed on komiteed määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artiklis 8 osutatud õigusaktide puhul, kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ning kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

Artikkel 117

Isikuandmete töötlemine ja kaitse

1. Liikmesriigid ja komisjon koguvad isikuandmeid oma vastavate käesoleva määruse kohaste haldus-, kontrolli- ja auditeerimisülesannete ning seire- ja hindamiskohustuste täitmiseks, eelkõige seoses II jaotise II peatükis, III jaotises, IV jaotise III ja IV peatükis, V ja VI jaotises ning VII jaotise III peatükis sätestatud ülesannete ja kohustustega, samuti statistilistel eesmärkidel, ega töötle neid andmeid muul eesmärgil.

2. Isikuandmete töötlemisel VII jaotise III peatüki kohase seire ja hindamise ning statistilistel eesmärkidel andmed anonümiseeritakse ja neid töödeldakse üksnes koondatud kujul.

3. Isikuandmeid töödeldakse kooskõlas direktiivi 95/46/EÜ ja määruse (EÜ) nr 45/2001 eeskirjadega. Eelkõige ei säilitata selliseid andmeid andmesubjektide kindlakstegemist võimaldaval kujul kauem, kui on vajalik kõnealuste andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärgi täitmiseks, võttes arvesse kohaldatavas liikmesriigi ja liidu õiguses sätestatud minimaalseid andmete säilitamise tähtaegu.

4. Liikmesriigid teavitavad andmesubjekte, et nende isikuandmeid võidakse töödelda liikmesriikide ja liidu asutustes vastavalt lõikele 1 ning et neil on sellega seoses direktiivi 95/46/EÜ ja määruse (EÜ) nr 45/2001 andmekaitse-eeskirjades sätestatud õigused.

5. Käesoleva artiklit kohaldatakse, kui artiklitest 111–114 ei tulene teisiti.

*Artikkel 118***Meetmete rakendamise tase**

Liikmesriigid vastutavad programmide rakendamise ja oma ülesannete täitmise eest vastavalt käesolevale määrusele ja tasemel, mida nad peavad asjakohaseks, kooskõlas liikmesriigi institutsioonilise, õigus- ja finantsraamistikuga ning vastavuses käesoleva määruse ja muude asjakohaste liidu eeskirjadega.

*Artikkel 119***Kehtetuks tunnistamine**

1. Määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 tunnistatakse kehtetuks.

Määruse (EÜ) nr 1290/2005 artiklit 31 ja vastavaid rakenduseeskirju kohaldatakse siiski jätkuvalt kuni 31. detsembrini 2014.

2. Viiteid kehtetuks tunnistatud määrustele käsitatakse viidetenähtena käesolevale määrusele ning neid loetakse vastavalt III lisas esitatud vastavustabelile.

*Artikkel 120***Üleminekumeetmed**

Selleks et tagada sujuv üleminek artiklis 118 osutatud kehtetuks tunnistatud määrustega kehtestatud korraldustelt käesoleva määruse sätetele, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte seoses juhtudega, mil võidakse kohaldada käesolevas määruses sätestatud eeskirjade erandeid või täiendusi.

*Artikkel 121***Jõustumine ja kohaldamine**

1. Käesolev määrus jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

2. Siiski kohaldatakse:

- a) artikleid 7, 8, 16, 25, 26 ja 43 alates 16. oktoobrist 2013;
- b) artikleid 18 ja 40 kantud kulude puhul alates 16. oktoobrist 2013;
- c) artiklit 52 alates 1. jaanuarist 2015.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17. detsembri 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. JUKNA

I LISA

TEAVE KLIIMAMUUTUSTE LEEVENDAMISE JA NENDEGA KOHANEMISE, ELURIKKUSE JA VEEKAITSE VALDKONNAS, NAGU ON ETTE NÄHTUD ARTIKLI 12 LÕIKE 3 PUNKTIGA D

Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine:

- Teave kliimamuutuste tulevase mõju kohta asjaomastes piirkondades ja asjaomaste põllumajandustavade kasvuhoo- negaaside heitkoguste tulevase mõju kohta ning teave selle kohta, millise panuse saab põllumajandussektor anda olukorra leevendamisse parandatud põllumajandus- ja agrometsandustavade ning taastuenergiaprojektide arenda- misega põllumajanduslikes majapidamistes ja põllumajanduslike majapidamiste energiatõhususe parandamisega.
- Teave, mis aitab põllumajandustootjatel otsustada, kuidas kõige paremini investeerida oma põllumajandussüsteemide kliimamuutustele vastupanuvõimeliseks muutmisesse ning milliseid liidu fonde nad selleks kasutada saavad; konkreet- semalt teave, mis aitab põllumajandusmaid kohandada kliimakõikumiste ja pikaajaliste muutustega ning teave selle kohta, kuidas kohandada praktilist põllumajandustegevust, et suurendada põllumajandussüsteemide põua ja uputus- kindlust ning parandada ja optimeerida muldade süsinikusisaldust.

Elurikkus:

- Teave elurikkuse ja agroökosüsteemide vastupidavuse positiivsete seoste, riskide hajutamise, ning samuti monokultuu- ride ning taimehaiguste ja äärmuslike kliimanähtuste põhjustatud ikalduste / saagi hävimise alase tundlikkuse vaheliste seoste kohta.
- Teave selle kohta, kuidas kõige paremini takistada agressiivsete võõrliikide levikut ja miks see on tähtis ökosüsteemide tõhusa toimimise ja nende kliimamuutuse talumise seisukohalt, sh teave selle kohta kust saada raha võõrliikide hävitamiseks, kui see peaks lisakulusid põhjustama.

Veekaitse:

- Teave säästvate väikesemahuliste kastmissaadmete ja vihmavee optimaalse kasutamise kohta, et edendada tõhusat veekasutust.
- Teave selle kohta, kuidas vähendada põllumajanduse veekulu näiteks kultuuride valiku ja muldade huumusesisalduse suurendamisega, et parandada mulla veesidumisvõimet ja vähendada kastmisvajadust.

Üldine:

- Parimate tavade jagamine, koolitus ja suutlikkuse suurendamine (kohaldub käesolevas lisis nimetatud kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise, elurikkuse ja veekaitse suhtes).

II LISA

NÕUETELE VASTAVUSE EESKIRJAD VASTAVALT ARTIKLILE 93

SMR: kohustuslikud majandamisnõuded

GAEC: maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise standardid

Valdkond	Põhiküsimus	Nõuded ja standardid		
Keskond, kliimamuutused, maa hea põllumajandus-seisund	Vesi	SMR 1	Nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1)	Artiklid 4 ja 5
		GAEC 1	Vooluveekogude äärde puhverribade rajamine ⁽¹⁾	
		GAEC 2	Loataotlusmenetluste täitmine, kui vee kasutamiseks niisutamiseks tuleb taotleda luba	
		GAEC 3	Põhjavee kaitse reostuse eest: otseheite keelamine põhjavee ning meetmed hoidmaks ära põhjavee kaudset reostust heite pinnasele juhtimise ja pinnase läbi toimuva ohtlike ainete infiltratsiooni kaudu, nagu on loetletud direktiivi 80/68/EMÜ lisas (direktiivi selles versioonis, mis kehtis selle viimasel kehtivuspäeval, sel määral, mil see on seotud põllumajandusliku tegevusega)	
	Muld ja süsiniiku-varud	GAEC 4	Minimaalne taimkate	
		GAEC 5	Kohaspetsiifilistele tingimustele vastav minimaalne maakasutus erosiooni piiramiseks	
		GAEC 6	Mulla orgaanilise aine sisalduse taseme säilitamine asjakohaste meetoditega, sealhulgas koristusjäätmete põletuskeeld, välja arvatud taimetervise eesmärkidel ⁽²⁾	
	Elurikkus	SMR 2	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ, 30. november 2009., loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7)	Artikli 3 lõige 1, artikli 3 lõike 2 punkt b, artikli 4 lõiked 1, 2 ja 4
		SMR 3	Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7)	Artikli 6 lõiked 1 ja 2
	Maastik, hooldustööde minimaalne tase	GAEC 7	Maastikule iseloomulike vormide säilitamine, sealhulgas vajaduse korral hekid, tiigid, kraavid ja puude read, kogumina või üksikute puudena, põlluservad ja terrassid, sealhulgas keeld lõigata hekke ja puud lindude pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, ning valikuna meetmed invasiivsete taimeliikide vältimiseks	
Rahva-, looma- ja taimetervis	Toiduohutus	SMR 4	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toiduvalmistamise õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1)	Artiklid 14 ja 15, artikli 17 lõige 1 ⁽³⁾ ning artiklid 18, 19 ja 20

Valdkond	Põhiküsimus	Nõuded ja standardid		
		SMR 5	Nõukogu 29. aprilli 1996. aasta direktiiv 96/22/EÜ, mis käsitleb teatavate hormonaalse või türostaatilise toimega ainete ja beetaagonistide kasutamise keelamist loomakasvatustes ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 81/602/EMÜ, 88/146/EMÜ ja 88/299/EMÜ (EÜT L 125, 23.5.1996, lk 3)	Artikli 3 punktid a, b, d ja e ning artiklid 4, 5 ja 7
	Loomade identifitseerimine ja registreerimine	SMR 6	Nõukogu 15. juuli 2008. aasta direktiiv 2008/71/EÜ sigade identifitseerimise ja registreerimise kohta (ELT L 213, 8.8.2005, lk 31)	Artiklid 3, 4 ja 5
SMR 7		Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuli 2000. aasta määrus (EÜ) nr 1760/2000 veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi loomise, veiseliha ja veiselihatoodete märgistamise kohta ning nõukogu määruse (EÜ) nr 820/97 kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 204, 11.8.2000, lk 1)	Artiklid 4 ja 7	
SMR 8		Nõukogu 17. detsembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 21/2004, millega kehtestatakse lammaste ja kitsede identifitseerimise ja registreerimise süsteem ja muudetakse määrust (EÜ) nr 1782/2003 ning direktiive 92/102/EMÜ ja 64/432/EMÜ (ELT L 5, 9.1.2004, lk 8)	Artiklid 3, 4 ja 5	
	Loomahaigused	SMR 9	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 999/2001, millega sätestatakse teatavate transmissiivsete spongiossete entsefalopaatiate vältimise, kontrolli ja likvideerimise eeskirjad (EÜT L 147, 31.5.2001, lk 1)	Artiklid 7, 11, 12, 13 ja 15
	Taimekaitsevahendid	SMR 10	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1)	Artikli 55 esimene ja teine lause
Loomade heaolu	Loomade heaolu	SMR 11	Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/119/EÜ, milles sätestatakse vasikate kaitse miinimumnõuded (ELT L 10, 15.1.2009, lk 7)	Artiklid 3 ja 4
		SMR 12	Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/120/EÜ, milles sätestatakse sigade kaitse miinimumnõuded (ELT L 47, 18.2.2009, lk 5)	Artiklid 3 ja 4
		SMR 13	Nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiv 98/58/EÜ põllumajandusloomade kaitse kohta (EÜT L 221, 8.8.1998, lk 23)	Artikkel 4

(¹) Hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi kohased puhverribad peavad nii direktiivi 91/676/EMÜ artikli 3 lõike 2 kohaselt kindlaks määratud tundlikel aladel kui ka väljaspool neid vastama vähemalt nõuetele, mis seonduvad direktiivi 91/676/EMÜ II lisa punkti A alapunktis 4 osutatud väetiste kasutamise tingimustega vooluveekogude lähedal, mida kohaldatakse direktiivi 91/676/EMÜ artikli 5 lõike 4 alusel koostatud liikmesriikide tegevusprogrammide kohaselt.

(²) Nõue võib piirduda koristusjäätmete üldise põletuskeeluga, kuid liikmesriik võib otsustada ette näha lisanõuded.

(³) Mida on täpsemalt rakendatud järgmiste õigusaktidega:

- määruse (EÜ) nr 470/2009 artikkel 14 ja määruse (EÜ) nr 37/2010 lisa,
- määrus (EÜ) nr 852/2004: artikli 4 lõige 1 ning I lisa A osa (II jaotise punkti 4 alapunktid g, h ja j, punkti 5 alapunktid f ja h, punkt 6; III jaotise punkti 8 alapunktid a, b, d ja e, punkti 9 alapunktid a ja c);
- määrus (EÜ) nr 853/2004: artikli 3 lõige 1 ja III lisa IX jao 1. peatükk (I jaotise punkti 1 alapunktid b, c, d ja e; I jaotise punkti 2 alapunkti a alajaotused i, ii ja iii, alapunkti b alajaotused i ja ii ning alapunkt c; I jaotise punktid 3, 4 ja 5; II jaotise A-osa punktid 1, 2, 3 ja 4; II jaotise B osa punkti 1 alapunktid a ja d, punkt 2 ja punkti 4 alapunktid a ja b), III lisa X jao 1. peatüki punkt 1;
- määrus (EÜ) nr 183/2005: artikli 5 lõige 1 ja I lisa A osa (I jaotise punkti 4 alapunktid e ja g; II jaotise punkti 2 alapunktid a, b ja e), artikli 5 lõige 5 ja III lisa punktid 1 ja 2 ning artikli 5 lõige 6, ning
- määrus (EÜ) nr 396/2005: artikkel 18.

III LISA

VASTAVUSTABEL

1. Määrus (EMÜ) nr 352/78

Määrus (EMÜ) Nr 352/78	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikli 43 lõike 1 punkt e
Artikkel 2	Artikli 43 lõige 2
Artikkel 3	Artikli 46 lõige 1
Artikkel 4	—
Artikkel 5	—
Artikkel 6	—

2. Määrus (EÜ) nr 2799/98

Määrus (EÜ) nr 2799/98	Käesolev määrus
Artikkel 1	—
Artikkel 2	Artikli 105 lõige 2 ja artikkel 106
Artikkel 3	Artikkel 106
Artikkel 4	—
Artikkel 5	—
Artikkel 6	—
Artikkel 7	Artikkel 107
Artikkel 8	Artikkel 108
Artikkel 9	—
Artikkel 10	—
Artikkel 11	—

3. Määrus (EÜ) nr 814/2000

Määrus (EÜ) nr 814/2000	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikli 45 lõige 1
Artikkel 2	Artikli 45 lõige 2
Artikkel 3	—
Artikkel 4	—
Artikkel 5	—
Artikkel 6	—
Artikkel 7	—
Artikkel 8	Artikli 45 lõige 5
Artikkel 9	—
Artikkel 10	Artikli 45 lõige 4 ja artikkel 116
Artikkel 11	—

4. Määrus (EÜ) Nr 1290/2005

Määrus (EÜ) Nr 1290/2005	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 3
Artikkel 3	Artikkel 4
Artikkel 4	Artikkel 5
Artikkel 5	Artikkel 6
Artikkel 6	Artikkel 7
Artikkel 7	Artikkel 9
Artikkel 8	Artikkel 102
Artikkel 9	Artikkel 58
Artikkel 10	Artikkel 10
Artikkel 11	Artikkel 11
Artikkel 12	Artikkel 16
Artikkel 13	Artikkel 19
Artikkel 14	Artikkel 17
Artikkel 15	Artikkel 18
Artikkel 16	Artikkel 40
Artikkel 17	Artikli 41 lõige 1
Artikkel 17a	Artikli 41 lõige 2
Artikkel 18	Artikkel 24
Artikkel 19	Artikkel 27
Artikkel 20	Artikkel 28
Artikkel 21	Artikkel 29
Artikkel 22	Artikkel 32
Artikkel 23	Artikkel 33
Artikkel 24	Artikkel 34
Artikkel 25	Artikkel 35
Artikkel 26	Artikkel 36
Artikkel 27	Artikli 41 lõige 1
Artikkel 27a	Artikli 41 lõige 2
Artikkel 28	Artikkel 37
Artikkel 29	Artikkel 38
Artikkel 30	Artikkel 51
Artikkel 31	Artikkel 52
Artikkel 32	Artiklid 54 ja 55
Artikkel 33	Artiklid 54 ja 56
Artikkel 34	Artikkel 43

Määrus (EÜ) Nr 1290/2005	Käesolev määrus
Artikkel 35	—
Artikkel 36	Artikkel 48
Artikkel 37	Artikkel 47
Artikkel 38	—
Artikkel 39	—
Artikkel 40	—
Artikkel 41	Artikkel 116
Artikkel 42	—
Artikkel 43	Artikkel 109
Artikkel 44	Artikkel 103
Artikkel 44a	Artikli 113 lõige 1
Artikkel 45	Artikli 105 lõige 1 ja artikli 106 lõiked 3 ja 4
Artikkel 46	—
Artikkel 47	Artikkel 119
Artikkel 48	Artikkel 120
Artikkel 49	Artikkel 121

5. Määrus (EÜ) nr 485/2008

Määrus (EÜ) nr 485/2008	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikkel 79
Artikkel 2	Artikkel 80
Artikkel 3	Artikkel 81
Artikkel 4	—
Artikkel 5	Artikli 82 lõiked 1, 2 ja 3
Artikkel 6	Artikli 82 lõige 4
Artikkel 7	Artikkel 83
Artikkel 8	Artikli 103 lõige 2
Artikkel 9	Artikkel 86
Artikkel 10	Artikkel 84
Artikkel 11	Artikkel 85
Artikkel 12	Artikli 106 lõige 3
Artikkel 13	—
Artikkel 14	—
Artikkel 15	Artikkel 87
Artikkel 16	—
Artikkel 17	—

Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühisavaldus nõuetele vastavuse kohta

Nõukogu ja Euroopa Parlament kutsuvad komisjoni üles jälgima 23. oktoobri 2000. aasta direktiivi 2000/60/EÜ (millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiivi 2009/128/EÜ (millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks) ülevõtmist ja rakendamist liikmesriikide poolt ning, kui need direktiivid on rakendatud kõigis liikmesriikides ja põllumajandustootjatele otse kohaldatavad kohustused on kindlaks määratud, esitama vajaduse korral seadusandliku ettepaneku, millega muudetakse käesolevat määrust, eesmärgiga lisada nende direktiivide asjakohased osad nõuetele vastavuse süsteemi.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1307/2013,

17. detsember 2013,

millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 42 ja artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse 1979. aasta ühinemisakti, eriti selle puuvilla käsitleva protokollri nr 4 punkti 6,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse kontrollikoja arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽²⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽³⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽⁴⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Komisjoni teatistes Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks: toidu, loodusvarade ja territooriumiga seotud tulevikuprobleemide lahendamine” on esitatud ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) võimalikud probleemid, eesmärgid ja suundumused pärast 2013. aastat. Võttes arvesse arutelu kõnealuse teatise üle, tuleks ÜPPd reformida jõustumisega alates 1. jaanuarist 2014. Kõnealune reform peaks hõlmama kõiki ÜPP peamisi vahendeid, sealhulgas nõukogu määrust (EÜ) nr 73/2009 ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ 8. märtsi 2012. aasta arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽²⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 116 ja ELT C 44, 15.2.2013, lk 159.

⁽³⁾ ELT C 225, 27.7.2012, lk 174.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi 13. novembri 2013. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽⁵⁾ Nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003 (ELT L 30, 31.1.2009, lk 16).

Arvestades reformi ulatust, on asjakohane tunnistada määrus (EÜ) nr 73/2009 kehtetuks ja asendada see uue määrusega. Reform peaks ka asjakohaseid sätteid tõhustama ja lihtsustama.

(2) Üks ÜPP reformi peamisi eesmärgi ja põhinõudeid on halduskoormuse vähendamine. Seda tuleks otsetoetuste kava asjaomaste sätete kujundamisel kindlasti arvesse võtta.

(3) Käesolev määrus peaks sisaldama kõiki põhielemente seoses põllumajandustootjatele makstava liidu toetusega ja selles tuleks kindlaks määrata ka tingimused kõnealuste toetuste saamiseks, mis on lahutamatuks kõnealuste põhielementidega seotud.

(4) Selgitamist vajab, et seoses käesolevas määruses sätestatud meetmetega tuleb kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ⁽⁶⁾ ning kõnealuse määruse kohaselt vastu võetud sätteid. Selleks et tagada koosõla ÜPPd käsitlevate muude õigusaktidega, on mõned praegu määrusega (EÜ) nr 73/2009 kehtestatud eeskirjad sätestatud määruses (EL) nr 1306/2013, eelkõige eeskirjad, mis on kehtestatud selleks, et tagada otsetoetusi käsitlevate sätetega ette nähtud kohustuste täitmine, sealhulgas kontroll ning haldusmeetmete ja -karistuste kohaldamine mittevastavuse korral, sellised eeskirjad nõuetele vastavuse kohta nagu kohustuslikud majandamisnõuded, hea põllumajandus- ja keskkonnaseisund, asjaomaste meetmete seire ja hindamine ning ettemaksete tegemise ja alusetute maksete sissenõudmisega seotud eeskirjad.

(5) Komisjonil peaks olema õigus võtta koosõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (Eli toimimise leping) artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada või muuta käesoleva määruse teatavaid vähemolulisi osi. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Komisjon peaks delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013 määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 549).

- (6) Käesolev määrus peaks sisaldama sellega hõlmatud otsetoetuskavade loetelu. Selleks et võtta arvesse toetuskaavasid käsitlevaid uusi õigusakte, mis võidakse vastu võtta pärast käesoleva määruse jõustumist, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte seoses kõnealuse loetelu muutmisega.
- (7) Õiguskindluse tagamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte seoses sellise raamistiku kehtestamisega, milles liikmesriikidel tuleb määratleda kriteeriumid, millele põllumajandustootjad peavad vastama, et täita kohustust hoida põllumajandusmaa karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras, minimaalsed tegevused maa-aladel, mis on looduslikult karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras, ning kriteeriumid, mille põhjal määrata kindlaks rohu ja muude rohttaimede ülekaal ning püsirohumaa ja püsikarjamaaga („püsirohumaa“) seonduvad kohalikud tavad.
- (8) Selle tagamiseks, et ÜPP rahastamiseks kasutatavad summad jääksid määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 16 lõikes 1 osutatud iga-aastaste ülemmäärade piires, tuleks ette näha otsetoetuste taseme kohandamine igal kalendriaastal vastavalt kõnealuse määruse artiklis 25 sätestatule. Selleks et tagada toetuste tasakaalustatuma jaotuse eesmärgi saavutamine väikeste ja suurte toetusaajate vahel, tuleks otsetoetuste kohandamist kohaldada üksnes selliste põllumajandustootjatele antavate toetuste suhtes, mis on vastaval kalendriaastal suuremad kui 2 000 eurot. Võttes arvesse põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste tasemeid Bulgaarias, Horvaatias ja Rumeenias, tuleks kõnealustes liikmesriikides kõikide antavate otsetoetuste suhtes rakendatava järkjärgulise kohaldamise mehhanismi raames kohaldada kõnealust finantsdistiipliini instrumenti Bulgaarias ja Rumeenias üksnes alates 1. jaanuarist 2016 ning Horvaatias alates 1. jaanuarist 2022. Selleks et tugevdada põllumajandusstruktuure ja edendada asjaomaste juriidiliste isikute või füüsiliste või juriidiliste isikute rühmade asutamist, tuleks kõnealuse finantsdistiipliini instrumenti jaoks ja teatavate muude sätete kohaldamiseks kehtestada erieeskirjad juriidilise isiku või füüsiliste või juriidiliste isikute rühma suhtes, kui siseriikliku õigusega on nende üksikliikmetele sätestatud õigused ja kohustused, mis on võrreldavad põllumajandusliku majapidamise juhi staatuses oleva füüsilisest isikust põllumajandustootja õiguste ja kohustustega.
- (9) Selleks et tagada otsetoetuste kohandamise nõuetekohane kohaldamine finantsdistiipliini silmas pidades, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte seoses eeskirjadega nende vähendamise arvutamise aluse kohta, mida liikmesriigid kohaldavad põllumajandustootjate suhtes tulenevalt finantsdistiipliini kohaldamisest.
- (10) Põllumajandustootjate eri toetuskaavade kohaldamisest saadud kogemused on näidanud, et paljudel juhtudel anti toetust füüsilistele või juriidilistele isikutele, kelle majanduslik eesmärk ei olnud kas üldse või oli üksnes vähesel määral suunatud põllumajanduslikule tegevusele. Toetuse sihipärasema eraldamise tagamiseks peaksid liikmesriigid hoiduma otsetoetuste andmisest teatavatele füüsilistele ja juriidilistele isikutele, välja arvatud juhul, kui need isikud tõendavad, et nende põllumajanduslik tegevus ei ole marginaalne. Lisaks peaks liikmesriikidel olema võimalik mitte anda otsetoetusi teistele füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kelle põllumajanduslik tegevus on marginaalne. Liikmesriikidel peaks siiski olema lubatud anda otsetoetusi osalise tööajaga väikepõllumajandustootjatele, kuna sellised põllumajandustootjad edendavad otseselt maapiirkondade elujõulisust. Samuti peaksid liikmesriigid hoiduma otsetoetuste andmisest füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kelle põllumajandusmaad on põhiliselt maa-alad, mis on looduslikult karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras, kuid kellel puudub teatav minimaalne tegevus.
- (11) Põllumajandustootjate õiguste kaitse tagamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse kriteeriumid selliste juhtumite kindlaksmääramiseks, mille puhul põllumajandustootja põllumaad käsitatakse põhiliselt maa-alana, mis on looduslikult karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras; kriteeriumitega põllumajanduslikust ja mitte-põllumajanduslikust tegevusest saadud tulu eristamiseks ning otsetoetuste summade kindlakstegemiseks, mis on asjakohane põllumajandusliku tegevuse marginaalsuse hindamiseks; ning kriteeriumitega, mida peavad täitma põllumajandustootjad, tõendamaks et nende põllumajanduslik tegevus ei ole marginaalse tähtsusega.
- (12) Väikeste toetussummade haldamisest tingitud ülemäärase halduskoormuse vältimiseks tuleks liikmesriikidel üldjuhul hoiduda otsetoetuste andmisest, kui toetussumma oleks väiksem kui 100 eurot või kui toetust taotleva põllumajandusliku majapidamise toetuskõlblik pindala oleks väiksem kui üks hektar. Arvestades siiski, et liikmesriikide põllumajandusstruktuurid varieeruvad märkimisväärselt ning võivad märgatavalt erineda liidu keskmisest põllumajandusstruktuurist, tuleks lubada liikmesriikidel kohaldada oma konkreetset olukorda kajastavaid minimaalseid künniseid. Äärepoolseimate piirkondade ja Egeuse mere väikesaarte erilise põllumajandusstruktuuri tõttu peaksid liikmesriigid saama otsustada, kas kohaldada minimaalseid künniseid kõnealustes piirkondades. Lisaks peaksid liikmesriigid otsustama, millist neist kahest minimaalsest künnisest rakendada, võttes arvesse oma põllumajandussektori eripära. Kuna toetust võib anda nn maata põllumajandustootjatele, ei oleks hektaritel põhineva künnise kohaldamine tõhus. Kõnealuste põllumajandustootjate toetuse künniseks peaks olema minimaalne toetussumma. Selleks et tagada Bulgaaria, Horvaatia ja Rumeenia põllumajandustootjate

võrdne kohtlemine, kellele makstavaid otsetoetusi suurendatakse järkjärgult, peaksid kõnealustes liikmesriikides minimaalsed künnised põhinema järkjärgulise kohaldamise lõpuks väljamakstaval lõplikul summal.

- (13) Põllumajandustootjate vahelist otsese sissetulekutoetuse jaotamist iseloomustab asjaolu, et eproportsionaalselt suur osa toetussummast jaguneb suhteliselt väikese arvu suurte toetusesaajate vahel. Kuna suured toetusesaajad on võimelised saavutama mastaabisäästu, siis ei vaja nad sissetulekutoetuse eesmärgi tõhusaks saavutamiseks samal tasemel ühiku kohta antavat toetust. Lisaks võimaldab suuremate toetusesaajate kohanemisvõime neil lihtsamalt tegutseda ka väiksema ühiku kohta antava toetuse taseme korral. Seetõttu peaksid liikmesriigid vähemalt 5 % võrra vähendama põllumajandustootjatele antava põhitoe osa, mis ületab 150 000 eurot. Selleks et vältida eproportsionaalset mõju suurtes põllumajanduslikes majapidamistes, kus on palju töötajaid, võivad liikmesriigid otsustada, et võtavad mehhanismi kohaldamisel arvesse palgaliste töötajate tööjõumahtu. Selleks et toetuse taseme selline vähendamine oleks tulemuslik, ei tohiks anda soodustusi neile põllumajandustootjatele, kes tekitavad kunstlikult tingimused vähendamise mõjude vältimiseks. Suurtele toetusesaajatele antavate toetuste vähendamisest tulenevad summad peaks jääma neile liikmesriikidele, kus need tekkisid, ja need tuleks teha kättesaadavaks Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) alusel rahastatavate meetmete liidu toetusena.
- (14) Iga liikmesriigi jaoks tuleks kindlaks määrata netoülemmäärad, et piirata põllumajandustootjatele tehtavaid makseid pärast toetuste vähendamise kohaldamist. Võttes arvesse nende ÜPP toetuste eripära, mida antakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 228/2013⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 229/2013⁽²⁾ ning asjaolu, et kõnealuste otsetoetuste suhtes ei kohaldata toetuste vähendamist, ei peaks asjaomaste liikmesriikide netoülemmäärad hõlmama kõnealuseid otsetoetusi.
- (15) Selleks et võtta arvesse muudatusi antavate otsetoetuste maksimaalsetes kogusummades, sealhulgas neid, mis tulenevad liikmesriikide otsustest esimese ja teise samba vaheliste ülekannete kohta, ning toetuste vähendamisest, kui see on kohaldatav, piiramisest ning Horvaatia esitatavast teabest seoses demineeritud maaga, mis on võetud taaskasutusele põllumajandusmaana, peaks komisjonil
- (16) Tuleks täpsustada, et neid käesoleva määruse sätteid, mis võivad tuua kaasa liikmesriigi tegevuse, mis võib endast kujutada riigiabi, jäetakse välja riigiabieeskirjade kohaldamisalast, arvestades seda, et asjaomased sätteid hõlmavad asjakohaseid tingimusi toetuse andmiseks või näevad ette komisjoni poolt selliste tingimuste vastuvõtmise, et hoida ära põhjendamatuid konkurentsimoonutusi.
- (17) Oma maaelu arengu poliitika tugevdamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik kanda oma otsetoetuste ülemmäära vahendeid üle maaelu arengu toetusesse. Samuti tuleks liikmesriikidele anda võimalus kanda oma maaelu arengu toetuse vahendeid üle oma otsetoetuste ülemmäära alla. Selle vahendi tulemuslikkuse tagamiseks tuleks liikmesriikidele anda võimalus vaadata oma esialgne otsus ühe korra läbi jõustumisega alates taotlus-aastast 2018, tingimusel et sellisel läbivaatamisel põhinev otsus ei põhjusta maaelu arenguks eraldatud summade vähenemist.
- (18) ÜPP eesmärkide saavutamiseks võib tekkida vajadus toetuskavade kohandamiseks lühikese aja jooksul vastavalt toimunud arengule. Seepärast tuleb näha ette võimalus toetuskavad läbi vaadata, pidades eelkõige silmas majanduse arengut või eelarveseisundit, mistõttu toetusesaajad ei saa eeldada, et toetuse andmise tingimused püsivad muutumatuks.
- (19) 1. mail 2004 ja pärast seda liiduga ühinenud liikmesriikide põllumajandustootjad said otsetoetusi vastavalt järkjärgulise kohaldamise mehhanismile, mis on ette nähtud kõnealuste liikmesriikide vastavate ühinemisaktidega. Bulgaaria ja Rumeenia puhul on selline mehhanism veel jõus 2015. aastal ning Horvaatia puhul on see jõus 2021. aastani. Lisaks lubati kõnealustel liikmesriikidel anda täiendavalt riiklikke otsetoetusi. Selliste toetuste andmise võimalus tuleks alles jätta Horvaatiale ning, põhitoeuskava täiendava elemendina, Bulgaariale ja Rumeeniale kuni järkjärgulise kohaldamise mehhanismi lõpuni. Komisjonile tuleks anda õigus võtta vastu rakendusakte ilma Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 182/2011⁽³⁾ kohaldamata, et lubada Horvaatiale anda täiendavaid riiklikke otsetoetusi.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 228/2013, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed liidu äärepoolseimate piirkondade jaoks ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 247/2006 (ELT L 78, 20.3.2013, lk 23).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 229/2013, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed Egeuse mere väikesaarte jaoks ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1405/2006 (ELT L 78, 20.3.2013, lk 41).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (20) Määruse (EÜ) nr 73/2009 (muudetud 2011. aasta ühinemisaktiga) kohaselt on Horvaatia jaoks loodud demineerimise riiklik erireserv, et rahastada kümne aasta jooksul pärast Horvaatia liiduga ühinemist toetusõiguste jaotamist seoses demineeritava maaga, mis võetakse igal aastal põllumajandusmaana taaskasutusele. On asjakohane kehtestada eeskirjad, millega määrata kindlaks käesoleva määruse kohaste toetuskavade alusel kõnealuse maa jaoks jaotatavad rahaliste toetuste summad, ning kõnealuse reservi haldamise eeskirjad. Selleks et võtta arvesse summasid, mis tulenevad Horvaatia esitatavast teabest demineeritud maa kohta, mis on võetud taaskasutusele põllumajandusmaana, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte Horvaatia suhtes kohaldatavate teatavate finantssätete läbivaatamiseks.
- (21) Selleks et tagada toetuste parem jaotamine liidu põllumajandusmaade vahel, sealhulgas liikmesriikides, kes kohaldasid määrusega (EÜ) nr 73/2009 kehtestatud ühtse pindalatoetuse kava, peaks uus põhitootuskava asendada ühtse otsemakse kava, mis kehtestati nõukogu määrusega (EÜ) nr 1782/2003⁽¹⁾ ning mille kohaldamist jätkati määrusega (EÜ) nr 73/2009, mis liitis varasemad toetusmehhanismid üheks tootmiskohustusega sidumata otsetoetuste kavaks. Selline üleminek peaks põhimõtteliselt kaasa tooma kõnealuste määruste alusel saadud toetusõiguste kehtetuks tunnistamise ning uute jaotamise. Uute toetusõiguste jaotamine peaks põhinema üldreeglina toetuskõlblike hektarite arvul, mis on põllumajandustootjate kasutuses kava esimesel rakendamisaastal. Liikmesriikidel, kes praegu rakendavad ühtse otsemakse kava kas piirkondliku või piirkondliku hübriidmudeli alusel, peaks siiski olema võimalus olemasolevad toetusõigused säilitada. Selleks et hoida ära olukorda, kus konkreetses liikmesriigis toetuskõlbliku pindala suurendamine vähendaks ebaproportsionaalselt hektari kohta makstava otsetoetuse summat ning mõjutaks seega sisemise ühtlustamise protsessi, tuleks liikmesriikidel lubada toetusõiguste esimesel jaotamisel kohaldada teatud piiranguid, et määrata toetusõiguste arv.
- (22) Seoses eri sektorite järkjärgulise integreerimisega ühtse otsemakse kavasse ja seejärel põllumajandustootjatele antava kohanemisperioodiga on üha keerulisem põhjendada ajaloolistel võrdlussummadel põhineva hektaripõhise toetuse tasemes märkimisväärsete individuaalsete erinevuste olemasolu. Seepärast peaks otsest sissetulekutoetust jaotama liikmesriikide vahel õiglasemalt, vähendades seost ajalooliste võrdlussummadega ning võttes
- arvesse liidu üldist eelarveolukorda. Selleks et tagada otsetoetuste võrdsem jaotus, võttes ühtlasi arvesse siiani eksisteerivaid palga- ja sisendkulude erinevusi, tuleks otsetoetuse taset hektari kohta järk-järgult kohandada. Liikmesriigid, kelle otsetoetused on alla 90 % liidu keskmisest tasemest, peaksid vähendama ühe kolmandiku võrra oma praeguse toetuse taseme ja kõnealuse taseme vahet koos kõikide liikmesriikidega, kes saavutavad toetuse miinimumtaseme 2020. eelarveaastaks. Kõnealust ühtlustamist peaksid kõik liidu keskmisest tasemest suuremate otsetoetuste tasemega liikmesriigid rahastama proportsionaalselt.
- (23) Peale selle peaks kõikidel liikmesriigis või piirkonnas 2019. aastal aktiveeritud toetusõigustel üldreeglina olema ühesugune ühikuväärtus. Selleks et vältida kahjulikke rahalisi tagajärgi põllumajandustootjatele, peaks liikmesriikidel olema lubatud võtta põllumajandustootjate 2019. aasta toetusõiguste väärtuse arvutamisel arvesse ajaloolisi tegureid, tingimusel et ühegi toetusõiguse väärtus ei ole 2019. aastal väiksem kui 60 % kõigi toetusõiguste keskmisest väärtusest. Liikmesriigid peaksid sellist ühtlustamist rahastama nende poolt kehtestatavate objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumite alusel, vähendades nende toetusõiguste väärtust, mille väärtus on 2019. aasta keskmisest suurem. Sellega seoses ja vältimaks lubamatut majanduslikku kahju teatavatele põllumajandustootjatele, võivad liikmesriigid piirata seda vähendamist 30 %-ni asjaomaste toetusõiguste esialgselt väärtusest ning seda isegi juhul, kui selline piirang ei võimalda kõigil toetusõigustel saavutada 2019. aastaks 60 % kõigi toetusõiguste keskmisest väärtusest. Kõnealust ühtlustamist tuleks läbi viia võrdsete sammude kaupa, välja arvatud sellistes liikmesriikides, kes otsustavad alates kava rakendamise esimesest aastast kasutada ühesuguseid ühikuväärtusi. Keskmisest suurema väärtusega toetusõiguste ühtlustamisel tuleks arvesse võtta ka toetusõiguste jaoks hinnanguliselt kasutada olevaid vahendeid. Nende liikmesriikide puhul, kes säilitavad oma olemasolevad toetusõigused ja kes on otsustanud ühtlustamismeetmete kasuks vastavalt määruse (EÜ) nr 1782/2003 artikli 63 lõikele 3, tuleks kõnealuseid ühtlustamismeetmeid rakendada, ja kui see on kohaldatav, tuleks kõikide toetusõiguste väärtust kohandada, et võtta arvesse toetusõiguste jaoks hinnanguliselt kasutada olevaid vahendeid.
- (24) Ühtse otsemakse kava kohaldamisel saadud kogemused on näidanud, et mõned selle põhielemendid tuleks säilitada, sealhulgas riiklike ülemäärade kindlaksmääramine, selleks et toetuse kogutase ei ületaks kehtivaid eelarvepiiranguid. Liikmesriigid peaksid jätkuvalt rakendama ka riiklikku reservi või neil tuleks lubada luua piirkondlikke reserve. Selliseid riiklikke või piirkondlikke reserve peaks esmajärjekorras saama kasutada selleks, et hõlbustada toetuskavas osalemist noortel põllumajandustootjatel ja põllumajandusliku tegevusega alustavatel põllumajandustootjatel, ning neid tuleks lubada kasutada teatavate

(¹) Nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) nr 1452/2001, (EÜ) nr 1453/2001, (EÜ) nr 1454/2001, (EÜ) nr 1868/94, (EÜ) nr 1251/1999, (EÜ) nr 1254/1999, (EÜ) nr 1673/2000, (EMÜ) nr 2358/71 ja (EÜ) nr 2529/2001 (ELT L 270, 21.10.2003, lk 1).

muude konkreetsete olukordade arvessevõtmiseks. Toetusõiguste üleandmist ja kasutamist käsitlevad eeskirjad tuleks säilitada.

- (25) Määruse (EÜ) nr 73/2009 kohaldamisel saadud kogemused on näidanud, et liikmesriigid ei kasutanud täiel määral ära kõnealuses määruses sätestatud riiklike ülemmäärade alusel kättesaadavaid rahalisi vahendeid. Kuigi käesoleva määrusega vähendatakse kasutamata vahendite tekkimise ohtu võrreldes määruse (EÜ) nr 73/2009 alusel loodud süsteemiga, tuleks liikmesriikidele vahendite tõhusama kasutamise lihtsustamiseks siiski anda võimalus jaotada toetusõigusi nii, et nende väärtus ületaks väärtuse, mida saab kasutada nende põhitoetuskava osas. Seetõttu tuleks liikmesriikidel lubada teatud ühiste piirmäärade piires ja järgides otsetoetuste netoülemmäärasid, arvutada vajalik summa, mille võrra võib suurendada nende põhitoetuse ülemmäära.
- (26) Üldreeglina võib põhitoetust anda põllumajandusettevõtte iga sellise põllumajandusmaa eest, mida kasutatakse põllumajanduslikuks tegevuseks, sealhulgas põllumajandusmaa, mille põllumajanduslik seisund ei olnud 30. juunil 2003. aastal hea ning mis asus 1. mail 2004 liiduga ühinenud liikmesriigis, mis valis ühte pindalatoetuse kava kohaldamise. Võttes arvesse mittepõllumajanduslike tegevuste potentsiaali panustada põllumajandusettevõtete sissetulekute mitmekesistamisse ja maapiirkondade elujõulisusse, tuleb toetuse saamise tingimustele vastavaks lugeda põllumajandusettevõtte põllumajandusmaa, mida kasutatakse ka mittepõllumajanduslikuks tegevuseks, tingimusel et seda maad kasutatakse ülekaalukalt põllumajanduslikuks tegevuseks. Sellise ülekaalu hindamiseks tuleks kõikides liikmesriikides kehtestada ühised kriteeriumid. Sellega seoses ning otsetoetuste parema suunatuse tagamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik õiguskindluse ja selguse huvides koostada selliste alade loetelu, mida kasutatakse ülekaalukalt mittepõllumajanduslikuks tegevuseks ning mis seetõttu ei ole toetuskõlblikud. Selleks et säilitada sellise maa toetuskõlblikkust, mis oli enne maa tootmisest kõrvalejätmise kohustuse kaotamist toetuskõlblik maa tootmisest kõrvale jätmise toetusõiguste aktiveerimise eesmärgil, tuleks sätestada, et teatud metsastatud alade, sealhulgas nende, mis on metsastatud siseriiklike kavade kohaselt, järgides nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005⁽¹⁾ või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013⁽²⁾ asjaomaseid eeskirju, või selliste maaalade eest, mille suhtes kohaldatakse teatavaid keskkonnakohustusi, võib maksta põhitoetusi.
- (27) Selleks et hoida ära olukorda, kus konkreetsetes liikmesriigis toetuskõlbliku pindala suurendamine vähendaks ebaproportsionaalselt hektari kohta makstavate otsetoetuste summat ning mõjutaks seega sisemise ühtlustamise protsessi, tuleks liikmesriikidel lubada kasutada vähenduskoefitsienti, et määrata kindlaks toetuskõlblik pindala püsirohumaal puhul, kus rohi ja muud rohttaimed ei ole tavapäraselt karjamaal ülekaalus, kuid mis on seotud kohalike tavadega.
- (28) Kanepi puhul tuleks säilitada erimeetmed tagamaks, et põhitoetuse saamise tingimustele vastavate põllumajanduskultuuride hulka ei saaks peita ebaseaduslikke põllumajanduskultuure, mis seeläbi mõjutaks negatiivselt kanepiturgu. Seepärast tuleks jätkata toetuste andmist ainult selliste kanepisortide kasvupindade kohta, millel kasvatavatavate kanepisortide puhul on olemas teatud tagatised uimastava toimega ainete sisalduse suhtes.
- (29) Õiguskindluse tagamiseks ning põhitoetuskava kohaldamisest tuleneda võivate eriolukordade selgitamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad põllumajandus- tootjate toetuskõlblikkuse ja juurdepääsu kohta põhitoetuskavale tegeliku või eeldatava pärandi, rendilepingu kohase pärimise, õigusliku seisundi või nimetuse muutumise, toetusõiguste üleandmise ning põllumajandusliku majapidamise ühinemise või jagunemise korral ning sellise lepingusätte korral, mis käsitleb õigust saada toetusõigusi toetusõiguste jaotamise esimesel aastal. Delegeeritud õigusaktidega tuleks samuti kehtestada eeskirjad toetusõiguste väärtuse ja arvu arvutamise või toetusõiguste väärtuse muutmise kohta toetusõiguste jaotamise puhul, sealhulgas eeskirjadega, mis käsitlevad võimalust esitada põllumajandus- tootja taotluse alusel jaotatud toetusõiguste esialgne väärtus ja arv või toetusõiguste esialgne suurendamine ning tingimusi toetusõiguste esialgse ja lõpliku väärtuse ja arvu kehtestamise kohta ning juhtumeid, kus müügi- või rendileping võiks mõjutada toetusõiguste jaotamist. Peale selle tuleks delegeeritud õigusaktidega kehtestada eeskirjad riiklikust reservist või piirkondlikest reservidest saadud toetusõiguste väärtuse ja arvu kehtestamise ja arvutamise kohta ning eeskirjad toetusõiguste ühikuväärtuse muutmise kohta, eelkõige toetusõiguste osade puhul ning toetusõiguste ilma maata üleandmise puhul. Lisaks tuleks delegeeritud õigusaktides sätestada kriteeriumid, mis käsitlevad toetusõiguste jaotamist põllumajandus- tootjatele, kes ei saanud 2013. aastal otsetoetusi, või toetusõiguste jaotamist riiklikust või piirkondlikust reservist, ning kriteeriumid, mille alusel kohaldatakse piiranguid jaotamisele kuuluvate toetusõiguste arvu suhtes; ning kriteeriumitega, mille alusel kehtestatakse vähenduskoefitsient teatud püsirohumaal toetuskõlblikeks hektariteks muutmiseks.

⁽¹⁾ Nõukogu 20. septembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013 määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 487).

- (30) Selleks et tagada toetusõiguste nõuetekohane haldamine, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse deklaratsiooni sisu reguleerivad eeskirjad ja toetusõiguste aktiveerimise nõuded.
- (31) Selleks et kaitsta rahvatervist, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad, mille kohaselt on toetuste andmise tingimuseks teatavate sortide sertifitseeritud seemne kasutamine ning milles sätestatakse kanepisortide kindlaksmääramise kord ja nende tetrahüdrokannabinooli sisalduse kontroll.
- (32) Võttes arvesse, et liikmesriikidele, kes kohaldavad määruse (EÜ) nr 73/2009 alusel ühtse pindalatoetuste kava, põhjustab üleminek põhitoetuskavale märkimisväärsed halduslikke, tehnilisi ja logistilisi raskusi, tuleks neil lubada kohaldada ühtse pindalatoetuse kava põhitoetuse andmiseks täiendava üleminekuaja jooksul, mis lõpeb hiljemalt 2020. aasta lõpuks. Kui liikmesriik otsustab põhitoetuskava kehtestada hiljemalt 2018. aastaks, võib ta diferentseerida ühtse pindalatoetuse kava alusel tehtavaid makseid vastavalt eritoetuse korra alusel teatavate 2014. aastal antud toetuste tasemele ning eraldada määruses (EÜ) nr 73/2009 sätestatud maksed või Küprose puhul riikliku üleminekutoetuse sektoripõhiste toetussummade alusel tehtavad maksed.
- (33) Toetusesaajate õiguste kaitse tagamiseks ning ühtse pindalatoetuse kava kohaldamisest tuleneda võivate eriolukordade selgitamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad põllumajandustootjate toetuskõlblikkuse ja juurdepääsu kohta ühtse pindalatoetuse kavale.
- (34) Liikmesriikides, kes kohaldavad ühtse pindalatoetuse kava ning kellel lubati anda riiklikku üleminekutoetust, on selline toetus olnud oluline põllumajandustootjate sissetuleku toetamisel konkreetsetes sektorites. Sel põhjusel ja selleks, et hoida ära toetuse ootamatut ja märkimisväärselt vähenemist alates 2015. aastast sellistes sektorites, kus kuni 2014. aastani anti riiklikku üleminekutoetust, on asjakohane sätestada kõnealustes liikmesriikides võimalus anda nimetatud toetust, mis täiendab ühtse pindalatoetuse kava. Selleks et tagada toetuste järjepidevus seni antud riikliku üleminekutoetusega, on asjakohane piirata tingimusi nendega, mida kohaldati 2013. aastal kõnealuse toetuse suhtes või Bulgaaria ja Rumeenia puhul täiendava riikliku otsetoetuse suhtes, mida komisjon on lubanud anda pärast liikmesriikidelt saadud taotlusi. Samuti on asjakohane piirata sektoripõhise toetuse maksimumsummasid võrreldes nende tasemetega 2013. aastal, et tagada toetuse suuruse järjepidev vähenemine ja nende kooskõla lähenemismehhanismiga.
- (35) Tuleks sätestada erieeskirjad toetusõiguste esimeseks jaotamiseks ja väärtuse arvutamiseks, kui liikmesriigid, kes kohaldasid käesoleva määruse alusel ühtse pindalatoetuse kava, kehtestavad põhitoetuskava. Kõnealuste kavade vahelise sujuva ülemineku tagamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte seoses täiendavate eeskirjadega, mis käsitlevad põhitoetuskava kehtestamist liikmesriikides, kes on kohaldanud ühtse pindalatoetuse kava.
- (36) Võttes arvesse, et väiksematele põllumajandustootjatele ühiku kohta antav toetus peab olema piisav, et sissetulekutoetus täidaks tõhusalt oma eesmärgi, peaks liikmesriikidel olema võimalik jaotada otsetoetust põllumajandustootjate vahel ümber, andes neile lisatoetust esimeste hektarite kohta.
- (37) Üks uue ÜPP eesmärke on keskkonnahoidlikkuse suurendamine otsetoetuste keskkonnasäästlikumaks muutmise kohustusliku komponendiga, millega toetatakse kogu liidus kohaldatavaid kliimat ja keskkonda säästvaid põllumajandustavasid. Sellega seoses peaksid liikmesriigid kasutama osa oma otsetoetuste riiklikust ülemmäärast selleks, et anda lisaks põhitoetusele põllumajandustootjate järgitavate kohustuslike põllumajandustavade eest, millega taotletakse eelkõige kliima- ja keskkonnapoliitika eesmärgi, iga-aastast toetust, mille puhul võib võtta arvesse sisemist ühtlustamist liikmesriigis või piirkonnas. Kõnealused põllumajandustavad peaksid avalduma lihtsate, üldistatud, mittelepinguliste ja iga-aastaste tegevustena, mis lähevad kaugemale nõuetele vastavusest, on seotud põllumajandusega, nt põllumajanduskultuuride mitmekesistamine, püsirohumaa (mis hõlmab traditsioonilisi puuviljaistandusi, kus rohumaal kasvavad hõredalt viljapuud) hooldamine ja ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alade rajamine. Selleks et paremini saavutada keskkonnasäästlikumaks muutmise eesmärgi ning võimaldada seda tulemuslikult juhtida ja kontrollida, tuleks kõnealuseid põllumajandustavasid kohaldada põllumajandusettevõtte kogu toetuskõlbliku pindala suhtes. Kõnealused põllumajandustavad peaksid olema siduvad ka põllumajandustootjatele, kelle põllumajanduslikud majapidamised asuvad täielikult või osaliselt Natura 2000 aladel, mis on hõlmatud nõukogu direktiiviga 92/43/EMÜ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/147/EÜ⁽²⁾, või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2000/60/EÜ⁽³⁾ hõlmatud aladel, kui kõnealused põllumajandustavad vastavad nimetatud direktiivides sätestatud eesmärkidele.

(1) Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7).

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

- (38) Võttes arvesse mahepõllumajandussüsteemidest tulenevat üldtunnustatud keskkonnakasu, peaksid põllumajandustootjad nende põllumajanduslike majapidamiste üksuste suhtes, mis vastavad nõukogu määruses (EÜ) nr 834/2007⁽¹⁾ sätestatud tingimustele, saama kasu keskkonnasäästlikumaks muutmise komponendist, ilma et neil oleks vaja täita lisakohustusi.
- (39) Kui keskkonnasäästlikumaks muutmise komponenti ei järgita, tuleks kohaldada karistusi vastavalt määrusele (EL) nr 1306/2013.
- (40) Selleks et võtta arvesse põllumajandussüsteemide mitmekesisust ja keskkonnanoolukorra erinevusi kogu liidus, on põhjendatud tunnustada lisaks käesoleva määrusega kehtestatud kolmele keskkonnasäästlikumaks muutmise tavale ka tavad, mis on hõlmatud põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmetega, või sertifitseerimissüsteeme, mis on sarnased keskkonnasäästlikumaks muutmisega ning annavad keskkonnale ja kliimale samaväärset või suuremat kasu. Sellised tavad tuleks õigusselguse huvides sätestada käesoleva määruse lisas. Liikmesriigid peaksid otsustama, kas pakkuda põllumajandustootjatele võimalust kasutada samaväärseid tavad ja käesoleva määrusega kehtestatud keskkonnasäästlikumaks muutmise tavad, et nõuda põllumajandustootjalt selliste tavade järgimist, mille abil tagatakse kõige paremini meetme eesmärkide täitmine, ning nad peaksid komisjonile oma otsustest teatama. Komisjon peaks õiguskindluse huvides hindama, kas teatatud samaväärsete meetmetega hõlmatud tavad on sätestatud lisas. Kui komisjon leiab, et see ei ole nii, peaks ta liikmesriiki vastavalt teavitama, kasutades selleks rakendusakti, mis võetakse vastu ilma määrust (EL) nr 182/2011 kohaldamata. Selleks et lihtsustada samaväärsuse rakendamist ja tagada kontrollitavus, tuleks sätestada eeskirjad samaväärsete meetmete pindala hõlmamise kohta, võttes arvesse põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmete ning sertifitseerimissüsteemide eripära. Samaväärsete tavade nõuetekohase kohaldamise tagamiseks ja topeltrahastamise vältimiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et lisada samaväärsete tavade loetellu uusi tavad, kehtestada nõudeid riiklike või piirkondlike sertifitseerimissüsteemide osas ning vajaduse korral kehtestada üksikasjalikke eeskirju seonduvate summade arvutamiseks.
- (41) Põllumajanduskultuuride mitmekesistamise kohustusi tuleks kohaldada viisil, millega võetakse arvesse väiksemate põllumajanduslike majapidamiste probleeme põllumajanduskultuuride mitmekesistamisel, jätkates samas edusamme keskkonnakasu tõhustamiseks ning eelkõige mulla kvaliteedi parandamiseks. Erandid tuleks sätestada selliste põllumajanduslike majapidamiste suhtes, mis juba täidavad põllumajanduskultuuride mitmekesistamise eesmäärke, kuna nad on märkimisväärses ulatuses kaetud rohumaaga või kesaga, või spetsialiseerunud põllumajanduslike majapidamiste suhtes, kes kasutavad oma maatükkidel iga-aastast rotatsiooni, või põllumajanduslike majapidamiste suhtes, millel oma geograafilisest asukohast tulenevalt oleks liiga keeruline kolmandat põllumajanduskultuuri lisada. Selleks et tagada põllumajanduskultuuride mitmekesistamise meetme all osutatud kohustuste täitmine proportsionaalsel, mittediskrimineerival ja keskkonnakaitset tõhustaval viisil, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid õigusakte seoses täiendavate perekondade ja liikide tunnustamisega ning selliste eeskirjade sätestamisega, mis käsitlevad eri põllumajanduskultuuride osakaalu täpse arvutamise kohaldamist.
- (42) Püsirohumaaga keskkonnakasu ning eelkõige CO₂ sidumise eesmärgil tuleks ette näha püsirohumaaga säilitamine. See kaitse peaks koosnema künnikeelust ja maakasutuse muutmise keelust kõige keskkonnatundlikemates piirkondades Natura 2000 aladel, mis on hõlmatud direktiividega 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ, ning üldisemast kaitsemeetmest, mis põhineb püsirohumaaga suhtarvul muu kasutusotstarbega maaga võrreldes. Liikmesriikidele tuleks anda õigus täiendavalt piiritleda kõnealuste direktiividega hõlmamata keskkonnatundlikke piirkondi. Lisaks peaksid nad valima, millisel territoriaalsel tasandil tuleks seda suhtarvu kohaldada. Püsirohumaaga tõhusa kaitsmise eesmärgil peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid õigusakte, et määratleda raamistik, mille alusel liikmesriigid määravad kindlaks püsirohumaad, mis ei ole hõlmatud direktiiviga 92/43/EMÜ või 2009/147/EÜ.
- (43) Püsirohumaaga ja kogu põllumajandusmaa suhtarvu õigesti kindlaksmääramise ja säilitamise tagamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse kõnealuse suhtarvu määramise üksikasjalikud meetodid, püsirohumaaga hooldamise üksikasjalikud eeskirjad ning konkreetsetele põllumajandustootjatele pandud tagasirajamise kohustuse asjakohane ajavahemik.
- (44) Ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alasid tuleks luua eelkõige selleks, et kaitsta ja parandada elurikkust põllumajanduslike majapidamistes. Ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-ala peaks seetõttu koosnema elurikkust otseselt mõjutavatest maa-aladest, nagu kesa, maastikuelendid, terrassid, puhverribad, metsastatud alad ja agrometsandusalad, või põllumajanduslike majapidamistes sisendite vähendatud kasutuse kaudu elurikkust kaudselt mõjutavatest maa-aladest, nagu püüdekultuuridega ja talvise taimkattega alad. Ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-aladega seoses sätestatud kohustusi tuleks kohaldada viisil, millega välditakse väiksematele põllumajanduslikele majapidamistele ebaproportsionaalse koormuse panemist võrreldes tõhustatud keskkonnakasuga. Erandid tuleks sätestada põllumajanduslike majapidamiste suhtes, mis juba täidavad ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alade eesmäärke, olles märkimisväärses

⁽¹⁾ Nõukogu 28. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 834/2007 mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise ja määruse (EMÜ) nr 2092/91 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 189, 20.7.2007, lk 1).

ulatuses kaetud rohumaa või kesaga. Erandid tuleks samuti kehtestada nende põllumajandustootjate suhtes, kes tegelevad põllumajandusega looduslikust eripärasest tingitud piirangutega valdavalt metsaga kaetud piirkondades valdavalt metsaga kaetud liikmesriikides, kus on märkimisväärne maa kasutamata jätmise oht. Lisaks tuleks liikmesriikidele ja põllumajanduslikele majapidamistele sätestada võimalus täita kohustust piirkondlikult või ühiselt, et luua külgnevad ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alad, mis on keskkonnale kasulikud. Lihtsustamise huvides peaks liikmesriikidel olema võimalik ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alade mõõtmine standardida.

- (45) Selleks et ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alad loodaks tõhusalt ja ühetaoliselt, võttes samas arvesse liikmesriikide eripära, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu teatavaid delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse täiendavad kriteeriumid, mille alusel määratletakse alad ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-aladena; tunnustatakse muud ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-ala liigid; kehtestatakse teatud ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-ala liikide ümberarvestuskoeffitsiendid; kehtestatakse eeskirjad ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-ala rakendamise kohta liikmesriikide poolt piirkondlikul tasandil; kehtestatakse eeskirjad ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alade säilitamise ühise täitmise kohta vahetus läheduses asuvate põllumajandusettevõtete poolt; luuakse raamistik liikmesriikide poolt kehtestatavate ja sellist vahetut lähedust määratlevate kriteeriumide jaoks; ning kehtestatakse metsa ja põllumajandusmaa vahelise suhtarvu kindlaksmääramise meetodid. Muude ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-ala liikide lisamisel peaks komisjon tagama, et nende eesmärk on parandada põllumajandusliku majapidamise üldist keskkonnatoimet, eelkõige seoses elurikkusega, mulla ja vee kvaliteedi parandamisega, maastiku säilitamisega ja kliimamuutusi leevendavate ja nendega kohanemist soodustavate eesmärkidega.

- (46) Põllumajanduse säästva arengu edendamiseks looduslikust eripärasest tingitud piirangutega aladel peaks liikmesriikidel olema võimalus kasutada osa oma otsetoetuste ülemmäärast selleks, et anda kõikidele sellistel aladel tegutsevatele põllumajandustootjatele või mõnel sellisel alal, kui liikmesriik nii otsustab, tegutsevatele põllumajandustootjatele lisaks põhitoetusele ka iga-aastast pindalatoetust. Kõnealune toetus ei peaks asendama toetust, mida antakse maaelu arengu programmide raames ning seda ei tuleks anda põllumajandustootjatele, kes tegutsevad aladel, mis on määratud määruse (EÜ) nr 1698/2005 kohaselt, ent mitte määruse (EL) nr 1305/2013 kohaselt.

- (47) Põllumajandussektoris uue majandustegevuse väljatöötamine ja käivitamine tekitab noortele põllumajandustootjatele rahalisi raskusi ning seda tuleks võtta arvesse

otsetoetuste jaotamisel ja suunamisel. Sellised algatused on olulised liidu põllumajandussektori konkurentsivõime seisukohalt ning seepärast tuleks ette näha sisetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele, kes alustavad põllumajandusliku tegevusega, et lihtsustada neil tegevuse alustamist ning nende põllumajandusliku majapidamise struktuurilist kohandamist pärast alustamist. Sel eesmärgil peaksid liikmesriigid kasutama osa oma otsetoetuste riikliku ülemmäärast selleks, et anda noortele põllumajandustootjatele lisaks põhitoetusele ka iga-aastast toetust. Liikmesriikidel peaks olema õigus määrata kindlaks kõnealuse toetuse arvutamise meetod ning kui selle meetodiga kaasneb kohustus kehtestada põllumajandustootjatele antava toetuse piirmäär, kehtestatakse see piirmäär liidu õiguse üldpõhimõtteid järgides. Kuna see peaks hõlmama üksnes ettevõtte tegevuse alustamise perioodi ja mitte muutuma tegevusabiks, tuleks kõnealust toetust anda maksimaalselt viie aasta jooksul. See peaks olema kättesaadav põllumajandusliku tegevusega alustavatele noortele põllumajandustootjatele, kes ei ole põhitoetuskava või ühtse pindalatoetuse kava kohase taotluse esimese esitamise aastal vanemad kui 40 aastat.

- (48) Toetusesaajate õiguste kaitse tagamiseks ja nende ebavõrdse kohtlemise vältimiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte seoses tingimuste kindlaksmääramisega, mille kohaselt võib juriidilist isikut käsitada noore põllumajandustootja toetuse saamise tingimustele vastavana.

- (49) Liikmesriikidel tuleks lubada kasutada osa oma otsetoetuste riiklikust ülemmäärast tootmiskohustusega seotud toetuse maksamiseks teatavates sektorites või piirkondades selgelt määratletud juhtudel. Tootmiskohustusega seotud toetusteks kasutatavad vahendid peaksid olema piiratud asjakohase tasemega, võimaldades samal ajal sellist toetust anda liikmesriikides nende konkreetsetes eriolukordades olevates sektorites või piirkondades, kus teatavaid põllumajandusliku tootmise viise või teatavaid põllumajandussektoreid peetakse majanduslikel, keskkonnalastel ja/või sotsiaalsetel põhjustel eriti tähtsaks. Liikmesriikidel tuleks lubada kõnealuseks toetuseks kasutada kuni 8 % oma riiklikust ülemmäärast või 13 % juhul, kui tootmiskohustusega seotud toetuse tase ületab 5 % vähemalt ühel aastal ajavahemikus 2010–2014, või kui nad kohaldavad ühtse pindalatoetuse kava, kuni 31. detsembrini 2014. Selleks et säilitada töuaretussektori valkudega seotud autonoomiat, võiks liikmesriikidel, kes otsustavad kasutada vähemalt 2 % oma riiklikust ülemmäärast valgurikaste kultuuride tootmise toetuseks, lubada suurendada eelnimetatud protsendimäärasid kuni 2 protsendipunkti võrra. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui teatavad konkreetsete tundlikud vajadused sektoris või piirkonnas on tõendatud ja komisjoni poolt heaks kiidetud, tuleks liikmesriigid lubada kasutada rohkem kui 13 % oma riiklikust ülemmäärast. Alternatiivina eelnimetatud protsendimääradele võivad liikmesriigid kasutada aastas kuni 3

miljonit eurot tootmiskohustusega seotud toetuse rahastamiseks. Tootmiskohustusega seotud toetust tuleks anda üksnes määral, mis on vajalik senise tootmistaseme säilitamiseks asjaomastes sektorites või piirkondades. Kõnealune toetus peaks olema kättesaadav ka põllumajandustootjatele, kes 31. detsembril 2013 omavad määruse (EÜ) nr 1782/2003 ja määruse (EÜ) nr 73/2009 kohaselt jaotatud eritoetusõigusi ning kellel ei ole toetuskõlblikke hektareid toetusõiguste aktiveerimiseks. Seoses sellise vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetuse heakskiitmisega, mis ületab 13 % liikmesriigiti määratud igaaastastest riiklikust ülemmäärast, peaks komisjonil olema täiendavalt õigus võtta vastu rakendusakte ilma määrust (EL) nr 182/2011 kohaldamata.

- (50) Selleks et tagada liidu vahendite tõhus ja sihispärane kasutamine ning vältida topeltrahastamist muu sarnase toetusvahendi alusel, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetuse andmise tingimused ning eeskirjad, mis käsitlevad sellise toetuse kooskõla muude liidu meetmetega ja toetuste kumuleerumist.
- (51) Osa määruse (EÜ) nr 73/2009 kohaselt puuvillasektorile antavast toetusest on jätkuvalt seotud põllumajanduskultuuri kasvupinna toetuskõlblike hektarite arvuga, et kindlustada end puuvilla tootmispiirkondades tootmise katkemise riski vastu, võttes arvesse kõiki asjakohaseid asjaolusid. See võimalus tuleks säilitada kooskõlas eesmärkidega, mis on sätestatud 1979. aasta ühinemisaktile lisatud puuvilla käsitlevas protokollis nr 4.
- (52) Puuvilla eritoetuse tõhusa kohaldamise ja haldamise tagamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada eeskirjad ja tingimused maa ja sortide heakskiitmise kohta puuvilla eritoetuse saamise eesmärgil; eeskirjad kõnealuse konkreetse toetuse andmise tingimuste, toetuskõlblikkuse nõuete ja agronoomiatavade kohta; tootmisharudevaheliste organisatsioonide heakskiitmise kriteeriumid; tootjate kohustused; ning eeskirjad, millega reguleeritakse olukorda, kui heakskiidetud tootmisharudevaheline organisatsioon ei vasta kõnealustele kriteeriumitele.
- (53) Nõukogu määruse (EÜ) nr 637/2008⁽¹⁾ 2. peatükis nõuti, et iga puuvilla tootev liikmesriik esitaks iga nelja aasta tagant ning esimest korda 1. jaanuariks 2009
- (54) Liikmesriikidel tuleks lubada kehtestada lihtne ja eriomane toetuskava väikepõllumajandustootjate jaoks, et vähendada halduskulusid, mis on seotud otsetoetuste haldamise ja kontrollimisega. Sel eesmärgil tuleks liikmesriikidel lubada kehtestada kas kindlasummaline toetus, mis asendab kõik otsetoetused, või toetus, mille aluseks on põllumajandustootjatele igal aastal maksmisele kuuluv summa. Tuleks kehtestada formaalsuste lihtsustamist käsitlevad eeskirjad, millega vähendatakse muu hulgas väikepõllumajandustootjate kohustusi, mis on seotud nt toetuse taotlemise, kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade, nõuetele vastavuse ja kontrolliga, nagu on sätestatud määruses (EL) nr 1306/2013, ilma et see ohustaks reformi üldiste eesmärkide saavutamist, kusjuures väikepõllumajandustootjate suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 1306/2013 II lisas osutatud liidu õigusakte. Kõnealuse kava eesmärk on toetada liidu põllumajandusstruktuuris olemasolevaid väikepõllumajandustootjaid, ilma et see pärsiks struktuuride konkurentsivõimelisemaks muutumist. Seepärast peaks toetuse andmine põhimõtteliselt piirduma olemasolevate põllumajanduslike majapidamistega. Põllumajandustootjate osalemine toetuskavas peaks olema vabatahtlik. Selleks, et lihtsustamise teel täiendavalt suurendada toetuskava mõju, peaks liikmesriikidel olema siiski lubatud teatud põllumajandustootjad toetuskavasse automaatselt lisada, millega kaasneks kõnealustele põllumajandustootjatele antav võimalus kavas osalemisest loobuda.
- (55) Õiguskindluse tagamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada väikepõllumajandustootjate kavas osalemise tingimused, juhul kui osaleva põllumajandustootja olukord muutub.

⁽¹⁾ Nõukogu 23. juuni 2008. aasta määrus (EÜ) nr 637/2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1782/2003 ja kehtestatakse puuvillasektori riiklik ümberkorraldamiskava (ELT L 178, 5.7.2008, lk 1).

- (56) Lihtsustamise huvides ja äärepoolseimate piirkondade eriolukorra arvestamiseks tuleks kõnealustes piirkondades hallata otsetoetusi määrusega (EL) nr 228/2013 kehtestatud toetusprogrammide raames. Seepärast ei peaks kõnealuste piirkondade suhtes kohaldama käesoleva määruse sätteid, mis on seotud põhitoetuskava ja sellega seotud toetustega ning tootmiskohustusega ning väikepõllumajandustootjate kavaga.
- (57) Käesoleva määruse kohaldamiseks ning selleks et otsetoetusi seirata, analüüsida ja hallata on vaja liikmesriikide teatisti. Käesolevas määruses sätestatud eeskirjade nõuetekohase kohaldamise ning selliste teatiste kiire edastamise, tõhususe, täpsuse, kulutõhususe ja andmekaitsepõhimõtete koostöökäitumise peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada vajalikud meetmed seoses teatistega, mida liikmesriigid peavad edastama komisjonile, või otsetoetuste kontrollimise, seire, hindamise ja auditeerimisega ning rahvusvaheliste kokkulepetega sätestatud nõuete järgimisega, sealhulgas kõnealuste kokkulepete kohaste teavitamisnõuetega, ning et kehtestada esitatava teabe laadi ja liiki käsitlevad täiendavad eeskirjad, sätestada töödeldavate andmete kategooriad ja maksimaalne andmete säilitamise aeg, juurdepääsuõigus teabele või teabesüsteemidele ning teabe avaldamise tingimused.
- (58) Otsetoetuste kohaldamise eesmärgil kogutud isikuandmeid tuleks töödelda viisil, mis on kooskõlas kõnealuste eesmärkidega. Samuti tuleks need muuta anonüümseks ning koondada, kui neid töödeldakse seire või hindamise eesmärgil, ning kaitsta neid vastavalt liidu õigusele, mis käsitleb üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumist, eelkõige vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 95/46/EÜ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 45/2001⁽²⁾. Andmesubjekte tuleks teavitada nende isikuandmete töötlemisest ning nende andmekaitsealastest õigustest.
- (59) Euroopa andmekaitseinspektoriga konsulteeriti ja ta esitas oma arvamuse 14. detsembril 2011⁽³⁾.
- (60) Selleks et tagada sujuv üleminek määrusega (EÜ) nr 73/2009 kehtestatud korrald käesoleva määruse
- sätetele, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestada vajalikud meetmed, kaitsmaks põllumajandustootjate omandatud õigusi ja õiguspäraseid ootusi.
- (61) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused ning vältida ebaõiglast konkurentsi või diskrimineerimist põllumajandustootjate vahel, tuleks komisjonile anda rakendamisolulised, et määrata Horvaatia puhul kindlaks demineerimise riiklikku erireservi kantav summa; kehtestada iga-aastane riiklik ülemäär seoses põhitoetuskavaga; võtta vastu eeskirjad, mis käsitlevad toetusõiguste jaotamise taotlusi; võtta meetmeid, mis on seotud aktiveerimata toetusõiguste tagastamisega riiklikku reservi; kehtestada kord seoses riiklike asutuste teavitamisega toetusõiguste üleandmisest ning seoses sellise teavitamise tähtaegadega; fikseerida ühtse pindalatoetuse kava iga-aastased riiklikud ülemmäärad; võtta vastu eeskirjad toetusõiguste jaotamise aastal jaotatavate toetusõiguste saamiseks esitatud taotluste kohta, kui liikmesriigid lähevad üle põhitoetuskavale; teatiste esitamise ajakava ja kord seoses konkreetsete kohustuste või sertifitseerimissüsteemidega; fikseerida ümberjaotava toetuse iga-aastased ülemmäärad. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (62) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused ning vältida ebaõiglast konkurentsi või diskrimineerimist põllumajandustootjate vahel, tuleks komisjonile samuti anda rakendamisolulised, et võtta vastu eeskirjad, mis käsitlevad liikmesriikide teatiste esitamise menetlust, sealhulgas teatiste esitamise ajakava, ning komisjoni poolt läbiviidavat hindamist seoses samaväärsuse tavade jaotamisega; võtta vastu teatud piirmäärad, mille abil tehakse kindlaks püsirohuma säilitamise kohustuse täitmine; kehtestada toetuse iga-aastane ülemäär kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade korral; kehtestada toetuse iga-aastane ülemäär looduslikust eripärasest tingitud piirangutega aladel ning kehtestada noortele põllumajandustootjatele antava toetuse iga-aastane ülemäär. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (63) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused ning vältida ebaõiglast konkurentsi või diskrimineerimist põllumajandustootjate vahel, tuleks komisjonile samuti anda rakendamisolulised, et kehtestada vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetuse iga-aastane ülemäär; võtta vastu eeskirjad vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetuse raames tehtavate otsuste hindamise ja heakskiitmise korra kohta; võtta vastu eeskirjad heakskiitmise menetluse ja tootjatele kõnealusest heakskiitmisest teatamise kohta seoses maa ja sortide heakskiitmise korraga puuvilla eritoetuse puhul; kehtestada eeskirjad puuvilla eritoetuse summa vähendamise arvutamise kohta; võtta vastu üldiste teavitamisnõuete ja -meetodite eeskirjad; ning võtta vajalikke ja

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

(3) ELT C 35, 9.2.2012, lk 1.

õigustatud meetmeid, et lahendada eriolukorras konkreetseid probleeme. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.

- (64) Kiireloomuliste probleemide lahendamiseks ühes või mitmes liikmesriigis, tagades samal ajal otsetoetuste süsteemi järjepidevuse, peaks komisjon võtma vastu viivitamata kohaldatavaid rakendusakte, nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mil erakorralised asjaolud mõjutavad toetuse andmist ja ohustavad käesolevas määruses sätestatud toetuskavade alusel maksete tegelikku tegemist.
- (65) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid käesoleva määruse ja ÜPP muude vahendite vaheliste seoste, maapiirkondade vaheliste erinevuste ning liikmesriikide rahaliste vahendite piiratuse tõttu laienenud liidus paremini saavutada liidu tasandil mitmeks aastaks tagatud liidu rahastamise kaudu ja keskendudes selgelt kindlaks määratud prioriteetidele, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (66) Kuna määruse (EÜ) nr 73/2009 kohaldamist on vaja jätkata 2014. aastal, tuleks käesolevat määrust hakata kohaldama alates 1. jaanuarist 2015. Sellegipoolest võimaldavad käesoleva määruse teatavad sätted, mis käsitlevad sammastevahelist paindlikkust, liikmesriikidel teha otsuseid ning teatada nendest komisjonile 31. detsembriks 2013. Peale selle nõuavad mõned muud käesoleva määruse sätted meetmete võtmist 2014. aastal. Seepärast tuleks kõnealuseid sätteid kohaldada käesoleva määruse jõustumisest alates.
- (67) Kavandatud meetmete tõrgeteta rakendamiseks valmistamise kiireloomulisuse tõttu peaks käesolev määrus jõustuma *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

REGULEERIMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimisala

Käesoleva määrusega kehtestatakse:

- a) I lisas loetletud toetuskavade alusel otse põllumajandustootjatele antavate toetuste („otsetoetused“) ühiseeskirjad;

b) erieeskirjad, mis käsitlevad:

- i) põllumajandustootjate põhitootust („põhitootuskava“) ja lihtsustatud üleminekukava („ühtse pindalatoetuse kava“);
- ii) vabatahtlikku riiklikku üleminekutoetust põllumajandustootjatele;
- iii) vabatahtlikku ümberjaotavat toetust;
- iv) toetust põllumajandustootjatele, kes järgivad kliimat ja keskkonda säästvaid põllumajandustavasid;
- v) vabatahtlikku toetust põllumajandustootjatele looduslikust eripärast tingitud piirangutega aladel;
- vi) toetust põllumajanduslikku tegevust alustavatele noortele põllumajandustootjatele;
- vii) vabatahtlikku tootmiskohustusega seotud toetuse kava;
- viii) puuvilla eritoetust;
- ix) vabatahtlikku lihtsustatud kava väikepõllumajandustootjatele;
- x) Bulgaarial, Horvaatial ja Rumeenial otsetoetusi täiendada võimaldavat raamistikku.

Artikkel 2

I lisa muutmine

Õiguskindluse tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse I lisas sätestatud toetuskavade loetelu määral, mis on vajalik selleks, et võtta arvesse toetuskavasid käsitlevaid uusi seadusandlikke akte, mida võidakse vastu võtta pärast käesoleva määruse jõustumist.

Artikkel 3

Äärepoolseimad piirkonnad ja Egeuse mere väikesaared

Artiklit 11 ei kohaldata ELi toimimise lepingu artiklis 349 osutatud liidu piirkondade („äärepoolseimad piirkonnad“) suhtes ja määruse (EL) nr 229/2013 kohaselt Egeuse mere väikesaartel antavate otsetoetuste suhtes.

Käesoleva määruse III, IV ja V jaotist ei kohaldata äärepoolseimate piirkondade suhtes.

Artikkel 4

Mõisted ja seonduvad sätted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „põllumajandustootja” – füüsiline või juriidiline isik või selliste isikute rühm, olenemata sellest, milline on selle rühma ja rühma liikmete õiguslik seisund siseriikliku õiguse järgi, kelle põllumajanduslik majapidamine asub aluslepingute territoriaalses kohaldamisalas, nagu on määratletud ELi lepingu artiklis 52 koostoimes ELi toimimise lepingu artiklitega 349 ja 355, ning kes tegeleb põllumajandusliku tegevusega;

b) „põllumajanduslik majapidamine” – kõik põllumajandustootja poolt juhitud ja põllumajanduslikuks tegevuseks kasutatavad üksused, mis asuvad sama liikmesriigi territooriumil;

c) „põllumajanduslik tegevus” –

i) põllumajandustoodete kasvatamine või tootmine, sealhulgas saagikoristus, lüpsikarja pidamine, põllumajandusloomade aretamine ja pidamine, või

ii) põllumajandusmaa hoidmine karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ilma tavapärasest erinevaid põllumajandusmeetodeid või -masinaid vajava ettevalmistava tegevuseta, lähtudes kriteeriumidest, mis liikmesriigid määravad kindlaks komisjoni poolt kehtestatud raamistikust lähtudes, või

iii) liikmesriikide poolt määratletud minimaalne tegevus põllumajandusmaal, mis on looduslikult karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras;

d) „põllumajandustooted” – aluslepingute I lisas loetletud tooted, välja arvatud kalatooted, ning puuvill;

e) „põllumajandusmaa” – põllumaa, püsirohumaat ja püsi- karjamaat või püsi- kultuuride all olev maa-ala;

f) „põllumaa” – põllumajanduskultuuride tootmiseks haritud maa või kesa, mida saab kasutada põllumajanduskultuuride tootmiseks, sealhulgas tootmisest kõrvalejätetud maa vastavalt määruse (EÜ) nr 1257/1999 artiklitele 22, 23 ja 24, määruse (EÜ) nr 1698/2005 artiklile 39 ning määruse (EL) nr 1305/2013 artiklile 28, olenemata sellest, kas maa on kasvuhoonete all või püsi- või äravõetava katte all;

g) „püsi- kultuurid” – külvikorravälised kultuurid, välja arvatud püsirohumaat ja püsi- karjamaat, mis võtavad maa enda alla

vähemalt viieks aastaks või kauemaks ja annavad korduvat saaki, sealhulgas puukoolid ja lühikese raieringiga madalmets;

h) „püsirohumaat ja püsi- karjamaat (koos „püsirohumaat”)” – maa, mida kasutatakse rohu või muude rohttaimede kasvatamiseks kas looduslikul viisil (isekülvil teel) või harimise teel (külvamise teel), ning mis ei ole põllumajandusliku majapidamise külvikorraga hõlmatud viis aastat või kauem; see võib hõlmata muid liike, nagu karjatamiseks sobivad põõsad ja/või puud, tingimusel et rohi või muud rohttaimed jäävad valdavaks, samuti, liikmesriikide otsuse korral, karjatamiseks sobiv ja kohalike tavadega seotud maa, kus rohi ja muud rohttaimed ei ole tavapäraselt karjamaal ülekaalus;

i) „rohi või muud rohttaimed” – kõik rohttaimed, mis tavapäraselt leiduvad looduslikel karjamaadel või mis tavaliselt sisalduvad seemnete segudes, mis on mõeldud liikmesriigi karja- või rohumaade jaoks, ükskõik kas neid kasutatakse karjatamiseks või mitte;

j) „puukoolid” – noorte puittaimedega kaetud alad, kus puud kasvatatakse avamaal hilisema ümberistutamise jaoks:

— viinapuud- ja alustekoolid;

— viljapuukoolid ja marjaistikutete kasvatamine;

— dekoratiivtaimeaiad;

— metsapuukoolid, välja arvatud need, kus kasvatatakse metsamaal puud põllumajandusliku majapidamise enda vajadusteks;

— puukoolid, kus kasvatatakse puud ja põõsaid aedadesse, parkidesse, tee äärde ja mulletele istutamiseks (nt heki- taimed, roosipuud ja muud dekoratiivpõõsad, dekoratiivsed okaspuud), sealhulgas nende istikud ja seemikud;

k) „lühikese raieringiga madalmets” – maa- alad, kus kasvatatakse CN-koodi 0602 90 41 alla kuuluvaid puuliike, mille määratlevad liikmesriigid ja mis hõlmavad puittaimi, mitmeaastaseid taimi, pookealuseid või pärast koristamist mulda jäävaid juuremugulaid, mis järgmisel hooajal ajavad uusi võrseid, ning mille maksimaalse raietsükli määravad kindlaks liikmesriigid;

l) „müük” – maa või toetusõiguste müük või muu lõplik omandiõiguse üleminek; see ei hõlma maa müüki juhul, kui maa antakse üle ametiasutustele või avalikes huvides kasutamiseks ning omandiõiguse üleminek toimub mitte- põllumajanduslikel eesmärkidel;

m) „rentimine” – rentimine või sarnast liiki ajutised tehingud;

n) „üleandmine” – maa või toetusõiguste rentimine või müük või tegeliku või eeldatava pärandi teel üleandmine või muu lõplik üleandmine; see ei hõlma toetusõiguste tagastamist rendilepingu lõppemisel.

2. Liikmesriik:

- a) määrab kindlaks kriteeriumid, millele põllumajandustootjad peavad vastama, et täita kohustust hoida põllumajandusmaa karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras, nagu on osutatud lõike 1 punkti c alapunktis ii;
- b) kui see on liikmesriigis kohaldatav, määratleb minimaalse tegevuse maa-aladel, mis on looduslikult karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras, nagu on osutatud lõike 1 punkti c alapunktis iii;
- c) määratleb lühikese raieringiga madalmetsa kuuluvad puuliigid ja nende puuliikide maksimaalse raietsükli, nagu on osutatud lõike 1 punktis k.

Liikmesriik võib otsustada, et karjatamiseks sobivat ja kohalike tavadega seotud maad, kus rohi ja muud rohttaimed ei ole tavapäraselt karjamaal ülekaalus, käsitatakse püsirohumaana, nagu on osutatud lõike 1 punktis h.

3. Õiguskindluse tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse:

- a) raamistik, millest lähtuvalt liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid, millele põllumajandustootjad peavad vastama, et täita kohustust hoida põllumajandusmaa karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras, nagu on osutatud lõike 1 punkti c alapunktis ii;
- b) raamistik, millest lähtuvalt liikmesriigid määratlevad minimaalse tegevuse põllumajandusmaal, mis on looduslikult karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras, nagu on osutatud lõike 1 punkti c alapunktis iii;
- c) kriteeriumid, et määrata kindlaks rohu ja muude rohttaimede ülekaal, ja kriteeriumid, et teha kindlaks lõike 1 punktis h osutatud kohalikud tavad.

II JAOTIS

OTSETOETUSTE ÜLDSÄTTED

1. PEATÜKK

Otsetoetuste ühiseeskirjad

Artikkel 5

Ühise põllumajanduspoliitika üldsätted

Käesolevas määruses sätestatud toetuskavade suhtes kohaldatakse määrust (EL) nr 1306/2013 ning kõnealuse määruse kohaselt vastu võetud õigusnorme.

Artikkel 6

Riiklikud ülemmäärad

1. Igale liikmesriigile on iga aasta kohta sätestatud II lisas riiklik ülemmäär, milleks on kõikide jaotatud toetusõiguste, riikliku või piirkondliku reservi ning kooskõlas artiklitega 42, 47, 49, 51 ja 53 kehtestatud ülemmäärade koguväärtus.

Kui liikmesriik kasutab artikli 22 lõikes 2 sätestatud võimalust, võib II lisas kõnealuse liikmesriigi suhtes sätestatud riikliku ülemmäära asjaomase aasta osas ületada summa võrra, mis arvutatakse kõnealuse lõike kohaselt.

2. Erandina lõikest 1 on iga ühtse pindalatoetuse kava kohaldava liikmesriigi iga aasta kohta sätestatud riiklik ülemmäär, mis hõlmab vastavalt artiklitele 36, 42, 47, 49, 51 ja 53 kehtestatud ülemmäärasid, II lisas sätestatud riiklik ülemmäär.

3. Selleks et võtta arvesse muudatusi antavate otsetoetuste maksimaalsetes kogusummades, sealhulgas artikli 14 kohaselt liikmesriikide tehtavatest otsustest ja artikli 20 lõike 2 kohaldamisest tulenevaid muudatusi, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kohandatakse II lisas sätestatud riiklikke ülemmäärasid.

Artikkel 7

Netoülemmäärad

1. Ilma et see piiraks artikli 8 kohaldamist, ei või otsetoetuste kogusumma, mida võib liikmesriigis asjaomase kalendriaasta kohta kooskõlas III, IV ja V jaotisega pärast artikli 11 kohaldamist anda, ületada III lisas sätestatud vastavat ülemmäära.

Kui liikmesriigis antavate otsetoetuste kogusumma ületaks III lisas sätestatud ülemmäärasid, vähendab kõnealune liikmesriik kõigi otsetoetuste, välja arvatud määruste (EL) nr 228/2013 ja (EÜ) nr 229/2013 kohaselt antavate otsetoetuste summasid lineaarselt.

2. Artiklis 11 osutatud toetuste vähendamisest tekkivad hinnangulised summad, mis kajastavad II lisas sätestatud riikliku ülemmäära, millele lisatakse artikli 58 kohane toetusmakse, ja III lisas sätestatud netoülemmäära vahelist erinevust, tehakse igale liikmesriigile iga kalendriaasta kohta kättesaadavaks liidu toetusena Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate maaelu arengu programmide raames võetavate meetmete jaoks, nagu on täpsustatud määruses (EL) nr 1305/2013.

3. Selleks et võtta arvesse muudatusi antavate otsetoetuste maksimaalsetes kogusummades, sealhulgas artikli 14 kohaselt liikmesriikide tehtavatest otsustest tulenevaid muudatusi, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte III lisas sätestatud ülemmäärade kohandamiseks.

Artikkel 8

Finantsdistsipliin

1. Määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 26 kohaselt kindlaks määratud kohandamise määra kohaldatakse üksnes 2 000 eurot ületavate otsetoetuste suhtes, mida antakse põllumajandustootjatele asjaomasel kalendriaastal.

2. Artiklis 16 sätestatud otsetoetuste järkjärgulise kehtestamise tulemusel kohaldatakse käesoleva artikli lõiget 1 Bulgaaria ja Rumeenia suhtes alates 1. jaanuarist 2016.

Artiklis 17 sätestatud otsetoetuste järkjärgulise kehtestamise tulemusel kohaldatakse käesoleva artikli lõiget 1 Horvaatia suhtes alates 1. jaanuarist 2022.

3. Selleks et tagada otsetoetuste kohandamise nõuetekohane kohaldamine finantsdistsipliini silmas pidades, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad liikmesriikide poolt põllumajandustootjate suhtes vastavalt käesoleva artikli lõikele 1 kohaldatavate vähendamise arvutamise aluse kohta.

4. Juriidiliste isikute või füüsiliste või juriidiliste isikute rühma puhul võivad liikmesriigid kohaldada lõikes 1 osutatud kohandamist kõnealuste juriidiliste isikute liikmete või rühma liikmete tasandil, kui siseriikliku õigusega on nende üksikliikmetele sätestatud õigused ja kohustused, mis on võrreldavad põllumajandusliku majapidamise juhi staatuses oleva füüsilisest isikust põllumajandustootja õiguste ja kohustustega, eelkõige seoses nende majandusliku, sotsiaalse ja maksualase seisundiga, tingimusel et nad on andnud panuse asjaomaste juriidiliste isikute või rühmade põllumajandusstruktuuride tugevdamisesse.

Artikkel 9

Aktiivne põllumajandustootja

1. Otsetoetusi ei anta füüsilistele või juriidilistele isikutele ega füüsiliste või juriidiliste isikute rühmadele, kelle põllumajandusmaad on põhiliselt maa-alad, mis on looduslikult karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ning kus ei toimu artikli 4 lõike 2 punkti b kohaselt liikmesriikide määratletavat minimaalset tegevust.

2. Otsetoetusi ei anta füüsilistele või juriidilistele isikutele ega füüsiliste või juriidiliste isikute rühmadele, kes haldavad lennujaamu, veerajatisi, alalisi spordiväljakuid või puhkealasid või osutavad raudtee- või kinnisvarateenuseid.

Liikmesriigid võivad vajaduse korral objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumite alusel otsustada lisada esimeses lõigus loetletutele muid sarnaseid mittepõllumajanduslikke ettevõtteid või tegevusi ning hiljem otsustada need loetelust välja jätta.

Esimese või teise lõigu reguleerimisalasse kuuluvat isikut või isikute rühma käsitatakse siiski aktiivse põllumajandustootjana,

kui ta esitab liikmesriikide poolt nõutavas vormis kontrollitavad tõendid mis tahes järgmise kohta:

- a) et otsetoetuste iga-aastane summa on vähemalt 5 % kogutulust, mida ta on saanud mittepõllumajanduslikust tegevusest kõige viimasel eelarveaastal, mille kohta tal on olemas vastavad tõendid;
- b) et tema põllumajanduslik tegevus ei moodusta tühist osa tema majandustegevusest;
- c) et tema põhiline tegevus või äriühingu eesmärk on põllumajanduslik tegevus.

3. Lisaks lõigetele 1 ja 2 võivad liikmesriigid objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumite alusel otsustada, et otsetoetusi ei anta füüsilistele või juriidilistele isikutele ega füüsiliste või juriidiliste isikute rühmadele, kelle:

- a) põllumajanduslik tegevus moodustab üksnes ebaolulise osa nende isikute üldisest majandustegevusest ja/või
- b) põhiline tegevus või äriühingu eesmärk ei ole põllumajanduslik tegevus.

4. Lõikeid 2 ja 3 ei kohaldata põllumajandustootjate suhtes, kelle saadud otsetoetused ei ületanud eelmise aasta kohta teatud summasid. Liikmesriigid otsustavad sellise summa objektiivsete kriteeriumite, nagu näiteks nende riiklik või piirkondlik eripära, alusel ning see summa ei ületa 5 000 eurot.

5. Selleks et tagada põllumajandustootjate õiguste kaitsmine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse:

- a) kriteeriumid selliste juhtumite kindlaks määramiseks, mille puhul põllumajandustootja põllumaad käsitatakse põhiliselt maa-alana, mis on looduslikult karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras;
- b) kriteeriumid põllumajanduslikust ja mittepõllumajanduslikust tegevusest saadud tulu eristamiseks;
- c) kriteeriumid lõigetes 2 ja 4 osutatud otsetoetuste summa kindlaks määramiseks, eelkõige seoses otsetoetustega toetusõiguste jaotamise esimesel aastal, kui toetusõiguste väärtus ei ole veel lõplikult kehtestatud, ja samuti seoses otsetoetustega uute põllumajandustootjate puhul;

d) kriteeriumid, millele põllumajandustootjad peavad vastama, et tõendada lõigete 2 ja 3 kohaldamisel, et nende põllumajanduslik tegevus ei moodusta ebaolulist osa nende üldisest majandustegevusest ning et nende põhiline tegevus või äriühingu eesmärk on põllumajanduslik tegevus.

6. Liikmesriigid teavitavad komisjoni otsusest, millele on osutatud lõigetes 2, 3 ja 4, hiljemalt 1. augustiks 2014, ning otsuse muutmise korral kahe nädala jooksul alates muutmisotsuse tegemise kuupäevast.

Artikkel 10

Otsetoetuste saamise miinimumnõuded

1. Liikmesriik otsustab, millisel järgnevalt nimetatud juhtudest ei anta põllumajandustootjale otsetoetust:

a) asjaomasel kalendriaastal taotletav või antav otsetoetuste kogusumma enne määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 63 kohaldamist on väiksem kui 100 eurot;

b) põllumajandusliku majapidamise toetuskõlblik pindala, millega seoses otsetoetusi taotletakse või antakse, on enne määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 63 kohaldamist väiksem kui üks hektar.

2. Selleks et liikmesriik saaks võtta arvesse oma põllumajanduse struktuuri, võib ta kohandada lõike 1 punktides a ja b sätestatud künniseid IV lisa sätestatud piirides.

3. Kui liikmesriik otsustab kohaldada pindalaga seotud künnist lõike 1 punkti b alusel, kohaldab ta sellest olenemata nimetatud lõike punkti a nende põllumajandustootjate suhtes, kes saavad IV jaotises osutatud tootmiskohustusega seotud loomapidamistoetust ja kellel on nimetatud künnisest vähem hektareid.

4. Asjaomased liikmesriigid võivad otsustada, et lõiget 1 ei kohaldata äärpoolesemate piirkondade ja Egeuse mere väikesaarte suhtes.

5. Bulgaaria ja Rumeenia puhul arvutatakse lõike 1 punktis a osutatud taotletav või makstav summa 2015. aastaks V lisa punktis A sätestatud summa põhjal.

Horvaatia puhul arvutatakse lõike 1 punktis a osutatud taotletav või makstav summa aastateks 2015–2021 VI lisa punktis A sätestatud summa põhjal.

Artikkel 11

Toetuste vähendamine

1. Liikmesriigid vähendavad III jaotise 1. peatüki alusel asjaomase kalendriaasta kohta põllumajandustootjale antavate otsetoetuste summat vähemalt 5 % võrra summa osast, mis ületab 150 000 eurot.

2. Enne lõike 1 kohaldamist võivad liikmesriigid sellest otsetoetuse summast, mida põllumajandustootjale asjaomasel kalendriaasta antakse III jaotise 1. peatüki alusel, maha arvata eelneval kalendriaastal põllumajandustootja poolt tegelikult makstud ja deklareeritud töötasud, mis on seotud põllumajandusliku tegevusega, sealhulgas tööhõivega seonduvad maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed. Kui andmed eelmisel kalendriaastal põllumajandustootja poolt tegelikult makstud ja deklareeritud töötasude kohta ei ole kättesaadavad, kasutatakse kõige uuemaid kättesaadavaid andmeid.

3. Kui liikmesriik otsustab anda III jaotise 2. peatüki kohaselt põllumajandustootjatele ümberjaotavat toetust ning kasutada selleks rohkem kui 5 % II lisa sätestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast, võib ta otsustada käesolevat artiklit mitte kohaldada.

Kui liikmesriik otsustab anda III jaotise 2. peatüki kohaselt põllumajandustootjatele ümberjaotavat toetust ning kui artikli 41 lõikes 4 sätestatud piirmäärade kohaldamise tulemusel ei saa liikmesriik kasutada rohkem kui 5 % II lisa sätestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast, võib ta otsustada käesolevat artiklit mitte kohaldada.

4. Põllumajandustootjatele, kelle puhul on kindlaks tehtud, et nad löid pärast 18. oktoobrit 2011 käesoleva artikli õiguslike tagajärgede ärahoidmiseks vajalikud tingimused kunstlikult, ei anta soodustust, mis seisneb toetuse vähendamise vältimises.

5. Juriidiliste isikute või füüsiliste või juriidiliste isikute rühma puhul võivad liikmesriigid kohaldada lõikes 1 osutatud vähendamist kõnealuste juriidiliste isikute või rühma liikmete tasandil, kui individuaalsete liikmete puhul sätestatakse siseriikliku õigusega õigused ja kohustused, mis on võrreldavad põllumajandusliku majapidamise juhi staatuses oleva üksiku põllumajandustootja õiguste ja kohustustega, eelkõige seoses nende majandusliku, sotsiaalse ja maksualase seisundiga, ning tingimusel, et nad on andnud panuse asjaomaste juriidiliste isikute või rühmade põllumajandusstruktuuride tugevdamisesse.

6. Liikmesriigid teatavad hiljemalt 1. augustiks 2014 komisjonile käesoleva artikli kohaselt tehtud otsustest ning aastatel 2015–2019 toimuvate vähendamiste hinnangulise tulemuse.

Artikkel 12

Mitmekordne taotlemine

Toetuskõlblike hektarite arvule vastava pindala kohta, mille puhul on põllumajandustootja III jaotise 1. peatüki kohaselt esitanud põhitoe taotluse, võib esitada taotluse muu otsetoetuse või käesoleva määrusega hõlmamata muu toetuse saamiseks, kui käesolevas määruses ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti.

*Artikkel 13***Riigiabi**

Erinevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013⁽¹⁾ artikli 211 lõikest 1 ei kohaldata ELi toimimise lepingu artikleid 107, 108 ja 109 toetuste suhtes, mida liikmesriigid annavad kooskõlas käesoleva määrusega.

*Artikkel 14***Sammastevaheline paindlikkus**

1. Hiljemalt 31. detsembriks 2013 võivad liikmesriigid otsustada, et nad kasutavad EAFRDst rahastatavate maaelu arengu programmide raames võetavate meetmete jaoks, mis on täpsustatud määruses (EÜ) nr 73/2009, lisatoetust kuni 15 % oma iga-aastasest riiklikust ülemmäärast kalendriaastaks 2014, mis on sätestatud määruse (EL) nr 1305/2013 VIII lisas, ja iga-aastasest riiklikust ülemmäärast kalendriaastateks 2015–2019, mis on sätestatud käesoleva määruse II lisas. Selle tulemusel ei saa vastavat summat kasutada enam otsetoetuste andmiseks.

Esimeses lõigus osutatud otsusest teatatakse komisjonile hiljemalt 31. detsembriks 2013. Kõnealuse otsusega kehtestatakse nimetatud lõigus osutatud protsendimäär, mis võib kalendriaastate lõikes erineda.

Liikmesriigid, kes ei tee esimeses lõigus osutatud otsust kalendriaasta 2014 kohta, võivad hiljemalt 1. augustiks 2014 vastu võtta kõnealuse otsuse kalendriaastate 2015–2019 kohta. Nad teavitavad komisjoni sellisest otsusest hiljemalt kõnealuseks kuupäevaks.

Liikmesriigid võivad otsustada käesolevas lõikes osutatud otsused läbi vaadata jõustumisega alates 2018. kalendriaastast. Sellise läbivaatamise tulemusel tehtavate otsustega ei saa vähendada protsendimäära, millest komisjoni teavitati vastavalt esimesele, teisele ja kolmandale lõigule. Liikmesriigid teavitavad komisjoni sellise läbivaatamise tulemusel tehtud otsustest hiljemalt 1. augustiks 2017.

2. Hiljemalt 31. detsembriks 2013 võivad liikmesriigid, kes ei tee lõikes 1 osutatud otsust, otsustada kasutada otsetoetusteks kuni 15 % või Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Läti, Leedu, Poola, Portugali, Rumeenia, Slovakkia, Soome, Rootsi ja Ühendkuningriigi puhul kuni 25 % summast, mis on eraldatud EAFRDst ajavahemikul 2015–2020 rahastatavate maaelu arengu programmide raames võetavate meetmete toetamiseks, nagu on täpsustatud määruses (EL) nr 1305/2013. Selle tulemusel ei saa vastavat summat enam kasutada maaelu arengu programmi kohaste toetusmeetmete puhul.

Esimeses lõigus osutatud otsusest teavitatakse komisjoni hiljemalt 31. detsembriks 2013. Kõnealuse otsusega kehtestatakse nimetatud lõigus osutatud protsendimäär, mis võib kalendriaastate lõikes erineda.

Liikmesriigid, kes ei tee esimeses lõigus osutatud otsust eelarveaasta 2015 kohta, võivad hiljemalt 1. augustiks 2014 vastu võtta kõnealuse otsuse eelarveaastate 2016–2020 kohta. Nad teavitavad sellisest otsusest komisjoni hiljemalt kõnealuseks kuupäevaks.

Liikmesriigid võivad otsustada käesolevas lõikes osutatud otsused läbi vaadata jõustumisega eelarveaastate 2019 ja 2020 suhtes Sellise läbivaatamise tulemusel tehtavate otsustega ei saa suurendada protsendimäära, millest komisjonile teatati vastavalt esimesele, teisele ja kolmandale lõigule. Liikmesriigid teavitavad komisjoni sellise läbivaatamise tulemusel tehtud otsustest hiljemalt 1. augustiks 2017.

*Artikkel 15***Läbivaatamine**

I lisas loetletud toetuskavasid kohaldatakse, ilma et see piiraks nende võimalikku läbivaatamist mis tahes ajal, et võtta arvesse majanduse arengut ja eelarveseisundit. Kõnealuse läbivaatamise tulemusel võidakse võtta vastu seadusandlik akt, ELi toimimise lepingu artikli 290 kohane delegeeritud õigusakt või ELi toimimise lepingu artikli 291 kohane rakendusakt.

*2. PEATÜKK***Bulgaaria, Horvaatia ja Rumeenia suhtes kohaldatavad sätted***Artikkel 16***Otsetoetuste järkjärguline kasutuselevõtmine Bulgaarias ja Rumeenias**

Bulgaaria ja Rumeenia puhul kehtestatakse 2015. aastaks artiklites 42, 47, 49, 51, 53 ja 65 kohaselt kindlaksmääratud toetuste ülemmäärad V lisa punktis A sätestatud summa põhjal.

*Artikkel 17***Otsetoetuste järkjärguline kasutuselevõtmine Horvaatias**

Horvaatias võetakse otsetoetused kasutusele järgmise ajakava kohaselt, kus juurdekasv on väljendatud protsendina 2022. aastast alates kohaldatavate otsetoetuste vastavast tasemest:

25 % 2013. aastal;

30 % 2014. aastal;

35 % 2015. aastal;

40 % 2016. aastal;

50 % 2017. aastal;

60 % 2018. aastal;

70 % 2019. aastal;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsember 2013 määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1601/96, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 671).

80 % 2020. aastal;

90 % 2021. aastal;

100 % alates 2022. aastast.

Artikkel 18

Täiendavad riiklikud otsetoetused ja otsetoetused Bulgaarias ja Rumeenias

1. Bulgaaria ja Rumeenia võivad 2015. aastal kasutada riiklike otsetoetusi, et täiendada III jaotise 1. peatüki 1. 2 ja 3. jaos osutatud põhitoeuskava alusel antavaid toetusi. Kõnealuste toetuste kogusumma ei tohi ületada V lisa punktis B sätestatud asjakohast summat.

2. Bulgaaria võib 2015. aastal kasutada riiklike otsetoetusi, et täiendada IV jaotise 2. peatüki osutatud puuvilla eritoetuse alusel antavaid toetusi. Kõnealuste toetuste kogusumma ei tohi ületada V lisa punktis C sätestatud asjakohast summat.

3. Täiendavaid riiklike otsetoetusi antakse objektiivsete kriteeriumide alusel ja sellisel viisil, et oleks tagatud põllumajandustootjate võrdne kohtlemine ning turu- ja konkurentsimoonutuste ärahoidmine.

Artikkel 19

Täiendavad riiklikud otsetoetused Horvaatias

1. Kui komisjon annab selleks loa, võib Horvaatia vajaduse korral täiendada I lisa loetletud toetuskavasid.

2. Antavate täiendavate riiklike otsetoetuste summa, mida võib asjaomasel aastal asjaomase toetuskava puhul maksta, on piiratud eriomase toetussummaga. Kõnealune toetussumma vastab järgmiste näitajate vahele:

a) asjaomase toetuskava puhul pärast artikli 17 kohast otsetoetuste täielikku kasutuselevõtmist 2022. kalendriaasta eest kättesaadav otsetoetuse summa ning

b) asjaomase toetuskava puhul pärast artikli 17 kohase juurdekasvukava kohaldamist asjakohase kalendriaasta eest kättesaadav otsetoetuse summa.

3. Antavate täiendavate riiklike otsetoetuste kogusumma ei tohi ületada VI lisa punktis B vastava kalendriaasta puhul sätestatud ülemmäära.

4. Horvaatia võib objektiivsete kriteeriumide alusel ja pärast komisjonilt loa saamist kindlaks määrata antavate täiendavate riiklike otsetoetuste summad.

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega antakse käesoleva artikli kohastele toetuste jaoks luba, täpsustatakse asjaomaseid toetuskavasid ja määratakse kindlaks tase, mille ulatuses võib täiendavaid riiklike otsetoetusi maksta.

Seoses täiendavate riiklike otsetoetustega, mis on ette nähtud IV jaotise 1. peatükis osutatud vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetuse täiendamiseks, täpsustatakse rakendusaktidega ka artikli 52 lõikes 3 osutatud teatavad põllumajanduslikud tootmisviisid või põllumajandussektorid, mis võivad olla seotud täiendavate riiklike otsetoetustega.

Nimetatud rakendusaktiga võetakse vastu artikli 71 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kasutamata.

6. Horvaatia täiendavate riiklike otsetoetuste puhul on toetuskõlblikkuse tingimusteks käesoleva määrusega kehtestatud vastavate toetuskavade alusel ettenähtud toetuskõlblikkuse tingimused.

7. Horvaatia täiendavaid riiklike otsetoetusi võib kohandada, kui see on ÜPP arengu tõttu vajalik. Toetusi antakse objektiivsete kriteeriumide kohaselt ja sellisel viisil, et oleks tagatud põllumajandustootjate võrdne kohtlemine ning turu- ja konkurentsimoonutuste vältimine.

8. Horvaatia esitab aruande täiendavate riiklike otsetoetuste rakendamismeetmete kohta hiljemalt rakendamisaastale järgneva aasta 30. juuniks. Kõnealune aruanne peab sisaldama vähemalt järgmist teavet:

a) muudatused täiendavaid riiklike otsetoetusi mõjutavas olukorras;

b) iga täiendava riikliku otsetoetuse kohta antud täiendava riikliku otsetoetuse toetusesaajate arv ja kogusumma, samuti hektarid, loomade arv või muud ühikud, mille eest kõnealust täiendavat riiklikku otsetoetust anti;

c) aruanne antud täiendavate riiklike otsetoetustega seoses kohaldatud kontrollimeetmete kohta.

Artikkel 20

Horvaatia demineerimise riiklik erireserv

1. 2015. aastast alates teatab Horvaatia iga aasta 31. jaanuariks komisjonile maa-alad, mis on tuvastatud kooskõlas määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 57a lõikega 10 ning mis on eelneva kalendriaastal põllumajandusmaana taas kasutusele võetud.

Samuti teatab Horvaatia komisjonile eelneva kalendriaasta 31. detsembril põllumajandustootjatele kättesaadavate toetusõiguste arvu ning demineerimise riiklikus erireservis kõnealusel kuupäeval veel kasutamata jäänud summa.

Esimese ja teise lõiguga ettenähtud teatised koostatakse vajaduse korral piirkonniti vastavalt käesoleva määruse artikli 23 lõike 1 määratlusele.

2. II lisa artikli 6 lõike 3 kohasel kohandamisel arvutab komisjon arvutab igal aastal summa, mis lisatakse kõnealusel lisas Horvaatia jaoks sätestatud summadele, et rahastada I lisas loetletud toetuskavade alusel käesoleva artikli lõikes 1 osutatud aladele antavat toetust. Kõnealusel summa arvutatakse Horvaatia poolt käesoleva artikli lõike 1 kohaselt esitatud andmete põhjal ning Horvaatias asjaomasel aastal hektari kohta makstavate otsetoetuste hinnangulise keskmise alusel.

Maksimumsumma, mis lisatakse vastavalt esimesele lõigule kõigi Horvaatia poolt käesoleva artikli lõike 1 kohaselt kuni 2022. aastani teatatavate maa-alade alusel, on 9 600 000 eurot ning selle suhtes kohaldatakse otsetoetuste kasutuselevõtmise kava kooskõlas artikliga 17. Vastavad iga-aastased maksimumsummad sätestatakse VII lisas.

3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse lõike 2 kohaselt lisatava summa osakaal; Horvaatia lisab vastava summa demineerimise riiklikusse erireservi toetusõiguste jaotamiseks lõikes 1 osutatud maa-aladele. Kõnealusel osakaal arvutatakse põhitoeuskava riikliku ülemmäära ja II lisas sätestatud riikliku ülemmäära (enne lõike 2 kohast suurendamist) vahelise suhtarvu põhjal. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusele.

4. Aastatel 2015–2022 kasutab Horvaatia demineerimise riiklikku erireservi toetusõiguste jaotamiseks põllumajandustootjatele demineeritud maa-ala alusel, mille põllumajandustootja on deklareerinud kõnealusel aastal, juhul kui:

- a) kõnealusel maa-ala koosneb toetuskõlblikest hektaritest artikli 32 lõigete 2–5 tähenduses;
- b) kõnealusel maa-ala võeti taaskasutusele põllumajandusmaana eelneva kalendriaasta jooksul ja
- c) maa-alast on komisjonile teatatud kooskõlas käesoleva artikli lõikega 1.

5. Käesoleva artikli alusel määratavate toetusõiguste väärtus kehtestatakse toetusõiguste riikliku või piirkondliku keskmise väärtuse põhjal toetusõiguste jaotamise aastal demineerimise riiklikus erireservis olemasoleva summa piires.

6. Selleks, et võtta arvesse tagajärgi, mis kaasnevad demineeritud maa-ala kasutuselevõtmisega põllumajanduslikuks tegevuseks, millest Horvaatia on käesoleva artikli kohaselt teatanud, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kohandatakse VI lisas sätestatud summad.

III JAOTIS

PÕHITOETUSKAVA, ÜHTSE PINDALATOETUSE KAVA JA SEONDUVAD TOETUSED

1. PEATÜKK

Põhitoeuskava ja ühtse pindalatoetuse kava

1. jagu

Phitoeuskava kehtestamine

Artikkel 21

Toetusõigused

1. Põllumajandustootjad võivad põhitoeuskava raames toetust saada juhul, kui:

- a) nad saavad käesoleva määruse kohaselt toetusõigusi artikli 20 lõike 4 kohaselt jaotamise, artikli 24 või 39 kohaselt esimese jaotamise, artikli 30 kohaselt riiklikust reservist või piirkondlikest reservidest jaotamise või artikli 34 alusel üleandmise tulemusel, või
- b) nad vastavad artiklis 9 sätestatud tingimustele ning nende kasutuses on omandatud või liisitud toetusõigused liikmesriigis, kes on otsustanud olemasolevad toetusõigused kooskõlas lõikega 3 säilitada.

2. Määruse (EÜ) nr 1782/2003 ja määruse (EÜ) nr 73/2009 kohaselt ühtse otsemakse kava alusel saadud toetusõiguste kehtivus lõpeb 31. detsembril 2014.

3. Erandina lõikest 2 võivad liikmesriigid, kes kehtestasid ühtse otsemakse kava määruse (EÜ) nr 1782/2003 III jaotise 5. peatüki I jao või III jaotise 6. peatüki alusel või määruse (EÜ) nr 73/2009 III jaotise 3. peatüki alusel, võtta hiljemalt 1. augustiks 2014 vastu otsuse olemasolevad toetusõigused säilitada. Nad teatavad sellisest otsusest komisjonile hiljemalt kõnealusel kuupäeval.

4. Kui liikmesriikides, kes teevad lõikes 3 osutatud otsuse, ületab määruse (EÜ) nr 1782/2003 ja määruse (EÜ) nr 73/2009 kohaselt kehtestatud omandatud või liisitud toetusõiguste arv, mis on põllumajandustootja kasutuses määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 78 esimese lõigu punkti b kohaselt kehtestataval taotluse esitamise viimasel kuupäeval, toetuskõlblike hektarite arvu, mille põllumajandustootja on märkinud oma 2015. aasta toetusetaotluses vastavalt määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõike 1 esimese lõigu punktile a, ning mis on tema kasutuses liikmesriigi määratud kuupäeval, mis ei ole hilisem, kui kõnealusel liikmesriigis toetusetaotluse muutmiseks määratud kuupäev, kaotavad toetuskõlblike hektarite arvu ületavad toetusõigused kehtivuse viimatinimetatud kuupäeval.

Artikkel 22

Põhitoetuskava ülemmäär

1. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse iga liikmesriigi kohta põhitoetuskava iga-aastased riiklikud ülemmäärad, lahutades II lisas sätestatud iga-aastastest riiklikest ülemmääradest artiklite 42, 47, 49, 51 ja 53 kohaselt sätestatavad ülemmäärad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Käesoleva artikli lõike 1 kohaselt iga liikmesriigi kohta arvatud summat võib suurendada summa võrra, mis on maksimaalselt 3 % II lisas kehtestatud asjaomasest iga-aastasest riiklikust ülemmäära, pärast sellise summa lahutamist, mis tuleneb artikli 47 lõike 1 kohaldamisest asjakohasel aastal. Kui liikmesriik kasutab sellist suurendamise võimalust, võtab komisjon kõnealust suurendamist arvesse käesoleva artikli lõike 1 kohaselt põhitoetuskava iga-aastase riikliku ülemmäära kehtestamisel. Liikmesriigid teatavad sel eesmärgil komisjonile hiljemalt 1. augustiks 2014 iga-aastased protsendimäärad, mille võrra käesoleva artikli lõike 1 kohaselt arvatavat summat suurendatakse.

3. Liikmesriigid võivad oma lõikes 2 osutatud otsuse igal aastal läbi vaadata ja nad teavitavad komisjoni sellise läbivaatamise tulemusel tehtud otsusest hiljemalt selle kohaldamise aastale eelneva aasta 1. augustiks.

4. Kõigi toetusõiguste ja riikliku reservi või piirkondlike reservide koguväärtus iga liikmesriigi puhul ja iga aasta kohta on võrdne vastava iga-aastase riikliku ülemmääraga, mille komisjon on sätestanud kooskõlas lõikega 1.

5. Kui komisjoni poolt lõike 1 kohaselt iga liikmesriigi kohta kehtestatud ülemmäär on eelneva aasta ülemmäära erinevalt otsustest, mis kõnealune liikmesriik võttis vastu vastavalt käesoleva artikli lõikele 3, artikli 14 lõike 1 kolmandale ja neljandale lõigule, artikli 14 lõike 2 kolmandale ja neljandale lõigule, artikli 42 lõikele 1, artikli 49 lõike 1 teisele lõigule, artikli 51 lõike 1 teisele lõigule või artiklile 53, vähendab või suurendab kõnealune liikmesriik lineaarselt kõigi toetusõiguste väärtust, et tagada vastavus käesoleva artikli lõikega 4.

Artikkel 23

Riiklike ülemmäärade piirkondlik jaotamine

1. Liikmesriigid võivad hiljemalt 1. augustiks 2014 otsustada kohaldada põhitoetuskava piirkondlikul tasandil. Sel juhul määravad liikmesriigid piirkonnad kindlaks objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide kohaselt, nagu nende agroomilised ja sotsiaalmajanduslikud tunnused, piirkondlik põllumajanduspotentsiaal või nende institutsiooniline või haldusstruktuur.

Liikmesriigid, kes kohaldavad artiklit 36, võivad teha esimeses lõigus nimetatud otsuse hiljemalt põhitoetuskava rakendamise esimesele aastale eelneva aasta 1. augustiks.

2. Liikmesriigid jaotavad artikli 22 lõikes 1 osutatud põhitoetuskava iga-aastased riiklikud ülemmäärad piirkondade vahel objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide kohaselt.

Artikli 30 lõiget 2 mittekohaldavad liikmesriigid jaotavad ülemmäärad pärast artikli 30 lõikes 1 ette nähtud lineaarset vähendamist.

3. Liikmesriigid võivad otsustada, et neid piirkondlikke ülemmäärasid muudetakse järk-järgult igal aastal vastavalt varem kindlaks määratud aastasele muutusele ning selliste objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide kohaselt nagu põllumajanduspotentsiaal ja keskkonnakriteeriumid.

4. Lõike 2 või 3 kohaselt kindlaks määratud kohaldatavate piirkondlike ülemmäärade järgimiseks vähendavad või suurendavad liikmesriigid vajalikul määral toetusõiguste väärtust lineaarselt igas asjakohases piirkonnas.

5. Lõiget 1 kohaldavad liikmesriigid võivad otsustada lõpetada põhitoetuskava kohaldamise piirkondlikul tasandil alates nende määratud kuupäevast.

6. Lõike 1 esimest lõiku kohaldavad liikmesriigid teavitavad komisjoni kõnealuses lõigus osutatud otsusest ning lõigete 2 ja 3 kohaldamiseks võetud meetmetest hiljemalt 1. augustiks 2014.

Lõike 1 teist lõiku kohaldavad liikmesriigid teavitavad komisjoni kõnealuses lõigus osutatud otsusest ning lõigete 2 ja 3 kohaldamiseks võetud meetmetest hiljemalt asjaomase aasta 1. augustiks.

Lõiget 1 kohaldavad liikmesriigid teavitavad komisjoni lõikes 5 osutatud otsusest hiljemalt kõnealuse otsuse rakendamise esimesele aastale eelneva aasta 1. augustiks.

Artikkel 24

Toetusõiguste esimene jaotamine

1. Toetusõigused jaotatakse põllumajandustootjatele, kellel on käesoleva määruse artikli 9 kohaselt õigus saada otsetoetusi, tingimusel et:

- a) nad esitavad taotluse toetusõiguste saamiseks põhitoetuskava alusel 2015. aasta taotluste esitamise viimaseks kuupäevaks, mis kehtestatakse kooskõlas määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 78 esimese lõigu punktiga b, välja arvatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral, ja

b) neil oli 2013. aastal õigus kooskõlas määrusega (EÜ) nr 73/2009 saada otsetoetuste, riiklike üleminekutoetuste või täiendavate riiklike otsetoetuste taotluse alusel makseid enne määruse (EÜ) 73/2009 II jaotise 4. peatükis sätestatud vähendusi või väljaarvamisi.

Esimest lõiku ei kohaldata liikmesriikides, kes kohaldavad käesoleva määruse artikli 21 lõiget 3.

Liikmesriigid võivad jaotada toetusõigusi põllumajandustootjatele, kellel on käesoleva määruse artikli 9 kohaselt õigus saada otsetoetusi, kes vastavad esimese lõigu punktis a sätestatud tingimusele ja kes:

a) ei saanud 2013. aasta eest makseid käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud toetusetaotluse alusel, ning kes asjaomase liikmesriigi poolt vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 1122/2009 (¹) artikli 11 lõikele 2 kindlaksmääratud kuupäeva seisuga taotlusaastal 2013:

i) ühtse otsemakse kava kohaldavas liikmesriigis:

— kasvatasid puu- ja köögivilja, säilituskartulit, seemnekartulit, dekoratiivtaimi hektarites väljendatud miinimumpindalal, kui asjaomane liikmesriik otsustab seada sellise nõude, või

— harisid viinamarjaistandusi või

ii) kasutasid ühtse pindalatoetuse kava kohaldavates liikmesriikides üksnes põllumajandusmaad, mis ei olnud 30. juunil 2003 heas põllumajanduslikus seisundis, nagu on ette nähtud määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 124 lõikega 1;

b) saavad 2014. aastal toetusõigusi riiklikust reservist ühtse otsemakse kava alusel kooskõlas määruse (EÜ) nr 73/2009 artiklitega 41 või 57, või

c) ei ole kunagi kasutanud omandatud või liisitud toetusõigusi, mis on kehtestatud määruse (EÜ) nr 73/2009 või määruse (EÜ) nr 1782/2003 alusel, ning kes esitavad kontrollitavad

(¹) Komisjoni 30. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1122/2009, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 73/2009 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses põllumajandustootjate otsetoetuska-vade alusel makstavate toetuste nõuetele vastavusega, ümbersu-namamisega ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemiga ning määruse (EÜ) nr 1234/2007 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses veinisek-tori toetuska-vade alusel makstavate toetuste nõuetele vastavusega (ELT L 316, 2.12.2009, lk 65).

tõendid, et nad liikmesriigi poolt vastavalt määruse (EÜ) nr 1122/2009 artikli 11 lõikele 2 kindlaksmääratud kuupäeval taotlusaastal 2013 tootsid või kasvasid põlluma-jandustooteid, sealhulgas tegelesid saagikoristuse, lüpsikarja pidamise, põllumajandusloomade aretamise või pidamisega. Liikmesriigid võivad kõnealusele põllumajandustootjate kate-gooriale kehtestada objektiivseid ja mittediskrimineerivaid toetuskõlblikkuse lisakriteeriume seoses asjakohaste kutseos-kuste, kogemuste või haridusega.

2. Välja arvatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral, võrdub põllumajandustootjale 2015. aastal jaotatud toetus-õiguste arv toetuskõlblike hektarite arvuga, mille põllumajandus-tootja deklareerib oma toetusetaotluses 2015. aastaks vastavalt määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõike 1 esimesele lõigule, ning mis on põllumajandustootja kasutuses liikmesriigi määratud kuupäeval. Kõnealune kuupäev ei tohi olla hilisem, kui selles liikmesriigis sellise toetusetaotluse muutmiseks määratud kuupäev.

3. Liikmesriigid võivad lõike 2 alusel jaotatavate toetus-õiguste arvu suhtes kohaldada ühte või mitut lõigetes 4–7 sätes-tatud piirangut.

4. Liikmesriik võib otsustada, et jaotatavate toetusõiguste arv võrdub toetuskõlblike hektarite arvuga, mille põllumajandus-tootja deklareeris 2013. aastal vastavalt määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 34 lõikele 2, või käesoleva artikli lõikes 2 osutatud toetuskõlblike hektarite arvuga, olenevalt sellest, kumb arv on väiksem. Horvaatia puhul ei mõjuta käesoleva võimaluse kasutamine toetusõiguste jaotamist demineeritud hektarite eest vastavalt käesoleva määruse artikli 20 lõikele 4.

5. Kui liikmesriigis deklareeritud käesoleva artikli lõikes 2 osutatud toetuskõlblike hektarite koguarv on üle 35 % suurem 2009. aastal deklareeritud toetuskõlblike hektarite koguarvust või Horvaatia puhul 2013. aastal deklareeritud toetuskõlblike hektarite koguarvust vastavalt määruse (EÜ) nr 73/2009 artiklile 35, võivad liikmesriigid piirata 2015. aastal jaotatavate toetus-õiguste arvu kas 135 %ni või 145 %ni 2009. aastal või Horvaatia puhul 2013. aastal deklareeritud toetuskõlblike hekta-rite koguarvust vastavalt määruse (EÜ) nr 73/2009 artiklile 35.

Liikmesriigid jaotavad seda võimalust kasutades põllumajandus-tootjate vähendatud arvu toetusõigusi. Kõnealuse arvu arvuta-miseks kohaldatakse proportsionaalset vähendust iga põlluma-jandustootja poolt 2015. aastal deklareeritud toetuskõlblike hektarite täiendava arvu suhtes, mis on lisandunud võrreldes määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 34 lõike 2 tähenduses toetus-kõlblike hektarite arvuga, mille kõnealune põllumajandustootja oli deklareerinud oma toetusetaotluses 2011. aastal või Horvaatia puhul 2013. aastal, piiramata sellega toetusõiguste jaotamist demineeritud hektaritele vastavalt käesoleva määruse artikli 20 lõikele 4.

6. Liikmesriik võib põllumajandustootjale jaotatavate toetusõiguste arvu kehtestamise eesmärgil otsustada kasutada vähenduskoefitsienti lõikes 2 osutatud toetuskõlblike hektarite suhtes, mis on püsirohumaa, mis asuvad piirkonnas, kus valitsevad rasked ilmastikutingimused, eriti kõrguse või muude looduslikest eripärasest tingitud piirangute tõttu, nagu halb mulla kvaliteet, järsud nõlvad ja halb veevarustus.

7. Liikmesriik võib otsustada, et põllumajandustootjale jaotatud toetusõiguste arv võrdub käesoleva artikli lõikes 2 osutatud toetuskõlblike hektarite arvuga, kui tegemist ei ole viinamarjaistanduste hektaritega taotlusaastaks 2013 vastavalt määruse (EÜ) nr 1122/2009 artikli 11 lõikele 2 liikmesriigi poolt kindlaksmääratud kuupäeval, või põllumaa hektaritega, millel asuvad alaliselt kasvuhooned.

8. Kui põllumajanduslik majapidamine või selle osa müüakse või renditakse, võivad käesoleva artikli lõikele 1 vastavad füüsilised või juriidilised isikud enne 2015. aasta taotluste esitamise viimast kuupäeva, mis kehtestatakse vastavalt määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 78 esimese lõigu punktile b, sõlmitud lepingu alusel anda käesoleva artikli lõike 1 kohase toetusõiguste saamise õiguse üle ühele või mitmele põllumajandustootjale, tingimusel et viimatinimetatud vastavad käesoleva määruse artiklis 9 sätestatud tingimustele.

9. Liikmesriik võib otsustada kindlaks määrata põllumajandusliku majapidamise miinimumsuuruse, mida väljendatakse toetuskõlblike hektaritena, mille suhtes võib põllumajandustootja taotleda toetusõiguste jaotamiseks. Kõnealune miinimumsuurus ei ületa künniseid, mis on kehtestatud artikli 10 lõike 1 punkti b alusel koostoimes kõnealuse artikli lõikega 2.

10. Kui see on asjakohane, teavitavad liikmesriigid komisjoni käesolevas artiklis osutatud otsustest hiljemalt 1. augustiks 2014.

11. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse eeskirjad toetusõiguste jaotamise aastal jaotatavate toetusõiguste jaotamiseks esitatud taotluste kohta, kui kõnealuseid toetusõigusi ei saa veel lõplikult kehtestada ning sellist jaotamist mõjutavad erandlikud asjaolud. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 25

Toetusõiguste väärtus ja selle ühtlustamine

1. Liikmesriigid arvutavad 2015. aastal toetusõiguste ühikuväärtuse, milleks jagatakse II lisas sätestatud riikliku ülemmäära fikseeritud protsendimäär iga asjaomase aasta kohta toetusõiguste arvuga 2015. aastal riiklikul või piirkondlikul tasandil, välja arvatud toetusõigused, mis jaotati 2015. aastal riiklikust reservist või piirkondlikest reservidest.

Esimeses lõigus osutatud fikseeritud protsendimäär arvutamiseks jagatakse kooskõlas artikli 22 lõikega 1 või artikli 23 lõikega 2 põhitoetuskava jaoks kehtestatud 2015. aasta riiklik või piirkondlik ülemmäär, pärast artikli 30 lõikega 1 või, kui see on asjakohane, lõikega 2 ette nähtud lineaarset vähendamist, II lisas sätestatud 2015. aasta riikliku ülemmääraga. Toetusõigusi väljendatakse arvuna, mis vastab hektarite arvule.

2. Erandina lõikes 1 osutatud arvutamismeetodist võivad liikmesriigid otsustada iga asjakohase aasta osas diferentseerida 2015. aastal toetusõiguste väärtust, välja arvatud selliste toetusõiguste väärtust, mis jaotati 2015. aastal riiklikust reservist või piirkondlikest reservidest, tuginedes toetusõiguste esialgsele ühikuväärtusele, mis arvutatakse artikli 26 kohaselt.

3. Hiljemalt taotlusaastast 2019 on kõigi toetusõiguste ühikuväärtus liikmesriigis või artikli 23 kohaldamisel piirkonnas ühesugune.

4. Erandina lõikest 3 võib liikmesriik otsustada, et toetusõiguste puhul, mille artikli 26 kohaselt arvutatud esialgne ühikuväärtus on väiksem kui 90 % riiklikust või piirkondlikust ühikuväärtusest 2019. aastal, suurendatakse ühikuväärtust hiljemalt 2019. taotlusaasta osas vähemalt ühe kolmandiku võrra esialgse ühikuväärtuse ja 2019. aasta riikliku või piirkondliku ühikuväärtuse erinevusest.

Liikmesriigid võivad otsustada, et esimeses lõigus osutatud protsendimäär on suurem kui 90 %, kuid mitte üle 100 %.

Lisaks näevad liikmesriigid ette, et hiljemalt taotlusaastaks 2019 ei ole ühegi toetusõiguse ühikuväärtus väiksem kui 60 % 2019. aasta riiklikust või piirkondlikust ühikuväärtusest, välja arvatud juhul, kui see tingiks lõikes 7 osutatud künnist kohaldavates liikmesriikides maksimaalse vähenemise, mis on kõnealusest künnisest suurem. Sellisel juhul seatakse minimaalne ühikuväärtus sellisele tasemele, mis on vajalik kõnealusest künnisest kinnipidamiseks.

5. Lõikes 4 osutatud riiklik või piirkondlik ühikuväärtus 2019. aastal arvutatakse, jagades II lisas esitatud 2019. kalendriaasta riikliku ülemmäära või piirkondliku ülemmäära fikseeritud protsendimäär 2015. aasta toetusõiguste arvuga asjaomases liikmesriigis või piirkonnas, arvestamata 2015. aastal riiklikust reservist või piirkondlikest reservidest jaotatud toetusõigusi. Kõnealune fikseeritud protsendimäär arvutatakse, jagades artikli 22 lõike 1 või artikli 23 lõike 2 kohaselt 2015. aastaks kehtestatava põhitoetuskava riikliku või piirkondliku ülemmäära, pärast artikli 30 lõikega 1 või, kui see on asjakohane, lõikega 2 ette nähtud lineaarset vähendamist, II lisas 2015. aastaks sätestatud riikliku ülemmäära või piirkondliku ülemmääraga.

6. Lõikes 5 osutatud piirkondlikud ülemmäärad arvutatakse, kohaldades fikseeritud protsendimäära 2019. aastaks II lisas sätestatud riikliku ülemmäära suhtes. Kõnealune fikseeritud protsendimäär arvutatakse, jagades artikli 23 lõike 2 kohaselt 2015. aastaks kehtestatud vastavad piirkondlikud ülemmäärad artikli 22 lõike 1 kohaselt 2015. aastaks kehtestatava riikliku ülemmääraga, pärast artikli 30 lõikega 1 ette nähtud lineaarset vähendamist, kui kohaldatakse artikli 23 lõike 2 teist lõiku.

7. Lõikes 4 osutatud toetusõiguste väärtuse suurenemise rahastamiseks vähendatakse toetusõiguste puhul, mille esialgne ühikuväärtus on suurem kui riiklik või piirkondlik ühikuväärtus 2019. aastal, esialgse ühikuväärtuse ning 2019. aasta riikliku või piirkondliku ühikuväärtuse vahelist erinevust, tuginedes liikmesriikide poolt kindlaksmääratavatele objektiivsetele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele. Sellised kriteeriumid võivad hõlmata esialgse ühikuväärtuse maksimaalse vähenemise fikseerimist 30 %le.

8. Käesoleva artikli lõike 2 kohaldamisel toimub üleminek artikli 26 kohaselt arvatud esialgsetelt toetusõiguste ühikuväärtustelt käesoleva artikli lõike 3 või lõigete 4–7 kohaselt kehtestatud lõplikele ühikuväärtustele 2019. aastal võrdsete vahemike kaupa alates 2015. aastast.

Selleks, et tagada käesoleva artikli lõikes 1 osutatud fikseeritud protsendimäära järgimine igal aastal, kohandatakse toetusõiguste väärtust, mille esialgne ühikuväärtus on 2019. aastal riiklikust või piirkondlikust ühikuväärtusest kõrgem.

9. Erandina käesoleva artikli lõikest 8 toimub liikmesriikide puhul, kes otsustavad kooskõlas artikli 21 lõikega 3 säilitada oma olemasolevad toetusõigused, kohaldades käesoleva artikli lõiget 2, üleminek artikli 26 lõike 5 kohaselt kehtestatud esialgsetelt toetusõiguste ühikuväärtustelt käesoleva artikli lõike 3 või lõigete 4–7 kohaselt kehtestatud lõplikele ühikuväärtustele 2019. aastal, kui see on kohaldatav, kohaldades määruse (EÜ) nr 1782/2003 artikli 63 lõike 3 kohaselt riigisiselt määratud vahemikke.

Selleks, et tagada käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kindlaksmääratud protsendimäära järgimine igal aastal, kohandatakse kõikide toetusõiguste väärtust lineaarselt.

10. Liikmesriigid teatavad 2015. aastal põllumajandustootjatele nende toetusõiguste väärtuse, mis on arvatud käesoleva artikli ning artiklite 26 ja 27 kohaselt iga käesoleva määrusega hõlmatud aasta kohta.

Artikkel 26

Esialgse ühikuväärtuse arvutamine

1. Artiklis 25 lõikes 2 osutatud toetusõiguste esialgne ühikuväärtus 2014. kalendriaastal ühtse otsemakse kava kohaldavates

liikmesriikides, kes ei ole teinud otsust oma olemasolevate toetusõiguste säilitamiseks vastavalt artikli 21 lõikele 3, kehtestatakse vastavalt lõikes 2 või 3 sätestatud meetoditele.

2. Põllumajandustootja poolt määruse (EÜ) nr 73/2009 kohaselt ühtse otsemakse kava alusel 2014. aastaks saadud toetuste fikseeritud protsendimäär jagatakse enne kõnealuse määruse II jaotise 4. peatükiga ette nähtud vähendamiste ja väljaarvamiste kohaldamist talle 2015. aastal jaotatud toetusõiguste arvuga, välja arvatud sellised toetusõigused, mis jaotati 2015. aastal riiklikust reservist või piirkondlikest reservidest.

Kõnealune fikseeritud protsendimäär arvutatakse, jagades käesoleva määruse artikli 22 lõike 1 või artikli 23 lõike 2 kohaselt 2015. aastaks kehtestatava põhitoetuskava riikliku või piirkondliku ülemmäära, pärast käesoleva määruse artikli 30 lõikega 1 või, kui see on asjakohane, lõikega 2 ette nähtud lineaarset vähendamist, 2014. aastal ühtse otsemakse kava alusel asjaomases liikmesriigis või piirkonnas makstud toetuste summaga, enne määruse (EÜ) nr 73/2009 II jaotise 4. peatükiga ette nähtud vähendamiste ja väljaarvamiste kohaldamist.

3. Nende toetusõiguste, sealhulgas eritoetusõiguste väärtuse fikseeritud protsendimäär, mis olid põllumajandustootjal määruse (EÜ) nr 73/2009 kohaselt ühtse otsemakse kava alusel 2014. aasta kohta taotluse esitamise kuupäeval, jagatakse talle 2015. aastal jaotatud toetusõiguste arvuga, välja arvatud 2015. aastal riiklikust reservist või piirkondlikest reservidest jaotatud toetusõigused.

Kõnealune fikseeritud protsendimäär arvutatakse, jagades käesoleva määruse artikli 22 lõike 1 ja artikli 23 lõike 2 kohaselt 2015. aastaks kehtestatud põhitoetuskava riikliku või piirkondliku ülemmäära, pärast käesoleva määruse artikli 30 lõikega 1 või, kui see on asjakohane, lõikega 2 ette nähtud lineaarset vähendamist, kõigi ühtse otsemakse kava alusel asjaomases liikmesriigis või piirkonnas 2014. aastal antud toetusõiguste, sealhulgas eritoetusõiguste koguväärtusega.

Käesoleva lõike kohaldamisel loetakse põllumajandustootja 2014. aasta kohta taotluse esitamise kuupäeval toetusõigusi omavaks, kui toetusõigused olid talle selleks kuupäevaks jaotatud või jäädavalt üle antud.

4. Käesoleva määruse artiklis 25 lõikes 2 osutatud toetusõiguste esialgne ühikuväärtus 2014. kalendriaastal ühtse pindalatoetuse kava kohaldavates liikmesriikides arvutatakse jagades põllumajandustootja poolt määruse (EÜ) nr 73/2009 ning selle artiklite 132 ja 133a kohaselt ühtse pindalatoetuse kava alusel 2014. aastaks saadud toetuse koguväärtuse protsendimäära, enne nimetatud määruse II jaotise 4. peatükiga ette nähtud vähendamiste ja väljaarvamiste kohaldamist talle 2015. aastal jaotatud toetusõiguste arvuga, välja arvatud 2015. aastal riiklikust reservist või piirkondlikest reservidest jaotatud toetusõigused.

Kõnealune fikseeritud protsendimäär arvutatakse, jagades 2015. aastaks käesoleva määruse artikli 22 lõike 1 või artikli 23 lõike 2 kohaselt kehtestatud põhitotuskava riikliku või piirkondliku ülemmäära, pärast käesoleva määruse artikli 30 lõikega 1 või, kui see on asjakohane, lõikega 2 ette nähtud lineaarset vähendamist, ühtse pindalatoetuse kava alusel ning määruse (EÜ) nr 73/2009 ning selle artiklite 132 ja 133a kohaselt 2014. aastal asjaomases liikmesriigis või piirkonnas antud toetuse koguväärtusega, enne kõnealuse määruse (II jaotise 4. peatükiga ette nähtud vähendamisi ja väljaarvamisi.

5. 2014. kalendriaastal ühe otsemakse kava kohaldavad liikmesriigid, kes on kooskõlas käesoleva määruse artikli 21 lõikega 3 otsustanud olemasolevad toetusõigused säilitada, arvutavad käesoleva määruse artikli 25 lõikes 2 osutatud toetusõiguste esialgse ühikuväärtuse, korrutades toetusõiguste ühikuväärtuse fikseeritud protsendimääraga. Kõnealune fikseeritud protsendimäär arvutatakse, jagades käesoleva määruse artikli 22 lõike 1 või artikli 23 lõike 2 kohaselt 2015. aastaks kehtestatava põhitotuskava riikliku või piirkondliku ülemmäära, pärast käesoleva määruse artikli 30 lõikega 1 või, kui see on asjakohane, lõikega 2 ette nähtud lineaarset vähendamist, 2014. aastal ühtse otsemakse kava alusel asjaomases liikmesriigis või piirkonnas makstud toetuste summaga, enne määruse (EÜ) nr 73/2009 II jaotise 4. peatükiga ette nähtud vähendamiste ja väljaarvamiste kohaldamist.

6. Tingimusel et asjaomased sektorid ei saa käesoleva määruse IV jaotise kohast vabatahtlikku tootmiskohustusega seotud toetust, võivad liikmesriigid käesolevas artiklis ettenähtud arvutusmeetodite kohaldamisel arvesse võtta ka 2014. kalendriaastal ühe või mitme kava alusel antud toetusi, mis on antud määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 52, artikli 53 lõike 1 ning artikli 68 lõike 1 punktide a ja b kohaselt ning, nende liikmesriikide puhul, kes kohaldasid kooskõlas määrusega (EÜ) nr 73/2009 ühtse pindalatoetuse kava, kõnealuse määruse artikli 68 lõike 1 punkti c ning artiklite 126, 127 ja 129 kohaselt.

Liikmesriik, kes otsustab kohaldada käesoleva määruse IV jaotises sätestatud vabatahtlikku tootmiskohustusega seotud toetust, võib võtta käesolevas artiklis sätestatud arvutamismeetodite kohaldamisel arvesse vahet 2014. kalendriaastal antud toetuse taseme ja käesoleva määruse IV jaotise kohaselt antava toetuse taseme vahel, tingimusel et:

- a) käesoleva määruse IV jaotise kohast vabatahtlikku tootmiskohustusega seotud toetust antakse sektorile, millele anti 2014. kalendriaastal toetust määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 52, artikli 53 lõike 1 ning artikli 68 lõike 1 punktide a ja b kohaselt ning ühtse pindalatoetuse kava kohaldanud liikmesriikide puhul artikli 68 lõike 1 punkti c ning artiklite 126, 127 ja 129 kohaselt, ning
- b) vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetuse suurus ühiku kohta on väikesem kui toetuse suurus ühiku kohta 2014. aastal.

Artikkel 27

Demineerimise riikliku erireservi hõlmamine

Horvaatia puhul loetakse artiklites 25 ja 26 osutatud riikliku reservi hulka ka artiklis 20 osutatud demineerimise riiklik erireserv.

Lisaks lahutatakse demineerimise riiklikust erireservist tulenev summa põhitotuskava ülemmääradest, millele on osutatud artikli 25 lõike 1 teises lõigus, artikli 25 lõigetes 5 ja 6 ning artiklis 26.

Artikkel 28

Ootamatu tulu

Artikli 25 lõigete 4–7 ja artikli 26 kohaldamisel võib liikmesriik objektiivsete kriteeriumide alusel näha ette, et juhul kui põllumajandusmaa müüakse, kingitakse või rendileping lõpeb täielikult või osaliselt pärast määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 35 või artikli 124 lõike 2 kohaselt määratud kuupäeva ja enne käesoleva määruse artikli 33 lõike 1 kohaselt määratud kuupäeva, kantakse toetuste osa, mille võrra asjaomasele põllumajandustootjale jaotatava toetusõiguste väärtus suureneb, või osa sellest tagasi riiklikku reservi või piirkondlikesse reservidesse, kui toetusõiguste suurenemisega kaasneks asjaomasele põllumajandustootjale ootamatu tulu.

Kõnealused objektiivsed kriteeriumid kehtestatakse sellisel viisil, et oleks tagatud põllumajandustootjate võrdne kohtlemine ning turu- ja konkurentsimoontuste vältimine, ning need hõlmavad vähemalt järgmist:

- a) rendilepingu miinimumkestus ja
- b) saadud toetuste osa, mis kantakse tagasi riiklikku reservi või piirkondlikesse reservidesse.

Artikkel 29

Toetusõiguste väärtust käsitlevad teavitused ja ühtlustamine

Liikmesriigid teavitavad komisjoni artiklites 25, 26 ja 28 osutatud otsustest hiljemalt 1. augustiks 2014.

2. jagu

Riiklik reserv ja piirkondlikud reservid

Artikkel 30

Riikliku reservi või piirkondlike reservide moodustamine ja kasutamine

1. Iga liikmesriik moodustab riikliku reservi. Riikliku reservi moodustamiseks kohaldavad liikmesriigid põhitotuskava esimesel rakendamisaastal põhitotuskava kohase riikliku ülemmäära suhtes lineaarset vähendusprotsenti.

2. Erandina lõikest 1 võivad artikli 23 lõikes 1 ettenähtud võimalust kasutada liikmesriigid moodustada piirkondlikke reserve. Selleks kohaldavad liikmesriigid põhitoeuskava esimesel rakendamisaastal asjaomase põhitoeuskava kohase artikli 23 lõike 2 esimeses lõigus osutatud piirkondliku ülemmäära suhtes lineaarset vähendusprotsenti, et moodustada piirkondlik reserv.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud vähendamine ei ole suurem kui 3 %, välja arvatud juhul, kui on vaja hõlmata lõike 6 või lõike 7 punktide a ja b kohaselt jaotamise vajadusi 2015. aastaks või liikmesriikide puhul, kes kohaldavad artiklit 36, põhitoeuskava rakendamise esimeseks aastaks.

4. Liikmesriigid jaotavad oma riiklikest reservidest või oma piirkondlikest reservidest toetusõigusi objektiivsete kriteeriumide kohaselt ja sellisel viisil, et oleks tagatud põllumajandustootjate võrdne kohtlemine ning turu- ja konkurentsimoontonutuste vältimine.

5. Lõikes 4 osutatud toetusõigused jaotatakse üksnes põllumajandustootjatele, kui neil on artikli 9 kohaselt õigus saada otsetoetusi.

6. Liikmesriigid kasutavad oma riiklike või oma piirkondlike reserve toetusõiguste jaotamiseks, seejuures on eelistatud noored põllumajandustootjad ja põllumajanduslikku tegevust alustavad põllumajandustootjad.

7. Liikmesriigid võivad kasutada oma riiklike või oma piirkondlike reserve:

- a) toetusõiguste jaotamiseks põllumajandustootjatele, et vältida maa kasutamisest loobumist, sealhulgas aladel, kus kohaldatakse riikliku sekkumisega seotud ümberkorralduskavasid või arenguprogramme;
- b) et aidata põllumajandustootjatel toime tulla konkreetsete ebasoodsate asjaoludega;
- c) toetusõiguste jaotamiseks põllumajandustootjatele, kellele ei jaotatud käesoleva peatüki kohaselt toetusõigusi vääramatu jõu või erandlike asjaolude tõttu;
- d) kui nad kohaldavad käesoleva määruse artikli 21 lõiget 3, toetusõiguste jaotamiseks põllumajandustootjatele, kelle 2015. aastal vastavalt määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõike 1 esimese lõigu punktile a deklareeritud toetusõiguste hektarite arv, mis on nende kasutuses liikmesriigi poolt

kindlaksmääratud kuupäeval, mis ei ole selles liikmesriigis sellise toetusetaotluse muutmiseks määratud kuupäevast hilisem, on suurem kui määruse (EÜ) nr 1782/2003 ja määruse (EÜ) nr 73/2009 kohaselt kehtestatud omandatud või liisitud toetusõiguste arv, mis on nende kasutuses määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 78 esimese lõigu punkti b kohaselt määrataval taotluste esitamise viimasel kuupäeval;

- e) et suurendada lineaarselt ja püsivalt kõigi põhitoeuskava alusel riiklikul või piirkondlikul tasandil jaotatavate toetusõiguste väärtust, kui riiklik reserv või piirkondlikud reservid ületavad 0,5 % põhitoeuskava iga-aastasest riiklikust või piirkondlikust ülemmäärast tingimusel, et lõike 6, käesoleva lõike punktide a ja b ning käesoleva artikli lõike 9 alusel jaotatavaid summasid on piisavalt;
- f) et katta iga-aastast vajadust käesoleva määruse artikli 51 lõike 2 ja artikli 65 lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt antavate toetuste järele.

Käesoleva lõike kohaldamisel otsustavad liikmesriigid, millised riikliku reservi erinevatest kasutusviisidest on esmatähtsad.

8. Lõike 6 ja lõike 7 punktide a, b ja d kohaldamisel määravad liikmesriigid toetusõiguste jaotamise aastal toetusõiguste riiklikus või piirkondlikus keskmises väärtuses põllumajandustootjatele jaotatavate toetusõiguste väärtuse.

Toetusõiguste riiklik või piirkondlik keskmine väärtus arvutatakse, jagades artikli 22 lõike 1 või artikli 23 lõike 2 kohaselt eraldamise aastaks kehtestatud põhitoeuskava riikliku või piirkondliku ülemmäära, jättes välja riikliku reservi või piirkondlike reservide summa ning Horvaatia puhul demineerimise erireservi summa, jaotatud toetusõiguste arvuga.

Liikmesriigid määravad kindlaks vahemikud riiklikust reservist või piirkondlikest reservidest jaotatud toetusõiguste väärtuse iga-aastaseks järkjärguliseks muutmiseks, võttes arvesse artikli 22 lõike 1 ja artikli 23 lõike 2 kohaselt sätestavate põhitoeuskava riiklike või piirkondlike ülemmäärade muutmisi, mis tulenevad II lisas sätestatud riiklike ülemmäärade tasemete muutustest.

9. Kui põllumajandustootjal on õigus saada toetusõigusi või suurendada olemasolevate toetusõiguste väärtust lõpliku kohtumääruse või liikmesriigi pädeva asutuse lõpliku haldusakti alusel, saab põllumajandustootja kõnealusel määruses või haldusaktis kehtestatud arvul ja väärtuses toetusõigusi liikmesriigi määrataval kuupäeval. Kõnealusel kuupäeval ei ole siiski hilisem kohtumääruse või haldusakti kuupäevale järgnevast põhitoeuskava raames taotluse esitamise viimasest kuupäevast, võttes arvesse artiklite 32 ja 33 kohaldamist.

10. Lõike 6, lõike 7 punktide a ja b ning lõike 9 kohaldamisel võivad liikmesriigid eraldada uusi toetusõigusi või suurendada põllumajandustootja kõigi olemasolevate toetusõiguste ühikuväärtust riikliku või piirkondliku keskmise väärtuseni.

11. Käesolevas artiklis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „noor põllumajandustootja” – põllumajandustootja, kes täidab artikli 50 lõikes 2 osutatud tingimusi ning, kui see on asjakohane, artikli 50 lõigetes 3 ja 11 osutatud tingimusi;
- b) „põllumajanduslikku tegevust alustav põllumajandustootja” – füüsiline või juriidiline isik, kellel viie aasta jooksul enne põllumajandustegevuse alustamist puudus põllumajandustegevus oma nimel ja omal vastutusel või kes pole juhtinud põllumajandustootmisega tegelevat juriidilist isikut. Juriidilise isiku puhul ei tohi juriidilist isikut juhtival füüsilisel isikul olla varasemat põllumajanduslikku tegevust oma nimel ja omal vastutusel ja ta ei tohi olla juhtinud põllumajandustootmisega tegelevat juriidilist isikut viie aasta jooksul enne juriidilise isiku põllumajandusliku tegevuse algust. Liikmesriigid võivad kõnealusele põllumajandustootjate kategooriale kehtestada objektiivseid ja mittediskrimineerivaid toetuskõlblikkuse lisakriteeriume seoses asjakohaste kutseoskuste, kogemuste või haridusega.

Artikkel 31

Riikliku reservi või piirkondlike reservide uuendamine

1. Riiklikku reservi või piirkondlikke reserve uuendatakse summadega, mis tulenevad:

- a) toetusõigustest, mis ei anna toetuste saamise õigust kahel järjestikusel aastal järgmiste käesoleva määruse sätete kohaldamise tõttu:
- i) artikkel 9,
- ii) artikli 10 lõige 1 või
- iii) artikli 11 lõige 4;
- b) toetusõiguste arvust, mis võrdub nende toetusõiguste koguarvuga, mida põllumajandustootja ei ole aktiveerinud käesoleva määruse artikli 32 kohaselt kahe järjestikuse aasta jooksul, välja arvatud kui aktiveerimine ei olnud võimalik vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral; riikliku reservi või piirkondlikesse reservidesse tagasi kantavate põllumajandustootja kasutuses olevate omandatud või liisitud toetusõiguste kindlaksmääramisel eelistatakse kõige väiksema väärtusega toetusõigusi;

c) toetusõiguste vabatahtlikust tagastamisest põllumajandustootja poolt;

d) käesoleva määruse artikli 28 kohaldamisest;

e) alusetult määratud toetusõigustest vastavalt määruse (EL) nr 1306/2013 artiklile 63;

f) põhitoetuskava alusel kehtestatud toetusõiguste väärtuse lineaarsest vähendamisest riiklikul või piirkondlikul tasandil, kui riiklik reserv või piirkondlikud reservid ei ole käesoleva määruse artikli 30 lõikes 9 osutatud juhtumite jaoks piisav(ad);

g) liikmesriigi poolt vajalikuks peetavatel juhtudel põhitoetuskava alusel kehtestatud toetusõiguste väärtuse lineaarset vähendamist riiklikul või piirkondlikul tasandil, et hõlmata käesoleva määruse artikli 30 lõikes 6 osutatud juhtumeid;

h) käesoleva määruse artikli 34 lõike 4 kohaldamisest.

2. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse vajalikud meetmed seoses aktiveerimata toetusõiguste tagastamisega riiklikku reservi või piirkondlikesse reservidesse. Nimeetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. jagu

Põhitoetuskava rakendamine

Artikkel 32

Toetusõiguste aktiveerimine

1. Põhitoetuskava raames antakse toetust põllumajandustootjatele artikli 33 lõike 1 kohase deklaratsiooni abil toetusõiguse aktiveerimisel toetuskõlbliku hektari kohta liikmesriigis, kus toetusõigused jaotati. Aktiveeritud toetusõigused annavad õiguse nendega kindlaks määratud iga-aastase toetussumma saamiseks, ilma et see piiraks finantsdistsipliini kohaldamist, käesoleva määruse artikli 11 kohast toetuste vähendamist, käesoleva määruse artikli 7, artikli 51 lõike 2 ja artikli 65 lõike 2 punkti c kohast lineaarset vähendamist ning määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 63 kohaldamist.

2. Käesoleva jaotise kohaldamisel tähendab mõiste „toetuskõlblik hektar”:

- a) põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaad, sealhulgas maad, mille põllumajanduslik seisund ei olnud 30. juunil 2003. aastal hea ning mis asusid 1. mail 2004 liiduga ühinenud liikmesriikides, kes ühinemisel valisid ühtse pindalatoetuse kava kohaldamise, ning mida kasutatakse põllumajanduslikuks tegevuseks või, kui maad kasutatakse ka mittepõllumajanduslikuks tegevuseks, siis peamiselt põllumajanduslikuks tegevuseks, või

b) maad, mis andis õiguse saada toetust 2008. aastal vastavalt määruse (EÜ) nr 1782/2003 III ja IVA jaotises sätestatud ühtse otsemakse kava või ühtse pindalatoetuse kava kohaselt õigus saada toetust, ja mis:

i) direktiivi 92/43/EMÜ, 2000/60/EÜ ja direktiivi 2009/147/EÜ rakendamise tõttu ei vasta enam punktis a esitatud toetuskõlbliku hektari määratlusele;

ii) metsastatakse individuaalse põllumajandustootja asjaomase kohustuse kestuse jooksul määruse (EÜ) nr 1257/1999 artikli 31 või määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 43 kohaselt või määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 22 kohaselt või sellise siseriikliku kava kohaselt, ning mille tingimused vastavad määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 43 lõigetele 1, 2 ja 3 või määruse (EL) nr 1305/2013 artiklile 22, või

iii) jäetakse tootmisest kõrvale individuaalse põllumajandustootja asjaomase kohustuse kestuse jooksul määruse (EÜ) nr 1257/1999 artiklite 22, 23 ja 24, määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 39 või määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 28 kohaselt.

3. Lõike 2 punkti a kohaldamisel:

a) kui põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaad kasutatakse ka mittepõllumajanduslikuks tegevuseks, käsitatakse kõnealust maad peamiselt põllumajanduslikuks tegevuseks kasutatava maana, tingimusel et mittepõllumajandusliku tegevuse intensiivsus, laad, kestus ega ajastus ei kahjusta oluliselt põllumajanduslikku tegevust;

b) võivad liikmesriigid koostada loetelu maa-aladest, mida valdavalt kasutatakse mittepõllumajanduslikuks tegevuseks.

Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid käesoleva lõike rakendamiseks oma territooriumil.

4. Maa-alasid käsitatakse toetuskõlblike hektariteks üksnes siis, kui nad vastavad kogu kalendriaasta jooksul toetuskõlbliku hektari määratlusele, välja arvatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral.

5. Toetuskõlbliku hektari määramiseks võivad liikmesriigid, kes on teinud artikli 4 lõike 2 teises lõigus osutatud otsuse, kohaldada vähenduskoefitsienti, et konverteerida asjaomased hektarid toetuskõlblikeks hektariteks.

6. Kanepi tootmiseks kasutatavad maa-alad on toetuskõlblikud hektarid üksnes siis, kui kasutatavate sortide tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ületa 0,2 %.

Artikkel 33

Toetuskõlblike hektarite deklareerimine

1. Artikli 32 lõikes 1 sätestatud toetusõiguste aktiveerimise korral deklareerib põllumajandustootja maa-alad, mis vastavad toetusõigusega seotud toetuskõlblikele hektaritele. Deklareeritavad maa-alad peavad olema põllumajandustootja kasutuses liikmesriigi määratud kuupäeval, mis ei ole hilisem kui kõnealuses liikmesriigis toetusetaotluse muutmiseks määratud kuupäev, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõikes 1, välja arvatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral.

2. Liikmesriigid võivad nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel lubada põllumajandustootjal muuta oma deklaratsiooni tingimusel, et ta säilitab vähemalt hektarite arvu, mis vastab tema toetusõigustele, ning järgib asjaomase maa-alaga seoses põhitoeuskava kohase toetuse andmiseks sätestatud tingimusi.

Artikkel 34

Toetusõiguste üleandmine

1. Toetusõigusi võib üle anda üksnes põllumajandustootjale, kellel on artikli 9 kohaselt õigus saada otsetoetusi ning kes on asutatud samas liikmesriigis, välja arvatud tegeliku või eeldatava pärandi korral.

Toetusõigusi, sealhulgas tegeliku või eeldatava pärandi korral, võib aktiveerida üksnes liikmesriigis, kus need toetusõigused on jaotatud.

2. Kui liikmesriik kasutab artikli 23 lõikes 1 ettenähtud võimalust, võib toetusõigusi üle anda või aktiveerida üksnes sama piirkonna piires, välja arvatud tegeliku või eeldatava pärandi korral.

Toetusõigusi, sealhulgas tegeliku või eeldatava pärandi korral, võib aktiveerida üksnes piirkonnas, kus need toetusõigused on jaotatud.

3. Liikmesriigid, kes ei kasuta artikli 23 lõikes 1 sätestatud võimalust, võivad otsustada, et toetusõigusi võib üle anda või aktiveerida üksnes sama piirkonna piires, välja arvatud tegeliku või eeldatava pärandi korral.

Sellised piirkonnad määratletakse asjakohasel territoriaalsel tasandil objektiviivsete kriteeriumide kohaselt ja viisil, mis tagab põllumajandustootjate võrdse kohtlemise ning turu- ja konkurentsimoontuste vältimise.

4. Toetusõiguste üleandmisel ilma maata võivad liikmesriigid liidu õiguse põhiprintsiipe järgides otsustada, et osa üleantud toetusõigustest tuleb tagasi kanda riiklikku reservi või piirkondlikesse reservidesse või vähendada nende ühikuväärtust riikliku reservi või piirkondlike reservide kasuks. Sellist vähendamist võib kohaldada ühele või mitmele üleandmise liigile.

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad selle kohta, kuidas põllumajandustootjad teavitavad toetusõiguste üleandmisest riiklikke asutusi ning sellise teatamise tähtsust. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 35

Delegeeritud volitused

1. Õiguskindluse tagamiseks ning põhitotuskava kohaldamisest tulenevate võimalike eriolukordade selgitamiseks, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse:

- a) eeskirju põllumajandustootjate toetuskõlblikkuse ja juurdepääsu kohta põhitotuskavale tegeliku või eeldatava pärandi, rendilepingu kohase pärimise, õigusliku seisundi või nime muutumise, toetusõiguste üleandmise, põllumajandusliku majapidamise ühinemise või jagunemise ning artikli 24 lõikes 8 osutatud lepingusätte kohaldamise korral;
- b) eeskirju toetusõiguste väärtuse ja arvu arvutamise või toetusõiguste väärtuse suurendamise või vähendamise kohta seoses toetusõiguste jaotamisega käesoleva jaotise sätete kohaselt, sealhulgas eeskirju:
  - i) põllumajandustootja taotluse alusel toetusõiguste esialgse väärtuse ja arvu või toetusõiguste esialgse suurendamise määramise võimaluse kohta;
  - ii) toetusõiguste esialgse ja lõpliku väärtuse ja arvu kehtestamise tingimuste kohta;
  - iii) selliste juhtumite kohta, kus müügi- või rendileping võib mõjutada toetusõiguste jaotamist;
- c) eeskirju riiklikust reservist või piirkondlikest reservidest saadud toetusõiguste väärtuse ja arvu kehtestamise ja arvutamise kohta;
- d) eeskirju toetusõiguste ühikuväärtuse muutmise kohta toetusõiguste osade puhul ning artikli 34 lõikes 4 osutatud toetusõiguste üleandmise puhul;
- e) kriteeriume artikli 24 lõike 1 kolmanda lõigu punktide a, b ja c kohaste valikute kohaldamiseks;
- f) kriteeriume artikli 24 lõigete 4–7 kohaselt jaotamisele kuuluvate toetusõiguste suhtes piirangute kohaldamiseks;

g) artikli 30 lõigete 6 ja 7 kohaste toetusõiguste jaotamise kriteeriume;

h) artikli 32 lõikes 5 osutatud vähenduskoeffitsiendi kehtestamise kriteeriume.

2. Selleks et tagada toetusõiguste nõuetekohane haldamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse deklaratsiooni sisu ja toetusõiguste aktiveerimise nõudeid käsitlevad eeskirjad.

3. Selleks et kaitsta rahvatervist, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad, mille kohaselt on toetuste andmise tingimuseks teatavate sortide sertifitseeritud seemne kasutamine ja milles sätestatakse kanepisortide kindlaksmääramise kord ja kõnealuste sortide artikli 32 lõikes 6 osutatud tetrahüdrokannabinooli sisalduse kontroll.

4. jagu

Ühtse pindalatoetuse kava

Artikkel 36

Ühtse pindalatoetuse kava

1. Liikmesriigid, kes kohaldavad 2014. aastal määruse (EÜ) nr 73/2009 V jaotise 2. peatükis ettenähtud ühtse pindalatoetuse kava, võivad käesolevas määruses kehtestatud tingimustel jätkata kõnealuse kava kohaldamist hiljemalt kuni 31. detsembrini 2020. Nad teavitavad komisjoni oma otsusest ja kõnealuse kava kohaldamise lõppemise kuupäevast hiljemalt 1. augustiks 2014.

Ühtse pindalatoetuse kava kohaldamise ajal ei kohaldata kõnealuste liikmesriikide suhtes käesoleva peatüki 1., 2. ja 3. jagu, välja arvatud artikli 23 lõike 1 teine lõik, artikli 23 lõige 6 ning artikli 32 lõiked 2–6.

2. Ühtset pindalatoetust antakse igal aastal iga toetuskõlbliku hektari eest, mille põllumajandustootja on deklareerinud vastavalt määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõike 1 esimese lõigu punktile a. Selle arvutamiseks jagatakse vastavalt käesoleva artikli lõikega 4 kehtestatud aastane toetussumma toetuskõlblike hektarite koguarvuga, mis asjaomases liikmesriigis on deklareeritud vastavalt määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõike 1 esimese lõigu punktile a.

3. Erandina käesoleva artikli lõikest 2 võivad liikmesriigid, kes otsustavad kohaldada käesoleva määruse artiklit 38 alates hiljemalt 1. jaanuarist 2018, käesoleva artikli kohaldamise ajal kasutada kuni 20 % käesoleva artikli lõikes 2 osutatud aastasest toetussummast, et diferentseerida ühtset pindalatoetust hektari kohta.

Seda tehes võtavad liikmesriigid arvesse toetust, mida 2014. kalendriaastal antakse ühe või mitme kava alusel määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 68 lõike 1 punktide a, b ja c ning artiklite 126, 127 ja 129 kohaselt.

Küpros võib toetust diferentseerida, võttes arvesse määruse (EÜ) nr 73/2009 XVIIa lisas sätestatud sektoripõhiseid toetussummasid, millest on lahutatud samale sektorile käesoleva määruse artikli 37 kohaselt antud toetus.

4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse iga liikmesriigi kohta ühtse pindalatoetuse kava iga-aastased riiklikud ülemmäärad, lahutades II lisas sätestatud iga-aastastest riiklikest ülemmääradest artiklite 42, 47, 49, 51 ja 53 kohaselt kehtestatavad ülemmäärad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Lõikes 2 osutatud hektarid peavad olema põllumajandus- tootja kasutuses liikmesriigi määratud kuupäeval, mis ei ole hilisem, kui kõnealuses liikmesriigis toetusetaotluse muutmiseks määratud kuupäev, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõikes 1, välja arvatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral.

6. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad eeskirju põllumajandus- tootjate toetuskõlblikkuse ja juurdepääsu kohta ühtse pindala- toetuse kavale.

Artikkel 37

Riiklik üleminekutoetus

1. Liikmesriigid, kes kooskõlas artikliga 36 kohaldavad ühtse pindalatoetuse kava, võivad otsustada anda ajavahemikul 2015–2020 riiklikku üleminekutoetust.

2. Riiklikku üleminekutoetust võib anda põllumajandus- tootjatele nendes sektorites, mis said 2013. aastal sellist toetust või Bulgaaria ja Rumeenia puhul täiendavat riiklikku otsetoetust.

3. Riikliku üleminekutoetuse andmise tingimused on samad, mida kohaldatakse määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 132 lõike 7 või artikli 133a kohaselt 2013. aastal komisjoni loa alusel antavate toetuste suhtes, välja arvatud toetuse vähendamine, mis tuleneb kõnealuse määruse artikli 132 lõike 2 kohaldamisest koostoimes artiklitega 7 ja 10.

4. Lõikes 2 osutatud sektorite põllumajandus- tootjatele antava riikliku üleminekutoetuse kogusumma on piiratud sektoripõ- histe toetussummade järgmiste protsendimääradega, milleks komisjon on loa andnud kooskõlas määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 132 lõikega 7 või artikli 133a lõikega 5:

— 75 % 2015. aastal;

— 70 % 2016. aastal;

— 65 % 2017. aastal;

— 60 % 2018. aastal;

— 55 % 2019. aastal;

— 50 % 2020. aastal.

Küprose puhul arvutatakse protsendimäär, võttes aluseks sekto- ripõhised toetussummad, mis on sätestatud määruse (EÜ) nr 73/2009 XVIIa lisas.

5. Lõikeid 2 ja 3 ei kohaldata Küprose suhtes.

6. Liikmesriigid teatavad komisjonile lõikes 1 osutatud otsus- test hiljemalt iga aasta 31. märtsiks. Teavitus sisaldab järgmist teavet:

a) sektoripõhine toetussumma;

b) kui see on asjakohane, riikliku üleminekutoetuse ülemmäär.

7. Liikmesriigid võivad objektiivsete kriteeriumite alusel ja lõikes 4 sätestatud protsendimäärade piires kindlaks määrata antava riikliku üleminekutoetuse summad.

5. jagu

Põhitoetuskava rakendamine liikmesrii- kides, kes on kohaldanud ühtse pindala- toetuse kava

Artikkel 38

Põhitoetuskava kehtestamine liikmesriikides, kes on kohaldanud ühtse pindalatoetuse kava

Kui käesolevas jaos ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käes- olevat jaotist liikmesriikide suhtes, kes on kohaldanud käesoleva peatüki 4. jaos sätestatud ühtse pindalatoetuse kava.

Artikleid 24–29 kõnealuste liikmesriikide suhtes ei kohaldata.

Artikkel 39

Toetusõiguste esimene jaotamine

1. Toetusõigused jaotatakse põllumajandus- tootjatele, kellel on käesoleva määruse artikli 9 kohaselt õigus saada otsetoetusi, tingimusel et:

a) nad esitavad taotluse toetusõiguste saamiseks põhitoetuskava alusel põhitoetuskava rakendamise esimesel aastal taotluste esitamise viimaseks kuupäevaks, mis kehtestatakse kooskõlas määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 78 esimese lõigu punktiga b, välja arvatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral, ja

b) neil oli õigus saada makseid otsetoetuste, riiklike ülemineku-toetuste või täiendavate riiklike otsetoetuste taotluse alusel kooskõlas määrusega (EÜ) nr 73/2009, enne määruse (EÜ) nr 73/2009 II jaotise 4. peatükis sätestatud vähendamisi või väljaarvamisi.

Liikmesriigid võivad jaotada toetusõigusi põllumajandustootjatele, kellel on käesoleva määruse artikli 9 kohaselt õigus saada otsetoetusi ja kes vastavad esimese lõigu punktis b sätestatud tingimusele, ning kes ei saanud 2013. aasta eest makseid käesoleva lõike esimese lõigu punktis b osutatud toetusetaotluse alusel, ning kes kasutasid asjaomase liikmesriigi poolt taotlus-aastaks 2013 vastavalt määruse (EÜ) nr 1122/2009 artikli 11 lõikele 2 kindlaksmääratud kuupäeval ainult põllumajandus-maad, mis ei olnud määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 124 lõike 1 kohaselt 30. juunil 2003 heas põllumajanduslikus seisundis.

2. Välja arvatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral, võrdub põllumajandustootjale põhitoetuskava rakendamise esimesel aastal jaotatud toetusõiguste arv toetuskõlblike hektarite arvuga, mille põllumajandustootja deklareerib oma toetuse-taotluses põhitoetuskava rakendamise esimeseks aastaks vasta-valt määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõike 1 esimese lõigu punktile a, ning mis on põllumajandustootja kasutuses liikmes-riigi määratud kuupäeval. Kõnealune kuupäev ei ole hilisem kui kõnealuses liikmesriigis toetusetaotluse muutmiseks määratud kuupäev.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada täiendavad eeskirjad, mis käsitlevad põhitoetuskava kehtestamist liikmesriikides, kes on kohaldanud ühtse pindalatoetuse kava.

4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse eeskirjad toetusõiguste jaotamise aastal jaotatavate toetusõiguste saamiseks esitatud taotluste kohta, kui kõnealuseid toetusõigusi ei saa veel lõplikult kehtestada ning sellist jaotamist mõjutavad erandlikud asjaolud.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 40

Toetusõiguste väärtus

1. Liikmesriigid arvutavad põhitoetuskava rakendamise esimesel aastal toetusõiguste ühikuväärtuse, jagades II lisas sätes-tatud iga asjaomase aasta riikliku ülemmäära fikseeritud prot-sendimäära toetusõiguste arvuga põhitoetuskava rakendamise

esimesel aastal, välja arvatud toetusõigused, mis jaotati riiklikust reservist või piirkondlikest reservidest.

Esimeses lõigus osutatud fikseeritud protsendimäär arvutatakse, jagades artikli 22 lõike 1 või artikli 23 lõike 2 kohaselt põhi-toetuskava rakendamise esimeseks aastaks kehtestatava põhitoe-tuskava riikliku või piirkondliku ülemmäära, pärast artikli 30 lõikega 1 või, kui see on asjakohane, artikli 30 lõikega 2 ette nähtud lineaarset vähendamist, II lisas sätestatud põhitoetuskava rakendamise esimese aasta riikliku ülemmääraga. Toetusõigusi väljendatakse arvuna, mis vastab hektarite arvule.

2. Erandina lõikes 1 osutatud arvutamismeetodist, võivad liikmesriigid põhitoetuskava rakendamise esimesel aastal otsus-tada iga asjakohase aasta osas diferentseerida toetusõiguste väärtust, välja arvatud selliste toetusõiguste väärtust, mis jaotati riik-likust reservist või piirkondlikest reservidest, tuginedes toetus-õiguste esialgsele ühikuväärtusele.

3. Lõikes 2 osutatud toetusõiguste esialgne ühikuväärtus määratakse kindlaks, jagades põllumajandustootja poolt käes-oleva määruse kohaselt põhitoetuskava rakendamisele eelnenud kalendriaasta eest saadud toetuse koguväärtuse fikseeritud prot-sendimäära, välja arvatud käesoleva määruse artiklite 41, 43, 48 ja 50 ning IV jaotise kohase toetuse, enne määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 63 kohaldamist, kõnealusele põllumajan-dustootjale põhitoetuskava rakendamise esimesel aastal jaotatud toetusõiguste arvuga, välja arvatud toetusõigused, mis jaotati riiklikust reservist või piirkondlikest reservidest.

Kõnealune fikseeritud protsendimäär arvutatakse, jagades põhi-toetuskava rakendamise esimeseks aastaks käesoleva määruse artikli 22 lõike 1 või artikli 23 lõike 2 kohaselt kehtestatud põhitoetuskava riikliku või piirkondliku ülemmäära, pärast artikli 30 lõikega 1 või, kui see on asjakohane, artikli 30 lõikega 2 ette nähtud lineaarset vähendamist, põhitoetuskava rakenda-misele eelneva aasta eest asjaomases liikmesriigis või piirkonnas antud toetuse koguväärtusega, välja arvatud käesoleva määruse artiklite 41, 43, 48 ja 50 ning IV jaotise kohane toetus, enne määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 63 kohaldamist.

4. Lõike 2 kohaldamisel liiguvad liikmesriigid liidu õiguse põhiprintsiipe järgides riiklikul või piirkondlikul tasandil toetus-õiguste väärtuse ühtlustamise suunas. Selleks määravad liikmes-riigid hiljemalt põhitoetuskava rakendamisele eelneva aasta 1. augustiks kindlaks võetavad meetmed ja kasutatava arvutusmee-todi ning teavitavad nendest komisjoni. Nende kohaselt muudetakse lõikes 3 osutatud toetusõiguste esialgset väärtust järk-järgult igal aastal alates põhitoetuskava rakendamise esime-sest aastast vastavalt objektiivsetele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele.

Põhitoetuskava rakendamise esimesel aastal teatavad liikmesriigid põllumajandustootjatele nende toetusõiguste väärtuse, mis on käesoleva artikli kohaselt arvatud iga käesoleva määrusega hõlmatud aasta kohta.

5. Lõike 3 kohaldamisel võib liikmesriik objektiivsete kriteeriumide alusel näha ette, et juhul kui põllumajandusmaa müüakse, kingitakse või selle rendileping lõpeb täielikult või osaliselt pärast artikli 36 lõike 5 kohaselt määratud kuupäeva ja enne artikli 33 lõike 1 kohaselt määratud kuupäeva, kantakse toetuste osa, mille võrra asjaomasele põllumajandustootjale jaotatavate toetusõiguste väärtus suureneb, või osa sellest tagasi riiklikku reservi või piirkondlikesse reservidesse, kui toetusõiguste suurenemisega kaasneks asjaomasele põllumajandustootjale ootamatu tulu.

Kõnealused objektiivsed kriteeriumid kehtestatakse sellisel viisil, et oleks tagatud põllumajandustootjate võrdne kohtlemine ning turu- ja konkurentsimoonutuste vältimine, ning need hõlmavad vähemalt järgmist:

- a) rendilepingu miinimumkestus;
- b) saadud toetuste osa, mis tuleb tagasi kanda riiklikku reservi või piirkondlikesse reservidesse.

2 PEATÜKK

Ümberjaotav toetus

Artikkel 41

Üldeeskirjad

1. Liikmesriigid võivad hiljemalt asjaomase aasta 1. augustiks otsustada anda alates järgnevast aastast põllumajandustootjatele, kellel on õigus saada toetust 1. peatüki 1., 2., 3. ja 5. jaos osutatud põhitoetuskava raames või 1. peatüki 4. jaos osutatud ühtse pindalatoetuse kava raames, iga-aastast toetust („ümberjaotav toetus”).

Liikmesriigid teavitavad komisjoni sellisest otsusest hiljemalt esimeses lõigus osutatud kuupäevaks.

2. Liikmesriigid, kes on otsustanud kohaldada põhitoetuskava piirkondlikul tasandil kooskõlas artikliga 23, võivad kohaldada ümberjaotavat toetust piirkondlikul tasandil.

3. Ilma et see piiraks finantsdistipliini kohaldamist, käesoleva määruse artikli 11 kohast toetuste vähendamist, käesoleva määruse artikli 7 kohast lineaarset vähendamist ning määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 63 kohaldamist, antakse põllumajandustootjale ümberjaotavat toetust igal aastal vastavalt tema poolt aktiveeritud toetusõigustele või liikmesriikides, kes kohaldavad käesoleva määruse artiklit 36, põllumajandustootja poolt deklareeritud toetuskõlblikele hektaritele.

4. Liikmesriigid arvutavad igal aastal ümberjaotava toetuse, korrutades liikmesriigi poolt kindlaks määratava arvu, mis ei ole suurem kui 65 % keskmisest riiklikust või piirkondlikust toetusest hektari kohta, põllumajandustootja poolt artikli 33 lõike 1 kohaselt aktiveeritud toetusõiguste või põllumajandustootja poolt artikli 36 lõike 2 kohaselt deklareeritud toetuskõlblike hektarite arvuga. Selliste toetusõiguste või hektarite arv ei tohi ületada liikmesriikide poolt kehtestatavat maksimumi, mis ei ole suurem kui 30 hektarit või põllumajandusliku majapidamise keskmine suurus VIII lisa kohaselt, kui kõnealune keskmine suurus on asjaomases liikmesriigis suurem kui 30 hektarit.

5. Eldusel, et lõikes 1 sätestatud piirmääradest peetakse kinni, võivad liikmesriigid kehtestada riiklikul tasandil astmestiku nimetatud lõike kohaselt sätestatud hektarite arvu raames, mida kohaldatakse ühtmoodi kõigi põllumajandustootjate suhtes.

6. Liikmesriigid kehtestavad käesoleva artikli lõikes 4 osutatud liikmesriigi keskmise toetuse hektari kohta, võttes aluseks II lisas 2019. kalendriaastaks sätestatud riikliku ülemmäära ning artikli 33 lõike 1 või artikli 36 lõike 2 kohaselt 2015. aastal deklareeritud toetuskõlblike hektarite arvu.

Liikmesriigid kehtestavad käesoleva artikli lõikes 4 osutatud liikmesriigi keskmise toetuse hektari kohta, kasutades II lisas 2019. kalendriaastaks sätestatud riikliku ülemmäära osa ning artikli 33 lõike 1 kohaselt 2015. aastal asjaomases piirkonnas deklareeritud toetuskõlblike hektarite arvu. Iga piirkonna puhul arvutatakse kõnealune osa, jagades artikli 23 lõike 2 kohaselt kehtestatud vastava piirkondliku ülemmäära artikli 22 lõike 1 kohaselt kindlaksmääratud riikliku ülemmääraga, pärast artikli 30 lõikega 1 ette nähtud lineaarset vähendamist juhul, kui artikli 30 lõiget 2 ei kohaldata.

7. Liikmesriigid tagavad, et käesolevas peatükis ettenähtud soodustusi ei anta põllumajandustootjatele, kelle puhul on tehtud kindlaks, et nad jagasid pärast 18. oktoobrit 2011 oma põllumajandusliku majapidamise üksnes selleks, et saada toetust ümberjaotava toetuse alusel. See kehtib ka põllumajandustootjate suhtes, kelle põllumajanduslikud majapidamised on moodustatud kõnealuse jagamise tulemusel.

8. Juriidiliste isikute või füüsiliste või juriidiliste isikute rühma puhul võivad liikmesriigid kohaldada käesoleva artikli lõikes 4 osutatud maksimaalset toetusõiguste või hektarite arvu kõnealuste juriidiliste isikute või rühma liikmete tasandil, kui individuaalsete liikmete puhul sätestatakse siseriikliku õigusega õigused ja kohustused, mis on võrreldavad põllumajandusliku majapidamise juhi staatuses oleva üksiku põllumajandustootja õiguste ja kohustustega, eelkõige seoses nende majandusliku, sotsiaalse ja maksualase seisundiga, ning tingimusel, et nad on andnud panuse asjaomaste juriidiliste isikute või rühmade põllumajandusstruktuuride tugevdamise.

Artikkel 42

Finantssätted

1. Ümberjaotava toetuse rahastamiseks võivad liikmesriigid otsustada hiljemalt artikli 41 lõikes 1 osutatud kuupäevaks, et nad kasutavad kuni 30 % II lisas sätestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast. Nad teavitavad komisjoni sellisest otsusest hiljemalt kõnealuseks kuupäevaks.

2. Liikmesriigi poolt käesoleva artikli lõike 1 kohaselt kasutatava riikliku ülemmäära protsendimäära alusel võtab komisjon igal aastal vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse ümberjaotava toetuse vastavad ülemmäärad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. PEATÜKK

Kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade toetus

Artikkel 43

Üldeeskirjad

1. Põllumajandustootjad, kellel on õigus saada toetust põhi-toetuskava või ühtse pindalatoetuse kava alusel, järgivad kõigil oma toetuskõlblikel hektaritel artikli 32 lõigete 2–5 tähenduses kas käesoleva artikli lõikes 2 osutatud kliimat ja keskkonda säästvaid põllumajandustavasid või käesoleva artikli lõikes 3 osutatud samaväärseid tavasid.

2. Kliimat ja keskkonda säästvad põllumajandustavad on:

a) põllumajanduskultuuride mitmekesistamine;

b) olemasoleva püsirohumaat säilitamine ja

c) põllumajandusmaal ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-ala olemasolu.

3. Põllumajandustavade samaväärsed on tavad, mis hõlmavad tavasid, mis annavad kliimale ja keskkonnale samaväärset või suuremat kasu, võrreldes ühe või mitme tavaga, millele on osutatud lõikes 2. Kõnealused samaväärsed tavad ja lõikes 2 osutatud tava(d), millega nad on samaväärsed, on loetletud IX lisas ja need on hõlmatud mis tahes järgneva:

a) kohustustega, mis on võetud kooskõlas määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 39 lõikega 2 või määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 28 lõikega 2;

b) riiklike või piirkondlike keskkonnaalaste sertifitseerimissüsteemidega, sealhulgas nendega, millega sertifitseeritakse vastavust siseriiklikele keskkonnaalastele õigusaktidele, mis

on rangemad kui määruse (EL) nr 1306/2013 VI jaotise I peatükis kehtestatud vastavad kohustuslikud nõuded, vastavuse sertifitseerimine, mille eesmärk on täita mulla ja vee kvaliteedi, elurikkuse, maastiku säilitamise ning kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemisega seotud eesmärgid. Kõnealused sertifitseerimissüsteemid võivad hõlmata käesoleva määruse IX lisas loetletud tavasid, käesoleva artikli lõikes 2 osutatud tavasid või kõnealuste tavade kombinatsiooni.

4. Lõikes 3 osutatud samaväärsete tavade suhtes välditakse topeltrahastamist.

5. Liikmesriigid võivad, sealhulgas vajaduse korral piirkondlikul tasandil, otsustada piirata lõikes 3 punktides a ja b osutatud võimalusi kasutatavate põllumajandustootjate ringi.

6. Liikmesriigid võivad, sealhulgas vajaduse korral piirkondlikul tasandil, otsustada, et põllumajandustootjad täidavad kõiki oma lõike 1 kohaseid asjakohaseid kohustusi kooskõlas lõike 3 punktis b osutatud riiklike või piirkondlike keskkonnaalaste sertifitseerimissüsteemidega.

7. Põllumajandustootja võib liikmesriikide poolt lõigetes 5 ja 6 osutatud otsuste vastuvõtmise korral järgida üht või mitut lõike 3 punktis a osutatud tava ainult siis, kui see tava või need tavad asendavad täielikult lõikes 2 osutatud seotud tava(sid). Põllumajandustootja võib kasutada lõike 3 punktis b osutatud sertifitseerimissüsteeme ainult siis, kui need hõlmavad kogu lõikes 1 osutatud kohustuse.

8. Liikmesriigid teatavad komisjonile lõigetes 5 ja 6 osutatud otsustest ning konkreetsetest kohustustest või sertifitseerimissüsteemidest, mida nad kavatsevad kohaldada samaväärsete tavadena lõike 3 tähenduses.

Komisjon hindab, kas konkreetsetes kohustustes või sertifitseerimissüsteemides sisalduvad tavad on hõlmatud IX lisas esitatud loeteluga, ja kui ta leiab, et ei ole, siis teavitab ta sellest liikmesriike rakendusakti abil, mis on vastu võetud kohaldamata artikli 71 lõikes 2 või 3 osutatud menetlust. Kui komisjon teatab liikmesriigile, et kõnealused tavad ei ole hõlmatud IX lisas esitatud loeteluga, siis kõnealune liikmesriik ei tunnusta komisjoni teates käsitletud konkreetseid kohustusi või sertifitseerimissüsteeme samaväärsete tavadena käesoleva artikli lõike 3 tähenduses.

9. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõigete 10 ja 11 ning finantsdistipliini kohaldamist, käesoleva määruse artikli 7 kohast lineaarset vähendamist ja määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 63 kohaldamist, annavad liikmesriigid käesoleva peatüki kohast toetust põllumajandustootjatele, kes järgivad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud põllumajandustavasid, mis on nende jaoks asjakohased, sel määral, mil kõnealused põllumajandustootjad vastavad käesoleva määruse artikli 44, 45 ja 46 nõuetele.

Nimetatud toetust makstakse iga-aastase toetusena artikli 33 lõike 1 või artikli 36 lõike 2 kohaselt deklareeritud toetuskõlbliku hektari kohta ning toetussumma arvutatakse igal aastal, jagades artikli 47 kohaldamisest tuleneva summa asjaomases liikmesriigis või piirkonnas artikli 33 lõike 1 või artiklit 36 lõike 2 kohaselt deklareeritud toetuskõlblike hektarite koguarvuga.

Erandina teisest lõigust võivad liikmesriigid, kes otsustavad kohaldada artikli 25 lõiget 2, otsustada anda käesolevas lõikes osutatud toetust protsendimäärana igal asjaomasel aastal põllumajandustootja poolt artikli 33 lõike 1 kohaselt aktiveeritud toetusõiguste koguväärtusest.

Kõnealune protsendimäär arvutatakse, jagades iga aasta kohta ja iga liikmesriigi või piirkonna jaoks, jagades artikli 47 kohaldamise tulemusena saadud summa artikli 33 lõike 1 kohaselt liikmesriigis või piirkonnas aktiveeritud kõigi toetusõiguste koguväärtusega.

10. Põllumajandustootjatel, kelle põllumajanduslikud majapidamised asuvad täielikult või osaliselt direktiividega 92/43/EMÜ, 2000/60/EÜ või 2009/147/EÜ hõlmatud aladel, on õigus saada käesolevas peatükis osutatud toetust, tingimusel et nad järgivad käesolevas peatükis osutatud põllumajandustavasid sellises ulatuses, et need on asjaomases põllumajanduslikus majapidamises kooskõlas kõnealuste direktiivide eesmärkidega.

11. Põllumajandustootjatel, kes vastavad määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 29 lõikes 1 sätestatud nõuetele seoses mahepõllumajandusega, on iseenesest õigus saada käesolevas peatükis osutatud toetust.

Esimest lõiku kohaldatakse üksnes selliste põllumajanduslike majapidamiste üksuste suhtes, mida kasutatakse määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 11 kohaselt mahepõllumajanduslikuks tootmiseks.

12. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, et:

- a) lisada samaväärsed tavad IX lisas esitatud loetellu;
- b) kehtestada käesoleva artikli lõike 3 punktis b osutatud riiklike või piirkondlike sertifitseerimissüsteemide suhtes kohaldatavad asjakohased nõuded, sealhulgas kõnealuste süsteemidega antavad tagatised;
- c) kehtestada üksikasjalikud eeskirjad määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 28 lõikes 6 osutatud summa arvutamiseks käesoleva määruse IX lisa I jaotise punktides 3 ja 4 ning III jaotise punktis 7 osutatud tavade suhtes ning muude käesoleva lõike punkti a kohaselt kõnealusesse lissasse lisatud samaväärsete tavade suhtes, mille puhul on topeltrahastamise vältimiseks vaja erilisi arvutusi.

13. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega sätestatakse eeskirjad lõikes 8 osutatud teavitamise, kaasa arvatud teavitamiste ajakava, ja komisjoni hindamise menetluse kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 44

Põllumajanduskultuuride mitmekesistamine

1. Kui põllumajandustootja põllumaa suurus on 10–30 hektarit ja seda ei kasutata täielikult olulisel osal aastast või olulisel osal kasvutsüklit vees kasvavate põllumajanduskultuuride kasvatamiseks, siis peab kõnealusel põllumaal olema vähemalt kaks eri põllumajanduskultuuri. Peamine põllumajanduskultuur ei hõlma kõnealusest põllumaast üle 75 %.

Kui põllumajandustootja põllumaa suurus on üle 30 hektari ja seda ei kasutata täielikult olulisel osal aastast või olulisel osal kasvutsüklit vees kasvavate põllumajanduskultuuride kasvatamiseks, siis peab kõnealusel põllumaal olema vähemalt kolm eri põllumajanduskultuuri. Peamine põllumajanduskultuur ei tohi hõlmata rohkem kui 75 % kõnealusest põllumaast ning kaks peamist põllumajanduskultuuri ei tohi hõlmata rohkem kui 95 % kõnealusest põllumaast.

2. Ilma et see mõjutaks lõike 1 kohaselt nõutud põllumajanduskultuuride arvu, ei kohaldata nimetatud lõikes sätestatud maksimaalseid künniseid, kui rohi ja muud rohttaimed või kesa hõlmavad üle 75 % põllumaast. Sellisel juhul ei tohi ülejäänud põllumaal kasvav peamine põllumajanduskultuur hõlmata rohkem kui 75 % kõnealusest ülejäävast põllumaast, välja arvatud juhul, kui see ülejääv maa on kaetud rohu või muude rohttaimede või kesaga.

3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata põllumajanduslike majapidamiste suhtes:

- a) kus üle 75 % põllumaast kasutatakse rohu või muude rohttaimede kasvatamiseks, kesaks või kõnealuste kasutusviiside kombinatsiooniks, tingimusel et kõnealuste kasutusviisidega mitte hõlmatud põllumaa ei ole suurem kui 30 hektarit;
- b) kus üle 75 % toetuskõlblikust põllumajandusmaast on püsirohumaa, mida kasutatakse rohu või muude rohttaimede või selliste põllumajanduskultuuride kasvatamiseks, mis kasvavad olulisel osal aastast või olulise osa kasvutsüklit vees, või mille puhul rakendatakse kõnealuste kasutusviiside kombinatsiooni, tingimusel et kõnealuste kasutusviisidega mitte hõlmatud põllumaa ei ole suurem kui 30 hektarit;
- c) kui põllumajandustootja ei deklareerinud eelmisel aastal oma toetusetaotluses üle 50 % deklareeritud põllumaana kasutatavat alast ja kui toetusetaotluste georuumilise võrdluse põhjal kasvatatakse kogu põllumaal teistsugust põllumajanduskultuuri kui eelmisel kalendriaastal;

d) mis asuvad 62. laiuskraadist põhja pool või teatavatel sellega külgnevatel aladel. Kui sellise põllumajandusettevõtte põllumaa on suurem kui 10 hektarit, on põllumaal vähemalt kaks põllumajanduskultuuri ning ükski kõnealustest põllumajanduskultuuridest ei hõlma üle 75 % põllumaast, välja arvatud juhul, kui peamine põllumajanduskultuur on rohi või muud rohttaimed või kesa.

4. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „põllumajanduskultuur“:

- a) ühte botaanilises liigituses määratletud kultuurtaime perekonda;
- b) kultuurtaimeliiki, mis kuulub perekonda *Brassicaceae*, *Solana-ceae* või *Cucurbitaceae*;
- c) kesa;
- d) rohtu või muid rohttaimi.

Talivilja ja suvivilja käsitatakse eri põllumajanduskultuuridena, kuigi need kuuluvad samasse perekonda.

5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, et:

- a) tunnustada muid perekondade ja liikide tüüpe kui neid, millele on osutatud käesoleva artikli lõikes 4, ning
- b) kehtestada eeskirjad eri põllumajanduskultuuride osakaalu täpse arvutamise kohaldamiseks.

Artikkel 45

Püsirohumaad

1. Liikmesriigid määravad püsirohumaad, mis on keskkonnatundlikud ja asuvad direktiiviga 92/43/EMÜ või 2009/147/EÜ hõlmatud aladel, sealhulgas kõnealustel aladel asuvad turba- ja märgalad, ning vajavad nimetatud direktiivide eesmärkide täitmiseks ranget kaitset.

Liikmesriigid võivad keskkonna seisukohast väärtuslike püsirohumaade kaitseks otsustada määrata täiendavad tundlikud alad, mis asuvad väljaspool direktiiviga 92/43/EMÜ või 2009/147/EÜ hõlmatud alasid, sealhulgas süsinikurikkal pinnasel asuvad püsirohumaad.

Põllumajandustootjad ei tohi muuta liikmesriikide poolt esimese lõigu ja kohaldatavuse korral teise lõigu kohaselt määratud aladel asuvate püsirohumaade kasutust ega seda künda.

2. Liikmesriigid tagavad, et artikli 4 lõike 1 punktis h osutatud püsirohumaad pindala suhtarv põllumajandustootjate poolt määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõike 1 esimese

lõigu punkti a kohaselt deklareeritud kogu põllumajandusmaa pindalasse ei vähene rohkem kui 5 % võrreldes liikmesriikide poolt 2015. aastal kindlaks määratud suhtarvuga, mis määratakse, jagades käesoleva lõike teise lõigu punktis a osutatud püsirohumaad pindala kõnealuse lõigu punktis b osutatud kogu põllumajandusmaa pindalaga.

Esimeses lõigus osutatud suhtarvu määramisel:

- a) püsirohumaad pindala moodustab maa, mille käesoleva peatüki kohaselt kohustatud põllumajandustootjad on 2012. aastal või Horvaatia puhul 2013. aastal kooskõlas määrusega (EÜ) nr 73/2009 deklareerinud püsikarjamaana kasutatava maana, samuti püsirohumaad pindala, mille käesoleva peatüki kohaselt kohustatud põllumajandustootjad on 2015. aastal deklareerinud kooskõlas määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõike 1 esimese lõigu punktiga a ning mida ei ole 2012. aastal või Horvaatia puhul 2013. aastal püsikarjamaana kasutatava maana deklareeritud;
- b) kogu põllumajandusmaa pindala tähendab põllumajandusmaad, mille käesoleva peatüki kohaselt kohustatud põllumajandustootjad on 2015. aastal deklareerinud kooskõlas määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõike 1 esimese lõigu punktiga a.

Püsirohumaad võrdlusarv arvutatakse uuesti juhul, kui käesoleva peatüki kohaselt kohustatud põllumajandustootjatel on kohustus rajada 2015. või 2016. aastal tagasi püsirohumaad kooskõlas määruse (EL) nr 1306/2013 artikliga 93. Sel juhul lisatakse kõnealune maa-ala püsirohumaad pindala hulka, nagu on osutatud käesoleva artikli esimese lõigu punktis a.

Püsirohumaad suhtarv määratakse igal aastal kindlaks käesoleva peatüki kohaselt kohustatud põllumajandustootjate poolt kooskõlas määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõike 1 esimese lõigu punktiga a asjaomase aasta kohta deklareeritud alade alusel.

Käesoleva lõike kohast kohustust kohaldatakse riigi, piirkonna või asjakohase allpiirkonna tasandil. Liikmesriigid võivad otsustada kohaldada püsirohumaad säilitamise kohustust põllumajandusliku majapidamise tasandil, tagamaks, et püsirohumaad suhe ei vähene rohkem kui 5 % võrra. Liikmesriigid teatavad sellisest otsusest komisjonile hiljemalt 1. augustiks 2014.

Liikmesriigid teatavad komisjonile võrdlusarvu ja käesolevas lõikes osutatud suhtarvu.

3. Kui tehakse kindlaks, et lõikes 2 osutatud suhtarv on vähenenud piirkondlikul või allpiirkondlikul või, kui see on asjakohane, riiklikul tasandil rohkem kui 5 %, siis paneb asjaomane liikmesriik põllumajandusliku majapidamise tasandil kohustuse püsirohumaad tagasirajamise kohta sellistele põllumajandustootjatele, kelle kasutuses on maa, mis muudeti püsikarjamaana või püsirohumaana kasutatavast maast muu kasutusviisiga maaks varasemal perioodil.

Kui püsirohuma na kasutatava maa suuruse absoluutväärtus, mis määratakse kindlaks kooskõlas lõike 2 esimese lõigu punktiga a, jääb siiski teatavatesse piiridesse, siis loetakse lõike 2 esimeses lõigus sätestatud kohustus täidetuks.

4. Lõiget 3 ei kohaldata, kui künnisest allapoole langemise põhjuseks on metsastamine, mis vastab keskkonnakaitsenõuetele ning ei hõlma jõulupuustandusi, lühikese raieringiga madalmetsa või energiatootmiseks mõeldud kiirekasvulisi puid.

5. Püsirohuma suhtarvu säilitamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad püsirohuma säilitamiseks, sealhulgas eeskirjad tagasirajamise kohta käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kohustuse mittetäitmise korral, liikmesriikidele kohaldatavad eeskirjad kohustuste panemise kohta põllumajandusliku majapidamise tasandil lõigetes 2 ja 3 osutatud püsirohuma säilitamiseks ning lõikes 2 osutatud võrdlusarvu muutmise kohta, mis võib osutada vajalikuks.

6. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, et:

- a) kehtestada raamistik käesoleva artikli lõike 1 teises lõigus osutatud täiendavate tundlike alade määramiseks;
- b) kehtestada üksikasjalikud meetodid püsirohuma ja kogu põllumajandusmaa suhtarvu kindlaksmääramiseks, mida tuleb käesoleva artikli lõike 2 kohaselt säilitada;
- c) määratleda käesoleva artikli lõike 3 esimeses lõigus osutatud varasem periood.

7. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega määratakse kindlaks lõike 3 teises lõigus osutatud piirid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 46

Ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-ala

1. Kui põllumajandusliku majapidamise toetuskõlblik põllumaa on suurem kui 15 hektarit, tagavad põllumajandustootjad, et alates 1. jaanuarist 2015 on ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-ala ala, mis vastab vähemalt 5 %le põllumajandustootja põllumajandusliku majapidamise määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaselt põllumajandustootja poolt deklareeritud põllumaast ning see hõlmab käesoleva artikli lõike 2 punktides c, d, g ja h nimetatud alasid, kui liikmesriik käsitleb neid vastavalt käesoleva artikli lõikele 2 ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-ala.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud protsendimäära suurendatakse 5 %lt 7 %le, tingimusel et Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad selle kohta vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 43 lõikele 2 vastu seadusandliku akti.

Komisjon esitab hiljemalt 31. märtsiks 2017 hindamisaruande käesoleva lõike esimese lõigu rakendamise kohta, millele lisatakse vajaduse korral teises lõigus osutatud seadusandliku akti ettepanek.

2. Liikmesriigid otsustavad hiljemalt 1. augustiks 2014, milliseid järgnevaid maa-alasid nad käsitlevad ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alana:

- a) kesa;
- b) terrassid;
- c) maastikuelemendid, sealhulgas elemendid, mis külgnevad põllumajandusliku majapidamise põllumaaga ning mis erandina käesoleva määruse artikli 43 lõikest 1 võivad hõlmata maastikuelemente, mis ei kuulu määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 76 lõike 2 punkti c kohaselt toetuskõlbliku ala hulka;
- d) puhverribad, sealhulgas püsirohumaaga kaetud puhverribad, tingimusel et need on külgnevast toetuskõlblikust põllumajandusmaast eristatavad;
- e) agrometsanduse hektarid, mille eest makstakse või on makstud toetust määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 44 ja/või määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 23 alusel;
- f) piki metsa serva kulgevate toetuskõlblike hektarite ribad;
- g) lühikese raieringiga madalmetsaga alad, kus ei kasutata mineraalväetisi ja/või taimekaitsevahendeid;
- h) käesoleva määruse artikli 32 lõike 2 punkti b alapunktis ii osutatud metsastatud alad;
- i) seemnete istutamise ja idandamise teel rajatud püüdekuultuuride või roheline taimkattega alad, tingimusel et kohaldatakse käesoleva artikli lõikes 3 osutatud kaalutegureid;
- j) lämmastikku siduva põllumajanduskultuuriga alad.

Välja arvatud käesoleva lõike esimese lõigu punktides g ja h osutatud põllumajandusliku majapidamise maa-alad, peab ökoloogilise eesmärgiga maa-ala asuma põllumajandusliku majapidamise põllumaal. Esimese lõigu punktides c ja d nimetatud maa-alade puhul võib ökoloogilise eesmärgiga maa-ala külgneva põllumajandusliku majapidamise põllumaaga, mille põllumajandustootja deklareeris kooskõlas määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõike 1 esimese lõigu punktiga a.

3. Haldamise lihtsustamiseks ning lõike 2 esimeses lõigus loetletud ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alade liikide omaduste arvessevõtmiseks ja nende mõõtmise lihtsustamiseks võivad liikmesriigid põllumajandusliku majapidamise ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-ala hektarite koguarvu arvutamisel kasutada X lisas sätestatud ümberarvestuskoefitsiente ja/või kaalutegureid. Kui liikmesriik otsustab käsitada ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alana lõike 2 esimese lõigu punktis i osutatud maa-ala või mõnda muud maa-ala, mille kaalutegur on väiksem kui 1, siis on X lisas sätestatud kaalutegurite kasutamine kohustuslik.

4. Lõiget 1 ei kohaldata põllumajanduslike majapidamiste suhtes, kus:

- a) üle 75 % põllumaast kasutatakse rohu või muude rohttaimedele kasvatamiseks, kesaks, liblikõieliste kultuuride kasvatamiseks või kõnealuste kasutusviiside kombinatsiooniks, tingimusel et kõnealuste kasutusviisidega mitte hõlmatud põllumaa ei ole suurem kui 30 hektarit;
- b) üle 75 % toetusõhlikust põllumajandusmaast on püsirohuma, mida kasutatakse rohu või muude rohttaimedele või selliste põllumajanduskultuuride kasvatamiseks, mis kasvavad olulisel osal aastast või olulise osa põllumajanduskultuuri elutsüklist vees, või kõnealuste kasutusviiside kombinatsiooniks, tingimusel et kõnealuste kasutusviisidega mitte hõlmatud põllumaa ei ole suurem kui 30 hektarit.

5. Liikmesriigid võivad otsustada rakendada kuni poolt lõikes 1 osutatud ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alade protsendipunktidest piirkondlikul tasandil, et omandada külgnevad ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alad. Liikmesriigid määravad maa-alad ja osalevate põllumajandustootjate või põllumajandustootjate rühmade kohustused. Maa-alade määramise ja kohustuste eesmärk on toetada keskkonda, kliimat ning elurikkust käsitlevate liidu poliitikate elluviimist.

6. Liikmesriigid võivad otsustada lubada põllumajandustootjatel, kelle põllumajanduslikud majapidamised asuvad üksteise vahetus läheduses, täita lõikes 1 osutatud kohustuse ühiselt („ühine täitmine”), tingimusel et asjaomased ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alad külgnevad üksteisega. Liikmesriigid võivad keskkonda, kliimat ning elurikkust käsitlevate liidu poliitikate toetamiseks määrata kindlaks maa-alad, kus ühine täitmine on võimalik, ning võivad määrata sellises ühises täitmises osalevatele põllumajandustootjatele või põllumajandustootjate rühmadele ka täiendavaid kohustusi.

Iga ühises täitmises osalev põllumajandustootja tagab, et vähemalt 50 % alast, mille suhtes kehtib lõikes 1 nimetatud kohustus, asub tema põllumajandusliku majapidamise maa-alal vastavalt lõike 2 teisele lõigule. Ühises täitmises osalevate põllumajandustootjate arv ei tohi olla suurem kui kümme.

7. Liikmesriigid, kus üle 50 % kogu maismaa pindalast on kaetud metsaga, võivad otsustada, et käesoleva artikli lõiget 1 ei kohaldata põllumajanduslikele majapidamistele, mis asuvad

sellistes piirkondades, mille need liikmesriigid on määratlenud looduslikust eripärasest tingitud piirangutega aladena kooskõlas määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 32 lõike 1 punktiga a või b, tingimusel et üle 50 % käesoleva lõike teises lõigus osutatud üksuse maismaal asuvast pindalast on kaetud metsaga ning et metsa ja põllumajandusmaa vaheline suhtarv on suurem kui 3:1.

Metsaga kaetud ala ning metsa ja põllumajandusmaa vahelist suhtarvu hinnatakse LAU2 tasandiga samaväärsel piirkondlikul tasandil või muu selgelt piiritletud üksuse tasandil, mis katab ühtainsat selget ühendatud geograafilist piirkonda, kus on sarnased põllumajanduslikud tingimused.

8. Liikmesriigid teavitavad komisjoni lõikes 2 osutatud otsustest hiljemalt 1. augustiks 2014 ning lõigetes 3, 5, 6 ja 7 osutatud otsustest hiljemalt nende kohaldamise eelneva aasta 1. augustiks.

9. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega:

- a) sätestatakse täiendavad kriteeriumid käesoleva artikli lõikes 2 osutatud maa-alade liikide kohta, et kvalifitseeruda ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-aladena;
- b) lisatakse maa-alade muid liike kui need, millele on osutatud käesoleva artikli lõikes 2, mida saab võtta arvesse lõikes 1 osutatud protsendimäära järgimiseks;
- c) kohandatakse X lisa, et kehtestada lõikes 3 osutatud ümberarvestuskoefitsiendid ja kaalutegurid ning võtta arvesse komisjoni poolt käesoleva lõike punktide a ja b kohaselt määratletavaid kriteeriume ja/või maa-alade liike;
- d) sätestatakse lõikes 5 osutatud rakendamise ja lõikes 6 osutatud täitmise eeskirjad, sealhulgas esitatavad miinimumnõuded;
- e) kehtestatakse raamistik, mille raames määravad liikmesriigid kindlaks kriteeriumid, millele põllumajanduslikud majapidamised peavad vastama, et neid saaks käsitada vahetus läheduses asuvatena lõike 6 tähenduses;
- f) kehtestatakse meetodid lõike 7 kohase metsaga kaetud kogu maismaa pindala protsendimäära ning metsa ja põllumajandusmaa vahelise suhtarvu kindlaksmääramiseks.

Artikkel 47

Finantssätted

1. Käesolevas peatükis osutatud toetuse rahastamiseks kasutavad liikmesriigid 30 % II lisas sätestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast.

2. Liikmesriigid rakendavad käesolevas peatükis osutatud toetust riiklikul tasandil.

Artiklit 23 kohaldavad liikmesriigid võivad otsustada anda toetust piirkondlikul tasandil. Sellisel juhul kasutavad nad igas piirkonnas käesoleva artikli lõike 3 kohaselt kehtestatud ülemmäära osa. Iga piirkonna jaoks kõnealuse osa arvutamiseks jagatakse artikli 23 lõike 2 kohaselt kehtestatud vastav piirkondlik ülemmäär artikli 22 lõike 1 kohaselt sätestatud riikliku ülemmääraga, pärast artikli 30 lõikes 1 ette nähtud lineaarset vähendamist juhul, kui artikli 30 lõiget 2 ei kohaldata.

3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse igal aastal käesolevas peatükis osutatud toetuse vastavad ülemmäärad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. PEATÜKK

Looduslikust eripärasest tingitud piirangutega alade toetus

Artikkel 48

Üldeeskirjad

1. Liikmesriigid võivad anda toetust põllumajandustootjatele, kellel on õigus saada toetust 1. peatükis osutatud põhitoetuskava või ühtse pindalatoetuse kava alusel ning kelle põllumajanduslik majapidamine asub täielikult või osaliselt vastavalt määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 32 lõikele 1 liikmesriikide määratud looduslikust eripärasest tingitud piirangutega aladel („looduslikust eripärasest tingitud piirangutega alade toetus“).

2. Liikmesriigid võivad otsustada anda looduslikust eripärasest tingitud piirangutega alade toetust kõigi alade puhul, mis kuuluvad lõike 1 reguleerimisalasse või piirata toetuse andmist mõne kõnealuse alaga objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel.

3. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 ning finantsdistipliini kohaldamist, käesoleva määruse artikli 11 kohast toetuste vähendamist, käesoleva määruse artikli 7 kohast lineaarset vähendamist ning määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 63 kohaldamist, antakse käesoleva artikli looduslikust eripärasest tingitud piirangutega alade toetust igal aastal toetuskõlbliku hektari kohta aladel, mille puhul on liikmesriik otsustanud anda käesoleva artikli lõike 2 kohast toetust. Seda makstakse pärast toetusõiguste aktiveerimist, mis on asjaomasele põllumajandustootjale antud tema kõnealuste hektarite eest või käesoleva määruse artiklit 36 kohaldavate liikmesriikide puhul pärast asjaomase põllumajandustootja poolt kõnealuste toetuskõlblike hektarite deklareerimist.

4. Looduslikust eripärasest tingitud piirangutega alade toetuse arvutamiseks hektari kohta jagatakse artikli 49 kohaldamise tulemusel saadud summa artikli 33 lõike 1 või artikli 36 lõike 2 kohaselt deklareeritud toetuskõlblike hektarite arvuga aladel, mille puhul on liikmesriik otsustanud anda käesoleva artikli lõike 2 kohast toetust.

Liikmesriigid võivad objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel kehtestada hektarite maksimumarvu ühe põllumajandusliku majapidamise kohta, mille osas antakse toetust käesoleva peatüki kohaselt.

5. Liikmesriigid võivad kohaldada looduslikust eripärasest tingitud piirangutega alade toetust piirkondlikul tasandil käesolevas lõikes sätestatud tingimustel, tingimusel et nad on asjakohased piirkonnad kindlaks määranud vastavalt objektiivsetele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele ning eelkõige arvestades nende looduslikust eripärasest tingitud piirangute tunnustajooni, sealhulgas piirangute tõsidust ja agronoomilist seisundit.

Liikmesriigid jaotavad artikli 49 lõikes 1 osutatud riiklikud ülemmäärad piirkondade vahel objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide kohaselt.

Piirkondlikul tasandil antav looduslikust eripärasest tingitud piirangutega alade toetus arvutatakse, jagades käesoleva lõike teise lõigu kohaselt arvutatud piirkondliku ülemmäära artikli 33 lõike 1 või artiklit 36 lõike 2 kohaselt asjaomases piirkonnas deklareeritud toetuskõlblike hektarite arvuga aladel, mille puhul on liikmesriik otsustanud anda käesoleva artikli lõike 2 kohast toetust.

Artikkel 49

Finantsätted

1. Looduslikust eripärasest tingitud piirangutega alade toetuse rahastamiseks võivad liikmesriigid otsustada hiljemalt 1. augustiks 2014 kasutada kuni 5 % II lisas sätestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast. Nad teavitavad sellisest otsusest komisjoni hiljemalt kõnealuseks kuupäevaks.

Liikmesriigid võivad oma otsuse hiljemalt 1. augustiks 2016 läbi vaadata ja seda muuta jõustumisega alates 1. jaanuarist 2017. Nad teavitavad komisjoni sellisest otsusest hiljemalt 1. augustiks 2016.

2. Liikmesriigi poolt lõike 1 kohaselt kasutatava riikliku ülemmäära protsendimäära alusel võtab komisjon igal aastal vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse looduslikust eripärasest tingitud piirangutega alade toetuse vastavad ülemmäärad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

5. PEATÜKK

Noorte põllumajandustootjate toetus

Artikkel 50

Üldeeskirjad

1. Liikmesriigid annavad iga-aastaselt toetust noortele põllumajandustootjatele, kellel on õigus saada toetust 1. peatükis osutatud põhitoetuskava või ühtse pindalatoetuse kava alusel („noorte põllumajandustootjate toetus“).

2. Käesoleva peatüki kohaldamisel tähendab mõiste „noor põllumajandustootja” füüsilisi isikuid, kes:

- a) asuvad esimest korda tegutsema põllumajandusliku majapidamise juhina või kes on asutanud põllumajandusliku majapidamise viis aastat enne seda, kui nad esitasid esimest korda määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 72 lõikes 1 osutatud põhitoeuskava või ühtse pindalatoetuse kava alusel taotluse, ning
- b) on punktis a osutatud taotluse esitamise aastal kuni 40 aastased.

3. Liikmesriigid võivad määratleda täiendavaid objektiivseid ja mittediskrimineerivaid toetuskõlblikkuse kriteeriume seoses asjakohaste oskuste ja /või koolitusnõuetega, mida kohaldatakse noorte põllumajandustootjate suhtes, kes taotleavad noorte põllumajandustootjate toetust.

4. Ilma et see piiraks finantsdistsipliini kohaldamist, käesoleva määruse artikli 11 kohast toetuste vähendamist, käesoleva määruse artikli 7 kohast lineaarset vähendamist ning määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 63 kohaldamist, antakse noorte põllumajandustootjate toetust igal aastal vastavalt põllumajandustootja poolt aktiveeritud toetusõigustele või käesoleva määruse artiklit 36 kohaldavate liikmesriikide puhul vastavalt põllumajandustootja poolt deklareeritud toetuskõlblikele hektaritele.

5. Noorte põllumajandustootjate toetust antakse põllumajandustootjale maksimaalselt viieks aastaks. Kõnealust ajavahele lühendatakse aastate arvu võrra, mis jääb lõike 2 punktis a osutatud tegevuse alustamise ja noorte põllumajandustootjate toetuse taotluse esmakordse esitamise vahele.

6. Liikmesriigid, kes ei kohalda artiklit 36, arvutavad noorte põllumajandustootjate toetuse summa igal aastal, korrutades põllumajandustootja poolt vastavalt artikli 32 lõikele 1 aktiveeritud toetusõiguste arvu näitajaga, mis vastab:

- a) 25 %-le põllumajandustootja kasutuses olevate omandatud või liisitud toetusõiguste keskmisest väärtusest või
- b) 25 %-le summast, mis arvutatakse, jagades II lisas 2019. kalendriaastaks sätestatud riikliku ülemmäära fikseeritud protsendimäära 2015. aastal artikli 33 lõike 1 kohaselt deklareeritud kõigi toetuskõlblike hektarite arvuga. Kõnealune fikseeritud protsendimäär võrdub artikli 22 lõike 1 kohaselt 2015. aastaks põhitoeuskavale järelejääva riikliku ülemmäära osaga.

7. Artiklit 36 kohaldavad liikmesriigid arvutavad noorte põllumajandustootjate toetuse summa igal aastal, korrutades

näitaja, mis vastab 25 %-le artikli 36 kohaselt arvutatud ühtsest pindalatoetusest, toetuskõlblike hektarite arvuga, mille põllumajandustootja on artikli 36 lõike 2 kohaselt deklareerinud.

8. Erandina lõigetest 6 ja 7 võivad liikmesriigid arvutada igal aastal noorte põllumajandustootjate toetuse summa, korrutades näitaja, mis vastab 25 %-le liikmesriigi keskmisest toetusest hektari kohta, põllumajandustootja poolt vastavalt artikli 32 lõikele 1 aktiveeritud toetusõiguste arvuga või toetuskõlblike hektarite arvuga, mille põllumajandustootja on artikli 36 lõike 2 kohaselt deklareerinud.

Riiklik keskmine toetus hektari kohta arvutatakse, jagades II lisas 2019. kalendriaastaks sätestatud riiklile ülemmäärale vastava arvu 2015. aastal artikli 33 lõike 1 või artikli 36 lõike 2 kohaselt deklareeritud toetuskõlblike hektarite arvuga.

9. Liikmesriigid kehtestavad põllumajandustootja poolt aktiveeritud toetusõiguste arvule või põllumajandustootja poolt deklareeritud toetuskõlblike hektarite arvule kohaldatava ühtse ülempiiri. Kõnealune ülempiir ei tohi olla väiksem kui 25 ega suurem kui 90. Liikmesriigid võtavad lõigete 6, 7 ja 8 kohaldamisel kõnealust ülempiiri arvesse.

10. Lõigete 6–9 kohaldamise asemel võivad liikmesriigid eraldada iga-aastase kindlasummalise toetuse põllumajandustootja kohta, mis arvutatakse, korrutades kindlaksmääratud hektarite arvu näitajaga, mis vastab 25 %-le liikmesriigi keskmisest toetusest hektari kohta, mis kehtestatakse lõike 8 kohaselt.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud kindlaksmääratud hektarite arv arvutatakse, jagades 2015. aastal noorte põllumajandustootjate toetust taotlevate noorte põllumajandustootjate poolt artikli 33 lõike 1 või artikli 36 lõike 2 kohaselt deklareeritud toetuskõlblike hektarite koguarvu nimetatud toetust 2015. aastal taotlevate noorte põllumajandustootjate koguarvuga.

Liikmesriik võib kindlaksmääratud hektarite arvu pärast 2015. aastat igal aastal uuesti arvutada, kui toetust taotlevate noorte põllumajandustootjate arv või noorte põllumajandustootjate majapidamiste suurus või mõlemad oluliselt muutuvad.

Põllumajandustootjale antava iga-aastase kindlasummalise toetuse suurus ei ületa tema põhitoeuse kogusummat antud aastal enne määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 63 kohaldamist.

11. Toetusesaajate õiguste kaitse tagamiseks ja nende ebavõrdse kohtlemise vältimiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, et määratleda tingimused, mille kohaselt võib juriidilist isikut käsitada noore põllumajandustootja toetuse saamise tingimustele vastavana.

Artikkel 51

Finantssätted

1. Noorte põllumajandustootjate toetuse rahastamiseks kasutavad liikmesriigid II lisas sätestatud iga-aastase riikliku ülemmäära protsendimäära, mis ei ole suurem kui 2 %. Liikmesriigid teavitavad komisjoni toetuse rahastamiseks vajalikust hinnangulisest protsendimäärast hiljemalt 1. augustiks 2014.

Liikmesriigid võivad iga aasta 1. augustiks muuta oma hinnangulist protsendimäära jõustumisega alates järgmisest aastast. Nad teavitavad komisjoni muudetud protsendimäärast selle kohaldamise aastale eelneva aasta 1. augustiks.

2. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud 2 % maksimummäära kohaldamist, kui liikmesriigis asjaomasel aastal antava noorte põllumajandustootjate toetuse kogusumma ületab käesoleva artikli lõike 4 kohaselt sätestatud ülemmäära ning kui kõnealune ülemmäär on väiksem kui kõnealune maksimummäär, rahastab asjaomane liikmesriik erinevuse kas artikli 30 lõike 7 esimese lõigu punkti f kohaldamise abil asjaomasel aastal, vähendades lineaarselt kõiki artikli 32 kohaselt või artikli 36 lõike 2 kohaselt kõigile põllumajandustootjatele antavaid toetusi, või kasutades mõlemat võimalust.

3. Kui liikmesriigis asjaomasel aastal antava noorte põllumajandustootjate toetuse kogusumma ületab käesoleva artikli lõike 4 kohaselt sätestatud ülemmäära ning kui kõnealune ülemmäär on 2 % II lisas kehtestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast, vähendab liikmesriik lineaarselt artikli 50 kohaselt makstavaid summasid kõnealuse ülemmäära järgimiseks.

4. Liikmesriikide poolt teavitatud protsendimäära alusel võtab komisjon igal aastal vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse noorte põllumajandustootjate toetuse vastavad ülemmäärad

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

IV JAOTIS

TOOTMISKOHUSTUSEGA SEOTUD TOETUS

1. PEATÜKK

Vabatahtlik tootmiskohustusega seotud toetus

Artikkel 52

Üldeeskirjad

1. Liikmesriigid võivad anda põllumajandustootjatele tootmiskohustusega seotud toetust käesolevas peatükis sätestatud tingimustel (käesolevas peatükis „tootmiskohustusega seotud toetus“).

2. Tootmiskohustusega seotud toetust võib anda järgmistes sektorites ja järgmistele toodetele: teravili, õliseemned, valgurikkad kultuurid, kaunviljad, lina, kanep, riis, pähkliid, kartulitärklis, piim ja piimatooted, seemned, lamba- ja kitseliha, veise- ja vasikaliha, oliiviõli, siidiussid, kuivisööt, humal, suhkrupeet, suhkruroog ja sigur, puu- ja köögivilid ning lühikese raieringiga madalmets.

3. Tootmiskohustusega seotud toetust võib anda üksnes nendele sektoritele või nendele liikmesriigi piirkondadele, kus konkreetsete põllumajanduslike tootmisviiside või põllumajandussektorite puhul, mis on eriti tähtsad majanduslikel, sotsiaalsetel või keskkonnaalastel põhjustel, esineb teatavaid probleeme.

4. Erandina lõikest 3 võib tootmiskohustusega seotud toetust anda ka põllumajandustootjatele:

- kes kasutasid 31. detsembril 2014 määruse (EÜ) nr 1782/2003 III jaotise 3. peatüki 2. jao ja artikli 71 m kohaselt ning kooskõlas määruse (EÜ) nr 73/2009 artikliga 60 ja artikli 65 neljanda lõiguga antud toetusõigused ning
- kelle kasutuses ei ole toetuskõlblikke hektareid toetusõiguste aktiveerimiseks käesoleva määruse III jaotise 1. peatükis osutatud põhitoeuskava raames.

5. Tootmiskohustusega seotud toetust võib anda üksnes määral, mis on vajalik, et innustada säilitama senist tootmistaset asjaomastes sektorites või piirkondades.

6. Tootmiskohustusega seotud toetust antakse iga-aastase toetusena ja määratletud koguselise piirangu ulatuses; toetus põhineb kindlaksmääratud pindalal ja saagikusel või kindlaksmääratud loomade arvul.

7. Juriidiliste isikute või füüsiliste või juriidiliste isikute rühma puhul võivad liikmesriigid kohaldada lõikes 6 osutatud vähendamist kõnealuste juriidiliste isikute või rühma liikmete tasandil, kui individuaalsete liikmete puhul sätestatakse siseriikliku õigusega õigused ja kohustused, mis on võrreldavad põllumajandusliku majapidamise juhi staatuses oleva üksiku põllumajandustootja õiguste ja kohustustega, eelkõige seoses nende majandusliku, sotsiaalse ja maksualase seisundiga, ning tingimusel, et nad on andnud panuse asjaomaste juriidiliste isikute või rühmade põllumajandustruktuuride tugevdamisesse.

8. Käesoleva artikli kohaselt antav tootmiskohustusega seotud toetus peab olema kooskõlas muude liidu meetmete ja poliitikatega.

9. Selleks et tagada liidu vahendite tõhus ja sihipärane kasutamine ning vältida topeltrahastamist muu sarnase toetusvahendi alusel, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse:

- tootmiskohustusega seotud toetuse andmise tingimused;

b) eeskirjad kooskõla kohta muude liidu meetmetega ning toetuse kumuleerumise kohta.

Artikkel 53

Finantssätted

1. Tootmiskohustusega seotud toetuse rahastamiseks võivad liikmesriigid kõnealuse toetuse esimesele rakendamisaastale eelneva aasta 1. augustiks otsustada kasutada kuni 8 % II lisas sätestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast.

2. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid otsustada kasutada kuni 13 % II lisas sätestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast, tingimusel et:

a) kuni 31. detsembrini 2014:

i) kohaldavad nad määruse (EÜ) nr 73/2009 V jaotises sätestatud ühtse pindalatoetuse kava;

ii) rahastavad nad meetmeid kõnealuse määruse artikli 111 alusel või

iii) nende suhtes kehtib artikli 69 lõikega 5 ette nähtud erand või Malta puhul kõnealuse määruse artikli 69 lõikega 1 ette nähtud erand; ja/või

b) nad eraldavad kokkuvõttes ajavahemikul 2010–2014 vähemalt ühe aasta kestel enam kui 5 % olemasolevatest summadest määruse (EÜ) nr 73/2009 III jaotisega, IV jaotisega (välja arvatud IV jaotise 1. peatüki 6. jagu) ja V jaotisega ette nähtud otsetoetuste andmiseks, et rahastada:

i) määruse (EÜ) nr 73/2009 III jaotise 2. peatüki 2. jaos sätestatud meetmeid;

ii) kõnealuse määruse artikli 68 lõike 1 punkti a alapunktidega i–iv ning lõike 1 punktidega b ja e ette nähtud toetust või

iii) kõnealuse määruse IV jaotise 1. peatüki (välja arvatud 6. jagu) kohaseid meetmeid.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud iga-aastasest riikliku ülemmäära protsendimäära võib suurendada kuni kahe protsendipunkti võrra nende liikmesriikide puhul, kes otsustavad kasutada vähemalt 2 % II lisas sätestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast selleks, et toetada käesoleva peatüki alusel valgurikaste kultuuride kasvatamist.

4. Erandina lõigetest 1 ja 2 võivad liikmesriigid, kes eraldasid kokkuvõttes ajavahemikul 2010–2014 vähemalt ühe aasta kestel enam kui 10 % olemasolevatest summadest määruse (EÜ) nr 73/2009 III jaotisega, IV jaotisega (välja arvatud IV jaotise 1. peatüki 6. jagu) ja V jaotisega ette nähtud otsetoetuste andmiseks, et rahastada:

a) määruse (EÜ) nr 73/2009 III jaotise 2. peatüki 2. jaos sätestatud meetmeid;

b) kõnealuse määruse artikli 68 lõike 1 punkti a alapunktidega i–iv ning lõike 1 punktidega b ja e ette nähtud toetust või

c) kõnealuse määruse IV jaotise 1. peatüki (välja arvatud 6. jagu) kohaseid meetmeid,

pärast komisjoni poolse käesoleva määruse artikli 55 kohase heakskiidu saamist otsustada kasutada enam kui 13 % käesoleva määruse II lisas sätestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast.

5. Erandina lõigetes 1–4 määratud protsendimääradest võivad liikmesriigid kasutada aastas kuni 3 miljonit eurot tootmiskohustusega seotud toetuse rahastamiseks.

6. Liikmesriigid võivad 1. augustiks 2016 vaadata oma lõigete 1–4 kohase otsuse läbi ja teha alates 2017. aastast jõustuva otsuse:

a) jätta samaks, suurendada või vähendada lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt kindlaks määratud protsendimäära kõnealustes lõigetes sätestatud piirides, kui see on asjakohane, või jätta samaks või vähendada lõike 4 kohaselt kindlaks määratud protsendimäära;

b) muuta toetuse andmise tingimusi;

c) lõpetada käesoleva peatüki kohase toetuse andmine.

7. Liikmesriigi poolt käesoleva artikli lõigete 1–6 kohaselt tehtud otsusealusel võtab komisjon igal aastal vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse tootmiskohustusega seotud toetuse vastavad ülemmäärad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 54

Teavitamine

1. Liikmesriigid teavitavad artiklis 53 osutatud otsustest komisjoni hiljemalt kõnealuses artiklis osutatud kuupäevadeks. Teavitus sisaldab, välja arvatud artikli 53 lõike 6 punktis c osutatud otsuse puhul, teavet sihtpiirkondade, valitud põllumajanduslike tootmisviiside või valitud sektorite ja antava toetuse suuruse kohta.

2. Artikli 53 lõigetes 2 ja 4 või vajaduse korral artikli 53 lõike 6 punktis a osutatud otsused hõlmavad üksikasjalikku kirjeldust sihtpiirkonna konkreetse olukorra ning põllumajanduslike tootmisviiside või konkreetsete põllumajandussektorite eripära kohta, millest tingituna ei ole artikli 53 lõikes 1 osutatud protsendimäär piisav artikli 52 lõikes 3 osutatud probleemide lahendamiseks ning mistõttu on toetuse suurendamine põhjendatud.

Artikkel 55

Komisjoni heakskiit

1. Komisjon võtab artikli 71 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata vastu rakendusaktid, millega kiidetakse heaks artikli 53 lõikes 4 või vajaduse korral artikli 53 lõike 6 punktis a osutatud otsus, kui asjaomases sektoris või piirkonnas on tõendatud üks järgmistest vajadustest:

- a) vajadus säilitada konkreetse toomise teatavad mahud alternatiivide puudumise tõttu ning vajadus vähendada tootmisest loobumise ohtu ja sellest tulenevaid sotsiaalseid ja/või keskkonnaprobleeme;
- b) vajadus tagada kohalikule töötlevale tööstusele tarnete stabiilsus, vältides seeläbi järgneda võivast ümberkorraldamisest tulenevaid sotsiaalseid ja majanduslikke tagajärgi;
- c) vajadus hüvitada ebasoodsaid asjaolusid, mis mõjutavad konkreetses sektoris põllumajandustootjaid asjaomasel turul jätkuvate häirete tulemusena;
- d) vajadus sekkuda, kui käesoleva määruse, määruse (EL) nr 1305/2013 või heakskiidetud riigiabiava kohaselt antava muu toetuse olemasolu peetakse ebapiisavaks, et vastata käesoleva lõike punktides a, b ja c osutatud vajadustele.

2. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad hindamismenetluse ja käesoleva artikli lõikes 1 osutatud otsuste heakskiitmise kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. PEATÜKK

Puuvilla eritoetus

Artikkel 56

Reguleerimisala

Toetust antakse CN-koodi 5201 00 alla kuuluvat puuvilla tootvatele põllumajandustootjatele käesolevas peatükis sätestatud tingimustel („puuvilla eritoetus”).

Artikkel 57

Toetuskõlblikkus

1. Puuvilla eritoetust antakse toetuskõlbliku puuvillakasvatuse hektari kohta. Maa-ala on toetuskõlblik üksnes siis, kui see paikneb põllumajandusmaal, millel liikmesriik on puuvillakasvatuse heaks kiitnud, sellele on külvatud liikmesriigi heakskiidetud sorte ja saagi tegelik koristamine sellelt toimub normaalsetel kasvutingimustel.

Puuvilla eritoetust makstakse veatu ja standardse turustuskvaliteediga puuvilla eest.

2. Liikmesriigid kiidavad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud maa ja sortid heaks kooskõlas lõike 3 kohaselt vastu võetavate eeskirjade ja tingimustega.

3. Selleks et tagada puuvilla eritoetuse tõhus haldamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte seoses eeskirjade ja tingimustega maa ja sortide heakskiitmise kohta puuvilla eritoetuse puhul.

4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad puuvilla eritoetuse puhul kohaldatava maa ja sortide heakskiitmise menetluse ja tootjatele kõnealusest heakskiitmisest teatamise kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 58

Baaskülvipinnad, kindlad saagikused ja võrdlussummad

1. Kehtestatakse järgmised riiklikud baaskülvipinnad:

— Bulgaaria: 3 342 ha;

— Kreeka: 250 000 ha;

— Hispaania: 48 000 ha;

— Portugal: 360 ha.

2. Kehtestatakse järgmised kindlad saagikused võrdlusperioodil:

— Bulgaaria: 1,2 tonni/ha;

— Kreeka: 3,2 tonni/ha;

— Hispaania: 3,5 tonni/ha;

— Portugal: 2,2 tonni/ha.

3. Puuvilla eritoetuse summa iga toetuskõlbliku hektari kohta arvutatakse korrutades lõikes 2 kehtestatud saagikused järgmiste võrdlussummadega:

— Bulgaaria: 2015. aastal 584,88 eurot ja alates 2016. aastast 649,45 eurot;

— Kreeka: 234,18 eurot;

— Hispaania: 362,15 eurot;

— Portugal: 228,00 eurot.

4. Kui puuvillakasvatuse toetuskõlblik pindala teatavas liikmesriigis ja teataval aastal ületab lõikes 1 kehtestatud baaskülvipinna, vähendatakse lõikes 3 osutatud summat kõnealuse liikmesriigi puhul võrdeliselt baaskülvipinna ületamisega.

5. Puuvilla eritoetuse kohaldamise võimaldamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte seoses eeskirjadega kõnealuse toetuse andmise tingimuste kohta, toetuskõlblikkuse nõuete ja agronoomiatavade kohta.

6. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad lõikes 4 osutatud vähendamise arvutamise kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 59

Heakskiidetud tootmisharudevahelised organisatsioonid

1. Käesolevas peatükis tähendab „heakskiidetud tootmisharudevaheline organisatsioon” juriidilist isikut, mis koosneb puuvilla tootvatest põllumajandustootjatest ja vähemalt ühest toorpuuvilla töötlejast ning mille tegevus on järgmine:

- a) kaasaaitamine puuvilla turuleviimise paremale koordineerimisele, eelkõige teadus- ja turu-uuringute abil;
- b) liidu eeskirjadele vastavate standardsete lepinguvormide koostamine;
- c) tootmise orienteerimine toodetele, mis eelkõige kvaliteedi poolest ja tarbijakaitse seisukohalt vastavad paremini turu vajadustele ja tarbijanõudlusele;
- d) meetodite ja vahendite ajakohastamine tootekvaliteedi parandamiseks;
- e) turustrateegiate väljatöötamine puuvilla müügiarendamiseks kvaliteedi sertifitseerimissüsteemide kaudu.

2. Liikmesriik, kus toorpuuvilla töötlejad on asutatud, kiidab heaks tootmisharudevahelise organisatsiooni, mis vastab lõikes 3 osutatud kriteeriumidele.

3. Et tagada puuvilla eritoetuse tõhus kohaldamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse:

- a) tootmisharudevaheliste organisatsioonide heakskiitmise kriteeriumid;
- b) tootjate kohustused;
- c) eeskirjad, millega reguleeritakse olukordi, kus heakskiidetud tootmisharudevaheline organisatsioon ei vasta punktis a osutatud kriteeriumidele.

Artikkel 60

Toetuse andmine

1. Põllumajandustootjatele antakse puuvilla eritoetust toetuskõlbliku hektari kohta vastavalt artiklile 58.

2. Nende põllumajandustootjate puhul, kes on heakskiidetud tootmisharudevaheliste organisatsioonide liikmed, suurendatakse puuvilla eritoetust artikli 58 lõikes 1 sätestatud baaskülvipinna toetuskõlbliku hektari kohta kahe euro võrra.

V JAOTIS

VÄIKEPÕLLUMAJANDUSTOOTJATE KAVA

Artikkel 61

Üldeeskirjad

1. Liikmesriigid võivad rakendada väikepõllumajandustootjatele kava vastavalt käesolevas jaotises sätestatud tingimustele („väikepõllumajandustootjate kava”).

Põllumajandustootjad, kelle kasutuses on 2015. aastal omandatud või liisitud toetusõigused või kes artiklit 36 kohaldavates liikmesriikides taotlevad toetust ühtse pindalatoetuse kava alusel ja kes vastavad artikli 10 lõikega 1 ette nähtud miinimumnõuetele, võivad valida, kas osaleda väikepõllumajandustootjate kavas.

2. Väikepõllumajandustootjate kava kohased maksed asendavad III ja IV jaotise kohaselt antavad toetused.

Esimest lõiku ei kohaldata, kui liikmesriik otsustab kasutada artikli 63 lõike 2 esimese lõigu punktiga a sätestatud maksemehoodit. Sellisel juhul on toetuse saamise tingimuseks III ja IV jaotises sätestatud tingimuste järgimine, ilma et sellega piirataks käesoleva artikli lõike 3 kohaldamist.

3. Väikepõllumajandustootjate kavas osalevad põllumajandustootjad on vabastatud III jaotise 3. peatükiga ette nähtud põllumajandustavade järgimisest.

4. Käesoleva jaotisega ette nähtud soodustusi ei anta põllumajandustootjatele, kelle puhul on kindlaks tehtud, et nad pärast 18. oktoobrit 2011 tekitasid väikepõllumajandustootjate kavast kasu saamiseks vajalikud tingimused kunstlikult.

Artikkel 62

Osalemine

1. Väikepõllumajandustootjate kavas osaleda soovivad põllumajandustootjad esitavad selleks taotluse liikmesriikide määratud tähtpäevaks, mis ei või olla hilisem kui 15. oktoober 2015. Liikmesriikide määratud tähtpäev ei või siiski olla varasem põhitootuskava või ühtse pindalatoetuse kava taotluse esitamise viimasest päevast.

Põllumajandustootjad, kes ei ole esitanud liikmesriigi määratud tähtpäevaks taotlust osaleda väikepõllumajandustootjate kavas, kes otsustavad selles kavas osalemisest pärast kõnealust kuupäeva loobuda või kes on välja valitud määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 19 lõike 1 punkti c kohase toetuse saamiseks, ei saa enam kõnealuses kavas osaleda.

2. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid sätestada, et põllumajandustootjad, kelle puhul on III ja IV jaotise kohaselt saadav otsetoetuste summa väiksem liikmesriigi poolt vastavalt artiklile 63 kehtestatavast maksimumsummast, loetakse väikepõllumajandustootjate kavas automaatselt osalevateks, välja arvatud juhul, kui nad selgesõnaliselt teatavad oma soovist selles mitte osaleda ning teevad seda liikmesriigi poolt lõike 1 kohaselt määratud kuupäevaks või mis tahes järgneval aastal. Seda võimalust kasutavad liikmesriigid teavitavad õigeaegselt asjaomaseid põllumajandustootjaid nende õigusest kõnealuses kavas mitte osaleda.

3. Liikmesriik tagab, et artiklis 63 osutatud hinnanguline toetussumma tehakse põllumajandustootjatele teatavaks õigeaegselt enne kõnealuse liikmesriigi määratud taotluse esitamise või osalemisest loobumisest teatamise tähtpäeva.

Artikkel 63

Toetussumma

1. Liikmesriigid kehtestavad iga väikepõllumajandustootjate kavas osaleva põllumajandustootja iga-aastase toetussumma ühel järgmistest tasemetest:

- a) summa, mis ei ületa 25 % keskmisest riiklikust toetusest toetusesaaja kohta, mille liikmesriigid kehtestavad, võttes aluseks II lisas 2019. kalendriaastaks sätestatud riikliku ülemmäära ning 2015. aastal artikli 33 lõike 1 või artikli 36 lõike 2 kohaselt toetuskõlblikud hektarid deklareerinud põllumajandustootjate arvu;
- b) summa, mis saadakse, kui liikmesriigi keskmine toetus hektari kohta korrutatakse liikmesriikide kehtestatava hektarite arvule vastava arvuga, mis ei ole suurem kui viis. Liikmesriigid kehtestavad liikmesriigi keskmise toetuse hektari kohta, võttes aluseks II lisas 2019. kalendriaastaks sätestatud riikliku ülemmäära ning artikli 33 lõike 1 või artikli 36 lõike 2 kohaselt 2015. aastal deklareeritud toetuskõlblike hektarite arvu.

Esimese lõigu punktides a ja b osutatud summad jäävad vahemikku 500–1 250 eurot.

Juhul, kui esimese lõigu punktide a ja b kohaldamise tulemusel jääb summa alla 500 euro või on suurem kui 1 250 eurot, ümardatakse kõnealune summa vastavalt üles- või allapoole miinimum- või maksimumsummaks.

2. Erandina lõikest 1 võib liikmesriik otsustada anda kavas osalevatele põllumajandustootjatele:

- a) summa, mis võrdub toetuste koguväärtusega, mis põllumajandustootjale eraldatakse igal aastal III ja IV jaotise kohaselt, või
- b) summa, mis võrdub toetuste koguväärtusega, mis põllumajandustootjale eraldatakse 2015. aastal III ja IV jaotise kohaselt ja mida liikmesriik võib järgnevatel aastatel kohandada, et võrdeliselt võtta arvesse II lisas sätestatud riiklike ülemmäärade muutmist.

Esimese lõigu punktides a või b osutatud summa ei tohi olla suurem kui kõnealuse liikmesriigi kehtestatav summa, mis jääb vahemikku 500–1 250 eurot.

Juhul, kui esimese lõigu punktide a või b tulemusel jääb summa alla 500 euro, võib asjaomane liikmesriik otsustada ümardada kõnealuse summa ülespoole 500 euroks.

3. Erandina lõigetest 1 ja 2 võib Horvaatias, Küprosel, Maltal ja Sloveenias kõnealustes lõigetes osutatud summa kehtestada väiksemana kui 500 eurot, kuid mitte väiksemana kui 200 eurot ja Malta puhul mitte väiksemana kui 50 eurot.

Artikkel 64

Eritingimused

1. Väikepõllumajandustootjate kavas osalemise aja jooksul peab põllumajandustootja:

- a) säilitama vähemalt sellise arvu toetuskõlblikke hektareid, mis vastab tema kasutuses olevatele omandatud või liisitud toetusõiguste arvule või toetuskõlblike hektarite arvule, mis on 2015. aastal deklareeritud artikli 36 lõike 2 kohaselt;
- b) vastama artikli 10 lõike 1 punktiga b ette nähtud miinimumnõudele.

2. Toetusõigusi, mida väikepõllumajandustootjate kavas osalev põllumajandustootja on artiklite 32 ja 33 kohaselt 2015. aastal aktiveerinud, käsitatakse aktiveeritud toetusõigustena kogu põllumajandustootja kõnealuses kavas osalemise aja jooksul.

Omandatud või renditud toetusõigusi, mis olid põllumajandustootja kasutuses kõnealuses kavas osalemise aja jooksul, ei käsitata kasutamata toetusõigustena, mis tuleb tagasi kanda riiklikku reservi või piirkondlikesse reservidesse artikli 31 lõike 1 punkti b tähenduses.

Artiklit 36 kohaldavates liikmesriikides käsitatakse, et väikepõllumajandustootjate kavas osaleva põllumajandustootja poolt 2015. aastal artikli 36 lõike 2 kohaselt deklareeritud toetuskõlblikud hektarid on deklareeritud kogu põllumajandustootja kõnealuses kavas osalemise aja jooksul.

3. Erandina artiklist 34 ei saa väikepõllumajandustootjate kavas osalevate põllumajandustootjate toetusõigusi üle anda, välja arvatud tegeliku või eeldatava pärandi korral.

Põllumajandustootjatel, kes saavad tegeliku või eeldatava pärandi korral toetusõigused väikepõllumajandustootjate kavas osalevalt põllumajandustootjalt, on õigus kõnealuses kavas osaleda, tingimusel et nad vastavad põhitoeuskava raames toetuse saamise tingimustele ning nad pärivad kõik toetusõigused, mis olid põllumajandustootjal, kellelt nad toetusõigused said.

4. Käesoleva artikli lõikeid 1 ja 2 ning lõike 3 esimest lõiku ei kohaldata juhul, kui liikmesriik otsustab kasutada artikli 63 lõike 2 esimese lõigu punktiga a sätestatud toetuse andmise meetodit, kohaldamata artikli 63 lõike 2 kolmandat lõiku.

5. Õiguskindluse tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse kavas osalemise tingimused, kui osaleva põllumajandustootja olukord on muutunud.

Artikkel 65

Finantssätted

1. Käesolevas jaotises osutatud toetuse rahastamiseks lahutavad liikmesriigid vastavate toetuste jaoks ette nähtud kogusummadest summad, mille saamiseks oleks väikepõllumajandustootjatel õigus:

- a) III jaotise 1. peatükis osutatud põhitoetuskava või ühtse pindalatoetuse kava alusel;
- b) III jaotise 2 peatükis osutatud ümberjaotava toetusena;
- c) III jaotise 3. peatükis osutatud kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade seotud toetusena;
- d) III jaotise 4. peatükis osutatud looduslikust eripärast tingitud piirangutega alade toetusena;
- e) III jaotise 5. peatükis osutatud noorte põllumajandustootjate toetusena ning
- f) IV jaotises osutatud vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetusena.

Liikmesriikide puhul, kes on otsustanud arvutada toetuse summa artikli 63 lõike 2 esimese lõigu punkti a kohaselt ning kus kõnealuste toetuste summa ületab individuaalse põllumajandustootja puhul liikmesriikide poolt kindlaksmääratud maksimummäära, vähendatakse iga summat võrdeliselt.

2. Väikepõllumajandustootjate kava kohaselt kõigi maksutavate toetuste summa ja lõike 1 kohaselt rahastatava kogusumma vahet rahastatakse ühel või mitmel järgmistest viisidest:

- a) kohaldades artikli 30 lõiget 7 asjakohasel aastal;
  - b) kasutades asjakohasel aastal kasutamata jäänud vahendeid, et rahastada III jaotise 5. peatükis sätestatud noorte põllumajandustootjate toetust;
  - c) vähendades linearselt kõiki artikli 32 või 36 kohaselt antavaid toetusi.
3. Välja arvatud juhul, kui liikmesriik on otsustanud kehtestada iga-aastase toetuse summa artikli 63 lõike 2 esimese lõigu

punktiga a kohaselt, jäävad tingimused, mille põhjal käesoleva artikli lõikes 1 osutatud summad kehtestatakse, samaks kogu põllumajandustootja väikepõllumajandustootjate kavas osalemise aja jooksul.

4. Kui väikepõllumajandustootjate kava kohane toetuste kogusumma ületab 10 % II lisas sätestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast, siis vähendavad liikmesriigid kooskõlas käesoleva jaotisega makstavaid summasid, et järgida kõnealust protsendimäära, välja arvatud juhul, kui nad on kehtestanud toetuse summa artikli 63 lõike 2 esimese lõigu punkti a kohaselt, kohaldamata artikli 63 lõike 2 kolmandat lõiku.

Sama erandit kohaldatakse liikmesriikide puhul, kes on kehtestanud toetuse summa artikli 63 lõike 2 esimese lõigu punkti b kohaselt, kohaldamata artikli 63 lõike 2 kolmandat lõiku, kui nende II lisas sätestatud riiklik ülemmäär 2019. aasta kohta on suurem kui 2015. aasta kohta ja nad kohaldavad artikli 25 lõikes 1 või artikli 36 lõikes 2 sätestatud arvutamismeetodit.

VI JAOTIS

PUUVILLASEKTORI RIIKLIKUD ÜMBERKORRALDAMISKAVAD

Artikkel 66

Ümberkorraldamiskavade aastaeelarve kasutamine

1. Liikmesriikide puhul, kes kohaldasid määruse (EÜ) nr 637/2008 artikli 4 lõike 1 esimest lõiku, kantakse jõustumisega alates 1. jaanuarist 2014 kõnealuse määruse artikli 5 lõikega 1 ette nähtud asjaomane aastaeelarve üle ning seda käsitatakse kui liidu täiendavaid vahendeid määruse (EÜ) nr 1305/2013 alusel rahastatavate maaelu arengu programmide kohastele meetmetele.

2. Liikmesriikide puhul, kes kohaldasid määruse (EÜ) nr 637/2008 artikli 4 lõike 1 teist lõiku, kaasatakse jõustumisega alates 1. jaanuarist 2017 kõnealuse määruse artikli 5 lõikega 1 ette nähtud asjaomane aastaeelarve käesoleva määruse II lisas sätestatud riiklike ülemmäärade hulka.

VII JAOTIS

LÕPPSÄTTED

1. PEATÜKK

Teavitamine ja eriolukord

Artikkel 67

Teavitamisnõuded

1. Käesolevas määruses sätestatud eeskirjade nõuetekohase kohaldamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte vajalike meetmete kohta seoses teabega, mida liikmesriigid peavad edastama komisjonile käesoleva määruse kohaldamiseks või otsetoetuste kontrollimiseks, seireks, hindamiseks ja auditeerimiseks, samuti nõukogu otsusega sõlmitud rahvusvahelistes kokkulepetes ette nähtud nõuete, sealhulgas kõnealuste kokkulepete kohaste teavitamisnõuete täitmiseks. Seda tehes võtab komisjon arvesse andmevajadusi ja sünergiaid võimalike andmeallikate vahel.

Saadud teavet võib vajaduse korral edastada või kättesaadavaks teha rahvusvahelistele organisatsioonidele ja kolmanda riigi pädevatele asutustele ning seda võib avaldada, võttes arvesse isikuandmete kaitset ning ettevõtjate õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi.

2. Lõikes 1 osutatud teabe edastamiseks kiirelt, tõhusalt, täpselt ja kulutõhusalt on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada täiendavad eeskirjad järgmise kohta:

- a) esitatava teabe laad ja liik;
- b) töödeldavate andmete kategooriad ja maksimaalne andmete säilitamise aeg;
- c) juurdepääsuõigused kättesaadavaks tehtud teabele või teabesüsteemidele;
- d) teabe avaldamise tingimused.

3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse:

- a) teavitamise meetodid;
- b) eeskirjad käesoleva artikli kohaldamiseks vajaliku teabe esitamise kohta;
- c) esitatava teabe haldamise korra, samuti eeskirjad teatiste sisu, vormi, ajastuse, sageduse ja tähtaegade kohta;
- d) teabe või dokumentide liikmesriikidele, rahvusvahelistele organisatsioonidele, kolmanda riigi pädevatele asutustele või avalikkusele edastamise ja kättesaadavaks tegemise või avaldamise korra, võttes arvesse isikuandmete kaitset ning põllumajandustootjate ja ettevõtjate õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 68

Isikuandmete töötlemine ja kaitse

1. Liikmesriigid ja komisjon koguvad isikuandmeid vastavalt artikli 67 lõikes 1 sätestatud eesmärkidele. Liikmesriigid ei töötle kõnealuseid andmeid viisil, mis on nimetatud eesmärkidega vastuolus.

2. Isikuandmete töötlemisel artikli 67 lõikes 1 osutatud seire ja hindamise eesmärgil andmed muudetakse anonüümseks ja neid töödeldakse üksnes koondatud kujul.

3. Isikuandmeid töödeldakse kooskõlas direktiiviga 95/46/EÜ ja määrusega (EÜ) nr 45/2001. Eelkõige ei säilitata selliseid andmeid andmesubjektide identifitseerimist võimaldaval kujul kauem, kui on vajalik andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärgi täitmiseks, võttes arvesse kohaldatavas siseriiklikus ja liidu õiguses sätestatud minimaalseid andmete säilitamise tähtaegu.

4. Liikmesriigid teavitavad andmesubjekte, et nende isikuandmeid võidakse töödelda liikmesriikide ja liidu asutustes vastavalt lõikele 1 ning et neil on sellega seoses vastavalt direktiivis 95/46/EÜ ja määruses (EÜ) nr 45/2001 sätestatud õigused.

5. Käesoleva artikli suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 1306/2013 artikleid 111–114.

Artikkel 69

Eriprobleemide lahendamise meetmed

1. Et lahendada eriprobleeme, võtab komisjon vastu rakendusaktid, mis on vajalikud ja põhjendatud eriolukorras. Sellised rakendusaktid võivad käesoleva määruse sätestest kõrvale kalduda sellises ulatuses ja sellise aja jooksul, mis on hädavajalik. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 71 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu, et lahendada eriprobleeme, tagades samal ajal otsetoetuste süsteemi järjepidevuse eriolukorras, võtab komisjon kooskõlas artikli 71 lõikes 3 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.

3. Lõike 1 või 2 kohaselt võetud meetmed kehtivad kuni 12 kuud. Kui selle aja möödudes ei ole neis lõigetes osutatud eriprobleeme lahendatud, võib komisjon esitada asjakohased seadusandlikud ettepanekud püsiva lahenduse saavutamiseks.

4. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu igast lõike 1 või 2 kohaselt võetud meetmest kahe tööpäeva jooksul alates selle võtmisest.

2. PEATÜKK

Volituste delegeerimine ja rakendussätted

Artikkel 70

Delegeerimine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklis 2, artikli 4 lõikes 3, artikli 6 lõikes 3, artikli 7 lõikes 3, artikli 8 lõikes 3, artikli 9 lõikes 5, artikli 20 lõikes 6, artiklis 35, artikli 36 lõikes 6, artikli 39 lõikes 3, artikli 43 lõikes 12, artikli 44 lõikes 5, artikli 45 lõigetes 5 ja 6, artikli 46 lõikes 9, artikli 50 lõikes 11, artikli 52 lõikes 9, artikli 57 lõikes 3, artikli 58 lõikes 5, artikli 59 lõikes 3, artikli 64 lõikes 5, artikli 67 lõigetes 1 ja 2 ning artiklis 73 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile seitsmeks aastaks alates 1. jaanuarist 2014. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne seitsmeaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament või nõukogu võivad artiklis 2, artikli 4 lõikes 3, artikli 6 lõikes 3, artikli 7 lõikes 3, artikli 8 lõikes 3, artikli 9 lõikes 5, artikli 20 lõikes 6, artiklis 35, artikli 36 lõikes 6, artikli 39 lõikes 3, artikli 43 lõikes 12, artikli 44 lõikes 5, artikli 45 lõigetes 5 ja 6, artikli 46 lõikes 9, artikli 50 lõikes 11, artikli 52 lõikes 9, artikli 57 lõikes 3, artikli 58 lõikes 5, artikli 59 lõikes 3, artikli 64 lõikes 5, artikli 67 lõigetes 1 ja 2 ning artiklis 73 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 2, artikli 4 lõike 3, artikli 6 lõike 3, artikli 7 lõike 3, artikli 8 lõike 3, artikli 9 lõike 5, artikli 20 lõike 6, artikli 35, artikli 36 lõike 6, artikli 39 lõike 3, artikli 43 lõike 12, artikli 44 lõike 5, artikli 45 lõigete 5 ja 6, artikli 46 lõike 9, artikli 50 lõike 11, artikli 52 lõike 9, artikli 57 lõike 3, artikli 58 lõike 5, artikli 59 lõike 3, artikli 64 lõike 5, artikli 67 lõigete 1 ja 2 ning artikli 73 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavastegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 71

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab otsetoetuste komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikli 24 lõikes 11, artikli 31 lõikes 2 ja artikli 67 lõikes 3 osutatud aktide puhul, kui komitee arvamust ei esita, ei võta

komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes artikliga 5.

3. PEATÜKK

Ülemineku- ja lõppsätted

Artikkel 72

Kehtetuks tunnistamine

1. Määrus (EÜ) nr 637/2008 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

Seda kohaldatakse siiski kuni 31. detsembrini 2017 liikmesriikides, kes kasutasid kõnealuse määruse artikli 4 lõike 1 teises lõigus sätestatud võimalust.

2. Määrus (EÜ) nr 73/2009 tunnistatakse kehtetuks.

Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, käsitatakse viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele viidetena käesolevale määrusele või määrusele (EL) nr 1306/2013 ning neid loetakse vastavalt käesoleva määruse XI lisas esitatud vastavustabelile.

3. Käesolevas määruses esitatud viiteid määrusele (EÜ) nr 73/2009 ja määrusele (EÜ) nr 1782/2003 käsitatakse viidetena kõnealuste määruste sellisel kujul, nagu need olid jõus enne nende kehtetuks tunnistamist.

Artikkel 73

Üleminekueskirjad

Selleks et tagada sujuv üleminek määrusega (EÜ) nr 73/2009 kehtestatud korraldustega käesoleva määrusega sätestatavale korrale, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte seoses vajalike meetmetega, et kaitsta põllumajandustootjate omandatud õigusi ja õiguspäraseid ootusi.

Artikkel 74

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2015.

Artiklit 8, artikli 9 lõiget 6, artikli 11 lõiget 6, artiklit 14, artiklit 16, artikli 21 lõikeid 2 ja 3, artikli 22 lõiget 2, artikli 23 lõike 1 esimest lõiku, artikli 23 lõiget 6, artikli 24 lõiget 10, artiklit 29, artikli 36 lõike 1 esimest lõiku, artikli 41 lõiget 1, artikli 42 lõiget 1, artikli 43 lõikeid 2 ja 13, artikli 45 lõike 2 neljandat lõiku, artikli 46 lõikeid 2 ja 8, artikli 49 lõiget 1, artikli 51 lõiget 1, artiklit 53, artiklit 54, artikli 66 lõiget 1, artiklit 67 ja artiklit 70 ning artikli 72 lõiget 1 kohaldatakse siiski alates käesoleva määruse jõustumisest.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. JUKNA

I LISA

Toetuskavade loetelu

Sektor	Õiguslik alus	Märkused
Põhitoetuskava	Käesoleva määruse III jaotise 1. peatüki 1, 2. ja 3. ja 5. jagu	Tootmiskohustusega sidumata toetus
Ühtse pindalatoetuse kava	Käesoleva määruse artikkel 36	Tootmiskohustusega sidumata toetus
Ümberjaotav toetus	Käesoleva määruse III jaotise 2. peatükk	Tootmiskohustusega sidumata toetus
Kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandus-tavade toetus	Käesoleva määruse III jaotise 3. peatükk	Tootmiskohustusega sidumata toetus
Looduslikust eripärast tingitud piirangutega alade toetus	Käesoleva määruse III jaotise 4. peatükk	Tootmiskohustusega sidumata toetus
Noorte põllumajandus-tootjate toetus	Käesoleva määruse III jaotise 5. peatükk	Tootmiskohustusega sidumata toetus
Vabatahtlik tootmis-kohustusega seotud toetus	Käesoleva määruse IV jaotise 1. peatükk	
Puuvilla eritoetus	Käesoleva määruse IV jaotise 2. peatükk	Pindalatoetus
Väikepõllumajandustootjate toetus	Käesoleva määruse V jaotis	Tootmiskohustusega sidumata toetus
Posei	Määruse (EL) nr 228/2013 IV peatükk	Programmides kehtestatud meetmete kohased otsetoetused
Egeuse mere saared	Määruse (EL) nr 229/2013 IV peatükk	Programmides kehtestatud meetmete kohased otsetoetused

II LISA

Artiklis 6 osutatud riiklikud ülemmäärad

(tuhandetes eurodes)

Kalendriaasta	2015	2016	2017	2018	2019 ja järgnev aasta
Belgia	536 076	528 124	520 170	512 718	505 266
Bulgaaria	721 251	792 449	793 226	794 759	796 292
Tšehhi Vabariik	874 484	873 671	872 830	872 819	872 809
Taani	916 580	907 108	897 625	889 004	880 384
Saksamaa	5 144 264	5 110 446	5 076 522	5 047 458	5 018 395
Eesti	121 870	133 701	145 504	157 435	169 366
Iirimaa	1 215 003	1 213 470	1 211 899	1 211 482	1 211 066
Kreeka	2 039 122	2 015 116	1 991 083	1 969 129	1 947 177
Hispaania	4 842 658	4 851 682	4 866 665	4 880 049	4 893 433
Prantsusmaa	7 553 677	7 521 123	7 488 380	7 462 790	7 437 200
Horvaatia (*)	130 550	149 200	186 500	223 800	261 100
Itaalia	3 902 039	3 850 805	3 799 540	3 751 937	3 704 337
Küpros	50 784	50 225	49 666	49 155	48 643
Läti	195 649	222 363	249 020	275 887	302 754
Leedu	417 890	442 510	467 070	492 049	517 028
Luksemburg	33 603	33 545	33 486	33 459	33 431
Ungari	1 271 593	1 270 410	1 269 187	1 269 172	1 269 158
Malta	5 127	5 015	4 904	4 797	4 689
Madalmaad	780 815	768 340	755 862	744 116	732 370
Austria	693 065	692 421	691 754	691 746	691 738
Poola	2 987 267	3 004 501	3 021 602	3 041 560	3 061 518
Portugal	565 816	573 954	582 057	590 706	599 355
Rumeenia	1 629 889	1 813 795	1 842 446	1 872 821	1 903 195
Sloveenia	137 987	136 997	136 003	135 141	134 278
Slovakkia	380 680	383 938	387 177	390 781	394 385
Soome	523 333	523 422	523 493	524 062	524 631
Rootsi	696 890	697 295	697 678	698 723	699 768
Ühend-kuningriik	3 555 915	3 563 262	3 570 477	3 581 080	3 591 683

(*) Horvaatia puhul on 2020. kalendriaasta riiklik ülemmäär 298 400 000 eurot, 2021. kalendriaasta riiklik ülemmäär on 335 700 000 eurot ning 2022. kalendriaasta riiklik ülemmäär on 373 000 000 eurot.

III LISA

Artiklis 7 osutatud netoülemmäärad

(miljonites eurodes)

Kalendriaasta	2015	2016	2017	2018	2019 ja järgnev aasta
Belgia	536,1	528,1	520,2	512,7	505,3
Bulgaaria	723,6	795,1	795,8	797,4	798,9
Tšehhi Vabariik	874,5	873,7	872,8	872,8	872,8
Taani	916,6	907,1	897,6	889,0	880,4
Saksamaa	5 144,3	5 110,4	5 076,5	5 047,5	5 018,4
Eesti	121,9	133,7	145,5	157,4	169,4
Iirimaa	1 215,0	1 213,5	1 211,9	1 211,5	1 211,1
Kreeka	2 227,0	2 203,0	2 178,9	2 157,0	2 135,0
Hispaania	4 903,6	4 912,6	4 927,6	4 941,0	4 954,4
Prantsusmaa	7 553,7	7 521,1	7 488,4	7 462,8	7 437,2
Horvaatia (*)	130,6	149,2	186,5	223,8	261,1
Itaalia	3 902,0	3 850,8	3 799,5	3 751,9	3 704,3
Küpros	50,8	50,2	49,7	49,2	48,6
Läti	195,6	222,4	249,0	275,9	302,8
Leedu	417,9	442,5	467,1	492,0	517,0
Luksemburg	33,6	33,5	33,5	33,5	33,4
Ungari	1 271,6	1 270,4	1 269,2	1 269,2	1 269,2
Malta	5,1	5,0	4,9	4,8	4,7
Madalmaad	780,8	768,3	755,9	744,1	732,4
Austria	693,1	692,4	691,8	691,7	691,7
Poola	2 987,3	3 004,5	3 021,6	3 041,6	3 061,5
Portugal	566,0	574,1	582,2	590,9	599,5
Rumeenia	1 629,9	1 813,8	1 842,4	1 872,8	1 903,2
Sloveenia	138,0	137,0	136,0	135,1	134,3
Slovakkia	380,7	383,9	387,2	390,8	394,4
Soome	523,3	523,4	523,5	524,1	524,6
Rootsi	696,9	697,3	697,7	698,7	699,8
Ühend-kuningriik	3 555,9	3 563,3	3 570,5	3 581,1	3 591,7

(*) Horvaatia puhul on 2020. kalendriaasta netoülemmäär 298 400 000 eurot, 2021. kalendriaasta riiklik ülemmäär on 335 700 000 eurot ning 2022. kalendriaasta riiklik ülemmäär on 373 000 000 eurot.

IV LISA

Artikli 10 lõikes 2 osutatud künniste kohandamise piirid

Liikmesriik	Künnise piir eurodes (artikli 10 lõike 1 punkt a)	Künnise piir hektarites (artikli 10 lõike 1 punkt b)
Belgia	400	2
Bulgaaria	200	0,5
Tšehhi Vabariik	200	5
Taani	300	5
Saksamaa	300	4
Eesti	100	3
Iirimaa	200	3
Kreeka	400	0,4
Hispaania	300	2
Prantsusmaa	300	4
Horvaatia	100	1
Itaalia	400	0,5
Küpros	300	0,3
Läti	100	1
Leedu	100	1
Luksemburg	300	4
Ungari	200	0,3
Malta	500	0,1
Madalmaad	500	2
Austria	200	2
Poola	200	0,5
Portugal	200	0,3
Rumeenia	200	0,3
Sloveenia	300	0,3
Slovakkia	200	2
Soome	200	3
Rootsi	200	4
Ühendkuningriik	200	5

V LISA

Bulgaaria ja Rumeenia suhtes kohaldatavad artiklites 10, 16 ja 18 osutatud finantssätted

- A. Summad artikli 10 lõike 1 punkti a kohaldamiseks ja artiklis 16 osutatud toetuste riiklike ülemmäärade arvutamiseks 2015. aastal:

Bulgaaria: 790 909 000 eurot

Rumeenia: 1 783 426 000 eurot

- B. Täiendavate riiklike otsetoetuste kogusumma 2015. aastal lisaks artikli 18 lõikes 1 osutatud põhitoetuskavale:

Bulgaaria: 69 657 000 eurot

Rumeenia: 153 536 000 eurot

- C. Täiendavate riiklike otsetoetuste kogusumma 2015. aastal lisaks artikli 18 lõikes 2 osutatud puuvilla eritoetuskavale:

Bulgaaria: 258 952 eurot

VI LISA

Horvaatia suhtes kohaldatavad artiklites 10 ja 19 osutatud finantssätted

A. Summa artikli 10 lõike 1 punkti a kohaldamiseks:

373 000 000 eurot

B. Täiendavate riiklike otsetoetuste kogusummad vastavalt artikli 19 lõikele 3:

(tuhandetes eurodes)

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
242 450	223 800	186 500	149 200	111 900	74 600	37 300

VII LISA

Maksimumsummad, mis lisatakse II lisa sätestatud summadele vastavalt artikli 20 lõikele 2*(tuhandetes eurodes)*

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
3 360	3 840	4 800	5 760	6 720	7 680	8 640	9 600

VIII LISA

Artikli 41 lõikes 4 osutatud põllumajandusliku majapidamise keskmine suurus

Liikmesriik	Põllumajandusliku majapidamise keskmine suurus (hektarites)
Belgia	29
Bulgaaria	6
Tšehhi Vabariik	89
Taani	60
Saksamaa	46
Eesti	39
Iirimaa	32
Kreeka	5
Hispaania	24
Prantsusmaa	52
Horvaatia	5,9
Itaalia	8
Küpros	4
Läti	16
Leedu	12
Luksemburg	57
Ungari	7
Malta	1
Madalmaad	25
Austria	19
Poola	6
Portugal	13
Rumeenia	3
Sloveenia	6
Slovakkia	28
Soome	34
Rootsi	43
Ühendkuningriik	54

IX LISA

Artikli 43 lõikes 3 osutatud samaväärsete tavade loetelu

I. Põllumajanduskultuuride mitmekesistamisega samaväärsed tavad:

1) Põllumajanduskultuuride mitmekesistamine

Nõue: kasvatatakse vähemalt kolme põllumajanduskultuuri, peamine põllumajanduskultuur katab maksimaalselt 75 % maa-alast, ning täidetud on üks või enam järgmistest tingimustest:

- kasvatatakse vähemalt nelja põllumajanduskultuuri;
- kohaldatakse madalamaid maksimaalseid künniseid;
- kasutatakse asjakohasemat põllumajanduskultuuride valikut, näiteks liblikõielised kultuurid, valgurikkad kultuurid, kultuurid, mis ei vaja niisutamist või pestitsiidide kasutamist, nagu on asjakohane;
- põllumajanduskultuuride hulgas on vanade, traditsiooniliste või ohustatud põllumajanduskultuuride kohalikke sorte (vähemalt 5 % maa-alast, kus kasutatakse külvikorra süsteemi).

2) Külvikord

Nõue: kasvatatakse vähemalt kolme põllumajanduskultuuri, peamine põllumajanduskultuur katab maksimaalselt 75 % maa-alast, ning täidetud on üks või enam järgmistest tingimustest:

- järgitakse keskkonna seisukohast kasulikumat põllumajanduskultuuride ja/või kesa mitmeaastast vaheldust;
- kasvatatakse vähemalt nelja põllumajanduskultuuri.

3) Talvine pinnakate (*)

4) Püüdekultuurid (*)

II. Püsirohuma sailitamisega samaväärsed tavad:

1) Rohumaade või karjamaade majandamine

Nõue: püsirohuma sailitamine ning täidetud on üks või enam järgmistest tingimustest:

- koristamise kord või asjakohane niitmine (kuupäevad, meetodid, piirangud);
- maastikuelementide säilitamine püsirohumaal ja võserike tõrje;
- kindlaksmääratud rohhtaime sordid ja/või seemnete külvamise kord uuendamisel sõltuvalt rohuma liigist (kusjuures ei hävitata kõrge loodusliku väärtusega ala);
- rohhtaime või heina koristamine;
- järskude nõlvade asjakohane majandamine;
- väetiste kasutamise kord;
- pestitsiididega seotud piirangud.

2) Ekstensiivsed karjakasvatussüsteemid

Nõue: püsirohuma sailitamine ning täidetud on üks või enam järgmistest tingimustest:

- ekstensiivne karjakasvatus (ajastus, maksimaalne loomkoormus);

(*) Tavad, mille suhtes kohaldatakse artikli 43 lõike 12 punktis c osutatud arvutust.

- lambakasvatus või karjatamine mägedes;
- kohalike või traditsiooniliste tõugude kasutamine karjamaal karjatamiseks.

III. Ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-alaga samaväärsed tavad:

Nõue: järgitakse mis tahes järgmist tava vähemalt artikli 46 lõike 1 kohaselt kindlaks määratud protsentuaalsel osal põllumaast:

- 1) maa tootmisest kõrvale jätmine ökoloogilistel põhjustel;
- 2) puhversoonide loomine kõrge loodusliku väärtusega aladel, Natura 2000 või muude elurikkuse kaitse alade loomine, sealhulgas hekkide ja vooluveekogude ääres;
- 3) kultiveerimata puhverribade ja põlluservade majandamine (koristamise kord, kohalikud või kindlaksmääratud rohhtaime sordid ja/või seemnete külvamise kord, kohalike sortide seemnete uuesti külvamine, ei kasutata pestitsiide, ei kõrvaldata sõnnikut ja/või mineraalväetisi), ei niisutata, ei kaeta mulda.
- 4) piiride, põlluservade ribade ja maalappide majandamine eluslooduse või konkreetse fauna huvides (rohuga kaetud piir, pesade kaitse, metsalilled ribad, kohalikud seemnesegud, koristamata põllumajanduskultuurid);
- 5) maastikuelementide (puud, hekid, kaldavööndi puittaimestik, kivimüürid (terrassid), kraavid, tiigid) majandamine (kärpimine, trimmimine, kuupäevad, meetodid, taastamine);
- 6) turvastunud või märgade põllumaade rohuga kaetuna hoidmine (kasutamata väetisi ja taimekaitsevahendeid);
- 7) tootmine põllumaal väetist (mineraalväetis ja sõnnik) ja taimekaitsevahendeid kasutamata, niisutamata ja külvamata sama põllumajanduskultuuri kahel järjestikusel aastal samasse kohta (*);
- 8) põllumaa muutmine ekstensiivse kasutusega püsirohumaaks.

X LISA

Artikli 46 lõikes 3 osutatud Ümberarvestus- ja Kaalutegurid

Omadused	Ümberarvestus- tegur	Kaalutegur	Ökoloogilise kasutus-eesmärgiga maa-ala
Kesa			
Terrassid			
Maastikuelemendid			
Puhverribad			
Agrometsanduse hektarid			
Piki metsa serva kulgevate toetuskõlblike hektarite ribad			
Lühikese raieringiga madalmetsa alad			
Artikli 32 lõike 2 punkti b alapunktis ii osutatud metsastatud alad			
Vahekultuuride või taimkattega alad			
Lämmastikku siduvate kultuuridega alad			

XI LISA

Vastavustabel
osutatud artikli 72 lõikes 2

Määrus (EÜ) nr 73/2009	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 1	Artikkel 1	—
Artikkel 2	Artikkel 4	—
Artikkel 3	Artikkel 5	—
Artikli 4 lõige 1	—	Artikkel 91
Artikli 4 lõige 2	—	Artikkel 95
Artikkel 5	—	Artikkel 93
Artikli 6 lõige 1	—	Artikkel 94
Artikli 6 lõige 2	—	—
Artikkel 7	—	—
Artikkel 8	Artikkel 7	—
Artikkel 9	—	—
Artikkel 10	—	—
Artikkel 10a	—	—
Artikkel 10b	—	—
Artikkel 10c	—	—
Artikkel 10d	—	—
Artikkel 11	Artikkel 8	Artikli 26 lõiked 1 ja 2
Artikli 11 lõige 3	Artikli 8 lõige 2	—
Artikkel 11a	Artikli 8 lõige 3	—
Artikli 12 lõiked 1 ja 2	—	Artikkel 12
Artikli 12 lõige 3	—	Artikkel 14
Artikli 12 lõige 4	—	—
Artikkel 13	—	Artikli 13 lõige 2
Artikkel 14	—	Artikkel 67
Artikkel 15	—	Artikli 68 lõiked 1 ja 2
Artikkel 16	—	Artikkel 69
Artikkel 17	—	Artikkel 70
Artikkel 18	—	Artikkel 71
Artikkel 19	—	Artikkel 72

Määrus (EÜ) nr 73/2009	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 20	—	Artikli 74 lõiked 1, 2 ja 3
Artikkel 21	—	Artikli 74 lõige 4
Artikkel 22	—	Artikkel 96
Artikkel 23	—	Artikkel 97
Artikkel 24	—	Artikkel 99
Artikkel 25	—	Artikkel 100
Artikkel 26	—	Artikkel 61
Artikli 27 lõige 1	—	Artikli 102 lõige 3
Artikli 27 lõige 2	—	Artikkel 47
Artikli 27 lõige 3	—	Artikli 68 lõige 3
Artikli 28 lõige 1	Artikkel 10	—
Artikli 28 lõige 2	Artikli 9 lõige 3	—
Artikli 28 lõige 3	Artikli 31 lõike 1 punkti a alapunktid i ja ii	—
Artikkel 29	—	Artikkel 75
Artikkel 30	—	Artikkel 60
Artikkel 31	—	Artikli 2 lõige 2
Artikkel 32	Artikkel 15	—
Artikkel 33	—	—
Artikli 34 lõige 2	Artikli 32 lõiked 2 ja 4	—
Artikkel 35	Artikkel 33	—
Artikkel 36	—	—
Artikkel 37	Artikkel 12	—
Artikkel 38	—	—
Artikli 39 lõige 1	Artikli 32 lõige 6	—
Artikli 39 lõige 2	Artikli 35 lõige 3	—
Artikli 40 lõige 1	Artikli 6 lõige 1	—
Artikli 41 lõige 1	Artikli 30 lõige 1	—
Artikli 41 lõige 2	Artikli 30 lõiked 3 ja 6	—
Artikli 41 lõige 3	Artikli 30 lõigete 3 ja 7 punkt a	—
Artikli 41 lõige 4	—	—
Artikli 41 lõige 5	Artikli 30 lõige 10	—
Artikli 41 lõige 6	—	—
Artikkel 42	Artikli 31 lõike 1 punkt b	—
Artikli 43 lõige 1	Artikli 34 lõiked 1, 2 ja 3	—

Määrus (EÜ) nr 73/2009	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikli 43 lõige 2	—	—
Artikli 43 lõige 3	Artikli 34 lõige 4	—
Artikkel 44	—	—
Artikkel 45	—	—
Artikkel 46	—	—
Artikkel 47	—	—
Artikkel 48	—	—
Artikkel 49	—	—
Artikkel 50	—	—
Artikkel 51	—	—
Artikkel 52	—	—
Artikkel 53	—	—
Artikkel 54	—	—
Artikkel 55	—	—
Artikkel 56	—	—
Artikkel 57	—	—
Artikkel 57a	Artikkel 20 ja VII lisa	—
Artikkel 58	—	—
Artikkel 59	—	—
Artikkel 60	—	—
Artikkel 61	—	—
Artikkel 62	—	—
Artikkel 63	—	—
Artikkel 64	—	—
Artikkel 65	—	—
Artikkel 66	—	—
Artikkel 67	—	—
Artikkel 68	—	—
Artikkel 69	—	—
Artikkel 70	—	—
Artikkel 71	—	—
Artikkel 72	—	—
Artikkel 73	—	—
Artikkel 74	—	—

Määrus (EÜ) nr 73/2009	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 75	—	—
Artikkel 76	—	—
Artikkel 77	—	—
Artikkel 78	—	—
Artikkel 79	—	—
Artikkel 80	—	—
Artikkel 81	—	—
Artikkel 82	—	—
Artikkel 83	—	—
Artikkel 84	—	—
Artikkel 85	—	—
Artikkel 86	—	—
Artikkel 87	—	—
Artikkel 88	Artikkel 56	—
Artikkel 89	Artikkel 57	—
Artikkel 90	Artikkel 58	—
Artikkel 91	Artikkel 59	—
Artikkel 92	Artikkel 60	—
Artikkel 93	—	—
Artikkel 94	—	—
Artikkel 95	—	—
Artikkel 96	—	—
Artikkel 97	—	—
Artikkel 98	—	—
Artikkel 99	—	—
Artikkel 100	—	—
Artikkel 101	—	—
Artikkel 102	—	—
Artikkel 103	—	—
Artikkel 104	—	—
Artikkel 105	—	—
Artikkel 106	—	—
Artikkel 107	—	—
Artikkel 108	—	—

Määrus (EÜ) nr 73/2009	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 109	—	—
Artikkel 110	—	—
Artikkel 111	—	—
Artikkel 112	—	—
Artikkel 113	—	—
Artikkel 114	—	—
Artikkel 115	—	—
Artikkel 116	—	—
Artikkel 117	—	—
Artikkel 118	—	—
Artikkel 119	—	—
Artikkel 120	—	—
Artikkel 121	Artiklid 16 ja 17	—
Artikkel 121a	—	Artikli 98 teine lõik
Artikkel 122	—	—
Artikkel 123	—	—
Artikli 124 lõiked 1–5, 7 ja 8	—	—
Artikli 124 lõige 6	—	Artikli 98 esimene lõik
Artikkel 125	—	—
Artikkel 126	—	—
Artikkel 127	—	—
Artikkel 128	—	—
Artikkel 129	—	—
Artikkel 130	—	—
Artikkel 131	—	—
Artikkel 132	Artiklid 18 ja 19	—
Artikkel 133	—	—
Artikkel 133a	Artikkel 37	—
Artikkel 134 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 135 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 136	—	—
Artikkel 137	—	—
Artikkel 138	Artikkel 3	—
Artikkel 139	Artikkel 13	—
Artikkel 140	Artikkel 67	—

Määrus (EÜ) nr 73/2009	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 141	Artikkel 71	—
Artikli 142 punktid a–q ja s	Artikkel 70	—
Artikli 142 punkt r	Artikkel 69	—
Artikkel 143	—	—
Artikkel 144	—	—
Artikkel 145	—	—
Artikkel 146	Artikkel 72	—
Artikkel 146a	—	—
Artikkel 147	Artikkel 73	—
Artikkel 148	—	—
Artikkel 149	Artikkel 74	—
I lisa	I lisa	—
II lisa	—	II lisa
III lisa	—	II lisa
IV lisa	III lisa	—
V lisa	—	—
VI lisa	—	—
VII lisa	IV lisa	—
VIII lisa	II lisa	—
IX lisa	—	—
X lisa	—	—
XI lisa	—	—
XII lisa	—	—
XIII lisa	—	—
XIV lisa	—	—
XV lisa	—	—
XVI lisa	—	—
XVII lisa	—	—
XVIIa lisa	—	—

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1308/2013,

17. detsember 2013,

millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 42 esimest lõiku ja artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse kontrollikoja arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽²⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽³⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽⁴⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Komisjoni teatises Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks: toidu, loodusvarade ja territooriumiga seotud tulevikuprobleemide lahendamine” on esitatud ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) võimalikud probleemid, eesmärgid ja suundumused pärast 2013. aastat. Võttes arvesse arutelu kõnealuse teatise üle, tuleks ÜPPd reformida jõustumisega alates 1. jaanuarist 2014. Kõnealune reform peaks hõlmama kõiki ÜPP peamisi vahendeid, sealhulgas nõukogu määrust (EÜ) nr 1234/2007 ⁽⁵⁾. Arvestades reformi ulatust, on asjakohane tunnistada kõnealune määrus kehtetuks ja asendada see põllumajandustoodete turgude ühist korraldust käsitleva uue määrusega. Võimaluse korral peaks reform ühtlustama, tõhustama ja lihtsustama eelkõige ka selliseid sätteid,

mis hõlmavad rohkem kui ühte põllumajandussektorit, sealhulgas tagades, et komisjon võib delegeeritud õigusaktidega võtta vastu meetmete mitteolemuslikke osi.

(2) Käesolev määrus peaks sisaldama kõiki põllumajandustoodete ühise turukorralduse põhielemente.

(3) Käesolevat määrust tuleks kohaldada kõigi Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) ja Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) (koos „aluslepingud”) I lisas loetletud põllumajandustoodete suhtes, et tagada kõigi selliste toodete ühine turukorraldus, nagu on nõutud ELi toimimise lepingu artikli 40 lõikes 1.

(4) Tuleks selgitada, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ⁽⁶⁾ ning selle alusel vastu võetud sätteid tuleks põhimõtteliselt kohaldada käesolevas määruses sätestatud meetmete suhtes. Eelkõige on määruses (EL) nr 1306/2013 kehtestatud sätteid, millega tagatakse ÜPPd käsitlevates sätetes sisalduvate kohustuste täitmine, sh kontrollid ning nõuetele mittevastavuse korral kohaldatavad haldusmeetmed ja -karistused ning eeskirjad seoses tagatiste esitamise ja vabastamise ning alusetult makstud summade tagasimaksimisega.

(5) Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 43 lõikele 3 võtab nõukogu vastu meetmed hindade ja maksude, toetuste ja koguseliste piirangute kehtestamise kohta. Selguse huvides tuleks ELi toimimise lepingu artikli 43 lõike 3 kohaldamisel käesolevas määruses sõnaselgelt osutada asjaolule, et nõukogu võtab meetmed, tuginedes kõnealusele õiguslikule alusele.

(6) Komisjonil peaks olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et täendada või muuta käesoleva määruse teatavaid vähemolulisi osi. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning nõuetekohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

⁽¹⁾ 8. märtsi 2012. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽²⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 116, ja ELT C 44, 15.2.2013, lk 158.

⁽³⁾ ELT C 225, 27.7.2012, lk 174.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi 20. novembri 2013. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata)

⁽⁵⁾ Nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus) (ELT L 299, 16.11.2007, lk 1).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, juhtimise ja järelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 549).

- (7) Käesolevas määruses tuleks sätestada mõned teatavaid sektoreid puudutavad mõisted. Riisisektori eripära arvessevõtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse riisisektorit puudutavaid mõisteid niivõrd, kui see on vajalik nende ajakohastamiseks turu arengut silmas pidades.
- (8) Käesolevas määruses osutatakse kombineeritud nomenklatuuri rubriikide ja alamrubriikide tootekirjeldustele ja viidetele. Muudatused ühise tollitariifistiku nomenklatuuris võivad tingida vajaduse käesolevat määrust vastavalt tehniliselt kohandada. Kõnealuste muudatuste arvessevõtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et teha vajalikud tehnilised kohandused. Lihtsuse ja selguse huvides tuleks nõukogu määrus (EMÜ) nr 234/79⁽¹⁾, millega praegu on ette nähtud selline õigus, tunnistada kehtetuks ning vastav õigus tuleks ette näha käesolevas määruses.
- (9) Teravilja, riisi, suhkru, kuivsooda, seemnete, veini, oliiviõli ja lauaoliivide, lina ja kanepi, puu- ja köögivilja, töödeldud puu- ja köögivilja, banaanide, piima ja piimatoodete ning siidiusside puhul tuleks kehtestada turustusaastad, mis on võimaluse korral kohandatud nende toodete vastavatele bioloogilistele tootmistsüklitele.
- (10) Turgude stabiliseerimiseks ja põllumajandusega tegelevale rahvastikuosale rahuldava elatustaseme tagamiseks on eri sektorites välja töötatud turutoetuse diferentseeritud süsteem ja kasutusele võetud otsetoetuskavad, milles võetakse ühest küljest arvesse iga sektori vajadusi, teisalt aga eri sektorite omavahelist sõltuvust. Neid meetmeid rakendatakse riikliku sekkumise või eraladustamistoetuse maksmise vormis. Jätakuvalt on vaja säilitada turutoetusmeetmed, samal ajal neid tõhustades ja lihtsustades.
- (11) Tuleks kehtestada liidu klassifitseerimis-, identifitseerimis- ja esitlemisskaalad rümpade jaoks veise- ja vasikalih-, sealih-, lamba- ja kitselihasektoris nende sektorite hindade registreerimise ja turusekkumise meetmete kohaldamise eesmärgil. Peale selle järgivad sellised liidu skaalad turu läbipaistvuse parandamise eesmärki.
- (12) Selguse ja läbipaistvuse huvides tuleks riiklikku sekkumist käsitlevad sätted allutada ühisele struktuurile, säilitades samas igas sektoris järgitava poliitika. Selleks on asjakohane eristada võrdluskünniseid ja sekkumishindu ning määratleda viimati nimetatud hind. Eelkõige on sealjuures oluline selgitada, et üksnes riikliku sekkumise jaoks kehtestatud sekkumishinnad vastavad WTO põllumajanduslepingu 3. lisa 8. punkti esimeses lauses osutatud kohaldatavatele jäikadele hindadele (st turuhinna toetus). Sellega seoses tuleks mõista, et turusekkumine võib olla nii riikliku sekkumise kui ka sekkumise muude vormidena, mille puhul ei kasutata varem kehtestatud hinna avaldamist.
- (13) Iga asjaomase sektori varasemate ühiste turukorralduste (ÜTKd) kohaseid tavasid ja kogemusi silmas pidades, peaks riikliku sekkumise süsteem olema vajaduse korral avatud aasta teatavatel perioodidel ning seda tuleks avada kõnealuse perioodi jooksul pidevalt või sõltuvalt turuhindadest.
- (14) Riikliku sekkumise hind peaks koosnema mõnede toodete teatavate koguste puhul kindlaksmääratud hinnast ning varasemate ÜTKde kohaseid tavasid ja kogemusi kajastavatel muudel juhtudel peaks see sõltuma pakkumismenetlusest.
- (15) Käesolevas määruses tuleks sätestada riikliku sekkumise käigus ostetud toodete müümise võimalus. Sellised meetmed tuleks võtta viisil, mis väldib turuhäireid ning tagab võrdse juurdepääsu kaupadele ja ostjate võrdse kohtlemise.
- (16) Olemasoleva, ÜPP kohaselt vastu võetud liidus enim puudust kannatavatele isikutele toiduabi jaotamise kava suhtes tuleks kohaldada eraldi määrust, mis võetakse vastu kõnealuse kava sotsiaalse ühtekuuluvuse eesmärkide kajastamiseks. Käesolevas määruses tuleks siiski näha ette sätteid, millega lubada riiklikes sekkumisvarudes hoitavate põllumajandustoodete realiseerimist, et neid saaks kasutada kõnealuse kava raames.
- (17) Turu tasakaalustamise ja turuhindade stabiliseerimise eesmärgi saavutamiseks võib olla vaja anda eraladustamistoetust teatavate põllumajandustoodete puhul. Turu läbipaistvuse tagamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et sätestada tingimused, mille kohaselt võib otsustada anda eraladustamistoetust, võttes arvesse turuolukorda.
- (18) Selleks et tagada, et tooted, mis on kokku ostetud riikliku sekkumise raames või mille suhtes antakse eraladustamistoetust, oleksid pikaajalise ladustamise jaoks sobivad ning veatu ja turustatava kvaliteediga ning selleks, et võtta riikliku sekkumise ja eraladustamise kulutasuvuse tagamise eesmärgil arvesse eri sektorite eripära, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega lisaks käesolevas määruses sätestatud nõuetele

⁽¹⁾ Nõukogu 5. veebruari 1979. aasta määrus (EMÜ) nr 234/79 põllumajandustoodete ühise tollitariifistiku nomenklatuuri kohandamise korra kohta (EÜT L 34, 9.2.1979, lk 2).

- sätetatakse nõuded ja tingimused, millele kõnealused tooted peavad oma kvaliteedi ja rahastamiskõlblikkuse poolest vastama.
- (19) Teravilja- ja koorimata riisi sektorite eripära arvessevõtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse kvaliteedikriteeriumid nimetatud põllumajandustoodete kokkuostuks ja müügiks.
- (20) Selleks et tagada asjakohane ladustamismaht ning riikliku sekkumise süsteemi tõhusus seoses kulutasuvuse, jaotamise ja ettevõtjate juurdepääsuga ning selleks, et säilitada riikliku sekkumise raames kokku ostetud toodete kvaliteet nende müümiseks ladustamisperioodi lõpus, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte nõuete kohta, mida tuleb järgida ladustuskohtades kõikide toodete puhul, mille suhtes kohaldatakse riiklikku sekkumist, ning eeskirjade kohta, milles käsitletakse toodete ladustamist sellises liikmesriigis ja väljaspool seda liikmesriiki, kes vastutab toodete ja nende töötlemise eest seoses tollimaksude ning muude vastavalt ühisele põllumajanduspoliitikale eraldatavate või sissenõutavate summadega.
- (21) Selleks et tagada eraladustamise puhul soovitud tulemus turul, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte eeskirjade ja tingimuste kohta, mida kohaldatakse, kui lepingulise ladustusaja jooksul ladustatav kogus on väiksem, kui lepingus ette nähtud, ette makse andmise tingimuste kohta ning eraladustamislepingute alusel ladustatud toodete uuesti turustamise või müügi tingimuste kohta.
- (22) Riikliku sekkumise ja eraladustamise süsteemide nõuetekohase toimimise tagamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega nähakse ette pakkumismenetluste kasutamine ning ettevõtjate suhtes kohaldatavad lisatingimused ja nõue ettevõtjate poolt tagatise esitamiseks.
- (23) Selleks et võtta arvesse tehnilisi arenguid ning veise- ja vasikaliha-, sealiha-, lamba- ja kitseliha sektorite vajadusi ning vajadust standardida eri toodete esitlemist turu läbipaistvuse parandamise ja hindade registreerimise eesmärgil ning seoses turusekkumise meetmete kohaldamisega, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega kohandatakse ja ajakohastatakse liidu klassifitseerimiskaalad rümpade jaoks nimetatud sektorites ning sätestatakse teatavad seotud lisasätted ja erandid.
- (24) Tuleks soodustada puu- ja köögivilja ning piima ja piimatoodete tarbimist koolilaste poolt, eesmärgiga järjepidevalt suurendada kõnealuste toodete osakaalu laste toiduvalikus ajal, mil nende toitumisharjumused on kujunenud, aidates sellega kaasa ÜPP eesmärkide saavutamisele, eelkõige turgude stabiliseerimisele ning praeguste ja tulevaste varude kättesaadavusele. Tuleks soodustada liidu abi, et rahastada või kaasrahastada kõnealuste toodete pakkumist lastele õppeasutustes.
- (25) Liidu koolipuu- ja köögivilja ning koolipiima kavade eelarve mõistliku haldamise tagamiseks tuleks kehtestada iga kava jaoks asjakohased sätted. Liidu toetust ei tohiks kasutada olemasolevate riiklike koolipuu- ja köögivilja ning koolipiima kavade rahaliste vahendite asendamiseks. Pidades silmas eelarvepiiranguid, peaksid liikmesriigid sellest hoolimata suutma asendada kõnealustele kavadele antava riikliku rahalise osaluse erasektori osalusega. Koolipuu- ja köögivilja kavade tõhususe suurendamiseks võib olla vaja täiendavaid meetmeid, mille puhul peaks liikmesriikidel olema lubatud anda riiklikku toetust. Kavades osalevad liikmesriigid peaksid osutama asjaolule, et liit seda subsideerib.
- (26) Selleks et parandada laste toitumisharjumusi ning tagada, et toetus oleks suunatud lastele, kes käivad korrapäraselt haridusasutustes, mida liikmesriik haldab või mille ta on heaks kiitnud, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte koolipuu- ja köögivilja kava kohta, milles käsitletakse toetuse suunamisega seotud täiendavaid kriteeriume, toetusesaajate heakskiitmist ja valimist ning riiklike või piirkondlike strateegiate koostamist ja täiendavaid meetmeid.
- (27) Selleks et tagada liidu rahaliste vahendite tõhus ja sihipärane kasutamine, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte koolipuu- ja köögivilja kava kohta, milles käsitletakse saadud toetusetaotlustel põhinevat toetuse liikmesriikide vahel ümberjaotamise meetodit, liidu toetuse saamiseks rahastamiskõlblikke kulusid, sealhulgas võimalus määrata kindlaks selliste kulude ülemmäär, ning liikmesriikide kohustust seirata ja hinnata oma koolipuu- ja köögivilja kavade tõhusust.
- (28) Selleks et parandada teadlikkust koolipuu- ja köögivilja kava kohta, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte seoses nõudega, et koolipuu- ja köögivilja kavas osalevad liikmesriigid osutaksid asjaolule, et liit seda subsideerib.

- (29) Selleks et võtta arvesse piimatoodete tarbimise suundumust, piimatoodete turu uuendusi ja arengut, toodete kättesaadavust liidu eri turgudel ning toiteväärtuse aspekte, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte koolipiima kava kohta, milles käsitletakse: koolipiima kava jaoks sobivaid tooteid; liikmesriikide riiklikke või piirkondlikke strateegiaid, sealhulgas vajaduse korral kaasnevaid meetmeid; ning kava järelevalvet ja hindamist.
- (30) Selle tagamiseks, et asjaomased toetusesaajad ja taotlejad vastaksid liidu toetuse saamise tingimustele ning et kõnealus toetust kasutatakse tõhusalt ja tulemuslikult peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse eeskirju toetusesaajate ja taotlejate kohta, kes vastavad toetuse saamise tingimustele; nõuet, et liikmesriigid peavad taotlejad heaks kiitma; ning piimatoodete kasutamist toidu valmistamisel haridusasutustes.
- (31) Selle tagamiseks, et toetuse taotlejad täidavad oma kohustusi, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte seoses tagatise esitamise nõudega juhul, kui toetus on ette makstud.
- (32) Selleks et parandada teadlikkust koolipiimakava kohta, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte tingimuste kohta, mille kohaselt peavad liikmesriigid osutama selles kavas osalemisele ja asjaolule, et liit seda subsideerib.
- (33) Selle tagamiseks, et toetuse saamine kajastuks toodete hinnas, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse koolipiima kava raames hindade järelevalve teostamist.
- (34) Liidu rahastamist on vaja selleks, et ergutada tunnustatud tootjaorganisatsioone, tootjaorganisatsioonide liite või tootmisharudevahelisi organisatsioone koostama töökavasid oliiviõli ja lauaoliivide tootmise ja turustamise parandamiseks. Sellega seoses tuleks käesolevas määruses sätestada liidu toetuse andmine vastavate töökavade raames võetavatele meetmetele antud prioriteetide alusel. Kaasrahastamist tuleks siiski vähendada selliste töökavade tõhususe suurendamise nimel.
- (35) Selleks et tagada oliiviõli ja lauaoliivide sektori tootjaorganisatsioonidele, tootjaorganisatsioonide liitudele või tootmisharudevahelistele organisatsioonidele antava liidu toetuse tõhus ja tulemuslik kasutamine ning selleks et tõsta oliiviõli ja lauaoliivide tootmise kvaliteeti, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte erimeetmete kohta, mida saab liidu toetusega rahastada, ning tegevuste ja kulude kohta, mida liidu toetusega rahastada ei saa; liidu toetusest teatavatele valdkondadele eraldatavate miinimumsummade kohta; tagatise esitamise nõude kohta; ning kriteeriumide kohta, mida liikmesriigid peavad tööprogrammide valikul ja heakskiitmisel arvesse võtma.
- (36) Käesolevas määruses tuleks eristada ühelt poolt puu- ja köögivilja, mis on mõeldud koheseks tarbimiseks ning töötlemiseks, ning teiselt poolt töödeldud puu- ja köögivilja. Rakendusfonde käsitlevaid eeskirju, rakendus-kavasid ja liidu finantsabi tuleks kohaldada üksnes esimese kategooria puhul, ning selles kategoorias tuleks mõlemat liiki puu- ja köögivilja käsitleda sarnaselt.
- (37) Puu- ja köögivilja tootmiskaht ei ole võimalik täpselt prognoosida ning kõnealused tooted riknevad kiiresti. Isegi piiratud ülejäägid võivad turgu märkimisväärselt häirida. Seepärast tuleks võtta kriisiohjemeetmed ning kõnealused meetmed jätkuvalt lülitada rakenduskavadesse.
- (38) Puu- ja köögivilja tootmine ning turustamine peaks igati arvestama keskkonnaprobleeme, sealhulgas viljelustavasid, jäätmekäitlust ja turult kõrvaldatud toodete hävitamist, eeskätt vee kvaliteedi kaitse, elurikkuse säilitamise ja maapiirkondade korrashoiu seisukohalt.
- (39) Maaelu arengu poliitika kohaselt tuleks tootjarühmade loomiseks anda toetust kõigi liikmesriikide kõikides sektorites. Seetõttu tuleks lõpetada eritoetuse andmine puu- ja köögiviljasektoris.
- (40) Eeskätt puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsioonidele ja nende liitudele suurema vastutuse andmiseks oma rahaliste otsuste eest ja neile määratud riiklike ressursside suunamiseks tulevaste nõudmiste jaoks tuleks nende ressursside kasutamisele seada tingimused. Tootjaorganisatsioonide ja nende liitude asutatud rakendusfondide ühine rahastamine on sobiv lahendus. Teatavatel juhtudel peaks olema lubatud täiendav rahastamine. Rakendusfonde tuleks kasutada üksnes puu- ja köögiviljasektori rakenduskavade rahastamiseks. Liidu kulude kontrollimiseks peaks rakendusfonde asutavatele tootjaorganisatsioonidele ja nende liitudele antaval abil olema piir.

- (41) Piirkondades, kus puu- ja köögiviljasektoris on tootmise organiseeritus madal, tuleks lubada täiendavat riiklikku rahalist osalust. Liikmesriikidele, kellel on erilisi struktuurilisi raskusi, peaks liit sellise osaluse hüvitama.
- (42) Puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsioonidele ja nende liitudele tõhusa, sihipärase ja jätkusuutliku toetuse tagamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte rakendusfondide ja -kavade kohta, rakenduskavade riikliku raamistiku ja riikliku strateegia kohta seoses riikliku raamistiku ja riiklike strateegiate tõhususe jälgimise ja hindamise kohustusega; liidu finantsabi kohta; kriiside ennetamise ja ohjamise meetmete kohta; ning riikliku finantsabi kohta.
- (43) Oluline on ette näha sellised veinisektori toetusmeetmed, mis tugevdavad konkureerivaid struktuure. Kõnealuste meetmete määramise ja rahastamise eest peaks vastutama liit, aga piirkondlike asutuste vajadustele vastava sobiva meetmekombinatsiooni valik peaks jääma liikmesriikidele, võttes vajaduse korral arvesse piirkonna eripära ning lülitades meetmed ka riiklikesse toetusprogrammidesse. Kõnealuste programmide rakendamise eest peaksid vastutama liikmesriigid.
- (44) Üks riiklike toetusprogrammide jaoks kõlblik keskne meede peaks olema liidu veinide müügi edendamine ja turustamine. Innovatsiooni toetamine võib suurendada liidu viinamarjasaaduste turustamisvõimalusi ja konkurentsivõimet. Ümberkorraldus- ja muutmistegevuse rahastamist tuleks jätkata, sest neil on veinisektorile positiivne struktuuriline mõju. Samuti peaks olema võimalik toetada veinisektoris selliste investeeringute tegemist, mille eesmärk on parandada ettevõtete majanduslikke näitajaid. Kõrvalsaaduste destilleerimise toetamine peaks olema selline meede, mida on võimalik kasutada liikmesriikidel, kes soovivad sellist vahendit kasutada, et tagada veini kvaliteet ja kaitsta samal ajal keskkonda.
- (45) Kriisiolukordade vastutustundliku lahendamise soodustamiseks tuleks veinitoetusprogrammide raames rahastada selliseid ennetusvahendeid nagu näiteks saagikindlustus, ühisfondid ja toorelt koristamine.
- (46) Viinamarjakasvatajate toetamist käsitlevad sätted, mille kohta liikmesriigid on teinud toetusõigusi käsitleva otsuse, on muudetud lõplikult alates eelarveaastast 2015 määruse (EÜ) nr 1234/2007 artikli 103n alusel ning kõnealuses artiklis sätestatud tingimuste kohaselt.
- (47) Selle tagamiseks, et liikmesriikide veinitoetusprogrammid täidaksid oma eesmärgid ning et liidu rahaliste vahendite kasutamine oleks tõhus ja tulemuslik, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte seoses järgmisega: eeskirjad, milles käsitletakse: kulude eest vastutamist komisjoni poolt toetusprogrammide ja nende muudatuste kättesaamise kuupäeva ja nende kohaldamise alguskuupäeva vahelisel ajal; eeskirjad, milles käsitletakse toetusprogrammide sisu, kulusid, haldus- ja personalikuluseid ning tegevusi, mida võib liikmesriikide toetusprogrammidesse lisada, ning tingimusi ja võimalust teha saagikindlustuse toetuse korral makseid vahendajate kaudu; eeskirjad, milles käsitletakse tagatise esitamise nõuet ettemakse korral; eeskirjad, milles käsitletakse teatavate mõistete kasutamist; eeskirjad, milles käsitletakse kulude ülemmäära kindlaksmääramist seoses viinamarjasaaduste ümberistutamise tervise seotud või fütosanitaarsetel põhjustel; eeskirjad, milles käsitletakse projektide topeltrahastamise vältimist; eeskirjad, milles käsitletakse tootjate kohustust kõrvaldada veinivalmistamise kõrvalsaadused ja erandeid kõnealusest kohustusest, et vältida täiendavat halduskoormust; eeskirjad, milles käsitletakse destilleerijate vabatahtlikku sertifitseerimist; ning eeskirjad, mis võimaldavad liikmesriikidel kehtestada tingimused toetusmeetmete nõuetekohaseks toimimiseks.
- (48) Mesinduse eripäraks on tootmistingimuste ja saagikuse suured erinevused ja ettevõtjate hajutatuse ning mitmekeesisus nii tootmis- kui ka turustusetapis. Lisaks arvestades mesilaste tervise seotud vahejuhtumite sagenemist seoses tarude vastu suunatud teatavate rünnakutega ning eelkõige varroatoosi levikut mitmes liikmesriigis viimastel aastatel ja probleeme, mida see haigus mee tootmisel tekitab, on liidu abinõud jätkuvalt vajalikud, sest varroatoosi ei ole võimalik täielikult likvideerida ning seda tuleb ravida selleks heakskiidetud toodetega. Neid asjaoluseid arvestades ning eesmärgiga parandada mesindustoodete tootmist ja turustamist liidus, tuleks iga kolme aasta järel kõnealuse sektori jaoks koostada riiklikud programmid, et parandada mesindustoodete tootmise ja turustamise üldtingimusi. Neid riiklikke programme peaks osaliselt rahastama liit.
- (49) Tuleks kindlaks määrata, milliseid meetmeid võib lisada mesindusprogrammidesse. Selleks et tagada liidu toetus- kava kohandamine vastavalt viimastele arengutele ja hõlmatud meetmete tõhusus mesindustoodete tootmise ja turustamise üldtingimuste parandamisel, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte meetmete nimekirja ajakohastamise kohta olemasolevaid meetmeid kohandades või uusi meetmeid lisades.

- (50) Selleks et tagada liidu rahaliste vahendite tõhus ja tegelik kasutamine mesindussektori toetuseks, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte liikmesriikide mesindusprogrammide ja maaelu arengu programmide topeltrahastamise vältimise kohta ning igale osalevale liikmesriigile liidu rahalise panuse eraldamise aluse kohta.
- (51) Nõukogu määruse (EÜ) nr 73/2009⁽¹⁾ kohaselt on humala pindalatoetus tootmiskohustusega sidumata alates 1. jaanuarist 2010. Selleks et võimaldada humalatootjaid ühendavatel tootjaorganisatsioonidel oma tegevust endisel kujul jätkata, tuleks lisada erisäte, mille kohaselt on asjaomases liikmesriigis võimalik kasutada samaväärseid summasid samade tegevuste rahastamiseks. Selle tagamiseks, et toetusega rahastatakse käesolevas määrussätetud tootjaorganisatsioonide eesmärgi, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse toetusetaotlusi, eeskirju rahastamiskõlblike humalakasvatusalade kohta ja toetuse arvutamist.
- (52) Sarnaselt muude sektorite toetuste osas võetud seisukohaga tuleks liidu toetus siidusside kasvatamiseks tootmisest lahti siduda ning lisada otsetoetuste süsteemi.
- (53) Toetuse maksmine liidus lõssi ja lõssipulbri tootmiseks, mida kasutatakse söödana ning töödeldakse kaseiiniks ja kaseinaatideks, on osutunud ebatõhusaks turutoetusmeetmeks ning see tuleks seetõttu peatada; samuti tuleks peatada juustu tootmisel kaseiini ja kaseinaatide kasutamist käsitlevate eeskirjade kohaldamine.
- (54) Otsus lõpetada viinapuude istutamise keeld üleminekuajal liidu tasandil on õigustatud, sest 2008. aasta liidu veinituru korralduse reformi peamised eesmärgid on saavutatud, eelkõige on tehtud lõpp pikaajalisele struktuursele veini ületootmisele ning liidu veinisektori konkurentsivõime ja turule orienteeritus on pidevalt paranenud. Selliste positiivsete arengute põhjuseks oli viinapuude kasvuala märkimisväärne vähenemine üle kogu liidu, vähem konkurentsivõimeliste tootjate lahkumine ning teatavate turutoetusmeetmete järkjärguline kaotamine, mille tõttu kadus motivatsioon teha investeeringuid, mis ei olnud majanduslikult elujõulised. Tarnemahu vähenemine, struktuurimeetmete ning veinieksporti edendamise toetamine võimaldasid paremini kohaneda liidu tasandil vähenenud nõudlusega, mille põhjuseks oli tarbimise pidev kahanemine traditsioonilistelt veinitootmisega tegelevates liikmesriikides.
- (55) Kuid väljaade, et nõudlus maailmaturu tasandil kasvab pidevalt, motiveerib tarnemahtu suurendama ning seega istutama järgmise kümne aasta jooksul uusi viinapuid. Kuigi oma turuosa säilitamise nimel maailmaturul tuleks püüelda peamise eesmärgi poole, milleks on liidu veinisektori konkurentsivõime suurendamine, võib rahvusvahelisel turul prognoositavale nõudluse kasvule vastav liiga kiirelt kasvav viinapuude uusistutus viia uuesti olukorrani, kus keskpikal perioodil on tarnemaht liiga suur, millel võivad olla sotsiaalsed ja keskkonnaalased mõjud teatavates veinitootmise piirkondades. Selleks et tagada viinapuude istutamise korraline kasv ajavahemikul 2016–2030, tuleks liidu tasandil luua uus süsteem viinapuude istutamise haldamiseks, nimelt viinapuude istutuseks antavate lubade süsteem.
- (56) Kõnealuse uue viinapuude istutuse süsteemi raames võib lubasid anda nii, et tootjad ei kanna mingeid kulusid ning kui luba ei kasutata, siis peaks see kaotama kehtivuse kolme aasta pärast. Tänu sellele saaksid veinitootjad, kellele selline luba on antud, seda kiirelt ja vahetult kasutada, vältides seeläbi spekulatsiooni.
- (57) Viinapuude uusistutuse kasvu peaks piirama kaitsemeetmete mehhanismiga liidu tasandil, mille aluseks on liikmesriigi kohustus anda igal aastal lubasid uusistutustele, mis moodustavad kokku 1 % istutatud viinapuude kogu kasvualast, võimaldades samas teatavat paindlikkust, et võtta arvesse iga liikmesriigi konkreetseid olusid. Liikmesriigid peaksid saama ise otsustada, kas eraldada riiklikul või piirkondlikul tasandil väiksemad alad, sealhulgas selliste piirkondade tasandil, mis vastavad konkreetse kaitstud päritolunimetuse ja kaitstud geograafilise tähise nõuetele, lähtudes objektiivsetest ja mittediskrimineerivatest põhjendustest, tagades samas, et kehtestatud piirangud on üle 0 % ning ei ole taotletava eesmärgi saavutamiseks liiga piiravad.
- (58) Selleks et tagada lubade andmine mittediskrimineerival viisil, tuleks sätestada teatavad kriteeriumid, eelkõige juhul, kui tootjate poolt esitatud taotlustes taotletud hektarite koguarv ületab liikmesriikide poolt antavate lubadega hõlmatud hektarite koguarvu.

⁽¹⁾ Nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetusavade ühiseeskirjad ja teatavad toetusavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003 (ELT L 30, 31.1.2009, lk 16).

- (59) Loa andmine tootjatele, kes juurivad välja olemasoleva viinapuude kasvuala, peaks toimuma taotluse esitamisel automaatselt ning mitte sõltuma uusistutuste kaitsemehhanismist, sest sellega ei kaasne viinapuude kasvuala üldpindala suurenemine. Teatavate piirkondade puhul, mis vastavad kaitstud päritolunimetusega või kaitstud geograafilise tähisega veinide tootmiseks esitatavatele nõuetele, peaks liikmesriikidel olema võimalus piirata sellise loa andmist taasistutuseks, võttes aluseks tunnustatud ja representatiivsete kutseorganisatsioonide soovitusi.
- (60) Sellist uut lubade andmise süsteemi viinapuude istutusteks ei tohiks kohaldada liikmesriikidele, kes ei kohalda liidu istutusõiguse üleminekurežiimi ning peaks olema vabatahtlik neile liikmesriikidele, kelle suhtes küll kohaldatakse istutusõigusi, kuid kus viinapuude kasvuala jääb alla teatava künnise.
- (61) Sujuva ülemineku tagamiseks endiselt istutusõiguse režiimilt uuele süsteemile tuleks kehtestada üleminekusätted, eelkõige seetõttu, et vältida ülemäärast istutamist enne uue süsteemi kehtivuse algust. Liikmesriikidel peaks olema teatava paindlikkuse rakendamise võimalus taotluste esitamise tähtaja üle otsustamisel seoses istutusõiguste muutmise lubadeks 31. detsembrist 2015 kuni 31. detsembrini 2020.
- (62) Selleks et tagada viinapuude istutuseks lubade andmise süsteemi ühtlane ja tõhus rakendamine, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte seoses tingimustega, mille tõttu jäetakse teatavate viinapuude istutamine süsteemist välja, eeskirjadega, mis on seotud rahastamiskõlblikkus- ja prioriteetsuskriteeriumidega, nende kriteeriumide lisamisega ning viinapuude, mis tuleb välja juurida, ja uute istutatud viinapuude üheaegse olemasoluga, samuti põhjendustega, mille alusel võib liikmesriik piirata taasistutuseks lubade andmist.
- (63) Loata toimunud istutamise kontrollimine peaks olema tõhus, et tagada uue süsteemi eeskirjade järgimine.
- (64) Põllumajandustoodete turustamisstandardite kohaldamine võib aidata kaasa nende toodete tootmise ja turustamisega seotud majandustingimuste parandamisele ja toodete kvaliteedi parandamisele. Seetõttu on niisuguste standardite kohaldamine tootjate, kauplejate ja tarbijate huvides.
- (65) Pärast põllumajandustoodete kvaliteedipoliitikat käsitleva komisjoni teatise avaldamist ja sellele järgnenud arutelusid on asjakohane jätta sektori- või tootepõhised turustamisstandardid kehtima, et võtta arvesse tarbijate ootusi ja aidata kaasa põllumajandustoodete tootmise ja turustamisega seotud majandustingimuste ning põllumajandustoodete kvaliteedi parandamisele.
- (66) Turustamisstandardite jaoks tuleks kehtestada horisontaalset laadi sätteid.
- (67) Turustamisstandardite puhul tuleks eristada eri sektorite või toodete suhtes kohaldatavaid kohustuslikke eeskirju ning sektori- või tootepõhiselt kehtestatavaid vabalt valitavaid vabatahtlikke märkeid.
- (68) Turustamisstandardeid tuleks põhimõtteliselt kohaldada kõigi asjaomaste liidus turustatavate toodete suhtes.
- (69) Sektorid ja tooted, mille puhul võib turustamisstandardeid kohaldada, tuleks loetleda käesolevas määruses. Siiski selleks et võtta arvesse tarbijate ootusi ja vajadust parandada põllumajandustoodete kvaliteeti ja nende tootmise ja turustamisega seotud majandustingimusi, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte selle loetelu muutmise kohta rangetel tingimustel.
- (70) Selleks et võtta arvesse tarbijate ootusi ning parandada teatavate põllumajandustoodete tootmise ja turustamisega seotud majandustingimusi ning kvaliteeti ja selleks et kohaneda pidevalt muutuvate turustingimustega, rahuldada tarbijate nõudmisi ning võtta arvesse asjaomaste rahvusvaheliste standardite arengusuundi ja vältida takistuste tekitamist tootearendusel, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte sektori- või tootepõhiste turustamisstandardite kehtestamise kohta kõigil turustamisetappidel ning samuti selliste standardite kohaldamisel tehtavate erandite kohta. Turustamisstandardites tuleks muu hulgas arvesse võtta asjaomaste toodete looduslike ja põhilisi omadusi ning seeläbi vältida asjaomase toote tavapärase koostise märkimisväärtset muutmist. Lisaks tuleks turustamisstandardites arvesse võtta tarbijate eksitamise võimalikku ohtu nende ootuste ja arusaamade tõttu. Erandid standarditest ei tohiks kaasa tuua lisakulusid, mida peaksid kandma üksnes põllumajandustootjad.
- (71) Turustamisstandardeid tuleks kohaldada selleks, et turule tarnitaks lihtsasti standardseid ja rahuldava kvaliteediga tooteid ning need standardid peaksid eelkõige käsitlema tehnilisi mõisteid, liigitust, esitlust, tähistamist ja märgistamist, pakendamist, tootmismeetodit, säilitamist, ladustamist, transporti, seonduvaid haldusdokumente, sertifitseerimist ja tähtaegu, kasutamist- ja müügi piiranguid.

- (72) Võttes arvesse tootjate huvi tutvustada oma toodete ja tootmise omadusi ning tarbijate huvi saada piisavat ja läbipaistvat tooteteavet, peaks olema eelkõige võimalik määrata juhtumipõhiselt vastaval geograafilisel tasandil kindlaks asjakohane tootmise asukoht ja/või päritolu, võttes samas arvesse teatavate sektorite eripära, eelkõige töödeldud põllumajandustoodete puhul.
- (73) Kolmandatest riikidest imporditud toodete suhtes tuleks sätestada erieeskirjad tingimusel, et kolmandas riigis kehtivate riigisiseste normidega on põhjendatud kõnealustest turustamisstandarditest kõrvale kaldumine ning et on tagatud nende õigusnormide samaväärsus liidu õigusaktidega. Samuti on asjakohane kehtestada eeskirjad, mis on seotud liidust eksporditavatele toodete turustamisstandardite kohaldamisega.
- (74) Puu- ja köögiviljasektori tooteid, mis on mõeldud tarbijale värskest müümiseks, tuleks turustada üksnes siis, kui need on veatud ja turustatava kvaliteediga ning kui on näidatud nende päritoluriik. Selle nõude nõuetekohase kohaldamise tagamiseks ja teatavate eriolukordade arvesse võtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse spetsiifilisi erandeid kõnealusest nõudest.
- (75) Kogu liidus tuleks järgida kvaliteedipoliitikat, kohaldades humalasektori toodete suhtes sertifitseerimismenetlust ja keelates kõnealuste toodete turustamise, millele ei ole sertifikaati välja antud. Selle nõude nõuetekohase kohaldamise tagamiseks ja teatavate eriolukordade arvesse võtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte meetmete kohta, millega kehtestatakse erandid sellest nõudest teatavate kolmandate riikide kaubandusnõuete rahuldamiseks või erikasutuseks ettenähtud toodete puhul.
- (76) Teatava sektori ja toote puhul on määratlused, nimetused ja müüginimetused olulised konkurentsitingimuste kindlaksmääramise seisukohalt. Seepärast on asjakohane sätestada sektorite ja/või toodete puhul mõisted, nimetused ja müüginimetused, mida tuleks kasutada liidus üksnes selliste toodete turustamiseks, mis vastavad asjakohastele nõuetele.
- (77) Selleks et kohendada mõisteid ja teatavate toodete müüginimetusi tarbijate muutuvatest nõudmistest, tehnilisest arengust või tootearendusest tulenevate vajadustega, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte mõistete ja müüginimetuste suhtes kohaldatavate muudatuste või erandite kohta.
- (78) Selleks et tagada, et ettevõtjad ja liikmesriigid saavad ühemõtteliselt ja õigesti aru teatavate sektorite jaoks sätestatud mõistetest ja müüginimetustest, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse eeskirju nende täpsustamise ja kohaldamise kohta.
- (79) Selleks et võtta arvesse iga toote või sektori eripära, eri turustusetappe, tehnilisi tingimusi, mis tahes võimalikke praktilisi probleeme ning analüüsimeetodite täpsust ja korratavust, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada ühe või mitme konkreetse standardi lubatud hälve, mille ületamisel tuleks käsitada kogu tootepartiid kõnealusele standardile mittevastavana.
- (80) Tuleks kindlaks määrata teatavad veinivalmistustavad ja veini tootmisega seotud piirangud, eelkõige seoses kupaažiga ja teatavatest kolmandatest riikidest pärit viinamarjavirrete, viinamarjamahla ja värsketest viinamarjade sortide kasutamise kohta. Rahvusvaheliste standardite täitmiseks peaks komisjon võtma arvesse Rahvusvahelise Viinamarja- ja Veiniorganisatsiooni (OIV) soovitatud veinivalmistustavasid.
- (81) Tuleks kehtestada eeskirjad veiniviinamarjasortide liigitamise kohta, mille kohaselt peaksid liikmesriigid, kelle veinitoodang on suurem kui 50 000 hektoliitrit aastas, jätkuvalt vastutama selliste veiniviinamarjasortide liigitamise eest, millest nende territooriumil võib veini valmistada. Teatavad veiniviinamarjasordid tuleks seejuures eeskirjadest välja jätta.
- (82) Võiaderasvadega seoses peaks liikmesriikidel olema võimalus jätta kehtima või võtta vastu teatavad kvaliteeditasemeid käsitlevad riiklikud eeskirjad.
- (83) Veinisektori puhul tuleks liikmesriikidel lubada piirata teatavate veinivalmistustavade kasutamist või välistada nende kasutamine ning lubada näha ette rangemad piirangud oma territooriumil valmistatava veini suhtes ja lubada kasutada katseliselt veinivalmistustavasid, mille kasutamiseks ei ole veel luba antud.
- (84) Selleks et seoses turustamisstandarditega tagada riiklike eeskirjade nõuetekohane ja läbipaistev kohaldamine teatavate toodete ja sektorite suhtes, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse selliste turustamisstandardite kohaldamistingimused ning katselise tegevusega saadud toodete valdamise, ringluse ja kasutamise tingimused.

- (85) Lisaks turustamisstandarditele tuleks kehtestada vabatahtlikud kvaliteedimärked, tagamaks, et konkreetse toote omadusi või tootmis- või töötlemisviisi iseärasusi kirjeldavaid mõisteid turul ei kuritarvitata ning et tarbijad saavad tugineda nendele mõistetele, et kindlaks teha toodete erinevad omadused. Käesoleva määruse eesmärke arvesse võttes ja selguse huvides peaks käesolevas määruses loetlema olemasolevad vabatahtlikud kvaliteedimärked.
- (86) Liikmesriikidele tuleks anda õigus kehtestada eeskirju selliste veinitoodete müümise kohta, mis ei vasta käesoleva määruse nõuetele. Selleks et tagada veinitooteid käsitlevate riiklike eeskirjade nõuetekohane ja läbipaistev kohaldamine, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse käesoleva määruse nõuetele mittevastavate veinitoodete kasutamise tingimuste kehtestamist.
- (87) Selleks et võtta arvesse turu olukorda ning turustamisstandardite ja rahvusvaheliste standardite arengut, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse uue vabatahtliku märke reserveerimist ja selle kasutamistingimuste kehtestamist ning vabatahtliku märke kasutamistingimuste muutmist ja vabatahtliku märke tühistamist.
- (88) Selleks et võtta arvesse teatavate sektorite eripära ja tarbijate ootusi, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse täiendavad üksikasjad uue vabatahtliku märke juurutamise nõuete kohta.
- (89) Selleks et tagada, et vabatahtlike märgete abil kirjeldatavad tooted vastaksid kehtivatele kasutamistingimustele, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse vabatahtlike märgete täiendavad kasutamiseeskirjad.
- (90) Selleks et võtta arvesse liidu ja teatavate kolmandate riikide vahelise kauplemise eripära ja teatavate põllumajandustoodete eripära, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte tingimuste kohta, mille alusel peetakse imporditud tooteid piisaval määral vastavaks turustamisstandardite käsitlevatele liidu nõuetele, ning mille abil saab võtta meetmeid erandite kehtestamiseks eeskirjadest, mille kohaselt turustatakse liidus üksnes selliste standardite vastavaid tooteid, ning liidust eksporditavate toodete suhtes turustamisstandardite kohaldamise tingimuste kohta.
- (91) Veini käsitlevaid sätteid tuleks kohaldada ELi toimimise lepingu kohaselt sõlmitud rahvusvahelisi lepinguid arvestades.
- (92) Kvaliteetveinide kontseptsiooni aluseks on liidus muu hulgas veini geograafilise päritoluga seonduvad eriomadused. Tarbijate teavitamiseks tähistatakse selliseid veine kaitstud päritolunimetuste ja geograafiliste tähistega. Selleks et asjaomaste toodete kvaliteediga seonduvaid väiteid toetaks läbipaistev ja üksikasjalikum raamistik, tuleks luua süsteem päritolunimetuse ja geograafilise tähise registreerimise taotluste läbivaatamiseks kooskõlas lähenemisviisiga, mis järgib toiduainete (välja arvatud vein ja kanged alkohoolsed joogid) suhtes kohaldatavat liidu horisontaalset kvaliteedipoliitikat, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1151/2012 ⁽¹⁾.
- (93) Kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähise veinide eriliste kvaliteediomaduste säilitamiseks peaks liikmesriikidel olema lubatud kohaldada rangemaid eeskirju.
- (94) Selleks et veinide päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid saaks liidu kaitse alla võtta, tuleks need liidu tasandil tunnustada ja need registreerida vastavalt komisjoni sätestatud menetluskorrale.
- (95) Tuleks kaitsta kolmandate riikide selliseid päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid, mis on ka päritolumaal kaitstud.
- (96) Registreerimismenetlus peaks kõikidel füüsilistel või juriidilistel isikutel, kellel on liikmesriigis või kolmandas riigis õiguspärane huvi, võimaldama vastuväidet esitada oma õigusi kasutada.
- (97) Registreeritud päritolunimetused ja geograafilised tähised peaksid olema kaitstud selliste kasutusviiside eest, millega seoses kasutatakse ära nõuetele vastavate toodete mainet. Ausa konkurentsi edendamiseks ja tarbijate eksitamise vältimiseks peaks kõnealune kaitse laienema ka toodetele ja teenustele, mida käesolevas määruses ei käsitleta, sealhulgas aluslepingute I lisas nimetatavate toodetele ja teenustele.
- (98) Selleks et võtta arvesse olemasolevat märgistamistava, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega lubatakse kasutada viinamarjasordi nime, mis sisaldab kaitstud päritolunimetust või kaitstud geograafilist tähist või koosneb sellest.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta (ELT L 343, 14.12.2012, lk 1).

- (99) Selleks et võtta arvesse tootmise eripära piiritletud geograafilises piirkonnas, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse täiendavad kriteeriumid geograafilise ala piiritlemiseks ning piiritletud geograafilises piirkonnas toimuva tootmisega seotud piirangud ja erandid.
- (100) Selleks et tagada toote kvaliteet ja läbipaistvus, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte tingimuste kohta, mille kohaselt võivad tootespetsifikaadid sisaldada lisanõudeid.
- (101) Selleks et tagada tootjate ja ettevõtjate seaduslike õiguste ja õiguspäraste huvide kaitse, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse sellise taotleja kategooriat, kes võib taotleda päritolunimetuse või geograafilise tähise kaitset; tingimusi, mida peab järgima päritolunimetuse või geograafilise tähise kaitse taotlemisel, komisjoni kontrolli, vastuväidete esitamise menetlust ning kaitstud päritolunimetuse või geograafilise tähise muutmist, tühistamist või vahetamist käsitlevaid menetlusi. Kõnealune õigus peaks samuti hõlmama piirileste taotluste suhtes kohaldatavaid tingimusi; kolmanda riigi geograafilise piirkonnaga seotud taotlustele esitatavaid tingimusi; kaitse või selle muudatuse kohaldamise alguskuupäeva; ning tootespetsifikaatide muutmisega seotud tingimusi.
- (102) Selleks et tagada piisav kaitstuse tase, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse piiranguid kaitstud nimetuse suhtes.
- (103) Selleks et tagada, et käesoleva määruse kohaldamine ei mõjutaks põhjendamatult ettevõtjaid ega pädevaid asutusi seoses veininimetustega, millele on kaitse antud enne 1. augustit 2009 või mille kohta on kaitsetaotlus esitatud enne kõnealust kuupäeva, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse üleminekueskirjad seoses selliste veininimetustega; veinidega, mis on enne konkreetset kuupäeva turule viidud või märgistatud ning tootespetsifikaatide muutmisega.
- (104) Liidus kasutatakse traditsiooniliselt teatavaid nimetusi, et anda tarbijatele sellist teavet veinide eriomaduste ja kvaliteedi kohta, mis täiendab kaitstud päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste abil antavat teavet. Selleks et tagada siseturu toimimine ja aus konkurents ning ära hoida tarbijate eksitamist, peaks olema võimalik nimetatud traditsioonilisi nimetusi liidus kaitse alla võtta.
- (105) Selleks et tagada piisav kaitstuse tase, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte kaitstava nimetuse keeleversiooni ja kirjaviisi kohta.
- (106) Selleks et tagada tootjate ja ettevõtjate seaduslike õiguste kaitse, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte selliste taotlejate kategooria kohta, kes võivad esitada traditsioonilise nimetuse kaitsetaotluse; traditsioonilise nimetuse tunnustamise taotluse kehtivustingimuste kohta; traditsioonilise nimetuse kavandatud kaitse tagasilükkamise põhjuste kohta; kaitse ulatuse kohta, sealhulgas seos kaubamärkide, kaitstud traditsiooniliste nimetuste, kaitstud päritolunimetuste või kaitstud geograafiliste tähiste, homonüümide või teatavate viinamarjaveinide nimetustega; traditsioonilise nimetuse tühistamise põhjuste kohta; taotluse või nõude esitamise kuupäeva kohta; ning traditsioonilise nimetuse kaitse taotlemisel järgitava korra kohta, sealhulgas komisjoni kontroll, vastuväidete esitamise menetlus ning tühistamis- või muutmismenetlused.
- (107) Selleks et võtta arvesse liidu ja teatavate kolmandate riikide vahelise kaubanduse eripära, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada tingimused traditsiooniliste nimetuste kasutamiseks kolmandatest riikidest pärit toodetel ja näha ette asjakohased erandid.
- (108) Käesoleva määrusega hõlmatud veinisektori toodete kirjeldamine, nimetamine ja esitusviis võib nende turustamisvõimalusi märkimisväärselt mõjutada. Veinisektori toodete märgistust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide erinevused võivad takistada siseturu sujuvat toimimist. Seega tuleks kehtestada eeskirjad, mis arvestavad tarbijate ja tootjate õiguspäraste huvidega. Seepärast on asjakohane näha ette liidu eeskirjad märgistamise ja esitusviisi kohta.
- (109) Selleks et tagada vastavus olemasoleva märgistamistavaga, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et sätestada erandlikud asjaolud, mille puhul on põhjendatud nimetustele „kaitstud päritolunimetus” või „kaitstud geograafiline tähis” viite väljajätmine.
- (110) Veinisektori eripära arvessevõtmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte esitusviisi ja muude kui käesoleva määrusega ettenähtud märgistuse andmete kasutamise kohta; teatavate kohustuslike ja vabatahtlike üksikasjade kohta ning esitusviisi kohta.

- (111) Selleks et tagada ettevõtjate õiguspäraste huvide kaitsta, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse päritolunimetust või geograafilist tähist kandvate veinide ajutist märgistamist ja esitusviisi ning veine, mille asjaomane päritolunimetust või geograafiline tähis vastab vajalikele nõuetele.
- (112) Selleks et vältida ettevõtjate kahjustamist, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte üleminekusätete kohta seoses veinidega, mis on viidud turule ja märgistatud kooskõlas enne 1. augustit 2009 kehtinud asjakohaste eeskirjadega.
- (113) Selleks et võtta arvesse liidu ja teatavate kolmandate riikide vahelise veinisektori toodetega kauplemise eripära, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte erandite kohta märgistust ja esitusviisi käsitlevatest eeskirjadest seoses eksporditavate toodetega, kui asjaomase kolmanda riigi õigus seda nõuab.
- (114) Suhkruettevõtjate ja suhkruproduktide valmistajate õiguste ja kohustuste õiglase tasakaalu tagamiseks on pärast kvoodisüsteemi kohaldamise lõppu jätkuvalt vaja erivahendeid. Seepärast tuleks kehtestada standardsätted, mis reguleerivad nende vahel sõlmitud majandusharusiseseid kirjalikke kokkuleppeid.
- (115) Suhkruturu korralduse 2006. aasta reform tõi kaasa põhjalikud muudatused liidu suhkrusektoris. Selleks et võimaldada suhkruproduktide valmistajatel lõplikult kohaneda uue turuolukorraga ja sektori suurema turule orienteeritusega, tuleks olemasolevat suhkrukvootide süsteemi pikendada kuni selle kaotamiseni turustusaasta 2016/2017 lõpus.
- (116) Selleks et võtta arvesse suhkrusektori eripära, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse suhkrusektorit käsitlevate tehniliste mõistete ajakohastamist, käesolevas määruses sätestatud peedi ostutingimuste ajakohastamist ning täiendavaid eeskirju, milles käsitletakse ettevõtjale esitatava suhkru brutomassi, pakendikaalu ja suhkruisalduse kindlaksmääramist ning pressimisjääke.
- (117) Hiljutine kogemus on osutanud vajadusele erimeetmete järele, et tagada liidu turu piisav varustamine suhkruga suhkrukvootide järelejäanud kehtivusaja jooksul.
- (118) Selleks et võtta arvesse suhkrusektori eripära ja tagada, et kõigi osapoolte huve võetakse nõuetekohaselt arvesse ning võttes arvesse vajadust ennetada kõikvõimalikke turuhäired, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte ostutingimuste ja tarnelepingute kohta; käesolevas määruses sätestatud peedi ostutingimuste ajakohastamise kohta; ning kriteeriumide kohta, mida kohaldavad suhkruettevõtjad, kui nad jaotavad suhkruproduktide valmistajate vahel suhkruprodukti koguseid, mille kohta sõlmitakse külvieelsed tarnelepingud.
- (119) Selleks et võtta arvesse tehnika arengut, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse loetelu toodetest, mille tootmiseks võib kasutada tööstuslikku suhkrut, tööstuslikku isoglükooosi või tööstuslikku inuliinisiirupit.
- (120) Selleks et tagada, et suhkrut, isoglükooosi või inuliinisiirupit tootvad heakskiidetud ettevõtjad täidavad oma kohustusi, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte selliste ettevõtjate heakskiitmise ja heakskiidu kehtetuks tunnistamise kohta, samuti halduskriteeriumide kohta.
- (121) Selleks et võtta arvesse suhkrusektori eripära ja tagada, et kõigi poolte huve võetakse nõuetekohaselt arvesse, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte kvoodisüsteemi toimimisega seotud mõistete tähenduse kohta; ning äärepoolseimates piirkondades kehtivate müügitingimuste kohta.
- (122) Selleks et tagada, et kasvatajad oleksid tihedalt seotud otsusega kanda teatavad tootmise kogused üle, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte suhkru ülekandmise kohta.
- (123) Viinamarjakasvatamisvõimaluste paremaks haldamiseks peaksid liikmesriigid esitama komisjonile istandusregistril põhineva tootmisvõimsuse ülevaate. Et innustada liikmesriike ülevaadet esitama, tuleks ümberkorraldus- ja muutmistoetust anda üksnes nendele liikmesriikidele, kes on kõnealuse ülevaate esitanud.
- (124) Selleks et liikmesriikidel oleks lihtsam jälgida ja kontrollida tootmisvõimsust, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte istandusregistri sisu ning vastavate erandite kohta.
- (125) Asjakohaste toodete jälgitavuse rahuldava taseme tagamiseks, eelkõige tarbijakaitse huvides, tuleks nõuda, et kõikidel käesolevas määruses hõlmatud veinisektori toodetel oleks liidus ringeldes saatedokument.

- (126) Veinitoodete transpordi lihtsustamiseks ja selleks et liikmesriikidel oleks seda lihtsam kontrollida, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte eeskirjade kohta seoses järgnevaga: saatedokument ja selle kasutamine; tingimused, mille kohaselt kehtib saatedokument kaitstud päritolunimetuse ja kaitstud geograafilise tähise tõendina; registri pidamise ja kasutamise kohustus; registrit pidama kohustatud isiku täpsustamine ning registri pidamise kohustusest vabastamine; samuti registrisse tehtavad kanded.
- (127) Kirjalikke lepinguid käsitlevate liidu õigusaktide puudumisel võivad liikmesriigid otsustada muuta selliste lepingute kasutamise siseriikliku lepinguõiguse kohaselt kohustuslikuks tingimusel, et ei rikuta liidu õigust ning tagatakse siseturu ja ühise turukorralduse nõuetekohane toimimine ning arvestades kõnealuses valdkonnas valitseva olukorra ebahütlust liidus, peaks selliste otsuste tegemine jääma subsidiaarsuse huvides liikmesriikide pädevusse. Siiski tuleks lepingute asjakohaste miinimumnõuete ning siseturu ja ühise turukorralduse nõuetekohase toimimise tagamiseks piima- ja piimatootesektoris liidu tasandil kehtestada lepingute kasutamise põhitõingimused. Kõik sellised põhitõingimused peaksid olema lepinguosaliste vahel vabalt kokkulepitavad. Kuna mõne piimaühistu põhikiri võib sarnase mõjuga punkti juba sisaldada, tuleks lihtsuse huvides teha neile erand lepingute sõlmimise nõudest. Sellise lepingutel põhineva süsteemi tulemuslikkuse suurendamiseks peaksid liikmesriigid otsustama, kas nad peaksid seda kohaldama ka vahendajate suhtes, kes koguvad põllumajandustootjatelt piima ja viivad selle töötlejatele.
- (128) Tootmise elujõulise arengu ja sellest tuleneva piimatootjatele rahuldava elatustaseme tagamiseks tuleks parandada nende läbirääkimispositsiooni töötlejatega, mille tulemusel jaguneks lisandväärtus tarneahelas ühtlasemalt. Kõnealuste ÜPP eesmärkide saavutamiseks tuleks ELi toimimise lepingu artikli 42 ja artikli 43 lõike 2 kohaselt võtta vastu säte, mis võimaldaks piimatootjatest koosnevatel tootjaorganisatsioonidel või nende liitudel pidada oma liikmete toorpiima toodangu või selle osa suhtes piimatöötlejaga ühiselt läbirääkimisi lepingutingimuste, sealhulgas hinna üle. Piimaturul tõhusa konkurentsi säilitamiseks tuleks selle võimaluse suhtes kohaldada asjakohaseid koguselisi piirnorme. Et mitte kahjustada ühistute tõhusat toimimist ning selguse huvides tuleks täpsustada, et kui põllumajandustootja kuulumisega ühistusse kaasnevad kohustused selle tootja kasu või kogu piimatoodangu kohta, kohustades teda tarnima toorpiima ühistu põhikirjas või sellel põhinevates eeskirjades või otsustes kehtestatud tingimustel, siis ei peaks läbirääkimised nende tingimuste üle toimuma tootjaorganisatsiooni kaudu.
- (129) Arvestades kaitstud päritolunimetuse ja kaitstud geograafilise tähise olulisust eeskätt kehvemate tingimustega maapiirkondades, samuti selleks, et tagada lisandväärtus ja säilitada teatud juustude kvaliteeti, millel on kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafiline tähis, ja arvestades piimakvootide peatset kaotamist, peaks liikmesriikidel olema lubatud kohaldada eeskirju, et reguleerida niisuguste määratletud geograafilises piirkonnas toodetud juustude kogu tarnet määruses (EL) nr 1151/2012 määratletud tootmisharudevahelise organisatsiooni, tootjaorganisatsiooni või rühma taotlusel. Taotlust peaks toetama valdav enamik piimatootjatest, kes toodavad suurema osa kõnealuse juustu tootmiseks kasutatavast piimast, ning tootmisharudevaheliste organisatsioonide ja rühmade puhul peaks taotlust toetama valdav enamik kõnealuse juustu tootmist esindavatest juustutootjatest.
- (130) Turu arengu jälgimiseks vajab komisjon aegsasti teavet tarnitava toorpiima koguse kohta. Seepärast tuleks tagada, et esmaostja edastaks sellist teavet liikmesriikidele korrapäraselt ja et liikmesriik teavitaks sellest komisjoni.
- (131) Tootjaorganisatsioonidel ja nende liitudel võib olla oluline tähtsus pakkumise koondamisel, turustamise parandamisel, kavandamisel ja kohandamisel vastavalt nõudlusele, tootmiskulude optimeerimisel ja omahindade tasakaalustamisel, teadusuuringute läbiviimisel, parimate tavade edendamisel ja tehnilise abi andmisel, kõrvalsaaduste käitlemisel ja oma liikmete käsutusse antud riskijuhtimise vahendite haldamisel, aidates seeläbi kaasa tootjate seisukoha tugevdamisele toiduainete tarneahelas.
- (132) Tootmisharudevahelistel organisatsioonidel võib olla oluline osa tarneahelas osalejate vahelise dialoogi algatamisel, parimate tavade edendamisel ja turu läbipaistvuse suurendamisel.
- (133) Seepärast tuleks tootjaorganisatsioonide, nende liitude ja tootmisharudevaheliste organisatsioonide mõistet ja tunnustamist käsitlevad kehtivad eeskirjad ühtlustada, tõhustada ja laiendada, et näha ette käesoleva määruse kohaselt sätestatud põhikirjadest tulenev võimalik taotluspõhine tunnustamine teatavates sektorites. Eelkõige

- peaksid tunnustamiskriteeriumid ja tootjaorganisatsioonide põhikirjad tagama, et sellised organid on asutatud tootjate algatusel ja neid kontrollitakse kooskõlas eeskirjadega, mis võimaldavad tootjalikmetel demokraatlikult kontrollida oma organisatsiooni ja tema otsuseid.
- (134) Eri sektorites kehtivad sätted, millega suurendatakse tootjaorganisatsioonide, nende liitude ja tootmisharudevaheliste organisatsioonide mõju sellega, et liikmesriikidel võimaldatakse selliste organisatsioonide teatavaid eeskirju teataval tingimustel laiendada mitteliikmetest tootjatele, on osutunud tõhusaks ning need tuleks ühtlustada, tõhustada ja laiendada kõigis sektorites.
- (135) Tuleks sätestada teatavate meetmete võtmise võimalus pakkumise kohandamiseks turu nõuetele, mis võivad kaasa aidata turgude stabiliseerimisele ja põllumajandusega tegeleva asjaomase rahvastikuosa rahuldava elatustaseme tagamiseks.
- (136) Selleks et soodustada tootjaorganisatsioonide, tootjaorganisatsioonide liitude ja tootmisharudevaheliste organisatsioonide tegevust, mis hõlbustaks pakkumist turunõuetega kohandada, välja arvatud turult kõrvaldamisega seotud meetmed, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte meetmete kohta, mis käsitlevad kvaliteedi parandamist; edendavad paremat tootmis-, töötlemis- ja turustuskorraldust; hõlbustavad turuhinnadünaamika registreerimist; ja võimaldavad kujundada kasutatud tootmisvahenditel põhinevaid lühiajalisi pikaajalisi prognoose.
- (137) Veinituru toimimise parandamiseks peaksid liikmesriigid suutma rakendada tootmisharudevaheliste organisatsioonide otsuseid. Kõnealuste otsuste reguleerimisalasse ei tohiks aga kuuluda konkurentsi moonutada võivad tavad.
- (138) Kuigi kirjalike lepingute kasutamist piimasektoris reguleerivad eraldi sätted, võib selliste lepingute kasutamine aidata suurendada ka muude sektorite tootjate vastutust ning tõsta nende teadlikkust vajadusest võtta rohkem arvesse turusignaale, parandada hindade ülekandumist ja kohandada pakkumist nõudlusega, ning aidata ära hoida teatavaid ebaõiglaseid kaubandustavasid. Selliseid lepinguid käsitlevate liidu õigusaktide puudumisel võivad liikmesriigid otsustada teha siseriikliku lepinguõiguse raames selliste lepingute kasutamise kohustuslikuks tingimusel, et järgitakse liidu õigust ning tagatakse siseturu ja ühise turukorralduse nõuetekohane toimimine.
- (139) Tootmise elujõulise arengu ja seeläbi veise- ja vasikalihasektori ning oliiviõli sektori tootjatele, samuti teatavate põllukultuuride tootjatele rahuldava elatustaseme tagamiseks tuleks parandada nende läbirääkimispositsiooni tarneahela järgmise etapi ettevõtjatega, mille tulemusel jaguneks lisandväärtus tarneahelas ühtlasemalt. Kõnealuste ÜPP eesmärkide saavutamiseks peaksid tootjaorganisatsioonid olema suutelised pidama koguselisi piiranguid arvesse võttes läbirääkimisi tarnelepingute tingimuste, sealhulgas hindade üle oma liikmete kogu toodangu või selle osas, tingimusel et need organisatsioonid järgivad ühte või mitut pakkumise koondamise, oma liikmete toodete turuleviimise ja tootmis- ja optimeerimise eesmärki ning et kõnealuste eesmärkide järgimine toob kaasa tegevuse integreerimise ja sellise integreerimise tõttu paraneb tõhusus tõenäoliselt märkimisväärselt, nii et tootjaorganisatsiooni tegevus aitab üldiselt kaasa ELi toimimise lepingu artikli 39 eesmärkide täitmisele. Selle saaks ellu viia eeldusel, et tootjaorganisatsioon viljeleb teatavaid tegevusi, mis on olulised asjaomase toodangu koguse ning tootmise ja toote turuleviimise kulude seisukohalt.
- (140) Eelkõige kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega vinnutatud singi lisandväärtuse tagamiseks ja kvaliteedi säilitamiseks peaks liikmesriikidel olema rangetel tingimustel lubatud kohaldada eeskirju, et reguleerida sellise vinnutatud singi pakkumist, tingimusel et kõnealuseid eeskirju toetavad suur enamik selle tootjatest ning, kui see on asjakohane, seakasvatajad nimetatud singiga seotud geograafilises piirkonnas.
- (141) Kohustus registreerida kõik liidus kasvatatud humala tarnelepingud on koormav ning see tuleks kaotada.
- (142) Selleks et tagada, et tootjaorganisatsioonide, tootjaorganisatsioonide liitude ja tootmisharudevaheliste organisatsioonide eesmärgid ja ülesanded oleksid selgelt määratletud ning et aidata tõhustada nende meetmeid ilma neile põhjendamatut halduskoormust panemata ja ilma et see kahjustaks ühinemisvabaduse põhimõtet eelkõige kõnealuste organisatsioonide mitteliikmete suhtes, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada
- eeskirjad, mis käsitlevad konkreetseid eesmarke, mida kõnealused organisatsioonid võivad järgida, peavad järgima või ei tohi järgida ja mis, kui see on asjakohane, peaksid täiendama käesolevas määruses sätestatud eesmarke; selliste organisatsioonide ja liitude põhikirju; muude organisatsioonide kui tootjaorganisatsioonide põhikirju; teatavate sektorite tootjaorganisatsioonide põhikirjade suhtes kohaldatavaid eritingimusi, sealhulgas

erandeid, selliste organisatsioonide ja liitude struktuuri, liikmelisuse aega, suurust, demokraatlikku aruandekohustust ja tegevust ning ühinemise mõju; tunnustamise, tunnustuse lõpetamise ja peatamise tingimusi, sellest tulevat mõju ning nõudeid võtta tunnustamise kriteeriumide täitmata jätmise korral parandusmeetmeid;

riikidevahelisi organisatsioone ja liite ning riikidevahelise koostöö korral kohaldatavaid haldusabi eeskirju; sektoreid, mille puhul kohaldatakse liikmesriigi luba, mille suhtes kohaldatakse allhanget ning tingimusi ja selliste tegevuste iseloomu, mille puhul võib kasutada allhanget, ning tehniliste vahendite hankimist organisatsioonide või liitude poolt; organisatsioonide ja liitude poolt turustatava toodangu miinimummahu või -väärtuse arvutamise alust; eeskirju, millega reguleeritakse läbirääkimistega hõlmatud toorpiima koguse arvutamist tootjaorganisatsiooni poolt, selliste liikmete vastuvõtmist, kes ei ole tootjad (tootjaorganisatsioonide puhul) või kes ei ole tootjaorganisatsioonid (tootjaorganisatsioonide liidu puhul);

mitteliikmetele organisatsioonide teatavate eeskirjade laiendamist ja mitteliikmete kohustuslikku osalustasu, sealhulgas sellise tasu kasutamist ja jaotamist kõnealuste organisatsioonide poolt, ja rangemate tootmiseeskirjade nimekirja, mida tohib laiendada; esindatavusega seotud täiendavaid nõudeid; asjaomaseid majanduspiirkondi, sealhulgas kõnealuste piirkondade mõiste kontroll komisjoni poolt; minimaalset ajavahemikku, mille jooksul peaksid eeskirjad enne nende laiendamist kehtima; selliseid isikuid või organisatsioone, kelle suhtes võib eeskirju või rahastamist kohaldada; ning olukorda, mille puhul komisjon võib nõuda eeskirjade laiendamise või kohustuslike osalustasude tagasilükkamist või lõpetamist.

(143) Kaubavoogude järelevalve on eelkõige haldusküsimus, mis tuleks lahendada paindlikult. Tuleks teha litsentsinõuete kehtestamise otsus, võttes arvesse litsentside vajalikkust, asjakohaste turgude korraldamise vajadust ning eelkõige kõnealuste toodete impordi või ekspordi seire vajadust.

(144) Selleks et võtta arvesse liidu rahvusvahelisi kohustusi ja kohaldatavaid liidu sotsiaalseid, keskkonnaalaseid ja loomade heaolu standardeid, vajadust seirata kaubanduse ja turu ning impordi ja ekspordi arengut, vajadust nõuetekohase turukorralduse järele ja vajadust vähendada halduskoormust, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte selliste toodete loetelu kohta, mille puhul nõutakse impordi- või ekspordilitsentsi esitamist; juhtumite ja olukordade kohta, mil impordi- või ekspordilitsentsi ei pea esitama.

(145) Selleks et näha ette litsentside süsteemi täiendavad elemendid, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada eeskirjad, mis käsitlevad litsentsiga kaasnevaid õigusi ja kohustusi ning selle õiguslikke tagajärgi ja juhtumeid, mille puhul kohaldatakse hälvet litsentsil märgitud koguse importimise või ekspordimise kohustuse täitmise suhtes või kui tuleb näidata päritolu, impordilitsentsi väljaandmist või vabasse ringlusse lubamist, mille puhul tuleb esitada kolmanda riigi või asutuse väljaantud dokument, millega tõendatakse muu hulgas toodete päritolu, ehtsust ja kvaliteediomadusi; litsentsi üleandmist või piiranguid litsentsi üleandmise suhtes; kanepi impordilitsentside lisatingimusi ning pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmisele või selliste juhtumitega tegelemisele suunatud liikmesriikidevahelise haldusabi põhimõtet; ja selliseid juhtumeid ja olukordi, mille puhul nõutakse või ei nõuta tagatise esitamist, et tagada toodete import või ekspord litsentsi kehtivusaja jooksul.

(146) WTO lepingute ja kahepoolsete kokkulepete kohaselt põllumajandustoodete suhtes kohaldatavate tollimaksude olulised andmed on sätestatud ühises tollitariifistikus. Komisjonil peaks olema õigus võtta vastu meetmed, mis käsitlevad kõnealuste oluliste andmete alusel tollimaksude üksikasjalikku arutamist.

(147) Piiril kehtiva hinna süsteem tuleks säilitada teatavate toodete puhul. Selleks et tagada kõnealuse süsteemi tõhusus, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse kaubasaadetise deklaritud hinna õigsuse kontrollimist kindla impordivääratuse alusel ja nähakse ette tingimused, mille puhul nõutakse tagatise esitamist.

(148) Selleks et vältida või kõrvaldada kahjulikke mõjusid liidu turul, mis võivad tuleneda teatavate põllumajandustoodete impordist, tuleks selliste toodete impordi puhul kohaldada täiendavat tollimaksu, juhul kui teatavad tingimused on täidetud.

(149) Teatavatel tingimustel on asjakohane avada ja hallata imporditariifikoote, mis tulenevad kooskõlas ELi toimimise lepinguga sõlmitud rahvusvahelistest lepingutest või muudest liidu õigusaktidest. Impordi tariifikoootide puhul peaks vastuvõetud haldamismeetod piisavalt arvestama liidu tootmis-, töötlemis- ja tarbimisturgude olemasolevate ja tekkivate tarnevajadustega tarnete konkurentsivõime, kindluse ja pidevuse seisukohast ja turu tasakaalu kaitsmise vajadusega.

- (150) Selleks, et täita mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voores jooksul sõlmitud lepingutest tulenevaid kohustusi, mis puudutavad Hispaaniasse 2 000 000 tonni maisi ja 300 000 tonni sorgo importimise tariifikvoote ning Portugali 500 000 tonni maisi importimise tariifikvoote, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte selliste sätete kehtestamise kohta, mida on vaja tariifikvoodiimpordiks, ning vajaduse korral asjaomaste liikmesriikide makseasutuste imporditud koguste riiklikuks ladustamiseks.
- (151) Selleks et tagada võrdne ligipääs saadaolevatele kogustele ja ning ettevõtjate võrdne kohtlemine tariifikvoodi raames, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega määratakse kindlaks tingimused ja rahastamiskõlblikkuse nõuded, mida ettevõtja peab täitma tariifikvoodi raames taotluse esitamisel; kehtestatakse eeskirjad ettevõtjatevahelise õiguste üleandmise kohta ja vajaduse korral üleandmise piirangud tariifikvootide haldamisel; nõutakse tariifikvootide süsteemis osalemise korral tagatise esitamist; ja nähakse vajadusel ette konkreetsed eripärad, nõuded või piirangud, mida kohaldatakse rahvusvahelistes lepingutes või muudes õigusaktides sätestatud tariifikvootide suhtes.
- (152) Kui põllumajandustooted vastavad teatavatele spetsifikatsioonidele ja/või hinnatingimustele, võivad need kolmandates riikides kuuluda impordi erirežiimi alla. Sellise süsteemi nõuetekohase kohaldamise tagamiseks on vajalik halduskoostöö importiva kolmanda riigi ja liidu asutuste vahel. Selleks peaks toodetele olema lisatud liidus välja antud sertifikaat.
- (153) Selle tagamiseks, et eksporditavad tooted võiksid liidu poolt ELi toimimise lepingu kohaselt sõlmitud rahvusvaheliste kokkulepete alusel kolmandasse riiki importimisel kuuluda erirežiimi alla, kui teatavad tingimused on täidetud, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, mille kohaselt nõutakse, et liikmesriigi pädeval asutusel tuleb taotluse korral ja pärast asjakohast kontrolli anda välja tingimuste täitmist tõendav dokument.
- (154) Selleks et keelatud põllumajanduskultuurid ei saaks häirida kiu tootmiseks kasvatatava kanepi turu toimimist, tuleks käesolevas määruses sätestada imporditud kanepi ja kanepiseemnete kontroll, tagamaks et kõnealused tooted pakuksid oma tetrahüdrokannabinooli sisalduse suhtes teatavaid garantiisid. Lisaks tuleks jätkata muul otstarbel kui külvamiseks imporditud kanepiseemnete suhtes kasutatavat kontrollisüsteemi, mis näeb ette asjaomastele importijatele loaandmise süsteemi.
- (155) Humalasektori toodete puhul järgitakse kogu liidus kvaliteedipoliitikat. Importtoodete puhul tuleks sätestada, millega tagatakse ainult samaväärsetele kvaliteedi miinimumtunnustele vastavate toodete importimine, lisada käesolevasse määrusesse. Halduskoormuse vähendamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte juhtumite kohta, mille korral vastavustunnistuse ja pakendite märgistamisega seotud kohustusi ei tuleks kohaldada.
- (156) Liit on sõlminud mitu turule sooduspääsu käsitlevat kokkulepet kolmandate riikidega ja sellest lähtuvalt on neil riikidel võimalik roosuhkrut liitu eksportida soodsatel tingimustel. Teatava aja jooksul tuleks säilitada seonduvad sätted, milles käsitletakse rafineerimistehaste suhkruvajaduse hindamist ning teatavatel tingimustel impordilitsentside reserveerimist oluliste imporditud toor-suhkru koguste spetsialiseerunud kasutajatele, keda loetakse liidus täiskoormusega rafineerimistehasteks. Selle tagamiseks, et rafineerimiseks mõeldud suhkrut rafineeritakse kooskõlas nende tingimustega, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse impordikorra toimimise mõistete kasutamist; tingimusi ja nõudeid, mida ettevõtja peab järgima impordilitsentsi taotluse esitamisel, sealhulgas tagatise esitamine, ning eeskirju määratavate halduskaristuste kohta.
- (157) Tollimaksusüsteem võimaldab loobuda kõikidest muudest kaitsemeetmetest liidu välispiiril. Erandlikel asjaoludel võib siseturu- ja tollimaksumehhanism osutada ebapiisavaks. Sellisel juhul peaks liit saama viivitamata võtta kõik vajalikud meetmed, et liidu turg ei jääks võimalike häirete puhul kaitseta. Kõnealused meetmed peaksid olema kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega.
- (158) On asjakohane võimaldada sees- ja välistöötlemise korra kasutamine peatada, kui selline kord häirib või võib häirida liidu turgu.
- (159) Toetused kolmandatesse riikidesse eksportimisel, mis põhinevad erinevusel liidu ja maailmaturu hindade vahel ning jäävad WTO raames võetud kohustuste piiridesse, tuleks säilitada meetmena, mis võib hõlmata teatavaid tooteid, mille suhtes kohaldatakse käesolevat määrust, kui siseturul valitsevad tingimused on sellised,

mis on ette nähtud erandlike meetmete võtmiseks. Subsidiirid ekspordi suhtes tuleks rakendada väärtuselisi ja koguselisi piiranguid ning, ilma et see piiraks erandlike meetmete kohaldamist, kättesaadava toetuse määr peaks olema null.

- (160) Väärtuspiirangute järgimine tuleks tagada eksporditoetuste kindlaksmääramise ajal, kontrollides makseid Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi käsitlevate eeskirjade alusel. Seiret tuleks hõlbustada eksporditoetuste kohustusliku eelkinnitamise puhul, sätestades diferentseeritud toetuste puhul võimaluse muuta ettenähtud sihtkohta geograafilises piirkonnas, mille suhtes kehtib ühtne eksporditoetuse määr. Sihtkoha muutmise korral tuleks maksta tegeliku sihtkoha suhtes kehtivat toetust, mis ei või olla suurem kui alguses ettenähtud sihtkoha suhtes kohaldatav summa.
- (161) Koguselistele piirangutele vastavuse peaks tagama usaldusväärne ja tõhus seiresüsteem. Selleks tuleks eksporditoetuse andmiseks nõuda ekspordilitsentsi. Eksporditoetust tuleks anda kasutatavate piirnormide ulatuses iga asjaomase toote konkreetse olukorra põhjal. Sellest eeskirjast võiks erandeid lubada üksnes aluslepingute I lisas loetlemata töödeldud toodete puhul, mille suhtes koguselisi piiranguid ei kohaldata. Tuleks sätestada erand halduseeskirjade range täimise nõudest juhuks, kui eksporditoetustega kaetud eksport ei ületa tõenäoliselt ette nähtud koguseid.
- (162) Elusveiste ekspordi korral tuleks eksporditoetusi anda ja välja maksta üksnes juhul, kui järgitakse loomade heaolu, eelkõige loomade kaitset transportimisel käsitlevate liidu õigusaktide sätteid.
- (163) Selleks et tagada eksporditoetuste süsteemi nõuetekohane toimimine, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte seoses nõudega esitada tagatis kohustuste täitmise kohta ettevõtja poolt.
- (164) Ettevõtjate ja ametiasutuste halduskoormuse vähendamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada sellised künnised, millest allpool ei nõuta ekspordilitsentsi esitamist, ja et määrata sihtkohad või tegevused, mille puhul ekspordilitsentsi esitamise kohustusest erandi tegemine võib olla õigustatud, ning lubada õigustatud olukordades ekspordilitsentsi andmist tagasiulatavalt.
- (165) Selleks et võtta arvesse praktilisi olukordi, mille puhul võib eksporditoetusi maksta täiel või osalisel määral,

ning aidata ettevõtjatel katta periood taotlemise ja eksporditoetuse lõppmakse vahel, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte eeskirjade kohta, mis käsitlevad järgmist: eksporditoetuse maksmine mõnel muul kuupäeval; eksporditoetuse ettemaksud, sealhulgas tagatise esitamise ja vabastamise tingimused; lisatõendid, kui toodete tegeliku sihtkoha suhtes on kahtlusi, ja liidu tolliterritooriumile reimpordi võimalus; sihtkohad, mida käsitatakse ekspordina liidust, ning eksporditoetuseks kõlblike sihtkohtade lisamine liidu tolliterritooriumi hulka.

- (166) Selleks et tagada aluslepingute I lisas loetletud toodete ja sellistest toodetest töödeldud toodete eksporditajatele võrdne juurdepääs eksporditoetusele, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte põllumajandustooteid käsitlevate teatavate eeskirjade kohaldamise kohta töödeldud kaupadena eksporditavate toodete suhtes.
- (167) Selleks et tagada, et eksporditoetust saavad tooted eksporditakse liidu tolliterritooriumilt ja et vältida nende võimalikku tagasisaatmist kõnealusele territooriumile ning vähendada ettevõtjate halduskoormust selle tõendamisel, et toetust saavad tooted jõuavad diferentseeritud toetuste puhul sihtriiki, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte eeskirjade kohta, mis käsitlevad järgmist: tähtaeg, mil liidu tolliterritooriumilt väljaviimine peab olema lõpetatud, sealhulgas ajutiseks taassisseveoks ettenähtud aeg; töötlemine, mida eksporditoetust saavad tooted võivad kõnealusel perioodil läbida; sihtkohta saabumise tõendamine, et vastata diferentseeritud toetuste saamise tingimustele; toetuse künnised ja tingimused, mille alusel võib eksporditajad tõendamiskohustusest vabastada; ning tingimused, mille kohaselt kiidetakse heaks sõltumatute kolmandate isikute esitatavad tõendid sellisesse sihtkohta saabumise kohta, mille puhul kohaldatakse diferentseeritud toetusi.
- (168) Selleks et eksporditajad järgiksid loomade heaolu nõudeid ja selleks, et pädevad asutused saaksid kontrollida eksporditoetuste kasutamise õigsust, kui eksporditoetuste saamine eeldab loomade heaolu nõuete järgimist, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte loomade heaolu nõuete järgimise kohta väljaspool liidu tolliterritooriumi, sealhulgas sõltumatute kolmandate isikute kaasamise kohta.

- (169) Selleks et võtta arvesse eri sektorite eripära, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte ettevõtjate ja eksporditoetuseks kõlblike toodete suhtes esitatavate erinõuete ja tingimuste kohta ning koefitsientide kehtestamise kohta eksporditoetuste arvutamiseks, võttes arvesse teatavate teraviljast saadud piiritusjookide laagerdumisprotsessi.
- (170) Lillesibulate ekspordi miinimumhindu ei ole enam vaja ning need tuleks kaotada.
- (171) ELi toimimise lepingu artikli 42 kohaselt kohaldatakse selle konkurentsieeskirju käsitleva peatüki sätteid põllumajandustoodete tootmise ja nendega kauplemise suhtes ainult sellises ulatuses, mis on liidu õigusaktidega kindlaks määratud ELi toimimise lepingu artikli 43 lõike 2 raames ning vastavalt seal ette nähtud menetlusele.
- (172) Võttes arvesse põllumajandussektori eripära ja selle sõltuvust terve toiduainete tarneahela nõuetekohasest toimimisest, sealhulgas konkurentsieeskirjade tulemuslikust kohaldamisest kõigile seotud sektoritele kogu toiduainete tarneahela puhul, mis võib olla äärmiselt kontsentreeritud, tuleks erilist tähelepanu pöörata ELi toimimise lepingu artiklis 42 sätestatud konkurentsieeskirjade kohaldamisele. Selleks on vaja tihedat koostööd komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutuste vahel. Lisaks on komisjoni poolt vajaduse korral vastu võetavad suunised sobilik vahend, et anda suuniseid ettevõtjatele ja muudele asjaomastele sidusrühmadele.
- (173) Tuleks ette näha, et ELi toimimise lepingu artiklis 101 osutatud kokkuleppeid, otsuseid ja tegevusi käsitlevaid ning turgu valitseva seisundi kuritarvitamisega seotud konkurentsieeskirju kohaldatakse põllumajandustoodete tootmise ja nendega kauplemise suhtes tingimusel, et nende kohaldamine ei ohustaks ÜPP eesmärkide saavutamist.
- (174) Erilist lähenemisviisi tuleks lubada selliste põllumajandustootjate või põllumajandustootjate organisatsioonide või nende liitude puhul, kelle eesmärk on põllumajandustoodete ühistootmine või -turustamine või ühiste seadmete kasutamine, välja arvatud siis, kui selline ühistegevus välistab konkurentsi või ohustab ELi toimimise lepingu artikli 39 eesmärkide saavutamist.
- (175) Ilma et see piiraks teatavate toodete pakkumise reguleerimist, nagu juust ja sink, mille puhul kohaldatakse kaitstud päritolunimetust või kaitstud geograafilist tähist, või vein, mis on reguleeritud erieeskirjadega, tuleks teatavate tootmisharudevaheliste organisatsioonide tegevuse puhul lubada erikäsitlust, tingimusel et see ei põhjusta turgude jaotamist, ei kahjusta ühise turukorralduse ladusat toimimist, ei moonuta ega kõrvalda konkurentsi, ei sisalda hindade või kvootide kindlaksmääramist ega tekita diskrimineerimist.
- (176) Riikliku abi andmine kahjustaks siseturu nõuetekohast toimimist. Seepärast tuleks põllumajandustoodete suhtes kohaldada üldjuhul ELi toimimise lepingu riigiabi käsitlevaid sätteid. Sellest hoolimata tuleks teatavates olukordades lubada erandeid. Selliste erandite olemasolul peaks komisjon koostama olemasolevate, uute või kavandatavate riigiabi liikide loetelu, teavitama liikmesriike asjakohastest tähelepanekutest ja pakkuma välja neile sobivaid meetmeid.
- (177) Väljajuurimistasu ja teatavaid veinisektori toetusprogrammide meetmeid käsitlevad sätted ei tohiks takistada riiklike maksete tegemist samal eesmärgil.
- (178) Põhjapõtrade ja põhjapõdratoodete tootmise ja turustamise erilise majandusliku olukorra tõttu peaksid Soome ja Rootsi kõnealuste tegevuste puhul jätkama riikliku toetuse maksmist.
- (179) Soomes sõltub suhkrupeedikasvatusest erilistest geograafilistest ja kliimatingimustest, mis mõjutavad suhkrupeedikasvatust ebasoodsalt lisaks suhkrureformi üldistele mõjudele. Seepärast tuleks kõnealusel liikmesriigil lubada oma suhkrupeedikasvatavatele teha jätkuvalt riiklikke makseid.
- (180) Liikmesriigid peaksid saama teha riiklikke toetusmakseid käesolevas määruses sätestatud mesindusmeetmete kaasaostamiseks ja struktuuri- või loodustingimuste poolest ebasoodsas olukorras olevate mesilate kaitsmiseks või majandusarengu programmide raames, välja arvatud tootmiseks või turustamiseks mõeldud riiklikud toetusmaksed.
- (181) Liikmesriikidel, kes osalevad lastele toidu kättesaadavuse parandamisega seotud kavades, peaks olema lisaks liidu toetusele õigus anda toodete pakkumiseks ja teatavate seotud kulude katmiseks riiklikku toetust.

- (182) Selleks et lahendada õigustatud kriisiolukordi ka pärast üleminekuperioodi lõppu, peaks liikmesriikidel olema võimalik teha riiklike toetusmaksid erakorraliseks destilleerimiseks, järgides üldist eelarvelist piirangut, mis on 15 % liikmesriigi riikliku toetusprogrammi vastava aastaelarve suuruselt. Sellistest riiklikest maksetest tuleks komisjonile teatada ning need tuleks enne nende tegemist heaks kiita.
- (183) Liikmesriikidel tuleks lubada jätkata pähklitoetuse riiklike maksete tegemist, nagu praegu on ette nähtud määruse (EÜ) nr 73/2009 artikliga 120, et pehmendada liidu varasema pähklitoetuskava tootmiskohustusest lahutamise mõju. Kuna kõnealune määrus tunnistatakse kehtetuks, tuleks selguse huvides kõnealused riiklikud toetusmaksid ette näha käesoleva määrusega.
- (184) Selleks et reageerida tõhusalt ja tulemuslikult turuhäirete ohule, tuleks ette näha sekkumise erimeetmed. Tuleks määratleda kõnealuste meetmete reguleerimisala.
- (185) Selleks et tõhusalt ja tulemuslikult reageerida turuhäirete ohule, mis on tingitud märkimisväärsest hinnatõusust või -langusest sise- või välisturul või muudest sündmustest ja asjaoludest, mis põhjustavad märkimisväärseid turuhäireid või turuhäirete ohtu, kui see olukord või selle mõju tõenäoliselt jätkub või olukord halveneb, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte meetmete kohta, mis on vajalikud sellele turuolukorrale reageerimiseks, täites samas kõiki kohustusi, mis tulevad rahvusvahelistest kokkulepetest ja tingimustel, et mis tahes muud käesolevas määruses ette nähtud meetmed osutuvad ebapiisavaks, sealhulgas meetmed, et laiendada või muuta käesoleva määrusega ettenähtud muude meetmete reguleerimisala, kestust või muid aspekte või näha ette eksporditoetused või peatada täielikult või osaliselt imporditollimaksude kohaldamine, sealhulgas teatavate koguste või ajavahemike osas, kui see on vajalik.
- (186) Loomataudide leviku tõkestamiseks kavandatud meetmete kohaldamisest tulenevad vaba ringluse piirangud võivad ühe või mitme liikmesriigi turul põhjustada raskusi. Kogemused näitavad, et tõsised turuhäired, näiteks tarbimise või hindade oluline vähenemine, võivad olla tingitud tarbijate usalduse kaotusest seoses ohuga inimeste või loomade tervisele või taimedele. Kogemustest lähtudes tuleks tarbijate usalduse kaotuse tõttu võetavate meetmete kohaldamisala laiendada taimsetele saadustele.
- (187) Veise- ja vasikalihha, piima ja piimatoodete, sealihha, lamba- ja kitseliha, munade ja kodulinnuliha erakorralised turutoetusmeetmed peaksid olema otseselt seotud haiguste leviku tõkestamiseks vastuvõetud tervishoiu- ja veterinaarmedetega. Neid meetmeid tuleks võtta liikmesriikide palvel, et vältida tõsisid häireid turgudel.
- (188) Selleks et erandlikele asjaoludele tulemuslikult reageerida, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse vastavalt käesolevas määruses sätestatud nende toodete loetelu laiendamist, mille kohta võib vastu võtta erandlikke toetusmeetmeid.
- (189) Komisjonile tuleks anda volitused võtta vastu vajalikud meetmed, et lahendada konkreetseid probleeme eriolukorras.
- (190) Turuhäirete ohule tõhusalt ja tulemuslikult reageerimine võib olla eriti oluline piimasektori jaoks. Sarnaselt võivad eriolukorras tekkida konkreetseid probleeme. Seetõttu on vaja rõhutada, et eespool nimetatud meetmete vastu võtmine komisjoni poolt turuhäirete, sealhulgas turu tasakaalustamatuse korral, või selliste meetmete vastu võtmine, mida on vaja eriolukorras konkreetsete probleemide lahendamiseks, võib eelkõige hõlmata piimasektorit.
- (191) Selleks et reageerida turu tõsise tasakaalustamatuse perioodidele, võivad eraettevõtjate ühise tegutsemise teatavat liiki meetmed erandlike meetmetena olla asjakohased, et stabiliseerida asjakohaseid sektoreid, võttes arvesse selgesõnalisi kaitsemeetmeid, piiranguid ja tingimusi. Kui sellised meetmed kuuluksid ELi toimimise lepingu artikli 101 lõike 1 reguleerimisalasse, peaks komisjonil olema võimalik kehtestada ajutine erand. Kõnealused meetmed peaksid siiski täiendama käesoleva määrusega kavandatud liidu tegevust riikliku sekkumise ja eraladustamise või erandlike meetmete raamistikus ega tohiks takistada siseturu toimimist.
- (192) Ettevõtjalt, liikmesriikidelt või kolmandatelt riikidelt peaks olema võimalik nõuda teabe esitamist seoses käesoleva määruse kohaldamisega, põllumajandustoodete turu järelevalve, analüüsi ja haldamisega, turu läbipaistvuse ja ÜPP meetmete nõuetekohase toimimise tagamise, kõnealuste meetmete kontrollimise, järelevalve, hindamise ja auditeerimisega ning rahvusvahelistes kokkulepetes sätestatud nõuete täitmisega, sealhulgas kõnealuste kokkulepete kohaste teavitamisnõuetega. Ühtlustatud, täiustatud ja lihtsustatud käsitlemise tagamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu vajalikud meetmed teavitamise kohta. Seejuures peaks komisjon võtma arvesse andmevajadust ja sünergiaid võimalike andmeallikate vahel.

- (193) Selleks et tagada teabesüsteemide terviklikkus ning edastatud dokumentide ja seonduvate andmete õigus ja loetavus, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte esitatava teabe laadi ja liigi kohta; töödeldavate andmete kategooriate ja maksimaalse andmete säilitamise aja kohta; andmetöötluse eesmärgi kohta, eelkõige selliste andmete avaldamise ja kolmandatele riikidele edastamise korral; kättesaadavaks tehtud teabele või teabesüsteemidele juurdepääsu õiguste kohta ja teabe avaldamise tingimuste kohta.
- (194) Kohaldatakse liidu õigust üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 95/46/EÜ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 45/2001⁽²⁾.
- (195) Euroopa andmekaitseinspektoriga konsulteeriti ja ta esitas oma arvamuse 14. detsembril 2011⁽³⁾.
- (196) Vahendid põllumajandussektori kriiside puhul ettenähtud reservist tuleks üle kanda vastavalt määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 24 ja eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽⁴⁾ punktis 22 osutatud tingimustele ja menetlusele ning tuleks selgitada, et käesolev määrus on kohaldatav põhiõigusakt.
- (197) Selleks et tagada sujuv üleminek määrusega (EÜ) nr 1234/2007 kehtestatud korraldustelt käesoleva määruse sätetele, peaks komisjonil olema õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada vajalikud meetmed, eelkõige sellised meetmed kohta, mis on seotud ettevõtjate omandatud õiguste ja õiguspärase ootuste kaitsega.
- (198) Käesoleva määruse alusel delegeeritud õigusaktide vastuvõtmisel tuleks kiirmenetlust kasutada erandjuhtudel, kui see on vajalik tungiva kiireloomulisuse tõttu, et reageerida tõhusalt ja tulemuslikult turuhäirete ohule või tekkinud turuhäirete korral. Kiirmenetluse valik peaks olema põhjendatud ning tuleks täpsustada juhud, mil kiirmenetlust tuleks kasutada.
- (199) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽⁵⁾.
- (200) Kontrollimenetlust tuleks kasutada käesoleva määruse rakendamiseks vajalike õigusaktide vastuvõtmiseks, võttes arvesse, et kõnealused aktid on seotud ÜPPga, nagu on osutatud määruse (EL) nr 182/2011 artikli 2 lõike 2 punkti b alapunktis ii. Nõuandemenetlust tuleks seevastu kasutada käesoleva määruse rakendamiseks vajalike konkurentsiküsimustega seotud õigusaktide vastuvõtmiseks, kuna konkurentsioiguse valdkonnas kasutatakse rakendusaktide vastuvõtmiseks üldiselt nõuandemenetlust.
- (201) Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ja kui tungiv kiireloomulisus seda nõuab, peaks komisjon võtma vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid, mis on seotud liidu selliste kaitsemeetmete vastuvõtmise, muutmise või kehtetuks tunnistamisega, millega peatatakse töötlemise või sees- või välistöötlemise korra kasutamine, kui see on vajalik turuolukorrale kiireks reageerimiseks ning eriolukorras konkreetsete probleemide kiireks lahendamiseks.
- (202) Teatavate käesoleva määruse kohaste meetmete puhul, mis nõuavad kiiret tegutsemist või mis on seotud üksnes üldsätete kohaldamisega eriolukordades ilma kaalutlusõiguseta, peaks komisjonil olema õigus vastu võtta rakendusakte ilma määrust (EÜ) nr 182/2011 kohaldamata.
- (203) Lisaks peaks komisjonil olema õigus täita teatavaid haldus- või juhtimisülesandeid, mis ei eelda delegeeritud õigusaktide ega rakendusaktide vastuvõtmist.
- (204) Käesolevas määruses tuleks kooskõlas Horvaatia ühinemisaktiga sätestada teatavad Horvaatiat käsitlevad erieeskirjad⁽⁶⁾.
- (205) Määruse (EÜ) nr 1234/2007 kohaselt kaotavad mitmed sektoripõhised meetmed kehtivuse mõistliku aja jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist. Pärast määruse (EÜ) nr 1234/2007 kehtetuks tunnistamist tuleks asjakohaseid sätteid kohaldada jätkuvalt kuni vastavate kavade lõppemiseni.
- (206) Nõukogu määrus (EMÜ) nr 922/72⁽⁷⁾, mis käsitleb siidiusside kasvatamiseks abi andmist kasvatusaastal 1972/1973, on kaotanud tänaseks ajakohasuse; määrus (EMÜ) nr 234/79, mis käsitleb ühise tollitariifistiku nomenklatuuri kohandamise korda, asendatakse

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembril 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

⁽³⁾ ELT C 35, 9.2.2012, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽⁶⁾ ELT L 112, 24.4.2012, lk 21.

⁽⁷⁾ Nõukogu määrus (EMÜ) nr 922/72, millega sätestatakse siidiusside kasvatamiseks abi andmise üldeeskirjad 1972/73. kasvatusaastaks (EÜT L 106, 5.5.1972, lk 1).

käesoleva määrusega; nõukogu määrus (EÜ) nr 1601/96⁽¹⁾, mis käsitleb humala tootjatele 1995. aasta lõikusele antud toetust, on ajutine meede, mis on oma laadi tõttu tänaseks kaotanud ajakohasuse. Nõukogu määrus (EÜ) nr 1037/2001⁽²⁾, millega lubati pakkuda ja tarnida teatavaid importveine, on asendatud nõukogu otsusega 2006/232/EÜ⁽³⁾ vastu võetud Euroopa Ühenduse ja Ameerika Ühendriikide vahelise veinikaubanduslepingu sätetega ning on seetõttu kaotanud ajakohasuse. Selguse ja õiguskindluse huvides tuleks kõnealused määrused kehtetuks tunnistada.

(207) Teatavad piima- ja piimatootesektoris kehtivad eeskirjad, eelkõige seoses lepinguliste suhetega ja lepingute sõlmimiseks peetavate läbirääkimistega, kaitstud päritolunimetus või kaitstud geograafilise tähisega juustu pakkumise reguleerimisega ning esmaostjate, tootjaorganisatsioonidega, tootjaorganisatsioonide liitudega ja tootmisharudevaheliste organisatsioonide deklaratsioonidega, on hiljuti jõustunud ning piimaturu praegustes majandustingimustes ja tarneahela praeguse struktuuri puhul jätkuvalt õigustatud. Selleks et meetmete mõju oleks nimetatud sektoris täielik, tuleks neid kohaldada piisavalt pika ajavahemiku kestel (nii enne kui ka pärast piimakvootide kaotamist). Kõnealused eeskirjad peaksid siiski olema ajutist laadi ning need tuleks läbi vaadata. Komisjon peaks vastu võtma piimaturu arengu aruanded, mis hõlmavad eelkõige võimalikke ettepanekuid, et julgustada põllumajandustootjaid sõlmima ühistootmislepinguid, ning esimene aruanne esitatakse hiljemalt 30. juuniks 2014 ja teine aruanne hiljemalt 31. detsembriks 2018,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I OSA

SISSEJUHATAVAD SÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisala

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus, mis hõlmab kõiki aluslepingute I lisas loetletud tooteid, v.a kalapüügi- ja vesiviljelustooted, mis on määratletud liidu õigusaktides kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta.

⁽¹⁾ Nõukogu 30. juuli 1996. aasta määrus (EÜ) nr 1601/96, milles sätestatakse humala tootjatele 1995. aasta lõikusega seotud toetuse summad (EÜT L 206, 16.8.1996, lk 46).

⁽²⁾ Nõukogu 22. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1037/2001, millega lubatakse otsetarbimiseks pakkuda ja tarnida teatavaid importveine, mille puhul võib olla kasutatud määruses (EÜ) nr 1493/1999 sätestamata veinivalmistusviise (EÜT L 145, 31.5.2001, lk 12).

⁽³⁾ Nõukogu 20. detsembri 2005. aasta otsus 2006/232/EÜ Euroopa Ühenduse ja Ameerika Ühendriikide vahelise veinikaubanduslepingu sõlmimise kohta (ELT L 87, 24.3.2006, lk 1).

2. Lõikes 1 piiritletud põllumajandustooted jagatakse järgmisteks I lisa asjakohastes osades loetletud sektoriteks:

- a) teravili, I osa;
- b) riis, II osa;
- c) suhkur, III osa;
- d) kuivsoöt, IV osa;
- e) seemned, V osa;
- f) humal, VI osa;
- g) oliiviõli ja lauaoliivid, VII osa;
- h) lina ja kanep, VIII osa;
- i) puu- ja köögiviljad, IX osa;
- j) töödeldud puu- ja köögiviljasaadused, X osa;
- k) banaanid, XI osa;
- l) vein, XII osa;
- m) eluspuud ja muud taimed, taimesibulad, -juured jms, lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal, XIII osa;
- n) tubakas, XIV osa;
- o) veise- ja vasikaliha, XV osa;
- p) piim ja piimatooted, XVI osa;
- q) sealiha, XVII osa;
- r) lamba- ja kitseliha, XVIII osa;
- s) munad, XIX osa;
- t) linnuliha, XX osa;
- u) põllumajandusliku päritoluga etüülalkohol, XXI osa;
- v) mesindustooted, XXII osa;
- w) siidiussid, XXIII osa;
- x) muud tooted, XXIV osa.

Artikkel 2

Ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) üldsätted

Määrust (EL) nr 1306/2013 ja selle alusel vastu võetud sätteid kohaldatakse käesolevas määruses sätestatud meetmete suhtes.

Artikkel 3

Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse teatavaid sektoreid käsitlevaid II lisa sätestatud mõisteid.

2. II lisa II osa B jaos sätestatud mõisteid kohaldatakse üksnes suhkru turustamisaja 2016/2017 lõpuni.

3. Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kasutatakse käesoleva määruse kohaldamisel määruses (EL) nr 1306/2013, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1307/2013⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1305/2013⁽²⁾ sätestatud mõisteid.

4. Selleks et võtta arvesse riisisektori eripära, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse II lisa I osas sätestatud riisisektorit käsitlevaid mõisteid niivõrd, kui see on vajalik nende mõistete ajakohastamiseks turu arenguid silmas pidades.

5. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „vähem arenenud piirkonnad” – sellised piirkonnad, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽³⁾ artikli 90 lõike 2 esimese lõigu punktis a;
- b) „ebasoodsad ilmastikutingimused, mida võib võrrelda loodusõnnetusega” – ilmastikutingimused nagu külm, rahe, jää, vihm või põud, mis hävitavad rohkem kui 30 % asjaomase põllumajandustootja keskmisest aastatoodangust kolme eelneva aasta jooksul või eelneva viieaastase perioodi kolme aasta keskmisest, välja arvatud kõige kõrgem ja kõige madalam näitaja.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 608).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 487).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 85).

Artikkel 4

Põllumajandustoodete puhul kasutatava ühise tollitariifistiku nomenklatuuri kohandamised

Kui see on vajalik kombineeritud nomenklatuuri tehtavate muudatuste arvesse võtmiseks, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega käesolevas määruses kohandatakse tootekirjeldusi ja viiteid kombineeritud nomenklatuuri rubriikidele või alamrubriikidele.

Artikkel 5

Riisi ümberarvestuskursid

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega:

- a) määratakse kindlaks töötlemise eri etappidel oleva riisi ümberarvestuskursid, töötlemiskulud ja kõrvalsaaduste väärtuse;
- b) võetakse kõik vajalikud meetmed seoses riisi ümberarvestuskurside kohaldamisega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 6

Turustusaastad

Kehtestatakse järgmised turustusaastad:

- a) jooksva aasta 1. jaanuarist 31. detsembrini puu- ja köögivilja, töödeldud puu- ja köögivilja ning banaanisektorite puhul;
- b) 1. aprillist järgmise aasta 31. märtsini järgmiste kuivsooda- ja siidussisektorite puhul;
- c) 1. juulist järgmise aasta 30. juunini järgmiste sektorite puhul:
  - i) teraviljasektor;
  - ii) seemnesektor;
  - iii) oliiviõli ja lauaoliivide sektor;
  - iv) lina- ja kanepisektor;
  - v) piima- ja piimatootesektor;
- d) 1. augustist järgmise aasta 31. juulini veinisektori puhul;
- e) 1. septembrist järgmise aasta 31. augustini riisisektori puhul;
- f) 1. oktoobrist järgmise aasta 30. septembrini suhkru-sektori puhul.

*Artikkel 7***Võrdluskünnised**

1. Järgmised võrdluskünnised on kindlaks määratud:
  - a) teraviljasektor: 101,31 eurot/tonn, mis on seotud lattu tarnitud kauba hulgimüügi etapiga enne mahalaadimist;
  - b) III lisa punktis A määratletud standardkvaliteediga koorimata riis: 150 eurot/tonn, mis on seotud lattu tarnitud kauba hulgimüügi etapiga enne mahalaadimist;
  - c) III lisa punktis B määratletud standardkvaliteediga pakkimata suhkur, mis on hangitud tehastest:
    - i) valge suhkur: 404,4 eurot/tonn;
    - ii) toorsuhkur: 335,2 eurot/tonn;
  - d) veise- ja vasikalihasektor: 2 224 eurot R3-lihaku- ja rasvasusklassi isasveiste rümba tonni kohta, nagu on sätestatud IV lisa punktis A osutatud liidu kaheksa kuu vanuste või vanemate veiste rümpade klassifitseerimisskaalas;
  - e) piima- ja piimatootesektor:
    - i) 246,39 eurot 100 kg või kohta;
    - ii) 169,80 eurot 100 kg lõssipulbri kohta;
  - f) sealihasektor: 1 509,39 eurot standardkvaliteediga searümba tonni kohta, mis on määratletud kaalu ja tailihasisalduse alusel, nagu on sätestatud IV lisa punktis B osutatud liidu searümpade klassifitseerimisskaalas järgmiselt:
    - i) 60–120 kg kaaluvad rümbad: lihakusklass E;
    - ii) 120–180 kg kaaluvad rümbad: lihakusklass R;
  - g) oliiviõli sektor:
    - i) 1 779 eurot tonni kohta ekstra neitsioliiviõli puhul;
    - ii) 1 710 eurot tonni kohta neitsioliiviõli puhul;
    - iii) 1 524 eurot tonni kohta lambiõli puhul, mille vabade rasvhapete määr on kaks; seda summat vähendatakse 36,70 euro võrra tonnilt iga happesuse määra lisäühiku kohta.

2. Komisjon jälgib lõikes 1 sätestatud võrdluskünniseid, võttes arvesse objektiivseid kriteeriume, eelkõige tootmise arengut, tootmiskulusid (eelkõige sisendite hinnad) ja turusuundumusi. Vajaduse korral ajakohastatakse võrdluskünniseid seadusandliku tavamenetluse kohaselt, võttes arvesse tootmise ja turgude arengut.

II OSA

SISETURG

I JAOTIS

TURUSEKKUMINE

I PEATÜKK

Riiklik sekkumine ja eraladustamistoetus

1. Jagu

Üldsätted riikliku sekkumise ja eraladustamistoetuse kohta*Artikkel 8***Reguleerimisala**

Käesolevas peatükis sätestatakse turusekkumise eeskirjad, milles käsitletakse:

- a) riiklikku sekkumist, kui liikmesriigi pädevad asutused on tooted kokku ostnud ja ladustavad neid müügini, ning
- b) eraettevõtjatele toodete ladustamiseks antavat toetust.

*Artikkel 9***Rahastamiskõlblike toodete päritolu**

Riikliku sekkumise korras ostetakse kokku või eraladustamistoetust antakse liidu päritolu toodetele. Kui kõnealused tooted on valmistatud põllukultuuridest, peavad põllukultuurid olema koristatud liidus ning kui tooted on valmistatud piimast, peab piim olema toodetud liidus.

*Artikkel 10***Liidu klassifitseerimisskaalad rümpade jaoks**

Liidu klassifitseerimisskaalad rümpade jaoks kohaldatakse vastavalt IV lisa punktides A ja B sätestatud eeskirjadele veise- ja vasikalihasektoris kaheksa kuu vanuste või vanemate veiste rümpade puhul ja sealihasektoris muude kui aretuseks kasutatud sigade rümpade puhul.

Lamba- ja kitselihasektoris võivad liikmesriigid kohaldada liidu klassifitseerimisskaalat lambarümpade jaoks vastavalt IV lisa punktis C sätestatud eeskirjadele.

2. Jagu

Riiklik sekkumine*Artikkel 11***Riikliku sekkumise tingimustele vastavad tooted**

Kooskõlas käesolevas jaos sätestatud tingimustega ning mis tahes selliste lisanõuete ja -tingimustega, mille komisjon võib sätestada artikli 19 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktide ja artikli 20 kohaselt vastu võetud rakendusaktidega, kohaldatakse riiklikku sekkumist järgmiste toodete suhtes:

- a) pehme nisu, kõva nisu, oder ja mais;
- b) koorimata riis;
- c) veise- ja vasikalihasektori värske või jahutatud liha, mis kuulub CN-koodide 0201 10 00 ja 0201 20 20–0201 20 50 alla;
- d) või, mis on valmistatud liidus heakskiidetud ettevõttes otseselt ja ainult pastöriseeritud koorest, mis on saadud otseselt ja ainult lehmapiimast ning mille piimarasvasisaldus on vähemalt 82 % massist ja maksimaalne veesisaldus 16 % massist;
- e) pihustuskuivatuse teel lehmapiimast saadud kõrgeima kvaliteediga lõssipulber, mis on valmistatud liidus heakskiidetud ettevõttes ning mille valgusisaldus on vähemalt 34,0 % rasvata kuivekstrakti massist.

*Artikkel 12***Riikliku sekkumise ajavahemikud**

Riiklik sekkumine toimub:

- a) pehme nisu, kõva nisu, odra ja maisi puhul 1. novembrist 31. maini;
- b) koorimata riisi puhul 1. aprillist 31. juulini;
- c) veise- ja vasikaliha puhul terve aasta jooksul;
- d) või ja lõssipulbri puhul 1. märtsist 30. septembrini.

*Artikkel 13***Riikliku sekkumise alustamine ja lõpetamine**

1. Artiklis 11 osutatud ajavahemike jooksul:
  - a) alustatakse riiklikku sekkumist pehme nisu, või ja lõssipulbri puhul;
  - b) võib komisjon rakendusaktidega alustada riiklikku sekkumist kõva nisu, odra, maisi ja koorimata riisi (sealhulgas

koorimata riisi eriliigid või -sordid) puhul, kui turuolukord seda nõuab. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega;

- c) võib komisjon rakendusaktidega, mis on vastu võetud ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata, alustada riiklikku sekkumist veise- ja vasikalihasektori puhul, kui liikmesriigi või liikmesriigi piirkonna artikli 20 esimese lõigu punkti c kohaselt kindlaks määratud võrdlusperioodi veise- ja vasikaliha keskmine turuhind, mis on registreeritud IV lisa punktis A osutatud liidu veise rümpade klassifitseerimisskaala alusel, langeb alla 85 % artikli 7 lõike 1 punktis d sätestatud võrdluskünnisest.

2. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega lõpetatakse riiklik sekkumine veise- ja vasikalihasektori puhul, kui artikli 20 esimese lõigu punkti c kohaselt kindlaks määratud võrdlusperioodi jooksul ei ole käesoleva artikli lõike 1 punktiga c ette nähtud tingimused enam täidetud. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

*Artikkel 14***Kokkuostmine kindlaksmääratud hinnaga või pakkumismenetluse teel**

Kui on alustatud artikli 13 lõike 1 kohast riiklikku sekkumist, võtab nõukogu kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 43 lõikega 3 vastu meetmed artiklis 11 osutatud toodete kokkuostuhindade kehtestamise ning vajaduse korral meetmed koguseliste piirangute kehtestamise kohta, kui kokkuostmine toimub kindlaksmääratud hinnaga.

*Artikkel 15***Riikliku sekkumise hind**

1. Riikliku sekkumise hind tähendab järgmist:
  - a) riikliku sekkumise raames kokku ostetavate toodete hind, kui riiklik sekkumine toimub kindlaksmääratud hinna alusel või
  - b) maksimaalne hind, millega riikliku sekkumise tingimustele vastavaid tooteid võib kokku osta, kui riiklik sekkumine toimub pakkumismenetluse teel.
2. Nõukogu võtab ELi toimimise lepingu artikli 43 lõike 3 kohaselt vastu meetmed riikliku sekkumise hinna taseme kindlaksmääramise, sealhulgas hinna tõstmise ja alandamise määra kohta.

*Artikkel 16***Riiklikest sekkumisvarudest müümise üldpõhimõtted**

1. Riikliku sekkumise raames ostetud tooteid müües tuleb:
  - a) vältida turu mis tahes häirimist,

b) tagada ostjate võrdne ligipääs kaupadele ja võrdne kohtlemine ning

c) järgida ELi toimimise lepingu kohaselt sõlmitud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevaid kohustusi.

2. Riikliku sekkumise raames kokku ostetud tooteid võib võõrandada, tehes need kättesaadavaks asjaomastes liidu õigusaktides sätestatud liidus enim puudust kannatavatele isikutele toiduabi jaotamise programmi jaoks. Sel juhul vastab selliste toodete arvestuslik väärtus käesoleva määruse artikli 14 lõikes 2 osutatud asjaomasele kindlaksmääratud riikliku sekkumise hinnatasemele.

3. Igal aastal teeb komisjon avalikuks tingimuste üksikasjad, mille alusel riikliku sekkumise raames kokku ostetud tooteid eelmise aasta jooksul müüdi.

3. Jagu

Eraladustamistoetus

Artikkel 17

Rahastamiskõlblikud tooted

Kooskõlas käesolevas jaos sätestatud tingimustega ning komisjoni poolt artikli 18 lõike 1 või artikli 19 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktidega ning artikli 18 lõike 2 või artikli 20 kohaselt vastu võetud rakendusaktidega sätestatud lisanõuete ja -tingimustega võib eraladustamistoetust anda järgmistest toodetest puhul:

- a) valge suhkur;
- b) oliiviõli;
- c) linakiud;
- d) kaheksa kuu vanuste või vanemate veiste värske või jahutatud liha;
- e) otseselt ja ainult lehmapiimast saadud koorest valmistatud või;
- f) juust;
- g) lehmapiimast valmistatud lõssipulber;
- h) sealiha;
- i) lamba- ja kitseliha.

Esimese lõigu punkti f kohaldatakse üksnes määruse (EL) nr 1151/2012 kohase kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega juustu suhtes, mida ladustatakse kauem kui laagerdusaeg, mis on sätestatud tootespetsifikaadis toodete puhul, millele on osutatud kõnealuse määruse artiklis 7, ja/või kauem kui laagerdusaeg, mis aitab kaasa juustu väärtuse tõstmisele.

Artikkel 18

Toetuse andmise tingimused

1. Turu läbipaistvuse tagamiseks on komisjonil vajaduse korral õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse tingimused, mille kohaselt komisjon võib otsustada anda eraladustamistoetust artiklis 17 loetletud toodete puhul, võttes arvesse:

- a) asjaomaste toodete registreeritud keskmisi liidu turuhindu, võrdluskünniseid ja tootmiskulusid ja/või
- b) vajadust reageerida õigeaegselt eriti keerulisele turuolukorrale või sektori majandusarengule, mis avaldab märkimisväärset negatiivset mõju kasumimarginaalidele.

2. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega:

- a) antakse eraladustamistoetust artiklis 17 loetletud toodetest puhul, võttes arvesse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tingimusi;
- b) piiratakse eraladustamistoetuse andmist.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Nõukogu võtab vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 43 lõikele 3 vastu meetmed artiklis 17 sätestatud eraladustamistoetuse summa kindlas määramiseks.

4. Jagu

Riikliku sekkumise ja eraladustamistoetuse ühissätted

Artikkel 19

Delegeeritud volitused

1. Selleks et tagada, et tooted, mis on kokku ostetud riikliku sekkumise raames või mille suhtes antakse eraladustamistoetust, oleksid pikaajalise ladustamise jaoks veatud ja turustatava kvaliteediga ning selleks, et võtta riikliku sekkumise ja eraladustamise kulutasuvuse tagamise eesmärgil arvesse eri sektorite eripära, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega lisaks käesolevas määruses sätestatud nõuetele sätestatakse nõuded ja tingimused, millele kõnealused tooted peavad vastama. Kõnealuste nõuete ja tingimuste eesmärk on tagada kokkuostetavate ja ladustavate toodete puhul:

- a) nende kvaliteet seoses kvaliteediparameetrite, kvaliteedigruppide, kvaliteediklasside, kategooriate, tooteomaduste ja vanusega;

b) nende rahastamiskõlblikkus seoses koguste, pakendamise, sealhulgas märgistuse, säilitamise, varasemate ladustuslepingute, ettevõtjate heakskiitmise ning toodete selle etapiga, mille suhtes riikliku sekkumise hind ja eraladustamistoetus kehtivad.

2. Teravilja- ja koorimata riisi sektorite eripära arvessevõtmiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse kvaliteedikriteeriumid nii pehme nisu, kõva nisu, odra, maisi ja koorimata riisi kokkuostu kui ka müügi puhul.

3. Selleks et tagada asjakohane ladustamismaht ning riikliku sekkumise süsteemi tõhusus seoses kulutasuvuse, jaotamise ja ettevõtjate juurdepääsuga ning selleks, et säilitada riikliku sekkumise raames kokku ostetud toodete kvaliteet nende müümiseks ladustamisperioodi lõpus, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse:

a) nõuded, mida tuleb järgida ladustuskohtades kõikide toodete puhul, mille suhtes kohaldatakse riikliku sekkumist;

b) eeskirjad, milles käsitletakse toodete ladustamist sellises liikmesriigis ja väljaspool seda liikmesriiki, kes vastutab toodete ja nende töötlemise eest seoses tollimaksude ning muude vastavalt ühisele põllumajanduspoliitikale eraldatavate või sissenõutavate summadega.

4. Selleks et tagada eraladustamistoetuse andmisel soovitud tulemuse saavutamine turul, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse:

a) kohaldatavad eeskirjad ja tingimused juhuks, kui ladustatav kogus on väiksem kui lepingus ette nähtud;

b) sellise toetuse ette maksmise tingimused;

c) tingimused, mille alusel võidakse otsustada, et eraladustamislepingute alusel ladustatud tooteid võib uuesti turustada või müüa.

5. Selleks et tagada riikliku sekkumise ja eraladustamise süsteemide nõuetekohane toimimine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles:

a) nähakse ette pakkumismenetluste kasutamine, millega tagatakse võrdne juurdepääs kaupadele ja ettevõtjate võrdne kohtlemine;

b) sätestatakse ettevõtjate suhtes kohaldatavad lisatingimused, et hõlbustada liikmesriikide ja ettevõtjate jaoks süsteemi tõhusat juhtimist ja kontrolli;

c) sätestatakse ettevõtjatele nõue esitada tagatis, et garanteerida oma kohustuste täitmine.

6. Selleks et võtta arvesse artiklis 10 osutatud tehnilisi arenguid ja sektori vajadusi ning vajadust standardida eri toodete esitlemist turu läbipaistvuse parandamise ja hindade registreerimise eesmärgil ning seoses turusekkumise meetmete kohaldamisega, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega:

a) kohandatakse ja ajakohastatakse IV lisa rümpade jaoks sätestatud liidu klassifitseerimis-, identifitseerimis- ja esitlemisskaalasid käsitlevaid sätteid;

b) nähakse ette lisasätted rümpade klassifitseerimise (sealhulgas kvalifitseeritud klassifitseerijate poolt), liigitamise (sealhulgas automaatsed liigitustehnikad), identifitseerimise, kaalumise ja märgistamise ning liidu keskmiste hindade arvutamise ja nende hindade arvutamisel kasutatud kaalukoefitsientide kohta;

c) nähakse veise- ja vasikalihasektoris ette erandid sätetest ning spetsiifilised erandid, mida liikmesriigid võivad kohaldada tapamajade suhtes, milles tapetakse vähe veiseid, ning lisasätted asjaomaste toodete kohta, sealhulgas sätteid, mis on seotud lihaku- ja rasvasusklassidega, ning lambalihasektoris nähakse ette täiendavad sätteid seoses kaalu, liha värvuse ja rasvkattega ning kergete tallede klassifitseerimise kriteeriumid;

d) antakse liikmesriikidele luba mitte kohaldada searümpade klassifitseerimisskaalat ning lubatakse kasutada hindamiskriteeriume lisaks kaalule ja hinnangulisele tailihasisaldusele või nähakse ette erandid kõnealusest skaalast.

Artikkel 20

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse meetmed, mis on vajalikud käesoleva peatüki ühetaoliseks kohaldamiseks. Kõnealused meetmed võivad eelkõige käsitleda järgmist:

a) kulud, mida ettevõtja peab kandma juhul, kui riiklikuks sekkumiseks tarnitavad tooted ei vasta minimaalsetele kvaliteedinõuetele;

b) minimaalse ladustamismahu kindlaksmääramine sekkumiskeskuste ladustamiskohtade jaoks;

c) käesoleva peatüki kohaldamiseks vajalikud võrdlusperioodid, turud ja turuhinnad;

d) riikliku sekkumise korras kokkuostetavate toodete tarnimine, pakkuja kantavad transpordikulud, makseasutuste ülevõetavad tooted ja maksimine;

- e) eri tegevused konditustamisel veise- ja vasikalihasektoris;
- f) toodete pakendamise, turustamise ja märgistamise praktiline kord;
- g) võid ja lõssipulbrit tootvate ettevõtjate heakskiitmise menetlus käesolevas peatükis sätestatud eesmärkidel;
- h) ladustamise lubamine väljaspool selle liikmesriigi territooriumi, kus tooted on kokku ostetud ja ladustatud;
- i) riikliku sekkumise raames kokkuostetud toodete müük või realiseerimine, eelkõige müügihinnad, laost väljaviimise tingimused, eraldatud toodete edasine kasutamine või sihtkoht, sealhulgas menetlused, mis on seotud artikli 16 lõikes 2 osutatud programmi jaoks kättesaadavaks tehtud toodetega, sealhulgas vedu liikmesriikide vahel;
- j) riikliku sekkumise raames kokku ostetud toodetega seotud sätted, milles käsitletakse liikmesriikide võimalust müüa omal vastutusel ladustamisele jäävate toodete väikeseid koguseid või tooteid, mida ei ole enam võimalik uuesti originaalpakendisse tagasi panna või mille väärtus on langenud;
- k) eraladustamise osas liikmesriigi pädeva asutuse ja taotlejate vaheliste lepingute sõlmimine ja nende sisu;
- l) toodete eraladustamine, laos hoidmine ning laost väljaviimine;
- m) eraladustamisperioodi kestus ning sätted, mille kohaselt võib selliseid perioode, kui need on lepingus sätestatud, lühendada või pikendada;
- n) menetlused, mida tuleb järgida kindlaksmääratud hinnaga kokkuostmisel, sealhulgas menetlused esitatava tagatise ja selle suuruse kohta või eelnevalt kindlaksmääratud eraladustamistoetuse andmiseks;
- o) pakkumismenetluste kasutamine nii riikliku sekkumise kui ka eraladustamise puhul, eelkõige seoses:
- i) pakkumuste esitamise ja taotletava või esitatava miinimumkogusega;
- ii) menetlustega, mida kohaldatakse esitatava tagatise ja selle suuruse suhtes, ning
- iii) pakkumuste valikuga, millega tagatakse liidule kõige soodsamate pakkumuste eelistamine, võimaldades samal ajal seda, et pakkumismenetlusele ei pea tingimata järgnema lepingu sõlmimine;
- p) liidu veise-, sea- ja lambarümpade klassifitseerimisskaalade rakendamine;
- q) turuhindade kindlaksmääramiseks IV lisa punktis A.IV ette nähtust erinev esitusviis rümpade ja poolrümpade puhul;
- r) liikmesriikide poolt kohaldatavad paranduskoefitsiendid, mida kasutatakse veise- ja lambarümpade erineva esitusviisi puhul, kui võrdlusesitusviisi ei kasutata;
- s) klassifitseeritud rümpade märgistamise praktiline kord ja komisjoni poolt liidus kehtiva veise-, sea- ja lambarümpade kaalutud keskmise hinna arutamise praktiline kord;
- t) liikmesriikidele antav luba näha nende territooriumil tapetud sigade puhul ette IV lisa punktis B.III ettenähtud searümpade esitusviisist erinev esitusviis, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:
- i) nende territooriumil kehtiv tavaline kaubandustava erineb IV lisa punkti B.III esimeses lõigus määratletud standardesitusviisist;
- ii) tehnilised nõuded õigustavad seda;
- iii) searümpadelt on nahk eemaldatud ühte moodi;
- u) sätted, mis käsitlevad liikmesriikides rümpade klassifitseerimise kohaldamise kohapealset kontrolli liidu komitee poolt, kuhu kuuluvad komisjoni ja liikmesriikide nimetatud eksperdid, et tagada rümpade klassifitseerimise täpsus ja usaldusvärsus. Nende sätetega nähakse ette, et liit kannab kontrollitegevusest tulenevad kulud.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 21

Muud rakendusvolitused

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, et erandina IV lisa punktist C.III lubada liikmesriikidel kasutada vähem kui 13 kg kaaluvate tallerümpade puhul klassifitseerimisel järgmisi kriteeriume:

- a) rümba kaal;
- b) liha värvus;
- c) rasvaladestus.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

II PEATÜKK

Toetuskavad

1. Jagu

Toidu kättesaadavuse parandamisega seotud toetuskavad

Artikkel 22

Sihtrühm

Põllumajandustoodete jagamisega ja laste toitumisharjumuste parandamisega seotud toetuskavad on suunatud lastele, kes käivad korrapäraselt lasteaias, eelkoolis, algkoolis, põhikoolis või gümnaasiumis, mida juhivad või tunnustavad liikmesriigi pädevad asutused.

1. Alajagu

Koolipuu- ja köögivilja kava

Artikkel 23

Lastele puu- ja köögivilja, töödeldud puu- ja köögivilja ning banaanitoodete pakkumise toetus

1. Liidu toetust antakse:

a) puu- ja köögiviljade, töödeldud puu- ja köögivilja ning banaanisektori toodete pakkumiseks lastele artiklis 22 osutatud haridusasutustes ning

b) teatavate seonduvate logistika ning jagamise, seadmete, teavitamise, järelevalve, hindamise ja kaasnevate meetmega seotud kulude katmiseks.

2. Liikmesriigid, kes soovivad kavas osaleda, koostavad eelnevalt riiklikul või piirkondlikul tasandil selle rakendamise strateegia. Samuti näevad nad ette kava tõhususe suurendamiseks vajalikud täiendavad meetmed, mis võivad hõlmata teavet meetmete kohta, mis annavad teadmisi tervislike toitumisharjumuste, kohalike toiduahelate ja toidu raiskamise ärahoidmise kohta.

3. Liikmesriigid koostavad oma strateegiate väljatöötamisel loetelu puu- ja köögivilja-, töödeldud puu- ja köögivilja- ning banaanisektori toodetest, mis on nende kavade raames toetuskõlblikud. Kõnealune loetelu ei hõlma V lisas loetletud tooteid.

Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, näiteks siis, kui liikmesriigid tahavad tagada käesoleva kava kohaste toodete laia valiku või muuta oma kava huvipakkumaks, võivad nad oma strateegiaga siiski ette näha, et sellised tooted tunnustatakse toetuskõlblikeks, kui neile on lisatud vaid piiratud koguses kõnealusel lisas osutatud aineid.

Liikmesriigid tagavad, et nende pädevad ametiasutused tervise küsimustes kinnitavad selliste toodete loetelu, mis on nende kava kohaselt toetuskõlblikud.

Toodete valikul lähtuvad liikmesriigid objektiivsetest kriteeriumidest, mille hulka võivad kuuluda tervise- ja keskkonnaalased kaalutlused, toodete hooajalisus, mitmekesisus või kättesaadavus, eelistades võimaluste piires liidu päritolu tooteid, eelkõige kohaliku toodangu ostmist, kohalikke turge, lühikesi tarneaegadeid või keskkonnaalast kasu.

4. Nõukogu võtab kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 43 lõikega 3 vastu meetmed lõikes 1 osutatud liidu toetuse kindlaksmääramiseks.

5. Lõikes 1 osutatud liidu toetus eraldatakse igale liikmesriigile objektiivsete kriteeriumide alusel, mis põhinevad 6–10-aastaste vanuserühma kuuluvate laste osakaalul igas liikmesriigis.

Kavas osalevad liikmesriigid taotleavad igal aastal liidu toetust, võttes aluseks oma strateegia, millele on osutatud lõikes 2.

Nõukogu võtab ELi toimimise lepingu artikli 43 lõike 3 kohaselt vastu meetmed liidu toetuse miinimumsumma kindlaksmääramise kohta iga kavas osaleva liikmesriigi jaoks ning meetmed liikmesriikidele antava toetuse soovitusliku ja lõpliku jagamise kohta.

6. Lõikes 1 osutatud liidu toetust ei tohi kasutada olemasolevate riiklike koolipuu- ja köögivilja kavade, millega nähakse ette puu- ja köögivilja ning töödeldud puu- ja köögivilja ja banaanide jagamine või muude selliste toodete koolidele jagamise kavade rahaliste vahendite asendamiseks.

Juhul kui liikmesriik on siiski juba kehtestanud kava, mis oleks käesoleva artikli kohaselt kõlblik liidu toetuse saamiseks, ning kavatseb seda laiendada või tõhustada, sealhulgas seoses kava sihtrühma, kestuse või rahastamiskõlblike toodetega, võib liidu toetust anda tingimusel, et järgitakse ELi toimimise lepingu artikli 43 lõike 3 kohaselt sätestatud piirmäärasid seoses liidu toetuse osakaaluga riikliku panuse kogumäära suhtes. Sellisel juhul peab liikmesriik oma rakendamisstrateegias märkima, kuidas ta kavatseb oma kava laiendada või tõhustada.

7. Lisaks liidu toetusele võivad liikmesriigid anda artikli 217 kohaselt riiklikku toetust.

8. Liidu kooli puu- ja köögivilja kava ei piira ühegi eraldi seisva, liidu õigusega kooskõlas oleva riikliku kooli puu- ja köögivilja kava rakendamist.

9. Liit võib määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 6 alusel rahastada ka koolipuu- ja köögivilja kavaga seotud teavitamis-, järelevalve- ja hindamismeetmeid, sealhulgas neid, mille eesmärk on teavitada sellest üldsust, ning võrgustiku loomise meetmeid.

10. Kavas osalevad liikmesriigid teevad koolitoidu jagamise kohtades teatavaks oma osalemise toetuskavas ning osutavad asjaolule, et liit subsideerib seda.

Artikkel 24

Delegeeritud volitused

1. Selleks et parandada laste tervislikke toitumisharjumusi ning tagada, et toetus oleks suunatud artiklis 22 osutatud siht-rühma kuuluvatele lastele, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada eeskirjad, milles käsitletakse:

- a) täiendavaid kriteeriume seoses toetuse suunamisega liikmesriikide poolt;
- b) toetusesaajate heakskiitmist ja valimist liikmesriikide poolt;
- c) riiklike või piirkondlike strateegiate koostamist ja täiendavaid meetmeid.

2. Selleks et tagada liidu vahendite tõhus ja sihtotstarbeline kasutamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse:

- a) artikli 23 lõikes 5 osutatud toetuse soovitusliku jaotamise liikmesriikide vahel ümberjaotamise meetodit, mis põhineb saadud taotlustel;
- b) kulusid seoses liikmesriikide strateegiatega, mis on kõlblikud liidu toetuse saamiseks, ning võimalust määrata kindlaks konkreetsete kulude ülemmäär;
- c) liikmesriikide kohustust jälgida ja hinnata oma koolipuu- ja köögivilja kavade tõhusust.

3. Selleks et parandada teadlikkust toetuskava kohta, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles nõutakse liikmesriikidelt, kellel on koolipuu- ja köögivilja kava, osutamist asjaolule, et liit seda subsideerib.

Artikkel 25

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva alajao kohaldamiseks vajalikud meetmed, sealhulgas:

- a) liikmesriikide strateegiates sisalduv teave;
- b) toetusetaotlused ja maksed;
- c) kava avaldamise viisid ja võrgustiku loomise meetmed;
- d) liidu koolipuu- ja köögivilja kavas osalevate liikmesriikide poolt seire- ja hindamisaruannete esitamise, vormi ja sisuga.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Alajagu

Koolipiima kava

Artikkel 26

Lastele piima ja piimatoodete pakkumise toetus

1. Liidu toetust antakse selleks, et pakkuda lastele artiklis 22 osutatud haridusasutustes teatavaid piima- ja töödeldud piimatooteid, mis kuuluvad CN-koodide 0401, 0403, 0404 90 ja 0406 või CN-koodi 2202 90 alla.

2. Alates 1. augustist 2015 peab kavas osaleda soovivate liikmesriikidel olema riiklikul või piirkondlikul tasandil kava rakendamise strateegia. Samuti võivad nad ette näha kava tõhususe suurendamiseks vajalikud lisameetmed, mis võivad hõlmata teavet meetmete kohta, mis annavad teadmisi tervislike toitumisharjumuste, kohalike toiduahelate ja toidu raiskamise ärahoidmise kohta.

3. Liikmesriigid koostavad oma strateegiate väljatöötamisel loetelu piimast ja piimatoodetest, mis on nende vastavate kavade raames vastavalt komisjoni poolt artikli 27 kohaselt vastu võetud eeskirjadele toetuskõlblikud.

4. Lõikes 1 osutatud liidu toetust ei kasutata ühegi olemasoleva piima ja piimatoodete riikliku kava või muu koolipiima ja -piimatoodete kava rahaliste vahendite asendamiseks, välja arvatud haridusasutustes lastele tasuta toidu jagamise puhul. Kui liikmesriik on juba kehtestanud kava, mis oleks käesoleva artikli kohaselt kõlblik liidu toetuse saamiseks, ning kavatseb seda laiendada või tõhustada, sealhulgas kava sihtriühma, kestuse või rahastamiskõlblike toodete osas, võib siiski liidu toetust anda. Sellisel juhul peab liikmesriik oma rakendamisstrateegias märkima, kuidas ta kavatseb oma kava laiendada või tõhustada.

5. Lisaks liidu toetusele võivad liikmesriigid anda artikli 217 kohaselt riiklikku toetust.

6. Liidu koolipiima ja -piimatoodete kava ei piira ühegi niisuguse eraldiseisva, liidu õigusega kooskõlas oleva riikliku koolidele suunatud kava rakendamist, mille eesmärk on piima ja piimatoodete tarbimise edendamine.

7. Nõukogu võtab kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 43 lõikega 3 vastu meetmed piima ja piimatoodete puhul antava liidu toetuse ja lõikes 1 sätestatud liidu toetuse saamiseks maksimaalse toetuskõlbliku koguse kehtestamiseks.

8. Kavas osalevad liikmesriigid teevad koolitoidu jaotamise kohtades teatavaks oma osalemise toetuskavas ning osutavad asjaolule, et liit subsideerib seda.

Artikkel 27

Delegeeritud volitused

1. Selleks et võtta arvesse piimatoodete tarbimise suundumust, piimatoodete turu uuendusi ja arengut, toodete kättesaadavust liidu eri turgudel ning toiteväärtuse aspekte, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega määratakse kindlaks:

- a) tooted, mis vastavad kavast toetuse saamise tingimustele kooskõlas artikli 26 lõike 1 sätetega ja võttes arvesse toiteväärtuse aspekte;
- b) liikmesriikides riiklike või piirkondlike strateegiate koostamine sealhulgas vajaduse korral kaasnevad meetmed, ja
- c) meetmed, mis on vajalikud seireks ja hindamiseks.

2. Selleks et tagada liidu toetuse tõhus ja tulemuslik kasutamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse:

- a) toetusesaajate ja taotlejate toetuskõlblikkuse eeskirju;
- b) nõuet, et liikmesriigid peavad taotlejad heaks kiitma;
- c) toetatavate piimatoodete kasutamist toidu valmistamisel haridusasutustes.

3. Tagamaks, et toetuse taotlejad täidavad oma kohustusi, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse nõuet esitada tagatis juhul, kui toetus on ette makstud.

4. Selleks et parandada teadlikkust toetuskava kohta, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse tingimused, mille kohaselt peavad liikmesriigid tagama oma toetuskavas osalemise avalikustamise ja osutama asjaolule, et liit seda subsideerib.

5. Tagamaks, et toetuse saamine kajastuks toetuskava alusel kättesaadavate toodete hinnas, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte millega kehtestatakse eeskirjad toetuskava raames teostatava hindade järelevalve kohta.

Artikkel 28

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva alajao kohaldamiseks vajalikud meetmed seoses järgneva:

- a) menetlused, millega tagatakse toetuskõlbliku maksimaalse koguse järgimine;
- b) tagatise esitamise menetlus ja tagatise suurus, kui toetus on makstud ette;
- c) teave, mis tuleb esitada liikmesriikidele seoses taotlejate heakskiitmise, toetusetaotluste ja maksetega;
- d) viisid, millega teavitatakse avalikkust kavast;
- e) artikli 27 lõike 5 kohase hindade seire korraldamisega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Jagu

Oliiviõli ja lauaoliivide sektori toetused

Artikkel 29

Oliiviõli ja lauaoliivide sektorit toetavad programmid

1. Liit rahastab artikli 152 alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonide, artikli 156 alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonide liitude või artikli 158 alusel tunnustatud tootmisharudevaheliste organisatsioonide koostatud kolmeaastaseid tööprogramme ühes või mitmes järgmises valdkonnas:

- a) oliiviõli ja lauaoliivide sektori turu järelevalve ja haldamine;

- b) oliivikasvatuse keskkonnamõju parandamine;
- c) oliivikasvatuse konkurentsivõime suurendamine kaasajastamise abil;
- d) oliiviõli ja lauaoliivide tootmise kvaliteedi parandamine;
- e) oliiviõli ja lauaoliivide kvaliteedi jälgitavus, sertifitseerimine ja kaitsmine, eelkõige lõpptarbijale müüdavate oliiviõlide kvaliteedi kontrollimine riiklike asutuste järelevalve all;
- f) teabe levitamine tootjaorganisatsioonide, tootjaorganisatsioonide liitude või tootmisharudevaheliste organisatsioonide poolt oliiviõli ja lauaoliivide kvaliteedi parandamiseks võetud meetmete kohta.

2. Lõikes 1 osutatud tööprogrammide liidupoolne rahastamine on järgmine:

- a) 11 098 000 eurot aastas Kreekale;
- b) 576 000 eurot aastas Prantsusmaale ning
- c) 35 991 000 eurot aastas Itaaliale.

3. Lõikes 1 osutatud tööprogrammide liidupoolse rahastamise maksimummäär on võrdne liikmesriikide poolt kinnipeetud summadega. Rahastamiskõlblike kulude rahastamise ülemmäär on järgmine:

- a) 75 % tegevuste puhul lõike 1 punktides a, b ja c osutatud valdkondades;
- b) 75 % põhivarasse investeerimise puhul ja 50 % muude tegevuste puhul lõike 1 punktis d osutatud valdkondades;
- c) 75 % tööprogrammide puhul, mida vähemalt kahe tootjalikmesriigi lõikes 1 osutatud tunnustatud organisatsioonid viivad läbi vähemalt kolmes kolmandas riigis või muus liikmesriigis lõike 1 punktides e ja f osutatud valdkondades, ja 50 % muu tegevuse puhul nendes valdkondades.

Asjaomane liikmesriik tagab lisarahastamise, mis moodustab kuni 50 % kuludest, mida liidupoolne rahastamine ei kata.

Artikkel 30

Delegeeritud volitused

Selleks et tagada artiklis 29 sätestatud liidu toetuse tegelik ja tõhus kasutamine ning et tõsta oliiviõli ja lauaoliivide tootmise kvaliteeti, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse:

- a) artikli 29 lõikes 1 osutatud valdkondade puhul erimeetmeid, mida võib liidu toetustest rahastada, ning tegevusi ja kulusid, mida toetustest rahastada ei või;

b) liikmesriikide poolt liidu toetustest teatud valdkondadele eraldatavat miinimumsummat;

c) tagatise esitamise nõuet, kui on esitatud tööprogrammi heakskiitmise taotlus ja toetus on makstud ette;

d) kriteeriume, mida liikmesriigid peavad tööprogrammide valikul ja heakskiitmisel arvesse võtma.

Artikkel 31

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva jao kohaldamiseks vajalikud meetmed seoses:

- a) tööprogrammide rakendamise ja muutmiseega;
- b) toetuse maksmisega, sealhulgas toetuse ettemaksmisega;
- c) menetlusega esitatava tagatise ja selle suuruse kohta, kui on esitatud tööprogrammi heakskiitmise taotlus ja toetus on makstud ette.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Jagu

Puu- ja köögiviljasektori toetused

Artikkel 32

Rakendusfondid

1. Puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsioonid ja/või nende liidud võivad moodustada rakendusfondi. Fondi rahastatakse:

- a) rahaliste osalustega:
  - i) tootjaorganisatsiooni liikmetelt ja/või tootjaorganisatsioonilt endalt või
  - ii) tootjaorganisatsioonide liitudelt kõnealuste liitude liikmete kaudu;
- b) liidu finantsabist, mida võib anda tootjaorganisatsioonidele või nende liitudele, juhul kui viimased esitavad rakenduskava või osalise rakenduskava ja tegelevad selle majandamise ja elluviimisega, kooskõlas mõistete ja tingimustega, mille komisjon võtab vastu artikli 37 kohaselt delegeeritud õigusaktidega ja artikli 38 kohaselt rakendusaktidega.

2. Rakendusfonde kasutatakse üksnes selliste rakenduskavade rahastamiseks, mis on liikmesriikidele esitatud ja nende poolt heaks kiidetud.

Artikkel 33

Rakenduskavad

1. Puu- ja köögiviljasektori rakenduskavade kestus on vähemalt kolm aastat ja kõige enam viis aastat. Rakenduskavadel on vähemalt kaks artikli 152 lõike 1 punktis c osutatud eesmärki või kaks järgmist eesmärki:

- a) tootmise planeerimine, sealhulgas tootmise ja tarbimise prognoosimine ja jälgimine;
- b) nii värskete kui ka töödeldud toodete kvaliteedi edendamine;
- c) toodete kaubandusliku väärtuse suurendamine;
- d) nii värskete kui töödeldud toodete tarbimise edendamine;
- e) keskkonnameetmed, eelkõige veega seonduvad meetmed, ja keskkonnasõbralikud tootmismetodid, sealhulgas mahepõllumajandus;
- f) kriisiennetus ja -ohje.

Rakenduskavad esitatakse liikmesriikidele heakskiitmiseks.

2. Samuti võivad tootjaorganisatsioonide liidud esitada terve või osalise rakenduskava, mis sisaldab meetmeid, mille liikmesorganisatsioonid on oma rakenduskavades kindlaks määranud, kuid mida nad ei ole rakendanud. Tootjaorganisatsioonide liitude rakenduskavad alluvad samadele eeskirjadele kui tootjaorganisatsioonide rakenduskavad ning neid käsitletakse koos liikmesorganisatsioonide rakenduskavadega.

Sel eesmärgil tagavad liikmesriigid, et:

- a) tootjaorganisatsioonide liidu rakenduskavade meetmeid rahastatakse täielikult kõnealuse liidu liikmesorganisatsioonide osalustest ning et selline rahastamine tuleb kõnealuste liikmesorganisatsioonide rakendusfondidest;
- b) meetmed ja vastav rahaline osalus on määratletud iga liikmesorganisatsiooni rakenduskavas;
- c) rakenduskavasid ei rahastata kahest allikast.

3. Lõike 1 esimese lõigu punktis f osutatud kriisiennetus ja -ohjamine on seotud puu- ja köögiviljaturu kriiside ärahoidmise ja tekkinud erakorraliste olukordade lahendamise ja hõlmab sellega seoses:

- a) investeringuid, millega muudetakse turule viidavate tootekoguste kasutamine tõhusamaks;
- b) koolitusmeetmeid ja parimate tavade vahetamist;
- c) toodete tarbimise edendamist ja neist teavitamist nii ennetamise eesmärgil kui ka kriisi ajal;
- d) toetust ühisfondide moodustamise halduskulude katmiseks;
- e) viljapuuade taastutamine, kui see on vajalik pärast tervise seotud või fütosanitaarsetel põhjustel kohustuslikku väljajuurimist liikmesriigi pädeva asutuse korraldusel;
- f) toodete turult kõrvaldamist;
- g) puu- ja köögivilja toorelt koristamist või koristamata jätmist;
- h) saagikindlustust.

Saagikindlustuse toetuse eesmärk on kaitsta tootjate sissetulekut loodusõnnetustest, halbadest ilmastikutingimustest, haigustest või kahjurite levikust tulenevate kahjude vastu.

Kindlustuslepingutes nõutakse, et toetusesaadajad võtaksid vajalikke riskiennetusmeetmeid.

Kriisiennetusmeetmed ja -ohjamine viiendas lõigus osutatud laenude põhisumma ja intresside tagasimaksed, ei moodusta üle ühe kolmandiku rakenduskava kuludest.

Tootjaorganisatsioonid võivad kriisiennetusmeetmete rahastamiseks võtta laene kommertstingimustel. Sellisel juhul võib kõnealuste laenude põhisumma ja intresside tagasimaksmine olla rakenduskava osa ning seega võib seda artikli 34 alusel liidu finantsabist rahastada. Kriisiennetusmeetmete ja -ohjamine erimeedet võib rahastada selliste laenude abil või vahetult või mõlemal viisil.

4. Käesolevas jaos kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „toorelt koristamine” – valmimata turustuskõlbmatute toodete, mis ei tohi enne toorelt koristamist olla kahjustatud ilmastikutingimuste või haiguste tõttu või muudel põhjustel, täielik koristamine konkreetset alalt;
- b) „koristamata jätmine” – käimasoleva tootmistsükli lõpetamine konkreetset alal, kus toode on hästi arenenud ning veatu ja turustatava kvaliteediga. Koristamata jätmisena ei käsitata toodete hävimist ilmastikutingimuste või haiguse tagajärjel.

5. Liikmesriigid tagavad, et:

- a) rakenduskavad hõlmavad kahte või enamat keskkonnameedet või
- b) vähemalt 10 % rakenduskavade kuludest kasutatakse keskkonnameetmete rahastamiseks.

Keskkonnameetmete puhul järgitakse määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 28 lõikes 3 sätestatud põllumajanduse keskkonna- ja kliimatoetusega seotud tingimusi.

Kui vähemalt 80 % tootjaorganisatsiooni tootjaliikmetest on võtnud ühe või mitu ühesugust põllumajanduse keskkonna- ja kliimakoostust määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 28 lõike 3 alusel, siis käsitatakse iga sellist kohustust käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud keskkonnameetmena.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud keskkonnameetmetele antav abi hõlmab kõnealusest tegevusest tulenevaid lisakulusid ja saamatajäänud tulu.

6. Liikmesriigid tagavad, et keskkonnale avaldavat survet suurendavad investeeringud on lubatud üksnes siis, kui on kasutusele võetud tõhusad meetmed keskkonna kaitsmiseks sellise surve eest.

Artikkel 34

Liidu finantsabi

1. Liidu finantsabi on võrdne artikli 32 lõike 1 punktis a osutatud tegelikult makstud rahalise panuse summaga, kuid mitte suurem kui 50 % tegelikest kuludest.

2. Liidu finantsabi ülempiir on 4,1 % iga tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu turustatud toodangu väärtusest.

Sellegipoolsest võib kõnealust protsendimäära tootjaorganisatsioonide puhul suurendada 4,6 %le turustatud toodangu väärtusest, tingimusel et summat, mis ületab 4,1 % turustatud toodangu väärtusest, kasutatakse üksnes kriisiennetus- ja -ohjemeetmeteks.

Tootjaorganisatsioonide liitude puhul võib kõnealust protsendimäära suurendada 4,7 %-ni liidu või selle liikmete turustatud toodangu väärtusest, tingimusel et summat, mis ületab 4,1 % turustatud toodangu väärtusest, kasutatakse ainult kriisiennetus- ja -ohjamismeetmete jaoks, mida see tootjaorganisatsioonide liit rakendab oma liikmete nimel.

3. Tootjaorganisatsiooni taotlusel suurendatakse lõikes 1 sätestatud toetusmäära 50 %lt 60 %le ühe rakenduskava või rakenduskava osa kohta, kui see vastab vähemalt ühele järgmistest tingimustest:

- a) selle on esitanud mitu liidu tootjaorganisatsiooni, kes tegelevad eri liikmesriikides rahvusvaheliste kavadega;
- b) selle on esitanud üks või mitu tootmisharudevahelistel alustel toimivate kavadega tegelevat tootjaorganisatsiooni;
- c) sellega kaetakse üksnes selliste mahepõllumajanduslike toodete tootmiseks antavaid eritoetusi, mis on hõlmatud nõukogu määrusega (EÜ) nr 834/2007 ⁽¹⁾;
- d) see on esimene kava, mille esitab tunnustatud tootjaorganisatsioon, mis on tekkinud kahe tunnustatud tootjaorganisatsiooni ühinemise tulemusena;
- e) see on esimene kava, mille esitab tunnustatud tootjaorganisatsioonide liit;
- f) selle on esitanud tootjaorganisatsioonid nendest liikmesriikidest, kus tootjaorganisatsioonid turustavad vähem kui 20 % puu- ja köögiviljatoodangust;
- g) selle on esitanud tootjaorganisatsioon ühest äärepoolseimast piirkonnast, nagu on osutatud ELi toimimise lepingu artiklis 349.

4. Lõikes 1 sätestatud 50 %list piirmäära suurendatakse 100 %le puu- ja köögivilja turult kõrvaldamiste puhul, kui kõrvaldatav kogus ei ületa 5 % iga tootjaorganisatsiooni turustatud toodangu mahust ning kui kõrvaldamine on toimunud järgmisel viisil:

- a) tasuta jagamine heategevusorganisatsioonidele ja -fondidele, mille liikmesriigid on sel eesmärgil heaks kiitnud, kasutamiseks nende tegevuses selliste inimeste aitamiseks, kellel on riigi seaduste kohaselt õigus saada sotsiaalabi, eelkõige piisavate elatusvahendite puudumise tõttu, või
- b) tasuta jagamine karistusasutustele, koolidele, artiklis 22 osutatud haridusasutustele, laste puhkelaagritele ning liikmesriikide määratud haiglatele ja vanadekodudele; liikmesriigid teevad kõik vajaliku tagamaks, et sel viisil jagatud kogused täiendavad selliste asutuste tavaliselt ostetavaid koguseid.

⁽¹⁾ Nõukogu 28. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 834/2007 mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise ja määruse (EMÜ) nr 2092/91 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 189, 20.7.2007, lk 1).

Artikkel 35

Riiklik finantsabi

1. Liikmesriikide nendes piirkondades, kus puu- ja köögiviljasektori tootjate organiseerituse tase on eriti madal, võib komisjon võtta vastu rakendusaktid, millega lubatakse liikmesriikidel nõuetekohaselt põhjendatud taotluse alusel maksta tootjaorganisatsioonidele riiklikku finantsabi, mis moodustab maksimaalselt 80 % artikli 32 lõike 1 punktis a osutatud rahalisest panusest. Kõnealune finantsabi täiendab rakendusfondi kaudu toimuvat rahastamist.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Liikmesriikide piirkondades, milles määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 27 osutatud tootjaorganisatsioonid, tootjaorganisatsioonide liidud ning tootjarühmad turustavad alla 15 % kõnealuste piirkondade puu- ja köögiviljatoodangu väärtusest ning kelle puu- ja köögiviljatoodang annab vähemalt 15 % kõnealuste piirkondade põllumajanduse kogutoodangust, võib liit asjaomase liikmesriigi taotluse põhjal käesoleva artikli lõikes 1 osutatud riikliku finantsabi hüvitada.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid kõnealuse hüvitamise kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 36

Rakenduskavade riiklik raamistik ja riiklik strateegia

1. Liikmesriigid kehtestavad siseriikliku raamistiku, mis sisaldab artikli 33 lõikes 5 osutatud keskkonnameetmete üldtingimusi. Kõnealuse raamistikuga tagatakse eelkõige, et sellised meetmed vastavad määruses (EL) nr 1305/2013, eelkõige selle artiklis 3, sätestatud asjakohastele nõuetele.

Liikmesriigid esitavad oma raamistiku kavandi komisjonile, kes võib rakendusaktidega, mis on vastu võetud ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata, kolme kuu jooksul alates raamistiku kavandi esitamisest nõuda muudatuste tegemist, kui ta leiab, et kõnealune kavand ei võimalda saavutada ELi toimimise lepingu artiklis 191 ning liidu seitsmendas keskkonnaalases tegevusprogrammis sätestatud eesmärgi. Kõnealuseid eesmärgi tuleb järgida ka rakenduskavadest toetatavate üksikettevõtetele tehtavate investeeringute puhul.

2. Kõik liikmesriigid koostavad puu- ja köögiviljaturu säästivate rakenduskavade riikliku strateegia. Kõnealuse strateegiaga hõlmatakse:

- a) olukorra tugevate ja nõrkade külgede analüüs ning arengupotentsiaal;
- b) valitud prioriteetide põhjendus;

c) rakenduskavade ja rahastamisvahendite eesmärgid ning tulemuslikkuse näitajad;

d) rakenduskavade hindamine;

e) tootjaorganisatsioonide aruandluskohustus.

Riiklikus strateegias sisaldub ka lõikes 1 osutatud riigisisene raamistik.

3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata liikmesriikide suhtes, kus ei ole tunnustatud tootjaorganisatsioone.

Artikkel 37

Delegeeritud volitused

Selleks et tagada puu- ja köögiviljasektoris tootjaorganisatsioonidele ja nende liitudele tõhus, sihipärane ja jätkusuutlik toetus, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada eeskirjad:

a) rakendusfondide ja rakenduskavade kohta seoses:

i) hinnangulise mahuga ning tootjaorganisatsioonide ja nende liitude otsustega rahaliste osaluste ja rakendusfondide kasutamise kohta;

ii) rakenduskavadesse lisatavate või nendest välja jäetavate meetmete, tegevuse ja kuludega ning haldus- ja personaalikuludega, nende muutmise ja liikmesriikide poolt määratletavate lisanõuetega;

iii) rakenduskavade ja maaelu arengu programmide topelt-rahastamise vältimisega;

iv) tootjaorganisatsioonide liitude rakenduskavadega;

v) erieeskirjadega, mida kohaldatakse juhtudel, kui tootjaorganisatsioonide liidud haldavad, menetlevad, rakendavad ja esitavad rakenduskava täies mahus või osaliselt;

vi) kohustusega kasutada ühiseid näitajaid rakenduskavade järelevalveks ja hindamiseks;

b) rakenduskavade riiklikku raamistikku ja riiklikku strateegia kohta seoses kohustusega jälgida ja hinnata riiklike raamistike ja riiklike strateegiate tõhusust;

- c) liidu finantsabi kohta seoses:
- i) liidu finantsabi ja artikli 34 lõikes 2 osutatud turustatud toodangu väärtuse arvutamise alusega;
  - ii) toetuse arvutamiseks kohaldatava võrdlusperioodiga;
  - iii) ettemaksete tegemisega ning tagatise esitamise nõudega, juhul kui toetus on makstud ette;
  - iv) tootjaorganisatsioonide liitude rakenduskavade rahastamise suhtes kohaldatavate erieeskirjadega, eelkõige artikli 34 lõikes 2 sätestatud piirmäärade kohaldamisega seotud eeskirjadega;
- d) kriisiennetus- ja -ohjemeetmete kohta seoses:
- i) liikmesriikide võimalusega mitte kohaldada ühte või mitut kriisiennetuse ja -ohje meetet;
  - ii) artikli 33 lõike 3 esimese lõigu punktidega a, b ja c seotud tingimustega;
  - iii) turult kõrvaldatud toodete lubatava sihtotstarbega, mida otsustavad liikmesriigid;
  - iv) turult kõrvaldamise maksimumtoetuse tasemega;
  - v) etteteatamise nõudega turult kõrvaldamise korral;
  - vi) turustatud toodangu mahu arvutamise alusega artikli 34 lõikes 4 osutatud tasuta jagamise jaoks ja turustatud toodangu maksimaalse mahu kindlaksmääramisega turult kõrvaldamise korral;
  - vii) tasuta jagamiseks ettenähtud toodete pakendil liidu embleemi esitamise nõudega;
  - viii) kõrvaldatud toodete saajatele esitatavate tingimustega;
  - ix) mõistete kasutamise ja käesoleva jao kohaldamiseks;
  - x) liikmesriikide poolt vastuvõetavate tingimustega toorelt koristamise ja koristamata jätmise, saagikindlustuse ja ühisfondide kohta;
  - xi) saagikindlustusega;
  - xii) ühisfondidega ja
  - xiii) tingimustega ja kulude ülemmäära kindlaksmääramisega seoses viljapuuaedade ümberistutamisega tervise seotud või fütosanitaarsetel põhjustel kooskõlas artikli 33 lõike 3 esimese lõigu punktiga e;
- e) riiklikku finantsabi kohta seoses:
- i) tootjate organiseerituse tasemega;
  - ii) tagatise esitamise nõudega ette maksmise korral;
  - iii) liidu poolt tagasi makstava riikliku finantsabi maksimaalse protsendiga.

Artikkel 38

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse meetmed, mis käsitlevad:

- a) rakendusfondide juhtimist;
- b) teavet, mis peab sisalduma rakenduskavades, artiklis 36 osutatud riiklike raamistikke ja riiklike strateegiaid, rakenduskavade esitamist liikmesriikidele, tähtaegu, saatedokumente ja heakskiitmist liikmesriikide poolt;
- c) rakenduskavade rakendamist tootjaorganisatsioonide ja tootjaorganisatsioonide liitude poolt;
- d) riiklike strateegiate ja rakenduskavade seire- ja hindamisuunnete esitamist, vormi ja sisu;
- e) toetusetaotlusi ja toetuse maksmist, sealhulgas toetuse ette maksmist ja osalist maksmist;
- f) tasuta jagamiseks ettenähtud toodete pakendil liidu embleemi esitamise praktilist korda;
- g) turustamisstandardeid turult kõrvaldamise korral;
- h) transpordi-, sortimis- ja pakendamiskulusid tasuta jagamise korral;
- i) edendus-, teavitamis- ja koolitusmeetmeida kriisiennetuse ja -ohje korral;
- j) turult kõrvaldamise, toorelt koristamise, koristamata jätmise ja saagikindlustusmeetmete rakendamist;
- k) riikliku finantsabi taotlemist, lubamist, maksmist ja hüvitamist;
- l) tagatise esitamise menetlust ja tagatise suurust, kui toetus on makstud ette.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Jagu

Veinisektori toetusprogrammid

1. Alajagu

Üldsätted ja toetuskõlblikud meetmed

Artikkel 39

Reguleerimisala

Käesolevas jaos sätestatakse eeskirjad, millega reguleeritakse liidu vahendite eraldamist liikmesriikidele ning kõnealuste vahendite kasutamist liikmesriikide poolt viieaastaste riiklike toetusprogrammide („toetusprogrammid“) raames veinisektorit toetavate erimeetmete rahastamiseks.

Artikkel 40

Kooskõla ja järjepidevus

1. Toetusprogrammid peavad olema kooskõlas liidu õigusega ning liidu tegevuse, poliitika ja prioriteetidega.

2. Liikmesriigid vastutavad toetusprogrammide eest ning tagavad, et need on sisult järjekindlad ning et neid koostatakse ja rakendatakse objektiivselt, võttes arvesse asjaomaste tootjate majanduslikku olukorda ja vajadust vältida tootjate põhjendamatu ebavõrdset kohtlemist.

3. Toetust ei anta:

a) nendele teadusprojektidele ja teadusprojekte toetavatele meetmetele, millele ei ole osutatud artikli 45 lõike 2 punktides d ja e;

b) määruse (EL) nr 1305/2013 kohastes liikmesriikide maaelu arengu programmides sisalduvatele meetmetele.

Artikkel 41

Toetusprogrammide esitamine

1. Iga VI lisas loetletud tootjaliikmesriik esitab komisjonile viieaastase toetusprogrammi kavandi, mis sisaldab vähemalt ühte artiklis 38 sätestatud rahastamiskõlblikku meetet.

2. Toetusprogrammide projektides töötatakse toetusmeetmed välja sellisel geograafilisel tasandil, mida liikmesriik peab kõige asjakohasemaks. Enne toetusprogrammi projekti komisjonile esitamist konsulteerib liikmesriik sobiva territoriaalse tasandi pädevate asutuste ja organisatsioonidega.

3. Iga liikmesriik esitab ühe toetusprogrammi kavandi, milles võib võtta arvesse piirkondlikku eripära.

4. Toetusprogrammi hakatakse kohaldama kolm kuud pärast toetusprogrammi projekti esitamist komisjonile.

Siiski võib komisjon võtta vastu rakendusakti, millega sedastatakse et esitatud toetusprogrammi projekt ei ole kooskõlas käesolevas jaos sätestatud eeskirjadega, ning teavitab sellest liikmesriiki. Sellisel juhul esitab liikmesriik komisjonile toetusprogrammi muudetud projekti. Muudetud toetusprogrammi hakatakse kohaldama kaks kuud pärast toetusprogrammi muudetud projekti esitamist, välja arvatud juhul, kui vastuolu ei ole kõrvaldatud – sel juhul kohaldatakse käesolevat lõiku.

Nimetatud rakendusakti võetakse vastu ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

5. Lõiget 4 kohaldatakse *mutatis mutandis* liikmesriikide esitatud kohaldatavate toetusprogrammide muudatuste suhtes.

Artikkel 42

Toetusprogrammide esitamine

Toetusprogrammid hõlmavad vähemalt järgmisi elemente:

- a) kavandatud meetmete üksikasjalik kirjeldus ja nende arvudes väljendatud eesmärgid;
- b) peetud konsultatsioonide tulemused;
- c) eelhindamine, mis näitab eeldatavat tehnilist, majanduslikku, keskkonnaalast ja sotsiaalset mõju;
- d) meetmete rakendamise ajakava;
- e) üldine rahastamistabel, mis hõlmab ressursside kasutamist ja kavandatud soovituslikku meetmetevahelist vahendite jaotust kooskõlas VI lisas sätestatud eelarvepiiridega;
- f) järelevalveks ja hindamiseks kasutatavad kriteeriumid ja arvulised näitajad ning meetmed, millega tagatakse toetusprogrammide tõhus ja nõuetekohane rakendamine, ning
- g) toetusprogrammi rakendamise eest vastutavate pädevate asutuste ja organite nimed.

Artikkel 43

Rahastamiskõlblikud meetmed

Toetusprogrammid võivad sisaldada üksnes ühte või mitut järgmist meetet:

- a) müügi edendamine vastavalt artiklile 45;
- b) viinamarjaistanduste ümberkorraldamine ja muutmine vastavalt artiklile 46;
- c) toorelt koristamine vastavalt artiklile 47;

- d) ühisfondid vastavalt artiklile 48;
- e) saagikindlustus vastavalt artiklile 49;
- f) investeeringud vastavalt artiklile 50;
- g) innovatsioon veinisektoris kooskõlas artikliga 51;
- h) kõrvalsaaduste destilleerimine vastavalt artiklile 52.

Artikkel 44

Toetusprogrammide üldeskirjad

1. Saada olevaid liidu rahalisi vahendeid eraldatakse VI lisas sätestatud eelarvepiiride raames.
2. Liidu toetust antakse üksnes selliste rahastamiskõlblike kulude katmiseks, mis on tehtud pärast asjaomase toetusprogrammi projekti esitamist.
3. Liikmesriigid ei kata toetusprogrammide alusel liidu rahastatavate meetmete kulusid.

2. Alajagu

Eritoetusmeetmed

Artikkel 45

Edendamine

1. Käesoleva artikli kohane toetus hõlmab teavitus- või müügiendendusmeetmeid, mis on suunatud liidu veinidele:
  - a) liikmesriikides, eesmärgiga teavitada tarbijaid vastutustundlikust veinitarimisest ning päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid hõlmavatest liidu süsteemidest, või
  - b) kolmandates riikides, eesmärgiga suurendada seeläbi nende konkurentsivõimet.
2. Lõike 1 punktis b osutatud meetmeid kohaldatakse kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide või selliste veinide suhtes, millele on märgitud viinamarjasort, ning need meetmed sisaldavad ühte või mitut järgnevat:
  - a) avalikud suhted, müügiendendus- või reklaamimeetmed, eelkõige need, mis rõhutavad liidu toodete kõrgeid standardeid, eriti seoses kvaliteedi, toiduohutuse või keskkonnaga;
  - b) osalemine rahvusvahelise tähtsusega üritustel, messidel või näitustel;
  - c) teavituskampaaniad, mis tutvustavad eelkõige päritolunimetusi, geograafilisi tähiseid ja mahetootmist hõlmavaid liidu süsteeme;

d) uurimused uute turgude kohta, mis on vajalikud turuväljundite laiendamiseks;

e) uurimused teavitus- ja müügiendendusmeetmete tulemuste hindamiseks.

3. Lõikes 1 osutatud liidu osalus teavitus- või müügiendendusmeetmetes ei tohi ületada 50 % rahastamiskõlblikest kuludest.

Artikkel 46

Viinamarjaistanduste ümberkorraldamine ja muutmine

1. Viinamarjaistanduste ümberkorraldamise ja muutmise meetmete eesmärk on suurendada veinitootjate konkurentsivõimet.

2. Viinamarjaistanduste ümberkorraldamist ja muutmist toetatakse siis, kui liikmesriigid esitavad oma tootmisvõimsuse ülevaate vastavalt artikli 145 lõikele 3.

3. Viinamarjaistanduste ümberkorraldamiseks ja muutmiseks antav toetus, mis võiks samuti kaasa aidata jätkusuutlike tootmissüsteemide ja keskkonnajalajälje parandamisele, võib hõlmata ainult ühte või mitut järgmist tegevust:

- a) sordivahetus, sealhulgas ümberpookimine;
- b) viinamarjaistanduste ümberpaigutamine;
- c) viinamarjaistanduste taasistutamine, kui see on vajalik pärast terviseiga seotud või fütosanitaarsetel põhjustel kohustusliku väljajuurimist liikmesriigi pädeva asutuse korraldusel;
- d) viinamarjaistanduste haldamise parandamine, eelkõige jätkusuutliku tootmise arenenud süsteemide kasutuselevõtmine.

Ei toetata viinamarjaistanduste tavapäraselt uuendamist, mis tähendab sama viinamarjasordi ümberistutamist sama tihedusega samale maatükile ja sama viinamarjakasvatusemeetodit kasutades, kui viinapuud on ealiselt vananenud.

Liikmesriigid võivad sätestada lisatingimusi, eelkõige seoses asendatavate viinapuude vanusega.

4. Viinamarjaistanduste ümberkorraldamiseks ja muutmiseks, sealhulgas viinamarjaistanduste haldamise parandamiseks antava toetuse vormid võivad olla üksnes järgmised:

- a) meetme rakendamisest tingitud sissetulekute kaotamise puhul tootjatele antav hüvitus;
- b) panus viinamarjaistanduste ümberkorraldamise ja muutmise kulude katmiseks.

5. Lõike 4 punktis a osutatud sissetulekute kaotamise eest tootjatele antav hüvitis võib katta kuni 100 % vastavast kahjumist ning seda võib anda ühel järgmisel kujul:

a) olenemata määruse (EÜ) nr 1234/2007 II osa I jaotise III peatüki IVa jao II alajaost, milles käsitletakse istutusõigust üleminekuajal, nii uute kui ka vanade viinapuude üheaegse olemasolu lubamine kuni üleminekuaja lõpuni, mis ei tohi olla pikem kui kolm aastat;

b) rahaline hüvitis.

6. Liidu osalus viinamarjaistanduste ümberkorraldamise ja muutmise tegelike kulude katmiseks ei või olla suurem kui 50 %. Vähem arenenud piirkondades viinamarjaistanduste ümberkorraldamise ja muutmise kulude katmiseks antav liidu osalus ei või olla suurem kui 75 %.

Artikkel 47

Toorelt koristamine

1. Käesolevas artiklis tähendab mõiste „toorelt koristamine” ebaküpsete viinamarjakobarate täielikku hävitamist või eemaldamist, mille tulemusel asjaomase ala saak langeb nullini.

Kaubanduslike viinamarjade viinapuude külge jätmist pärast tavapärase tootmistsükli lõppu (koristamata jätmine) ei käsitata toorelt koristamisena.

2. Toorelt koristamise toetuse eesmärk on aidata turukriiside vältimiseks taastada liidu veinituru pakkumise ja nõudluse tasakaalu.

3. Toorelt koristamise toetust võib anda asjaomase liikmesriigi poolt määratava hüvitisena kindlasummalise toetuse vormis hektari kohta. Toetus ei tohi olla suurem kui 50 % viinamarjakobarate hävitamise või eemaldamise otseste kulude summast ning sissetuleku kaotusest seoses sellise hävitamise või eemaldamisega.

4. Asjaomane liikmesriik kehtestab objektiivsetel kriteeriumidel põhineva süsteemi tagamaks, et toorelt koristamise meetme alusel üksikisikutest veiniproduktidele antav hüvitis ei ületaks lõikes 3 kindlaksmääratud ülemmäära.

Artikkel 48

Ühisfondid

1. Ühisfondide loomiseks antava toetusega abistatakse tootjaid, kes soovivad end turukõikumiste vastu kindlustada.

2. Ühisfondide loomiseks antavat toetust võib anda ajutise ja väheneva toetuse vormis, et katta fondide halduskulusid.

Artikkel 49

Saagikindlustus

1. Saagikindlustuse toetuse eesmärk on kaitsta tootjate sissetulekut loodusõnnetustest, halvatest ilmastikutingimustest, haigustest või kahjurite levikust tulenevate kahjude vastu.

Kindlustuslepingutes nõutakse, et toetusesaajad võtaksid vajalikke riskiennetusmeetmeid.

2. Saagikindlustuse toetust võib anda liidu rahalise panuse vormis, mis ei ületa:

a) 80 % kindlustusmaksetest, mille tootjad on tasunud enda kindlustamiseks loodusõnnetustega võrreldavate halvade ilmastikutingimuste põhjustatud kahju vastu;

b) 50 % kindlustusmaksetest, mille tootjad on tasunud enda kindlustamiseks:

i) punktis a osutatud kahjude ja halvatest ilmastikutingimustest tulenevate muude kahjude vastu;

ii) loomade tekitatud kahjude ning taimehaigustest või kahjurite levikust tulenevate kahjude vastu.

3. Saagikindlustuse toetust võib anda juhul, kui asjaomased kindlustushüvitised ei hüvita tootjatele üle 100 % sissetuleku kaotusest, võttes arvesse kõiki tootjatele võimaldatavaid hüvitisi muudest kindlustusriskiga seotud toetuskavadest.

4. Saagikindlustuse toetus ei tohi moonutada kindlustusturu konkurentsi.

Artikkel 50

Investeeringud

1. Toetust võib anda nii materiaaleteks kui ka mittemateriaaleteks investeeringuteks töötlemisrajatistesse, veinimaja infrastruktuuri ning turustusstruktuuridesse ja -vahenditesse. Need investeeringud tehakse selleks, et parandada ettevõtte majanduse üldist tulemuslikkust ja ettevõtte kohandamiseks turunõudlusega, samuti tema konkurentsivõime suurendamiseks ning need on seotud VII lisa II osas osutatud viinamarjasaaduste tootmise või turustamisega, sealhulgas eesmärgiga suurendada energiasäästu ja ülemaailmset energiatõhusust ning parandada jätkusuutlikke protsesse.

2. Lõike 1 kohast toetuse ülemmäära:

a) kohaldatakse ainult mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete suhtes komisjoni soovitus 2003/361/EÜ⁽¹⁾ tähenduses;

⁽¹⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikroettevõtete ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

b) võib lisaks kohaldada ELi toimimise lepingu artiklis 349 osutatud äärepoolseimate piirkondade ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 229/2013⁽¹⁾ artikli 1 lõikes 2 määratletud Egeuse mere väikesaarte kõigi ettevõtjate suhtes.

Soovituse 2003/361/EÜ lisa I jaotise artikli 2 lõikega 1 hõlmamata ettevõtjate suhtes, kellel on vähem kui 750 töötajat või kelle käive on väiksem kui 200 miljonit eurot, vähendatakse toetuse ülemmäära poole võrra.

Toetust ei anta raskustes olevatele ettevõtjatele, nagu need on määratletud raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks ette nähtud riigiabi käsitlevates liidu suunistes⁽²⁾.

3. Rahastamiskõlblikeks kuludeks ei peeta määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 69 lõikes 3 osutatud rahastamiskõlbmatuid kulusid.

4. Seoses rahastamiskõlblike investeerimiskuludega kehtivad liidu osalusele järgmised maksimummäärad:

- a) 50 % vähem arenenud piirkondades;
- b) 40 % muudes kui vähem arenenud piirkondades;
- c) 75 % ELi toimimise lepingu artiklis 349 osutatud äärepoolseimates piirkondades;
- d) 65 % määruse (EL) nr 229/2013 artikli 1 lõikes 2 määratletud Egeuse mere väikesaartel.

5. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud toetuse suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* määruse (EL) nr 1303/2013 artiklit 71.

Artikkel 51

Innovatsioon veinisektoris

Toetust võib anda nii materiaalseteks kui mittemateriaalseteks investeeringuteks, mis on suunatud VII lisa II osas osutatud toodetega seotud uute toodete, protsesside ja tehnoloogia arendusele. Toetuse eesmärk on suurendada liidu viinamarjasaaduste turustamisvõimalusi ja konkurentsivõimet ning see võib hõlmata teadmussiirde elementi. Käesoleva artikli alusel makstavates toetustes on liidu osaluse maksimummäärad samad kui artikli 50 lõikes 4 sätestatud määrad.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 229/2013, millega sätestatakse põllumajanduse erimeetmed Egeuse mere väikesaarte jaoks ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1405/2006 (ELT L 78, 20.3.2013, lk 41).

⁽²⁾ ELT C 244, 1.10.2004, lk 2.

Artikkel 52

Kõrvalsaaduste destilleerimine

1. Toetust võib anda veinivalmistamise kõrvalsaaduste vaba-tahtlikuks või kohustuslikuks destilleerimiseks, mis toimub kooskõlas VIII lisa II osa D jaos kehtestatud tingimustega.

Toetuse suurus määratakse kindlaks toodetud alkoholi mahuprotsendi ja alkoholikoguse (hektoliitrites) alusel. Toetust ei anta destilleeritavates kõrvalsaadustes sisalduva alkoholikoguse eest, mis on suurem kui 10 % toodetud veinis sisalduvast alkoholikogusest.

2. Toetust makstakse destilleerijatele, kes töötlevad destilleerimiseks tarnitud veinivalmistamise kõrvalsaadused vähemalt 92 %-se alkoholisisaldusega toorpiirituseks.

Liikmesriigid võivad teha toetuse saamise sõltuvaks toetusesaaja poolsete tagatiste esitamisest.

3. Toetuse maksimaalsed tasemed põhinevad kogumise ja töötlemise kuludel ning need määrab kindlaks komisjon rakendusaktidega vastavalt artiklile 54.

4. Asjaomane toetus sisaldab ühekordset summat, mis on ette nähtud veinivalmistamise kõrvalsaaduste kogumise kulude hüvitamiseks. Selle summa kannab destilleerija tootjale, kui viimane kannab kõnealused kulud.

5. Lõikes 1 osutatud destilleerimise, milleks on antud toetust, tulemusel saadud alkoholi kasutatakse konkurentsi moonutamise vältimiseks üksnes tööstuslikult või energia saamiseks.

3. Alajagu

Menetlussätted

Artikkel 53

Delegeeritud volitused

Selleks et tagada liikmesriikide veinisektori toetusprogrammide eesmärkide saavutamine ja liidu vahendite tõhus ja tulemuslik kasutamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad:

- a) kulude eest vastutamise kohta alates kuupäevast, kui komisjon toetusprogrammid ja toetusprogrammide muudatused kätte saab, kuni nende kohaldamise alguskuupäevani;
- b) toetusprogrammide sisu ning nende kulude, haldus- ja personalikulude ja tegevuste kohta, mida võib liikmesriikide toetusprogrammidesse lisada, ning tingimuste ja võimaluse kohta teha artiklis 49 sätestatud saagikindlustuse toetuse korral makseid vahendajate kaudu;

- c) tagatise esitamise nõude kohta ette maksmise korral;
- d) mõistete kasutamise kohta käesoleva jao kohaldamiseks;
- e) kulude ülemmäära kindlaksmääramise kohta seoses viinamarjaistanduste ümberistutamise ja tervislikel või füto-sanitaarsel põhjustel kooskõlas artikli 46 lõike 3 esimese lõigu punktiga c;
- f) topeltrahastamise vältimise kohta
- i) liikmesriigi veinisektori toetusprogrammi erinevate tegevuste ja
- ii) liikmesriigi veinisektori toetusprogrammi ja selle maaelu arengu või edendamise programmide vahel;
- g) veinivalmistamise kõrvalsaaduste kõrvaldamise kohta tootjate poolt, kõrvalsaaduste erandite tegemise kohta täiendava halduskoormuse vältimiseks ning destilleerijate vabatahtliku sertifitseerimise kohta;
- h) millega võimaldatakse liikmesriikidel kehtestada tingimused toetusmeetmete nõuetekohaseks toimimiseks oma programmides.

Artikkel 54

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse meetmed seoses:

- a) toetusprogrammide esitamise ja vastava rahastamiskavaga ning toetusprogrammide läbivaatamisega;
- b) taotlemis-, valiku- ja maksemenetlustega;
- c) liikmesriikide toetusprogrammide kohta aruannete ja hinnangu esitamise, nende vormi ja sisuga;
- d) liikmesriikide poolt toetusmäärade kindlaksmääramisega toorelt koristamise ja kõrvalsaaduste destilleerimise puhul;
- e) finantsjuhtimisega ja sätetega toetusmeetmete kohaldamise kohta liikmesriikide poolt;
- f) tagatise esitamise menetlustega ja tagatise suurusega, kui toetus on makstud ette.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Jagu

Toetus mesindussektoris

Artikkel 55

Riiklikud programmid ja rahastamine

1. Mesindustoodete tootmise ja turustamise üldtingimuste parandamiseks võivad liikmesriigid koostada mesindussektori kolmeaastased riiklikud programmid („mesindusprogrammid“). Kõnealused programmid koostatakse koostöös mesindussektori esindusorganisatsioonidega.

2. Liidu osalus mesindusprogrammidele on samaväärne 50 %-ga liikmesriikide kantavatest kuludest nende programmide jaoks, mis on heaks kiidetud kooskõlas artikli 57 esimese lõigu punktiga c.

3. Selleks et vastata lõikes 2 sätestatud liidu osaluse saamise tingimustele, peavad liikmesriigid oma territooriumil korraldama mesindussektori tootmis- ja turustusstruktuuri uuringuid.

4. Mesindusprogrammidesse võib lisada järgmiseid meetmeid:

- a) tehniline abi mesinikele ja nende organisatsioonidele;
- b) kahjurite, mesilaste haiguste, eriti varroatoosi tõrje;
- c) mesilaste rändpidamise ratsionaliseerimine;
- d) mesindustoodete analüüsimise laboratooriumide toetamine eesmärgiga aidata mesinikel oma tooteid turustada ja suurendada nende väärtust;
- e) toetusmeetmed mesitarude hulga suurendamiseks liidus;
- f) koostöö asutustega, kes on spetsialiseerunud mesindust ja mesindustooteid käsitlevate rakendusuuringute programmide täitmisele;
- g) turujärelevalve teostamine;
- h) toodete kvaliteedi parandamine turutoodete tõhusamaks täiustamiseks.

Artikkel 56

Delegeeritud volitused

1. Selleks et tagada liidu vahendite tõhus ja tegelik kasutamine mesindussektori toetuseks, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte:

- a) liikmesriikide mesindusprogrammide ja maaelu arengu programmide topeltrahastamise vältimise kohta;

b) igale osalevale liikmesriigile liidu rahalise panuse eraldamise aluse kohta, mis põhineb muu hulgas mesitarude koguarvul liidus.

2. Selleks et tagada, et liidu toetuskava on kohandatud viimaste arengutega ja hõlmatud meetmed on mesindustoodete tootmise ja turustamise üldtingimuste parandamiseks tõhusad, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 delegeeritud õigusakte, et ajakohastada artikli 55 lõikes 4 osutatud loetelu meetmetest, mis võidakse lisada liikmesriikide mesindusprogrammidesse, lisades loetellu muid meetmeid või kohandades neid meetmeid, ilma neist ühtegi välja jätmata. Nimetatud meetmete loetelu ajakohastamine ei mõjuta enne delegeeritud õigusakti jõustumist vastu võetud riiklike programme.

Artikkel 57

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva jao kohaldamiseks vajalikud meetmed, milles käsitletakse:

- a) riiklike programmide ja liikmesriikide poolt nende mesindussektori tootmis- ja turustusstruktuuri kohta tehtud uuringute sisu;
- b) kasutamata vahendite ümberjaotamise menetlust;
- c) liikmesriikide esitatud mesindusprogrammide heakskiitmist, sealhulgas liidu rahalise panuse eraldamist igale osalevale liikmesriigile ja liikmeriikide poolse rahastamise ülemmäära.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Jagu

Toetus humalasektoris

Artikkel 58

Tootjaorganisatsioonidele antav toetus

1. Liit annab artikli 152 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonidele humalasektoris toetust artikli 152 lõike 1 punkti c alapunktides i, ii või iii osutatud eesmärkide saavutamise finantseerimiseks.
2. Liit rahastab lõikega 1 ettenähtud Saksamaa tootjaorganisatsioonidele antavat toetust igal aastal 2 277 000 euroga.

Artikkel 59

Delegeeritud volitused

Selleks et tagada, et artiklis 58 osutatud toetusega rahastataks artiklis 152 osutatud eesmärgi, antakse komisjonile õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte:

- a) toetustaotluste, sealhulgas tähtaegade ja saatedokumentide kohta;

b) rahastamiskõlblike humalakasvatusalade ja igale tootjaorganisatsioonile makstavate summade arvutamise kohta.

Artikkel 60

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva jao kohaldamiseks vajalikud meetmed seoses teotuse maksimisega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

III PEATÜKK

Lubade andmise süsteem viinapuude istutuseks

Artikkel 61

Kestus

Käesolevas peatükis kehtestatud viinapuude istutuseks antavate lubade süsteemi kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2016 kuni 31. detsembrini 2030 koos vahehindamisega, mille viib läbi komisjon eesmärgiga hinnata süsteemi toimimist ja esitada selle kohta vajaduse korral ettepanekuid.

1. Jagu

Viinapuude istutuseks antavate lubade süsteemi haldamine

Artikkel 62

Loa andmine

1. Artikli 81 lõike 2 kohaselt veiniviinamarjasortideks liigitatud viinapuid võib istutada või taasistutada üksnes siis, kui selleks on antud luba kooskõlas artiklitega 64, 66 ja 68 vastavalt käesolevas peatükis sätestatud tingimustele.
2. Liikmesriigid annavad tootjate esitatud taotluse alusel konkreetsele hektarites väljendatud pindalale vastava loa, mis järgib objektiivseid ja mittediskrimineerivaid valikukriteeriume. Nimetatud luba on tootjatele riigilõivuvaba.
3. Lõikes 1 osutatud luba kehtib kolm aastat alates selle väljastamise päevast. Selle tootja suhtes, kes ei ole luba selle kehtivuse ajal kasutanud, rakendatakse määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 89 lõikes 4 ette nähtud halduskaristusi.
4. Käesolevat peatükki ei kohaldata katseteks mõeldud piirkondades istutuste või ümberistutuse suhtes või pooktaimede kasvatamise suhtes või selliste piirkondade suhtes, kust saadavad veinid või viinamarjasaadused on mõeldud ainult viinamarjakasvataja oma majapidamise tarbeks, või piirkondade suhtes, kus uus istandus rajatakse siseriikliku õiguse kohaselt avalikes huvides toimuva sundvõõrandamise raames.

Artikkel 63

Uusistutuste kaitsemehhanism

1. Liikmesriigid väljastavad igal aastal load uusistutustele, mis moodustavad 1 % kogu nende territooriumi tegelikust viinapuude kasvualast, nagu see mõõdeti eelmise aasta 31. juulil.

2. Liikmesriigid võivad:

a) kohaldada riiklikul tasandil madalamat protsendimäära kui lõikes 1 sätestatu;

b) piirata lubade andmist piirkondlikul tasandil konkreetsete piirkondade puhul, mis vastavad kaitstud päritolunimetusega veinide tootmiseks esitatavatele nõuetele, piirkondade puhul, mis vastavad kaitstud geograafilise tähisega veinide tootmiseks esitatavatele nõuetele või piirkondade puhul, millel ei ole geograafilist tähist.

3. Lõikes 2 osutatud piirangud aitavad kaasa viinapuude istutamise korralisele kasvule, need tuleb seada üle 0 % ning neil on üks või mitu alljärgnevatest konkreetsetest põhjendustest:

a) vajadus vältida veinitoodete ülepakkumise tõendatud ohtu seoses nimetatud toodete turuväljavaadetega, ületamata seda, mis on vajalik kõnealuse vajaduse rahuldamiseks;

b) vajadus vältida konkreetse kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähise väärtuse vähenemise tõendatud ohtu.

4. Liikmesriigid avaldavad kõik lõike 2 alusel tehtud otsused, mis peavad olema nõuetekohaselt põhjendatud. Liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamatult nendest otsustest ja põhjendustest.

Artikkel 64

Lubade andmine viinapuude uusistutuseks

1. Kui toetuskõlblike taotlustega kaetud üldpindala kõnealusel aastal ei ületa liikmesriigi poolt eraldatud pindala, kiidetakse kõik sellised taotlused heaks.

Liikmesriigid võivad käesoleva artikli kohaldamiseks kohaldada ühte või mitut järgnevat objektiivset ja mittediskrimineerivat toetuskõlblikkuse kriteeriumit:

a) taotlejal on põllumajandusmaa, mis ei ole väiksem kui pindala, mille jaoks ta luba taotleb;

b) taotlejal on piisavad ametioskused ja pädevus;

c) taotlus ei kujuta endast konkreetse kaitstud päritolunimetuse maine seadusvastase omastamise märkimisväärset ohtu, mida eeldatakse, välja arvatud siis, kui sellise ohu olemasolu tõendavad riigiasutused;

d) nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel üks või mitu lõikes 2 osutatud kriteeriumi, tingimusel et neid kohaldatakse objektiivsel ja mittediskrimineerival viisil.

2. Kui lõikes 1 osutatud toetuskõlblike taotlustega kaetud üldpindala kõnealusel aastal ületab liikmesriigi poolt eraldatud pindala, antakse load vastavalt hektarite proportsionaalsele jaotamisele kõigile taotlejatele pindala alusel, mille kohta nad on luba taotlenud. Samuti võib selliseid lubasid osaliselt või täielikult anda vastavalt ühele või mitmele järgnevale objektiivsele ja mittediskrimineerivale prioriteetsuskriteeriumile:

a) tootjad, kes alustavad esimest korda viinapuude istutamisega ning kes on põllumajandusettevõtte juhid (uued turule sisenenud);

b) piirkonnad, mille viinamarjaistandused aitavad kaasa keskkonna säilitamisele;

c) piirkonnad, kus uusistutus hakkab toimuma maakorralduse raames;

d) looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega alad;

e) arendus- või taasisustusprojektide jätkusuutlikkus majandusliku hindamise alusel;

f) piirkonnad, kus hakkab toimuma uusistutus, mis suurendab konkurentsivõimet põllumajandusettevõtte ja piirkondlikul tasandil;

g) geograafiliste tähistega toodete kvaliteedi parandamise võimalusega projektid;

h) piirkonnad, kus uusistutus hakkab toimuma väikese ja keskmise suurusega põllumajandusettevõtete suurendamise raames.

3. Liikmesriigid avaldavad lõigetes 1 ja 2 osutatud kriteeriumid, mida nad kohaldavad, ning teavitavad komisjoni nendest viivitamatult.

Artikkel 65

Kutseorganisatsioonide roll

Liikmesriik võib artikli 63 lõike 2 kohaldamisel võtta arvesse artiklites 152, 156 ja 157 osutatud veinisektoris tegutsevate tunnustatud kutseorganisatsioonide, artiklis 95 osutatud huvitatud tootjarühmade või kõnealuse liikmesriigi õigusaktide alusel

tunnustatud muud laadi kutseorganisatsioonide soovitusi tingimuse, et nimetatud soovitustele eelneb vastava geograafilise piirkonna representatiivsete osalejate kokkulepe.

Soovitusi ei anta kauemaks kui kolm aastat.

Artikkel 66

Taasisutus

1. Liikmesriigid annavad automaatselt loa tootjatele, kes on 1. jaanuari 2016 seisuga viinapuude kasvuala välja juurinud ning on esitanud avalduse. Luba antakse pindala kohta, mis vastab nimetatud alale puhassaagi seisukohalt. Sellise loa hõlmatud alasid ei arvestata artikliga 63 kaetud alade hulka.

2. Liikmesriigid võivad anda lõikes 1 osutatud loa tootjatele, kes on kohustunud viinapuude kasvuala välja juurima, kui lubatud ala juuritakse välja kõige hiljemalt neljanda aasta lõpuks alates kuupäevast, mil istutati uued viinapuud.

3. Lõikes 1 osutatud luba kasutatakse sama põllumajandusettevõtte puhul, kus toimus väljajuurimine. Artikli 65 kohase kutseorganisatsiooni soovitusel alusel võivad liikmesriigid piirata taasisutust piirkondades, mis vastavad kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide valmistamise nõuetele, lubades taasisutada üksnes viinapuid, mis vastavad samale kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähise spetsifikaadile kui väljajuuritud alal kasvatatud viinapuud.

4. Käesolevat artiklit ei kohaldata loata istutatud viinapuude väljajuurimise puhul.

Artikkel 67

Vähese tähtsuse reegel

1. Käesolevas peatükis kehtestatud viinapuude istutuseks antavate lubade süsteemi ei kohaldata nendes liikmesriikides, kus 31. detsembri 2007. aasta seisuga ei kohaldatud määruse (EÜ) nr 1234/2007 II osa I jaotise III peatüki IVa jao II alajaos sätestatud istutusõiguste üleminekurežiimi.

2. Liikmesriigid, mille suhtes 31. detsembri 2007. aasta seisuga kohaldati lõikes 1 osutatud režiimi ja kus viinapuude praegune kasvuala oli alla 10 000 hektari, võivad otsustada, et nad ei rakenda käesolevas peatükis kehtestatud viinapuude istutuseks antavate lubade süsteemi.

Artikkel 68

Üleminekusätted

1. Kooskõlas määruse (EÜ) nr 1234/2007 artiklitega 85h, 85i ja 85k võib tootjatele enne 31. detsembrit 2015 antud

istutusõiguse, mida need tootjad ei ole kasutanud ning mis nimetatud kuupäeval kehtib, lugeda alates 1. jaanuarist 2016 käesoleva peatüki alusel antavaks loaks.

Selline üleminek toimub taotluse alusel, mille need tootjad peavad esitama enne 31. detsembrit 2015. Liikmesriigid võivad otsustada lubada tootjatel esitada kuni 31. detsembrini 2020 taotlusi nende õiguste muutmiseks loaks.

2. Lõike 1 alusel antavatel lubadel on sama pikk kehtivusaeg kui lõikes 1 osutatud istutusõiguseks antavatel lubadel. Kui nimetatud load jäetakse kasutamata, kaotavad nad kehtivuse hiljemalt 31. detsembril 2018, või kui liikmesriigid on teinud lõike 1 teises lõigus osutatud otsuse, hiljemalt 31. detsembril 2023.

3. Lõike 1 alusel antud loa hõlmatud alasid ei arvestata artikliga 63 kaetud alade hulka.

Artikkel 69

Delegeeritud volitused

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad:

- tingimusi artikli 62 lõikes 4 osutatud vabastuse taotlemiseks;
- artikli 64 lõigetes 1 ja 2 osutatud kriteeriume käsitlevaid eeskirju;
- kriteeriumide lisamist artikli 64 lõigetes 1 ja 2 osutatud kriteeriumidele;
- selliste viinapuude, mida tootja on kohustunud välja juurima, ning uute istutatud viinapuude üheaegset olemasolu vastavalt artikli 66 lõikele 2;
- artikli 66 lõike 3 kohaste liikmesriikide otsuste põhjendusi.

Artikkel 70

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse vajalikud meetmed seoses:

- loa andmise menetlustega;
- liikmesriikide peetavate registrite ja komisjonile esitatavate teatistega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Jagu

Viinapuude istutuseks antavate lubade süsteemi kontrollimine*Artikkel 71***Loata istutamine**

1. Tootjad juurivad loata rajatud viinapuude kasvualad välja omal kulul.

2. Kui tootjad ei juuri viinapuid välja nelja kuu jooksul alates päevast, mil neid rikkumisest teavitatakse, tagavad liikmesriigid loata istutuste väljajuurimise kahe aasta jooksul pärast neljakuulise perioodi lõppu. Sellega seotud kulud nõutakse sisse asjaomaselt tootjalt.

3. Liikmesriigid edastavad iga aasta 1. märtsiks komisjonile pärast 1. jaanuari 2016 kindlaks tehtud ilma loata istutatud viinapuude kasvuala üldpindala, samuti lõigete 1 ja 2 alusel välja juuritud alade üldpindala.

4. Sellise tootja suhtes, kes ei ole täitnud käesolevas artikli lõikes 1 sätestatud kohustust, kohaldatakse karistusi, mis sätestatakse kooskõlas määruse (EL) nr 1306/2013 artikliga 64.

5. Riiklike või liidu toetusmeetmete raames ei anta toetust aladele, millele on viinapuud istutatud loata.

*Artikkel 72***Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused**

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse asjakohased meetmed, milles sätestatakse liikmesriikide järgitavate teavitamisnõuete üksikasjad, sealhulgas VI lisas sätestatud eelarvepiiride võimaliku vähendamise kohta, kui liikmesriigid nõudeid ei järgi.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

II JAOTIS

TURUSTAMISE JA TOOTJAORGANISATSIOONIDE EESKIRJAD

I PEATÜKK

Turustamise eeskirjad

1. Jagu

Turustamisstandardid

1. Alajagu

Sissejuhatavad sätted*Artikkel 73***Reguleerimisala**

Ilma et see piiraks põllumajandustoodete suhtes kohaldatavaid sätteid ning veterinaaria ja fütosanitaaria ning toiduainete

sektoris vastuvõetud sätteid, millega tagatakse toodete vastavus hügieeni- ja tervishoiunormidele ning loomade ja inimeste tervise kaitse ning taimekaitse, sätestatakse käesolevas jaos eeskirjad, milles käsitletakse põllumajandustoodete turustamisstandardeid. Kõnealuste eeskirjade puhul eristatakse kohustuslikke eeskirju ja põllumajandustoodete vabatahtlikke märkeid.

2. Alajagu

Sektori- või tootepõhised turustamisstandardid*Artikkel 74***Üldpõhimõte**

Tooteid, mille suhtes kehtivad kooskõlas käesoleva jaoga sektori- või tootepõhised turustamisstandardid, võib liidus turustada üksnes juhul, kui need vastavad nimetatud standarditele.

*Artikkel 75***Kehtestamine ja sisu**

1. Turustamisstandardeid võib kohaldada ühe või mitme allpool loetletud sektori ja toote suhtes:

- a) oliiviõli ja lauaoliivid;
- b) puu- ja köögivilid;
- c) töödeldud puu- ja köögivilid;
- d) banaanid;
- e) elustaimed;
- f) munad;
- g) linnuliha;
- h) inimtoiduks ettenähtud võiderasvad;
- i) humal.

2. Selleks et võtta arvesse tarbijate ootusi ja parandada põllumajandustoodete tootmise ja turustamisega seotud majandustingimusi ning käesoleva artikli lõigetega 1 ja 4 hõlmatud põllumajandustoodete kvaliteeti, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse sektori- või tootepõhiseid turustamisstandardeid kõigil turustetappidel, samuti selliste standardite kohaldamisel tehtavaid erandeid, et kohaneda pidevalt muutuvate turustingimuste ja tarbijate uute nõudmistega, võtta arvesse asjaomaste rahvusvaheliste standardite arengusuundi ja vältida takistuste tekitamist tootearendusel.

3. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1169/2011⁽¹⁾ artikli 26 kohaldamist, võivad lõikes 1 osutatud turustamisstandardid hõlmata ühte või mitut järgmistest nõuetest, mis määratakse kindlaks sektori- või tootepõhiselt ning põhinevad iga sektori eripäral, vajadusel reguleerida turuleviimist ning käesoleva artikli lõikes 5 määratletud tingimustel:

- a) tehnilised mõisted, nimetused ja müüginimetused muude kui artiklis 78 sätestatud sektorite puhul;
- b) klassifitseerimiskriteeriumid, nagu klassidesse liigitamine, kaal, suurus, vanus, kategooria;
- c) liigid, taimesort või loomatõug või kaubanduslik tüüp;
- d) esitusviis, kohustuslike turustamisstandarditega seotud märgistus, pakend, pakkimiskeskuste suhtes kohaldatavad eeskirjad, märgistamine, saagikoristusaasta ja eritingimuste kasutamine, ilma et see piiraks artiklite 92–123 kohaldamist;
- e) kriteeriumid, nagu välimus, konsistents, vastavus, tooteomadused ja veesisalduse protsent;
- f) tootmises kasutatud teatavad ained, koostisosad või koostisained, sealhulgas nende kvantitatiivne sisaldus, puhtus ja identifitseerimine;
- g) tootmistüüp ja tootmismeetod, sealhulgas veinivalmistustavad, ning säästva tootmise arenenud süsteemid;
- h) virrete ja veinide kupaaž ja segamine, sealhulgas nende mõisted ja nende suhtes kehtivad piirangud;
- i) kogumise sagedus, tarnimine, säilitamine ja käitlemine, säilitamismeetod ja -temperatuur, ladustamine ja transport;
- j) põllumajandustootmise asukoht ja/või päritolu, välja arvatud linnuliha ja võiderasvad;
- k) piirangud seoses teatavate ainete kasutamise ja tegevuste rakendamisega;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18).

- l) erikasutus;
- m) tingimused, millega reguleeritakse selliste toodete müümist, valdamist, ringlust ja kasutamist, mis ei vasta lõike 1 kohaselt vastu võetud turustamisstandarditele või artiklis 78 osutatud mõistetele, nimetustele ja müüginimetustele, ning kõrvalsaaduste kõrvaldamist.

4. Lisaks lõikele 1 võib turustamisstandardeid kohaldada veinisektori suhtes. Kõnealusele sektorile kohaldatakse lõike 3 punkte f, g, h, k ja m.

5. Käesoleva artikli lõike 1 kohaselt vastu võetud sektori- või tootepõhised turustamisstandardid kehtestatakse ilma, et see piiraks artiklite 84–88 ja IX lisa kohaldamist ning võttes arvesse:

- a) asjaomase toote eripära;
- b) vajadust tagada tingimused toodete turuleviimise hõlbustamiseks;
- c) tootjate huvi anda teavet toodete omaduste ja põllumajandustootmise eripära kohta ning tarbijate huvi saada toote kohta piisavat ja läbipaistvat teavet, sealhulgas tootmiskoha kohta, mis määratakse kindlaks iga juhtumi puhul eraldi, lähtudes geograafilisest asukohast, pärast seda, kui on eelkõige hinnatud ettevõtjate kulusid ja halduskoormust, ning tootjale ja lõpptarbijale pakutavaid soodustusi;
- d) meetodeid, mis on kättesaadavad toodete füüsiliste, keemiliste ja organoleptiliste omaduste kindlaksmääramiseks;
- e) rahvusvaheliste asutuste vastu võetud standardsoovitused;
- f) vajadust säilitada toodete looduslikud ja peamised omadused ning vältida asjaomase toote koostise märkimisväärset muutust.

6. Selleks et võtta arvesse tarbijate ootusi ja vajadust parandada põllumajandustoodete tootmise ja turustamise kvaliteeti ja sellega seotud majandustingimusi, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta lõikes 1 osutatud sektorite loetelu. Sellised delegeeritud õigusaktid piirduvad rangelt tarbijate muutuvast nõudlusest, tehnilisest arengust või tootearendusest tulenevate tõendatud vajadustega ning nende õigusaktide kohta koostatakse komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule, milles hinnatakse eelkõige tarbijate vajadusi, ettevõtjate kulusid ja halduskoormust, sealhulgas mõju siseturule ja rahvusvahelisele kaubandusele, ning tootjatele ja lõpptarbijatele pakutavaid soodustusi.

*Artikkel 76***Lisanõuded puu- ja köögiviljasektori toodete turustamiseks**

1. Peale selle, kui see on artiklis 75 osutatud kohaldatavate turustusstandardite seisukohast asjakohane, võib puu- ja köögiviljasektori tooteid, mis on mõeldud tarbijale värskest müümiseks, turustada üksnes siis, kui need on veatud ja turustatava kvaliteediga ning kui on näidatud nende päritoluriik.

2. Lõikes 1 osutatud turustamisstandardeid ning muid käesoleva alajao kohaselt puu- ja köögiviljasektori suhtes kohaldatavaid turustamisstandardeid kohaldatakse kõikides turustusetappides, sealhulgas importimisel ja eksportimisel ning need võivad hõlmata kvaliteeti, klassifitseerimist, kaalu, suurust, pakkimist, pakendamist, hoidu, transporti, esitlemist ja turustamist.

3. Turustamisstandarditega hõlmatud puu- ja köögiviljasektori toodete valdaja ei tohi liidus neid tooteid esitleda, müügiiks pakkuda või tarnida ega turustada muul viisil kui nende standarditele vastavalt, vastutades ühtlasi nimetatud standarditele vastavuse tagamise eest.

4. Selleks et tagada käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud nõude nõuetekohane kohaldamine ja võtta arvesse teatud eriolukordi, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse teatavaid erandeid käesolevast artiklist, mis on vajalikud selle nõuetekohaseks kohaldamiseks.

*Artikkel 77***Humala sertifitseerimine**

1. Peale kohaldatavate turustusstandardite, kui see on asjakohane, kohaldatakse humalasektori toodete suhtes, mis on koristatud või valmistatud liidus, käesoleva artikli kohast sertifitseerimismenetlust.

2. Sertifikaadi võib välja anda üksnes toodete puhul, millel on konkreetsele turustusetapile vastavad minimaalsed kvaliteediomadused. Humalapulbri, suurema lupuliinisaldusega humalapulbri, humalaekstrakti ja segatud humalatoodete puhul võib sertifikaadi välja anda üksnes juhul, kui nende toodete alfahappe sisaldus ei ole madalam kui nende valmistamiseks kasutatud humala alfahappe sisaldus.

3. Sertifikaatidel peab olema näidatud vähemalt:

- humala tootmise koht või kohad;
- saagikoristuse aasta või aastad ning
- liik või liigid.

4. Humalasektori tooteid võib turustada või eksportida üksnes juhul, kui need on hõlmatud kooskõlas käesoleva artikliga välja antud sertifikaadiga.

Humalasektori importtoodete puhul loetakse artikli 190 lõikes 2 ette nähtud tõendid sertifikaadiga samaväärseks.

5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse meetmed käesoleva artikli lõikest 4 erandite tegemiseks:

- teatavate kolmandate riikide kaubandusnõuete rahuldamiseks või
- erikasutuseks ettenähtud toodete puhul.

Esimeses lõigus osutatud meetmed:

- ei tohi takistada turustada tavapäraseid tooteid, millele on välja antud sertifikaat, ning
- nendega peavad kaasnema tagatised, et vältida segiminekuid nende toodetega.

*Artikkel 78***Teatavate sektorite ja toodete mõisted, nimetused ja müüginimetused**

1. Peale kohaldatavate turustusstandardite, kui see on asjakohane, kohaldatakse VII lisas sätestatud mõisteid, nimetusi ja müüginimetusi järgmiste sektorite ja toodete suhtes:

- veise- ja vasikaliha;
- vein;
- inimtoiduks ettenähtud piim ja piimatooted;
- linnuliha;
- munad;
- inimtoiduks ettenähtud võiderasvad ja
- oliiviõli ja lauaoliivid.

2. VII lisas sätestatud mõisteid, nimetusi või müüginimetusi võib liidus kasutada üksnes sellise toote turustamiseks, mis vastab kõnealuses lisas sätestatud vastavatele tingimustele.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte VII lisas sätestatud mõistete ja müüginimetuste muudatuste, nendest erandite tegemise või nendest vabastamise kohta. Kõnealused delegeeritud õigusaktid piirduvad rangelt tarbijate muutuvast nõudlusest või tehnilisest arengust tulenevate tõendatud vajadustega või tootearenduse vajadustega

4. Selleks et tagada, et ettevõtjad ja liikmesriigid saavad ühemõtteliselt ja õigesti aru VII lisas sätestatud mõistetest ja müüginimetustest, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse nende täpsustamise ja kohaldamise eeskirju.

5. Tarbijate ootustega ja piimatoodete turu arenguga arvestamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte selliste piimatoodete kindlaksmääramiseks, mille puhul märgitakse juhul, kui tegemist ei ole lehmapiimaga, millisel loomaliigilt see on saadud, ning vajalike eeskirjade kehtestamiseks.

Artikkel 79

Lubatud hälve

1. Selleks et võtta arvesse iga toote või sektori eripära, eri turustusetappe, tehnilisi tingimusi, mis tahes võimalikke praktilisi probleeme ning analüüsimeetodite täpsust ja korratavust, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada ühe või mitme konkreetse standardi lubatud hälve, mille ületamisel käsitatakse kogu tootepariidid kõnealusele standardile mittevastavana.

2. Lõikes 1 osutatud õigusaktide vastuvõtmisel võtab komisjon arvesse vajadust mitte muuta toodete iseloomulikke omadusi ning vältida nende kvaliteedi halvenemist.

Artikkel 80

Veinivalmistustavad ja analüüsimeetodid

1. VII lisa II osas loetletud toodete valmistamiseks ja säilitamiseks liidus kasutatakse üksnes veinivalmistustavasid, mis on lubatud VIII lisa kohaselt ning sätestatud artikli 75 lõike 3 punktis g ning artikli 83 lõigetes 2 ja 3.

Esimest lõiku ei kohaldata:

- a) viinamarjamahla ja kontsentreeritud viinamarjamahla suhtes ning
- b) viinamarjamahla valmistamiseks ettenähtud viinamarjavirde või kontsentreeritud viinamarjavirde suhtes.

Lubatud veinivalmistustavasid võib kasutada üksnes kõnealuste toodete asjakohase valmistamise, säilitamise või töötlemise tagamiseks.

VII lisa II osas loetletud tooteid valmistatakse liidus vastavalt VIII lisas sätestatud eeskirjadele.

2. Liidus ei tohi turustada VII lisa II osas loetletud tooteid, kui:

- a) nende puhul on kasutatud veinivalmistustavasid, mis ei ole liidus lubatud;

b) nende puhul on kasutatud veinivalmistustavasid, mis ei ole riiklikul tasandil lubatud, või

c) nende puhul ei ole järgitud VIII lisas sätestatud eeskirju.

Viinamarjasaadused, mis ei ole esimese lõigu kohaselt turustatavad, hävitatakse. Erandina sellest nõudest võivad liikmesriigid lubada kasutada piiritusetehastes või äädikavabrikutes või tööstuses teatavaid selliseid saadusi, mille omadused liikmesriigid määravad kindlaks, tingimusel et see luba ei stimuleeri viinamarjasaaduste tootmist, kasutades veinivalmistus tavu, mis ei ole lubatud.

3. Komisjon, lubades veinivalmistustavade kasutamist vastavalt artikli 75 lõike 3 punktis g osutatud menetlusele:

a) arvestab Rahvusvahelise Viinamarja- ja Veiniorganisatsiooni soovitatud ja avaldatud veinivalmistustavasid ning selliste veinivalmistustavade katselise kasutamise tulemusi, mille kasutamiseks ei ole veel luba antud;

b) arvestab inimeste tervise kaitsega;

c) võtab arvesse tarbijate eksitamise võimalikku ohtu nende väljakujunenud ettekujutuste ja vastavate ootuste tõttu toote suhtes, pidades silmas teabevahendite kättesaadavust ja võimalikkust selliste riskide vältimiseks;

d) lubab veini looduslike ja põhiomaduste säilitamist ega põhjusta asjaomase toote koostise märkimisväärset muutust;

e) tagab keskkonnakaitse vastuvõetava miinimumtaseme;

f) järgib üldeeskirju, milles käsitletakse VIII lisas sätestatud veinivalmistustavasid ja eeskirju.

4. Selleks et tagada mitteturustatavate veinitoodete nõuetekohane kohtlemine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad käesoleva artikli lõike 2 teises lõigus osutatud siseriiklike menetluste kohta, mis puudutavad nõuetele mittevastavate veinitoodete kõrvaldamist ja hävitamist, ning erandid nendest eeskirjadest.

5. Komisjon võtab vajaduse korral vastu rakendusaktid, millega sätestatakse artikli 75 lõike 5 punktis d osutatud meetodid VII lisa II osas loetletud toodete jaoks. Kõnealused meetodid põhinevad Rahvusvahelise Viinamarja- ja Veiniorganisatsiooni soovitatud ja avaldatud mis tahes asjakohasel meetodil, välja arvatud juhul, kui need oleksid liidu poolt seatud eesmärgi saavutamiseks ebatõhusad või ebasobivad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Kuni selliste rakendusaktide vastuvõtmiseni kasutatakse nende asemel asjaomase liikmesriigi lubatud meetodeid ja eeskirju.

Artikkel 81

Veiniviinamarjasordid

1. VII lisa II osas loetletud ja liidus valmistatud toodete jaoks kasutatakse käesoleva artikli lõike 2 kohaselt liigitatavaid veiniviinamarjasorte.

2. Kui lõikest 3 ei tulene teisiti, liigitavad liikmesriigid veiniviinamarjasordid, mida võib nende territooriumil veini valmistamiseks istutada, taasistutada või pookida.

Liikmesriigid võivad liigitada üksnes veiniviinamarjasorte, mis vastavad järgmistele tingimustele:

- a) asjaomane sort kuulub *Vitis vinifera* liiki või on *Vitis vinifera* liigi ja muude perekonna *Vitis* liikide ristand;
- b) sort ei ole üks järgmistest: „Noah”, „Othello”, „Isabelle”, „Jacques”, „Clinton” ja „Herbemont”.

Kui veiniviinamarjasort jäetakse esimeses lõigus osutatud liigitusest välja, tuleb see sort välja juurida 15 aasta jooksul alates selle väljajätmisest.

3. Lõike 2 esimeses lõigus sätestatud liigitamiskohustusest vabastatakse liikmesriigid, kelle viimase viie veiniaasta keskmise toodangu alusel arvatud veinitoodang ei ole suurem kui 50 000 hektoliitrit aastas.

Siiski võib ka kõnealustes liikmesriikides veini valmistamiseks istutada, taasistutada või pookida üksnes lõike 2 teises lõigus esitatud tingimustele vastavaid veiniviinamarjasorte.

4. Erandina lõike 2 esimesest ja kolmandast lõigust ning lõike 3 teisest lõigust lubavad liikmesriigid teadusuuringuteks ja katseteks istutada, ümber istutada või pookida järgmisi veiniviinamarjasorte:

- a) muude kui lõikes 3 osutatud liikmesriikide puhul liigitamata veiniviinamarjasordid;
- b) lõikes 3 osutatud liikmesriikide puhul veiniviinamarjasordid, mis ei vasta lõike 2 teises lõigus esitatud tingimustele.

5. Aladelt, kuhu on veini valmistamiseks istutatud veiniviinamarjasordid vastuolus lõigetega 2, 3 ja 4, tuleb viinapuud välja juurida.

Sellistelt aladelt ei pea viinapuud välja juurima juhul, kui kõnealuste alade toodang on mõeldud eranditult veinitootja oma majapidamise tarbeks.

Artikkel 82

VII lisa II osas loetletud kategooriatele mittevastava veini erikasutus

Välja arvatud villitud vein, mille kohta on tõendeid, et villimine toimus enne 1. septembrit 1971, võivad üksikisikutest veinitootjad ainult oma majapidamise tarbeks, veiniäädika tootmiseks või destilleerimiseks kasutada veini, mis on toodetud artikli 81 lõike 2 esimesele lõigule vastavalt koostatud liigitustesse kantud veiniviinamarjasortidest, kuid mis ei vasta VII lisa II osas sätestatud kategooriatele.

Artikkel 83

Teatavate toodete ja sektorite siseriiklikud eeskirjad

1. Olenemata artikli 75 lõikest 2 võivad liikmesriigid vastu võtta või kehtima jätta oma siseriiklikud eeskirjad, millega nähakse ette erinevad kvaliteeditasemed võiderasvade jaoks. Sellised eeskirjad peavad võimaldama kvaliteeditaseme hindamist, lähtudes eeskätt kasutatud toorainega seotud kriteeriumitest, toote organoleptilistest omadustest ning selle füüsilisest ja mikrobioloogilisest stabiilsusest.

Esimese lõiguga ettenähtud võimalust kasutavad liikmesriigid peavad tagama, et teiste liikmesriikide tooted, mis vastavad nende siseriiklikes eeskirjades sätestatud kriteeriumitele, võivad mittediskrimineerivatel tingimustel kasutada mõisteid, mis kinnitavad kõnealustele kriteeriumitele vastavust.

2. Liikmesriigid võivad piirata või keelata teatavate liidu õigusega lubatud veinivalmistustavade kasutamist ning näha ette rangemad eeskirjad oma territooriumil valmistatava veini suhtes, et kindlustada kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide, vahuveinide ja liköörveinide põhiomaduste säilimine.

3. Liikmesriigid võivad lubada selliste veinivalmistustavade katselist kasutamist, mis muidu ei ole lubatud.

4. Selleks et tagada käesoleva artikli nõuetekohane ja läbi paiste kohaldamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles määratakse kindlaks käesoleva artikli lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamise tingimused ning samuti käesoleva artikli lõikes 3 osutatud katselise tegevusega saadud toodete valdamise, ringluse ja kasutamise tingimused.

5. Liikmesriigid võivad vastu võtta või jätta kehtima täiendavad riiklikud sätted toodete kohta, mille suhtes kehtib liidu turustamisstandard, kui kõnealused sätted on kooskõlas liidu õiguse ja eelkõige kaupade vaba liikumise põhimõttega ning kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 98/34/EÜ⁽¹⁾ ei tulene teisiti.

3. Alajagu

Vabatahtlikud märged

Artikkel 84

Üldsätted

Kehtestatakse sektori- või tootepõhiste vabatahtlike märgete kava, et aidata lisaväärtusega põllumajandustoodete tootjail siseturul paremini selgitada oma toodete selliseid omadusi ja tunnuseid, mis annavad neile lisaväärtust, ning eelkõige, et toetada ja täiendada konkreetseid turustamisstandardeid.

Käesolevat alajagu ei kohaldata artikli 92 lõikes 1 osutatud veinitoodete suhtes.

Artikkel 85

Olemasolevad vabatahtlikud märged

1. Käesoleva kava alla 20. detsembrist 2013 kuuluvad vabalt valitavad vabatahtlikud märged on loetletud käesoleva määruse IX lisas ning nende kasutamistingimused sätestatakse vastavalt artikli 86 punktidele a.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud vabatahtlikud märged kehtivad kuni nende muutmise või tühistamiseni vastavalt artiklile 86.

Artikkel 86

Vabatahtlike märgete reserveerimine, muutmine ja tühistamine

Selleks et võtta arvesse tarbijate ootusi, teaduse ja tehnika arengut, turu olukorda ning turustamisstandardite ja rahvusvaheliste standardite arengut, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega:

- a) reserveeritakse uus vabatahtlik reserveeritud mäрге ja kehtestatakse selle kasutamistingimused;
- b) muudetakse vabatahtliku märke kasutamistingimusi või
- c) tühistatakse vabalt valitav vabatahtlik mäрге.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiiv 98/34/EÜ, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (EÜT L 204, 21.7.1998, lk 37).

Artikkel 87

Uued vabatahtlikud märged

1. Märke saab reserveerida uue vabatahtliku märkena üksnes siis, kui see vastab kõigile järgmistele nõuetele:

- a) mäрге on seotud toote omaduse või valmistamis- või töötlemisviisiga ning sektori või tootega;
- b) märke kasutamine võimaldab paremini selgitada toote lisaväärtust, mis tuleneb toote eripärast või valmistamis- ja töötlemisviisist;
- c) toote punktis a osutatud omadused või tunnused on toote turuleviimisel tarbijate jaoks äratuntavad mitmes liikmesriigis;
- d) märke kasutamistingimused on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2000/13/EÜ⁽²⁾ või määrusega (EL) nr 1169/2011.

Uue vabatahtliku märke reserveerimisel võtab komisjon arvesse kõiki asjaomaseid rahvusvahelisi standardeid ja asjaomastele toodetele või sektoritele kehtivaid vabatahtlikke märkeid.

2. Selleks et võtta arvesse teatavate sektorite omadusi ning tarbijate ootusi, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse täiendavad üksikasjad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud uute vabatahtlike märgete loomise nõuete kohta.

Artikkel 88

Vabatahtlike märgete kasutuspiirangud

1. Vabalt valitavat vabatahtlikku märgest võib kasutada ainult kehtestatud kasutustingimustele vastavate toodete kirjeldamiseks.
2. Liikmesriigid võtavad vastu vajalikud meetmed, et tagada, et kasutatavat tootemärgistust ei oleks võimalik segi ajada vabalt valitavate vabatahtlike märgetega.
3. Selleks et tagada, et vabalt valitavate vabatahtlike märgete abil kirjeldatavad tooted vastaksid kehtivatele kasutamistingimustele, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse vabatahtlike märgete täiendavad kasutamiseeskirjad.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. märtsi 2000. aasta direktiiv 2000/13/EÜ toidu märgistamist, esitlemist ja reklaami käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 109, 6.5.2000, lk 29).

4. Alajagu

Impordi ja ekspordiga seotud turustamisstandardid

Artikkel 89

Üldsätted

Selleks et võtta arvesse liidu ja teatavate kolmandate riikide vahelise kauplemise eripära ja teatavate põllumajandustoodete eripära, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeritud õigusakte, milles käsitletakse:

- a) tingimusi, mille alusel loetakse, et imporditud tooted vastavad piisaval määral liidu turustamisstandardite nõuetele, ja tingimusi, millega kehtestatakse erandid artiklist 74, ning
- b) tingimusi, mis on seotud liidust eksporditavate toodete suhtes turustamisstandardite kohaldamisega.

Artikkel 90

Veini impordi erisätted

1. Kui ELi toimimise lepingu kohaselt sõlmitud rahvusvahelistes lepingutes ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesoleva peatüki 2. jaos sätestatud veini päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid ja märgistust käsitlevaid sätteid ning käesoleva määruse artiklis 78 osutatud mõisteid, nimetusi ja müüginimetusi CN-koodide 2009 61, 2009 69 ja 2204 alla kuuluvate liitu imporditavate toodete suhtes.

2. Kui ELi toimimise lepingu kohaselt sõlmitud rahvusvahelistes lepingutes ei ole sätestatud teisiti, toodetakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tooteid kooskõlas käesoleva määruse kohaselt liidu lubatud veinivalmistustavadega või, enne artikli 80 lõike 3 kohase loa saamist, kooskõlas Rahvusvahelise Viinamarja- ja Veiniorganisatsiooni soovitatud ja avaldatud veinivalmistustavadega.

3. Lõikes 1 osutatud toodete impordimisel tuleb esitada:

- a) lõigetes 1 ja 2 osutatud tingimuste täitmist tõendav sertifikaat, mille peab toote päritolumaal koostama pädev asutus ja mis on lisatud komisjoni avaldatavasse loetellu;
- b) toote päritoluriigi määratud asutuse või osakonna koostatud analüüsiaruanne, kui toode on mõeldud otsetarbimiseks.

5. Alajagu

Üldsätted

Artikkel 91

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega:

- a) koostatakse VII lisa III osa punkti 5 teises lõigus osutatud piima ja piimatoodete ning VII lisa VII osa I jao kuuenda lõigu punktis a osutatud võiderasvade loetelu, mis põhineb selliste toodete soovituslikel loeteludel, mida liikmesriigid peavad oma territooriumil vastavaks kõnealustele sätetele, ja mille liikmesriigid saavad komisjonile;
- b) kehtestatakse sektori- või tootepõhiste turustamisstandardite rakendamise eeskirjad;
- c) kehtestatakse eeskirjad, et kindlaks teha, kas tooteid on käideldud lubatud veinivalmistustavadest erinevatel menetlustel;
- d) kehtestatakse eeskirjad toodete koostise määramiseks kasutatavate analüüsimeetodite jaoks;
- e) kehtestatakse lubatud hälbe kindlaksmääramise eeskirjad;
- f) kehtestatakse eeskirjad artiklis 89 osutatud meetmete rakendamiseks;
- g) kehtestatakse eeskirjad tootja ja/või tööstuskäitise, kus toode on valmistatud või töödeldud, identifitseerimiseks ja registreerimiseks, samuti sertifitseerimismenetluste ning äridokumentide, saatedokumentide ja registrite pidamise jaoks.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Jagu

Päritolunimetused, geograafilised tähised ja veinisektori traditsioonilised nimetused

1. Alajagu

Sissejuhatavad sätted

Artikkel 92

Reguleerimisala

1. Käesolevas jaos kehtestatud eeskirju päritolunimetuste, geograafiliste tähiste ja traditsiooniliste nimetuste kohta kohaldatakse VII lisa II osa punktides 1, 3–6, 8, 9, 11, 15 ja 16 osutatud toodete suhtes.

2. Lõikes 1 osutatud eeskirjade aluseks on:

- a) tarbijate ja tootjate õiguspärase huvide kaitsmine;
- b) asjaomaste toodete siseturu tõrgeteta toimimise tagamine ning

c) kvaliteetsete toodete tootmise edendamine käesoleva jaoga kooskõlas, võimaldades seejuures kasutada riikliku kvaliteedipoliitika meetmeid.

2. Alajagu

Päritolunimetused ja geograafilised tähised

Artikkel 93

Mõisted

1. Käesolevas jaos kasutatakse järgmisi mõisteid:
  - a) „päritolunimetus” – piirkonna, konkreetse koha või nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel riigi nimi, mida kasutatakse, et kirjeldada artikli 92 lõikes 1 osutatud toodet, mis vastab järgmistele nõuetele:
    - i) toote kvaliteet ja omadused tulenevad valdavalt või eranditult teatavast geograafilisest piirkonnast koos sellele omaste looduslike tingimuste ja inimtegevusega;
    - ii) viinamarjad, millest toode on valmistatud, pärinevad eranditult kõnealusest geograafilisest piirkonnast;
    - iii) tootmine toimub kõnealuses geograafilises piirkonnas ning
    - iv) toode on saadud viinamarjasortidest, mis kuuluvad *Vitis vinifera* liiki;
  - b) „geograafiline tähis” – piirkonnale, konkreetsele kohale või nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel riigile viitav tähis, mida kasutatakse, et kirjeldada artikli 92 lõikes 1 osutatud toodet, mis vastab järgmistele nõuetele:
    - i) sellel on eriline kvaliteet, maine või muud omadused, mis tulenevad peamiselt sellest geograafilisest piirkonnast;
    - ii) vähemalt 85 % selle valmistamiseks kasutatavatest viinamarjadest pärinevad eranditult kõnealusest geograafilisest piirkonnast;
    - iii) tootmine toimub kõnealuses geograafilises piirkonnas ning
    - iv) see on saadud viinamarjasortidest, mis kuuluvad *Vitis vinifera* liiki või *Vitis vinifera* liikide ja muude perekonna *Vitis* liikide ristandite hulka.
2. Teatavad traditsiooniliselt kasutatavad nimetused on päritolunimetused, kui:
  - a) need tähistavad veini;
  - b) need viitavad geograafilisele nimele;

c) täidavad lõike 1 punkti a alapunktides i–iv osutatud nõudeid ning

d) need on läbinud käesolevas alajaos sätestatud päritolunimetuse ja geograafilise tähise kaitse alla võtmise menetluse.

3. Päritolunimetused ja geograafilised tähised, sealhulgas need, mis on seotud kolmandate riikide geograafiliste piirkondadega, võetakse liidu kaitse alla käesolevas alajaos sätestatud eeskirjade alusel.

4. Lõike 1 punkti a alapunktis iii osutatud tootmine hõlmab igasuguseid toiminguid alates viinamarjade koristamisest kuni veinivalmistamise lõpuni, kuid mitte valmistusjärgset protsessi.

5. Lõike 1 punkti b alapunkti ii kohaldamisel peab viinamarjakogus, mis võib kuni 15 % määral pärineda väljastpoolt kindlaks määratud piirkonda, pärinema sellest liikmesriigist või kolmandast riigist, kus kindlaks määratud piirkond asub.

Artikkel 94

Kaitsetaotlused

1. Päritolunimetuste või geograafiliste tähistate nimede kaitsetaotlused peavad hõlmama tehnilist toimikut, milles sisaldub:
  - a) kaitstav nimetus
  - b) taotleja nimi ja aadress;
  - c) lõikes 2 osutatud tootespetsifikaat ning
  - d) koonddokument, milles esitatakse kokkuvõtte lõikes 2 osutatud tootespetsifikaadist.
2. Tootespetsifikaat võimaldab huvitatud isikul kontrollida päritolunimetuse või geograafilise tähisega seonduvaid tootmis-tingimusi.

Tootespetsifikaat sisaldab vähemalt:

  - a) kaitstavat nimetust;
  - b) veini või veinide kirjeldust:
    - i) päritolunimetusega seonduvate põhiliste analüütiliste ja organoleptiliste omaduste kirjeldust;
    - ii) geograafilise tähisega seonduvate põhiliste analüütiliste omaduste kirjeldust ning samuti organoleptiliste omaduste hinnangut või märget selliste omaduste kohta;
  - c) kui see on kohaldatav, veini või veinide valmistamiseks kasutatavaid eritavasid ning veini või veinide valmistamisel kehtivaid asjakohaseid piiranguid;

- d) asjaomase geograafilise piirkonna piiritlemist;
- e) maksimaalset saagikust hektari kohta;
- f) andmeid veiniviinamarjasordi või -sortide kohta, millest vein või veinid on saadud;
- g) üksikasju, mis kinnitavad seost, millele on osutatud artikli 93 lõike 1 punkti a alapunktis i või olenevalt olukorrast punkti b alapunktis i;
- h) liidu või siseriiklikes õigusaktides sätestatud või liikmesriikide poolt ette nähtud juhtudel kaitstud päritolunimetust või kaitstud geograafilist tähist haldava organisatsiooni kehtestatud kohaldatavaid nõudeid, võttes arvesse asjaolu, et sellised nõuded peavad olema objektiivsed, mittediskrimineerivad ja vastama liidu õigusele;
- i) tootespetsifikaatide tingimuste täitmist kontrollivate asutuste või organite nimi ja aadress ning nende konkreetsed ülesanded.

3. Kui kaitsetaotlus on seotud kolmanda riigi geograafilise piirkonnaga, sisaldab see lisaks lõigetes 1 ja 2 sätestatud andmetele tõendit, et kõnealune nimetus on kaitstud selle päritolumaal.

Artikkel 95

Taotlejad

1. Iga huvitatud tootjarühm või nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel üksiktootja võib taotleda päritolunimetuse või geograafilise tähise kaitset. Taotlemises võivad osaleda ka teised huvitatud isikud.
2. Tootjad võivad kaitset taotleda üksnes nende endi toodetavatele veinidele.
3. Ühise taotluse võib esitada piiriülest geograafilist piirkonda tähistava nime kohta või piiriülese geograafilise piirkonnaga seotud traditsioonilise nimetuse kohta.

Artikkel 96

Riiklik eelmenetlus

1. Liidust pärit veinide päritolunimetuse või geograafilise tähise kaitsetaotluste suhtes kohaldatakse riiklikku eelmenetlust.
2. Kaitsetaotlus esitatakse selles liikmesriigis, mille territooriumilt päritolunimetuse või geograafilise tähise pärineb.
3. Liikmesriik, kus kaitsetaotlus esitati, vaatab selle läbi, et kontrollida selle vastavust käesolevas alajaos sätestatud tingimustele.

Kõnealune liikmesriik korraldab riigisisese menetluse, millega tagatakse taotluse piisav avalikustamine ja nähakse ette vähemalt kahe kuu pikkune ajavahemik alates avalikustamisest, mille jooksul kõik tema territooriumil elavad või asuvad ning õiguspärast huvi omavad füüsilised või juriidilised isikud võivad esitada vastuväite kavandatavale kaitse alla võtmisele, esitades kõnealusele liikmesriigile nõuetekohaselt põhjendatud avalduse.

4. Kui taotlust hindav liikmesriik leiab, et päritolunimetuse või geograafilise tähise ei vasta käesolevas alajaos sätestatud tingimustele või et see ei vasta liidu õigusele, lükkab ta taotluse tagasi.

5. Kui taotlust hindav liikmesriik leiab, et nõuded on täidetud, viib ta läbi siseriikliku menetluse, millega tagatakse tootespetsifikaadi piisav avalikustamine vähemalt internetis, ning edastab taotluse komisjonile.

Artikkel 97

Komisjoni järelevalve

1. Komisjon avalikustab päritolunimetuse või geograafilise tähise kaitsetaotluse esitamise kuupäeva.
2. Komisjon kontrollib, kas artiklis 94 osutatud kaitsetaotlused vastavad käesolevas alajaos sätestatud tingimustele.
3. Kui komisjon leiab, et käesolevas alajaos sätestatud tingimused on täidetud, võtab ta vastu rakendusakti, mis käsitleb artikli 94 lõike 1 punktis d osutatud koonddokumendi ning riikliku eelmenetluse käigus tehtud tootespetsifikaadi avaldamise viite *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamist. Kõnealune rakendusakt võetakse vastu ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

4. Kui komisjon leiab, et käesolevas alajaos sätestatud tingimused ei ole täidetud, võtab ta vastu rakendusakti taotluse tagasilükkamise kohta.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 98

Vastuväidete esitamise menetlus

Kahe kuu jooksul alates artikli 94 lõike 1 punktis d osutatud koonddokumendi avaldamisest võivad kõik õiguspärast huvi omavad liikmesriigid, kolmandad riigid, füüsilised või juriidilised isikud, kes asuvad või on asutatud muus liikmesriigis kui kaitset taotlev liikmesriik või kolmandas riigis, esitada vastuväite kavandatavale kaitse alla võtmisele, esitades komisjonile nõuetekohaselt põhjendatud avalduse seoses käesolevas alajaos sätestatud rahastamiskõlblikkuse tingimuste täitmisega.

Kolmandas riigis asuvate või asutatud füüsiliste või juriidiliste isikute puhul esitatakse kõnealune avaldus kas otse või asjaomase kolmanda riigi ametiasutuste kaudu esimeses lõigus osutatud kahekuulise tähtaja jooksul.

Artikkel 99

Kaitse alla võtmise otsus

Komisjonile kättesaadava teabe alusel ja artikli 98 kohase vastuväidete esitamise menetluse lõppemisel võtab komisjon vastu rakendusakti, millega võetakse käesolevas alajaos sätestatud tingimustele vastav ja liidu õigusega kooskõlas olev päritolunimetuse või geograafiline tähis kaitse alla või lükatakse taotlus tagasi, kui kõnealuseid tingimusi ei täideta.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 100

Homonüümid

1. Kui taotlus on esitatud sellise nimetuse registreerimiseks, mis on täielikult või osaliselt homonüümne käesoleva määruse kohaselt juba registreeritud nimetusega, siis võetakse registreerimisel arvesse kohalikku ja tavapärast kasutust ning segiajamise ohtu.

Ei registreerita homonüümset nimetust, mis võib tekitada tarbijas eksliku arvamuse, et tooted on pärit muult territooriumilt, isegi kui nimetus on sõnasõnaliselt võetuna selliste toodete tegeliku päritoluterritooriumi, -piirkonna või -koha puhul täpne.

Registreeritud homonüümset nimetust võib kasutada üksnes tingimusel, et tegelikkuses suudetakse tagada hiljem registreeritud homonüümi ja registris juba esineva nimetuse piisav eristamine, võttes arvesse vajadust kohelda asjaomaseid tootjaid võrdsele ning mitte eksitada tarbijaid.

2. Lõiget 1 kohaldatakse *mutatis mutandis*, kui taotlus on esitatud sellise nimetuse registreerimiseks, mis on täielikult või osaliselt homonüümne geograafilise tähisega, mis on liikmesriikide õigusega kaitstud.

3. Kui viinamarjasordi nimi sisaldab kaitstud päritolunimetust või kaitstud geograafilist tähist või koosneb nendest, ei tohi kõnealust nime kasutada põllumajandustoodete märgistamiseks.

Selleks et võtta arvesse olemasolevaid märgistamistavasid, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse erandid kõnealusest reeglist.

4. Käesoleva määruse artikliga 93 hõlmatud toodete päritolunimetuste ja geograafiliste tähistega kaitse ei mõjuta kaitstud

geograafilisi tähiseid, mida kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 110/2008⁽¹⁾ artiklis 2 määratletud piiritusjookide suhtes.

Artikkel 101

Kaitse alla võtmisest keeldumise lisapõhjused

1. Üldnimetuseks muutunud nimetust ei kaitsta päritolunimetuse või geograafilise tähisena.

Käesolevas jaos tähendab „üldnimetuseks muutunud nimetus“ veini nimetust, mis vaatamata oma seotusele koha või piirkonnaga, kus toodet algselt valmistati või turustati, on muutunud veini üldnimetuseks liidus.

Selleks et otsustada, kas nimetus on või ei ole muutunud üldnimetuseks, võetakse arvesse kõiki asjakohaseid tegureid, eelkõige:

- a) hetkeolukorda liidus, eelkõige tarbimispiirkondades;
- b) asjakohast liidu siseriiklikku õigust.

2. Nimetust ei kaitsta päritolunimetuse või geograafilise tähisena juhul, kui selle kaitsmine võiks kaubamärgi mainet ja tuntust arvesse võttes tarbijat veini tegeliku olemuse osas eksitada.

Artikkel 102

Seos kaubamärkidega

1. Kaubamärgi, mis sisaldab kaitstud päritolunimetust või geograafilist tähist või koosneb kaitstud päritolunimetusest või geograafilisest tähisest, mis ei vasta asjaomasele tootespetsifikatsioonile, või mille kasutamine on hõlmatud artikli 103 lõikega 2 ning mis seondub VII lisa II osas loetletud ühe kategooria alla kuuluva tootega,

a) registreerimisest keeldutakse juhul, kui kaubamärgi registreerimistaotlus esitatakse komisjonile pärast päritolunimetuse või geograafilise tähise kaitsetaotluse esitamise kuupäeva ning päritolunimetuse või geograafilise tähise võetakse seejärel kaitse alla, või

b) registreerimine tühistatakse.

2. Ilma et see piiraks artikli 101 lõike 2 kohaldamist, võib olenemata päritolunimetuse või geograafilise tähise kaitses jätkuvalt kasutada või uuendada käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kaubamärgi, mis on taotletud, registreeritud või saadud liidu territooriumil heauskse kasutamise teel, kui selline võimalus on ette nähtud asjaomases õiguses, enne päritolunimetuse või geograafilise tähise päritoluriigis kaitse alla võtmise

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 110/2008 piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähistega kaitse kohta (ELT L 39, 13.2.2008, lk 16).

kuupäeva või enne 1. jaanuari 1996, tingimusel et kaubamärgi tühistamiseks või kehtetuks tunnistamiseks ei ole ühtegi põhjust Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/95/EÜ⁽¹⁾ alusel või nõukogu määruse nr 207/2009⁽²⁾ kohaselt.

Sellistel juhtudel lubatakse kasutada päritolunimetust või geograafilist tähist kõrvalt vastavate kaubamärkidega.

Artikkel 103

Kaitse

1. Kaitstud päritolunimetust ja kaitstud geograafilist tähist võivad kasutada kõik ettevõtjad, kes turustavad veini, mis on toodetud kooskõlas vastava tootespetsifikaadiga.

2. Kaitstud päritolunimetust ja kaitstud geograafilist tähist ning tootespetsifikaadiga kooskõlas kaitstud nimetust kasutatavat veini kaitstakse:

- a) kõnealuse kaitstud nimetuse otsese või kaudse kaubanduslikul eesmärgil kasutamise eest:
  - i) sarnastel toodetel, mis ei vasta kaitstud nimetuse tootespetsifikaadile või
  - ii) kui sellise kasutusega kaasneb päritolunimetuse või geograafilise tähise maine ärakasutamine;
- b) väärkasutuse, imiteerimise või seoste tekitamise eest ka siis, kui toote või teenuse tegelik päritolu on näidatud või kui kaitstud nimetus on tõlgitud, transkribeeritud või transliteeritud, või sellele on lisatud väljend „stiilis”, „tüüpi”, „meetodil”, „valmistatud nagu”, „imitatsioon”, „maitsega”, „nagu” või muu samalaadne väljend;
- c) muude toote lähtekohta, päritolu, laadi või olulisi omadusi käsitlevate valede või eksitavate märgete eest, mis esitatakse asjaomase veinitoote sise- või välispakendil, reklaammaterjalides või tootega seotud dokumentides, ning selliste pakendite kasutamise eest, mis võivad jätta toote päritolust vale mulje;
- d) mis tahes muu tegevuse eest, mis võib tarbijale jätta vale mulje toote tegeliku päritolu kohta.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiiv 2008/95/EÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT L 299, 8.11.2008, lk 25).

⁽²⁾ Nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 207/2009 ühenduse kaubamärgi kohta (ELT L 78, 24.3.2009, lk 1).

3. Kaitstud päritolunimetused ja kaitstud geograafilised tähised ei muutu liidus üldnimetusteks artikli 101 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 104

Register

Komisjon loob veini kaitstud päritolunimetuste ja kaitstud geograafiliste tähiste avalikkusele kättesaadava elektroonilise registri ja haldab seda. Registrisse võib kanda kolmandate riikide toodete päritolunimetused ja geograafilised tähised, mida liidus kaitstakse liidu osalusel sõlmitud rahvusvahelise lepingu kohaselt. Sellised nimetused kantakse registrisse kaitstud geograafilise tähisena, välja arvatud juhul, kui need on lepingutes määratletud kaitstud päritolunimetuseks kaesoleva määruse tähenduses.

Artikkel 105

Tootespetsifikaatide muutmine

Artiklis 95 sätestatud tingimustele vastav taotleja võib taotleda kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähise tootespetsifikaadi muutmise heakskiitmist, eelkõige selleks, et võtta arvesse teaduse ja tehnika edusamme või piiritleda uuesti artikli 94 lõike 2 teise lõigu punktis d osutatud geograafiline piirkond. Taotlustes kirjeldatakse ja põhjendatakse taotletud muudatusi.

Artikkel 106

Tühistamine

Komisjon võib omal algatusel või õiguspärasest huvi omava liikmesriigi, kolmanda riigi või füüsilise või juriidilise isiku asjakohaselt põhjendatud taotluse korral võtta vastu rakendusakti, millega tühistatakse päritolunimetuse või geograafilise tähise kaitse, kui vastava tootespetsifikaadi järgimine ei ole enam tagatud.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 107

Olemasolevad kaitstud veininimetused

1. Nõukogu määruse (EÜ) nr 1493/1999⁽³⁾ artiklites 51 ja 54 ning komisjoni määruse (EÜ) nr 753/2002⁽⁴⁾ artiklis 28 osutatud veininimetused võetakse automaatselt kaesoleva määruse kohase kaitse alla. Komisjon kannab need kaesoleva määruse artiklis 104 sätestatud registrisse.

⁽³⁾ Nõukogu 17. mai 1999. aasta määrus (EÜ) nr 1493/1999 veinituru ühise korralduse kohta (EÜT L 179, 14.7.1999, lk 1).

⁽⁴⁾ Komisjoni 29. aprilli 2002. aasta määrus (EÜ) nr 753/2002, milles sätestatakse teatavad nõukogu määruse (EÜ) nr 1493/1999 rakenduseeskirjad veinisektori toodete kirjeldamise, nimetamise, esitlemise ja kaitse osas (EÜT L 118, 4.5.2002, lk 1).

2. Komisjon võtab rakendusaktidega, mis on vastu võetud ilma käesoleva määruse artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata, vajalikud meetmed, et kõrvaldada käesoleva määruse artiklis 104 sätestatud registrist veininimetused, mille suhtes kohaldatakse määruse (EÜ) nr 1234/2007 artikli 118s lõiget 3.

3. Artiklit 106 ei kohaldata käesoleva artikli lõikes 1 osutatud olemasolevate kaitstud veininimetuste suhtes.

Kuni 31. detsembrini 2014 võib komisjon omal algatusel võtta vastu rakendusaktid, millega tühistatakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud olemasolevate kaitstud veininimetuste kaitse, kui kõnealused nimetused ei vasta artiklis 93 sätestatud tingimustele.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Horvaatia puhul kaitstakse käesoleva määruse alusel *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽¹⁾ avaldatud veininimetusi, sõltuvalt vastuväidete esitamise menetluse tulemusest. Komisjon kannab need artiklis 104 sätestatud registrisse.

Artikkel 108

Tasud

Liikmesriikidel on õigus nõuda oma kulude katteks tasu, sealhulgas nende kulude katteks, mis tekivad seoses käesoleva alajao kohaste kaitsetaotluste, vastuväidete, muutmis- ja tühistamistaotluste läbivaatamisega.

Artikkel 109

Delegeeritud volitused

1. Selleks et võtta arvesse tootmise eripära piiritletud geograafilises piirkonnas, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse:

- a) asjaomase geograafilise piirkonna piiritlemise lisakriteeriumid ning
- b) piirangud ja erandid seoses tootmisega piiritletud geograafilises piirkonnas.

2. Selleks et tagada toote kvaliteet ja läbipaistvus, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse tingimused, mille kohaselt võivad tootespetsifikaadid sisaldada lisanõudeid.

3. Selleks et tagada tootjate ja ettevõtjate seaduslike õiguste ja õiguspärase huvide kaitse, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse:

- a) selliste taotlejate kategooriat, kes võivad taotleda päritolunimetuse või geograafilise tähise kaitset;
- b) tingimusi, mida peab järgima päritolunimetuse või geograafilise tähise kaitse taotlemisel, komisjoni kontrolli, vastuväidete esitamise menetlust ning kaitstud päritolunimetuse või geograafilise tähise muutmist, tühistamist või vahetamist käsitlevaid menetlusi;
- c) piiruleste taotluste suhtes kohaldatavaid tingimusi;
- d) kolmanda riigi geograafilise piirkonnaga seotud taotlustele esitatavaid tingimusi;
- e) kuupäeva, millest alates kohaldatakse kaitset või kaitse muudatust;
- f) tootespetsifikaatide muutmise seotud tingimusi.

4. Selleks et tagada piisav kaitstuse tase, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse piiranguid kaitstud nimetuse suhtes.

5. Selleks et tagada, et käesoleva alajao kohaldamine ei mõjuta põhjendamatult ettevõtjaid ega pädevaid asutusi seoses veininimetustega, millele on kaitse antud enne 1. augustit 2009 või mille kohta on kaitsetaotlus esitatud enne kõnealust kuupäeva, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse üleminekueskirjad seoses:

- a) veininimetustega, mida liikmesriigid on enne 1. augustit 2009 tunnustanud kui päritolunimetusi või geograafilisi tähi-seid või veininimetustega, mille kohta on esitatud kaitsetaotlus enne kõnealust kuupäeva;
- b) veinidega, mis on enne teatavat kuupäeva turule lastud või märgistatud, ning
- c) tootespetsifikaatide muutmise seotud tingimusi.

Artikkel 110

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendamisolitused

1. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse vajalikud meetmed seoses:

- a) tootespetsifikaadil esitatava teabega geograafilise piirkonna ja lõpptoote vahelise seose kohta;
- b) kaitse andmise või tagasilükkamise otsuste avalikkusele kättesaadavaks tegemisega;
- c) artiklis 81 osutatud registri loomise ja pidamisega;

⁽¹⁾ ELT C 116, 14.4.2011, lk 12.

d) termini „kaitstud päritolunimetuse” muutmise terminiks „kaitstud geograafiline tähis”;

e) piirileste taotluste esitamisega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse vajalikud meetmed seoses päritolunimetuse või geograafilise tähise kaitsetaotluse või muutmise heakskiitmise kontrollimenetlusega, samuti seoses vastuväidete, tühistamis- ja muutmistaotluste menetlusega, ning seoses olemasolevate kaitstud veininimetuste puhul esitatava teabega, eelkõige seoses:

- näidisdokumentide ja edastamisvormidega;
- tähtaegadega;
- faktide, tõendite ja tõendavate dokumentide üksikasjadega, mis tuleb esitada koos taotluse või nõudega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 111

Muud rakendamisevolitused

Kui vastuväidet käsitatakse vastuvõetamatuna, võtab komisjon vastu rakendusakti, millega lükatakse vastuvõetamatu vastuväide tagasi. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

3. Alajagu

Traditsioonilised nimetused

Artikkel 112

Mõiste

„Traditsiooniline nimetus” – liikmesriikides tavapäraselt artikli 92 lõikes 1 osutatud toodete kohta kasutatav nimetus, millega osutatakse:

- et toote päritolunimetuse või geograafilise tähise on kaitstud liidu või riigisisese õiguse alusel või
- kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähise toodete valmistamis- või laagerdamismeetodile, kvaliteedile, värvusele, kohatüübile või mingile konkreetsele ajaloosündmusele.

Artikkel 113

Kaitse

1. Kaitstud traditsioonilist nimetust võib kasutada üksnes sellise toote puhul, mis on valmistatud kooskõlas artiklis 112 sätestatud määratlusega.

Traditsioonilisi nimetusi kaitstakse ebaseadusliku kasutamise eest.

2. Traditsioonilisi nimetusi kaitstakse üksnes taotluses märgitud keeles ja viinamarjasaaduste kategooriate puhul ning eelkõige järgmise eest:

- igasugune väärkasutus, isegi kui kaitstud nimetusele on lisatud väljend „stiilis”, „tüüpi”, „meetodil”, „valmistatud nagu ...”, „imitatsioon”, „maitsega”, „nagu” või muu sarnane väljend;
- muu vale või eksitav märgistus toote laadi, tunnuste või oluliste omaduste kohta sise- või välispakendil, reklaammaterjalides või asjaomase tootega seotud mis tahes dokumentides;
- mis tahes muu tarbijat eksitada võiv tegevus, eelkõige juhul, kui võib tekkida arusaam, et vein vastab kaitstud traditsioonilise nimetuse kasutamise tingimustele.

3. Traditsioonilised nimetused ei muutu liidu üldnimetusteks.

Artikkel 114

Delegeeritud volitused

1. Selleks et tagada piisav kaitstuse tase, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte kaitstava traditsioonilise nimetuse keeleversiooni ja kirjaviisi kohta.

2. Selleks et tagada tootjate ja ettevõtjate seaduslike õiguste ja õiguspärase huvide kaitse, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse:

- selliste taotlejate kategooria, kes võivad esitada traditsioonilise nimetuse kaitsetaotluse;
- traditsioonilise nimetuse kaitse taotluse kehtivustingimused;
- traditsioonilise nimetuse kavandatud tunnustamise vastuväidete põhjused;
- kaitse ulatus, seos kaubamärkide, kaitstud traditsiooniliste nimetuste, kaitstud päritolunimetuste või kaitstud geograafiliste tähiste, homonüümide või teatavate viinamarjaveinide nimetustega;
- traditsioonilise nimetuse tühistamise põhjused;
- taotluse või vastuväite esitamise või tühistamise nõude esitamise kuupäev;

- g) traditsioonilise nimetuse kaitse taotlemisel järgitav kord, sealhulgas komisjoni tehtav kontroll, vastuväite esitamise menetlus ning tühistamise või muutmise menetlused.

3. Selleks et võtta arvesse liidu ja teatavate kolmandate riikide vahelise kaubanduse eripära, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse tingimused, mille alusel võib traditsioonilist nime-tust kasutada kolmandatest riikidest pärit toodetel, ja nähakse ette erandid artiklist 112 ja artikli 113 lõikest 2.

Artikkel 115

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendamisvolitused

1. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse vajalikud meetmed seoses traditsioonilise nimetuse kaitse- või muutmise heakskiitmist käsitleva kontrollimenetlusega, samuti seoses vastuväidete või tühistamisaotluste menetlusega, eelkõige seoses:

- a) näidisdokumentide ja edastamisvormidega;
- b) tähtaegadega;
- c) faktide, tõendite ja tõendavate dokumentide üksikasjadega, mis tuleb esitada koos taotluse või nõudega;
- d) üldsusele traditsioonilise nimetuse kättesaadavaks tegemist käsitlevate üksikasjalike eeskirjadega.

2. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega, kas kiidetakse heaks või lükatakse tagasi traditsioonilise nimetuse kaitse- või muutmisaotlus või kaitse tühistamine.

3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega nähakse ette selliste traditsiooniliste nimetuste kaitse, mille kaitsetaotlus on heaks kiidetud, eelkõige liigitades need vastavalt artiklile 112 ning avaldades mõiste ja/või kasutustingimused.

4. Käesoleva artikli lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 116

Muud rakendamisvolitused

Kui vastuväidet käsitatakse vastuvõetamatu, võtab komisjon vastu rakendusakti, millega lükatakse vastuvõetamatu vastuväide tagasi. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

3. Jagu

Märgistamine ja esitusviis veinisektoris

Artikkel 117

Mõiste

Käesolevas jaos kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „märgistamine” – kõik tootega seotud või sellele viitavad sõnad, andmed, kaubamärgid, margitoodete nimed, kujunduselemendid või sümbolid mis tahes pakenditel, dokumentidel, sedelitel, etikettidel või kaelaetikettidel;
- b) „esitusviis” – teave, mis edastatakse tarbijatele asjaomase toote pakendi abil, sealhulgas pudelite kuju ja tüübi abil.

Artikkel 118

Horisontaaleeskirjade kohaldatavus

Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse märgistamise ja esitusviisi suhtes nõukogu direktiivi 89/396/EMÜ⁽¹⁾, direktiivi 2000/13/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2007/45/EÜ⁽²⁾, direktiivi 2008/95/EÜ ja määrust (EL) nr 1169/2011.

VII lisa II osa punktides 1–11, 13, 15 ja 16 osutatud toodete märgistamisel võib kasutada täiendavalt muid üksikasju kui need, mis on sätestatud käesolevas määruses, vaid juhul, kui need vastavad direktiivi 2000/13/EÜ või määruse (EL) nr 1169/2011 nõuetele.

Artikkel 119

Kohustuslikud elemendid

1. Nende VII lisa II osa punktides 1–11, 13, 15 ja 16 osutatud toodete märgistamisel ja esitusviisil, mida turustatakse liidus või mis on ette nähtud eksportimiseks, kasutatakse järgmisi kohustuslikke elemente:

- a) viinamarjasaaduste kategooria nimetus kooskõlas VII lisa II osaga;
- b) kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide puhul:
  - i) termin „kaitstud päritolunimetus” või „kaitstud geograafiline tähis” ning
  - ii) kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähise nimetus;

⁽¹⁾ Nõukogu 14. juuni 1989. aasta direktiiv 89/396/EMÜ toidupartiide tähistamise ja märgistamise kohta (EÜT L 186, 30.6.1989, lk 21).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. septembri 2007. aasta direktiiv 2007/45/EÜ, millega kehtestatakse eeskirjad kinnispakkides olevate toodete nimikoguste kohta, tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 75/106/EMÜ ja 80/232/EMÜ ning muudetakse nõukogu direktiivi 76/211/EMÜ (ELT L 247, 21.9.2007, lk 17).

- c) tegelik alkoholisaldus mahuprotsentides;
- d) märke lähtekoha kohta;
- e) märke villija kohta ning vahuveini, gaseeritud vahuveini, kvaliteetvahuveini või aromaatselt kvaliteetvahuveini puhul tootja või müüja nimi;
- f) imporditud veinide puhul märke importija kohta ning
- g) vahuveini, gaseeritud vahuveini, kvaliteetvahuveini või aromaatselt kvaliteetvahuveini puhul märke suhkrisalduse kohta.

2. Erandina lõike 1 punktist a võib viite viinamarjasaaduste kategooriale välja jätta selliste veinide puhul, mille etikett sisaldab kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähise nimetust.

3. Erandina lõike 1 punktist b võib viite terminitele „kaitstud päritolunimetus” või „kaitstud geograafiline tähis” jätta välja järgmistel juhtudel:

- a) kui etiketil on artikli 112 punktis a osutatud traditsiooniline nimetus vastavalt artikli 94 lõikes 2 osutatud tootespetsifikatsioonidele;
- b) komisjoni poolt artikli 227 kohaselt vastuvõetud delegeeritud õigusaktidega määratletavatel erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, selleks et tagada vastavus olemasoleva märgistamistavaga.

Artikkel 120

Vabatahtlikud elemendid

1. VII lisa II osa punktides 1–11, 13, 15 ja 16 osutatud toodete märgistamisel ja esitusviisil võidakse kasutada eelkõige järgmisi vabatahtlikke elemente:

- a) aastakäik;
- b) ühe või mitme viinamarjasordi nimi;
- c) suhkrisaldusele osutavad terminid muude kui artikli 119 lõike 1 punktis g osutatud veinide puhul;
- d) kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide puhul traditsioonilised nimetused kooskõlas artikli 112 punktiga b;
- e) kaitstud päritolunimetusele või kaitstud geograafilisele tähisele osutav liidu sümbol;

- f) teatavatele tootmismeetoditele viitavad terminid;
- g) kaitstud päritolunimetust või kaitstud geograafilist tähist kandvate veinide puhul muu sellise geograafilise koha nimi, mis on väiksem või suurem kui päritolunimetuse või geograafilise tähise aluseks olev piirkond.

2. Seoses käesoleva artikli lõike 1 punktides a ja b osutatud elementide kasutamisega veinide puhul, millel puudub kaitstud päritolunimetus või kaitstud geograafiline tähis, ning piiramata artikli 100 lõike 3 kohaldamist:

- a) kehtestavad liikmesriigid õigus- ja haldusnormid, et tagada sertifitseerimise, heakskiitmise ja kontrolli menetlused, millega tagatakse asjaomase teabe õigsus;
- b) võivad liikmesriigid mittediskrimineerivate ja objektiivsete kriteeriumide alusel ning ausat konkurentsi arvesse võttes koostada kõrvale jäetavate veiniviinamarjasortide loetelud nende territooriumil veiniviinamarjasortidest toodetava veini suhtes, eelkõige kui:
  - i) esineb oht, et tarbija võib segi ajada veini tegeliku päritolu, sest vastav veiniviinamarjasort on lahutamatu seotud olemasoleva kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega;
  - ii) kontrollimine ei oleks kulutõhus, kuna vastav veiniviinamarjasort moodustab väga väikese osa liikmesriigi viinamarjaistandustest;

- c) ei anna eri liikmesriikidest pärit veinide segamine õigust veiniviinamarjasordi märgistamiseks, välja arvatud juhul, kui asjaomased liikmesriigid lepivad kokku teisiti ja tagavad vastavate sertifitseerimis-, heakskiitmise- ja kontrollimenetluste teostatavuse.

Artikkel 121

Keeled

1. Artiklites 119 ja 120 osutatud sõnadega väljendatud kohustuslikud ja vabatahtlikud elemendid esitatakse ühes või enam liidu ametlikus keeles.

2. Olenemata lõikest 1 esitatakse kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähise nimetus või artikli 112 punktis b osutatud traditsiooniline nimetus etiketil selle riigi keeles või keeltes, kus kaitse kehtib. Kui kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähise või riikliku erinimetuse puhul kasutatakse ladina tähestikust erinevat tähestikku, võib asjaomane nimetus olla esitatud ühes või enam liidu ametlikus keeles.

Artikkel 122

Delegeeritud volitused

1. Selleks et võtta arvesse veinisektori eripära, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte eeskirjade ja piirangute kohta seoses:

- a) esitusviisiga ja muude kui käesoleva jaoga ettenähtud märgistuse andmete kasutamise;ga;
- b) kohustuslike elementidega, millega on hõlmatud:
  - i) kohustuslike elementide esitamiseks kasutatavad mõisted ja nende kasutustingimused;
  - ii) ettevõtete nimetused ja nende kasutustingimused;
  - iii) sätted, millega lubatakse tootjaliikmesriikidel kehtestada täiendavad eeskirjad seoses kohustuslike elementidega;
  - iv) sätted, millega lubatakse kehtestada täiendavad erandid lisaks artikli 119 lõikes 2 osutatutele seoses viinamarja-saaduste kategooriale viitamise väljajätmisega, ning
  - v) keelte kasutamise sätted;
- c) vabatahtlike elementidega, millega on hõlmatud:
  - i) vabatahtlike elementide esitamiseks kasutatavad mõisted ja nende kasutustingimused;
  - ii) sätted, millega lubatakse tootjaliikmesriikidel kehtestada täiendavad eeskirjad seoses vabatahtlike elementidega;
- d) esitusviisiga, millega on hõlmatud:
  - i) teatavate pudelikujude kasutustingimused ning teatavate konkreetsete pudelikujude loetelu;
  - ii) vahuveinipudeli-tüüpi pudelite ja -korkide kasutustingimused;
  - iii) sätted, millega lubatakse tootjaliikmesriikidel kehtestada täiendavad eeskirjad seoses esitusviisiga;
  - iv) keelte kasutamise sätted.

2. Selleks et tagada ettevõtjate õiguspäraste huvide kaitse, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse eeskirju seoses päritolunimetust või geograafilist tähist kandvate veinide ajutise märgistamise

ja esitusviisiga ning seoses veinidega, mille asjaomane päritolunimetust või geograafiline tähis vastab vajalikele nõuetele.

3. Selleks et vältida ettevõtjate kahjustamist, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse üleminekusätteid veinide kohta, mis on viidud turule ja märgistatud kooskõlas enne 1. augustit 2009 kehtinud asjakohaste eeskirjadega.

4. Selleks et võtta arvesse liidu ja teatavate kolmandate riikide vahelise kaubanduse eripära, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse erandeid käesolevast jaost seoses eksporditavate toodetega, kui asjaomase kolmanda riigi õigus seda nõuab.

Artikkel 123

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendamisolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse vajalikud meetmed seoses käesoleva jao suhtes kohaldatavate menetluste ja tehniliste kriteeriumidega, sealhulgas meetmed, mis on vajalikud kaitstud päritolunimetusega või kaitstud geograafilise tähiseta veinide suhtes kohaldatavate sertifitseerimis-, heakskiitmis- ja kontrollimenetluste jaoks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

II PEATÜKK

Üksikute sektorite suhtes kehtivad erisätted

1. Jagu

Suhkur

Artikkel 124

Kestus

Käesolevat jagu kohaldatakse kuni turustusaasta 2016/2017 lõpuni, välja arvatud artikleid 125 ja 126.

1. Alajagu

Erimeetmed

Artikkel 125

Suhkrusektori kokkulepped

1. Suhkrupedi ja suhkruroo ostutingimusi, sealhulgas külvieelseid tarnelepinguid, reguleerivad majandusharusisesed kirjalikud kokkulepped, mis on sõlmitud ühelt poolt liidu suhkrupedi ja suhkruroo kasvatajate või nende nimel nende organisatsioonide, millesse nad kuuluvad, ning teiselt poolt liidu suhkruproduktide või nende nimel nende organisatsioonide, millesse nad kuuluvad, vahel.

2. Suhkruproduktide teavitavad II lisa II osa A jao punktis 6 kirjeldatud majandusharusisesest kokkulepetest selle liikmesriigi pädevaid asutusi, kus nad suhkrut toodavad.

3. Alates 1. oktoobrist 2017 peavad majandusharusisesed kokkulepped vastama X lisas sätestatud ostutingimustele.

4. Selleks et võtta arvesse suhkrusektori eripära ja sektori arengut tootmiskvootide lõppemisele järgneval ajavahemikul, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, et:

- a) ajakohastada II lisa II osa A jaos osutatud tingimusi;
- b) ajakohastada X lisas osutatud peedi ostutingimusi;
- c) kehtestada täiendavad eeskirjad, milles käsitletakse ettevõtjale esitatava brutomassi, pakendikaalu ja suhkrupeedi suhkrusisalduse kindlaksmääramist ning pressimisjääke.

5. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva artikli kohaldamiseks vajalikud meetmed, sealhulgas seoses menetluste, teatiste ja haldusabiga majandusharusisesse kokkulepete puhul, mis hõlmavad rohkem kui ühte liikmesriiki. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 126

Hinnaaruandlus suhkruturul

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse suhkruturu hindade aruandlussüsteem, mis hõlmab turu hinnatasemete avaldamiskorda. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Esimeses lõigus osutatud süsteem põhineb valget suhkrutootvate ettevõtjate või teiste suhkrukaubandusega seotud käitlejate esitatud teabel. Kõnealust teavet käsitletakse konfidentsiaalsena.

Komisjon tagab, et üksikute ettevõtjate konkreetseid hindasid ja nimesid ei avaldata.

2. Alajagu

Nõuded, mida kohaldatakse suhkrusektori suhtes artiklis 124 osutatud ajavahemikul

Artikkel 127

Tarnelepingud

1. Lisaks artikli 125 lõikes 1 sätestatud nõuetele peavad majandusharusisesed kokkulepped vastama XI lisas sätestatud ostutingimustele.

2. Tarnelepingutes eristatakse suhkrupeeti selle alusel, kas sellest suhkrupeedist valmistatavad suhkrukogused on:

a) kvoodisuhkur või

b) kvoodiväline suhkur.

3. Kõik suhkruettevõtjad edastavad liikmesriigile, kus suhkur toodetakse, järgmise teabe:

a) lõike 2 punktis a osutatud suhkrupeedikogused, mille kohta on sõlmitud külvielsed tarnelepingud, ja suhkrusisaldus, millel lepingud põhinevad;

b) vastav hinnanguline kasum.

Liikmesriigid võivad nõuda lisateavet.

4. Suhkruettevõtjad, kes ei ole sõlminud külvielseid tarnelepinguid, millega määratakse kindlaks kvoodikohase suhkrupeedi miinimumhind nende kvoodikohasele suhkrule vastava suhkrupeedikoguse kohta, nagu on osutatud artiklis 135, mida on vajaduse korral kohandatud artikli 130 lõike 2 esimese lõigu kohaselt kehtestatud kõrvaldamise protsendimäära võrra, peavad maksma vähemalt kvoodikohase suhkrupeedi miinimumhinna kogu suhkrutootmiseks ette nähtud suhkrupeedi eest.

5. Sõltuvalt asjaomase liikmesriigi heakskiidust võivad majandusharusisesed kokkulepped kalduda kõrvale lõigetest 2, 3 ja 4.

6. Kui majandusharusisest kokkulepet ei ole, võtab asjaomane liikmesriik käesoleva määrusega kooskõlas olevad vajalikud meetmed, et kaitsta asjaomaste poolte huve.

Artikkel 128

Tootmismaks

1. Artikli 136 lõikes 2 osutatud suhkrut, isoglükoosi ja inuliinisiirupit tootvate ettevõtete valduses olevad suhkru-, isoglükoosi- ja inuliinisiirupikvoodid maksustatakse tootmismaksuga.

2. Nõukogu võtab kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 43 lõikega 3 vastu meetmed lõikes 1 osutatud kvoodisuhkru, ja kvoodikohase isoglükoosi ja kvoodikohase inuliinisiirupi tootmistoetuse kindlaksmääramiseks.

Artikkel 129

Tootmistoetus

1. I lisa III osa punktides b–e loetletud suhkrusektori toodetele võib anda tootmistoetust juhul, kui suhkrut ülejääk või imporditud suhkur, isoglükoosi ülejääk või inuliinisiirupi ülejääk ei ole kättesaadav hinnaga, mis vastab artikli 140 lõike 2 teise lõigu punktides b ja c osutatud toodete tootmise maailmahinnale.

2. Nõukogu võtab kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 43 lõikega 3 vastu meetmed lõikes 1 osutatud tootmistoetuse kindlaksmääramiseks.

Artikkel 130

Suhkru turult kõrvaldamine

1. Selleks et vältida hinnalanguse olukordi siseturul ja leevendada tarnebilansi põhjal prognoositavaid ületootmise olukordi, ning arvestades liidu kohustusi, mis tulenevad ELi toimimise lepingu alusel sõlmitud rahvusvahelistest lepingutest, võib komisjon võtta vastu rakendusakte, millega antud turustusaastaks kõrvaldatakse turult suhkrut, isoglükoosi või inuliinisiirupi kvoodi alusel toodetud kogused, mis ületavad arvestatud künnise vastavalt lõikele 2.

2. Lõikes 1 osutatud turult kõrvaldamise piirväärtus leitakse igale kehtiva kvoodiga ettevõtjale, korrutades tema kvooti koefitsiendiga. Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, millega kõnealune koefitsient määratakse turustusaasta kohta kindlaks hiljemalt 28. veebruariks eelmise turustusaasta põhjal, tuginedes oodatavatele turusuundumustele.

Ajakohastatud turusuundumuste alusel võib komisjon asjaomase turustusaasta 31. oktoobriks võtta vastu rakendusaktid, millega kohandatakse koefitsienti, või juhul, kui esimese lõigu kohaselt sellist koefitsienti ei ole kindlaks määratud, määratakse see kindlaks.

3. Iga ettevõtja, kelle käsutuses on kvoot, ladustab kuni järgmise turustusaasta alguseni omaenda kulul kvoodi alusel toodetud suhkru kogused, mis ületavad lõike 2 kohaselt arvatud künnise. Turustusaasta jooksul turult kõrvaldatud suhkrut, isoglükoosi ja inuliinisiirupit peetakse järgmise turustusaasta esimesteks kvoodikohasteks kogusteks.

Erandina esimesest lõigust võib komisjon eeldatavaid suhkruturu suundumusi arvesse võttes võtta vastu rakendusaktid, millega nähakse ette, et kogu turult kõrvaldatud suhkrut, isoglükoosi, inuliinisiirupit või osa sellest käsitatakse jooksval, järgneval või mõlemal turustusaastal:

- a) suhkru, isoglükoosi või inuliinisiirupi ülejäägina, mida võib kasutada tööstusliku suhkru, isoglükoosi ja inuliinisiirupina, või
- b) täiendava kvoodikohase toodanguna, millest ühe osa võib reserveerida ekspordiks vastavalt ELi toimimise lepingu alusel sõlmitud rahvusvahelistest lepingutest tulenevatele liidu kohustustele.

4. Juhul kui liidu suhkruvarud on ebapiisavad, võib komisjon võtta vastu rakendusaktid, millega lubatakse teatavat kogust

turult kõrvaldatud suhkrut, isoglükoosi või inuliinisiirupit liidu turul müüa enne kõrvaldamisperioodi lõppu.

5. Kui turult kõrvaldatud suhkrut käsitatakse esimese järgmisel turustusaastal toodetud suhkrukogusena, makstakse suhkrupeedikasvatajatele artiklis 135 osutatud järgmise turustusaasta miinimumhinda.

Kui turult kõrvaldatud suhkrut kasutatakse tööstusliku suhkruna või kui see eksporditakse vastavalt käesoleva artikli lõike 3 teise lõigu punktidele a või b, artiklis 135 sätestatud miinimumhinna nõudeid ei kohaldata.

Kui turult kõrvaldatud suhkur müüakse liidu turul enne kõrvaldamisperioodi lõppu vastavalt käesoleva artikli lõikele 4, makstakse suhkrupeedikasvatajatele jooksva turustusaasta miinimumhinda.

6. Käesoleva artikli alusel esitatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 131

Ajutine turu juhtimise mehhanism

1. Komisjon võib artiklis 124 osutatud ajavahemikuks võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse meetmed, mis on vajalikud liidu turul piisava suhkruvaru tagamiseks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Selliseid meetmeid võib kohandada vajalikus koguses ja ajaks vastavalt imporditavalt toorsuhkrult makstavale maksumäärale.

Ajutise turukorralduse mehhanismi raames kvoodiületamise tasu määramiseks võetavad meetmed võtab vastu nõukogu kooskõlas ELi lepingu artikli 43 lõikega 3.

2. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega määratakse kindlaks kvoodivälise suhkru ja imporditud toorsuhkru piisav kogus, mille võib liidu turul vabasse ringlusse lubada. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 132

Delegeeritud volitused

Selleks et võtta arvesse suhkru sektori eripära, tagada kõigi poolte huvide nõuetekohane arvesse võtmine ning pidades silmas mis tahes turuhäirete ennetamise vajadust, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse:

- a) artiklis 127 osutatud ostutingimusi ja tarnelepinguid;

- b) XI lisas osutatud peedi ostutingimuste ajakohastamist;
- c) kriteeriume, mida kohaldavad suhkruettevõtjad, kui nad jaotavad suhkrupeedimüüjate vahel suhkrupeedi koguseid, mille kohta sõlmitakse artikli 127 lõikes 3 osutatud külvieelsed tarnelepingud.

Artikkel 133

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendamisolulused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva alajao kohaldamiseks vajalikud meetmed seoses menetluste, sisu ja tehniliste kriteeriumidega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Alajagu

Tootmise reguleerimise süsteem

Artikkel 134

Suhkrusektori kvoodid

1. Kvoodisüsteem on rakendatav suhkru, isoglükoosi ja inuliinisiirupi suhtes.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kvoodisüsteemi puhul, kui tootja ületab asjaomast kvooti ega kasuta artiklis 139 sätestatud ülemääraseid koguseid, peab ta sellistelt kogustelt maksuma kvoodiületamise tasu vastavalt artiklites 139–142 sätestatud tingimustele.

Artikkel 135

Suhkruepeedi miinimumhind

Nõukogu määrab kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 43 lõikega 3 kindlaks kvoodikohase suhkrupeedi miinimumhinna.

Artikkel 136

Kvootide jagamine

1. Suhkru, isoglükoosi ja inuliinisiirupi tootmise kohta kehtivad kvoodid riiklikul või piirkondlikul tasandil on määratud kindlaks XII lisas.
2. Liikmesriigid määravad kvoodi igale suhkru, isoglükoosi või inuliinisiirupi tootmisega tegelevale ettevõtjale, kes on asutatud nende territooriumil ning on heakskiidetud artikli 137 kohaselt.

Kõikide ettevõtjate puhul on neile määratud kvoot võrdne ettevõtjale turustusaastaks 2010/2011 määruse (EÜ) nr 1234/2007 alusel määratud kvoodiga.

3. Juhul kui kvoot määratakse suhkruettevõtjale, kellel on rohkem kui üks tootmisüksus, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et piisavalt arvestada suhkrupeedi- ja suhkrurookasvatajate huvidega.

Artikkel 137

Heakskiidetud ettevõtjad

1. Taotluse korral annavad liikmesriigid heakskiidu suhkru, isoglükoosi või inuliinisiirupit tootvale ettevõtjale või ettevõtjale, kes neid tooteid töötleb artikli 140 lõikes 2 osutatud nimekirjas sisalduvateks toodeteks, tingimusel et ettevõtja:

- a) tõendab oma professionaalset tootmisvõimsust;
- b) nõustub esitama mis tahes teavet ning lubama käesoleva määrusega seotud kontrollimist;
- c) ei ole andnud põhjust heakskiidu peatamiseks või kehtetuks tunnistamiseks.

2. Heakskiidetud ettevõtjad esitavad liikmesriigile, mille territooriumil suhkrupeedi ja suhkruroo koristamine või rafineerimine aset leiab, järgmise teabe:

- a) suhkrupeedi või suhkruroo kogused, mille kohta on sõlmitud tarneleping, ning vastavad hinnangulised suhkrupeedi või suhkruroo ja suhkru saagised hektari kohta;
- b) andmed suhkrupeedi, suhkruroo ja toorsuhkru esialgsete ja tegelike tarnete kohta ning suhkru tootmise ja suhkruvarude olukorra kohta;
- c) müüdüd valge suhkru kogused ning vastavad hinnad ja tingimused.

Artikkel 138

Riikide kvootide määramine ja kvootide vähendamine

1. Liikmesriigid võivad vähendada oma territooriumil asutatud ettevõtjale määratud suhkru- või isoglükoosikvooti kuni 10 %. Seejuures kohaldavad liikmesriigid objektiivseid ja mittediskrimineerivaid kriteeriume.
2. Liikmesriigid võivad kvote ettevõtjate vahel üle kanda kooskõlas XIII lisas kehtestatud eeskirjadega ning võttes arvesse kõigi asjaomaste osapoolte, eriti suhkrupeedi- ja suhkrurookasvatajate huve.
3. Vastavalt lõigetele 1 ja 2 vähendatud kogused määrab asjaomane liikmesriik ühele või mitmele ettevõtjale oma territooriumil, hoolimata sellest, kas neil on kehtivaid kvote.

Artikkel 139

Kvoodiväline toodang

1. Turustusaasta jooksul toodetud suhkrut, isoglükoosi või inuliinisiirupit, mis ületab artiklis 136 osutatud kvooti, võib:

- a) kasutada artiklis 140 osutatud teatavate toodete töötlemiseks;
- b) kanda üle järgmise turustusaasta kvoodikohasesse tootmisse kooskõlas artikliga 141;
- c) kasutada tarnete erikorra raames äärepoolseimates piirkondades vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 228/2013 (¹) III peatükile;
- d) eksportida komisjoni poolt rakendusaktidega kindlaksmääratava koguselise piirangu raames, järgides ELi toimimise lepingu alusel sõlmitud rahvusvahelistest lepingutest tulenevaid kohustusi, või
- e) lubada siseturul vabasse ringlusse kooskõlas artikli 131 kirjeldatud mehhanismiga, eesmärgiga viia pakkumine kooskõlla nõudlusega prognoositava tarnebilansi alusel.

Käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punktis e osutatud meetmeid tuleb rakendada enne ennetusmeetmete rakendamist, et vältida artikli 219 lõikes 1 osutatud turuhäireid.

Muude koguste suhtes kohaldatakse artiklis 142 osutatud ülejäägimaksu.

2. Käesoleva artikli kohased rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 140

Tööstuslik suhkur

1. Tööstuslik suhkur, tööstuslik isoglükoos ja tööstuslik inuliinisiirup säilitatakse ühe lõikes 2 osutatud toote tootmiseks, kui:

- a) artikli 137 kohaselt heakskiidetud tootja ja heakskiidetud kasutaja on kauba kohta sõlminud tarnelepingu enne turustusaasta lõppu ning
- b) kaup on tarnitud kasutajale hiljemalt järgmise turustusaasta 30. novembriks.

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 228/2013, millega sätestatakse põllumajanduse erimeetmed liidu äärepoolseimate piirkondade jaoks ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 247/2006 (ELT L 78, 20.3.2013, lk 23).

2. Selleks et võtta arvesse tehnika arengut, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse nimekiri toodetest, mille tootmiseks kasutatakse tööstuslikku suhkrut, tööstuslikku isoglükoosi ja tööstuslikku inuliinisiirupit.

Nimekiri hõlmab eelkõige järgmist:

- a) bioetanool, alkohol, rumm, eluspärm ning võieteks kasutatavad ja Rinse Appelstroopiks töödeldavad siirupite kogused;
- b) teatavad suhkrut mittesisaldavad tööstustooted, mille töötlemisel kasutatakse suhkrut, isoglükoosi või inuliinisiirupit;
- c) teatavad keemia- või farmaatsiatööstuse tooted, mis sisaldavad suhkrut, isoglükoosi või inuliinisiirupit.

Artikkel 141

Suhkru ülejäägi ülekandmine

1. Iga ettevõtja võib otsustada kanda kogu oma toodang või osa toodangust, mis ületab ettevõtjale määratud suhkru-, isoglükoosi- või inuliinisiirupikvooti, üle järgmisesse turustusaastasse. Kõnealune otsus on lõplik, ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist.

2. Ettevõtjad, kes võtavad vastu lõikes 1 osutatud otsuse:

- a) teavitavad asjaomast liikmesriiki enne selle liikmesriigi poolt määratavat kuupäeva:
  - i) ülekantavatest roosuhkru kogustest ajavahemikul jooksva turustusaasta 1. veebruarist kuni 31. augustini;
  - ii) ülekantavatest peedisuhkru, isoglükoosi või inuliinisiirupi muudest kogustest jooksva turustusaasta 1. veebruarist kuni 31. augustini;
- b) korraldavad asjaomaste koguste ladustamise omal kulul kuni jooksva turustusaasta lõpuni.

3. Kui ettevõtja lõplik toodang asjaomasel turustusaastal oli väiksem kui lõike 1 kohase otsuse tegemise hetkel tehtud hinnang, võib ülekantavat kogust hiljemalt enne järgmise turustusaasta 31. oktoobrit tagasiulatavalt muuta.

4. Ülekantud kogused loetakse esimesteks järgmisel turustusaastal toodetud kvoodikohasteks kogusteks.

5. Käesoleva artikli kohaselt ladustatud suhkru suhtes ei tohi turustusaastal kasutada muid artiklis 16 või 130 sätestatud ladustamismeetmeid.

Artikkel 142

Kvoodiületamise tasu

1. Kvoodiületamise tasu võetakse järgmistelt kogustelt:
  - a) mis tahes turustusaasta vältel toodetud suhkru, isoglükoosi ja inuliinisiirupi ülejääk, välja arvatud kogused, mis on kantud üle järgmise turustusaasta kvoodikohasesse tootmisesse ning mis on ladustatud kooskõlas artikliga 141, või artikli 139 lõike 1 esimese lõigu punktides c, d ja e osutatud kogused;
  - b) tööstuslik suhkur, tööstuslik isoglükoos ja tööstuslik inuliinisiirup, mille kasutamise kohta artikli 140 lõikes 2 osutatud toodetes ei ole esitatud tõendeid ajavahemiku jooksul, mille määrab kindlaks komisjon rakendusaktidega;
  - c) suhkur, isoglükoos ja inuliinisiirup, mis on kõrvaldatud turult kooskõlas artikliga 130 ning mille puhul ei ole täidetud artikli 130 lõikes 3 ette nähtud kohustusi.

Esimese lõigu punktis b kohased rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Nõukogu võtab kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 43 lõikega 3 vastu meetmed lõikes 1 osutatud kvoodiületamise tasu kindlaksmääramise kohta.

Artikkel 143

Delegeeritud volitused

1. Selleks et tagada, et artiklis 137 osutatud ettevõtjad täidavad oma kohustusi, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad selliste ettevõtjate heakskiitmise ja heakskiidu kehtetuks tunnistamise kohta, samuti halduskaristuste kriteeriumid.

2. Selleks et võtta arvesse suhkru sektori eripära ja tagada, et kõigi poolte huve võetakse nõuetekohaselt arvesse, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte kvoodisüsteemi toimimisega seotud mõistete tähenduse kohta ning äärepoolseimates piirkondades kehtivate müügitingimuste sätestamise kohta.

3. Selleks et tagada, et kasvatajad oleksid tihedalt seotud otsusega kanda teatavad tootmise kogused üle, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad seoses suhkru ülekandmisega.

Artikkel 144

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendamislõigud

Seoses artiklis 137 osutatud ettevõtjatega võib komisjon võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad, mis käsitlevad:

- a) ettevõtjate esitatud taotlusi heakskiidu saamiseks, heakskiidetud ettevõtjate peetavaid registreid, heakskiidetud ettevõtjate esitatavat teavet;
- b) liikmesriikide tehtavaid kontrole heakskiidetud ettevõtjate üle;
- c) liikmesriikide teatisi komisjonile ja heakskiidetud ettevõtjatele;
- d) toormaterjali tarneid ettevõtjatele, sealhulgas tarnelepingud ja saatelehed;
- e) artikli 139 lõike 1 esimese lõigu punktis a osutatud suhkru-ekvivalenti;
- f) tarnete erikorda äärepoolseimatele piirkondadele;
- g) artikli 139 lõike 1 esimese lõigu punktis d osutatud ekspordi;
- h) liikmesriikide koostööd tõhusa kontrolli tagamiseks;
- i) konkreetse turustusaasta tarvis artiklis 141 sätestatud kuupäevade muutmist;
- j) ülemääraste koguste kehtestamist, teatamist ning artiklis 142 osutatud kvoodiületamise tasu maksmist;
- k) II lisa II osa B jao punkti 6 tähenduses täiskoormusega rafineerimistehaste nimekirja vastuvõtmine.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Jagu

Vein

Artikkel 145

Istandusregister ja tootmisvõimsuse ülevaade

1. Liikmesriigid peavad istandusregistrit, mis sisaldab ajakohast teavet tootmisvõimsuse kohta. Alates 1. jaanuarist 2016 kohaldatakse kõnealust kohustust ainult siis, kui liikmesriigid rakendavad viinapuude istutuseks antavate lubade süsteemi, millele on osutatud I jaotise III peatükis, või riiklikku toetusprogrammi.

2. Kuni 31. detsembrini 2015 ei kohaldata käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud kohustust liikmesriikide suhtes, kus kogu viinapuude kasvuala, kuhu on istutatud artikli 81 lõike 2 kohaselt liigitatavad veiniviinamarjasordid, ei ole suurem kui 500 hektarit.

3. Liikmesriigid, kes vastavalt artiklile 46 näevad oma toetusprogrammides ette viinamarjaistanduste ümberkorraldamise ja muutmise, esitavad komisjonile iga aasta 1. märtsiks istandusregistri põhineva tootmisvõimsuse ajakohastatud ülevaate. Alates 1. jaanuarist 2016 sätestab komisjon rakendusaktiga viinamarjakasvatuspriirkondadega seoses komisjonile esitatavate teatiste üksikasjad. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Selleks et liikmesriikidel oleks lihtsam jälgida ja kontrollida tootmisvõimsust, on komisjonil kooskõlas artikliga 227 õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte seoses eeskirjadega istandusregistri ulatuse ja sisu ning vastavate erandite kohta.

Artikkel 146

Veinisektori eest vastutavad pädevad riiklikud asutused

1. Ilma et see piiraks käesoleva määruse muude selliste sätete kohaldamist, mis käsitlevad pädevate riiklike ametiasutuste kindlaksmääramist, nimetavad liikmesriigid ühe või mitu asutust, kes vastutavad selle eest, et oleks tagatud liidu veinisektori eeskirjade täitmine. Eelkõige nimetavad liikmesriigid laborid, mis on volitatud tegema ametlikke analüüse veinisektoris. Määratud laborid peavad vastama standardis ISO/IEC 17025 sätestatud katselaboritele esitatavatele üldnõudmistele.

2. Liikmesriigid teatavad komisjonile lõikes 1 osutatud asutuste ja laborite nimed ja aadressid. Komisjon avalikustab selle teabe ning ajakohastab seda korrapäraselt.

Artikkel 147

Saadetokumendid ja register

1. Veinisektori tooteid võib liidus ringlusse lubada koos ametlikult kinnitatud saadetokumendiga.

2. Füüsilised või juriidilised isikud või isikute rühmad, kes valdavad seoses oma ettevõtlustegevusega veinisektori tooteid, eriti tootjad, villijad, töötajad ja hulgikauplejad, peavad kõnealuste toodete kohta kauba sissetulemise ja väljaminemise registreid.

3. Selleks et lihtsustada veinitoodete transporti ja et liikmesriikidel oleks seda lihtsam kontrollida, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse:

a) saadetokumendi ja selle kasutamist käsitlevaid eeskirju;

b) tingimusi, mille kohaselt kehtib saatedokument kaitstud päritolunimetuse ja kaitstud geograafilise tähise tõendina;

c) registri pidamise ja kasutamise kohustust;

d) kes on kohustatud pidama registrit ning registri pidamise kohustusest vabastamist;

e) registrisse tehtavaid kandeid.

4. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse:

a) registrite koostamist, nendesse kantud tooteid, registrisse kannete tegemise tähtaegu ja registrite lõpetamist käsitlevad eeskirjad;

b) meetmed, mille kohaselt peavad liikmesriigid kindlaks määrama kadude suurimad lubatud protsendimäärad;

c) registrite pidamise üld- ja üleminekusätted;

d) eeskirjad, millega määratakse kindlaks saatedokumentide säilitamise ja registrite pidamise aeg.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Jagu

Piim ja piimatooted

Artikkel 148

Lepingulised suhted piima- ja piimatootesektoris

1. Kui liikmesriik otsustab, et iga oma territooriumil toimuva toorpiima tarne kohta põllumajandustootjalt toorpiima töötajale tuleb sõlmida poolte vahel kirjalik leping ja/või et esmastjad peavad tegema kirjaliku pakkumise lepingu sõlmimiseks toorpiima tarnimiseks põllumajandustootjalt, peab selline leping ja/või lepingu pakkumine vastama lõikes 2 sätestatud tingimustele.

Kui liikmesriik otsustab, et toorpiima tarne kohta põllumajandustootjalt toorpiima töötajale tuleb poolte vahel sõlmida kirjalik leping, määrab ta kindlaks ka selle, millise tarne etapi või etappide kohta tuleb kirjalik leping sõlmida, kui piima tarnitakse ühe või mitme koguja kaudu.

Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab mõiste „koguja” ettevõtjat, kes transpordib toorpiima põllumajandustootjalt või teiselt kogujalt toorpiima töötajale või teisele kogujale, kusjuures toorpiima omandiõigus antakse iga kord üle.

2. Lõikes 1 osutatud leping ja/või lepingu pakkumine:

a) sõlmitakse või tehakse enne tarnimist;

b) on kirjalik ning

c) hõlmab eelkõige järgmist:

i) tarne eest makstav hind:

— mis ei muutu ja mis sätestatakse lepingus ja/või

— mida arvutatakse, ühendades lepingus sätestatud erinevad tegurid, mis võivad hõlmata turutingimuste muutumist kajastavaid turunäitajaid, tarnitavaid koguseid ning tarnitava toorpiima kvaliteedi või koostise muutumist;

ii) toorpiima kogus, mida võidakse tarnida ja/või tarnitakse ja selliste tarnete ajakava;

iii) lepingu kestus, mis võib olla määratletud kas kindla tähtajaga või olla tähtajatu koos lepingu lõpetamist käsitlevate sätetega;

iv) üksikasjad maksetähtaegade ja maksekorra kohta;

v) toorpiima kogumise või kohaletoometamise kord ning

vi) vääramatu jõu puhul kohaldatavad eeskirjad.

3. Erandina lõikest 1 ei ole leping ja/või lepingu pakkumine nõutav, kui põllumajandustootja tarnib toorpiima ühistule, mille liige põllumajandustootja on ja mille põhikirjas või põhikirja alusel ette nähtud või sellest tulenevates eeskirjades ja otsustes sisalduvad sätted, millel on lõike 2 punktide a, b ja c sätetega sarnane mõju.

4. Põllumajandustootjate, kogujate või toorpiima töötajate sõlmitud toorpiima tarnimist käsitlevate lepingute kõik punktid, sealhulgas lõike 2 punktis c sätestatu, on poolte vahel vabalt kokkulepitavad.

Olenemata esimesest lõigust kohaldatakse ühte või mõlemat järgmist võimalust:

a) kui liikmesriik otsustab teha kirjaliku lepingu toorpiima tarnimiseks lõike 1 kohaselt kohustuslikuks, võib ta kehtestada lepingu miinimumkestuse, mida kohaldatakse ainult põllumajandustootja ja toorpiima esmaostja vahel sõlmitava kirjaliku lepingu suhtes; selline miinimumkestus on vähemalt kuus kuud ja see ei tohi takistada siseturu nõuetekohast toimimist;

b) kui liikmesriik otsustab, et toorpiima esmaostja peab tegema lõike 1 kohaselt põllumajandustootjale kirjaliku lepingu pakkumise, võib ta sätestada, et pakkumine peab sisaldama

lepingu miinimumkestust, mis on sätestatud sel eesmärgil siseriiklikus õiguses; selline miinimumkestus on vähemalt kuus kuud ja see ei tohi takistada siseturu nõuetekohast toimimist.

Teise lõigu kohaldamine ei piira põllumajandustootja õigust keelduda sellisest miinimumkestusest, juhul kui ta teeb seda kirjalikult. Sel puhul on pooltel õigus pidada läbirääkimisi kõigi lepingu aspektide üle, mis hõlmavad ka lõike 2 punktis c osutatut.

5. Käesoleva artikliga ette nähtud võimalusi kasutavad liikmesriigid teavitavad komisjoni nende kohaldamisest.

6. Komisjon võib vastu võtta rakendusaktid, millega kehtestatakse meetmed, mis on vajalikud käesoleva artikli lõike 2 punktide a ja b ning lõike 3 ühtseks kohaldamiseks, ning meetmed, mis on seotud käesolevas artiklis sätestatud liikmesriikide teavitamiskohustusega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 149

Läbirääkimised lepingute sõlmimiseks piima- ja piimatootesektoris

1. Artikli 152 lõike 3 kohaselt tunnustatud piima ja piimatoodete sektori tootjaorganisatsioon võib pidada läbirääkimisi tema liikmeks olevate põllumajandustootjate nimel kogu või osa nende ühistoodangu suhtes, põllumajandustootjalt toorpiima töötajale või artikli 148 lõike 1 kolmanda lõigu tähenduses kogujale toorpiima tarnimise lepingute üle.

2. Tootjaorganisatsioon võib pidada läbirääkimisi:

a) olenemata sellest, kas toorpiima omandiõigus antakse põllumajandustootjalt tootjaorganisatsioonile või mitte;

b) olenemata sellest, kas kokkulepitud hind on mõnede või kõikide põllumajandustootjatest liikmete ühistoodangu jaoks sama või mitte;

c) tingimusel, et konkreetse tootjaorganisatsiooni puhul on täidetud kõik järgmised tingimused:

i) selliste läbirääkimistega hõlmatud toorpiima kogus ei ületa 3,5 % liidu kogutoodangust;

ii) selliste läbirääkimistega hõlmatud toorpiima kogus, mida toodetakse konkreetses liikmesriigis, ei ületa 33 % selle liikmesriigi kogutoodangust ning

iii) selliste läbirääkimistega hõlmatud toorpiima kogus, mida tarnitakse konkreetses liikmesriigis, ei ületa 33 % selle liikmesriigi kogutoodangust;

d) tingimusel, et asjaomased põllumajandustootjad ei ole ühegi teise tootjaorganisatsiooni liikmed, mis peab samuti nende nimel läbirääkimisi sarnaste lepingute üle; sellegipoolest võivad liikmesriigid nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel sellest tingimusest kõrvale kalduda, kui põllumajandustootjatel on kaks eraldi tootmisüksust, mis asuvad erinevates geograafilistes piirkondades;

e) tingimusel, et toorpiima suhtes ei ole põllumajandustootja liikmesuse tõttu ühistus kehtestatud tarnekohustust vastavalt ühistu põhikirjas sätestatud tingimustele või nimetatud põhikirjas sätestatud või sellest tulenevatele eeskirjadele ja otsustele, ning

f) tingimusel, et tootjaorganisatsioon teavitab pädevaid asutusi liikmesriigis või liikmesriikides, kus ta tegutseb, selliste läbirääkimistega hõlmatud toorpiima kogusest.

3. Olenemata lõike 2 punkti c alapunktides ii ja iii sätestatud tingimustest võib tootjaorganisatsioon pidada lõike 1 kohaselt läbirääkimisi, kui selle tootjaorganisatsiooni läbiräägitav toorpiima kogus, mida toodetakse või tarnitakse liikmesriigis, mille toorpiima aastane kogutoodang on alla 500 000 tonni, ei ületa 45 % kõnealuse liikmesriigi kogutoodangust.

4. Käesoleva artikli viited tootjaorganisatsioonidele hõlmavad tootjaorganisatsioonide liite.

5. Lõike 2 punkti c ja lõike 3 kohaldamisel avaldab komisjon talle sobival viisil liidus ja liikmesriikides toodetud toorpiima kogused, kasutades kõige ajakohasemat olemasolevat teavet.

6. Erandina lõike 2 punktist c ja lõikest 3, isegi kui selles sätestatud künniseid ei ületata, võib käesoleva lõike teises lõigus osutatud pädev asutus üksikjuhtumil otsustada, et tootjaorganisatsiooni peetavaid konkreetseid läbirääkimisi tuleks uuesti alustada või neid üldse mitte pidada, kui asjaomane asutus leiab, et see on vajalik konkurentsi säilitamiseks või selleks, et ära hoida VKEdest toorpiima töötajate tõsist kahjustamist liikmesriigis.

Rohkem kui ühte liikmesriiki hõlmavate läbirääkimiste korral teeb komisjon esimeses lõigus osutatud otsuse ilma artikli 229 lõikes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata. Muudel juhtudel teeb vastava otsuse läbirääkimistega seotud liikmesriigi konkurentsiasutus.

Käesolevas lõikes osutatud otsuseid ei kohaldata varem kui asjaomastele ettevõtjatele teatamise kuupäeval.

7. Käesolevas artiklis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „riiklik konkurentsiasutus” – nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2003 (¹) artiklis 5 osutatud asutus;

b) „VKE” – mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtte soovitus 2003/361/EÜ tähenduses.

8. Liikmesriik, kus peetakse käesoleva artikli kohaseid läbirääkimisi, teatab komisjonile lõike 2 punkti f ja lõike 6 kohaldamisest.

Artikkel 150

Kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega juustu pakkumise reguleerimine

1. Artikli 152 lõike 3 alusel tunnustatud tootjaorganisatsiooni, artikli 157 lõike 3 alusel tunnustatud tootmisharudevahelise organisatsiooni või määruse (EL) 1151/2012 artikli 3 lõikes 2 osutatud ettevõtjate rühma taotlusel võivad liikmesriigid kehtestada piiratud ajavahemikuks siduvad eeskirjad määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 5 lõigete 1 ja 2 kohase kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega juustu pakkumise reguleerimise kohta.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud eeskirju kohaldatakse tingimusel, et määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 7 lõike 1 punktis c osutatud geograafilisest piirkonnast pärinevad osalised on eelnevalt sõlminud lepingu. Selline leping sõlmitakse vähemalt kahe kolmandiku piimatootjate või nende esindajate vahel, kes kasutavad vähemalt kahte kolmandikku toorpiimast, millest toodetakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud juustu, ja kui see on asjakohane, vähemalt kahe kolmandiku selle juustu tootjate vahel, kes toodavad vähemalt kaks kolmandikku juustust määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 7 lõike 1 punktis c osutatud geograafilises piirkonnas.

3. Lõike 1 kohaldamisel seoses kaitstud geograafilise tähisega juustuga on juustu tootespetsifikaadis märgitud toorpiima geograafiline päritolupiirkond sama kui selle juustu geograafiline piirkond, millele on osutatud määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 7 lõike 1 punktis c.

4. Lõikes 1 osutatud eeskirjad:

a) hõlmavad üksnes asjaomase toote pakkumise reguleerimist ja nende eesmärk on viia juustu pakkumine nõudlusega kooskõlla;

b) on kohaldatavad ainult asjaomase toote suhtes;

(¹) Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 101 ja 102 sätestatud konkurentsieskirjade rakendamise kohta (EÜT L 1, 4.1.2003, lk 1).

- c) võidakse teha siduvaks kõige rohkem kolmeks aastaks ja neid võidakse selle ajavahemiku järel taotluse alusel uuendada, nagu on osutatud lõikes 1;
- d) ei kahjusta toodetega kauplemist, välja arvatud tooted, mille suhtes kõnealuseid eeskirju kohaldatakse;
- e) ei puuduta asjaomase juustu esmaturustamisele järgnevaid tehinguid;
- f) ei luba hindade kindlaksmääramist, sealhulgas juhul, kui hinnad määratakse juhindumiseks või soovitusena;
- g) ei või muuta ülemäära suures ulatuses kättesaamatuks asjaomast toodet, mis muidu oleks kättesaadav;
- h) ei põhjusta diskrimineerimist, ei takista uute ettevõtete tulekut turule ega mõjuta negatiivselt väiketootjaid;
- i) aitavad kaasa asjaomase toote kvaliteedi säilitamisele ja/või arendamisele;
- j) ei piira artikli 149 kohaldamist.

5. Lõikes 1 osutatud eeskirjad avaldatakse asjaomase liikmesriigi ametlikus väljaandes.

6. Liikmesriigid viivad läbi kontrollid, et tagada lõikes 4 sätestatud tingimuste järgimine, ja juhul kui pädevad riiklikud asutused avastavad, et neid tingimusi ei ole järgitud, tühistavad lõikes 1 osutatud eeskirjad.

7. Liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamata lõikes 1 osutatud eeskirjade vastuvõtmisest. Komisjon teavitab teisi liikmesriike eelnimetatud eeskirjadest teatamistest.

8. Komisjon võib igal ajal võtta vastu rakendusaktid, millega nõutakse, et liikmesriik tunnistaks kehtetuks lõike 1 kohaselt vastu võetud eeskirjad, kui komisjon jõuab järeldusele, et need eeskirjad ei vasta lõikes 4 sätestatud tingimustele, takistavad või moonutavad konkurentsi olulisel osal siseturust või takistavad vaba kaubandust või seavad ohtu ELi toimimise lepingu artikli 39 eesmärkide saavutamisele. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu ilma käesoleva määruse artikli 229 lõikes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

Artikkel 151

Piima- ja piimatootesektori kohustuslikud deklaratsioonid

Alates 1. aprillist 2015 deklareerivad toorpiima esmaostjad pädevatele riiklikele ametiasutustele igal kuul neile tarnitud toorpiima kogused.

Käesoleva artikli ja artikli 148 kohaldamisel tähendab mõiste „esmaostja” ettevõtjat või ettevõtjate rühma, kes ostavad piimatootjatelt piima, et:

a) seda koguda, pakendada, ladustada, jahutada või töödelda, sealhulgas lepingu alusel;

b) müüa seda ühele või mitmele piima või muid piimatooteid ümbertöötavale või töötlevale ettevõtjale.

Liikmesriigid teatavad komisjonile esimeses lõigus osutatud toorpiima koguse.

Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse eeskirjad selliste deklaratsioonide sisu, vormi ja esitamise aja ning meetmete kohta, mis on seotud liikmesriikidepoolse teavitamisega vastavalt käesolevale artiklile. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

III PEATÜKK

Tootjaorganisatsioonid ja nende liidud ning tootmisharudevahelised organisatsioonid

1. Jagu

Mõiste ja tunnustamine

Artikkel 152

Tootjaorganisatsioonid

1. Liikmesriigid võivad taotluse korral tunnustada tootjaorganisatsioone, mis:

a) koosnevad ühe artikli 1 lõikes 2 loetletud teatava sektori tootjatest ning mida kõnealused tootjad kontrollivad kooskõlas artikli 153 lõike 2 punktiga c;

b) on asutatud tootjate algatusel;

c) järgivad konkreetset eesmärki, mis võib hõlmata vähemalt ühte järgmistest eesmärkidest:

i) selle tagamine, et tootmine kavandatakse ja kohandatakse vastavalt nõudmisele, eriti kvaliteedi ja kvantiteedi osas;

ii) pakkumise koondamine ja liikmete toodete turuleviimine, sealhulgas otseturunduse kaudu;

iii) tootmiskulude ja investeringutasuvuse optimeerimine reageerimaks keskkonnanalastele ja loomade heaolu standarditele, ning omahindade tasakaalustamine;

iv) säästvate tootmismeetodite, uuenduslike tavade, majanduskonkurentsi ja turu arengu uuringute tegemine ja vastavate algatuste väljatöötamine;

- v) keskkonناسäästlike viljelustavade ja tootmistehnoloogia ning usaldusväärsete loomade heaolu tagamise tavade ja tehnika kasutamise edendamine ja selleks tehnilise abi osutamine;
- vi) tootmisstandardite kasutamise edendamine ja selleks tehnilise abi osutamine, tootekvaliteedi parandamine ja kaitstud päritolunimetuse, geograafilise tähise või riikliku kvaliteedimärgisega toodete arendamine;
- vii) kõrvalsaaduste ja jäätmete käitlemine, eelkõige vee, mulla ja maastiku kaitseks ning elurikkuse säilitamiseks või arendamiseks;
- viii) loodusvarade säästvasse kasutamisse ja kliimamuutuste leevendamisse panustamine;
- ix) reklaami ja turustamise algatuste ettevalmistamine;
- x) käesoleva määruse artikli 31 lõikes 2 osutatud ja määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 36 kohaste puu- ja köögiviljasektori rakenduskavade kohaselt moodustatud ühisfondide juhtimine;
- xi) futuuriurgude ja kindlustussüsteemide kasutamiseks vajaliku tehnilise abi andmine.

2. Lõike 1 alusel tunnustatud tootjaorganisatsiooni tunnustus võib jõusse jääda, kui tootjaorganisatsioon tegeleb CN-koodi ex 2208 alla kuuluvate toodete, millele ei ole osutatud aluslepingute I lisas, turustamisega, tingimusel et selliste toodete kogus ei ületa 49 % tootjaorganisatsiooni turustatud toodangu koguväärtusest ja et selliste toodete puhul ei saada liidu toetust. Nimetatud tooteid ei võeta arvesse puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsioonide puhul turustatud toodangu väärtuse arvutamisel artikli 34 lõike 2 tähenduses.

3. Erandina lõikest 1 tunnustavad liikmesriigid tootjaorganisatsioone, mis koosnevad piima- ja piimatootesektori tootjatest ning mis:

- a) on asutatud tootjate algatusel;
- b) järgivad konkreetset eesmärki, mis võib hõlmata ühte või mitut järgmistest eesmärkidest:
  - i) selle tagamine, et tootmine kavandatakse ja kohandatakse vastavalt nõudmisele, eriti kvaliteedi ja kvantiteedi osas;
  - ii) tarnete koondamine ja liikmete toodete turuleviimine;
  - iii) tootmiskulude optimeerimine ja omahindade tasakaalustamine.

Artikkel 153

Tootjaorganisatsioonide põhikiri

1. Tootjaorganisatsiooni põhikiri nõuab selle tootjatest liikmetelt eelkõige:

- a) tootjaorganisatsioonis vastu võetud eeskirjade kohaldamist, mis käsitlevad aruandlust toodangu kohta, toodangut, turustamist ja keskkonnakaitset;
- b) kuulumist toote puhul ainult ühte tootjaorganisatsiooni; sellegipoolest võib liikmesriik nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel sellest tingimusest kõrvale kalduda, kui tootjatest liikmetel on kaks eraldi tootmisüksust, mis asuvad erinevates geograafilistes piirkondades;
- c) tootjaorganisatsiooni poolt statistilistel eesmärkidel nõutava teabe esitamist.

2. Tootjaorganisatsiooni põhikirjas sätestatakse samuti:

- a) lõike 1 punktis a osutatud eeskirjade määratlemise, vastuvõtmise ja muutmise kord;
- b) liikmete kohustus maksta tootjaorganisatsiooni rahastamiseks vajalikku rahalist panust;
- c) eeskirjad, mis võimaldavad tootjaliikmetel demokraatlikult kontrollida oma organisatsiooni ja tema otsuseid;
- d) karistused põhikirjajärgsete kohustuste täitmata jätmise, eelkõige rahalise panuse maksmata jätmise ja tootjaorganisatsiooni eeskirjade rikkumise eest;
- e) uute liikmete vastuvõtmise eeskirjad, ja eelkõige minimaalne liikmeksoleku aeg, mis ei või olla lühem kui üks aasta;
- f) organisatsiooni toimimiseks vajalikud raamatupidamis- ja eelarve-eeskirjad.

3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata piima- ja piimatootesektori tootjaorganisatsioonide suhtes.

Artikkel 154

Tootjaorganisatsioonide tunnustamine

1. Selleks et liikmesriik saaks teda tunnustada, peab tunnustust taotlev tootjaorganisatsioon olema juriidiline isik või juriidilise isiku selgelt määratletud osa:

- a) mis vastab artikli 152 lõike 1 punktides a, b ja c sätestatud nõuetele;

b) millel on miinimumarv liikmeid ja/või mis tagab oma tegutsemispiirkonnas turustatava toodangu miinimumkoguse või -väärtuse, mille kehtestab asjaomane liikmesriik;

c) mis esitab tegevuste nõuetekohase elluviimise kohta piisavaid tagatisi nii kestuse kui ka tõhususe, inimressursi, seadmete ja tehnika liikmete kasutusse andmise ja asjakohasel juhul pakkumise koondamise seisukohast lähtudes;

d) millel on põhikiri, mis vastab käesoleva lõike punktidele a, b ja c.

2. Liikmesriigid võivad otsustada, et enne 1. jaanuari 2014 siseriikliku õiguse alusel tunnustatud tootjaorganisatsioone, mis vastavad käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimustele, käsitatakse artikli 152 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonidena.

3. Enne 1. jaanuari 2014 siseriikliku õiguse alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonid, mis ei vasta lõikes 1 sätestatud tingimustele, võivad jätkata oma tegevust siseriikliku õiguse kohaselt kuni 1. jaanuarini 2015.

4. Liikmesriigid:

a) teevad otsuse tootjaorganisatsioonile tunnustuse andmise kohta nelja kuu jooksul alates taotluse ja kõigi asjakohaste lisadokumentide esitamisest; kõnealune taotlus esitatakse liikmesriigis, kus asub organisatsiooni peakorter;

b) kontrollivad enda määratud ajavahemiku järel, kas tunnustatud tootjaorganisatsioonid vastavad käesolevale peatükile;

c) nõuetele mittevastavuse või eeskirjade eiramise korral käesolevas peatükis ette nähtud meetmete kohaldamisel, määravad neile organisatsioonidele ja liitudele kohaldatava, liikmesriikide poolt kehtestatud karistuse ning vajadusel otsustavad, kas tunnustamine tuleks lõpetada;

d) teavitavad komisjoni igal aastal hiljemalt 31. märtsiks igast eelmisel kalendriaastal tehtud tunnustuse andmise, andmata jätmise või lõpetamise otsusest.

Artikkel 155

Allhanked

Liikmesriigid võivad lubada tunnustatud tootjaorganisatsioonil või tunnustatud tootjaorganisatsioonide liidul anda komisjoni poolt kooskõlas artikli 173 lõike 1 punktiga f kindlaksmääratud sektorites oma mis tahes ülesandeid (v.a tootmine) allhankijatele, sealhulgas tütarettevõtjatele, tingimusel et tootjaorganisatsioon

või tootjaorganisatsioonide liit vastutab endiselt allhankijale usaldatud tegevuse teostamise ning tegevuse ärilise korralduse üldise kontrolli ja järelevalve eest.

Artikkel 156

Tootjaorganisatsioonide liidud

1. Liikmesriigid võivad taotluse korral tunnustada artikli 1 lõikes 2 loetletud teatavasse sektorisse kuuluvaid tootjaorganisatsioonide liite, mis on asutatud tootjaorganisatsioonide algatusel.

Vastavalt artikli 173 kohaselt vastuvõetud eeskirjadele võivad tootjaorganisatsioonide liidud teostada tootjaorganisatsioonide kõiki tegevusi ja funktsioone.

2. Erandina lõikest 1 võib liikmesriik taotluse korral tunnustada piima- ja piimatootesektori tunnustatud tootjaorganisatsioonide liitu, kui asjaomane liikmesriik on seisukohal, et liit suudab tunnustatud tootjaorganisatsiooni tegevusi tõhusalt ellu viia ning et ta vastab artikli 161 lõikes 1 sätestatud tingimustele.

Artikkel 157

Tootmisharudevahelised organisatsioonid

1. Liikmesriigid võivad taotluse korral tunnustada artikli 1 lõikes 2 loetletud teatavasse sektorisse kuuluvaid tootmisharudevahelisi organisatsioone, mis:

a) koosnevad sellise majandustegevuse esindajatest, mis on seotud tootmisega ja vähemalt ühega järgmistest tarneahela etappidest: ühes või mitmes sektoris toodete töötlemine või nendega kauplemine, sealhulgas nende turustamine;

b) on moodustatud kõigi või osa liikmesorganisatsioonide või -liitude algatusel;

c) järgivad konkreetset eesmärki, võttes arvesse oma liikmete ja tarbijate huve, millega võib olla hõlmatud eeskätt üks järgmistest eesmärkidest:

i) tootmise ja turuga seotud teadlikkuse ja läbipaistvuse suurendamine, sealhulgas avaldades statistika koondandmeid tootmiskulude, hindade, sealhulgas vajaduse korral hinnaindeksite, mahtude ja eelnevalt sõlmitud lepingute kestuse kohta, ning analüüsides võimalikke edasisi turusuundumusi piirkondlikul, riiklikul või rahvusvahelisel tasandil;

ii) tootmispotentsiaali prognoosimine ja avalike turuhindade registreerimine;

- iii) toodete turuleviimise parema koordineerimise toetamine, eelkõige teadus- ja turu-uuringute kaudu;
- iv) potentsiaalsete eksporditurgude uurimine;
- v) ilma et see piiraks artiklite 148 ja 168 kohaldamist, liidu eeskirjadele vastavate tüüplepingute koostamine, et müüa põllumajandustooteid kokkuostjatele ja/või tarnida töödeldud tooteid turustajatele ja jaemüüjatele, võttes arvesse vajadust saavutada õiglased konkurentsitingimused ja vältida turumoonutusi;
- vi) toodete potentsiaali täielikum ärakasutamine, sealhulgas turustusvõimaluste tasemel, ja algatuste arendamine, et tugevdada majanduse konkurentsivõimet ja innovatsiooni;
- vii) teabe jagamine ja uuringute teostamine, et uuendada, ratsionaliseerida, parandada ja kohendada tootmist ning vajaduse korral töötlemist ja turustamist, et viia tooted rohkem vastavusse turunõuetega ning tarbijate eelistuste ja ootustega, eriti seoses tootekvaliteedi, sealhulgas eelkõige kaitstud päritolunimetusega või kaitstud geograafilise tähisega toodete eripäraga, ning keskkonnanakaitsega;
- viii) võimaluste otsimine loomatervishoiutoodete või taimekaitsevahendite kasutamise piiramiseks, muude lisandite paremaks haldamiseks, tootekvaliteedi säilitamise ning mulla ja vee kaitse tagamiseks, toiduohutuse edendamiseks, eelkõige toodete jälgitavuse kaudu, ning loomade tervishoiu ja heaolu parandamiseks;
- ix) kõigil tootmisetappidel ja vajaduse korral töötlemis- ja turustamisetappidel kasutatavate tootekvaliteedi parandamise meetodite ja vahendite arendamine;
- x) kõikide meetmete kasutusele võtmine mahepõllumajanduse ning päritolunimetuste, kvaliteedimärkide ja geograafiliste tähiste kaitsmiseks, hoidmiseks ja edendamiseks;
- xi) integreeritud ja jätkusuutlikku tootmist või muid keskkonnasäästlikke tootmismeetodeid käsitlevate teadus-uuringute edendamine ja teostamine;
- xii) toodete tervisliku ja vastutustundliku tarbimise soodustamine siseturul ja/või toodete kuritarvitamisega seotud ohtudest teavitamine;
- xiii) siseturu ja välisurgude toodete tarbimise edendamine ja/või neid puudutava teabe jagamine;
- xiv) kõrvalsaaduste käitlemisele ning jäätmete vähendamisele ja käitlemisele kaasa aitamine.
2. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad liikmesriigid objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide põhjal otsustada, et artikli 158 lõike 1 punkti c tingimus on täidetud tootmisharudevaheliste organisatsioonide arvu piiramisega piirkondlikul või riiklikul tasandil, kui nii on sätestatud enne 1. jaanuari 2014 kehtinud siseriiklikes eeskirjades ja kui see ei takista siseturu toimimist.
3. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid piima- ja piimatootesektoris tunnustada tootmisharudevahelisi organisatsioone, mis:
- a) on tunnustamist ametlikult taotlenud ja koosnevad sellise majandustegevuse esindajatest, mis on seotud toorpiima tootmisega ja vähemalt ühega järgmistest tarneahela etappidest: piima- ja piimatootesektori toodete töötlemine või nendega kauplemine, kaasa arvatud turustamine;
- b) on moodustatud kõigi või osa punktis a osutatud esindajate algatusel;
- c) võttes arvesse nende tootmisharudevaheliste organisatsioonide ja tarbijate huve, teostavad liidu ühes või mitmes piirkonnas ühte või enamat järgmistest tegevustest:
- i) tootmise ja turuga seotud teadlikkuse ja läbipaistvuse suurendamine, sealhulgas avaldades statistilisi andmeid hindade, koguste ja eelnevalt sõlmitud toorpiima tarneid käsitlevate lepingute kestuse kohta, ning analüüsides võimalikke edasisi turusuundumusi piirkondlikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil;
- ii) piima- ja piimatootesektori toodete turuleviimise paremale koordineerimisele kaasaaitamine, eelkõige teadus- ja turu-uuringute kaudu;
- iii) piima- ja piimatoodete tarbimise edendamine ja nende kohta teabe jagamine nii sise- kui välisurgudel;
- iv) potentsiaalsete eksporditurgude uurimine;
- v) liidu eeskirjadele vastavate tüüplepingute koostamine, et müüa toorpiima kokkuostjatele või tarnida töödeldud tooteid turustajatele ja jaemüüjatele, võttes arvesse vajadust saavutada õiglased konkurentsitingimused ja vältida turumoonutusi;

- vi) teabe kogumine ja uuringute teostamine, et kohandada tootmist rohkem vastavaks turunõuetele ning tarbijate eelistustele ja ootustele, eelkõige seoses tootekvaliteedi ja keskkonnakaitsega;
- vii) piimasektori tootmispotentsiaali säilitamine ja arendamine, muu hulgas innovatsiooni edendamise ning rakendusuuringu ja arendustegevuse programmide toetamise kaudu, et täielikult ära kasutada piima ja piimatoodete potentsiaali eelkõige selleks, et luua lisandväärtusega tooteid, mis on tarbijale huvipakkumamad;
- viii) võimaluste otsimine loomatervise toodete kasutamise piiramiseks, muude sisendite haldamise parandamiseks ning toiduohutuse ja loomatervise parandamiseks;
- ix) kõigil tootmis- ja turustamisetappidel kasutatavate tootekvaliteedi parandamise meetodite ja vahendite arendamine;
- x) mahepõllumajanduse potentsiaali kasutamine ning selle kaitsmine ja edendamine, samuti päritolunimetuste, kvaliteedimärkide ja geograafiliste tähistega kaupade tootmise kaitsmine ja edendamine, ning
- xi) integreeritud tootmise või muude keskkonnasäästlike tootmismeetodite edendamine.

Artikkel 158

Tootmisharudevaheliste organisatsioonide tunnustamine

1. Liikmesriigid võivad tootmisharudevaheliste organisatsioonidena tunnustada kõiki sellist tunnustamist taotlevaid organisatsioone, tingimusel et need:

- a) vastavad artiklis 157 sätestatud nõuetele;
- b) tegutsevad asjaomasel territooriumil ühes või mitmes piirkonnas;
- c) esindavad märkimisväärset osa artikli 157 lõike 1 punktis a osutatud majandustegevusest;
- d) ei tegele ise tootmise, töötlemise või kauplemisega, välja arvatud artiklis 162 sätestatud juhtumitel.

2. Liikmesriigid võivad otsustada, et enne 1. jaanuari 2014 siseriikliku õiguse alusel tunnustatud tootmisharudevahelisi organisatsioone, mis vastavad käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimustele, käsitatakse artikli 157 kohaselt tunnustatud tootmisharudevaheliste organisatsioonidena.

3. Enne 1. jaanuari 2014 siseriikliku õiguse alusel tunnustatud tootmisharudevahelised organisatsioonid, mis ei vasta

käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimustele, võivad jätkata oma tegevust siseriikliku õiguse kohaselt kuni 1. jaanuarini 2015.

4. Liikmesriigid võivad tunnustada kõikide sektorite tootmisharudevahelisi organisatsioone, mis olid olemas enne 1. jaanuari 2014, kui neid tunnustati taotluse korral või need loodi õigusaktiga, isegi kui need ei vasta artikli 157 lõike 1 punktis b või artikli 157 lõike 3 punktis b sätestatud tingimustele.

5. Kui liikmesriigid tunnustavad tootmisharudevahelist organisatsiooni vastavalt lõikele 1 või 2, siis nad:

- a) teevad otsuse tunnustuse andmise kohta nelja kuu jooksul alates taotluse ja kõigi asjakohaste lisadokumentide esitamisest; kõnealune taotlus esitatakse liikmesriigis, kus asub organisatsiooni peakorter;
- b) kontrollivad enda määratud ajavahemiku järel, kas tunnustatud tootmisharudevahelised organisatsioonid vastavad nende tunnustamise tingimustele;
- c) nõuetele mittevastavuse või eeskirjade eiramise korral käesolevas määruses ette nähtud meetmete rakendamisel, määravad neile organisatsioonidele ja liitudele kohaldatava, liikmesriikide poolt kehtestatud karistuse ning vajaduse korral otsustavad, kas tunnustamine tuleks lõpetada;
- d) lõpetavad tunnustamise, kui organisatsioon ei vasta enam käesolevas artiklis sätestatud tunnustamise nõuetele ja tingimustele;
- e) teavitavad komisjoni igal aastal hiljemalt 31. märtsiks igast eelmisel kalendriaastal tehtud tunnustuse andmise, andmata jätmise või lõpetamise otsusest.

2. Jagu

Täiendavad eeskirjad eri sektorite jaoks

Artikkel 159

Kohustuslik tunnustamine

Erandina artiklitest 152–158 tunnustavad liikmesriigid taotluse korral:

- a) tootjaorganisatsioone:
  - i) puu- ja köögiviljasektoris ühe või mitme nimetatud sektori toote osas ja/või selliste toodete osas, mis on mõeldud üksnes töötlemiseks,
  - ii) oliiviõli ja lauaoliivide sektoris,

- iii) siidiussisektoris,
- iv) humalasektoris;
- b) tootmisharudevahelisi organisatsioone oliiviõli ja lauaoliivide sektoris ning tubakasektoris.

Artikkel 160

Puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsioonid

Puu- ja köögiviljasektoris järgivad tootjaorganisatsioonid vähemalt ühte artikli 152 lõike 1 punkti c alapunktides i–iii sätestatud eesmärki.

Puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsiooni põhikirjas nõutakse, et selle tootjaliikmed turustaksid kogu oma vastava toodangu tootjaorganisatsiooni kaudu.

Puu- ja köögiviljasektori tootjaorganisatsioone ja nende liite käsitatakse organisatsioonidena, mis tegutsevad majandusküsimustes oma pädevuse piirides oma liikmete nimel ja huvides.

Artikkel 161

Piima- ja piimatootesektori tootjaorganisatsioonide tunnustamine

1. Liikmesriigid tunnustavad piima- ja piimatootesektori tootjaorganisatsioonidena kõiki sellist tunnustamist taotlemaid juriidilisi isikuid või juriidiliste isikute selgelt määratletud osi, tingimusel et:

- a) nad vastavad artikli 152 lõikes 3 sätestatud nõuetele;
- b) neil on miinimumarv liikmeid ja/või nad tagavad oma tegutsemispiirkonnas turustatava toodangu miinimumkoguse, mille kehtestab asjaomane liikmesriik;
- c) on piisavad tõendid selle kohta, et nad suudavad pikema aja jooksul nõuetekohaselt ja tõhusalt ning tarneid koondades tegutseda;
- d) neil on põhikiri, mis vastab käesoleva lõike punktidele a, b ja c.

2. Liikmesriigid võivad otsustada, et enne 2. aprilli 2012 siseriikliku õiguse alusel tunnustatud tootjaorganisatsioone, mis vastavad käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimustele, käsitatakse artikli 152 lõike 3 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonidena.

3. Liikmesriigid:

- a) teevad otsuse tootjaorganisatsioonile tunnustuse andmise kohta nelja kuu jooksul alates taotluse ja kõigi asjakohaste

lisadokumentide esitamisest; kõnealune taotlus esitatakse liikmesriigis, kus asub organisatsiooni peakorter;

- b) kontrollivad enda määratud ajavahemiku järel, kas tunnustatud tootjaorganisatsioonid ja tootjaorganisatsioonide liidud vastavad käesoleva peatüki sätetele;
- c) nõuetele mittevastavuse või eeskirjade eiramise korral käesolevas peatükis ette nähtud meetmete rakendamisel, määravad neile organisatsioonidele ja liitudele kohaldatava, liikmesriikide poolt kehtestatud karistuse ning vajadusel otsustavad, kas tunnustamine tuleks lõpetada;
- d) teavitavad komisjoni igal aastal hiljemalt 31. märtsiks igast eelmisel kalendriaastal nende poolt tehtud tunnustuse andmise, andmata jätmise või lõpetamise otsusest.

Artikkel 162

Oliiviõli ja lauaoliivide ning tubakasektori tootmisharudevaheliste organisatsioonid

Oliiviõli ja lauaoliivide ning tubakasektori tootmisharudevaheliste organisatsioonide puhul võib artikli 157 lõike 1 punktis c osutatud konkreetse eesmärgiga olla hõlmatud ka vähemalt üks järgmistest eesmärkidest:

- a) liikmete toodangu tarnimise ja turustamise koondamine ja koordineerimine;
- b) ühine tootmise ja töötlemise kohandamine turu nõudmisele ja toote täiustamine;
- c) tootmise ja töötlemise tõhustamise ja täiustamise edendamine.

Artikkel 163

Piima- ja piimatootesektori tootmisharudevaheliste organisatsioonide tunnustamine

1. Liikmesriigid võivad tunnustada piima- ja piimatootesektori tootmisharudevahelisi organisatsioone, tingimusel et nimestatud organisatsioonid:

- a) täidavad artikli 157 lõikes 3 osutatud nõudeid;
- b) tegutsevad asjaomasel territooriumil ühes või mitmes piirkonnas;
- c) esindavad märkimisväärset osa artikli 157 lõike 3 punktis a osutatud majandustegevusest;
- d) ei tegele ise piima- ja piimatootesektori toodete tootmise, töötlemise ega turustamisega.

2. Liikmesriigid võivad otsustada, et enne 2. aprilli 2012 siseriikliku õiguse alusel tunnustatud tootmisharudevahelisi organisatsioone, mis vastavad lõikes 1 sätestatud tingimustele, käsitatakse artikli 157 lõike 3 kohaselt tunnustatud tootmisharudevaheliste organisatsioonidena.

3. Kui liikmesriigid kasutavad võimalust tunnustada tootmisharudevahelist organisatsiooni vastavalt lõikele 1 või 2, siis nad:

- a) teevad otsuse tootmisharudevahelisele organisatsioonile tunnustuse andmise kohta nelja kuu jooksul alates taotluse ja kõigi asjakohaste lisadokumentide esitamisest; kõnealune taotlus esitatakse liikmesriigis, kus asub organisatsiooni peakorter;
- b) kontrollivad enda määratud ajavahemiku järel, kas tunnustatud tootmisharudevahelised organisatsioonid vastavad nende tunnustamise tingimustele;
- c) nõuetele mittevastavuse või eeskirjade eiramise korral käesolevas määruses ette nähtud meetmete rakendamisel, määravad neile organisatsioonidele ja liitudele kohaldatava, liikmesriikide poolt kehtestatud karistuse ning vajaduse korral otsustavad, kas tunnustamine tuleks lõpetada;
- d) lõpetavad tunnustamise, kui:
  - i) organisatsioon ei vasta enam käesolevas artiklis sätestatud tunnustamise nõuetele ja tingimustele;
  - ii) tootmisharudevaheline organisatsioon osaleb mõnes artikli 210 lõikes 4 osutatud kokkuleppes, otsuses või kooskõlastatud tegevuses; selline tunnustamise lõpetamine ei piira mis tahes muude liikmesriigi õiguse kohaste karistuste kohaldamist;
  - iii) tootmisharudevaheline organisatsioon ei täida artikli 210 lõike 2 esimese lõigu punktis a osutatud teavitamiskohustust;
- e) teavitavad komisjoni igal aastal hiljemalt 31. märtsiks igast eelmisel kalendriaastal tehtud tunnustuse andmise, andmata jätmise või lõpetamise otsusest.

3. Jagu

Eeskirjade laiendamine ja kohustuslikud osalustasud

Artikkel 164

Eeskirjade laiendamine

1. Kui liikmesriigi teatavas majanduspiirkonnas või teatavates majanduspiirkondades tegutsevat tunnustatud tootjaorganisatsiooni, tunnustatud tootjaorganisatsioonide liitu või tunnustatud

tootmisharudevahelist organisatsiooni käsitatakse teatava toote tootmise, müügi või töötlemise osas representatiivsena, võib asjaomane liikmesriik kõnealuse organisatsiooni taotluse põhjal muuta mõned selle organisatsiooni kokkulepped, otsused või kooskõlastatud tegevused piiratud ajaks siduvaks teistele asjaomases piirkonnas või asjaomastes piirkondades üksi või rühmadena tegutsevatele ettevõtjatele, kes sellesse organisatsiooni või liitu ei kuulu.

2. Käesoleva jao kohaldamisel tähendab mõiste „majanduspiirkond” kõrvuti või naabruses asetsevatest tootmispiirkondadest koosnevat geograafilist ala, kus on ühesugused tootmis- ja turustustingimused.

3. Liikmesriigi asjaomases majanduspiirkonnas või asjaomastes majanduspiirkondades tegutsevat organisatsiooni või liitu käsitatakse representatiivsena, kui:

- a) see moodustab asjaomase toote või asjaomaste toodete tootmis-, müügi- või töötlemismahust:
  - i) puu- ja kõõgiviljasektori tootjaorganisatsioonide puhul vähemalt 60 % või
  - ii) muudel juhtudel vähemalt kaks kolmandikku, ning
- b) kui tootjaorganisatsioonide puhul kuulub sellesse rohkem kui 50 % asjaomastest tootjatest.

Kui tootmisharudevaheliste organisatsioonide puhul tekib asjaomase toote või asjaomaste toodete tootmis-, müügi- või töötlemismahu kindlaksmääramisel siiski praktilisi raskusi, võib liikmesriik sätestada siseriiklikud eeskirjad esimese lõigu punkti a alapunktis ii osutatud representatiivsuse konkreetse taseme kindlaksmääramiseks.

Kui organisatsiooni või organisatsioonide liidu eeskirjade teistele ettevõtjatele laiendamise taotlus hõlmab rohkem kui ühte majanduspiirkonda, peab organisatsioon või organisatsioonide liit tõendama esimeses lõigus osutatud representatiivsuse miinimumtasest iga tootmisharu puhul, mida ta igas asjaomases majanduspiirkonnas ühendab.

4. Eeskirjadega, mille laiendamist teistele ettevõtjatele võib lõike 1 kohaselt taotleda, täidetakse ühte järgmistest eesmärkidest:

- a) aruandlus toodangu ja turu kohta;
- b) liidu või siseriiklikest eeskirjadest karmimad tootmiseeskirjad;
- c) liidu eeskirjadega vastavuses olevate standardlepingute koostamine;

- d) turustamine;
- e) keskkonnakaitse;
- f) meetmed toodete müügi edendamiseks ja nende potentsiaali kasutamiseks;
- g) meetmed mahepõllumajanduse, samuti päritolunimetuste, kvaliteedimärkide ja geograafiliste tähistega kaitseks;
- h) toodete lisandväärtuse, eelkõige uute, rahvatervisele ohutute kasutusalaade uuringud;
- i) uuringud toodete kvaliteedi parandamiseks;
- j) teadusuuringud, eelkõige seoses viljelusmeetoditega, mis võimaldavad vähendada taimekaitsevahendite või loomateravishoiutoodete kasutamist ning tagavad mulla kaitse ja keskkonna kaitse või parandamise;
- k) pakendamise ja esitusviisi minimaalsete kvaliteediomaduste ja miinimumnormide määramine;
- l) sertifitseeritud seemne kasutamine ja toote kvaliteedi järelvalve;
- m) loomatervis, taimetervis või toiduohutus;
- n) kõrvalsaaduste majandamine.

Kõnealuste eeskirjadega ei tekitata mingit kahju asjaomase liikmesriigi või liidu teistele ettevõtjatele, neil ei ole ühtegi artikli 210 lõikes 4 loetletud mõju ning need ei ole muul moel vastuolus kehtiva liidu õigusega või kehtivate siseriiklike eeskirjadega.

5. Lõikes 1 osutatud eeskirjade laiendamine tehakse ettevõtjatele teatavaks, avaldades need täies ulatuses asjaomase liikmesriigi ametlikus väljaandes.

6. Liikmesriigid teavitavad komisjoni igast käesoleva artikli alusel tehtud otsusest.

Artikkel 165

Mitteliikmete rahalised osalustasud

Kui tunnustatud tootjaorganisatsiooni, tunnustatud tootjaorganisatsioonide liidu või tunnustatud tootmisharudevahelise organisatsiooni eeskirju laiendatakse artikli 164 kohaselt ning kõnealuste eeskirjadega hõlmatud meetmed toovad üldist majanduslikku kasu ettevõtjatele, kelle tegevus on seotud asjaomaste toodetega, võib tunnustuse andnud liikmesriik pärast asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimist otsustada, et üksikud ettevõtjad või rühmad, kes ei ole selle organisatsiooni liikmed, aga saavad nendest meetmetest kasu, maksavad organisatsioonile täielikult või osaliselt rahalise osalustasuna summa, mida maksavad selle liikmed, ulatuses, milles selline osalustasu on ette nähtud kõnealuste meetmete kohaldamisest otseselt tekkivate kulude katmiseks.

4. Jagu

Pakkumise kohandamine

Artikkel 166

Pakkumise turunõuetega kohandamist hõlbustavad meetmed

Selleks et soodustada artiklites 152–163 osutatud organisatsioonide tegevust, mis hõlbustaks pakkumise kohandamist turunõuetega, välja arvatud turult kõrvaldamisega seotud tegevust, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse artikli 1 lõikes 2 loetletud sektorites meetmeid:

- a) kvaliteedi parandamiseks;
- b) parema tootmis-, töötlemis- ja turustuskorralduse edendamiseks;
- c) turuhinnadünaamika registreerimise hõlbustamiseks;
- d) kasutatud tootmisvahenditel põhinevate lühi- ja pikaajaliste prognooside tegemise võimaldamiseks.

Artikkel 167

Turustamiseeskirjad veinide ühisturu toimimise parandamiseks ja stabiliseerimiseks

1. Veinide (sealhulgas viinamarjade, viinamarjavirrete ja veinide, millest need on saadud) ühisturu toimimise parandamiseks ja stabiliseerimiseks võivad tootjaliikmesriigid, eelkõige artikli 157 ja 158 kohaselt tunnustatud tootmisharudevaheliste organisatsioonide otsustega, kehtestada tarne reguleerimiseks turustamiseeskirju.

Kõnealused eeskirjad on proportsionaalsed seotud eesmärgiga ja need ei tohi:

- a) olla seotud asjaomase toote esmatrustuse järgsete tehingutega;
- b) lubada hindade kindlaksmääramist, sealhulgas juhul, kui hinnad määratakse juhindumiseks või soovitusena;
- c) teha kättesaamatuks üldiselt saadaoleva aastakäigu ülemäärast osa;
- d) luua võimalusi selleks, et keelduda riiklike ja liidu sertifikaatide väljaandmisest, mida on vaja veini ringlusse laskmiseks ja turustamiseks, kui turustamine on kooskõlas kõnealuste eeskirjadega.

2. Lõikes 1 osutatud eeskirjad tehakse ettevõtjatele teatavaks, avaldades need täies ulatuses asjaomase liikmesriigi ametlikus väljaandes.

3. Liikmesriigid teavitavad komisjoni igast käesoleva artikli alusel tehtud otsusest.

muutumist kajastavaid turunäitajaid, tarnitavaid koguseid ning tarnitavate põllumajandustoodete kvaliteedi või koostise muutmist,

5. Jagu

Lepingute sõlmimise süsteemid

Artikkel 168

Lepingulised suhted

1. Ilma et see piiraks piima- ja piimatootesektorit käsitleva artikli 148 ja suhkrusektorit käsitleva artikli 125 kohaldamist, kui liikmesriik otsustab seoses artikli 1 lõikes 2 nimetatud sektorite põllumajandustoodetega, välja arvatud piim ja piimatooted ning suhkur, et:

- a) iga kõnealuste toodete tarne tema territooriumil tootjalt töötlejale või turustajale peab toimuma osapoolte vahelise kirjaliku lepingu alusel ja/või
- b) esmaostjad peavad tegema kirjaliku lepingu pakkumise kõnealuste põllumajandustoodete tootjapoolse tarne kohta tema territooriumil,

peavad sellised lepingud või lepingu pakkumised vastama käesoleva artikli lõigetes 4 ja 6 sätestatud tingimustele.

2. Kui liikmesriik otsustab, et käesoleva artikliga hõlmatud toodete tarne kohta tootjalt töötlejale tuleb sõlmida poolte vahel kirjalik leping, määrab ta kindlaks ka selle, millise tarne etapi või etappide kohta tuleb sõlmida kirjalik leping, kui asjaomaseid tooteid tarnitakse ühe või mitme vahendaja kaudu.

Liikmesriigid tagavad, et nende poolt käesoleva artikli kohaselt vastuvõetavad sätted ei takista siseturu nõuetekohast toimimist.

3. Lõikes 2 kirjeldatud juhul võivad liikmesriigid luua vahendussüsteemi selliste juhtude lahendamiseks, kus ei jõuta kokkuleppele lepingu sõlmimises, tagades seeläbi võrdsuse lepingulistes suhetes.

4. Lõikes 1 osutatud leping või lepingu pakkumine:

- a) sõlmitakse või tehakse enne tarnimist,
- b) sõlmitakse kirjalikult ning
- c) hõlmab eelkõige järgmist:

i) tarne eest makstav hind:

— mis ei muutu ja mis sätestatakse lepingus ja/või

— mida arvutatakse, ühendades lepingus sätestatud erinevad tegurid, mis võivad hõlmata turutingimuste

ii) toodete, mida võib või tuleb tarnida, kogus ja kvaliteet, ning selliste tarnete ajakava,

iii) lepingu kestus, mis võib hõlmata kas kindlat või määramatut tähtaega koos lepingu lõpetamise sätetega,

iv) üksikasjad maksetähtaegade ja maksekorra kohta;

v) põllumajandustoodete kogumise või kohaletoometamise kord ning

vi) vääramatu jõu juhtudel kohaldatavad eeskirjad.

5. Erandina lõikest 1 ei ole leping või lepingu pakkumine nõutav, kui tootja tarnib asjaomaseid tooteid ühistust ostjale, mille liige tootja on ja mille põhikirjas või põhikirja alusel kehtestatud või sellest tulenevates eeskirjades ja otsustes sisalduvad sätted, millel on lõike 4 punktide a, b ja c sätetega sarnane mõju.

6. Tootjate, kogujate, töötlejate või turustajate sõlmitud põllumajandustoodete tarnimist käsitlevate lepingute kõik punktid, sealhulgas lõike 4 punktis c sätestatud, on poolte vahel vabalt kokkulepitavad.

Olenemata esimesest lõigust kohaldatakse ühte või mõlemat järgmist võimalust:

- a) kui liikmesriik otsustab teha kirjaliku lepingu põllumajandustoodete tarnimiseks lõike 1 kohaselt kohustuslikuks, võib ta kehtestada lepingu miinimumkestuse, mida kohaldatakse ainult tootja ja põllumajandustoodete esmaostja vahel sõlmitava kirjaliku lepingu suhtes. Selline miinimumkestus on vähemalt kuus kuud ja see ei tohi takistada siseturu nõuetekohast toimimist;
- b) kui liikmesriik otsustab, et põllumajandustoodete esmaostja peab tegema lõike 1 kohaselt tootjale kirjaliku lepingu pakkumise, võib ta sätestada, et pakkumine peab sisaldama lepingu miinimumkestust, mis on sätestatud sel eesmärgil siseriiklikus õiguses. Selline miinimumkestus on vähemalt kuus kuud ja see ei tohi takistada siseturu nõuetekohast toimimist.

Teise lõigu kohaldamine ei piira tootja õigust keelduda sellisest miinimumkestusest, tingimusel et ta teeb seda kirjalikult. Sel juhul on pooltel õigus pidada läbirääkimisi kõigi lepingu aspektide üle, mis hõlmavad ka lõike 4 punktis c osutatut.

7. Käesoleva artikliga ette nähtud võimalusi kasutavad liikmesriigid tagavad, et kehtestatud sätted ei takista siseturu nõuetekohast toimimist.

Liikmesriigid teavitavad komisjoni sellest, kuidas nad kohaldavad käesoleva artikli kohaselt võetud meetmeid.

8. Komisjon võib vastu võtta rakendusaktid, millega kehtestatakse meetmed, mis on vajalikud käesoleva artikli lõike 4 punktide a ja b ning lõike 5 ühetaoliseks kohaldamiseks, ning meetmed, mis on seotud käesolevas artiklis sätestatud liikmesriikide teavitamiskohustusega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 169

Läbirääkimised lepingute sõlmimiseks oliiviõli sektoris

1. Artikli 152 lõike 1 kohaselt tunnustatud oliiviõli sektori tootjaorganisatsioon, mis järgib ühte või mitut tarnete koondamise, liikmete toodete turuleviimise ja tootmiskulude optimeerimise eesmärki, võib pidada läbirääkimisi oma liikmete nimel oma liikmete kogu või osa kogutoodangu ja oliiviõli tarne lepingute üle.

Tootjaorganisatsioon täidab käesolevas lõikes nimetatud eesmärgi, kui nende eesmärkide järgimine toob kaasa tegevuse integreerimise ja kui on tõenäoline, et selline integreerimine parandab märkimisväärselt tõhusust, nii et tootjaorganisatsiooni tegevus aitab üldiselt kaasa ELi toimimise lepingu artikli 39 eesmärkide täitmisele.

Seda saaks saavutada eeldusel, et:

- a) tootjaorganisatsioon viljeleb vähemalt ühte järgmistest tegevustest:
  - i) ühine levitamine, sealhulgas ühine müügiplatvorm või ühine transport;
  - ii) ühine pakendamine, märgistamine või reklaam;
  - iii) kvaliteedikontrolli ühine korraldamine;
  - iv) varustuse või hoidlate ühine kasutamine;
  - v) ühine töötlemine;
  - vi) oliiviõli tootmisega otseselt seotud jätmete ühine käitlemine;
  - vii) sisendite ühishanked;

b) niisugune tegevus on oluline asjaomase oliiviõli koguse ning selle tootmise ja turuleviimise kulude seisukohalt.

2. Tunnustatud tootjaorganisatsioon võib pidada läbirääkimisi:

- a) olenemata sellest, kas kõnealuse oliiviõli omandiõigus antakse tootjalt tootjaorganisatsioonile üle või mitte;
- b) olenemata sellest, kas kokkulepitud hind on mõnede või kõikide liikmete kogutoodangu jaoks sama või mitte;
- c) tingimusel, et konkreetse tootjaorganisatsiooni puhul selliste läbirääkimistega hõlmatud oliiviõli tootmise kogus, mida toodetakse konkreetsetes liikmesriigis, ei ületa 20 % asjaomast turust; selle koguse arvutamisel eristatakse inimtoiduks ettenähtud oliiviõli ja muuks otstarbeks ettenähtud oliiviõli;
- d) tingimusel, et selliste läbirääkimistega hõlmatud oliiviõli koguse puhul koondab tootjaorganisatsioon tarded ja laseb oma liikmete tooted turule;
- e) tingimusel, et asjaomased tootjad ei ole ühegi teise tootjaorganisatsiooni liikmed, mis peab samuti nende nimel läbirääkimisi sarnaste lepingute üle;
- f) tingimusel, et kõnealuse oliiviõli suhtes ei ole tootja liikmesuse tõttu ühistus, mis ei ole ise asjaomase tootjaorganisatsiooni liige, kehtestatud tarnekohustust vastavalt ühistu põhikirjas sätestatud tingimustele või nimetatud põhikirjas sätestatud või sellest tulenevatele eeskirjadele ja otsustele, ning
- g) tingimusel, et tootjaorganisatsioon teavitab selle liikmesriigi pädevaid asutusi, kus ta tegutseb, selliste läbirääkimistega hõlmatud oliiviõli tootmise kogusest.

3. Käesoleva artikli kohaldamisel tõlgendatakse viidet artikli 156 lõike 1 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonidele ka viitena tootjaorganisatsioonide liitudele.

4. Lõike 2 punkti c kohaldamisel avaldab komisjon talle sobival viisil liikmesriikides toodetud oliiviõli koguse.

5. Erandina lõike 2 punktist c, isegi kui selles sätestatud künnist ei ületata, võib käesoleva lõike teises lõigus osutatud konkurentsiasutus üksikjuhtumil otsustada, et tootjaorganisatsiooni peetavaid konkreetseid läbirääkimisi tuleks uuesti alustada või neid üldse mitte pidada, kui asjaomane asutus peab seda vajalikuks konkurentsi säilitamiseks või leiab, et ohustatakse ELi toimimise lepingu artikli 39 eesmärkide saavutamist.

Rohkem kui ühte liikmesriiki hõlmavate läbirääkimiste korral teeb komisjon esimeses lõigus osutatud otsuse ilma artikli 229 lõikes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata. Muudel juhtudel teeb vastava otsuse läbirääkimistega seotud liikmesriigi riiklik konkurentsiasutus.

Käesolevas lõikes osutatud otsuseid ei kohaldata varem kui asjaomastele ettevõtjatele teatamise kuupäeval.

Käesoleva artikli kohaldamisel kasutatakse artikli 149 lõike 7 punktis a sätestatud mõistet „riiklik konkurentsiasutus”.

6. Liikmesriik, kus peetakse käesoleva artikli kohaseid läbirääkimisi, teatab komisjonile lõike 2 punkti g ja lõike 5 kohaldamisest.

Artikkel 170

Läbirääkimised lepingute sõlmimiseks veise- ja vasikalihasektoris

1. Artikli 152 lõike 1 kohaselt tunnustatud veise- ja vasikalihasektori tootjaorganisatsioon, mis järgib ühte või mitut tarnete koondamise, liikmete toodete turuleviimise ja tootmis- kulude optimeerimise eesmärki, võib pidada läbirääkimisi oma liikmete nimel oma liikmete kogu või osa kogutoodangu ja selliste perekonda *Bos taurus* kuuluvate tapaloomadeks mõeldud elusveiste (mis kuuluvad CN-koodide ex 0102 29 21, ex 0102 29 41, ex 0102 29 51, ex 0102 29 61 või ex 0102 29 91 alla) tarne lepingute üle, kelle:

a) vanus on alla 12 kuu ja

b) kes on 12 kuu vanused ja vanemad.

Tootjaorganisatsioon saavutab käesolevas lõikes nimetatud eesmärgid, kui nende eesmärkide järgimine toob kaasa tegevuse integreerimise ja kui on tõenäoline, et selline integreerimine parandab märkimisväärselt tõhusust, nii et tootjaorganisatsiooni tegevus aitab üldiselt kaasa ELi toimimise lepingu artikli 39 eesmärkide saavutamisele.

Selleni saab jõuda eeldusel, et:

a) tootjaorganisatsioon viljeleb vähemalt ühte järgmistest tegevustest:

i) ühine turustamine, sealhulgas ühine müügiplatvorm või ühine transport;

ii) ühine reklaam;

iii) kvaliteedikontrolli ühine korraldamine;

iv) seadmete või hoidlate ühine kasutamine;

v) elusveiste tootmisega otseselt seotud jäätmete ühine käitlemine;

vi) sisendite ühishanked;

b) niisugune tegevus on oluline asjaomase veise- ja vasikalihakoguse ning selle tootmise ja turuleviimise kulude seisukohalt.

2. Tunnustatud tootjaorganisatsioon võib pidada läbirääkimisi:

a) olenemata sellest, kas omandiõigus antakse põllumajandus- tootjalt tootjaorganisatsioonile või mitte;

b) olenemata sellest, kas kokkulepitud hind on mõnede või kõikide liikmete kogutoodangu jaoks sama või mitte;

c) tingimusel, et konkreetse tootjaorganisatsiooni puhul selliste läbirääkimistega hõlmatud veise- ja vasikalihakogus, mida toodetakse konkreetsetes liikmesriigis, ei ületa iga lõike 1 esimese lõigu punktides a ja b osutatud toote puhul 15 % selle liikmesriigi kogutoodangust väljendatuna rümba massi ekvivalendina;

d) tingimusel, et selliste läbirääkimistega hõlmatud veise- ja vasikalihakoguse puhul koondab tootjaorganisatsioon tarded ja viib oma liikmete tooted turule;

e) tingimusel, et asjaomased tootjad ei ole ühegi teise tootjaorganisatsiooni liikmed, mis peab samuti nende nimel läbirääkimisi sarnaste lepingute üle;

f) tingimusel, et kõnealuse toote suhtes ei ole tootja liikmesuse tõttu ühistus, mis ei ole ise asjaomase tootjaorganisatsiooni liige, kehtestatud tarnekohustust vastavalt ühistu põhikirjas sätestatud tingimustele või nimetatud põhikirjas sätestatud või sellest tulenevatele eeskirjadele ja otsustele, ning

g) tingimusel, et tootjaorganisatsioon teavitab pädevaid asutusi liikmesriigis, kus ta tegutseb, selliste läbirääkimistega hõlmatud veise- ja vasikalihakogusest.

3. Käesoleva artikli viited artikli 156 lõike 1 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonidele hõlmavad tootjaorganisatsioonide liite.

4. Lõike 2 punkti c kohaldamisel avaldab komisjon talle sobival viisil liikmesriikides toodetud veise- ja vasikalihakoguse väljendatuna rümba massi ekvivalendina.

5. Erandina lõike 2 punktist c, isegi kui selles sätestatud künniseid ei ületata, võib käesoleva lõike teises lõigus osutatud konkurentsiasutus üksikjuhtumil otsustada, et tootjaorganisatsiooni peetavaid konkreetseid läbirääkimisi tuleks uuesti alustada või üldse mitte pidada, kui asjaomane asutus leiab, et see on vajalik konkurentsi säilitamiseks või kui ta leiab, et läbirääkimistega hõlmatud toode on eraldi turu osa toote eriliste omaduste või selle kavandatud kasutuse tõttu ja et sellised kollektiivsed läbirääkimised hõlmaksid rohkem kui 15 % sellise turu siseriiklikust toodangust, või kui ta leiab, et ohustatakse ELi toimimise lepingu artikli 39 eesmärkide saavutamist.

Rohkem kui ühte liikmesriiki hõlmavate läbirääkimiste korral teeb komisjon esimeses lõigus nimetatud otsuse ilma artikli 229 lõikes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata. Muudel juhtudel teeb vastava otsuse läbirääkimistega seotud liikmesriigi riiklik konkurentsiasutus.

Käesolevas lõikes osutatud otsuseid ei kohaldata varem kui asjaomastele ettevõtjatele teatamise tähtpäeval.

Käesoleva artikli kohaldamisel kasutatakse artikli 149 lõike 7 punktis a sätestatud mõistet „riiklik konkurentsiasutus”.

6. Liikmesriik, kus peetakse käesoleva artikli kohaseid läbirääkimisi, teatab komisjonile lõike 2 punkti g ja lõike 5 kohaldamisest.

Artikkel 171

Läbirääkimised lepingute sõlmimiseks teatavate põllumajanduslike tootjate puhul

1. Artikli 152 lõike 1 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioon, mis järgib ühte või mitut tarnete koondamise, liikmete toodete turuleviimise ja tootmiskulude optimeerimise eesmärki, võib pidada läbirääkimisi oma liikmete nimel oma liikmete kogu või osa kogutoodangu ja selliste tarnelepingute üle, mis hõlmavad ühte või mitut järgmist toodet, mida ei kasutata külvamiseks, ja odra puhul, mida ei kasutata linnase tootmiseks:

- a) pehme nisu (CN kood ex 1001 99 00);
- b) oder (CN kood ex 1003 90 00);
- c) mais (CN kood 1005 90 00);
- d) rukis (CN kood 1002 90 00);
- e) kõva nisu (CN kood 1001 19 00);
- f) kaer (CN kood 1004 90 00);
- g) tritikale (CN kood ex 1008 60 00);
- h) rapsiseeme (CN kood ex 1205);

- i) päevalilleseeme (CN kood ex 1206 00);
- j) sojauba (CN kood 1201 90 00);
- k) põlduba (CN koodid ex 0708 ja ex 0713);
- l) põldhernes (CN koodid ex 0708 ja ex 0713).

Tootjaorganisatsioon saavutab käesolevas lõikes nimetatud eesmärgid, kui nende eesmärkide järgimine toob kaasa tegevuse integreerimise ja kui on tõenäoline, et selline integreerimine suurendab märkimisväärselt tõhusust, nii et tootjaorganisatsiooni tegevus aitab üldiselt kaasa ELi toimimise lepingu artikli 39 eesmärkide saavutamisele.

Selleni saab jõuda eeldusel, et:

- a) tootjaorganisatsioon viljeleb vähemalt ühte järgmistest tegevustest:
    - i) ühine turustamine, sealhulgas ühine müügiplatvorm või ühine transport;
    - ii) ühine edendamine;
    - iii) kvaliteedikontrolli ühine korraldamine;
    - iv) seadmete või hoidlate ühine kasutamine;
    - v) sisendite ühishanked;
  - b) niisugune tegevus on oluline asjaomase toote koguse ning selle tootmise ja turuleviimise kulude seisukohalt.
2. Tunnustatud tootjaorganisatsioon võib pidada läbirääkimisi:
- a) olenemata sellest, kas omandiõigus antakse tootjalt tootjaorganisatsioonile või mitte;
  - b) olenemata sellest, kas kokkulepitud hind on mõnede või kõikide liikmete kogutoodangu jaoks sama või mitte;
  - c) tingimusel, et iga lõikes 1 osutatud toote ja konkreetse tootjaorganisatsiooni puhul selliste läbirääkimistega hõlmatud toodangu kogus, mida toodetakse konkreetsetes liikmesriigis, ei ületa 15 % asjaomase liikmesriigi kogutoodangust selle toote puhul;
  - d) tingimusel, et selliste läbirääkimistega hõlmatud toodangu koguse puhul koondab tootjaorganisatsioon tarded ja viib oma liikmete tooted turule;
  - e) tingimusel, et asjaomased tootjad ei ole ühegi teise tootjaorganisatsiooni liikmed, mis peab samuti nende nimel läbirääkimisi sarnaste lepingute üle;

f) tingimusel, et kõnealuse toote suhtes ei ole tootja liikmesuse tõttu ühistus, mis ei ole ise asjaomase tootjaorganisatsiooni liige, kehtestatud tarnekohustust vastavalt ühistu põhikirjas sätestatud tingimustele või nimetatud põhikirjas sätestatud või sellest tulenevatele eeskirjadele ja otsustele, ning

g) tingimusel, et tootjaorganisatsioon teavitab pädevaid asutusi liikmesriigis, kus ta tegutseb, selliste läbirääkimistega hõlmatud iga toote tootmise kogusest.

3. Käesoleva artikli kohaldamisel tõlgendatakse viidet artikli 156 lõike 1 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonidele ka viitena tootjaorganisatsioonide liitudele.

4. Lõike 2 punkti c kohaldamisel avaldab komisjon talle sobival viisil lõikes 1 osutatud toodete puhul liikmesriikides toodetud koguse.

5. Erandina lõike 2 punktist c, isegi kui selles sätestatud künniseid ei ületata, võib käesoleva lõike teises lõigus osutatud konkurentsiasutus üksikjuhtumil otsustada, et tootjaorganisatsiooni peetavaid konkreetseid läbirääkimisi tuleks uuesti alustada või üldse mitte pidada, kui asjaomane asutus leiab, et see on vajalik konkurentsi säilitamiseks või kui ta leiab, et läbirääkimistega hõlmatud toode on eraldi turu osa toote eriliste omaduste või selle kavandatud kasutuse tõttu ja et sellised kollektiivsed läbirääkimised hõlmaksid rohkem kui 15 % sellise turu siseriiklikust toodangust, või kui ta leiab, et ohustatakse ELi toimimise lepingu artikli 39 eesmärkide saavutamist.

Rohkem kui ühte liikmesriiki hõlmavate läbirääkimiste korral teeb komisjon esimeses lõigus nimetatud otsuse ilma artikli 229 lõikes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata. Muudel juhtudel teeb vastava otsuse läbirääkimistega seotud liikmesriigi riiklik konkurentsiasutus.

Käesolevas lõikes osutatud otsuseid ei kohaldata varem kui asjaomastele ettevõtjatele teatamise tähtpäeval.

Käesoleva artikli kohaldamisel kasutatakse artikli 149 lõike 7 punktis a sätestatud mõistet „riiklik konkurentsiasutus”.

6. Liikmesriik, kus peetakse käesoleva artikli kohaseid läbirääkimisi, teatab komisjonile lõike 2 punkti g ja lõike 5 kohaldamisest.

Artikkel 172

Kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega singi pakkumise reguleerimine

1. Käesoleva määruse artikli 152 lõike 1 alusel tunnustatud tootjaorganisatsiooni, käesoleva määruse artikli 157 lõike 1 alusel tunnustatud tootmisharudevahelise organisatsiooni või

määruse (EL) 1151/2012 artikli 3 lõikes 2 osutatud ettevõtjate rühma taotlusel võivad liikmesriigid kehtestada piiratud ajavahemikuks siduvad eeskirjad määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 5 lõigete 1 ja 2 kohase kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega singi pakkumise reguleerimise kohta.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud eeskirjade suhtes peavad määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 7 lõike 1 punktis c osutatud geograafilisest piirkonnast pärinevad osalised eelnevalt kokku leppima. Nimetatud kokkulepe sõlmitakse, pärast konsulteerimist geograafilise piirkonna seakasvatajatega, vähemalt kahe kolmandiku selliste singi töötajatega, kes esindavad vähemalt kahte kolmandiku sellise singi tootmisest määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 7 lõike 1 punktis c osutatud geograafilises piirkonnas, ning kui liikmesriik peab seda asjakohaseks, vähemalt kahe kolmandiku seakasvatajatega määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 7 lõike 1 punktis c osutatud geograafilises piirkonnas.

3. Lõikes 1 osutatud eeskirjad:

a) hõlmavad üksnes asjaomase toote ja/või selle tooraine pakkumise reguleerimist ja nende eesmärk on viia singi pakkumine kooskõlla nõudlusega;

b) on kohaldatavad ainult asjaomase toote suhtes;

c) võidakse teha siduvaks maksimaalselt kolmeks aastaks ja neid võidakse selle ajavahemiku järel taotluse alusel uuendada, nagu on osutatud lõikes 1;

d) ei kahjusta toodetega kauplemist, välja arvatud tooted, mille suhtes neid eeskirju kohaldatakse;

e) ei puuduta asjaomase singi esmatrustamisele järgnevaid tehinguid;

f) ei luba hindade kindlaksmääramist, sealhulgas juhul, kui hinnad määratakse juhindumiseks või soovitusena;

g) ei muuda ülemäära suures ulatuses kättesaamatuks asjaomast toodet, mis muidu oleks kättesaadav;

h) ei põhjusta diskrimineerimist, ei takista uute ettevõtete tulekut turule ega mõjuta negatiivselt väiketootjaid;

i) aitavad kaasa asjaomase toote kvaliteedi säilitamisele ja/või arendamisele.

4. Lõikes 1 osutatud eeskirjad avaldatakse asjaomase liikmesriigi ametlikus väljaandes.

5. Liikmesriigid viivad läbi kontrolle, et tagada lõikes 3 sätestatud tingimuste järgimine, ja juhul kui pädevad riiklikud asutused avastavad, et neid tingimusi ei ole järgitud, tühistavad lõikes 1 osutatud eeskirjad.

6. Liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamata lõikes 1 osutatud eeskirjade vastuvõtmisest. Komisjon teavitab teisi liikmesriike eelnimetatud eeskirjadest teatamistest.

7. Komisjon võib igal ajal võtta vastu rakendusaktid, millega nõutakse, et liikmesriik tunnistaks kehtetuks lõike 1 kohaselt vastu võetud eeskirjad, kui komisjon jõuab järeldusele, et kõnealused eeskirjad ei vasta lõikes 4 sätestatud tingimustele, takistavad või moonutavad konkurentsi olulisel osal siseturust või takistavad vaba kaubandust või seavad ohtu ELi toimimise lepingu artikli 39 eesmärkide saavutamise. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu ilma käesoleva määruse artikli 229 lõikes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

6. Jagu

Menetluseeskirjad

Artikkel 173

Delegeeritud volitused

1. Tagamaks, et tootjaorganisatsioonide, tootjaorganisatsioonide liitude ja tootmisharudevaheliste organisatsioonide eesmärgid ja ülesanded oleksid selgelt määratletud, nii et see aitaks tõhustada selliste organisatsioonide ja liitude meetmeid, ilma et see tooks kaasa põhjendamatu halduskoormuse ja ilma et see kahjustaks ühinemisvabaduse põhimõtet eelkõige selliste organisatsioonide mitteliikmete suhtes, on komisjonil järgmistes küsimustes, mis on seotud tootjaorganisatsioonide, tootjaorganisatsioonide liitude ja tootmisharudevaheliste organisatsioonidega, õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte artikli 1 lõikes 2 osutatud ühe või mitme sektori puhul või kõnealuste sektorite konkreetsete toodete puhul:

- konkreetses eesmärgi kohta, mida kõnealused organisatsioonid ja liidud võivad või ei tohi täita või peavad täitma, ja mis lisatakse, kui see on asjakohane, artiklites 152–163 sätestatud eesmärkidele;
- selliste organisatsioonide ja liitude eeskirjade kohta, muude kui tootjaorganisatsioonide põhikirjade kohta, teatavate sektorite tootjaorganisatsioonide põhikirjade erinõuete kohta, sealhulgas erandite kohta kohustusest turustada kogu toodang tootjaorganisatsiooni kaudu, millele on osutatud artikli 160 teises lõigus, selliste organisatsioonide ja liitude struktuuri, liikmelisuse aja, suuruse, aruandluse ja tegevuse, tunnustamise mõju, tunnustuse lõpetamise ning ühinemiste kohta;
- tunnustamise, tunnustuse lõpetamise ja peatamise tingimuste kohta, tunnustamise lõpetamise ja peatamise mõju kohta

ning samuti sellistele organisatsioonidele ja liitudele kehtestatud nõude kohta võtta tunnustamise kriteeriumide täitmata jätmise korral parandusmeetmeid;

- riikidevaheliste organisatsioonide ja liitude kohta, sealhulgas käesoleva lõike punktides a, b ja c osutatud eeskirjad;
  - riikidevahelise koostöö korral asjaomaste konkurentsiasutuste poolt haldusabi andmist ja selle tingimusi käsitlevate eeskirjade kohta;
  - sektorite kohta, mille suhtes kohaldatakse artiklit 161, allhangete tingimuste kohta, tegevuste kohta, mille puhul võib kasutada allhanget, ning tehniliste vahendite hankimise kohta organisatsioonide või liitude poolt;
  - organisatsioonide ja liitude poolt turustatava toodangu miinimummahu või -väärtuse arvutamise aluse kohta;
  - selliste liikmete vastuvõtmise kohta, kes ei ole tootjad (tootjaorganisatsioonide puhul) ja kes ei ole tootjaorganisatsioonid (tootjaorganisatsioonide liitude puhul);
  - artikli 164 kohaselt mitteliikmetele organisatsioonide teatavate eeskirjade laiendamise ja mitteliikmete poolt artiklis 165 osutatud kohustusliku osalustasu maksmise kohta, sealhulgas selle tasu kasutamine ja eraldamine nende organisatsioonide poolt ja rangemate tootmiseeskirjade nimekirja, mida tohib artikli 164 lõike 4 esimese lõigu punkti b kohaselt laiendada, tagades samal ajal, et sellised organisatsioonid on läbi paistvad ja annavad aru mitteliikmetele ning et selliste organisatsioonide liikmete suhtes ei kohaldata soodsamat kohtlemist kui mitteliikmete suhtes, eelkõige seoses kohustusliku osalustasu kasutamisega;
  - artiklis 164 osutatud organisatsioonide esindatavusega seotud täiendavate nõuete kohta; asjaomaste majanduspiirkondade kohta, sealhulgas kõnealuste piirkondade määratluse kontroll komisjoni poolt; minimaalse ajavahemiku kohta, mille jooksul peaksid eeskirjad enne nende laiendamist kehtima; selliste isikute või organisatsioonide kohta, kelle suhtes võib eeskirju või osalustasusid kohaldada; ning olukorra kohta, mille puhul komisjon võib nõuda eeskirjade laiendamise või kohustuslike osalustasude tagasilükkamist või lõpetamist.
2. Erandina lõikest 1, selleks et tagada, et piima ja piimatootesektori tootjaorganisatsioonide ja tootjaorganisatsioonide liitude eesmärgid ja ülesanded oleksid selgelt kindlaks määratud, et aidata kaasa selliste organisatsioonide tegevuse tõhususele ilma neid liigselt koormamata, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse:
- tingimused riikidevaheliste tootjaorganisatsioonide ja riikidevaheliste tootjaorganisatsioonide liitude tunnustamiseks;

- b) riikidevahelise koostöö korral asjaomaste konkurentsiasutuste poolt tootjaorganisatsioonidele, sealhulgas tootjaorganisatsioonide liitudele haldusabi andmist ja selle tingimusi käsitlevad eeskirjad;
- c) artikli 149 lõike 2 punktis c ja artikli 149 lõikes 3 osutatud läbirääkimistega hõlmatud toorpiima koguste arvutamise täiendavad eeskirjad;
- d) artikli 164 kohaselt mitteliikmetele organisatsioonide teatavate eeskirjade laiendamine ja mitteliikmete poolt artiklis 165 osutatud kohustusliku osalustasu maksmine.

Artikkel 174

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

1. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva peatüki kohaldamiseks vajalikud meetmed, eelkõige:
  - a) meetmed artiklites 154 ja 158 ette nähtud tootjaorganisatsioonide ja tootmisharudevaheliste organisatsioonide tunnustamise tingimuste rakendamiseks;
  - b) menetlused tootjaorganisatsioonide ühinemise korral;
  - c) miinimumsuuruse ja minimaalse liikmelisuse ajaga seotud menetlused, mille määravad kindlaks liikmesriigid;
  - d) artiklites 164 ja 165 osutatud eeskirjade laiendamise ja rahalise panustamisega seotud menetlused, eelkõige artikli 164 lõikes 2 osutatud mõiste „majanduspiirkond” rakendamine;
  - e) haldusabiga seotud menetlused;
  - f) allhangetega seotud menetlused;
  - g) menetlused ja tehnilised tingimused seoses artiklis 166 osutatud meetmete rakendamisega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Komisjon võib erandina lõikest 1 võtta piima- ja piimatootesektori osas vastu rakendusakte, millega kehtestatakse vajalikud üksikasjalikud eeskirjad:

- a) artiklites 161 ja 163 sätestatud tootjaorganisatsioonide, nende liitude ja tootmisharudevaheliste organisatsioonide tunnustamise tingimuste rakendamise kohta;
- b) artikli 149 lõike 2 punktis f osutatud teavitamise kohta;

- c) komisjoni teavitamise kohta liikmesriikide poolt vastavalt artikli 161 lõike 3 punktile d, artikli 163 lõike 3 punktile e, artikli 149 lõikele 8 ja artikli 150 lõikele 7;

- d) riikidevahelise koostöö korral antava haldusabiga seotud menetluste kohta.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 175

Muud rakendusvolitused

Komisjon võib võtta rakendusaktidega vastu eraldi otsused, milles käsitletakse:

- a) rohkem kui ühes liikmesriigis tegutsevate organisatsioonide tunnustamist artikli 174 lõike 1 punkti d kohaselt vastu võetud eeskirjade alusel;
- b) vastuväite esitamist tootmisharudevahelise organisatsiooni tunnustamise kohta või selle tunnustamise lõpetamist liikmesriigi poolt;
- c) artikli 174 lõike 1 punkti h ja artikli 174 lõike 2 punkti d kohaselt vastu võetud eeskirjade alusel liikmesriikide teatatud majanduspiirkondade loetelu;
- d) nõuet, et liikmesriik lükkaks tagasi või lõpetaks eeskirjade laiendamise või mitteliikmete rahalise panustamise.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

III OSA

KAUBANDUS KOLMANDATE RIIKIDEGA

I PEATÜKK

Impordi- ja ekspordilitsentsid

Artikkel 176

Üldeeskirjad

1. Ilma et see piiraks impordi- või ekspordilitsentsi nõudmist käesoleva määruse kohaselt, võidakse vabasse ringlusse lubamiseks importimisel või ühe või mitme alljärgneva sektori toote liitu või liidust ekspordimisel nõuda litsentsi esitamist:

- a) teraviljad;
- b) riis;
- c) suhkur;
- d) seemned;

- e) oliiviõli ja lauaoliivid: tooted, mille CN-kood on 1509, 1510 00, 0709 92 90, 0711 20 90, 2306 90 19, 1522 00 31 ja 1522 00 39;
- f) lina ja kanep: kanepi puhul;
- g) puu- ja köögivili;
- h) töödeldud puu- ja köögivili;
- i) banaanid;
- j) vein;
- k) elustaimed;
- l) veise- ja vasikaliha;
- m) piim ja piimatooted;
- n) sealiha;
- o) lamba- ja kitseliha;
- p) munad;
- q) linnuliha;
- r) põllumajandusliku päritoluga etüülalkohol.

2. Liikmesriigid annavad litsentsi igale taotlejale, sõltumata tema asukohast liidus, kui ELi toimimise lepingu artikli 43 lõike 2 kohaselt vastuvõetud õigusaktides ei ole ette nähtud teisiti ning ilma et see piiraks käesoleva määruse artiklite 177, 178 ja 179 kohaldamist.

3. Litsentsid kehtivad kogu liidus.

Artikkel 177

Delegeeritud volitused

1. Selleks et võtta arvesse liidu rahvusvahelisi kohustusi ja kohaldatavaid liidu sotsiaalseid, keskkonnalaseid ja loomade heaolu standardeid, vajadust jälgida kaubanduse ja turu ning toodete impordi ja ekspordi arengut, vajadust nõuetekohase turukorralduse järele ja vajadust vähendada halduskoormust, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles määratakse kindlaks:

- a) loetelu artikli 176 lõikes 1 osutatud sektorite toodetest, mille puhul nõutakse impordi- või ekspordilitsentsi esitamist;
- b) juhtumid ja olukorrad, mil impordi- või ekspordilitsentsi ei pea esitama, võttes arvesse asjaomaste toodete tollistaatust,

järgitavat kauplemiskorda, tegevuse eesmärke, taotleja õiguslikku seisundit ja asjakohaseid koguseid.

2. Selleks et näha ette litsentside süsteemi täiendavad elemendid, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse eeskirjad seoses järgneva:

- a) litsentsiga kaasnevad õigused ja kohustused ning selle õiguslikud tagajärjed, ja juhtumid, mille puhul kohaldatakse hälvet litsentsil märgitud koguse impordi- või ekspordikohustuse täitmise jaoks või juhtumid, mille puhul tuleb litsentsil ära näidata päritolu;
- b) impordilitsentsi väljaandmine või vabasse ringlusse lubamine, mille puhul tuleb esitada kolmanda riigi või asutuse väljaantud dokument, millega tõendatakse muu hulgas toodete päritolu, ehtsust ja kvaliteediomadusi;
- c) litsentsi üleandmine või piirangud selle üleandmise suhtes;
- d) kanepi impordilitsentside lisatingimused vastavalt artiklile 189 ning pettuste ja eeskirjade eiramise ärahoidmisele või selliste juhtumitega tegelemisele suunatud liikmesriikidevahelise haldusabi põhimõte;
- e) sellised juhtumid ja olukorrad, mille puhul nõutakse või ei nõuta tagatise esitamist, et tagada toodete import või eksport litsentsi kehtivusaja jooksul.

Artikkel 178

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva peatüki kohaldamiseks vajalikud meetmed, sealhulgas eeskirjad:

- a) litsentsi vormi ja sisu kohta;
- b) taotluste esitamise ning litsentside väljaandmise ja nende kasutamise kohta;
- c) litsentsi kehtivusaja kohta;
- d) tagatise esitamise menetluste ja esitatava tagatise suuruse kohta;
- e) mis käsitlevad tõendeid selle kohta, et litsentside kasutamise suhtes esitatud nõuded on täidetud;
- f) lubatud hälbe kohta litsentsil märgitud koguse impordi- või ekspordikohustuse täitmise jaoks;
- g) asendus- ja duplikaatlitsentside väljaandmise kohta;

- h) litsentside menetlemise kohta liikmesriikide poolt ja süsteemi haldamiseks vajaliku teabevahetuse kohta, sealhulgas liikmesriikidevahelise konkreetse haldusabiga seotud menetlused.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 179

Muud rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega:

- piiratakse koguseid, mille kohta litsentse võib välja anda;
- lükatakse taotletud kogused tagasi ning
- peatatakse suurte koguste taotlemise korral turu haldamise eesmärgil taotluste esitamine.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

II PEATÜKK

Imporditollimaks

Artikkel 180

Rahvusvaheliste kokkulepete ja teatavate muude õigusaktide rakendamine

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse meetmed, et järgida sellistes rahvusvahelistes kokkulepetes sätestatud nõudeid, mis on ELi toimimise lepingu kohaselt sõlmitud või ELi toimimise lepingu artikli 43 lõike 2 või artikli 207 kohaselt vastuvõetud mis tahes muu asjakohase õigusakti või ühise tollitariifistiku kohaselt seoses põllumajandustoodete imporditollimaksude arvutamiseks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 181

Piiril kehtiva hinna süsteem puu- ja köögivilja-, töödeldud puu- ja köögivilja ning veinisektori teatavate toodete puhul

1. Puu- ja köögivilja-, töödeldud puu- ja köögiviljasektori toodete ning viinamarjamahla ja virrete suhtes ühise tollitariifistiku tollimaksumäärade kohaldamisel on kaubasaadetise hind piiril võrdne selle saadetise tolliväärtusega, mis on arvatud vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 2913/92⁽¹⁾ (tolliseadustik) ja komisjoni määrusele (EÜ) nr 2454/93⁽²⁾.

⁽¹⁾ Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määrus (EÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, 19.10.1992, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 2. juuli 1993. aasta määrus (EÜ) nr 2454/93, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 253, 11.10.1993, lk 1).

2. Selleks et tagada süsteemi tõhusus, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, et näha ette kaubasaadetise piiril deklareeritud hinna õigsuse kontrollimine kindla impordiväärtuse alusel ja et näha ette tingimused, mille puhul nõutakse tagatise esitamist.

3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad lõikes 2 osutatud kindla impordiväärtuse arvutamiseks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 182

Täiendavad imporditollimaksud

1. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega määratakse kindlaks teravilja-, riisi-, suhkru-, puu- ja köögivilja-, töödeldud puu- ja köögivilja, veise- ja vasikaliha-, piima- ja piimatooted, sealihad, lamba- ja kitseliha-, muna-, linnuliha ning banaanisektori tooted, samuti viinamarjamahlast ja viinamarjavirdest tooted, mille suhtes kohaldatakse täiendavat imporditollimaksu, kui neid tooteid imporditakse ühises tollitariifistikus sätestatud tollimaksumääraga, et vältida või kõrvaldada nende toodete impordist liidu turule avalduvat ebasoodsat mõju, kui:

- imporditakse hinnaga, mis on liidu poolt WTOle teatatud hinnast („käivitushinnast“) madalam või
- impordi maht ületab mis tahes aastal teatava taseme („käivituskoguse“).

Käivituskogus kinnitatakse turulepääsu võimaluste alusel, mis määratakse kindlaks impordina väljendatuna protsendimäärana vastavast siseriiklikust tarbimisest kolme eelneva aasta vältel.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Täiendavaid imporditollimaksu ei kehtestata, kui import tõenäoliselt liidu turgu ei häiri või kui nende mõju oleks kavatsetava eesmärgiga võrreldes ebaproportsionaalne.

3. Lõike 1 esimese lõigu punkti a kohaldamisel määratakse impordihinnad kindlaks kõnealuse kaubasaadetise CIF-impordihinna alusel. CIF-impordihindu kontrollitakse kõnealuse toote tüüpiliste maailmaturu- või liidu impordituru hindade suhtes.

4. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva artikli kohaldamiseks vajalikud meetmed. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 183

Muud rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega:

- a) määratakse kindlaks kohaldatava imporditollimaksu määra kooskõlas eeskirjadega, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu ja ühise tollitariifistiku kohaselt sõlmitud rahvusvahelistes kokkulepetes ning artiklis 180 osutatud rakendusaktides;
- b) määratakse kindlaks tüüpilised hinnad ja käivituskogused täiendavate imporditollimaksude kohaldamiseks artikli 182 lõike 1 kohaselt vastu võetud eeskirjade raames.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

III PEATÜKK

Tariifikvootide haldamine ja impordi erirežiimi kohaldamine kolmandate riikide poolt

Artikkel 184

Tariifikvoodid

1. Põllumajandustoodete impordi tariifikvoodid liidus või selle osas vabasse ringlusse lubamiseks või liidu põllumajandustoodete kolmandatesse riikidesse impordi tariifikvoodid, mida liit peab ELi toimimise lepingu kohaselt või vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 43 lõikele 2 või artiklile 207 vastuvõetud muu õigusakti kohaselt sõlmitud rahvusvahelisest kokkuleppest tulenevalt osaliselt või täielikult haldama, avatakse ja/või hallatakse komisjoni poolt käesoleva määruse artikli 186 kohaselt delegeeritud õigusaktidega ja rakendusaktidega vastavalt käesoleva määruse artiklitele 187 ja 188.

2. Tariifikvoote hallatakse viisil, millega välditakse asjaomaste ettevõtjate igasugune diskrimineerimine, kasutades ühte järgmistest meetoditest või nende kombinatsiooni või mõnda muud asjakohast meetodit:

- a) meetod, mis põhineb taotluste esitamise kronoloogilisel järjekorral (põhimõttel „kes ees, see mees”);
- b) meetod, millega jaotatakse kvoodid taotluste esitamisel taotletud koguste alusel („üheaegse läbivaatamise meetod”);
- c) meetod, mis põhineb tavapärase kaubanduse struktuuri arvessevõtmisel („vanade olijate / uute taotlejate meetod”).

3. Vastuvõetud haldamismeetod:

- a) arvestab impordi tariifikvootide puhul nõuetekohaselt liidu tootmis-, töötlemis- ja tarbimisturu olemasolevate ja

tekkivate tarnevajadustega tarnete konkurentsivõime, kindluse ja pidevuse seisukohast ja selle turu tasakaalu kaitsmise vajadusega ning

- b) võimaldab ekspordi tariifikvootide puhul asjaomase kvoodi kohaste võimaluste täielikku kasutamist.

Artikkel 185

Eritariifikvoodid

Selleks, et jõustada tariifikvoodid Hispaaniasse 2 000 000 tonni maisi ja 300 000 tonni sorgo importimiseks ning tariifikvoodid Portugali 500 000 tonni maisi importimiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse sätted, mida on vaja tariifikvoodiimpordiks, ning vajaduse korral asjaomaste liikmesriikide makseasutuste imporditud koguste riiklikuks ladustamiseks ja realiseerimiseks kõnealuste liikmesriikide turul.

Artikkel 186

Delegeeritud volitused

1. Selleks et tagada võrdne ligipääs saadaolevatele kogustele ning ettevõtjate võrdne kohtlemine tariifikvoodi raames, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega:

- a) määratakse kindlaks tingimused ja nõuded, mida ettevõtja peab täitma tariifikvoodi raames taotluse esitamisel; asjaomaste sätetega võib nõuda minimaalset kogemust kauplemisel kolmandate riikide ja samaväärsete territooriumidega või töötlemistoimingu puhul minimaalset kogemust, mis on väljendatud miinimumkoguse ja minimaalse ajavahemikuga vastavas turusektoris; kõnealused sätted võivad hõlmata erieeskirju, et võtta arvesse teatava sektori vajadusi ja kehtivat tava ning töötleva tööstuse kasutusi ja vajadusi;
- b) kehtestatakse eeskirjad ettevõtjatevahelise õiguste üleandmise kohta ja vajaduse korral sellise üleandmise piirangute kohta tariifikvootide haldamisel;
- c) nõutakse tariifikvootide süsteemis osalemise korral tagatise esitamist;
- d) nähakse vajaduse korral ette mis tahes konkreetne eripära, nõuded või piirangud, mida kohaldatakse rahvusvahelistes kokkulepetes või artikli 184 lõikes 1 osutatud muus õigusaktis sätestatud tariifikvootide suhtes.

2. Tagamaks, et eksporditavad tooted võivad liidu poolt vastavalt ELi toimimise lepingule sõlmitud rahvusvaheliste lepingute kohaselt kuuluda kolmandasse riiki impordil erirežiimi alla, kui teatavad tingimused on täidetud, on komisjonil õigus võtta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 227 vastu delegeeritud

õigusakte eeskirjade kohta, millega nõutakse, et liikmesriikide pädevad asutused annavad taotluse korral ja asjakohase kontrolli järel välja dokumendi, mis tõendab, et toodete puhul on täidetud tingimused, et juhul kui neid tooteid eksporditakse, võivad need kolmandasse riiki impordil kuuluda erirežiimi alla, kui teatavad tingimused on täidetud.

Artikkel 187

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega sätestatakse:

- a) aasta tariifikvoodid, mis on vajaduse korral aasta lõikes sobival jaotatud, ning kasutatava haldusmeetodi;
- b) menetlused selliste erisätete kohaldamiseks, mis on impordi- või ekspordikorra vastuvõtmist käsitleva lepingu või õigusaktiga ette nähtud, eelkõige seoses:
  - i) tagatistega, mis kinnitavad toote iseloomu, lähtekohta ja päritolu;
  - ii) punktis i osutatud tagatiste tõendamiseks kasutatava dokumendi tunnustamisega;
  - iii) ekspordiriigi väljaantud dokumendi esitamisega;
  - iv) toodete sihtkoha ja kasutamisega;
- c) litsentside või lubade kehtivusaja;
- d) menetlused, mida kohaldatakse esitatava tagatise ja selle suuruse suhtes;
- e) litsentside kasutamise ning vajaduse korral erimeetmed eelkõige seoses impordilitsentside taotluste esitamise ja tariifikvootide raames antava loa tingimustega;
- f) artikli 185 kohaldamiseks vajalikud menetluseeskirjad ja tehnilised kriteeriumid;
- g) artikli 186 lõikes 2 osutatud dokumendi sisu, vormi, väljaandmist ja kasutamist käsitlevad vajalikud meetmed.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 188

Muud rakendusvolitused

1. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid sellise menetluse juhtimise kohta, millega tagatakse, et tariifikvootide raames

saadaolevaid koguseid ei ületata, määraes eelkõige iga taotluse puhul kindlaks jaotuskoeffitsiendi, kui saadaolevad kogused on ammendatud, ning lükates tagasi menetluses olevad taotlused ja peatades vajaduse korral taotluste esitamise.

2. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid kasutamata koguste ümberjaotamise kohta.

3. Käesolevas artiklis osutatud rakendusaktid võetakse vastu ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

IV PEATÜKK

Teatavate toodete impordi käsitlevad erisätted

Artikkel 189

Kanepi import

1. Järgmisi tooteid võib liitu impordida ainult juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) CN-koodi 5302 10 00 alla kuuluv harilik kanep vastab määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6 ja artikli 35 lõikes 3 sätestatud tingimustele;
- b) CN-koodi 1207 99 20 alla kuuluvate külvamiseks ette nähtud kanepisortide seemnega on kaasas tõend selle kohta, et tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ületa määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 32 lõike 6 ja artikli 35 lõike 3 kohaselt kindlaksmääratud piirnormi;
- c) CN-koodi 1207 99 91 alla kuuluvaid muuks otstarbeks kui külvamiseks ettenähtud kanepiseemneid impordivad üksnes liikmesriigi heakskiidu saanud importijad, tagamaks et neid seemneid ei kasutata külvamiseks.

2. Käesoleva artikli kohaldamine ei piira nende rangemate eeskirjade kohaldamist, mille liikmesriigid on vastu võtnud kooskõlas ELi toimimise lepinguga ning WTO põllumajanduslepingust tulenevate kohustustega.

Artikkel 190

Humalaimport

1. Humalasektori tooteid võib kolmandatest riikidest impordida üksnes juhul, kui nende kvaliteedistandardid on vähemalt samaväärsed liidus koristatud sarnaste saaduste või nendest saadustest valmistatud toodete kvaliteedistandarditega.

2. Toodet käsitletakse lõikes 1 osutatud standardile vastavana, kui nendega on kaasas päritoluriigi ametiasutuse väljastatud tõend, mis on tunnustatud samaväärseks artiklis 77 osutatud sertifikaadiga.

Humalapulbri, suurema lupuliinisaldusega humalapulbri, humalaekstrakti ja segatud humalatoodete puhul võib tõendi samaväärseks tunnistada üksnes juhul, kui kõnealuste toodete alfahappesisaldus ei ole madalam kui nende valmistamiseks kasutatud humala alfahappesisaldus.

3. Halduskoormuse vähendamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse tingimused, mille kohaselt vastavustunnistuse ja pakendite märgistamise seotud kohustusi ei kohaldata.

4. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva artikli kohaldamiseks vajalikud meetmed, sealhulgas eeskirjad vastavustunnistuse tunnustamise ja humala impordi kontrollimise kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 191

Importtoodete suhtes kohaldatavad erandid ning eritagatis veinisektoris

Seoses liidu rahvusvaheliste kohustustega võib importtoodete suhtes VIII lisa II osa B jao punktist 5 või C jaost kohaldatavaid erandeid võtta vastu ELi toimimise lepingu artikli 43 lõike 2 kohaselt.

VIII lisa II osa B jao punkti 5 suhtes kohaldatava erandi puhul annavad importijad määratud tolliasutusele nende toodete kohta tagatise vabasse ringlusse lubamise ajal. Tagatis vabastatakse, kui importija tõendab selle liikmesriigi tollile, kus tooted vabasse ringlusse lubati, et:

- a) toodete suhtes ei ole erandeid kohaldatud või
- b) kui toodete suhtes on erandeid kohaldatud, siis ei ole neist veini valmistatud, või kui toodetest on veini valmistatud, siis lõpptooted on nõuetekohaselt märgistatud.

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega sätestada eeskirjad, et tagada käesoleva artikli ühetaoline kohaldamine, sealhulgas tagatise summad ning nõuetekohane märgistus. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 192

Rafineerimiseks ette nähtud toorsuhkru import

1. Kuni turustusaasta 2016/2017 lõpuni antakse täiskoormusega rafineerimistehastele erandlik 2 500 000 tonni suurune impordimaht turustusaasta kohta, väljendatuna valges suhkrus.

2. Portugalis ainsat 2005. aastal tegutsevat suhkrupeeti töötlevat tehist loetakse täiskoormusega rafineerimistehaseks.

3. Rafineeritava suhkru impordilitsentse väljastatakse ainult täiskoormusega rafineerimistehastele, tingimusel et asjaomased kogused ei ületa lõikes 1 osutatud koguseid. Litsentse võib vahetada ainult täiskoormusega rafineerimistehaste vahel ja nende kehtivus lõpeb selle turustusaasta lõpus, mille kohta need välja anti.

Käesolevat lõiget kohaldatakse iga turustusaasta esimese kolme kuu suhtes.

4. Võttes arvesse vajadust tagada, et rafineerimiseks mõeldud ja kooskõlas käesoleva artikliga imporditud suhkrut rafineeritakse, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles sätestatakse:

- a) lõikes 1 osutatud impordikorra toimimiseks vajalike mõistete kasutamine;
- b) tingimused ja nõuded, mida ettevõtja peab järgima impordilitsentsi taotluse esitamisel, sealhulgas tagatise esitamine;
- c) eeskirjad määratavate halduskaristuste kohta.

5. Komisjon võib vastu võtta rakendusaktid, kus nähakse ette vajalikud eeskirjad esitatavate täiendavate dokumentide kohta seoses importijate, eelkõige täiskoormusega rafineerimistehaste suhtes kehtestatud impordinõuete ja kohustustega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 193

Imporditollimaksude peatamine suhkrusektoris

Selleks et tagada artiklis 140 lõikes 2 osutatud toodete tootmiseks vajalik pakkumine, võib komisjon kuni turustusaasta 2016/2017 lõpuni võtta vastu rakendusaktid, millega peatatakse täielikult või osaliselt imporditollimaksud järgmiste toodete teatavate koguste suhtes:

- a) CN-koodi 1701 alla kuuluv suhkur;
- b) CN-koodide 1702 30 10, 1702 40 10, 1702 60 10 ja 1702 90 30 alla kuuluv isoglükoos.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

V PEATÜKK

Kaitsemeetmed ja seestöötlamine

Artikkel 194

Kaitsemeetmed

1. Komisjon rakendab kaitsemeetmeid liitu importimise suhtes vastavalt käesoleva artikli lõikele 3 ning kooskõlas nõukogu määrustega (EÜ) nr 260/2009⁽¹⁾ ja (EÜ) nr 625/2009⁽²⁾.

2. Kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu muudes õigusaktides ning nõukogu muudes õigusaktides ei ole ette nähtud teisiti, võtab komisjon ELi toimimise lepingu kohaselt sõlmitud rahvusvaheliste lepingutega ettenähtud kaitsemeetmed liitu impordi suhtes vastavalt käesoleva artikli lõikele 3.

3. Komisjon võib liikmesriigi taotluse korral või omal algatusel võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud meetmed. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Kui komisjon saab liikmesriigilt taotluse, võtab ta sellekohase otsuse rakendusaktidega vastu viie tööpäeva jooksul pärast taotluse saamist. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu võtab komisjon kooskõlas artikli 229 lõikes 3 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.

Liikmesriikidele teatatakse vastuvõetud meetmetest ja neid kohaldatakse viivitamata.

4. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega tunnistatakse käesoleva artikli lõike 3 kohaselt vastu võetud liidu kaitsemeetmed kehtetuks või neid muudetakse. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu võtab komisjon kooskõlas artikli 229 lõikes 3 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.

Artikkel 195

Töötlemise ja seestöötlamise tolliprotseduuri peatamine

Kui töötlemise või seestöötlamise tolliprotseduur häirib või võib häirida liidu turgu, võib komisjon võtta liikmesriigi taotluse põhjal või omal algatusel vastu rakendusaktid, millega täielikult

⁽¹⁾ Nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 260/2009 impordi ühiste eeskirjade kohta (ELT L 84, 31.3.2009, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 7. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 625/2009 teatavatest kolmandatest riikidest pärit impordi ühiste eeskirjade kohta (ELT L 185, 17.7.2009, lk 1).

või osaliselt peatatakse töötlemise või seestöötlamise tolliprotseduur teravilja-, riisi-, suhkru-, oliiviõli ja lauaoliivide, puu- ja köögivilja-, töödeldud puu- ja köögivilja, veini-, veise- ja vasikalihaga, piima- ja piimatoodete-, sealihaga, lamba- ja kitseliha-, muna-, linnuliha- ja põllumajandusliku päritolu etüülalkoholi sektori toodete suhtes. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Kui komisjon saab liikmesriigilt taotluse, võtab ta sellekohase otsuse rakendusaktiga vastu viie tööpäeva jooksul pärast taotluse saamist. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu võtab komisjon kooskõlas artikli 229 lõikes 3 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.

Liikmesriikidele teatatakse vastuvõetud meetmetest ja neid kohaldatakse viivitamata.

VI PEATÜKK

Eksportitoetused

Artikkel 196

Reguleerimisala

1. Kui siseturu tingimused on sellised, nagu on kirjeldatud artikli 219 lõikes 1 või artiklis 221, võib maailmaturu noteeringutel või hindadel põhineva ekspordi vajalikul määral võimaldamiseks ja ELi toimimise lepingu kohaselt sõlmitud rahvusvahelistest lepingutest tulenevates piirides maailmaturu noteeringute või hindade ja liidu hindade vahe katta eksporditoetusega järgmiste toodete puhul:

a) järgmiste sektorite tooted, mida eksporditakse töötlemata kujul:

i) teraviljad;

ii) riis;

iii) suhkur: seoses I lisa III osa punktides b–d ja g loetletud toodetega;

iv) veise- ja vasikalihaga;

v) piim ja piimatooted;

vi) sealihaga;

vii) munad;

viii) linnuliha;

b) käesoleva lõike punkti a alapunktides i–iii, v ja vii loetletud tooted, mida eksporditakse töödeldud kaupade kujul vastavalt nõukogu 30. novembri 2009. aasta määrusele (EÜ) nr 1216/2009⁽¹⁾, ning käesoleva määruse I lisa X osa punktis b loetletud suhkrut sisaldavate toodete kujul.

2. Töödeldud kaupade kujul eksporditavate toodete eksporditoetused ei või olla suuremad kui eksporditoetused samade toodete puhul, mida eksporditakse töötlemata kujul.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud toodete jaoks kättesaadavad toetused on 0 eurot, ilma et see piiraks artikli 219 lõike 1 ja artikli 221 kohaldamist.

Artikkel 197

Eksporditoetuse jaotamine

Koguste, mida võib eksporditoetusega eksportida, jaotamise meetod on selline, mis:

- a) on kõige asjakohasem toote iseloomu ja vastava turusituatsiooni seisukohalt ning mis võimaldab olemasolevate vahendite kõige tulemuslikumat kasutamist, võttes arvesse liidu ekspordi tõhusust ja korraldust ning selle mõju turu tasakaalule, põhjustamata sealjuures asjaomaste ettevõtjate diskrimineerimist, eelkõige suurte ja väikeste ettevõtjate vahel;
- b) on ettevõtjate jaoks halduslikult kõige vähem koormav, võttes arvesse haldusnõudeid.

Artikkel 198

Eksporditoetuse kindlaksmääramine

1. Samu eksporditoetusi kohaldatakse samade toodete suhtes kogu liidus. Need võivad erineda vastavalt sihtkohale, eriti kui olukord maailmaturul, erinõuded teatavatel turgudel või ELi toimimise lepingu kohaselt sõlmitud rahvusvahelistest lepingutest tulenevad kohustused seda tingivad.

2. Nõukogu võtab aluslepingu artikli 43 lõike 3 kohaselt toetuse kindlaksmääramise meetmed.

Artikkel 199

Eksporditoetuse andmine

1. Artikli 196 lõike 1 punktis a loetletud ja edasise töötlemiseta eksporditavate toodete puhul antakse toetust üksnes taotluse ja ekspordilitsentsi esitamisel.

⁽¹⁾ Nõukogu 30. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1216/2009, millega nähakse ette põllumajandussaaduste töötlemisel saadud teatavate kaupadega kauplemise kord (ELT L 328, 15.12.2009, lk 10).

2. Artikli 196 lõike 1 punktis a loetletud toodete suhtes kohaldatakse seda toetusmäära, mis kehtis litsentsi taotlemise päeval, või toetust, mis tulenes asjaomasesst pakkumismenetlusest, ning diferentseeritud toetuse korral seda, mis kehtis nimeetatud päeval:

- a) litsentsil näidatud sihtkoha puhul või
- b) tegeliku sihtkoha puhul, kui see erineb litsentsil näidatud sihtkohast; sel juhul ei tohi kohaldatav summa ületada litsentsil näidatud sihtkoha suhtes kehtivat summat.

3. Toetust makstakse järgmiste asjaolude tõendamisel:

- a) tooted on liidu tolliterritooriumilt välja viidud vastavalt tolliseadustiku artiklis 161 osutatud ekspordiprotseduurile;
- b) diferentseeritud toetuse korral on tooted imporditud litsentsil osutatud sihtkohta või muusse sihtkohta, mille puhul oli määratud toetus, ilma et see piiraks lõike 2 punkti b kohaldamist.

Artikkel 200

Elusloomade eksporditoetused veise- ja vasikalihasektoris

Veise- ja vasikalihasektori toodete osas peavad elusloomade eksporditoetuse andmisel ja maksimisel olema täidetud nõuded, mis on kehtestatud liidu õigusega, eelkõige need, milles käsitletakse loomade heaolu ja eelkõige loomade kaitset vedamise ajal.

Artikkel 201

Ekspordipiirangud

ELi toimimise lepingu kohaselt sõlmitud rahvusvahelistest lepingutest tulenevaid koguselisi kohustusi täidetakse selliste ekspordilitsentside alusel, mis antakse välja lepingutes sätestatud võrdlusperioodideks, mida kohaldatakse asjaomaste toodete suhtes.

WTO põllumajanduslepingust tulenevate kohustuste täitmisega seoses ei mõjuta võrdlusperioodi lõpp ekspordilitsentside kehtivust.

Artikkel 202

Delegeeritud volitused

1. Selleks et tagada eksporditoetuste süsteemi nõuetekohane toimimine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse nõue esitada tagatis kohustuste täitmise kohta ettevõtjate poolt.

2. Selleks et vähendada ettevõtjate ja ametiasutuste halduskoormust, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles kehtestatakse sellised künnised, millest allpool ei nõuta ekspordilitsentsi väljaandmist või esitamist, määratakse sihtkohad või tegevused, mille puhul ekspordilitsentsi esitamise kohustusest erandi tegemine võib olla õigustatud, ning lubatakse õigustatud oludes ekspordilitsentsi andmist tagantjärele.

3. Selleks et võtta arvesse praktilisi olukordi, mille puhul võib eksporditoetusi maksta täiel või osalisel määral, ning selleks et aidata ettevõtjatel ületada periood taotlemise ja eksporditoetuse lõppmakse vahel, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse eeskirju seoses:

- a) mõne muu kuupäevaga eksporditoetuse maksmiseks;
- b) eksporditoetuse ettemaksega, sealhulgas tagatise esitamise ja vabastamise tingimused;
- c) lisatõenditega, kui toodete tegeliku sihtkoha suhtes on kahtlusi, ning liidu tolliterritooriumile reimpordi võimalusega;
- d) sihtkohtadega, mida käsitatakse ekspordina liidust, ning seoses eksporditoetuseks kõlblike sihtkohtade lisamisega liidu tolliterritooriumi hulka.

4. Selleks et tagada aluslepingute I lisas loetletud toodete ja sellistest toodetest töödeldud toodete eksporditajatele võrdne juurdepääs eksporditoetusele, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse artikli 199 lõigete 1 ja 2 kohaldamist artikli 196 lõike 1 punktis b osutatud toodete suhtes.

5. Selleks et tagada, et eksporditoetust saavad tooted eksporditakse liidu tolliterritooriumilt, selleks et vältida nende võimalikku tagasisaatmist kõnealusele territooriumile ning vähendada ettevõtjate halduskoormust selle tõendamisel, et toetust saavad tooted jõuavad diferentseeritud toetuste puhul sihtriiki, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse eeskirju seoses järgmisega:

- a) tähtaeg, mil liidu tolliterritooriumilt väljaviimine peab olema lõpetatud, sealhulgas ajutiseks taasisseveoks ettenähtud aeg;
- b) töötlemine, mida eksporditoetust saavad tooted võivad kõnealusel perioodil läbida;

c) sihtkohta saabumise tõend, et vastata diferentseeritud toetuste saamise tingimustele;

d) toetuse künnised ja tingimused, mille alusel võib eksportijad sellise tõendi esitamisest vabastada;

e) tingimused, mille alusel kiidetakse heaks sõltumatute kolmandate isikute esitatud tõendid sellisesse sihtkohta saabumise kohta, mille puhul kohaldatakse diferentseeritud toetusi.

6. Selleks et innustada eksportijaid järgima loomade heaolu nõudeid ja selleks et pädevad asutused saaksid kontrollida eksporditoetuste kasutamise õigsust, kui eksporditoetuste saamine eeldab loomade heaolu nõuete järgimist, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, milles käsitletakse loomade heaolu nõuete järgimist väljaspool liidu tolliterritooriumi, sealhulgas sõltumatute kolmandate isikute kaasamist.

7. Selleks et võtta arvesse eri sektorite eripära, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse ettevõtjate ja eksporditoetuseks kõlblike toodete suhtes esitatavad erinõuded ja tingimused, ning koefitsiendid eksporditoetuste arvutamiseks, võttes arvesse teatavate teraviljast saadud piiritusjookide laagerdumisprotsessi.

Artikkel 203

Kontrollimenetlusega teostatavad rakendusvolitused

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva peatüki kohaldamiseks vajalikud meetmed, eelkõige seoses:

- a) selliste eksporditavate koguste ümberjaotamisega, mida ei ole eraldatud või kasutatud;
- b) eksporditoetuse maksmise ümberarvutamise meetodiga, kui tootekood või litsentsil esitatud sihtkoht ei vasta tegelikule tootele või sihtkohale;
- c) artikli 196 lõike 1 punktis b osutatud toodetega;
- d) menetlustega, mida kohaldatakse esitatava tagatise ja selle suuruse suhtes;

e) artikli 202 lõike 4 kohaselt vastu võetud meetmete kohaldamisega.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 204

Muud rakendusvolitused

Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse:

- asjakohased meetmed artikli 199 lõikes 2 sätestatud paindlikkuse kuritarvitamise vältimiseks, eelkõige seoses avalduste esitamise menetlusega;
- meetmed, mis on vajalikud artiklis 201 osutatud koguseliste kohustuste täitmise tagamiseks, sealhulgas ekspordilitsentside väljaandmise lõpetamine või piiramine juhul, kui kõnealuseid koguselisi kohustusi on ületatud või võidakse ületada;
- koefitsiendid, mida kohaldatakse eksporditoetuste suhtes vastavalt artikli 202 lõikele 7 vastuvõetud eeskirjadele.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

VII PEATÜKK

Välistöötlemine

Artikkel 205

Välistöötlemise korra peamine

Kui välistöötlemise tolliprotseduur häirib või võiks häirida liidu turgu, võib komisjon võtta liikmesriigi taotluse korral või omal algatusel vastu rakendusaktid, millega peatatakse täielikult või osaliselt välistöötlemise tolliprotseduur teravilja-, riisi-, puu- ja köögivilja-, töödeldud puu- ja köögivilja, veini-, veise- ja vasikaliha-, sealihaga, lamba- ja kitseliha- ning linnulihasektori toodete suhtes. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Kui komisjon saab liikmesriigilt taotluse, võtab ta sellekohase otsuse rakendusaktiga vastu viie tööpäeva jooksul pärast taotluse saamist. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu võtab komisjon kooskõlas artikli 229 lõikes 3 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.

Liikmesriikidele teatatakse vastuvõetud meetmetest ja neid kohaldatakse viivitamata.

IV OSA

KONKURENTSIEESKIRJAD

I PEATÜKK

Ettevõtjate suhtes kohaldatavad eeskirjad

Artikkel 206

Komisjoni suunised, milles käsitletakse konkurentsieeskirjade kohaldamist põllumajanduses

Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti ning kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 42, kohaldatakse ELi toimimise lepingu artikleid 101–106 ja nende rakendussätteid vastavalt käesoleva määruse artiklitele 207–210 kõikide ELi toimimise lepingu artikli 101 lõikes 1 ja artiklis 102 osutatud kokkulepete, otsuste ja tegevuste suhtes, mis on seotud põllumajandustoodete tootmise või nendega kauplemisega.

Selleks et tagada siseturu toimimine ja liidu konkurentsieeskirjade ühetaoline kohaldamine, teevad komisjon ja liikmesriikide konkurentsiasutused liidu konkurentsieeskirjade kohaldamisel tihedat koostööd.

Lisaks avaldab komisjon vajaduse korral suunised, et abistada riiklikke konkurentsiasutusi ja ettevõtjaid.

Artikkel 207

Asjaomane turg

Asjaomase turu mõiste võimaldab kindlaks määrata ja määratleda ettevõtjate omavahelise konkurentsi ulatuse, ja selle määravad kaks kumulatiivset mõõdet:

- asjaomane tootetur: käesoleva peatüki tähenduses hõlmab mõiste „tootetur“ kõiki tooteid, mis on tarbijate seisukohast toote tunnuste, hindade ja otstarbekohase kasutuse põhjal omavahel vahetatavad ja asendatavad;
- asjaomane geograafiline turg: käesoleva peatüki tähenduses hõlmab mõiste „asjaomane geograafiline turg“ konkurentsitingimustelt üsna sarnast ja naaberladest eelkõige märgatavalt erinevate konkurentsitingimuste tõttu eristatavat ala, kus kõnealused ettevõtjad tegelevad kõnealuste toodete pakkumisega.

*Artikkel 208***Turgu valitsev seisund**

Käesoleva peatüki mõistes tähendab mõiste „turgu valitsev seisund” asjaolu, et ettevõtjal on majanduslik võimsus, mis võimaldab tal takistada toimiva konkurentsi säilimist asjaomasel turul, võimaldades tal tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, klientidest ja lõpuks tarbijatest.

*Artikkel 209***ÜPP eesmärkide, põllumajandustootjate ja nende liitude suhtes kohaldatavad erandid**

1. ELi toimimise lepingu artikli 101 lõiget 1 ei kohaldata käesoleva määruse artiklis 206 osutatud kokkulepete, otsuste ja tegevuse suhtes, mis on vajalikud ELi toimimise lepingu artiklis 39 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

ELi toimimise lepingu artikli 101 lõiget 1 ei kohaldata käesoleva määruse artikli 152 kohaselt tunnustatud põllumajandustootjate, põllumajandustootjate liitude või sellistest liitudest moodustatud ühenduste, või käesoleva määruse artikli 156 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonide kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, mis on seotud põllumajandustoodete tootmise või müügi või ühiste seadmete kasutamisega põllumajandustoodete ladustamiseks, käitlemiseks või töötlemiseks, välja arvatud siis, kui ohustatakse ELi toimimise lepingu artikli 39 eesmärkide saavutamist.

Käesolevat lõiget ei kohaldata kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, mis hõlmavad kohustust kehtestada ühesuguseid hindu või mis välistavad konkurentsi.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tingimustele vastavad kokkulepped, otsused ja kooskõlastatud tegevus ei ole keelatud ja nende kohta pole vaja eelnevat otsust.

Kõigi ELi toimimise lepingu artikli 101 kohaldamisega seotud siseriiklike või liidu menetluste puhul lasub ELi toimimise lepingu artikli 101 lõike 1 rikkumisega seotud tõendamiskohustus isikul või asutusel, kes teeb avalduse väidetava rikkumise kohta. Käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud erandi kohaldamist taotleval isikul lasub kohustus tõendada, et kõnealuse lõike tingimused on täidetud.

*Artikkel 210***Tunnustatud tootmisharudevaheliste organisatsioonide kokkulepped ja kooskõlastatud tegevus**

1. ELi toimimise lepingu artikli 101 lõiget 1 ei kohaldata käesoleva määruse artikli 157 kohaselt tunnustatud tootmisharudevaheliste organisatsioonide kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuste suhtes, mille eesmärk on viljeleda tegevusi,

mis on loetletud käesoleva määruse artikli 157 lõike 1 punktis c, piima ning piimatoodete sektori puhul artikli 157 lõike 3 punktis c ning oliiviõli ja lauaoliivide ning tubakasektori puhul artiklis 162.

2. Lõiget 1 kohaldatakse juhul, kui:

a) selles osutatud kokkulepetest, otsustest ja kooskõlastatud tegevusest on komisjonile teatatud ja

b) komisjon ei ole leidnud kahe kuu jooksul pärast vajalike andmete saamist, et kõnealused kokkulepped, otsused või kooskõlastatud tegevus on liidu eeskirjadega vastuolus.

Kui komisjon leiab, et lõikes 1 osutatud kokkulepped, otsused või kooskõlastatud tegevus on vastuolus liidu eeskirjadega, esitab ta oma järelduse ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.

3. Lõikes 1 osutatud kokkuleppeid, otsuseid ja kooskõlastatud tegevust ei või rakendada enne lõike 2 esimese lõigu punktis b osutatud kahekuulise ajavahemiku lõppu.

4. Igal juhul tunnistatakse liidu eeskirjadega vastuolus olevaks kokkulepped, otsused ja kooskõlastatud tegevus, kui need:

a) võivad kaasa tuua liidu turgude mis tahes kujul jaotamise;

b) võivad mõjutada turukorralduse ladusat toimimist;

c) võivad tekitada konkurentsimoonutusi, mis ei ole tootmisharudevahelise organisatsiooni tegevusega soovitud ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide saavutamiseks vältimatud;

d) sisaldavad hindade või kvootide kindlaksmääramist;

e) võivad tekitada diskrimineerimist või kõrvaldada konkurentist märkimisväärse osa asjaomaseid tooteid.

5. Kui komisjon leiab pärast lõike 2 esimese lõigu punktis b osutatud kahekuulise ajavahemiku lõppu, et lõike 1 kohaldamise tingimused ei ole täidetud, teeb ta ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata otsuse ELi toimimise lepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamise kohta kõnealuse kokkuleppe, otsuse või kooskõlastatud tegevuse suhtes.

Kõnealust komisjoni otsust ei kohaldata enne sellest asjaomasele tootmisharudevahelisele organisatsioonile teatamise kuupäeva, välja arvatud juhul, kui tootmisharudevaheline organisatsioon on esitanud ebaõigeid andmeid või kuritarvitanud lõikes 1 sätestatud erandit.

6. Mitmeaastaste lepingute puhul kehtib esimese aasta kohta teatamine ka järgmistel lepingu kehtivuse aastatel. Sel juhul võib komisjon siiski igal ajal omal algatusel või mõne teise liikmesriigi taotlusel teha avalduse mittevastavuse tuvastamise kohta.

7. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva artikli ühtseks kohaldamiseks vajalikud meetmed. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

II PEATÜKK

Riigiabi eeskirjad

Artikkel 211

ELi toimimise lepingu artiklite 107–109 kohaldamine

1. Põllumajandustoodete valmistamise ja nendega kauplemise suhtes kohaldatakse ELi toimimise lepingu artikleid 107–109.

2. Erandina lõikest 1 ei kohaldata ELi toimimise lepingu artikleid 107–109 maksete suhtes, mida liikmesriigid teevad kooskõlas mis tahes järgneva:

- a) käesoleva määrusega ettenähtud meetmetega, mida liit on täielikult või osaliselt rahastanud;
- b) käesoleva määruse artiklitega 213–218.

Artikkel 212

Veinisektori toetusprogrammidega seotud riiklik abi

Erandina artikli 44 lõikest 3 võivad liikmesriigid kooskõlas riigiabi käsitlevate liidu eeskirjadega anda riiklikku abi artiklites 45, 49 ja 50 osutatud meetmetele.

Asjaomastes riigiabi käsitlevates liidu eeskirjades sätestatud abi piirmäär kehtib kogu riiklikule rahastamisele, mis hõlmab nii liidu kui ka riiklike vahendeid.

Artikkel 213

Põhjapõdrakasvatusele antav riiklik abi Soomes ja Rootsis

Rootsi ja Soome võivad komisjoni poolt ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata antud loa saamisel anda riiklikku abi põhjapõtrade ja põhjapõdratoodete (CN-koodid ex 0208 ja ex 0210) tootmiseks ja turustamiseks, kui sellega ei kaasne tavapärase tootmismahu suurenemist.

Artikkel 214

Riiklik abi suhkrusektorile Soomes

Soome võib anda suhkrupeedikasvatajatele riiklikku abi kuni 350 eurot hektari kohta turustusaastal.

Artikkel 215

Riiklik abi mesindusele

Liikmesriigid võivad maksta riiklikku abi, mida antakse struktuuri- või loodustingimuste poolest ebasoodsas olukorras olevate mesilate kaitsmiseks või majandusarengu programmide raames, välja arvatud tootmiseks või turustamiseks mõeldud abi.

Artikkel 216

Riiklik abi veini destilleerimiseks erakorraliste olukordade puhul

1. Liikmesriigid võivad maksta põhjendatud erakorralises olukorras veinitootjatele riiklikku abi vabatahtlikuks või kohustuslikuks veini destilleerimiseks.

Sellised maksed on proportsionaalsed ja võimaldavad lahendada kriisiolukorra.

Liikmesriigil aasta jooksul kasutada olev abi summa sellise abi andmiseks ei ületa 15 % kõnealusel aastal liikmesriigil kasutada olevast üldsummast, mis on sätestatud VI lisas.

2. Liikmesriigid, kes soovivad kasutada lõikes 1 osutatud riiklikku abi, esitavad komisjonile selle kohta teatise koos nõuetekohase põhjendusega. Komisjon otsustab ilma artikli 229 lõigetes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata meetme heakskiitmise üle ja selle üle, kas makseid võib teha.

3. Lõikes 1 osutatud destilleerimise käigus saadud alkoholi kasutatakse üksnes tööstuslikult või energia saamiseks, et vältida konkurentsi moonutamist.

4. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva artikli kohaldamiseks vajalikud meetmed. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 217

Riiklik abi lastele toodete jaotamise puhul

Lisaks artiklites 23 ja 26 sätestatud liidu abile võivad liikmesriigid maksta riiklikku abi, et varustada toodetega lapsi haridus- asutustes või et katta artikli 23 lõikes 1 osutatud seotud kulusid.

Liikmesriigid võivad riiklikku abi rahastada asjaomases sektoris kehtestatava maksu abil või erasektori mis tahes muu panuse abil.

Lisaks artiklis 23 sätestatud liidu abile võivad liikmesriigid maksta riiklikku abi, et rahastada kaasnevaid meetmeid, mis on vajalikud, et tõhustada liidu abikava tarnida puu- ja köögivilja-, töödeldud puu- ja köögivilja- ning banaanisektori tooteid, nagu on osutatud artikli 23 lõikes 2.

Artikkel 218

Riiklik abi pähklikasvatusele

1. Liikmesriigid võivad maksta riiklikku abi kuni 120,75 eurot hektari kohta aastas põllumajandustootjatele, kes toodavad järgmisi tooteid:

- a) CN-koodide 0802 11 ja 0802 12 alla kuuluvad mandlid;
- b) CN-koodide 0802 21 ja 0802 22 alla kuuluvad sarapuupähklid;
- c) CN-koodide 0802 31 00 ja 0802 32 00 alla kuuluvad kreeka pähklid;
- d) CN-koodide 0802 51 00 ja 0802 52 00 alla kuuluvad pistaatsiapähklid;
- e) CN-koodi 1212 92 00 alla kuuluvad jaanikaunad.

2. Lõikes 1 osutatud riiklikku abi võib maksta üksnes järgmiste maksimumpindalade puhul.

Liikmesriik	Maksimumpindala (ha)
Belgia	100
Bulgaaria	11 984
Saksamaa	1 500
Kreeka	41 100
Hispaania	568 200
Prantsusmaa	17 300
Itaalia	130 100
Küpros	5 100
Luksemburg	100
Ungari	2 900
Madalmaad	100
Poola	4 200

Liikmesriik	Maksimumpindala (ha)
Portugal	41 300
Rumeenia	1 645
Sloveenia	300
Slovakkia	3 100
Ühendkuningriik	100

3. Liikmesriigid võivad sätestada lõikes 1 osutatud riikliku abi maksmise tingimuseks, et põllumajandustootjad oleksid artikli 152 alusel tunnustatud tootjaorganisatsiooni liikmed.

V OSA

ÜLDSÄTTED

I PEATÜKK

Erakorralised meetmed

1. Jagu

Turuhäired

Artikkel 219

Turuhäirete vastu võetavad meetmed

1. Selleks et tõhusalt ja tulemuslikult reageerida turuhäirete ohule, mis on tingitud märkimisväärsest hinnatõusust või -langusest sise- või välisturul või muudest sündmustest või tingimustest, mis põhjustavad turuhäireid või turuhäirete ohtu, ja kui kõnealune olukord või selle mõju turule tõenäoliselt jätkub või halveneb, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, et võtta vajalikke meetmeid turuolukorrale reageerimiseks, täites samal ajal kõiki kohustusi, mis tulenevad ELi toimimise lepingu kohaselt sõlmitud rahvusvahelistest kokkulepetest ja tingimusel, et muud käesolevas määruses ette nähtud meetmed osutuvad ebapiisavaks.

Kui käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud turuhäirete puhul on see nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulisuse tõttu vajalik, kohaldatakse artiklis 228 sätestatud menetlust delegeeritud õigusaktide suhtes, mis on võetud vastu käesoleva lõike esimese lõigu alusel.

Nimetatud tungiv kiireloomulisus võib hõlmata vajadust võtta viivitamatult meetmeid turuhäirele reageerimiseks või ärahoidmiseks, kui turuhäirete oht tekib nii kiiresti või ootamatult, et viivitamatud meetmed on vajalikud tõhusaks ja tegelikuks olukorrale reageerimiseks või kui need meetmed hoiaksid ära selliste turuhäire ohtude realiseerumise, jätkumise või nende muutumise raskemaks või pikaajalisemaks häireks või kui viivitamatute meetmete edasilükkamine põhjustaks turuhäire ohu või suurendaks turuhäiret, laiendaks hiljem turuhäirele või selle ohule reageerimiseks vajalike meetmete ulatust või halvendaks tootmise või turu tingimusi.

Selliste meetmetega võib turuhäiretele või nende ohule reageerimiseks vajalikus ulatuses ja vajalikuks ajavahemikuks pikendada või muuta käesoleva määrusega ettenähtud muude meetmete kestust ning laiendada ja muuta selliste meetmete reguleerimisala ja muid aspekte või näha ette eksporditoetused või peatada täielikult või osaliselt imporditollimaksude kohaldamine, sealhulgas teatavate koguste või ajavahemike osas, kui see on vajalik.

2. Lõikes 1 osutatud meetmeid ei kohaldata I lisa XXIV osa 2. jaos loetletud toodete suhtes.

Komisjon võib siiski delegeeritud õigusaktidega, mis on vastu võetud kooskõlas artiklis 228 osutatud kiirmenetlusega, otsustada, et lõikes 1 osutatud meetmeid kohaldatakse I lisa XXIV osa 2. jaos loetletud ühe või mitme toote suhtes.

3. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega sätestatakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud meetmete kohaldamiseks vajalikud menetluseeskirjad ja tehnilised kriteeriumid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Jagu

Loomahaiguste ning inimeste, loomade või taimede tervisele avalduvast ohust tingitud tarbijate usalduse kaotusega seotud turutoetusmeetmed

Artikkel 220

Loomahaiguste ning inimeste, loomade või taimede tervisele avalduvast ohust tingitud tarbijate usalduse kaotusega seotud meetmed

1. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega võetakse erakorralised toetusmeetmed mõjutatud turu toetamiseks, et võtta arvesse:

- a) liidusisese kaubanduse või kolmandate riikidega toimuva kaubanduse piiranguid, mis võivad tuleneda loomahaiguste leviku tõkestamise meetmete kohaldamisest, ning
- b) tõsiseid turuhäireid, mis on otseselt tingitud tarbija usalduse kaotusest seoses riskidega inimeste, loomade või taimede tervisele ja seoses haiguse riskiga.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Lõikes 1 sätestatud meetmeid kohaldatakse mis tahes järgmiste sektorite suhtes:

- a) veise- ja vasikaliha;

b) piim ja piimatooted;

c) sealiha;

d) lamba- ja kitseliha;

e) munad;

f) linnuliha.

Lõike 1 esimese lõigu punktis b sätestatud meetmeid, mis on seotud inimeste või taimede terviseriskidest tingitud tarbijate usalduse kaotusega, kohaldatakse ka kõikide muude põllumajandustoodete suhtes, välja arvatud I lisa XXIV osa 2. jaos loetletud tooted.

Komisjonil on õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas artiklis 228 osutatud kiirmenetlusega, et laiendada käesoleva lõike kahes esimeses lõigus osutatud toodete loetelu.

3. Lõikes 1 sätestatud meetmed võetakse asjaomase liikmesriigi taotluse korral.

4. Lõike 1 esimese lõigu punktis a sätestatud meetmeid võib võtta üksnes juhul, kui asjaomane liikmesriik on võtnud loomahaiguste puhangute kiireks tõkestamiseks vajalikud tervishoiu- ja veterinaarmedmed, ning nii suures ulatuses ja nii pikaks ajaks, kui on asjaomase turu toetamiseks tingimata vajalik.

5. Liit rahastab lõikes 1 sätestatud meetmeid osaliselt, hüvitades kuni 50 % liikmesriigi kantud kuludest.

Suu- ja sõrataudi tõrje puhul on liidu osaline rahastamine veise- ja vasikaliha-, piima- ja piimatoot-, sealih- ning lamba- ja kitselihasektorites 60 % sellistest kuludest.

6. Liikmesriigid tagavad, et kui tootjad kannavad osa liikmesriikide kantud kuludest, ei põhjusta see konkurentsimoonutusi eri liikmesriikide tootjate vahel.

3. Jagu

Konkreetsed probleemid

Artikkel 221

Konkreetsete probleemide lahendamise meetmed

1. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega võetakse konkreetsete probleemide lahendamiseks vajalikud ja õigustatud erakorralised meetmed. Kõnealused meetmed võivad käesolevast määrusest kõrvale kalduda üksnes sellises ulatuses, mis on tingimata vajalik, ja selliseks ajavahemikuks, mis on hädavajalik. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Konkreetsete probleemide lahendamiseks võtab komisjon nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu, mis on seotud olukordadega, mis võivad tõenäoliselt põhjustada tootmise ja turutingimuste kiire halvenemise, mida oleks raske käsitleda, kui meetmete vastuvõtmine edasi lükata, kooskõlas artikli 229 lõikes 3 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.

3. Komisjon võtab lõigete 1 ja 2 kohaseid meetmeid ainult siis, kui ei ole võimalik võtta nõutud erakorralisi meetmeid kooskõlas artiklitega 219 või 220.

4. Lõigete 1 või 2 kohaselt võetud meetmed kehtivad kuni kaksteist kuud. Kui kõnealuste meetmete vastuvõtmist tinginud konkreetsed probleemid jätkuvad pärast nimetatud ajavahe- mikk, võib komisjon võtta kooskõlas artikliga 227 vastu dele- geeritud õigusakte, et lahendada probleem alaliselt, või esitada asjakohaseid seadusandlikke ettepanekuid.

5. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu lõigete 1 või 2 kohaselt vastu võetud meetmest kahe tööpäeva jooksul alates selle vastuvõtmisest.

4. Jagu

Kokkulepped ja otsused turgudel valitse- vate tõsiste tasakaaluhäirete ajal

Artikkel 222

ELi toimimise lepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamine

1. Turgudel valitsevate tõsiste tasakaaluhäirete ajal võib komisjon vastu võtta rakendusakte, mille kohaselt ei kohaldata ELi toimimise lepingu artikli 101 lõiget 1 tunnustatud tootjaor- ganisatsioonide, nende liitude ja tunnustatud tootmisharudeva- heliste organisatsioonide kokkulepete ja otsuste suhtes ükskõik millises käesoleva määruse artikli 1 lõikes 2 osutatud sektoris, tingimusel et kõnealused kokkulepped ja otsused ei kahjusta siseturu nõuetekohast toimimist, kõnealuste kokkulepete ja otsuste range eesmärk on kahjustatud sektorit stabiliseerida ja need kuuluvad ühte või mitmesse järgmisesse kategooriasse:

- a) nende toodete turult kõrvaldamine või tasuta jagamine;
- b) transformatsioon ja töötlemine;
- c) eraettevõtjate poolne ladustamine;
- d) ühised edendamise seotud meetmed;
- e) kokkulepped kvaliteedinõuete kohta;

f) selliste sisendite ühine ostmine, mis on vajalikud kahjurite ning looma- ja taimehaiguste leviku tõkestamiseks liidus, või mis on vajalikud loodusõnnetuste tagajärgedega toime tule- miseks liidus;

g) tootmise ajutine kavandamine, võttes arvesse tootmistsükli eripära.

Komisjon täpsustab rakendusaktides kõnealuse erandi sisulist ja geograafilist reguleerimisala ning, vastavalt lõikele 3, ajavahe- mikk, millal erandit kohaldatakse.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ainult siis, kui komisjon on juba vastu võtnud ühe käesolevas peatükis osutatud meetmetest, kui tooteid on riikliku sekkumise raames kokku ostetud või kui on antud II osa I jaotise I peatükis osutatud eraladustamis- toetust.

3. Lõikes 1 osutatud kokkulepped ja otsused kehtivad ainult kuni kuus kuud.

Komisjon võib siiski vastu võtta rakendusakte, millega lubatakse sellistel kokkulepetel ja otsustel edasi kehtida kuni kuus kuud. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

II PEATÜKK

Teatised ja aruandlus

Artikkel 223

Teabele esitatavad nõuded

1. Komisjon võib lõikes 2 osutatud menetluse kohaselt võtta vastu vajalikud meetmed, et nõuda ettevõtjatelt, liikmesriikidelt ja kolmandatelt riikidelt teabe esitamist, mis on seotud käes- oleva määruse kohaldamise, põllumajandustoodete turu järele- valve, analüüsi ja haldamisega, turu läbipaistvuse tagamisega, ÜPP meetmete nõuetekohase toimimisega, kõnealuste meetmete kontrollimise, järelevalve, hindamise ja auditeerimisega ning ELi toimimise lepingu alusel sõlmitud rahvusvahelistes lepingutes sätestatud nõuete järgimisega, sh kõnealuste kokkulepete kohaste teavitamise nõuetega. Sel juhul võetakse arvesse andme- vajadust ja sünergiaid võimalike andmeallikate vahel.

Saadud teavet võib edastada või teha kättesaadavaks rahvusvahe- listele organisatsioonidele ja kolmandate riikide pädevatele asutustele ning seda võib avaldada, pidades silmas isikuandmete kaitset ja ettevõtjate õiguspärasest huvi kaitsta oma ärisaladusi, sealhulgas hindu.

2. Selleks et tagada teabesüsteemide terviklikkus ning edastatud dokumentide ja seonduvate andmete õigsus ja loetavus, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, et sätestada:

- a) esitatava teabe laad ja liik;
- b) töödeldatavate andmete kategooriad, maksimaalne säilitamise aeg ning andmetöötluse eesmärk, eelkõige andmete avaldamise ja kolmandatele riikidele edastamise korral;
- c) juurdepääsuõigused kättesaadavaks tehtud teabele või teabesüsteemidele;
- d) teabe avaldamise tingimused.

3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse käesoleva artikli kohaldamiseks vajalikud meetmed, sealhulgas:

- a) teavitamise meetodid;
- b) eeskirjad esitatava teabe kohta;
- c) esitatava teabe haldamise korra, samuti korra teatiste sisu, vormi, ajastuse, sageduse ja tähtaegade kohta;
- d) edastamise korra või korra, mille kohaselt tehakse teave kättesaadavaks liikmesriikidele, rahvusvahelistele organisatsioonidele ja kolmandate riikide pädevatele asutustele, või avaldamise korra, pidades silmas isikuandmete kaitset ja ettevõtjate õiguspärasest huvi kaitsta oma ärisaladusi.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 224

Isikuandmete töötlemine ja kaitse

1. Liikmesriigid ja komisjon koguvad isikuandmeid vastavalt artikli 223 lõikes 1 sätestatud eesmärkidele ega töötle kõnealuseid andmeid viisil, mis on kõnealuste eesmärkidega vastuolus.

2. Isikuandmete töötlemisel artikli 223 lõikes 1 osutatud järelevalve ja hindamise eesmärgil andmed muudetakse anonüümseks ja neid töödeldakse üksnes koondatud kujul.

3. Isikuandmeid töödeldakse kooskõlas direktiiviga 95/46/EÜ ja määrusega (EÜ) nr 45/2001. Eelkõige ei säilitata selliseid andmeid andmesubjektide identifitseerimist võimaldaval kujul kauem, kui on vajalik andmete kogumise või hilisema töötlemise eesmärgi täitmiseks, võttes arvesse kohaldatavas liikmesriigi ja liidu õiguses sätestatud minimaalseid andmete säilitamise tähtaegu.

4. Liikmesriigid teavitavad andmesubjekte, et nende isikuandmeid võidakse töödelda liikmesriikide ja liidu asutustes vastavalt lõikele 1 ning et neil on sellega seoses vastavalt direktiivis 95/46/EÜ ja määruses (EÜ) nr 45/2001 sätestatud õigused.

Artikkel 225

Komisjoni aruandekohustus

Komisjon esitab aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule:

- a) iga kolme aasta järel ja esimest korda 21. detsembrist 2016 artiklites 55, 56 ja 57 sätestatud mesindussektori meetmete rakendamise kohta, sealhulgas viimaste arengute kohta seoses mesilastarude registreerimise süsteemiga;
- b) hiljemalt 30. juuniks 2014 ja 31. detsembriks 2018 turulokorra muutumise kohta piima- ja piimatootesektoris ning eelkõige artiklite 148–151, artikli 152 lõike 3 ja artikli 157 lõike 3 toimimise kohta kõnealuses sektoris, hinnates eelkõige mõju piimatootjatele ja piimatootmisele ebasoodsates piirkondades seoses üldise eesmärgiga säilitada tootmist sellistes piirkondades ning hõlmates võimalikke algatusi, mis julgustavad põllumajandustootjaid sõlmima ühistootmispinguid ja millele on lisatud asjakohased ettepanekud;
- c) hiljemalt 31. detsembriks 2014 võimaluse kohta laiendada koolide kavade reguleerimisala, et lisada oliiviõli ja lauoliivid;
- d) hiljemalt 31. detsembriks 2017 konkurentsieskirjade kohaldamise kohta põllumajandussektori suhtes kõigis liikmesriikides, eelkõige artiklite 209 ja 210 ning artiklite 169, 170 ja 171 toimimise kohta asjaomastes sektorites.

III PEATÜKK

Põllumajandussektori kriisiabiresserv

Artikkel 226

Kriisiabiresservi kasutamine

Määruse (EL) nr 1306/2013 artiklis 25 ning eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe lõikes 22 osutatud tingimuste ja menetluse kohaselt põllumajandussektori kriiside puhul ettenähtud reservist ülekantud vahendid tehakse kättesaadavaks meetmete jaoks, mille suhtes kohaldatakse käesolevat määrust aastaks või aastateks, mille jaoks lisatoetust taotletakse, ning mida kohaldatakse olukordades, mis ulatuvad tavapärasest tuuruarengust väljapoole.

Eelkõige kantakse vahendid üle selliste kulude jaoks, mille aluseks on käesoleva määruse:

- a) artiklid 8 kuni 21;
- b) artiklid 196 kuni 204 ja
- c) artiklid 219, 220 ja 221.

VI OSA

VOLITUSTE DELEGEERIMINE, RAKENDUS-, ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

I PEATÜKK

Volituste delegeerimine ja rakendussätted

Artikkel 227

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Käesolevas määruses osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile seitsmeks aastaks alates 20. detsembrist 2013. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne seitsmeaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament või nõukogu võivad käesolevas määruses osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
5. Käesoleva määruse alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstege-mist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle kohta vastuväiteid või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 228

Kiirmenetlus

1. Käesoleva artikli kohaselt vastuvõetud delegeeritud õigusakt jõustub viivitamata ja seda kohaldatakse seni, kuni

selle suhtes ei esitata lõike 2 kohaselt vastuväidet. Käesoleva artikli alusel vastu võetud delegeeritud õigusakti teatavakstege-misel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad käesoleva artikli alusel vastu võetud delegeeritud õigusakti suhtes vastuväite esitada kooskõlas artikli 227 lõikes 5 osutatud menetlusega. Sellisel juhul tunnistab komisjon õigusakti viivitamata kehtetuks pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväide.

Artikkel 229

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab põllumajandusturgude ühise korralduse komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui komitee ei esita artikli 80 lõikes 5, artikli 91 punktides c ja d, artikli 97 lõikes 4, artiklites 99 ja 106 ning artikli 107 lõikes 3 osutatud õigusaktide puhul oma arvamust, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ning kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostöimes kõnealuse määruse artikliga 5.

II PEATÜKK

Ülemineku- ja lõppsätted

Artikkel 230

Kehtetuks tunnistamine

1. Määrus (EÜ) nr 1234/2007 tunnistatakse kehtetuks.

Määruse (EÜ) nr 1234/2007 järgmiste sätete kohaldamist jätkatakse siiski:

- a) piima tootmise piiramise süsteemi osas: II osa I jaotise III peatüki III jagu, artiklid 55 ja 85 ning IX ja X lisa kuni 31. märtsini 2015;
- b) veinisektori osas:
  - i) artiklid 85a–85e seoses artikli 85a lõikes 2 osutatud seni veel väljajuurimata aladega ja artikli 85b lõikes 1 osutatud aladega, mis on seadustamata, seni kuni sellised alad on väljajuuritud või seadustatud, ning artikli 188a lõiked 1 ja 2;
  - ii) istutusõiguste üleminekurežiim, mis on sätestatud II osa I jaotise III peatüki IVa jao II alajaos kuni 31. detsembrini 2015;

- iii) artikli 118m lõige 5 kuni „Mlado vino portugizac” müüginimetusega veini 1. juulil 2013 olemasolevate varude ammendamiseni;
- iv) artikli 118s lõige 5 kuni 30. juunini 2017;
- c) artikli 113a lõige 4, artiklid 114, 115 ja 116, artikli 117 lõiked 1–4 ja artikli 121 lõike e punkt iv, samuti XIV lisa B osa I punkti lõiked 2 ja 3 ja III punkti lõige 1 ning C osa, ja XV lisa II osa punktid 1, 3, 5 ja 6, ning IV osa punkt 2 – nimetatud artiklite kohaldamise eesmärgil kuni vastavate turustamiseskirjade kohaldamise kuupäevani, mis kehtestatakse käesoleva määruse artikli 75 lõikes 2, artikli 76 lõikes 4, artikli 78 lõigetes 3 ja 4, artikli 79 lõikes 1, artikli 80 lõikes 4, artikli 83 lõikes 4, artiklis 86, artikli 87 lõikes 2, artikli 88 lõikes 3 ja artiklis 89 sätestatud delegeritud õigusaktide kohaselt;
- d) artikli 133a lõige 1 ja artikkel 140a kuni 30. septembrini 2014;
- e) artikli 182 lõike 3 esimene ja teine lõik kuni suhkrurustusaasta 2013/2014 lõpuni 30. septembril 2014;
- f) artikli 182 lõige 4 kuni 31. detsembrini 2017;
- g) artikli 182 lõige 7 kuni 31. märtsini 2014;
- h) XV lisa III osa punkti 3 alapunkt b kuni 31. detsembrini 2015;
- i) XX lisa kuni seadusandliku akti, millega asendatakse määrus (EÜ) nr 1216/2009 ja nõukogu määrus (EÜ) nr 614/2009⁽¹⁾, jõustumise kuupäevani.

2. Viiteid määrusele (EÜ) nr 1234/2007 käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja määrusele (EL) nr 1306/2013 ning neid loetakse vastavalt käesoleva määruse XIV lisas sätestatud vastavustabelile.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. JUKNA

3. Nõukogu määrused (EMÜ) nr 992/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1601/96 ja (EÜ) nr 1037/2001 tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 231

Üleminekueeskirjad

1. Selleks et tagada sujuv üleminek määrusega (EÜ) nr 1234/2007 kehtestatud korrald käesoleva määrusega kehtestatavale korrale, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeritud õigusakte, milles käsitletakse meetmeid, mis on vajalikud ettevõtjate omandatud õiguste ja õiguspärase ootuste kaitsmiseks.

2. Pärast käesoleva määruse jõustumist reguleerivad kõiki enne 1. jaanuari 2014 vastu võetud mitmeaastaseid programme jätkuvalt määruse (EÜ) nr 1234/2007 asjakohased sätted, kuni kõnealused programmid lõppevad.

Artikkel 232

Jõustumine ja kohaldamine

1. Käesolev määrus jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Siiski kohaldatakse:

a) artiklit 181 alates 1. oktoobrist 2014;

b) VII lisa VII osa II punkti alapunkti 3 alates 1. jaanuarist 2016.

2. Artikleid 148–151, artikli 152 lõiget 3, artikli 156 lõiget 2, artikli 157 lõiget 3, artikleid 161 ja 163, artikli 173 lõiget 2 ja artikli 174 lõiget 2 kohaldatakse kuni 30. juunini 2020.

3. Artikleid 127–144 ning artikleid 192 ja 193 kohaldatakse kuni suhkrurustusaasta 2016/2017 lõpuni 30. septembril 2017.

⁽¹⁾ Nõukogu 7. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 614/2009 ovoalbumiini ja laktalbumiini ühise kaubandussüsteemi kohta (ELT L 181, 14.7.2009, lk 8).

I LISA

ARTIKLI 1 LÕIKES 2 OSUTATUD TOODETE LOETELU

I OSA

Teravili

Teraviljasektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) 0709 99 60	Suhkrumais, värske või jahutatud
0712 90 19	Kuivatatud suhkrumais (tervelt, tükeldatult, viilutatult, purustatult või pulbrina), muul viisil töötlemata (v.a hübriidid seemneks)
1001 91 20	Pehme nisu ja meslin seemneks
ex 1001 99 00	Speltanisu, pehme nisu ja meslin (v.a seemneks)
1002	Rukis
1003	Oder
1004	Kaer
1005 10 90	Maisiterad, seemneks (v.a hübriidid seemneks)
1005 90 00	Mais (v.a seemneks)
1007 10 90,	Terasorgo, v.a hübriidid seemneks
1007 90 00	
1008	Tatar, hirss ja kanaari paelrohi; muu teravili
b) 1001 11 00,	Kõva nisu
1001 19 00	
c) 1101 00	Püülijahu nisust või meslinist
1102 90 70	Rukkijahu
1103 11	Nisutangud ja -lihtjahu
1107	Linnased, röstitud või röstimata
d) 0714	Maniokk, maranta, saalep, maapirn, bataat jms kõrge tärklise- või inuliinisaldusega juured ja mugulad (värsked, jahutatud, külmutatud või kuivatatud, tükeldamata või tükeldatud või graanulitena); saagopalmi säsi
ex 1102	Püülijahu muust teraviljast, v.a nisust ja meslinist:
1102 20	– maisijahu
1102 90	– muud:
1102 90 10	-- odrajahu
1102 90 30	-- kaerajahu
1102 90 90	-- muud
ex 1103	Teraviljatangud, -lihtjahu ja -graanulid, v.a nisutangud ja -lihtjahu (alamrubriik 1103 11), riisitangud ja -lihtjahu (alamrubriik 1103 19 50) ja riisigraanulid (alamrubriik 1103 20 50)
ex 1104	Muul viisil töödeldud teravili (näiteks kroovitud, valtsitud, helvestatud, kruupideks jahvatatud, lõigatud või jämejahvatusega), v.a rubriigi 1006 riis ja alamrubriiki 1104 19 91 kuuluv helvestatud riis; terved, valtsitud, helvestatud või jahvatatud teraviljad
1106 20	Peen- ja jämejahu ning pulber rubriigi 0714 saagost, juurtest või mugulatest

CN-kood	Kirjeldus
ex 1108	Tärklis; inuliin:
	– tärklis:
1108 11 00	-- nisutärklis
1108 12 00	-- maisitärklis
1108 13 00	-- kartulitärklis
1108 14 00	-- maniokitärklis
ex 1108 19	-- muu tärklis:
1108 19 90	--- muud
1109 00 00	Nisugluteen, kuivatatud või kuivatamata
1702	Muud suhkrud, sh keemiliselt puhas laktoos, maltoos, glükoos ja fruktoos, tahkel kujul; maitse- ja värvainelisanditeta suhkrusiirupid; tehismesi, naturaalse meega segatud või segamata; karamell:
ex 1702 30	– glükoos ja glükoosisiirup, mis ei sisalda fruktoosi või mille kuivaine fruktoosisaldus on alla 20 % massist:
	-- muud:
ex 1702 30 50	--- valge kristalliline aglomeeritud või aglomeerimata pulber, mille kuivaine glükoosisaldus on alla 99 % massist
ex 1702 30 90	--- muud, mille kuivaine glükoosisaldus on alla 99 % massist
ex 1702 40	– glükoos ja glükoosisiirup kuivaine fruktoosisaldusega vähemalt 20 % massist, kuid alla 50 % massist, v.a invertsuhkur:
1702 40 90	-- muud
ex 1702 90	– muud, sealhulgas invertsuhkur ja muu suhkru ning suhkrusiirupi segud kuivaine fruktoosisaldusega 50 % massist:
1702 90 50	-- maltodekstriin ja maltodekstriinisiirup
	-- karamell:
	--- muud:
1702 90 75	---- pulbrina, aglomeeritud või aglomeerimata
1702 90 79	---- muud
2106	Mujal nimetamata toiduvalmistised:
ex 2106 90	– muud
	-- lõhna- ja maitseainetega või värvilisandiga suhkrusiirupid:
	--- muud
2106 90 55	---- glükoosisiirupid ja siirupid maltodekstriinist
ex 2302	Kliid, pebred jm teraviljade tuulamis-, jahvatus- vm töötlusjääd, granuleerimata või granuleeritud
ex 2303	Tärklise tootmisjääd jms jäätmed, suhkrupreedist, suhkruroost või muust toorainest suhkru tootmise, õllepruulimise ja kääritamise ning destilleerimise jäätmed, granuleeritud või granuleerimata:
2303 10	– tärklise tootmisjääd jms jäätmed
2303 30 00	– õllepruulimise või piirituse destilleerimise jäätmed
ex 2306	Õlikoogid jm taimsete rasvade või õlide (v.a rubriikides 2304 ja 2305 esitatute) ekstraheerimise tahked jäätmed, peenestatud või peenestamata, granuleeritud või granuleerimata:
	– muud
2306 90 05	-- maisidudest

CN-kood	Kirjeldus
ex 2308 00	Mujal nimetamata taimse päritoluga loomasöödaks kasutatavad tooted, jäätmed ja kõrvalproduktid, granuleeritud või granuleerimata:
2308 00 40	–tammetõrud ja hobukastanid; puuviljade ja marjade, v.a viinamarjade pressimisjääd
2309	Loomasöödana kasutatavad tooted:
ex 2309 10	–kassi- ja koeratoit, jaemüügiks pakendatud:
2309 10 11	-- mis sisaldavad tärklisist või alamrubriikidesse 1702 30 50, 1702 30 90, 1702 40 90, 1702 90 50 ja 2106 90 55 kuuluvat glükoosi, glükoosisiirupit, maltodekstriini või maltodekstriinisiirupit või piimatooteid
2309 10 13	
2309 10 31	
2309 10 33	
2309 10 51	
2309 10 53	
ex 2309 90	–muud:
2309 90 20	-- kombineeritud nomenklatuuri grupi 23 lisamärkuses 5 kirjeldatud tooted
	-- muud, sh eelsegud:
2309 90 31	--- mis sisaldavad tärklisist või alamrubriikidesse 1702 30 50, 1702 30 90, 1702 40 90, 1702 90 50 ja 2106 90 55 kuuluvat glükoosi, glükoosisiirupit, maltodekstriini või maltodekstriinisiirupit või piimatooteid
2309 90 33	
2309 90 41	
2309 90 43	
2309 90 51	
2309 90 53	

(¹) Käesolevas alamrubriigis tähendab mõiste „piimatooted“ tooteid, mis kuuluvad rubriikidesse 0401–0406, samuti alamrubriikidesse 1702 11 00, 1702 19 00 ja 2106 90 51 kuuluvaid tooteid.

II OSA

Riis

Riisisektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) 1006 10 21 kuni 1006 10 98	Koorimata riis, v.a seemneks
1006 20	Kooritud (pruun) riis
1006 30	Poolkroovitud või kroovitud riis, poleeritud või poleerimata, glaseeritud või glaseerimata
b) 1006 40 00	Purustatud riis
c) 1102 90 50	Riisijahu
1103 19 50	Riisitangud ja -lihtjahu
1103 20 50	Riisigraanulid
1104 19 91	Helvestatud riis
ex 1104 19 99	Valtsitud riisiterad
1108 19 10	Riisitärklis

III OSA

Suhkur

Suhkrusektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) 1212 91	Suhkrupeet
1212 93 00	Suhkruroog
b) 1701	Roosuhkur ja peedisuhkur ning keemiliselt puhas sahharoos tahkel kujul
c) 1702 20	Vahtrasuhkur ja vahtrasiirup
1702 60 95 ja 1702 90 95	Muud suhkrud kui laktoos, glükoos, maltodekstriin ja isoglükoos, tahkel kujul ja suhkrusiirupid, maitse- ja värvainelisanditeta
1702 90 71	Karamell kuivaine sahharoosisaldusega vähemalt 50 % massist
2106 90 59	Lõhna- ja maitseainetega või värvilisandiga suhkrusiirupid, v.a isoglükoosi-, laktoosi- ja glükoosisiirupid ning siirupid maltodekstriinist
d) 1702 30 10	Isoglükoos
1702 40 10	
1702 60 10	
1702 90 30	
e) 1702 60 80	Inuliinisiirup
1702 90 80	
f) 1703	Melass, mis on saadud suhkru ekstraheerimisel või rafineerimisel
g) 2106 90 30	Lõhna- ja maitseainetega või värvilisandiga isoglükoosisiirup
h) 2303 20	Suhkrupeedi või suhkruroo pressimisjäätgid jm suhkrutootmisjäätmed

IV OSA

Kuivsööt

Kuivsöödashaktor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) ex 1214 10 00	– Lutsernijahu ja -graanulid, kunstlikult kuuma õhu käes kuivatatud
	– Muul viisil kuivatatud ja jahvatatud lutsernijahu ja -graanulid
ex 1214 90 90	– Lutsern, esparsett, ristik, lupiin, vikk jm kunstlikult kuuma õhu käes kuivatatud söödad, v.a hein, söödakapsas ja heina sisaldavad tooted
	– Muul viisil kuivatatud ja jahvatatud lutsern, esparsett, ristik, lupiin, vikk, mesikas, põld-seahernes ja harilik nõiahammas
b) ex 2309 90 96	– Lutsernimahlast ja rohumahlast saadud valgukontsentraadid
	– Veetustatud tooted, mis on eranditult saadud eespool nimetatud kontsentraatide valmistamisel tekkinud tahketest jääkidest ja mahlast

V OSA

Seemned

Seemnesektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
0712 90 11	Suhkrumaisi hübriidid: – külviks
0713 10 10	Herned (<i>Pisum sativum</i>): – külviks
ex 0713 20 00	Kikerherned (nuudid): – külviks
ex 0713 31 00	Aedoad sordist <i>Vigna mungo</i> (L.) Hepper või <i>Vigna radiata</i> (L.) Wilczek: – külviks
ex 0713 32 00	Kandilised aedoad e asukioad (<i>Phaseolus</i> või <i>Vigna angularis</i>): – külviks
0713 33 10	Harilikud aedoad (<i>Phaseolus vulgaris</i>): – külviks
ex 0713 34 00	Maaoad (<i>Vigna subterranea</i> või <i>Voandzeia subterranea</i>): – külviks
ex 0713 35 00	– külviks
ex 0713 39 00	Silmoad (<i>Vigna unguiculata</i>): – külviks Muud: – külviks
ex 0713 40 00	Läätsed: – külviks
ex 0713 50 00	Põldoad (<i>Vicia faba</i> var. <i>major</i>) ja söödaoad (<i>Vicia faba</i> var. <i>equina</i> , <i>Vicia faba</i> var. <i>minor</i>): – külviks
ex 0713 60 00	– külviks Harilikud tuviherned (<i>Cajanus cajan</i>): – külviks
ex 0713 90 00	Muud kuivatatud kaunviljad: – külviks
1001 91 10	Speltanisu: – seemned
1001 91 90	Muud – seemned
ex 1005 10	Maisi hübriidsordid seemneks
1006 10 10	Koorimata riis: – külviks
1007 10 10	Terasorgo hübriidid: – seemned

CN-kood	Kirjeldus
1201 10 00	Sojauba, purustatud või purustamata: – seemned
1202 30 00	Maapähkel, röstimata või muul viisil kuumtöötlemata, lüditud või lüdimata, purustatud või purustamata: – seemned
1204 00 10	Linaseemned, purustatud või purustamata: – külviks
1205 10 10 ja ex 1205 90 00	Rapsi- või rüpsiseemned, purustatud või purustamata: – külviks
1206 00 10	Päevaliliseemned, purustatud või purustamata: – külviks
ex 1207	Muud õliseemned ja õliviljad, purustatud või purustamata: – külviks
1209	Seemned, viljad ja eosed, külviks

VI OSA

Humal

Humalasektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
1210	Humalakäbid, värsked või kuivatatud, ka jahvatatud, pulbristatud või graanulitena; lupuliin
1302 13 00	Taimemahlad ja -ekstraktid humalast

VII OSA

Oliiviõli ja lauaoliivid

Oliiviõli ja lauaoliivide sektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) 1509	Oliiviõli ja selle fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata
1510 00	Muud oliividest saadud õlid ja nende fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata, k.a nende õlide või fraktsioonide segud rubriigi 1509 õlide või nende fraktsioonidega
b) 0709 92 10	Oliivid, värsked või jahutatud, muuks kasutuseks peale õli tootmise
0709 92 90	Muud oliivid, värsked või jahutatud
0710 80 10	Oliivid (toored või eelnevalt aurutatud või keedetud), külmutatud
0711 20	Ajutiseks säilitamiseks konserveeritud oliivid (näiteks gaasilise vääveldioksiidiga, soolvees, väävlisshapus vees või muus konserveerivas lahuses), kuid kohe tarbimiseks kõlbmatud
ex 0712 90 90	Kuivatatud oliivid (tervelt, tükeldatult, viilutatult, purustatult või pulbrina), muul viisil töötlemata
2001 90 65	Oliivid, äädika või äädikhappeta toiduks valmistatud või konserveeritud
ex 2004 90 30	Oliivid, toiduks valmistatud või konserveeritud ilma äädika või äädikhappeta, külmutatud
2005 70 00	Oliivid, toiduks valmistatud või konserveeritud ilma äädika või äädikhappeta, külmutamata

CN-kood	Kirjeldus
c) 1522 00 31 1522 00 39 2306 90 11 2306 90 19	Loomsete või taimsete rasvainete või vahade töötlemise jäägid, mis sisaldavad oliiviõli omadustega õlisid Õlikoogid jm oliiviõli ekstraheerimise tahked jäätmed

VIII OSA

Lina ja kanep

Lina- ja kanepisektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
5301	Lina, toores või töödeldud (kuid ketramata); linatakud ja -jäätmel (sh lõngajäätmel ja kohestatud jäätmel)
5302	Harilik kanep (<i>Cannabis sativa</i> L.) toores või töödeldud (kuid ketramata); kanepitakud ja -jäätmel (sh lõngajäätmel ja kohestatud jäätmel)

IX OSA

Puu- ja köögiviljad

Puu- ja köögiviljasektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
0702 00 00	Tomatid, värsked või jahutatud
0703	Sibul, šalott, küüslauk, porrulauk jm sibulköögiviljad, värsked või jahutatud
0704	Kapsas, lillkapsas, nuikapsas, lehtkapsas ja muu söödav kapsas perekonnast <i>Brassica</i> , värsked või jahutatud
0705	Aedsalat (<i>Lactuca sativa</i>) ja sigur (<i>Cichorium</i> spp.), värsked või jahutatud
0706	Porgand, naeris, söögipeet, aed-piimjuur, juurseller, redis jms söödav juurvili, värsked või jahutatud
0707 00	Kurgid ja korniõnid, värsked või jahutatud
0708	Kaunviljad, poetatud või poetamata, värsked või jahutatud
ex 0709	Muu köögiviljad, värsked või jahutatud, v.a alamrubriikidesse 0709 60 91, 0709 60 95, 0709 60 99, 0709 92 10, 0709 92 90 ja 0709 99 60 kuuluvad köögiviljad
ex 0802	Muud pähklid, värsked või kuivatatud, lüditud või lüdimata, kooritud või koorimata, v.a alamrubriiki 0802 70 00, 0802 80 00 kuuluvad beetli- ja koolapähklid
0803 10 10	Värsked jahubanaanid
0803 10 90	Kuivatatud jahubanaanid
0804 20 10	Värsked viigimarjad
0804 30 00	Ananassid
0804 40 00	Avokaadod
0804 50 00	Guajaavid, mangod ja mangostanid
0805	Värsked või kuivatatud tsitrusviljad
0806 10 10	Värsked lauaviinamarjad
0807	Värsked melonid (k.a arbuusid) ja papaiad
0808	Värsked õunad, pirnid ja küdoonid

CN-kood	Kirjeldus
0809	Värsked aprikoosid, kirsid, virsikud (k.a nektariinid), ploomid ja laukaploomid
0810	Muud värsked marjad ja puuviljad
0813 50 31	Segud, mis koosnevad eranditult rubriikidesse 0801 ja 0802 kuuluvatest pähklitest
0813 50 39	
0910 20	Safran
ex 0910 99	Aed-liivatee, värske või jahutatud
ex 1211 90 86	Värske või jahutatud basiilik, meliss, münt, harilik pune (oregano), rosmariin, salvei
1212 92 00	Jaanileivapuu kaunad

X OSA

Töödeldud puu- ja köögiviljasaadused

Töödeldud puu- ja köögiviljasaaduste sektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) ex 0710	Külmutatud köögivili, toores või eelnevalt aurutatud või keedetud, v.a alamrubriigi 0710 40 00 suhkrumais, alamrubriigi 0710 80 10 oliivid ja alamrubriigi 0710 80 59 perekonda <i>Capsicum</i> või <i>Pimenta</i> kuuluvad viljad
ex 0711	Ajutiseks säilitamiseks konserveeritud köögivili (näiteks gaasilise vääveldioksiidiga, soolvees, väävlisshapus vees või muus konserveerivas lahuses), kuid kohe tarbimiseks kõlbmatud, v.a alamrubriigi 0711 20 oliivid, alamrubriigi 0711 90 10 perekonda <i>Capsicum</i> või <i>Pimenta</i> kuuluvad viljad ning alamrubriigi 0711 90 30 suhkrumais
ex 0712	Kuivatatud köögivili (tervelt, tükeldatult, viilutatult, purustatult või pulbrina), muul viisil töötlemata, v.a alamrubriiki ex 0712 90 05 kuuluvad inimtoiduks kõlbmatud kunstlikult kuuma õhu käes kuivatatud kartulid, alamrubriikidesse 0712 90 11 ja 0712 90 19 kuuluv suhkrumais ning alamrubriiki ex 0712 90 90 kuuluvad oliivid
0804 20 90	Kuivatatud viigimarjad
0806 20	Kuivatatud viinamarjad
ex 0811	Külmutatud puuviljad, marjad ja pähklid, kuumtöötlemata, aurutatud või vees keedetud, ilma suhkru- või muu magusainelisandita, v.a alamrubriiki ex 0811 90 95 kuuluvad külmutatud banaanid
ex 0812	Lühiajaliseks säilitamiseks konserveeritud puuviljad, marjad ja pähklid (näiteks gaasilise vääveldioksiidiga, soolvees, väävlisshapus vees või muus konserveerivas lahuses), kuid kohe tarbimiseks kõlbmatud, v.a lühiajaliseks säilitamiseks konserveeritud banaanid, mis kuuluvad alamrubriiki ex 0812 90 98
ex 0813	Kuivatatud puuviljad ja marjad, v.a rubriikide 0801–0806 puuviljad; selle grupi pähklite või kuivatatud puuviljade ja marjade segud, v.a üksnes rubriikidesse 0801 ja 0802 kuuluvatest pähklitest koosnevad pähkli- ja kuivatatud pähklite segud, mis kuuluvad alamrubriikidesse 0813 50 31 ja 0813 50 39
0814 00 00	Tsitrusviljade või meloni (k.a arbuusi) koor, värsked, külmutatud, kuivatatud või lühiajaliselt säilitatud soolvees, väävlisshapus vees või muus konserveerivas lahuses
0904 21 10	Kuivatatud paprika (<i>Capsicum annuum</i>), purustamata ja jahvatamata
b) ex 0811	Külmutatud puuviljad, marjad ja pähklid, kuumtöötlemata, aurutatud või vees keedetud, suhkru- või muu magusainelisandiga
ex 1302 20	Pektiinid, pektinaadid ja pektaadid

CN-kood	Kirjeldus
ex 2001	<p>Köögiviljad, puuviljad, marjad, pähklid jm taimede söödavad osad, äädika või äädikhappeta toiduks valmistatud või konserveeritud, v.a:</p> <ul style="list-style-type: none"> — perekonda <i>Capsicum</i> kuuluvate taimede viljad, v.a alamrubriiki 2001 90 20 kuuluvad magus ja mahe paprika ning piment — alamrubriiki 2001 90 30 kuuluv suhkrumais (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>) — alamrubriiki 2001 90 40 kuuluvad jamss, bataat jms toiduks kasutatavad taimeosad, mis sisaldavad vähemalt 5 % massist tärklist — alamrubriiki ex 2001 90 92 kuuluvad palmipungad — alamrubriiki 2001 90 65 kuuluvad oliivid — viinamarjalehed, humalavõrsed jm söödavad taimeosad, mis kuuluvad alamrubriiki ex 2001 90 97
2002	Tomatid, toiduks valmistatud või konserveeritud ilma äädika või äädikhappeta
2003	Seened ja trühvliid, toiduks valmistatud või konserveeritud ilma äädika või äädikhappeta
ex 2004	Muud köögiviljad, toiduks valmistatud või konserveeritud ilma äädika või äädikhappeta, külmutatud, v.a rubriigis 2006 nimetatud tooted, v.a alamrubriiki 2004 90 10 kuuluv suhkrumais (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>), alamrubriiki ex 2004 90 30 kuuluvad oliivid ja alamrubriiki 2004 10 91 kuuluvad kartulid, mis on valmistatud või konserveeritud jahu või helvestena
ex 2005	Muud köögiviljad, toiduks valmistatud või konserveeritud ilma äädikata või äädikhappeta, külmutamata, v.a rubriigis 2006 nimetatud tooted, v.a alamrubriiki 2005 70 00 kuuluvad oliivid, alamrubriiki ex 2005 80 00 kuuluv suhkrumais (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>), ja perekonda <i>Capsicum</i> kuuluvate taimede viljad, v.a alamrubriiki 2005 99 10 kuuluvad magus ja mahe paprika ning piment ja alamrubriiki 2005 20 10 kuuluvad kartulid, mis on valmistatud või konserveeritud jahu või helvestena
ex 2006 00	Köögiviljad, puuviljad, pähklid, puuviljakoores jm taimeosad, suhkrus säilitatud (nõrutatud ja kuivanud, glasuuritud või suhkrustatud), v.a rubriiki ex 2006 00 38 ja ex 2006 00 99 kuuluvad suhkrus säilitatud banaanid
ex 2007	<p>Džemmide, keedised, puuvilja- või marjaželeed, marmelaadid, puuvilja-, marja- või pähkli- püreed ja pastad, saadud kuumtöötlemisel, suhkru- või muu magusainelisandiga või ilma, v.a:</p> <ul style="list-style-type: none"> — alamrubriiki ex 2007 10 kuuluvad homogeenset toodet banaanidest — alamrubriikidesse ex 2007 99 39, ex 2007 99 50 ja ex 2007 99 97 kuuluvad banaanikeedised, -želeed, -marmelaadid, -püreed või -pastad
ex 2008	<p>Puuviljad ja marjad, pähklid jm söödavad taimeosad, muul viisil toiduks valmistatud või konserveeritud, mujal nimetatud, suhkru-, muu magusaine- või alkoholilisandiga või ilma, v.a:</p> <ul style="list-style-type: none"> — alamrubriiki 2008 11 10 kuuluv maapähklivõi — alamrubriiki 2008 91 00 kuuluvad palmipungad — alamrubriiki 2008 99 85 kuuluv mais — alamrubriiki 2001 90 40 kuuluvad jamss, bataat jms toiduks kasutatavad taimeosad, mis sisaldavad vähemalt 5 % massist tärklist — viinamarjalehed, humalavõrsed jm söödavad taimeosad, mis kuuluvad alamrubriiki ex 2008 99 99 — alamrubriikidesse ex 2008 97 59, ex 2008 97 78, ex 2008 97 93 ja ex 2008 97 98 kuuluvad segud banaanidest, muul moel valmistatud või konserveeritud — alamrubriikidesse ex 2008 99 49, ex 2008 99 67 ja ex 2008 99 99 kuuluvad muul viisil valmistatud ja konserveeritud banaanid
ex 2009	Kääritamata, alkoholilisandita marjamahlad, puu- ja köögiviljamahlad (v.a alamrubriikidesse alamrubriikidesse 2009 61 ja 2009 69 kuuluvad viinamarjamahl ja viinamarjavirre ning alamrubriikidesse ex 2009 89 35, 2009 89 38, 2009 89 79, 2009 89 86, 2009 89 89 ja 2009 89 99 kuuluv banaanimahla), suhkru- või muu magusainelisandiga või ilma

XI OSA

Banaanid

Banaanisektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
0803 90 10	Värsked banaanid, v.a jahubanaanid
0803 90 90	Kuivatatud banaanid, v.a jahubanaanid
ex 0812 90 98	Lühiajaliseks säilitamiseks konserveeritud banaanid
ex 0813 50 99	Kuivatatud banaane sisaldavad segud
1106 30 10	Banaanidest valmistatud peen- ja jämejahu ning pulber
ex 2006 00 99	Suhkrus säilitatud banaanid
ex 2007 10 99	Homogeenitud tooted banaanidest
ex 2007 99 39	Džemmide, keedised, želeed, marmelaadid, püreed ja pastad banaanidest
ex 2007 99 50	
ex 2007 99 97	
ex 2008 97 59	Muul viisil toiduks valmistatud või konserveeritud banaane sisaldavad segud, piirituselisandita
ex 2008 97 78	
ex 2008 97 93	
ex 2008 97 96	
ex 2008 97 98	
ex 2008 99 49	Muul viisil toiduks valmistatud või konserveeritud banaanid
ex 2008 99 67	
ex 2008 99 99	
ex 2009 89 35	Banaanimahl
ex 2009 89 38	
ex 2009 89 79	
ex 2009 89 86	
ex 2009 89 89	
ex 2009 89 99	

XII OSA

Vein

Veinisektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) 2009 61	Viinamarjamahl (k.a viinamarjavirre)
2009 69	
2204 30 92	Muu viinamarjavirre, v.a osaliselt käärinud või kus käärimine on peatatud alkoholi lisamata
2204 30 94	
2204 30 96	
2204 30 98	
b) ex 2204	Viinamarjaveinid värsketest viinamarjadest, k.a kangendatud veinid; viinamarjavirre, v.a rubriiki 2009 kuuluv, välja arvatud alamrubriikidesse 2204 30 92, 2204 30 94, 2204 30 96 ja 2204 30 98 kuuluv muu viinamarjavirre
c) 0806 10 90	Värsked viinamarjad, v.a lauaviinamarjad
2209 00 11	Veiniäädikas
2209 00 19	

CN-kood	Kirjeldus
d) 2206 00 10	Piquette
2307 00 11	Veinise
2307 00 19	
2308 00 11	Viinamarjade pressimisjääd
2308 00 19	

XIII OSA

Eluspuud ja muud taimed, taimesibulad, -juured jms, lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal

Elustaimesektor hõlmab kombineeritud nomenklatuuri gruppi 6 kuuluvaid tooteid.

XIV OSA

Tubakatooted

Tubakasektor hõlmab CN-koodi 2401 alla kuuluvat toor- või töötlemata tubakat ja tubakajäätmeid.

XV OSA

Veise- ja vasikaliha

Veise- ja vasikalihasektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) 0102 29 05 kuni 0102 29 99, 0102 39 10 ja 0102 90 91	Elusad koduveised, v.a tõupuhtad aretusloomad
0201	Värske või jahutatud veiseliha
0202	Külmutatud veiseliha
0206 10 95	Paks vaheliha ja õhuke vaheliha, värske või jahutatud
0206 29 91	Paks vaheliha ja õhuke vaheliha, külmutatud
0210 20	Veiseliha, soolatud, soolvees, kuivatatud või suitsutatud
0210 99 51	Paks vaheliha ja õhuke vaheliha, soolatud, soolvees, kuivatatud või suitsutatud
0210 99 90	Toiduks kasutatav jahu ja pulber lihast või rupsist
1602 50 10	Muud veiselihast või -rupsist valmistatud tooted või konservid, kuumtöötlemata; segud kuumtööteldud ja kuumtöötlemata lihast või rupsist
1602 90 61	Muud lihast või rupsist valmistatud tooted või konservid, mis sisaldavad veiseliha või rupsi, kuumtöötlemata; segud kuumtööteldud ja kuumtöötlemata lihast või rupsist
b) 0102 21, 0102 31 00 ja 0102 90 20	Elusveised, tõupuhtad aretusloomad
0206 10 98	Söödava veise rups, v.a paks vaheliha ja õhuke vaheliha, värske või jahutatud, välja arvatud ravimite tooraineks
0206 21 00	Söödava veise rups, v.a paks vaheliha ja õhuke vaheliha, külmutatud, välja arvatud ravimite tooraineks
0206 22 00	
0206 29 99	
0210 99 59	Söödava veise rups, soolatud, soolvees, kuivatatud või suitsutatud, v.a paks vaheliha ja õhuke vaheliha

CN-kood	Kirjeldus
ex 1502 10 90	Veiserasv ja -rasvkude, v.a rubriiki 1503 kuuluv
1602 50 31 ja 1602 50 95	Muud veiselihast või rupsist valmistatud tooted või konservid, v.a kuumtöötlemata liha või rups ning segud kuumtööteldud ja kuumtöötlemata lihast või rupsist
1602 90 69	Muud lihast või rupsist valmistatud tooted ja konservid, mis sisaldavad veiseliha või rupsi, v.a kuumtöötlemata; segud kuumtööteldud ja kuumtöötlemata lihast või rupsist

XVI OSA

Piim ja piimatooted

Piima- ja piimatootesektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) 0401	Piim ja rõõsk koor, kontsentreerimata, suhkru- või muu magusainelisandita
b) 0402	Piim ja rõõsk koor, kontsentreeritud või suhkru- või muu magusainelisandiga
c) 0403 10 11 kuni 0403 10 39 0403 9011 11 kuni 0403 90 69	Petipiim, kalgendatud piim ja koor, jogurt, keefir ja muu fermenteeritud või hapendatud piim ja koor, (kontsentreeritud või kontsentreerimata, suhkru- või muu magusainelisandiga või ilma, lõhna- ja maitseaineteta, puuvilja-, pähkli- või kakaolisandita)
d) 0404	Vadak, kontsentreeritud või kontsentreerimata, suhkru- või muu magusainelisandiga või ilma; mujal nimetatud tooted naturaalsest piimakomponentidest, suhkru- või muu magusainelisandiga või ilma
e) ex 0405	Või ja muud piimarasvad; piimarasvavõided rasvasisaldusega üle 75 %, kuid alla 80 % massist
f) 0406	Juust ja kohupiim
g) 1702 19 00	Lõhna- ja maitseaine või värvainelisanditeta laktoos ja laktoosisiirup, kuivaine laktoosisaldusega vähem kui 99 % massist, väljendatud veevaba laktoosina kuivaines
h) 2106 90 51	Lõhna- ja maitseainetega või värvilisandiga laktoosisiirupid
i) ex 2309	Loomasöödana kasutatavad tooted:
ex 2309 10	–kassi- ja koeratoit, jaemüügiks pakendatud:
2309 10 15	– mis sisaldavad tärklis või alamrubriikidesse 1702 30 50, 1702 30 90, 1702 40 90, 1702 90 50 ja 2106 90 55 kuuluvat glükoosi, glükoosisiirupit, maltodekstriini või maltodekstriinisiirupit või piimatoteid
2309 10 19	
2309 10 39	
2309 10 59	
2309 10 70	
ex 2309 90	– muud:
2309 90 35	– muud, sh eelsegud:
2309 90 39	– mis sisaldavad tärklis või alamrubriikidesse 1702 30 50, 1702 30 90, 1702 40 90, 1702 90 50 ja 2106 90 55 kuuluvat glükoosi, glükoosisiirupit, maltodekstriini või maltodekstriinisiirupit või piimatoteid
2309 90 49	
2309 90 59	
2309 90 70	

XVII OSA

Sealiha

Sealihasektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) ex 0103	Elusad kodusead, v.a tõupuhtad aretusloomad
b) ex 0203	Värske, jahutatud või külmutatud kodusealiha
ex 0206	Kodusea söödav rups, värske, jahutatud või külmutatud, v.a ravimite tooraineks
0209 10	Seapekk ilma tailihata või muu searasv, sulatamata või muul viisil ekstraheerimata, värske, jahutatud, külmutatud, soolatud, soolvees, kuivatatud või suitsutatud
ex 0210	Kodusea liha ja söödav rups, soolatud, soolvees, kuivatatud või suitsutatud
1501 10	Searasv ja -rasvkude (k.a seapekk)
1501 20	
c) 2271 00	Vorstid jms tooted lihast, rupsist või verest; nende baasil valmistatud toiduained
2272 10 00	Homogeenitud tooted lihast, rupsist või verest
2272 20 90	Mis tahes looma maksast, v.a hane- või pardimaksast, tooted või konservid
2272 41 10	Muud kodusealiha või -rupsi sisaldavad tooted või konservid
2272 42 10	
2272 49 11 kuni	
2272 49 50	
2272 90 10	Tooted mis tahes loomade verest
2272 90 51	Muud kodusea liha või rupsi sisaldavad tooted või konservid
1902 20 30	Täidisega pastatooted, kuumtöödeldud või muul viisil toiduks valmistatud või mitte, mis sisaldavad üle 20 % massist vorsti või vorsttooteid, mis tahes liha või rupsi, k.a mis tahes liiki või päritoluga rasvu

XVIII OSA

Lamba- ja kitseliha

Lamba- ja kitselihasektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) 0104 10 30	Lambatalled (kuni aasta vanused)
0104 10 80	Eluslambad, v.a tõupuhtad aretusloomad ja lambatalled
0104 20 90	Eluskitsed, v.a tõupuhtad aretusloomad
0204	Värske, jahutatud või külmutatud lamba- või kitseliha
0210 99 21	Lamba- ja kitseliha, kondiga, soolatud, soolvees, kuivatatud või suitsutatud
0210 99 29	Lamba- ja kitseliha, kondita, soolatud, soolvees, kuivatatud või suitsutatud
b) 0104 10 10	Eluslambad – tõupuhtad aretusloomad
0104 20 10	Eluskitsed – tõupuhtad aretusloomad
0206 80 99	Lamba ja kitse söödav rups, värske või jahutatud, v.a ravimite tooraineks

CN-kood	Kirjeldus
0206 90 99	Lamba ja kitse söödav rups, külmutatud, v.a ravimite tooraineks
0210 99 85	Lamba ja kitse söödav rups, soolatud, soolvees, kuivatatud või suitsutatud
ex 1502 90 90	Lamba- või kitserasv ja -rasvkude, v.a rubriiki 1503 kuuluv
c) 1602 90 91	Muud lamba- ja kitselihast või lamba ja kitse rupsist valmistatud tooted või konservid;
1602 90 95	

XIX OSA

Munad

Munasektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) 0407 11 00	Kodulinnunad (koorega), värsked, konserveeritud või kuumtöödeldud
0407 19 11	
0407 19 19	
0407 21 00	
0407 29 10	
0407 90 10	
b) 0408 11 80	Kooreta linnunad ja munakollased, värsked, kuivatatud, vees või aurus keedetud, vormitud, külmutatud või muul viisil töödeldud (suhkru- või muu magusainelisandiga või ilma), v.a inimtoiduks kõlbmatud
0408 19 81	
0408 19 89	
0408 91 80	
0408 99 80	

XX OSA

Kodulinnuliha

Kodulinnulihasektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
a) 0105	Eluskodulinnud, s.o kanad liigist <i>Gallus domesticus</i> , pardid, haned, kalkunid ja pärkanad
b) ex 0207	Rubriigi 0105 kodulindude värsked, jahutatud või külmutatud liha ja söödav rups, v.a punkti c alla kuuluv maks
c) 0207 13 91	Kodulinnumaks, värsked, jahutatud või külmutatud
0207 14 91	
0207 26 91	
0207 27 91	
0207 43 00	
0207 44 91	
0207 45 93	
0207 45 95	
0210 99 71	
0210 99 79	
d) 0209 90 00	Kodulindude rasv, sulatamata või muul viisil ekstraheerimata, värsked, jahutatud, külmutatud, soolatud, soolvees, kuivatatud või suitsutatud
e) 1501 90 00	Kodulindude rasv ja -rasvkude

CN-kood	Kirjeldus
f) 1602 20 10	Muul viisil valmistatud või konserveeritud hane- või pardimaks
1602 31	Rubriigi 0105 kodulindude liha või söödav rups, muul viisil valmistatud või konserveeritud
1602 32	
1602 39	

XXI OSA

Põllumajanduslikku päritolu etüülalkohol

1. Etüülalkoholisektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
ex 2207 10 00	Aluslepingute I lisas loetletud põllumajandustoodetest saadud denatureerimata etüülalkohol alkoholisisaldusega vähemalt 80 % mahust
ex 2207 20 00	Aluslepingute I lisas loetletud põllumajandustoodetest saadud denatureeritud etüül- jm alkohol, mis tahes alkoholisisaldusega
ex 2208 90 91 ja ex 2208 90 99	Aluslepingute I lisas loetletud põllumajandustoodetest saadud denatureerimata etüülalkohol alkoholisisaldusega alla 80 % mahust

2. Etüülalkoholisektor hõlmab ka põllumajandusliku päritoluga etüülalkoholist valmistatud tooteid, millel on kõik punktis 1 kirjeldatud etüülalkoholi omadused ning mis kuuluvad CN-koodi 2208 alla ja on pakendatud nõudesse mahuga üle kahe liitri.

XXII OSA

Mesindustooted

Mesindussektor hõlmab järgmises tabelis loetletud tooteid:

CN-kood	Kirjeldus
0409 00 00	Naturaalne mesi
ex 0410 00 00	Mesilaspiim ja söödav taruvaik
ex 0511 99 85	Mesilaspiim ja inimtoiduks kõlbmatu taruvaik
ex 1212 99 95	Õietolm
ex 1521 90	Mesilasvaha

XXIII OSA

Siidiussid

Siidiussisektor hõlmab CN-koodi ex 0106 90 00 alla kuuluvaid siidiusse ja CN-koodi ex 0511 99 85 alla kuuluvaid siidiussimune.

XXIV OSA

Muud tooted

„Muud tooted” on kõik põllumajandustooted, mis ei ole loetletud osades I–XXIII, sealhulgas need, mis on loetletud käesoleva osa 1. ja 2. jaos.

1. jagu

CN-kood	Kirjeldus
ex 0101	Elushobused, -eeslid, -muulad ja -hobueeslid:
	- Hobused
0101 21 00	-- tõupuhtad aretusloomad ^(a) :
0101 29	-- muud:
0101 29 90	--- muud kui tapaloomad
0101 30 00	-- eeslid
0101 90 00	muud
ex 0102	Elusveised:
	-- muud kui tõupuhtad aretusloomad:
	--- muud kui koduveised
0102 39 90,	
0102 90 99	
ex 0103	Elussead:
0103 10 00	- tõupuhtad aretusloomad ^(b)
	- muud:
ex 0103 91	-- massiga alla 50 kg:
0103 91 90	--- muud kui koduveised
ex 0103 92	-- massiga 50 kg ja rohkem
0103 92 90	-- muud kui koduveised
0106	Muud elusloomad
ex 0203	Värske, jahutatud või külmutatud sealih:
	- värske või jahutatud:
ex 0203 11	-- rümbad ja poolrümbad:
0203 11 90	--- muud kui kodusead
ex 0203 12	-- tagaosad, abatükid ja nende jaotustükid, kondiga:
0203 12 90	--- muud kui kodusead
ex 0203 19	-- muud:
0203 19 90	--- muud kui kodusead
	- külmutatud:
ex 0203 21	-- rümbad ja poolrümbad:
0203 21 90	--- muud kui kodusead
ex 0203 22	-- tagaosad, abatükid ja nende jaotustükid, kondiga:
0203 22 90	--- muud kui kodusead
ex 0203 29	-- muud:
0203 29 90	--- muud kui kodusead
ex 0205 00	Eesli-, muula- või hobueesliha, värske, jahutatud või külmutatud

CN-kood	Kirjeldus
ex 0206	Veise, sea, lamba, kitse, hobuse, eesli, muula või hobueesli söödav rups, värsked, jahutatud või külmutatud:
ex 0206 10	- veise rups, värsked või jahutatud:
0206 10 10	-- Ravimite tootmiseks (°)
	- veise rups, külmutatud:
ex 0206 22 00	-- maks:
	--- ravimite tootmiseks (°)
ex 0206 29	-- muud:
0206 29 10	--- ravimite tootmiseks (°)
ex 0206 30 00	- searups, värsked või jahutatud:
	-- ravimite tootmiseks (°)
	-- muud:
	--- muud kui kodusead
	- sea rups, külmutatud:
ex 0206 41 00	-- maks:
	--- ravimite tootmiseks (°)
	--- muud:
	---- muud kui kodusead
ex 0206 49 00	-- muud:
	--- kodusea rups:
	---- ravimite tootmiseks (°)
	--- muud
ex 0206 80	- muu rups, värsked või jahutatud:
0206 80 10	-- ravimite tootmiseks (°)
	-- muud:
0206 80 91	--- hobuse, eesli, muula või hobueesli rups
ex 0206 90	- muu rups, külmutatud:
0206 90 10	-- ravimite tootmiseks (°)
	-- muud:
0206 90 91	--- hobuse, eesli, muula või hobueesli rups
0208	Muu liha ja söödav rups, värsked, jahutatud või külmutatud
ex 0210	Liha ja söödav rups, soolatud, soolvees, kuivatatud või suitsutatud; toiduks kasutatav lihast või rupsist valmistatud jahu või pulber:
	- sealihaga:
ex 0210 11	-- tagaosad, abatükid ja nende jaotustükid, kondiga:
0210 11 90	--- muud kui kodusead
ex 0210 12	-- kõhutükid (läbikasvanud) ja nende jaotustükid:
0210 12 90	--- muud kui kodusead

CN-kood	Kirjeldus
ex 0210 19	-- muud:
0210 19 90	--- muud kui kodusead
	- muu, k.a toidukõlblik peen- ja jämejahu lihast või rupsist:
0210 91 00	-- esikloomaliste
0210 92	-- vaala, delfiini ja pringli (imetajad seltsist <i>Cetacea</i>); lamantiini ja dugongi (imetajad seltsist <i>Sirenia</i>); hüljeste, merilõvide ja morskade (imetajad alamseltsist <i>Pinnipedia</i>)
0210 93 00	-- roomajate (k.a mao ja kilpkonna)
ex 0210 99	-- muud:
	--- liha:
0210 99 31	---- põhjapõdra
0210 99 39	---- muud
	--- rups:
	---- muu kui kodusea, veise, lamba ja kitse rups
0210 99 85	----- muu kui kodulinnunaks
ex 0407	Linnunad (koorega), värsked, konserveeritud või kuumtöödeldud:
0407 19 90	- muud kui kodulindude munad
0407 29 90 ja	
0407 90 90	
ex 0408	Kooreta linnunad ja munakollased, värsked, kuivatatud, vees või aurus keedetud, külmutatud või muul viisil töödeldud (suhkru- või muu magusainelisandiga või ilma):
	- munakollane:
ex 0408 11	-- kuivatatud:
0408 11 20	--- inimtoiduks kõlbmatu ^(d)
ex 0408 19	-- muud:
0408 19 20	--- inimtoiduks kõlbmatu ^(d)
	- muud:
ex 0408 91	-- kuivatatud:
0408 91 20	--- inimtoiduks kõlbmatu ^(d)
ex 0408 99	-- muud:
0408 99 20	--- inimtoiduks kõlbmatu ^(d)
0410 00 00	Mujal nimetamata loomse päritoluga toiduained
0504 00 00	Loomasooled, -põied ja -maod (v.a kalade omad), terved või tükeldatud, värsked, jahutatud, külmutatud, soolatud, soolvees, kuivatatud või suitsutatud
ex 0511	Mujal nimetamata loomsed tooted; inimtoiduks kõlbmatud surnud loomad grupist 1 või 3:
0511 10 00	- veisesperma
	- muud:
ex 0511 99	-- muud:
0511 99 85	--- muud

CN-kood	Kirjeldus
ex 0709	Muu köögivili, värske või jahutatud:
ex 0709 60	– perekonda <i>Capsicum</i> või <i>Pimenta</i> kuuluvad viljad:
	– muud:
0709 60 91	– – – perekonna <i>Capsicum</i> viljad kapsaitsiini või õlivaikvärvide tootmiseks (*)
0709 60 95	– – – eeterlike õlide ja resinoidide tööstuslikuks tootmiseks (*)
0709 60 99	– – – muud
ex 0710	Külmutatud köögivili, toores või eelnevalt aurutatud või keedetud:
ex 0710 80	– muu köögivili:
	– – perekonda <i>Capsicum</i> või <i>Pimenta</i> kuuluvad viljad:
0710 80 59	– – – muud kui paprika
ex 0711	Ajutiseks säilitamiseks konserveeritud köögivili (näiteks gaasilise vääveldioksiidiga, soolvees, väävlisshopus vees või muus konserveerivas lahuses), kuid kohe tarbimiseks kõlbmatud:
ex 0711 90	– muud köögiviljad; köögiviljasegud:
	– – köögiviljad:
0711 90 10	– – – perekonda <i>Capsicum</i> või <i>Pimenta</i> kuuluvad viljad, v.a paprika
ex 0713	Kuivatatud kaunviljad (poetatud, kooritud või koorimata, tükeldatud või tükeldamata):
ex 0713 10	– herned (<i>Pisum sativum</i>):
0713 10 90	– – muud kui seemneks
ex 0713 20 00	– kikerherned (nuudid):
	– – muud kui seemneks
	– aedoad (<i>Vigna</i> spp., <i>Phaseolus</i> spp.):
ex 0713 31 00	– – aedoad sordist <i>Vigna mungo</i> (L.) Hepper või <i>Vigna radiata</i> (L.) Wilczek:
	– – – muud kui seemneks
ex 0713 32 00	– – kandilised aedoad e asukioad (<i>Phaseolus</i> või <i>Vigna angularis</i>):
	– – – muud kui seemneks
ex 0713 33	– – harilikud aedoad (<i>Phaseolus vulgaris</i>):
0713 33 90	– – – muud kui seemneks
ex 0713 34 00	– – Maaoad (<i>Vigna subterranea</i> või <i>Voandzeia subterranea</i>):
ex 0713 35 00	– – – muud kui seemneks
ex 0713 39 00	– – Silmoad (<i>Vigna unguiculata</i>):
	– – – muud kui seemneks
	– – muud:
	– – – muud kui seemneks
ex 0713 40 00	– läätsed:
	– – muud kui seemneks
ex 0713 50 00	– põldoad (<i>Vicia faba</i> var. <i>major</i>) ja söödaoal (<i>Vicia faba</i> var. <i>equina</i> ja <i>Vicia faba</i> var. <i>minor</i>):
	– – muud kui seemneks
ex 0713 60 00	– Harilikud tuviherned (<i>Cajanus cajan</i>):

CN-kood	Kirjeldus
	-- muud kui seemneks
ex 0713 90 00	- muud:
	-- muud kui seemneks
0801	Kookospähklid, brasiilia pähklid ja kašupähklid, värsked või kuivatatud, lüditud või lüdimata, kooritud või koorimata:
ex 0802	Muud pähklid, värsked või kuivatatud, lüditud või lüdimata, kooritud või koorimata:
0802 70 00	- koolapähklid (<i>Cola</i> spp.)
0802 80 00	- areekapähklid
ex 0804	Värsked või kuivatatud datlid, viigimarjad, ananassid, avokaadod, guajaavid, mangod ja mangostanid:
0804 10 00	- datlid
0902	Tee, lõhna- või maitseainetega või ilma
ex 0904	Piprad perekonnast <i>Piper</i> ; perekonda <i>Capsicum</i> või <i>Pimenta</i> kuuluvad kuivatatud, purustatud või jahvatatud viljad, v.a alamrubriiki 0904 21 10 kuuluv paprika
0905	Vanill
0906	Kaneel ja kaneelipuu õied
0907	Nelk (kogu vili, pungad ja varred)
0908	Muskaatpähkel, muskaatõis ja kardemon
0909	Aniisi, tähtaniisi, apteegitilli, koriandri, ristiköömne või köömne seemned; kadakamarjad
ex 0910	Ingver, kollajuur e kurkum, loorberilehed, karri ja muud vürtsid, v.a aed-liivatee ja safran
ex 1106	Rubriigi 0713 kuivatatud kaunviljadest, rubriigi 0714 saagost, juurtest või mugulatest valmistatud peen- ja jämejahu ning pulber; grupi 8 toodetest valmistatud peen- ja jämejahu ning pulber:
1106 10 00	- rubriigi 0713 kuivatatud kaunviljadest
ex 1106 30	- grupi 8 toodetest:
1106 30 90	-- muu kui banaanidest
ex 1108	Tärklis; inuliin:
1108 20 00	- inuliin
1201 90 00	Sojauba, purustatud või purustamata, v.a seemned
1202 41 00	Maapähkel, röstimata või muul viisil kuumtöötlemata, lüdimata, v.a seemned
1202 42 00	Maapähkel, röstimata või muul viisil kuumtöötlemata, lüditud, purustatud või purustamata, v.a seemned
1203 00 00	Kopra
1204 00 90	Linaseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1205 10 90 ja ex 1205 90 00	Rapsi- või rüpsiseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1206 00 91	Päevalilliseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1206 00 99	
1207 29 00	Puuvillaseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1207 40 90	Seesamiseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1207 50 90	Sinepiseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1207 91 90	Unimagunaseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1207 99 91	Kanepiseemned, purustatud või purustamata, v.a seemneks

CN-kood	Kirjeldus
ex 1207 99 96	Muud õliseemned ja õliviljad, purustatud või purustamata, v.a seemneks
1208	Peen- ja jämejahu õliseemnetest või õliviljadest (v.a sinep)
ex 1211	Taimed ja taimeosad (sh seemned ja viljad), mida kasutatakse peamiselt parfümeerias ja farmaatsias, insektitsiididena, fungitsiididena vms otstarbel, värsked või kuivatatud, ka tükeldatud, purustatud, pulbristatud (välja arvatud IX osas CN-koodi ex 1211 90 86 all loetletud tooted)
ex 1212	Jaanileivapuukaunad, mere- ja muud vetikad, suhkrupeet ja suhkruroog, värsked, jahutatud, külmutatud või kuivatatud, jahvatatud või jahvatamata; puuviljade kivid ja tuumad ning mujal nimetamata, inimtoiduks kasutatavad taimsed tooted (k.a sigurisordi <i>Cichorium intybus</i> var. <i>sativum</i> röstimata juured):
ex 1212 99	-- muu kui suhkruroog:
1212 99 41 ja 1212 99 49	--- jaanileivapuu seemned
ex 1212 99 95	--- muud, v.a sigurijuur
1213 00 00	Teraviljaõled ja aganad, töötlemata, ka hekseldatud, jahvatatud, pressitud või granuleeritud
ex 1214	Kaalikas, söödapeet ja muud söödajuurviljad, hein, lutsern, ristik, esparsett, söödakapsas, lupiin, vikk jms söödad, ka graanulitena:
ex 1214 10 00	- lutsernijahu ja -graanulid, v.a kunstlikult kuuma õhu käes kuivatatud või muul viisil kuivatatud ja jahvatatud lutsern
ex 1214 90	- muud:
1214 90 10	-- söödapeet, kaalikas ja muud söödajuurviljad
ex 1214 90 90	-- muud, v.a:
	- lutsern, esparsett, ristik, lupiin, vikk jm kunstlikult kuuma õhu käes kuivatatud söödad, v.a hein, söödakapsas ja heina sisaldavad tooted
	- lutsern, esparsett, ristik, lupiin, vikk, mesikas, kikerhernes ja harilik nõiahammas, muul viisil kuivatatud ja jahvatatud
ex 1502	Veise-, lamba- või kitserasv ja -rasvkude, v.a rubriiki 1503 kuuluv:
ex 1502 10 10 ex 1502 90 10	- kasutamiseks tööstusliku toorainena, v.a toiduainete tootmiseks, v.a luudest ja jäätmetest saadud rasv (°)
1503 00	Rasvasteariin, sulatatud searasva õli, oleosteariin, oleoõli ja rasvõli (emulgeerimata, segamata või muul viisil töötlemata)
ex 1504	Kalade või mereimetajate rasvad, õlid ja nende fraktsioonid (rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata), v.a rubriigi 1504 10 kalamaksaõli ja selle fraktsioonid ning rubriigi 1504 20 kalade rasvad, õlid ja nende fraktsioonid, v.a kalamaksaõli
1507	Sojaõli ja selle fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata
1508	Maapähkliõli (arahhiseõli) ja selle fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata

CN-kood	Kirjeldus
1511	Palmiõli ja selle fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata
1512	Päevalille-, safloori- või puuvillaõli ja nende fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata
1513	Kookospähkli- (kopra-), palmituuma- või babassupalmiõli ja nende fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata
1514	Rapsi-, rüpsi- või sinepiõli ja nende fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata
ex 1515	Muud mittelenduvad taimerasvad ja -õlid (v.a alamrubriiki ex 1515 90 11 kuuluv jojobiõli) ja nende fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata
ex 1516	Loomsed või taimsed rasvad või õlid ja nende fraktsioonid, osaliselt või täielikult hüdrogeenitud, esterdatud, ümberesterdatud või elaidiseeritud, rafineeritud või rafineerimata, kuid edasi töötlemata (v.a alamrubriiki 1516 20 10 kuuluv hüdrogeenitud kastoori ehk nn opaalvaha)
ex 1517	Margariin; söödavad segud või valmistised loomsetest või taimsetest rasvadest või õlidest või selle grupi erinevate rasvade või õlide fraktsioonidest, v.a rubriigi 1516 toidurasvadest või -õlidest ning nende fraktsioonidest, v.a alamrubriigid 1517 10 10, 1517 90 10 ja 1517 90 93
1518 00 31 ja 1518 00 39	Mittelenduvate taimeõlide vedelad segud, kasutamiseks tehnilisel otstarbel või tööstusliku toorainena, v.a toiduainete tootmiseks (*)
1522 00 91	Õlijätted ja -setted; loomsete või taimsete rasvainete või vahade töötlemisel tekkinud seebirasv, v.a need, mis sisaldavad oliiviõli omadustega õlisid
1522 00 99	Muud loomsete või taimsete rasvainete või vahade töötlemise jäägid, v.a need, mis sisaldavad oliiviõli omadustega õlisid
ex 1602	Muud lihast, rupsist või verest valmistatud tooted või konservid: - sea: -- tagaosad ja nende jaotustükid: 1602 41 90 --- muud kui kodusead ex 1602 42 -- abatükid ja nende jaotustükid: 1602 42 90 --- muud kui kodusead ex 1602 49 -- muud, sh segud: 1602 49 90 --- muud kui kodusead ex 1602 90 - muud, sh tooted mis tahes loomade verest: -- muud kui tooted mis tahes loomade verest: 1602 90 31 --- uluki või küüliku --- Muud: ---- muud kui kodusea liha või rupsi sisaldavad: ----- muud kui veiseliha või rupsi sisaldavad: 1602 90 99 ----- muud kui lamba või kitse
ex 1603 00	Ekstraktid ja mahlad lihast
1801 00 00	Kakaooad (terved või purustatud, toored või röstitud)
1802 00 00	Kakaoubade kestad, kelmed jms kakaojäägid

CN-kood	Kirjeldus
ex 2001	Köögiljad, puuviljad, marjad, pähklid jm taimede söödavad osad, äädika või äädikhappega toiduks valmistatud või konserveeritud:
ex 2001 90	– muud:
2001 90 20	-- perekonda <i>Capsicum</i> kuuluvate taimede viljad, v.a magus ja mahe paprika ning piment
ex 2005	Muud köögiviljad, toiduks valmistatud või konserveeritud ilma äädikata või äädikhappega, külmutamata, v.a rubriigis 2006 nimetatud tooted:
ex 2005 99	– muud köögiviljad, ja köögiviljasegud:
2005 99 10	-- perekonda <i>Capsicum</i> kuuluvate taimede viljad, v.a magus ja mahe paprika ning piment
ex 2206	Muud kääritatud joogid (näiteks õuna- ja pirnisiider, mõdu); kääritatud jookide segud omavahel või mittealkohoolsete jookidega, mujal nimetamata:
2206 31 91 kuni 2206 00 89	– muu kui <i>piquette</i>
ex 2301	Inimtoiduks kõlbmatu jahu ja graanulid lihast või rupsist, kalast, vähkidest, molluskitest või muudest veeseligrootutest; rasvakõrned:
2301 10 00	– inimtoiduks kõlbmatu jahu ja graanulid lihast või rupsist; rasvakõrned
ex 2302	Kliid, pebred jm tera- või kaunviljade tuulamis-, jahvatus- vm töötlusjäädgid, granuleerimata või granuleeritud:
2302 50 00	– kaunviljadest
2304 00 00	Õlikoogid jm sojaõli ekstraheerimisel saadud tahked jätmed, peenestatud või peenestamata, granuleeritud või granuleerimata
2305 00 00	Õlikoogid jm maapähkliõli ekstraheerimisel saadud tahked jätmed, peenestatud või peenestamata, granuleeritud või granuleerimata
ex 2306	Õlikoogid jm taimsete rasvade või õlide (v.a rubriikides 2304 ja 2305 esitatute) ekstraheerimise tahked jätmed, peenestatud või peenestamata, granuleeritud või granuleerimata, v.a alamrubriigid 2306 90 05 (õlikoogid jm maisi-õli ekstraheerimise tahked jätmed) ja 2306 90 11 ning 2306 90 19 (õlikoogid jm oliiviõli ekstraheerimise tahked jätmed)
ex 2307 00	Veiniset; viinakivi:
2307 00 90	– viinakivi
ex 2308 00	Mujal nimetamata taimse päritoluga loomasöödaks kasutatavad tooted, jätmed ja kõrvalproduktid, granuleeritud või granuleerimata:
2308 00 90	– muud kui viinamarjade pressimisjäädgid, tammeterud ja hobukastanid, puuviljade ja marjade, v.a viinamarjade pressimisjäädgid
ex 2309	Loomasöödana kasutatavad tooted:
ex 2309 10	– kassi- ja koeratoit, jaemüügiks pakendatud:
2309 10 90	-- mis ei sisalda tärklist või alamrubriikidesse 1702 30 50, 1702 30 90, 1702 40 90, 1702 90 50 ja 2106 90 55 kuuluvat glükoosi, glükoosisiirupit, maltodekstriini või maltodekstriinisiirupit või piimatooteid
ex 2309 90	– muud:
ex 2309 90 10	-- muud, sh eelsegud: -- lahustatud tooted mereimetajatest

CN-kood	Kirjeldus
ex 2309 90 91 kuni 2309 90 96	<p>--- mis ei sisalda tärklist või alamrubriikidesse 1702 30 50, 1702 30 90, 1702 40 90, 1702 90 50 ja 2106 90 55 kuuluvat glükoosi, glükoosisiirupit, maltodekstriini või maltodekstriinisiirupit või piimatoteid, v.a:</p> <p>– lutsernimahlast ja rohumahlast saadud valgukontsentratsioonid</p> <p>– veetustatud tooted, mis on eranditult saadud eelmises taandes osutatud kontsentratsioonide valmistamisel tekkinud tahketest jääkidest ja mahlast</p>

(^e) Nimetatud alamrubriigi kirjete suhtes kohaldatakse asjakohastes liidu õigusaktides sätestatud tingimusi (vt nõukogu direktiivi 94/28/EÜ (¹) ja komisjoni määrust (EÜ) nr 504/2008 (²)).

(¹) Nõukogu 23. juuni 1994. aasta direktiiv 94/28/EÜ, millega nähakse ette põhimõtted seoses zootehniliste ja genealoogiliste nõuetega, mida kohaldatakse loomade, nende sperma, munarakkude ja embrüote impordi suhtes kolmandatest riikidest, ning muudetakse direktiivi 77/504/EMÜ tõupuhaste aretusveiste kohta (EÜT L 178, 12.7.1994, lk 66).

(²) Komisjoni 6. juuni 2008. aasta määrus (EÜ) nr 504/2008, millega rakendatakse nõukogu direktiivid 90/426/EMÜ ja 90/427/EMÜ hobuslaste identifitseerimise meetoditega seoses (ELT L 149, 7.6.2008, lk 3).

(^b) Nimetatud alamrubriigi kirjete suhtes kohaldatakse asjakohastes liidu õigusaktides sätestatud tingimusi (vt nõukogu direktiivi 88/661/EMÜ (³), direktiivi 94/28/EÜ ja komisjoni otsust 96/510/EÜ (⁴)).

(³) Nõukogu 19. detsembri 1988. aasta direktiiv 88/661/EMÜ aretussigade suhtes kohaldatavate zootehniliste standardite kohta (EÜT L 382, 31.12.1988, lk 36).

(⁴) Komisjoni 18. juuli 1996. aasta otsus 96/510/EÜ, milles sätestatakse põlvnemistunnistused tõuloomade, nende sperma, munarakkude ja embrüote impordimiseks (EÜT L 210, 20.8.1996, lk 53).

(^c) Nimetatud alamrubriigi kirjete suhtes kohaldatakse asjakohastes liidu õigusaktides sätestatud tingimusi (vt määruse (EMÜ) nr 2454/93 artikleid 291–300).

(^d) Nimetatud alamrubriigi kirjete suhtes kohaldatakse kaupade kombineeritud nomenklatuuri eelsätete punktis IIF sätestatud tingimusi.

2. jagu

CN-kood	Kirjeldus
0101 29 10	Elushobused, tapaloomad (^a)
ex 0205 00	Värske, jahutatud või külmutatud hobuseliha
0210 99 10	Hobuseliha, soolatud, soolvees või kuivatatud
0511 99 10	Sooned ja kõõlused; toornahkade lõikmed ja muud samalaadsed jäätmed
0701	Kartulid, värsked või jahutatud
0901	Kohv (röstitud või röstimata, kofeiiniga või ilma); ükskõik mis vahekorras kohvi sisaldavad kohviasendajad
1105	Kuivatatud kartulist valmistatud peen- ja jämejahu, pulber, helbed ja graanulid
ex 1212 99 95	Sigurijuured
2209 00 91 ja 2209 00 99	Äädikas ja äädikhapest valmistatud äädika asendajad, v.a veiniädikas
4501	Looduslik kork, töötlemata või esmatöödeldud; purustatud, granuleeritud või jahvatatud kork

(^e) Nimetatud alamrubriigi kirjete suhtes kohaldatakse asjakohastes liidu õigusaktides sätestatud tingimusi (vt määruse (EMÜ) nr 2454/93 artikleid 291–300).

II LISA

ARTIKLI 3 LÕIKES 1 OSUTATUD MÕISTED

I OSA

Riisisektorit käsitlevad mõisted

I. Mõisted „koorimata riis“, „kooritud riis“, „poolkroovitud riis“, „kroovitud riis“, „ümarateraline riis“, „keskmiseteraline riis“, „pikateraline riis A või B“ ja „purustatud riis“ on määratletud järgmiselt:

1. a) „koorimata riis“ – riis, mille teradel on pärast vilja peksmist säilinud tera väliskest;
- b) „kooritud riis“ on riis, mille teradelt on eemaldatud ainult tera väliskest. Selle määratluse alla kuuluvad näiteks niisugustele kaubanduslikele kirjeldustele vastavad tooted nagu „pruun riis“, „cargo riis“, „loonzain“ ja „riso sbramato“;
- c) „poolkroovitud riis“ on riis, mille teradelt on eemaldatud tera väliskest, osa idust ja kogu viljakesta välimine kiht või osa sellest, kuid mitte sisemised kihid;
- d) „kroovitud riis“ – riis, mille teradelt on eemaldatud tera väliskest, viljakesta nii välimine kui sisemine kiht ja kogu idu pika- või keskmiseteralise riisi puhul ja vähemalt osa sellest ümarateralise riisi puhul, ja kus pikisuunalised valged triibud võivad olla säilinud vaid kuni 10 % teradel;
2. a) „ümarateraline riis“ – riis, mille terade pikkus ei ületa 5,2 mm ning tera pikkuse ning laiuse suhe on väiksem kui 2;
- b) „keskmiseteraline riis“ – riis, mille terade pikkus on üle 5,2 mm, kuid mitte üle 6,0 mm ning tera pikkuse ning laiuse suhe on väiksem kui 3;
- c) „pikateraline riis“
  - i) pikateraline riis A, nimelt riis, mille terade pikkus on üle 6,0 mm ning mille tera pikkuse ja laiuse suhe on suurem kui 2, kuid väiksem kui 3;
  - ii) pikateraline riis B, nimelt riis, mille terade pikkus on üle 6,0 mm ning mille tera pikkuse ja laiuse suhe on vähemalt 3;
- d) „terade mõõtmine“ – kroovitud riisi puhul mõõdetakse terasid järgmisel viisil:
  - i) võetakse partiist tüüpiline proov;
  - ii) proovi sõelutakse nii, et sõelale jäävad ainult terved terad, sealhulgas valmimata terad;
  - iii) keskmise leidmiseks tehakse kaks mõõtmist, mõlemas 100 tera;
  - iv) tulemused esitatakse millimeetrites, ümardatuna kümnendkohani.
3. „Purustatud riis“ – riis, mille kildude pikkus ei ületa 3/4 terve tera keskmisest pikkusest.

II. Ebakvaliteetsete ja katkiste terade puhul kohaldatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „terved terad“ – terad, mille tipp on eemaldatud ainult osa, sõltumata eri jahvatusetappide omadustest;
- 2) „kärbitud terad“ – terad, mille kogu tipp on eemaldatud;
- 3) „katkised terad või terade killud“ – terad, millel on eemaldatud suurem osa kui tipp; katkiste terade hulka kuuluvad:
  - i) suured katkised terad (teratükid, mis on pikemad kui pool tera, kuid ei moodusta tervet tera);

- ii) keskmised katkised terad (teratükid, mis on vähemalt veerandi tera pikkused, kuid väiksemad suurte katkiste terade miinimumsuurusest);
  - iii) peened purustatud terad (teratükid, mis on väiksemad kui veerand tera, kuid liiga suured, et läbida 1,4 mm avadega sõela);
  - iv) killud (väikesed teratükid või -osakesed, mis läbivad 1,4 mm avadega sõela); lõhestunud terad (tükid, mis on tekkinud tera lõhenemisel pikisuunas);
- 4) „rohelised terad” – terad, mis ei ole täiesti küpsed;
  - 5) „terad, millel on loomulikke väärarenguid” – terad, millele on pärilik või mittepärilik väärareng võrreldes sordi tüüpiliste morfoloogiliste tunnustega;
  - 6) „kriitjad terad” – terad, mille pinnast on vähemalt kolm neljandikku tuhm ja kriitjas;
  - 7) „punasetriibulised terad” – terad, millel on pikisuunas terakestast jäänud erineva intensiivsuse ja varjundiga punaseid triipe;
  - 8) „täpilised terad” – terad, millel on väike selgelt piiritletud ja enam-vähem korrapärase kujuga tume sõõr; täpiliste terade hulka kuuluvad ka sellised, millel on ainult pinnal õrnad mustad triibud; triipudel ja täppidel ei tohi olla kollast või tumedat ranti;
  - 9) „värvunud terad” – terad, mille väikesel pinnaosal on loomulik värv selgelt muutunud; laigud võivad olla eri värvi (mustjad, punakad, pruunid); sügavaid musti triipe käsitatakse samuti laikudena. Kui laikude värv (must, roosa, punakaspruun) on kohe silmahakkava tugevusega ja kui laigud katavad vähemalt poole tera pinnast, tuleb teri käsitada kollaste teradena;
  - 10) „kollased terad” – terad, mille loomulik värv on täielikult või osaliselt muutunud ja mis on saanud sidruni- või ruske tooni muul viisil kui kuivamise tõttu;
  - 11) „klaasjad terad” – terad, mille värv on kogu pinnal ühtlaselt veidi muutunud muul viisil kui kuivamise tõttu; selle muutuse tõttu on terad värvunud hele-kollakaspruuniks.

II OSA

Suhkrusektorit käsitlevad tehnilised mõisted

A jagu

Üldmõisted

- 1. „Valge suhkur” – suhkur, mis ei sisalda maitse-, lõhna-, värvaine- ega muid lisandeid ja mille kuivaine sahharoosisisaldus polarimeetri näidu järgi on vähemalt 99,5 %.
- 2. „Toorsuhkur” – suhkur, mis ei sisalda maitse-, lõhna-, värvaine- ega muid lisandeid ja mille kuivaine sahharoosisisaldus polarimeetri näidu järgi on alla 99,5 %.
- 3. „Isoglükoos” – toode, mis on saadud glükoosist või selle polümeeridest ja mille kuivaine fruktoosisisaldus on vähemalt 10 %.
- 4. „Inuliinisiirup” – esmatoode, mis on saadud inuliini või oligofruktooside hüdrolyüsi teel ja mille kuivaine fruktoosisisaldus vabal kujul või sahharoosina on vähemalt 10 % ning mida väljendatakse suhkru/isoglükoosi ekvivalentina. Selleks et vältida turustamispiiranguid nendele toodetele, millel on kiudainest inuliinist tulenev madal magustamisvõime ja millele ei ole määratud inuliinisiirupi kvooti, võib komisjon seda määratlust artikli 125 lõike 4 punkti a kohaselt delegeeritud õigusaktiga muuta.
- 5. „Tarneleping” – müüja ja ettevõtja vahel sõlmitud leping suhkrupeedi tarnimise kohta suhkru tootmiseks
- 6. „Majandusharusisene kokkulepe” – üks järgmistest kokkulepetest:
  - a) enne mis tahes tarnelepingu sõlmimist sõlmitud kokkulepe ühelt poolt asjaomase liikmesriigi tunnustatud ettevõtjate või ettevõtjate organisatsiooni või selliste ettevõtjate organisatsioonide rühma ja teiselt poolt asjaomase liikmesriigi tunnustatud müüjaorganisatsiooni või selliste müüjaorganisatsioonide rühma vahel;

- b) punktis a osutatud kokkuleppe puudumisel äriühinguid ja ühistuid käsitlevad õigusaktid, kui need reguleerivad suhkrut tootva äriühingu osanike või liikmete või ühistu liikmete suhkrupeeditarnet.

B jagu

Mõisted, mida kohaldatakse artiklis 124 osutatud ajavahemikul

1. „Kvoodikohane suhkur”, „kvoodikohane isoglükoos” ja „kvoodikohane inuliinisiirup” – suhkru-, isoglükoosi- või inuliinisiirupikogus, mis on toodetud kindlal turustusaastal asjaomase ettevõtja kvoodi piires.
2. „Tööstuslik suhkur” – suhkrukogus, mis on toodetud kindlal turustusaastal punktis 5 osutatud koguse ulatuses või sellest rohkem ning mis on ette nähtud artikli 140 lõikes 2 osutatud mis tahes toote tööstuslikuks tootmiseks.
3. „Tööstuslik isoglükoos” ja „tööstuslik inuliinisiirup” – isoglükoosi- või inuliinisiirupikogus, mis on toodetud kindlal turustusaastal ning mis on ette nähtud artikli 140 lõikes 2 osutatud mis tahes toote tööstuslikuks tootmiseks.
4. „Suhkru ülejääk”, „isoglükoosi ülejääk” ja „inuliinisiirupi ülejääk” – suhkru, isoglükoosi või inuliinisiirupi kogus, mida kindlal turustusaastal on toodetud punktides 1 ja 2 ja 3 osutatud vastavatest kogustest rohkem.
5. „Kvoodikohane suhkrupeet” – kvoodikohaseks suhkruks töödeldud suhkrupeet.
6. „Täiskoormusega rafineerimistehas” – tootmisüksus:
  - mille ainsaks tegevuseks on imporditud toor-roosuhkru rafineerimine või
  - mis rafineeris turustusaastal 2004/2005, või Horvaatia puhul turustusaastal 2007/2008, vähemalt 15 000 tonni imporditud toor-roosuhkrut.

III OSA

Humalasektorit käsitlevad mõisted

1. „Humal” – hariliku humala (*humulus lupulus*) (emas)taime kuivatatud õisikud, nimetatakse ka humalakäbideks; õisikud on rohekaskollased ning munaja kujuga, neil on õieraag ja nende mõõtmed on tavaliselt 2–5 cm.
2. „Humalapulber” – toode, mis on saadud humala jahvatamisel ning sisaldab kõiki humala looduslikke osi.
3. „Suurema lupuliinisisaldusega humalapulber” – toode, mis on saadud humala jahvatamisel pärast osa lehtede, varte, kandelehtede ja õisikutelgede mehaanilist eemaldamist.
4. „Humalaeekstrakt” – kontsentreeritud tooted, mis on saadud humala või humalapulbri töötlemisel lahustiga.
5. „Segatud humalatooted” – kahe või enama punktides 1–4 nimetatud toote segu.

IV OSA

Veinisektorit käsitlevad mõisted

Viinapuid käsitlevad mõisted

1. „Väljajuurimine” – viinapuujuurte täielik kõrvaldamine viinapuid täis istutatud alalt.
2. „Istutamine” – poogitud või pookimata viinapuude või viinapuude osade lõplik istutamine viinamarjade tootmiseks või pooktaimede istanduse rajamiseks.
3. „Ümberpookimine” – juba varem poogitud viinapuu pookimine.

Saadusega seonduvad mõisted

4. „Värsked viinamarjad” – viinapuu viljad, mida kasutatakse veini valmistamiseks, küpsed või isegi veidi kuivatatud, mida saab tavalistel veinikeldri meetoditel purustada või pressida ja mis võivad iseeneslikult tekitada alkoholkäärimise.
5. „Värske viinamarjavirre, mille käärimine on peatatud alkoholi lisamise teel”– saadus:
  - a) mille tegelik alkoholisisaldus on vähemalt 12 mahuprotsenti, aga mitte üle 15 mahuprotsendi;
  - b) mis on saadud, lisades eranditult artikli 81 lõike 2 kohaselt liigitatavatest veiniviinamarjasortidest saadud käärimata viinamarjavirdele, mille naturaalne alkoholisisaldus on vähemalt 8,5 mahuprotsenti:
    - i) kas veinist saadud neutraalset alkoholi, sealhulgas kuivatatud viinamarjade destilleerimisel saadud alkohol, mille tegelik alkoholisisaldus on vähemalt 96 mahuprotsenti;
    - ii) või veini puhastamata destilleerimissaadust, mille tegelik alkoholisisaldus on vähemalt 52 mahuprotsenti, aga mitte üle 80 mahuprotsendi.
6. „Viinamarjamahl”– kääritamata, kuid käärimiskõlblik vedel saadus, mis on:
  - a) kohase töötlemisega muudetud tarbimiskõlblikuks sellisena, nagu see on;
  - b) saadud värsketest viinamarjadest või viinamarjavirdest või lahjendamise teel. Kui mahl on saadud lahjendamise teel, peab see olema saadud kontsentreeritud viinamarjavirde või kontsentreeritud viinamarjamahla lahjendamise teel.

Viinamarjamahla lubatud tegelik alkoholisisaldus ei tohi ületada 1 mahuprotsenti.
7. „Kontsentreeritud viinamarjamahl”– karamellimata viinamarjamahl, mis on saadud viinamarjamahla osalise veetustamise teel, mis toimub mis tahes lubatud meetodil, välja arvatud otsese kuumuse abil, ja nii, et edaspidi kirjeldataval meetodil kasutatava refraktomeetri näit temperatuuril 20 °C ei ole alla 50,9 %.

Kontsentreeritud viinamarjamahla lubatud tegelik alkoholisisaldus ei tohi ületada 1 mahuprotsenti.

8. „Veinise”–
  - a) ladustamise ajal või pärast lubatud töötlemist veini sisaldavatesse anumatesse kogunev jääk;
  - b) punktis a osutatud saaduse filtreerimisel või tsentrifuugimisel saadud jääk;
  - c) ladustamise ajal või pärast lubatud töötlemist viinamarjavirret sisaldavatesse anumatesse kogunev jääk või
  - d) punktis c osutatud saaduse filtreerimisel või tsentrifuugimisel saadud jääk.
9. „Viinamarjade pressimisjääd”– värske viinamarjade kääritatud või kääritamata pressimisjääd.
10. „Piquette”– toode, mis on saadud:
  - a) vees leotatud töötlemata viinamarjade pressimisjäädide kääritamisel või
  - b) viinamarjade kääritatud pressimisjäädide leotamisel vees.
11. „Destilleerimiseks kangendatud vein”– saadus:
  - a) mille tegelik alkoholisisaldus on vähemalt 18 mahuprotsenti, aga mitte üle 24 mahuprotsendi;

- b) mis on saadud üksnes sel viisil, et jääsuhkrusisalduseta veinile on lisatud veini puhastamata destilleerimissaadust, mille suurim tegelik alkoholisisaldus on 86 mahuprotsenti, või
- c) mille suurim lenduvate hapete sisaldus äädikhappes väljendatuna on 1,5 grammi liitri kohta.

12. „Kuvee”–

- a) viinamarjavirre;
- b) vein või
- c) viinamarjavirrete ja/või erinevate omadustega veinide segu,

mis on mõeldud teatud liiki vahuveinide valmistamiseks.

Alkoholisisaldus

- 13. „Tegelik alkoholisisaldus mahuprotsentides” – 100 mahuühikus saaduses sisalduv puhta alkoholi mahuühikute hulk temperatuuril 20 °C.
- 14. „Potentsiaalne alkoholisisaldus mahuprotsentides” – puhta alkoholi mahuühikute hulk, mille võib tekitada 100 ühikus saaduses sisalduvate suhkrute täielik käärimine temperatuuril 20 °C.
- 15. „Üldalkoholisisaldus mahuprotsentides” – tegeliku ja potentsiaalse alkoholisisalduse summa.
- 16. „Naturaalne alkoholisisaldus mahuprotsentides” – saaduse üldalkoholisisaldus mahuprotsentides enne võimalikku rikastamist.
- 17. „Tegelik alkoholisisaldus massiprotsentides” – 100 kilogrammis tootes sisalduva puhta alkoholi kilogrammide arv.
- 18. „Potentsiaalne alkoholisisaldus massiprotsentides” – puhta alkoholi kogus kilogrammides, mida on võimalik saada 100 kilogrammis saaduses leiduvate suhkrute täielikul käärimisel.
- 19. „Üldalkoholisisaldus massiprotsentides” – tegeliku ja potentsiaalse alkoholisisalduse summa.

V OSA

Veise- ja vasikalihasektorit käsitlevad mõisted

„Veised” – CN-koodide 0102 21, 0102 31 00, 0102 90 20, ex 0102 29 10 kuni ex 0102 29 99, 0102 39 10, 0102 90 91 alla kuuluvad elus koduveised.

VI OSA

Piima- ja piimatootesektorit käsitlevad mõisted

Seoses tariifikvootide rakendamisega Uus-Meremaalt pärit või suhtes kuulub määratluse „toodetud vahetult piimast või koorest” alla või, mis on valmistatud vahetult piimast või koorest ilma säilitusaineid kasutamata ühtsel, iseseisval ja katkematul menetlusel, mille puhul koor võib läbida piimarasva kontsentreerimise ja/või fraktsioneerimise etapi.

VII OSA

Munasektorit käsitlevad mõisted

- 1. „Koorega munad” – koorega kodulinnunad, värsked, konserveeritud või keedetud, välja arvatud punktis 2 nimetatud haudemunad.
- 2. „Haudemunad” – inkubeerimisel kasutatavad kodulinnunad.
- 3. „Terviktooted” – kooreta kodulinnunad, suhkru- või muu magusainelisandiga või ilma, inimtoiduks kõlblikud.
- 4. „Eraldatud tooted” – kodulinnunade rebu, suhkru- või muu magusainelisandiga või ilma, inimtoiduks kõlblikud.

VIII OSA

Kodulinnulihasektorit käsitlevad mõisted

1. „Eluskodulinnud” – eluskanad, -pardid, -haned, -kalkunid ja -pärlkanad kaaluga üle 185 grammi.
2. „Tibud” – eluskanad, -pardid, -haned, -kalkunid ja -pärlkanad kaaluga alla 185 grammi.
3. „Tapetud kodulinnud” – kanad liigist *Gallus domesticus*, pardid, haned, kalkunid ja pärlkanad, tervelt, rupsiga või ilma.
4. „Muude toodete põhjal valmistatud tooted”:
  - a) I lisa XX osa punktis a loetletud tooted;
  - b) I lisa XX osa punktis b loetletud tooted, v.a tapetud kodulinnud ja söödav rups, mida tuntakse nime all „kodulinnulõiked”;
  - c) I lisa XX osa punktis b osutatud söödav rups;
  - d) I lisa XX osa punktis c loetletud tooted;
  - e) I lisa XX osa punktides d ja e loetletud tooted;
  - f) I lisa XX osa punktis f nimetatud tooted, v.a CN-koodi 1602 20 10 alla kuuluvad tooted.

IX OSA

Mesindussektorit käsitlevad mõisted

1. Mõistet „mesi”, sealhulgas mee peamiste liikidega seotud mõisteid, kasutatakse nõukogu direktiivis 2001/110/EÜ⁽¹⁾ määratletud tähenduses.
2. „Mesindustooted” – mesi, mesilasvaha, mesilaspiim, taruvaik või õietolm.

⁽¹⁾ Nõukogu 20. detsembri 2001. aasta direktiiv 2001/110/EÜ mee kohta (EÜT L 10, 12.1.2002, lk 47).

III LISA

ARTIKLITES 7 JA 135 OSUTATUD RIISI JA SUHKRU STANDARDKVALITEET

A. Koorimata riisi standardkvaliteet

Standardkvaliteediga koorimata riis on:

- a) veatu ja turustatava kvaliteediga, lõhnatu;
- b) maksimaalse niiskusesisaldusega 13 %;
- c) kroovitud riisi toodang on 63 % tervete terade kaalust (lubatud kuni 3 % lõigatud teri), kroovitud riisi rikutud terade massiprotsent on:

CN-koodide 1006 10 27 ja 1006 10 98 alla kuuluv kriitjate teradega kroovitud riis	1,5 %
muu kui CN-koodide 1006 10 27 ja 1006 10 98 alla kuuluv kriitjate teradega kroovitud riis:	2,0 %
punasetriibulised terad	1,0 %
tähnilised terad	0,50 %
värvunud terad	0,25 %
kollased terad	0,02 %
klaasjad terad	0,05 %

B. Suhkru standardkvaliteet

I. Suhkrupeedi standardkvaliteet

Standardkvaliteediga suhkrupeet on:

- a) veatu ja turustatava kvaliteediga;
- b) vastuvõtupunktis suhkruisaldusega 16 %.

II. Valge suhkru standardkvaliteet

1. Standardkvaliteediga valgel suhkrul on järgmised omadused:

- a) veatu ja turustatava kvaliteediga; kuiv, ühtlastes kristallides, vabalt voolav;
- b) minimaalne polarisatsioon: 99,7;
- c) suurim niiskusesisaldus: 0,06 %;
- d) maksimaalne invertsuhkru sisaldus: 0,04 %;
- e) punkti 2 kohaselt määratud punktide üldarv ei ole suurem kui 22 ega ületa:
  - 15 punkti tuhasuse puhul;
  - 9 punkti värvitüübi puhul, mis on määratud Brunswicki Põllumajandustehnoloogia Instituudi meetodil („Brunswicki meetod”);
  - 6 punkti lahuse värvitooni ühiku puhul, mis on määratud International Commission for Uniform Methods of Sugar Analysis'e meetodil („ICUMSA meetod”).

2. Ühele punktile vastab:

- a) 0,0018 % tuhasust, mis on määratud ICUMSA meetodil 28° Brix juures;
- b) 0,5 värvitüübiühikut, mis on määratud Brunswicki meetodil;
- c) 7,5 lahuse värvitooni ühikut, mis on määratud ICUMSA meetodil.

3. Punktis 1 osutatud faktorite määramise meetodid on samad, mida kasutatakse kõnealuste faktorite määramiseks sekkumismeetmete raames.

III. Toorsuhkru standardkvaliteet

1. Standardkvaliteediga toorsuhkur on suhkur, mille saagis valges suhkru väljendatuna on 92 %.

2. Toorpeedisuhkru saagise arvutamiseks lahutatakse kõnealuse suhkru polarisatsioonistmest:

- a) tuhasuse protsendimäär, mis on korrutatud neljaga,
- b) invertisuhkru protsendimäär, mis on korrutatud kahega,
- c) arv 1.

3. Toor-roosuhkru saagise arvutamiseks lahutatakse kõnealuse suhkru kahekordsest polarisatsioonistmest arv 100.

—

IV LISA

ARTIKLIS 10 OSUTATUD LIIDU KLASSIFITSEERIMISSKAALAD RÜMPADE JAOKS

A. Liidu klassifitseerimiskaala kaheksa kuu vanuste või vanemate veiste rümpade jaoks

I. Mõisted

Kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. „rümp” – tapetud looma terve keha pärast veretustamist, siseelundite eemaldamist ja nülgimist;
2. „poolrümp” – toode, mis on saadud rümba sümmeetrilisel poolitamisel piki kaela-, rinna-, nimme- ja ristluulülide keskkohiti ning läbi rinnaku ja vaagnaliiduse keskkoha.

II. Kategooriad

Veiste rümbad jagatakse järgmistesse kategooriatesse:

Z: üle 8 kuu, kuid alla 12 kuu vanuste loomade rümbad;

A: üle 12 kuu, kuid alla 24 kuu vanuste kastreerimata isasloomade rümbad;

B: üle 24 kuu vanuste kastreerimata isasloomade rümbad;

C: üle 12 kuu vanuste kastreeritud isasloomade rümbad;

D: poeginud emasloomade rümbad;

E: üle 12 kuu vanuste muude emasloomade rümbad

III. Klassifikatsioon

Rümpade klassifitseerimisel hinnatakse järgmist:

1. Lihakust, mis on määratletud järgmiselt:

Rümba piirkondade, eelkõige selle oluliste osade (taga-, selja- ja abaosa) areng

Lihakusklass	Kirjeldus
S Super	Kõik profiilid äärmiselt kumerad; erakordselt hea lihaste areng (topeltlihaselisus)
E Suurepärane	Kõik rümba piirkonnad kumerad kuni väga kumerad; erakordselt hea lihaste areng
U Väga hea	Rümba piirkonnad tervikuna ümarad; väga hea lihaste areng
R Hea	Rümba piirkonnad tervikuna lamedad; hea lihaste areng
O Keskpärane	Rümba piirkonnad lamedad kuni nõgusad; keskmine lihaste areng
P Halb	Kõik rümba piirkonnad nõgusad kuni väga nõgusad; nõrk lihaste areng

2. Rasvasus, mis on määratletud järgmiselt:

— Rasva hulk rümba välispinnal ja rinnaõõnes

Rasvasusklass	Kirjeldus
1 väga õhuke	Ilma rasvakihita või väga õhukese rasvakihiga
2 õhuke	Õhuke rasvakiht, lihased peaaegu kõikjal nähtavad
3 keskmine	Lihased peaaegu kõikjal rasvaga kaetud, välja arvatud taga- ja abaosas, õhuke rasvaladestus rinnaõõnes
4 paks	Lihased rasvaga kaetud, kuid taga- ja abaosas veel osaliselt nähtavad, selgesti nähtavad rasvaladestused rinnaõõnes
5 väga paks	Kogu rümp rasvaga kaetud; tugevad rasvaladestused rinnaõõnes

Liikmesriikidel on lubatud jagada iga punktides 1 ja 2 ette nähtud klass maksimaalselt kolmeks alamklassiks.

IV. Esitusviis

Rümbad ja poolrümbad esitatakse:

- ilma pea ja jalgadeta; pea eraldatakse rümbast kuklaluu ja esimese kaelalüli vahelt ning jalad kämblaliigesest või kannapöialliigesest;
- ilma rinna- ja kõhuõõneorganiteta, koos neerude, neerurasva ja vaagnarasvaga või ilma nendeta;
- ilma suguorganite ja nende juurde kuuluvate lihasteta ning emasloomadel ilma udara ja udararasvata.

V. Klassifitseerimine ja identifitseerimine

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 853/2004 ⁽¹⁾ artikli 4 kohaselt tunnustatud tapamajad võtavad meetmeid, et tagada, et kõik sellistes tapamajades tapetud üle kaheksa kuu vanuste või vanemate veiste rümbad või poolrümbad, mis on tähistatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 854/2004 ⁽²⁾ artikli 5 lõikes 2 koostoesimes I lisa I jao III peatükiga sätestatud tervisemärgiga, on klassifitseeritud ja identifitseeritud liidu skaala kohaselt.

Enne identifitseerimist märgistamise teel on liikmesriikidel õigus eemaldada rümpadelt või poolrümpadelt välisrasv, kui see on rasvaladestuse tõttu põhjendatav.

B. Liidu klassifitseerimiskaala searümpade jaoks

I. Mõiste

„Rümp” – tapetud sea terve või keskjoont mööda jagatud keha, mis on veretustatud ja puhastatud siseelunditest.

II. Klassifikatsioon

Rümbad klassifitseeritakse vastavalt nende hinnangulisele tailihasisaldusele ning jagatakse järgmistesse klassidesse:

Klassid	Tailihasisaldus protsendina rümba massist
S	vähemalt 60
E	vähemalt 55, kuid alla 60
U	vähemalt 50, kuid alla 55

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erieeskirjad (ELT L 139, 30.4.2004, lk 55).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 854/2004, millega kehtestatakse erieeskirjad inimtoiduks ettenähtud loomsete saaduste ametlikuks kontrollimiseks (ELT L 139, 30.4.2004, lk 206).

Klassid	Tailihasaldus protsendina rümba massist
R	vähemalt 45, kuid alla 50
O	vähemalt 40, kuid alla 45
P	alla 40

III. Esitusviis

Rümbad esitatakse ilma keele, harjaste, sörgade, suguorganite, neerurasva, neerude ja vahelihaseta.

IV. Tailihasaldus

1. Tailihasaldust hinnatakse vastavalt komisjoni poolt kinnitatud hindamismeetoditele. Kinnitada võib vaid selliseid hindamismeetodeid, mis põhinevad searümba ühe või mitme anatoomilise osa füüsilisel mõõtmisel ja on statistiliselt tõestatud. Hindamismeetodite kinnitamisel lähtutakse hinnangu vastavusest lubatud maksimaalsele statistilisele veale.
2. Siiski ei määrata rümpade kaubanduslikku väärtust kindlaks üksnes hinnangulise tailihasalduse järgi.

V. Rümpade identifitseerimine

Kui komisjon ei ole ette näinud teisiti, identifitseeritakse klassifitseeritud rümbad märgistades neid vastavalt liidu skaalale.

C. Liidu klassifitseerimiskaala lambarümpade jaoks

I. Mõiste

Kohaldatakse punkti A alapunktis I sätestatud mõisteid „rümp” ja „poolrümp”.

II. Kategooriad

Rümbad jagatakse järgmistesse kategooriatesse:

A: alla 12-kuuliste lammaste rümbad;

B: muude lammaste rümbad.

III. Klassifikatsioon

Rümpade klassifitseerimisel kohaldatakse punkti A alapunkti III sätteid *mutatis mutandis*. Siiski asendatakse punkti A alapunktis III.1 ning punkti A alapunktis III.2 esitatud tabeli 3. ja 4. reas sõna „tagaosa” sõnaga „tagaveerand”.

IV. Esitusviis

Rümbad ja poolrümbad esitatakse ilma peata (eraldatud esimese kaelalüli vahelt), jalgadeta (eraldatud kämblalühesest või kanna-pöialühesest), sabata (eraldatud kuuenda ja seitsmenda sabalüli vahelt), udarata, suguelunditeta, maksata ja sisikon-nata. Neerud ja neerurasv kuuluvad rümba juurde.

Kui võrdlusesituskuju ei kasutata, on liikmesriikidel lubatud võtta vastu ka teisiti esitatud rümpi.

V. Rümpade identifitseerimine

Klassifitseeritud rümbad ja poolrümbad identifitseeritakse neid vastavalt liidu skaalale märgistades.

V LISA

**ARTIKLI 23 LÕIKES 3 OSUTATUD LOETELU TOODETEST, MIS ON JÄETUD VÄLJA KOOLIPUU- JA
-KÖÖGIVILJA KAVAST, MIDA KAASRAHASTATAKSE LIIDU TOETUSEGA**

Tooted, mis sisaldavad ühte järgnevalt loetletutest:

- suhkrulisand;
  - rasvalisand;
  - soolalisand;
  - magusainelisand.
-

VI LISA

ARTIKLI 44 LÕIKES 1 OSUTATUD TOETUSPROGRAMMIDE EELARVEPIIRID

1 000 EUR eelarveaasta kohta

	2014	2015	2016	2017 ja edaspidi
Bulgaaria	26 762	26 762	26 762	26 762
Tšehhi Vabariik	5 155	5 155	5 155	5 155
Saksamaa	38 895	38 895	38 895	38 895
Kreeka	23 963	23 963	23 963	23 963
Hispaania	353 081	210 332	210 332	210 332
Prantsusmaa	280 545	280 545	280 545	280 545
Horvaatia	11 885	11 885	11 885	10 832
Itaalia	336 997	336 997	336 997	336 997
Küpros	4 646	4 646	4 646	4 646
Leedu	45	45	45	45
Luksemburg	588	—	—	—
Ungari	29 103	29 103	29 103	29 103
Malta	402	—	—	—
Austria	13 688	13 688	13 688	13 688
Portugal	65 208	65 208	65 208	65 208
Rumeenia	47 700	47 700	47 700	47 700
Sloveenia	5 045	5 045	5 045	5 045
Slovakkia	5 085	5 085	5 085	5 085
Ühendkuningriik	120	—	—	—

VII LISA

ARTIKLIS 78 OSUTATUD TOODETE MÕISTED, NIMETUSED JA MÜÜGINIMETUSED

Käesolevas lisas tähendab mõiste „müüginimetus” nimetust, mille all toitu müüakse direktiivi 2000/13/EÜ artikli 5 lõike 1 tähenduses, või toidu nimetus määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 17 tähenduses.

I OSA

Alla 12 kuu vanuste veiste liha

I Mõiste

Käesoleva osa kohaldamisel tähendab mõiste „liha” alla 12 kuu vanuste veiste rümpasid, kondiga ja kondita liha ning viilutatud või viilutamata rupsi, mis on ette nähtud inimtoiduks ning mida pakutakse värskelt, külmutatult või sügavkülmutatult ning mis on pakitud või pakkimata.

II Alla 12 kuu vanuste veiste kategooriatesse liigitamine tapamajas

Tapmise ajal liigitavad ettevõtjad pädeva asutuse järelevalve all kõik alla 12 kuu vanused veised ühte järgmistest kategooriatest:

(A) V-kategooria: Alla 8 kuu vanuste veiste liha

Kategooriat tähistav täht: V;

(B) Z-kategooria: Üle 8 kuu, kuid alla 12 kuu vanused veised

Kategooriat tähistav täht: Z.

Kõnealune liigitamine toimub veisega kaasas olevas passis sisalduva teabe põhjal või selle puudumisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1760/2000 ⁽¹⁾ artiklis 5 sätestatud elektroonilises andmebaasis sisalduvate andmete põhjal.

III Müüginimetused

1. Alla 12 kuu vanuste veiste liha turustatakse liikmesriikides üksnes järgmiste iga liikmesriigi jaoks ettenähtud müüginimetuste all:

A) veised, kelle vanus on alla 8 kuu (kategooriat tähistav täht: V):

Turustav riik	Kasutatav müüginimetus
Belgia	veau, viande de veau/kalfsvlees/Kalbfleisch
Bulgaaria	месо от малки телета
Tšehhi Vabariik	Telecí
Taani	Lyst kalvekød
Saksamaa	Kalbfleisch
Eesti	Vasikaliha
Iirimaa	Veal
Kreeka	μσχάρι γάλακτος
Hispaania	Ternera blanca, carne de ternera blanca
Prantsusmaa	veau, viande de veau
Horvaatia	teletina
Itaalia	vitello, carne di vitello

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuli 2000. aasta määrus (EÜ) nr 1760/2000 veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi loomise, veiseliha ja veiselihatoodete märgistamise kohta (EÜT L 204, 11.8.2000, lk 1)

Küpros	μοσχάρι γάλακτος
Läti	Teļa gaļa
Leedu	Veršiena
Luksemburg	veau, viande de veau/Kalbfleisch
Ungari	Borjúhús
Malta	Vitella
Madalmaad	Kalfsvlees
Austria	Kalbfleisch
Poola	Cielęcina
Portugal	Vitela
Rumeenia	carne de vițel
Sloveenia	Teletina
Slovakkia	Teľacie mäso
Soome	vaalea vasikanliha/ljust kalvkött
Rootsi	ljust kalvkött
Ühendkuningriik	Veal

B) veised, kelle vanus on üle 8, kuid alla 12 kuu (kategooriat tähistav täht: Z):

Turustav riik	Kasutatav müüginimetus
Belgia	jeune bovin, viande de jeune bovin/jongrundvlees/Jungrindfleisch
Bulgaaria	Телешко месо
Tšehhi Vabariik	hovězí maso z mladého skotu
Taani	Kalvekød
Saksamaa	Jungrindfleisch
Eesti	Noorloomaliha
Iirimaa	rosé veal
Kreeka	vealό μοσχάρι
Hispaania	Ternera, carne de ternera
Prantsusmaa	jeune bovin, viande de jeune bovin
Horvaatia	mlada junetina
Iirimaa	rosé veal
Itaalia	vitellone, carne di vitellone
Küpros	vealό μοσχάρι
Läti	jaunlopa gaļa
Leedu	Jautiena
Luksemburg	jeune bovin, viande de jeune bovin/Jungrindfleisch
Ungari	Növendék marha húsa
Malta	Vitellun
Madalmaad	rosé kalfsvlees
Austria	Jungrindfleisch
Poola	młoda wołowina

Portugal	Vitelão
Rumeenia	carne de tineret bovin
Sloveenia	meso težjih telet
Slovakkia	mäso z mladého dobytkä
Soome	vasikanliha/kalvkött
Rootsi	Kalvkött
Ühendkuningriik	Beef

2. Punktis 1 osutatud müüginimetusi võib täiendada vastava lihatüki või rupsi nime või nimetusega.
3. Punkti 1 alapunkti A tabelis esitatud V-kategooria müüginimetusi ning nendest müüginimetustest tuletatud mis tahes uut nime võib kasutada üksnes siis, kui on täidetud käesolevas lisas sätestatud tingimused.

Eelkõige ei tohi sõnu „veau”, „telecí”, „Kalb”, „μσχάφι”, „ternera”, „kalv”, „veal”, „vitello”, „vitella”, „kalf”, „vitela” ja „teletina” kasutada üle 12 kuu vanuste veiste liha müüginimetuses ega etiketil.

4. Punktis 1 osutatud nõudeid ei kohaldata veiste liha suhtes, mille kohta on enne 29. juunit 2007 registreeritud kaitstud päritolunimetus või kaitstud geograafiline tähis vastavalt nõukogu määrusele (EL) nr 1151/2012.

IV Kohustuslik tähis etiketil

1. Ilma et see piiraks direktiivi 2000/13/EÜ, määruse (EL) nr 1169/2011 ning määruse (EÜ) nr 1760/2000 artiklite 13, 14 ja 15 kohaldamist, varustavad ettevõtjad alla kahesteist kuu vanuste veiste liha igas tootmis- ja turustusetapis järgmise teabega:

- a) müüginimetus vastavalt käesoleva osa III punktile;
- b) loomade tapavanus, mis on vastavalt olukorrale esitatud kas kujul:
- „tapavanus: alla 8 kuu”;
  - „tapavanus: üle 8 kuu, kuid alla 12 kuu”.

Erandina esimese lõigu alapunktist b võivad ettevõtjad lõpptarbijale väljastamisele eelnevates etappides asendada tapavanuse tähise kategooria tähistega, vastavalt: „V kategooria” või „Z kategooria”.

2. Alla 12 kuu vanuste veiste liha puhul, mis esitatakse lõpptarbijale müügiks jaemüügikohtades eelnevalt pakendamata kujul, kehtestavad liikmesriigid punktis 1 osutatud teabe esitamise eeskirjad.

V. Registreerimine

Ettevõtjad registreerivad igas tootmis- ja turustusetapis järgmise teabe:

- a) loomade identifitseerimisnumber ja sünniaeg (üksnes tapamaja tasandil);
- b) viitenumber, mis võimaldab tõendada seost ühelt poolt liha päritolu ja teiselt poolt liha etiketil esitatud müüginimetuse, tapavanuse ja kategooriat tähistava tähe vahel;
- c) loomade ja liha ettevõttesse saabumise ja sealt väljumise kuupäev.

VI. Ametlikud kontrollid

1. Liikmesriigid nimetavad enne pädeva asutuse või pädevad asutused, kes vastutavad käesoleva osa kohaldamise kontrollimiseks läbi viidava ametliku kontrolli eest ja teavitavad sellest komisjoni.

2. Ametlike kontrollidele viib läbi pädev asutus või viivad läbi pädevad asutused kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 882/2004⁽¹⁾ sätestatud üldpõhimõtetega.
3. Komisjoni eksperdid viivad vajaduse korral koos asjaomaste pädevate asutuste ja liikmesriikide ekspertidega läbi kohapealseid kontrollid, et veenduda käesoleva lisa sätete rakendamises.
4. Liikmesriik, kelle territooriumil kontrollid toimuvad, osutab komisjonile tema ülesannete täitmiseks vajalikku abi.
5. Kolmandates riikidest imporditud liha puhul tagab käesoleva osa nõuete täitmise kolmanda riigi poolt määratud pädev asutus või, kui see on asjakohane, väline sõltumatu organ. Sõltumatu organ peab täielikult tagama Euroopa standardis EN 45011 või ISO/IEC juhendis 65 sätestatud tingimuste järgimise.

II OSA

Viinamarjasaaduste kategooriad

1. Vein

„Vein” – ainult värskete purustatud või purustamata viinamarjade või viinamarjavirde täielikul või osalisel käärimisel saadud saadus.

Veini:

- a) tegelik alkoholisisaldus on pärast VIII lisa I osa B jaos nimetatud menetluse läbimist või ilma selleta vähemalt 8,5 mahuprotsenti, kui vein on saadud ainult käesoleva lisa I liites osutatud viinamarjakasvatusevõõndites A ja B korjatud viinamarjadest, ja vähemalt 9 mahuprotsenti teistest viinamarjakasvatusevõõnditest korjatud viinamarjade puhul;
- b) tegelik alkoholisisaldus on vähemalt 4,5 mahuprotsenti. Seda erandina muidu kehtivast minimaalsest alkoholisisaldusest, kui veinil on kaitstud päritolunimetus või kaitstud geograafiline tähis, olgu see valmistatud VIII lisa I osa B jaos täpsustatud menetlusel või mitte;
- c) üldalkoholisaldus ei ületa 15 mahuprotsenti. Erandina:
  - võib teatavalt liidu viinamarjakasvatusepiirkonda kuuluvatel viinamarjakasvatusaladelt, mille määrab kindlaks komisjon delegeeritud õigusaktidega vastavalt artikli 75 lõikele 2, pärinevate ja rikastamiseta toodetud veinide üldalkoholisalduse ülempiiri ulatuda 20 mahuprotsendini;
  - võib teatavate kaitstud päritolunimetusega ja rikastamiseta toodetud veinide üldalkoholisalduse ülempiiri olla suurem kui 15 mahuprotsenti;
- d) üldhappesisaldus vastavalt eranditele, mille komisjon võib vastu võtta delegeeritud õigusaktidega vastavalt artikli 75 lõikele 2, on viinhappes väljendatuna vähemalt 3,5 grammi liitri kohta või 46,6 milliekvivalenti liitri kohta.

„Retsina” – lauavein, mis on valmistatud üksnes Kreeka territooriumil süüria männi vaiguga töödeldud viinamarjavirdest. Süüria männi vaigu kasutamine on lubatud ainult „Retsina” veini saamiseks Kreekas kohaldatavate sätete kohaselt.

Erandina teise lõigu alapunktist b kuuluvad „Tokaji eszencia” ja „Tokajská esencia” veinide hulka.

Liikmesriigid võivad siiski lubada kasutada mõistet „vein”:

- a) liitnimetusena koos puuvilja nimega selliste toodete turustamiseks, mis on saadud muude puuviljade kui viinamarjade kääritamisel, või
- b) kui see on liitnimetuse osa.

Tuleb vältida nimetatud toodete segiajamist käesolevas lisis esitatud veinikategooriatele vastavate toodetega.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 882/2004 ametlike kontrollide kohta, mida tehakse sööda- ja toiduvalmistamise õigusnormide ning loomatervishoidu ja loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontrollimise tagamiseks (ELT L 165, 30.4.2004, lk 1).

2. Kääriv toorvein

„Kääriv toorvein” – saadus, mille alkoholkäärimine ei ole veel lõppenud ja mis ei ole veel settest eraldatud.

3. Liköörvein

„Liköörvein” – saadus:

- a) mille tegelik alkoholisisaldus on vähemalt 15 mahuprotsenti, aga mitte üle 22 mahuprotsendi;
- b) mille üldalkoholisisaldus on vähemalt 17,5 mahuprotsenti, välja arvatud teatavad päritolunimetuse või geograafilise tähisega liköörveinid, mis on komisjoni poolt delegeeritud õigusaktidega vastavalt artikli 75 lõikele 2 koostatavas loetelus;
- c) mis on saadud:
  - osaliselt kääritatud viinamarjavirdest,
  - veinist,
  - eespool nimetatud saaduste segust või
  - viinamarjavirdest või viinamarjavirde ja veini segust, kui tegemist on komisjoni poolt delegeeritud õigusaktidega vastavalt artikli 75 lõikele 2 kindlaks määratud teatavate kaitstud päritolunimetuse või geograafilise tähisega liköörveinidega;
- d) mille esialgne naturaalne alkoholisisaldus on vähemalt 12 mahuprotsenti, välja arvatud teatavad kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega liköörveinid, mis on komisjoni poolt delegeeritud õigusaktidega vastavalt artikli 75 lõikele 2 koostatavas loetelus;
- e) millele on lisatud:
  - i) üksikult või seguna:
    - veinist saadud neutraalset alkoholi, sealhulgas kuivatatud viinamarjade destilleerimisel saadud alkoholi, mille tegelik alkoholisisaldus on vähemalt 96 mahuprotsenti;
    - veini või kuivatatud viinamarjade destillaati, mille tegelik alkoholisisaldus ei ole alla 52 ega üle 86 mahuprotsendi;
  - ii) vajaduse korral ühte või mitut järgmist saadust:
    - kontsentreeritud viinamarjavirret,
    - ühe punkti e alapunktis i osutatud saaduse ja punkti c esimeses ja neljandas taandes osutatud viinamarjavirde segu;
- f) millele erandina alapunktist e on lisatud (kui tegu on teatavate kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega liköörveinidega, mis on komisjoni poolt delegeeritud õigusaktidega vastavalt artikli 75 lõikele 2 koostatavas loetelus):
  - i) alapunkti e alapunktis i loetletud saadusi üksikult või seguna või
  - ii) üht või mitut järgmistest saadustest:
    - veinialkoholi või kuivatatud viinamarjadest saadud alkoholi, mille tegelik alkoholisisaldus ei ole alla 95 ega üle 96 mahuprotsendi;
    - veinist või pressitud viinamarjajääkidest destilleeritud kangeid alkohoolseid jooke, mille tegelik alkoholisisaldus ei ole alla 52 ega üle 86 mahuprotsendi;
    - kuivatatud viinamarjadest destilleeritud kangeid alkohoolseid jooke, mille tegelik alkoholisisaldus ei ole alla 52 mahuprotsendi ega üle 94,5 mahuprotsendi, ning

iii) vajaduse korral ühte või mitut järgmist saadust:

- kuivatatud viinamarjadest saadud osaliselt kääritatud viinamarjavirret;
- otsesel kuumutamisel saadud kontsentreeritud viinamarjavirret, mis vastab, välja arvatud nimetatud menetluse puhul, kontsentreeritud viinamarjavirde määratlusele;
- kontsentreeritud viinamarjavirret,
- ühe alapunkti f alapunktis ii osutatud saaduse ja alapunkti c esimeses ja neljandas taandes osutatud viinamarjavirde segu.

4. Vahuvein

„Vahuvein” – saadus:

a) mis on saadud järgmiste saaduste esimesel või teisel alkoholkäärimisel:

- värsked viinamarjad,
- viinamarjavirre või
- vein;

b) mille mahuti avamisel vabaneb ainult käärimisel tekkinud süsinikdioksiid;

c) mille ülerõhk suletud mahutis temperatuuril 20 °C on sisalduva süsinikdioksiidi tõttu vähemalt 3 baari ning

d) mille valmistamiseks mõeldud kuveede üldalkoholisisaldus on vähemalt 8,5 mahuprotsenti.

5. Kvaliteetvahuvein

„Kvaliteetvahuvein” – saadus:

a) mis on saadud järgmiste saaduste esimesel või teisel alkoholkäärimisel:

- värsked viinamarjad,
- viinamarjavirre või
- vein;

b) mille mahuti avamisel vabaneb ainult käärimisel tekkinud süsinikdioksiid;

c) mille ülerõhk suletud mahutis temperatuuril 20 °C on sisalduva süsinikdioksiidi tõttu vähemalt 3,5 baari ning

d) mille valmistamiseks mõeldud kuveede üldalkoholisisaldus on vähemalt 9 mahuprotsenti.

6. Aromaatne kvaliteetvahuvein

„Aromaatne kvaliteetvahuvein” – kvaliteetvahuvein:

a) mis on saadud üksnes nii, et kuvee komponendina kasutatakse viinamarjavirret või käärivat viinamarjavirret, mis on pärit sellistest viinamarjasortidest, mis on komisjoni poolt delegeeritud õigusaktidega vastavalt artikli 75 lõikele 2 koostatavas loetelus.

Aromaatsed kvaliteetvahuveinid, mida traditsiooniliselt toodetakse, kasutades kuvee komponendiks olevaid veine, määrab kindlaks komisjon kooskõlas artikli 75 lõike 2 kohaste delegeeritud õigusaktidega;

- b) mille ülerõhk suletud mahutis temperatuuril 20 °C on sisalduva süsinikdioksiidi tõttu vähemalt 3 baari;
- c) mille tegelik alkoholisisaldus on vähemalt 6 mahuprotsenti ning
- d) mille üldalkoholisisaldus on vähemalt 10 mahuprotsenti.
7. Gaseeritud vahuvein
- „Gaseeritud vahuvein” – saadus:
- a) mis on saadud ilma kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähiseta veinist;
- b) mille mahuti avamisel vabaneb süsinikdioksiid, mis on tervikuna või osaliselt saadud selle gaasi lisamisel, ning
- c) mille ülerõhk suletud mahutis temperatuuril 20 °C on sisalduva süsinikdioksiidi tõttu vähemalt 3 baari.
8. Poolvahuvein
- Poolvahuvein – saadus:
- a) mis on saadud veinist, käärivast toorveinist, viinamarjavirdest või käärivast viinamarjavirdest, kui kõnealuste toodete üldalkoholisisaldus on vähemalt 9 mahuprotsenti;
- b) mille tegelik alkoholisisaldus on vähemalt 7 mahuprotsenti;
- c) mille ülerõhk suletud mahutis temperatuuril 20 °C on sisalduva sisetekelise süsinikdioksiidi tõttu vähemalt 1 baar, kuid mitte üle 2,5 baari, ning
- d) mis pannakse 60-liitristesse või väiksematesse mahutitesse.
9. Gaseeritud poolvahuvein
- „Gaseeritud poolvahuvein” – saadus:
- a) mis on saadud veinist, käärivast toorveinist, viinamarjavirdest või käärivast viinamarjavirdest;
- b) mille tegelik alkoholisisaldus on vähemalt 7 mahuprotsenti ja üldalkoholisisaldus vähemalt 9 mahuprotsenti;
- c) mille ülerõhk suletud mahutis temperatuuril 20 °C on täielikult või osaliselt lisatud süsinikdioksiidi tõttu vähemalt 1 baar, kuid mitte üle 2,5 baari, ning
- d) mis pannakse 60-liitristesse või väiksematesse mahutitesse.
10. Viinamarjavirre
- „Viinamarjavirre” – värsketest viinamarjadest loomulikult või füüsilisel töötlemisel saadud vedel saadus. Viinamarjavirde lubatud tegelik alkoholisisaldus ei ületa 1 mahuprotsenti.
11. Osaliselt kääritatud viinamarjavirre
- „Kääriv viinamarjavirre” – viinamarjavirde kääritamise saadus, mille tegelik alkoholisisaldus on üle 1 mahuprotsendi, aga alla kolme viiendiku selle üldalkoholisisaldusest.
12. Kuivatatud viinamarjadest saadud osaliselt kääritatud viinamarjavirre
- „Kuivatatud viinamarjadest saadud kääriv viinamarjavirre” – kuivatatud viinamarjadest saadud viinamarjavirde osalise kääritamise saadus, mille üldsuhkrusisaldus on enne käärimist vähemalt 272 grammi liitri kohta ning mille naturaalne ja tegelik alkoholisisaldus ei tohi olla alla 8 mahuprotsendi. Samas ei loeta kuivatatud viinamarjadest saadud käärivaks viinamarjavirdeks teatavaid veine, mille komisjon määrab kindlaks delegeeritud õigusaktidega vastavalt artikli 75 lõikele 2 ja mis vastavad eespool nimetatud nõuetele.

13. Kontsentreeritud viinamarjavirre

„Kontsentreeritud viinamarjavirre” – karamellimata viinamarjavirre, mis on saadud viinamarjavirde osalise veetustamise teel, mis toimub mis tahes lubatud meetodil, välja arvatud otsese kuumuse abil, ja nii, et edaspidi artikli 80 lõike 5 esimese lõiguga ja artikli 91 esimese lõigu punktiga d ette nähtud meetodil kasutatava refraktomeetri näit temperatuuril 20 °C ei ole alla 50,9 %.

Kontsentreeritud viinamarjavirde lubatud tegelik alkoholisisaldus ei tohi ületada 1 %.

14. Puhastatud kontsentreeritud viinamarjavirre

„Puhastatud kontsentreeritud viinamarjavirre” on:

a) vedel karamellimata saadus:

i) mis on saadud viinamarjavirde osalise veetustamise teel, mis toimub mis tahes lubatud meetodil, välja arvatud otsese kuumuse abil, ja nii, et edaspidi artikli 80 lõike 5 esimese lõigu ja artikli 91 esimese lõigu punktiga d ette nähtud meetodil kasutatava refraktomeetri näit temperatuuril 20 °C ei ole alla 61,7 %;

ii) mis on läbinud lubatud töötuse hapetustamiseks ja koostisosade (v.a suhkru) kõrvaldamiseks;

iii) millel on järgmised omadused:

- pH-väärtus ei ole 25 Brix juures üle 5;
- optiline tihedus 425 nm juures 1 cm paksusel ei ületa 25 Brix juures kontsentreeritud viinamarjavirrete puhul 0,100;
- sahharoosisisaldus ei ole kindlaksmääratava analüüsimeetodiga täheldatav;
- Folin-Ciocalteu indeks ei ületa 25 Brix juures 6,00;
- tiitritav happesus ei ületa 15 milliekvivalenti üldsuhkrusisalduse kilogrammi kohta;
- vääveldioksiidisisaldus ei ületa 25 milligrammi üldsuhkrusisalduse kilogrammi kohta;
- katioonide kogusisaldus ei ületa 8 milliekvivalenti üldsuhkrusisalduse kilogrammi kohta;
- elektrijuhtivus ei ületa 25 Brix ja 20 °C juures 120 µS/cm;
- hüdroksümetüülfurfuraali sisaldus ei ületa 25 milligrammi üldsuhkrusisalduse kilogrammi kohta;
- mesoinositooli olemasolu.

b) tahke karamellimata saadus:

i) mis on saadud puhastatud kontsentreeritud viinamarjavirde kristalliseerumisel ja millele ei ole lisatud lahustit;

ii) mis on läbinud lubatud töötuse hapetustamiseks ja koostisosade (v.a suhkru) kõrvaldamiseks;

iii) millel on pärast lahuseks lahendamist 25 Brix juures järgmised omadused:

- pH-väärtus ei ole üle 7,5;
- optiline tihedus 425 nm juures 1 cm paksusel ei ületa 0,100;
- sahharoosisisaldus ei ole kindlaksmääratava analüüsimeetodiga täheldatav;
- Folin-Ciocalteu indeks ei ületa 6,00;
- tiitritav happesus ei ületa 15 milliekvivalenti üldsuhkrusisalduse kilogrammi kohta;
- vääveldioksiidisisaldus ei ületa 10 milligrammi üldsuhkrusisalduse kilogrammi kohta;

- katioonide kogusisaldus ei ületa 8 milliekvivalenti üldsuhkrusisalduse kilogrammi kohta;
- elektrijuhtivus ei ületa 20 °C juures 120 µS/cm;
- hüdroksümetüülfurfuraali sisaldus ei ületa 25 milligrammi üldsuhkrusisalduse kilogrammi kohta;
- mesoinosooli olemasolu.

Puhastatud kontsentreeritud viinamarjavirde lubatud tegelik alkoholisisaldus ei tohi ületada 1 mahuprotsenti.

15. Kuivatatud viinamarjadest valmistatud vein

„Kuivatatud viinamarjadest valmistatud vein” – saadus:

- a) mis on toodetud rikastamiseta, osaliseks veetustamiseks päikese kätte või varju jäetud viinamarjadest;
- b) mille üldalkoholisisaldus on vähemalt 16 mahuprotsenti ja tegelik alkoholisisaldus vähemalt 9 mahuprotsenti ning
- c) mille naturaalne alkoholisisaldus on vähemalt 16 mahuprotsenti (või mille suhkrusisaldus on vähemalt 272 grammi liitri kohta).

16. Üleküpsenud viinamarjadest valmistatud vein

„Üleküpsenud viinamarjadest valmistatud vein” – saadus:

- a) mis on toodetud rikastamiseta;
- b) mille naturaalne alkoholisisaldus on suurem kui 15 mahuprotsenti ning
- c) mille üldalkoholisisaldus on vähemalt 15 mahuprotsenti ja tegelik alkoholisisaldus vähemalt 12 mahuprotsenti.

Liikmesriigid võivad kehtestada selle toote laagerdumistähtaaja.

17. Veiniäädikas

„Veiniäädikas” – äädikas:

- a) mis on saadud eranditult veini äädikhappelist käärimisel ning
- b) mille üldhappesus äädikhappes väljendatuna on vähemalt 60 grammi liitri kohta.

III OSA

Piim ja piimatooted

1. Mõiste „piim” – ainult ühe või mitme lüpsmise tulemusena udarast eritunud sekreet, millele ei ole midagi lisatud ega millest ei ole midagi eraldatud.

Mõistet „piim” võib siiski kasutada:

- a) piima kohta, mida on töödeldud selle koostist muutmata, või piima kohta, mille rasvasisaldus on standarditud IV osa alusel;
  - b) koos sõnaga, mis nimetab, või sõnadega, mis nimetavad sellise piima tüüpi, kvaliteediklassi, päritolu ja/või kavatsetavat kasutust või kirjeldavad selle füüsilist töötlemist või koostise muutmist juhul, kui muutmine piirdub piima loomulike koostisainete lisamise ja/või eemaldamisega.
2. Käesolevas osas tähendab mõiste „piimatooted” tooteid, mis on saadud ainult piimast, arvestades, et nende valmistamiseks vajalikke aineid võib lisada juhul, kui neid aineid ei kasutata mõne piima koostisaine täielikuks või osaliseks asendamiseks.

Ainult piimatoodetele reserveeritakse:

a) järgmised kõigil turustusetappidel kasutatavad nimetused:

- i) vadak;
- ii) koor;
- iii) või;
- iv) pett;
- v) võiõli;
- vi) kaseiinid;
- vii) veevaba piimarasv;
- viii) juust;
- ix) jogurt;
- x) keefir;
- xi) kumõss;
- xii) viili/fil;
- xiii) smetana;
- xiv) fil;
- xv) rjaženka;
- xvi) rūgušpiens;

b) need nimed direktiivi 2000/13/EÜ artikli 5 või määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 17 tähenduses, mida tegelikult piimatoodete kohta kasutatakse.

3. Mõistet „piim” ja piimatoodete kohta kasutatavaid nimetusi võib samuti tarvitada koos sõnaga, mis nimetab, või sõnadega, mis nimetavad liittooteid, mille ükski osa ei asenda või ei ole mõeldud asendada ühtki piima koostisainet ja milles piim või piimatoodete on kas koguseliselt või toote iseloomustamisel oluline.

4. Piima puhul, kui tegemist ei ole lehmapiimaga, tuleb ära märkida, milliselt loomaliigilt see on saadud.

5. Punktides 1, 2 ja 3 osutatud nimetusi ei tohi kasutada ühegi toote kohta peale kõnealuses punktis nimetatud toodete.

Seda sätet ei kohaldata toodete nimetamisel, mille täpne iseloom on selge tavapärase kasutamise tõttu ja/või juhul, kui nimetusi kasutatakse selgesti toote iseloomuliku omaduse kirjeldamiseks.

6. Käesoleva osa punktides 1, 2 ja 3 nimetamata toodete puhul ei tohi kasutada ühtki märgist, äridokumenti, reklaammaterjali või nõukogu direktiivi 2006/114/EÜ⁽¹⁾ artiklis 2 määratletud reklaamimise viisi ega ühtki esitusviisi, mis väidab, viitab või vihjab, et toode on piimatoodete.

Piima või piimatoodete sisaldava toote puhul võib nimetust „piim” või käesoleva osa punkti 2 teises lõigus osutatud nimetusi kasutada ainult põhiliste toorainete kirjeldamiseks ja koostisainete loetlemiseks vastavalt direktiivile 2000/13/EÜ või määrusele (EL) nr 1169/2011.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/114/EÜ eksitava ja võrdleva reklaami kohta (ELT L 376, 27.12.2006, lk 21).

IV OSA

CN-koodi 0401 alla kuuluv inimtoiduks ette nähtud piim

I Mõisted

Käesoleva osa kohaldamisel kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „piim” – ühe või mitme lehma lüpsmise saadus;
- b) „joogipiim” – III punktis nimetatud tooted, mis on mõeldud ilma edasise töötlemiseta tarbijale tarnimiseks;
- c) „rasvasisaldus” – piimarasva massiosade arv saja massiosa piima kohta;
- d) „valgusisaldus” – valgu massiosade arv saja massiosa piima kohta (arvutatakse, korrutades piima üldlämmastiku massiprotsendi teguriga 6,38).

II Tarne või müük lõpptarbijale

1. Ilma edasise töötlemiseta võib tarnida või müüa lõpptarbijale kas otse või restoranide, haiglate, sööklate või muude toitlustusettevõtete kaudu ainult niisugust piima, mis vastab joogipiimale sätestatud nõuetele.
2. Toodete müüginimetused on esitatud III punktis. Neid nimetusi tuleb kasutada ainult selles punktis nimetatud toodete kohta, ilma et see piiraks nende kasutamist liitnimetustes.
3. Liikmesriigid võtavad meetmeid, et tutvustada tarbijatele asjakohaste toodete iseloomu ja koostist, kui sellise teabe puudumine võiks põhjustada segadust.

III Joogipiim

1. Joogipiimaks loetakse järgmisi tooteid:

- a) toorpiim: piim, mida pole kuumutatud üle 40 °C ega töödeldud mingil samaväärsel mõjuga viisil;
- b) täispiim: kuumtöödeldud piim, mis rasvasisalduse osas vastab ühele järgmistest nõuetest:
  - i) standardne täispiim: piim, mille rasvasisaldus on vähemalt 3,5 % (m/m). Liikmesriigid võivad siiski ette näha täiendava täispiima liigi, mille rasvasisaldus on 4,00 % (m/m) või rohkem;
  - ii) mittestandardne täispiim: piim, mille rasvasisaldust pole pärast lüpsmist muudetud piimarasvade lisamise või eemaldamisega ega segatud seda piimaga, mille loomulikku rasvasisaldust on muudetud. Rasvasisaldus ei tohi siiski olla alla 3,50 % (m/m);
- c) madala rasvasisaldusega piim: kuumtöödeldud piim, mille vähendatud rasvasisaldus on vähemalt 1,50 % (m/m) ja kõige rohkem 1,80 % (m/m);
- d) rasvatu piim: kuumtöödeldud piim, mille vähendatud rasvasisaldus on kõige rohkem 0,50 % (m/m).

Kuumtöödeldud piima, mille rasvasisaldus ei vasta esimese lõigu punktides b, c ja d sätestatud nõuetele, käsitletakse joogipiimana tingimusel, et rasvasisaldus on pakendil ühe kümnendkoha täpsusega selgelt ära märgitud ja kergesti loetav kujul „rasvasisaldus ... %”. Sellist piima ei nimetata täispiimaks, madala rasvasisaldusega piimaks ega rasvatuks piimaks.

2. Ilma et see piiraks punkti 1 alapunkti b alapunkti ii kohaldamist, on lubatud ainult järgmised muudatused:

- a) joogipiimale ette nähtud rasvasisalduse saamiseks võib muuta loomulikku rasvasisaldust, eemaldades või lisades koort või lisades täispiima, madala rasvasisaldusega piima või rasvatu piima;

b) piima võib rikastada piimavalkude, mineraaloolade või vitamiinidega vastavalt Euroopa parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1925/2006 ⁽¹⁾;

c) laktoosisisaldust võib vähendada laktoosi glükoosiks ja galaktoosiks muutmise teel.

Alapunktides b ja c nimetatud piima koostise muutmised on lubatud ainult juhul, kui toote pakendil on vastav kustumiskindel märg, mis on hästi nähtav ja loetav. Selline märg ei asenda määrusega (EL) nr 1169/2011 ette nähtud toitumisalase teabega märgistamise kohustust. Valkudega rikastatud piima valgusisaldus peab olema 3,8 % (m/m) või rohkem.

Liikmesriigid võivad alapunktides b ja c nimetatud piima koostise muutmist siiski piirata või selle keelata.

3. Joogipiim:

a) külmumistemperatuur peab olema ligilähedane päritolupiirkonna toorpiima keskmisele külmumistemperatuurile;

b) 3,5 massiprotsenti rasva sisaldava 1 liitri piima mass temperatuuril 20 °C peab olema vähemalt 1 028 grammi, teistsuguse rasvasisaldusega piima liitri mass peab olema ekvivalentne;

c) 3,5 massiprotsenti rasva sisaldavas piimas peab olema vähemalt 2,9 massiprotsenti valku, teistsuguse rasvasisaldusega piima korral peab valgu sisaldus olema ekvivalentne.

V OSA

Linnulihasektori tooted

I Käesolevat osa kohaldatakse seoses teatavate kodulinnuliha ning kodulinnuliha või rupsi valmististe ja toodete turustamisega liidus äri või kaubanduse teel järgmiste liikide puhul:

— kanad liigist *Gallus domesticus*,

— pardid,

— haned,

— kalkunid,

— pärlikanad.

Kõnealuseid sätteid kohaldatakse ka CN-koodi 0210 99 39 alla kuuluva soolvees säilitatud kodulinnuliha suhtes.

II Mõisted

1) „kodulinnuliha” – inimtoiduks sobiv kodulinnuliha, mis ei ole läbinud mingit töötlust peale külmtötluse;

2) „värske kodulinnuliha” – kodulinnuliha, mida ei ole kunagi külmutamisega jäigastatud ning mida tuleb kogu aeg hoida temperatuuril, mis ei ole madalam kui - 2 °C ega kõrgem kui + 4 °C. Liikmesriigid võivad siiski kehtestada veidi erinevad temperatuurinõuded minimaalse pikkusega ajavahemikuks, mis on vajalik värske kodulinnuliha lõikamiseks ja käitlemiseks jaemüügipoodides või müügipunktide abihoonetes, kui lõikamise ja käitlemise eesmärk on üksnes tarbijale kohapeal müümine;

3) „külmutatud kodulinnuliha” – kodulinnuliha, mis tuleb külmutada nii kiiresti kui võimalik normaalse tapatoimingu piires ning mida hoitakse kogu aeg temperatuuril, mis ei ole kõrgem kui - 12 °C;

4) „kiirkülmutatud kodulinnuliha” – kodulinnuliha, mida hoitakse kogu aeg temperatuuril, mis ei ole kõrgem kui -18 °C, mille lubatud hälbed on sätestatud nõukogu direktiivis 89/108/EMÜ ⁽²⁾;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006 määrus (EÜ) nr 1925/2006 vitamiinide, mineraalainete ja teatud muude ainete toidule lisamise kohta (ELT L 404, 30.12.2006, lk 26).

⁽²⁾ Nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiiv 89/108/EMÜ kiirkülmutatud toiduainete käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 40, 11.2.1999, lk 34).

- 5) „kodulinnuliha valmistis” – kodulinnuliha, sealhulgas kodulinnuliha, mis on peenestatud, millele on lisatud toidu- või maitseaineid või lisandeid või mida on töödeldud viisil, millest ei piisa lihaskiu sisemise struktuuri muutmiseks;
- 6) „värsket kodulinnuliha valmistis” – kodulinnuliha valmistis, mille valmistamisel on kasutatud värsket kodulinnuliha.

Liikmesriigid võivad siiski kehtestada veidi erinevad temperatuurinõuded, mida kohaldatakse minimaalse pikkusega ajavahemiku jooksul ja üksnes sellises ulatuses, mis on vajalik värsket kodulinnuliha valmististe tööstuslikul tootmisel lõikamise ja käitlemise hõlbustamiseks;

- 7) „kodulinnulihatooted” – määruse (EÜ) nr 853/2004 I lisa punktis 7.1 määratletud lihatooted, mille valmistamisel kasutatakse kodulinnuliha.

III Kodulinnuliha ja kodulinnuliha valmistisi turustatakse järgmises olekus:

- värskelt;
- külmutatult;
- kiirkülmutatult.

VI OSA

Liigilt *Gallus gallus* saadud kanamunad

I Reguleerimisala

1. Ilma et see piiraks artikli 75 kohaldamist seoses haudemunade ja kodulindude tibude turustamisstandarditega, kohaldatakse käesolevat osa seoses liidus toodetud, kolmandatest riikidest imporditud või väljapoole liitu ekspordiks mõeldud munade turustamisega liidus.
2. Liikmesriigid võivad kehtestada erandeid käesolevas osas sätestatud nõuetest, välja arvatud III punkti alapunktis 3 sätestatud nõudest, munade puhul, mille tootja müüb otse lõpptarbijale:
  - a) tootmiskohas või
  - b) kohalikul turul või lävemüüki kasutades asjaomase liikmesriigi tootmispiirkonnas.

Kui tehakse selline erand, peab iga tootja saama valida, kas kohaldada seda erandit või mitte. Kui kõnealust erandit kohaldatakse, ei või kasutada kvaliteedi- ja kaaluklassidesse liigitamist.

Liikmesriik võib vastavalt oma siseriiklikule õigusele kehtestada määratlused mõistetele „kohalik turg”, „lävemüük” ja „tootmispiirkond”.

II Kvaliteedi- ja kaaluklassidesse liigitamine

1. Munad liigitatakse järgmistesse kvaliteediklassidesse:
  - a) A-klass ehk värsked munad;
  - b) B-klass.
2. A-klassi munad liigitatakse ka kaalu järgi. Kaalu järgi liigitamist ei nõuta siiski munade puhul, mis tarnitakse toiduainetetööstusele ja väljapoole toiduainetetööstust.
3. B-klassi mune tarnitakse ainult toiduainetetööstusele ja väljapoole muule tööstusele.

III Munade märgistamine

1. A-klassi munad märgistatakse tootjakoodiga.

B-klassi munad märgistatakse tootjakoodi ja/või mõne muu viitega.

Liikmesriigid võivad anda sellest nõudest vabastuse B-klassi munade puhul, kui need munad turustatakse üksnes nende territooriumil.

2. Punkti 1 kohane munade märgistamine toimub tootmiskohas või esimeses pakkimiskeskuses, kuhu munad tarnitakse.
3. Asjaomase liikmesriigi tootmispiirkonna kohalikul turul tootjalt otse lõpptarbijale müüdivad munad märgistatakse vastavalt punktile 1.

Liikmesriigid võivad kõnealusest nõudest vabastada tootjad, kellel on kuni 50 munakana, tingimusel et müügikohas on märgitud kõnealuse tootja nimi ja aadress.

VII OSA

Võiderasvad

I Müüginimetused

Kui artikli 78 lõike 1 punktis f märgitud tooted ei vasta II liites kehtestatud nõuetele, ei tohi neid töötlemata kujul lõpptarbijale tarnida või temale üle anda ei otse ega ka restoranide, haiglate, sööklate või teiste samalaadsete asutuste kaudu.

Nende toodete müüginimetused on esitatud II liites, ilma et see piiraks II punkti alapunktide 2, 3 ja 4 kohaldamist.

II liites esitatud müüginimetusi kasutatakse üksnes toodete kohta, mis kuuluvad järgmiste CN-koodide alla ja mille rasvasisaldus on vähemalt 10 %, kuid mitte üle 90 % massist:

- a) piimarasvad, mille CN-kood on 0405 ja ex 2106;
- b) rasvad, mille CN-kood on ex 1517;
- c) rasvad, mis koosnevad taimse ja/või loomse päritoluga toodetest, mille CN-kood on ex 1517 ja ex 2106.

Rasvasisaldus peab soola arvestamata olema vähemalt kaks kolmandikku nende toodete kuivainest.

Neid müüginimetusi kohaldatakse üksnes toodete suhtes, mis on 20 °C juures tahked ja sobivad kasutamiseks võidena.

Neid määratlusi ei kohaldata:

- a) selliste toodete nimetuse suhtes, mille eripära on traditsioonilisest kasutusest teada, ja/või kui nimetus iseloomustab selgelt toote eripära;
- b) kontsentreeritud toodete suhtes (või, margariin, rasvasegu), mille rasvasisaldus on vähemalt 90 %.

II Mõisted

1. Kui toode on saadud vahetult piimast või koorest, võib koos II liite A osa punktis 1 sätestatud mõistega „või” kasutada mõistet „traditsiooniline”.

Käesolevas punktis tähendab mõiste „koor” piimast saadud toodet, mis kujutab endast vähemalt 10 % piimarasvasisaldusega õli-vees-tüüpi emulsiooni.

2. II liites osutatud toodete kohta ei tohi kasutada mõisteid, millega märgitakse, vihjatakse või viidatakse rasvasisaldusele, mis on erinev kõnealuses liites osutatud rasvasisaldustest.
3. Erandina punktist 2 ja lisaks võib mõistet „vähendatud rasvasisaldusega” või „madala rasvasusega” kasutada II liites nimetatud toodete puhul, mille rasvasisaldus on suurem kui 41 %, kuid väiksem kui 62 %.

Mõisteid „vähendatud rasvasisaldusega” ja „madala rasvasusega” võib kasutada ka II liites kasutatud vastavate mõistete „kolmveerandrasvane” ja „poolrasvane” asemel.

4. II liite B osa punktis 3 nimetatud toodete puhul võib kasutada müüginimetusi „minariin” või „halvariin”.

5. Mõistet „taimne” võib kasutada koos II liite B osas nimetatud müüginimetustega eeldusel, et asjaomane toode sisaldab üksnes taimse päritoluga rasva ning mitte üle 2 % loomset rasva. Samasugune loomse rasva sisaldus on lubatud ka juhul, kui viidatakse taime liigile.

VIII OSA

Oliiviõli ja oliivijääkõli kirjeldused ja määratlused

Käesolevas osas sätestatud oliiviõlide ja oliivijääkõlide kirjelduste ja määratluste kasutamine on kohustuslik asjaomaste toodete turustamisel liidus ning, kui see on vastavuses kohustuslike rahvusvaheliste eeskirjadega, kauplemisel kolmandate riikidega.

Jaemüügi etapis võib turustada üksnes punkti 1 alapunktides a ja b ning punktides 3 ja 6 nimetatud õli.

1) NEITSIOLIIVIÕLID

„Neitsioliiviõlid” – õlid, mis on saadud õlipuu viljadest üksnes mehaaniliste või muude füüsiliste vahendite abil tingimustel, mis ei põhjusta õli muutumist, ja mida ei ole töödeldud muul viisil kui pesemine, dekanteerimine, tsentrifugimine ja filtreerimine, välja arvatud õlid, mis on saadud lahustite või keemilise või bioloogilise toimega abiainetega või ümbersterdamise abil ja muude õlidega segamisel.

Neitsioliiviõlised liigitatakse ja kirjeldatakse järgmiselt:

a) Ekstra-neitsioliiviõli

„Ekstra-neitsioliiviõli” – neitsioliiviõli, mille oleiinhappena väljendatud vabade rasvhapete maksimumsisaldus on 0,8 grammi 100 grammi kohta ja mille muud omadused vastavad kõnealuse kategooria puhul komisjoni poolt kooskõlas artikli 75 lõikega 2 sätestatud omadustele;

b) Neitsioliiviõli

„Neitsioliiviõli” – neitsioliiviõli, mille oleiinhappena väljendatud vabade rasvhapete maksimumsisaldus on 2 grammi 100 grammi kohta ja mille muud omadused vastavad kõnealuse kategooria puhul komisjoni poolt kooskõlas artikli 75 lõikega 2 sätestatud omadustele;

c) Lambiõli

„Lambiõli” – neitsioliiviõli, mille oleiinhappena väljendatud vabade rasvhapete sisaldus on suurem kui 2 grammi 100 grammi kohta ja mille muud omadused vastavad kõnealuse kategooria puhul komisjoni poolt kooskõlas artikli 75 lõikega 2 sätestatud omadustele.

2) RAFINEERITUD OLIIVIÕLI

„Rafineeritud oliiviõli” – neitsioliiviõli rafineerimise teel saadav oliiviõli, mille oleiinhappena väljendatud vabade rasvhapete sisaldus ei ole suurem kui 0,3 grammi 100 grammi kohta ja mille muud omadused vastavad kõnealuse kategooria puhul komisjoni poolt kooskõlas artikli 75 lõikega 2 sätestatud omadustele.

3) OLIIVIÕLI, MIS KOOSNEB RAFINEERITUD OLIIVIÕLIST JA NEITSIOLIIVIÕLIST

„Oliiviõli, mis koosneb rafineeritud oliiviõlist ja neitsioliiviõlist” – rafineeritud oliiviõli ja neitsioliiviõli (v.a lambiõli) segamisel saadud oliiviõli, mille oleiinhappena väljendatud vabade rasvhapete sisaldus ei ole suurem kui 1 gramm 100 grammi kohta ja mille muud omadused vastavad kõnealuse kategooria puhul komisjoni poolt kooskõlas artikli 75 lõikega 2 sätestatud omadustele.

4) TÖÖTLEMATA OLIIVIJÄÄKÕLI

„Töötlemata oliivijääkõli” – õli, mis on saadud oliivijääkõli töötlemisel lahustitega või muul füüsilisel töötlemisel, või lambiõlile vastav õli, välja arvatud õlid, mis on saadud ümbersterdamise abil ja muude õlidega segamisel, ning mille muud omadused vastavad kõnealuse kategooria puhul komisjoni poolt kooskõlas artikli 75 lõikega 2 sätestatud omadustele.

5) RAFINEERITUD OLIIVIJÄÄKÕLI

„Rafineeritud oliivijääkõli” – töötlemata oliivijääkõli rafineerimisel saadav õli, mille oleiinhappena väljendatud vabade rasvhapete sisaldus ei ole suurem kui 0,3 grammi 100 grammi kohta ja mille muud omadused vastavad kõnealuse kategooria puhul komisjoni poolt kooskõlas artikli 75 lõikega 2 sätestatud omadustele.

6) OLIIVIJÄÄKÕLI

„Oliivijääkõli” – rafineeritud oliivijääkõli ja neitsioliiviõli (v.a lambiõli) segamisel saadud õli, mille oleiinhappena väljendatud vabade rasvhapete sisaldus ei ole suurem kui 1 gramm 100 grammi kohta ja mille muud omadused vastavad kõnealuse kategooria puhul komisjoni poolt kooskõlas artikli 75 lõikega 2 sätestatud omadustele.

I liide

Viinamarjakasvatustüübid

Viinamarjakasvatustüübid on järgmised:

1) Viinamarjakasvatustüübid A kuuluvad:

- a) Saksamaal: muud kui punkti 2 alapunkti a alla kuuluvad viinapuude kasvualad;
- b) Luksemburgis: Luksemburgi viinamarjakasvatustüübid;
- c) Belgias, Taanis, Iirimaa, Madalmaades, Poolas, Rootsis ja Ühendkuningriigis: nende liikmesriikide viinamarjakasvatustüübid;
- d) Tšehhi Vabariigis: Čechy viinamarjakasvatustüübid.

2) Viinamarjakasvatustüübid B kuuluvad:

- a) Saksamaal Badeni määratletud piirkonna viinapuude kasvualad;
- b) Prantsusmaal käesolevas lisas nimetatud departemangude ja järgmiste departemangude viinapuude kasvualad:
  - Alsace'is: Bas-Rhin, Haut-Rhin;
  - Lorraine'is: Meurthe-et-Moselle, Meuse, Moselle, Vosges;
  - Champagne'is: Aisne, Aube, Marne, Haute-Marne, Seine-et-Marne;
  - Juras: Ain, Doubs, Jura, Haute-Saône;
  - Savoies: Savoie, Haute-Savoie, Isère (Chapareillani kommuun);
  - Val de Loire'is: Cher, Deux-Sèvres, Indre, Indre-et-Loire, Loir-et-Cher, Loire-Atlantique, Loiret, Maine-et-Loire, Sarthe, Vendée, Vienne ja Nièvre'i departemangu Cosne-sur-Loire'i ringkonna viinapuude kasvualad;
- c) Austrias Austria viinamarjakasvatustüübid;
- d) Tšehhi Vabariigis Morava viinamarjakasvatustüübid ja viinapuude kasvualad, mis ei ole hõlmatud punkti 1 alapunktiga d;
- e) Slovakkias viinapuude kasvualad järgmistes piirkondades: Malokarpatská vinohradnícka oblasť, Južnoslovenská vinohradnícka oblasť, Nitrianska vinohradnícka oblasť, Stredoslovenská vinohradnícka oblasť ja Východoslovenská vinohradnícka oblasť ning viinamarjakasvatustüübid, mis ei ole hõlmatud punkti 3 alapunktiga f;
- f) Sloveenias järgmiste piirkondade viinapuude kasvualad:
  - Podravje piirkonnas: Štajerska Slovenija, Prekmurje;
  - Posavje piirkonnas: Bizeljsko Sremič, Dolenjska ja Bela krajina ning viinapuude kasvualad, mis ei ole hõlmatud punkti 4 alapunktiga d;
- g) Rumeenias Podișul Transilvaniei piirkond;
- h) Horvaatias viinamarjakasvatustüübid järgmistes piirkondades: Moslavina, Prigorje–Bilogora, Plešivica, Pokuplje ja Zagorje–Međimurje.

3) Viinamarjakasvatustüübid C I kuuluvad:

- a) Prantsusmaal viinamarjakasvatustüübid
  - järgmistes departemangudes: Allier, Alpes-de-Haute-Provence, Hautes-Alpes, Alpes-Maritimes, Ariège, Aveyron, Cantal, Charente, Charente-Maritime, Corrèze, Côte-d'Or, Dordogne, Haute-Garonne, Gers, Gironde, Isère (välja arvatud Chapareillani kommuun), Landes, Loire, Haute-Loire, Lot, Lot-et-Garonne, Lozère, Nièvre (välja arvatud Cosne-sur-Loire'i ringkond), Puy-de-Dôme, Pyrénées-Atlantiques, Hautes-Pyrénées, Rhône, Saône-et-Loire, Tarn, Tarn-et-Garonne, Haute-Vienne, Yonne,

- Drôme'i departemangu Valence'i ja Die ringkondades (välja arvatud Dieulefit', Lorioli, Marsanne'i ja Montélimari kanton),
  - Ardèche'i departemangu Tournoni ringkonnas ja Antraigues', Burzet', Coucouroni, Montpezat-sous-Bauzoni, Privas', Saint-Etienne de Lugdarèsi, Saint-Pierre-ville'i, Valgorge'i ning la Voulte-sur-Rhône'i kantonites;
- b) Itaalias Valle d'Aosta piirkonna viinamarjakasvatusalad ja Sondrio, Bolzano, Trento ja Belluno provintis;
- c) Hispaanias A Coruña, Astuuria, Kantaabria, Guipúzcoa ja Biskaia provintsi viinapuude kasvualad;
- d) Portugalis Norte piirkonna see osa, mis vastab määratletud viinamarjakasvatuspiirkonnale Vinho Verde, ja Região vitícola da Extremadura viinamarjakasvatuspiirkonna omavalitsüksused Bombarral, Lourinhã, Mafra ja Torres Vedras, viimasest välja arvatud Freguesias da Carvoeira e Dois Portos;
- e) Ungaris kõik viinamarjakasvatusalad;
- f) Slovakkias viinapuude kasvualad piirkonnas Tokajská vinohradnícka oblast;
- g) Rumeenias punkti 2 alapunktis g või punkti 4 alapunktis f nimetamata viinamarjakasvatusalad;
- h) Horvaatias viinamarjakasvatusalad järgmistes piirkondades: Hrvatsko Podunavlje ja Slavonija.
- 4) Viinamarjakasvatusvööndisse C II kuuluvad:
- a) Prantsusmaal viinamarjakasvatusalad
- järgmistes departemangudes: Aude, Bouches-du-Rhône, Gard, Hérault, Pyrénées-Orientales (välja arvatud Olette'i ja Arles-sur-Techi kanton), Vaucluse;
  - Var'i departemangu selles osas, mis piirneb lõunas Evenos', Le Beausset', Solliès-Toucas', Cuers'i, Puget-Ville'i, Collobrières'i, La Garde-Freinet', Plan-de-la-Touri ja Sainte-Maxime'i kommuunidega;
  - Drôme'i departemangu Nyons'i ringkonnas ja Loriol-sur-Drôme'i kantonis;
  - Ardèche'i departemangu punkti 3 alapunktis a loetlemata osades;
- b) Itaalias viinamarjakasvatusalad järgmistes piirkondades: Abruzzo, Campania, Emilia-Romagna, Friuli-Venezia Giulia, Lazio, Liguuria, Lombardia (välja arvatud Sondrio provintis), Marche, Molise, Piemonte, Toscana, Umbria, Veneto (välja arvatud Belluno provintis), sealhulgas nende piirkondade saared, nagu Elba ja muud Toscana saarestiku saared, Ponziiane saared, Capri ja Ischia;
- c) Hispaanias järgmiste provintside viinamarjakasvatusalad:
- Lugo, Orense, Pontevedra;
  - Ávila (välja arvatud kohalikud haldusüksused, mis kuuluvad Cebrerose määratletud veinialasse (comarca'sse)), Burgos, León, Palencia, Salamanca, Segovia, Soria, Valladolid, Zamora;
  - La Rioja;
  - Álava;
  - Navarra;
  - Huesca;
  - Barcelona, Girona, Lleida;
  - Zaragoza provintsi Ebro jõest põhja pool asuvas osas;
  - Tarragona provintsi kohalikes haldusüksustes, mis kuuluvad Penedési päritolunimetuse piirkonda;

- Tarragona provintsi selles osas, mis kuulub Conca de Barberá määratud veinialasse (comarca);
- d) Sloveenias viinamarjakasvatusalad järgmistes piirkondades: Brda või Goriška Brda, Vipavska dolina või Vipava, Kras ja Slovenska Istra;
- e) Bulgaarias viinamarjakasvatusalad järgmistes piirkondades: Dunavska Ravnina (Дунавска равнина), Chernomorski Rayon (Черноморски район), Rozova Dolina (Розова долина);
- f) Rumeenias viinamarjakasvatusalad järgmistes piirkondades:
- Dealurile Buzăului, Dealu Mare, Severinului ja Plaiurile Drâncei, Colinele Dobrogei, Terasale Dunării, lõunapoolne viinamarjakasvatustpiirkond, sealhulgas liivatasandikud ja muud soodsad piirkonnad;
- g) Horvaatias viinamarjakasvatusalad järgmistes piirkondades: Hrvatska Istra, Hrvatsko primorje, Dalmatinska zagora, Sjeverna Dalmacija ja Srednja i Južna Dalmacija.
- 5) Viinamarjakasvatustvõõndisse C III a kuuluvad:
- a) Kreekas viinamarjakasvatusalad järgmistes noomides: Flórina, Imathía, Kilkís, Grevená, Lárissa, Ioánnina, Lefkáda, Ahhaia, Messeenia, Arkaadia, Korinthía, Irákleio, Chaniá, Réthymnon, Sámos, Lasíthion ja Thíra (Santorini) saar;
- b) Küprosel viinamarjakasvatusalad, mis asuvad kõrgemal kui 600 meetrit üle merepinna;
- c) Bulgaarias viinamarjakasvatusalad, mis ei ole hõlmatud punkti 4 alapunktiga e.
- 6) Viinamarjakasvatustvõõndisse C III b kuuluvad:
- a) Prantsusmaal viinamarjakasvatusalad
- Korsika departemangudes;
- Var'i departemangu selles osas, mis asub mere ja järgmiste samasse võõndisse kuuluvate kommuunide vahel: Événos, Le Beausset, Solliès-Toucas, Cuers, Puget-Ville, Collobrières, La Garde-Freinet, Plan-de-la-Tour ja Sainte-Maxime (nimetatud kommuunid kaasa arvatud);
- Pyrénées-Orientales'i departemangu Olette'i ja Arles-sur-Techi kantonis;
- b) Itaalias viinamarjakasvatusalad järgmistes piirkondades: Calabria, Basilicata, Apuulia, Sardiinia ja Sitsiilia, kaasa arvatud nendesse piirkondadesse kuuluvad saared, nagu Pantelleria saar ning Lipari, Egadi ja Pelagie saared;
- c) Kreekas punkti 5 alapunktis a nimetatud viinamarjakasvatusalad;
- d) Hispaanias: punkti 3 alapunktis c või punkti 4 alapunktis c nimetatud viinamarjakasvatusalad;
- e) Portugalis punkti 3 alapunktis d nimetatud viinamarjakasvatusalad;
- f) Küprosel viinamarjakasvatusalad, mis ei asu kõrgemal kui 600 meetrit üle merepinna;
- g) Malta viinamarjakasvatusalad.
- 7) Käesolevas lisas osutatud haldusüksuste territooriumid on piiritletud 15. detsembril 1981 kehtinud riigiseste sätete alusel, Hispaania osas 1. märtsil 1986 kehtinud riigiseste sätete alusel ja Portugali osas 1. märtsil 1998 kehtinud riigiseste sätete alusel.

II liide

Võiderasvad

Rasva grupp	Müüginimetused	Tootekategooriad
Mõisted		Tootekategooria lisakirjeldus, milles märgitakse ära rasva massiprotsent
<p>A. Piimarasvad</p> <p>Tahked, plastsed, peamiselt vesi-õlilis-tüüpi emulsioonidena tooted, mida saadakse üksnes piimast ja/või teatavatest piimatoodetest, mille olulise väärtusega koostisosa on rasv. Nendele toodetele võib siiski olla lisatud ka teisi nende valmistamiseks vajalikke aineid tingimusel, et neid aineid ei kasutata ühegi piima koostisosa täielikuks või osaliseks asendamiseks.</p>	1. Või	Toode, mille piimarasvasisaldus on üle 80 % ja alla 90 %, maksimaalne veesisaldus on 16 % ja maksimaalne rasvata piima kuivainesisaldus 2 %.
	2. Kolmveerandrasvane või (*)	Toode, mis sisaldab vähemalt 60 %, aga mitte rohkem kui 62 % piimarasva.
	3. Poolrasvane või (**)	Toode, mis sisaldab vähemalt 39 %, aga mitte rohkem kui 41 % piimarasva.
	4. Piimarasvavõie X %	Toode, mis võib sisaldada piimarasva järgmistes kontsentratsioonides: — alla 39 %; — rohkem kui 41 %, kuid alla 60 %; — rohkem kui 62 %, kuid alla 80 %.
<p>B. Rasv</p> <p>Tahked, plastsed, peamiselt vesi-õlilis-tüüpi emulsioonidena tooted, mida saadakse tahketest ja/või vedelatest taimsetest ja/või loomsetest inimtoiduks sobivatest rasvadest; rasvasisaldusest võib piimarasv moodustada kuni 3 %.</p>	1. Margariin	Taimsetest ja/või loomsetest rasvadest saadud toode, mis sisaldab vähemalt 80 %, kuid alla 90 % rasva.
	2. Kolmveerandrasvane margariin (***)	Taimsetest ja/või loomsetest rasvadest saadud toode, mis sisaldab vähemalt 60 %, aga mitte rohkem kui 62 % rasva.
	3. Poolrasvane margariin (****)	Taimsetest ja/või loomsetest rasvadest saadud toode, mis sisaldab vähemalt 39 %, aga mitte rohkem kui 41 % rasva.
	4. Rasvavõided X %	Taimsetest ja/või loomsetest rasvadest saadud toode, mis võib sisaldada rasva järgmistes kontsentratsioonides: — alla 39 %; — rohkem kui 41 %, kuid alla 60 %; — rohkem kui 62 %, kuid alla 80 %.
<p>C. Taimsetest ja loomsetest toodetest kokku segatud rasvad</p> <p>Tahked, plastsed, peamiselt vesi-õlilis-tüüpi emulsioonidena tooted, mida saadakse tahketest ja/või vedelatest taimsetest ja/või loomsetest inimtoiduks sobivatest rasvadest; rasvasisaldusest võib piimarasv moodustada 10–80 %.</p>	1. Segu	Taimsete ja/või loomsete rasvade segust saadud toode, mis sisaldab vähemalt 80 %, kuid alla 90 % rasva.
	2. Kolmveerandrasvane rasvasegu (*****)	Taimsete ja/või loomsete rasvade segust saadud toode, mis sisaldab vähemalt 60 %, aga mitte rohkem kui 62 % rasva.
	3. Poolrasvane rasvasegu (*****)	Taimsete ja/või loomsete rasvade segust saadud toode, mis sisaldab vähemalt 39 %, aga mitte rohkem kui 41 % rasva.

Rasva grupp	Müüginimetused	Tootekategooriad
Mõisted		Tootekategooria lisakirjeldus, milles märgitakse ära rasva massiprotsent
	4. Rasvasegu võie, X %	Taimsete ja/või loomsete rasvade segust saadud toode, mis võib sisaldada rasva järgmistes kontsentratsioonides: — alla 39 %; — rohkem kui 41 %, kuid alla 60 %; — rohkem kui 62 %, kuid alla 80 %;

(*) Taani keeles „smør 60”.

(**) Taani keeles „smør 40”.

(***) Taani keeles „margarine 60”.

(****) Taani keeles „margarine 40”.

(*****) Taani keeles „blandingsprodukt 60”.

(*****) Taani keeles „blandingsprodukt 40”.

VIII LISA

ARTIKLIS 80 OSUTATUD VEINIVALMISTUSTAVAD

I OSA

Rikastamine, hapestamine ja hapetustamine teatavates viinamarjakasvatustavades

A. Rikastamise piirmäärad

1. Kui ilmastikutingimused teatavates liidu viinamarjakasvatustavades seda nõuavad, võivad asjaomased liikmesriigid lubada artikli 81 kohaselt liigitatavatest viinamarjasortidest saadud värskete viinamarjade, viinamarjavirde, kääriva viinamarjavirde, kääriva toorveini ja veini naturaalse alkoholisisalduse suurendamist mahuprotsentides.
2. Naturaalse alkoholisisalduse tõusu mahuprotsentides võib saavutada B jaos osutatud veinivalmistustavade abil ja see ei tohi ületada:
  - a) 3 mahuprotsenti viinamarjakasvatustavades A;
  - b) 2 mahuprotsenti viinamarjakasvatustavades B;
  - c) 1,5 mahuprotsenti viinamarjakasvatustavades C.
3. Eriti ebasoodsate ilmastikutingimustega aastatel võivad liikmesriigid taotleda, et punktis 2 kehtestatud piirmäärasid tõstetaks 0,5 mahuprotsendi võrra. Vastuseks sellisele taotlusele võtab komisjon artikli 91 osutatud volituste kohaselt vastu rakendusakti nii kiiresti kui võimalik. Komisjon püüab teha otsuse nelja nädala jooksul alates taotluse esitamisest.

B. Rikastamine

1. A jaos sätestatud naturaalse alkoholisisalduse mahuprotsendi tõstmise võib toimuda ainult järgmiselt:
  - a) värskete viinamarjade, kääriva viinamarjavirde ja kääriva toorveini puhul sahharoosi, kontsentreeritud viinamarjavirde või puhastatud kontsentreeritud viinamarjavirde lisamisega;
  - b) viinamarjavirde puhul sahharoosi, kontsentreeritud viinamarjavirde või puhastatud kontsentreeritud viinamarjavirde lisamisega või osalise kontsentreerimise, sealhulgas pöördosmoosi teel;
  - c) veini puhul jahutamisel toimuva osalise kontsentreerimise teel.
2. Punktis 1 osutatud menetlusi ei tohi koos kasutada, kui vein või viinamarjavirre on rikastatud kontsentreeritud viinamarjavirde või puhastatud kontsentreeritud viinamarjavirdega ja määruse (EÜ) nr 1234/2007 artikli 103y alusel on makstud toetust.
3. Sahharoosi lisamine, nagu on sätestatud punkti 1 alapunktides a ja b, võib toimuda ainult kuivsuhkurdamise teel ja üksnes järgmistes viinamarjakasvatustavades:
  - a) viinamarjakasvatustavades A;
  - b) viinamarjakasvatustavades B;
  - c) viinamarjakasvatustavades C,

välja arvatud viinamarjaistandused Kreekas, Hispaanias, Itaalias, Küprosel, Portugalis ja Prantsuse departemangudes asuvad viinamarjaistandused, mis kuuluvad järgmiste piirkondade apellatsioonikohtute jurisdiktsiooni alla:

— Aix-en-Provence;

— Nimes;

— Montpellier;

— Toulouse;

— Agen;

- Pau;
- Bordeaux;
- Bastia.

Eespool osutatud Prantsuse departemangude puhul võivad riiklikud ametiasutused siiski erandina lubada rikastamist kuivisuhkurdamise teel. Prantsusmaa teavitab selliste lubade andmisest viivitamata komisjoni ja teisi liikmesriike.

4. Kontsentreeritud viinamarjavirde või puhastatud kontsentreeritud viinamarjavirde lisamine ei tohi suurendada purustatud värskete viinamarjade, viinamarjavirde, kääriava viinamarjavirde või kääriava toorveini esialgset mahtu üle 11 % viinamarjakasvatustüübis A, üle 8 % viinamarjakasvatustüübis B ja üle 6,5 % viinamarjakasvatustüübis C.
5. Viinamarjavirde või veini kontsentreerimine punktis 1 nimetatud protsesside abil:
  - a) ei tohi vähendada nimetatud saaduste esialgset mahtu üle 20 %;
  - b) ei tohi olenemata A jao punkti 2 alapunktist c suurendada nimetatud saaduste naturaalsel alkoholisisaldust üle 2 mahuprotsendi.
6. Punktides 1 ja 5 viidatud menetlused ei tohi suurendada värskete viinamarjade, viinamarjavirde, kääriava viinamarjavirde, kääriava toorveini või veini üldalkoholisisaldust mahuprotsentides:
  - a) viinamarjakasvatustüübis A üle 11,5 mahuprotsendi;
  - b) veinikasvatustüübis B üle 12 mahuprotsendi;
  - c) viinamarjakasvatustüübis C I üle 12,5 mahuprotsendi;
  - d) viinamarjakasvatustüübis C II üle 13 mahuprotsendi ning
  - e) viinamarjakasvatustüübis C III üle 13,5 mahuprotsendi.
7. Erandina punktist 6 võivad liikmesriigid:
  - a) punase veini puhul tõsta punktis 6 osutatud saaduste üldalkoholisisalduse ülemmäära mahuprotsentides viinamarjakasvatustüübis A 12 mahuprotsendini ja viinamarjakasvatustüübis B 12,5 mahuprotsendini;
  - b) tõsta punktis 6 osutatud saaduste üldalkoholisisaldust päritolunimetusega veinide tootmisel liikmesriigi määratud tasemeni.

C. Hapestamine ja hapetustamine

1. Värskeid viinamarju, viinamarjavirret, kääriavat viinamarjavirret, kääriavat toorveini ja veini võib töödelda järgmiselt:
  - a) hapetustamine viinamarjakasvatustüübis A, B ja C I;
  - b) hapestamine ja hapetustamine viinamarjakasvatustüübis C I, C II ja C III a, piiramata punkti 7 kohaldamist, või
  - c) hapestamine viinamarjakasvatustüübis C III b.
2. Punktis 1 osutatud saadusi, välja arvatud veini, võib hapestada ainult piirini, mis liitri kohta väljendub 1,50 g grammi liitri kohta viinhappes väljendatuna või 20 milliekvivalendini.
3. Veine võib hapestada ainult 2,50 grammi liitri kohta viinhappes väljendatuna või 33,3 milliekvivalendini.
4. Veine võib hapetustada ainult 1 grammi liitri kohta viinhappes väljendatuna või 13,3 milliekvivalendini liitri kohta.
5. Kontsentreerimiseks määratud viinamarjavirret võib hapetustada osaliselt.

6. Olenemata punktist 1 võivad liikmesriigid erandlike ilmastikutingimustega aastatel viinamarjakasvatustavade A ja B lubada punktis 1 osutatud saaduste hapestamist punktides 2 ja 3 osutatud tingimustel.
7. Ühe ja sama saaduse hapestamine ja rikastamine, välja arvatud komisjoni poolt delegeeritud õigusaktidega artikli 75 lõike 2 kohaselt vastu võetavate erandite korral, ning hapestamine ja hapetustamine ei ole koos lubatud.

D. Töötlemine

1. B ja C jaos osutatud menetlused, välja arvatud veini hapestamine ja hapetustamine, on lubatud üksnes siis, kui seda tehakse tingimustel, mille komisjon määrab kindlaks delegeeritud õigusaktidega vastavalt artikli 75 lõikele 2, ja samal ajal, kui värsketest viinamarjadest, viinamarjavirdest, käärivast viinamarjavirdest või käärivast toorvineinist tehakse vein või muu otsetarbimiseks mõeldud veinisektori jook, välja arvatud vahuvein või gaseeritud vahuvein, ja kui seda tehakse viinamarjakasvatustavavõndis, kus kasutatud värsked viinamarjad on korjatud.
2. Veinide kontsentreerimine toimub samas viinamarjakasvatustavavõndis, kus kasutatud värsked viinamarjad on korjatud.
3. Veinide hapestamine ja hapetustamine toimub ainult veinivalmistamisettevõttes ja viinamarjakasvatustavavõndis, kus kõnealuse veini valmistamiseks kasutatud viinamarjad on korjatud.
4. Igast punktides 1, 2 ja 3 viidatud menetlusest tuleb teatada pädevatele asutustele. Sama nõuet kohaldatakse kontsentreeritud viinamarjavirde, puhastatud kontsentreeritud viinamarjavirde ja sahharoosi koguste suhtes, mida seoses oma ettevõtlustegevusega valdavad füüsilised või juriidilised isikud või isikute rühmad, eelkõige tootjad, villijad, töötlemis- ja hulgi-kauplejad, kelle komisjon määrab kindlaks delegeeritud õigusaktidega vastavalt artikli 75 lõikele 2, ning seda kohaldatakse samal ajal ja samas kohas kui värskete viinamarjade, viinamarjavirde, kääri- või kääri- ja vaadiveini suhtes. Nende koguste teatamise võib asendada sissekandega kauba saabumise ja varude kasutamise registris.
5. Iga punktides B ja C osutatud menetlus kajastatakse vastavalt artiklis 147 sätestatud saatedokumendis, mille alusel need menetlused läbinud tooted ringlusse lubatakse.
6. B ja C jaos osutatud menetlusi, välja arvatud erandsete ilmastikutingimustega põhjendatud erandjuhtudel, ei tohi kasutada:
  - a) viinamarjakasvatustavavõndis C pärast 1. jaanuari;
  - b) viinamarjakasvatustavavõndites A ja B pärast 16. märtsi, ja neid menetlusi viiakse läbi üksnes saadustega, mis on valmistatud vahetult enne neid kuupäevi korjatud viinamarjasaagist.
7. Olenemata punktist 6 võib kontsentreerimine jahutamise teel ning hapestamine ja hapetustamine siiski toimuda aastaringelt.

II OSA

Piirangud

A. Üldised märkused

1. Lubatud veinivalmistustavade kohaselt ei ole vee lisamine lubatud, välja arvatud juhul, kui seda nõuab tehniline erivajadus.
2. Lubatud veinivalmistustavade kohaselt ei ole lubatud ka alkoholi lisamine, välja arvatud valmistustavade puhul, mis on seotud piirituse, liköörveini, vahuveinide, destilleerimiseks kangendatud veinide ja poolvahuveini lisamise teel käärimise peatamisega värskel viinamarjavirde saamisega.
3. Destilleerimise tarbeks kangendatud veini võib kasutada ainult destilleerimiseks.

B. Värsked viinamarjad, viinamarjavirre ja viinamarjamahl

1. Värsket viinamarjavirret, milles käärimine on alkoholi lisamisega peatatud, võib kasutada ainult nende toodete valmistamisel, mis ei kuulu CN-koodide 2204 10, 2204 21 ja 2204 29 alla. See ei piira liikmesriike kehtestamast enda territooriumil rangemaid sätteid nende toodete valmistamisele, mis ei kuulu CN-koodide 2204 10, 2204 21 ja 2204 29 alla.
2. Viinamarjamahla ja kontsentreeritud viinamarjamahla ei tohi teha veiniks ega veinile lisada. Nende alkoholne kääritamine on liidu territooriumil keelatud.

3. Punkte 1 ja 2 ei kohaldata toodete suhtes, mis on mõeldud Iirimaal, Poolas ja Ühendkuningriigis CN-koodi 2206 00 alla kuuluvate toodete valmistamiseks ja mille liitnimetuse osana võivad liikmesriigid lubada müügitähist „vein“.
4. Kuivatatud viinamarjadest saadud käärivat viinamarjavirret võib turule lubada üksnes liköörveinide valmistamiseks viinamarjakasvatuspriirkondades, kus see kasutusviis oli traditsiooniline 1. jaanuaril 1985, samuti üleküpsenud viinamarjadest veini valmistamiseks.
5. Kolmandatest riikidest pärit värsketest viinamarjadest, viinamarjavirdest, käärivast viinamarjavirdest, kontsentreeritud viinamarjavirdest, puhastatud kontsentreeritud viinamarjavirdest, viinamarjavirdest, mille käärimine on peatatud alkoholi lisamise teel, viinamarjamahlast, kontsentreeritud viinamarjamahlast ja veinist või nimetatud saaduste segudest ei tohi liidu territooriumil VII lisa II osas osutatud saadusi valmistada ega neid sellistele saadustele lisada.

C. Veinide segamine

Kolmandast riigist pärineva veini kupaaž liidust pärineva veiniga ning kolmandatest riikidest pärinevate veinide omavaheline kupaaž on liidu territooriumil keelatud.

D. Kõrvalsaadused

1. Viinamarjade ülepressimine on keelatud. Võttes arvesse kohalikke ja tehnilisi tingimusi, otsustavad liikmesriigid alkoholi miinimumkoguse, mida viinamarjade pressimisjäädid ja veinisete pärast pressimist peab sisaldama.

Nendes kõrvalsaadustes sisalduva alkoholikoguse kohta teeb otsuse liikmesriik ning see alkoholikogus peab olema vähemalt 5 % toodetud veini alkoholisisaldusest.

2. Veinisestest ega viinamarjade pressimisjäädikdest ei tohi valmistada veini ega ühtki teist otsetarbimiseks mõeldud jooki, välja arvatud piiritus, kanged alkohoolsed joogid ja viinamarjade pressimisjäädikdest valmistatud vein (piquette). Veini valamine veinisette või viinamarjade pressimisjäädikdest või pressitud Aszu viinamarjade massi peale on lubatud tingimustel, mille komisjon määrab kindlaks delegeeritud õigusaktidega vastavalt artikli 75 lõikele 2, ja piirkondades, kus seda tava on traditsiooniliselt kasutatud veinide „Tokaji fordktjś” ja „Tokaji másłás” tootmisel Ungaris ning veinide „Tokajskz forditás” ja „Tokajský másłás” tootmisel Slovakkias.
3. Veinisette pressimine ja viinamarjade pressimisjäädikdest taaskääritamine muul kui destilleerimise või viinamarjade pressimisjäädikdest veini (piquette) valmistamise eesmärgil on keelatud. Veinisette filtreerimist ja tsentrifuugimist ei loeta pressimiseks juhul, kui saadav saadus on veatu ja turustatava kvaliteediga.
4. Kui asjaomane liikmesriik lubab veini (piquette) toota viinamarjade pressimisjäädikdest, võib seda kasutada ainult destilleerimiseks või viinamarjakasvatava oma majapidamise tarbeks.
5. Piiramata liikmesriikide võimalust võtta vastu otsus, millega nõutakse kõrvalsaaduste kõrvaldamist destilleerimise abil, on igal füüsilisel või juriidilisel isikul või isikute rühmal, kelle valduses on kõrvalsaadusi, kohustus need kõrvaldada vastavalt tingimustele, mille komisjon määrab kindlaks delegeeritud õigusaktidega vastavalt artikli 75 lõikele 2.

IX LISA

VABATAHTLIKUD MÄRKED

Tootekategooria (kombineeritud nomenklatuuri viide)	Vabatahtlik märged
linnuliha (CN-koodid 0207 ja 0210)	söödetud ..., mis sisaldab ... % ... kaeraga toidetud hani ekstensiooniline seespidamine (lindlas pidamine) vabapidamine traditsiooniline vabapidamine täieliku liikumisvabadusega traditsiooniline vabapidamine tapavanus nuumamisaeg
munad (CN-kood 0407)	värsked ekstra või eriti värsked munakanade söötmissviisi märkimine
oliiviõli (CN-kood 1509)	esimene külmpressimine külmekstraheerimine happesus terav puuviljaline: küps või roheline mõru intensiivne keskmise kerge tasakaalus mahe õli

X LISA

SUHKRUPEEDI OSTUTINGIMUSED ARTIKLI 125 LÕIKES 3 OSUTATAJAVAHEMIKU JOOKSUL

I PUNKT

1. Tarnelepingud sõlmitakse kindlaksmääratud suhkrupeedikoguste kohta kirjalikult.
2. Tarnelepingute kestus võib olla mitu aastat.
3. Tarnelepingutes võib täpsustada, kas ja millistel tingimustel võib suhkrupeedi lisakogust tarnida.

II PUNKT

1. Tarnelepingutes märgitakse I punktis osutatud peedikoguste ostuhinnad.
2. Alapunktis 1 nimetatud hinda kohaldatakse III lisa B punktis määratletud standardkvaliteediga suhkrupeedi puhul.

Hinda, mis on osalejate poolt eelnevalt kokku lepitud, korrigeeritakse hinnatõusude ja -langustega kõrvalekallete võimaldamiseks standardkvaliteedist.

3. Tarnelepingutes täpsustatakse, kuidas turuhindade muutused osalejate vahel jaotatakse.
4. Tarnelepingutes sätestatakse suhkrupeedile ettenähtud suhkruisaldus. Lepingud hõlmavad erinevaid suhkruisaldusi näitavaid ümberarvestuskaalasid ning koefitsiente, mida kasutatakse tarnitud suhkrupeedikoguste ümberarvestamiseks tarnelepingus osutatud suhkruisalduste vastavate koguste puhul.

See skaala põhineb erinevatel suhkruisaldustel ja vastaval saagisel.

III PUNKT

Tarnelepingutes sätestatakse suhkrupeeditarnete järgustamine ja tavapärase kestus.

IV PUNKT

1. Tarnelepingutes sätestatakse suhkrupeedi kogumispunktid ning tarnimise ja veoga seotud tingimused.
2. Tarnelepingutes sätestatakse, et vastustus laadimiskulude ja kogumispunktidest äraviimise veokulude eest on selgelt sätestatud. Kui tarnelepinguga kehtestatakse suhkruettevõtjatele kohustus aidata kaasa laadimis- ja veokulude katmisele, sätestatakse selgelt vastav protsendimäär või summa.
3. Tarnelepingutes sätestatakse, et iga osaleja kulud on selgelt kindlaks määratud.

V PUNKT

1. Tarnelepingutes sätestatakse suhkrupeedi vastuvõtupunktid.
2. Kui suhkrupeedimüüjad ja suhkruettevõtjad on eelmiseks turustusaastaks tarnelepingu juba sõlminud, jäävad kasutusele vastuvõtupunktid, milles müüja ja ettevõtja on kõnealusel turustusaastal toimuvate tarnete suhtes kokku leppinud. Majandusharusisesed kokkulepped võivad käesolevast sättest kõrvale kalduda.

VI PUNKT

1. Tarnelepingutes sätestatakse suhkruisalduse määramine polarimeetri näidu abil või, selleks et võtta arvesse tehnoloogia arengut, mõne muu osalejate vahel kokku lepitud meetodi abil. Vastuvõtmisel võetakse suhkrupeedist proov.
2. Majandusharusisestes kokkulepetes võidakse sätestada, et proovid võetakse muul etapil. Sellisel juhul sätestatakse tarnelepingus parandus suhkruisalduse languse kompenseerimiseks suhkrupeedi vastuvõtu ja proovivõtmise vahel.

VII PUNKT

Tarnelepingutes sätestatakse, et brutomass, pakendikaal ja suhkrusisaldus määratakse kindlaks vastavalt järgnevatele kokkulepitud toimingutele:

- a) suhkruettevõtja ja suhkrupreeditootjate kutseorganisatsiooni poolt ühiselt, kui nii on sätestatud majandusharusiseses kokkuleppes;
- b) suhkruettevõtja poolt suhkrupreedikasvatavate kutseorganisatsiooni järelevalve all;
- c) suhkruettevõtja poolt asjaomase liikmesriigi poolt tunnustatud eksperdi järelevalve all tingimusel, et suhkrupreedimüüja katab selle kulud.

VIII PUNKT

1. Tarnelepingu kohaselt peab suhkruettevõtja täitma kogu tarnitava suhkrupreedikoguse suhtes üht või mitut järgmistest kohustustest:
  - a) tagastama suhkrupreedimüüjale tarnitud suhkrupreedikogusele vastavad värsked pressimisjääd tasuta otse tehastest;
  - b) tagastama suhkrupreedimüüjale tasuta osa jääke pressitult, kuivatatult või kuivatatud melassina otse tehastest;
  - c) tagastama suhkrupreedimüüjale otse tehastest pressitud või kuivatatud pressimisjääd; sellisel juhul võib suhkruettevõtja nõuda suhkrupreedimüüjalt pressimise või kuivatamise kulude hüvitamist;
  - d) maksuma suhkrupreedimüüjale hüvitist, arvestades kõnealuste pressimisjäädade müügi võimalusi.
2. Kui osa kogu tarnitavast suhkrupreedikogusest käideldakse teisiti, kehtestatakse tarnelepinguga rohkem kui üks alapunktis 1 ette nähtud kohustusest.
3. Majandusharusiseses kokkulepetes võidakse sätestada, et suhkrupreedid pressimisjäädid tarnitakse muul etapil, kui on osutatud alapunkti 1 alapunktides a, b ja c.

IX PUNKT

Tarnelepingutes määratakse kindlaks ettemaksete ja suhkrupreedid ostuhinna tasumise tähtajad.

X PUNKT

Kui tarnelepingutes sätestatakse eeskirjad küsimuste kohta, mida käsitletakse käesolevas lisas, või kui need lepingud sisaldavad muid küsimusi reguleerivaid sätteid, ei tohi nende sätted ja nende toime sattuda vastuollu käesoleva lisaga.

XI PUNKT

1. II lisa II osa A jao punktis 6 nimetatud majandusharusiseses lepingutes peavad sisalduma sätted vahekohtumenetluse kohta.
2. Majandusharusiseses kokkulepetes võib sätestada standardvormid tarnelepingute jaoks, mis on vastavuses käesoleva määruse ja liidu eeskirjadega.
3. Kui majandusharusiseses kokkulepetes liidu, piirkondlikul või kohalikul tasandil sätestatakse eeskirjad, mis käsitlevad käesolevas määruses käsitletud küsimusi või sisaldavad muid küsimusi käsitlevaid sätteid, ei või nende eeskirjade sätted ja toime sattuda vastuollu käesoleva lisaga.
4. Alapunktis 3 osutatud lepingutes sätestatakse eelkõige:
  - a) II punkti alapunktis 4 osutatud ümberarvestamiskaala;
  - b) eeskirjad, mis käsitlevad toodetavate suhkrupreedisortide seemnete valikut ja tarnimist;
  - c) tarnitava suhkrupreedid minimaalne suhkrusisaldus;

- d) suhkruettevõtja ja suhkrupreedimüüjate esindajate vahelise konsultatsiooni tingimused, enne kui on kindlaks määratud suhkrupeedi tarnete alguskuupäev;
  - e) lisatasude maksmine suhkrupreedimüüjatele ennetähtaegse või hilinenud tarne eest;
  - f) VIII punktis osutatud pressimisjääkidega seotud tingimuste ja kulude üksikasjad;
  - g) pressimisjääkide kõrvaldamine suhkrupreedimüüja poolt;
  - h) eeskirjad hindade kohandamise kohta juhul, kui on mitmeaastased kokkulepped on sõlmitud;
  - i) eeskirjad proovide võtmise ja meetodite kohta, et määrata kindlaks brutomass, pakendikaal ja suhkrusisaldus.
- _____

XI LISA

SUHKRUPEEDI OSTUTINGIMUSED ARTIKLIS 124 OSUTATUD AJAVAHEMIKU JOOKSUL

I PUNKT

1. Tarnelepingud sõlmitakse kindlaksmääratud kvoodikohase suhkrupeedi koguste kohta kirjalikult.
2. Tarnelepingutes täpsustatakse, kas ja millistel tingimustel võib suhkrupeedi lisakogust tarnida.

II PUNKT

1. Tarnelepingutes märgitakse artikli 127 lõike 2 punktis a ja vajadusel punktis b osutatud peedikoguste ostuhinnad. Artikli 127 lõike 2 punktis a nimetatud koguste puhul ei tohi need hinnad olla madalamad kui käesoleva määruse artiklis 135 osutatud kvoodikohase suhkrupeedi miinimumhind.
2. Tarnelepingutes sätestatakse suhkrupeedile ettenähtud suhkrisisaldus. Lepingud hõlmavad erinevaid suhkrisisaldusi näitavaid ümberarvestusskaalasid ning koefitsiente, mida kasutatakse tarnitud suhkrupeedikoguste ümberarvestamiseks tarnelepingus osutatud suhkrisisalduste vastavate koguste puhul.

See skaala põhineb erinevatel suhkrisisaldustel ja vastaval saagisel.

3. Kui suhkrupeedimüüja on sõlminud suhkruettevõtjaga käesoleva määruse artikli 127 lõike 2 punktis a nimetatud suhkrupeedi tarnelepingu, käsitatakse kõiki selle müüja tarneid, mis on ümber arvestatud kooskõlas käesoleva punkti alapunktiga 2, artikli 127 lõike 2 punkti a alla kuuluvatena, kui need ei ületa lepingus kindlaksmääratud suhkrupeedikogust.
4. Kui suhkruettevõtjad toodavad põhikvoodist väiksema koguse suhkrupeedi sellest suhkrupeedist, mille kohta nad on sõlminud külvielsed tarnelepingud vastavalt artikli 127 lõike 2 punktile a, jaotavad nad suhkrupeedikoguse, mis vastab tema põhikvoodi ulatuses mis tahes lisatoodangule, suhkrupeedimüüjate vahel, kellega nad on sõlminud külvielsed tarnelepingud artikli 127 lõike 2 punktis a määratletud tähenduses.

Majandusharusisesed kokkulepped võivad käesolevast sättest kõrvale kalduda.

III PUNKT

1. Tarnelepingutes sätestatakse suhkrupeeditarnete järgustamine ja tavapärase kestus.
2. Alapunktis 1 nimetatud sätted on eelmisel turustusaastal kohaldatud sätted, võttes arvesse tegelikku toodangutaset; majandusharusisesed kokkulepped võivad kõnealustest sätetest kõrvale kalduda.

IV PUNKT

1. Tarnelepingutes sätestatakse suhkrupeedi kogumispunktid.
2. Kui suhkrupeedimüüjad ja suhkruettevõtjad on eelnevalt turustusaastaks tarnelepingu juba sõlminud, jäävad kasutusele kogumispunktid, milles müüja ja ettevõtja on kõnealusel turustusaastal toimuvate tarnete suhtes kokku leppinud. Majandusharusisesed kokkulepped võivad käesolevast sättest kõrvale kalduda.
3. Tarnelepingutes sätestatakse, et laadimiskulud ja kogumispunktidest äraviimise veokulud katab suhkruettevõtja vastavalt erikokkulepetele, mis tuginevad enne eelmist suhkru turustusaastat kehtinud kohalikele eeskirjadele või tavadele.
4. Taanis, Iirimaa, Kreekas, Hispaanias, Portugalis, Soomes ja Ühendkuningriigis, kus suhkrupeedi tarnitakse tarneklausli „vabastatud tehase väravas” alusel, kehtestatakse tarnelepinguga suhkruettevõtjale kohustus aidata kaasa laadimis- ja veokulude katmisele ja sätestatakse vastav protsendimäär või summa.

V PUNKT

1. Tarnelepingutes sätestatakse suhkrupeedi vastuvõtupunktid.
2. Kui suhkrupeedimüüjad ja suhkruettevõtjad on eelmiseks turustusaastaks tarnelepingu juba sõlminud, jäävad kasutusele vastuvõtupunktid, milles müüja ja ettevõtja on kõnealusel turustusaastal toimuvate tarnete suhtes kokku leppinud. Majandusharusisesed kokkulepped võivad käesolevast sättest kõrvale kalduda.

VI PUNKT

1. Tarnelepingutes sätestatakse suhkruisalduse määramine polarimeetri näidu abil. Vastuvõtmisel võetakse suhkrupeedist proof.
2. Majandusharusisestes kokkulepetes võidakse sätestada, et proovid võetakse muul etapil. Sellisel juhul sätestatakse tarnelepingus parandus suhkruisalduse languse kompenseerimiseks suhkrupeedi vastuvõtu ja proovivõtmise vahel.

VII PUNKT

Tarnelepingutes sätestatakse, et brutomass, pakendikaal ja suhkruisaldus määratakse kindlaks vastavalt ühele järgnevatest toimingutest:

- a) suhkruettevõtja ja suhkrupeeditootjate kutseorganisatsiooni poolt ühiselt, kui nii on sätestatud majandusharusiseses kokkuleppes;
- b) suhkruettevõtja poolt suhkrupeedikasvatavate kutseorganisatsiooni järelevalve all;
- c) suhkruettevõtja poolt asjaomase liikmesriigi poolt tunnustatud eksperdi järelevalve all tingimusel, et suhkrupeedimüüja katab selle kulud.

VIII PUNKT

1. Tarnelepingu kohaselt peab suhkruettevõtja täitma kogu tarnitava suhkrupeedikoguse suhtes üht või mitut järgmistest kohustustest:
  - a) tagastama suhkrupeedimüüjale tarnitud suhkrupeedikogusele vastavad värsked pressimisjäädid tasuta otse tehastest;
  - b) tagastama suhkrupeedimüüjale tasuta osa jääke pressitult, kuivatatult või kuivatatud melassina otse tehastest;
  - c) tagastama suhkrupeedimüüjale otse tehastest pressitud või kuivatatud pressimisjäädid; sellisel juhul võib suhkruettevõtja nõuda suhkrupeedimüüjalt pressimise või kuivatamise kulude hüvitamist;
  - d) maksuma suhkrupeedimüüjale hüvitist, arvestades kõnealuste pressimisjäädide müügivõimalusi.
2. Kui osa kogu tarnitavast suhkrupeedikogusest käideldakse teisiti, kehtestatakse tarnelepinguga rohkem kui üks alapunktis 1 ette nähtud kohustusest.
3. Majandusharusisestes kokkulepetes võidakse sätestada, et suhkrupeedi pressimisjäädid tarnitakse muul etapil, kui on osutatud alapunkti 1 alapunktides a, b ja c.

IX PUNKT

1. Tarnelepingutes määratakse kindlaks ettemaksete ja suhkrupeedi ostuhinna tasumise tähtajad.
2. Alapunktis 1 osutatud tähtajad on samad, mis kehtisid eelmisel turustusaastal. Majandusharusisesed kokkulepped võivad käesolevast sättest kõrvale kalduda.

X PUNKT

Kui tarnelepingutes sätestatakse eeskirjad küsimuste kohta, mida käsitletakse käesolevas lisas, või kui need lepingud sisaldavad muid küsimusi reguleerivaid sätteid, ei tohi nende sätted ja nende toime sattuda vastuollu käesoleva lisaga.

XII PUNKT

1. II lisa II osa A jao punktis 6 nimetatud majandusharusisestes lepingutes peavad sisalduma sätted vahekohtumenetluse kohta.
2. Kui majandusharusisestes kokkulepetes liidu, piirkondlikul või kohalikul tasandil sätestatakse eeskirjad, mis käsitlevad käesolevas määruses käsitletud küsimusi või sisaldavad muid küsimusi käsitlevaid sätteid, ei või nende eeskirjade sätted ja toime sattuda vastuollu käesoleva lisaga.

3. Alapunktis 2 osutatud lepingutes sätestatakse eelkõige:

- a) eeskirjad, mis käsitlevad suhkrupreedimüüjatele selliste suhkrupreedikoguste tarnimist, mida suhkruettevõtja otsustab enne külvi osta suhkrutootmiseks kvoodi piires;
- b) punkti II alapunktis 4 osutatud jaotamist käsitlevad eeskirjad;
- c) punkti II alapunktis 2 osutatud ümberarvestamiskaala;
- d) eeskirjad, mis käsitlevad toodetavate suhkrupreedisortide seemnete valikut ja tarnimist;
- e) tarnitava suhkrupreedi minimaalne suhkrusisaldus;
- f) suhkruettevõtja ja suhkrupreedimüüjate esindajate vahelise konsultatsiooni tingimused, enne kui on kindlaks määratud suhkrupreedi tarnete alguskuupäev;
- g) lisatasude maksmine suhkrupreedimüüjatele ennetähtaegse või hilinenud tarne eest;
- h) üksikasjad, mis käsitlevad:
  - i) VIII punkti alapunkti 1 alapunktis b osutatud suhkrupreedi pressimisjääkide kogust,
  - ii) VIII punkti alapunkti 1 alapunktis c osutatud kulusid,
  - iii) VIII punkti alapunkti 1 alapunktis d osutatud hüvitist;
- i) pressimisjääkide kõrvaldamine suhkrupreedimüüja poolt;
- j) ilma et see piiraks artikli 135 kohaldamist, eeskirjad, mis käsitlevad suhkru võrdluskünnise ja tegeliku müügihinna vahe jaotamist suhkruettevõtja ja suhkrupreedimüüjate vahel.

XII PUNKT

Kui ei ole sõlmitud majandusharusisest kokkulepet selle kohta, kuidas tuleks jaotada suhkrupreedimüüjate vahel kvoodi piires suhkru tootmiseks ettenähtud suhkrupreedi kogused, mida suhkruettevõtja soovib enne külvi osta, võib asjaomane liikmesriik sätestada kõnealuse jaotamise eeskirjad.

Kõnealuste eeskirjadega võib suhkrupreedi müüjatele, kes tavapäraselt tarnivad ühistutele, anda tarneõigused, mida neil ei oleks kõnealustesse ühistutesse kuulumise korral.

XII LISA

ARTIKLIS 136 OSUTATUD SUHKRU, ISOGLÜKOOSI JA INULIINISIIRUPI RIIKLIKUD JA PIIRKONDLIKUD TOOTMISKVOODID

Liikmesriik või piirkond (1)	Suhkur (2)	Isoglükoos (3)	Inuliinisiirup (4)
			(tonnides)
Belgia	676 235,0	114 580,2	0
Bulgaaria	0	89 198,0	
Tšehhi Vabariik	372 459,3		
Taani	372 383,0		
Saksamaa	2 898 255,7	56 638,2	
Iirimaa	0		
Kreeka	158 702,0	0	
Hispaania	498 480,2	53 810,2	
Prantsusmaa (emamaa)	3 004 811,15		0
Prantsusmaa ülemeredepartemangud	432 220,05		
Horvaatia	192 877,0		
Itaalia	508 379,0	32 492,5	
Läti	0		
Leedu	90 252,0		
Ungari	105 420,0	250 265,8	
Madalmaad	804 888,0	0	0
Austria	351 027,4		
Poola	1 405 608,1	42 861,4	
Portugal (mandriosa)	0	12 500,0	
Assooride autonoomne piirkond	9 953,0		
Rumeenia	104 688,8	0	
Sloveenia	0		
Slovakkia	112 319,5	68 094,5	
Soome	80 999,0	0	
Rootsi	293 186,0		
Ühendkuningriik	1 056 474,0	0	
KOKKU	13 529 618,2	720 440,8	0

XIII LISA

SUHKRU- VÕI ISOGLÜKOOSIKVOOTIDE ÜLEKANDMISE ÜKSIKASJALIKUD EESKIRJAD VASTAVALT ARTIKLILE 138

I PUNKT

Käesolevas lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „ettevõtjate ühinemine” – kahe või enama ettevõtja ühinemine üheks ettevõtjaks;
- b) „ettevõtja võõrandamine” – kvote omava ettevõtja varade üleandmine või üleminek ühele või mitmele ettevõtjale;
- c) „vabriku võõrandamine” – ühele või mitmele ettevõtjale sellise tehnilise üksuse omandiõiguse üleandmine, milles on kõnealuse toote valmistamiseks vajalik sisseade, ning mille tulemuseks on võõrandatava ettevõtja tootmise osaline või täielik üleminek;
- d) „vabriku rentimine” – sellise tehnilise üksuse rendileping, mille juurde kuulub suhkruootmiseks vajalik sisseade, kusjuures rendileping sõlmitakse vabriku tegevust arvestades vähemalt kolmeks järjestikuseks turustusaastaks ettevõtjaga, kes on asutatud kõnealuse vabrikuga samas liikmesriigis, kui vabriku rendile võtnud ettevõtjat võib pärast rendisuhte tekkimist kogu toodangu alusel käsitada ühe suhkruootmisettevõtjana, kusjuures lepinguosalisel kohustuvad lepingut enne kolmanda turustusaasta lõppu mitte lõpetama.

II PUNKT

1. Suhkruootmisettevõtjate ühinemise või võõrandamise või suhkruvabrikute võõrandamise korral kohandatakse kvote järgmiselt, ilma et see piiraks alapunkti 2 kohaldamist:

- a) suhkruootmisettevõtjate ühinemise korral eraldab liikmesriik ühinemise tulemusel tekkinud ettevõtjale kvoodi, mis on võrdne enne ühinemist asjaomastele suhkrutootvatele ettevõtjatele eraldatud kvootide summaga;
- b) suhkruootmisettevõtja võõrandamise korral määrab liikmesriik võõrandatava ettevõtja kvoodi suhkru tootmiseks ülevõtvale ettevõtjale või kui ülevõtvaid ettevõtjaid on mitu, määratakse kvoodid võrdeliselt võõrandatava ettevõtja suhkru toodangu mahuga;
- c) suhkruvabriku võõrandamise korral vähendab liikmesriik selle ettevõtja kvooti, kes vabriku omandi võõrandab, ja suurendab kõnealuse vabriku ostnud suhkruootmisettevõtja või -ettevõtjate kvooti, lisades mahaarvatud koguse võrdeliselt võõrandatud vabriku tootismahuga.

2. Kui osa suhkrupeedi- või suhkrurookasvatajaid, keda otseselt mõjutab mõni alapunktis 1 osutatud tehing, avaldab selgelt soovi tarnida oma suhkrupeedi või -roogu suhkruootmisettevõtjatele, kes ei osale kõnealustes tehingutes, võib liikmesriik määrata kvoodi ettevõtjale, kellele tootjad kavatsevad oma suhkrupeedi või -roo tarnida, vastavalt võõrandatava ettevõtja tootismahule.

3. Kui muudel kui alapunktis 1 osutatud asjaoludel lõpetatakse:

- a) suhkruootmisettevõtja tegevus,
- b) suhkruootmisettevõtja ühe või mitme vabriku tegevus,

võib liikmesriik määrata kõnealuse tegevuse lõpetamisega seotud kvoodid ühele või mitmele suhkruootmisettevõtjale.

Kui osa tootjaid avaldab selgelt soovi tarnida oma suhkrupeedi või -roogu asjaomasele suhkruootmisettevõtjale, võib liikmesriik (ka esimese lõigu alapunktis b osutatud juhul) määrata kõnealusele suhkrupeedi või -roo kogusele vastava osa kvote ettevõtjale, kellele tootjad kavatsevad need tooted tarnida.

4. Artikli 127 lõikes 5 osutatud erandi kasutamise puhul võib kõnealune liikmesriik nõuda, et asjaomased suhkrupeedikasvatajad ja suhkruettevõtjad lisaksid oma majandusharusisestesse kokkulepetesse eritingimused, et kõnealune liikmesriik saaks kohaldada käesoleva punkti alapunkte 2 ja 3.

5. Suhkrutootmisettevõtjale kuuluva vabriku rentimise korral võib liikmesriik vähendada vabrikut rendile andva ettevõtja kvoote ning määrata kvoodist maha arvatud osa ettevõtjale, kes võtab vabriku rendile suhkru tootmise eesmärgil.

Kui rendisuhe lõpetatakse I punkti alapunktis d osutatud kolme turustusaasta jooksul, tühistab liikmesriik tagasiulatavalt vastavalt käesoleva punkti esimesele lõigule kehtestatud kvootide kohandamise alates rendisuhte jõustumise kuupäevast. Kui rendisuhe lõpeb vääramatu jõu tõttu, ei ole liikmesriik kohustatud kohandamist tühistama.

6. Kui suhkrutootmisettevõtja ei suuda enam liidu õigusaktidega ette nähtud kohustuste täitmist asjaomaste suhkrupeedi- või suhkruroootajate suhtes ning kui selle olukorra on kindlaks teinud asjaomase liikmesriigi pädevad asutused, võib liikmesriik määrata osa asjaomastest kvootidest üheks või mitmeks turustusaastaks ühele või mitmele suhkrutootmisettevõtjale võrdeliselt üleantava ettevõtja tootmismahuga.
7. Kui liikmesriik on andnud suhkrutootmisettevõtjale hinna- ja turustustagatise seoses suhkrupeedi töötlemisega etüülalkoholiks, võib liikmesriik kokkuleppel kõnealuse ettevõtja ja asjaomaste suhkrupeedikasvatajatega määrata kõik suhkrutootmiskvoodid või osa neist üheks või mitmeks turustusaastaks ühele või mitmele teisele ettevõtjale.

III PUNKT

Isoglükositootmisettevõtjate ühinemise või võõrandamise või isoglükositootmisvabriku võõrandamise korral võib liikmesriik määrata asjakohased kvoodid isoglükositi tootmiseks ühele või mitmele ettevõtjale, sõltumata sellest, kas neil on tootmiskvoot.

IV PUNKT

II ja III punkti kohaselt võetud meetmed võib jõustada ainult juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) kõigi asjaomaste osapoolte huvisid on arvesse võetud;
- b) asjaomase liikmesriigi arvates parandavad need tõenäoliselt suhkrupeedi, suhkruroo ja suhkrutootmissektori struktuuri;
- c) need on seotud ettevõtjatega, kes on asutatud samal territooriumil, millele on määratud kvoot XII lisas.

V PUNKT

Kui ühinemine või üleminek toimub 1. oktoobri ja sellele järgneva aasta 30. aprilli vahel, jõustuvad II ja III punktis nimetatud meetmed jooksval turustusaastal.

Kui ühinemine või võõrandamine toimub 1. mai ja sama aasta 30. septembri vahel, võetakse II ja III punktis nimetatud meetmed järgmisel turustusaastal.

VI PUNKT

Kui kohaldatakse II ja III punkti, teavitavad liikmesriigid komisjoni kohandatud kvootidest hiljemalt 15 päeva jooksul pärast V punktis osutatud ajavahemike lõppu.

XIV LISA

ARTIKLIS 230 OSUTATUD VASTAVUSTABEL

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 1	Artikkel 1	—
Artikli 2 lõige 1	Artikli 3 lõiked 1 ja 2	—
Artikli 2 lõike 2 punktid a ja b	—	—
Artikli 2 lõike 2 punkt c	Artikli 15 lõike 1 punkt a	—
Artikkel 3	Artikkel 6	—
Artikkel 4	—	—
Artikli 5 esimene lõik	—	—
Artikli 5 teise lõigu esimene osa	Artikli 3 lõige 4	—
Artikli 5 teise lõigu teine osa	—	—
Artikli 5 kolmas lõik	Artikli 5 punkt a	—
Artikkel 6	—	—
Artikkel 7	Artikkel 9	—
Artikkel 8	Artikkel 7	—
Artikkel 9	Artikkel 126	—
Artikkel 10	Artikkel 11	—
Artikkel 11	Artikkel 12	—
Artikkel 12	Artikkel 13	—
Artikkel 13	Artikkel 14 (1)	—
Artikkel 14 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 15 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 16 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 17 (välja jäetud)	—	—
Artikli 18 lõiked 1–4	Artikli 15 lõige 2 (1)	—
Artikli 18 lõige 5	—	—
Artikkel 19 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 20 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 21 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 22 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 23 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 24 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 25	Artikli 16 lõige 1	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 26	—	—
Artikkel 27	—	—
Artikkel 28	—	—
Artikkel 29	—	—
Artikkel 30 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 31	Artikkel 17	—
Artikkel 32	—	—
Artikkel 33	[Artikkel 18]	—
Artikkel 34	[Artikkel 18]	—
Artikkel 35 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 36 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 37	[Artikkel 18]	—
Artikkel 38	[Artikkel 18]	—
Artikkel 39	[Artikkel 19 lõige 3]	—
Artikkel 40	[Artikli 19 lõike 5 punkt a ja artikli 20 punkti o alapunkt iii]	—
Artikkel 41	—	—
Artikli 42 lõige 1	Artikkel 10	—
Artikli 42 lõige 2	Artikli 20 punkt u	—
Artikli 43 punktid a–f, i, j ja l	Artiklid 19 ja 20	—
Artikli 43 punktid g, h ja k	—	—
Artikkel 44	Artikli 220 lõike 1 punkt a, lõiked 2 ja 3	—
Artikkel 45	Artikli 220 lõike 1 punkt b, lõiked 2 ja 3	—
Artikli 46 lõige 1	Artikli 220 lõige 5	—
Artikli 46 lõige 2	Artikli 220 lõige 6	—
Artikkel 47	Artikkel 219	—
Artikkel 48	Artikkel 219	—
Artikkel 49	Artikkel 135 ⁽¹⁾	—
Artikkel 50	Artiklid 125 ja 127	—
Artikkel 51	Artikkel 128 ⁽¹⁾	—
Artikkel 52	Artikkel 130	—
Artikkel 52a	—	—
Artikli 53 punkt a	Artikli 132 punkt c	—
Artikli 53 punkt b	Artikli 130 lõige 2	—
Artikli 53 punkt c	Artikli 130 lõige 6	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 54	Artikkel 166	—
Artikkel 55	— ⁽²⁾	—
Artikkel 56	Artikkel 136	—
Artikkel 57	Artikkel 137	—
Artikkel 58	—	—
Artikkel 59	—	—
Artikkel 60	Artikkel 138	—
Artikkel 61	Artikkel 139	—
Artikkel 62	Artikkel 140	—
Artikkel 63	Artikkel 141	—
Artikli 64 lõige 1	Artikli 142 lõige 1	—
Artikli 64 lõiked 2 ja 3	Artikli 142 lõige 2 ⁽¹⁾	—
Artikkel 65	— ⁽²⁾	—
Artikkel 66	—	—
Artikkel 67	—	—
Artikkel 68	—	—
Artikkel 69	—	—
Artikkel 70	—	—
Artikkel 71	—	—
Artikkel 72	—	—
Artikkel 73	—	—
Artikkel 74	—	—
Artikkel 75	—	—
Artikkel 76	—	—
Artikkel 77	—	—
Artikkel 78	—	—
Artikkel 79	—	—
Artikkel 80	—	—
Artikkel 81	—	—
Artikkel 82	—	—
Artikkel 83	—	—
Artikkel 84	—	—
Artikkel 84a	—	—
Artikli 85 punkt a	Artikli 143 lõige 1 ja artikli 144 punkt a	—
Artikli 85 punkt b	Artikli 144 punkt j	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikli 85 punkt c	Artikli 144 punkt i	—
Artikli 85 punkt d	—	—
Artikkel 85a	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85b	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85c	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85d	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85e	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85f	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85g	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85h	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85i	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85j	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85k	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85l	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85m	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85n	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 85o	—	—
Artikkel 85p	—	—
Artikkel 85q	—	—
Artikkel 85r	—	—
Artikkel 85s	—	—
Artikkel 85t	—	—
Artikkel 85u	—	—
Artikkel 85v	—	—
Artikkel 85w	—	—
Artikkel 85x	—	—
Artikkel 86 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 87 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 88 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 89 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 90 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 91	—	—
Artikkel 92	—	—
Artikkel 93	—	—
Artikkel 94	—	—
Artikkel 94a	—	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 95	—	—
Artikkel 95a	—	—
Artikkel 96 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 97	Artikkel 129 ⁽¹⁾	—
Artikkel 98	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 99	—	—
Artikkel 100	—	—
Artikkel 101 (välja jäetud)	—	—
Artikkel 102	Artikkel 26 ⁽¹⁾	—
Artikli 102 lõige 2	Artikkel 217	—
Artikkel 102a	Artikkel 58	—
Artikkel 103	Artiklid 29, 30 ja 31	—
Artikkel 103a	—	—
Artikkel 103b	Artikkel 32	—
Artikkel 103c	Artikkel 33	—
Artikkel 103d	Artikkel 34	—
Artikkel 103e	Artikkel 35	—
Artikkel 103f	Artikkel 36	—
Artikkel 103g	Artikli 37 punkt a ja artikli 38 punkt b	—
Artikkel 103ga	Artikkel 23	—
Artikkel 103ga lõige 7	Artikkel 217	—
Artikli 103h punktid a–e	Artiklid 37 ja 38	—
Artikli 103h punkt f	Artiklid 24 ja 25	—
Artikkel 103i	Artikkel 39	—
Artikkel 103j	Artikkel 40	—
Artikkel 103k	Artikkel 41	—
Artikkel 103l	Artikkel 42	—
Artikkel 103m	Artikkel 43	—
Artikkel 103n	Artikkel 44	—
Artikli 103n lõige 4	Artikkel 212	—
Artikkel 103o	—	—
Artikkel 103p	Artikkel 45	—
Artikkel 103q	Artikkel 46	—
Artikkel 103r	Artikkel 47	—
Artikkel 103s	Artikkel 48	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 103t	Artikkel 49	—
Artikli 103u lõike 1 punkt a	Artikkel 50	—
Artikli 103u lõike 1 punkt b	Artikkel 51	—
Artikli 103u lõiked 2–5	Artikkel 52	—
Artikkel 103v	Artikkel 50	—
Artikkel 103w	—	—
Artikkel 103x	—	—
Artikkel 103y	—	—
Artikkel 103z	—	—
Artikkel 103za	Artiklid 53 ja 54	—
Artikkel 104	—	—
Artikli 105 lõige 1	Artikli 55 lõige 1	—
Artikli 105 lõige 2	Artikkel 215	—
Artikkel 106	Artikli 55 lõige 4	—
Artikkel 107	Artikli 55 lõige 3	—
Artikli 108 lõige 1	Artikli 55 lõige 2	—
Artikli 108 lõige 2	—	—
Artikli 109 viimane lause	Artikli 55 lõike 1 viimane lause	—
Artikkel 110	Artiklid 56 ja 57	—
Artikkel 111	—	—
Artikkel 112	—	—
Artikli 113 lõige 1	Artikli 75 lõike 1 punktid a–e ja lõige 2	—
Artikli 113 lõige 2	Artikli 75 lõige 5	—
Artikli 113 lõike 3 esimene lõik	Artikkel 74	—
Artikli 113 lõike 3 teine lõik	—	Artikkel 89
Artikli 113a lõiked 1–3	Artikkel 76	—
Artikli 113a lõige 4	— ⁽¹⁾	Artikkel 89
Artikkel 113b	Artikli 75 lõige 3	—
Artikkel 113c	Artikkel 167	—
Artikli 113d lõike 1 esimene lõik	Artikli 78 lõiked 1 ja 2	—
Artikli 113d lõike 1 teine lõik	VII lisa II osa punkt 1	—
Artikli 113d lõige 2	Artikli 78 lõige 3	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikli 113d lõige 3	Artikkel 82	—
Artikkel 114	Artikli 78 lõige 1 (¹)	—
Artikkel 115	Artikli 78 lõige 1 ja artikli 75 lõike 1 punkt h	—
Artikkel 116	Artikli 78 lõige 1 ning artikli 75 lõike 1 punktif f ja g	—
Artikkel 117	Artikkel 77	—
Artikkel 118	Artikli 78 lõige 1	—
Artikkel 118a	Artikkel 92	—
Artikkel 118b	Artikkel 93	—
Artikkel 118c	Artikkel 94	—
Artikli 118d lõige 1	Artikli 94 lõige 3	—
Artikli 118d lõiked 2 ja 3	[Artikli 109 lõige 3]	—
Artikkel 118e	Artikkel 95	—
Artikkel 118f	Artikkel 96	—
Artikkel 118g	Artikkel 97	—
Artikkel 118h	Artikkel 98	—
Artikkel 118i	Artikkel 99	—
Artikkel 118j	Artikkel 100	—
Artikkel 118k	Artikkel 101	—
Artikkel 118l	Artikkel 102	—
Artikkel 118m	Artikkel 103	—
Artikkel 118n	Artikkel 104	—
Artikkel 118o	—	—
Artikkel 118p	—	—
Artikkel 118q	Artikkel 105	—
Artikkel 118r	Artikkel 106	—
Artikkel 118s	Artikkel 107	—
Artikkel 118t	Artikkel 108	—
Artikkel 118u	Artikkel 112	—
Artikkel 118v	Artikkel 113	—
Artikkel 118w	Artikkel 117	—
Artikkel 118x	Artikkel 118	—
Artikkel 118y	Artikkel 119	—
Artikkel 118z	Artikkel 120	—
Artikkel 118za	Artikkel 121	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 118zb	—	—
Artikkel 119	—	—
Artikkel 120	—	—
Artikkel 120a	Artikkel 81	—
Artikkel 120b	—	—
Artikkel 120c	Artikkel 80	—
Artikli 120d esimene lõik	Artikli 83 lõige 2	—
Artikli 120d teine lõik	[Artikkel 223]	—
Artikli 120e lõige 1	Artikli 75 lõiked 3 ja 4	—
Artikli 120e lõige 2	Artikli 83 lõiked 3 ja 4	—
Artikkel 120f	Artikli 80 lõige 3	—
Artikkel 120g	Artikli 80 lõige 5 ja artikli 91 punkt c	—
Artikli 121a punkt i	Artikli 75 lõige 2	—
Artikli 121a punkt ii	Artikli 75 lõige 3	—
Artikli 121a punkt iii	Artikkel 89	—
Artikli 121a punkt iv	Artikli 75 lõige 2 ja artikli 91 punkt b	—
Artikli 121 punkt b	Artikli 91 punkt a ja artikli 78 lõige 3	—
Artikli 121 punkti c alapunkt i	Artikli 91 punkt a	—
Artikli 121 punkti c alapunktid ii ja iii	Artikli 91 punkt d	—
Artikli 121 punkti c alapunkt iv	[Artikkel 223]	—
Artikli 121 punkti d alapunkt i	Artikli 78 lõige 1	—
Artikli 121 punkti d alapunktid ii–v ja vii	Artikli 75 lõiked 2 ja 3	—
Artikli 121 punkti d alapunkt vi	Artikkel 89	—
Artikli 121 punkti e alapunkt i	Artikli 78 lõige 1	—
Artikli 121 punkti e alapunktid ii–v ja vii	Artikli 75 lõiked 2 ja 3	—
Artikli 121 punkti e alapunkt vi	Artikli 75 lõige 2	—
Artikli 121 punkti f alapunkt i	Artikli 78 lõige 1	—
Artikli 121 punkti f alapunktid ii, iii ja v	Artikli 75 lõige 3	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikli 121 punkti f alapunktid iv ja vii	Artikli 91 punkt g	—
Artikli 121 punkti f alapunkt vi	[Artikkel 223]	—
Artikli 121 punkt g	Artikli 75 lõige 3	—
Artikli 121 punkt h	Artikli 91 punkt d	—
Artikli 121 punkt i	—	—
Artikli 121 punkti j alapunkt i	Artikli 75 lõige 3	—
Artikli 121 punkti j alapunkt ii	Artikli 91 punkt d	—
Artikli 121 punkt k	Artikkel 122	—
Artikli 121 punkt l	Artiklid 114, 115 ja 116	—
Artikli 121 punkt m	Artikkel 122	—
Artikli 121 teine lõik	Artikli 78 lõige 3	—
Artikli 121 kolmas lõik	Artikli 75 lõiked 3 ja 4	—
Artikli 121 neljanda lõigu punktid a–f	Artikli 75 lõige 3	—
Artikli 121 neljanda lõigu punkt g	Artikli 75 lõike 3 punkt m	—
Artikli 121 neljanda lõigu punkt h	Artikli 80 lõige 4	—
Artikkel 122	Artikkel 152	—
Artikkel 123	Artikkel 157	—
Artikkel 124	—	—
Artikkel 125	—	—
Artikkel 125a	Artikkel 153	—
Artikkel 125b	Artikkel 154	—
Artikkel 125c	Artikkel 156	—
Artikkel 125d	Artikkel 155	—
Artikkel 125e	—	—
Artikkel 125f	Artikkel 164	—
Artikkel 125g	Artikli 164 lõige 6	—
Artikkel 125h	Artikli 175 punkt d	—
Artikkel 125i	Artikkel 165	—
Artikkel 125j	Artikkel 164	—
Artikkel 125k	Artikkel 158	—
Artikkel 125l	Artikkel 164	—
Artikkel 125m	Artikli 164 lõige 6 [ja artikli 175 punkt d]	—
Artikkel 125n	Artikkel 165	—
Artikkel 125o	Artiklid 154 ja 158	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 126	Artikkel 165	—
Artikkel 126a lõiked 1, 3 ja 4	Artikkel 161	—
Artikli 126a lõige 2	Artikli 156 lõige 2	—
Artikkel 126b	Artikli 157 lõige 3	—
Artikkel 126c	Artikkel 149	—
Artikkel 126d	Artikkel 150	—
Artikkel 126e	Artikli 173 lõige 2 ja artikli 174 lõige 2	—
Artikkel 127	Artikkel 173	—
Artikkel 128	—	—
Artikkel 129	—	—
Artikkel 130	Artikli 176 lõige 1	—
Artikkel 131	Artikli 176 lõige 2	—
Artikkel 132	Artikli 176 lõige 3	—
Artikkel 133	[Artikli 177 lõike 2 punkt e]	—
Artikli 133a lõige 1	Artikkel 181	—
Artikli 133a lõige 2	Artikkel 191	—
Artikkel 134	Artiklid 177 ja 178	—
Artikkel 135	—	—
Artikkel 136	[Artikkel 180]	—
Artikkel 137	[Artikkel 180]	—
Artikkel 138	[Artikkel 180]	—
Artikkel 139	[Artikkel 180]	—
Artikkel 140	[Artikkel 180]	—
Artikkel 140a	Artikkel 181	—
Artikkel 141	Artikkel 182	—
Artikkel 142	Artikkel 193	—
Artikkel 143	Artikkel 180	—
Artikkel 144	Artikkel 184	—
Artikkel 145	Artikli 187 punkt a	—
Artikli 146 lõige 1	—	—
Artikli 146 lõige 2	Artikkel 185	—
Artikkel 147	—	—
Artikkel 148	Artikkel 187	—
Artikkel 149	[Artikkel 180]	—
Artikkel 150	[Artikkel 180]	—
Artikkel 151	[Artikkel 180]	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 152	[Artikkel 180]	—
Artikkel 153	Artikkel 192	—
Artikkel 154	—	—
Artikkel 155	—	—
Artikkel 156	Artikli 192 lõige 5	—
Artikkel 157	Artikkel 189	—
Artikkel 158	Artikkel 190	—
Artikkel 158a	Artikkel 90	—
Artikkel 159	Artikkel 194	—
Artikkel 160	Artikkel 195	—
Artikkel 161	Artiklid 176, 177, 178 ja 179	—
Artikkel 162	Artikkel 196	—
Artikkel 163	Artikkel 197	—
Artikli 164 lõige 1	Artikli 198 lõige 1	—
Artikli 164 lõiked 2–4	Artikli 198 lõige 2 ⁽¹⁾	—
Artikkel 165	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 166	— ⁽¹⁾	—
Artikkel 167	Artikkel 199	—
Artikkel 168	Artikkel 200	—
Artikkel 169	Artikkel 201	—
Artikkel 170	Artiklid 202 ja 203	—
Artikkel 171	Artikkel 184	—
Artikkel 172	[Artikli 186 lõige 2]	—
Artikkel 173	—	—
Artikkel 174	Artikkel 205	—
Artikkel 175	Artikkel 206	—
Artikkel 176	Artikkel 209	—
Artikkel 176a	Artikkel 210	—
Artikkel 177	Artikkel 210	—
Artikkel 177a	Artikkel 210	—
Artikkel 178	Artikkel 164	—
Artikkel 179	Artikli 210 lõige 7	—
Artikkel 180	Artikkel 211	—
Artikkel 181	Artikkel 211	—
Artikli 182 lõige 1	Artikkel 213	—
Artikli 182 lõige 2	—	—
Artikli 182 lõike 3 kolmas lõik	Artikkel 214	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikli 182 lõike 3 esimene, teine ja neljas lõik	—	—
Artikli 182 lõiked 4–7	—	—
Artikkel 182a	Artikkel 216	—
Artikkel 183	—	—
Artikli 184 lõige 1	—	—
Artikli 184 lõige 2	Artikli 225 punkt a	—
Artikli 184 lõiked 3–8	—	—
Artikli 184 lõige 9	Artikli 225 punkt b	—
Artikkel 185	—	—
Artikkel 185a	Artikkel 145	—
Artikkel 185b	Artikkel 223	—
Artikkel 185c	Artikkel 147	—
Artikkel 185d	Artikkel 146	—
Artikkel 185e	Artikkel 151	—
Artikkel 185f	Artikkel 148	—
Artikkel 186	Artikkel 219	—
Artikkel 187	Artikkel 219	—
Artikkel 188	Artikkel 219	—
Artikli 188a lõiked 1 ja 2	— ⁽¹⁾	—
Artikli 188a lõiked 3 ja 4	—	—
Artikli 188a lõiked 5–7	[Artikkel 223]	—
Artikkel 189	[Artikkel 223]	—
Artikkel 190	—	—
Artikkel 190a	—	—
Artikkel 191	Artikkel 221	—
Artikkel 192	Artikkel 223	—
Artikkel 193	—	—
Artikkel 194	—	Artiklid 62 ja 64
Artikkel 194a	—	Artikkel 61
Artikkel 195	Artikkel 229	—
Artikkel 196	—	—
Artikkel 196a	Artikkel 227	—
Artikkel 196b	Artikkel 229	—
Artikkel 197	—	—
Artikkel 198	—	—
Artikkel 199	—	—
Artikkel 200	—	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
Artikkel 201	Artikli 230 lõiked 1 ja 3	—
Artikkel 202	Artikli 230 lõige 2	—
Artikkel 203	—	—
Artikkel 203a	Artikkel 231	—
Artikkel 203b	Artikkel 231	—
Artikkel 204	Artikkel 232	—
I lisa	I lisa (I–XX osa, XXIV osa 1. jagu)	—
II lisa	I lisa (XXI–XXIII osa)	—
III lisa	II lisa	—
IV lisa	III lisa	—
V lisa	IV lisa	—
VI lisa	XII lisa	—
VII lisa	—	—
VIIa lisa	—	—
VIIb lisa	—	—
VIIc lisa	—	—
VIII lisa	XIII lisa	—
IX lisa	— ⁽¹⁾	—
X lisa	— ⁽¹⁾	—
Xa lisa	—	—
Xb lisa	VI lisa	—
Xc lisa	—	—
Xd lisa	—	—
Xe lisa	—	—
XI lisa	—	—
XIa lisa	VII lisa I osa	—
XIb lisa	VII lisa II osa	—
XII lisa	VII lisa III osa	—
XIII lisa	VII lisa IV osa	—
XIV.A lisa	VII lisa VI osa	—
XIV.B lisa	VII lisa V osa	—
XIV.C lisa	Artikli 175 lõiked 2 ja 3 ⁽¹⁾	—
XV lisa	VII lisa VII osa	—

Määrus (EÜ) nr 1234/2007	Käesolev määrus	Määrus (EL) nr 1306/2013
XVa lisa	VIII lisa I osa	—
XVb lisa	VIII lisa II osa	—
XVI lisa	VII lisa VIII osa	—
XVIa lisa	[Artikli 173 lõike 1 punkt i]	—
XVII lisa	[Artikkel 180]	—
XVIII lisa	[Artikkel 180]	—
XIX lisa	—	—
XX lisa	—	—
XXI lisa	—	—
XXII lisa	XIV lisa	—

(¹) Vt ka ELi toimimise lepingu artikli 43 lõike 3 kohaselt vastu võetavat nõukogu määrust.

(²) Vt siiski artiklit 230.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1309/2013,

17. detsember 2013,

mis käsitleb Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi (2014–2020) ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1927/2006

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 175 kolmandat lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Ülemkogu nõustus 26. märtsil 2010 komisjoni ettepanekuga algatada uus aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia (strateegia „Euroopa 2020”). Üks selle kolmest prioriteedist on kaasav majanduskasv, mis tähendab inimeste kõrget tööhõive taset, investeringuid oskustesse, vaesuse vastu võitlemist ning tööturgude, koolitus- ja sotsiaalkaitsesüsteemide ajakohastamist, et aidata inimestel muutusteks valmistuda ja nendega toime tulla ning üles ehitada kaasav ja sidus ühiskond. Globaliseerumise negatiivsest mõjust ülesaamine eeldab ka kogu liidus töökohtade loomist ja majanduskasvu toetavat otsustavat poliitikat.
- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1927/2006 ⁽³⁾ loodi Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (edaspidi „EGF”) 1. jaanuarist 2007 kuni 31. detsembrini 2013 kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga ajaks. EGF võimaldab liidul näidata üles oma solidaarsust töötajatega, kes on koondatud seetõttu, et maailma kaubanduses on globaliseerumise ja ülemaailmse

finants- ja majanduskriisi tõttu toimunud olulised struktuurimuutused, ning EGFist võivad toetust saada ka väikestel tööturgudel või eriolukorras olevad toetusesaajad, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) ühistaotluste puhul, isegi kui kaotatud töökohtade arv jääb alla EGF-i kasutuselevõtmise tavalist künnist.

- (3) Komisjon tunnustab oma 29. juuni 2011. aasta teatise „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve” EGF-i rolli paindliku fondina, mis võimaldab toetada töötajaid, kes on kaotanud töö, ja aidata neil võimalikult kiiresti uus töökoht leida. 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga peaks liit jätkama ühekordse abi andmist, et hõlbustada koondatud töötajate tööturule naasmist valdkondades, sektorites, piirkondades või tööturgudel, mis kannatavad ulatuslike majandushäirete tõttu. Arvestades fondi eesmärki, mis on pakkuda abi eriolukordades ja ootamatutel asjaoludel, peaks EGF jääma mitmeaastast finantsraamistikust väljapoole.
- (4) Määruse (EÜ) nr 1927/2006 reguleerimisala laiendati 2009. aastal Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 546/2009 ⁽⁴⁾ Euroopa majanduse elavdamise kava osana, et hõlmata ka töötajaid, kes on koondatud vahetult üleilmse finants- ja majanduskriisi tagajärjel. Et võimaldada EGF-i sekkuda praegustes või tulevastes kriisiolukordades, peaks selle reguleerimisala hõlmama töökohtade kaotamist, mis on tingitud tõsisest majandushäiretest, mida põhjustab ülemaailmse finants- ja majanduskriisi jätkumine, millega on tegeletud määruses (EÜ) nr 546/2009, või uus ülemaailmne finants- ja majanduskriis.
- (5) Euroopa Muutuste Seirekeskus, mis asub Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi (Eurofound) juures Dublinis, aitab Euroopa Komisjonil ja asjaomastel liikmesriikidel läbi viia kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid analüüse, millest on abi globaliseerumise suundumuste ja EGF-i kasutamise hindamisel.
- (6) Säilitamiseks EGF-i üleeuroopalist mõõdet, tuleks toetus- taotlus esitada juhul, kui koondatute arv jõuab teatava miinimummäärani. Väikeste tööturgude puhul, nagu väikesed liikmesriigid või äärepoolsemad piirkonnad, või erandlikel asjaoludel võib taotluse esitada väiksema arvu töökohtade kaotamise puhul.

⁽¹⁾ ELT C 143, 22.5.2012, lk 42.

⁽²⁾ ELT C 225, 27.7.2012, lk 159.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1927/2006 Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi loomise kohta (ELT L 406, 30.12.2006, lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta määrus (EÜ) nr 546/2009, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1927/2006 Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi loomise kohta (ELT L 167, 29.6.2009, lk 26).

- (7) Koondatud töötajatel ja tegevuse lõpetanud füüsilisest isikust ettevõtjatel peaks olema EGFi võrdne juurdepääs, sõltumata nende töölepingu või töösuhte liigist. Seetõttu tuleks käesoleva määruse kohaldamisel lugeda EGFi toetuse saajaks nii koondatud töötajad kui ka füüsilisest isikust ettevõtjad, kes oma tegevuse lõpetavad.
- (8) EGF peaks ajutiselt andma toetust mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele ning noorte tööhõive algatuse kohaselt toetuskõlblike piirkondade noortele, sest ulatuslik töökohtade kaotamine avaldab nendele piirkondadele ebaproportsionaalselt suurt mõju.
- (9) EGFi rahalist toetust tuleks peamiselt kasutada aktiivseteks tööturumeetmeteks, mille eesmärk on aidata toetusesaajatel kiiresti püsivale töökohale naasta, kas oma algsel tegevusalal või väljaspool seda. Seetõttu tuleks rahaliste toetuste lisamist individuaalsesse kooskõlastatud teenustepaketti piirata. Äriühingutel võiks soovitada EGFi toetatavaid meetmeid täiendavalt rahastada.
- (10) Aktiivsete tööturupoliitika meetmete kooskõlastatud paketi koostamisel peaksid liikmesriigid eelistama meetmeid, mis aitavad märkimisväärselt kaasa toetusesaajate tööhõivele. Liikmesriigid peaksid püüdlema selle poole, et võimalikult suur osa nimetatud meetmetes osalevatest toetusesaajatest naaseks püsivale töökohale niipea kui võimalik kuue kuu jooksul enne rahalise toetuse kasutamise lõpparuande esitamise kuupäeva.
- (11) Liikmesriigid peaksid aktiivsete tööturupoliitika meetmete kooskõlastatud paketi kavandamisel pöörama erilist tähelepanu ebasoodsas olukorras olevatele toetusesaajatele, sealhulgas noortele ja vanemaealistele ning vaesuse ohus olevatele töötutele, sest neil rühmadel on ülemaailmse finants- ja majanduskriisi ning globaliseerumise tõttu eriti raske uuesti tööturule siseneda.
- (12) EGFi rakendamisel tuleks järgida ja edendada liidu põhi-väärtuste hulka kuuluvaid ja strateegias „Euroopa 2020” sätestatud soolise võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise põhimõtteid.
- (13) Selleks et toetusesaajaid tõhusalt ja kiiresti aidata, peaksid liikmesriigid tegema kõik endast oleneva, et esitada korrektselt täidetud taotlused EGFi rahalise toetuse saamiseks. Täiendava teabe esitamine peaks olema ajaliselt piiratud.
- (14) Toetusesaajate ning meetmete rakendamise eest vastutavate asutuste huvides peaks taotluse esitanud liikmesriik kõiki taotlemismenetluse osalisi menetluse käiguga kursis hoidma.
- (15) Kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega ei tohiks EGFi rahalised toetused asendada toetusmeetmeid, mis on toetusesaajatele kättesaadavad muude liidu fondide või muude liidu poliitikavaldkondade või programmide kaudu, vaid nad peaksid neid võimaluse korral täiendama.
- (16) Tuleks lisada erisätteid EGFi kasutamise juhtumite ja tulemustega seotud teabe- ja kommunikatsioonitegevuste kohta.
- (17) Selleks et väljendada liidu solidaarsust koondatud töötajate ja tegevuse lõpetanud füüsilisest isikust ettevõtjatega, tuleks kaasrahastamise määraks kehtestada 60 % paketi ja selle rakendamise maksumusest.
- (18) Käesoleva määruse rakendamise lihtsustamiseks peaks kulude katteks saama toetust alates kuupäevast, mil liikmesriik alustab individuaalsete teenuste osutamist või alates kuupäevast, mil liikmesriigil tekivad EGFi rakendamise halduskulud.
- (19) Selleks et täita nõuded, mis tekivad iseäranis aasta esimeste kuude jooksul, mil muudelt eelarveridadelt ümberpaigutamine on eriti keeruline, tuleks iga-aastases eelarvemenetluses jätta EGFi eelarverele piisavad maksete assigneringud.
- (20) EGFi eelarveraamistik on sätestatud 2. detsembri 2013. aasta institutsioonidevahelises kokkuleppes Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta ⁽¹⁾ (edaspidi „institutsioonidevaheline kokkulepe”).
- (21) Toetusesaajate huvides peaks toetus olema võimalikult kiiresti ja tõhusalt kättesaadav. Liikmesriigid ja EGFi otsustusprotsessi kaasatud liidu institutsioonid peaksid tegema kõik endast oleneva, et vähendada menetlusaega ja lihtsustada menetlusi ning tagada EGFi kasutuselevõtmist käsitlevate otsuste sujuv ja kiire vastuvõtmine.
- (22) Kui ettevõtte lõpetab tegevuse, võib selles ettevõttes koondatud töötajatele anda toetust ettevõtja tegevuse osaliseks või täielikuks ülevõtmiseks ning ettevõtja asukoha liikmesriik võib selle võimaldamiseks anda rahalisi vahendeid, mille järele on kiireloomuline vajadus.

⁽¹⁾ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1

(23) Et Euroopa Parlament saaks teha poliitilist kontrolli ja komisjon pidevalt jälgida EGFi toetustega saavutatavaid tulemusi, peaksid liikmesriigid esitama EGFi rakendamise kohta lõpparuande.

(24) Liikmesriigid peaksid jääma vastutavaks rahalise toetuse rakendamise ja liidu rahastatavate meetmete juhtimise ja kontrollimise eest vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012⁽¹⁾ (edaspidi „finantsmäärus”) asjakohastele sätetele. Liikmesriigid peaksid EGFi saadud rahalise toetuse kasutamist põhjendama. EGFi toetust saavate toimingute lühikest rakendusperioodi silmas pidades tuleks aruandluskohustuse puhul arvesse võtta EGFi sekkumise eripära. Seetõttu on aruandluskohustuste puhul vaja teha erand finantsmäärusest.

(25) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetmete ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Eesmärgid

Käesoleva määrusega luuakse Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (edaspidi „EGF”) mitmeaastase finantsraamistiku kestuseks ajavahemikul 1. jaanuar 2014 – 31. detsember 2020.

EGFi eesmärk on aidata kaasa liidu arukale, jätkusuutlikule ja kaasavale majanduskasvule ja edendada püsivat tööhõivet, et liit näitaks üles solidaarsust töötajatega, kes on koondatud, ja füüsilisest isikust ettevõtjatega, kes on tegevuse lõpetanud maailma kaubanduses globaliseerumise tõttu toimunud oluliste struktuurimuutuste tagajärjel või ülemaailmse finants- ja majanduskriisi jätkumise tõttu, millega on tegeletud määruses (EÜ) nr 546/2009, või uue ülemaailmse finants- ja majanduskriisi tõttu, ning et liidul oleks võimalik neid toetada.

EGFi rahalist toetust saavate meetmete puhul on eesmärk tagada, et võimalikult suur osa meetmetes osalevatest toetuse-saajatest leiaks püsiva töökoha niipea kui võimalik kuue kuu jooksul enne artikli 21 lõikes 2 osutatud lõpparuande esitamise kuupäeva.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

Artikkel 2

Reguleerimisala

Käesolevat määrust kohaldatakse liikmesriikide taotluste suhtes, et anda EGFi toetust meetmetele, mille sihtrühm on:

- a) töötajad, kes on koondatud, ja füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on tegevuse lõpetanud maailma kaubanduses globaliseerumise tõttu toimunud oluliste struktuurimuutuste tagajärjel, mida eelkõige näitab märkimisväärne impordi suurenemine liitu, märkimisväärne muutus liidu kaubavahetuses või teenuskaubanduses, liidu turuosa kiire kahanemine vastavas sektoris või tegevuse üleviimine kolmandatesse riikidesse, tingimusel et nimetatud töökohtade kaotamisel on märgatav kahjulik mõju kohalikule, piirkondlikule või riigi majandusele;
- b) töötajad, kes on koondatud, ja füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on tegevuse lõpetanud ülemaailmse finants- ja majanduskriisi jätkumise tõttu, millega on tegeletud määruses (EÜ) nr 546/2009, või uue ülemaailmse finants- ja majanduskriisi tõttu.

Artikkel 3

Mõiste

Käesoleva määruse kohaldamisel on „toetusesaaja”:

- a) töötaja, kelle töösuhe on lõppenud ennetähtaegselt koondamise tõttu või kelle töösuhe lõpeb artiklis 4 osutatud vaatlusperioodi jooksul ja jääb pikendamata;
- b) füüsilisest isikust ettevõtja, kes andis tööd kõige rohkem kümmele töötajale, kes on koondatud käesoleva määruse reguleerimisala piires, ning kes on oma tegevuse lõpetanud, tingimusel et see tegevus sõltus tõendatavalt artikli 4 lõike 1 punktis a osutatud ettevõttest, või füüsilisest isikust ettevõtja tegutses artikli 4 lõike 1 punkti b kohaselt asjaomases majandussektoris.

Artikkel 4

Sekkumiskriteeriumid

1. EGFi antakse rahalist toetust, kui artiklis 2 sätestatud tingimused on täidetud ja need põhjustavad järgmist:

- a) vaatlusperioodiks oleva nelja kuu jooksul on mõne liikmesriigi ettevõttes koondatud või tegevuse lõpetanud vähemalt 500 töötajat või füüsilisest isikust ettevõtjat, kaasa arvatud töötajad, kes on koondatud ja füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on tegevuse lõpetanud nimetatud ettevõtte tarnijate või tootmisahela järgmise etapi tootjate juures;

b) vaatlusperioodiks oleva üheksa kuu jooksul koondatakse või lõpetab tegevuse vähemalt 500 töötajat või füüsilisest isikust ettevõtjat, kes töötavad eelkõige väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes, mis kõik tegutsevad samas NACE Revision 2. jaos määratletud majandussektoris ja asuvad NUTS 2 tasandi piirkonnas või kahes külgnevas piirkonnas või rohkem kui kahes NUTS 2 tasandi külgnevas piirkonnas, eeldusel et nende piirkondade hulgast kahes kaotab töö või lõpetab tegevuse kokku vähemalt 500 töötajat või füüsilisest isikust ettevõtjat.

2. Väikestel tööturgudel või eriolukorras, eriti VKEdega seotud ühistaotluste puhul, võib liikmesriigi poolt käesoleva artikli alusel toetuse saamiseks esitatud nõuetekohaselt põhjendatud taotlust käsitada vastuvõetavana isegi juhul, kui lõike 1 punktides a või b sätestatud sekumiskriteeriumid ei ole täielikult täidetud, tingimusel et töökohtade kaotamisel on tööhõivele ja kohalikule, piirkondlikule või riiklikule majandusele ulatuslik negatiivne mõju. Taotluse esitanud liikmesriik peab täpsustama, milline lõike 1 punktides a ja b sätestatud sekumiskriteerium ei ole täielikult täidetud. Eriolukorras antud toetuste kogusumma ei tohi ületada 15 % EGF-i iga-aastasest maksimumsummast.

Artikkel 5

Koondamiste ja tegevuse lõpetamise juhtude arvutamine

1. Taotluse esitanud liikmesriik täpsustab meetodit, mida on kasutatud artikli 4 kohaldamiseks artiklis 3 osutatud töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate arvu arvutamisel.

2. Taotluse esitanud liikmesriik arvutab lõikes 1 osutatud arvu seisuga ühel järgmistest kuupäevadest:

- kuupäev, mil ettevõtja teavitas vastavalt nõukogu direktiivi 98/59/EÜ⁽¹⁾ artikli 3 lõikele 1 pädevat asutust kirjalikult kavandavast kollektiivsest koondamisest. Sel juhul annab taotluse esitanud liikmesriik komisjonile täiendavat teavet käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 kohaselt toimunud koondamiste tegeliku arvu kohta, enne kui komisjon oma hindamise lõpetab;
- kuupäev, millal ettevõtja esitas töötajale teatise tema koondamise või töölepingu lõpetamise kohta;
- töölepingu tegeliku lõpetamise või ettenähtud lõpu kuupäev;
- kasutajaettevõttesse tehtud lähetuse lõppemise kuupäev; või
- füüsilisest isikust ettevõtja puhul kuupäev, mil tegevus lõpetati kooskõlas riigisiseste õigusaktide või haldusnormidega.

⁽¹⁾ Nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiv 98/59/EÜ kollektiivseid koondamisi käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 225, 12.8.1998, lk 16).

Artikkel 6

Rahastamise nõuetele vastavad toetusesaajad

1. Taotluse esitanud liikmesriik võib osutada EGF-i kaasrahastatud individuaalseid teenuseid toetusesaajatele, kes vastavad rahastamise nõuetele, olles:

- töötajad, kes on koondatud, ja füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on tegevuse lõpetanud artiklis 4 sätestatud vaatlusperioodil ning kelle arv on arvatud vastavalt artiklile 5;
- töötajad, kes on koondatud, ja füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on tegevuse lõpetanud enne või pärast artikli 4 lõike 1 punktis a sätestatud vaatlusperioodi ning kelle arv on arvatud vastavalt artiklile 5; või
- töötajad, kes on koondatud, ja füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on tegevuse lõpetanud, juhul kui artikli 4 lõike 2 kohane taotlus ei vasta artikli 4 lõike 1 punktis a sätestatud kriteeriumidele.

Esimese lõigu punktides b ja c osutatud töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid käsitatakse rahastamise nõuetele vastavatenä tingimusel, et kõnealused koondamised või tegevuse lõpetamine on aset leidnud pärast kavandavate töökohtade kaotamise üldist väljakuulutamist ja võimalik on kindlaks teha selge põhjuslik seos vaatlusperioodil toimunud sündmusega, mis töökohtade kaotamise põhjustas.

2. Erandina artiklist 2 võivad taotluse esitanud liikmesriigid kuni 31. detsembrini 2017 osutada EGF-i kaasrahastatud individuaalseid teenuseid kõige rohkem nii paljudele taotluse esitamise kuupäeval alla 25-aastastele mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele, või kui liikmesriigid nii otsustavad, siis alla 30-aastastele mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele, kui palju on sihtrühmas toetusesaajaid, ning esmajärjekorras koondatud või tegevuse lõpetanud isikutele, juhul kui vähemalt mõned lõike 3 tähenduses toimunud koondamised esinevad noorte tööhõive algatuse kohaselt toetuskõlblikes NUTS 2 tasandi piirkondades. Toetust võib anda alla 25-aastastele mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele, või kui liikmesriigid nii otsustavad, siis alla 30-aastastele mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele, NUTS 2 tasandi piirkondades, mis on noorte tööhõive algatuse kohaselt rahastamiskõlblikud.

Artikkel 7

Rahastamiskõlblikud meetmed

1. Rahalist toetust võib EGF-i anda aktiivsetele tööturu meetmetele, mis moodustavad kooskõlastatud individuaalse teenustepaketi osa, mis on kujundatud selliselt, et hõlbustada sihtrühmas olevate toetusesaajate ning eelkõige ebasoodsas olukorras olevate, vanemaealiste ja noorte töötute tööturule naasmist või füüsilisest isikust ettevõtjaks saamist. Kooskõlastatud individuaalne teenustepakett võib sisaldada eelkõige järgmist:

a) üksikisikutele kohandatud koolitus ja ümberõpe, kaasa arvatud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaalased oskused ning omandatud kogemuste sertifitseerimine, töötöötajate toetamine, kutsenõustamine, nõustamisteenused, juhendamine, töövahendus, ettevõtlike edendamine, füüsilisest isikust ettevõtjana tegevuse alustamine, ettevõtte asutamise ja ülevõtmise toetamine ning koostöömeetmed;

b) erimeetmed, mida võetakse piiratud ajavahemiku vältel, nagu töötöötajate toetus, töölevõtmise stiimulid tööandjatele, liikuvustoetus, elamiskulud või koolitustoetus (sealhulgas toetus hooldajatele);

c) meetmed ergutamaks eelkõige ebasoodsas olukorras olevaid, vanemaid ja noori töötöötajaid töötöötajale jääma või sinna naasma.

Kulutused punktis b nimetatud meetmetele ei tohi ületada 35 % käesolevas lõikes sätestatud kooskõlastatud individuaalse teenuspaketi teenuste kogumaksumusest.

Füüsilisest isikust ettevõtjate ja selliste isikute puhul, kes on alustanud tegevust ettevõtjana või kes on ettevõtte üle võtnud, ei tohi investeeringud ületada 15 000 eurot.

Kooskõlastatud individuaalse teenuspaketi koostamisel tuleks prognoosida töötöötajate väljavaateid ja seal vajataavaid oskusi. Kooskõlastatud pakett peaks olema kooskõlas ressursitõhusa ja jätkusuutliku majanduse eesmärgiga.

2. Järgmised meetmed ei ole kõlblikud EGFi toetuse saamiseks:

a) lõike 1 punktis b osutatud piiratud ajavahemiku jooksul võetavad erimeetmed, mille puhul ei nõuta sihtrühmas olevate toetusesaajate osalemist töötöötajal või koolitustegevuses;

b) meetmed, mida ettevõtted peavad võtma riigisiseste õigusaktide või kollektiivlepingute kohaselt.

EGFi toetatavad meetmed ei asenda passiivseid sotsiaalse kaitse meetmeid.

3. Kooskõlastatud individuaalne teenuspakett koostatakse sihtrühmas olevate toetusesaajate või nende esindajate või sotsiaalpartneritega konsulteerides.

4. Taotluse esitanud liikmesriigi algatusel võib EGFi toetust anda ettevõtmise-, haldus-, teavitamis- ja reklaami- ning kontrolli- ja aruandlusmeetmetele.

Artikkel 8

Taotlused

1. Liikmesriik esitab komisjonile taotluse 12 nädala jooksul alates artikli 4 lõikes 1 või 2 sätestatud tingimuste täitmise kuupäevast.

2. Kahe nädala jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast või asjakohasel juhul alates kuupäevast, mil komisjon on saanud kätte taotluse tõlke, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem, kinnitab komisjon taotluse kättesaamist ja teavitab liikmesriiki lisateabest, mida komisjon vajab taotluse hindamiseks.

3. Kui komisjon nõuab lisateavet, vastab liikmesriik kuue nädala jooksul alates teabenõude esitamise kuupäevast. Komisjon pikendab nimetatud tähtaega kahe nädala võrra, kui asjaomane liikmesriik esitab selleks nõuetekohaselt põhjendatud taotluse.

4. Komisjon hindab liikmesriigi esitatud teabe põhjal taotluse vastavust rahalise toetuse andmise tingimustele ja viib nimetatud hindamise lõpule 12 nädala jooksul alates täieliku taotluse või, kui see on kohaldatav, taotluse tõlke saamisest. Kui komisjonil ei ole erandkorras võimalik sellest tähtajast kinni pidada, esitab ta viivituse põhjuste kohta kirjaliku selgituse.

5. Täielik taotlus peab sisaldama järgmist teavet:

a) põhjendatud analüüs, mis käsitleb koondamiste või tegevuse lõpetamise seost maailma kaubanduses toimunud oluliste struktuurimuutustega või globaliseerumise või ülemaailmse finants- ja majanduskriisi jätkumise või uue ülemaailmse finants- ja majanduskriisi poolt vallandatud kohaliku, piirkondliku ja riigi majanduse tõsise häirega. Kõnealune analüüs peab põhinema kõige asjakohasema tasandi statistilisel ja muul teabel, et tõendada artiklis 4 sätestatud sekkumiskriteeriumide täitmist;

b) kinnitus selle kohta, et töötajaid koondav ettevõtja, kes jätkab pärast koondamisi tegevust, on koondamiste puhul täitnud oma juriidilised kohustused ja on kooskõlas nendega oma töötajate eest hoolt kandnud;

c) hinnanguline koondamiste arv vastavalt artiklile 5 ja koondamisi põhjustanud sündmuste selgitus;

d) vajaduse korral töötajaid koondavate ettevõtjate, tarnijate või tootmisahela järgmise etapi tootjate, sektorite ning sihtrühmas olevate toetusesaajate soo ja vanusegrupi lõikes esitatud kategooriate kindlaksmääramine;

e) töökohtade kaotamise oodatav mõju kohalikule, piirkondlikule või riigi majandusele ja tööhõivele,

- f) individuaalse kooskõlastatud teenustepaketi ja sellega seotud kulutuste kirjeldus, mis sisaldab eelkõige ebasoodsas olukorras olevate, vanemaaliste ja noorte toetusesaajate jaoks loodud tööhõivealgatuste toetusmeetmeid;
- g) selgitus selle kohta, kuidas meetmete pakett täiendab teisi liikmesriigi või liidu rahastatavaid meetmeid, ning teavet meetmete kohta, mis on asjaomastele ettevõtjatele liikmesriigi õigusaktidest või kollektiivlepingutest tulenevalt kohustuslikud;
- h) sihtrühmas olevatele toetusesaajatele suunatud kooskõlastatud individuaalse teenustepaketi iga osa ning ettevalmistus-, haldus-, teavitamis- ja reklaami- ning kontrolli- ja aruandlusmeetmete hinnanguline maksumus;
- i) kuupäevad, mil hakati või kavatakse hakata sihtrühmas olevatele toetusesaajatele individuaalseid teenuseid osutama või EGF-i meetmeid rakendama, nagu on sätestatud vastavalt artikli 7 lõigetes 1 ja 4;
- j) vajaduse korral menetlused, mida järgitakse sihtrühmas olevate toetusesaajate või nende esindajate või sotsiaalpartneritega, kohalike ja piirkondlike asutustega või muude asjaomaste organisatsioonidega konsulteerimiseks;
- k) kinnitus, et taotletav EGF-i toetus vastab liidu riigijabi menetlus- ja materiaalõiguse normidele, ning kinnitus, milles põhjendatakse, miks individuaalsed teenused ei asenda meetmeid, mida äriühingud peavad võtma riigisisese õiguse või kollektiivlepingute kohaselt;
- l) riikliku eel- või kaasrahastamise ja vajaduse korral muu kaasrahastamise allikad.

Artikkel 9

Vastastikune täiendavus, vastavus ja kooskõlastamine

- EGF-i rahaline toetus ei asenda meetmeid, mis on äriühingutele riigisisese õiguse või kollektiivlepingute alusel kohustuslikud.
- Toetused sihtrühmas olevatele toetusesaajatele täiendavad liikmesriigi meetmeid, mis on võetud riigi, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, sealhulgas liidu fondidest kaasrahastatavad meetmed.
- EGF-i rahaline toetus peab piirduma sellega, mis on vajalik sihtrühmas olevatele toetusesaajatele solidaarsuse ning ajutise ja ühekordse toe pakkumiseks. EGF-i toetatavad meetmed peavad olema vastavuses liidu ja riigisisese õigusega, kaasa arvatud riigijabi eeskirjadega.

4. Komisjon ja taotluse esitanud liikmesriik tagavad oma vastutusala piires liidu fondidest saadavate toetuste kooskõlastamise.

5. Taotluse esitanud liikmesriik tagab, et konkreetsed EGF-i rahalist toetust saavad meetmed ei saa toetust muudest liidu rahastamisvahenditest.

Artikkel 10

Meeste ja naiste võrdõiguslikkus ja mittediskrimineerimine

Komisjon ja liikmesriigid tagavad meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamise ning soolise aspekti kui lahutamatu osa kaasamise EGF-i antava rahalise toetuse rakendamise eri etappide jooksul. Komisjon ja liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et hoida ära EGF-i juurdepääsu puhul ning sellest saadava rahalise toetuse rakendamise eri etappide jooksul diskrimineerimine soo, rassi, etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel.

Artikkel 11

Tehniline abi komisjoni algatusel

1. Komisjoni algatusel võib EGF-i rakendamiseks vajalike ettevalmistus-, järelevalve- ja andmekogumismetmete ning teadmistaasi loomise rahastamiseks kasutada kõige rohkem kuni 0,5 % EGF-i iga-aastasest maksimumsummast. Seda võib ka kasutada käesoleva määruse rakendamiseks vajalike haldus- ja tehnilise toe, teavitamismetmete ning auditi, kontrolli- ja hindamismetmete rahastamiseks.

2. Vastavalt lõikes 1 sätestatud ülemmäärale eraldavad Euroopa Parlament ja nõukogu komisjoni ettepaneku alusel iga aasta alguses konkreetse summa tehniliseks abiks.

3. Lõikes 1 sätestatud ülesandeid täidetakse vastavalt finantsmäärusele ning selle rakenduseeskirjadele, mida kohaldatakse kõnealuse eelarve täitmise suhtes.

4. Komisjoni tehniline abi hõlmab liikmesriikidele teabe ja suuniste andmist EGF-i kasutamiseks, järelevalveks ja fondi töö hindamiseks. Komisjon peaks samuti andma teavet koos selgete suunistega EGF-i kasutamise kohta Euroopa ja riigisisestele sotsiaalpartneritele.

Artikkel 12

Teavitamine ja reklaam

1. Taotluse esitanud liikmesriik annab rahastatavate meetmete kohta teavet ja reklaamib neid. Teave suunatakse sihtrühmas olevatele toetusesaajatele, kohalikele ja piirkondlikele asutustele, sotsiaalpartneritele, meediale ja üldsusele. Taotluse esitanud liikmesriik rõhutab liidu rolli ja tagab EGF-i toetuse nähtavuse.

2. Komisjon haldab ja ajakohastab korrapäraselt veebilehte, millele on juurdepääs kõikides liidu institutsioonide ametlikes keeltes ja millel antakse ajakohastatud teavet EGFi kohta, juhi-seid taotluste esitamiseks, teavet vastuvõetud ja tagasilükatud taotluste ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu rolli kohta eelarvemenetluses.

3. Komisjon rakendab kogemustele tuginedes EGFi kasutamise juhtumite ja tulemuste osas teavitusmeetmeid, et muuta EGF tulemuslikumaks ning tagada, et liidu kodanikud ja töötajad oleksid EGFi teadlikud. Komisjon koostab iga kahe aasta tagant EGFi kasutamise aruanded liikmesriikide ja sektorite lõikes.

4. Kõnealustele teavitusmeetmetele käesoleva määruse alusel eraldatud vahendid aitavad muu hulgas kaasa liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, eeldusel et need on seotud käesoleva määruse üldeesmärkidega.

Artikkel 13

Rahalise toetuse kindlaksmääramine

1. Komisjon hindab artikli 8 kohaselt tehtud hindamise alusel, võttes eelkõige arvesse sihtrühmas olevate toetusesaajate arvu, kavandatud meetmeid ja nende eeldatavat maksumust, kui suur on võimalik EGFi rahaline toetus, mis võidakse eraldada kättesaadavate vahendite piires, ja teeb võimalikult kiiresti vastava ettepaneku. Summa ei tohi ületada 60 % artikli 8 lõike 5 punktis h osutatud hinnangulistest kogukuludest.

2. Kui komisjon on artikli 8 kohaselt tehtud hindamise alusel jõudnud järeldusele, et käesoleva määruse kohased tingimused rahalise toetuse saamiseks on täidetud, algatab komisjon viivitamata artiklis 15 sätestatud menetluse.

3. Kui komisjon on artikli 8 kohaselt tehtud hindamise alusel jõudnud järeldusele, et tingimused rahalise toetuse saamiseks ei ole täidetud, teavitab komisjon sellest viivitamata taotluse esitanud liikmesriiki.

Artikkel 14

Kulude rahastamiskõlblikkus

1. Kulude katteks võib EGFi saada toetust alates artikli 8 lõike 5 punktis i sätestatud kuupäevadest, mil liikmesriik alustab või peaks alustama sihtrühmas olevatele toetusesaajatele individuaalsete teenuste osutamist või mil talle tekivad halduskulud seoses EGFi rakendamiseiga kooskõlas artikli 7 lõigetega 1 ja 4.

2. Toetuste puhul kohaldatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikleid 67 ja 68 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 1304/2013⁽²⁾ artiklit 14 ning mis tahes delegeeritud õigusakte, mille komisjon on vastu võtnud nimetatud määruste alusel.

Artikkel 15

Eelarvemenetlus

1. EGFi seotud sätted on kooskõlas institutsioonidevahelise kokkuleppe punktiga 13.

2. EGFi puudutavad assigneeringud lisatakse liidu üldeelarvesse.

3. Komisjon ühelt poolt ning Euroopa Parlament ja nõukogu teiselt poolt pingutavad, et EGFi kasutusele võtmiseks vajalikku aega vähendata.

4. Kui komisjon leiab, et EGFi rahalise toetuse andmise tingimused on täidetud, teeb ta ettepaneku selle kasutusele võtmiseks. EGFi kasutusele võtmise otsuse teevad Euroopa Parlament ja nõukogu koos tähtaja jooksul, mis ei ole pikem kui üks kuu pärast taotluse edastamist Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega ning Euroopa Parlament oma liikmete häälteenamusega ja kolme viiendikuga antud häältest.

EGFi kasutusele võtmise otsuse ettepaneku tegemisega samal ajal esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku vahendite ümberpaigutamiseks asjakohastele eelarveridadele. Arvamuste lahknemise korral algatatakse kolmepoolsete läbirääkimiste menetlus.

EGFi seotud ümberpaigutused tehakse kooskõlas finantsmääruse artikliga 27.

5. Koos EGFi kasutusele võtmise otsusega võtab komisjon rakendusaktina vastu rahalise toetuse andmise otsuse, mis jõustub päeval, mil Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad vastu EGFi kasutusele võtmise otsuse.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013 määrus (EL, Euratom) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Fondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 320).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013 määrus (EL, Euratom) nr 1304/2013, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnustatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 470).

6. Lõike 4 kohane EGFi kasutusele võtmise otsuse ettepanek peab sisaldama järgmist teavet:

- a) artikli 8 lõike 4 kohaselt tehtud hindamine koos kokkuvõttega hindamise aluseks olevast teabest;
- b) tõend selle kohta, et artiklites 4 ja 9 esitatud tingimused on täidetud; ning
- c) asjaolud, millega põhjendatakse ettepanekus nimetatud summasid.

Artikkel 16

Rahalise toetuse maksmine ja kasutamine

1. Pärast artikli 15 lõike 5 kohase rahalise toetuse andmise otsuse jõustumist maksab komisjon üldjuhul 15 päeva jooksul liikmesriigile ühekordse ettemaksena välja 100 % rahalisest toetusest. Ettemakse tasaarveldatakse rahalise toetusega rahalise toetuse andmise menetluse lõpetamisel vastavalt artikli 18 lõikele 2.

2. Lõikes 1 osutatud rahalist toetust rakendatakse koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise raames vastavalt finantsmääruse artiklile 59.

3. Rahastamise täpsed tehnilised tingimused määrab kindlaks komisjon artikli 15 lõikes 5 osutatud rahalise toetuse andmise otsuses.

4. Liikmesriik võtab kõik artiklis 7 sätestatud rahastamiskõlblikud meetmed nii kiiresti kui võimalik, kuid mitte hiljem kui 24 kuud pärast artikli 8 lõike 1 kohase taotluse esitamise kuupäeva.

Liikmesriik võib otsustada lükata rahastamiskõlblike meetmete alguskuupäeva edasi kuni kolme kuu võrra pärast taotluse esitamise kuupäeva. Sellise edasilükkamise korral võetakse rahastamiskõlblike meetmeid 24 kuu jooksul pärast taotluses liikmesriikide poolt teatatud alguskuupäeva.

Kui toetusesaaja osaleb kursusel või väljaõppes, mis kestab kaks aastat või kauem, võib selle õppe kulud lisada EGFi kaasrahastamise hulka kuni kuupäevani, mil tuleb esitada artikli 18 lõikes 1 osutatud lõpparuanne, tingimusel et vastavad kulud on tasutud enne kõnealust kuupäeva.

5. Individuaalses kooskõlastatud teenustepaketis sisalduvate meetmete rakendamise käigus võib asjaomane liikmesriik teha

komisjonile ettepaneku meetmete muutmiseks, lisades mõne muu toetuskõlbliku meetme, mis on loetletud artikli 7 lõike 1 punktides a ja c, tingimusel et need täiendused on nõuetekohaselt põhjendatud ning kogusumma ei ületa artikli 15 lõikes 5 sätestatud rahalist toetust. Komisjon hindab kavandatavaid muudatusi ning nõustumise korral teavitab sellest liikmesriiki.

6. Artikli 7 lõike 4 kohaselt tehtud kulutused on rahastamiskõlblikud kuni lõpparuande esitamise tähtpäevani.

Artikkel 17

Euro kasutamine

Käesoleva määruse kohastes taotlustes, rahalise toetuse andmise otsustes ja aruannetes, samuti mis tahes muudes sellega seotud dokumentides väljendatakse kõik summad eurodes.

Artikkel 18

Lõpparuanne ja lõpetamine

1. Asjaomane liikmesriik esitab hiljemalt kuus kuud pärast artikli 16 lõikes 4 sätestatud ajavahemiku lõppu komisjonile rahalise toetuse kasutamise lõpparuande, mis sisaldab järgmist teavet:

- a) meetmete laad ja peamised saavutatud tulemused;
- b) liikmesriigis meetmepaketti rakendavate asutuste nimed;
- c) sihtrühmas olevate toetusesaajate ja nende tööhõiveolukorra kirjeldus;
- d) kas ettevõtte, välja arvatud mikroettevõtted ja VKEd, on eelmise viie aasta jooksul saanud riigiabi või toetust liidu Ühtekuuluvusfondist või struktuurifondidest;
- e) selgitus, milles põhjendatakse kulutusi ning võimaluse korral osutatakse, mil viisil kõnealused meetmed täiendavad Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) rahastatavaid meetmeid.

Võimaluse korral tuleb toetusesaajate andmed esitada eraldi meeste ja naiste kohta.

2. Hiljemalt kuus kuud pärast seda, kui komisjon on saanud kogu lõikes 1 nõutava teabe, lõpetab ta rahalise toetuse andmise menetluse, tehes kindlaks EGFi makstud rahalise toetuse lõpliku summa, ning vajaduse korral asjaomase liikmesriigi poolt vastavalt artiklile 22 tagastatava summa.

Artikkel 19

Iga kahe aasta tagant koostatav aruanne

1. Hiljemalt 1. augustiks 2015 ning seejärel iga kahe aasta tagant esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjaliku kvantitatiivse ja kvalitatiivse aruande eelmisel kahel aastal käesoleva määruse ja määruse (EÜ) nr 1927/2006 alusel võetud meetmete kohta. Kõnealune aruanne keskendub peamiselt EGF-i saavutatud tulemustele ning sisaldab eelkõige teavet esitatud taotluste, vastu võetud otsuste ja rahastatud meetmete kohta, sealhulgas statistikat tegelike toetusesaajate töökoha leidmise määra kohta liikmesriigis, ning nende täiendavuse kohta teistest liidu fondidest, eriti ESF-i, rahastatud meetmetega, ja teavet rahalise toetuse andmise menetluse lõpetamise kohta. Aruandes tuleks dokumenteerida ka need taotlused, mis on piisavate assigneeringute puudumise või toetuskõlbmatuse tõttu tagasi lükatud või mille toetussummasid on vähendatud.

2. Aruanne edastatakse teadmiseks kontrollikojale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ning sotsiaalpartneritele.

Artikkel 20

Hindamine

1. Omal algatusel ja tihedas koostöös liikmesriikidega teeb komisjon:

- a) 30. juuniks 2017 vahhindamise saavutatud tulemuste tõhususe ja jätkusuutlikkuse kohta,
- b) 31. detsembriks 2021 järeelhindamise välisekspertide abil, et hinnata EGF-i mõju ja lisaväärtust.

2. Lõikes 1 osutatud hindamise tulemused edastatakse teadmiseks Euroopa Parlamendile, nõukogule, kontrollikojale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ja sotsiaalpartneritele. Hindamistel antud soovitusi tuleks arvesse võtta tööhõivet ja sotsiaalvaldkonda käsitlevate uute programmide koostamisel.

3. Lõikes 1 osutatud hindamised peavad näitama taotluste arvu ja EGF-i tulemusi liikmesriikide ja sektorite lõikes, et välja selgitada, kas EGF jõuab ettenähtud toetusesaajateni.

Artikkel 21

Juhtimine ja finantskontroll

1. Ilma et see piiraks komisjoni vastutust liidu üldeelarve täitmisel, vastutavad EGF-i toetatavate meetmete juhtimise ja meetmete finantskontrolli eest esmajärjekorras liikmesriigid. Sel eesmärgil võtavad liikmesriigid muu hulgas järgmisi meetmeid:

- a) kontrollivad, kas juhtimise ja kontrollimise kord on kehtestatud ja kas neid rakendatakse selliselt, et tagada liidu rahaliste vahendite tõhus ja korrektne kasutamine kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtetega;
- b) kontrollivad, kas rahastatud meetmed on rakendatud nõuetekohaselt;
- c) kontrollivad, kas kantud kulud on tehtud kontrollitavate dokumentide alusel ning kas kulud on seaduslikud ja korrektsed;
- d) hoiavad ära, avastavad ja kõrvaldavad eeskirjade eiramisi, nagu on sätestatud määruse (EL, Euratom) nr 1303/2013 artiklis 122, ning nõuavad vajaduse korral koos viivistega tagasi põhjendamatult makstud summad. Liikmesriigid teavitavad eeskirjade eiramisest komisjoni ning hoiavad komisjoni kursis algatatud haldus- ja kohtumenetluste käiguga.

2. Liikmesriik määrab EGF-i toetatavate meetmete haldamise ja kontrollimise eest vastutavad asutused kooskõlas finantsmääruse artikli 59 lõikega 3 ning määruses (EL, Euratom) nr 1303/2013 sätestatud kriteeriumide ja menetlustega. Määratud asutused edastavad komisjonile käesoleva määruse artiklis 18 osutatud lõpparuannet esitades finantsmääruse artikli 59 lõikes 5 sätestatud teabe rahalise toetuse rakendamise kohta.

3. Eeskirjade eiramise tuvastamise korral teevad liikmesriigid nõutavad finantskorrektsioonid. Liikmesriikide tehtavad korrektsioonid seisnevad rahalise toetuse täielikus või osalises tühistamises. Liikmesriigid nõuavad tagasi iga eeskirjade eiramise tõttu alusetult makstud summa ja maksavad selle komisjonile tagasi. Kui asjaomane liikmesriik ei maksa summat tagasi ettenähtud aja jooksul, hakatakse summalt arvestama viivist.

4. Olles vastutav liidu üldeelarve täitmise eest, võtab komisjon kõik vajalikud meetmed kontrollimaks, et rahastatud meetmeid viiakse ellu vastavalt usaldusväärse ja tõhusa finantsjuhtimise põhimõtetele. Iga taotluse esitanud liikmesriigi ülesanne on tagada, et tal on tõrgeteta toimivad juhtimis- ja kontrollisüsteemid. Komisjon veendub nende süsteemide olemasolus.

Sel eesmärgil võivad komisjoni ametnikud või teenistujad EGF-i rahastatavaid meetmeid kohapeal kontrollida, sealhulgas pisteliselt, teades sellest vähemalt üks tööpäev ette, ilma et see piiraks kontrollikoja volitusi või liikmesriigi poolt riigisiseste õigus- ja haldusnormidega kooskõlas teostatavat kontrolli. Komisjon teatab sellest taotluse esitanud liikmesriigile, et saada vajalikku abi. Sellises kontrollis võivad osaleda asjaomase liikmesriigi ametnikud ja teenistujad.

5. Liikmesriigid tagavad, et komisjonile ja kontrollikojale tehakse kättesaadavaks kõik kulutustega seotud tõendavad dokumendid, mis hõlmavad EGF-i rahalise toetuse andmise menetluse lõpetamisele järgnevat kolme aastat.

*Artikkel 22***Rahalise toetuse tagastamine**

1. Juhtudel, kui meetme tegelik kulu on artiklis 15 nimetatud hinnangulisest summast väiksem, võtab komisjon rakendusaktiga vastu otsuse, millega nõutakse asjaomastelt liikmesriigit saadud rahaline toetus vastava summa ulatuses tagasi.
2. Kui asjaomane liikmesriik ei ole täitnud rahalise toetuse andmise otsuses kehtestatud kohustusi, võtab komisjon vajalikud meetmed, võttes rakendusaktiga vastu otsuse nõuda saadud rahaline toetus tervikuna või osaliselt tagasi sellelt liikmesriigit.
3. Enne lõike 1 või 2 kohase otsuse vastuvõtmist vaatab komisjon juhtumi asjakohasel viisil läbi. Eelkõige võimaldab ta asjaomastel liikmesriigit kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul esitada oma märkused.
4. Kui komisjon jõuab pärast vajalike kontrollide tegemist järeldusele, et liikmesriik ei täida artikli 21 lõikes 1 võetud kohustusi, otsustab ta – kui komisjoni määratud tähtaja lõpuks ei ole kokkuleppele jõutud ega liikmesriik ei ole korrektsioone teinud ning võttes arvesse liikmesriigi seletusi – kolme kuu jooksul pärast lõikes 3 osutatud ajavahemikku teha nõutavad

finantskorrektsioonid, tühistades kõnealusele meetmele antava EGF-i toetuse täielikult või osaliselt. Kõik eeskirjade eiramise tõttu alusetult makstud summad nõutakse tagasi ja juhul, kui taotluse esitanud liikmesriik ei maksa summat tagasi ettenähtud aja jooksul, hakatakse summalt arvestama viivist.

*Artikkel 23***Kehtetuks tunnistamine**

Määrus (EÜ) nr 1927/2006 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

Olenemata esimesest lõigust, kohaldatakse seda jätkuvalt taotluste suhtes, mis on esitatud kuni 31. detsembrini 2013.

*Artikkel 24***Jõustumine**

Käeolev määrus jõustub Euroopa Liidu Teatajas avaldamisele järgneval päeval.

Seda kohaldatakse kõikide taotluste suhtes, mis on esitatud ajavahemikus 1. jaanuar 2014 – 31. detsember 2020.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17. detsember 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
L. LINKEVIČIUS

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1310/2013,

17 detsembrist 2013,

millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antava maaelu arengu toetuse kohta ja muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 vahendite ja nende jaotamise osas 2014. aastal ning nõukogu määrust (EÜ) nr 73/2009, samuti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) nr 1307/2013, (EL) nr 1306/2013 ja (EL) nr 1308/2013 seoses nende kohaldamisega 2014. aastal

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

maaelu arengu programmide alusel juriidiliste kohustuste võtmist 2014. aastal ja nendest tulenevad kulud peaksid olema toetuskõlblikud uuel programmiperioodil.

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 42 ja artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

- (2) Arvestades märkimisväärset muudatust olulisest looduslikust eripärast tingitud piirangutega alade piiritlemise meetodis uuel programmiperioodil, ei tuleks põllumajandustootjale pandud kohustust jätkata alal põllumajandustegevust viie aasta jooksul kohaldada 2014. aastal võetud uute juriidiliste kohustuste puhul.

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

- (3) Õiguskindluse tagamiseks üleminekuperioodi jooksul peaksid teatavad määruse (EÜ) nr 1698/2005 kohased kulud olema rahastamiskõlblikud Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osaluse saamiseks uuel programmiperioodil, kui on veel tegemata makseid. See peaks samuti hõlmama samalaadsete meetmete raames võetud teatavaid pikaajalisi kohustusi, mis on sätestatud nõukogu määruses (EMÜ) nr 2078/92⁽⁴⁾, nõukogu määruses (EMÜ) nr 2080/92⁽⁵⁾ ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1257/1999⁽⁶⁾, juhul kui kõnealused meetmed said toetusi määruse (EÜ) nr 1698/2005 raames ja 2014. aastal on veel tegemata makseid. Usaldusväärse finantsjuhtimise ja programmi tõhusa rakendamise tagamiseks peaksid sellised kulud olema liikmesriikide maaelu arengu programmides ning juhtimis- ja kontrollisüsteemides läbivalt selgelt kindlaksmääratud. Selleks et vältida asjatut keerukust maaelu arengu programmide finantsjuhtimises uuel programmiperioodil, tuleks üleminekukulude suhtes kohaldada uue programmiperioodi kaasrahastamismäärasid.

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1305/2013⁽²⁾, mida kohaldatakse 1. jaanuarist 2014, kehtestatakse eeskirjad, millega reguleeritakse maaelu arendamiseks antavat liidu toetust, ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005⁽³⁾, ilma et see piiraks kõnealust määrust rakendavate määruste jätkuvat kohaldamist, kuni need kehtetuks tunnistatakse. Selleks et hõlbustada üleminekut määruse (EÜ) nr 1698/2005 kohastelt olemasolevatelt toetuskavadelt uuele õigusraamistikule, mis katab 1. jaanuaril 2014. aastal algavat programmiperioodi („uus programmiperiood“), tuleks vastu võtta üleminekueeskirjad, et vältida raskusi või hilenemisi maaelu arengu toetuse rakendamisel, mis võivad tekkida seoses uute maaelu arengu programmide vastuvõtmise kuupäevaga. Sel põhjusel tuleks liikmesriikidel lubada teatud meetmete puhul oma olemasolevate

- (4) Võttes arvesse asjaolu, et mitmel liikmesriigil on endiselt tõsiseid raskusi finantsstabiilsuse säilitamisega ning selleks, et piirata üleminekul praeguselt programmiperioodilt uuele programmiperioodile kõnealustest raskustest tulenevat negatiivset mõju, võimaldades selleks

⁽¹⁾ ELT C 341, 21.11.2013, lk 71.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17 detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 487).

⁽³⁾ Nõukogu 20. septembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1).

⁽⁴⁾ Nõukogu 30. juuni 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 2078/92 keskkonnanõuete ning paikkondade alalhoiuga kooskõlas olevate põllumajanduslike tootmisviiside kohta (EÜT L 215, 30.7.1992, lk 85).

⁽⁵⁾ Nõukogu 30. juuni 1992. aasta määrus (EMÜ) nr 2080/92 põllumajanduse metsastamismeetmetega seotud ühenduse abikava kohta (EÜT L 215, 30.7.1992, lk 96).

⁽⁶⁾ Nõukogu 17. mai 1999. aasta määrus (EÜ) nr 1257/1999 Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) toetuse kohta maaelu arendamiseks ning teatavate määruste muutmise ja kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 160, 26.6.1999, lk 80).

maksimaalselt kasutada olemasolevaid EAFRD rahalisi vahendeid, on vaja pikendada määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 70 lõikes 4c sätestatud erandit, millega suurendatakse EAFRD panuse ülemmäärasid kuni programmiperioodi 2007–2013 kulutuste abikõlblikkuse lõppkuupäevani, milleks on 31. detsember 2013.

- (5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1307/2013⁽¹⁾, millega kehtestatakse uued toetuskaavad, kohaldatakse 1. jaanuarist 2015. Nõukogu määrus (EÜ) nr 73/2009⁽²⁾ jääb seega aluseks, mille alusel antakse põllumajandustootjatele sissetulekutoetust 2014. kalendriaastal, ent nõuetekohaselt tuleks arvesse võtta ka nõukogu määrust (EL) nr 1311/2013⁽³⁾. Selleks, et tagada järjekindlus nõuetele vastavust ja teatavate meetmete nõutavatest standarditest kinnipidamist käsitlevate sätete rakendamises, tuleks sätestada, et asjaomaseid sätteid, mis kehtivad 2007.–2013. aasta programmiperioodil, kohaldatakse edasi kuni uue õigusraamistiku kohaldatavaks muutumiseni. Samadel põhjustel tuleks sätestada, et tuleks jätkata nende täiendavaid riiklikke otsetoetusi käsitlevate sätete kohaldamist, mida Horvaatia suhtes kohaldatai 2013. aastal.
- (6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013⁽⁴⁾ annab liikmesriikidele võimaluse teha otsetoetuste ettemakseid. Määruse (EÜ) nr 73/2009 kohaselt on sellise võimaluse kasutamiseks vaja komisjoni luba. Otsetoetuskavade rakendamise kogemus on näidanud, et on asjakohane võimaldada põllumajandustootjatel saada ettemakseid. 2014. aastal esitatud taotluste puhul peaksid need ettemaksud piirduma kuni 50 %-ga määruse (EÜ) nr 73/2009 I lisas loetletud toetuskavadest ja kuni 80 %-ga veise- ja vasikalihatoetustest.
- (7) Määruse (EL) nr 1311/2013 nõuetele vastamiseks ja eelkõige põllumajandustootjatele otsetoetuste andmiseks kasutada oleva summa ühtlustamiseks ning liikmesrii-

kidevahelise ühtlustamise mehhanismi jaoks on vaja muuta määruse (EÜ) nr 73/2009 VIII lisas 2014. aastaks kehtestatud riiklike ülemmäärasid. Riiklike ülemmäärade muutmine mõjutab paratamatult summasid, mida üksikud põllumajandustootjad võivad 2014. aastal otsetoetustena saada. Seepärast tuleks sätestada, kuidas see muudatus mõjutab toetusõiguste väärtust ja muude otsetoetuste taset. Et võtta arvesse väiksemate põllumajandustootjate olukorda, eriti kuna 2014. aastal toetuste ümbersuunamis- või kohandamismehhanismi, eelkõige sellise mehhanismi kohaldamisest kuni 5 000 euro suuruste otsemaksete suhtes vabastust ei kohaldata, peaks liikmesriikidel, kes ei anna ümberjaotavat toetust ega kasuta võimalust kanda paindlikkuse mehhanismi abil vahendeid üle maaelu arengu toetuseks, olema lubatud mitte vähendada kõikide toetusõiguste väärtust.

- (8) Määruse (EÜ) nr 73/2009 teatavaid sätteid, eriti seoses osutatud määruse VIII lisas esitatud arvudega hõlmatud elementidega ja liikmesriikidele antud võimalusega kasutada ühtses otsemaksete kavas kulutamata jäänud vahendeid eritoetuse rahastamiseks, tuleks selgitada kõnealuse määruse rahalisel rakendamisel saadud kogemuste alusel.
- (9) Määruse (EÜ) nr 73/2009 kohaselt võisid liikmesriigid otsustada, et nad kasutavad teatavat protsenti oma riiklikust ülemmäärast eritoetuse andmiseks oma põllumajandustootjatele, samuti võisid nad varasema otsuse läbi vaadata, et muuta sellist toetust või toetuse andmine lõpetada. On asjakohane näha ette nende otsuste täiendav läbivaatamine alates 2014. kalendriaastast. Samal ajal tuleb veel üheks aastaks pikendada määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 69 lõikes 5 sätestatud eritingimusi, mille kohaselt makstakse mõnes liikmesriigis eritoetusi, ning mille kohaldamine peaks lõppema 2013. aastal, et vältida toetuste taseme kõikumist. Pidades silmas, et kasutusele võetakse vabatahtlik tootmiskohustusega seotud toetus, mida alates 1. jaanuarist 2015 saab kasutada teatavates sektorites või piirkondades selgelt määratletud juhtudel, on asjakohane lubada liikmesriike tõsta määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 68 kohase teatavat liiki eritoetuste taset 2014. aastal 6,5 %-ni.
- (10) Väiksematele põllumajandustootjatele ühiku kohta antav toetus peaks olema piisav, et sissetulekutoetus täidaks tõhusalt oma eesmärgi. Kuna 2014. aastal toetuste ümbersuunamis- või kohandamismehhanismi, eelkõige sellise mehhanismi kohaldamisest kuni 5 000 euro suuruste otsemaksete suhtes vabastust ei kohaldata, tuleks liikmesriikidel lubada jaotada otsetoetust põllumajandustootjate vahel ümber, andes neile lisatoetust esimeste hektarite kohta.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17 detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 608).

⁽²⁾ Nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003 (ELT L 30, 31.1.2009, lk 16).

⁽³⁾ Nõukogu 2 detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 884).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17 detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 549).

- (11) Määruses (EÜ) nr 73/2009 sätestatud ühtse pindalatoetuse kava on olemuselt üleminekukava ja pidi lõppema 31. detsembril 2013. Seoses ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) reformiga otsustati, et kõnealust kava kohaldavatel liikmesriikidel tuleks lubada kohaldada seda kava põhi-toetuse maksmiseks täiendava üleminekuaja jooksul, mis lõpeb hiljemalt 2020. aasta lõpuks. Seetõttu tuleks määruses (EÜ) nr 73/2009 sätestatud ühtse pindalatoetuse kava kohaldamisega pikendada ühe aasta võrra. Samuti tuleks lihtsustamise huvides ja võtmaks arvesse maakasutuse käimasolevaid ümberkorraldusi lugeda neis liikmesriikides toetuskõlbliku põllumajandusmaa hulka ka selline toetuskõlblik põllumajandusmaa, mille põllumajanduslik seisund ei olnud 30. juunil 2003. aastal hea – nagu seda määruse (EL) nr 1307/2013 kohaselt hakatakse tegema 1. jaanuarist 2015.
- (12) Kooskõlas määruse (EÜ) nr 73/2009 artikliga 133a võivad ühtse pindalatoetuse kava kohaldavad uued liikmesriigid, välja arvatud Bulgaaria ja Rumeenia, maksta põllumajandustootjatele 2013. aastal riiklikku ülemineku-toetust. Arvestades ühtse pindalatoetuse kava pikendamist aastaks 2014, peaksid kõnealused liikmesriigid säilitama sellise võimaluse 2014. aastal. Arvestades Bulgaarias ja Rumeenias 2014. aastal määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 132 kohaselt makstavate täiendavate riiklike otsetoetuste taset, peaks neil liikmesriikidel olema võimalik otsustada, et 2014. aastal makstakse täiendavate riiklike otsetoetuste asemel riiklike ülemineku-toetusi.
- (13) Riiklikku ülemineku-toetust tuleb maksta samadel tingimustel kui need, mida kohaldati kõnealuse toetuse maks-misel 2013. aastal või, Bulgaaria ja Rumeenia puhul, samadel tingimustel kui need, mida kohaldati täiendavate riiklike otsetoetuste maks-misel 2013. aastal. 2014. aastal makstava riikliku ülemineku-toetuse haldamise lihtsusta-miseks ei tuleks siiski kohaldada vähendusi, millele on osutatud määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 132 lõikes 2 koostoimes artiklitega 7 ja 10. Samuti tuleks selleks, et tagada riikliku ülemineku-toetuse kooskõla ühtlustamis-mehhanismiga, toetuste maksimumtaset sektori kohta piirata teatava protsendimääraga. Võttes arvesse Küprose rasket majanduslikku olukorda, tuleks nimetatud liikmes-riigi puhul ette näha teatavad kohandused.
- (14) Selleks et liikmesriigid saaksid arvesse võtta oma põllu-majandussektori vajadusi või paindlikumalt tugevdada oma maaelu arengu poliitikat, tuleks neile anda võimalus kanda vahendeid üle oma otsetoetuste ülemmääradest oma maaelu arenguks eraldatud toetusele ning vastupidi. Samas tuleks nendele liikmesriikidele, kus otsetoetuste tase jääb alla 90 % liidu keskmisest toetustasemest, anda võimalus kanda täiendavaid vahendeid üle nende maaelu arenguks eraldatud toetusest nende otsetoetuste ülemmääradele. Sellised otsused tuleks, teatavate piiran-gutega, teha kogu eelarveaastate vahemikuks 2015–2020, kusjuures 2017. aastal tuleks võimaldada läbivaatamine tingimusel, et mis tahes kõnealusel läbivaatamisel põhinev otsus ei too kaasa maaelu arenguks eraldatud summade vähenemist.
- (15) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2000/60/EÜ⁽¹⁾ sätestati, et nõukogu direktiiv 80/68/EMÜ⁽²⁾ tunnistatakse kehtetuks alates 22. detsembrist 2013. Selleks et säilitada samad nõuetele vastavuse eeskirjad seoses põhjavee kaitsega kui on sätestatud direk-tiivis 80/68/EMÜ selle viimasel kehtivuspäeval, on asja-kohane kohandada nõuetele vastavuse reguleerimisala ning määratleda heas põllumajandus- ja keskkonnasei-sundis hoidmise standard, mis hõlmaks kõnealuse direk-tiivi artiklite 4 ja 5 nõudeid.
- (16) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1107/2009⁽³⁾ artiklis 83 sätestatakse, et määruse (EÜ) nr 73/2009 II lisas olevat viidet nõukogu direktiivi 91/414/EMÜ⁽⁴⁾ artiklile 3 tuleb mõista kui viidet määruse (EÜ) nr 1107/2009 artiklile 55. Määruses (EL) nr 1306/2013 aga piiratakse kõnealust viidet, viidates üksnes määruse (EÜ) nr 1107/2009 artikli 55 esimesele ja teisele lausele. Selleks et tagada kooskõla taimekaitse-vahendite kasutuse nõuetes 2014. aastal ja sellele järgnevatel aastatel, tuleks vastavalt muuta määruse (EÜ) nr 73/2009 II lisa.
- (17) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1308/2013⁽⁵⁾ on ette nähtud siidiussikasvatuse toetuse lisamine otsetoetuste kavasse ja seega selle kõrvaldamine määrusest (EL) nr 1308/2013. Arvestades uue otsetoe-tuste kava kohaldamise hilinemist, tuleks toetuste maks-mist siidiussisektoris jätkata veel ühel aastal.
- (18) Soomel on lubatud maksta riiklikku toetust teatavatele põllumajandussektoritele Lõuna-Soomes vastavalt 1994. aasta ühinemisakti artiklile 141. Võttes arvesse ÜPP reformi ajastust ning asjaolu, et põllumajanduse majan-duslik olukord Lõuna-Soomes on raske ja tootjatel on seetõttu endiselt vaja eritoetust, on asjakohane näha ette integratsioonimeetmed, mille kohaselt võib komisjon kooskõlas ELI toimimise lepingu artikliga 42 lubada Soomel teatavatel tingimustel maksta Lõuna-Soomes riik-likku toetust. Sissetulekutoetust tuleks terve perioodi

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tege-vusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 17. detsembril 1979. aasta direktiiv 80/68/EMÜ põhjavee kaitse kohta teatavatest ohtlikest ainetest lähtuva reostuse eest (EÜT L 20, 26.1.1980, p. 43).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 31.1.2009, lk 1).

⁽⁴⁾ Nõukogu 15. juuli 1991. aasta direktiiv 91/414/EMÜ taimekaitseva-hendite turulelaskmise kohta (EÜT L 230, 19.8.1991, lk 1).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 671).

jooksul järk-järgult vähendada ning aastaks 2020 ei tohiks see ületada 30 % 2013. aastal makstavatest summadest.

- (19) Määruse (EL) nr 1306/2013 III jaotises, V jaotise II peatükis ja VI jaotises sätestatud põllumajandusettevõtjate nõustamise süsteemi, integreeritud haldus- ja kontrolli-süsteemi ning nõuetele vastavust käsitlevaid sätteid tuleks kohaldada alates 1. jaanuarist 2015.
- (20) Pärast määrusesse (EÜ) nr 73/2009 artikli 136a lisamist tuleb määruses (EL) nr 1307/2013 muuta viiteid määruse (EL) nr 1305/2013 artiklile 14.
- (21) Seega tuleks määrusi (EÜ) nr 73/2009, (EL) nr 1307/2013, (EL) nr 1306/2013, (EL) nr 1308/2013 ja (EL) nr 1305/2013 vastavalt muuta.
- (22) Kavandatud ülemineku meetmete kiire kohaldamise võimaldamiseks peaks käesolev määrus jõustuma selle avaldamise päeval ja seda tuleks kohaldada alates 1. jaanuarist 2014. Määruses (EÜ) nr 73/2009 ja käesoleva määrusega muudetud määruses (EL) nr 1307/2013 sätestatud sammastevahelise ülekandmisega seotud paindlikkuse eeskirjade katumise vältimiseks tuleks kõnealust määruse (EÜ) nr 73/2009 muudatust kohaldada alates 31. detsembrist 2013 ning määruse (EL) nr 1307/2013 muudatusi tuleks kohaldada alates kõnealuse määruse jõustumisest. Lisaks tuleks määruse (EÜ) nr 73/2009 II ja III lisa muudatusi, mille eesmärk on tagada praeguste nõuetele vastavuse eeskirjade kohaldamise jätkamine, kohaldada alates direktiivi 80/68/EMÜ kehtetuks tunnistamise kuupäevast, milleks on 22. detsember 2013.
- (23) Võttes arvesse asjaolu, et 2014 on üleminekuaasta, mille jooksul tuleb liikmesriikidel valmistuda ÜPP reformi täielikuks rakendamiseks, on oluline tagada, et käesolevas määruses sätestatud üleminekukorrast tulenev halduskoormus oleks võimalikult väike,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLEMINEKUSÄTTED MAAELU ARENGU TOETUSE KOHTA

Artikkel 1

Määruse (EÜ) nr 1698/2005 kohased juriidilised kohustused 2014. aastal

1. Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 88 kohaldamist, võivad liikmesriigid 2014. aastal jätkata toetusesaajate suhtes uute juriidiliste kohustuste võtmist määruse (EÜ)

nr 1698/2005 artiklis 20, välja arvatud selle punkti a alapunktis iii, punkti c alapunktis i ja punktis d, ning artiklis 36 osutatud meetmete puhul vastavalt kõnealuse määruse alusel vastu võetud maaelu arengu programmidele isegi pärast seda, kui programmiperioodi 2007–2013 finantsressursid on ära kasutatud, eeldusel et toetusetaotlus esitatakse enne vastava maaelu arengu programmi vastuvõtmist 2014.–2020. aasta programmiperioodiks.

Ilma et see piiraks 2012. aasta ühinemisakti VI lisa punkti E ja selle alusel vastu võetud sätete kohaldamist, võib Horvaatia 2014. aastal jätkata toetusesaajate suhtes uute juriidiliste kohustuste võtmist seoses komisjoni määruse (EÜ) nr 718/2007⁽¹⁾ artikli 171 lõike 2 punktides a ja c osutatud meetmetega vastavalt kõnealuse määruse alusel vastu võetud maaelu arengu ühinemiseelse toetamise rahastamisvahendi (IPARD) programmi isegi pärast seda, kui nimetatud programmi finantsressursid on ära kasutatud, eeldusel et toetusetaotlus esitatakse enne riigi maaelu arengu programmi vastuvõtmist 2014.–2020. aasta programmiperioodiks.

Kõnealuste kohustuste alusel tehtavad kulud on abikõlblikud vastavalt käesoleva määruse artiklile 3.

2. Määruse (EÜ) nr 1257/1999 artikli 14 lõike 2 teises taandes sätestatud tingimust ei kohaldata määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 36 punkti a alapunktide i ja ii alusel liikmesriikide poolt 2014. aastal võetud uute juriidiliste kohustuste suhtes.

Artikkel 2

Määruse (EÜ) nr 1698/2005 artiklite 50a ja 51 jätkuv kohaldamine

Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 88 kohaldamist, kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2014 määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikleid 50a ja 51 seoses tegevustega, mis on välja valitud 2014.–2020. aasta programmiperioodi maaelu arengu programmides vastavalt määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 21 lõike 1 punktidele a ja b seoses iga-aastase toetusega ning vastavalt kõnealuse määruse artiklitele 28–31, 33 ja 34.

Artikkel 3

Teatavat liiki kulude rahastamiskõlblikkus

1. Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 6 lõike 1 ja artikli 88 kohaldamist, on toetusesaajate suhtes võetud juriidiliste kohustustega seotud kulud, mis on tehtud seoses määruse (EÜ) nr 1698/2005 artiklites 20 ja 36 osutatud meetmetega, ning ilma et see piiraks 2012. aasta ühinemisakti VI lisa punkti E ja selle alusel vastu võetud sätete kohaldamist Horvaatia puhul, ning seoses määruse (EÜ) nr 718/2007 artikli 171 lõike

⁽¹⁾ Komisjoni 12. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 718/2007, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1085/2006, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend (ELT L 170, 29.6.2007, lk 1).

2 punktidega a ja c, 2014.–2020. aasta programmiperioodil rahastamiskõlblikud EAFRD toetuse saamiseks järgmistel juhtudel:

a) 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2015 ning Horvaatia puhul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2016 tehtavad maksed, kui rahaeraldus vastavalt määruse (EÜ) nr 1698/2005 või määruse (EÜ) nr 718/2007 kohaselt vastu võetud programmi asjaomasele meetmele on juba ära kasutatud, ja

b) pärast 31. detsembrini 2015 ning Horvaatia puhul pärast 31. detsembrini 2016 tehtavad maksed.

Käesolevat lõiget kohaldatakse samuti toetusesaajate suhtes võetud juriidilistele kohustustele, mis on võetud määrustes (EÜ) nr 1257/99, (EMÜ) nr 2078/92 ja (EMÜ) nr 2080/92 sätestatud vastavate meetmete raames, mis saavad toetust määruse (EÜ) nr 1698/2005 kohaselt.

2. Lõikes 1 osutatud kulud on rahastamiskõlblikud 2014.–2020. aasta programmiperioodil EAFRD toetuse saamiseks, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) sellised kulud on ette nähtud vastavas maaelu arengu programmis 2014.–2020. aasta programmiperioodiks;

b) kohaldatakse määruse (EL) nr 1305/2013 vastava meetme, mis on sätestatud käesoleva määruse I lisas, EAFRD osaluse määra; ning

c) liikmesriigid tagavad, et asjaomased üleminekuhoiatused on nende juhtimis- ja kontrollisüsteemide kaudu selgelt kindlaksmääratud.

Artikkel 4

Määruse (EÜ) nr 73/2009 teatavate sätete kohaldamine 2014. aastal

Erandina määrusest (EL) nr 1305/2013 loetakse 2014. aastal:

a) viidet määruse (EL) nr 1306/2013 artiklites 28, 29, 30 ja 33 määruse (EL) nr 1305/2013 VI jaotise I peatükile viitena määruse (EÜ) nr 73/2009 artiklitele 5 ja 6 ning II ja III lisale.

b) viidet määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 40 lõikes 1 määruse (EL) nr 1307/2013 artiklile 19 viitena määruse (EÜ) nr 73/2009 artiklile 132;

c) viidet määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 40 lõike 2 punktis a määruse (EL) nr 1307/2013 artiklile 17 viitena määruse (EÜ) nr 73/2009 artiklile 121.

II PEATÜKK

MUUDATUSED

Artikkel 5

Määruse (EÜ) nr 1698/2005 muutmine

Määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 70 lõiget 4c muudetakse järgmiselt:

a) esimeses lõigus asendatakse sissejuhatav tekst järgmisega:

„4c. Erandina lõigetes 3, 4 ja 5 sätestatud ülemmääradest võib EAFRD panuse määra suurendada kuni 95 %-ni abikõlblikest avaliku sektori kuludest lähenemiseesmärgi alusel abikõlblikes piirkondades, äärepoolseimates piirkondades ja Egeuse mere väikesaartel ning 85 %-ni abikõlblikest avaliku sektori kuludest muudes piirkondades. Kõnealuseid toetusmäärasid kohaldatakse selliste uute abikõlblike kulude suhtes, mille liikmesriigid on deklareerinud igas tõendatud kuludeklaratsioonis kuni programmiperioodi 2007–2013 kulutuste abikõlblikkuse lõppkuupäevani, 31. detsembrini 2015, kui liikmesriik vastab 20. detsembrini 2013 või pärast seda ühele järgmistest tingimustest:”;

b) teine lõik asendatakse järgmisega:

„Esimeses lõigus sätestatud erandit kasutada sooviv liikmesriik esitab komisjonile oma maaelu arengu programmi vastava muutmise taotluse. Erandit hakatakse kohaldama pärast seda, kui komisjon on programmi muutmise heaks kiitnud.”

Artikkel 6

Määruse (EÜ) nr 73/2009 muutmine

Määrust (EÜ) nr 73/2009 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklile 29 lisatakse järgmine lõige:

„5. Erandina lõikest 2 võivad liikmesriigid teha alates 16. oktoobrist 2014 põllumajandustootjatele 2014. aastal esitatud taotluste alusel ettemakseid kuni 50 % I lisas loetletud toetuskavade alusel makstavatest otsetoetustest. IV jaotise 1. peatüki 11. jaos sätestatud veise- ja vasikalihatootuste puhul võivad liikmesriigid kõnealust määra suurendada kuni 80 %-ni.”

2) Artikkel 40 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 40

Riiklikud ülemmäärad

1. Iga liikmesriigi puhul on igal aastal kõigi jaotatud toetusõiguste, artiklis 41 osutatud riikliku reservi ja kooskõlas artikli 51 lõikega 2, artikli 69 lõikega 3 ja artikliga 72b kehtestatud ülemmäärade koguväärtus võrdne asjaomase riikliku ülemmääraga, mis on kehtestatud VIII lisas.

2. Vajaduse korral liikmesriik vähendab või suurendab lineaarselt kõikide toetusõiguste väärtust, artiklis 41 osutatud riikliku reservi summat või mõlemat, et tagada vastavus VIII lisas kehtestatud asjaomase riikliku ülemmääraga.

Liikmesriigid, kes otsustavad mitte kohaldada käesoleva määruse III jaotise 5a. peatükki ja ei kasuta artikli 136a lõikes 1 sätestatud võimalust, võivad esimeses lõigus nimetatud toetusõiguste väärtuse vajalikul määral vähendamiseks otsustada, et ei vähenda selliseid toetusõigusi, mille 2013. aastal aktiveerisid põllumajandustootjad, kes 2013. aastal taotlesid vähem kui asjaomase liikmesriigi poolt kindlaks määratav otsetoetuste summa; kõnealune summa ei ole suurem kui 5 000 eurot.

3. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 (*) artikli 26 kohaldamist, ei ületa liikmesriigis käesoleva määruse artiklite 34, 52, 53, 68 ja 72a alusel 2014. kalendriaasta kohta lubatud otsetoetuste summad ja määruse (EÜ) nr 1234/2007 artikli 111 alusel siidiussikasvatajatele makstava toetuse summad käesoleva määruse VIII lisas kõnealuseks aastaks kehtestatud ülemmäära, mida vähendatakse summade võrra, mis tulenevad käesoleva määruse artikli 136b kohaldamisest 2014. kalendriaasta suhtes vastavalt käesoleva määruse VIIIa lisale.

Vajaduse korral ja selleks, et järgida käesoleva määruse VIII lisas kehtestatud ülemmäära, mida vähendatakse summade võrra, mis tulenevad käesoleva määruse artikli 136b kohaldamisest 2014. kalendriaasta suhtes vastavalt käesoleva määruse VIIIa lisale, vähendavad liikmesriigid lineaarselt otsetoetuste summasid 2014. kalendriaasta suhtes.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17 detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549)."

3) Artikli 41 lõike 1 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) kõikide määratud toetusõiguste ja käesoleva määruse artikli 51 lõike 2, artikli 69 lõike 3 ja artikli 72b kohaselt kehtestatud ülemmäärade koguväärtuse vahet.”

4) Artikli 51 lõikele 2 lisatakse järgmine lõik:

„2014. aasta puhul on artiklites 52 ja 53 osutatud otsetoetuste ülemmäärad samasugused kui 2013. aastaks kehtestatud ülemmäärad, mida on korrutatud iga asjaomase

liikmesriigi jaoks arvutatava teguriga, mille leidmiseks jagatakse VIII lisas 2014. aastaks kehtestatud riiklik ülemmäär 2013. aastaks kehtestatud riikliku ülemmääraga. Seda korrutamist kohaldatakse ainult nende liikmesriikide suhtes, kelle VIII lisas 2014. aastaks kehtestatud riiklik ülemmäär on madalam kui 2013. aasta riiklik ülemmäär.”

5) Artikli 68 lõike 8 sissejuhatav lause asendatakse järgmisega:

„8. Artikli 69 lõikes 1 osutatud otsuse teinud liikmesriigid võivad hiljemalt 1. veebruariks 2014 kõnealuse otsuse läbi vaadata ja otsustada alates 2014. aastast.”

6) Artiklit 69 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid võivad otsustada 1. augustiks 2009, 1. augustiks 2010, 1. augustiks 2011, 1. septembriks 2012, Horvaatia puhul tema ühinemise kuupäevaks, või 1. veebruariks 2014 kasutada alates sellisele otsusele järgnevast aastast või Horvaatia puhul ühtse otsemakse kava rakendamise esimesest aastast või, kui otsus tehakse 1. veebruariks 2014, siis alates 2014. aastast kuni 10 % oma artiklis 40 osutatud riiklikust ülemmäärast või, Malta puhul, 2 000 000 eurot artikli 68 lõikes 1 osutatud eritoetuseks.”;

b) lõike 3 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Üksnes artikli 40 lõikes 2 ette nähtud riiklikest ülemmääradest kinnipidamise tagamise ja artikli 41 lõikes 1 osutatud arvutuse tegemise eesmärgil lahutatakse artikli 68 lõike 1 punktis c osutatud toetuse maksmiseks kasutatud summad artikli 40 lõikes 1 osutatud riiklikust ülemmäärast. Kõnealused summad loetakse määratud toetusõigusteks.”;

c) lõikes 4 asendatakse protsendimäär „3,5 %” protsendimääraga „6,5 %”;

d) lõike 5 esimeses lauses asendatakse aastaarv „2013” aastaarvuga „2014”;

e) lõike 6 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Üksnes artikli 40 lõikes 2 ette nähtud riiklikest ülemmääradest kinnipidamise tagamise ja artikli 41 lõikes 1 osutatud arvutuse tegemise eesmärgil ei loeta asjaomast summat käesoleva artikli lõike 3 kohaselt kehtestatud ülemmäära osaks, kui liikmesriik kasutab käesoleva lõike esimese lõigu punktis a sätestatud võimalust.”

7) III jaotisesse lisatakse järgmine peatükk:

„5a. peatükk

ÜMBERJAOTAV TOETUS 2014. AASTAL

Artikkel 72a

Üldeeskirjad

1. Liikmesriigid võivad hiljemalt 1. märtsiks 2014 otsustada anda põllumajandustootjatele, kellel on õigus saada toetust 1., 2. ja 3. peatükis osutatud ühtse otsemaksete kava alusel, 2014. aasta eest toetust („ümberjaotav toetus“).

Liikmesriigid teavitavad komisjoni oma otsusest hiljemalt 1. märtsiks 2014.

2. Liikmesriigid, kes on otsustanud kohaldada ühtset otsemaksete kava piirkondlikul tasandil kooskõlas artikliga 46, võivad kohaldada ümberjaotavat toetust piirkondlikul tasandil.

3. Ilma et see piiraks finantsdistipliini kohaldamist, artikli 40 lõikes 3 osutatud lineaarset vähendamist ning artiklite 21 ja 23 kohaldamist, antakse käesoleva ümberjaotavat toetust toetusõiguste aktiveerimisel põllumajandustootja poolt.

4. Liikmesriigid arvutavad ümberjaotava toetuse, korrutades liikmesriigi poolt kindlaks määratava arvu, mis ei ole suurem kui 65 % keskmisest riiklikust või piirkondlikust toetusest hektari kohta, põllumajandustootja poolt artikli 34 kohaselt aktiveeritud toetusõiguste arvuga. Selliste toetusõiguste arv ei tohi ületada liikmesriigi poolt kehtestatavat maksimumi, mis ei ole suurem kui 30 hektarit või põllumajandusliku majapidamise keskmine suurus VIIIb lisa kohaselt, kui kõnealune keskmine suurus on asjaomases liikmesriigis suurem kui 30 hektarit.

5. Eeldusel, et lõikes 4 sätestatud piirmääradest peetakse kinni, võivad liikmesriigid kehtestada riiklikul tasandil astmestiku nimetatud lõike kohaselt sätestatud hektarite arvu raames, mida kohaldatakse ühtmoodi kõigi põllumajandustootjate suhtes.

6. Liikmesriigid kehtestavad lõikes 4 osutatud riikliku keskmise toetuse hektari kohta, võttes aluseks VIIIc lisa sätestatud riikliku ülemmäära ning artikli 34 lõike 2 kohaselt 2014. aastal deklareeritud toetuskoõlblike hektarite arvu.

Liikmesriigid kehtestavad lõikes 4 osutatud piirkonna keskmise toetuse hektari kohta, kasutades VIIIc lisa sätestatud riikliku ülemmäära osa ning artikli 34 lõike 2 kohaselt 2014. aastal asjaomases piirkonnas deklareeritud toetuskoõlblike hektarite arvu. Iga piirkonna puhul arvutatakse

kõnealune osa, jagades artikli 46 lõike 3 kohaselt kehtestatud vastava piirkondliku ülemmäära artiklis 40 kohaselt kehtestatud 2014. aasta riikliku ülemmääraga.

7. Liikmesriigid tagavad, et käesolevas peatükis ettenähtud eeliseid ei anta põllumajandustootjatele, kelle puhul on tehtud kindlaks, et nad jagasid pärast 18. oktoobrit 2011 oma põllumajandusliku majapidamise üksnes selleks, et saada toetust ümberjaotava toetuse alusel. See kehtib ka põllumajandustootjate suhtes, kelle põllumajanduslikud majapidamised on moodustatud kõnealuse jagamise tulemusel.

Artikkel 72b

Finantssätted

1. Ümberjaotava toetuse rahastamiseks võivad liikmesriigid otsustada hiljemalt 1. märtsiks 2014, et taotlusaastal 2014 kasutatakse kuni 30 % artikli 40 kohaselt sätestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast. Nad teavitavad komisjoni sellisest otsusest hiljemalt kõnealuseks kuupäevaks.

2. Liikmesriigi poolt käesoleva artikli lõike 1 kohaselt kasutatava riikliku ülemmäära protsendimäära alusel võtab komisjon vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse ümberjaotava toetuse vastavad ülemmäärad. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 141b lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.”

8) Artikli 90 lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Toetuse summa iga toetuskoõlbliku hektari kohta arvutatakse, korrutades lõikes 2 kehtestatud saagikused järgmiste võrdlussummadega:

Bulgaaria: 520,20 eurot

Kreeka: 234,18 eurot

Hispaania: 362,15 eurot

Portugal: 228,00 eurot.”

9) Artikli 122 lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Ühtse pindalatoetuse kava saab kasutada kuni 31. detsembrini 2014.”

10) Artikli 124 lõiked 1 ja 2 asendatakse järgmisega:

„1. Ühtse pindalatoetuse kava alusel on uue liikmesriigi põllumajandusmaa see osa kõnealuse liikmesriigi kasutatavast põllumajandusmaast, mida hoitakse heas põllumajanduslikus seisundis, sõltumata sellest, kas seda kasutatakse tootmiseks, ning mida vajaduse korral kohandatakse vastavalt kõnealuse uue liikmesriigi poolt pärast komisjonilt heakskiidu saamist kehtestatud objektiivsetele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele.

Käesoleva jaotise kohaldamisel on „kasutatav põllumajandusmaa” komisjoni poolt statistika jaoks kinnitatud põllumaa, püsirohumaa, püskikultuuride all oleva maa ja kodu-aedade kogupindala.

2. Toetuste maksmisel ühtse pindalatoetuse kava raames on toetuskõlblikud kõik põllud, mis vastavad lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele, samuti põllud, kus kasvatatakse lühikeske raieringiga madalmeta (CN-kood ex 0602 90 41).

Välja arvatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral peavad esimeses lõigus osutatud põllud olema põllumajandustootja kasutuses liikmesriigi määratud kuupäeval, mis ei ole hilisem, kui kõnealuses liikmesriigis toetusetaotluse muutmiseks määratud kuupäev.

Toetuskõlbliku ala miinimumpindala põllumajandusliku majapidamise kohta, mille jaoks saab toetust taotleda, on 0,3 hektarit. Iga uus liikmesriik võib objektiivsete kriteeriumide alusel ja pärast komisjonilt heakskiidu saamist siiski otsustada toetuskõlbliku ala miinimumpindala suurendada tingimusel, et see ei ületa ühte hektarit.”

11) V jaotisesse lisatakse järgmine peatükk:

„2a. peatükk

ÜMBERJAOTAV TOETUS 2014. AASTAL

Artikkel 125a

Üldeeskirjad

1. Ühtse pindalatoetuse kava kohaldavad uued liikmesriigid võivad hiljemalt 1. märtsiks 2014 otsustada anda põllumajandustootjatele, kellel on õigus saada toetust 2. peatükis osutatud ühtse pindalatoetuse kava alusel, 2014. aasta eest toetust („uute liikmesriikide ümberjaotav toetus”).

Asjaomased uued liikmesriigid teavitavad komisjoni oma otsusest hiljemalt 1. märtsiks 2014.

2. Ilma et see piiraks finantsdistipliini ning artiklite 21 ja 23 kohaldamist, makstakse uute liikmesriikide ümberjaotavat toetust, suurendades ühtse pindalatoetuse kava alusel antava hektaripõhise toetuse summat.

3. Liikmesriigid arvutavad uute liikmesriikide ümberjaotava toetuse, korrutades liikmesriigi poolt kindlaks määratava arvu, mis ei ole suurem kui 65 % keskmisest riiklikust toetusest hektari kohta, toetuskõlblike hektarite arvuga, mille eest põllumajandustootjale antakse toetust ühtse pindalatoetuse kava kohaselt. Selliste hektarite arv ei tohi ületada liikmesriikide kehtestatavat maksimumi, mis ei ole suurem kui 30 hektarit või põllumajandusliku majapidamise keskmine suurus VIIIb lisa kohaselt, kui kõnealune keskmine suurus on asjaomasel uues liikmesriigis suurem kui 30 hektarit.

4. Tingimusel, et lõikes 3 sätestatud piirmääradest peetakse kinni, võivad liikmesriigid kehtestada riiklikul tasandil astmestiku nimetatud lõike kohaselt sätestatud hektarite arvu raames, mida kohaldatakse ühtmoodi kõigi põllumajandustootjate suhtes.

5. Liikmesriigid kehtestavad lõikes 3 osutatud liikmesriigi keskmise toetuse hektari kohta, võttes aluseks VIIIc lisa sätestatud riikliku ülemmäära ning ühtse pindalatoetuse kava kohaselt 2014. aastal deklareeritud toetuskõlblike hektarite arvu.

6. Uued liikmesriigid tagavad, et käesolevas peatükis ettenähtud eeliseid ei anta põllumajandustootjatele, kelle puhul on tehtud kindlaks, et nad jagasid pärast 18. oktoobrit 2011 oma põllumajandusliku majapidamise üksnes selleks, et saada toetust ümberjaotava toetuse alusel. See kehtib ka põllumajandustootjate suhtes, kelle põllumajanduslikud majapidamised on moodustatud kõnealuse jagamise tulemusel.

Artikkel 125b

Finantsätted

1. Uute liikmesriikide ümberjaotava toetuse rahastamiseks võivad uued liikmesriigid otsustada hiljemalt 1. märtsiks 2014, et taotlusaastal 2014 kasutatakse kuni 30 % artiklis 40 sätestatud iga-aastasest riiklikust ülemmäärast või, Bulgaaria ja Rumeenia puhul, VIII d lisa sätestatud summadest. Nad teavitavad komisjoni oma otsusest hiljemalt kõnealuseks kuupäevaks.

Artiklis 123 sätestatud aastaseid toetussummasid vähendatakse esimeses lõigus osutatud summa võrra.

2. Asjaomaste uute liikmesriikide poolt käesoleva artikli lõike 1 kohaselt kasutatava riikliku ülemmäära protsendimäärade alusel võtab komisjon vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse uute liikmesriikide ümberjaotatava toetuse vastavad ülemmäärad 2014. aastal ja artiklis 123 osutatud aastase toetussumma vastav vähendamine. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 141b lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.”

12) Artikli 131 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Ühtse pindalatoetuse kava kohaldavad uued liikmesriigid võivad 1. augustiks 2009, 1. augustiks 2010, 1. augustiks 2011, 1. septembriks 2012 või 1. veebruariks 2014 otsustada kasutada nimetatud otsuse tegemise aastale järgnevast aastast või, kui otsus tehti 1. veebruariks 2014, siis alates 2014. aastast, kuni 10 % artiklis 40 osutatud riiklikest ülemmääradest, et maksta põllumajandustootjatele toetust, nagu on sätestatud artikli 68 lõikes 1 ja kooskõlas III jaotise 5. peatükiga, kui see on kohaldatav.”

13) Artikli 133a pealkiri asendatakse järgmisega:

„Riiklik üleminekutoetus 2013. aastal”.

14) V jaotise 4. peatükki lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 133b

Riiklik üleminekutoetus 2014. aastal

1. Uued liikmesriigid, kes kooskõlas artikliga 122 kohaldatakse ühtse pindalatoetuse kava, võivad otsustada anda 2014. aastal riiklikku üleminekutoetust.

2. Bulgaaria ja Rumeenia võivad käesoleva artikli alusel toetust anda üksnes siis, kui nad otsustavad hiljemalt 1. veebruariks 2014 artikli 132 kohaseid täiendavaid riiklike otsetoetusi 2014. aastal mitte anda.

3. Käesoleva artikli alusel võib toetust anda põllumajandustootjatele nendes sektorites, mis said 2013. aastal artikli 133a kohast riiklikku üleminekutoetust või Bulgaaria ja Rumeenia puhul artikli 132 kohast täiendavat riiklikku otsetoetust.

4. Käesoleva artikli alusel toetuse andmise tingimused on samad, mida kohaldatakse artikli 132 või artikli 133a kohaselt 2013. aastal komisjoni loa alusel antavate toetuste suhtes, välja arvatud vähendamised, mis tulenevad artikli 132 lõike 2 kohaldamisest koostoimes artiklitega 7 ja 10.

5. Lõikes 3 osutatud sektorite põllumajandustootjatele antava toetuse kogusumma piirmääraks on 80 % 2013. aasta sektoripõhistest toetussummadest, milleks komisjon on loa andnud kooskõlas artikli 133a lõikega 5 või Bulgaaria ja Rumeenia puhul kooskõlas artikli 132 lõikega 7.

Küprose puhul on sektoripõhised toetussummad sätestatud XVIIa lisas.

6. Lõikeid 3 ja 4 Küprose suhtes ei kohaldata.

7. Uued liikmesriigid teavitavad komisjoni lõigetes 1 ja 2 osutatud otsustest hiljemalt 31. märtsiks 2014. Teavitust lõikes 1 osutatud otsuse kohta sisaldab järgmist teavet:

a) iga sektori toetussumma;

b) kui see on asjakohane, riikliku üleminekutoetuse ülemäär.

8. Uued liikmesriigid võivad objektiivsete kriteeriumide alusel ja lõike 5 kohaselt antud komisjoni loa piires kindlaks määrata antava riikliku üleminekutoetuse summad.”

15) VI jaotisesse lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 136a

Sammastevaheline paindlikkus

1. Hiljemalt 31. detsembriks 2013 võivad liikmesriigid otsustada, et nad kasutavad EAFRDst rahastatavate maaelu arengu programmide raames võetavate meetmete jaoks, mis on täpsustatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1305/2013 (*), lisatoetust kuni 15 % oma iga-aastasest riiklikust ülemmäärast kalendriaastaks 2014, mis on sätestatud käesoleva määruse VIII lisas, ja oma iga-aastasest riiklikust ülemmäärast kalendriaastateks 2015–2019, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013(**) II lisas. Selle tulemusel ei saa vastavat summat kasutada enam otsetoetuste andmiseks.

Esimeses lõigus osutatud otsusest teavitatakse komisjoni hiljemalt 31. detsembriks 2013. Kõnealuse otsusega kehtestatakse nimetatud lõigus osutatud protsendimäär, mis võib kalendriaastate lõikes erineda.

Liikmesriigid, kes ei tee esimeses lõigus osutatud otsust kalendriaasta 2014 kohta, võivad hiljemalt 1. augustiks 2014 vastu võtta kõnealuse otsuse kalendriaastate 2015–2019 kohta. Nad teavitavad komisjoni sellisest otsusest hiljemalt kõnealuseks kuupäevaks.

Liikmesriigid võivad otsustada käesolevas lõikes osutatud otsused läbi vaadata jõustumisega alates 2018. kalendriaastast. Sellise läbivaatamise tulemusel tehtavate otsustega ei saa vähendada protsendimäära, millest komisjoni teavitati vastavalt esimesele, teisele ja kolmandale lõigule. Liikmesriigid teavitavad komisjoni sellise läbivaatamise tulemusel tehtud otsustest hiljemalt 1. augustiks 2017.

2. Hiljemalt 31. detsembriks 2013 võivad liikmesriigid, kes ei tee lõikes 1 osutatud otsust, otsustada kasutada otsetoetusteks kuni 15 % või Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Läti, Leedu, Poola, Portugali, Rumeenia, Slovakkia, Soome, Rootsi ja Ühendkuningriigi puhul kuni 25 % summast, mis on eraldatud EAFRDst ajavahemikul 2015–2020 rahastatavate maaelu arengu programmide raames võetavate meetmete toetamiseks, nagu on täpsustatud määruses (EL) nr 1305/2013. Selle tulemusel ei saa vastavat summat enam kasutada maaelu arengu programmi kohaste toetusmeetmete puhul.

Esimeses lõigus osutatud otsusest teavitatakse komisjoni hiljemalt 31. detsembriks 2013. Kõnealuse otsusega kehtestatakse nimetatud lõigus osutatud protsendimäär, mis võib kalendriaastate lõikes erineda.

Liikmesriigid, kes ei tee esimeses lõigus osutatud otsust eelarveaasta 2015 kohta, võivad hiljemalt 1. augustiks 2014 vastu võtta kõnealuse otsuse eelarveaastate 2016-2020 kohta. Nad teavitavad sellisest otsusest komisjoni hiljemalt kõnealuseks kuupäevaks.

Liikmesriigid võivad otsustada käesolevas lõikes osutatud otsused eelarveaastate 2019 ja 2020 suhtes läbi vaadata. Sellise läbivaatamise tulemusel tehtavate otsustega ei saa suurendada protsendimäära, millest komisjoni vastavalt esimesele, teisele ja kolmandale lõigule teavitati. Liikmesriigid teavitavad komisjoni sellise läbivaatamise tulemusel tehtud otsustest hiljemalt 1. augustiks 2017.

3. Selleks et võtta arvesse lõigete 1 ja 2 kohaselt liikmesriikide teatatud otsuseid, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 141a vastu delegeeritud õigusakte VIII lisas sätestatud ülemmäärade läbivaatamiseks."

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17 detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487).

(**) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17 detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 608).

16) VI jaotisesse lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 136b

Ülekanne EAFRD-sse

Liikmesriigid, kes otsustasid vastavalt artiklile 136 teha alates eelarveaastast 2011 teatava summa kättesaadavaks liidu toetusena EAFRDst rahastatavate maaelu arengu programmide raames, teevad VIIIa lisas nimetatud summad EAFRDst rahastatavate maaelu arengu programmide raames kättesaadavaks ka eelarveaastal 2015."

17) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 140a

Volituste delegeerimine

Selleks et võtta arvesse artikli 136a lõigete 1 ja 2 kohaselt liikmesriikide teatatud otsuseid ja kõiki muid VIII lisas

kehtestatud riiklike ülemmäärade muudatusi, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 141a vastu delegeeritud õigusakte, millega kohandatakse VIIIc lisas kehtestatud ülemmäärasid.

Selleks et tagada artikli 40 lõikes 3 sätestatud lineaarse vähendamise optimaalne kohaldamine 2014. aastal, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 141a vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad liikmesriikide poolt põllumajandustootjate suhtes artikli 40 lõike 3 kohaselt kohaldatavate vähendamiste arvutamise kohta."

18) Artikkel 141a asendatakse järgmisega:

„Artikkel 141a

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklis 11a, artikli 136a lõikes 3 ja artiklis 140a osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2014.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 11a, artikli 136a lõikes 3 ja artiklis 140a osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 11a, artikli 136a lõike 3 ja artikli 140a alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra."

19) I, VIII ja XVIIa lisa muudetakse ja uued VIIIa, VIIIb, VIIIc ja VIIIId lisad lisatakse kooskõlas käesoleva määruse II lisa punktidega 1, 4, 5 ja 6.

20) II ja III lisa muudetakse kooskõlas käesoleva määruse II lisa punktidega 2 ja 3.

*Artikkel 7***Määruse (EL) nr 1307/2013 muutmise**

Määrust (EL) nr 1307/2013 muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 6 lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Selleks et võtta arvesse muudatusi antavate otsetoetuste maksimaalsetes kogusummades, sealhulgas neid, mis tulenevad liikmesriikide otsustest vastavalt määruse (EÜ) nr 73/2009 artiklile 136a ja käesoleva määruse artiklile 14 ning käesoleva määruse artikli 20 lõike 2 kohaldamisest, on komisjonil õigus võtta kooskõlas käesoleva määruse artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kohandatakse käesoleva määruse II lisas sätestatud riiklikke ülemmäärasid.”

2) Artikli 26 lõikesse 6 lisatakse järgmine lõik:

„Kui liikmesriigid ei kohalda artikli 41 kohast ümberjaotavat toetust, võtavad nad käesolevas artiklis ette nähtud arvutusmeetodite kohaldamisel täielikult arvesse määruse (EÜ) nr 73/2009 artiklite 72a ja 125a kohaselt 2014. kalendriaastaks antud toetust.”

3) Artikli 36 lõikesse 3 lisatakse järgmine lõik:

„Kui liikmesriigid ei kohalda artikli 41 kohast ümberjaotavat toetust, võtavad nad ühtse pindalatoetuse kava diferentseerimisel täielikult arvesse määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 125a kohaselt 2014. kalendriaastaks antud toetust.”

4) Artikli 72 lõikesse 2 lisatakse järgmine lõik pärast esimest lõiku:

„Seda kohaldatakse siiski jätkuvalt toetusetaotluste suhtes, mis esitatakse enne 1. jaanuarit 2015 algavate taotlusaastate kohta.”

*Artikkel 8***Määruse (EL) nr 1306/2013 muutmise**

Määrust (EL) nr 1306/2013 muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 119 lõike 1 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Määruse (EÜ) nr 1290/2005 artiklit 31 ja vastavaid rakenduseeskirju kohaldatakse siiski jätkuvalt kuni 31. detsembrini 2014 ning määruse (EÜ) nr 1290/2005 artikleid 30 ja 44a ja vastavaid rakenduseeskirju kohaldatakse jätkuvalt vastavalt põllumajanduslikul eelarveaastal 2013 tekkinud kulude ja tehtud maksete suhtes.”

2) Lisatakse järgmine artikkel:

*„Artikkel 119a***Erand määrusest (EL, Euratom) nr 966/2012**

Erandina määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 59 lõikest 5 ja käesoleva määruse artikli 9 lõikest 1 ei ole põllumajandusliku eelarveaasta 2014 puhul vajalik nõuda sertifitseerimisasutuselt arvamust selle kohta, kas kulud, mille hüvitamist komisjonilt taotletakse, on seaduslikud ja korrektsed.”

3) Artikli 121 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Siiski kohaldatakse järgmisi sätteid:

a) artikleid 7, 8, 16, 25, 26 ja 43 alates 16. oktoobrist 2013;

b) artiklit 52, III jaotist, V jaotise II peatükki ja VI jaotist alates 1. jaanuarist 2015.

3. Olenemata lõigetest 1 ja 2:

a) kohaldatakse artikleid 9, 18, 40 ja 51 kantud kulude puhul alates 16. oktoobrist 2013;

b) kohaldatakse VII jaotise IV peatükki maksete puhul, mida tehakse alates põllumajanduslikust eelarveaastast 2014.”

*Artikkel 9***Määruse (EL) nr 1308/2013 muutmise**

Määrust (EL) nr 1308/2013 muudetakse järgmiselt:

1) Lisatakse järgmine artikkel:

*„Artikkel 214a***Riikliku toetuse andmine teatavatele sektoritele Soomes**

Kui komisjon annab selleks loa, võib Soome ajavahemikul 2014–2020 jätkata riikliku toetuse maksmist, mida ta andis tootjatele 2013. aastal 1994. aasta ühinemisakti artikli 141 alusel, tingimusel et:

a) sissetulekutoetus kõnealuse ajavahemiku jooksul järkjärgult väheneb ega ületa 2020. aastal 30 % 2013. aastal antavast summast; ning

b) enne nimetatud võimaluse kasutamist on täielikult ära kasutatud asjaomaste sektorite jaoks ÜPP raames kohaldatavate toetuskavade võimalused.

Komisjon teeb otsuse loa andmise kohta ilma käesoleva määruse artiklis 229 lõikes 2 või 3 osutatud menetlust kohaldamata.”

2) Artikli 230 lõikesse 1 lisatakse järgmised punktid:

„ba) artiklit 111 kuni 31. märtsini 2015;

ca) artikli 125a lõike 1 punkti e ja lõiget 2, ning puu- ja kõögiviljasektori suhtes XVIa lisa kuni vastavate eeskirjade kohaldamise alguskuupäevani, mis kehtestatakse artikli 173 lõike 1 punktides b ja i sätestatud delegeeritud õigusaktide kohaselt;

da) artikleid 136, 138 ja 140 ning XVIII lisa nimetatud artiklite kohaldamise eesmärgil kuni vastavate eeskirjade kohaldamise alguskuupäevani, mis kehtestatakse artikli 180 ja artikli 183 punktis a sätestatud delegeeritud õigusaktide kohaselt, või kuni 30. juunini 2014, olenevalt sellest, kumb on varasem.”

Artikkel 10

Määruse (EL) nr 1305/2013 muutmine

Määrust (EL) nr 1305/2013 muudetakse järgmiselt:

1) Artiklile 31 lisatakse järgmine lõige:

„6. Horvaatia võib käesoleva meetme alusel anda toetust toetusesaajatele artikli 32 lõike 3 kohaselt määratud aladel ka siis, kui nimetatud lõike kolmandas lõigus kirjeldatud tasandamine on lõpule viimata. Tasandamine tuleb lõpule viia hiljemalt 31. detsembriks 2014. Nende piirkondade toetusesaajatele, mis pärast tasandamise lõpuleviimist ei ole rahastamiskõlblikud, käesoleva meetme alusel enam toetust ei maksta.”

2) Artikli 58 lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 136a lõike 1 ja määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 7 lõike 2 kohaldamisel EAFRD-le ülekantud vahendid ning määruse (EÜ)

nr 73/2009 artiklite 10b, 136 ja 136b rakendamisel 2013. ja 2014. kalendriaasta kohta EAFRD-le ülekantud vahendid lisatakse samuti käesoleva artikli lõikes 4 osutatud iga-aastasesse jaotusse.”

3) Artikli 59 lõike 4 punkt f asendatakse järgmisega:

„f) 100 % Irimaale eraldatava 100 miljoni euro suuruse summa puhul 2011. aasta hindades, Portugalile eraldatava 500 miljoni euro suuruse summa puhul 2011. aasta hindades ning Küprosele eraldatava 7 miljoni euro suuruse summa puhul 2011. aasta hindades, tingimuse et nimetatud liikmesriigid saavad rahalist abi ELi toimimise lepingu artiklite 136 ja 143 kohaselt 1. jaanuaril 2014 või pärast seda kuni 2016. aastani, mil vaadatakse läbi käesoleva sätte kohaldamine.”

III PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 11

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub Euroopa Liidu Teatajas avaldamise päeval.

Määrust kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Siiski kohaldatakse:

— artikli 6 punkte 15, 17 ja 18 alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast;

— artikli 6 punkti 20 alates 22. detsembrist 2013 ja

— artikli 8 punkti 3 alates selles sätestatud kohaldamise kuupäevadest.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17 detsembrist 2013

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. JUKNA

I LISA

Meetmete artiklite vastavus programmiperioodidel 2007–2013 ja 2014–2020

Määrus (EÜ) nr 1698/2005	Määrus (EL) nr 1305/2013
Artikli 20 esimese lõigu punkti a alapunkt i: kutseõpe ja teavitamine	Artikkel 14
Artikli 20 esimese lõigu punkti a alapunkt ii: noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine	Artikli 19 lõike 1 punkti a alapunkt i
Artikli 20 esimese lõigu punkti a alapunkt iii: ennetähtaegselt pensionile jäämine	/
Artikli 20 esimese lõigu punkti a alapunkt iv: nõuandeteenuste kasutamine	Artikli 15 lõike 1 punkt a
Artikli 20 esimese lõigu punkti a alapunkt v: juhtimis-, asendus- ja nõuandeteenuste loomine	Artikli 15 lõike 1 punkt b
Artikli 20 esimese lõigu punkti b alapunkt i: põllumajandusettevõtete moderniseerimine	Artikli 17 lõike 1 punkt a
Artikli 20 esimese lõigu punkti b alapunkt ii: metsade majandusliku väärtuse parandamine	Artikli 21 lõike 1 punkt d
Artikli 20 esimese lõigu punkti b alapunkt iii: põllumajandustoodetele ja metsasaadustele lisandväärtuse andmine	Artikli 17 lõike 1 punkt b Artikli 21 lõike 1 punkt e
Artikli 20 esimese lõigu punkti b alapunkt iv: uute toodete, töötlemisviiside ja tehnoloogiate arendamiseks tehtav koostöö	Artikkel 35
Artikli 20 esimese lõigu punkti b alapunkt v: põllumajanduse ja metsanduse infrastruktuur	Artikli 17 lõike 1 punkt c
Artikli 20 esimese lõigu punkti b alapunkt vi: taastamis- ja ennetusmeetmed	Artikkel 18
Artikli 20 esimese lõigu punkti c alapunkt i: nõuete täitmine	/
Artikli 20 esimese lõigu punkti c alapunkt ii: toidukvaliteedikavad	Artikkel 16
Artikli 20 esimese lõigu punkti c alapunkt iii: teavitamine ja müügi edendamine	Artikkel 16
Artikli 20 esimese lõigu punkti d alapunkt i: elatuspõllumajandus	Artikli 19 lõike 1 punkti a alapunkt iii
Artikli 20 esimese lõigu punkti d alapunkt ii: tootjarühmad	Artikkel 27
Artikli 36 esimese lõigu punkti a alapunkt i: ebasoodsate looduslike tingimuste toetus mägipiirkondades	Artikkel 31
Artikli 36 esimese lõigu punkti a alapunkt ii: ebasoodsate looduslike tingimuste toetus muudes kui mägipiirkondades	Artikkel 31
Artikli 36 esimese lõigu punkti a alapunkt iii: Natura 2000 ja direktiiviga 2000/60/EÜ seotud toetus	Artikkel 30
Artikli 36 esimese lõigu punkti a alapunkt iv: põllumajanduslik keskkonnatoetus	Artikkel 28 Artikkel 29
Artikli 36 esimese lõigu punkt v: loomade heaolu toetus	Artikkel 33
Artikli 36 esimese lõigu punkti b alapunkt i: põllumajandusmaa esmane metsastamine	Artikli 21 lõike 1 punkt a
Artikli 36 esimese lõigu punkti b alapunkt ii: agrometsandussüsteemide esmarajamine	Artikli 21 lõike 1 punkt b

Määrus (EÜ) nr 1698/2005	Määrus (EL) nr 1305/2013
Artikli 36 esimese lõigu punkti b alapunkt iii: muu maa esmane metsastamine	Artikli 21 lõike 1 punkt a
Artikli 36 esimese lõigu punkti b alapunkt iv: Natura 2000 toetus	Artikkel 30
Artikli 36 esimese lõigu punkti b alapunkt v: metsanduse keskkonnatoetus	Artikkel 34
Artikli 36 esimese lõigu punkti b alapunkt vi: metsapõlvõuetes taastamine ja ennetustegevus	Artikli 21 lõike 1 punkt c
Artikli 36 esimese lõigu punkti b alapunkt vii: vähetootlikud investeeringud	Artikli 21 lõike 1 punkt d
Määruse (EÜ) nr 718/2007 kohased meetmed	Määruse (EL) nr 1305/2013 kohased meetmed
Artikli 171 lõike 2 punkt a: investeeringud põllumajandusettevõtete ümberkorralduseks ja ühenduse nõuetega vastavusse viimiseks	Artikli 17 lõike 1 punkt a
Artikli 171 lõike 2 punkt c: investeeringud põllumajandus- ja kalandustoodete töötlemise ja turustamise, et see tegevus ümber korraldada ja ühenduse nõuetega vastavusse viia	Artikli 17 lõike 1 punkt b

II LISA

Määruse (EÜ) nr 73/2009 lisasid muudetakse järgmiselt:

1) I lissasse lisatakse pärast rida „Eritoetus” järgmine rida:

„Ümberjaotav toetus	III jaotise 5a peatükk ja V jaotise 2a peatükk	Tootmiskohustusega sidumata toetus”
---------------------	--	-------------------------------------

2) II lisa muudetakse järgmiselt:

a) punkt A „Keskfond” asendatakse järgmisega:

„1.	Nõukogu 2. aprilli 1979. aasta direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, 25.4.1979, lk 1)	Artikli 3 lõige 1 ja lõike 2 punkt b, artikli 4 lõiked 1, 2 ja 4, artikli 5 punktid a, b ja d
2	—	—
3	Nõukogu 12. juuni 1986. aasta direktiiv 86/278/EMÜ keskkonna ja eelkõige pinnase kaitsmise kohta reoveesetete kasutamisel põllumajanduses (EÜT L 181, 4.7.1986, lk 6)	Artikkel 3
4	Nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1)	Artiklid 4 ja 5
5	Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7)	Artikkel 6 ja artikli 13 lõike 1 punkt a”

b) punkti B „Rahva-, looma- ja taimetervis” alapunkt 9 asendatakse järgmisega:

„9	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turuleaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1)	Artikli 55 esimene ja teine lause”.
----	--	-------------------------------------

3) III lisa asendatakse kanne „Veekaitse ja -majandus” järgmisega:

„Veeressursside kaitse ja majandamine:	— Vooluveekogude äärde puhverribade rajamine ⁽¹⁾
Veekogude kaitse reostuse ja äravoolu eest; veekasutuse reguleerimine	— Loataotlusmenetluste täitmine, kui vee kasutamiseks niisutussüsteemis tuleb taotleda luba

Põhjavee kaitse reostuse eest: otseheite keelamine põhjavette ning meetmed hoidmaks ära põhjavee kaudset reostust heite pinnasele juhtimise ja pinnase läbi toimuva ohtlike ainete infiltratsiooni kaudu, nagu on loetletud direktiivi 80/68/EMÜ lisa (direktiivi selles versioonis, mis kehtis selle viimasel kehtivuspäeval, sel määral, mil see on seotud põllumajandusliku tegevusega)

⁽¹⁾ Märkus: Heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste puhverribad peavad nii direktiivi 91/676/EMÜ artikli 3 lõike 2 kohaselt kindlaks määratud tundlikel aladel kui ka väljaspool neid vastama vähemalt nõuetele, mis on seotud direktiivi 91/676/EMÜ II lisa punkti A alapunktis 4 osutatud väetiste kasutamise tingimustega vooluveekogude lähedal, mida kohaldatakse direktiivi 91/676/EMÜ artikli 5 lõike 4 alusel koostatud liikmesriikide tegevusprogrammide kohaselt.”

4) VIII lisas asendatakse aastat 2014 käsitlev veerg järgmisega:

„Tabel 1

(tuhandetes eurodes)

Liikmesriik	2014
Belgia	544 047
Taani	926 075
Saksamaa	5 178 178
Kreeka	2 047 187
Hispaania	4 833 647
Prantsusmaa	7 586 341
Iirimaa	1 216 547
Itaalia	3 953 394
Luksemburg	33 662
Madalmaad	793 319
Austria	693 716
Portugal	557 667
Soome	523 247
Rootsi	696 487
Ühendkuningriik	3 548 576

Tabel 2 (*)

(tuhandetes eurodes)

Bulgaaria	642 103
Tšehhi Vabariik	875 305
Eesti	110 018
Küpros	51 344
Läti	168 886
Leedu	393 226
Ungari	1 272 786
Malta	5 240
Poola	2 970 020
Rumeenia	1 428 531
Sloveenia	138 980
Slovakkia	377 419
Horvaatia	113 908

(*) Ülemäärade arvutamisel võetakse arvesse artikliga 121 ette nähtud juurdekasvukava.”

5) VIII lisa järele lisatakse järgmised lisad:

«VIIIa lisa

Artikli 136b rakendamisest tulenevad summad 2014. aastal

Saksamaa: 42 600 000 eurot

Rootsi: 9 000 000 eurot

VIIIb lisa

Artikli 72a lõike 4 ja artikli 125a lõike 3 alusel kohaldatav põllumajandusliku majapidamise keskmine suurus

Liikmesriik	Põllumajandusliku majapidamise keskmine suurus (hektarites)
Belgia	29
Bulgaaria	6
Tšehhi Vabariik	89
Taani	60
Saksamaa	46
Eesti	39
Iirimaa	32
Kreeka	5
Hispaania	24
Prantsusmaa	52
Horvaatia	5,9
Itaalia	8
Küpros	4
Läti	16
Leedu	12
Luksemburg	57
Ungari	7
Malta	1
Madalmaad	25
Austria	19
Poola	6
Portugal	13
Rumeenia	3
Sloveenia	6
Slovakkia	28
Soome	34
Rootsi	43
Ühendkuningriik	54

VIII lisa

Artikli 72a lõikes 3 ja artikli 125a lõikes 3 osutatud riiklikud ülemmäärad

(tuhandetes eurodes)

Belgia	505 266
Bulgaaria	796 292
Tšehhi Vabariik	872 809
Taani	880 384
Saksamaa	5 018 395
Eesti	169 366
Iirimaa	1 211 066
Kreeka	1 931 177
Hispaania	4 893 433
Prantsusmaa	7 437 200
Horvaatia	265 785
Itaalia	3 704 337
Küpros	48 643
Läti	302 754
Leedu	517 028
Luksemburg	33 432
Ungari	1 269 158
Malta	4 690
Madalmaad	732 370
Austria	691 738
Poola	3 061 518
Portugal	599 355
Rumeenia	1 903 195
Sloveenia	134 278
Slovakkia	394 385
Soome	524 631
Rootsi	699 768
Ühendkuningriik	3 591 683

VIII lisa

Artikli 125b lõikes 1 osutatud summad Bulgaaria ja Rumeenia jaoks

Bulgaaria	789 365 000 eurot
Rumeenia	1 753 000 000 eurot»

6) XVIIa lisa asendatakse järgmisega:

„XVIIa lisa

Küprose riiklik üleminekutoetus

(eurodes)

Sektor	2013	2014
Teraviljad (v.a kõva nisu)	141 439	113 151
Kõva nisu	905 191	724 153
Piim ja piimatooted	3 419 585	2 735 668
Veiseliha	4 608 945	3 687 156
Lambad ja kitsed	10 572 527	8 458 022
Sealihasektor	170 788	136 630
Linnuliha ja munad	71 399	57 119
Vein	269 250	215 400
Oliiviõli	3 949 554	3 159 643
Lauaviinamarjad	66 181	52 945
Kuivatatud viinamarjad	129 404	103 523
Töödeldud tomatid	7 341	5 873
Banaanid	4 285 696	3 428 556
Tubakatooted	1 027 775	822 220
Lehtpuuviljad, sh luuviljad	173 390	138 712
Kokku	29 798 462	23 838 770”

NÕUKOGU MÄÄRUS (EL, EURATOM) nr 1311/2013,

2. detsember 2013,

millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 312,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 106a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi nõusolekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Käesoleva määrusega kehtestatud iga-aastased kulukohustuste assigneeringute ülemmäärad iga kululiigi kohta ning maksete assigneeringute iga-aastased ülemmäärad peavad järgima kulukohustuste assigneeringute ja omavahendite ülemmäärasid, mis on sätestatud nõukogu otsuses 2007/436/EÜ, Euratom ⁽¹⁾.
- (2) Võttes arvesse piisava prognoositavuse vajadust keskpika tähtajaga investeeringute ettevalmistamisel ja rakendamisel, peaks mitmeaastase finantsraamistiku kestus olema alates 1. jaanuarist 2014. seitse aastat. See vaadatakse läbi hiljemalt 2016. aastal pärast Euroopa Parlamendi valimisi. See võimaldab institutsioonidel, sealhulgas 2014. aastal valitaval Euroopa Parlamendil prioriteete ümber hinnata. Nimetatud läbivaatamise tulemusi tuleks käesoleva määruse mis tahes muutmise korral mitmeaastase finantsraamistikuga hõlmatud eelseisvaid aastaid silmas pidades arvesse võtta. Seda menetlust nimetatakse edaspidi „läbivaatamiseks/muutmiseks“.
- (3) Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon lepivad seoses mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise/muutmisega kokku, et enne komisjoni ettepanekute esitamist

kaalutakse ühiselt, milline oleks järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kõige sobivam kestus, et leida õige tasakaal Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni vastavate ametiaegade kestuse ning vajaduse vahel tagada programmitöö tsüklite stabiilsus ja investeeringute prognoositavus.

- (4) Tagada tuleks konkreetne ja võimalikult suur paindlikkus, et võimaldada liidul täita Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklist 323 tulenevad kohustused.
- (5) Selleks, et liit saaks reageerida ettenägematutele asjaoludele või rahastada selgelt kindlaksmääratud kulutusi, mida ei ole võimalik rahastada mitmeaastases finantsraamistikus kehtestatud ühe või enama rubriigi ülemmäära piires, ning mis lihtsustavad seeläbi eelarvemenetlust, on vajalikud järgmised erivahendid: hädaabireserv, Euroopa Liidu Solidaarsusfond, paindlikkusinstrument, Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond, ettenägemata kulude varu, eriline paindlikkus noorte töötuse vähendamiseks ja teadusuuringute tõhustamiseks ning majanduskasvu ja tööhõive, eriti noorte tööhõive suurendamisega seotud kulukohustuste koguvaru. Seepärast on vajalikud erisätted, et juhul, kui on vaja kasutada erivahendeid, oleks võimalus kanda kulukohustuste assigneeringud eelarvesse suurematena, kui mitmeaastase finantsraamistikuga kehtestatud ülemmäärades ette nähtud.
- (6) Juhul kui on vaja kasutada liidu üldeelarve kohaseid tagatise laenude puhul, mis on antud maksebilansi toetamise mehhanismi või Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi kaudu, mis on sätestatud vastavalt nõukogu määruses (EÜ) nr 332/2002 ⁽²⁾ ning nõukogu määrus (EÜ) nr 407/2010 ⁽³⁾ võib kasutatav summa ületada mitmeaastase finantsraamistiku kulukohustuste assigneeringute ja maksete assigneeringute ülempiire, kuid mitte omavahendite ülemmäära.
- (7) Mitmeaastane finantsraamistik tuleks kindlaks määrata 2011. aasta hindades. Kindlaks tuleks määrata ka mitmeaastase finantsraamistiku tehnilise kohandamise eeskirjad, et oleks võimalik ümber arvutada ülemmäärad ja kasutada jäänud varud.

⁽¹⁾ Nõukogu 7. juuni 2007. aasta otsus 2007/436/EÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (ELT L 163, 23.6.2007, lk 17).

⁽²⁾ Nõukogu 18. veebruari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 332/2002, millega liikmesriikide maksebilansi toetamiseks luuakse keskmise tähtajaga rahalise abi süsteem (EÜT L 53, 23.2.2002, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 11. mai 2010. aasta määrus (EÜ) nr 407/2010, millega luuakse Euroopa finantsstabiilsusmehhanism (ELT L 118, 12.5.2010, lk 1).

- (8) Mitmeaastases finantsraamistikus ei tuleks arvesse võtta eelarvepunkte, mida rahastatakse sihtotstarbelistest tuludest Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012⁽¹⁾ (edaspidi „finantsmäärus”) tähenduses.
- (9) Käesolevat määrust võib olla vaja muuta ettenägematutel asjaoludel, millega ei ole võimalik tegeleda mitmeaastase finantsraamistiku osana ettenähtud ülemmäärade piires. Seepärast on sellisteks juhtudeks vaja ette näha mitmeaastase finantsraamistiku muutmine.
- (10) Kindlaks tuleks määrata eeskirjad muudeks olukordadeks, mille puhul võib olla vaja mitmeaastast finantsraamistikku kohandada või muuta. Nimetatud kohandused või muudatused võivad olla seotud eelarve täitmise, meetmetega fondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, aluslepingute läbivaatamise, laiendamise, Kuproose taasühendamise või teatavaid poliitikaaldkondi reguleerivate uute eeskirjade hilinenud vastuvõtmisega.
- (11) Liikmesriikidele eraldatavad vahendid, millega toetatakse ühtekuuluvuspoliitikat, määratakse kindlaks käesoleva määruse aluseks oleva komisjoni 2012. aasta juuli ajakohastatud ettepanekus kasutatud statistiliste andmete ja prognooside alusel. Seoses prognooside ebakindluse ja neile liikmesriikidele avalduva mõjuga, kelle vahendeid on piiratud, ning võtmaks arvesse kriisi käes kannatavate riikide eriti rasket olukorda, vaatab komisjon 2016. aastal läbi kõik liikmesriikidele 2017.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika majanduskasvu ja töökohtade loomise investeerimise eesmärgi raames tehtud eraldised.
- (12) Eelarvemenetluse käigus tehtava institutsioonidevahelise koostöö reguleerimiseks tuleks sätestada üldeeskirjad.
- (13) Erieeskirjad on vajalikud ka selliste suuremahuliste infrastruktuuriprojektidega tegelemiseks, mis kestavad mitmeaastast finantsraamistikust oluliselt kauem. Vaja on kindlaks määrata maksimumsummad, mida maksatakse nendele projektidele liidu üldeelarvest, tagades seeläbi, et neile eraldatavad summad ei mõjuta muid kõnealusest eelarvest rahastatavaid projekte.
- (14) Komisjon peaks esitama uue mitmeaastase finantsraamistiku ettepaneku enne 1. jaanuari 2018, et institutsioonidel oleks võimalik see heaks kiita piisavalt aegsasti enne järgmise mitmeaastase finantsraamistiku algust. Käesolevat määrust tuleks jätkuvalt kohaldada juhul, kui uut mitmeaastast finantsraamistikku ei võeta vastu enne käesoleva määrusega kehtestatud mitmeaastase finantsraamistiku kehtivuse lõppemist.

- (15) Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komiteega on konsulteeritud ning nad on vastu võtnud arvamused⁽²⁾,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

1. PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Mitmeaastane finantsraamistik

Mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (edaspidi „finantsraamistik”) esitatakse lisas.

Artikkel 2

Finantsraamistiku läbivaatamine/muutmine

Komisjon esitab hiljemalt 2016. aasta lõpuks finantsraamistiku toimimise läbivaatamise, võttes täielikult arvesse valitsevat majandusolukorda ja viimaseid makromajanduslikke prognoose. Kõnealusele kohustuslikule läbivaatamisele lisatakse asjakohasel juhul seadusandlik ettepanek käesoleva määruse muutmiseks ELi toimimise lepingus sätestatud korras. Ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 5 kohaldamist, ei vähenda selline muutmine eelnevalt kindlaks määratud riiklike assigneeringuid.

Artikkel 3

Vastavus finantsraamistiku ülemmääradele

1. Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon järgivad iga eelarvemenetluse puhul ja asjaomase aasta eelarve täitmisel finantsraamistikus sätestatud iga-aastaste kulude ülemmäärasid.

Lisas esitatud rubriigi 2 vaheülemmäär ei mõjuta ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) kahe samba vahelist paindlikkust. ÜPP esimese samba suhtes pärast Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ja otsetoetuste vahelisi ülekandeid kohaldatav kohandatud ülemmäär sätestatakse asjakohases õigusaktis ning finantsraamistikku kohandatakse vastavalt sellele käesoleva määruse artikli 6 lõike 1 kohase tehnilise kohandamise raames.

2. Artiklites 9–15 ette nähtud erivahendid tagavad finantsraamistiku paindlikkuse ning need sätestatakse eelarvemenetluse sujuva toimimise võimaldamiseks. Kulukohustuste täitmisega seotud assigneeringud võib eelarvesse kanda finantsraamistiku asjaomaste rubriikide ülemmäärade suurematena, kui on vaja kasutada hädaabireservi, Euroopa Liidu Solidaarsusfondi, paindlikkusinstrumendi, Euroopa Globaliseerumisega Kohenemise Fondi, ettenägemata kulude varu, noorte töötuse vähendamiseks

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu määrus, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020” (ELT C 229, 31.7.2012, lk 32), Regioonide Komitee arvamus „Uus mitmeaastane finantsraamistik pärast 2013. aastat” (ELT C 391, 18.12.2012, lk 31).

ja teadusuuringute tõhustamiseks ette nähtud erilise paindlikkuse või majanduskasvu ja tööhõive, eriti noorte tööhõive suurendamisega seotud kulukohustuste koguaru vahendeid vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 2012/2002 ⁽¹⁾, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1927/2006 ⁽²⁾, ning ... institutsioonidevahelisele kokkuleppele Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta ⁽³⁾

3. Kui tuleb kasutada tagatist sellise laenu puhul, mis on kaetud liidu üldeelarvega vastavalt määrusele (EÜ) nr 332/2002 või määrusele (EÜ) nr 407/2010, siis võib kasutatav summa ületada finantsraamistikus sätestatud ülemmäärasid.

Artikkel 4

Omavahendite ülemmäära järgimine

1. Ühegi finantsraamistikuga hõlmatud aasta puhul ei tohi vajalikeks makseteks ettenähtud assigneeringute üldsumma pärast iga-aastast kohandamist ning muid kohandusi või muudatusi ja artikli 3 lõigete 2 ja 3 kohaldamist arvesse võttes olla selline, et tagajärjeks on omavahendite sissenõudemäär, mis ületab otsuse 2007/436/EÜ, Euratom kohaselt omavahenditele kehtestatud ülemmäära.

2. Vajaduse korral alandatakse muutmise teel finantsraamistikus esitatud ülemmäärasid, et tagada otsuse 2007/436/EÜ, Euratom kohaselt omavahenditele kehtestatud ülemmäära järgimine.

Artikkel 5

Maksete koguaru

1. Komisjon korrigeerib alates 2015. aastast igal aastal artiklis 6 osutatud tehnilise kohandamise raames aastate 2015–2020 maksete ülemmäära ülespoole summa võrra, mis võrdub sooritatud maksete ja finantsraamistiku aasta n-1 maksete ülemmäära vahega.

2. Iga-aastased kohandused võrrelduna aastate 2018–2020 algsete maksete ülemmääradega ei tohi ületada järgmisi maksimumsummasid (2011. aasta hindades):

2018 – 7 miljardit eurot,

2019 – 9 miljardit eurot,

2020 – 10 miljardit eurot.

⁽¹⁾ Nõukogu 11. novembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 2012/2002 Euroopa Liidu solidaarsusfondi loomise kohta (EÜT L 311, 14.11.2002, lk 3).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1927/2006 Globaliseerimisega Kohanemise Euroopa Fondi loomise kohta (ELT L 406, 30.12.2006, lk 1).

⁽³⁾ 2. detsembrit 2013 institutsioonidevaheline kokkulepe Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta (ELT C 373, 20.12.2013, lk 1).

3. Iga ülespoole korrigeerimine kompenseeritakse täielikult aasta n-1 maksete ülemmäära vastava vähendamisega.

Artikkel 6

Tehnilised kohandused

1. Komisjon teeb igal aastal enne aasta n+1 eelarvemenetlust finantsraamistikku järgmised tehnilised kohandused:

- hindab ülemmäärad ja kulukohustuste täitmisega seotud assigneeringute ja makseteks ettenähtud assigneeringute üldsummad ümber aasta n+1 hindades,
- arvutab otsuse 2007/436/EÜ, Euratom kohaselt kehtestatud omavahendite ülemmäära piirsesse jääva varu,
- arvutab artiklis 13 sätestatud ettenägemata kulude varu absoluutsumma,
- arvutab artiklis 5 sätestatud maksete koguaru,
- arvutab artiklis 14 sätestatud kulukohustuste koguaru.

2. Komisjon teeb lõikes 1 osutatud tehnilised kohandused, tuginedes 2 % suurusele aastadeflaatorile.

3. Komisjon edastab lõikes 1 osutatud tehniliste kohanduste tulemused ja nende aluseks olevad majandusprognosid Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

4. Ilma et see piiraks artiklite 7 ja 8 kohaldamist, ei saa asjaomase aasta suhtes teha kõnealuse aasta jooksul või siis järgnevatel aastatel tagantjärele täiendavaid tehnilisi kohandusi.

Artikkel 7

Ühtekuuluvuspoliitikale eraldatavate vahendite kohandamine

1. Võtmaks arvesse kriisi käes kannatavate liikmesriikide eriti rasket olukorda, vaatab komisjon 2016. aastal koos 2017. aasta tehnilise kohandusega läbi kõik liikmesriikidele 2017.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika majanduskasvu ja töökohtade loomisse investeerimise eesmärgi raames tehtud eraldised, kohaldades asjaomases alusaktis määratletud eraldamiseetodit ja võttes aluseks sel ajal kättesaadava kõige hiljutisema statistika ning nende liikmesriikide puhul, kelle vahendeid on piiratud, võrdluse 2014. ja 2015. aasta summeeritud SKP ja 2012. aastal prognoositud summeeritud SKP vahel. Komisjon kohandab neid kogueraldisi iga kord, kui summeeritud erinevus on suurem kui +/-5 %.

2. Nõutavad kohandused jaotatakse võrdsete osadena aastatele 2017–2020 ning finantsraamistiku vastavaid ülemmäärasid muudetakse vastavalt. Ka maksete ülemmäärasid muudetakse vastavalt, et tagada nende korrapärane areng kulukohustuste täitmisega seotud assigneeringute suhtes.

3. Pärast liikmesriikide Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavuse läbivaatamist, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembrist 2013 määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artikli [90 lõikes 5], ning juhul, kui liikmesriik tunnustatakse alles Ühtekuuluvusfondist toetuse saamise tingimustele vastavaks või neile tingimustele enam mitte vastavaks, lisab komisjon 2017. aasta tehnilise kohanduse tulemusel saadavad summad liikmesriikidele 2017.–2020. aastaks eraldatavatele vahenditele või arvab need summad neist vahenditest maha.

4. Lõikest 3 tulenevad nõutavad kohandused jaotatakse võrdsete osadena aastatele 2017–2020 ning finantsraamistiku vastavaid ülemmäärasid muudetakse vastavalt. Ka maksete ülemmäärasid muudetakse vastavalt, et tagada nende korrapärane areng kulukohustuste täitmisega seotud assigneeringute suhtes.

5. Lõigetes 1 ja 3 osutatud kohanduste positiivne või negatiivne summaarne netomõju ei või olla suurem kui 4 miljardit eurot.

Artikkel 8

Kohandused, mis on seotud meetmetega fondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega

Juhul kui komisjon tühistab otsuse peatada Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi või Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga seotud eelarveliste kulukohustuste täitmise meetmete tõttu, mis seovad fondide tõhususe usaldusväärse majandusjuhtimisega, kannab komisjon vastavalt asjaomasele alusaktile peatatud kulukohustused üle järgmistesse aastatesse. Aastal *n* peatatud kulukohustusi ei saa üle kanda kaugemale kui aastasse *n*+3.

2. PEATÜKK

Erivahendid

Artikkel 9

Hädaabireserv

1. Hädaabireserv on ette nähtud kiireks reageerimiseks kolmandate riikide konkreetsetele abivajadustele selliste sündmuste järel, mida eelarve koostamisel ei olnud võimalik ette

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembrist 2013 määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, ning kehtestatakse üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnustatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 320).

näha, eelkõige humanitaaroperatsioonideks, aga vastava olukorra kujunedes ka tsiviilkriisiohjeks ja kodanikukaitse eesmärgil ning liidu välispiiridel rändevoogudest tekkiva erakorralise surve korral.

2. Reserviks on igal aastal ette nähtud 280 miljonit eurot (2011. aasta hindades) ja seda võib finantsmääruse kohaselt kasutada kuni aastani *n*+1. See reserv kantakse liidu üldeelarvesse määratlemata otstarbega assigneeringuna. Kõigepealt võetakse kasutusele eelmistest aastatest tulenev osa iga-aastasest summast. See osa iga-aastasest summast, mida ei kasutata ära aastal *n*+1, tühistatakse.

Artikkel 10

Euroopa Liidu Solidaarsusfond

1. Euroopa Liidu Solidaarsusfond on vastavalt asjaomasele alusaktile ette nähtud finantsabi andmiseks katastroofide korral, mis leiavad aset liikmesriigi või kandidaatriigi territooriumil. Kõnealuse fondi jaoks eraldatava summa ülemmäär on 500 miljonit eurot aastas (2011. aasta hindades). Iga aasta 1. oktoobril jääb aasta lõpuni tekkivate vajaduste rahuldamiseks kasutada vähemalt veerand aastasummast. Eelarvesse kandmata iga-aastasest summast võib kasutada kuni aastani *n*+1. Kõigepealt võetakse kasutusele eelmistest aastatest tulenev osa iga-aastasest summast. See osa iga-aastasest summast, mida ei kasutata ära aastal *n*+1, tühistatakse.

2. Erandjuhtudel ning juhul, kui Euroopa Liidu Solidaarsusfondi olemasolevatest rahalistest vahenditest ei piisa asjaomase alusaktiga määratletud katastroofi toimumise aastal abi andmiseks sellises suuruses, nagu Euroopa Parlament ja nõukogu vajalikuks peavad, võib komisjon teha ettepaneku vahe rahastamiseks järgmiseks aastaks ette nähtud vahenditest.

Artikkel 11

Paindlikkusinstrument

1. Paindlikkusinstrumenti eesmärk on teataval eelarveaastal rahastada selgelt määratletud kulusid, mida ei saa rahastada ühe või mitme muu rubriigi ülemmäärade piires. Paindlikkusinstrumenti aastane ülemmäär on 471 miljonit eurot aastas (2011. aasta hindades).

2. Paindlikkusinstrumenti iga-aastase summa ärakasutamata osa võib kasutada kuni aastani *n*+3. Kõigepealt võetakse kasutusele eelmistest aastatest tulenev osa iga-aastasest summast, alustades kõige varasemast. See osa iga-aastasest summast, mida ei kasutata ära aastal *n*+3, tühistatakse.

*Artikkel 12***Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond**

1. Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond, mille eesmärgid ja reguleerimisala on kindlaks määratud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1927/2006, ei tohi ületada iga-aastast maksimaalset summat, milleks on 150 miljonit eurot (2011. aasta hindades).

2. Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi assigneeringud kantakse liidu üldeelarvesse määratlemata otstarbega assigneeringutena.

*Artikkel 13***Ettenägemata kulude varu**

1. Ettenägematule olukorrale reageerimiseks ja viimase võimalusena kasutamiseks luuakse ettenägemata kulude varu, mille suurus on kuni 0,03 % liidu kogurahvatulust ning mis jääb välja finantsraamistiku ülemäärade hulgast. Selle võib kasutusele võtta üksnes seoses paranduseelarve või aastaeelarvega.

2. Ettenägemata kulude varu ei tohi ühelgi eelarveaastal kasutada suuremas ulatuses kui finantsraamistikus tehtavates iga-aastastes tehnilistes kohandustes ette nähtud maksimaalne summa ning see peab olema kooskõlas omavahendite ülemmääraga.

3. Ettenägemata kulude varu kasutuselevõtmisega kättesaadavaks tehtud summad tuleb täielikult kompenseerida jooksva eelarveaasta või tulevaste eelarveaastate finantsraamistiku ühe või mitme rubriigi varuga.

4. Selliselt kompenseeritud summasid ei võeta enam kasutusele finantsraamistiku kontekstis. Ettenägemata kulude varu kasutamisel ei tohi ületada finantsraamistikus jooksvaks eelarveaastaks või tulevasteks eelarveaastateks ette nähtud kulukohustuste ja maksete assigneeringute ülemmäärasid.

*Artikkel 14***Majanduskasvu ja tööhõive, eriti noorte tööhõive suurendamisega seotud kulukohustuste koguvary**

1. Finantsraamistiku aastate 2014–2017 kulukohustuste assigneeringute ülemmäärade raames olemas olevad varud moodustavad finantsraamistiku kulukohustuste koguvary, mis tuleb teha kättesaadavaks lisaks finantsraamistikus aastate 2016–2020 kohta kindlaks määratud ülemmääradele majanduskasvu ja tööhõive, eriti noorte tööhõive suurendamisega seotud poliitiliste eesmärkide saavutamiseks.

2. Komisjon arvutab olemasoleva summa igal aastal artiklis 4 sätestatud tehnilise kohandamise osana. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad kasutada koguvary või selle osa ELi toimimise lepingu artikli 314 kohase eelarvenetluse raames.

*Artikkel 15***Eriline paindlikkus noorte töötuse vähendamiseks ja teadusuuringute tõhustamiseks**

Kuni 2 543 miljonit eurot (2011. aasta hindades) võib iga-aastase eelarvenetluse osana võtta varem kasutusele juba aastatel 2014 ja 2015 noorte tööhõive, teadusuuringute, Erasmus programmi, eelkõige Erasmus praktikaprojekti, ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjatega seotud konkreetsete poliitiliste eesmärkide saavutamiseks. See summa kompenseeritakse täielikult assigneeringutega rubriikide sees ja/või vahel, et aastate 2014–2020 iga-aastased koguumäärad ning kõnealusel ajavahemikul rubriigi või alamrubriigi raames eraldatav kogusumma jääksid samaks.

*Artikkel 16***Suuremahuliste projektide rahastamise toetamine**

1. Euroopa satelliitnavigatsiooni programmidele (EGNOS ja Galileo) eraldatakse liidu üldeelarvest ajavahemikuks 2014–2020 kuni 6 300 miljonit eurot (2011. aasta hindades).

2. Rahvusvahelise katsetermotuumareaktori (ITER) projektile eraldatakse liidu üldeelarvest ajavahemikuks 2014–2020 kuni 2 707 miljonit eurot (2011. aasta hindades).

3. Maa seire Euroopa programmile Copernicus eraldatakse liidu üldeelarvest ajavahemikuks 2014–2020 kuni 3 786 miljonit eurot (2011. aasta hindades).

*3. PEATÜKK***Muutmine***Artikkel 17***Finantsraamistiku muutmine**

1. Ilma et see piiraks artikli 4 lõike 2, artiklite 18–22 ja artikli 25 kohaldamist, võib ettenägemata asjaoludel finantsraamistikku muuta, pidades seejuures kinni otsuse 2007/436/EÜ, Euratom kohaselt sätestatud omavahendite ülemmäärast.

2. Üldjuhul tuleb kõik ettepanekud finantsraamistiku muutmiseks lõike 1 kohaselt esitada ja vastu võtta enne asjaomase aasta või esimese asjaomase aasta eelarvenetluse algust.

3. Igas lõike 1 kohast finantsraamistiku muutmist käsitlevas ettepanekus uuritakse võimalust kulud muudetava rubriigiga hõlmatud programmide vahel ümber jaotada, pidades eeskätt silmas assigneeringute mis tahes eeldatavat alakasutamist. Eesmärk peaks olema, et oluline osa uutest kavandatud kuludest nii absoluutsuurusena kui ka protsendimäärana jääb rubriigi kehtiva ülemmäärade piiresse.

4. Finantsraamistiku muutmisel vastavalt lõikele 1 võetakse arvesse võimalust tasakaalustada ühe rubriigi ülemmäära suurendamine mõne muu rubriigi ülemmäära vähendamise abil.

5. Finantsraamistiku muutmisel vastavalt lõikele 1 säilib asjakohane suhe kulukohustuste ja maksete vahel.

Artikkel 18

Rakendamise seotud muutmine

Euroopa Parlamendile ja nõukogule finantsraamistiku tehniliste kohanduste tulemuste teatamisel esitab komisjon ettepanekud makseteks ettenähtud assigneeringute üldsumma muutmiseks, mida ta peab rakendamiseks lähtuvalt vajalikuks, et tagada igaaastaste maksete ülemmäärade nõuetekohane haldamine ja eelkõige nende korrapärane areng kulukohustuste täitmisega seotud assigneeringute suhtes. Euroopa Parlament ja nõukogu teevad kõnealuseid ettepanekuid käsitlevad otsused enne aasta n 1. maid.

Artikkel 19

Struktuurifondide, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi, Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi, Varjupaiga- ja Rändefondi ning Sisejulgeolekufondi uutest eeskirjadest või programmidest tingitud muutmine

1. Kui pärast 1. jaanuari 2014 võetakse vastu uued struktuurifondide, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi, ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi, Varjupaiga- ja Rändefondi ning Sisejulgeolekufondi eeskirjad või programmid, mille eelarvet täidetakse koostöös liikmesriikidega, muudetakse finantsraamistikku, et kanda järgmistesse aastatesse üle 2014. aastal kasutamata jäänud vahendite osa, mis ületab asjaomaseid kulude ülemmäärasid.

2. Muutmine seoses 2014. aastal kasutamata jäänud vahendite ülekandmisega kinnitatakse enne 1. maid 2015.

Artikkel 20

Finantsraamistiku muutmine aluslepingute läbivaatamise korral

Kui ajavahemikul 2014–2020 vaadatakse aluslepingud läbi nii, et see avaldab mõju eelarvele, muudetakse finantsraamistikku vastavalt.

Artikkel 21

Finantsraamistiku muutmine liidu laienemise korral

Kui ajavahemikul 2014–2020 liit laieneb, muudetakse finantsraamistikku, et võtta arvesse sellest tulenevaid kulutusi.

Artikkel 22

Finantsraamistiku muutmine Küprose taasühendamise korral

Kui ajavahemikul 2014–2020 Küprosel taasühendatakse, muudetakse finantsraamistikku, et võtta arvesse Küprose küsimuse terviklikku lahendust ja taasühendamisest tulenevaid täiendavaid rahalisi vajadusi.

Artikkel 23

Eelarvemenetluse käigus tehtav institutsioonidevaheline koostöö

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon (edaspidi „institutsioonid“) võtavad igaaastase eelarvemenetluse lihtsustamiseks meetmeid.

Institutsioonid teevad kogu menetluse vältel heas usus koostööd oma seisukohtade lähendamiseks. Institutsioonid teevad menetluse kõikidel etappidel asjakohaste institutsioonidevaheliste kontaktide abil koostööd, et jälgida töö edenemist ja analüüsida oma seisukohtade lähedust.

Institutsioonid tagavad nii palju kui võimalik oma tööde ajakava kooskõlastamise, et võimaldada menetluste läbiviimist ühtsel ja kooskõlastatud viisil, mille lõpptulemuseks on liidu üldeelarve lõplik vastuvõtmine.

Kolmepoolseid kohtumisi võib korraldada menetluse kõikidel etappidel ja erineval esindatuse tasemel, sõltuvalt kavandatava arutelu olemusest. Iga institutsioon nimetab kooskõlas oma kodukorraga kohtumisel osalejad, määrab kindlaks oma läbirääkimismandaadi ja teavitab õigeaegselt teisi institutsioone kohtumiste korras.

Artikkel 24

Eelarve ühtsus

Kooskõlas finantsmääruse artikliga 7 kantakse liidu üldeelarvesse kõik liidu ja Euratomi kulud ja tulud, sealhulgas kulud, mis tulenevad nõukogu poolt pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt tehtud mis tahes asjaomastest otsustest vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 332.

Artikkel 25

Üleminek järgmisesse mitmeaastasesse finantsraamistikku

Komisjon esitab enne 1. jaanuari 2018 uue mitmeaastase finantsraamistiku ettepaneku.

Juhul kui enne 31. detsembrist 2020 ei võeta vastu nõukogu määrust uue mitmeaastase finantsraamistiku kindlaksmääramise kohta, kohaldatakse finantsraamistikuga hõlmatud viimase aasta ülemmäärasid ja muid sätteid nii kaua, kuni võetakse vastu uut finantsraamistikku kindlaksmäärav määrus. Kui pärast 2020. aastat ühineb liiduga uus liikmesriik, tehakse laiendatud finantsraamistikus vajaduse korral ühinemise tulemuste arvessevõtmiseks vajalikud muudatused.

*Artikkel 26***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 2. detsember 2013

Nõukogu nimel
eesistuja
E. GUSTAS

MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK (EL 28)

(miljonites eurodes - 2011. aasta hindades)

KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUD	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Kokku 2014 – 2020
1. Arukas ja kaasav majanduskasv	60 283	61 725	62 771	64 238	65 528	67 214	69 004	450 763
1a: Konkurentsivõime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks	15 605	16 321	16 726	17 693	18 490	19 700	21 079	125 614
1b: Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	44 678	45 404	46 045	46 545	47 038	47 514	47 925	325 149
2. Jätkusuutlik majanduskasv: loodusvarad	55 883	55 060	54 261	53 448	52 466	51 503	50 558	373 179
millest: turuga seotud kulud ja otsetoetused	41 585	40 989	40 421	39 837	39 079	38 335	37 605	277 851
3. Julgeolek ja kodakondsus	2 053	2 075	2 154	2 232	2 312	2 391	2 469	15 686
4. Globaalne Euroopa	7 854	8 083	8 281	8 375	8 553	8 764	8 794	58 704
5. Haldus	8 218	8 385	8 589	8 807	9 007	9 206	9 417	61 629
millest: institutsioonide halduskulud	6 649	6 791	6 955	7 110	7 278	7 425	7 590	49 798
6. Kompensatsioonid	27	0	0	0	0	0	0	27
KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUD KOKKU	134 318	135 328	136 056	137 100	137 866	139 078	140 242	959 988
Protsendina kogurahvatulust	1,03 %	1,02 %	1,00 %	1,00 %	0,99 %	0,98 %	0,98 %	1,00 %
MAKSETE ASSIGNEERINGUD	128 030	131 095	131 046	126 777	129 778	130 893	130 781	908 400
Protsendina kogurahvatulust	0,98 %	0,98 %	0,97 %	0,92 %	0,93 %	0,93 %	0,91 %	0,95 %
Olemasolev varu	0,25 %	0,25 %	0,26 %	0,31 %	0,30 %	0,30 %	0,32 %	0,28 %
Omavahendite ülemmäär protsendina kogurahvatulust	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %

OTSUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS nr 1312/2013/EL,

11. décembre 2013.,

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi (EIT) strateegilise innovatsioonikava kohta: EIT panus innovaatilisesse Euroopasse

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artikli 173 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 294/2008 ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽²⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Määruses (EÜ) nr 294/2008 nõutakse, et komisjon esitaks Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi („EIT“) esitatud projektile tuginedes esimese strateegilise innovatsioonikava ettepaneku.

(2) Strateegilises innovatsioonikavas tuleks määratleda EIT prioriteetsed valdkonnad ja pikaajaline strateegia ning kava peaks sisaldama ka EIT majandusliku mõju ja võime hindamist parima innovatsioonialase lisaväärtuse loomiseks. Strateegilises innovatsioonikavas tuleks võtta arvesse EIT järelevalve ja hindamise tulemusi.

(3) Esimene strateegiline innovatsioonikava peaks sisaldama EIT tegevuse üksikasjalikku kirjeldust ja tingimusi, juhatuse ning teadmis- ja innovaatikakogukondade vahelise koostöö korda ning teadmis- ja innovaatikakogukondade rahastamise viise,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Lisas esitatud Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi strateegiline innovatsioonikava on vastu võetud ajavahemikuks 2014–2020.

Artikkel 2

Strateegilise innovatsioonikava rakendamine toimub kooskõlas määrusega (EÜ) nr 294/2008.

Artikkel 3

Käesolev otsus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Strasbourg, 11. décembre 2013.

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
V. LEŠKEVIČIUS

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2008. aasta määrus (EÜ) nr 294/2008, millega asutatakse Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (ELT L 97, 9.4.2008, lk 1).

⁽²⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 122.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 21. novembri 2013. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata)

LISA

EIT STRATEEGILINE INNOVATSIONIKAVA**Sisukord**

Kokkuvõte peamistest meetmetest

1. Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut: liidu innovatsioonipartner
  - 1.1. EIT: ühiskondlike väljakutsete lahendamine teadmiste kolmnurga innovatsiooni kaudu
  - 1.2. EIT lisaväärtus: erijooned
  - 1.3. Sünergia ning vastastikune täiendamine muude poliitiliste ja rahastamisalgatustega
2. EIT rolli edendamine pärast 2013. aastat: prioriteedid
  - 2.1. Majanduskasvu, mõju ja jätkusuutlikkuse edendamine EIT kaudu
    - 2.1.1. Praeguste teadmis- ja innovaatikakogukondade kasvu edendamine ja mõju suurendamine
    - 2.1.2. Uute teadmis- ja innovaatikakogukondade loomine
  - 2.2. EIT mõju suurendamine
  - 2.3. Uued rakendusmehhanismid ja tulemustele suunatud järelevalve
3. Tõhus otsuste tegemine ja töökorraldus
  - 3.1. EIT otsuste tegemise lihtsustamine ja selgemaks muutmine
  - 3.2. Teadmis- ja innovaatikakogukondadesse investeerimine: EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukonna vahelised suhted
  - 3.3. Sidusrühmade kaasamine
4. Rahaliste vajaduste prognoos ja rahastamisallikad ajavahemikus 2014–2020
  - 4.1. Aruka rahastamise mudeli kohandamine teadmis- ja innovaatikakogukondadele
  - 4.2. EIT eelarvevajadused

Teabeleht 1: Innovatsioon tervislike eluviiside ja aktiivsena vananemise jaoks

Teabeleht 2: Toorained – säästev uurimine, kaevandamine, töötlemine, ringlussevõtt ja asendamine

Teabeleht 3: Tulevikutoit – Säästev tarneahel alates ressurssidest kuni tarbijateni

Teabeleht 4: Lisaväärtusega tootmine

Teabeleht 5: Linnaline liikuvus

Kokkuvõte peamistest meetmetest*Punkt 2.1.1 Praeguste teadmis- ja innovaatikakogukondade kasvu edendamine ja mõju suurendamine*

EIT

- julgustab teadmis- ja innovaatikakogukondi arendama mitmekesisemaid haridus- ja koolitustegevusi ja pakkuma nendealast nõustamist ning suurendama teadlikkust kõnealuste tegevuste olemasolust;
- kehtestab teadmis- ja innovaatikakogukondade toetuste protsentuaalse osa eraldamiseks järk-järgult konkurentsivõimelised läbivaatusmehhanismid, mis põhinevad nende kogukondade äriplaanidel ja tulemustel ning mille puhul võetakse arvesse, et kogukonnad arenevad eri kiirusel;
- soodustab teadmis- ja innovaatikakogukondade ühistegevuste väljatöötamist horisontaalsetes küsimustes;

- kehtestab EIT märgistusega kvalifikatsioonide jaoks vastastikuste eksperdihindangute süsteemi ning loob sidemed liikmesriikide ja rahvusvaheliste kvaliteedi tagamise asutustega, et edendada ühtset lähenemisviisi.

Punkt 2.1.2 Uute teadmis- ja innovaatikakogukondade loomine

EIT

- valmistab teadmis- ja innovaatikakogukondade iga etapi jaoks ette valikumenetluse, mis jätab teadmis- ja innovaatikakogukonna taotlejatele piisava aja taotluse koostamiseks;
- algatab taotlusvoorud viie uue teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks järgmiselt: 2014. aastal taotlusvoor kahe uue teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks tervislike eluviiside ja aktiivsena vananemise ning toorainete teemal, 2016. aastal taotlusvoor kahe uue teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks tulevikutoidu ja lisaväärtusega tootmise teemal ning 2018. aastal taotlusvoor ühe uue teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks linnalise liikuvuse teemal;
- annab endast parima tagamaks, et tulevastest teadmis- ja innovaatikakogukondade valikumenetlustest teavitatakse võimalikult paljusid potentsiaalselt huvitatud isikuid;
- tagab, et tulevaste teadmis- ja innovaatikakogukondade valikumenetluse raamtingimused soodustavad optimaalse tulemuse saavutamist, andes selleks selged juhised nõuete ja menetluste kohta ning pakkumise esitajatele piisavalt aega partnerluse korraldamiseks.

Punkt 2.2 EIT mõju suurendamine

EIT

- ergutab osalemist teavitustegevuses ning toetab teadmis- ja innovaatikakogukondi vajaduse korral seoses piirkondliku innovatsioonikavaga;
- loob veebipõhise vahendi või kohandab olemasolevat vahendit vastavalt vajadustele, et tagada platvorm teadmiste jagamiseks ning EITga seotud võrgustike loomiseks;
- kujundab ja toetab toimivat ja tugevat EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade haridus- ja koolitustegevuste vilistlaste („EIT vilistlased“) võrgustikku;
- loob süsteemi, mis võimaldab muuta teadmis- ja innovaatikakogukondade kogemused ja edulood liidu üldisele innovaatikakogukonnale ja ka teistele kättesaadavaks. Selle raames võidakse luua EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade haridus- ja koolitustegevuse õppematerjalide varamu, millele on kõigil juurdepääs;
- tagab erasektori, sealhulgas VKEde tugeva osaluse teadmiste kolmnurgas.

Punkt 2.3 Uued rakendusmehhanismid ja tulemustele suunatud järelevalve

EIT

- koostab lihtsustamiskava, mis sisaldab muu hulgas edukuse hindamise näitajaid, ning annab iga-aastase tegevusaruande kaudu komisjonile ülevaate selle rakendamise tulemuslikkuse kohta; tagab, et uusi lihtsustamismudeleid levitatakse kogu liidus ja et neist teavitatakse ka teisi liidu algatusi;
- loob koostöös komisjoni ning teadmis- ja innovaatikakogukondadega tervikliku süsteemi, mille abil jälgida EIT panust raamprogrammi „Horisont 2020“, EIT mõju tema enda ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse kaudu ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tulemusi. EIT annab kõikidest järelevalvetegevustest aru oma iga-aastases tegevusaruandes, mis saadetakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Punkt 3.1 EIT otsuste tegemise lihtsustamine ja selgemaks muutmise

EIT

- tagab arukale personalistrateegiale toetudes – mis hõlmab muu hulgas institutsioonisiseste ja -väliste eksperditeadmiste süsteemset kasutamist – ning sisejuhtimise korra abil EIT kui institutsiooni kujunemise innovaatilise juhtimise eeskujuks;
- võtab konkreetseid meetmeid, et edendada avatuse ja läbipaistvuse kultuuri.

Punkt 3.2 Teadmis- ja innovaatikakogukondadesse investeerimine: EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade vahelised suhted

EIT

- tagab ootuste, kohustuste ja vastutuse kohta selged ja sidusad juhised kogu teadmis- ja innovaatikakogukondade elutsükli vältel;
- arendab tihedas koostöös teadmis- ja innovaatikakogukondadega EIT peakorteri võimet hõlbustada teadmis- ja innovaatikakogukondade vahelist vahetust ja õppimist;
- osutab teadmis- ja innovaatikakogukondadele horisontaalsetes küsimustes mitmesuguseid teenuseid, kui nende abil on võimalik suurendada tõhusust, ning rakendab samal eesmärgil ka muid äriühingute põhimõtteid;
- annab juhiseid selliste partnerite liitumise ja assotsieerumise kohta, kes ei ole võimelised saama teadmis- ja innovaatikakogukondade täieõiguslikeks investoriteks ja partneriteks.

Punkt 3.3 Sidusrühmade kaasamine

EIT

- loob korrapäraselt kohtuva EIT sidusrühmade foorumi ja selle erikoosseisu, mis koosneb liikmesriikide esindajatest, et hõlbustada suhtlemist kogu teadmiste kolmnurga innovaatikakogukonna ning riiklike ja piirkondlike ametiasutustega ning üksteiselt õppimist. Osalejate vahelist suhtlust aitab veelgi enam soodustada veebipõhine platvorm;
- kasutab olemasolevaid ülikoolide, ettevõtjate ja teadusorganisatsioonide ning klasterorganisatsioonide ühendusi süsteemselt teadmiste vahetuse ja tulemustest teavitamise platvormidena;
- loob mehhanismi, näiteks korraldades EIT, teadmis- ja innovaatikakogukondade ja Euroopa Komisjoni asjaomaste teenistuste iga-aastaseid kohtumisi, et edendada ühelt poolt EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade ning teiselt poolt teiste liidu algatuste vahelist sünergiaat.

EIT STRATEEGILINE INNOVATSIOONIKAVA

1. Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut: liidu innovatsioonipartner

Käesolevas strateegilises innovatsioonikavas tuuakse välja Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi (EIT) prioriteetid aastateks 2014–2020 ja EIT toimimise vahendid. Seega on see Euroopa poliitikajundajate peamine vahend EIT strateegilise kursi määramiseks, kuid võimaldab samal ajal EIT-l suurel määral ise otsustada seatud eesmärkide täitmise viiside ja vahendite üle.

Strateegiline innovatsioonikava valmis põhjaliku protsessi käigus, mille eesmärgiks oli teha kokkuvõtte EIT senistest kogemustest ning saada täielik ülevaade Euroopa innovatsioonimaastiku tegelikust olukorrast. Selle aluseks on strateegilise innovatsioonikava esimene projekt, mille EIT juhatus esitas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 294/2008⁽¹⁾ nõuete kohaselt Euroopa Komisjonile 15. juunil 2011.

Lisaks põhineb see EIT esialgse etapi sõltumatul hindamisel ja konsultatsioonidel, mis olid avatud kõigile, kes osalesid või võivad edaspidi osaleda EIT tegevuses, sealhulgas ettevõtjad, kõrgharidus- ja teadusasutused ning riiklikud ja piirkondlikud ametiasutused.

1.1. EIT: ühiskondlike väljakutsete lahendamine teadmiste kolmnurga innovatsiooni kaudu

Kiiresti muutuv maailmas rajaneb Euroopa tee tulevikku arukal, jätkusuutlikul ja kaasaval majanduskasvul. Selle eesmärgi saavutamiseks ja konkurentsivõime säilitamiseks üleilmases teadmispõhises majanduses ja ühiskonnas peetakse peamiseks liikumapanevaks jõuks kõrgharidust, teadust ja innovatsiooni hõlmavat teadmiste kolmnurka ning nende kolme valdkonna omavahelist koostoimet. Seda arvesse võttes määras Euroopa Liit need kolm valdkonda oma strateegias „Euroopa 2020” poliitilisteks prioriteetideks. Neid prioriteete hakatakse viima ellu eeskätt juhtalgatuste „Innovaatiline liit” ja „Noorte liikuvus” kaudu, mis moodustavad liidu nimetatud valdkondade tegevuse üldpoliitilise raamistiku. Neid täiendavad teised juhtalgatused, nt „Üleilmastumise ajastu terviklik tööstuspoliitika”, „Euroopa digitaalarengu tegevuskava” ja „Ressursitõhus Euroopa”. EIT aitab nende juhtalgatuste eesmärkide saavutamisele täielikult kaasa.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2008. aasta määrus (EÜ) nr 294/2008, millega asutatakse Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (ELT L 97, 9.4.2008, lk 1).

Kõrghariduse, teaduse ja innovatsiooni keskele kohale seadmise põhjused on selged. Arvestades teadmistepõhise majanduse, üleilmse konkurentsi tihenemist ja liidu ees seisvat demograafilist väljakutset, on Euroopa tulevase majanduskasvu ja uute töökohtade aluseks järjest enam murrangulised innovaatilised tooted, teenused ja ärimudelid ning tema võime hoolitseda talentide eest, neid ligi meelitada ja hoida. Ehkki Euroopas on mõningaid häid näiteid, peab liit järele jõudma üleilmsetele innovatsiooniliidritele. Liit konkureerib talentide nimel järjest enam tärkava turumajandusega riikide uute tippkeskustega.

Euroopa peab veelgi tugevdama oma jõupingutusi kõrghariduse, teaduse ja innovatsiooni valdkonnas ning edendama tugevat, avatud ja tõelist ettevõtluskultuuri, mis on hädavajalik teadusuuringute ja innovatsiooni rakendamise edendamiseks ja toetamiseks, uute ettevõtete asutamiseks ja selle saavutamiseks, et potentsiaalselt kiire majanduskasvuga sektorite innovaatilised tooted ja teenused jõuaksid tõepoolest turule. Euroopal tuleb parandada kõrgharidusasutuste kui innovatsiooni eestvedajate rolli, sest andekatele inimestele tuleb innovatsiooni edendamiseks tagada õiged oskused, teadmised ja hoiak.

EIT on asutatud just sel eesmärgil – aidata kaasa jätkusuutlikule majanduskasvule ja konkurentsivõime parandamisele, tugevdades liidu ja selle liikmesriikide innovatsioonivõimet, ning suurendada nende suutlikkust muuta teadusuuringute tulemused kõrge lisaväärtusega toodeteks ja teenusteks. EIT püüab kõrghariduse, teaduse ja innovatsiooni teadmiste kolmnurga täieliku lõimimisega aidata eelkõige kaasa raamprogrammis „Horisont 2020” käsitletavate ühiskondlike väljakutsete lahendamisele ja süsteemselt muuta Euroopa innovatsioonipartnerite koostöömooduseid.

Selle eesmärgi saavutamiseks on EIT ühendanud EIT tasandi strateegilised suunad teadmis- ja innovaatikakogukondade valdkondade raames alt üles lähenemisviisiga. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad on terviklikud üle-euroopalised partnerlused, mis loovad konkreetsete ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks väljapaistvate ülikoolide, teaduskeskuste, suurte ja väikeettevõtete ning teiste innovatsioonis osalejate vahel pikaajalised sidemed. Iga teadmis- ja innovaatikakogukond hõlmab väikest hulka omavahel ühendatud ühispaiknemiskeskusi, mille raames teevad partnerid iga päev tihedat koostööd ja jagavad ühiseid strateegilisi eesmärke. Ühispaiknemiskeskused toetuvad olemasolevatele tippkeskustele, kujundades neist kohalikud innovatsioonikeskonnad ja ühendades need laiemaks Euroopa innovatsioonisõlmede võrguks. EIT raamistikus on igale teadmis- ja innovaatikakogukonnale antud õigus suurel määral ise määrata kindlaks oma sisekorraldus, struktuur, tegevuskava ja töömeetodid, mis võimaldab neil valida oma eesmärkide saavutamiseks sobivaima lähenemisviisi. EIT peaks oma tulemusliku ja detsentraliseeritud juhtimisega olema eeskujuks kogu Euroopas. Strateegia tasandil korraldab EIT teadmis- ja innovaatikakogukondade valikuprotsessi, tehes seda Euroopa Parlamendi ja nõukogu kindlaksmääratud valdkondade alusel, koordineerib neid paindliku raamistiku alusel, vajaduse korral toetab ja nõustab neid haldusküsimustes ning levitab teadmis- ja innovaatikakogukondade parimaid juhtimis- ja rahastamismudeleid. EIT peaks edendama teadmis- ja innovaatikakogukondade ülest kooskõlastamist ja koostööd, et tagada koostoime ja lisaväärtus.

EIT püüab teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu kiirendada innovatsiooni ja aidata luua multi- ja interdistsiplinaarseid keskkondi, kus innovatsioon edeneb tõenäoliselt jõudsamalt, ning tekitada läbimurret kõrghariduse, teaduse ja ettevõtluse koostööviisides. See käsitlusviis aitab lahendada raamprogrammis „Horisont 2020” välja toodud järjest keerulisemaid ja omavahel seotud ühiskondlike väljakutseid, ühendades valdkondliku ja valdkondadevahelise innovatsiooni ning tuues kokku eri sektorite ja erialade ning erineva taustaga asjatundjad, kes muidu võib-olla ei kohtuks, et leida väljakutsele ühiselt lahendus.

Saavutused

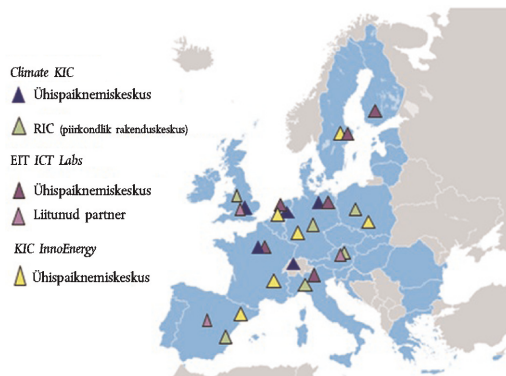
EIT lõpetas oma algusetapi, mille käigus käivitati tegevus esimeste teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu ning loodi EIT otsuste tegemise ja täidesaatvad ametid (juhatuse ja peakorter). EIT on saavutanud edu ka oma keskse eesmärgi täitmisel, milleks on kogu innovatsiooniahela täielik lõimimine, tuues selleks kokku kõrgharidusasutused, teadusasutused ja ettevõtjad kolme esimese teadmis- ja innovaatikakogukonna kaudu, mis loodi 2010. aastal valdkondades, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu seisukoha järgi Euroopa edasise arengu jaoks olulise tähtsusega. Need on säästev energia (*InnoEnergy*), kliimamuutusega kohanemine ja selle mõju leevendamine (*Climate-KIC*) ning tuleviku info- ja kommunikatsioonihiskond (EIT *ICT Labs*).

Lisaks sellele edendab EIT kui innovatsiooniinstituudi tegevust nüüd Budapestis asuv peakorter. Asutatud on ka EIT sihtasutus, mis on õiguslikult sõltumatu organisatsioon ning mille ülesanne on parandada ja toetada EIT tööd ja tegevust ning suurendada EIT ühiskondlikku mõju.

Teadmis- ja innovaatikakogukonnad maailmatasemel terviklikeks partnerlusteks muutumise suunas

2010. aastal loodud kolm esimest teadmis- ja innovaatikakogukonda viisid 2011. aastal lõpule oma esimesed tegevused. Vaatamata oma senisele väheste kogemusele on nad saavutanud oma vastavas valdkonnas kriitilise massi, sealhulgas teadmiste kolmnurga eri osade tasakaalustatud osaluse. Teadmis- ja innovaatikakogukonna partnerite jõudude ühendamine – nii nende arvu kui ka osatähtsuse poolest asjaomastes valdkondades – võimaldab neil saavutada maailmatasemel tulemusi.

Joonis 1. Teadmis- ja innovaatikakogukondade ühispaiknemine

Teadmis- ja innovaatikakogukonnad on oma strateegiate koostamisel ja juhtimisstruktuuride korraldamisel lähtunud erinevatest käsitlusviisidest, mis peegeldavad erinevaid teemasid. Üks kogukond asutati äriühinguna ning kaks ülejäänut mittetulundusühingutena. Kõik nad hõlmavad ligikaudu 30 põhipartnerit ja viit kuni kuut ühispaiknemiskeskust, millega on tavaliselt seotud veel erinev hulk siduspartnereid, sealhulgas väikesi ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEd).

Eraldi juriidilise isikuna asutatud teadmis- ja innovaatikakogukonnad, mida juhib tegevdirektor, erinevad selgelt traditsioonilisest mitme kasusaajaga käsitlusviisist. Lisaks järgivad kõik teadmis- ja innovaatikakogukonnad oma tegevuse strateegilises kavandamises äriplaani põhimõtteid, kõik teadmis- ja innovaatikakogukonnad on rakendanud ühise asukoha põhimõtet: nad toovad erinevad meeskonnad kokku ühte füüsilisse paika, tegutsevad mitme teadmis- ja innovaatikakogukonna tegevuse arvelduskohana ning põimivad eri valdkondades kogu Euroopas arenatud pädevusi ja oskusi. Eelkõige ettevõtlussektoril on oluline roll teadmis- ja innovaatikakogukondades toimuva tegevuse elluviimisel ning teadmis- ja innovaatikakogukonnad peaksid olema võimelised hankima investeeringuid ja tagama ettevõtlussektori pikaajalise osaluse.

Teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevus on seotud kogu innovatsiooniahelaga ning hõlmab muu hulgas EIT märgistusega magistri- ja doktoriõppeprogrammide loomist, milles tiptasemel teadus on ühendatud ettevõtlusalase haridusega, ettevõtte rajamise teenustega ja liikuvuskavadega. Teadmis- ja innovaatikakogukondade esialgne tegevus on suunatud andekusele ja inimestele ning esimesed tulemused on saavutatud hariduse ja ettevõtluse valdkonnas, sealhulgas magistri- ja doktoriõppeprogrammide loomine. Kaks teadmis- ja innovaatikakogukonda on ühendanud jõud ja teevad koostööd „arukaid võrkusid“ käsitleva ühise magistriprogrammi raames.

Teadmis- ja innovaatikakogukondade esimese tegevusaasta (2010–2011) saavutused on paljutootavad.

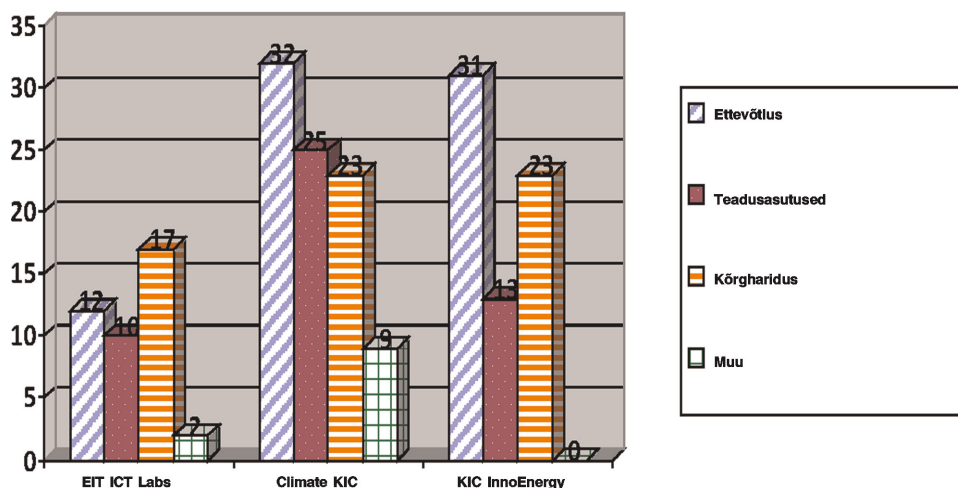
Suvekursused lõpetas ligikaudu 500 üliõpilast ja rohkem kui 200 üliõpilast osaleb praegu spetsiaalsetel teadmis- ja innovaatikakogukonna kaubamärgiga magistrkursustel. Nõudlus andekate inimeste poolt on suur: KIC InnoEnergy 155 üliõpilasele ettenähtud magistrkursusele esitati 950 avaldust. Teadmis- ja innovaatikakogukonna Climate-KIC kursuse 2010. ja 2011. aastal lõpetanud üliõpilased moodustasid vilistlasühenduse, et säilitada kogukonnaga pikaajalised sidemed.

Auhindade ja võidurahade või teadmis- ja innovaatikakogukondade toetusel on asutatud juba kuus äriühingut. Rohkem kui 50 äriühingut on praegu ettevõtlusinkubaatoris kujunemisprotsessis. EIT ICT Labs toetab 18 väikeetevõtet ärilase nõustamise kaudu.

Teadmiste kolmnurga ühenduslülid kehtestati piirkondlikul tasandil erialadevaheliste kutsealaste arenguprogrammide, näiteks Climate-KICi programmi „Teerajajad praktikas“ raames (selles liikuvuskavas on osalenud seni 59 inimest).

Kehtestati uued intellektuaalomandi käsitlevad eeskirjad, mille kohaselt jagatakse intellektuaalomandi õigusest saadav tulu osalevate äriühingute ning teadmis- ja innovaatikakogukonna kui juriidilise isiku vahel.

Joonis 2. Teadmis- ja innovaatikakogukondade partnerid 2011 (ettevõtlus, kõrgharidus, teadusasutused)

1.2. EIT lisaväärtus: erijooned

EIT kontseptsiooni iseloomustab mitu tahku, mille abil EIT loob liidus tõelist lisaväärtust.

- Killustatuse kaotamine pikaajaliste terviklike partnerluste kaudu ja kriitilise massi saavutamine Euroopa mõõtme abil. Käimasolevatele koostööprojektidele tuginedes muudab EIT väljavalitud partnerlused teadmis- ja innovaatikakogukondade abil püsivamaks ja strateegilisemaks. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad võimaldavad maailmatasemel partneritel ühineda uute vormide alusel, optimeerida olemasolevaid vahendeid ning töötada välja uusi ja vajaduse korral avatud innovatsioonimudeleid, jõuda uute, suurema riskiga ja ulatuslikumaid väljakutseid käsitlevate väärtusahelate abil uute äriühinguteni. Liikmesriikides on küll palju tippkeskusi, kuid nad ei saavuta sageli üksi tegutsedes üleilmseks konkurentsivõimeks vajalikku kriitilist massi. Teadmis- ja innovaatikakogukondade ühispaiknemiskeskused pakuvad tugevatele kohalikele osalejatele võimalust luua tihedaid piiriüleseid sidemeid teiste väljapaistvate partneritega, võimaldades neil seega tegutseda ja pälvida tunnustust rahvusvahelisel tasandil.
- Haridusse, teadusesse ja innovatsiooni tehtavate investeeringute mõju suurendamine ning innovatsiooni juhtimise uute viiside katsetamine. EIT tegutseb innovatsiooni katalüsaatorina, luues tehnoloogiliste lahenduste ja teadusuuringute tulemuste kiirema kasutuselevõtu ja kasutamise edendamise ning teadusuuringute tulemuste haridusse viimise kaudu olemasolevale teadusbaasile lisaväärtust. Innovatsioon aitab omakorda kaasa teadusuuringute investeeringute ühitamisele ja võimendamisele ning haridus- ja koolitustegevuse suuremasse koostöölla viimisele ettevõtjate vajadustega. EIT-le on selleks antud küllaldaselt paindlikkust, et katsetada uusi innovatsioonimudeleid, võimaldades teha selget vahet teadmis- ja innovaatikakogukondade juhtimis- ja rahastamismudelitel ning kohaneda kiiresti avanevatele võimalustele reageerimiseks.
- Talente piiriülene soodustamine ning ettevõtluse edendamine teadmiste kolmnurga lõimimise kaudu. EIT soodustab inimestest lähtuvat innovatsiooni ning seab oma püüdluste keskmesse üliõpilased, teadustöötajad ja ettevõtjad. Ta pakub uusi ülikoolide ja erasektori vahelisi karjääriühendusi ja liikuvusvõimalusi ning innovaatilisi programme erialaseks arenguks. EIT märgis, mida antakse innovaatilistele magistri- ja doktoriõppeprogrammidele, peaks aitama luua rahvusvaheliselt tunnustatud tippteadmiste kaubamärgi, et meelitada ligi talente nii Euroopast kui ka mujalt. Ettevõtlust soodustatakse uue põlvkonna maailmatasemel üliõpilaste (sealhulgas doktoriõppe üliõpilaste) kaudu, kelle teadmised ja hoiak aitavad muuta ideed äriühinguteks. Neil üliõpilastel on teadmiste kolmnurga lõimimisel eriti tähtis roll.
- Arukas rahastamine võimendamise ning tulemustele ja ettevõtlusele suunatud käsitlusviisi kaudu. EIT tagab 25 % teadmis- ja innovaatikakogukondade eelarvest ning aitab 75 % rahalistest vahenditest hankida paljude erinevate avaliku, era- ja kolmanda sektori partnerite kaudu, esindades ise ettevõtlusalast käsitlusviisi ning võimendades suurte investeeringute ühendamise kaudu nende mõju märkimisväärselt ja ühendades avaliku ja erasektori rahastamisallikaid ühiselt kokkulepitud strateegiate nimel. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad kehtestavad sisekorra, et vältida dubleerivat rahastamist siseriiklikul ja EIT tasandil.

Kuna EIT keskendub nii turu- kui ka ühiskondlikule mõjule, järgib ta tulemustele suunatud käsitlusviisi. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad tegutsevad nagu äriühingud aasta kaupa koostatava äriplaani alusel, mis hõlmab ulatuslikku tegevuskava alates haridusest kuni ettevõtte loomiseni, koos selgete eesmärkide, vahendite ja tulemuslikkuse põhinäitajatega, mille alusel neid hinnatakse.

1.3. Sünergia ning vastastikune täiendamine muude poliitiliste ja rahastamisalgatustega

Teaduse, innovatsiooni ja kõrghariduse valdkonna vahelisi seoseid tunnustatakse liidu algatustes ja programmides järjest enam. Euroopa, liikmesriikide ja piirkondlikul tasandil on palju võimalusi vastastikku edendavaks tegevuseks. Liidu tasandil tagab aastateks 2014–2020 ette nähtud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” strateegiline raamistik selle sünergia täieliku ärakasutamise.

EIT aitab aktiivselt kaasa raamprogrammis „Horisont 2020” seatud eesmärkide saavutamisele ning täiendab eeskätt ühiskondlike väljakutsete käsitlemise kaudu teisi selle valdkonna algatusi. Raamprogrammis „Horisont 2020” osaleb EIT ühiskondlike väljakutsete eesmärgi täitmises, kuid arvestades käsitlusviisi, mis lähtub kõiki eesmarke hõlmavast tõrgeteta koostoimest, edendab ta tulemustele suunatud teadusuuringute ja kiire kasvuga innovaatiliste VKEde asutamise soodustamise kaudu ka tööstusliku juhtpositsiooni eesmärgi täitmist. Samuti aitab ta kaasa tipptasemel teadusbaasi loomise eesmärgi täitmisele ning soodustab sellel eesmärgil erialade- ja sektoritevahelist ning piiriülest liikuvust ning lisab innovaatilistesse kraadiõppeprogrammidesse ettevõtluse ja riski võtmise kultuuri teemad.

EIT aitab sellega oluliselt kaasa raamtingimuste edendamisele, mida on vaja liidu teadusvaldkonna innovatsioonivõime kasutamiseks ja Euroopa teadusruumi lõpuleviimise kiirendamiseks.

Peale selle lisab EIT hariduse iseseisva ja vajaliku mõõtmena liidu teadus- ja innovatsioonipoliitikasse. Innovaatilise ja ettevõtlusele suunatud hariduse kaudu täidab ta teadusuuringute ja innovatsiooniraamistiku ning hariduspoliitika ja -programmide vahel tähtsat ühendavat rolli ning tagab pikaajalise panustamise, mis on vajalik kõrghariduses jätkusuutlike muudatuste tegemiseks. Just uute, erialavaheliste ja -siseste EIT märgistusega kraadide abil, mida annavad osalevad kõrgharidusasutused siseriiklike eeskirjade ja akrediteerimise korra kohaselt, juhib EIT innovatsioonialase hariduse koostööpüüdlusi, millel on selge seos ka Euroopa laiemal kõrgharidusasutuste ajakohastamise tegevuskavaga, edendades sellega Euroopa kõrgharidusruumi.

See võimaldab suurendada ka nimetatud käsitlusviisi ja liidu ühtekuuluvuspoliitika vastastikust toimet, käsitledes innovatsiooni kohalike ja üleilmsete aspektide vahelisi seoseid. Ühispaiknemiskeskused võimaldavad teha piiriülest koostööd ning tänu oma asukohale saavad nad ära kasutada asjaomastes piirkondades pakutavaid rahastamisvõimalusi. Ühispaiknemiskeskused täidavad otsustavat osa teadmis- ja innovaatikakogukonna kui terviku kohalike ja üleilmsete ühenduste tugevdamises ning teevad seda muu hulgas koostöö kaudu eeskätt nende piirkondlike ametiasutustega, mis osalevad piirkondlike aruka spetsialiseerumise strateegiate kavandamises ja elluviimises. Peale selle saaks tugevdada teadmis- ja innovaatikakogukondade ja kohalike klasterorganisatsioonide vahelisi sidemeid, et suurendada VKEde osalemist teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuses. Ehkki sünergia tekkimise võimalused on erinevad ja olenevad teadmis- ja innovaatikakogukonna teemast, näivad paljud liidu algatused ja programmid olevat eriti sobilikud ja võimaldavad saada kasu koostööst ja koordineerimisest. Kuna EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade kontseptsiooni põhieesmärk on anda lisaväärtust Euroopa olemasolevale tippvõimekusele, püüavad praegused ja tulevased kogukonnad määratluse kohaselt uurida neid sünergia võimalusi sügavuti. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad peaksid andma lisaväärtust algatustele, mis asjaomastes valdkondades juba olemas võivad olla, sealhulgas ühise kavandamise algatustele, Euroopa innovatsioonipartnerlustele ning avaliku ja erasektori partnerlustele.

Ühise kavandamise algatused on põhivahend teadusuuringute killustatuse kõrvaldamiseks ning peaksid seega vajaduse korral tagama üleeuroopalise teadmis- ja innovaatikakogukonna teadusbaasi tuuma. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad võivad omakorda kiirendada ja soodustada ühise kavandamise algatuste raames saavutatud välja- ja riiklike teadusuuringute tulemuste kasutuselevõttu, vähendades sellega innovatsiooni valdkonna killustatust. Ühised tehnoloogiaalgatused ning äsja loodud avaliku ja erasektori partnerlused panevad aluse ulatuslike tööstuspõhiste teadusuuringute edendamisele ning kiirendavad tähtsamate tehnoloogiavaldkondade arengut. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad võivad aidata kiirendada olulisi teadusinvesteeringuid, et edendada tehnosiiret ja tehnoloogiliste lahenduste turustamist ning arendada ettevõtlusalase võimekuse abil olemasolevate äriühingute raames uusi ettevõtteid. Teadmiste kolmnurga käsitlusviisi kaudu täiendab EIT investeeringuid, mida Euroopa Teadusnõukogu teeb maailmatasemel eesliiniuuringutesse, võttes selleks arvesse kogu innovatsiooniahelat alates ideedest kuni kohaldamise ja kasutamiseni ning luues Marie Skłodowska-Curie programmi teadlastele ja programmi „Erasmus +” üliõpilastele lisavõimalusi innovatsiooniks ja ettevõtlusega kokkupuutumiseks, et aidata edendada Euroopa teadusruumi ja Euroopa kõrgharidusruumi arengut.

Tulevased Euroopa innovatsioonipartnerlused loovad üldraamistikku, et hõlbustada pakkumisest ja nõudlusest lähtuvate teadusuuringute ning innovatsioonivahendite ja -meetmete kooskõlastamist ja nendest aruka sünergia tekkimist. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad võivad täita Euroopa innovatsioonipartnerlustes olulist osa oma hajutatud olemuse ja vahetu kogemuse ning eriti vajaliku inimkapitali loomise ja peamiste osalejate – ettevõtjate ja teadlaste – õpetamise kaudu. Samuti määravad nad kindlaks raamtingimused ning selgitavad välja asjaomase sektori parimad tavad seoses poliitikavaldkonna, reguleerimis- ja standardimisküsimustega.

Tegelikult realiseeruvad sünergiavõimalused teadmis- ja innovaatikakogukonniti ning väljakutsete järgi erinevalt. Praegu arendatakse teadmis- ja innovaatikakogukonna tasandil sidemeid teiste algatustega ning need varieeruvad olenevalt iga kogukonna eripärasest ja teemavaldkonnast. Lisaks peaks EIT tugevdama teadmis- ja innovaatikakogukondade sünergia ja koostöötava raamprogrammi „Horisont 2020” erinevate sammaste vahel ning muude asjakohaste algatustega, võttes samas nõuetekohaselt arvesse tegevuste kattuvuse ohtu.

Näited teadmis- ja innovaatikakogukonna ning teiste algatuste vahelisest sünergiast (2011. aasta septembri seisuga)

- Kogukonnal EIT *ICT Labs* on sidemed ja tihe koostöö tulevikuinternetti käsitleva avaliku ja erasektori partnerlusega, Artemise ühise tehnoloogiaalgatusega, EUREKA algatustega, nagu ITEA2 (Infotehnoloogia Euroopa Edendamiseks), ja partnerlusega *Trust in Digital Life*. Kasutades liidu rahastatavate teadusuuringu projektide käigus teadmis- ja innovaatikakogukondade katalüsaatoreid, nagu innovatsiooniradar, patendiedendaja ja tehnosiire, suurendab EIT *ICT Labs* nende turumõju. Juurdepääsu tagamise kaudu ühispaiknemiskeskustele saab ta edendada inimeste ja ideede liikumist kogu Euroopas.
- *InnoEnergy* aitab kaasa liidu energiatehnoloogia strateegilise kava täitmisele, osaledes muu hulgas tehnoloogia järelevalvet ja kindlaksmääramist käsitlevas SETISe platvormis ning andes sisendeid Euroopa tööstusalgatustele. Samuti tehakse selle raames koostööd komisjoni Teadusuuringute Ühis keskusega modelleerimisvõimaluste teemaliste stsenaariumide väljatöötamises.
- *Climate-KIC* loob aktiivselt sünergia ühise kavandamise algatuste raames asjaomases valdkonnas, sest *Climate-KIC* i innovatsioonitegevuskava ja rakenduskava põhinevad osaliselt ühisel strateegilisel tegevuskaval, mis on määratud kindlaks ühise kavandamise algatuse „Kliima” (kliimateenused ja kohanemine) raames. *Climate-KIC* piirkondlikud innovatsiooni- ja rakenduskogukonnad kujutavad endast esimest üleeuroopalist piirkondlikku innovatsioonimudelit, mis kasutab katsepaikadena piirkondi ning seostab juhtimisvõimekuse ja piirkondlikud tugevused üleilmsete väljakutsetega.

2. EIT rolli edendamine pärast 2013. aastat: prioriteedid

2.1. Majanduskasvu, mõju ja jätkusuutlikkuse edendamine EIT kaudu

Asutamisetapis saadud õppetunnid

Esimeste teadmis- ja innovaatikakogukondade asutamine nõudis palju töö käigus õppimist. Selgus, et teadmis- ja innovaatikakogukond on uus nähtus ning niisuguse kogukonna õigusliku korraldamise ning tema ja tema partnerite vaheliste lepinguliste suhete sõlmimise keerukust alahindasid kõik asjaosalised. Asutamisprotsessi aeglustas asjaolu, et puudusid teadmised juriidilise isiku eri vormide sobivuse kohta. Säilitada tuleks küll alt üles käsitlusviis, mis tagab igale teadmis- ja innovaatikakogukonnale olulisel määral paindlikkust partnerluste korraldamisel, kuid lisajuhiseid ja toetust oleks vaja sobivate õiguslike ettevõtlusvormide kohta. Peale selle tuleks suhtuda tõsiselt väljakutsetesse, mis kaasnevad eri akadeemiliste ja ärikultuuride ühendamise ja ühe juriidilise isiku raames. Seega on oluline, et nii teadmis- ja innovaatikakogukond kui ka EIT jagaksid ühiseid väärtusi. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad kujutavad endast institutsioonide valdkonnas peaaegu täiesti uut ja mahukat vormi ning kõik nimetatud kogukonnad on oma omaduste, sealhulgas suuruse ja ülesehituse poolest erinevad. See loob küll palju võimalusi erinevateks innovatsioonimudeliteks, kuid muudab samal ajal kogukondade üldise koordineerimise ja järelevalve keerulisemaks.

EIT peaks tulevikus andma selgemaid juhiseid juba alates valimisprotsessist, et kõik teadmis- ja innovaatikakogukonnad vastaksid ühesugustele strateegilistele põhimõtetele, kuid et samal ajal oleks võimalik kasutada nende ülesehituse, tegevuse ja rahastamise suhtes erinevaid käsitlusviise.

EIT peaks vähendama halduskoormust ning levitama olemasolevate teadmis- ja innovaatikakogukondade parimaid tavasid ja kogemusi uutele teadmis- ja innovaatikakogukondadele. Kolmest praegusest teadmis- ja innovaatikakogukonnast ei piisa, et EIT saaks tagada kriitilise massi kõikide võimaluste ärakasutamiseks, mis tal juhtiva innovatsiooniuuenduseks on.

Lisaks peab EIT olema rohkem kui oma osade summa ning edendada tuleb teadmis- ja innovaatikakogukondadele tegevust.

EIT peab pikas perspektiivis looma selge identiteedi ja ülemaailmse EIT kaubamärgi. Tugeva EIT kaubamärgi edendamine võib hõlmata meetmeid tugeva inim- ja äri võrgustiku loomiseks EIT kogukonna ümber (üliõpilased, vilistlased, koolitajad, ettevõtjad, spetsialistid jne) ning konverentside ja ürituste korraldamist identiteeditunde ja nähtavuse parandamiseks.

EIT teadmiste kolmnurga investorina

EIT püüab nendele õppetundidele tuginedes tugevdada ja edasi arendada oma rolli „investorina”, kes edendab ja võimendab Euroopa teadusuuringute, ettevõtluse ja kõrghariduse valdkonna olemasolevaid tippkeskusi ning soodustab nende vahelisel pikaajalist süsteemset koostööd teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu.

EIT kui investori kontseptsioonis keskendutakse parimate strateegiliste võimaluste väljaselgitamisele ning maailmatasemel partnerluste kogumi – teadmis- ja innovaatikakogukondade – väljavalimisele nende elluviimiseks. Sellest kontseptsioonist lähtudes jagab EIT teadmis- ja innovaatikakogukondadele nende varasemate tulemuste ja nende äriplaanis kavandatud tegevuste alusel iga-aastasi toetusi, järgides selget ja läbipaistvat menetlust. Äriplaani hindamisel on toeks sõltumatud väliseksperdid. Sellega seoses ei peaks EIT mitte üksnes seadma üldisi suundi ja looma tulevikukujutlusi, vaid tagama teadmis- ja innovaatikakogukondadele ka asjakohased rahalised vahendid ning kontrollima nende tegevust. Samal ajal võimaldatakse teadmis- ja innovaatikakogukondadele olulisel määral paindlikkust, et määrata kindlaks oma tegevuskava, strateegia ja korraldus, viia ellu oma tegevust, kaasata vajalikke talente ning leida vahendeid.

EIT poolt teadmis- ja innovaatikakogukondadesse tehtud investeeringute tasuvust mõeldakse selle põhjal, kui palju saab neist reaalset kasu Euroopa majandus ja ühiskond üldiselt – selleks on näiteks uute ettevõtete, toodete ja teenuste loomine praeguste ja tulevaste turgude jaoks, paremate oskustega ettevõtlikud inimesed, uued ja ligitõmbavamad töökohad ning nii kogu liidust kui ka välismaalt pärit talentide ligimeelitamine ja hoidmine.

Seda arvestades tuleb EIT-l luua selge järelevalve- ja hindamissüsteem, mille keskmes on saavutused, tulemused ning majandusliku ja ühiskondliku mõju tekitamine ning nende võrdlemine parimate rahvusvaheliste tavadega. Tasakaalustatud järelevalvesüsteemi loomine, et hinnata EIT mõju teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu, EIT kui organisatsiooni tulemuslikkust ja EIT osa raamprogrammis „Horisont 2020”, on selles suunas liikumiseks prioriteetne.

Olulist osa täidab siinkohal ka EIT kui organisatsiooni tõelise identiteedi väljatöötamine ühiste väärtuste alusel koostöös teadmis- ja innovaatikakogukondadega. Kõikidel teadmis- ja innovaatikakogukondadel ning nende partneritel on küll oma organisatsiooniline identiteet ja väärtused, kuid nad jagavad ka väärtusi, mis EITd ja neid ühendavad. Need teemad on: tipp-tase kogu teadmiste kolmnurgas; kõrgtasemel oskustega ja ettevõtlikud inimesed; pikaajaline piiri-, valdkondade- ja sektoriülene koostöö; ning keskendumine ühiskondlikule ja majanduslikule mõjule. Niisugune identiteet parandab ka EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade nähtavust ja mainet.

2.1.1. Praeguste teadmis- ja innovaatikakogukondade kasvu edendamine ja mõju suurendamine

EIT toetab aktiivselt esimest kolme teadmis- ja innovaatikakogukonda, et parandada nende võimekust ja mõju ning nende osa raamprogrammi „Horisont 2020” eesmärkide saavutamisel. Aja jooksul laiendavad nad oma tegevusalasid, et kasutada ära uusi turu- või ühiskondlikke võimalusi ja kohaneda muutuva ülemaailmse keskkonnaga. Niisuguse arengu toetamiseks määrab EIT avatud ja läbipaistval viisil ning tihedas koostöös iga teadmis- ja innovaatikakogukonnaga ja enda esitatud soovitude alusel kindlaks nende vajadustest lähtuvad kaasrahastamisstrateegiad, mis samal ajal toetavad ka EIT strateegilist tegevust.

Teadmis- ja innovaatikakogukonnad peaksid edaspidigi olema paindlikud partnerlused ja avatud uutele partneritele kogu Euroopast nende tipp-taseme alusel, kuid vajaduse korral valmis ka sõlmitud partnerlussidemeid katkestama. Teadmis- ja innovaatikakogukond peaks kasutama ära nii olemasolevaid kui ka potentsiaalseid tippvõimekuse võimalusi, kui need loovad lisaväärtust, ning kaasama praegustesse ühispaiknemiskeskustesse uusi partnereid, edendama igas teadmis- ja innovaatikakogukonnas ühispaiknemiskeskuste ülest tööd või looma koguni uusi keskusi, kuid säilitama samal ajal teadmis- ja innovaatikakogukonna partnerluse keskendatuse, lihtsuse ja juhitavuse.

Teadmis- ja innovaatikakogukonna parimate tulemuste saavutamiseks on samavõrd tähtis ka koostöö ja konkurentsi vaheline hea tasakaal. EIT soodustab teadmis- ja innovaatikakogukondade osalemist nende üleses töös valdkondades, mis pakuvad häid võimalusi sünergia tekkeks, nt ühistes kutsealase arengu kursustes, ühises teadusuuringute alases tegevuses, magistri- ja doktoriõppeprogrammides või teadlaste ja ettevõtjate teadmis- ja innovaatikakogukonnaüleses liikuvuses. Samal ajal soodustab EIT teataval määral konkurentsi, et teadmis- ja innovaatikakogukonnad keskenduksid jätkuvalt tulemustele ja mõjule ning rakendaksid mahajäämuse korral asjakohaseid meetmeid.

Teadmis- ja innovaatikakogukonnad ei toetu mitte üksnes oma partnerite tipptasemel teadusbaasile, vaid on ka EIT haridusalaste ülesannete edendamise ja täitmise eestvedajad. Eesmärgiks on anda inimestele hariduse kaudu üleilmse teadmistepõhise majanduse ja ühiskonna jaoks vajalikud oskused, teadmised ja hoiak, sealhulgas ettevõtlik ellusuhtumine. Selleks edendab EIT aktiivselt muu hulgas EIT märgistusega kraade ning kontrollib nende kvaliteetset ja sidusat rakendamist teadmis- ja innovaatikakogukondades. Selles tegevuses kasutavad nad palju vastastikuseid eksperdihinnanguid ning loovad sidemeid liikmesriikide ja rahvusvaheliste kvaliteedi tagamise asutustega. See suurendab EIT märgistusega kvalifikatsioonide riiklikku ja rahvusvahelist tunnustamist ja mainet ning muudab need üleilmsest ligitõmbavamaks, suurendades sellega vilistlaste tööalast konkurentsivõimet, ning loob samal ajal platvormi rahvusvaheliseks koostööks. Edaspidi julgustatakse teadmis- ja innovaatikakogukondi mitte piirduma oma haridusalases tegevuses üksnes kraadiõppega, vaid mitmekesistama õppeviise, et pakkuda arvukamaid innovaatilisi kutsealase arengu võimalusi, mis hõlmaks ka juhtimiskoolitust, sihtotstarbelisi kursusi (sealhulgas kutsealaseid koolituskursusi) ja suvekursusi ning praktikat teadmis- ja innovaatikakogukondades ja nende partnerite juures.

Teadmis- ja innovaatikakogukonna haridusalase tegevuse mõju parandamiseks ja suurema hulga inimesteni jõudmiseks võivad nad kavandada eksperimendi korras ülikoolikursuste kaug- ja e-õppe mooduleid või koolidele ettenähtud programme.

EIT

- julgustab teadmis- ja innovaatikakogukondi arendama mitmekesisemaid haridus- ja koolitustegevusi ja pakkuma nendealast nõustamist ning suurendama teadlikkust kõnealuste tegevuste olemasolust;
- kehtestab teadmis- ja innovaatikakogukondade toetuste protsentuaalse osa eraldamiseks järk-järgult konkurentsivõimelised läbivaatusmehhanismid, mis põhinevad nende kogukondade äriplaanidel ja tulemustel ning mille puhul võetakse arvesse asjaolu, et kogukonnad arenevad eri kiirusel;
- soodustab teadmis- ja innovaatikakogukondade ühistegevuste väljatöötamist horisontaalsetes küsimustes;
- kehtestab EIT märgistusega kvalifikatsioonide jaoks vastastikuste eksperdihinnangute süsteemi ning loob sidemed liikmesriikide ja rahvusvaheliste kvaliteedi tagamise asutustega, et edendada ühtset lähenemisviisi.

2.1.2. Uute teadmis- ja innovaatikakogukondade loomine

Mõju suurendamiseks ja innovatsiooni soodustamiseks ühiskondlike väljakutsete uutes valdkondades loob EIT järk-järgult juurde uusi teadmis- ja innovaatikakogukondi. Sealjuures järgib ta pideva arengu kursi ning tagab sellega, et eelmistes voorudes saadud kogemusi võetakse nõuetekohaselt arvesse ning et teadmis- ja innovaatikakogukondi loodaks ainult nendes valdkondades, kus on selged innovatsioonivõimalused ja olemas tippvõimekus, millele toetuda. Seetõttu luuakse perioodil 2014–2020 uusi teadmis- ja innovaatikakogukondi kolmes etapis. Tingimusel, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1291/2013⁽¹⁾ artikli 32 lõikes 2 ette nähtud EIT tegevuse läbivaatamine annab positiivse tulemuse, algatatakse 2014. aastal taotlusvoor kahe teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks, 2016. aastal veel üks taotlusvoor kahe teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks ning lõpuks 2018. aastal taotlusvoor ühe teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks, mille tulemusel on perioodil 2014–2020 kokku kaheksa teadmis- ja innovaatikakogukonda (mis tähendab 35–45 ühispaiknemiskeskuse loomist kogu liidus). Teadmis- ja innovaatikakogukondade valikuprotsess tugineb suurel määral teadmis- ja innovaatikakogukondade esimese etapi protsessi tulemusel omandatud teadmiste positiivsetele tulemustele ning EIT ja loodud teadmis- ja innovaatikakogukondade kohta tehtud põhjalikule välis hinnangule, mis hõlmab muu hulgas teadmis- ja innovaatikakogukondade majandusliku ja ühiskondliku mõju analüüsi ja hinnangut selle kohta, mil määral aitavad nad täita EIT eesmärki suurendada liidu ja liikmesriikide innovatsioonivõimet, ning samuti arvestatakse raamprogrammi „Horisont 2020” hindamise tulemusi, kui need on olemas.

Uued teadmis- ja innovaatikakogukonnad luuakse valdkondades, millel on tõeline innovatsioonipotentsiaal. EIT aitab sellega täielikult täita liidu poliitika laiemaid eesmärke, eriti raamprogrammi „Horisont 2020” omi, mille raames on välja toodud terve rida suuri ühiskondlikke väljakutseid, ning rakendada progressi võimaldavaid ja tööstustehnoloogiad. Eesmärk on luua teadmis- ja innovaatikakogukonnad teemavaldkondades, mida saab nende ulatuse ja keerukuse tõttu käsitleda üksnes eriala-, piiri- ja sektoriülese käsitlusviisi abil. Teemavaldkondade valik peab seetõttu lähtuma põhjalikust analüüsist, et selgitada välja, kas teadmis- ja innovaatikakogukond loob selles tõelist lisaväärtust ning avaldab head mõju majandusele ja ühiskonnale.

Euroopa Komisjon on kasutanud selle analüüsi tegemiseks menetlust, mis on ette nähtud teadmis- ja innovaatikakogukondade tulevaste teemade objektiivseks hindamiseks. Üheks lähtepunktiks oli strateegilise innovatsioonikava projekt, mille EIT juhatus esitas komisjonile juunis 2011. Samal ajal määrati kindlaks selged kriteeriumid, mis võimaldavad hinnata iga tulevase teemavaldkonna innovaatilist potentsiaali. Kriteeriumide asjakohasust kontrolliti avaliku arutelu kaudu, milles osales kogu teadmiste kolmnurga laiem innovaatikakogukond. Selle protsessi tulemuseks olid järgmised kriteeriumid:

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1291/2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020, (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 104.).

- Euroopa oluliste majanduslike ja ühiskondlike väljakutsete käsitlemine ning strateegia „Euroopa 2020” tegevuskava elluviimisele kaasaaitamine;
- ühtimine ja kooskõla nii liidu asjakohaste poliitikavaldkondadega kui ka raamprogrammi „Horisont 2020” ja programmi „Erasmus+” algatustega;
- võime kaasata investeringuid ja tagada ettevõtlussektori pikaajaline osalus; turu olemasolu oma toodete jaoks või võime luua uusi turgusid;
- võime avaldada püsivat ja süsteemset mõju, mida mõõdetakse uute ettevõtlike haritud inimeste, uute tehnoloogiate, uute ettevõtete ja kõrget kvalifikatsiooni nõudvate töökohtade põhjal;
- võime ühendada üle kogu Euroopa kriitiline mass teaduse, hariduse ja innovatsiooni valdkondade maailmatasemel sidusrühmasid, mis vastasel juhul ei ühineks, sealhulgas ka koostöö tegemine väljaspool Euroopat asuvate partneritega;
- vajadus kasutada erialadevahelist käsitlusviisi ja julgustada kõrgharidusasutusi töötama välja uut tüüpi erialadevahelisi õppeprogramme;
- võime kaotada olulisi innovatsiooni puudujääke, nagu Euroopa paradoksi probleem, st et on valdkondi, milles Euroopal on tugev teadusbaas, kuid mille innovatsioonisuutlikkus on nõrk.

EIT projektis ja laiema sidusrühma poolt esitatud teemade hindamine näitas selgelt, et mõju, mida teadmis- ja innovaatikakogukonna asutamine võiks avaldada, on erinev. Seetõttu jäeti mitu teemat täielikult kõrvale; teisi teemasid täpsustati, et need vastaksid paremini asjaomase valdkonna eripäradele nii Euroopa kui ka maailma kontekstis.

Uue teadmis- ja innovaatikakogukonna loomisega on võimalik luua enim lisaväärtust olemasolevatele meetmetele ning anda innovatsioonile tõeline tõuge järgmistes teemavaldkondades:

- Innovatsioon tervislike eluviiside ja aktiivsena vananemise jaoks
- Toorained – säästev uurimine, kaevandamine, töötlemine, ringlussevõtt ja asendamine
- Tulevikutoit – säästev tarneahel alates ressurssidest kuni tarbijateni
- Lisaväärtusega tootmine
- Linnaline liikuvus

Täpsem teave iga teema kohta on esitatud dokumendi lõpus asuvatel teabelehtedel ⁽¹⁾.

Nende teemade alusel on EIT-l õigus otsustada ise tulevase teadmis- ja innovaatikakogukonna valikuprotsessi üle. Teadmis- ja innovaatikakogukondade tulevaste taotlusvoorude edukus sõltub suurel määral selgetest juhistest ootuste ja nõuete kohta ning tähtjast, mis taotlejatele antakse, et nad jõuaksid enne pakkumise esitamist end nii õiguslikult kui ka rahaliselt organiseerida. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad valitakse EIT määruuses määratletud üksikasjalike kriteeriumide alusel, mille üldpõhimõteteks on tipptasemel saavutused ja orienteeritus innovatsioonile. Iga väljavalitud teadmis- ja innovaatikakogukond peab näitama, kuidas ta tekitab asjaomasel valdkonnas suurimat mõju, ja toetama oma strateegia jätkusuutlikkust.

⁽¹⁾ Teabelehtedel on võetud kokku analüüsid teadmis- ja innovaatikakogukonna loomise olulisuse ja lisaväärtuse andmise kohta kavandatud teemavaldkonnas. Esitatud on hinnanguline teave selle kohta, mida teadmis- ja innovaatikakogukond võiks konkreetses valdkonnas teha, kuid ei ole täpselt kirjeldatud tulevase teadmis- ja innovaatikakogukonna tegevusi ega töömeetodeid.

Pidades silmas vajadust kasutada uute teadmis- ja innovaatikakogukondade asutamisel järk-järgulist lähenemisviisi, võeti kolme etapi teemade valikul aluseks valdkonna arengutase, võimalik ühiskondlik ja majanduslik mõju ning võime tekitada sünergia teiste algatustega. 2014. aasta etapi teemad on:

- Innovatsioon tervislike eluviiside ja aktiivsena vananemise jaoks
- Toorained – säästev uurimine, kaevandamine, töötlemine, ringlussevõtt ja asendamine

2016. aasta etapi teemad on:

- Tulevikutoit – säästev tarneahel alates ressurssidest kuni tarbijateni
- Lisaväärtusega tootmine

2018. aasta etapi teema on:

- Linnaline liikuvus

EIT

- valmistab teadmis- ja innovaatikakogukondade iga etapi jaoks ette valikumenetluse, mis jätab teadmis- ja innovaatikakogukonna taotlejatele piisava aja taotluse koostamiseks;
- algatab taotlusvoorud viie uue teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks järgmiselt: 2014. aastal taotlusvoor kahe uue teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks tervislike eluviiside ja aktiivsena vananemise ning toorainete teemal, 2016. aastal taotlusvoor kahe uue teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks tulevikutoitu ja lisaväärtusega tootmise teemal ning 2018. aastal taotlusvoor ühe uue teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks linnalise liikuvuse teemal;
- annab endast parima tagamaks, et tulevastest teadmis- ja innovaatikakogukondade valikumenetlustest teavitatakse võimalikult paljusid potentsiaalselt huvitatud isikuid;
- tagab, et tulevaste teadmis- ja innovaatikakogukondade valikumenetluse raamtingimused soodustavad optimaalse tulemuse saavutamist, andes selleks selged juhised nõuete ja menetluste kohta ning pakkumise esitajatele piisavalt aega partnerluse korraldamiseks.

2.2. EIT mõju suurendamine

Innovatsiooni soodustamine kogu liidus

Esialgses etapis keskendus EIT peamiselt teadmis- ja innovaatikakogukondade loomisele. Ehkki olemasolevate tippkeskuste edendamine on EIT konkreetne eesmärk, tuleb EIT-l tagada, et ta tegevus oleks kasulik ka liidu nendes valdkondades, mis teadmis- ja innovaatikakogukondadega otseselt seotud ei ole. Seepärast on EIT jaoks väga oluline edendada aktiivselt parimate tavade levitamist teadmiste kolmnurga loomimise nimel, et kujundada ühist innovatsiooni ja teadmiste jagamise kultuuri.

EIT-l tuleb tulevikus tegutseda selle nimel, et muuta teadmis- ja innovaatikakogukonna kogemused mõistetavaks ja ülekantavaks ning kujundada sellest kontseptsioon, millest võetakse eeskujuna nii Euroopas kui ka mujal. Parimate tavade väljaselgitamise, analüüsimise ja jagamisega ning teadmis- ja innovaatikakogukondade uute juhtimis- ja rahastamismudelitega püüab EIT tagada, et EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tekitatud teadmisi levitataks ning kasutatakse inimeste ja institutsioonide huvides, sealhulgas nende huvides, kes teadmis- ja innovaatikakogukondades otseselt ei osale.

Samuti püüab EIT suurendada oma nähtavust kogu liidus. Tuleks kasutada kõiki asjakohaseid kommunikatsioonivahendeid ja -kanaleid, et tagada piisav juurdepääs teabele EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade toimimise ja tegevusalade kohta.

EIT võib täita otsustavat osa teadmis- ja innovaatikakogukondade erinevate käsitlusviiside ühendamisel ning teha nii, et neid saaks kanda edasi ka valdkondadesse, mille innovatsioonivõime on väike ja mis muidu EIT kogemusi kasutada ei saaks. Niisuguse abistava tegevusega kiirendatakse tänu EIT kasulikele kogemustele nimetatud valdkondade innovatsioonivõime arengut. Kõnealuse tegevuse tulusus võib olla väga suur, sest selle aluseks on teadmis- ja innovaatikakogukondade töö.

Kõrgharidus- ja teadus- ja innovatsioonivõime arendamine ning muude sidusrühmade organisatsioonide partnerlustele suunatud piirkondliku innovatsioonikava kasutuselevõtmine annab konkreetse mehhanismi parimate tavade levitamiseks ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuses osalemise laiendamiseks.

Niisugune kava annab väljastpoolt teadmis- ja innovaatikakogukondi pärit osalejatele mitte üksnes võimaluse omandada kogemusi ja edendada suhtlemist teadmis- ja innovaatikakogukondadega, vaid ka stiimulid kasutada täielikult ära teadmisi ja oskusteavet, mille nad on saanud teadmis- ja innovaatikakogukondadega mitteseotud valdkondades, edendades seeläbi innovatsioonivõimet kogu liidus. Lisaks tuleb piirkondlikus innovatsioonikavas osalejatel demonstreerida selget teemale vastavust, viidates asjakohastele piirkondlikele innovatsioonikavadele ja eelkõige aruka spetsialiseerumise strateegiatele, et tagada strateegiline mõju.

Kava viivad teadmis- ja innovaatikakogukonnad ellu vabatahtlikkuse alusel ning vajaduse korral EIT toetusel. Osalejad valitakse välja avatud ja läbipaistva menetluse alusel, mida haldavad teadmis- ja innovaatikakogukonnad.

Piirkondliku innovatsioonikava alusel läbi viidavad tegevused määravad kindlaks teadmis- ja innovaatikakogukonnad. Need tegevused võivad hõlmata struktureeritud liikuvusmeetmeid, et tagada väljastpoolt teadmis- ja innovaatikakogukondi pärit talentidele – üliõpilastele, teadlastele, õppejõududele ja ettevõtjatele, vaatamata nende vanusele ja soole ning karjääritasandile – võimalus osaleda teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuses.

Kui piirkondlikus innovatsioonikavas osalejad kasutavad piirkondlikus innovatsioonikavas osalemiseks peamiselt muid rahastamisallikaid, sealhulgas riiklikku rahastamist, struktuurifonde ja omavahendeid, siis EIT võib soodustada piirkondliku innovatsioonikava elluviimist teadmis- ja innovaatikakogukondade poolt struktureeritud liikuvusmeetmete rahastamisega osana oma levitamise- ja teavitustegevuse programmist.

Peamised õppimist soodustavad EIT tasandi tegurid on järgmised: innovatsioonipõhised tipptasemel teadusuuringud uute ettevõtete ja ettevõtlusmodelite loomiseks, sealhulgas võimalus VKEdele ja avalik-õiguslikele asutustele innovatsioonis aktiivsemalt osaleda, intellektuaalomandi haldamine ja intellektuaalomandi jagamise uued lähenemisviisid, ettevõtlus ja multidistsiplinaarse hariduse uued integreeritud vormid; innovaatilised juhtimis- ja finantsmudelid, mis põhinevad avatud innovatsiooni kontseptsioonil või mis kaasavad ametiasutusi. See võimaldab EIT-1 olla teistele eeskujuks ja Euroopa innovatsioonimaastiku teerajajaks ning saada rahvusvaheliselt tunnustatud maailmatasemel innovatsiooniasutuseks.

Talentide soodustamine ja ligimeelitamine

Andekad inimesed on eduka innovatsiooni süda. EIT üks esmaseid ülesandeid on anda andekatele inimestele võimalus kasutada täielikult ära oma potentsiaal ning luua nende viljakaks tegutsemiseks soodne keskkond. Niisuguseid keskkondi loob EIT teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu, kuid tal tuleb neid täiendada strateegiatega, mille abil meelitada ligi ja kaasata parimaid talente väljastpoolt teadmis- ja innovaatikakogukondi.

EIT etendab konkreetset rolli ka väljastpoolt liitu pärit talentide ligimeelitamises. Usaldusväärse kaubamärgi ja oluliste rahvusvaheliste partneritega soodsate strateegiliste sidemete loomise abil võib EIT muuta teadmis- ja innovaatikakogukondade partnerid ligiõmbavamaks. EIT peaks tihedas koostöös teadmis- ja innovaatikakogukondadega töötama välja jõulise rahvusvahelise strateegia, et selgitada välja asjaomased kontaktisikud ja võimalikud partnerid ning looma nendega sidemed. Seda arvestades peaksid EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukonnad kasutama täielikult ära liidu asjaomaseid algatusi, nagu liidu teadustegevuse, hariduse, koolituse ja noortega seotud programmid, sealhulgas programm „Erasmus+” ja Marie Skłodowska-Curie nimeline meede, ning muid liidu tasandi liikuvusalgatusi. Lisaks saab EIT soodustada teadmiste jagamist, juhendamist ja võrgustike loomist, julgustades muu hulgas looma EIT vilistlaste võrgustikku.

EIT püüab leida andekaid inimesi ja suurepäraseid ideid ka muude meetmete abil, näiteks korraldab ideevõistlusi ja annab välja innovatsiooniahindu kas omaalgatuslikult või koostöös maailma juhtivate partneritega.

EIT

- ergutab osalemist teavitustegevuses ning toetab teadmis- ja innovaatikakogukondi vajaduse korral seoses piirkondliku innovatsioonikavaga;
- loob veebipõhise vahendi või kohandab olemasolevat vahendit vastavalt vajadustele, et tagada platvorm teadmiste jagamiseks ning EITga seotud võrgustike loomiseks;
- kujundab ja toetab toimivat ja tugevat EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade haridus- ja koolitustegevuste vilistlaste („EIT vilistlased”) võrgustikku;

- loob süsteemi, mis võimaldab muuta teadmis- ja innovaatikakogukondade kogemused ja edulood liidu üldisele innovaatikakogukonnale ja ka teistele kättesaadavaks. Selle raames võidakse luua EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukonna haridus- ja koolitustegevuse õppematerjalide varamu, millele on kõigil juurdepääs;
- tagab erasektori, sealhulgas VKEde tugeva osaluse teadmiste kolmnurgas.

2.3. Uued rakendusmehhanismid ja tulemustele suunatud järelevalve

Tõhusate tulemuste ja murrangute saavutamiseks innovatsiooni valdkonnas ning äriühingute kaasamiseks tuleb EIT-l läbida vastutustundlik ja arusaadav lihtsustamisprotsess. EIT-l on piisavalt mänguruumi oma paindlikkuse ärakasutamiseks, et võtta täiendavaid meetmeid lihtsustamiseks.

EIT kui teadmis- ja innovaatikakogukonna „investori” seisukoha järgi on lihtsustamine paindlik protsess, mis on põimitud EIT tööga ning on tema kui teadmis- ja innovaatikakogukondade toetaja rolli lahutamatu osa. Selleks püüab ta kohandada, parandada ja ühtlustada oma järelevalve-, aruandlus- ja rahastamisprotsesse ning otsib pidevalt lihtsamaid lahendusi, mis aitaksid teadmis- ja innovaatikakogukondadel tulla toime uute tekkivate vajadustega ja suurendada oma mõju.

Teadmis- ja innovaatikakogukonnad annavad väga hea võimaluse innovatsiooni rahastamise ja juhtimise uute käsitlusviiside katsetamiseks. Teadmis- ja innovaatikakogukondade eksperimentide ja kogemuste kaudu rakendab EIT lihtsustamiskava niisugustes valdkondades nagu lepingulised kohustused, lihtsustatud aruandlus, ühekordsed maksed ja kindlad määrad, et vähendada teadmis- ja innovaatikakogukondade halduskoormust.

Komisjon jälgib hoolikalt, kas EIT suudab kooskõlas omaenda lihtsustamiskavaga rakendada teadmis- ja innovaatikakogukondade rahastamises ja juhtimises võimalikult lihtsaid kokkuleppeid ja põhimõtteid. Saadud kogemusi – sealhulgas ebaõnnestumisi – jagatakse tulevaste teadmis- ja innovaatikakogukondade, liidu programmide ja raamprogrammi „Horisont 2020” projektidega.

Komisjon on suurendanud oma jõupingutusi EIT toetamisel tulemustele suunatud kindla ja tugeva järelevalvesüsteemi loomisel. See järelevalvesüsteem tagab EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade täieliku aruandluskoostuse, tulemuste kvaliteedi ja osalemise raamprogrammi „Horisont 2020” prioriteetide saavutamisel ning pakub samal ajal teadmis- ja innovaatikakogukondadele tegevuses piisaval määral paindlikkust ning avatust uutele ideedele ja partneritele. See võimaldab EIT-l arendada välja oskuse koguda ja analüüsida teadmis- ja innovaatikakogukonna tulemusi, sealhulgas rahastamisallikaid, mõõta EIT tulemuslikkust oma eesmärkide täitmisel ning võrrelda EIT-d ning teadmis- ja innovaatikakogukondi parimate Euroopa ja rahvusvaheliste tavade taustal.

Süsteem luuakse paindlikul viisil ja vajaduse korral kohandatakse seda vastavalt EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevusalade arengule ja suurenevale arvule. Järgides sõltumatu välishindamise soovitusi ja raamprogrammi „Horisont 2020” üldisi järelevalvesätteid, on komisjon teinud koos EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondadega ettepaneku luua tulemustele suunatud EIT tulemuslikkuse järelevalve süsteem, mis käsitleb nelja tegevustasandit.

- Raamprogrammi „Horisont 2020” tasand: regulaarne järelevalve EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade osalemise üle raamprogrammi „Horisont 2020” eesmärkide saavutamisel.
- EIT tasand: EIT kui tõhusa ja tulemusliku liidu organi tulemuslikkuse hindamine. Mõõtmise aluseks on teadmis- ja innovaatikakogukondadele antav toetus, tema teavitus-, levitamis- ja rahvusvahelise tegevuse intensiivsus ja ulatus ning lihtsustatud menetluste rakendamise võime.
- Teadmis- ja innovaatikakogukondade vaheline tasand: järelevalve kõikide teadmis- ja innovaatikakogukondade osalemise üle eraldiseisvas mehhanismis (nt EIT tulemustabelis) kindlaks määratud strateegiliste eesmärkide saavutamisel.
- Teadmis- ja innovaatikakogukonna tasand: iga teadmis- ja innovaatikakogukonna tulemuslikkuse järelevalve kogukonna äriplaanis sätestatud konkreetsete eesmärkide ja tulemuslikkuse põhinäitajate alusel. Teadmis- ja innovaatikakogukondadel on erinevad ärimudelid ja turud ning seega ka erinevad tööstusliku tulemuslikkuse põhinäitajad, millel on keskne roll iga teadmis- ja innovaatikakogukonna edukal haldamisel.

EIT

- koostab lihtsustamiskava, mis sisaldab muu hulgas edukuse hindamise näitajaid, ning annab iga-aastase tegevusaruande kaudu komisjonile ülevaate selle rakendamise tulemuslikkuse kohta; tagab, et uusi lihtsustamismeetmeid levitatakse kogu liidus ja et neist teavitatakse ka teisi liidu algatusi;

- loob koostöös komisjoni ning teadmis- ja innovaatikakogukondadega tervikliku süsteemi, mille abil jälgitakse EIT panust raamprogrammi „Horisont 2020”; mõju, mida EIT omab enda ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse kaudu; ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tulemusi. EIT annab kõikidest järelevalvetegevustest aru oma iga-aastases tegevusaruandes, mis saadetakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

3. Tõhus otsuste tegemine ja töökorraldus

EIT juhtimisstruktuur hõlmab teadmis- ja innovaatikakogukondade alt üles käsitlusviisi ning EIT tasandi strateegilisi suuniseid. Seetõttu peavad EIT otsuste tegemise aluseks olema tõeliselt strateegilised põhimõtted, tõhusad rakendusmehhanismid ning teadmiste kolmnurgas osalejate süsteemne kaasamine kogu Euroopast.

EIT juhtimismudel on tõestanud oma tildist väärtust. Algetapil saadud kogemused näitavad, et EIT otsustus- ja rakendusmehhanismide tõhusust on siiski võimalik suurendada. Strateegiliste otsuste tegemise eest vastutava EIT juhatuse ja rakendamise eest vastutava EIT peakorteri vaheline suhe tuleb täpsemalt määratleda ja seda tuleb tõhusamaks muuta. EIT peakorteril tuleb määrata kindlaks olulised valdkonnad, mille raames EIT peaks teadmis- ja innovaatikakogukondi toetama, et saavutada tasakaal toetamise ja järelevalve vahel. Juhatusel tuleb paremini tagada, et strateegilistes otsustes võetakse asjakohaselt arvesse teadmis- ja innovaatikakogukondade ning laiemal innovaatikakogukonnal kogemusi. Samuti peaks EIT olema jätkuvalt aruandekohustuslik nõukogu ja liikmesriikide ees.

3.1. EIT otsuste tegemise lihtsustamine ja selgemaks muutmine

EIT juhatuse määrab kindlaks EIT strateegilise suuna ja teadmis- ja innovaatikakogukondade raamtingimused ning loob EIT liikmete kaudu sidemed valdkonna sidusrühmadega. EIT äriemeelse käsitlusviisi kohaselt peab otsuste tegemine toimuma tõhusalt, kiiresti ja sihipäraselt.

Määravateks teguriteks on sealjuures juhatuse suurus ja koosseis ning menetluskord. Põhimõte, et juhatusse kuuluvad sõltumatud liikmed ja vähesed teadmis- ja innovaatikakogukondi esindavad valitud liikmed, on tõestanud oma väärtust ning võimaldab koguda eksperditeadmisi kogu teadmiste kolmnurgast. Esialgne mudel, mille kohaselt kuulus juhatusse 18 valitud liiget, kellele hiljem lisandus veel neli teadmis- ja innovaatikakogukonna esindajat, osutus piiratuks. Juhatuse liikmete arvu vähendamine muudab otsuste tegemise tõhusamaks ja vähendab halduskulusid.

Tõhusust aitab suurendada ka see, kui EIT juhatuse keskendub uuesti oma kesksele rollile – strateegilisele juhtimisele. Sidusust liidu muude algatustega saab parandada sisutihedamate konsultatsioonide abil Euroopa Komisjoniga EIT kolmeaastase tööprogrammi üle. Teave EIT ja teadmis- ja innovaatikakogukondade kohta EIT kolmeaastases tööprogrammis võimaldab hinnata ja tagada täiendavust raamprogrammi „Horisont 2020” muude osade ning muude liidu poliitiliste strateegiate ja vahenditega. Kõik need muudatused on lisatud määrusesse (EÜ) nr 294/2008.

EIT juhatuse otsuseid rakendab EIT peakorter EIT tegevuse eest vastutava direktori juhtimisel. Seda tehes peegeldab peakorter EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tulemustele suunatud olemust ning on menetluskorra lihtsustamise tõukejõud. Samal ajal parandab EIT peakorter võimet töötada süsteemselt läbi teadmis- ja innovaatikakogukondadest saadud teadmisi ning muuta need üldise innovaatikakogukonna huvides kättesaadavaks. Aja jooksul kujuneb EIT peakorterist rikkalik parimate tavade varamu ning poliitikakujundajate jaoks väärtuslikke teadmisi omav partner.

Andekate spetsialistide ligimeelitamine ja hoidmine on EIT peakorteri jaoks keeruline väljakutse. Tagamiseks EIT haldusaparaadile parima ande ja oskustega spetsialistid, koostab ta selge personalistrateegia, mis hõlmab muu hulgas ka muid võimalusi kui ainult otsene töösuhe – näiteks lähetust ja ajutist töösuhet – ning millega edendatakse pidevat töötajate ja praktikantide vahetamist nii liidu kui ka kogu maailma väljapaistvate innovatsiooni-, teadus- ja haridusasutustega.

EIT

- tagab arukale personalistrateegiale toetudes – mis hõlmab muu hulgas institutsioonisiseste ja -väliste ekspertideadmiste süsteemset kasutamist – ning sisejuhtimise korra abil EIT kui institutsiooni kujunemise innovaatilise juhtimise eeskujuks;

- võtab konkreetseid meetmeid, et edendada avatuse ja läbipaistvuse kultuuri.

3.2. Teadmis- ja innovaatikakogukondadesse investeerimine: EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukonna vahelised suhted

EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade vahelised sidemed ei taga mitte ainult raamistikku nimetatud kogukondade tulemuslikuks tööks, vaid on ka vastastikuse õppimise aluseks ning võimaldavad EIT-l täita innovaatiliste mudelite katsetaja rolli. Selleks et luua teadmis- ja innovaatikakogukondadele asjakohased raamtingimused, tuleb EIT-l anda neile protsessi kõikidel tasanditel selged ja sidusad juhised, mis ei tohi aga samal ajal olla liialt piiravad. Juhised hõlmavad eelkõige selliseid küsimusi nagu teadmis- ja innovaatikakogukondade juhtimine ning põhipartnerite ja teiste partnerite kaasamine. EIT peakorteri ning teadmis- ja innovaatikakogukondade vahelised sidemed peavad olema süsteemsed ja korrapärased ning selged, läbipaistvad ja usaldusväärsed, et saavutada suurim tõhusus. Sellele peavad kaasa aitama nii EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade vahelised lepingulised suhted kui ka EIT peakorteri organisatsiooniline korraldus.

Piirdumata pelgalt juhtimisrolliga, muudab EIT peakorter oma tööülesanded optimaalseks, et tagada seeläbi teadmis- ja innovaatikakogukondade parimad võimalikud tulemused ning muuta need tulemused laiemalt kättesaadavaks. Tõhusust on võimalik suurendada pigem arvukate tsentraliseeritud teenuste ja ülesannetega kui iga teadmis- ja innovaatikakogukonna tasandil eraldi. Ehkki nende tegevusvaldkonnad on erinevad, on paljud elemendid oma olemuselt horisontaalsed ja just seal saab EIT luua reaalselt lisaväärtust. Tänu teadmiste levitaja rollile võib EIT peakorter saada teabe edastajaks ja leidlikuks vahendajaks ning edendada näiteks teadmis- ja innovaatikakogukondade vahelisi vahetusi ja vastastikust õppimist, hõlbustada sidemeid liidu institutsioonide ja teiste tähtsamate organisatsioonidega, nagu Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon, või käsitleda konkreetseid horisontaalseid küsimusi, nagu nõustamine intellektuaalomandi küsimustes, tehnoloogia- ja teadmussuure, võrdlemine parimate rahvusvaheliste tavade või tuleviku-uuringute korraldamine ja prognoosimine, et selgitada välja EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tulevased suunad. EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukonnad peaksid koos otsustama, millises valdkonnas neid ülesandeid kõige tõhusamalt täita saab. Selleks on väga oluline, et EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukonnad kehtestaksid püsivad mehhanismid süsteemseks koostööks horisontaalsetes küsimustes.

EIT

- tagab ootuste, kohustuste ja vastutuse kohta selged ja sidusad juhised kogu teadmis- ja innovaatikakogukondade elutsükli vältel;
- arendab tihedas koostöös teadmis- ja innovaatikakogukondadega EIT peakorteri võimet hõlbustada teadmis- ja innovaatikakogukondade vahelist vahetust ja õppimist;
- osutab teadmis- ja innovaatikakogukondadele horisontaalsetes küsimustes mitmesuguseid teenuseid, kui nende abil on võimalik suurendada tõhusust, ning rakendab samal eesmärgil ka muid äriühingute põhimõtteid;
- annab juhiseid selliste partnerite liitumise ja assotsieerumise kohta, kes ei ole võimelised saama teadmis- ja innovaatikakogukondade täieõiguslikeks investoriteks ja partneriteks.

3.3. Sidusrühmade kaasamine

Aktiivne koostöö teiste algatustega ja üksteiselt õppimine peaksid olema EIT uute innovatsioonimudelite katsetamise alustalaks. EIT-l tuleb seega kasutada ära parimaid tavasid ja välisekspertide teadmisi, et saada innovatsiooni eeskujuks, mille poole ta püüdleb. Seetõttu tuleb juhatusel otsuste tegemisel võtta arvesse kohapealsete novaatorite kogemusi ja vajadusi ning ka laiemat Euroopa raamistikku. Avatuse ja välisekspertide kaasamise kultuur võimaldab EIT-l edendada aktiivselt innovatsioonide omaksvõtmist ja kasutamist ühiskonnas üldiselt.

Selleks teeb EIT vahetut koostööd liikmesriikide ja teiste innovatsiooniahela sidusrühmadega ning loob kasutegureid mõlema poole jaoks. Niisuguse dialoogi ja koostöö süsteemsemaks muutmiseks oleks sobiv vahend EIT sidusrühmade foorum, mis koondaks sidusrühmi horisontaalsete küsimuste käsitlemiseks ning hõlbustaks kahepoolset ja interaktiivset suhtlust.

Sidusrühmadeks on riiklike ja piirkondlike asutuste esindajad, ettevõtjad ning kõrgharidus- ja teadusasutused, klasterorganisatsioonid ja nendest moodustatud huvirühmad ning ka muud huvitatud isikud teadmiste kolmnurgast.

Liikmesriikide esindajad kohtuvad erikoosseisus sidusrühmade foorumi raames, mille abil tagatakse asjakohane kommunikatsioon ja teabevoog EIT-ga; liikmesriikide esindajaid teavitatakse EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse tulemustest, nad nõustavad EIT-d ning teadmis- ja innovaatikakogukondasid ning vahetavad EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondadega kogemusi. Liikmesriikide esindajatest koosneva sidusrühmade foorumi erikoosseisu abil tagatakse ka asjakohane vastastikune täiendavus ja sünergia EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse ning siseriiklike programmide ja algatuste vahel, sealhulgas tagatakse ka teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse võimalik riiklik kaasrahastamine. Sidusrühmade foorumi korraldamine on lisatud määrusesse (EÜ) nr 294/2008.

Peale selle aitab sisutihe konsulteerimine teiste liidu institutsioonidega, eriti komisjoni asjaomaste teenistustega, alates protsessi algustast maksimeerida sünergiat teiste liidu algatustega ja vastastikust õppimist.

EIT

- loob korrapäraselt kohtuva EIT sidusrühmade foorumi ja selle erikoosseisu, mis koosneb liikmesriikide esindajatest, et hõlbustada suhtlemist kogu teadmiste kolmnurga innovaatikakogukonna ning riiklike ja piirkondlike ametiasutustega ning üksteiselt õppimist. Osalejate vahelist suhtlust aitab veelgi enam soodustada veebipõhine platvorm;
- kasutab olemasolevaid ülikoolide, ettevõtjate ja teadusorganisatsioonide ning klasterorganisatsioonide ühendusi süsteemselt teadmiste vahetuse ja tulemustest teavitamise platvormidena;
- loob mehhanismi, näiteks korraldades EIT, teadmis- ja innovaatikakogukondade ja Euroopa Komisjoni asjaomaste teenistuste iga-aastaseid kohtumisi, et edendada ühelt poolt EIT ja teadmis- ja innovaatikakogukondade vahelist ning teiselt poolt muude liidu algatuste vahelist sünergiat.

4. Rahaliste vajaduste prognoos ja rahastamisallikad ajavahemikus 2014–2020

4.1. Aruka rahastamise mudeli kohandamine teadmis- ja innovaatikakogukondadele

EIT töötab välja ainulaadse rahastamismudeli, mille aluseks on ühised tugevused ning väljapaistvate organisatsioonide rahalised vahendid; EIT rahastamissüsteem toimib kui katalüsaator, mis võimendab ja koondab mitmesuguste avaliku ja erasektori partnerite eraldatavaid täiendavaid rahalisi vahendeid. Selle põhimõtte kohaselt tagab EIT teadmis- ja innovaatikakogukondade rahalistest vahenditest keskmiselt kuni 25 % ning ülejäänud 75 % teadmis- ja innovaatikakogukondade eelarvest peaks tulema mujalt kui EIT-lt. See hõlmab teadmis- ja innovaatikakogukondade partnerite tulusid ja vahendeid, kuid ka avaliku sektori poolset rahastamist riiklikul, piirkondlikul ja liidu tasandil, eriti praegustest ja tulevastest struktuurifondidest ning teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi raames. Viimasel juhul taotlevad teadmis- ja innovaatikakogukonnad (või mõned nende partnerid) rahastamist programmide asjaomaste reeglite kohaselt ja teiste taotlejatega võrdsetel alustel. Teadmis- ja innovaatikakogukondade partnerite makstav osa ei põhine tavapärasel kaasrahastamise nõudel, vaid on eeltingimuseks, et osaleda olemasolevates organisatsioonides, ning kujutab endast nende rahalist kohustust teadmis- ja innovaatikakogukonna suhtes. Niisugune alt üles käsitusviis tagab teadmis- ja innovaatikakogukondade partnerite innuka osaluse, suurendab investeringuid ning soodustab teadmis- ja innovaatikakogukondade partnerite ja teiste osaliste struktuurilisi ja organisatsioonilisi muutusi.

Esimestest teadmis- ja innovaatikakogukondadest saadud kogemus näitab, et tööstus on võtnud endale teadmis- ja innovaatikakogukondade äriplaanide rakendamise rahastamiskohustuse ning tööstuspartnerite panus teadmis- ja innovaatikakogukondade eelarvesse moodustab 20–30 % teadmis- ja innovaatikakogukonna aastaelarvest.

EIT rahastamine on ette nähtud ainult „teadmis- ja innovaatikakogukonna lisaväärtust loovate tegevuste” jaoks, mis võimaldavad teadmiste kolmnurga (kõrgharidus, teadus ja innovatsioon) valdkondade ja partnerite lõimimist nii teadmis- ja innovaatikakogukonna sees kui ka nende vahel vastavalt teadmis- ja innovaatikakogukonna äriplaanis sätestatud eesmärkidele ja prioriteetidele. See hõlmab eriti teadmis- ja innovaatikakogukondade baas- ja rakendusuuringute, innovatsiooni, hariduse, ettevõtlus- ja ettevõtete asutamise projekte, mis suurendavad olemasolevatesse meetmetesse (nt käimasolevaid teadusuuringute projekte) tehtavaid investeringuid. EIT vahenditest rahastatakse ka teadmis- ja innovaatikakogukondade haldamist, juhtimist ja kooskõlastustegevust.

Teadmis- ja innovaatikakogukonnad läbivad erinevad arenguetapid, millele neil kuluvad eelarvest erineva suurusega summad, enne kui nad saavutavad nõu täiskiiruse. Teadmis- ja innovaatikakogukonna rahaliste vahendite kasutamise võime on alguses üsna väike, kuid see suureneb järgmistel aastatel oluliselt.

Pärast loomisetappi, mis kestab kaks aastat, peaksid teadmis- ja innovaatikakogukondade eelarved märkimisväärselt suurenema ning teadmis- ja innovaatikakogukonnad suudavad üsna lühikese ajaga kaasata märkimisväärsel hulgal olemasolevate ja uute partnerite vahendeid. Et saavutada piisav kriitiline mass ja mõju Euroopa tasandil, on täiskiirusel tegutseva teadmis- ja innovaatikakogukonna aastaelarve olenevalt tema strateegiast, partnerlusest ja turupotentsiaalst 250–450 miljonit eurot.

Kuigi teadmis- ja innovaatikakogukonnad ei ole oma esimestel tegevusaastatel EIT-st rahaliselt täiesti sõltumatud, innustatakse neid keskpikas perspektiivis saama jätkusuutlikuks, st vähendama järk-järgult oma sõltuvust EIT rahastamisest, et nad muutuksid tugevamaks ja areneksid. EIT eraldab ka edaspidi vahendeid teadmis- ja innovaatikakogukonna teatavate lisaväärtust loovate tegevuste jaoks, mille puhul EIT teenib oma investeringult olulist kasu, näiteks hariduse, ettevõtte rajamise, ühispaiknemise, teavitus- ja levitustegevuse jaoks.

Praegu rahastab EIT teadmis- ja innovaatikakogukondi üksnes toetuste kaudu. Järgmises mitmeaastases finantsraamistikus (ajavahemikuks 2014–2020) võidakse võla- ja omakapitaliinstrumendi raames luua uued rahastamismehhanismid. Teadmis- ja innovaatikakogukondade investorina jälgib EIT neid muutusi hoolikalt, julgustab teadmis- ja innovaatikakogukondi neid täielikult kasutama ning hõlbustab ja koordineerib vajaduse korral kogukondade juurdepääsu vahenditele.

4.2. EIT eelarvevajadused

EIT vajab ajavahemikus 2014–2020 teadmis- ja innovaatikakogukondade jaoks 2 711,4 miljonit eurot ja sellel vajadusel on kolm põhikomponenti: kolme tegutseva teadmis- ja innovaatikakogukonna tugevdamine, järk-järguline liikumine uute, vastavalt 2014., 2016. ja 2018. aastal loodavate teadmis- ja innovaatikakogukondade asutamise suunas ning levitamise- ja teavitustegevus ning halduskulud.

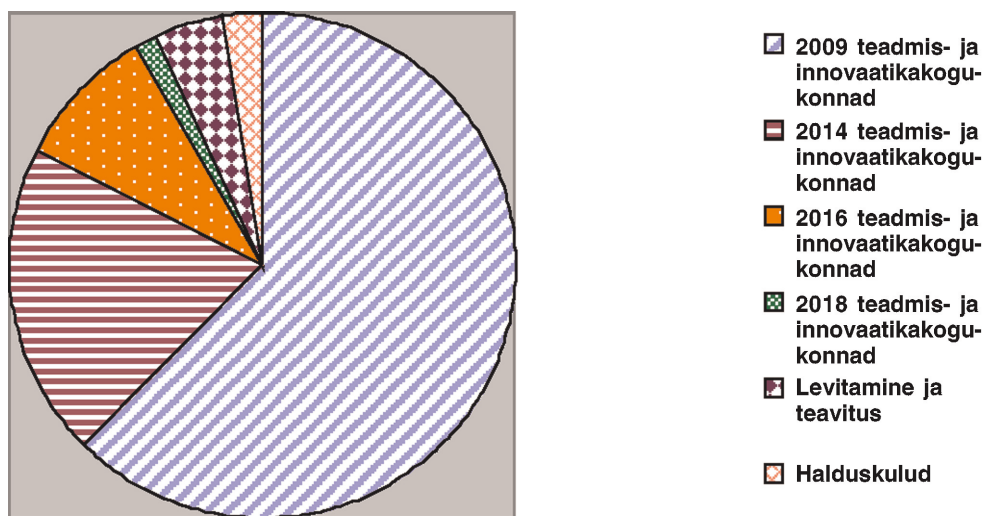
Ligikaudu 1 695 miljonit eurot (62,5 % EIT kogueelarvest) on ette nähtud teadmis- ja innovaatikakogukondadele, mille kohta tehti otsus 2009. aastal ja mis tegutsevad kavandatu kohaselt; 542 miljonit eurot (20 %) on ette nähtud teises etapis loodavatele, 249 miljonit eurot (9,2 %) kolmandas etapis loodavatele ning 35 miljonit eurot (1,3 %) viimasel etapis loodavatele teadmis- ja innovaatikakogukondadele.

Seega on EIT eelarves kavandatud ajavahemikus 2014–2020 teadmis- ja innovaatikakogukondadele 2,5 miljardit eurot (93 % EIT eelarvest ajavahemikus 2014–2020). EIT mõjusa finantsvõimenduse abil hangivad teadmis- ja innovaatikakogukonnad muudest avalikest ja erasektori allikatest prognooside kohaselt 7,5 miljardit eurot.

EIT osaleb ka paljudes levitamise- ja teavitustegevustes, sealhulgas pakkudes toetust struktureeritud liikuvusele piirkondliku innovatsioonikava raames, mis suurendab märkimisväärselt tema töö mõju kogu Euroopas. Paljud horisontaalsed toetus- ja järelevalveteenused loovad teadmis- ja innovaatikakogukonna tegevusele lisaväärtust ja tulu. Selle tegevuse rakendamisel ja arendamisel tuleb EIT-l järgida strateegiat, mille eesmärgiks on suurem tõhusus, st väikese vaevaga suurima mõju saavutamine. Niisuguse tegevuse elluviimiseks kulub EIT eelarvest ligikaudu 125 miljonit eurot (4,6 %).

Kui EIT tahab saada avatud innovatsiooni ja lihtsustamist käsitlevate uute mudelite valdkonna teerajajaks, peaks seda kajastama ka tema halduspõhimõtted. EIT peakorter peab olema õhuke organisatsioon, mis jälgib strateegilist käsitlusviisi ja püüab seega võimaluse korral kasutada alati eksperditeadmisi, kuid ei loo selleks tarbetuid ulatuslikke ja püsivaid struktuure. Halduskulud, mis koosnevad personali-, juhtimis-, infrastruktuuri- ja tegevuskuludest, ei moodusta aja jooksul EIT eelarvest rohkem kui 2,4 %. Osa halduskuludest kannab asukohariik Ungari, mis annab kuni 2030. aastani büroopinnad tasuta ning eraldab kuni 2015. aasta lõpuni igal aastal 1,5 miljonit eurot personalikuludeks. Selle alusel on halduskulud aastatel 2014–2020 ligikaudu 65 miljonit eurot.

Joonis 3. Eelarvevajaduste jaotumine

EITd rahastatakse järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ajal peamiselt raamprogrammi „Horisont 2020” vahenditest ning selleks on ette nähtud 2 711,4 miljonit eurot.

Teabeleht 1: Innovatsioon tervislike eluviiside ja aktiivsena vananemise jaoks**1. VÄLJAKUTSE**

Tervis, demograafilised muutused ja heaolu on määratletud oluliste ühiskondlike väljakutsetena, mida käsitletakse raamprogrammis „Horisont 2020”. Nende väljakutsete lahendamisel tuleks alati püüda parandada igas vanuses Euroopa kodanike elukvaliteeti ning säilitada tervise- ja sotsiaalhoolekandesüsteemi majanduslik jätkusuutlikkus, kui arvestada järjest suuremaid kulusid, vähenevat inimressurssi ja kodanike ootusi saada parimaid võimalikke raviteenuseid.

Tervise- ja sotsiaalhoolekandesektoris on arvukalt üksteisega tihedalt seotud probleeme. Need on väga erinevad: kroonilised haigused (südame-veresoonkonna haigused, vähk, diabeet), sealhulgas ülekaalulisus ja rasvumine, nakkushaigused (HIV/AIDS, tuberkuloos) ja neurodegeneratiivsed haigused (millega seonduvat halvendab vananev rahvastik), aga ka sotsiaalne tõrjutus, vähenev heaolu, patsientide järjest suurenev sõltuvus hooldusasutustest ja kodusest hooldusest ning sage kokkupuude keskkonnateguritega, mille pikaajaline tervisemõju ei ole teada. Peale selle takistavad uute avastuste, toodete ja teenuste kasutamisele ja rakendamisele seatavad tõkked nendele probleemidele tõhusalt reageerimast.

Kõnealuste väljakutsete lahendus on määratletud raamprogrammis „Horisont 2020” kui kõikide inimeste parema tervise, elukvaliteedi ja üldise heaolu tagamine teaduse ja innovatsiooni toetamise kaudu. Sellise tegevusega tahetakse hoida tervist ja edendada tervislike eluviise kogu meie eluajal, ennetada haigusi, parandada meie oskusi ravida haigusi ja puuet ning nendega toime tulla, toetada aktiivsena vananemist ning aidata kaasa jätkusuutliku ja tõhusa hooldussektori, kaasa arvatud kohalike ja piirkondlike teenuste saavutamisele ning linnade ja nende rajatiste kohandamisele vananeva rahvastiku jaoks.

2. ASJAKOHASUS JA MÕJU

Teadmis- ja innovaatikakogukond, mis käsitleb tervislike eluviise ja aktiivsena vananemist, aitab saavutada raamprogrammi „Horisont 2020” eesmärgi, mis on määratud kindlaks ühiskondliku väljakutse „Tervis, demograafilised muutused ja heaolu” raames.

See teemavaldkond on ühiskonda ja üldsust käsitleva poliitika seisukohast väga tähtis. Tervislike eluviiside ja aktiivsena vananemise küsimused on olulised meie elu ja ühiskonna peaaegu kõigis valdkondades ning vajavad sageli reguleerivaid meetmeid. Tervise- ja sotsiaalhoolekandesektor on otsustava tähtsusega ka sotsiaalmajanduslikust seisukohast, sest see on üks sektoreid, millele kulub enim raha (nii avaliku kui ka erasektori vahendid)⁽¹⁾, ning ta ei paku innovatsioonivõimalusi mitte ainult majanduses ja tehnoloogiavaldkonnas, vaid ka sotsiaalvaldkonnas. Vananev rahvastik on avalike teenuste jaoks tõsine väljakutse ning nõuab näiteks kohalike teenuste arendamist ja parendamist ning linnapiirkondade kohandamist.

Sotsiaalmajanduslikku tähtsust rõhutab ka asjaolu, et usaldusväärne ravimisektor ning hästi väljatöötatud tervise- ja sotsiaalhoolekandesüsteem, mis annavad tööd miljonitele inimestele kogu liidus, on Euroopa jaoks kasulikud. Kõnealune sektor on ka üks suurimaid kõrgetehnoloogiatootjaid liidus. Nende valdkondade majanduskasvu võime on väga suur, sest vananeva ühiskonnaga kaasneb suur nõudlus hooldus- ja iseseisvaks eluks vajalike toodete ja teenuste järele.

Mängu tulevad ka muud sektorid, näiteks turism. Vananev rahvastik koosneb suures osas põlvkonnast, kes on harjunud reisima ja soovib jätkuvalt reisida ning nõuab head kvaliteeti. See tingib kasvava vajaduse kättesaadavate teenuste järele (transport, hotellid, meelelahutus jne). Paremini kättesaadavad turismiteenused võivad suurendada kogu sektori konkurentsivõimet ja edendada vananeva rahvastiku ulatuslikumat kaasamist.

Liidu jaoks on kasulik ka selle valdkonna maailmatasemel teadus- ja haridustegevus. Paljudes liikmesriikides on olemas tipptasemel teadusuuringute infrastruktuur ja institutsioonid, mis on ligitõmbavaks teguriks, et kaasata sektor EIT kavandatavasse tegevusse.

Kogu Euroopas esineb tervislike eluviisidega seotud probleeme. Teadmis- ja innovaatikakogukonna pakutavad lahendused eeldavad tipptasemel ning mitut eriala ja sektorit hõlmavate meeskondade tihedat koostööd teadmiste kolmnurga kõigi sektorite (kõrgharidus, teadus ja innovatsioon) osalejatega. Kõnealune teadmis- ja innovaatikakogukond looks lisaväärtust sellega, et ühendaks innovatsiooni ja kõrghariduse olemasoleva tipptasemel teadusbaasiga. Sellega pöörab ta eritähelpanu kõrghariduse õppekavadele, uute oskuste arendamisele (nt tehnoloogia arenguks aga ka

⁽¹⁾ Tervisekulud on riigiti erinevad. Nende osakaal võib moodustada 1,1–9,7 % SKPst ning 4 % kuni üle 18 % riigi üldkuludest. Terviseiga seotud sektorites on teadus- ja arendustegevuse kulude osakaal suur: ravimi- ja biotehnoloogiasektor on teistest sektoritest selle poolest kaugel ees (15,9 %) ning suure osa moodustavad ka tervishoiuseadmed ja -teenused (6,8 %).

vanurite hoolduseks vajalikud oskused), ettevõtlusega seotud tahkude edendamisele, selles valdkonnas ettevõtliku tööjõu ning uute toodete ja teenuste arengu toetamisele ning olemasolevate väärtusahelate tugevdamisele või koguni uute loomisele.

Teadmis- ja innovaatikakogukonna abil loodavad tooted ja teenused ei piirdu pelgalt tehnoloogiliste rakendustega (nt rakendused, mille abil töödelda, kodeerida, standardida ja tõlgendada andmeid niisugustes valdkonnades nagu vähktõbi või südame-veresoonkonna haigused, või riskihindamise ja varase avastamise vahendid), vaid võivad tekitada ka uute käsitlusviisidega sotsiaalsed innovatsiooni, mis parandab näiteks elustiili juhtimist ja toitumist ning soodustab aktiivset eluviisi ja iseseisvat elu eakatesõbralikus keskkonnas või majanduslikult jätkusuutlike hooldussüsteemide säilitamist.

Euroopa tervise- ja sotsiaalhoolekandesüsteemide süsteemsetele tahkudele keskendumise ja aktiivsena vananemise toetamise kaudu edendaks asjaomane teadmis- ja innovaatikakogukond tihedamat koostööd suurte ja konkreetsele valdkonnale keskendunud väiksemate ettevõtete vahel, et parandada teadmiste jagamist. Lisaks looks see teadmis- ja innovaatikakogukond valdkonnale lisaväärtust kohaliku tasandi innovaatiliste partnerluste abil, mis on teenuste sektoris eriti tähtis.

Tänu teadmiste kolmnurga terviklikule käsitlusviisile oleks tervislikke eluviise ja aktiivsena vananemist käsitlev teadmis- ja innovaatikakogukond Euroopa paradoksi olulisim lahendust soodustav tegur, sest looks teadusuuringute valdkonnas liidu väljapaistvale seisundile lisaväärtust ja edendaks seeläbi innovaatiliste toodete ja teenuste ning uute ärivõimaluste ja turgude teket.

Asjaomase teadmis- ja innovaatikakogukonna edukust mõjutavad olulised riskid on seotud peamiselt vajalike kaasnevate innovatsiooni ja poliitikavaldkonda reguleerivate raamtingimustega, mis võivad eeldada mõningaid mugandusi, kuid mida teadmis- ja innovaatikakogukond otseselt ei püüa käsitleda⁽¹⁾. Seepärast tuleb teadmis- ja innovaatikakogukonnal teha nendes küsimustes koostööd liidu ja liikmesriikide käimasolevate innovatsiooni ja muude poliitika-valdkondade tegevuste raames (vt järgmist osa).

3. SÜNERGIA JA VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS OLEMASOLEVATE ALGATUSTEGA

Tervise ja aktiivsena vananemisega seotud teemasid toetavad paljud liidu programmid. Niisugused programmid hõlmavad peale tervise sektori veel mitut poliitikavaldkonda, nagu majandus, julgeolek ja keskkond. Seepärast aitavad nad kaudsetl täita strateegia „Euroopa 2020” eesmärke, mis on seotud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni, tööhoive ja sotsiaalse kaasatusega.

Tervislike eluviiside ja aktiivsena vananemise teadmis- ja innovaatikakogukond teeb tihedat koostööd aktiivsena ja tervena vananemist käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerluse pilootprojektiga. Ta võtab arvesse Euroopa innovatsioonipartnerluse strateegilises innovatsioonikavas esitatud konkreetseid meetmeid ja aitab viia ellu selle eesmärke. Ta täiendab valdkonda peamiste osalejate harimise ja koolitamise kaudu ning tagab ka ainulaadse struktureeritud praktikute võrgu, millel on head võimalused määrata kindlaks raamtingimused ja selgitada välja sektorit mõjutavate poliitikavaldkondade ning reguleerimis- ja standardimisküsimuste parimad tavad. Euroopa innovatsioonipartnerluse raames saab asjaomane teadmis- ja innovaatikakogukond aidata täita ka e-tervise juhtiva turu algatust, mille eesmärk on mõjutada turgu poliitiliste vahendite abil (standardimine, sertimissüsteemid ja riigihanked), et luua innovaatilisi e-tervise lahendusi.

Tegevust kooskõlastatakse ka ühise kavandamise algatusega, mis käsitleb Alzheimeri ja teiste neurodegeneratiivsete haiguste teadusliku uurimise edendamist, ning ühise kavandamise algatusega „Rohkem aastaid, parem elu – demograafiliste muutuste võimalused ja väljakutsed” ja ühise kavandamise algatusega „Tervislik toitumisviis täisväärtuslikuks eluks”. Asjaomane teadmis- ja innovaatikakogukond võib kiirendada ja soodustada nende ühise kavandamise algatuste raames kogutud väljapaistvate teadusuuringute tulemuste kasutuselevõtmist, vähendades sellega innovatsiooni valdkonna killustatust.

Teadmis- ja innovaatikakogukond arvestab olulisel määral ja kasutab teadusuuringute tähtsamaid tulemusi, mis on saavutatud innovaatiliste ravimite ühise tehnoloogiaalgatuse ning seitsmenda raamprogrammi selleteemaliste arvukate teadusprojektide (nagu tervisealaste teadusuuringute programm või info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) alased teadusuuringud tervise ja vananemise kohta) raames, et edendada parimate ettevõtlaste abil tehnosiiret ja tehnoloogia turustamist. Ta teeb koostööd ka intelligentset elukeskkonda käsitleva ühisprogrammiga ning konkurent-sivõime ja uuendustegevuse raamprogrammiga.

⁽¹⁾ Näiteks kvaliteetsete ravimite kättesaadavus patsientidele lükkub edasi uutele ravimitele müügi- ja andmist käsitlevate õigusaktide tõttu, mille kohaselt kuulub katsetamisele ja sertimisele ning hinna ja hüvitamistingimuste kindlaksmääramise rohkem aega.

Kokkuvõtteks võib öelda, et teadmis- ja innovaatikakogukond täiendaks neid programme, sest keskenduks teadmiste kolmnurga erialadevahelisele tegevusele ja eriti innovaatilistele toodetele ja teenustele ning ettevõtlusalasele haridusele.

4. JÄRELDUS

Teadmis- ja innovaatikakogukond, mis käsitleb tervislike eluviiside ja aktiivsena vananemisega seotud üldisi probleeme, vastab teadmis- ja innovaatikakogukonna teema valiku kriteeriumidele:

- ta käsitleb olulist majanduslikku ja ühiskondlikku väljakutset (elukestev tervis ja heaolu kõigile, säilitades majanduslikult jätkusuutlikud hoolekandesüsteemid) ning aitab viia ellu strateegia „Euroopa 2020” tegevuskava ja selle eesmärgid tööhõive, innovatsiooni, hariduse ja sotsiaalse kaasatuse alal;
- teadmis- ja innovaatikakogukonna sihid ühtivad raamprogrammis „Horisont 2020” kindlaks määratud eesmärkidega ja täiendavad teisi liidu tervise- ja sotsiaalhoolekande valdkonna meetmeid, eriti vastavaid ühise kavandamise algatusi ning aktiivsena ja tervena vananemist käsitlevat Euroopa innovatsioonipartnerlust;
- ta toetub tugevale teadusbaasile ja tööstussektorile, mida teadmis- ja innovaatikakogukond ligiõmbavamaks muudab; ta suudab hankida äri sektori investeeringuid ja saavutada nende pikaajalise osaluse ning pakub võimalusi mitmesuguste uute toodete ja teenuste arendamiseks;
- ta käsitleb Euroopa paradoksi probleemi, sest ta kasutab liidu tugevat teadusbaasi ning otsib uusi innovaatilisi käsitlusviise, et parandada Euroopa kodanike elukvaliteeti ning säilitada tervise- ja sotsiaalhoolekandesüsteemide majanduslik jätkusuutlikkus;
- ta avaldab püsivat ja süsteemset mõju, mida mõeldakse uute ettevõtlike haritud inimeste, uute tehnoloogiate ja uute ettevõtete põhjal; ta soodustab uue tehnoloogia arengut ja sotsiaalset innovatsiooni;
- ta püüab kaotada tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandesektori suurt killustatust ning ühendab kogu sektori välja paistvad teaduse, innovatsiooni, hariduse ja koolituse sidusrühmad ühtseks kriitiliseks massiks;
- ta rakendab süsteemset käsitlusviisi ja peab seega tegema erialadevahelist tööd, mis hõlmab mitut teadusharu, nagu meditsiin, bioloogia, psühholoogia, majandus, sotsioloogia, demograafia ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia.

Teabeleht 2: Toorained ⁽¹⁾ – säästev uurimine, kaevandamine, töötlemine, ringlussevõtt ja asendamine

1. VÄLJAKUTSE

Tänapäeva ühiskond sõltub täielikult juurdepääsust toorainetele. Juurdepääs toorainetele on liidu majanduse tulemusliku toimimise jaoks hädavajalik. Kuna ammenduvad loodusvarad vähenevad, rahvastik kasvab ning arenguriigid tarbivad järjest enam, avaldatakse Maa toorainetele ja loodusvaradele järjest suuremat survet. Need on mõned tegurid, mis põhjustavad prognooside kohaselt järgmistel aastakümnetel loodusvarade tarbimise kasvu.

Nagu on rõhutatud ressursitõhususe tegevuskavas ja raamprogrammis „Horisont 2020”, peaksime püüdma tagada Euroopa majanduse jaoks ja meie heaolu säilitamiseks vajalike toorainete kättesaadavuse ja säästva kasutamise ning saavutama samal ajal ressursitõhusa majanduse, mis vastab kasvava rahvastiku vajadustele planeedi seatud ökoloogilistes raamidest.

2. ASJAKOHASUS JA MÕJU

Käesolev teema on majandusliku ja ühiskondliku mõju poolest väga oluline. Toorained on maailmamajanduse ja elukvaliteedi osas üliolulised; kõige olulisem on suurendada ressursitõhusust, et tagada Euroopas töökohtade loomine ja majanduskasvu jätkumine. See aitab luua häid majandusvõimalusi, parandada tootlikkust, vähendada kulusid ning suurendada konkurentsivõimet.

⁽¹⁾ Käesolevas teabelehes kasutatakse kitsamat määratlust, milleks on „muuks kui energiatootmiseks kasutatavad ja mittepõllumajanduslikud toorained”, et vähendada võimalikku kattuvust olemasolevate kliimamuutust ja energiat käsitlevate teadmis- ja innovaatikakogukondadega ning tulevaste teadmis- ja innovaatikakogukondade prioriteetsete valdkondadega, nagu toit.

Kuna liidul on olemas suurepärase teadusbaasi ja tippkeskused, saaks selles prioriteetses valdkonnas nimetatud küsimuses palju rohkem ära teha. Teadmis- ja innovaatikakogukond oleks selleks väga asjakohane.

Võttes arvesse teisi liidu programme, võiks asjaomane teadmis- ja innovaatikakogukond keskenduda niisuguse eksperditeadmiste keskuse kujundamisele, mis käsitleks akadeemilist, tehnilist ja praktilist haridust ning teadusuuringuid säästva lahtise, allmaa- ja veeluse kaevandamise, kasulike materjalide olmeprügist ja prügilatest eraldamise, materjalimajanduse, ringlussevõtu tehnoloogia, materjali asendamise, olemusliku lõpus kõrvaldamise ning toorainetega avatud kaubitsemise ja nende ülemaailmse haldamise valdkonnas. See tegutseks Euroopa asjaomaste teemadega tegelevate tippkeskuste vahendaja ja arvelduskojana ning juhiks teadusprogrammi, mis on liidu tootmissektori jaoks strateegilise tähtsusega. Et täita seda eesmärki, saavutada meetmete võimalikult suur mõju ja vältida kattumist liidu tegevustega (sealhulgas tooraineid käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerlusega), tagab teadmis- ja innovaatikakogukond maa ja mere säästva uurimise, kaevandamise, töötlemise, ressursitõhusa kasutamise, kogumise, ringlussevõtu, korduskasutamise ja asendamise tehnoloogilisel innovaatilistel pilootprojektide (nt näidistehased) jaoks vajaliku täienduse inimkapitali valdkonnas (st koolitus, haridus).

Samal ajal võiks see teadmis- ja innovaatikakogukond püüda saada tehnoloogiavaldkonna teerajajaks, arendades selleks innovaatiliste protsesside ja lahenduste piloot- ja näidisprojekte, mis hõlmavad näiteks majanduslikult ligitõmbavaid ja jätkusuutlikke alternatiivmaterjale, sealhulgas biopõhiseid materjale, mis on liidu jaoks strateegilise tähtsusega. Seejärel saab ta edendada säästva uurimise, kaevandamise ja töötlemise, ressursitõhusa materjalimajanduse, ringlussevõtu tehnoloogia ja materjali asendamise valdkonnas olemasolevate turgude avardamist ja uute loomist. Vajalik on hinnata mõju ja töötada välja innovaatilised ja kulutõhusad kohanemis- ja riskienetusmeetmed väga tundlike elukeskkondade jaoks, nagu Arktika.

Asjaomane teadmis- ja innovaatikakogukond on väga tähtis, et saada üle tehnoloogia puudumise barjäärist. Tehnilist innovatsiooni on vaja selleks, et arendada täiendavaid tehnilisi lahendusi, mis võiksid muuta traditsioonilise mineraal- ja toorainete väärtusahela struktuuri. Tegemist on valdkonnaga, kus on vaja töötada ka uute protsesside arendamise nimel, et optimeerida ja turustada olemasolevaid teadmisi. Teadmis- ja innovaatikakogukonna ettevõtlusalane käsitlusviis oleks selle probleemi lahendamiseks väga asjakohane.

Toorainete teadmis- ja innovaatikakogukond looks lisaväärtust ka selle kaudu, et aitaks parandada sektori võrgustike loomise võimalusi, mis on praegu piiratud. Kuna selle teemaga seotud teadusuuringute valdkondi ei saa ühitada, siis tähendab see, et teadlastel on vähe võimalusi kohtuda teiste teadusharude esindajatega ning saada kasu viljakast ideede vahetusest ja koostööst, mis on vajalik kulutõhusate vähese süsinikdioksiidiheitega keskkonnahoidlike lahenduste edendamiseks. Teadmis- ja innovaatikakogukond võimaldab luua võrgustikke, mis ühendavad teadmiste kolmurga kolme haru väärtusahelate sidusrühmi, ning aitaks seda probleemi lahendada. Ta annab võimaluse parandada oskusteabe, tehnoloogia- ja teadmisiiret ning tagaks teadlastele, üliõpilastele ja ettevõtjatele vajalikud teadmised ja oskused, et luua innovaatilisi lahendusi ja muuta need uuteks äriühendusteks.

3. SÜNERGIA JA VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS OLEMASOLEVATE ALGATUSTEGA

Liit on määratlenud selle prioriteedi ühena suurimatest väljakutsetest. Teadmis- ja innovaatikakogukond aitaks lahendada raamprogrammis „Horisont 2020“ kindlaks määratud ühiskondlikku väljakutset seoses toorainete jätkusuutliku tarnimise ja ressursitõhususega. Ta aitaks ellu viia tooraineid käsitlevat Euroopa innovatsioonipartnerlust. Tooraineid käsitlev Euroopa innovatsioonipartnerlus loob üldraamistikku, et hõlbustada pakkumisest ja nõudlusest lähtuvate olemasolevate teadusuuringute ning innovatsioonivahendite ja meetmete kooskõlastamist ja sünergia loomist nende vahel. See hõlmab tehnoloogiakeskseid tegevusi, ent ka raamtingimuste kindlaksmääramist ja konkreetset sektorit või väljakutset mõjutavate poliitikavaldkondade ning reguleerimis- ja standardimisküsimuste parimate tavade väljaselgitamist. Asjaomane teadmis- ja innovaatikakogukond täiendaks valdkonda peamiste osalejate harimise ja koolitamise kaudu ning tagaks ka ainulaadse praktikute struktureeritud võrgu. See loob kindla aluse muude Euroopa innovatsioonipartnerluse raames ellu viidavate innovatsiooniga seotud meetmete toetamiseks ning selle edukuse tagamiseks on inimressursid hädavajalikud.

Peale selle on sel hea võimalus toetada Euroopa innovatsioonipartnerlust raamtingimuste kindlaksmääramisel ja sektorit mõjutavate poliitikavaldkondade ning reguleerimis- ja standardimisküsimuste parimate tavade väljaselgitamisel. Teadmis- ja innovaatikakogukond arvestaks ja kasutaks olulisel määral ära ka tulemusi, mis on saavutatud mitmes seitsmenda raamprogrammi asjaomast teemat käsitlevas teadusprojektis, eriti neis, mida rahastatakse nanoteadusi, nanotehnoloogiat, materjale ja uut tootmistehnoloogiat käsitlevas raamistikus, ning keskkonnaprojektides.

Samuti tugineks ta konkurentsivõime ja uuendustegevuse programmi ökoinnovatsiooni turustamisprojektidele, mille puhul ringlussevõtt on olnud üks prioriteetseid valdkondi. Neid kogemusi võetakse arvesse raamprogrammis „Horisont 2020“ seoses kliimameetmeid, keskkonda, ressursitõhusust ja tooraineid käsitlevate ühiskondlike väljakutsetega.

Lisaks otsitakse koostoimet haruldaste muldmetallide alase Euroopa pädevusvõrgustikuga, mis on loodud kriitilise tähtsusega toorainete jaoks, mida nimetatakse haruldasteks muldmetallideks.

Asjaomane teadmis- ja innovaatikakogukond taotleks vastastikust täiendavust ja koostoimet nende programmidega ja peaks keskenduma teadmiste kolmnurga erialadevahelisele tegevusele ja eriti innovaatilistele toodetele ja teenustele ning ettevõtlusalasele haridusele.

4. JÄRELDUS

Teadmis- ja innovaatikakogukond oleks eespool nimetatud väljakutsete lahendamiseks väga sobiv. Ta vastab ka strateegilises innovatsioonikavas sätestatud teadmis- ja innovaatikakogukonna teema valiku kriteeriumidele:

- ta käsitleb Euroopa jaoks olulist majanduslikku ja ühiskondlikku väljakutset (vajadus töötada välja innovaatilised lahendused toorainete kulutõhusa, vähese süsinikdioksiidihetega ja keskkonnahoidliku uurimise, kaevandamise, töötlemise, kasutamise, korduskasutamise, ringlussevõtu ja olelusringi lõpus kõrvaldamise jaoks) ning aitab viia ellu strateegia „Euroopa 2020” tegevuskava ja selle eesmärged kliima, energia, tööhõive, innovatsiooni ja hariduse alal;
- teadmis- ja innovaatikakogukonna siht on kooskõlas raamprogrammi „Horisont 2020” eesmärkidega ja täiendab teisi toorainete käsitlevaid liidu programme, eriti toorainete käsitlevat Euroopa innovatsioonipartnerlust;
- ta suudab hankida äri sektori investeeringuid ning pakub võimalusi mitmesuguste uute toodete ja teenuste tekkeks säästva kaevandamise ja töötlemise, materjalimajanduse, ringlussevõtu tehnoloogia ja materjalide asendamise valdkonnas;
- ta avaldab püsivat ja süsteemset mõju, mida mõeldakse uute ettevõtlike haritud inimeste, uute tehnoloogiate ja uute ettevõtete põhjal; ta pakub võimalusi luua sotsiaalseid väärtusi, tehes jõupingutusi toote kogu elutsükli jätkusuutlikkuse eesmärgi nimel, milleks on toorainete tõhusam kasutamine ning nende tulemuslik ringlussevõtt ja taaskasutus;
- ta hõlmab tugevat hariduslikku osa, mis puudub teistes programmides, ning koondab väljapaistvad teadus- ja innovatsiooniringkondade sidusrühmad kriitiliseks massiks;
- tal tuleb teha erialadevahelist tööd, mis hõlmab erinevaid teadusharusid, nagu geoloogia, majandus, keskkonnateadused, keemia ja mehaanika, ning mitut tööstusvaldkonda (ehitus, autotööstus, lennu- ja kosmosetööstus, masinad ja seadmed ning taastuvenergia);
- ta käsitleb Euroopa paradoksi probleemi, sest Euroopal on selles valdkonnas tugev teadusbaas, kuid kehvad tulemused; ta pakub innovatsioonivõimalusi säästva kaevandamise ja materjalimajanduse valdkonnas; asendamine ja ringlussevõtt võivad soodustada uute toodete ja teenuste loomise ning tarneahela käsitlusviiside kaudu sektori muutusi ja suurendada investeeringuid.

Teabeleht 3: Tulevikutoit – säästev tarneahel alates ressursidest kuni tarbijateni

1. VÄLJAKUTSE

Üleilmne toiduainete tarneahel seisab silmitsi keeruliste väljakutsetega.

Nõudluse poole pealt iseloomustab olukorda maailma rahvastiku kasv ja järjest kõrgem elatustase (eriti tärkava majandusega riikides), mis tekitab nõudluse mitmekesisema ja kvaliteetse toidu järele, mis omakorda eeldab toidutootmise laiendamist. Sellest lähtuvalt prognoosis ÜRO, et 2050. aastaks suureneb vajadus toidu järele 70 %⁽¹⁾. Samal ajal suurendab bioenergia sektori kiire areng veelgi vajadust toidutootmise protsessi kõrvalsaaduste järele.

Pakkumise poole pealt suurendab üleilmne kliimamuutus survet toidutootmisele ja toiduga varustatusele. Peale selle ei ole paljud toidutootmise süsteemid maailmas jätkusuutlikud. Kui midagi ei muutu, jätkab maailma toidusüsteem keskkonna kahjustamist ning halvendab maailma võimet toota tulevikus toiduaineid.

⁽¹⁾ ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon. 2009. Üleilmne põllumajandus 2050. aastani.

Neid probleeme tuleb käsitleda eeskätt tarbijate hoiakutest, muredest ja käitumisest lähtuvalt, sest tootmist mõjutavad tarbijad ja turg. Kahe viimase kümnendi jooksul on toidu tarbimine muutunud oluliselt komplekssemaks. Tarbijad nõuavad taskukohaseid, mitmekesiseid, kvaliteetseid ja valmis toiduaineid, mis vastaksid nende maitsele ja vajadustele. Järjest enam muretsetakse mitmesuguste probleemide pärast alates toiduohutusest ja keskkonnakaitsest kuni eetiliste kaalutlusteni, nagu õiglase kaubanduse tavad või loomade heaolu, mille tulemusel nõuavad tarbijarühmad järjest sagedamini poliitilisi meetmeid. Toitumisharjumused (sealhulgas toidu raiskamine) võivad avaldada tarbijate tervisele ja heaolule ning esmatoomisele ja keskkonnale suurt mõju.

Seda keerulist probleemi on käsitletud raamprogrammis „Horisont 2020”, milles on kindlaks määratud sektoriga seotud väljakutsed: tagada ohutu ja kvaliteetse toidu ja biopõhiste toodetega varustamise kindlus ning bioloogiliste ressursside säästev majandamine ning seega aidata kaasa nii maaelu kui ka rannikualade arengule ja Euroopa biopõhiste sektorite konkurentsivõimele, säilitades maismaa- ja mereökosüsteeme, vähendades sõltuvust fossiilkütustest, leevendades kliimamuutuse mõju ja sellega kohanedes ning edendades jäätmevaba eluviisi ja ressursitõhusust.

2. ASJAKOHASUS JA MÕJU

Säästva tarneahela teadmis- ja innovaatikakogukond aitab saavutada raamprogrammi „Horisont 2020” eesmärgi, eriti neid, mis on määratud kindlaks toiduga kindlustatuse, säästva põllumajanduse ja metsanduse, mere-, merendus- ja siseveeuuringute ning biomajanduse alaste ühiskondlike väljakutsete kontekstis.

See teema on väga oluline ka majandusliku ja ühiskondliku mõju poolest. Toiduohutuse ja toiduga kindlustatuse küsimused on tähtsad peaaegu kõigis majandus- ja ühiskonnasektorites ning vajavad sageli reguleerivaid meetmeid.

Toidutööstus on Euroopa suurim tootmisektor ning etendab olulist osa Euroopa majanduse üldisemas arengus. Vaatamata Euroopa toidu- ja joogitööstuse tähtsale rollile on tema konkurentsivõime väike. Viimase kümne aasta jooksul on tähtsate majandusega riikide, nagu Hiina, India ja Brasiilia konkurentsi tõttu Euroopa osa maailmaturul vähenenud 25 %lt 21 %le. Kuna Euroopa toidutööstus suudab hindade poolest järjest vähem konkurentsi pakkuda, peab ta suutma luua lisaväärtust ning valmistama selleks tervislikumaid, säästvamaid ja ressursitõhusamaid tooteid, kui tahab turuosa vähenemise peatada ja seda taas suurendada.

Vaja on midagi ette võtta, et tagada kliimamuutusele vastupanuvõimeline ja jätkusuutlik üleilmne toiduainesüsteem ning rahuldada järjest suuremat nõudlust toidu järele vähese olemasoleva maa ja vähenevate kalavarude kontekstis, kaitsta looduskeskkonda ning hoida inimeste tervist.

Selle valdkonna teadmis- ja innovaatikakogukond keskendub toiduainete tarneahelale. Niisugune keskpunkt sobib eriti hästi teadmis- ja innovaatikakogukonna tervikliku käsitlusviisiga. See hõlmab kõigepealt ressursside (väetised jms) kasutuselevõttu, mis toimub tootmisahela alguses, seejärel toiduainete tootmist, töötlemist, pakendamist ja turustamist, ning lõpeb tarbijaga, mis võib teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks olla eraldi eesmärk (toidu raiskamise vähendamine, tervislik toitumine jms). Eesmärgiks on tagada tõhusam ja tulemuslikum toiduainete tarneahel ning suurendada selle kõikide osade säästvust ja jälgitavust.

Toiduainete tarneahela käsitlemine teadmis- ja innovaatikakogukonna abil annab lisaks Euroopa mõningate olulisemate majanduslike ja ühiskondlike väljakutsete lahendamisele ka võimaluse hankida investeeringuid ja saavutada äri sektori pikaajaline osalus – nimelt uute ja innovaatiliste tehnoloogiate, protsesside ja teadmiste kasutuselevõtul, et edendada toiduainete säästvat tootmist, töötlemist, pakendamist ja turustamist, vähendada jäätmeid ja parandada toitumist. Tervikliku käsitlusviisi kaudu saab teadmis- ja innovaatikakogukond mõjutada tööstusharu, et see keskenduks rohkem tarbijale suunatud innovatsioonile, panustades seejuures tarbijate tervisesse ja elukvaliteeti. Samal ajal on võimalik luua ka uusi ärimudeleid ja turustrateegiaid, mis keskenduvad tarbijate vajadustele ja trendidele ning rajanevad suuremale teadlikkusele toiduahelast, mis võib luua tarbijate huvidele vastavat innovatsiooni ja tehnoloogilisi võimalusi ning seega ka uusi äri võimalusi.

Selle valdkonna teadmis- ja innovaatikakogukond on väga oluline, et kaotada kogu toiduainete tarneahela väga suur killustatus. Ta ühendab kriitiliseks massiks väärtusahela väljapaistvad teaduse, innovatsiooni, hariduse ja koolituse sidusrühmad. Ahela kõik lülid – esmasektor, toiduainete tootjad ja töötajad, jaemüüjad, toiduteeninduse kanalid ja eriti tarbijad – on tulevaste innovatsioonide kontseptsioonide üksteisega lahutamatu seotud. Teadmis- ja innovaatikakogukond tagab vajaliku süsteemse ja erialadevahelise käsitlusviisi nende probleemide lahendamiseks.

Teadmis- ja innovaatikakogukond loob selles valdkonnas olulist lisaväärtust eelkõige oskuste ja töötajate puuduse probleemi lahendajana. Praegu tekitab tõenäoliselt pooltele Euroopa toidu- ja joogitööstuse ettevõtetele probleeme teadus- ja oskustöötajate vähesus. See takistab asjaomase sektori innovatsiooni. Teadmis- ja innovaatikakogukond loomib selle probleemi lahendamiseks hariduse teiste teadmiste kolmnurga valdkondadega. Samal ajal annab ta võimaluse stimuleerida uusi haritud ettevõtlikke inimesi, kes suudavad töötada välja uusi, innovaatilisi tehnoloogiaid ja ärilahendusi. Ettevõtlusele keskendumine on eriti oluline just toidutööstuses, kus on palju VKESid.

Asjaomase teadmis- ja innovaatikakogukonna edukust mõjutav suur risk on seotud peamiselt vajalike kaasnevate innovatsiooni reguleerivate raamtingimustega, mida teadmis- ja innovaatikakogukonnad otseselt ei käsitle. Säästvuse edendamiseks kogu toiduainete tarneahelas on vaja tõenäoliselt muuta õigusakte, et võtta näiteks arvesse toidutootmise väliskulusid. Seepärast tuleb teadmis- ja innovaatikakogukonnal teha nendes küsimustes koostööd liidu ja liikmesriikide käimasoleva innovatsiooni ja muude poliitikavaldkondade tegevuste raames (vt järgmist osa).

3. SÜNERGIA JA VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS OLEMASOLEVATE ALGATUSTEGA

Liit on selle teemaga täielikult seotud. Teadmis- ja innovaatikakogukond aitaks lahendada raamprogrammis „Horisont 2020” kindlaks määratud ühiskondlikku väljakutset „Toiduga kindlustatus, säästev põllumajandus ja metsandus, mere-, merendus- ja siseveeuuringud ning biomajandus”. Ta teeks eeskätt koostööd põllumajanduse tootlikkust ja jätkusuutlikkust käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerluse raames. Viimases on rõhuasetus kõige eesrindlikumate teadusuuringute ja praktilise innovatsiooni ühendamisel, kuid teadmis- ja innovaatikakogukond täiendaks seda peamiste osalejate, st ettevõtjate ja tarbijate harimise kaudu. Tegevust on vaja kooskõlastada ka ühise kavandamise algatusega „Põllumajandus, toiduga kindlustatus ja kliimamuutus”, mis koondab liikmesriikide teadusuuringute alast tegevust, et loimida kohanemise, leevendamise ja toiduga kindlustatuse põhimõtted põllumajandus-, metsandus- ja maakasutussektori tegevusega.

Euroopa Merendus- ja Kalandusfond edendab kalanduse ja veisviljeluse keskkonnaalast ja sotsiaalset jätkusuutlikkust ning rõhutab seega vajadust uute ettevõtlusoskustega ühendatud tehniliste arenduste järele nendes valdkondades, mis käiksid käikäes tarbijate käitumise arenguga; siin on võimalusi sünergia loomiseks. Tegevust on võimalik kooskõlastada ka hiljuti alanud ühise kavandamise algatustega „Tervislik toitumisviis täisväärtuslikuks eluks” ja „Kliimaalaste teadmiste ühendamine Euroopa jaoks”, kõnealuse teemaga seotud Euroopa tehnoloogiaplattformidega (eriti *Food for Life* platvormiga) ning arvukate seitsmenda raamprogrammi projektidega. Samuti tugineks ta konkurentsivõime ja uuendustegevuse programmi ökoinnovatsiooni turustamisprojektidele, mille puhul toidu- ja joogitööstus on olnud üks prioriteetseid valdkondi. Neid kogemusi võetakse arvesse raamprogrammis „Horisont 2020” seoses kliimameetmeid, keskkonda, ressursitõhusust ja tooraineid käsitlevate ühiskondlike väljakutsetega.

Teadmis- ja innovaatikakogukond täiendaks nimetatud tegevust, sest keskenduks teadmiste kolmnurga erialadevahelisele tegevusele ja eriti innovaatilistele toodetele ja teenustele, ettevõtlusalasele haridusele ning tarbijat puudutavatele probleemidele.

4. JÄRELDUS

Teadmis- ja innovaatikakogukond, mis keskendub toiduainete tarneahelale, on väga sobiv tegelema eespool nimetatud väljakutsetega. Ta vastab ka teadmis- ja innovaatikakogukonna teema valiku kriteeriumidele:

- ta käsitleb olulist majanduslikku ja ühiskondlikku väljakutset (vajadus tagada muutustele vastupanuvõimeline ja jätkusuutlik üleilmne toiduainesüsteem ning rahuldada järjest suuremat nõudlust toidu järele vähese olemasoleva maa kontekstis, kaitsta looduskeskkonda ning hoida inimeste tervist) ning aitab viia ellu strateegia „Euroopa 2020” tegevuskava ja selle eesmärged kliima, energia, tööhõive, innovatsiooni ja hariduse alal;
- teadmis- ja innovaatikakogukonna siht on raamprogrammi „Horisont 2020” eesmärkidega kooskõlas ja täiendab teisi toidusektorit käsitlevaid liidu programme, eriti põllumajanduse tootlikkust ja jätkusuutlikkust käsitlevat Euroopa innovatsioonipartnerlust;
- ta suudab hankida investeringuid ja saavutada äri sektori pikaajalise osaluse ning pakub võimalusi luua uusi tooteid ja teenuseid – nimelt uute ja innovaatiliste tehnoloogiate, protsesside ja teadmiste kasutuselevõtul, et edendada toiduainete säästvat tootmist, töötlemist, pakendamist ja turustamist, vähendada jäätmeid ja edendada paremat toitumist ning rahvastiku tervist;
- ta avaldab püsivat ja süsteemset mõju, mida mõõdetakse uute ettevõtlike haritud inimeste, uute tehnoloogiate ja uute ettevõtete põhjal; ta soodustab uue tehnoloogia ning tõhusama ja säästvama tootmissüsteemi arendamist;

- ta püüab kaotada kogu toiduainete tarneahela suurt killustatust, soodustab jälgitavust ning ühendab kogu ahela väljapaistvad teaduse, innovatsiooni, hariduse ja koolituse sidusrühmad ühtseks kriitiliseks massiks;
- seega on tal vaja teha erialadevahelist tööd, mis hõlmab eri teadusharusid, nagu agronoomia, ökoloogia, bioloogia, keemia, toitumine ja sotsiaalmajandus;
- ta käsitleb Euroopa paradoksi probleemi, sest ta otsib uusi innovaatilisi käsitusviise, et tagada säästvam ja tõhusam tarneahel ning parandada toiduga kindlustatust.

Teabeleht 4: Lisaväärtusega tootmine

1. VÄLJAKUTSE

Üks peamisi väljakutseid, mis Euroopa innovatsioonikavas esile toodi ja mida tuleb käsitleda ka raamprogrammis „Horisont 2020”, on liidu liikmesriikide konkurentsivõime maailmaturul. Probleem on eriti terav tootmissektoris.

Euroopa riikide tootmissektor on suure surve all: Euroopa tootmisettevõtteid mõjutab järjest enam konkurents muude arenenud majandusega riikidega, väikeste kuludega tootmine arenguriikides ja tooraine nappus. Peale selle põhjustavad tootmissektoris muutusi veel mitu tegurit: uued turu ja ühiskondlikud vajadused, teaduse ja tehnoloogia kiire areng ning keskkonna- ja säästva tootmise nõuded.

Üks võimalik lahendus nendele väljakutsetele oleks suure väärtusega (või lisaväärtusega) tootmine. See käsitusviis kujutab endast terviklikku süsteemi, mis hõlmab kogu kaupade ja toodete/teenuste tootmistsüklit, turustamist ja olemusringi lõpus kõrvaldamist ning loob seega tarbijast/kasutajast lähtuva innovatsioonisüsteemi. Selle asemel, et konkureerida hinna alusel, loovad lisaväärtusega tootjad väärtust innovaatiliste toodete ja teenuste kaudu, rakendades protsessi täiustamise põhimõtteid, saavutades kaubamärgi laialdase tuntuse ja/või aidates kaasa säästvale ühiskonnale.

Tootmissektori majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnavalne tähtsus on väga suur. 2010. aastal moodustas tootmissektor liidu SKPst 15,4 % ja seal oli üle 33 miljoni töökoha. Kui arvestada ka elektritoomist, ehitust ja nendega seotud äriteenuseid, siis on selleks näitajaks 37 %. Samal ajal moodustas tootmissektori osa Euroopas tekitatud jäätmetest 25 %, kasvuhooonegaasidest 23 % ning lämmastikoksiididest 26 %.

Seda arvestades on täiesti selge, et kogu tootmissektori üldeesmärk peab olema Euroopa konkurentsivõime parandamine maailmaturul ning säästvamate ja keskkonnahoidlikumate tootmisprotsesside arendamine.

2. ASJAKOHASUS JA MÕJU

Lisaväärtusega tootmise teadmisi- ja innovaatikakogukond aitab saavutada raamprogrammi „Horisont 2020” eesmärke tootmise ja töötlemise täiustamise kaudu ning selle konkreetset eesmärki muuta praegused tööstuslikud tootmismetodid teadmispõhiseks, säästvamaks, vähesaastavamaks ja sektoriülesemaks tootmis- ja töötlemistehnoloogiks, et saavutada innovaatilisi tooteid, protsesse ja teenuseid.

Ta suudab hankida investeeringuid ja saavutada äri sektori pikaajalise osaluse ning laiendada praegusi turge ja luua uusi. Tal on eeskätt võimalus toetada Euroopa tehnoloogiaplatformi Manufuture strateegiliste teadusuuringute kavas kindlaksmääratud meetmeid:

- ökodisain;
- lisaväärtusega toodete ja teenuste arendamine;
- uute ärimudelite väljatöötamine;
- täiustatud tootmistehnoloogiliste protsesside arendamine;
- uued arenevad tootmisteadused ja tehnoloogiad;
- olemasoleva teadusuuringute ja hariduse infrastruktuuri muutmine, et toetada maailmatasemel tootmist.

Uute toodete, teenuste, ärimudelite ja tootmisprotsesside arendamise toetamisel tuleks rõhku asetada säästvusele ja ökoinnovatsioonile ning parandada selleks ressursi- ja energiatõhusust, suurendada võimalikult palju head keskkonnamõju ning aidata kaasa ka hea majandusliku ja sotsiaalse mõju suurendamisele. Niisugune säästev käsitlusviis eeldab energia- ja ressursitõhusaid protsesse ja seadmeid ning taastuvate energiaallikate kasutamist ja/või arukat energiamaandust, mis aitab kokkuvõttes vähendada jäätmeid ja heiteid. Aidates muuta tootmist säästvamaks, ressursitõhusamaks ja konkurentsivõimelisemaks, saab teadmis- ja innovaatikakogukond tekitada muutusi tööstusharu ja tarbijate käitumises ja avaldada süsteemset mõju.

Lisaväärtusega tootmise teadmis- ja innovaatikakogukond võib täita olulist rolli ka piirkondlikul tasandil ja mõjutada seda. Teadmis- ja innovaatikakogukonna peamised piirkondliku tasandi ülesanded oleksid järgmised: kohaliku mõju ja koostöösidemetega omavahel ühendatud piirkondlike klastrite loomise edendamine, võimekuse arendamine kõrgetasemelise tootmistehnoloogia valdkonnas ning tippasemel tootmistehnoloogia väljatöötamine. Sellega seoses tuleks pöörata eritähelpanu vähenevast tootmisvõimsusest enam mõjutatud piirkondadele ja VKEdele.

Eeltoodud eesmärkide saavutamise peamisi kitsaskohti on piisava kvalifikatsiooniga ja vajalikul hulgal kvalifitseeritud tööjõu puudumine. Teadmis- ja innovaatikakogukond täidab seega väga olulist osa selle valdkonna hariduse kujundamisel. Oskuste vajajate ja haridusasutustega tihedamate sidemete loomise kaudu edendaks teadmis- ja innovaatikakogukond ühiseid kraadiõppeprogramme, kutsealast kraadiõppejärgset koolitust ja tootmissektori tegelikku olukorda kajastavate kursuste pakkumist.

Lisaväärtusega tootmise teadmis- ja innovaatikakogukonna keskne ülesanne on ka võimekuse suurendamine. See ei puuduta mitte ainult kvalifitseeritud tööjõu tagamist, vaid ka võimalust, et teadmis- ja innovaatikakogukond oleks suhtlemise ning erialadevaheliste oskuste ja pädevuse edendamise keskkond, eriti progressi võimaldava tehnoloogia kõrgetasemelise tööühikute väljapakutud progressi võimaldavate tehnoloogiate ühendamiseks⁽¹⁾.

Teadmis- ja innovaatikakogukond saaks selle erialadevahelise sektori raames ühendada eri osalejaid ja sidusrühmi, sealhulgas väärtusahela eri etappide osalejaid. See hõlmab ka töötlevat tööstust (nt terase- või keemiatööstust), mis on vahetult seotud lisaväärtusega tootmise väärtusahelaga.

3. SÜNERGIA JA VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS OLEMASOLEVATE ALGATUSTEGA

Eespool kirjeldatud teadmis- ja innovaatikakogukond täiendaks paljusid muid liidu ning liikmesriikide ja tööstusühenduste programme.

Lisaks eelnimetatud Euroopa tehnoloogiaplatvormile Manufuture saab ta luua sidemeid ka Euroopa tehnoloogiaplatvormiga, mis käsitleb arukate süsteemide integratsiooni, ja ühise tehnoloogiaalgatusega, mis käsitleb manussüsteeme. Tuleviku tehaseid käsitlev avaliku ja erasektori partnerlus ja muud raamprogrammi „Horisont 2020” raames algatada võidavad selleteemalised partnerlused ning mitu raamprogrammi oleksid samuti enesestmõistetavad koostööpartnerid. Teadmis- ja innovaatikakogukond võtaks arvesse Euroopa tehnoloogiaplatvormi raamistikus kindlaksmääratud teadustegevuse prioriteete ja tegevuskavasid ning seni ühiste tehnoloogiaalgatuste, avaliku ja erasektori partnerluste ning raamprogrammi projektide raames korraldatud teadusuuringuid.

Samuti tugineks ta konkurentsivõime ja uuendustegevuse programmi ökoinnovatsiooni turustamisprojektidele, mille käigus on saadud kogemusi säästvama tootmise alal. Neid kogemusi võetakse arvesse raamprogrammis „Horisont 2020” seoses kliimameetmeid, keskkonda, ressursitõhusust ja tooraineid käsitlevate ühiskondlike väljakutsetega. Sünergiat võib saavutada ka keskkonnatehnoloogia kontrollimise pilootprogrammiga, mille eesmärk on edendada kvaliteetseid keskkonnatehnoloogiaid, pakkudes nende tulemuslikkuse sõltumatut kontrollimist kolmanda isiku poolt.

Lisaväärtusega tootmise teadmis- ja innovaatikakogukond aitaks luua sünergiat ka Euroopa Teadusnõukoguga, mida soovib progressi võimaldava tehnoloogia kõrgetasemeline tööühik, et edendada teadusuuringute ja innovatsiooni tippvõimekust tehnoloogia valdkonnas.

Teadmis- ja innovaatikakogukond täiendaks nimetatud tegevust, sest keskenduks teadmiste kolmnurga erialadevahelisele tegevusele ja eriti ettevõtlusalasele haridusele.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf

4. JÄRELDUS

Teadmis- ja innovaतिकogukond, mis keskendub kõigi tootmissektori sidusrühmade kaasamisele ja eriti asjaomase valdkonna hariduse ümberkujundamisele, oleks eeltoodud väljakutsete käsitlemiseks asjakohane. Ta vastab ka strateegilises innovatsioonikavas sätestatud teadmis- ja innovaतिकogukonna teema valiku kriteeriumidele:

- ta käsitleb Euroopa jaoks olulist majanduslikku ja ühiskondlikku väljakutset (liikmesriikide konkurentsivõime parandamine maailmaturul ning säästvama ja keskkonnahoidlikuma tootmisprotsessi arendamisele kaasa aitamine) ning aitab viia ellu strateegia „Euroopa 2020” aruka ja jätkusuutliku majanduskasvu tegevuskava;
- selle teadmis- ja innovaतिकogukonna sihid ühtivad raamprogrammis Horisont 2020 kindlaks määratud eesmärkidega ja täiendavad teisi liidu meetmeid kõnealuses valdkonnas;
- ta toetub tugevale tööstussektorile, mida teadmis- ja innovaतिकogukond ligitõmbavamaks muudab;
- ta pakub võimalusi arendada mitmesuguseid uusi tooteid, teenuseid ja ärimudeleid ning on eriti sobiv lahendama kiireloomulist vajadust kvalifitseeritud töötajate järele selles sektoris;
- ta rakendab süsteemset käsitlusviisi ning seega tuleb tal teha erialadevahelist tööd ja arendada uusi erialäüseid haridusvõimalusi;
- ta ühendab kriitiliseks massiks väärtusahela väljapaistvad teaduse, innovatsiooni, hariduse ja koolituse sidusrühmad, mis muidu koos ei tegutseks;
- ta käsitleb Euroopa paradoksi probleemi, sest ta kasutab ära liidu tugevat teadusbaasi ning otsib uusi innovaaticilisi käsitlusviise, et tagada konkurentsivõimelisem, säästvam ja ressursitõhusam tootmissektor.

Teabeleht 5: Linnaline liikuvus

1. VÄLJAKUTSE

Arukas, keskkonnahoidlik ja integreeritud transport on määratletud ühena suurimatest ühiskondlikest väljakutsetest, mida käsitletakse raamprogrammis Horisont 2020. 2011. aasta transpordipoliitika valges raamatus rõhutatakse täiendavalt selles valdkonnas järgmise aastakümne jooksul meetmete võtmise vajadust. Linnalise liikuvuse küsimus on väga keeruline. Selle raames käsitletakse paljusid teemasid, nagu transport (sealhulgas uued liikuvuspõhimõtted, transpordi korraldamine, logistika, transpordisüsteemide ohutus ja turvalisus), keskkonnaküsimused (kasvuhoonegaaside, õhusaaste ja müra vähendamine) ja linnaplaneerimine (uued põhimõtted elu- ja töökoha lähendamiseks), ning see avaldab olulist majanduslikku ja ühiskondlikku mõju (uute ettevõtete loomine, tööhõive, sotsiaalne kaasatus, eluaseme- ja asukostrategiad). Üldeesmärgiks on parandada Euroopa kodanike elukvaliteeti, arvestades, et järjest enam kodanikke elab suurtes valginnastutes, kus luuakse suur osa Euroopa majanduse rikkusest⁽¹⁾.

Säästva linnalise liikuvuse võib saavutada vaid murrangulise innovatsiooni abil, mis toob kaasa keskkonnahoidlikumad, kaasavamad, ohutumad ja arukamad lahendused. Kui seda ei saavutata, siis tähendab see edaspidi suuremaid ühiskondlike, ökoloogilisi ja majanduslikke kulusid. Kodanikud peavad aga liikuvuse uued ja innovaaticilised põhimõtted omaks võtma, eriti siis, kui tahetakse erasõidukid asendada ühistranspordiga. Selle valdkonna üks teravamaid lahendust vajavaid probleeme on see, kuidas muuta käitumist, ilma et seetõttu halveneks elukvaliteet linnapiirkondades ja kasvaksid elamiskulud.

2. ASJAKOHASUS JA MÕJU

Linnalise liikuvuse teadmis- ja innovaaticogukonna eesmärk on tagada keskkonnahoidlikum, kaasavam, ohutum ja arukam linnalise liikuvuse süsteem.

Nagu eespool öeldud, on teema ühiskondlikust ja avaliku korra seisukohast väga tähtis. See on tähtis ka sotsiaal-majanduslikust seisukohast, sest hõlmab endas SKP ja tööhõive poolest olulisi majandussektoreid, nagu autotööstus ja ehitus. Peale selle on linnaline liikuvus seotud keskkonnakaitsestrateegiatega ning täielikult kaasatud sotsiaalset tõrjutust, asukohta, eluaset ja linnaplaneerimist käsitlevatesse meetmesse.

⁽¹⁾ Üle 70 % eurooplastest elab linnapiirkondades, mis moodustavad rohkem kui 25 % liidu territooriumist. Ligikaudu 85 % liidu SKPst toodetakse linnapiirkondades. Prognooside kohaselt suureneb linnastumine Euroopas 2050. aastaks 83 %ni.

Linnalise liikuvuse teadmis- ja innovaatikakogukond on kooskõlas nii raamprogrammi Horisont 2020 prioriteetidega kui ka strateegia „Euroopa 2020” eesmärkidega, mis käsitlevad arukama, säästvama, vähese süsinikdioksiidheitega ja kaasava linnaarengu saavutamist. Asjaomane teadmis- ja innovaatikakogukond aitaks täita kõiki strateegia „Euroopa 2020” eesmärke, edendades näiteks ökotõhusaid lahendusi, arukaid IKT-lahendusi liikluskorralduses ning tõhusamate ja soodsama hinnaga transporditeenuste tagamist.

Kuna linnaline liikuvus on olemuselt süsteemne, pakuks selle valdkonna teadmis- ja innovaatikakogukond innovatsiooniahelas palju innovatsioonivõimalusi, näiteks mitut transpordiliiki hõlmavate süsteemide arendamine ning arukamad ja säästvamad lahendused transpordis.

Linnalise liikuvuse teadmis- ja innovaatikakogukond toetub tugevale tehnoloogilisele ja tööstusbaasile ning pakub võimalusi uute toodete ja teenuste arendamiseks ⁽¹⁾, eriti säästva planeerimise ja ökotööstuse valdkonnas.

Peale selle pälvib innovaatiliste linnalise liikuvuse mudelite väljatöötamine ka suurt poliitilist tähelepanu ja toetust, mis oleks teadmis- ja innovaatikakogukonnale kasulik. Nendel innovaatilistel linnamudelitel võib olla ka üleilmne mõju, kui neid lahendusi hakatakse parimate tavadena kasutama muu maailma, eeskätt Aafrika, Aasia ja Ladina-Ameerika väga kiiresti kasvavates valginnastutes.

Selle valdkonna teadmis- ja innovaatikakogukond käsitleb linnalist liikuvust ja linnatranspordi planeerimist laiemas, kohaliku ja piirkondliku tasandi säästva linnaplaneerimise ja ruumilise arengu kontekstis. Linnalise liikuvuse teadmis- ja innovaatikakogukonna heaks omaduseks oleks erialade- ja sektoritevaheline töö ning praegu sektoris valitseva organisatsioonilise killustatuse kaotamisele kaasaaitamine. See annaks ametiasutustele (peamiselt kohalikele ja piirkondlikele asutustele) ja kohalikele ühendustele ning erasektorile (sealhulgas arendajatele ja infrastruktuuriettevõtetele), teadusasutustele ja ülikoolidele (mis moodustavad teadmiste kolmnurga) võimaluse teha tihedamat koostööd.

Maailmatasemel partnerite ühendamise uute põhimõtete alusel võimaldab linnalise liikuvuse teadmis- ja innovaatikakogukonnal optimeerida olemasolevaid vahendeid ja kasutada ära nende uute väärtusahelate abil loodud äri- ja võimalusi.

Linnalise liikuvuse teadmis- ja innovaatikakogukond keskendub nendes tegevustes innovatsioonikolmnurgale, mis saab kasu eriti EIT kaudu saadavast liidu lisatoetusest. Asjaomase teadmis- ja innovaatikakogukonna suurim tegelik lisaväärtus on tema roll teadmiste kolmnurga kolme osa ühendajana ja innovatsioonis osalejate koostööviiside süsteemi muutjana. Teadmis- ja innovaatikakogukond käsitleb ka inimestest lähtuvat innovatsiooni, mis seab tema tegevuse keskmesse üliõpilased, teadlased ja ettevõtjad, kes on eespool nimetatud väljakutsete lahendamiseks väga olulised. Seetõttu pööratakse suurt rõhku haridusele/koolitusele, ettevõtlusele ja tulemuste rakendamisele, nagu kohalike ja piirkondlike asutuste linnatranspordispetsialistide oskuste ja teadmiste arendamine (elukestev õpe / personalivahetusprogrammid / kutsealane koolitus), ettepanekute tegemine konkreetsete linnalise liikuvuse alaste kõrgharidusprogrammide loomiseks (suvekursused/vahetusprogrammid), innovaatiliste transpordipõhimõtete edukas turuletoomine (ülikoolide ja teadusasutustega seonduvate ja nendest alustavate ettevõtete toetamine jne).

Asjaomase teadmis- ja innovaatikakogukonna abil saab tugevdada ühispaiknemise põhimõtet, sest sellel teemal on mõistagi oluline kohalik ja piirkondlik mõõde.

3. SÜNERGIA JA VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS OLEMASOLEVATE ALGATUSTEGA

Liikuvusega seotud teemasid toetavad paljud liidu algatused. Liit on selle teemaga täielikult seotud.

Seosed teiste liidu programmidega on olemas ning neid tihendatakse. Linnalise liikuvuse teadmis- ja innovaatikakogukond võtab arvesse linnalise liikumiskeskonna tegevuskava ja intelligentsete transpordisüsteemide tegevuskava raames välja töötatud meetmeid.

Linnalise liikuvuse teadmis- ja innovaatikakogukond teeb koostööd eelkõige kavandatud Euroopa arukate linnade ja kogukondade algatusega, mis käsitleb energiatõhusust, IKTd ja linnatransporti.

⁽¹⁾ Mõned võimalike uute turgude näited: uued teenused reisijatele, hoolduse ning liikluskorralduse juhtimise ja ummikute ärahoidmise teenused; uued rakendused sõidukitele ning peidetud kommunikatsiooniteenused, et edendada suhtlust ja vältida reisimist (JRC 65426 EN).

Asjaomane teadmis- ja innovaatikakogukond täiendab valdkonda peamiste osalejate harimise kaudu ning tagab ka ainulaadse praktikute struktureeritud võrgu, millel on hea võimalus määrata kindlaks raamtingimused ja selgitada välja sektorit mõjutavate strateegiate ja reguleerimisküsimuste parimad tavad.

Tegevust on vaja kooskõlastada ka ühise kavandamise algatusega „Linnastunud Euroopa”, mis ühendab liikmesriikide teadustegevust, et muuta linnad innovatsiooni- ja tehnoloogiakeskusteks, rakendada keskkonnahoidlikke ja arukaid linnasisesid ja linnadevahelisi transpordilogistika süsteeme, vähendada ökoloogilist jalajälge ja mõju kliimale. Asjaomane teadmis- ja innovaatikakogukond võib kiirendada ja soodustada nende ühise kavandamise algatuste raames kogutud väljapaistvate teadusuuringute tulemuste kasutuselevõtmist, vähendades sellega innovatsiooni valdkonna killustatust.

Algatus Civitas, mis toetab näidis- ja uurimisprojekte, et rakendada puhtas linnatranspordis innovaatilisi meetmeid, ning arukaid linnu ja kogukondi käsitlev Euroopa tööstusalgatus, mille eesmärk on muuta linnades energia tootmine ja kasutamine säästvamaks ja tõhusamaks, on linnalise liikuvuse teadmis- ja innovaatikakogukonna jaoks samuti enesestmõistetavad koostööpartnerid.

Nimetatud valdkonna teadmis- ja innovaatikakogukond võib luua sidemed ka transpordi- ja energiategemat käsitlevate Euroopa tehnoloogiaplattformidega, Euroopa keskkonnahoidlikke autosid käsitlevate avalike ja erasektori partnerlustega ning raamprogrammi arvukate asjaomase valdkonna projektidega. Teadmis- ja innovaatikakogukond võtaks arvesse Euroopa tehnoloogiaplatformi raamistikus kindlaks määratud teadustegevuse prioriteete ja tegevuskavasid ning seni avaliku ja erasektori partnerluste ning raamprogrammi projektide raames korraldatud teadusuuringuid, et edendada ja kiirendada uuringute tulemuste kasutuselevõtmist ja laiendada nende kasutamist.

Kogukond püüab saavutada vastastikust täiendavust ka Euroopa liikuvustööstuse liiduga. Konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammist kaasrahastatav Euroopa liikuvustööstuse liit püüab koondada piirkondlikke ja riiklikke poliitikakujundajaid, kes toetavad innovaatiliste teenuselahenduste kasutamist liikuvustööstuses, et hankida suuremat ja paremat toetust innovaatiliste teenustega tegelevatele VKEdele nendes tööstusharudes.

Samuti tugineb ta programmile Intelligent Energy Europe, ökoinnovatsiooni turustamisprojektidele ning konkurentsivõime ja uuendustegevuse programmi arukat linnalist liikuvust käsitlevatele IKT-põhistele teenustele ja pilootprojektidele.

Asjaomane teadmis- ja innovaatikakogukond täiendaks neid programme, sest keskenduks teadmiste kolmnurga erialadevahelisele tegevusele ja eriti innovaatilistele toodetele ja teenustele ning ettevõtlusalasele haridusele.

Linnalise liikuvuse teadmis- ja innovaatikakogukond täiendaks konkreetseid tegevusi, mida kaks tegutsevat teadmis- ja innovaatikakogukonda juba ellu viivad. Ta täiendaks kliimavaldkonna teadmis- ja innovaatikakogukonna Climate-KIC teemat, mis käsitleb üleminekut vähese süsinikdioksiidiheitega ja vastupanuvõimelistele linnadele, ning EIT teadmis- ja innovaatikakogukonna *ICT Labs* tööd, mis käsitleb arukaid transpordisüsteeme ja digitaalseid tulevikulinnu. Linnalise liikuvuse teadmis- ja innovaatikakogukond võtab arvesse nimetatud teadmis- ja innovaatikakogukondade tööd ning käsitleb seda laiemas, st keskkonnahoidlikuma, kaasavama, ohutuma ja arukama linnalise liikuvuse süsteemi kontekstis.

4. JÄRELDUS

Linnalise liikuvuse teadmis- ja innovaatikakogukond oleks eespool nimetatud väljakutsete lahendamiseks väga sobiv. Ta vastab ka teadmis- ja innovaatikakogukonna teema valiku kriteeriumidele:

- ta käsitleb olulist majanduslikku ja ühiskondlikku väljakutset (vajadus saavutada Euroopas kodanike, majanduse ja ühiskonna huvides transpordisüsteem, mis on ressursitõhus, keskkonnahoidlik, ohutu ja sujuv) ning aitab viia ellu strateegia „Euroopa 2020” tegevuskava ja selle eesmärged kliima, energia, tööhõive, innovatsiooni ja hariduse alal;
- tema sihid ühtivad raamprogrammis Horisont 2020 kindlaks määratud eesmärkidega ja täiendavad teisi liidu transpordi- ja energiavaldkonna ning keskkonnameetmeid;
- ettevõtliku maailmavaate edendamiseks loimib ta kujunemisjärgus tehnoloogiad uute väärtusahelatega ja toetab teadusuuringute rakendamist toodetes ja teenustes;
- ta käsitleb seega Euroopa paradoksi probleemi, sest ta kasutab liidu tugevat teadusbaasi ning otsib uusi innovaatilisi käsitusviise, et tagada keskkonnahoidlikum, kaasavam, ohutum ja arukam linnalise liikuvuse süsteem;

-
- ta ühendab kriitiliseks massiks väärtusahela väljapaistvad teaduse, hariduse, innovatsiooni ja koolituse sidusrühmad, mis muidu koos ei tegutseks;
  - ta rakendab sektoritevahelist käsitlusviisi ja seega ühendab omavahel eri vastutustasandid alates eraettevõtetest kuni riiklike ametiasutuste, eriti kohaliku tasandi asutuste ja kodanikeni;
  - ta teeb erialadevahelist tööd, mis hõlmab eri teadusharusid, ning arendab uut tüüpi erialadevahelisi õppeprogramme.
-

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS nr 13132013/EL,

17. detsember 2013,

liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 196,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽¹⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Pidades silmas, et viimastel aastatel on loodusõnnetused ja inimtegevusest tingitud õnnetused märkimisväärselt sagenenud ja raskenenud ning tulevikus võivad eelkõige kliimamuutuste ning mitme loodusliku ja tehnoloogilise ohu võimaliku vastasmõju tõttu toimuvad õnnetused oma kaugeleulatuvate ja pikaajaliste tagajärgedega olla tõenäoliselt veelgi äärmuslikumad ja keerulisemad, muutub järjest olulisemaks integreeritud lähenemisviis õnnetuste ohjamisele. Euroopa Liit peaks edendama solidaarsust ning toetama, täiendama ja lihtsustama liikmesriikide kodanikukaitsealaste meetmete koordineerimist, et parandada loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud õnnetuste ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise süsteemide tulemuslikkust.
- (2) Ühenduse kodanikukaitse mehhanism kehtestati nõukogu otsusega 2001/792/EÜ, Euratom ⁽²⁾, mis sõnastati uuesti nõukogu otsusega 2007/779/EÜ, Euratom ⁽³⁾. Selle mehhanismi rahastamine oli tagatud nõukogu otsusega

2007/162/EÜ, Euratom ⁽⁴⁾, millega kehtestati kodanikukaitse rahastamisvahend („rahastamisvahend”). Nimetatud otsuses on sätestatud, et liidu rahalist abi saab anda selleks, et aidata suurendada suurõnnetustele reageerimise tõhusust, ning selleks, et aidata tõhustada mis tahes liiki hädaolukordade ennetuseks ja nendeks valmisolekuks võetavaid meetmeid, ning samuti jätkata varem nõukogu otsuse 1999/847/EÜ ⁽⁵⁾ alusel võetud meetmeid. Rahastamisvahend kaotab kehtivuse 31. detsembril 2013.

- (3) Liidu kodanikukaitse mehhanismi („liidu mehhanism”) abiga tagatakse eelkõige inimeste, aga ka keskkonna ja vara, sealhulgas kultuuripärandi kaitse igasuguste loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud õnnetuste eest, sealhulgas keskkonnaõnnetuste, merereostuse ning ägedate terviseiga seotud hädaolukordade eest nii liidus kui ka väljaspool seda. Liidu mehhanismi alusel pakutatav kodanikukaitset ja muud hädaolukordadele suunatud abi võib taotleda kõigi kõnealuste õnnetuste puhul, et täiendada kannatanud riigi reageerimisvõimeid. Terroriaktide ning tuuma- või kiirgusõnnetuste puhul peaks liidu mehhanism hõlmama valmisoleku- ja reageerimismeetmeid üksnes kodanikukaitse vallas.
- (4) Liidu mehhanism peaks samuti aitama kaasa Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 222 rakendamisele, võimaldades vajaduse korral oma ressursside ja suutlikkuse kasutamist.
- (5) Liidu mehhanism kujutab endast Euroopa solidaarsuse nähtavat väljendust, tagades praktilise ja õigeaegse panuse õnnetuste ennetamisse ja nendeks valmisolekusse ning õnnetustele ja õnnetuste ohule reageerimisse, ilma et see takistaks asjakohaste juhtpõhimõtete ja asjakohase korra kohaldamist kodanikukaitse vallas. Seepärast ei tohiks käesolev otsus mõjutada liikmesriikide vastastiku-õigusliku ja kohustusi, mis tulenevad otsuses käsitletud teemadega seotud kahe- või mitmepoolsetest lepingutest, ega ka liikmesriikide vastutust kaitsta oma territooriumil inimesi, keskkonda ja vara.
- (6) Liidu mehhanismi rakendamisel tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta asjakohaseid liidu õigusakte ja rahvusvahelisi kohustusi ning ära kasutada koostõimet asjaomaste liidu algatustega, nagu Maa seire Euroopa programm (Copernicus), elutähtsate taristute kaitse Euroopa programm (EPCIP) ning ühine teabeajagamiskeskond (CISE).

⁽¹⁾ ELT C 277, 13.9.2012, lk 164.

⁽²⁾ Nõukogu 23. oktoobri 2001. aasta otsus 2001/792/EÜ, Euratom, millega kehtestatakse ühenduse mehhanism tugevdatud koostöö soodustamiseks kodanikukaitse abimissioonidel (EÜT L 297, 15.11.2001, lk 7).

⁽³⁾ Nõukogu 8. novembri 2007. aasta otsus 2007/779/EÜ, Euratom, millega kehtestatakse ühenduse kodanikukaitse mehhanism (ELT L 314, 1.12.2007, lk 9).

⁽⁴⁾ Nõukogu 5. märtsi 2007. aasta otsus 2007/162/EÜ, Euratom, kodanikukaitse rahastamisvahendi kehtestamise kohta (ELT L 71, 10.3.2007, lk 9).

⁽⁵⁾ Nõukogu 9. detsembri 1999. aasta otsus 1999/847/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse kodanikukaitsealane tegevusprogramm (EÜT L 327, 21.12.1999, lk 53).

- (7) Piirkondlike ja kohalike omavalitsuste roll õnnetuste ohjamises on väga oluline. Piirkondlikud ja kohalikud omavalitsusi on vaja seega asjakohaselt kaasata käesoleva otsuse alusel teostatavasse tegevusse kooskõlas liikmesriikide riiklike struktuuridega.
- (8) Ennetustegevus on õnnetustevastases kaitstes ülioluline ning see nõuab edasisi meetmeid, nagu on nõutud nõukogu 30. novembri 2009. aasta järeldustes ning Euroopa Parlamendi 21. septembri 2010. aasta resolutsioonis komisjoni teatise „Ühenduse lähenemisviis loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud katastroofide ennetamisele” kohta. Liidu mehhanism peaks sisaldama liidu õnnetuseriski ennetamise meetmete üldist poliitika- raamistikku, mille eesmärk on saavutada kõrgemal tasemel kaitse õnnetuste vastu ja vastupanuvõime neile, ennetades või vähendades nende mõju ning parandades ennetuskultuuri, võttes seejuures nõuetekohaselt arvesse kliimamuutuste tõenäolist mõju ja vajadust sobivate kohanemismetmete järele. Seda silmas pidades on olulised riskihindamised, riskijuhtimise planeerimine, iga liikmesriigi poolt riiklikul või asjakohasel piirkondlikul tasandil läbi viidud riskijuhtimissuutlikkuse hindamine, mis hõlmab vajaduse korral muid asjakohaseid teenistusi, liidu tasandil koostatud ülevaade riskidest ja vastastikused eksperdi hinnangud, et tagada integreeritud lähenemisviis õnnetuste ohjamisele, mis ühendab riskiennetus-, valmisoleku- ja reageerimismetmeid. Seetõttu peaks liidu mehhanism hõlmama üldist raamistikku riskide ja riskijuhtimissuutlikkuse kohta teabe jagamiseks, ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artikli 346 kohaldamist, millega tagatakse, et ükski liikmesriik ei ole kohustatud andma informatsiooni, mille avalikustamist ta peab oma oluliste julgeolekuhvide vastaseks.
- (9) Toetades Euroopale huvi pakkuvate riikidevaheliste tuvastamise, varajase hoiatamise ja häiresüsteemide edasiarendamist ja paremat integreerimist, peaks liit abistama liikmesriike õnnetustele reageerimiseks ja liidu kodanike hoiatamiseks vajaliku aja minimeerimisel. Kõnealusel süsteemid peaksid arvesse võtma olemasolevaid ja tulevase teabeallikaid ja -süsteeme ning neile tuginema, innustades samal ajal asjakohaste uute tehnoloogiate kasutamist.
- (10) Liidu mehhanism peaks sisaldama üldist poliitika- raamistikku, mille eesmärk on pidevalt parandada kodanikukaitse- süsteemide ja -teenistuste, nende personali ja elanikkonna valmisolekut liidus. See peaks hõlmama õnnetuste ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise alast õppuste programmi, saadud kogemusi käsitlevat programmi ning koolitusprogramme ja -võrgustikku liidu ja liikmesriikide tasandil, nagu nõutakse nõukogu 27. novembri 2008. aasta järeldustes suurõnnetuste reageerimise Euroopa koolituse korra kohta.
- (11) Kodanikukaitsealase koostöö tugevdamiseks ning liikmesriikide koordineeritud ühise kiirreageerimisvõime parandamiseks tuleks jätkata kodanikukaitse abimissioonidel kasutatavate sekkumismoodulite väljatöötamist, mis koosneksid ühe või mitme liikmesriigi ressurssidest ning mille eesmärk oleks täielik koostoimimisvõime. Kõne- alused moodulid tuleks organiseerida liikmesriikide tasandil ning peaksid kuuluma nende käsutamisõiguse ja kontrolli alla.
- (12) Liidu mehhanism peaks lihtsustama abimissioonide mobiliseerimist ja koordineerimist. Liidu mehhanism peaks põhinema liidu struktuuril, mis koosneb hädaolu- kordadele reageerimise koordineerimiskeskusest (ERCC), Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkusest liik- mesriikide varem vabatahtlikkuse alusel eraldatud vahen- dite näol, koolitatud ekspertidest ning ühisest hädaolu- kordade side- ja infosüsteemist (CECIS), mida haldavad komisjon ja liikmesriikide kontaktpunktid. Selle alusel tuleks luua raamistik, mille eesmärk on koguda olukorra kohta kontrollitud teavet, edastada see liikmesriikidele ning jagada missioonidel saadud kogemusi.
- (13) Selleks et tõhustada õnnetustele reageerimise operatsioo- nide kavandamist liidu mehhanismi alusel ning suurenda- da põhivahendite olemasolu, on vaja tõhustada Euroopa hädaolukordadele reageerimise suulikkust liik- mesriikide eelnevalt vabatahtlikkuse alusel eraldatud vahendite näol ning töötada välja struktureeritud protsess võimalike suutlikkuse puudujääkide tuvastamiseks.
- (14) Seoses õnnetustele reageerimise abimissioonidega väljas- pool liitu peaks liidu mehhanism selleks, et suurendada rahvusvahelise kodanikukaitsealase töö sidusust, hõlbus- tama ja toetama meetmeid, mida liikmesriigid ning liit tervikuna sel eesmärgil rakendavad. Kui Ühinenud Rahvaste Organisatsioon osaleb kolmandates riikides toimuvatel abimissioonidel, siis täidab üldkoordinaatori ülesandeid tema. Liidu mehhanismi alusel pakutavat abi tuleks koordineerida Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni ning muude asjaomaste rahvusvaheliste osalistega, et kasutada võimalikult hästi ära kättesaadavaid ressursse ning vältida tarbetut topelttööd. Kodanikukaitseabi tõhusam koordineerimine liidu mehhanismi kaudu on eeltingimus üldise koordineerimise toetamiseks ning liidu tervikliku panuse tagamiseks üldisesse abiprojekti. Õnnetuste puhul, kui abi antakse nii liidu mehhanismi kaudu kui ka nõukogu määruse (EÜ) nr 1257/96 ⁽¹⁾ alusel, peaks komisjon tagama liidu üldise reageerimise tõhususe, ühtsuse ja vastastikuse täiendavuse vastavalt Euroopa konsensusele humanitaarabi valdkonnas ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Nõukogu 20. juuni 1996. aasta määrus (EÜ) nr 1257/96 humanitaarabi kohta (EÜT L 163, 2.7.1996, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni ühisavaldus (ELT C 25, 30.1.2008, lk 1).

- (15) Asjakohaste transpordivõimaluste kättesaadavust ja juurdepääsetavust tuleks parandada, et toetada kiirreageerimisvõime arendamist liidu tasandil. Liit peaks toetama ja täiendama liikmesriikide panust, aidates liikmesriikidel nende transpordiresse koordineerida ja ühendada ning osaleda vajaduse korral ja teataval tingimustel täiendavate transpordivõimaluste rahastamisel, võttes arvesse olemasolevaid süsteeme.
- (16) Selleks et saavutada parim tulemus ja tagada juurdepääs kannatada saanud elanikkonnale, peaksid abimissioonid kohapeal vastama nõudlusele ning neid tuleks täielikult koordineerida. Komisjon peaks tagama lähetatud eksperdirühmadele asjakohase logistilise toe.
- (17) Liidu mehhanismi võib kasutada ka kodanikukaitsealase toetuse pakkumiseks õnnetuste korral kolmandates riikides konsulaarabi andmisel liidu kodanikele, kui seda on taotlenud asjaomaste liikmesriikide konsulaarasutused. Asjaomased liikmesriigid peaksid võimaluse korral niisuguseid taotlusi koordineerima nii omavahel kui kõigi muude asjaomaste osalejatega, et tagada liidu mehhanismi optimaalne kasutamine ja vältida praktiliste raskuste tekkimist kohapeal. Niisugust toetust võib taotleda näiteks juhuriik või kõigi liidu kodanike abistamist koordineeriv liikmesriik. Juhuriigi mõistet tuleks tõlgendada kooskõlas Euroopa Liidu suunistega konsulaarjuhuriigi mõiste rakendamise kohta⁽¹⁾. Käesolevat otsust kohaldatakse ilma, et see piiraks välismaal asuvate liidu kodanike konsulaarkaitset käsitlevate liidu eeskirjade kohaldamist.
- (18) Reageerimisoperatsioonide kavandamisel on kasulik teha koostööd ka asjakohaste valitsusväliste organisatsioonide ja teiste üksustega, et teha kindlaks kõik täiendavad reageerimisvahendid, mille nad on võimelised õnnetuste korral kättesaadavaks tegema liikmesriikide pädevate asutuste kaudu.
- (19) Õnnetusele reageerimisse võib viimase abinõuna anda olulise panuse sõjaliste vahendite kasutamine tsiviiljuhtimise all. Kui kodanikukaitseoperatsioonide toetuseks peetakse asjakohaseks sõjaliste vahendite kasutamist, siis peaks järgima sõjaväega tehtavas koostöös korda, menetlusi ja kriteeriume, mille nõukogu või selle pädevad organid on kehtestanud, et teha liidu mehhanismile kättesaadavaks kodanikukaitsega seonduvad sõjalised vahendid, ning need peaksid olema kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste suunistega.
- (20) Kui liidu mehhanismi alusel antav abi aitab liidul osutada abi humanitaarvaldkonnas, eelkõige keerulistes hädaolukordades, siis peaksid käesoleva otsuse alusel rahastamist saavad meetmed olema kooskõlas Euroopa humanitaarabi konsensusel osutatud humanitaarpõhimõtete ning kodanikukaitse- ja sõjaliste vahendite kasutamise põhimõtetega.
- (21) Võimalik peaks olema Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon (EFTA) osalevate Euroopa Majanduspiirkonda kuuluvate riikide, ühinevate riikide, kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide osavõtt. Liidu mehhanismis mitteosalevad kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid, samuti Euroopa naabuspoliitika osalevad riigid peaksid samuti saama kasu teatavatest käesoleva otsuse alusel rahastatavatest meetmetest.
- (22) Selleks et tagada ühtsed tingimused käesoleva otsuse rakendamiseks, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused seoses järgmisega: ERCC koostöö liikmesriikide kontaktpunktidega ning töökord õnnetustele reageerimiseks nii liidus kui väljaspool liitu; CESISE komponendid ning CESISE kaudu teabe jagamise korraldamine; eksperdirühmade lähetamise protsess; moodulite, muude reageerimisvahendite ja ekspertide kindlakstegemine; moodulite toimimise ja koostöömõistega seotud tegevusnõuded; suutlikkuse eesmärgid, kvaliteedi- ja koostöömõisted ning Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse toimimiseks vajalik sertifitseerimise ja registreerimise menetlus ning rahastamiskord; Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse puudujääkide tuvastamine ja nende kõrvaldamine; koolitusprogrammi, õppuste raamistiku ja saadud kogemuste programmi ning abi transportimiseks antava toetuse korraldamine. Kõnealuseid volitusi tuleks rakendada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽²⁾.
- (23) Käesolevas otsuses sätestatud rakendusaktide vastuvõtmiseks tuleks kasutada kontrollimenetlust.
- (24) Käesolev otsus tugevdab liidu ja liikmesriikide vahelist koostööd ning hõlbustab koordineerimist kodanikukaitse valdkonnas, võimaldades võtta tõhusamaid meetmeid ulatuse ja täiendavusega seotud põhjustel. Kui õnnetuse korral ei ole liikmesriigi reageerimisvõimelised piisavad, siis võib kõnealune liikmesriik otsustada taotleda liidu mehhanismilt oma kodanikukaitseressursside ja muude õnnetustele reageerimise ressursside täiendamist.

⁽¹⁾ ELT C 317, 12.12.2008, lk 6.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (25) Kuna käesoleva otsuse eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga on neid meetme ulatuse või toime tõttu parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev otsus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (26) Käesolev otsus ei mõjuta stabiliseerimisvahendit käsitleva tulevase liidu õigusakti reguleerimisalasse jäävaid meetmeid, liidu tervishoiu valdkonna tegevusprogramme käsitlevatest õigusaktidest tulenevaid rahvatervisega seotud meetmeid ega tarbijakaitsega seotud meetmeid, mis tulenevad ühenduse tarbijapoliitika tegevusprogrammi aastateks 2014–2020 käsitlevast tulevases liidu õigusaktist.
- (27) Järjepidevuse huvides ei hõlma käesolev otsus meetmeid, mis kuuluvad nõukogu ... otsuse 2007/124/EÜ⁽¹⁾ või tulevase liidu õigusakti, mis käsitleb sisejulgeolekufondi osana rahalise toetuse programmi loomist politseikoostöö, kuritegevuse ennetamise ja tõkestamise ning kriisiohjamise jaoks, reguleerimisalasse või mis on seotud avaliku korra säilitamise ning sisejulgeoleku kaitsmisega. Käesolevat otsust ei kohaldata määrusega (EÜ) nr 1257/96 hõlmatud meetmete suhtes.
- (28) Käesoleva otsuse sätted ei piira Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu kohaste õiguslikult siduvate aktide vastuvõtmist, milles sätestatakse meetmed eriolukordadeks tuuma- ja kiirgusõnnetuste puhul.
- (29) Käesoleva otsusega hõlmatakse merereostuse ennetamise, selleks valmisoleku ja sellele reageerimise meetmed, välja arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1406/2002⁽²⁾ reguleerimisalasse kuuluvad meetmed.
- (30) Selleks et tagada käesoleva otsuse rakendamine, võib komisjon rahastada selliseid ettevalmistuse, järelevalve, kontrolli, auditeerimise ja hindamisega seotud meetmeid, mida on vaja liidu mehhanismi juhtimiseks ja selle eesmärkide täitmiseks.
- (31) Käesoleva otsusega seotud kulude hüvitamine, riigihankelepingute sõlmimine ja toetuste andmine peaks toimuma vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012⁽³⁾. Kodanikukaitsealase tegevuse eripära tõttu tuleks sätestada, et toetusi võib anda ka eraõiguslikele isikutele. Samuti on oluline, et nimetatud määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 eeskirjad oleksid täidetud, eelkõige seoses selles sätestatud säästlikkuse, tõhususe ja mõjususe põhimõtetega.
- (32) Liidu finantshuve tuleks kogu kulutsükli vältel kaitsta proportsionaalsete meetmete kaudu, mis hõlmavad rikkumiste ärahoidmist, avastamist ja uurimist, samuti kadumaläinud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud vahendite tagasinõudmist ning vajaduse korral haldus- ja rahalisi karistusi vastavalt määrusele (EL, Euratom) nr 966/2012.
- (33) Käesoleva otsusega nähakse liidu mehhanismi kohaldamisajaks ette rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 2. detsember 2013. aasta eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽⁴⁾ punkti 17 tähenduses. Kõnealust lähtesummat rahastatakse osaliselt 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku rubriigist 3 („Julgeolek ja kodakondsus”) ning osaliselt rubriigist 4 („ELi ülemaailmne roll”).
- (34) Rahastamispaketi käesoleva otsuse rakendamiseks tuleks jaotada vastavalt lisas esitatud protsendimääradele.
- (35) Et käesoleva otsuse rakendamise rahastamispaketi jaotus vahehindamise tulemuste valguses hiljemalt 30. juuniks 2017 läbi vaadata, tuleks komisjonile anda õigus võtta vastu õigusakte kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290. Kiirmenetlust tuleks kohaldada siis, kui reageerimisoperatsioonideks eraldatud eelarvevahendid on vaja mis tahes ajal viivitamata läbi vaadata. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

⁽¹⁾ Nõukogu 12. veebruari 2007. aasta otsus 2007/124/EÜ, Euratom, millega kehtestatakse ajavahemikuks 2007–2013 üldprogrammi „Turvalisus ja vabaduste kaitse” raames eriprogramm „Terrorismi ning muude julgeolekuriskide ennetamine, nendeks valmisolek ja nende tagajärgede likvideerimine” (ELT L 58, 24.2.2007, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1406/2002, millega luuakse Euroopa Meresõiduohutuse Amet (EÜT L 208, 5.8.2002, p. 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

⁽⁴⁾ ELT C 373 20.12.2013, lk 1

(36) Käesolevat otsust tuleks kohaldada alates 1. jaanuarist 2014, kuna see on seotud 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistikuga,

või nende liidu õigusaktide reguleerimisalasse kuuluvate meetmete suhtes, mis käsitlevad tegevusprogramme tervishoiu, siseasjade ja õigusküsimuste valdkonnas.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 2

Reguleerimisala

1. Käesolevat otsust kohaldatakse kodanikukaitsealase koostöö suhtes. Nimetatud koostöö hõlmab järgmist:

- a) ennetus- ja valmisolekumeetmed liidu sees ning ka väljaspool liitu, mis puudutab artikli 5 lõiget 2, artikli 13 lõiget 3 ja artiklit 28 ning
- b) meetmed, millega aidatakse reageerida õnnetuse otsestele kahjulikele tagajärgedele liidus või väljaspool liitu, sealhulgas artikli 28 lõikes 1 osutatud riikides, kui mehhanismi kaudu on esitatud abitaotlus.

2. Käesoleva otsusega võetakse arvesse eraldatud, äärepoolseimate ja muude liidu piirkondade või saarte erivajadusi seoses õnnetuste ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimisega ning ülemeremaade ja -territooriumide erivajadusi õnnetustele reageerimisel.

Artikkel 3

Erieesmärgid

1. Liidu mehhanism toetab, täiendab ja hõlbustab liikmesriikide meetmete koordineerimist järgmiste ühiste erieesmärkide nimel:

- a) saavutada kõrgetasemeline kaitse õnnetuste eest, ennetades või vähendades nende võimalikku mõju, edendades ennetuskultuuri ning parandades koostööd kodanikukaitse- ja muude asjakohaste teenistuste vahel;
- b) suurendada valmisolekut õnnetustele reageerimiseks liikmesriikide ja liidu tasandil;
- c) kiirendada ja tõhustada reageerimist õnnetuste või õnnetuste ohu korral ning
- d) suurendada üldsuse teadlikkust ja valmisolekut õnnetusteks.

2. Näitajaid kasutatakse vastavalt vajadusele käesoleva otsuse kohaldamise järelevalveks, hindamiseks ja läbivaatamiseks. Nimetatud näitajad sisaldavad järgmist:

- a) edusammud õnnetuse ennetamise raamistiku rakendamisel, mida mõeldakse liikmesriikide arvuga, kes on teinud komisjonile kättesaadavaks oma riskihindamiste kokkuvõtte ja oma riskijuhtimissuutlikkuse hindamise, nagu on sätestatud artiklis 6;

I PEATÜKK

ÜLD- JA ERIEESMÄRGID, REGULEERIMISESE, REGULEERIMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Üldeesmärk ja reguleerimisese

1. Euroopa Liidu kodanikukaitse mehhanismi („liidu mehhanism“) eesmärk on tugevdada liidu ja liikmesriikide vahelist koostööd ning hõlbustada koordineerimist kodanikukaitse vallas, et parandada loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud õnnetuste ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise süsteemide tõhusust.

2. Liidu mehhanismi abiga tagatakse eelkõige inimeste, aga ka keskkonna ja vara, sealhulgas kultuuripärandi kaitse igasuguste loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud õnnetuste eest, sealhulgas terroriaktide tagajärgede ning tehnoloogiliste, kiirgus- ja keskkonnaõnnetuste, merereostuse ning ägedate terviseiga seotud hädaolukordade eest nii liidus kui ka väljaspool seda. Terroriaktide või kiirgusõnnetuste tagajärgede puhul võib liidu mehhanism hõlmata üksnes valmisoleku- ja reageerimis-meetmeid.

3. Liidu mehhanism edendab liikmesriikidevahelist solidaarsust praktilise koostöö ja koordineerimise kaudu, piiramata liikmesriikide esmast vastutust kaitsta oma territooriumil inimesi, keskkonda ja vara, sealhulgas kultuuripärandit, õnnetuste eest ning tagada oma õnnetuste ohjamise süsteemide piisav suutlikkus, mis võimaldab neil nõuetekohaselt ja järjepidevalt toime tulla sellise olemuse ja ulatusega õnnetustega, mida on mõistlikkuse piires võimalik ette näha ja milleks on võimalik valmistuda.

4. Käesoleva otsusega kehtestatakse liidu mehhanismi üldeeskirjad ning eeskirjad rahalise abi andmiseks liidu mehhanismi raames.

5. Liidu mehhanism ei mõjuta kohustusi, mis tulenevad kehtivatest liidu õigusaktidest, Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingust või kehtivatest rahvusvahelistest lepingutest.

6. Käesolevat otsust ei kohaldata määruse (EÜ) nr 1257/96, määruse (EÜ) nr 1406/2002, määruse (EÜ) nr 1717/2006, Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 1082/2013/EL⁽¹⁾

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta otsus nr 1082/2013/EL tõsiste piiriüleste terviseohtude kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 2119/98/EÜ (ELT L 293, 5.11.2013, lk 1).

- b) edusammud õnnetusteks valmisoleku taseme tõstmisel, mõõdetuna vabatahtlikkuse alusel eraldatud reageerimisvahendite hulgaga, mis puudutab artiklis 11 sätestatud suutlikkuseesmärke, ning CECISes registreeritud moodulite arvuga;
- c) edusammud õnnetustele reageerimise parandamisel, mõõdetuna liidu mehhanismi raames toimuvate missioonide kiiruse ning osutatava abi panusega kohapealsete vajaduste rahuldamisse ning
- d) edusammud üldsuse teadlikkuse ja õnnetusteks valmisoleku parandamisel, mõõdetuna liidu kodanike teadlikkuse taseme kohta nende piirkonna riskide kohta.

Artikkel 4

Mõisted

Käesolevas otsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. „õnnetus” – olukord, millel on või võib olla tõsine mõju inimestele, keskkonnale või varale, sealhulgas kultuuripärandile;
2. „reageerimine” – õnnetuse ohu olemasolu korral, õnnetuse ajal või pärast õnnetust selle otseste kahjulike tagajärgedega tegelemiseks liidu mehhanismi raames esitatud abitaotluse alusel võetavad meetmed;
3. „valmisolek” – varasemast tegevusest tulenev inimeste ja materiaalsete vahendite, struktuuride, kogukondade ja organisatsioonide valmisolek ja võime, mis tuleneb varasemast tegevusest ning mis võimaldab neil tagada tõhusalt kiire reageerimine õnnetusele;
4. „ennetamine” – igasugune tegevus, mille eesmärk on vähendada riske või leevendada õnnetuste kahjulikke tagajärgi inimestele, keskkonnale või varale, sealhulgas kultuuripärandile;
5. „varajane hoiatamine” – õigeaegse ja tõhusa teabe andmine, mis võimaldab võtta meetmeid õnnetuse riskide ja kahjuliku mõju vältimiseks või vähendamiseks ning tõhusaks reageerimiseks valmisoleku hõlbustamiseks;
6. „moodul” – eelnevalt kindlaksmääratud ülesandest ja vajadustest lähtuv liikmesriikide vahendite iseseisev ja sõltumatu kord või liikmesriikide liikuv operatiivne reageerimisrühm, millel on vajalikud inim- ja materiaalsed vahendid ning mida saab kirjeldada lähtuvalt selle tegevusvõimest või selle täidetava(te)st ülesandest/ülesannetest;
7. „riskihindamine” – üldine valdkondadevaheline riskide kindlakstegemise, analüüsi ja hindamise protsess riiklikul või asjakohasel piirkondlikul tasandil hindamiseks;
8. „riskijuhtimissuutlikkus” – liikmesriigi või selle piirkondade suutlikkus oma riskihindamistes kindlaks tehtud riske

(õnnetuse mõjud ja tõenäosus) vähendada, eelkõige nendega kohaneda ja/või neid leevendada kõnealusel liikmesriigis vastuvõetaval tasemel. Riskijuhtimissuutlikkust hinnatakse seoses tehnilise, finants- ja haldussuutlikkusega teostada asjakohast:

- a) riskihindamist,
- b) riskijuhtimise planeerimist (ennetamiseks ja valmisolekuks) ning
- c) võtta asjakohaseid riskide ennetamise ja nendeks valmisoleku meetmeid.

9. „vastuvõtva riigi toetus” – abi saava või abi saatva riigi või komisjoni tegevus valmisoleku- ja reageerimisetalpil, eesmärgiga eemaldada võimalikud takistused rahvusvahelise abi jagamisel, mida pakutakse liidu mehhanismi kaudu. See hõlmab liikmesriikide toetust, et lihtsustada kõnealuse abi transiiti läbi nende territooriumi;
10. „reageerimissuutlikkus” – abi, mida võidakse anda taotluse korral liidu mehhanismi kaudu;
11. „logistiline tugi” – oluline varustus või teenused, mida artikli 17 lõikes 1 osutatud eksperdirühmad vajavad oma ülesannete täitmiseks, sealhulgas kommunikatsioon, ajutine majutus, toit või transport riigis.

II PEATÜKK

ENNETAMINE

Artikkel 5

Ennetusmeetmed

1. Ennetuseesmärkide ja -meetmete elluviimiseks teeb komisjon järgmist:
  - a) võtab meetmeid, et parandada teadmusbaasi õnnetusohutude kohta ning hõlbustada teadmiste, heade tavade ja teabe jagamist, sealhulgas ühiste riskidega liikmesriikide hulgas;
  - b) toetab ja soodustab liikmesriikide riskihindamist ja riskide kaardistamist heade tavade jagamise abil ning lihtsustades ühist huvi pakkuvate küsimuste puhul juurdepääsu eriteadmiste ja eksperdiarvamusele;
  - c) koostab valdkondadeülese ülevaate ja kaardi liidus aset leida võivatest loodusõnnetustest või inimtegevusest tingitud õnnetustest ja ajakohastab seda regulaarselt, kohaldades ühtset lähenemisviisi eri poliitikavaldkondades, mis võivad tegeleda õnnetuste ennetamisega või seda mõjutada, ning võttes arvesse kliimamuutuste tõenäolisi mõjusid;

- d) innustab vahetama häid tavasid seoses riiklike kodanikukaitse-süsteemide ettevalmistamisega, et tulla toime kliimamuutuste mõjuga;
- e) toetab ja soodustab liikmesriikide riskijuhtimise arendamist ja rakendamist heade tavade jagamise abil ning lihtsustades ühist huvi pakkuvate küsimuste puhul juurdepääsu eriteadmistele ja eksperdiarvamusele;
- f) kogub ja levitab liikmesriikide poolt kättesaadavaks tehtud teavet, organiseerib kogemuste vahetamise riskijuhtimissuutlikkuse hindamise osas, koostab koostöös liikmesriikidega ja 22. detsember 2014 nende hindamiste sisu, metoodikat ja struktuuri käsitlevad suunised ning hõlbustab heade tavade vahetamist ennetamise ja valmisoleku planeerimise alal, sealhulgas vabatahtlike vastastikuste eksperdihinnangute kaudu;
- g) annab Euroopa Parlamendile ja nõukogule vastavalt artikli 6 punktis c sätestatud tähtaegadele korrapäraselt aru artikli 6 rakendamisel tehtud edusammudest;
- h) edendab erinevate liidu rahaliste vahendite kasutamist, mis võivad toetada õnnetuste jätkusuutlikku ennetamist, ning julgustab liikmesriike ja piirkondi kasutama selliseid rahastamisvõimalusi;
- i) toonitab riskiennetuse tähtsust ja toetab liikmesriike teadlikkuse suurendamisel, üldsuse teavitamisel ja harimisel;
- j) edendab ennetusmeetmeid liikmesriikides ja artiklis 28 osutatud kolmandates riikides heade tavade tutvustamise abil ning lihtsustades ühist huvi pakkuvate küsimuste puhul juurdepääsu eriteadmistele ja eksperdiarvamusele ning
- k) võtab tihedas koostöös liikmesriikidega ennetustegevuses vajalikke toetavaid ja täiendavaid lisameetmeid, et saavutada artikli 3 lõike 1 punktis a esitatud eesmärk.

2. Liikmesriigi, kolmanda riigi, ÜRO või selle asutuste taotluse korral võib komisjon lähetada kohale eksperdirühma, et ennetusmeetmete osas nõu anda.

Artikkel 6

Riskijuhtimine

Selleks et edendada tõhusat ja ühtset lähenemisviisi õnnetuste ennetamisele ja õnnetusteks valmisolekule mittetundliku teabe, nimelt teabe, mille avaldamine ei ole vastuolus liikmesriikide esmatahtsate julgeolekuhvidega, jagamise ja parimate tavade tutvustamise kaudu liidu mehhanismi raames, peavad liikmesriigid:

- a) arendama riskihindamist riiklikul ja asjakohasel piirkondlikul tasandil ning tegema komisjonile kättesaadavaks kokkuvõtte riskihindamiste asjaomastest elementidest 22. detsember 2015 ning seejärel iga kolme aasta tagant;
- b) arendama ja täiustama oma õnnetustega seotud riskijuhtimise planeerimist riiklikul või asjaomasel piirkondlikul tasandil;
- c) tegema komisjonile kättesaadavaks oma riiklikul või asjaomasel piirkondlikul tasandil läbi viidud riskijuhtimissuutlikkuse hindamise iga kolme aasta tagant pärast artikli 5 lõike 1 punktis f osutatud asjakohaste suuniste lõplikku koostamist või siis kui on tehtud olulisi muutusi;
- d) osalema vabatahtlikult vastastikuste eksperdihinnangute koostamises riskijuhtimissuutlikkuse hindamise kohta.

III PEATÜKK

VALMISOLEK

Artikkel 7

Hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus

Käesolevaga luuakse hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus (ERCC). ERCC tagab ööpäevaringse tegutsemissuutlikkuse ning teenindab liikmesriike ja komisjoni liidu mehhanismi eesmärkide täitmisel.

Artikkel 8

Komisjoni üldised valmisolekumeetmed

Komisjon rakendab järgmisi valmisolekumeetmeid:

- a) haldab ERCCd;
- b) haldab ühist hädaolukordade side- ja infosüsteemi (CECIS), võimaldades teabe edastamist ja vahetamist ERCC ning liikmesriikide kontaktpunktide vahel;
- c) aitab kaasa Euroopale ühist huvi pakkuvate riikidevaheliste tuvastamise, varajase hoiatamise ja häiresüsteemide arendamisele ja paremale integreerimisele, et võimaldada kiirreageerimist ning soodustada riiklike varajase hoiatamise ja häiresüsteemide omavahelist seotust ja nende seotust ERCC ning CECISega. Kõnealustes süsteemides tuleb arvesse võtta olemasolevaid ja tulevase teabe-, seire- ja tuvastamisallikaid ja -süsteeme ning neile tugineda;
- d) tagab ja haldab võimet mobiliseerida ja sündmuskohale saata eksperdirühmi, kes:
- i) hindavad vajadusi, mida saab abi taotlevas riigis tõenäoliselt liidu mehhanismi raames käsitleda;

- ii) lihtsustavad vajaduse korral õnnetustele reageerimise abioperatsioonide koordineerimist kohapeal ja teevad koostööd abi taotleva riigi pädevate asutustega ning
- iii) varustavad abi taotlevat riiki eksperdiarvamustega ennetus-, valmisoleku- ja reageerimismeetmete kohta;
- e) tagab ja säilitab suutlikkuse pakkuda nimetatud eksperdirühmadele logistilist tuge;
- f) loob võrgustiku liikmesriikide koolitatud ekspertidest, kes saaksid tulla ERCC-le lühikese etteteatamisajaga appi, et täita järelevalve-, teavitamis- ja koordineerimisülesandeid, ning haldab seda võrku;
- g) hõlbustab liikmesriikide õnnetustele reageerimise vahendite eelpaigutamise koordineerimist liidus;
- h) toetab jõupingutusi moodulite ja teiste reageerimisvahendite koostoimimisvõime parandamiseks, võttes arvesse liikmesriikide ja rahvusvahelise tasandi head tava;
- i) võtab oma pädevuse piires meetmeid, mis on vajalikud, et hõlbustada vastuvõtva riigi toetust, sealhulgas vastuvõtva riigi toetuse suuniste koostamist ja ajakohastamist koos liikmesriikidega, tuginedes praktilisele kogemusele;
- j) toetab liikmesriikide valmisolekustrateegiate vabatahtlike vastastikuse hindamise kavade koostamist eelnevalt kindlaks määratud kriteeriumide alusel, mis võimaldab sõnastada soovitusi liidu valmisolekutaseme tõstmiseks ning
- k) võtab tihedas koostöös liikmesriikidega valmisolekuks vajalikke toetavaid ja täiendavaid lisameetmeid, et saavutada artikli 3 lõike 1 punktis b esitatud eesmärk.
2. Moodulid koosnevad ühe või mitme mehhanismis osaleva liikmesriigi ressurssidest ning:
- a) suudavad täita oma eelnevalt kindlaks määratud ülesandeid reageerimise valdkonnas kooskõlas tunnustatud rahvusvaheliste suunistega ning seega:
- i) on neid võimalik lähetada väga lühikese etteteatamisajaga pärast abitaotluse esitamist ERCC kaudu ning
- ii) suudavad töötada teatud aja jooksul iseseisvalt ja sõltumatult;
- b) on koostoimimisvõimelised teiste moodulitega;
- c) läbivad väljaõppe ja osalevad õppustel koostoimimisnõuetele vastamiseks;
- d) määratakse moodulite läbiviimise eest vastutava isiku alluvusse;
- e) suudavad teha vajaduse korral koostööd muude liidu organite ja/või rahvusvaheliste institutsioonidega, eelkõige ÜROga.
3. Liikmesriigid määravad eelnevalt vabatahtlikkuse alusel kindlaks eksperdid, keda võib eksperdirühma liikmetena õnnetuskohale lähetada, nagu on täpsustatud artikli 8 esimese lõigu punktis d.
4. Liikmesriigid kaaluvad võimalust anda vajaduse korral muid reageerimisvahendeid, mida pädevad teenistused pakkuda suudaksid või mida võivad anda valitsusvälised organisatsioonid ja muud asjaomased üksused.
- Muud reageerimisvahendid võivad hõlmata ühe või mitme liikmesriigi ressursse ning vajaduse korral:
- a) suudavad täita oma ülesandeid reageerimise valdkonnas kooskõlas tunnustatud rahvusvaheliste suunistega ning seega:
- i) on neid võimalik lähetada väga lühikese etteteatamisajaga pärast abitaotluse esitamist ERCC kaudu ning
- ii) suudavad vajaduse korral töötada teatud aja jooksul iseseisvalt ja sõltumatult;
- b) suudavad teha vajaduse korral koostööd muude liidu organite ja/või rahvusvaheliste institutsioonidega, eelkõige ÜROga.

Artikkel 9

Liikmesriikide üldised valmisolekumeetmed

1. Liikmesriigid teevad vabatahtlikult tööd moodulite arendamise suunas, eelkõige selleks, et need vastaksid esmatahtsatele sekkumis- või toetusvajadustele liidu mehhanismi raames.

Liikmesriigid määravad eelnevalt oma pädevates teenistustes, eelkõige kodanikukaitse- või muus päästeteenistuses, kindlaks need moodulid või muud reageerimisvahendid ning eksperdid, mille või kelle võiks teha taotluse korral kättesaadavaks missiooni korraldamiseks liidu mehhanismi kaudu. Nad võtavad arvesse asjaolu, et mooduli või muu reageerimisvahendi koosseis võib sõltuda õnnetuse liigist ja õnnetusega seotud konkreetsetest vajadustest.

5. Liikmesriigid võivad nõuetekohaseid julgeolekupiiranguid järgides anda teavet asjaomaste sõjaliste vahendite, näiteks transpordi ja logistilise või meditsiinilise toe kohta, mida võiks viimase abinõuna kasutada liidu mehhanismi raames antava abi osana.

6. Liikmesriigid annavad komisjonile asjakohast teavet ekspertide, moodulite ja muude reageerimisvahendite kohta, mille või kelle nad teevad kättesaadavaks abi andmiseks liidu mehhanismi kaudu vastavalt lõigetes 1–5 osutatule ning vajaduse korral ajakohastavad seda teavet.

7. Liikmesriigid määravad artikli 8 punktis b osutatud kontaktpunktid ning teavitavad sellest komisjoni.

8. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid valmisolekumeetmeid, et hõlbustada vastuvõtva riigi toetust.

9. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et tagada nende pakutava abi õigeaegne transport, saades kooskõlas artikliga 23 selleks toetust komisjonilt.

Artikkel 10

Operatsioonide kavandamine

1. Komisjon ja liikmesriigid töötavad koos selle nimel, et parandada õnnetustele reageerimise operatsioonide kavandamist liidu mehhanismi raames, sealhulgas töötades välja õnnetustele reageerimise stsenaariume, kaardistades vahendeid ja koostades kavasad reageerimisvahendite kasutamiseks.

2. Komisjon ja liikmesriigid teevad kindlaks koostoime kodanikukaitseabi ning liidu ja liikmesriikide humanitaarabi vahendite vahel humanitaarkriisile reageerimise operatsioonide kavandamisel väljaspool liitu ning edendavad seda koostoimet.

Artikkel 11

Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkus

1. Käesolevaga luuakse Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkus. See koosneb liikmesriikide varem vabatahtlikkuse alusel eraldatud reageerimisvahenditest ning hõlmab mooduleid, muid reageerimisvahendeid ja eksperte.

2. Kindlaks tehtud riskide põhjal määrab komisjon kindlaks Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse jaoks vajavate põhiliste reageerimisvahendite liigi ja arvu („suutlikkuse eesmärgid”).

3. Komisjon määrab kindlaks liikmesriikide poolt Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuses suunatavate reageerimisvahendite kvaliteedinõuded. Kvaliteedinõuded põhinevad kehtival rahvusvahelistel standarditel, kui sellised standardid on olemas. Liikmesriigid vastutavad oma reageerimisvahendite kvaliteedi tagamise eest.

4. Komisjon loob sertifitseerimise ja registreerimise protsessi vahendite jaoks, mille liikmesriigid Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkusele kättesaadavaks teevad, ja haldab seda.

5. Liikmesriigid määravad vabatahtlikkuse alusel kindlaks ja registreerivad reageerimisvahendid, mida nad Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuses suunavad. Kahe või mitme liikmesriigi pakutavad rahvusvahelised moodulid registreerivad ühiselt kõik mooduliga seotud liikmesriigid.

6. Reageerimisvahendid, mille liikmesriigid teevad kättesaadavaks Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse jaoks, on riiklike vajaduste jaoks kasutamiseks alati kättesaadavad.

7. Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse osaks olevad liikmesriikide reageerimisvahendid peavad olema abitaotluse esitamisel ERCC kaudu kättesaadavad liidu mehhanismis sätestatud hädaolukordadele reageerimise operatsioonideks. Lõpliku otsuse nende kasutamise kohta teevad liikmesriigid, kes asjaomased reageerimisvahendid registreerisid. Kui riigisisest hädaolukorrad, vääramatu jõud või erandjuhtudel muud tõsised põhjused takistavad liikmesriigil neid reageerimisvahendeid konkreetse õnnetuse korral kättesaadavaks tegemast, teatab asjaomane liikmesriik sellest võimalikult kiiresti komisjonile, osutades käesolevale artiklile.

8. Kasutuselevõtu korral jäävad liikmesriikide reageerimisvahendid nende juhtimise ja kontrolli alla ning need võib komisjoniga konsulteerides igal ajal tagasi võtta, kui riigisisest hädaolukorrad, vääramatu jõud või erandjuhtudel muud tõsised põhjused takistavad liikmesriigil nimetatud reageerimisvahendeid kättesaadavana hoidmast. Eri reageerimisvahendite koordineerimist hõlbustab vajaduse korral komisjon ERCC kaudu vastavalt artiklitele 15 ja 16.

9. Liikmesriigid ja komisjon tagavad piisava teadlikkuse Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkust kasutavate operatsioonide kohta.

Artikkel 12

Reageerimissuutlikkuse puudujääkide kõrvaldamine

1. Komisjon jälgib edusamme kooskõlas artikli 11 lõikega 2 sätestatud suutlikkuse eesmärkide saavutamisel ja teeb kindlaks potentsiaalselt olulised reageerimissuutlikkuse puudujäägid Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuses.

2. Kui potentsiaalselt olulised puudujäägid on kindlaks tehtud, analüüsib komisjon, kas liikmesriikidele on kättesaadavad vajalikud vahendid väljaspool Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkust.

3. Komisjon innustab liikmesriike kas üksi või ühiste riskide osas koostööd tegevate liikmesriikide rühmana tegelema kõikide strateegiliste suutlikkuse puudujääkidega, mis on kindlaks tehtud vastavalt lõikele 2. Komisjon võib toetada liikmesriike selles tegevuses vastavalt artiklile 20, artikli 21 lõike 1 punktidele i ja j ning artikli 21 lõikele 2.

4. Iga kahe aasta tagant teavitab komisjon Euroopa Parlamenti ja nõukogu suutlikkuse eesmärkide saavutamisel tehtud edusammudest ja jätkuvatest puudujääkidest Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuses.

Artikkel 13

Väljaõpe, õppused, saadud kogemused ja teadmiste levitamine

1. Komisjon täidab koostöös liikmesriikidega liidu mehhanismi raames väljaõppe, õppuste, saadud kogemuste toetumise ja teadmiste levitamise valdkonnas järgmisi ülesandeid:

a) loob kodanikukaitse ja muude päästetöötajate väljaõppeprogrammi, mis hõlmab õnnetuste ennetamist, õnnetusteks valmisolekut ja õnnetustele reageerimist, ning haldab seda. Programmi kuuluvad ühiskursused ja ekspertide vahetamise süsteem, mis võimaldab lähetada üksikisikuid teistesse liikmesriikidesse.

Väljaõppeprogrammi eesmärk on tõhustada koordineeritust, kokkusobivust ja vastastikust täiendavust artiklites 9 ja 11 osutatud vahendite vahel ning parandada artikli 8 esimese lõigu punktides d ja f osutatud ekspertide pädevust;

b) loob väljaõppevõrgustiku, mis on avatud kodanikukaitse ja päästetöötajate väljaõppekeskustele ning teistele asjaomastele osalejatele ja institutsioonidele, kes tegelevad õnnetuste ennetamise, õnnetusteks valmisoleku ja õnnetustele reageerimisega.

Väljaõppekeskuse eesmärgid on järgmised:

- i) tõhustada kõiki õnnetuste ohjamise etappe, võttes arvesse kohanemist kliimamuutustega ja nende leevendamist;
  - ii) luua oma liikmete vahel koostoime kogemuste ja heade tavade vahetamise ning asjaomase teadustegevuse, saadud kogemuste toetumise, kursuste ja seminaride, õppuste ja katseprojektide abil ning
  - iii) töötada välja juhiseid liidu ja rahvusvahelise kodanikukaitse väljaõppe kohta, sealhulgas väljaõpe õnnetuste ennetamise, õnnetusteks valmisoleku ja õnnetustele reageerimise kohta;
- c) töötab välja strateegilise raamistiku, milles esitatakse õppuste eesmärgid ja roll ning pikaajaline laiaulatuslik kava õppuste prioriteetide kohta, ning loob õppuste programmi ja haldab seda;
- d) loob liidu mehhanismi raames võetud kodanikukaitse meetmetest saadud kogemusi käsitleva programmi, mis hõlmab aspekte kogu õnnetuste ohjamise tsüklist, et luua ulatuslik alus õppeprotsesside ja teadmiste arendamise jaoks, ning haldab seda programmi. Programm sisaldab järgmist:
- i) kõigi liidu mehhanismi raames võetavate asjakohaste kodanikukaitse meetmete järelevalve, analüüs ja hindamine;

- ii) saadud kogemuste rakendamise edendamine, et luua kogemuspõhine alus õnnetuste ohjamise tsükli tegevuste arendamiseks;

- iii) meetodite ja vahendite arendamine kogemuste kogumiseks, analüüsimiseks, edendamiseks ja rakendamiseks.

Kõnealune programm sisaldab vajaduse korral ka väljaspool liitu abimissioonidelt saadud kogemusi seoses liidu mehhanismi raames antava abi ning humanitaarabi vaheliste seoste ja sünergia ärakasutamiseks;

e) koostab suunised teadmiste levitamiseks ja punktides a-d osutatud eri ülesannete täitmiseks liikmesriigi tasandil ning

f) soodustab ja julgustab liidu mehhanismi tarvis asjakohaste uute tehnoloogiate kasutuselevõttu ja kasutamist.

2. Lõikes 1 nimetatud ülesannete täitmisel võtab komisjon eriti arvesse samalaadsete õnnetusohutudega kokku puutuvate liikmesriikide vajadusi ja huve.

3. Liikmesriigi, kolmanda riigi, ÜRO või selle asutuste taotlusel võib komisjon lähetada koha peale eksperdirühma, et valmisolekumeetmete osas nõu anda.

IV PEATÜKK

REAGEERIMINE

Artikkel 14

Liidus toimunud õnnetustest teatamine

1. Kui liidu territooriumil toimub õnnetus või tekib õnnetuse oht ja õnnetuse mõju on või võib olla piiriülene või mõjutab või võib mõjutada teisi liikmesriike, teatab liikmesriik, kus õnnetus toimus või tõenäoliselt toimub, sellest viivitamata nendele liikmesriikidele, keda kõnealune õnnetus võib mõjutada, ning komisjonile, kui õnnetuse mõjud võivad olla märkimisväärsed.

Esimest lõiku ei kohaldata juhul, kui teatamiskohustus on muude liidu õigusaktide, Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu või kehtivate rahvusvaheliste lepingute kohaselt juba täidetud.

2. Kui liidu territooriumil toimub õnnetus või tekib õnnetuse oht ja üks või mitu liikmesriiki võivad tõenäoliselt taotleda sellega seoses abi, teatab liikmesriik, kus õnnetus toimus või võib toimuda, viivitamata komisjonile, millal võib ERCC kaudu esitatavat abitaotlust oodata, et võimaldada komisjonil vajaduse korral teavitada sellest muid liikmesriike ning oma pädevad teenistused tööle rakendada.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud teavitamine toimub vajaduse korral CECISE kaudu.

Artikkel 15

Liidus toimunud õnnetustele reageerimine

1. Liidu territooriumil toimunud õnnetuse või selle ohu korral võib liikmesriik, keda kõnealune õnnetus võib mõjutada, taotleda abi ERCC kaudu. Taotlus peab olema võimalikult täpne.

2. Erandlikus ohu olukorras võib liikmesriik taotleda abi ka hädaolukorrale reageerimise vahendite ajutise eelpaigutuse näol.

3. Abitaotluse saamisel võtab komisjon nõuetekohaselt ja viivitamata järgmisi meetmeid:

- a) edastab taotluse muude liikmesriikide kontaktpunktidele;
- b) kogub koostöös mõjutatud liikmesriigiga olukorra kohta kontrollitud teavet ja edastab selle liikmesriikidele;
- c) anda taotluse esitanud liikmesriigiga konsulteerides soovitusel abi andmiseks liidu mehhanismi kaudu, tuginedes kohapealsetele vajadustele ja mis tahes asjakohastele eelnevalt välja töötatud plaanidele, nagu on osutatud artikli 10 lõikes 1, ning kutsub liikmesriike üles kasutama konkreetseid suutlikkuse vahendeid ja hõlbustama taotletud abi koordineerimist ning
- d) võtab täiendavaid meetmeid õnnetusele reageerimise koordineerimise hõlbustamiseks.

4. Iga liikmesriik, kellele abitaotlus liidu mehhanismi kaudu suunatakse, peab viivitamata hindama, kas tal on võimalik vajalikku abi pakkuda, ning teavitama oma otsusest CECISE kaudu abi taotlevat riiki, teatades võimaliku pakutava abi ulatuse, tingimused ja vajaduse korral kulud. ERCC teavitab liikmesriike.

5. Abi taotlev liikmesriik vastutab abimissioonide juhtimise eest. Abi taotleva liikmesriigi asutused näevad ette suunised ja vajaduse korral moodulitele või muudele reageerimisvahenditele usaldatud ülesannete ulatuse. Kõnealuste ülesannete läbiviimise üksikasjad kuuluvad abi andva liikmesriigi määratud vastutava isiku pädevusse. Abi taotlev liikmesriik võib taotleda ka eksperdirühma kasutamist, et toetada hindamist, hõlbustada kohapealset koordineerimist (liikmesriikide meeskondade vahel) või anda tehnilist nõu.

6. Abi taotlev liikmesriik võtab asjakohased meetmed, et hõlbustada vastuvõtva riigi toetust saadavale abile.

7. Käesolevas artiklis sätestatud komisjoni roll ei mõjuta liikmesriikide pädevust ja vastutust oma meeskondade, moodulite ja muude toetusvahendite, sealhulgas sõjaliste vahendite suhtes.

Komisjoni pakutav toetus ei hõlma eelkõige liikmesriikide meeskondade, moodulite ja muu abi, mida kasutatakse vabatahtlikkuse alusel vastavalt koordineerimisele peakorterit tasandil ja kohapeal, juhtimist ega kontrolli.

Artikkel 16

Sidususe edendamine reageerimisel õnnetustele väljaspool liitu

1. Väljaspool liidu territooriumi toimunud õnnetuse või õnnetuse ohu korral võib kannatanud riik taotleda abi ERCC kaudu. Abi taotlemine võib toimuda ka ÜRO või tema asutuste või mõne muu asjaomase rahvusvahelise organisatsiooni kaudu või nende poolt.

2. Käesoleva artikli kohaselt toimuvad missioonid võivad kujutada endast iseseisvaid abimissioone või toetada mõne rahvusvahelise organisatsiooni juhitud missiooni. Liidu koordineerimine integreeritakse täielikult ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo (OCHA) üldisesse koordineerimisevõrgus ning selle juhtrolli austatakse.

3. Komisjon toetab abi andmise sidusust järgmiste meetmete kaudu:

- a) peab dialoogi liikmesriikide kontaktpunktidega, eesmärgiga tagada liidu mehhanismi kaudu õnnetustele reageerimiseks tõhusa ja ühtse liidu panuse andmine üldisse abiprojekti, seda eelkõige järgmiste meetmete abil:
  - i) teavitab liikmesriike viivitamata kõikidest täielikest abitaotlustest;
  - ii) toetab olukorra ja vajaduste ühist hindamist, tehnilise nõu andmist ja/või abi kohapealse koordineerimise hõlbustamist kohapeal viibiva kodanikukaitse eksperdirühma kaudu;
  - iii) jagab asjaomaseid hinnanguid ja analüüse kõigi asjaomaste osalistega;
  - iv) annab ülevaate liikmesriikide poolt ja muude osaliste antava abi kohta;
  - v) nõustab taotletava abiliigi osas tagamaks, et osutatav abi on kooskõlas vajaduste hinnanguga ning
  - vi) pakub mis tahes praktikalistest raskustest ülesaamiseks abi andmisel abi sellistes valdkondades nagu transiit ja toll;
- b) annab viivitamata soovitusi, võimaluse korral koostöös kannatanud riigiga, tuginedes kohapealsetele vajadustele ja mis tahes asjakohastele eelnevalt välja töötatud plaanidele, ning kutsub liikmesriike üles kasutama konkreetseid suutlikkuse vahendeid ja hõlbustama taotletud abi koordineerimist;

c) suhtleb kannatanud kolmanda riigiga selliste tehniliste üksikasjade osas nagu täpsed abivajadused, pakkumiste vastuvõtmine ning abi saamise ja jaotamise kohalik praktiline kord;

d) suhtleb OCHA ja teiste asjaomaste üldises abiprojektis osalejatega või toetab neid ja teeb nendega koostööd, et maksimeerida koostoimet, üksteist täiendada ning vältida tegevuse dubleerimist ja lünki ning

e) suhtleb kõigi asjaomaste osalejatega, eelkõige liidu mehhanismi raames toimuvate abimissioonide lõppetapis, et hõlbustada sujuvat üleandmist.

4. Piiramata komisjoni lõikes 3 kirjeldatud rolli ja pidades kinni kohustusest viivitamata liidu mehhanismi kaudu operatiivselt reageerida, teavitab komisjon liidu mehhanismi kohast tegevust alustades Euroopa välisteenistust, et kodanikukaitseoperatsioonid ja üldised liidu suhted kannatanud riigiga oleksid omavahel sidusad. Komisjon teavitab liikmesriike täielikult vastavalt lõikele 3.

5. Kohapeal tagatakse asjakohane suhtlus selles riigis asuva liidu delegatsiooniga, et hõlbustada kontakte kannatanud riigi valitsusega. Vajaduse korral annab liidu delegatsioon logistilist tuge kodanikukaitse eksperdirühmadele, millele osutatakse lõike 3 punkti a alapunktis ii.

6. Iga liikmesriik, kellele abitaotlus liidu mehhanismi kaudu suunatakse, peab viivitamata hindama, kas tal on võimalik vajalikku abi pakkuda, ning teavitama oma otsusest CECISE kaudu ERCCd, teatades igasuguse võimaliku pakutava abi ulatuse ja tingimused. ERCC teavitab liikmesriike.

7. Liidu mehhanismi võib kasutada ka kodanikukaitsealase toetuse pakkumiseks õnnetuste korral kolmandates riikides konsulaarabi andmisel liidu kodanikele, kui seda on taotlenud asjaomaste liikmesriikide konsulaarasutused.

8. Vastavalt abitaotlusele võib komisjon võtta vajalikke toetavaid ja täiendavaid lisameetmeid, et tagada abi andmise sidusus.

9. Liidu mehhanismi kaudu koordineerimine ei mõjuta kahepoolseid suhteid liikmesriikide ja kannatanud riigi vahel ega koostööd liikmesriikide ning ÜRO ja teiste asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide vahel. Selliseid kahepoolseid kontakte võib kasutada ka liidu mehhanismi kaudu koordineerimise toetamiseks.

10. Käesolevas artiklis osutatud komisjoni roll ei mõjuta liikmesriikide pädevust ja vastutust oma meeskondade, moodulite

ja muu toetuse, sealhulgas sõjaliste vahendite suhtes. Komisjoni pakutav toetus ei hõlma eelkõige liikmesriikide meeskondade, moodulite ja muu abi, mida kasutatakse vabatahtlikkuse alusel vastavalt koordineerimisele peakorteri tasandil ja kohapeal, juhtimist ega kontrolli.

11. Taotletakse koostoimet muude liidu vahenditega, eelkõige määruse (EÜ) nr 1257/96 raames rahastatavate meetmetega. Komisjon tagab vahenditevahelise koordineerimise ning vajaduse korral selle, et laiemale humanitaarabi andmisele kaasa aitavaid liikmesriikide kodanikukaitsemeetmeid rahastatakse võimalikult suures ulatuses käesoleva otsuse alusel.

12. Liidu mehhanismi käivitamisel teavitavad õnnetuse jaoks abi pakkuvad liikmesriigid ERCCd alati oma tegevusest.

13. Liidu mehhanismi raames kohapeal missioonis osalevad liikmesriikide meeskonnad ja moodulid suhtlevad tihedalt ERCCga ja lõike 3 punkti a alapunktis ii osutatud kohapealsete eksperdirühmadega.

Artikkel 17

Kohapealne abi

1. Komisjon võib valida, määrata ja lähetada liikmesriikide ekspertidest koosneva eksperdirühma:

a) väljaspool liidu territooriumi toimunud õnnetuse korral vastavalt artikli 16 lõikes 3 osutatule,

b) liidu territooriumil toimunud õnnetuse korral vastavalt artikli 15 lõikes 5 osutatule,

c) ennetusmeetmete ekspertiisi taotluse korral vastavalt artikli 5 lõikes 2 osutatule või

d) valmisolekumeetmete ekspertiisi taotluse korral vastavalt artikli 13 lõikes 3 osutatule.

Rühma võib integreerida komisjoni ja teiste liidu teenistuste eksperte rühma toetamiseks ja ERCCga suhtlemise hõlbustamiseks. Rühma võib integreerida ka OCHA või teiste rahvusvaheliste organisatsioonide lähetatud eksperte, et tugevdada koostööd ja lihtsustada ühist hindamist.

2. Ekspertide valiku ja nimetamise kord on järgmine:

a) liikmesriigid nimetavad oma vastutusalas eksperdid, keda saab eksperdirühmade liikmetena lähetada;

b) komisjon valib eksperdid ja nende rühmade juhid, lähtudes nende kvalifikatsioonist ja kogemusest, sealhulgas liidu mehhanismi raames läbitud koolituse tasemest ning eelnevast liidu mehhanismi missioonides ja muudes rahvusvahelistes päästetöödes osalemise kogemusest. Valikul võetakse arvesse ka muid kriteeriume, sealhulgas keeleoskust, et tagada, et meeskonnal tervikuna on olemas konkreetsetes olukorras vajavad oskused ning

c) komisjon määrab missiooni eksperdid/meeskonnajuhid kokkuleppel need nimetanud liikmesriigiga.

3. Kui lähetatakse eksperdirühmi, hõlbustavad need koordineerimist liikmesriikide päästemeeskondade vahel ja suhtlevad abi taotleva riigi pädevate asutustega vastavalt artikli 8 esimese lõigu punktis d sätestatule. ERCC hoiab tihedat sidet eksperdirühmadega ning pakub neile abi ning logistilist tuge.

Artikkel 18

Transport ja varustus

1. Nii liidus kui väljaspool liitu toimunud õnnetuse korral võib komisjon toetada liikmesriike juurdepääsu saamisel varustusele ja transpordiresurssidele järgmiste meetmete abil:

a) teabe andmine ja jagamine varustuse ja transpordiresursside kohta, mida liikmesriigid saavad kättesaadavaks teha, eesmärgiga sellist varustust ja transpordiresursse koondada;

b) liikmesriikide abistamine võimalike teistest allikatest, sealhulgas komertsturul, kättesaadavate transpordiresursside kindlakstegemisel ja nende juurdepääsu hõlbustamine sellistele ressurssidele või

c) liikmesriikide abistamine võimaliku teistest allikatest, sealhulgas komertsturul, kättesaadava varustuse kindlakstegemisel.

2. Komisjon võib täiendada liikmesriikide pakutavaid transpordiresursse, andes täiendavaid transpordiresursse, mis on vajalikud kiirreageerimise tagamiseks õnnetuste korral.

V PEATÜKK

RAHASTAMISSÄTTED

Artikkel 19

Eelarvahendid

1. Rahastamispakett liidu mehhanismi rakendamiseks ajavahemikuks 2014–2020 on jooksevhindades 368 428 000 eurot.

Jooksevhindades 223 776 000 eurot saadakse mitmeaastase finantsraamistiku rubriigist 3 „Julgeolek ja kodakondsus” ning jooksevhindades 144 652 000 eurot rubriigist 4 „Globaalne Euroopa”.

Iga-aastased eraldised määratakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt kindlaks vastavalt mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud piirmääradele.

2. Toetusesaajate hädaolukorrale reageerimise meetmete eest tehtud tagasimaksetest tulenevad assigneeringud moodustavad sihtotstarbelise tulu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 18 lõike 2 tähenduses.

3. Lõikes 1 osutatud eraldisest võib katta ka liidu mehhanismi juhtimiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks vajalike ettevalmistustööde, järelevalve, kontrolli, auditi ja hindamisega seotud kulusid.

Need võivad eelkõige hõlmata kulusid, mis on seotud uuringute, ekspertide kohtumiste, teavitamis- ja teabevahetusmeetmetega, sealhulgas liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisega niivõrd, kui see on seotud liidu mehhanismi üldeesmärkidega, samuti kulusid, mis on seotud IT-võrkudega, mis keskenduvad teabe töötlemisele ja -vahetusele (sealhulgas nende ühendamine olemasolevate või tulevaste süsteemidega, mille eesmärk on edendada valdkonnaülest andmevahetust, ning seotud varustus), koos kõigi muude tehnilise ja haldusabi kulutustega, mida komisjon programmi juhtimiseks tegema peab.

4. Lõikes 1 osutatud rahastamispakett eraldatakse ajavahemikuks 2014–2020 vastavalt I lisas sätestatud protsendimääradele ja põhimõtetele.

5. Komisjon vaatab I lisas sätestatud jaotuse läbi, võttes arvesse artikli 34 lõike 2 punktis a osutatud vahehindamise tulemusi. Komisjonil on õigus, juhul kui see on nimetatud hindamise tulemustest lähtudes vajalik, võtta kooskõlas artikliga 30 vastu delegeeritud õigusakte, et kohendada I lisas esitatud arve rohkem kui 8 protsendipunkti ja maksimaalselt 16 protsendipunkti võrra. Kõnealused delegeeritud õigusaktid võetakse vastu 30. juuniks 2017.

6. Kui see on reageerimismeetmete võtmiseks kättesaadavate eelarvahendite vajaliku läbivaatamise korral tungiva kiireloomulisuse tõttu vajalik, on komisjonil õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et kohendada I lisas sätestatud arvud rohkem kui 8 protsendipunkti ja maksimaalselt 16 protsendipunkti võrra, võttes arvesse olemasolevaid eelarvahendeid ja toimides artiklis 31 sätestatud korras.

Artikkel 20

Rahastamiskõlblikud üldmeetmed

Rahalise abi saamiseks on kõlblikud järgmised õnnetuste ennetamist, õnnetusteks valmisolekut ja õnnetustele tulemuslikku reageerimist tõhustavad üldmeetmed:

a) uuringud, ülevaated, mudelite ja stsenaariumide väljatöötamine eesmärgiga hõlbustada teadmiste, parimate tavade ja teabe jagamist;

- b) väljaõpe, õppused, õpikojad, töötajate ja ekspertide vahetus, koostöövõrkude loomine, näidisprojektid ja tehnosiire;
- c) järelvalve- ja hindamismeetmed;
- d) üldsuse teavitamine, harimine ja teadlikkuse suurendamine ning sellega seotud teabe levitamine, et kaasata kodanikke õnnetuste mõju ennetamisse ja minimeerimisse liidus ning aidata liidu kodanikel end paremini ja jätkusuutlikult kaitsta;
- e) liidu mehhanismi raames toimunud missioonidel ja õppustelt saadud kogemusi käsitleva programmi loomine ja rakendamine, sealhulgas valdkondade kohta, mis on olulised ennetuse ja valmisoleku jaoks ning
- f) teabevahetusmeetmed ja meetmed, millega suurendada teadlikkust õnnetuste ennetamise, õnnetusteks valmisoleku ja õnnetustele reageerimise valdkonnas toimuva Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikukaitsealase töö kohta.
- h) artiklis 13 kirjeldatud valmisolekumeetmete toetamine;
- i) Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse arendamine vastavalt artiklis 11 osutatule ja kooskõlas käesoleva artikli lõikega 2.
- j) puudujääkide kindlakstegemine Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuses vastavalt artiklile 12 ning liikmesriikide toetamine kõnealuste puudujääkide kõrvaldamisel, kaasrahastades uusi reageerimisvahendeid kuni maksimaalselt 20 % ulatuses rahastamiskõlblikest kuludest, tingimusel et:
  - i) vajadust uute vahendite järele kinnitavad riskihindamised;
  - ii) artiklis 12 sätestatud puudujääkide kindlakstegemise protsess näitab, et need vahendid ei ole liikmesriikidele kättesaadavad;
  - iii) need vahendid töötavad välja liikmesriigid kas üksi või liikmesriikide rühmana;
  - iv) need vahendid eraldatakse vabatahtlikkuse alusel vähemalt kaheks aastaks ning
  - v) nende vahendite selline kaasrahastamine on kulutõhus.

Artikkel 21

Rahastamiskõlblikud ennetus- ja valmisolekumeetmed

1. Rahalise abi saamiseks on kõlblikud järgmised ennetus- ja valmisolekumeetmed:
  - a) projektide, uuringute, õpikodade, ülevaadete ja sarnaste meetmete ning artiklis 5 osutatud tegevuste kaasrahastamine;
  - b) artikli 6 lõikes 4 ja artikli 8 punktis j osutatud kaasrahastamise vastastikused eksperdi hinnangud;
  - c) Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse pakutavate funktsioonide säilitamine kooskõlas artikli 8 esimese lõigu punktiga a;
  - d) artikli 8 punktis d ja artiklis 17 osutatud eksperdirühmade mobiliseerimise ja sündmuskohale saatmise ettevalmistamine ning suutlikkusvaru loomine ja säilitamine artikli 8 punktis f osutatud liikmesriikide koolitatud ekspertide võrgustiku kaudu;
  - e) CECISe ning selle töövahendite loomine ja haldamine, mis võimaldab liidu mehhanismi raames edastada ja vahetada teavet ERCC ning liikmesriikide ja muude osalejate kontaktpunktide vahel;
  - f) kaasa aitamine Euroopale ühist huvi pakkuvate riikidevaheliste tuvastamise, varajase hoiatamise ja häiresüsteemide arendamisele, et võimaldada kiirreageerimist ning soodustada riiklike varajase hoiatamise ja häiresüsteemide omavahelist seotust ja nende seotust ERCC ning CECISega. Kõnealused süsteemid võtavad arvesse olemasolevaid ja tulevasi teabe-, järelvalve- ja tuvastamisallikaid ja -süsteeme ning tuginevad nendele;
  - g) reageerimisoperatsioonide kavandamine liidu mehhanismi raames kooskõlas artikliga 10;
  - k) logistilise toe kättesaadavuse tagamine artikli 17 lõikes 1 osutatud eksperdirühmade jaoks;
  - l) liikmesriikide õnnetustele reageerimise vahendite eelpaigutamise koordineerimise hõlbustamine liidus kooskõlas artikli 8 punktiga g;
  - m) liikmesriigi, kolmanda riigi, ÜRO või selle asutuste palvel ennetus- ja valmisolekumeetmete kohta nõu andmise toetamine, lähetades kohale eksperdirühma, nagu on osutatud artikli 5 lõikes 2 ja artikli 13 lõikes 3.
2. Lõike 1 punktis i osutatud meetmete rahalise abi saamise kõlblikkus piirdub järgmisega:
  - a) liidu tasandil kulud, mis on seotud Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse loomise ja haldamise ning sellega seonduvate protsessidega, mis on sätestatud artiklis 11;
  - b) kohustuslike koolituskursuste, õppuste ja õpikodadega seotud kulud, mis on vajalikud liikmesriikide reageerimisvahendite sertifitseerimiseks Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse jaoks (sertifitseerimiskulud). Sertifitseerimiskulud võivad põhineda ühikuhindadel või ühekordsetel maksetel, mis määratakse kindlaks vastavalt vahendi liigile, hõlmates kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest;

- c) ühekordsed kulud, mis on vajalikud, et parandada liikmesriikide üksnes riigisiseseks kasutamiseks mõeldud reageerimisvahendite valmisolekut ja kättesaadavust, nii et need muutuksid kasutatavaks osana Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkusest, kooskõlas vabatahtlikkuse alusel eraldatud vahendite kvaliteedinõuetega ja sertifitseerimisprotsessi käigus koostatud soovustega (kohandamiskulud). Nimetatud kohandamiskulud hõlmata moodulite ja teiste reageerimisvahendite koostöövõime, autonoomsuse, sõltumatuse, transporditavuse ja pakendamise seotud kulusid ja samalaadseid kulusid, samuti riikidevahelise reageerimissuutlikkuse arendamisega (näiteks õpikojad, koolitused, ühiste meetodite, standardite ja menetluste väljatöötamine ning samalaadsed tegevused) seotud kulusid, tingimusel et need kulud on seotud konkreetset vabatahtlikkuse alusel eraldatud vahenditega. Need ei hõlma reageerimisvahendite esmaseks loomiseks vajaliku varustuse või inimressurssidega seotud kulusid või hooldus- või jooksvaid kulusid. Kõnealused kohandamiskulud võivad põhineda ühikuhindadel või ühekordsetel maksetel, mis määratakse kindlaks vastavalt vahendi liigile, hõlmates kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest, tingimusel et see ei ületa 30 % vahendi arendamise keskmisest kulust ning
- d) erakordsete õnnetuste korral ajutiste puudujääkidega tegelemiseks mõeldud raamlepingute, partnerluse raamlepingute või sarnaste lepingute sõlmimise ja haldamise kulud, võttes arvesse mitme ohu põhist lähenemisviisi.

Rahastamine käesoleva lõike punkti d alusel:

- i) võib hõlmata lepingute koostamise, ettevalmistamise, läbi-rääkimise, sõlmimise ja haldamise kulusid või tasusid ning kodanikukaitse vahendite tõhusa kasutamise tagamiseks mõeldud standardse töökorra ja õppuste väljatöötamisega seotud kulusid. Selline rahastamine võib hõlmata ka maksimaalselt 40 % vahenditele kiire juurdepääsu tagamise kulusid;
- ii) ei hõlma uute reageerimisvahendite ostmise või arendamise kulusid ega neid kulusid, mis on seotud kõnealuste lisavahendite kasutamisega õnnetuse korral. Lisavahendite kasutamisega õnnetuse korral seotud kulud katavad abi taotlejad liikmesriigid;
- iii) ei ületa 10 % artikli 19 lõikes 1 sätestatud rahastamispakettist. Juhul kui see 10 %-line ülemmäär saavutatakse enne programmitöö perioodi lõppu ning kui see on liidu mehhanismi nõuetekohase toimimise tagamiseks vajalik, võib nimetatud 10 %-list ülemmäära rakendusaktide kaudu kuni 5 protsendipunkti suurendada. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 33 lõikes 2 osutatud menetlusele;

Artikkel 22

Rahastamiskõlblikud reageerimismeetmed

Rahalise abi saamiseks on kõlblikud järgmised hädaolukordadele reageerimise meetmed:

- a) artikli 17 lõikes 1 osutatud eksperdirühmade lähetamine koos logistilise toega ning artikli 8 punktides d ja e osutatud ekspertide lähetamine;
- b) õnnetuse korral liikmesriikide toetamine juurdepääsu saamisel varustusele ja transpordiresurssidele, nagu on täpsustatud artiklis 23 ning
- c) vastavalt abitaotlusele vajalike toetavate ja täiendavate lisameetmete võtmine, et hõlbustada õnnetusele reageerimise koordineerimist kõige tõhusamal viisil.

Artikkel 23

Rahastamiskõlblikud meetmed varustuse ja transpordiresursside valdkonnas

1. Rahalise abi saamiseks on liidu mehhanismi raames rahastamiskõlblikud järgmised varustusele ja transpordiresurssidele juurdepääsu andmise meetmed:

- a) teabe andmine ja jagamine varustuse ja transpordiresursside kohta, mida liikmesriik otsustab kättesaadavaks teha, eesmärgiga lihtsustada sellise varustuse ja transpordiresursside koondamist;
- b) liikmesriikide abistamine võimalike teistest allikatest, sealhulgas kommertsturul, kättesaadavate transpordiresursside kindlakstegemisel ja nende juurdepääsu hõlbustamine sellistele ressurssidele;
- c) liikmesriikide abistamine võimaliku teistest allikatest, sealhulgas kommertsturul, kättesaadava varustuse kindlakstegemisel ning
- d) selliste transpordiresursside rahastamine, mis on vajalikud kiirreageerimise tagamiseks õnnetuste korral. Sellised meetmed on rahastamiskõlblikud üksnes juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:
- i) liidu mehhanismi raames on esitatud abitaotlus kooskõlas artiklitega 15 ja 16;
- ii) täiendavad transpordiresurssid on vajalikud tõhusaks reageerimiseks õnnetustele liidu mehhanismi raames;

- iii) abi vastab ERCC kindlaksmääratud vajadustele ning seda antakse kooskõlas ERCC antud soovitudele tehniliste näitajate, kvaliteedi, ajastamise ja abi andmise korra kohta;

iv) taotlev riik on kas otse või ÜRO või selle asutuste või asjaomase rahvusvahelise organisatsiooni kaudu liidu mehhanismi raames antava abi vastu võtnud ning

v) abi täiendab kolmandates riikides toimunud õnnetuste puhul mis tahes üldist liidu humanitaarabi.

2. Transpordiressurssidele antava liidu rahalise toetuse summa ei tohi ületada 55 % kogu rahastamiskõlblikest kuludest.

3. Transpordile antava liidu rahalise toetuse summa võib lisaks katta maksimaalselt 85 % kogu rahastamiskõlblikest kuludest järgmistel tingimustel:

a) kulud on seotud kooskõlas artikliga 11 eelnevalt vabatahtlikkuse alusel eraldatud vahendite transpordiga või

b) abi on vajalik kriitiliste vajadustega tegelemiseks ning see ei ole või ei ole piisavalt vabatahtlikkuse alusel eraldatud vahenditena kättesaadav.

4. Transpordiressurssidele antav liidu rahaline toetus võib lisaks katta maksimaalselt 100 % punktides i, ii ja iii kirjeldatud kogu rahastamiskõlblikest kuludest, kui see on vajalik liikmesriikide vahendite reservi kasutamise tõhustamiseks ning kui kulud on seotud ühega järgmistest:

i) laopinna lühiajaline rentimine liikmesriikidelt saadud abi ajutiseks ladustamiseks, et lihtsustada selle koordineeritud transportimist;

ii) liikmesriikide abi ümberpakkimine, eesmärgiga kasutada maksimaalselt ära olemasolevaid transpordivahendeid või täita konkreetseid tegevusalaseid nõudeid või

iii) reservi antud abi kohalik transportimine, et tagada selle koordineeritud kättetoimetamine abi taotleva riigi lõppsihtkohas.

Käesoleva lõike alusel antav liidu rahaline toetus ei ületa liidu mehhanismi igal aktiveerimisel 75 000 eurot jooksevhindades. Erandjuhtudel võib seda ülemmäära rakendusaktide kaudu suurendada. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 33 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Kui transpordioperatsioonide koondamine hõlmab mitut liikmesriiki, siis võib üks liikmesriik võtta juhtimise ja taotleda liidu rahalist abi kogu operatsioonile.

6. Kui liikmesriik palub komisjonil tellida transporditeenused, siis nõuab komisjon nende kulude osalist hüvitamist vastavalt lõigetes 2, 3 ja 4 kehtestatud rahastamismääradele.

7. Käesolevas artiklis sätestatud transpordiressursside puhul on liidu rahalise toetuse saamiseks rahastamiskõlblikud järgmised kulud: kõik kulud, mis on seotud transpordiressursside liikumisega, sealhulgas kõik teenustasud, lõivud, logistilised ja käitlemiskulud, kütuse- ja võimalikud majutuskulud ning muud kaudsed kulud, nagu maksud, üldised tollimaksud ja transiidikulud.

Artikkel 24

Toetusesaajad

Käesoleva otsuse alusel võib toetusi anda avalik-õiguslikele või eraõiguslikele juriidilistele isikutele.

Artikkel 25

Rahalise abi vormid ja rakenduskord

1. Komisjon annab liidu rahalist abi kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012.

2. Käesoleva otsuse alusel võidakse anda rahalist abi ükskõik millises vormis, mis on kehtestatud määruses (EL, Euratom) nr 966/2012, eelkõige toetusena, kulude hüvitamisena, riigihankelepingute vormis või maksetena sihtfondidesse.

3. Käesoleva otsuse rakendamiseks võtab komisjon rakendusaktide kaudu vastu iga-aastased tööprogrammid, välja arvatud IV peatükis sätestatud õnnetustele reageerimise alla kuuluvate meetmete puhul, mida ta ei saa ennetavalt esitada. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 33 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Iga-aastastes tööprogrammides kehtestatakse eesmärgid, oodatavad tulemused, rakendamise meetod ja kogusumma. Samuti sisaldavad need rahastatavate meetmete kirjeldust, märget igale meetmele eraldatud summa kohta ja rakendamise soovituslikku ajakava. Artikli 28 lõikes 2 osutatud rahalise toetuse puhul kirjeldatakse iga-aastastes tööprogrammides iga neis osutatud riigi jaoks ette nähtud meetmeid.

Artikkel 26

Liidu meetmete vastastikune täiendavus ja sidusus

1. Käesoleva otsuse alusel rahalist abi saavad meetmed ei saa abi liidu muudest rahastamisvahenditest.

Komisjon tagab, et käesoleva otsuse alusel rahalise abi taotlejad ja sellise abi saajad annavad komisjonile teavet muudest allikatest, sealhulgas liidu üldeelarvest, saadud rahalise abi ning sellise abi saamiseks menetluses olevate taotluste kohta.

2. Taotletakse koostoimet ja vastastikust täiendavust muude liidu vahenditega. Kolmandates riikides humanitaarkriisidele reageerimiseks osutatava abi korral tagab komisjon käesoleva otsuse alusel rahastatud meetmete ja määruse (EÜ) nr 1257/96 alusel rahastatud meetmete vastastikuse täiendavuse ja sidususe.

3. Kui liidu mehhanismi alusel antav abi aitab liidul osutada abi humanitaarvaldkonnas, eelkõige keerulistes hädaolukordades, siis peavad käesoleva otsuse alusel rahastamist saavad meetmed põhinema kindlakstehtud vajadustel ning olema kooskõlas Euroopa humanitaarabi konsensusel osutatud humanitaarpõhimõtete ning kodanikukaitse- ja sõjaliste vahendite kasutamise põhimõtetega.

Artikkel 27

Liidu finantshuve kaitse

1. Komisjon võtab asjakohaseid meetmeid tagamaks, et käesoleva otsuse kohaselt rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vältimise meetmete kohaldamisega ning tõhusa kontrolliga, ja kui avastatakse rikkumine, siis alusetult makstud summade tagasinõudmisega või vajaduse korral tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate rahaliste ja halduskaristustega.

2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda on käesoleva otsuse alusel rahastatud liidu vahenditest.

3. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib korraldada uurimisi, sealhulgas kohapealseid kontrolle kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁾ sätete ja menetlustega ning nõukogu määrusega (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽²⁾, eesmärgiga teha kindlaks, kas toetuslepingu või toetuse andmise otsuse või käesoleva otsuse alusel rahastatava lepinguga seoses esineb pettust, korruptsiooni või mis tahes muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, sisaldavad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud koostöölepingud ning lepingud, toetuslepingud ja toetuse määramise otsused, mis tulenevad käesoleva otsuse rakendamisest, sätteid, mis annavad komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile selgesõnaliselt õiguse selliseks auditeerimiseks ja uurimiseks vastavalt nende pädevusele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013 Euroopa, mis käsitleb Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramise eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

VI PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 28

Kolmandad riigid ja rahvusvahelised organisatsioonid

1. Liidu mehhanismis võivad osaleda:

a) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioonis (EFTAs) osalevad Euroopa Majanduspiirkonda kuuluvad riigid vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingus kehtestatud tingimustele ja teised Euroopa riigid, kui lepingud ja menetlused seda ette näevad;

b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt üldpõhimõtetele ja üldistele tingimustele nende riikide osalemise kohta liidu programmides, nagu on kehtestatud asjaomastes raamlepingutes ja assotsiatsiooniõukogu otsustes või samalaadsetes kokkulepetes.

2. Artiklis 20 ja artikli 21 esimese lõigu punktides a, b, f ja h osutatud rahalist abi võib anda ka liidu mehhanismis mitteosalevatele kandidaatriikidele ja potentsiaalsetele kandidaatriikidele ning Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riikidele, kui see rahaline abi täiendab ühinemiseelse abi rahastamisvahendist (IPA) nii nagu see on kehtestatud ühinemiseelse abi rahastamisvahendit käsitleva tulevase liidu õigusaktiga ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendist nii nagu see on kehtestatud Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendit käsitleva tulevase liidu õigusaktiga, saadavat rahastamist.

3. Rahvusvahelised või piirkondlikud organisatsioonid võivad teha koostööd liidu mehhanismi raames rakendatavates meetmetes, kui seda võimaldavad asjaomased kahe- või mitmepoolsed lepingud nende organisatsioonide ja liidu vahel.

Artikkel 29

Pädevad asutused

Liikmesriigid määravad käesoleva otsuse kohaldamiseks pädevad asutused ja teavitavad sellest komisjoni.

Artikkel 30

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 19 lõigetes 5 ja 6 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2020.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 19 lõikes 5 ja 6 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta ühegi juba jõustunud delegeeritud õigusakti kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

5. Artikli 19 lõike 5 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakti jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavastegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 31

Kiirmenetlus

1. Käesoleva artikli kohaselt vastuvõetud delegeeritud õigusakti jõustub viivitamata ja seda kohaldatakse seni, kuni selle suhtes ei esitata lõike 2 kohaselt vastuväiteid. Delegeeritud õigusakti teatavastegemisel Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhjendatakse kiirmenetluse kasutamist.

2. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad delegeeritud õigusakti suhtes vastuväiteid esitada kooskõlas artikli 30 lõikes 5 osutatud menetlusega. Sellisel juhul tunnistab komisjon õigusakti viivitamata kehtetuks pärast seda, kui Euroopa Parlament või nõukogu teatab oma otsusest esitada vastuväiteid.

Artikkel 32

Rakendusaktid

1. Komisjon võtab vastu rakendusaktid järgmistes küsimustes:

- a) ERCC koostöö liikmesriikide kontaktpunktidega, nagu on ette nähtud artikli 8 esimese lõigu punktiga a, artikli 15 lõikega 3 ja artikli 16 lõike 3 punktiga b; ning liidus toimunud õnnetustele reageerimise töömenetlused, nagu on ette nähtud artikliga 15, ning liidust väljaspool toimunud õnnetustele reageerimise töömenetlused, nagu on ette nähtud artikliga 16, sealhulgas asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide kindlaksmääramine;
- b) CECISE komponendid ning CECISE kaudu teabe jagamise korraldamine, nagu on ette nähtud artikli 8 esimese lõigu punktiga b;
- c) eksperdirühmade lähetamise protsess, nagu on ette nähtud artikliga 17;
- d) moodulite, muude reageerimisvahendite ja ekspertide kindlakstegemine, nagu on ette nähtud artikli 9 lõikega 2;

e) moodulite toimimise ja koostoimimisega seotud tegevusnõuded, nagu on ette nähtud artikli 9 lõikega 1a, sealhulgas nende ülesanded, suutlikkus, peamised komponendid, sõltumatus ja lähetamine;

f) suutlikkuse eesmärgid, kvaliteedi- ja koostalitlusnõuded ning Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse toimimiseks vajalik sertifitseerimise ja registreerimise menetlus, nagu on ette nähtud artikliga 11, ning rahastamiskord, nagu on ette nähtud artikli 21 lõikega 2;

g) artikliga 12 ette nähtud kord Euroopa hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse puudujääkide kindlakstegemiseks ja kõrvaldamiseks;

h) artikliga 13 ette nähtud koolitusprogrammi, õppuste raamistiku ja saadud kogemuste programmi korraldamine ning

i) abi transpordi toetuse korraldamine, nagu on ette nähtud artiklitega 18 ja 23.

2. Need rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 33 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusele.

Artikkel 33

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5. Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ning kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

Artikkel 34

Hindamine

1. Rahalist abi saavate meetmete suhtes teostatakse korrapäraselt järelevalvet, et jälgida nende rakendamist.

2. Komisjon hindab käesoleva otsuse kohaldamist ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule:

- a) hindamise vahearuande käesoleva otsuse rakendamisel saavutatud tulemuste ning rakendamisega seotud kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete näitajate kohta hiljemalt 30. juuniks 2017;
- b) teatise käesoleva otsuse rakendamise jätkamise kohta hiljemalt 31. detsembriks 2018 ning
- c) järeelhindamise aruande hiljemalt 31. detsembriks 2021.

Vajaduse korral lisatakse punktis a osutatud hindamise vahearuandele ja b osutatud teatisele ettepanek käesoleva otsuse muutmiseks.

VII PEATÜKK

LÕPPSÄTTED*Artikkel 35***Üleminekusätted**

1. Otsuse 2007/162/EÜ, Euratom põhjal enne 1. jaanuari 2014 algatatud meetmeid hallatakse vajaduse korral vastavalt kõnealuse otsuse sätetele.

2. Liikmesriigid tagavad riiklikul tasandil sujuva ülemineku eelmise rahastamisvahendi raames ellu viidud meetmete ja käesoleva otsusega kehtestatud sätete alusel ellu viidavate meetmete vahel.

*Artikkel 36***Kehtetuks tunnistamine**

Otsus 2007/162/EÜ, Euratom ja otsus 2007/779/EÜ, Euratom tunnistatakse kehtetuks. Viiteid kehtetuks tunnistatud otsustele käsitatakse viidetena käesolevale otsusele ja loetakse vastavalt käesoleva otsuse II lisas esitatud vastavustabelile.

*Artikkel 37***Jõustumine**

Käesolev otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas. Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

*Artikkel 38***Adressaadid**

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel, 17. detsember 2013

*Euroopa Parlamendi nimel**president*

M. SCHULZ

*Nõukogu nimel**eesistuja*

L. LINKEVIČIUS

*I LISA***Protsendimäärad artikli 19 lõikes 1 osutatud liidu mehhanismi rakendamiseks mõeldud rahastamispaketi eraldamiseks**

Ennetamine: 20 % +/- 8 protsendipunkti

Valmisolek: 50 % +/- 8 protsendipunkti

Reageerimine: 30 % +/- 8 protsendipunkti

Põhimõtted

Käesoleva otsuse rakendamisel seab komisjon prioriteediks need meetmed, mille puhul käesolevas otsuses sätestatud tähtpäev saabub enne kõnealust tähtpäeva, eesmärgiga tagada kõnealusest tähtpäevast kinnipidamine.

II LISA

Vastavustabel

Nõukogu otsus 2007/162 EÜ, Euratom	Nõukogu otsus 2007/779 EÜ, Euratom	Käesolev otsus
Artikli 1 lõige 1		—
Artikli 1 lõige 2		Artikli 1 lõige 4
Artikli 1 lõige 3		—
Artikli 1 lõige 4	Artikli 1 lõige 2	Artikli 2 lõige 2
	Artikli 1 lõige 1	—
	Artikli 1 lõike 2 esimene lõik	Artikli 1 lõige 2
	Artikli 1 lõike 2 teine lõik	Artikli 1 lõige 5
Artikli 2 lõige 1		Artikli 2 lõike 1 punkt a
Artikli 2 lõige 2		Artikli 2 lõike 1 punkt b
Artikli 2 lõige 3		Artikli 1 lõige 6
	Artikli 2 punkt 1	—
	Artikli 2 punkt 2	Artikli 13 lõike 1 punkt a
	Artikli 2 punkt 3	Artikli 20 punkt b
	Artikli 2 punkt 4	Artikli 8 punkt d
	Artikli 2 punkt 5	Artikli 7 ja artikli 8 punkt a
	Artikli 2 punkt 6	Artikli 8 punkt b
	Artikli 2 punkt 7	Artikli 8 punkt c
	Artikli 2 punkt 8	Artikli 18 lõige 1
	Artikli 2 punkt 9	Artikli 18 lõige 2
	Artikli 2 punkt 10	Artikli 16 lõige 7
	Artikli 2 punkt 11	—
Artikkel 3	Artikkel 3	Artikkel 4
Artikli 4 lõige 1		Artikkel 20 ja artikkel 21
Artikli 4 lõike 2 punkt a		Artikli 22 punkt a
Artikli 4 lõike 2 punkt b		Artikli 22 punkt b ja artikli 23 lõike 1 punktid a, b ja c
Artikli 4 lõike 2 punkt c		Artikli 23 lõike 1 punkt d
Artikli 4 lõige 3		Artikli 23 lõiked 2 ja 4
Artikli 4 lõige 4		Artikli 32 lõike 1 punkt i
	Artikli 4 lõige 1	Artikli 9 lõige 1

Nõukogu otsus 2007/162 EÜ, Euratom	Nõukogu otsus 2007/779 EÜ, Euratom	Käesolev otsus
Artikkel 5	Artikli 4 lõige 2	Artikli 9 lõige 3
	Artikli 4 lõige 3	Artikli 9 lõiked 1 ja 2
	Artikli 4 lõige 4	Artikli 9 lõige 4
	Artikli 4 lõige 5	Artikli 9 lõige 5
	Artikli 4 lõige 6	Artikli 9 lõige 6
	Artikli 4 lõige 7	Artikli 9 lõige 9
	Artikli 4 lõige 8	Artikli 9 lõige 7
		Artikkel 24
	Artikli 5 punkt 1	Artikli 8 punkt a
	Artikli 5 punkt 2	Artikli 8 punkt b
	Artikli 5 punkt 3	Artikli 8 punkt c
Artikli 5 punkt 4	Artikli 8 punkt d	
Artikli 5 punkt 5	Artikli 13 lõike 1 punkt a	
Artikli 5 punkt 6	—	
Artikli 5 punkt 7	Artikli 13 lõike 1 punkt d	
Artikli 5 punkt 8	Artikli 13 lõike 1 punkt f	
Artikli 5 punkt 9	Artikkel 18	
Artikli 5 punkt 10	Artikli 8 punkt e	
Artikli 5 punkt 11	Artikli 8 punkt g	
Artikli 6 lõige 1	Artikli 25 lõige 1	
Artikli 6 lõige 2	Artikli 25 lõige 2	
Artikli 6 lõige 3	Artikli 25 lõike 3 kolmas ja neljas lause	
Artikli 6 lõige 4	—	
Artikli 6 lõige 5	Artikli 25 lõike 3 esimene ja teine lause	
Artikli 6 lõige 6	—	
Artikkel 7	Artikkel 6	Artikkel 14
		Artikli 28 lõige 1
	Artikli 7 lõige 1	Artikli 15 lõige 1
	Artikli 7 lõige 2	Artikli 15 lõige 3
	Artikli 7 lõike 2 punkt a	Artikli 15 lõike 3 punkt a
	Artikli 7 lõike 2 punkt c	Artikli 15 lõike 3 punkt b
	Artikli 7 lõike 2 punkt b	Artikli 15 lõike 3 punkt c
	Artikli 7 lõike 3 esimene ja kolmas lause	Artikli 15 lõige 4 ja artikli 16 lõige 6

Nõukogu otsus 2007/162 EÜ, Euratom	Nõukogu otsus 2007/779 EÜ, Euratom	Käesolev otsus
Artikkel 8	Artikli 7 lõige 4	Artikli 15 lõige 5
	Artikli 7 lõige 5	—
	Artikli 7 lõige 6	Artikli 17 lõike 3 esimene lause
		Artikkel 26
	Artikli 8 lõike 1 esimene lõik	Artikli 16 lõige 1
	Artikli 8 lõike 1 teine lõik	Artikli 16 lõike 2 esimene lause
	Artikli 8 lõike 1 kolmas lõik	—
	Artikli 8 lõike 1 neljas lõik	—
	Artikli 8 lõige 2	Artikli 16 lõige 4
	Artikli 8 lõige 3	—
	Artikli 8 lõike 4 punkt a	Artikli 16 lõike 3 punkt a
	Artikli 8 lõike 4 punkt b	Artikli 16 lõike 3 punkt c
	Artikli 8 lõike 4 punkt c	Artikli 16 lõike 3 punkt d
	Artikli 8 lõike 4 punkt d	Artikli 16 lõike 3 punkt e
	Artikli 8 lõige 5	Artikli 16 lõige 8
	Artikli 8 lõike 6 esimene lõik	Artikli 17 lõike 1 ja artikli 17 lõike 2 punkt b
	Artikli 8 lõike 6 teine lõik	Artikli 17 lõike 3 teine lause
	Artikli 8 lõike 7 esimene lõik	—
	Artikli 8 lõike 7 teine lõik	Artikli 16 lõike 2 teine lause
	Artikli 8 lõike 7 kolmas lõik	Artikli 16 lõige 9
	Artikli 8 lõike 7 neljas lõik	Artikli 16 lõige 11
	Artikli 8 lõike 7 viies lõik	—
	Artikli 8 lõige 8	Artikli 16 lõige 10
Artikli 8 lõike 9 punkt a	Artikli 16 lõige 12	
Artikli 8 lõike 9 punkt b	Artikli 16 lõige 13	
Artikkel 9	Artikli 16 lõige 2	
Artikkel 9	Artikkel 18	
Artikkel 10	Artikli 19 lõige 3	

Nõukogu otsus 2007/162 EÜ, Euratom	Nõukogu otsus 2007/779 EÜ, Euratom	Käesolev otsus
	Artikkel 10	Artikkel 28
Artikkel 11		—
	Artikkel 11	Artikkel 29
Artikli 12 lõige 1		Artikli 27 lõige 1
Artikli 12 lõige 2		—
Artikli 12 lõige 3		—
Artikli 12 lõige 4		—
Artikli 12 lõige 5		—
	Artikli 12 lõige 1	Artikli 32 lõike 1 punkt e
	Artikli 12 lõige 2	Artikli 32 lõike 1 punkt a
	Artikli 12 lõige 3	Artikli 32 lõike 1 punkt b
	Artikli 12 lõige 4	Artikli 32 lõike 1 punkt c
	Artikli 12 lõige 5	Artikli 32 lõike 1 punkt h
	Artikli 12 lõige 6	Artikli 32 lõike 1 punkt d
	Artikli 12 lõige 7	—
	Artikli 12 lõige 8	—
	Artikli 12 lõige 9	Artikli 32 lõike 1 punkti a teine osa
Artikkel 13	Artikkel 13	Artikkel 33
Artikkel 14		Artikkel 19
Artikkel 15	Artikkel 14	Artikkel 34
	Artikkel 15	Artikkel 36
Artikkel 16		Artikli 37 teine lause
Artikkel 17	Artikkel 16	Artikkel 38

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

NÕUKOGU MÄÄRUS (EURATOM) nr 1314/2013,

16. detsember 2013,

Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020”

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 7 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus”) üks eesmärk on aidata tösta liikmesriikide elatustaset muu hulgas sellega, et edendatakse ja soodustatakse liikmesriikide tuumauuringuid ning toetatakse neid ühenduse teadus- ja koolitusprogrammiga.

(2) Tänu tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse parandamisele suurendatakse tuumauuringutega sotsiaalset ja majanduslikku heaolu ning keskkonnasäästlikkust. Sama oluline on ka see, et tuumauuringutega aidatakse võimalusel pika aja jooksul ohutul, tõhusal ja turvalisel viisil vähendada energiasüsteemi CO₂-heidet.

(3) Toetades tuumauuringuid, aitab ühenduse teadus- ja koolitusprogramm ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014

kuni 31. detsembrini 2018 („Euratomy programm”) kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013 ⁽²⁾ kehtestatud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” („raamprogramm „Horisont 2020”) eesmärkide saavutamisele ja hõlbustatakse Euroopa 2020. aasta strateegia rakendamist ning Euroopa teadusruumi loomist ja toimimist.

(4) Olenemata tuumaenergia võimalikust mõjust energiavarustusele ja majanduse arengule, võivad tõsised tuumaõnnetused ohustada inimeste tervist. Seepärast tuleks Euratomy programmis pöörata võimalikult suurt tähelepanu Teadusuuringute Ühiskeskuses käsitletavatele tuumaohutuse ja vajaduse korral julgeolekuaspektidele.

(5) 28. veebruari 2008. aastal Brüsselis toimunud nõukogu istungi järeldustes sätestatud Euroopa energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava) abil kiirendatakse vähese CO₂-heidetega tehnoloogiate arengut. Euroopa Ülemkogu leppis 4. veebruaril 2011 kokku, et liit ja selle liikmesriigid edendavad investeerimist taastuvatesse energiaallikatesse, ohutusse ja säästlikku vähese CO₂-heidetega tehnoloogiasse ning keskenduvad SET-kavas esitatud tehnoloogiliste prioriteetide rakendamisele. Igal liikmesriigil on õigus otsustada, milliseid tehnoloogiaid ta soovib toetada.

(6) Kuna kõikides liikmesriikides on tuumarajatised või seal kasutatakse radioaktiivseid materjale eelkõige meditsiinilisel otstarbel, on nõukogu oma 2. detsembri 2008. aastal Brüsselis toimunud istungi järeldustes tunnistanud jätkuvat vajadust tuumaalase pädevuse järele, tagades selle eelkõige teadusuuringute alase ning ühenduse tasandil koordineeritava asjakohase hariduse ja koolitusega.

⁽¹⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 111.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013 määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (Vt käesoleva ELT lk 104).

- (7) Samal ajal kui iga liikmesriigi asi on otsustada, kas kasutada tuumaenergiat või mitte, tunnistatakse samuti, et tuumaenergial on eri liikmesriikides erinev roll.
- (8) ITERi projekti ühiseks rakendamiseks ettenähtud ITERi Rahvusvahelise Termotuumaenergeetika Organisatsiooni asutamislepingu⁽¹⁾ sõlmimisega on ühendus võtnud kohustuse osaleda ITERi projekti (ITER) ehitamises ja selle edasises kasutamises. Ühenduse osalust haldab ITERi ja Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühisettevõtte („ühisettevõtte Fusion for Energy”), mis loodi nõukogu otsusega 2007/198/Euratom⁽²⁾. Nimetatud ühisettevõtte, sh ITERi tegevust reguleeritakse eraldi õigusaktiga.
- (9) Selleks et tuumasünteesienergia muutuks äriotstarbelise energiatootmise üheks usaldusväärseks võimaluseks, tuleb ITERi ehitamine kõigepealt edukalt ja õigel ajal lõpule viia ning alustada selle käitamist. Samuti tuleb kehtestada ambitsioonikad, kuid realistlikud suunised elektritootmiseesmärkide saavutamiseks 2050. aastaks. Kõnealuste sihtide saavutamiseks tuleb Euroopa tuumasünteesiprogrammile anda uus suund, võttes kasutusele ühine tegevusprogramm kõnealuste suuniste rakendamiseks. Selleks et kindlustada käimasolevate termotuumasünteesi alaste teadusuuringute valdkonna saavutused, samuti termotuumasünteesiga tegelevate sidusrühmade pikaajaline pühendumus ja nendevaheline koostöö, tuleks tagada ühenduse toetuse järjepidevus. Rohkem tuleks keskenduda eelkõige ITERit toetavale tegevusele, kuid samuti näidisreaktori arendamisele, sealhulgas vajaduse korral erasektori suuremale kaasamisele. Selline ratsionaliseerimine ja rõhuasetuse muutmine ei tohiks kahjustada Euroopa juhtivat rolli tuumasünteesiuuringutes.
- (10) JRC peaks jätkuvalt tagama tarbijale orienteeritud sõltumatu teadus- ja tehnoloogialase toetuse ühenduse poliitika sõnastamisele, väljatöötamisele, rakendamisele ja jälgimisele, eelkõige tuumaohutuse ja -julgeolekuga seotud teadusuuringute ja koolitustegevuse valdkonnas. Selleks et optimeerida inimressursid ning tagada, et liidu teadusuuringutes ei tehtaks topelttööd, tuleks kõiki Teadusuuringute Ühiskeskuse uusi tegevusi analüüsida, et kontrollida nende kooskõla liikmesriikides juba tehtava tegevusega. Raamprogrammi „Horisont 2020” julgeolekualased aspektid peaksid piirduma Teadusuuringute Ühiskeskuse otsese tegevusega.
- (11) JRC peaks jätkuvalt looma täiendavaid ressursse konkureeriva tegevuse kaudu, sh sellega, et osaletakse Euratomi programmi kaudsetes meetmetes, kolmandate isikute töös ning vähemal määral intellektuaalomandi kasutamises.
- (12) Kõik liidu liikmesriigid on huvitatud sellest, et liit tegeleb sellise raamistiku väljatöötamisega, millega toetatakse valdkonnaüleseid tuumalõhustumistehnoloogia alaseid ühiseid teadusuuringuid ning teadmiste loomist ja säilitamist, pöörates erilist tähelepanu ohutusele, julgeolekule, kiirguskaitsele ja tuumarelvade leviku tõkestamisele. Selleks on vaja sõltumatut teaduslikku tõendusmaterjali ja selles osas võib JRC anda olulise panuse. Sellist vajadust on tunnistanud komisjoni 6. oktoobri 2010. aasta teatise Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Euroopa Regioonide Komiteele pealkirjaga „Euroopa 2020 – strateegiline juhtalgatus „Innovaatiline liit””, milles teatati kavatsusest tugevdada JRC kaudu poliitiliste otsuste tegemiseks vajalikke teaduslikke tõendusmaterjale. JRC teeb ettepaneku seada kõnealuse ülesande lahendamisel tuumaohutuse ja -julgeoleku alastes teadusuuringutes kesksel kohale liidu poliitilised prioriteedid.
- (13) Võttes arvesse Euratomi programmi eesmärki tihendada teaduse ja ühiskonna vahelisi suhteid ning suurendada üldsuse usaldust teaduse vastu, tuleks programmiga suurendada kodanike ja kodanikuühiskonna teadlikkust teadusuuringute ja innovatsiooni küsimustes ning töötada välja vastutustundlikud uurimis- ja innovatsiooniõnialased tegevuskavad, mille abil lahendatakse kodanike ja kodanikuühiskonna probleeme ja mis vastavad nende ootustele, ning lihtsustada nende osalemist Euratomi programmi kohases tegevuses.
- (14) Euratomi programmi rakendamine peaks olema kooskõlas teaduse ja tehnika, tööstuse, poliitika ja ühiskonnaga seotud arenevate võimaluste ja vajadustega. Kõnealused tegevuskavad peaksid tihedalt ühendama kõikide asjaomaste sektorite sidusrühmi, samuti peaksid need olema piisavalt paindlikud uute arengutendentside suhtes. Euratomi programmi kehtivusaja jooksul võiks pidevalt nõu küsida välisekspertidelt ning kasutada ära asjakohaseid struktuure, nt Euroopa tehnoloogiaplatforme.
- (15) 26.–27. veebruaril 2013 Brüsselis komisjoni ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ühiselt korraldatud sümposiooni, kus käsitleti vähese CO₂-heittega majandusele suunatud tuumalõhustumise alaste teadusuuringutega seotud kasu ja piiranguid ja mille ettevalmistamisel teostati interdistsiplinaarne uuring, milles muu hulgas osalesid energeetika-, majandus- ja sotsiaalteaduste valdkonna eksperdid, arutelude tulemused tunnustasid vajadust jätkata tuumauuringuid Euroopa tasandil.

⁽¹⁾ ELT L 358, 16.12.2006, lk 62.

⁽²⁾ Nõukogu 27. märtsi 2007. aasta otsus 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte ning antakse sellele eelised (ELT L 90, 30.3.2007, lk 58).

- (16) Euratomi programm peaks aitama muuta teadlase elukutse liidus populaarsemaks. Piisavalt tähelepanu tuleks pöörata Euroopa teadlaste hartale ja teadlaste töөлövõtmise juhendile⁽¹⁾ ning muudele Euroopa teadusruumiga seoses kindlaksmääratud asjakohastele võrdlusraamistikele ja samal ajal tuleks silmas pidada nende vabatahtlikku laadi.
- (17) Euratomi programmi raames arendatava tegevuse eesmärk peaks olema suurendada naiste ja meeste võrdõiguslikkust teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas ning eelkõige käsitleda soolise ebavõrdsuse põhjuseid, kasutada täielikult ära nii nais- kui ka meesteadlaste täielikku potentsiaali ning lisada projektidesse sooküsimused, et parandada teadusuuringute kvaliteeti ja stimuleerida innovatsiooni. Samuti peaks kõnealuse tegevuse eesmärk olema rakendada Euroopa Liidu lepingu artiklites 2 ja 3 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELi toimimise leping“) artiklis 8 naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta sätestatud põhimõtteid.
- (18) Euratomi programmiga toetatavas teadus- ja innovatsioonitegevuses tuleks järgida olulisi eetikapõhimõtteid. Vajaduse korral tuleks arvesse võtta teaduse ja uue tehnoloogia eetika Euroopa töörihma arvamusi energia- ja teadustegevuses. Teadustegevuses tuleks ka arvestada ELi toimimise lepingu artiklit 13 ning vähendada tuleks loomade kasutamist teadusuuringutes ja katsetes, eesmärgiga asendada loomade kasutamine muude meetoditega. Kogu tegevuse jooksul tuleks tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.
- (19) Suurem mõju peaks saavutatama ka sellega, et Euratomi programm ja erasektori rahalised vahendid ühendatakse avaliku ja erasektori partnerlussuhetega põhivaldkondades, kus tänu teadusuuringutele ja innovatsioonile oleks võimalik saavutada liidu üldisemad konkurentsivõimeeesmärgid. Erilist tähelepanu tuleks pöörata väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kaasamisele.
- (20) Euratomi programmiga tuleks parandada ühishuvidel ja vastastikusel kasul põhinevat koostööd kolmandate riikidega, seda eriti ohutuse valdkonnas, eelkõige selleks et pidevalt parandada tuumaohutust.
- (21) Selleks et säilitada võrdsed võimalused kõikidele siseturul aktiivselt tegutsevatele ettevõtjatele, tuleks Euratomi programmiga ettenähtud rahastamise kavandamisel lähtuda riigiabieeskirjadest, tagada riiklike kulutuste tõhusus ja vältida turumoonutusi, nt erasektori rahaliste vahendite massilist väljatõrjumist, mittetulemuslike turustruktuuride loomist või ebatõhusate äriühingute säilitamist.
- (22) Euroopa Ülemkogu tunnistas oma 4. veebruari 2011 kohtumise järeldustes vajadust võtta kasutusele uus lähenemisviis seoses liidu teadusuuringute rahastamise kontrollimise ja riskijuhtimisega ning kutsus üles saavutama tasakaalu usalduse ja kontrolli ning riskide võtmise ja nende vältimise vahel. Euroopa Parlament kutsus oma 11. novembri 2010. aasta resolutsioonis teadusuuringute raamprogrammide rakendamise lihtsustamise kohta⁽²⁾ üles pragmaatilisel lihtsustama haldus- ja finantskorda ning märkis, et liidu teadusuuringute rahastamise juhtimine peaks rohkem põhinema osalejate usaldusel ja riskitaluvusel.
- (23) Liidu finantshuve tuleks kogu kulutsükli vältel kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad rikkumiste ärahoidmist, avastamist ja uurimist, samuti kadumaläinud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud vahendite tagasinõudmist ning vajaduse korral karistusi. Muudetud kontrollistrateegia, mille puhul rõhk suunatakse vigade arvu vähendamisele riskipõhisele kontrollile ja pettuste avastamisele, peaks vähendama osalejate kontrollikoormust.
- (24) Oluline on tagada Euratomi programmi usaldusväärne finantsjuhtimine ning selle kõige tulemuslikum ja kasutajasõbralikum rakendamine, samal ajal ka õiguskindlus ja selle kättesaadavus kõikide osalejate jaoks. On vaja tagada programmi vastavus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 966/2012 (finantsmäärus)⁽³⁾ ning lihtsustamise ja parema reguleerimise nõuetele.
- (25) Selleks et tagada Euratomi programmi võimalikult tõhus rakendamine, lihtsustatud menetluste kaudu kerge juurdepääs kõikidele osalejatele ning ühtne, põhjalik ja läbi paistev raamistik kõikidele osalejatele, tuleks kõnealuses programmis osalemise ja uurimistulemuste levitamise suhtes kohaldada raamprogrammi „Horisont 2020“ suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1291/2013 kohaselt kohaldatavaid eeskirju koos teatavate kohandustega või eranditega.

⁽¹⁾ Komisjoni 11. märtsi 2005. aasta soovitus Euroopa teadlaste harta ja teadlaste töөлövõtmise juhendi kohta (ELT L 75, 22.3.2005, lk 67).

⁽²⁾ ELT C 74E, 13.3.2012, lk 34.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

- (26) Oluline on jätkuvalt lihtsustada osalejate arendatud intellektuaalomandi kasutuselevõttu ning samal ajal kaitsta teiste osalejate ja komisjoni õigustatud huve kooskõlas asutamislepingu 2. peatükiga.
- (27) Osalejate tagatisfond, mida haldab komisjon ja mis loodi nõukogu määrusega (Euratom) nr 1908/2006/EÜ⁽¹⁾ ja nõukogu määrusega (Euratom) nr 139/2012⁽²⁾, on osutunud oluliseks kaitsemehhanismiks, millega leevendatakse riske seoses oma kohustusi mittetäitvate osalejate võlgnetavate ja hüvitamata summadega. Osalejate tagatisfond, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1290/2013⁽³⁾ kohaselt, peaks katma ka meetmeid, mida võetakse määruse (Euratom) nr 1908/2006, määruse (Euratom) nr 139/2012 ja käesoleva määruse alusel.
- (28) Selleks et tagada kõnealuse programmi kaudsete meetmete ühtsed rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused võtta vastu tööprogramme ja heakskiitvat otsust kaudsete meetmete rahastamise kohta. Neid rakendamisevolitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽⁴⁾.
- (29) Selleks et saavutada Euratomi programmi eesmärgid asjakohastes valdkondades, on vaja toetada nii Euratomi programmi raames kui ka raamprogrammiga „Horisont 2020” ühiselt toimuvat valdkonnaülest tegevust.
- (30) Tõhusaks tulemusjuhtimiseks, sh hindamiseks ja järelevalveks, on vaja välja töötada konkreetseid ajaliselt mõõdetavad tulemusnäitajad, mis oleksid realistlikud ja kajastaksid sekkumisloogikat ning vastaksid eesmärkide ja toimingute pingereale. Kehtestada tuleks asjakohased mehhanismid, mille abil tagada ühelt poolt Euratomi programmi rakendamise ja järelevalve ning teiselt poolt Euroopa teadusruumi arengu, saavutuste ja toimimise järelevalve vaheline koordineeritus.
- (31) JRC juhatajate nõukoguga, mis loodi komisjoni otsusega 96/282/Euratom⁽⁵⁾, on konsulteeritud JRC otseseid meetmeid käsitlevates teadus- ja tehnikaküsimustes.
- (32) Õiguskindluse huvides tuleks tunnistada kehtetuks järgmised õigusaktid: nõukogu 16. detsembri 1980. aasta otsus, millega asutatakse termotuumasünteesiprogrammi nõuandekomitee⁽⁶⁾, nõukogu otsus 84/338/Euratom, ESTÜ, EMÜ⁽⁷⁾, nõukogu otsus 2006/970/Euratom⁽⁸⁾, nõukogu otsus 2006/976/Euratom⁽⁹⁾, nõukogu otsus 2006/977/Euratom⁽¹⁰⁾, määrus (Euratom) nr 1908/2006, nõukogu otsus 2012/93/Euratom⁽¹¹⁾, määrus (Euratom) nr 139/2012, nõukogu otsus 2012/94/Euratom⁽¹²⁾ ning nõukogu otsus 2012/95/Euratom⁽¹³⁾.

⁽⁵⁾ Komisjoni 10. aprilli 1996. aasta otsus 96/282/Euratom Teadusuuringute Ühiskeskuse ümberkorraldamise kohta (EÜT L 107, 30.4.1996, lk 12).

⁽⁶⁾ Nõukogu dokument 4151/81 (ATO 103), Euroopa Liidu Teatajas avaldamata.

⁽⁷⁾ Nõukogu 29. juuni 1984. aasta otsus 84/338/Euratom, ESTÜ, EMÜ, mis käsitleb ühenduse uurimis-, arendus- ja tutvustamistegevuse juhtimis- ja kooskõlastusstruktuure ja -menetlusi (EÜT L 177, 4.7.1984, lk 25).

⁽⁸⁾ Nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsus 2006/970/Euratom, mis käsitleb Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumaenergiaalase teadus- ja koostöövõime seitsmendat raamprogrammi (2007–2011) (ELT L 400, 30.12.2006, lk 60).

⁽⁹⁾ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsus 2006/976/Euratom, mis käsitleb Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumaenergiaalase teadus- ja koostöövõime seitsmenda raamprogrammi (2007–2011) rakendamise eriprogrammi (ELT L 400, 30.12.2006, lk 404).

⁽¹⁰⁾ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsus 2006/977/Euratom, mis käsitleb Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmete kaudu elluviidavat Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumaenergiaalase teadus- ja koostöövõime seitsmenda raamprogrammi (2007–2011) eriprogrammi (ELT L 400, 30.12.2006, lk 434).

⁽¹¹⁾ Nõukogu 19. detsembri 2011. aasta otsus 2012/93/Euratom, milles käsitletakse Euroopa Aatomienergiaühenduse tuumaenergiaalase teadus- ja koostöövõime seitsmenda raamprogrammi (2012–2013) (ELT L 47, 18.2.2012, lk 25).

⁽¹²⁾ Nõukogu 19. detsembri 2011. aasta otsus 2012/94/Euratom, milles käsitletakse Euroopa Aatomienergiaühenduse tuumaenergiaalase teadus- ja koostöövõime seitsmenda raamprogrammi (2012–2013) raames kaudsete meetmete kaudu rakendatavat eriprogrammi (ELT L 47, 18.2.2012, lk 33).

⁽¹³⁾ Nõukogu 19. detsembri 2011. aasta otsus 2012/95/Euratom, milles käsitletakse Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmete kaudu elluviidavat Euroopa Aatomienergiaühenduse tuumaenergiaalase teadus- ja koostöövõime seitsmenda raamprogrammi (2012–2013) eriprogrammi (ELT L 47, 18.2.2012, lk 40).

⁽¹⁾ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta määrus (Euratom) nr 1908/2006/EÜ (millega kehtestatakse ettevõtete, uurimiskeskuste ja ülikoolide Euroopa Aatomienergiaühenduse seitsmenda raamprogrammi (2007–2011) meetmetes osalemise ning uurimistulemuste levitamise eeskirjad) (ELT L 400, 30.12.2006, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 19. detsembri 2011. aasta määrus (Euratom) nr 139/2012, millega kehtestatakse ettevõtjate, uurimiskeskuste ja ülikoolide Euroopa Aatomienergiaühenduse raamprogrammi kaudsetes meetmetes osalemise ning teadustöö tulemuste levitamise eeskirjad (2012–2013) (ELT L 47, 18.2.2012, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013 määrus (EL) 1290/2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnustatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1906/2006 (Vt käesoleva ELT lk 81).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

(33) Komisjon on pidanud nõu Euratomi teadus- ja tehnika-komiteega,

Artikkel 3

Eesmärgid

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

KEHTESTAMINE

Artikkel 1

Kehtestamine

Käesoleva määrusega kehtestatakse Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm ajavahemikuks 1. jaanuar 2014 kuni 31. detsember 2018 („Euratomi programm”) ning sätestatakse kõnealusel programmis osalemise eeskirjad, sh eeskirjad käesoleva määruse alusel eraldatavate vahendite haldavate rahastamisasutuste osalemise kohta programmides ning nende osalemise kohta käesoleva määruse ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013 kehtestatud raamprogrammi „Horisont 2020” („programm „Horisont 2020”) alusel toimivas tegevuses.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „teadus- ja innovatsioonitegevus” – kogu tegevus, mis hõlmab teadusuuringuid, tehnoloogiaarendust, tutvustamistegevust ja innovatsiooni, sh koostöö edendamine kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, tulemuste levitamine ja optimeerimine ning Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus”) teadlaste koolituse ja liikuvuse soodustamine;
- b) „otsesed meetmed” – Teadusuuringute Ühiskeskuse (JCR) kaudu toimuv komisjoni teadus- ja innovatsioonitegevus;
- c) „kaudsed meetmed” – osalejate teadus- ja innovatsioonitegevus, mida liit või ühendus (edaspidi „liit”) rahaliselt toetab;
- d) „avaliku ja erasektori partnerlus” – partnerlus, mille puhul erasektoris tegutsevad partnerid, ühendus ja vajaduse korral muud partnerid kohustuvad ühiselt toetama teadus- ja innovatsiooniprogrammi või strateegiliselt tähtsa tegevuse arendamist ja rakendamist;
- e) „avaliku sektori sisene partnerlus” – partnerlus, mille puhul avaliku sektori asutused või kohalikul, piirkonnas, riigi või rahvusvahelisel tasandil avalikke teenuseid osutavad asutused kohustuvad koos ühendusega ühiselt toetama teadus- ja innovatsiooniprogrammi või -tegevuse arendamist ja rakendamist.

1. Euratomi programmi üldeesmärk on jätkata tuumaenergiaalast teadus- ja koolitustegevust, asetades rõhu tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse pidevale suurendamisele, et eelkõige saaks pikemas perspektiivis kaasa aidata energiasüsteemi CO₂-heite ohutule, tõhusale ja turvalisele vähendamisele. Üldeesmärgi saavutamiseks rakendatakse I lisas täpsustatud tegevust otseste ja kaudsete meetmetena, et saavutada käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 sätestatud erieesmärgid.

2. Euratomi programmi kaudsete meetmete erieesmärgid on järgmised:

- a) toetada tuumasüsteemide ohutut toimimist;
  - b) aidata välja töötada ohutuid pikemaajalisi lahendusi lõplike tuumajäätmete käitlemiseks, sealhulgas geoloogiliseks lõpladustamiseks ning partitsioneerimiseks ja transmutatsiooniks;
  - c) toetada tuumaalase pädevuse ja asjatundlikkuse arendamist ja jätkusuutlikkust liidus;
  - d) toetada kiirguskaitset ning radioloogiliste meditsiiniseadmete arendamist, sealhulgas radioisotoopide ohutut ja turvalist tarnimist ja kasutamist;
  - e) tõendada tuumasünteesi kui energiaallika otstarbekust olemasolevate ja tulevaste tuumasünteesirajatiste abil;
  - f) panna alus tulevastele termotuumaelektrijaamadele, töötades välja materjalid, tehnoloogia ja põhimõttelise projekti;
  - g) edendada innovatsiooni ja parandada tööstuse konkurentsivõimet;
  - h) tagada tuumauuringute jaoks üleeuroopaliselt oluliste teadustöö infrastruktuuride kättesaadavus ja kasutamine.
3. Euratomi programmi otseste meetmete erieesmärgid on järgmised:
- a) suurendada tuumaohutuse, sealhulgas tuumareaktorite ja tuumkütuse ohutust, tõhustada jäätmekäitlust, sealhulgas geoloogilist lõpladustamist ning partitsioneerimist ja transmutatsiooni, tõhustada dekomisjoneerimist ja olla valmis hädaolukorraks;
  - b) suurendada tuumajulgeolekut, sh tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete tõhustamine, tuumarelvade leviku tõkestamine, ebaseadusliku tuumarelvakaubandusega võitlemine ja tuumaalase kohtuekspertiisi täiustamine;

- c) tõsta standardimiseks vajaliku tuumateadusbaasi tippaset;
- d) edendada teabehaldust, haridust ja koolitust;
- e) toetada liidu tuumaohutuse ja -julgeoleku alast poliitikat.

JRC juhatajate nõukogu analüüsib kõiki JRC uusi tegevusi, et kontrollida nende kooskõla liikmesriikides juba tehtava tegevusega.

4. Euratomi programmi rakendatakse, tagades et toetatavad prioriteedid ja tegevusvaldkonnad sobivad muutuvate vajadustega ning et võetakse arvesse teaduse, tehnika, innovatsiooni, poliitikakujundamise, turgude ja ühiskonna muutumist, et optimeerida inimressursid ja rahalised vahendid ning vältida liidus tehtavate tuumauringute ja vastava arendustegevuse dubleerimist.

5. Lõigetes 2 ja 3 nimetatud erieesmärkide raames võib arvesse võtta uusi ettenägematuid vajadusi, mis tekivad Euratomi programmi rakendamise ajal. See võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel hõlmata reageerimist uutele võimalustele, kriisidele, ohtudele, liidu poliitika väljatöötamisega seotud vajadustele ja katsemeetmetele, mis on ette nähtud toetuse andmiseks tulevastes programmides.

Artikkel 4

Eelarve

1. Euratomi programmi rakendamiseks ettenähtud rahastamispaketi suurus on 1 603 329 000 eurot. See summa jaguneb järgmiselt:

- a) tuumasünteesiuringute ja sellekohase arendustegevuse programmiga seotud kaudsete meetmete jaoks 728 232 000 eurot;
- b) tuumalõhustumise, tuumaohutuse ja kiirguskaitsega seotud kaudsete meetmete jaoks 315 535 000 eurot;
- c) otseste meetmete jaoks 559 562 000 eurot.

Euratomi programmi kaudsete meetmete rakendamiseks moodustavad komisjoni halduskulud keskmiselt kuni 7 % Euratomi programmi kestuse ajal ja mitte rohkem kui 6 % 2018. aastal.

2. Euratomi programmi rahastamise paketist võib katta kulud, mis on seotud programmi juhtimiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks vajaliku ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistegevusega, eelkõige uuringute ja ekspertide koostöös, kui need on seotud käesoleva määru üldeesmärkidega, samuti infotehnoloogiliseks ja -vahetuseks ettenähtud infotehnoloogiarakenduste kulud ning kõik muud tehnilise

ja haldusabi kulud, mis komisjonile Euratomi programmi juhtimiseks kaasnevad. Selliste pidevalt ja korduvalt võetavate meetmete nagu kontroll, audit ja IT võrgustikud kulud kaetakse lõikes 1 nimetatud komisjoni halduskulude piires.

3. Vajaduse korral ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib tehnilise ja haldusabi kulude katmiseks eelarvesse assigneeritud kirjendada ka pärast 2018. aastat, et oleks võimalik hallata meetmeid, mille rakendamist ei ole 2018. aasta 31. detsembriks veel lõpule viidud.

4. Kui otseste meetmetega toetatakse algatusi, mille on käivitunud üksused, kellele komisjon on usaldanud rakendamise kooskõlas artikli 6 lõikega 2 ja artikliga 15, ei käsitata sellist toetust kõnealustele algatustele eraldatud rahalise toetuse osana.

5. Eelarvelised kulukohustused võib jagada iga-aastasteks osamakseteks. Komisjon võtab igal aastal osamakse tegemisel arvesse rahalist toetust saavate meetmete rakendamisel tehtud edusamme, hinnangulisi vajadusi ning olemasolevaid eelarvevahendeid.

Artikkel 5

Kolmandate riikide osalemine

1. Euratomi programm on avatud järgmistele riikidele:

a) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt üldpõhimõtetele ning üldtingimustele ja korrale, mis on nende riikide osalemiseks liidu programmides sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või samaväärsetes lepingutes;

b) Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendiga hõlmatud Euroopa Vabakaubandusassotsiatsiooni (EFTA) liikmed või riigid või territooriumid, mis vastavad kõikidele järgmistele kriteeriumidele:

i) nende teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonialane võimekus on hea;

ii) nad on varemgi edukalt osalenud liidu uurimis- ja innovatsiooniprogrammides;

iii) nad käsitlevad õiglaselt ja erapooletult intellektuaalomandi õigusi.

c) nad käsitlevad õiglaselt ja erapooletult intellektuaalomandi õigusi.

2. Eritingimused seoses assotsieerunud riikide osalemisega Euratomi programmis, sh nende rahaline toetus sõltuvalt sise-majanduse koguproduktist, määratakse kindlaks liidu ja assot-sieerunud riikide vaheliste rahvusvaheliste lepingutega.

II JAOTIS

RAKENDAMINE

I PEATÜKK

Toetuse rakendamine, haldamine ja vormid

Artikkel 6

Ühenduse toetuse haldamine ja vormid

1. Euratomi programmi rakendatakse kaudsete meetmetega, milleks kasutatakse üht või mitut finantsmääruses sätestatud rahalise toetuse vormi, sh toetusi, auhindu, hankemenetlust ja finantsinstrumente. Ühenduse toetus hõlmab ka JRC teadus- ja innovatsioonitegevuse vormis võetavaid otseseid meetmeid.

2. Ilma et see piiraks asutamislepingu artikli 10 kohaldamist, võib komisjon usaldada osa Euratomi programmi rakendamisest finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punktis c osutatud rahastamisasutustele.

Samuti võib komisjon usaldada Euratomi programmi raames võetavate kaudsete meetmete rakendamise raamprogrammi „Horisont 2020” alusel loodud või selles osutatud asutustele.

3. Komisjon võtab artikli 12 lõikes 2 osutatud kontrolli-menetluse kohaselt rakendusaktidega vastu heakskiitva otsuse kaudsete meetmete rahastamise kohta.

Artikkel 7

Teadusuuringutes osalemise ja uurimistulemuste levitamise eeskirjad

1. Kui käesoleva artikli lõigetest 2 ja 3 ei tulene teisiti, kohaldatakse mis tahes õigussubjekti Euratomi programmi raames võetavates meetmetes osalemise suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1290/2013 sätestatud eeskirju.

2. Euratomi programmi kohaldamisel hõlmavad määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 43 lõike 2 esimeses lõigus osutatud julgeolekueeskirjad liikmesriikide riigikaitsehuve asutamislepingu artikli 24 tähenduses.

Erandina määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 41 lõike 3 esimesest lõigust võib komisjon või rahastamisasutus olla vastu ühenduselt rahalist toetust saanud osalejate saadud tulemustega seotud omandiõiguse üleandmisele või ainulitsentsi või mitte-ainulitsentsi andmisele sellise kolmanda riigi kolmandatele isiku-

tele, mis ei ole liitunud Euratomi programmiga, kui leitakse, et kõnealune toetus või üleandmine ei ole kooskõlas liidu majanduse konkurentsivõimelisuse arendamise huvidega või on vastuolus eetikapõhimõtete või julgeolekukaalutlustega. Julgeolekukaalutlused hõlmavad liikmesriigi riigikaitsehuve asutamislepingu artikli 24 tähenduses.

Erandina määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 46 lõike 1 esimesest lõigust on ühendusel ja selle ühisetevõtetel ühenduse poliitika, programmide või kolmandate riikidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava koostöö raames võetud kohustuste väljatöötamise, rakendamise ja järelevalve eesmärgil õigus kasutada ühenduselt rahalist toetust saanud osaleja töö tulemusi. Sellised kasutusõigused hõlmavad õigust volitada kolmandaid isikuid kasutama tulemusi riigihankemenetluses ja edasilitsentsimisõigust ning kõnealuseid õigusi võib kasutada üksnes mitte-ärilisel otstarbel väljaspool konkurentsi ning need antakse kasutustasuta.

3. Osalejate tagatisfondiga, mis on loodud vastavalt määrusele (EL) nr 1290/2013, asendatakse osalejate tagatisfondid, mis on loodud määrusega (Euratom) nr 1908/2006 ja määrusega (Euratom) nr 139/2012, ning kõnealune fond on nimetatud kahe fondi õigusjärglane.

Määrustega (Euratom) nr 1908/2006 ja (Euratom) nr 139/2012 loodud osalejate tagatisfondidest pärinevad summad kantakse üle määrusega (EL) nr 1290/2013 loodud osalejate tagatisfondile 31. detsembri 2013. aasta seisuga. Otsuse 2012/93 alusel võetavates meetmetes osalejad, kes sõlmivad toetuslepingu pärast 31. detsembrit 2013, teevad osamakse osalejate tagatisfondile.

Artikkel 8

Valdkonnaülene tegevus

1. Euratomi programmi eesmärkide saavutamiseks ning Euratomi programmi ja raamprogrammi „Horisont 2020” ühiste probleemide lahendamiseks võib liit toetada rahaliselt tegevust, mis hõlmab mitut kaudset meetet, mis on esitatud I lisas ja/või millega rakendatakse nõukogu otsusega 2013/743/EL⁽¹⁾ loodud raamprogrammi „Horisont 2020” eriprogrammi.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rahaline toetus võib koosneda rahalisest toetusest käesoleva määruse artiklis 4 sätestatud kaudsetele meetmetele ja määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 6 sätestatud kaudsetele meetmetele ning seda antakse ühtse rahastamiskava alusel.

⁽¹⁾ Nõukogu 3. detsembri 2013 otsus 2013/743/EL, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni 2014.–2020. aasta raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamise eriprogramm (Vt käesoleva ELT lk 965).

*Artikkel 9***Sooline võrdõiguslikkus**

Euratori programmiga edendatakse soolist võrdõiguslikkust ning tagatakse soolise võrdõiguslikkuse küsimuste arvessevõtmine teadusuuringutes ja innovatsioonis.

*Artikkel 10***Eetikapõhimõtted**

1. Euratori programmi raames toimuva teadus- ja innovatsioonitegevuse puhul järgitakse eetikapõhimõtteid ning asjakohaseid liikmesriikide, liidu ja rahvusvahelisi õigusakte, sh Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ja selle lisaprotokolle.

Eriti peetakse silmas proportsionaalsuse põhimõtet, õigust eraelu puutumatusel, õigust isikuandmete kaitsele, õigust kehalisele ja vaimsele puutumatusel, õigust mittediskrimineerimisele ning vajadust tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.

2. Euratori programmi raames toimivas teadus- ja innovatsioonitegevuses keskendutakse peaaegselt tsiviilrakendustele.

*Artikkel 11***Tööprogrammid**

1. Komisjon võtab artikli 12 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt rakendusaktidega vastu tööprogrammid kaudsete meetmete rakendamiseks. Kõnealused tööprogrammid võimaldavad ellu viia altpoolt tulevaid algatusi, millega püütakse eesmärgi saavutada innovatiivsel viisil.

Tööprogrammides esitatakse põhielemendid meetmete rakendamiseks kooskõlas finantsmäärusega, sh üksikasjalikud eesmärgid, seonduvad rahastamisvahendid ja ajakava ning mitmeaastane lähenemisviis ja strateegilised suundumused järgmisteks rakendamisaastateks.

2. Otseste meetmete jaoks töötab komisjon kooskõlas otsusega 96/282/Euratom välja mitmeaastase tööprogrammi, milles sätestatakse üksikasjalikult eesmärgid, I lisas esitatud teadus- ja tehnoloogiaprioriteedid ning rakendamise ajakava.

Mitmeaastases tööprogrammis võetakse ka arvesse liikmesriikide, assotsieerunud riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide asjakohast teadustegevust. Programmi ajakohastatakse vajaduse korral.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud tööprogrammides võetakse arvesse teaduse, tehnika ja innovatsiooni olukorda riigis, liidus ja rahvusvahelisel tasandil ning asjakohaseid poliitilisi, turuala- ja ühiskondlikke arengutendentsi. Programme ajakohastatakse vajaduse korral.

4. Lõigetes 1 ja 2 osutatud tööprogrammid sisaldavad jagu, milles määratakse kindlaks artiklis 8 osutatud valdkonnaülene tegevus.

*Artikkel 12***Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Komitee⁽¹⁾ tuleb kokku kahes erinevas koosseisus, mis tegelevad vastavalt Euratori programmi tuumalõhustumisküsimustega ja tuumasünteesiküsimustega.

3. Käesolevale lõikele osutamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 kohast kontrollimenetlust.

4. Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetluse teel, lõpetatakse nimetatud menetlus ilma tulemust saavutamata arvamus esitamiseks ettenähtud tähtaja jooksul, kui komitee eesistuja nii otsustab või kui enamus komitee liikmeid seda taotleb.

Artikkel 13

Komisjon teavitab lõikes 12 osutatud komiteed korrapäraselt Euratori programmi rakendamise üldisest edusammudest ning annab talle õigel ajal teavet kõikide Euratori programmi raames kavandatavate või rahastatavate kaudsete meetmete kohta.

*Artikkel 14***Välisekspertide nõuanded ja ühiskonna kaasamine**

1. Euratori programmi rakendamisel võetakse arvesse nõuandeid ja panust, mis on vajaduse korral saadud järgmisi võimalusi kasutades:

- a) Euratori teadus- ja tehnikakomiteelt vastavalt Euratori asutamislepingu artiklile 134,
- b) komisjoni loodud kõrgetasemeliste ekspertide sõltumatutel nõuanderühmadelt,
- c) rahvusvaheliste teadus- ja tehnoloogialepingute alusel loodud dialoogstruktuuride kaudu,
- d) tulevikku suunatud tegevuse kaudu,

⁽¹⁾ Euratori programmi rakendamise hõlbustamiseks hüvitab komisjon kooskõlas oma kehtivate suunistega programmi komitee iga päevakorras oleva koosoleku puhul iga liikmesriigi ühe esindaja osalemiskulud ning samuti ühe eksperdi/nõustaja osalemiskulud iga liikmesriigi kohta nende päevakorrapunktide puhul, mille kohta liikmesriik nõuab asjatundja arvamust.

- e) sihtotstarbeliste avalike konsultatsioonide raames (sealhulgas vajaduse korral piirkondlikud ja riiklikud asutused või sidusrühmad) ning
- f) selliste läbipaistvate ja interaktiivsete protsesside tulemusena, millega tagatakse vastutustundliku teadus- ja innovatsioonitegevuse toetamine.

2. Samuti võetakse täielikult arvesse muu hulgas Euroopa tehnoloogiaplattformide, ühise kavandamise algatuste ja Euroopa innovatsioonipartnerluste raames kehtestatud teadus- ja innovatsioonikavasid.

II PEATÜKK

Konkreetsed tegevusvaldkonnad

Artikkel 15

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad

Erilist tähelepanu pööratakse selle tagamisele, et väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd) ning erasektor üldiselt osaleksid piisavalt Euratomi programmis ja et innovatsioon neid mõjutaks. VKEde osalemise kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine on hindamis- ja järelevahtemenetluse üks osa.

Artikkel 16

Avaliku ja erasektori vahelised ning avaliku sektori sisesed partnerlussuhted

Artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks võib Euratomi programmi erimeetmete rakendamisel kasutada järgmisi võimalusi:

- a) Euratomi asutamislepingu artikli 5 alusel loodud ühissettevõtteid;
- b) avaliku sektori sisesed partnerlussuhted, mis põhinevad rahastamiskaval „Programmi kaasrahastamismeetmed“;
- c) avaliku ja erasektori lepingulised partnerlussuhted, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 19.

Artikkel 17

Rahvusvaheline koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega

1. Kolmandates riikides asutatud üksustel ja rahvusvahelistel organisatsioonidel on õigus osaleda Euratomi programmi kaudsetes meetmetes määruses (EL) nr 1290/2013 sätestatud tingimustel. Üldpõhimõtte erandid on sätestatud käesoleva määruse artiklis 7. Euratomi programmi raames edendatakse rahvusvahelist koostööd kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega selleks, et:

- a) viia liidu teadus ja innovatsioon tipptasemele, muuta need atraktiivsemaks ning suurendada majanduse ja tööstuse konkurentsivõimet;
- b) tulemuslikult lahendada ühiseid ühiskonnaprobleeme;
- c) toetada liidu välis- ja arengupoliitika eesmärgi, täiendades välis- ja arenguprogramme. Taotletakse sünergiaid liidu teiste poliitikatega.

2. Selliseid sihtmeetmeid, mille eesmärk on edendada koostööd konkreetsete kolmandate riikidega või nende riikide rühmadega, rakendatakse strateegilise lähenemisviisi põhjal, lähtudes ühisest huvist, prioriteetidest ja vastastikuselt kasust, võttes arvesse kõnealuste riikide või rühmade teadus- ja tehnoloogiaalast suutlikkust ning turuvõimalusi, ning eeldatavast mõjust.

Soodustada tuleks vastastikust juurdepääsu kolmandate riikide programmidele. Selleks et mõju oleks võimalikult suur, edendatakse koostööd liikmesriikide ja assotsieerunud riikide algatuste vahel ning suurendatakse nendevahelist koostööd. Koostöö olemus võib varieeruda vastavalt konkreetsetele partnerriikidele.

Koostööprioriteetide seadmisel võetakse arvesse liidu poliitilisi võimalusi koostööks kolmandate riikidega ning intellektuaalomandi õiguste õiglast ja erapooletut käsitlemist.

Artikkel 18

Teavitamine, teabevahetus, kasutamine ja tulemuste levitamine

1. Euratomi programmi rakendamisel käsitatakse tulemuste levitamist ja teabe vahetamist programmiga toetatavate meetmete lahutamatu osana.
2. Teabevahetus võib hõlmata järgmist:
- a) teadlikkuse tõstmiseks ettenähtud algatused ja Euratomi programmi alusel rahastamisele juurdepääsu lihtsustamine, eelkõige suhteliselt vähe esindatud piirkondade või vähe esindatud osalejate jaoks;
- b) sihtotstarbeline abi projektidele ja konsortsiumidele, et tagada neile vajalikud oskused optimeerida tulemuste vahetamist, kasutamist ja levitamist;
- c) algatused, millega elavdatakse üldsusega dialoogi ja arutelu teaduse, tehnika ja innovatsiooniga seotud küsimustes, ning sotsiaalmeedia ning muude innovatiivsete tehnoloogialahenduste ja meetodite ärakasutamist;
- d) liidu poliitiliste prioriteetide teatavakstegemine, tingimusel et need on seotud käesoleva määruse eesmärkidega. Eelkõige esitab komisjon õigeaegselt põhjalikku teavet liikmesriikidele.

3. Kui asutamislepingust ja asjakohastest liidu õigusaktidest ei tulene teisiti, võib teabe levitamine hõlmata järgmist:

- a) tegevus, millega kogutakse kokku eri projektide tulemused, sh selline tegevus, mida võidakse rahastada muudest allikatest, eesmärgiga koostada põhijäreldusi kokkuvõtavad kasutajasõbralikud andmebaasid ja aruanded;
- b) tulemuste levitamine poliitikakujundajatele, sh standardimis-asutustele, et edendada poliitiliselt oluliste tulemuste kasutamist asjakohastes rahvusvahelistes, liidu, riigi ja piirkondliku tasandi asutustes.

III PEATÜKK

Kontroll

Artikkel 19

Kontroll ja audit

1. Käesoleva määruse rakendamiseks vajaliku kontrollisüsteemi kavandamisel seatakse eesmärgiks tagada põhjendatud kindlus, et saavutatakse tegevuse tulemuslikkuse ja tõhususega seotud riskide nõuetekohane juhtimine, ning aluseks olevate tehingute õigus- ja korrapärasus, võttes arvesse programmide mitmeaastast kestust ja asjaomaste maksete laadi.

2. Kontrollisüsteemiga tagatakse asjakohane tasakaal usalduse ja kontrolli vahel, võttes arvesse eelkõige osalejatel tekkivaid kõikide tasandite kontrolli haldus- ja muud kulusid, et oleks võimalik saavutada Euratomi programmi eesmärgid ning et oleks võimalik ligi meelitada kõige väljapaistvamaid teadlasi ja kõige innovatiivsemaid ettevõtjaid.

3. Kontrollisüsteemi ühe osa moodustab Euratomi programmi raames võetavate kaudsete meetmete kulude auditeerimise strateegia, mille aluseks on kulude representatiivse valimi finantsaudit kogu programmi ulatuses. Lisaks sellisele representatiivsele valimile tehakse valik kuludega seotud riskide hindamise alusel.

Euratomi programmi alusel võetavate kaudsete meetmete kulusid auditeeritakse ühtselt kooskõlas kokkuvõtte, tõhususe ja tulemuslikkuse põhimõttega, et muuta osalejate auditeerimiskoormus võimalikult väikseks.

Artikkel 20

Liidu finantshuvide kaitse

1. Komisjon astub vajalikke samme, tagamaks, et käesoleva määruse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse Euroopa Liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu

ebaseadusliku tegevuse vastu ennetustegevusega, tõhusa kontrolliga ja alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning eeskirjade eiramise tuvastamise korral tõhusate, proportsionaalsete ja ennetavate haldus- ja finantskaristustega.

2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus teha nii dokumentidel põhinevat kui ka kohapealset auditit kõikide toetusajaajate, töövõtjate ja alltöövõtjate suhtes, kes on saanud käesoleva määruse alusel liidu rahalisi vahendeid.

Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, võib komisjon teha auditeid kuni kahe aasta jooksul pärast lõppmakse tegemist.

3. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib teostada juurdlust, sealhulgas kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁾ ning nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁽²⁾ sätestatud sätetele ja menetlustele, et teha kindlaks, kas toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või Euratomi programmi alusel rahastatud lepinguga seoses esineb pettust, korruptsiooni või mis tahes muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, sisaldavad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud koostöölepingud, lepingud, toetuslepingud ja toetuse määramise otsused, mis tulenevad käesoleva määruse rakendamise, sätete, mis annavad komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile selgesõnaliselt õiguse selliseks auditeerimiseks ja juurdluseks vastavalt nende pädevusele.

IV PEATÜKK

Seire ja hindamine

Artikkel 21

Seire

1. Komisjon seirab igal aastal Euratomi programmi rakendamist, sh edusamme ja saavutusi. Komisjon esitab sellega seotud teabe artiklis 12 osutatud komiteele.

2. Komisjon koostab järelevalve tulemuste kohta aruande ja teeb need tulemused üldsusele kättesaadavaks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusti ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

Artikkel 22

Hindamine

1. Hindamisi tehakse piisavalt õigel ajal, et nende tulemusi oleks võimalik otsustusprotsessis arvesse võtta.

Maiks 2017 teeb komisjon otsusega 2006/970/Euratom kehtestatud Euratom seitsmenda raamprogrammi järelhindamist ning otsusega 2012/93/Euratom kehtestatud ja 2015. aasta lõpuks lõpule viidava Euratom raamprogrammi (2012–2013) järelhindamist arvesse võttes koos läbipaistva menetluse korras valitud sõltumatute ekspertidega Euratom programmi vahehindamise, milles käsitletakse eesmärkidega ja kõikide meetmete jätkuva asjakohasusega, vahendite tõhususe ja kasutamise, edasise lihtsustamise ulatusega ning Euroopa lisaväärtusega seoses saavutatut (tulemuste ja mõju tagamisel tehtud edusammude tasandil). Hindamisel võetakse arvesse ka meetmete panust liidu aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu prioriteetide seisukohalt, eelnenud meetmete pikaajalise mõju tulemusi ning liidu teiste rahastamisprogrammidega, sealhulgas struktuurifondidega saavutatud sünergia ulatust ja nende vastastikust mõju.

Komisjon teostab 31. detsembriks 2022 läbipaistva menetluse korras valitud sõltumatute ekspertide abiga Euratom programmi järelhindamise. See hindamine hõlmab programmi põhjendusi, rakendamist ja tulemusi ning meetmete pikaajalist mõju ja jätkusuutlikkust ning hindamistulemuste põhjal tehakse otsus järgneva meetme võimaliku uuendamise, muutmise või peatamise kohta.

2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, hinnatakse Euratom programmi otseseid ja kaudseid meetmeid eraldi.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud hindamistega hinnatakse artikliga 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks tehtud edusamme, võttes arvesse II lisas kindlaksmääratud asjakohaseid tulemusnäitajaid.

4. Liikmesriigid annavad komisjonile andmed ja teabe, mis on vajalikud asjaomaste meetmete jälgimiseks ja hindamiseks, kui see on asjakohane ja need andmed on kättesaadavad.

5. Komisjon edastab lõigetes 1 ja 2 osutatud hindamiste järeldused ja oma tähelepanekud Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele.

III JAOTIS

LÕPP- JA ÜLEMINEKUSÄTTED

Artikkel 23

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

1. Nõukogu 16. detsembri 1980. aasta otsust, millega asutatakse termotuumasünteesiprogrammi nõuandekomitee, otsus 84/338/Euratom, ESTÜ, EMÜ, otsus 2006/970/Euratom, otsus 2006/976/Euratom, otsus 2006/977/Euratom, määrus (Euratom) nr 1908/2006, otsus 2012/93/Euratom, määrus (Euratom) nr 139/2012, otsus 2012/94/Euratom ja otsus 2012/95/Euratom tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

2. Tegevust, millele ühendus annab rahalist toetust lõikes 1 osutatud otsustega kehtestatud programmide alusel, ning sellise tegevusega seotud rahalisi kohustusi reguleeritakse jätkuvalt kõnealuste programmide suhtes kohaldatavate eeskirjadega kuni kõnealuste programmide lõpuleviimiseni.

3. Artiklis 4 osutatud rahaeraldistest võib ka katta sellise tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalik kõnealuse programmi ning otsuse 2012/93/Euratom, otsuse 2012/94/Euratom ja otsuse 2012/95/Euratom alusel vastu võetud meetmete vahelise ülemineku tagamiseks.

4. Ühenduse poolt termotuumasünteesiuuringute jaoks antava toetuse järjepidevuse tagamiseks loetakse I lisa punktis i osutatud programmi kaasrahastamismeetmest toetusesaajate alates 1. jaanuarist 2014 tehtud kulud ühenduse toetuse saamise tingimustele vastavaks.

Artikkel 24

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 16. detsember 2013

Nõukogu nimel

eesistuja

V. JUKNA

I LISA

TEGEVUS

Euratori programmi põhjendused – tee rajamine 2020. aastaks

Artiklis 3 nimetatud eesmärkide saavutamiseks tugevdab Euratori programm raamprogrammi „Horisont 2020” järgmise kolme prioriteedi raames saavutatut, nimelt *tipptasemel teadus, juhtpositsioon tööstuses ja ühiskonnaprobleemid*.

Tuumaenergia on oluline aspekt arutelus, milles käsitletakse kliimamuutuste vastu võitlemist ja seda, kuidas vähendada Euroopa sõltuvust importenergiast. Tuleviku tarbeks jätkusuutliku energiaallikate jaotuse leidmise laiemas kontekstis annab Euratori programm oma teadusuuringute kaudu panuse ka arutellu tuumalõhustumise energia kasutamise seotud kasu ja piirangute üle süsinikuvaese majanduse jaoks. Tuumaohutuse pideva suurendamise tagamise kaudu saaks arenenum tuumaenergia anda ka võimaluse tõhusust oluliselt parandada ja ressursse tõhusamalt kasutada, tootes praeguste projektidega võrreldes vähem jäätmeid. Tuumaohutusega seotud aspektidele pööratakse võimalikult suurt tähelepanu.

Euratori programmiga tugevdatakse tuumaalast teadus- ja innovatsiooniraamistikku ning kooskõlastatakse liikmesriikide teadusuuringute valdkonna jõupingutusi, vältides nõnda tegevuse dubleerimist, säilitades kriitilise massi põhivaldkondades ja tagades optimaalse rahastamise riiklikest vahenditest. Kooskõlastamine ei takista siiski liikmesriike rakendamast oma riiklike vajadusi rahuldavaid programme.

Strateegia, mille alusel arendada tuumasünteesi kui üht usaldusväärset võimalust, kuidas kommertsotstarbel CO₂-vabalt energiat toota, peab järgima neid suuniseid ja tähiseid, mis on kehtestatud 2050. aastaks seatud elektrotootmiseesmärkide saavutamiseks. Kõnealuse strateegia rakendamiseks tuleb radikaalselt ümber korralda liidu tuumasünteesialane töö (sh juhtimine, rahastamine ja korraldamine), et tagada rõhuasetuse üleminek üksnes teadusuuringutelt selliste tulevikurajatiste nagu ITER, DEMO jm projekteerimisele, ehitamisele ja käitamisele. Selleks peavad kõik liidu tuumasünteesiringkonnad, komisjon ja liikmesriikide rahastamisasutused tegema omavahel tihedat koostööd.

Selleks et liit säilitaks kõnealuste eesmärkide saavutamiseks vajaliku asjatundlikkuse, tugevdatakse Euratori programmiga veelgi tema osatähtsust koolituse alal, luues kogu Euroopale huvi pakkuvad koolitusasutused, mis pakuvad sihtotstarbelisi koolitusprogramme. Niimoodi jätkatakse Euroopa teadusruumi tõhustamist ning uute liikmesriikide ja assotsieerunud riikide edasist integreerimist.

Programmi eesmärkide saavutamiseks vajalik tegevus*Kaudsed meetmed*

Selle tagamiseks, et Euratori programmi kaudsete meetmetega tugevdatakse vastastikku liikmesriikide ja erasektori jõupingutusi, kasutatakse tööprogrammide prioriteetide kindlaksmääramisel asjakohaseid andmeid, mis saadakse riikide ametiasutustelt ja tuumauuringutega tegelevatel sidusrühmadelt, kes on ühinenud asutusteks või liitunud selliste raamistikega nagu tehnoloogiaplattformid ja tehnikafoorumid, mis tegelevad tuumaohutuse- ja -julgeolekuküsimustega, lõppjäätmekäitluse küsimustega ning kiirguskaitse ja väikese doosiga seotud riskide küsimustega, termotuumasünteesiuuringutega või kes on ühinenud mis tahes muu asjakohase tuumaalaseid sidusrühmi ühendava organisatsiooni või foorumiga.

- a) tuumasüsteemide ohutu toimimise toetamine; (ühiskonnaprobleemid, tipptasemel teadus, juhtpositsioon teaduses)

Vastavalt seatud üldeesmärgile toetatakse ühist teadustegevust, mis on seotud liidus kasutusel olevate reaktoristseemide (sh tuumkütusetsükliga rajatiseid) ohutu käitamise ja dekomisjoneerimisega või, kui võrd see on vajalik liidu üldise tuumaohutusalase asjatundlikkuse säilitamiseks, selliste reaktoritüüpide ohutu käitamisega, mida võidakse kasutada tulevikus, keskendudes üksnes ohutusaspektidele, sh kõikidele sellistele kütusetsüklitega seotud aspektidele nagu partitsioneerimine ja transmutsioon.

- b) Lõplike tuumajäätmete käitlemise võimaluste, sealhulgas geoloogiline lõppladustamine ning partitsioneerimine ja transmutsioon, väljatöötamisele kaasaaitamine (tipptasemel teadus; ühiskonnaprobleemid)

Ühine ja/või koordineeritud teadustegevus, mis käsitleb kõiki aktuaalseid põhiaspekte seoses kasutatud tuumkütuse ja pikaealiste radioaktiivsete jäätmete geoloogilise lõppladustamisega, ning vajaduse korral tehnoloogialahenduste ja ohutusaspektide tutvustamine. Kõnealuse tegevusega edendatakse liidu ühiste seisukohtade kujundamist jäätmekäitlusega seotud põhiküsimustes alates kütuse kasutuselt kõrvaldamisest kuni lõppladustamiseni.

Selliste muude radioaktiivsete jäätmete voogude käitlemisega seotud teadustegevus, mille jaoks toimiv tööstuslik protsess praegu puudub.

- c) Tuumaalase pädevuse arendamise ja selle jätkusuutlikkuse toetamine liidus (tiptasemel teadus)

Ühise koolitus- ja vahetustegevuse edendamine teaduskeskuste ja tööstussektori vahel ning eri liikmesriikide ja assotsieerunud riikide vahel ning eri valdkondi hõlmava tuumaalase pädevuse säilitamise toetamine, et tagada piisavalt kvalifitseeritud teadlaste, inseneride ja töötajate olemasolu liidu tuumasektoris pikas perspektiivis.

- d) Kiirguskaitse parandamine ning radioloogiliste meditsiiniseadmete arendamise toetamine, muu hulgas radioisotoopide ohutu ja turvalise tarnimise ja kasutamise toetamine (tiptasemel teadus; ühiskonnaprobleemid)

Ühine ja/või koordineeritud teadustegevus, mis eelkõige käsitleb väikese doosiga (tööstuses, meditsiinis või keskkonnas kasutamiseks) seotud riske ja selliste hädaolukordadega toimetulekut, mis on seotud kiirgusega kaasnevate õnnetusjuhtumitega, ning kiirgusökoloogiat, eesmärgiga luua üleeuroopaline teadus- ja tehnoloogiabaas tugevale, tasakaalukale ja ühiskondlikult vastuvõetavale kaitsesüsteemile.

Teadusuuringud, mis käsitlevad ioniseerivat kiirgust kasutavaid meditsiiniseadmeid ning kiirguskaitse käitamisohtutusega seotud aspekte, samuti nende seadmete kasutamist.

- e) Tuumasünteesi kui energiaallika otstarbekuse tõendamine olemasolevate ja tulevaste tuumasünteesirajatiste kasutamise abil (juhtpositsioon tööstuses, ühiskonnaprobleemid)

Euroopa termotuumasünteesi arendamise kokkuleppe osaliste ja kõigi punktis i osutatud üksuste tehtava ühise teadustegevuse toetamine, et sujuvalt tagada ITERi tulemuslik toimimine, sealhulgas asjakohaste rajatiste (sh Euroopa Ühis-toroidkambri JET) kasutamine, muu hulgas kõrgefektiivsete arvutite kasutamine integreeritud modelleerimiseks ning koolitustegevus järgmise põlvkonna teadlaste ja inseneride ettevalmistamiseks.

- f) Tulevastele termotuumaelektrijaamadele aluse panemine, töötades välja materjalid, tehnoloogia ja põhimõttelise projekti (juhtpositsioon tööstuses; ühiskonnaprobleemid)

Euroopa termotuumasünteesi arendamise kokkuleppe osaliste ja kõigi punktis i osutatud üksuste ühistegevuse toetamine, et arendada välja ja kvalifitseerida materjalid näidisjaama jaoks, mis muu hulgas eeldab asjakohaste materjalikatserajatiste ettevalmistamist ja läbiraakimisi seoses liidu osalemisega kõnealuse rajatise jaoks sobivas rahvusvahelises raamistikus. Selliseks arendustegevuseks ja kvalifitseerimiseks kasutatakse katsete läbiviimise, arvutuste tegemise ja teoreetilise analüüsi võimeid kõigil võimalikel tasanditel.

Euroopa termotuumasünteesi arendamise kokkuleppe osaliste ja kõigi punktis i osutatud üksuste sellise ühise teadustegevuse toetamine, mis on seotud reaktori käitamisega ning mille käigus arendatakse ja esitletakse kõiki tuumasünteesinäidisjaama jaoks asjakohaseid tehnoloogialahendusi. Kõnealune tegevus hõlmab näidisjaama täieliku põhimõttelise projekti (täielike põhimõtteliste projektide) ettevalmistamist ja stellaraatorite kui elektrijaamatehnoloogia potentsiaali ärakasutamist.

- g) Innovatsiooni edendamine ja tööstuse konkurentsivõime suurendamine (juhtpositsioon tööstuses)

Teadmiste haldamine ja tehnosiire Euratomi programmi alusel kaasaostatavatel teadusuuringutel nende kõiki innovatiivseid aspekte ellurakendavasse tööstusesse ning kogu sellise tegevuse toetamine.

Innovatsiooni edendamine muu hulgas sellega, et tagatakse avatud juurdepääs teaduspublikatsioonidele, teabehalduse andmebaas ning haridusprogrammide tehnoloogiateemade levitamine ja tutvustamine.

Pikas perspektiivis toetatakse Euratomi programmiga konkurentsivõimelise termotuumasünteesisektori ettevalmistamist ja arendamist, lihtsustades vajaduse korral erasektori ja VKEde kaasamist, eelkõige tänu termotuumaelektrijaamu käsitlevate tehnoloogiasuuniste rakendamisele ning tööstussektori aktiivsele kaasamisele kavandamis- ja arendusprojektidesse.

- h) Üleeuroopaliselt oluliste teadustöö infrastruktuuride kättesaadavuse ja kasutamise tagamine (tiptasemel teadus)

Tegevus, millega toetatakse Euratomi programmi rakendusallasse kuuluvate põhiliste teadustöö infrastruktuuride väljaehitamist, remontimist, kasutamist ja pidevat kättesaadavust, samuti neile juurdepääsu ja nendevahelist koostööd.

i) Euroopa tuumasünteesiprogramm

Toetust (programmi kaasrahastamismeede) antakse õigussubjektidele, mille on asutanud või määranud Euratomi programmi osalevad liikmesriigid ja kolmandad riigid, kes töötavad välja ühiseid tegevusprogramme, millega rakendatakse suuniseid, mis on kehtestatud 2050. aastaks seatud elektritootmiseesmärkide saavutamiseks. Kõnealune toetus võib hõlmata ühenduse mitterahalisi vahendeid, nt JET-rajatise teaduslikku ja tehnilist käitamist kooskõlas Euratomi asutamislepingu artikliga 10, või komisjoni töötajate lähetamist.

JRC otsesed meetmed

Otseste meetmetega seotud prioriteedid kehtestatakse komisjoni peadirektoraatide ja JRC juhatajate nõukogu nõupidamiste käigus.

JRC teadustegevuse eesmärk peab olema nõukogu direktiivide 2009/71/Euratom ⁽¹⁾ ja 2011/70/Euratom ⁽²⁾ rakendamise ning selliste nõukogu järelduste rakendamise toetamine, millega seatakse prioriteediks kõige rangemad tuumaohutus- ja -julgeolekustandardid nii liidus kui ka rahvusvahelisel tasandil.

JRC peab andma märkimisväärse panuse tuumaohutuse alastes teadusuuringutesse, mis on vajalikud tuumaenergia ja muude tuuma lõhustumisest erinevate rakenduste ohutuks, turvaliseks ja rahumeelseks kasutamiseks. JRC tagab teadusbaasi asjakohasele liidu poliitikale ning reageerib vajaduse korral oma ülesannete ja pädevuse piires tuumaõnnetustele ja -vahejuhtumitele. Selleks teostab JRC teadusuuringuid ja hindamisi, jagab võrdlusandmeid, koostab standardeid ning pakub sihtotstarbelist koolitust ja haridust. Vajaduse korral püütakse saavutada koostoime asjaomaste valdkonnaülesalgatustega, et optimeerida inimressursid ja rahalised vahendid ning vältida Euroopa Liidus tehtavate tuumaauuringute ja arendustegevuse dubleerimist. Teadusuuringute Ühiskeskuse tegevuses selles valdkonnas võetakse arvesse asjakohaseid algatusi piirkondade, liikmesriikide ja Euroopa Liidu tasandil Euroopa teadusruumi kujundamise raames.

a) Tuumaohutuse, sealhulgas tuumareaktorite ja tuumkütuse ohutuse suurendamine, jäätmekäitluse tõhustamine, sealhulgas geoloogiline lõppladustamine ning partitsioneerimine ja transmutatsioon, dekomisjoneerimise tõhustamine ja hädaolukorraks valmisolek

JRC aitab välja töötada Euroopas olemasolevate tuumarajatiste ja tuumkütusesüklite rangete ohutusstandardite saavutamiseks vajalikud vahendid ja meetodid. Kõnealused vahendid ja meetodid hõlmavad järgmist:

1) tõsiste õnnetusjuhtumite analüüsimise modelleerimine ja meetodid, et hinnata tuumarajatiste käitamisohtu varu; täiustatud tuumkütusesüklite ja kontseptsioonide hindamist käsitleva ühise lähenemisviisi kehtestamise toetamine Euroopas; ning käitamikogemustest saadud õppetundide uurimine ja levitamine. JRC teeb täiendavaid jõupingutusi seoses oma ettevõtmisega „European Clearinghouse on NPP Operational Experience Feedback” (Euroopa käitamikogemustest saadud tagasiside koda), et suunata oma tegevus pärast Fukushima õnnetust ilmnunud tuumaohutusalastele väljakutsetele, kutsudes üles kasutama liikmesriikide pädevust selles valdkonnas.

2) tuumajäätmete pikaajalise käitumise ning radionukliidide keskkonda levimise ennustamisega seotud teadusliku ebakindluse võimalikult suurel määral vähendamine; ning tuumarajatiste dekomisjoneerimisega seotud teadusuuringute põhiaspektid.

3) teabevahetus asjaomaste sidusrühmadega, et suurendada ELi suutlikkust reageerida tuumaõnnetustele ja -vahejuhtumitele, uurides radioaktiivsete ainete õhku leviku eest hoiatamise süsteeme ja mudeleid ning koondades ressursse ja asjatundjaid, et analüüsida ja modelleerida tuumaõnnetusi.

b) Tuumajulgeoleku suurendamine, sh tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete tõhustamine, tuumarelva leviku tõkestamine, ebaseadusliku tuumarelvakaubandusega võitlemine ja tuumaalase kohtuekspertiisi täiustamine

Suurimat võimalikku tähelepanu tuleb pöörata tuumarelva leviku tõkestamisele. Selleks teeb JRC järgmist:

1) töötab välja täiustatud meetodid ja avastamis-/kontrollimeetodid ja tehnoloogia, et toetada ühenduse kaitsemeetmeid ja tugevdada rahvusvahelisi kaitsemeetmeid;

2) töötab välja ja kohaldab täiustatud meetodeid ja tehnoloogiat, et hoida ära ja avastada tuumamaterjali ja radioaktiivsete ainete seotud vahejuhtumeid ning nende reageerida, sh avastamistehnika kvalifitseerimine ning tuumaalase kohtuekspertiisi meetodite ja tehnika arendamine, et võidelda ebaseadusliku tuumarelvakaubanduse vastu ülemaailmse CBRN-raamistiku alusel tehtavas koostöös;

⁽¹⁾ Nõukogu 25. juuni 2009. aasta direktiiv 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik (ELT L 172, 2.7.2009, lk 18).

⁽²⁾ Nõukogu 19. juuli 2011. aasta direktiiv 2011/70/Euratom, millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikkuse ja ohutuks käitlemiseks (ELT L 199, 2.8.2011, lk 48).

3) toetab tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu ja seonduvate ELi strateegiate rakendamist ekspordikontrollirežiimide tehnilise arengu analüüsimise, uurimise ja järelkontrolli abil, et toetada asjakohaseid komisjoni ja liidu talitusi.

c) Standardimiseks vajaliku tuumateadusbaasi viimine tipptasemele

JRC tugedab veelgi tuumaohutuse- ja -julgeolekualast teadusbaasi. Rõhk pannakse aktiivide ning struktuursete ja tuumamaterjalide põhiomadusi käsitlevatele teadusuuringutele. Liidu standardimistegevuse toetamiseks näeb JRC ette tehnika tasemele vastavad tuumastandardid, võrdlusandmed ja -mõõtmised, sh arendab ja rakendab asjakohaseid andmebaase ja hindamisvahendeid. JRC toetab meditsiiniliste rakenduste, eelkõige alfakiirgusel põhineva uut tüüpi vähivähi edasiarendamist.

d) Teabehalduse, hariduse ja koolituse edendamine

JRC peab jälgima teadusuuringute ja mõõteriistade valdkonna ning ohutus- ja keskkonnanäeskirjade arengutendentse. Selleks tuleb rakendada teadustöö infrastruktuure käsitlevaid paindlikke investeerimiskavu.

Selleks et liit säilitaks oma juhtpositsiooni tuumaohutuse ja -julgeoleku valdkonnas, peab JRC välja töötama teabehaldusvahendid, jälgib tuumavaldkonna inimressursside vaatluskeskuse (European Nuclear Human Resources Observatory) kaudu liidu arengusuundi seoses inimressurssidega ning pakub dekomisjoneerimisaspekte hõlmavaid sihtotstarbelisi koolitus- ja haridusprogramme.

e) Liidu tuumaohutus- ja -julgeolekupoliitika toetamine

JRC peab parandama oma oskusteavet ja tippaset, et tagada sõltumatu teaduslik ja tehniline tõendusmaterjal, mis võib olla vajalik liidu tuumaohutuse- ja -julgeolekupoliitika toetamiseks.

Arvestades asjaolu, et IV põlvkonna rahvusvahelisel foorumil (GIF) esindab Euratomi JRC, koordineerib ta jätkuvalt ühenduse panust kõnealusele foorumile. JRC püüab liidu tuumaohutus- ja -julgeolekupoliitika edendamiseks teha ja edasi arendada rahvusvahelist teaduskoostööd põhiliste partnerriikidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega (IAEA, OECD/NEA).

Valdkonnaüleline tegevus Euratomi programmi raames

Euratomi programmi üldeesmärkide saavutamiseks toetatakse täiendavat tegevust (otsene ja kaudne tegevus, koordineerimine ja ühise programmi töö stimuleerimine), millega tagatakse ühiste probleemide lahendamiseks tehtavate teadusjuhtumite koostöökäitumise (nt seoses materjalide, jahutustehnoloogia, tuumaalaste võrdlusandmete, modelleerimise ja simulatsiooni, kaugkäsitsemise, jäätmekäitluse, kiirguskaitsega).

Valdkonnaüleline tegevus ja seos teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammiga „Horisont 2020”

Euratomi programmi eesmärkide saavutamiseks tagatakse asjakohane seos raamprogrammi „Horisont 2020” eriprogrammidega, nt korraldatakse ühiseid projektikonkurse.

Euratomi programmi abil võib rakendada laenurahastut ja omakapitalirahastut, mis on välja töötatud raamprogrammi „Horisont 2020” raames ja mille rakendusala laiendatakse artiklis 3 osutatud eesmärkide saavutamiseks.

Rahvusvaheline koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega

Jätkatakse tuumauuringute ja innovatsiooni alast ühistel eesmärkidel ja vastastikusel usaldusel põhinevat rahvusvahelist koostööd eesmärgiga tuua liidule ja selle keskkonnale selget ja märkimisväärset kasu. Selleks et aidata kaasa artiklis 3 esitatud erieesmärkide saavutamisele, püüab ühendus suurendada liidu teadus- ja tehnikaalast asjatundlikkust rahvusvaheliste koostöölepingute kaudu ning lihtsustada liidu tuumatööstuse pääsu uutele arenevatele turgudele.

Rahvusvahelist koostööd edendatakse mitmepoolsete raamistike kaudu (nt IAEA, OECD, ITER, GIF) ning olemasolevate kahepoolsete koostöösuhete jätkamise ja uute kahepoolsete koostöösuhete arendamise kaudu selliste riikidega, kus on tugev teadus- ja arendustegevus ning tööstusbaas ja kus uurimisrajatised on juba töös, kavandamisel või ehitamisel.

II LISA

TULEMUSNÄITAJAD

Käesolevas lisas esitatakse Euratomi programmi iga erieesmärgi tulemuste ja mõju hindamiseks mitmed põhinäitajad, mida võib Euratomi programmi rakendamise käigus täpsustada.

1. Kaudsete meetmete näitajad

- a) Tuumasüsteemide ohutu toimimise toetamine;
  - Projektide (ühised teadusuuringud ja/või koordineeritud meetmed) arv, mille rakendamise tulemusena võiks tuumaohutus Euroopa märgatavalt suureneda.
- b) Ohutute ja pikemaajaliste lahenduste väljatöötamisele kaasaaitamine lõplike tuumajäätmete käitlemiseks, sealhulgas geoloogiliseks lõpladustamiseks ning partitsioneerimiseks ja transmutatsiooniks;
  - Projektide arv, mis aitavad kaasa lõplike tuumajäätmete käitlemise pikaajaliste võimaluste väljatöötamisele.
- c) Tuumaalaste oskuste ja tiptaseme väljaarendamise ja jätkusuutlikkuse toetamine Euroopa Liidus;
  - koolitus teadusuuringute kaudu – Euratomi tuumalõhustumisprojektide kaudu toetatavate doktorantide ja doktorikraadiga teadlaste arv;
  - Euratomi tuumalõhustumisprogrammis osalevate stipendiaatide ja praktikantide arv.
- d) Kiirguskaitse ning radioloogiliste meditsiiniseadmete arendamise toetamine, sealhulgas ka radioisotoopide ohutu ja turvalise tarnimise ja kasutamise toetamine;
  - Projektide arv, millel võib olla tõestatav mõju reguleerimisele kiirguskaitse ja kiirguse meditsiiniliste rakendusvõimaluste arendamise valdkonnas.
- e) Tuumasünteesi kui energiaallika otstarbekuse tõendamise olemasolevate ja tulevaste tuumasünteesirajatiste abil;
  - Mõjukates eelretsenseeritud ajakirjades avaldatud publikatsioonide arv.
- f) Tulevastele termotuumaelektrijaamadele aluse panemine, töötades välja materjalid, tehnoloogia ja põhimõttelise projekti;
  - ajavahemikuks 2014–2018 kehtestatud tuumasünteesisuuniste selliste tähiste protsendimäär, milleni Euratomi programmiga on jõutud.
- g) Innovatsiooni edendamine ja tööstuse konkurentsivõime parandamine;
  - Euratomi programmi alusel tehtavate tuumasünteesiuuringute käigus tekkinud tütarettevõtete arv;
  - Euratomi programmi raames toetatavate teadusuuringute põhjal esitatud patenditaotluste ja antud patentide arv
- h) Tuumaauuringute jaoks üleeuroopaliselt oluliste teadustöö infrastruktuuride kättesaadavuse ja kasutamise tagamine;
  - Teadlaste hulk, kellel on juurdepääs teadustöö infrastruktuuridele Euratomi programmi toetuse kaudu.

2. Otseste meetmete näitajad

- a) JRC poliitikatoetuse mõju näitaja;
  - nende juhtumite arv, kus JRC antaval tehnilisel ja teadusalasel poliitikatoetusel on olnud konkreetne käegakatsutav mõju liidu poliitikale.

b) JRC teadustöö tulemuslikkuse näitaja;

- eksperdihinnangu saanud publikatsioonide arv.

Punktides a ja b osutatud näitajad võivad olla seotud järgmiste otsesid meetmeid käsitlevate ühenduse eesmärkidega:

- tuumaohutuse, sealhulgas tuumareaktorite ja tuumkütuse ohutuse suurendamine, jäätmekäitluse tõhustamine, sealhulgas geoloogiline lõppladustamine ning partitsioneerimine ja transmutatsioon, dekomisjoneerimise tõhustamine ja hädaolukorraks valmisolek;
  - tuumajulgeoleku suurendamine, sealhulgas tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete tõhustamine, tuumarelva leviku tõkestamine, ebaseadusliku tuumarelvakaubandusega võitlemine ja tuumaalase kohtuekspertiisi täiustamine;
  - standardimiseks vajaliku tuumateadusbaasi viimine tippasemele;
  - teabehalduse, hariduse ja koolituse edendamine;
  - liidu tuumaohutus- ja -julgeolekupoliitika toetamine.
-

OTSUSED

NÕUKOGU OTSUS,

3. detsember 2013,

millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni 2014.–2020. aasta raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamise eriprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused 2006/971/EÜ, 2006/972/EÜ, 2006/973/EÜ, 2006/974/EÜ ja 2006/975/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

(2013/743/EL)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 182 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁽²⁾,

toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 182 lõikele 3 tuleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. määrust (EL) nr 1291/2013⁽³⁾ rakendada eriprogrammi kaudu, milles määratakse kindlaks rakendamise erieesmärgid ja nende saavutamise üksikasjalikud eeskirjad, selle kestus ning vajalikud vahendid.

⁽¹⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 111.

⁽²⁾ ELT C 277, 13.9.2012, lk 143.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1291/2013 11. detsembri 2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 104).

(2) Raamprogrammi „Horisont 2020” üldeesmärki tuleks püüda saavutada kolme prioriteedi kaudu, mis on suunatud tipptasemel teaduse väljatöötamisele („Tipp-tasemel teadus”), juhtpositsiooni saavutamisele tööstuses („Juhtpositsioon tööstuses”) ja ühiskondlike väljakutsete lahendamisele („Ühiskondlikud väljakutsed”). Üldeesmärki tuleks samuti püüda saavutada erieesmärkide „Tipp-taseme levitamine ja osaluse laiendamine” ja „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks” kaudu. Need prioriteetid ja erieesmärgid tuleks rakendada eriprogrammiga, milles sätestatakse eraldi osa iga kolme prioriteedi jaoks, üks osa erieesmärgi „Tipp-taseme levitamine ja osaluse laiendamine” jaoks, üks osa erieesmärgi „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks” jaoks ning üks osa Teadusuuringute Ühiskeskuse otseste meetmete jaoks väljaspool tuumaenergiavaldkonda.

(3) Kõigil raamprogrammi „Horisont 2020” prioriteetidel ja erieesmärkidel peaks olema rahvusvaheline mõõde. Rahvusvahelist koostööd tuleks jätkata vähemalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1982/2006/EÜ⁽⁴⁾ kehtestatud Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013) (edaspidi „seitsmes raamprogramm”) tasemel.

(4) Kui määruses (EL) nr 1291/2013 sätestatakse raamprogrammis „Horisont 2020” üldeesmärk, prioriteetid ning erieesmärkide ja konkreetse tegevuse põhisuunad, siis eriprogrammis tuleks määratleda iga konkreetse osa erieesmärgid ja meetmete põhisuunad. Nimetatud eriprogrammi suhtes kohaldatakse täielikult määruses (EL) nr 1291/2013 sätestatud rakendussätteid, muu hulgas eetiliste põhimõtete seonduvaid sätteid.

(5) Iga osa peaks täiendama teisi eriprogrammi rakendamiseks välja töötatud osi ning kõiki osi rakendatakse kooskõlas.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsus nr 1982/2006/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013) (ELT L 412, 30.12.2006, lk 1).

- (6) Oluline on tõhustada ja laiendada liidu teadusbaasi pädevust ning tagada maailmatasemel teadusuuringute ja andekate inimeste olemasolu, et kindlustada Euroopa pikemaajaline konkurentsivõime ja heaolu. Prioriteet „Tipptasemel teadus” peaks toetama Euroopa Teadusnõukogu (ERC) tegevust eesliiniuuringutel, tulevasi ja kujunemisjärgus tehnoloogiaid, Marie Skłodowska-Curie meetmeid ja Euroopa teadustaristut. Nende tegevuste eesmärk peaks olema suurendada pädevust pikemas perspektiivis, keskendudes oluliselt uue põlvkonna teadusele, süsteemidele ja teadlastele, ning toetada esiletõusvaid talente kogu liidus ja assotsieerunud riikidest. Liidu tegevus tipptasemel teaduse toetamiseks peaks aitama konsolideerida Euroopa teadusruumi ning muutma liidu teadussüsteemi maailmas konkurentsivõimelisemaks ja kõitvamaks.
- (7) Prioriteedi „Tipptasemel teadus” alusel elluviidavad meetmed tuleb kindlaks määrata olenevalt teaduse vajadustest ja võimalustest. Teadusuuringute kava tuleb koostada tihedas koostöös teadusringkonnaga. Teadusuuringuid tuleks rahastada tipptaseme alusel.
- (8) ERCga tuleks asendada komisjoni otsusega 2007/134/EÜ⁽¹⁾ rajatud ERC ja see peaks olema viimase õigusjärglane. ERC peaks tegutsema kehtivate teadusliku tipptaseme, autonoomia, tõhususe ja läbipaistvuse põhimõtete kohaselt.
- (9) Liidu juhtpositsiooni säilitamiseks ja suurendamiseks tööstuses on vaja viivitamata ergutada erasektori teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni suunatud investeeringuid, edendada teadusuuringuid ja innovatsiooni ettevõtjapõhise kavaga ning kiirendada uue tehnoloogia arendamist, mis tuleviku ettevõtjaid ja majanduskasvu toetavad. Prioriteet „Juhtpositsioon tööstuses” peaks toetama tipptasemel teadusse ja innovatsiooni suunatud investeeringuid progressi võimaldava tehnoloogia ning muu tööstustehnoloogia valdkondades, parandama uuenduslike ettevõtete ja projektide riskikapitali kättesaadavust ning toetama laialdaselt mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) innovatsiooni.
- (10) Kosmosealased teadusuuringud ja innovatsioon, mis on liidu jagatud pädevus, tuleks kaasata sidusa osana prioriteeti „Juhtpositsioon tööstuses”, selleks et suurendada nende teaduslikku, majanduslikku ja ühiskondlikku mõju ning tagada tulemuslik ja kulutõhus rakendamine.
- (11) Euroopa 2020. aasta aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegias (strateegia „Euroopa 2020”) kindlaks määratud oluliste ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks on vaja oluliselt investeerida teadusuuringutesse ja innovatsiooni, et töötada välja ja võtta kasutusse vajaliku haardega uudsed ja murrangulised lahendused. Nende probleemide lahendamine kujutab endast ka olulist majanduslikku võimalust uuenduslikele ettevõtetele ning annab seega oma panuse liidu konkurentsivõimesse ja tööhõivesse.
- (12) Prioriteet „Ühiskondlikud väljakutsed” peaks peamistele ühiskondlikele väljakutsetele reageerides suurendama teadusuuringute ja innovatsiooni tõhusust, toetades tipptasemel teadustegevust ja innovatsiooni. Selline tegevus tuleks ellu viia probleemipõhise lähenemisviisiga, milles ühendatakse eri valdkondade, tehnoloogiate ja distsipliinide ressursid ning teadmised. Selliste probleemide käsitlemisel on olulised teadusuuringud sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas. Tegevus peaks hõlmama igasugust teadustööd ja innovatsiooni, sealhulgas sellist innovatsiooniga seotud tegevust nagu katsetamine, tutvustamine ja proovisüsteemid ning riigihangete, ettevalmistavate uuringute ja standardite kehtestamise toetamine ning uuenduslike toodete turuleviimine. Kui see on asjakohane, tuleks selle tegevusega otse toetada konkreetse valdkonna poliitilist pädevust liidu tasandil. Kõigi probleemidega tegelemine peaks aitama saavutada säästva arengu üldeesmärki.
- (13) Prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” ja erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” väikeste ja suurte projektide vahel peaks valitsema asjakohane tasakaal.
- (14) Erieesmärk „Tipptaseme levitamine ja osaluse laiendamine” peaks kasutama täielikult ära Euroopa kogu talenti ja tagama innovatsioonipõhisest majandusest tuleneva kasu maksimeerimise ja laialdase leviku kogu liidus kooskõlas tipptaseme põhimõttega.
- (15) Erieesmärgiga „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks” tuleks luua tõhus koostöö teaduse ja ühiskonna vahel, soodustada uute talentide värbamist teadusesse ning siduda teaduse tippase sotsiaalse teadlikkuse ja kohusetundega.
- (16) Raamprogrammi „Horisont 2020” lahutamatu osana peaks Teadusuuringute Ühiskeskus (JRC) jätkama sõltumatu kliendikeskse teadusliku ja tehnilise toe pakkumist liidu poliitika määratlemisele, väljatöötamisele, rakendamisele ja seirele. Selle ülesande täitmiseks peaks JRC korraldada teadusuuringud vastama parimale võimalikule kvaliteedile. Viies selle ülesande kohaselt ellu otsemeetmeid, peaks JRC pöörama erilist tähelepanu liidule murettekitavatele põhiküsimustele, nimelt arukas, kaasav ja jätkusuutlik majanduskasv ning mitmeaastase finantsraamistiku (aastateks 2014–2020) rubriigid „Turvalisus ja kodakondsus” ja „Globaalne Euroopa”.

(¹) Komisjoni 2. veebruari 2007. aasta otsus 2007/134/EÜ, millega luuakse Euroopa Teadusnõukogu (ELT L 57, 24.2.2007, lk 14).

- (17) JRC otsemeetmed tuleks rakendada paindlikul, tõhusal ja läbipaistval viisil, võttes arvesse Teadusuuringute Ühiskeskuse kasutajate ja liidu poliitika asjakohaseid vajadusi ning lähtudes eesmärgist kaitsta liidu finantshuve. Teadustegevust tuleks vajaduse korral kohandada kõnealuste vajadustega, teaduse ja tehnoloogia arenguga ning selle eesmärk peaks olema teadusliku tipptaseme saavutamine.
- (18) JRC peaks jätkama lisavahendite loomist konkureerivate tegevusalade abil, sealhulgas osalemine raamprogrammi „Horisont 2020” kaudsete meetmete võtmises, kolmandate isikute töö ja vähemal määral intellektuaalomandi kasutamine.
- (19) Eriprogramm peaks täiendama liikmesriikide tegevust ja teisi liidu meetmeid, mis on vajalikud strateegia „Euroopa 2020” rakendamisel kohaldatava üldstrateegia jaoks.
- (20) Vastavalt nõukogu otsusele 2001/822/EÜ⁽¹⁾ võivad ülemeremaad ja territooriumid osaleda raamprogrammis „Horisont 2020” selles sätestatud tingimustel.
- (21) Selle tagamiseks, et rahastamisvahendite kasutamise eritingimused vastaksid turutingimustele, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte rahastamisvahendite kasutamise eritingimuste kohandamise või selle täiendava määratlemise kohta. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide õigeaegse ja asjakohase edastamise nõukogule.
- (22) Selleks et tagada käesoleva eriprogrammi ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamise volitused eriprogrammi rakendamist käsitlevate tööprogrammide vastuvõtmiseks.
- (23) Prioriteetide „Tippasemel teadus”, „Juhtpositsioon töötuses” ja „Ühiskondlikud väljakutsed” ning erieesmärkide „Tippaseme levitamine ja osaluse laiendamine” ja „Teadus

koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks” tööprogrammidega seonduvaid rakendamise volitusi, tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽²⁾.

- (24) JRC juhatajate nõukoguga, mis loodi komisjoni otsusega nr 96/282/Euratom,⁽³⁾ on nimetatud JRC otsemeetmete eriprogrammi teadusliku ja tehnoloogilise sisu osas konsulteeritud.
- (25) Õiguskindluse ja selguse huvides tuleks tunnistada kehtetuks nõukogu otsus 2006/971/EÜ,⁽⁴⁾ nõukogu otsus 2006/972/EÜ,⁽⁵⁾ nõukogu otsus 2006/973/EÜ,⁽⁶⁾ nõukogu otsus 2006/974/EÜ⁽⁷⁾ ja nõukogu otsus 2006/975/EÜ,⁽⁸⁾

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesoleva otsusega kehtestatakse eriprogramm määruse (EL) nr 1291/2013 rakendamiseks ning määratakse kindlaks kõnealuse määruse artiklis 1 sätestatud teadus- ja innovatsioonitegevuse jaoks antava liidu toetuse erieesmärgid ning rakenduseeskirjad.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamise volituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽³⁾ Komisjoni 10. aprilli 1996. aasta otsus nr 96/282/Euratom Teadusuuringute Ühiskeskuse ümberkorraldamise kohta (EÜT L 107, 30.4.1996, lk 12).

⁽⁴⁾ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsus 2006/971/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013) rakendamise eriprogrammi „Koostöö” (ELT L 400, 30.12.2006, lk 86).

⁽⁵⁾ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsus 2006/972/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013) rakendamise eriprogrammi „Ideed” (ELT L 400, 30.12.2006, lk 243).

⁽⁶⁾ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsus 2006/973/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013) rakendamise eriprogrammi „Inimesed” (ELT L 400, 30.12.2006, lk 272).

⁽⁷⁾ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsus 2006/974/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013) rakendamise eriprogrammi „Võimekus” (ELT L 400, 30.12.2006, lk 299).

⁽⁸⁾ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsus 2006/975/EÜ, mis käsitleb Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmete kaudu elluviidavat Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013) eriprogrammi (ELT L 400, 30.12.2006, lk 368).

⁽¹⁾ Nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsus 2001/822/EÜ ülemeremaade ja territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega („Ülemeremaade ja territooriumide assotsieerimise otsus”) (EÜT L 314, 30.11.2001, lk 1).

Artikkel 2

Eriprogrammi kehtestamine

1. Käesolevaga kehtestatakse eriprogramm teadusuuringute ja innovatsiooni 2014.–2020. aasta raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamiseks (edaspidi „eriprogramm”) ajavahemikuks 1. jaanuar 2014 kuni 31. detsember 2020.

2. Määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 5 lõigete 2, 3 ja 4 kohaselt koosneb nimetatud eriprogramm järgmistest osadest:

- a) I osa „Tiptasemel teadus”;
- b) II osa „Juhtpositsioon tööstuses”;
- c) III osa „Ühiskondlikud väljakutsed”;
- d) IV osa „Tiptaseme levitamine ja osaluse laiendamine”;
- e) V osa „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks”;
- f) VI osa „Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmed väljaspool tuumaenergiavaldkonda”.

Artikkel 3

Erieesmärgid

1. I osaga „Tiptasemel teadus” tõstetakse Euroopa teadusuuringute taset määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 5 lõike 2 punktis a sätestatud prioriteedi „Tiptasemel teadus” kohaselt, taotledes järgmisi erieesmäärke:

- a) eesliiniuuringute tugevdamine Euroopa Teadusnõukogu (ERC) („Euroopa Teadusnõukogu (ERC)”) tegevuse kaudu;
- b) teadusuuringute tugevdamine tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate („tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad”) valdkonnas;
- c) oskuste, koolituse ja karjääri edendamine Marie Skłodowska-Curie meetmete („Marie Skłodowska-Curie meetmed”) kaudu;
- d) Euroopa teadustöö infrastruktuuri („Teadustöö infrastruktuur”) tõhustamine.

Nimetatud erieesmärkidega seotud tegevuse põhisuunad on kindlaks määratud I lisa I osas.

2. II osaga „Juhtpositsioon tööstuses” tugevdatakse juhtpositsiooni tööstuses ja suurendatakse konkurentsivõimet määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 5 lõike 2 punktis b sätestatud prioriteedi „Juhtpositsioon tööstuses” kohaselt, taotledes järgmisi erieesmäärke:

- a) Euroopa juhtpositsiooni tugevdamine tööstuses teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse, tutvustamise ja innovatsiooni kaudu järgmistes progressi võimaldava ja tööstustehnoloogia valdkondades („Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas”):
  - i) info- ja kommunikatsioonitehnoloogia;
  - ii) nanotehnoloogia;
  - iii) kõrgtehnoloogilised materjalid;
  - iv) biotehnoloogia;
  - v) kõrgtehnoloogiline tootmine ja töötlemine;
  - vi) kosmos;

b) teadusuuringute ja innovatsiooni investeeringute riskikapitali kättesaadavuse parandamine („Riskikapitali kättesaadavus”);

c) innovatsiooni suurendamine VKEdes („Innovatsioon VKEdes”).

Nimetatud erieesmärkidega seotud tegevuse põhisuunad on kindlaks määratud I lisa II osas.

Rahastamisvahendite kasutamiseks seoses esimese lõigu punkti b erieesmärgiga kehtestatakse eritingimused. Need tingimused on sätestatud I lisa II osa jaos 2.

Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 10 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad muudatusi raamprogrammi „Horisont 2020” omakapitalivahendist tehtud investeeringute osakaalus liidu laienemis- ja kasvuetapi koguinvesteeringutes seoses I lisa II osa jaos 2 osutatud rahastamisvahenditega.

3. III osaga „Ühiskondlikud väljakutsed” aidatakse kaasa määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 5 lõike 2 punktis c sätestatud prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” saavutamisele, taotledes teadusuuringuid, tehnoloogiaarendust, tutvustamistegevust ja innovatsiooni, mille abil saab täita järgmisi eesesmärke:

a) kõikide elukestva tervise ja heaolu parandamine („Tervis, demograafilised muutused ja heaolu”);

b) piisav ohutu, tervisliku ja kvaliteetse toidu ja muude biotoorainel põhinevate toodetega varustamine, arendades selleks konkurentsivõimeliste ja vähese CO₂-heitega tarne-, töötlemis- ja turustamisahelate kõrval välja tootlikud, jätkusuutlikud ja ressursitõhusad esmatootmissüsteemid ning edendades asjakohaseid ökosüsteemi teenuseid ja bioloogilise mitmekesisuse taastamist („Toiduga kindlustatus, säästev põllumajandus ja metsandus, mere-, merendus- ja siseveeuuringud ning biomajandus”);

c) üleminek usaldusväärsele, taskukohasele, üldsuse poolt aktsepteeritavale, jätkusuutlikule ja konkurentsivõimelisele energiasüsteemile, et vähendada sõltuvust fossiilkütustest ressursside üha suureneva nappuse, suuremate energiavajaduste ja kliimamuutuste olukorras („Turvaline, puhas ja tõhus energia”);

d) ressursitõhusa, kliima- ja keskkonnasäästliku, ohutu ja sujuva Euroopa transpordisüsteemi saavutamine kõikide kodanike, majanduse ja ühiskonna hüvanguks („Nutikas, säästlik ja integreeritud transport”);

e) ressursitõhusa ja tõhusa veekasutusega ning kliimamuutustele vastupanuvõimelise majanduse ja ühiskonna väljakujundamine ning loodusvarade ja ökosüsteemide kaitsmine ja säästev majandamine ning toorainete jätkusuutlik tarnimine ja kasutamine, et täita maailma suureneva elanikkonna vajadusi planeedi loodusvarade ja ökosüsteemide jätkusuutlikuse piires („Kliimameetmed, keskkond, ressursitõhusus ja toorained”);

f) aidata Euroopat paremini mõista, pakkuda lahendusi ning toetada kaasavat, innovatiivset ja kaasa mõtlevat Euroopa ühiskonda seoses enneolematute muutuste ja ülemaailmse vastastikuse sõltuvuse suurenemisega („Euroopa muutuvus maailmas: kaasav, innovatiivne ja kaasa mõtlev ühiskond”);

g) edendada turvalist Euroopa ühiskonda seoses enneolematute muutuste ning ülemaailmse vastastikuse sõltuvuse ja ohtude suurenemisega, tugevdades samal ajal Euroopa vabaduse ja

õiguse kultuuri („Turvaline ühiskond - Euroopa ja tema kodanike vabaduse ja turvalisuse kaitsmine”).

Nimetatud eesemärkidega seotud tegevuse põhisuunad on kindlaks määratud I lisa III osas.

4. IV osaga „Tiptaseme levitamine ja osaluse laiendamine” aidatakse kaasa määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 5 lõikes 3 sätestatud eesemärgile „Tiptaseme levitamine ja osaluse laiendamine” kasutades täiel määral ära Euroopa kogu talenti ja tagatakse innovatsioonipõhisest majandusest tuleneva kasu maksimeerimine ja laialdane levik kogu liidus kooskõlas tiptaseme põhimõttega.

Nimetatud eesemärgiga seotud tegevuse põhisuunad on kindlaks määratud I lisa IV osas.

5. V osaga „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks” aidatakse kaasa määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 5 lõikes 3 sätestatud eesemärgile „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks” luues tõhusa koostöö teaduse ja ühiskonna vahel, värvates teadusesse uusi talente ning sidudes teaduse tiptase sotsiaalse teadlikkuse ja kohusetundega.

Nimetatud eesemärgiga seotud tegevuse põhisuunad on kindlaks määratud I lisa V osas.

6. VI osa „Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmed väljaspool tuumaenergiavaldkonda” aitab kaasa kõigile määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 5 lõikes 2 sätestatud prioriteetide saavutamisele ja selle eesmärk on pakkuda kliendikeskset teaduslikku ja tehnilist tuge liidu poliitikameetmetele.

Nimetatud eesemärgiga seotud tegevuste põhisuunad on kindlaks määratud I lisa VI osas.

7. Eriprogrammi hinnatakse tulemuste põhjal ja mõju põhjal, mida mõõdetakse tulemuslikkuse näitajatega võrreldes.

Tulemuslikkuse näitajate üksikasjad on esitatud II lisas.

Artikkel 4

Eelarve

1. Vastavalt määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 6 lõikele 1 on kõnealuse eriprogrammi rakendamise rahastamispakett 74 316,9 miljonit eurot.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud summa jagatakse käesoleva otsuse artikli 2 lõikes 2 sätestatud kuue osa vahel määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 6 lõike 2 kohaselt. Eelarve suunav jaotus käesoleva otsuse artiklis 3 sätestatud erieesmärkidele ja JRC meetmete rahastamise maksimaalne kogusumma on esitatud määruse (EL) nr 1291/2013 II lisas.

3. Komisjoni halduskulud ei tohi ületada 5 % määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 6 lõikes 2 osutatud eriprogrammi I kuni V osa jaoks ette nähtud summadest. Komisjon tagab, et tema halduskulud vähenevad programmi ajal, ning ta püüab jõuda 2020. aastal eesmärgini 4,6 % või vähem. Need arvud tuleb määruse (EL) nr 1291/2013 artikli 32 lõikes 3 sätestatud raamprogrammi „Horisont 2020” vahehindamise käigus läbi vaadata.

4. Vajaduse korral võib tehniliste ja halduskulude katmiseks ette nähtud assigneeringud kirjendada eelarvesse ka pärast 2020. aastat, et oleks võimalik hallata 2020. aasta 31. detsembriks lõpule viimata meetmeid.

II JAOTIS

RAKENDAMINE

Artikkel 5

Tööprogrammid

1. Eriprogrammi rakendatakse tööprogrammidega.

2. Komisjon võtab artikli 2 lõike 2 punktides a kuni e nimetatud eriprogrammi I kuni V osa rakendamiseks vastu ühised või eraldi tööprogrammid, välja arvatud artikli 3 lõike 1 punktis a osutatud erieesmärgi „Euroopa Teadusnõukogu (ERC)” meetmete rakendamine. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 10 lõikes 4 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Komisjon võtab artikli 10 lõikes 3 osutatud nõuandemenetluse teel rakendusaktiga vastu artikli 3 lõike 1 punktis a osutatud erieesmärgi „Euroopa Teadusnõukogu (ERC)” meetmete rakendamise tööprogrammid, mille teadusnõukogu on koostanud artikli 7 lõike 2 punkti b kohaselt. Euroopa Komisjon kaldub sõltumatu teadusnõukogu loodud tööprogrammist kõrvale üksnes juhul, kui ta leiab, et see ei vasta käesoleva otsuse sätetele. Sellisel juhul võtab komisjon tööprogrammi vastu rakendusaktiga artikli 10 lõikes 4 osutatud kontrollimenetluse kohaselt. Komisjon põhjendab nõuetekohaselt kõnealust meedet.

4. Komisjon võtab rakendusaktiga vastu mitmeaastase tööprogrammi eriprogrammi VI osa kohta, mis käsitleb artikli 2 lõike 2 punktis f osutatud eriprogrammi.

Nimetatud tööprogrammis võetakse arvesse otsuses 96/282/Euratom nimetatud JRC juhatajate nõukogu arvamust.

5. Kõnealustes tööprogrammides võetakse arvesse teaduse, tehnoloogia ja innovatsiooni olukorda riiklikul, liidu ja rahvusvahelisel tasandil ning asjakohaseid poliitilisi, turulaseid ja ühiskondlikke arenguid. Tööprogrammid sisaldavad vajaduse korral teavet liikmesriikide (sealhulgas nende piirkondade) teadus- ja innovatsioonitegevuse koordineerimise kohta, sealhulgas ühise kavandamise algatuse sisaldavates valdkondades. Vajaduse korral tööprogramme ajakohastatakse.

6. Käesoleva otsuse artikli 2 lõike 2 punktides a kuni e osutatud I kuni V osa rakendamiseks mõeldud tööprogrammides sätestatakse saavutatavad eesmärgid, eeldatavad tulemused, tööprogrammide rakendamise meetod ja nende kogusumma, sealhulgas vajaduse korral orienteeruvad andmed kliimamuutustega seotud kulutuste kohta. Tööprogrammid sisaldavad ka rahastatavate meetmete kirjeldust, igale meetmele eraldatavat esialgset summat, esialgset rakendamise ajakava ning ka mitut aastat hõlmavat lähenemisviisi ja strateegilisi suundi järgnevateks rakendusaastateks. Samuti sisaldavad need toetuste prioriteete, valiku tegemise ja lepingu sõlmimise kriteeriume ja erinevate lepingu sõlmimise kriteeriumide suhtelist osakaalu ning kõigi abikõlblike kulude rahastamise maksimummäära. Nendes märgitakse ka vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1290/2013⁽¹⁾ artiklile 43 ära kõik osalejate lisakohustused seoses kasutamise ja levitamisega. Nimetatud tööprogrammid võimaldavad vajaduse korral nii strateegilist ülalt alla kui ka alt üles lähenemisviisi, milles käsitletakse eesmärgi uuenduslikult.

Lisaks sisaldavad nimetatud tööprogrammid jagu, milles määratakse kindlaks määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 14 ja I lisas pealkirja „Programmi „Horisont 2020” valdkondadevahelised küsimused ja toetusmeetmed” all osutatud valdkondadevahelised meetmed nii kahe või enama samaväärse prioriteediga erieesmärgi kui ka kahe või enama prioriteedi vahel. Neid meetmeid rakendatakse integreeritud viisil.

7. Komisjon võtab artikli 10 lõikes 4 osutatud kontrollimenetluse teel rakendusaktidega vastu järgmised meetmed:

a) kaudsete meetmete rahastamise kinnitamise otsus, kui liidu hinnanguline panus seoses eriprogrammiga on vähemalt 2,5 miljonit eurot või rohkem; välja arvatud käesoleva otsuse artikli 3 lõike 1 punktis a osutatud erieesmärgile „Euroopa Teadusnõukogu (ERC)” vastavad meetmed ja välja arvatud kiirendatud innovatsiooni vahendi raames, millele on osutatud määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 24, rahastatud meetmed;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1290/2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” aastateks 2014 – 2020 osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1906/2006 (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 81).

- b) inimembrüote ja inimembrüo tüvirakkude kasutamist eeldavate meetmete ning artikli 3 lõike 3 punktis g osutatud erieesmärgile „Turvaline ühiskond - Euroopa ja tema kodanike vabaduse ja turvalisuse kaitsmine” vastavate meetmete rahastamise kinnitamise otsus;
- c) meetmete rahastamise kinnitamise otsus, kui liidu hinnanguline panus seoses eriprogrammiga on vähemalt 0,6 miljonit eurot või rohkem artikli 3 lõike 3 punktis f osutatud erieesmärgile „Euroopa muutuv maailmas: kaasav, innovatiivne ja kaasa mõtlev ühiskond” vastavate meetmete puhul ning artikli 3 lõikes 4 ja artikli 3 lõikes 5 vastavalt osutatud erieesmärkide „Tippaseme levitamine ja osaluse laiendamine” ja „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks” meetmete puhul;
- d) määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 32 ettenähtud hindamiste alase pädevuse eeskirjade koostamine.

Artikkel 6

Euroopa Teadusnõukogu

1. Komisjon asutab Euroopa Teadusnõukogu (ECR), mille kaudu rakendatakse I osa „Tippasemel teadus” meetmeid, mis on seotud erieesmärgiga „Euroopa Teadusnõukogu (ERC)”, millele on osutatud käesoleva otsuse artikli 3 lõike 1 punktis a. ERCga tuleks asendada komisjoni otsusega 2007/134/EÜ rajatud ERC ja see peaks olema viimase õigusjärglane.

2. ERC koosneb artiklis 7 sätestatud sõltumatust teadusnõukogust ja artiklis 8 sätestatud spetsiaalsest rakendusstruktuurist.

3. ERC-l on president, kes valitakse välja staažikate ja rahvusvaheliselt tunnustatud teadlaste hulgast.

Presidendi määrab spetsiaalse sõltumatu otsimiskomisjoni läbi viidud läbipaistva värbamisprotsessi tulemusel ametisse komisjon neljaks aastaks, kusjuures ametiaega saab ühe korra pikendada. Värbamisprotsessil ja valitud kandidaadil peab olema sõltumatu teadusnõukogu heakskiit.

President on ka sõltumatu teadusnõukogu esimees, kes tagab selle juhtimise ja suhted spetsiaalse rakendusstruktuuriga ning esindab sõltumatut teadusnõukogu teadusmaailmas.

4. ERC tegutseb teaduse tippaseme, sõltumatuse, tõhususe, tulemuslikkuse, läbipaistvuse ja vastutuse põhimõtete kohaselt. Sellega tagatakse otsuse 2006/972/EÜ kohaste ERC meetmete järjepidevus.

5. ERC tegevusega toetatakse kõikide valdkondade teadusuuringuid, mida teevad eraldiseisvad ja riikidevahelised Euroopa tasandil konkureerivad teadlasrühmad. ERC eesliiniuuringute jaoks antakse toetusi ainult teaduse tippaseme kriteeriumi alusel.

6. Komisjon tagab ERC sõltumatuse ja usaldusväärsuse ning kindlustab ERC-le antud ülesannete nõuetekohase täitmise.

Komisjon tagab, et ERC meetmed viiakse ellu käesoleva artikli lõikes 4 sätestatud põhimõtete ja artikli 7 lõike 2 punktis a osutatud, sõltumatu teadusnõukogu asutatud, ERC üldstrateegia kohaselt.

Artikkel 7

Sõltumatu teadusnõukogu

1. Sõltumatu teadusnõukogu puhul tagatakse eri teadusuuringute valdkondade esindatus selliselt, et see moodustatakse kõige mainekamatest ja asjakohaste teadmistega ning erinevatesse vanuserühmadesse kuuluvatest nii nais- kui ka meesteadlastest, -inseneridest ja -teaduritest, kes tegutsevad oma isiklikul vastutusel ja on sõltumatud kõrvalistest huvidest.

Sõltumatu teadusnõukogu liikmed nimetab ametisse komisjon pärast sõltumatut ja läbipaistvat valimismenetlust, mis on kõnealuse nõukoguga kokku lepitud ja hõlmab teadusringkondadega konsulteerimist ning aruande esitamist Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Nende ametiaeg on neli aastat ja neid võib ühe korra ametisse tagasi nimetada rotatsiooni alusel, mis tagab kõnealuse nõukogu tegevuse järjepidevuse.

2. Sõltumatu teadusnõukogu kehtestab:

- ERC üldstrateegia;
- ERC tegevuse rakendamise tööprogrammi;
- eksperdi hinnangute korraldamise ja ettepanekute hindamise meetodid ning menetlused, mille alusel määratakse kindlaks rahastatavad ettepanekud;
- oma seisukoha küsimuste kohta, mis võivad teaduslikust seisukohast parandada ERC saavutusi ja mõju ning tehtavate teadusuuringute kvaliteeti;
- käitumisjuhendi, milles käsitletakse muu hulgas huvide konflikti vältimist.

Komisjon kaldub kõrvale sõltumatus teadusnõukogus esimese lõigu punktide a, c, d ja e kohaselt võetud seisukohtadest üksnes juhul, kui ta leiab, et käesoleva otsuse sätteid ei ole järgitud. Sellisel juhul võtab komisjon vastu meetmed eriprogrammi rakendamise järjepidevuse säilitamiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks, sätestades punktid, milles tema seisukohad erinevad sõltumatu teadusnõukogu omadest, ning põhjendades kõnealuseid meetmeid.

3. Sõltumatu teadusnõukogu tegutseb I lisa I osa jaos 1.1 esitatud volituste kohaselt.

4. Sõltumatu teadusnõukogu tegutseb artikli 6 lõikes 4 sätestatud põhimõtete kohaselt ja üksnes erieesmärgi „Euroopa Teadusnõukogu (ERC)”, millele on osutatud artikli 3 lõike 1 punktis a, saavutamise nimel. Kõnealune nõukogu tegutseb usaldusväärset ja ausalt ning teeb oma tööd tõhusalt ning võimalikult läbipaistvalt.

Artikkel 8

Spetsiaalne rakendusstruktuur

1. Spetsiaalne rakendusstruktuur vastutab administratiivsete ülesannete ja programmi elluviimise eest, nagu on kirjeldatud I lisa I osa jaos 1.2. Ta toetab sõltumatut teadusnõukogu kõigi selle ülesannete täitmisel.

2. Komisjon tagab, et spetsiaalne rakendusstruktuur järgiks rangelt, tõhusalt ja vajaliku paindlikkusega üksnes ERC eesmäärke ja nõudeid.

III JAOTIS

LÕPPSÄTTED

Artikkel 9

Järelevalve ja teave rakendamise kohta

1. Komisjon jälgib raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamist ja annab sellest igal aastal aru kooskõlas määruse (EL) nr 1291/2013 artikliga 31 ja käesoleva otsuse III lisaga.

2. Komisjon teavitab artiklis 10 osutatud komiteed korrapäraselt eriprogrammi kaudsete meetmete rakendamise üldisest edenemisest, et komiteel oleks võimalik varakult anda asjakohane panus tööprogrammide ettevalmistamisse, eriti mitmeaastase lähenemisviisi ja strateegiliste suundade osas, ja ta esitab aegsasti teavet kõikide meetmete kohta, mida kavandatakse või rahastatakse raamprogrammi „Horisont 2020” raames, nagu on selgitatud IV lisas.

Artikkel 10

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee (programmikomitee). Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Komitee tuleb kokku eri koosseisudes, mis on sätestatud V lisas, olenevalt arutatavatest küsimustest.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

4. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

5. Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetlusega, lõpetatakse nimetatud menetlus ilma tulemust saavutamata, kui arvamuse esitamiseks ettenähtud tähtaja jooksul komitee eesistuja nii otsustab või kui komitee liikmete enamus seda taotleb.

Artikkel 11

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 3 lõikes 2 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile raamprogrammi „Horisont 2020” kestuse ajaks.

3. Nõukogu võib artikli 3 lõikes 2 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle teatavaks nõukogule.

5. Artikli 3 lõike 2 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast kõnealuse õigusakti teatavastegemist nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et ta ei esita vastuväidet. Nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega ühe kuu võrra.

6. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti delegeeritud õigusakti vastuvõtmisest, delegeeritud õigusakti kohta esitatud vastuväidetest või delegeeritud volituste tagasivõtmisest nõukogu poolt.

Artikkel 12

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

1. Otsused 2006/971/EÜ, 2006/972/EÜ, 2006/973/EÜ, 2006/974/EÜ ja 2006/975/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

2. Siiski kohaldatakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud otsustega algatatud meetmete ja kõnealuste otsuste alusel täideviidud meetmetega seonduvate finantskohustuste suhtes edaspidigi kõnealuseid otsuseid, kuni nimetatud meetmed on ellu viidud. Vajaduse korral täidab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud otsustega asutatud komiteede ülejäänud ülesanded artiklis 10 osutatud komitee.

3. Eriprogrammide eraldatud finantsvahendid võivad hõlmata ka kulutusi tehnilisele ja haldusabile, mis on vajalik ülemineku tagamiseks otsustega 2006/971/EÜ, 2006/972/EÜ, 2006/973/EÜ, 2006/974/EÜ ja 2006/975/EÜ hõlmatud meetmetelt eriprogrammidele.

Artikkel 13

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 14

Adressaadid

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 3. detsember 2013

Nõukogu nimel

eesistuja

E. GUSTAS

I LISA

TEGEVUSE PÕHISUUNAD

Kaudsete meetmete ühiselemendid

1. KAVANDAMINE

1.1. Üldised märkused

Määruses (EL) nr 1291/2013 on esitatud põhimõtted, et edendada programmipõhist lähenemisviisi, kus tegevus edendab strateegilisel ja integreeritud viisil eesmärkide saavutamist, ning et tagada tugev vastastikune täiendus muude asjaomaste poliitikameetmete ja programmidega kogu liidu ulatuses.

Raamprogrammi „Horisont 2020” kaudsete meetmete rakendamiseks kasutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) nr 966/2012⁽¹⁾ sätestatud rahastamisvorme, ennekõike toetusi, auhindasid, hankeid ja rahastamisvahendeid. Kõiki rahastamisvorme kasutatakse paindlikult kõikide raamprogrammi „Horisont 2020” üldiste ja erieesmärkide saavutamiseks ning nende kasutamine määratletakse iga erieesmärgi vajadustest ja eripäradest lähtudes.

Erilist tähelepanu pööratakse sellele, et oleks tagatud tasakaalustatud lähenemisviis teadusuuringutele ja innovatsioonile, mis ei piirdu ainult uute toodete ja teenuste arendamisega uute teaduslike ja tehnoloogiliste saavutuste alusel, vaid hõlmab ka selliseid aspekte nagu olemasoleva tehnoloogia kasutamine uutel rakendusvaldkondadel, pidev arendamine ning mittetehnoloogiline ja sotsiaalne innovatsioon. Üksnes tervikliku lähenemisviisiga innovatsioonile on võimalik lahendada ühiskondlikke väljakutseid ning luua samal ajal uusi konkurentsivõimelisi ettevõtteid ja tööstusi.

Eelkõige prioriteedi "Ühiskondlikud väljakutsed" ja erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” puhul pööratakse erilist rõhku teadusuuringutele ja innovatsioonile, mida täiendatakse selliste toetusmeetmetega, mis toimivad lõppkasutajatele ja turule lähedal, nagu näidis-, katse- ja kontseptsiooni toetamise projektid. Vajaduse korral hõlmab see ka tegevust, millega toetatakse sotsiaalset innovatsiooni ning tarbimisele orienteeritud lähenemisviise, nagu standardite kehtestamine eelsed või kommersialiseerimisele eelnevad hanked, uuenduslike lahenduste hanked, standardite kehtestamine ja muud kasutajakesksed meetmed, mille eesmärk on aidata kiirendada uuenduslike toodete ja teenuste turuletoomist ja levikut. Lisaks peab olema piisavalt ruumi nn alt-üles lähenemisviiside jaoks seoses projektikonkurssidega ning tööprogrammide tegevused määratakse kindlaks võimalikult laialt Kõikide nende väljakutsete ja tehnoloogialahenduste raames tuleb koostada avatud, lihtsad ja kiiresti rakendatavad kavad, et anda Euroopa parimatele teadlastele, ettevõtjatele ja ettevõtetele võimalus esitada omal valikul murrangulisi lahendusi.

Üksikasjalik prioriteetide seadmine raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamise ajal nõuab strateegilist lähenemisviisi teadustegevuse kavandamisele, kasutades valitsemisviise, mis joonduvad küll tihedalt poliitika arendamisega, kuid ületavad samal ajal ka traditsiooniliste poliitikavaldkondade piire. Selle aluseks on usaldusväärsed tõendid, analüüsid ja prognoosid ning tehtud edusamme hinnatakse teatavate kindlate tulemuslikkuse näitajate alusel. Selline valdkondadevaheline lähenemisviis kavandamisele ja valitsemisele võimaldab tõhusat kooskõlastamist kõikide raamprogrammi „Horisont 2020” erieesmärkide vahel ning samuti kõigile neile eesmärkidele omaste probleemide lahendamist, nagu jätkusuutlikkus, kliimamuutused, sotsiaal- ja humanitaarteadused või mereteadus ja -tehnoloogia.

Prioriteetide seadmisel võetakse samuti aluseks paljud sisendid ja nõuanded. Olenevalt vajadusest hõlmab see sõltumatute ekspertide rühmasid, mis pannakse kokku spetsiaalselt raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamise või selle erieesmärkide saavutamise seotud nõustamiseks. Neil eksperdirühmadel peavad olema asjakohased ekspertteadmised ja kogemused asjaomastes valdkondades ning mitmekesine kutsealane taust, muu hulgas ka akadeemilises ringkonnas, tööstuses ja kodanikuühiskonna tegevuses osalemise kujul. Vajaduse korral võetakse arvesse ka Euroopa teadusruumi ja innovatsiooni komitee (ERAC), muude Euroopa teadusruumiga seotud rühmade ja ettevõtluspoliitika rühma nõuandeid seoses strateegiliste prioriteetide kindlaksmääramise ja kujundamisega.

Prioriteetide seadmisel võib võtta arvesse ka Euroopa tehnoloogiaplatvormide strateegiliste teadusuuringute kavasad, ühise kavandamise algatusi ja Euroopa innovatsioonipartnerluse panust. Vajaduse korral toetatakse prioriteetide seadmist ja rakendamist ka raamprogrammi „Horisont 2020” raames toetust saavate avaliku sektori siseste ning avaliku ja erasektori partnerlussuhete kaudu kooskõlas määrusega (EL) nr 1291/2013. Prioriteetide seadmise ühe nurgakivi moodustab ka korrapärane suhtlemine lõppkasutajatega, kodanikega ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega, kasutades asjakohaseid meetodikaid, nagu konsensuskonverentsid, ühine tehnoloogiahindamine või otsene osalemine teadus- ja innovatsiooni protsessides.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu ülddeklaratsiooni kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

Kuna raamprogrammi „Horisont 2020” kestus on seitse aastat, võib majanduslik, ühiskondlik ja poliitiline kontekst, milles see toimib, programmi elluviimise käigus oluliselt muutuda. „Horisont 2020” peab olema suuteline nende muutustega kohanema. Seepärast on iga erieesmärgi puhul võimalik toetada tegevust, mis ulatub kaugemale allpool esitatud kirjeldustest, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud, et käsitleda tähtsamaid arenguid, poliitilisi vajadusi ja ettenägematuid sündmusi.

Eri osade raames toetatavad tegevused ja nende konkreetsed eesmärgid tuleks rakendada nii, et vajaduse korral on tagatud nende vaheline täiendus ja sidusus.

1.2. Riskikapitali kättesaadavus

Raamprogramm „Horisont 2020” aitab ettevõtetel ja muud tüüpi üksustel saada juurdepääsu laenudele, tagatistele ja rahastamisele omakapitali kaudu kahe vahendi abil.

Laenuvahendiga tagatakse üksikutele abisaajatele laenud teadustegevusse ja innovatsiooni investeerimiseks; tagatise finantsvahendajatele, kes annavad abisaajatele laenu; laenude ja tagatiste kombinatsioon ning tagatise või edasigarantiisid riiklike, piirkondlike ja kohalike laenurahastamiskavade jaoks. Laenuvahend sisaldab VKEde komponenti, mille kaudu võimaldatakse esmajoones teadusuuringute ja innovatsiooniga tegelevatele VKEdele laenusummasid, millega täiendatakse VKEde rahastamist ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programmi (COSME) laenuvahendite kaudu.

Omakapitalivahendi kaudu antakse riskikapitali ja/või mezzanine-kapitali individuaalsetele varajases arengujärgus ettevõtetele (käivituskomponent). Kõnealune vahend võimaldab ka laienemis- ja kasvuetapi investeringuid koos vahenditega COSME juurde kuuluvast kasvuetapi omakapitalivahendist, sh fondifondid.

Need vahendid mängivad põhirolli erieesmärgi „Riskikapitali kättesaadavus” puhul, kuid vajaduse korral võib neid kasutada kõikide raamprogrammi „Horisont 2020” erieesmärkide jaoks.

Omakapitalivahend ja laenuvahendi VKEde komponent on osa liidu kahest rahastamisvahendist, mille kaudu pakutakse VKEde teadusuuringute ja innovatsiooni ning kasvu toetamiseks omakapitali ja laene koos vahenditega COSME juurde kuuluvatest omakapitali- ja laenuvahenditest.

1.3. Teabevahetus, tulemuste kasutamine ja levitamine

Liidu tasandil rahastatud teadustegevuse ja innovatsiooni peamine lisaväärtus seisneb võimaluses levitada tulemusi, neid kasutada ja anda nende kohta teavet üleeuroopalisel tasandil, et suurendada nende mõju. Seepärast kuulub raamprogrammi „Horisont 2020” kõikide erieesmärkide juurde ka sihtotstarbeline toetus meetmetele levitamise (kaasa arvatud avatud juurdepääsuga teaduslikele väljaannetele), teabevahetuse ja dialoogi valdkonnas, kus pannakse tugevat rõhku tulemusi käsitleva teabe edastamisele lõpptarbijatele, kodanikele, kodanikuühiskonna organisatsioonidele, akadeemilisele ringkonnale, tööstusele ja poliitikakujundajatele. Selleks saab raamprogrammi „Horisont 2020” täitmisel kasutada teabevahetusvõrkusid. Raamprogrammi „Horisont 2020” raames võetavate teabevahetusmeetmete eesmärk on propageerida asjaolu, et tulemused saavutati liidupoole rahastamise abil, ning samuti püüda suurendada avalikkuse teadlikkust teadustegevusest ja innovatsioonist nii väljaannete, sündmuste, teadmisvaramute, andmebaaside, veebilehtede kui ka suhtlusmeedia sihipärase kasutamise kaudu.

2. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA VALDKONDADEVAHELISED KÜSIMUSED NING TOETUSMEETMED

Raamprogrammi „Horisont 2020” aluseks on selle kolme prioriteedi jaoks määratletud eesmärgid: „Tiptasemel teadus”, „Juhtpositsioon tööstuses” ja „Ühiskondlikud väljakutsed”. Erilist tähelepanu pööratakse sellele, et oleks tagatud nende prioriteetide piisav kooskõlastamine ja kõikide erieesmärkide vahel loodud sünergia täielik ärakasutamine, et maksimaalselt suurendada nende ühist mõju liidu kõrgema tasandi poliitilistele eesmärkidele. Seega käsitletakse raamprogrammi „Horisont 2020” eesmärke, pannes tugevat rõhku tõhusate lahenduste leidmisele, mis lähevad kaugemale lähenemisviisist, mille aluseks on lihtsalt traditsioonilised teaduslikud ja tehnoloogilised teadusharud ning majandussektorid.

Valdkondadevahelisi meetmeid edendatakse I osa „Tiptasemel teadus”, II osa „Juhtpositsioon tööstuses”, III osa „Ühiskondlikud väljakutsed”, IV osa „Tiptaseme levitamine ja osaluse laiendamine” ja V osa „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks” vahel, et luua ühiselt uusi teadmisi, tulevasi ja kujunemisjärgus tehnoloogiaid, teadustöö infrastruktuure ning võtmepädevusi. Teadustöö infrastruktuure kasutatakse laiemalt ka ühiskonnas, näiteks avalike teenuste, teadusuuringute edendamise, tsiviiljulgeoleku ja kultuuri valdkonnas. Lisaks kooskõlastatakse muude raamprogrammi „Horisont 2020” osadega piisavalt ka prioriteetide seadmist JRC ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi (EIT) otsemeetmete rakendamise ajal.

Lisaks on paljudel juhtudel vaja selleks, et edendada tõhusalt strateegia „Euroopa 2020” ja juhtalgatuse „Innovatiivne liit” eesmäärke, töötada välja lahendusi, mis on loomu poolest valdkondadevahelised ning hõlmavad seega mitut raamprogrammi „Horisont 2020” eesmärki. Raamprogrammi „Horisont 2020” juurde kuuluvad konkreetset sätteid selliste valdkondadevaheliste meetmete stimuleerimiseks, sealhulgas ka töhusa eelarvete ühendamisega. Selle juurde kuulub näiteks ka võimalus kasutada prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” ja eesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” kaudu rahastamisvahendite sätteid ja spetsiaalselt VKEdele ettenähtud vahendeid.

Valdkondadevahelised meetmed on vajalikud ka selleks, et soodustada prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” ning eesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” koostoimet, mis on vajalik suuremate tehnoloogiliste saavutusteni jõudmiseks. Näiteid sellise koostoime arendamise võimalustest võib tuua sellistes valdkondades nagu E-tervis, nutivõrgud, intelligentsed transpordisüsteemid, kliimameetmete süvalaiendamine, nanomeditsiin, täiustatud materjalid kergemate sõidukite valmistamiseks või biotehnoloogial põhinevate tööstusprotsesside ja toodete arendamine. Seepärast toetatakse tugevaid sünergiaid prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” ning üldise progressi võimaldava ja tööstustehnoloogia vahel. Seda võetakse täielikult arvesse iga eesmärgi jaoks mitmeaastaste strateegiate väljatöötamisel ning prioriteetide seadmisel. Selleks on vaja, et erinevaid perspektiive esindavad sidusrühmad on rakendamise täielikult kaasatud, ning paljudel juhtudel on vaja ka meetmeid, mis ühendavad omavahel eesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” ning prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” asjaomased eesmärgid.

Erilist tähelepanu pööratakse ka raamprogrammiga Horisont 2020 rahastatud meetmete kooskõlastamisele teiste selliste meetmetega, mida rahastatakse muude liidu rahastamisprogrammide alusel, nagu ühine põllumajanduspoliitika, ühine kalanduspoliitika, keskkonna ja kliimameetmete programm LIFE+, programm „Erasmus kõigile” või programm „Tervis majanduskasvu nimel” ning liidu välispoliitika ja arengu rahastamisega seotud programmid. Selle juurde kuulub asjakohane seotus ühtekuuluvuspoliitikaga arukale spetsialiseerumisele suunatud riiklike ja piirkondlike teadusuuringute- ja innovatsioonistrateegiate kontekstis, kus teadustegevuse ja innovatsiooni suutlikkuse tõstmine piirkondlikul tasandil võib toimida nn tippasemele jõudmise trepina või kus piirkondlike tippkeskuste loomine võib aidata kõrvaldada innovatsioonilõhet Euroopas või kus suuremahuliste näidis- ja pilootprojektide toetamine võib aidata kaasa eesmärgile saavutada Euroopa juhtpositsioon tööstuses.

A. Sotsiaal- ja humanitaarteadused

Teadusuuringud sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas integreeritakse täies ulatuses raamprogrammi „Horisont 2020” kõikide eesmärkidega. Sinna juurde kuulub suur hulk võimalusi selliste teadusuuringute toetamiseks eesmärkide „Euroopa teadunõukogu (ERC)”, „Marie Skłodowska-Curie meetmed” või „Teadustöö infrastruktuur” eesmärgi kaudu.

Selleks süvalaiendatakse sotsiaal- ja humanitaarteadusi kui sellise tegevuse olulist elementi, mis on vajalik juhtpositsiooni edendamiseks tööstuses ja kõigi ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks. Viimati nimetatul puhul hõlmab see tervist mõjutavate tegurite mõistmist ja tervishoiusüsteemide tõhususe optimeerimist; toetust maapiirkondadele rohkem õigusi andvatele poliitikameetmetele, teadusuuringud ning Euroopa kultuuripärandi ja kultuuride rikkuse säilitamist, teadlikumate tarbijavalikute edendamist, kaasava digitaalse ökosüsteemi loomist teadmiste ja teabe põhjal, kindlat otsuste tegemist energiapolitiika valdkonnas ja tarbijasõbraliku Euroopa elektrivõrgu tagamist ning säästvate energiasüsteemide üleminekut; tõenduspõhise transpordipoliitika toetamist; toetust kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise strateegiatele, algatusi ressursitõhususe valdkonnas ning meetmeid keskkonnahoidliku ja jätkusuutliku majanduse saavutamise valdkonnas, samuti julgeoleku kultuuriliste ja sotsiaal-majanduslike aspektide mõistmist ning riskide ja nende juhtimise küsimusi (sealhulgas õiguslikke ja inimõigustega seotud aspekte).

Lisaks toetab eesmärk „Euroopa muutuv maailmas: kaasav, innovatiivne ja kaasa mõtlev ühiskond” sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonna teadusuuringuid, mis käsitlevad horisontaalseid probleeme, nagu aruka ja jätkusuutliku majanduskasvu loomine, sotsiaalsed, kultuurilised ja käitumuslikud muutused Euroopa ühiskondades, sotsiaalne innovatsioon, innovatsioon avalikus sektoris või Euroopa positsioon ülemaailmse toimijana.

B. Teadus ja ühiskond

Programmi „Horisont 2020” raames läbiviidava tegevusega tihendatakse teaduse ja ühiskonna vahelisi suhteid ja vastasmõju, edendatakse vastutustundlikku teadustegevust ja innovatsiooni ning teadusharidust, teadusalast suhtlemist ja kultuuri ning suurendatakse üldsuse usaldust teaduse ja innovatsiooni vastu, soodustades kodanike ja kodanikuühiskonna teadlikku osalemist teadusuuringutes ja innovatsioonis ning soodustades sellealast dialoogi.

C. Sooline võrdõiguslikkus

Soolise võrdõiguslikkuse edendamine teaduse ja innovatsiooni valdkonnas on liidu kohustus. Raamprogrammis „Horisont 2020” käsitletakse soolise võrdõiguslikkuse küsimust valdkondadevahelise küsimusena, et luua tasakaal meeste ja naiste vahel ning integreerida sooline mõõde teadustegevuse ja innovatsiooni kavandamisse ja sisusse.

D. VKEd

„Horisont 2020” innustab ja toetab VKEde suuremat osalemist integreeritud viisil kõikide erieesmärkide saavutamisel.

Lisaks sellele, et luuakse paremad tingimused VKEde osalemiseks raamprogrammis „Horisont 2020”, rakendatakse kooskõlas määruse (EL) nr 1291/2013 artikliga 22 erieesmärgis „Innovatsioon VKEdes” (spetsiaalselt VKEdele ettenähtud vahend) sätestatud erimeetmeid erieesmärgi puhul saavutada juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstustehnoloogia valdkonnas ning prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” puhul. Sellise integreeritud lähenemisviisi tulemusena tuleks VKEdele eraldada vähemalt 20 % kõigi nende eelarvetest kokku.

Erilist tähelepanu pööratakse VKEde piisavale esindatusele avaliku ja erasektori partnerlustes, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 25.

E. Kiirendatud innovatsiooni vahend

Kiirendatud innovatsiooni vahend vähendab oluliselt aega, mis kulub ideest turuni jõudmiseks ning eeldatavasti suurendab tööstuse osalemist raamprogrammis „Horisont 2020” ja esmakordsete taotlejate arvu.

Kooskõlas määruse (EL) nr 1291/2013 artikliga 24 toetab kiirendatud innovatsiooni vahend innovatsioonitegevusi erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” raames ja prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” raames alt üles põhimõttel kestva avatud hankemenetluse alusel, kusjuures ajavahemik taotluse esitamist toetuse määramiseni ei ole pikem kui kuus kuud. Kiirendatud innovatsiooni vahend aitab kaasa innovatsioonile Euroopas ning on liidu konkurentsivõime aluseks.

F. Osaluse laiendamine

Liikmesriikide teadus- ja innovatsioonipotentsiaal on hoolimata hiljuti toimunud teatavast lähenemisest väga erinev – lõhed nn innovatsiooniliidrite ja nn mõõdukate novaatorite vahel on väga suured. Selline tegevus aitab kaotada teadusuuringute ja innovatsiooni alast lõhet Euroopas, edendades koostöötavaid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega ning võttes erimeetmeid tippaseme kasutuselevõtu saavutamiseks teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooniga vähem tegelevates piirkondades, suurendades nii programmis „Horisont 2020” osalemist ja aidates ellu viia Euroopa teadusruumi.

G. Rahvusvaheline koostöö

Rahvusvaheline koostöö partneritega kolmandates riikides on vajalik, et käsitleda tõhusalt paljusid raamprogrammis „Horisont 2020” määratletud erieesmärke, pidades eelkõige silmas eesmärke, mis on seotud liidu välis- ja arengupoliitika ja rahvusvaheliste kohustustega. See kehtib kõikide raamprogrammiga „Horisont 2020” hõlmatud ühiste ühiskondlike väljakutsete puhul. Rahvusvaheline koostöö on samuti tähtis nii eesliini- kui ka alusuuringute jaoks, et saada kasu uutest võimalustest teaduse ja tehnoloogia valdkonnas. Seepärast on teadlaste ja innovatsiooniga tegelevate töötajate liikuvuse edendamine rahvusvahelisel tasandil väga tähtis selle ülemaailmse koostöö tugevdamiseks. Samavõrd tähtis on ka rahvusvaheline tegevus Euroopa tööstuse konkurentsivõime suurendamiseks, edendades uute tehnoloogiate kasutuselevõtmist ja nendega kauplemist, näiteks ülemaailmsete standardite ja koostalitlusvõimet käsitlevate suuniste väljatöötamisega ning Euroopa lahenduste tunnustamise ja kasutuselevõtmise edendamisega ka väljaspool Euroopat. Kõiki rahvusvahelisi tegevusi tuleks toetada tõhusa ja õiglase teadmussiirde raamistikuga, mis on innovatsiooni ja majanduskasvu seisukohalt ülimalt oluline.

Rahvusvahelises koostöös raamprogrammi „Horisont 2020” raames keskendutakse koostööle kolme suurema riikide rühmaga:

- 1) tööstusriigid ja tärkava turumajandusega riigid;
- 2) laienemisprotsessis osalevad riigid ja naaberriigid ning
- 3) arengumaad.

Vajaduse korral edendatakse raamprogrammiga „Horisont 2020” kahe piirkonna vahelist või mitmepoolset koostööd. Rahvusvaheline koostöö teadustegevuse ja innovatsiooni valdkonnas on üks liidu ülemaailmsete kohustuste võtmeaspekte ning mängib tähtsat rolli liidu partnerlussuhetes arengumaadega, nagu sammud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni aastatuhande arengueesmärkide saavutamise poole.

Määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 27 on sätestatud kolmandate riikide juriidiliste isikute ja rahvusvaheliste organisatsioonide osalemise üldpõhimõtted. Kuna üldiselt saavad teadustöö ja innovatsioon suurt kasu avatusest kolmandate riikide suhtes, jätkab raamprogramm „Horisont 2020” tegevust üldise avatuse põhimõttel, edendades samal ajal mõlemapoolset juurdepääsu kolmandate riikide programmidele. Vajaduse korral ja eelkõige juhul, kui on vaja kaitsta Euroopa huve seoses intellektuaalse omandiga, võib järgida ettevaatlikumat lähenemisviisi.

Lisaks rakendatakse mitmesuguseid sihtotstarbelisi meetmeid, millega võetakse strateegiline lähenemisviis rahvusvahelisele koostööle, võttes aluseks ühised huvid, prioriteetid ja vastastikuse kasulikkuse ning edendades kooskõlastamist ja sünergiaid liikmesriikide tegevusega. Selle juurde kuulub ühiste projektikonkursside toetamise mehhanism ning võimalus programmide kaasrahastamiseks koos kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega. Püütakse saavutada sünergiaid liidu teiste poliitikatega.

Jätakuvalt taotletakse rahvusvahelise teaduse ja tehnika alase koostöö strateegilise foorumi strateegilisi nõuandeid.

Allpool on esitatud näited valdkondadest, kus sellist rahvusvahelist koostööd on võimalik arendada, ilma et see piiraks muid koostöövõimalusi:

- a) Euroopa ja arengumaade kliiniliste uuringute partnerlusprogrammi (EDCTP2) jätkamine, mis käsitleb kliinilisi katseid ravimenetluste väljatöötamiseks HIVi, malaaria, tuberkuloosi ja unarusse jäänud haiguste vastaseks võitluseks;
- b) toetus iga-aastase liikmesuse võimaldamise kaudu teadusuuringute programmis HFSP (Human Frontier Science Programme), et liidu liikmesriigid, mis ei ole G7 liikmed, saaksid täies ulatuses kasu HFSP rahalisest toetusest;
- c) rahvusvaheline haruldaste haiguste konsortsium, kus osalevad mitu liidu liikmesriiki ja kolmandad riigid. Algatuse eesmärk on töötada 2020. aastaks välja diagnostilised testid enamiku haruldaste haiguste jaoks ning 200 uut ravi-meedet haruldaste haiguste jaoks;
- d) rahvusvahelise teadmispõhise biomajanduse foorumi ning ELi ja Ameerika Ühendriikide biotehnoloogiauuringu rakkereühma tegevuse toetamine, samuti koostöösidemete loomine asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide ja algatustega (nagu ülemaailmsed teadusuuringute liidud, mis tegelevad põllumajanduslike kasvuhoonegaaside ja loomatervise küsimustega);
- e) panus mitmepoolsetesse protsessidesse ja algatustesse, nagu valitsustevaheline kliimamuutuste rühm (IPCC), bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste valitsustevaheline platvorm (IPBES) ning ülemaailmne riikidevahelist seiretegevust koordineeriv organisatsioon Group on Earth Observations (GEO);
- f) kosmoseteemalised dialoogid liidu ning kahe suurima kosmoseriigi Ameerika Ühendriikide ja Venemaa vahel on väga väärtuslikud ning need on aluseks strateegilise koostöö tagamisel kosmosevaldkonna partnerlusprogrammides;
- g) Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahelise koostöötegevuse rakendamise kord kodumaa julgeoleku/tsiviiljulgeoleku/teadusuuringute valdkonnas, millele on alla kirjutatud 18. novembril 2010;
- h) detsentraliseeritud energiatootmise valdkonna tehtav koostöö arenguriikidega, sealhulgas Sahara-taguse Aafrikaga, vaesuse leevendamiseks;
- i) uue põlvkonna biokütustele ja biomassi muudele kasutusviisidele keskendunud teadusuuringute alase koostöö jätkamine Brasiiliaga.

Lisaks toetatakse kindlale eesmärgile pühendatud horisontaalset tegevust, et tagada rahvusvahelise koostöö sidus ja tõhus areng kogu raamprogrammi „Horisont 2020” raames.

H. Säästev areng ja kliimamuutused

Raamprogrammiga „Horisont 2020” innustatakse ja toetatakse tegevust, mis on suunatud Euroopa juhtrolli ärakasutamisele selliste uute protsesside ja tehnoloogiate väljatöötamisel, mille eesmärk on edendada säästvat arengut laiemalt ja võidelda kliimamuutuste vastu. Selline horisontaalne lähenemisviis, mis on täielikult integreeritud kõikidesse raamprogrammi „Horisont 2020” prioriteetidesse, aitab liidul olla edukas vähese CO₂-heittega ja piiratud ressursidega maailmas ning luua samal ajal ressursitõhusat, jätkusuutlikku ja konkurentsivõimelist majandust.

I. Avastamise ja turul rakendamise seostamine

Raamprogrammi „Horisont 2020” seostamismeetmete eesmärk on seostada avastamine turul rakendamisega, võttes vajaduse korral ideed kasutusele ja turustades neid. Meetmed peaksid põhinema laialdasel innovatsioonikontseptsioonil ning stimuleerima sektoritevahelist innovatsiooni.

J. Valdkondadevahelised toetusmeetmed

Valdkondadevahelisi küsimusi toetatakse mitmete horisontaalsete toetusmeetmetega, sealhulgas toetatakse järgmist: teadlaseametite atraktiivsuse suurendamine, sealhulgas Euroopa teadlaste harta üldpõhimõtted, mis on sätestatud komisjoni 11. märtsi 2005. aasta soovitusel⁽¹⁾; töendite baasi tugevdamine ning Euroopa teadusruumi (sealhulgas viie Euroopa teadusruumi algatuse) ja juhtalgatuse „Innovatiivne liit” arendamine ja toetamine; erinevates valdkondades raamprogrammi „Horisont 2020” edukaimate toetusesaajate ja kõige tulemuslikumate projektide tunnustamine sümbolsete autasudega; juhtalgatuse „Innovatiivne liit” toetamiseks kehtestatud raamtingimuste, sealhulgas komisjoni soovitusel (milles käsitletakse intellektuaalomandi haldamist)⁽²⁾ esitatud põhimõtete parandamine ning Euroopa intellektuaalomandi õiguste väärtustamise vahendi loomise võimaluste uurimine; tippteadlaste ja innovaatorite jaoks mõeldud rahvusvaheliste võrgustike (nt Euroopa teadus- ja tehnoloogiakoostöö (COST)) juhtimine ja koordineerimine.

3. PARTNERLUS

Euroopas jätkusuutliku majanduskasvu saavutamiseks on vaja optimeerida avaliku ja erasektori osalejate panuseid. See on oluline Euroopa teadusruumi tugevdamiseks ning samuti juhtalgatuse „Innovatiivne liit”, Euroopa digitaalarengu tegevuskava ja strateegia „Euroopa 2020” muude juhtalgatuste eesmärkide saavutamiseks. Lisaks on vastutustundliku teadustegevuse ja innovatsiooni jaoks vaja saada parimaid lahendusi just koostööst partnerite vahel, kellel on erinevad perspektiivid, kuid ühised huvid.

Raamprogrammis „Horisont 2020” on olemas võimalused ja selged kriteeriumid avaliku sektori siseste ning avaliku ja erasektori partnerluste loomiseks. Avaliku ja erasektori partnerlus võib tugineda lepingulisele kokkuleppele avaliku ja erasektori vahel ning võib piiratud juhtudel olla ka institutsiooniline avaliku ja erasektori partnerlus (nagu ühised tehnoloogiaalgatused ja muud ühissettevõtted).

Olemasolevad avaliku sektori siseseid ning avaliku ja erasektori partnerlused saavad raamprogrammist „Horisont 2020” toetust tingimusel, et need käsitlevad „Horisont 2020” eesmärgi, aitavad kaasa Euroopa teadusruumi saavutamisele, täidavad raamprogrammis „Horisont 2020” sätestatud kriteeriumid ning on teinud seitsmenda raamprogrammi raames märkimisväärseid edusamme.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega 1513/2002⁽³⁾ vastu võetud Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse kuuenda raamprogrammi („kuues raamprogramm”) ja/või seitsmenda raamprogrammi raames toetatud, aluslepingu artikli 185 kohaselt tehtud algatused, mille jaoks on võimalik anda eespool nimetatud tingimustel edasist toetust, on järgmised: Euroopa ja arengumaade kliiniliste uuringute partnerlusprogramm (EDCTP), ühiskava „Intelligentne elukeskkond”, Läänemere teadus- ja arendusprogramm (BONUS), programm „Eurostars” ja Euroopa metroloogia teadusprogramm. Lisatoetust võib anda ka Euroopa energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava) raames loodud Euroopa Energiaalaste Teadusuuringute Liidule (EERA). Ühise kavandamise algatusi võib raamprogrammi „Horisont 2020” raames toetada määruse (EL) nr /12912013 artiklis 26 osutatud vahenditega, sealhulgas ELi toimimise lepingu artikli 185 kohaste algatustega.

Seitsmenda raamprogrammi raames ELi toimimise lepingu artikli 187 kohaselt loodud ühissettevõtted, mille jaoks on võimalik anda eespool nimetatud tingimustel edasist toetust, on järgmised: innovatiivsete ravimite algatus (IMI), ühine tehnoloogialgatus Clean Sky, Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteem (SESAR), kütuseelementide ja vesiniku valdkonna ühissettevõtte (FCH) ning elektroonikakomponentide ja -süsteemide valdkonna (ECSEL) ühissettevõtted.

Muud seitsmenda raamprogrammi raames toetatavad avaliku ja erasektori partnerlused, mille jaoks on võimalik anda eespool nimetatud tingimustel edasist toetust, on järgmised: partnerlus „Tuleviku tehased”, partnerlus „Energiaühendused”, Euroopa energiasäästlike autode algatus, partnerlus „Tuleviku Internet”. Lisatoetust võib anda ka SET-kava raames loodud Euroopa tööstusalgatustele.

Täiendavaid avaliku sektori siseseid ja avaliku ning erasektori partnerlusi saab algatada raamprogrammi „Horisont 2020” raames siis, kui need vastavad määratletud tingimustele.

⁽¹⁾ ELT L 75, 22.3.2005, lk 67.

⁽²⁾ Komisjoni soovitus, milles käsitletakse intellektuaalomandi haldamist teadmussirdealastes tegevustes ning tegevusjuhendit ülikoolidele ja teistele riiklikele teadusasutustele (C(2008) 1329, 10.4.2008).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2002. aasta otsus 1513/2002, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse kuuendat raamprogrammi, mille eesmärk on toetada Euroopa teadusruumi loomist ja innovatsiooni (2002–2006) (EÜT L 232, 29.8.2002, lk 1).

I OSA

TIPPTASEMEL TEADUS

1. EUROOPA TEADUSNÕUKOGU (ERC)

ERC edendab maailma tasemel eesliiniuuringuid. Teadustöö olemasolevate teadmiste eesliinil ja sellest väljaspool on otsustava tähtsusega majanduslikule ja sotsiaalsele heaolule, kuid samas ka uusi ja väga keerukaid teadusvaldkondi hõlmav ohtlik ettevõtmine, ning sellise teadustöö puhul puuduvad teadusharudevahelised piirid.

Selleks et stimuleerida sisukaid edusamme teadmiste eesliinil, toetab ERC individuaalseid rühmi, kes tegelevad uurimistegevusega mõnes teaduslike ja tehnoloogiliste uuringute valdkonnas, mida hõlmab raamprogramm „Horisont 2020”, kaasa arvatud inseneriteadus ning sotsiaal- ja humanitaarteadused. Vajaduse korral võib kooskõlas ERC eesmärkidega ja tõhusa rakendamise vajadusega arvesse võtta konkreetseid sihtrühmi (nt alustavad teadlased / uued teadlasrühmad). Erilist tähelepanu pööratakse uutele ja kiiresti arenevatele teadmiste eesliinil olevatele valdkondadele ning eri teadusharusid ühendavatele teadusvaldkondadele.

Toetatakse igast maailma riigist pärit ning igas vanuses ja mõlemast soost sõltumatuid teadlasi, sealhulgas alustavaid teadlasi, kes on saamas oma oskuste varal sõltumatuteks teadlasteks, et nad saaksid Euroopas oma uurimistööga tegeleda.

ERC seab üheks eriprioriteediks parimate ja suurepäraseid ideid omavate alustavate teadlaste abistamise iseseisvaks saamiseks, andes neile piisavat toetust ülitähtsas etapis, mil nad panevad kokku oma uurimismeeskonda või -programmi. ERC pakub jätkuvalt asjakohasel tasemel toetust juba väljakujunenud teadlastele.

Järgitakse teadlaste algatuse põhist lähenemisviisi. See tähendab, et ERC kaudu toetatakse teadlaste endi valitud ja projektikonkursil kindlaksmääratud piiridesse jäävatel teemadel elluviidavaid projekte. Projektitepanekuid hinnatakse eksperdihinnangut kasutades ainult teaduse tipptaseme kriteeriumi alusel, võttes arvesse nii uute teadlasrühmade, alustavate teadlaste kui ka väljakujunenud rühmade teaduslikku tipptaset ning pöörates erilist tähelepanu ettepanekutele, mis on suures ulatuses teedrajavad ning seetõttu suure teadusliku riskiga.

ERC tegutseb teadustegevusest lähtuva iseseisva rahastamisorganina, mis koosneb sõltumatust teadusnõukogust, mida toetab lihtne ja kulutõhus spetsiaalne rakendusstruktuur.

ERC sõltumatu teadusnõukogu kehtestab teadustöö üldstrateegia ning tal on täielikud volitused otsustada, milliseid teadusuuringuid rahastatakse.

Sõltumatu teadusnõukogu kehtestab tööprogrammi ERC eesmärkide saavutamiseks, lähtudes oma allpool toodud teadustöö strateegiast. Sõltumatu teadusnõukogu kehtestab vajalikud rahvusvahelised koostööalgatused kooskõlas teadustöö strateegiaga, kaasa arvatud tutvustustegevus, et suurendada ERC nähtavust mujal maailmas tegutsevate parimate teadlaste jaoks.

Sõltumatu teadusnõukogu jälgib pidevalt ERC tegevust ja selle hindamismenetlusi ning otsustab, kuidas on võimalik kõige paremini saavutada selle üldeesmärgid. Vajaduse korral arendab sõltumatu teadusnõukogu ERC tugimeetmete valikut, et täita kõige paremini tekkivaid vajadusi.

ERC eesmärk on saavutada oma tegevuses tiptase. ERC sõltumatu teadusnõukogu ja spetsiaalse rakendusstruktuuriga seotud haldus- ja personalikulud on kooskõlas sujuva ja kulutõhusa juhtimise põhimõtetega. Halduskulud hoitakse minimaalsel tasemel, tagades maailmatasemel rakendamiseks vajalikud ressursid, et maksimeerida eesliiniuuringute rahastamist.

ERC auhindade jagamisel ja toetuste andmisel lähtutakse lihtsatest ja läbipaistvatest menetlustest, mis tagavad keskendumise tiptasemele, julgustavad tegema algatusi ning kombineerivad paindlikkuse vastutusega. ERC otsib pidevalt uusi võimalusi oma menetluste lihtsustamiseks ja täiustamiseks, et tagada nende põhimõtete järgimine.

Võttes arvesse ERC ainulaadset struktuuri ja rolli teadustegevusest lähtuva rahastamisorganina, toimub selle meetmete rakendamise ja haldamise pidev läbivaatamine ning hindamine sõltumatu teadusnõukogu täielikul osalemisel, et hinnata ERC saavutusi ning kohendada ja täiustada saadud kogemuste põhjal menetlusi ja struktuure.

1.1. Sõltumatu teadusnõukogu

Artiklis 7 sätestatud ülesannete täitmiseks teeb sõltumatu teadusnõukogu järgmist.

1) Teadustöö strateegia:

- kehtestab ERC üldise teadustöö strateegia, pidades silmas teaduslikke võimalusi ning Euroopa vajadusi teadustöö valdkonnas;
- tagab kooskõlas teadustöö strateegiaga tööprogrammi pideva koostamise ja selles vajalike muudatuste tegemise, sealhulgas projektikonkursid ja kriteeriumid, ning olenevalt asjaoludest konkreetsete sihtrühmade määramise (nt alustavad/tekkivad rühmad).

2) Teaduslik juhtimine, järelevalve ja kvaliteedikontroll:

- vajaduse korral kehtestab teaduslikust vaatepunktist lähtudes seisukohad projektikonkursside korraldamise ja juhtimise kohta, hindamiskriteeriumid, eksperdihindamised (sealhulgas ekspertide valimine ning eksperdihindamise ja ettepanekute hindamise meetodid) ning vajalikud rakenduseeskirjad ja suunised, mille alusel määratakse kindlaks rahastatav ettepanek sõltumatu teadusnõukogu järelevalve all, ning kehtestab seisukohasõltumatu teadusnõukogu käsitletavates muudes küsimustes, mis mõjutavad ERC tegevuse saavutusi, mõju ning tehtud teadustöö kvaliteeti, kaasa arvatud ERC mudeltoetuslepingu põhisätteid;
- kontrollib toimingute kvaliteeti, hindab rakendamist ja saavutusi ning teeb ettepanekuid paranduslike või tulevaste meetmete kohta.

3) Teabevahetus ja teabe levitamine:

- tagab läbipaistvuse teabe vahetamisel teadusringkondadega, peamiste sidusrühmadega ja üldsusega ERC tegevuse ja saavutuste kohta;
- annab komisjonile korrapäraselt aru oma tegevuse kohta.

Sõltumatul teadusnõukogul on täielik voli otsustada, milliseid teadusuuringuid rahastatakse, ja ta tagab tegevuse teadusliku kvaliteedi.

Vajaduse korral konsulteerib sõltumatu teadusnõukogu teadus-, tehnilise ja akadeemilise ringkonnaga, piirkondlike ja riiklike teadusuuringuid rahastavate asutustega ja teiste sidusrühmadega.

Sõltumatu teadusnõukogu liikmetele makstakse ülesannete täitmise eest tööle vastavat tasu ning vajaduse korral kantakse reisi- ja elamiskulud.

ERC presidendi töökoht on tema ametiaja kestel Brüsselis ning ta pühendab suurema osa oma tööajast ⁽¹⁾ ERCga seotud tegevustele. Tema palgataste vastab komisjoni kõrgema juhtkonna palgatasemele.

Sõltumatu teadusnõukogu valib oma liikmete hulgast kolm aseesimeest, kes abistavad presidenti tema esindamisel ja tema töö korraldamises. Aseesimehi võib nimetada ka ERC asepresidentideks.

Kolm aseesimeest saavad toetust, et tagada neile kohalik haldusabi nende kohalikes institututes.

1.2. Spetsiaalne rakendusstruktuur

Spetsiaalne rakendusstruktuur vastutab kõigi haldusülesannete ja programmi elluviimise aspektide eest, nagu on sätestatud tööprogrammis. Rakendusstruktuur teostab eelkõige hindamismenetlusi, eksperdihindamist ja valikumenetlust sõltumatu teadusnõukogu kehtestatud strateegia kohaselt ning tagab toetuste rahalise ja teadusliku haldamise.

Spetsiaalne rakendusstruktuur toetab sõltumatut teadusnõukogu kõigi selle eespool sätestatud ülesannete täitmisel, annab juurdepääsu tema valduses olevatele vajalikele dokumentidele ja andmetele ning teavitab sõltumatut teadusnõukogu pidevalt oma tegevusest.

⁽¹⁾ Põhimõtteliselt vähemalt 80 %.

Selleks et tagada strateegia ja jooksvate küsimustega seotud tõhus koostöö spetsiaalse rakendusstruktuuriga, korraldavad sõltumatu teadusnõukogu juhtkond ja spetsiaalse rakendusstruktuuri direktor korrapäraseid koordineerimiskoosolekuid.

ERCd juhib selleks palgatud personal, sealhulgas vajaduse korral ka liidu institutsioonide ametnikud, ning see tegeleb ainult tegelike haldusvajadustega, et tagada tõhusaks haldamiseks vajalik stabiilsus ja järjepidevus.

1.3. Komisjoni roll

Artiklites 6, 7 ja 8 sätestatud kohustuste täitmiseks teeb komisjon järgmist:

- tagab sõltumatu teadusnõukogu tegevuse järjepidevuse ja uuendamise ning toetab selle uute liikmete leidmise ülesannet täitvat alalist valimiskomiteed;
- tagab spetsiaalse rakendusstruktuuri tegevuse järjepidevuse ning ülesannete ja vastutuste delegeerimise sellele, võttes arvesse sõltumatu teadusnõukogu seisukohti;
- nimetab ametisse spetsiaalse rakendusstruktuuri direktori ja kõrgemad ametnikud, võttes arvesse sõltumatu teadusnõukogu arvamust;
- tagab sõltumatu teadusnõukogu seisukohti arvesse võttes tööprogrammi, rakendusmetoodikat käsitlevate seisukohtade ja vajalike rakenduseeskirjade õigeaegse vastuvõtmise, nagu on sätestatud ERC eeskirjades taotluse esitamiseks ja ERC mudeltoetuslepingus;
- teavitab programmikomiteed korrapäraselt ERC meetmete rakendamise ja konsulteerib selle komiteega.

2. TULEVASED JA KUJUNEMISJÄRGUS TEHNOLOOGIAD

Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate valdkonna tegevuses täpsustatakse erinevad sekkumispõhimõtted alates täiesti avatud põhimõtetest kuni eri uurimisteemade, teadusringkondade ja rahastamise struktureerimise erinevate tasemeteni, lähtudes kolmest sambast – algatused FET Open, FET Proactive ja FET Flagships.

2.1. Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate avatud osa (FET Open): uudsete ideede edendamine

Laialdase hulga algusetapis olevate ja kõrge riskitasemega visionaarsete teaduslike koostööprojektide toetamine teaduse ja tehnoloogia valdkonnas on vajalik täiesti uute tulevaste teaduslikult põhjendatud teadmiste ja tehnoloogia aluste edukaks väljasegitamiseks. Olles selgelt mittetemaatiline ja ettekirjutusteta, aitab see tegevus luua uusi ideid olenemata sellest, millal ja kust need tulevad, ning seda kõige laiemas uurimisteemade ja teadusarude valikus, ning aktiivselt stimuleerida loominguliselt ebakonventsionaalset mõtlemist. Selliste habraste ideede edendamine nõuab nobedat, riske toetavat ja äärmiselt valdkondadevahelist lähenemisviisi teadusuuringutele, mis läheb kaugemale rangelt tehnoloogilistest valdkondadest. Uute suure potentsiaaliga osalejate, nagu noored teadlased ja kõrgtehnoloogia valdkonnas tegutsevad VKEd, ligimeelitamine ning nende teadustegevuses ja innovatsioonis osalemise stimuleerimine on tähtis ka tulevaste teadus- ja tööstusjuhtide väljakujundamiseks.

2.2. Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate proaktiivne osa (FET Proactive): kujunemisjärgus uurimisteemade ja teadusringkondade toetamine

Uudsed ideed ja uurimisteemad vajavad arendamist, mis tähendab töötamist uute teadusringkondade struktureerimise nimel ning muutusi toovate teadustöö teemade kavandamise ja arengu toetamist. Selle struktureeriva, kuid siiski uuriva lähenemisviisi põhieelised on kujunemisjärgus uudsed ideed, mis ei ole veel küpsed kaasamiseks tööstuslaselaste teadustegevuse teekaartidesse, ning teadusringkondade loomine ja struktureerimine nende ümber. See on samm väikese arvu teadlaste koostööst edasi projektide klastriteni, millest igapäevase käsitlatakse ühe uurimisteema aspekte ning jagatakse omavahel tulemusi. Seda tehakse tihedas seoses prioriteetidega „Tööstuse juhtpositsioon” ja „Ühiskondlikud väljakutsed”.

2.3. Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate juhtalgatuste osa (FET Flagships): suurte valdkondadevaheliste teaduse ja tehnoloogia probleemide lahendamine

Teadustöö algatused selles osas on teadus- ja tehnoloogiapõhised, suuremahulised ja valdkonnaülesed ning nende aluseks on visionaarne ühendav eesmärk. Need käsitlevad peamisi probleeme teaduse ja tehnoloogia valdkonnas, mis nõuavad koostööd eri valdkondade, teadusringkondade ja programmide vahel. Teaduse ja tehnoloogia edendamine peaks andma tugeva ja laiaulatusliku aluse tulevaseks innovatsiooniks ning majanduslikuks kasutuseks, samuti võimalikku suure mõjuga uudset kasu ühiskonnale. Nende algatuste kõikehõlmav iseloom ja suurus tähendab seda, et nende elluviimine on võimalik vaid ühiste, pikaajaliste ja pidevate jõupingutuste abil.

2.4. Rakenduslikud eriaspektid

Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate nõuandekogu, sealhulgas kõige mainekamad ja asjakohaste teadmistega teadlased ja insenerid, on sidusrühmade panus üldise teadus- ja tehnoloogiatöö strateegiasse, sh soovitus tööprogrammi määratluse kohta.

Tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad on jätkuvalt teadus- ja tehnoloogiapõhised ning neid toetab kerge ja tõhus rakendusstruktuur. Kasutusele võetakse lihtsad haldusmenetlused, et säilitada teadustegevusest lähtuva tehnoloogilise innovatsiooni valdkonnas keskendumine tippasemele, edendada algatusi ning kombineerida otsusetegemise kiirus ja paindlikkus vastutusega. Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate teadusuuringute maastiku uurimiseks (nt portfelli analüüsimiseks) ning teadusringkondade sidusrühmade kaasamiseks (nt konsultatsioonide jaoks) kasutatakse kõige asjakohasemaid lähenemisviise. Eesmärk on pidev täiustamine ning edasiste võimaluste otsimine, et lihtsustada ja täiustada menetlusi kõnealuste põhimõtete järgimise tagamiseks. Programmi tasandil tehtavaid hinnanguid täiendatakse hinnangu-tega tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate valdkonnaga seotud tegevuse tõhususe ja mõju kohta.

Arvestades eesmärki tugevdada teaduspõhist uurimistööd tulevase tehnoloogia alal, on tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate valdkonna eesmärk viia kokku teaduse, tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnas osalejad, vajaduse korral kaasates kasutajaid nii avalikust kui erasektorist võimalikult suures ulatuses. Seepärast peavad tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad mängima aktiivset ja katalüütilist rolli uute mõtlemisviiside, uute tavade ning uue koostöö stimuleerimises.

Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate avatud osa (FET Open) võtab kokku tegevuse, mis on seotud täielikult alt üles suunatud paljulubavate uute ideede otsingutega. Selliste ideedega kaasnevat kõrget riski kompenseeritakse paljude selliste ideede uurimisega. Selle tegevuse põhiomadused on aja ja ressursside kasutuse tõhusus, madalad alternatiivkulud ettepaneku tegijate jaoks ning vaieldamatu avatus mittekonventsionaalsetele ja valdkondadevahelistele ideedele. Ettepanekute tegemise kergete ja kiirete pidevalt avatud süsteemide abil otsitakse kõrge riskiga ja paljulubavaid uusi uurimisiidid ning need pakuvad võimalusi uute ja suure potentsiaaliga innovatsioonitegevuses osalejatele nagu noored teadlased ja kõrgtehnoloogilised VKEd. Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate avatud osa tegevuste täiendamiseks võib prioriteetide „Juhtpositsioon tööstuses“ ja „Ühiskondlikud väljakutsed“ alla kuuluva tegevusega soodustada teadmiste ja tehnoloogiate täiesti uut kasutust.

Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate proaktiivse osa (FET Proactive) tegevusega korraldatakse korrapäraselt konkursse mitme suure riskitaseme ja suure potentsiaaliga innovatiivse uurimisteema jaoks, mida rahastatakse tasemel, mis võimaldab valida mitu projekti. Neid projekte toetatakse teadusringkondade moodustamise meetmetega, mis tugevdavad selliseid tegevusi nagu ühisüritused ning uute õppekavade ja teadustegevuse teekaartide väljatöötamine. Uurimisteede valimisel võetakse arvesse tippaset teaduspõhises uurimistöös tulevaste tehnoloogialahenduste alal, kriitilise massi saavutamise potentsiaali ning mõju teadusele ja tehnoloogiale.

Kui tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiatega seotud ettevalmistavate projektide tulemused on olnud positiivsed, saaks ellu viia teatava arvu suuremahulisi suunatud juhtalgatusi (FET Flagships). Need peaksid põhinema avatud partnerlussuhtel, mis võimaldavad vabatahtlikult ühendada liidu, riikide ja erasektori panuseid nende tasakaalustatud juhtimisega, mis võimaldab programmide omanikel avaldada asjakohast mõju, ning neid rakendatakse väga iseseisvalt ja paindlikult, mis tagab selle, et suurprojekti puhul järgitakse põhjalikult teadustegevuse laialdaselt toetatud teekaarti. Juhtalgatustena rakendatavate teemade valimisel tuginetakse tippaseme teadusandmetele ja tehnoloogiatele ning võetakse arvesse ühendavat eesmärki, võimalikku mõju, sidusrühmade ja vahendite integreerimist sidusa teadustegevuse teekaardi raames ning vajaduse korral toetust sidusrühmadelt ja riiklikelt/piirkondlikelt teadusprogrammidele. Need tegevused viiakse läbi olemasolevaid rahastamisvahendeid kasutades.

Tegevust kolme tulevase ja kujunemisjärgus tehnoloogiaid käsitleva algatuse raames täiendab koostöövõrkude loomisega seotud ja teadusringkondadel põhinevat tegevust viljaka ja kireva Euroopa aluse loomiseks teaduspõhisele uurimistööle tulevate tehnoloogiate valdkonnas. See tegevus toetab tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate edasist arengut ja arutelu uue tehnoloogia tähenduse üle ning kiirendab nende mõju.

3. MARIE SKŁODOWSKA-CURIE MEETMED

3.1. Uute oskuste kujundamine teadlastele tippasemel põhikoolituse andmisega

Euroopa vajab tugevat ja loominguilist inimressursside baasi, mis on liikuv nii riigi- kui ka sektoriülel, millel on olemas õige kombinatsioon oskustest, et tagada innovatsioon ning muuta teadmised ja ideed toodeteks ja teenusteks, mis toovad nii majanduslikku kui ka sotsiaalset kasu.

See saavutatakse eelkõige suure osa karjääri alustavate teadlaste ja doktorikandidaatide kvaliteetse esmase koolitamisega tippaseme struktureerimise ja tõstmisega liikmesriikides ja assotsieerunud riikides, sealhulgas vajaduse korral kolmandate riikide osalusel. Andes karjääri alustavatele teadlastele mitmekesised oskused nii praeguste kui ka tulevaste probleemidega toimetulemiseks, antakse järgmise põlvkonna teadlastele paremad karjääritegemise väljavaated nii avalikus kui ka erasektoris, mis muudab ka teadlasekarjääri noorte jaoks atraktiivsemaks.

Meetmeid rakendatakse, toetades teadustöötajate koolitusprogramme, mis on valitud liidu tasandil konkursi korras ning mida viiakse ellu koostöös ülikoolide, teadusinstituutide, teadusuuringute infrastruktuuride, ettevõtete, VKEde ja teiste sotsiaalmajanduslike osalejatega nii erinevatest Euroopa riikidest kui ka mujalt maailmast. Samuti toetatakse üksikinsitutsioone, kes suudavad tagada sama arendava keskkonna. Erinevate vajaduste rahuldamiseks on vaja tagada paindlikkus eesmärkide elluviimisel. Tavaliselt on eduka partnerluse vorm teadustöötajate koolitusvõrgustikud, mis võivad pakkuda selliseid innovatiivseid koolitusviise nagu ühised või mitmekordsed doktorikraadid, või tööstusvaldkonna doktoriõpe; üksikinsitutsioonid tegelevad tavaliselt aga uuenduslike doktoritöö programmidega. Tööstusdoktorantuur on oluline element, edendamaks teadlaste innovatiivset vaimu ning loomaks tihedamaid sidemeid tööstuse ja akadeemiliste ringkondade vahel. Sel puhul on ette nähtud kõikidest riikidest pärit parimate karjääri alustavate teadlaste toetamine, et võimaldada nende liitumist kõnealuste tiptaseme programmidega, mis võivad muu hulgas hõlmata juhendamist teadmiste ja kogemuste edasiandmiseks.

Nendes koolitusprogrammides käsitletakse keskse teadustöö pädevuse arendamist ja laiendamist, andes samal ajal loominguiliste teadlastele välja tegevuseks ettevõtluses ning uuenduslikud oskused, mis vastavad tööturu tulevastele vajadustele. Programmid pakuvad ka koolitust ülekantava pädevuse alal, nagu meeskonnatöö, riskide võtmine, projekti juhtimine, standardimine, ettevõtlus, eetika, intellektuaalomandi õigused, teabevahetus ja mõju ühiskonnale, mis on vajalikud innovatsiooni loomiseks, arendamiseks, turunduseks ning levitamiseks.

3.2. Tiptaseme saavutamiseks sobivate tingimuste loomine piiri- ja sektoriülese liikuvuse abil

Euroopa peab olema atraktiivne nii Euroopa kui ka muu maailma parimate teadlaste jaoks. Peamiselt saavutatakse see, toetades atraktiivseid karjäärivõimalusi kogenud teadlaste jaoks nii avalikus kui ka erasektoris ning innustades neid liikuma riikide, sektorite ja teadusharude vahel, et täiendada nende loomingulist ja uuenduslikku potentsiaali.

Rahastamine on tagatud olenemata rahvusest parimatele või kõige paljulubavamatele kogenud teadlastele, kes tahavad arendada oma oskusi riikideülese või rahvusvahelise liikuvuse kaudu. Toetust saab anda kõikidel karjääri etappidel, kaasa arvatud kõige noorematele teadlastele, kes on alles doktorikraadi või samaväärsed kogemused omandanud. Neid teadlasi rahastatakse tingimusel, et nad liiguvad ühest riigist teise, et laiendada või süvendada oma pädevusi enda valitud ülikoolides, teadusinstituutides, teadustöö infrastruktuurides, ettevõtetes, VKEdes või muude sotsiaal- ja majandusvaldkonna osalejate (näiteks kodanikuühiskonna organisatsioonid) juures ning et nad töötavad teadus- ja innovatsiooniprojektidega, mis vastavad nende isiklikele vajadustele ja huvidele. Neid innustatakse liikuma avalikust sektorist erasektoris või vastupidi, mida toetatakse ajutiste lähetuste kaudu. See peaks edendama innovatsiooni erasektoris ning piiriülest liikuvust. Samuti toetatakse osalise koostamisega töötamise võimalusi, mis võimaldavad kombineerida tööd nii avalikus kui ka erasektoris, et täiendada teadmisi sektorite vahel ning innustada idufirmade loomist. Sellised kohandatud teadustöö tegemise võimalused aitavad paljulubavatel teadlastel saada täiesti sõltumatuteks ning hõlbustavad nende karjäärialast liikuvust nii avalikus kui ka erasektoris.

Teadlaste olemasoleva potentsiaali täieliku ära kasutamise eesmärgil toetatakse võimalusi õppida ja omandada uusi teadmisi kolmanda riigi kõrgetasemelises uurimisasutuses, taaslustada teadlaskarjääri pärast uurimistöölt eemalolekut ning nende teadlaste (taas)integreerumist, kes asuvad pärast riikidevahelise/rahvusvahelise liikuvuse kogemuse saamist tegema pike-maajalisi teadusuuringuid Euroopas, sealhulgas oma päritoluriigis, kusjuures hõlmatakse ka tagasipöördumise ja taasintegreerimise aspekte.

3.3. Innovatsiooni ergutamine vastastikuse teadmiste vahetamise abil

Ühiskondlikud väljakutsed on muutumas üha globaalsemaks ja piiriülesemaks ning nende edukaks lahendamiseks on järjest rohkem vaja teha valdkondadevahelist koostööd. Seepärast on väga oluline jagada teadmisi ja ideid alates teadustegevusest kuni turuni (ja vastupidi) ning selle saavutamine on võimalik ainult inimestevaheliste sidemete loomise teel. Seda edendatakse kõrge kvalifikatsiooniga teadlaste ja innovatsioonitöötajate paindlike vahetuste toetamisega sektorite, riikide ja valdkondade vahel.

Euroopa rahaliste vahenditega toetatakse teadlaste ja innovatsioonitöötajate vahetusi Euroopa ülikoolide, teadusinstituutide, teadustöö infrastruktuuride, ettevõtete, VKEde ja muude sotsiaal- ja majandusvaldkonna osalejate partnerluse ning samuti Euroopa ja kolmandate riikide partnerluse raames, et tugevdada rahvusvahelist koostööd. Õigus osaleda on teadlastel ja innovatsioonitöötajatel kõikidelt karjääritasemetelt alates kõige noorematest (alles doktorikraadi omandanud) kuni kõige vanemateni (juhatus) ning samuti haldus- ja tehnilisel personalil.

3.4. Struktuurilise mõju suurendamine tegevuse kaasrahastamise kaudu

Piirkondlike, riiklike või rahvusvaheliste programmide soodustamine, et edendada tiptaset ning levitada Marie Skłodowska-Curie meetmete parimaid tavasid üleeuroopaliste liikuvusvõimalustega teadlaste koolituse, karjääri arendamise ja töötajate vahetamise võimaluste kaudu, suurendab Marie Skłodowska-Curie meetmete numbrilist ja struktuurilist mõju. Samuti suurendab see kõikide Euroopa tipkeskuste atraktiivsust.

Selle saavutamiseks kaerahastatakse uusi või olemasolevaid piirkondlikke, riiklikke ja rahvusvahelisi nii era- kui ka avaliku sektori programme, et luua ja pakkuda võimalusi rahvusvahelise, sektoritevahelise ja valdkondadevahelise teadustöötajate koolituse jaoks ning samuti võimaldada piiriülest ja sektoriülest liikuvust teadlastele ning innovatsioonitöötajatele kõikidel karjäärietappidel.

See võimaldab kasutada ära sünergiaid liidu ning piirkondlikul ja riiklikul tasandil võetavate meetmete vahel, kõrvaldades eesmärkide, hindamismeetodite ja teadlaste töötingimuste killustatuse. Tegevuse kaerahastamise raames edendatakse olulisel määral töölepingute kasutamist.

3.5. Konkreetset poliitilised ja tugimeetmed

Eesmärkide tõhusaks saavutamiseks on edusammude jälgimine äärmiselt tähtis. Marie Skłodowska-Curie meetmed toetavad näitajate väljatöötamist ja teadlaste liikuvuse, oskuste, karjääri ja soolise võrdõigusega seotud andmete analüüsimist, eesmärgiga tuvastada puudused ja takistused nendes meetmetes ning suurendada veelgi enam nende mõju. Nende meetmete rakendamisel püütakse saavutada sünergia ning tihe kooskõla teadlaste, nende tööandjate ja erieesmärgi „Euroopa muutuv maailmas: kaasav, innovatiivne ja turvaline ühiskond” raames elluviidavate rahastajaid puudutavate poliitiliste tugimeetmete vahel. Rahastatakse konkreetseid meetmeid, et toetada algatusi teadlikkuse suurendamiseks teaduskarjääri tähtsusest ning et levitada Marie Skłodowska-Curie meetmetega toetatud tööst tulenevaid teadusuuringute ja innovatsiooni tulemusi.

Marie Skłodowska-Curie meetmete mõju edasiseks suurendamiseks täiendatakse Marie Skłodowska-Curie programmis osalevate (praeguste ja varasemate) teadlaste vahelisi võrgustikke vilistlastele suunatud teenuste strateegia abil. Need teenused hõlmavad muu hulgas nii teadlastevahelise foorumi toetamist kontaktide loomiseks ning teabe vahetamiseks, mis annab võimalusi koostöö- ja töövõimalustega tutvumiseks, kui ka ühisürituste korraldamist ja liikmete kaasamist teavitustegevuses Marie Skłodowska-Curie meetmete ja Euroopa teadusruumi saadikutena.

3.6. Rakenduslikud eriaspektid

Marie Skłodowska-Curie meetmed on avatud koolitus- ja karjääriarendustegevusele kõigis ELi toimimise lepinguga hõlmatud teadustegevuse ja innovatsiooni valdkondades alates alusuuringutest kuni turustamise ja innovatsiooniteenuseni. Taotlejad valivad uurimis- ja innovatsioonivaldkonnad ning samuti sektorid oma vabal valikul.

Selleks et saada kasu ülemaailmsest teadmiste baasist, on Marie Skłodowska-Curie meetmed avatud kõikide riikide, kaasa arvatud kolmandate riikide teadlastele ja innovatsioonitöötajatele, samuti ülikoolidele, teadusinstituutidele, teadustöö infrastruktuuridele, ettevõtetele ning muudele sotsiaal- ja majandusvaldkonna osalejatele vastavalt määruses (EL) nr 1290/2013 kindlaksmääratud tingimustele.

Iga eespool nimetatud tegevuse puhul pööratakse tähelepanu sellele, et innustatakse ettevõtete, eeskätt VKEde, kuid samuti teiste sotsiaal- ja majanduselus osalejate tugevat osalemist, et tagada Marie Skłodowska-Curie meetmete edukas rakendamine ja mõju. Kõikide Marie Skłodowska-Curie meetmetega edendatakse kõrgharidus- ja teadusasetuste ning avaliku ja erasektori pikaajalist koostööd, milles võetakse arvesse intellektuaalomandi õiguste kaitsmist.

Marie Skłodowska-Curie meetmeid arendatakse tihedas koostöös teiste nimetatud poliitikaesmärke toetavate programmidega, sealhulgas programmiga Erasmus+ ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi teadmis- ja innovaatiikakogukondadega.

Kui peaks tekkima konkreetne vajadus, jäetakse alles võimalus keskenduda Marie Skłodowska-Curie meetmetes teatavale tegevusele, mis on seotud konkreetsete ühiskondlike väljakutsete, teadus- ja innovatsiooniinstituutide tüüpidega või geograafilise asukohaga, et reageerida Euroopa muutuvatele vajadustele oskuste, teadustöötajate koolituse, karjääri võimaluste ja teadmiste jagamise osas.

Kõigi talendiallikate avamiseks on olemas üldmeetmed, et saada üle võimalikest moonutustest seoses juurdepääsuga toetustele, näiteks edendades võrdseid võimalusi mees- ja naisteadlastele kõikides Marie Skłodowska-Curie meetmetes ning jälgides osalejate soolist jaotust. Lisaks sellele aitavad Marie Skłodowska-Curie meetmed kindlustada teadlastele stabiilsemad karjääri võimalused ning selle, et neil oleks nende pereoludest lähtuvalt võimalik saavutada tasakaal töö- ja pereelu vahel ning jätkata pärast tööpauusi hõlpsamini teadlasekarjääri. Kõik rahalist toetust saavad osalised peavad toetama ja rakendama Euroopa teadlaste harta ning teadlaste töölevõtmise juhendi põhimõtteid, mis edendavad avatud töölevõtmist ning ahvatlevaid töötingimusi.

Levitamise ja avalikkuse kaasamise suurendamiseks võib Marie Skłodowska-Curie meetmete kasutajatelt nõuda sobiva tegevuse kavandamist üldsuse teavitamiseks. Seda kava hinnatakse hindamisprotsessi käigus ning samuti projekti järelmeetmete käigus.

4. TEADUSTÖÖ INFRASTRUKTUURID

Tegevuse eesmärk on arendada tippasemel Euroopa teadustöö infrastruktuure aastaks 2020 ja pärast seda, edendada nende innovatsioonipotentsiaali ja inimkapitali ning tugevdada Euroopa poliitikat. Püütakse tagada kooskõlastatus ühtekuuluvuse rahastamiseks ette nähtud rahastamisallikatega, et luua sünergiaid ning sidus lähenemisviisi teadustöö infrastruktuuride arendamiseks. Soodustatakse koostöötajate Marie Skłodowska-Curie meetmetega

4.1. Euroopa teadustöö infrastruktuuri arendamine 2020. aastaks ja pärast seda

4.1.1. Uue maailmatasemel teadustöö infrastruktuuri arendamine

Eesmärk on hõlbustada ja toetada Euroopa teadustöö infrastruktuuride strateegiafoorumi (ESFRI) poolt kindlaks tehtud teadustöö infrastruktuuride ning muude maailmatasemel teadustöö infrastruktuuride ettevalmistamist, rakendamist, pikaajalist jätkusuutlikkust ja tõhusat toimimist, mis aitab Euroopal lahendada peamisi probleeme nii teaduses, tööstuses kui ka ühiskonnas. Selle eesmärgi all käsitletakse konkreetselt selliseid infrastruktuure, mille juhtimissüsteemi loomine on kavas, mille juhtimist pannakse paika või mille juhtimine on paika pandud, võttes aluseks näiteks Euroopa teadusuuringute infrastruktuuri konsortsiumi (ERIC) või mõne samaväärse struktuuri Euroopa või rahvusvahelisel tasandil.

Liidu rahastamine aitab vajaduse korral kaasa järgmisele:

- a) tulevaste infrastruktuuride ettevalmistav etapp (nt üksikasjalikud ehitusprojektid, õiguslikud meetmed, mitmeaastased kavad, tööstussektori varajane kaasamine);
- b) rakendamise etapp (nt teadusuuringud ja arendustegevus ning tehnilised tööd koostöös tööstuse ja kasutajatega, piirkondlike partnerite rajatiste arendamine ⁽¹⁾ eesmärgiga tagada Euroopa teadusruumi tasakaalustatum areng) ja/või
- c) käitamisetapp (nt juurdepääs, andmetöötlus, teavitustegevus, koolitus ja rahvusvaheline koostöö).

Selle tegevusega toetatakse ka uute teadustöö infrastruktuuride *projekteerimisuringuid* alt üles lähenemisviisi kasutades.

4.1.2. Euroopale huvipakkuvate olemasolevate riiklike ja piirkondlike teadustöö infrastruktuuride integreerimine ja kättesaadavaks tegemine

Eesmärk on teha tähtsaimad riiklikud ja piirkondlikud teadustöö infrastruktuurid, kui see on asjakohane, kättesaadavaks kõikidele Euroopa teadlastele nii akadeemilisest kui ka tööstusringkonnast ning tagada nende infrastruktuuride optimaalne kasutus ja ühine arendamine.

Liit toetab võrgustikke ja klastreid, mis ühendavad ja integreerivad Euroopa tasandil tähtsaimad riiklike teadustöö infrastruktuure. Eraldatakse rahalised vahendid, et toetada eeskätt riikidevahelise ja virtuaalse juurdepääsu andmist teadlastele ning ühtlustada ja täiustada infrastruktuuride teenuseid.

4.1.3. IKT-le toetava e-infrastruktuuri arendamine, kasutuselevõtmine ja käitamine ⁽²⁾

Eesmärk on saavutada 2020. aastaks maailma juhtiv suutlikkus koostöövõrkude loomise, andmetöötluse ja teadusandmete osas ühtses ja avatud Euroopa ruumis teadusuuringute jaoks internetis, kus teadlased saavad tippasemel kõikjale jõudvaid ja töökindlaid koostöövõrkude loomise ja andmetöötluse teenuseid ning kus neile on tagatud katkematu ja avatud juurdepääs e-teaduse keskkondadele ja ülemaailmsetele andmeressurssidele.

Selle eesmärgi saavutamiseks toetatakse ülemaailmseid teadusuuringute ja haridusvõrgustikke, mis pakuvad tellitavaid täiustatud, standarditud ja laiendamiskõlblikke valdkondadevahelisi teenuseid; võrgu- ja pilvandmetöötluse infrastruktuure, mis tagavad peaaegu piiramatut arvutus- ja andmetöötlusvõimsust; üliarvutite rajatiste ökosüsteemi, mis areneb eksatasandini; tarkvara- ja teenuste infrastruktuuri, näiteks simulatsioonideks ja visualiseerimiseks; reaaliajase kasutatavaid koostöövahendeid; ning koostalitlusvõimelisi, avatud ja usaldusväärset teadusandmete taristut.

⁽¹⁾ Piirkondlik partnerlusrajatis (RPF) on riiklik või piirkondlik teadusuuringute infrastruktuur, mille tähtsus seisneb sotsiaal-majanduslikus kasus, koolituses ning teadlaste ja tehnikute ligimeelitamises ning mida tunnustatakse üleeuroopalise ESFRI või muu maailmatasemel teadustöö infrastruktuuri partnerina. Piirkondliku partnerlusrajatise kvaliteet, sealhulgas selle teadusüksuse, juhtimisstruktuuri ja juurdepääsupoliitika tase peab vastama samadele standarditele, mida nõutakse üleeuroopaliste teadusuuringute infrastruktuuride puhul.

⁽²⁾ Kuna igat liiki teadustegevuses kasutatakse üha rohkem arvuteid ja andmeid, on juurdepääs nüüdisaegsele e-infrastruktuurile väga tähtis kõikide teadlaste jaoks. Näiteks GÉANT ühendab 40 miljonit kasutajat rohkem kui 8 000 institutsioonist 40 riigis, Euroopa infrastruktuurivõrgustik kujutab endast aga maailma suurimat hajutatud arvutiinfrastruktuuri, milles on üle 290 veebisaidi 50 riigis. Järeleandmatu progress IKT valdkonnas ja teadusuuringute üha kasvav vajadus massiivsete andmehulkade arutamise ja töötlemise järele kujutavad endast suuri katsumusi rahastamise ja korraldamise osas, kui on vaja tagada teadlaste jaoks katkematu teenuse pakkumine.

4.2. Teadustöö infrastruktuuride ja nende inimressursside innovatsioonipotentsiaali edendamine

4.2.1. Teadustöö infrastruktuuride innovatsioonipotentsiaali kasutamine

Eesmärk on stimuleerida innovatsiooni nii infrastruktuurides kui ka tööstuses, nagu näiteks tarnivas ja tarbivas tööstuses.

Sel eesmärgil antakse toetust

- a) teadus- ja arendustegevusega seotud partnerlustele tööstusega, et arendada liidu suutlikkust ja tööstuslikku varustatust kõrgtehnoloogilistes valdkondades, nagu teaduslikud instrumendid või IKT;
- b) teadustöö infrastruktuuris osalejate kommertskasutusele eelnevatele hangetele, et edendada innovatsiooni ning võtta tipptasemel tehnoloogialahendusi varakult kasutusele või neid välja töötada;
- c) selleks et stimuleerida teadustöö infrastruktuuride kasutust tööstuses, nt katserajatised või teadmispõhised keskused, ning
- d) selleks et edendada teadustöö infrastruktuuride integreerimist kohalikesse, piirkondlikesse ja ülemaailmsetesse innovatsiooni ökosüsteemidesse.

Liidu meetmed mõjutavad ka teadustöö infrastruktuuride, eelkõige e-infrastruktuuride kasutust avalike teenuste, sotsiaalse innovatsiooni, kultuuri- ja haridusvaldkonnas.

4.2.2. Teadustöö infrastruktuuride inimkapitali tugevdamine

Teadustöö infrastruktuuride kompleksuse tõttu ja nende kogu potentsiaali kasutamiseks vajavad selle haldajad, insenerid ja tehnikud ning samuti nende kasutajad piisavaid oskusi.

Liidu rahastamisega toetatakse kogu Euroopale huvi pakkuvate teadustöö infrastruktuuride haldamise ja käitamisega seotud töötajate koolitamist, töötajate ning parimate tavade vahetust rajatiste vahel ning tagatakse piisavate inimressursside olemasolu tähtsaimates valdkondades, kaasa arvatud spetsiaalsete õppekavade loomine. Soodustatakse koostoiimet Marie Skłodowska-Curie meetmetega.

4.3. Euroopa teadustöö infrastruktuure käsitleva poliitika ja rahvusvahelise koostöö tugevdamine

4.3.1. Euroopa teadustöö infrastruktuure käsitleva poliitika tugevdamine

Eesmärk on kasutada riiklike ja liidu algatuste vahelisi sünergiaid, luues partnerlusi asjaomaste poliitikakujundajate, rahastamisasutuste või nõuanderühmade vahel (nt ESFRI, e-infrastruktuuride analüüsirühm (e-IRG), EIROforumi organisatsioonid, riigiasutused), et arendada vastastikust täiendavust ja koostoiimet teadustöö infrastruktuuride ning liidu ülejäänud poliitika (regionaal-, ühtekuuluvus-, tööstus-, tervise-, tööhõive- või arengupoliitika) rakendamise seotud tegevuse vahel ning tagada liidu erinevate rahastamisvahendite kooskõla. Liidu meetmetega toetatakse ka teadustöö infrastruktuuride vaatlemist, seiret ja hindamist liidu tasandil ning samuti asjakohaseid poliitikauuringuid ja teabevahetusmeetmeid.

Raamprogrammiga „Horisont 2020” hõlbustatakse liikmesriikide jõupingutusi teadusrajatiste optimeerimiseks, toetades ajakohastatud andmeid sisaldavat kogu liitu hõlmavat andmebaasi, mis sisaldab teavet kõigile kättesaadavate Euroopa teadustöö infrastruktuuride kohta.

4.3.2. Strateegilise rahvusvahelise koostöö hõlbustamine

Eesmärk on aidata arendada ülemaailmseid teadustöö infrastruktuure, st teadustöö infrastruktuure, mis nõuavad rahastamist ja kokkuleppeid ülemaailmsel tasandil. Eesmärk on samuti hõlbustada Euroopa teadustöö infrastruktuuride koostoiimet samasuguste teadustöö infrastruktuuridega väljaspool Euroopat, tagada nende koostalitlusvõime ja ulatus ülemaailmsel tasandil ning sõlmida rahvusvahelisi kokkuleppeid infrastruktuuride vastastikuse kasutamise, avatuse või kaasrahastamise jaoks. Sel puhul võetakse nõuetekohaselt arvesse töörihma „Carnegie Group of Senior Officials on Global Research Infrastructures” soovitusi. Tähelepanu pööratakse ka sellele, et tagada piisav liidu osalemine kooskõlastamisel selliste rahvusvaheliste organitega nagu Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (ÜRO) või Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD).

4.4. Rakenduslikud eriaspektid

Rakendamise ajal konsulteeritakse sõltumatute eksperdirühmadega ning samuti selliste sidusrühmadega ja nõuandeaustustega nagu ESFRI ja e-IRG.

Rakendamisel kasutatakse kolmeharulist lähenemisviisi: alt üles lähenemisviis, kus projektide täpne sisu ja partnerlus ei ole teada; suunatud lähenemisviis, kus asjaomased konkreetsed teadustöö infrastruktuurid ja/või teadusringkonnad on selgelt määratletud; ja nimetatud kasusaajate lähenemisviis, kui toetatakse näiteks infrastruktuuri käitajat või käitajate konsortiumi tegevuskulude osas.

Punktides 4.2 ja 4.3 kirjeldatud tegevuse eesmärged püütakse saavutada suunatud meetmetega, samuti vajaduse korral punkti 4.1 kohaselt arendatud meetmete raames.

II OSA

JUHTPOSITSIOON TÖÖSTUSES

1. JUHTPOSITSIOON PROGRESSI VÕIMALDAVA JA TÖÖSTUSLIKU TEHNOLOOGIA VALLAS

Üldised märkused

Progressi võimaldava tehnoloogia tundmaõppimine, integreerimine ja kasutuselevõtt Euroopa tööstuses on määrav tegur Euroopa tootlikkuse ja innovatsioonivõime suurendamisel ning tagab, et Euroopal on arenenud, jätkusuutlik ja konkurentsivõimeline majandus, selle kõrgtehnoloogiat kasutavad sektorid on maailmas esikohal ja ühiskondlikele probleemidele suudetakse leida tulemuslikke ja jätkusuutlikke lahendusi, võttes muu hulgas arvesse kasutajate vajadusi. Rahastamise lahutamatu osana kombineeritakse innovatsiooni teadus- ja arendustegevusega.

Integreeritud lähenemisviis peamistele progressi võimaldavatele tehnoloogiatele

Erieesmärgi „Progressi võimaldava tööstustehnoloogia juhtpositsioon” tähtis komponent on peamine progressi võimaldav tehnoloogia, mis on määratletud kui mikro- ja nanoelektronika, fotoonika, nanotehnoloogia, biotehnoloogia, kõrgtehnoloogilised materjalid ja tootmissüsteemid. Paljud uuenduslikud tooted sisaldavad endas korraga mitut sellist tehnoloogiat kas eraldiseisvate või integreeritud osadena. Iga nimetatud tehnoloogia pakub küll tehnoloogilist innovatsiooni, kuid progressi võimaldavate tehnoloogiate (KETs) ja muude tööstusarengut soodustavate tehnoloogiate ja nende kombinatsioonide arvukatest vastasmõjudest tuleneva koondunud kasu tulemusena võib toimuda ka tehnoloogiline hüpe. Valdkonnaüleste progressi võimaldavate tehnoloogiate kasutuselevõtt suurendab toodete konkurentsivõimet ja mõju ning soodustab majanduskasvu ja tööhõivet ning pakub uusi võimalusi ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks. Seega kasutatakse ära nende tehnoloogiate mitmesuguseid vastasmõjusid. Ulatuslikumate, mitmesugustes keskkondades ja tingimustes rakendatavate katse- ja näidisprojektide jaoks pakutakse spetsiaalset toetust.

See hõlmab progressi võimaldavat tehnoloogiat ja progressi võimaldava tehnoloogiaga seotud valdkonnaüleste tegevust (multi KETs), mis koondab ja integreerib paljusid üksikuid tehnoloogialahendusi, mille tulemuseks on tehnoloogia katsetamine tööstuskeskkonnas, et saada täielik ja kvalifitseeritud süsteem, mis on valmis või peaaegu valmis sisenema turule. Eelduseks on tugev erasektori osalus selles tegevuses ja demonstreerimine, kuidas projektitulemused lisavad liidu jaoks turuväärtust, mistõttu võib rakendamine toimuda avaliku ja erasektori partnerluste kujul. Selleks töötatakse raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamisstruktuuri abil välja progressi võimaldava tehnoloogiaga seotud valdkonnaüleste tegevuse ühine tööprogramm. Turuvajadusi ja ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks tulenevaid vajadusi arvestades võttes on programmi eesmärk töötada välja progressi võimaldavate tehnoloogiate ja progressi võimaldava tehnoloogiaga seotud valdkonnaüleste tegevuse üldised koostisosad rakendamiseks eri valdkondades, sealhulgas ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks. Lisaks taotletakse vajaduse korral progressi võimaldava tehnoloogiaga seotud tegevuse ja ühtekuuluvuspoliitika raamistiku alusel toimuva tegevuse vahelist koostööd arukale spetsialiseerumisele suunatud riiklike ja piirkondlike teadusuuringute- ja innovatsioonistrateegiade kontekstis ning samuti koostööd EIT ja Euroopa Investeerimispanka (EIB) tegevusega ning vajaduse korral liikmesriikide meetmetega ühise kavandamise algatuste raames.

Rakenduslikud eriaspektid

Innovatsioonitegevus hõlmab üksikute tehnoloogialahenduste integratsiooni, uuenduslike toodete, süsteemide, protsesside ja teenuste valmistamise ning tarnimise suutlikkuse tutvustamist; kasutaja- ja kliendikatseid, et tõestada teostatavust ja lisaväärtust; ning ulatuslikke esitlusi, et hõlbustada uurimistulemuste turule viimist. Piisavat tähelepanu pööratakse väikestele ja keskmise suurusega projektidele. Lisaks ergutatakse selle osa kohaste meetmete rakendamisega väikeste ja keskmiste teadustöömeeskondade osalemist, mis aitab kaasa ka VKEde aktiivsemale osalemisele.

Integreeritakse mitmesuguseid üksiktehnoloogiaid, mille tulemuseks on tehnoloogia valideerimine tööstuskeskkonnas, et saada täielik ja kvalifitseeritud süsteem, mis on valmis turustamiseks. Eelduseks on tugev erasektori osalus selles tegevuses, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerlused.

Nõudlusega seotud meetmed täiendavad teadusuuringute ja innovatsiooni alaste algatuste tehnoloogilist tõuget. Need hõlmavad innovatsiooniga seotud riigihangete parimat kasutust, asjakohaste tehniliste standardite väljatöötamist ning tehnikaalast tegevust, mis toetab standardimist ja reguleerimist, erasektori nõudlust ning kasutajate kaasamist innovatsioonisõbralikumate turgude loomisesse.

Eelkõige nano- ja biotehnoloogia puhul on sidusrühmade ja üldsuse kaasamise eesmärk suurendada teadlikkust kasulikusest ja riskidest. Kõnealuse tehnoloogia kasutusele võtmisel tegeletakse süsteemselt ohutuse hindamise ja üldiste riskide juhtimisega. Vajaduse korral aitavad sotsiaal- ja humanitaarteadused arvesse võtta kasutajate vajadusi ja eelistusi ning tagada ühiskonna kaasamine ja tarbijate teadlikud valikud.

Tegevus, mida käesoleva erieesmärgi alusel toetatakse, täiendab progressi võimaldava tehnoloogiaga seotud teadusuuringute ja innovatsiooni toetamist, mida võivad ühtekuuluvuspoliitika fondide raames pakkuda riiklikud ja piirkondlikud ametiasutused aruka spetsialiseerumise strateegiatega raames.

Käesoleva erieesmärgi alusel toetatakse meetmete rahastamise osana ka tehnosiirde alast tegevust nii riiklikul kui ka piirkondlikul tasandil, sealhulgas rahvusvaheliste ja piirkondlike innovatsiooniklastrite väljaarendamist, et soodustada tõhusamaid sidemeid ülikoolide ja tööstusettevõtete vahel.

Vastastikust huvi ja kasu pakkuvates valdkondades tegeletakse koos juhtivate partnerriikidega strateegiliste rahvusvahelise koostöö algatustega. Eriisena, kuid mitte ainsana on progressi võimaldava ja tööstustehnoloogia vallas tähelepanu all:

- juurdepääs maailma juhtivale teaduslikule ja tehnoloogilisele oskusteabele;
- ülemaailmsete standardite väljatöötamine;
- tööstusliku kasutamise, teadus- ja arendustegevuse koostöö ja kauplemistingimuste kitsaskohtade kõrvaldamine;
- nano- ja biotehnoloogial põhinevate toodete ohutus ja nende kasutamise pikaajaline mõju;
- materjalide ja meetodite väljatöötamine, et vähendada energia- ja ressursitarbimist;
- tööstuse juhitud rahvusvahelised koostööalgatused tootjate vahel ning
- süsteemide koostalitlusvõime.

1.1. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT)

Paljude tegevuste sihiks on IKT tööstusliku ja tehnoloogilise juhtpositsiooniga seotud väljakutsed kogu väärtusahelas ning need hõlmavad üldisi IKT uuringute ja innovatsiooni kavasad, sealhulgas eelkõige järgmist.

1.1.1. Komponentide ja süsteemide uus põlvkond: arenenud, integreeritud ning energia- ja ressursitõhusate komponentide ja süsteemide projekteerimine

Eesmärk on säilitada ja tugevdada Euroopa juhtpositsiooni tehnoloogias, mis on seotud arenenud, integreeritud ning kindlate energia- ja ressursitõhusate komponentide ja -süsteemidega. See hõlmab ka mikro-nano-biosüsteeme, orgaanilist elektroonikat, mastaapintegratsiooni, asjade interneti (IoT ehk *Internet of Things*)⁽¹⁾ alustehnoloogiat, sealhulgas platvorme, mis toetavad kõrgtehnoloogiliste teenuste tarnimist, sensoreid, arukaid integreeritud süsteeme, integreeritud ja hajussüsteeme, süsteemide süsteeme ja komplekssüsteemide tehnoloogiat.

1.1.2. Uue põlvkonna andmetöötlus: arenenud ja turvalised andmetöötlussüsteemid ja -tehnoloogiad, sealhulgas pilvandmetöötlus

Eesmärk on kasutada Euroopa vahendeid protsessori- ja süsteemiarhitektuuris, ühildamise ja andmete lokaliseerimise tehnoloogias, pilvandmetöötluses, paralleelandmetöötluses ja simulatsioonitarkvaras kõigi andmetöötluse turusegmentide jaoks, sealhulgas insenertehnilistes rakendustes (muu hulgas näiteks ebakindluse kvantifitseerimises, riskianalüüsis ja insenertehnilises otsustamises).

1.1.3. Tuleviku internet: tarkvara, riistvara, infrastruktuur, tehnoloogia ja teenused

Eesmärk on tugevdada Euroopa tööstuse konkurentsivõimet uue põlvkonna interneti arendamisel, omandamisel ja kujundamisel. See peaks järk-järgult asendama ja paremuselt ületama praeguse veebi, püsi- ja mobiilivõrgud ja teenuste infrastruktuuri ning võimaldama triljonite seadmete (asjade interneti) vastastikust sidumist paljude operaatorite ja domeenide vahel, muutes viisi, kuidas me suhtleme, teadmistele juurde pääsime ja neid kasutame. See hõlmab teadus- ja innovatsiooni tegevust tulevaste võrkude, tarkvara, protsesside ja teenuste, küberjulgeoleku, privaatsuse, usaldusväärsuse ja usalduse, traadita⁽²⁾ suhtluse ning kõigi optiliste võrkude, süüviva interaktiivse multimeedia ja ühendatud ettevõtte valdkonnas.

⁽¹⁾ Asjade interneti koordineeritakse kui valdkonnaülest teemat.

⁽²⁾ Sealhulgas kosmosepõhised võrgud.

1.1.4. Infosisu tehnoloogia ja infohaldus: digitaalse infosisu, kultuuri- ja loomemajandusega seotud IKT

Eesmärk on tugevdada Euroopa positsiooni individuaalsel ja ärilisel loovusel põhinevate toodete ja teenuste pakkujana. Seda tehakse, andes spetsialistidele ja kodanikele uued tööriistad, et luua, kasutada, säilitada ja taaskasutada igas vormis digitaalset infosisu mis tahes keeles ja sellele juurde pääseda ning kujundada, analüüsida ja visualiseerida suuri andmehulki (andmemahukad andmed), sealhulgas seotud andmeid. See hõlmab uut tehnoloogiat kunsti, keele, õppe, suhtluse, digitaalse säilitamise, veebidisaini, infosisu kättesaadavuse ja analüüsi ja meedia jaoks ning arukaid ja adaptiivseid infohaldussüsteeme, mis põhinevad kõrgetasemelisel andmete hankimisel, masinõppel, statistilisel analüüsil ja visuaalsel andmetöötustehnoloogial.

1.1.5. Kõrgetasemelised liidesed ja robotid: robotika ja arukad ruumid

Eesmärk on tugevdada Euroopa teaduse ja tööstuse juhtpositsiooni tööstus- ja teenindusrobotika, kognitiivsete ja kommunikatiivsete süsteemide, kõrgetasemeliste liideste ja arukate ruumide ning tajumisvõimeliste masinate vallas, toetudes andmetöötuse ja võrkude tulemuslikkuse suurenemisele ja arengule suutlikkuses kavandada ja luua õppivaid, isekoostuvaid, kohanemis- ja reageerimisvõimelisi või inimese ja masina vahelist suhtlust optimeerivaid süsteeme. Vajaduse korral tuleks väljatöötatud süsteeme ja tehnika tasemega seotud arenguid reaalses keskkonnas valideerida.

1.1.6. Mikro- ja nanoelektronika ja fotoonika: mikro- ja nanoelektronika ning fotoonikaga seotud progressi võimaldavad tehnoloogiad, sealhulgas ka kvanttehnoloogiad

Eesmärk on kasutada ära Euroopa silmapaistvust nendes progressi võimaldavates tehnoloogiates ning toetada ja veelgi parandada selle tööstusharu konkurentsivõimet ja juhtpositsiooni turul. Samuti hõlmab tegevus projekteerimisega seotud teadus- ja innovatsioonitegevust, kõrgeltarenenud protsesse, tootmise katseliine, seotud tootmistehnoloogiat ja tutvustamistegevust, et valideerida tehnoloogilist arengut ja uuenduslikke ärimudeleid, ning samuti järgmise põlvkonna alustehnoloogiad, mis kasutavad ära kvantfüüsika arengut.

Need kuus peamist tegevussuunda peaksid katma kõik vajadused, võttes arvesse Euroopa tööstuse konkurentsivõimet maailmas. Need peaksid hõlmama tööstuslikku juhtimist üldistes IKT-põhistes lahendustes, toodetes ja teenustes, mida on vaja peamiste ühiskondlike väljakutsete lahendamiseks, ja ka IKT valdkonna kasutusele suunatud teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskavasid, mida toetakse seoses vastava ühiskondliku väljakutsega. Pidades silmas üha kiirenevat tehnoloogia arengut kõigis eluvaldkondades, on oluline inimeste ja tehnoloogia vaheline seos, mis on osaks eespool nimetatud IKT valdkonna kasutusele suunatud teadusuuringutest. Kasutaja seisukohalt lähtuvad teadusuuringud aitavad kaasa konkurentsivõimeliste lahenduste väljatöötamisele.

Need kuus tegevussuunda hõlmavad ka IKTga seotud teadustöö infrastruktuure, nagu eluslaborid katseteks, ning infrastruktuure progressi võimaldava alustehnoloogia jaoks ning selle integreerimiseks arenenud toodetesse ja uuenduslikesse arukatesse süsteemidesse (sh seadmed, vahendid, tugiteenused, puharuumid ja juurdepääs tehastele prototüüpide loomiseks).

Seda tuleks rakendada viisil, mis tagab vastastikuse täiendavuse ja sidususe erieesmärgiga „Teadusuuringute infrastruktuur”, mida toetatakse prioriteedi „Tippasemel teadus” raames.

Asjaomase tegevusega toetatakse IKT-süsteemide teadus- ja arendustegevust, austades täielikult füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi ning eelkõige nende õigust eraelu puutumatusel.

1.2. Nanotehnoloogia

1.2.1. Uue põlvkonna nanomaterjalide, nanoseadmete ja nanosüsteemide väljatöötamine

Nanoskaala nähtustega seotud teadmiste arendamine ja integreerimine eri teadusvaldkondade ristumiskohtades, mille eesmärk on jõuda põhjapanevate uute toodete ja süsteemideni, mis võimaldavad jätkusuutlikke lahendusi mitmesugustes sektorites.

1.2.2. Nanotehnoloogia ohutu ja jätkusuutliku väljatöötamise ja rakendamise tagamine

Teadusteabe arendamine selle kohta, kuidas nanotehnoloogia võib mõjutada tervist või keskkonda, et ohjata nanotehnoloogiat ennetavalt ja teaduspõhiselt, ning kontrollitud teaduslike vahendite, meetodite ja platvormide pakkumine ohu-, kokkupuute- ja riskihindamiseks ning ohjamiseks kogu nanomaterjalide ja nanosüsteemide olemustsükli jooksul, sealhulgas standardimisküsimused.

1.2.3. Nanotehnoloogia ühiskondliku mõõtme arendamine

Tegelemine inimeste ja füüsiliste vajadustega, mis on seotud nanotehnoloogia kasutamisega, ning keskendumine sellele, kuidas suunata nanotehnoloogia ühiskonnale ja keskkonnale kasu tooma, sealhulgas teabevahetusstrateegiatele ühiskonnas osalemise tagamiseks.

1.2.4. Nanomaterjalide, -komponentide ja -süsteemide tõhus ja jätkusuutlik süntees ning tootmine

Keskendumine uutele paindlikele, laiendamiskõlblikele ja korratavatele käitamisoperatsioonidele, uute ja olemasolevate protsesside arukale ühendamisele, sealhulgas tehnoloogia lähendamisele, näiteks nanobiotehnoloogia, samuti mastaapide suurendamisele, et võimaldada toodete suure täpsusastmega suuremahulist ja jätkusuutlikku tootmist, ning paindlikele ja mitmeotstarbelistele seadmetele, mis võimaldab teadmiste edukat ülekanndmist tööstuslikku innovatsiooni.

1.2.5. Võimsust suurendavate tehnikalahenduste, mõõtmismeetodite ja varustuse väljatöötamine ja standardimine

Keskendumine aluseks olevale tehnoloogiale, mis toetab arengut ning ohutute ja keeruliste nanomaterjalide ja -süsteemide turuletoomist, sealhulgas nanometroloogia, nanotasandi aine iseloomustamisele ja sellega manipuleerimisele, modelleerimisele, arvutuslikule disainile ning kõrgetasemelisele projekteerimisele aatomi tasemel.

1.3. Kõrgtehnoloogilised materjalid

1.3.1. Valdkonnaülene ja progressi võimaldav materjalitehnoloogia

Enn tarkade materjalide, funktsionaalsete materjalide, rohkem teadmisi hõlmavate, uue funktsionaalsuse ja täiustatud omadustega multifunktsionaalsete materjalide (nagu isehoolduvad või bioühilduvad materjalid, isekoostuvad materjalid, uudsed magnetilised materjalid ja struktuuralsed materjalid) uurimine innovatsiooni nimel kõigis tööstussektorites, sealhulgas loomemajanduses, eriti kõrgväärtuslike turgude jaoks.

1.3.2. Materjalide väljatöötamine ja ümbertöötamine

Teadus- ja arendustegevus, et tagada tõhus, ohutu ja säästev areng ja mastaabisuurendus, et võimaldada tulevasi disainil põhinevaid tooteid tööstuslikult toota, eesmärgiga püüda saavutada Euroopas materjalide jäätmevaba haldamine, nt metalli-, keemia- või biotehnoloogiatööstuses, ning parandada arusaamist materjalide kahjustumise mehhanismidest (kulumine, korrosioon, mehaaniline töökindlus).

1.3.3. Materjalikomponentide haldamine

Teadus- ja arendustegevus, mis hõlmab uusi ja innovatiivseid tehnikalahendusi materjalide, komponentide ja süsteemide jaoks, materjalikomponentide liitmist, ühendamist, eraldamist, koondamist, koondumist ning lahtiühendamist, ümberkujundamist ja lammutamist, ning olelusringi kulude ja keskkonnamõjude haldamine kõrgtehnoloogiliste materjalide tehnoloogia uudse kasutamise abil.

1.3.4. Materjalid säästva, ressursitõhusa ja vähese heitega tööstuse jaoks

Uute toodete, kasutusviiside ja ärimudelite väljatöötamine ning sellise vastutustundliku tarbijakäitumise arendamine, mis suurendaks jätkusuutlike rakenduste puhul taastuvate allikate kasutamist, vähendaks nõudlust energia järele kogu toote olelusringi jooksul ja soodustaks vähese heitega tootmist, samuti protsesside tõhustamist, ringlussevõttu, saastuse vähendamist ning energia salvestamiseks sobivate ja suure lisandväärtuse potentsiaaliga materjalide tootmist jäätmetest ja ümbertöötlemise abil.

1.3.5. Materjalid loomemajanduse, sh kultuuripärandi jaoks

Disainimine ja lähedaste tehnoloogiate väljatöötamine, et luua uusi ettevõtlusvõimalusi, kaasa arvatud Euroopa pärandi ning ajaloolise või kultuurilise väärtusega ja uuenduslike materjalide säilitamine ja taastamine.

1.3.6. Metroloogia, iseloomustamine, standardimine ja kvaliteedikontroll

Selliste meetodite edendamine nagu toimimise iseloomustamine, mittepurustav hindamine, pidev analüüsimine ja järelevalve ning prognoosiv modelleerimine edu ja mõju saavutamiseks materjaliteaduses ja tootekujunduses.

1.3.7. Materjalikasutuse optimeerimine

Teadus- ja arendustegevus, mille raames uuritakse materjalide kasutuse asendamist ja alternatiive, sealhulgas püütakse lahendada toormaterjalidega seotud probleeme täpselt vajadustele vastavate materjalide loomisega või haruldaste, kriitiliste või ohtlike materjalide asendamisega, ning innovatiivseid ärimudelitel põhinevaid lähenemisviise ja esmatähtsate ressurside kindlakstegemist.

1.4. Biotehnoloogia

1.4.1. Tipptasemel biotehnoloogia kui tuleviku innovatsiooni taganttõukaja edendamine

Eesmärk on panna alus sellele, et Euroopa tööstus püsib innovatsiooni esirinnas ning seda nii keskpikas kui ka pikas perspektiivis. See hõlmab arenevate tehnoloogiavaldkondade, nagu sünteetilise bioloogia, bioinformaatika ja süsteemibioloogia edasiarendamist, samuti puutepunktide ärakasutamist muu progressi võimaldava tehnoloogiaga, nagu nanotehnoloogia (nt bionanotehnoloogia) ja IKT (nt bioelektronika) ning inseneritehnoloogia. Need ja teised tipptasemel valdkonnad väärivad asjakohaseid meetmeid teadus- ja arendustegevuse vallas, et hõlbustada teadmiste tõhusat ülekandmist uutesse rakendustesse ning nende sealset rakendamist.

1.4.2. Biotehnoloogiapõhised tööstustooted ja -protsessid

Eesmärk on kaheosaline: esiteks võimaldada Euroopa tööstusel (nt keemiatööstus, puhas tehnoloogia, tervishoid, mäetööstus, energeetika, paberimassi- ja paberitootmine, kiudmaterjalid ning puidu- ja tekstiilitööstus, tärglise tootmine ning toiduainete töötlemise tööstus) välja töötada uusi tooteid ja protsesse, mis vastavad tööstuse ja ühiskonna nõudmistele, kasutades eelistatavalt keskkonnasõbralikke ja säästlikke tootmismeetodeid; ning võimaldada konkurentsivõimelistel ja täiustatud biotehnoloogial põhinevatel alternatiividel asendada traditsioonilisi protsesse; teine eesmärk on rakendada biotehnoloogia potentsiaali saastuse avastamisel, seirel, ennetamisel ja eemaldamisel. See hõlmab teadus- ja innovatsioonitegevust optimeeritud biokatalüüsi funktsioonidega uute ensüümide, ensümaatiliste ja ainevahetusradade, tööstuslike bioprotsesside disaini, bioprotsesside integreerimist tööstusliku tootmise protsessidesse uudsete kääritamisiivide, üles- ja allavoolu töötlemise vallas ning ülevaate saamist mikroobide kogukondade dünaamikast. Samuti hõlmab see prototüüpide väljatöötamist, et hinnata väljatöötatud toodete ja protsesside tehnilis-majanduslikku teostatavust ning jätkusuutlikkust.

1.4.3. Innovatiivne ja konkurentsivõimeline alustehnoloogia

Eesmärk on välja töötada alustehnoloogia (nt genoomika, metagenoomika, proteoomika, metabloomika, molekulaarsed abivahendid, avaldumise süsteemid, fenotüüpimise platvormid ja rakupõhised platvormid), mis tooks kaasa juhtpositsiooni ja konkurentsieelise paljudes majandusliku mõjuga majandussektorites. See hõlmab selliseid aspekte nagu optimeeritud omadustega bioressursside ja konventsionaalsetest alternatiividest kaugemale ulatuvate rakenduste väljatöötamise toetamine, maismaa ja mere elurikkuse uurimise, mõistmise ja jätkusuutliku kasutamise võimaldamine uudsete rakenduste, bioressursipõhiste toodete ja protsesside jaoks ning biotehnoloogial põhinevate tervishoiulahenduste (nt diagnostika, bioloogilised ained, biomeditsiinilised seadmed) arendamise toetamine.

1.5. Kõrgtehnoloogiline tootmine ja töötlemine

1.5.1. Tehnoloogia tulevikutehaste jaoks

Tööstuse jätkusuutliku kasvu edendamine, soodustades Euroopas strateegilist nihet kulupõhiselt tootmiselt meetodipõhisele tootmisele, mille aluseks on suure lisaväärtusega toodete loomine ja IKT-põhine arukas ja kõrgtehnoloogiline tootmine ühtses süsteemis. Selleks tuleb suuta toota rohkem, samal ajal tarbides vähem materjali, kasutades vähem energiat ning tekitades vähem jäämeid ja saastet, püüdes saavutada suurt ökoloogilist tõhusust. Keskendutakse tuleviku kohanduvate tootmissüsteemide väljatöötamisele ja integreerimisele, pöörates erilist tähelepanu Euroopa VKEdes vajadustele, et saavutada kõrgetasemeliste ja jätkusuutlike tootmissüsteemide ja protsesside kasutamine. Keskendutakse ka paindliku, ohutu ja aruka tootmise tugevdamise meetodikatele, mille puhul töötajasõbralikus keskkonnas kasutatakse piisavat automatiseeritustaset.

1.5.2. Energiatõhusaid süsteeme ning energiatoõhusaid ja väikese keskkonnamõjuga hooneid võimaldav tehnoloogia

Energiatõhusate ja CO₂-heidete vähendamine säästvate ehitustehnoloogiate ja süsteemide väljatöötamise ja kasutuselevõtu abil ning rakendades ja muutes sagedamaks meetmeid energiatoõhusate süsteemide ja materjalide suuremaks kasutuselevõtuks uutes, renoveeritud ja moderniseeritud hoonetes. Oletlusringi hindamine ja projekteerimise-ehitamise-käitamise kontseptsioonide üha suurem tähtsus on põhitegurid üleminekul liginullenergiahoonetele Euroopas 2020. aastaks ning energiatoõhusate piirkondade saavutamisel ulatuslike sidusrühmade kaasamise abil.

1.5.3. Säästev ja vähese CO₂-heitelga tehnoloogia energiamahukas töötlevas tööstuses

Konkurentsivõime suurendamine töötlevas tööstuses (nagu keemiatööstus, tsemendi-, paberimassi- ja paberitootmine, klaasitootmine, mineraalid või värvilised metallid ja terasetööstus), parandades oluliselt ressursi- ja energiatoõhusust ning vähendades sellise tööstustegevuse keskkonnamõju. Keskendutakse uuenduslike aineid, materjale ja tehnoloogilisi lahendusi võimaldava tehnoloogia väljatöötamisele ning valideerimisele selle kasutamiseks vähese CO₂-heitelga toodetes ning vähem energiamahukates protsessides ja teenustes kogu väärtusahela ulatuses, samuti väga vähest CO₂-heidet tekitava tootmistehnoloogia ja -tehnikaga kasutuselevõtule, et saavutada konkreetne kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine.

1.5.4. Uued jätkusuutlikud ärimudelid

Valdkonnaülene koostöö teadmispõhise ja spetsialiseerinud tootmise kontseptsioonide ja meetodite vallas võib edendada organisatsioonilist õppimist, loovust ja innovatsiooni, keskendudes kohandatud lähenemiste ärimudelitele, mis suudavad kohaneda ülemaailmsete väärtusahelate ja võrgustike nõuetele, muutuvatele turgudele ning tärkavatele ja tulevastele tööstustele. Siia kuulub ka jätkusuutlike ärimudelite käsitlemine, hõlmates kogu toodete ja protsesside olelusringi.

1.6. Kosmos

Kosmoseuringute valdkonnas võetakse liidu tasandil meetmeid koos liikmesriikide ja Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) kosmosealase uurimistegevusega, eesmärgiga suurendada erinevate osalejate vahelist täiendavust.

1.6.1. Euroopa konkurentsivõime ning Euroopa kosmosevaldkonna sõltumatuse ja innovatsiooni võimaldamine

Eesmärk on püsida maailmas kosmosevaldkonna juhtpositsioonil, kindlustades ja arendades edasi kulutõhusat, konkurentsivõimelist ja innovatiivset kosmosetööstust (sealhulgas VKEd) ning teadusringkonda ning soodustades kosmosepõhist innovatsiooni.

1.6.1.1. Konkurentsivõimelise, jätkusuutliku ja ettevõtliku kosmosetööstuse ja teaduskogukonna kaitsmine ja edasiarendamine ning Euroopa sõltumatuse tugevdamine kosmosesüsteemides

Euroopal on kosmoseuringutes ja kosmosetehnoloogia arendamises juhtpositsioon ning Euroopa töötab jätkuvalt välja oma toimivat kosmoseinfrastruktuuri (nt Galileo programm ja Copernicuse programm). Euroopa tööstus on end tõestanud esmaklassiliste satelliitide ja muude seonduvate kosmosetehnoloogiate eksportijana. Seda positsiooni ohustab aga konkurents muude oluliste kosmoseriikidega. Kõnealuse meetme eesmärk on teadusbaasi arendamine, tagades kosmoseuringute ja innovatsiooni programmide järjepidevuse, näiteks korraldades väiksemate ja sagedamate kosmoses toimuvate näidisprojektide sarja. See võimaldab Euroopal arendada oma tööstusbaasi ning kosmose teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse ringkonda, aidates sellega kaasa olemasoleva tehnika tipptaseme tõstmisele ja oma sõltumatusele otsustava tähtsusega tehnoloogia impordist.

Standardimist tuleks toetada, et optimeerida investeeringuid ja arendada juurdepääsu turule.

1.6.1.2. Innovatsiooni edendamine kosmosesektori ja muude sektorite vahel

Paljud kosmosetehnoloogia arendamist nõudvad valdkonnad on seotud maapealsete valdkondadega, näiteks lennundus, energia, keskkond, telekommunikatsioon ja IKT, loodusvarade uurimine, sensorid, robotika, kõrgtehnoloogilised materjalid, ohutus ja tervishoid. Need kokkupuutepunktid pakuvad võimalusi kosmosetööstuse ja muude teadusringkondade, sealhulgas muu kui kosmosetööstuse tehnoloogia ühisarendamiseks varajases etapis, eriti VKEde poolt, mille tulemuseks võib olla kiirem innovatsiooniläbimurre kui hilisemas etapis teadusasetuse baasil tegutsevate ettevõtete kaudu saavutatav. Euroopa olemasoleva kosmoseinfrastruktuuri kasutamist tuleks soodustada, edendades kaugseirele ja geopositsioneerimisele või muudele satelliitide kaudu saadavatele andmetele tuginevate innovatiivsete toodete ning teenuste arendamist. Vajaduse korral peaks Euroopa hästisuunatud meetmetega, sealhulgas kosmosealase tehnoosiirde algatuste toetamise abil veelgi enam tugevdama tekkivat kommertskosmosesektori arengut.

1.6.2. Kosmosetehnoloogia edusammude võimaldamine

Eesmärk on töötada välja kõrgetasemeline ja progressi võimaldav kosmosetehnoloogia ja tegevuskontseptsioon alates ideest kuni näidisprojektideni kosmoses.

Võime minna kosmosesse ning arendada, säilitada ja käitada kosmosesüsteeme Maa orbiidil ja kaugemal on Euroopa ühiskonna tuleviku jaoks äärmiselt tähtis. Vajalik suutlikkus nõuab teadusuuringute ja innovatsiooni alaste investeeringute tegemist paljudesse kosmosetehnoloogia lahendustesse (nt kanderaketid ja muud kosmosesõidukid) ja tegevuskontseptsioonidesse alates ideest kuni näidisprojektideni kosmoses. Euroopa on praegu üks kolmest juhtivast kosmosejõust, mis tugineb peamiselt ESA ja riiklike programmide kaudu tehtavatele liikmesriikide investeeringutele, kuid võrreldes Ameerika Ühendriikide investeeringutega kosmose teadus- ja arendustegevusse (nt ligikaudu 20 % NASA koguelarvest), tuleb Euroopa tasandi investeeringuid tuleviku kosmosetehnoloogiasse ja -rakendustesse suurendada kogu ahela ulatuses:

- a) madala tehnoloogiaks valmisoleku taseme uuringud, mis sõltuvad sageli olulisel määral progressi võimaldavast tehnoloogiast ja millel on potentsiaali jõuda maismaarakendustes tehnoloogiliste läbimurreteni;
- b) olemasoleva tehnoloogia parandamine, nt miniaturiseerimise, suurema energiatõhususe ja parema sensoritundlikkuse kaudu;
- c) uute tehnoloogialahenduste ja kontseptsioonide tutvustamine ja valideerimine kosmoses ning maapealsetes analoogkeskkondades;

- d) missiooni kontekst, nt kosmosekeskkonna analüüs, maapealseid jaamad, kosmosesüsteemide ja infrastruktuuri kahjustumise või hävimise vastu kaitsmine prahi või muude kosmoseobjektidega kokkupõrgete, samuti kosmiliste ilmastikunähtuste, sealhulgas päikeselaikude mõju eest (kosmose olukorrast ülevaate saamise programm (*Space Situational Awareness*)), uuenduslike andmete kogumine ja edastamine ning arhiveerimise näitliku infrastruktuuri soodustamine;
- e) satelliitide, kõrgetasemeline navigeerimise ja kaugseire tehnoloogia, mis hõlmab liidu kosmosesüsteemide tulevasteks põlvkondadeks (nt Galileo ja Copernicus) vajalikku teadustegevust.

1.6.3. Kosmoseandmete kasutamise võimaldamine

Eesmärk on tagada, et olemasolevatest, arhiveeritud ja tulevastest Euroopa missioonidest saadavaid kosmoseandmeid kasutatakse laialdasemalt teadus-, avalikus ja ärivaldkonnas.

Kosmosesüsteemidest saadakse teavet, mida sageli muul viisil koguda ei saa. Euroopa maailmatasemel missioonidest hoolimata näitavad avaldamise andmed, et Euroopa missioonidel kogutud andmeid ei kasutata nii tõenäoliselt kui USA missioonidel kogutud andmeid. Euroopa satelliitidel saadavate andmete (teaduslike, avalike või äriandmete) märgatavalt suurem kasutamine oleks võimalik siis, kui tehtaks täiendavaid jõupingutusi Euroopa missioonidelt pärit kosmoseandmete töötlemise, arhiveerimise, valideerimise, standardimise ja jätkusuutliku kättesaadavuse eesmärgil, samuti neist andmetest tulenevate uute teabetoodete ja -teenuste arendamise toetamiseks, tehes seda vajaduse korral kombineeritult koos maa peal kogutud andmetega. Andmete hankimise ja töötlemise, andmete ühildamise ja edastamise ning koostalitlusvõime uuedused, eriti geoteaduse andmete ja metaandmete kättesaadavuse ja vahetamise soodustamine, kasutades samuti uuenduslike IKT võimaldatud koostööviise, võivad tagada suurema kasu investeerimisest kosmoseinfrastruktuuri ning aidata lahendada ühiskondlikke väljakutseid. Kosmoseandmete kalibreerimine ja valideerimine (üksikute seadmete puhul, seadmete ja missioonide vahel ning kohapealsete objektide suhtes) on väga tähtis kosmoseandmete tõhusaks kasutamiseks kõigis valdkondades ning vaja on edendada kosmosest saadud andmete ja viiteraamistiku standardimist.

Juurdepääs andmetele ja kosmosemissioonide kasutamine on küsimus, mis nõuab ülemaailmset koostööd. Maa seireandmete puhul on ühtlustatud lähenemisviisid ja parimad tavad osaliselt saavutatud koostöös valitsustevahelise organisatsiooniga Maa Jälgimise Grupp, mille eesmärk on toetada Maa jälgimise süsteemide süsteemi, milles liit osaleb, nimelt programmi Copernicus täieliku kasutuselevõtu abil. Nimetatud uuenduste kiiret asjakohast kasutuselevõttu rakendus- ja otsusetegemise protsessides toetatakse. See hõlmab ka andmete kasutamist täiendavate teadusuuringute jaoks.

1.6.4. Euroopa teadusuuringute võimaldamine rahvusvahelise kosmosepartnerluse toetamiseks

Eesmärk on toetada Euroopa teaduse ja innovatsiooni panust pikaajalistesse rahvusvahelistesse kosmosevaldkonna partnerlussuhetesse.

Kuigi kosmoseteave pakub suurt kohalikku kasu, on kosmosetegevusel eelkõige ülemaailmne olemus. See on eriti selge kosmosest tuleneva ohu puhul Maale ja kosmosesüsteemidele. Kosmilise ilmastikunähtuste ja kosmoseprahi tõttu kaotatud satelliitidega seotud kulud on ligikaudu 100 miljonit eurot aastas. Samavõrd ülemaailmsed on mitmed kosmoseteaduse ja -uurimise projektid. Tiptasemel kosmosetehnoloogia väljatöötamine toimub järjest enam selliste rahvusvahelistes partnerluste raames, muutes juurdepääsu sellistele rahvusvahelistele projektidele Euroopa teadlaste ja tööstuse jaoks väga oluliseks eduteguriks. Liidu panus sellistesse ülemaailmsetesse kosmoseprojektidesse tuleb kindlaks määrata pikaajalistes (kümme aastat ja rohkem) strateegilistes tegevuskavades ning see peab olema vastavuses liidu kosmosepoliitika prioriteetidega ja kooskõlastatud liikmesriikide ja Euroopa sisepartnerite, nt ESA ja riiklikud kosmoseagentuurid, ning vajaduse korral rahvusvaheliste partnerite ja kosmoseriikide kosmoseagentuuridega.

1.6.5. Rakenduslikud eriaspektid

Raamprogrammi „Horisont 2020” kohased kosmoseuuringute ja -innovatsiooni rakendamise prioriteedid vastavad liidu kosmosepoliitika prioriteetidele, mis on kindlaks määratud kosmosenõukogus ja komisjoni 4. aprilli 2011. aasta teatises „Kodanike teenistuses oleva Euroopa Liidu kosmosestrategie väljatöötamine”. Rakendamine toimub, kui see on asjakohane, vastavalt strateegiliste teadusuuringute kavadele, mis on välja töötatud, konsulteerides liikmesriikide ja riiklike kosmoseagentuuridega, ESAGA ja sidusrühmadega Euroopa kosmosetööstusest, (sealhulgas VKEd), teadusringkondadega ja tehnoloogiainstituutidega ning kosmose nõuanderühmaga. Rahvusvahelistes ettevõtmistes osalemise aspektist tehakse teadusuuringute ja innovatsiooni arengukava koostamisel koostööd Euroopa sidusrühmadega ja rahvusvaheliste partneritega (nt NASA, ROSCOSMOS, JAXA).

Vajaduse korral toetatakse kosmosetehnoloogia rakendamist prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” vastava erieesmärgi raames.

2. RISKIKAPITALI KÄTTESAADAVUS

Raamprogrammiga „Horisont 2020” luuakse kaks mitmest komponendist koosnevat vahendit (omakapitalivahend ja laenuvahend). Omakapitalivahendit ja laenuvahendi VKEde komponendi rakendamine, mis on seotud programmiga COSME, toimub liidu kahe finantsinstrumendi osana, mille kaudu pakutakse VKEde teadusuuringute, innovatsiooni ning kasvu toetamiseks omakapitali ja laene.

Omakapitalivahend ja laenuvahend võimaldavad vajaduse korral rahaliste vahendite ühiskasutust liikmesriikidega või piirkondadega, kes on nõus panustama osa vahenditest, mis on neile eraldatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr /13032013 ⁽¹⁾.

Selle asemel et anda lõplikele abisaajatele otse laene, tagatise või omakapitali jms, annab komisjon finantsasutustele volitused pakkuda tuge eelkõige riskijagamise, tagatisskeemide ning omakapitali ja kvaasikapitali investeeringute kaudu.

2.1. Laenuvahend

Laenuvahendiga antakse laenu üksikutele abisaajatele, et investeerida teadusuuringutesse ja innovatsiooni; (edasi-)garantiisid finantsvahendajatele, kes annavad abisaajatele laenu; laenude ja (edasi-)garantiide kombinatsioone; ning tagatise ja/või edasigarantiisid riiklike, piirkondlike ja kohalike laenurahastamiskavade jaoks. Laenuvahendi kaudu viiakse ellu lõpptähtaja pikendamise tegevusi ning toetatakse nõudlusest lähtuvalt VKEdele ettenähtud vahendit (vt II osa 3. jagu „Innovatsioon VKEdes”). Laenuvahendist saadud eraldi võib kombineerida eraldistega omakapitali rahastamisvahendist ühe või mitme integreeritud kava raames ning lisaks võib kasutada toetusi (sealhulgas ühekordseid). Samuti on võimalikud sooduslaenud, konverteeritavad laenud, allutatud laenud, osaluslaenud, liisingute andmine ja väärtpaperistamine.

Lisaks turupõhiselt, soovivaalduste laekumise järjekorras antavatele laenudele ja tagatistele on laenuvahend suunatud mitme üksuse raames konkreetsetele tegevuspõhimõtetele ja sektoritele. Selleks eesmärgiks eraldatud eelarvetoetused võivad vajaduse korral pärineda:

- a) raamprogrammi „Horisont 2020” muudest osadest, eelkõige III osast „Ühiskondlikud väljakutsed”;
- b) muudest raamistikest, programmidest ja liidu üldeelarve eelarveridadest;
- c) konkreetsetelt piirkondadelt ja liikmesriikidelt, kes soovivad ühtekuuluvuspoliitika vahendite raames kasutatavaid vahendeid eraldada;
- d) eraldiseisvatelt üksustelt (nagu ühised tehnoloogiaalgatused) või algatustelt.

Selliseid eelarvetoetusi võib teha või lisada igal ajal raamprogrammi „Horisont 2020” jooksul.

Riskijagamine ja muud parameetrid võivad tegevuspõhimõtte või sektoriüksuse lõikes varieeruda, kui nende väärtused või olekud vastavad võlainstrumentide ühiseeskirjadele. Lisaks võib üksustel olla konkreetseid kommunikatsioonistrateegiaid laenuvahendi üldise reklaamikampaania raames. Samuti võib liikmesriikide tasandil kasutada erialaspetsialistidest vahendajate abi, kui konkreetse üksuse valdkonnas on tulevaste laenude hindamiseks vaja erialaseid kogemusi.

Laenuvahendi VKEde komponendi kaudu antakse esmajoones teadusuuringute ja innovatsiooniga tegelevatele VKEdele ja keskmise kapitalisatsiooniga väikeettevõtetele üle 150 000 euro suurusi laene, täiendades seega VKEde rahastamist programmi COSME laenuvahendite kaudu. Laenuvahendi VKEde komponendi hõlmab ka teadusuuringute ja innovatsiooniga tegelevatele VKEdele ja väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele antavaid väiksemaid kui 150 000 euro suuruseid laene.

Laenuvahendi oodatav finantsvõimendus – mille all peetakse silmas kogurahastamist (st liidu rahastamine koos muude finantsasutuste toetusega) jagatuna liidu rahalise toetusega – jääb keskmiselt 1,5 ja 6,5 vahele, olenevalt kaasatud tehingu liigist (riski tase, sihtabisaajad ja konkreetne laenuvahend, mida kasutati). Oodatav mitmekordistav mõju – mille all peetakse silmas kõiki toetatavate abisaajate tehtud investeeringuid jagatuna liidu rahalise toetusega – jääb 5 ja 20 vahele, jällegi olenevalt kaasatud tehingu liigist.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17 detsembri 2013 määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 320).

2.2. Omakapitalivahend

Omakapitalivahend keskendub varajase kasvuetapi riskikapitalifondidele ja avaliku ja erasektori fondifondidele, millest antakse riski- ja/või mezzanine-kapitali individuaalsetele investeerimisettevõtetele. Need ettevõtted võivad lisaks taotleda võlgade rahastamist laenuvahendit rakendavalt finantsvahendajatelt. Lisaks sellele uuritakse omakapitalivahendi abil võimalusi toetada äriingleid ja teisi võimalikke omakapitali allikaid. See võiks samuti sõltuvalt nõudlusest hõlmata toetust VKEde vahendi 3. etapis ja samuti tehnosiiret (sealhulgas teadusuuringute tulemuste ja riiklikust teadusvaldkonnast pärit leiutiste edastamist tootmissektorile, näiteks kontseptsiooni toestamise abil).

Omakapitalivahend võimaldab ka kasvuetapi ja laienemisinvesteeringuid koos vahenditega programmi COSME juurde kuuluvast kasvuetapi omakapitalivahendist (sh investeeringud fondifondidesse, millel on lai investoribaas ning mis hõlmavad erainstituutsioonilisi ja strateegilisi investoreid, samuti riiklikke avalik-õiguslikke ja segaomandis olevaid finantsasutusi). Viimasel juhul ei ületa raamprogrammi „Horisont 2020” omakapitalivahendist tehtud investeeringud 20 % liidu koguinvesteeringust, välja arvatud mitme etapi fondide puhul, mille puhul kasvuetapi ja raamprogrammi „Horisont 2020” omakapitalivahendist eraldatakse vahendeid *pro rata*, lähtuvalt fondide investeerimispoliitikast. Sarnaselt kasvuetapi omakapitalivahendile välditakse omakapitalivahendi puhul väljaostmis- või asendusinvesteeringuid, mis on mõeldud omandatud ettevõtte koost lahutamiseks. Komisjon võib otsustada muutuvaid turutingimusi arvestades 20 % määra muuta.

2. jao esimeses lõigus osutatud liidu omakapitalivahend VKEde teadusuuringute, innovatsiooni ning kasvu toetamiseks peaks olema asjakohase suuruse ja ulatusega, et toetada innovatiivsete ettevõtete kasvu ja laienemist kõige varajasemast etapist alates, kasutades integreeritud lähenemisviisi.

Investeeringuparameetrid määratakse nii, et suudetakse saavutada konkreetset poliitilised eesmärgid, sealhulgas suunatus konkreetsetele potentsiaalsete abisaajariühmadele, ent samal ajal säilitatakse selle instrumendi turule orienteeritud ja nõudlusest sõltuv olemus.

Omakapitali finantsinstrumenti võib toetada eelarvetoetustega:

- a) muudest raamprogrammi „Horisont 2020” osadest;
- b) muudest raamistikest, programmidest ja liidu üldeelarve eelarve ridadest;
- c) konkreetsete piirkondade ja liikmesriikide ning
- d) eraldiseivate üksuste või algatuste poolt.

Omakapitalivahendi oodatav finantsvõimendus – mille all peetakse silmas kogurahastamist (st liidu rahastamine koos muude finantsasutuste toetusega) jagatuna liidu rahalise toetusega – on umbes 6, olenevalt turu iseärasustest, ning oodatav mitmekordistav mõju – kõik toetatud abisaajate tehtud investeeringud jagatuna liidu rahalise toetusega – on keskmiselt 18.

2.3. Rakenduslikud eriaspektid

Nende kahe vahendi rakendamise volitused antakse Euroopa Investeeringuspanga grupile (EIB, EIF) ja/või muudele finantsasutustele, kellele võidakse anda vastutus rahastamisvahendite rakendamise eest kooskõlas määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012. Nende kujundamine ja rakendamine viiakse vastavusse rahastamisvahendite üldsätetega, mis on sätestatud finantsmääruses, ja konkreetsemate kasutusnõuetega, mis sätestatakse komisjoni suunistes. Rahastamisvahendite kasutamisega peab kaasnema selge Euroopa lisaväärtus ning see peaks andma finantsvõimenduse ja toimima riiklike vahendeid täiendavana.

Finantsvahendajate hulka, kelle on vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 139 lõikele 4 avatud, läbipaistva, proportsionaalse ja mittediskrimineeriva menetluse alusel välja valinud rahastamisvahendite rakendamiseks volitatud üksused, võivad kuuluda erasektori finantsasutused, riigi ja riigiosalusega finantsasutused, riiklikud ja piirkondlikud avaliku sektori pangad ning riiklikud ja piirkondlikud investeerimispannad.

Nende elemente võib kombineerida ning lisaks on võimalik kasutada toetusi (sh ühekordseid) ühe või mitme integreeritud kava raames, mis toetab konkreetset abisaajate kategooriat või eriotstarbega projekte, nagu VKEd ja kasvupotentsiaaliga keskmise kapitalisatsiooniga ettevõtted või laiaulatuslikud uuendusliku tehnoloogia tutvustused.

Nende rakendamist toetatakse mitme lisameetmega. Sellised meetmed võivad hõlmata tehnilist abi finantsvahendajatele, kes on seotud laenuaotluste abikõlblikkuse või teadmistel põhinevate varade väärtuse hindamisega; investeerimisvalmiduse kavasad, mis hõlmavad VKEde inkubatsiooni, juhendamist ja nõustamist ning nende suhtluse edendamist potentsiaalsete investoritega; meetmeid, et tõsta teadlikkust riskikapitaliettevõtetest ja äriinglitest ning liidu rahastamisprogrammides osalevate uuenduslike VKEde kasvupotentsiaalset; kavasad, mille eesmärk on meelitada erainvestoreid toetama uuenduslike VKEde ja keskmise kapitalisatsiooniga ettevõtete kasvu; meetmeid, mis parandavad piiriülest ja mitut riiki kaasavat laenu ja omakapitali rahastamist; kavasad, mille eesmärk on innustada heategevuslikke fonde ja eraisikuid toetama teadusuuringuid ja innovatsiooni; ning kavasad, mille eesmärk on soodustada ettevõtete riskikavasad ning innustada perekonnapankade ja äriinglite tegevust.

Vajaduse korral võib sellise tegevuse ettevalmistamisel ja rakendamisel konsulteerida selliste organitega nagu piirkondlikud asutused, VKEde ühendused, kaubanduskojad ja asjakohased finantsvahendajad.

Tagatakse vastastikune täiendavus programmi COSME vahenditega.

3. INNOVATSIOON VKEde

3.1. VKEde toetamise süvalaiendamine eraldi rahastamisvahendi kaudu

VKEsid toetatakse kogu raamprogrammi „Horisont 2020” raames. Raamprogrammi „Horisont 2020” osalemiseks kehtestatakse VKEdele paremad tingimused. Peale selle on loodud VKEdele ettenähtud vahend, mis on suunatud igat liiki uuenduslikele VKEdele, kelle puhul võib märgata tugevat soovi areneda, kasvada ja rahvusvaheliseks muutuda. Toetust antakse igat liiki innovatsiooni jaoks, sealhulgas mittetehnoloogilise, sotsiaalse ja teenustega seotud innovatsiooni jaoks, tingimusel et kõigi tegevustega kaasneb selge Euroopa lisaväärtus. Eesmärk on aidata täita lünka varajase staadiumi kõrge riskiga teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamises, stimuleerida uuenduslikku läbimurret ja teadusuuringute tulemuste kommercialiseerimist erasektori poolt.

Kõikidele prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” erieesmärkidele ning erieesmärgile „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” kohaldatakse VKEde rahastamisvahendit ning eraldatakse selleks asjakohane summa, et saavutada miinimumeesmärk, milleks on prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” alla kuuluvate kõikide erieesmärkide ja erieesmärgi „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas” jaoks ette nähtud VKEdele suunatud elarvest kokku 20 %.

Rahastamist ja toetust lubatakse taotleda vaid VKEdele. Nad võivad teha koostööd lähtuvalt oma vajadustest, sealhulgas teha allhanget teadus- ja arendustegevuseks. Projektid peavad olema selgelt VKEde huvides ja tooma neile potentsiaalset kasu ning neil peab olema selge Euroopa mõõde.

VKEde vahend hõlmab kõiki teaduse, tehnoloogia ja innovatsiooni valdkondi alt üles lähenemisviisi kaudu konkreetse ühiskondliku väljakutse või progressi võimaldava tehnoloogia raames, et jätta piisavalt rahastamisruumi igat liiki lootustandvatele ideedele, eelkõige valdkonnaülestele ja valdkondadevahelistele projektidele.

VKEde Vahendil on ühtne tsentraliseeritud juhtimissüsteem, lihtne halduskord ja ühtne kontaktpunkt. Seda rakendatakse peamiselt alt-üles lähenemisviisi abil püsivalt avatud hankemenetlusega.

VKEde vahend pakub lihtsustatud ja etapiviisilist toetust. Selle kolm etappi katavad kogu innovatsioonitsikli. Üleminek ühest etapist teise on sujuv tingimusel, et eelmises etapis on tõestatud, et VKE projekt väärib edasist rahastamist. Taotlejal peab olema kohustus läbida kõik kolm etappi järjestikku. Samal ajal on kõik etapid kättesaadavad kõigile VKEdele.

— 1. etapp: kontseptsiooni ja teostatavuse hindamine.

VKEd saavad raha, et uurida uue idee teaduslikku või tehnilist teostatavust ja äripotentsiaali (kontseptsiooni tõestamine), et töötada välja innovatsiooniprojekt. Sellise hindamise (mille puhul on oluliseks küsimuseks projekti teema ja potentsiaalse kasutaja/ostja vajaduste vaheline seos) positiivne tulemus lubab saada rahastamist järgmiseks etapiks või järgmisteks etappideks.

— 2. etapp: teadus- ja arendustegevus, tutvustamine, turule viimine.

Pöörates asjakohast tähelepanu innovatsiooniosaku kontseptsioonile, on teadus- ja arendustegevuse toetamisel erilise tähelepanu all tutvustamistegevus (katsetamine, prototüüp, mastaabisuurenduse uurimine, disain, uuenduslike protsesside, toodete ja teenuste katsetamine, valideerimine, tulemuslikkuse kontrollimine jne) ja turule viimine, soodustades lõppkasutajate või potentsiaalsete klientide kaasamist. Innovatsiooniosakud edendavad noorte ettevõtjate osalemist.

— 3. etapp: turustamine.

Selles etapis ei anta muud otsetoetust kui toetustegevus, kuid selle eesmärk on hõlbustada juurdepääsu erakapitalile ja innovatsiooni võimaldavale keskkonnale. Ette on nähtud sidumine rahastamisvahenditega (vt II osa 2. jagu „Riskikapitali kättesaadavus“), näiteks andes VKEdele, kes on edukalt lõpule viinud 1. ja/või 2. etapi, prioriteedi eraldatud finantsressursside mahu raames. VKEd saavad kasu ka sellistest toetusmeetmetest nagu koostöövõrkude loomine, koolitus, juhendamine ja nõustamine. Lisaks võib see osa olla seotud meetmetega, millega edendatakse kommerts-kasutusele eelnevat hanget ja uuenduslike lahenduste hanget.

Ühtne VKEde vahendi edendamine, rakendamine ja seire kogu raamprogrammi „Horisont 2020“ raames tagab VKEde jaoks hõlpsa kättesaadavuse. Tuginedes olemasolevatele VKEde toetamise võrgustikele, näiteks Euroopa ettevõtlusvõrgustikule ja muudele innovatsiooniteenuse pakkujatele, luuakse toetust saavatele VKEdele nõustamiskava, et kiirendada pakutava toetuse mõju. Peale selle uuritakse seoseid asjaomaste riiklike ja/või piirkondlike vahendajatega, et tagada juhendamiskava tõhus rakendamine.

Luuakse sidusrühmadest ning VKEde teadusuuringute ja innovatsiooni asjatundjatest koosnev eriotstarbeline organ, mille eesmärk on edendada ja täiendada VKEde erimeetmeid raamprogrammi „Horisont 2020“ raames.

3.2. Eritoetus

3.2.1. Toetus teadusmahukatele VKEdele

Erimeede soodustab teadus- ja arendustegevusega tegelevate VKEde rahvusvahelisele turule suunatud innovatsiooni. See on suunatud teadusmahukatele VKEdele kõikides sektorites, kes peavad samuti näitama oma suutlikkust projekti tulemusi kaubanduslikult kasutada.

Meede hõlmab alt-üles lähenemisviisiga kogu teadus- ja tehnoloogiavaldkonda, et vastata teadus- ja arendustegevusega seotud VKEde vajadustele.

Meedet rakendatakse ELi toimimise lepingu artikli 185 algatuse raames, mis tugineb Eurostarsi ühisprogrammile ja selle ümberkorraldamisele vastavalt selle vahelhinnangu järeldustele.

3.2.2. VKEde innovatsioonisuutlikkuse suurendamine

Toetatakse rahvusvahelist tegevust, mis aitab rakendada ja täiendada VKEdele suunatud meetmeid raamprogrammi „Horisont 2020“ raames, eelkõige selleks, et suurendada VKEde innovatsioonisuutlikkust. Tegevus võib hõlmata teadlikkuse tõstmist, teavitamist ja teabe levitamist, koolitus- ja liikuvustegevust, võrgustike loomist ja heade tavade vahetust, selliste kvaliteetsete innovatsiooni toetamise mehhanismide ja teenuste väljatöötamist, millel on suur liidu tasandi lisandväärtus VKEde jaoks (nt intellektuaalne omand ja innovatsiooni juhtimine, teadmussiire, IKT ja e-oskuste uuenduslik kasutamine VKEdes), samuti VKEde abistamist teadus- ja innovatsioonitegevuse partneritega ühenduse võtmisel kogu liidus, võimaldades neil tehnoloogiavallas tegevust alustada ja oma innovatsioonisuutlikkust arendada. Vahendavatel organisatsioonidel, kes esindavad uuenduslike VKEde rühmi, palutakse ellu viia sektoriülest ja piirkonnaülest innovatsioonitegevust koos VKEdega, kellel on vastastikku toetavad pädevused, et arendada uusi tööstuslikke väärtusahelaid.

Vajaduse korral kooskõlastatakse see tegevus sarnaste riiklike meetmetega. Ette on nähtud tihe koostöö riiklike kontaktpunktide võrgustikuga. Riiklikes ja piirkondlikes aruka spetsialiseerumise innovatsioonistrateegiade kontekstis otsitakse sünergiaid liidu ühtekuuluvuspoliitikaga.

Kavandatakse tugevdada sidemeid Euroopa ettevõtlusvõrgustikuga (programmi COSME raames), mis tagaks selle koordineerimise riiklike kontaktpunktidega. Toetus võiks ulatuda parematest teabe- ja nõuandeteenustest kuni nõustamise, juhendamise ja partnerite otsingu tegevuseni nende VKEde jaoks, kes soovivad arendada piiriüleseid innovatsiooniprojekte, kuni innovatsiooni tugiteenuste pakkumiseni. See tugevdab Euroopa ettevõtlusvõrgustiku ühe akna süsteemi põhist lähenemisviisi VKEde toetamisel koos tugeva piirkondliku ja kohaliku panusega võrgustiku tegevusse.

3.2.3. Turust ajendatud innovatsiooni toetamine

Nende meetmetega toetatakse turust ajendatud innovatsiooni, et parandada VKEde innovatsioonisuutlikkust, parandades innovatsiooni raamtingimusi ning kaotades konkreetseid tõkked, mis takistavad uuenduslike ja kiire kasvupotentsiaaliga VKEde kasvu. Samuti toetatakse spetsialiseeritud innovatsiooni toetamist (nt intellektuaalomandi kasutamine, pakkujate võrgustik, toetus tehnoosiirdekeskustele, strateegiline disain) ja innovatsiooniga seotud riikliku poliitika läbivaatamist.

III OSA

ÜHISKONDLIKUD VÄLJAKUTSED

1. TERVISHOID, DEMOGRAAFILISED MUUTUSED JA HEAOLU

Tõhus terviseedendus, mida toetab tugev tõendusmaterjal, aitab ennetada haigusi, parandada heaolu ja on kulutõhus. Terviseedendus, aktiivsena vananemine, heaolu ning haiguste ennetamine sõltub ka tervist määravate tegurite mõistmisest, tulemuslikest ennetusvahenditest, näiteks vaktsiinidest, tõhusast tervisekontrollist ning haiguste seirest ja reageerimisvõimelisusest ning tõhusatest sõeluuringuprogrammidest.

Edukad jõupingutused haiguste, puuete, nõrga tervise ja talitlushäirete ennetamiseks, varajaseks tuvastamiseks, kontrolli all hoidmiseks ja ravimiseks tuginevad nende põhjuste, kulgemise ja mõjude ning ka hea tervise ja heaolu aluseks olevate tegurite üldisele mõistmisele. Parem tervise ja haiguste mõistmine nõuab tihedate seoste olemasolu alus-, kliiniliste, epidemioloogiliste ja sotsiaal-majanduslike teadusuuringute vahel. Väga tähtis on ka tõhus andmevahetus ja nende andmete sidumine tegelike ulatuslike kohordiuuringutega, nagu ka teadustulemuste ülekanne kliinikusse, eelkõige kliiniliste katsete korraldamise kaudu.

Ühiskonna ees seisab keeruline ülesanne kohandada tervishoiu- ja hoolekandesektorile esitatavate täiendavate nõudmistega, mis tulenevad elanikkonna vananemisest. Kui tõhus tervishoid ja hooldus tahetakse jätkuvalt hoida kõikide vanuserühmade teenistuses, on vaja teha jõupingutusi ennetus- ja ravialase otsustusprotsessi parandamiseks ja kiirendamiseks, teha kindlaks tervishoiusektori parimad tavad ja toetada nende levitamist, tõsta teadlikkust ning toetada integreeritud hooldusteenuseid. Vananemisprotsesside parem mõistmine ja vanusega seonduvate haiguste ennetamine on alus Euroopa kodanike tervete ja aktiivsetena hoidmiseks kogu elu jooksul. Sama oluline on tehnoloogiliste, organisatsiooniliste ja sotsiaalsete uuenduste laialdane rakendamine, mis võimaldab eakatel inimestel, kroonilisi haigusi põdevatel inimestel ja puudega inimestel jääda aktiivseks ja sõltumatuks. See aitab kaasa nende füüsilise, sotsiaalse ja vaimse heaolu suurendamisele ja selle pikemale kestusele.

Nende erieesmärkide raames tuleks asjakohaste meetmete abil tegeleda muu hulgas selliste krooniliste seisundite ja haigustega nagu südame-veresoonkonnahaigused, vähktõbi, ainevahetushaigused, sh diabeet, ja nende riskifaktorid, krooniline valu, neuroloogilised, neurodegeneratiivsed ja vaimuhaigused, mõnuainete kasutamisest tingitud häired, haruldased haigused, ülekaalulisus ja rasvumine, autoimmuunhaigused, reumaatilised haigused, luu- ja lihaskonna haigused ning mitmesugused erinevaid organeid mõjutavad haigused, samuti akuutsed seisundid ja erinevad talitlushäired. Samuti tuleks tegeleda nakkushaigustega, näiteks HIV/AIDS, tuberkuloos ja malaaria, tähelepanuta jäetud ja vaesusega kaasnevate haiguste ning loomade vahendusel levivate haigustega, epideemiatega, taaspuhkevate nakkushaigustega (sealhulgas veega seotud haigused) ning ravimiresistentsuse suurenemise ohuga, kutsehaigustega ja tööga seotud tervisehäiretega.

Tuleks välja arendada personaalne meditsiin, mis vastaks patsiendi vajaduste kohastele ennetus- ja ravimeetoditele, ning selle aluseks peaks olema haiguse varajane avastamine.

Kõike seda teha tuleb teha nii, et see toetab kogu teadus- ja innovatsioonitsüklit, tugevdab Euroopas asuva tööstuse konkurentsivõimet ja uute turuvõimaluste arengut. Toetatakse siirdeuuringutel põhinevat lähenemisviisi, mille kohaselt integreeritakse mitmed innovatsiooniprotsessi meetmed tervishoiutööstusesse.

Konkreetne tegevus on järgmine.

1.1. Tervise, heaolu ja haiguste mõistmine

1.1.1. Tervist määravate tegurite mõistmine ning tervise edendamise ja haiguste ennetamise parandamine

Tervist määravate tegurite parem mõistmine on vajalik selleks, et pakkuda tõendusmaterjali tõhusaks tervise edendamiseks ja haiguste ennetamiseks ning see võimaldab liidus välja töötada ka kõikehõlmavaid tervise ja heaolu näitajaid, tuginedes olemasolevatele andmeallikatele ja näitajate süsteemidele. Uuritakse keskkondlikke, käitumuslikke (sh elustiiliga seotud), psühholoogilisi, organisatsioonilisi, kultuurilisi, sotsiaal-majanduslikke ja geneetilisi tegureid kõige laiemas tähenduses. Käsitlusviisid hõlmavad pikaajalisi kohordiuuringuid ja nende seost nn oomikateadusest saadud andmetega, süsteemilist biomeditsiini, sealhulgas süsteemibioloogia asjakohased rakendused, ja muid meetodeid.

Keskonna kui tervist määrava teguri parem mõistmine nõuab eelkõige interdistsiplinaarset lähenemisviisi, milles on muu hulgas omavahel ühendatud inimeste seisukohast oluline molekulaarbioloogiline, epidemioloogiline ja toksikoloogiline lähenemisviis ja nende abil saadud andmed, et uurida mitmesuguste kemikaalide toimet, kombineeritud kokkupuuteid saasteainetega ja muude keskkondlike ja kliimaga seotud stressiteguritega; samuti integreeritud toksikoloogilist testimist

ning alternatiivide otsimist loomkatsetele. Vaja on uuenduslikke lähenemisviise kokkupuute hindamise alal, kasutades uue põlvkonna biomarkereid, mis põhinevad nn oomikateadustel ja epigeneetikal, inimeste bioseirel, isikliku kokkupuute hinnangutel ja modelleerimisel, et mõista kombineeritud, kuhjuvaid ning tekkivaid kokkupuuteid, integreerides sotsiaalmajanduslikke, kultuurilisi, kutsetööga seotud, psühholoogilisi ja käitumuslikke tegureid. Toetatakse paremaid seoseid keskkonnaandmetega, kasutades kõrgelt arenenud infosüsteeme.

Sel viisil saab hinnata olemasolevaid ja kavandatavaid tegevuspõhimõtteid ja programme ning antavat poliitilist toetust. Samuti saab välja töötada paremaid käitumuslikke meetmeid, ennetus- ja haridusprogramme, sealhulgas selliseid, mis suurendavad teadlikkust toitumisest, füüsilisest aktiivsusest, vaksineerimisest ja muudest esmatasandi arstiabi meetmetest.

1.1.2. Haiguste mõistmine

Vaja on paremat tervise ja haiguste mõistmist kogu inimese elutsükli ulatuses, nii et oleks võimalik välja töötada uusi ja paremaid ennetusmeetmeid, diagnoosimis- ja raviviise ning taastusravimeetmeid. Haiguste patofüsioloogia interdistsiplinaarsed ja alusuuringud ning tulemuste praktikasse ülekantavuse uurimine on väga vajalik, et parandada haigusprotsesside kõigi aspektide mõistmist; sealhulgas molekulaarandmetele tuginedes reklassifitseerida normaalne variatsioon ja haigused ning valideerida ja kasutada uurimistulemusi kliinilistes rakendustes.

Toetav uurimine edendab uute tööriistade ja käsitluste arendamist ja kasutamist biomeditsiiniliste andmete loomiseks ning hõlmab biomeditsiinilisi ülevõtteid, nn oomikateadusi, kõrget tootlikkust ja süsteemimeditiini käsitlusi. See tegevus nõuab tihedat seostamist fundamentaalsete ja kliiniliste uuringutega ning pikaajaliste kohordiuuringutega (ja vastavate uurimisvaldkondadega), nagu kirjeldatud eespool. Tihedad sidemed meditsiiniliste ja teadustaristutega (andmebaasid, biopangad jne) on samuti olulised, et andmeid standardida, säilitada, jagada ja neile juurdepääsu anda, mis on kõik väga oluline andmete kasutatavuse maksimeerimiseks ning uuenduslikemate ja tõhusamate analüüsi- ja andmekogude kombineerimise viiside soodustamiseks.

1.1.3. Seire ja valmisoleku parandamine

Inimkogukondi ohustavad uued ja tekkivad, peamiselt zoonootilise päritoluga ning samuti olemasolevate haigustekitajate ravimresistentsusest tingitud nakkused ning muud kliimamuutustest ja inimeste rahvusvahelisest liikumisest tulenevad otsesed ja kaudsed tervisele mõjuvad tagajärjed. Vaja on uusi või paremaid seire ja diagnoosimise meetodeid, varajase hoiatamise võrgustikke, tervishoiuteenuste organiseerimist ja valmisolekukampaaniaid, et näha ette epideemiaid, suuta tõhusalt reageerida pandeemiatele. Vaja on ka jõupingutusi, et säilitada ja parandada suutlikkust võidelda ravimresistentsete nakkushaigustega.

1.2. Haiguste ennetamine

1.2.1. Tõhusate ennetus- ja sõeluuringuprogrammide väljatöötamine ja haigustele vastuvõtlikkuse hindamise parandamine

Ennetus- ja sõeluuringuprogrammide väljatöötamine sõltub riski ja haiguse algust näitavate varaste biomarkerite (sealhulgas funktsionaalsete ja käitumuslike markerite) kindlakstegemisest ning nende kavandamisel tuleks tugineda rahvusvaheliselt aktsepteeritud kriteeriumidele. Programmide kasutamine sõltub sõeluuringumeetodite ja programmide katsetamisest ning valideerimisest. Tuleks koguda teadmisi ja arendada välja meetodid selleks, et teha kindlaks isikud ja elanikerühmad, kelle risk haigestuda on kliiniliselt oluliselt suurenenud. Kõrge haigusriskiga inimeste ja inimrühmade kindlakstegemine võimaldab luua personaliseeritud, kihistatud ja kollektiivseid strateegiaid tulemusliku ja kulutõhusa haiguste ennetamise väljatöötamiseks.

1.2.2. Diagnoosimis- ja prognoosimismeetodite parandamine

Tervise, haiguste ja haigusprotsesside parem mõistmine kõigis vanuserühmades on vajalik uue ja tõhusama diagnostika ning personaalterapeutika väljatöötamiseks. Arendatakse uuenduslikke ja olemasolevaid meetodeid, tehnoloogiat ja vahendeid, et märkimisväärselt vähendada haiguste tagajärgi tänu varasemale ja täpsemale diagnoosile ja prognoosile ning võimaldades paremini patsiendile kohandatud kättesaadavat ravi.

1.2.3. Paremate ennetavate ja terapeutiliste vaktsiinide väljatöötamine

Vaja on tõhusamaid preventiivseid vaktsiine (või alternatiivseid ennetusmeetodeid) ja tõenduspõhiseid vaktsineerimiskavasid rohkemate haiguste jaoks, kaasa arvatud vaesusega kaasnevad haigused, nt HIV/AIDS, tuberkuloos ja malaaria ja tähelepanuta jäetud nakkushaigused, ning samuti muude raskemate haiguste jaoks. See sõltub haiguse ja haigusprotsesside ning nendest tuleneva epidemioloogia paremast mõistmisest ning kliiniliste katsete ja seotud uuringute tegemisest.

1.3. Haiguste ravimine ja ohjamine

1.3.1. Haiguste ravimine, sealhulgas taastusmeditsiini arendamine

Tuleb toetada valdkonnaüleste tugitehnoloogiate parandamist ravimite, bioterapia, vaktsiinide ja muude ravimeetodite, sealhulgas siirdamise, kirurgia, geeni- ja rakuteraapia ning tuumameditsiini jaoks; suurendada ravimite ja vaktsiinide väljatöötamise edukust (sealhulgas alternatiivseid meetodeid, mis asendavad klassikalist ohutuse ja tõhususe kontrollimist, nt uute meetodite väljatöötamise abil); arendada taastusmeditsiini, sealhulgas tüvirakkudel põhinevaid lähenemisviise; arendada välja uusi biomeditsiini ravimeid, sealhulgas terapeutilisi vaktsiine; arendada tõhustatud meditsiini ning abistavaid seadmeid ja süsteeme; parandada palliatiivseid ravimeetodeid; säilitada ja parandada meie võimet võidelda haigustega ning võtta meditsiinilisi meetmeid, mis sõltuvad tõhusate ja ohutute antimikroobsete ravimite kättesaadavusest; ning töötada välja kõikehõlmavad lähenemisviisid, et tegeleda kaasnevate haigustega kõigis vanuserühmades ja vältida polüfarmatsiat. Need uuendused aitavad hõlbustada uute, tõhusamate, tulemuslikumate, jätkusuutlikumate ja individuaalsete raviviiside ning puute ja tervisehäirete ohjamise viiside arendamist, sealhulgas kõrgtehnoloogilisi teraapiaid ja rakuteraapiaid krooniliste haiguste raviks.

1.3.2. Teadmiste kasutuselevõtt kliinilises töös ja laiendamiskõlblikkus innovatsioonitegevuses

Kliinilised katsed on oluline viis, mis võimaldab võtta biomeditsiinilised teadmised kasutusse patsientide heaks, mistõttu neid toetatakse, nagu toetatakse ka nende praktikasse rakendamise parandamist. Näiteks tuleb välja töötada paremad meetodid, et võimaldada katsetes keskenduda asjakohastele elanikerühmadele, sealhulgas neile, kes põevad muid kaasuvaid haigusi ja/või keda juba ravitakse, teha kindlaks sekkumiste ja lahenduste võrreldavat tõhusust ning parandada andmebaaside ja elektrooniliste terviseandmete kasutamist andmeallikatenähtetena katsetes ja teadmussirdek. Toetatakse kindlaksmääratud harvkravimite eelkliinilist ja/või kliinilist arendamist. Samuti toetatakse muud liiki sekkumiste, näiteks iseseisva eluga seotud sekkumiste ülekandmist päris elukeskkonda.

1.4. Aktiivsena vananemine ning oma tervise eest hoolitsemine

1.4.1. Aktiivsena vananemine, iseseisev ja abistatud elu

Et leida kulutõhusaid kasutajasõbralikke lahendusi vananeva elanikkonna ja puuetega inimeste aktiivse, iseseisva ja abistatud igapäevaelu jaoks kodus, tööl, avalikus ruumis jne, on vaja multidistsiplinaarseid kõrgetasemelisi rakenduslikke teadusuuringuid ja innovatsiooni, mis hõlmavad sotsiaal-majanduslikke, käitumis-, gerontoloogilisi, digitaalseid ja muid teadusi, võttes arvesse soolisi erinevusi. Sealjuures tuleb silmas pidada väga erinevaid keskkondi ning töötada välja tehnoloogiat, süsteeme ja teenuseid, mis edendavad elukvaliteeti ja inimeste funktsionaalsust, sealhulgas liikuvust, arukaid personaalseid tugitehnoloogiaid, teenindus- ja sotsiaalroboteid ning arukaid tugikeskkondi. Toetada tuleb uurimise ja innovatsiooni pilootprojekte, et hinnata lahenduste rakendamist ja laialdast kasutuselevõttu. Rõhku tuleb panna lõppkasutajatele, kasutajate kogukondadele ning ametlikele ja mitteametlikele hooldajatele.

1.4.2. Üksikisikute teadlikkuse ja võimaluste suurendamine oma tervise eest hoolitsemisel

Inimeste võimaluste suurendamine selleks, et nad parandaksid ja hoiaksid oma tervist kogu elu jooksul ise, toob kaasa suurema kulutõhususe tervishoiusüsteemides, võimaldades ohjata kroonilisi haigusi väljaspool tervishoiuasutusi ning parandada tervishoiu tulemusi. Selleks on vaja teha uurimistööd järgmistel aladel: sotsiaal-majanduslikud tegurid ja kultuurilised väärtused, käitumuslikud ja ühiskondlikud mudelid, suhtumised ja soovid isikukeskse tervistehnoloogia suhtes, mobiilsed ja/või kaasaskantavad vahendid, uued diagnostikavahendid, sensorid ja jälgimisseadmed ning personaalteenused, sealhulgas, ent mitte ainult nanomeditsiini põhised vahendid, mis soodustavad tervet eluviisi, heaolu, vaimset tervist, enda eest hoolitsemist, paremat suhtlust kodaniku ja meditsiinitöötaja vahel, personaalprogrammid haiguste ja puute ohjamiseks, et muu hulgas suurendada patsientide otsustusõigust, ning ka toetus teadmustaristutele. Tuleb välja arendada ja katsetada lahendusi, kasutades avatud innovatsiooniplatvorme, näiteks sotsiaalsete ja teenustealaste uuenduste laiaulatuslikud tutvustused.

1.5. Meetodid ja andmed

1.5.1. Tervisetabe parandamine ja terviseandmete parem kasutamine

Toetatakse taristute ja teabestruktuuride ning -allikate (sh kohordiuuringutest saadud andmete, protokollide, andmekogude, näitajate, terviseuuringute jne) integreerimist ja andmete standardimist, koostalitlusvõimet, säilitamist, ühiskasutust ning andmete kättesaadavust, et võimaldada selliste andmete pikaajalist jätkusuutlikkust ja nõuetekohast kasutamist. Tähelepanu tuleks pöörata andmetötlusele, teadmiste haldusele, modelleerimisele, visualiseerimisele, IKT-turbele ning eraelu puutumatusse seotud küsimustele. Eriti tuleb parandada ravi negatiivseid tulemusi ja soovimatut kõrvalmõju puudutava teabe ja andmete kättesaadavust.

1.5.2. Teadustöö vahendite ja meetodite parandamine, et toetada poliitikakujundamist ja reguleerimisvajadusi

Tuleb toetada teadustöö vahendite, meetodite ja statistika uurimist, arengut, integratsiooni ja kasutamist, et kiiresti, täpselt ja prognoositavalt hinnata tervishoiu meetmete ja tehnoloogia, sh uute ravimite, bioloogiliste ainete, kõrgtehnoloogiliste teraapiate ja meditsiinivahendite ohutust, tulemuslikkust ja kvaliteeti. See on eriti asjakohane uuenduste puhul sellistes valdkondades, mis puudutavad vaktsiine, antimikroobseid ravimeid, raku/koe- ja geeniteraapiat, organeid ja siirdamist, spetsialiseerunud tootmist, biopanku, uusi meditsiiniseadmeid, kombineeritud tooteid, diagnostilisi/raviprotseduure, geneetilisi teste, koostalitlusvõimet ja e-tervist, sealhulgas eraelu puutumatus küsimusi. Samuti on vaja toetada parandatud riskihindamisemeetodeid, vastavusraamistikke, testimislahendusi ja strateegiaid, mis on seotud keskkonna ja tervisega. Toetada tuleb ka selliste asjakohaste meetodite arendamist, mis toetaksid eelmainitud valdkondade eetiliste aspektide hindamist.

1.5.3. In-silico meditsiini kasutamine haiguste paremaks ohjamiseks ja prognoosimiseks

Arvutisimulatsioonipõhised meditsiinilised süsteemid võivad patsiendispetsiifilisi andmeid kasutades ning süsteemimeditsiinilisele lähenemisele ja füsioloogilisele modelleerimisele toetudes aidata ennustada haigusele vastuvõtlikkust, haiguse arengut ja ravi edukuse tõenäosust. Selleks, et toetada kliinilisi katseid, ravitulemuste ennustatavust ning ravi personaliseerimist ja optimeerimist, saab kasutada mudelipõhist simulatsiooni.

1.6. Tervishoiuteenuste pakkumine ja integreeritud hooldusteenused

1.6.1. Integreeritud hooldusteenuste edendamine

Krooniliste haiguste ohjamise toetamine väljaspool tervishoiuasutusi, sealhulgas puudega patsientide puhul, sõltub ka paremast koostööst tervishoiutöötajate ning sotsiaal- ja mitteametliku hoolduse vahel. Füüsilise ja vaimse tervise, sealhulgas psühhosotsiaalsete aspektide alast teadustööd ja uuenduslikke rakendusi toetatakse levitatud teabe põhjal otsuste tegemiseks ning tõendite saamiseks ulatusliku kasutuselevõtu ja uudsete lahenduste, sealhulgas koostalitlusvõimeliste kaugtervishoiu ja kaughooldusteenuste turustamise jaoks. Samuti toetatakse teadustööd ja innovatsiooni, et parandada pikaajalise hoolduse korraldamist, ning uuendusi poliitika ja juhtimise alal. Uute ja integreeritud hoolduslahenduste rakendamine peab olema suunatud üksikisiku võimaluste parandamisele ja olemasoleva suutlikkuse tugevdamisele, samuti keskendumale puuduste kompenseerimisele.

1.6.2. Tervishoiuteenuste kujundamine võimalikult tõhusaks ja tulemuslikuks ning erinevuste vähendamine tõendus põhise otsustusprotsessi, parimate tavade levitamise, uuendusliku tehnoloogia ja uuenduslike lähenemisviiside abil

Tuleb toetada süsteemse lähenemisviisi arendamist tervishoiutehnoloogia hindamise ja tervishoiuökonomika suhtes ning tõendusmaterjali kogumist ja parimate tavade levitamist ning uuenduslikku tehnoloogiat ja lähenemisi tervishoiusektoris, sealhulgas IKT ja e-tervise rakendusi. Toetatakse Euroopa ja kolmandate riikide tervishoiusüsteemide reformi võrdlevat analüüsi ning nende keskmiste kuni pikaajaliste majanduslike ja ühiskonnajärgude hindamist. Toetatakse tervishoiutööjõu tulevaste vajaduste analüüsi nii arvuliselt kui ka nõutavate oskuste osas seoses uute hooldustavade ja teenustega. Toetatakse tervishoiu ebavõrdsuse kujunemise, ebavõrdsuse ja muude majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste koosmõju kaotamist ning nende kaotamisele suunatud tegevuspõhimõtete tõhususe uurimist Euroopas ja mujal. Samuti on tarvis toetada patsiendihutuse lahenduste ja kvaliteeditagamise süsteemide hindamist, sh patsientide osa.

1.7. Rakenduslikud eriaspektid

Käesoleva erieesmärgi rakendamine hõlmab teadus- ja tehnosiirde toetamist ning muid levitamise vorme, laialtlevitatud katse- ja tutvustustegevuse ning standardimise eesmärgil. Selliselt kiirendatakse toodete ja teenuste turu väljaarendamist ning valideeritakse laiendamiskõlblikke lahendusi Euroopa jaoks ja väljaspool Euroopat. Selliste meetmetega mitte üksnes ei toetata Euroopa ettevõtete konkurentsivõimet ja uuenduslike VKEdede kaasamist, vaid need nõuavad kõikide huvitühmade aktiivset osalemist. Püütakse saavutada koosmõju muude asjaomaste programmide ja meetmetega liidu, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil. Eelkõige taotletakse koosmõju programmi „Tervis majanduskasvuks” raames arendatava tegevusega.

Terviseküsimuste teaduskomisjon on teadustegevusest lähtuv sidusrühmade platvorm, mis käsitleb nimetatud ühiskondlikku väljakutset puudutatavat teaduslikku panust. See esitab sihispärase sidusa teadusliku analüüsi nimetatud ühiskondliku väljakutsega seotud teadusuuringute ja innovatsiooni kitsaskohtadest ja võimalustest, aitab kaasa selle teadusuuringute ja innovatsiooni prioriteetide määramisele ning ergutab kogu liidu teadlasi selles osalema. Sidusrühmadega tehtava aktiivse koostööga aitab see arendada võimeid ja soodustada teadmiste jagamist ja tihedamat koostööd liidus selles valdkonnas.

Võidakse kaaluda asjakohaste ühise kavandamise algatuste ning asjaomaste avaliku sektori siseste ning era- ja avaliku sektori vaheliste partnerluste toetamist.

Luuakse ka seosed asjaomaste Euroopa innovatsioonipartnerluste ning Euroopa tehnoloogiaplattformide teadustöö ja innovatsiooni asjaomaste aspektidega.

2. TOIDUGA KINDLUSTATUS, SÄÄSTEV PÕLLUMAJANDUS JA METSANDUS, MERE-, MERENDUS- JA SISEVEEÜRINGUD JA BIOMAJANDUS

2.1. Säätsev põllumajandus ja metsandus

On vaja asjakohaseid teadmisi, vahendeid, teenuseid ja innovatsiooni, et toetada tootvamaid, keskkonnasõbralikumaid, ressursitõhusamaid ja vastupanuvõimelisemaid põllumajandus- ja metsandussüsteeme, mis tagavad piisava toidu, sööda, biomassi ja muu tooraine varu ning tagavad ökosüsteemi teenused, kaitstes samal ajal bioloogilist mitmekesisust ja toetades hästitoimivate maapiirkondade tuluallikate arendamist. Teadusuuringud ja innovatsioon loovad võimalusi integreerida põllumajandus- ja keskkonnanäesmärgid säästvasse tootmisse ning seega suurendada põllumajanduse tootlikkust ja ressursitõhusust, kaasa arvatud veekasutuse tõhusust; suurendada looma- ja taimekasvatuseohutust; vähendada põllumajanduslike kasvuhoonegaaside heidet; vähendada jäätmete tekkimist; vähendada toitainete ja muude keemiliste lisandite uhtumist haritavatelt maadelt maapealsesse ja veekeskonda; vähendada sõltuvust taimse proteiini rahvusvahelisest importidest Euroopasse; suurendada esmaste tootmissüsteemide mitmekesisust ning soodustada bioloogilise mitmekesisuse taastumist.

2.1.1. Tootmistõhususe suurendamine ja kliimamuutuste mõju leevendamine ning samal ajal jätkusuutlikkuse ja vastupanuvõime tagamine

Selle tegevuse kaudu tõstetakse taimede, loomade ja tootmissüsteemide tootlikkust ja suurendatakse kohanemisvõimet kiiresti muutuvates keskkonna- ja kliimatingimustes ning üha süveneva loodusvarade nappuse juures. Sellest tulenevad uuenduslikud lahendused aitavad liikuda energiat säästva, väikeste heite- ja jäätmekogustega majanduse poole ning vähendada nõudlust loodusressursside järele toidu ja sööda tarneahela kogu ulatuses. Peale toiduga kindlustatuse toetamise luuakse ka uusi võimalusi, kuidas põllumajandusest saadavat biomassiresurssi ja kõrvalsaadusi kasutada mitmel muul kui toidu tootmise otstarbel.

Püütakse leida mitut valdkonda hõlmavaid lähenemisviise, et suurendada taimede, loomade ja mikroorganismide toodangut ning samal ajal tagada ressursi (vesi, maa, muld, toitained, energia ja muud sisendid) tõhus kasutamine ja maapiirkondade ökoloogiline terviklikkus. Suurt tähelepanu pööratakse integreeritud ja mitmekesistele tootmissüsteemidele ning põllumajandustavadele, sealhulgas täppistehnoloogia kasutamisele ja ökoloogilist intensiivsust suurendavatele lähenemisviisidele, mis on kasulikud nii tavapärasel kui ka mahepõllumajanduses. Ühtlasi edendatakse haljastust linna- ja linnalähedastes piirkondades, kasutades taimekasvatuse, aianduse ja metsanduse uusi vorme. Neid analüüsitakse uute taimeomadusi käsitlevate nõuete, kasvatusmeetodite, tehnoloogiate, turustamis- ja linnaplaneerimisnõuete seisukohast, seoses inimestevahelise ja heaoluga, keskkonna ja kliimamuutustega. Taimede ja loomade kohandamise, tervise ja tootlikkusega seotud tunnuste geneetilise kvaliteedi parandamiseks on tarvis kasutusele võtta kõik tavapärased ja nüüdisaegsed aretusviisid ning alal hoida ja paremini kasutada geneetilisi ressursse.

Nõuetekohast tähelepanu pööratakse mulla majandamisele, et suurendada kultuuride saagikust. Pidades meeles üldeesmärki tagada kvaliteetne ja ohutu toidu tootmine, edendatakse taime- ja loomatervist. Taimetervise ja taimekaitse alane tegevus suurendab teadmisi ja toetab integreeritud keskkonnasõbralike kahjuritõrjestrategiate, -toodete ja vahendite väljatöötamist, et hoida ära haigustekitajate sissetoomist, tõrjuda kahjureid ja haigusi ning vähendada saagikadusid koristuseelset ja -järgset tasandil. Loomatervise valdkonnas edendatakse haiguste, sealhulgas zoonooside tõrje ja tõhusa ohjamise strateegiaid ning antimikroobse resistentsuse uuringuid. Tõhustatakse haiguste, parasiitide ja kahjurite integreeritud tõrjet, alates peremeesorganismi ja haigustekitaja vaheliste suhete paremast mõistmisest kuni seire, diagnostika ja ravini. Loomade heaoluga seotud tavade mõju uurimine aitab lahendada ühiskonna mureküsimusi. Eespool loetletud valdkondade toetamiseks tehakse põhjalikumaid teadusuuringuid, mis käsitlevad asjakohaseid bioloogilisi küsimusi ning toetavad liidu poliitika väljatöötamist ja rakendamist, samuti hinnatakse asjakohaselt nende majanduslikku ja turupotentsiaali.

2.1.2. Ökosüsteemi teenuste ja avalike hüvede tagamine

Põllumajandus ja metsandus on ainulaadsed süsteemid, mis pakuvad peale kaubandustoodete ka laialdasemaid avalikke hüvesid (sealhulgas kultuurilisi ja meelelahutuslikke) ning olulisi ökoloogilisi teenuseid, näiteks funktsionaalne ja *in-situ* elurikkus, tolmeldamine, veevarud ja -regulatsioon, mulla funktsioonid, maastik, erosiooni vähendamine, vastupidavus üleujutuste ja põudade suhtes ning CO₂ sidumine / kasvuhoonegaaside mõju leevendamine. Teadustöö aitab paremini mõista keerulisi vastasmõjusid esmatootmissüsteemide ja ökosüsteemi teenuste vahel ning toetab kõnealuste avalike hüvede ja teenuste osutamist halduslahenduste, otsustamist toetavate vahendite ja nende turuväärtuse ja muu kui turuväärtuse hindamise kaudu. Käsitlemist vajavad konkreetsed küsimused hõlmavad maapiirkondade ja linnapiirkondade (äärealade) selliste põllumajandusliku tootmise / metsandussüsteemide ning maastikualade kindlakstegemist, mille puhul

on nimetatud eesmärkide saavutamine tõenäoline. Muutused põllumajandussüsteemide aktiivses majandamises, sealhulgas tehnoloogia kasutamine ja tavade muutmine, aitavad paremini leevendada kasvuhoonegaaside mõju ning suurendada põllumajandussektori võimet kohaneda kliimamuutuste negatiivsete tagajärgedega.

2.1.3. Maapiirkondade võimaluste suurendamine ning poliitikameetmete ja maapiirkondade innovatsiooni toetamine

Kasutatakse ära arenguvõimalused maapiirkondades, suurendades esmatootmise arendamise ja ökosüsteemiteenuste pakkumise suutlikkust ning luues avarad võimalused selliste uute ja mitmekesiste toodete (sealhulgas toit, sööt, materjalid, energia) tootmiseks, mis vastavad suurenevale nõudlusele vähese CO₂-heite ja lühikese tarneahelaga süsteemide järele. Selleks et tagada maapiirkondade ühtekuuluvus ning ära hoida majanduslikku ja sotsiaalset tõrjutust, tugevdada majandustegevuse mitmekesisust (kaasa arvatud teenindussektor), tagada asjakohased suhted linna- ja maapiirkondade vahel, soodustada teadmiste vahetamist ja levitamist, tutvustamistegevust ja innovatsiooni ning soodustada ressursside osalusmajandamist, on vaja teha sotsiaal-majanduslikke, teaduslikke ja ühiskonnauuringuid, töötada välja uusi kontseptsioone ja teha institutsioonilisi uuendusi. On vaja leida viise, kuidas avalikud hüved maapiirkondades muuta kohaliku/piirkondlikku sotsiaal-majanduslikku kasu toovateks. Piirkondlikul ja kohalikul tasandil määratletud innovatsiooni vajadusi täiendavad valdkonnatüüsed teadusuuringud rahvusvahelisel, piirkondadevahelisel ja Euroopa tasandil. Teadusprojektid, mis pakuvad vajalikke analüüsivahendeid, näitajaid, integreeritud mudeleid ja tulevikku suunatud meetmeid, toetavad poliitikakujundajaid ja muid isikuid asjakohaste strateegiate, poliitikameetmete ja õigusaktide rakendamisel, jälgimisel ning hindamisel mitte ainult maapiirkondades, vaid kogu biomajanduses. Vaja on ka vahendeid ja andmeid, et oleks võimalik nõuetekohaselt hinnata võimalikke kompromisse ressursside (maa, vee, mulla, toitaine, energia ja muude sisendite) erinevate kasutuste ja biomajanduse toodete vahel. Käsitletakse põllumajandusliku tootmise / metsandussüsteemide ja nende jätkusuutlikkuse sotsiaal-majanduslikku ja võrdlevat hindamist.

2.1.4. Säätsev metsandus

Eesmärk on säästvalt toota bioressursipõhiseid tooteid, ökosüsteemi teenuseid (kaasa arvatud veega seotud ja kliimamuutusi leevendavad teenused) ja piisavas koguses biomassi, võttes nõuetekohaselt arvesse metsanduse majanduslikke, ökoloogilisi ja sotsiaalseid aspekte ning piirkondlike erinevusi. Metsandussektori tegevusega püütakse edendada mitmefunktsioonilisi metsi, mis annavad mitmesugust ökoloogilist, majanduslikku ja ühiskondlikku kasu. Tegevus peab keskenduma selliste säästlike metsandussüsteemide edasiarendamisele, mis vastavad ühiskonna vajadustele ja probleemidele, kaasa arvatud metsomaniku vajadused, kujundades välja multifunktsionaalsed lähenemisviisid, mis vastavad vajadusele aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu järele, võttes arvesse kliimamuutusi. Need jätkusuutlikud metsandussüsteemid on väga olulised metsade vastupanuvõime suurendamise ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse seisukohalt ja nende abil saab rahuldada kasvavat nõudlust biomassi järele. Seda peavad toetama puude tervist, metsade kaitset ja metsade tulekahjujärgset taastamist käsitlevad uuringud.

2.2. Säätsev ja konkurentsivõimeline põllumajanduslik toidutööstus ohutu ja tervisliku toitumise nimel

Tuleb lahendada tarbijate vajadus ohutu, tervisliku, kvaliteetse ja taskukohase toidu järele, võttes samas arvesse toidutarbimiskäitumise ning toidu ja sööda tootmise mõju inimestele, keskkonnale ja globaalsele ökosüsteemile. Käsitletakse küsimusi, mis hõlmavad toidu ja söödaga kindlustatust, toidu ja sööda ohutust, Euroopa põllumajandusliku toidutööstuse konkurentsivõimet ning toidu tootmise, toiduga varustamise ja toidu tarbimise säästvust kogu toiduahela ja seotud teenuste ulatuses alates esmatootmisest kuni tarbimiseni olenemata sellest, kas tegemist on tavapärase või mahetootmisega. See lähenemisviis aitab kindlustada ohutu toiduga kõik eurooplased ning kaotada näljahäda maailmas; vähendada toidu ja toitumisega seotud haigustest tingitud koormust, edendades üleminekut tervislikule ja säästvale toitumisele, tarbijate harimist ja innovatsiooni põllumajanduses ja toiduainetööstuses; vähendada vee- ja energiakulu toidu töötlemisel, transportimisel ja turustamisel ning vähendada 2030. aastaks toidu raiskamist 50 % võrra ning saavutada kõigi jaoks tervisliku, kvaliteetse ja ohutu toidu laialdane valik.

2.2.1. Tarbijate teadlikud valikud

Käsitletakse tarbijate eelistusi, hoiakuid, vajadusi, käitumist, eluviisi ja haridust ning toidu kvaliteedi seost kultuurilise taustaga, tõhustatakse teabevahetust tarbijate ja toiduahela uurijate ja ettevõtjate vahel, et parandada üldsuse arusaamist toidu tootmisest üldiselt ja võimaldada teha teadlikke valikuid, säästvat ja tervislikku tarbimist ja nende mõju tootmisele, kaasavale majanduskasvule ning elukvaliteedile, pidades silmas eeskätt vähem kaitstud elanikkonnarühmi. Sotsiaalne innovatsioon reageerib ühiskondlikele väljakutsetele ning tarbijaid käsitlevates uuringutes sisalduvate uuenduslike prognoosivate mudelite ja meetodite abil saadakse võrreldavad andmed ning luuakse liidu poliitilistele vajadustele reageerimise tingimused.

2.2.2. Tervislik ja ohutu toit ning toitumine kõigile

Käsitletakse samuti tootumisvajadusi, tasakaalustatud toitumist ja toidu mõju füsioloogilistele funktsioonidele, füüsilisele ja vaimsele suutlikkusele ning seoseid tootumistavade ning demograafiliste suundumuste (nt vananemise), krooniliste haiguste ja tervisehäirete vahel. Selgitatakse välja tervist edendavad ja heaolu suurendavad toitumislahendused ja -uendused. Analüüsitakse, hinnatakse, kontrollitakse ja jälgitakse toidu ning sööda keemilist ja mikroobset saastumist, ohte ja kokkupuuteid ning allergeene kogu toidu, sööda ja joogivee tarneahela ulatuses tootmisest ja ladustamisest kuni töötlemise, pakendamise, turustamise, tootlustamise ja kodus valmistamiseni. Innovatsioon toiduohutuse valdkonnas, täiustatud riskiteavitustahendid ja kõrgemate toiduohutusstandardite rakendamine kogu toiduahela ulatuses suurendavad tarbijate usaldust ja kaitset Euroopas. Maailma ulatuses kõrgemad toiduohutusstandardid aitavad samuti tugevdada Euroopa toiduainetööstuse konkurentsivõimet.

2.2.3. Jätkusuutlik ja konkurentsivõimeline põllumajanduslik toidutööstus

Käsitletakse toidu- ja söödatööstuse vajadusi, mis on seotud kohalike ja ülemaailmsete sotsiaalsete, keskkonna-, kliima- ja majandusmuutustega toidu ja sööda tootmisahela kõikides etappides, sealhulgas toidu väljatootamine, töötlemine, pakendamine, tootmiskontroll, jäätmete vähendamine, kõrvalsaaduste väärtustamine ning loomsete kõrvalsaaduste ohutu kasutamine või kõrvaldamine. Luuakse uuenduslikke, säästvaid ja ressursitõhusaid protsesse ning mitmekülgsemaid, ohutuid, tervislikke, mõistliku hinna ja kõrge kvaliteediga tooteid, toetades seda tegevust teaduspõhise tõendusmaterjaliga. See tugevdab Euroopa toidutarneahela innovatsioonipotentsiaali, suurendab toiduainetööstuse konkurentsivõimet, soodustab majanduskasvu ja suurendab tööhõivet ning võimaldab Euroopa toiduainetööstusel muutustega kohaneda. Muud käsitletavat aspektid hõlmavad jälgitavust, logistikat ja teenuseid, sotsiaal-majanduslikke ja kultuurilisi tegureid, loomade heaolu ja muid eetikaküsimusi, toiduahela vastupidavust keskkonnast ja kliimast tingitud ohtudele ning toiduahela toimimisest ning tootumisharjumuste ja tootmissüsteemide muutumisest tuleneva negatiivse keskkonnamõju piiramist.

2.3. Vee-elusressursside võimaluste ärakasutamine

Üks vee-elusressursside olulistest omadustest on võime uueneda; nende jätkusuutlik kasutamine oleneb teadmiste põhjalikkusest, veeökosüsteemide kvaliteedist ja tootlikkusest. Üldeesmärk on majandada vee-elusressursse nii, et saada Euroopa ookeanidest, meredest ja siseveekogudest võimalikult suurt sotsiaalset ja majanduslikku kasu.

See hõlmab vajadust optimeerida kalanduse ja vesiviljeluse püsiv panus toiduga kindlustatusse maailma majanduses ning vähendada liidu suurt sõltuvust mereandide impordist (ligikaudu 60 % mereandide kogutarbimisest Euroopas tugineb impordile ning liit on suurim kalandustoodete importija maailmas) ja arendada biotehnoloogiate abil hoogsalt mere- ja merendusinnovatsiooni nn aruka sinise kasvu käivitamiseks. Kehtivate poliitikaraamistikute, eelkõige integreeritud merenduspoliitika ja merestrategie raamdirektiivi⁽¹⁾ kohaselt toetub loodusvarade majandamise ja kasutamise, mis võimaldab samal ajal merekaupade ja -teenuste jätkusuutlikku kasutamist, ning asjaomaste sektorite keskkonnanahoidlikuks muutmise suhtes kohaldatav ökosüsteemne lähenemisviis teadusuuringutele.

2.3.1. Jätkusuutliku ja keskkonnasäästliku kalanduse arendamine

Uus ühine kalanduspoliitika, merestrategie raamdirektiiv ja liidu 2020. aasta elurikkuse strateegia näevad ette Euroopa kalanduse muutumist jätkusuutlikumaks, konkurentsivõimelisemaks ja keskkonnasõbralikumaks. Ökosüsteemse lähenemisviisi poole liikumine kalavarude majandamisel nõuab mereökosüsteemide põhjalikku tundmist. Töötatakse välja uued lähenemisviisid, vahendid ja mudelid, mis võimaldavad paremini mõista, mis muudab mereökosüsteemid terveks ja tootlikuks, ning hinnata ja leevendada kalanduse mõju mere (sealhulgas süvamere) ökosüsteemidele. Töötatakse välja uued püügistrateegiad ja tehnoloogiad, mis tagavad ühiskonnale teenused, kuid ei riku mereökosüsteemide tervist. Mõõdetakse majandamisviiside sotsiaal-majanduslikku mõju. Keskkonnamuutuste (sh kliimamuutused) mõju ja sellega kohanemist uuritakse samuti koos riski ning ebakindluse hindamise ja ohjamise uute vahenditega. Tegevusega toetatakse teadusuuringuid järgmistes valdkondades: kalapopulatsioonide bioloogia, geneetika ja dünaamika, põhiliikide osatähtsus ökosüsteemides, püügitegevus ja selle seire, toimimisviisid kalanduses ja kohanemine uute turgudega (näiteks ökomärgised) ja kalandussektori osalemine otsuste tegemisel. Käsitletakse samuti mereruumi ühist kasutust muude tegevusvaldkondadega, eelkõige rannikualal, ning selle sotsiaal-majanduslikku mõju.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapolitiikalaane tegevusraamistik (merestrategie raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19).

2.3.2. Konkurentsivõimelise ja keskkonnasõbraliku vesiviljeluse arendamine

Säästvas vesiviljeluses sisalduvad suured võimalused arendada välja tarbijavajadustele ja -elistustele vastavad tervislikud, ohutud ja konkurentsivõimelised tooted, pakkuda keskkonnateenuseid (biotervendus, maa- ja veemajandus jne) ning toota energiat, kuid need võimalused on vaja Euroopas täielikult realiseerida. Täiustatakse teadmisi ja tehnoloogiat tuntud liikide kasvatamise ja uute liikidega mitmekesistamise kõigis aspektides, võttes arvesse vesiviljeluse ja veeökosüsteemide omavahelist mõju, et vähendada vesiviljeluse mõju keskkonnale, kliimamuutuse mõju ning seda, kuidas sektor suudab nendega kohaneda. Jõupingutusi teadusuuringute jätkamiseks on eriti vaja teha vesiviljelusettevõtetes kasvatatavate organismide tervise ja haiguste, sealhulgas nende ennetamise ja leevendamise vahendite ja meetodite alal, toitmisküsimustes (sealhulgas vesiviljeluse jaoks alternatiivsete ja individualiseeritud koostisainete ja söötade ja väljatöötamine) ning paljundamise ja aretamise alal, mis on ühed peamised takistused Euroopa vesiviljeluse jätkusuutlikul arendamisel. Innovatsiooni edendatakse ka sisemaa, rannikuala ja avamere jätkusuutlikes tootmissüsteemides. Samuti võetakse arvesse Euroopa kõige äärepoolsemate alade eripära. Suurt tähelepanu pööratakse ka sektori sotsiaalse ja majandusliku mõõtme mõistmisele, sest sellele tugineb turu ja tarbija nõudmistele vastav kulu- ja energiatõhus tootmine, kusjuures tagatakse konkurentsivõimelisus ning atraktiivsed väljavaated investoritele ja tootjatele.

2.3.3. Mere- ja merendusinnovatsiooni edendamine biotehnoloogia abil

Üle 90 % mere elurikkusest on kasutamata; see tähendab tohutut potentsiaali uute liikide avastamiseks ja rakenduste leidmiseks merebiotehnoloogia valdkonnas, mis annab prognoosi kohaselt 10 % kõnealuse sektori aastases majanduskasvust. Toetatakse mere elurikkuses ja biomassis sisalduva suure potentsiaali edasist uurimist ja kasutamist, mis võimaldab turule viia uusi uuenduslikke ja säästlikke protsesse, tooteid ja teenuseid, mida oleks võimalik rakendada sellistes valdkondades nagu keemia- ja materjalitööstus, kalandus ja vesiviljelus ning farmaatsiatööstus, energiavarustus ning kosmeetikatööstus.

2.4. Säästev ja konkurentsivõimeline biotoorainel põhinev tööstus ja Euroopa biomajanduse arendamine

Üldeesmärk on kiirendada fossiilsetel energiaallikatel põhinevate Euroopa tööstusvaldkondade ümberkujundamist vähese CO₂-heitega ressursitõhusateks ja jätkusuutlikeks tööstusvaldkondadeks. Teadusuuringud ja innovatsioon tagavad vahendid, mis vähendavad liidu sõltuvust fossiilkütustest ning aitavad saavutada energiapoliitika ja kliimamuutuse 2020. aasta eesmärgi (10 % transpordikütustest taastuenergiaallikatest ning kasvuhoonegaaside heitkoguste 20 %line vähenemine). Hinnangute kohaselt oleks bioloogilistele toorainetele ja bioloogilistele töötlemisviisidele ülemineku korral võimalik 2030. aastaks säästa kuni 2,5 miljardit tonni CO₂-ekvivalenti aastas, suurendades mitmekordselt bioloogiliste toorainete turge ning luues uusi tarbekaupu. Nende potentsiaalide kasutamiseks on vaja luua ulatuslik teadmusbasis ning töötada välja asjakohane (bio)tehnoloogia, keskendudes peamiselt kolmele olulisele tegevusele: a) kujundada praegused fossiilsetel energiaallikatel põhinevad protsessid ümber ressursi- ja energiatõhusateks biotehnoloogilisteks protsessideks; b) luua usaldusväärsed, jätkusuutlikud ja asjakohased biomassi ja kõrvalsaaduste tarneahelad ning jäätmevood ning kogu Euroopat hõlmav ulatuslik biorafineerimistehaste võrk; ja c) toetada biotoodete ja -protsesside turu arengut, võttes arvesse sellega kaasnevaid ohtusid ja saadavat kasu. Taotletakse sünergiaat eesmärgiga „Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas“.

2.4.1. Biomajanduse edendamine bioressurssidel põhinevates tööstusvaldkondades

Suuri edusamme vähese CO₂-heitega, ressursitõhusate ja säästvate tööstusvaldkondade poole toetab vees ja maismaal asuvate bioloogiliste ressursside avastamine ja kasutamine, samal ajal ebasoodsa keskkonna- ja veemõju ja minimeerimine, näiteks toitainete suletud ringide loomine, sealhulgas linna- ja maapiirkondade vahel. Uurida tuleks võimalikke kompromisse biomassi eri kasutusviiside vahel. Tegevus peaks keskenduma konkurentsivõimelisele biomassile, mis ei ole toit, ning samuti tuleks kaaluda seonduvate maakasutussüsteemide jätkusuutlikkust. Eesmärgiks seatakse uude kvaliteedi ja uudsete funktsioonidega ning säästvamate biotoodete ja bioloogilise toimega ühendite väljatöötamine tööstustele ja tarbijatele. Taastuvressursside, biojäätmete ja kõrvalsaaduste majandusliku väärtus maksimeeritakse uute ja ressursitõhusate protsesside abil, sealhulgas asulate biojäätmete muutmiseks põllumajanduslikuks tooraineks.

2.4.2. Integreeritud biorafineerimistehaste arendamine

Toetatakse tegevust, mis suurendab biotoodete, vahetoodete ja bioenergia/biokütuste tootmist, keskendudes valdavalt astmelisele lähenemisviisile ning eelistades suurt lisandväärtust andvaid tooteid. Töötatakse välja tehnoloogiat ja strateegiaid toorainevaru tagamiseks. Eri biomassiliikide, sealhulgas metsanduse, biojäätmete ja tööstuse kõrvalsaaduste laiem kasutamine teise ja kolmanda põlvkonna biorafineerimistehastes aitab ära hoida toidu-/kütusekonflikte ning toetab maapiirkondade ja rannikualade majanduslikku ja keskkonnasõbralikku arengut liidus.

2.4.3. Biotoodete ja -protsesside turu arengu toetamine

Nõudlusega seotud meetmed avavad uued turud biotehnoloogia innovatsioonile. Standardimine ja sertifitseerimine liidu ja rahvusvahelisel tasandil on vajalik muu hulgas biosisu, toote funktsioonide ja biolagunevuse määramiseks. Tuleb edasi arendada olemasolevaid analüüsi käsitlevaid meetodeid ja lähenemisviise ning kohandada neid jätkuvalt teaduse ja tööstuse arenguga. Toote ja protsessi standardimist (sealhulgas rahvusvaheliste standardite ühtlustamist) käsitlevaid teadusuuringuid ning reguleerivaid meetmeid biotehnoloogia valdkonnas peetakse olulisteks, sest need toetavad uute turgude loomist ning aitavad rakendada liidu kaubavahetusvõimalusi.

2.5. Valdcondadevahelised mere- ja merendusuringud

Eesmärk on suurendada liidu mere ja ookeanide mõju ühiskonnale ja majanduskasvule mereressursside kasutamisega ning samuti erinevate mereenergiaallikate kasutamise ja mitmesuguste erinevate mere kasutusvaldkondade abil. Tegevuses keskendutakse valdkonnaüleste merd ja merendust käsitlevatele teadus- ja tehnoloogiaalastele väljakutsetele, eesmärgiga rakendada mere ja ookeanide potentsiaali erinevates mere- ja merendusvaldkondades, kaitstes samal ajal keskkonda ja kohanedes kliimamuutustega. Selline kõiki programmi „Horisont 2020” eesmärgi ja prioriteete hõlmav strateegiline kooskõlastatud lähenemine mere- ja merendusuringutele aitab ka viia ellu kesksete sinise kasvu eesmärkide saavutamisele suunatud asjaomaseid liidu tegevuspoliitika.

Kuna mere- ja merendusuringud on multidistsiplinaarset laadi, nähakse ette tihedat koordineerimist ja ühistegevust programmi „Horisont 2020” muude osadega, eelkõige prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed” erieesmärgi „Kliimameetmed, keskkond, ressursitõhusus ja toorained”.

2.5.1. Kliimamuutuste mõju mereökosüsteemidele ja meremajandusele

Toetatakse tegevust, mis aitab parandada meie praegust arusaamist mereökosüsteemide toimimisest ning ookeanide ja atmosfääri vastastõimest. See aitab paremini hinnata ookeanide mõju kliimale ning kliimamuutuste ja ookeanide hapetumise mõju mereökosüsteemidele ja rannikualadele.

2.5.2. Mereressursside potentsiaali arendamine integreeritud lähenemisviisi abil

Meremajanduse pikaajalise ja jätkusuutliku kasvu hoogustamine ning koostöö loomine kõigi merendussektorite vahel eeldab integreeritud lähenemisviisi. Teadustegevus keskendub merekeskkonna kaitsmisele ning merendussektori ja -toodete mõjule muudes sektorites peale merendussektori. See võimaldab edasiminekut ökoinnovatsiooni valdkonnas, nagu uued tooted ja protsessid ning majandamiskontseptsioonid, -vahendid ja -meetmed, mille abil hinnata ja leevendada inimsurve mõju merekeskkonnale, et hakata kohaldama merendussektori jätkusuutlikku majandamist.

2.5.3. Meremajanduse kasvu soodustavate kontseptsioonide ja tehnoloogiate ühildamine

Edusammud progressi võimaldava valdkondadeülese tehnoloogia valdkonnas (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, elektroonika, nanomaterjalid, sulamid, biotehnoloogia jt) ning uued arengud ja kontseptsioonid inseneriteadustes soodustavad majanduskasvu. Meetmed võimaldavad murrangulisi uuendusi mere- ja merendusvaldkondades teadusuuringutes ja ookeanide seires (nt süvamere teadusuuringud, seiresüsteemid, sensorid, tegevuse seire ja järelevalve automaatne kontroll, mere bioloogilise mitmekesisuse sõeluuring, merega seotud ohtlikud geoloogilised protsessid, kaugjuhitavad sukelparaadid jne). Eesmärk on vähendada mõju merekeskkonnale (nt veelune müra, invasiivsete võõrliikide ning maalt ja merelt pärit saasteainete sissetoomine jne) ning viia miinimumini inimtegevusest tingitud CO₂-jalajalg. Liidu mere- ja merenduspoliitika rakendamist toetab progressi võimaldav valdkondadeüleline tehnoloogia.

2.6. Rakenduslikud eriaspektid

Lisaks üldistele välisnõuannetele taotletakse erinõuandeid alaliselt põllumajandusuuringute komiteelt mitmesugustes küsimustes, sh strateegiliste aspektide kohta selle visiooniuuringute kaudu ning põllumajandusuuringute kooskõlastamise kohta liikmesriikide ja liidu vahel. Luuakse ka seosed asjaomaste Euroopa innovatsioonipartnerluste ning Euroopa tehnoloogiaplatvormide teadustöö ja innovatsiooni asjaomaste aspektidega.

Teadusuuringute tulemuste mõju ja levitamist toetatakse aktiivselt teabe- ja teadmiste vahetuse erimeetmetega ning erimeetmetega mitmesuguste osalejate kaasamiseks projektide kõigis etappides. Rakendamisel kombineeritakse mitmesuguseid tegevusi, sh ulatuslikke tutvustamismeetmeid ja pilootprojekte. Edendatakse hõlpsat ja avatud juurdepääsu teadusuuringute tulemustele ja parimaid tavasid.

VKEdele antav eritoetus võimaldab põllumajandusettevõtetal, kaluritel ja muud liiki VKEdel osaleda rohkem uurimis- ja tutvustustegevuses. Võetakse arvesse esmatootmissektori erivajadusi innovatsiooni tugiteenuste ja teavitusstruktuuride järele. Rakendamine hõlmab suurt hulka meetmeid, sealhulgas teadmiste vahetamist, kusjuures tagatakse põllumajandusettevõtjate või muude esmaste tootjate ja vahendajate aktiivne osalemine, et teha kokkuvõtte lõppkasutajate jaoks vajalikest teadusuuringutest. Edendatakse hõlpsat ja avatud juurdepääsu teadusuuringute tulemustele ja parimaid tavasid.

Toetused standardimiseks ja regulatiivsete aspektide jaoks aitavad kiirendada uudsete biokaupade ja -teenuste turulejõudmist.

Võidakse kaaluda asjakohaste ühise kavandamise algatuste ning asjaomaste avaliku sektori siseste ning era- ja avaliku sektori vaheliste partnerluste toetamist.

Püütakse luua koostöötet selle ühiskondliku väljakutsega seotud muude liidu rahastamisvahenditega, näiteks Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga (EMKF), ning seda veelgi edendada.

Võetakse tulevikku suunatud meetmeid kõigis biomajanduse sektorites, sealhulgas arendatakse ülemaailmseid, Euroopat, liikmesriiki ja piirkondi hõlmavaid andmebaase, näitajaid ja mudeleid. Arendatakse Euroopa biomajanduse vaatluskeskust liidu ja kogu maailma teadus- ja innovatsioonitegevuse jälgimiseks ja kaardistamiseks, sealhulgas tehnoloogiate hindamiseks, tulemuslikkuse põhinäitajate väljatöötamiseks ning innovatsioonipoliitika jälgimiseks biomajanduses.

3. TURVALINE, PUHAS JA TÕHUS ENERGIA

3.1. Energiatarbimise ja CO₂-jalajälje vähendamine aruka ja säästva kasutamise abil

Energiaallikad ja tarbimisharjumused Euroopa tööstustes, transpordisüsteemides, hoonetes, piirkondades ja linnades ei ole peaaegu üldse säästvad ning mõjutavad märkimisväärselt keskkonda ja kliimamuutusi. Uute ja olemasolevate peaaegu saastevabade hoonete, liginullenergiahoonete ja plussenergiamaajade, moderniseeritud hoonete ning aktiivhoonete reaalajas toimuv energiahaldus, ülitõhusad tööstusettevõtted ning energiatõhusate lähenemisviiside massiline omaksvõtt ettevõtete, üksikisikute, kogukondade, linnade ja piirkondade poolt nõuab mitte ainult tehnoloogiaarengut, vaid ka tehnoloogiaväliseid lahendusi, näiteks uusi nõustamis-, rahastamis- ja nõudluse juhtimise teenuseid, samuti käitumis- ja sotsiaalteaduste panust, võttes samal ajal arvesse üldsusele vastuvõetavuse küsimusi. Sellisel moel võib suurem energiatõhusus osutada üheks kulutõhusamaks viisiks, kuidas vähendada energiapõhjust ning samal ajal suurendada energia varustuskindlust, vähendada keskkonna- ja kliimamõju ning suurendada konkurentsivõimet. Nendele väljakutsetele reageerimiseks on oluline arendada edasi taastuvenergiat ja kasutada ära energiatõhususe potentsiaali.

3.1.1. Aruka ja tõhusa energiakasutuse tehnoloogia ja teenuste massiturule toomine

Energiatarbimise vähendamiseks ja energiaraiskamise lõpetamiseks ning samas ühiskonnale ja majandusele vajalike teenuste tagamiseks ei piisa üksnes sellest, et massiturule tuuakse rohkem, tõhusaid, kulude poolest konkurentsivõimelisi, keskkonnasäästlikke ning arukamaid seadmeid, tooteid ja teenuseid, vaid tuleb integreerida komponendid ja seadmed nii, et need koostöös optimeeriks hoonete, teenuste ning tööstuse üldise energiakasutuse.

Tagamaks tarbijate täielikku heakskiitu ja kasu (sealhulgas tarbijate võimalust jälgida oma energiatarbimist), on vaja kõnealuste tehnoloogialahenduste ja teenuste energiatõhusus kohandada ja optimeerida keskkondadele ja keskkondades, milles neid kasutatakse. Selleks ei piisa ainult teadusuuringutest, uuendusliku info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) arendamisest ja katsetamisest ning seire- ja kontrollimeetodeist, vaid on tarvis ka esitlusprojekte ning turustuseelseid kasutusnäiteid koostalitluse ja laiendamiskõlblikkuse tagamiseks. Taolised projektid peaksid seadma eesmärgiks aidata kaasa üldise energiatarbimise ja energiakulude vähendamisele või optimeerimisele ühise korra väljatöötamise abil, mille kohaselt kogutakse, võrreldakse ja analüüsitakse energiatarbimise ja heitkoguste andmeid, et parandada energiakasutuse mõõdetavust, läbipaistvust, üldsusele vastuvõetavust, planeerimist ja nähtavust ning selle keskkonnamõju. Neis protsessides tuleks tagada seire- ja kontrollitehnika kaitsmiseks vajalik turvalisus ja loimitud eraelukaitse. Usaldusväärst aitab tagada platvormide arendamine ja nende kasutamine selliste süsteemide stabiilsuse kontrollimiseks.

3.1.2. Tõhusate ja taastuvenergiapõhiste kütte- ja jahutussüsteemide potentsiaali vallandamine

Kogu liidu ulatuses tarbitakse märkimisväärne osa energiast kütteks ja jahutuseks ning kulutasuv ja tõhus tehnoloogia ja süsteemi integratsioonimeetodid, näiteks võrgu ühenduvus standarditud keelte ja teenustega selles valdkonnas, aitaksid oluliselt energiapõhjust vähendada. Selleks on vaja teha uuringuid ning tutvustada uusi projekteerimistehnikaid ning tööstuse, äri- ja elamumajanduse uusi süsteeme ja komponente, näiteks deentraliseeritud ja kaug-soojaveevarustuse,

ruumide kütmise ning jahutamise alal. See hõlmaks mitmesuguseid tehnoloogialahendusi nagu näiteks päikese soojusenergia, geotermiline energia, biomass, soojuspumbad, soojuste ja elektri koostootmine ning heitenergia taaskasutamine, ning vastaks liginullenergiahoonete ja -aladega seotud nõuetele ning toetaks arukate hoonete rajamist. Täiendavaid läbimurdeid on vaja eelkõige taastuvatest energiaallikatest saadud soojusenergia salvestamises ning selleks, et soodustada kütte ja jahutuse hübriidsüsteemide tõhusate kombinatsioonide arendamist ning kasutuselevõttu tsentraliseeritud ja detsentraliseeritud rakendustes.

3.1.3. Algatuse „Euroopa arukad linnad ja ühendused” edendamine

Linnapiirkonnad on üks suurimaid energiatarbijaid liidus ning paikuvad atmosfääri sellele vastava suure osa kasvuhoo- negaase, tekitades samas märkimisväärse koguse õhusaasteaineid. Samal ajal mõjutavad linnu õhukvaliteedi halvenemine ja kliimamuutused, mis sunnivad neid välja töötama oma leevendus- ja kohanemisstrateegiad. Sellest tulenevalt on linna- keskkonna uuenduslikel energialahendustel (nt energiatõhusus, elektri- ning kütte- ja jahutussüsteemid ning taastuvate energiaallikate integreerimine tehiskeskonda), integreerituna transpordisüsteemide, nn aruka ehituse, linnaplaneerimisla- henduste, jäätmekäitluse ja veepuhastuse ning linnakeskkonnale mõeldud IKT-lahendustega, otsustav tähtsus ühiskonna kujundamisel vähese CO₂-heitega ühiskonnaks. Tuleb kavandada sihtotstarbelisi algatusi energia-, transpordi- ja IKT- sektori tööstuslike väärtusahelate puutepunktide loomiseks arukate linnarakenduste jaoks. Samal ajal on tarvis välja töötada uued tehnoloogilised, organisatsioonilised, planeerimis- ja ärimudelid ning katsetada neid täies mahus, võttes arvesse linnade ja linnaosade ning nende kodanike vajadusi ning vahendeid. Vaja on ka uuringuid, mis aitavad mõista sotsiaalseid, keskkonna-, majandus- ja kultuuriküsimusi, mida kõnealune ümberkujundamine hõlmab.

3.2. Varustamine odava, vähese CO₂-heitega toodetud elektriga

Elektril on keskne osa looduskeskkonda säästva, vähese CO₂-heitega majanduse loomisel. Sellesuunalise arengu keskmes asuvad taastuvad energiaallikad. Vähese CO₂-heitega elektri tootmise juurutamine edeneb liiga aeglaselt suurte kulude tõttu. On tungivalt vaja leida lahendusi, mis märkimisväärselt vähendavad kulusid ning on tõhusamad, säästvamad ja üldsusele vastuvõetavamad, et kiirendada madala hinnaga, usaldusväärse ja vähese CO₂-heitega elektrienergia turule jõudmist. Tegevuses keskendutakse teadus-, arendus- ja laialtlevitatavale tutvustamistegevusele uuenduslike taastuvate ener- giaallikate, sealhulgas väike- ja mikrovõimsusega energiasüsteemid, tõhusate, paindlike ja vähese CO₂-heitega fossiilkü- tustel töötavate elektrijaamade ning süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise või selle korduskasutamise tehnoloogiatega valdkonnas.

3.2.1. Arendada tuuleenergia täielikku potentsiaali

Tuuleenergiaeesmärgi kohaselt tuleb 2020. aastaks alandada maismaa- ja avameretuuleenergia tootmiskulusid kuni 20 % võrreldes 2010. aastaga, kasutada rohkem avamerd ning luua võimalused nõuetekohaseks liitumiseks elektrivõrguga. Keskendutakse järgmise põlvkonna tuuleenergia suuremahuliste muundamissüsteemide (sealhulgas innovatiivsete energia- salvestussüsteemide) arendamisele, katsetamisele ja tutvustamisele, suuremale muundamise kasutegurile ning paremale kättesaadavusele nii maismaal kui ka avamerel (sealhulgas kauged piirkonnad ja karmide ilmaoludega kohad) ning uutele järjestikustele tootmisprotsessidele. Tuuleenergia arendamisel võetakse arvesse keskkonna- ja bioloogilise mitmekesisuse aspekte.

3.2.2. Tõhusate, usaldusväärsete ja konkurentsivõimelise maksumusega päikeseener- giasüsteemide väljatöötamine

Päikeseenergia maksumus, sealhulgas fotogalvaanilised ja kontsentreeritud päikeseenergiat kasutavad süsteemid, peaks 2020. aastaks vähenema 2010. aastaga võrreldes poole võrra, et selle osa elektriturul saaks oluliselt suurened.

Fotogalvaanika puhul on muu hulgas vaja uusi kontseptsioone ja süsteeme käsitlevat pikaajalist uuringut ja masstootmise katsetamist, pidades silmas laialdast kasutamist ja fotogalvaaniliste lahenduste integreerimist ehitistesse.

Kontsentreeritud päikeseenergia puhul keskendutakse tõhususe suurendamisele ning kulude ja keskkonnamõju vähenda- misele ja tutvustatud tehnoloogia viimisele tööstuslikku mastaapi, milleks tuleb rajada esimene omalaadne jõujaam. Katsetatakse lahendusi, mis võimaldavad tõhusalt ühendada päikeseenergia tootmise ja vee soolatumise.

3.2.3. Konkurentsivõimeliste ja keskkonnale ohutute tehnoloogiate väljatöötamine CO₂ kogumiseks, transportimiseks, säilitamiseks ja korduvkasutamiseks

Süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine on põhivõimalus, mida tuleb laialdaselt kasutada kommertseesmärgil ülemaa- ilmsel tasandil, et lahendada vähese CO₂-heitega energia tootmise ja vähese CO₂-heitega tööstuse rajamise probleem 2050. aastaks. Eesmärk on viia elektrisektoris kivisöe-, gaasi- ja põlevkiviküttel töötavates jõujaamades CO₂ kogumise ja säilitamise lisakulud miinimumini võrreldes sama laadi elektrijaamadega, kus CO₂ kogumist ja säilitamist ei toimu, ning energiamahukates tööstusrajatistes.

Toetatakse eelkõige kogu sellise CO₂ kogumise ja säilitamise ahela tutvustamist erinevate tüüpiliste kogumise, transpordi, säilitamise ja korduvkasutamise võimaluste puhul. Sellega kaasnevad teadusuuringud eesmärgiga arendada kõnealust tehnoloogiat edasi ning töötada välja konkurentsivõimelisem kogumistehnoloogia, täiustatud komponendid, integreeritud süsteemid ja protsessid, ohutu geoloogiline säilitamine, otstarbekad lahendused ja üldsuse nõusolek kogutud CO₂ korduvkasutamiseks, et muuta CO₂ kogumine ja säilitamine äriksel teostatavaks pärast 2020. aastat avatavates fossiilkütusel töötavates jõujaamades ja muus palju CO₂-heidet tekitavas tööstuses. Samuti toetatakse puhtaid söepõletustehnoloogiaid kui CO₂ kogumist ja säilitamist täiendavaid tehnoloogiaid.

3.2.4. Geotermilise, hüdro-, mereenergia ja muudest taastuvallikatest toodetud energia lahenduste väljatöötamine

Geotermiline energia, hüdro- ja mereenergia ning muud taastuvenergia liigid saavad vähendada CO₂-heidet Euroopa energiavarustuses, suurendada paindlikkust muutuvtootmises ja energiakasutuses. Eesmärk on edasi arendada kulutasuvaid ja säästvaid tehnoloogiaid, saavutada nende turuküpsus ning võimaldada nende laialdast kasutamist tööstuses, sealhulgas võrkudega sidumist. Tõhustatud geotermiliste süsteemide tehnoloogiat tuleks edasi uurida, arendada ja tutvustada eelkõige geograafiliste uuringute, puurimistöde ja soojatootmise valdkonnas. Ookeanienergia, nagu loode-, hoovuse- või laineenergia ja osmootne energia võimaldab täiesti heitevaba ja prognoositavat energiavarustust ning võib ühtlasi aidata välja arendada merel toodetava tuuleenergia täispotentsiaali (merepäritoluga energialiikide kombinatsioonid). Teadustöö peaks hõlmama innovatiivseid laboriuuringuid usaldusväärsete ja madalate kuludega komponentide ning materjalide alal väga söövitavas ja bioloogiliste organismide kogunemist soodustavas keskkonnas ning nende materjalide tutvustamist Euroopa vete erinevates tingimustes.

3.3. Alternatiivsed kütused ja mobiilsed energiaallikad

Euroopa energiapoliitika ja CO₂-heite vähendamise eesmärkide täitmiseks tuleb välja töötada uued kütused ja liikuvad energiaallikad. See on eriti oluline aruka, keskkonnahoidliku ja integreeritud transpordi probleemi lahendamisel. Kõnealuste tehnoloogiate ja alternatiivkütuste väärtusahelad ei ole piisavalt välja töötatud ning seda tööd tuleb kiirendada tutvustusjärku jõudmiseks.

3.3.1. Bioenergeetika konkurentsivõimelisemaks ja säästvaks muutmine

Bioenergeetika eesmärk on viia kõige paljutootavamad tehnoloogialahendused äriküpsuseni, et võimaldada erinevaid väärtusahelaid esindavate teise põlvkonna biokütuste laialdast säästvat tootmist biorafineerimise teel maismaa-, õhu- ja meretranspordi jaoks ning soojuse ja energia ja roheline gaasi ülitõhusat koostootmist biomassist ja jäätmetest, sealhulgas CO₂ kogumist ja säilitamist. Eesmärk on välja töötada bioenergia mitmesugused eri ulatusega kasutuselevõtuvõimalused ja neid tutvustada, võttes arvesse erinevaid geograafilisi ja ilmastikutingimusi ning logistilisi kitsaskohti ja minimeerides samal ajal maakasutusega seotud negatiivset sotsiaalset ja keskkonnamõju. Säästva bioenergeetikatööstuse arengut 2020. aastale järgnevatel aastatel hakkab toetama pikaajaline uurimisprogramm. Need meetmed täiendavad eelmiste etappide teadusuuringuid (nt lähteaine, bioressursid) ning järgmiste etappide teadusuuringuid (nt integreerimine sõidukiparkidesse), mida tehakse seoses prioriteedi „Ühiskondlikud väljakutsed“ muude asjakohaste erieesmärkidega.

3.3.2. Vesinikutehnoloogia ja kütuseelemenditehnoloogia turuleviimiseks kuluva aja lühendamine

Kütuseelemendi- ja vesinikutehnoloogial on suur potentsiaal aidata kaasa Euroopa energiaprobleemide lahendamisele. Kõnealuse tehnoloogia muutmine turul konkurentsivõimeliseks nõuab märkimisväärset kulude vähendamist. Näiteks transpordis tuleb kütuseelemendisüsteemi kulusid vähendada järgmise kümne aasta jooksul kümme korda. Sel eesmärgil toetatakse esitlusi ja turustuseelseid kasutusnäiteid teisel aastal, paiksete ja mikropaiksete transpordirakenduste ning seotud teenuste kohta, samuti pikaajalist uurimistööd ja tehnorendust, et luua liidus konkurentsivõimeline kütuseelemendiahel ja püsiv vesinikutehnoloogia tootmine ja taristu. Piisavalt suurteks läbimurreteks turul ning asjakohaste standardite väljatöötamiseks on tarvis tugevat riiklikku ja rahvusvahelist koostööd.

3.3.3. Uued alternatiivkütused

On olemas palju uusi pikaajalise potentsiaaliga valikuid, näiteks pulbrist koosnev metalliline kütus, fotosünteesivate mikroorganismide toodetav kütus (vees ja maismaal) ning kunstliku fotosünteesi ja päikeseenergia abil saadud kütused. Need uued suundumused võivad sisaldada tõhusama energiamuundamise võimalust ning kulude poolest konkurentsivõimelisemaid ja säästvamaid tehnoloogiaid. Toetust antakse eelkõige nende uute ja muude võimalike tehnoloogialahenduste viimiseks laborist turustamisele esitlusele 2020. aastaks.

3.4. Ühtne arukas Euroopa elektrivõrk

Tarbijasõbraliku ja üha väiksema CO₂-heitega elektrisüsteemi loomiseks tuleb elektrivõrkudega seoses täita kolm omavahel seotud ülesannet: luua üleeuroopaline turg, integreerida suurel hulgal uusi taastuvaid energiaallikaid ning tulla toime miljonite tarnijate ja tarbijate (üha rohkem majapidamisi on nii tarnijad kui ka tarbijad), sealhulgas elektrisõidukiomanike vastastikmõjuga. Tulevastel elektrivõrkudel on otsustav tähtsus üleminekul CO₂-heite vabale energiasüsteemile, kusjuures tarbijaile on tagatud täiendav paindlikkus ja kulutõhusus. Olulisim eesmärk on aastaks 2020 üle kanda ja jaotada elektrit, millest 35 %⁽¹⁾ on toodetud hajutatud ja kontsentreeritud taastuvatest energiaallikatest.

Hästi seostatud teadusuuringud ja tutvustustegevus toetab uute komponentide, tehnoloogialahenduste ja protseduuride väljatöötamist, mis vastavad nii ülekande- ja jaotusvõrgu kui ka energia paindliku salvestamise eripäradele.

Kõigi energianõudlust ja -pakkumist edukalt tasakaalustavate valikute puhul tuleb arvesse võtta võimalikult vähese heite ja madala maksumuse vajadust. Tuleb välja arendada uusi arukaid energiavõrgutehnoloogiaid, suuremat paindlikkust ja tõhusust võimaldavaid tasakaalustamise tehnoloogiaid, sealhulgas tavalised elektrijaamad, ning uusi võrgukomponente ülekandemahu suurendamiseks, kvaliteedi ja võrkude usaldusväärsuse suurendamiseks. Uued elektrisüsteemide tehnoloogiad ja kahesuunalise digitaalside taristu vajavad uuringuid ja elektrivõrku integreerimist ning neid tuleb kasutada aruka vastastikuse mõju tekitamiseks teiste energiavõrkudega. See aitab parandada kavandamist, seiret, kontrolli ja võrkude turvalist käitamist (sealhulgas standardimisküsimustes) tavalistes ja hädaolukordades, tulla toime tarnijate ja klientide vastastikuse mõjuga ning transportida ja korraldada energiavoogu ning sellega kaubelda. Tulevase taristu kasutuselevõtmiseks tuleks näitajates ja kulude-tulude analüüsis arvesse võtta kogu energiasüsteemi hõlmavad kaalutlused. Peale selle luuakse maksimaalne sünergia arukate võrkude ja telekommunikatsioonivõrkude vahel, et vältida investeeringute kattumist, suurendada ohutust ja kiirendada arukate energiateenuste kasutuselevõttu.

Uued energiasäilitusvahendid (sealhulgas nii akud kui ka suuremahulised vahendid, näiteks elektrienergiast toodetud gaas) ja sõidukisüsteemid tagavad vajaliku paindlikkuse tootmise ja nõudluse vahel. Täiustatud IKT-tehnoloogia suurendab veelgi elektrinõudluse paindlikkust, tagades tarbijaile (tööstus-, äri- ja elamuvaldkond) vajalikud automaatikavahendid. Turvalisus, usaldusväärsus ja andmekaitse on ka siin olulised küsimused.

Uued kavandamis-, turustamis- ja reguleerimissüsteemid peavad tagama elektritarneahela üldise tõhususe ja kulutasuvuse, taristute koostalitlusvõime ning arukate energiavõrkude tehnoloogia, toodete ja teenuste avatud ja konkurentsile rajatud turu tekkimise. On tarvis suuri näidisprojekte, et katsetada ja kinnitada lahendusi ning hinnata nende süsteemisobivust ja kasulikkust eri sidusrühmadele enne nende kasutuselevõttu üle Euroopa. Sellega peaksid kaasnema teadusuuringud, et selgitada välja, kuidas tarbijad ja äriettevõtted reageerivad majanduslikele stiimulitele, käitumismuutustele, teabeteenustele ja muudele arukate võrkudega seotud uuenduslikele võimalustele.

3.5. Uued teadmised ja uus tehnoloogia

Pikas perspektiivis on tarvis uudeid, tõhusamaid, puhtaid, ohutuid ja jätkusuutlikke ning kulude poolest konkurentsivõimelisemaid energiatehnoloogiaid. Arengut tuleb kiirendada multidistsiplinaarsete uuringute ning üleeuroopaliste teadusprogrammide ja maailmatasemel vahendite ühise rakendamise abil, et saavutada teaduslike läbimurdeid energeetikakontseptsioonides ja progressi võimaldavas tehnoloogias (näiteks nanoteadus, materjaliteadus, tahkete kehade füüsika, IKT, bioteadused, geoteadused, andmetöötlus ja kosmos). Kui see on asjakohane, toetatakse samuti ohutute keskkonnasäästlike ja uudsete gaasi- ja õliressursside otsimist ja tootmist ning innovatsiooni arengut tulevastes ja kujunemisjärgus tehnoloogiates.

Kõrgetasemelisi uuringuid on vaja ka lahenduste leidmiseks, mis võimaldavad energiasüsteemidel kohaneda muutuvate kliimatingimustega. Prioriteedid on kohandatavad uute teaduslike ning tehnoloogiliste vajaduste ja võimalustega või hiljuti ilmnunud nähtustega, millega seoses võib esile kerkida paljutöötavaid arenguvõimalusi või ühiskonnale olulisi riske ning mis võivad ilmneda raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamise käigus.

3.6. Põhjendatud otsustamine ja üldsuse kaasamine

Energiauuringud peaksid toetama energiapoliitikat ja olema sellega ranges kooskõlas. Poliitikakujundajatele põhjalike analüüside tagamiseks on tarvis ulatuslikku teavet ja uuringuid energiatehnoloogiate, -teenuste ja taristu kasutuselevõtmise ja kasutamise kohta, turgude (sealhulgas reguleerivad raamistikud) ning tarbijate käitumise kohta. Toetust antakse eelkõige komisjoni SET-kava infosüsteemi raames, et töötada välja põhjalikud ja läbipaistvad teooriad, vahendid, meetodid ja

⁽¹⁾ Komisjoni talituste töödokument SEK(2009) 1295, mis on lisatud teatisele vähese süsihappegaasiheitega tehnoloogia arendamise investeeringute kohta (Euroopa energiatehnoloogia strateegiline kava) (KOM(2009) 519 lõplik).

modelid ning tulevikku vaatavad võimalikud stsenaariumid, mille abil hinnata peamisi energiaga seotud majanduslikke ja sotsiaalküsimusi; et luua andmekogusid ja stsenaariume laienenud liidu jaoks ning selleks, et hinnata energiaga seotud ja energiapoliitika mõju varustuskindlusele, tarbimisele, keskkonnale, loodusressurssidele ja kliimamuutustele, ühiskonnale ning energiatööstuse konkurentsivõimele; ning et teha sotsiaal-majanduslikke uuringuid ning ühiskonnateaduste valdkonna uuringuid.

Kasutades võimalusi, mida pakub veebi- ja suhtlustehnoloogia, uuritakse tarbijate, nende hulgas tundlike tarbijarühmade (nt puudega isikud) käitumist ja käitumisharjumuste muutumist avatud innovatsiooniplatvormidel, näiteks eluslaborid ja innovatiivsete teenuste ulatuslikud tutvustused, samuti paneeluuringute abil, tagades eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitse.

3.7. Energiauuduste turuletoomine programmi „Arukas energeetika – Euroopa” alusel (IEE)

Lahendused uuendusliku tehnoloogia turuletoomise ja turustusprojektide valdkonnas aitavad uut energiatehnoloogiat aegsasti kasutusele võtta ja seda kulutõhusalt rakendada. Peale tehnoloogiale suunatud teadusuuringute ja esitluste nõuab see ka selget liidu lisaväärtust andvaid meetmeid eesmärgiga arendada, rakendada, jagada ja korrata muid, mitte-tehnoloogilisi uuendusi, millel on suur võimendustegur liidu säästva energia turgudel kõigis valdkondades ja kõigil haldustasandil.

Sellised uuenduslikud lahendused keskenduvad turul soodsatele reguleerimis-, haldus- ja rahastamistingimuste loomisele vähe CO₂-heidet tekitavate, taastuvenergiaga seotud ning energiatõhusate tehnoloogiate ja lahenduste jaoks. Toetust antakse meetmetele, mis soodustavad energiapoliitika rakendamist, ettevalmistusi investeeringute kasutuselevõtuks ning toetavad suutlikkuse suurendamist ja on üldsusele vastuvõetavad. Samuti pööratakse tähelepanu innovatsioonile olemasolevate tehnoloogiate aruka ja jätkusuutliku kasutamise eesmärgil.

Uuringud ja analüüsid on korduvalt kinnitanud, et inimteguril on otsustav osa säästva energia poliitika edukuses ja ebaõnnestumistes. Toetatakse uuenduslikke organisatsioonilisi struktuure, heade tavade levitamist ja vahetamist, konkreetseid suutlikkust suurendavaid ja koolitusmeetmeid.

3.8. Rakenduslikud eriaspektid

Prioriteetide kindlaksmääramisel kõnealuse sotsiaalse väljakutsega seotud meetmete rakendamiseks lähtutakse vajadusest tugevdada energeetikavaldkonna uuringuid ja innovatsiooni Euroopa tasandil. Põhieesmärk on toetada energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava) ⁽¹⁾ teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskava rakendamist, et täita liidu energia- ja kliimamuutuste poliitika eesmäärke. SET-kava tegevus- ja rakenduskavad annavad seega väärtusliku panuse tööprogrammide väljatöötamise. SET-kava juhtimisstruktuuri kasutades tehakse kindlaks prioriteetid ja kooskõlastatakse energeetikavaldkonna teadusuuringuid ja innovatsiooni kogu liidu ulatuses.

Mittetehnoloogilises tegevuskavas juhendatakse liidu energiapoliitikast ja asjakohaste õigusaktide sätetest. Toetatakse keskkonna loomist, mis soodustab esitletud tehnoloogiliste ja teenustega seotud lahenduste, protsesside ning vähese CO₂-heidetega tehnoloogiat ja energiatõhusust käsitlevate poliitiliste algatuste laialdast kasutamist kogu liidus. See võib hõlmata energiatõhususe ja taastuvenergia investeeringute arendamise ja täiustamisega seotud tehnilise abi toetamist.

Turuletoomise alal tugineb tegevus programmi „Arukas energeetika – Euroopa” meetmetele ja arendab neid meetmeid edasi.

Partnerlus Euroopa sidusrühmadega on oluline ressursside ühiskasutuse ja ühistegevuste rakendamise seisukohast. Võidakse juhtumipõhiselt ette näha, et SET-kavas sisalduvad Euroopa tööstusalgatused tuleb vajaduse korral muuta ametlikuks avaliku ja erasektori partnerluseks eesmärgiga suurendada rahastamise taset ja sidusust ning stimuleerida ühiseid teadusuuringuid ja innovatsioonimeetmeid nii avaliku kui erasektori huvirühmade hulgas. Koostöös liikmesriikidega tuleks kaaluda võimalusi toetada riiklikesse teadusasutustesse liitumisesse, esmajoones SET-kava alusel loodud Euroopa Energiaalaste Teadusuuringute Liitu kuuluvaid teadlasi, et koondada riiklikud uurimisressursid ja taristud Euroopa huvide seisukohalt pakiliste teadusuuringute tegemiseks. Rahvusvahelised kooskõlastusmeetmed toetavad SET-kava prioriteete muutuva geomeetria põhimõtte kohaselt, võttes arvesse riikide võimalusi ja eripära. Luuakse ka seosed asjaomaste Euroopa innovatsioonipartnerluste ning Euroopa tehnoloogiaplattformide teadustöö ja innovatsiooni asjaomaste aspektidega.

⁽¹⁾ KOM(2007) 723.

Võidakse kaaluda asjakohaste ühise kavandamise algatuste ning asjaomaste avaliku sektori siseste ning era- ja avaliku sektori vaheliste partnerluste toetamist. Tegevus keskendub ka VKEde suuremale toetamisele ja nende osalemise edendamisele.

Eesmärgiga jälgida rakendamise kulgu, töötatakse Euroopa Komisjoni SET-kava infosüsteemi ja sidusrühmade koostöö põhjal välja tulemuslikkuse põhinäitajad, mis viimaste arengusuundade arvessevõtmiseks korrapäraselt läbi vaadatakse. Laiemas tähenduses püütakse kõnealuse ühiskondliku väljakutsega seotud rakendusmeetmete abil saavutada paremat kooskõla liidu asjaomaste programmide, algatuste ja poliitika, näiteks ühtekuuluvuspoliitika vahel, toetudes eelkõige arukat spetsialiseerumist hõlmavatele riiklikele ja piirkondlikele strateegiatele ning heitkogustega kauplemise süsteemile, näiteks seoses esitusprojekte toetavate mehhanismidega.

4. ARUKAS, KESKKONNAHOIDLIK JA INTEGREERITUD TRANSPORT

4.1. Ressursitõhus ja keskkonnanahoidlik transport

Euroopa on seadnud poliitiliseks eesmärgiks vähendada 2050. aastaks CO₂-heidet 60 % võrreldes 1990. aasta tasemega. Eesmärk on vähendada tavakütusel töötavate autode osakaalu linnaliikluses poole võrra ning luua suuremates linnakeskustes 2030. aastaks CO₂-heiteta logistikasüsteem. Vähest CO₂-heidet tekitavate kütuste osakaal peaks lennunduses 2050. aastaks suurenema 40 %ni ning merendussektoris tuleks punkrikütustega kaasnevad CO₂-heidet 2050. aastaks vähendada 40 %⁽¹⁾ võrreldes 2005. aasta tasemega.

Oluline on vähendada seda keskkonnamõju tehnoloogia sihipärase arendamise kaudu, pidades silmas asjaolu, et igal transpordiliigil on erinevad probleemid ja eriomased tehnoloogia integreerimise tsüklid.

Teadusuuringud ja innovatsioon aitavad olulisel määral välja töötada ja kasutusele võtta vajalikke lahendusi kõigi transpordiliikide jaoks; see vähendab märkimisväärselt transpordist tulenevat keskkonnakahjulikku heidet (näiteks CO₂, NO_x ja SO_x ja müra), vähendab sõltuvust fossiilkütuste transpordist ja selle kaudu transpordi mõju elurikkusele ja kliimamuutustele ning säilitab loodusvarasid.

See saavutatakse järgmise konkreetse tegevuse kaudu.

4.1.1. Õhusõidukite, sõidukite ja laevade muutmise keskkonnanahoidlikumaks ja vaiksemaks parandab nende keskkonnatoimet ning vähendab tajutavat müra ja vibratsiooni

Selle valdkonna tegevuses keskendutakse lõpptoodetele, kuid käsitletakse ka lihtsat ja ökodisaini ning tootmisprotsesse, milles võetakse arvesse kogu olelusringi ning milles ringlussevõtt on integreeritud projekteerimisetappi. Tegevus hõlmab ka olemasolevate toodete parandamist uute tehnoloogiate integreerimise teel.

- a) Keskkonnanahoidlikumate ja vaiksimate jõuseadmete väljatöötamine ja kasutuselevõtu kiirendamine on oluline transpordist tuleneva CO₂-heite, müra ja saaste mõju vähendamiseks või kaotamiseks kliimale ja Euroopa kodanike tervisele. Vajalikud on elektrimootoritel ja akudel, vesiniku- või kütuseelementidel, gaasimootoritel, mootorite uudsel ülesehitusel ja tehnoloogial või hübriidajamitel põhinevad uued ja uuenduslikud lahendused. Tehnoloogilised läbimurded aitavad ka parandada tavapäraste jõuseadmete keskkonnatoimet.
- b) Väheste heitega alternatiivsete energialiikide kasutusvõimaluste uurimine aitab vähendada fossiilkütuste tarbimist. See hõlmab säästvate kütuste ja taastuvatest energiaallikatest toodetava elektri kasutamist kõigis transpordiliikides, sealhulgas lennunduses, vähendab kütusetarbimist energia kogumise või mitmekesistatud energiaravustuse ning muude uuenduslike lahenduste abil. Arendatakse uusi terviklikke lähenemisi, mis hõlmavad sõidukeid, energia salvestamise, energia tarnimise, kütusetankimise ja akulaadimise taristut, sealhulgas sõiduki-jaotusvõrgu liideseid ja uuenduslikke lahendusi alternatiivkütuste kasutamiseks.
- c) Kütusetarbimist aitab vähendada õhusõidukite, laevade ja sõidukite üldise tõhususe parandamine nende massi ning aerodünaamilise, hüdrodünaamilise ja veeretakistuse vähendamise teel, kasutades kergemaid materjale, kergemaid struktuure ja uuenduslikku disaini.

⁽¹⁾ Komisjoni valge raamat „Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava – Konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas“, KOM(2011) 144 lõplik.

4.1.2. Arukate seadmete, taristute ja teenuste arendamine

See aitab optimeerida transpordioperatsioone ja vähendada ressursside tarbimist. Kesksendatakse lennuväljade, sadamate, logistikaplatvormide ning maismaa- ja meretranspordi taristu tõhusa kavandamise, projekteerimise ja kasutamise lahendustele ja haldamisele ning autonoomsetele ja tõhusatele hooldus- seire- ja inspekteerimissüsteemidele. Suutlikkuse suurendamiseks tuleb kasutusele võtta uusi poliitika, ärimudeleid, ideid, tehnoloogiaid ja IT-lahendusi. Eriti pööratakse tähelepanu seadmete ja taristute vastupidavusele kliima suhtes, olemusringipõhisel lähenemisel rajanevatele kulutasuvatele lahendustele ning uute materjalide ja tehnoloogiate laialdasemale kasutusele, mis võimaldab tõhusamat ja madalamate kuludega hooldust. Tähelepanu pööratakse ka kättesaadavusele, kasutajasõbralikkusele ja sotsiaalsele kaasatusele.

4.1.3. Transpordi ja liikumisvõimaluste parandamine linnaruumis

See toob kasu suurele ja üha suuremale osale elanikkonnast, kes elab ja töötab linnades või käib seal tööl ja vaba aega veetmas. Arendamist ja katsetamist vajavad uued liikuvuskontseptsioonid, transpordikorraldus, mitmeliigilise juurdepääsu mudelid, logistika, uudsete sõidukite ja üldkasutatavate linnateenuste pakkumine ja planeerimislahendused, mis aitavad vähendada ummikuid, õhusaastet ja müra ning suurendada linnatranspordi tõhusust. Tuleks arendada ühis- ja kergtransporti ning muid ressursitõhusaid reisijate- ja kaubatranspordivalikuid eramootorsõidukite tegeliku alternatiivina, ning toetada arukate transpordisüsteemide sagedasemat kasutamist ning pakkumise ja nõudluse uuenduslikku juhtimist. Erilist rõhku tuleb panna vastastikustele mõjudele transpordisüsteemi ja muude linnasüsteemide vahel.

4.2. Parem liikuvus, vähem liiklusummikuid, suurem ohutus ja turvalisus

Asjakohased Euroopa transpordipoliitika eesmärgid näevad ette toimimise ja tõhususe optimeerimist, sest liikuvusvajadus kasvab, Euroopa ohutumaks lennu-, raudtee- ja veetranspordipiirkonnaks muutmist ning maanteetranspordis hukkunute arvu 2050. aastaks enam-vähem nullini viimist ja liiklusõnnetuste ohvrite arvu 2020. aastaks poole võrra vähendamist. 30 % maantee-kaubavedudest, mis on pikemad kui 300 km, tuleks 2030. aastaks asendada raudtee- ja veetranspordiga. Sujuva, kättesaadava, taskukohase, kasutajatele orienteeritud ja tõhusa üleeuroopalise inimeste ja kaubaveo tagamiseks, milles on arvesse võetud ka väliskulusid, on vaja uut Euroopa mitmeliigilise transpordi korraldus-, teabe- ja maksesüsteemi, samuti tõhusaid liideseid pikamaa- ja linnaliikluse võrkude vahel.

Senisest parem Euroopa transpordisüsteem aitab kaasa transpordi tõhusamale kasutamisele, parandab kodanike elukvaliteeti ning aitab tagada tervislikumat keskkonda.

Teadusuuringud ja innovatsioon annavad olulise panuse nende ambitsioonikate poliitiliste eesmärkide saavutamisse järgmistele konkreetsetele tegevustele abil.

4.2.1. Liiklusummikute oluline vähendamine

See eesmärk on saavutatav, kui rakendatakse täielikult arukas, mitmeliigiline ja transpordiliikidevaheline uksest-ukseni vedude süsteem ning välditakse tarbetut transpordikasutust. See tähendab suuremat transpordiliikidevahelist integreeritust, transpordiahelate optimeerimist ning paremini integreeritud transporditoiminguid ja -teenuseid. Sellised uuenduslikud lahendused hõlbustavad muu hulgas vananeva elanikkonna ja vähemkaitsitud liiklejate juurdepääsu ning pakuvad võimalusi ummikute vähendamiseks õnnetuste parema haldamise ja liikluse optimeerimise skeemide arendamise teel.

4.2.2. Inimeste ja veoste liikuvuse märkimisväärne parandamine

See eesmärk on saavutatav arukate transpordirakenduste ja haldamissüsteemide väljatöötamise, tutvustamise ja ulatusliku kasutamise teel. Selleks on vaja kogu Euroopat hõlmavaid koostoimivaid kavandamise, nõudluse juhtimise, teabe- ja maksesüsteemide ning teabevoogude, haldussüsteemide, taristuvõrkude ja liikuvusteenuste täielikku integreeritust uude ühisesse ühendvedude raamistikku, mis põhineb avatud platvormidel. See tagab paindlikkuse ja kiire reageerimise kriisituurordades ja äärmuslikes ilmastikuoludes kõiki transpordiliike hõlmava reisimise ja kaubaveo ümberkorraldamise teel. Uued positsioneerimis-, navigeerimis- ja ajastamiseseadmed, mille kasutamine sai võimalikuks satelliitnavigatsiooni süsteemide Galileo ja Euroopa Geostatsionaarne Navigatsioonilisüsteem (EGNOS) rakendamise tulemusena, on vahendid, mis aitavad kõnealust eesmärki saavutada.

- a) Uuenduslik lennuliikluse juhtimise tehnoloogia aitab järsult suureneva nõudluse juures radikaalselt muuta ohutustingimusi ja tõhusust, suurendada täpsust, lühendada lennuväljadel reisikorraldusele kuluvat aega ning muuta õhutranspordisüsteem vastupidavaks. Algatuse „Ühtne Euroopa taevas“ rakendamist ja edasiarendamist toetatakse teadus- ja innovatsioonitegevusega, mis annavad lahendusi automatiseerimise ja autonoomsuse suurendamiseks lennuliikluse ning

õhusõidukite käitamis- ja juhtimise, õhus ja maal asuvate komponentide integreerimise parandamiseks ning uenduslikke lahendusi reisijate ja veoste tõhusaks ja tõrgeteta käitlemiseks kogu transpordisüsteemis.

- b) Parem ja integreeritud planeerimis- ja liikluskorraldustehnoloogia võimaldab veetranspordis kujundada nn sinise võõndi Euroopat ümbritsevatest meredest, parandada sadamatoiminguid ning luua sobiva raamistiku siseveetranspordile.
- c) Raudtee- ja maanteetranspordis muudab võrguhalduse ja koostalitlusvõime optimeerimine taristu kasutamise tõhusaks ning hõlbustab piiriüleste toimingute korraldamist. Töötatakse välja terviklik ja koostööl põhinev liikluskorraldus- ja teabesüsteem, mis tugineb sidepidamisele sõidukite vahel ning sõidukite ja taristu vahel.

4.2.3. Kaubaveo ja logistika valdkonna uute kontseptsioonide väljatöötamine

Selle abil on võimalik vähendada survet transpordisüsteemile ja keskkonnale ning parandada ohutust ja kaubaveomahtu. Nende meetmete abil on võimalik näiteks omavahel kombineerida kõrgtehnoloogilisi ja keskkonda vähe mõjutavaid sõidukeid ning arukaid, turvalisi, sõidukitesse paigaldatud ja taristupõhiseid süsteeme. See peaks rajanema integreeritud logistilisel lähenemisel transpordiküsimustele. Tegevusega toetatakse ka e-kaubaveo ehk paberivaba kaubaveo idee arendamist, mille kohaselt seotakse veoliikideülelset kaubavoogude elektroonilised ja füüsilised infovood, teenused ja maksed.

4.2.4. Õnnetus- ja surmajuhtumite ning õnnetuseohvrite arvu vähendamine ning turvalisuse parandamine

Selle eesmärgi saavutamiseks käsitletakse transpordisüsteemide korralduse, haldamise, tulemuslikkuse ja riskitegurite järelevalve aspekte ning keskendutakse õhusõidukite, sõidukite ja laevade konstruktsioonile, tootmisele ja käitamisele, taristule ja terminalidele. Tähelepanu koondatakse passiivsetele ja aktiivsetele ohutusmeetmetele, ennetavale ohutusele ning tõhusatutud automatiseerimis- ja koolitusprotsessidele, et vähendada ohtusid ja inimlike eksimuste mõju. Ilmastiku mõju, loodusõnnetuste ja muude kriisilukordade paremaks prognoosimiseks, hindamiseks ja leevendamiseks töötatakse välja konkreetsed vahendid ja meetodid. Tegevuses keskendutakse ka turvalisuse aspektidele reisijate- ja kaubavoogude planeerimisel ning juhtimisel, õhusõidukite, sõidukite ja laevade kontseptsioonile, liiklusele ja süsteemijuhtimisele, transporditaristute ning kauba- ja reisijateveo terminalide projekteerimisele. Kasulikeks turvalisuse suurendamise vahenditeks võivad osutuda arukad transpordi- ja ühenduspunktide rakendused. Tegevus keskendub ka kõikide ja eelkõige kõige rohkem ohustatud liiklejate ohutuse suurendamisele eelkõige linnapiirkondades.

4.3. Euroopa transporditööstuse juhtpositsioon maailmas

Aidates säilitada edumaad tehnoloogiaarenduse valdkonnas ning võimaldades parandada olemasolevate tootmisprotsesside konkurentsivõimet, toetavad teadusuuringud ja innovatsioon majanduskasvu ning kõrget kvalifikatsiooni nõudvate töökohtade säilimist Euroopa transporditööstuses üha tugevneva konkurentsi tingimustes. Kaalul on konkurentsivõime edasiarendamine olulises majandussektoris, mis vahetult moodustab 6,3 % liidu sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning annab tööd 13 miljonile töötajale Euroopas. Konkreetsed eesmärgid on innovatiivsete ja keskkonnasõbralike vee- ja maismaatranspordivahendite järgmise põlvkonna arendamine, innovatiivsete süsteemide ja seadmete jätkusuutliku tootmise tagamine ja pinna ettevalmistamine tulevastele transpordivahenditele uue tehnoloogia, uute ideede ja mudelite arendamise, arukate kontrollsüsteemide, tõhusate arendus- ja tootmisprotsesside, innovatiivsete teenuste ja sertifitseerimismenetluste kaudu. Euroopa eesmärk on tõusta maailmas juhtpositsioonile kõigi transpordiliikide tõhususe, keskkonnamõju ja ohutuse valdkonnas ning tugevdada oma juhtivat positsiooni nii lõpptoodete kui ka allsüsteemide maailmaturgudel.

Teadusuuringutes ja innovatsioonis keskendutakse järgmistele konkreetsetele tegevustele.

4.3.1. Järgmise põlvkonna transpordivahendite väljatöötamine kui tulevase turuosa kindlustamise viis

See eesmärk aitab edendada Euroopa juhtpositsiooni õhusõidukite, kiirrongide, tavapärase, linna- ja linnalähedase raudteetranspordi, maanteesõidukite, elektrisõidukite, merematkelaevade, parvlaevade ja spetsialiseeritud kõrgtehnoloogiliste laevade ja mereplatvormide valdkonnas. See hoogustab ka Euroopa tööstuse konkurentsivõimet tulevaste tehnoloogiate ja süsteemide alal ning toetab nende mitmekesisust uute turgude hõlvamisel ka muudes sektorites kui transpordisektor. See tähendab, et töötatakse välja ka uenduslikud, ohutud ja keskkonnasõbralikud õhu- ja maismaasõidukid ning laevad, millesse on paigaldatud tõhusad jõuseadmed ning kõrgtehnoloogilised ja arukad käitamis- ja kontrollsüsteemid.

4.3.2. Arukad kontrollsüsteemid transpordivahendites

Need on vajalikud kõrge suutlikkuse saavutamiseks ja süsteemide integreerimiseks transpordis. Võttes arvesse elektromagnetväljade mõju, töötatakse välja vajalikud andmesideliidesed õhusõidukite, sõidukite, laevade ja taristu vahel kõrgis asjakohastes kombinatsioonides eesmärgiga määratleda ühised toimimisstandardid. Need võivad hõlmata liikluskorraldus- ja kasutajateabe otsest edastamist sõidukites asuvatesse seadmetesse ning teelusid ja ummikuid käsitlevate usaldusväärsete liiklusandmete kogumist reaajas nende samade seadmete kaudu.

4.3.3. Täiustatud tootmisprotsessid

See võimaldab kohandamist, olemusliku madalamat maksumust, lühemat väljatöötamisperioodi ning hõlbustab õhusõidukite, sõidukite ja laevade ning nende koostisosade ja varustuse ning seotud taristu standardimist ja sertifitseerimist. Kõnealuse valdkonna tegevuse abil töötatakse välja kiired ja kulutasuvad projekteerimis- ja tootmise meetodid, sealhulgas montaaž, ehitus, hooldus ning ringlussevõtt digitaalsete vahendite ja automatiseerimise abil ning kompleksüsteemide integreerimise suutlikkus. See edendab konkurentsivõimelisi tarneahelaid, mis toimivad lühema aja ning väiksemate kuludega enne turustamist, seadmata ohtu käitumise ohutust ja turvalisust. Uuenduslike materjalide kasutamine transpordis on samuti prioriteetne nii keskkonnanahoiu kui ka konkurentsivõime eesmärgil, aga samuti suurema ohutuse ja turvalisuse huvides.

4.3.4. Uute transpordikontseptsioonide uurimine

See aitab suurendada Euroopa konkurentsieelseid pikemas perspektiivis. Strateegilised multidistsiplinaarsed uuringud ja kontseptsioonide kontroll käsitlevad uuenduslikke transpordisüsteemilahendusi. See tegevus hõlmab täisautomaatseid ning muid pikaajalise potentsiaali ja heade keskkonnanäitajatega uut tüüpi õhusõidukeid, sõidukeid ja laevu ning uusi teenuseid.

4.4. Sotsiaalmajanduslikud ja käitumisalased teadusuuringud ja tulevikku suunatud tegevus poliitikakujundamise tarbeks

Innovatsiooni edendamiseks ning transpordivaldkonnas tekkivate probleemide lahendamiseks on vaja meetmeid, mis toetavad poliitika analüüsimist ja väljatöötamist, sealhulgas käitumise mõistmiseks tõendite kogumist transpordiruumiliste, sotsiaal-majanduslike ja laiemate ühiskondlike aspektide osas. Tegevus on suunatud Euroopa transpordivaldkonna ja liikuvusvõimaluste teadusuuringuid ja innovatsiooni käsitleva poliitika väljatöötamisele ja rakendamisele, tuleviku-uuringutele ja tehnoloogiaprognoosidele ning Euroopa teadusruumi tugevdamisele.

Euroopa transpordisüsteemi arengu seisukohast on ülioluline mõista kohalikku ja piirkondlikku eripära, kasutaja käitumist ja arusaamu, ühiskondlikku vastuvõetavust, poliitiliste meetmete mõju, liikuvusvõimalusi, muutuvaid vajadusi ja seaduspärasid, tuleviku nõudluse muutumist, ärimudeleid ning nende tagajärgi. Töötatakse välja võimalikud stsenaariumid, milles võetakse arvesse ühiskondlikke suundumusi, tõendeid põhjuslikkuse kohta, poliitilisi eesmärke ning tehnoloogiaprognoose 2050. aasta perspektiivis. Territoriaalarengu, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja Euroopa transpordisüsteemi vaheliste seoste paremaks mõistmiseks on tarvis töökindlaid mudeleid, mis võimaldavad vastu võtta põhjendatud poliitilisi otsuseid.

Teadusuuringud keskenduvad küsimusele, kuidas vähendada sotsiaalset ja territoriaalset ebavõrdsust juurdepääsul liikuvusvõimaluste ning kuidas parandada vähemkaitstud transpordikasutajate olukorda. Käsitleda tuleb ka majandusküsimusi, keskendudes viisidele, kuidas võtta arvesse transpordi välismõjusid veoliikide lõikes, ning maksustamis- ja hinnakujundusmudeleid. Selleks et hinnata tulevasi vajadusi oskuste ja töökohtade, teadusuuringute ja innovatsiooni arendamise ja kasutuselevõtmise ning rahvusvahelise koostöö järele, tuleb teha tulevikusuunalisi uuringuid.

4.5. Rakenduslikud eriaspektid

Tegevust korraldatakse selliselt, et vajaduse korral oleks võimalik rakendada integreeritud ja konkreetsetele transpordiliikidele sobivat lähenemisviisi. Vaja on aastatepikkust nähtavust ja järjepidevust, et võtta arvesse iga transpordiliigi eripära ja probleemide üldist olemust ning Euroopa tehnoloogiaplatvormide teadusuuringute ja innovatsiooni strateegiliste tegevuskavade asjakohaseid aspekte.

Võidakse kaaluda asjakohaste ühise kavandamise algatuste ning asjaomaste avaliku sektori siseste ning avaliku ja erasektori vaheliste partnerluste toetamist. Samuti luuakse nõuetekohased seosed asjaomase Euroopa innovatsioonipartnerluse meetmetega. Tegevus keskendub ka VKEdes suuremale toetamisele ja nende osalemise edendamisele.

5. KLIIMAMEETMED, KESKKOND, RESSURSI TÕHUSUS JA TOORAINED

5.1. Kliimamuutuste vastu võitlemine ja nendega kohanemine

Praegune CO₂-kontsentratsioon atmosfääris on peaaegu 40 % kõrgem kui tööstusrevolutsiooni alguses ning viimase kahe miljoni aasta kõrgeimal tasemel. Muudel kasvuhoonegaasidel kui CO₂ on samuti oma osa kliimamuutustes ning see suureneb pidevalt. Kui otsustavaid meetmeid ei võeta, võivad kliimamuutustest tingitud kulud moodustada vähemalt 5 % maailma aastasest SKPst ning mõne stsenaariumi kohaselt kuni 20 %. Kui aga varakult võetakse tõhusad meetmed, võiksid netokulud piirduda umbes 1 %ga SKPst aastas. 2°C eesmärgi saavutamiseks ja kliimamuutuste halvimate tagajärgede vältimiseks tuleb arenenud riikidel 2050. aastaks vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid 80–95 % võrreldes 1990. aasta tasemetega.

Eesmärk on teadlikuks, varaseks ja tõhusaks tegutsemiseks vajalike andmete kogumise ning vajalike pädevuste ühendamise kaudu arendada ja hinnata uuenduslikke, kulutasuvaid ja jätkusuutlikke kohanemis- ja leevendamismeetmeid ja strateegiaid, mis on suunatud nii CO₂ kui ka muu kui CO₂ kujul esinevatele kasvuhoonegaasidele ja aerosoolidele ning milles asetatakse rõhk nii tehnoloogilistele kui ka mittetehnoloogilistele keskkonnahoidlikele lahendustele.

Selle saavutamiseks keskendutakse teadusuuringutes ja innovatsioonis järgmisele.

5.1.1. Kliimamuutuste parem mõistmine ning usaldusväärsete kliimaprognooside tege- mine

Parem arusaamine kliimamuutuste põhjustest ja arengust ning täpsemad kliimaprognoosid on ühiskonnas olulise tähtsusega, et tagada elu, kaupade ja infrastruktuuride kaitse, otsuste tegemise tõhusus ning piisavad valikud kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks. On oluline suurendada teaduslikku teadmusbaasi kliimat mõjutavate tegurite, protsesside, mehhanismide, tagasiside ja piirmäärade kohta seoses maismaa, mere- ja polaarökosüsteemide ja atmosfääri toimimisega. Parema arusaamine võimaldab ka kliimamuutusi täpsemalt tuvastada ning leida nende looduslikud ja inimtekkelised põhjused. Kliimaprognooside suuremat usaldusväärsust asjakohaste aja- ja ruumiskaalade alusel toetatakse mõõtmiste parandamise ning täpsemate stsenaariumide ja mudelite väljatöötamisega, sealhulgas täielikult ühtsete Maa süsteemi mudelitega, milles võetakse arvesse paleokliimatilist ajalugu.

5.1.2. Mõju ja nõrkade kohtade hindamine, uuenduslike kulutasuvate kohanemis-, riskiennetus- ja juhtimismeetmete väljatöötamine

Teadmised ühiskonna, majanduse ja ökosüsteemide võimete kohta kliimamuutustega kohanemiseks ei ole täielikud. Kliimamuutustele vastupanuvõimelise keskkonna, majanduse ja ühiskonnaga seotud tõhusad, tasakaalustatud ja sotsiaalselt vastuvõetavad meetmed vajavad kliimamuutustest ja kliimatingimuste varieerumisest tulenevate praeguste ja tulevaste mõjude, nõrkuste, elanikkonna kokkupuudete, riskide ja nende juhtimise, teiseste mõjude, näiteks rände ja konfliktide mõjude, kulude ning võimaluste integreeritud analüüsi, võttes arvesse äärmuslikke sündmusi ja nendega seotud, kliimast tulenevaid ohte ning nende kordumise võimalust. Kõnealusel viisil analüüsitakse ka kliimamuutuste negatiivset mõju elurikkusele, ökosüsteemidele ja ökosüsteemi teenustele, veevarudele, infrastruktuuridele ning majandusele ja loodusvaradele. Tähelepanu pööratakse kõige väärtuslikumatele looduslikele ökosüsteemidele ja tehiskeskkondadele ning peamistele sotsiaal-, kultuuri- ja majandussektoritele üle kogu Euroopa. Meetmete kohaselt uuritakse mõju ja kasvavat ohtu inimeste tervisele, mis tuleneb kliimamuutustest, kliimast tulenevatest ohtudest ja kasvuhoonegaaside suuremast kontsentratsioonist atmosfääris. Teadusuuringutes hinnatakse uuenduslikke, õiglaselt jaotatud ja kulutõhusaid kliimamuutustega kohanemise võimalusi, sealhulgas loodusvarade ja ökosüsteemide kaitset ja kohandamist ning seotud mõju, et teavitada nende väljatöötamisest ja rakendamisest kõigil tasanditel ja skaaladel ning seda protsessi toetada. See hõlmab ka geotehniliste valikute potentsiaalset mõju, kulusid, riske ja kasu. Uuritakse kohandamis- ja riskiennetuspoliitikat tulenevate valikute ning kliimaja muude valdkondlike poliitikate keerulisi omavahelisi seoseid, vastuolusid ja sünergiaid, sealhulgas mõju haavatavate rühmade tööhoivele ja elatusasemele.

5.1.3. Leevendamispoliitika, sealhulgas uuringute, mille keskmes on muude valdkon- dade poliitikate avaldatav mõju, toetamine

Liidu eesmärk minna 2050. aastaks üle konkurentsivõimelisele, ressursitõhusale ja kliimamuutustele vastupidavale majandusele ja ühiskonnale vajab tõhusate ja pikaajaliste vähese heite strateegiate väljatöötamist ning oluliselt edukamat uuenduslootlikkust. Teadusuuringutes hinnatakse keskkonna- ja sotsiaal-majanduslikke riske, võimalusi ja kliimamuutuste mõju leevendamise võimalusi. Samuti hinnatakse muude valdkondade poliitikate avaldatavat mõju. Teadusuuringud toetavad uute kliima-energia-majandus-mudelite väljatöötamist ja valideerimist, võttes arvesse majandushoobasid ja asjakohast välismõju, eesmärgiga katsetada leevendusmeetmete ja vähese CO₂-heiteta tehnoloogia kasutusvõimalusi eri tasan-

ditel

ning peamistes majandus- ja sotsiaalvaldkondades liidus ja kogu maailmas. Meetmed soodustavad tehnoloogilist, institutsioonilist ja sotsiaal-majanduslikku innovatsiooni, tugevdates uuringute ja rakenduste ning ettevõtjate, lõppkasutajate, teadlaste, poliitikute ja teadusasutuste vahelisi seoseid.

5.2. Keskkonnakaitse, loodusvarade, vee, elurikkuse ja ökosüsteemide säästev majandamine

Ühiskond peab toime tulema olulise probleemiga, nimelt kuidas luua püsiv tasakaal inimeste vajaduste ja keskkonna vahel. Keskkonnaressursid, sealhulgas vesi, õhk, biomass, viljakas muld, elurikkus ja ökosüsteemid ning osutatavad teenused on alus, millele toetub Euroopa ja maailma majandus ning elukvaliteet. Loodusvaradega seotud üleilmsete ettevõtlusvõimaluste väärtuseks on 2050. aastaks eelduste kohaselt rohkem kui kaks triljonit eurot ⁽¹⁾. Siiski kahjustatakse ökosüsteeme Euroopas ja kogu maailmas rohkem, kui loodus neid taastada suudab, ning keskkonnaressursse kasutatakse üle ja isegi hävitatakse. Näiteks liidus kaotatakse igal aastal 1 000 km² kõige viljakandvamat pinnast ja väärtuslikke ökosüsteeme ning raisatakse veerand mageveevarudest. Sellist tegevust ei ole enam võimalik jätkata. Teadusuuringud peavad aitama ümber pöörata keskkonda kahjustavad suundumused ning tagama, et ökosüsteemid suudaksid jätkuvalt pakkuda vahendeid, kaupu ja teenuseid, mis on olulised heaolu, majandusliku õitsengu ja jätkusuutliku arengu jaoks.

Seetõttu on selle tegevuse eesmärk pakkuda teadmisi ja vahendeid loodusvarade majandamiseks ja kaitseks, millega jõutaks jätkusuutliku tasakaaluni piiratud ressursside ning ühiskonna ja majanduse praeguste ja tulevaste vajaduste vahel.

Selle saavutamiseks keskendutakse teadusuuringutes ja innovatsioonis järgmisele.

5.2.1. Meie arusaamise parandamine elurikkusest ja ökosüsteemide toimimisest, nende vastastikusest mõjust sotsiaalsüsteemidega ning nende rollist majanduse ja inimeste heaolu toetajana

Inimtegevus võib keskkonnas vallandada muutusi, mis on pöördumatud ning muudavad ökosüsteemide laadi ja elurikkust. Äärmiselt oluline on neid riske ette näha, hinnates, kontrollides ja prognoosides inimtegevuse mõju keskkonnale, sealhulgas maakasutuse muutmise mõju, ning keskkonnamuutuste mõju inimeste heaolule. Mere- (rannikualadest süvamereni, sealhulgas mereressursside jätkusuutlikkus), polaar-, magevee-, maismaa- ja linnade ökosüsteeme, sealhulgas põhjaveest sõltuvaid ökosüsteeme käsitlevad teadusuuringud aitavad parandada meie arusaamist loodusvarade ning sotsiaal-, majandus- ja ökoloogiliste süsteemide, sealhulgas looduse murdepunktide keerulisest vastastikusest mõjust ning inimese ja bioloogiliste süsteemide vastupanuvõimest või haprusest. Uuritakse, kuidas elurikkus ja ökosüsteemid toimivad ja reageerivad inimtekkelisele mõjule, kuidas neid saab taastada ning kuidas see mõjutab majandust ja inimeste heaolu. Uuritakse ka lahendusi ressursiprobleemidele Euroopa ja rahvusvahelises kontekstis. Antakse panus poliitikameetmetesse ja tavadesse, mis tagavad sotsiaal- ja majandustegevuse toimimise ökosüsteemide ja elurikkuse püsivuse ja kohanemisvõime piirides.

5.2.2. Integreeritud lähenemisviiside väljatöötamine veega seotud probleemide lahendamiseks ning üleminekuks veeressursside ja -teenuste jätkusuutlikule majandamisele ja kasutamisele

Magevee kättesaadavus ja kvaliteet on muutunud kaugeleulatuvate majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgedega üleilmseks probleemiks. Olukorras, kus aina kasvab nõudlus magevee erinevateks ja sageli vastuolulisteks kasutusteks (nt põllumajandus, tööstus, vaba aja tegevus, avalikud teenused, ökosüsteemid ja maastikuhooldus, keskkonna taastamine ja parandamine), ning suureneb kliima- ja globaalsetest muutustest, linnastumisest, saastest ja mageveevarude ülemäärast kasutamisest tingitud veevarude haavatavus, on vee kvaliteedi ja kättesaadavuse säilitamine ja parandamine ning inimtegevusega mageveeökosüsteemidele avaldatava mõju leevendamine saanud määrava tähtsusega väljakutseks mitmesugustes sektorites vee kasutajate ja veeökosüsteemide jaoks.

Teadusuuringud ja innovatsioon käsitlevad neid pakilisi küsimusi ning pakuvad praegustele ja tulevastele vajadustele vastavaid integreeritud strateegiaid, vahendeid, tehnoloogiaid ja innovaatilisi lahendusi. Nende eesmärk on töötada välja asjakohased veemajandusstrateegiad vee kvaliteedi parandamiseks ning selleks, et kaotada tasakaalustamatus veenõudluse ja kättesaadavuse või pakkumise vahel erinevatel tasanditel ja ulatuses, sulgeda veeringe, edendada lõppkasutaja säästvat käitumist ning et käsitleda veega seonduvaid riske, säilitades samal ajal veeökosüsteemide terviklikkuse, struktuuri ja toimimise kooskõlas liidu valdava poliitikaga.

⁽¹⁾ Pricewaterhouse Coopersi prognoosid, mis käsitlevad jätkusuutlikkuspõhiseid loodusvaradega (energia, metsandus, toit ja põllumajandus, vesi ja metallid) seotud üleilmseid ettevõtlusvõimalusi, ning WBCSD (2010) Visioon 2050: The New Agenda for Business, World Business Council for Sustainable Development: Geneva, URL: http://www.wbcsd.org/web/projects/BZrole/Vision2050-FullReport_Final.pdf

5.2.3. Teadmiste ja vahendite tagamine tõhusaks otsustamiseks ja üldsuse kaasamiseks

Sotsiaal-, majandus- ja valitsemissüsteemid peavad endiselt tegelema ressursside kahanemise ja ökosüsteemide kahjustumise küsimustega. Teadusuuringute ja innovatsiooni põhjal saab teha vajalikke poliitilisi otsuseid, mis kindlustavad loodusvarade ja ökosüsteemide majandamise viisil, mis ei tekita häirivat kliima- ega keskkonnamuutust või mis võimaldab sellega kohaneda, ning saab edendada institutsioonilist, majanduslikku, käitumis- ja tehnoloogilist muutust jätkusuutlikkuse tagamiseks. Seega tugineb teadusuuringutele süsteemide väljatöötamine elurikkuse ja ökosüsteemiteenuste väärtustamiseks, sealhulgas arusaamine looduskapitali varudest ja ökosüsteemiteenuste voost. Rõhuasetus on esmatahtsatel, poliitiliselt olulistel ökosüsteemidel ja ökosüsteemiteenustel, näiteks mageveel, meredel ja ookeanidel (sealhulgas rannikualadel), metsadel, polaaraladel, õhu kvaliteedil, elurikkusel, maakasutusel ja mullal. Selleks et toetada ühiskondade ja ökosüsteemide vastupanuvõimet saasteainetele, patogeenidele ja katastroofidele, sealhulgas looduslikud ohud (näiteks maavärinad, vulkaanipursked, üleujutused ja põuad) ja metsatulekahjud, parandatakse prognoosimise ja varajase hoiatamise võimekust ning hinnatakse haavatavust ja mõju, sealhulgas mitut riski hõlmavaid olukordi. Teadusuuringud ja innovatsioon toetavad seega keskkonna- ja ressursitõhususe poliitikat ning tõendusühislik tõhusat valitsemist ohutu tegutsemise piires. Töötatakse välja uuenduslikke viise, kuidas suurendada poliitilist ühtsust, lahendada kompromisse, ohjata vastuolulisi huve, suurendada üldsuse teadlikkust uuringute tulemustest ning kaasata kodanikke otsuste tegemisse.

5.3. Energia tootmiseks mittekasutatavate ja mittepõllumajanduslike toorainete jätkusuutliku varu tagamine

Sellised sektorid nagu ehitus-, keemia-, autotööstus-, kosmose-, masinatööstus- ja seadmetööstussektorid, mille kombineeritud lisaväärtus ulatub üle ühe triljoni euro ning mis tagavad töö umbes 30 miljonile inimesele, sõltuvad kõik toorainete kättesaadavusest. Liit katab oma ehitusmaterjalina kasutatavate mineraalide vajadused. Kuigi liit on üks maailma suurimaid teatavate tööstuslike mineraalide tootjaid, jääb ta siiski nendest enamiku netoimportijaks. Peale selle sõltub liit suurel määral metalletse mineraalide ning täielikult teatavate esmatahtsate toorainete impordist.

Hiljutised suundumused näitavad, et toorainete nõudlust mõjutab tärkava turumajandusega riikide areng ja progressi võimaldavate tehnoloogiate kiire levik. Euroopa peab tagama kõigile toorainetele juurdepääsust sõltuvatele sektoritele toorainete jätkusuutliku majandamise ja tarnimise EList ja mujalt. Kriitilise tähtsusega toorainetega seotud poliitilised eesmärgid on esitatud komisjoni tooraineid käsitlevas algatuses ⁽¹⁾.

Seega on selle tegevuse eesmärk parandada teadmisi toorainetest ja töötada välja innovatiivsed lahendused toorainete kulutasuvaks ja keskkonnahoidlikuks uurimiseks, kaevandamiseks, töötlemiseks, korduskasutamiseks, ringlussevõtmiseks ja taaskasutamiseks ning nende asendamiseks majanduslikult atraktiivsete ja keskkonnasäästlike alternatiividega, millel on keskkonnale väiksem mõju.

Selle saavutamiseks keskendutakse teadusuuringutes ja innovatsioonis järgmisele.

5.3.1. Teadmusbaasi täiustamine toorainete kättesaadavuse kohta

Täiustatakse hinnanguid, mis käsitlevad maailma ja liidu ressursside pikaajalist kättesaadavust, sealhulgas juurdepääsu linnades asuvatele kaevandustele (prügilatele ja kaevandusjäätmetele), ranniku- ja süvamereressurssidele (nt haruldaste muldmetallide süvamerekaevandamine), ning seonduvat ebakindlust. Need teadmised aitavad ühiskonnas tõhusamalt kasutada, ringlusse võtta ja korduvkasutada haruldasi või keskkonnakahjulikke tooraineid. Sellega seoses töötatakse ökosüsteemse lähenemisviisi alusel välja ka üleilmsed eeskirjad, tavad ja standardid ressursside uurimiseks, kaevandamiseks ja töötlemiseks, sealhulgas ka maa kasutamiseks ja mereruumi planeerimiseks majanduslikult elujõulisel, keskkonnahoidlikul ja sotsiaalselt vastuvõetaval viisil.

5.3.2. Maismaalt ja merelt pärit toorainete, sealhulgas mineraalivarude jätkusuutliku tarnimise ja kasutamise (uurimise, kaevandamise, töötlemise, korduskasutuse, ringlussevõtu ja taaskasutuse) edendamine

Teadusuuringuid ja innovatsiooni on vaja toorainete kogu olelusringi ulatuses, et kindlustada Euroopa tööstusele oluliste toorainete taskukohane, usaldusväärne ja jätkusuutlik tarnimine ja majandamine. Majanduslikult elujõuliste, sotsiaalselt vastuvõetavate ning keskkonnasäästlike uurimis-, kaevandamis- ja töötlemistehnoloogiate arendamine ja kasutuselevõtmine edendab ressursside tõhusat kasutamist. See hõlmab maismaalt ja merelt pärit mineraalivarusid ning kasutab ära ka linnades asuvate kaevanduste potentsiaali. Uued ning majanduslikult elujõulised ja ressursitõhusad ringlussevõtu- ja materjalide korduskasutuse tehnoloogialahendused, ärimudelid ja -protsessid, sealhulgas suletud ahelaga protsessid ja

⁽¹⁾ KOM(2008) 699 lõplik.

süsteemid, aitavad samuti vähendada liidu sõltuvust esmaste toorainete tarnetest. See hõlmab pikema kasutuse ning kvaliteetse ringlussevõtu ja korduskasutuse vajadust, samuti tarvidust märkimisväärselt vähendada ressurside raiskamist. Lähtutakse lähenemisviisist, mis põhineb tervel olelusringil alates kättesaadavate toorainete tarnimisest kuni nende olelusringi lõpuni minimaalsete energia- ja ressursinõuetega.

5.3.3. Alternatiivide leidmine kriitilise tähtsusega toorainetele

Eeldades, et teatavate materjalide üleilmne kättesaadavus võib väheneda näiteks kaubanduspiirangute tõttu, uuritakse ja arendatakse välja kriitilise tähtsusega toorainete jätkusuutlikke asendajaid ja alternatiive, millel on samalaadne funktsionaalne toime. See vähendab liidu sõltuvust esmastest toorainetest ning vähendab keskkonnamõju.

5.3.4. Ühiskonna teadlikkuse ja oskuste parandamine toorainete vallas

Üleminekuks iseseisvamale ja ressursitõhusamale majandusele on tarvis kultuurilisi, käitumuslikke, sotsiaal-majanduslikke, süsteemseid ja institutsioonilisi muudatusi. Selleks et tegeleda oskustööjõu nappuse aina suurema probleemiga liidu toorainesektoris (sealhulgas Euroopa kaevandustööstuses), tuleb julgustada töhusamate partnerlussuhete loomist kõrgkoolide, geoloogiliste uuringutegelevate asutuste, tööstusettevõtete ja muude sidusrühmade vahel. Oluline on toetada ka uuenduslike keskkonnanahoidlike oskuste arendamist. Lisaks ei ole avalikkus ikka veel piisavalt teadlik sellest, kui tähtis on Euroopa majanduse jaoks oma toorainearu olemasolu. Vajalike struktuurimuudatuste läbiviimise hõlbustamiseks püütakse teadusuuringute ja innovatsiooni abil suurendada kodanike, poliitikakujundajate, praktikute ja institutsioonide mõjuvõimu.

5.4. Ökoinnovatsiooni abil keskkonnanahoidlikule majandusele ja ühiskonnale ülemineku võimaldamine

Liidus ei saa olla heaolu, kui ressurside tarbimine maailmas üha suureneb, keskkond halveneb ja elurikkus väheneb. Majanduskasvu lahutamine loodusvarade kasutamisest nõuab struktuurimuudatuste tegemist selliste ressurside kasutamises, korduvkasutamises ja haldamises, samal ajal keskkonda kaitstes. Ökoinnovatsioon võimaldab meil vähendada survet keskkonnale, suurendada ressursitõhusust ning juhtida liidu majandust ressursi- ja energiatõhususe suunas. Ökoinnovatsioon tekitab ka suuri võimalusi majanduskasvuks ja töökohtade loomiseks ning suurendab Euroopa konkurentsivõimet ülemaailmsel turul, mis arvestuslikult suureneb pärast 2015. aastat triljoni euroni ⁽¹⁾. 45 % äriühingutest on juba rakendanud teatavat liiki ökoinnovatsiooni. Hinnangute kohaselt on umbes 4 % ökoinnovatsioonist võimaldanud tulevikus kasutada üle 40 % vähem materjali ühe tooteühiku kohta ⁽²⁾, milles väljendub suur tulevikupotentsiaal. On aga üsna tavaline, et väga paljutootavad ja tehniliselt täiustatud ökoinnovatiivsed tehnoloogiad, protsessid, teenused ja tooted ei jõua turule turustuselsete probleemide tõttu ning nende täielik keskkondlik ja majanduslik potentsiaal jääb kasutamata, kuna erainvestorid peavad nende mahu suurendamist ja turuleviimist liiga riskantseks.

Kõnealuse tegevuse eesmärk on seega edendada kõiki ökoinnovatsiooni vorme, mis võimaldavad üle minna keskkonnanahoidlikule majandusele.

Selle saavutamiseks keskendutakse teadusuuringutes ja innovatsioonis järgmisele.

5.4.1. Ökoinnovatsiooni tehnoloogiate, protsesside, teenuste ja toodete tõhustamine, sealhulgas uurides toorainekoguste vähendamise võimalusi tootmises ja tarbimises ning ületades seonduvaid takistusi, ning nende tehnoloogiate, protsesside, teenuste ja toodete turuletoomise edendamine

Toetatakse mis tahes kujul ökoinnovatsiooni, nii tagasihoidlikku kui ka radikaalset, mis sisaldab tehnoloogilisi, organisatsioonilisi, sotsiaalseid, käitumis-, ärilisi ja poliitilisi uuendusi ning suurendab kodanikuühiskonna osalemist. Sellele tugineb liikumine ringmajanduse suunas, mis vähendab keskkonnamõju, suurendab keskkonna vastupidavust ja võtab arvesse keskkonnale ja võimalik, et ka muudele sektoritele avalduvat tagasipõrkeefekti. See hõlmab kasutajapõhist innovatsiooni, ärimudeleid, tööstussümbioose, tootehooldussüsteeme, tootearendust, täielikku olelusringi ning nn hällist hällini lähenemisviise, samuti nende võimaluste uurimist, kuidas vähendada toorainekoguseid tootmises ja tarbimises ning ületada

⁽¹⁾ Euroopa Parlament: „Policy Department Economic and Scientific Policy. Eco-innovation – putting the EU on the path to a resource and energy efficient economy. Study and briefing notes”, märts 2009.

⁽²⁾ Ökoinnovatsiooni Vaatluskeskus „The Eco-Innovation Challenge - Pathways to a resource-efficient Europe - Annual Report 2010”, mai 2011.

seonduvaid takistusi. Käsitletakse võimalusi liikuda jätkusuutlikumate tarbimisharjumuste suunas. Eesmärk on parandada ressursitõhusust, vähendades absoluutarvudes sisendeid, jäätmeid ning kahjulike ainete (näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1907/2006 ⁽¹⁾ ja muudes määrustes osutatud ainete) eraldumist väärtusahelas, ning edendada korduskasutust, ringlussevõttu ja ressursside asendamist.

Tähelepanu pööratakse sellele, kuidas tööstusettevõtete, eelkõige uute ja innovatiivsete VKEde, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja lõppkasutajate osas hõlbustada üleminekut uuringutel turule, alates prototüüpide väljatöötamisest ning nende tehniliste, sotsiaalsete ja keskkonnavalaste näitajate tutvustamisest kuni liidu jaoks asjakohaste ökoinnovatiivsete tehnikate, toodete, teenuste ja tavade esmarakendamise ja turuleviimiseni. Meetmed peaksid aitama kõrvaldada takistusi ökoinnovatsiooni arendamiselt ja laialdaselt rakendamisel, looma asjaomastele lahendustele turu või seda laiendama ning parandama liidu ettevõtete, eelkõige VKEde konkurentsivõimet maailmaturgudel. Ökoinnovatsiooniga tegelevate võrgustike loomisega püütakse tõhustada ka teadmiste levitamist ja kasutamist ning luua parem seos nõudluse ja pakkumise vahel.

5.4.2. Innovatiivse poliitika ja sotsiaalsete muutuste toetamine

Keskkonnahoidliku majanduse ja ühiskonna suunas liikumiseks on vaja struktuurilisi ja institutsioonilisi muutusi. Teadusuuringud ja innovatsioon käsitlevad sotsiaal- ja humanitaarteadustele tuginedes ühiskonna ja turu muutumise põhitakistusi ning seavad eesmärgiks anda tarbijatele, ärijuhtidele ja poliitikakujundajatele õiguse võtta omaks innovatiivne ja säästlik käitumine. Töötatakse välja töökindlad ja läbipaistvad vahendid, meetodid ja mudelid, mis võimaldavad teoks teha peamised majanduslikud, sotsiaalsed, kultuurilised ja institutsioonilised muudatused ning neid hinnata, et kutsuda esile paradigmuuutus keskkonnahoidliku majanduse ja ühiskonna suunas. Teadusuuringud selgitavad välja, kuidas edendada säästvat elustiili ja säästvaid tarbimiskeeme, toetudes sotsiaal-majanduslikele uurimustele, käitumisteadusele, kasutajate osalusele ning innovatsiooni üldisele omaksvõtule ning teabevahetust ja üldsuse teadlikkust suurendavatele meetmetele. Täielikult kasutatakse ära tutvustustegevus.

5.4.3. Keskkonnahoidliku majanduse poole liikumise edukuse mõõtmine ja hindamine

Kõigil asjakohastel ruumiskaaladel on vaja välja töötada SKPd, meetodeid ja süsteeme täiendavad usaldusväärsed näitajad, et toetada ja hinnata üleminekut keskkonnahoidlikule majandusele ning asjaomaste poliitiliste valikute tõhusust. Ajendatuna olulusringipõhisest lähenemisviisist, parandavad teadusuuringud ja innovatsioon ressursitõhususe ja ökoinnovatsiooniga seotud andmete, mõõtmisviiside ja süsteemide kvaliteeti ja kättesaadavust ning hõlbustavad uuenduslike kompensatsiooniskeemide väljatöötamist. Sotsiaal-majanduslikud uurimused aitavad paremini aru saada tootja ja tarbija käitumise algpõhjustest ning soodustavad seega tõhusamate poliitikavahendite loomist, et hõlbustada üleminekut ressursitõhusale ja kliimamuutuste suhtes vastupidavale majandusele. Lisaks töötatakse välja tehnoloogia hindamismeetodid ja integreeritud modelleerimine, et kõigil tasandil toetada ressursitõhusat ja ökoinnovatiivset poliitikat, suurendades samal ajal poliitika ühtsust ning käsitledes kompromisse. Tulemused võimaldavad jälgida, hinnata ning vähendada materjali- ja energiarõu tootmises ja tarbimises ning annavad poliitikakujundajatele ja ettevõtjatele võimaluse integreerida keskkonnakulud ja välismõju oma meetmetesse ning otsustesse.

5.4.4. Ressursitõhususe edendamine digitaalsüsteemide kaudu

Innovatiivsed info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad võivad osutada peamiseks ressursitõhusust toetavateks vahenditeks. Selle eesmärgi saavutamisel aitab kaasaegne ja innovatiivne IKT märkimisväärselt suurendada tootlikkuse tõhusust, eelkõige protsesside automatiseerimise, reaalaajalise seire ja otsuste tegemise tugisüsteemide kaudu. IKT kasutamise eesmärk on kiirendada majanduse järkjärgulist dematerialiseerimist, suurendades üleminekut digitaalteenustele, ning soodustada tulevikus IKT võimaluste abil tarbimiskäitumise ja ettevõtlusmudelite muutumist.

5.5. Laiahaardeliste ja püsivate keskkonnaseire ja -teabesüsteemide arendamine

Terviklikud keskkonnaseire ja -teabesüsteemid on olulised, et tagada selle ühiskondliku väljakutsega tegelemiseks vajalike pikaajaliste andmete ja teabe edastamine. Neid süsteeme kasutatakse kliima, loodusvarade (sh toorainete), maismaa- ja mereökosüsteemide (rannikualadest süvamereni) ning ökosüsteemiteenustega seotud tingimuste, seisundi ja suundumuste seireks, hindamiseks ja prognoosimiseks, samuti selleks, et hinnata vähese CO₂-heite ning kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohtumise poliitikat ja valikuvõimalusi kõigis majandussektorites. Nende süsteemide abil saadud teavet ja teadmisi kasutatakse strateegiliste ressursside aruka kasutamise stimuleerimiseks, tõenduspoliitika väljatöötamise toetamiseks, uute keskkonna- ja kliimateenuste edendamiseks ning uute võimaluste väljatöötamiseks ülemaailmsel turgul.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ja millega asutatakse Euroopa Kemikaalide Agentuur ning muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93, komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1).

Võimsused, tehnoloogia ja andmetaristu Maa vaatlemiseks ja seireks peavad tuginema IKT edusammudele, kosmosetehnoloogiatele ja asjakohastele võrgustikele, kaugseirele, uudsetele *in situ* sensoritele, mobiilsideteenustele, sidevõrkudele, veebiteenuste osalusvahenditele ning täiustatud arvutus- ja modelleerimistaristule, eesmärgiga pidevalt edastada õigeaegset ning täpset teavet, ennustusi ja prognoose. Soodustatakse vaba, avatud ja piiranguteta juurdepääsu koostalitlusvõimelistele andmetele ja teabele ning teadusuuringute tulemuste tõhusat ja vajaduse korral turvalist säilitamist, haldamist ja levitamist. Tegevusega aidatakse määratlada Copernicuse programmi tulevane tegevus ning edendada Copernicuse andmete kasutamist teadusuuringutes.

5.6. Kultuuripärand

Kultuuripärandi varad on unikaalsed ja asendamatud nii oma materiaalsel kujul kui ka nende vaimse väärtuse, kultuurilase tähtsuse ja tähenduse poolest. Nendel varadel on suur roll ühiskonna ühtekuuluvuse, identiteedi ja heaolu loomisel ning nad annavad märkimisväärse panuse majanduskasvu ja töökohtade loomisse. Siiski ohustab Euroopa kultuuripärandit kahjustumine ja hävimine, mida veelgi süvendab suurenev kokkupuude inimtegevuse (näiteks turism) ja ekstreemsete ilmastikutingimustega, mis tulenevad kliimamuutusest ning muudest looduslikest ohtudest ja õnnetustest.

Selle tegevuse eesmärk on pakkuda teadmisi ja innovatiivseid lahendusi kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise strateegiate, meetodikate, tehnoloogiate, toodete ja teenuste kaudu, et säilitada ja hallata kliimamuutuste tõttu ohustatud materiaalsel kultuuripärandit Euroopas.

Selle saavutamiseks keskendutakse multidistsiplinaarsetes teadusuuringutes ja innovatsioonis järgmisele.

5.6.1. Vastupidavustasemete kindlakstegemine vaatluse, seire ja modelleerimise teel

Töötatakse välja uued ja tõhustatud kahjude hindamis-, seire- ja modelleerimisvõtted, et parandada teaduslikku teadmusbaasi selle kohta, millist mõju avaldavad kultuuripärandile kliimamuutused ning muud keskkonna ja inimfaktoriga seotud riskitegurid. Stsenaariumite, mudelite ja vahendite, sealhulgas väärtuse tajumise analüüsi abil saadud teadmised ja arusaamine aitavad luua usaldusväärse teadusliku aluse vastupidavusstrateegiate, -poliitikate ja -standardite väljatöötamiseks riskihindamise ja kultuuripärandi varade majandamise sidusas raamistikus.

5.6.2 Selle, kuidas ühiskond kliimamuutusi, maavärinaid ja vulkaaniohtusid tajub ja neile reageerib, parem mõistmine

Teadusuuringute ja innovatsiooni abil töötatakse integreeritud lähenemisviiside kaudu välja ressursitõhusad lahendused kliimamuutuste vältimiseks, nendega kohanemiseks ja nende mõju leevendamiseks, sealhulgas innovatiivsed meetodid, tehnoloogiad, tooted ja teenused kultuuripärandi varade, kultuurimaastike ja ajalooliste elupaikade säilitamiseks.

5.7. Rakenduslikud eriaspektid

Tegevus suurendab liidu osalust mitmepoolsetes protsessides ja algatustes, näiteks valitsustevahelises kliimamuutuste rühmas (IPCC), valitsustevahelises elurikkust ja ökosüsteemi teenuseid käsitlevas platvormis (IPBES) ning Maa Jälgimise Grupis (GEO), ning liidu rahalist panust kõnealustesse protsessidesse ja algatustesse. Koostöö muude oluliste avaliku ja erasektori teadusuuringute rahastajatega ning suuremate teadusvõrgustikega tugevdab üleilmse ja Euroopa teadustegevuse tõhusust ning annab panuse üleilmse teadustegevuse juhtimisse.

Teadus- ja tehnoloogiakoostöö toetab ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni üleilmse tehnoloogia mehhanisme ning hõlbustab tehnoloogiaarengut, innovatsiooni ning kliimamuutustega kohanemist ja kasvuhoonegaaside mõju leevendamist käsitlevaid lähenemisviise.

Toetudes ÜRO konverentsi Rio+20 tulemustele, uuritakse võimalusi mehhanismi loomiseks, mille abil süstemaatiliselt koguda, kontrollida ning analüüsida teadus- ja tehnoloogiateadmisi säästva arengu ja keskkonnahoidliku majanduse põhiküsimustes ning sisaldaks ka edusammude mõõtmise raamistikku. See täiendab olemasolevaid teaduskomisjone ja -asutusi ning püüab tekitada nendega sünergiat.

Selle ühiskondliku väljakutsega seotud teadustegevus annab panuse Copernicuse operatiivteenustesse, tagades kõnealusele programmile arendusteadmiste baasi.

Võidakse kaaluda asjakohaste ühise kavandamise algatuste ning asjaomaste avaliku sektori siseste ning era- ja avaliku sektori vaheliste partnerluste toetamist.

Luuakse ka nõuetekohased seosed asjaomaste Euroopa innovatsioonipartnerluste ning Euroopa tehnoloogiaplattformide teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskavade asjaomaste aspektidega.

Konkreetsed meetmed tagavad, et liidu kliimauuringute, ressursitõhususe ning toorainete valdkonna teadusuuringute ja innovatsiooni tulemusi kasutavad ka muud liidu programmid, näiteks programm LIFE +, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ning väliskoostööprogrammid.

Tegevus tugineb muu hulgas ökoinnovatsiooni programmi raames võetud meetmetele ja edendab neid meetmeid.

Meetmetega nähakse samuti ette järgmine: teaduse ja tehnoloogia arengu pidev analüüsimine liidus ning liidu peamistes partnerriikides ja piirkondades, uute keskkonnatehnoloogiate ja -tavade turuvõimaluste varajane uurimine; ning teadusuuringute ja innovatsiooni poliitika prognoosimine.

6. EUROOPA MUUTUVAS MAAILMAS – KAASAV, INNOVATIIVNE JA KAASAMÕTLEV ÜHISKOND

Selles jaotises esitatakse teadus- ja innovatsioonitegevus, mis aitab kaasa ühiskonna kaasavuse, innovatiivsuse ja kaasamõtlemissuurendamisele, ning samuti konkreetsed meetmed, mis toetavad teatavaid asjaomases ühiskondlikus väljakutses nimetatud valdkondadevahelisi küsimusi⁽¹⁾.

6.1. Kaasav ühiskond

Prægused suundumused Euroopa ühiskonnas pakuvad võimalusi Euroopa ühtsemaks muutmiseks, kuid sellega on seotud ka riske ja väljakutseid. Neid võimalusi, riske ja väljakutseid tuleb mõista ja ennetada, et Euroopa saaks areneda piisava solidaarsuse ja koostööga nii sotsiaalses, majanduslikus, poliitilises, hariduslikus kui ka kultuurilises plaanis, võttes arvesse, et maailmas on aina rohkem vastastikkust seotust ja sõltuvust.

Selles kontekstis on eesmärk mõista, analüüsida ja arendada sotsiaalset, majanduslikku ja poliitilist kaasatust ning kaasavaid tööturgusid, võidelda vaesuse ja tõrjutusega, edendada inimõigusi, digitaalset kaasatust, võrdsust, solidaarsust ja kultuuridevahelist dünaamikat, toetades tiptasemel teadust, valdkondadevahelist teadustegevust, näitajate väljatöötamist, tehnoloogilisi uuendusi, organisatsioonilisi uuendusi, piirkondlike innovatsiooniklastrite arendamist ning koostöö ja koostoomise uusi vorme. Teadus- ja muu tegevus toetab strateegia „Euroopa 2020” ning muude asjaomaste liidu poliitikate elluviimist. Sellega seoses on sotsiaal- ja humanitaarteadustel oluline roll. Euroopa strateegiate ja poliitika eesmärkide kindlaksmääramine, seire, hindamine ja käsitlemine nõuab sihipäraseid uuringuid, mis võimaldavad poliitikakujundajatel analüüsida ja hinnata kavandatavate meetmete, eelkõige sotsiaalseks kaasamiseks võetavate meetmete mõju ja tõhusust. Sel eesmärgil peab ühiskonna täielik kaasamine ja osalus hõlmama kõiki eluvaldkondi ja vanuserühmi.

Järgitakse järgmisi eriesmärke, et mõista, edendada või rakendada järgmisi aspekte.

6.1.1. Mehhanismid, millega edendada arukat, jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu

Euroopa on töötanud välja spetsiifilise ja üsna ainulaadse kombinatsiooni majanduslikust arengust, sotsiaalpoliitikast, mille eesmärk on saavutada kõrgel tasemel sotsiaalne ühtekuuluvus, humanistlikest jagatud kultuuriväärtustest, mis hõlmavad demokraatiat ja õigusi, inimõigusi, kultuuripärandi mitmekesisuse austamist ja säilitamist ning hariduse ja teaduse, kunstide ja humanitaarteaduste kui sotsiaalse ja majandusliku arengu ja heaolu oluliste toetajate edendamist. Pidev püüdlamine majanduskasvu saavutamiseks hõlmab mitmesuguseid olulisi inim-, sotsiaal-, keskkonna- ja majanduskulusid. Arukas, jätkusuutlik ja kaasav majanduskasv Euroopas tähendab, et on vaja teha olulisi muudatusi selles, kuidas majanduskasvu ja sotsiaalset heaolu määratletakse, mõõdetakse (sh kasutades edusammude mõõtmiseks muid näitajaid kui tavapäraselt SKP-näitajat), luuakse ja aja jooksul säilitatakse.

⁽¹⁾ Ilma et see piiraks nimetatud ühiskondlikule väljakutsesele eraldatud eelarvet.

Uuringutes analüüsitakse kodanike osaluse, jätkusuutlike elustiilide, kultuurilise mõistmise ning sotsiaal-majanduslike käitumisviiside ja väärtuste arengut ning nende seotust paradigmat ja poliitikaga ning asutuste, kogukondade, turgude, ettevõtete, juhtimise ja veendumuste süsteemide toimimisega Euroopas, samuti nende seotust muude piirkondade ja riikidega. Töötatakse välja vahendid nende arengute kontekstipõhise ja vastastikuse mõju paremaks hindamiseks, võrreldakse avaliku sektori poliitikaid Euroopas valitsevate erinevate probleemidega, ning analüüsitakse poliitilisi valikuid ja otsusetegemise mehhanisme sellistes valdkondades nagu tööhõive, maksustamine, ebavõrdsus, vaesus, sotsiaalne kaasatus, haridus ja oskused, kogukondade arendamine, konkurentsivõime ja siseturg, eesmärgiga mõista uusi tingimusi ja võimalusi Euroopa integratsiooni suurendamiseks ning selle sotsiaalsete, kultuuriliste, teaduslaste ja majanduslike komponentide ning sünergiate rolli konkurentsivõimelise liidu eeliste allikana maailma tasandil.

Analüüsitakse ühiskonna vananemisest ja rändest tingitud demograafiliste muutuste mõju majanduskasvule, tööturule ja heaolule. Selles kontekstis on tulevase majanduskasvuga seotud probleemide käsitlemiseks oluline võtta arvesse erinevaid teadmiste komponente, keskendudes teadusuuringutes õppimisele, haridusele ja koolitusele või noorte rollile ja kohale ühiskonnas. Samuti töötavad teadlased välja paremad vahendid erinevate majanduspoliitikate jätkusuutlikkuse mõju hindamiseks. Analüüsitakse ka liikmesriikide majanduse arengut ning seda, millised juhtimisvormid Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil võiksid aidata vältida makromajanduslikku tasakaalustamatust, rahalisi probleeme, maksukonkurentsi, tööpuudust ja tööhõive probleeme ning muid ühiskondlikke, majanduslikke ja rahalisi probleeme. Arvesse võetakse suurenevat vastastikkust sõltuvust liidu ja üleilmse majanduse, turgude ja finantsüsteemide vahel ning sellest tulenevaid väljakutseid institutsioonilise arengu ja avaliku halduse jaoks. Euroopa võlakriisi taustal pannakse rõhku ka Euroopa stabiilsete finants- ja majandussüsteemide raamtingimuste väljatöötamisele.

6.1.2. Usaldusväärsed organisatsioonid, tavad, teenused ja poliitikad, mis on vajalikud vastupanuvõimelise, kaasava, osaleva, avatud ja loova ühiskonna ülesehitamiseks Euroopas, võttes eelkõige arvesse rännet, integratsiooni ja demograafilisi muutusi

Arusaamine sotsiaalsetest, kultuurilistest ja poliitilistest muutustest Euroopas eeldab muutuvate demokraatlike tavade ja ootuste analüüsi, samuti identiteetide, mitmekesisuse, territooriumite, usundite, kultuuride, keelte ja väärtuste ajaloolise arengu analüüsi. See tähendab ka head arusaamist Euroopa integratsiooni ajaloost. Uuringutega püütakse teha kindlaks viise, kuidas kohandada ja täiustada Euroopa hoolekandesüsteeme, avalikke teenuseid ja poliitika laiema sotsiaalse turvalisuse mõõdet, et saavutada ühtekuuluvus, sooline võrdõiguslikkus, tugevdada osalevat, avatud ja loovat ühiskonda ning edendada suuremat sotsiaalset ja majanduslikku võrdsust ning põlvkondadevahelist solidaarsust. Uuringutes analüüsitakse, kuidas ühiskond ja poliitika muutuvad laiemas tähenduses euroopalikumaks identiteetide, kultuuride ja väärtuste arengu, teadmiste, ideede ja veendumuste leviku ning vastastikkuse, ühetaolisuse ja võrdsuse põhimõtete ja tavade kombinatsioonide kaudu, pöörates erilist tähelepanu rändele, integratsioonile ja demograafilistele muutustele. Analüüsitakse, kuidas haavatavad elanikerühmad (nt romad) saaksid täielikult osaleda hariduses, ühiskonnaelus ja demokraatias, eelkõige mitmesuguste oskuste omandamise ja inimõiguste kaitse kaudu. Seega on oluline analüüsida, kuidas poliitilised süsteemid arenevad ja samuti vastavad eespoolmainitud sotsiaalsele arengule.

Uuringutes käsitletakse ka selliste põhisüsteemide arengut, mis tagavad inimestevaheliste ja sotsiaalsete sidemete alusvormi (näiteks perekond, töö, haridus ja tööhõive) ning aitavad võidelda sotsiaalse ebavõrdsuse ja tõrjutuse ning vaesusega. Hoolikalt tuleb läbi kaaluda sellised tegurid nagu sotsiaalne ühtekuuluvus ning õiglane ja usaldusväärne õigus, haridus, demokraatia, sallivus ja mitmekesisus, selleks et määrata kindlaks ja kasutada paremini Euroopa konkurentsieeliseid kogu maailmas ning parandada töendite põhjal poliitika toetamist. Arvesse võetakse liikuvuse ja rände, sealhulgas Euroopasiseste rändevoogude ning demograafia tähtsust Euroopa tulevase poliitika väljatöötamises.

Lisaks on oluline mõista IKT rakendamisele tulenevaid raskusi ja võimalusi nii individuaalsel kui ka kollektiivsel tasandil, et avada uusi võimalusi kaasavaks innovatsiooniks. Arvestades digitaalset kaasatuse sotsiaal-majanduslikku tähtsust, peab teadus- ja innovatsioonitegevus edendama kaasavaid IKT-lahendusi ning digitaalsete oskuste tõhusat omandamist, mille tulemuseks on kodanike mõju suurenemine ja konkurentsivõimeline tööjõud. Rõhku pannakse uutele tehnoloogilistele arendustele, mis võimaldavad isikustamise, kasutajasõbralikkuse ja juurdepääsetavuse radikaalset paranemist tänu paremale arusaamisele kodaniku, tarbija ja kasutaja (sh puudega inimeste) käitumisest ja väärtustest. Selleks on vaja teadustegevust lõimitud kaasatuse nimel ja innovatsioonile keskendunud lähenemisviisi.

6.1.3. Euroopa roll üleilmse osalejana, eelkõige seoses inimõiguste ja rahvusvahelise õigusega

Euroopale omasele ajaloolisele, poliitilisele, sotsiaal- ja kultuurisüsteemile avaldavad üha enam mõju üleilmsed muutused. Selleks et arendada edasi välisgeuvust naaberriikides ja mujal ning oma rolli üleilmse osalejana, peab Euroopa parandama oma suutlikkust määratleda, tähtsustajärjekorda seada, selgitada, hinnata ja edendada oma poliitika eesmärgi maailma muude piirkondade ja ühiskondadega koostöö edendamiseks või konfliktide vältimiseks või lahendamiseks. Samuti

peab Euroopa parandama oma suutlikkust näha ette üleilmastumise arengut ja mõju ning sellele reageerida. See nõuab paremat arusaamist ja õppimist maailma muude piirkondade ajaloost, kultuurist ja poliitilis-majanduslikest süsteemist, samuti rahvusvaheliste osalejate rollist ja mõjust. Kokkuvõttes peab Euroopa andma tõhusa panuse ka üleilmsele juhtimisele ja õigusesse sellistes põhivaldkondades nagu kaubandus, areng, töö, majanduskoostöö, keskkond, haridus, sooline võrdsuslikkus, inimõigused, kaitse ja julgeolek. See tähendab potentsiaali luua uusi suutlikkusi kas siis analüüsivahendite, -teenuste ja -süsteemide või diplomaatia osas ametlikul ja mitteametlikul rahvusvahelisel areenil koos valituste ja valitsusväliste osalejatega.

6.1.4. Säästva ja kaasava keskkonna edendamine innovatiivse ruumilise ja linnaplaneerimise ja kujundamise abil

Praegu elab 80 % liidu kodanikest linnades ja linnaümbruses ning seetõttu võib puudulikult linnaplaneerimisel ja -kujundamisel olla nende elule rasked tagajärjed. Mõistmisel, kuidas need kõikide kodanike jaoks funktsioneerivad, nende kujundusel, elamiskõlblikkusel ja sellel, kuidas nad tõmbavad ligi muu hulgas investeeringuid ja oskusi, on otsustav tähtsus, kui edukas Euroopa on majanduskasvu, töökohtade loomise ja jätkusuutliku tuleviku rajamisel.

Euroopa teadusuuringud ja innovatsioon peaksid pakkuma vahendeid ja meetodeid linna- ja linnalähedaste piirkondade jätkusuutlikuks, avatuks, innovatiivseks ja kaasavaks planeerimiseks ja kujundamiseks; paremat arusaamist linnaühiskondade ja sotsiaalsete muutuste dünaamikast ning energeetika, keskkonna, transpordi ja maakasutuse omavahelistest seostest, sealhulgas koosmõjust ümbritsevate maapiirkondadega; paremat arusaamist avaliku ruumi kujundamisest ja kasutamisest linnades, seda ka rände kontekstis, et suurendada sotsiaalset kaasatust ja arengut ning vähendada linnaeluga seotud riske ja kuritegevust; uusi viise loodusressurssidele surve vähendamiseks ja jätkusuutliku majanduskasvu stimuleerimiseks, parandades samal ajal Euroopa linnakodanike elukvaliteeti; kaugeleulatuvat visiooni sotsiaalökoloogilisest üleminekust linnaarenduse uuele mudelile, millega tugevdatakse liidu linnasid kui innovatsiooni ning töökohtade loomise ja sotsiaalse kaasatuse keskuseid.

6.2. Innovatiivne ühiskond

Liidu osa üleilmases teadmiste loomises on jätkuvalt märkimisväärne, kuid vaja on maksimeerida selle sotsiaal-majanduslikku mõju. Tehakse jõupingutusi, et suurendada teadusuuringute ja innovatsioonipoliitika tõhusust ning nende rahvusvahelise poliitika sünergiat ja sidusust. Innovatsiooni käsitletakse laias tähenduses, sealhulgas ulatuslikku poliitikapõhist, sotsiaalset, kasutaja- ja turupõhist innovatsiooni. Arvesse võetakse loome- ja kultuuritööstuse kogemusi ja innovatiivset jõudu. Kõnealune tegevus toetab Euroopa teadusruumi arengut ja toimimist ning eelkõige raamprogrammi „Euroopa 2020” juhtalgatusi „Innovatiivne liit” ja „Euroopa digitaalarengu tegevuskava”.

Järgitakse järgmisi erieesmärke.

6.2.1. Tugevdada tõendite baasi ja toetada innovatsiooniliitu ja Euroopa teadusruumi

Investeeringute hindamiseks ja tähtsuse järjekorda seadmiseks ning innovatiivse liidu ja Euroopa teadusruumi tugevdamiseks toetatakse teadustöö, hariduse ja innovatsiooniga seotud poliitika, süsteemide ja osalejate analüüsi Euroopas ja kolmandates riikides ning näitajate, andmete ja teabetaristu väljatöötamist. Samuti on vaja tulevikku suunatud tegevust ja katsealgatusi, majandus- ja sooanalüüse, poliitikaseiret, vastastikku õppimist, kooskõlastamisvahendeid ja -tegevust ning meetodidate väljatöötamist mõju hindamiseks, kasutades ära sidusrühmadelt, ettevõtetelt, riigiasutustelt, kodanikuühiskonna organisatsioonidelt ja kodanikelt saadud otsest tagasisidet. See analüüs tuleks teha kooskõlas Euroopa ja kolmandate riikide kõrgharidussüsteeme käsitlevate uuringutega programmi „Erasmus+” raames.

Teadustegevuse ja innovatsiooni ühtse turu tagamiseks tuleb rakendada meetmeid Euroopa teadusruumiga kooskõlas oleva käitumise ergutamiseks. Toetatakse tegevust, millele tugineb teadlaste teaduskoolituse kvaliteedi, liikuvuse ja karjääri arendamisega seotud poliitika, sealhulgas algatusi tagada liikuvuse teenused, avatud töölevõtmist, naiste teadustegevuses osalemist ning teadlaste õigusi ja sidemeid üleilmsete teaduskogukondadega. Nimetatud tegevuse elluviimisel taotletakse sünergiat ja tihedat koostööd Marie Skłodowska-Curie meetmetega prioriteedi „Tippasemel teadus” raames. Toetatakse asutusi, kes esitavad innovatiivseid kontseptsioone, eesmärgiga kiiresti rakendada Euroopa teadusruumi põhimõtteid, sealhulgas Euroopa teadlaste hartat ja teadlaste töölevõtmise juhendit, komisjoni soovitusi, milles käsitletakse intellektuaalomandi haldamist teadmussuuredealastes tegevustes ning tegevusjuhendit ülikoolidele ja teistele riiklikele teadusasutustele (!).

(!) KOM(2008) 1329 lõplik, 10.4.2008.

Poliitika kooskõlastamiseks moodustatakse poliitikanõustamise meede, et muuta ekspertide pakutav poliitikanõustamine kättesaadavaks liikmesriikide ametiasutustele oma riiklike reformikavade ning teadustegevuse ja innovatsioonistrateegiate määratlemisel.

Innovatiivse liidu juhtalगतuse rakendamiseks on vaja toetada ka turupõhist innovatsiooni, avatud innovatsiooni, avaliku sektori ja sotsiaalset innovatsiooni, et tugevdada ettevõtete innovatsioonisuutlikkust ja edendada Euroopa konkurentsivõimet. See nõuab innovatsiooni üldiste raamtingimuste parandamist, samuti innovatiivsete ettevõtete majanduskasvu konkreetsete takistuste kõrvaldamist. Toetatakse võimsaid innovatsiooni toetusmehhanisme (nt täiustatud klasterjuhtimist, avaliku ja erasektori partnerlusi ning võrgustiku koostööd), kitsalt spetsialiseeritud innovatsiooni toetusteened (nt intellektuaalomandi õiguste haldamine ja kasutamine, intellektuaalomandiõiguste omanike ja kasutajate koostöövõrkude loomine, innovatsiooni juhtimine, ettevõtlusoskused, hankijate võrgustikud) ning innovatsiooniga seotud riikliku poliitika läbivaatamist. VKEdega seotud küsimusi toetatakse erieesmärgi „Innovatsioon VKEdes” raames.

6.2.2. Innovatsiooni uute vormide uurimine, pöörates erilist tähelepanu sotsiaalsele innovatsioonile ja loovusele, ning selle mõistmine, kuidas kõik innovatsiooni vormid arenevad, edukalt toime tulevad või läbi kukuvad

Sotsiaalse innovatsiooniga luuakse uusi kaupu, teenuseid, protsesse ja mudeleid, mis vastavad sotsiaalsetele vajadustele ja loovad uusi sotsiaalseid suhteid. Kuna innovatsiooni vahendid muutuvad pidevalt, on vaja täiendavalt uurida innovatsiooni kõikide vormide arendamist ja seda, kuidas innovatsioon vastaks ühiskonna vajadustele. Oluline on mõista, kuidas sotsiaalne innovatsioon ja loovus võivad tingida muutusi olemasolevates struktuurides, tavades ja poliitikas ning kuidas neid soodustada ja laiendada. Oluline on hinnata kodanikke ühendavate interneti-platvormide mõju. Toetust antakse ka disaini kasutamisele ettevõtetes, võrgustike loomisele ja IKT kasutuse katsetamisele õppeprotsesside parandamise eesmärgil, samuti sotsiaalsete innovaatorite ja ettevõtjate võrgustikele. Teadusuuringutes keskendutakse ka innovatsiooni protsessidele ning sellele, kuidas need arenevad, edukalt toime tulevad või läbi kukuvad (sealhulgas riskide võtmine ja erinevate regulatiivsete keskkondade roll).

Oluline on edendada innovatsiooni, et tugevdada tõhusaid, avatud ja kodanikesekseid avalikke teenuseid (nt e-valitsus). See nõuab valdkondadevahelisi teadusuuringuid tehnoloogiate ja ulatusliku innovatsiooni kohta, mis eelkõige on seotud digitaalse privaatsuse, koostalitlusvõime, personaliseeritud elektroonilise identifitseerimise, avatud andmete, dünaamiliste kasutajaliidestite, elukestva õppe ja e-õppe platvormide, levitatud õpisisüsteemide, kodanikeseksete avalike teenuste konfiguratsiooniga ning kasutajapõhise integratsiooni ja innovatsiooniga, sealhulgas sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas. Selliste meetmetega käsitletakse ka sotsiaalvõrgustike dünaamikat ning ühis- ja arukat hankimist, et luua ühiselt lahendusi sotsiaalsete probleemide käsitlemiseks, tuginedes näiteks avatud andmekogudele. Need aitavad juhtida keerulisi otsustusprotsesse, eelkõige suurte andmekoguste käsitlemist ja analüüsi, eesmärgiga modelleerida koostööpoliitikat, simuleerida otsustusprotsesse ja visualiseerimistehnikaid ning modelleerida protsesse ja osalevaid süsteeme, samuti aitavad need analüüsida kodanike ja avaliku sektori vahelisi muutuvaid suhteid.

Töötatakse välja erimeetmed, et kaasata avalik sektor riigi ja liidu tasandil osalejana innovatsioonis ja muutustes, eelkõige poliitilise toe ja piiriüleste innovatsioonimeetmete kaudu kõige laiemal geograafilisel tasandil, mis võimaldavad riiklikel haldusametitel arukalt kasutada IKT lahendusi kodanikele ja ettevõtjatele avalike teenuste tõrgeteta osutamiseks.

6.2.3. Kõigi põlvkondade innovatsiooni-, loovus- ja tootmispotentsiaali kasutamine

Meetmed aitavad uurida Euroopa võimalusi kasutada innovatsiooni uutest toodetest ja tehnoloogiatest, paremates teenustes ning uutest äri- ja sotsiaalmudelitest, mis on kohandatud ühiskonna muutuva demograafilise struktuuriga. Meetmete abil saab paremini ära kasutada kõikide põlvkondade potentsiaali, tõhustades arukate poliitikameetmete väljatöötamist, et muuta aktiivsena vananemine reaalsuseks muutuvast põlvkondadevahelises kontekstis ning toetades noorte eurooplaste põlvkondade integreerimist kõikidesse sotsiaal-, poliitilise, kultuuri- ja majanduselu valdkondadesse, võttes muu hulgas arvesse arusaama innovatsioonivõimalustest olukorras, kus paljudes liidu piirkondades on kõrge töötuse määr.

6.2.4. Sidusa ja tõhusa koostöö edendamine kolmandate riikidega

Horisontaalne tegevus tagab rahvusvahelise koostöö strateegilise arendamise raamprogrammi „Horisont 2020” raames ja käsitleb valdkonnaüleseid poliitikaeesmärke. Tegevus kahepoolse, mitmepoolse ja piirkondadevahelise kahepoolse poliitilise dialoogi edendamisel teadustöö ja innovatsiooni valdkonnas kolmandate riikide, piirkondade, rahvusvaheliste foorumite ja organisatsioonidega soodustab poliitikavahetust, vastastikust õppimist ja prioriteetide seadmist, edendab vastastikust juurdepääsu programmidele ning aitab jälgida koostöö mõju. Võrgustike loomine ja mestimine hõlbustab teadustöö ja innovatsioonis osalejate optimaalset partnerlust mõlemal poolel ning parandab pädevusi ja koostöösuutlikkust vähem

arenenud kolmandates riikides. Tegevusega edendatakse liidu ja riikide koostööpoliitika ja -programmide kooskõlastamist, samuti liikmesriikide ja assotsieerunud riikide ühismeetmeid kolmandate riikidega, et suurendada nende üldist mõju. Samuti konsolideeritakse ja tugevdatakse Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni „kohalolu” kolmandates riikides, eelkõige uurides Euroopa virtuaalsete „teadus- ja innovatsioonimajade” loomist, teenuste osutamist nendele Euroopa organisatsioonidele, kes laiendavad oma tegevust kolmandatesse riikidesse, ning kolmandate riikidega ühiselt asutatud teaduskeskuste avamist teistest liikmesriikidest ja assotsieerunud riikidest pärit organisatsioonidele või teadlastele.

6.3. Kaasamõtlev ühiskond – kultuuripärand ja Euroopa identiteet

Eesmärk on aidata mõista Euroopa intellektuaalset baasi: selle ajalugu ning paljusid Euroopast ja väljastpoolt Euroopat pärit mõjusid, mis on inspireerinud meie praegust elu. Euroopat iseloomustab erinevate rahvaste (sealhulgas vähemuste ja põlisrahvaste), traditsioonide ning piirkondlike ja rahvuslike identiteetide mitmekesisus, samuti majandusliku ja ühiskondliku arengutaseme erinevus. Ränne ja liikuvus, meedia, tööstus ja transport aitavad muuta vaated ja elustiili mitmekesisemaks. Seda mitmekesisust ja sellest tulenevaid võimalusi tuleks tunnustada ja arvesse võtta.

Euroopa raamatukogude (ka digitaalsete raamatukogude), arhiivide, muuseumide, galeriide ja muude riigiasutuste kollektsioonid sisaldavad rikkalikult veel uurimata dokumente ja esemeid. Need arhiiviallikad ja vaimne kultuuripärand kujutavad endast üksikute liikmesriikide ajalugu, kuid on samal ajal ka liidu aja jooksul tekkinud kollektiivne pärand. Sellised materjalid tuleks teha teadlastele ja kodanikele kättesaadavaks, sealhulgas uute tehnoloogiate kaudu, et mineviku arhiivmaterjalide abil oleks võimalik vaadata tulevikku. Sellisel kujul kultuuripärandi kättesaadavus ja säilitamine on vajalik Euroopa kultuuri piires ja vahel praegu toimivate tegevuste elujõulisuse tagamiseks ning soodustab jätkusuutlikku majanduskasvu.

Tegevuste eesmärk on järgmine:

6.3.1. Euroopa pärandi, mälu, identiteedi, integratsiooni ning kultuuride vastasmõju ja ülekandumise, sealhulgas selle pärandi esindatuse uurimine kultuuri- ja teaduskollektsioonides, arhiivides ja muuseumides, et rikkalike minevikutõlgenduste abil tänapäeva ühiskonda paremini teavitada ja mõista

Tegevused aitavad kriitiliselt analüüsida seda, kuidas Euroopa materiaalne ja vaimne pärand, sealhulgas keeled, mälu, tavad, institutsioonid ja identiteet on aja jooksul muutunud. Tegevused hõlmavad kultuuride vastasmõju, integratsiooni ja tõrjutuse tõlgendamise ja tavade uurimist.

Euroopa tõhustatud lõimimisprotsess on esile toonud selle, et olemas on laiem Euroopa identiteet, mis täiendab muid identiteediliike Euroopas. Euroopas ja väljaspool Euroopat asuvates teaduskollektsioonides, arhiivides, muuseumides, raamatukogudes ning kultuuripärandi asupaikades võib leida suurt hulga tõendeid ja tunnustusi Euroopa identiteedi kohta. Nende materjalide abil saab paremini mõista identiteedi tekkimise protsessi, mis võimaldab analüüsida sotsiaalseid, kultuurilisi ja isegi majanduslikke protsesse, mis andsid oma osa Euroopa identiteedi vormidesse minevikus ning annavad oma osa olevikus ja tulevikus. Eesmärk on arendada innovatsiooni ning kasutada ja analüüsida esemeid ja/või dokumente kultuuri- ja teaduskollektsioonides, arhiivides ja muuseumides, et parandada meie arusaamist sellest, kuidas jõuda Euroopa identiteedi allikateni, kuidas Euroopa identiteeti üles ehitada või vaidlustada.

Uuritakse mitmekeelsuse, tõlkimise ja ideede leviku küsimusi Euroopas, Euroopast ja Euroopasse ning seda, kuidas need kuuluvad Euroopa ühise intellektuaalse pärandi hulka.

6.3.2. Euroopa riikide ja piirkondade ajaloo, kirjanduse, kunsti, filosoofia ja usundite ning selle uurimine, kuidas need on mõjutanud tänapäeva Euroopa kultuurilist mitmekesisust

Kultuuriline mitmekesisus on oluline tahk Euroopa eripäras ning jõu, dünaamilisuse ja loovuse allikas. Tegevustes käsitletakse tänapäeva Euroopa mitmekesisust ning selle ajaloolist väljakujunemist, samuti aitavad need analüüsida seda, kuidas selline mitmekesisus aitab kaasa uutele kultuuridevahelistele arengutele või põhjustab isegi pingeid ja konflikte. Tähelepanu keskmes on kunstide, meedia, maastike, kirjanduse, keelte, filosoofia ja usundite roll seoses selle mitmekesisusega, kuna need pakuvad sotsiaalsete, poliitiliste ja kultuuriliste reaalsuste mitmesuguseid tõlgendusi ning mõjutavad üksikisikute ja ühiskonna osalejate visioone ja tavasid.

6.3.3. Euroopa rolli maailmas, maailma usundite vastastikuse mõju ja sidemete ning selle uurimine, milline näib Euroopa kultuur väljastpoolt Euroopat vaadatuna

Tegevustes käsitletakse Euroopa ja ülejäänud maailma piirkondade vaheliste sotsiaal-majanduslike ja kultuuriliste sidemete keerukust ning hinnatakse tõhusamate kultuuridevaheliste vahetuste ja dialoogide potentsiaali, võttes arvesse laiemaid sotsiaalseid, poliitilisi ja majanduslikke arenguid. Tegevus aitab analüüsida mitmesuguste vaadete arengut Euroopas muude maailma piirkondade kohta ja vastupidi.

6.4. Rakenduslikud eriaspektid

Lähenemisviiside optimaalse kombineerimise edendamiseks tehakse selle ühiskondliku väljakutse ja prioriteedi „Juhtpositsioon tööstuses” vahel koostööd valdkondadevaheliste meetmete vormis, mis on suunatud inimeste ja tehnoloogia vahelise seose valdkonnale. IKT-l põhinev tehnoloogiline innovatsioon mängib olulist rolli innovatiivses ühiskonnas kõikide põlvkondade kodanike tootlikkuse suurendamisel ja loovuse rakendamisel.

Selle ühiskondliku väljakutsega seotud meetmete rakendamist toetab ka tippteadlaste ja innovaatorite rahvusvaheliste võrgustike (näiteks COST ja EURAXESS) juhtimine ja koordineerimine ning seeläbi annab see panuse ka Euroopa teadusruumi.

Võidakse kaaluda asjakohaste ühise kavandamise algatuste ning asjaomaste avaliku sektori siseste ning era- ja avaliku sektori vaheliste partnerluste toetamist.

Luuakse ka seosed asjaomaste Euroopa innovatsioonipartnerluste ning Euroopa tehnoloogiaplatvormide teadustöö ja innovatsiooni asjaomaste aspektidega.

Selle ühiskondliku väljakutsega seotud teadus- ja innovatsioonitegevus annab panuse liidu rahvusvahelisse koostöösse teadus- ja innovatsioonitegevuse alal, osaledes strateegilisemalt teadus-, tehnika- ja innovatsioonialases koostöös oma peamiste partneritega kolmandatest riikidest. Sellega seoses jätkab rahvusvahelise teaduse ja tehnika alase koostöö strateegiline foorum nõukogu ja komisjoni strateegilist nõustamist Euroopa teadusruumi rahvusvahelise mõõtme osas.

7. TURVALINE ÜHISKOND – EUROOPA JA SELLE KODANIKE VABADUSE JA TURVALISUSE KAITSMINE

Liit, selle kodanikud ja rahvusvahelised partnerid puutuvad kokku mitme turvaohuga ja probleemiga, näiteks kuritegevuse, terrorismi ja inimtekkelistest või loodusõnnetustest põhjustatud laiaulatuslike hädaolukordadega. Need võivad levida üle piiride ja olla suunatud füüsiliste objektide või küberruumi vastu. Rünnakud näiteks elutähtsate infrastruktuuride, võrgustike ning riigiasutuste ja eraettevõtete veebisaitide vastu mitte üksnes ei õõnesta kodanike usaldust, vaid võivad rängalt mõjutada selliseid olulisi sektoreid nagu energeetika, transport, tervishoid, rahandus või telekommunikatsioon.

Nimetatud ohtude ettenägemiseks, ennetamiseks ja ohjamiseks on vaja välja töötada ja rakendada innovatiivseid tehnoloogiaid, lahendusi, prognoosimisvahendeid ja teadmisi, stimuleerida tarnijate ja kasutajate koostööd, leida tsiviiljulgeoleku lahendusi, parandada Euroopa julgeoleku-, tööstus-, teenuste- ja IKT-sektori konkurentsivõimet ning võidelda inimõiguste ja eraelu puutumatuse kuritarvitamise ja rikkumiste vastu internetis ja mujal, tagades samal ajal Euroopa kodanike individuaalsed õigused ja vabaduse.

Julgeolekuga seotud teaduse ja innovatsiooni valdkonna kooskõlastamine ja täiustamine on seega oluline ning aitab kaardistada praegusi teadustegevuse alaseid jõupingutusi, sealhulgas prognoosimist, ja parandada asjakohaseid juriidilisi tingimusi ning kooskõlastamisprotseduure, sealhulgas ühiste normide kehtestamisele eelnevaid teadusuuringuid.

Selle ühiskondliku väljakutsega seotud meetmete puhul pööratakse tähelepanu üksnes tsiviilrakendustele ja järgitakse ülesandepõhist lähenemisviisi, edendatakse lõppkasutajate, tööstuse ja teadlaste vahelist tõhusat koostööd ning integreeritakse asjakohased ühiskondlikud mõõtmed, järgides samal ajal eetika põhimõtteid. Meetmetega toetatakse liidu sise- ja välisjulgeoleku poliitikat, sealhulgas ühist välis- ja julgeolekupoliitikat, ühist julgeoleku- ja kaitsepoliitikat ning suurendatakse küberjulgeolekut, usaldust ja privaatus digitaalsel ühtsel turul. Nende meetmete puhul keskendutakse muu hulgas innovatiivsete lahenduste järgmise põlvkonnaga seotud teadus- ja arendustegevusele, töötades välja uusi kontseptsioone ja mudeleid, ning koostalitlusvõimelistele standarditele. Selleks arendatakse innovatiivseid tehnoloogiaid ja lahendusi, millega kõrvaldatakse julgeolekulüngad ja jõutakse julgeolekuohtude vähendamiseni.

Järgitakse järgmisi erieesmärke.

7.1. Võitlus kuritegevuse, ebaseadusliku kaubitsemise ja terrorismi vastu, mis hõlmab terroristide ideede ja uskumuste mõistmist ja käsitlemist

Püütakse vältida vahejuhtumeid ja leevendada nende võimalikke tagajärgi. See nõuab uusi tehnoloogiaid ja suutlikkust, et võidelda kuritegevuse (sealhulgas küberkuritegevuse), ebaseadusliku kaubitsemise ja terrorismi (sealhulgas küberterrorismi) vastu ning seda ära hoida, sealhulgas mõista radikaliseerumise ja vägivaldse ekstremismi põhjuseid ja mõju ning käsitleda terroristide ideid ja uskumusi, et ära hoida ka lennundusega seotud ohtusid.

7.2. Elutähtsate infrastruktuuride, tarneahelate ja transpordiliikide kaitse ja nende vastupanuvõime parandamine

Uued tehnoloogiaid, protsessid, meetodid ja spetsiaalselt arendatud suutlikkus aitavad kaitsta elutähtsaid infrastruktuure (sealhulgas linnapiirkondades), süsteeme ja teenuseid, mis on olulised ühiskonna ja majanduse tõrgeteta toimimiseks (sealhulgas side, transport, rahandus, tervishoid, toit, vesi, energeetika, logistika ja tarneahel ning keskkond). See hõlmab elutähtsate riiklike ja erasektori infrastruktuuri- ja teenusevõrkude analüüsimist ja turvalisemaks muutmist igat liiki ohtude, sealhulgas lennundusega seotud ohtude suhtes. See hõlmab ka mereteede kaitset.

7.3. Julgeoleku tugevdamine piirihalduse kaudu

Tehnoloogiaid ja suutlikkust on vajalikud ka kiire identifitseerimise süsteemide, seadmete, tööriistade, protsesside ja meetodite täiustamiseks, et parandada piiride julgeolekut ja haldamist maismaal, merel ja rannikul, sealhulgas kontrolli- ja järelevalve küsimusi, kasutades samal ajal ära Euroopa piiride valvamise süsteemi (EUROSUR) täispotentsiaali. Need töötatakse välja ja neid katsetatakse, arvestades nende tõhusust, vastavust seaduslikele ja eetilistele põhimõtetele, proportsionaalsust, sotsiaalset aktsepteeritavust ja põhiõiguste austamist. Teadustööga toetatakse ka integreeritud Euroopa piirihalduse parendamist, sealhulgas tihedama koostöö kaudu kandidaatriikide, potentsiaalsete kandidaatriikide ja Euroopa naabruspoliitika riikidega.

7.4. Küberjulgeoleku tõhustamine

Küberjulgeolek on eeltingimus selleks, et inimesed, ettevõtted ja avalikud teenused saaksid kasu interneti või mis tahes muude täiendavate andmevõrkude või sideinfrastruktuuride pakutavatest võimalustest. Selleks on vaja tagada süsteemide, võrgustike, juurdepääsu võimaldatavate seadmete ning tarkvara ja teenuste, sealhulgas pilvandmetöötluse suurem turvalisus, võttes samal ajal arvesse mitme kooskasutatava tehnoloogia koostalitlusvõimet. Toetatakse teadusuuringuid ja innovatsiooni, et aidata ennetada, avastada ja reaajas ohjata küberrünnakuid mitmes valdkonnas ja jurisdiktsioonis ning kaitsta elutähtsaid IKT-taristuid. Digitaalne ühiskond on hoogsalt arenemas koos interneti pidevalt muutuva kasutuse ja kuritarvitamise, sotsiaalse läbikäimise uute viiside, uute mobiilsete ja asukohapõhiste teenuste ning asjade interneti kujunemisega. Selleks on vaja uut liiki teadusuuringuid, mis peaks põhinema uutel rakendustel, kasutusel ja ühiskonnasuundumustel. Võetakse ette kiireid teadusalgatusi, sealhulgas proaktiivset teadus- ja arendustegevust, et reageerida operatiivselt uutele nüüdisaegsetele suundumustele usalduse ja julgeoleku vallas. Erilist tähelepanu tuleks pöörata laste kaitsele, kuna nemad on uute küberkuritegevuse ja kuritarvitamise vormide suhtes eriti haavatavad.

Selle valdkonna puhul tuleks teha tihedat koostööd prioriteedi „Juhtpositsioon tööstuses“ IKT haruga.

7.5. Euroopa vastupanuvõimelisemaks muutmine kriisidele ja katastroofidele

See eesmärk nõuab eriotstarbelise tehnoloogia ja suutlikkuse väljatöötamist, et toetada kriisi- ja hädaolukorras erinevaid hädaolukordade ohjamise toiminguid (näiteks kodanikukaitse, tuletoorje, keskkonna saastumise ja merereostuse kõrvaldamine, tsiviilkaitse, meditsiiniteabe taristu arendamine, päästeülesanded, hädaolukorrajärgsed taastumisprotsessid) ning õiguskaitset. Teadustöö hõlmab kogu kriisiohjeahelat ja ühiskonna taastumisvõimet ning toetab Euroopas hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse saavutamist.

7.6. Eraelu puutumatus ja vabaduse (sealhulgas internetis) tagamine ning ühiskondliku, õigusliku ja eetilise arusaamise parandamine julgeoleku, ohu ja juhtimise kõigist aspektidest

Eraelu puutumatusiga seotud inimõiguse tagamine digitaalses ühiskonnas eeldab lõimitud eraelukaitse raamistike ja tehnoloogia väljaarendamist, mis on aluseks uutele toodetele ja teenustele. Tehnoloogia väljaarendamisel lubatakse kasutajatel kontrollida oma isikuandmeid ja kasutada kolmandaid pooli, samuti töötatakse välja tööriistad, et avastada ja blokeerida ebaseaduslikku sisu ja takistada andmete rikkumisi ning kaitsta inimõigusi veebis, vältides üksikisikute ja rühmade tegevus piiramist ebaseadusliku otsimise või profileerimise tõttu.

Iga uus julgeolekulahendus ja -tehnoloogia peab olema ühiskonna jaoks aktsepteeritav, vastama liidu ja rahvusvahelisele õigusele ning olema tõhus ja proportsionaalne julgeolekuohu tuvastamisel ja käsitlemisel. Seetõttu on oluline paremini aru saada julgeoleku sotsiaalmajanduslikest, kultuurilistest ja antropoloogilistest mõõdetest, julgeoleku puudumise põhjustest, meedia ja kommunikatsiooni rollist ning kodanike ettekujutustest. Käsitletakse eetika- ja õigusküsimusi ning inimväärtuste ja põhiõiguste kaitset, samuti riskide ja nende juhtimise küsimusi.

7.7. Standardimise ja süsteemide koostalitlusvõime tõhustamine, sealhulgas hädaolukorras kasutamise eesmärgil

Kõikides valdkondades toetatakse standardite kehtestamise eelseid meetmeid ja standardimist. Tähelepanu pööratakse standardimises avastatud lünkadele ning järgmise põlvkonna vahenditele ja tehnoloogiatele. Samuti käsitlevad kõikides valdkondades võetavad meetmed ka süsteemide ja teenuste integratsiooni ja koostalitlusvõimet, sealhulgas selliseid aspekte nagu side, hajutatud taristud ja inimtegurid, sealhulgas hädaolukorras kasutamise eesmärgil.

7.8. Liidu välisjulgeoleku poliitika toetamine konfliktide ennetamise ja rahutagamisega

Liidu välisjulgeoleku poliitika toetamiseks on vaja uusi tehnoloogiaid, võimeid ja lahendusi tsiviilülesannetes, mis varieeruvad alates kodanikukaitsest kuni humanitaarabi, piirihalduse või rahuvalveni ning kriisijärgse stabiliseerimiseni, sealhulgas konfliktiennetus, rahutagamine ja vahendustegevus. Selleks on vaja teostada teadusuuringuid järgmistes küsimustes: konfliktide lahendamine ja rahu taastamine, konflikte tekitavate asjaolude varane kindlakstegemine ja restoratiivse õiguse protsesside mõju.

See nõuab ka tsiviil- ja sõjaliste võimete koostalitlusvõime edendamist tsiviilülesannetes, mis varieeruvad alates kodanikukaitsest kuni humanitaarabi, piirihalduse ja rahuvalveni. See hõlmab tehnoloogia väljatöötamist kahesuguse kasutusega tehnoloogialahenduste tundlikus valdkonnas, et suurendada koostalitlusvõimet kodanikukaitse- ja sõjaliste üksuste vahel ning kogu maailma kodanikukaitseüksuste vahel, samuti usaldusväärsust, organisatsioonilisi, juriidilisi ja eetilisi aspekte, kaubandusküsimusi, konfidentsiaalsuse kaitset, teabe terviklust ning kõikide tehingute ja töötlemise jälgitavust.

7.9. Rakenduslikud eriaspektid

Kuna teadus- ja innovatsioonitegevus on suunatud üksnes tulemuste tsiviilrakendustele, siis tuleb aktiivselt taotleda kooskõlastamist Euroopa Kaitseagentuuri (EDA) tegevusega, et tugevdada koostööd EDAGA, eelkõige juba asutatud Euroopa koostööraamistiku kaudu, mööndes, et on olemas kahesuguse kasutusega tehnoloogiavaldkondi. Samuti tugevdatakse veelgi kooskõlastamismehhanisme asjakohaste liidu agentuuride, näiteks Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri (FRONTEX), Euroopa Meresõiduohutuse Ameti (EMSA), Euroopa Liidu Võrgu- ja Infoturbeameti (ENISA) ja Euroopa Politseiametiga (Europol), et parandada liidu programmide ja poliitika kooskõlastamist nii sise- kui ka välisjulgeoleku valdkonnas, samuti muude liidu algatuste kooskõlastamist.

Julgeolekuvaldkonna eripära arvesse võttes kehtestatakse kavandamise ja juhtimise erikord, sealhulgas artiklis 10 osutatud komitee suhtes. Kaitstakse julgeolekualast salastatud teavet või muul viisil tundlikku teavet ning tööprogrammides võib määratleda rahvusvahelise koostöö konkreetset nõuded ja kriteeriumid. Seda kajastatakse erieesmärgi „Turvaline ühikond – Euroopa ja selle kodanike vabaduse ja turvalisuse kaitsmine” programmides ja juhtimise kokkulepetes (sealhulgas komiteemenetluse aspektid).

IV OSA

TIPTASEME LEVITAMINE JA OSALUSE LAIENDAMINE

Eesmärk on täielikult ära kasutada Euroopa talendipagasi potentsiaali ning tagada, et innovatsioonist juhitud majanduse kasu on võimalikult suur ja see on laialdaselt jaotunud kogu liidus vastavalt tipptaseme põhimõttele.

Teadustöö ja innovatsiooni tulemused erinevad Euroopas oluliselt ning neid erinevusi tuleb käsitleda erimeetmetega. Need meetmed on suunatud tipptaseme saavutuste ja innovatsiooni rakendamisele ning erinevad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide poliitikast ja meetmetest, samas neid asjakohasel juhul täiendades ja nendega sünergiaid luues. Nimetatud meetmed on järgmised:

- a) Tippasemel teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooniga vähem tegelevate piirkondade koostöö, mille eesmärk on luua uued tippkeskused (või tõsta märkimisväärselt olemasolevate tippkeskuste taset) teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooniga vähem tegelevates liikmesriikides ja piirkondades. Seejuures keskendutakse ettevalmistavale etapile, mille käigus luuakse või täiustatakse ja ajakohastatakse selliseid asutusi koostöös Euroopa sellealase juhtiva asutusega, sealhulgas toetatakse äriplaani väljatöötamist. Oodatakse abi saava piirkonna või liikmesriigi pühendumist (näiteks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kaudu antav toetus). Sõltuvalt äriplaani kvaliteedist võib komisjon anda täiendavat rahalist toetust keskuse rakendamise esimesteks sammudeks.

Kaalutakse sidemete loomist innovatiivsete klastritega ja tippasemel saavutuste tunnustamist teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooniga vähem tegelevates liikmesriikides ja piirkondades, sealhulgas eksperdihinnangute kaudu, ning pädevustunnistuste andmist rahvusvahelistele standarditele vastavatele asutustele.

- b) Teadusasutuste vaheline mestimine. Mestimise eesmärk on olulisel määral tugevdada loodavas asutuses kindlaksmääratud teadusvaldkonda, luues sidemed vähemalt kahe selles valdkonnas rahvusvaheliselt juhtiva asutusega. Selliste sidemete aluseks olevaid kõikehõlmavaid meetmeid toetatakse (näiteks töötajate vahetus, ekspertide külastused, lühiajaline kohapealne või virtuaalne koolitus, seminarid, konverentsidel osalemine, ühiste suvekooliladsete ürituste korraldamine, levitamine ja teavitustegevus).
- c) „Euroopa teadusruumi õppetoolid”. „Euroopa teadusruumi õppetoolide” asutamine, et meelitada väljapaistvaid õpetlasi asutustesse, millel on selge potentsiaal tippasemel teadustöök, et aidata nendel asutustel seda potentsiaali täiel määral rakendada ning luua sellega võrdsed tingimused teadustöök ja innovatsiooniks Euroopa teadusruumis. See hõlmab institutsioonilist tuge konkurentsivõimelise teaduskeskkonna ja raamtingimuste loomiseks, mis on vajalikud tippasemel teadustalentide ligimeelitamiseks, hoidmiseks ja arendamiseks nimetatud asutustes; Uurida tuleks võimalikke sünergiaid ERC tegevusega.
- d) Poliitika toetusvahend. Selle vahendi eesmärk on täiustada riikliku/piirkondliku teadus- ja innovatsioonipoliitika kujundamist, rakendamist ja hindamist. Vahend pakub riigiasutustele vabatahtlikkuse alusel riigi ja piirkondlikul tasandil ekspertnõustamist, mis hõlmab vajadusi saada juurdepääs asjaomastele teadmistele, saada kasu rahvusvaheliste ekspertide arvamustest, kasutada tippasemel meetodeid ja töövahendeid, saada individuaalset nõustamist.
- e) Euroopa ja rahvusvaheliste võrgustikega väheseotud tippteadlaste ja innovaatorite jaoks rahvusvahelistesse võrgustikesse juurdepääsu toetamine. See hõlmab toetuse pakkumist COSTi kaudu.
- f) Riiklike kontaktpunktide rahvusvaheliste võrgustike haldus- ja operatiivsuutlikkuse suurendamine, sealhulgas koolituse, rahalise ja tehnilise toetuse kaudu, parandades samal ajal riiklike kontaktpunktide toimimise raamistikku ning teabevoogude liikumist nende ja raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamise asutuste vahel, nii et riiklikud kontaktpunktid saavad pakkuda potentsiaalsetele osalejatele paremat toetust.

V OSA

TEADUS KOOS ÜHISKONNAGA JA ÜHISKONNA HEAKS

Eesmärk on luua tõhus koostöö teaduse ja ühiskonna vahel, värvata teadusesse uusi talente ning siduda teaduse tippase sotsiaalse teadlikkuse ja kohusetundega.

Euroopa teadus- ja tehnoloogiasüsteemi tugevus sõltub selle võimest kasutada ära olemasolevaid andeid ja ideid. Seda on võimalik saavutada üksnes siis, kui arendatakse tulemuslikku ja mitmeplaanilist dialoogi ning aktiivset koostööd teaduse ja ühiskonna vahel vastutustundlikuma teaduse tagamiseks ja kodanike jaoks asjakohasema poliitika väljatöötamiseks. Kiire edasimineku kaasaja teadusuuringutes ja innovatsioonis on tõstnud esile olulised eetilised, õiguslikud ja ühiskondlikud küsimused, mis mõjutavad teaduse ja ühiskonna vahelisi suhteid.

Teaduse ja ühiskonna vahelise koostöö parandamine sotsiaalse ja poliitilise toe suurendamise võimaldamiseks kõikide liikmesriikide teaduses ja tehnoloogias on üha olulisem küsimus, mille praegune majanduskriis on veelgi tõsisemaks muutnud. Avaliku sektori investeeringute tegemine teadusesse eeldab tohtu sotsiaalse ja poliitilise jõu olemasolu, mis jagab teadusega samu väärtusi, on oma protsessidest teadlik ja on võimeline teadvustama oma panust teadmiste, ühiskonna ja majandusarengu alal.

Tegevuste eesmärk on järgmine:

- a) muuta karjäär teaduses ja tehnoloogia alal noortele üliõpilastele külgetõmbavaks ning edendada jätkusuutlikku koostööd koolide, teadusasutuste, tööstuse ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel;
- b) edendada soolist võrdõiguslikkust eelkõige struktuurimuudatuste toetamise kaudu teadusasutuste korralduses ning teadustegevuse sisus ja kavandamises;
- c) integreerida ühiskond teadus- ja innovatsiooniküsimustesse, -poliitikatesse ja meetmetesse kodanike huvide ja väärtuste integreerimiseks ning suurendada teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste kvaliteeti, asjakohasust, sotsiaalset vastuvõetavust ja jätkusuutlikkust erinevates valdkondades alates sotsiaalsest innovatsioonist kuni selliste valdkondadeni nagu biotehnoloogia ja nanotehnoloogia;

- d) julgustada inimesi teadusega tegelema, pakkudes formaalset ja mitteformaalset teadusharidust, ning edendada teaduspõhise tegevuse levikut eelkõige teaduskeskustes, kuid ka muude sobivate kanalite kaudu;
- e) arendada avalikest vahenditest rahastatud uuringute tulemuste kättesaadavust ja kasutamist;
- f) arendada välja ühiskonna vajadusi ja nõudmisi arvessevõttev valitsustava vastutustundlike teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks kõikide huvirühmade (teadlased, riigiasutused, tööstus ja kodanikuühiskonna organisatsioonid) poolt ning edendada teadusuuringute ja innovatsiooni eetikaraamistikku;
- g) võtta nõuetekohaseid ja proportsionaalseid ettevaatusabinõusid teadus- ja innovatsioonitegevuses, ennetades ja hinnates potentsiaalseid ohtusid keskkonnale, tervisele ja turvalisusele;
- h) parandada teadmisi suhtlusest teaduse vallas, et parandada teadlaste, üldiste massiteabevahendite ja üldsuse vahelise suhtluse kvaliteeti ja tõhusust.

VI OSA

TEADUSUURINGUTE ÜHISKESKUSE (JRC) OTSESED MEETMED VÄLJASPOOL TUUMAENERGIAVALDKONDA

JRC aitab raamprogrammi „Horisont 2020” üldeesmärgi ja prioriteetide saavutamisele kaasa, pakkudes liidu poliitikavaldkondadele teaduslikku ja tehnilist toetust, vajaduse korral koostöös asjaomaste riiklike ja piirkondlike teadusuuringute valdkonna sidusrühmadega. JRC tegevust viiakse läbi, võttes arvesse asjakohaseid algatusi piirkondade, liikmesriikide või liidu tasandil Euroopa teadusruumi kujundamise raames.

1. TIPPTASEMEL TEADUS

JRC teeb teadusuuringuid, et suurendada poliitikakujundamisel kasutatavat teaduspõhist tõendusbaasi ning uurida (sealhulgas eesliiniprogrammi abil) alles kujunemisjärgus olevaid teadus- ja tehnoloogiavaldkondi.

2. JUHTPOSITSIOON TÖÖSTUSES

JRC aitab kaasa innovatsiooni ja konkurentsivõime suurendamisele ning teeb selleks järgmist:

- a) toetab jätkuvalt kaudse teadustegevuse asjaomaste vahendite strateegilist suunda ja teadusalast tegevuskava, muu hulgas Euroopa innovatsioonipartnerlusi, avaliku ja erasektori partnerlusi ning avaliku sektori siseseid partnerlusi;
- b) toetab teadmus- ja tehnosiiret, määratledes eri teadus- ja innovatsioonivahendite jaoks asjakohase intellektuaalomandi õiguste raamistikku, ning edendab suurte riiklike teadusorganisatsioonide koostööd teadmus- ja tehnosiirde alal;
- c) annab oma panuse, et võimaldada kosmosetehnoloogia ja -andmete kasutamist, standardimist ja valideerimist, eelkõige eesmärgiga lahendada ühiskondlikke väljakutseid.

3. ÜHISKONDLIKUD VÄLJAKUTSED

3.1. Tervishoid, demograafilised muutused ja heaolu

Toetades tervishoidu ja tarbijakaitseküsimusi käsitlevaid liidu õigusakte, aitab JRC kaasa meetodite, standardite ja tavade kooskõlastamisele ning teeb selleks järgmist:

- a) hindab toidus, loomasöödas ja tarbekaupades kasutatavate uute tehnoloogiate ja kemikaalide, sealhulgas nanomaterjalide riske ja võimalusi; töötab välja ja kinnitab kooskõlastatud mõõtmis-, identifitseerimis- ja kvantifitseerimismetodid, integreeritud katsestrateegiad ning tippasemel vahendid toksikoloogilise ohu hindamiseks, hõlmates loomkatseid asendavaid meetodeid; hindab keskkonnasaaste mõju tervisele;
- b) töötab välja tervisekontrolli ja söeluuringute viisi, sealhulgas geneetilise ekspertiisi ja vähtkõve söeluuringud, ning tagab nende kvaliteedi.

3.2. Toiduga kindlustatus, säästev põllumajandus ja metsandus, mere-, merendus- ja siseveeuuringud ning biomajandus

JRC toetab Euroopa põllumajandus- ja kalanduspoliitika edasiarendamist, rakendamist ja seiret, sealhulgas toiduga kindlustust ja biomajandust, ning teeb selleks järgmist:

- a) seab sisse üldsüsteemi ja -vahendid saagi prognoosimiseks ning saagikuse seireks; aitab parandada põllumajanduskauapade väljavaateid lähi- ja keskpikas perspektiivis, hõlmates kliimamuutuste prognoositud mõju;
- b) annab oma panuse biotehnoloogilistesse uuendustesse ja tõhusamasse ressursikasutusse, et tehnilise ja majandusliku analüüsi ning modelleerimise abil vähemaga rohkem toota;
- c) kujundab põllumajanduspoliitika otsuste tegemise ning poliitika makro-, piirkonna- ja mikrotasandi mõju analüüsi stsenaariumi; analüüsib, kuidas mõjutavad ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks⁽¹⁾ arenevaid ja tähtsaid turumajandusi;
- d) arendab edasi kalanduse kontrolli- ja jõustamise meetodeid ning kalavarude ja kalatoodete jälgitavust; töötab välja stabiilsed ökosüsteemi tervise näitajad ja biomajandusliku modelleerimise, et mõista paremini inimtegevuse otsesest (nt kalandus) ja kaudset (kliimamuutused) mõju kalavarude dünaamikale ja merekeskkonnale ning selle sotsiaal-majanduslikku mõju.

3.3. Turvaline, puhas ja tõhus energia

JRC keskendub 20-20-20 kliima- ja energiaeesmärkidele ning liidu üleminekule konkurentsivõimelisele ja vähem CO₂-heidet tekitavale majandusele 2050. aastaks ning uurib alljärgnevate asjaolude tehnoloogilisi ja sotsiaal-majanduslikke aspekte:

- a) energia varustuskindlus, eriti seotus Euroopa-väliste energia tarne- ja ülekandesüsteemidega, ning vastastikune sõltuvust nendest; selliste sisemiste esmaste ja välisenergiaallikate ja taristute kaardistamine, millest Euroopa sõltub;
- b) energia ja elektri ülekandevõrgud, eelkõige üleeuroopaliste energiavõrkude modelleerimine ja nende simulatsioonid, nn aruka ja supervõrgu tehnoloogia analüüs ning elektrisüsteemide reaalajasimulatsioonid;
- c) energiatõhusus, eelkõige energiatõhususe poliitikavahendite saavutuste seire ja hindamise meetodid ning energiatõhusate tehnoloogiate, vahendite ja arukate võrkude tehniline ja majanduslik analüüs;
- d) vähese CO₂-heidetega tehnoloogia (sealhulgas Euratomi programmis käsitletav tuumaenergia ohutus), eelkõige talitlushinnangud ja ühiste normide kehtestamisele eelnevad teadusuuringud vähese CO₂-heidetega tulevikutehnoloogiate kohta; selliste tehnoloogiate väljatöötamist ja kasutuselevõttu soodustavate ja takistavate asjaolude analüüs ja modelleerimine; hinnangu andmine taastuvallikatele ja kitsaskohtadele, nt esmatähtsatele toorainetele vähese CO₂-heidetega tehnoloogiate tarneahelas; Euroopa energiatehnoloogia strateegilise kava infosüsteemi (SETIS) jätkuv arendamine ja sellega seotud tegevus.

3.4. Arukas, keskkonnahoidlik ja integreeritud transport

JRC toetab konkurentsivõimelise, aruka, ressursitõhusa ja integreeritud transpordisüsteemi 2050. aasta eesmärke inimeste ja kaupade turvaliseks vedamiseks ning teeb seda laboriuuringute ning modelleerimisel ja seirel põhineva lähenemisviisi kaudu järgmistest valdkondadest:

- a) strateegilised vähese CO₂-heidetega transporditehnoloogiad kõikide transpordiliikide jaoks, hõlmates maanteetranspordi elektrienergiaga üleviimist ja alternatiivse kütusega töötavaid õhu-, vee- ja maismaasõidukeid, ning komisjonisisese teabekeskuse edasiarendamine vastavaid tehnoloogiaid käsitleva teabe kogumiseks ja levitamiseks; mittefossiilsete kütuste ja energiaallikate kättesaadavus ja kulud, hõlmates elektrienergiaga üle viidud maanteetranspordi mõju elektrivõrkudele ja elektrienergia tootmisele;

⁽¹⁾ KOM(2010) 672 lõplik.

- b) keskkonnahoidlikud ja energiatõhusad sõidukid, eelkõige kooskõlastatud katsemenetluste määramine ja hinnangu andmine innovatiivsetele tehnoloogiatele, pidades silmas heiteid, traditsioonilise ja alternatiivkütuse tõhusust ning ohutust; täiustatud meetodite väljatöötamine heitkoguste mõõtmiseks ja keskkonnakoormuse väljaarvutamiseks; heidete inventeerimis- ja järelevalvetegevuse kooskõlastamine ja ühtlustamine Euroopa tasandil;
- c) arukad liikuvussüsteemid turvalise, aruka ja integreeritud liikuvuse saavutamiseks, sealhulgas uute transpordisüsteemide ja -elementide tehniline ja majanduslik hindamine; täiustatud liikluskorralduse rakendamine ning panus transpordinõudluse ja -korralduse integreeritud lähenemisviisi kujundamisse;
- d) ühtsed transpordiohutuse põhimõtted, eelkõige vahendid ning teenused õhu-, mere- ja maismaatranspordi sektorites toimunud intsidente ja õnnetusjuhtumeid puudutava teabe kogumiseks, jagamiseks ja analüüsimiseks; õnnetuste tulemuslikum vältimine analüüsi ja transpordiliikideülese ohutusõppe abil, panustades samal ajal kulude kokkuhoidu ja suuremasse tõhususse.

3.5. Kliimameetmed, keskkond, ressursitõhusus ja toorained

JRC annab oma panuse keskkonnahoidlikuma Euroopa heaks, ressursside tagamiseks ja loodusvarade üldiseks säästvaks majandamiseks ning teeb selleks järgmist:

- a) võimaldab juurdepääsu koostalitlusvõimelistele keskkonnaandmetele ja teabele, töötades täiendavalt välja standardeid ja koostalitlusvõimelisuse kokkuleppeid, georuumilisi vahendeid ja innovatiivset IKT-taristut, näiteks Euroopa Liidu ruumiandmete taristut (INSPIRE) ning muid liidu ja üleilmseid algatusi;
- b) mõõdab põhilisi keskkonnamuutusi ja teostab nende üle seiret ning hindab loodusvarade seisukorda ja muutusi, töötades välja täiendavaid keskkonnataristut edendavaid näitajaid ja teabesüsteeme; hindab ökosüsteemi teenuseid, hõlmates nende väärtuse määramist ja kliimamuutuste mõju;
- c) töötab välja integreeritud modelleerimisraamistiku säästvuse mõõtmiseks, mis põhineb temaatilistel mudelitel näiteks pinnase, maakasutuse, vee, õhu kvaliteedi, elurikkuse, kasvuhõonegaaside heitkoguste, metsanduse, põllumajanduse, energeetika ja transpordi kohta, samuti käsitleb kliimamuutuste mõju ja vastavaid meetmeid;
- d) toetab Euroopa Liidu arengupoliitilisi eesmärke, edendades tehnosiiret, oluliste ressursside (nt metsad, pinnas ja toiduväetised) seiret ning teadustegevust kliimamuutuste mõju ja ressursside kasutamisest tingitud keskkonnamõju piiramiseks ning kompromisside leidmiseks maa kasutamisel toidu või energia tootmiseks ja elurikkuse eesmärgil;
- e) annab ühtseid hinnanguid tulenevalt säästva tootmise ja tarbimise poliitikast, hõlmates kindlustatud strateegilise toorainega, ressursitõhusust, vähese CO₂-heittega ning keskkonnahoidlike tootmisprotsesse ja tehnoloogialahendusi, toodete ja teenuste väljatöötamist ning tarbimisharjumusi ja kaubandust; arendab ja integreerib täiendavalt olelusringi hindamise poliitikaanalüüsi;
- f) teeb ühtseid mõjuanalüüsi kliimamuutuste leevendamise- ja/või kohandamisvõimaluste kohta, mis põhinevad piirkondliku ja ülemaailmse ulatusega kvantitatiivsel mudelikogumil, ulatades sektori tasandist makromajanduse tasandini.

3.6. Euroopa muutuv maailmas: kaasav, innovatiivne ja kaasamõtlev ühiskond

JRC aitab kaasa juhtalgatuse „Innovatiivne liit” ja mitmeaastase finantsraamistiku (2014-2020) rubriigi „Globaalne Euroopa” eesmärkide saavutamisele järgmise tegevuse kaudu:

- a) teadustegevust ja innovatsiooni soodustavate ja takistavate asjaolude üldanalüüs ning modelleerimisplatvormi väljatöötamine nende mikro- ja makromajanduslikule mõjule hinnangu andmiseks;
- b) kaasaitamine juhtalgatuse „Innovatiivne liit” teostamise seirele tulemustabelite, näitajate väljatöötamise jms kaudu ning avaliku teabe- ja luuresüsteemi käitamise toetamine asjakohaste andmete ja vajaliku teabe haldamiseks;

- c) avaliku teabe ja luureplatvormi käitamine, et aruka spetsialiseerumisega aidata riiklikke ja piirkondlikke ametiasutusi; majandustegevuse korralduse kvantitatiivne majandusanalüüs, pühendudes eriti majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele ebavõrdsusele ja tehnoloogia arengust tingitud käitumismuutustele;
- d) finantssüsteemi reformi ökonomeetria ja makromajanduslik analüüs, et aidata säilitada liidu tõhusat raamistikku finantskriisiga toimetulemiseks; jätkuv metoodikatoe osutamine liikmesriikide eelarvepositsioonide järelevalveks seoses stabiilsuse ja kasvu paktiga;
- e) Euroopa teadusruumi toimimise seire ja mõnede selle põhielemente (näiteks teadustöötajate liikuvus, riiklike teadusprogrammide avamine) soodustavate ja takistavate asjaolude analüüsimine ning ettepanekute tegemine asjakohaste poliitiliste võimaluste kohta; tähtsa rolli jätkuv täitmine Euroopa teadusruumis koostöövõrkude loomise ja koolituse kaudu, andes oma vahendid ja andmebaasid liikmesriikide ning kandidaat- ja assotsieerunud riikide kasutajate kasutusse;
- f) digitaalse majanduse kvantitatiivse majandusanalüüsi väljatöötamine; IKT-lt digitaalse ühiskonna eesmärkidele avalduva mõju uurimine; uurimine, kuidas mõjutavad delikaatsed turvalisusprobleemid üksikisikuid (digitaalne elu).

3.7. Turvaline ühiskond – Euroopa ja tema kodanike vabaduse ja turvalisuse kaitsmine

JRC aitab kaasa mitmeaastase finantsraamistiku (2014-2020) rubriigi „Turvalisus ja kodakondsus” eesmärkide saavutamisele järgmiste tegevuste kaudu:

- a) keskendumine elutähtsa infrastruktuuri (sh üldiste navigatsioonisüsteemide, finantsturgude) haavatavuse väljaselgitamisele ja hindamisele; liidu üldeelarve suhtes toime pandud pettustega võitlemise ja merejärelevalvevahendite täiustamine; isiku identiteediga (digitaalse identiteediga) seotud tehnoloogia talitlustulemuslikkuse hindamine;
- b) liidu katastroofiohu vähendamise suutlikkuse suurendamine ning loodus- ja inimtekkeliste katastroofide ohjamise märkimisväärne parandamine, töötades selleks välja üldiseid kõikide ohtude eest aegsasti hoiatavaid ja riske ohjavaid infosüsteeme, kasutades ära Maa seire tehnoloogiat;
- c) vahendite jätkuv tagamine selliste üldiste julgeolekuülesannete hindamiseks ja haldamiseks nagu terrorismivastane võitlus ja massihävitusrelvade (keemia-, bioloogilise, radioloogilise ja tuumarelva) leviku tõkestamine (Euratomy programmi kohaselt), sotsiaalpoliitilisest ebastabiilsusest tingitud ohtude käsitlemine ja nakkushaigustega võitlemine; uute valdkondade käsitlemine, mis hõlmaks haavatavust ja vastupidavust tekkivate või hübriidohtude suhtes, mis on seotud näiteks tooraine kättesaadavuse, piraatluse, ressursinappuse või ressursi pärast konkureerimisega ning kliimamuutuste mõjuga looduskatastroofide tekkele.

4. RAKENDUSLIKUD ERIASPEKTID

Kooskõlas mitmeaastase finantsraamistiku (2014-2020) rubriigi „Gloaalne Euroopa” prioriteetidega tugevdab JRC teaduskoostööd peamiste rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikidega (näiteks ÜRO organid, OECD, Ameerika Ühendriigid, Jaapan, Venemaa, Hiina, Brasiilia, India) üleilmse mõõtmega valdkondades, nagu kliimamuutused, toiduga kindlustatus või nanotehnoloogia. Seda koostööd kooskõlastatakse tihedalt liidu ja liikmesriikide rahvusvahelise koostööga.

Selleks et pakkuda paremat teenust poliitika teostamiseks, suurendab JRC edaspidi oma suutlikkust analüüsida ja pakkuda sektoriüleseid poliitilisi võimalusi ning koostada vastavaid mõjuhindanguid. Seda suutlikkust toetatakse eelkõige järgmiste abinõude tugevdamisega:

- a) mudelite loomine põhivaldkondades (näiteks energeetika ja transport, põllumajandus, kliima, keskkond, majandus); keskendumine mudelitele nii sektorite lõikes kui ka integreeritult (jätkusuutlikkuse hindamiseks) ning nii teadustehniliste kui ka majandusaspektide käsitlemine;
- b) tulevikku suunatud uuringud, mille tulemuseks on teaduse, tehnoloogia ja ühiskonna suundumuste ja sündmuste analüüs ning analüüs selle kohta, kuidas need suundumused ja sündmused võivad mõjutada avalikku korda ja innovatsiooni, tugevdada konkurentsivõimet ja jätkusuutlikku majanduskasvu; see võimaldaks JRC-l juhtida tähelepanu probleemidele, mis võivad nõuda edaspidi poliitilist sekkumist, ning näha ette tarbijate vajadusi.

JRC suurendab oma toetust standardimisprotsessile ja standarditele kui Euroopa konkurentsivõimet toetavale horisontaalsele komponendile. Tegevuse hulka hakkavad kuuluma ühiste normide kehtestamisele eelnevad teadusuuringud, etalonainete ja võrdlusmõõtmiste väljatöötamine ning meetodika kooskõlastamine. Välja on selgitatud viis kesket valdkonda: energeetika, transport, juhtalgatus „Digitaalne tegevuskava”, julgeolek ja turvalisus (sealhulgas Euratomi programmi tuumavaldkond) ning tarbijakaitse. Lisaks jätkab JRC oma tulemuste levitamise propageerimist ja pakub Euroopa Liidu asutustele ning organitele tuge intellektuaalse omandi õiguste teostamisel.

Tõhusama reguleerimise väljatöötamiseks loob JRC võimalused käitumisteadusega tegelemiseks, täiendades JRC tegevust valitud aladel, milleks on näiteks toitumine, energiatõhusus ja tootepoliitika.

Sotsiaal-majanduslikust teadustegevusest saab asjakohaste valdkondade tegevuse osa; see puudutab näiteks juhtalgatust „Digitaalne tegevuskava”, säästvat tootmist ja tarbimist ning rahvatervist.

Selleks et täita oma missiooni ELi tugikeskusena, et täita Euroopa teadusruumis jätkuvalt väga tähtsat rolli ning et siseneda uutesse teadusvaldkondadesse, on oluline, et JRC käsutuses oleks tippasemel taristu. JRC jätkab oma ümberehitus- ja renoveerimisprogrammi täitmist, et tagada vastavus kohaldatavate keskkonna- ning turvalisuse ja julgeolekumäärustega ning investeerib teadustaristusse, hõlmates arendus- ja modelleerimisplatvorme ning vahendeid uute valdkondade, nt geneetilise ekspertiisi jaoks. Sellised investeeringud tehakse tihedas kooskõlas Euroopa teadustaristu strateegiafoorumi (ESFRI) tegevuskavaga ja investeerimisel võetakse arvesse liikmesriikide olemasolevaid vahendeid.

II LISA

TULEMUSLIKKUSE NÄITAJAD

Järgmises tabelis on esitatud raamprogrammi „Horisont 2020” erieesmärkide tulemuste ja mõju hindamiseks mitmed põhinäitajad. Neid põhinäitajaid võib raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamise käigus täpsustada.

1. I OSA. PRIORITEET „TIPPTASEMEL TEADUS”

Erieesmärke puudutavad näitajad:

- Euroopa Teadusnõukogu
  - ERC rahastatud projektide raames avaldatud ja 1 % kõige rohkem tsiteeritud väljaannete hulka kuuluvate väljaannete osakaal teadusvaldkonna kohta
- Tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad
  - Publikatsioonid eksperdihinnangu saanud mõjukates ajakirjades
  - Tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate valdkonnas esitatud patenditaotlused ja antud patendid
  - Marie Skłodowska-Curie meetmed
- Teadlaste, sealhulgas doktorantide, valdkonna- ja riigiülene liikumine
- Euroopa teadustöö infrastruktuur (sealhulgas e-infrastruktuur)
  - Teadlaste hulk, kellel on juurdepääs teadustöö infrastruktuuridele liidu toetuse kaudu

2. II OSA. PRIORITEET „JUHTPOSITSIOON TÖÖSTUSES”

Erieesmärke puudutavad näitajad:

- Juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstustehnoloogia
  - Progressi võimaldava ja tööstustehnoloogia valdkonnas esitatud patenditaotlused ja antud patendid
  - Ettevõtte või turu jaoks uuenduslikke muudatusi sisseviivate osalevate ettevõtete osakaal (projekti kestuse ja sellele lisatud kolme aasta jooksul)
  - Avaliku ja erasektori ühisväljaannete arv
- Riskikapitali kättesaadavus
  - Laenukapitalist ja riskikapitaliinvesteeringutest saadav koguinvesteering
  - Rahalisi vahendeid saanud organisatsioonide arv ja võimendatud erasektori vahendite hulk
- Innovatsioon VKEdes
  - Ettevõtte või turu jaoks uuenduslikke muudatusi sisseviivate osalevate VKEde osakaal (projekti kestuse ja sellele lisatud kolme aasta jooksul)
  - Majanduskasv ja töökohtade loomine osalevates VKEdes

3. III OSA. PRIORITEET „Ühiskondlikud väljakutsed”

Erieesmärke puudutavad näitajad:

- Kõikide ühiskondlike väljakutsete puhul:
  - Erinevate ühiskondlike väljakutsete teemal avaldatud publikatsioonid eksperdihinnangu saanud mõjukates ajakirjades

- Erinevate ühiskondlike väljakutsete osas esitatud patenditaotlused ja antud patendid
- Prototüüpide arv ja testimine
- Avaliku ja erasektori ühisväljaannete arv

Lisaks hinnatakse iga probleemi puhul edusamme selle põhjal, kuidas täidetakse erieesmärke, mis on üksikasjalikult esitatud määruse (EL) nr 104/2013 I lisas.

4. VI OSA. TEADUSUURINGUTE ÜHISKESKUSE (JRC) OTSESED MEETMED VÄLJASPOOL TUUMAENERGIAVALDKONDA

Erieesmärki puudutavad näitajad:

- JRC tehnilisest ja teaduslikust toetusest tulenenud ning Euroopa poliitikale tuntavalt mõjunud sündmuste arv
  - Mõjukates ajakirjades avaldatud eelretsenseeritud väljaannete arv
-

*III LISA***KONTROLL**

Komisjon kontrollib raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamist ning eelkõige järgmist:

1. Euroopa teadusruumi teokssaamisele kaasaaitamine
  2. Osalemise laiendamine
  3. VKEde osalemine
  4. Sotsiaal- ja humanitaarteadused
  5. Teadus ja ühiskond
  6. Sooline võrdõiguslikkus
  7. Rahvusvaheline koostöö
  8. Säästev areng ja kliimamuutused, sealhulgas teave kliimamuutustega seotud kulude kohta
  9. Avastamise ja turul rakendamise seostamine
  10. Digitaalarengu tegevuskava
  11. Erasektori osalus
  12. Avaliku ja erasektori partnerluste ning avaliku sektori siseste partnerluste rahastamine
  13. Teabevahetus ja teabe levitamine
  14. Sõltumatute ekspertide osalemise viisid
-

IV LISA

Teave, mille komisjon esitab vastavalt artikli 9 lõikele 2

1. Üksikuid projekte käsitlev teave, mis võimaldab jälgida iga ettepaneku kõiki etappe ja mis hõlmab eelkõige järgmist:
    - esitatud ettepanekud,
    - iga ettepaneku hindamise tulemused,
    - toetuslepingud,
    - lõpetatud projektid.
  2. Kõikide hangete tulemusi ja projektide rakendamist käsitlev teave, mis hõlmab eelkõige järgmist:
    - iga hankemenetluse tulemused,
    - toetuslepingute alaste läbirääkimiste tulemused,
    - projekti rakendamine, sealhulgas andmed maksete kohta ning projekti tulemus.
  3. Programmi rakendamist käsitlev teave, sealhulgas asjakohane teave raamprogrammi, eriprogrammi, iga erieesmärgi ja seotud teemade ning Teadusuuringute Ühiskeskuse kohta ning sünergiate kohta teiste asjakohaste liidu programmidega.
  4. Teave raamprogrammi „Horisont 2020” eelarve täitmise kohta, sealhulgas ELi toimimise lepingu artiklite 185 ja 187 kohaste algatuste jaoks ette nähtud kulukohustuste ja maksete kohta.
-

V LISA

Programmikomitee koosseisud

Programmikomitee koosseisud ⁽¹⁾ vastavalt artikli 10 lõikele 2:

1. Strateegiline koosseis: strateegiline ülevaade kogu programmi rakendamisest, programmi eri osade ja valdkondade vaheliste küsimuste sidusus, kaasa arvatud osad „Tiptaseme levitamine ja osaluse laiendamine” ja „Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks”.

I osa „Tiptasemel teadus”:

2. Euroopa Teadusnõukogu (ERC), tulevased ja kujunemisjärgus tehnoloogiad ning Marie Skłodowska-Curie meetmed
3. Teadustöö infrastruktuurid

II osa „Juhtpositsioon tööstuses”:

4. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT)
5. Nanotehnoloogia, kõrgtehnoloogilised materjalid, biotehnoloogia, kõrgtehnoloogiline tootmine ja töötlemine
6. Kosmos
7. VKEd ja riskikapitali kättesaadavus

III osa „Ühiskondlikud väljakutsed”:

8. Tervishoid, demograafilised muutused ja heaolu
9. Toiduga kindlustatus, säästev põllumajandus ja metsandus, mere-, merendus- ja siseveeuuringud ning biomajandus
10. Turvaline, puhas ja tõhus energia
11. Arukas, keskkonnahoidlik ja integreeritud transport
12. Kliimameetmed, keskkond, ressursitõhusus ja toorained
13. Euroopa muutuv maailmas: kaasav, innovatiivne ja kaasa mõtlev ühiskond
14. Turvaline ühiskond – Euroopa ja tema kodanike vabaduse ja turvalisuse kaitsmine

---

⁽¹⁾ Programmi rakendamise hõlbustamiseks hüvitab komisjon kooskõlas oma kehtivate suunistega programmi komitee iga päevakorras oleva koosoleku puhul iga liikmesriigi ühe esindaja osalemiskulud ning samuti ühe eksperdi/nõustaja osalemiskulud iga liikmesriigi kohta nende päevakorrapunktide puhul, mille kohta liikmesriik nõuab asjatundja arvamust.

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1300/2013, 17. detsember 2013, mis käsitleb Ühtekuuluvusfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1084/2006 281

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1301/2013, 17. detsember 2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 289

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1302/2013, 17. detsember 2013, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1082/2006 Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) kohta, et selgitada, lihtsustada ja parandada nende rühmituste asutamist ja toimimist 303

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, 17. detsember 2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 320

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1304/2013, 17. detsembri 2013, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006 470

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013, 17. detsember 2013, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 487

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013, 17. detsembri 2013, ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 549

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1307/2013, 17. detsember 2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 608

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, 17. detsember 2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 671

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1309/2013, 17. detsember 2013, mis käsitleb Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi (2014–2020) ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1927/2006..... 855

- ★ Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1310/2013, 17 detsembrist 2013, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antava maaelu arengu toetuse kohta ja muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 vahendite ja nende jaotamise osas 2014. aastal ning nõukogu määrust (EÜ) nr 73/2009, samuti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) nr 1307/2013, (EL) nr 1306/2013 ja (EL) nr 1308/2013 seoses nende kohaldamisega 2014. aastal 865
- ★ Nõukogu määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, 2. detsember 2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 884

OTSUSED

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1312/2013/EL, 11. décembre 2013., Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi (EIT) strateegilise innovatsioonikava kohta: EIT panus innovaatilisemasse Euroopasse ⁽¹⁾ 892
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1313/2013/EL, 17. detsember 2013, liidu kodaniku- kaitse mehhanismi kohta ⁽¹⁾ 924

II Muud kui seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Nõukogu määrus (Euratom) nr 1314/2013, 16. detsember 2013, Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” 948

OTSUSED

2013/743/EL:

- ★ Nõukogu otsus, 3. detsember 2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni 2014.–2020. aasta raamprogrammi „Horisont 2020” rakendamise eriprogramm ning tunnistatakse kehtetuks otsused 2006/971/EÜ, 2006/972/EÜ, 2006/973/EÜ, 2006/974/EÜ ja 2006/975/EÜ ⁽¹⁾ 965

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

EUR-Lexi (<http://new.eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET